Registrum
huius ope-
ris libri cro-
nicarum
cū figuris et ymagi-
bus ab inicio mūdi:

Tabula operis huiꝰ de temporibus mundi. vt hiſtoriaꝝ rerūqꝫ ceterarū ac vrbiū in ſe ſparſim varieqꝫ ꝯſcriptaꝝ. Exoptāti ſingula facilia inuentu ſint iuxta ſeriem Alphabeti nomia rerum ſūt ordinata. E directoqꝫ cuiuſ rei nominis ꝯuētus apparens chartā foliorum indicat.

Aron vir fuit eloquēs et ſummus pōtifex XXIX
Aaron quatuor habuit filios. folio XXIX
Abbas fuldenſ perpotēs fuit folio CLXXXIX
Abbas ſiculus daruit illis tpibus folio CCXLII
Aba[illegible] ꝓpheta ꝓphetauit contra Nabuchodonoſor ⁊ Babilonem LV
Abderas rex Crete. primo mellis vſum colligēdi inuenit XXXIIII
Abdias q̄re meruit ſpm̄ ꝓphie XLIX
Abdō propheta ꝓphetauit contra vitulos aureos XLVIII
Abdon iudex fuit in iſrahel XL ⁊ XLI
Abdon ⁊ ſennen ſubreguli romani CXX
Abel ſecūdus filius ade ⁊ primus martyr IX
Abeſſan iudex fuit in iſrł XL ⁊ XLI
Abimelech quintus iudex hebreoꝝ filius naturalis illegitimus tm̄ gedeonis XXXVII
Abſalon iudex fuit in iſrahel XL ⁊ XLI
Abiathar ſacerdos fuit in veteri teſtamento vide folio XLI
Abia q̄rtus fuit iudeoꝝ rex XLIX
Abiud genuit Elyachim LXIIII
Abraham fuit filius Thare XXI
Abraham occidit q̄nqꝫ reges aſſirioꝝ XXI
Abrahe vxores ⁊ qui ex his fuere filij XXI
Abrahe p̄cepit deus ymolare filiū ſuū XXII
Achab rex iſrahel multa mala fecit ſuaſu vxoris ſue Jeſabel XLIX
Achas rex iuda ydolatra fuit peſſimus LV
Achaciꝰ ⁊ ſocij ſui martyrio ſūt coronati CXII
Achaia regio quō deſcribatur CCLXXVI
Acceſſum altaris Celeſtinus papa ſtatuit ſacerdotibus CXXXVI
Achitob ſacerdos filius phinees XLI
Achimelech ſacerdos fuit in veteri teſtō XLI
Achimas filius ſadoch pontifex XLVIII
Achis ſiluius rex ytalie ſiue latinoꝝ XLIX
Achitob fuit pontifex i veteri teſtamēto LIII
Accurſius legum doctor clariſſimus CCXI
Ada prima fuit vxor lamech. X
Adalbertꝰ Epũs Pragēſis CLXXXII
Adam formatꝰ ē de lymo terre. quādo et vbi fuit formatus vide folio VI
Adam et Eua quot annis vixerunt et quot genuerant filios IX
Adamus Romanus Patricius vir chriſtianus folio CXXIII
Ade precepta que fuere et que eius pnia IX
Adeodatus papa patria Romanus CLIII
Adeobaldus Epiſcopus vir magne ſanctitatis folio CLXXXII
Adeulphus Angloꝝ Rex vir chriſtianiſſimus. vide folio CLXX
Adoaldus agelulphi regis filius CLII
Adolphus impator i plio fuit occiſus CXIX
Adorari ceperunt principes gentium tempore Reuvel Rageu. XVI
Adorabatur primo a gētibus Belus XVII
Adorabatur illis temporibus Sol deus gentilis XXV
Adorabatur dyana prima dea XXV
Adorabatur Ceres dea frugum XXV
Adorabat populus in Egypto bouē XXIX
Adorari ſtatuam auream ſtatuit Nabuchodonoſor vide folio LV
Adrianus cognomēto helius impator CXII
Adrianus papa p̄mus p̄ria Romanꝰ CLXV
Adrianus papa ſcd̄s p̄ria Romanꝰ CLXX
Adrianus papa terciꝰ p̄ria romanꝰ CLXXI
Adrianus q̄rtus papa nacōe Anglicꝰ CCII
Adrianus q̄ntus papa p̄ria genuenſ CCXV
Affra virgo ex matre hilaria CXXV
Affrica tercia pars terre vnde habeat nomen vide folio XIIII
Agamenon frater regis menelay et dux exercitus grecoꝝ XXXVII
Agathon abbas vir ſanctus CXXXIII
Agapitus papa patria Romanus CXLIIII
Agapitus illuſtris adoleſcentulus et martir vide folio CXVIII
Agatha Sicula virgo genere nobilis CXX
Agatho primus papa natōe Siculꝰ CLVI
Agapitus ſecundus papa natione Romanus vide folio CLXXVI
Agareni venīūt ab agar tm̄ Sarraceni XXI
Aggeus ꝓpheta in numero minorum duodecimus LXIIII
Agnes v̄go ſctā et vita clariſſima CXXIIII
Agnus dei ter dici in miſſa ſtatuit papa Sergius vide folio CLVII
Agriculturam et fructū molis terere ceres docuit vide XXV
Agriculturam yſis docuit Egiptios XXIX
Agrippa Siluius Rex albanoꝝ ſiue ytaloꝝ regnauit poſt patrem ſuū LII
Agrippina fuit coniunx Germani XCVII
Aiſtulphꝰ rex lāgobardoꝝ fuit CLXIIII
Aymon Anglicus ordinis minorum vir doctus CCXIIII
Alaricus Rex Gothoꝝ magna cōmiſit prelia cum Romanis CXXXV
Alanus doctor celeberrimus CCXXI
Albania regio que fuit vide folio XLVI et folio CCLXXVI
Alba Siluius Rex ytalie fuit XLIX
Albertus Berengarij quarti filius Rex ytalie vide folio CLXXVII
Albertꝰ beluacenſ miles glorioſus CCIIII
Albertus magnus Sueuus. Epūs Radiſponenſis vide CCXIIII
Albertus de Carpano vir ſanctus CCXII
Albertꝰ primus Romanoꝝ impator CCXX
Albertꝰ patauinꝰ ordīs heremitaꝝ CCXXVI
Albertus brixianenſ vir ſctūs CCXXVIII
Albertꝰ auſtrie dux Bohemie vngarieqꝫ Rex

Anthiochꝰ theos rex ſyrie fuit LXXVII
Anthiochꝰ galericꝰ aſie ⁊ ſyrie rex LXXVII
Anthiochus magnus rex ſyrie LXXIX
Anthiochus epiphanes rex ſyrie cōpulit iudeos ydolis ſacrificare LXXXI
Anthiochus filius epiphanis rex fuit ſyrie, vide folio LXXXI
Anthiochus ſedetes adhuc puer rex ſyrie vide folio LXXXIII
Anthiochus pius rex ſyrie LXXXVII
Anthiochꝰ ſpōdius rex ſyrie LXXXVII
Anthigonꝰ pōtifex fuit iudeoꝝ LXXXVIII
Antipater filꝰ ariſtoboli ⁊ vxor eiꝰ criſpis habuerūt q̄tuor filios ⁊ filiā vnicā LXXXIX
Anthonius abbas egiptiꝰ plura ſcripſit ad Cōſtantinū ⁊ ad eccl'ias egiptias CXXXI
Anthonius piꝰ . xvj . romanoꝝ imꝑator CXII
Antherus papa natione grecus CXVI
Anthoniꝰ de padua vir magne ſcītatis CCX
Anthonius de butrio iuriſdoctor CCXLII
Anthonius cermiſanꝰ medicine monarcha. vide folio CCXLV
Anthonius Guaynerius celebratus medicus. vide CCXLVI
Anthonius archiepūs florentinus CCLI
Anthonius roſellus natione etruſcus iuriſdoctor. folio CCLVI
Antichriſti aduentus qn̄ erit. ⁊ que illius ꝑſecutio in ſanctā eccleſiā CCLXIII
Annulū portari in quarto digito ſuaſit prometheus. ⁊ eius vſū ip̄e inuenit XXVIII
Appius claudius cōſul romanꝰ LXXXI
Appollinaris rauennatus epūs CV
Appollinarꝭ laodicie ſyrie epūs CXXXIIII
Appollinaris hieropolitanus epūs CXIII
Appelles hereticus fuit in grecia CXIIII
Appollonius ſenator romanꝰ vir doctꝰ CXV
Appollonia virgo ſancta ⁊ martyr CXX
Apoſtoli ſunt in terrā diuiſi . CII
Appariciō michaelis archangeli CLXXIII
Apuleius phs platonis diſcipulꝰ LXXIIII
Aquas peſſimas ſanauit heliſeus L
Aquileya vrbs a quo ſūpſit ꝑncipiū L
Aquarū inundatio ꝑmaxima fuit CXLIX
Aquila iudeꝰ ſcd̄s moſaice legꝭ īterp̄s CXIII
Arandi artem cū animalibus Noe dicitur inueniſſe. vide XIIII
Aradiꝰ filius chanaan a q̄ fuere aradij XIIII
Arabia fuit a ſaba filio chus XIIII
Aram quartus filius Sem habuit quatuor filios ⁊ ab eo fuere Syri XV
Aran fuit ſextus filius nachor XX
Aram tercius filius chare habuit vnū filium ⁊ filias duas vide XXI
Arare cū bobus Omagirus primo docuit. vide folio XXVIII
Aracus aſtrologꝰ ⁊ poeta fuit reputatꝰ LXX
Arator ſācte romane eccl'ie cardinal' CXLIII
Archa Noe quō fuerit edificata XI
Arcus pluuialis quō apparuit XI
Archeus filius chanaan condidit opidum Archas vide XIIII
Archa moyſi q̄ cōtinebat in ſe vide XXXI
Archiphilas fuit phs optimus LXXIX
Archelaus ꝑetrator fuit galilee XCV
Archaſius imperator Theodoſij magni filius. vide folio CXXXIIII
Arius qui ⁊ aralius dicitur quintus rex fuit aſſiriorum XXV
Argiuorū regnū qn̄ incepit ⁊ quis fuerit in eo rex primus. vide XXVII et XXIX
Argiuorū regnum accepit nomen ab argo rege quarto. vide XXIX
Argus fuit rex quartus argiuorū ſiue grecorū. vide folio XXIX
Aremulus ſiluius rex italie poſuit ꝑſidiū albanorū vbi nūc roma eſt LIII
Ariſtides phus vir valde prudens LXXI
Archita tharentinus phus LXXIII
Ariſtotiles omniū phoꝝ ꝑnceps LXXVIII
Ariſtobolus filius iohannis hircani ſummus pontifex LXXXIII et LXXXVIII
Argentina ciuitas vnde ſumpſerit nomen vide folio CXXXIX
Ariſtides athenienſis epūs CXII
Armenia venit ab Hul filio aram XV
Armanitres ſeptimus et octauus rex aſſiriorū. vide folio XXVIII
Armeniaci qn̄ venerūt in imperiū. ꝑſertim vſq̄ alſaciam. vide CCXLV
Arnobius affricanus philoſophus preclarus. vide folio CXXVIII
Arnolphꝰ ſeptimꝰ galloꝝ īꝑator CLXXIII
Arnulphus vir ſanctus erexit epiſcopatū Lugdunenſem. vide CXCII
Arnaldus de villa noua phus CCXXIIII
Arphaxat tercius filius Sem a quo fuere chaldei. vide XV
Arriana facta eſt gothorū gens ſeductione imperatoris valenti CXXXIII
Arſanꝰ ochi regis filius tredecimus rex perſaꝝ vide folio LXXII
Arſenius monachus vir ſciſſimꝰ CXXXIII
Ars imprimendi libros his temporibus ī germania fuit enata CCLII
Artes omnes vſui humano deſeruientes ſūt inuente a filijs Lamech X
Artem ferreā tubalchaym inuenit X
Artus fuit rex quintus aſſiriorū XXVI
Artabanus fuit rex ꝑſarū ſeptimus LXX
Arrius hereticus quid ſenſerit erroris. ⁊ quomodo ſit mortuus CXXX
Arturus rex britannorū chriſtianiſſimus. vide folio CXLIII
Arrharis rex langobardorū CL
Aſia prouincia que ſit. ⁊ vnde habeat nomen. vide XIII
Aſtanes filius gomer a quo farmacia XVI
Aſtades rex fuit aſſiriorū XXXIIII
Aſtanius filius enee ſecundus rex latinorū fuit et dicitur rex albanorū XLIII
Aſabel rex ſyrie promptus fuit vt affligeret filios iſrahel L
Aſarias pontifex pro zelo legis cōſtanter reſtitit ozie regi iude L
Aſſaradon rex aſſiriorū fuit filius Sennacherib vide LV
Aſſirioꝝ rex q̄ntus fuit arius XXV

imperauit annis duobus CCXLIII
Albinus imperator orator maxim⁹ CXVII
Albinus epus Andegauenſis CLXIIII
Alboin⁹ rex lōgabardoꝝ vndecim⁹ CXLVII
Alchim⁹ male intrauit pontificiū LXXVIII
Alchuinus preceptor fuit Caroli CLXVI
Aldegiſius deſiderij filius regis langobardorum CLXVII
Allexandri regna quō fuerunt poſt mortem ei⁹ diuiſa LXXV LXXVI
Allexander magnus viceſimus q̄rtus Rex macedonū pauco populo quaſi vniuerſam vicit orbem LXXV
Allexander qn̄ fuit natus plura apparuerūt ꝓdigia LXXVI
Allexandria ciuitas fuit condita ab allexandro magno LXXVII
Allexander filius Anthiochi Sirie et Aſie rex ſemper fuit iudeis gratioſus LXXXIII
Allexander ariſtoboli frater. apud iudeos pontificatū et regnum ſuſcepit LXXXIII
Allexandra vxor Allexandri regis iudeorū regnauit annis nouem LXXXVIII
Allexand̄ pōtifex fuit iudeoꝝ LXXXVIII
Allexius cōfeſſor digniſſimus natione Romanus vide folio CXXXV
Allexander medicus preclarus CXXXVI
Allexand̄ papa prim⁹ patria Roman⁹ CXI
Allexander imperator vir magne prudentie fuit. vide folio CXVII
Allexand̄ miles ex legione thebeoꝝ CXXIII
Allexander ſecundus papa patria mediolanenſis. vide CXCI
Allexand̄ tercius papa patria ſenens̄ CCII
Allexander papa q̄rt⁹ natōe campan⁹ CCXI
Allexander de ales doctor irrefragabilis. vide folio CCXIIII
Allexander de villa dei. profeſſor ſacre ſcripture: folio CCXIIII
Allexād̄ papa q̄nt⁹ natōe cretens̄ CCXXXV
Allexander papa ſextus natione Hyſpanus: vide folio CCLVII
Alfonſus rex fuit et Arroganie regis filius vide folio CCXLVIII
Alpharabius magnus fuit ph̄us CLXXXI
Alpiadis mr̄ ſancta claruit tp̄ib⁹ iſt̄. CV
Alphonſus imperator a quibuſdam electus non fuit tn̄ confirmatus CCXIIII
Alſacia germanici iuris prouincia eſt. vide folio CCLXXXVII
Altare holocauſtorū quomodo fuit figuratum quere folio XXXIII
Amaſias rex iuda bonū habuit inicium ſed malū finem LIII
Amarias fuit pontifex iudeoꝝ LIII
Amalaſiuntha regina a gothis fuit plurimū vexata folio CXLIII
Amandus epūs traiectens̄. CXLVIII
Amatheus filius chanaan a quo fuere amathite folio XIIII
Ambroſius epūs mediolanen̄. CXXXIIII
Ambroſius grecus dyaconus CXVII
Ambroſius florentinus abbas vir doctus. vide folio CCXLV
Amelius et Amicus duo gemini ſimiles fuerunt folio CLXIIII
Amynthas rex aſſirioꝝ fuit XXXIIII
Amyticas fuit rex etiā aſſirioꝝ XXV
Amichus fuit rex duodecimus aſſiriorum. vide folio XXVIII
Aminadab poſt Moyſen prim⁹ ingreſſus eſt mare rubꝝ ceteris trepidantib⁹ XXX
Amoreus filius chanaan. a quo fuere amorei. vide folio XIIII
Amonite venerunt ab amon XXI
Amos fuit tercius de duodecī ꝓphetiſ. LIII
Amon hic malū fecit corā et percuſſus eſt a ſeruis ſuis folio LX
Amri vł Ambri rex fuit iſrahel XLIX
Amulius rex italie fratrē ſuū de regno eiecit ꝛ filiū illius occidit LIII
Ananym filius meſſarayni a quo Ananij et Laobim Lubarij XIIII
Anani propheta increpauit aſa iudeorū regem folio XLIX
Anatharſis ph̄us ſcita genere claruit LX
Anaximander ph̄us ꝛ medic⁹ p̄clar⁹ LXVIII
Anaximenes philo. ꝛ medicus LXVIII
Anaxagoras philoſophus reliquit diuicias vide folio LXXI
Anaximenes orator et allexandri magiſter vide folio LXXVIII
Anna tres viros habuit ſucceſſiue ex qb⁹ genuit filios ꝛ filias. folio XCIIII. et XCV
Anna habuit ſororē ex qua nata fuit Eliſabeth mater iohannis baptiſte XCIIII
Annas pōtifex fuit iudeoꝝ XCVI
Anacletus papa natione grecus CVIII
Anaſtaſius papa natōe roman⁹ CXXXIII
Anaſtaſius papa ſecundus patria romanus vide folio CXL
Anaſtaſius imperator fc̄us ē heretic⁹ CXLI
Anaſtaſia filia nobiliſſima CXXIII
Anaſtaſius eccleſie romane bibliothecarius vide folio CLXXII
Anaſtaſius tercius papa patria romanus quere folio CLXXV
Anaſtaſius q̄rtus papa p̄ria romanus CC
Anchiſes ex dea venere genuit Eneam q̄ regnauit in italia XXXVI et XLIII
Anchus Marcius quartus romanoꝝ rex fecit ſup tyberim pontē LVI
Andreas Symonis petri frater ꝛ in cruce ſocicius folio CVI
Anglia regio que ſit vide folio XLVI
Angelus Gabriel ſalutauit virginez Mariam folio XCIIII
Anglie reges fuerūt Adeulphus ꝛ Eadmund⁹ folio CLXX
Anglie regio que ſit. qui fuerant illius principes vide folio CCLXXXIX
Annius fuit ꝓcurator iudee XCV
Anicetus papa natione Syrus CXIIII
Anſeris clāgore excitat⁹ ē manli⁹ LXIX
Anſhelmus epūs beluacens̄. CCIIII
Anſhelmus epūs vir ſanctus CXCVII
Anthiſtenes ph̄us athenienſ̄ LXXIII
Anthiochi dicebāt oēs reges ſyrie LXXV

Aſſirioꝝ regnū quando incipiebat deficere. vide folio LXII et LV
Aſtronomus maximus fuit Ionithus quartus filius noe. vide XXIIII
Aſtrologus magnus fuit Prometheus. quere folio XXVIII
Aſtronomus Tales fuit deriſus a vetula. vide folio LIX
Aſtrologus p̄maximus fuit aracus LXX
Aſtrologus recōmendatus fuit Ptolomeus vide folio CXIIII
Aſtronomus optimus fuit Campanus. quere folio CLXXXIX
Aſtrologus doctus fuit Guido bonatus. vide folio CCXIIII
Aſteſanus ordinis minoꝝ doctor precipuus. vide folio CCXXVIII
Aſſur ſecundus filius. Sem a quo venit imperiū aſſirioꝝ XV
Aſſuerus vndecimus rex perſarum fuit quere folio LXXII
Aſſumptio virginis Marie CII
Atlas gigas aſtrologus ſeptē genuit filias nymphas XXVIII
Athalia filia achab ſurripuit regnum et occidit omne ſemen regni L
Athanaſius epiſcopus Alexandrinus graues ſuſtinuit pſecutiones ab arrianis CXXXI
Athaulphus rex fuit Gothoꝝ CXXXV
Athene vel minerua a quo fuerit condita. vide folio XXVII et XLIIII
Athenienſes affecerūt mulieres triplici ſupplicio. vide XXVII
Athila hunoꝝ rex multas circuibat debellādo regiones. et ſeſe dei flagellū appellabat. vide CXXXVII et XXXIX
Athila rex hunoꝝ quō fuerit mortuus CXL
Atlethes fuit p̄m⁹ Corinthioꝝ rex XL
Auentinus filius rex italie fuit LIII
Auguſta ciuitas a quo ſit primo condita. vide folio XCI
Auguſti dicebantur reges romani ab illo Auguſto. vide XCIII
Auguſtinus beati Ambroſij diſcipulus. quere folio CXXXVI
Auguſtinus de anchona vir plurimum doctus vide CCXXVI
Aulus gellius romanus orator grammaticus inſignis CXIIII
Aurelianus romanoꝝ impator CXXI
Aureliana ciuitas a quo fuerit condita. quere folio CXXII
Aurea virgo ſancta ꝛ diſcipula eligij CLIIII
Auicenna medicus p̄clarus fuit CCI
Auerrois medicus cōmentator CCI
Auenſoar medicus cantuarienſis CCII
Auſtria prouincia deſcribit̄ CCLXXVIII
Auſtrie marchionatū Fridericus primus conuertit in ducatū CCIII
Auſtrie duces quid compromiſerūt baioarijs in adipiſcendo impiū vide CCXXV
Azarias filius obeth ꝓpheta p̄dixit captiuitatem iudeoꝝ XLIX
Azarias filius helchie pontifex LV
Azo doctor iuris ciuilis fuit
Baſa tercius rex in iſrahel fuit vide folio XLVIII
Babilonia ſeu babilon vrbs a quo primo fuerit condita vide XXIIII et LXV
Nona cōditur LXIX
Babilonie p̄mus rex fuit merodach. vide folio LXII
Bachus primo inuenit vinum in grecia. quere folio XXVIII
Baleus decim⁹ erat rex aſſirioꝝ XXVIII
Balaam propheta filius Beor occiditur. vide folio XXX
Balſamum quales habeat arbores. et aliquando creuit in hiericho L
Balthaſar rex erat babilonie LXV
Baſilius magnus multoꝝ monachoꝝ inſtitutor ꝛ pater CXXXIII
Balachia regio que ſit et que gens illius. vide folio CCLXX
Balachi dicunt̄ flacci vide CCLXXII
Baldus peruſinus precellentiſſimus legiſperitus. vide CCXXXVI
Bamberga ciuitas vnde duxit nomen. quere folio CLXXIIII
Baptiſare omni die tēpore natiuitatis Leo papa ſecundus ſtatuit CLVI
Baptiſmatis tempore dux richoldus pedē retraxit. vide CLXII
Baſſianus Seueri filius cognomento aureli⁹. anthonius caracalla impator CXVII
Baſilea ciuitas magna vnde duxit nomen. vide folio CCXLIII
Baſilidas fuit quidā hereticus CXI
Barnabas vnus ex ſeptuaginta duobus diſcipulis chriſti CV
Bartholomeus apoſtolus vnus ex ſenatorib⁹ celi. vide CV
Barnabe corpus cum eius euangelio inuentū eſt. vide CXLI
Barbara virgo orta ex nicomedia CXXIII
Bartholomeus brixianus vir doctiſſimus. vide folio CCI
Bartholomeus piſanus ordinis predicatoꝝ profeſſor CCXXVIII
Bartholus legum doctor plurimū recōmendatus CCXXX
Bartholomeus de Saliceto iuriſconſultus. vide folio CCXXXVI
Bartholomeus de vrbino ordinis heremitarū doctor CCXXXVII
Barbara cōiunx ſigiſmundi poſt mortē impatoris cū cadauere captiua ducit̄ CCXLII
Bartholomeus de Montagnano medicus. vide folio CCXLV
Bainaldus archiepūs colonienſis CCVII
Balduinus ſcd's rex hieroſolime CXCVI
Bauari ſiue baioarij qui ſint XCVII
Bauaroꝝ regis filiā rex longobardoꝝ duxit in vxorem CL
Bauaroꝝ principes t pe ruperti dicebant̄ duces. vide CLII

Baiotariorū ſiue bauarorū metropolis ē ſaltz-
burga. vide CLII
Bauari ſiue baioarij qñ receperūt fidem catho
licam. vide CLIII
Bauaros quō coegit carolus magnus C
Bauarie dux fuit caſſilo C
Bauarorū principes dicebant̄ reges illis tem-
poribus CLVIII et LXIX ꝛ LXXII
Bauarorū dux Taſſillo duxit ſe pipino regi frā
cie cōmendatū CLXV
Bauaria venit in regnū francie per carolū ma
gnum. vide CLXVII
Bauarorū rex frater caroli ſecundi illis tempo-
ribus mortuus eſt CLXXII
Bauarie dux heinricus vngaros ſuperauit. ꝛ de-
inde venit in italiā CLXXVII
Bauarorū dux fuit eo tempore imperatori re-
bellis. vide CLXXXI
Bauarus hic vnus fuit in papā electus. quere
CLXXXVIII ꝛ LXXXIX ꝛ XCI
Bauarorū auxilio fuit Juſtinianus in imperiū
reſtitutus CLVIII
Bauarorū duces vide traxerūt ab hoc tempo-
re originem CCXXV
Bauaria ſuperioris germanie prouincia deſcribit̄
ꝛ vñ bauari a principio traxerūt originē. vide
folio CCLXXXVI
Bathuel tercius filius nachor genuit rebeccā
filiā et laban filiū XX
Beda anglicus preſbiter et dictus venera-
bilis vide CLVIII
Belus primꝰ rex aſſiriorū primū hūit regnū XVII
Bela octauus fuit filius nachor XX
Bellotus erat rex aſſiriorū XXXIIII
Bellator egregiꝰ fuit picꝰ ſaturni filiꝰ XXXV
Bellū grecorū contra troyanos ꝛ deſtructio de-
ſcribitur troye XXXVI
Bella troyanorū q̄re fuerūt exorta XXXVII
Belocus rex aſſiriorū. ſub illo promiſit deus Ja-
cob terrā promiſſionis XXVIII
Bellū punicū cū hanibali ſeniore illis tpibꝰ eſt
inchoatum LXXXI
Bellū Scipionis in quo mira geſta ſunt et cete
rorū cōſulum romanorū LXXXV
Bellū ciuile ceſaris ꝛ pompey erat execrandū
vide folio LXXXIX
Bellū apd̄ auguſtā ꝛ q̄ in eo ſint occiſi XCII
Bellū grauiſſimū cōmiſit gracianus imperator
apud argentinā CXXXIIII
Bellū maximū geſſerūt in romanos radaguſ ꝛ
alaricus gothorū reges CXXXV
Bellū magnū eſt cōmiſſum tpe valentiniani im
peratoris CXXXVII
Beliſarius patricius vir in armis ſtrenuus vi
de folio CXLV
Bella maxima cōmiſit beliſarius CXLV
Bellandi mores q̄ ſint gent̄ ſcythice XVIII
Bella geſſit in franciā orientalē arnolphus im-
perator. vide CLXXIII
Bellū fuit atrociſſimū inter regē francie ꝛ regē
anglie cōmiſſum CCXXVII
Bellū fuit exortū inter fratres beate marie theu
thunicorū ꝛ regē polonie CCLI
Benadab rex Syrie bellauit cōtra regē achab.
vide folio L
Benedictus abbas italicus monachorū pater.
vide folio CXLIIII
Benedictus pp̄ primus patria romanus CXLVI
Benedicere ſal ꝛ aquā allexander papa primus
inſtituit CXI
Benedictus papa ſecundus ſiue iunior patria
romanus CLVI
Benedicti abbatis corpus eſt eo tpe tranſlatum.
vide folio CLVIII
Et iterū eſt tranſlatū CLXIIII
Benedictꝰ tercius papa patria romanꝰ CLXX
Benedictꝰ pp̄ q̄rtꝰ patria romanus CLXXIII
Benedictus papa quintus patria romanus vi
de folio CLXXVIII
Benedictus ſextus papa patria romanus vide
folio CLXXVIII
Benedictus ſeptimꝰ papa patria romanus vi-
de folio CLXXX
Benedictus octauus papa patria Tuſculanus
vide folio CLXXXV
Benedictus nonus papa patria Tuſculanus.
vide folio CLXXXV
Benedictus decimꝰ pp̄ natōe campanꝰ CXCI
Benedictus papa. xi. natōe taruiſinꝰ CCXIX
Benedictus duodecimus papa patria Toloſa-
nus. vide CCXXIIII
Benedictꝰ. xiij. papa adulterinꝰ CCXXXII
Berillus epūs vir doctiſſimus CXVIII
Bernardus rex italie Caroli magni nepos. vi-
de folio CLXVIII
Berno abbas vir magne ſanctitatꝭ CLXXIII
Berengarius primꝰ imperator italie CLXXVI
Berēgarius ſcd̄s imperator italie CLXXVI
Berengariꝰ terciꝰ imperator italie CLXXVI
Berengarius q̄rtus imperator italie CLXXVII
Berengarius errauit circa ſacramentū euchari-
ſtie. vide CXC
Bernardus abbas clareuallenſ CXCVIII
Bernardus cōpoſtellanus doctor iuris. quere
folio CCXIII
Bernardinus Senenſis ordinis ſancti Frāciſci
profeſſus CCXLVIII
Bentzeſlaus caroli filius imperator poſtea fuit de-
poſitꝰ. ꝛ q̄ fuerit cauſa vide CCXXXIII
Beſſarion cardinalis grecus vir celeberrimus
vide folio CCLII
Beſtualia prouincia deſcribit̄ CCLXXXIIII
Beſtiole cadebāt de celo iſtꝭ tpibꝰ CCXXIX
Bias aſianus prienenſ philoſophus vnꝰ
de ſeptē ſapientibus LIX
Bibertus lotaringie princeps CLXXVI
Bigamus primus fuit Lamech folio X
Bigamū ordinari cōciliū apud ſanctū Petrum
rome vetuit CXLIX
Bilibaldus epiſcopus natus eſt ex ſancto Ri-
chardo. vide CLXII
Bilhelmus imperator non tamen fuit cōfirma-
tus. folio CCXII
Biſanciam ciuitatem quis condiderit. quere fo
lio LXIII
Blaſius epiſcopus vir ſanctus claruit. vi-
de folio CXXVI
Blondus flauius vir doctiſſimus CCXLVI

BOhemorū regnū qñ habuit initiū. vide folio XXIIII
Bohecius vir chriſtianiſſimus CXLI
Bohemi illˀ diebꝰ receperūt fidē catholicā. ⁊ q̄ fuerāt duces illꝰ gentis CLXXVII
Bohemos heinricus tercius fecit imperio romano tributarios CLXXXIX
Bohemie ducem fridericus primus creauit in regem. vide CCIII
Bohemia cū ſitu ſuo d̄ſcribit CCLXXXIII
Behecia p̄ria vbi ſit ſita vide CCLXXV
Bohemorū hereſim Sigiſmundꝰ impator ſtatuit extirpari CCXXXIX
Bononia ciuitas a quo p̄mo cōdita LXII
Bonifaciꝰ pp̄ p̄mꝰ natōe rōanꝰ CXXXIII
Bonifacius ſecundus papa natione romanus vide folio CLXIIII
Bonifacius tercius papa patria romanus. vide folio CXLVIII
Bonifaciꝰ q̄rtꝰ pp̄ natōe marſus CXLVIII
Bonifacius papa quintus natione campanus vide CL
Bonifacius archiepūs maguntineñ. CLXI
Bonifacius ſextus papa natione Tuſcus. vide folio CLXXII
Bonifacius ſeptimus papa male intrauit. vide folio CLXXX
Bolffgangus epiſcopus Ratiſponenſis ſueuꝰ vir fuit ſanctus CLXXXII
Bonauentura cardinalis natione tuſcus. vide folio CCXIIII
Bonifacius octauus papa natione hernicus. vide folio CCXIX
Bonifacius papa nonus patria neapolitanus vide CCXXXII
Booz filius fuit Salmon XL
Bos exiuit in Egypto de flumine in feſto ſeraphis ⁊ a pplō p̄ deo colebatur XXIX
Bos quidē loq̄bat̄ ⁊ quid vide XCII
Borſius marchio eſtenſis vir fuit magni ingenij. vide CCLI
BRandanus abbas vir ſciſſimꝰ CXLIII
Brandeburgenſis marchia vbi ſit ſita vide folio CCLXXXII
Bratiſlauia ciuitas a quibus fuerit edificata vide folio CCXXXIII
Brenus gallorū dux venit in italiā. multarū vrbiū fundamenta iecit LXXII
Britannia maior q̄ ſit. ⁊ que minor XLVI
Brittannorum rex plurimū eſt recōmendatus. vide folio CXLII
Brigida virgo caſta ⁊ ſanctiſſima CXLIII
Britannorū ſiue anglorū rex fuit lucius vir ſanctus. vide CXV
Brigida. alias Birgitta deuotiſſima mulier vidua vide folio CCXXXII
Brixia ciuitas quando et quare venit ad venetorum manus CCXLV
Brutus cōſul fuit romanus LXIX
Bruno primus carthuſienſis fuit de Colonia oriundus. vide CXCIIII
Bruno epūs coloniēñ. vir ſanctꝰ CLXXXI
BUda vrbs vngarie clariſſima a quo cepit nomen. vide CXXXVIII
Bulgari ceperunt fidē illis temporibus. quere folio CLXX et CLXXI
Burgundia venit a dodamyn XVI
Burgundi in magna copia rheni flumē inſederūt. ⁊ poſtea facti ſūt xp̄iani CXXXIII
Burckhardus epiſcopus herbipolenſis vir ſanctus. vide CLXIIII
Burgundionū rex fuit rudolphꝰ CLXXIII
Burgundie dux Nuſſiam obſedit. quā Fridericus tercius liberauit CCLII
Bus ſecundus filius nachor habuit duos filios Beor ⁊ Balaam XX
CAyn p̄mogenitꝰ Ade et Eue erat. vide IX
Caynan fuit filiꝰ Enos IX
Cayo furius cōſul erat romanus. vide LXXXIII
Cayus caſſius lōginus cōſul romanꝰ LXXXV
Cayus iulius ceſar lucij filius XCIII
Cayphas pōtifex iudeorū erat XCVI
Cayus caligula impator quartus CIII
Caietanus theologus et philoſophus. quere folio CCXLIIII
Calix debet eſſe argenteus vel aureus ſtatuit papa zepherinus CXIIII
Calixtus papa natione romanus CXIIII
Calixtus ſecundus papa natione burgundus. vide folio CXCVIII
Calixtus tercius papa natione hyſpanus vide folio CCXLVI
Cham ſcd's fuit filius noe XIIII
Camuel fuit quartus filius nachor XX
Cambiſes erat rex perſarū LXIX
Chanaan primus filius cham. a quo fuere chananei. vide XIIII
Candelabri figura que fuerit in veteri teſtamento. vide XXXII
Cantum cum organo decantari ordinauit papa Vitalianus LIII
Canon papa tracia oriūdus CLVII
Capadocia venit a moſoch filio iaphet XV
Capis ſiluius rex fuit italie LII
Captiui ducti ſunt cū rege ioachim in babiloniam daniel cū ſuis. ezechiel ⁊ mardocheus vide folio LV
Capta eſt tota iudea cū ezechia rege LX
Captiuitas iudeorū quādo incepit et quare deus permiſit populū capi LXIIII
Capiſtranus claruit temporibus illis. vide folio CCXLIX
Carmentis filia Euandrij inuenit litteras latinas. ſcilicet. A. b. c. ⁊c̄. XXXIIII
Carthago vrbs a cartha opido ſumpſit nomen vide folio XL
Carthago ante romam fuit conſtructa ⁊ a quo. vide folio XL
Carpentus ſiluius rex italie fuit LII
Carmeydes erat magnus ph̄us LXXVIII
Carius romanorū imperator duos filios ſuos ad gubernacula imperij traduxit. quere infra folio CXXIII
Carolus magnus quō coegit bauaros C

Carolus marcell⁹ pipini ſenioris fili⁹ rex fräcie ꝛ dict⁹ ē magn⁹ ex geſtꝭ magnis CLXIII
Carolomannus caroli marcelli ſiue magni fili⁹ erat. folio CLXIIII
Carolus cū papa Adriano ꝑ ſūptiōꝫ ſacramēti ſeſe ꝑpetua obſtrinxerāt amicicia CLXV
Carolus magn⁹ rex fuit francoꝝ CLXVII
Carolus magnus vbi fuit natus CLXVII
Caroli magni mr̄ vngara fuit CLXVII
Carolus magnus vnctus eſt in imperatorē romanorū illis tꝑibus CLXVII
Carolus magnus quas gētes vincebat ꝑlio ob chriſtianoꝝ libertatē vide fo. CLXVIII
Carolus magnus quomō fuerit in corꝑe diſpoſitus. folio CLXVIII
Caroli ſedes fuit in aquiſgrano CLXVIII
Carolus magnus debellauit Saxoniam. vide folio CLXXIX
Carolus ſcd̄s cognomento caluus imꝑator fuit romanorum CLXXII
Carolus tercius cognomento groſſus imperator. folio CLXXII
Caroli magni ꝓgenies poſſederūt imperiū ad annos centū ꝛ decē. Et illis tꝑibus habuit finem. vide folio CLXXIIII
Carolus magnus fuit germanus natione. vide folio CLXXVIII CCLXXXV
Carolus rex ſicilie fuit ꝛ potens CCXV
Carolus ſcd̄s rex ſicilie CCXVIII
Carolus ſecūdus rex Neapolitanus habuit filios ſex. ꝛ quinqꝫ filias CCXX
Carolus quartus imperator regis bohemie filius fuit. vide CCXXIX
Carolinas leges condidit carolus quartus. vide folio CCXXIX
Carnia prouincia in quibus terre locis ſit vide folio CCLXXVII
Caroli q̄rti ſollicitatōe. capita apoſtoloꝝ Petri et Pauli ſunt inuenta CCXXXI
Carolus quartus ex miſericordia ei dedit pecunias qui ſibi necē parauerat. vnde illū reuocabit a malo. vide CCXXXI
Carol⁹ poeta vir eruditiſſi⁹ erat CCXLIIII
Carolus burgundionū dux ꝑ ſweceuſes morte eſt trūcatus CCLV
Caſeth fuit q̄rtus filius nachor XX
Caſſianus monachus iohannis criſoſtimi dyaconus. vide CXXXV
Caſus ſūmarios decretaliū raymundus ꝯfecit. vide folio CCX
Caſpar Schlick triū ceſarum cancellarius fuit. vide folio CCXL
Caſtra quare ſint. et a quibus primo in montibus conſtructa C
Cathalogus regū aſſirioꝝ q̄s ſit vide XVII
Catho ph̄us plura docuit moralia LXXXV
Catho ph̄⁹ ꝑm⁹ roman⁹ ꝛ iuriſta LXXXV
Catho poſterior vtienſ ph̄us LXXXIX
Cathilina conſul romanus vir fuit valde doloſus. folio LXXXIX
Cathena ſancti petri fuit data epō metenſi. vide folio CLXXIX
Cecus fuit didimus vir magni ingenij. vide folio CXXXV
Celeſtinus papa natōe campan⁹ CXXXVI
Celeſtinus ſcd̄s papa natōe tuſc⁹ CXCVIII
Cecilia virgo romana caſtitate ſplendida fuit. vide folio CXVI
Celeſtinus papa ſext⁹ natōe romanus CCV
Celeſtin⁹ papa q̄rt⁹ p̄ria mediolanē CCVIII
Celeſtinus papa quintus patria Eſeruienſis. vide folio CCXVIII
Cecrops reliquit regnū argiuorū. ꝛ Prim⁹ regnauit Athenienſibus XXVII
Cereuiſeam facere germanos docuit primo bachus. vide XXVIII
Cerdo q̄dā heretic⁹ a q̄ cerdoniani CXIII
Cereum paſcalē benedici ſtatuit papa theodorus. vide CLIII
Ceres dea frugū adorabat̄ a gētib⁹ XXV
Ceſarius et alij plures martires bis paſſi ſunt temporibus. vide CXXII
Ceſarea regina ꝑſaꝝ mr̄ ſancta CLV
Ceſares dicebant̄ romani principes a tempore Julij. vide XCIII
Chaldei fuere ab arphaxat filio ſem XV
Chilō terci⁹ fuit de ſeptē ſapiētib⁹ LIX
Chus quartus fuit filius cham. a quo venium ethiopes. vide XIIII
Cilia veit a tharſis filio ianan XVI
Cineus fuit filius chanaan XIIII
Cinus erat doctor iuriſciuilis nominatiſſimus vide folio CCXXVII
Cipria venit a tharſa filio Janan XVI
Ciprus eſt quedā inſula XXXVIII
Ciprianus doctor ecclie eruditiſſim⁹ CXXI
Circūſciſio q̄n fuit inſtituta XXI ꝛ XXII
Circes potu quodā mutauit homines in beſtias. vide ſolio XLI
Cirus primus rex fuit perſarū LXVIII
Ciriacus vir ſanctiſſimus CXXIIII
Cirillus vir ſcūs m̄lta ꝓphetauit CCXII
Citharā appollo reperit. et artem medicine primo inuenit. vide XXVIII
Citherinū bohemi⁹ ꝑm⁹ excogitauit CXLI
Ciuitates ſūt fcē q̄dā ville ſweuie CCXVII
Ciuitates loci orietalis ſūt per Soldanū plurimum oppreſſe CCXIX
Claudius Cay caligule patruus imperator quintus CIII
Claudius poeta natōe hiſpan⁹ CXXXIIII
Claudius ſecundus ꝛ Quintilus frater ei⁹ imperatores erant CXXI
Claudi⁹ nicoſtrat⁹ ſimphorian⁹ mr̄. CXXIII
Clareuallen̄. abbas fuit bernard⁹ CXCVIII
Clara v̄go admirabilis ꝛ ſancta CCX
Clara v̄go ſancta ordīs heremitaꝝ CCXXI
Cleobolus philoſophus lindius. ſextus de ſeptem ſapientibus LIX
Cleopatra egipti regina LXXXIX
Cletus pp̄ pōtificat⁹ mun⁹ inuit⁹ accepit CV
Clemens papa patria romanus de regione celimontis. vide CVIII
Clericū in publico bibere aut vinū vendere. zozimus papa vetuit CXXXIII
Clemens preſbiter alexandrinus CXV
Clericos poſſe recipe fundos ꝛ p̄dia oblata papa Urbanus ſtatuit. ſed in cōmuni CXVI

Clericorū carcerē haberi apud epiſcopos ſtatuit papa Eugenius CLIII
Clemens ſecundus papa epūs Bambergenſis querefolio CLXXXVIII
Clemēs tercius papa patria romanꝰ CCV
Clemens papa quartus natione Narbonenſis vide folio CCXIII
Clemēs papa qntꝰ natōe vasconꝰ CCXXI
Clementinaꝝ liber cōpoſitus eſt tpe clementis quinti folio CCXXI
Clemētinaꝝ liber hic ꝯfirmatꝰ ē CCXXVI
Clemens papa ſextus patria Lemonicen̄. vide folio CCXXVIII
Clemens papa ſeptimus ſedit annis quindeciꝫ quere folio CCXXII
Clodoueus rex francorū primus francorū chriſtianus folio CXLIII
COdrus fuit vltimus rex Atheníenſiū vide folio XXVII et XLIII
Colebat apud nemphym Oſyris XX
Colloſus ſolis fuit Rhodis. lxx. cubitorum altitudinis XXVI
Colloſus ingens ſolis ſimulacrū corruit ex terremotu folio LXXXII
Colonia ciuitas vnde habuit iniciū XC
Colūbanꝰ abbas vir ſctitate plenus CXLVI
Compomus pcurator iudee XCV
Cōmedit multa Albinus vna cena ſicuti ceteri multi. folio CXVII
Cometa apparuit illis temporibus cladē maximam ſignificans CLVII
Comete duo apparuerūt ill' tpibus CLXII
Cometa mire magnitudinis apparuit in italia. quere folio CLXXIX
Comites de Lippa olim dicebantur de ſchwalenborch folio CLXXX
Compoſuit plura cantica eccleſiaſtica Fulbertꝰ ſilr̄ τ Robertus rex CLXXXVIII
Compoſuit Salue regina Hermannus cōtractus folio CLXXXIX
Cometa iſignis magnitudīs appuit CCXIII
Comites quindecim ex ſueuia coegit impator Rudolphus CCXVII
Cometa apparuit ſignificans chriſtianorū afflictionem folio CCXX
Cometes apparuit deſignans mortē regis francie. folio CCXXII
Cometa τ illis apparuit tpibus CCXXV
Cometa illuxit mortē pape dſigns CCXXIX
Cōmotiones ciuitatū italie quedam fuere vide fol' CCXC XCII XCIII τc.
Cometa viſꝰ eſt plura pdicēs mala CCLIIII
Coniurari in publico inſtituit Licurgius propter occultā luxuriā LII
Conſules romani qn̄ inceperunt τ quare. vide folio LXIX
Cōſules romani q fuerūt. vide LXXIX
Conſpirationes fecit Chatilina cōſul romanꝰ. vide folio LXXXIX
Conſtantinus magnꝰ filius Cōſtancij auguſti in britania ē creatꝰ impator CXXIX
Conſtantius Cōſtantinꝰ τ Conſtans filij fuere Conſtantini magni impatoris CXXIX
Conſtantinopolis ciuitas imperialis vnde cepit nomen ſuum CXXIX
Conſtantinus fecit equo ſuo frenū ex clauo dn̄i vide folio CXXX
Conſtantinus magnus prohibuit amplius fieri crucis ſuppliciū CXXX
Cōſtātinus plēs edificauit ecclīas CXXX
Conciliū nicenum quare τ qn̄ fuit celebratum. quidue in illo diffinitū CXXX
Conciliū vniuerſale ſecundū fuit conſtantinopolitanū CXXXV
Conciliū vniuerſale terciū fuit Epheſinum. vide folio CXXXVI
Cōciliū qrtū Calcedonenſe CXXXVIII
Conciliū aurelianenſe iuſſu clodouei indicitur. vide folio CXLIII
Cōciliū qntū apd cōſtantinopolim. CXLV
Conciliū apud ſcm̄ petrū rome CXLIX
Conradus impator male fuit vite CXV
Conciliū rome. lx. epoꝝ. CXVIII
Cōcordia mr̄ ſancta τ ypoliti nutrix CXXI
Concilium in Sinueſſa ciuitate Campanie. vide folio CXXVI
Conſtantinus τ Galerius imperatores fuerūt vide folio CXXVII
Cōſtātinus tercius impator romanoꝝ CLIIII
Cōſtās cōſtantinopolitanꝰ impator CLIIII
Conciliū rome tpe martini pape CLIIII
Conſtantinus quartus imperator Conſtancij auguſti filius CLVII
Conciliū vniuerſale ſextū apud conſtantinopolim vide folio CLVII
Cōciliū Aquilegienſe vniuerſele CLVIII
Conſtantinus papa natōe Syrus CLX
Conciliū rome propter ymagines adorandum vide folio CLXII
Cōſtātinꝰ qntꝰ impator filꝰ leonis CLXIIII
Cōſtātinꝰ ſextꝰ leonis filꝰ impator CLXIIII
Cōſtātinus papa ſcōs natōe romanꝰ CLXV
Concilium ſeptimū Hirena mater Conſtantini collegit vide folio CLXVI
Cōradꝰ pmꝰ impator romanoꝝ CLXXIIII
Conradus epiſcopus conſtancienſis vir ſanctꝰ vide folio CLXXX
Cōradꝰ ſcōs impaor romanꝰ CLXXXVI
Concilium vercellenſe illis temporibus habitum eſt. folio CCX
Conradus eius nōīs tercius impator CCI
Concilium lateranenſe agebatur illis temporibus. folio CCVI
Concordantias biblie cōfecit hugo cardinalis vide folio CCXIII
Concilium Lugdunenſe hic habuit inicium vide folio CCXV
Conradinus nepos imperatoris friderici ſueuí. folio CCXVI
Cōradus impator friderici filius CCXII
Concilium Viennenſe habitum fuit illis temporibus. folio CCXXI
Conciliū piſanū ſuper vnione eccleſie fuit collectum. folio CCXXXVI
Conciliū cōſtancienſe durauit nouem et triginta annis CCXL et XLI
Conſtancia vrbs germanie quomodo ſit ornata τ vn̄ habeat nomē ſuū CCXL

Concilium Baſilienſe fuit congregatū illis temporibus ⁊ quō fuit diſſipatū CCXLIII
Concilium florentinum hic initium cepit vide folio. CCXLIX
Conſtantinopolis expugnatio qn̄ ſit facta per turchoꝝ ppl'm CCXLIX ⁊ LXIXIII
Conſtantinopolitana vrbs ex tēpeſtate inaudita plurimū fuit conturbata CCLVII
Cōradū celtis germanū poetā frideric⁹ terci⁹ imperatoꝛ in nurmberg laurea decorauit vide folio CCLVI
Choꝛe filius yſuar contendebat pro ſacerdotio cum aaron XXV
Choꝛinth⁹ vrbs a q̄ ſit ꝯſtructa XXXIIII
Coꝛſica inſula in quibus terre locis ſit vide folio XXXVIII
Coꝛporale altaris bonifacius papa inſtituit. CXLIX Statuit ⁊ ſixtus CXI
Coꝛnelius papa natione roman⁹ CXVIII
Coꝛeiſantes quidam per annum integrum puniebant dei ꝑmiſſione CLXXXVII
Coꝛporis xp̄i ſolennitatē cū octaua vrbanus quartus inſtituit CCXIII
Coꝛeiſantes plures perierunt in ponte vno vide folio CCXVII
Choꝛithia ꝓuīcia vbi ſit ſita CCLXXVII
Coꝛinthioꝝ mores in electione principis qui ſint vide CCLXXVII
Coſdras rex perſarum occupauit romanas ꝓuincias ⁊ venit vſqȝ iħl'm CXLIX
Coſmas ⁊ damianus xp̄ianiſſimi viri et medici fuerunt CXXIIII
Coſmas medicus florentinus potentiſſimus ciuis CCXLV
Crathes Athenienſis accademicus philoſophus LXXXII
Creatio mundi ſm̄ diuerſos diuerſimode creditur folio I
Creta inſula in quibus mundi partibus ſit vide folio XXXVIII
Criſpus ſtoicus philoſopus natione elius vide folio LXXXI
Criſpus quatuoꝛ habuit filios ⁊ vnicam filiā folio LXXXIX
Criſma ſingulis annis innouari ſtatuit fabianus papa CXVIII
Criſpin⁹ ⁊ criſpinian⁹ martires CXXIII
Criſtoferus martir incompabilis magnitudinis fuit CXXIIII
Criſtina virgo celeberrima CXXVII
Criſtoferus papa cuius patria ignoratur vide folio CLXXIII
Criſtiani ſtatuerunt expugnare therosolimam vide folio CXCIIII
Criſoloras conſtantinopolitanus vir nobilis fuit CCXXXVI
Criſtiernus rex dacie vir xp̄ianiſſimus romam petijt CCLIIII
Crocauie ciuitatis deſcriptio CLXXXII
Cruciferoꝝ oꝛdo a quo habuit initium vide folio CXXXII
Crux domini inuenta eſt ſub euſebio papa vide folio CXXVI
Cruces apparuerunt in veſtibus hominum vide folio CLXXIX
Crucifixus fuit vnus puer a iudeis CCI
Dacia regio que ſit ⁊ vbi vide fo. CCLXXXII
Dadan fili⁹ regma a quo venerūt ethiopes XIIII
Dagobertus rex francoꝝ vide folio CLV
Damaſcus eſt in ſyria regione XV
Damaſceni venerunt ab hus filio aram XV
Damaſcus qn̄ ⁊ a quo fuit ꝯſtructa XXIII
Damaſcus diſtat ab iheruſalem itinere dierum ſex XXIII
Damaſcum tres reges chriſtiani impugnauerunt XXIII
Damaſus papa natiōe hiſpan⁹ CXXXI
Dalmacie regnū q̄tū ſe extēdebat CLXXI
Damaſus ſcđs papa natione bauarus vide folio CLXXXVIII
Damiata vrbs in egypto quō fuit a xp̄ianis expugnata CCX ⁊ XI
Dalmacia ꝓuīcia vbi ſit ſita CCLXXVII
Daniel ꝓpheta ductus eſt in Babiloniam vide folio LXI
Dātes poeta ⁊ vates cōſpicu⁹ CCXXIII
Dauid ſcđs rex in iſrahel XLVI
Dauid ꝓpheta fuit filius iſai de tribu iuda vide folio XLVI
Dauid fuit vir robuſtus et ruffus XLVI
Dauid cepit iheruſalem ⁊ expulit chananeos ⁊ ieſubeos XLVI
Dauid fecit numerari populū ⁊ diſplicuit deo folio XLVII
Dauid habuit filios quos in iheruſalem generauit quoꝝ nōia vide XLVII
Darius rex perſarum remiſit iſrahel in iudeā. vide folio LXIX
Darius hiſtapſis rex perſarum fuit pro iudeis vide folio LXX
Dari⁹ noth⁹. x. pſaꝝ rex LXXII
Darius arſam regis filius. vltimus perſarum rex LXXII
Decimarum non ſolutionē thuringi armis obtinuerunt vide fo. CLVI
Decius imperatoꝛ hō peſſim⁹ fuit CXXIX
Decretū q̄s primo cōpoſuit. CXCIII ⁊ CCI
Et redigebant illis tempoꝛibus CCXI
Delboꝛa prophetiſſa iudicauit iſrahel vide folio IX ⁊ XXXVII
Democritus philoſophus ſibiipſi eripuit oculos ⁊ in paupertate vixit LXX
Demas phūs athenienſis LXXVI
Demoſtenes princeps oratoꝝ LXXVIII
Demetri⁹ phalen⁹ cognomēto phūs. LXXX
Demetrius ſother rex ſirie ⁊ aſie multos iudeos occidit LXXXI
Demetri⁹ fili⁹ demetrij rex ſyrie LXXXIII
Demetri⁹ macero rex ſirie LXXXVII
Demetria virgo ſancta CXXXII
Demonia expulit Fortunat⁹ ep̄s CXLVIII
Depoſitus fuit imperatoꝛ wentzeſlaus ⁊ quare ⁊ quis fuit in locum ſurrogatus vide folio CCXXXIII ⁊ XXXIIII

Deos gentiliū hermes dixit eſſe homines mortuos LXXIIII
Deo eſt ſiſis vir aīo pfecte bon⁹ LXXIIII
Deſponſande conſenſus inoleuit requirendus ex conſenſu rebecce XX
Deſideri⁹ vltim⁹ rex lōgobardoꝝ CLXVI
Deuſdedit papa patria romanus CL
Dyana fuit prima dea vide folio XXV
Diaconi ſeptē qui fuerūt CIII
Diaſcorides medicus grecus CVII
Diadumeus impator vir pulcher CXVII
Diabolo ſeſe obtulit papa ſilueſter ſecūdus tpe monachatus ſui CLXXXI
Dignitates ecclaſtice vendebantur tpe ſilueſtri tercij CLXXXVIII
Diluuium qñ fuit XI
Diluuiū particulare pmaximum fuit in achaia tempore iacob XXVI
Diluuiū deucaliōis factū in theſſalia XXIX
Didim⁹ alexandrin⁹ cecus CXXXV
Diogenes magnus fuit phūs LXXIIII
Dion nobilis phūs ſiracuſan⁹ LXXVIII
Dioniſius ariopagita philozophus clariſſim⁹ vide folio CIX
Dioniſius abbas confecit compotum paſcalem vide CXLIII
Dioniſius corintheoꝝ epūs CXV
Dioniſius alexandrine eccle eps CXVIII
Dioniſius papa ex monacho pontifex creatus vide CXX
Dioclecian⁹ ꝛ maximian⁹ īpatores CXXIII
Dinus iuris vtriuſqꝫ peritiſſimus doctor vide folio CXX
Din⁹ medic⁹ florentin⁹ CCXXIIII
Dion philozophus ex perusie ciuitate ort⁹ vide folio CXI
Diſtinctio orbiū tam celeſtium q̄ elementorum vide folio VI
Diſtictio celeſtiū ierarchiaꝝ VI ꝛ CCLXIII
Diſcordia maxia inter venetos ꝛ genuenſes vide folio CCXIIII ꝛ XVII
Dodanin filius iauan a quo venit burgundia vide XVI
Docuit multa moralia Ippocraces ſuos diſcipulos LXXIII
Docuit zeno multa audire pauca loqui vide folio LXXIII
Docuit ꝛ ſocrates plura moralia LXXIII
Docuit ſil'r cōplura moralia Ippocrates vide folio LXXIII
Docueruntqꝫ multa ꝛ alij philozophi vt patet folio LXXIIII LXXVIII ꝛ LXXXI
Doleū habuit p domo diogenes LXXIIII
Docuit ꝛ catho ppulchra documenta cū alijs ſequentibus libro preſenti conſcriptis vide folio LXXXV
Domicilla virgo ſanctiſſima CVIII
Domician⁹ titi frater .xij. ro. impator CIX
Dominicus calderinus rhetor luculentiſſimus vide CCLII
Donat⁹ heretic⁹ a quo donatiſte CXXXII
Donatus grāmatic⁹ ꝛ phūs pceptor beati iheronimi CXXXII
Domū ſacerdotis haberi apud eccleſiā ſtatuit papa eugenius CLIII
Dominicus hiſpanus vir ſanctitate ꝛ doctrina decoratus CCLXXX
Donus ſecund⁹ papa pña roman⁹ CLXXX
Donus papa prim⁹ pña roman⁹ CLVI
Dormiuit annis .lxx. epimenides philozoph⁹ vide LX
Dorothea virgo ſctā ꝛ glorioſa CXXV
Duces populi iſrahel quando inceperunt vide folio LXXIIII
Ductus quando ſit iheſus in deſertum XCV
Ducatus venetoꝝ incepit illis dieb⁹ CLXI
Duces bohemie qui fuerunt a tempore fidei vide folio CLXXVII
Dulce nomen dñi noſtri iheſu criſti ꝛc. cui⁹ ſit virtutis decoratio CXV
Dunſtanus archiepiſcopus cantuarienſis vide folio CLXXXII
Duo pari poteſtate prefuerunt ciuitatibus tempore iohannis pape quarti. vnus arrianus. alter catholicus CL
Dux bauarie heinricus ſupauit hungaros deinde venit in ytaliam CLXXVII
Dux burgundie nuſſiam obſedit. quā frideric⁹ terci⁹ cū exercitu liberauit CCLIIII
Dux burgundionū carolus per ſwetenſes morte eſt in bello truncatus CCLV
Admundus angloꝝ rex vir ſanctus CLXX
Edimundus archiepūs vir ſctūs CCXII
Eduardus rex angloꝝ martyr CLXXXI
Ebrietatē fugere docuit anacharſis LX
Eccleſia conſtantinopolitana acceptauit eē caput et ſedes oīm ecclaꝝ CXLVIII
Eccleſiā gaudere libertate ſtatuit (et XLIX bonifacius vt nemo ad illam confugiens extrahatur CL
Eccleſiam poſſe habere temporalia vrban⁹ papa ſtatuit CXVI
Eclipſis ſolis ꝛ lune fuit. inde ſequebatur peſtilentia permaxima CLVII
Eccleſie romane qui principes fecerunt aſſiſtētiam tempore Stephani pape quīti vide folio CLXXI
Eccleſia romana caput eſt omnium eccleſiarum vide CXLVIII
Eccleſia romana in maximo ſtetit periculo. qa pontifices a petri veſtigijs diſceſſerant vide folio CLXXIII
Ecclipſis ſolis valde terribilis fuit illis tpibus folio CLXXIX. Item alia CCIX
Ecellinus tirannus valde paduam oppreſſit vide folio CCXIII
Egyptij vocabant olim merſei XIIII
Egyptus quando diſceſſit a regno Perſarum LXXII
Egeſippus vir ſanctus ꝛ doct⁹ CXI
Egildrudis regina anglie virgo CLIIII
Egidius romanus ordinis heremitarum prior CCXVIII
Egidi⁹ abbas natiōe grecus CLXI

E Iula fili⁹ Chus a quo eiulei XIIII
Eyſtet quondā dicebaf aurea [illegible]
E Lchias pontifex fuit iudeoꝝ LV
Eleazar⁹ ſūmus erat pōtifex LXXVII
Eleutherius papa natione grecus CXIIII
Eleutherius qdā clariſſimus miles CXXV
Electoꝛ pape quā ſtatuit Cōſtātin⁹ CLVI
Electio impatoris romani p quos fieri debeaf
vide CLXXXIIII. et vbi CLXXXV
Eleutheri⁹ nonus exarch⁹ natōe grec⁹ CLII
Elizaphat ſūmus fuit pōtifex LXV
Eliachym fuit de linea chriſti LXV
Eligius nouiniensis epūs CLII
Elyud filius fuit achym LXXVII
Elizabeth mr̄ Johānis euangeliſte nata eſt ex
ysmeria ſoroꝛe marie vginis XCIIII
Elizabeth moniaľ ſaxonie mr̄ ſancta CCIIII
Elizabeth filia regis vngarie mr̄ ſcā CCXI
E Mpedocles docuit tria eſſe in tota rerum
veritate. vide CLXXI
Ennius poeta cumicos LXXXIIII
Emerita lucij regis anglie filia virgo ſancta vi
de folio CXV
Emericus hungaroꝝ rex CLXXXVIII
E Neas enchiſe erat filius XLIII
Eneas ſiluius rex latinoꝝ XLIX
Emmerodach frater nabuchodonoſoꝛ LXV
Ephesus in quo terre loco ſit vide XIIII
Epimenides philoſophus cretenſis dormiuit
annis. lxxv vide folio LX
Epicurus athenienſis phūs LXXVIII
Epitaphiū therētij q̄ habuerit LXXXV
Epiphanius papienſis epūs CXLI
Epatū lugdunēſez erexit arnulph⁹ CXCII
E Ra quid ſit vide folio IX
Erea vaſa fundenda corinthi habebāt pri
cipatum XIIII
Era ſcripſeſt greci ꝑter victoriā troye. XLII
Eraclius imperatoꝛ partis orientalis CLI
Eraſmus campan⁹ epſ CXXIIII
Ertfordia magna vrbs vnde habuit nomen vi
de folio CLV
Erichtonius athenienſium princeps primus i
grecia cogitauit quadrigam XXXIIII
E Sdras vir ſanctus reparauit libros quos
chaldei combuſſerunt LXIX
Eſopus fabulatoꝛ clariſſimus LXX
Eſſei qui ſint et quomodo viuunt XCVI
E Tates mundi ſunt ſex vide folio VI
Etates hominis que ſint folio VI. Et qua
re ante diluuiū fuit prolixioꝛ etas hominis
q̄3 modo X
Etas mundi ſecunda habet initium vide fo-
lio XI
Etas mundi tercia capit principium vide fo-
lio XXII
Etas mundi quarta incepit LXI
Etas mundi quinta hic cepit initium vide fo-
lio LXIIII
Etas mundi ſexta incepit XCV
Ethiopes venuiut a chus quarto filio Cham.
vide XIIII
Etheus filius Chanaan a quo ethei vide fo-
lio XIIII
Ethgarus angloꝝ rex CLXXXII
Etas mundi ſeptima in fine erit mundi vide fo
lio CCLXII ⁊ LXIII
Etas mundi vltima quando ſit CCLXV
E Uboya inſula in qua ſit mūdi parte vide
folio XXXVIII
Eueus filius chanaan a quo fuere euei id ē ga-
baonite XIIII
Enos filius Seth cepit nomen domini inuoca
re IX
Enoch chain fuit filius X
Enoch filius Jareth quando fuit natus vide fo
lio X
Euax arabum rex inſignis philoſophus. vide
folio CVIII
Euariſtus papa natione grecus CVIII
Eufroſia virgo religioſa CXXXIII
Eufroſina in habitu virili monacha vide fo-
lio CXXXVI
Eugenia virgo ſancta monacha CXVI
Eugenius primus papa natione romanus vi-
de folio CLIII
Eucherius lugdunenſis epiſcopus vir ſanctus
vide CLXV
Eugenius papa ſecundus patria romanus vi-
de folio CLXVIII
Eugenius tercius papa piſis oriund⁹ CC
Eugenius quartus papa patria venetus vide
folio CCXLII
Euriſteus fuit primus rex lacedemoniorum vi
de folio XL
Eunomius hereticus a quo eunomiani hereti-
ci CXXXII
Euangelium ſtando dicendum anaſtaſius pa-
pa inſtituit CXXXIII
Euſtachius cognomento placidus CX
Euſebius Potentianus viri romani vide fo-
lio CXVI
Euſebius papa natione grecus CXXVI
Euſebius epiſcopus ceſaree paleſtine vide fo-
lio CXXVIII
Europa Enee cū ſuis capituľ CCLXVIII
Euthices hereſiarcha conſtantinopolitan⁹ ab-
bas CXL
Eutician papa natione thuſc⁹ CXXII
Euphemia virgo nobiliſſima CXXV
Europa ſecunda eſt pars terre. ⁊ vnde habeat
nomen vide XIII
Exarch⁹ italie prim⁹ fuit lōginus CXLVII.
Finis vero exarchatus CLXV
E Zechiel propheta ductus eſt in babiloni
am LXI
Ezechiel interfectus eſt illis diebus. vide fo-
lio LXV
Fabianus papa natiōe roma
nus CXVIII
Facies ſaturni quomodo oli
depingebatur XXXV
Facies Janij quō depigeba-
tur a romanis XXXV
Familiaris pape Leonis qui
ti ſuſpenſo domino ſedem a-
poſtolicam occupauit CLXXIII
Falcones pugnauerunt cum coruis. vide fo-

lio CCXCII
Fames maxima fuit rome tempore Benedicti primi CXLVI
Fames ingens per totam ytaliam CCXXV
Fauſtus apud gallos epũs CXLI
Faunus ſecundus rex fuit laurentũ XXXV
FEdus habuit imperator cum ſarracenis: vt ſingulis annis daret circa milia aureorum CLXVI
Fenix in thiro ⁊ ſydone regnauit. vſumqꝫ lrãz condidit XXXIIII
Fenix auis eſt vnica in mundo CIIII
Fenerator fuit menippus phũs ⁊ ſeipm̃ ſuſpẽdit LXXX
Felix ſecundus papa natione romanus vide folio CXXXI
Felix tercius papa natione romanus CXX
Felix papa quartus natione ſanius CXLII
Felicitas rõna femina cũ ſeptẽ filijs CXIIII
Felix papa natione romanus CXX
Felix pſbiter Euſebius monachus ⁊ martires vide CXXII
Felix ⁊ adauctus martires CXXV
Felix quintus papa ſedit annis nouem vide folio CCXLII
Ferraria inſignis vrbs a quo fuerit ornata vide folio CLIX
Ferdinandus alphonſi regis ex concubina filius rex neapolitanus CCLI
FIcus libenter comedit zeno philoſophus vide LXXIII
Fidem xpianam acceperunt illis temporibus armeni ⁊ hiberi CXXXI ⁊ XLVI
Fidem ſuſcepit brütannia ſeu anglia tpe Lucij regis CXV
Fides ⁊ caprasius martires CXXV
Fidem xpi quando acceptauerũt baioarij ſiue bauari ⁊ p quem vide CLIII
Fidem catholicam ſuſcepit rex perſarum. vide folio CLV
Fidem receperunt bulgari CLXX ⁊ LXXI
Fidem receperun ſcblaui CLXXI
Fidez recepit arioldus rex danoꝝ. cui imꝑator dedit friſiam CLXXI
Fidem recepit rex normãnoꝝ CLXXII
Fidem receperunt catholicam bohemi vide folio CLXXVII
Fidem receperunt vngari CLXXXII
Filij machabei martirio ſunt coronati vide folio LXXIX
FLacci dicunt walachi CCLXXII
Flandria cepit exordiũ tpe caroli calui folio CLXXII
Flagellantium ſecta hic habuit ortum vide folio CCXV ⁊ XXXV
Florencia ciuitas a quo habuit originẽ. vide folio LXXXVI
Florianus frater taciti germanus imperator vide de illo CXXIII
FOrtunatus epiſcopus tudertinus vir ſanctus CXLVIII
Forſeus hibernie regis filius vir ſanctus vide folio CLIIII
Forchem in oppido Lodouicus tercius rex creatur romanorum CLXXIIII
Et eodem oppido eligebat rex rudolph⁹ vide folio CXCII
Formoſus papa poſt ſteffanum pontifex creat folio CLXXII
Formice quomodo pugnauerunt in vno agro bononienſi circa pirum CCXCII
FRanco quidã ex hectore filius Priami nepos a quo francorum nomen eſt tractum. vide XXXVII
Francia occidental ⁊ orientalis que ſit vnaqꝫ vide XXXIX
Francorum rex xpianus primus fuit clodoue⁹ vide CXLIII
Franciſcus ſeraphicus natione italus vide folio CVIII
Fratricellarum hereſis que. ⁊ quando fuerit extincta CCXXI
Franciſcus maronus ordinis minorum theologus CCXXVII
Franciſcus petrarcha vir ingenioſus vide folio CCXXVII
Franciſcus albergothus ꝓclarus medicus vide folio CCIII
Franconia germanie ſuperioris ꝓuĩcia deſcribitur. ⁊ vnde franci ceperunt originem vide fo. CCLXXXV. Similit fo. XXXIX
Francie regni principes qui fuerant ⁊ que cõmiſſa ſint prelia CCLXXXVIII
Franciſcus carrarienſium dominus vir ſplendidus CCXXXIIII
Franciſcus martini ordinis carmelitarum vir doctus CCXXXVI
Franciſcus ſabarella romane eccleſie cardinalis CCXLII
Franciſcus barbatus vir laudatiſſim⁹ vide folio CCXLIIII
Francie regioni mala ſuccedebant tempora ab illis diebus CCXLV
Franciſcus Sfortia quartus mediolanenſium dux CCXLVIII
Franciſcus philelphus poeta laureat⁹ vide folio CCXLIX
Frater quidã nomine nicolaus in heremo per annos multos vixit ſine cibo corporali. vide folio CCLVI
FRiges emerſerunt ab thegorma filio Gomer vide folio XVI Inde frigia hec regio dicta.
Fridericus primus cognomẽto barbaroſſa imperator romanorum CCIII
Fridericus ſecundus romanorum imperator. vide CCIX
Fridericum ſeſe appellauit imperatorem quidã ſeductor qui olim fuiſſet abſconſus vide folio CCXX
Fridericus dux auſtrie imperator a quibuſdaz electus prelium cõmiſit pro imperio ⁊ ſuccubuit CCXXV
Fridericus tercius erneſti ducis auſtrie filius imperator CCXLVII L LII ⁊ LVI
Fridericus tercius plures latrones de nigra legione diuerſis generib⁹ mortis precepit periri CCLVIII

Fructus ceperunt habere greci illis temporibꝰ allatis aliunde ſeminibus XXIX
Furius camillus dictator romanꝰ LXXVI
Fulgentius natione apher CXLI
Aboanite fuerunt ab eueo folio chanaan XIIII
Gaius duellius conſul romanus LXXXI
Gaius caligula imperator quartus CIII
Gaius papa natione dalmateus CXXII
Gallacie regio et gallate a gomer fuere filio iaphet XVI
Galba ſeptimus romanoꝝ imꝑator CVI
Gallꝰ abbas diſcipl's btī colūbani CLII
Galienus medicus doctiſſimus natione grecꝰ folio CXIII
Gallus hoſtilianus et voluſianus eius imperatores CXXI
Galeacius maria mediolanēſis dux occiditur folio CCLV
Gangolphꝰ vir ſctūs et p̄clarꝰ CLXIIII
Gebennarum ciuitatem aurelianus condidit CXXII
Gedeon quartus hebreorū iudex iudicauit annis quadraginta XXXVII
Gelaſius papa natione apher CXL
Geyſila regina hungarie CLXXXVII
Gelaſius ſecundus papa antea iohannes vocatus CXCVI
Gētes.lxxij.ſunt ꝓcreate ex tribꝰ filijs noe vide folio XIIII et XV
Gētes multe ꝓdierūt ex ſcithis XVIII
Genua vrbs a quo ſit ꝯdita vide LVIII
Genuadius epūs vir doctiſſimꝰ CXLI
Gentes ſeptem ſunt inſtitute per ſeptem filios iaphet XVI
Gemini admodum ſimiles fuerunt amelius et amicus CLXIIII
Gētes.xiij.fecerūt.xiij.filij heber XVI
Genealogia imꝑatoris heinrici et cōiugis ſue kunegūdis CLXXXVI et LXXXVII
Genuenſes ſunt a ceraſe priuilegiati vt monetas tonderent CCI
Gentilis medicus plurimum recommedatus. vide CCXXIIII
Genue ciuitatis italie immutatōes CCXCI
Germaniā ab italia alpes dirimūt XLIIII
Germanꝰ epūs pariſienſis CXLVIII
Germania q̄ ſit et plura de illa vide fo. XIII et CCLXVII
Gerdrudis ſancta abbatiſſa CLIIII
Gerſeus filius chanaan a quo gerſei XIIII
Gerhardus groet claruit vite ſanctitate vide folio CCXXXVI
Gerhardus ordinis heremitaꝝ in theologia p̄doctus CCXXX
Georgius trapezuntius claruit illis temporibus CCXLVI
Georgius pogiebracius rex bohemie et vngarie CCLI
Germanie tabula et quibus irrigetur fluminibus eſt depicta. Et quare Romani appellabant illos germanos CCXCIX
Geſta ciuitatum italie genue ſcilicet et mediolane et ceterarum memoratu digna vide folio CCXC XCI XCII ⁊c.
Geruaſius et prothaſius germani natione mediolanenſes CXXIIII
Georgius capadox tribunus ⁊ verus xp̄i miles CXXIIII
Gethuli fuerunt ab euila filio chus XIIII
Gethel tercius filꝰ aram a quo gethei vide folio XV
Gibertꝰ antipapa in germania CXCIII
Gigas fuit nemroth ⁊ primus tyrannus vide XIIII
Gigātes erant illis temporibus X
Gigantis corpus eo tempore inuentum ē mire magnitudinis CXC
Gloria patri ⁊ filio in fine pſalmoꝝ damaſus papa ſtatuit dicendum CXXXI
Gloria in excelſis deo ſimachꝰ papa ſtatuit cātādū CXLI Et papa theleſphorus CXII
Gloria laus ⁊ honor theodolphus epūs cōpoſuit CLXIX
Gloſator legum fuit accurſiꝰ. Decreti vero bartholomeus CCXI
Gloſator decretalium fuit bernhardus vide folio CCXIII
Goar vir ſancte vite claruit multis virtutibus LI
Gordianꝰ ⁊ epimachus CXXXII
Gordianus hic imperator fuit CXIX
Gorgonꝰ miles romanꝰ CXXIIII
Gomer primus filius iaphet a quo fuerūt gomerite qui poſtea galli dicebantur vide folio XVI
Gothorum rex perſequebatur xp̄ianos in ſua gente CXXXIII
Gothi romā obſederūt ꝑ lōga tp̄a CXLV
Gothi ab hunis expulſi fugierūt ad danubiū tempore valētis imperatoris poſtea per tracias ſeſe infudere CXXXIII
Gothorum gens facta eſt arriana ſeductiōe valentis imperatoris CXXXIII
Gothorum gens a ſchitis habuit ortum. vide folio CXXXIII
Gothorū gens ſponte dedit ſe imperio romano tempore theodoſij imperatoris vide folio CXXXIIII
Gothorum rex radagaſus totam italiam ferro et flamma vaſtabat ⁊ tandem captus vide folio CXXXV
Grando maxima fuit in Cōſtantinopoli vide folio CXXXIII
Gracianus imperator filius ſenioris valentiniani CXXXIIII
Grando permaxima fuit ⁊ illis temporibus vide folio CLXX
Gracianus vir magne doctrine CCI
Grecorū ſiue argiuorum regnum quando habuit ortum ⁊ qui fuerant regni reges XXIX
Greci illis temporibus ceperunt habere fructꝰ delatis aliunde ſeminibus XXIX
Gregorius thuronenſis epūs CXLVIII

Gregorius magnus doctor nominatus vide folio CXLVIII
Gregorius papa primus natione romanus folio CXLVIII
Gregorius ſcđs papa patria romanus vide folio CLX
Gregoriꝰ terciꝰ papa natione ſyrꝰ CLX
Gregorius quartus papa patria romanus folio CLXVIII
Gregorius papa quintus natione ſaxo vide folio CLXXXI
Gregorius papa ſextus eius patria ignota folio CLXXXVIII
Gregorius ſeptimus papa natione etruſcus folio CXCIII
Gregoriꝰ naſanzenus epſ in diuinis ꝑceptor iheronimi CXXXIII
Gregorius papa octauus patria beneuentanꝰ folio CCIIII
Gregorius nonus natione hernicus. vide folio CCVIII
Gregoriꝰ decimꝰ papa natione italꝰ CCXV
Gregorius vndecimus papa patria lemonicenſis CCXXXI
Gregorius papa duodecimus natione venetꝰ folio CXXXV
Greci conuicti ſunt vt crederent cum romana eccleſia ſpiritūſanctū a patre ꝛ filio procedere. ꝛ alia plura CCXLIIII
Gregorius tiphernas rhetor CCXLVI
Gwaſparinus bergomēſis grammaticus clarus CCXLII
Gwarinus veronenſis grammaticus ꝛ orator. folio CCXLVI
Gwelffi ꝛ gebellini qui ſint CCI. Et quando ꝛ vñ habuerunt ortū CCXII ꝛ XIIII
Gwido muſicus pt̄ia etbruſcꝰ CLXXXIX
Gwilhelmus placentinus medicꝰ CCXVI
Gwilhelmus durandi ſpeculator CCXVI
Guntherus comes de ſchwartzenburg ſcripſit ſe imperatorem contra Carolum. vide folio CCXXIX
Gwido bonatus aſtronomus magnus vide folio CCXIIII
Anibal hamilcar carthaginēſiū ducis filiꝰ impator exercitus carthaginenſium LXXXII
Hartmannus epūs brixinenſis vir ſctūs CCIIII
Haſta vtebantur greci ꝓ dyademate LVI
Haſſia prouīcia vbi ſit ſita CCLXXXIIII
Hatto archiepūs maguntinus eſt miſerabiliter mortuus CLXXIIII
Hebrei dicunt iudei ab heber filio ſale vide folio XVI
Hector iſte fuit primogenitus priami ꝛ incomparabilis fortitudinis XXXVII
Helam fuit pmꝰ filiꝰ ſem a q̄ helamite XV
Hela fuit quartus rex in iſrahel XLVIII
Heliſſam filiꝰ iauan a quo fuere heliſei XVI
Helena iſta fuit vxor menelai regis ꝛ a paride rapta XXXVII
Heli iſte fuit ſacerdos ꝛ iudex XLI
Helias ꝓpheta obtinuit a deo q tribus annis cū dimidio non plueret XLIX
Helinandus epūs vir ſctūs CXCIX
Helias ꝓpha aſſumptꝰ eſt in curru igneo L
Helizeus ꝓpheta clamauit poſt heliā pater mi pater mi L
Helizeus ꝓpheta pallio helie iordanem diuiſit LIIII
Helius pertinax imperator octauus romanorum CXV
Helena mater conſtantini crucem domini queſiuit CXXX
Helinandus monachꝰ hiſtoriograꝰ CCVI
Hellis grecia in quibus mundi partibus ſit ſita CCLXXV
Heinricus dux primus ſaxonie imperator vide folio CLXXIIII
Heinricus ſecundus dux bauarie impator eligit. coīūx eiꝰ kunegūdis CLXXXV
Heinrici ſcđi imperatoris genealogia vide folio CLXXVI
Heinricus tercius imperator romanorum folio CLXXXIX
Heinricus quartus romanorum imperator folio CXCII
Heinricus quintus romanorum imperator folio CXCVII
Heinricus ſextus imperator romanorum vide folio CCVI
Heinricus ſeptimus romanorum imperator folio CCXII
Heinricus octauus imperator romanorum folio CCXXII
Heinricus de haſſia claruit illis temporibus vide folio CCXXXVI
Hermes egiptiꝰ platōis diſcipls LXXIIII
Hermes ciuis romanus CX
Heraclitus philoſophus obſcuros ſcripſit libros LXX
Herodotus grecus hiſtoricꝰ plurimos edidit libros LXXII
Herodes filius antipatris ſuſcepit a romanis regnum iudeorum ꝛ multa fecit mala vide folio XC
Herodes antipas occidit iohannem baptiſtā folio XCVI
Herbaꝝ virtutes nouit dioſcorides CVII
Hereſis cathaphrigarum hic incepit. vide folio CXIIII
Heremita primus fuit paulus CXXXI
Hereſis predeſtinatorum viguit illis temporibus CXXXVI
Hereſis accephalorū peſſima fuit illis temporibus CXLI
Herculianꝰ epſ ſctitate plenꝰ CXLVI
Hermigildis rex viſigothoꝝ CXLIX
Heraclion imperator CLIIII
Herbipolis ciuitas in francia orientali vide folio CLIX
Hermannus contractus plura compoſuit eccleſiaſtica cantica CLXXXIX
Hereſis waldenſium viguit temporibus iſtis folio CCIII

Heremitarum fratres vrbes inhabitare ceperunt CCXI
Hereſis fraticelli per quem ꝛ quãdo fuerit extincta CCXXI
Hereſis dulcini q̄ ꝛ q̄n ſit extincta CCXXI
Hercules dux ferrarie vir ſtrẽnu⁹ CCLIIII
Hethigis duciſſa polonie vidua ſctã CCXVI
Hibernia prouincia q̄ ſit CCLXXXIX
Hildrunti Apulie ciuitas a thurco hoc anno eſt expugnata CCLVI
Hildegardis virgo admirabilis ſpiritũ habuit prophetie CCI
Hieruſalem condidit Melchiſedech XV
Hiſpania venit a thubal filio Japhet vide folio XVI
Hyſpaniarum regnum quando habuit ortum folio XXIIII
Hiſpania multos habuit viros clariſſimos folio XXIIII
Hiericho quomõ mõ ſit villa L
Hieu filius Joſaphat regis iuda fuit decimus rex in iſrabel LII
Hircanus filius alexandri tercius pontifex iudeorum LXXXVIII
Higinus papa natõne grecus CXI
Hiren⁹ ep̄s lugdunenſis CXVI
Hilari⁹ ep̄us pictauieñ optim⁹ xp̄ian⁹ multas expugnauit hereſes CXXXI
Hilarion abbas vir ſanctus CXXXIII
Hilari⁹ papa natõne ſardus CXXXVI
Hilbertus Cenomãnorum gallie epiſcop⁹ folio CLXV
Hiſtria prouincia vbi ſit ſita CCLXXVII
Hiſpania deſcribitur et qui fuerunt terre illius principes CCLXXXIX
Hiſpania diuidebat̃ morte heinrici CCLV
Hominis etas quare ante diluuiũ fuit plixior q̄ȝ modo X
Hoĩes diuerſaꝝ formaꝝ vbi ſint XI ꝛ XII
Holofernes interficit̃ a iudith LXIX
Horacius flacc⁹ poeta laudatiſſimus XCII
Homines notabiles qui floruerunt tp̄e Trayani vide CXI
Honori⁹ ĩpator frater archadij CXXXIIII
Hormiſda papa natõne campanus CXLII
Horas canonicas clericis pelagius papa inſtituit CXLVI
Honorius ſecundus papa hoſtienſis epiſcop⁹ fuit CXCVIII
Honorius tercius papa patria romanus vide folio CCVIII
Hoſtienſis cardinalis vir peritiſſimus vide folio CCXIIII
Honorius quartus papa patria romanus vide folio CCXVII
Holandia germanie prouincia deſcribitur vide folio CCLXXXIII
Homo quidã nicolaus noĩe vixit in heremo p ãnos multos ſine cibo corpali CCLVI
Hominis quãplurime anxietates ab infantia vſqȝ in mortem CCLXIII
Hul ſecũdus filius aram a quo armeni vide folio XV
Hugo arelatenſis comes imperator italie vide folio CLXXVI
Hugo iſte fuit rex francie CLXXXII
Hugo ep̄s gratianopolitanus CXCIIII
Hugo abbas clunacenſis CXCIX
Hugo de ſancto victore doctor preclarus vide folio CC
Hugo de folieto ſcripſit librum de clauſtro anime CC
Hugo cardinalis ſancte ſabine vir doctus vide folio CCXIII
Hugo ſeneñſis vulgat⁹ medic⁹ CCXLII
Hugo ſeneñſis vulgatiſſim⁹ medic⁹ CCXLII
Hus primus filius aram a quo damaſceni vide folio XV
Hus regio draconitidis ex q̄ fuit iob XV
Hunor rex deſcendit a Scitis XVIII
Hus fuit primus filius nachor XX
Huni expulerunt gothos a ſuis locis vide folio CXXXIII
Huni ſunt ſcithe ſicut ꝛ gothi CXXXIII
Hunorum rex athila multa commiſit in diuerſis mundi partibus prelia CXXXVII
Hunos carolus magnus maxime oppreſſit folio CLXVII
Huni qui dicant̃ ꝛ quã ferocitatẽ in alias gentes fecerunt CLXXIII
Hugo abbas cluniacenſis CLXXXIX
Huſſitarum hereſis incepit tempore wẽtzeſlai folio CCXXXIII ꝛ XXXVIII
Abel filius lamech medicans coniugiũ carnale ꝛ paſcua ventris X
Jacob ꝛ eſau ex yſaac p̄re et rebecca matre nati ſunt. folio XXVI
Jacob habuit q̄tuor vxores e quibus plures genuit filios vide folio XXV ꝛ XXVI
Jacob ex lya natu maior ſex ſuſcepit filios folio XXV
Jacob filius ioſeph fuit alijs temporibus folio LXXXVIII
Jacob⁹ maior ap̄ls ab herode occiſ⁹ ẽ CIIII
Jacob. minor ap̄ls ꝛ frater dñi appellatus folio CIIII
Jacob⁹ de arena iuris conſultus CCXX
Jacobus de viterbio ordinis heremitarum folio CCXXII
Jacobinus carrarienſis interfecit marſilium folio CCXXX
Jacob⁹ forliuieñſis medicie doctor CCXLII
Jadus põtifex iudeis pacẽ impetrauit ab alexandro magno LXXV
Jair de tribu manaſſe ſeptimus iudex fuit in iſrabel XXXVII
Januari⁹ mẽſis dr̄ a rege italie iano XXXV
Japhet tercius filius noe ſeptẽ filios habuit p quos ſeptẽ ſunt gentes inſtitute XVI
Jareth fili⁹ malaleel q̄n ſit natus X
Jaſon male intrauit pontificiũ LXXVII
Jauan q̄rt⁹ fili⁹ iaphet a quo fuẽre greci XVI
Idolatra prim⁹ fuit ninus XVII
Idolatras fecit moiſes occidi XXXI
Iebuſe⁹ fili⁹ chanaan a quo iebuſei XIIII
Iechonias fuit filius ioſie ꝛ conſtitutus eſt rex a pharaone LX

Jectan filius heber habuit. xiij. filios qui oēs fecerunt generationes principales XVI
Jeiuniū primo ſctūs petrus inſtituit CII
Jeiuniū quadrageſimale ſeptē ebdomadarum teleſphorus papa ſtatuit CXI
Jeiunare qnta feria ꝛ dominico die vetuit melciades papa CXXVI
Jepte illegittimus princeps latrocinantiū folio XL
Jeremias ꝓpheta ſanctiſſimus in vtero matris ſanctificatus adhuc puer ꝓphetauit LV
Jeremias lapidatus eſt LXV
Jeronimus doctor celeberrimus vir ſanctus. folio CXXXV
Jheronimus hereticus igne conſumptus eſt. folio CCXLI
Jeroboam rex iſrahel peſſimus ydolatra vitulos aureos fecit XLVIII
Jeroboam rex iſrahel bellicoſus fuit LII
Jeroſolime primus rex fuit Gotfredus. vide folio CXCVI
Jeroſolime vrbis vltīa captiuitas CCV
Jeruſalē condidit melchiſedech XV
Jeruſalē ſalē p̄mo edificauit XVI ꝛ XVII
Jeruſalē qn̄ ꝛ q̄tiēs fuit deſtructa LXIII
Jeruſalem venit in ꝑtātem egyptiorum. vide folio CLXXXIX
Jeſabel vxor achab regis iſrahel multa mala fecit XLIX
Jeſſe habuit ſeptē filios ꝛ duas filias quorū nomina vide XLII
Jeroſolimā cepeꝛt xp̄iani exhortatiōe vrbani pape. ij. CXCIIII XCV XCVI ꝛ CCI
Jeruſalē quinta vice fuit deſtructa CCIX
Ignacius epūs antiochie CX
Ignem de ſilice primus eduxit promethꝰ folio XXVIII
Igne ſacro accenſi plures p̄cibꝰ btē marie virginis ſunt liberati CXCVIII
Ignis magnus deſcendit de celo CLI
Jheſus fuit ſummꝰ pōtifex iſrl̄ LXIIII
Jheſus xp̄s qn̄ naſcit̄ vide XCV
Jheſus cū pn̄tibꝰ ſuis aſcēdit in tēplū XCV
Jheſus cū eſſet. xxx. annoꝝ baptiſatus eſt. ieiunauit. ductus in deſertum XCV
Jheſus chriſtus paſſus eſt XCVI
Jheſus filius ſirach natōe hebreus compoſuit librum qui dicit̄ eccleſiaſticus LXXII
Ilen quid ſit vide folio II
Illiricus populus ſignificat ſclauonicum populum CXII
Illiria que regio ſit ꝛ vbi ſita CCLXXVI
Imago germanie eſt in tabula depicta. vide folio CCXCIX
Imperiū quō ꝛ qn̄ ſit tranſlatū ad germanos ꝛ quō h̄uit ortū ro. imꝑiū CLXXVIII
Imbres maximi fuere illis diebꝰ CLVI
Imperator fuit hanibal carthaginenſium exercitus LXXXII
Imꝑiū xp̄ianoꝝ ꝛ ſacerdotiū incepit a natiuitate domini XCV
Imperatores qui fuere XCVI CIII ꝛc̄
Imꝑatores quatuor fuerant tp̄e cōſtantini magni CXXIX
Imperij ſedem ex vrbe roma cōſtantinꝰ ſtatuit in conſtantinopolim trāſferri CXXIX
Imperiū occidētale fuit q̄ſi diuiſū ab oriētali tp̄e marciani CXXXVII
Imperatores conſtantinopolitani deſiere in hiſpania illis temporibus CL
Imperatores confirmabāt clericoꝝ electiones tempore ſeuerini pape CL
Imꝑator primꝰ ex greca ꝓgenie fuit leo. vide folio CXXXVII
Imperiū conſtantinopolitanū dicebat̄. q2 imperatores ibidem reſidebant CLVIII
Imperiū qn̄ ſit a grecis in francos tranſlatum per quē ꝛ quare CLXIII
Imperiū conſtantinopolitanū defecit illis temporibus CLXVI
Imꝑatores pontificibus ro. fecerunt auxiliū ꝑ xxvij. annos CLXIX
Imperatoris auctoritas non debere requiri in electiōe pape ſtatuit adrianꝰ tercꝰ CLXXI
Imꝑatores italie qui fuere CLXXVI
Imꝑatorē ſe dixit guntherus comes de ſwartzenburg contra carolum CCXXIX
Imperator wentzeſlaus fuit depoſitus vide folio CCXXXIII ꝛ XXXIIII
Imꝑator fuit electus a quibuſdā electoribꝰ iodocus marchio morauie CCXXXIII
Imperiū iterū trāſlatum eſt ad longobardos. folio CLXXIIII
Imperij de poſſeſſiōe magna fuit cōcertatio inter italos germanos ꝛ francos LXXVI
Imperij īſtitutio ad almanos ꝛ ſuꝑ qbꝰ ſit imperiū fūdatū CLXXXIII LXXXIIII et LXXXV
Imperiū nō habuit ad aliquot tp̄s imperatorē folio CCVII XII ꝛ XIII
Imꝑiū paleologoꝝ hic cepit īitiū CCXIIII
Imperiū vacauit anno vno poſt mortē heinrici octaui CCXXII
Inachꝰ fuit primus rex argiuoꝝ XXIX
India que eſt in aſia et q̄ fructꝰ eiꝰ XIII
Indoꝝ ꝑtās q̄ ſit ꝛ q̄s ꝑlatꝰ CXCVII
India venit a ſale filio iaphet XVI
Inferni ore fec̄ ſe abſorberi marcꝰ curciꝰ LXX
Initiū bonū frequenter habent potentes ſ̄ʒ malum finē ſicut amaſias LIII
Innocētiꝰ p̄mꝰ pap̄ natōe albanꝰ CXXXIII
Inocētiꝰ ſcd̄s papa p̄ria romanꝰ CXCVIII
Innocētiꝰ terciꝰ papa natiōe cāpanꝰ CCVI
Innocentius quartus papa patria genuenſis. folio CCXI
Innocentius quintus papa natione burgundꝰ folio CCXV
Innocentius ſextus papa patria lemonicenſis folio CCXXVIII
Innocentius ſeptimus papa patria ſulmonenſis CCXXXV
Innocentius octauus papa natione genuēſis. folio CCLIII
Inſule vn̄ dicant̄ ꝛ nomina inſularum XIX
Inſule plures in gallia vide XXXVIII
Inſule mediterranee marij q̄ ſint XXXVIII
Inuocare nomen dn̄i enos incepit IX
Inueſtiture ius prelatorū ecc̄ie heinricus quintus reſtituit CXCVII
Ioachas rex iſrahel cum gente ſua valde eſt attritus LII
Joachas malū fecit corā dn̄o ideo tradidit eū

dñs in manus pharaonis LX
Joachim fuit filiꝰ iechonie fecit malū corā dño ideo ſtatim amotus eſt a regno LX
Joachī ſacerdos filiꝰ iheſu pōtificiſ LXIIII
Joachim habuit annā vxorē ex qua genuit virginem XCIIII
Joas rex iſrl̄ pcuſſit ſiros tribus vicibꝰ LII
Joas cū eſſet ſeptē annorū a ioiada pōtifice rex iuda eſt conſtitutus LIII
Joachim abbas vir preclari ingenij CCIIII
Job fuit filius hus XX
Job vir patiens ex zareth patre ⁊ matre boſra naſcit XXIX
Jodocus heremita vir ſctūs CLIIII
Johel ſcōs ꝓpheta de duodeci de iuda LII
Johānes filius iude ſummꝰ pōtifex LXV
Johānes hircanꝰ ſūmꝰ pōtifex LXXXIII
Johānes baptiſta qn̄ fuit natꝰ ⁊ decollatus folio XCIIII
Johānes apl's ⁊ euāgeliſta CIX
Johannes ⁊ paulus frēs ⁊ romani preclariſſimi CXXXII
Johannes criſoſtomus conſtantinopolitanus epiſcopus CXXXV
Johannes damaſcenus monachus vir doctuſ folio CXXXVIII
Johannes primus papa natione thuſcus folio CXLII
Johannes ſecūdꝰ papa patria romanus. vide folio CXLIIII
Johannes papa tercius natione romanus folio CXLVI
Johannes elimoſinarius epūs et vir ſanctꝰ folio CXLVII
Johannes quartꝰ papa natiōe dalmata CL
Johānes monachꝰ gerūdinenſis epſ CLII
Johānes qntꝰ papa natiōe ſirꝰ CLVI
Johānes papa ſextꝰ natiōe grecꝰ CLVII
Johānes papa ſeptimꝰ natiōe grecꝰ CLVII
Johannes papa ſeptimus anglicus mulier fuit in habitu virili CLXIX
Johānes papa octauꝰ pr̄ia romanꝰ CLXXI
Johānes papa nonꝰ natiōe ro. CLXXIII
Johānes papa decimꝰ pr̄ia romanꝰ CLXXV
Johannes papa vndecimꝰ natiōe romanus folio CLXXVI
Johannes papa duodecimus ⁊ eius tempore tranſlatum eſt imperium CLXXVIII
Johānes papa .xiij. pr̄ia ro. CLXXVIII
Johānes papa .xiiij. natiōe ro. CLXXX
Johānes papa .xv. pr̄ia romanus CLXXX
Johānes papa .xvi. natiōe ro. CLXXXI
Johannes papa .xvij. epiſcopuſ placētinꝰ vide folio CLXXXI
Johānes papa .xviij. breui tempore ſtetit folio CLXXXI
Johānes papa .xix. pr̄ia romanꝰ CLXXXV
Johānes papa .xx. natiōe ro. CLXXXV
Johānes gualbertꝰ monachꝰ CXC
Johānes medicꝰ ꝯgnomīto ſerapion CXCII
Johannes de temporibus armiger caroli magni CXCVIII
Johānes meſue medicꝰ p̄clarus CCIII
Johannes carnotenſis epiſcopus vir eloquēs folio CCIII
Johānes papa .xxi. natiōe hiſpanꝰ CCXVI
Johānes rex bohemie filius henri. imperatoris CCXXIII
Johannes .xxij. papa iacobus antea vocatus. folio CCXXIIII
Johānes andree iuriſcōſultꝰ CCXXVII
Johānes caldrini iuris doctor CCXXVII
Johānes de mōtevilla doctor nominatus vide folio CCXXVII
Johānes rex francorꝫ CCXXXI
Johānes bochatius philoſophus ⁊ aſtronomus CCXXXII
Johānes de rupeciſſa de ordie minorꝫ inſignis theologꝰ ſpm̄ hūit ꝓpheticū CCXXXIIII
Johānes galeaciꝰ pmꝰ dux mediolanenſium. folio CCXXXV
Johānes rauennatꝰ grāmaticꝰ CCXXXVI
Johānes hicleph huſſita CCXXXVIII
Johānes papa .xxiij. patria neapolitanꝰ ⁊ nobilis folio CCXXXVIII
Johannes gerſon cancellarius pariſienſis floruit his temporibus CCXL
Johānes hus hereſiarcha CCXLI
Johāneſ rochezana hereticꝰ dānatꝰ CCXLI
Johānes de imola egregiꝰ iuris doctor vide folio CCXLII
Johānes tortelꝰ ro. pō. ſbdiaconꝰ CCXLV
Johānes capiſtranꝰ claruit illis tēporibus folio CCXLIX
Johannes de monte regio alemanus magnus aſtronomus CCLV
Joiada pontifex amouit athaliam ne regnaret ſup iudā L
Jonas ꝓpheta mittiſ in niniuen XLIX
Jonas ꝓpheta de .xij. mittiſ ad niniuen q̄ audierunt eum LIII
Jonadab filiꝰ rechab a quo venit ſtirps religioſa LII
Jonathas iudeorꝫ dux ⁊ pōtifex LXXXI
Jonichꝰ qrtꝰ filꝰ noe maxꝰ aſtronomꝰ XIIII
Jonia grecorꝫ regio venit a iauan filio iaphet. folio XVI
Jorā rex iſrahel malū fecit XLIX
Jorā rex peſſimꝰ iuda occidit frēs ſuos ⁊ ambulauit in vijs regis iſrahel LII
Joſaphat extinxit effeminatos de terra iuda. ydola deleuit LII
Joſeph habuit vxorē noie aſſeneth ſapientē et ſuperbam que antea idola colebat XXVI
Joſeph a fratribꝰ in egiptū ē vēditꝰ XXVII
Joſedech pontifex filꝰ azarie ductus ē in captiuitatē babilonicā LV
Joſephꝰ iudeꝰ vir bonꝰ ⁊ magnꝰ LXXVII
Joſephꝰ iudeꝰ dictꝰ flauꝰ CX
Joſias rex iude accepit regnū cum octo eſſet annorꝫ ⁊ optime rexit LX
Joſue poſt mortē moyſi fuit a deo iudex cōſtitutus ſup ppl'm iſrahel XXX
Jouinianꝰ inſignis corpe imꝑator CXXXII
Ipocrates medicus fuit pitagore diſcipulus folio LXXII
Ipolitus epūs vir doctor CXVIII
Ipolitus romanꝰ patricius ⁊ martir CXXI
Irani alexandri anaximenes mittigauit folio LXXVIII
Irath filius enoch X
Iris quare duos habet colores XI

Jris q̃ maria apparuit ill t̃pib⁹ CLI
Jrregularem ſtatuit papa iohannes octauus homicidã CLXXI
Jſaac fuit filius abrahe XXVI Et q̃n natus XXV
Jſaac medicus p̃clarus CXCII
Jſaias ꝓpheta nobilis vnus de quatuor ꝓphetis principalioribus LII
Jſidor⁹ ep̃us hiſpalenſis vir bt̃us CLI
Jſis ynachi filia leges inuenit ꝛ litteras docuit XXIX
Jſmahel q̃n fuit genitus XXV
Jſocrates orator p̃clarus fuit LXXIII
Jſuard⁹ monach⁹ vir doctiſſim⁹ CLXVI
Jtalia eſt pars europe XIIII
Jtalia habet nomen a rege italo. vide folio XXXIIII ꝛ XLV
Jtal⁹ rex iuxta tiberim cõdidit ciuitatẽ vbi poſtea condita fuit roma XXXIIII
Jtaliã valde opp̃ſſit frideric⁹ p̃mus imperator folio CCIII
Jubileũ q̃n ꝛ quare ſtatuit pap bonifaci⁹ octauus CCXIX ꝛ XX ꝛ XXVIII
Jubileo anno multe perierunt turbe ex preſſura in ponte ſancti angeli CCXLVIII
Jubileus ann⁹ fuit t̃pe ſixti quarti CCLIIII
Judas ꝛ vxor eius ſue tres habuit filios her. onam ꝛ ſela XXVII
Judas q̃ ꝛ thade⁹ apoſtolus CVII
Judas ex thamar nuru ꝛ cõcubina pepit phares ꝛ zaram XXVI
Judas vel iotade fuit ſumm⁹ ſacerdos LXV
Judas machabeus vir fortiſſimus et bellicoſus LXXXI
Judei q̃n romanis penitus fuerunt ſubiecti folio LXXXVII ꝛ LXXXVIII
Judices ppl̃i iſrahel qui fuerũt XXX
Judiciũ ſalomonis vide XLVII
Juda q̃n ĩcepit fieri tributaria LXXXVIII
Judeorum regnũ ꝛ ſacerdotium q̃n ſit deſtructum XCX
Judee ꝓcuratores qui fuere XCV
Judeorũ regnũ erat in quatuor tetrarchas diuiſum XCVI
Judeoꝝ ſecte tres erant XCVI
Judei fuerunt ex francia pulſi CCVII
Judei venerabile ſacr̃m ĩ oppido deckẽdorff irreuerẽter admodũ tractauerunt CCXXX
Judei per totã germaniam cõbuſti ſunt qz fontes xp̃ianoꝝ intoxicarũt CCXXX
Judei fuerũt ꝑ pragẽſes occiſi ꝛ ſpoliati. vide folio CCXXXV
Judei cremati ſunt iuſſu alberti auſtrie ducis. folio CCXLIIII
Judei in tridentina ciuitate puerũ nomine ſymonem necarunt CCLIIII
Judei illis temporib⁹ ſacr̃m eucharistie pforarunt ad ſanguinis effuſionẽ CCLVII
Judei in nurmberg ꝛ alijs locis finitimis fuerunt igni traditi CCXX
Judeus tranſfodit ymaginẽ xp̃i vſqz ad ſanguinis effuſionem CLXVIII
Judeus baptizatus ad iudaiſmũ reuerſus dãnatus eſt ad ignem CCXLIIII
Judith mulier ſancta ꝛ vidua LXIX
Judeus tranſfixit ymaginem crucifixi vſqz ad ſanguinis effuſionem CXLIX
Judicium extremum erit in fine mundi vide folio CCLXII ꝛ LXV
Julianus didius imperator CCXV
Julianus vir xp̃ianiſſimus CXXVII
Julianus galli ceſaris germanus imperator ꝛ apoſtata CXXXII
Julianus quid mali contra xp̃m fecerit vide folio CXXXII
Julianus fidei chriſtiane magnus amator folio CCXLVIII
Juliana virgo preclariſſima CXXVI
Juliana virgo romana CXXXII
Julius ſenator xp̃ianus fact⁹ ẽ CXVI
Juli⁹ frontinus vir ſcientiſſim⁹ CXVII
Julius aphricanus vir multarum doctrinarũ folio CXVIII
Julius papa natione romanus CXXVIII
Juſtinus philoſophus de neapoli vrbe. vide folio CXIII
Juno ſaturni ꝛ opis filia ac iouis ſoror vide folio XXXV
Jupiter dedit athicis primo legem. vide folio XXIIII ꝛ XXVIII
Juſtin⁹ iunior vel minor imꝑator CXLVII
Juſtinianus ſecund⁹ ſiue iunior imperator cõſtantini quarti filius CLVIII
Juſtin⁹ ſenior iꝑator ꝛ fidei amator CXLIII
Juſtinianus romanorum principũ maxim⁹ imperator CXLV
Juo canonũ doctor fuit CXCIII
Juuencus hiſpanus poeta CXXXI
Juuenalis poeta ſatiricus CX
Juris ciuilis doctor fuit azo CCVI
Karoli magni ſedes fuit in aquiſgrano XCI Et plura de ipo require ſupra littera C.
karolus magnus coegit ratiſponam folio XCVIII
katherina virgo p̃clariſſima CXXVIII
kilianus ep̃us in francia orientali CLIX
katherina d̃ ſenis v̄go ſc̃tiſſima CCXXXIIII
Labrũ vel labiũ eneũ quõ fuit formatũ XXXIII
Lac de celo ꝛ ſanguis d̃ terra manauit LXXXII
Lacedemonia a quo fuerat edificata XXVIII
Lacedemões ſiue ſpartani vñ habuerĩt ortũ LIIII
Lactantius arnobij diſcipulus CXXVIII
Ladiſlaus hungaroꝝ rex CXXVIII
Ladiſlaus apulie ꝛ hungarie rex CCXXXV
Ladiſlaus hungarie ꝛ bohemie rex ac auſtrie dux CCL
Lamech prim⁹ bigam⁹ q̃ ꝛ cayn interfecit X
Lamech fili⁹ matuſalẽ q̃n ſit nat⁹ X
Lamen aureũ eſt inuentum illis t̃pibus in quo in quo ſcriptũ erat ihs naſcet̃ ꝛc̃. CLXVI
Lampades in eccleſia ardere ſtatuit ſabinianus papa CXLVIII
Lamptus ep̃s traiectenſis eccl̃e CLVIII
Lana cecidit de nubibus bis temporibus vide folio CXXXIII

Lancea ſacra ⁊ clauus dñi qñ fuerũt tranſlata ⁊ quomodo CLXXIIII
Lancea domini eſt illis temporibus inuenta folio CXCV ⁊ CCXII
Lanfrancus doctor eximius CLXXXIX
Lanificiũ minerua primo inuenit XXVIII
Laomedon rex troye occidit vnde ſũt grauiſſima bella ſecuta XXXVI
Lapides veri ceciderunt de nubibꝰ LXV
Lapidem portauit in ore agathan abbas ꝑ annos tres CXXXIII
Lapis magnus cecidit de celo CLXXIX
Lapis grandis cecidit in monaſteriũ ſancti Gabrielis qui ⁊ ſigna fecit CCXII
Lapis ingens cecidit deſuper illis temporibus folio CCLVII
Largus dictator conſul romanus LXIX
Latinus fuit rex ytalie XLIII
Latinorum nomina olim hoſtes formidabant ꝓpter vires eorum CCI
Laudo papa natione romanus CLXXV
Laurentius hiſpanus martir ⁊ ſixti pontificis diſcipulus CXXI
Laurentius vallenſis philozophus ⁊ theologus CCXLVI
Lazarus marthe ⁊ marie magdalene germanꝰ vide folio CVII
LEander tolletanus epiſcopus vir ſanctus folio CXLVII
Legem dedit Jupiter vir prudens athicis folio XXIIII
Leges dedit primo grecis phorone filiꝰ ynachi XXIX
Leges dedit egyptijs primo yſis XXIX
Leges ⁊ iura dedit licurgus lacedemonijs vide folio LII
Legem dedit athenienſibus ſolon philozophꝰ folio LIX
Legẽ inſtituit zaleucus quã ipſe ſeruauit LX
Legum primus gloſator fuit accurſius vide folio CCXI
Leonides pater origenis magni CXVI
Leo primꝰ papa natione tuſcꝰ CXXXVI
Leo impator primus ex greca progenie. vide folio CXXXVII
Leo papa ſecundus natione ſiculus vir doctiſſimus CLVI
Leo papa tercius vir doctiſſimꝰ CLXVII
Leo papa quartus natione romanus vide folio CLXIX
Leo papa quintus cuius patria eſt incognita. folio CLXXIII
Leo papa ſextus patria romanꝰ CLXXV
Leo papa ſeptimus natione romanus vide folio CLXXVI
Leo papa octauus ciuis latronenſis. vide folio CLXXVIII
Leo papa nonus natione alemanus. vide folio CLXXXVIII
Leo quartus quinti conſtantini filius vide folio CLXIIII
Leonbardꝰ vir ſctiſſimꝰ natõe gallꝰ CXLVI
Leonbardꝰ aretinꝰ phs ⁊ orator maximus folio CCXLI
Leonbardus vir magni ingenij CCXLIIII
Leonbardus dextino ordinis predicatorũ profeſſor CCXLIX
Leodegarius epũs ſanctus CLIIII
Leodium galliaꝝ ciuitas eſt illis temporibus euerſa CCLIII
Leoncius patricius impator CLVIII
Leo tercius impator CLXI
Leonem peperit mulier quedam viſu mirabilem CCXVII
Leonellus regnauit in ferraria annis nouẽ folio CCXLIIII
Letanias minores mamertus iſtituit ⁊ quare. folio CXL
Letanias maiores gregorius primus inſtituit folio CXLVIII
Leui filius iacob fuit primꝰ põtifex XXV
LIbertatem ſacerdotalem obtinuit Elizaphat LXV
Liberiꝰ papa natione romanus CXXVIII
Libellum contra paupertatẽ editũ alexander ſextus deleri mandauit CCXI
Libri multi illˀ tpibꝰ ſunt cremati XCII
Licinius impator vir peſſimus CXXVII
Licon phũs vir eloquens LXXXII
Licurgus gentilis dedit iura lacedemonijs et omni tempore exemplum dedit LII
Lydin filiꝰ meſſaraim a quo fuere lidi XIIII
Lydus ppl's venit a lydin XIIII
Liguaꝝ cõfuſio fuit tpe phale filij heber XVI
Liguaꝝ numerus fuit ſm numerum generationum ꝗꝛ cuius auctus ſit numero gentiũ XVI
Linea xpi X XV XVI XXI XXII ⁊c̃
Linea ſummorum pontificum iſrahel. vide folio XXV ⁊ XXIX ⁊c̃
Linea regum aſſuiriorum XVII XXV XXVIII LIIII LV ⁊c̃.
Linea regũ ſicbinoꝝ XXVI
Linea regũ egyptioꝝ XXVII
Linea regum grecorum XXIX
Linea iudicũ iſrahel XXX XXXVII
Linea regũ italie XXXV XLIIII LVI
Linea regũ iſrahel XLVIII Finis LV
Linea regũ ſirie L ⁊c̃ Finis LXXXVII
Linea regũ romanoꝝ LVI ⁊c̃ LXV
Linea conſulũ romonoꝝ LXIX
Linea ceſarum XCVI CIII ⁊c̃
Linea regũ hungarie CLXXXVIII
Linꝰ papa ſcd's ſucceſſor. S. petri CV
Liptzẽſis vniuerſitas cepit inicium a pragenſi folio CCXXXVIII
Lyrã ſepticordẽ mercurius reperit XXVIII
Liricos verſus docuit ſapho poetiſſa vide folio LXI ⁊ LXXI
Lĩraꝝ vſuz rex fenix i tyro tradidit XXXIIII
Litteras latinas ſ. a b c. carmẽtis filia euandri inuenit XXXIIII
Lituania regio ⁊ principes eius cõditio deſcribitur ⁊ populi mores CCLXXX
Liuonia ꝓuincia vbi ſit ſita CCLXXX
LOcuſte habẽtes ſex alas ⁊ duos dẽtes apparuerũt illis temporibꝰ CLXX
Locuſte permulte fructus terre ⁊ arbores deuaſtabant CCXXX

BIBLIOTECA NACIONAL
BIBLIOTECA AMERICANA
"JOSE TORIBIO MEDINA"

Locuſte hoc anno p italiã vagate mãtuantis in/ tulerunt maximũ dãnũ CCLV
Logicã primũ inuenit parmenides LXXII
Longinus grecus primus italie exarchus vide folio CXLVII
Longobardi vnde habuerunt originẽ ⁊ qñ ab ſtulerunt regnum italicum de conſtantinopolitano iugo CXLVII
Longobardorũ rex vndecimus fuit alboinus. qui ⁊ ytaliam cum exercitu intrauit vide folio CXLXII
Longobardi poſt mortẽ alboini fuerũt ſub ducibus CXLIX
Longobardos expulit mauriciꝰ imperator ab italia CXLIX
Longobardi poſt duces ſuos regem ſibi ſtatuerunt Flauiũ CXLIX
Lõgobardoꝝ vltiꝰ rex fuit deſideriꝰ CLXVI
Loth filius aram habuit duos filios ſcilicꝫ moab ⁊ amon XXI
Loth inebriatꝰ ꝯgnouit filias ſuas XXI
Lothria regio que ſit vide XLVI
Lotharius ludouici imperatoris filius imperator CLXX
Lotharius ſecundus rex italie hugonis filius vide CLXXVII
Lotharius dux ſaxonie imperator romonoꝛuꝫ folio CXCIX
Lotharingia habet nomẽ ab imperatore lothario CLXX
Lothorigiã diuiſit lodouicꝰ ĩpator CLXXI
Lothorĩgie ꝑnceps fuit ſcũs hiptꝰ CLXXVI
Lubeck ciuitatis ac terre illius deſcriptio. folio CLXXXII
Lucas euãgeliſta xp̄i diſcipulus CVIII
Lucanꝰ ſenece nepos orator ⁊ poeta CV
Lucius papiriꝰ bellator clariſſimꝰ LXXIX
Lucius ſcipio ꝯſul romanꝰ LXXXI
Lucius metellus conſul romanꝰ LXXXIII
Lucius aurelius commodus imperator. vide folio CXII
Lucius anthonius commodus imperator folio CXV
Lucius rex anglorum vir xp̄ianiſſimus vide folio CXV
Lucius papa natione romanus CXX
Lucia virgo deo deuota natione ſicula vide folio CXXV
Lucianus iheroſolomitanus preſbiter vide folio CXXXVI
Luciꝰ ſcõs papa pr̄ia bononiẽſis CC
Lucius terciꝰ papa natione tuſcus CCIIII
Lues magna fuit que deuaſtauit multas prouĩcias poſt eccleſie pſecutionem CXIII
Lucrecia mortua eſt propter abſentiam amantis ſui CCXLV
Lues permaxima fuit illis temporibus vide folio CXXI
Lucrecia claruit his temopribus LXV
Ludum ſcocorum inuenit xerſes philozophus folio LXII
Lugdunum ciuitas vnde habeat ortum vide folio LXXXVIII
Ludouicus primus imperator poſt carolũ magnum CLXIX
Ludouicus ſecundus imperator CLXXI
Ludouicus tercius imperator filius arnolphi. vide CLXXIIII
Ludouicus rex francoꝝ CLXXXI
Ludouicus epũs tholoſanus ordinis minoruꝫ vir ſanctus CCXIX
Ludouicus rex francie vir ſanctus. vide folio CCXII
Ludouicus rex francorum vir catholicus. vide folio CCXXIII
Ludouicus quartus bauarus imperator prelium geſſit cum friderico pro imperio ⁊ ſuperauit CCXXV
Ludou[illegible]us rex francie caroli regis filius. vide foli[illegible] CCLI
Ludolphus alemanus carthuſienſis vir ſanctꝰ folio CCXXVIII
Luitprandus longobardoꝝ rex CLXII
Lune tres apparuerunt his temporibus. vide folio CCIII
Macedonius hereticus epũs conſtantinopolitanus folio CXXXII
Macedonia vbi ſit ſita folio CCLVIII
Macharij duo in ſyria hr̄i anthonij diſcipli ⁊ heremite CXXXIII
Machometꝰ hõ pniciosiſſimus deos gentiliuꝫ adorauit CLI
Maguntia metropolitana vrbs germanie a maguntino traiano habuit initiũ XXXIX
Madeburga citas vñ hẽat nomẽ CLXXIX
Magũtinos debellauit arnolphꝰ imperator folio CLXXIII
Magũtinus epũs quare habeat rotam pro ſ armis CLXXXVII
Magneſie ⁊ de theſſalie regiõibꝰ CCLXXV
Magnꝰ primus fuit zoroaſtes XXII
Malateſtaꝝ familia regia fuit CLXXXII
Malefica quedã fuit per diabolum in morte arrepta CLXXXIX
Malachias epũs vir ſanctus CC
Malaleel fuit filius yrath X
Malaleel filꝰ caynan qñ ſit natꝰ X
Malachias ꝓpha angelꝰ dicit LXIIII
Maledixit ds̄ ſpenti ⁊ ꝑmis pntibꝰ VII
Malũ ſepe nõ remanet etiã in hoc ſeculo multũ vide in rege amulio LIII
Mamertus vienenſis epũs CXL
Mãfredus rex ſicilie CCXIII
Manes qdã hereticꝰ gẽte perſa CXXII
Manulas rex aſſirioꝝ fuit XXV
Manahen rex iſrahel malũ fec corã dño LIII
Manilꝰ torquatꝰ cõſul romanꝰ LXIX
Mapheus vegius vir doctiſſimus. vide folio CCXLIIII
Mare diuerſa habet nomina iuxta varietatem regionum VIII
Marcus ⁊ Gneus manlius conſules vide folio LXIX
Marcꝰ tulꝰ cicero cõſul romanꝰ LXXXIX
Marcus ꝓcurator Iude XCV

Marcus euāgeliſta genere leuiticus ꝛ ſacerdos folio CIIII
Marcus anthonius verus imperator vide folio CXII
Marcus ꝛ marcellian⁹ germani ꝛ ciues romani CXXIIII
Marcus eurelius anthonius imperator bonis perpeſſimus CXVII
Marcus papa natione romanus CXXVII
Marci corp⁹ quomodo ſit ad venetos trāſlatus ꝛ ei⁹ eccīa ꝯſtructa XLIIII ꝛ LXIX
Marcellinus papa romanus CXXVI
Marcialis in hiſpania patriā habet CX
Marcion berencus eius diſcipulus ſtoicus vide folio CXIII
Marcianus in orientali imperator. vide folio CXXXVII
Marcellus papa natione romanus CXXVI
Melciades papa natione apher CXXVI
Marchiam brandeburgenſem imperator Sigiſmundus Friderico burgrauio nurmbergenſi dono dedit CCXXXIX
Marchiones eſtenſes fuerunt in vrbe ferraria. vide CLIX CCXXIII ꝛ XXVI
Marchio albertus e roma fuit expulſus vnde ſe hungaris iunxit in vindictam. vide folio CLXXVII
Marchia brandeburgenſis vbi ſit ſita vide folio CCLXXXII
Marchio eſtenſis fuit borſius ꝛ dux ferrarienſis CCLI
Marchio albertus brandeburgenſis bella geſſit cum nurmbergenſibus. deinde cum duce bauarie CCLI
Marchionatus fuit quondam ducatus vide folio CCIII
Mardocheus vir ſanctus in regno perſarum habitus LXIX
Margaretha virgo pulcherrima CXXVI
Marſilius de ſancta Sophia medicus vide folio CCXXXVI
Marinus philelphus poeta laureatus vide folio CCLII
Marſilius carrarienſium princeps. vide folio CCXXIIII
Mariamnes regina hebreorum mulier pulcherrima XCV
Martir primus fuit abel IX
Maria ſoror moyſi prophetiſſa fuit ꝛ leproſa. folio XXV
Maria ex patre Joachim ꝛ matre anna naſcitur XCIIII
Maria egyptiaca primo fuit meretrix deiñ ſancta vocata CXXXIII
Maria magdalena inſigniſſima chriſti appoſtola CVIII
Martirium ſuſtinuerunt plures homines ſub domiciano CXI
Martina virgo romana et ſctiſſima CXVIII
Martirum plurimorum noīa qui paſſi ſunt ill' perſecutionibus CXIX
Martinus epūs thuronenſis CXXXIIII
Martinus prim⁹ pap̄ p̄ria tudertin⁹ CLIII
Martinus ſecundus papa natione gallus vide folio CLXXI
Martin⁹. iij. papa p̄ria roman⁹ CLXXVII
Martinus quartus papa natione gallicus vide folio CCXVII
Martinus quintus papa natione romanus vide folio CCXXXVIII
Martinus ficinus florentinus vir excellentiſſimi ingenū CCLVI
Martirilogiū quis cōſcripſit vide CLXVI
Martin⁹ ſcotus ciſtercienſis frater CCXIIII
Maſilia ciuitas a q̄ fuerit cōſtructa LXI
Maſſageta gens que ſit vide CCLXXX
Mathan filius eleazari LXXXI
Mathe⁹ ſiluatic⁹ medic⁹ doct⁹ CCXXIIII
Matheus apl's a thelonio vocat⁹ CVII
Matheol⁹ peruſinus medicus recommendat⁹. folio CCLII
Matheus palmerius natione florentinus philozophus CCXLVI
Mathias hungarie rex ꝓpugnator contra turchos acerrimus CCLII ꝛ LIII
Mathias apl's natiōe bethlamites CVII
Matrimonia ꝯtrahere docuit iupiter atticos. vide folio XXIIII
Mathildis comitiſſa femina illuſtris CXIX
Mathuſalē fuit fili⁹ enoch ꝛ q̄ñ ſit natus X
Mauricī⁹ ex thebea primicerius CXXIIII
Mauricī⁹ imꝑator tiberij gener CXLIX
Mauricī⁹ imperator cogitauit expellere ab italia longobardos CXLIX
Maur⁹ monach⁹ bt̄i bn̄dicti diſcipl's CXLVI
Maumetus turchoꝝ dux vnde duxit origines. et quō ſit mortuus CLVI
Maximilian⁹ ep̄s ꝛ martir CXXVI
Maximilian. auſtrie dux friderici imꝑatoris tercij filius elect⁹ ē romanoꝝ rex CCLVIII
Maxim⁹ ꝛ claudi⁹ viri clariſſimi CXXIIII
Maximin⁹ imꝑator vir magn⁹ CXIX
Maxēci⁹ īꝑator ꝑſecutor xp̄ianoꝝ CXXVII Et fuit magus maximus
Medicinā p̄mo inuenit appollo XXVIII
Medici fuere Anaximander ꝛ Anaximenes LXVIII
Medicinā lōge ꝑditā yppocrates reuocauit vide folio LXXIII
Medic⁹ optim⁹ fuit eraſiſtrat⁹ LXXXII
Medic⁹ ꝑmaxim⁹ fuit v̄gili⁹ maro XCII
Medic⁹ fuit adrianus imꝑator CXII
Medicus doctiſſimus fuit galienus ꝛ quō cō medit vide CXIII
Medic⁹ maxi⁹ fuit alexād lithos CXXXVI
Medic⁹ raſis ꝛ yſaac CXCII ꝛ XCIII
Medicus ꝑmaximus fuit thadeus florentinus vide CXVIII
Mediolane ciuitatis italie immutationes vide de folio CCXCI
Mediolanenſium primus dux fuit iohānes galeacius CCXXXV
Mediolanenſium dux quartus fuit franciſcus Sfortia CCXLVIII
Medoꝝ regnū q̄ñ defeč LXIII ꝛ LXVIII
Mediolani ciuitaſ a q̄ fuerit ꝯdita LXXII
Medicus fuit diaſcorides CVII
Melcha filia arā fuit vxor nachor XXI

Melchiſedech condidit poſt diluuiū ihrlm. XV
Melchiſedech rex ſalem obtulit abrahe panes et vinum XXI
Mellis vſū colligendi inuenit abderas rex crete XXXIIII
Meliſſus phūs parmenidis auditor LXXII
Melico ſardenſis epūs CXIII
Menelaus male intrauit pōtificiū LXXVII
Menander poeta comicus LXXX
Menna miles egipcius CXXVII
Menacus ethruſcus vir celeberrimus vide folio CXX
Meraij fuit pontifex XXV
Menſa moyſi quō fuit figurata XXXI
Mercurius vir multarum artiū deo interpres claruit XXVIII
Merlinus anglicus vates inſignis. vide folio CXXXVIII
Meſſaraym tercius fili' chā a quo fuere egyptij. et habuit quinqꝫ filios XIIII et XV
Meſram tercius filius cham ꝓtulit ex ſe nationes ſeptem XIIII
Meſraym quartus filius aram a quo meones vide XVI
Metis vrbs vnde duxit originē CX
Methodius epiſcopus et martyr CXXIIII
Michaelis archangeli reuelatio CXLI
Michaelis archangeli apparitio vide folio CLXXIII
Michael conſtantinopolitanus imperator vide folio CLXVI
Michael de ceſena ordinis minorum miniſter vide CCXXVII
Micheas propheta arguit achab. XLIX
Micheas ſextus ꝓpheta de duodecim prophetis LIII
Miliaria quot ſunt a terra vſqꝫ ad lunam et a luna uſqꝫ ad mercurium etc. vide folio VI
Milites templarios ſtatuit extinguere philippus rex CCXVIII
Minerua mulier famoſiſſima creditur a grecis ex iouis cerebro genita XXVIII
Minucius felix rome cauſidicus CXVII
Miracula plura facta ſunt illis temporibus vide folio CLXX
Miracula claruerunt illis diebus CLXXIII
Mirabilia facta ſunt annis ill' CCVIII et IX
Miracula plura illuxerunt pluribus temporibus CCLVII
Miſſam vnam dicere in die ſtatuit papa alexander primus CXI
Miſſas tres in natali dñi dicendum ſtatuit papa theleſphorus CXI
Miſſam primo inſtituit iacobus frater domini vide CII
Mitridates rex viginti duabus imperauit linguis LXXXVII
Moabite veniunt a moab XXI
Moyſes fuit natus illis temporibus vide folio XXVIII
Moyſes ſummus ꝓphetarū cui dñs in igne apparuit claruit iſtis temporib' XXIX
Moyſes frater aaron duxit filios iſrahel p mare rubrum et dedit illis legem XXX
Monſtruoſi homines quando ſunt facti vide folio XI et XII
Manaſſes filius ezechie rex fuit iuda et malus ſꝫ tñ penituit LIII
Montana ciuitas a quo fuerit condita vide folio LXXXIIII
Montan' fuit maximus hereticus CXIIII
Monacha fuit eugenia in habitu virili vide de ipſa pulchra CXVI
Monachos compulit militare Valens imperator CXXXII
Monica fuit mater beati Auguſtini. vide folio CXXXVI
Monacha fuit eufroſina in habitu virili vide folio CXXXVI
Monach' fuit adeodat' añ pōtificatū CLIII
Monachi facti ſunt quidam reges bulgarie et dalmacie CLXXI
Monaſterium gigniacum et duniacum vide folio CLXXIII
Monſtrū apparuit in vaſconia CLXXXII
Monaſterium fontis ſalutis quis primo inſtituerit vide CXCVIII
Monſtrum fuit enixum in ſweuia tpibus iſtis vide CCXVII
Monſtrū fuit exortum ex conſobrina martini pape CCVII
Montes ceciderunt illis temporibus in multis locis et plures oppreſſerunt homines. vide folio CCXII
Monacū vrbs bauarie qñ cepit initiū CCXXV
Monaſteria plura ſunt reformata temporibus iſtis CCXXXIX
Monſtrum ſatis horrendū naſcebatur hac tēpeſtate CCLV
Morti ſe tradidit codrus rex vt populū ſuū liberaret XLIIII
Mortuus eſt p gaudio ſophocles LXXII
Morauia prouincia deſcribit' CCLXXIX
Mors ē certiſſima ex mult cauſis CCLXIII
Moſoch ſextus filius iaphet a quo capadoces XVI
Moth iudex populi iſrahel vtraqꝫ manu vtebatur p dextra XXX
Mulieres regnabant in regno amazonum. vide XVIII
Mulieres attici habebant cōmunes et non colebant matrimonia XXIIII
Mulieres ſpartane magis laborant paleſtris qꝫ fertilitate filioꝝ XXVIII
Mulieres ſcitice ferociſſime ſunt et dira geſſere bella XXVIII
Mulierum capillis aquileyenſes funes fecerūt ad ſagittandum contra maximinos LI
Mulier athalia filia achab occidit omē ſemen regium LII
Mulieres ducere ſine dote docuit licurgus et quare vide LII
Mulieribus quare viri faciunt honores. vide folio LXX
Mulieres romane multos veneno peremerunt vide LXXVI
Mulieres ſeſe et res ſuas igni tradiderunt vide folio LXXXV

Mulieres pugnauerunt contra romanos. vide folio LXXXV
Mulier vt ingrederet̃ velata templũ ſtatuit papa linus CV
Muliebri habitu fuit indutus ſardanapallus ⁊ totus lubricus. LV
Mulier fuit papa iohannes anglicus vide folio CLXIX
Mulier quedã peperit leonem viſu mirabilem folio CCXVII
Mundi creatio cõſideraṫ ſcd̃m diuerſos diuerſimode folio I
Mundus eſt quadruplex I
Mundus non eſt ꝑpetuus ſed tranſibit vide folio CCLXII
Mures deuorauerunt epiſcopum maguntinū folio CCLXXXII
Muſicam inuenit Tubal filius lamech vide folio X
Muſicus optimus fuit Pitagoras. vide folio LXI
Muſicus fuit ⁊ gwido laude dignus vide folio CLXXXIX
Naaſon in qua mundi etate iſte claruit XXX
Naaſim rex ſirie vaſtauit iudam L
Naaman princeps militie regis ſyrie leproſus mittitur ad regem ⁊c̃ LIII
Naboth iſrahelites ꝓpter vineam quã habuit achab ꝓcurauit illi mortem L
Nabuchodonoſor rex fuit Babilonie vide folio LXII
Nabuchodonozor filꝰ fuit nabuchodonozor magni LXIII
Nationes gentium ex filijs noe ſunt exorte folio XIIII
Nachor de melcha octo genuit filios. vide folio XX
Nachor fuit filius ſaruch XXI
Nadab rex iſrahel fecit malũ ſicut ⁊ pater eius ieroboam XLVIII
Narciſſus iheroſolimorum patriarcha vide folio CXVI
Narſes eunuchus iuſtiniani CXLV
Naſcitur dñs noſter iheſus xp̃s vide quo anno ⁊c̃. folio XCV
Natus quomodo ſit heinricus tercius imperator CLXXXIX
Naum ſeptimus eſt propheta de duodecim ꝓphetis LIII
Neapolis vrbs a quo fuerit condita. vide folio XLII
Neemias fuit pincerna regis perſarum vide folio LXIX
Nemroth filius chus gigas ⁊ primus tirannꝰ folio XIIII
Nemroth primo regnauit in babilonia vide folio XVII ⁊ XVIII
Nemphis nunc chairim dicta a quo fuerit condita XXII
Nero priuignus ſextꝰ ro. impator CIII
Nereꝰ Achilleus martires CVII
Nerua. xiij. romanoꝝ impator CIX
Neſtor hereſiarcha eps cõſtãtinopolitanus folio CXXXVI
Neuius poeta comicus fuit LXXXIIII
Nicolaitarum hereſis vnde veniebat vide folio CIII
Nicomedis ⁊ romanus preſbiter paſſi ſunt folio CVIII
Nicolaus epũs ciuis patere vrbis licie vide folio CXXXII
Nicephorus patricius imperator CLXVI
Nicolaus papa primus patria romanus. vide folio CLXX
Nicolaus papa ſecundus natione allobrogus folio CXCI
Nicena vrbs quomodo ſit ornata. vide folio CXCIIII
Nicolaus tercius papa patria romanus vide folio CCXVI
Nicolaus quartus papa natione picenus vide folio CCXVIII
Nicolaus de neapoli iuriſconſultus. vide folio CCXX
Nicolaus de lira ordinis minorum theologuſ reputatus CCXXI
Nicolaus florentinus medicus recommendatus CCXXXVI
Nicolaus euboicus ſagundinus epũs vir prudens CCXLV
Nicolaus de tolleto ordinis heremitaꝝ ſcti auguſtini pater CCXLVI
Nicolaus papa quintus humili loco ⁊ familia natus folio CCXLVI
Nicolaus de cuſa romane eccleſie cardialis folio CCLII
Nicolaus perotus rhetor proclamatus vide folio CCLII
Niclaſshauſen in oppido francie oriẽtalis quidam ſeductor fuit igne concrematus vide folio CCLV
Nigra legio iuſſu imperatoris Friderici tercij diuerſis mortis generibus fuit tradita vide folio CCLVIII
Niniue ciuitatem edificauit aſſur XV
Ninus fuit ſecundus rex aſſiriorum. vide folio XVII
Ninus ampliauit ciuitatem niniue. vide folio XVII ⁊ XX
Ninia fuit quartus rex aſſiriorum XXV
Nyſſe ciuitatis terre ac populi illius deſcriptio folio CLXXXII
Nobilitas quibus temporibꝰ fuerit inſtituta ⁊ quare XX
Nobiles. imperatores. reges ⁊ principes quare ſunt inuenti CLXXVIII
Noema filia lamech artem texture inuenit. vide folio X
Noe filius lamech inuenit gratiam coram domino XI
Noe dicit̃ inueniſſe agriculturam cum animalibus XIIII
Noemi fuit vxor elimelech XL
Nomina hominum monſtruoſorum que ſunt.

folio XI et XII
Nomina prouinciarum partis Aſie. vide fo-
lio XIII
Nomina prouincie partis europe XIIII
Nomen pape incipiebatur immutari tempore
ſergij pape ſecundi CLXIX
Norici qui dicantur vel quis dicatur populus
noricus vide folio XCVII C CLII
et CCLXXXVI
Norica ſuperior nunc auſtria eſt CXL
Normanni acceperunt fidem illis temporibus
vide CLXXII
Normannia vnde accepit nomen CLXXII
Noruegia regio deſcribitur CCLXXXII
Nubes denſiſſime apparuerunt inter florē
tiam et ſenam que homines et iumenta ra
puerunt CCXCIII
Numitor rex italie fuit a fratre ſuo de regno eie
ctus LIII
Nuptias chriſtianorum publice fieri hormiſta
papa inſtituit CXLII
Nurmberga vrbs vnde duxit originem vide fo
lio C
Nurmbergam vrbem expugnauit henricus quin
tus CXCVII
Obeth fuit de tribu iuda fo
lio XLII
Ochoſias rex iſrahel mi
ſit ad Beelzebub deum ac
caron ad conſulendum fo
lio XLIX
Ochoſias filius regis io
ram octauus regum iuda
malum fecit coram domino LII
Occiſi ſunt vna die de iuda centū viginti milia
et ducenta milia puerorum LV
Occiſus eſt a filijs ſuis rex ſennacherib vide fo
lio LV
Oculorum priuationem ꝑpter adulterium za
leucus ſtatuit LX
Oculos ſibipſi eripuit democritus vt liberius
vacaret philozophie LXX
Occidit ſeipſum empedocles quia animam cre
didit immortalem LXXI
Ochus duodecimus rex perſarum erat vide fo
lio LXXII
Octauianus auguſtus patre octauiano ſenato
re genitus XCIII
Occidit ſeipſam ſophonia propter ſeruandam
caſtitatem CXXVIII
Odoacer et theodricus reges magna habu
erunt prelia in italia CXLI
Odo fuit primus pater cluniacenſium vide fo
lio CLXXV
Odilo abbas cluniacenſis CLXXXI
Odo epiſcopus canthuarienſis CLXXXII
Odefredus doctor celeberrimus. vide in fo
lio CCXI et XIIII
Odericus vir ſanctus de ordine minorum fo
lio CCXXVIII
Olei vſum Minerua primo inuenit vide fo
lio XXVIII
Olimpias prima quando fuerit inſtituta. et a
quibus. et quid ſignificet LIIII
Olda prophetiſſa prophetauit euerſionē ihe
ruſalem et captiuitatem populi. vide fo
lio LV
Olimpias fuit mater alexandri et occiſa fuit fo
lio LXXVI
Oldradus doctor legum optimus. vide fo
lio CCXXVII
Omagirus primo boues ad aratrum iunxit fo
lio XXVIII
Onyas filius Jadi pontifex fuit. vide fo
lio LXXV
Onyas filius ſymonis ſummus pontifex vide
folio LXXVII
mas fuit ſummus pontifex LXXIX
Onias pius ſummus pontifex fuit. vide fo
lio LXXIX
Opera dierum creationis II III IIII
et V
Opilius macrinus imperator CXVII
Opida quedam in ſueuia ſuperiori facta ſunt
ciuitates CXVII
Orbis vel circulus terre quis ſit vide fo
lio XII et XIII
Oratio ezechie et yſaie quid effecerit. vide fo
lio LV
Origenis magni pater fuit Leonides vide fo
lio CXVI
Origenes preſbiter eccleſie alexandrine omni
um theologorum ſui temporis princeps fo
lio CXVII
Ordines per interualla conferendos et quibus
conferri poſſint vide CXXXI
Ordo cruciferorum a quo incepit. vide fo
lio CXXXII
Ordo cruciferorum hic fuit reſtitutus. vide fo
lio CCVII
Ordinari non debent in clerum aliquo carētes
membro ſtatuit papa Anaſtaſius. vide fo
lio CXXXIII
Oroſius fuit diſcipulus Auguſtini. vide fo
lio CXXXVIII
Ordo beati Benedicti hic habuit ortum vide
folio CXLIIII
Ordo vallis vmbroſe quando et per quem fu
erit inſtitutus CXC
Ordo grandimōtenſis hic habuit initium fo
lio CXCII
Ordo canonicorum regularium hic floruit vi
de folio CXCIII
Ordo carthuſienſium a brunone ſumpſit initi
um CXCIIII
Ordo ciſtertienſis hic habuit principium vide
folio CXCV
Ordo templariorum militum habuit hic initi
um CXCVII
Ordo heremitarum ſancti auguſtini hic ince
pit CCIII
Ordo humiliatorum hic ſumpſit initium vide
folio CCV
Ordo predicatorum et minorum illis tempori
bus inſtituitur CCIX
Ordo cluniacenſium quando incepit. vide fo
lio CLXXV
Ordo fratrum theutonicorum illis temporibus

habuit ortum CCX
Oratio ſub his verbus. Dulce nomen domini noſtri Iheſu chriſti ⁊c. cuius ſit virtutis vide CCXV
Ordo carmelitarum hic initium habuit vide folio CCVII
Orientalia loca ſunt per ſoldanuz oppreſſa folio CCXIX
Ordo celeſtinorum hic ſumpſit initium vide folio CCXIX
Ordo ſeruorum ſumpſit hic principium. vide folio CCXIX
Ordo templariorum eſt illis temporibus extinctus CCXXI ⁊ XXII
Ordinis rhodiorum militum principium vide folio CCXXIII
Ordo militum iheſu chriſti hic incepit vide folio CCXXVI
Ordo Iheſuatorum hic habuit initium folio CCXXXI
Ordo nouus canonicorum regularium floruit illis temporibus CCXXXI
Ordo ſancte brigide hic ſumpſit initium. vide folio CCXXXII
Ordo monachorum alborum montis oliueti hic cepit inicium CCXXXVII
Ordo nouus mendicantium ſub titulo beati Auguſtini hic inceptus eſt CCXXXVII
Ordo nouus canonicorum regularium ⁊ congregatio ſancte iuliane cepit initium vide folio CCXXXIX
Oſy ſacerdos fuit de ſemine Aaron. vide folio XXXVII
Oſſa Ioſeph ex egypto in iudeam per hebreos ſunt tranſlata XXVII
Oſee propheta primus de duodecim mittitur contra decem tribus LII
Oſias filius amaſie regis fuit duodecimus regum iuda LV
Os inferni abſorbuit marcum thurcium. vide folio LXX
Oſſa helizei ſunt tranſlata in alexandriam vide folio CXLI
Oſwaldus rex normannorum erat. vide folio CLIIII
Othoniel iudex populi iſrahel redarguit populum ſuper mala ſua XXX
Otto octauus romanorum imperator. vide folio CVI
Ottilie pater quis fuerit CXXXIX
Othmarus abbas vir ſanctus CLXII
Otto dux ſaxonum recuſabat imperium. vide folio CLXXIIII
Otto primus rex romanorum CLXXVII LXXVIII ⁊ LXXIX
Otto ſecundus primi ottonis filius imperator. folio CLXXXI
Otto tercius ſecundi ottonis filius imperator folio CLXXXI
Otto epiſcopus bambergenſis fuit ⁊ ſueuus. folio CXCVIII
Otto quartus imperator dux ſaxonie erat. folio CCVII
Othomannus princeps fuit turchorum. vide folio CCXXVIII
Ozee fuit vltimus rex iſrahel. ⁊ tranſlatus eſt iſrahel in aſſirios LIII
Pacem dari populo leo ſecundus papa ſtatuit vide folio CLVI
Pacificati ſunt lodouicus imperator ⁊ andaliſius dux beneuentanus CLXXI
Paduanam vrbem ecellinus valde oppreſſit. vide folio CCXIII
Paleſtini vnde ſint exorti XIIII
Palleum ab eccleſia archiepiſcopum non redimere ſtatuit papa leo ſecundus CLVI
Palatini principes vnde traxerunt ab illo tempore originem vide folio CCXXV
Pallei libellum confecit Iohannes papa quintus vide folio CLVI
Pamphilus preſbiter fuit grecus. vide in folio CXXVI
Panes facere ⁊ fruges molere docuit ceres folio XXV
Panes facere ⁊ ſemina terre cōmittere docuit ⁊ yſis egyptios XXIX
Panecius philozophus claruit illis temporibus. folio LXXXII
Panthalion vir fuit illuſtris CCXXV
Pannonia que pars terre olim dicebatur. vide folio CXXXVIII
Paphlagonia venit a riphat filio Gomer folio XVI
Papia ciuitas vnde traxit originem. vide folio LXXIIII
Papias iheropolitanus epiſcopus. vide folio CXII
Paphuncius abbas fuit CXXXIII
Pape electionem quomodo ſtatuerit conſtantinus CLVI
Pape ſiue pontifices romani illis temporibus a veſtigijs ſancti petri maxime diſceſſerant. folio CLXXIII
Papa mortuus venerabatur ab ymaginibus templi CLXXIII
Pape electio multa mala intulit rome his temporibus propterea fuit tranſlata ad imperatores CLXXVIII
Papa Iohannes quindecimus cepit elargiri amicis ſuis bona eccleſie ſic ⁊ modo faciunt pape CLXXX
Papa fuit creatus clemens epiſcopus bambergenſis vide folio CLXXXVIII ⁊ LXXXIX
Papa eligebatur epiſcopus eyſtetenſis. vide folio CXCI
Papa excommunicauit heinricum quartū imperatorem CXCII
Papa gibertus creatur per imperatorem heinricum quartum in germania CXCII et XCIII
Papatum curauit emere felix quintus alias amedeus vocitatus CCXLIIII
Paradiſus quatuor habet flumina VII
Paradiſus in quo loco ſit ⁊ quis illius decor.

vide folio VIII ⁊ XIII
Paris vel dictus alexander frater fuit hectoris folio XXXVII
Pariſius regia ⁊ inclita vrbs poſt Troyanum excidium habuit initium XXXIX
Paſcalis papa primus patria romanus. vide folio CLXVII
Paſcalis ſecundus papa natione ytalus. vide folio CXCVI
Patauina vrbs a quo fuerit condita vide in folio XLIIII
Patrinum vnum ſolum habere in baptiſmo ſtatuit papa higinus CXI
Patricius epiſcopus inſulam hibernie ad fidē conuertit CXLV
Patauia vrbs quomodo fuerit decorata vide folio CXCIX Et quis edificauerit eas folio CCLXXXV
Patauium ciuitas magne potentie venit ī manus venetorum CCXXXVII
Pauper fuit ariſtides philozophus vt ſumptu ſuo ad ſepulturam nequiuit efferri. vide folio LXXI
Paupertatem commendauit anaxagoras vide folio LXXI
Pauli apoſtoli vita ⁊ conuerſio que fuerit vide folio CIII
Pauli decapitatio quando fuerit facta vide folio CIIII
Paulus patauinus vir permultum doctus folio CXVII
Paulus ſamoſatenus epiſcopus. vide in folio CXXII
Paulus primus heremita apud inferiores thebaidam CXXXI
Paula matrona romana ⁊ iheronimi diſcipula CXXXV
Paulus primus papa natione romanus. vide folio CLXIII
Paulus longobardus diaconus CLXVI
Paulus venetus theologorum ⁊ philozophorum princeps CCXXXVII
Paulus ſecundus papa patria venetus. vide folio CCL
PEcunias erogauit aliis imperator Sigiſmundus CCXL
Pediculi vermes corroſerunt corp⁹ Arnolphi imperatoris CCLXXIII
Pelagius monachus ⁊ peſſimus hereſiarcha vide folio CXXXV
Pelagius primus papa natione romanus folio CXLVI
Pelagius ſecundus papa patria romanus folio CXLVI
Peruſia vrbs a quibus fuerit condita vide folio XLVIII
Periander corinthus philozophus ſeptimus de ſeptem ſapientibus LIX
Perſarum regnum quando cepit initium vide folio LXVIII
Perſarum regio vbi ſit ⁊ vnde habeat nomen vide folio LXVIII
Perſis ſecundus fuit octauus rex perſarum folio LXXII
Permenides fugit hominum conſortia vide folio LXXII
Perſecutio prima chriſtianorum quando incepit CIIII
Perſius flaccus aulus CV
Perſecutio ſecunda chriſtianorum fuit. vide folio CVIII
Perſecutio tercia chriſtifidelium habuit initiū folio CX
Perſecutio quarta eccleſie fuit tempore marci. folio CXII
Perſecutio chriſtianorum quinta iuſſu ſeueri imperatoris CXVI
Perpetua ⁊ felicitas virgines ſancte CXVI
Perſecutio eccleſie ſexta poſt neronē mouit imperator maximinus CXIX
Perſecutio eccleſie ſeptima poſt neronem fuit. folio CXX
Perſecutio xp̄ianorum octaua fuit iuſſu valerii vide CXXI
Perſecutio chriſtianorum nona iuſſu aureliani vide CXXII
Perſecutio in chriſtianos decima CXXIII
Peregrinatio valde mirabilis orta eſt illis temporibus CCXIIII
Peregrinatio ⁊ hominum concurſus fuit illis temporibus in niclaſhauſen CCLV
Peſtis permaxima fuit iſtis temporibus vide folio CXXI
Peſtilentia magna agebatur iſtis temporibus vide CL
Peſtis permaxima iſtis diebus fuit per totam ytaliam CCXXVIII
Peſtis fuit ⁊ aliis temporibus CCXXX
Peſtis ingens orta fuit temporibus iſtis vide folio CCXLVIII
Peſtis alia fuit ex ſolis eclipſi iudicata vide folio CCLV
Petrus primus papa apoſtolorum princeps. vide CII
Petrus apoſtolus quando fuerit crucifixus folio CIIII
Petronella virgo filia petri apoſtoli CVII
Petrus damianus doctor CXCII
Petrus alphonſus vir ſanctus antea fuit iude⁹ vide folio CXCVIII
Petrus lombardus parieſienſis epiſcopus folio CCI
Petrus comeſtor floruit hoc tempore vide folio CCI
Petrus nouus martir ordinis predicatorum folio CCXIII
Petrus de bellapartita doctor iuris vide in folio CCXX
Petrus de albano conſiliarius. medicus. vide folio CCXXIIII
Petrus vergerius orator eruditiſſimus vide in folio CCXLIIII
PHaleg filius heber eius tempore orta fuit confuſio linguarum vide XVI
Pharao amenophis rex egipti iuſſit pueros ſubmergi vide folio XXVII
Pharao bochoris rex egypti contradixit moyſi p oſtea fuit in mari ſubmerſus. vide in fo-

lio XXVII
Phaceya regē iſrabel percuſſit phacee ꝛ regna
uit poſt eum LIII
Phacee regem iſrabel percuſſit ozee ꝛ regnauit
pro eo LIII
Phaleris agrigentinus tyrannus ꝛ orator flo
ruit illis temporibus LVI
Phariſeorum ſecta quando habuit initium vi
de folio LXXXVIII Et folio
XCVI Et qui dicebantur phariſei
ibidem
Pharao mephres rex egypti exaltauit Joſeph
propter ſomniorum interpretationem. vide
folio XXVII
Pheldas fuit ſeptimus filius nachor vide fo
lio XX
Phenenna fuit vxor helchane patris ſamuelis
vide XLI
Pherecides philoſophus ſcripſit de natura et
dijs LXI
Philiſtei vnde ſint exorti vide XIIII
Philiſtijm fuere a tuſim filio meſſaraym. vide
folio XIIII
Phinees ſacerdos filius eleazari percuſſit vnū
ex filijs iſrahel fornicantem ad mortem vide
folio XXXVII
Phiſicus maximus fuit mercurius vide in fo
lio XXVIII
Phinees ſacerdos populi iſrabel. vide in fo
lio XLI
Philo iudeus in greca lingua doctiſſimus fo
lio LXXXV
Philo iudeus vir quidem diſertiſſimus ꝛ a pe
tro ad fidem conuerſus XCVII
Philippus apoſtolus domini cruci eſt affixus
folio CV
Philippus imperator cum filio ſuo Philippo
imperauit CXIX
Philippus bardanus imperator erat vide fo
lio CLXI
Philippus rex francorum iheruſalē impugna
uit CCIIII
Philippus imperator frater heinrici imperato
ris CCVII
Philippus rex lodouici regis filius vide in fo
lio CCXV
Philippus rex francorum iſte fuit. vide in fo
lio CCXVIII
Philippus rex francie commiſit bellum atrociſ
ſimum cum rege anglie CCXXVII
Phoca imperator Conſtantinopolitanus vide
folio CXLIX
Phoroneus primus in grecia leges inſtituit.
folio XXIX
Phriſia regio deſcribitur CCLXXXIII
Phuth ſecundus filius cham a quo fuere phu
tenſes XIIII
Phul fuit rex aſſiriorum maxime conturbauit
terram LV
Picus ſaturni filius primus rex laurentum
fuit ꝛ bellator egregius XXXV
Pictor fuit zeuſis heracleotes LXXI
Picturam primo ſtuduit Plato. vide in fo
lio LXXIII
Pipinus auſtrie vel auſterie dux. vide in fo
lio CLVIII
Pipinus iunior caroli marcelli filius rex fran
cie ꝛ burgundie CLXV
Pipinus duos habuit filios carolum ꝛ carolo
mannum CLXVII
Pipinus caroli magni filius ꝛ italie rex. vide
lio CLXVIII
Piſa vrbs vnde cepit originem. vide in fo
lio XLV
Piſtori ſeruiuit plauto LXXXIIII
Piſcis quidem captus fuit effigiem leonis ha
bens CCXVII
Piſanus bartholomeus iuris doctor. vide fo
lio CCXXVIII
Piſe ciuitas venit in manus Florentinorum vi
de folio CCXXXVII
Pitacus fuit quartus de ſeptem ſapientibus vi
de folio LIX
Pitagoras philoſophus fuit ꝛ muſicus. vide
folio LXI
Pius papa natione ytalus CXI
Pius papa ſecundus natione italus vide in fo
lio CCL
PLato philoſophꝰ clariſſimꝰ floruit iſtis
temporibus LXXIII
Platina hiſtoricus abbreuiator apoſtolicus.
vide CCLII
Plautus poeta comicus LXXXIIII
Plinius ſecundus nouocomenſis philoſophꝰ
orator ꝛ hiſtoricus CXI
Plotinus philoſophus platonis diſcipulus.
vide LXXIIII
Plutharchus phūs et hiſtoricus eloquentiſſi
mus CXI
Pluuia raro habetur in Egypto. vide in fo
lio XVIII
POgius Florentinus orator facundiſſimꝰ
claruit CCXLII
Policarpus iohannis apoſtoli diſcipulus fo
lio CXIIII
Polonia Sarmatica deſcribitur. vide in fo
lio CCLXXIX
Pompeyus maximus romanorum imperator
vide LXXXVI
Pontifex primus fuit leui filius iacob vide fo
lio XXV
Pontifex fuit merari. Deinde Gerſon. Jnde
Caath ꝛc. XXV
Pontifex fuit Aaron ꝛ eius filius eleazar vide
folio XXIX
Pontifices in iſrabel fuerunt tanq̄ꝫ reges vide
folio LXIIII
Poncius pilatus procurator iudee vir callidus
vide XCV
Pontifices Judeorum qui fuere. vide in fo
lio XCVI
Poncianus papa natione romanus. vide in fo
lio CXVI
Poncion martir in vtero matris deo fuit electꝰ
vide CXIX
Popilia virgo veſtalis LXIX
Porcella quedam enixa eſt caput hominis ha
bens CXCVIII

Portenta plura apparuerunt annis illis. vide folio CCVIII
Portugalia regio que ſit ꝛ qui principes illius vide CCXC
Porphirius athenienſis philoſophus vide in folio CXVIII
Poſtumus conſul fuit romanus. vide in folio LXIX
Poſſidonius philoſophus ſtoicus vide in folio LXXXII
PRaxedis virgo ſanctiſſima. vide in folio CXIIII
Praga ciuitas in bohemia quando habuit initium CCXXIX
Praga olim erat ſubiecta epiſcopo magũtino vide CCXXIX
Precepta ſunt triplicia moralia ſcilicet. iudicialia ꝛ cerimonialia XXX
Preſides ſyrie qui fuerunt LXXXVII
Predia ꝛ fundos recepit eccleſia ex conceſſione vrbani pape primi CXVI
Prelatus aput indos communiter dicitur preſbiter iohannes CXCVII
Prelia plura fuerunt temporibus iſtis vide in folio CXCVIII
Primus ꝛ felicianus romani viri religioſi vide folio CXXVI
Priſcianus grammaticus erudititiſſimus vide i folio CXLIII
Principes quando poſſint facilius ſaluari vide folio CCXLIIII
Prouincie in affrica que ſint XIIII
Prpuincie europe que ſint XIIII
Prouincie aſie que ſint XIII
Prouincie gentium habent ſua vocabula ex filijs noe XIIII ꝛ XV
Prometheus vir accutiſſimi ingenij formauit ſimulachra hominum de terra quaſi viua vide folio XXVIII
Prophetauerunt Gath Nathan ꝛ aſaph tempore dauid XLVII
Propheta ſemeias prophetauit illis temporibus XLVIII
Propheta abdo prophetauit contra vitulos aureos XLVIII
Prophetauerunt iſti tres Hieu Eliezer ꝛ Oziel cum Aſaria regibus Juda. vide in folio XLIX
Propheta anani increpauit aſa regem iudeorũ vide XLIX
Prochas ſiluius filius auentini rex fuit ytalie folio LIII
Prodigia multa facta ſunt anteq̃ fierent romanorum grauia bella LXXXV
Prodigia in chriſti natiuitate multa ſunt viſa. vide XCIII
Procuratores Judee qui fuerant XCV
Proceſſus ꝛ martinianus romani milites vide folio CVII
Probus romanorum imperator vir conſpicuus vide CXXIII
Proba mulier adelphi conſulis romani vxor. vide CXXXVI
Prodigia multa apparuerunt illis temporibus futura mala ſignificantia vide in fo. CLI et CLXXXIX
Item ꝛ alia prodigia temporibus iſtis vide folio CLXXXVI
Prodigia ſimiliter claruerunt iſtis diebus vide folio CCIII
Prophetizantes ſepe ſunt decepti. vide in folio CCXXXIIII
Prodigia illuxerunt iſtis temporibus mala futura indicabant CCL
Prudentius poeta vir chriſtianus. vide in folio CXXXIIII
Pruſſia per que media venit ad fratres theutonicorum CCIX
Pruſſia prouincia deſcribitur CCLXXXI
PSalmos alternis vicibus decantandos papa damaſus ſtatuit CXXXI
PTolomeus lagi fuit filius ꝛ poſt alexãdrũ magnum primus rex in egypto vide in folio LXXVI
Ptolomei dicebantur omnes reges egypti. vide folio LXXVI
Ptolomeus philodelphicus rex egypti fuit. vide folio LXXVI
Ptolomeus philopator quartus rex egypti vide folio LXXVIII
Ptolomeus epiphanes rex egypti. vide in folio LXXX
Ptolomeus philometor rex egypti vide in folio LXXX
Ptolomeus euergetes Phiſcon ſiue Sother. Alexander reges egypti LXXXII
Ptolomeus dioniſius filius ariſtoboli vide in folio LXXXIX
Ptolomeus philoſophus ꝛ inſignis aſtrologus vide in folio CXIIII
Ugna eſt commiſſa in eccleſia maguntina vide in folio CLXXXIX
Puluinaria primo inuenit ſardanapallus rex aſſiriorum LV
Pullus gallie quadrupes natus eſt vide in folio CXCVIII
Pueri mittebantur cum ſuis patribus per romanos ad conſilium ſenatus LXXVI
Uadrigam inuenit primus in grecia ericthonius athenienſium princeps vide in folio XXXIIII
Quadratus athenienſium epiſcopus CXII
Quatuor coronati vide in folio CXXV
Queſtionem a nautis factam homerus non potuit exponere XLIII
Uintus curcius claruit illis temporibus. folio LXXVI
Quintus cincinacius dictator romanus. vide folio LXXVI
Quintus fabius conſul romanus. vide in folio LXXXI
Quintilianus rhetor ꝛ philoſophus celeberrimus vide CVI
Quirinus epiſcopus vir ſanctus CXII
Quiricus romanus patricius ꝛ martir vide in

folio CXVIII
Quirinus romanus tribunus CXXII
Quintus gallus miles CXXVI
Quiriacus epiſcopus iheroſolimitan⁹ vir ſanctus CXXXII
Rabanus monachus natione germanus CLXIX
Rachel ſecūda filia laban vxor iacob diu ſterilis tandem genuit duos filios folio XX
Racherius epiſcopus veronenſis CLXXXII
Radegundis regina francie fuit CXLVIII
Raguſar rex babilonie LXV
Raphahel fulgoſius iuriſconſultus excellentiſſimus CCXLII
Raymundus generalis magiſter predicatorum vide CCXI
Raynerius piſanus ordinis predicatorum vir ſanctus CCXXI
Raſis fuit medicus recommendatus, vide folio CXCIII
Ratiſpona ciuitas vnde cepit initium vide folio XCVII
Rauenna ciuitas a quo ſit aucta. vide in folio CXLII
Rebecca fuit vxor Iſaac XX
Rechab de Ietro cognato moyſi deſcendit ⁊ fuit conuerſus ad iudaiſmum. vide in folio XXXIIII
Reformata ſunt plura monaſteria illis temporibus CCXXXIX
Regiones europe que ſint XIII
Regni aſſiriorum cathalogus habetur. vide folio XVII
Regni initium nemroth fuit Babilon. vide in folio XVII
Regna plura erigebantur iſtis temporibus. regnum ſcilicet ſcitharum. maſitagetarum. ſichimorum. egiptiorum XVII
Regna inter cetera clariora ſunt aſſiriorum ⁊ romanorum XVII
Regnum ſchitarum in regione ſeptentrionali ſumpſit initium XVIII
Regnum aſſiriorꝫ q̄n ſumpſit initium. vide folio XVIII
Regnabant in regno amazonum mulieres vide folio XVIII ⁊ XIX
Regine amazonum que fuerunt XIX
Regnum egiptiorum quando habuit initium et primus rex fuit Sotos XVIII
Regnum ſiciomorum quando habuit initium et primus rex fuit egilaeus XVIII
Regnum venit ad romanos a regno ſiciomorum XVIII
Regnum hiſpaniarum quando incepit vide folio XXIIII
Regnum bohemorum quando habuit initium. vide XXIIII
Regina aſſiriorum fuit Semiramis. que ſub ſpecie viri rexit XXV
Reges italie quando inceperunt regere. vide in folio XXXV
Regia tribus deſcendit a iuda filio Iacob vide folio XXV
Reges ſichimorum qui fuere XXVI
Regnum Argiuorum ſiue grecorum quando habuit initium ⁊ quis in eo fuit primus rex vide XXVII ⁊ XXIX
Regnum lacedemoniorū illis temporibus oritur XL
Regnū chorinthiorꝫ hic cepit initiū XL
Regnum ſichimorum ceſſauit tempore heli ſacerdotis XLII
Regnum athenienſium hic finitur XLIII
Regnum latinorum ⁊ italorum que ſint XLV
Regio anglie que ſit XLVI
Regina ſabba propheteſſa venit audire ſapientiam ſalomonis XLVI
Regnum argiuorum accepit nomē ab argo eius rege quarto XXIX
Reges iſrahel vide plures XLVIII
Regnum iuda quando habuit initium. vide in folio XLIX
Reges italie poſt ſiluium omnes dicebātur ſiluii XLIX
Reges ſirie turbauerunt illis diebus reges iſrahel L
Regnum albanorum ⁊ italorum vnum eſt vide folio XLVI ⁊ LII
Regnum iſrahel valde fuit contritum ſed ꝑ Ieroboam reſtitutum LII
Regnum iſrahel fuit iſtis temporibus ſine rege vide LIII
Regnum iſrahel poſt oſee regem tranſlatum ē in regnum aſſiriorum LIII
Regnum macedonum incepit temporib⁹ iſtis. et quis fuerit primus rex. q̄nti temporis durauit vide folijs LIII ⁊ LIIII
Regnum medorum a quo habuerit principium et ad que regna ſit tranſlatum LIIII
Regnum lidorum a quo habuit initium. q̄nti temporis durauerit vide ⁊ illius reges in folio LIIII
Regnum iſrahel ceſſauit illis temporibus. vide folio LV
Regnum iuda fuit iſto tempore ſine rege. vide folio LV ⁊ LX
Regnum latinorum ſiue albanorum hic perdit nomen ⁊ dicitur romanorum regnum. vide folio LVI
Regnū aſſiriorum hic defecit LXII
Regnum medorum quando defecit LXIII et LXVIII
Regnum perſarum quando incepit LXVIII Et quis fuit rex primus perſarum ibidem.
Reges ſirie qui fuerunt quando ⁊ habuit initium vide LXXV
Regna alexandri quomodo poſt mortem ſuam fuerunt diuiſa LXXV ⁊ LXXVI
Reges egipti omnes dicebantur ptolomei. vide folio LXXVI
Regnum ſirie ceſſauit illis temporibus ſimiliter ⁊ aſie LXXXVII
Regnum egiptiorum quando ſit euerſum vide folio LXXXIX
Regnum ⁊ ſacerdotium iudeorum quando ſit

deſtructum XC
Regnum iudeorum erat in quatuor tetrarchas diuiſum XCVI
Regnum italicum a conſtantinopolitano iugo per longobardos eſt ablatum CXLVII
Et in eodem conſtituti ſunt magiſtratus dicti exarchatus ibidem
Regis bauarorum filiam rex longobardorum duxit vxorem CL
Reges longobardorum qui fuerāt CLV
Reges thuringie qui fuerant CLV
Regis bauarie filiam Juſtinianus imperator duxit vxorem CLVIII
Regnum theutonicorum dicebatur francia orientalis CLXXIII
Reges ytalie qui fuerant CLXXVI
Reges quare ſint inuenti CLXXVIII
Regnum tartharorum hic cepit initium vide i folio CCVII
Regni Carrarienſium principium. vide in folio CCXXIIII
Regni Gonzagorum principium. vide in folio CCXXVII
Regni ottomannorum turchorum principium vide CCXXVIII
Religioſa ſtirps cepit initium iſtis temporibꝰ a rechab XXXIIII
Religio dealbatorum hic incepit quorum maximus fuit numerus in italia CCXXXV
Remus & Romulus fuerunt filij rhee. vide in folio LIII
Remus & Romulus quomodo fuerunt nati et enutriti LVI
Remigius epiſcopus ramenſis CXL
Remigius epiſcopus antiſiodorenſis. vide in folio CLXXIII
Rhenenſes germanie ſuperioris populi ſunt. vide CCLXXXVII
Reuocatio actuum priorum pontificum per ſucceſſores incepit tempore Steffani ſexti. vide folio CLXXII
Reu vel Ragau filius Phaleg. cuius tempore multa fuerunt deſtructa templa vide in folio XVI
Rex Aſſiriorum primus fuit Belus. vide in folio XVII
Rex Aſſiriorum ſecundus fuit Ninus. vide in folio XVII
Rex primus ſcithorum fuit thanaus vide in folio XVIII
Rex aſſiriorum quartus fuit Ninia. & quintus fuit arius XXV
Rex primus Italie fuit ianus XXXV
Rex decimuſſeptimus & vltimus Athenienſium fuit Codrus XXVII & XLIIII
Rex primus lacedemoniorum fuit Euriſteus. vide XL
Rex primus iudeorum fuit Saul XLI
Rex albanorum fuit Aſcanius XLIII
Rex in iſrahel ſecundus fuit dauid. vide in folio XLVI
Rex primus Hebreorum fuit Dauid. vide in lio XLVI & XLVII
Rex ſecundus Hebreorum fuit ſalomon. vide folio XLVI
Rex ytalie aremulus poſuit preſidium albano runt vbi nunc roma eſt LIII
Rex romanorum ſecundus fuit Numapompilius. vide & reges ceteros LVI
Rex primus babilonie fuit merodach. vide in folio LXII
Rex perſarum vltimus fuit darius filius Arſami LXXII et LXXV
Rex Macedonum. xxiij. Philippus multa fecit prelia CLXXIIII
Rex anglorum ſiue brittannorum fuit Lucius vir ſanctus CXV
Rex Gothorum radagaſus italiam ferro & flāma vaſtabat & tandem captus fuit vide in folio CXXXV
Rex Vandalorum fuit Genſericus. vide in folio CXXXVII
Rex hunorum attila multas deuaſtauit regiones. dicebatq; ſe dei flagellum. vide in folio CXXXVII
Rex vltimus oſtrogothorum fuit Tottila & tādem in regem Gothorum conſtitutus. vide in folio CXLV
Rex viſigothorum hermigildis fuit occiſus ꝓpter fidem catholicam. vide folio CXLIX et L
Rex longobardorum multas italie obtinuit ciuitates. regem Francorum expulit. vide folio CL
Rex cretenſis fuit ſaturnus pater Jouis. vide folio XXXV
Rex vltimus longobardorum Deſiderius fuit folio CLXVI
Rex Burgundionum fuit Rudolphus. vide i folio CLXXIII
Rex Francorum fuit Ludouicꝰ ex genere Caroli magni CLXXXI
Rex Francie nonus fuit Hugo. vide in folio CLXXXII
Rex hungarie Steffanus fuit vir ſanctus. vide in folio CLXXXVIII
Rex primus Jheroſolime fuit Gotfredus. Et qui poſt eum vide in folio CXCVI XCVIII XCIX CCIII &c.
Rex fuit egipti ſaladinus vir magne prudencie vide in folio CCV
Rex ſicilie fuit Manfretus CCXIII
Item & Carolus CCXV & XVIII
Rex Francie fuit Ludouicus vir ſanctus. vide in folio CCXII
Rex bohemie quando primo nomen regis acceperit CCXXIX
Richoldus dux Friſonum erat CLXII
Richardus de ſancto victore vir ſanctus vide i folio CC
Richardus imperator a quibuſdam electus nō tamen confirmatus CCXIIII
Richardus puer a iudeis martiriſatus. vide in folio CCVII
Richardus de media villa doctor. vide in folio CCXXII
Riphat alias riphas filius Gomer a quo fuere paphlagones XVI

Salomon filius naaſon dux in tribu Juda. vide folio XXXIIII
Salomon fuit filius dauid regis ex Berſabea vide XLVI
Salomon quando edificauit templum. vide in folio XLVI
Salmanaſar rex aſſiriorum tráſtulit iſrabel in aſſirios LV
Salon philoſophus ſecundus de ſeptem ſapientibus dedit legem athenienſibus LIX
Salathiel fuit filius iecome LXIIII
Saluſtius romanus hiſtoricus ⁊ philoſophus vide XCII
Saluator cum ſuis diſcipulis floruit vide in folio CI
Saltzburga ciuitas quando ſit condita vide in folio CLII
Saltzburga quondam dicebatur Juuauia id ē helffenburg XCVII
Salue regina hermannus contractus compoſuit vide CLXXXIX
Saladinus fuit rex egipti CCV
Samarites filius chanaan a quo fuere ſirie. vide folio XIIII
Sampſon fuit vltimus rex in iſrabel XLI
Et quid mali philiſteis fecerit vide ibidem.
Sacerdos ſacerdos ⁊ propheta domini. iudex ſuper iſrabel filius helchane XLI
Samaritani vnde dicantur LXXV
Sampſon epiſcop⁹ dolenſis claruit ſanctitate vide CXLVIII
Sanctus. ſanctus quis dicere ſtatuit in miſſa. vide CXLI
Sãgar iudex populi iſrabel plures occidit philiſteos vomere XXX
Sapho poetiſſa inuenit plectrum LXI
et LXXI
Sarmatia venit ab aſtanes filio gomer vide folio XVI
Saruch fuit filius ragau XXI
Saray filia aram fuit vxor abrahe vide in folio XXI
Sarraceni veniunt ab Agar iude. vide in folio XXI
Sardinia inſula que ſit XXXVIII
Sardanapallus rex aſſiriorum totus fuit lubricus habitu feminineo indui⁹ LV
Sarracenos Conſtantinus quartus fecit imperio tributarios vide in folio CLVII
et LVIII
Sarraceni temporibus iſtis vaſtarunt italiam. vide CLXXI
Sarraceni genuam obſidione preſſam ceperũt vide CLXXVI
Saturnus pater Jouis rex Cretenſis tempore yſaac regnauit XXXV
Saturninus preſbiter et martyr. vide in folio CXXVII
Saul fuit primus rex iudeorum. ⁊ quare fuerit infeſtus dauid XLI
Saxonia magna prouincia germanie deſcribitur. CCLXXXII
Saxones contraxerunt amiciciam cum pipino rege Francie CLXV
Saxonicũ bellũ illis temporibus eſt commiſſum. ⁊ carolus magnus vicit ⁊ illos ad fidem duxit CLXVII
Saxonum principes dicebantur eo tempore reges CLXXVII
Saxones plurimum exaltauit Heinricus primus CLXXIIII
Scauracius imperator fuit CLXVI
Scaligeroꝝ dominiũ principiũ CCXXIII
Sciſma primũ romane eccleſie fuit CXVIII
Sciſma ſecundum habuit ortum ab arrianis ⁊ fuit grauiſſimũ CXXXI
Sciſma aliud fuit tempore bonifacij pape primi CXXXIII
Sciſma quintũ fuit tempore ſimachi CXLII
Sciſma decimum ⁊ vndecimum ſuſtulit Otto primus CLXXIX
Sciſma vigeſimumprimũ fuit ſuper paupertate eccleſie CCXXVI
Sciſma vigeſimumſecundum ⁊ omnium peſſimum fuit CCXXXII
Sciſma illud durauit ad. xxiij. annos. an ſcilicet papa eſſet ſupra concilium CCXLII
Scipio affricanus alterius ſcipionis filius vide folio LXXXIIII
Scipio iunior affrican⁹ vir ꝑclarus apud romanos LXXXV
Sclauonici quondam dicebantur illirici vide in folio CXII
Sclaui ſumpſerunt originẽ ex bohemis ⁊ germanis CLXXI
Schleſia prouincia deſcribitur CCLXXIX
Schlaui receperunt fidem illis temporibus folio CLXXI
Sceptra regum greci dixerunt haſtas. vide folio LVI
Scolaſtica germana ſancti Benedicti. vide in folio CXLIIII
Scotus vir magni ingenij claruit CLXXII
Scotus doctor ſubtilis ordinis minorum folio CCXXI
Scolas arcium liberalium in praga erexit Carolus quartus CCXXIX
Scotia prouincia q̄ ſit vide CCLXXXIX
Scotia inſula que ſit XLVI
Sebaldus confeſſor digniſſimus. vide in folio CLXII
Secundus athenienſis philoſophus. vide in folio CXIII
Seductor quidam dixit ſe imperatorem fridericum qui quondam fuit perditus. vide folio CCXX
Seductus eſt rex Jonas blandicijs magnatorum LIII
Sedechias fuit tercius filius Joſie ⁊ vltimus regum iuda ⁊ iheruſalem LX
Sella fuit ſecunda vxor Lamech. vide in folio X
Sellum rex fuit iſrabel ⁊ ſtatim occiſus vide in folio LIII
Sellum pontifex quidam fuit LIII
Seleucus iners rex Syrie erat. vide in folio LXXXIX
Selandia prouincia inferioris germanie. vide

vide CCLXXXIII
Seleucus cerannes rex ſirie LXXIX
Sem primus filius noe quinqȝ protulit filios e quibus quinqȝ prodiere gentes. vide in folio XV
Semiramis regina aſſiriorum fuit. vide in folio XXV
Sennacherib rex aſſiriorum a filijs ſuis eſt occiſus vide LV
Senatores romulus inſtituit LVI
Sena vrbs a quo fuerit condita LXXX
Seneca ſtoicus philoſophus neronis imperatoris preceptor vide CV
Septem ſapientes qui ſint ꝛ quid docuerant. vide LIX ꝛ LX
Septuaginta interpretes quomodo legem interpretabantur LXXVII
Sepeliebatur viua minucia virgo propter inceſtum. Similiter ꝛ Capronia LXXX
Septem dormientes floruerunt illis temporibus CXIX et apparuerunt iterum vide CXXXVIII
Sepulchrum domini fedatum fuit a roſſonis. vide CCXII
Sequentiam ſancti ſpiritus aſſit nobis gratia ꝛc. Robert⁹ rex ꝯpoſuit CLXXXVIII
Serapis fuit tercius rex argiuorum ſiue grecorum vide XXIX
Seruius tulius romanorum rex. vide LXV
Serpens mire magnitudinis fuit occiſus vide folio LXXXI
Serapion patria alexandrinus vir ſanctus. vide in folio CXX
Seraphia anthiocena virgo ſancta. vide in folio CXII
Sergius ꝛ Bachus viri nobiliſſimi vide in folio CXXV
Sergius papa natione ſyrus CLVII
Sergius ſecundus papa patria romanus vide in folio CLXIX
Sergius tercius papa natione romanus. vide folio CLXXIII
Sergius quartus papa patria romanus. vide folio CLXXXV
Seth tercius filius Ade ꝛ Eue. vide in folio IX
Seuerus romanorum imperator. vide in folio CXV
Seuerus ꝛ maximianus imperatores vide in folio CXXV
Seuerus epiſcopus Treuerenſis. vide in folio CXLIII
Seuerinus primus papa patria romanus vide in folio CL
Sextilia virgo de inceſtu conuicta ꝛ eſt viua ſepulta LXXVIII
Sextus dominicus caluinus conſul romanus vide LXXXV
Sextum librum decretaliū bonifacius octau⁹ fieri ſtatuit CCXIX
Sibille omnes femine vates a veteribus appellabantur. vide ꝛ nomina ſibillarum in folio XXXV
Sibilla eritrea floruit temporibus iſtis religioſis veſtibus induta LVI
Sibilla heleſpontina claruit iſtis temporibus vide LXIIII
Sibilla cumana illuxit iſtis diebus. vide in folio LXIX
Sibilla timica veſte celeſtina induta vide in folio LXXVIII
Sibilla thiburtina floruit hoc tempore. que et chriſti natiuitatem predixit XCIII
Sicilia inſula quo mundi ſpacio ſit. vide in folio XXXVIII
Sicbimorum reges qui fuerant. vide in folio XXVI
Sicilie rex fuit Manfretus CCIII
Sydonij fuere a ſydon filio chanaan vide in folio XIIII
Signa magna his temporibus viſa ſunt. vide in folio CXLVI ꝛ XLI
Signa apparuerunt in celo temporibus iſtis folio CLVII
Sigiſmundus caroli quarti filius imperator. vide CCXXXIX
Sigiſmundus omnem pecuniam ſibi oblatam ſuis in nocte contribuit militibus vt tucius dormiret CCXL
Signa ante iudicium extremum que eueniant. vide CCLXIII ꝛ LXV
Siluius poſthumus enee filius rex italie in ſilua fuit nutritus XLIX
Silphon megarenſis philoſophus vide in folio LXXXII
Silla patricius conſul romanus vir facundus et plurimum aſtutus LXXXVI
Siluerus papa natione campanus. vide in folio CXLIIII
Silueſter papa natione romanus. vide in folio CXXVIII
Silueſter ſecundus papa natione gallicus. vide folio CLXXXI
Silueſter tercius papa patria roman⁹. vide in folio CLXXXVIII
Simulachra quaſi viua formauit de terra prometheus vir acuti ingenij XXVIII
Simonides poeta claruit iſtis temporibus vide in folio LX
Symon filius onye ſummus fuit pontifex folio LXXVII
Symon ſummus erat pontifex LXXIX
Symon mathathie filius tercius iudeorū dux et pontifex LXXXVI
Symon de caſſia quos confecit libros vide in folio CCXXXIIII
Symbolum fidei apoſtoli chriſti confecerunt. folio CII
Symon apoſtolus cleophe filius. vide in folio CVII
Symbolum in miſſa decātari ſtatuit papa marcus CXXVIII
Simplicius papa patria tiburtus. vide in folio CXL
Simachus patricius et ſenator. vide in folio CXLI
Simachus papa natione Sardus. vide in folio CXLII

Symeon in columpna. de quo mira referuntur folio vide CXLVI
Syrie regnum qn̄ habuit initiū LXXV
Siricius papa natione romanus. vide in folio CXXXI
Siri venīunt ab Aram filio Sem. vide in folio XV
Siſebutus rex viſegothorum CL
Siſymus vel ſoſimus papa natione ſyrus vide folio CLVII
Sixtus papa natione Romanus. vide in folio CXI
Sixtus papa ſecundus natione grecus vide folio CXX
Sixtus tercius papa natione romanus vide folio CXXXVI
Sixtus papa natione Ligurus fuit vide in folio CCLIIII
Smerdis rex Perſarum tercius. vide in folio LXIX
Socrates philoſophus obſtetricis phanarete filius LXXIII
Sodoma ⁊ Gomorra ſunt ſucceſe vide in folio XXI
Sol deus gentilis adorabatur a gentibus vide folio XXV
Solem ⁊ ignem coluerunt Perſe. vide in folio LXVIII
Soles tres apparuerunt. quid ſignificabant. vide XCII
Solinus hiſtoricus ⁊ orator grauiſſimus vide folio XCIII
Soles tres iterum apparuerunt. vide in folio CCIII
Soldanus valde oppreſſit partes orientales. vide CCXIX
Solis facta eſt defectio. Bella ⁊ diſſidia ſunt ſecuta CCXLII
Sol deficiebat mala futura ſignificans vide folio CCXLVIII
Sophocles athenienſis poeta tragicus. vide folio LXXII
Sophonias nonus propheta duodecim prophetarum. Ille deſtructionem iheruſalem p̄dixit LV
Sophia matrona nobilis ⁊ ſancta. vide in folio CXII
Sophonia occidit ſeipſam propter ſeruandam caſtitatem CXXVIII
Sorobabel reedificauit templum. vide in folio LXIIII
Sother papa natione campanus. vide in folio CXIIII
Sparetus fuit rex aſſiriorum XXV
Sparta alio nomine dicitur Lacedemonia vide folio XXVIII
Spartanorum gens vnde habuit ortum. vide folio LIIII
Speuſippus athenienſis philoſophus. vide i folio LXXIII
Spiritusſancti miſſio i diſcipulos chriſti. vide folio CII
Statuā erexit nabuchodonoſor adorādā LV
Statius neapolitanus CX
Staniſlaus epiſcopus vir ſanctus. vide in folio CCXII
Straco philoſophus vir eloquentiſſimus vide folio LXXXII
Strabo hiſtoricus ⁊ philoſophus maximus. vide XCIIII
Strabus monachus auditor Rabani vide folio CLXIX
Stellas numeraſſe ſe iactabat Aratus. vide folio LXX
Steffani prothomartyris ⁊ primi dyaconi lapidatio CIII
Steffanus papa primus natione romanus vide folio CXX
Steffanus ſecundus papa natione romanus. vide CLXIII
Steffanus tercius papa natione ſiculus vide folio CLXV
Steffanus quartus papa patria romanus. vide folio CLXVII
Steffanus papa quintus patria romanus vide folio CLXXI
Steffanus papa ſextus patria romanus. vide folio CLXXII
Steffanus ſeptimus papa patria romanus vide folio CLXXV
Steffanus octauus papa natione germanus. vide CLXXVI
Steffanus rex hungarie vir ſanctus. vide i. folio CLXXXVIII
Steffanus nonus papa natione lotharingus. vide CXCI
Steffanus vir valde religioſus. vide in folio CXCII
Steffanus abbas ciſtercienſis CXCV
Stiria prouincia quibus locis cingatur vide folio CCLXXVII
Studio inſiſtere valde recommendabat plinius ſecundus CXI
Suetonius tranquillus hiſtoricus ⁊ cauſidicus vide CXI
Suſanna virgo natione dalmatica. vide in folio CXXVII
Succeſſores non debet ſibi eligere ſtatus eccleſiaſticus ita ſtatuit hilarius papa. vide in folio CXXXVI
Summam de caſibus confecit albertus vir ſanctus CCXXVIII
Suecia cum populi ſui conditione deſcribitur vide CCLXXXII
Switenſes populi ſunt feroces germanie vide folio CCLXXXVII
Suncaſſianus feliciſſimus perſarum ⁊ armenie rex CCXLIX
Superbia ſpiritualiū multos traxit a fide chriſtiana temporibus pauli epiſcopi CXXII
Abernaculū domini quomodo fuerit formatum vide folio XXXIII
Tacuit ſemper Secundus philoſophus. ⁊ quare id fecerit vide in fo. CXII
Tacitus romanorum imperator erat CXXIII
Thadeus florentinus medicus CCXVIII

Tamerlanes magnus thartarorum rex vir ſeuerus CCXXXVII
Tharſis filius iauan qui condidit tharſos vide folio XVI
Thaiſa filius iauan a quo cipria venit. vide folio XVI
Thare fuit filius nachor ⁊ habuit tres filios. Abraham ſcilicet nachor ⁊ aram vide in folio XXI
Thantanes rex erat Aſſiriorum. vide in folio XLII
Tharuſium vrbs a quibus condita fuerit vide folio LI
Tharquinus priſcus quintus romanorum rex auxit regnum LVI
Thaurum ex ere fecit phaleris tirannus ad tormentandum homines LVI
Tales philoſophus ⁊ vnus de ſeptem ſapientibus magnus aſtrolog⁹ daruit temporib⁹ iſtis LIX
Tarquinus romanorum rex LXV
Tarquinus conſul romanus LXXIX
Tangere ſacra vaſa laici non debent. ita ſtatuit ſixtus papa CXI
Tauriſki dicebantur olim incole norici in alpibus CLII
Tarthari poloniam. vngariam ⁊ alias regiones perluſtrabant iſtis temporibus vide folio CCIX
Tarthari qui ſint ⁊ quando eorum regnum habuit initium CCVII
Taxis rex hungarorum fuit CLXXVII
Tecla virgo diſcipula pauli apoſtoli vide folio CVII
Thedaldus comes canuſij regienſus opidi vide folio CLXXXI
Teogorma filius gomer a quo friges emerſere vide XVI
Tegladphalazar rex aſſiriorū neptalym ⁊ galileam tranſtulit in Aſſirios LV
Teleſphorus papa natione grecus. vide in folio CXI
Templa multa fuerunt conſtructa tpe reu vel ragau XVI
Templum quando ſalomon edificauerit. vide folio XLVI ⁊ XLVII
Et in quo loco XLVII
Et que fuerit illius ſtructura XLVIII
Templa reparantur de pecunia collecta tempore Joras regis iuda LII
Templum ſalomonis quando perficiebatur vide folio LXV
Templum fuit figuratum vide LXVI et LXVII
Temiſtocles philozophus naturalis belli clariſſimus LXXI
Templum purgatur a iuda prius prophanatū folio LXXXI
Tempeſtas horrida ⁊ inaudita in vrbe conſtātinopolitana edificia ⁊ homines abſorbuit. folio CCLVII
Teophraſtus chroſius philozophus. vide folio LXXX
Teophilus anthiocenſis ecceſie epiſcopus folio CXIII
Teodocion genere aſianus vir doctiſſimus folio CXV
Theodora virgo hermetis martiris ſoror vide folio CXX
Theodoſius ſenior imperator genere hiſpan⁹ folio CXXXIIII
Theodoſius iunior archadij filius imperator folio CXXXVII
Theodorus papa natione grecus. vide in folio CLIII
Theodorus anglorum archiepiſcopus vide in folio CLVIII
Theodoſius tercius imperotor romanorum. folio CLXI
Theodorus ticinenſis epiſcop⁹ homo ſanctiſſimus CLXV
Theodolphus aurelianenſis epiſcopus. vide folio CLXIX
Theodorus ſecundus papa patria romanus. folio CLXXII
Theodric⁹ Metenſis epiſcopus. vide in folio CLXXXII
Theobaldus nobilis francus vir deuotus folio CLXXXIX
Theodorus theſſalonicenſis vir duabus linguis doctus CCL
Terre circulus vel rota que ſit vide fo. XII et XIII
Therentius publius vir formoſus ⁊ magni ingenij LXXXV
Tertulianus affrican⁹ vir preclarus. vide in folio CXV
Terremotus maximus per quatuor menſes apud conſtantinopolim fuit CXLI
Terremotus magnus factus eſt iſtis temporibus CLXX
Item et alius maximus fuit vide fo. CCIX et L
Item alius terremotus qui ⁊ regna diruit vide folio CCXCVIII
Theſſalion quintus rex ſicbinioꝛum vide in folio XXVI
Theſſalonicenſis vir duabus linguis doctus folio CCL
Theuthunici deuaſtarunt ciuitatem tiburtinaꝝ folio CXIII
Theuthunicorum regnum dicebatur Francia orientalis CLXXIII
Theucri et turchi differunt CLXXI
Thiberias vel thiberiadis a q̄ fuerit inſtaurata vide folio XXXIIII
Thiberius ſiluius rex ytalie in thiberim ē ſubmerſus LII
Thiberis quondam dicebatur albula vide folio LII
Tiberius romanorum imperator vnde duxit ſuam parentelam XCVI ⁊ C
Tiburcius ⁊ Valerianus fratres viri ſancti vide folio CXVI
Tiberius ſecundus imperator vir bonus vide folio CXLVII

Tiberius tercius imperator CLVIII
Tiberis valde creuit his diebus ⁊ vrbem moleſtauit CLXXI
Tiburtinam ciuitatem quis reedificauerit folio CXIII
Thineus fuit viceſimuſoctauus rex aſſiriorum folio XLII
Thimotheus pauli apoſtoli diſcipulus vide folio CIX
Tirannus primus fuit Nemroth. vide in folio XIIII
Thiras filius ſeptimus iaphet appellauit ſuos thirenſes XVI
Thiramachus ſextus rex ſichimorum vide folio XXVI
Thirolenſes germanie ſunt populi. vide folio CCLXXXVII
Titus liuius tragediarum ſcriptor. vide in folio LXXX
Titus liuius magnus hiſtoricorum princeps folio XCIII
Titus primus veſpaſiani filius .xi. romanorum imperator CIX
Titus pauli apoſtoli diſcipulus CIX
Thobias propheta prophetauit deſtructiones iheruſalem ⁊ templi quaſi iam eſſet factum. folio LIII
Thobias iudeus propheta ſanctiſſimus ex tribu neptalim oriundus LX
Tholla qui iudicauit iſrahel .xxiij. annis vide folio XXXVII
Thomas apoſtolus qui ⁊ didimus dicitur folio CVI
Thomas archiepiſcopus cantbuarienſis vide folio CCII
Thomas de aquino ordinis predicatorum doctor CCXV
Thomas de argentina vir religioſus vide folio CCXXVII
Thomas florentinus medicus CCXXX
Tottila rex fuit gothorum CXLV

Tracia venit a tiras filio iaphet vide folio XVI
Trayanus imperator genere hiſpanus vide folio CIX
Trabes ignea apparuit illis temporibus vide folio CLXXXIX
Tracia que ſit prouincia ⁊ que gens illius folio CCLXXI
Tres ſunt in linea iuſtorum celeſtibus decorati folio IX Similiter tres in linea peccatorum decorati terreſtribus ibidem
Treueris tempore abrahe fuit conſtructa. vide folio XX[illegible]
Tribuni ⁊ ediles ſunt rome creati LXX
Triphon rex ſyrie fuit LXXIII
Tributaria quando fuit iudea facta vide in folio LXXXVIII
Tripho auditor origenis CXVII
Troya venit a dardania XVI
Troys in dardania regnauit ⁊ troiam condidit ciuitatem XXXVI
Trogus pompeius hiſpanus hiſtoricus. vide folio CXIII
Truſianus medicus pluſque commentator vide folio CCXXII
Tubal filius lamech muſicam inuenit vide folio X
Tubalcaim artes humanas in duabus columnis ſculpſit X
Tubalcaim filius lamech primus artem ferream inuenit X
Tulius hoſtilius tercius romanorum rex ictu fulminis conflagratus eſt LVI
Thucidides hiſtoricus claruit LXXIII
Thunica chriſti inconſutilis fuit inuenta. vide folio CXLIX
Turrim edificauerunt iſti tres poſt diluuium principes Jectan Nemroth Suphena XVII
Et quo nemroth perſuaſit edificari XVIII
Turchus filius troili filij regis priami a quo quidam dicunt turchos denominari vide folio XXXVII
Thuro ciuitas a quo fuit condita. vide in folio LXXI
Thuringia elegit ſibi hoc tempore regem vide folio CLV
Turchorum origo que fuit CLXXXV
Turchi ex othomanno creuerunt ⁊ multas ſibi ſubiecerunt nationes CCXXVIII
Turchorum regio. que ſit ⁊ que gentis illius proprietas CCLXXII
Turchorum dux maumetus vnde duxit originem. quomodo ſit mortuus. quidue in chriſtianos effecerit CCLVI
Turchorum dux duos habuit filios. qui poſt patris mortem ſuper regno fuere diſcordes. folio CCLVI
Thuſim quartus filius meſſaraym a quo fuere philiſtijm XIIII

Valerius publicola vide folio LXIX
Valerius conſul romanus vir prudens. vide in folio LXIX
Valerius coruinus romanus adoleſcens. vide in folio LXXIX
Valerius anaximus romanus philoſophus et orator luculentiſſimus XCIII
Valerius procurator iudee primus apud iudeos pontificatum vendere cepit. vide in folio XCV ⁊ XCVI
Valentinianus hereticus platonicus. vide folio CXIII
Valerianus ⁊ galienus eius filius imperatores CXXI
Valentinus romanus preſbiter ⁊ martir. vide folio CXXII
Valentinianus imperator vir animo grauis. folio CXXXII
Valens imperator rebaptiſatus hoſtis fuit chriſtianorum ſeuiſſimus CXXXII
Valentinianus occidentalis imperij imperator vide folio CXXXVII

Valentinus papa patria romanus. vide folio CLXVIII
Valachia que ſit regio ⁊ que gens illius vide folio CCLXX
Vandalorum rex fuit genſericus qui contriuit Hiſpanos Gallos ⁊ Romanos. vide folio CXXXVII
Varro vir plurimum eruditus XCII
Vbertinus habuit dominium padue. vide folio CCXXVII
Vdalricus epiſcopus auguſtēſis comes de dillingen folio CLXXX
Vdo archiepiſcopus madeburgenſis vide folio CLXXXVIII
Venecia vrbs a quo habuit nomen. vide folio XLIII ⁊ CCLXXXV
Veneti ſunt Troiani vt Catho dicit. vide folio XLIII
Veneta vrbs quando accepit augmentum folio CXXXVII
Venetorum ducatus incepit illis temporibus folio CLXI
Veneti ſunt a ceſare friderico primo in pluribꝰ priuilegiati CCIII
Veneta ciuitas illis temporibus ſenſit periculum CCXXIIII
Veneti illis temporibus percuſſerunt fedꝰ cū mahumeto turchorum imperatore. vide folio CCLV
Venturia romana mulier ⁊ prudens. vide folio LXX
Ventzeſlaus bohemorum dux erat. vide folio CLXXVII
Ventzeſlaus tercius bohemie rex CCXX
Ventzeſlaus bohemie rex ſextus CCXVIII
Veneno interfectus eſt heinricus octauus imperator per monachum quendam. vide folio CCXXII
Veronica mulier iheroſolimitana ſanctitate inſignita XCVII
Verona ciuitas a quo ſit condita LXVIII
Verona ciuitas venit in poteſtatem venetoꝝ illis temporibus CCXXXVII
Veſtis ſacerdotalis in veteri teſtamēto quō fuerit formata XXXIII
Veſtem vnam omnibus licurgius inſtituit folio LII
Veſtem duplicatam primo habuit dyogenes. folio LXXIIII
Vgolinus epiſcopus ⁊ doctor egregius vide folio CCXVIII
Vgo boliomus ordinis predicatorum doctor. folio CCXVIII
Victorinus enuterne vrbis epiſcopus vide folio CIX
Victor papa natione apher CXIIII
Victoria virgo inclita CXX
Victor ciuis mediolanenſis CXXVII
Victorinus natione aquitanus CXLI
Victor ſecundus papa natione alemanus epiſcopus eyſtetenſis ⁊ in papam electus vide folio CXCI
Victor tercius papa antea deſiderius vocatus vide folio CXCIII
Vienna vrbs auſtrie vnde cepit initium. vide folio XCVIII
Vigilius papa natione romanꝰ CXLIIII
Vigilius epiſcopus Antiſiodorenſis. vide folio CLIIII
Villas magnas galli vocabant ciuitates vide folio CXC
Vinum quomodo primo a noe fuit plantatum folio XI
Vinum in grecia primo inuenit bachus. vide folio XXVIII
Vinum bonum eſt ⁊ malum dicit pitacus vide folio LIX
Vindicauit arthaerſes mortem patris ⁊ fratris ſui LXX
Vincentius ordinis predicatorum declamator folio CCXXXVI
Vincentius leuita natione hiſpanus. vide folio CXXIIII
Vincentius gallus ordinis predicatorum frater CCXIIII
Virgo Rhea veſtalis quomodo peperit duos filios Remum ⁊ Romulum LVI
Virgilius maro magnus fuit medicus vide folio XCII
Virgo fuit poſt tres etiam viros egiltrudis folio CLIIII
Viſitationis marie feſtum inſtituit vrbanus ſextus per octauas celebrandum. vide in folio CCXXXIIII
Vitulū adorabat populꝰ in egypto more egyptiorum XXXI
Vitellus nonus romanorum imperator. vide folio CVI
Vitus puerulus natione Siculus. vide folio CXXV
Vitigis rex gothorum italiam petijt. vide folio CXLV
Vitalianus papa patria Siguinus. vide folio CLIII
Vita hominis in hoc ꝙ multis ſit dedita periculis folio CCLXIII
Vlixes errauit in mari venit ad circes que ſocios ſuos mutauit in beſtias XLI
Vlma ſueuie inſignis vrbs deſcribitur. vide folio CXC
Vngari italiam ingreſſi papiam obſederunt folio LXXIIII
Vngari obſederunt auguſtam ⁊ afflixerunt folio XCII
Vngari ſunt a ſueuis ⁊ baioarijs proſtrati vide folio CLXXIIII LXXV et LXXVII
Vngari Papiam obſidebant CLXVI
Vngari depopulabant italiam. deinde venerunt in germaniam tempore primi ottonis. folio CLXXVII ⁊ LXXIX
Vngari fidem receperunt predicatiōe adalberti folio CLXXXII
Vagaria que ſit regio. de geſtis in ea vide folio CCLXVIII et in ſequentibus folijs

Vngaroꝝ rex mathias valde oppreſſit turchoſ folio CCLII ⁊ LIII
Voluptatem duxit pro maiori malo archita folio LXXIIII
Vrbanus papa primus natione romanus folio CXVI
Vrſula virgo glorioſa natione anglica vide folio CXXXVIII
Vrbanus ſecundus papa antea fuit monachꝰ folio CXCIII
Vrbanus papa tercius patria mediolanenſis. folio CCIIII
Vrbanus quartus papa natione gallus. vide folio CCXIII
Vrbanus papa quintus patria lemonicenſis. folio CCXXXI
Vrbanus papa ſextus natione neapolitanus. vide folio CCXXXII
Vrias propheta occiſus eſt a rege ieconia folio LV
Vulpinianus iuriſconſultus vir preſtantiſſimꝰ folio CXVII
Vxoribꝰ ſuis ſpartani ſiue lacedemonii dedeſt licentiam vt alios ducerent viros. vide folio LIII
Vxores triū principū male fuerūt ex quibus bus cauſis vide CCXXIII
Vxor ſigiſmundi imperatoris lugubrez duxit vitam CCXLII
Xenophon phūs dux exercitꝰ athenieſiū LXXIII
Xenocrates calcedonenſis phūs LXXVIII
Xenophilus pithagoricuſ phūs LXXVIII
Xenarchus phūs claruit iſtis tpibus LXXIX
Xerſes rex aſſyriorum antiquus qui ⁊ balaneꝰ vocatur XXVI
Xerſes philozophus inuenit ludum ſcutorum folio LXII
Xerſes rex perſarum maxime fuit ꝓ iudeis vide folio LXX
Air de trebu manaſſe fuit ſeptimus iudex in iſrahel. folio XXXVII
yepte illegitimus pricepſ latrocinantiū facus et dux exercitus a gallaitidis folio XL
yeſſe vel abyſai habuit ſeptem filios. ⁊ filias duas. quorum nomina habes folio XLII
ydolatras fecit moyſes occidi XXXI
ydolatra primus fuit ninus XVII
ylen vel yle quid ſit vide folio II
yoiada pontifex amouit athaliam ne regnaret ſup iudam vide folio L
ypocrates medicus fuit pitagore diſcipulus vide folio LXXIII
ypolitus romanus patricius ⁊ martir. vide folio CXXI
ypolitus epūs vir doctus CXVIII
yrath erat filius enoch X
yſis ynachi filia in egipto inuenit leges ⁊ litteras docuit XXV
yſaias ꝓpheta nobilis vnus fuit de quatuor nobilioribus ꝓphetis LII
yſocrates orator preclaus fuit LXXIII
yſidorus epiſcopus hiſpalenſis vir beatus folio CLI
yſaac medicus preclarus floruit CXCII
ytalia eſt pars europe. xiiii. Et vnde habeat nomen vide XLV
ytaliam valde oppreſſit fridericus primus imperator CCIII
yuo canonum doctor CXCIII Et vir magne ſanctitatis CCXXVII
Ambri rex iſrabel deleuit domū baaſa XLIX
Zacharias filius ioiade lapidatus eſt iuſſu regis Joab vide folio L
Zacharias rex iſrabel fecit ſicut ſui anteceſſores malum LIII
Zacharias quando obiit folio LXV
Zacharias hebreus ꝓpheta domini elizabeth habuit vxorem ex qua genuit iohannem baptiſtam XCIIII
Zacharias papa natione grecus CLXIII
Zazariam pontificem interfecit Nabuchodonoſor folio LV
Zeno philozophus naphel filius LXXIII
Zeno erat romanorum imperator CXLI
Zepherinus papa natione romanus vide folio CXIIII
Zeuſes heracleotes bonus fuit pictor vide folio LXXI
Zozimus papa natione grecus CXXXIII

Finit regiſtrum

BIBLIOTECA NACIONAL SALA "JOSE TORIBIO MEDINA"

Cum apud doctiſſimos et preſtantiſſimos viros q̄ verã naturaꝫ et hiſtoriaꝫ tradiderũt de mũdi fabrica: ac prima hominũ generatione: duplex opinio ferꝶ: a priſcis enim illis tꝑib⁹ ſumpto initio: ſcribem⁹ breuiſſime q̄ntũ in tã remotis (ꝓpter ãtiq̄tatẽ) reb⁹ licebit. Quidã mũdũ ingenitũ: et incorruptibileꝫ: et genus humanum ab eterno extiſſe neqꝫ habuiſſe ortus principiũ ſenſere. Quidam genitum corruptibilemqꝫ arbitrati: ⁊ homines dixerũt generatõnis inicium tempore eſſe ſortitos. Et greci viri clariſſimi qui hiſtorias collegerũt: affirmarũt. Unã ante iniciũ omniũ celi ⁊ terre cũctis ſimul ↄfuſis formã fuiſſe: poſtea diſſeparatis: diuiſiſqꝫ molibus cepiſſe mundũ hunc ordineꝫ quem videmus. Aerem hũc motu ↄtinuum et igneam ꝑtem cuius ſuperiora loca ꝓpter leuitatẽ aũt appetiuiſſe: Qua ex cauſa ſolem ac ſtellarũ multitudinẽ volutõne totius circũferri: Partem autẽ turbidam atqꝫ terreſtrem vnacum humidis ad infima loca ob grauitateꝫ deſcendiſſe que cum mixta eſſent. ex humidis quidẽ mare effectũ. Ex durioribus vero terram lutoſam euaſiſſe: ⁊ omnino mollem. hec primum cum ſolis ardore denſior euaſiſſet: in quibus putredines tenui cõtecte pellicula ſint excitate. Erupiſſe tandem ab illa colluuie varias animantiũ formas quorum ea quo maiorem caloreꝫ ſortita ſunt in ſuperiorẽ regionem volatilia abierũt: ſicciora ⁊ grauiora: ſerpentia ac terreſtria euaſerunt animantia. Naturam aquoſam nacta in ſui generis elementum delata ſunt. Terra deinceps tum ſolis ardore tum ventis arefacta: mutua ↄmixtione ſexuũ ꝑfectiora generanꝶ. Hoc Euripides Tragicus Anaxagore phyſici diſcipulus ita ſe habuiſſe teſtatur. Eodem modo homines a principio genitos dicunt. In agris paſtum querentes. ſilueſtri ⁊ incondita vita vixiſſe quibus herbe ⁊ arborũ fructus vltro victum prebuerunt. In huius deniqꝫ enarratõne cum per multos elaboraſſe latinos grecoſqꝫ videmus: preterea chaldeos et hebreos veteres nouoſqꝫ. Relictis igitur antiquis erroribus Archana Moſeos volumina de mundi fabrica: ⁊ celebratis illis operibus ſex dierum ꝑluſtrabimus. Quibus totius nature ſecreta cõtinenꝶ. Nam moyſes ꝓpheta ac hiſtoricorum pater deo plenus: ac celeſti dictante ſpiritu totius magiſtro veritatis: excepit hec oĩa. Quem cum noſtrorum: tum ſuorum: tum gentium deniqꝫ teſtimonia prorſus humane ſapientie: doctrinarumqꝫ omnium et litterarum cõſultiſſimum prodiderunt. Apud hebreos Salomonis liber: cui ſapiã titulus: in quo vir nature reruꝫ interpres ſe illiuſmodi diſciplinã de moſayce legis penetralibus accepiſſe fateꝶ. Sunt apud noſtros Lucas ⁊ philon autores grauiſſimi: illũ in vniuerſa egyptiorum doctrina fuiſſe eruditiſſimũ. Sed ⁊ hermippus atteſtaꝶ Pythagoram de moſayca lege plurima in ſuã philoſophiã tranſtuliſſe. Notũ illud Numenij philoſophi: nõ aliud eſſe platonẽ q̄ʒ atticũ moyſeꝫ. In primordio deniqꝫ ſui operis de natura: de totius opificio mũdi velut agri cuiuſpiam theſauri: omnis vere philoſophie defoſſi ſunt. Factũqꝫ in primis hoc in hac parte: vbi de reruꝫ omniũ emanatõe a deo de gradu: de numero: de ordine partium mundanarũ altiſſime philoſophaꝶ. Propterea fuit decretum veterum hebreoꝝ. Cuius etiã meminit Hieronymus: ne hanc mũdi creatõeꝫ quiſqꝫ: niſi matura iam etate attingeret. Que aũt ſuꝑ hoc libro viri ſanctiſſimi Ambroſius ⁊ Auguſtinus. Strab. item ⁊ Beda ⁊ Remigius. Et ex iunioribus Egidius ⁊ Albertus. Que item apud grecos Philon. Origenes. Baſilius. theodoric⁹. Appollinarius. Dydimus. Gẽnadius. Criſoſtomus ⁊c̄. ſcripſerunt intacta penitus a nobis relinquenꝶ. De his item que vel Ionethes vel Anchelos vel Symeon antiquus chaldaice tradiderũt: vel ex hebreis aut veteres Eleazarus. Aba iohannes. Neonius. Iſaac. Ioſeph; aut iuniores Gerſonides. Sadias. Abraam ⁊c̄. ↄſcripſerunt: nullam nos in p̄ſentia mentõnem habebimus. Afferemuſqꝫ ꝑ moduꝫ epitomatis. Ex moyſe ſeriem ſex dierum: de diuina mundi fabrica: de qua in archanis ſancte religionis literis traditur.

Exorſus igitur deus fabricam mundi illum primũ ⁊ maximũ filium prefecit operi immenſo. Eoqꝫ ſimul et cõſiliatore vſus eſt ⁊ artifice: in excogitandis: ornandis: faciendiſqꝫ rebus: q̄m is prudentia et rõne: et poteſtate perfectus eſt. Nec querendũ ex quibus iſta tam magna: tam mirifica oꝑa deus fecerit. Oĩa eniꝫ fecit ex nihilo. Quanto igitur rectius eſt omiſſis inſenſibilibus ⁊ vanis: oculos eo tẽdere vbi ſedes: vbi habitatio eſt dei veri: qui terram ſtabili firmitate ſuſpendit: qui celum diſtinxit aſtris fulgentibus: q̄ ſolẽ rebus humanis clariſſimũ ac ſingulare lumen in argumentum ſue ac vnice maieſtatis accẽdit. Terris autem maria circumfudit: flumina ſempiterno lapſu fluere precepit: iuſſit et extendi campos: ſubſidere valles: fronde tegi ſiluas: lapidoſos ſurgere montes: que vtiqꝫ omnia nõ iupiter fecit: ſed ille opifex reꝫ mũdi melioris origo: qui vocaꝶ deus: cuius ꝑncipiũ q̄m nõ poteſt comprehendi nec q̄ri debet. Satis eſt homini ad perfectam prudentiam: ſi deum eſſe intelligat: vt ſuſcipiet ⁊ honorificet communem parenteꝫ generis humani: ⁊ rerum mirabilium fabricatorem. Tres mundos figurat antiquitas: ſupremum omniuꝫ vltra mundanum: quem theologi angelicum: philoſophi autem intellectualem vocant. Proximum huic celeſtem: poſtremum omniũ ſublunarem: hũc quem incolimus: hic tenebrarum mundus: ille aũt lucis: celum ex luce ⁊ tenebris temperaꝶ. Eſt et preter tres quartus alius mundus: in quo ⁊ ea omnia inueniãtur que ſunt in reliquis: hic ipſe eſt homo. Tritum in ſcolis verbum eſt eſſe hominem minorem mundum: in quo mixtum ex elementis corpus: ⁊ celeſtis ſpũs: ⁊ plantaꝝ anima vegetalis: ⁊ brutoꝝ ſenſus: et ratio et angelica mens: ⁊ dei ſimilitudo conſpiciꝶ. De his quatuor mundis moyſes ſufficienter diſſeruit: vt deus opifex diſpoſuit: vt vere ſcriptura hec Moſeos imago mundi expreſſa ſit: quemadmodum legimus etiaꝫ ei preceptum in monte: vbi hec didicit: vt oĩa faceret ſm̄ exemplar quod in monte viderat. Quid tandem moſaica littera de celebratis operibus ſex dierũ edocet; curſim abſoluemus.

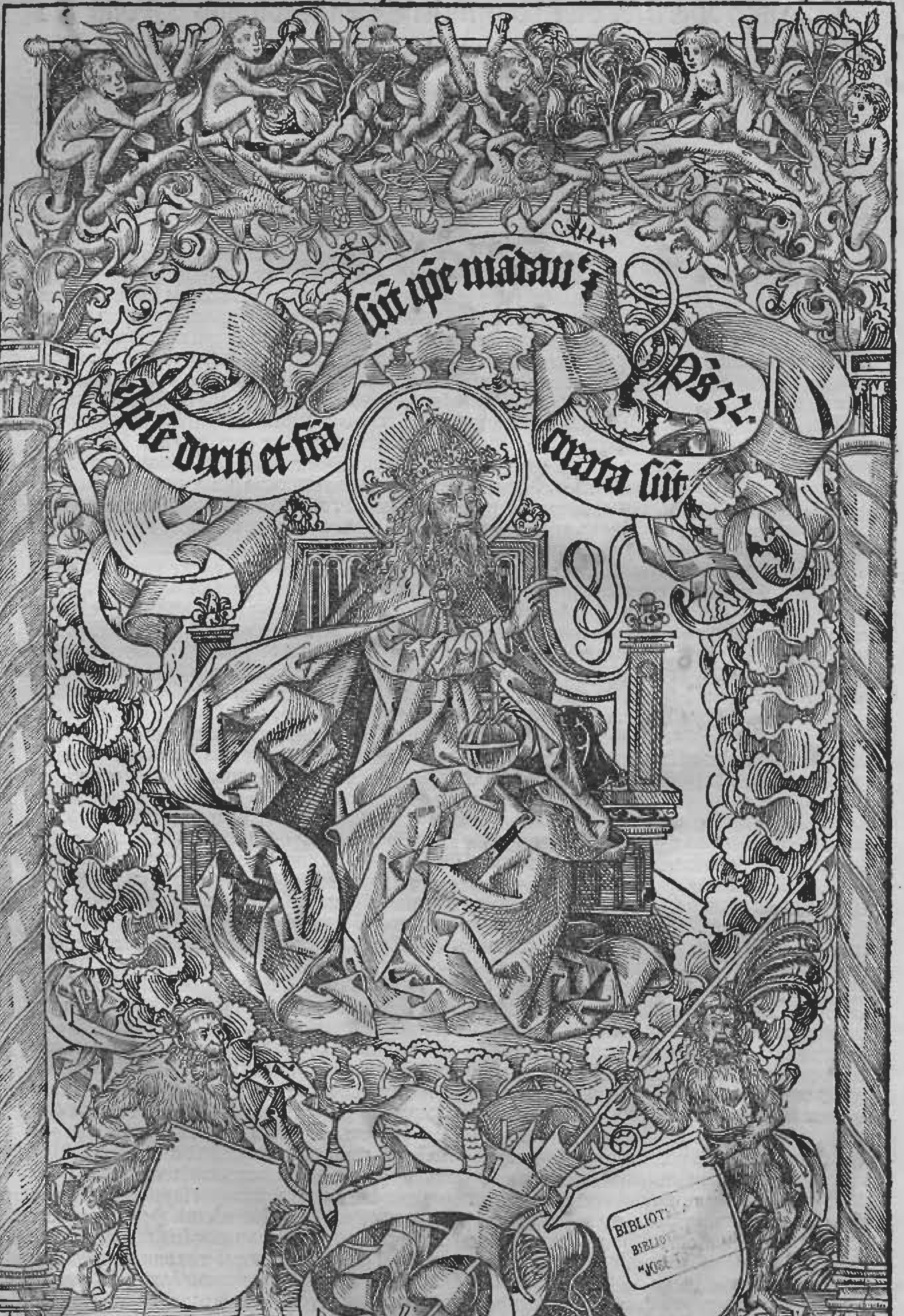
Ipſe dixit et fa
ſūt ipſe mādau &
creata ſūt
Ps 32

In principio creauit deus celum et terrā. Terra autem erat ina-
nis ꝛ vacua: ꝛ tenebre erāt ſup faciem abyſſi: et ſpūs dñi ferebat̃ ſup aq̄s. Moyſes diuinus ꝓpha
atq̄ʒ hiſtoric⁹. q̄ troianū bellū ſeptingētis fere ānis anteceſſit edocet: quō de⁹ machinator conſtitu-
torq̄ʒ rez. cū hoc op⁹ adoꝛiretur: fecit p̄mū oīm celū: et ī ſblime ſuſpēdit: qd̄ eēt ſedes ipſi⁹ dei ꝯditoris: de-
inde terrā fundauit: ac celo ſbdidit. Tenebras aūt cōſtituit ī terra. Nihil em̄ ꝑſe ꝯtinet lumīs: niſi accipiat
a celo. In q̄ poſuit lucē ꝑennē: ꝛ ſuperos ꝛ vitā ꝑpetuā. Et ꝫ in terra tenebras: ꝛ inferos: ꝛ mortē. Moy-
ſes vo cū deū creaſſe ꝯmemorat tres errores Platonis. ſ. Areſtotilis ꝛ epicuri elidit. Plato em̄ ab eterno
deū ydeas ylen. Et in p̄ncipio de yle mūdū fuiſſe factū teſtat̃. ylen greci p̄mā materiā rez nō formatam ap-
pellāt. Qua viſibilia hec elemēta formata ſunt. q̄ q̄dā ꝯcordia ꝯueniūt. Aiūtq̄ʒ ceteri de materia ꝛ forma:
aut de athomis factis fuiſſe: de⁹ tū mūdū ſine p̄iacēti ꝛ ꝑpata materia creauit: cū prudētiſſim⁹ eſſet ad exco-
gitādū: ꝛ ad faciēdū ſolertiſſim⁹ anteq̄ʒ ordiret̃ hoc op⁹ mūdi. qm̄ pleni ꝛ ꝯſummati boni fons ī ipo erat:
vt ab eo bono tāq̄ʒ riu⁹ oꝛiret̃. Angelos ī p̄ncipio oīm creaturaꝝ p̄moꝛdiales fecit. ꝛ ex eo qd̄ n̄ ē: q꞉ ꝑ eter-
nitatē forti ē: ꝑ fortitudinē ptāt imēſe: q̄ fine ac mō caret: ſic̄ vita facturis. Quid ergo mirū ſi facturus mū-
dū: p̄us materiā de q̄ faceret p̄pauit: ex eo qd̄ nō erat. Qd̄ intellexerūt forte ꝛ ſarraceni dicentes. Eductos
āgelos a deo de tenebris ad lucē: adipletoſq̄ʒ eterna leticia. In q̄buſdā tū indolis diuīe ſtirpis nō ꝑmāſit.
Auctorē hui⁹ rei ex bono ꝑ ſe malū effectū greci diabolū appellant: nos crimiatorē vocam⁹. Terra erat ia-
nis (vt trāſtulit diu⁹ Hiero. vl̃ vt ſeptingēta) inuiſibil̃ ꝛ icopoſita: Quā ꝓ ſui ꝯfuſiōe abyſſum vocat: quā
ꝛ greci chaos dicūt. Abyſſum vocat terrā. i. materiā trino dimēſu ī altiſſimas profunditates extenſam: de
hoc etiā Ouidi⁹ meminit. Ante mare ꝛ terras ꝛ qd̄ tegit oīa celū. Vn⁹ erat toto nature vult⁹ in oꝛbe. Quē
dixere chaos rudis indigeſtaq̄ʒ moles. Nec q̄cq̄ʒ niſi pōdus iners: ꝯgeſtaq̄ʒ eodē. Nō bene iūctarū diſcor-
dia ſemina rerū. Nullus adhuc mūdo p̄bebat lumina titan. Et ſpūs dñi: organū diuine artis ferebat̃ ſup
aquas: vt volūtas archītecti cū cuncta ad faciendū diſponit. Cū perfecta ſint opa dei. Creatio rez ſenario
numero explicatur. Cuius partes. vnū: duo: tria ſunt. que in trigonū ſurgāt. In primo creationē. In ſe-
cundo ꝛ tercio diſpoſitionē. In reliquis ornatum Moyſes per opera ſex diez oſtendit.

BIBLIOTECA NACIONAL BIBLIOTECA AMERICANA "JOSÉ TORIBIO MEDINA"

SEcundo die dixit deus. Fiat firmamentum in medio aquarũ: et diuidat aquas ab aquis: vocauitqꝫ
firmamentum celum. Prophetam de celeſtibus miſterijs loquentem audiamus. Fecit eñ deus fir
mamentum rotundum mobile cetera ſenſibilia continens. Et ex aquis congelatis in modũ criſtal/
li ſolidauit: et in eo fixa ſidera. Spera aũt celi cũ ſideribus in ea fixis duob⁹ axis voluit. Quoꝝ alter ſeptẽ
trionalis boreas: Alter auſtralis nothus dictus voluit ab oriẽte in occidentẽ tãta celeritate: vt niſi plane/
te contra curſum eam tardarent mundi ruinaꝫ faceret. Et artifex mundi: celi naturam aquis temperauit: ne
conflagratõne ignis ſuperioris: elementa inferiora ſuccenderet. Supra nouem celoꝝ orbes id eſt ſeptem
planetas: ⁊ ſperam octauam quam vocant inerrantem nonumqꝫ orbem qui ratione non ſenſu deꝑhenſus
eſt: primuſqꝫ eſt inter corpora que mouentur: creditum eſt decimum celum fixum manens ⁊ quietum: quod
motu nullo participet. Neqꝫ hoc tantum creditum a noſtris: maxime iunioribus Strabo ⁊ Beda: ſꝫ a plu
ribus etiam hebreorum: pretereaqꝫ a philoſophis ⁊ mathematicis quibuſdam: E quibus ſatis duos ſit
attuliſſe: Abraam hiſpanum aſtrologum maximũ ⁊ yſaac philoſophũ: quoꝝ vterqꝫ hoc atteſtatur: quin ⁊
hic yſaac decimũ orbem ab Ezechiele deſignatum intelligit per zaphirũ in ſimilitudinẽ throni: vt color za/
phiri lucis nitorem: throni ſimilitudo immobilitatem ſignificet. Sed redeamus ad Moyſem diuidentem
aquã ab aquis medio firmamẽto. Triplex eñ particio corpoꝝ ſublunariũ. Alia ſup̃ mediam regionem ae/
ris ſunt: ſuprema. ſ. pars eiuſdem elementi ⁊ puriſſimus ignis quod totum etheris nomine deſignatur ibi
pura immixta ⁊ legitima elemẽta. Alia infra ipam aeris meditulliũ: que apud nos ſunt vbi elementũ pu/
rum nullum (neqꝫ eñ purum elementum ſenſibile) ſed mixta omnia ex feculenta craſſioreqꝫ parte mundani
corporis conſtãt. Intercedens regio aeris que etiam dicitur firmamẽtum. vnde ⁊ aues ſub firmamento ce
li ab eo volantes introducuntur: ea eſt regio in qua ſublimes ille impreſſiones apparent: pluuie: niues: ful
gura: fulmina: tonitrua: comete ⁊ cetera id genus. Recte igitur nõ ſolum ſitu: ſed ⁊ nature ꝓprietate hoc fir
mamentum ſuperiora elementa ab inferioribus: quaſi aquas ab aquis diſcriminat ⁊ diſtinguit. Sup̃ enim
pura ſunt elementa: infra eam perfecta mixtione ab elementali ſimplicitate diſcedunt. Vocauitqꝫ firmamẽ/
tum celum: cum tegat omnia ſenſibilia ⁊ inuiſibilia quod a koylon quod eſt concauũ deducũt.

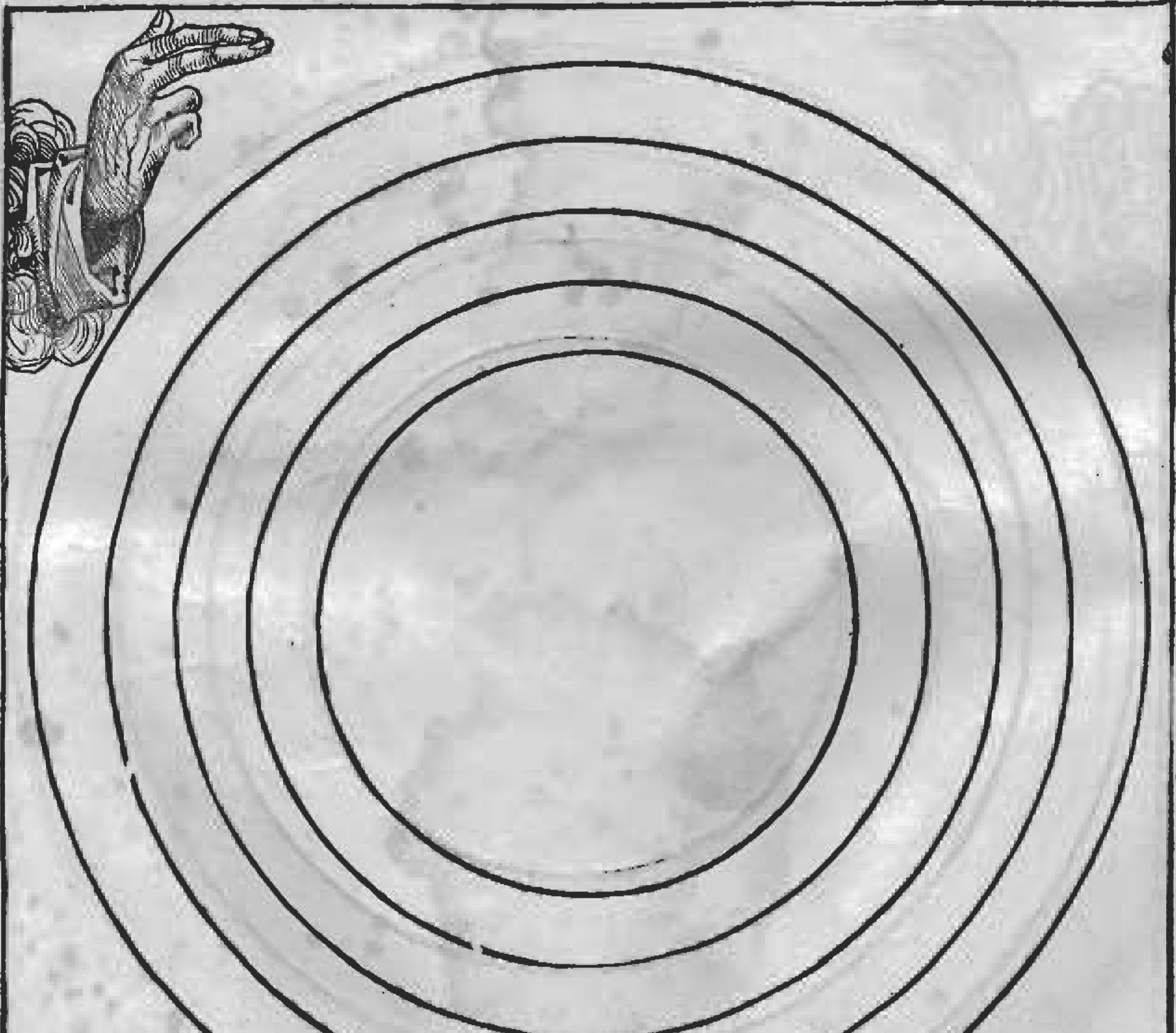

De opere tercie diei.

TErcio die deus aquas ſub firmamento in locum vnum cōgregauit ⁊ appareat arida: vocauitqꝫ ari
dam terram. Congregatōnes vero aquarum maria appellauit. Videns ꝙ bonum eſſet: ait germi
net terra herbam virentem: ⁊ ſemen facientem: ⁊ lignum pomiferum facientem fructum iuxta genꝰ
ſuum. Poſt firmamentum de elementorum integritate: ⁊ poſitura: ⁊ ordine: nos breuiter admonet per col
lectionem aquarum ad locum vnum: ⁊ preſcriptas mari leges ne terram obruat. Si igitur que inuiſibilis
olim fuerat terra: futurum eſt vt ſub conſpectum veniat: neceſſe eſt aquas que ſub celo ſunt id eſt ſub media
aeris regione congregari ad locum vnum id eſt ad cōmunem mixtionis colluuiem confluentes: certis legi-
bus tamen: quaſi littoribus preſcriptam in vnum locum: tanq̄ in matricem coaleſcere. Neqꝫ enim illud ita
eſt verum: vt nuſquā diſtinctis diſcluſiſqꝫ in locis aque inueniantur. Cum indicum mare ab hircano: hir-
canum ab adriatico: adriacicum ab Euxino. Innumera preterea fluuiorum: fontium lacuumqꝫ fluēta lon-
giſſima locorum inuicem intercapedine diſpeſcantur. Sed ideo ad locum vnum congregate aque dicūtur.
Quia particulares he atqꝫ diuiſe aquarum collectiones vel marine vel fluuiatiles: omnes vt inquit Salo
mon ad primarium mare tendentes: in vnum occeani locum vniūtur ⁊ coeunt. Terra autem cum maris vn
dis obruitur: nec vtilis nobis: nec viſibilis item eſt: ſed tunc ⁊ animalium ⁊ noſtris vſibus idonea: cuꝫ ab
eo ſecedens mari magis magiſqꝫ ſub aſpectum venit: tūc fertilis: tunc fecunda. Qđ hic a Moyſe apertiſſi-
me demonſtratur. Cum eam ſimul atqꝫ apparet: ⁊ herbarum ⁊ fruticum et arborum parentem facit. Recte
poſt illam aquarum congregationem terram inducit ſtatim viridem ⁊ floreſcentem. In medio autem mun
di tanq̄ centrum poſuit: venis metallorum videlicet auro: argēto: ere: cupro: ſtanno: plumbo: ferro (quod
omnia domat) dotauit: cunctis quoqꝫ herbarum generibus ſumma oblectatione in viridi maturitate illico
veſtiuit. Herbeqꝫ ſemina: arbores fructus ſuauiſſimos produxerunt. Ferūt quoqꝫ eodem die paradiſuꝫ ab
eo factum id eſt ortum fecundiſſimum ⁊ ameniſſimū: omni genere ligni arborumqꝫ. Quem omni amenita
te fontium: ⁊ terre virentium: lignorumqꝫ fructum vberrimū producentium conſeruit.

QVarto die dixit deus. Fiat luminaria in firmamēto celi: ⁊ diuidant diem ⁊ noctē. Et ſint in ſigna ⁊ tpa: ⁊ dies ⁊ ānos: vt luceāt in firmamēto celi ⁊ illuminēt terrā. Et factū ē ita. Fecitq̄ deus duo luminaria magna: luminare maius: vt p̄eſſet diei: ⁊ luminare minꝰ: vt p̄eſſet nocti ⁊ ſtellas: vt diuiderent lucē ⁊ tenebras. Moyſes p̄mo celeſtiū meminit q̄ poſuit deꝰ in firmamēto vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt ſolē videlicet lunā ⁊ ſtellas: quibꝰ ipſa ſupior mundi ps ornat᷑: vti terra ornat᷑ his q̄ in ea fiunt metallis: plātis: aīantibꝰ. Cū em̄ de natura firmamēti dixerat: reſtabat vt de opibꝰ ſiderū: deq̄ eoꝝ officio diſſereret: declarās in quē vſum fundata: ⁊ cui muneri delegata a deo fuerint. Celeſtiū em̄ corpoꝝ due ī vniuerſum manifeſte opatōnes motꝰ ⁊ illūiatio: motꝰ duplex ſtatuit᷑. Alter mūdi totiꝰ q̄ celū ⁊ ether. 24. horis: ꝑ totū ſpaciū vniuerſi ꝑfecto ambitu circūuoluūtur. Alter ſideꝝ ꝓprius multiplex ⁊ varius. Inter q̄s p̄ncipalis motus ſolis: q̄ ſpacio. xij. menſiū zodiaci ſigna om̄ia circuit. Ille diē facit: vnde ⁊ diurnus dr̄: hic autē annū. Reliqui ſiderū motus varijs tempoꝝ interuallis ꝑaguntur. Recte igitur ⁊ breuiter nos oīm admonuit Moyſes cū dixit poſita ſidera in firmamēto in dies annos ⁊ tempa. Indicauit p̄terea expreſſe reliquā opatione ſideꝝ. Que ē illuminatio: cū dixit ſtatuta illa vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt. In hec igitur miniſteria ⁊ lune ⁊ ſolis ⁊ ſtellaꝝ ſunt corpa diſtributa. Sol em̄ q̄ oritur in die: licet ſit vnus (vn̄ ſolē eſſe appellatū Cicero vult videri) ꝙ obſcuratis ſideribꝰ ſolus appareat. Tamē verū ⁊ ꝑfecte plenitudinis lumē ē: ⁊ calore potiſſimo: ⁊ fulgore clariſſimo illuſceſcit oīa. Quis em̄ ſtelle innumerabiles micare ac radiare videant᷑: tamē q꞉ non ſunt plena ac ſolida lumīa: nec caloris ꝑferūt q̄cq̄: nec tenebras multitudine ſua vincūt Duo igit᷑ p̄ncipalia inueniūtur. que diuerſam ⁊ ↄ̄riā ſibi hn̄t poteſtatē calor ⁊ humor: que mirabiliter deꝰ ad ſuſtentādā ⁊ gignenda oīa excogitauit. Altiſſime hic ꝓtractāde eſſent q̄ſtiones: ⁊ q̄ ſibi ſingule iuſtū volumē expoſcerent: quo pacto hec ſidera ſint in firmamento: an vti ꝑtes eius nobiliores: an vt aīalia in ſuis ſperis: in aq̄ piſces. iumēta in terris: congreſſum hic itē locus cū Genethliacis ſibi expoſceret diuinādi per aſtra: ⁊ p̄noſcēdi futuros euētus: ſciam hinc ↄfirmātibꝰ ꝙ Moyſes ſidera ī ſigna poſita a deo dixerit. Querendū hic etiā de natura ſiderū: de motu: de p̄ncipatu: de lune maculis: deq̄ omi ſiderali ſciētia. Verū quāq̄ ſint dulcia ⁊ digna cognitu. Audiemus fortaſſis Horacianū illud ſed nunc non erat hic locus.

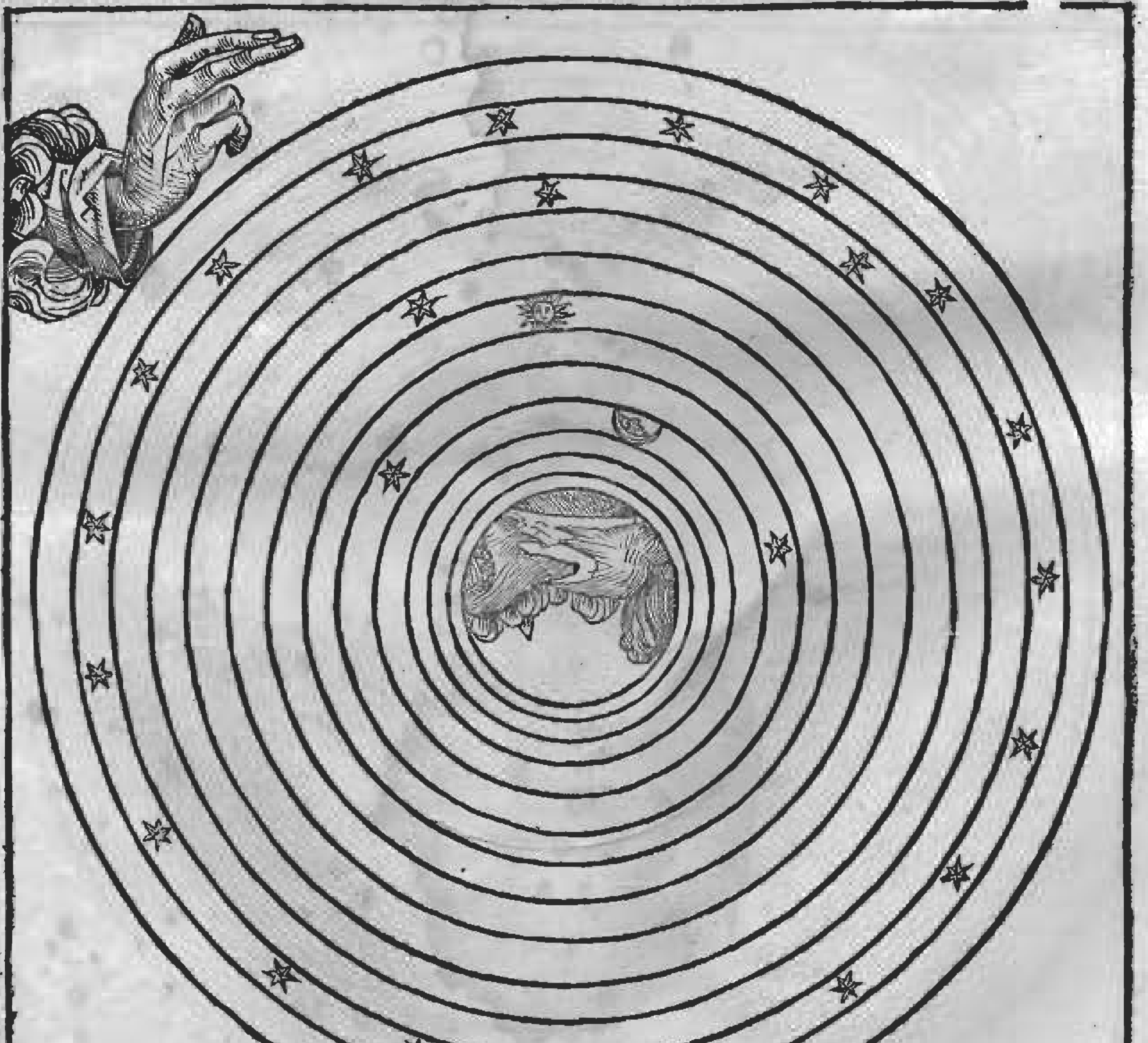

De opere quinte diei.

Quinto die dixit deus: producant aque reptile anime viuentis: ⁊ volatile ſuper terrã ſub firmamento celi. Creauitqꝫ deꝰ cete grandia: ⁊ omnem animam viuentem atqꝫ motabilem quas produxerãt aque in ſpecies ſuas: ⁊ omẽ volatile ſcḋm genus ſuum. Vidẽs quod eſſet bonum benedixit eis dicens. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete aquas maris: aueſqꝫ multiplicentur ſuper terram. Ornauit igitur eo die deus aerem ⁊ aquam: volatilia dans aeri: natatilia aquis: q̃ reptilia dicuntur: cum impetu quodam ſe rapiunt. Cete enim grandia ⁊ belluas: maioraqꝫ terreſtribus animalibus ex habundãtia humoris ⁊ mõſtrifica in mari reperiuntur. Et quicquid in vlla parte nature naſcitur: ⁊ in mari eſſe vulgi opinio fert. Manifeſta iam que ſequuntur de animalium productione: poſt plantas enim ea ſunt mixta que ſentiunt ⁊ mouentur: quamq̃ꝫ ⁊ in plantis ſtupidum ſenſum adſcribant pitagorici. Hec aũt animantia que citra omnem controuerſiam motu ſenſuqꝫ participant: ⁊ hic a Moyſe: ⁊ in Timeo in volatilia: ⁊ in aquis degẽtia: ⁊ terreſtria diſtinguũtur. Veniamus igitur ad Moyſem qui poſtq̃ꝫ de celeſtibus dixit terreſtrium animaliũ meminit ordine cõgruenti: que vel aquas vel terram vel aerem inhabitant. Si tamen inhabitare aerem volucres dici poſſunt. Relinquamus hic diſputationem: quo pacto corpora animalium ex elementis: aut quid ſint indite a deo naturis rerũ ſeminarie rationes: ſit ne item vita brutorũ de ſinu educta materie: an diuino potius principio om̃is vita proueniat: vt cõſtantiſſime aſſerit Plotinus: cui ſententie fortaſſe videbit᷑ hoc loco ꝓpheta ſuffragari. Cũ poſtq̃ꝫ dixit: producant aque reptile anime viuentis: adiecit poſtea creauit deus omne animã viuentẽ: vbi nõ id dũtaxat quiſpiã obſeruaret ꝙ ⁊ aq̃ ꝓducãt deo iubente: ⁊ deinde etiã deus ꝓducat: verꝫ ⁊ illud qḋ vbi de dei ope agit᷑ ſcriptũ eſt: creauit deus animã viuentẽ. vbi aũt de aq̃s: nõ aĩam: ſ; reptile aĩe viuentis q̃ſi aquis vehiculũ. Inter aĩalia terre tria memorat Moyſes q̃ in ſeq̃nti die inſinuat. Plurima aũt ⁊ maxima in indico mari aĩalia. E quibus balene quaternũ iugerꝫ. Et in mari bellue circa ſolſticia maxime viſunt᷑. Tũc illic ruũt turbines: tũc imbres: tũc deiecte mõtiũ iugis ꝓcelle ab imo vertũt maria: pulſataſqꝫ ex ꝓfundo belluas cum fluctibus voluũt. auiũ quoqꝫ grãdiſſime ⁊ pene beſtiarum generis ſtrucio cameli affrici vel ethiopici altitudinem equitis inſidentis equo excedunt: celeritatem vincunt. Multo mirabilius de naturis auium ⁊ piſcium ratio experiendi quotidie in varijs locis datur.

Sexta die dixit deꝰ. ꝑducat terra aīam viuētē. iumēta. ⁊ reptilia. ⁊ beſtias terre iuxta ſpēs ſuas. Et vidit deꝰ qđ eēt bonū: ait. Faciamꝰ hoīem ad imaginē ⁊ ſilitudinē nr̄am. Et p̄ſit piſcibꝰ marꝫ. ⁊ volatilibꝰ celi. ⁊ beſtijs vniuerſe terre. Et creauit deꝰ hoīem ad imaginē ⁊ ſilitudinē ſuā. Ornatis ſuperioribꝰ mūdi ptibꝰ tādē ſexta die terrā generibꝰ aīaliū ornauit. Inter aīalia terre tria memorat moyſes. iumēta. reptilia. ⁊ beſtias. In qbꝰ tres dr̄ias brutoꝝ irrōnabiliū in cōe nob inſinuat. Sūt eñ beſtie q̄ pfecta ſunt phātaſia: mediū īter irrōnalia locū ſortite: erudiri tñ ab hoīe aut māſueſcere neſciūt. Sūt reptilia q̄ ipfectā hñt phātaſiā: q̄ſi media īter bruta ⁊ plātas. Sūt iumēta q̄ ⁊ ſi carēt rōe: diſcipline tñ hūane q̄q̄mō capaces cū ſint: rōis aliqđ pticipare videſ: mediā q̄ſi ſortita ꝯditōem īter bruta ⁊ hoīes. Aīalia aute varij generꝫ diſſilibꝰ formis. ⁊ mag̃ ⁊ miora vt fierēt ipauit. Et facta ſunt bina. i. diuerſi ſexꝰ ſingl'a. Ex q̄ꝝ fetibus: ⁊ aer: ⁊ terra: ⁊ maria cōpleta ſunt. Deditq3 his oībꝰ generatim deꝰ alimēta de terra: vt vſui eē hoībꝰ poſſent. Alia minuꝫ ad cibos. alia vo ad veſtimetū. Que āt magrū ſunt viriū: vt i excolēda terra iuuarent. vñ dicta ſunt iumēta. Hactenꝰ de tribꝰ mūdis: ſupceleſti: celeſti: ⁊ ſblūari. Nūc agēdū de hoīe vt de quarto mūdo. Ita rebꝰ oībꝰ mirabili deſcꝑtione cōpoſitꝫ: regnū ſibi eternū parē cōſtituit. Et innūerabiles aīas ꝓcreare. qbꝰ imortalitatē daret. Tū fecit ipe ſimulacꝝ ſenſibl'e atq3 itelligēs. i. ad imaginis ſue formā. q̄ nihil p̄t eē pfectiꝰ: hoīem figurauit ex limo terre: vñ hō nūcupatꝰ ē. q꜡ ſit factꝰ ex humo. Deꝰ rerū oīm machinator fecit hoīem (qđ Cicero q̄uis expers celeſtiū lraꝝ: vidit tñ) q̄ libro de legibꝰ p̄mo h idē tradidit qđ ꝓbe Cuiꝰ verba ſbiecimꝰ. Hoc aīal ꝓuidū: ſagax: mltiplex: acutū: memor: plenū rōis ⁊ ꝯſilij quē vocamꝰ hominē: p̄clara q̄dā ꝯditōe generatū eē a ſummo deo ſolū. Eſt eñ ex tot aīantiū generibꝰ atq3 naturꝫ: pticeps rōis ⁊ cogitatōis: cū cetera ſint oīa exptia. Eſt āt plerūq3 ꝯſuetudo a regibꝰ vſurpata ⁊ p̄ncipibꝰ terre: vt ſi forte magnificā ⁊ nobilē citatē ꝯdiderit. iā vrbe abſoluta imaginē ſuā i medio illiꝰ viſendā oībꝰ ſpectādāq3 ꝯſtituāt. Haut aliter p̄ncipē oīm deū feciſſe videꝰ. q̄ tō mūdi machīa ꝯſtructa: poſtremū oīm hoīem in medio illiꝰ ſtatuit ad imaginē ſuā ⁊ ſilitudīeꝫ formatū. vt libeat exclamare illđ mercurij. Magnū o aſclepi miracl'm ē hō. Hoc p̄cipuo noīe gl'iari hūana ꝯditio p̄t: q̄ ēt ſcīm: vt huīre illi nulla creata ſba dedigneſ: huic terra ⁊ elemēta: huic bruta ſunt p̄ſto: ⁊ famulāſ. huic militat celū. huic ſalutē ꝓcurāt āgelice mētes. Nec mirū alicui videri debet: amari illū ab oīnbus. In quo oīa ſuū aliqđ: Immo ſe tota ⁊ ſua oīa agnoſcit.

De ſanctificatione ſeptime diei

Conſummato igitur mundo: per fabricam diuine ſolercie ſex dierum. Creati eñ diſpoſiti ꝛ ornati tandē ꝑfecti ſunt celi ꝛ terra. Compleuit deꝰ glioſus opus ſuū: ꝛ requieuit die ſeptimo ab operibꝰ manuum ſuarū: poſtq̄ cūctum mundū: ꝛ omnia que in eo ſunt creaſſet: nō quaſi operando laſſus: ſed nouam creaturam facere ceſſauit: cuius materia vel ſimilitudo non preceſſerit. Opus enim propaga/tionis operari non deſinit. Et dominus eidem diei benedixit: ꝛ ſanctificauit illū: vocauitq̄ ipſum Sabatū quod nomen hebraica lingua requiem ſignificat. Eo ꝙ in ipſo ceſſauerat ab omī opere qđ patrarat. Vñ ꝛ Iudei eo die a laboribus proprijs vacare dignoſcitur. Quem ꝛ ante legez certe gentes celebrem obſeruarunt. Iamq̄ ad calcem ventum eſt operum diuinorum. Illum ergo timeamus: amemus: ꝛ veneremur. In quo ſunt omnia ſiue viſibilia ſiue inuiſibilia. Et a domino celi: domino bonoꝝ omniū. Cui data omīs poteſtas in celo ꝛ in terra. Et preſentia bona: quatenus bona ſint. Et veram eterne vite felicitatem quera/mus.

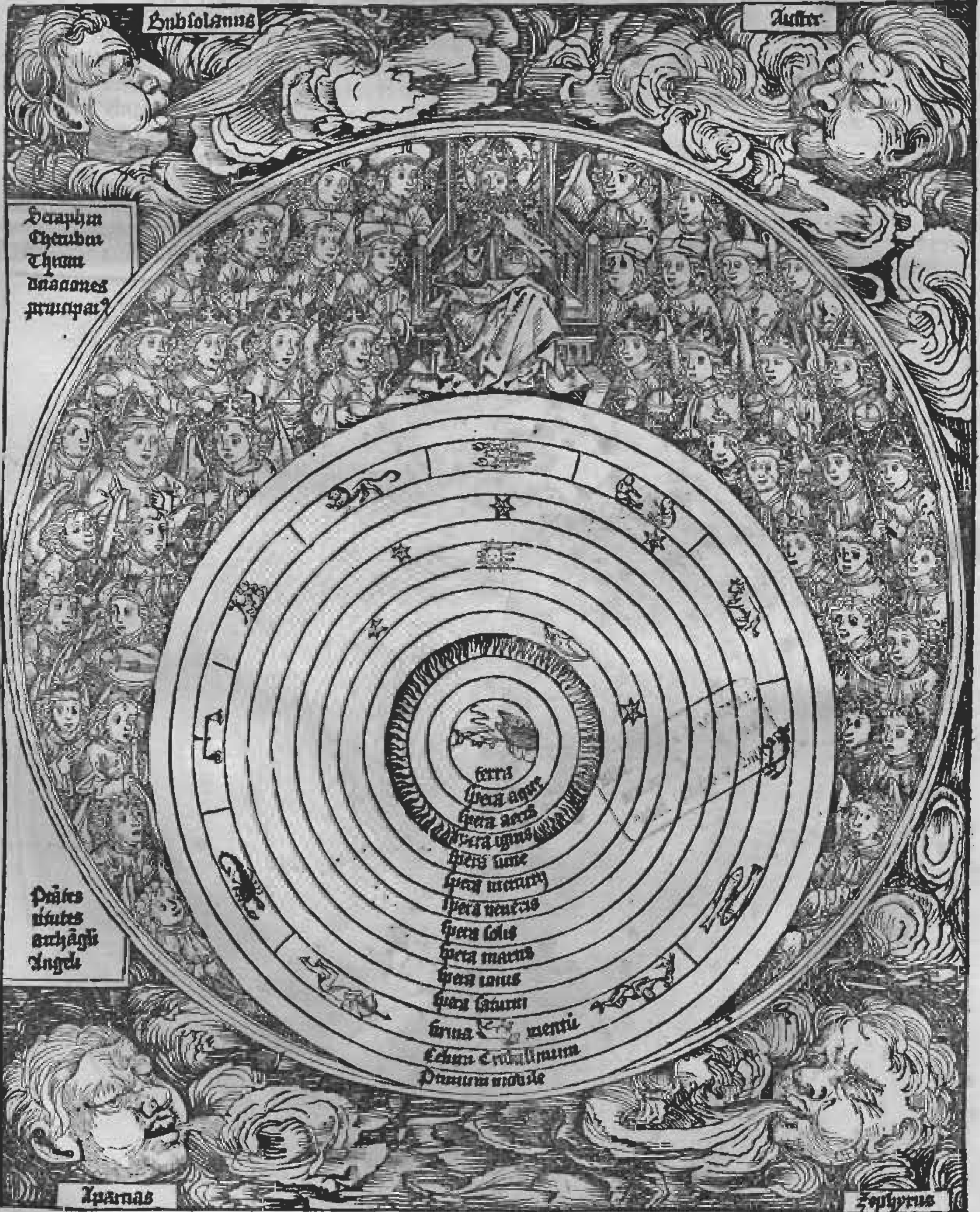

Diſtinctō orbiū tam celeſtiū ꝙ̄ elementarium.

Corporalis mundi machina tota conſiſtit in duobus. ſcilicet in natura celeſti: et in natura elementari. Celeſtis autem diſtinguitur in tres celos principales. ſcilꝫ empyreum. criſtallinum ⁊ firmamentū. Intra firmamentum vero quod eſt celum ſtellarum cōtinen᷑ ſeptem orbes ſeptem planetaruꝫ qui ſunt Saturnus. Jupiter. Mars. Sol. Ven⁹. Mercurius. Luna. Nomine auteꝫ celi criſtallini ſiue aquei intelligi᷑ prima pars materie prime que ſm philoſophū formata eſt ī duos orbes: quorum ſupior eſt primū mobile. Iſtoꝝ orbium natura eſt ꝙ omnes mouen᷑: excepto empyreo celo: qđ quietū eſt. Natura vero elemētaris in q̄ttuor ſperas principales diſtingui᷑. ſcilicꝫ ignis aeris. terre ⁊ aque. Spera ignis tria habet interſtitia videlicet: ſupremū qđ voca᷑ igneuꝫ: ac mediū ⁊ infimū quod voca᷑ olimpium. Aer ſimiliter habet tria interſtitia: ſcilicet: ſupremum quod voca᷑ ethereum: ⁊ medium ac infimū qđ dici᷑ aereum. Et in ſupremo eſt calor ⁊ lux propter ſolis ꝓpinquitateꝫ. Similiter eſt ⁊ in infimo: ſed ꝓpter radioꝝ repercuſſionem a terra. In medio aūt interſtitio ad quod nō ꝑtingere poteſt repcuſſio radioꝝ ē frigiditas et obſcuritas: in quo dicuntur habitare demones qui detruſi ſunt in hunc aerem caliginoſum. Ibi etiaꝫ fiūt tempeſtates: ſcilicet tonitrua: grando: niues: et ſilia. Ex his collige duodecim orbes mundi terram ⁊ aquam ambientes: qui omnes celi poſſunt vocari. Iſtos autē excellit celum trinitatis ipſe deus qui eſt in omnibus ⁊ ſuper om̄ia. Diſtantia predictorum orbium et planetarum hec eſt. A terra vſqꝫ ad lunam ſunt miliaria. xv. dc. xxv. miliaria. hec ſunt ſtadia. cxxvi. A luna vſqꝫ ad Mercurium ſunt miliaria. vij. dccc. xij. et ſemiſſe. A mercurio vſqꝫ ad venerem tantū. A venere vſqꝫ ad ſolem. xxij. cccc. xxxvi. A ſole vſqꝫ ad marte ſunt miliaria. xv. dc. xxv. A marte vſqꝫ ad iouem. vij. dccc. xij. A ioue vſqꝫ ad ſaturnum tantum. A ſaturno vſqꝫ ad firmamentuꝫ. xxiij. cccc. xxxvi. Ex iſtis ſeqtur ꝙ a terra vſqꝫ ad celum ſtellatū ſunt centum ⁊ nouem milia: et ccc. lxxv. miliaria.

Diſtinctio celeſtium hierarchiarum.

De celeſti vero natura triplicem quidam poſuere diſtinctōnem. ſcilicet ſupnaturalem. id eſt ſupceleſtem. celeſtem ⁊ ſubceleſtem. Supceleſtis eſt in tribus ꝑſonis vt q̄dam dixerunt ⁊ male. quia ſm Dyoniſium hierarchia dicit ordinē: ⁊ ille abſolute nō eſt in tribus ꝑſonis: ſed tm̄ ordo nature. Celeſtis in ordinibus angelicis. Subceleſtis in hominibus ſanctis. Porro hierarchia celeſtis diuidi᷑ ī ſuperiorem: mediā ⁊ inferiorem. Superior continet tres ordines ſcꝫ ſeraphin ⁊ cherubin ⁊ thronos. Quoꝝ primi ꝯſiderant dei bonitatē. Secundi virtutē. Tercij equitatē. Item in primis deus amat vt charitas. In ſcđis noſcit vt veritas. In tercijs ſedet vt equitas. Media cōtinet dominatōnes principatus poteſtates. Quoꝝ primi officia regūt angelorum. Sequentes capitibus ꝑſunt populoꝝ. vltimi poteſtatem coercent demonū. Item in primis dn̄s domina᷑ vt maieſtas: in ſequentibus regit vt principat⁹: in vltimis tene᷑ vt ſalus. Inferior hierarchia ſiliter ꝯtinet tres ordines. ſcꝫ virtutes. archangelos. angelos. ad quoꝝ priores ꝑtinet miraculorum opatio. ad ſecūdos magnoꝝ negociorum denunciatio. ad tercios humane cuſtodie ſolicitudo. Item in primis deus opatur vt virt⁹. In ſcđis reuelat vt lux. In tercijs nutrit vt inſpirās Hec dicta ſunt ſm Gregoriū. Sed ſm dyoniſium virtutes ſunt medius ordo hierarchie ſecūde: principatus primus ordo tercie hierarchie Hoc attende ꝙ in qualibet triū hierarchiarum premiſſarum notatur trinitas ꝑſonaruꝫ diuinarum: vt patet in celeſti hierarchia tam ſuperiori ꝙ̄ media ꝙ̄ inferiori.

De tempore ſiue etatibus.

Mundi etates accipiun᷑ ſimilitudinarie iuxta etates hōis: ſunt aūt ſex etates mūdi. Quaꝝ prima incipit a mūdi creatōne ⁊ durat vſqꝫ ad diluuiū: ⁊ habuit ſm hebraicam veritatē annos. 1656. Scđm ſeptuaginta interptes (ſicut Iſidorus exponit) ⁊ alios ꝙ̄ plurimos quos hic ſeqmur hūt annos. 2242 ⁊ ſic differūt in ānis. 586. quos hebrei minus hn̄t in hac etate: et iuxta hanc cōputum matuſale mortuus eſt ante diluuiū: eodeꝫ tm̄ anno quo diluuiuꝫ fuit. Scđa etas incipit a diluuio: et durat vſqꝫ ad natiuitatem abrahe: ⁊ habuit ſm hebreos annos. 292. ſm ſeptuaginta. 942. et ſic differūt in annis. 650. quos iterū hebrei minus hn̄t. Que aūt ſit ratio tante diuerſitatis inuenire nō potui. Tercia etas incipit a natiuitate abrahe: ⁊ durauit vſqꝫ ad initiū regni Dauid hn̄s ſm hebreos annos. 941. ſm ſeptuaginta. 940. Quarta etas incipit a principio regni dauid ⁊ durat vſqꝫ ad tranſmigratōeꝫ babilonis: ⁊ habet annos. 484. ſm hebreos. ſm ſeptuaginta. 485. Quinta etas incipit a tranſmigratōne babilonis. ſcilꝫ qn̄ hieruſalē deſtructa fuit: ⁊ templū in ea incenſum: et durauit vſqꝫ ad benedictā natiuitatem xp̄i habens annos ſm hunc modū pretactum quem hic ſequimur 590. Et ſicut ꝑdictum eſt grandis eſt altercatio de ſupputatōne annoꝝ hui⁹ etatis diuerſi diuerſimode cōputāt. Sexta etas incipit a xp̄i natiuitate ⁊ durat vſqꝫ ad finem mundi cui⁹ terminum ſolus deus nouit ⁊ hec dici᷑ ſenectus: ſiue hora nouiſſima. His aūt etatibus pōt adiūgi ſeptima etas q̄ eſt quieſcentiuꝫ. et currit cum ſexta: et octaua etas q̄ eſt reſurgentium. Porro ſm hebreos in prima etate mundi ſunt generationes. x. In ſcđa. x. In tercia. xiiij. In quarta xvij. quas tamē Matheus gratia miſterij. xiiij. ponit. In quinta. xiiij. Etates aūt hominis ſūt iſte. Prima ē infantia hōis a natiuitate hōis vſqꝫ ad ānos. 7. Scđa etas eſt puericia vſqꝫ ad ānos. xiiij. Tercia etas ē adoleſcētia a. 15. anno vſqꝫ in. 38. Quarta ē iuuēt⁹ vſqꝫ ad. 49. Quinta ē ſenect⁹ a. 50. āno vſqꝫ ad. 79. Sexta ē decrepita etas ab āno. 80. vſqꝫ dum vita fini᷑.

PRima etas mundi ab Adā vſqꝫ ad diluuiū habet ſm̄ Hebreos ānos 1656. ſm̄ ſeptuaginta interp̄tes Iſidoruʒ ⁊ plures alios quoruʒ numerus in etatibus conſequēter ponitur habuit annos. 2242.

SVmma bonitas volens cōmūicare ſuuʒ bonū ⁊ alijs fecit creaturaʒ rationalem q̄ ſummū bonū intelligeret: itelligēdo amaret: amādo poſſideret: poſſidēdo beata eēt. Fecit deꝰ aūt primū hoīeʒ formādo corpꝰ eiꝰ ꝑ miniſterium angeloꝝ de limo terre ī agro damaſceno ⁊ inſpirauit ī faciē eiꝰ ſpiraculum vite: hoc ē aīam creauit: quaʒ corpori facto vniuit. Factꝰ aūt ē homo ad ymagineʒ dei in naturalibꝰ ⁊ ad ſiſitudineʒ in gratuitis. Ecce dn̄s mirabili ꝑfudit gr̄a. Cū ergo marē ad ſiſitudinē ſuā primuʒ finxiſſet: tū etiā feminaʒ ꝯfigurauit ad ipſius hoīs effigiem vt duo inter ſe ꝑmixti ſexꝰ ꝓpagare ſobolem poſſent: ⁊ omnē terrā multitudine opplere.

FOrmatis āīantibꝰ terre ⁊ volatilibꝰ adducẻ ad Adā vt videret ea: cū adā nō īueniret adiutoꝛ ſiſis ſibi. immiſit dn̄s ſoporē in Adā ⁊ tulit vnā de coſtis eiꝰ: replēs carnē ꝓ ea: ⁊ edificauit in mulierē. Quā adā vidēs dixit: h̄ nūc os de oſſibꝰ meis h̄ vocabit̄ Iſſa qđ latīe mł'r interp̄tat̄: qꝛ de viro ſūpta ē. Factū igit̄ adā deꝰ in ꝑadiſum trāſtulit: ⁊ ibi de coſta dormiēt̄ Euā ꝓduxit: ſibiqꝫ sociā formauit: Hāc n̄ fecit de capite ne viro dn̄aret̄: nō de pede viri ne ꝯtēneret̄: ſ3 de latere vt amorẻ vinculū ꝓbaret̄: etiā vt nō loci genẻ nobilitate: ſ3 virtute vnuſqſqꝫ ſibi cōparet gr̄am. Iō extra ꝑadiſuʒ vir factꝰ ē: mulier vero itra paradiſū. Creat̄ deniqꝫ extra ꝑadiſū h̄ eſt ī inferiori loco vir factꝰ melioꝛ inuenit̄ ꝑ Eua q̄ in ꝑadiſo facta fuit Adā igit̄ ꝓtoplaſtū primū hoīem ſummꝰ oīm reꝝ fabicatoꝛ deus ſexto die ſecl'o q̄nta ⁊ viceſima marcij beſtijs terre creatis cūctiſqꝫ reptilibꝰ ⁊ volucribꝰ de limo terre rubeo ī agro damaſceno tāqꝫ creaturaꝝ omnīū finē ⁊ poſſeſſorē finxit.

QUnqꝫ ſuggerente diabolo in forma ſer-
pentis ꝓthoparētes mandatuꝫ dei trāſ-
greſſi fuiſſent: maledixit eis deus: et ait
ſerpenti. Maledict⁹ eris inter omnia animātia
⁊ beſtias terre: ſuper pectus tuum gradieris: et
terram comedes cunctis diebus vite tue. Muli-
eri quoqꝫ dixit. Mltiplicabo erūnas tuas: ⁊ cō-
ceptus tuos: in dolore paries filios ⁊ ſb̄ viri po
teſtate eris: ⁊ ipē dominabitur tibi. Ade vō dixit
Maledicta terra in opere tuo i laboribus come
des ex ea: ſpinas ⁊ tribulos germinabit tibi: in
ſudore vultus tui veſceris pane tuo: donec reuer
taris in terram de qua ſumptus es. Et cū feciſſꝫ
eis deus tunicas pelliceas eiecit eos de paradi-
ſo collocans ante illum cherubin cum flammeo
gladio: vt viam ligni vite cuſtodiat.

ADam primus homo formatus de limo
terre triginta annorū apparens impoſi-
to nomine Eua vxori ſue. Cuꝫ de fructu
ligni vetiti oblato ab vxore ſua comediſſet: eie-
cti ſunt de paradiſo voluptatis: in terram maledi
ctionis vt iuxta imprecationeꝫ domini dei. Adā
in ſudore vultus ſui operaretur terram: et pane
ſuo veſceretur. Eua quoqꝫ in erūnis viueret fili-
os quoqꝫ pareret in dolore. quam incompabili
ſplendore decorauit. eā felicitatis ſue inuid⁹ ho
ſtis decepit: cū leuitate feminea fructus arboris
temerario auſu deguſtauit: ⁊ virū ſuū in ſentētı-
am ſuam traxit. Deinde perizomatibus foliorū
ſuſceptis ex delitiaꝝ orto in agro ebron vna cuꝫ
viro pulſa exul venit. Tandem cuꝫ partus dolo
res ſepius experta fuiſſet cuꝫ laboribus in ſenū ⁊
tande in morteꝫ ſibi a domino predictā deuenit.

De opere prime diei.

Dixitqꝫ deus fiat lux. Et facta ē lux. Et vidit deus lucē ꝙ eſſet bona. Et diuiſit lucē a tenebris. Appellauitqꝫ lucē diem. Et tenebras noctē. Factūqꝫ ē veſpere ⁊ mane dies vnus. Moyſes mirū artificiū diuina nō hūana induſtria totiꝰ nature ſecretis apte cōueniēs in ſuo libro oſtentat. q̄ oēm doctrinā ⁊ eloq̄ntiā ⁊ ingeniū ſupat. Glorioſus eñ deꝰ. q̄ ē vera lux. lucēqꝫ diligēs. oīa in luce faciēs. Mūdi fabricā a luce rectiſſime inchoauit. Que tribꝰ diebꝰ vſqꝫ ad q̄rtā (in q̄ lūiaria formata ſunt) circuitu ſuo diem naturalē peḡit. Extatqꝫ nobiliſſimū corpoꝝ ſpūali creature finitimū atqꝫ optimū. ſuā pulcritudinē maxie cōicans. Cū pūctꝰ minimꝰ totiꝰ mūdi ſpaciū repleat. Ideo lux ſola ē. q̄ mūdꝰ totꝰ bonꝰ ⁊ pulcer ē: ꝑ immundaqꝫ ſine corruptōne trāſiēs. Et merito lucē vidit q̄m bona. Cū nihil aliud ſit q̄ȝ p̄mi boni imago tenuis ⁊ vmbratilis ſilitudo. Statim tractāte ſpū aq̄s illas ⁊ ꝑuadente ſbiectū iuſſu dei artificis exorta ē lux decus ⁊ ſplendor: vt nubes lucida ſupiores mūdi ꝑtes ſua claritate illuminās. vt in diluculo fieri ſolet: ꝑ modū ſolis agitata: ſupiꝰ emiſperiū: ⁊ viciſſim inferiꝰ illuminās. Et poſtea diuiſit: vt tenebre ⁊ lux diuerſa emiſperia vendicaret. Appellauit lucē diē a claritate q̄ purgat tenebras: tenebras a nocēdo noctē. ne oculi videant. Secundū hāc ꝑtiū dimēſionē diē fecit ⁊ noctē. q̄ ſpacia ⁊ orbes tēpoꝝ ꝑpetuos ac volubiles quos vocamꝰ annos alterna ꝑ vices ſucceſſione ꝯficiāt. Hc factū ē dies vnꝰ: q̄ fuit p̄mꝰ dies ſeculi: nō p̄mꝰ dieꝝ oīm ideo nō p̄mꝰ ſ; vnꝰ noiatꝰ ē. Et ſic eo die fecit deꝰ materiā informē. Angelos. Celū. lucē. terrā. aquā ⁊ aerē ⁊c. Ipiꝰ q̄ȝ terre duas ꝑtes ꝯrias inter ſe diuerſaſqꝫ ꝯſtituit. ſ. orientē occidentēqꝫ. Ex q̄bus oriens deo acceſeſ. q: ipē lumis fons ⁊ illuſtrator ē rex. Et qꝺ oriri nos faciat ad vitā ſempiternā. Occidēs autē ꝯturbate illi puēqꝫ mēti aſſcribiſ. qꝺ lumē abſcōdat. qꝺ tenebras ſꝑ inducat. Et qꝺ hoies faciat occidere ⁊ interire pctis. Nā ſic lux oriētis ē. In luce aūt vite ratio ꝟſaſ. ſic occidētis tenebre ſunt. In tenebris autē mors ⁊ interitꝰ ꝯtineſ. Deīde alteras ꝑtes eadē rōe dimēſus ē: meridiē ac ſeptētrionē: q̄ ꝑtes illis duabꝰ ſocietate iungūſ. Ea ēi q̄ ē ſol' calore flagrātior ꝓpria ē: ⁊ coheret oriēti. At illa q̄ frigoribus ⁊ ꝑpetuo gelu torpet. eiuſdē ē cuiꝰ extremꝰ occaſus. Nā ſic ꝯrie ſunt lumini tenebre: ita frigꝰ calori. Ut igiſ calor lumini ē ꝓximus: ſic meridies oriēti: vt frigꝰ tenebris. ita plaga ſeptētrionis occaſui. Hec omnia opus quarte diei vberius manifeſtabit.

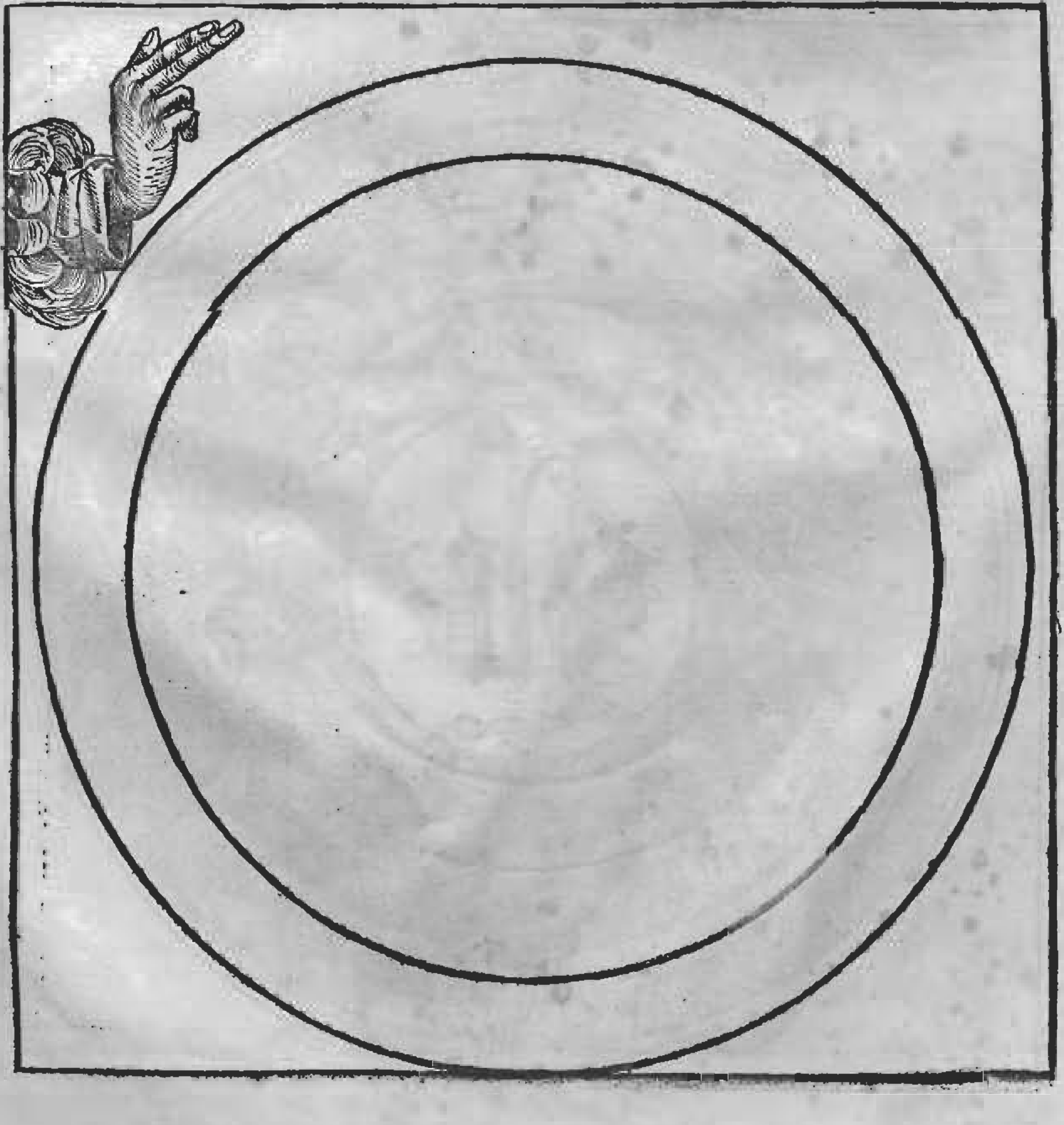

De paradiſo ⁊ quatuor fluminibus eius.

Paradiſum terrenum ſeu deliciarum ſub linea equinoctiali verſus oriens ſituatum a principio dominus deus plantauerat. Qui latine hortus ſiue pomariū dicitur Hebraice heden quod delicie ſonat: quaſi deliciarum hortum omniū arbor₂ genere conſitum Ubi ⁊ lignum vite poſitum erat. Nūc locū muro igneo a terra vſq₃ ad celum perfecte vallatuȝ aiunt. Hic etiam cherubin aſſerūt flāmineo gladio anteſtare prohibentem volentes adire. In quo Adam ⁊ Eua fuerunt producti: demū peccato gule expulſi. In co q₃ poſiti Enoch voluptuantur ⁊ helyas morituri manibus antixp̄i: hic auteȝ locus in oriente longo maris tractu a noſtro habitabili ſegregatus om̄i amenitate cōſpicuus ſcribitur. Qui habȝ ſalubritatem amenitatem atq₃ iocunditateȝ de cuius medio fons egreditur qui totum irrigat. Qui q₃ in quatuor naſcentia diuiditur flumina vt expoſitores Geneſeos profitentur.

Ganges qui ⁊ phiſon

Primus fluui⁹ phiſon q̄ ⁊ gāges appellat̄ fluuius indie pergrādis atq₃ famoſus: qui vniuerſam circuit indiam. Is in orientem tendens a. xix. maximis atq₃ nauigabilibus fluminibus augetur. Et vltimo pluribus oſtijs occeanum ingreditur. Quotcunq₃ autem exundet alueis in mare: adeo grādis eſt vt vbi minus occupet latitudinis. viij. M. paſſuum pateat: vbi plurimuȝ centum altitudinis nuſq₃ minus. xx. paſſibus reperitur. Aduerſus quem Cyrus perſarum rex quaſi cepti oblitus bellum inauditum ſumpſiſſe fertur. Nā cū vnū ex regijs equis candore atq₃ forma precipuum quem fiducia tractus trāſuadare perſuaſerat: a vortiginibus vndaruȝ circumagi atq₃ abſorbi vna cum inſidente cerneret aiūt iratuȝ iuraſſe ſe illum adeo extenuaturum: vt qui equū atq₃ equitem optimū abſorbiſſet: mulieribus vix genua tingētibus vadoſum faceret. Nec verbis opus defuit. Nam totis in hoc expoſitis copijs. In cccc. lx. alueos flumen detraxit. Anno integro operi dato nō obſiſtente q̄ nili more augeri dicat̄ certo anni t̄pe et adiacētes fecūdare agros.

Gion qui ⁊ Nilus

Gion qui ⁊ nilus ſecundus appellat̄ fluuius totius orbis ꝑmaxim⁹ fluuius arbitratur. Huic ſ̄m quoſdam latine nomine melo. Alij dicunt hunc eſſe quem theologi Geon. nūcupant: ⁊ ex paradiſo deliciarū fluere: incole Nilum vocant ꝓpter limū quem trahit: ⁊ eo egiptia arua fecundat. Is e nigro flumine quem accole nili patrem dicunt rapido veniens curſu affricam omnem ab Ethiopia ſeperat: ⁊ plurimas inſulas faciens venit ad eā clariſſimā Meroem a dextris eius nominat⁹ aſtuſapes q̄d idē ſonat quod latens. Et ꝑm̄ aſper partim q₃ nauigia deferēs in ampliſſimū effunditur lacum: deinde varijs incitatus irritamentis montium coartatur rupibus: ad eum locum deueniens ethiopum qui Cattaduppa vocatur tam violēter inter obuios ſcopulos ſuo impellitur impetu: vt vaſto aquarum ſe frangentium rumore incolarum aures in ſurditatem vſq₃ ledat: deinde lenis violentia poſita placid⁹ ac nauigabilis efficitur. Et primo circa cercaſorū oppidum incipit eſſe triplex. Cuius pars vna ad deltam ⁊ meliam declināſ iterum ſeperatur. et ſic diuiſus atq₃ vagus: alijs etiam alueis varie ſeperatis in ſeptem poſtremo totus diuiſis partibus omnē egiptum irrigat annuo incremēto. Et demum egiptio mari ꝑ ſeptem ingentia miſcetur hoſtia. Scripſerunt veteres hunc eſſe ſiluarum altorem permaximum et beluarum immaniū productorem ⁊ crocodrillor₂ ⁊ hippotamoruȝ ⁊c̄. Preterea calami atq₃ papiri: ⁊ agrorum fecundatorum inclitum ſuis annuis incrementis. Que fieri contingit vt plurimū ſole tenente leonis finem: ⁊ ad medium vſq₃ virginis augeri demum declinare: et in ripas reuocare aquas incipere: donec ſol virginis in finem vel libre p̄ncipium venerit: ⁊ tunc totum infra veterem alueum contineri aſſerunt fluminis hu⁹ aquas talis eſſe virtutis vt fecundas faciat mulieres.

Tigris.

Tigris Tercius qui ſc̄dm Joſephum dilat quod ſonat acutum: eo q̄ velociſſimus ſit Armenie maioris fluuius toto orbe cognitus. Nam a noſtris vnus ex quatuor ꝑadiſi delitiar₂ exeuntib⁹ affirmatur. Is quom medorum fines attigit repētinus factus: tigris nomen aſſumpſit: ſic em̄ ſagittam volucrem medi vocant: nec diu ⁊ comperto aritiſſa lacu curſu q₃ ſeruato violentus ⁊ integer atq₃ diſcolor ꝑ illum effertur. deinde tauro monte obuio antro montis immergit̄. Et ꝑ latebras merſum in aduerſam partem vluas et purgamēta plurima ſecum trahens apud lacum qui Lorāda appellatur omnia demerſa ferens: factuſq₃ iterum fluuius in cuniculos mergit̄ iterato. Et poſtq₃. xxv. mil. paſſuū occultus excurrit: tercio redditur terris in regione ſophen circa nymphеum adeo ꝓpinquus Arſenie fluuio in regione Arthem: vt quom quacūq₃ ex cauſa intumuerit: ſeruatis ſibi quiſq₃ vndis ſuis confluant vna: cuius rei teſtimonium lenior Arſenie curſus eſt. Qui mox diuiſus in Euphratem iter dirigit relicto tigri. Qui ſuſceptis ex armenia claris fluminib⁹ parthenios ⁊ alios diſiūgit. Et vt aſſerunt aliq̄ Niniuē in partes diuidit et Meſopothamiam faciens luſtratis radicibus montium Coridriorum circa Apamiam Seleutiā atq₃ babiloniā. xxv. mil. paſſuuȝ in alueos diuiſus duos funditur. Quorum vnus quem meridienſem vocant Seleuciam ⁊ Meſſenem alluit. Alter autē in ſeptētrioneȝ verſus campos caucaſi irrigat: ⁊ vbi in vnum rediere alueum tigris dictus eſt. Uerum

cum hos .lx. mil. paſſibus ampliauit vaſto effuſus alueo dextra carmãs oppidi perſicum ĩ mare deſertur: nec vno tamẽ hoſtio ſed pluribꝰ miſcetur eidem. Alij vo dicunt hunc rubro infundi mari.

Euphrates.

EUphrates quartus fluuius qui frugifer ſonat inter ceteros fluuios memoratu plurimo celebris eſt. tam veterꝝ litteris ꝙ̃ exundationibus ſuis. Hũc quidaꝫ volũt ex paradiſi fonte mortalibus quidem incognito deriuari. alij dicũt in armenia maiori in mõte cui paracoatra nomẽ haud longe a fonte tigris oriri. Is aliquibus ſuſceptis fluminibus validior factus in taurũ mõtem vires experit̃ ſuas. Cui cum nõ reſiſtat taurus progreditur victor: ſed ſaxoſus atqꝫ violentus ad dexteram Comagenam: ad leuam autem relinquit arabiã. Verũ ſunt qui velint eum in alueos duos diuidi: quorũ alium in tigrim effundi dicũt: reliquũ vo p̱ meatis medorꝝ gordianorumqꝫ terris in Meſopotamiã ferri. Et babiloniam quondaꝫ Caldeorꝝ reginam in p̱tes duas curſu medio ſeperare. Inde hic idem poſtqꝫ aliqꝫdiu effluxit qui nauigabilis ⁊ ingens ante fuerat in paludibus diſperſus ampliſſimis tenuis efficit̃ riuus ⁊ incognitus (vt aiũt) nuſqꝫ aperto exitu effluit. Eſto ſint q̃ dicant eũ in mare rubrũ fundi. Voluntin ſuo hũc nili more ⁊ fere eodẽ temp̱e Meſopotamiã irrigare: atqꝫ fecũdam facere et ſeſe in alueũ ſtatuto tempore reuocare. Quãobrem euꝫ nomen Euphratis ſortitũ volũt. Cũ hebraice Euphratas fertilitas appellet̃: dicunt ⁊ alij aquas eius eſſe vitales. Et ob id a priſtis auxeneum fuiſſe vocatum.

CUm omnia in quibus hiſtoria verſatur complecti rerũ ſcriptores deceat: pauca de diuerſitate maris ac eius nominibus iuxta varietatem regionũ adiũgere libuit.

HOmerus terrã omnẽ quã icolimus abluii occeano p̱didit. Neqꝫ alienũ eſt inſulam eam eſſe. Naꝫ quocũqꝫ accedere ad extrema terre mortalibus p̱miſſum eſt mare ĩuenitur. Quod occeanũ appellamus: ⁊ hũc noſtre habitabilis terminum quaqꝫ verſum exiſtimãt. Occeanus autem quem greci ſic nominãt de celeritate: ab occaſu ſolis irrumpẽs leuo latere europam radit. affricamqꝫ dextro ſciſſiſqꝫ calpe et abĩna montibus. quos dicũt colũnas herculis inter mauros funditur ⁊ hiſpaniaꝫ. at freto iſto quodaꝫ oſtio aperit limẽ interni equoris mixtꝰ mediterraneis finibus quouſqꝫ ad orienteꝫ p̱pellit. Horũ qui hiſpanias perfudit. hibericus fertur. ⁊ balearicus qui in narbonẽſem p̱uinciam: gallicus mox liguſticus ab eo ad Siciliam tuſcus. quem greci Ioniũ vel tyrrhenũ Itali inferum vocitant. a ſicilia vſqꝫ cretam ſiculus: inde creticus qui in pamphiliam ⁊ egiptum p̱tendit. Que aquarum moles torto in ſeptentrionẽ prius latere amfractibus magnis iuxta grecias yllyricum ⁊ helleſpontum in anguſtias ſtringitur p̱pontidis. Que p̱pontis aſiam Europãqꝫ diſcriminat. Cauſam nominuꝫ nõ vniformis dedit ratio aſiaticum et phoeniciũ a prouincijs dictum: ab inſulis carpathium egeum Icareuꝫ cyprium. a gentibus auſonium dalmaticum liguſticum. ab oppidis hadriaticum argolicum. ⁊c̃. Egiptiũ pelagus aſie datur. gallicum Europe. affricanum libye. Hec in gremijs terrarum. Oras autem extremas vt dictum occeanus amplectitur. Qui a littoribus ſuis arabicus perſicus Indicus: eous: ſericus: hyrcanus: caſpius ſcithicus germanicus gallicus atlanticus. libicus. egyptius dicitur. Cuius acceſſus incremẽta circa littora indie vehementiſſime proruunt: maximoſqꝫ ibi exitus faciunt. ſiue quod ſuſpẽſius altius tollatur vi caloris. ſiue ꝙ in ea parte orbis ⁊ fontium ⁊ fluminũ copia ſit effuſior. Circũnauigari an hec inſula queat: dubitatũ eſt. Strabo Gnoſius auſtrale pelagus p̱pter intollerabilem eſtum. boreale quoniã frigore concretum eſſet: minime nauigari poſſe putauit: Iulius Solinus iube teſtimonium adducit qui vniuerſe partis terre meridiane quaꝫ plurimi p̱pter ſolis ardorem peruiã negauerunt facta vł gẽtiũ vel inſularum cõmemoratione ad confirmande fidei argumentum: oĩne mare qđ ab india vſqꝫ in hyſpaniã retro affricam cingit: nauigabile affirmauit. Plinius veronenſis ſcribit in arabico ſinu res gerẽte Ceſare auguſti filio: ſigna nauium ex hiſpanienſibus naufragijs fuiſſe recognita: ⁊ annone florẽte Carthaginis potentia circũuentum a Gadibus ad finem arabie. eam nauigationem ſcripto prodidiſſe. Corneliuꝫ quoqꝫ nepotem auctorem facit qui Eudoxiũ quendam ſua etate cum lathirũ regeꝫ fugeret Arabico ſinu egreſſum Gades vſqꝫ profectum cõmemorat. Celiũqꝫ antipatrem a ſe viſuꝫ: qui ex hiſpania cõmercij gratia vſqꝫ in Ethiopiam nauigarit. De ſeptemtrionali occeano maior contentio eſt quem tamen magna ex parte diui Auguſti auſpicijs: circa germaniam nauigatum cõſtat vſqꝫ ad Cimbrorum promontoriũ. Caſpia vo littora Macedonum armis Seleuco ⁊ Anthiocho regnãtibus ita explorata et pernauigata ſunt: vt p̱uo breuius ꝙ̃ totus hinc atqꝫ illinc ſeptemtrio ſit remigatus. Plinius nepotiſ teſtimonio vtitur qui metallo celeri Gallie proconſuli donatus a rege ſueuorꝫ indos aſtruit: qui ex india cõmercij cauſa nauigantes tempeſtatibus eſſent in germaniam arrepti. Apud Ottonem hiſtoricũ legitur ſub imperatoribus theutonicis indicam nauium ⁊ negociatores indos in germanico littore fuiſſe dep̱henſos: quos vẽtis agitatos ingratis: ab oriẽtali plaga veniſſe cõſtabat qđ accidere minime potuiſſet ſi (vt pleriſqꝫ viſum ẽ) ſeptẽtrionale pelagus innauigabile cõcretumqꝫ eſſet. A colũnis herculeis mauritanie atqꝫ hiſpanie et galliarum circuitus: totuſqꝫ forme occidens hodie nauigatur. Orientem nobis incognitum: cuꝫ religionum atqꝫ imperiorum diuerſitas. tũ barbaries immẽſa reddidit; veteres tamen nauigatum produnt.

Nota de paradiſo hec ſequentia ſm doctores diuine ſcripture

FUit aūt ille locus ſm Damaſce. exulta
tionis vniuerſe, ꝓmptuariū q̄ terre excel
ſior poſitus eſt. ⁊ tpato ac puriſſimo ae
re refulget: plantis ſemꝑ floridis comatus eſt:
bono odore plen⁹ nullū irrōnabiliū inhabitat.
Eſt etiā ſm yſido. om̄i genere ligni ⁊ pomiferū
arboꝝ conſitus: nō eſtus ſed tempies aeris per/
petua. E cuius medio fons ꝑcurrens totum ne
mus irrigat. Et ſm mgr̄m i hiſtorijs ſuꝑ Gen̄.
Paradiſus ē in principio mūdi partis orienta-
lis locus. tam altus ꝙ aque diluuij vniuerſalis
ipm̄ nō attigerūt: qꝛ ſm Strabū ⁊ Bedā pertin
git paradiſus vſqꝫ ad globū lunarem qꝺ tamen
q̄dam impugnāt vt Henricus de Gruocdia. Et
alij quidā. ⁊ eſt locus ameniſſimus lōgo tractu
terre ⁊ maris: ⁊ ſi homo non peccaſſet deus qui
totum mundū fecit: ⁊ paradiſum ampliaſſet. ſic
ꝙ om̄es homines cōcluſiſſet. Arbores paradi-
ſi comā nunqꝫ perdunt. Ibiqꝫ Enoch ⁊ Helias
vſqꝫ hodie incorrupti perſeuerant: vt dicit mgr̄
in hiſtorijs. Et paradiſus tante eſt altitudinis.
ꝙ eſt inacceſſibilis ſm Bedam. et tam altus ꝙ
ethereā regionem contingat. ⁊ ꝙ aque caden
tes de eo tm̄ faciūt ſtrepitum hominibus in vi-
cinio cōmorantibus: vt perdant ſenſum audit⁹.
vt dicit Baſilius in exameron ⁊ ſanct⁹ Ambro/
ſius. Iſte aque ſunt que procedunt de vno fon-
te paradiſi. ⁊ generant quatuor riuos. ſ. phiſon
q̄ ⁊ ganges dicit̄. Geon qui et Nilus. Tigrim
⁊ Eufratē. quo ipſi vero quatuor riui fluant ha
betur Geneſ. ij. Et eſt paradiſus ſm Albertum
magnū: locus temperatiſſim⁹ libre ⁊ arieti pe-
ne ſuppoſitus. quia in oriente iuxta torridaꝫ zo
nam. Ideo bis in anno ſol pertranſit centrū pa
radiſi. ⁊ eſt ibi aer ſubtiliſſimus ⁊ incorruptus:
⁊ ſemper equinoctium: ⁊ vterqꝫ polus ibi vide
tur: ab Helya ⁊ Enoch inhabitatur: et arbores
bis ibi in q̄libet anno fructificant. quia duplex
eſt ibi eſtas. ⁊ duplex hyems in anno: et vtrūqꝫ
noſtrum ſolſticium ē eis profundiſſima hiems:
⁊ vtrūqꝫ equinoctiū profundiſſima eſtas. Ideo
dicit Marcianus ꝙ in India ſingulis ānis due
ſunt eſtates ⁊ fruges bis metūtur. Patet igitur
ꝙ eſt locus altiſſimus terre. Secretiſſimus. Tē
peratiſſimus. Ameniſſimus. quia eſt ibi loci vi
riditas: florum venuſtas: flagrantia aromatum
Irriguū fontium. Ambroſitas arboruꝫ. Uber
tas fructuū: Cantus auiū. Quinto locus ordi-
natiſſimus. Sexto fertiliſſimus. ideo bene ort⁹
omniū deliciarum dicitur.

FEcit quoqꝫ deus ad ornatum et decoreꝫ
paradiſi triplex genus lignoꝝ ſm. yſid.
⁊ Auguſti. de ciuitate dei. Unū ad ſuſtē
tationem vite per nutrimentum: de quo dedit p̄
ceptum affirmatiuū dicens. Gen̄. ij. ex omni li-
gno paradiſi comede. Aliud fuit ad ꝓbatōneꝫ
obedientie. ſ. lignum ſciētie boni ⁊ mali: de quo
dedit preceptum negatiuū dicens. de ligno autē
ſciētie boni et mali ne comedas. quod tamē nō
ſeruarunt noſtri parentes primi. Ideo guſtato
pomo aperti ſunt oculi eorum. ſ. ad concupiſcē/
dum ſeinuicem. ad quod ante non patebant ſm
Auguſti. ibidem in gloſa. non ꝙ ante ceci erant
ſicut quidā falſe imaginati ſunt. Et cognito pru
ritu carnis ⁊ libidinis in ſe. ⁊ ſe eſſe gratia ſpo-
liatos conſuerūt perizomata id eſt ſuccintoria ſi
ue bracas de folijs ficus vt ſic ſe cooperirēt ⁊ de
fenderent. Non tamen eſt intelligendum ꝙ pec
catum Ade ⁊ Eue fuit ex parte fructus illius li/
gni vel eſus eiuſdem vt dicit Auguſti. de ciuita/
te dei. ſed ratione affectus inordinati preponen
tis ſe diuine iuſſioni: quia aliud ē prohibitum:
quia pctm̄ ⁊ malū ſicut homicidiū furtū ⁊ men/
daciū. Aliud vo eſt pctm̄ ex eo: quia ē ꝓhibitū
ſic fuit hic. Comeſtor dicit ꝙ lignū ſcientie bo-
ni ⁊ mali dictū eſt ex eo. ꝙ ex eius comeſtōne ſe
cutū eſt: qꝛ ſenſerūt ſtatim poſt comeſtōnem ma
lum egritudinis ⁊ imbecillitatis ac rebellionis
carnis cōtra rationem. et ſic ceperūt cognoſcere
bonū ſanitatis firmitatis obedientie ac malum
infirmitatis egritudinis imbecillitatꝭ ac inobe-
dientie. ſicut medicus melius nouit morbos cū
non ſolum infirmos viſitat ſed cum ip̄e infirma
tur. Nam quod prius nouit per ſcientiā: poſtea
diſcit per expientiam. Naꝫ dulcia non meminit
qui nunqꝫ guſtauit amara ⁊ econuerſo. Tercium
fuit lignum in paradiſo nobilius alijs. ſ. ligmuꝫ
vite ⁊ hoc tripliciter. Primo ꝓpter effectum. qꝛ
dabat ſe comedenti cauſam immortalitatis ⁊ ꝓ
hibebat cauſaꝫ infirmitatis ⁊ imbecillitatis: nō
tamē virtute naturali pure: ſꝫ magis gratuite ꝓ
pter virtutē anime obedientis deo: que erat im/
mortalitatis cauſa principalis ipſius corporis
ſm Tho. in ſcripto ſcd̄i ſenten. quia quotiēs
homo fuiſſet infirmatus de iſto ligno ſumpſiſſꝫ
⁊ ſanitati datus fuiſſet: ⁊ hoc ſic cōtinuaſſet vſ-
qꝫ dum numerus electorum completus fuiſſet.
tunc omnes ſimul in celum rapti fuiſſent. Scd̄o
ꝓpter ſitum: quia ſitum erat i medio paradiſi q̄-
ſi precioſius et dignius oim̄. ſicut cor animalis
in medio corporis ponitur: et quod totum cor-
pus viuificat figurans crucem chriſti viuifican/
tis totū mundū et trahentis ad ſe omnia. Ioh.
xij. Tercio ꝓpter ſacramentū ſm Augu. vbi ſuꝑ
vbi dicit ꝙ per lignū ſcientie boni ⁊ mali ſigni/
ficatur liberꝫ volūtatis arbitriū. per lignū vo vi
te xp̄s ſignificat̄. Ezech. xxxi. Om̄e lignū p̄adi
ſi n̄ ē aſſilatū illi. qꝛ Cāti. iiij. Emiſſiōes tue p̄a
diſus maloꝝ punicoꝝ cū pomoꝝ fructibus.

HUius aūt loci poſt pctm̄ hoīs adit⁹ iter
cluſus eſt: ſepius em̄ vndiqꝫ rūphea flā
mea id eſt muro igneo accinct⁹ ita vt ei⁹
cū celo pene iūgat̄ incendiū. Cherubin q̄ꝫ. i. an
geloꝝ p̄ſidiū arcendis ſpiritib⁹ malis ſuꝑ rum/
phee flagrātiā ordinatū ē: vt hoīes flāme: ange
gelos vo malos angeli boni ſꝫmoueant ne cui
carni vl̄ ſpūi trāſgreſſiōis aditus p̄adiſi pateat.
Hec ille.

Duplex fuit cā immortalitatꝭ hoīs i ſtatu īno
cētie. ſ. intrinſeca q̄ erat vis ꝯſeruatiua ipſi⁹ aīme ⁊
hec a deo. Alia extriſeca. ſ. eſus ligni. Iſtud etiā
lignū vitā longeuā dediſſet homi poſt pctm̄ ſm
Aug. i li. de q̄ſtōib⁹ no. ⁊ ve. teſt. ſꝫ hoi guſt⁹ ei⁹
ꝓhibit⁹ fuit poſt pctm̄. iō dr̄ gen̄. iij. Ipſis āge/
gelis videre ne forte Adam ſumat de ligno vite
⁊ viuat ieternū. i. valde diu. Concor. s. Tho. i.
parte. q. xcviij. arti. iij. Et Alex. ij. pte ſumme.
q. xiiij. ar. xx.

Adam vir ſctūs cūctis dieb⁹ vite ſue ꝓphetie ſpū claruit: pniaʒ magnā ac diuturnā ſe/cit filijs ſuis ꝑcepta iuſticie ṫdit: ꝑcipiēs vt a ꝯſortio cayn ac filiorū ei⁹ oīno abſtinerent. nec cū eis mr̄imonia iūgerēt. Hic ꝑm⁹ nr̄ parēs vno pctō a padiſo nos expulit: ſʒ ſctā ꝯuerſatōe ſua ac pnīa ſua exm̄ nobis dedit ad regni celeſtis gaudia remeādi: q̄ āt h̄ n̄ ſeq̄t de ipo iuſte cōq̄ri nō poterit. Comeſtor dic̄. Adā genuiſſe. 30. filios ⁊ totidē filias ꝑter cayn ⁊ abel. adā fuit pr̄ ⁊ ſocer cayn qꝛ cayn ꝯxit mr̄imoniū cū calmana ſorore ſua. Auguſ. Adā vo mortu⁹ ē hn̄s ānos nōgētos ⁊. xxx. vt dr̄ ī ymagie mūdi. poſtq̄ʒ genuit. xxx. filios ⁊c̄. ⁊ ſepult⁹ ē ī loco caluarie circa hierlm: vbi poſtq̄ʒ aliq̄ʒdiu reqeuit. trāſlatū ē corp⁹ ei⁹ ī ebrō ī terrā de q̄ ſumpt⁹ ē: cui ſnīe concordat Athanaſi⁹ ⁊ docto. hebrei. qꝛ ꝯuenit vt ibi corpus ſuuʒ xp̄us exponeret morti: vbi caput generis humani fuit corruptū: ⁊ vbi ſeminata eſt corruptio ibiq̄ʒ incorruptō orietur: quaten⁹ ſic medicina morbo corrn̄deret. Johes tn̄ in ꝯtrū ſonat vt patet.

Auguſtinus. xiij. de ciuitate dei. humanū genus ideo ex vno homine deus inſtituit vt cōmēdaret q̄ʒ ei grata ſit in pluribus vnitas. que conſideratio multuʒ electis prodeſt: ſanctis angelis in eterna pace ſociādis: verū tāta inmanitate peccādi defecerīt hoīes vt tm̄i⁹ atʒ pacati⁹ iter ſe beſtie viuerēt. Neq̄ʒ. n. vnq̄ʒ inter ſe leones aut iter ſe dracōes q̄lia hoīes bella geſſerūt. vinculū cōcordie diligit deus.

Adam itaq̄ʒ ⁊ Eua ꝑmū oīm parētes. xxx. ſup̄ nōgentos vixere ānos. ⁊ ꝑter Cayn Abel ⁊ Seth cū ſororibus ſuis q̄s ſcriptura cōmemorat. xxx. alios genuerāt filios. Demū q̄ʒ infirmitate correptus Seth filio atʒ alijs interdixit ne ei⁹ filij cū filijs cayn ꝯmiſcerēt. Illū ꝑ oleo mie īpetrādo ad paradiſum vt aiunt: tranſmiſit tandē deficiēs in Ebron ſepelitur. Sūt tn̄ q̄ dicūt eū ī caluarie loco ſepultū fuiſſe

ABel ſecūdus filius Ade natus eſt anno .30. Ade cū ſorore delbora. Iſte abel primus martyr eccl'iam inchoauit q2 i grā, ⁊ iuſticia ꝑmāſit. Si ei ab Adā ichoata fuiſſet nō foret cōtinua. Hūc āt iuſtū ⁊ ſctm̄ ꝯmēorāt euāgelia Qui ab ineūte etate iuſticiā colere ⁊ deū timere didicit. Cui⁹ ꝯuerſatio paſtoralis erat: ⁊ de oib⁹ ꝑnucias deo offerebat. Et ꝓpterea de⁹ ad eius ſacrificia reſpiciēs. ⁊ ei⁹ oblatōez grātam hr̄et germāo pn̄te. q̄ viſo vult⁹ cayn ꝑ ꝯfuſiōe ꝯcidit et inuidie ſtimulo ſauci⁹ cayn i eū ꝯſurrexit ac iterfec. Qui celeſtē citatē ꝑm⁹ ꝯdidit. Et ipi⁹ ciuem ſe ꝑmū ꝯſtituit Centenario ⁊ eo amplius Abel mortuo. Adā poſt centeſimū annū Seth genuit filium.

ANno .cxxx. ſm heb. Scd̄m lxx. iter ꝑtes .ccxxx. Adaȝ genuit ſeth q̄ fuit terci⁹ fili⁹ ade ⁊ nat⁹ ē āno pr̄is ſui .cxxx. inchoāte ſm he. ve. ꝟ ē āno mōi .130. cōpleto vixit āt ānis .912. Iſte ſeth nat⁹ eſt 230. āno ad. q̄u.c. moyſes ꝑtermiſit qb⁹ luxit filiū ſuū abel i valle ploratōnis ꝓpe ebrō. ipe eē ꝓ oleo mīe iperrādo ꝑadiſuȝ adijt. In his duob⁹ primis filijs Ade .ſ. Cayn ⁊ abel ortū hūert due ciuitates ſm Aug. 14. li. d̄ ci. dei. fecert itaqȝ duo amores duas ciuitates. terrenam .ſ. amor ſui vſqȝ ad ꝯtēptū dei. Celeſtez vo amor dei vſqȝ ad ꝯtēptū ſui deniqȝ illa i ſeipa: ꝟ in dn̄o gliat. Illa q̄rit ab hominibus gliam. huic āt de⁹ ꝯſcie teſt̄ maxia ē glia. ad illā ptinet cayn q̄ ꝑmo nat⁹ ē ⁊ citatē ꝯdidit. Ad iſtā ptinz abel. q̄ ſcdo nat⁹ ē ⁊ tāqȝ pe‑

Adam

ſeth Delbora

Enos

Caynan

grin⁹ ꝟ ꝯuerſat⁹. q2 grā ꝑdeſtinat⁹ ciuis ſurſuȝ erat. deniqȝ vt citas dei ſue aduerſarie coopatōe clareſcat. aliq̄ facta reproborum cōmemorare neceſſe fuit.

CAyn primogenit⁹ ade ⁊ eue cū ſorore ſua calmana nat⁹ ē āno ade .xv. i agro damaſeno. Hic prim⁹ agrorū cultor fuiſſe ꝓhibet cupidiſſim⁹ q̄dē ⁊ aliene felicitatis ipatiētiſſim⁹ ac ſcelerat⁹ volens mūera ſua reprobata a deo et mūera fr̄is ſui accepta mot⁹ iuidia frēm ſuū ductuȝ i agrū iterfecit. ꝓpter qd̄ a deo pūit⁹ fuit vt oib⁹ dieb⁹ vite ſue eēt vag⁹ ⁊ ꝓfug⁹ ſup terrā. Cūqȝ cayn ꝯfect⁹ eēt ſenio ⁊ iter frutecta aliq̄n ſederet a pnepote ſuo lamech q̄ ſenectutꝭ vicio cec⁹ fact⁹ dū venatōi iſuſtēt pueri ductorꝭ ſuaſu credēs cayn feraȝ ſagitta occiſus fuit.

ERas plimas diſoꝝ regū gētiuȝ aut opm magnificoꝝ: aut pſonaꝝ ſublimiū hicide ānotaui: qb⁹ vtūt aſtronomi

i ſuis calculatōib⁹ ab adā vſqȝ ad alphonſum. Et nō q̄ era ē tp̄s famoſuȝ alicuius gētis vel ſecte incipiēs ab aliq̄ effectu q̄ ē nōbilis bonitatꝭ vel malicie ⁊ vulgariter ꝑt dici datū: iuxta qd̄ publice ꝯſcriptōes fiūt. Vñ ⁊ ſctūs leo hui⁹ nois ꝑm⁹ freq̄nter ꝟ termino era vtit in Epiſtolis ſuis.

ENos filius Seth nat⁹ ē āno Seth cv. anno vo mūdi .435. ſm .lxx. ſm heb. 235. āni vite eius .905. Iſte enos incepit inuocare nomē dn̄i forte per aliqua deprecatoria verba que inuenit.

CAynā filius Enos natus ē āno patris ſui .xc. Mūdi vo ſm .lxx. 625. ſm heb. ccc.xxv. āni vite ei⁹ extiterūt 910.

IN linea iuſtoruȝ tres notāt celeſtib⁹ decorati. Prio enos q̄ primo nomen dei inuocauit. Secundo Enoch q̄ cū deo ambulauit: ⁊ trāſlatus ē in ꝑadiſuȝ. Tercio Noe q̄ ꝑfectus fuit in generatōnibus ſuis humanū genus ſaluauit ab aq̄s diluuij. In linea vo petōꝝ tres decorantur terreſtribus. Primo Iabel qui fuit pater habitantium in tentorijs atqȝ paſtorum. Secundo Iubal qui fuit pater canentiū in Cithara ⁊ organo. Tercio Tubalchayn qui fuit malleator in cūcta opera eris.

Enoch filius Cayn quottus ſit in numero filioꝝ Cayn certum nō eſt. Iſte Enoch cayn ciuitatē ꝯdidit appellās eā noīe eiꝰ Enochiā quā ⁊ ſua ꝓle repletā vidit. dicit em̄ Joſephꝰ. Qḋ chayn rapinis ⁊ violentijs opes cōgregās filios ſuos ad latrocinia īcitabat. Timēſqꝫ eos q̄s ledebat filios ſuos in ciītate recollegit. Abſurdū tn̄ nō ē ſm̄ auguſ. xv. de ciui. dei. ꝙ cayn edificauit ciītatē cuꝫ vix q̄tuoꝛ viros ſcriptura dicat tūc fuiſſe. qꝛ nō oēs nūerauit q̄ tūc eē poterant: ſ3 illos tn̄ noīare neccē putauit q̄s ſuſcepti opis rō poſtulauit. Adā per cayn ſceleratum vndenario numero finiť q̄ pctm̄ ſignificať ⁊ ipē numerꝰ femīa claudiť a q̄ ſexu factuꝫ ē inicium pcti.

Enoch

Nota ꝙ omnes artes vel ſcientie ſeculares liberales ſiue mechanice vľ phiſice humane curioſitati deſuiētes a filijs lamech leguť inuēte ⁊ ſic filij adulterini p̄mū ſb̄tiliores alijs fuerūt: ⁊ qꝛ ſciebant futuꝝ ꝑicl'm diluuij ⁊ ignis Jō tubalcaim eaſdē artes ī duabꝰ colūnis ſculpſit. Una latericia ⁊ alia marmorea colūna lapidea adhuc manet ī terra ſyria: vt. ſ. ſi ꝯſtructa lateribꝰ ab imbribꝰ exterminareť lapidea ꝑmanēs p̄beret hoībꝰ ſcpta cognoſcere.

Matuſalem Enoch filiꝰ cētesimo et ⁊ octuageſimoſeptio anno natꝰ lamech filiū hūit q̄ nato duos ⁊ octoginta ſupra ſeptigētos ſuperuixit ānos. Et ſic Matuſalē diutiꝰ vixiſſe ferūt oībꝰ q̄s ſcriptura cōmemorat.

Matuſalem

Malaleel filꝰ yrath

Yrath filius Enoch

Malaleel centuꝫ ſexagitaqꝫ hūs etatis ānos genuit filiū iareth quo nato poſtea ſeptingētos et triginta annis ſuꝑuixit.

Iſte Lamech primus bigamiaꝫ introduxit habens duas vxores ꝯ illḋ qḋ dictū fuit ab Adā ſpū ꝓphetico: erūt duo ī carne vna. q̄ viri. i. cayn īter frutecta iacētē ſagitta īterfecit adoleſcētēqꝫ eū ducētē arcu ꝑcuſſum occidit. Puitꝰ ē igiť ꝓpter occiſionem caī ſeptuagies ſepties qꝛ ſeptuagita ⁊ .vij. aīe d' eo egreſſe ī diluuio ꝑieſt.

Ada Lamech Sella

Iſte Jabel filꝰ Lamech ex vxore Ada īcepit ꝯdē tētoria paſtoralia portatilia ad mutādū paſcua ꝓ gregibꝰ nutriēdis nil niſi ꝯiugiū carnale meditās ⁊ paſcua vētrꝭ. ſ3 ſm̄ cōmeſtorē greges ordiauit ⁊ caracteribꝰ diſtinxit ſepauitqꝫ ſm̄ genera greges ouiū a gregibꝰ edoꝝ ⁊ ſm̄ q̄litatē vnicolores a grege ſpſi velleris: ⁊ ſm̄ etatē anicl'os a maturioribꝰ ⁊ cōmiſſuras certꝭ tꝑibꝰ faciēdas ītellexit

Lōcupīa oculoꝛuꝫ

Iſte tubalcayn filius lamech et ſelle ſecunde vxoris ſue artē ferrareā primꝰ inuecit: res bellicas exercuit ſculpturas ī metallis in libidineꝫ oculoꝝ fabricauit ſumiens ex exemplum a natura ex opere fruticum ſicut frater ſuus Tubal ad voluptatem auriū conſonantias excogitauit.

Lōcupīa aurium

Iſte Tubal filꝰ Lamech ex vxore Ada hic dř pater canentiū ī cythara ⁊ organo qꝛ muſicā inueniſſe dř nō tn̄ inſtrā muſicalia adinuenit ſm̄ ꝯmeſtorē q̄ poſtea lōge inuēta referūť ſ3 ꝯſonātias inuenit vt labor paſtoraľ quē frater ſuꝰ iabel p̄parauit ī delitias vertereť ⁊ in delicijs exercereť: poſtea tn̄ mľti adiuenerūt ꝯſonātias melodiaꝝ ⁊ diuerſa inſtrā muſicalia ſicť moiſes de ſonitu aq̄ꝝ dř armonias ꝑpēdiſſe. Sūt tn̄ q̄ dicāt ꝙ archades popľi ꝑ calamos breues ⁊ lōgos p̄mi excogitauerunt cantum: laercius vero id repertū dicit tempore pithagore philoſophi.

Loncupīa carnis

Noema filia Lamech ex Sella ſoror Tubalcayn artem varie diuerſeqꝫ texture inuenit: lanam et linuꝫ in fila traxit ⁊ pannū texuit ꝓpter leuitatem. Naꝫ antea pellibus beſtiarum vtebantur.

Jabel Tubal

Tubalcaī Noema

Malaleel filius caynan q̄ plantatio dei interpretatur in linea xp̄i natus eſt anno patris ſui. 75. anno vero mūdi ſm Hebre. 470. ſm. lxx. 760. obijt habens annos octingentos. 95. Dicit Aug. 15. de ciui. dei. q̄ plures āte diluuiū nongentos annos attigerunt nemo tamen ad mille peruenit: q̄ plixitas etatis fuit per miraculū diuinū ad multiplicandū genus humanū ⁊ ad ſciētiarū principia inuenienda. Tum etiā ſcdm naturam: qꝛ homines erant melioris cōplexionis ⁊ maioris vigoroſitatis. Nā habebāt tunc multa maiora oſſa quidem homines q̄ nunc. Unde allegans Plinium dicit. q̄nto magis pterit ſeculi curſus: tāto minora corpa fert natura: ne etiā magnitudo gigantū videatur alicui incredibilis teſtatur ſacra hiſtoria dicens ſe vidiſſe molarem dentem: de q̄ centum dentes ſcdm modulum noſtre fieri potuiſſent. Dixitqꝫ Auguſt. 12. q̄ nullo modo audiendi ſunt illi qui dicūt tante fuiſſe breuitatis illos annos: q̄ decē de illis faciunt vnum de noſtris: atqꝫ nongentos tantū. 90. Nam dicit Plinius adhuc ſunt gentes q̄. cc. annis viuūt.

Jareth filius Malaleel qui interpretatur deſcendens ſiue roborans vel ſaporans natus ē anno patris ſui. lxv. ſupra centeſimus Geñ. v. mūdi vero dcc. lx. ſcdm he. ve. ſ ſcdm. lxx. interpretes. 976. vixit autem nongentos ⁊ ſexaginta duos. Dicit Auguſti. q̄ multi ſunt geniti ante diluuiū de ſeth ⁊ etiā cayn quos tamen ſcriptura feſtine trāſcurrit: vt veniat ad noe vbi ambarum genealogiarū ⁊ ciuitatū dei ⁊ diaboli diſcretio concretioqꝫ numeraretur ⁊ ad Abraham cui facta eſt repromiſſio de chriſto naſcituro qui ē alpha ⁊ o: Appocalip. 1. pter quod ſcriptura ſacra quoſdam ꝯmemorat. nec omnes iſti primogeniti q̄s ſcriptura nominat vt cayn cognouit vxorem ſuam ⁊ genuit Enoch. nō eſt conſequēs q̄ Enoch fuit eius primogenitus. ⁊ ſic de alijs. Huius vero tempe filij ſeth viri optimi in pceptis patris cum ſimplicitate cordis perſeuerantes a filijs Caym peſſimis quidem in omnē luxum prolapſis multa mala paſſi ſunt.

Enoch filius Jareth natus eſt anno patris ſui. c. lxv. Geñ. v. mūdi vero 1022. ſcdm he. ve. Sꝫ ſm. lxx. 1122. Anni vite eius fuere. 365. Iſte enoch ſeptimus ab Adam deo placuit ⁊ tranſlatus eſt in paradiſum: ⁊ ſeptima requies pdicatur ad quā trāffertur omnis qui tanqꝫ ſexta die etate ſeculi chriſti aduentu formatur. viuit aūt in paradiſo in corporis ⁊ ſpūs tranquillitate cū helya vſqꝫ ad tempus antixp̄i exituri ad fidei defenſionem. Poſtremo martyrio coronandi. hūc iudas apoſtolus in epiſtola ſua nonnulla ſcripſiſſe refert: q̄ ab antiquitate ſuſcepte fidei a patribus refutata ſunt.

Matuſalem filius Enoch natus eſt anno patris ſui. lxvij. mundi vero ſm lxx. 1287. Anni quibus vixit fuere. 969. Iſte Matuſalem antiquiſſimus fuit omniū quos ſcriptura ꝯmemorat. De annis autē eius diuerſe ſunt opiniones. ſm lxx. interptū computationem vixiſſet. 14. annis poſt diluuium. Sed non legitur fuiſſe in archa noe. Hiero. vero aſſerit: q̄ eodē āno diluuij mortuus ſit. Septemqꝫ diebus ante diluuium ſepultus. Quidam vero eum cum patre ſuo Enoch trāſlatum fuiſſe volunt: ⁊ diluuiū pteriſſe putabant cauſante hoc diuerſitate codicū noſtrorū ⁊ hebreorū: ſm Auguſt. ⁊ Rab. ⁊ yſi. qui omnes dicunt eum abſqꝫ omni ambiguo non vixiſſe. 14. annis poſt diluuium cum ibi tātū. viij. anime ſalue fiebant.

Lamech filius Matuſalem natus eſt āno pr̄is ſui ſm textum noſtrū Geñ. v. clxxxvij. anno vero mundi ſm lxx. 1454. vixit autē annis. 777. Iſte lamech cum eſſet annorum. 172. genuit Noe quem cum genuiſſet dixit. Iſte. ſ. Noe conſolabitur nos a laboribus manuū noſtrarum in terra cui maledixit dominus. Et genuit preter Noe filios ⁊ filias. Et cū vixiſſet ſeptingētos ⁊ ſeptuagintaſeptem annos tradidit principatum Noe filio ſuo ⁊ mortuus eſt. Eo quidem tempore gigantes erant ſuper terram: viri vtiqꝫ famoſi ⁊ incredibilis potentię ſcientes bellum.

Linea Chriſti

Malaleel

Jareth

Enoch

Matuſalem

Lamech

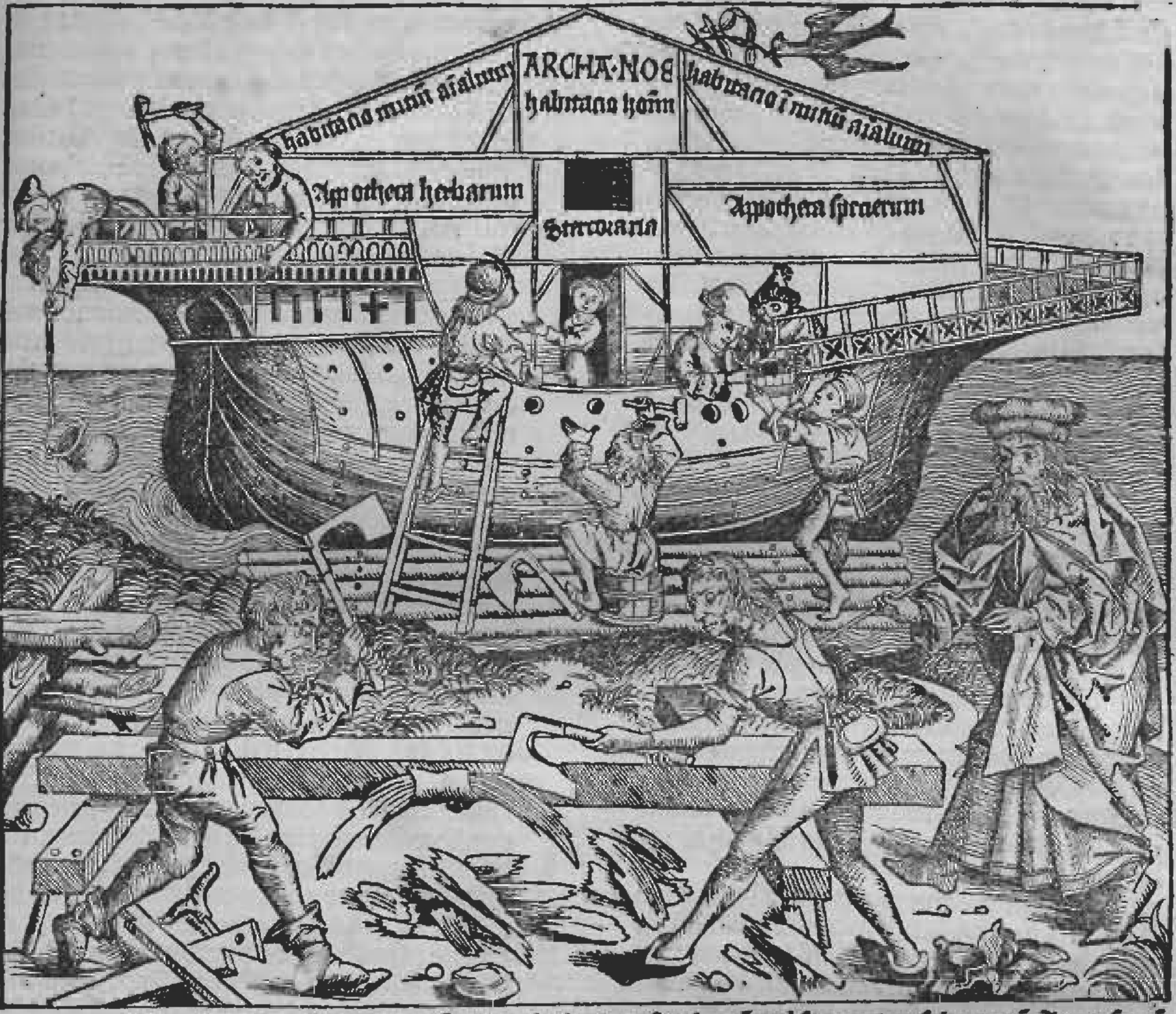

Secunda etas mũdi principiũ a Noe habuit poſt diluuiũ: qđ fuit vniuerſale ꝑ totũ Anno ſexcẽteſimo vite Noe a ꝑncipio aũt mundi ſm he. Milleſimoſexingenteſimoquinquageſimoſexto. Sed ſm. lxx. interp̃tes quos Beda et yſido. approbãt Bis mille ducenti ꝛ. xlij. ꝛ durat vſqꝫ ad abraham ſm he. 292. annis. Sed ſm. lxx. 842. annis. Ante diluuiũ vo ꝑ. 100. annos Dominus apparuit Noe id ẽ quingenteſimo anno vite Noe.

Noe diuini honoris et iuſticie amator fi-
lius Lamech. ingenio mitis ꝛ integer in
uenit grãm coram dño. Cũ cogitatio ho
minũ ꝓna erat ad malũ. Omi tpe omes in viam
rectã reducere ſatagebat. Cũqꝫ inſtaret finis vni
uerſe carnis precepit ei dñs vt faceret arcam de li
gnis leuigatis bituminatã intus et extra. que ſit
trecẽtoꝝ cubitoꝝ geometroꝝ longitudinis. Oro
ſius ꝛ poſt eũ Auguſti. ꝛ Hugo. Cubitũ geome
tricũ ſex cubitos viſuales facere dicũt: quã ꝑticaꝫ
nolant. Sit itaqꝫ trecẽtoꝝ ꝑticaꝝ lõgitudĩs: qn̄
q̃ginta latitudinis ꝛ triginta altitudinis. i. a fun
do vſqꝫ ad tabulatũ ſb tignis. Et ĩ cubito cõſum
mab illã. In q̃ manſiũculas cenacl'a feneſtrã ꝛ oſti
um ĩ latere deorſum facies. Noe igiť poſt cẽtuꝫ ꝛ
xx. ãnos ad arcã fabricatã. q̃ ꝑ ſolatio vite erant
necc̃ria cõportauit. Cũctorũqꝫ aĩaliũ ad ſuãdũ ge
nus eoꝝ maſclos ſil' ꝛ feminas ꝑiter introduxit.
Ipe deniqꝫ ꝛ filij eiꝰ vxor ꝛ vxores filioꝝ primo
die meñ april' ingreſſus ẽ. Facto diluuio cuꝫ dñs
oẽm carnẽ deleuit. Noe cũ ſuis ſaluatꝰ ẽ. Stetit/
qꝫ arca ſuꝑ altiſſimos mõtes armenie. Qui locꝰ
egreſſoꝝ vocať. Egreſſi deo grãs egerũt. Et alta
re facto: deo ſacrificabant.

Hoc ſignũ federis qđ do inter me et vos ꝛ ad
omnẽ animã. Gñ. ix.

Arcus pluuialis ſiue Iris licet dicatur hře ſex
vel quatuor colores. tñ duos colores ꝑncipa
liter habet. q̃ duo iudicia repñtant. aq̃us diluuiuꝫ
p̃teritũ figurat ne ampliꝰ timeať. igneus futurũ iu
diciũ ſignat per ignem vt certitudinaliter expecteť.
Illo diluuij Anno prima ſeculi etas terminata ẽ
ab Adaꝫ vſqꝫ ad diluuiũ incluſiue. Etas ſcđa ince
pit q̃ ꝛ ad abrahe natiuitatẽ vſqꝫ perdurat.

Noe vna cũ filijs ꝛ vxore ac filiorũ vxoribꝰ ex
archa egreſſo: ꝯfeſtim altare edificatoꝝ cũctiſ
pecoribꝰ volatilibuſqꝫ mũdis holocauſta dño ob/
tulit. Et eiꝰ odorẽ ſuauitatiſ odoratꝰ eſt dñs. Pro-
pter qđ eidem dñs benedixit ac filijs ſuis dicens.

Creſcite ⁊ multiplicamini. Indeqꝫ terra ad propriā naturā reuerſa Noe cepeꝛit vir agricole eē. ⁊ exercere terram: et cūcta animantia ad paſcua emiſit. Cūqꝫ (vt aiūt) hircū capraꝝ in coricū ciliciē montem emiſiſſet: ibidem lambruſcas comedens: inebriatus ē: ⁊ reliqua animātia cornibꝰ petere cepit. Hoc noe cōperto: lambruſce virtutem agnouit. cōfeſtimqꝫ ipſam ſanguine leonis porci agniqꝫ et Symie addito inſeruit: at lambruſca in bonā vineā inſerta: fructū fecit ꝑfectuꝫ ⁊ vindemiauit eū. Et ad vſuꝫ noe vino deducto ſacrificās fecit cōuiuiū magnū. Inebriatus aūt ex illo ſtatim tanqꝫ agnus in ſoporē reſolutus ē nudatus inhoneſte iacebat: videnſqꝫ Cham eiꝰ filius (videlꝫ ꝑrī chanaan) pr̄is verenda nudata e veſtigio irridendū fr̄ibus nūciauit ⁊ oſtendit. At Sem ⁊ Japhet audientes: filiali pietate in pr̄em cōmoti palliuꝫ impoſuerūt humeris ſuis retroꝛſum incedētes: patris verenda operuere. Eoꝝ quippe facies verſe erāt: ne. ſ. pr̄is virilia viderent. Qđ dū noe ſenſiſſet alijs quideꝫ filijs felicitatē optauit. Cham vō ꝓpter cognitionem ſui nō quidem maledixit: ſ; eius ꝓli. Noe vō cū vixiſſet poſt diluuiū trecētis ⁊ ꝗnquaginta annis: qđ quidē tēpus feliciter egit: cum cōpleſſet annos nongētos ꝗnquaginta mortuus ē. Preter aūt Sem cham ⁊ Japhet at ionicum filios: aliosqꝫ poſt diluuiū genuit filios ⁊ filias. viditqꝫ ex filijs filioꝝ: ⁊ ex filioꝝ filijs ad multas vſqꝫ generationes.

Monſtruoſoꝝ quoqꝫ multa hoīm genera poſt linguaꝝ varietatē a deo factā varijs in locis ꝓducta fuiſſe cōmemorantur. Deus cū ipſe cū ſciret quaꝝ ꝑtiū ſimilitudine vel diuerſitate ꝯtexeret pulcritudinē vniuerſi: etiaꝫ monſtruoſos hoīes in mundū ꝓducere voluit. Ex qbus qdam dicanꝛ repiri q in media fronte vnū tantuꝫ hn̄t oculū: qui monoculi appellātur. Alios ſtatura eē cubitales: qs pigmeos greci vocāt: qui ꝑ annū octauū viuendo non excedūt. Hij ꝑpli plinio. vij. naturalis hiſtorie teſtāte tenētes mōtana indie: vicina tn̄ occeano ſalubri celo ſempqꝫ vernāte hn̄t ſingulare bellū ꝯtra grues: teſte Homero: hoꝝ mulieres Solinus anno qnto parere dicit: ⁊ octauo ſeneſcere: fama ē inſidētes arietū capraꝝ dorſis armatos ſagittis veris tpe vniuerſo agmine ad mare deſcendere ⁊ oua pulloſqꝫ earū alitum cōſumere. Caſas eoꝝ luto penniſqꝫ ⁊ ouoꝝ putationibus cōſtrui. Areſtoteles i cauernis viuere pigmeos tradit. Item gētes alie ſunt in qbus ſinguli ſingula crura in pedibus maximis hn̄t nō flectentes poplitem: et tn̄ mirabilis celeritatis qs ſciopedas vocant. Hij etiaꝫ plinio vbi ſupra teſtāte ꝑ eſtiuū tempus in terra ſupini iacētes peduꝫ ſe vmbra ꝓtegunt: vn̄ et inditum nomē habēt. Hos idem Plinius in deſertis indie ꝑtibus habitare dicit. Quoſdam alios ſine ceruice habētes oculos in humeris. Quoſdam alios cynocephalos quoꝝ canina capita. Et alia diuerſa genera monſtruoſoꝝ que in ſequētibꝰ patebūt. Cum multi reperiūtur hominū fetus ab vſitato curſu nature exoꝛbitantes: qui tamen non obmittendi in hiſtorijs ducūtur maxime longius a mari degentes in qbus ꝓdigioſa aliqua ⁊ incredibilia multis viſum iri haud dubitamus. Quis enī ethiopes anteqꝫ cerneret crederet? Aut cui nō miraclo ē cū pmū in noticiā venit? Quā multa fieri nō poſſe (ꝓꝰ qꝫ facta ſint) iudicātur. Nature vō reꝝ vis atꝫ maieſtas i oībus momētis fide caret: ſi qs mō ꝑtes eiꝰ ac nō totā cōplectaꝛ aīo. Ideo ad auctores fideꝫ relegabimus: Nō ne ſit faſtidio grecos auſcultari qui maiore diligētia ⁊ vetuſtiore cura de hijs ſcripſerunt. Ferūt etiā ſcitharū genera ad ſeptētrionē haud ꝓcul ab ipō aqlonis ex ortu ſpecuqꝫ eius dicto quē locū geſglithron appellāt: ꝓdūꝛ arimaſpi qs vt in folio ſeqnti patebit vno oculo in fronte media inſignes. Quibus aſſidue bellū eē circa metalla cū griphis feraꝝ volucri genere. multi ſ; maxīe illuſtres herodotꝰ ⁊ ariſteas ꝓconeſius ſcribit: ſup alios aūt antropophagos ſcithas i qdaꝫ ꝯualle magna imaui mōtis regio ē q vocaꝛ abarimon. In q ſilueſtres viuūt hoīes auerſis poſt crura plātis eximie velocitatis paſſim cum feris vagātes hos in alio nō ſpirare celo. Ideoqꝫ ad finitimos reges nō ꝑtrahi. Neqꝫ ad alexādrū magnū ꝑtractos hetōn itineꝝ eiꝰ menſoꝛ ꝓdidit. Precipue tn̄ india ethiopuqꝫ tractꝰ miraculis ſcatēt. Maxīa i india gignūtur aīalia indicio ſunt canes grādiores ceteꝛ. Arbores qdem tante ꝓceritatꝭ tradūtur: vt ſagittis ſupari neqant. Hec facit vbertas ſoli tēperies celi: aquarū habūdātia. arūdies vō tāte ꝓceritatꝭ: vt ſingla internodia alueo nauigabili ternos interdū homies ferāt. In mōte cui nomē ē Milo hoīes eē auerſis plantꝭ octonos digitos i ſingulꝭ pedibꝰ hn̄tes auctor ē Megaſchenes. In multꝭ aūt mōtibus genꝰ hoīm capitibꝰ caninis feraꝝ pellibꝰ velari ꝓ voce latratū edere vnguibꝰ armatū venatu ⁊ aucipio veſci. Creſias ſcribit in qda gente indie femīas ſel in vita parere genitoſqꝫ cōfeſtim caneſcere. Megaſchenes gētē inter nomadas indos nariū loco foramia tātū hn̄tē. ad extremos indie fines ab oriēte circa fontē gangis Aſtomoꝝ gētē ſine oꝛe: coꝛꝑe toto hirtam: veſtiri frondiū lanugine: halitu tantū viuentē ⁊ odore quē naribꝰ trahūt. Nullūqꝫ illis cibū nullūqꝫ potū. Tantū radicū floꝛūqꝫ varios odoꝛes ſilueſtriū maloꝝ q ſecum portant longiore itinere ne deſit olfactꝰ. Grauiore paulo odore haud difficulter exanimari. Oneſicritus quibus i locis indie vmbre nō ſint corꝑa hoīm cubitoꝝ qnū ⁊ binoꝝ palmoꝝ exiſtere ⁊ viuere ānos. cxxx. nec ſeneſcere. ſ; vt medio euo mori. Creſias gēteꝫ ex hijs q appellaꝛ pandore in ꝯuallibus ſitam. annos ducētos viuere i iuuēta cādido capillo q i ſenectute nigreſcat. Artemidorus i taprobana inſula longiſſimaꝫ vitā ſine vllo corꝑis languore traduci. Soritas ab indis arabꝭ fluuiꝰ diſterminat. Ii nullū aliū cibū nouere qꝫ piſciū quos vnguibus diſſectos ſole torreant. atqꝫ ita panē ex ijs faciūt: vt refert Clitarchus. in affrice ſolitudinibus hominū ſpecies obuie ſubinde fiūt: momētoqꝫ euaneſcit. Hec atqꝫ talia ex hoīm genere ludibria ſibi nobis miracula: ingenioſa fecit natura ad detegendā eius potentiā ſequētes gentes inter prodigia ponere libuit.

De homib' diuerſaꝝ formaꝝ dicit Pli. li. vij. ca. ij. Et Aug. li. xvi. de ci. dei. ca. viij. Et Iſidorus Ethi. li. xi. ca. iij. oīa q̄ ſequūtur in india. Cenocephali homines ſunt canina capita habētes cū latratu loquūtur aucupio viuūt. vt dicit Pli. qui omnes veſcūtur pellibus animaliū.

Ciclopes in India vnū oculum hn̄t in fronte ſuꝑ naſum hij ſolas ferarū carnes comedūt. Ideo agriofagite vocātur ſupra naſomonas confineſq̄ illorū homines eſſe: vtriuſq̄ nature inter ſe vicibus coeūtes.

Calliphanes tradit Areſtotiles adijcit dextram mā mam ijs virilem leuam muliebrem eſſe quo hermofroditas appellamus.

Ferunt certi ab oriētis pte intima eſſe homines ſine naribus: facie plana eq̄li totius corpis planicie. Alios ſuꝑiore labro orbas. alios ſine linguis ⁊ aliſs cōcreta ora eſſe modico foramine calamis auenaꝝ potū hauriētes.

Item homines habentes labiū inferius. ita magnū vt totam faciem contegant labio dormientes.

Item alij ſine linguis nutu loq̄ntes ſiue motu vt monachi.

Pannothi in ſcithia aures tam magnas hn̄t. vt contegant totum corpus.

Artabrite in ethiopia pni ambulāt vt pecora. ⁊ aliqui viuūt p annos. xl. quē nullus ſupgreditur.

Satiri homūciones ſunt aduncis naribus cornua i frontibus hn̄t ⁊ capraꝝ pedibus ſimiles qualē in ſolitudine ſanctus Antonius abbas vidit.

In ethiopia occidentali ſunt vnipedes vno pede latiſſimo tam veloces vt beſtias inſequantur.

In Scithia Ipopedes ſunt humanā formaꝫ eq̄nos pedes habentes.

In affrica familias quaſdā effaſcinātiū Iſigonus ⁊ Memphodorus tradūt quaꝝ laudatōne intereāt pbata. areſcāt arbores: emoriātur infantes. eſſe eiuſdem generis in tribalis et illirijs adijcit Iſogon' q̄ viſu quoq̄ effaſtinent iratis p̄cipue oculis: quod eorū malū facilius ſentire puberes notabili' eſſe q̄ pupillas binas in oculis ſingulis habeant.

Item hoīes. v. cubitoꝝ nūq̄ infirmi vſq̄ ad morteꝫ Hec oīa ſcribūt Pli. Aug. Iſi. Preterea legit' i geſtis Alexādri q̄ i india ſunt aliq̄ hoīes ſex man' hn̄tes.

Itē hoīes nudi ⁊ piloſi in flumine morātes.

Itē hoīes manib' ⁊ pedib' ſex digitos habentes.

Itē apothami i aq̄s morantes mediū hoīes ⁊ mediū caballi.

Item mulieres cū barbis vſq̄ ad pect' ⁊ capite plano ſine crinibus.

In ethiopia occidētali ſūt ethiopes. iiij. oclos hn̄tes

In Eripia ſunt hoīes formoſi ⁊ collo gruino cū roſtris aīalium hoīmq̄ effigies mōſtriferas circa extremitates gigni minime mirū. Artifici ad formanda corpora effigieſq̄ celandas mobilitate ignea.

Antipodes āt eē. i. hoīes a ɔ̄tria pte terre vbi ſol orit' qn̄ occidit nob' aduerſa pedib' nr̄is calcare veſtigia nulla rōe credēdū ē vt ait Aug. 16. de ci. dei. c. 9. Ingēs tn̄ ꝯ pug̃ lraꝝ ɔ̄traq̄ vulgi opioeꝫ circūfundi terre hoīes vndiq̄ ɔ̄uerſiſq̄ iter ſe pedib' ſtare et cūctis ſilem eē celi v̄tice. Ac ſili mō ex q̄uiq̄ pte mediā calcari. Cur āt n̄ decidāt: mireꝛ ⁊ illi nos n̄ decidere: nē eīn repugnāte: ⁊ quo cadāt negāte vt poſſint cadere. Nā ſic ignis ſedes nō ē niſi i ignib': aq̄rū niſi i aq̄s. ſpūs niſi in ſpū. Ita terre arcentibus cūctis niſi in ſe locus non eſt.

BIBLIOTECA NACIONAL

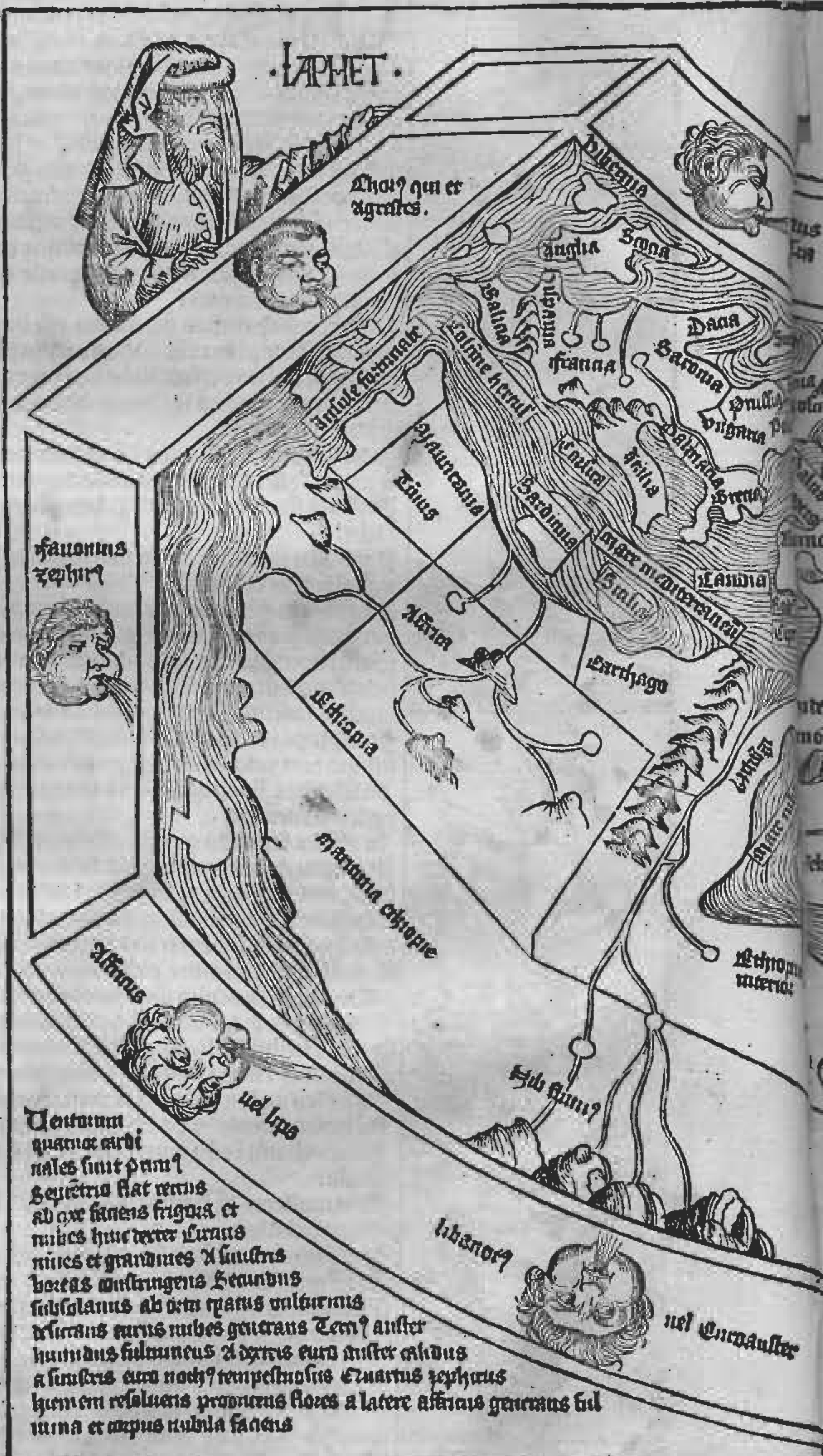

ORbis dicitur a rota ⁊ eſt q̄libet figura ſperica ⁊ rotunda. Et ideo mūdꝰ orbis dr̄. qꝛ rotūdꝰ ē: ⁊ dr̄ orb terre vl̓ orbiſterrarū. Dicit̄ āt ſm vincē. filij ſem obtinuiſſe aſiā. filij chā affricā ⁊ filij iaphet europā. Iſid. in li. Ethy. aſſerit q̄ orbis diuiſus ē in tres partes ſ̄ nō eq̄liter. Nā aſia a meridie p̱ orientem vſqꝫ ad ſeptē-trionem p̱uenit. Europa vo a ſeptētrione vſqꝫ ad occidentē p̱tingit. Sed affrica ad occidentem p̱ meridiē ſe extendit. Sola quoqꝫ Aſia

continet vnam partem noſtre habitabilis.ſ.medietatem: alie vo ptes.ſ.affrica ⁊ europa aliam medietatē ſunt ſortite. Inter has autem partes ab occeano mare magnū progreditur. easq̧ interſecat: quapropter ſi in duas partes orientis ⁊ occidentis orbem diuidas in vna erit aſia in alia vo affrica ⁊ europa. Sic autem diuiſerunt poſt diluuiū filij Noe: inter quos Sem cum poſteritate ſua aſiam. Japhet europam: cham affricam poſſederunt. vt dicit glo. ſuper Gen. x. ⁊ ſuper libro Paralippo. primo. Idem dicit Criſoſtomus Iſidorus ⁊ Plinius.

De prouincia Aſie. Aſia ex nomie cuiuſdam mulieris eſt appellata ſm̄ Ŭinc. q̄ apud antiquos imperium tenuit orientis. Habet iſta pars prouincias multas ⁊ regiones. Paradiſus terreſtris locus eſt in orientis partibus cuius vocabulum ex greco in latinum vertitur ortus. Hebraice eden dicit̄ qđ latine delicie interpretatur. quod ſimul iūctum reſultat ortus deliciarū. Eſt enim omni genere ligni ⁊ arborum pomiferarum conſitum: habēs etiam lignū vite in medio. Non ibi frigus nec eſtus: ſed perpetua aeris temperies. de eius medio fons prorumpens irrigat nemus totū. Diuiditur aūt in quatuor flumina vt patet Ben̄. ij. huiꝰ loci poſt pctm̄ eſt aditus interclusus. India q̄ in aſia ē. ab indo flumine dicta eſt q̄ ex pte occidentali claudit̄. Hec a meridiano mari porrecta vſqꝫ ad ortū ſolis: ⁊ a ſeptētrione vſqꝫ ad montē caucaſum peruenit. Habet gentes multas ⁊ oppida. Inſulam quoqꝫ thephanā gemmis ⁊ elephantis refertam. Criſen ⁊ arginē auro et argento fecundas. Tilem quoqꝫ arborem folijs nunqꝫ carentem. habet ⁊ fluuios gangen ⁊ indū ⁊ hypanē illuſtrantes indos. Terra indie fauonij ſpiritu ſaluberrima. in anno bis metit fruges: vice hyemis ethesias patit̄. Gignit autem tincti coloris homines. elephantes ingētes. monoceron beſtiam id eſt vnicorniū. pſitachum auem. ebenum quoqꝫ lignum cinamomū piper ⁊ calamū. Mittit quoqꝫ ebur lapideſqꝫ p̄cioſos. berillos. criſopaſſos. adamantē. carbūculos. ligures. margaritas ⁊ vniones. q̄bus nobiliū feminarū ardet ambicio. Ibi etiā ſunt mōtes aurei quos adire ꝑpter dracones ⁊ griphos ⁊ immēſoꝝ hominū mōſtra eſt impoſſibile. Solinus dicit. diu credita ē eſſe tercia pars terrarū. Indiā liber pr̄ ingreſſus ē vtpote q̄ indis ſo͛bacꝫ primꝰ oīm triūphauit. Sūt ⁊ alie ꝓuīcie multe in aſia: et reḡ videlꝫ Parthia. Aſſiria. Media Perſia. Meſopotamia Babilō nomē ē in q̄ ē vrbs babilon a q̄ nūcupata ē vrbs tam nobilis vt caldea ⁊ aſſiria ⁊ meſopotamia in eiꝰ nomen aliqn̄ trāſierūt. Arabia ꝓuīcia ſic ē appellata. i. ſacra. ſic interpretata eo ꝙ thuriferos hēat odores. Mirra ⁊ Cinamū ibi habēt̄. Et ibi naſcit̄ fenix. Ipa etiā dr̄ Sabba. Siria hꝫ in ſe plures ꝓuīcias. ſ. Cōmagenā phenicam ⁊ paleſtinam. cuiꝰ ps ē Iudea. abſqꝫ ſarracenis ⁊ nabucheis. In phenicia eſt thirꝰ ad quā yſaias loqtur. Iudea ex noīe iude appellata. ſ. eo ꝙ reges ex illa tribu hūit. q̄ ibi regnauerūt. Hec ē paleſtīa regio q̄ prius chanaā dicta ē a filio chā. ſiue ex chananeoꝝ gētibus q̄bus expulſis iudei eā dn̄o ꝯcedēte poſſederūt. In medio aūt iudee ciuitas hieroſolima. Terra ē variarū opū diues frugibus fertilis aq̄s illuſtris. balſamꝰ opima.

Samaria regio ē paleſtine in q̄ ciuitas principalis etiā dr̄ Samaria vbi cōiter tenuerūt ſedes regni reges iſrl̄. ſicut in hierlm̄ reges iudee. Hec ē media inter ꝓuīciā iudee ⁊ ꝓuīciā galilee: ſimilis ē terra iudee in bonitate Galilea ꝓuīcia etiam paleſtine. Et ē duplex. ſ. ſupior ⁊ inferior. Penthapolis regio ē in cōfinio arabie ⁊ paleſtine: quinqꝫ ciuitatum Sodome ⁊c̄. celeſti igne conſumptarum. Nabathea a filio yſmahel nominata iacet inter iudeam ⁊ arabiā

Egyptus que prius dicitur eſſea: ab egypto danay fratre poſtea ibi regnante nomen accepit regio celi ymbribus inſueta: ⁊ pluuiarum ignara. Nilus ſolus eam circūfluens irrigat: ⁊ inundatione ſua fecundat adeo copioſe vt impleat neceſſarijs mercibus orbem terre Scithia ſicut ⁊ gothia magoth a filio Iaphet fert̄ cognominata. Hircana dicta eſt a ſilua hircania; q̄ ſcithie ſubiacet. Albania a calore populi ſic nominata eo ꝙ albo crine naſcant̄ homīes. Armenia vocata eſt ab armeno iaſonis theſalali comite. qui armeniam cepit. Hyberia regio eſt aſye prope pontum armenie. ī hac herbe tinctu re vtilis naſcūtur. Capadocia ꝫ vrbs ꝓpria nominauit hec eſt in capite Syrie ſita. Aſia minor ab oriente capadocia cingitur: ab alijs partibus mari circūdatur. Et habet ꝓuīcias iſtas bithyniam. frigiā. galatiā. libiā. chariā. pamphiliam. yſauriā. liciā atqꝫ ciliciam Bithinia aūt in ponti exordio a bitynio rege nūcupata ē. ipa ⁊ maior frigia. Nicomedia vrbs eſt in ca vbi hanibal fugiens veneni hauſtu animā ſpirauit. Galatis a priſcis gallorum gentibus a q̄bus extitit occupata. Frigia dicta eſt a frigia europis filia. h ⁊ dardania a dardano iouis filio dicta eſt. huius regio troya eſt quā ex ſuo nomine appellauit tros troyanorū rex. due autem ſunt frigie maior ⁊ minor. Maior frigia ſmirnā habet. Minor ꝟo ylium ⁊ lichaoniam. Pamphilia cilicie ſociatur. Yſauria ex ſitu loci dicitur cognominata. quia vndiqꝫ aperta aurarum flatibus pateat. metropolim vrbem ſeleuciam habet. Cilicia a ſilice quodam nomen traxit matrem vrbium habet tarſum. Licia autē ſic nominatur eo ꝙ ab oriente ſit iūcta cilicie. Ibi eſt mōs ille mirabilis chymera q̄ nocturnis eſtibꝰ ignē exalat ſicut in Sicilia ethna: ⁊ in alemania zwickau.

De alia tercia pte mūdi q̄ dicit̄ Europa. Europa q̄ppe ab agenoris regis libie filia nomē accepit: quā iupiter ab affrica raptam cretam aduexit: et ptē terciā orbis ab ea denominauit. Incipit a flumine thanai: deſcendēs ad occaſum p ſeptētrionalē occeanū vſqꝫ ad fines hiſpanie: pars orientalis et meridiana a ponto conſurgens: tota mari coniūgitur et in inſulas cades finit̄. Prima europe regio eſt Schithia inferior. q̄ a meothidis paludibꝰ incipiēs inter danubiū ⁊ occeanū ſeptētrionalē vſqꝫ germaniā porrigit̄. q̄ terra p barbaras gentes a q̄bꝰ inhitatur generaliter barbaria dicit̄.

Huiꝰ ps p̄ma alania ē: poſt hanc dacia vbi ⁊ gothia: deinde germania vbi plurimā ptē Sueui incoluerūt. Germania poſt Scithiā inferiorē a danubio inter rhenū fluuiū ⁊ occeanū concluſa cingit̄. terra diues virū ac pplis numeroſis ⁊ immanibus. Vn̄ ⁊ ꝑpter fecūditatē gignēdoꝝ populoꝝ germania dicta ē. mittit gemmas Criſtallum ⁊ Succinum. due ꝟo ſunt germanie ſuperior iuxta ſeptētrionalem occeanū. inferior circa rhenū. Prouīcie aūt q̄s danubiꝰ a barbarico ad mediterraneū mare ſe cludit ſunt. prima

messia a messiũ puentu vocata: ꝓpter abũdãtiã.

Post messiã pannonia postq̃ retbie frugibꝰ ferax q̃ excipit galliã belgicã: deinde traciã: tracie tirias iaphet filiꝰ nomẽ dedisse phibet. Aliȷ̃ sentencia incolaꝝ traciã appellatã dixerũt. Huic ab oriẽte ꝯstãtinopolis opposita ẽ: ab occasu macedonia illi sbiacet. cuius regionẽ olim diuersarũ gentiũ ppl'i mesi: getbe: sarmate scithe ⁊ alie natões incoluert. Grecia a greco rege dicta ẽ q̃ cũctã illã regionẽ incoluit. Sũt aũt ꝓuicie grecie plures: ⁊ q̃ꝝ pria ẽ ab occidẽte dalmacia deinde epirꝰ inde elladas: inde thesalia. ide macedonia: inde achaya: ⁊ due ĩ mari creta ⁊ ciclades. Illiricꝰ aũt generalr̃ ⁊ oĩs grecia ⁊ dalmacia a delim maxia illiꝰ ꝓuicie citate dicta est.

Epirꝰ a pirro achillis filio dr̃ cuiꝰ ps chaonia ẽ: q̃ añ mollosa ẽ dicta: a molloso filio pirri quẽ ex andromaca hũit. Ellades dicta ẽ a rege ellena deuchalionis ⁊ pirrhi filio: a q̃ priꝰ greci ellenes nũcupati sunt. Ipa ẽ ⁊ athica ipa est vera grecia. vbi fuit athenas ciuitas mr̃ lr̃aꝝ ⁊ pħoꝝ nutrix q̃ nihil hũit grecia clarius atq̃ nobilius.

Ellades aũt due sunt ꝓuicie. s. Boetia sic dicta a boue: ibi thebe ꝯstructe sunt: in q̃ olim ciuilia bella detonauert: vbi nati sunt apollo ⁊ hercules: maior ille thebanꝰ peloponẽs. scda ps elladis a pelope rege athice võta ẽ. Tesalia a thesalo rege dicta ẽ. mlta sunt ĩ thesalia flũia ⁊ oppida: iter q̃ pcipua ẽ thesaloica ibi ẽ ⁊ mõs pnasus q̃ndã appollini ꝯsecr̃ꝰ. In thesalia q̃ et pria fuit achillis pmũ solidi aurei facti sunt: domãdorũ q̃s eq̃ꝝ vsus primũ iuẽtꝰ ẽ. Macedoĩa a macedo q̃ fuit deuchaliõis nepos mrñꝰ nomẽ accepit. Postq̃ ibi accepit pricipatũ q̃ priꝰ emathia dicebatr̃: q̃ ꝯfinis ẽ a septẽtriõe emathie patria alexandri magni regio venis aureis ⁊ argẽteis optia. Mõs olimpꝰ ĩ ea ẽ ita altꝰ vt ĩ cacũie eiꝰ nec vẽti nec nubes sentiãtr̃. Achaia ab acheo rege ⁊ vrbs ⁊ ꝓuicia appellata ẽ. Hec pene ĩsula ẽ huiꝰ caput ẽ corithus grecie decꝰ archadia sinꝰ ẽ achaie ipa ẽ ⁊ sicaonia a sitione rge a q̃ ⁊ regnũ siciomoꝝ ẽ dcm̃. hʒ abeston lapidẽ q̃ sel' accẽsus nũq̃ extiguitr̃. Pãnoniã ab alpibꝰ appẽninis dicta ẽ: qbꝰ ab ytalia secernitr̃ regio fortiȷ̃ et solo leta. Hystriã hyster fluuiꝰ võuit q̃ terrã illã isluit. Ipe ẽ danubius: hʒ ãt a septẽtriõe pãnoniã.

Italia olim a greciȷ̃ ppl'is occupata mag̃ grecia nũcupata ẽ. deide a regiȷ̃ noĩe saturnia mox ⁊ latiũ dicta: eo q̃ saturnꝰ a ioue sedibꝰ suis pulsus ibi latuerit. Postremo ab ytalo siculoꝝ rege ibi regnãte nũcupata ẽ. terra oĩbꝰ rebꝰ pulcerria ⁊ fertil' pabuli vbtate fr̃tilissima: hʒ lacꝰ venatũ. aluinũ atq̃ lucernũ. Fluuios eridanũ: tiberim ⁊ tepẽtes fõtibꝰ baias. Gignit gẽmas sericũ: ⁊ corallũ. ⁊ ligurũ boani q̃s ꝑpetẽ. ytalia aũt ⁊ hispania iccirco hesperie dicte sunt. eo q̃ greci hespo stella nauigẽt: ⁊ in ytaliã et ĩ hispaniã q̃ hac rõe discernũtr̃. Aut hespiã solã diciȷ̃ ⁊ significas ytaliã: aut addis vltimã ⁊ signas hispaniã q̃ ĩ occidentis ẽ fine. Tuscia ps ẽ ytalie. Vmbria vo ps tuscie. vmbria vo dcã vt historie narrant: eo q̃ tpe aq̃se cladis ymbribꝰ supfuerit. Est ei ĩ iugis appẽninis sita mõtiȷ̃ in pte ytalie iuxta meridiẽ. Etruria ps ẽ ytalie dcã eo q̃ eiꝰ fines tẽtebãt vsq̃ ad ripã tiberiȷ̃. Rome oĩm finesvnꝰ tm̃ tiberis ripa tenebãt. Hec ⁊ tuscia Tuscia aũt a freq̃ntia sacrificiȷ̃ ⁊ thuriȷ̃ dcã ẽ. Illic ⁊ aruspiciã dicũt eẽ inuẽtã. Apulia ẽ vbi brũdusiũ quã tholi secuti dyomedem ducẽ ꝯdiderũt. Cãpania ꝓuincia ytalie hʒ terras hyeme oĩ estateq̃ vnãtes Et sol ibi mitis: g̃ta tẽperies: aer purꝰ ⁊ blãdꝰ.

Gallia dcã ẽ a cãdore ppl'i: gala eñ grece latine lac dr̃. Mõtes eñ ⁊ rigor celi ab ea pte sol' ardorẽ excludũt: q̃ fit vt cãdor ppl'i ñ colereẽ. hãc ab oriẽte alpiũ iuga tuẽtr̃: ab occasu occeanus iclu dit a meridie ꝓrupta pirenei: a septẽtriõe rheni fluẽta atq̃ germania: cuiꝰ initiũ belgica finis aq̃tania est. Regio est gleba vberi ac pabulosa ad vsum aĩantiũ apta: flumibꝰ q̃s ⁊ fõtibꝰ irrigua ꝑfusa duobꝰ magnis rheno ⁊ rhodano fluibus

Belgis ãt citas ẽ gallie a q̃ belgica ꝓuicia dcã ẽ. Cisalpina q̃z citra alpes trãsalpina q̃z vltra alpes. Retia q̃z iuxta rhenũ. Aq̃tania ãt ab obliq̃s aq̃s ligeris flumis est appellata. Hispania ꝑus ab ybero amne hiberia nũcupata ẽ: postea ab hispão hispãia võta. Ipa ẽ ⁊ hesperia ab hespero stella occidẽtali dcã. Sita ẽ ãt iter galliã ⁊ affricã: a septẽtriõe pireneis mõtibꝰ clausa: a reliq̃s ptibꝰ vndiq̃ mari ꝯclusa. Salubritate celi eq̃lis oĩm frugũ generibꝰ secũda gẽmaꝝ metalloꝝq̃ ditissima: iterfluũt eã flumia mag̃ bethꝰ ãnneꝰ: yberiȷ̃ ⁊ tagꝰ: hʒ ꝓuicias sex: Tarraconensem: Carthagineñseꝫ. Lusitaniã. Galiciã. Bethicam ⁊ trãsfreta ĩ regiõe affrice tingitanã. Due sunt aũt hispanie: anterior ⁊ exterior.

De affrica alia pte tercia mũdi affricaꝫ sic noiatã: q̃daꝫ extimãt q̃si affricã; eo q̃ sit apta celo vl' soli ⁊ sine horrore frigoris. Aliȷ̃ affricã dicunt appellari ab vno ex posteris abrahe de cethura nato q̃ dicꝰ ẽ affer. incipit ãt a finibꝰ egipti ꝑgẽs iuxta meridiẽ ꝑ ethiopiam vsq̃ ad athlante mõtẽ: a septẽtrionali pte mari mediterraneo claudit: ꝯiũcta hʒ ꝓuincias libiã cireneñseꝫ. Pẽthapolim. Bisantiũ. carthaginẽ. Numidiã. Mauritaniã. tingitanaꝫ. Et circa sol' ardorẽ ethiopiã. Libia cireneñs ĩ pte affrice prima ẽ a cirene vrbe metropoli. q̃ ẽ ĩ eiꝰ finibꝰ nũcupata. Pẽtapol' dcã ẽ a. v. citatibꝰ ibi exñtibꝰ magnis. iter q̃s sunt ptholomaida ⁊ bernice sic denaĩate a r̃gibꝰ suis. Gethula ps affrice mediterranee. Mauritania dr̃ a mauro qd̃ nomẽ est grecũ: latĩe sonãs nigr̃. Vñ a nigredie ppl'i hitantiȷ̃ dcã est. Tingitana a tingi metropolitana illiꝰ ꝓuincie citate dcã ẽ. Hec r̃gio gignit feras. symias. dracões. strutões. ⁊ oliȷ̃ elephãtes nũc sola india hos ꝑturit. Garramãtis ob oppido dcã garrania ibi exñti. Ibi ẽ fõs q̃ friget calore diei. ⁊ calet frigore nocciȷ̃. Ethiopia dcã ẽ a calore ppl'oꝝ q̃s sol' vicinitas torret. Est ibi ingẽsestꝰ. Nã q̃cq̃d ibi ẽ sb meridiano cardĩe ẽ: plurimas hʒ gẽtes diũso vultu. ⁊ mõstruosa sp̃e horribiles ferisq̃ ⁊ ꝑpentũ m̃ltitudie referta. Ibi rinocerata bestia ⁊ cameleopardꝰ. basiliscꝰ dracones igẽtes ex q̃ꝝ cerebro gẽme extrahũtr̃ iacictꝰ ⁊ crisopassos ibi iuenũtr̃. Et cianomõ colligitr̃.

Due sunt ethiopie. vna circa ortũ sol' altera circa occasuꝫ ĩ mauritãia. Extra tres ptes orbꝰ: q̃rta ẽ ps trãsocceanũ iteriorẽ ĩ meridie q̃ sol' ardoribꝰ nob incognita ẽ: ĩ cuiꝰ finibꝰ antipodes fabulose habitare dicuntur.

Noe priarcha

NOe filius lamech decim⁹ ab Adam: cui⁹ anno ſexcenteſimo primo hoc ē anno mūdi. M. ſexcenteſimo. lvij. incepit ſecūda etas: nat⁹ ē āno patris ſui cēteſimo octogeſimo ſecūdo. gn̄. v. Mūdi vo. M. lvi. iuxta be. ve. ſ̄m Oroſiū Bedā ⁊. lxx. interp̄. anno mūdi. M. dc. xlij. Et interp̄taꝛ reqes ſ̄m yſi. ⁊ Rab anū· vbi ſup̄. Ab eo ꝙ ſb̄ illo oīa retro qeuer̄t p̄ diluuiū. Hebrei tamen dicūt ꝙ idcirco requies interpretatur: quia primus inuenit artē arādi terram cū animalibus. Ideo dr̄ Gen̄. v. Ipſe conſolabitur nos ab operibus Nam prius foderūt ſoli homines agrū: ſ̄ poſtq̄ animalia arare ceperūt: fuerūt hoīes alleuiati: ideo etiā dr̄: ꝙ Noe erat vir agricola.

MEmorie cōmendandū e. ꝙ de iſtis trib⁹ filijs Noe. ſ. ſem. cham. ⁊ Japhet lxxij. gētes p̄create ſunt. vt pꝫ Gen̄. x. Haꝝ autē gentiū vocabula ptim māſerūt. ita vt hodieq̄ appareat. Unde fuerint deriuata: ſicut ex aſſur aſſyrij: ⁊ ex heber hebrei: partim tēp̄is vetuſtate mutata ſunt: ita vt vix hoīes doctiſſimi antiqſſimas p̄ſcrutātes hiſtorias. nec oīm ſ̄ aliqꝝ ex iſtis origine gētiū reperire potuerūt. Et ſi oīa p̄ſiderenꝛ p̄l'a mutata q̄ꝫ manentia noīa apparent.

Chā. 2. fili⁹ noe Cathaflua vxor ei⁹

IStę Jonichus fuit q̄rtus filius Noe natus eſt tercio anno poſt diluuiū de quo Moyſes tacet. Sapiens primo aſtronomiā inuenit. ⁊ q̄dam futura preuidit ⁊ maxime de ortu q̄tuor regnorū ⁊ eorum occaſu. Cūq̄ pr̄ dediſſet ei munera iuit in terrā Etban ⁊ habitauit ibi gentē ꝯſtituēs. Hec enī Eliopolis. i. ſolis terra ē ad quā nōnulli filioꝝ Japhet viri clariſſimi accedentes ciuitatem ipſi Jonicho extruxere. Hic ferꝛ cōſiliū dediſſe Nemroth quō regnare poſſꝫ fuit autē vir ingenio eminentiſſimus ⁊ aſtronom⁹ permaximus. qui oīm ſideꝝ curſus ⁊ ſtellaꝝ habitudines cōtemplatus fuit. Qua q̄dem diſciplina vt dictū eſt ortū p̄iter ⁊ occaſum q̄tuor regnoꝝ principaliū p̄uidit ⁊ docuit. Huic aūt mortuo coſdron ei⁹ filius ſucceſſit.

Ionich⁹. 4. fi. noe

CHus fili⁹ chā a q̄: vt Joſepho in primo antiq̄tatū libro placet: Ethiopes fuere. Hij p̄mū a ſemetip̄is ⁊ ab aſianis chuſei vocabanꝛ. Inde Ethiopes. ⁊ a q̄bus ethiopia regis hec p̄uincia in Mauritanie finib⁹ ē. In q̄ vaſte ſunt ſolitudines orientem verſus.

Chanaan primus filius chami a q̄ chananei ⁊ hūit. xi. filios q̄ poſſederūt terrā chananeorū q̄ nūc terra dr̄ p̄miſſionis q̄ nūc Judea nūcupaꝛ ⁊ ab eo chananea. Sydon a q̄ ſydonij. Ethe⁹ a q̄ ethei. Et Jebuſeus a q̄ iebuſei q̄ꝝ duoꝝ fuit hierl'm. Amore⁹ a q̄ amorei. Gerſe⁹ a quo gerſei. Eueus a q̄ euei. i. gabaonite. Arche⁹ qui archas oppidū ꝯdidit ꝯ̄ tripolim ī radicib⁹ libani ſitū. Cine⁹ Aradius a q̄ aradij q̄ aradium īſulā poſſederūt anguſto freto a phenicis littore ſep̄atum. Samarites a q̄ ſirie nobilis ciuitaſq̄ vocatur aeolis. Amatheus a q̄ amatite.

Chus quartus filius Cham habuit q̄tuor filios cū vxore

Phuth. 2. filius cham a q̄ libia affrice regio ⁊ libici p̄pli q̄ icipit ab athlante mauritanie mōte. ⁊ ab eo r̄gio phuteꝰ appellata ē

Meſſaraym. 3. fili⁹ a q̄ Egyptij exorti ſunt. ⁊ hꝫ. v. filios: egiptij enī ab hebreis merſei vocabātur a merſa iſto q̄ꝝ princeps fuit egyptiū. Lydin a quo lydi p̄pli ⁊ a quibus lydia prouicia nomen accepit p̄uincia in minori Aſia. In q̄ Epheſus Johis apoſtoli ſedes. Ananim a q̄ ananij. ⁊ laobiin a q̄ cubarij ⁊ alios q̄ꝝ natōes ignote habēꝛ: q̄ꝛ bello ethiopico ſubuerſe vſq̄ ad obliuionem p̄teritoꝝ nominū p̄uenerūt. Maſrā fili⁹ chā. 3. ex ſe ſeptē p̄tulit natōes q̄ꝝū ſexta p̄ ceſloim natio ſcꝫ paleſtinoꝝ: q̄ mō paleſtini dicūꝛ p̄pli. Et paleſtia p̄uīcia h̄ ī ſyria eſt arabie ꝯtermina dicta a philiſtea vrbe philiſtei. Tuſim a q̄ philiſthijm. Celluī Sabatha a q̄ ſabathem q̄ nominantur a grecis aſtabari.

Regina habꝫ duos filios ⁊ ſabatha antiq̄ poſtmodū vocabula p̄didere. ab hijs ethiopice gētes: ethiopia in occidētali plaga deſcendiſſe putāꝛ. Saba a q̄ arabes. Dadan a q̄ Ethiopes. Eiula ſecūd⁹ filioꝝ chus filij chā fuit. a q̄ Eiulei. q̄ nūc Getuli appellanꝛ p̄pli. ſ. q̄ in remotiorib⁹ aphrice p̄tib⁹ hītare ꝯſueuerūt. Saba a q̄ ſabe⁹ al' ſabei ⁊ hij arabes vt ſcribit Joſeph⁹ appellāꝛ. ſ. in libano et ātilibano ꝯmorāꝛ: ⁊ ab iſtij arabia regio dicta quā ſolin⁹ ſacrā īterp̄taꝛ. Nebroth fili⁹ ch⁹ filij chaꝫ Gigas q̄dē ⁊ vaſto corp̄e vir. cū eēt īter filios filioꝝ Noe audaciſſim⁹ apō babilonios p̄manēs tyrānidē p̄m⁹ exercere cepit.

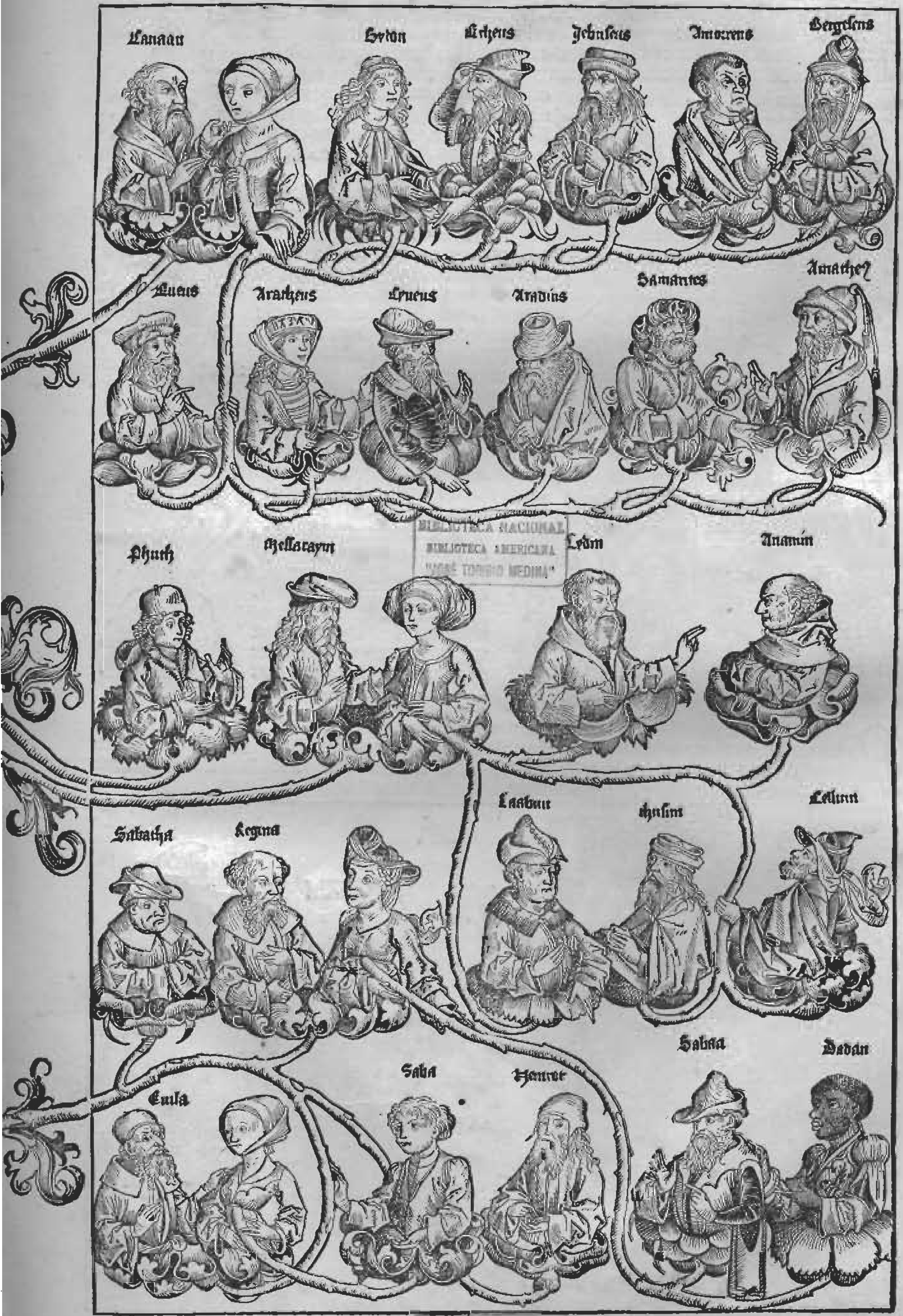

BIBLIOTECA NACIONAL
BIBLIOTECA AMERICANA
"JOSÉ TORIBIO MEDINA"

SEm primꝰ filiꝰ noe natꝰ ē anno pr̄is sui.l. mūdi vō ſm.lxx.interp̄.2244. ſm heb.i 658. ſ ē añ xp̄i natiuitatē.2957. anni vite eiꝰ fuere.600. Iſte ſem biēnio poſt diluuiū genuit arphaxat ꝛ fert fuiſſe melchiſedech q̄ pmꝰ poſt diluuium ɔdidit ſalē vrbē ipā ē hierlm ꝛ ab eo deſcēderūt generatōes.27. Protulit aūt ſem.v. filios e q̄bus q̄nq; ſingulares,pdiere gētes. Cuiꝰ pmogenitꝰ Elam a q̄ Elamite pſidis principes. Sem aūt anno cēteſimo vite genuit Arphaxat: ꝛ alios filios ꝛ filias ꝛ mortuus eſt.

ISte aſſur.2.filꝰ ſem a q̄ aſſirioꝝ pullulauit impiū.qꝛ nolebat rebellare ꝯ deū in edificatōe turris babel.cū nēbroth: iō fugit de terra ſennaar. ad aliā regionē longinq̄ ꝑus nō hitatam q̄ ex eiꝰ noīe vocat aſſiria.ꝛ edificauit ciuitatē q̄ poſtea vocata eſt niniue.que fuit metropolis totius regni aſſirioꝝ. Iſte ppl's ſp crudelitatꝭ infamiā hūit.

ARphaxat.3.filꝰ ſem natꝰ ē anno mūdi ſm hebr.i 695. ſm interp̄. lxx.2279. Uixit aūt ānis.338.ꝛ mortuꝰ ē. Ab iſto Arphaxat emerſere chaldei a q̄bus Caldea regio appellata ē. Hec in aſie ptibus ē. Arabie cōtermīa longe plana ꝛ fontiū indigua in q̄ babilon fuit magna.

ARam q̄rtus filꝰ ſem.habuit.iiij. filios ꝛ ab eo ꝓgeniti ſūt ſiri q̄rū metropol' damaſcꝰ in hebreo ſyria dr̄ aram.

Primꝰ fi. arā fuit hus traconitidis regiōis: q̄ ē īter paleſtinā ꝛ celeſirie. i ea ē hus terre iudee ɔfinia ex q̄ iob ꝓpha ortū hūit

NOe cū plantaſſet vineā bibēſq; de vino inebriatꝰ nudatꝰ iacuit in tabernaculo. vidēſq; cham verēda pr̄is annūciauit duobus fr̄ibus ſuis: q̄ impoſito pallio humeris operuerūt pr̄is verēda: auerſiſq; oculis virilia eiꝰ n̄ viderūt. Noe igit volēs maledicere chā quē deꝰ bñdixit maledixit chanaan filio chā ꝓ deriſione chā pr̄is eius: de his in ſuperioribus fit mentio.

Japhet tercius filius noe habꝫ ſeptem filios q̄ et europam ſortitus eſt. Iſte iaphet a pr̄e bn̄dictus ē ꝓpter ingenuā nobilitatem dilatationē q̄ꝫ ei imp̄cabat. ⁊ ab eo deſcenderūt generatōnes .xv. Septē aūt gētes per iaphet filios inſtitute fuerūt. Gomer p̄mogenit⁹ iaphet in europam veniēs gomeritas inſtituit: q̄ poſtea a grecis galathe nūcupati ſunt: ⁊ a q̄bus galatia regio. Hec quippe hiſpanie ⁊ luſitanie cōterminia quā a meridie hꝫ. Ab occidēte vo ⁊ ſeptētriōe occeanū. Et ab oriēte flumē ſequane ⁊ germanie ꝓuicias. Gomer g̃ primus fi. iaphet a q̄ galathij ⁊ hꝫ .3. filios. Prim⁹ aſtanes a q̄ ſarmacia. hij ſcithaꝝ hoīes ſunt ī paludis meothidis p̄fundo hitātes q̄ exilis regio ē infelicib⁹ arborib⁹ referta. Scd̄s Riphath al' raphaa a q̄ paphlagones. ⁊ paphlagonia nomē accepit. h̄ ē minoris aſie regio. Terci⁹ Thegorma a q̄ friges emerſere. ⁊ a q̄b⁹ frigia mioris aſie ꝓuicia cog̃mīata fuit; q̄ poſtea dardania. deinde troia cog̃mīata ē. Scd̄s fi. iaphet magog a q̄ ſcithe ⁊ a q̄bus ſchia ⁊ gothia nomen hūere. Terci⁹ Medar ſiue made⁹ a q̄ medi a q̄b⁹ media regio nomē ſortita ē q̄ ē aſſyrie ⁊ ꝑſie vicina. Quart⁹ fi. iaphet iauan a q̄ greci. hic. iiij. genuit filios iſte ꝯdidit iones grecoſ et a q̄b⁹ mare ioniū nomē accepit. ionia. ei grecoꝝ regio fuit. iter cariā ⁊ eoliā q̄ nunc Turchia dr̄. Prim⁹ beliſſan a q̄ beliſey. q̄ poſtea eolij a grecı̄ nūcupati ſunt. a q̄bus eolia iſla in ſiculo mari vigintiq̄ꝫ q̄nq̄ꝫ paſſuū milib⁹ ab ytalia diſtare dr̄. Scd̄s tharſ q̄ ī mīori aſia tarſos ꝯdidit q̄ ātiq̄t⁹ cilices dicebāt inde ꝓuicia cilicia pauli ap̄li p̄ria. Terci⁹ thatyſa al' cethim a q̄ cyp̄a īſula cethīma dcā fuit de q̄ circa īſulas de ſocio ei⁹ ptꝫ. Q̄rt⁹ dodamin a q̄ burgūdi. h̄ ī inſulā rhodis veniēs rhodios appellari voluit. Quit⁹ fi. thubal a q̄ hiſpani a q̄b⁹ hiſpaīa europe r̃gio ꝑmaria. Sext⁹ fi. moſoch a q̄ Capadoces ⁊ regio Capadocia maiori aſie vicīa Septi⁹ fi. thiras ſuos thireſcs appellauit. a q̄ tracia ꝓuicia. q̄ ī ſcithie ꝑtib⁹ ē noīat.

Sale qui ⁊ caynan dr̄ Luce. iij. ſaſte intelligendo vt infra vbi thare fili⁹ Arphaxat nat⁹ eſt anno prīs ſui. xxxv. cōpleto Gñ. xi. Mūdi vo. 2379. hic ciuitatem ſalem pmo edificauit imponens ei nomen ſuū. que poſtea hieruſalem eſt appellata. vixit autez annis. 433. ab iſto Sarmate qui ⁊ indi prodiere qui primuz indiam incoluere.

Auguſtinus. xvi. de ciui. dei dicit. Poſt benedictionē filioꝝ Noe vſqꝫ ad Abraham nulla fit mētio aliquoꝝ iuſtoꝝ. nec eos tamē defuiſſe crediderim. ſ; ſi omnes cōmemorarentur: nimis longū fieret ⁊ eſſet hec magis hyſtorica diligentia q̄ꝫ ꝓphetica ꝓuidentia.

Heber filius ſale nat⁹ eſt anno prīs ſui. 30. Gen̄. xi. mundi vo. 2509. dieb⁹ q̄bus vixit. 467. anni fuere. Ab iſto heber hebrei iudei nominati ſunt. nam in domo et familia illi⁹ in diuiſione linguarum ſola hebrea lingua remāſiſſe dr̄ que etiam ante diuiſionem linguaruz non dicebatur hebrea: ſ; humana ſimpliciter quia omnes homines a mundi principio vtebantur. addit tamen Auguſtinus q̄ ſm opinionem quorūdam hebrei dicūtur ab Abraham cuius opinionis eſt burgenſis. Math. xxi. vbi vult q̄ hebrei dicuntur ab heber denominatione ꝓprij nominis. ſ; ab Abrahā ex eo quia abraham veniens de Meſopotamia venit per flumē ideo dicebatur hebreus id ē tranſfluuialis ideo omnes eius poſteri. ac ſequentes fidem eius dicebantur hebrei: ſicut illi qui veniunt de vltramontanis vltramontani dicūt. Patet igitur vtramqꝫ aſſertōnem bene valere.

Iſte Jectan filius heber habuit. xiij. filios qui omnes fecerunt generationes pn̄cipales. Sed populi ſm Hieronimū non ſunt nobis noti vel ꝓpter longinquitatem terraꝝ. vel ꝓpter mutationes populorum ⁊ nominuz. vel contriti gueris alijſue cauſis. Et iſtoꝝ habitatio maſſa pergentibus vſqꝫ Sephar montem orientalem.

Iſte phaleg nat⁹ eſt anno mundi. 2643. vixit annis. 239. Hic fuit filius heber ſic dictus. quia in diebus eius facta fuit cōfuſio linguarum. quaſi ipe diuiſus ſit ab alijs. q2 in domo ſua manſit lingua priſtina. quia in ea cōſpiratione nō fuit. Unde ſm Auguſtinum in hoc nō paruum iuſticie veſtigiū apparuit q̄ iſta dom⁹ libera fuit ab hac pena. quaſi nō fuerit particeps in culpa. Et nota ſm eūdem: q̄ numerus linguarum fuit ſm numerum generationuz. l. 72. Auct⁹ autem eſt numerus gētium: multo amplius q̄ꝫ linguarum: nam in vna lingua plurimas gentes nouimus.

Reu vel Ragau filius phaleg natus ē anno mūdi. 2775. anni vite eius fuere. 302. Cuius tempe templa multa primū cōſtructa fuiſſe referūtur. Et quidam gētiū pn̄cipes adorari ceperūt. Scithaꝝ quoqꝫ regnū dr̄ exortum.

Linea Chriſti

Sale

Heber

Phaleg

reu vel ragau

Hieroſolima nomē vrbis in paleſtina metropolis iudeoꝝ: pri⁹ Jeb⁹. poſtea ſalē. Stercio hieroſolima. vltio belia dicta. Cuius vrbis prim⁹ ꝯditoꝛ fuit (vt Joſeph⁹ teſtať) Canaan q̄ iuſt⁹ appellat⁹ erat rex. Et h̄ q̄dē melchiſedech ſacerdos dei altiſſimi dicebatur. Qui cū ibidē pphanū edificaſſꝫ illud Solimā appellauit. ſolimi fuerūt ppli iuxta liciā q̄s homer⁹ pugnatiſſimos: ⁊ a bellerophōte deuictos dicit. et in mōtib⁹ hitaſſe. Et corneli⁹ tacit⁹ cū de iudeoꝝ origine opiōnē narrat ait. Aliq̄ claꝝ iudeoꝝ initia ſolimos carmib⁹ celebratā homeri gētē ꝯditam vrbē hieroſolimā noīe ſuo feciſſe. vñ Juuenalis interpres legū ſolimaꝝ. q̄ ciuitas cananee gētis vſqꝫ ad tpa dauid regi̅ hitatio fuit. Nec ioſue iudeorū pꝛiceps eos cananeos ſeu iebuſeos expellere potuit. Dauid iebuſeis expulſis cū ciuitatem reedificaſſet eā hieroſolimā. i. munitiſſimā nūcupauit. Hui⁹ vrb̄ ſitus ⁊ munitio petroſa erat. ⁊ triplici muro cingebatur. q̄ vt Strabo ait interi⁹ aq̄s abundans exteri⁹ v̄o oīno ſiccam foſſam h̄ebat i lapide exciſam. xl. pedū pfunditate. latitudo v̄o. cc. l. E lapide aūt exciſo educta erant celeberrimi tēpli menia. Hec hieroſolima lōge clariſſima vrbium oriētis ſup̄ duos colles erat ꝯdita īteruallo diſcretos i quā dom⁹ creberrime deſinebāt. Colliū alter q̄ ſupioꝛ citas excelſioꝛ ⁊ i plinitate directioꝛ caſtellū dauid dicebatur. Alter q̄ īferiorē ſuſtinet citatē vndiqꝫ decliuis ē vall' i medio ad ſyloā ptinꝫ ita fōtē q̄ dulcē vocabāt. firmiſſime āt dō ſalomōis alioꝛūqꝫ i terra regū opa ornata fuit. agrippa eč ptē citatī addiderat ⁊ cinxerat. Exuberās eñ mltitudine paulatī extra menia ſpebat. Noīata ē ps addita noua citas. Oīme āt citatī i giro ſpaciū. xxx. ⁊ trib⁹ ſtadijs finiebať. Et ſi i toto admirabil'. tercius mur⁹ admirabilioꝛ ob excellētiā turrī q̄ ad ſeptētrionē occidētēqꝫ ſurgebat i āgulo. de q̄ ſole orto arabia pſpici poterat ⁊ mare vſqꝫ ad fines hebreoꝝ. Et iuxta eā turrī yppico: ⁊ due q̄s herodes i āntiq̄ muro edificauerat. Mirabil' fuit lapidū magnitudo ex ſecto marmoꝛe cādido ita adūati vt ſingl'e turres ſingl'a ſaxa viderēť. hūs i ſeptētriōali pte aula ꝛgia pſtātiſſima ꝯiūgebatur. Muro alto cincta ac varietate ſaxorū ornata. Multe deniqꝫ portic⁹ p circl'm flexe colūneqꝫ i ſingulis: q̄ īter eas ſb̄ diuo patebāt ſpacia vbi erāt viridaria cū ciſternis eneis. qb⁹ aq̄ effundebať. Pudet dicere h̄ ꝛgia q̄l' fuerat cū flāma ab īteſtinis īſidiatoꝛib⁹ oīa ꝯſumpſit. De excidio tn̄ h⁹ regie vrb̄ īferi⁹ patebit: vrbē aūt ſacrā reddidit mors xpi. Placqꝫ ſac̄ i eo loco videre poſſumus Amnē. ſ. q̄ lot⁹ ē xp̄s. Tēplū ſeu tēpli ruinā i q̄ docuit. loca vbi cū ſūma hūilitate paſſus ē corpe vt nos aī paſſionib⁹ libaret. ſepulcꝛ vbi ſactiſſimū illō corp⁹ ſbſtitit. Et vñ aſcēdit in celū. q̄ ad iudiciū reuerſur⁹ credit. vbi vētī ⁊ fluctib⁹ ipauit vbi deiqꝫ elegit idoctos atꝫ iopes piſcatores. q̄ nō hamis ⁊ rhetib⁹ piſcarēť ipatores ⁊ ꝛges gētiū. vbi cecos illūiauit. leproſos mūdauit. paraliticos erexit. mortuos ſuſcitauit. Multaqꝫ ⁊ alia q̄ lōge pſeq̄ tedioſū eēt. cū ex euāge. nō ſint

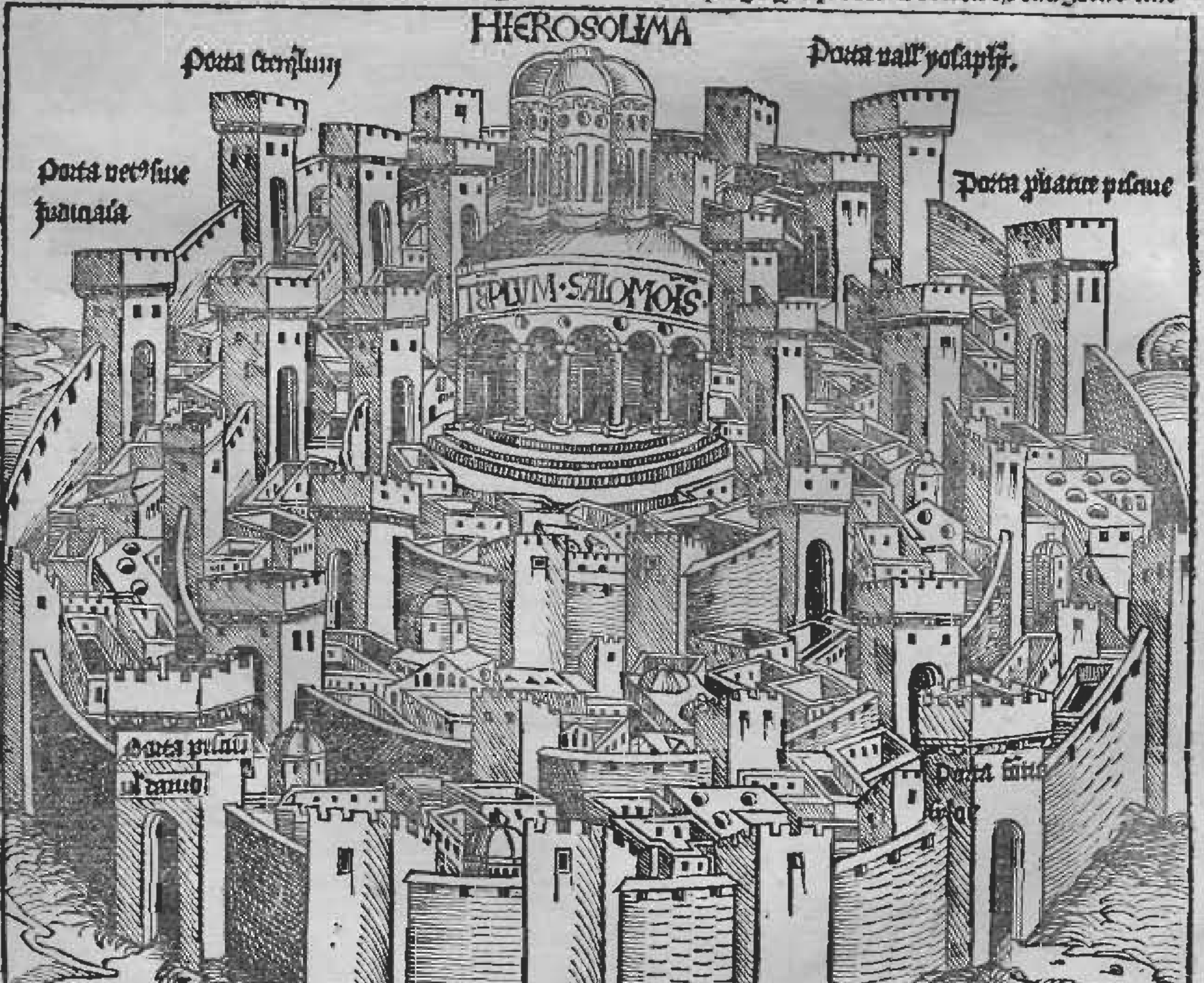

Iſti tres principes Jectan. ſ. Nem-
broth ⁊ Suphena cum ſuis popu-
lis formidantes diluuiũ iterũ poſſe
inundare cõuenerũt in campũ ſennaar: di-
centes adinuicem. Edificemus turrim cui⁹
altitudo ptingat vſq̧ ad celuz ⁊c̃. Gen̄. xi.
Deus autẽ videns ꝙ non ceſſarent a ſtulto
ſuo conſilio confudit coꝝ linguas: ⁊ ita fa-
ctum eſt vt per totum mũdum diſpergeren-
tur.

Jectan frater phaleg de ſem | Nebroth princeps de Cham | Suphena de Japhet

Initium regni Nembroth fuit babi-
lon qui poſt confuſionem linguarũ
ꝓpꝛias adhit. regno relicto filio ſuo be-
lo. Auguſtinus vo dicit eum inde fugatuz:
⁊ ꝙ filij Aſſur regnum illud obtinuerunt vſq̧ ad
annos. 1305.

Cathalog⁹ regum aſſirioꝝ.

Iſte Belus dicitur regnaſſe in obſcuro qꝛ
paruũ dominiũ habuit. Et prim⁹ fuit quẽ
error populi deuz putauit. Vñ diuerſe gẽ-
tes diuerſimode eum appellant. ſ. bell baal. baa-
lim bee phegor beelzebub.

Bel⁹ Prim⁹

Hic oriũtur plura regna. primo ſcitarũ qḋ
licet ſit vetuſtiſſimũ. tamen inter principa-
lia regna non cõputatur. Unde ꝓpter illi-
us ruditatem regio illa barbarica ẽ appellata ma-
gna valde. quia meotidis paludibus incipiẽs in-
ter danubium ⁊ occeanum ſeptẽtrionalem vſq̧ ad
germanamaniã porrigitur. Et eſt prima pars euro-
pẽ gothi vngari ⁊ dani ſunt de hijs. Secũdum re-
gnu maſſitagetaꝝ. Terciũ ſichiomoꝝ de quo var-
ro velut antiquo tempe exorſus peruenit ad athe-
nienſes: deinde ad latinos. Quartum egiptioruz
de quibus in ſequenti folio.

Scḋm Augu. Inter cetera regna duo ſunt
clariora aſſirioꝝ ⁊ romanorum tempib⁹
⁊ locis ordinata ⁊ diſtincta. Illud prius
in oriente aliud in occidente ſurrexit. atq̧ i
fine illius initiũ huius fuit. Secũdus igit
rex aſſirioruz et primus monarcha fuit Ni-
nus qui libidine dominãdi vicinis ſuis bel-
la intulit. quos ꝓpter bellandi imperitiam
cito ſubegit. Totamq̧ aſiam facile obtinu-
it. Et ſic factus eſt primus orientalium mo-
narcha. Hic ciuitatẽ magnã Niniuen. quã
aſſur edificauerat ampliauit. Et ex nomine
ſuo appellauit Niniuen. hic prim⁹ fuit in-
uentor ydolatrie ex eo ꝙ pr̄i ſuo belo mor-
tuo ymaginem in leuimentuz doloris ſui fe-
cit. concedens omnibus reis qui ad eaz cõ-
fugerent ſecuritatẽ. ⁊ ſic adorari cepit. Cu-
ius exemplo ⁊ alij huiuſmodi ymagĩes fe-
cerunt mortuis. quas demones intrantes
dantes reſponſa. diuinos obtinuerunt ho-
nores. huius tandem ydolum Daniel pro-
pheta cum in babiloniam captiuus addu-
ctus fuiſſet cum eius templo ſubuertit.

Nin⁹ rex 2⁹

De Turri Babyl vel Babilonie.

NEmbroth gigas manu fortiſſimus. Noe ꝓauo ſuo vita functo libidine dñandi ſuccēſus apud babilonios imperium vſurpauit. Cuius regni ꝑncipiuꝫ in campo Sennaar incepit. in quo couentionem habuit vir audaciſſimus ⁊ eloquentiſſimꝰ vt homines a dei timore reuocaret eis ꝑſuaſit vt lateres facerent ⁊ igni coquerent ⁊ turrim edificarent excelſam. Cuiꝰ cacumen vſqꝫ ad celum pertingeret tanqꝫ aſcenſuri per eam in celum. Quam cum edificarēt magna eoꝝ ſuperbia ſe cōtra deum erigentes. Edificātium temeritatem dñs hac ſola animaduerſione ꝑcuſſit. vt gentes due ⁊ ſeptuaginta q̄ ibi couenerant: ⁊ deſcenderant ex tribus filijs Noe quibus vna erat lingua totidem linguaruꝫ confuſione ſupinducta. vt alter alterius vocem non intelligeret. Illa conſpiratio ſic diſſoluta eſt: vt ſuper omnem terre faciem ſpargerent̄. In quo loco aūt hec turris Babel ſtetit paucis notum eſt. Ferunt in oriente eſſe ciuitatem Emporiū nobile chaldeorū ꝓpe Eufratē Baldach vocitatam. Ibi incole aiūt non longe ab vrbe videri magnā cōgeriem lapidum ⁊ deuaſtationem. Et ꝓpter rupes ⁊ animalia venenoſa nō patere acceſſum. eam ibi fuiſſe opinantur. Et ab hac ſingula ad eorum ciuitatem e babilonia traducta. Turris autem altitudo M. clxxiiij. paſſuū a Beda fertur habuiſſe. paulatim altioribus in anguſtijs coartata deſcribitur et vocatū ē nomen Babyl. i. confuſio. Cum ibi fuit labiū vniuerſe terre. Et dñs ſuper faciem cūctaꝝ regionū eos diſperſit.

REgnum Scithaꝝ in regione ſeptētrionali Initiū ſumpſit. Ubi primū regnauit Thanaus. a quo ⁊ thanais fluuius: ingenti cognitus fama nomen accepit. Qui in paludem defluit Meotidem. quēqꝫ Niualem appellauit Uirgilius in quarto Georg. Hec itaqꝫ regio ab ipſo thanais diuiditur fluuio. ⁊ vna pars remanet in europa. Altera in aſia protēditur. Que aūt eſt in europa ad Traciam terminatur: ⁊ pauca gignit animalia: ⁊ a flumine remanet illeſa. Que v̇o in aſia ad orientem vergens: diuerſas cōtinet gentes: de quaꝝ moribus dixit iuſtinus in primo Epitho. Cōmuniter aūt omnes Scithice gētes eqtantes deferunt arcus. Qui nō ex aratro: ꝫ ex feris quas venant̄ victitant. Regnū hoc quāqꝫ vetuſtiſſimū ſit: quia barbaꝝ eſt. Inter quatuor regna principalia non cōputatur. Nulli tamē hoim Scthitica gens vnq̄ꝫ ceſſit: imo ⁊ dariū perſarum regem fugauit. Cyrum occidit. Siphirionam alexandri magni ducem deleuit. Ueſoim egiptioꝝ regem cum omni exercitu ⁊ belli apparatu repulit atqꝫ fugauit. Aſiam ter bello ſubegit: ⁊ per annos multos ſibi vectigalem fecit. Ex ſcithis autem multi exierūt: qui res magnas geſſerunt E quibus amaſones primo clariſſime mulieres: que ī bellis clara geſſere facinora. Bactriani ⁊ parthi ab eis deſcenderunt. Attila etiam magnus ⁊ alij ſui qui pannoniam ſubegit: ⁊ aquileyam euertit: ac in germania multas edidit vaſtitates ab illis deſcendit. Zeliorbes hunorū rex qui contra Juſtinianum imperatorē inſurrexit ex ſcithia originem duxit. Ungari Cathelani Gothiqꝫ vniuerſi ex ſcithis emerſere. Dani quoqꝫ ac Turci ex ſcithia ꝓdierunt. Ea quippe natio ex mago Noe nepote ortū habuit. Barbara em̄ gens eſt. Que nec iuſtum aliquid tenet nec rectum: ſerpentes ⁊ ydola colit: multis inuolutis libidinibus.

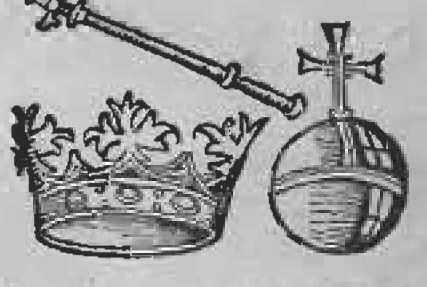

REgnum Aſſirioꝝ in orientis plaga Anno vite Baruch. xxv (Euſebio referente) initiū ſumpſit. Qđ quidem regnum pre ceteris omnibus inſignius fuit. Cum per annos. 1302. a primo rege belo Nēbrothide vſqꝫ ad Sardanapallū vltimū: ſub regibus triginta ſeptem porrectum fuerit. Aſſyria aūt aſie regio fuit: que ab oriente fluuio Euphrate ab occidente noſtro mari ⁊ egipto terminat̄. A ſeptētrione v̇o habet Armeniam ⁊ Capadociam a meridie autem Sinū Arabicum habet. Et hec eſt Syria.

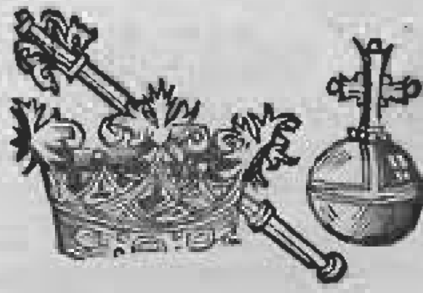

Regnum Amaſonum feminarum tempore Ragau inter Scithas ⁊ Albanos ſumpſiſſe ortū ferūt.
Hee certe femine Scithice fuerunt iuxta fluuium Thanaym primum inhabitantes. Deinde ad lo/
ca iuxta termodonta fluuium deuenerunt. Qui ideo ab aliquibus Amozonius vocatus eſt. Inde
vlterius procedentes magnam Aſie partem ſubegerunt. Fuerunt autem his prime regine belligere Mar-
theſia ⁊ lampedona. que ſe a marte genitas perhibebant. Que ex europa procedentes: magnam aſie par
tem ſubegerūt. vbi Epheſum ⁊ Smirnam atqꝫ alias pleraſqꝫ ciuitates condiderūt. Nec eis cum viris res
erat: niſi veris tempore cum quibus vulgo delectari conſueuerant quouſqꝫ grauidas ſe p̄ſentirēt. A quibꝰ
ſi mares naſci ꝯtingerent: enecabantur. Sin feminas āputatis iuuſtiſqꝫ dexterioribus mānis bellica exer
cebant officia. Unde ⁊ amaſones dicte ſunt. Ab a quod eſt ſine: ⁊ māma: quaſi ſine māma. has expugna-
uit hercules ⁊ bellorophon filius Glauci rex Corinthi. de his vide Juſtinū in primo Epitho. libro. ⁊ dio
dorum Siculum.

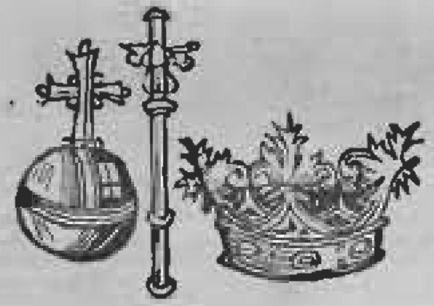

Regnum Egiptiorum tempore Ragau initiū ſumpſiſſe conſtat. In quo teſte Euſebio primū regna
uit Soros. quod quidem crebris ⁊ diuerſis altercationis ſeu tumultibus mutatum fuiſſe legiṁꝰ.
de quo etiam perſepe in ſacris codicibus habetur mentio. Durauitqꝫ vſqꝫ ad auguſtum. ea quippe
Egyptus a Meſram filio Cham habitari primū cepta eſt. Regio ſiquidez affricana. queqꝫ vt nōnullis pla
cet ab egypto Denay fratre id nomen poſtea adepta eſt. Et vt Plinius in quinto naturalis hiſtorie ſcribit
Ab oriēte rubro mari Aſſirieqꝫ cōiungitur. Ab occaſu Cyrenen ⁊ Aphrice reſiduū habet. Et a meridie vſ/
qꝫ in Ethiopiā protenditur. A ſeptētrione vo Egiptiū mare habet. Et cum in ea raro aut nūqꝫ pluat. Nili
inundatione fecundatur vt in deſcriptione nili ſuperius poſitum eſt.

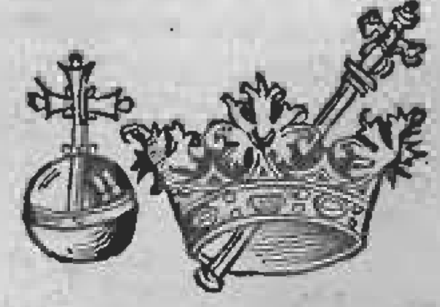

Regnum Sicionorum in Achaia ſeptuageſimo quarto vite Nachor initiū ſumpſiſſe Euſebius re
fert. vbi primus regnauit Egilaeus: a quo Egilaea vocitata eſt. Que poſtea donaa: deinde Achaia
dicta fuit. Cuius maxime clarum oppidum corinthus fuit. Porro regio hec vt teſtatur Plinius in
quarto naturalis hiſtorie refertiſſima eſt oliuetis. Que etiam lichaonia vocata fuit. De huiuſmodi regno
Auguſtinus. xviij. de ciuitate dei dicit. Sycionorum regnum admodum paruū erat. de quo etiam Uarro
velut antiquo tempore exorſus: multa locutus eſt. Peruenit autem aliquando ad Athenienſes. deinde ad
latinos. poſtmodū ad Romanos deniqꝫ ad Turcos. hoc quippe regnum durauit vſqꝫ ad Heli ſacerdotis
tempora ſub regibus quinqꝫ ⁊viginti. Ac duobus ⁊ ſexaginta ſupra octingentos annos. poſt quos ſacer
dotes carnij conſtituti ſunt.

De inſulis in generali. Capi.

Inſule dicte ſunt: eo ꝙ in ſalo .i. mari ſite ſunt. Ex his notiſſime ⁊ maxime ponēde ſunt. Britānia occeani inſula interfuſa mari toto orbe diffuſa. vocabulo ſue gētis cognominata eſt. Hec aduerſa galliaꝝ parte ad ꝓſpectum hiſpanie ſita eſt. Circuitus eiꝰ q̄dragieſocties ſeptuaginta q̄nq̧ milia paſſuū. multa ⁊ mag̃ flumia in ea: fontes calidi: ⁊ metalloꝝ copia larga ⁊ varia. gagates lapis: et Margarite plurime ibi ſunt. Hec etiam dicit̃ cōmunis anglia. Thanathos inſula occeani freto gallico a britānia eſt vario termino ſepata. Tiloe vltima inſula occeani. Tilos indie inſula ē ſm ſolinū. Hec fert palmas oleū ⁊ vineas. hec om̄es terras hoc ſolo miraculo vincit ꝙ quecunq̧ arbor in ea ē nunq̄ caret folio: ibi mons caucaſus qui maximā orbis partem perpetuis iugis penetrat: arbores piperis ibi ad ſimilitudinem iuniperi. Orchades inſule occeani. intra britāniam poſite numero .xxiij. quarū .x. deſerte ſunt ⁊ .xiij. coluntur. Scotia eadem ⁊ hibernia ꝓxima britānie inſula ſpacio terrarum anguſtior ſed ſitu fecundior. Hec ab affrica in boreaꝫ porrigitur: illic nulla anguis. nulla apis. auis rara

Gadis inſula in fine bethice prouincie ſita. q̄ dirimit Europam ab affrica in qua herculis colūne ſunt. Fortunate inſule hoc vocabulo ſignificant omnia ferre bona: quaſi felices ⁊ beate fructuū vbertate vnde ⁊ gentiliū error et ſecularium carmina poetarum propter ſolis fecunditatem eam paradiſum putauerunt. Harum prima dicitur membronia: ſecūda Junona: tertia Capraria. quarta Theode: alia viuaria. hec ſite ſunt in occeano contra leuam mauritanie.

Gorgondes inſule ſunt occeani. Itē Heſpidū inſule criſe ⁊ argire. Taprobana hec oēs inſule occeani. Sunt ⁊ alie inſule que ab helleſponto vſq̧ ad gades in mari magno ſunt cōſtitute. Et primo cyprus inſula a cypro que ē in ea nomē accepit: ip̄a eſt. ⁊ paphon veneri cōſecrata famoſa quondam diuitijs maxime eris. Ibi enim prima inuentio huius metalli fuit et vſus. Creta inſula grecie pars ē ingens cōtra peloponenſem: ibi abſcōditus eſt iupiter ⁊ enutritus. Fuit autem quondam centum vrbibꝰ nobilis: vnde et centopolis dicta eſt. Prima remis ⁊ ſagittis claruit. Prima litteris iura fixit equeſtres turmas prima docuit. ſtudium muſicum ſpondeis ⁊ dactilis in ea ceptū eſt. Capris copioſa: ceruis eget. lupos vulpes ⁊ alia ferarū noxia nuſq̄ gignit ſerpēs nullus: nulla noctua ⁊ ſi inueniatur ſtatim moritur: larga eſt vitibus ⁊ arboribus: diptamus herba ibi naſcit̃. phalangos venenatos gignit. Abidos inſula eſt europe ſuper helleſpōtum poſita. Choos inſula eſt adiacēs prouincie athice in qua ypocrates medicus natus eſt. Et vt varro teſtis ē pma arte lanificij i ornamētū feminaꝝ claruit. Ciclades inſule greci quidaꝫ autumant dictas: eo ꝙ ⁊ ſi ſpacijs longioribus a delo proiecte in orbes tamen circa delon ſite ſunt. Nam orbem ciclon greci dicunt. Quidam vero non ꝙ in orbem digeſte: ſed propter ſcopuloſos qui circa eas ſunt dictas ciclades putāt. Hec in helleſponto inter egeum ⁊ maleum mare conſtitute. Circūdantur etiaꝫ pelago mirtheo. Sunt aūt om̄es nūero quinquaginta tres: metropolis earum rhodus

Delos eſt inſula ī medio cicladuꝫ ſita: ⁊ dicta delos fertur: quia poſt diluuium ogigi tempibꝰ notatur cum orbem multis menſibus nox continua inumbraſſet ante omnes terras radijs ſolis illuminata: ſortitaq̧ ex ea nomē ꝙ prima viſibus manifeſtata fuiſſet. Nam delon greci manifeſtum dicunt. Ip̄a eſt ⁊ ortigia vbi primū viſe ſunt coturnices aues quas greci ortigias vocant. In hac inſula latona enixa eſt appollinē ⁊ dyanā. Delos autem ⁊ ciuitas dicitur ⁊ inſula.

Rhodus prima cicladum eſt. Carpathos eſt vna alia ex cicladibus. Citherea alia eſt ex cicladibus vbi eſt ortavenus. Ycharia ē alia.

Chyon inſula Sira lingua appellatur: eo ꝙ ibi maſtix gignitur. Samo inſula eſt in mari egeo: vbi nata eſt Juno ex qua fuit ſibilla ſamia ⁊ pitagoras ſaniꝰ a quo philoſophie nomen inuentū ē. In hac inſula pmo vaſa fictilia repta dicūt. Sicilia a ſichano rege ſichania dicta eſt deinde a ſiculo ytali fratre ſicilia dicta. Priꝰ āt trinacria dicta ꝑter tria acra .i. promontaria pelorū. pathinū et lylibeuꝫ: h̄ ab ytalia exiguo freto diſcreta eſt: affricū mare proſpectans: terris frugifera: vētis ⁊ ſulphure plena. Vñ ⁊ ibi ethne montis extant incēdia: in cuius freto ſcilla ⁊ caribdis quibus nauigia aut abſorbentur aut colliduntur. Fuit autem patria quondaꝫ ciclopum ⁊ poſtea nutrix tyrannoꝝ: principem vrbium ſiracuſam habet: in ea inſula primū inuenta ē comedia: mare eius corallum gignit ⁊ achatem lapidem flumen achatē dat: omnis ambitus eius clauditur ſtadiorum trium miliū. Eolie inſule ſicilie appellate ſunt ab eolo ypote filio: queꝫ poete finxerunt regem fuiſſe ventorum. Sed vt Varro dicit. rector fuit iſtarum inſulaꝝ et q̄m ex earum nebulis ⁊ fumo futuros predicebat flatꝰ ventoꝝ ab imperitis viſus eſt ventos ſua poteſtate retinuiſſe. Eedem inſule ⁊ vulchane vocantur ꝙ ⁊ ip̄e ſicut ethnas ardeāt. Sunt auteꝫ nouem habentes ꝓpria nomina. quaruꝫ prima lipparis: altera traſia. Sardus herculis filiꝰ cū magna multitudine a lybia profectus ſardiniaꝫ occupauit ⁊ ex ſuo vocabulo inſule nomē dedit. Hec in affrico mari in longitudine milia centuꝫ in latitudie. xl. paſſuū. In ea neq̧ ſerpēs gignitur neq̧ lupꝰ: fontes habet ſardinia calidos infirmis medelam prebentes. furibus cecitates ſi ſacramento dato aquas eius tetigerint. Corſice inſule exordiū incole ligures dederūt appellantes eam ex nomine ducis. Diuiditur auteꝫ a ſardinia. xx. miliū freto cincta ad proſpectū ytalie. Eboſus inſula eſt hyſpanie. Baleares inſule hyſpanie due ſunt. Afroſiades ⁊ Gēmaſides: in hijs primū inuentus eſt vſus fundarū q̄bus lapides emittūtur. multe ⁊ alie ſunt inſule quia inhabitate hic non numerantur.

AMaſonia ē regio. ꝑtim in aſia. ꝑtim ī eu/
ropa q̄ albanie ē vicina. Et ab amazoni/
bus ē vocata. Fuerūt aūt amazones go/
toꝝ qui exierūt de inferiori ſcithia europe vt di/
cit Yſido. li. ix. q̄ maritis ſuis in dolo interfectis
viroꝝ ſuoꝝ arma arripiētes hoſtes virili animo
aggreſſe. de maritoꝝ ſuoꝝ nece ſumpſerūt debi-
tā vltionē. Nā oēm maſculū a ſene vſq3 ad puu/
lū ī ore gladij ꝑimerūt. ⁊ feminas reſeruātes ⁊ ho/
ſtiū ſpolia diripiētes. deinceps ꝑiter ſine maſcu
loꝝ ꝯſortio viuere decreuerūt q̄ duas reginas. ſ.
Marthesiā ⁊ Lampedonā maritoꝝ exēplo (cu3
ſꝑ duo ſolebāt eſſe reges) ſuꝑ ſe ſtatuerūt: q̄rum
vna ꝓcedēs cū exercitu ꝯ̄ hoſtes dimicabat. al/
tera interim rēpublicā3 gubernabat effecte ſunt
aūt tam fortes breui tempore bellatrices ꝙ ma
gnam parte3 aſie fere. C. annis dominio ſuo ſb/
iecerunt. inter ipſas vo nullum penitus maſcu/
lum viuere vel morari ratōne aliqua ꝑmiſerūt.
ex finitimis gētib⁹ maritos ſobolis gratia ele-
gerunt: ad quos ſtatutis tempibus accedentes
prolem conceperunt. Sed tpe completo ad ꝯce
ptionis officium inſtituto: maritos a ſe recedere
et alias manſiones querere coegerūt. maſculos
autē filios vel emactabant vel debito tempe pri
bus tranſmittebant: filias vo ſibi reſeruantes
eas ad ſagittandum ⁊ venandum informabāt:
et ne in ſagittarum ictibus mamillarum groſſi-
cie impedirētur eis in. vij. vt dr̄ anno mamillas
dextras exurebāt. ⁊ ideo amaſones ſunt dicte. ſ.
ſine māma vt dicit Yſidorus libro. ix. has vni/
māmas antiquitus multi vocauerūt. Quarum
feritatem domuit vt dicitur p̄mo hercules: dein/
de achilles. Sed hoc potius fuit per amicitiam
q̄3 per vires: ſicut in geſtis grecorum ⁊ Amaſo-
num continetur. Dicit autem Yſidor⁹ ꝙ per ale/
xandrum magnum amaſones vſq3 ad interniti/
onem penitus ſunt delete. Sed hiſtoria alexan/
dri hec non dicit. immo dicitur amaſonum regi
na alexandro poſtulanti tributa per nuncios re/
ſcripſiſſe. de tua prudentia eſt mirandum ꝙ cu3
feminis confligere ſtatuiſti. quare ſi fauente no/
bis fortuna ſuccūbere te cōtingat: merito es cō/
fuſus cum a mulieribus ſis deuictus. ꝙ ſi iratis
nobis dijs nos deuiceris parum tibi poterit ce-
dere ad honorem. quia de mulierculis triūpha-
ſti. ſuper cuius reſponſo ad ammiratōem duct⁹
rex generoſus. dixit: decens fore nō per gladiu3
⁊ furorem mulieres vincere: ſed potius ꝑ amo-
rem. propter qđ libertatem eis conceſſit ⁊ ipſas
non violentia ſed poti⁹ amicicia ſuo imperio ſb
iugauit. De eorum regno ſcriptum eſt in folio p̄
cedenti.

Amaſones

NObilitas circa hec tempa fert introdu
cta. Et nota φ pluribus de cauſis nobi
litas iſtituta fuit. Prima fuit neceſſitas
Creſcente eñi humano genere: cū homines ad
malū proni eſſent. oportuit ꝓhibere inſult⁹ pra
uoꝝ aduerſus bonos. ꝛ ideo eligebaẜ aliq̄s vir
bonus iuſtioꝛ ceteris atq̧ prudentioꝛ. q̄ coītati
ꝯſideret: v̄tuoſos ꝓmoueret. mediocres defen-
deret ꝛ malos coerceret. Hinc dictus ē nobilis
quaſi p̄ alijs in v̄tutibus notabilis. Vñ Hiero.
Nihil aliud video in nobilitate appetendū. niſi
φ nobiles q̄dam neceſſitate cōſtringātur: ne ab
antiq̄rū probitate degenerēt. Secūda cauſa fuit
diſcolia plebiū: q̄ rectū iudiciū ignorabat. licet
tñ inter ſe pacate viuerent. Nam adeo ebetes fu
erūt: φ nihil magnipēdere valuerūt. niſi qđ vul
gari opinione celebrabaẜ. Vñ expediebat pro
ipaꝝ pace cōſeruanda: vt ex natalibus nobiliū
principes haberent. Tercia cauſa ꝓceſſit ex for-
titudine aliq̄ ſingulari. Nōnūq̧ eñi cōmūitates
grauate ob incurſus hoſtiles tale edictū ſanxerūt
vt q̄cūq̧ patriā a talibus liberaret. Ius nobili-
tatis ꝓ ſe ꝛ heredibus ſuis ꝑpetuo obtineret. H
mō plures nobilitati legūtur. Quarta cauſa ex
abundantia diuitiaꝝ ſumitur. Aliqñ eñi popu-
lares nimia penuria victualiū attenuati tradide
rūt ſe ꝛ ſua alicui diuitiẜ vt hoc pacto malū ino-
pie temperarēt: et eū deinceps velut nobilem et
dñm recognoſcerēt. Inueniūtur etiā q̄dam no-
bilitates ꝑ diuinū oraculū inſtitute licet pauce.
q̄rum aliq̄ ꝑmanſerūt: vt in dauid: aliq̄ cito deſe
cerūt vt ſaul. ꝛ ieroboam: ꝛ quorūdā alioꝝ. plu
rime quoq̧ legūtur nobilitates ꝑ violentiā et ty
rannidē introducte: q̄rū ſimiliter aliq̄ ſtatim de-
ſtructe ꝛ penitus delete fuerūt. aliq̄ ſtabiles per
manſerūt. Et nota φ ẜm veteres hiſtorias raro
aut nūq̧ in paganiſmo nobiliū ſtirpes ꝑpetua-
te fuerunt ꝓpter ſuꝑbiam ꝛ tyrannidem. Multe
etiā apud xpianos: ꝓpter eandem cauſam delete
ſunt. ẜm illud Eccī. x. Sedes ducū ſuperboꝝ de
ſtruxit dñs. ꝛ ſedere fecit mites ꝓ eis. Item no
ta φ nemo vnq̧ nobilitatē odio habuit: qꝛ ē bo
nū per ſe appetibile. ſicut virtus aut religio. ſed
multi ſancti eā fugerūt ob grāde ꝑiculū qđ in ea
latet: ꝓpter difficultatē maximā ipſi ānexā. Hoc
ſatis ī ſancto ꝓpha dauid apparuit. quē ipſe met
deus tam peculiariter elegit. Relinq̄tur ḡ. φ vix
pauciſſimi ad tātam ſblimitatē ydonei fuerunt.

NInivem ſiue Nibiſin triū dieꝝ itinere ciuitatē grādē cōdidit Ninus rex aſſirioꝝ p̄re eius belo mor
te ſublato (vt ante patuit) ꝛ regni caput conſtituit. in qua dyademate ſuſcepto duxit totā vitā inqui
etam. veterē ꝛ quaſi auitū gentiū morē noua imperij cupiditate mutauit inferens bella finitimis ꝛ
rudis adhuc ad reſiſtendū populos ſuꝑauit: ꝛ ad libie finē vſq̧ ꝑuenit. Ninus igitur magnitudine queſite
dñationis cōtinua poſſeſſione firmauit. Domitis igitur ꝓximis acceſſione viriū fortioꝛ ad alios tranſiret:
ꝛ ꝓxima queq̧ victoria inſtrumentū ſeq̄ntis eſſet: totius orientis populos ſubegit. Poſtremo illi bellū cū
zoroaſte rege Bactrianoꝝ fuit. q̄ primus artes magicas inueniſſe ꝛ ſideꝝ motus diligētiſſime ſpectaſſe (vt
plenius de eo patebit) q̄ occiſo ꝛ ipſe deceſſit relicto impubere Nino ꝛ vxore ſemiramide. Ad hanc magnā ci
uitatem miſſus fuit Jonas ꝓpha. quē hebrei virū ſanctū nomināt. Is cū videret pctōres ciuitatis Niniue
dei miſericordiā ſua ꝓphetia cōſecutores. ne videreẜ falſo p̄dicare ad denūciandū eiuſdē ciuitatis interitum
ire omnino recuſabat ideo a ꝯſpectu dei ſe fugere poſſe putauit. ꝓpter qđ ī mare demerſus a ceto deglutit⁹ ē.

IDolatrie ſcelus execrandū qđ fuit oīs mali principiū his temꝑib⁹ initiū ſumpſit. Tribus maxime
de cauſis. vt ex veteꝝ monumētis colligere poſſumus homīes ad ydoloꝝ cultum allecti affectiōe. ſ.
timore adulatione ꝛ artificū diligentia circa ſculpturas.

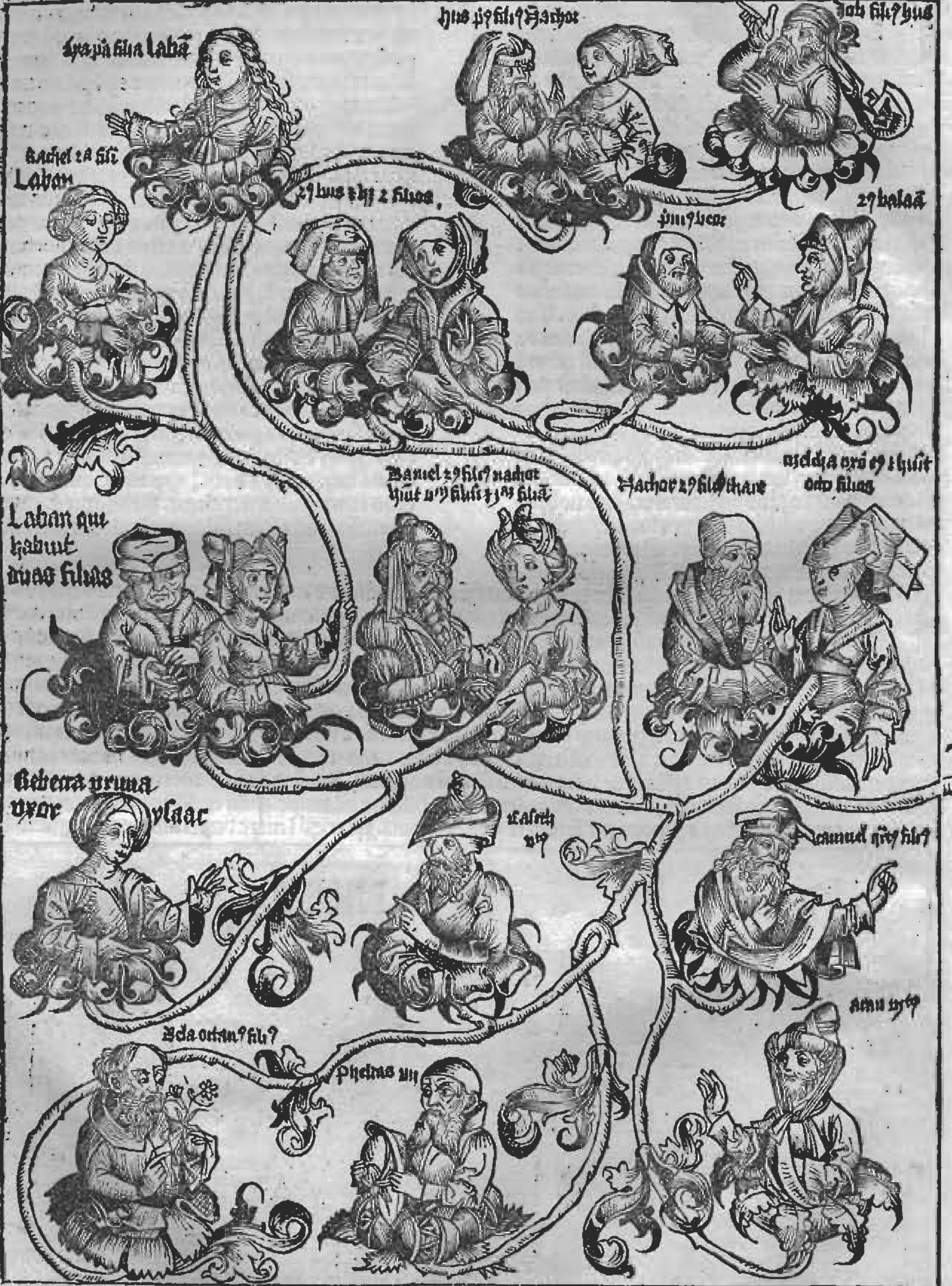

Nachor vo octo de melcha genuit filios e quibus batuel tercius fuit q genuit rebeccam filiã et laban filiū. Iſte nachaor ſcdus filius thare. vxor eius melcha. Hus prim⁹ fili⁹ nachor. Job fili⁹ hus. Hus ſcds fili⁹ nachor habuitq duos filios videlicet beor prim⁹. balaaz ſcdus. Batuel terci⁹ filius nachor filiū habuit vnū laban & vnā filiā rebeccā. ſ. Laban filius batuel duas habuit filias q̄s poſt ſeruitiū. 14. ānoꝝ iacob filio rebecce ſororis ſue in vxores tradidit. Lya pria filia laban primaq vxor iacob lippa oculis genuit ſex filios & vnā filiā. Scda filia laban rachel vxor iacob. diu ſterilis tandē genuit duos filios & mortua in partu. ſepelitur ꝓpe bethleē. Rebecca vxor yſaac. Iſtā rebeccā duxit yſaac filius abrahā in vxorem quā helieſer ſeruus abraham abduxit de aram meſopotamie in terrā chanaan. qua annuente inoleuit vt deſponſanda prius requiratur de cōſenſu. Camuel quartus fili⁹ nachor. Caſeth quintus filius. Aran ſextus filius. Pheldas ſeptimus filius. Bela octauus filius.

Saruch filius ragau nat⁹ ē āno mūdi. 2905. vixit autē ānis. 230. et mortuus eſt.

Nachor fi. ſaruch nat⁹ ē an. mōi. 3035. anni vite ei⁹. i 48. ꝛ defunctus.

Thare fi. nachor nat⁹ ē āno mōi. 3114. ꝛ habuit. iiij. filios. vixit añ. 205. genuit aūt abrahā nachor et arā. Arā. 3⁹. fi. thare hūit vnū fi. ꝛ duas fi. ſarai vx. abrahe. melcha vx. nachor. loth fili⁹ Arā hūit duos fi. ſ. moab. i. pr̄ moabitaꝝ anō 2⁹ pr̄ amoitarū

ARam cū genuiſſet Loth filiū vnicū ꝛ ſarai ꝛ melchā filias inter chaldeos mortu⁹ ē ī citate caldeoꝝ q̄ dr̄ hur Ei⁹ aūt filias frēs ſui duxerūt vxores. nachor. ſ. melcham ꝛ abrahā ſaray. porro thare dū terrā caldeoꝝ odio hūiſſꝫ ꝓpter ydola q̄ apd̄ eos ī ꝑcio hēbāt q꞉ ignē adorabāt. et ꝓpter luctū Arā filij ſui migꝰuit cū ſuis in charā meſopotamie citatē: vbi ꝛ demū mortu⁹ ē: cū vixiſſet ānis. cc. v. iā em̄ hoīs vita decreſcere incipiebat. Et paulatim dies eius fiebāt breuiores vſqꝫ ad generatōz moyſi.

SOdoma ꝛ Gomorra atqꝫ ciuitates alie ob nephariū pcti vindictā a dño ꝑhibent ſucceſe. ſolo loth cū duab⁹ filiab⁹ ac vxore liberato. cū oīb⁹ aduētantib⁹ cōtumeliā faciebāt. Jō de⁹ vniuerſam regionē ſimul exterminare fecit. Cū em̄ abrahā eēt nonagintanouē ānoꝝ accepit legē circūciſiōis recepit etiam repromiſſionē de yſaac naſcituro. Eodē q꞉ tpe venietib⁹ ſero duob⁹ āgelis vſus ſodomā. loth ꝑhūan⁹ atqꝫ benign⁹ ſedēs in forib⁹ ciuitatꝭ ad inuitādū paupes. qb⁹ viſis occurrit rogās ꝛ cogēs eos vt declinarēt in domū ſuaꝫ cū ſero eſſet. Qui ingreſſi domū ei⁹. oīs pplus ſodomorū circūdederūt domū loth dicētes vt ꝓduceret eis illos iuuenes intēdētes abuti eis. loth aūt obtulit eis duas filias ſuas ꝟgines ad vtēdū eis ne illis iuuenib⁹ hoſpitio receptis talē iniuriā facerēt. Qui nolētes audire. ſ ꝗſi rūpētes oſtiū. ſ angeli introduxerūt loth in domū. ꝛ illos oēs ꝑcuſſerūt cecitate. vt oſtiū inuenire nō poſſent. ꝑdixeruntqꝫ angeli ſ̄uerſionē ſodome fiendā. Et cū nūciaſſet ſ loth generꝭ ſuis cōtēpſerūt. demū duxerunt angeli loth vxorē et duas filias ei⁹ de ciuitate. ꝑcipiētes vt ī mōtē ſe ſaluas facerēt. nec retro aſpicerēt. ꝑgētib⁹ aūt cū vxor reſpexiſſet retro ꝯ angeloꝝ ꝑceptū ꝛ citatꝭ curā hr̄e videret vſa fuit ī ſtatuā ſalis. Pluitqꝫ deſup ſodomā ꝛ gomorrā ꝛ alias citates ignē ꝛ ſulphur deinde ſ̄uerſe ſunt ꝛ vſa ē regio ī lacū ſalſum ꝛ ſterilē q̄ dr̄ mare mortuū. Aſcēdētē aūt ī mōtē ꝛ ibi manentē loth. inebriauerūt filie prēm ſuū. ꝛ maior cū eo ſe ebrioſe cōmiſcēs ꝯcepit ex eo ꝛ pepit moab filiū. Minor idē faciēs ꝯcepit ex eo. ꝛ peperit filiū quē vocauit Amon. a qb⁹ amonite ꝛ moabite. hee gētes in valle Syrie habitauerūt.

Tercia igitur etas incipit in Abrahe natiuitate ꝛ durat vſqꝫ ad dauid ſm heb. 940. ānis. ſ ſm. lxx. interp̄. dcccc. xli. Ubi etiā patriarchaꝝ nr̄oꝝ q̄ veꝝ deū coluerūt hiſtoria incipit. abrahā itaqꝫ pater multitudinis gentiū ex thare in hur caldeoꝝ naſcit̄. anno mūdi ſm hebre. 2453. ſm. lxx. interp̄tes 3184. Uir prudēs ꝛ reꝝ diuinaꝝ hūanarūqꝫ eruditiſſim⁹ primus deū cūctarū creatorē p̄nūcians. ꝓpter qđ caldei ī eū ſurgētes e caldea migrare coegerūt. Qui abrahā educt⁹ a p̄re ſuo thare de hur caldeoꝝ venerat ī aram. ibiqꝫ habitāti p̄cepit ei dn̄s dicēs. Egredere de terra tua ꝛ de cognatōe tua ꝛ de domo p̄ris tui. ꝛ veni in terrā quā mōſtrauero tibi. Poſtq̄ꝫ Abrahā rediſſet de occiſione qnqꝫ regū aſſirioꝝ q̄ ceperāt Loth. occurrit ei melchiſedech rex ſalē q̄ erat ſacerdos dei ſummi offerēs panē ꝛ vinū. cui Abrahā dedit decimas oīm ſpolioꝝ bn̄dixit abrahe q̄ tradiderat ei inimicos. Hūc melchiſedech dicūt hebrei fuiſſe Sem filiū Noe. p̄mogenitū ꝛ vixiſſe vſqꝫ ad tp̄a abrahe. tūc apparuit abrahe de⁹ ꝛ p̄miſit ei filiū quē m̄tiplicaret ſicut ſtellas celi.

Saray prima vxor abrahe diu ſterilis tandē gr̄a diuina fecūdata parit yſaac nonagenaria mulier ſctā. Cethura ſcđa vxor abrahe ꝛ hūit. vi. filios ſapiā ornatos ꝛ induſtria. hāc duxit abrahā poſt mortem ſare. noīa filioꝝ. zamrā. iectā. medan. madiā. ieſboth ꝛ Sue. Agar cōcubina abrahe. Yſmahel mulier ei⁹ egiptia genuit duos filios. Iſte yſmahel fili⁹ abrahe quē pepit agar egiptia ancilla ſare. a q̄ yſmaheliţaꝝ genus. q̄ poſtea agareni poſtremo ſaraceni dicti ſunt: eiect⁹ ē de domo p̄ria cum m̄re. quia ludebat

Linea Chriſti

Abraham

ABrahā ſuffocato in hur caldeoꝝ arā fratre ſuo in igne. quia ignē colere noluit. Cū ꝛ ipſe ꝓiectus fuiſſet in ignē a deo liberatus ē. Adoptauit autē loth filiū fratris ſui arā in filiū. filiā quoqꝫ eiuſdē fratris ſui nōie ſaray accepit vxorē. deinde cū thare p̄re ſuo nachoreqꝫ fratre ſuo ꝛ familia araꝫ pegrinatus ē de chaldea in arā meſopotanie. demū mortuo p̄re ſuo thare. cū eſſet. 75. annoꝝ. cū loth ꝛ ſaray ꝛ omni familia ꝛ ſubſtātia ſua precepto dn̄i pegrinatus ē in terrā chanaā. Et habitauit in ſichen vbi ei dn̄s apparuit dicēs. Semi tuo dabo terrā hanc. Et deinde venit penthapolim vbi nūc ē mare mortuū. Inde veniens habitauit in damaſco. Facta aūt fame recedēs venit in egiptū a quo rediens habitauit in cōualle mambre iuxta hebron. cui demū in ſomno dn̄s apparēs dixit. ꝙ ſemē ſuū pegrinū eſſet in terra egipti annis. 450. Et ꝙ quarta generatōe redire deberet in terrā chanaan. cū autē eſſet. 99. annoꝝ facta fuit ei de terra chanaan repromiſſio. Et ꝙ reges egreſſuri eſſent de eo ſuſcepto circūciſionis etiam precepto circūcidit ſe ꝛ yſmahelē filiū ſuū. omnēqꝫ domū ſuā ꝛ familiaꝫ. Anno mundi 3184.

Memphis vel Chayrum

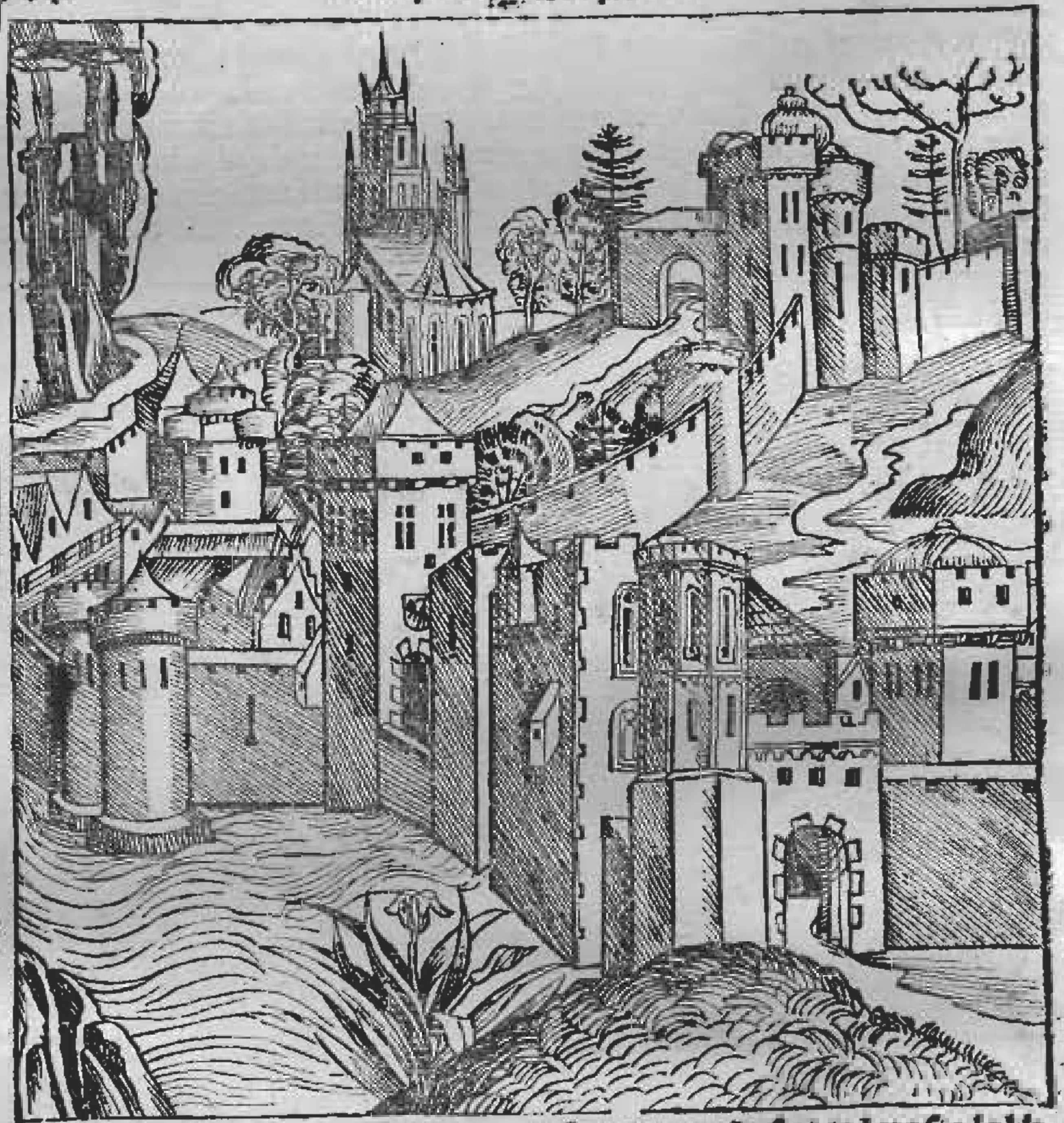

Memphis nūc Chayrū dicta regia Egiptioꝝ quā teſte diodoro ſiculo lib. hiſtoꝝ. ſcdo Ogelous rex egipti cōdidit. Et a filia ei⁹ memphis denoīata. Ambit⁹ ſtadioꝝ centū et quinquaginta vrbeꝫ oīm egipti preclariſſimā opportuniori totius eius ore loco vbi nilus ſciſſus in plures ptes efficit formaꝫ delte. Quo fit vt tanqꝫ in nili clauſtro poſita aditum prebeat prohibeatqꝫ ad ſuperiora loca nauigātibus. Et ad cohibendā aquarum inundationem verſus notum aggeres ingentes oppoſuit. Et a partibus ceteris vndiqꝫ effoſus eſt lacus ingens ac profundus qui vrbem efficit munitiſſimaꝫ. Unde ꝛ poſteri reges fere omnes relictis thebis ꝛ regiam habitationem in ea edificaruut. Et babiloniam egipti atqꝫ chayrum vocauerūt. Apud Memphim olim colebat Oſiris qui cum phrones auo in argiuoꝝ regno ſuccederet Ipſe maioris glorie cupidine captus ad egiptios tranſfretauit. Quos cum ſuo ſubmiſiſſet imperio Iſidem matrimonio ſibi copulauit Is cum rudes eius loci homines multas res ꝛ homini quam maxime conuenientes edoceret. diuinos ab illis eſt adeptus honores. ꝛ cum vt deum adorare ceperūt. ꝛ cōmutato nomine apim illam vocauerūt hoc eſt boueꝫ: Sic eīn bos eoꝝ lingua apis vocatur. Nam teſte Solino in collectaneis ꝛ Pli-

an yſaac. i. irritabat eū ad ydolatriā ꝛ ad oīem ymaginū q̄s faciebat de luto. qd̄ vidēs ſara dicebat eīj ce āncillā ꝛ filiū ei⁹. Cū natus eēt yſmahel quē p̄r in xiij. āno circūcidi voluit illū ſara tāqꝫ ꝓpriū filiū diligebat: ſꝫ yſaac ſibi nato ab ei⁹ amore declinauit. Suaſitqꝫ abrahe vt i aliā regionē trāſmitteret. q cuꝫ ad etatē pueniſſꝫ. mr̄ ei vxorē egiptiā cōiūxit. Ex q filios ꝓcreauit. q oēꝫ terrā ab eufrate ad mare rubrū poſitā vſqꝫ tenuerūt.

nio. Si bos inſignis ex improuiſo illis apparet eum certo tempore detinēt ⁊ adorant. Et (vt nōnulli ferūt) per annū illum detinere conſueuerūt. Alij per decennium dixere. deinde referētibus prefatis auctoribus ſtatuto die ſacerdotes illum in ſacro fonte ſubmergerunt. mox alter nec ſine publico luctu queritur. Nam donec illum inuenerint inſtar yſidis merent. Sed non diu queritur. quem cōpertū centū antiſtites memphim cum puerorum gregibus populoqꝫ. ⁊ omni muſicoꝝ genere proſequūtur. qui ad motum ⁊ ſtationem apis egiptij delubra quibus ſuccedit aut incubat. dant omnia manifeſtātia de futuris. Prope Memphim decurrit Nilus fluuius egipti ex maioribus totius orbis. Et immenſa aquarum mole ſingulis annis ſole exiſtēte in cancro totam egiptum exundat. Et Virgil. ait. Diuerſa ruens ſeptē diſcurrit in ora. vſqꝫ coloratis amnis deuexus ab indis id eſt nigris ethiopibus. Memphis nūc vrbs ſaracenorum preſtantiſſima eſt populoſiſſimaqꝫ bonis plurib' refertiſſima. Et in caſtro ſpacioſo potentiſſimus Soldanus reſidet. Diuiſa ē aūt in duas partes. Quarum vna babilonia noua. Alia chayrum dicitur. In qua olim Pharao rex egipti habitabat. Et ad eā glorioſa virgo maria cū puero Jeſu ⁊ Joſeph peruenit. precipue ad ortum balſami q̄ in his finibus celebris habetur. Ad eam etiā docti viri acceſſerūt Pithagoras ⁊ Plato ⁊c̄. vt memphiticos audirēt vates. Piramides quoqꝫ ingentes hec regio habet ⁊ varia memorabilia que diffuſe apud pleroſqꝫ ſcribuntur.

In Nonageſimonono etatis abrahe āno apparuit ei deus ⁊ ꝓmiſit ꝙ filius de ſara vxore naſcereť quē yſaac vocari iuſſit. Cūqꝫ yſaac q̄nqꝫ ⁊. xx. eſſet annoꝝ volēs deus abrahe obedientiā probare: ipm̄ filiū ſibi imolari precepit. Qui repente dei iuſſa adimplere ſtuduit. Et cū ad cedem filij pariter ⁊ ad altare acceſſiſſet. deus cognita hoīs obediētia clamauit. abrahā ne extēdas manū in puerū. nūc cognoui ꝙ timeas dominū. Et cōfeſtim arietē ex iprouiſo vepib' inherētē ad ſacrificiū ꝓtulit. Cū abrahā obediſſet dn̄o in ymolatione filij ſui yſaac. facta eſt ad eū dulcis illa repromiſſio de chriſto dicente ſibi deo. In ſemine tuo benedicentur omnes gentes. quia obediſti voci mee.

Zoroaſtes

ZOroaſtes ph̄s vt ſcribit Iſi. Ethi. li. viij. ca. viij. Rex Bractianoꝝ fuit quē Ninus aſſirioꝝ rex bello interfecit. ⁊ libros exuri mādauit. de iſto ſcribit ſolinus in li. de memorabilib' mūdi. naſcentiū vox prima vagitus eſt. leticie eī ſenſus differtur in. lxij. diem. Itaqꝫ vnū nouimus eodē die riſiſſe qua erat natus. ſ. zoroaſtem. Hic primus magorum extitit de quo Areſtotiles ait. ꝙ vicies centum milia verſuū ab ipo condita indicijs voluminū eius declarantur. Hanc autem magicam artē poſt multa ſecula democritus ampliauit. Claruit aūt zoroaſtes tempore thare p̄ris Abrahe.

TReueris Gallie belgice caput. Ciuitas
antiquiſſima ante xp̄i aduentuꝫ.1947.
temꝑibus abrahe a trebeta Nini aſſiri-
orum regis germano a Semiramide regina ex
aſſiria pulſo in germanie cōfinibus conſtrui ce-
pta fuit. Nino quippe magno mortuo impube
re filio derelicto Semiramis vxore priuigni tre
bete ſuſpicione ducta eidem inſidias parare ce-
pit. quā ob cauſam trebeta (etiā non laceſſitus)
e regno cū magno aſſiriorꝫ agmine ſeceſſit. Qui
poſt multos errores: multoſqꝫ viarū amfractus
in belgiam galliarū prouinciā tandeꝫ peruenit.
Et haud longe a Rheno flumine loco feraciſſi-
mo cōſidens ibidē etiā loco natura munito vr-
bis huius fundamēta iecit. Et a ſe treuerim no
minauit. deinde iulius ceſar cū vniuerſam ꝓuin
ciā (traiecto rheno flumine) ſbiecit. Et vicecōſu-
lem ⁊ q̄ſtorē dedit. Qui vſqꝫ ad impij inclinatō
nem ibideꝫ pſtiterūt. Eā quippe treuerēſis ciui-
tas ſemꝑ opulētiſſima fuit. Et inter q̄nqꝫ belge
prouincie ciuitates principatū dignitatis ⁊ an-
tiq̄tatis obtinuit. Eius archiep̄us e ſeptē electo
ribus imꝑatoris dignior habitus ē. Hec florē-
tiſſima ciuitas q̄ꝫ opibus deniqꝫ cōfertiſſima fu
it. eius ruine clare oſtēdunt. Monſtrat ibi pal-
latium miri operꝫ qđ ad inſtar babilonici muri
excocto latere factum: tāte firmitatis hodie ma-
net. vt non ſolū hoſtem non metuat. verū nulla
operꝫ arte frangi queat. Huius quoqꝫ vrbis ci-
ues nūc moribus ⁊ ornatu legibuſqꝫ ob merca-
torum eo aduentantiū frequentiā et familiarita
tem admodū culti ⁊ humani referūtur. Qui ob
germanie vicinitateꝫ germanica vtūtur lingua.
Et ab eiſdem cultu ⁊ exercitu ⁊ quadā in bellis
ferocitate nō multū differūt. Nam inter gallos
ſingularis virtutis hn̄tur: ⁊ equitatu ⁊ pedita-
tu plurimū valere exiſtimātur. Porta quoqꝫ ibi
oſtenditur q̄ ex incredibili lapidū magnitudine
ferro iunctorū cōpacta in ſuꝑficie ſua. corpa be-
ati Simeonis ac venerabilis p̄ſulis Popionis
in eccleſia ab eodē ep̄o facta fouere cernitur. Ea
ſane ciuitas a Valerio ep̄o beati petri diſcipulo
primo xp̄i euangeliū ſuſcepit. inde a beato pau
lino eiuſdē ep̄o viro ſctiſſimo illuſtrata fuit. qui
⁊ a cōſtantio impatore ob catholicā fideꝫ exilio
relegatus ⁊ vſqꝫ ad mortē. etiā extra xp̄ianū no
men mutādo exilio fatigatus. Ad vltimū apud
phriſiā defunctus beate paſſionis coronā a do-
mino ꝑcepit. Ibi etiaꝫ floruit maximus ep̄us a
quo athanaſius antiſtes ꝑſecutionē cōſtantij i-
peratoris fugiēs honorifice ſuſceptus ē. Habu
it quoqꝫ hec ciuitas Nicenū ep̄um totius ſancti
tatis virū ⁊ alios multos. Extant in ea aliq̄ an-
tiquitatis inſignia. E q̄bus nr̄is tꝑibus inſcul-
ptū lapide hoc epigrāma reptū eſt. Nini ſemira
mis q̄ tanto cōiuge felix. Plurima poſſedit ſed
plura prioribus addit. Nō cōtenta ſuis nec to-
tis finibꝰ orbis. Expulit e patrio priuignū tre-
betā regno. inſignem ꝓfugus noſtram qui con
didit vrbem.

Damaſcus Aſſirie vrbs primaria. Et vt
dicūt metropolis oīm ferme vrbiū aſie
vetuſtiſſima eē videt. Quā abrahe ſer
uos fundaſſe ſacre tradūt lr̄e. Eſtq̄ campeſtris
agrū hn̄s natura ſoli ſterilē ac aridū: niſi quate-
nus aq̄ irrigent ſupne fiſtulis cuniculiſq̄ ſubdu
cte. Quaꝝ humor terrā reddit oīm fertilē: ⁊ cō-
ſitōnibus p̄ſtantiſſimā puuiſq̄ amnis in regiōe
vnicus ꝓximis menibus delabens parua ab il-
lis dirimitur terre lingula cōſitōibus oīm in or
be p̄cioſiſſimis contecta. Hec inſignis ciuitas
damaſcenoꝝ itinere ſex dieꝝ ab hierl̄m diſtat in
q̄ ſanctus paulus baptiſmū ſuſcepit. Et ꝓpe eū
locus extat vbi eū circūfulſit lux de celo cū vocē
de celo audiuit. Saule q̄d me pſeq̄ris. Qui poſt
baptiſmū in ſinagogis p̄dicabat xp̄m. ob īſidi-
as iudeoꝝ e damaſco noctu in ſporta p murū de
miſſus fuit: vbi ⁊ domus ananie a q̄ baptiſmuꝫ
accepit hodie viſitur. Hec vrbs plures calami-
tates ꝑpeſſa. poſtremo cū Conradus romanoꝝ
rex ducende in aſiam expeditionis mun⁹ aſſum
pſit. Jtaq̄ ducturi in damaſcum tres xp̄iani re-
ges cardinalē quoq̄ legatū. ⁊ ſimul p̄triarcham
hieroſolimitanū: multos quoq̄ ep̄os expeditō
ni intereſſe curauerāt. Jn qua cum noſtri princi
pes prudenti ꝯſilio caſtra firmaſſent. Et ſi vrbs
menibus altiſſimis denſiſſimiſq̄ munita virib⁹
capi nequeuiſſet: in poteſtatē breui vētura erat.
q̄ aquatione fluminis prohibiti damaſceni. iu
menta intus equitantiūq̄ q̄ preſidio inerāt ale-
re nō potuiſſent fontibus q̄ in vrbe erant: ingē-
ti populo difficilime ſuffecturis. Cū tamen ſibi
timendū ciues ſcirēt. ne ſucciſis cuniculoꝝ mea-
tibus: q̄d haud quaquā operoſum nimis fore i
telligebāt. Et ipi fontes in vrbe areſcerēt. Sub
ripuit ꝟo de tanta vrbe victoriā aſſirij hominis
dolus: cū Balduino regi ad eā diem fidū a quo
ductus fuerat damaſceni pecunia corruperunt.
Jſq̄ regibus ſuaſit: vt caſtris ad aliam vrbis p
tem mutatis: menia vires ſuas fruſtrā ita oppu
gnant. damaſceni irruptione facta fluuio potiti
munitōnibus additis in ſuam poteſtatē firma-
to. noſtros aquatione ꝓhibuerūt. q̄dq̄ par fuit
ex eo facto incōmodū: ab annona in caſtris bre
ui laboratū ē. q̄ niſi ab amnis ripa poterat ipor
tari. Soluta obſidione cū tantus exercitus re i-
fecta ad Jopem rediſſet Conradus luduicuſq̄
reges comunitos male habitoſq̄ exercit⁹ ſuos
in europam reducentes ad ꝓpria ſunt reuerſi. cū
erat annus ſalutis ſecūdus ⁊ quinquageſimus
ſupra decies centenum.

Damaſcus

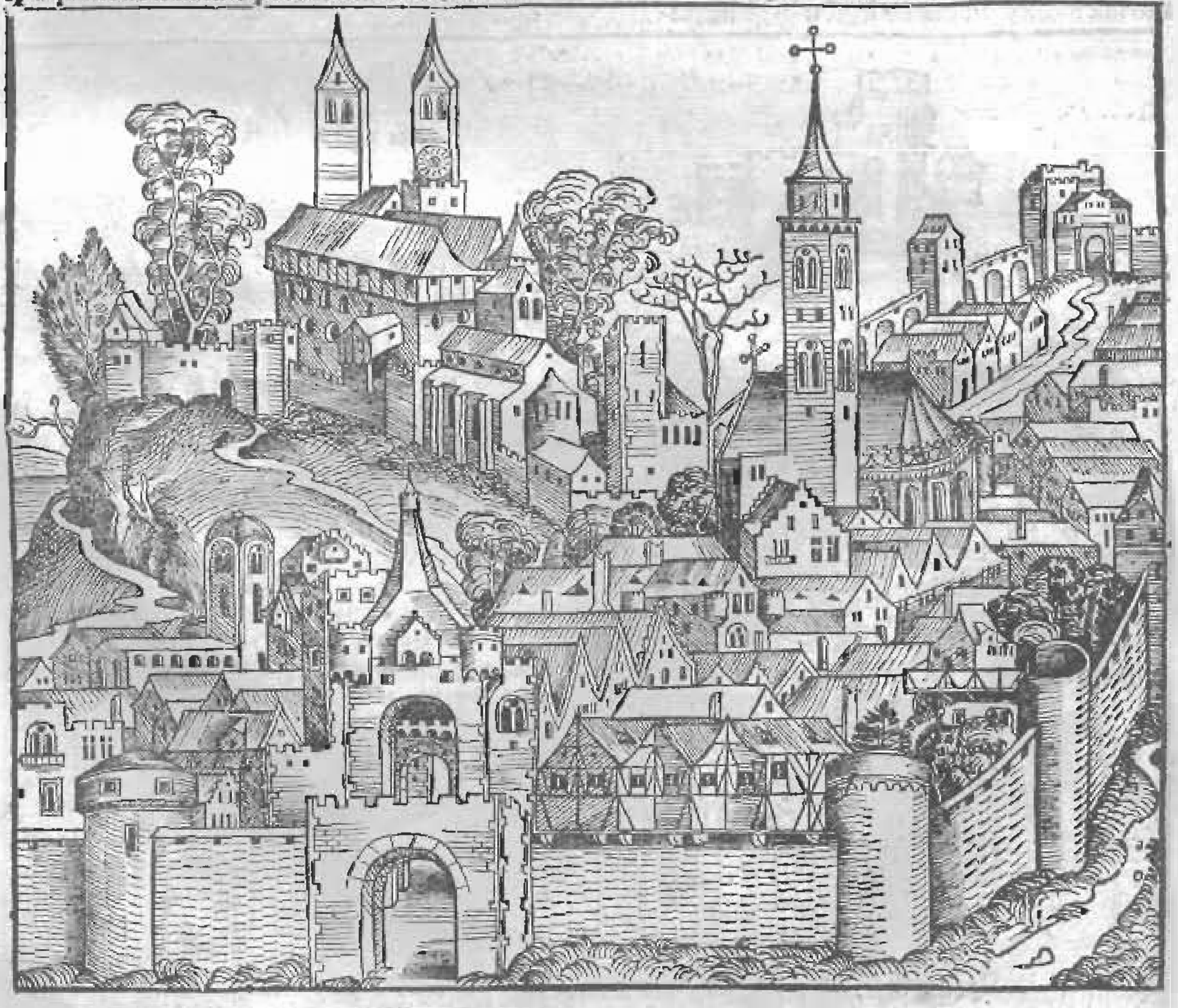

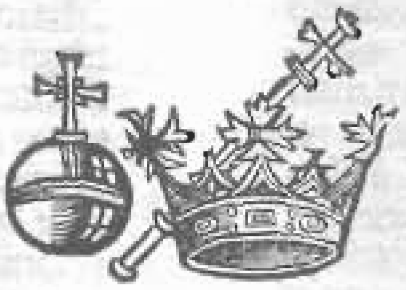

REgnum hiſpaniarum poſt tempa a Tubal Japhet filio ortū habuit. Js nāqꝫ ex armenia egreſſus primus hiſpaniaꝝ regnū (Jſido. teſte lib. ix. Ethy.) obtinuit. vbi ⁊ ſedem ſibi cōſtituit. prius hibe ria dicta. regio quippe europe a mōtibus pirrheneis incipiens. et ꝑ colūnas herculis circūeūſqꝫ in borealē occeanū ꝓtenditur. ita vt oīa in eo circuitu ad hiſpaniā ſpectare dicantur. Cuius magnitudo (vt Apianus hiſtoricus ait) multa ⁊ incredibilis in vna regione eſt. Decē nāqꝫ milibus ſtadijs eius latitudo comenſuratur longitudo vo prorſus eadem eſſe videt̄. Jllamqꝫ poſtea diuerſe gentes ⁊ varijs nominib⁹ cognominate inhabitarūt. Quin et fluuios plures nauigabiles cōtinet. Tritici vini olei omniūqꝫ metalloꝝ ac animātiū q̄ hominibus ſunt vſui feraciſſima. Abūdat ꝑcipue velociſſimoꝝ acerrimorūqꝫ eq̄ru fetura. Trecentos totos apud hiſpanos decertatū eſt annos Scipione Gracco Albino Cathone Metello pompeio ceſare alijſqꝫ ducibus recepta fuit tandē per eaſdem duces. Et cantabri poſtremo ab auguſto debellati. Poſtqꝫ aūt romanis faſtibus libere paruit: tanto vſui tantoqꝫ ornamento illis fuit: vt nullum vnqꝫ memoriale bellū ſine hiſpano milite geſſerunt. Pompei trophea in hirrhenoꝝ iugo ſita ſunt. Scipionum monumenta nō longe a Taracone ſpectant̄. Jn hoſtetania tauri ſunt ex lapide duriſſimo maximi tergaqꝫ his litteris adhuc notati. Bellum ceſaris ⁊ patrie. Turres Julij. Julij carceres iulio briga ſacre iulia ⁊c. Ceſaris opera: ceſar Auguſta. Emerita Auguſta. Norba auguſta ⁊c. Auguſta munere condite. Emporie valentie. Cremona placētie. multeqꝫ alie in hyſpaniā a Romanis colonie deducte fuerūt. A quo regno nō ſolum accepimus Quintilianū. Senecam. Lucanū. Luciū flor. Pamponiū mellā. Siliū ytalicū. marcialem Oroſiū. verūetiam vtiliſſimos rectores reipublice. clariſſimoſqꝫ impatores vt Neruā Traianum Hadrianū ac Theodoſios. Sed hec de gentiliū tpibus. Videamus quid ꝑ hiſpaniā xpiane religioni acceſſerit. Omniū clariſſimos genuit Laurentiū ⁊ Vincentiū Valerij dyacones. Eodem fere tempe Engratiam ⁊ innumerabiles martyres: hoꝝ veſtigia imitati ferdināndus rex ⁊ Heliſabeth regina anno ſalutis Milleſimo. cccc. nonageſimoprimo in fine anni Granatā vrbem maximā q̄ olim Jlipula magna dicta eſt ad xpi cultum ⁊ obſequiū reduxerūt.

REgnum Bohemorum initium ſumpſit a Sclauis qui relicto campo Sennaar ex Aſia in Europā profecti ſunt. Jn qua Ezechius croatinus haud obſcuris parentibus ortus gentem bohemicā cōdidit. Fuit em̄ olim inculta nemoribus atqꝫ ſentibus aſpera feris q̄ȝ hominibus aptior: eius autē frater Leches exilij comes: cū vidiſſet germanū agris ditatū bobuſqꝫ potentē ad orientē ꝓfect⁹. in mag̃ cāpoꝝ planicie ſedez collocauit. Poloniāqꝫ nomē ex loco dedit. Nā planicies ſclauonica lingua pole noiat̄. qꝝ heredes cū innūeroſaȝ mltitudinē breui coaluerūt. magnā terrā adiūxerēt poſt ei⁹ mortē Crockū i ꝑncipē delegūt. Qui arcē apud ſtennā cōdidit: moriens aūt tres filias reliqt. Libuſſa vt natu minor poſt obitū patris ꝓuinciā gubernauit ⁊ arcē viſſegradenſem cōmūiuit. Altera filia hrela dicta herbaꝝ ⁊ medicine perita fuit. Tercia Therba dicta ſortilega. Demū indignū bohemi dicētes tantū imperiū vni⁹ femine ſbeſſe arbitrio. Jdeo libuſſa in cōcione vbi adeſſe multitudinē vidit. Ego inquit placite molliterqꝫ imperaui. Eſtote liberi virū qui proſit dabo. Jte equū meū in campos adducite. ſeq̄ntes quocūqꝫ ierit. Deniqꝫ ante virum ſubſiſtet in menſa ferrea comedentem: ille mihi coiunx vobis princeps erit. Js aū primiſlaū cōſtitit aratorem: quē in ducem poſcunt: ꝑmiſlaus igitur in verſo vomere caſeoqꝫ appoſito cibū ſumpſit. Deinde equo imponent. Jnterrogatus cur nā calceos querno robore factos ſecū aferret: ſeruādos in arce viſſegradeū. reſpondit vt ſcirēt poſteri qui principatum inter bohemos accepiſſet. Jd regnum deinde per longa tempa a ducibus gubernatum fuit: deinde a tempibus friderici primi a regibus in maxima gloria vſqꝫ initiū hereſis ſub varijs regibus ac impatoribus floruit.

Babilonia ſeu Babilon vrbs preclara in
chaldea fuit. ⁊ ſi Belus Nembrotides i
babilonia regnauit annis pluribus. cu-
ius regnū paruo ambitu claudebatur: hanc ta-
men vrbez omnes greci ⁊ latini hiſtorici pariter
⁊ poete ab ipa Semiramide regina cōditam re-
ferūt aut ampliatam. De qua Ouidius. altā co
ctilibus muris cinxiſſe Semiramis vrbem mu
rū vrbis cocto latere circūdedit harena: pice bi-
tumine interſtrato que materia in illis locis paſ
ſim e terra exeſtuat. Joſephus diligentiſſimus
hiſtoriaꝝ ſcriptor libro ad appionem alexādri-
nū grāmaticuz hos redarguit: inducens Bero-
ſi chaldei auctoritatem antiquiſſimi ⁊ veriſſimi
ſcriptoris. qui manifeſtiſſime oſtendit vrbē am
pliatam ⁊ exornatam ac muro cinctā fuiſſe a na
buchodonoſor rege longe ante Semiramidem
Hec tamen vt valerius refert: dum die quadam
circa cultū ſui corporis occupata eſſet: et nuncia
retur illi Babilonem defeciſſe. ſoluta adhuc alte
ra parte crinīū protinus ad eam expugnandam
cucurrit. néc prius decorem capillorum redegit
in ordinem: ꝙ tantam vrbem in ſuam poteſta-
tē reſtituit. Hec vrbs adeo nobilis fuit: vt chal-
deam totam et Meſopotamiā a ſe Babiloniam
dixerat. de qua Lucanus. Cūq; ſupba foret ba-
bilon ſpolianda tropheis. Huiꝰ muri (teſte phi
loſtrato) in vita appollonij thianei trecentorū ⁊
octuaginta ſtadiorū circuitū detinebant. Pliniꝰ
vo libro hiſtorie naturalis ſexto. Murorū dixit
amplitudinem fuiſſe ſexaginta q̄tuor milia paſ-
ſuum. Craſſitudinem quinquaginta cubitoruz.
Altitudinem vo quater tantū. Itaq; fuit meni-
bus ac ortis penſilibus tēploq; et arce maxime
admirabilis. Nec hijs ꝯtenta Semiramis. ethi-
opiam quoq; ſuo adiecit imperio. Indis quo-
q; bellū intulit. quo p̄ter illam: ⁊ alexandrū ma-
gnuz nemo intrauit. Euerſio tandem huius ba-
bilonice facta a Cyro rege perſaruz ſuo loco ma
feſtinabitur.

Jupiter

Jupiter p̄mꝰ ethe
ris ⁊ (vt aiūt) dei
filius cui ꝓpriū nomē
liſania fuit hiſdē tēpo
ribus apud archadyā
magno in p̄cio habitꝰ
eſt. Cuiꝰ ob v̄tutes id
p̄clariſſimū iouis no-
men adeptus ē. Is ly
ſania ex heber filijs vi
delicet ierari originez
duxit. Ibidēq; cū eſſz
ingenij maximi vir. videretq; atticos rudes. be
ſtialiq; ferme ritu viuentes: ante omnia eiſdē cō
poſitis legibꝰ illos publico inſtituto viuere do-
cuit. Cumq; eos ad humanos mores redegiſſet
monuit eos deos colere. ⁊ aras: templa: ſacerdo
teſq; inſtituit. Et qui feminas ante habebāt cō-
munes primus eos matrimonia celebrare docu
it. ⁊ multa alia oſtendit eis vtilia. Que cū attici
ſiluestres mirarētur atq; cōmendarent: eū exiſti
mantes deum Jouem vocauere. regemq; ſuum
confeſtim fecere. Id autem iouis nomē eidē im
poſuiſſe dicunt ad ſimilitudinem cōformitū ope
rationum iouis planete. quem aſtrologi dicunt
eſſe nā calidū ⁊ hūidū tēpatūq;: modeſtū ⁊ patiē
obſuatorē: ac in p̄iculis poſt patiam audacē: et
alia plura de eo ſcribūt. Sic huiꝰ hoīs pōderatiſ
moribꝰ ⁊ v̄tutibꝰ cū ioue ꝯuenire dixerūt. quē nō
terrenū ſ; celeſtiū virū arbitrabant̄. Nō q̄dē no
mē poſtq̄ ab āntiq̄s planete ⁊ lyſanie iſti ꝯceſſuz
ē etiā multis alijs coceſſuz fuit. ſ. ioui ſc̄do celi filio
necnō ⁊ ioui tercio cretēſi regi ſaturni filio. mul-
tos eñi ioui filios ⁊ filias veteres aſcribē ꝯſue-
uerūt. Quoꝝ p̄ma minerua. Sc̄ds apis. Terciꝰ
ſol. Quarta diana. Quītꝰ mercuriꝰ ⁊. vij. alios

Semiramis Nini magni aſſirioꝝ regis vxoꝛ anno a natiuitate abꝛahe duodecimo. Cū eius maritus moꝛte ſublatus fuiſſet. regnū ſuſcipiēs regnauit annis 42. Cū Nin⁹ deceſſiſſꝫ relicto īpubere adhuc filio Ninia et vxoꝛe ſamiramide. et cuꝫ iuuencula eſſet. ⁊ eius vnic⁹ filius Ninia puer. nō eſtimans tutū eē imperiū tā grāde filio tenello cōmittere. Jpſa vt erat animo ingēti quodā aſtu muliebri excogitata fallacia. hec eī̄ immaturo puero. nec auſa tradere impīū: nec ipſa impiū palam tractare: tot ac tantis gentibus vix parentibus vni viro: ne dum femine pariturīs: ſimulat ſe ꝑ vxoꝛe Niniā filiū ꝑ femīa pueꝝ. Nā ⁊ ſtatura vtriꝗ mediocris et vox pariter gracilis ⁊ foꝛma liniamentoꝝ equalitas. matri ac filio ſilis. Igit̄ bꝛachia ⁊ crura velamentis. tiara caput tegit ⁊ viroꝝ moꝛe incedere cepit. Eodeꝫ oꝛnatu et pplm veſtiri iubet. ne nouo habitu aliqđ occultare videref. que moꝛē veſtis exinde gens vniuerſa tenet. Sic primis initijs ſexū mētita puer credita ē. Et femīa puerū ſimulās maieſtatē regiā adepta fuit. Magnas deinde res geſſit. quaꝝ amplitudine vbi inuidiā ſupatam putat: q̄ ſit fatetur: quēue ſimulaſſet. nec metuit omībus aperire qđ eſſet femina. nec hoc illi dignitatē regni ademit: ſ admiratōnem auxit. ꝙ mulier nō feminas mō ꝟtute. ſ etiā viros anteiret. Hec babiloniam cōdidit vel ampliauit. muruꝗ vrbis cocto latere circūdedit: harena pice bitumine interſtrato vt pꝛehabita oñdunt. Multa alia pclara hui⁹ regine fuere. Ad poſtremū cū concubitū filij petiſſet ab eodē interfecta ē cū duos ⁊. xl. annos poſt Ninū regno potita.

Ninia q̄ a q̄buſdā ꝫameis ⁊ Ninias ſcribit: Magni Nini ex ſemiramide fili⁹ quartus aſſirioꝝ rex. Anno q̄nq̄geſimotercio natiuitatis abꝛahe. poſt ſemiramidē mr̄em. quā ipſe obtrūcauerat Aſſyrus regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 38. Js cōtentus elaboꝛato a parētibus impio belli ſtudia depoſuit. ⁊ veluti ſexū cum mr̄e mutaſſet. raro a viris viſus in femīaꝝ turba cōſenuit. Eo tempe apud Cretam regnauit Ceres prim⁹ indigena ⁊ ab eo crete creta dicta ē: quē aiūt vnū Curetarum fuiſſe. a q̄b⁹ iupiter abſcōdit⁹ ē ⁊ nutrit⁹. hi Gnoſon ciuitatē in cretaꝫ cōdiderūt ⁊ Cybeli matri templū.

Arius q̄ ⁊ Arali⁹ dr̄ q̄nt⁹ aſſirioꝝ rex poſt Niniam anno a natiuitate yſaac vigeſimopꝛimo regnare cepit. ⁊ regn̄uit annis. 30. Circa iſta tpa abꝛaham ex ancilla agar generat hiſmael. a q̄ hiſmahelitaꝝ gen⁹. hiſmahelē aūt filiū abꝛaham anno etatis ſue octuageſimoſexto ex agar egiptia ſare ancilla genuit. hyſmahelite poſtea agareni: ⁊ poſtremo ſarraceni dicti ſunt: ſara eī̄ Abꝛahe vxoꝛ (vt ſcriptura ſacra ait) cū nō hr̄et liberos dixit ad abꝛahā maritū ſuū. Jngredere ad ancillā meā agar. ſi foꝛte ex ea ſuſcipias filios. q̄ facto ſtatim cōcepit: poſt hec nat⁹ ē hiſmahel: quē p̄mit⁹ ſara tanq̄ ꝓpꝛiū filiū diligebat ⁊ pncipat⁹ heredē. Sꝫ yſaac ſibi nato ab ei⁹ amoꝛe declinauit. Jdeo ſuaſu ei⁹ cū mr̄e ei⁹ in aliā regionē miſſus. q̄ cū ad etateꝫ pueniſſet agar mr̄ eius eū egiptiā cōiunxit. ex q̄. xij. filios reges pcreauit. q̄ oēm terrā ab eupꝛate ad mare rubꝛū tenuerūt.

Sol gētiliū de⁹

Diana prima dea

Ceres dea frugū

Poſteri reges aſſirioꝝ. exēpla pcedētiū ſecuti: rarīſa gentib⁹ ꝑ internūcios dabāt. impiū aūt aſſyrij q̄ poſtea ſyrij dicti ſunt ānos. M. ccc. tenuere. Poſtremis apud eos regnauit ſardana palus vir muliere coꝛruptioꝛ vt in ſequentibus patebit.

Solem p̄mū iouis filiū ⁊ minerue germanum floruiſſe Tulli⁹ dic: virū vtiꝗ inſignē ac ſplēdidū hoīem ⁊ ingentis regijꝗ animi pclaꝝ. quē ob ingētes ꝟtutes cū claro noīe declararūt. putabāt eī̄ veteres a nebꝛoth gigāte ſeducti primā reꝫ cām ignē eē. Et ꝓpterea illi nobilius nomē ſole dare nō poterāt. ſeu ꝙ eū celeſtē putarēt hoīem. ſeu dñiū e celo veniſſe rōne pꝛofunditatis ingenij.

Diana pꝛia hui⁹ ſol' ſoroꝛ: ⁊ iouis p̄mi filia. ⁊ ipa hac tēpeſtate ī pcio fuit: de q̄ tulli⁹ vbi d̄ nā deoꝝ ſcribit mētā cōmeōꝛat ⁊ iouis aſcpticiā fuiſſe ait. Hāc tñ eā ſi eē dicūt quā poete īſignē ꝟginitate ppetua voluere. cuꝫ legaf hāc ex mercurio liberi ⁊ ꝓſerpine filio pinnatū ꝯcepiſſe cupidinē.

Ceres q̄ꝫ apud Siculos ī pcio fuit. cū ſicano ſiculoꝝ rege cōiugio copulata. tāto ingenio valuit. vt agroꝝ cultū excogitaſſet: pꝛia apđ ſiculos boues domuit: ⁊ aratro terrā ſulcis pſcidit: ⁊ ſemīa tradidit. q̄ cū in ſegetē excreuiſſent collectis ſpicis flabellis ſeperare. ⁊ molis terere. ac panē cōficere docuit. cū ātea hoīes glādib⁹ ⁊ pomis ſilueſtribus ſuſtētarēt. Ob qđ meritū cū moꝛtal' fecia eēt: eā deā frugū arbitrati ſunt. Et eam diuinis honoꝛibus extulere.

Linea regū Aſſirioꝝ

Semiramis.

Ninia

Arius

Mamylas

Sparetus

Amyntas

BIBLIOTECA NACIONAL
BIBLIOTECA AMERICANA
JOSÉ TORIBIO MEDINA"

Linea pontificũ

Neptalim etiã tribum facit

Bala ancilla lye cõcubina iacob genuit duos filios de qua Sampſon natus eſt.

Nota dan tribum facit

Ruben tribum facit et pdidit p̃mogenita

Leui pater omnium leuitarum. a quo ⁊ tribus ſacerdotalis deſcendit.

Chore filiꝰ Yſuar ꝯtendit de ſacerdotio cũ Aaron eo ꝙ ipſe fuerat de p̃mogenito Yſuar. et ideo cuz 250 viris igne diuino perijt ⁊c̃. Fuit aũt cognatꝰ moyſi ex leuitarum tribu natus: Uir quidez facultatibus plenus et ad dicendum facundiſſimus.

Maria ſoror moyſi ꝓpheteſſa fuit: Carmen quod incipit Cantemus domino gloſe cecinit. vij. diebus leproſa fuit ꝓpter murmur contra moyſen Moritur aũt in cades deſerti ſin et ibi ſepelitur

Iacob ex lya natu maiore ſex ſuſcepit filios Judã a quo regia tribus deſcendat ⁊ deinceps dñs nr̃ ihesus xp̃s. Ruben q̃ pdidit p̃mogenita: Simeon et leui a q̃ leuitarũ genus Iſachar Zabulon et Dynam a Sichen ſtupratam.

Incenſa impia ſodomorũ ciuitate Abraham cẽtenarius diuino iuſſu Saram cognouit vxorẽ que cõcipiens Anno expleto filiũ peperit quẽ ⁊ iuſſu dñi vocauit Iſaac ſignificans gentes magnas ex eo futuras: quo nato die octauo circũcidit carnem preputij eius

Linea chriſti

Iſaac Abrahe filius. Anno mũdi.3284. vir deo carus poſt patres valde longeuꝰ. Et iþe ſexageſimo vite ſue anno geminos videlicet Jacob et Eſau ex Rebecca vxore filia batuelis genuit filios. Defunctus eſt iſaac vir omni vtute plenus cũ vixiſſet centũ octoginta quinqꝫ annis. quẽ filij in Ebron ſepeliere.

Eſau hiſpidus venator vẽditis primogenitis frĩ ſuo Jacob ꝓ cibo lẽticule. ⁊ a lẽticula fulua dictꝰ Edom ductis vxoribꝰ chananeis ſine cõſenſu parentũ ſupplãtatꝰ a fratre ſuo in benedictiõe prña. ipm iacob conabat occidere. Habitauit aũt in edom q̃ dicta eſt ydumea et poſtea in monte Seyr. et cum iacob rediret de mezopothamia occurrit ei pacificus cum.400.viris.

Jacob natꝰ eſt An.mũdi.3344. vixit an.147. et habuit.iiij. vxores Lyam Rachel Zelpham et Balam vtꝫ in figura.

Beniamĩ ſcõs filiꝰ iacob Joſeph Aſcenes Manaſſes Effraim

Gad Zelpha ancilla Rachel ge.ij.filios Aſer

Rachel fuit vxor iacob diu ſterilꝰ. tandeꝫ genuit duos filios. et mortua in ptu. ſepeliturqꝫ ꝓpe Bethleẽ. Genuit aũt iacob ex Rachel ioſeph ⁊ Beniamyn. Ex bala Dan. Manaſſẽ Aſſer ⁊ gad

Jacob patriarcha vir ſẽtiſſimꝰ ex Iſaac natus. Et iþe pꝰ annũ vite ſue nonageſimũ ioſeph ex Rachel vxore genuit filiũ. quo nato ſuꝑuixit ãnis quĩquaginta ſex. et tandẽ in egipto mortuus eſt.

In regno Sychymoruꝫ regnauit Egialeus pmꝰ rex vtõ patuit. a q̃ Aegialea nũcupata eſt. et nunc peloponeſus vocat. Deinde Europes ſcõus rex. et tercius eius Selchyn apud Sychimos regnauit annis viginti.

Linea regũ Sichimorum

Egialeus

Apis

Thesalion

Apis quartꝰ rex Sichymoꝝ Selchin pr̃e defũcto regnare cepit ãno.xlv. abrahe: q̃ eſt Semiramis xxxv. regnitqꝫ ãnis.xxv. ab illo terra illa apia ſic dicta eſt q̃ prꝰ Egialea nũc vo peloponeſus appellatur.

Artus ille fuit quĩtus rex aſſiriorum ſub quo natꝰ eſt yſaac ſcðm Augꝰ.

Iſte Theſalion Sichimoꝝ quĩtus rex fuit quo regnante adeo inicia ⁊ leta tpa fuere et eũ defunctum velut deũ coluerũt ſacrificãdo et ludos celebrãdo quos ei primitꝰ fecerũt. Huic ſucceſſit Tiramachꝰ circa cuiꝰ ſepulchrũ etiã ſacrificare ſolebant.

Xerſes rex Aſſyrioꝝ antiquꝰ qui et balaneꝰ vocatur ſub quo natꝰ eſt Jacob regnãte tũc apud Sichymos thauriaco quẽ quidẽ thaurimacũ ſcribunt.

Anno mundi.3430. Diluuiũ particulare permanſit in Achaia tpe Jacob et Ogigis regis.

Linea regũ aſſiriorum

Artus

Xerſes

Sela fili⁹ Jude cū adhuc eſſet paruul⁹. nō dedit eū iudas thamar q̄ fuerat vxor her ⁊ onam: ſed remiſit eā viduā in domū patris ſui. Cū aūt Sela creuiſſet timuit euȝ dare ne occideret: ſic̄ fratres ei⁹. Vn̄ thamar meretricē ſe caute ſimulās ⁊ ſedēs in biuio cōcepit de iuda ⁊ peꝑit phares et zaram. vtȝ Geñ. 38.

Vincēti⁹ in ſpeculo hyſtoriali. li. 2. ca. 118. Ponit hic hyſtoriā pulchrā de Aſſenech: quō erat pulcherrima et honeſtiſſima ſed elata et ſuꝑba cōtemnēs omēm virū: ⁊ quē pri⁹ noluit poſtea ſūme deſiderauit: ſcȝ habere ioſeph in virū viſa pulchritudine ⁊ ſapīa ⁊ modeſtia ſua: ſed ipſe noluit aſſentire: niſi pri⁹ dimitteret ydola q̄ colebat et contriſtata ſuꝑ hoc: angelo inſtruente effecta eſt fidelis.

Rhodos vrbs a qua inſula litie Rhod⁹ nomē accepit ante natiuitatē xp̄i. 7 40. tp̄e ioſeph a Telchinis et a cariatib⁹ a pharoneo Argiuoꝝ rege iaȝ diu deuictis cōdita eſt. et prima cycladū veniētib⁹ ab oriēte in qua vt pomponius refert roſe capulū dū vrbis fundamēta foderēt inuentū. a q̊ ciuitas ⁊ inſula cognomiata putat̄. Nā rhodos grece latine roſa dicit̄. hec inſula nongētoꝝ ſtadioꝝ ambitu cōtinet̄. Preter cetera in admiratiōe fuit. Solis colloſ⁹ rhodi quē fecerat lynd⁹ liſippi diſcipul⁹. Qui. lxx. cubitorum altitudis fuit. Qui p⁹ quīquageſimūſextū annū terremotu ꝓſtrat⁹. iacēs quoqȝ miracl'o. Atȝ de ſeptē mirabilibus vnū fuit: hec inſula in oriētali ꝓmōtorio ſita. Que et portub⁹ ⁊ vijs et menib⁹ olim ſic̄ ⁊ nūc ceteras aſie vrbes ſuꝑauit. Multa h̄ ciuitas bella ⁊ a turcis ꝑpeſſa fuit damna. Necȝ vllo pacto turcis reſtitiſſet. niſi milites btō iohāni dicati curā iſule recepiſſēt Qui nō ſolū inſulā tutati ſūt ſed ⁊ Cypris alijs finitimiſ xp̄ianis auxilio eſſe ceperāt Anno igit̄. Mccc. viij. In ꝑtātem xp̄ianoꝝ ꝑuenit Turci vero vicib⁹ q̄tuor dictā oppugnauerāt vrbē. Nouiſſime anno. Mcccclxxx. Machometus ottomānus Turcoruȝ imꝑator ductis in rhodios. c. milib⁹ armatoꝝ. ⁊ ſexdeci ingētib⁹ machinis. hāc ꝑdicare ⁊ rhodioꝝ militū religionēȝ delere ꝓpoſuit. Tandeȝ poſt cruentiſſima ꝑlia. auxilio mḡri petri danbuſon natione galli Turci cum ignominia ſunt repulſi.

Rhodis

Linea chriſti

Iudas anno mundi. 3 4 3 4.

EGiptiorũ Reges oĩes tunc pharaones dicebã-tur nõ hoc ꝓpriũ habẽtes nomẽ. ſed ꝓ dignitate reges tũc vtebant: ſic ⁊ apud nos imperatores Augu-ſti appellãt. Habebat ĝ vnuſqſq; pharao ꝓpriũ nomẽ

ISte pharao exaltauit Ioſeph ꝓpter ſomnioꝝ inter-pretationẽ: dãs ei ãnulũ in manu et ſtolã biſſinam et torquẽ circa collũ. faciẽs eũ circuire ꝑ egiptũ: preco-ne ante eũ clamãte. vt oĩes genuflecterẽt ante eũ. Vo-cauitq; nomẽ eius ſaluatorẽ mũdi. Deditq; illi vxorẽ aſ-ſenech filiã putifaris ſacerdotis eliopoleos ex qua ha-buit duos filios ſcilicet manaſſen et effrayn.

Phares anno mũdi. 3 4 4 5.

ISte pharao ignorabat ioſeph. et iuſſit ſubmergi pueros: ſub quo filij Iſrael fuerunt in magna tri-bulatione et dura ſeruitute.

ISte eſt pharo chencres qui contradixit ꝑ moyſen deo: atq; mari rubro obrutus eſt.

ISte pharao nonus rex Mefre noluit audire vocez domini vt dimitteret filios iſrael. quare decem pla-gis attrit⁹: Poſtea ſũmerſus fuit cũ ſuis ĩ mari rubro.

IOſeph deſiderioꝝ vir ⁊ patriarcha caſtiſſim⁹ in Egipto ex Aſſenech putifaris ſacerdotis vxore duos genuit filios manaſſen ſcz et effraim. Hic ab adoleſcentia cũ forma pulcherrim⁹ haberetur atq; animi v̾tute et ſapiã frĩs ꝓcelleret. pr̃ eũ pre ceteris am-plius diligebat. Ideo alioꝝ cõflauit inuidiaz. quaz ob ante quĩtodecimo etatis ſue Anno a fratrib⁹ in egipto vendit⁹ eſt. Indeq; vite ſue triginta annis exactis. co-ram pharaone ſtetit. Vxor aũt regis in eũ libidine du-cta ait dormi mecũ: q̃ reſpondit oĩa tradidit mihi dñs preter te. Illa aũt ſimulata egritudine vt exoraret Io-ſeph apprehẽſo pallio eius Ille relicto pallio in manu eius egreſſus foras que marito dixit ingreſſus ẽ ad me ſeru⁹ hebre⁹ vt illuderet mihi. et palliũ oñdit. Credul⁹ ioſeph ĩ carcerẽ tradidit. Is deinde ſomnia regis interp̃tans ꝓnũciauit ſeptẽ annos vbertatis futuros. et ſeptẽ ſteriles. Rex euz e carcerib⁹ liberauit. Egipto preficiens. Ioſeph igit̃ poſtq̃ in egipto octoginta annis regnaſſet cõpletis centuz ⁊ decez annis in egipto mortuus eſt. Oſſa vero eius nouiſſime quãdo hebrei egreſſi ſunt ex egipto in chananeam hoc eſt Iudeam reportauerunt. ſic enim eos adiurauerat Ioſeph quando mori debuerat.

Reges Egipti

Pharao Mephres

Pharao amenophis quez quidem menopem putant

Pharao bochoris

Pharao mephres — Ioſeph ſomnioꝝ interpres filius iacob — Vxor putifar

Esrom Anno mundi.3495. Aram vero anno mūdi.3544.

Hic oritᷣ regnū argiuorū vbi Inachꝰ oceani ⁊ terre(vt aiūt)filius ſexageſimo a natiuitate Iſaac anno apud argos in Theſſalia primꝰ regnare cepit. Id vero regnū durauit annis.544. Cecrops aūt egiptiꝰ q̄rto ⁊ nonageſimo iudaice ſeruitutꝭ āno regno argiuoꝝ relicto p̄mꝰ athenieñſibꝰ regnuit ānis.50.

Ynachus

Athene ciuitas fuit p̄clariſſima in attica regiōe. Cuiꝰ pauca veſtigia quedā manēt. Hāc primo ab alabādo cōditā dixit Cicero libro tercio de naturadeoꝝ. Plato vero in Timeo dixit. Amaſim regem egiptū eiꝰ vrbis cōditorē fuiſſe. Eāqꝫ vocabulo egiptio cognomiaſſe. qđ ligua greca athenā ſonat. Alij Cecropem illā ꝯdidiſſe dicūt. Et eā ſubita apparitione arboris oliue mineruā cognoīaſſe. quā ea arbor ꝺ ſignaᵗ. ⁊ ligua greca athena dᷣ. Verꝝ alij ab eo nō cōditā ſ ĩſtauratā putāt. q̄ tp̄e Athena apđ illos ꝓ dea colebaᵗ. De eiꝰ nomīe Diuꝰ auguſtinꝰ de ciuitate dei libro decimooctauo varia ſcribit aucte varronis. Cecrope athenaꝝ vrbē inſtaurante ſubito aq̄vno in loco erupit: Et alio repta olea arbor. ſuper q̄bus ꝓdigijs ſciſcitatꝰ apollo delphicus qđ intelligēduꝫ. q̄due faciēduꝫ foret reſpōdiſſe fertur Qđ olea mineruā. Aqua vō neptunū ſignificare ambo cōſobrini. Ambo dij et cōtemporanei. Eſſetqꝫ in coꝝ ciuiū arbitrio. vt ex alteriꝰ duoꝝ deoꝝ nomīe ciuitas vocareᵗ. Cōgregatis oībus vtriuſqꝫ ſexꝰ viri adheſerūt neptuno. Mulieres vero Minerue. Que ⁊ obtinuerūt vt ex minerue nomīe ciuitas appellareᵗ. Ac ſic athenā grece vrbē cognomīauerīt qđ latine Mineruā dicimꝰ. Eo ꝙ mulieruꝫ voces vna viroꝝ numeꝝ ſuperarint. Quāobrem iratꝰ neptunꝰ Marinis eſtuātibus vndis athenienſiū terras populatꝰ eſt. Quē ciues placare volētes triplici ſupplicio mulieres affecere. Primo vt decetero nullis publicis intereſſent cōſultatiōibꝰ. Scđo vt nullꝰ naſcētium cognomē maternuꝫ acciperet. Tercio ne q̄s filias ſuas athenas vocaret. Poete vero dicūt neptunū ⁊ minerua athenas cōdidiſſe. Sed cū de nomīs impoſitiōe inter eos fieret diſſenſio. Dijs reliq̄s p̄ñtibus fit inter eos cōtentio. vt q̄ ꝑcuſſa terra laudabiliorē ꝓduceret effectū vrbi nomē imponeret. Neptunꝰ aūt tridēte ſuo ꝑcuſſa terra. Equū ꝓduxit belli omen. At minerua haſta ꝑcuſſa oliuā ꝓduxit pacis arborē. Que q̄m vtilior coꝝ iudicō viſa fuit. ex ſuo nomīe athenas dixit. Nā minerua athene grece dicitᷣ. de q̄ lucanꝰ libro ſexto ait. Primꝰ ab eq̄rea ꝑcuſſus cuſpide ſaxis. Theſſalicꝰ ſonipes bellis feralibꝰ omen Exilit. Et virgiliꝰ georgicoꝝ p̄mo. Tuqꝫ o cui prima frementē fudit equū tellꝰ ꝑcuſſa tridēte neptune. Apud athenieñſes p̄rio regnūit Cecrops egiptiꝰ Anno quarto ⁊ nonageſimo iudaice ſeruitutꝭ. Decimuſſeptimꝰ ⁊ vltimꝰ coꝝ rex fuit Codrꝰ tp̄e ſamuelis. Poſtea ꝑ magiſtratꝰ reſpublica athenieñſiū fuit adminiſtrata. Hec vrbs athenieñſis quondaꝫ nobiliſſima fuit. nulliꝰ indigua p̄conij. tāta eiꝰ ſuꝑfluit claritas: doctoꝝ ph̄oꝝ ac omnis doctrine liberalis fuerat. Eadē nr̄o tp̄e parui oppidi ſpēm gerit. In eo tñ ſaxo q̄ vetuſtū minerue templū fuit Arx eſt ꝑ omnē greciā noīata. tū operis magnitudine. tū difficultate oppugnatiōis. Hāc florētinꝰ quidā Mahometo tradidit: cū imploratis latinoruꝫ auxilijs nulliꝰ opem īuenerit. Rura ei ob eā rem tradidit: in quis euum ignobile ducat.

Linea Christi

Esrom

Aram

Athene vel Minerua

Minerua

Prometheus

Atlas Gigas

Appollo

Jupiter

MInerua cantatiſſima mulier anno etatꝫ Yſaac. 58. Apud tritonidē lacū apparuit. Ex cuiꝰ nomīe poſtea Tritonia appellata eſt. dicebat̄ ⁊ pallas a pallāte tracie inſula vbi nutrita fuit. ſiue a pallante gigāte quē interfecit. Hec q̄ppe iouis primi primogenita fuit. q̄ apud rudes affros cū multa añ no cognita repiſſet nō ſolū affri ſed et greci eā abſqꝫ matre ex iouis cerebro genitā credidere. cū eiꝰ origo minꝰ innotuit. Ipſa eīm primo lanificiū omnibus antea icognitū adinuenit. Nā oſtēſo q̄ ordine purgata lana: ⁊ dentibꝰ ferreis pectinata atqꝫ colofilata. etiā textrinū excogitauit officiū. Vn̄ ⁊ lanifices fulones. tinctores. textriceſqꝫ puelle (teſte ouidio tercio faſtoꝝ libro) eiꝰ feſtura religioſe celebrare ceperūt. Vſū inſuꝑ olei eo vſqꝫ mortalibꝰ incognitū hec ipſa inuenit atqꝫ docuit. Ipſa eadē (vt cicero ait) ſapiē dea ⁊ artiū inuētrix dr̄. Tandē cū eiꝰ fama ⁊ numis reuerētia late diffuſſa fuit. in eiꝰ honorē tēpla cōſtruxerūt. ꝓcipue rome iuxta tēplū Iouis

ISte armamitres ſeptimꝰ. ſm̄ Augꝰ. eſt octauꝰ rex aſſirioꝝ: ſub q̄ deꝰ apparuit yſaac ꝓmittēs ei q̄ ꝓmiſerat pr̄i eiꝰ: regnāte apō ſicbinos leucippo ec. viij. rege.

PRometheꝰ his tꝑibus in archadia claruit. Vir vtiqꝫ acutiſſimi ingenij ⁊ ſpectate peritie. q̄ hoīes incōpoſitos ⁊ rudes ad politiores mores cōpoſuit. Sic ⁊ ſacra quoqꝫ hoīm primꝰ de terra formauit. ⁊ arte quadā veluti ſpūm habētia moueri fecit. Inde cū i altiſſimo caucaſi mōte reſideret aſtrologiā didiciſſet eā primꝰ aſſyrios docuit. Inſuꝑ etiā ignē e ſilice primꝰ eduxit: vt plinꝰ teſtatus eſt. Vſū preterea anuli (ſed ferri) primꝰ inuenit: Quē quarto digito in honorē cordialꝭ vene portare ſuaſit. Tꝑe deinde ꝓcedēte apud romanos ſtatutū emanauit. vt liberti ciueſqꝫ aureo vterent: liberti in argenteo: et ſerui ferreo tantum.

SVb iſto Beloco nono rege aſſyrioꝝ: Locutꝰ eſt dominꝰ ad iacob: repromittēs ei q̄ patribꝰ ſuis ꝓmiſerat: q̄ ſunt hec duo Poſſeſſionē terre ꝓmiſſionis id eſt chanaan. ⁊ bn̄dictionē oīm gentiū in ſemie eiꝰ quod eſt chriſtus dominus et regnauit annis. 36.

ATlas ⁊ ipē archadicꝰ hac ēt tēpeſtate. Vir mire cōtemplatiōis clarꝰ fuit. Qui aſtroꝝ curſum puigili ſtudio ꝯphendit. ⁊ primꝰ de aſtrologia īter grecos diſſeruit: ꝓpter qđ finxerūt eū celū portare. Quāuis idē mōs eiꝰ noīe nūcupet. Cuiꝰ altitudinē celi portationē in opinionē vulgi veniſſe videat. Hic ſeptē genuit filias nymphas nūcupatas.

BAleus iſte fuit decimꝰ rex aſſyrioꝝ ſub q̄ mortuꝰ eſt iſaac. Et regnauit ſm̄ Euſebiū ānis. 52. Regnāte tūc apō ſicbinos Meſſapo. ix. rege.

APpollo citharā repit. Medicine artē inuenit quam frater ſuꝰ Eſculapiꝰ ampliauit q̄ ⁊ fulmine interijt. Iſte appollo delphicꝰ clarꝰ habet. ⁊ pꝰ mortē deꝰ habitus eſt. Is eīm a poetis phitonis ⁊ ſapie deꝰ appellatus eſt. Qui medicine artis repertor ⁊ viriū herbaꝝ primꝰ cognitor vt Ouidiꝰ primo Methamoph. ſcribit. Medicina meum eſt opiferqꝫ ꝑ orbe dicor: et herbarum ſubiecta potentie nobis.

ISte fuit. xij. rex aſſirioꝝ ſb q̄ mortuꝰ ē Joſeph regnāte ſicbinoꝝ plēmeo. xi.

ISte Jupiter deꝰ ꝑdicat eiqꝫ bouē offerūt. primꝰ etheris: ⁊ (vt aiūt) diei filius cui ꝓpriū nomē Lyſania fuit. his tꝑibus apud archadiā magno in ꝓcio habitus eſt. Cuiꝰ ob virtutes id ꝑclariſſimū iouis nomē adeptꝰ eſt. Qui cū eſſet nobilis genere ex archadia athenas fuiſſe dicit. Ibideqꝫ cū eſſet ingenij maximi vir. videretqꝫ atticos rudes. beſtialiqꝫ ferme ritu viuētes. ante oīa eiſdē cōpoſitis legibꝰ. illos publico inſtituto viuere docuit. Cūqꝫ eos ad hūanos mores redegiſſet. monuit eos deos colere. ⁊ aras. templa. ſacerdoteſqꝫ iſtituit ⁊ multa alia eis oſtēdit vtilia. Que cū attici ſilueſtres mirarent atqꝫ cōmendarēt eū exiſtimātes deū: Iouē vocauere regēqꝫ ſuū ꝯfeſtim fecere

ISte fuit decimuſnonus rex aſſyriorum ſub quo natus eſt Moyſes in egipto regnante ſicbinioꝝ. xij. orthopole. Et argiuorum. 5. Criaſo.

Linea regū aſſiriorum

Armamitres

Belocus

Baleus

Amicbus

Saffrus

LAcedemonia fuit licaonice vrbs que eſt ꝓuīcia in achaya ſiue pelopponeſo a lacedemone Jouis filio ex Taygeta condita. A qua ipſa grecia regio nomē accepit. Hec eadē alio nomīe etiā ſparta dicta fuit. Herodotus tamē Spartaꝫ vrbē fuiſſe et lacedemoniā regionē In qua illa conſiſteret memorat In differenter tamē ꝓ alterutra. tam ab illo ꝙ ab alijs auctoribus legit. Sed quaꝫ ob cauſam ſparta dicta fuerit Juſtinus tercio epithomatū ſuoꝝ libro exponit. Spartanoꝝ genus hac tempeſtate ſcilicet quīquageſimo regni Ozie anno Alcumene lacedemonioꝝ rege mortuo. Eorūq; regno conſumpto principiū habuit Et cicero in ſcđo de tuſculanis queſtiōibus retulit Spartanis virginibus magis paleſtra: puluis venaticus labor ⁊ militia in ſtudio eſt ꝙ fertilitas filioꝝ. Unde ⁊ varium habitū ab alijs ferre cōſueuerāt dicente virgilio. virginis os habitūq; gerēs ⁊ virginis arma ſpartane. Primus aūt lacedemonioꝝ rex fuit Euriſteus quidā nomīe patria grecus. Anno a natiuitate Abrahe octauo ſupra nonageſimū. Is lacedemonijs primū regnare cepit. Ageſilaus aūt ſextus lacedemonioꝝ rex vir immortalitate merito dignus fuit ab hercule originem ducēs. In iuuenili etate regnū adeptus fuit. ſemꝑ fidei obſeruator. Lycurgus quoq; lacedemonioꝝ princeps ⁊ legū lator vir plane clariſſimus. et inter philoſophos admirandꝰ. Inclitꝰ in precio habitus eſt. Hic lacedemonijs legē tulit. de quo plutarcꝰ valeriꝰ ⁊ iuſtinꝰ ⁊ ariſtoteles in pollitīcis mlta ſcripſere.

Lacedemonia

Mercurius

ISte mercurius multaꝝ artiū peritus fuit. quas hoībus tradēs deus credebatur. Primū aūt deoꝝ nunciū ſeu interpretē fuiſſe oēs poete deſcribūt. Dictuſq; ē deꝰ facūdie. mercatoꝝ paleſtra. furū nūcius. et interpres deoꝝ. Ipſe etiā lyraꝫ ſepticordem comperit. Hic in omī doctrine genere et ꝙ maxīe phiſice edoctꝰ fuit. vt dicat eum ſua virga et herbis tm̄ mortuos ſuſcitaſſe. Un̄ ⁊ poſt mortē inter deos relatꝰ ⁊ ſtellificatꝰ eſt. Et ab eo ſtella Mercurij nomen accepit. Ea preeſſe facundie ⁊ eloquentie vt plurimum conſueuiſſe dicitur.

Bachꝰ

ISte Bachꝰ primꝰ ī grecia vinū īuenit et ꝓ deo cultꝰ eſt. q̄ dictꝰ eſt liber pr̄ et argos cōdidit. Ipſe eſt dyoniſius bachꝰ filius Semele inde in mōdo pagrās ſimult modo domeſticis regiōibus vinū ꝓbuit. potū q; ex ordeo germanos conficere docuit Secutuſq; eſt eum Silenus illius nutritor.

Omagirꝰ

ISte Omagirus primꝰ ad aratrum boues iunxit.

Amazones

HEe ſūt mlieres Scythice iuxta fluuiū Thanaym habitantes ferociſſime. q̄ aſſumētes arma ꝑ centū ānos ſeuiſſima bella ꝯfecerunt tā in Aſia ꝙ ī Europa. mltas vrbes delēdo ⁊ magnā aſie ptē ſibe gerūt. Hac ḡ etate Amazones cuꝫ ī aſia regnbāt In p̄mis marſepia et lampedo q̄ ephesuꝫ Deīn ſmyrnā et alias ciuitates ꝯdiderūt Exinde anthiopa. ⁊ ypolite pꝰ hāc orethia poſt illaꝫ panthaſilea. Hāc occidit pirrus filiꝰ achillis apud troyaꝫ.

Hoc tempore regnū argiuoꝝ ſiue grecoꝝ exortū eſt: ſub ynacho primo rege. et durauit p. xiiij. reges vſq ad tpa iudicū iſrl barach ꝛ delbore. Tūc perſe⁹ criſeo nō ſpōte interfecto timēs reliqt argos: ꝛ trāſtulit regnū in micenas poſt q̄ illuc regnauerūt aurite⁹ acre⁹. His temporibus ſcōm cōmeſtorē (q̄ dicit mgr hyſtorie ſcolaſtice) phoroneus fili⁹ ynachi et nyobis prim⁹ grecie leges dedit: ac ſub iudice cauſas agi inſtituit. Et ꝓpterea iuris ciuilis periti dicūt eū locū (quē forū dicimus in q̄ ſcꝫ iura reddunt) ab eo forū denominari Soror ipi⁹ yſis in egiptū nauigauit. Et quaſdā apices lrāꝝ eis dedit de agricultura etiā multa eos docuit. Vñ cū yo diceret yſis ab eo dicta eſt qḋ in lingua eoꝝ ſonat terra. Et ob h̄ p⁹ mortē in numero deoꝝ in egipto recepta ē. Fili⁹ etiā phoronei q̄ apis dict⁹ ē eodē tpe i egiptū. nauigauit quē filiū phoronei vir yſidis fuiſſe tradūt. ꝛ ſiliter ab egiptijs deificat⁹ ē.

Ynachus a natiuitate iſaac āno ſexageſimo apud argos i theſſalia prim⁹ regnare cepit et regnauit annis. 50. Is poſt ſe reliquit yſidem egipti reginam ꝛ phoroneum eius ſucceſſorem.

yſis

Yſis primo dicta fuit yo filia ynachi: ſed in egiptū nauigās ibiq litteras inuenit ꝛ leges edocuit Et yſis appellata eſt. ꝓpter qḋ egiptioꝝ ſanctiſſimū et venerabile numē fuit ob multarū virtutū preſtantiā: Et a ioue cōpreſſa fuit: q̄ ob patris metū impulſa. acceptis quibuſdā amicis ſuis. nauē cōſcendit Et ꝓſpero vento ex Achaia in egiptū transfretauit. Ibiq cū regiſſet rudes ppl̄os: illos terrā colere docuit: cultamq ſemina ꝯmittere. ꝛ tandē fruges collectas in panē ꝯficere. Ideo eā e celo lapſā crediderunt.

Phoroneus prim⁹ in grecia leges inſtituit. Hic habuit frēm qui menſes ꝛ annos docebat obſeruare. ꝛ ſacella et aras inſtituit ad colendos deos. ꝓpter qḋ a rudi populo inter deos cōnumerat⁹ eſt: ꝛ ei boues ymolabāt dictuſq ē phegeus.

Diluuiū deucaliōis factū i theſſalia. ꝛ fetōtis fabulaꝝ incēdiū: ꝛ vocat iō deucaliōis. q2 in ei⁹ regno maxie fuit.

Bos i egipto exit ō flumie i feſto Serapis ꝛ eleuat i aere et rurſū itrat. ꝛ nō cōparet. ꝛ p deo colit a ſtulta plebe

Serapis tercius rex argiuoꝝ ſiue grecoꝝ cū in egiptū nauigio veniſſet. ꝛ ibi mortu⁹. fact⁹ eſt a ceca gēte oīm maximus egiptioꝝ de⁹. Tūc etiam mirabilis ſupſtitio incepit de boue diſcolore: quē apim vocabāt. eo q viuus coleret. et illo mortuo. demones vitulū ſimilē ibidē ꝓcurabant. ad decipiendum rudē ppl̄m. Inde venit q filij iſrl ſimiliter delirabant in oreb vtz. Quid eīm hac ſtulticia miſerabili⁹ in hoīe rationali.

Argus iſte quart⁹ rex argiuoꝝ fuit. ex cui⁹ nomie illud regnū nomē accepit. Hic poſt obitum deus haberi cepit. templis et ſacrificijs honoratus. Hoc etiā tpe grecia ſegetes habere cepit delatis aliūde ſeminib⁹.

IOB

Iob vir ſctiſſimus patientie inſigne ſpecimē: In Idumee et arabie finib⁹: ex zareth p̄re matreq boſra naſcit. Hic erat iuſt⁹. rect⁹. modeſtus. prudēs. grauis. tpibus prudēter vtēs: Iudex q̄q continēs. ac mirūmmodū patiēs. Ex vxore ſex filios ꝛ femīas tres ſuſcepit. Diues qppe inter omnes ſui tpis oriētales: Cui⁹ poſſeſſio ſeptē milia ouium fuit. tria milia cameloꝝ. Quīquagīta iuga bouū quīgētaq aſine ac familia multa nimis. Cui⁹ animi fortitudinē vt dn̄s certo argumēto cōprobaret: ꝑmiſit vt a diabolo tentaret. Qui accepta poteſtate oēm eius ſubſtantiā. filioſq omnes ꝛ filias pdidit: cūq graui vulnē vlcerauit, quib⁹ in omnib⁹ Iob labijs ſuis n̄ peccauit dicēs. dn̄s dedit dn̄s abſtulit ꝛc Ad eum deniq cōuerſus dominus: Omnia q̄cunq ei a pricipio fuerāt duplicia addidit. Superuixit deīn Iob p⁹ flagella quadragīta ꝛ cētū annos. Et vidit filios ſuos: ac filioꝝ ſuoꝝ filios vſq ad quartā generationem. ac ſic ſenex ꝛ plenus dieꝝ mortuus eſt.

Linea regū Grecorum

Ynachus

Phoroneus

Serapis

Argus

Moyſes verus: et omniū prophetarū ſumm⁹: hiſtoriographoꝝ princeps: vir ſane māſuetiſſimus: ſup oīes gentes pplm dei de egipciaca ſeruitute liberauit. quadraginta annis ipm in heremo rexit. Ipſe eñi dilectus deo ꝛ hoībus cuius memoria in benedictiōe extitit. Cui dñs in mōte ſynay gloriam ſuam oſtendere voluit. Dum vidit ignem ardentem ꝛ non cōburentē Cum enim moyſes paſceret oues ietro ſoceri ſui in deſerto apparuit ei deus in rubo ardenti q̄ tñ nō cōburebat: pcipiēs ei vt in egyptū deſcenderet. ad liberandū pplm iſrl: Iſte eſt Moyſes de cuius laude reſonant celum ꝛ terra. deum vidit facie ad faciem clare quod de nullo alio preterq̄ de paulo apoſtolo ſcriptura teſtat in hac fragili carne. Ille in circūciſione: Iſte in ꝓpucio teſtimoniū de diuina eſſentia docentes vnum verum deum colendum eſſe.

Iſte Aaron moyſi frater vir ſanctus. ꝛ inſigni eloquētia ornat⁹ digne ſummū ſacerdotiū ſibi aſſumpſit ꝛ teſtamentū eternū ſibi ꝛ filijs ſuis ſtatuit. filiuſq̄ ei⁹ Eleazarus in pontificatu ſuccedit. cuiꝫ primus ſtolaꝫ ſacerdotij tradit. Obijt aūt anno vite ſue. 125. pontificatus vero ſui ſexto et trigeſimo In arabia monte oreb.

Iſti tres ſcilicet ythamar Nadab Abyu cum Eleazaro: fuerunt filij aaron quorum duo Nadab ꝛ abyu percuſſi ſunt a deo pro eo q̄ ignē alienū obtulerunt in tabernaculo et ſubito concremati ſunt.

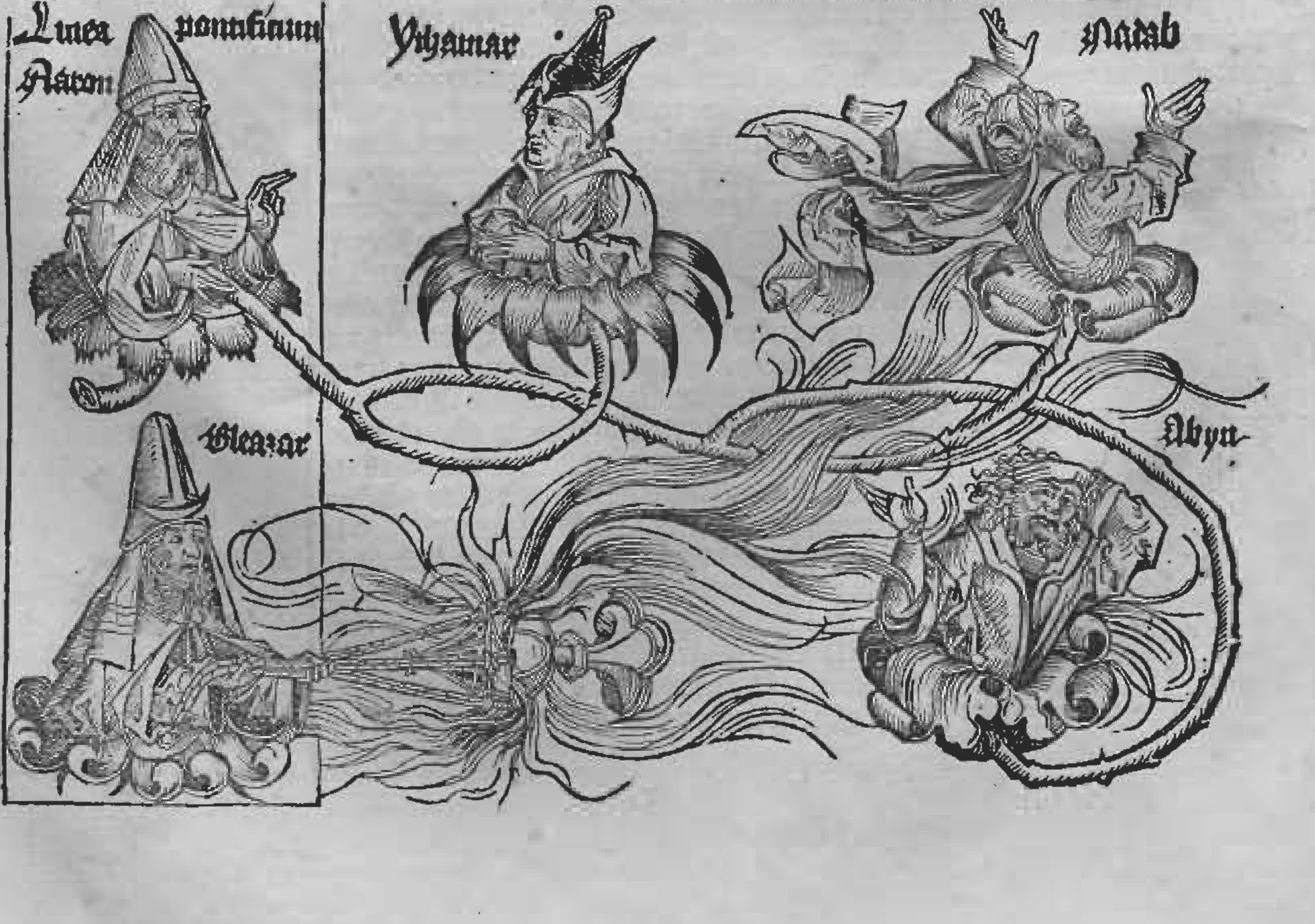

Linea chriſti

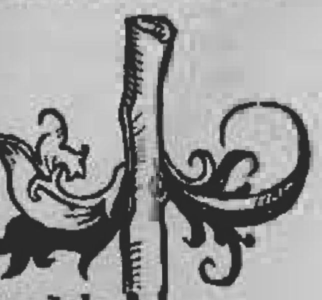

Aminadab

Naaſon

Iſte Aminadab primus poſt moyſen fide plena ingreſſus eſt mare rubrum alijs trepidātibꝰ. ꝓpter qđ regalē ſtirpē meruit ꝓcreare. An. mundi. 3644.

Balaam propheta filꝰ beor: qui habitabat ſup flumē terre filiorū amon vir preclarꝰ. ad hunc Balach rex madianitarum legatos fide dignissimos miſit: rogātes vt veniret et malediceret iſrahelitas. Ille aūt cōſulens dñm prohibitus eſt. denuo mittēs. qui eorū volūtati obtempare volēs ſternens aſinam cum legātis ad regem ibat. Et dum pergeret angelus domini eidē occurrit. et euaginato gladio ſtantem ꝙ nec ad dextrā nec ad ſiniſtram deuiari poterat in anguſtiſſimo loco. concidit aſina ſub pedibus ſedentis. et cum vehementius latera eius cederent: Dominus aperuit os aſine. Et confeſtim balaam vidit angelum domini qui corripuit prophetam. qui iuſſu angeli ꝓgens prophetauit dicēs. Orietur ſtella ex iacob. Et cōſurget virga de iſrahel. ⁊ ꝑcuciet duces moab.

Tempore illo balaam Ariolus ꝓphetauit ee occiditur. Balaam

Naaſon anno mūdi. 3688. Joſue pꝰ mortē moyſi a deo iudex ꝯſtitutꝰ fuit ſup iſrl̄ vt pplo terrā diuidēt. Miſſuſq; ad explorādū iericho: Exploratores aūt recepit raab meretrix et occultauit in domo ſua. q̄ ei ⁊ domui ⁊ familie ſue ꝓmiſerāt immunitatē ſi ſignū poneret coccineū in feneſtra. Et occl'te dimiſit eos abire ipſiq; via patefacta ꝑ iordanē miracl'oſe trāſierunt antecedentibꝰ leuitis cū archa. Iſte ioſue filius Nane populū domī viginti ſeptē annis rexit. hic ſolus cum Caleph ex ſexcentis milibꝰ viris. qui ex egipto egreſſi fuerāt terrā ꝓmiſſiōis cōſecutus eſt. Mortuꝰ tandē cētesimo ⁊ decio vite ſue Anno ī mōte effraim ſepelit.

Linea iudicum

Joſue

Othoniel frater caleph minor liberauit pplm de oppreſiōe reg̃ meſopothamie. quē etiā ꝑcuſſit. Hic habet ꝙ angelꝰ dñi apparēs arguēs filios iſrl̄ de trāſgreſſione legis improperās bñficia eis a dño collata ad fletū eos induxit. qꝛ pluribꝰ vicibꝰ receſſerāt a deo. ꝓpter qđ traditi ſunt in ſuitutē plurimū tyrānoꝝ et penitētes liberati ſunt ꝑ diuerſos iudices. ⁊ poſt liberationem ſepe recidiuauerunt in mala.

Othoniel

Iſte Aioth ꝑcuſſit eglon regē moabitarū et liberauit iſrael. fuit eīm vir fortis et vtraq; manu vtebatur pro dextera.

Aioth

Sangar filꝰ Anath occidit ſexcētos ex philiſtijm vomere volentes intrare territorium eoꝝ. Poſt hec malū facientes traditi ſunt in manus iabin regis chanaan. cuius princeps exercitus erat Syzare. Eſt autem egreſſus in bello cum barach ad hoc ſuadente et aſſociante delbora propheteſſa. Cui honor delatus vt iudicaret iſrael.

Sangar

Moyſes frater aaron ⁊ filij iſrl̄ cū fuiſſent in egipto. cccc. xl. ānis. Que cōputatio accipit̄ a p̄ma pro
miſſiōe facta abrahe ī meſopotamia. Sicut a deo accepit legē dedit filijs iſrl̄. Qui poſt. x. plagas q̄
bus deꝰ egiptū attriuit, ꝓceſſerūt ꝑ deſtū v̄ſus mare rubꝝ. ⁊ pharaonē penituiſſet pp̄lm dimiſiſſe:
angelo eos p̄cedēte ī die ī colūna nubis ⁊ nocte ī colūna ignis. vn̄ ⁊ pharao ꝯgregat̄ exercitibꝰ ſuis et cur-
ribus inſecutꝰ ē eos vt reduceret ī egiptū. Moyſes p̄inꝰ iuxta p̄ceptū dn̄i agno paſcali comeſto cū pp̄lo iſrl̄.
vidētesq̄ꝫ filij iſrl̄ appropinq̄re egiptios: cepeȓt murmurare ꝯ̄ moyſen ꝙ eduxiſſet eos de egipto. Orantesq̄ꝫ
moyſe ⁊ ex dn̄i iuſſiōe extēdēte v̄gā ſuꝑ mare rubrū. diuiſe ſunt aq̄: factis vijs ī medio mari: ꝑ q̄s incedēn-
tes libere filij iſrl̄. pharao ꝑ dictas vias cū ſuis exercitibꝰ inſeq̄bat̄. ẜ egreſſis oībꝰ de pp̄lo hebreoꝝ moyſe
extendēte v̄gā ſuꝑ mare. reuerſe ſunt aq̄ vt p̄us ſ̄mmerſis pharaone cū ſuis ī medijs fluctibus. Cecinerūt ḡ
moyſes cū pp̄lo. ⁊ maria ſorore eiꝰ cū mulieribꝰ timpaniſtris canticū iſtud dn̄o. Cantemꝰ dn̄o glorioſe ⁊c̄.

DE Raphidin poſtea venerūt ad mōtē Synai ⁊ ad radices eiꝰ. Ibiq̄ꝫ mādauit dn̄s eis ꝑ moyſen vt fi
lij iſrl̄ ſe ſctificarēt ⁊ lauarēt veſtimēta ſua duobꝰ diebꝰ: ⁊ tercia die aſcenderēt ſuꝑ mōtē. nulluſq̄ꝫ acce
deret nec etiā tangeret ipm̄ mōtē nec iumētū. alioq̄n moreret̄. Quo facto die tercia mons cepit fumigare: ⁊
tonitrua audiri: ⁊ ſonitꝰ buccine ⁊ fulgura videri: ⁊ nubes denſiſſima operuit montē in q̄ intrauit Moyſes
ad recipiendū legē. His pactis dedit dn̄s legē pp̄lo ſuo ī mōte ſynai tercō mēſe egreſſiōis de egypto. Que
lex diuidit̄ ī triplex genꝰ p̄ceptoꝝ. ſ. moraliū. iudicialiū. ⁊ cerimonialiū. Et moralia q̄dē ſunt. x. p̄cepta que
hn̄tur Exo. xx. ca. Moralia q̄dā alia ſparſim ī d̄ſis loc̄ pētbateuci p̄cipue ī deutronomio. ẜ reducūt̄ ad de-
calogū. ⁊ h̄ ſꝑ obligauerīt ⁊ obligabūt ad obſ̄uātiā eoꝝ. ec̄ oēs natōes. Et p̄ria tria ſculpta ī vna tabl̄a lapi
dea nos hn̄t ordinare ad deū. alia. vij. ad ꝓxim. Iudicialia aūt ordīata erāt ad ꝯſ̄uandū pacificū cōuictum
pp̄li adinuicē ⁊ bonā ciuilitatē. ſicuti ſtatuta ciuitatū. obligabāt ſoluꝫ illū pp̄lm vſq̄ꝫ ad paſſionem xp̄i ⁊c̄.

N Itulum conflatilem filij iſrael hiſdem etiā temporib⁹: egiptior̄ more (Qui buſiridē adorabāt) ſibi fecerūt: Cū em̄ Moyſes cū dn̄o in mōte morā faceret. Popul⁹ ad aaron dixit. vt faceret eis deos q̄s coleret. ⁊ precederēt eos: Quib⁹ hur reſtitit: ſputis ab eis (vt tradit̄) ſuffocat⁹. Aaron timēs ait. Tollite inaures aureas vxorū ⁊ liberor̄. Quas cū accepiſſet: formauit ex eis vitulū cōflatilē opere fuſorio: Et dixit pplus: Hij ſunt dij tui iſrael: qui te eduxerūt de terra egipti: fecitq; aaron altare. ⁊ in craſtinū indixit ſolennitatē. Mane ſurgētes obtulerūt hoſtias: ſeditq; pplus mādūcare ⁊ bibere ⁊ ſurrexerūt ludere id eſt adorare. Tūc ait dn̄s ad moyſen. deſcēde. peccauit pplus tu⁹ ydolatrando: dimitte me vt deleā eos. Cui moyſes. Queſo dn̄e quieſcat ira tua: ne dicāt egiptij callide eduxit eos. impotēs eis dare terrā quā promiſerat. Placato dn̄o deſcēdit moyſes ferēs ſecū tabulas lapideas ſcriptas digito dei: Cui occurrit ioſue dicēs: Vlulatus pugne eſt in caſtris: Cui moyſes: imo vox eſt cantantiū. Et appropinquās vidit vitulū ⁊ choros et irat⁹ proiecit tabulas: et cōfracte ſunt. Et poſt rep̄henſionē aaron de fabricatiōe vituli. ⁊ ei⁹ excuſationem: vitulū cōbuſſit. ⁊ maſſā in puluerē redegit. quē ſparſit in aqua dans filijs iſrael. qui in barbis ydolatrarū apparebat: precipiens leuitis, vt ſecum acciperent gladios. ⁊ omnes reos ſignatos puluere occiderent. Ceciderunt eo die multa milia virorum.

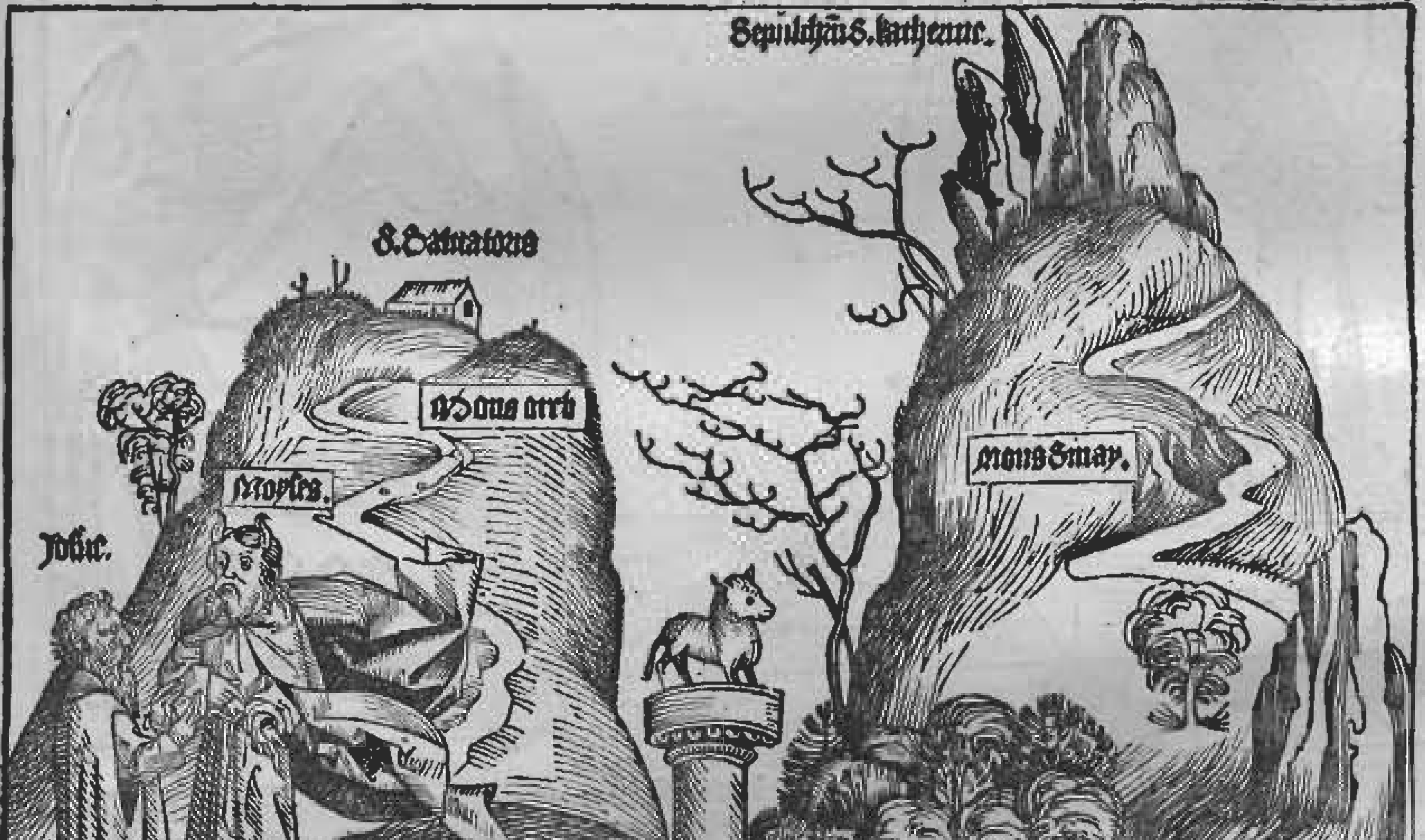

BIBLIOTECA NACIONAL
BIBLIOTECA AMERICANA
"JOSE TORIBIO MEDINA"

MOyſes poſt tres mēſes egreſſionis. aſcendēs in montē ſynai: vbi quadraginta dieb⁹ et noctib⁹ ieiunans legē dñi meruit accipere. Mādauit dñs et ꝙ faceret Archaꝫ de lignis ſethim. Que ſunt imputribilia: Cui⁹ lōgitudo eſſet duoꝝ cubitoꝝ cū dimidio. Latitudo vero vni⁹ cū dimidio. ⁊ ſimiliter altitudo. Et tota intus ⁊ foris coopta auro mūdiſſimo. ac ſupra corona aurea: Et ꝓpiciatoriū aureū ſiue tabulam aureā eiuſdē latitudinis ⁊ lōgitudinis cui⁹ eſt archa. vt archā tegere ſufficeret. Erat aūt ſurſum erectum eminēs arche ſicut cooperculū. qd dicebat̃ oraculū: Per vtrūqꝫ latus lōgitudīs erāt bini circuli aurei totū lignū penetrātes. ⁊ ꝑ eos vectes de lignis ſethim de aurati mittebant̃. Quib⁹ archa ferrebat̃. nec vnqꝫ extrahebant̃: Ex vtraqꝫ vero ꝑte oraculi. ſcꝫ in duob⁹ angulis anteriorib⁹ poſiti ſunt duo cherubin aurei. vn⁹ alterum reſpiciebat. verſis tamē vultib⁹ in propiciatoriū: duabus qꝫ alis expaſſis. ⁊ mutuo ſe tangētibus velabant oraculū. alas ex oppoſito extēdebant. Et hec habebant̃ in ſctā ſctōrum: In archa aūt poſita fuerunt vrna aurea māna hñs: Virga Aaron: et due tabule decalogi. Cū ea in plano nō adeo ꝑfecte figurari poterīt Imaginatio inſpiciētis cetera ſuppleat.

Figura Arche ⁊ ꝓpiciatorij ſcōm Rabi ſalomonē. Figura Arche ſcōm doctores catholicos.

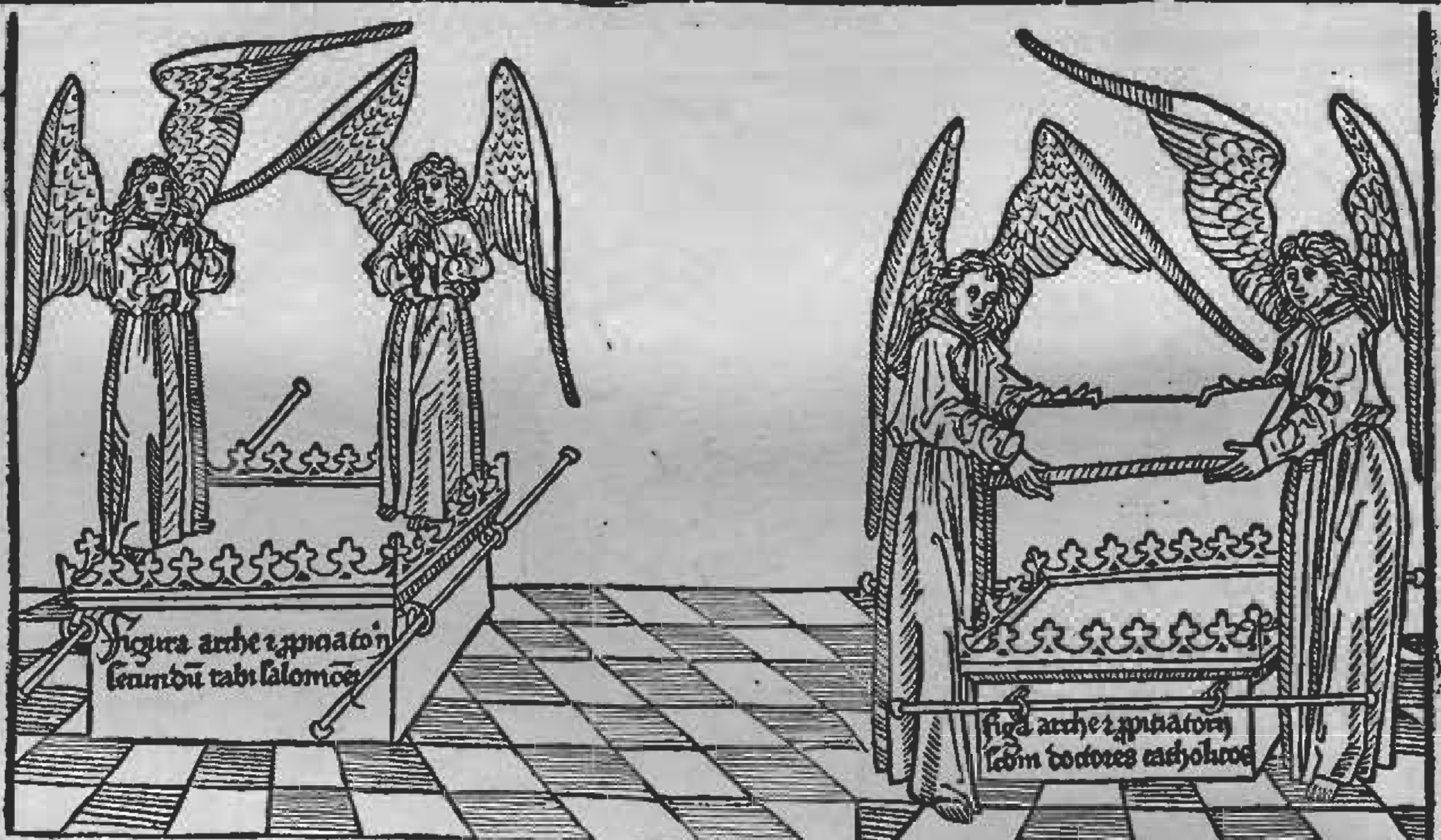

SImili modo ait dñs Moyſi. facies mēſam de lignis ſethim aureis lamibus coopertaꝫ. hñs quattuor pedes: In ſinglis vero pedib⁹ erat anul⁹ aure⁹: In anulis vero vectes aurati. quib⁹ ferebat̃ mēſa Erat aūt labiū in ea ꝑ circuitū ſicut in archa: ⁊ labio affixa erat aurea corona alta digitis quattuor: Ita ꝙ medietas ſuꝑ mēſam eminebat. ne ſuppoſita caderēt. Altera medietas inferi⁹ ad decorē pēdebat. Et ponebant̃ ſuꝑ eaꝫ duodecim panes azimi: Seni altrinſecus: Et ſingulis ſupponebat̃ patena aurea cū thure. Joſephus vero ſcribit phialas aureas ſuppoſitas plenas thure: In diluculo ſabathi recētes ⁊ calidi imponebant̃: Qui immoti manebāt in ſabathū ſequēs. Sublatos vero ſoli ſacerdotes comedebāt: Ideo ſacerdotales dicebant̃. vt ſacerdotes formarēt coquerēt ponerēt in mēſa ⁊ tollerēt. licet nō obſeruarūt: Dicebantur quoqꝫ panes ꝓpoſitiōis. Quia poſiti erāt coram dño in memoriā ſempiternā. xij. tribuū filioꝝ iſrael.

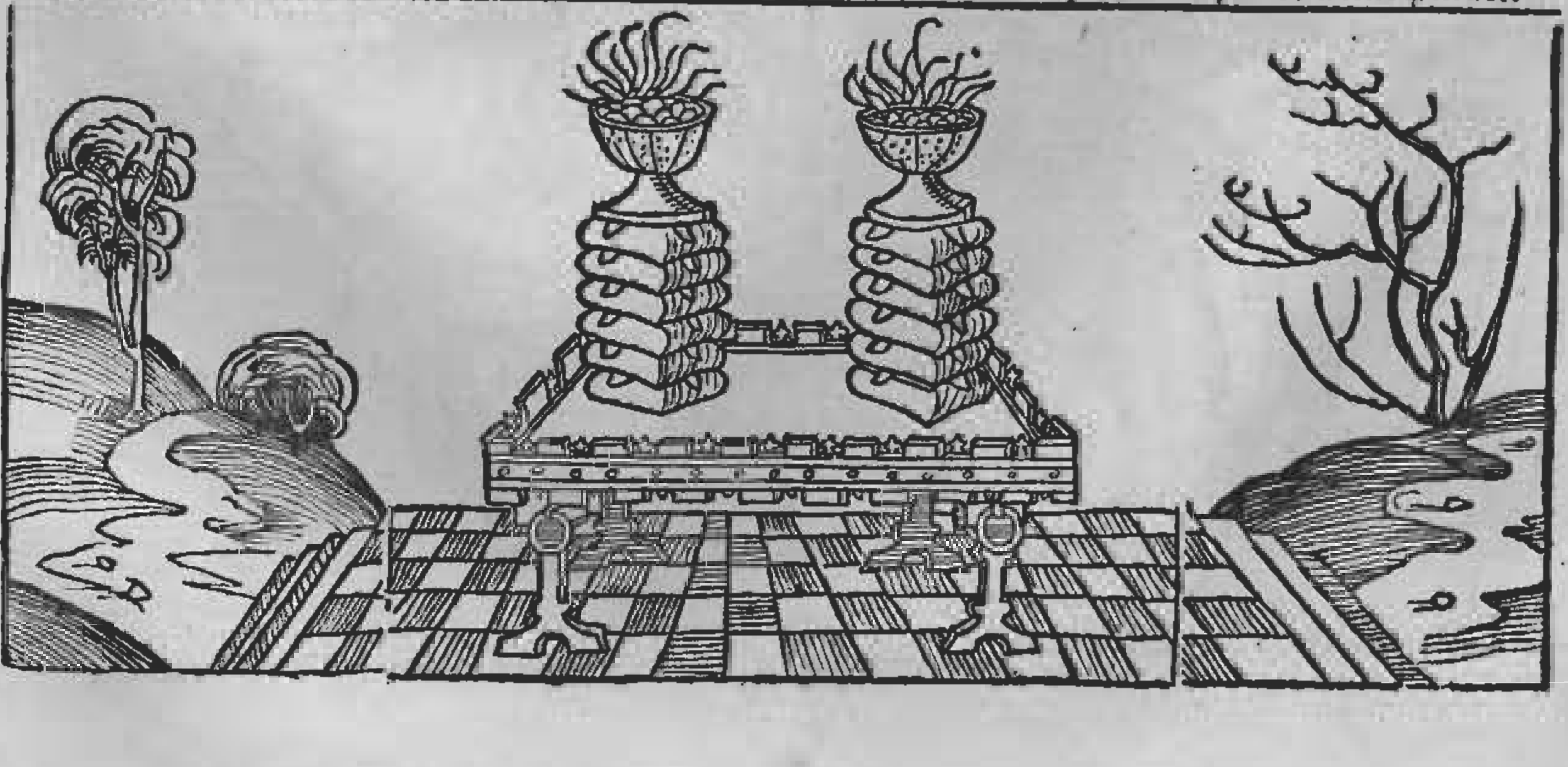

Precepit quoqꝫ dn̄s fieri Candelabrū ex auro puriſſimo ductile: Cuius baſtile baſi infixū erat ferreū ſup veſtitū calamis aureis geniculatis ad modū canne. Ubi aūt calamoꝝ capita inter ſe iungebant tanqꝫ duo ciphi erant in moduz nucis. Et ex fundo ciphi pcedebāt flores recurui. quaſi lilia. Et in ipo fundo inter ciphū ⁊ lilia erat ſperula volubilis. Et ita cū in baſtili eſſent quīqꝫ calami in hūc modū copulati. Quattuor ibi iūcture erāt. Quarū queqꝫ habebat q̄ſi ciphos duos iūctos ⁊ ſperulas ſil' ⁊ lilia: Stipes vero cādelabri q̄ procedebat directe in altū inferius hn̄s tres pedes. Et ſurſuz hēbat ſex calamos egrediētes de baſtili. tres ex vno latere. ⁊ tres ex alio. tēdētes ſurſuz oblīq̄. Quouſqꝫ ptingerēt ad altitudinē baſtil': In baſtili vo quattuor ciphi inſtar nucis. Quos aliq̄ pomellos dicūt. Ita q duo ciphi poſiti vn⁹ cōtra aliū faciebāt pomellū vnū: Rabi ſalomō ſcribit iſtos ciphos fuiſſe oblōgos. Et ſic diſpoſitos vt calam⁹ p mediuz ciphi trāſiret: Speruleqꝫ ſil' ⁊ lilia. et vt hebrei dicūt pomell⁹ ⁊ flos in candelabro ad decorē poſita fuerunt. Erat aūt vt dicit Joſephus ex. lxx. ptibus cōpoſitū. in vna baſe erectū. Quocūqꝫ vero modo factū fuerit in ſūmo. vij. hēbat capita eq̄lia: ſup que ponebātur ſeptez lucerne auree: Ita q vltim⁹ ciph⁹ q̄ erat in ſūmitate cuiuſlibet calami. erat ſedes lucerne. Infuſoria etiā ſeptē ex auro erāt. Quib⁹ oleū īfundebat lucernis. Erāt qꝫ forpices dicti emūctoria. Qui ex auro erāt ad emungēda vel extinguēda licinia: ⁊ cū quib⁹ amouebatur. illud qđ erat cōbuſtuz de licinio. et reſiduū licinij ad incendenduz aptabat. Uaſa qꝫ plena aqua erāt: emūcta ne facerēt fumū: Om̄e aūt pond⁹ ei⁹ cū vaſis ſuis habuit talentū auri. Hebrei vo dicūt centenariū auri: Ne ſcit pfecte pond⁹ quāqꝫ magnū auri pond⁹ requirebat ad tantū opus pficiendū. Poſitū aūt erat ad auſtruz cōtra mēſam. nō recte quidē ſed oblīq̄: Prout tamē in plano figurari poſſunt. deinceps videri poteſt.

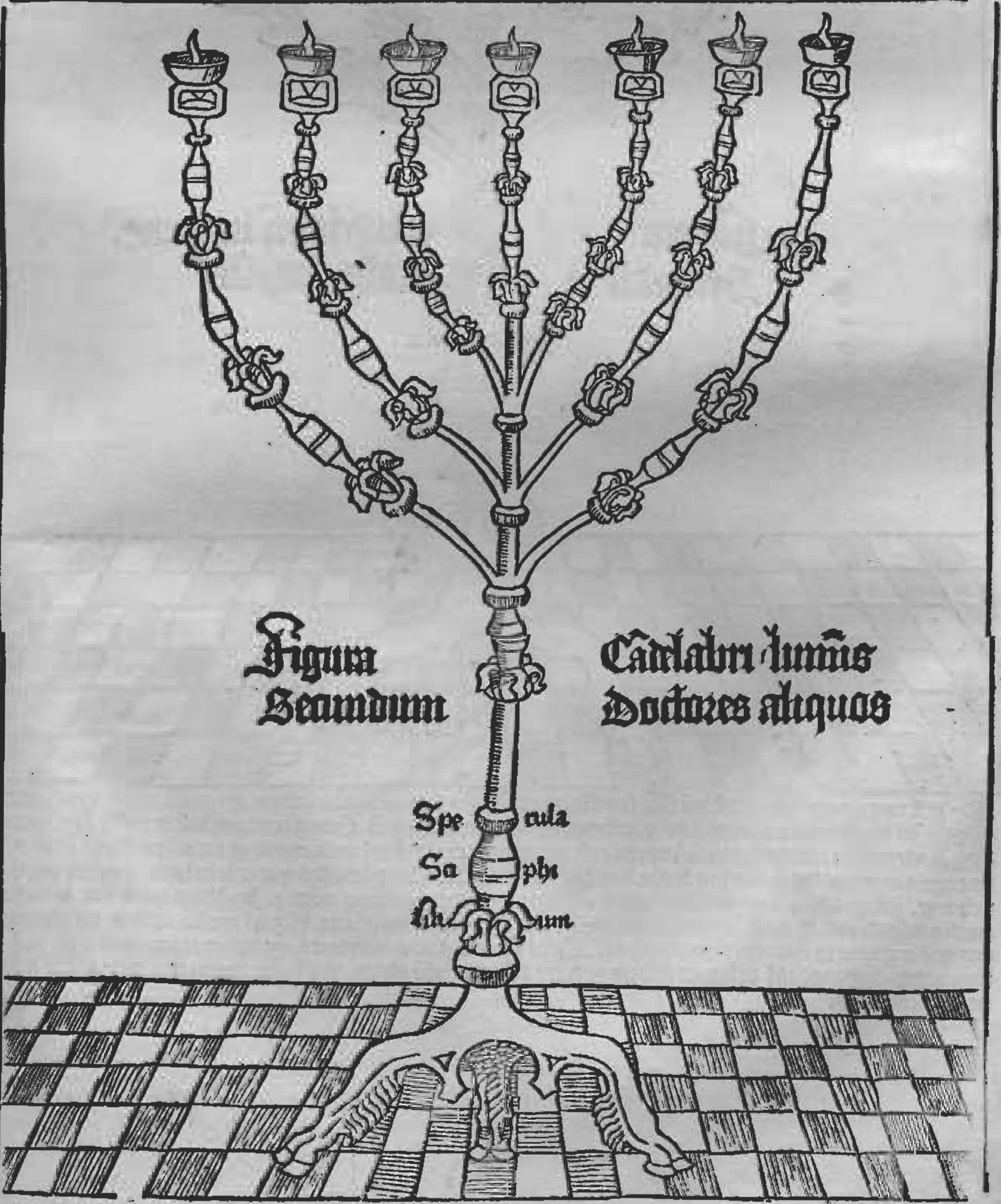

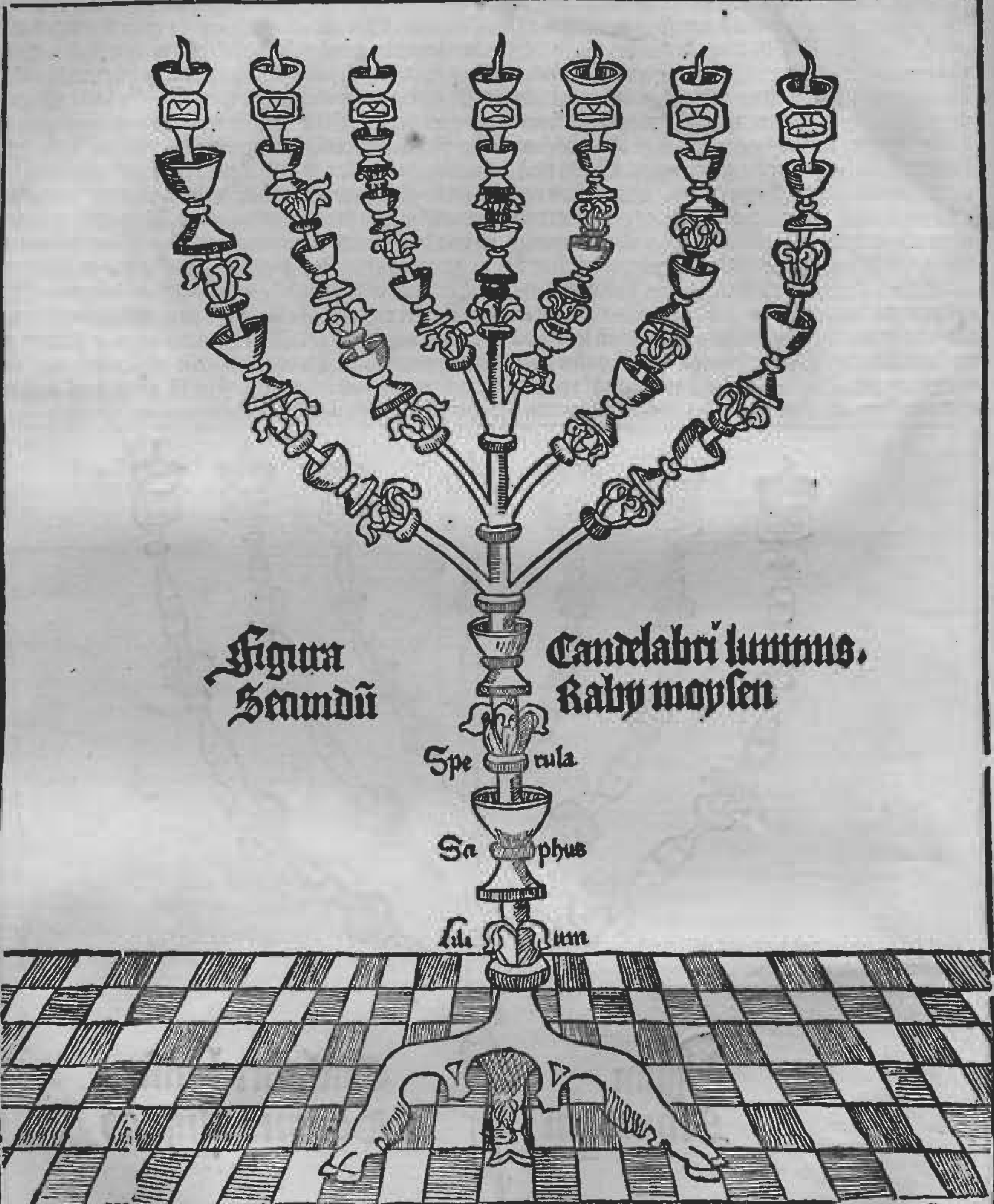

Altare quocꝫ holocauſtorũ ſiue ſacrificioꝝ iuſſit dñs fieri de lignis ſethim. Erat aũt altare quadratuz In longitudine ⁊ latitudine. v. cubitoꝝ. Et in altitudine triũ. Eratqꝫ concauũ inſtar arche ſine operimento: Parietes lignei ſed operti erãt ere intus ⁊ extra: ſiue lamis eneis: vt vri nõ poſſent: Area eiꝰ ſiue arula erea erat tanqꝫ fundus arche. ſup quẽ fiebat ignis: Qui p feneſtrã que erat in latere orĩetali imponebatur. In quattuor angulis ſupioribus erãt extra quattuor recurua cornua. In qbus quattuor cathene anulis inſerebant. de quibꝰ dependẽs craticula erea in modũ retbis facta. vſqꝫ ad mediũ altaris deſcẽdebat ſup quã cremãda in odorem dño ponebant. Circa vero angulos inferiores. quattuor erant anuli erei: in qbus vectes imponebant de lignis ſetbim opti ere ad portandũ altare. Poſitum autem erat altare ante tabernaculum ſub diuo.

Altare holocaſti ſcđm latinos | Altare holocaſti ſcđm hebreos

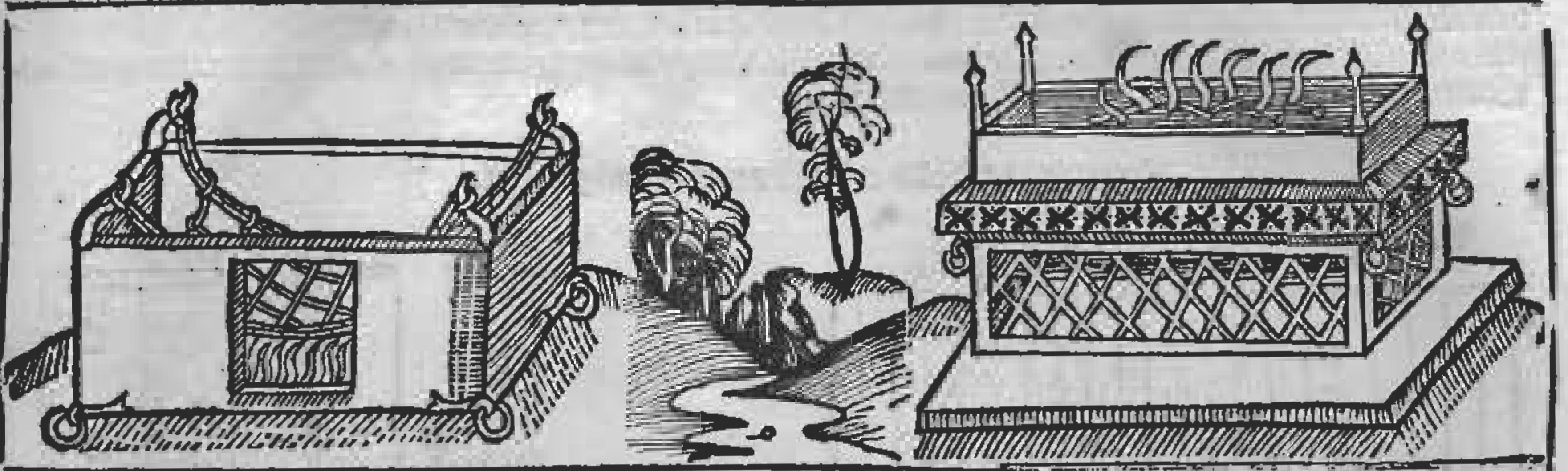

Hſtituit q3 dñs Moyſi dicēs Q sacerdotiū ſcđm Aaron ī ſuo dare deberet. Ordinationeq3 de veſtimentis ſacerdotalib9 fiēdis ꝑmittēs: Quattuoꝛ erātveſtes cōmunes oībus ſacerdotib9 etiā minoꝛib9: feminale lineū: tunica de biſſo dupla p totū. Balteus lat9 q̄ſi digitꝭ quattuoꝛ. cū pulchra varietate. Et thyara de biſſo. quā geſtarūt in capite. tendēs ſupius in acutuz. Sup hec quattuoꝛ ꝓꝓꝛijs veſtib9 induebaƭ ſūm9 ſacerdos: Pꝛia erat tunica iacictina. Que ſtricta erat vt tunicella. In cui9 extremitate inferioꝛi erāt tintinabula ꝛ malogranata intexta. Scđm ornamētuz ſuphumerale ſine manicis. deſcēdēs vſq3 ad renes. adeo vt ſupcingi poſſet. cū varietate pulchra: Terciū ratiōale q̄drāgulū duplex. In q̄ erāt duodeci lapides ꝓcioſi Quartū ornamētū erat Balthe9 ſeu cingulū de quiq3 coloꝛib9: Quītū erat mitra iacinctina in capite ſup biſſinaz: Erat aūt ſextū lamina aurea ad modū dimidie lune facta: In qua thetragramatō inſcriptū: facta deīde ad modū coꝛone. Que ꝓtendebaƭ ab aure ad aurē per frontem.

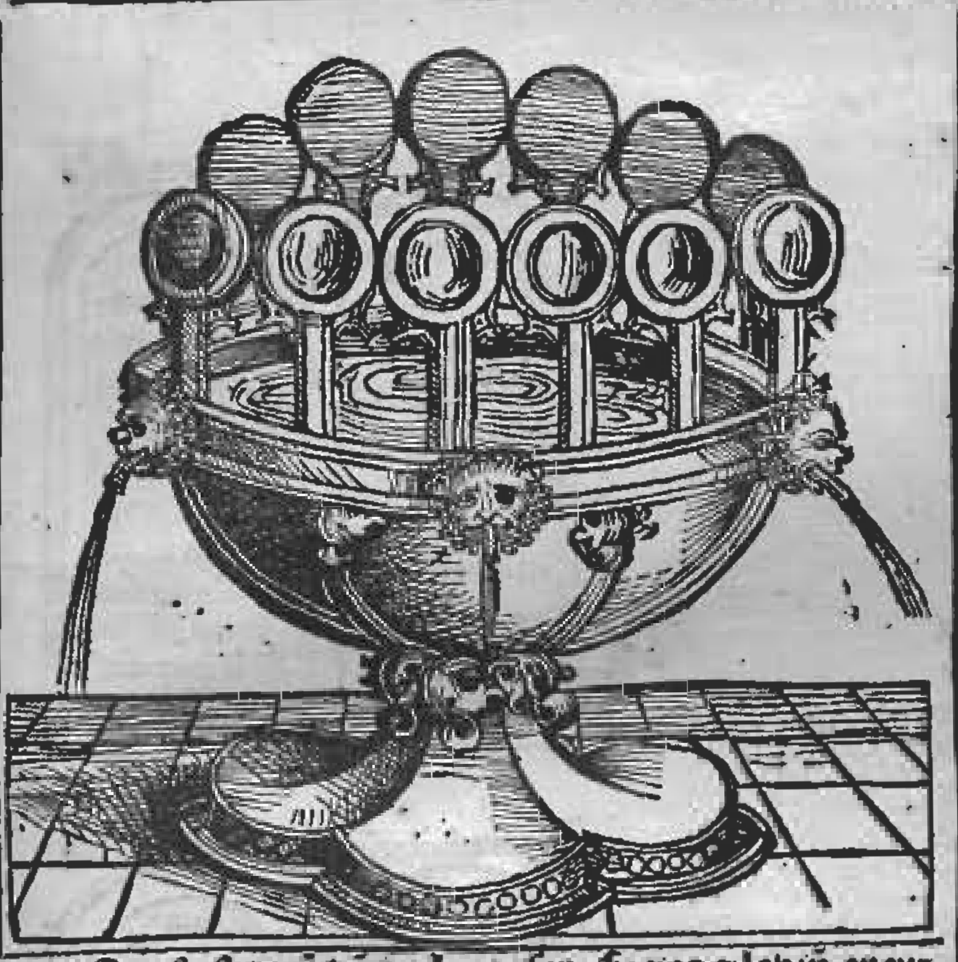

LOcut9 eſt iterū dñs ad moyſen. Facies ꝛ labiū eneuz cū baſi ſua. vas ſc3 lauatoꝛiū. qđ alibi labꝛū ꝛ luter (vt Rabi ſalomō ponit) vocitaƭ. Qđ erat inter tabernaculuz ꝛ altare holocauſtoꝝ: In q̄ miſſa aq̄. lauabāt ſacerdotes manus ſuas ꝛ pedes. veſtes ſanctas accepturi. vt ſacrificarēt; Similiter ingreſſuri tabernaculū. ꝛ egreſſuri: vt aarō ꝛ filij ei9 fecerūt. poꝛtātes de ſanguine hoſtie imolate ꝓ pctis populi. Et qn accedebāt ad altare vt in eo offerrēt thimiama: Qđ dr factū de ſpeculis mulieꝝ excubantiū ad ingreſſū tabnaculi: Vel poti9 in circuitu labij ſupꝛemi circūpoſita ſpecula fuerūt: In quib9 ſacerdotes videre poſſent: ſi facie, vel veſte maculam abluendam haberent.

PRecepit quoq3 dñs Moyſi: vt faceret tabernaculū in huc modū. Tabernaculū erat dom9 deo dicata Quadrata ꝛ oblōga: tribus clauſa parietib9: Aquilonari. meridiano. occidētali: Liber patebit introitus ab oriēte: vt ſole oriēte radijs ei9 illuſtrareƭ: modo introit9 eccīaꝝ fit vt plurimū in occidēte. Lōgitudo erat. xxx. cubitoꝝ: Latitudo. x. Altitudo. x. In latere meridiano. erāt tabule de lignis ſethi. xx. ſtātes Quaꝝ vnaqueq3 ī lōgitudine habebat cubitos. x. In ſpiſſitudīe digitos q̄ttuoꝛ: In latitudīe cubitū ꝛ ſemiſſem: Iungebanƭ aūt ſibi mutuo: Et erāt inaurate ex vtraq3 parte. Suppoſite vero ſingle duab9 baſib9 argenteis pfoꝛatis. Eodē ſcemate erat factus paries aquilonaris: Ad occidentē vero erāt. vi. tabule ꝓ omis ſi-

miles. In medio aūt tabernaculi mādauit dn̄s fieri ꝑ latitudinē velū pulchrū appēſuʒ ſuꝑ quattuoꝛ columnis: Qđ diuidebat ſancta a ſanctaſctōꝝ. Habebat aūt quadruplex operimentū: ſcʒ de cortinis intextis varijs coloꝛib⁹: de ſagis cilicinis. de pellibus rubꝛicatis. ⁊ de pellibus iacinctinis. Cetera de vectibus anulis. Cortinis ⁊ Sagis liber moyſi exod⁹ manifeſtat.

Figura pro tabulis et baſibus terre infigendis.

Figura vni⁹ lateris tabernaculi quātū ad tabulas et baſes quibus infiguntur.

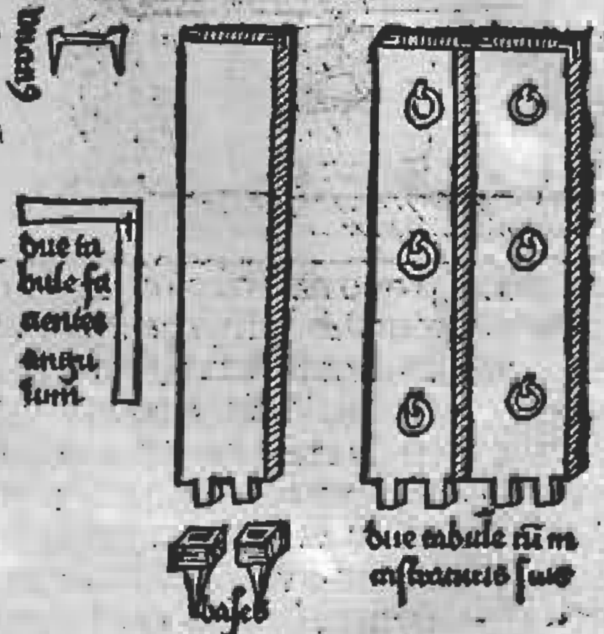

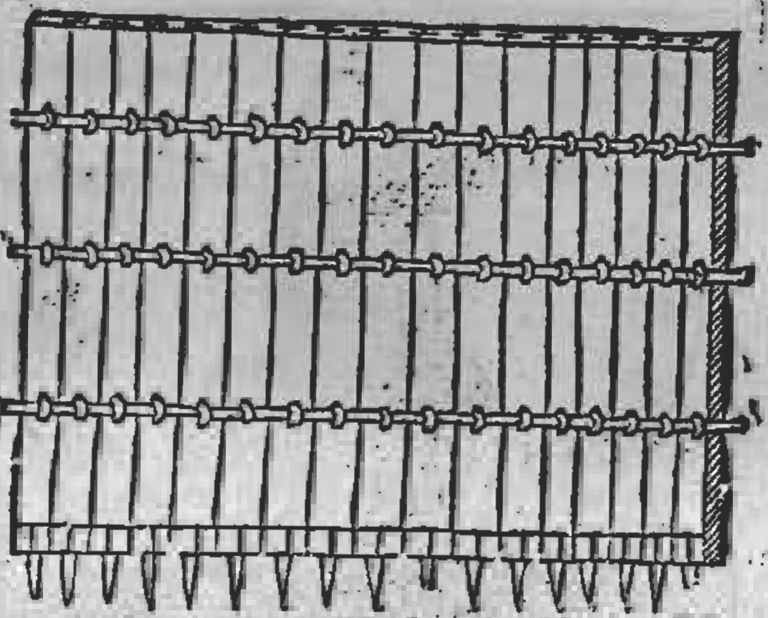

Moyſes primo anno tabernaculū dn̄o cōſtruxit. Et ſepteʒ mēſibus op⁹ ꝑficiēs. mēſe pⁱmo anni ſecūdi prima die erexit. Iudei quoqʒ ꝑ Moyſen legē ſił cū lr̄is hr̄e ceperūt. Iterū dn̄s ad moyſen ait. Cū filios iſrael numerab: dabit q̄ſqʒ p̄ciuʒ ꝑ aīa ſua: ne ſit ī eis plaga dimidiū ſicli. iuxta mēſurā ſanctuarij. Sicl⁹ vigīti obolos hʒ: Et hec pecunia ad vſus tabernaculi reponebat. Cōpletiſqʒ ſmonib⁹ dedit moyſi duas tabulas lapideas digito dei ſcriptas. Ope diuio nō hūano inſcriptas decalogo ex vtraqʒ pte. Et vt hebꝛei tradūt in vno latere figurata. ſimilē figurā ī alio oppoſito dabāt. qđ miraclo aſſcribebāt. Ceteri ſculpta iteratꝗ lr̄is dicebāt. Preterea catholici doctores ⁊ p̄cipue diuus Auguſ. tria p̄cepta in pⁱma tabula teſtimonij que hoīem ad deū oꝛdināt. In ſcđa ſeptē q̄ ad proximū oꝛdinant ſcripta ponūt. Rabi m̄ Salomon et hebꝛei quīqʒ in vna ⁊ qnqʒ ī alia p̄cepta diſtinguunt. Poſtea v̄o vt ī figura vituli videt. deſcendens Moyſes ⁊ vidēs vitulū ⁊ choꝛos irat⁹ proiecit tabulas. Et confracte ſunt.

Figura tabularū ſcđm doctores aliq̄s

Figura tabularū ſcđm doctores hebꝛos

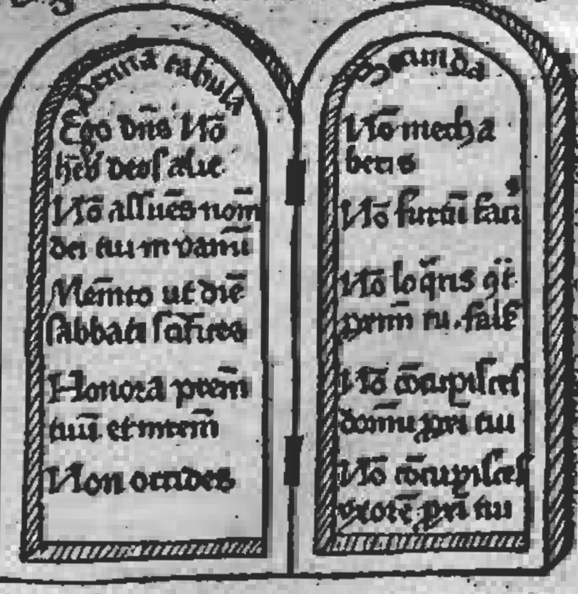

Vt ea vberius clareſcant poſita eſt hec figura duarum tabularum.

Linea regū aſſiriorum

Aſcades

Amynthas

Bellothus

Aptheros Eructoni⁹ Fenix Cadmus

Aptheros Rex crethe primo mellis colligendi vſum inuenit. hui⁹ filia ex inceſtu concepit de qua mirabilia narrāt. Et poſt ibidē fili⁹ regnauit ꝛ dictus fuit auidis legeſqꝫ fecit et prim⁹ boues aratro iunxit. Erictonius Athenienſiū pꝛīceps prim⁹ in grecia quadrigā excogitauit. Fenix ille in tyro et ſydone regnauit vſuqꝫ litterarū tradidit. ꝛ colores feniceos quo capitalia fierent inuenit. A B C D Alpha vita Gāma Delta.

A · B · Y · Δ ·

Corinth⁹ vrbs fuit Achaie olim inſignis qui primū a Syſipho latrone Eoli ſuꝑ Iſchmiō i medio maris ionij ꝛ egei cōſtructa fuit. Octuageſimo etatꝭ moyſi āno. Primo Certhyra deīn aucta Ephyra vocata. Vñ ꝛ apud virgiliū Ephyreaqꝫ era. Nā Corinthij in ere fundēdo pꝛīcipatū obtinebāt Eo ꝙ ibi pulcherria ꝛ artificioſa eiuſmodi eris fiebāt vaſa. Sꝫ p⁹ hꝭ euerſa ꝛ ab Corintho Oreſtis filio īſtaurata Corinth⁹ cognoīata fuit. Vltio a romanis accenſa nūqꝫ coaluit vt oñdit flor⁹ ꝛ iuſtin⁹. Fuitqꝫ teſte Apulegio libro de magici regionis caput. Apud corinthios ꝑmū imperiū aſſumpſit ꝛ regñuit Aletes grecis luctator victorioſiſſim⁹. Regnatūqꝫ ē in Corintho ſb̄ regib⁹ duodeci. annis 32 5. Poſtea reſpublica ꝑ annuos magiſtrat⁹ gubernari cepta eſt. Poloponeſus ꝓuīcia quā hodie latini Moreā vocāt toti⁹ grecie quondā arx dicta regio ē pene inſula. haud vlli terre nobilitate p⁹ ferēda. Inter duo maria Egeū ꝛ Ioniū. platani folio ſimilis. Anguſtia vñ ꝓcedit Iſchmos appellat̄. in ea ſtrictura q̄ Cherroneſon efficit ciuitas ē chorinthi. medio interuallo colli applicata. Sꝫ has ipſas anguſtias (vt plini⁹ retulit) ꝓfodere nauigabili alueo tentauere Demetri⁹ rex Ceſar dictator cay⁹ princeps. domici⁹ nero infauſto (vt oī exitu patuit) incepto Greci ꝓncipes poſtqꝫ Turcoꝝ potētia europā penetrauit ex mari ad mare ꝓducto ꝑ anguſtias muro peloponeſſuꝫ a reliq̄ grecia diſtīxerūt Murū examiliū vocauere Corintheos ab idoloꝝ cultura ad verā dei religionē Paul⁹ apl'us ratiōib⁹ ꝛ doctrina atꝫ miraclis ꝓtraxit. Nūc ea regio tota impio Turcoꝝ adiecta eſt.

Corinthus

Carmētis

Iſta Carmētis fuit filia euandrij. q̄ et litteras latinas inuenit. A b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t v x.

Iſte Salmon filius Naaſon. nat⁹ eſt anno mūdi ſcđm. lxx. interpretes. 3 7 2 5. hoc eſt ante natiuitatē xp̄i. 1 4 7 4. Hic fuit dux in tribu Juda vt in numeris legit. et cū Joſue terraꝫ promiſſionis intrauit ſcđm gloſam duxit in matrimoniū Raab meretricē vel vt Lyra vult hoſpitalariā. Joſue. 2. capit°.

Ytalus rex iuxta Albulam fluuiū id eſt tyberim ciuitatem condidit in qua regnauit. vbi poſtea condita Roma fuit. a quo tota ytalia nuncupata.

De iſto Rechab deſcēdit ſtirps valde religioſa q̄ iſto tp̄e fuiſſe creditur: Hic de yetro cognato Moyſi deſcendit. et conuerſus fuit ad Judaiſmum.

Ytalus Rex

Linea chriſti
Salmon

Rechab

Hec ciuitas antiquit⁹ Zenereth alias Cynaroth vocata ad littora maris ſita Tyberiadis dicti inter orientem et auſtrum ad duas leucas a bethulia monte diſtās vbi Judith holofernem occidit. Deinde ab herode Tetrarcha galilee inſtaurata: in honorē Tyberij Ceſaris Thiberiadis; appellata. nūc Tyberias eſt vocata in ea xp̄s Mattheū in apoſtolatū aſſumpſit. Olim habuit epiſcopum cui mare galilee ſubiectū erat. Prope hanc ciuitatē balnea naturaliter calida eſſe phibēt. Et in ea terminat regio decapoleos a decē ciuitatibus principalib⁹ dicta. In ea regione nō longe a Tyberiade eſt lacus aſphaltides q̄ ꝓpter magnitudinē et aque immobilitatē mortuū mare dicit. Nā neqꝫ ventis mouet reſiſtente turbinib⁹ bitumie: quo aqua ſtagnatur Neqꝫ nauigatiōib⁹ patiēs eſt. Quoniā oīa vita carētia in profundū mergunt. Nec materiā vllā ſuſtinet niſi que alumine illuſtrat. Aſphaltides nihil preter bitumē gignit. Vñ et nomē. Nullū corpus aīalium recipit Thauri cameliqꝫ fluitant. Inde fama nihil in eo mergi: Longitudie excedit centū milia paſſuū. Latitudine maxima vigintiquiqꝫ implet. minima ſex.

Tyberias alīs Tyberiadis

Circa illud tp̄s inceperūt ytalie regnare reges. multotieſq; nomīa variarunt. quoꝝ oīm primus dicit̄ fuiſſe Janus. qui pallaciū extruxit qd̄ Janiculum dicit̄. Poſtea ꝓ magno deo habitꝰ eſt. Figurat̄ aūt cū duabꝰ faciebus. atq; in principio anni eiꝰ feſtū celebrat̄. Ob hoc q̄ eſſet finis p̄teriti principiūq; futuri. Et inde mēſis ianuariꝰ eſt dictꝰ Ideo bifrons dicit̄.

Saturnus pater iouis rex cretenſ tp̄e yſaac regnare cepit: filiꝰ Arij filij Minie filij nini filij beli nembrotidis. poſtea expulſus a regno Cretenſe ꝑ filium ſuū Jouē. Vidēs igit̄ Janꝰ ſaturnū velle ciuiliter viuere et vineas colere ac docere ſuſcepit eū benigne. ⁊ cū eo regnū partitꝰ eſt ⁊ genuit ibi ſaturnꝰ picū. q̄ poſt eū regnauit Alij vocāt eū ſtercē al'. ſtercutiū. q2 ab eo tanq̄ a peritiſſimo agricola inuētū eſt vt in fimo aīaliū agri fecundarent̄. Ideo eum deū agri fecerīt et totius ꝓſperitatis poſt mortē eiꝰ. Saturni ymago talis a romanis depingebatur. erat eīm vultu triſtis ſenex ⁊ capite canꝰ. falcem in ſiniſtra tenēs. dextra vero flammiuomū draconē. triſtis q2 regno crete pulſus. vel q2 ortus ſtelle ſaturni ſignificat triſtia ventura. ſenex q2 ſidus iſtud frigidiſſimū in effectu. ideo capricornus et aquariꝰ (q̄bus p̄eſt ſaturnꝰ) ſunt ſigna frigida. canꝰ q2 pruinas ⁊ niues ꝓcreat in p̄dictis ſignis. falcē geſſit q2 agriculturā inuenit. vel q2 ſcd̄m Seruiū inimicus eſt humane nature. q2 frigidiſſimꝰ. ideo ſcd̄m eū in ſiniſtro brachio ꝓprios filios tenuit quos falce ꝑemit ⁊ ad os prexit. quē etiā natos ſuos vorare dixerūt: cū oīa tp̄e cōſumerent̄. vel etiā dracone in dextra portauit q2 finis eſt anni: pr̄ iouis dicitur. q2 eo ſup̄ior ſcd̄m m'ltos habet̄. Glauco coop̄tus fuit amictu. q2 ſtella eiꝰ frigide ⁊ aq̄ſe eſt nature. Saturnus libēter accepit ymmolationē hoīs iuuenis ſiue puerilis: Delectat̄ eīm diabolus in effuſione ſanguinis humani. tum propter credulitatem ymmolantis, tum propter odium humani generis.

Juno

Juno Saturni ⁊ opis filia ac iouis ſoror atq; coniunx ea etate fuit. Hec errore gētiliū deoꝝ Regina dicta fuit et ꝓpterea regnoꝝ eā ⁊ diuitiarū fecerūt deam ſic et cōiugij Et ideo parturiētibꝰ ipſam p̄eſſe voluerūt. Illi inſup inſignē currū ⁊ arma attribuūt: Illi q̄z tanq̄ regine excellētiſſime. xiiij. nymphas pediſſeq̄s aſſcripſerūt vt in cuiꝰ ꝑſona virgiliꝰ dixit. Sūt mihi bis ſeptē p̄ſtanti corpe nymphe: In cuiꝰ etiā tutelā pauonē auē dixere. Cuiꝰ caude dic̄ Ouidiꝰ eā argi paſtoris ſui a mercurio occiſi oculos appoſuiſſe. Ex ioue vulcanū cōcepit ⁊ poſt mortem inter deas relata. Samij nobiliſſimū templū eidē cōſtruxerūt.

Picus ſaturni filius primus rex laurentū fuit. qui bellator egregius ⁊ augur fuit. et inter deos cōnumeratus eſt.

Faunus ſcd̄us rex laurentum fuit: qui etiam deus fuit eorum qui ſic voluerīt vel putauerunt.

Sibylle omnes femine vates a veteribꝰ nūcupate. vel ab vniꝰ delfidis nomine: vel a conſilijs deoꝝ denūciandis: Ceterū Sibyllas. x. numero fuiſſe. Primā fuiſſe de perſis. Cuiꝰ mētionē fecit Nicanor q̄ res geſtas Alexādri ſcripſit. Secundā libicā. Cuiꝰ meminit Euripedes. Terciā delphicā. de q̄ Criſippus loquit̄ in libro de diuinatiōe. Quartā cumeā in ytalia q̄z neuiꝰ in libris belli punici: Piſo in annalibꝰ noīat. Quintā erythreā: q̄z Appolodorꝰ affirmat ſuā fuiſſe ciuē. Eāq; grais iliū petētibꝰ vaticinatā periturā eſſe troyā. Sextā ſamiā: de qua ſcripſit Cratoſenes in antiq̄s annalibꝰ ſamioꝝ repiſſe ſe ſcriptū. Septīa Cumanam noīe Almatheā. que ab alijs Demophyle noīat̄. Eamq; nouē libros attuliſſe ad regē Tarquiniū priſcū: Et ꝓ eis trecētos philippeos poſtulaſſe. regēq; aſpernatū precij magnitudinē ⁊ m'lieris inſaniā. Illā in cōſpectu regis tres combuſſiſſe. at ꝓ reliq̄s idē preciū poſtulaſſe. Tarquiniū multo magis mulierē inſanire putaſſe. Que denuo tribꝰ alijs exuſtis. cū in eodē precio ꝑſeueraret: motū eſſe regē: ac reſiduos trecētis aureis emiſſe. Quoꝝ poſtea numerꝰ ſic actꝰ: capitolio refecto. qd̄ ex oībus ciuitatibꝰ ⁊ ytalicis ⁊ grecis. ⁊ precipue erythreis coacti allati q̄z ſunt romani: cuiuſcūq; Sibylle noīe fuerūt. Octauā helleſponticā in agro troyano natā vico marmeſſo tp̄ibus cyri. Nonā phrigiam que vaticinata ſit ancyre. Decimā tiburtē nomīe Albuneā que tiburi colit̄ vt dea. Harū oīm Sibyllarū carmina ferunt̄. Omnes aūt hee Sibylle vnū deū predicāt. maxime tm̄ Erythrea. q̄ celebrior inter ceteras ac nobilior habetur.

Linea regū Ytalie

Janus

Saturnus

Picus

Faunus

De aliis ſibyllis.

Sibylla Agrippa

Sibilla delphica

Sibilla ſamia

Sibylla Perſica

Sibylla Libica

Sibilla frigia

Sibilla europa

Sibilla agrippa valde religioſa

SIbylla agrippa veſtita roſea veſte cum clamide roſea: nõ multũ iuuenis. manũ tenẽs in gremio q̃ſi admirãs. ⁊ ſiniſtrã manũ tenẽs oſtẽdendo deorſum breue ſcriptum. dicit ſic. Inuiſibile verbum palpabit᷑: Germĩabit vt radix. Siccabit᷑ vt foliũ. Nõ apparebit venuſtas eiꝰ: Circũdabit᷑ aluꝰ maternꝰ: ⁊ florebit deꝰ leticia ſempiterna. ⁊ ab hoĩbus cõculcabit᷑. Naſcet᷑ ex matre vt deꝰ: ⁊ cõuerſabit᷑ vt pctõr: Homo quidã gẽtilis vidit hanc gloriam.

SIbylla libica ornata ſerto viridi. ⁊ florũ in capite. veſtita palleo honeſto ⁊ nõ multũ iuuenis dicit ſic Ecce veniet dies ⁊ illũinabit dñs denſa tenebraꝝ ⁊ ſoluetur nexꝰ ſynagoge. ⁊ deſinẽt labia hoĩm. ⁊ videbũt regẽ viuentiũ. ⁊ tenebit illũ in gremio virgo dña gentiũ. ⁊ regnabit in miſcdia. ⁊ vterꝰ matris eiꝰ erit ſtatera cunctoꝝ.

HEc ſibylla Delphica q̃ ante troyana bella nata ꝓphetauit. veſtita veſte nigra ⁊ capillis circũligatis capiti in manu tenẽs cornu iuuenis dicit ſic. Naſcet᷑ propheta abſq̃ matris coitu ex virgine eius.

SIbylla Frigia induta veſte rubea. nudis brachijs antiqua facie ſaturnina. crinibꝰ ſparſis. ꝑ dorſum digito indicãs dicit ſic. Ex olimpo excelſus veniet ⁊ firmabit conſiliũ in celo ⁊ annũciabitur virgo in vallibus deſertorum.

SIbylla Samia a ſamo inſula iuuenis. hñs formoſum pectꝰ ſubtili velo capite coopto. manũ ad pectus tenẽs dicit ſic. Ecce veniet diues ⁊ naſcet᷑ de paupcula. Et beſtie terraꝝ adorabũt eum Clamabunt ⁊ dicẽt Laudate eum in atrijs celorum.

SIbilla Europa decora iuuenis. Facie rutilãs. velo ſubtiliſſimo capite ligata. induta veſte aurea breue in manu tenẽs dicit ſic. Veniet ille ⁊ tranſibit colles ⁊ latices olimpi. regnabit in pauptate. ⁊ dñabit᷑ in ſilentio et egredietur de vtero virginis.

SIbylla Perſica veſtita aurea veſte cũ velo albo in capite dicit ſic. Ecce beſtia cõculcaberis. ⁊ gignet᷑ dñs in orbẽ terraꝝ. ⁊ gremiũ virginis erit ſalus gentiũ et pedes eiꝰ i valitudĩe hoĩm. Inuiſibile v̊bũ palpabit᷑.

INueni etiã alia dicta cuiuſdã ſibylle cꝰ nomẽ ñ inueni de xp̃o teſtificãtis videlicꝫ. Exurget mulier de ſtirpe hebreoꝝ nomĩe Maria. hñs ſponſuꝫ nomĩe Joſeph et ꝓcreabit᷑ ex ea ſine cõmixtiõe viri de ſpũſctõ filius dei nomĩe Jeſus. Et ip̃a erit virgo ante partũ ⁊ virgo poſt partuꝫ. Qui vero ex ea naſcet᷑ erit verꝰ deꝰ ⁊ verꝰ homo et adimplebit legẽ Judeoꝝ: ⁊ ſuã adiũget ꝓꝓuiã. ⁊ ꝑmanebit regnũ eiꝰ i ſecla ſecloꝝ. Venietq̃ ſup eũ vox dicẽs Hic eſt filiꝰ meꝰ dilectꝰ ip̃m audite. Mortuoꝝ reſurrectõ erit: et claudoꝝ curſus velociſſimꝰ. Et ſurdi audiẽt. ⁊ ceci videbũt. loquent᷑ nõ loquẽtes. Et de quĩq̃ panibus et duobus piſcibus multa hominuꝫ milia ſaturabunt᷑. Ventos compeſcet verbo, mareq̃ furiẽs ſedabit. pedibus mare calcans. Ambulans ſuper vndas. Infirmitatem hominibus ſoluens. repellens multos dolores.

ITem alia Sibylla que dicitur fuiſſe herithrea ait. In vltima etate humiliabit᷑ deꝰ humanabit᷑ ꝓles diuina. Jungebatur humanitati deitas. Jacebit in feno agnus. et puellari officio educabitur deus et homo: Eligetq̃ ſibi ex piſcatoribus et electis numerum duodenarium.

Ille Troys in dardania re/gnauit et troyā condidit.

Anchiſes

Anchiſes ex dea venē ſm̄ errorez gētiliū genuit Eneaz. q̄ in Ytalia regnuit vt patuit.

Laomedon

Laomedō rex troye occidit ⁊ Exiona filia eius capit ⁊ ducit i greciā ꝓpt q̄ bella guiſſima ſecuta ſunt et mala horrendiſſima

Troya regio minoris aſie in q̄ Ilion fuit ciuitas cantatiſſima. Nōnunq̄ꝫ vero ꝓ ipā vrbe troya ponitur. Et ſm̄ homerū oīm que ſub ſole ac ſtellifero celo ſunt vrbiū quidē inſigniſſima eſt troya. Nūc aūt ingens Troya toti⁹ aſie columē ita extincta eſt. vt vix veſtigiū aliqđ appareat. qđ Ouidi⁹ inq̄t. Jam ſeges eſt vbi troya fuit. Siliter virgilius. Camp⁹ vbi troya fuit. Cū ea exuſta lapides ⁊ quecunq̄ꝫ alia inde ablata ſunt. Talis finis humanaꝝ reꝝ. Tros aūt Erichtonij regis filius Anno quadrageſimo iudicis aioth iam veteran⁹ dardaniā veniēs Troyā cōdidit. vir armoꝝ pitiſſim⁹. ampliato regno ex ſuo noīe regionem q̄ prius dardania dicebať Troyā appellauit. Dardan⁹ eīm fuit ex Joue ⁊ electra filia Athlātis genita. Js ad phrigiā deuenit quā dardaniā nomīauit. Ex quo nat⁹ Erichtoni⁹ ex eo tros qui iuſticia ⁊ pietate laudabilis fuit: Jſq̄ꝫ vt memoriā ſui noīs faceret Troyā appellari iuſſit. q̄ duos habuit filios. Jlion Aſara. cunq̄ꝫ prim⁹ maior natu regnās troyā de ſuo noīe Jliū noīauit. Jlio laomedō fuit filius ex quo priamus natus eſt. Js troyā p⁹ ſuā primā diruptionē reformauit ⁊ exornauit. ac vrbē magnā ⁊ āpliora menia ac ꝓpugnacula ex lapidib⁹ marmoreis cū muro altiſſimo extruxit ⁊ munitiſſimā reddidit. multitudineq̄ꝫ militū eē fec. ne ꝑ ignorātiā oppmereť. vt pri⁹ tpe laomedōtis oppſſa fuit. Regiā q̄ꝫ edificauit ⁊ iouis ſtatuā: ⁊ arā ꝯſecrauit. Jlio ſex portas fecit. q̄rū h̄ ſūt noīa. Anthenoidas. Jlia. Scea. Thymbria. Dardanides. Troyana Per mediū ciuitatis fluui⁹ Xant⁹ decurrebat. Simois q̄ꝫ fluui⁹ ex Jda troyano mōte ſcaturiēs iuxta troyā decurrens. q̄ cū mari appropinq̄ť xanto cōmiſceť. Et in paludē coact⁹ iuxta ſigeum ꝓmontoriū in mare deſcendit Priam⁹ āt ex heccuba vxore hos hūit libos. Hectorē prio natū. Alexādrū: Deiphebū. Helenū. Troylū: Andromachā. Caſſandrā: Polixenā. Pugnatū ē deīn cū troyanis ꝑ grecos ānis. x. ⁊ mēſib⁹ ſex. Prio Eſebon iudicij āno. e⁹ cauſaꝫ dicūt. Cū alexāder q̄ Paris dict⁹ ē in Jda ſilua cū venatu abijſſꝫ i ſomnis Mercuriū ad/

Troya

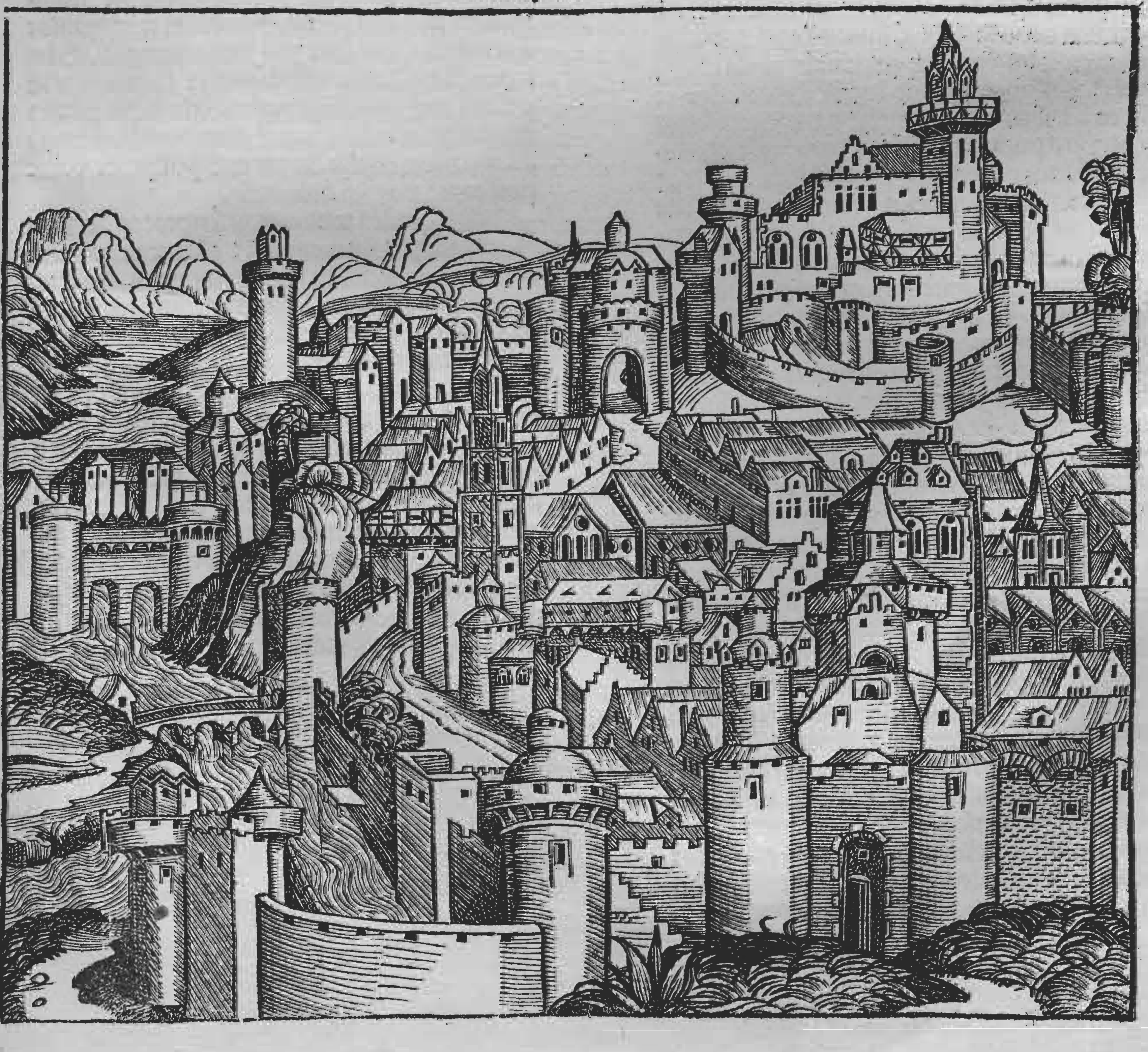

BIBLIOTECA NACIONAL
BIBLIOTECA AMERICANA
"JOSE TORIBIO MEDINA"

duxisse. Iunonē venerē ꝛ mineruā: vt inter eas
de specie iudicaret. Et tūc sibi venerē pollicitā
esse: si suā spēm meliorē harū specie iudicasset.
daturā se ei vxorē que i grecia speciosior forma
videret. Qui cū ita audisset optima facie venerē
dicit iudicasse. Postea helenā regis Menelai
vxorē rapuit: id extremū excidiū troianis fuit.
hoc bellū decēnale disertissime pscribūt Dares
frigi⁹ ꝛ dictes cretēsis. qui in clade Troyanoꝝ
presentes. locoꝝ noīa et gestorū lucidissime oīa
norūt. Et ad rerū Troyanorū cognitionē nihil
breui⁹. nil clari⁹ ꝛ tersius repiri poterit. Fuit eīn
capta Tercio anno labdon iudicis israel ante vr
bem conditam. Anno. 430.

De bello grecoꝝ contra Troianos.
et destructione troye.

Orosius dicit Anno ante vrbē conditā
ccccc.xxx. p raptu helene fuisse factā cō
iurationē grecoꝝ: ꝛ cōcursū mille naui
um extitisse: ꝛ deinde obsidionē decēnem. Por
ro frigi⁹ dares. q̄ scripsit hanc hystoriā dicit. q
duces grecoꝝ ꝯtra troyā fuerūt. xlviij. q̄ adduxe
runt naues mille ducētas duas. Priamo vo
regi troye venerūt in auxilium duces. xxxij.
Sūma aūt belli troyani ex hystoria daretis. quā
transtulit corneli⁹ ista est. Castor et pollux au
dientes helenā pulcherrimā vxorē menelai fra
tris agamenonis raptā fuisse ab alexandro seu
paride: nauē ascendētes. secuti sunt eā. ꝛ cum in
lesbio littore nauē soluerēt. maxima tempestate
orta. nūq̄ cōparuerūt. Quos lesbij vsq̄ ad tro
yam quesierūt ꝛ nō inuenietes crediderunt. im
mortales deos factos. Cōueneūt igit apō athe
nas grecoꝝ duces. xlviij. cū nauib⁹ mille ducētis
duab⁹. Missiq̄ sunt pmo legati Dyomedes et
vlixes ad Priamū. vt satisfieret iniurie: infecto
q̄ negotio pugnatū est inter eos. Et in pmo
bello Hector priami fili⁹ protesilaum interfecit
In scdo bello patroclū ꝛ minonē ꝛ aiacē the
lamonium occidisset: nisi eū de sanguie suo reco
gnouisset erat eīn natus de Esiona sorore pami
Prime inducie date sunt grays petētibus p
biennium. In tercio plio Hector boechē Ar
chilocū ꝛ prothenorē duces occidit. In quar
to plio Alexander menelay femur sagitta trans
fixit. In quinto bello hector. vij. fortissimos
duces occidit. Eneas duos. Achilles quattuor
Dyomedes duos. In sexto bello continuis
diebus. lxxx. pugnatum est. Gray secundas
petunt inducias in triennium. quo completo ite
rum pugnatur. Hector in prima acie interfecit.
iiij. duces fortissimos. Achilles qui erat ex par
te grecorum occidit duos. de parte troyanorum
Pugnatur diebus. xxx. Priamus tercias petit
inducias. vi. mēsibus. Iterum agamenon q̄
ex parte erat grecorum petit quartas inducias
dierum. xxx. In nono bello voluit andronica
vxor hectoris ipm hectorē retinere. qr i somnis
viderat ei non expedire vt prodiret in bellū qd
cum facere non posset: antianacē filium suū ad
pedes eius posuit: sed nec sic eum retinuit.
Hector igitur in bellum prodiēs tres duces for
tissimos occidit. duos vulnerauit: ꝛ terciū achil
lem a quo tandem occiditur. Gray quintas pe
tunt inducias duorum mēsium. Post bellum
decimum gray sextas petunt inducias p annum
In bello. xi. Palamides qui rex p cōmotiōē
factus fuerat occidit. In bello. xij. troyl⁹ mul
tos occidit: In. xiij. plio pugnatur cōtinuis
diebus. vij. Agamenon septimas petit induci
as. xxx. dierum. In bello. xviij. Troyl⁹ achil
lem sauciat ꝛ pugnat cōtinuis dibus vij. In
bello. xix. troylus ex equo cadēs ab achille occi
ditur. In. xx. bello cadit Menon dux persaꝝ
Priamus decimas petit inducias dieꝝ. xxx.
In bello. xxi. Alexander occidit achillē i pha
no appollinis: vbi eum ad colloquiū vocauerat
concordiā simulans. Greci igit petūt vndecias
inducias. In. xxij. bello alexander aiacē sau
ciat: ꝛ Ayas sauciatus alexandrū interfecit ꝛ de
vulnere stati morit. In bello. xxiij. et. xxiiij.
panthasilea regine amazonū viriliter neoptho
lemum Achillis filiū sauciat: a quo tandem ipa
occidit. Anthenor. polidamas et Eneas dicūt
priamo vt faciat pacē: q̄ nolēte patriā pdunt.

Capta igitur troya: Agamenon predā om
nem equaliter diuisit. Ita q pugnatū est
ad troyam annis. x. mensib⁹ vij. dieb⁹. xij. Et
vt refert dares frigius: corruerūt ex arguiuis octi
genta ꝛ septuaginta milia. Ex troyanis aūt sex
centa septuaginta sex milia hominū vsq̄ ad op
pidū proditū. Eo aūt pdito occisa sunt ex troya
nis ducēta septuaginta sex milia. Eneas naui
bus profectus est cū quib⁹ alexander greciā ve
erat numero. xxij. quē secutus est numer⁹ triū
milium quadringentoꝝ hominum ex troyanis:
Athenorē secuti sunt duo milia quingēti. Elhe
leaus cū cassandra ꝛ andronica ꝛ hecuba vxorē
priami cum mille septingētis: crinusium petijt:
Menelaū: et helenā vxorē eius (dicit homerus)
ad thecurem regem egipti quē polipiam vocat
post captā troyam diuertisse.

Cum videā innumeros scriptores de Tro
yanoꝝ clade meminisse. ꝛ eo locorū nominū
et gestoꝝ cū lectores deuenerint ꝓpter. historie
ignoratiōēs cespitare. sepe etiā cadere. Quāobrē
ad historias Troyane cladis quas dares phri
gius. ꝛ dictes cretensis viri diserti pscripserunt
cunctos remitto. Cum primus p id tps vixit et
militauit. Alter idomeneum cretensium ducem
secutus interfuit ꝛ quantū ad troyanarum rerū
cognitionē attinet nihil breuius. nihil vtilius.
nihil etiā clarius ꝛ tersius licet repire. Qui res
gestas tanta diligentia. tantaq̄ cura. atq̄ ita di
uisas temporibus. nominibus. locis ꝛ sic demū
accurate omnia disseruit. vt res nō narrari. s ge
ri. non describi. sed rursus tractari ꝛ ipi bello in
teresse legentibus videatur.

Troyanum bellū decēnale primo Eſebon ſiue Abeſſon iudicis anno (teſte euſebio) ſurrexit. quo tpe ſequētes claruerūt. Troya eñi quā Ilion tros regis troyanoꝝ filius ampliſſimā inſtaurauit mille ꝛ quingentis paſſibus a mari remota erat: vbi oīm rerum vbertas erat. Ipſa quippe que decēnalem grecorum obſidionem paſſa fuit: et ab eis tandē deleta.

Hercules

Menela⁹ Helena

Hercules ille cū Iaſone troyā vaſtauit que ſtatim a p̄amo fuit reedificata. Idez hercules agonē olimpiacuz cōſtituit et bella multa cōfecit que dicūt duodecim inſignes et inhumanos pfeciſſe labores.

Iſte hector fuit p̄mo genitus p̄ami ex hecuba vxore incōpabilis fortitudinis et ſtrēnuitatis. Is ob maximū ei⁹ militie fulgorem apud troyanos maximo i precio habitus eſt. Nā ob incredibilē ei⁹ prudētiā atq fortitudinē nō ſolū parētes: ſed et patriā nobilitate atq glīa ſplēdidā fecit. hic ex Andromacha cōiuge plures genuit filios. E qb⁹ frāc⁹ vn⁹ fuit A q (vt ait vincēti⁹ hyſtorial' burgūd⁹) frāci originē habuere.

Helena fuit vxor menelai regis ꝛ a paride filio priami rapitur. ꝛ ad troyā pducitur. ppter qd troyanū bellū exortuz. Ipſam tñ poſt troye excidium Greci menelao reddiderūt. q gaudēs nauim cū illa cōſcendit patriam petitur⁹: ſed tēpeſtatib⁹ acti in egiptū ad polibuz regez deuenere. Indeq diſcedentes octo ānis errātes (vt teſtis eſt euſebi⁹) tandez in patriam redierunt.

Paris

Paris qui et Alexāder dict⁹ eſt eiuſdē hectoris frater: ex p̄amo ꝛ hecuba nat⁹: ſb ſpecie legatiōis cū .xx. nauib⁹ in greciā mittitur Et a menelao hoſpicio ſuſcipit. Cui⁹ cū aſpexiſſet vxorez illaz. abſente marito tandē cū oībus regijs theſauris abſtulit et Troyam pduxit. Ex qua rapina bellum decēnale grecoꝝ aduerſus troyanos ſuſceptū eſt. Hic cū troyanis vrbem obſidentib⁹ multa ſtrēnue geſſiſſet: A pirrho achillis filio occiſus fuit.

Hector

Agamenon

Agamenon fuit frater regis Menelai dux toti⁹ exercitus grecoꝝ. cōtra troyā bellauit. q tandem traditorie et turpiſſime capit. fuitq Atrei regis fili⁹. ab omni exercitu imperator deſignatus. ad bellū pergens Clitemeſtram coniugez ex qua multos ſuſceperat filios reliquit. Et apud troyam multos paſſus labores. ꝛ ſimultates principum pro quibus ab imperio depoſitus ꝛ illi palamedes ſuffect⁹ eſt. Quē cum vlixes occidiſſet ipſe maiori gloria imperium reaſſumpſit. Tandez Troya capta et diruta cum ingenti preda et caſſandra priami filia in patriam rediturus naues conſcendit Uerum ꝛ ipſe tempeſtate actus. p annū ferme errauit.

Iſti duo de Troya fugientes duo regna conſtituūt: longe tamē poſt.

Franco quidē ex hectore fili⁹ p̄ami nepos a quo francoꝝ nomē tractū eſt. a troya fugat⁹ poſtea tota Aſia pagata in danubij ripis tandē puenit. Ibi cū aliq̄diu cōſediſſet. deinde locum querēs a cōmuni hominū ſocietate ſeiunctū: ad thanai fluentia ꝛ paludes meotidas ſeceſſit. vbi Sicambriā condidit vrbem.

Turcus

Franco

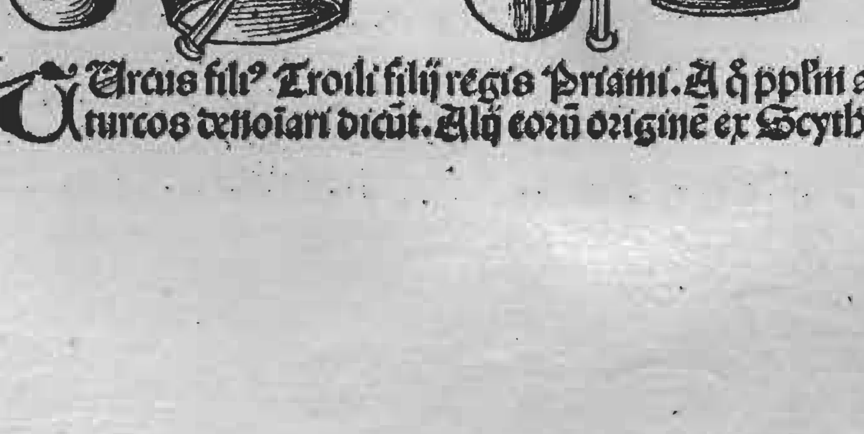

Turcus fili⁹ Troili filij regis Priami. A q pplm ab eo deſcendentē. quidem turcos denoīari dicūt. Alij eoꝝ originē ex Scythia referunt.

niles. Jn medio aũt tabernaculi mãdauit dñs fieri ꝑ latitudinẽ velũ pulchrũ appẽſuʒ ſuꝑ quattuoꝛ columnis: Qđ diuidebat ſancta a ſanctaſctõꝝ. Habebat aũt quadruplex operimentũ: ſcʒ de cortinis intextis varijs coloꝛib⁹: de ſagis cilicinis. de pellibus rubꝛicatis. ⁊ de pellibus iacinctinis. Cetera de vectibus anulis. Cortinis ⁊ Sagis liber moyſi exod⁹ manifeſtat.

Figura pro tabulis et baſibus terre infigendis.

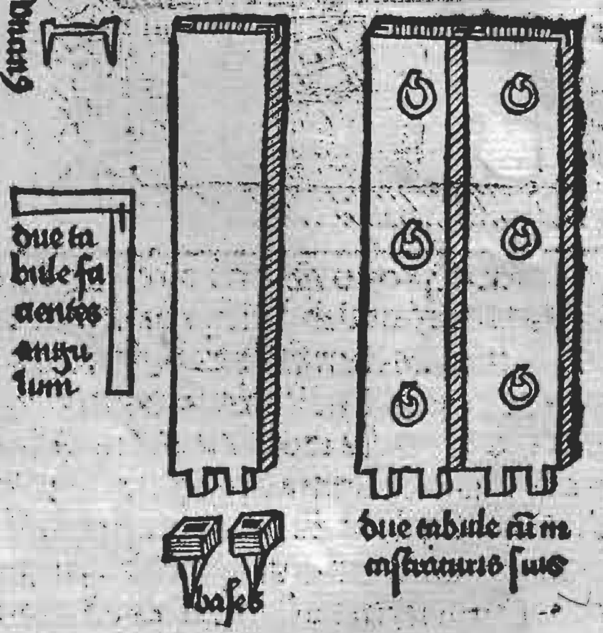

Figura vni⁹ lateris tabernaculi quãtũ ad tabulas et baſes quibus infiguntur.

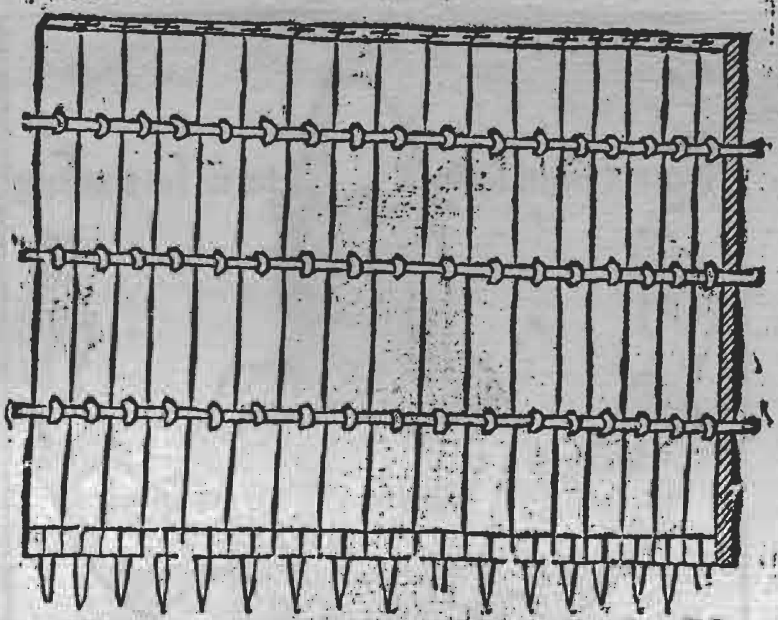

Moyſes primo anno tabernaculũ dño cõſtruit. Et ſeptez mẽſibus op⁹ ꝑficiẽs. mẽſe pmo anni ſecũdi prima die erexit. Judei quoqʒ ꝑ Moyſen legẽ ſil' cũ lr̃is hr̃e ceperũt. Jterũ dñs ad moyſen ait. Cũ filios iſrael numerab: dabit q̃ſqʒ p̃ciuʒ ꝑ aĩa ſua: ne ſit ĩ eis plaga dimidiũ ſicli. iuxta mẽſurã ſanctuarij. Sicl⁹ vigiti obolos hʒ: Et hec pecunia ad vſus tabernaculi reponebaẗ. Cõpletiſqʒ bmomb⁹ dedit moyſi duas tabulas lapideas digito dei ſcriptas. Ope diuĩo nõ hũano inſcriptas decalogo ex vtraqʒ pte. Et vt hebrei tradũt in vno latere figurata. ſimilẽ figurã ĩ alio oppoſito dabãt. qđ miraclo aſcribebãt. Ceteri ſculpta iterat lr̃is dicebãt. Preterea catholici doctores ⁊ p̃cipue diuus Auguſ. tria p̃cepta in pma tabula teſtimonij que hoĩem ad deũ ordinãt. Jn ſcđa ſeptẽ q̃ ad proximũ ordinanẗ ſcripta ponũt. Rabi tñ Salomon et hebrei quiqʒ in vna ⁊ q̃nqʒ ĩ alia p̃cepta diſtinguunt. Poſtea vo vt ĩ figura vituli videẗ. deſcendens Moyſes ⁊ vidẽs vitulũ ⁊ choꝛos irat⁹ proiecit tabulas. Et confracte ſunt.

Figura tabularũ ſcđm doctores aliq̃s

Figura tabularũ ſcđm doctores hebꝛos

Vt ea vberius clareſcant poſita eſt hec figura duarum tabularum.

Linea regū aſſiriorum

Aſcades

Amynthas

Bellothus

Aptheros   Eructoniꝰ   Fenix   Cadmus

Aptheros Rex crethe primo mellis colligendi vſum inuenit. Huiꝰ filia ex inceſtu concepit de qua mirabilia narrāt. Et poſt ibidē filiꝰ regnauit ꝛ dictus fuit auidis legeſqꝫ fecit et primꝰ boues aratro iunxit. Erictonius Athenienſiū prīceps primꝰ in grecia quadrigā excogitauit. Fenix ille in tyro et ſydone regnauit vſuqꝫ litterarū tradidit. ꝛ colores feniceos quo capitalia fierent inuenit. A B Γ Δ Alpha vita Gāma Delta.

Α·Β·Γ·Δ·

Corinthꝰ vrbs fuit Achaie olim inſignis qui primū a Syſipho latrone Aeoli ſup Iſchmō ī medio maris ionij ꝛ egei cōſtructa fuit. Octuageſimo etatꝫ moyſi āno. Primo Certhyra deīn aucta Ephyra vocata. Vñ ꝛ apud virgiliū Ephyreaqꝫ era. Nā Corinthij in ere fundēdo pricipatū obtinebāt Eo ꝙ ibi pulcherria ꝛ artificioſa eiuſmodi eris fiebāt vaſa. Sꝫ pꝰ h̄ euerſa ꝛ ab Corintho Oreſtis filio īſtaurata Corinthꝰ cognoīata fuit. Vltīo a romanis accenſa nūqꝫ coaluit vt oñdit florꝰ ꝛ iuſtinꝰ. Fuitqꝫ teſte Apulegio libro de magici regionis caput. Apud corinthios ꝓmū imperiū aſſumpſit ꝛ regīit Atletes grecus luctator victorioſiſſimꝰ. Regnatūqꝫ ē in Corintho ſb regibꝰ duodeci. annis 325. Poſtea reſpublica ꝑ annuos magiſtratꝰ gubernari cepta eſt. Peloponeſus ꝓuīcia quā hodie latini Moreā vocāt totꝰ grecie quondā arx dicta regio ē pene inſula. haud vlli terre nobilitate pꝰ ferēda. Inter duo maria Egeū ꝛ Ioniū. platani folio ſimilis. Anguſtia vñ ꝓcedit Iſchmos appellat̄. in ea ſtrictura q̄ Cherroneſon efficit ciuitas ē chorinthi. medio interuallo colli applicata. Sꝫ has ipās anguſtias (vt plinꝰ retulit) ꝑfodere nauigabili alueo tentauere Demetrꝰ rex Ceſar dictator cayꝰ princeps. domicꝰ nero infauſto (vt oī exitu patuit) incepto Greci ꝓncipes poſtqꝫ Turcoꝝ potētia europā penetrauit ex mari ad mare ꝓducto ꝑ anguſtias muro peloponeſſuz a reliq̄ grecia diſtīxerūt Murū examiliū vocauere Corintheos ab idoloꝝ cultura ad verā dei religionē Paulꝰ aplus ratiōibꝰ ꝛ doctrina atꝫ miraclis ꝯtraxit. Nūc ea regio tota impio Turcoꝝ adiecta eſt.

Corinthus

Carmētis

Iſta Carmētis fuit filia euandrij. q̄ et litteras latinas inuenit. Abcdefghiklmnopqrſtvx.

Iſte Salmon filius Naaſon. nat⁹ eſt anno mūdi ſcd̄m. lxx. interpretes. 3725. hoc eſt ante natiuitatē xp̄i. 1474. Hic fuit dux in tribu Juda vt in numeris legit̄. et cū Joſue terraʒ promiſſionis intrauit ſcd̄m gloſam duxit in matrimoniū Raab meretricē vel vt Lyra vult hoſpitalariā. Joſue. 2. capitl̄o.

Ytalus rex iuxta Albulam fluuiū id eſt tyberim ciuitatem condidit in qua regnauit. vbi poſtea condita Roma fuit. a quo tota ytalia nuncupata.

De iſto Rechab deſcēdit ſtirps valde religioſa q̄ iſto tp̄e fuiſſe creditur: Hic de yetro cognato Moyſi deſcendit. ⁊ conuerſus fuit ad Judaiſmum.

Ytalus Rex

Rechab

Linea chriſti Salmon

Hec ciuitas antiquit⁹ Zenereth alias Cynaroth vocata ad littora maris ſita Tyberiadis dicti inter oriētem et auſtrum ad duas leucas a bethulia monte diſtās vbi Judith holofernem occidit. Deinde ab herode Tetrarcha gallilee inſtaurata: in honoreʒ Tyberij Ceſaris Thiberiadis; appellata. nūc Tyberias eſt vocata in ea xp̄s Mattheū in apoſtolatū aſſumpſit. Olim habuit epiſcopum cui mare galilee ſubiectū erat. Prope hanc ciuitatē balnea naturaliter calida eſſe phibēt̄. Et in ea terminat̄ regio decapoleos a deceʒ ciuitatibus principalib⁹ dicta. In ea regione nō longe a Tyberiade eſt lacus aſphaltides q̄ ꝑpter magnitudinē ⁊ aque immobilitatē mortuū mare dicit̄. Naʒ neqꝫ ventis mouet̄ reſiſtente turbinib⁹ bitumīe: quo aqua ſtagnatur Neqꝫ nauigatiōib⁹ patiēs eſt. Quoniā oīa vita carētia in profundū mergunt̄. Nec materiā vllā ſuſtinet niſi que alumine illuſtrat̄. Aſphaltides nihil preter bitumē gignit. Vn̄ ⁊ nomē. Nullū corpus aīalium recipit Thauri cameliqꝫ fluitant. Inde fama nihil in eo mergi: Longitudīe excedit centū milia paſſuuꝫ. Latitudine maxima vigintiquiqꝫ implet. minima ſex.

Tyberias al's Tyberiadis

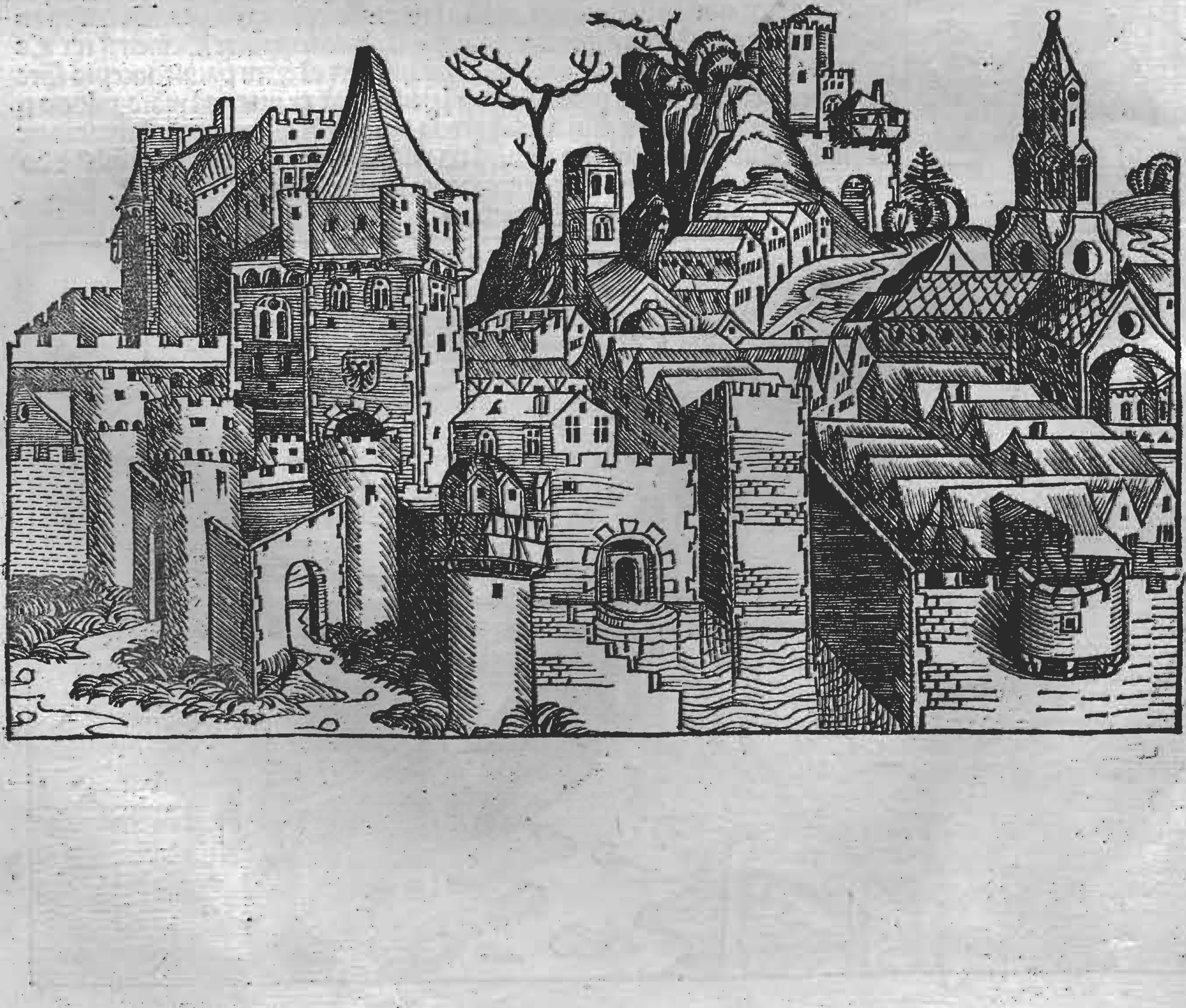

CIrca illud tp̄s inceperūt ytalie regnare reges. multotiēſq̨ noīa variarunt. quoꝝ oīm primus dicit̄ fuiſſe Janus. qui pallaciū extruxit qd̄ Janiculum dicit̄. Poſtea ꝓ magno deo habitꝰ eſt. Figurat̄ aūt cū duabꝰ faciebus. atq̨ in principio anni eiꝰ feſtuꝫ celebrat̄. Ob hoc ꝙ eſſet finis p̄teriti principiūq̨ futuri. Et inde mēſis ianuariꝰ eſt dictꝰ Ideo bifrons dicit̄.

SAturnus pater iouis rex cretenſ tp̄e yſaac regnare cepit: filiꝰ Arij filij Minie filij nini filij beli nembrotidis. poſtea expulſus a regno Cretenſe ꝑ filium ſuū Jouē. Uidēs igit̄ Janꝰ ſaturnū velle ciuiliter viuere et vineas colere ac docere ſuſcepit eū benigne. ⁊ cū eo regnū partitꝰ eſt ⁊ genuit ibi ſaturnꝰ picū. q̄ poſt eū regnauit Alij vocāt eū ſtercē al'. ſtercutiū. qꝛ ab eo tanq̄ a peritiſſimo agricola inuētuꝫ eſt vt in fimo aīaliū agri fecundarent̄. Ideo eum deū agri fecerūt et totius ꝓſperitatis poſt mortē eiꝰ. Saturni ymago talis a romanis depingebatur. erat eīm vultu triſtis ſenex ⁊ capite canꝰ. falcem in ſiniſtra tenēs. dextra vero flamiuomū draconē. triſtis qꝛ regno crete pulſus. vel qꝛ ortus ſtelle ſaturni ſignificat triſtia ventura. ſenex qꝛ ſidus iſtud frigidiſſimū in effectu. ideo capricornus et aquariꝰ (q̄bus p̄eſt ſaturnꝰ) ſunt ſigna frigida. canꝰ qꝛ pruinas ⁊ niues ꝓcreat in p̄dictis ſignis. falcē geſſit qꝛ agriculturā inuenit. vel qꝛ ſc̄dm Seruiū inimicus eſt humane nature. qꝛ frigidiſſimꝰ. ideo ſc̄dm euꝫ in ſiniſtro brachio ꝓprios filios tenuit quos falce pemit ⁊ ad os prexit. quē etiā natos ſuos vorare dixerūt: cū oīa tp̄e cōſumerent̄. vel etiā dracone in dextra portauit qꝛ finis eſt anni: pr̄ iouis dicitur. qꝛ eo ſup̄ior ſc̄dm mltos habet̄. Glauco coop̄tus fuit amictu. qꝛ ſtella eiꝰ frigide ⁊ aq̄ſe eſt nature. Saturnus libēter accepit ymmolationē hoīs iuuenis ſiue puerilis: Delectat̄ eīm diabolus in effuſione ſanguinis humani. tum propter credulitatem ymmolantis. tum propter odium humani generis.

Juno

IUno Saturni ⁊ opis filia ac iouis ſoror atq̨ ꝯiunx ea etate fuit. Hec errore gētiliū deoꝝ regina dicta fuit et ꝓpterea regnoꝝ eā ⁊ diuitiaruꝫ fecerūt deam ſic et cōiugij Et ideo parturiētibꝰ ipſam p̄eſſe voluerūt. Illi inſup inſignē currū ⁊ arma attribuūt: Illi q̄ꝫ tanq̄ regine excellētiſſime. xiiij. nymphas pediſſeq̄s aſcripſerūt vt in cuiꝰ pſona virgiliꝰ dixit. Sūt mihi bis ſeptē p̄ſtanti corpe nymphe: In cuiꝰ etiā tutelā pauonē auē dixere. Cuiꝰ caude dicē Ouidiꝰ eā argi paſtoris ſui a mercurio occiſi oculos appoſuiſſe. Ex ioue vulcanū cōcepit ⁊ poſt mortem inter deas relata. Samij nobiliſſimū templū eidē cōſtruxerūt.

PIcus ſaturni filius primus rex laurentuꝫ fuit. qui bellator egregius ⁊ augur fuit. et inter deos cōnumeratus eſt.

FAunus ſc̄dus rex laurentum fuit; qui etiam deus fuit eorum qui ſic voluerūt vel putauerunt.

SIbylle omnes femine vates a veteribꝰ nūcupate. vel ab vniꝰ delfidis nomine: vel a conſilijs deoꝝ denūciandis: Ceterū Sibyllas. x. numero fuiſſe. Primā fuiſſe de perſis. Cuiꝰ mētionē fecit Nicanor q̄ res geſtas Alexādri ſcripſit. Secundā libicā. Cuiꝰ meminit Euripedes. Terciā delphicā. de q̄ Criſippus loquit̄ in libro de diuinatiōe. Quartā cumeā in ytalia q̄ꝫ neuiꝰ in libris belli punici: Piſo in annalibꝰ noīat. Quintā erythreā: q̄ꝫ Appolodorꝰ affirmat ſuā fuiſſe ciuē. Eāq̨ graiis iliū petētibꝰ vaticinatā perituram eſſe troyā. Sextā ſamiā: de qua ſcripſit Cratoſenes in antiq̄s annalibꝰ ſamioꝝ repiſſe ſe ſcriptū. Septiā Cumanam noīe Almatheā. que ab alijs Demophyle noīat̄. Eamq̨ nouē libros attuliſſe ad regē Tarquiniū priſcū: Et ꝑ eis trecētos philippeos poſtulaſſe. regēq̨ aſpernatū precij magnitudinē ⁊ mlieris inſaniā. Illā in cōſpectu regis tres combuſſiſſe. at ꝓ reliq̄s idē preciū poſtulaſſe. Tarquiniū multo magis mulierē inſanire putaſſe. Que denuo tribꝰ alijs exuſtis. cū in eodē precio pſeueraret: motū eſſe regē: ac reſiduos trecētis aureis emiſſe. Quoꝝ poſtea numerꝰ ſic actꝰ: capitolio refecto. qd̄ ex oībus ciuitatibꝰ ⁊ ytalicis ⁊ grecis. ⁊ precipue erythreis coacti allati q̨ fuūt romani: cuiuſcūq̨ Sibylle noīe fuerūt. Octauā helleſponticā in agro troyano natā vico marmeſſo tp̄ibus cyri. Nonā phrigiam que vaticinata ſit ancyre. Decimā tiburtē nomīe Albuneā que tiburi colit̄ vt dea. Harū oīm Sibyllarū carmina ferunt̄. Omnes aūt hee Sibylle vnū deū predicāt. maxime tm̄ Erythrea. q̄ celebrior inter ceteras ac nobilior habetur.

Linea regū Ytalie

Janus

Saturnus

Picus

Faunus

De aliis ſibyllis.

Sibylla Agrippa

Sibylla Libica

Sibylla agrippa veſtita roſea veſte cum clamide roſca: nō multū iuuenis. manū tenēs in gremio q̄ſi admirās. ⁊ ſiniſtrā manū tenēs oſtēdendo de orſum breue ſcriptum. dicit ſic. Inuiſibile verbum palpabitur: Germinabit vt radix. Siccabitur vt foliū. Nō apparebit venuſtas ei⁹: Circūdabit alu⁹ matern⁹: ⁊ florebit de⁹ leticia ſempiterna. ⁊ ab hoībus cōculcabitur. Naſcetur ex matre vt de⁹: ⁊ cōuerſabitur vt pctōr: Homo quidā gētilis vidit hanc gloriam.

Sibylla libica ornata ſerto viridi. ⁊ florū in capite. veſtita palleo honeſto ⁊ nō multū iuuenis dicit ſic Ecce veniet dies ⁊ illūinabit dn̄s denſa tenebrarum ⁊ ſoluetur nex⁹ ſynagoge. ⁊ deſinēt labia hoīm. ⁊ videbūt regē viuentiū ⁊ tenebit illū in gremio virgo dn̄a gentiū. ⁊ regnabit in miſcdia. ⁊ vter⁹ matris ei⁹ erit ſtatera cunctorum.

Sibilla delphica

Hec ſibylla Delphica q̄ ante troyana bella nata ꝓphetauit. veſtita veſte nigra ⁊ capillis circūligatis capiti in manu tenēs cornu iuuenis dicit ſic. Naſcetur propheta abſq̧ matris coitu ex virgine eius.

Sibilla frigia

Sibylla Frigia induta veſte rubea. nudis brachijs antiqua facie ſaturnina. crinib⁹ ſparſis. ꝑ dorſum digito indicās dicit ſic. Ex olimpo excelſus veniet ⁊ firmabit conſiliū in celo ⁊ annūciabitur virgo in vallibus deſertorum.

Sibilla ſamia

Sibylla Samia a ſamo inſula iuuenis. hn̄s formoſum pect⁹ ſubtili velo capite coopto. manū ad pectus tenēs dicit ſic. Ecce veniet diues ⁊ naſcetur de paupercula. Et beſtie terrarum adorabūt eum Clamabunt ⁊ dicēt Laudate eum in atrijs celorum.

Sibilla europa

Sibilla Europa decora iuuenis. Facie rutilās. velo ſubtiliſſimo capite ligata. induta veſte aurea breue in manu tenēs dicit ſic. Veniet ille ⁊ tranſibit colles ⁊ latices olimpi. regnabit in pauptate. ⁊ dn̄abitur in ſilentio et egredietur de vtero virginis.

Sibylla Perſica

Sibylla Perſica veſtita aurea veſte cū velo albo in capite dicit ſic. Ecce beſtia cōculcaberis. ⁊ gignetur dn̄s in orbē terrarum. ⁊ gremiū virginis erit ſalus gentiū et pedes ei⁹ i valitudīe hoīm. Inuiſibile v̄bū palpabitur.

Sibilla agnu nalie religioſa

Inueni etiā alia dicta cuiuſdā ſibylle c⁹ nomē n̄ inueni de xp̄o teſtificātis videlicet. Exurget mulier de ſtirpe hebreorum nomīe Maria. hn̄s ſponſum nomīe Joſeph et ꝓcreabitur ex ea ſine cōmixtiōe viri de ſpūſctō filius dei nomīe Jeſus. Et ip̄a erit virgo ante partū ⁊ virgo poſt partum. Qui vero ex ea naſcetur erit ver⁹ de⁹ ⁊ ver⁹ homo et adimplebit legē Judeorum: ⁊ ſuā adiūget ꝓpriā. ⁊ ꝑmanebit regnū ei⁹ i ſecla ſeclorum. Venietq̧ ſup eū vox dicēs Hic eſt fili⁹ me⁹ dilect⁹ ip̄m audite. Mortuorum reſurrectō erit: et claudorum curſus velociſſim⁹. Et ſurdi audiēt. ⁊ ceci videbūt. loquentur nō loquētes. Et de quinq̧ panibus et duobus piſcibus multa hominum milia ſaturabuntur. Ventos compeſcet verbo, mareq̧ furiēs ſedabit. pedibus mare calcans. Ambulans ſuper vndas. Infirmitatem hominibus ſoluens. repellens multos dolores.

Item alia Sibylla que dicitur fuiſſe herithrea ait. In vltimis etate humiliabitur de⁹ humanabitur ꝓles diuina. Jungebatur humanitati deitas. Jacebit in feno agnus. et puellari officio educabitur deus et homo: Eligetq̧ ſibi ex piſcatoribus et eiectis numerum duodenarium.

Ille Troys in bardania re/gnauit et troyā condidit.

Anchiſes

Anchiſes ex dea venē ſm erro rez gētiliū genuit Eneaz. q̄ in Ytalia regnit vt patuit.

Laomedon

Laomedō rex troye occidit ⁊ Exiona filia eius capit ⁊ ducit i greciā ꝓpt q̄ bella ſuiſſima ſecuta ſunt et mala horrendiſſima

Troya regio minoris aſie in q̄ Ilion fuit ciuitas cantatiſſima. Nōnunqꝫ vero ꝑ ipſa vrbe troya ponitur. Et ſm homerū oīm que ſub ſole ac ſtellifero celo ſunt vrbiū quidē inſigniſſima eſt troya. Nūc aūt ingens Troya totꝰ aſie columē ita extincta eſt. vt vix veſtigiū aliqđ appareat. qđ Ouidiꝰ inq̄t. Jam ſeges eſt vbi troya fuit. Silr̄ virgilius. Campꝰ vbi troya fuit. Cū ea exuſta lapides ⁊ quecunqꝫ alia inde ablata ſunt. Talis finis humanaꝝ reꝝ. Tros aūt Erichtonij regis filius Anno quadrageſimo iudicis aioth iam veteranꝰ dardaniā veniēs Troyā cōdidit. vir armoꝝ pitiſſimꝰ, ampliato regno ex ſuo noīe regionem q̄ prius dardania dicebat Troyā appellauit. Dardanꝰ em̄ fuit ex Ioue ⁊ electra filia Athlātis genita. Is ad phrigiā deuenit quā dardaniā nomiauit, Ex quo natꝰ Erichtoniꝰ ex eo tros qui iuſticia ⁊ pietate laudabilis fuit: Iſqꝫ vt memoriā ſui noīs faceret Troyā appellari iuſſit. q̄ duos habuit filios. Ilion Aſara. cuiqꝫ primꝰ maior natu regnās troyā de ſuo noīe Iliū noiauit. Ilio laomedō fuit filius ex quo priamus natuſ eſt. Is troyā pꝰ ſuā primā diruptionē reformauit ⁊ exornauit. ac vrbē magnā ⁊ āpliora menia ac ꝓpugnacula ex lapidibꝰ marmoreis cū muro altiſſimo extruxit ⁊ munitiſſimā reddidit. multitudineqꝫ militū eē fec. ne ꝑ ignorātiā opp̄meret. vt priꝰ tpe laomedōtis opp̄ſſa fuit. Regiā q̄z edificauit ⁊ iouis ſtatuā: ⁊ arā ꝯſecrauit. Ilio ſex portas fecit. q̄rū h̄ ſūt noīa. Anthenoidas. Ilia. Scea. Thymbria. Dardanides. Troyana Per mediū ciuitatis fluuiꝰ Xantꝰ decurrebat. Simois q̄z fluuiꝰ ex Ida troyano mōte ſcaturiēs iuxta troyā decurrens. q̄ cū mari appropinq̄t xanto cōmiſcet. Et in paludē coactꝰ iuxta ſigeum ꝓmontoriū in mare deſcendit Priamꝰ āt ex heccuba vxore hos hūit libos. Hectorē pmo natū. Alexādrū: Deiphebū. Helenū. Troylū: Andromachā. Caſſandrā: Polixenā. Pugnatū ē deīn cū troyanis ꝑ grecos ānis. x. ⁊ mēſibꝰ ſex. Pmo Eſebon iudicis āno. eꝰ cauſaz dicūt. Cū alexāder q̄ Paris dicꝰ ē in Ida ſilua cū venatu abijſſz i ſomnis Mercuriū ad/

Troya

BIBL… "JOSÉ TOM…

duxiſſe. Junonē venerē ⁊ mineruā vt inter eas de ſpecie iudicaret. Et tūc ſibi venerē pollicitā eſſe: ſi ſuā ſpēm meliorē harū ſpecie iudicaſſet. daturā ſe ei vxorē que ī grecia ſpecioſior forma videret̄. Vñ cū ita audiſſet optima facie venerē dicit̄ iudicaſſe. Poſtea helenā regis Menelai vxorē rapuit: id extremū excidiū troianis fuit. hoc bellū decēnale diſertiſſime ꝓſcribūt Dares frigiꝰ ⁊ dictes cretēſis. qui in clade Troyanoꝝ preſentes. locoꝝ noīa et geſtorū luciditiſſime oīa norūt. Et ad rerū Troyanorū cognitionē nihil breuiꝰ. nil clariꝰ ⁊ terſius reꝑiri poterit. Fuit eñ capta Tercio anno labdon iudicis iſrael ante vrbem conditā. Anno. 450.

De bello grecoꝝ contra Troianos. et deſtructione troye.

Oroſius dicit Anno ante vrbē conditā cccc.xxx. ꝓ raptu helene fuiſſe factā cōiurationē grecoꝝ: ⁊ cōcurſū mille nauium extitiſſe: ⁊ deinde obſidionē decēnem. Porro frigiꝰ dares. q̄ ſcripſit hanc hyſtoriā dicit. q̄ duces grecoꝝ ꝯtra troyā fuerūt. xlvij. q̄ adduxerunt naues mille ducētas duas. Priamo vo regi troye venerūt in auxilium duces. xxxij. Sūma aūt belli troyani ex hyſtoria daretꝭ. quā tranſtulit corneliꝰ iſta eſt. Caſtor et pollux audientes helenā pulcherrimā vxorē menelai fratris agamenonis raptā fuiſſe ab alexandro ſeu paride: nauē aſcēdētes. ſecuti ſunt eā. ⁊ cum in leſbio littore nauē ſoluerēt. maxima tempeſtate orta. nūq̄ cōparuerūt. Quos leſbij vſq̄ ad troyam quēſierūt ⁊ nō inueniētes crediderunt. immortales deos factos. Cōueniūt igit̄ apd' athenas grecoꝝ duces. xlvij. cū nauibꝰ mille ducētis duabꝰ. Miſſiq̄ ſunt p̄mo legati Dyomedes et vlixes ad Priamū. vt ſatiſfieret iniurie: infectoq̄ negotio pugnatū eſt inter eos. Et in p̄mo bello Hector priami filiꝰ proteſilaum interfecit.

In ſcd'o bello patroclū ⁊ minonē ⁊ aiacē thelamonium occidiſſet: niſi cū de ſanguīe ſuo recognouiſſet erat eñ natus de Eſiona ſorore p̄ami.

Prime inducie date ſunt grays petētibus ꝑ biennium. In tercio ꝓlio Hector boechē Archilocū ⁊ prothenorē duces occidit. In quarto ꝓlio Alexander menelay femur ſagitta tranſfixit. In quinto bello hector. vij. fortiſſimos duces occidit. Eneas duos. Achilles quattuor Dyomedes duos. In ſexto bello continuis diebus. lxxx. pugnatum eſt. Gray ſecundas petunt inducias in triennium. quo completo iterum pugnatur. Hector in prima acie interfecit. iiij. duces fortiſſimos. Achilles qui erat ex parte grecorum occidit duos. de parte troyanorum Pugnatur diebus. xxx. Priamus tercias petit inducias. vi. mēſibus. Iterum agamenon q̄ ex parte erat grecorum petit quartas inducias dierum. xxx. In nono bello voluit andromica vxor hectoris ip̄m hectorē retinere. q̄ ī ſomnis viderat ei non expedire vt prodiret in bellū q̄d cum facere non poſſet: aſtianacē filium ſuū ad pedes eius poſuit: ſed nec ſic eum retinuit. Hector igitur in bellum prodiēs tres duces fortiſſimos occidit. duos vulnerauit: ⁊ terciū achillem a quo tandem occiditur. Gray quintas petunt inducias duorum mēſium. Poſt bellum decimum gray ſextas petunt inducias ꝑ annum.

In bello. xi. Palamides qui rex ꝑ cōmotiōē factus fuerat occidit̄. In bello. xij. troylꝰ multos occidit: In. xiij. ꝓlio pugnatur cōtinuis diebus. vij. Agamenon ſeptimas petit inducias. xxx. dierum. In bello. xviij. Troylꝰ achillem ſauciat ⁊ pugnat̄ cōtinuis dibus vij. In bello. xix. troylus ex equo cadēs ab achille occiditur. In. xx. bello cadit Mēnon dux perſaꝝ.

Priamus decimas petit inducias dieꝝ. xxx.

In bello. xxi. Alexander occidit achillē ī phano appollinis: vbi eum ad colloquiū vocauerat concordiā ſimulans. Greci igit̄ petūt vndecias inducias. In. xxij. bello alexander aiacē ſauciat: ⁊ Ayas ſauciatus alexandrū interfecit ⁊ de vulnere ſtati morit̄. In bello. xxiij. et. xxiiij. panthaſilea regine amazonū viriliter neoptholemum Achillis filiū ſauciat: a quo tandem ip̄a occidit̄. Anthenor. polidamas et Eneas dicūt priamo vt faciat pacē: q̄ nolēte patriā ꝓdunt.

Capta igitur troya: Agamenon predā omnem equaliter diuiſit. Ita q̄ pugnatū eſt ad troyam annis. x. menſibꝰ viij. diebꝰ. xij. Et vt refert dares frigius: corruerūt ex argiuis octigenta ⁊ ſeptuaginta milia. Ex troyanis aūt ſexcenta ſeptuaginta ſex milia hominū vſq̄ ad oppidū proditū. Eo aūt ꝓdito occiſa ſunt ex troyanis ducēta ſeptuaginta ſex milia. Eneas nauibus profectus eſt cū quibꝰ alexander greciā iui erat numero. xxij. quē ſecutus eſt numerꝰ trium milium quadringentoꝝ hominum ex troyanis: Athenorē ſecuti ſunt duo milia quingēti. Etheleaus cū caſſandra ⁊ andronica ⁊ hecuba vxorē priami cum mille ſeptingētis: crimuſium petijt: Menelaū: et helenā vxorē eius (dicit homerus) ad thecurem regem egipti quē polipiam vocat poſt captā troyam diuertiſſe.

Cum videā innumeros ſcriptores de Troyanoꝝ clade meminiſſe. ⁊ eo locorū nominū et geſtoꝝ cū lectores deuenerint ꝓpter. hiſtorie ignoratōēs ceſpitare. ſepe etiā cadere. Quāobrē ad hiſtorias Troyane cladis quas dares phrigius. ⁊ dictes cretenſis viri diſerti ꝓſcripſerunt cunctos remitto. Cum primus ꝑ id t͡p̄s vixit et militauit. Alter idomeneum cretenſium ducem ſecutus interfuit ⁊ quantū ad troyanarum rerū cognitionē attinet nihil breuius. nihil vtilius. nihil etiā clarius ⁊ terſius licet reꝑire. Qui res geſtas tanta diligentia. tantaq̄ cura. atq̄ ita diuiſas temporibus. nominibus. locis ⁊ ſic demū accurate omnia diſſeruit. vt res nō narrari. ſ̄ geri. non deſcribi. ſed rurſus tractari ⁊ ip̄i bello intereſſe legentibus videatur.

Troyanum bellū decēnale primo Eſebon ſiue Abeſſon iudicis anno (teſte euſebio) ſurrexit. quo tpe ſequētes claruerūt. Troya eñ quā Ilion tros regis troyanoꝝ filius ampliſſimā inſtaurauit mille ⁊ quingentis paſſibus a mari remota erat: vbi oīm rerum vbertas erat. Ipſa quippe que decēnalem grecorum obſidionem paſſa fuit: et ab eis tandē deleta.

Hercules

Hercules ille cū Iaſone troyā vaſtauit que ſtatim a p̄amo fuit reedificata. Idez hercules agonē olimpiacus cōſtituit et bella multa cōfecit queſ̄dicūt duodecim inſignes et inhumanos pfeciſſe labores.

Menela⁹ Helena

Helena fuit vxor menelai regis ⁊ a parte filio priami rapitur. ⁊ ad troyā pducitur. ppter qd troyanū bellū exortū. Ipſam tñ poſt troye excidium Greci menelao reddiderūt. q̄ gaudēs nauim cū illa cōſcendit patriam petitur⁹: ſed tēpeſtatib⁹ acti in egiptū ad polibū regem deuenere. Indeq; diſcedentes octo ānis errātes (vt teſtis eſt euſebi⁹) tandem in patriam redierunt.

Hector

Iſte hector fuit p̄mogenitus p̄ami ex hecuba vxore incōpabilis fortitudinis et ſtrēuitatis. Iō ob maximū et⁹ militie fulgorem apud troyanos maxio ī precio habitus eſt. Nā ob incredibilē ei⁹ prudētiā atq; fortitudinē nō ſolū parētes: ſed et patriā nobilitate atq; glia ſplēdidā fecit. hic ex Andromacha ꝯiuge pl̄res genuit filios. E qb⁹ frāc⁹ vn⁹ fuit A q̄ (vt ait vincēti⁹ hyſtorialſ burgūd⁹) frāci originē habuere.

Paris

Paris qui et Alexāder dict⁹ eſt eiuſdē hectoris frater: ex p̄amo ⁊ hecuba nat⁹: ſb ſpecie legatiōis cū. xx. nauib⁹ in greciā mittitur Et a menelao hoſpicio ſuſcipif. Cui⁹ cū aſpexiſſet vxorē illā. abſente marito tandē cū oībus regijs theſauris abſtulit et Troyam pduxit. Ex qua rapina bellum decēnale grecoꝝ aduerſus troyanos ſuſceptū eſt. Hic cū troyanis vrbem obſidentib⁹ multa ſtrēnue geſſiſſet: A pirrho achillis filio occiſus fuit.

Agamenon

Agamenon fuit frater regis Menelai dux toti⁹ exercitus grecoꝝ. cōtra troyā bellauit. q̄ tandem traditorie et turpiſſime capif. fuitq; Atrei regis fili⁹. ab omni exercitu imperator deſignatus. ad bellū pergens Clitemeſtram coniugē ex qua multos ſuſceperat filios reliquit. Et apud troyam multos paſſus labores. ⁊ ſimultates principum pro quibus ab imperio depoſitus ⁊ illi palamedes ſuffect⁹ eſt. Quē cum vlixes occidiſſet ipſe maiori gloria imperium reaſſumpſit. Tandem Troya capta et diruta cum ingenti preda et caſſandra priami filia in patriam rediturus naues conſcendit Verum ⁊ ipſe tempeſtate actus. p annū ferme errauit.

Iſti duo de Troya fugientes duo regna conſtituūt: longe tamē poſt.

Franco quidē ex hectore fili⁹ p̄ami nepos a quo francoꝝ nomē tractū eſt. a troya fugat⁹ poſtea tota Aſia pagata in danubij ripis tandē puenit. Ibi cū aliq̄diu cōſediſſet. deinde locum querēs a cōmuni hominū ſocietate ſeiunctū: ad thanai fluentia ⁊ paludes meotidas ſeceſſit. vbi Sicambriā condidit vrbem.

Turcus

Franco

Turcus fili⁹ Troili filij regis Priami. A q̄ ppſm ab eo deſcendentē. quidem turcos denoīari dicūt. Alij eoꝝ originē ex Scythia referunt.

Linea pontificū

Phynees

Abyſue

Boos vel buuz

Ozy

Phynees filiꝰ Eleazari. cum fornicati fuiſſent filij iſrael cū madianitis. adorantes ydola eoꝝ ꝓpter quod dñs mādauit ſuſpēdi. xij. principes tribuū. ipſe ſacerdos dei ꝑcutiēs vnū ex filijs iſrael fornicantē cum madianita ad mortē placauit irā dñi. Cecideruntq ꝓpter hoc malū. xxiiij. milia ex iſrael.

Delbora fuit ꝓphiſſa ⁊ iudicauit iſrael. ſub qua ꝑcuſſus eſt Jabin rex chanaan ⁊ pīceps exercitus Syſare. Syſara eñ de curru exiliēs fugiēs ī domū cuiuſdā mulieris ſe abſcondit. Qui ſiti fatigatꝰ. lac ꝑ potum ab ipā recepit. ⁊ cū nimiū bibiſſet obdormiuit. Jlla vero dormiēti clauū ferreū ꝑ tpͤs infixit. ⁊ malleo cū terra cōfixit poſtea barach Jabin regē interfecit. Fecit etiā canticū in graciarūactiōe ꝓ victoria ppli ſui.

Gedeon quartus hebreoꝝ Judex iudicauit iſrael annis. xl. ꝑcuſſit quattuor reges madianitaꝝ ſcꝫ. Oreb. zeb. Zebee. ⁊ ſalmanā. ⁊ humiliatꝰ ē madian in quoꝝ manꝰ traditi fuerūt filij iſrael. vij. annis ꝓpter iniquitates priſtinas q̄s fecerūt. Angelꝰ eñ apparēs gedeoni purgāti triticū ꝓnūciauit liberatōnē fiendā ꝑ eū. qui angelꝰ virga ꝑcutiēs: carnes ius deſuꝑ fuſum ⁊ azima poſita a gedeone ſuꝑ petrā: ignē accēdit cōſumens illa poſt hec perijt in ſignū future victorie gedeon vellꝰ in area poſitū rore complere: area ſicca remanēte. poſtea iterū ecōuerſo. qd̄ totū factū eſt vtꝫ Judi. vi. mortuꝰ eſt tandem gedeon ſenex ⁊ ſepultus eſt in Effraim regiōe in ſepulchro patris ſui.

Abimelech quītus Judeoꝝ iudex filius nālis ille gittimꝰ tñ gedeonis. ſuaſit viris ſichen vt occiderent. lxx. frēs ſuos legittios filios gedeōis vt ipē ſolus dñaret. Qd̄ ⁊ fecerūt ſuꝑ lapidē vnū decapitātes illos excepto minimo dicto Joathan q abſcōditꝰ fuit. Jdeo cū dñs mala morte pire fecit. Qui ſychionitis dixit ꝑabolā de lignis: q iuerāt ad vitē ⁊ ficū ⁊ oliuā ⁊ demū ad ramnuꝫ id eſt ſentē vt facerēt ſibi illos regē. Abimelech aūt diſſenſionē ſummēs poſtea cū ſychionitis ignē ſuppoſuit turri ſychē ex q mille mortui ſūt. Et demū ipē obſidens thebes cū de muro ꝑcuſſus fuiſſꝫ dū ꝓxime veniſſet ad murū. Mulier quedā fragmentū mole ſumēs caput ipiꝰ repēte ꝑcuſſit. Et cadēs in terrā ſauciꝰ armigerū eiꝰ rogauit vt eū occideret ne a muliere interfectus eſſe videret. Et ille quidē preceptū adimpleuit.

Thola de tribu yſachar q iudicauit Jſrael. xxiij. ānis: hñs. xxx. filios iſidētes aſinis ꝓncipes. xxx. ciuitatū qbꝰ dedit vxores. poſt q̄s iſrahelite peccantes dño affliciti ſunt mltipliciter ab āmonitis ⁊ madianitis Moriens tandē in Samir ſepelit.

Ozy ſacerdos fuit d̄ ſemie Aaron ꝑ lineā Eleazari. q mortuo nutu dei tranſijt pontificatꝰ ad lineā de ythamar ānis. 120. in qua heli primꝰ ſummꝰ ſacerdos fuit ab ythamar vltimus.

Jſte yair ex tribu manaſſe ſeptimꝰ Judex iſrael habuit. xxx. filios bonos q̄s ꝓncipes. xxx. ciuitatū cōſtituit. ⁊ quia tpa bona in ſilētio ⁊ pace tranſierūt. Patet q in diebꝰ iſtoꝝ duoꝝ iudicū Ozy ⁊ Yair ſcꝫ: iſrael dño adheſit. ⁊ ideo cūcta ꝓſpere aduenerūt. Et cū duobus ⁊ viginti ānis id dignitatis munꝰ tenuiſſet ſenex defunctus eſt. Poſt cuiꝰ mortē hebreoꝝ res ad inhoneſtā vitam ⁊ iniuriā dei atq legum delata eſt. Quāobrem paleſtini eoꝝ ꝓuinciā cū magno exercitu deuaſtauerūt.

Linea iudicum

Delbora

Gedeon

Abymelech

Thola

Jayr

De famoſis inſulis mediterranei maris.

Sardinia inſula a Sardo hercul' filio appellata: qui cū innumerabili mltitudie e libia diſceſſit. Et in tyrreno mari iſulā Sardinie occupās que icnus a grecis vocabat᷑ re ſuo nomie ſardiniā nūcupauit. Habet aūt latitudinis nonagintaocto miliaria. Lōgitudinis vero. ccxx. Alij cū ambitū quattuor milia ſtadia eſſe referūt. Habet eñ hec inſula multā partem aſperā mūmeqꝫ tranquillā. Reliquā vero rebus oībus felicē precipue tritico et pecorib⁹ atqꝫ paſcuis. Ibi null⁹ lup⁹ gignit᷑: null⁹ ſerpēs repit᷑ Eſt tamē hec inſula eſtiuo tpe morboſa in locis maxime fecūdis. Cōtinetqꝫ multas ciuitates inter quas ꝓ̄cipua Calaris eſt: vbi Corallorꝫ magna reperit᷑ piſcatio. Que ꝛ longo tpe beatiſſimi patris Auguſtini reliquijs illuſtrata fuit. Ea inſula antiquitus naſcebant᷑ arietes qꝛ̄ ꝓ lana pilū caprinū procreabant. quos Muſimones vocabāt: quorꝫ pellib⁹ Sardi thoracis modo ſe muniebāt. Antea eñ Sardi iolenſes dicebāt. Indeqꝫ iolen herculis Amaſiam ferunt ſardum ipm. et pleroſqꝫ herculis filios eo adduxiſſe: et cū accolis habitaſſe. A quib⁹ poſtea ſardinēſes dicti ſunt. Illi⁹ poſtmodū imperij dignitatē peni ex affrica delati ſortiti ſunt: Qui cū aduerſus germanos bellū gererēt ab eiſdē penitus deleti ſunt. Cui⁹ inſule dominiū romani ꝑ multa tempora potiti ſunt. multas quoqꝫ poſtmodū clades et direptiōes a barbaris piſanis ac genuēſibus ꝑpeſſa. tandē in Arrogonenſiū man⁹ ē deducta.

Corſica a Cyrino eiuſdē ſardi fratre ꝛ herculis filio. Qui vt Rabano placet ex libia veniēs inſulā quā hodie Corſicā dicim⁹ ab eo primū inhabitatā cyrinū a ſuo noīe nūcupauit. Deinde cū quedā mulier noīe Corſica in liguria taurū depaſceret ipm anīal tranſnatādo mare in inſulā peruenit. Mulier aūt ꝓ tanto ſollicita nauigio ſtatim inſcijs parētib⁹ illo delata eſt. Compertoqꝫ in paſcuis vberrimis thauro. delectataqꝫ inſule pulchritudine ibidē habitare ꝯſtituit. Et a ſe eam Corſicā noīauit. Cui⁹ inſule longitudo clx. miliaria eſt. Latitudo vero. lxx. Ambit⁹ aūt ipſius tria milia ꝛ ducēta ſtadia. Hec quippe inſula in lyguſtico mari eſt. ſed a ſeptētrione thuſco propior. Inter hanc ꝛ Sardiniā iſulas intercacent. xx. miliaria. Scdm aūt pliniū in tercio libro tantūmodo nouē. Ea quippe inſula tempore Strabōis vt ipe ſcribit maligne colebat᷑. Et multis in locis inacceſſibilis adeo erat: vt q̄ eius montes inhabitabāt vitā latrocinijs degentes beluas immanitate ſuperabant. In manib⁹ poſtmodum romanorꝫ deducta cū feraciſſimā multis in locis repiſſent: multas in ea erexere ciuitates In ea nunc ſex non ignobiles extant ciuitates diu poſt varios caſus Corſi acri. et a mauris qꝫ maxime oppreſſi. Ademar⁹ quidam genuenſis dux eam liberauit. Et tpe Caroli magni in manus genuēſiū deuenit. Sed poſtmodū florente piſanorꝫ repub. ꝑ aliquod tps eiſdem paruit Interdūqꝫ eccleſie romane: tandē ſuperatis piſanis in manus genuenſiū iterū peruenit et nūc vſqꝫ durat. Hec ipa (vt aiūt) inſula: preter optimum vinū alios fruct⁹ ſuauiſſimos gignit. Habundatqꝫ bobus: capris et ouib⁹ ac alijs anīalibus. Et inter cetera canes ferociſſimos ꝓducit.

Creta inſula in qua Cres ſiue Orio demogorgonis (vt quibuſdā placet) filius. Primus Crete inſule rex regnauit vt Euſebius ſcribit. ꝛ a ſe cretā nomiauit. Primo a celi temperie Aerea dicebat᷑: poſtmodū Macaroneſon id eſt beata inſula. Alij aūt a creta heſperidis filia deꝫ nominationē accepiſſe eam dicūt. Sūt q̄ a tenaci terra q̄ creta appellat᷑. quia ibi melior reperit᷑ dictā. Ea inſula nunc venetis ſubdita eſt. Et ad principatū grecie preclara ſita. cūcto namqꝫ imminet mari. Hec vt yſidorus ponit quondā centum iſignibus vrbib⁹ inſignata fuit. Et curetes Gnoſum ciuitatē et Cybelis deorꝫ matris templum in ea condiderunt. Ipſaqꝫ prima remis ꝛ ſagittis valuit. Studiū quoqꝫ muſicum in ea ceptum fuit. Capris copioſa eſt ceruoſqꝫ agitat lupos et vulpes. Aliaqꝫ ferarꝫ noxia nuſqꝫ gignit Serpens ibi nullus: nulla noctua ibi inuenitur Et ſi inueniat᷑ ſtatim emorit᷑. Abeſt aūt modicum a peloponeſo que eſt archadia. in medio eius mundi eſſe dicitur. Nam illi a ſeptentrione egeum mare eſt. ab occiduo Ioniū ſeu Mirtheūs q̄ europe ſunt maria. Ab oriente aūt eſt illi icarium mare atqꝫ egiptum que Aſiatica maria ſunt. Et a meridie deniqꝫ ꝛ occiduo affro abluit᷑ ponto.

Sicilia a ſiculo Neptuni filio: qui in eā inſulam veniēs poſt ſicanū fratrem ibidē regnare cepit. Et a ſe inſulam ſiciliam denominari voluit. Primo ipa Trinacria dicebat᷑. deinde a ſicanio Sicania hec italie olim pars fuit: ſed terremotu ſupueniente (vt plinius ait) ab italia diuiſa eſt quibuſdā vndis interuenientibus et ſine requie fluctuantib⁹. Que et triangularis eſt et in angulis tria ꝓmōtoria habere dicit᷑. Ex quib⁹ vnus ad meridie vergit. qui et pachynus dicit᷑ Alter ad ſeptentrionē ſpectat et pelorus vocat᷑. Nec plus diſtat ab italia qꝫ mille quīgētis paſſibus. Alius autem in libiam ꝛ occaſum tēdit atqꝫ in ipſam carthaginem maxime ſpectare videt᷑. Nec ab affrico littore pluſqꝫ centū viginti milia paſſuū diſtare conſtat. Vocaturqꝫ lylibeus. Et hi tres mōtes tria inſule latera cōſtituētes. vnū quidē ad affricas exponunt. Reliquā vero duo latera verſus italiam coartantes. Inſulā in pelorum deducūt. hanc antiqui rome horreū vocauere. Que oībus in rebus ſuꝑior alijs italie ptibus habita eſt. vtpote frumēto. Croco. Melle. alijſqꝫ ꝑ multis. Et non fructibus modo ſed et pecoribus. pellibus. lana et caſeo.

Cyprus inſula a Cethin qui fuit tercius filius Iauan ꝛ nepos Japhet Cethina dicta cum primū eam habuit. Hec inter ceteras inſulas celeberrima. rerū eñ oīum habundans: et veterum diuitijs ornata. Et ꝓpterea luxui plurimum dedita: ob quod veneri ſacrata fuit. Cyp⁹ aūt cadentib⁹ reb⁹ romanis diu ſub imperio grecorum fuit. Qui poſt Conſtantinū apud Biſāciū regnauere. Ricardus anglie rex grecos ex inſula deiecit cū hieroſolimā claſſe petēs: eo tēpeſtate delatus portu prohiberet᷑: Indignatus eñ arma que in ſaracenos parauerat in grecos vertit. eiſqꝫ inſulā abſtulit. Spoliatamqꝫ firmo ſuorum preſidio cōmunitā reliquit. Nec diu poſtea Guidoni luſignano genere gallico: Qui de

hieroſolimitano regno contendebat: eaꝫ ꝑmiſit
Quā ille ab anglico acceptā ſibi ⁊ poſteris ſuis
vſqꝫ in varia tempora obtinuit. Poſt varias ſuc
ceſſiones regnū ad duos fratres ꝑuenit. Quoꝝ
alter nomīe petrus Claſſe inſtructa cum Catela-
nis et gallicis alexandriā egiptiorū inuaſit. In
greſſuſqꝫ vrbē mediaꝫ diripuit: et quāuis occur
rentibus maximis egiptioꝝ copijs: fuge ſe com
miſerit. Ingentem tamē predā et ditiſſima ſpo-
lia reportauit: nec diu poſtea a fratre interfectuſ
eſt. Nulla em̄ ſancta reperitur regni ſocietas. Cru
entus fraterno ſanguine rex conſtituiť. ſed neqꝫ
ei longo quies fuit. Poſt hec perpeſſa eſt hec in
ſula magnas calamitates. nunc autē ſub domi
nio venetorum habetur.

Euboya inſula nominatiſſima quā noſtro
ſeculo Nicropontem dicimus in qua ciui-
tas Chalcis quā quidē Cecrope. Alij (vt Cice
ro deorum natura libro. 3.) ab Alabando condi-
tam dicūt. Plato vero in thimeo Amaſim regē
Egiptum eiuſdem vrbis conditorem dixit. Hec
cum eiuſdem inſule metropolitana ⁊ celebris at
qꝫ pugnatiſſima eſſet a Mahumeto Ottomāno
Turcorū principe venetis ablata fuit. In ea ꝙp
pe Cecrops rex primus Appollinem deum ap-
pellauit. Simulacra reperijt. Et aras ibidem in
ſtituit atqꝫ victimas imolauit. Ibi etiam preter
tres filias et quartā genuit nomine Phrigiam.
que inde trāſiens Phrigiam a ſe habitatā de
nominauit. Eam autem calcidē cepit Mahume
tus turcoꝝ imperator quartodecimo. kal'. Junij
Anno ſalutis. 1 4 71. proditione cuiuſdā thome
liburni cum magno xp̄ianorum ⁊ maxime vene
torum damno. Ubi prohdolor omnes puberes
italicos ibi inuentos acutis palis tranſfigi fecit.
et grecanā gentē ſub haſta vendere ꝑcepit.

AT in gallia quas referre conueniat ſole in
ſule ſunt Stoecades ab ora ligurū ad maſ
ſiliaꝫ vſqꝫ diſperſe. Baleares in hiſpania cōtra
tarraconenſia littora ſite nō longe inter ſe diſtāt
vſqꝫ ad euerſionem frugum cuniculis aīalibꝰ
quondā copioſe. Et ex ſpacio ſui cognominibꝰ
acceptis maiores minoreſqꝫ perhibenť: Caſtel
la ſunt in minoribus Samo ⁊ Mago: In maio
ribus parma ⁊ polentia colonie. In atlantico
quoqꝫ mari vſqꝫ occaſum gorgadum ſunt inſule
Has incoluerunt gorgones mōſtra. Et ſane ad
huc monſtruoſa gens habitat. diſtant a continē
ti bidui nauigatiōe. Prodidit deniqꝫ Xonophō
lampſacenus Harmenopem regem in eas ꝑue
niſſe. reptaſqꝫ ibi feminas alit ī pernicitate: atqꝫ
ex omnibꝰ que apparuerunt duas captas. tam
hirto atqꝫ aſpero corpore. vt ad argumentū ſpe
ctande rei duarum cutes miraculi gracia in ꝺo
naria iunonis ſuſpenderint: que durauere vſqꝫ
in tempora excidij carthaginenſis. Ultra gor
gadas heſperidum inſule (ſicut Seboſus affir-
mat) dierum. xl. nauigatione in intimos maris
ſinus receſſerunt. Fortunatas contra leuam
mauritanie tradunt iacere. Quas iuba ſub me-
ridie quidem ſitas: ſed proximas occaſui dicit.
De harum nominibus expectari magnum mi-
rum reor: ſed infra famam vocabuli res eſt. In
prima earum cui nomen eſt embriona: edificia
nec ſunt nec fuerunt. Juga montiuꝫ ſtagnis ma

deſcunt: ferule ibi ſurgunt ad arboris magnitu-
dinem: earum que nigre ſunt: expreſſe liquoreꝫ
reddunt amariſſimuꝫ: Que candide aquas euo
munt etiam potui accomodatas: Alteram inſu-
lam Junoniaꝫ appellari ferunt. In qua pauxil
le edes ignobiliter ad culmen faſtigiata. Tercia
huic proxima eodē nomīe nuda omnia: Quar-
to loco capraria appellatur enormibus lacertis
pluſqꝫ referta. Sequitur niuaria aere nebuloſo
et coacto: ac propterea ſemꝑ niualis: Deinde ca
naria repleta eſt canibus forma eminentiſſimis
In ea edificiorum durant veſtigia. Auium ma-
gna copia: nemora pomifera: palmeta cariotas
ferentia: multa nux pinea: larga mellacea: Am-
nes ſyluris piſcibus abundātes. Perhibēt etiā
expui ī eā vndoſi mari belluas: deiñ cū mōſtra
illa cum putredine tabefacta ſunt: omnia illic in
ficí tetro colore. Ideoqꝫ non penitꝰ ad nūcupati
onem ſui congruere inſularum qualitatem.
Caſſiterides inſule ſpectant aduerſus celtiberie
latus: ſic dicte a grecis (vt plinius habet) a ferti
litate plumbi in capite vero bethice vbi extremꝰ
eſt noti orbis terminus inſula a continenti ſepti
gentis paſſibus ſeperatur. Quā tyrij erithreaꝫ:
peni lingua ſua gadir nominauerunt: De alijs i
ſulis in generali deſcriptionē habitum eſt in ſu-
perioribus.

POſt iſulaꝝ famoſaꝝ maris mediterranei ac
aliaꝝ deſcriptionē Pauca de latitudīe ter
re ſubiungemꝰ.

LAtitudinem terre quatenus habitataꝫ ex-
iſtimarunt maiores noſtri in ſeptem cli-
mata diuiſerūt. Quorū primū ab inſula Me
roe vſqꝫ ad Sienem ꝑ milia paſſuū quadringē-
ta et quadraginta ꝓtendiť. A cuiꝰ fine Se-
cundū incipiēs in alexandria egipti finiť. qua-
dringētis paſſuū milibꝰ ampluꝫ. Tercium in
rhodo deſinit. Huiꝰ latitudo tercētis et quīqua
ginta milibꝰ paſſuū extenta eſt. Quartū rho-
dienſe appellanteſqꝫ trecēta milia paſſuū latitu
dinis attribuūt. Quintū romanū ducentorū
et quīquaginta miliū. Sextuꝫ ad Boriſteneꝫ
vſqꝫ amnem ꝓducūt. ducētis et duodecim mi-
libus patens. Septimū ad Ripheos mōtes
ꝑ millia paſſuū centū ⁊ octuagintaquīqꝫ. At
qꝫ ita oīm climatū latitudo ſuꝑ vicies centena cē
tum quadraginta duo milia paſſuū complectiť
Queādmodum his viſum qui de terre climati-
bus ſcripſitarūt. Longitudo climatum ab or
tu in occaſum protrahiť. Tantūqꝫ alteruꝫ ab al
tero ſuperatur. Quantū ab equinoctiali circulo
procul abeſt. Haud tamē his climatibus om
nis habitabilis continetur. Siquidē longe vl-
tra Meroem degere homines et ptolomeus et
multi alij prodiderūt. Et vltra ſeptimum clima
quod Ripheis montibꝰ terminatur: magna ꝑs
germanie ſita eſt. Et tota Noruegia: ipſaqꝫ brit
tannie inſula atqꝫ hibernie. In quibus maximū
dies haud minꝰ quā duas de viginti horas aſ-
ſumūt. Quas in ſeptimo climate terminari qui
dam tradiderūt: An vero ſub equinoctio habi
tacio ſit: Indiſcuſſum nunc relinquimus, hiſto-
riam temporū proſequentes.

PAriſius regia et inclita Galliaruꝫ vrbs in Senonenſi prouincia poſt Troyanū excidiū habuit inicium. Nam parides cum Enea e troya ſecedens: vnaqꝫ cum francōe hectoris filio in Galliaꝫ ꝓficiſcens iuxta ſequane fluuium conſedit et ibi populum conſtituēs a ſe pariſios nominauit. Franci quidē ab origine Troiani fuerūt: Qui deleto Ilio duce priamo magni p̄ami ex ſorore nepote ꝑ pontū euxinū ꝛ Meothidas paludes i ſcythiā ꝓuenere. Ibiqꝫ ciuitatem quā Sicambriam vocauere edificarunt Quo in gentem magnā coaluerūt. Manſeruntqꝫ romanis vectigales vt alij ſcythe vſqꝫ ad tempora valētiniani Ceſaris. Quo imperante Alani vexare imperiū ceperunt. Eo tp̄e libertatē in decēnium imperator ꝓmiſit vt alanorum ferocitatem cōpeſceret. Allecti eo premio ſicambri arma ſumpſerunt. et alanos victos bello deleuere Ideo libertati donati mutato nomīe franci appellati: quod attica lingua. ſiue feroces. ſiue nobiles ſonat. Itali frācos liberos vocāt. Exacto decennio: cum romani ſolita tributa repeterēt: franci ob eam libertatem effrenes facti parere recuſarunt. Hoc ergo francorum genus cum ex ſcythia in germaniam veniſſet: Ibiqꝫ diu conſediſſet germanicum effectum eſt. Uerum cū creſceret imperiū ita et francia aucta eſt adeo vt tota gallia ferme et magna germanie pars a montibus pirreneis vſqꝫ ad pānonie terminos francia diceretur. Naꝫ quicquid francis ſuberat frācia vocabat. Et in duas partes diuiſa fuit. Nā quod eſt gallie. occidentalis francia dicebatur: quod germanie orientalis. Hec gens ſub Carolo magno romanum imperium meruit. Qui afflictam lambartico bello ſedem apoſtolicam cōſolatus eſt. Sunt multi qui francos eos ſolummodo eſſe volunt. Qui circa pariſius habitant. Et illis datum imperium eſſe volunt quos rectius francigenas quis appellauerit. Que vrbs ꝑ tempora a regibus habitata in maximam ꝛ potentiſſimam euaſit ciuitatem. Cui poſtmodum Carolus cognomēto magnus ob loci cōmoditatem imperiali diademate ſuſcepto romanorꝫ vniuerſale Gymnaſium condidit. Et a dyoniſio Ariopagita epiſcopo ab aplīs eo vna cum Ruſtico et Eleuterio dyacono predicationis gratia directo ſacrum xp̄i euangelium ſuſcepit. Et ibi coronā martirij ſuſtinuit. Ornat hec ciuitas clariſſima reliquijs bathildis regine: et Auree virginis aliorūqꝫ plurimorum martyrum.

Pariſius

Maguncia Metropolitana vrbs Germanie: Eam a maguntio quodā Troyano initium et nomen tempore troyane cladis habuiſſe Carinus in cronicis tradit. Hec inter belgas Germānie ciuitas eſt. et rheni rippas attingit. Famā eiꝰ clare auxit Druſus nero germanicus. cum bellum aduerſus germanoꝝ trāſ rhenum ciuitates geſſit: Et ex fractura equo ſuper crus eius collapſo. xxx. die qua id acciderat mortuus eſt: Corpus eiꝰ a Nerone fratre q̄ nuncio valitudinis euocatꝰ raptim accurrerat. Romam deuectum: et in C. Julij tumulo recōditus de mole druſi circa rhenum tacitus et alij mentionem faciunt. Hoc manifeſtant Magūtie druſi latum et alie antiquitates. Quidam a paulino pompeyo Romanorum legionibus in germania duce ſub Nerone imperatore perfectam dicunt Huius ciuitatis archiepiſcopus ad Imperatorem romanum eligendū preſtat ſuffragia: Habet hec vrbs virum ſanctiſſimū Albanum martyrem. Prope hanc ciuitatem Franckfordia nobile emporium eſt: in quo ſuperi cum inferis germani cōueniunt bis ſingulis annis. Ibiq̄ imperator elegitur ex veteri conſuetudine. Eaꝫ autem plabitur. haud ignobilis amnis quem moganum vocant. Ptholomeus hunc fluuium obrigma appellat. Qui ſuperiores germanos ab inferioribus eundem diuidere affirmat. Neq̄ alius fluuius eſt qui eam diuiſionem apertius q̄ꝫ moganus efficere poſſit. Et hodie quidē inferiores germani vſq̄ ad Maguntiam procedunt. Abinde ſuperiores vocantur. Moganus vero ex montibus bohemie vicinis ortus de regione Moguntie in rhenuꝫ exonerat. Ob quā rem non defuerunt qui Moguntiam a mogano fluuio dici crederent. Edes autem ampliſſime more romanorū Moguntie: et baſilice ornatiſſime cum arce epiſcopali. et plura memorie digna in ea viſuntur. Et aliqua propter bella deuaſtata.

Maguncia

Linea Christi

Boos

Boos 3825.

Boos 3875.

Boos 3925.

Boos 3975.

Regnum Lacedemoniorū oritur vbi primum regnauit Euristeus et regnauit annis. 42.

Euristeus

Boos filius salmon nascit᷑ anno patris sui. 48. mundi bm lxx. 3775

Regnum Corinthiorum orit᷑ vbi Atlethes primum regnauit grec⁹ luctator victoriosissimus. cū se plurimum posse ī corintho videret. et populum quo vellet aut vi aut persuasione ꝑduceret imperiū sibi assumpsit

Atlelthes

Nota ꝙ hic fit saltus per euangelistas: quo ad boos ⁊ obeth. quia ad minus inter eos fluxerunt .272. Anni quod tempus ad vnum hominem referri non potest. Et ideo hic quinquies ponitur Boos magis ad denotandum tempus ꝙ̄ rem gestam. Nicolaus tamē de lyra dicit ꝙ iuxta veritatē hystorie fuerunt tres boos sibi vicissim succedētes: sed hͦ pro solido astrui non potest quia non habet ex canonica hystoria. Sed hoc est certum ꝙ inter principiū iudicatus Josue. quando Salmon accepit Raab. que peperit boos: vsqꝫ ad natiuitatē ⁊ dauid fluxerunt anni circiter. ccc lxvij. Ubi tn̄ nisi tres ab euāgelistis generatōes ponūt.

Ruth Moabithides genere fuit. Que virū nomīe Maalon genere iudeum ex Bethleem ciuitate natū accepit maritū. Cui⁹ viri pater Elimelech fuit. Mater noemi. qui famē terre sue ferre non valentes in terrā Moabitarū cū duobus filijs suis migrauere. Ibiqꝫ dum cūcta eisdē bene ꝓcederēt filijs suis Moabitidas dedere vxores. vni scꝫ Chelion Orpham: ⁊ Maalon Ruth. Transactis deinde. 17. annis Elimelech ⁊ duo filij ei⁹ mortui sunt. Neomi aūt amare ferēs infortuniū suū in terrā suā iuda regredi ꝓposuit. Sed ei⁹ nur⁹ deseri se ab ea nō tollerabāt: nūc ipsa sine eis ꝓficisci nō poterat. Tandē vna remanēte. Ruth ipsa cū remanere nō potuisset. Noemi socr⁹ sociā sibi duxit in Judeā. Cūqꝫ in bethleem ingresse fuissent Booz Elimelech cognat⁹ suscepit eas in domū suā. Procedente deinde tpe Booz cū didicisset Ruth vxorē fuisse cognati sui defuncti: ⁊ ipse sine vxore esset: scđm legē Moysi duxit. Quo facto post annuz peperit ei filium Quē Neomi socr⁹ sumēs suo cōsilio vocauit euz Obeth. eo ꝙ in eius senectute nutriretur. Inde et ipse obeth genuit Jesse ex quo natus est dauid.

Linea pontificū

Zaraya

Meyraioth

Amarias

Achitob

ISti quattuor in linea pontificum: nō fuerūt ſummi ſacerdotes. ſed Sadoch de eis deſcendit: quē ſalomō conſtituit ſummū in pontificatum: reiecto priꝰ abyathar de ſacerdotio qui fuit vltimus de linea ythamar.

IEpte illegittimꝰ princeps latrocinātiū. factꝰ eſt dux exercitꝰ a galaaytidis vt pugnaret contra āmonitas. ⁊ miſſis priꝰ nūcijs Iepte ad regē Amon: ratione oſtēdens iniuſte eos vſurpare velle terras eis a dn̄o cōceſſas. cū nollet eū audire facto voto de offerendo qđ ei primo occurreret de domo reuertēti cū victoria acceſſit cōtra āmonitas et debellauit eos. Cui reuertenti occurrēs filia virgo cū tympano: vt votū ſeruaret ymolauit eā. ſtultꝰ in vouēdo. impiꝰ in implēdo. Iudicauit aūt Iepte iſrael. vi. ānis iudex ſeptimꝰ. poſt quē iudicauit. vij. Abeſſan de bethleem annis. vij. habēs. xxx. filios ⁊ totidē filias. Poſt quē iudicauit. ix. Abyalon zabulonites annis decē. Iudicauit poſt illum Abdon. viij. annis hn̄s xl. filios Iudex decimus.

CArthago vrbs fuit celeberrima i affrica a Cartha oppido (teſte Seruio) nomen aſſumpſit. Et aput grecos. ΚΑΡΧΗΔΩΝ ſcribit. Cōſtructa primū a didone beli regis tyriorū filia: annis ſeptuagīta tribꝰ anteq̄ʒ roma ipſa cōſtrueret vt dixit Iuſtinꝰ libro. xviij. Que priꝰ a bouis corio Byrſa dicta fuit. qꝛ p illa edificāda tantū loci dido emerat a rege hiarba. q̄tum corio thauri tegi poſſet. dicēte virgilio libro Eneid. primo. Mercatiq; ſolū facti de noīe byrſam: Thaurino. q̄tum poſſet circūdare tergo. Coriū eīn illud in tenuiſſimos filos ſecari fecit. quo loco multū circūdedit vocātes illū locū lingua phenicia byrſam. i. coriū: que poſtea mutato vocabulo Carthago dicta eſt. Cicero quoq; de natura deorum libro ſecūdo. Poſtq; tres hercules declarauit. Quartꝰ inq̄t filiꝰ Iouis et Aſteries ſororis latone qui Carthaginē filiā genuit a qua Byrſa quā dido cōdidit Carthago vocata eſt. Hec eadē teſte Plinio libro. xv. naturalis hyſtorie centū viginti annis romanis emula fuit. Pluries eīn deſtructa: Pluries inſtaurata. Fuit aūt hec inclita ciuitas vetuſtate originis magnitudine ⁊ claritate ante omnes affrice ⁊ hyſpanie, puinciarum vrbes memorāda. Primo autē excidio Scipio iunior magni Scipionis nepos in tercio bello punico, cōſul factꝰ ſex cōtinuis diebꝰ ac noctibꝰ illā oppugnauit et vltra deſperationē tandē ciues in deditionē traxit. petētes vt q̄s belli clades reliquos fecerat ſuire ſaltē liceret. Eo i bello mulierū viginti q̄nq; millia: viroꝝ vero trigīta trucidata fuiſſe referūt: Haſdrubal aūt eoꝝ rex vltro tranſfugiēs eiꝰ vxorē. ſe ſuoſq; filios in mediū iecit incēdium. quod ſexdecim cōtinuis diebꝰ arſit. Et miſerū (vt Liuiꝰ ait) etiā victoribꝰ pbuit ſpectaculū. ⁊ tūc Carthago ſexcēteſimooctauo ab eiꝰ cōditiōe anno omni murali lapide deleta fuit. Verū poſtq; euerſa fuit vigeſimoſcđo anno lelio cecilio motello. ⁊ T. Q. flaminneo cōſulibꝰ reparari iuſſa eſt. qua repata Romani ciues eo miſſi deducti ſunt. Sed vt idē liuiꝰ inq̄t intra breue tp̄s Ethna vltra ſolitū flammeos ignes euomēs calidis cineribꝰ exuſta eſt. tecta deſtruxit. Cuiꝰ ſubleuande calamitatiſ cauſa Senatꝰ Ro. decē annis ei vectigalia remiſit. Multas etiā p tp̄a Gethōrū calamitates ptulit. Tandē in Mauroꝝ manꝰ deueniēs regū ſedes. ⁊ regia nūc vſq; habita eſt. Que et vernacla lingua Tuniciū appellata eſt.

Carthago

BIBLIOTECA NACIONAL
BIBLIOTECA AMERICANA
"JOSÉ TORIBIO MEDINA"

Sine iudice Linea Judicum

Yepte

Abeſſan

Abyalon

Abdon

Primus rex iſrael Saul

Saul primus iudeorū rex. Cis de tribu beniamī filiꝰ duodecimo ſacerdotij Samuelis anno a domino in regē electꝰ Regnauit cuꝫ ipo Samuele annis. 26. Hic a principio vir bonꝰ. deinde mādata dei cōtemnēs ex rege tyrānꝰ et oppreſſoꝛ ſuoꝝ ſubditoꝝ euaſit. Tandē poſt multas dauid regi pſecutiōes illatas cū cōtra paleſtinos in mōte Gelboe Syrie pṽicie pugnaret ab eiſdē fuſus ⁊ ſupatꝰ ſuis oībus pene pſtratis. poſtremo ⁊ ipe grauiter vulneratꝰ in euaginatū gladiū irruens mortuꝰ eſt. Hoc vidēs eiꝰ armiger ſeipm̄ interfecit.

Dauid ſe preſentāte ſauli Jonathas filiꝰ ibi pſens maximā amiciciā cū dauid cōtraxit ita vt omibus veſtimētis ſuis faceret eū indui. aſcēdentibꝰ autē Saule et dauid cū pplo in hirlm̄ cū victoria ⁊ choris puellaruꝫ cū muſicis cantātibꝰ in obuiā eoꝝ. Saul pcuſſit mille. et dauid decē milia. contriſtatꝰ eſt ex inuidia; timens ne regnum deueniret ad eū. ⁊ quadā die pſallentē coraꝫ eo in cythara: Saul lancea q̄ſiuit eū trāſfigere Poſtea aūt fecit eum tribunū ſup gentes armoꝝ. Promiſitq̄ꝫ ſaul dauid dare ſibi vxorē filiā ſuā Michol: ſi ei afferret centū pputia philiſtinoꝝ: ſcꝫ eos occidēdo. intēdens ex hoc mortē dauid inferendā a philiſteis. q̄ aſſentiēs attulit ducēta pputia; occidēs illos in bello iuſto: qꝛ inimici erāt populi iſrael. Jonathas aūt valde diligēs dauid vbis ſuis recōciliauit eū prī ſuo ſauli; quē q̄rebat occidere. Et cū i bello habito ꝯ philiſteos: Dauid feciſſet plagaꝫ magnaꝫ in philiſteos; Saul iteꝝ q̄ſiuit haſta ſua cōfigere dauid zythariꝫantē corā eo; Sꝫ dn̄s declinauit ictū: Fugientēq̄ꝫ ad domū cū ſaul miſiſſꝫ ſatellites ad capiēdū eū ⁊ occidēdū Michol vxoꝛ ſua nūciauit ei; ⁊ emiſit eū p feneſtrā. Cūq̄ꝫ nūciatū fuiſſꝫ ſauli q̄ eſſet i aioth cū Samuele miſit apparitores vt caperēt Dauid plres ⁊ varios tribꝰ vicibꝰ. q̄ cū veniebāt inuenientes pphantes cū ſamuele ⁊ dauid. et ipi cū eis pphabant laudātes deū. demū ipe ſaul acceſſit: qui etiam ſimul cum illis prophetauit nudus ſe expolians.

In iudicatu illoꝝ triū ſcꝫ Abeſſon Abyalon: et abdon: tpa q̄eta fuerūt ⁊ ideo nil notabile actū eſt tūc in iſrael. Sꝫ nota q̄ iſtū Abyalo. lxx. nō hn̄t nec etiam tps ſine iudice ſuprapoſitū. Sꝫ iſta tpa aſſignat Joſue q̄ nō hꝫ tps ſpāliter diſtinctū. ſcd̄m hebraicam veritatem. ⁊ ita concorda ſuppotationes annorum ſm̄ quēlibet alioquin errabis.

Narrat Augꝰ. et Boetiꝰ in de philoſophico cōſolatu li. iiij. Metro. iij. q̄ Ulixes rediēs de bello troyano decēnio errauit in mari. Nā cū in extremo Italie Sycilīā vſus cū vnica naui fortūe gra ad inſulā in q̄ magna Circes dn̄a pulcherrima q̄ filia Solis dicebat habitauit applicuit ⁊ intrauit. Iſta p icantatiōes ⁊ carmina miſcuit quedā pocula: p q̄ oēs bibētes trāſmutauit ſic voluit a nā hūana i beſtias. Un̄ ſtatī ſocijs vlixis porrexit de potatiōe ſua. vn̄ ⁊ aliū mutauit in aprū aliū in leonē. aliū in ceruū. Ulixi vo dederat mercuriꝰ (q̄ ſiꝰ ⁊ archadie deꝰ dicit) vnū floreꝫ cuiꝰ virtꝰ fuit cōtra tales incātatōes reſiſtere. Unde nihil paſſus. magam inſequit et eam ad reparatione ſocioꝝ euaginato gladio coegit. Hūc vlixbonam in hiſpania Solinus cōdidiſſe ſcribit. Et ab ipo vlixe: vlixbonaꝫ nomen accepiſſe. De eius erroribus penolopeq̄ꝫ vxoris caſibꝰ homerus. xxiiij. libros diuinos carmīe ſcripſit. Quos odyſſee volumen appellant.

Linea pōtificum

Heli

Phinees

Achitob

Achimilech

Abyathar

Iſte heli ſacerdos ⁊ iudex. habuit hos duos filios ſcꝫ. Ophni et Phinees. et quia in arguendis filijs tepidus fuit: ideo reprobatus fuit a domino. Auditaqꝫ ſtrage filiorū et Archam captā a philiſteis de ſella cadens. fractis ceruicibꝰ expirauit pre dolore dum octo ⁊ nonaginta vixiſſet annos.

Samſon duodecimus et vltimus iudicū iſrael Judicauit annis. 20. Hic hebreorū fortiſſimus fuit patri ſuo Manue naſciturus ꝑ angelū fuit annūciatus Nazareꝰ. vxore ducta in thamnata ꝑabola de leone cōmunis ꝓpoſita. et per dolum mulieris ſoluta. cū ſegetes hoſtiū incendiſſet. ⁊ mille viros mandibula azini aquā dante trucidaſſet. Tandeꝫ dolo dalide raſis crinibus a philiſteis captus. Renatis crinibꝰ concuſſa domo plures ſtrauit mortuus qꝫ viuus. Cōcuſſis eī columnis tota domus ſuꝑ principes vniuerſos cecidit et tria milia hominū extinxit. inter quos ⁊ ip̄e vna cū eis defunctus eſt. Venientes ſcꝫ fratres eiꝰ ſuſtulerūt corpus ⁊ ſepelierunt in ſepulcro patris ſui.

Achitob filius Phinees filij heli fuit pater Achimelech quē ꝑemit Saul cum omni domo ſua ꝓpter dauid vt patet ſup̄.

Poſt ſamſonem iudicauit Heli. qui et ſacerdos et a digniori ſacerdos eſt nominatꝰ nō iudex. Trāſlato ergo ſacerdotio a filijs Eleazar. hic primus de filijs ythamar arripuit. Forſitan ip̄emet factus iudex ſacerdotiū ad ſe tranſtulit. Cepit aūt iudicare anno ab exitu de egipto. ccc lvi. etatis aūt tercie id eſt ab Abrahā d ccc lxi. mundi vero bis milleſimo. d ccc ix. Et iudicauit annis. xl. huiꝰ tp̄e ꝯtigit hyſtoria ruth de q̄ ſup̄.

Samuel ſanctiſſimus propheta domī hebreorum ſacerdos et iudex poſt hely ſacerdotem dei populum rexit annis. 40. Hic Helchane ⁊ Anne vxoris eiꝰ filius fuit. Cuꝫ helcana habuit duas vxores: ſcꝫ Annā et Phenennā. Anna aūt ſterilis erat. ſed tamē magis a viro diligebatur. Phenēna vero fecūda propter quod exprobrauit anne de ſua ſterilitate: ſuꝑ quo contriſtata valde acceſſit ad templum orans et votum faciens pro filio obtinendo. Et cum reprehenderet ab hely ſacerdote: ꝙ vt ebria oraret: illa humiliter excuſauit ſe indicās ſuam afflictionem. Exaudiuit aūt dominus orationem anne et dedit ei filium maſculum ſcꝫ Samuelem ꝓphetam quē ablactatum obtulit eum domino ad tabernaculum dei. et ibi miſit eum ad ſeruiendum in eo. Qui a puericia vſqꝫ ad ſenium digne domino deo miniſtrauit. Qui tandem cum iudicaſſet iſrael annis quadraginta. Secūdo ante obitum Saulis anno diem ſuum obijt. quē ſinguli ex pplo iſrael tanqꝫ ꝓpriū fleuere parentem. Eius aūt corpus in Ramatha ſepultū fuit.

Phenēna Helcana Anna

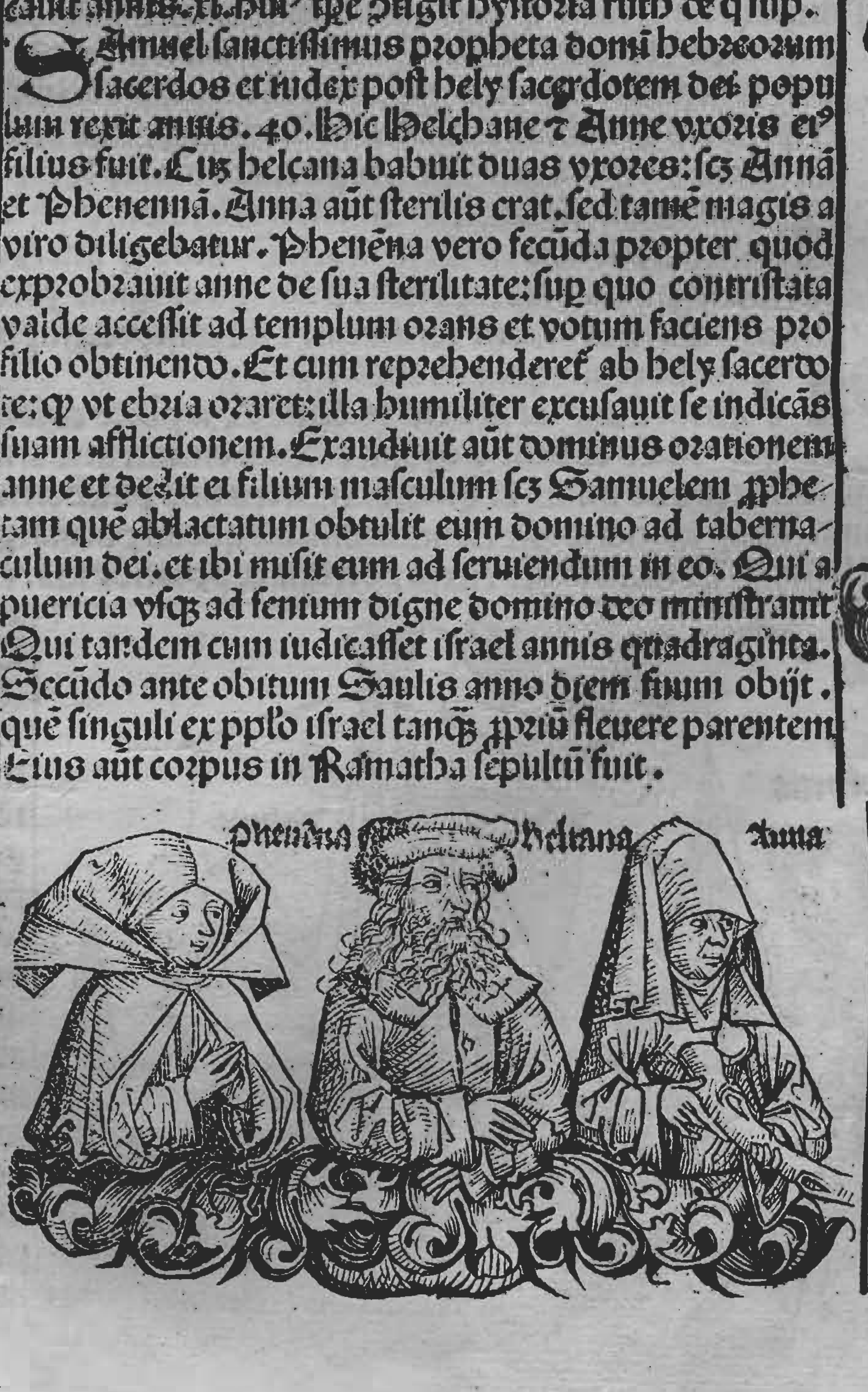

Linea Judicum

Samſon

Hely

Samuel

Neapolis

Neapolis vrbs vetuſta atqꝫ ꝑclara Campanie: olim parthenope dicta. Cuꝰ originē Titꝰ liuiꝰ ī octauo refert in cumaīs his verbis. Palepolis fuit haud ꝓcul. vbi nūc Neapolis ē duabꝰ vrbibꝰ idem ꝓplus habitabat cumis erāt oriūdi. palepolimqꝫ quā tenerēt greci dicit infra liuiꝰ a publio plautio cōſule captā fuiſſe, ⁊ infra Iaꝫ publiꝰ inter palepolim neapolimqꝫ loco opportune capto diremerat hoſtibus ſocietatē aurelij mutui. Quidā tn̄ ſcribūt eā regiā ciuitatē ā dyomede rege in littoribꝰ maris cōditaꝫ fuiſſe. Que poſtqꝫ romanis ſe ſbiecit; eiſdē alijſqꝫ principibꝰ ⁊ dn̄is fidē ſemꝑ ſeruauit. Liuiꝰ qꝫ dicit Neapolim auxilio nolanoꝝ romanis dedità fuiſſe. Vſi vero ſūt ſemꝑ poſtea Neapolitani erga romanos ⁊ alios dn̄os cōſtātiſſima fide. Primū romana republica canenſi clade cōſternata cū ad hierionē iam hyeme impendente cōſiſteret bellū neapolitani legati romā venerūt ab his q̄dragīta pathere auree magni pōderis in curiam delate. qs quidē ſenatꝰ cōtra morē ſuū accepit. ⁊ neapolitanis grās egit. Cūqꝫ hanibal Neapoli ſummope potiri q̄ſierit: Neapolitani in romanoꝝ ptibꝰ ꝑſtiterūt. floruit aūt ſemꝑ poſtmodū neapolitana vrbs romana re ſub cōſulibꝰ. ⁊ pariter ſub ꝓncipibꝰ integra adeo vt apud eā graues viri animoꝝ a curis laxamētum quererēt. Et diſcoli laſciuie diuerſoriū. Suetoniꝰ de nerone reuerſus e grecia neapolim. q̄ in ea primū artē muſicā ꝓtulerat. albis equis introijt diſiecta pte muri. Sed ⁊ viros videmꝰ lr̄is celebratos. Virgiliuꝫ diu. Titū liuiū aliq̄n. ⁊ horaciū Neapoli moratos fuiſſe. Et Seruiꝰ aſſerit virgiliū ſcripſiſſe Georgica neapoli quā parthenopē appellauit: Franciſcꝰ qꝫ petrarcha preſtanti vir ingenio. a Roberto rege neapolitano gallicana oriūdo ꝓgenie rogatꝰ Neapolim bis ſe cōtulit. Sed a trecētis annis citra regia dignitate inſignita. Habet nūc neapolitana baſilicas. menia ⁊ arces ⁊ publicas ⁊ priuatas edes ſupbas. ⁊ ceteris italie maioribꝰ cōparādas. In q̄s preclarūqꝫ virginis clare mōſteriū. qđ a ſancta Arragonie regina Roberti regis incliti vxore edificatū. facile oīa italie mōſteria antecellit. Eiqꝫ ꝓximū eſſe videt ſancti Martini extra vrbis menia Cartuſiēſe cenobiū edificij magnificētia pulcherrimū. Cōſtat tn̄ arcē vnā. Caſtellū nouū appellatuꝫ mari imminēteꝫ Alphōſi regis laude ⁊ memoria dignū opꝰ. Ceteris q̄ ī italia nūc extāt veteribꝰ ſiue nouis opibꝰ monumētis ⁊ ſtructuris pferendū eē. Si turriū eiꝰ muroꝝūqꝫ altitudinē ⁊ craſſitudinē ⁊ pulchritudinem. ſiue aularū cubiliūqꝫ ⁊ ſingularū eiꝰ parciū amplitudinē ⁊ ornamēta peritꝰ eiuſmodi reruꝫ exiſtimet. Veſuuiꝰ qꝫ mons cāpanie. ab om̄i alio mōte ſolutꝰ: Neapoli ad q̄ttuor milia paſſuū ꝓximꝰ: Vinetis oliuetis ⁊ quibuſdā fructiferis arboribꝰ refertꝰ. Sꝫ ꝓceteris vini vbertate admirabil'. qđ iam grecū vocāt. Eructauit q̄nqꝫ cineres ⁊ incēdia in formā pumicearū arenarū. Ita vt ex illis campi vſqꝫ ad arboꝝ cacumīa intumuerint. Et tpibus Traiani impatoris plinius ſcđus ex Meſſanenſi claſſe cui ꝑerat ad viſendū hoc ſpectaculum propius accederet ab incendio abſorptus eſt.

Linea regū aſſiriorꝝ. Thatanes

Athanis

Thineus

Sub iſto factū ē excidiū troye forte prime ⁊ nō ſcđe. Erat principalis grecoꝝ xpi̅. hāc victoriā troye greci hyſtorias. ⁊ alia facta ſcripſerūt āno p̄io vel ſcđo ⁊c̄ Poſt captā troyā tp̄e eſt tercius annus Abdon iudicis iſrael.

Anno mundi. 4025.

Sub iſto bella troyana facta deſcribunt regnāte apd̄ athenienſes Mneſteo apud ſychomos poliſide.

Iſte Thineus. 28. Rex aſſyrioꝝ ſub quo etiam ceſſauit regnū ſychomorū tp̄e heli ſacerdotis cū nongētis trigintanouem annis regnaſſent. poſt quos ſacerdotes carni conſtituti ſunt.

Anno mūdi. 4075.

Ieſſe vel yſay habuit ſeptem filios et duas filias quorum nomina patent hic.

Linea Chriſti

Homerus

Homerus poeta aſianus omniũ grecorũ clariſſimus de cuius tpe ac vita incerte ſunt ſententie. in grecia claruit tpe Saul regi iſrael. hic vt ait helynandus li. iij. ab Atheniẽſibꝰ pro inſano habitꝰ eſt. eo ꝙ deos inter ſe belligeraſſe diceret. Hic etiaꝫ vt dicit in policrato li. i. leuẽ queſtionẽ a nautis ſibi ꝑpoſitã nõ potuit explicare. a quibꝰ dum impudẽtiꝰ ꝛ procaciꝰ derideret: vir verecũdi ingenij quaſi toxicato cõfuſionis iaculo ꝑfoſſus ad mortẽ ſpiritũ exaluit. Queſtio aũt nautarum hec fuit. Ibat ẽm homerꝰ ſpaciatũ in littore maris aſpiciẽs celũ vtpote cõſideratiõe eleuatꝰ: quẽ videntes piſcatores ſedẽtes in littore adinuicẽ colloquẽtes deriſerunt. qui cũ eos ridẽtes aſpiceret interrogauit qđ haberent. ꝙ dixerũt. quotqt cepimꝰ nõ habemꝰ. ꝛ qđ nõ cepimus retinemꝰ. Vermes ẽm in veſtibꝰ ſcrutabant. Homerus vero dirigẽs cogitatum ad piſces cogitabat qualiter hoc eſſe potuiſſet vt videlicet nõ dum captos haberẽt piſces: et captos piſces nõ haberẽt. Ayũt vero quidã euꝫ ex hoc amaricatum adeo vt in inſaniã verſus ſeipm ſuſpẽderit. Vixit aũt annis. c viij. De homero hyſtoriographi referũt ꝙ ipſe virtute piter ꝛ etate nõ ſolũ poetaꝝ ſed ꝛ philozophoꝝ princeps vocari piter ꝛ haberi apđ grecos iure meruit. Naꝫ ꝛ ante omnes fuit quoꝝ memoria nota eſt. ꝛ oibus verꝰ ꝛ lucidiꝰ quicqđ dicere voluit explicauit. Hic de troye captiuitate iuxta numeꝝ grecoꝝ litterarũ. xxiiij. libros heroicis verſibꝰ edidit. qđ opus Iliades nomiauit. Alterũ quoqꝫ hiſdẽ verſibꝰ cõdidit ad earundẽ numerũ litterarũ quod vocauit Odyſſeam in qua vlixis errorẽ ſcripſit. Vixit aũt annos centum et octo ſemper vt plurimum cecus.

Linea Regum ytalie

Latinus

Codrus

Anchiſes Venꝰ dea

Anchiſes Capis troiani filꝰ a Sibilla phrigia ꝑmonitꝰ ciuitatẽ troyanam fore periturã. in nemora receſſit et ſolitudines coluit. ꝛ armẽtoꝝ atqꝫ gregũ curã ſuſcepit. Circa qđ vt plurimũ diuitie antiquoꝝ fuere. Quibꝰ cũ apud Symeantẽ vacaret fluuiũ a venere dilectꝰ eſt. Et eiꝰ amicicia atꝫ cõcubitu vſus ex dea venere generauit Eneã ꝙ regnauit in ytalia. Hec ficticia deceptores rudiũ ꝑploꝝ confinxerũt quibꝰ ſua ſtupra et adulteria palliarunt.

Eneas

Eneas anchiſe filꝰ Anno ſexto principatus Labdon in latiũ venit hic certe omni forma ꝛ elegantia inclitꝰ fuit. ꝙ cũ patre ꝛ Aſcanio filio ac Cayeta nutrice m̃ltis troyanis cõſociatꝰ poſt deletã troyã a grecis relegatus venit in ytaliã cũ viginti nauibꝰ. ꝛ plurima bella cõſtituit. Hic fertur in cõiugẽ habuiſſe filiã priami. ꝛ deꝰ habitꝰ fuit errore vulgi.

Codrꝰ ille Melanti regis filꝰ vltimꝰ rex Atheniẽſiũ fuit. ſeptimo ꝛ viceſimo principatꝰ Samuelis ſacerdotis anno pꝰ patrẽ atheniẽſibꝰ regnare cepit. ꝛ regnauit annis. 21. Poſt cuiꝰ mortẽ atheniẽſiũ reges defecere. hic nõ regali ſed deſpecto habitu quo ignotꝰ eſſet ſeipm volũtarie morti tradẽs. vt morte ſua ꝑplm ſuũ ab hoſtibꝰ liberaret. dignũ exemplũ paucis aut nullis immitãdum principibꝰ reliqt. Vñ ob hãc mirã fidelitatẽ a ſctis doctoribꝰ allegari ſolet quaſi quedã figura xp̄i in eo ꝑceſſiſſet. Naꝫ cũ ſciebat ꝙ peloponẽſes reſpõſuꝫ habuiſſent a dijs ꝙ ille exercitꝰ haberet victoriaꝫ. cuiꝰ rex occideret in bello. vt victoriã haberet exercitꝰ ſuꝰ accedẽs ad extremũ hoſtiũ cõtendens cũ vno occiſus eſt. Quo agnito peloponẽſes bellũ e veſtigio ſoluũt ꝛ atheniẽſes liberãtur. Maluit hic certe ſic mori vt ſui vincerẽt qꝫ ſuis ſupatis glorioſus viuere. Codro itaqꝫ defuncto atheniẽſiũ reſpublica tamdiu ꝑ magiſtratꝰ poſtea eſt adminiſtrata quouſqꝫ ſolon inſignis legũlator in ducẽ fuit electꝰ. Reges aũt atheniẽſiũ a centeſimo hebreoꝝ ſeruitutis Anno vſqꝫ ad iſtũ. 487. annis regnauere.

Aſcanꝰ

Iſte Aſcanꝰ filꝰ Enee ex Creuſa priami regis filia ſcđs rex latinoꝝ regnare cepit. Albam ciuitatẽ cõdidit: ibiqꝫ regnauit. Vnde dictꝰ eſt rex albanoꝝ. Poſteriqꝫ ſui dicti ſunt Albani: ꝛ fuit primꝰ rex albanorum. Illam autem ex oraculo ſuis albe quã in albano monte cum triginta pullis inuenerat. Et ab ſitu porrecte in dorſo vrbis longam albam appellauit.

Venecia ciuitas noſtro euo cantatiſſima: emporiū nobile ytalie. terra mariq́ꝫ potentiſſima. Quā qui
dam ab Eneto ſeu veneto Troyano iniciū habuiſſe dicūt. Troya em̄ euerſa anthenor cū in intimū
ſinum adriatici maris claſſe vect⁹ aduenit. Erat cū eo multitudo Enetū: qui ſeditiōe (vt Titus liui-
us memorat) ex paflagonia pulſi. in quā habitarēt querebāt ſedem qui veneti appellati. Prouīcia hinc ve-
netia appellata. Longitudo hui⁹ hyſtriam. Ac deinde quicquid eſt agri in padum flumē. Latitudo vero hic
padum flumē. inde alpes (qui ytaliā a germania dirimūt) amplexa eſt. Regioni nomē diu vt venecia appel-
laretur annos ſupra mille quīgentos māſit. Bello ipſam ꝛ qui erāt vicini Ciſalpini galli. ꝛ qui venerunt in
ytaliā germani ſepenumero infeſtarūt ac populati ſunt. Olim vero ſeuiſſim⁹ Athila rex hunoꝝ fuit. Is cum
magno exercitu veniēs oppida expugnauit multa vi capta ſuccendit. quedā funditus diruit. Tum iſto rege
Padua capta ꝛ ſuccenſa. Aquilegia ꝛ altinū euerſe. Primates nomīs veneti vt peſtem hanc fugerēt ſeſe ac
quos haberēt liberos. cōiuges. fortunas in proximas inſulas contulerūt. Et veneciarū ciuitatē ꝓ regione
appellarūt. Aquilegienſes igit̄ gradū Cōcordienſes cōdidere crapulas. Altinates ſicut vrbē ſuā in ſex por-
tas diuiſam habebāt. Sex q̄ꝫ in ſtagnoꝝ inſulas opida cōdiderūt. Torcellū. maiorbum burianū. amoriacū
Conſtāciacū et aimanū patauinorū pars Riuū altū. et poſtea dorſuꝫ durū. Monte ſilicenſes adeuſtā metha
maucū. Albiolam paleſtriolā. Et foſſaꝫ Clodiam. Venetos quoq́ꝫ troyana ſtirpe ortos eſſe auctor eſt Cato.
Primi ei⁹ vrbis magiſtrat⁹ tribuni fuerūt. verū ciuitas libero iure et ad imperandū nata. cōtinuo rei mariti
me ſtudio pollere cepit. breuiq́ꝫ ei⁹ opes intantū vt mari terraq́ꝫ finitimis terrori eſſent. Procedente tpe eoꝝ
imperium ad ortū ꝓpagari ceptū. multaq́ꝫ in dalmatico ſinu. Epiro et vniuerſa grecia quas prouīcias pene
omnes breui tempore ſue ditionis fecere. Et in ora pontici maris non pauca geſſere. moxq́ꝫ ad Tanaym vſ
q́ꝫ veneta arma promota ſunt. rurſus et in Syria per ſe nō pauca. multa quoq́ꝫ ſociali bello ab his geſta refe
runtur. Nota ſunt Friderici imperatoris tempora que nauali prelio ad apoſtolice ſedis obſequiū retraxere.
Creuit autem ab ipſo conditiōis inicio veneta ciuitas cum a potentioribus ditionibusq́ꝫ olim regionis ve-
nete. fuit a pricipio habitata. Porro ducalis ſedes primū ī Eraclea. deinde in methamauco. Poſtremo in ri
uoaltum conſenſu omnium tranſlata eſt. q̄ꝫ tutus eſſe locus hoſtili a manu. ꝛ condendam ad ciuitatem maxi
mam omnium cōmodiſſimus videretur. Que autem mediterranea prouincia fuerat. Ea ciuitatibus euerſis

mutauit nomen. Nec deinde venecia: Sed pars nomen lombardis accepit. Pars marchia taruiſana. Pars
fori iulij patria. pars hyſtria appellata eſt. Inſulis vero quod regionis fuerat antiquū nomen manſit. et cū
plures eſſent Venecie appellate ſunt. Et nūc ciuitatis vnius nomen ſortite ſunt. Ea igitur in intimo adriati
ci maris ſinu ſita. Ad annum ſalutis quīquageſimūſextum ſupra quādringentenum condita fuit. quo anno
Attila rex hunorum aquilegiam diruit Narſes iuſtiniani imperatoris dux aduerſus Gothos eccleſias ſan
cti Theodori et Geminiani in veneciis edificauit. deinde patauii ſcđa transmigratione in ſtagnum venecia-
rum confugientes. Riuum altum impleuerunt. Et oliuolenſe caſtrum vbi nunc caſtellanum eſt epiſcopiū con
didere. et ſancti martini et ſancti Johānis in bragula eccleſias conſtruxerunt. Variaſq; baſilicas celeberri-
mas. Ciues poſtea edificarunt ad octingenteſimum et vigeſimumſeptimum ſalutis annum Juſtiniani du-
cis venetorum anno ſcđo beati Marci corpus ex aſia eſt delatum. Anno ſequenti cum frater eius Johānes
in ducatu ſuffectus eſſet. Eccleſia ſancti Marci edificata in celebriori vrbis loco. vbi precioſiſſima et pene in
extimabilia recondita ſunt dona. Augebantur enim indies venetorum opes mirabili incremento. Nam ad
annum quartum de duodecies centeno veneti francis bello ſociati vrbis Conſtantinopolitane dominio ſūt
potiti. Poſtea pons riuoalti ſubliceus eſt conſtructus. Vt autem pauca e multis narremus. Situm vrbis po
tius mirari q̄ digne laudare poſſumus. Vrbem e mediis vndis ſurgentem adeo humanarum rerum exun-
dantem mari contiguam vt omnes omniū generum merces excipit. Cum interea illuc oportuna flumina acce
dant. quibus fruges et alia vite neceſſaria e mediterraneis locis aſportant. Hinc illud fieri dictu mirabile
vt in qua vrbe ferme nihil gignitur in ea omniū copia exuberet. Taceo domorum amplitudinem Turres p̄
celſas. ſacratiſſimarum edium ornamenta. Et e mediis vndis tecta ſurgentia vix ipſis qui non viderūt cre-
denda. Que poetarum quiſpiam non abſurde dixerit. manibus fabricata ciclopum. Quid naualia adducā
et in naualibus immenſam innumeroſamq; claſſem: quid conſcriptorum patrum numerum ordinem morū
ſanctimoniam: cum eorum optimates iam ferme anno milleſimo imperent. ac benignos omnibus et libe-
ros ſinus aperiant. Ideo cōcludere libet de tali felici ciuitate optimis auſpiciis nata. Ante igitur ſalſos flu
ctus formica marinos Ebibet: et totū teſtudo circuet orbem: Q̄ venetum ruet imperiū ſanctuſq; ſenat⁹.

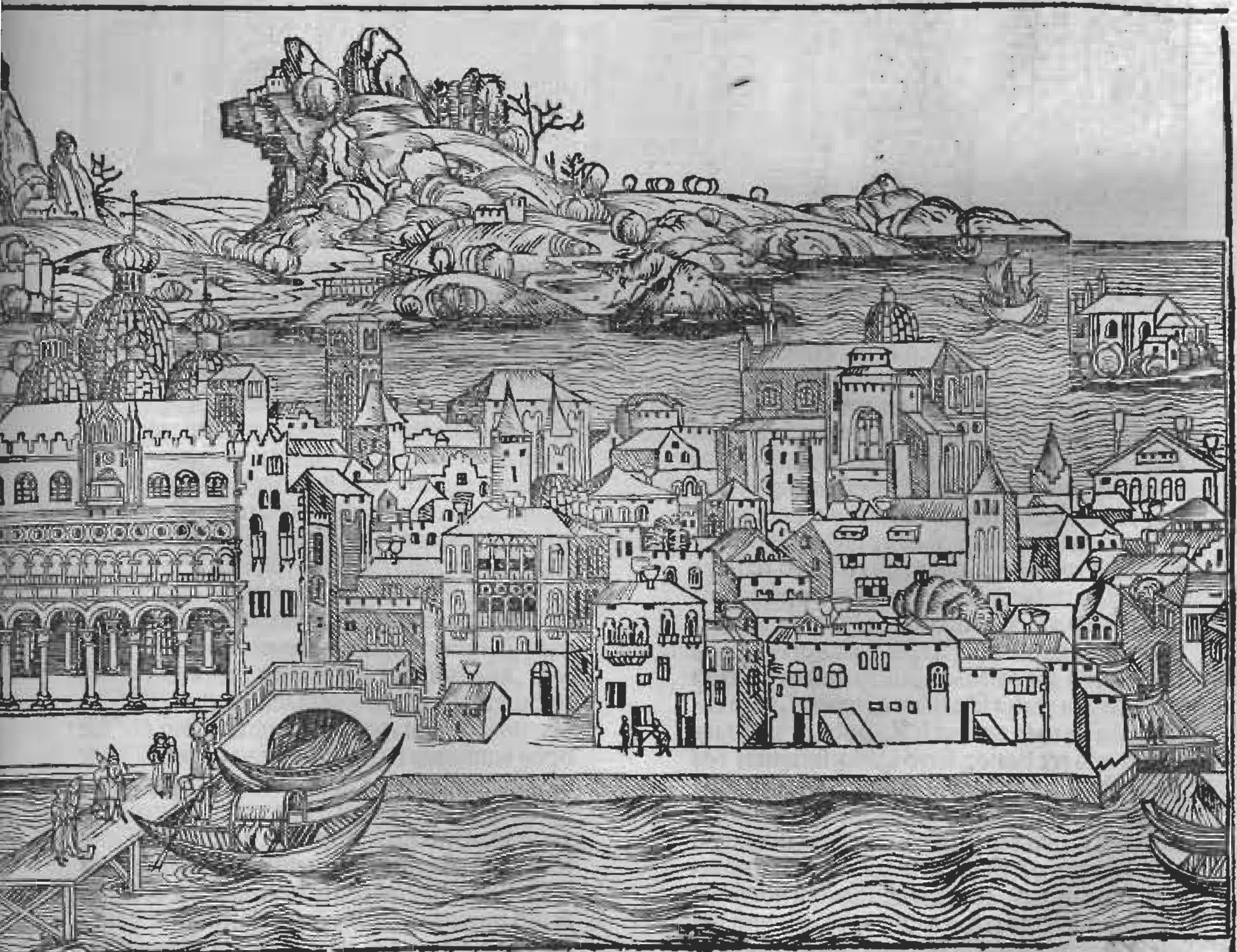

Padua

Padua vrbs ytalice vetuſtiſſima celeb
rrimaq͂. quã anthenorez Troya ꝓfugũ
cõdidiſſe virgili⁹ teſtat̃: hic tamẽ ille vr
bem patauii ſedeſq͂ locauit. Et tit⁹ liuius decus
patauinorũ idem ſerioſe narrat. Anthenor eñ
ꝑ medios achiuos illiricos penetrauit ſin⁹. ⁊ re
gna liburnoꝝ: ad intimũ adriatici pelag⁹ acceſ-
ſit. Expulſis euganeis q̃ ea loca tenuerãt vrbẽ cõ
didit Patauiũ. Cicero aũt in philippicis patauĩ
nos romanis fuiſſe amiciſſimos dicit. qui rem-
publicã difficilimis tꝑibus armis ⁊ pecunia iu
uerũt. Fuit aũt poſtea Padua ꝓfeliciſſima ſtãte
R.p. tꝑa romanoꝝ colonia nõ eo modo deducta
quo cetere deducebãt deducti͂ nouis ꝑplis in co
loniã: ſed datũ eſt paduanis ius lacij in deſignã
dis rome magiſtratib⁹ ferẽdi ſuffragij ius habe
rent. Nullã aũt edificioꝝ pulchritudine ꝑſertim
publicoꝝ in ytalia ſibi ſilem eẽ tenent⁹. Sũt eñ
noua q̃cuq͂ in ea nũc extãt vel publica vł ꝑuata
qñ Attila rex hunoꝝ ferro igniq͂ immunitas reli
q̃t: Inſtaurata a Narſete eunucho ⁊ rauenatib⁹
lõgobardi deiñ inceſas deuaſtarũt. Aucta vo eſt
mirabili incremẽto ꝑ karoli magni ⁊ filioꝝ nepo
tumq͂ imꝑij tꝑa. quouſq͂ friderici primi tꝑibus
Ecelinus tirãnoꝝ oĩm crudeliſſim⁹ eã ſibi ſube-
git: ⁊ innumeras cedes ac ꝓſcriptiões ciuiũ pe-
git. Charrarienſes deiñ ſub capitaneat⁹ titulo re
rum in patauio potiti ſunt qui eã vrbẽ paulopl⁹
min⁹ centũ ꝑ varias ſucceſſiones poſſeſſaz opu-
lentiorẽ ornatioreq͂ reddiderũt. Nã gentis no-
bilis Charrarie oꝑa maiori ex ꝑte excitata orna
taq͂ fuerũt menia. q̄bus triplici circuitu ⁊ muro
patauiũ cõmunit. Et licet ꝑ eam Timau⁹ fuerit
delapſus. m̃ltis tamẽ varijſq͂ foſſis magno ⁊ in
genti ope manufactis aque circũ vrbẽ ⁊ ꝑ diuer
ſa agri loca ornamẽto vrbi cõmodoq͂ ab eiſdẽ
Charrarienſib⁹ ſũt ꝑducte. et arx in vrbe munitiſ
ſima ⁊ pallaciũ facile i ytalia ꝑmariũ. Et varia
eoꝝ oꝑa. Heinric⁹ q̃rt⁹ imꝑator germanic⁹ Ca-
thedralẽ patauij eccl̃iam q̃ extat edificauit. Pre-
toriũq͂ q̃ nullũ in orbe pulchri⁹. qḋ poſtea caſu
crematũ: ſpecioſi⁹ veneti ꝯſtruxerũt. Et oſſa Ti
ti liuij in cõſpicuo loco collocarũt. Eſt in ea inſi
gnis cui in ytalia rariſſime ſũt ſiles btĩ Antonij
baſilica. Eſt ⁊ in ea Iuſtine v̾ginis templũ qḋ
hr̃at. S. luce euãgeliſte ⁊ ꝓſdocimi ⁊c. corpa cũ
diue Iuſtine reliquijs qḋ iouis tẽpluz fuiſſe aſ-
ſerit. nũc monſteriũ ãpliſſimũ ordini diui benedi
cti dicatũ. In ipa q͂z gymnaſiũ hr̃ oĩm italie cele
berrimũ. vbi ſũt edes ãpliſſime ſtudẽtiũ q̄b⁹ ſũt
opes tenuiores deputate. Viros q͂z ꝑter Titũ li
uiuz genuit hec vrbs doctrina clariſſimos. Pau
luz iuris ꝯſultũ. Petrũ d' Apono cõciliatorẽ ſũ-
mũ ⁊ mathematicũ ⁊ phiſicũ. Cui⁹ ꝑclariſſima
ſcripta ad cõmunẽ hoĩm vtilitatẽ maxio i hono
re ſũt hita. Albertũ ordis heremitaꝝ theologuz
et declamatorẽ celebrimũ. Stellã. flacũ ⁊ volu-
ſiũ ⁊ cõpl'rimos i oĩ arte excellẽtes. A mari ſur-
ſuz hz nauigatiõz fluuio brinta q̃ ſec⁹ eã fluit. A
lucia fuſina ſexto miliario foſſa manu facta pa-
duam compendio nauigatur.

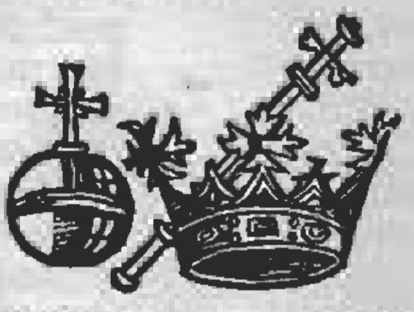

De regno latinorum et ytalie

LAtinorū regum prouinciā illam fuiſſe dicimꝰ quā nūc Campaniā appellamus. Et hec vna ex decez et octo regionibꝰ habita eſt. que certe plura habebat loca a ceteris regionibꝰ frequētata. vt liuiꝰ et Virgilius cōteſtati ſunt. ſed cum plus iacture in ea ꝙ ceterarū ſit factū. euenit vt nūc aliqua regionū ea ſit incultior. aut infrequētior habeat. Hec ideo latina appellata eſt. quia Saturnꝰ cretenſium rex Iouis filij arma fugiens in eiſdē locis latuit. quod virgiliꝰ in. 8. his verſibus poſuit dicēs. Primꝰ ab Ethereo venit Saturnꝰ olympo. Arma iouis fugiēs et regnis exul ademptꝰ. Is genꝰ indocile ac diſperſum mōtibus altis. Compoſuit legeſqꝫ dedit laciūqꝫ vocari Maluit. his qm̄ latuiſſet tutus in oris. Eius tamē magnitudo a principio anguſtiſſima fuit. Seruꝰ aūt dicit Latinos ꝓprie appellatos fuiſſe eos q̄ intererāt viſceribꝰ Albani montis. Fines vero huiꝰ regionis latine nūc campanie nūcupate a maritana parte ab hoſtijs Tiberinis incipiūt. et in Cayeta vrbe terminant̄. vbi ſunt ciuitates extantes ꝛ dirute vicꝫ. Oſtia Sinueſſa. Ardea Terracina ꝛ Careta. Et inſule poncia ꝛ pādana atqꝫ mōs Circeꝰ. In mediterraneis aūt velitre Aritia olim ciuitas anagnia. preneſtina. tyburtina. Thuſculū et alba olim ciuitas a qua albani reges. In hac igit̄ regione fuere ppl'i qui aborigines rutuli. Volſci. Hernici. Eqcoli et Marſi dicebant̄. Magnuꝫ eīm hec regio habet circuitū. Ianus aūt pater ꝛ deoꝝ deꝰ cognomiatꝰ vir vtiqꝫ ꝑhumanꝰ bonuſqꝫ atꝫ ſummꝰ hoſpitalitatis cultor ex orientalibꝰ veniēs regionibus primus oīm in ytalia regnare cepit. Is inter cetera virtutis ſue opera Saturnū nō modo benigne ſuſcepit verū etiā cum eo regnum partitꝰ eſt.

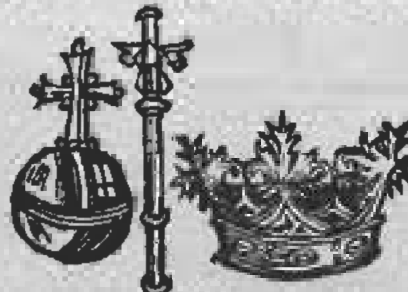

ITalia quippe Europe regio eſt oīm totius orbis celeberrima. que a bobus nomen habuiſſe exiſtimatur: vnde etiā Plato in thimeo Tauros vocauit italos. A quoꝝ multitudine pulchritudineqꝫ ac fetu italiam dixit. Eſt aūt hec regio in forma cruris inter adriaticū et thuſcū mare. ſiue ſuperū et inferum: et a iugis alpiuꝫ: dorſoqꝫ apenini mōtis porrecta: ſe paulatim attollēs vſqꝫ ad reginū verticē ꝛ littora brutioꝝ extendit̄. in vltimo ſui in duo ſcindit̄ cornua. Quoꝝ alterū Ionū ſpectat mare. Alterū ſiculū. in extremitate Rhegium opidū habēs. Eiꝰ longitudo ab auguſta pretoria que in alpineo fine ſita eſt. ꝛ ꝑ romaꝫ capuāqꝫ porrigit̄ vſqꝫ ad oppidū rhegiū (Solino teſte) decies centena ꝛ viginti milia paſſuū colligit̄. Latitudo vero quadragintadecem. Vbi maior latitudo. Vbi vero minor centū trigintaſex. Habetqꝫ vmbilicuꝫ in agro Rheatino que dudum ex latere maris ſuperi Rubiconem fluuiuꝫ pro finibus habuit. Dicta eſt autem prius heſperia ab heſpere atlantis fratre. Deinde Oenotria ab optimo vino quod ibi naſcitur. Poſtremo italia ab italo Siculorum rege dicta eſt: qui venit ad hec loca. In quibus et habitauit ꝛ regnauit. Hec regio nullis terris cedit ſiue agroꝝ vbertate ſiue armoꝝ gloria. habens vrbes celeberrimas.

Nomina et ordo regum latinorum et ytalie.

Ianus	1		Siluius	8	An̄.29	Liberinus	15	an.8.
Saturnus	2	Iſti quiqꝫ	Eneas ſiluius	9	an̄.31.	Agrippa	16.	an̄.40.
Picus	3	regnaue-	Latinus	10	an̄.30.	Aremulus	17.	an̄.19.
Faunus	4	rūt an̄.200.	Alba ſiluius	11	an̄.39.	Auētinus	18.	an̄.38
Latinus	5		Egiptꝰ ſiluꝰ	12	an̄.24.	Procas	19.	an̄.23.
Eneas	6	an̄.3.	Capis	13.	an̄.28.	Amulius	20.	an̄.44.
Aſcanius	7	an̄.38.	Carpentus	14	an̄.13.	Numitor	21.	an̄.1.

Piſarum Ethrurie inſignis ciuitas his temporibus (ut Strabo refert) a grecis ex piſa Archadie ciuitate venientibꝰ inicium ſumpſit. Nam ſeruius ſic inquit. Quidaꝫ ex ea et Elide ciuitatibus venerunt. et piſas in ytalia condiderunt. quas ſic ex priſtina ciuitate vocauere. Eam enim vrbem vetuſtam et geſtaꝝ rerum gloria claram ab Alpheis originem habuiſſe Uirgiliꝰ dicit quom ait. Hos parere iubent Alphee ab origine piſe. vrbs ethruſca ſolo. Et plinius. piſas inter auxerim et arnum amnes a pelope et territanis greca gente ortas aſſerit. Juſtinus vero dicit. piſas in liguribus grecos auctores habere. Et lucanus in primo. hic tyrrhena vado frangentes equora piſe. Hec igitur ciuitas q̄uis infelix nunc ſit habita vtpote que florentino populo grauiſſimis ſubiaceat preſſuris. olim tamen potentiſſima fuit. florentibus autem romanorum rebus nullum habuiſſe potentatum inuenimus. Poſtq̄ꝫ vero maritime vrbes ethruſce. hinc luna inde populania delete fuerunt. quieſcentibus per Karoli magni ꝛ filiorum tempora ytalie rebus eam quā poſtea habuit potentiam aſſumere cepit. Quibus temporibus et deinceps multos preſtātiſſimos habuit maritimo bello viros: quorum virtute et preſtantia mirū immoduꝫ aucta fuit. Quo factū eſt vt inter ethruſcas vrbes. et belli gloria diuitijs atqꝫ potentia principatum obtinere promeruerit. Et multas inſulas atqꝫ ipſam quaſi hieruſalem ſuo dominio ſubegerit. Sed ab annis ſeptuaginta poſtq̄ꝫ ea ciuitas florentinis ſubiecta fuit infrequens populo opibuſqꝫ exinanita penitus eſt reddita. Piſe tercio eugenio pontifice romano ornate fuerunt. Ea enim nunc ſuperbiſſimis edificijs et pontibus ſuper Arnum fluuium poſitis exornata plurimum eſt. Habet inter cetera hec ciuitas Templum diue virgini dicatum. et clauſtrum toto orbe celeberrimū qđ campus ſanctus nuncupatur. Atqꝫ Turrim caponariam miro ordine confectam. Que omnia videri et mirari incredibile videtur. Genuit hec ciuitas inter ceteros Raynerium et Bartholomeum Theologos et Juriſpontificij doctiſſimos ordinis predicatorum. Atqꝫ Huguitioneꝫ grāmaticum. et alios multos.

Piſa

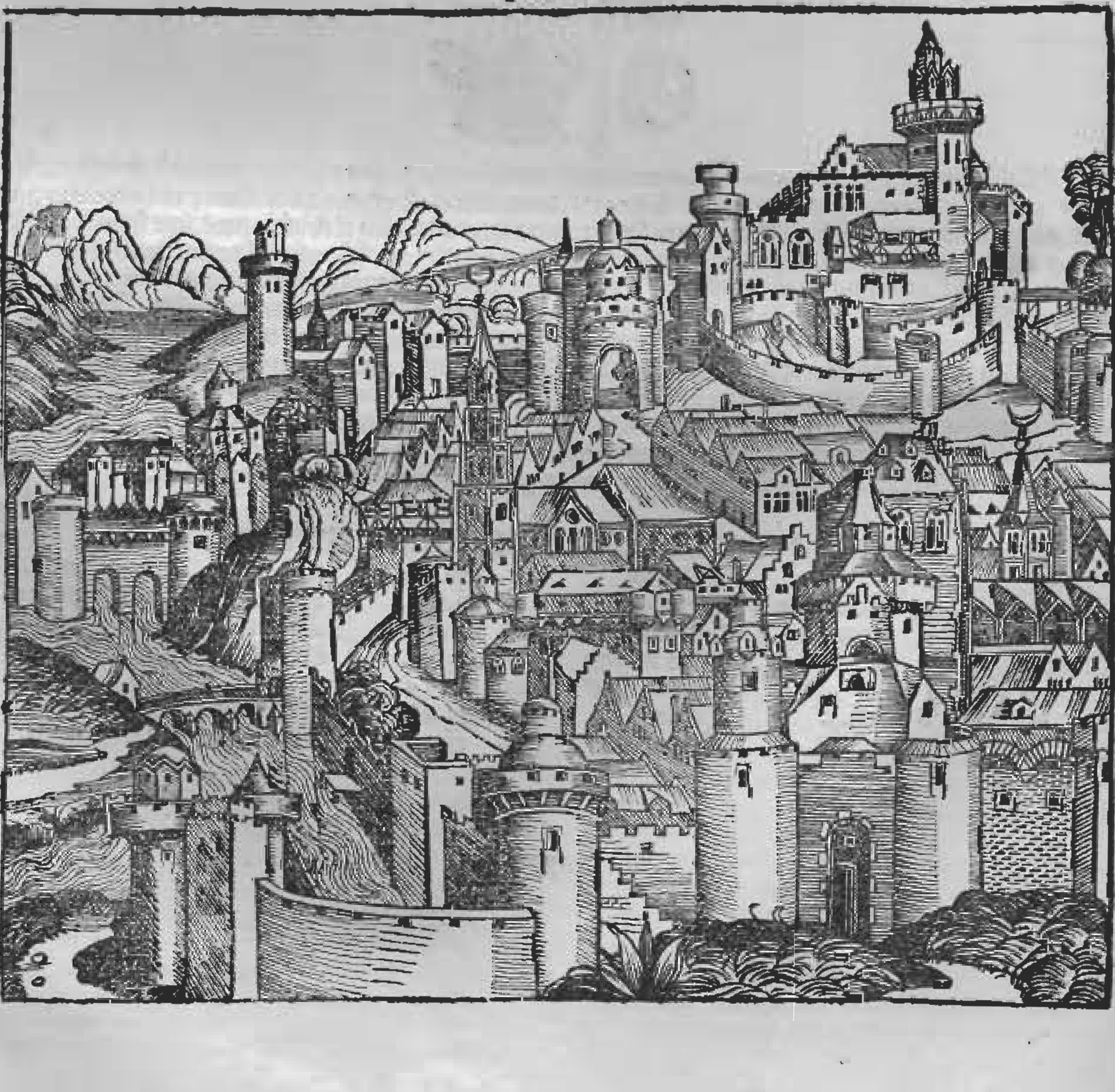

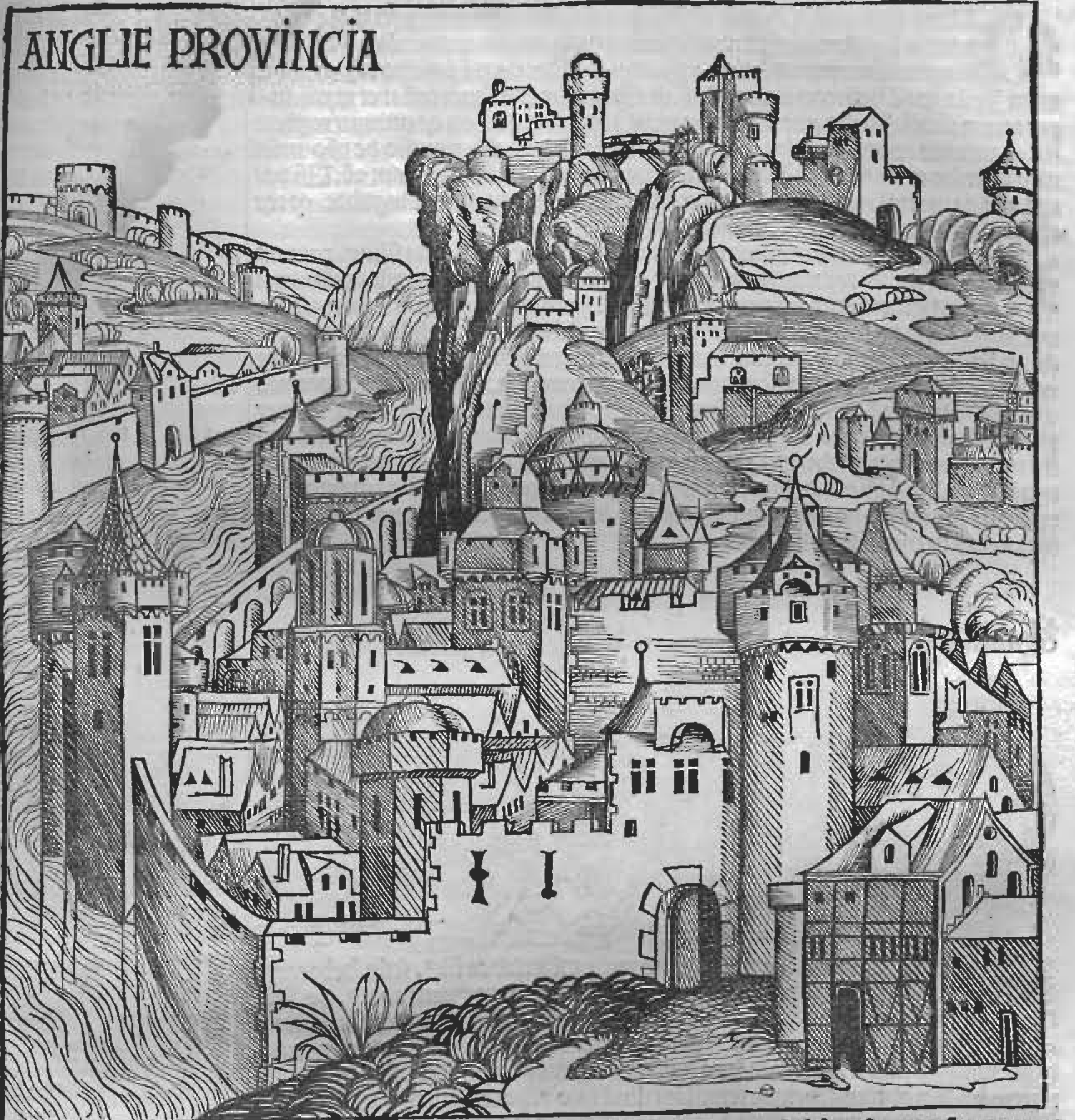

Anglia inſula quā veteres Albion a q̄buſdā albis mōtibꝰ q̄ ad eā nauigātibꝰ priꝰ apparēt vocauere
tum Brittānia a bruto Siluij poſtumi latinoꝝ regꝭ filio albionā inſulā quā gigātes incolebāt ſupatā
ab ip̄o brittāniā appellauit. Et h̄ brittānia maior ad mīoris brittānie differētias gallias ꝯtingētis
dicebat̄. Nūc a q̄daꝫ anglo potētiſſimo rege anglia in hodiernū diē appellata eſt. Hec ei triangl'aris ē inter
ſeptētrionē ⁊ occidētē ſita. q̄ ab oī ꝯtinēte habet̄ diuiſa. Naꝫ a germania q̄ ſb ſeptētriōe eſt incipit. Et iuxta
galliā ⁊ hyſpaniā verſus occidētē ꝓtendit̄. Et iō ſoliꝰ dixit. Finis erat orbis ora gallici littoris. niſi brittā/
nia inſula nomē pene orbis alteriꝰ mereret̄. Vn̄ virgiliꝰ. Et penitꝰ toto diuiſos orbe brittānos. Brutꝰ aūt
cū in brittāniā ſeu angliā mānſionē ſibi delegiſſet e veſtigio ſecꝰ Rameſſis fluuij ripas Trinōatem ꝯdidit vr-
bem munitiſſimā. Et q̄deꝫ oībus copijs feraciſſimā ad veterꝭ Troye memoriā recēſendā. Brutū huc tres ge
nuiſſe filios ferūt. ſ. Locrinū Albanetū ⁊ Cambrē. Qui p̄io inſulā inter ſe diuidētes. Locrino natu maiori
media inſula ꝑs obuenit. Que ab ip̄o lochria poſtea fuit cognoīata. Et ī ea adhuc lundinū ciuitas extare dr̄
Vrbs mercatoribꝰ ⁊ negociatoribꝰ maxie celebrata. In q̄ adhuc anglie reges pꝛīcipeſqꝫ ac ſenatꝰ ppl'i cum
mercatoribꝰ cōuenire vt plrimū tradūt. Albaneto vō eiꝰ filio q̄rta inſula ꝑs obuenit. q̄ ab eo albania fuit di
cta. Et h̄ ſcocia nūc nūcupat̄. Eſt ei eiꝰ inſula in q̄ eſt anglia ſcocia ſupꝛma ꝑs in aq̄lonē verſa flumibꝰ haud
magnis ⁊ mōte q̄daꝫ ab anglia diſcreta. Cambri vero tercio filio cambria q̄ nūc Thyle dr̄ inſula inter ſeptē-
trionalē plagā ⁊ occidētalē. q̄ vltima fuerat ex cogn[i]t[i]ſ a romanis. in q̄ eſtiuo ſolſticio ſole de cancri ſidere faci
ente trāſitū nox nulla. brumali ſolſticio ꝓinde dies nullꝰ. Huiꝰ inſule maxia ꝑs fructifera ē. Abūdat pecore
Auro ⁊ argēto ferroqꝫ. Efferūturqꝫ ex ea pelles ⁊ mācipia. Et caues ad venādū aptiſſimi. Multꝭ inſulis nec
ignobilibꝰ circūdat̄. q̄ꝝ hibernia ei ꝓximat magnitudīe: paruo a brittānis diſiūcta freto. Et iſule pue Or-
chades appellate. Gregoriꝰ btiſſimꝰ pōtifex hꝰ noīs ſcōs eo miſſis Auguſtino mileto ⁊ iohāne mōchis cuꝫ
alijs ꝓbatiſſime vite viris. Primū angliā ad fidē ꝯuertit. Et in ea deīn m'lti reges claruere miraclis. Circui
tu brittāniā patere triginta octo milia paſſus ſeptuagita quīqꝫ milias pythias ⁊ yſidorus tradūt. in q̄ ſpacō
magna ⁊ multa flumina. preterea metalloꝝ larga variaqꝫ copia. Eorum hyſtorias Beda optime deſcribit.

Quarta etas mundi incipit a principio dauid: et durat vſqꝫ ad traſmigrationem babilonis. Et habet ſcḋm hebreos annos. 484. Sed ſcḋm ſeptuaginta interpretes habꝫ. 485. annos. Qui dauid primus regnauit de tribu Juda apud hebreos annis. xlvij. in Ebron ſuper tribum iuda: et xxxiij. ſuper totum iſrael. Jnchoatur autem quarta Etas in dauid. non qꝛ primus regum: ſed qꝛ primus regum de tribu iuda. qm̄ ei fuit facta expreſſa ꝓmiſſio de xp̄o naſcituro de tribu iuda. Geſta aūt eius patent per totum ſcḋm librū regum ⁊c̄. Vn̄ dauid audita morte ſaulis luxit cū ſuis et ieiunauit. inſtituitqꝫ carmē lugubre. qꝛ rex iſrael primus ante eum et dominus eius.

David prophetarum omnium princeps Jſai de tribu iuda filius. primus hebreorum rex anno a natiuitate abrahe nongētesimo quadrageſimoprimo hebreis regnare cepit. Et regnauit (omibus cōputatis in hieruſalē ⁊ in Ebron) annis. 40. Vir quidez ab infancia pulcherrimus ruffuſqꝫ ac decora ſfacie. ingenti fortitudine ſed animo maiori. Qui preter philiſteū gigantem virū fortiſſimum quem ante regni ſuſceptionē funda interemerat: etiam in certaminibus (ſuſcepto imperio) que ꝓ ſubiectis regni ſuſcipiebat. primus ad pericula ſemper properabat. Jpſe regno adepto primū hieroſolimā obſidens tandez cepit: expulſis inde chananeis et iebuſeis Jnde omnes paleſtinos et hoſtes omni ex parte cōtriuit. Tandem cum predictum tempus regnaſſet plenus dierum bonorumqꝫ operum obdormiuit in domino cum vixiſſet. 70. annis. Sepeliuitqꝫ eum Salomon filius eius in hieruſalem decenter.

Filij dauid in Ebron quattuor

6us Vietra 5us Saphacias 4us Adonias 3us Abſolon 2us chelіab Primus amon

Salomō (anno mōi. 4165) Dauid regꝭ ex Berſabea filꝰ. ſcḋs hebreoꝝ rex. adhuc viuēte patre hebreis regnare cepit. et regnauit annis. 40. hūc natum pater confeſtim Nathan ꝓphete viro doctiſſimo atqꝫ ſanctiſſimo educandum nutriendūqꝫ dedit. factus adoleſcens ſuas ob virtutes domino iubente reliquis ſuis fratribꝰ abiectis dauid in regnuꝫ p̄fecit. Js hoſtes debellans pacem vndiqꝫ obtinuit. deinde templum illud toto orbe celeberrimū extruxit. Tādem cum quattuor et nonaginta annis vixiſſet valde longeuus mortuus eſt. Cunctis regibus felicitate excedens. Et ſepultus eſt in hieruſalem.

Regina Saba audita fama ſalomonis: venit a finibus terre audire ſapientiam eius. et de omnibus que interrogauit ei ſatiſfecit: Videns ordinem domus et familie: et audiens ſapientiaꝫ eius multū laudauit eum. Dederuntqꝫ alter alteri magna munera. Fecitqꝫ Salomon thronum eburneum ad quem ſex gradibus aſcendebatur quare et omnes vndiqꝫ terrarum deſiderabant videre eius facieꝫ. Et quia propheciſſa fuit Sibylla dicebatur. quia ꝓphetauit de ligno ſancte crucis. et de excidio iudeorum. Fuit em̄ cultrix vnꝰ veri dei.

Saba

Linea Chriſti

Dauid ſecūdus rex Jſrl̄

Anno mōi. 4085.

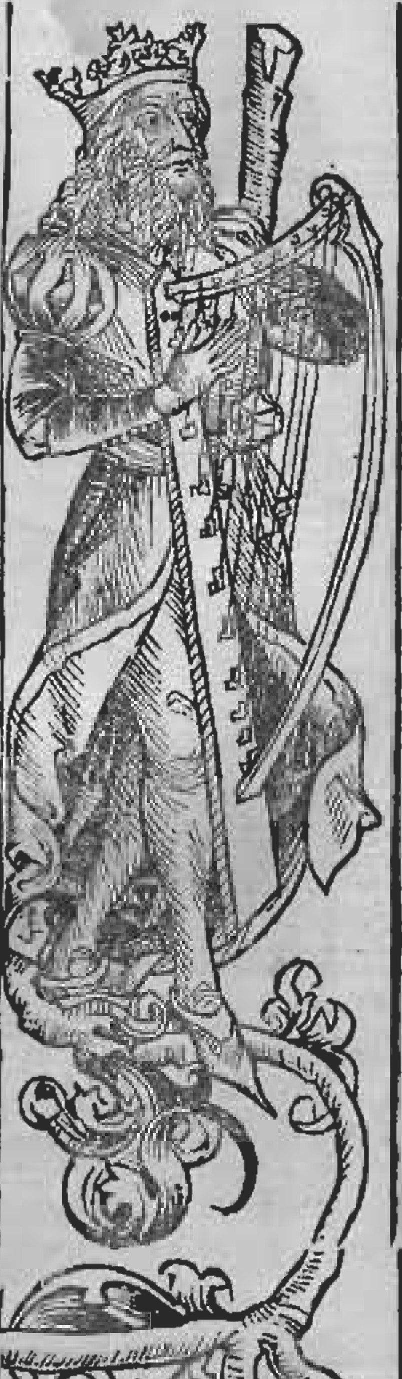

Salomon Rex

DAuid ex cōſilio domini aſcendit cū ſuis in Ebron: ibiqꝫ in adoleſcētia ſua in regē electus vnctuſqꝫ per Samuelē ſolū ſup tribū iuda. Et hyſboſeth filiꝰ ſaulis opante abner auūculo eiꝰ: factꝰ eſt rex ſup alias. xi. tribꝰ iſrael: q̄ regnauit duobꝰ annis. Cōgregatis aūt exercitu dauid ſub Joab principe exercitꝰ eiꝰ et abner principe exercitꝰ hyſboſeth ex cōmuni aſſenſu. xij. ex vna pte. et. xij. ex alia luctauerūt adinuicē: et alter alterꝫ occidit vno ictu Fugiētibuſqꝫ his q̄ erāt cū abner. aſael germanꝰ Joab perſequēs abner noleſqꝫ ad p̄ces eiꝰ omittere pſecutionē: Demū fuit pcuſſus aſael ab abner in inguine auerſa haſta. et mortuꝰ eſt. Longa igitur cōcertatiōe facta inter domū Saul ꝛ domū dauid. Dauid pficiens ꝛ ſemp ſeipo robuſtior. Domꝰ aūt Saulis decreſcēs quottidie. Nati ſūt aūt dauid in Ebron p̄mogenitꝰ āmon: ſcđus cheliab Tercius abſalon. Quartꝰ adonias. et alij de pluribꝰ vxoribꝰ. Abner aūt q̄ regebat domū hyſboſeth redargutꝰ ab eo. q꞉ cognouerat cōcubinā ſaul. indignatꝰ cōtra eū acceſſit ad dauid ꝛ ꝓmiſit ei populū totū iſrl̄ reducere ad ſubiectionē eiꝰ. Quod cū tractare diſponeret reducta vxore dauid. ſ. michol ad eū Joab ꝓditorie occidit ipm abner in vltionē fratris ſui aſahel: quod dauid diſplicuit: ꝛ fecit eū honorabiliter ſepeliri aſſociās cadauer cū ſuis. lugēs ꝛ ieiunās ꝓ morte illiꝰ.

Isti tres prophetabant tp̄e dauid. Nathan vero fuit filius fratris dauid. et adoptiuus yſay.

Gad Nathan Aſeph

Hic dauid quaſi ſtupor quidā in hūano genere relucet in q̄ nūq̄ hec ſimꝰ cōuenerūt. tanta ſublimitas ꝛ hūilitas tanta. tāta ſtrenuitas ac tanta mititas: tam grandis ſeculariū cura. Tam pura ꝛ deuota ſpiritualiuꝫ cōtemplatio. tot homies pimere. totqꝫ lacrimas effundere. In tanta cadere pctā. et talē agere penitētiaſ. Natiqꝫ ſunt ei filij in hieruſalem. Salma Sabab Nathā Salomon ex Berſabea vxore vrie. et alij nouem abſqꝫ filijs cōcubinarum. Hic deniqꝫ regno in pace adepto contra legē Moyſi (qua precipit nō dinumerandū eſſe populū) precepit Joab principi militie ſue vt dinumeraret vniuerſum populum. Et cenſu habito. inuenit nullemilia et centuꝫ milia virorum educentium gladium. et de tribu iuda ſolum quadringenta et ſeptuaginta milia bellatorum. Diſplicuit autem deo quod populum deceſuiſſet. et percuſſit iſrael peſtilentie plaga. ex qua ad ſeptuaginta milia de omni iſrael cecidiſſe referuntur.

Filij dauid in hieruſalem nati

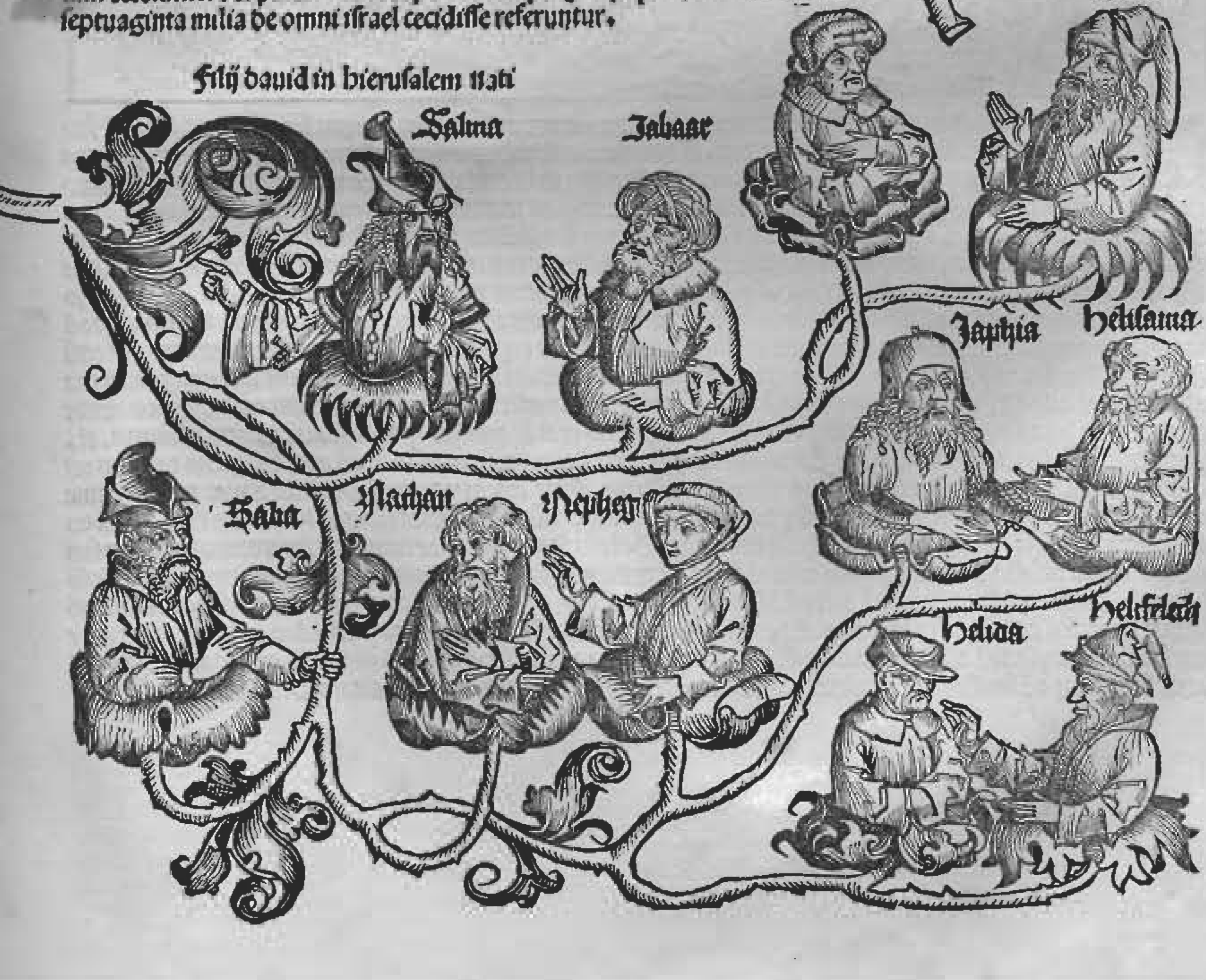

Salomon aſcendit in Gabaon vt immolaret in excelſo vbi erat tabernaculum et altare eneū Moyſi et obtulit mille hoſtias in holocauſtum. Et apparuit ei dominus in nocte per ſomnium dicens vt peteret quod vellet ab eo. Is poſtulauit ſapientiam ad regendum populum ſuum. Placuit ſermo coram domino et ait. Cuꝫ non petieras diuitias gloriam et mortem inimicorum ſeu longam vitam exauditus es. Dedi tibi cor ſapiēs ꝙ nullus ante ſimilis tui fuerit. Primūqꝫ iudicium in quo oſtenſa eſt ſapientia eius fuit de duabus meretricibus habentibus filios. Quorum vno a matre nocte oppreſſo contendebāt de ſuperſtite cuius eſſet. Et data ſententia per Salomonem ꝙ diuideretur in duas partes: rogauitqꝫ mater vera ꝙ totus viuus daretur potius alteri mulieri. Et ex hoc iudicauit Salomō eſſe illā verā matrē ſibiqꝫ dari iuſſit.

Judicium Salomonis

Templum domini toto orbe celeberrimum Salomon rex anno quarto regni ſui edificare cepit. q fuit. cccclxxx. egreſſionis iſrael de egipto. A natiuitate abrahe nongenteſimus octuageſimuſquartus Et in octauo anno compleuit. Fuit autem edificatum in hieruſalem in monte moria vbi abrahaꝫ voluit filium immolare. et Jacob vidit in ſomnis ſcalam de celo ad terram. Id autem templum ex lapide albo totum conſtructum fuit. Cuius fabrica multa arte confecta eſt videlicet de lapidibus politis mira arte compoſitis. Eius longitudo cubitorum ſexaginta fuit. Latitudo viginti. Et altitudo centum viginti. Et cuꝫ hac diſpoſitione ꝙ a pauimēto iuxta terram vſqꝫ ad primum tabulatum erat altitudo. xxx. cubitoꝝ. Et a primo tabulato ſeu ſolario vſqꝫ ad ſcdm erat altitudo. xxx. cubitorum. Et ab iſto ſcdo ſolario vſqꝫ ad tercium quod erat tectum templi erat altitudo ſexaginta cubitorum. Habebat ergo duo ſolaria inter pauimentum et tectū Et in quolibet ſolario et in tecto erat ab extra in circuitu deambulatorium. Iſtud dicitur in euangelio pinnaculum: ſuper quod xp̄s a dyabolo tentatus fuit. Et erāt ibi cancelli ante ne inde caderent ambulantes. Et diuidebatur in duas partes ſcꝫ in ſancta ad quē locum primo erat ingreſſus in templum ex parte orientis, xl. cubitorum. Et ſanctaſanctorum. xx. Eratqꝫ in medio inter ſancta et ſanctaſanctorū paries factus tabulis cedrinis. Et poſtea lamīs aureis cooptus altus. xx. cubitis. Ante quem velum appenſum tenue pulcherrime intextum. quod ſciſſum eſt a ſummo vſqꝫ deorſum tempore paſſionis. Intra ſancta ſanctorum erat archa domini facta a moyſe. In archa erant tabule decalogi. Solum ſemel intrabat ſummus ſacerdos in anno in ſanctaſanctorum infeſto propitiationis cum magna ſolennitate. In ſancta autem circa velum intrabant ſepe ſoli ſacerdotes in certis ſacrificijs ad accendēdas lucernas. Et ibi ex pte meridionali erat candelabrū aureū qd fecerat Moyſes cum ſeptem lucernis. Et ex pte Aquilonari mēſa ꝓpoſitionis. In medio aūt erat altare aureum factū a Moyſe. ſed addidit Salomō. x. alia candelabra eiuſdē ſcematis ſed maioris quātitatis. quinqꝫ ad dextrā. et quinqꝫ ad ſiniſtrā. Et ſimiliter. x. mēſas aureas maiores. Et in medio altare thimiamatis.

Linea pontificū

Sadoch filius achitob

Sadoch ſumus ſacerdos in principio regni Salomonis ſedere cepit. Hic fuit in nūero pontificum octauus.

Achimaas filius ſadoch

Achimaas non⁹ ſummus hebreorū ſacerdos clarus fuit. ⁊ maxima in veneratiōe apud iudeos habitus eſt.

Achias ꝓpheta

Achias ſilonites ꝓpha ꝑdixit hieroboā q̄ eſſet rectur⁹ ſup. x. trib⁹ iſrl. Iſte Hieroboā decē ſciſſuras pallij ab Achia ꝓpha accipiēs ⁊ in egiptū fugiēs. mortuo Salomōe a decē tribub⁹ elect⁹ ī regez. Vitulos aureos cōflatiles in dan ⁊ neptali poſuit ydolatra penitu⁹ effectus. peccare fecit iſrl ppl'm ad ydolatriā īducēdo. Vn̄ toti⁹ ppli iſrl deſtructio ſecuta ē.

Semeias ꝓpha compeſcuit Roboā ne pugnaret cōtra Hieroboā. ⁊ ſcripſit eoꝝ regū geſta. Iſte etiaꝫ ꝓphauit qn̄ Seſac rex egipti diuerſa mala fecit i terra iuda anno ſcȝ quinto roboam.

Semeias

it. dū reuerteret ī hieroſoli

Abdo propheta

Nadab hieroboā regis fili⁹ ſcōs iſrahelitaꝝ rex incepit regnare ſcōo anno Aza regis Iude et fecit malū ſic pater ei⁹. Et percuſſit euȝ baaſa ⁊ regnauit ꝓ eo ſcōm ꝓphetiā Achie ꝓphe.

Abdo ꝓpha hic ꝓphauit cōtra vitulos aureos ⁊ man⁹ hieroboā aruit. ⁊ ipſe ꝓpha dū reuerteretur ī hieroſolimā ī via a leone īterfect⁹ ē.

Iſte Baaſa de tribu Iſachar terci⁹ iſrahelitaꝝ rex fecit malū corā dn̄o ambulādo in oībus pctīs hieroboā nec audiuit Hieu ꝓphetaꝫ ad eū miſſuȝ ſ; occidit eū ⁊ ipſe a chreōe pēpt⁹.

Hela baaſe regi filius q̄rt⁹ regū iſrl. Illū interfecit ei⁹ ſeruus Zambri cū omni domo pr̄is ſui vſq; mingentem ad parietem ſcōm prophete dictum.

Linea regū iſrael

Hieroboam

Nadab

Baaſa

Hela

Peruſia

PEruſia vetuſtiſſima ac nobilis Ethrurie ciuitas olim primaria. ſed nūc tercia inter ethruſcas ciuitates nomīata: quā Juſtinus ab acheis conditā fuiſſe dicit. et ante romā conditaꝫ iniciuꝫ ſumpſit: q̄uis alij Troyanum quendā principē noīe peruſiū eiꝰ cōditorē affirmant: et ex ſuo noīe peruſiū ſiue peruſiā nomīauit. Eſt aūt hec ſola inter oīns italie vrbes felicitatem nacta penitꝰ inauditā. Oꝛ eandē pene ſtatus et reꝝ condictionē quā ante conditaꝫ vrbem Romā: et poſtmoduꝫ roma ſub regibꝰ cōſulibꝰ et imꝑatoribꝰ ⁊ tyrānis habuit nūc retinet. Paſſa eſt tn̄ varias ſed tolerādas agitatiōes. Quaꝫ romani poſt mortē alexandri magni. L. poſthumij conſulis virtute in deditiōeꝫ acceperūt. At liuius ſcribit libro decimo. Nec in Ethruria pax erat. Naꝫ ⁊ peruſinis auctoribꝰ poſt deductuꝫ a conſule exercitum rebellatum fuerat: Fabius q̄tuoꝛ milia quingentos peruſinoꝝ occidit. Et ſi vero per infauſtiſſimi triūuiratus tempora. L. Antoniū M. Antonij fratrē Octauianꝰ ceſar i Peruſia obſedit. famemq̄ꝫ raro alias ſimilē auditam Antonij exercitus in ea clauſus. ⁊ peruſinus populus ſuſtinuere. Et capta vrbs dirutaq̄ꝫ eſt. Eam tamen breui inſtauratam factꝰ Monarcha menibꝰ portiſq̄ꝫ nunc extantibꝰ cōmuniuit Jdem octauianus auguſtus. Quā a ſuo cognomine peruſiam auguſtaꝫ (ſicut littere cubitales portis inciſe oſtendūt) voluit appellari. Eiꝰ diruptionis cauſam ponit Liuius libro. c xxv. Eſt itaq̄ꝫ peruſia omni ex parte montuoſa. Cuius loci conditio ea eſt: vt nec quicq̄ꝫ munitius: nec certe amenius inueniri poſſit. Nā preruptis vndiq̄ꝫ rupibus aucta: ita inexpugnabilis eſt: vt nullis quaſi egeat defenſionibus. Et licet plurime apud peruſinos olim extiterint inteſtine ſeditiones: et tyranni aliq̄n eos oppreſſerint. nūc tamen libera eſt. Et optimis eruditiſſimiſq̄ꝫ viris et legibus inſtituta. Jn ea ſunt templa ꝑmagnifica oꝛnatiſſima. religioſoꝝ mōſteria: excelſa ciuiū pallacia. Ampliſſima pauperū hoſpitalia gymnaſiū celeberrimū. forū cū inſigni fonte amplum. Et porticꝰ ⁊ viridaria optime arboribus cōſita. Eius ager olei vini. croci: et ſuauiſſimoꝝ oīmifariam fructuū feraciſſimꝰ. Baldꝰ in ea claruit. qui cum Bartolo ſciſſo ferratenſi Jurū ciuilis et pontificij obtinuit principatum. Similiter angelus et petrus germani. Sed et Cynus conſultiſſimus ante eos peruſinꝰ extitit. Et noſtra tempeſtate Matheolus peruſinus medicus famoſiſſimus e Peruſio originem duxit. Qui padue in gymnaſio in primis docendo et dicendo floruit.

Linea Chriſti Reges iude

Roboam .4205.

Abya .4222.

Aſa .4225.

Circa hec tp̄a ſanctoꝝ doctorũ ſcripta gentiliũ hyſtorias nõ cõmemorãt ex illa forſitã cauſa: q̄ ad intellectuz ſacre ſcripture nihil conferũt. Unde vſq3 ad ſardanapallum vltimũ monarchaz aſſyrioꝝ. de alijs intermedijs aliqui nullam faciunt mentionem.

Iſte Roboaz filiꝰ Salomonis terciꝰ hebreoꝝ rex pr̄i ſuo in regno: ſed nõ in ſapientia ſucceſſit. ſpreto nãq3 ſenioꝝ cõſilio ꝓ adoleſcentũ temeritate cõturbans ppl̄m: duas tribꝰ retinuit. Et dictũ eſt regnũ iſtud iuda. q̄ pctīs ſuis exigẽtibus impetũ Siſach regis egipti eũ inueſtãtis ſuſtinuit. Iſte roboã habuit vxores. 18. et cõcubinas. 30. filios. 28. et filias. 40. cuius anno primo ſcd̄m cõmeſtorem diuiſa eſt monarchia dauid regni iudeorum et nũq3 readunata.

Hyeu Eliezer Oziel

Hyeu ille filius anani prophe mittit̄ cõtra baaza et martiriuz conſtãti animo vſq3 ad mortẽ ptulit.

Iſti tres ſcz hyeu eliezer ꝛ oziel cuz azaria ꝓphetauerũt regibꝰ Iuda ſcz Azaꝛ Ioſaphatꝛ Iorã

Ab iſto Siluio enee filio ex lauinia tercio latino. Arum rege reges ſequẽtes dicti ſunt ſiluij. q̄ ꝛ fuit in ſilua nutritꝰ ꝛ venatiõe. Hic natꝰ eſt poſt mortẽ patris: vñ poſthumꝰ dicit̄ Enee. q2 poſt humatiõẽ ipius natꝰ iuxta illud virgilij. Tu poſthumꝰ plebis. et regnauit annis. 29.

Iſte Eneas filiꝰ p̄dicti ſiluij poſthumi regnauit ãnis. xxxi. Is latino poſt ſe herede relicto exſpirauit.

Iſte abya quartꝰ iudeoꝝ rex filiꝰ roboam ex macha vxore filia Abſalonis tribꝰ annis regnauit. fecitq3 malũ corã dño ambulãdo in pctīs pr̄is ſui. et ideo paucis ãnis regnauit. Mouit aũt cõtra eũ bellũ hieroboã rex iſrl̄ hñs in exercitu ſuo. lxxx. milia bellatoꝝ ꝛ abyas. xl. milia. Quẽ ad ſe veniẽtẽ cũ tali in genti exercitu facile cõpeſcuit ac ſupauit. Ex cuiꝰ quidez exercitu ad quĩq̄gĩta hoĩm milia vno p̄lio ĩterfecit.

Iſte Anani propheta increpauit aza ideo incarceratur.

Anani

Latinus ſiluiꝰ ille regnauit annis. l. tp̄e dauid

Iſte alba ſiluiꝰ fuit Enee ſiluij filiꝰ edificauitq3 Albaz ciuitatẽ a q̄ reges albanorum dicti ſunt. Forte periꝰ fundata. et hic inſtaurata.

Achis ille regnauit tẽpe Roboã annis. xxiiij. capi filio derelicto.

Aſa ille in principio regni ſui ac deinceps vſq3 ad annũ triceſimũſextũ fecit bonũ coraz dño ambulãdo in vijs pr̄is ſui dauid abſtulit ydola. ꝛ ꝑcuſſit ethiopes cõtra ſe veniẽtes. Demũ inijt fedus cuz rege Syrie benedab qd̄ deo diſplicuit. vñ miſit ad eũ ꝓpham Anani quẽ incarcerauit ꝓpter qd̄ dolore pedũ ꝑcuſſus obijt. Regnãs aũt Aza ꝛ regnuz ſcd̄m legẽ dñi cõpeſcuit egreſſus eſt contra euz Zara ethiopie rex cũ exercitu ac multitudine innumerabili Aſa cum exercitu ſuo obuiãs dñm inuocauit: qui exterruit ethiopes. et verſi ſunt in fugam Occurrente ſibi azaria propheta confortantem eum. prophetanſq3 inter cetera predixit hieruſalem a caldeis fore capiendam.

Linea regum italie

Siluius poſthumus

Eneas ſiluius

Latinus ſiluius

Alba ſiluius

Achis ſiluius

Azarias propheta

Helya propheta

Abdias

Micheas

Jonas

AZarias filius obeth pp̄ha clarus habetur qui r de captiuitate predixit. Hic egreſſus in occurſuz aza regis iuda. r cōfortatus eſt in verbis pp̄he. et euz promptiorē de dei cultu reddidit animatum. et abſtulit ydola de omni terra Juda et beniami.

ZAmri rex iſrael deleuit domum baaſa et ſtatim percuſſit eum Amri et regnauit pro eo.

HElia pp̄ha oratione obtinuit q̄ tribus annis et dimidio nō plueret ſup terrā. Hic paſt⁹ eſt a coruo in torrente carith. vbi coru⁹ deferebat ei panē r carnes mane et ſero. Exinde vidua ſareptana de pugillo farine nō deficiētē cui⁹ filiū mortuū matri viuū reſtituit eum pauit. Ipſe etiā corā pplo iſrl' congregato in mōte carmeli igne deſcēdere fecit de celo ſup ſacrificiō qd̄ q̄z quadringēti ſacerdotes ydoloꝝ facere nequiuerūt occidi fecit. Et pp̄ter hoc eū Jezabel in vltionē ipſorū vbiq̄ pſecut⁹ eſt. preterit in deſertū ſub iunipero dormienti angelus appuit excitans euz ad eſuz panis ſubcinericij ſibi allati et exortās vt comederet in cui⁹ fortitudine cibi. xl. dieb⁹ ambulauit vſq̄ ad mōtē oreb. inde in damaſcum veniens. deinde a domino per turbinem in celum vectus eſt.

ABdyas vn⁹ de. xij. pp̄his ponit in figura. dicit fuiſſe diſpēſator domi⁹ achab regis iſrl'. Qui cū Jezabel regina vxor Achab interficeret pp̄has domini. abſcōdit ex eis quīquagenos et quīquagenos in ſpelūcis pauitq̄ eos. r iō meruit a dn̄o ſpm̄ pp̄hie.

AChab ſext⁹ rex iſrl' ſup oīs q̄ erant ante eū iniq̄ egit maxime ſuaſu peſſime Jezabel vxoris ſue. Qui poſtremo in bello pcuſſus ſagitta obijt. Fuit aūt Jezabel filia regis ſydonioꝝ toti⁹ malicie prodigium. que occidit Naboth et pp̄has dn̄i. Ipſa vero interfecta eſt per hieu et a canibus cōmeſta.

MIcheas pp̄ha de tribu ephrem ort⁹ in moraſthi qui peccantē achab ſepius arguebat. r ipm̄ predixit mortuū ſub Jozaz filio eius. precipitio valde porrecto iactatus occubuit.

OChoſias rex iſrl' ſeptim⁹ miſit ad beelzebub deum accaron conſulendū ſi poſſet ſanari propter quod obijt iuxta verbum helie: Cepit aūt regnare anno. xvij. regis iude Joſaphat. Extinct⁹ eſt aūt ſine filio. cui ſucceſſit in regno frater eius Joram.

IOnas propheta filius Amathi clarus habet et multa predixit que non ſūt ſcripta hic. poſt hec mittitur ad niniuen. vt patet in eius libro dicit autez q̄ ipſuz helyas ſuſcitauerit a morte adhuc puerū. Is a ceto deglutit⁹. paſſionē xp̄i naufragio pfigurauit.

IStum Joram octauū regem iſrael obſedit benedab in ſamaria. et meritis heliſei liberat⁹ eſt. Ipſe autem regnare cepit anno. xviij. regis ioſaphat loco fratris ſui Ochoſie. Sed q̄z ſecutus fuit peccatuz Jeroboaz interfectus eſt a hieu cum omni domo patris ſui. Quis per aliquot annos obſeruatione preceptoꝝ dei et moderatione in ſuos vſus fuiſſet. Et heliſeū pphetam in veneratione et precio habuiſſet. Moabitarum regem fudit r eius ciuitates ſubuertit. Et omnia inimicorum ſpolia conſecutus eſt.

Linea Regum iſrael

Zamri

Amri al' ambri

Achab Jeſabel

Ochoſias

Joram

N Jericho olim regalis ciuitas et famoſa. nūc in paruā villā redacta. In loco pulcherrimo atq͡z in valle iordanis ſita. Vix octo habēs domos. et oīa monimenta ſacroꝝ locoꝝ in ea ferme penitus ſunt deleta. legitur dominū multa feciſſe in hiericho. Cum eius murus miraculoſe deſtruxit Joſue reedificanti maledictionē dedit. De hac hiericho fuit Raab meretrix. Et in ea in domo Zachei xp̄s hoſpitio fuit receptus. Ex hac ciuitate Helizeū ꝓphā deludētes ab vrſis deuorati. Et ꝓpe eam dn̄s cecū illuminauit ⁊c̄. Fuit aūt prope hāc ciuitatē olim opobalſami ortus de cuius amenitate ſcribit Juſtinus abbreuiator trogi pompey. Eſt nāq͡z vallis que cōtinuis mōtibus velut muro quodā ad inſtar horcoꝝ claudit. ſpaciū loci ducēta milia iugera nomine hiericho dicit. In ea ſilua eſt et vbertate ⁊ amenitate inſignis. Siquidē palmento ⁊ opobalſamo diſtinguit. Et arbores opobalſami formam ſimilem piceis arboribus habent niſi ꝙ ſunt humiles magis. et in vinearum more excollunt. Quippe cū toto orbe regionis eius ardentiſſimus ſol ſit ibi tepida aeris naturalis quedam ac perpetua opacitas ineſt.

Hiericho

CUm Helias iter faceret cum diſcipulo ſuo helizeo: Venientes ad Jordanis fluuiū percuſſis aquis pallio helye facta via per mediū tranſierunt. Quo tranſacto dixit Helias heliſeo. vt peteret qđ vellz anteq͡z tolleretur ab eo. qui poſtolauit duplicem ſpiritum eius. id eſt in faciendo mirabilia et ꝓphetando. Responditq͡z ei ſe hoc recepturū ſi eū videret cū tolleret ab eo. Sermocinātibus aūt ſic apparuit currus igneus cū equis igneis ī quē helias aſcēdens aſſumptus eſt in celū id ē in paradiſuz terreſtrē. Vbi viuus ꝑmanet cum Enoch vſq͡z ad tpa antixp̄i. ꝯtra quē deſcēdet ad predicādū. Helizeo aūt vidēte ⁊ clamante pater mi pater mi currus iſrl ⁊ auriga eius ⁊c̄. accepitq͡z palliū helie. qđ ei ceciderat. et reuertens ad Jordanē tangēdo ipō pallio ſcđa vice aquas diuiſe ſunt. Veniēs aūt ad habitandum in hiericho. Ibiq͡z ad p̄ces habitatorū loci ſanauit aquas peſſimas illius loci miſſo in eis vaſe nouo fictili cum ſale in eo: et exinde cū aſcēderet bethel: deridētibus eū pueris et dicentibus. Aſcende calue maledixit eos poſt qđ duo vrſi de ſalto egreſſi lacerauerūt. xlij. ex illis pueris. Hic autem helias theſbites maximus ꝓphetaꝝ ſui temporis ꝑ hoc tp̄s ab hominibus eſt ablatus. Cuius finē nemo cognouit. hic mltis miraclis quo aduixit claruit. Atq͡z ſicut ignis ardēs totus erat. Ita et verba eius q̄ſi facula ardebāt. Tandē a dn̄o (vt dictū eſt heliſeo vidente) per turbinem in celum vectus eſt Relicto in eius loco heliſeo propheta.

Helizeus ꝓpha Helyas teſbites

Linea pontificū

Azarias

Yoyada

Aſarias

Iſte Benedab filius Tabremmō filij Ozyon regis Syrie inijt fedus cuz baaſa rege iſrael: q̄ rupto ꝑcuſſit fedus cū Aza rege iuda. et extunc turbauerīt reges Syrie regnū iſrl' vtz. Benadab rex ſyrie collecto exercitu ſuo. et. xxxij. regib⁹ eum adiuuātibus. venit ꝯtra Achab regē iſrael in preliū. ⁊ dn̄s ꝑ ꝓphani predixit victoriā: quod ⁊ factū eſt illis fugatis: Iterum infra annū reſtaurato exercitu venit rex Syrie cōtra iſrl' bellū mouēs in vallib⁹. dicētibus q̄ dij mōtium erāt dij iſrl': ideo victi prius fuerāt. Sed debellatus eſt exercit⁹ Syrie occiſis centū milib⁹ de eis. ⁊ decem ⁊ ſeptē milia qui remāſerāt. fugiētes in ciuitatem murus ciuitatis ruēs oppreſſit eos. Benadab autē rex ſyrie occultās ſe miſit nūcios indutos cilicio ⁊ cinere aſperſis capitib⁹ petēs miſericordiā: quod Achab fecit dimittēs liberū. Quod ꝓpheta quidaz redarguit in habitu ſimulato ⁊ ſub parabola dati alicui in cuſtodiā ſub pena mortis ſic cōcluſit. q̄ q̄ ꝯdimiſerat benadab dignum morte. ⁊ populus ſuus iſrael eſſet pro eo ſcilicet periturus.

Aſael rex Syrie exigentib⁹ demeritis occulto dei iudicio promot⁹ fuit in regez Syrie vt affligeret filios iſrl'. Iſte eſt ſup quo fleuit helizeus ꝓphans euz futurū regē ſyrie. ⁊ multa mala facturū iſrael. Qui etiam ꝓpter peccata hieu miſſus eſt a dn̄o in omnē terrā galaad. gad. ruben. et manaſſe. ⁊ fecit plagaz magnaz cunctis dieb⁹ Joathas. ſed Joas fili⁹ ei⁹ dn̄o deo ſibi fauente tulit vrbes de manu Benadab filij Azael poſt mortem azael.

zacharias

Iſte benadab filius fuit Aſaelis. Porro ioas filius Joachas rex iſrael tulit vrbes de manu benadab quas aſael pater ſu⁹ tulerat de manu Joachas iure prelij. nam tribus vicib⁹ ꝑcuſſit eum ioas. et debet ſcribi ꝑ d in fine vt volūt hebrei.

Iſte Joiada inclit⁹ fuit et amouit Athaliam ne regnaret ſup iudam. conſtituitq̄ʒ Joas filiū Joram pro ea. Hic ſolus poſt Moyſen legit̄ vixiſſe. c xxx. annis. Hic etiaz diuino zelo ductus diſpoſuit vt athalia occideretur in domo regis.

Raſim ille rex Syrie vaſtauit iudam tp̄e Achas propter quod obſedit eum Teglatphalazar in damaſco. ⁊ cepit ciuitatē ip̄mq̄ʒ interfec: ⁊ trāſtulit ppl'm.

Zacharias filius Joiade lapidatus eſt iuſſu regis Joab inter altare ⁊ templum. eo q̄ Joas increpauit q̄ dereliquiſſet viam domini.

Iſte Aſarias ꝓ zelo leg̃ cōſtāter reſtitit ozie regi iude volēti ſacrificare vtz.

Lineā regū ſyrie

Benadab

Aſael

Benadab

Raſim

Naboth Jeſrahelita

Naboth ieſrahelites: cū haberet vineam prope domum regis Achab. Voluit ipſe achab ⁊ requiſiuit Naboth vt venderet vineam pro orto faciendo. Qui cum noluiſſet acquieſcere ei. contriſtatum ſuper hoc vxor ipſius Achab Jezabel hoc audiens conſolatus eſt eum. ⁊ procurauit per falſos teſtes ipſum Naboth accuſari de blaſphemia dei. quo facto. ille innocenter lapidatus eſt. Et cum Achab iuiſſet ad capiendum vineam naboth. dominus miſit ad eum helyam qui prenunciaret ei exterminium eius. et domus ſue propter tale ſcelus.

AQuileia vrbiũ quondã ytalie traſpadane primaria potentiſſimaqꝫ atqꝫ etiã pulcherrima a mari aliquãtiſper ſemota: noſtro etiã ſeculo pene derelicta: ꝑ hec tpa (Carino hiſtorico teſte) a quodã troyano nomĩe Equilo e Troya cũ alijs pulſo cõdictiõis ſue principiũ ſumpſit. et a ſe Aquileiã noĩauit. Uel vt mgr̃ in hiſtorijs ait. Aquileia quaſi aqs ligata cognomentũ accepit. Nũc aũt preter ſacerdotes canonicos numero haud quãqꝫ multos: ornatiſſima ſpecioſiſſimaqꝫ in baſilica diuĩe faciẽde rei additos p̃ter paſtores piſcatoreſqꝫ rariſſimos. nulli nũc incolũt ppl̃i. vt vix caſtellulũ tãta olim vrbſ nũc poſſit appellari. Sũtqꝫ ⁊ eccia ſupiꝰ dicta ⁊ p̃riarchale atriũ ⁊ muri oppidulo circũducti Et mõſteriũ virginibꝰ deputatũ Peponis p̃riarche operũ reliq̃e. Florere aũt cepit q̃ tpe primum romanis ſubigẽdis barbaris ad danubiũ incolẽtibus manũ apponere ceperũt. Uñ octauianus Ceſar auguſtꝰ. Et ſi maiorẽ belloꝝ ꝑtem ꝑ legatos admĩſtrauit vt illis ꝓpinquior eſſet. In his ytalie ꝑtibꝰ frequẽter obuꝰ atꝰ eſt. Nã Suetonius ait reliq̃ bella ꝑ legatos admĩſtrauit. vt tamẽ q̃buſdã pãnonicis atqꝫ germanic̃ aut interueniret: Aut nõ longe abeſſet. Rauẽnaꝫ vel mediolanũ vel aq̃leiã vſqꝫ ab vrbe ꝓgreſſus eſt. Et iulia eũ comitata aborſu facto puerũ amiſit. Glorioſiſſime de aq̃leia ſcribit Juliꝰ capitolinꝰ. Pretereundũ ne illud quidẽ eſt. ꝙ tanta fide aq̃leiẽſes ꝯtra maximinos ꝓ ſenatu fuerĩt. vt funes de capillis mulieꝝ faceret quom deficerẽt nerui ad ſagittas emittẽdas atꝫ ob idipm̃ in honorẽ matronaꝝ ſenatũ veneri calue templũ dedicaſſe. Auxit aũt mirabili incremẽto ⁊ immẽſe ditauit aq̃leiam oriẽtaliũ occidẽtaliũqꝫ mercimonioꝝ mutua ꝯportatio ibidẽ iſtituta. ꝙ nullꝰ ſtãte aq̃leia locꝰ alter circa adriaticũ mare fuit. in cuiꝰ portu et diuerſorio occidẽtales oriẽtaleſqꝫ ꝓ cõmutãdis mercãdis coemẽdiſqꝫ ⁊ vẽdẽdis inuicẽ rebꝰ cõuenirẽt. Hec cũ mľto tpe floruerit. Poſtremo ab Attila rege omnio diruta fuit. Cuiꝰ ĩcole venecias ꝯuolãtes rẽ venetã mirũimmodũ auxerĩt hãc aũt celebrẽ ciuitatẽ euãgeliſta Marcꝰ dux a btõ petro apl̃oꝝ xp̃i ꝑncipe ĩ Alexãdriã mitteretur nauigaturꝰ naues illic ex more opiret. Aquileiẽſes ad xp̃i fidẽ cõuertit. Sanctũqꝫ euãgeliũ ſuuꝫ. Cuiꝰ codex manu exaratꝰ ſua venetijs nũc veneratiſſime ſeruat. Hermacoraſqꝫ ⁊ ipe ſctũs ad marci p̃dicatiõꝫ ꝯuerſus a btõ petro aq̃leiẽ ⁊ oĩs venecie ꝓthopreſul inſtitutꝰ omnem eã regionẽ deo nr̃o lucratꝰ eſt. Quẽ Nero impator ⁊ ſiľ fortunatũ ſb̃dyaconẽ ſecuri ꝑcuſſit. Fuit ⁊ aquileiẽſis Chromatꝰ ad quẽꝫ glo̾ſus hieronimus multa ſcripſit. Et ruffinꝰ p̃ſbiter latinis greciſqꝫ lr̃is adeo eruditꝰ vt eiꝰ q̃ extant tũ opa. tũ trãſlationes nullis cuiuſpiã eccie doctoris opibꝰ ſecũdas eloquentia ornatuqꝫ ducamus.

Aquileya

Taruiſium

TAruiſiū ipſius Marchie Taruiſane ciui
tas: et ipſa per hec tempora (vt Sicar-
do Cremoneſi epiſcopo placꝫ) a quibuſ
dam troyanis fundata fuit. Abluitur autē imo
potius diuiditur Silo fluuio qui ex ipſius pro
pinquioribus montib9 exijt. alijſqꝫ vberrimis
aquis in ea quaſi ſcaturientibus irrigatur. ac ſi-
lus in mediterraneis Taruiſium vrbem diuidit
Cuius nomen prior inter vetuſtos habet plini9
us. Per tempora vero Oſtrogothorum dignit-
tatē inchoaſſe videt̄ quā nūc habet. Eo qꝫ To-
tile pr̄ rex ibidē ſedē regni ſibi cōſtituit. Vn̄ to-
tila q̄ poſtea quīus fuit Oſtrogothoꝝ rex ⁊ q̄dē
p̄ſtantiſſim9 taruiſij nat9 educatuſqꝫ eſt. Poſtea
longobardoꝝ regni inicio quom alboin9 rex ei9
gētis prim9 ytaliā eſſet ingreſſus. Aq̄leiamqꝫ q̄
lis tunc erat et ceteras regionis vrbes ꝑ deditio
nem cepiſſet. Taruiſiū qꝫ ei9 incole deditiōꝫ tar-
diuſcule obtuliſſent. ſpoliare ac diruere cōſtitue
rat niſi felix ipſi9 vrbis ep̄us (vt Gregori9 ſcri-
bit) Vir timorat9 rauēna oriund9 regis barba-
riē ſua prudētia ⁊ precū inſtantia deliniſſet. Or
nataqꝫ fuit ea ciuitas altero preſtāte ep̄o hermo
lao barbaro. Qui ſicut decet ep̄m in pplo magī ꝑ
eſſe adnitebat̄ qꝫ preeſſe. Qd aūt ab hac vrbe
vniuerſa regio Taruiſana marchia denomietur
factū credo a minori nomis abſurditate vt hec ap
pellatio marchie Taruiſane in ip̄a māſerit: cum
ea in regione ſint ampliſſime ciuitates Verona
atqꝫ Patauiū. Que ſemꝑ ⁊ dignitate atqꝫ potē
tatu necnō ⁊ opulētia Taruiſio anteierint: Lon
gobardi em̄ in ea ytalie parte maxime quā obti
nebant regiones habuerunt quattuor a ducib9
adminiſtratas. in quibus nullum ſucceſſionis
ius filijs ⁊ nepotibus competebat. beneuētanā
ſpoletanam: taurinenſem ⁊ forouilienſem: duaſ
qꝫ opulentia ⁊ amplitudine ſuperioribus pares
Anconitanam atqꝫ taruiſanam eſſe voluerunt.
Ea affectas legis conditione. vt qui regum aut
gentis longobardorum cōcilij ꝑmiſſione ⁊ de-
creto impetraſſet. eas filijs atqꝫ agnatis ſucceſſi
one poſſidendas relinquendi ius facultatemqꝫ
haberet. Nomenqꝫ hunc ſignificans perpetuū
magiſtratum in longobarda. barbarie marchio
natus eſt appellatum. Hec etiam vrbs ecelini ⁊
Alberti ei9 germani de rumano (ſicut patauiū)
tyrannide non caruit. A quibus innumeras ꝑtu
lit calamitates.

Linea Chriſti

Joſaphat

Joram

Ochoſias

Athalia filia achab

Jonadab

Anno mūdi. 4 2 40.

Hic Joſaphat fecit bonū corā dño. nec legit̄ de eo magna reprehēſione dignū. niſi q͛d im piis regibus iſrl' q̄n͛q; pſtitit auxilium. omnes effemi natos e terra iuda extinxit. Ydola quoq; deleuit patrū q; decreta obſeruauit. his enī virtutib⁹ beniuolētiam oīm cōſinuū principū ſibi cōpauit. Et paleſtini ei tri buta reddere ceperūt. cū vixiſſet annis ſexaginta cui⁹ corp⁹ ingēti pompa in hieroſolimis ſepultū fuit.

Iſte Capis ſilui⁹ edificauit Capuā in campania. Et regnauit annis. xxviij. relinquens Carpēto fi lio regnum.

Joram peſſim⁹ (Anno mūdi. 4 2 91.) occidit frēs ſuos. ⁊ ambulauit in viis regū iſrl'. Ideo infelix fuit in oībus ⁊ miſerabiliter mortu⁹. Hic de religioſo pr̄e genit⁹ declinauit ad pfidiā. ⁊ fornicari fecit filios iuda imitat⁹ fornicatiōs Achab cui⁹ filiā noīe atha liam habuit matrimonio. Et p athaliā vxorē nihil p̄ termiſit q̄ min⁹ aliq͛d quotidie noue impietatis effice ret. ⁊ q͛d ad vaſtatione paterne traditiōis attēderet.

Carpentus poſt regem capis regnauit annis tri ginta tempore Joſaphat.

Ochoſias Jorami regis fili⁹ (Anno mūdi 4 2 99) octau⁹ regū iuda fecit malū corā dño ſicut pr̄ ei⁹ et ſtati occiſus eſt ab hieu. Hūc regē ⁊ duos ſequētes ſcʒ Joas ⁊ Amaſiā ptermittit matheus. q2 voluit tā tū ponere tres q̄terdenas. vel q2 ſcdm Hieronimū ⁊ Aug⁹. Jorā accepit vxorē filiā impiiſſime Jeſabelis ideo filii ei⁹ vſq; ad quartā generatiōē dñi de genealo gia excludūt. ambulauit eñ ochoſias in viis Achab gia excludūt ambulauit enī ochoſias in viis Achab aui ſui materni vt3 ī quarto regū. ix. ca. Hūc hieu pri ceps milicie iorā regis Samarie vna cū oī domo ach ab obtruncare fecit. Cui⁹ corp⁹ ex ciuitate Magedon portatū fuit in ciuitate hieroſolymoꝝ ibiq; ſepultum.

Iſte Tyberi⁹ regnauit ānis. 9. et q2 in tyberim ſu merſus eſt: que antea dicta fuit albula ideo ab eo nomē accepit. ⁊ fecit cū Romul⁹ deū. q2 credidit cū in ter deos tranſlatū. ⁊ eſſe numen illi⁹ fluuii. cui⁹ vſus Rome fuit valde neceſſarius.

Athalia iſta mulier efferata audiēs mortuū filiū ſuū Ochoſiā ſurripuit regnū. Interfecitq; oē ſemē regiū Preter Joas quē vxor Joiade pōtificis filia io ram ſeptē annis abſconſum nutriuit poſtea a Joiada ignominioſe interēpta eſt cū ſeptē annos regnaſſet.

Iſte Agrippa ſilui⁹ rex albanoꝝ ſiue ytalorum re gnauit poſt tiberium patrem ſuum ſubmerſum in Albula. regnauitq; annis quadraginta.

Jonadab fili⁹ Rechab clar⁹ habet̄. a quo ſtirps valde religioſa Rechabitaꝝ deſcēdit. Iſte eſt q̄ p phetauit hieu q̄n voluit occidere pphetas baal. q2 fu it zelator diuini cult⁹ ⁊ maxie abſtinētie ⁊ religiōis cū filiis ſuis. Nota etiā q filii Rechab ex pcepto pr̄is q̄ ſi pegrini et hoſpites ſup terrā ſeorſū habitabant ab homib⁹ in tabernaclis domū nō edificabāt ſementū non ſerebant nec vinum bibebant.

Tempore Joraz regis iuda templi ruine et tem pli vtenſilia et ſartatecta que vetuſtate vel negli gētia athalie pierant. de pecunia collecta reparant̄ iuſ ſu regis. quia hucuſq; ſacerdotes neglexerunt huiuſ modi reparare. pecuniam tn̄ a populo recipiebāt quo uſq; ponebatur gazophilatium.

Linea Regum ytalie

Capis ſiluius

Carpētus ſilui⁹

Tiberius ſilui⁹

Agrippa ſiluius

BIBLIOTECA NACIONAL
BIBLIOTECA AMERICANA
"JOSE TORIBIO MEDINA"

Lycurgus

LYcurgus ſcđm Euſebiū inſignis eſt habitus. q̄ et iura lacedemonijs com
poſuit. et licet gētilis fuerit leges tamē iuſtiſſimas nāli diuīoq̧ iuri cōſo-
nas dedit. Nec quicq̄d cenſuit. cꝰ nō ipe exemplū priꝰ daret. Auri argēti-
q̧ vſuz et oīm ſcelerū materiā nō ſuſtulit. Fundos oīm equaliter inter oēs diuiſit
vt equata patrimonia neminē potētiorē altero redderēt. cōuiuari publice iuſſit.
ne alicuiꝰ diuitie vel luxurie in occulto eſſent. Iuuenibꝰ nō ampliꝰ quā vna veſte
vti toto anno: nec aliq̧ cultiꝰ q̧ aliū ꝑgredi voluit. nec opulētiꝰ epulari. Emi ſin
gula nō pecunia ſed cōpatiōe mercāi iuſſit. Pueros puberes nō in forum ſed in
agrū deduci iuſſit. vt primos ānos nō in luxuria: ſ; in oī ope ac labore agerēt. Ni
hil eos ſomnij cauſa ſubſternere. ⁊ vitā ſine pulmēto degere. nec priꝰ in vrbē redi
re q̧ viri facti eſſent. Conſtituit virgines ſine dote nubere: vt vxores nō pecunie
cauſa eligerent. ſeueriuſq̧ matrimonia ſua viri coercerēt cū nullis dotis frenis te
nerent. Maximū honorē nō diuitū ⁊ potētuz ſ; ſenū eſſe cēſuit. Hec ⁊ alia ſiīa q̄
ſolutis antea moribꝰ dura videbant auctorē eoꝝ appollinē delphicū finxit ⁊ in-
de ſe ea detuliſſe. Deinde vt eternitatē ſuis legibꝰ daret iureiurādo eos aſtrinxit.
ne quid de tam diuīs legibꝰ mutarēt donec reuerteret in patriā. ⁊ ſimulās ſe ite-
rum cōſulere appollinē. vt q̄d addendū q̄ue diminuēdum his legibꝰ videretur.
Profectꝰ ē aūt Cretā vbi volūtariū exiliū ꝑpetuo egit. ſed ⁊ moriēs oſſa ſua in lo
culo plūbeo ⁊ ī mari abijci iuſſit. ne ſi ad patriā deferri
ꝯtigeret. lacedemōes ſe a iuramēto ſolutos eē putarēt.

Ysaias

HIeu filius Ioſaphat regis iuda decimꝰ rex iſrael
vnctꝰ a puero helizei ꝑcuſſit Iorā cū omni domo
achab. ⁊ deſtruxit domū baal ⁊ eiꝰ ꝓphas occidit. S;
heu vitulos aureos in bethel ⁊ dan nō dereliq̄t. Ideo
Aſael rex ſyrie miſſus a dn̄o m̄ltos occidit in iſrl̄ vbi ⁊
moritur poſtq̧ regnauit. 28. annis.

YSayas ꝓpha nobilis: magis euāgeliſta a btō hie
ronimo dicit q̧ ꝓpha. vnꝰ de q̄ttuor ꝑncipalioꝝ
bus circa h̄ tpa clarꝰ habet ꝓpter euidētiā ꝓphie ſue.

ISte Ioachas valde attritꝰ eſt cū tota gēte ab aza
hele rege Syrie. et ideo deprecabat dominum et
pauxillum releuatus eſt.

Osee

OSee ꝓpha primus de. xij. mittit contra decem tri
bus. Hic fuit filiꝰ Beeri q̄uis ꝓphia beeri nō
habeat apud nos. ꝓphauit aūt Oſee tempe ierobo**ā**
regis iſrael filij Ioas qui ioas ſimul regnauit cuz oſia
rege iuda. 14. annis. ⁊ in iuda fuerunt quatuor reges
ſub quibus Oſee prophauit vt dicit oſee. i. ſcz oſias.
Ioathas. Achaz ⁊ ezechias.

ISte Ioas ꝑcuſſit ſyros tribus vicibus iuxta ver-
bum helizei. ⁊ tulit vrbes de manu Azaelis ⁊ be-
nadab filij Aſaelis. reſtituitq̧ regno ſuo. Ipſe etiā af-
flixit amaſiam non volēs ſed compulſus. ſupbiam eiꝰ
humiliauit incipiēs regnare. 57. anno ioas regis Iude.

Iohel

IOhel ſcđus propheta de. xij. de iuda. et futurā eiꝰ
tribulationem prophetizat.

IEroboam ſatis bellicoſus et victorioſus fuit. con
triuitq̧ regem ſyrie et reſtituit regnum iſrael ſicut
prius inſuper et damaſcum iuxta verbum Ione ꝓphe
te. Attende q̧ ſit inſtabilis ſtatus regnorum iſrael. cō-
tritus vſq; ab nouiſſimum humiliatus eſt valde. Sy-
ri eleuati iam ad infirmis mirabiliter deprimunt. ſic
qui fuit ſupra fiet infra. et econtra. qui fuit infra aſcen-
dit ſupra vt poſt deſcendat infra. Hec eſt rota volubi-
lis huius temporis. et ideo non eſt mirum ꝙ pau-
ci electi ad hoc aſſumuntur a domino et ꝙ viri ſenſati
huiuſmodi inſtabilitatis negociū totis viribus fugere
contēdunt. Vide auguſtinum de ciuitate dei in multis
locis Si boni regnāt miſtis ꝓſunt. ecōtra. ſi mali ⁊c̄.

Linea Regum iſrael

Hieu

Ioachas

Ioas

Ieroboam

Linea Chriſti

Joas

Amaſias

Iſte Jonas(Anno mōi.4306.) cū ſeptē eſſet annorū a Joiade pontifice rex cōſtitut⁹ eſt. Fecitqꝫ bonū cūctis dieb⁹ Joiade. Poſt ei⁹ vero mortē delinitus blandicijs magnatoꝝ: Cor ei⁹ deprauatū eſt in interitū ſuū. Iſte ioas lapidari iuſſit zachariā filiū ioiade ſummi pōtificꝭ: inter templū ꝛ altare qđ erat i atrio Anno regni ſui penultimo.

Aremulus ille regnauit annis.xix.tempe Joas regis iude. qui poſuit preſidiū albanorum inter montes vbi nunc eſt roma. Ex eo iulius et auētin⁹ filij ſuperſtites ſunt.

Amaſias ille(Anno mōi. 4346.) p⁹ bona inicia malū habuit finē: qđ omnē ſatis vſqꝫ hodie in poteſtatib⁹ appet. Multos nāqꝫ officiū deſtruxit etiā notabiliter ꝓbatos. cuius exempla hic ſunt plurima. Hic etiam deos ſeyr adorauit.

Iſte auentinus ſiluius.xxxvij. annis regnauit et ab hoc mons auentinus qui nunc eſt pars vrbis vbi ſepultus eſt accepit nomen.

Prochas fili⁹ auētini regnauit ānis.xxiij. cuius laudes virgili⁹ hoc verſu extollit. Proxim⁹ ille prochas troyane glīa gentꝭ. Hic duos p⁹ ſe reliqt filios videlicꝫ. Amuliū ꝛ Numitorem patrem Rhee romuli et rhemi matris.

Regnū iude poſt mortē Amaſie fuit.xij. annis ſine rege: qđ ſubtiliter oportet accipe ex collatiōe annoꝝ regū iſrl̄ et iuda. quia Amaſias cepit āno ſcđo Joas regis iſrl̄. et oſias fili⁹ amaſie cepit Anno.27. Jeroboā regis iſrl̄ qđ tp̄s extēdit ſe ad.41. annos. a qbus ſubtrahe annos amaſie: ꝛ ſic remanēt.13. quib⁹ Oſias paruul⁹ erat: nec adhuc ad regnū apt⁹. hoc aūt lxx. et mľte alie hyſtorie nō habēt. ſed alibi h̄ ſupplēt et ſcđm hoc oportet concordare eas. alioquin errabis quo ad ſupputationem annorum.

Naaman princeps militie regꝭ Syrie fact⁹ leproſus: acceſſit cū lrīs recōmendatorijs ad regē iſrl̄ vt curaret a lepra. Cū aūt aduenīſſet ad domū heliſei Juſſit eum vt lauaret ſe ſepties in Jordane ꝛ mūdaret. Qđ ꝛ ſi pri⁹ indignās nō acqeſceret: demū ad ſuaſionē ſeruoꝝ ꝓgens ad iordanē: ꝛ lauās ſe: mūdatus eſt a lepra. q reuertēs ad heliſeū: cū multa ei obtuliſſet: nihil voluit accipe. Sed Giezi diſcipul⁹ heliſei occulte acceſſit ad naamā poſtqꝫ receſſerat. ꝛ petijt ex pte heliſei quedā ab eo: portās ea ad domū ſuā. Quod ſcel⁹ detexit heliſe⁹: ꝛ ꝓpter hoc lepra ꝑcuſſus eſt Giezi ꝛ ſemē eius vſqꝫ in ſempiternum.

Iſte Amuli⁹ fratrē ſuū Numitorē de regno eiecit. ꝛ Lauſuꝫ filiū ei⁹ interfecit et rheam eiuſdē filiā ad ſubtrahendā ſpem ꝓlis ſub ſpecie honoris veſte ꝑpetuā virginitatē dicauit. ſed cū ſeptē regnaſſet annis Rhea geminos peperit filios. ſ. Remū ꝛ romulū. ꝛ poſtea amuli⁹ a Romulo ꝛ remo cū adoleuiſſent occiſus eſt. ꝛ Numitor reſtitut⁹ fuit in regnum quia fuit auus eorum.

Hic eſt Heliſe⁹ ꝓpheta q pallio helie iordanē diuiſit. cū ſale aquam dulcorauit. xlij. pueris ſibi illudētibus maledixit qs vrſi deuorauerūt. trib⁹ regib⁹ aquā dedit ſufficiētē exercitui toti Oleū vidue mľtiplicauit. filiū ſunamitis reſuſcitauit. colloqntidas emēdauit Panes ordeaceos ꝑplo augmentauit. Naamā mūdauit. Giezi cū ꝓgenie ſua leproſuꝫ fecit. exercitū ſyrie cecauit. ſamariā a fame ꝛ obſidiōe liberari ꝓphetauit. Azahel regem ſyrie ꝛ hieu regem ſuper iſrael conſtituit: regi ioas tres victorias de Syris ꝓmiſit. mortuūqꝫ ſuſcitauit.

Numitor iſte reſtitut⁹ in regnū, ſtatī p⁹ occiſus fuit a romulo.

Linea regum italie

Aremulus ſiluius

Auētinus ſiluius

Prochas ſiluius

Amulius

Numitor

Hic regnū Iſrael fuit ſine rege annis. 33. vt habetur ex collatione regum iuda.

Linea pontificū

Amarias

Achitob

Sadoch

Sellum

Amos

Amos fuit tercius de duodecim ꝓphetis. ꝯtra gentes multas ꝓphetat ⁊ ſpecialiter ꝯ. x. trib⁹.

Abdias

Abdias fuit q̄rtus de. xij. ꝓphetis ꝓphetat cōtra Edom. is antiquiſſim⁹ moriens in ſepulchro helizei ſepultus.

Eo tp̄e ſpartani ſeu lacedemonij per annos. l. bellando vagātes ſcripſerūt vxorib⁹ ſuis vt alios maritos ducerent ne gen⁹ periret.

Ionas

Ionas ꝓpheta q̄. xij. ꝓphetis mittit᷑ ad niniuitas q̄ audierunt eū.

Micheas

Micheas iſte eſt ſextus de. xij prophetis.

Naum

Iſte Naū eſt ſeptimus de. xij. prophetis.

Hic texit᷑ hyſtoria thobie exemplaris tota.

Thobias

Moritur autē thobias annoꝝ. 120 vir ſanctus plenus opibus bonis et prophetie ſpiritu clarus. ꝓphetauit nāq̄ de deſtructione hieruſalem ⁊ templi q̄ſi iam factum eſſet cum tamen adhuc futurum eſſet propter certitudinem ꝓphetie. Statim poſt eius mortem vxor ei⁹ mortua eſt. Et egreſſo tobia minore cū filijs ſuis Niniue deſtructa fuit.

Sine rege. reges Iſrael

Zacharias

Iſte Zacharias rex iſrael cepit regnare anno. xxxviij. Ozie regis iude fecitq̄ malū ſicut pdeceſſores ſui. et hic ē quart⁹ p⁹ hieu et percuſſit eum Sellū ⁊ regnauit ꝓ eo. q̄ ſtatim percuſſus a manahen: regno et vita caruit. vtz 4. regū. 15.

Sellum

Iſte manahē cepit regnare āno. 39. oſie regis iude fecitq̄ malū coraꝫ dn̄o. Et eū tradidit de⁹ in man⁹ regis aſſyrioꝝ qui indixit ei talēta argenti mille.

Manahen

Phaceya etiaꝫ fecit malū corā dn̄o eumq̄ percuſſit phacee et regnauit pro eo.

Phaceya

Iſtū phacee interfecit ozee ⁊ regnauit pro eo: fecitq̄ pactū cum raaſin rege Syrie et vaſtauit Iudam: Ideo theglathphalaſar rex aſſyriorum oppreſſit eū et trāſtulit quaſi tres tribus in Aſſyrios.

Phacee

Ozee fuit vltim⁹ rex iſrael. ⁊ captus eſt a ſalamanaſar rege Aſſyriorum et iſrael trāſlatus eſt in aſſyrios.

Ozee

Iſrael transfertur in aſſyrios.

Anno. xi. Oſie qui eſt annus mūdi. 3151. Etatis vero q̄rte. cc lxi. cepit regnū Macedonū in q̄ prim⁹ regnauit caran⁹ vel carnaus ānis. 28. ⁊ cucurrit iſtud regnū vſq̄ ad alexādrū magnū incluſiue p. 24. reges. q̄ quidē cepit āno mūdi. 3530. et regnauit ꝑ ānos. 12. ⁊ 6. meſes q̄ mortuo apō babilone imꝑiū ad alios trāſfert.

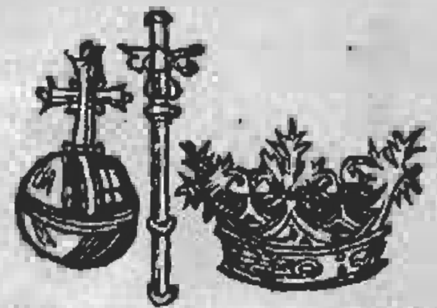

MEdorum regni principium fecit Arbaces natione medus. Sardanapalli olim regis prefectus. anno ſexto Ozie regis. Sardanapallus eĩ vltimus aſſyriorum rex cũ regnaſſet annos. xx. de quo diodorus Siculus in hiſtorijs grecorum multa diſſeruit. Juſtinus quoqꝫ ſcribit. Sardanapallus rex vir oĩm muliere corruptior repertus eſt ab Arbace prefecto ſuo inter ſcortoꝝ greges purpuram colo trahens ſub mulieri habitu eius fila partiens. Unde indignatus arbaces in eum milites in cõiurationẽ excitauit: et pugna cõmiſſa vincitur rex qui regiam ſuam ingreſſus pyrã quã ipſemet fecerat incendit. et ſeipſm cum innumerabilibus diuitijs concremauit. Juſſitqꝫ vt Tullius libro quinto tuſculanaꝝ queſtionũ refert hec verba buſto ſuo inſcribi. Hec habui que edi queqꝫ ex ſaturata libido hauſit. Alia iacent multa et preclara relicta. Ac ſic illud maximum omnium regnorum finem ſue tante diuturnitatis accipiens ad medos trãſlatum eſt poſt annos (vt diuus pater Auguſtinus libro. 18. de ciui. dei ca. 22. ſcribit) Mille trecentoſqꝫ vt etiam beli qui primus rex fuit tempora computentur. Apud medos aũt regnatum eſt annis. 128. Ipſam eñ orientis monarchiam (vt Juſtinus ſcribit) ſpe nõ re quidẽ ad medos ſuos tranſtulit. quod poſtea darius perfecit. Ueruntñ poſt Sardanapallum etiam aſſyriorum fuere reges: ſed non monarche vſqꝫ ad Niniue ciuitatis ſubuerſionem. Media autem regio in aſia minori eſt aſſyrie et perſie ac mari hyrcano contermina. In qua quattuor regiones memorantur eſſe. Ubi medus ipſe Medee filius in honorem matris medeam vrbem condidit. vbi et regnũ ex ſuo nomine medorum conſtituit. Sub cuius poteſtate per hec tempora orientis imperium fuit. Id autem poſtea ſub aſtyage in magno culmine fuit. ſicut patet Judith ca. i. Uerum Cyrꝰ perſarum rex imperium illud extinxit. et ad perſas detulit. Poſt perſas medi etiam macedonibus paruerunt. deinde parthis. Media aũt vulgati noĩs terra a ſeptentrione hircano mari terminat. ab occaſu maiori armenie et aſſyrie partes. A meridie perſide. ab occidẽte hyrcania ac parthia q̃ montibꝰ excluditur. Strabo quoqꝫ dicit mediã multĩ ⁊ olim potentẽ regionẽ in medio Tauro ſitam eſſe eã in duas ptes diuiſerũt. Alterã maiorẽ vocauere. Alterã atropaciã. Maioris metropolis Ebatana fuit magna ciuitas et imperij medie caput. qua ⁊ parthi poſtea vſi ſunt. Nã reges ibi eſtatem agebãt cũ ſit frigida. hyemẽ vero ſeleucie que ſecus tygrim eſt ꝓpe babilonẽ. Atropacia ab atropate duce noĩata eſt qui obſtitit ne ea macedonibus ſubigeretur Medie pars is poſtea rex declaratꝰ regionẽ hãc a media ſequeſtrauit cuiꝰ ſucceſſores regnũ cõtinuãtes cũ armenioꝝ regibꝰ affinitatẽ cõtraxere deinde cũ ſyris et poſtremo cũ parthis.

MAcedonum regni principium Carnaus quidam macedo fecit. Uir ingenio et manu promptiſſimꝰ. Poſt innumera prelia cum finitimis regibus ſtrennue geſta Macedoniã ortus ſui prouinciam ſibi ſubijciens. in eaqꝫ regni ſedem primus conſtituit. Atqꝫ duodecimo regni Ozie regnare incipiẽs (teſte Euſebio) regnauit annis. 28. Macedoniam autem huius carnai regnum europe prouinciam eſſe dicunt. et a macedone Oſyridis filio primo cognominatam fuiſſe inueniũꝰ. quã (Solino teſte) Tracius Limes ab oriente precingit. A meridie epyrothe theſſalie: Ab occidente dardania et illiricus. Et in ſeptentrione paphlagonia. Fuit tamẽ in iſto principio anguſtis terminis. ſed poſtea regum ſuorum virtute et gentis induſtria ſubactis finitimis ita ampliata. qꝫ eam plinius in quarto Centũ quinquaginta populos aliquãdo tenuiſſe ſcribat. De qua Solinus qui edonij olim populi queqꝫ migdonia erat terra. aut emathiũ theſſalicumqꝫ erat ſolum. nunc oĩe vniformi vocabulo macedonica res eſt factum corpus vnum. Regnũ itaqꝫ macedonicum illuſtre potenſqꝫ fuit. Et qꝫ maxime Alexandri magni temporibꝰ. Sed onie pontificis iudeorum temporibus deſtructum fuit. In quo quidem regno memorabile quoddã factũ legimus cõtigiſſe qꝫ cum illirici ⁊ thraces coadunati finitimos hos macedones atterere conati eſſent. cogerentqꝫ macedones ꝯmiſſa pugna fugere. tulerũt in cunis infantẽ defuncti regis filiũ: quo iuxta aciẽ poſito. acrius repetiere certamẽ. quaſi ideo victi eſſent. qꝫ bellãtibꝰ defuerũt auſpicia regis ſui victoris futuri. Tandẽ illiricos magna cede fuderũt. oſtendẽtes hoſtibꝰ priore pugna regẽ. nõ virtutẽ macedonibꝰ defuiſſe cuiꝰ quidẽ regis nomẽ ignorat. Macedonia aũt terraꝝ imperio quõdã potita que inter duo maria ꝓtendit Egeũ ⁊ Adriaticum Latus eiꝰ meridionale theſſalie atqꝫ magneſie terga ꝓtegit. Partẽ ſeptentrionalẽ peonia ⁊ paphlagonia excipit et ipẽ regiones in macedoniã poſtea iura cõceſſerũt. macedonie addite. Epyrus quoqꝫ macedoniã ⁊ Illirica terra. altera meridiẽ. altera ſeptentrionẽ excipiens in adriatico littore.

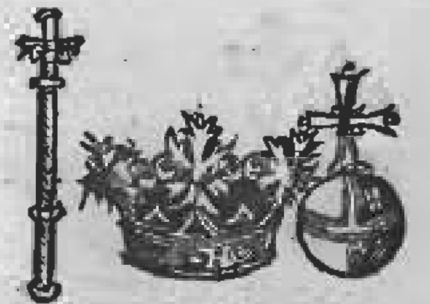

LYdorum regni principium fecit Ardiſius ſiue ardis quidam grecus vir genere et animi magnitudine inſignis. Octauo et quadrageſimo regni Ozie anno lydus primus regnare cepit. Et regnauit teſte Euſebio annis. 26. Lydia vero minoris aſie regio quam in parte nunc moream appellare dicimus. Et vt plinio placet libro quinto naturalis hyſtorie. prius Meonia dicebatur: ſed poſtea a lydo Athis regis filio fratreqꝫ Tyrreno lydia dicta fuit. Qui duo fratres propter regni breuitatem ſe ſimul ferre non poſſent: Tyrrenus forte diſcedens in ytaliam venit. Eamqꝫ partem que ad mare inferum verſa eſt: quã etiam Tyrrenam a ſe nominauit. Lydus vero illuc remanens meoniam a ſe lydiam vocauit. In qua fuerũt vrbes Ephesus. Colophon. Clazomene et phocea. Id tñ regnum haud multum inſigne fuit: quod poſtea a perſis ſub Creſio rege (qui chaldeis contra perſas auxilium tulit) ſubuerſum fuit. Hoc regnum ducentis et triginta annis ſub nouem regibus ſteterat. Quorum nomĩa et tempora hic apponimus.

Ardiſius	1	añ. 36	Candaules	4	añ. 17.	Sadyates	7	añ. 15.
Aliaces	2	añ. 14.	Gigius	5	añ. 36.	Aliactes	8	añ. 49.
Meles	3	añ. 12.	Ardis	6	añ. 37.	Creſus	9	añ. 15.

OLympias prima apud grecos quinquageſimo regni Ozie anno ex agone Gymnico inſtituta eſt a captiuitate troye vſqꝫ ad olimpiadem primam anni. 406. Aeſchyli athenienſium iudicis ſecũdo anno. prima olympias acta quod erat agon gymnicus in qua Chorebus helyenſis extitit victor. Hely agunt quinquẽnale certamen quattuor annis in medio expletis. In quibus principes annui conſtituuntur quattuor quã Olympiadẽ iphitus filius Praxonidis ſiue hemonis primus cõſtituit. Quãqꝫ alij ſcribant ꝙ hercules octauo Iair iudicis iſrael anno Olympia cum agonẽ apud grecos ad honorem iouis in Olympo mõte primꝰ ꝯſtituit qđ de quinquẽnio i quinquẽniũ quattuor in medio ãnis expletis fieri voluit. A quo vſqꝫ in preſens tempus ſuppotantur anni. 405. Greci aũt quĩquẽnale certamẽ celebrare aſſueti etiam quattuor annuos principes in ludo et certamine illo conſtituentes tempus illud quattuor annoꝝ olympiadem appellauerunt. Quadriẽnio ſcꝫ in vna olympiade ſupputato: hec nãqꝫ feſtiuitates et ludi in quinquẽnio ſemel fiebant. Ne ſi vlterius protraherentur obliuioni darentur. Aut ſi citra fierent expenſarum nimietas grauaret. Olympias igitur quattuor plenos continebant annos. Et quidem ſub centeſima nonageſima tercia olympiade dominus noſter ieſus xp̃s naſci voluit ab hoc tempore greca de temporibꝰ hyſtoria vera creditur. Nam ante hoc vt cuiqꝫ viſum eſt diuerſas ſententias protulerunt.

Spartanorum origo

SPartanorum genus. et ipſum tempeſtate hac. Alcumene lacedemiorum rege mortuo. eorumqꝫ regno conſumpto. hoc modo principium habuiſſe Iuſtinus in tercio Epitomatum ſuorũ refert. Lacedemonios cõtra Meſſenos decennale bellum ſumpſere. Qui poſt aliquot annos querelis vxorum et poſt tã longam viduitatẽ reuocarentur. veriti ne hac pſeuerantia belli ſpem prolis amitterent. Decreto ſtatuerunt vt virgines eorum cum iuuenibus domi relictis promiſcue concuberent. maturiorem futuram conceptionem rati. ſi eam ſingule per plures viros experirentur. Ex his nati ob notam materni pudoris ſpartani euocati ſunt. Qui cum ad annum trigeſimum perueniſſent metu inopie (nulli eñ pater exiſtebat cuius in patrimonium ſucceſſio ſperaretur) Ducem phalantum aſſumunt filium Araci. Itaqꝫ nec ſalutatis matribus quarũ adulterio infamiam collegiſſe videbantur. ad ſedes requirendas proficiſcuntur. diuqꝫ per varios caſus iactati. tandem in italiam deferuntur. Et oppugnata arce tharentinorum. expugnatis veteribus incolis. ſedem ſibi conſtituunt: Quorũ poſtmodum amiciciam egiptij reges ac iudei ſummope queſierunt. vt liber Machabeorum teſtantur. Sed poſt annos plurimos dux eorum Phalantus per ſeditionem in exilium pturbatus brundiſium ſe contulit. quo expulſi veteres tarentini conceſſerant.

QUinta ſeculi etas Hic incipit et ortum habuit a captiuitate iudeorum in Babiloniam duratqꝫ vſqꝫ ad chriſti ieſu domini noſtri natiuitatem per annos. 590. q̄uis in hac ſupputatione aliqui aliter ſentiant. Unde qui recte captiuitatis annos numerare voluerint ab vndecimo Sedechie regni anno vt Euſebius ponit. tunc ſeptuaginta captiuitatis annos in ſecūdū Darij annuꝫ terminabunt. Joſephꝰ et diuus Hieronimus a.13. Joſie regis vſqꝫ ad tercium Cyri regis annuꝫ. Nonnulli ab vltimo regis Joachim anno computant vſqꝫ ad vltimum Cyri annum. At ſane ſentiendo ſeptuaginta illi anni qui in tercio vel vltimo Cyri anno terminantur. proprie captiuitatis iudaice anni dicuntur. Illi vero qui in ſcdo Darij terminantur proprie complete tranſmigratiōis ſunt. Et hec principalior et precipua ſacre ſcripture era habet. q̄.ſ. facta eſt anno ab exordio mōdi. 4610. A diluuio aūt. 2569. A natiuitate abrahe. 1427. Ac vigeſimooctauo regni Tarquini romanorum regis. Regnantibus etiam apud Medos aſtyage. apud Macedones Europe. Apudqꝫ lydos alyacte: et apud egiptios vaphre: et apd̄ Caldeos nabuchodonoſor p̄mus.

CAptiuitas igitur hebreorum que fuit exterminium populi hieruſalē hic incipit. Et per annos. 70. perdurat. Cum enim populus iſrael iam multis temporibus ydolis ſeruiendo: etiam effuſionem ſanguinis innocentum ſe grauiter impiaſſet: volens deus generationem huius populi deperire: ſeptuaginta annorum captiuitatem eundem populum in regno caldeorum ſtatuit ſuſtinere. Hac ratione vt completo annorum numero nouus populus a memoratis peccatis immunis ad renouationem hieruſaleꝫ perueniret.

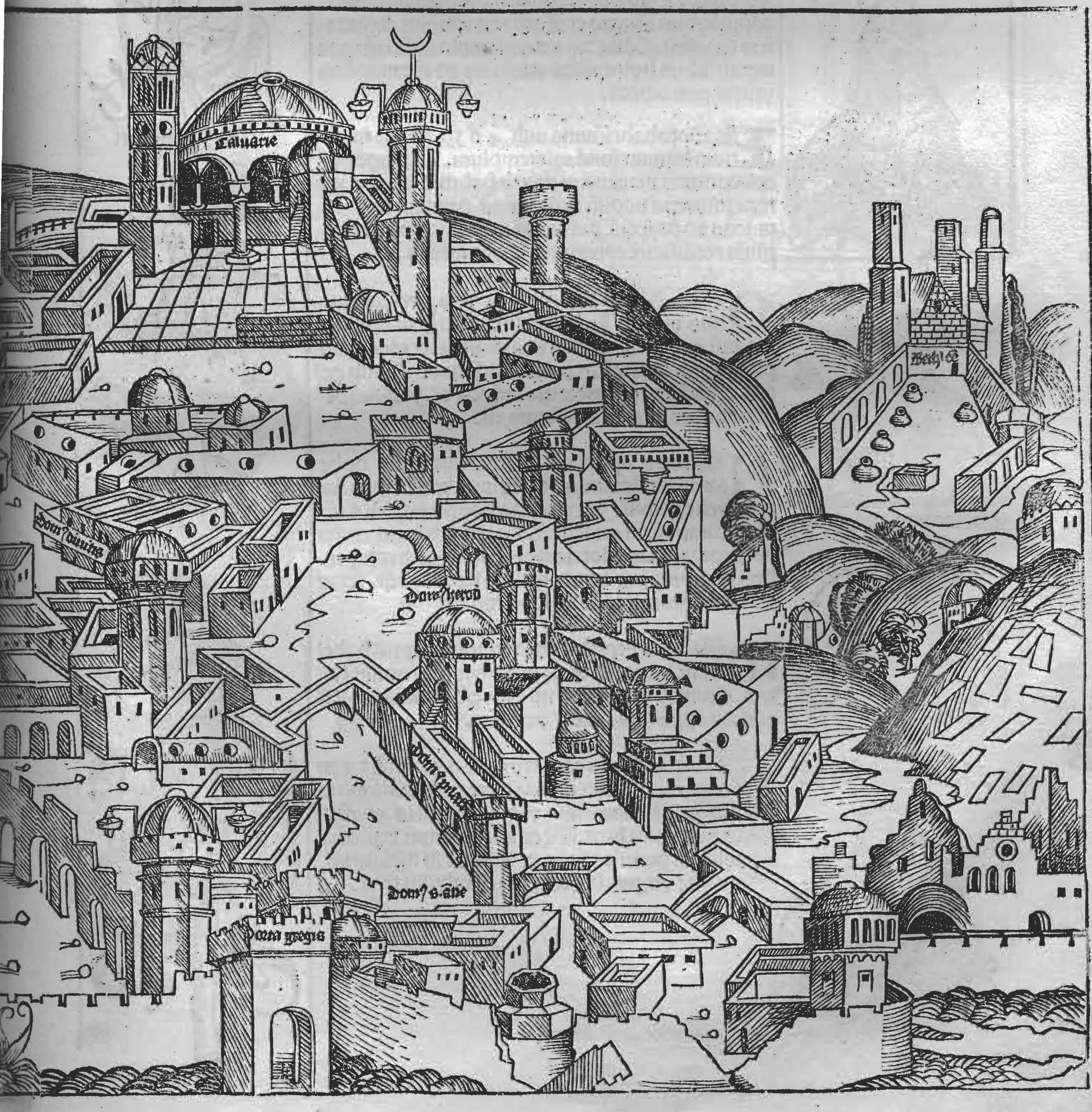

Linea pōtificuz

Jheſus

Joachim

Aggeus propheta

Malachias propheta

Sibilla heleſpōtā

POſt reditum populi iſrael de babilone iſti duo prefuerunt ſcilicet ihſeus ſummus pontifex tanq̄ȝ regēs. et Zorobabel tanq̄ȝ dux q̄ modus vſq̄ȝ ad Herodem ſeruatus eſt. Ut videlicet ſummi ſacerdotes tenerent primatum. duces vero eſſent ſubſtituti. Semper tamen duces erant de tribu iuda iuxta ꝓphiam iacob. Non auferetur ſceptrum de iuda et dux de femore eius. Hi cuȝ innumera multitudine iudeorum venerunt in hieruſalem ad reponēdum templum congregantes vniuerſam prouinciaȝ conſtruxerunt altare in loco quo prius edificatū fuerat: et dies tabernaculorum celebrarent: cepit auteȝ renouare templum ſed paulo poſt defunctus eſt.

IſTe Salatiel (anno mōi. 4 6 3 4.) fuit filius iechonie regis iude quem genuit poſt tranſmigrationem babilonis. vt euangeliſta Mattheus dicit.

IſTe Joachim ſacerdos fuit filius Jeſu pontificis magni. qui ſcd̄m Joſephum nominatus eſt Joſedech. Sub quo ſorobabel prophetantibus et adiuuātibus Aggeo et Zacharia templuȝ et ciuitatem repoſuit. Edificato autem templo paſca cū innumerabilibus holocauſtis celebrato ad exornandam vrbem eam adiecit.

Iſte Sorobabel (anno mōi. 4 6 5 9.) iuxta imperium domini fundauit templum. ſed longe poſt apud iudeos maximo in precio habitus eſt. a Cyro rege princeps populi deſignatus. primum ex caldea iudeos ad propriā ꝓuinciam reducere cepit. ⁊ templum reedificare concedente Cyro incepit.

DE illo Abiud (anno mōi. 4 7 0 9.) et ſequentibus vſq̄ȝ ad Joſeph nihil habetur in ſcripturis. niſi quod a Mattheo numerantur: et ideo nec tēpus eorum debite ſciri poteſt. Niſi quod Abiud genuit Eliachim: qui azor: qui ſadoch ⁊c̄. vt Matthe⁹ in principio euangelij teſtatus eſt.

AGgeus propheta in numero duodecim ꝓphetarum vndecimus his temporibus librum ſue prophetie ſcripſit. In quo reuerſionem populi ⁊ tēpli edificationem conſcribit. ac renouationem ciuitatis: necnon et ſacerdotalem obſeruationem comprehendit. Completo denicȝ templo ſtatim obijt. Et iuxta ſacerdotum ſepulchra ſepultus eſt.

MAlachias propheta hoc tempore clarus habetur ſic dictus id eſt angelus propter optimā vitam. Aiunt ꝙ ore eodem quo prophetauerat angel⁹ domini apparens eadem iterabat.

HEllespontina in agro troyano nata vetula ⁊ antiqua veſte rurali induta ligata velo antiquo capite ſub gula circumuoluto vſq̄ȝ ad ſcapulas quaſi deſpecto habitu ita dicit. De excelſo celorum habitaculo proſpexit humiles ſuos. et naſcetur in diebus nouiſſimis de virgine hebrea cum cunabulis terre.

Linea Chriſti

Salatiel

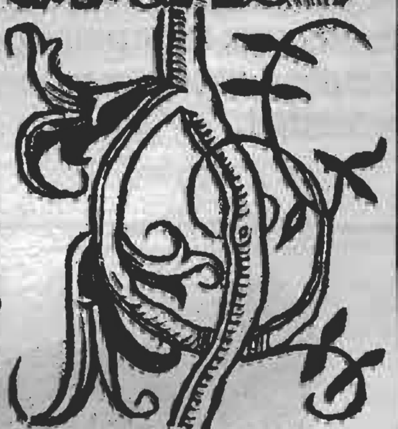

Soſ[o]robabel

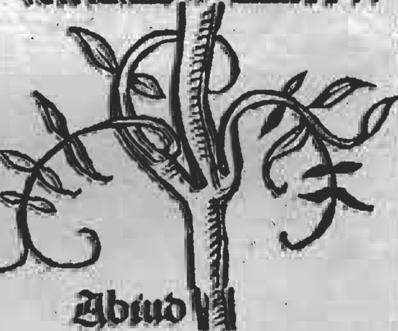

Abiud

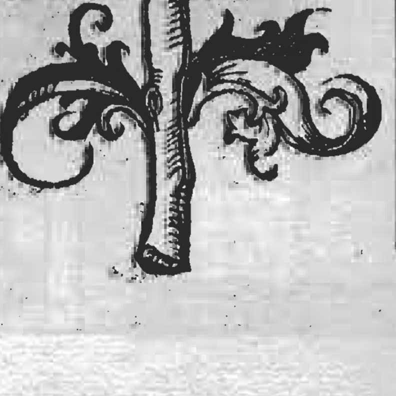

Linea christi Juda sine rege

Ozias

Joa|than

Achas

Eze|chias

Ma|nasses

Ozias (Anno mūdi. 4388.) Amaſie regis filius: duodecim⁹ regū iuda multe māſuetudinis ꝛ dignitatis. Vir iſte fecit qḋ bonū erat coraꝫ dn̄o: excepto ꝙ ſibi ſacerdotiū vi vſurpauit ſub azaria pōtifice. In eo ꝙ voluit adolere incēſum ſup altare thimiamatis. ꝓpter qḋ lepra pcuſſus eſt: ꝛ terre mot⁹ fact⁹. Ex q̄ media ps mōtis ſciſſa eſt ꝛ ortos regales oppſſit. hoſtes tn̄ p circuitū pſtrauit ꝛ hieruſalē exornauit ꝛ muros q̄s ioas deſtruxerat reſtituit leproſ⁹ fact⁹ zacharias ſm legē moyſi extra ciuitatē eū expulit: ꝛ Joathā fili⁹ ei⁹ ꝓ eo rexit. Verū cū obiiſſet trāſtulerūt eū i hierl'm ꝛ ſepelierūt i ſepulchꝛi regū

Iſte Sardanapall⁹ oīni muliere corruptior fuit ꝑrim⁹ puluinaria īuenit: hītu ſemīeo indut⁹ inter meretricū greges purpurā colo trahēs. Demū p arbacē ꝑfectū medoꝝ īdicto ſibi bello deuict⁹. cernēs ſe nō poſſe euadē ſeipm̄ cū diuitijs cremauit: ceſſauitq; illa mag̃ mōrchia aſſyrioꝝ: q̄ ſtetit vltra. 1305. annos. Et ſurgūt tpa horrēda pene ad xp̄i natiuitatē in qb⁹ ſanguis hūan⁹ in toto mōdo q̄ſi aq̄ effuſ⁹ ē.

Phull rex Aſſyrioꝝ ꝛ ſequētes volētes recupare monarchiā nō modicū turbauerūt terrā.

Joathan anno mundi. 4440.

Iſte Theglathphalazar cepit terraꝫ neptalim et gallileā. Et eos q̄ trāſiordanē erāt trāſtulit in aſſyrios. poſtea ob petitionē Achas obſedit damaſcū et Raaſim regem damaſci interfecit.

Salmanaſar obſedit ſamariā ꝛ trāſtulit iſrl' in aſſirios. ꝛ ceſſauit regnū iſrl' qḋ ſtetit ānis. 282.

Iſte Achas (Anno mūdi. 4466.) regnauit in iuda poſt mortē patris ſui Joathā: Hic peſſimus fuit ydolatrie dedit⁹: cōtra quē veniēs in prelū phacee rex occidit in vna die de iuda centū viginti milia bellatoꝝ: ꝛ ducēta milia pueroꝝ: ꝛ puellaꝝ. et mulierum duxerūt captiua: q̄s tamē refectos remiſerūt cōſulente ꝓpha. Cui⁹ tpe condita eſt roma.

Ezechias Anno mūdi. 4472. filius Achab qn̄tuſdecim⁹ regū in iuda. optimus fuit: reduces populū ad cultū dei: hui⁹ tpe regnū iſrl'. ſ. decē tribuum defecit: trāſlatus a rege ſalmanaſſar aſſyrioꝝ: huius Ezechie tpe ſennacherib rege Aſſyrioꝝ veniente cōtra ezechiā ꝛ regnū ei⁹: ꝛ obſidēte hieruſalē oratōnib⁹ ei⁹ ꝛ yſaye ꝛ humiliatiōib⁹ in vna nocte angel⁹ dn̄i interfecit centū octogintaquiq; milia exercit⁹ ſennacherib: ſicq; liberat⁹ eſt: Ipſe aūt Ezechias ſiue ꝓpter elationē ſiue ꝓpter ingratitudinē ad mortē vſq; infirmat⁹ ē. Sed penitēs ſanat⁹ ſigno ſibi dato de reuerſiōe ſolis p decē lineas q̄ oratorib⁹ babilonie oſn̄dit oēs theſauros. Cui yſayas pdixit oīa a babilonijs aſportāda: phaſe aūt ſolēniſſime a pplo celebrari fecit. Dormiuit deniq; Ezechias cū patrib⁹ ſuis.

Iſte Sēnacherib aſcēdit in iuda cōtra Ezechiaꝫ virū ſctm̄. ꝛ pcuſſit dn̄s exercitū ei⁹ vt ſup. Ipſe aūt turpiter fugiēs puenit in niniuē ꝛ afflixit iudeos et thobiā. tandē a ſuis filijs occiſus eſt.

Manaſſes (Anno mūdi. 4501.) fili⁹ Ezechie poſt eū regnauit in iuda quīquagītaquiq; ānis: hic peſſim⁹ fuit: ydolatrie dedit⁹ ꝛ augurijs. ꝓphas occidens ꝛ ꝓcipue yſayā ſerra lignea ſecari faciēs. Qui tn̄ captiu⁹ duct⁹ in babilonē penitēs ꝛ valde hūiliat⁹ in illa captiuitate veniā obtinuit. Et ad regnū ſuum reduct⁹ eſt. cui ſucceſſit fili⁹ ei⁹ amon patrē imitat⁹ in vicijs ſ; nō in pnia. q̄ ꝛ a ſuis occiſus eſt.

Iſte Aſſaradon fuit filius Sennacherib.

Linea regū aſſyriorum

Sardanapallus

Phull

Theglathphalasar

Salmanasar

Sennacherib

Assaradan

Linea pontificū

Elchias

Azarias filius elchie

Sarayas filius azarie

Joſedech

Sophonias

SOphonias ꝓpha nonus duodecim ꝓphetarum Chuſi nobiliſſimi inter hebreos viri filiꝰ: ꝓphetauit deſtructionē hieruſalem et reedificationē.

ISte Urias ꝓpha occiſus eſt a rege ieconia.

Prophate minores

Urias

Baruch

ABacuck ꝓpha in numero duodecim ꝓphetarum decimꝰ ꝓphie ſpiritu plenus: apud iudeā in precio fuit: ꝓphauit cōtra Nabuchodonoſor ⁊ babilonē. hic etiā danieli prandiū attulit dum in lacu leonuꝫ eſſet apud babilonem.

Abacuck

BAruch hieremie prophete notarius propheticum librum edidit: in quo cōſolationem de reditu a captiuitate prenunciat.

Hieremias

ISte hieremias ꝓpha ſctiſſimus ⁊ ab ipo matris vtero ſctificatꝰ ex ſacerdotibꝰ natꝰ incepit ꝓphare adhuc puer. xiij annoꝝ tpe regis Joſie contra hieruſalē ⁊ tēplū ꝓphizauit autē annis. xl. preter hos qbꝰ ꝓphauit in egipto. Ibideꝫ poſt mltas iniurias ſibi illatas apō Taphnas ab eodeꝫ pplo lapidibus obrutꝰ occubuit. Eoqꝫ in loco ſepultꝰ. ⁊ qꝛ ſerpētes fugauerat poſt mortē eum venerati ſunt.

Olda ꝓphetiſſa

IStum Sarayam interfecit Nabuchodonoſor in reblata cum alijs conſiliatoribus ſedechie.

OLda ꝓphiſſa fuit vxoꝛ Sellū ſummi ſacerdotꝭ claruit ac ꝓphauit Joſie regi et preſertim hieroſolimoꝝ euerſionē ac populi ipius captiuitatem.

OMnes iſti ſex cū Joachim rege adhuc pueri in babilone ducti ſunt captiui. Nabuchodonoſor ſtatuā aureā. lx. cubitoꝝ altitudine in campo ſtatuit ⁊ cōuocauit oēs principes regionū ad dedicationē ſtatue. ⁊ preco clamabat. Adorate ſtatuā q nō adorauerit eadē hora mittet in fornacē ignis ardentis. Et adorauerūt oēs preter ſocios danielis: ⁊ accuſati ſunt ad regē ⁊ ſuccenſa eſt fornax ſeptuplū: ⁊ miſſi ſunt vincti cū veſtibꝰ in mediū fornacis. Uiros autē illos q miſerāt eos interfecit flama ignis. Angelꝰ aūt induxit quaſi ventū roris flantē refrigerantē eos. Tūc illi tres vno ore benedicebant deum.

Miſahel · anania · azaria

Daniel.

Ezechiel.

Mardocheus

IOſedech pontifex filiꝰ Azarie egreſſus eſt quādo tranſtulit dominus iudam et hieruſalem per manus Nabuchodonoſor. Et ductus eſt cum alijs captiuus in babilonē; dicunt aliqui iſtum fuiſſe Eſdrā ſcribam et ſacerdotem aut forſan ipſius fratrem.

Rhea virgo veſtalis

Rhea que et Ilia dicebať Numitoris vltimi latinorum regis filia hac tẽ
peſtate adhuc virgũcula: patre eius vi regno priuato: ab amulio patruo
veſtalibus virginibus addita ad ꝑpetuam virginitatẽ cõpulſa eſt. Que
cum in pleniorem deueniſſet etatẽ ſtimulis acta venereis in amplexus incogniti
viri. Et vt alij referunt in martis coniunctionẽ deuenit. Et pregnans effecta. Ro
mulum ⁊ Remum eodẽ partu enixa eſt. Quos dum peperiſſet iuſſu regis Amu
lij viua defoſſa eſt. Qua mortua etiam geminos in tiberim deijci iuſſit. Verũ ne
queuntibus miniſtris ad ripam fluminis propter aquarum multitudinẽ deueni
re: illos in ripa poſuere. Et ſic Amulij imperio abiectus in profluentẽ Romulus
cum Remo fratre non potuit extingui. Et tiberinum amnem repreſſit: ⁊ relictis
catulis lupa vagitum ſecuta: vbera admouit infantibus. matreqꝫ ſeſe geſſit. Sic
repertos apud arborem fauſtulus regis paſtor tulit in caſam atqꝫ educauit ſuſtẽ
tatoſqꝫ fere inter greges pecorum agreſta vita nutriuit. Marcios pueros fuiſſe:
ſiue q̇ in luco martis enixi ſunt. ſiue q̇ a lupo que in tutela martis eſt nutriti. A
dulti inter paſtores de virtute quottidiana certamina et vires ⁊ pernicitatẽ auxe
re. Cum autem adoleuiſſent non parua paſtorum ⁊ latronũ manu collecta Amu
lium patruum regẽ interfecerunt. et numitorẽ auum in regnum reſtituerunt. Is
tamen ſequẽti anno extinctus. Sic latinorum ſeu Albanorū regum defecere no
mina. vbi ſub vno ⁊ viginti regibus ſexcẽtis ⁊ viginti tribus annis regnatũ eſt.

Regnũ romãorũ Romulus

Remus Rhee veſtalis virginis ex incognito patre filius: Romuli frater
hoc anno vna cum fratre ſuo ⁊ auo ſuo Numitore in regno latinorum re
ſtituto. deinde interfecto vrbẽ vbi nunc Roma eſt cõſtituerunt ac condide
runt. Et cū gemini erant: vter auſpicaretur ⁊ regeret: adhibuere piacula. Rem⁹
montem Auentinum: Romulus palatinum occupauit. Prior ille ſex vultures:
hic poſtea ſed duodecim vidit ſic victor. augurio vrbem excitat plenus ſpei bella
tricem fore. ita illi aſſuete ſanguini ⁊ prede aues pollicebantur ad tutelam noue
vrbis ſufficere vallũ videbať. c⁹ dũ irridet anguſtias Rem⁹: idqꝫ ĩcrepat. ſaltu du
biũ an iuſſu fr̄is occiſus eſt. Prima certe victima fuit. munitionẽ vrbis noue ſan
guine ſuo conſecrauit. ferunt eum a fabio Romuli duce cultro paſtorali occiſum
Et in eodem loco vbi futuri muri veſtigiũ tranſgreſſus eſt ſepultus fuit.

Remus

Romanorum regni principium

Romulus primus Romanorum rex vigeſimoquarto ſupra trecẽteſimū
regni dauiď anno: etatiſqꝫ ſue primo ⁊ viceſimo numitore perempto: re
gnoqꝫ latinorū in cõfuſo poſito paſtorum non parua manu collecta vna
cum fratre Remo iam dicto ſtatim vrbem paruam in ſolo nequaq̄ꝫ munito con
ditam ⁊ a ſe Romam nominatam primum regnare incepit teſte Euſebio regna
uit annis. 38. Romulus autem licet ſub dubio partu natus: eius tamen indolis
(vt plutarcus ait) nequaq̄ꝫ ſeruilis erat: ſed quandā regiam magnitudinẽ ac ꝓ
bitatē pre ſe ferebat. Eminebat in eo natura facilis ⁊ ad conſilium ciuilem pro
bitatem aptiſſimum ingenium: quapropter euẽnit ad magnum dignitatis cul
men. Poſt romam autem conditam primum eos quibus etatis vigor inerat in
militares legiones diſtribuit. Ceteram vero multitudinem populum appellauit
Centum deinde Senatores creans eos patres dixit: ac ex eis genitos patricios
Prius enim incole deerant: et cum in proximo erat lucus: hunc Aſiliũ fecit et ſta
tim mira vis hominum latini tuſciqꝫ paſtores quidam et tranſmarini phriges q̄
ſub Enea archades qui ſub Euandro duce influxerant: ita populum romanum
ipſe fecit. Matrimonia vero a finitimis petita quia non impetrabantur manu ca
pta ſunt ſimulatis quippe ludis equeſtribus: virgines que ad ſpectaculum ve
nerant prede fuere. Et hec ſtatim cauſa bellorum. Auctis tamẽ breui viribus hũc
rex ſapientiſſimus ſtatum reipublice impoſuit: vti iuuenta diuiſa per tribus in
equis et in armis ad ſubdita bella excubaret cõſilium reipublice penes ſe c⁹ eſſet
his ita ordinatis cum contionem haberet ante vrbem apud Capree paludem e
conſpectu ablatus eſt.

Numa pompiliꝰ

Numa pompiliꝰ ſcõs Romanoꝝ rex. ſeptimo ⁊ .xx. regni Ezechie ãno pꝰ Romulum regnare cepit. Et regnauit annis. 41. Quem curribus ſabinis agentem vltro petiuere ob inclitam viri religionem. Ille ſacra ⁊ cerimonias omnemqꝫ cultum deorum immortalium docuit. Ille pontifices. Augures ceteroſqꝫ ꝑ ſacerdotia. Annũ quoqꝫ in duodecim menſes: faſtos dies nephaſtoſqꝫ deſcripſit. Hec omnia quaſi monitu dee egerie: quo magis barbari acciperent. Eo deniqꝫ ferocem populum redegit vt qđ vi ⁊ iniuria occupauerat imgiuſ religione atqꝫ iuſticia gubernaret. Obijt deniqꝫ octogenarius leui morbo.

Tullus hoſtilius

Tullus hoſtilius tercius Romanorum rex: trigeſimo nono regni manaſſe anno poſt numam pompilium regẽ a Romanis rex ſuffectus. Regnauit annis. 31. Cui in honorem virtutis regnum vltro datum. Huius cunabula (vt Eutropius ſcribit) tugurium agreſte cepit. ⁊ poſtea adoleſcẽtia in paſcendis pecoribus occupata fuit. Validior deinde factus Romanũ rexit populũ Et primus quidam Romanorum regum faſtibus ⁊ purpura vti cepit. Ac vrbem adiecto celio monte ampliauit. Poſt longam deniqꝫ pacem in albanos bella tulit deuictos in vrbem admiſit: ⁊ eorum vrbem preter templa euertit. Tandem cum magna gloria belli regnaſſet cum tota domo ictu fulminis conflagratus eſt.

Anchꝰ Marciꝰ

Anchus marcius Nume regis ex filia Nepos. quartꝰ Romanoꝝ rex. q̃rto Joſie regni anno poſt Tullum hoſtilium regnum accipiẽs. Regnauit annis. 25. Hic nulli ſuperiorum regum belli paciſqꝫ artibus ac gloria vm q̃ inferior fuit. Et menia muro amplexus eſt. Auẽtinum ianiculumqꝫ montes vrbi addidit ⁊ pontem primus Tiberi adiecit: hoſtiamqꝫ in ipſo maris fluminiſqꝫ confinio Coloniam poſuit. preſagiens animo futurum: vt totius mundi opes et cõmeatus illo veluti maritimo vrbis hoſpitio reciperentur. tandem morbo correptus vitam cum morte mutauit.

Tarquiniꝰ priſcꝰ

Tarquinius priſcus quintus Romanorum rex anno vigeſimoſeptimo regni Joſie poſt anchum Marciuꝫ rex delectus. regnauit annis. 37. Is trãſmarine originis regnum vltro petens accipit ob induſtriam ⁊ elegantiã quippe qui oriundus Corintho grecum ingenium italicis artibus inſtituit. Hic et ſenatus maieſtatem numero ampliauit: ⁊ centurijs tribus auxit neqꝫ pace tarquinius q̃ bello promptior. xij. namqꝫ tuſcie populos frequentibus armis ſubegit. Inde aureo curru quattuor equis triumphauit. Qui poſt multa ſtrennue geſta ab anchi filijs interfectus eſt.

Per ea adhuc tempora reges haſtas pro dyademate habebant quas greci ſceptra dixere. Nam et ab origine rerum ꝑ dijs immortalibus veteres haſtas coluere. ob cuius religionis memoriã adhuc deoꝝ ſimulacris haſte addũtur.

Phaleris

Phaleris Agrigentinus tyrannus ⁊ orator hac tempeſtate floruit cui quidam perillus eris ingenioſus artifex ⁊ ei amiciſſimus ex athenis agrigentum ad euꝫ venit: cognita hominis ſeuicia vt eidẽ placeret ex ere taurum artificioſum fabricauit. Et in eius latere ianuã poſuit vt reus in eo incluſus ſubiectis ignibus torqueꝛ. vt ſonus vocis hominis bouis mugitꝰ videreꝛ: quo accepto illum includi iuſſit. Et primꝰ artificij ſui prebuit experimentum vt Ouidiꝰ dicit. Nec enim lex equior vlla eſt: q̃ necis artifices arte perire ſua hec ipſe phaleris Athenienſibus de ſe pro illo conqueſtis reſcripſit. Extant eñ huius phaleris adhuc celebres ⁊ graues epiſtole.

Sibilla erithea

Sibylla Erithrea omnium aliarum clarior in babilonia orta tempore illo vixit: monachali veſte induta: velo nigro in capite: manu geſtans gladium nudum non multum antiqua. mediocriter facie turbata. habens ſub pedibus circulum aureum ornatum ſtelliſ ad ſimilitudinem celi dicit ſic. In vltima etate humiliabitur deus: humanabitur proles diuina vnietur: hũanitati diuinitas. iacebit in feno agnus; et puellari officio educabitur.

Roma vrbs toto orbe celebrāda: rerū do
mina in latio ad amnē tyberī ſita. A ro-
mulo eiꝰ ɔditore noīata. vndecimo Eze
chie regis iuda āno: Scdoqꝫ octaue olympiadis
āuo ab ipo conditā fuiſſe affirmāt. Ambitū eiuſ
vrbis. Plinius ex traditionibꝰ Auguſti ſcribit
milia paſſus vigītī. Flauiꝰ vopiſcꝰ ſcribit Aure
liuꝫ impatorē ambitū vrbis ad trigīta milia paſ
ſuum ampliaſſe. Noſtra aūt ratio metiēdi a pri-
ſcorū ratiōe multū variat: ſi ad nře etatis con-
ſuetudinē metiri volemꝰ vix paſſuū milia qua-
tuordecim oīs rome ⁊ ianicule ſiue trāſtiberine
regionis ⁊ vaticani ambitꝰ implebit. Tyberis
fluuiꝰ a ſeptētriōe vrbē intrat: ⁊ ex latere meridi
ano verſus hoſtiā exit. ita vt ex latere quidā dex
tro vaticanū cōperiat ⁊ Ianiculū: q̄ duo regiōꝫ
trāſtiberinā complēt. A ſiniſtro vero ſit romane
vrbis ambitꝰ ſeptē ɔplectēs colles. Portas vr
bis triginta aptas. ⁊ ſeptē clauſas fuiſſe ſcribit
piniꝰ. Noīa que apud priſcos vſitata fuert̄ elu
cidare libet. Nā cū diuerſis tpibꝰ aucta fuerit: ⁊
q̄ intra vltimū muroꝝ ambitū remanebāt porte
formā amitterēt. fuitqꝫ deinde roma diruta ideo
inueſtigari oīs relinqmꝰ. Flumētana pma por
ta appellata: q tyberim eaꝫ influxiſſe affirmāt.
nouiſſime porta ppli dicta Scda piciana a colla
tia oppido pꝑe romā Collatia. Tercia q̄ nūc ſala
ria fuiſſe quirinalē poſtea collinā q ea in collem
quirinalē itur. Quarta viminalis nūc ſctē agne
tis aut numētana. qꝛ ad viminalē collē ducebat
Quīta exquilina qꝛ in exquilijs itur. nūc ſancti
Laurēcij. Sexta neuia q̄ maior dicit. Septima
Aſinaria nūc ſcti iohānis. a priſcis celimōtana
a celio mōte. Octaua q̄ in abdito angulo clauſa
cernit ⁊ metrodori porta dicit: Gabiuſam fuiſ
ſe a maiorībꝰ appellatā. Latina deinde porta in
mutatū retinet vocabulū qd ea in latinam duce
bat. Porta appia olim Capena. Vltima trige-
nima intra tyberim aliqñ hoſtienſis ⁊ ſcti pauli
appellatā reſtat. cū ad eiꝰ baſilicā ducat ⁊ hoſti
am verſus. Eſt ⁊ alia intra tyberim romane vr-
bis carmētalis. Poſtremo porta triūphal' oīm
celeberrima q̄ etate noſtra extat p quā triumphi
agebant. Cuiꝰ fundamētorū moles in extrema
tiberis ripa cōſpici poſſunt. ⁊ pons ſimiliter ad
illā cōducēs vſqꝫ ad hoſpitale ſctiſpūs et via q̄
ab eo pōte vſqꝫ ad Neronis circum in quo Cay
callicule obeliſcꝰ aſpicit. q̄ nūc corrupte iulia nū
cupat. ⁊ ad ſiniſtrū latꝰ baſilice btī Petri adia-
cet triumphale territorium nuncupatur. verum
triumphale territorium ⁊ adherētia loca vatica
ni nomē a vaticano colle aſſumpſere. et cōſtat iā
vaticanū collē eū eſſe qui ecc̄ie btī Petri adiacꝫ
p̄ cūctis em̄ rebꝰ celebrioꝛ ⁊ religioſioꝛ cōſpicit
vaticanꝰ reliquijs btī petri. ⁊ eiꝰ excelſa baſilica
et romani pōtificis pallatio qd Nicolaꝰ papa ſe
cundꝰ fundauit ⁊ grāde viridariū muris cinxit.
Ianiculꝰ regiōꝫ ipam totā trāſtiberinā excepto
vaticano indicat. vaticanū vero pꝛimitꝰ leo pa
pa quartus muro muniuit ⁊ de ſuo noīe ciuitatē
leoninā vocauit. Ea ſex portas nūc ſtātes habꝫ
prima in Ianiculū dimittēs ab ecc̄ia cui ſubia-
cet ſanctiſpūs nomē accepit. Alia eſt edita in col
le ꝑtuſa. hec ⁊ pfōrata vocat. Tercia poſterule
nomē accepit. Quarta viridario pōtificis ſub-
iacet viridaria vocat. Quīta iuxta molē hadria
ni quod nūc caſtꝝ ſancti angeli vocat. porta ſan
cti angeli dicit. Sexta ſb adriani meta ad vrbē
p pontē cōducit ab eneis foribꝰ Enea vocitatur
Colles ſeptē rome ab auctoribꝰ deſcribunt di-
cēte virgilio libro Georgicoꝝ. 2. ſcilicet. Et rex
facta ē pulcherrima roma. Septēqꝫ vna ſibi mu
ro circūdedit arces. Quoruꝫ noīa ſunt Capitoli
nus. Auētinꝰ. palatinꝰ. Celiꝰ. Exqlinꝰ. vimi-
nalis ⁊ quirinalis. Et abſqꝫ ianiculo ⁊ vaticano
ſepticollis ipa vrbs dicebat. Capitolinꝰ mons
dictus cū in eo fundamēta edis iouis foderētur
caput humanū inuētuꝫ eſt ⁊ ante Tarpeiꝰ a tar
peya virgine veſtali dicebat. ⁊ mōs ſaturni a q̄
ſaturnia tellꝰ. fuit in hac arce capitolij celeberri
mum iouis optimi maximi templuꝫ ⁊ iunonis
monete. ⁊ in eo clangore anſerū ⁊ alarū ſtrepitu
M. manliꝰ gallos in pcipiciū dedit. huiꝰ totius
arcis ornamēta cūctis miraculis egiptiorū erāt
anteponēda. quare aurea capitolia cognominā
tur ⁊ domiciliū deoꝝ. Circa eū locū duo fora iū
gebant boariū ⁊ piſtoriū. Nūc aūt preter lace-
ratam domū a bonifacio nono ruinis ſup edifi-
catam p̄ter are celi fratrū btī franciſci ecc̄iaꝫ in fe
retrij iouis templi fundamētis extructā. nihil hꝫ
is mōs capitolinꝰ. tantis olim edificijs exorna
tus cū delubra edes ſacella et tēpla vltra ſexagī
ta habuerit. Auētinꝰ collis ab aduētu hoīm vl'
a rege auētino albano ibi ſepulto dictꝰ fuit. in h
mōte ara herculi ab euandro poſita. Et iunonis
templū ⁊ tēpla diane ⁊ minerue ⁊ lucine: fuit ſu
per eodē mōte laurētū ſilua ioui ſacrata: ⁊ edes
libertatis. habꝫ vero nūc is mōs mōſteriū ſan-
cte Sabine ⁊ aliud ſcti bonifacij. reliquꝰ mons
aut ruinis aut vineis p̄ter ſancti Alexij cenobiū
quod mihi vetuſtiſſimū cōſpicit contectus eſt.
Palatinꝰ mōs cū palatini aborigines ex agro
reatino cum euādro venerūt hoc nomē accepit.
Sup hoc mōte vt ex cornelio tacito accepimꝰ p̄
mo vrbs roma edificata fuit. Et in eo reges de-
inde cōſules poſtea impatores maiori ex pte ſe-
dem habuerūt. Habuitꝫ edes vani ducis. Liui
us quoqꝫ inquit matrē magnā deuꝫ a grecia ad
uectam in edem victorie q̄ eſt in palatio ptulere
Fuit ⁊ in palatio teſte plinio phanū febri dicatū
Et templū diui Auguſti deinde incēdio cōſum-
ptum C. Calicula ſup templuꝫ hoc ponte tranſ-
miſſo palaciū capitoliūqꝫ cōiunxit. Cuiꝰ ⁊ reliq
as quaſdā adhuc cōſpicere libet. Idē ceſar Au
guſtꝰ templū appollinis in ea pte excitauit. Ad
didit porticꝰ cū bibliotheca latina grecaqꝫ. quo
in loco iam ſenioꝛ ſepe ſenatū habuit. Id edifi-
cium admirādis opibꝰ exornatū erat. cōpluraqꝫ
a multis extructa ſunt. Nūc p̄ter ſancti Nicolai
ecc̄iam a calixto papa edificatā q̄ etiā male inte-
gra cernitur. nullū is celeberrimꝰ mons hꝫ edi-
ficiū. qualis aūt et quātꝰ olim fuerit ea edificio-
rum moles indicāt ruine inter ceteras vrbis cō-
ſpiciende. Cū itaqꝫ tres illos mōtes q̄ primi et
ſoli in pma vrbe a Romulo conphenſi fuerūt ſe
cluſis ruinis videri poterit ea nuditas quā Ro-
ma nōdum cōdita habuerit. Fuit aūt in ea par-
te pallacij quā ſeptētrionē verſus in triūphaleꝫ
Conſtantini imperatoris arcum vergentem vi
demus. locꝰ palladij cuiꝰ inſignes extant ruine

bīnas habētes ex marmore portas eo in murorum ambitu ecclīa ſancti Andree de pallara concluditur. Ceteras partes alto circundatas muro vinea implet. Celius mons a celio iubēnio duce (qui Romulo auxilio venit contra latinum) nomē aſſumpſit. ⁊ fuit vrbi additus quo tpe Tullus hoſtilius albaꝫ euertit. ⁊ poſtea ibi habitauit: ⁊ curiā fecit que hoſtilia appellata eſt. In eo mōte Veſpaſian⁹ templū diui claudij edificauit fuerūt in eo phauni veneris ⁊ cupidinis. aliorūqꝫ deorum edes Are ⁊ templa. Et macellū magnū. Antrū ciclopis lupanaria. cohortes quinqꝫ vigilū: caſtra pegrina ⁊ armentariū. Medio in ei⁹ dorſo bine aqueductus ſupbiſſimi opis cōſpiciunt. Nūc ecclijs xpianis mōs eſt ornat⁹ in ea parte ad palatinū montē vergēs monaſteriū eſt btī Gregorij in paternis edib⁹ ab eo edificatū. Inde ſanctoꝝ Iohānis ⁊ pauli eccia. Eſtqꝫ in eo hoſpitale ſaluatoris: ⁊ eccia ſancte Marie in dñica. Alteraqꝫ eccia ſcti Steffani rotunda de ipō mōte celio cognomē hñs: Ea in fauni ede pri⁹ fundata fuit. Simplici⁹ papa eam exornauit. Cernit nūc integra ad ei⁹ mōtis ſiniſtrā ſctoꝝ quattuor coronatoꝝ eccia. Sctiqꝫ eraſmi mōſteriū. Proximū noui opis in mōte celio eſt xenodochiū lateranēſe. In extremo eiuſdē mōtis iā eſt baſilica lateranēſis ſic cognomiata: qꝛ in lateranēſiū nobiliſſime gētis edib⁹ extructa fuit. Hec venerabilis eccia capita Apoſtoloꝝ ſeruat ceteraqꝫ ſctimonia: ediūqꝫ ſupbiſſima ſtructura toto orbe celeberrima a Conſtātino data btō Silueſtro cōſtātiniana baſilica appellata. Ea ſic Romanoꝝ pōtificū primaria eſt ſedes. ſic ab eis plurimū olim habitata fuit. Nūc vero pallacia quib⁹ circūdata fuit baſilica maiori ex pte corruerāt. Viſit quoqꝫ in celio mōte porta maior neuia dicta ⁊ amphiteatrū ſemidirutū: qd ſtatilij thauri maiores nři appellauere. Et alia baſilica ſctē crucis i hieruſalē ab Helena cōſtātini matre cōſtructa. Eo loco vbi templa erāt veneris ⁊ cupidinis cōiunctūqꝫ eſt mōſteriū qd Cartuſiēſib⁹ nūc incolit. Exquilini mōtis oim maxim⁹ varro longā poſuit expoſitionē ab excubijs regis Tullij dict⁹. Exquilie em̄ mōtes duo habiti. Celebrior pars a foro Trayani ⁊ turrib⁹ quas comitū ⁊ militie appellāt incipiēs p montē cui caballo nūc nomē eſt: ⁊ ad termas vſqꝫ diocleſianas ꝓtendit Et in portā exqlinam q̄ iam ſcti Laurēij noiat deſinit. Altera ps collis via interſecat que patricij vic⁹ dicitur. Et ſup hac pte eccia eſt celeberrima ſctē Marie maioris dirimit a celio mōte p viā que porta Neuia vſqꝫ ad amphiteātrū qd colloſſeū vocam⁹ reducit. Fuerūt in exquilijs edificia q̄plurima ⁊ admirāda. Et pri

ROMA

nio a turri militianũ aſcẽdendo cernunt̃ ruine termarꝫ Conſtãtini: ⁊ ingẽtes ſeminudorꝫ ſenũ marmoree ſtatue. Abinde pene cõtiguo loco cõſpiciunt̃ Caballi marmorei ingẽtes cũ viris ſeminudis lora tenẽtibꝰ miro artificio cõpacti quorꝫ vnꝰ opus praxitelis. Alter phidie latinis lr̃is inſcribit̃. Inde nõ longe ſunt diocleciani terme edificiũ pulcherrimũ ⁊ admirãdum: ⁊ alie terme clarorꝫ virorꝫ. Fuit in eodẽ colle maccellũ ⁊ ibi cõſpicit̃ eccl̃ia ſcti Viti cui cõtiguꝰ eſt arcꝰ triũphalis galieni. multeqꝫ eccl̃ie in eo extant ⁊ alia innumerabilia. Viminalis collis a Ioue viminneo cuiꝰ ibi are ſunt. Etſi plura i eo fuerũt edificia: nil tñ certũ reperitur qꝫ tres ſpecioſiſſimas i illo totiꝰ vrbis domos fuiſſe. M. Craſſi. Q. Catulli. C. aquilij eq̃tis romani. Fuerit in illo ſcdm̃ aliquos Saluſtiani horti quorꝫ reliquias obſtupẽdas deſignãt. a porta viminali in collinam ⁊ ad Sanct. iuſqꝫ Suſannã extẽdi putãt. Quirinalis collis a quirini phano edes fortune pͥmogenie habuit. Varro aũt ob paruitatẽ colles ⁊ nõ mõtes appellat. Hos duos colles ſcribit liuiꝰ Seruiũ regẽ addidiſſe cũ amplificãde vrbi animũ adieciſſet. ibiqꝫ vt loco dignitas fieret habitaſſe. Aggeris foſſa ⁊ muro circũdediſſe vrbẽ. Claudit̃ roma ab oriẽte aggere tarquini inter prima opa mirabilia. Nã cũ muris equit q̃ maxie patebat aditu plano. eſtqꝫ is tumulꝰ quẽ nũc ſctẽ marie in pplo ſupeminẽtẽ ad pinciani vſqꝫ pallacij fundamta ꝓtendi videmꝰ. Campꝰ marciꝰ ſic deſcribit̃ a liuio agger tarquinorꝫ q̃ inter vrbẽ ⁊ tyberi fuit campũ marciũ dixerũt: cũ eo tp̃e vrbs ad capitoliũ aut parũ citra finiret̃. Et virginea aq̃ p q̃rinalis colli cauernas campum olim marciũ q̃ nũc triũ regio dicit̃ illabit̃. hec ſola aqua ex exteris iã romã ingredit̃. Habuit campꝰ marciꝰ edificia olim admirãda. quorꝫ puule ruine adhuc reſtãt. Et adhuc eccl̃ia cõſpicit̃ q̃ ſctẽ Marie in ecuria vocitatur. Erat ⁊ templuꝫ Iſidis: cõſpicit̃ adhuc colũna rerum geſtarũ elaborata. Iuxta hanc q̃nqꝫ Comitia fiebãt. Fuerũt ⁊ in vrbe duodecim terme: ⁊ aqueductꝰ mirabiles. Hi ſunt arcꝰ altiſſimi ſblevati. Arcus q̃ꝫ triũphales fuiſſe qꝫ plꝛimos ⁊ legimꝰ ⁊ cõſpicimꝰ quoſdã tamẽ dirutos. quoſdã ruinis cooptos. q̃ſdam nouis edificiolis ab aſpectu hoim̃ ſemotos. Cernũt̃ qꝫ diuerſorũ edificiorꝫ ſpectande inſigneſqꝫ ruine ideo cum his Rome deſcriptionem relinquimus,

Oblectat me roma tuas ſpectare ruinas. Ex cuius lapſu gl̃ia priſca patet. Sed tuꝰ hic pplꝰus muris de foſſa vetuſtis. Calcis in obſequium marmora dura coquit. Impia tercentum ſi ſic gens egerit annos. Nullum hic indicium nobilitatis erit.

Genua ligurum domina ⁊ regina. quaꝫ etiam Januam dicimus ytalie vrbs celebris clariſſimaqꝫ in liguſtici maris littore a quodam Genuo ſaturni regis filio conditam ⁊ cognominatam dicunt. Alij vt paulus peruſinus hyſtoricus a genuino phetontis ſocio ob nauſeam maris in littore relicto cũ parte nauium cuſtode qui iunctus accolis loci ſilueſtrib⁹ hominibus oppidum condidit: et genuã ex ſuo nomine nuncupauit. Alij quoqꝫ a Jano ytaloꝝ rege et poſt troyanam cladem ampliatã vbi Jani bifrontis ydolum primo coli ceptum eſt cu⁹ ſigilli inſcriptio ſic haberi dicit. Griffus vt has angit: ſic hos ianua frangit. Quidam tamẽ ante belli punici tempora nullam eius vrbis mentioneꝫ haberi dicunt. Liuius autẽ eius incremẽtum habuiſſe dicit Lucretio prorogatum imperium vt genuam oppidum a magone peno deſtructum exedificaret. Poſtq̃ tempora ligurib⁹ genuenſibuſqꝫ amicicioribus vſi fuerunt. quib⁹ quiuꝫ magne copie variaqꝫ bello vſui futura mitterentur maxime oportuna fuiſſe videtur genua loci natura tunc etiam portuoſa. Eam Karolus magnus imperator pipinuſqꝫ filius rex ytalie ⁊ ſucceſſores franci reges per annos circiter cẽtuꝫ ſumma cum iuſticia ⁊ humanitate ſicuti et ceteras ytalie vrbes gubernarũt ducibus illi adminiſtrande qui comites appellarentur prefectis. Hec plane ciuitas tot⁹ liguſtici ſin⁹ emporiũ eſt

Que a q̃dringentis annis citra (cum ante haud magnum oppidum fuerit) maximum habuit incrementuꝫ. Unde et ingentes nacta vires ⁊ portu edibuſqꝫ ſuperbiſſimis ac reliquis in omni genere ornamentis nunc vſqꝫ preter venetias ceteras ytalie maritimas vrbes ſuperat. Queqꝫ et naualis belli peritia adeo excelluit: vt ãnos multos maris imperio potiretur ⁊ piratarum abſtulerit latrocinia. Poſt karolum vero magnum et filios plurimam ciuium ſuſtinuit tyrannidem. Propter quod et peregrinos dominos ſibi ſubinducere aliquando neceſſe habuit que ciuilib⁹ agitata diſcordijs memoria noſtra imperiũ maris amiſit eius enim creberrimas mutationes ⁊ oriens ſimul et occidens admiratur que ſic auxilio et conſilio deſtituta imperium eius longe lateqꝫ diffuſſum pene exhauſtum eſt. Peraꝫ enim vrbem Conſtantinopoli oppoſitam. mitilenam inſulam. Famaguſtam vrbem totius Ciprie inſule columen: Chium inſulam: aliaſqꝫ grecanicaſqꝫ vrbes plurimas a thurcis: alijſqꝫ gentib⁹ ablatas deperdidit vl' tributarias fecit. Capha etiam eius coloniã in thaurico Cheroneſo non procul a boſphoro cymerico amiſit. Ornat autem hec ciuitas Genua maxime cineribus p̃curſoris domini. Et cathino quodam Smaragdino impreciabili quem tradunt illum fuiſſe in q̃ dominus ieſus xp̄us agnum paſchalem in cena domini cum apoſtolis ſuis comedit.

Tales

Tales philoſophus Aſianus e ſeptem grecie ſapientibus primus his tēporibus athenis claruit. Hic ſapiens appellatus eſt: ſcd̄m quem ⁊ ſeptē ſapientes vocati ſunt. fuit autem conſcriptus ciuis mileti: ideo thales mileſius appellatus eſt. Scripſit autē de conuerſione ⁊ equinoctio: ⁊ primus inter philoſophos dicitur de Aſtrologia tractaſſe. nec non ⁊ ſolares eclipſes ⁊ verſiones predixit ab egiptiꝭ geometriā didicit. In politicis vero optime eſt conſilitus. Aiunt eñ coniuge eum caruiſſe: et interrogatus cur non duceret dixit. ob filiorum amorem: hic principium omnium aquā poſuit. mundūqꝫ aīatum dixit ⁊ demonibus plenum. Tempora quoqꝫ anni fertur inueniſſe. ⁊ in. ccc lxv. dies diuiſiſſe. Scripſit autē de Aſtronomia multa que in ducentis carminibus cōprehendit. Tabulam auream ſiue mēſam a piſcatorib⁹ caſu inuentam altercatio ſuborta cuius eſſet appollinem delphicum adierūt vt indicaret cui danda eſſet. Appollo reſpondit illi eſſe dandam: qui ſapiētia ceteros ꝑemineret: his auditis taleti ph̄o data eſt. Ille eam dedit bianti. Bias pitacho. Ad vltimum ad ſolonem ꝑuenit. qui et titulum ampliſſime prudentie ⁊ etiam premiū ipſam ſcꝫ mēſam auream ad appollinē tranſtulit: hic tales pauꝑ erat: vacans philoſophie ſtudiꝭ: acquiſitioni pecunie intendere non valebat. Item fructuū ⁊ olei vbertatē per Aſtronomiam futuri anni nouit. Ferturqꝫ de ipſo ꝙ dum nocte quadam duceretur extra domum a vetula vt aſtra conſideraret. incidit in foueam: eoqꝫ lugente: dixit vetula: tu quidē o tales que ante pedes ſunt videre nequis; quō que in celis ſunt poſſes cognoſcere? obijt aūt anno etatis ſue. lxxviij.

Solon

Solon philoſophus Athenīēſis ſcd̄us de ſeptem ſapientib⁹ athenis floruit. Athenīēſibus leges optimas condidit: quas poſtmodum Romani ab eiſdem acceperunt. multaqꝫ beneficia eis cōtulit: ⁊ multo tp̄e eos ſua prudentia a ſeruitute ⁊ tyrānide liberauit. ⁊ tandē fortuna mutata profugus in egiptum ſe tranſtulit: hic dum ſenex eſſet piſiſtrato tyrāno athenas occupare volenti: toto conatu reſtitit multis ex ciuibus conſentientib⁹ piſiſtrato. Interrogatus autem qua ſpe fretus vt tam audacter reſiſteret: ait ſenectute. Hic etiam ſolon dixit: boni ⁊ virtuoſi viri apud tyrannos equiparant calculis rationum quorū vnuſquiſqꝫ plura qn̄qꝫ pauciora ſignat. Ac ſic in ꝯſpectu tyranni qn̄qꝫ magni dicunt ⁊ clari; qn̄qꝫ autē ⁊ honore carentes. Interrogat⁹ etiā a creſo rege lidorū quis ei felix eſſe videret ait Tribalanus athenīēſis ⁊ cleobis ⁊ bico ignoti ⁊ homines quorum fama latet. Creſus aūt rex ornans ſe omni ore regiſqꝫ faſtu ſedens in ſolio interrogauit eū ſiquid miri melioris vidiſſet reſpondit. Gallos phaſianos ⁊ pauones natur ali enim colore ⁊ flore decorati ſunt ⁊ milleſies meliori. Huic ſoloni mortuum filium lugenti: non eſſe flendum ait quidam eo ꝙ flere nihil prodeſſet. Cui ſolon eo magis ploro: quo damnū meum irremediabile videā. Interrogatus an vellet ꝙ ſui de morte eius lugerēt ait. ad hoc multis conatib⁹ laboraui: vt in morte mea dolore et lamentis non caream amicorum. Ait etiam nemo dicere debere: ſe ceteris quibuſcūqꝫ intollerabiliores amaritudines ſuſtinere. Inter ceteras autē leges eius ait. Siquis parentes indigentes non alat inglorioſus eſt. Filij eorum qui pro republica obiere publice nutriantur ⁊ doceantur. Itē ſtatuit tutorem cum orphanorū matre non habitare: nec tutoris officium exercere: in quē orphanorum defunctorum ſubſtantia ꝑueniet: nec ſculptori anuli licere tenere ſignū anuli venditi: ⁊ ſi vnū oculum habentē quis illo priuauerit. Viceuerſa ipſe geminis careat: ⁊ ꝙ princeps ſi ebrioſus fuerit damnet nece. Reſpōſa ſolonis ad quedā queſita ſunt hec. Quid eſt verbum: ymago operum. quo firmat verbū ſilentio. Quo firmat ſilentiū tp̄e. Quid eſt rex fortis poteſtas. Quid eſt lex: aranee tela q̄ ſi in eam ceciderit quid debile retinet; graue aūt ꝑtranſit tela reſciſſa. Mortu⁹ in cipro octogenarius tp̄e Sedechie regis.

Chilon

Chilon ph̄us Lacedemonius athenis claruit terci⁹ de ſeptem ſapientibus grecie qui ob eius ꝓfundiſſimam ſapientiam breuiloqu⁹ dictus eſt. Hic iūgēde cauſa ſocietatis miſſus fuit corinthū: vbi duces ⁊ ſeniores pop̄li ludētes inuenit in alea ꝓpter quod infecto negocio reuerſus eſt: dicēs ſe nolle gloriam ſpartanorū quorū virtus conſtructo biſantio clareſcebat; hac maculari infamia vt diceret cū aleatorib⁹ cōtraxiſſe ſocietatē. Interrogat⁹ qd̄ eſt fortuna. Reſpondit ignarus medicus: multos eñ excecat. Docebat aūt Chilon dominari lingue: ⁊ preſertim in cōuiuijs. nō eſſe maledicēdū proximis. alioquin audire oportet ea quibus quis triſtabit. Itē non eſſe minandū cuiqꝫ: quoniā hoc eſt muliebre. Citius ad calamitatem amicorum q̄ꝫ ad proſperitatem ire. Humiles nuptias facere. non eſſe maledicendum mortuo. Seniū honorare. Cauere ſibiip̄i. Dānum malle q̄ꝫ prauum lucrū. Illud enim ſemel contriſtabit hoc vſquequaqꝫ. Nō irridere infelicem dominatorem ⁊ fortem manſuetum eſſe decet. vt eū ſubditi magis reuereantur q̄ꝫ timeant. Ire dominari. non cupere impoſſibilia. Et claruit tēpore Sedechie regis. vixit autem quinquagintaſex annis.

Pitacus

Pitacus Aſianus mitilenus illuſtris phus quart⁹ de. vij. ſapiētibus grecie. nō doctrina ſolū ſed etiā in re militari ſtrenuus cū bellū inter athenienſes ⁊ Mitilenos inſtaret. qꝛ ipe mitileſiū exercitus ductor erat. pugnare ſtatuit cum firmone Atheneſiū duce in ſingulari certamie ⁊ rhete habēs ſub ſcuto furtim circūuoluit firmonē: ⁊ occidēs eum ſaluauit terram. Mitileſes autē ei principatum obtulerunt quē ipe decēnio tenuit ⁊ ad optimum ordinem ciuitate reducta: depoſuit principatū ac decē annis alijs ſupuixit. ⁊ cum pdiues eſſe potuiſſet: ſpreuit diuitias. Hic pitacus vidēs multum vinū in inſula mitilen creſcere: volēs ebrietati hominuꝫ pcauere lege publica ſtatuit: vt peccās ebrius dupliciter puniret. dicebat autē vinū malum et bonum eſſe: malum quidē ex crapula: bonū ex natura. Interrogat⁹ quid optimū. ait qd preſens bn̄facere: qd fidele: terra: quid infidele: mare. Uixit aūt annis. lxx. Et claruit tpe Joachim regis iude.

Bias

Bias Aſian⁹ pmenſis phus quit⁹ de. vij. ſapiētibus grecie. Hic cū inter primēſes et meſſaneſes inſtaret bellū ⁊ primēſiū milites virgines multas meſſanēſiū captiuas duxiſſent cōfeſtim bias his viſis indoluit: ⁊ puellas captiuas liberās: tanq̄ ꝓprias filias cuſtodiuit induēs eas veſtib⁹ nouis et ſinglis dotes tribuēs: ſb fida cuſtodia remiſit ad pentes: inimicis exhibēs pietatē. Alio q̄z tpe dum Aliat⁹ princeps primēſiū ciuitatē obſideret ſperās primēſes fame deficere: bias tali arte defectū intraneū ⁊ victualium palliauit: duas enī mulas ſero impiguatas de ciuitate dimiſit vt quaſi fortuitu ab hoſtib⁹ caperēt. quas cum aliat⁹ cerneret putauit illos victualibus copioſis abundare. Miſitq̄ ad biantē vt egrederētur ad eum de concordia tractaturus. Reſpondit bias ſi exirem forſitan primeſi: cepas ederent: Unde tu magis intromitte legatum. timuit enim ne ab hoſtibus captus: flere faceret primēſes. Cumq̄ legati aliati ingrederentur vrbem: Bias aceruum arene ſpargens ⁊ diffundens deſup triticum oſtēdit legato. quod audiens aliatus: reconciliatōne facta receſſit: ⁊ ſic fuit ciuitas ꝑ biantis prudentiam liberata. Alio vero tempore (vt valerius narrat) cum terras eius fortuna mutata hoſtes inuaderent: ⁊ qui euadere hoſtes potuerunt precioſarum rerum ſuarum pondere onuſti fugerent nihil ipſe de his deferēs fugit. Interrogatus autē cur nihil de bonis ſuis ſecum ferret ait: omnia bona mea mecū porto. pectore enim illa geſtabat non viſenda oculis: ſed animo extimanda: que domicilio mentis incluſa erant. Interrogatus quid ſit in hac vita optimum: ait Mens ſibi bene rectitudinis conſcia. Interrogatuſq̄ quid ſit dulce homini ait. proprium. Claruit tempore Sedechie regis et ſcripſit vtilia multa. Eo mortuo primēſes ei templum dicarunt.

Cleobolus

Cleobolus phus Lindius ſextus de. vij. ſapiētibus grecie claruit tempore Zedechie regis iude. Cuius filia Cleobula inuentrix enigmatum fuit Huius enigma fuit: vnus pater: filij duodecim horum cuilibet nati ſunt triginta difformes: nam quidam horum albi viſu: quidam vero nigri: inmortales autē cum ſint corrumpuntur omnes ⁊ deficiunt. Eſt autē annus duodecim menſium pater ⁊c. Celebres ſentētie eius ſunt hec. Amico benefac vt amicicior fiat. Inimicum vero amicum facere ſtude. Magis enim amicorum inuidiam q̄ inimicorum inſidias cauere debemus. Illud enim apertum eſt. hoc autē celatius malum: nocendiq̄ fraus que non ſperatur potentior eſt. Quanto plus licet tanto minus libeat: vxorem ex paribus ducere. nam ſi ex maioribus duxeris dominos habebis cognatos: non irrideas exprobratos nam fies odioſus his. Proſperatus ne ſuperbias. ⁊ depauperatus ne deijciatis. Mutatiōes fortune viriliter ſcito ferre. Scripſit autē de enigmatibus queſtiones trium milium carminū Obijt vero completis annis vite ſue. lxx.

Periander

Periander Corinthius phus e ſeptem ſapientibus phis ſeptimus hac tēpeſtate floruit: ſcripſit dogmata vtilia in duobus milibus verſuum. Sētentie eius hee ſunt celebriores. volentes ſecure tyrannos fieri. oportet beniuolentia fulciri non armis. amicis felicibus ⁊ infelicibus idē ſis. Quodcūq̄ promittis obſerua. Claruit autem periander tempore Sedechie regis iude. Mortuus eſt ferme octogenarius.

Anatharſis

Anatharſis phus ſcita genere. Hic licet magnus ⁊ audax in rebus bellicis
ſtrennu⁹ eſſet: vt in doctrina grecoꝝ moribuſqꝫ ꝓficeret iuit athenas. ⁊ ad
Solonis ſapientiſſimi domū profectus: nūciari ſoloni fecit ꝙ veniſſet ad
eum Anatharſis ſcita cupiens eum videre ⁊ eius amicus fieri ſi effici poſſit. So-
lonis aūt reſponſum fuit: ꝙ in ꝓprijs patrijs conciliantur amici. Cui mandauit
Anatharſis dicens: nunc ipe in patria ſum: ideoqꝫ licet mihi amicos conciliare.
Solon vero in eius promptitudine ſtupens introduxit eum: et amicū maximum
ſibi fecit et grandis philozophus eſt effectus per Solonem. Huius ſententie
hee ſunt. Interrogatus quo quis fieri poſſet nō amator vini: ait. ſi pre oculis ha
beat inebriantium ſe turpitudines: nūqꝫ erit amator vini. Dicebat etiam nauigā-
tes diſtare a morte ad ſpiſſitudinem quattuor digitorum tantū: quia ſciebat ſpiſ
ſitudinem tantam eſſe nauis. Interrogatus que nauium ſint tutiores: ait que in
terra quiete iacent. Interrogatus quid eſt in homibus bonum et malum: ait lin-
gua. Interrogatus quid eſt curia: ait determiatus locus ad decipiendū ⁊ ſuperā-
dum ſeinuicem. Ait etiā turpe quid ſuſurus te ſine teſte time. Ait etiam meli⁹ eſt
vnum amicum habere multis dignum: qꝫ multos nullius dignos. Poſt hec abi-
ens in Scythiam iura moreſqꝫ athenienſium in ſcitas introducere conabatur vo
lens patrie profectū afferre: ob quā cauſaꝫ inuidus frater eius invenatione ſagit-
tam in eū fixit: letale vulnus phō infligens: qui moriēs ait. Per ſapiētiam in gre
cia ſaluat⁹ ſum: ſed propter inuidiā in patria pereo.

Empimenides

Empimenides phus cretenſis: hic dū iuuēculus eſſet miſſus a patre ad cu
ſtodiam ouium: declinans in quoddam antrum obdormiuit annis. lxxv
ſurgens autem poſtea querebat oues putans ſe parum obdormiſſe: dū
autem non inueniret: iuit ad agrum et tranſmutata omnia videns: et penes aliū
poſſeſſorem. iuit ad caſtrum heſitans: illic autem propriam domum intrās occur
rit ſciſcitantibus indicans quiſnam eſſet: donec minorem fratrem inueniens iam
ſenem factum: totamqꝫ ab eo didicit rei geſte veritatem: notus autem a grecis deo
amatiſſimus eſſe ſuſceptus eſt honorifice. Athenieſibus aūt peſte detentis ymo-
lando peſtem fugauit: dixit etiam. pecunia auaro ſuppliciū eſt liberali dec⁹: par-
ricidium proditori. Vixit autem annis. 177. et ſcripſit de geniſi et ortu diuino li-
bros in quinqꝫ milibus verſuum: necnon de diuerſis naturis rerū libros. ix. mi
lium ac quingentorum carminum: fundauit autem apud athenas templum vene
randorum deorum. Et ſolonis ſapientiſſimi tpe claruit.

Simonides

Simonides poeta per mare nauigans ad littus applicuit: ⁊ ibi mortuum
corpus humanum inhumatum reperiens ſepeliuit: et cum ipm ſepeliret
ab eo admonitus eſt ne die proxima nauigaret. qui acquieſcens monitis
interim remanſit ipſa autem die procellis ⁊ fluctibus alij qui nauigarunt obruti
ſunt. Huius hee feruntur fuiſſe ſententie. Tutius eſt tacere qꝫ loqui: neminē cū
tacendo: multos autem loquendo circumuentos agnouimus. Remedium malo-
rum futura ſpes eſt: innocentem non debilitat conſciētia in aduerſis. Solatiū eñ
eſt homini non meruiſſe quod patit. Fortuna deſerit innocentē ſepe: bona ſpes
nunqꝫ. Hic octogeſimum annum habens compoſuit ⁊ docuit carmina ⁊ gloria-
batur ſe in eorum certamina deſcendiſſe etate ꝑdicta. Claruit autem Simonides
tempore manaſſes regis iude.

Tobias

Tobias iudeus propheta ſanctiſſimus ex tribu ⁊ ciuitate neptalim oriun
dus: mitiſſimi ingenij ⁊ omnis gratie ſpiritualis preſtans. Qui a ſalma-
naſar Aſſyriorum rege in captiuitatem ductus hoc tempore pietate ⁊ reli
gione inſignis habitus eſt. Hic cum apud niniuen conſtitutus preceptorum pa-
trum ſuorum non immemor: egros viſitaret ⁊ indigentibus elemoſinas prebe-
ret: deſperatos conſolaretur. Cecitatis plaga tentatus eſt: pro qua etiam omnem
eius deperdidit ſubſtantiam ac omnium pauperrimus euaſit. Cuius patientiam
cum dominus cognouiſſet ſtatim Raphaelem angelum ad eum miſit. Qui eidē
viſum reſtituit ſubſtantiamqꝫ omnem in decuplum multiplicauit. Et cum duos ⁊
centum vixiſſet annos: predicens interitum niniue ⁊ inſtaurationem hieruſalē ac
templi domini ſpiritum domino reddidit. Et ꝑ filium tobiam et nepotes in nini
uen ſepelitur.

HIc Amon(Anno mõdi.4551.)fecit malum coram domino ⁊ percuſſus eſt a ſeruis ſuis obijtqꝫ in domo ſua propria peremptus eumqꝫ cuꝫ patre ſuo ſepelierunt.

IOſias rex iude(Anno mõdi.4558)accepit regnum cum octo eſſet annorum optime regens. Ydolatras perſequens. Sacerdotes ad inſtaurandum templum inducens. populum ad obſeruationem legis ⁊ dei timorem reducens. Ad azimorum feſtiuitatem que paſcha dicitur eos adduxit et phaſe ſolenniter celebrari faciens. Hic demum quia ꝓrexit ad pugnandum cõtra regem egipti contra voluntatem domini vulneratus grauiter in hieruſaleꝫ ductus migrauit ad dominum ſuper cuius morte Hiere. lamentationes fecit. Cum in omnibus rebus ita glorioſus extitit: vt cum eo iudeorum gloria fere orta ſimul et extincta fuerit. Iſte ioſias adhuc in puericia queſiuit dominum. Perſeurauitqꝫ vſqꝫ in finem adeo religioſe conuerſatus eſt in lege domini ꝙ dicitur non habuiſſe ſimilem in regibus iude.

IOathas(anno mõdi.4589.)malum fecit coram domino: ideo tradidit eum dominus in manus Pharaonis nechao regis qui eum captiuum duxit in egiptum. Et eius ſeniori fratri et eodem patre progenito nõie Eliachim tradidit regnum mutans ei nomen Joachim.

Zaleucus

ZAleucus vir iuſtiſſimus leges cõdidit. et inter cetera decreuit. vt qui adulterij crimẽ cõmitteret: vtroqꝫ oculo priuaretur. quod cuꝫ filius eius cõmiſiſſet: iuſſit ipm excecari. Uerum tota ciuitas aliq̃diu ei reluctabatur tandem victus inſtantia populi. ne lex a ſe condita violaretur: ſuo prius: deinde filij oculo eruto vtriſqꝫ vſum videndi reliquit. Sicqꝫ mirabili equitatis temꝑamento: ſe inter miſericordem patrem et iuſtum legiſlatoreꝫ partitus eſt. Diſce o xp̃iane quãta diligẽtia debeas ſancta dei tui precepta cuſtodire: ſi ſic maluit paganus puniri ꝓ iuſta lege ſua q̃ eam inultam relinquere.

IEconias cognomẽto Eliachĩ etiã fuit fili⁹ Joſie ⁊ cõſtitut⁹ ẽ rex a pharaone vt daret mulctã cẽtũ talẽta argẽti. Et q: fecit malũ corã dño aſcẽdit contra eum Nabuchodonoſor et factus eſt ei ſeruus annis tribus. Poſtea cum rebellaret iterum contra eum aſcendit interfecitqꝫ eum in hieruſalem et proijci fecit corpus eius extra murum.

IOachim cognomẽto Jeconias fuit fili⁹ ieconie: fecitqꝫ malũ corã dño: idõ ſtatim eſt amot⁹ ne regnaret ⁊ vinct⁹ eſt trãſlat⁹ in babilonẽ. Mãſit aũt ioachĩ iſte in carcere apd chaldeos.37.annis ⁊ fili⁹ eũ a vincul' poſt mortẽ pr̃is Nabuchodonoſor ſoluit.

SEdechias anno mõdi.4600.fuit tercius filius Joſiẽ et vltimus regum Juda et hieruſalem et malus. non audiuit hieremiam ꝓphetã ideo perijt et omnis iuda cum eo ductus in babilonẽ. Erutiqꝫ ſunt oculi ei⁹ et occiſi filij eius hec quippe hieremias et ezechiel ꝓphetauerant ꝙ vinct⁹ duceretur ad babilonicum regem. Capto igit̃ rege vniuerſuꝫ populum caldei trucidauerũt. Et qui gladium euaſerant ad ſeruiendum caldeis abducti ſunt.

TAles mileſius vn⁹ de vij. ſapiẽtib⁹ clarus habetur: q̃ poſt theologos et poetas ſophi dicti ſunt id eſt ſapiẽtes: iſte tales p̃mus potuit predicere defectũ ſolis ⁊ lune vt dicit Auguſtin⁹. de his folia precedentia geſta ac dicta coruꝫ manifeſtant.

Tales
Solon
Chilon — ſeptem
Periander — ſapiẽtes
Cleobolus
Bias
Pitacus

Nomina ſeptenum ſapientum grecia cantat.
Partibus ac notos diuerſis orbis honorat.

Linea Chriſti

Amon

Joſias

Joachas

Jeconias

Joachim

Sedechias

Maſſilia

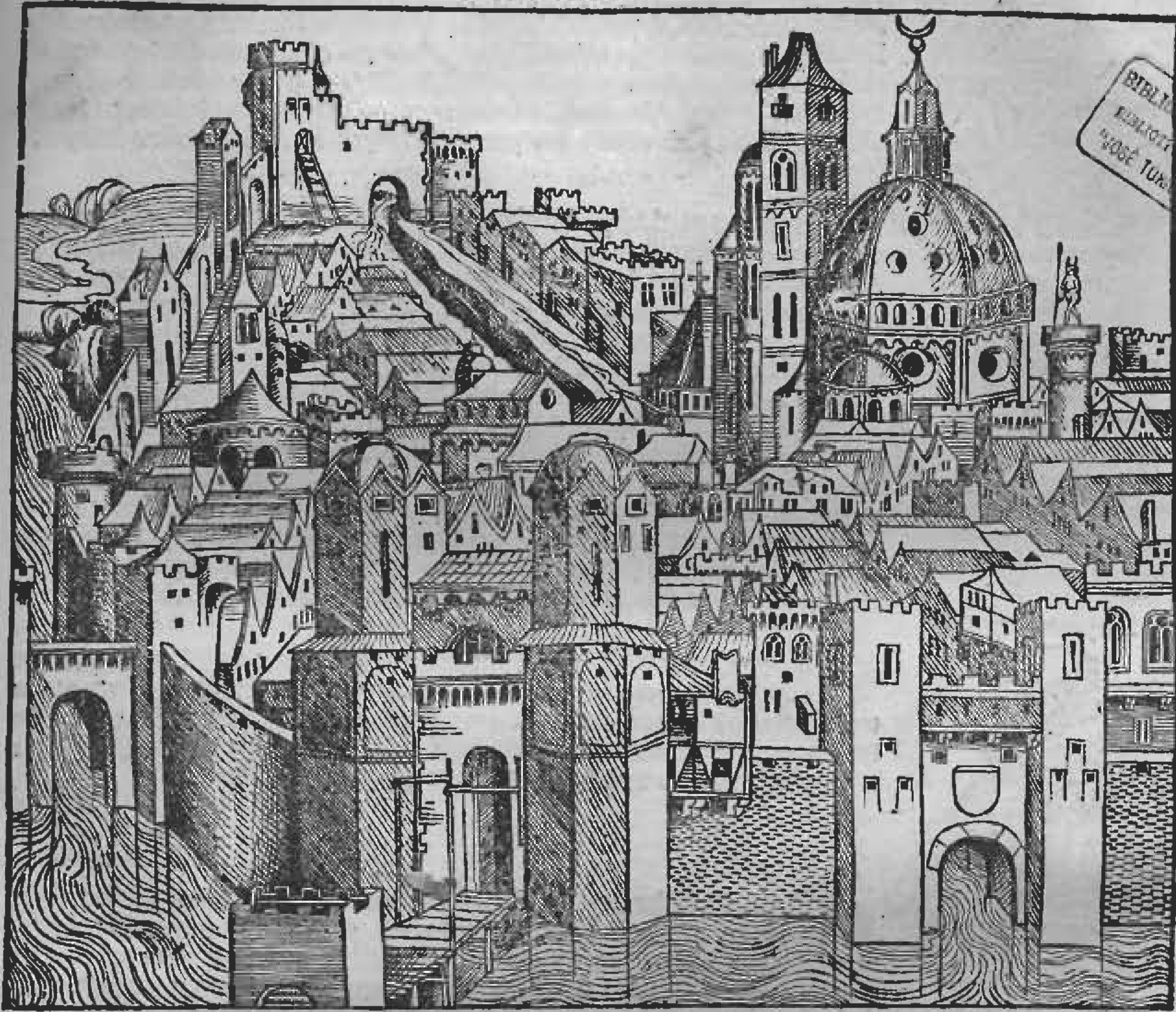

BIBLIOTECA NACIONAL BIBLIOTECA AMERICANA "JOSÉ TORIBIO MEDINA"

Maſſilia tranſalpine gallie ciuitas primo anno regni Sedechie a Phocenſibus aduentu ꝓfugis cōdita fuit. Temporibus enim Tarquini regis ex aſia phocenſiū iuuentꝰ hoſtio tyberis inuecta amiciciam cum romanis iunxit. Inde in vltimos gallie ſinus nauibus ꝓfecta: Maſſiliam inter ligures ⁊ feras gentes gallorum cōdiderūt: magnaſqꝫ res (ſiue dum armis ſe aduerſus gallicā feritatē tuent: ſiue dum vltro laceſſunt a quibꝰ fuerant ante laceſſiti) geſſerunt. Naqꝫ phocenſes ex ignauitate ac macie terre coacti ſtudioſius mare ꝙ terras exercuerunt: piſcando. mercādo. plerunqꝫ etiam latrocinio maris (que illis temporibꝰ gloria habebat) vitam tollerabāt. Itaqꝫ in vltima oceani ora ꝓcedere auſi: in ſinū gallicū hoſtio Rhodani amnis deuenere. Cuiꝰ loci amenitate capti reuerſi domū referentes ꝗ viderāt. plures ſolicitauere duces claſſis Furius et Peranus fuere. Condita igitur Maſſilia eſt ꝓpe hoſtia rhodani amnis in remoto ſinu veluti in angulo maris: hec olim clariſſima ciuitas in loco petroſo ſita: magnitudinis eximio extitit. Huic portꝰ ſubiacet pulcherrimꝰ qui arcē pugnatiſſimā loco edito habet: in qua quidē olim appolinis delphici pulcherrimū templū ſtructū erat. Sed ligures incrementis vrbis inuidētes eos aſſidue bellis fatigabant Qui pericula ꝓpulſando intantū enituerūt: vt victis hoſtibꝰ multas colonias cōſtituerūt. Ab his igit̄ galli et vſum vite cultioris: depoſita ⁊ māſuefacta barbaria: et agroꝝ cultꝰ ⁊ vrbes menibꝰ cingere didicerūt. Tūc et legibꝰ nō armis viuere. tūc ⁊ vitē putare: tūc oliuā ſerere cōſueuerūt. Adeoqꝫ rebꝰ ⁊ hominibꝰ impoſitꝰ eſt nitor: vt nō grecia in galliā emigraſſe: ſed gallia in greciā videret̄. Ad quā plane vrbē complurimi ex nobilioribus romanis ꝓ acquirēdis doctrinis tranſmittebant̄: nam eoꝝ victus frugalis ⁊ modeſtus ſemꝑ fuerat. Cūqꝫ varios ſortita fuiſſet vel dños vel tyrānos: pro vt ſe tꝑa offerebāt. nūqꝫ tamē aut legē aut ab alienigenis ſuſpēdia pertulit. preterqꝫ a cathelanis. Huic Lazarus quē dñs a mortuis ſuſcitauit primꝰ ab apoſtolis deſtinatꝰ fuit epiſcopus. Cuiꝰ quidē reliquie nūcuſqꝫ magno in honore apud eam habite ſunt. Fertur quoqꝫ et beate Marie magdalene ipſius lazari ſororis corpus ibidem quieſcere. Apud hanc clariſſimi floruere viri. Saluianus ⁊ Muſeꝰ preſbiteri in diuinis nō mediocriter inſtructi atqꝫ. Gennadius ſimiliter preſbiter greca latinaqꝫ lingua eruditiſſimus. qui de viris illuſtribus more diui hieronimi librū edidit: ⁊ coruinus orator: victorinus rhetor et alij complurimi.

Pherecides ph̃us

PHerecides Syrus natione: philoſophus egregi⁹ pittaci philoſophi auditor tempeſtate iſta ingenio ſingulari preditus agnoſcitur. Qui prim⁹ apõ grecos de natura ⁊ de diis ſcripſit. primuſq₃ teſte Cicerõe libro. i. tuſculanorum queſtionum animos ſempiternos eſſe affirmauit. Qui et teſte Laercio multa predixit que mirabilia videbãtur. Hic etiã Plinio teſte libro. 12. Proſam orationem primus condidit: fuitq₃ preterea Pythagore philoſophi preceptor. Et Taleti philoſopho lr̃as plurimas ſcripſit. Et ab eodẽ mltas ſuſcepit.

Pytagoras ph̃us

PYtagoras preclariſſimus philoſophus natõne ſami⁹. Et ip̃e tẽpeſtate hac toto orbe terrarum clariſſimus fuit. Hic a primeuo eximie pulchritudinis ac venuſtiſſime forme inſignis fuit. Qui cum muſice plurimũ doctus fuiſſet cui⁹ principia apud grecos primus ad artem p̱duxit. Et geometriam omnẽ p̱fecit: atq₃ pondera et menſuras inueniens etiã grecis primũ contulit. In primis namq₃ circa Arithmeticam vocauit: et medicinam non neglexit. Animas vero hominu de corp̱e in corpus tranſire opinatus eſt. Licet autem etas illa nullum ſibi peperiſſet equalẽ ſe tamen ſapientez appellari erubuit: ſed ſe ph̃m id eſt amatorẽ ſapientie dixit. Italis legem dedit: cu apud Corthonam ethrurie vrbem ex grecia venit. Eius inſtitutũ fuit ne ſcolas eius intrans de philoſophicis ante quiquennium diſputaret. Eius libri ab Athenienſibus feruntur concremati. Varie eius feruntur ſententie per Laercium: vnaz hic apponim⁹. Fugienda inquit modis omnibus et abſcindenda ſunt hec omnia ſcilicet languor a corp̱e. imperitia ab aĩa luxuria a ventre. a ciuitate ſeditio. a domo diſcordia. et a cũctis reb⁹ intẽperãtia.

Sapho poetiſſa

SApho Crexea diuini ingenij poetrix per hec tempa claruit et plectrum prima inuenit. Hec viro ditiſſimo nupſit. Ex quo dydan filium ſuſcepit habuitq₃ diſcipulas Anagoram Mileſiam Congillam Colophoniam ⁊c. quas etiaz lyricos quoſdam docuit verſus. Scripſit autẽ hec modulos lyricos Epygrãmata: elegiam. iambos ⁊ monades: fuit quoq₃ vates nobiliſſima.

EZechiel propheta et ſacerdos domini vir ſanctus. Qui cuz rege Ioachim captiuus adductus fuerat in babilonem. p̱phetauit futuras populi iudeorum calamitates. Et hec ex babilonia in hieruſalem ad Sedechiam regem miſit Cui tamen rex idem non credidit. Triceſimo deinde etatis anno: et captiuitatis ſue quinto librum p̱phetie componere cepit: hunc reliquie iudeorũ Dan ⁊ Gad quibus predixerat eos in hieruſalem non regreſſuros apud babiloniam interfectus eſt. Et in ſepulchro Sem filij noe ſepultus.

Ezechiel p̱pheta

DAniel deſideriorum vir et p̱pheta celeberrimus ex regum iudeorum familia natus. A nabuchodonoſor chaldeorum rege in babilonẽ cuz Ioachim rege captiuus ductus: ⁊ ab eodem enutritus anno nono Sedechie regis hieruſalem poſtq₃ paruulus inſontem Suſannam a morte liberaſſet: diuino ſpiritu illuſtratus: primam regi caldeorum viſionẽ ſoluit. Ideo curatorem regni conſtituit: quo mortuo filio eius balthaſar cũ litteras in pariete expoſuiſſet terminũ ei⁹ pronunciauit. Deſtructo autem babiloniorũ rege a dario Aſtyagis filio in Mediam p̱ductus. Inuidia autem preualente in lacum leonum miſſus: deinde ſaluus in precelſiore honore habitus. Scripſit autem librum p̱phetie in decem viſiones diuiſuz quas ſe vidiſſe refert. Tres ſub Nabuchodonoſor. Treſq₃ ſb balthaſar eius filio. Septimam ⁊ octauam ſub dario: et duas vltimas ſub Cyro tãdem in Ebathenis Medie ciuitate ſepultus.

Daniel p̱pheta

Bononia vrbs vetuſta Romanoꝝ Colonia primum ab etruſcis felſina deinde a bois gallorum populis gentili ſermone bononia nuncupata. Etruſcorum enim prius vltra appēninum primaria et poſtea boioꝝ caput fuit. deinde Bononia dicta. Eam liuius dicit Coloniam a romanis deductam: agrūqꝫ cuꝫ fuiſſe captum de bois gallis: qui ager prius fuerat etruſcorum. Expulſis etruſcis romani triū milium virorum in eam deduxere. quorum auxilio aucta et amplificata fuit ita vt per tempora Auguſti et aliquot imperatorum trium opulentiſſimarum ciuitatum ytalie ſupero mari adiacentium vna fuit. Suetonius auteꝫ dicit octauianum bononienſibus ꝙ in antboniorum cliētela antiquitus fuerant gratiam feciſſe coniurādi cum tota ytalia pro partibus ſuis. Ideoqꝫ neronem imperatorem oraſſe latine pro bononiēſibus ſcribit ad conſulem et ad ſenatū. Ad annū ſalutis quadrageſimum ſupra octingenteſimuꝫ Sergij pontificis romani os porci prius appellati temporibus quum lotharius tunc imperator ludouicum filium romam cuꝫ copijs mitteret bononienſes illum multis incōmodis damniſqꝫ affecerunt. Quam ob rem ille cōuerſo qui iaꝫ preterierat exercitu vltionis moduꝫ exceſſit. Ac poſt agri vaſtationem factamqꝫ in inſontibus ꝑ vicos villaſqꝫ repertis cedem. obſeſſam vrbem captamqꝫ reddidit immunitam. Deinde anno domini. M.cc.lxxi. tam potens fuit vt liberam mari adriatico aduerſus venetos nauigationeꝫ prohiberet tribuſqꝫ annis bello contenderit. ꝗ ſedato inter bononienſes orta diſſenſio. que ciuitatem plurimum attriuit. vt ad manus romane eccleſie deuenire opus fuit. Et per magiſtratum eccleſie romane circundataꝫ muro que nūc habet ac diu poſtea opibus amplificataꝫ cōſtat Poſtea bononia craſſa et pinguis (cum frumentum vina et alia queqꝫ ad victum neceſſaria habundanter producat) dicta eſt. Excellentiſſimuꝫ omnium diſciplinarum gymnaſium a temporibus theodoſij vſqꝫ ad noſtra tempora ſumma cū gloria in ea et ꝑmāſit ac floruit. Eſt enim mater muſarum appellata. ꝙ ibi canonum ciuilium liberalium artium ſacrarumqꝫ litteraꝝ diſcipline tradanť. Ex ea viri ſanctitate doctrinaqꝫ coplurimi emerſere. Sed q̄ꝫ maxīe preſtitit diuus petronius vrbis epiſcopus qui vitas patrum cōpoſuit. Genuit hec vrbs Guidonē archidiaconum. Iohannē andree. et iohannem calderinū celeberrimos iure conſultos ꝗ monumenta laude digna poſt ſe reliquerunt.

Bononia

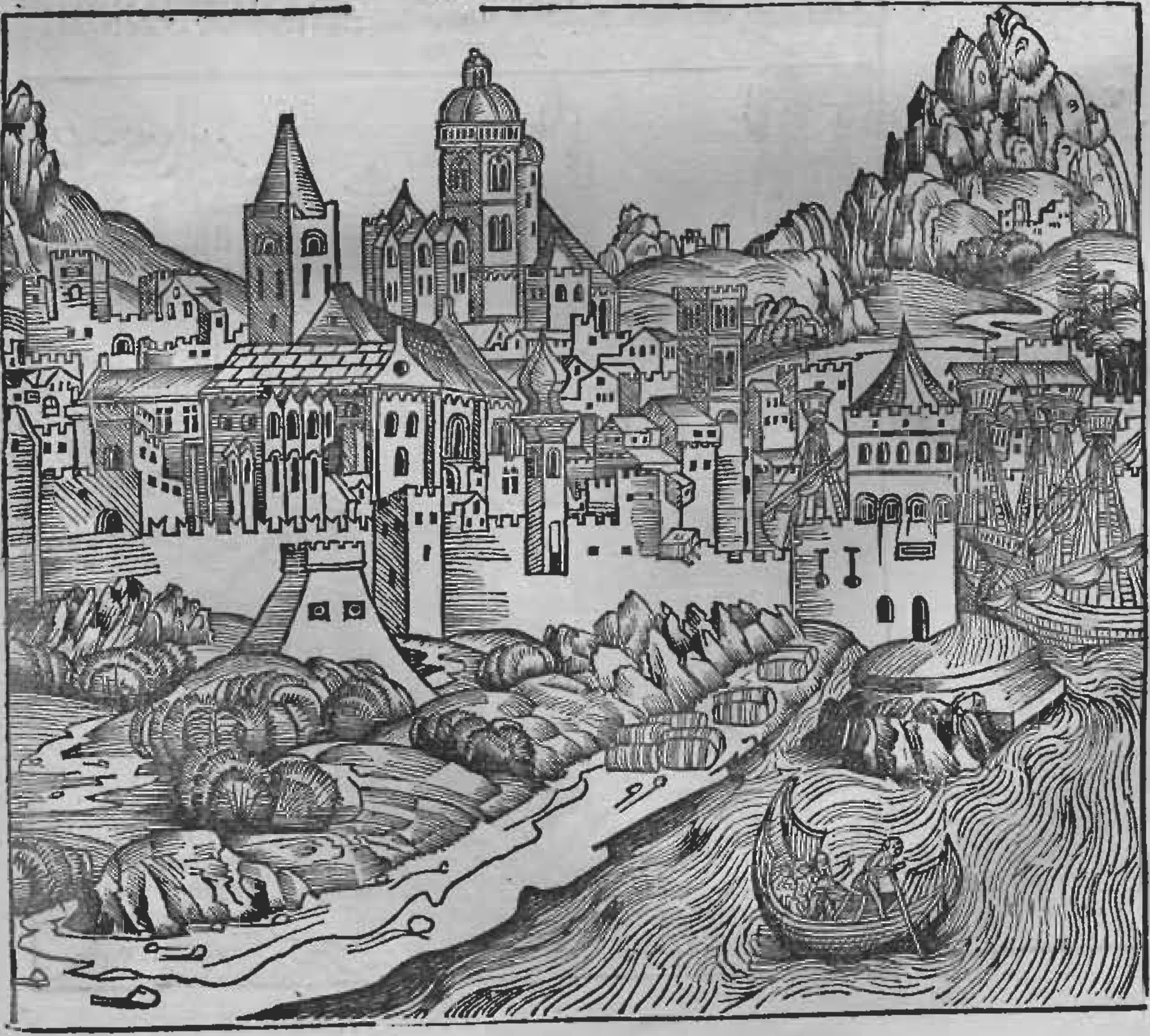

Reges Babilonie

Merodach

IſteMerodach fuit primus rex babilonie qui a Monarchia aſſyriorum recedens. non obediuit Aſſaradon ſimiliter nec rex medorū. Et ob hoc regnum Aſſyriorum defecit regeſq Babilonie ceperunt eſſe potentes. Iſte etiā miſit munera Ezechie.

Ludus ſcacorū reperitur ab Xerſe philiſopho pro correctōne Euilmerodach tyranni. qui ſapientes et magiſtros ſuos occidere conſueuerat: quo ſolatio retract⁹ fuit a tyrānide ad emēdatiōz.

Xerſes phus

Nabuchodonoſor iſte rex babilonie victoriſiſſimus fuit. eo φ eſſet virga furoris dñi: vt puniret pctā pploꝝ. obtinuit regnū aſſyrioꝝ qd deſtructū erat a Medis. Et fact⁹ eſt monarcha q̄ poſtea cū feris habitās ſeptē mēſib⁹. pce Danielis ī priſtinā nabuchodonoſor formā ſeptē ānis penitēs ē reſtitut⁹. Cui res geſte magni cognomē dedere. mlta cū finitimas bella cōfecit: et φ̄ maxie cū egiptijs. ad extremū iudeā deuicit. Et ſyriam duriſſimo ſibi ſbiugauit iugo. Joachim interfecit. ⁊ ſucceſſorē cū vaſis dñi ī babilonē trāſtulit. ⁊ Sedechiā patruū ſuū loco ſuo ſuffecit. Porro dū vixiſſet annis quadraginta defunctus eſt in babilone. relicto eius filio Nabuchodonoſor regni ſucceſſore.

Biſantiū vrbs tracie maritima a grecis ſic noīata. Lacedemonij cōdidere eā pmo. qb⁹ appollinē ꝯſulētib⁹ vbi nā ſedes q̄rerēt mādaſſe oraclm memorie: pditū eſt vt cōtra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēſes appellauit Calcedonis cōditores. Qui cū pri⁹ in traciā nauigaſſent: ſitūq; vbi poſtea bizantiū edificatū eſt ꝯſpexiſſent. Omiſſa tā locupleta ripa tenuiorē regionē ī aſia elegiſſent: vt Strabo refert. Ut aūt Juſtin⁹ ⁊ Euſebi⁹ ponunt hec ciuitas Anno añ aduētū xpi. 665. In grecia ex oppoſito calcedoneñ agri loco quidē optimo ⁊ mūnitiſſimo a pauſania ſpartanoꝝ rege pri⁹ ꝯditiōis ſue initiū habuit. Et cū pua admodū eēt: Poſtea a Cōſtātino magno imperatore q̄ eā adauxit ⁊ exornauit Conſtātinopolis dicta. de qua latiſſime circa ſua tpa deſcribent laude digna.

Biſantium

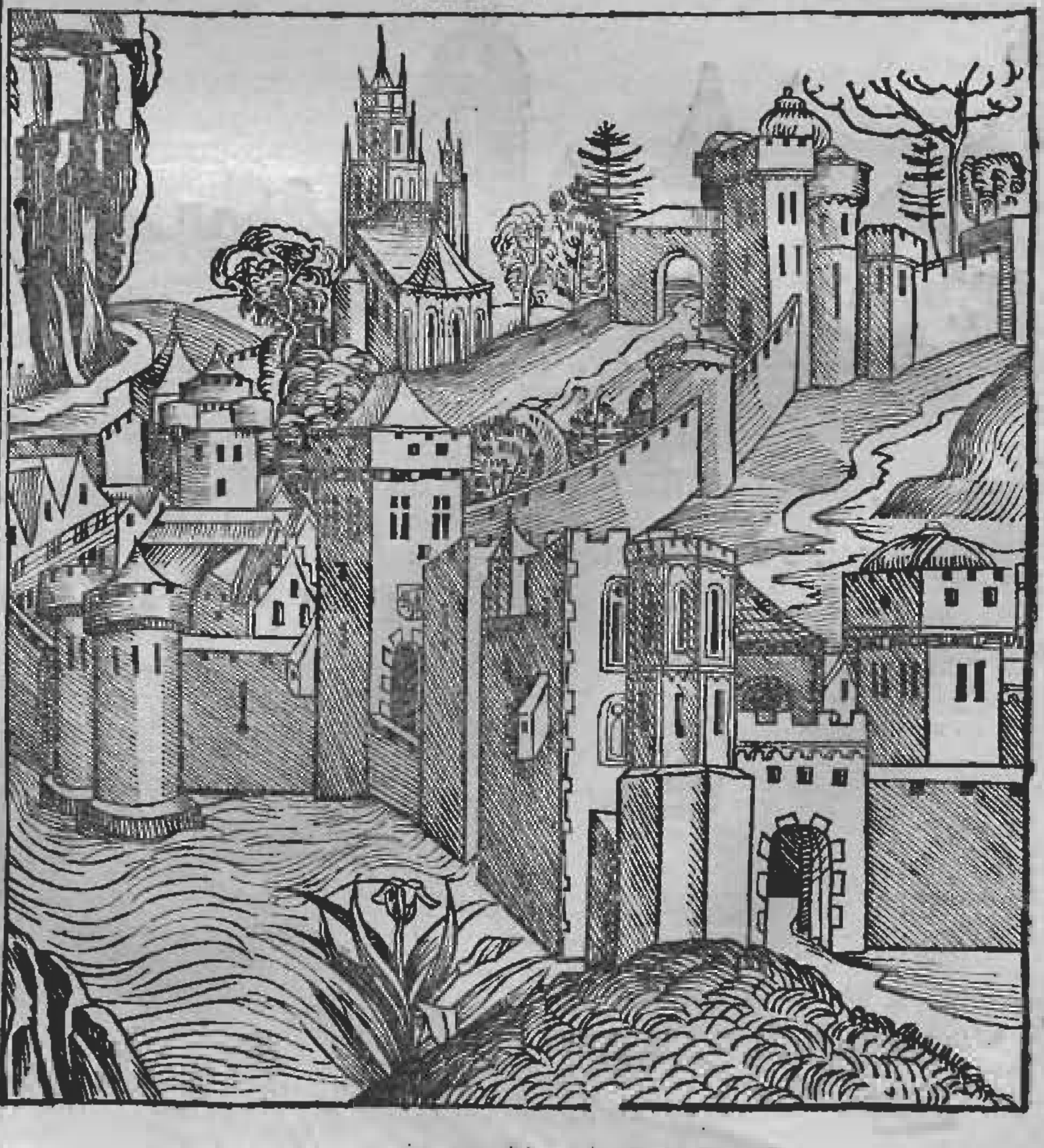

Nabuchodonoſor

Conſtituit Nabuchodonoſor regem hieruſalem patruum Joachim mathaniam: vt ſeruiret ei ſub tributo interpoſito religione iuriſiurãdi: et mutato nomine vocauit eum Sedechiam. Viceſimũprimum etatis annum agebat Sedechias cum regnare cepiſſet. Et .xi. annis regnauit in hieruſalem: fecitq; malum coram domino. Erat enĩ ſuperbus cogitans vt adhereret regi egiptiorum: nec iuſiurãdũ regi babilonie ſeruauit. Decipiebant eum pſeudoprophete dicentes: in proximo babilonios vincendos ab egiptijs. Hieremias vero ei ſuaſit vt ſpem in deo et non in hoĩe poneret. Cum aũt nono ſui regni anno ſubordinantibus egiptijs tributum caldeis promiſſum denegare: et in libertatem ſe vendicare tentauit. Et iuſiurandum tranſgreſſus. Quam obrem Nabuchodonoſor ira percitus cum ingenti exercitu ad eum venit et diu obſedit et tandem fame coactum eum ad deditionem compuliſſet. Et aperta eſt ciuitas circa mediam noctem: fugit autem Sedechias cum omni domo ſua nocte ad viam deſerti: perſecuti ſunt eum principes diluculo: et comprehenderunt. Et vinctum traxerunt eum ad regem Babilonie in reblata. Js dicens eum ingratum fuiſſe percepti ab eo imperij: et deieraſſe in deum. Oculos eius effodit et cathenis vinxit eum vt adducerent in babilonem. Et cum eo Joſedech: et eius vniuerſam familiam trucidari mandauit. innumeros quoq; ciuitatis hieroſolime traxit in ſeruos ad babiloniam: ac totam vrbem vna cum templo euerti et incendi precepit. Sed et aſſyriorum regnũ a medis deſtructum obtinuit: Ideo babiloniorum regnũ factuz eſt oĩm monarcha. Hic fuit exitus regni hebreorum et caldeorum regni principium. Caldea autem Aſie regio arabie cõterminia longe plana ſed fontiũ q̃ȝ maxime indigua. In qua Babilon maxima ciuitas regni caput erat. Medorum quoq; regnum defecit. Cum vltimo aſtyages octauus ⁊ vltimus rex medorũ .38. annis regnaſſet temporibus Sedechie.

Hieroſolimorum excidium

Jeroſolima nobiliſſima ⁊ vetuſtiſſima ciuitas p varia tpa pluries vaſtata fuit. Primo a babiloniorum rege. Dum nabuchodonoſor caldeorum rex tpe Sedechie cũ ingenti exercitu in iudeam venit ibiq; magnis cladibus eiꝰ ciuitates affecit. Ac etiam ipſam hieroſolimam obſedit. Deinde pfectꝰ contra Pharaonem regem egipti quo fugato: Nabuzardon ſui exercitus principem ad obſidendaz hieroſolimam rurſus mittit. Ibiq; decẽ ⁊ octo menſibꝰ ſtatione firmata iudei ſe ⁊ vrbez caldeis ignominioſe tradiderunt. Qui rege interfecto muros ⁊ turres euerterũt. templa incenderũt. eiuſq; vaſa ſuſtulerũt. Et p .lxx annos templi ſolitudo pmanſit. A cyro rege perſarũ laxata eſt captiuitas. Extructum eſt templum ſub Dario rege pſarum ⁊ medorum. Scdo ab Aſobeo egiptiorum rege. Que enĩ paſſa eſt iudea a medis egiptijs macedonibuſq; non enumero. Tercio ab Anthiocho epiphane crudeliſſimo oĩm tyranno facta eſt euerſio. Hic hieroſolimam ciuitatẽ ſanctã menelao prodente vi cepit. et ſanctũ locum ſpoliauit miſitq; homines impios qui compellerent iudeos carnes porcinas comedere. et a patrijs legibus ſe transferri: et non templuz domini: ſed iouis olimpi cognominare ⁊ ydolum venerari. Quarto a pompeyo is iudeam vicit omne cuz hieroſolima: ⁊ tributarios fecit. Et vt ſtrabo habet. Pompeiꝰ eam cepit: obſeruato ieiunij die: duz ab omni opere iudei abſtinerent impleta foſſa ⁊ admotis ſcalis. iuſſitq; menia omnia conuelli. Poſt hos quinto Gabinius Scaurꝰ Varus vrbibus iudee ⁊ precipue hieroſolime inſultauere: ⁊ herodes magnus ⁊ ſoſius captam: oppidum ſeruauere. Sexto ad extremum funditus euertitur ãno ſcdo imperij veſpaſiani die octaua menſis ſeptembris: a Tito eius filio vrbs capta et templum ſubuerſum. Quã cũ cepiſſet cõplanatis menibus: foſſas etiã impleri iuſſit. Vrbẽ aũt illã quã viciſſevictores gentium romani tam clarum opus eſſe dixerunt: vt Titus: tunc exercitus: poſt imperij gubernator in ipſo ingreſſu menia vrbis admirans: tantam

victoriam non humane virtutis ſed diuine gratie fateretur. In ea vaſtatione fuit ea hominū ſtrages ea fa-
mes miſerorꝫ funeſta neceſſitas: Que ſi ex ordine noſcere cupis Joſephum lege. Non audita ſed viſa et cō-
munia ſibi cū ceteris referentē. Veniēs deuicꝫ Titꝰ romā cū patre ſuo Veſpaſiano triumphū celeberrimuꝫ
egit. Simonē qui vrbis excidij cauſa fuit in triūpho ꝑductū poſtea laqueo ꝑ totā ciuitatē traxerunt multis
confoſſuꝫ vulneribꝰ interfecerūt. Veſpaſianꝰ templū pacis edificauit vbi iudeorꝫ precioſiora inſtrumēta vi-
delicet tabulas legis penetraliū vela. ⁊ alia multa repoſuit. Ea aūt vrbs vſqꝫ ad adriani principis tp̄a la-
tronū ſicariorūqꝫ facta eſt receptaculū. Et ꝑ quīquagīta annos: deinde ciuitatis māſere reliquie. Quā po-
ſtea Adrianus imꝑator membꝰ ⁊ edificijs inſtaurās de ſuo noīe helyam appellauit: et diuꝰ Hieronimꝰ ad
paulinū ſcribit ab adriani tꝑibus vſqꝫ ad imꝑium Conſtātini ꝑ annos circiter. c lxxx. In loco reſurrectiōis
ſimulacrū iouis in crucis rupe ſtatua ex marmore veneris a gentilibꝰ poſita colebatꝛ. Eſtimātibꝰ ꝑſecutōis
auctoribꝰ ꝙ tollerēt nobis fidē reſurrectiōis ⁊ crucis: ſi loca ſancta ꝑ ydola polluiſſent. Maiores deīn no-
ſtri glorioſiſſimā ciuitatē diu poſſeſſaꝫ. tandē amiſerūt. Karolus em̄ magnꝰ multo ſudore primo vrbē illaꝫ
vendicauit deinde ꝑditam recuꝑauit Gothefridus. Ad quā retinendā etiaꝫ Conradus ceſar: Ludouicuſqꝫ
rex francorꝫ nō dubitarūt coactis exercitibꝰ in aſiam ꝓficiſci. At cū nr̄i principes poſtea deſidie ſeſe dederut
neqꝫ hieroſolima nec Antiochia in poteſtate nr̄a remāſere. Heu pudor: heu dolor fons ⁊ origo nr̄e ſalutis
defecit. Templū illud Salomonis fama clarū: in quo dominꝰ tociēs ꝓdicauit: Bethleē in qua natꝰ eſt. Cal-
uariam in qua crucifixꝰ Ipſius crucis poſſidēt inimici. Sepulcruꝫ dn̄i glorioſum in quo ꝓpter nos obdor-
miuit in dn̄o: ſaraceni in ꝑtāte habēt. Et niſi velint xp̄iani inuiſere nō poſſunt. En ipſam dei viuētis ciuita-
tem officinaſqꝫ nr̄e redēptiōis: quā deꝰ nr̄ miraclis illuſtrauit ⁊ ꝓprio ſanguīe dedicauit: In q̄ p̄me reſurre-
ctionis flores apparuerūt: Machometi ſatellites ꝯculcāt. Et ea vrbs nūc ſcelerate genti impio paret.

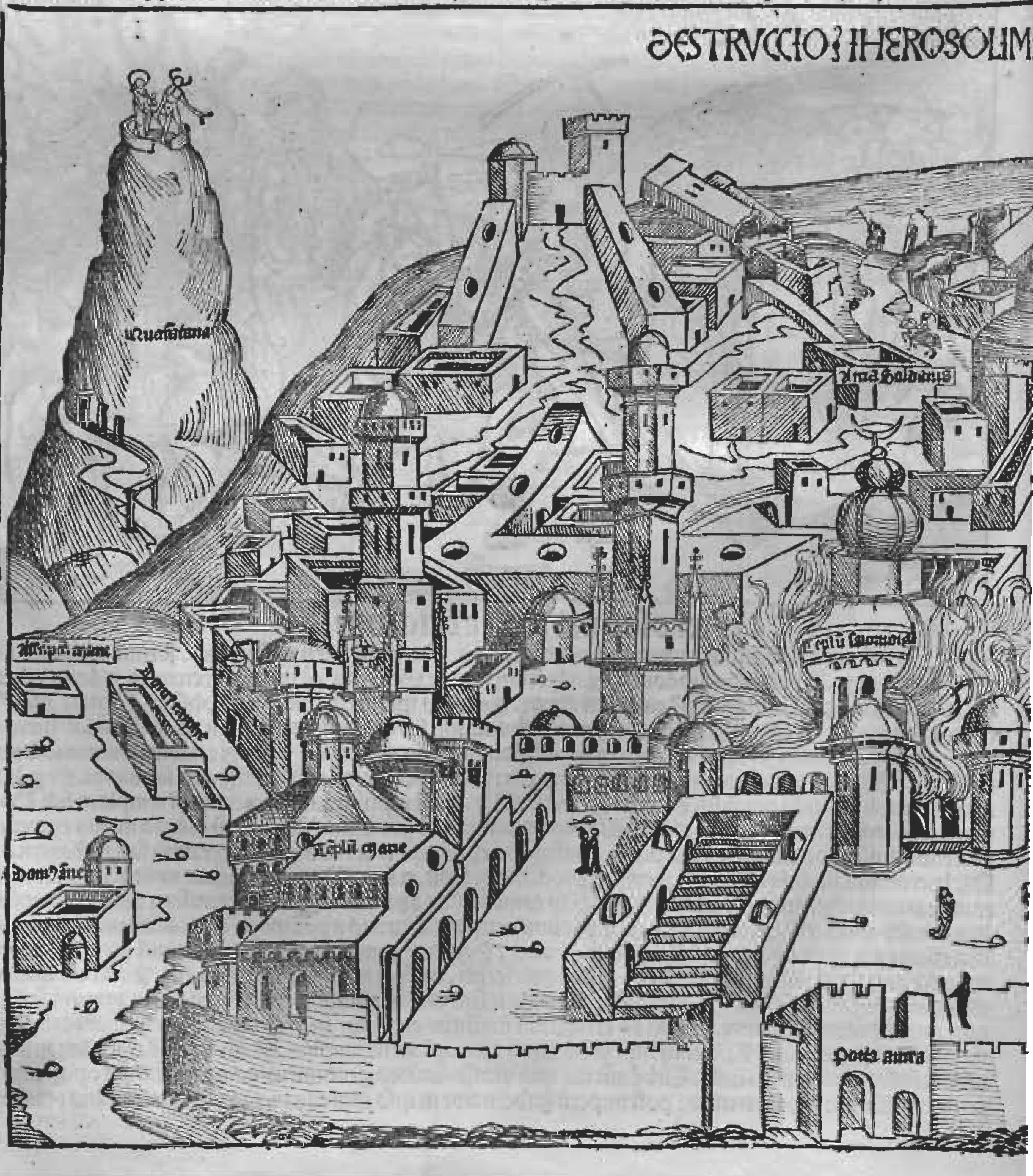

Linea pōtificū
Jheſus

Joachim

Aggeus propheta

Malachias propheta

Sibilla heleſpōtica

Linea Chriſti
Salatiel

Soꝛobabel

Abiud

POſt reditum populi iſrael de babilone iſti duo prefuerunt ſcilicet ihſeus ſummus pontifex tanq̃ regẽs. et Zoꝛobabel tanq̃ dux q̄ modus vſq̃ ad Herodem ſeruatus eſt. Ut videlicet ſummi ſacerdotes tenerent pꝛimatum. duces vero eſſent ſubſtituti. Semper tamen duces erant de tribu iuda iuxta ꝓphiam iacob. Non auferetur ſceptrum de iuda et dux de femoꝛe eius. Hi cū innumera mltitudine iudeoꝛum venerunt in hieruſalem ad reponēdum templum congregantes vniuerſam prouinciā conſtruxerunt altare in loco quo pꝛius edificatū fuerat: et dies tabernaculoꝛum celebꝛarent: cepit autē renouare templum ſed paulo poſt defunctus eſt.

ISte Salatiel (anno mōdi. 4634.) fuit filius iechonie regis iude quem genuit poſt tranſmigrationem babilonis. vt euangeliſta Mattheus dicit.

ISte Joachim ſacerdos fuit filius Jeſu pontificis magni. qui ſcōm Joſephum nominatus eſt Joſedech. Sub quo ſoꝛobabel pꝛophetantibus et adiuuātibus Aggeo et Zacharia templū et ciuitatem repoſuit. Edificato autem templo paſca cū innumerabilibus holocauſtis celebꝛato ad exoꝛnandam vrbem eam adiecit.

ISte Soꝛobabel (anno mōdi. 4659.) iuxta imperium domini fundauit templum. ſed longe poſt apud iudeos maximo in pꝛecio habitus eſt. a Cyro rege pꝛinceps populi deſignatus. pꝛimum ex caldea iudeos ad pꝛopriā ꝓuinciam reducere cepit. ⁊ templum reedificare concedente Cyro incepit.

DE iſto Abiud (anno mōdi. 4709.) et ſequentibus vſq̃ ad Joſeph nihil habetur in ſcripturis. niſi quod a Mattheo numerantur: et ideo nec tēpus eoꝛum debite ſciri poteſt. Niſi quod Abiud genuit Eliachim: qui azoꝛ: qui ſadoch ⁊c. vt Matthe⁹ in pꝛincipio euangelij teſtatus eſt.

AGgeus pꝛopheta in numero duodecim ꝓphetarum vndecimus his tempoꝛibus librum ſue pꝛophetie ſcripſit. In quo reuerſionem populi ⁊ tēpli edificationem conſcribit. ac renouationem ciuitatis: necnon et ſacerdotalem obſeruationem compꝛehendit. Completo deniq̃ templo ſtatim obijt. Et iuxta ſacerdotum ſepulchꝛa ſepultus eſt.

MAlachias pꝛopheta hoc tempoꝛe clarus habetur ſic dictus id eſt angelus pꝛopter optimā vitam. Aiunt q̄ oꝛe eodem quo pꝛophetauerat angel⁹ domini apparens eadem iterabat.

HEleſpontina in agro troyano nata vetula ⁊ antiqua veſte rurali induta ligata velo antiquo capite ſub gula circumuoluto vſq̃ ad ſcapulas quaſi deſpecto habitu ita dicit. De excelſo celoꝛum habitaculo pꝛoſpexit humiles ſuos. et naſcetur in diebus nouiſſimis de virgine hebꝛea cum cunabulis terre.

Linea regū Babilonie

Nabuchodonoſor

Euilmerodach

Ragusar

Saba dardacis

Balthaſar

Iſte Nabuchodonoſor filius Nabuchodonoſor magni fuit tercius caldeorum rex. 18. captiuitatis anno patri in regnū ſuccedens regnauit annis. 10. Vir quidem preſtantiſſimi animi et ingentis potentie qui paternis regalibus multa ſuper addidit multaqꝫ magnalia peregit.

Iſte Euilmerodach frater Nabuchodonoſor p̄cedentis quartus caldeorum rex magni Nabuchodonoſor regis filiꝰ. anno. 28. captiuitatis iudaice fratre predicto ſine liberis defuncto regnum ſuſcipiens regnauit annis. 18. Soluit Joachim de carcere ⁊ magnificauit eum. genuit autem tres filios.

Seruius tullius ſextus romanorum rex nono iudaice captiuitatis anno regnum ſuſcipiens. regnauit annis. 34. Quē⁊ matre ſerua creatum. nec obſcuritas inhibuit quin gubernacl'a vrbis inuaſit. Nā eximiam indolem vxor Tarquinij Tanaquil liberaliter educarat et eius induſtria regnum adeptus. primus cenſum in vrbe inſtituit. Et tres colles. ſ. quirinalem: viminalē ⁊ exquilias vrbi adiecit eamqꝫ augere foſſiſqꝫ ac muro circumdedit: tandē a Tarquinio ſuperbo genero ſuo filie ſue impulſu occiſus eſt.

Tarquinus priſci Tarquinij regis filius ⁊ Tullij ſeruij gener. Cui ſuperbo facto cognomē indiderunt. Anno quarto ⁊ quadrageſimo iudaice captiuitatis mortuo ſocero ſuo rege romanorū rex factus regnauit annis. 35. Hic regnum auitū qđ a Seruio tenebatur rapere maluit q̄ꝫ expectare: qui ſuſcepto regno mox p̄mores ciuitatꝭ quos rebus ſoceri ſeruij fauiſſe putabat vna cum Tarquinio ſororis ſue filio interfici iuſſit. et pleraqꝫ per tyrannidem geſſit: tamdiu ſuperbiam regis populus romanus perpeſſus eſt donec aberat libido: hanc ex liberis eius importunitatem tolerare non potuit. Quorum cum alter ornatiſſime femine lucrecie ſtuprum intuliſſet: matrona dedecus ferro expiauit. Imperium tamē regibus abrogatum. tandem eī̄ regno expulſus a porſenna interfectus eſt.

Baltbaſar euilmerodach regis filiꝰ caldeoꝝ rex poſt patrē regnare cepit. Et regnauit annis. 17. Cuiꝰ regni anno p̄mo Daniel ꝓpheta quartā viſionē vidit. Is demū captꝰ eſt: ⁊ ciuitas a Cyro perſarū rege aduerſus fortiſſime dimicante tradita eſt ⁊ funditꝰ euerſa: ⁊ adeo vt nullū tante vrbis remāſerit veſtigiū. Sed eam que modo ſtat Cambyſes cyri filius alio in loco condidit.

Babilon illa magna capit̄ ⁊ auffert̄ eiꝰ ꝑtās. Hec p̄ma ⁊ maxīa ciuitas totiꝰ orbis đr: ⁊ q̄ eā hūano ope extrui vel hūanis virībꝰ deſtrui potuiſſe pene incredibile videbat̄. Que deſtructio facta ē p Darium ⁊ Cyrū p̄mos reges mōarchie perſarum.

Linea regū Romanorum

Seruius Tullius

Tarquinus

Babilon

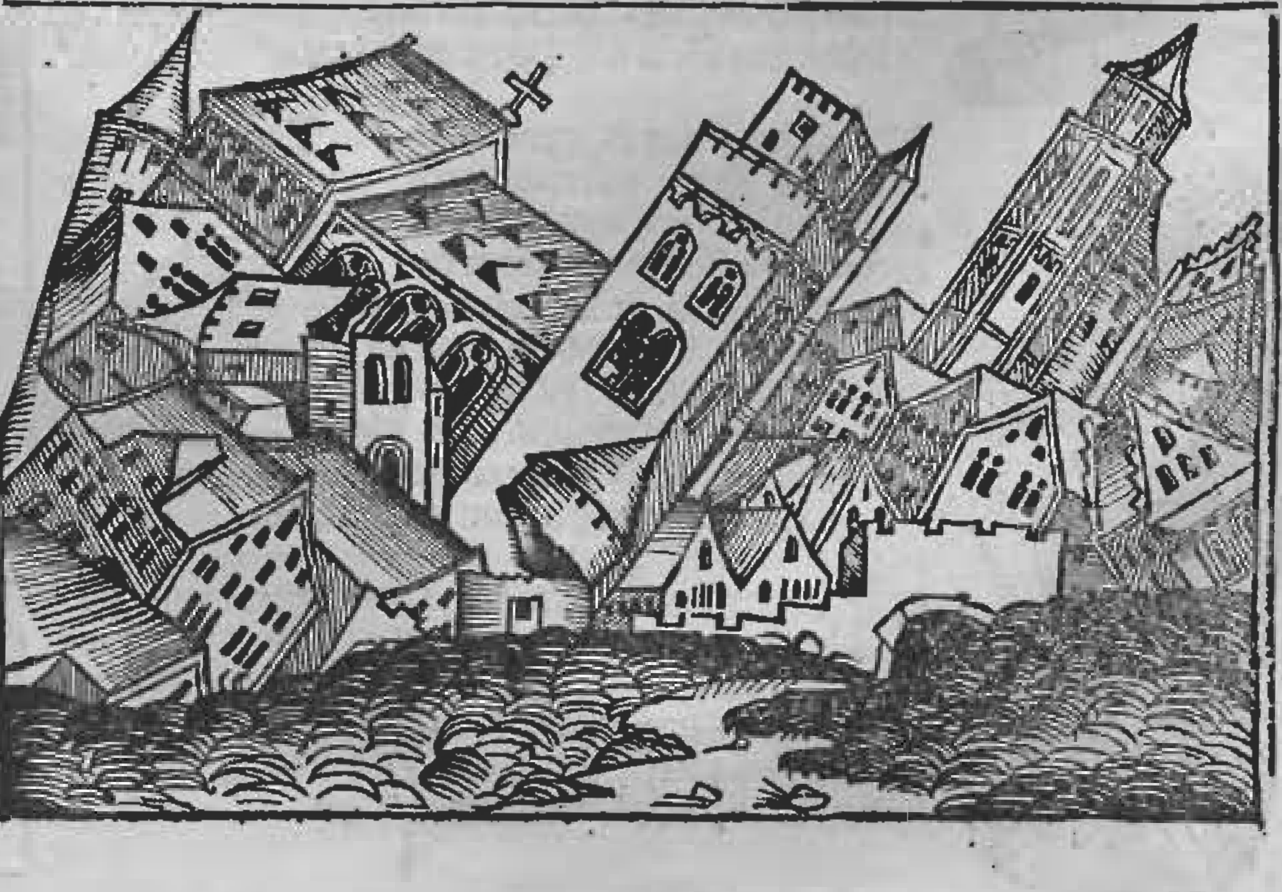

Linea pontificū

Elizaphat

Ioiade vel Iudas

Iohānes filius Iude

Hieremias

Ezechiel

Lucrecia

CIrca hec tpa vt dicit Oroſi⁹ Nox ad magnaz partem diei tendi viſa eſt: et ſaxea grando ſcilicet veri lapides deſcenderunt de nubibus.

HIc incipiunt ebdomode Danielis ſcōm Bedaz de qb⁹ inter doctores eſt grādis altercatō.

TEmplo domini in modū caſtri ſexto regno Darij anno perfecto Ioachim pontifex cum ſacerdotibus cum tubis ꝛ ornatu ſolēni laudauerit deū.

Templuz Salomonis perficitur anno . vii. darii regis perſarum.

ISte Elizaphat hebreorū ſummus pōtifex ſucceſſit Ioachim patri in pontificatu. vt dicit Euſebius. ſedit annis. 32. Vir tanto honore dignus ꝙ ſua prudentia ab Artaxerſe perſarum rege abſolutonem a vectigalibus et tributis pro miniſtris templi obtinuit. poteſtatem quoqꝫ amouendi iudices.

Eliachim anno mundi. 4759.

IEldas quartus ſummus ſacerdos tpe Mardochei. Cui ex Suſis perſarum vrbe miſit epiſtolas de obſeruatione dierū phurym. Conſtat eñ hūc multe doctrine ꝛ ſanctitatis fuiſſe virū: multis tamē ſeditionibus agitatum.

IOhānes iude pontificis filius quītus hebreorum pontifex. habuit fratrem qui dicebat ieſus qui aſpirabat ad pontificatū confidēs de familiaritate vagoſi prefecti trans flumē. Cū autē ſup hoc altricaretur cū ieſu in templo adeo incitauit fratrē vt eum occideret. Ideo vagoſus ōmnia ornamēta templi ſuſtulit.

Azor Anno mūdi. 4809.

DE iſto Sadoch (Anno mūdi. 4859.) etiā nihil habet niſi ꝙ ponit Matthei primo cū ceteris in generatione chriſti.

ISte Hieremias vltimo ꝓphetauit ī egipto. Cū qꝫ peccata popoli increpaſſet lapidat⁹ eſt ab eis apud taphnas. Et eo loco lapidibus fuit obrut⁹ ſepultus vbi olim pharao rex habitauerat.

EZechiel propheta hic poſt mlta glorioſa geſta cuz quoſdam redargueret exacerbati ipm equis diſtraxerunt per crepidines ſaxorum atqꝫ excerebrauerūt. Et in ſepulchro Sem filij Noe ꝛ arphaxat ei⁹ filio ſepult⁹.

Zacharias

ZAcharias et Aggeus anno ſcđo Darij increpauerunt populum propter negligentiam eorum et edificandum domū domini. et ſolicitabant Zorobabel vt loquaretur ſuper hoc regi. et annuit rex: et accenſuz eſt cor populi vt edificarent templū. Tandez poſt multa bona opera cōpleto templo. Et ipſe obijt Et iuxta aggeum prophetam ſepultus fuit.

LVcrecia matrona romana omnium romanarū mulierum pudiciſſima formaqꝫ ꝛ elegantia clariſſima coniunx collatini a ſexto Tarquinio tarquinij ſuperbi filio per vim ſtuprata ſemetipam interfecit. Tarqnio igit expulſo romani reges defecere. Cum ibidem regnatum fuiſſet ſub regibus ſeptem annis. 240.

Linea Chriſti

Templum Salomonis

Eliachim

Azor

Sadoch

De edificatione templi

Gloriosa ac magnifica illustres viri de templo eiusq; fundamento ac edificatione ſcriptitant: precipue diuin⁹ ꝓpheta Ezechiel in viceſimo quinto anno trāſmigrationis. Qui eſt ann⁹ triceſimuſtercius regni Nabuchodonoſor in exordio anni decima die. Cū man⁹ dn̄i facto eſt ſuꝑ eum: adductus eſt a ſpiritu in terrā iſrl' ſuꝑ montē excelſum. Ubi oſtēdit ei edificationē ciuitatis ⁊ templi. Et cū hec viſio obſcuriſſima ſit nec aperta legentib⁹ de ciuitate mirabili in monte cū templo edificata ſibi in ſpiritu oſtēſa. Quāobrem ꝑ pauca de forma templi ꝑ figuras ſubiungere placuit. Quāq; certi doctores ſolum de ſpirituali edificio ſcilicet xp̄o ac eccleſia intelligant: Victor tamē de materiali edificatione manifeſtauit: quod veteres hebrei ezechieli in viſione imaginaria oſtenſum fuiſſe aiūt. Et in iam preſcripta reedificatiōe poſt reditum de babilonia ꝑ Zorobabel et Neemiaz fuiſſe impletum. Licz ceteri aduerſa ponāt: moderniores tamē hebrei ꝑ Meſſiam regnaturum cum magna potentia id futurū exſpectant. Figuras igitur templi per picturam talis edificij cum pauca ſcriptura videamus.

Prima figura edificij templi oſtēſa ezechieli ſuꝑ mōtem

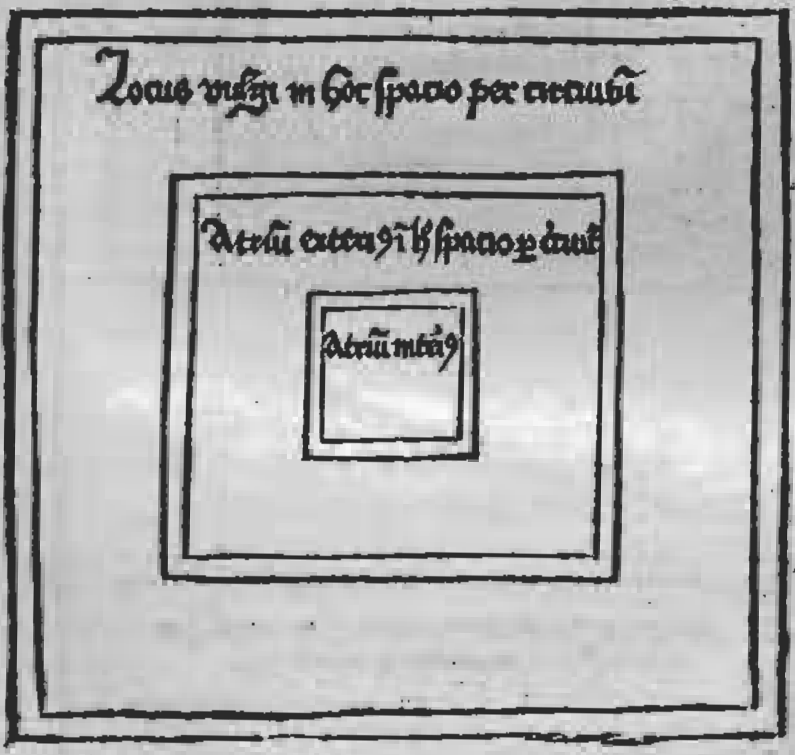

Secūda figura ad facilius capiendū

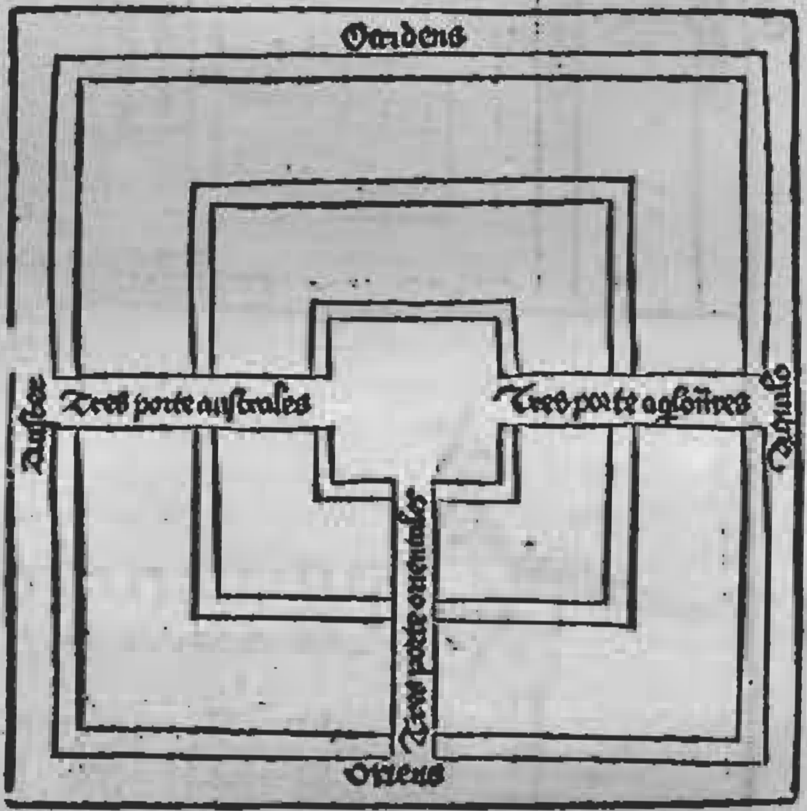

Sequentes due figure ornatū porte repreſentāt

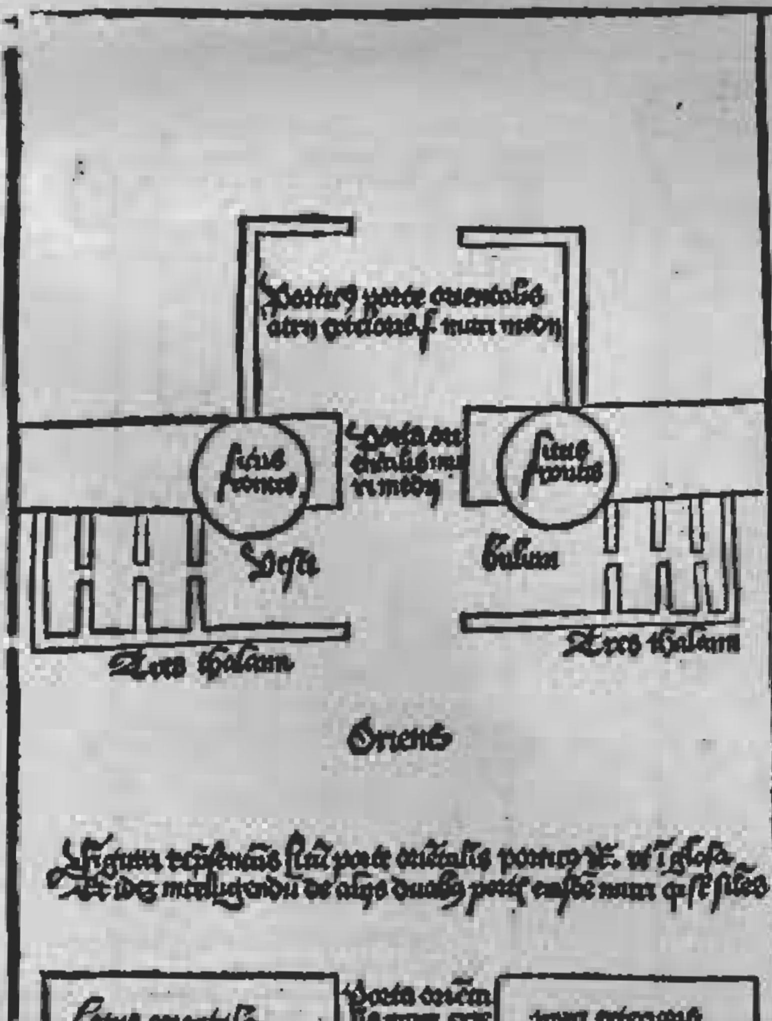

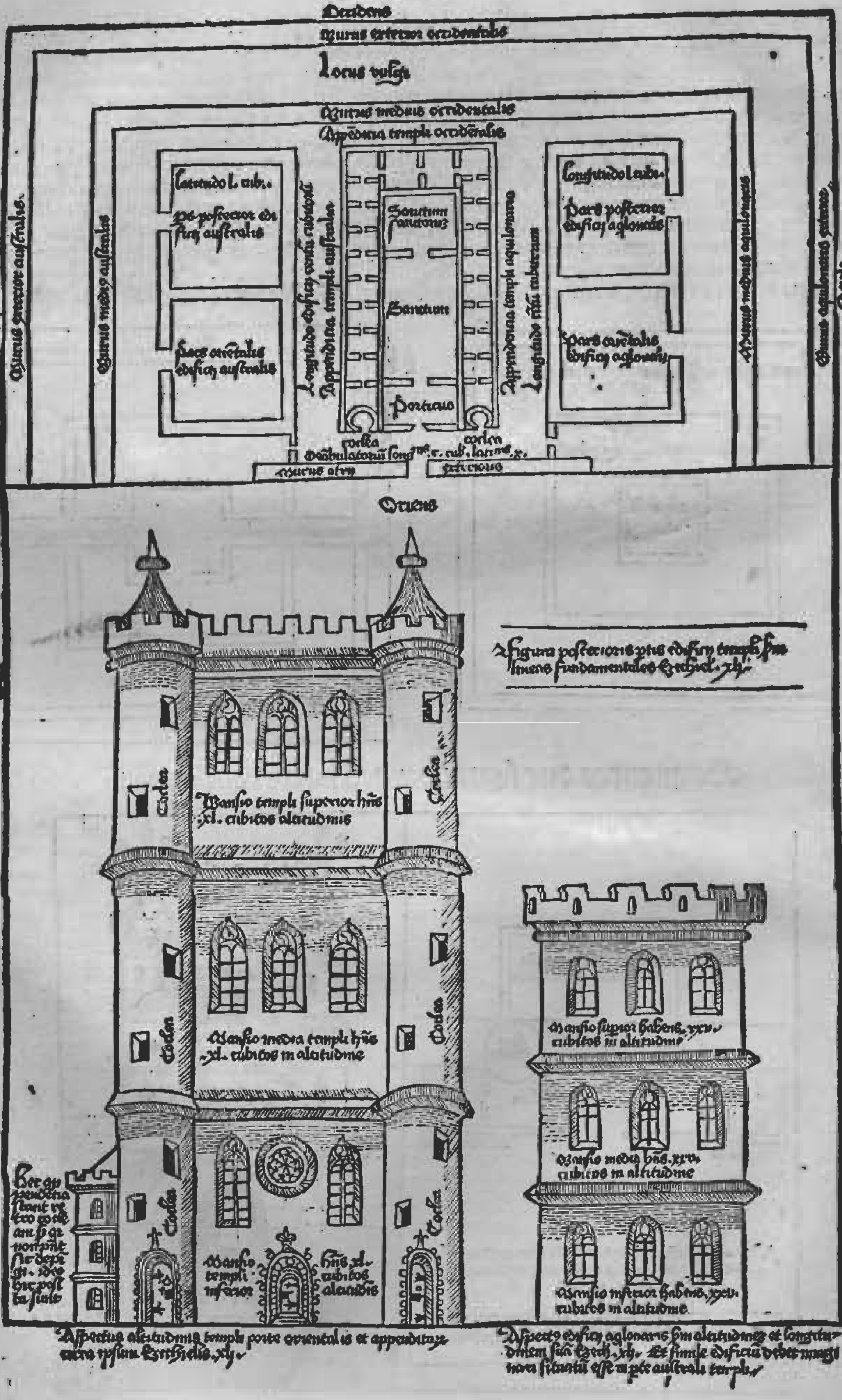

Aſpectus altitudinis templi porte orientalis et appenditui circa ipſum Ezechielis. xl.

Aſpectꝰ edificij aquilonaris ſcḋm altitudinem et longitudinem ſcḋm Ezech. xlij. Et ſimile edificiū debet imaginari ſituatū eſſe a pte auſtrali templi.

EZechiel diuinus ꝓpheta. Cum transmigratio babilonis a Joachim rege iude vt premiſſuꝫ eſt ince
pit ⁊ ipſe cū mardocheo trāſmigrauit. Poſtea ſedechias annis .xi. regnauit: in quo anno deſtructa ē
ciuitas et templū. Inde decimoquarto anno poſt deuaſtationē Ezechiel hāc viſionē ꝓpheticā vidit
Templū aūt vt in figuris cerni poteſt: multas māſiones habebat: ſicuti ciuitas: muri ei⁹ erāt ꝓpugnacl'a ad
modū ciuitatis. Mons in quo erat templū aliquantulū demiſſus erat: In parte auſtrali magis ꝙ aquilona
ri. Angel⁹ aūt ſtans in porta muri exterioris locut⁹ eſt ac mēſurabat certis mēſuris que maiores erāt quam
in ceteris reb⁹ ꝯmunib⁹. Totū igit̃ templi edificiū in ſpacio quadrato ſitū erat. Cui⁹ vnū lat⁹ directe ad ori
entem poſitū: oppoſitū ad occidentē: Alia duo ad aquilonē et meridiē. In quo ſpacio triplex mur⁹: Exteri
or. medi⁹. interior: Spaciū ꝯtentū inter mediū et interiorē dicebat̃ atriū exteri⁹. Reliquū ſpaciū inter mu
rum mediū et exteriorē: loc⁹ vulgi appellabat̃. Gentiles eñ ad orandū ob deuotionē templū acceſſerit. To
tum vero quadratū ꝑtim in ſummitate mōtis in plano erat: ꝑtim in mōtis pendulo. que gibboſitas ſpacij
cū in plano figurari nō potuit imaginatiōe ſuppleri debet. Ad hoꝝ intelligētiā poſita eſt prima figura.

IN orientali deinde parte muri exterioris in medio eius quedam erat apertura. x. cubitoꝝ latitudinis in
qua erat porta. Simili modo in ſecūdo muro et tercio directe ſe reſpicientes. In latere deniqꝫ muroꝝ aq-
lonari et auſtrali due porte conſimiles erant: vt ſecunda figura oſtendit.

HAbebat aūt hec porta oriētalis gradus ob decliuitatē mōtis: vt a loco vulgi aſcēſus p. viij. gradus
ad portā foret. Veſtibulū ꝙꝫ habuit ſpaciū ante apturā medij muri quīqꝫ cubitoꝝ in latū ab oriente
in occidentē. Et .xv. in longū ab aquilone in auſtrū. Extabat ⁊ portic⁹ edificiū ſitū ſup aperturā mu
ri medij: ⁊ ex ꝑte interiori ipſius muri trāſiens vltra mediū p. viij. cubitos inter atriū exteri⁹. Et a terra vſqꝫ
ad ſummitatē hui⁹ portic⁹ cubiti quīquaginta ſunt. Et iuxta poſtes hoſtij ſunt due turres: quaꝝ altitudo
lx. cubitoꝝ ſicuti in portis caſtroꝝ: Frontes dicte ad decorē porte. Ac in ſummitatib⁹ turriū pomelli: et ra-
mi palmaꝝ celati: etiā iuxta turres ſex thalami ꝓ portariis appenditia dicta. Ad horum intelligentiā poſi-
te ſunt due figure (poſt primā ⁊ ſcdam) ſequētes: Quaꝝ prima ſitū porte portic⁹ ⁊ veſtibuli frontiū ⁊ thala
morū ſcdm lineas fundamētales repreſentat. Altera figura altitudinē porte portic⁹ ⁊ frontiū a ꝑte orientali
oſtentat. Portic⁹ aūt edificiū ſup portā in atrio duas habet māſiones ſupiorē ⁊ inferiorē et feneſtras ob
liquas. Ultra aūt portā ſcdi muri inter mediū ⁊ terciū pauimentū ſtratū ſub diuo ſcilicet platea pauimēta-
ta erat. Trigīta quoqꝫ gazophilatia in circuitu pauimēti. ad lat⁹ auſtrale decē: que occupāt .c. cubitos. et
quatuor ex vna ꝑte atrij exterioris et quattuor ex alia parte eiuſdē porte que cum ipa occupant .c. cubitos.
Duo vero reſidua gazophilatia ponūt̃ iuxta thalamos porte oriētalis atrij interioris vnū in ꝑte vna: reli-
quum in altera. que cū ipis ⁊ cui⁹ thalamis occupāt .c. cubitos ꝑ modū inferius figuratum. Et ad maioreꝫ
diſtinctionē a thalamis gazophilatia rubei coloris ſunt. Porte aūt aquilonaris ⁊ auſtralis ſimiles ſūt por
te orientali: Similis ferme deſcriptio portaꝝ ⁊ veſtibuloꝝ medij ⁊ interioris muri extat. Oſtiū vero in
frontib⁹ portaꝝ diuerſaꝝ erat: et ibi holocauſtū lauabāt. ſ. carnes cremādas in altari holocauſtoꝝ ac mēſe
que immolationi deſeruiebāt ꝓ peccato ⁊ delicto. Due item ꝑietes exiſtētes ex vtraqꝫ ꝑte oſtij et ante illas
in porticu erāt due colūne: altera hinc: alia inde vt in templo Salomonis fuit. Longitudo vero parietū tem
pli .c. cubitorū extat. Altitudo .c xx. et latitudo intra muros .xx. cubitos cōtinet. Duo ꝑietes .xij. cubitoruꝫ
ꝓminētia pilarioꝝ vltra parietes hinc ⁊ inde .x. cubitoꝝ: latitudo appēditioꝝ .viij. cubitoꝝ. paries claudēs
appenditia hinc ⁊ inde .x. cubitoꝝ et latitudo loci oratiōis ſimiliter .x. cubitoꝝ. Qui numeri ſimul iūcti fa-
ciunt .lxx. iuxta ezechielē. Intrinſec⁹ deinde ſanctū ſctōꝝ ponebat̃ qd̓ interi⁹ templū (vt in tabernaculo moi
ſi interi⁹ tabernaculū) dicebat̃: Paries vero nō multū altus nec ſuſtinēs aliud pond⁹ diuidebat ſanctum et
ſctm̄ ſctōꝝ. Cui⁹ longitudo erat .xx. cubitorū. Adiuncta fuerūt latera ſiue appenditia laterib⁹ templi exteri-
us adherētia in latere occidētali .vi. in latere aquilonari qd̓ eſt multo longi⁹ .xxx. Et ſimiliter in auſtrali qd̓
eſt equalis lōgitudinis: in oriētali nō ſunt ponēda cū ibi templi ingreſſus pateat. Pilarij tandeꝫ annexi
fuerūt ꝓminētes extra ꝑietes: vt fit in arduis edificijs ad ipa fortificāda: In occidētali ꝑte tres pilarij: duo
in extremitate vnius in medio. et ꝓminebāt .v. cubitis: et hec ꝓminentia pilarioꝝ in tribus locis ꝑforatur
vno ſup aliū atqꝫ in his foraminib⁹ trabes figunt̃ ad portandū tria tabulata: ita diſpoſita vt p̄muꝫ diſtat a
terra ꝑ ſex cubitos: et ita reliqua ab illo. Sicqꝫ aſcendūt iuxta murū templi .xviij. cubitos. Inferior aūt mā
ſio templi vſqꝫ ad p̄mū tabulatū ſeu cenaculū ponēda eſt .xxx. cubitoꝝ vt in templo ſalomonis. vt ꝑies tem
pli ad recipiendū lumē ꝑ feneſtras ſine obſtaculo p .x. cubitos maneat. Circa duo vero latera templi ſcꝫ
aquilonare ⁊ auſtrale duo edificia ponunt̃ a muris templi ꝑ .xx. cubitos diſtantia: et qdlibet .c. cubitoꝝ lō
gitudinis et .l. latitudīs. Ad ea intelligēda poſite ſunt tres figure folij p̄cedētis. Prima rep̄ſentat ſcdm li-
neas fundamētales toti⁹ edifitij poſteriorē ꝑtem. Scda altitudinē templi oſtendit ⁊ appēditioꝝ circa ipm.
Tercia altitudinē edificij aquilonaris: et ſimiliter auſtralis que ſimilia ſunt. Altare aūt holocauſtorū ex
ꝑtibus compoſitū fuit. Prima ꝑs iuxta terrā dicebat̃ ſinus ſiue fundamētū: et eleuat̃ ſup terrā cubitū vnū
Scda crepido minor et reſtringit̃ edificiū ꝑ cubitū vnuꝫ et aſcendit ꝑ duos cubitos. Tercia crepido maior
iterū reſtringit̃ ⁊ eleuat̃ ſurſuꝫ ꝑ quattuor. Quarta arieb vocat̃ ſimili mō ꝑ .iiij. aſcēdit: vt altitudo altaris
a terra ſit .xi. cubitoꝝ. Aque egrediebant̃ de templo ꝑ modū fonticuli ſcaturiētis de limine ſctī ſctōꝝ et in
ꝑ templū trāſibāt declinādo paruꝫ ad lat⁹ dextrū. et inde ad porticū tēpli ⁊ poſtea ad atriū interi⁹ ab occidē
te in orientē. Aliqui has aquas ante egreſſuꝫ de atrio interiori diuiſerūt in quattuor riuulos: vt p⁹ egreſſū
de porta oriētali exterioris muri in vnū cōueniāt ceteri id refutant. Et ſic cōpleta ſunt ad edificationeꝫ et
diſpoſitōnē templi ꝑtinentia. Figura laudabilis nūc ſequitur ſimul totū edifitium rep̄ſentans qd̓ ꝑ ꝑtes ſu
perius eſt figuratum et ſcdm lineas fundamētales cuncta oſtentat.

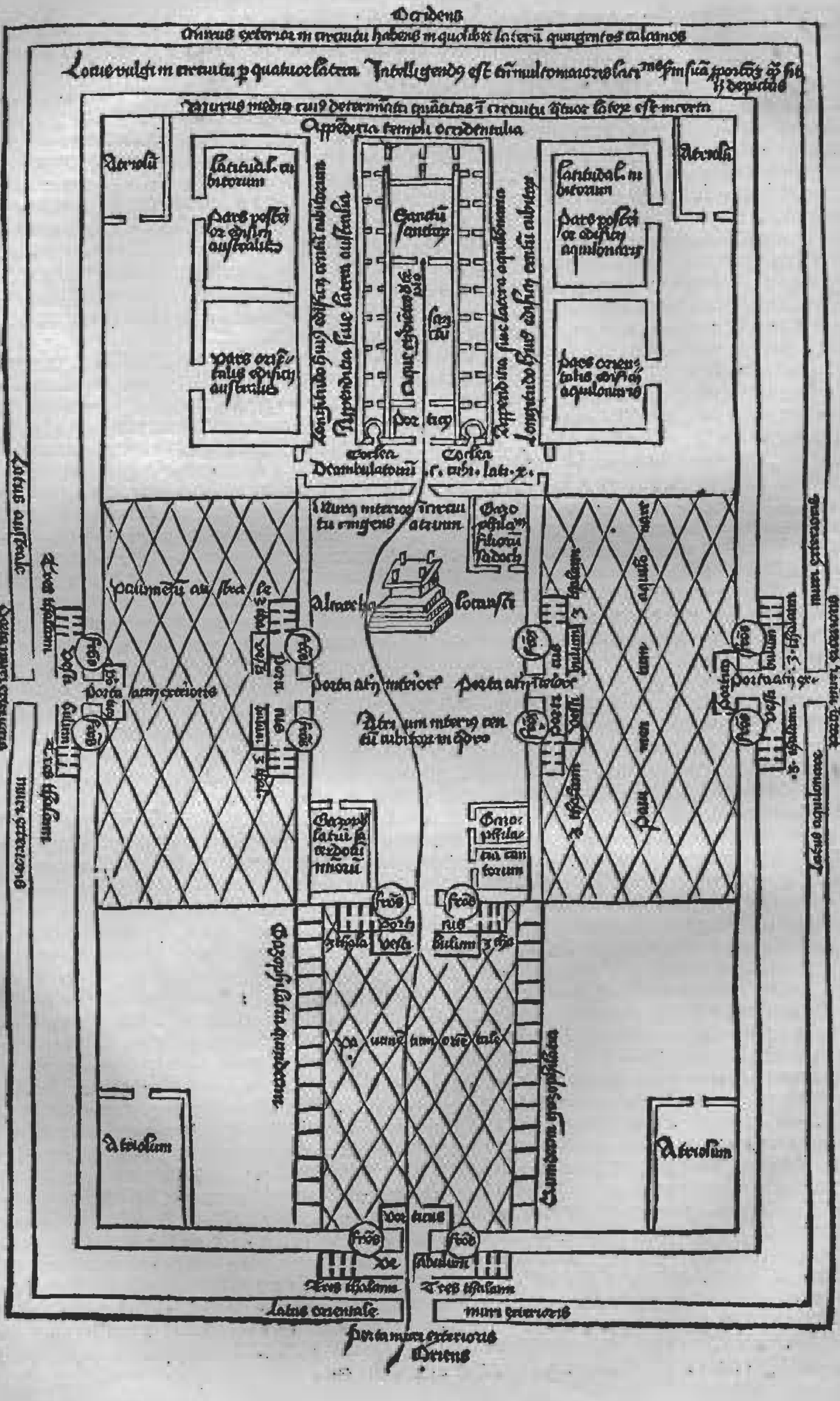
Occidens
Appendicia templi occidentalia
Atriolũ
Sanctũ sanctoꝛ
Atriolum
Altare holocauſti
Porta atrii interioris
Latus auſtrale
Latus aquilonare
Latus orientale
muri exterioris
Porta muri exterioris
Oriens

Veronam pulchram et preclaram venetie vrbem alpibus finitimam. Quā atheſis fluuius diuidit Auctor eſt ex trogo pompeyo iuſtinꝰ. Gallos qui vrbem romā ceperūt ꝛ pariter Mediolanū: brixiam et bergomū edificaſſe. Licet alij ſicardi Cremonenſis epī ſententie inherentes: poſt Troye excidium conſtructā aſſerunt. Nec tamen minꝰ cingit ꝙ diuidit veronā Atheſis vt cuſtodie ſimul ornamētoqꝫ ꝛ ſubuehēdis reuehendiſqꝫ mercibꝰ et frugibꝰ magno ſit vſui veronēſibus: quandoquidē ſupra infraqꝫ ꝛ circum ager eſt precipue bonitatis multa gignēs in vrbē conuchenda: olei vim maximam: frumēta incolis in mercaturā ſuꝑabundantiā: vinorū varietatē atqꝫ pſtantiam: pomoꝝ omnis generis copiam. Et lanam ceteras ytalie ſubtilitate ſuꝑantem de qua ſubtiliſſimi efficiunt panni. Lane pſtantiam greges ꝛ armenta a paſtionis ꝓprietate accipiunt. Quā prata campiqꝫ ꝓſpectu quoqꝫ ameniſſimi naturaliter pſtant. Quū tamen mons altiſſimꝰ orbi ſupeminēs Balbus nomie: et eandē herbis ſuis ingenitam et multo maiorē virtutem preſtet. ꝙ herbilogi vndiqꝫ confluentes multa herbarū radicūqꝫ genera animantiuꝫ ſaluti opitulantia inde legant: diuerſe etiam ꝑ agrū veronenſem ſcaturiūt aque non minus ornamento a natura ꝙ vſui attribute. Hec ciuitas ita romanis principibꝰ grata extitit: vt in ea amphiteatrū romano more nō nullaqꝫ alia cōſtructa ſint edificia. Ibiqꝫ deinde a Gottis longobardiſqꝫ regibꝰ: nec nō et ab alijs principibꝰ domus excelſe: alta palatia. pulcherrima templa. inexpugnabiles arces et caſtella fuerūt conſtructa. Vinoꝝ preſtantia vno extollitur argumēto. Theodatus oſtrogothoꝝ rex teraꝰ: quū ſciret in veronēſi agro eſſe vinū ſicut Caſſiodorus appellat acinati odoris ſaporiſqꝫ ſuauiſſimi. illud romā nauibꝰ Atheſi in ſuperꝝ mare delapſis comportari curauit. Vrbis huiꝰ geſta ſub vario fuerūt euentu. Attila eī Gottoꝝ rex eam euertit ꝛ incēdit. Alboinus pmus longobardorum rex ibidem Roſimunde vxoris inſidijs occiſus fuit. Ibi Rudolphus imperator berengariū imꝑatorem ſuꝑauit ꝛ occidit. Nobiliſſima ſcaligeorū familia ꝛ ipa veronenſis tyrannidem occupauit. et ꝑ. 70. annos cū maximo ſplendore verone dominata eſt. Tandeꝫ ea vrbs in venetorum manus deuenit: ſed tam ſolidiora verone ſicut ꝛ ceteris vrbibꝰ ornamēta viros oīs etatis pſtantes attingamus. Zenoqꝫ ſicut religionē xpianam ꝛ ſuam ipius deꝫ ſanctitatē primꝰ erit qui verone preſul mlta ſcripſit extantia ſacras vtriuſqꝫ teſtamēti litteras declarantia. Emiliū marcū veronenſem poetā. Euſebiꝰ in aſia obijſſe aſſerit: paulo poſt. Catullus poeta. ſubinde vterqꝫ Plinius. genuit ꝛ Guarinum oratorem ornatiſſimum et alios.

Verona

BIBLIOTECA NACIONAL

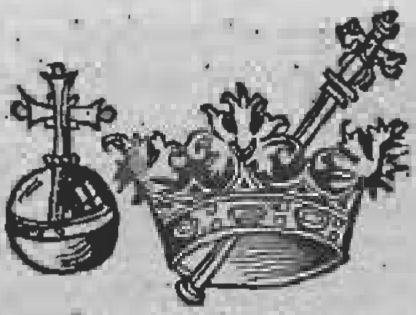

Regni Perſarum principium

Cyrus primus rex Perſarum potentiſſimus hoc anno: qui eſt trigeſimus captiuitatis iudaice annꝰ Et quinquageſima quinta olympias: perſis regnum et imperium inſtituens. regnauit annis. 30. Hic Aſtyagis medorum regis ex Mandana filia nepos fuit. Qui vt herodotus et iuſtinus tradunt Aſtyagem deuicit. Et regnum eius in perſas tranſtulit. domitiſq; multis ciuitatibus rebellantibus aduerſus Balthaſar caldeorum et babiloniorum regem bellum intulit atq; eum deuicit: quo deuicto eius regiam babiloniam ſuperbiſſimam vrbem ſtatim ſubuertit. Poſtmodū aduerſus creſum lydorum regem: qui babilonijs auxilium tulerat profectꝰ eſt. Quem ſine vllo negocio fudit et cepit: ablatiſq; ei omnibꝰ ſui regni rebus vitam miſeram ducere coegit. Cumq; Cyrus aſyam totum pene orientē in ſuam redegiſſet poteſtatem: Scythias etiam bello adortus eſt: quibus cum Tamiris regina preerat: ac primo quidem prelio cum Cyrus regine filium omnēq; eius obtruncaſſet exercitum: haud multo poſt et ipē ab regina compoſitiſ in montibꝰ inſidijs cum omni exercitu deletus eſt. Nam Tamiris cum audiſſet ſuorum cedem et filij vnici mortem: non feminneo more ſe dedit in lacrimas: ſed cum reſiduo exercitu in montibus ſimulata diffidētia propter acceptum vulnus cum inſidijs refugit. Ac Cyrum ad montium cacumina anguſtias ꝑduxit: ibidēq; eum cum ducentis milibus obtruncari fecit: Ita vt ne vnꝰ quidē tante cladi ſupfuerit. Quibus geſtis Tamiris ſtatim inter cadauera corpꝰ Cyri exquiri mādauit. Cui comperto auferri caput et in vtrē ſanguine ſuorum plenum immitti ꝑcepit: vt quaſi ſuperbo regi dignū exhibuiſſet tumulū dixit. Sume cyre ſanguinem quem ſempꝫ ſitiſti: eius tamen truncum in paſargadas vrbem delatum in hortis ſepelierūt. In cuꝰ tumulo tale epigramma fertur fuiſſe inſcriptū. O homo ego Cyrus ſum aſie rex. qui perſis impiū ꝯſtitui.

Perſia aūt aſie maioris regio ē: que a perſio Acriſij argiuorū regis nepote nomen accepit. In quā perſipolim ipſius regionis caput condidit. Quā poſtea greci regijs concrematis vaſtauerūt hec ita q; regio Caramānis bactrianis ac medis contermina eſt: Et in multos diuiditur ſinus. Quā. Q. Curcius libro quarto de geſtis Alexandri magni optime deſcribit. Ipſa quippe montuoſa ꝑmaxime eſt. Et ꝓpter eſtum ac ventos fructuum inops eſſe ꝓhibetur: in ipā tamen celeberrime vrbes eſſe referuntur. ꝑſertim ipſa Perſipolis et Paſargadas ac plurime alie que ſunt in Gabijs ſuperioribus partibus eiuſdem regionis. Inter perſiam autem et Suſam que ab Arphaxat medorū rege magnis ſtructuris edificata fuerat. Quedam montana prerupta interiacebant: quā poſtea Cambiſes regis filius ſuo adiecit imperio; eiꝰ autem imperium et ſi aliquando ꝑmaximū fuerit; poſtea tamen a Macedonibus parthiſq; diminutum et dilaceratum fuit. Perſe autem a Nembroth gygante primum edocti pro deo Solem et ignes coluerunt: et Lune mineruēq; ſacrificauerunt. ſed nunc relictis ydolis illi Mahumeteam legē ſequunt. Perſica aūt poma vt Plinius libro. xv. ab hac auecta ferunt. Illuſtrat adhuc perſipolis regio ſeu ciuitas beatiſſimi Georgij martyris triumpho.

Anaximander

Anaximander philozophus et medicus celeberrimus primo mileſij ⁊ Taletis auditor ac in eius ſcola ſucceſſor his temporibus (vt Euſebio placet) floruit. Qui cum primus celeſtia docuiſſet: etiā primus horoſtopia fabricauit ac maris et terre circuitum primus deſcripſit. necnon et materialē ſperam conſtruxit. Et ꝓpterea Plinius libro ſcdo cum peritiſſimum aſtrologū dixit. Obijt deniq; ſexageſimoquarto vite ſue anno. Fuit ⁊ alius Anaximāder mi mileſius hiſtoricus non ignobilis de quo laercius ſcribit.

Anaximenes

Anaximenem philozophum pariter et phiſicum Anaximander hic habuit diſcipulum: et quidem clariſſimum. Qui principium aerem dixit et in infinitum moueri ſydera non ſupra terram ſed circa ipām. Obijt vero (vt Laercius ait) ea die qua et Sardis capta fuit.

Edras

ESdras vir ſanctus atq; doctiſſimus velut alter Moyſes in pplo veneradꝰ habitꝰ eſt. Hic primū de babilone cū ceteris venit: ſed iterū paterna ſolicitudine motꝰ rediit vt plꝛes lucrifaceret: et ſecum adduceret. tpe aūt iſto legem ceteroſq; libroſ ſanctos repauit. quos combuſſerant caldei: felix teſtamentū orbi relinquens. nouos et faciliores apices inuenit: que in ſpiritu ſctō feliciter peracta. venit iterum hieruſalē cū multitudīe magna regalibꝰ puilegiis: vt doceret pplm. Obiit in ſenectute veneranda ſepultus ibidem.

Monarchia Regum perſarum

Darius

ISte Darius fuit cōſobrinꝰ Aſtyagis q dedit ei regnum. Ambo aūt victi ſunt a Cyro qui fuit rex pmus perſarū: et trāſtulit monarchiam ad perſas. Babilonē vicit. Balthaſar interfecit. Danielem magnificauit. Iſrael remiſit in iudeaz vt templū reedificaret. victus tamen benigne Cyrꝰ puidit. Aſtyagi regnuz hircaniorum et dario medorum conceſſit.

Neemias

Cyrus

NEemias fuit pincerna Artarxerſis regis perſarum miſſus ab eo vt inſtauraret murū hieruſalē edificauit eā in anguſtia tpis. Hic fuit vir benigniſſimus ac deuotōne pcipuꝰ: qui cum opus dn̄i expleſſet miraculoſe ignē ſcm̄ repierunt et murū dedicauerunt. Rediēs ad regē iterū reuerſus eſt hieruſalē et mortuꝰ eſt. ibiq; ſepultꝰ iuxta murū quē edificauit.

Cambiſes

CAmbiſes filiꝰ Cyri ſcdus perſarū rex ſexageſimo captiuitatis anno regnum accipiens regnauit annis. 8. qui ab Eſdra artarxerſes: vel aſſuerꝰ nominatur in libro iudith: Nabuchodonoſoꝛ a patre vocatur. Hic interdixit ne hierlm ꝛ templū reedificaret. Is eīm imperiuz ſuſcipiēs militari gloria atq; iuſticia cū quadā crudelitate mixta in ſuos deſeuiens patrem ſuperauit. Ethiopes ſubegit: ꝛ multas puincias ſuo adiecit imperio: pleraq; tn̄ bella p holofernē geſſit poſtea in egiptum accedēs cuiꝰ cūctos vaſtauit fines. et ibidem Babilonē condidit aliā. De Cambiſe valenꝰ in ſexto refert: q̄ iudicis male iudicantis pellem detrahi feciſſet ſelle iudiciarie vbi filiū ſuum iudicem cōſtituerat apponi precepit.

Mardocheus

Smerdis

ISte Mardocheus vir ſanctꝰ clarus habet in toto regno perſarum: tempoꝛe ſue exaltationis fuit 2 95. annoꝛum m ſcd̄m computationem latinoꝛum.

SMerdis tercius perſarum rex octauo et ſexageſimo iudaice captiuitatis anno: Cambiſe in ſyria mortuo ſine liberis: regnum regnauit menſibus ſeptem: patizetes quē Cambiſes rebus ſuis pfecerat fratrem ſuum nomine et facie ſimilimum regem declarauit. ꝛ prioꝛem occiderat. ppter quā fraudez darꝰ hiſtaſpis filius confeſtim coniuratione facta: alterum Smerdim et eius fratrem Patizetez trucidauit. Et ipe pꝰ triduum perſarum rex conſtitutus eſt.

Judith holofernes

HOlofernes princeps militie Nabuch. Cambiſis multas terras domino ſuo ſubiugauit. et tandem venit ad bethuliam: et ibi a Judith muliere interficitur in cubiculo papilionis ſue et omnis eius exercitus fugaturꝰ. Fuit autem Judith vidua multe pſtātiſſimi animi et incredibilis aſpectus et poſtq; holofernem principem obtruncaſſet. tanto in precio habita eſt apud iudeos vt cūctis diebus vite ſue omnibus iudeis preferreret: et triūphali laude ppetuiſq; preconiis celebraretur. Et cum centum et quinq; annos compleſſet moꝛiens apud virum in betulio cum ingenti luctu et pompa ſepelitur.

Babilonia noua cōdit a Cābiſe i egipto.

Linea Cõſulum Romaonrum

Brutus Tarq̃nus collatiuus

Valeriꝰ publicola Poſtumꝰ

Largus dictator

Decem tribuni

Marcus Gneus maulius

Valerius

Anno. cc xxiiij. ab vrbe condita exactis regibus romani loco eorū conſules inſtituerunt qui annua exercerent imperia. ne tractu tēporis erigerentur in ſuperbiam. Quorum precipui hic annotant͛ ex quibus primi duo habuerunt bellum cum porſemia rege etruſtorū. Brutus vero duos filios habuit qui reuocare volebant regem quos virgis ceſos ſecuri percuſſit. Collatino ſublata eſt dignitas. quia ne nomē Tarquini in vrbe eſſet.

Sibylla cumana

Sibylla Cumana que fuit tempe Tarquini priſci veſtita aurea veſte. librum apertū ⁊ altum in manu geſtans et librum in ſiniſtra habens ſuper genu capite diſcoopto dicit ſic. Magnus ab integro ſeculoꝝ naſcit͛ ordo iam reddit et virgo redeunt ſaturnia regna. Iam noua ꝓgenies celo dimittit͛ alto. Tu modo naſcēti puero quo ferrea primū. Deſinet ac toto ſurget gēs aurea mūdo. Caſta faue lucina tuꝰ iā regñt appollo.

Iſti duo vicerunt ſabinos et de eis triūphatum eſt. et Valerius fataliter mortuꝰ paup.

Anno vrbis condite. xxv. romani bello ſabinorum cōſternati creant dictatorē. cuius auctoritas et potentia conſules preiret. et eſt nomen officij dignioris.

Manliꝰ torquatus

Iſte. T. Manliꝰ Lelij manlij filius. bellū cum gallis inchoauit. ꝑcuſſoq; gallo qui eū ad ſingulare certamē prouocauit. torquem aureum de collo eius tulit ſuoq; impoſuit. Vñ dictus eſt torquatus ⁊ torquati cognomē ſuis poſteris obtinuit.

Galli Senones gens natura ferox moribꝰ incondita. ob hoc ipa corporū mole ac armis ingentibus adeo omni genere terribilis fuit: vt plane nata ad hominū interitū vrbium ſtragem videretur. deinde totam vrbē igne ferro manibus exequãt ſex mēſibus barbari: et Manliꝰ nocte ſubeuntes clangore anſeris excitatꝰ a ſumma rupe deiecit.

Popilia v̄go veſtalis

Popilia virgo veſtalis ob crimen ſtupri viua defoſſa eſt.

Tempore illorum duorum fuit bellum vegentinum in quo tot ceciderunt de victoribus romanis quot de victis.

Dictature dignitatis inſtitutō

Nono poſt exactos reges anno (vt Euſebius habet) Rome nona dignitas ſcilicet dictatura creata eſt. et equitum magiſter. qui dictatori in omibꝰ obſequeret͛ et largū al's lerciū dictatorē primū ⁊ Sp. coſſiū magiſtrū equitū ſcribit. Inſtitutꝰ eſt itaq; dictator vt auctoritate et potētia cōtra hoſtes cōſules precederet. Eo maxime q2 porſemia cluſij rex (ea ciuitas thuſta erat) armis Tarquiniū ſupbum reducere conatꝰ eſſet. qd ne fieret dictator obſtitit. Verū pace cōfecta in amiciciam ppli Romani porſemia ſūmis receptꝰ honoribꝰ. Quinciꝰ cincinatꝰ preſtantiſſimꝰ poſtea dictator cū agriculture operā daret: a ſenatu rogatꝰ: puluere ac ſudore abſterſo: dictature dignitatē inuitꝰ ſuſcepit. Is nedū romanos obſeſſos ſed hoſtiū quoq; exercitū ſuperatū cū innumerabili preda romam perduxit. Sic expeditiōe finita redijt ad boues: victoriãq; q̄ſi ſecurā tenens.

Sub iſto valerio conſule ciues exules ſeruiq; fugitiui inuaſerunt capitoliū ⁊ incenderūt. Et tam atrox fuit bellū: ꝙ ipſe conſul fuit occaſus: Publicola quoq; romanꝰ patriciꝰ cui publiꝰ valeriꝰ ꝓpriū nomē ante fuerat. Et ipe ꝓ hoc tepꝰ expulſis Tarq̃nijs vna cū bruto in locū collatini conſul eſt ſuffectꝰ de quo ſup. Is cōmiſſa pugna in quo brutꝰ occubuit ipe de Tarq̃nij exercitu quindecim milia ⁊ trecētos viros interfecit qua victoria primꝰ ex cōſulibꝰ in curru inuectꝰ triūphauit: que res pulcherrimū ſpectaculū plebi ſine vlla inuidia ꝓbuit. fuit aūt magne iuſticie ⁊ eq̄tatis vir.

Marcus curciꝰ

Aracus

ARatus Aſtrologus et poeta clariſſimus cum eudoxo vt ait Auguſtinus vniuerſum ſe numerum ſtellarum comprehēdiſſe et ſcripſiſſe iactant. quos (inquit augꝰ) illa contēnit auctoritas que dicit ad abraham. Aſpice ſtellas ⁊ numera eas ſi potes. geneſ. xv. Quomodo enī dinumerari poſſunt cum non omnes poſſint videri. Cū aſtrologie nō ignarꝰ eſſet. De aſtrologia librū ſcripſit elegantiſſimū dicēte Cicerone li. primo de oratore. Cōſtat inter doctos homines ignarum aſtrologie ornatiſſimis atqꝫ optimis verſibus. Aracum de celo ſtelliſqꝫ dixiſſe et conſcripſiſſe.

OS inferni in medio vrbis vaſto hyatu horribiliter apparuit ⁊ viui hominis ſepulturā interpretantibꝰ aruſpicibꝰ expetebat. Rome enī (vt Liuiꝰ ait) ſiue interemptu ſeu alia aliqua vi forū ferme ſpecu vaſto collapſum in immenſam ſe aperuit altitudinē. quā voraginē nullo videbat̄ poſſe oppleri materia. Tum Marcus curcius eques romanꝰ bello egregius eo audito. templa deorū que foro illi imminebāt intuens. Equo maxime ornato inſidēs zelo patrie armatus ſe in hyatū miſit. q̄ mortuo ſtatī hyatꝰ obturatꝰ eſt.

Eſopus

ESopus adelphus poeta fabulator clariſſimus. claruit tp̄e Cyri regis ꝑſarum. Fuit autē grecus de ciuitate Attica: vir ingenioſus ⁊ prudens. qui cōfinxit fabulas elegantes quas romulꝰ poſtmodū de greco trāſtulit in latinū. ⁊ filio ſuo Tiberino direxit. In quibus docet quid obſeruare debēt homīes. Et vt vitam hominū oſtendat ⁊ mores: inducit aues. arbores. beſtiaſqꝫ loquentes ꝓ ꝓbanda vita cuiuſlibet fabula. quas qui diligēter inſpexerit inueniet ioca. loca appoſita que et riſu miſcent̄ ⁊ ingenium acuant. Hic p̄mo anno Cyri regis ꝑſarum fertur fuiſſe pemptus. Nouiſſime eas fabulas omnes vna cū ipſius Eſopi vita Rinutiꝰ quidā eruditꝰ vir: ad Antoniū tituli ſancti Criſogoni cardinalem latinas accuratiſſime fecit.

Decem virorum rome electio

QUodecimo Artaxerſis regni āno. ccc. ⁊ altero ab vrbe cōdita. C. meneuio ⁊. P. ſextillo capitolino cōſulibus. Romanis placuit qd̄ conſulare imꝑium ceſſaret: et eius loco decem viri deligerent̄: ꝑ quos ſine ꝓuocatione omnis regeret̄ ciuitas. leta eius ingratus tp̄a (vt Liuꝰ ait) nimium luxuriare incipiēs. cicius eius res lapſa eſt. Quia poſt annū exacti ſunt ob facinora Appij claudij.

Leges duodecim tabularū

ROmani cum hucuſqꝫ leges non haberent magnaqꝫ inter tribunos et conſules de legiſlatore orta eſt diſceptatio. terciodecimo regni Artaxerſis anno legatos athenas miſerunt. Qui non ſolū ab athenienſibus Solonis leges obtinerent. verūetiam ex alijs grecie ciuitatibus mores inſtitutaue romani perferrent. Ac ſic ab eiſdem legibus traditis ſcilicet decem tabularum. Romani poſtea duas addiderunt. vnde et poſtmodum illa decem tabularum famoſiſſima emanauit lex vt habet̄ ff. de ori. iu. l. ij. et diſ. vij. c. ij. Ordinataqꝫ erat in. xij. tabulis tota iuſticia.

Tribuni et ediles Rome creati

QUartam ſeditionem honorum cupido excitauit. vt plebei quoqꝫ magiſtratus crearent̄. Fabius ambuſtus duarum pater: Alteram ſulpitio patricij ſanguinis dederat. alteram plebeio. Tribuni igitur plebis ſextodecimo regni Artaxerſis anno rome creati ſunt. Quod quidem tribunatus officium et ſi magiſtratus dignitatem non haberet. maximi tamen momenti in republica fuit.

Veturia romana

VEturia Coriolani patricij romani mater ꝑ hoc tempus iam ſenex laudabili opere annos ſuos in viriditatem traxit ꝑpetuam: quia filium ſuū qui infenſiſſime vrbem obſidebat: quem legatorum maieſtas ⁊ pontificum reuerentia nequiuerant ipa ab ira retraxerat duriſſima: ⁊ eius ꝓpoſitum vertit in bonū. Nam relinquens obſidionem ciuitatē liberam dimiſit. Ob cuiꝰ mulieris beneficiū: ne ciuitas ingratitudine argueret̄ ex Senatuſconſulto ad ꝑpetuam rei memoriā eo in loco quo hec veturia filij irā molliuit templū ⁊ ara fortune conſtructa ſunt inſup cum nullꝰ vſqꝫ in id tp̄s vel modicꝰ a viris mulieribꝰ p̄ſtaret̄ honor ſancitū eſt vt mulieribus homīes ſemꝑ aſſurgerent ⁊ in via eis cederēt qd̄ nuncuſqꝫ apd̄ nobiles ſeruatur. Et ꝙ eis liceret vti auro ⁊ purpurea veſte aureiſqꝫ fibulis ⁊ armillis nec immerito cum ſuis precibus ſteterit romana libertas.

Monarchia Regum perſarū

Dariꝰ hiſtapſis

Darius hiſtapſis filius quartus perſarum rex anno ſeptuageſimo captiuitatis: perſis regnare cepit. Is cum alijs ſex nobilibus Smerdim ꝛ patizetem magum eiꝰ fratrem trucidauit. Conuenerunt de regno perſarum. Cuius equꝰ ſequenti die in ortu ſolis hynnitū ante regiam prius emitteret ille perſaruʒ rex habeꝛ. Darius Oebaris ſtabularij ſui ſolercia effecit: vt ante oīnes hynnitū equꝰ eiꝰ primo daret: quo facto: eueſtigio rex creatꝰ eſt. Regno ſuſcepto Atoſam cambyſis filiam duxit vxorem. Ex qua pter xerſem etiā alios genuit filios. Dedit poteſtatem zorobabel vt iudeos in hieruſalem reducere poſſet et vaſa reddi iuſſit: ꝛ ꝓ edificatione templi viginti argenti talēta ꝑ ſingulos annos iudeis darent. Ideo templum edificarūt. Verū anteq̃ e vita diſcederet egiptus ab eo defecit.

Xerſes

Xerſes darij ex Atoſa filius quintus perſarū rex: Centeſimoquarto iudaice captiuitatis anno: pſis regnare cepit. Et regnauit annis. 20. Is voluntatis pn̄e colendi deum iſrael: heres apparuit. Iudeis liberaliter vtens. Eſdre ſacerdoti amiciſſimꝰ crudelitatiſ ꝛ ſeuicie paterne ſucceſſoꝛ. Recepta egipto que a patre defecerat cū vniuerſe aſie potireꝛ: innumerabili exercitu grecie bellū intulit. Athenas incendit: et infinitas ſtrages dedit. Tandē leonide Spartanoꝝ ducis ſolercia duobꝰ acceptis vulneribꝰ fugiēs: qui priꝰ mare nauibꝰ ſtrauerat: in piſcatoria ſcapha vix trepidꝰ aufugit. Et nō multa poſt ab Artabano eiꝰ prefecto ſpe regni potiundi interfectus eſt.

Artabanꝰ

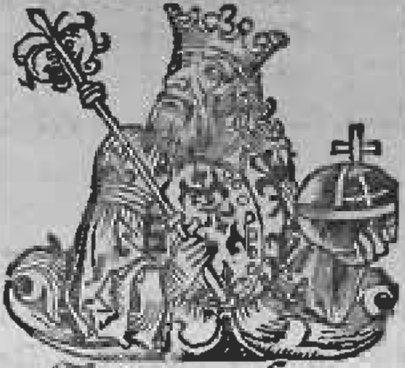

Artabanus ſextus perſarum rex pſis regnare incipiens; regnauit menſibus ſeptem. Qui ꝓ anno computantur: hic xerſe rege trucidato: cum eſſent ei duo filij nomīe Darius ꝛ Artaxerſes: Iuniorē in maioris necem ſolicitauit: Affirmans illū ꝓprium obtruncaſſe patrē. Bagabuſus aūt huius ſceleris conſciꝰ: Artaxerſe filio rem poſtea ꝑdidit omnē. Is cōuocans omnes armatos: numerū militū recenſurus: vbi Artabanꝰ inter eos aſtitiſſet: Artaxerſes ſe breuiorē ſimulat habere loricam q̃ deceret: iubens ſecū cōmutare. Quo nudato eueſtigio cū ſeptē filijs eū tranſfodi iuſſit: atq̃ ita Artaxerſes egregiꝰ iuuenis cedē patris: necemq̃ fratris ꝛ ſeipm̄ ab inſidijs vindicauit.

Artaxerſes

Artaxerſes ſeptimus pſarum rex regnauit annis. 40. Hic omniū hominum pulcherrimꝰ fuit: ſed tanta ei erat brachiorū longitudo vt genua contingeret: et ꝓpterea longimanus dictꝰ eſt. Qui tributa perſis pmus inſtituit. eo q̄ maximā impenſaʒ auri atq̃ argenti in edificijs conſtituiſſet: vbi tributa et que exigebat recondere poſſet ad bene rei adminiſtrate monimentuʒ. Et cum pacis auctoꝛ ꝛ conſeruatoꝛ habereꝛ: Idcirco ab omnibꝰ amari promeruit. Eſdras quoq̃ ſacerdos et dei ꝓpheta clariſſimus elegantis memorie eius imperium inſigne reddidit. Neemias quoq̃ eius ꝛ Darij pincerna fuit.

Democritus philoſophꝰ

Democritus abderites philoſophus ꝑ hoc tp̄s floruit: is primo quoſdam magos caldeos audiēs: adhuc puer theologiam ac Aſtrologiam optime didicit: deinde vt Geometriam pciperet in perſidem ꝛ ad mare ꝑrexit: poſtq̃ etiam ad cognoſcendas res diuinas in Caldeam athenaſq̃ ſe trāſtulit: vbi a nullo cognitus ipſe Socratē cognouit. Tandē doctiſſimus in patriam reuerſus: patrios agros ꝛ innumerabiles opes reipublice ſue cōceſſit. Satius dicens eum pauptate ſtudioꝛum libertate letari: q̃ opum ſeruili cura vexari. Nam in hortulo ſuo iuxta vrbis muros ad contemplandas rerum naturas ſe contraxit: vbi ꝛ nature ſecreta ſubtiliꝰ rimari poſſet (ſicut Cicero in quinto tuſcul. queſtionū refert) Oculos ſibiipſi effodit vt vegetiores cogitationes haberet. Aut ne videret bene eſſe ciuibus malis: vixit annos. c. et. 9. Ex eius ſententijs hanc optimā habemus. Conuenientius eſt vt parcitatem in tuo ſerues q̃ luxum in alieno: parcitas eñ neceſſitatis remedium eſt.

Heraclitus

Heraclitus philoſophus aſianus cognomento Scotinus hoc tempe in precio fuit. Cuiꝰ libri adeo obſcuri fuere vt a philoſophis vix intelligerētur. vnde et ꝓpter eorum obſcuritatem heraclitus dictus fuit tenebroſus. Qui cum in vltimo vite a diſcipulis quereret: vt notabile quid in medium ꝓferret. Nihil reſpondit: ſed digitum voluēs ſignificabat omnia inferioꝛa in cōtinuo motu eſſe. Hic (vt Macrobius refert) dixit animam eſſe ſcintillam ſtellaris eſſentie.

Themiſtocles

Themiſtocles athenēſis phus: ⁊ naualis belli clariſſimus ac ſapientiſſimus dux his tpibus: tam ſcietia quā rei militaris gloria inclit⁹ et clar⁹ habit⁹ eſt. Cui⁹ conſilio parta eſt victoria in maritimo prelio: ſupato xerſe ab atheneſib⁹: Cū adhuc puerul⁹ eſſet: natura prudens: eximia ſemꝑ cogitabat. Cū a diſciplinis ꝑcipiendis animū laxare licebat: nō ludis aut inercie ſed cōponendis oratiōib⁹ ſeſe dedit. Glorieq̄ cupiditate incenſus cupiens ſibi vrbis principatum vendicare. Cum eum quidam conſuleret de filia: an eam daret pauperi ſed ornato: aut locupleti probato vxorem. Malo inquit virum pecunia: q̄ pecuniam viro indigentem.

Ariſtides

Ariſtidem phum athenienſem virum vtiq̄ diſertiſſimum per hec tpa floruiſſe Cicero in tercio de officijs tradit. Erat autem tum omnis virtutis tum iuſticie in his que ad cōem referunt vtilitatem: ex quibus iuſti nomē aſſecutus eſt: huic plato tantū tribuit vt p̄ ceteris clariſſimis qui athenis claruerunt eū ſolum laude dignum cenſuerit. ferunt hunc ita inopem mortuum fuiſſe: vt ſuo ſūptu efferri ad tumulum nequiuerit.

Anaxagoras

Anaxagoras phus etiam hac etate in Clazomeno aſie oppido inclitus fuit. Qui cum diues admodum eſſet ſtudēdi deſiderio ductus: patrimoniū omne ſuis conceſſit: ⁊ in longinquas partes ſeceſſit. Poſt multa vero tempora reuerſus cum ſuas poſſeſſiones deſertas vidiſſet ait. Non eſſem ego ſalu⁹ niſi iſte periiſſent. Cuidā dicēti. Nōne tibi patrie cura vlla eſt: reſpondit. mihi patrie cura eſt: et ſumma quidē atq̄ ita dicens: digitū celum verſus extendit. Interrogat⁹ ad qd factus fuiſſet. Ad contēplandum inquit ſolem ⁊ lunam ⁊ celū. Hic audita morte filij illi qui nūciauerat ait: nihil noui nūcias. Ego eñ ex me natū ſciebā eſſe mortalem. Cunq̄ annis. 72. vixiſſet ab athenēſibus in carcere poſitus: e potoveneno interijt quia ſolem lapidem ignitum dicebat: quē illi pro deo colebant.

Empedocles

Empedocles phus Athenēſis his temporibus laudat: qui adeo canendi pericia edoctus erat. Qt cum hoſpotē eius iuuenis quidā furibund⁹ inuaderet eo q̄ patrem ei⁹ accuſatione damnaſſet: ita dulciter canendi modum inflexiſſe dicitur: vt iuuenis iracundiā temperarit. Hui⁹ autē hec fuit ſentētia. Tria ſunt (inquit) in tota rerum varietate ſcꝫ affluentie mobilis contempt⁹: future felicitatꝭ appetitus: ⁊ mentis illuſtratio. Quoꝝ primo nihil honeſtius: ſcdo nihil efficacius Tercio nihil de amborum adeptione compendioſa efficacius. Deſcripſitq̄ deuꝫ Deus eſt ſpera cuius centrum eſt vbiq̄ ⁊ circūferentia nuſq̄. Arbitratus deniq̄ animas immortales ſe incendijs dedit.

Sapho poetiſſa

Sapho leſbia ex Mitilena vrbe oriunda altera poetrix. hac etiā tempeſtate inclita fuit: honeſtis ⁊ claris parentibus orta: Adeo generoſe fuit mētis vt etate florens ⁊ forma: non contenta ſolum litteras iungere plurimas ſed amplioris feruore animi ingenijq̄ ſuaſa viuacitate conſcenſo ſtudio vigili ꝑ abrupta parnaſi vertice celſo ſe felici auſu muſis non renuuentibus immiſcuit: quid multa eo ſtudio deuenit vt vſq̄ in hodiernum clariſſimum ſuum carmen teſtimonio veterum lucens ſit. modulos lyricos expromere non dubitauit. Et ꝓpterea illi erecta fuit ſtatua enea ⁊ ſuo dicata nomini. Et ipſa inter poetas celebres nūmerata. Ei⁹ tamen opera maiorum negligentia amiſſa ſunt.

Zeuſis heracleotes maximus pictor ⁊ ipē etate hac (vt Euſebius habet) inclitus fuit. Qui plinio teſte lib. 35. naturalis hiſtorie: peniculū ad magnam gloriam perduxit. Opeſq̄ tantas acquiſiuit vt inſtitueret donare opera ſua: eo q̄ nullo precio ſatis digno ꝑmutari poſſe diceret. Pinxit autem vt idem Plinius ait. puerum vuas ferentē ad quas aduolarēt aues: proceſſit iratus operi: ⁊ dixit. vuas melius pinxi q̄ pueꝝ Nam et ſi hunc conſumaſſeꝫ aues ipſe timuiſſent. Idem etiam ſcdm Quintilianum vmbrarum inuentor perhibetur. Parraſius quoq̄ hac etate ſummus pictor cum predicto Zeuſide in certamen deſcēdit. Et cum zeuſis detuliſſet vuas tanto decore pictas vt aues aduolarent. ipē lintheum auibus pictum detuliſſe traditur. Ita veritatem repreſentantis vt zeuſis alitum iudicium efflagitaret. Sed tandē remoto lintheo et oſtenſa pictura atq̄ errore intellecto palmam ingenuo pudore conceſſerit parraſo: quoniam ipē aues fefelliſſet.

Zeuſis heracleotes et Parraſius pictores

TOloſa prouincie Gallie tranſalpine vrbs. a quodam Toloſo troyano iacta ſunt eius fundamenta Quam cum romani cepiſſent illuc colonias deduxere. Et amphiteatro capitolio alijſq; edificijs e quibus aliqua adhuc extant ornatam reddiderunt. Hec Narbonenſi ciuitati ab Enee socijs condi te finitima eſt: et in aquitania haud longe a Sonciatibus populis in qua paulus diſcipulus Sancti Pauli miraculis quieſcit in pace. Metropolis ciuitas eſt. eiq; iohannes. xxij. pontifex Archiepiſcopatum primo cōceſſit. Atq; ex eius caſtellis in ciuitate ſex erexit. Et eidē Archiepiſcopatui ſubiecit: vt haberet Toloſan⁹ archiepiſcopus: quibus cum dignitate preeſſet Francorum regi ſubdita: qui in ea bonarū litterarū gym- naſium etiam conſtituit. In ea corpus ſancti Saturnini ⁊ aliquorum apoſtolorum reliquie ſummo venerā tur honore. Is eiuſdem vrbis primus epiſcopus a paganis tentus atq; e ſumma capitolij arce ꝑ oēs gra dus precipitatus capite colliſo excuſſoq; cerebro et oīni corꝑe dilaniato dignā ibi xp̄o exalauit animā.

TUro quoq; gallie prouincie metropolis ciuitas a bruto brittanorum rege condita eſt. Quā a tur- no eius nepote ibidem a Gualfredo aquitanorum duce in prelio interfecto Turonē nominauit. ea ſiquidem celebris nunc ciuitas eſt: ligeri enim fluuio abluitur. Qui Bituriges ab heduis diuidit: et ab occeano ſurſum nauigationem habet. A qua non paruam cōmoditatē ciuitas ipſa percipit: hic quip- pe cum Archiepiſcopalis ſedes exiſtat: vndecim ſuffraganeos continet. Qui ⁊ pro maiori parte in Celtica ſunt: et ex maiori parte in Brittanie citerioris ducatu nomen retinens In francorum regno ſita eſt. Ipſa cum multarum rerum opulentiſſima ſit habita: etiam non ignobiles continet edes. Habuit hec ipſa ciuitas plurimos celebres viros omni virtute et ſanctitate inſignitos. Inter quos diuus Martinus eiuſdem epi ſcopus ſanctiſſimus fuit. qui tante ſanctitatis extitit pontifex vt trium mortuorum meruerit eſſe ſuſcitator. Atq; alium nomīe perpetuum habuit epiſcopum admirande ſanctitatis virum.

Toloſa

Mediolanum

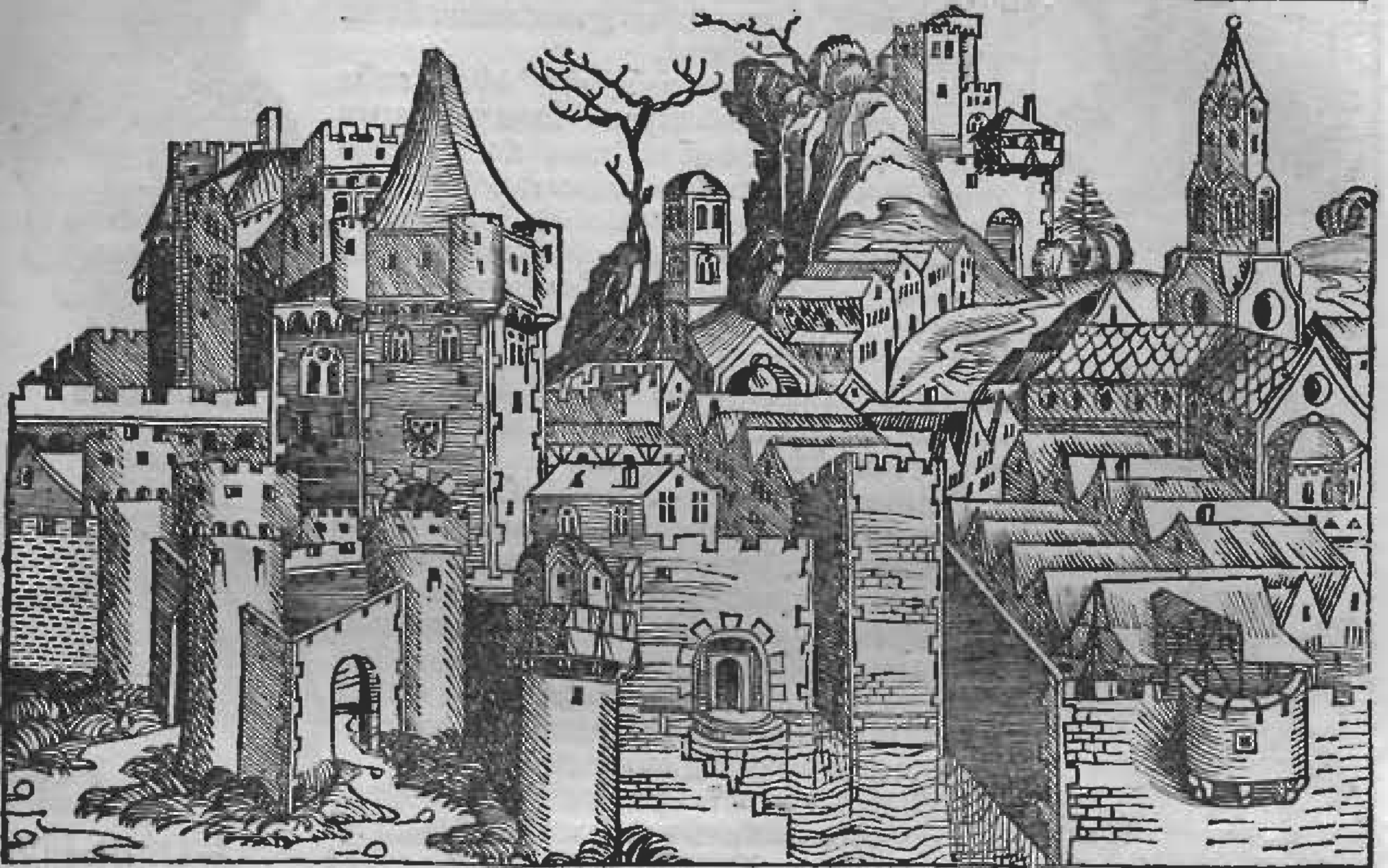

MEdiolanū ciuitas potētiſſima apud inſubres totiꝰ Ciſalpine gallie metropol' ⁊ vrbiū ceteraꝝ Ma
ter Originē habuit: quā Liuiꝰ patauinꝰ ⁊ Trogꝰ pompeyꝰ narrāt a gallis qui duce Brēno in yta
liam aſcēderāt populiqꝫ loca incolētes in quibꝰ eſt edificata Inſubres appellabāt imꝑante aſſue
ro perſarū rege a gallis ſenonēſibꝰ nō cōdita vt multi aſtruere: ſed aucta ⁊ inſtaurata fuit. Eā tn̄ Joſue he
breoꝝ iudicis tp̄e aliq̄ ꝑmo conditā fuiſſe dicūt. Et tp̄ibus troyanoꝝ clariſſimā fuiſſe. Cū Sicambri germa
nie ppl'i a ſicambria pann ſorore dicti tp̄e Sampſonis occupatā germanie ꝓuincijs Mediolanū verſus ho
ſtili animo acieꝫ dirigētes Juliū inſubrū regē obuiū habuerūt. Cū quo pace cōfecta federa ꝑcuſſere vt vnꝰ po
pulꝰ ⁊ vnū efficeret regnū: fuit tamē vſqꝫ ad Brennū ducē haud ciuitas mag̃. Eiꝰ aduentū mirūimmoduꝫ
aucta ⁊ inſtaurata. Cū antea Subria ⁊ Meſopia ⁊c̄. dicta fuerit. Mediolenū q̄d mediꝯ animū circūdata ap
pellata ē. Scribit Liuiꝰ exercitū romanū tūc ꝑmū vltra paduꝫ fuiſſe ductū: ⁊ gallos inſubres aliquot ꝓlijs
ſuꝑatos in deditiōꝫ tūc primū veniſſe q̄d quidē ad annos rome vrbis cōdite. cccc lx. fuiſſe videt. Claudius
marcellꝰ deinde boios ⁊ inſubres gallos ſubegit ⁊ triūphauit. Poſt quē triumphū vrbs Mediolanēſ ꝑ an
nos ferme quīgētos pacatiſſima altera roma cognominata: adeo florēs fuit. vt illā ꝓncipes romani (quo ad
poccupatiōes licuit) inhabitauerint. Nerua trayanꝰ Adrianꝰ maximianꝰ philippꝰ ⁊c̄. Emporiū certe totiꝰ
longobardie fuit: ⁊ agrū vniuerſuꝫ in oī bonitate feraciſſimū habet. Eam herculeꝰ maximianꝰ menibꝰ or-
nauit: murū ſcd̄m adiecit ⁊ vrbē ampliauit. Et ex ſuo noīe herculeā appellauit: in honorē herculis phanum
ſtruxit: q̄d nūc diuo laurētio extat dedicatū. Poſt tā diuturnā felicitatē primas habuit moleſtias beato Am
broſio adhuc ſuꝑſtite Arrianis infeſtantibꝰ. Paulo poſt attila ytaliā ingreſſus Mediolanū diruit: Inſtãu
rataqꝫ parū quieuit: a longobardis ea vrbs maxīs moleſtijs agitata eſt. Illis a karolo magno domitiſ ꝑ an
nos ſexagīta ⁊ trecētos floruit: quouſqꝫ Fridericꝰ barbaruſſo imꝑator eā ſolo eq̄uit. Deinde Mediolanēſes
a parmēſibꝰ ⁊ placētinis adiuti: tanto patriā reedificauerūt animoꝝ ardore: vt intra trienniū. ditior. potētior
frequētiorqꝫ ſolito facta videret. Inde mirabile habuit incremētuꝫ Mediolanū eni phiſico nāli ſitu ſuo ab
incēdijs caumatū ⁊ frigoꝝ rigoribꝰ eq̄liter abeſſe Alexāder q̄ntꝰ noīe ſummꝰ pontifex ſcribit ⁊ ꝓpterea lo-
cum totiꝰ orbis temꝑatiſſimū aereqꝫ ſereniſſimū ⁊ aquarū in puteis ⁊ fontibꝰ ſalubritatē obtinere. Quā
tamē lacꝰ pulcherrimi decē ⁊ ſeptē: ⁊ ſexagita q̄tuor flumia terre ſuꝑficiē irrigātia in illiꝰ agro reꝑiant. Por
ro ciuitas hec quātū temploꝝ magnitudīe: regaliū domoꝝ amplitudīe: clariſſimoꝝ ediū nobilitate: ⁊ vicoꝝ
ꝓbitate: necnō ⁊ oīm artiū bonitate floruerit nr̄aqꝫ etate floreat: tū potētiſſimoꝝ dn̄oꝝ ducali maieſtati ob-
ſequētiū: tū vtriuſqꝫ ſexꝰ cōtuberniū religioſoꝝ inhabitantiū. Ac caterua huiꝰ vrbis equeſtris ordinis vi-
rorū ac doctoꝝ necnō ⁊ armoꝝ ⁊ pannoꝝ ⁊ oīmfariā veſtimētoꝝ fabrica ⁊ mercatura declarant. Dicit ꝑſcri
ptus pōtifex Barnabā pauli cōdiſcipulū ꝑmū fuiſſe mediolanēſ eccie epm̄. Cui paulo poſt ſucceſſerit Bea
tus Ambroſiꝰ doctor eccie celeberrimꝰ. A q̄ ſctūs Aureliꝰ auguſtinꝰ doctor ⁊ ipe excellētiſſimꝰ in ipo Me
diolano ad fidem xp̄i conuerſus eſt: duces poſtremo caſtrū ſuꝑbiſſimū in ea ⁊ hoſpitale celeberrimum cum
templo beate Marie virgini dicatū edificauerūt. Ac alijs q̄ꝫ plurimis exornarūt.

Monarchia regū perſarū

Xerſes

Sogdianus

Darius notus

Aſſuerus

Ochus

Arſanus vel argus

Darius

Jeſus filius ſirach

Herodotus

Sophocles

Parmenides

Meliſſus

XErſes eiꝰ nominis ſcdus: Octauꝰ pſarum rex regnauit duobꝰ tm̄ menſibꝰ; pꝰ quē Sogdianꝰ nonuſ regnauit mēſibꝰ. 7. de quibꝰ ob tpis breuitatē nil memorie dignum habemꝰ.

IEſus filiꝰ ſyrach natiōe hebreꝰ: librū q̄ eccliaſticꝰ dicit̄ edidit. quē hebrei panarethos vocāt a pan qđ eſt totū. ⁊ rethon qđ eſt virtꝰ; quaſi totꝰ virtuoſus In quo de oī virtute tam theologica q̄ȝ politica pulcherrime tractat. Queȝ ideo eccleſiaſticū noīauit: Eo q̄ de moribꝰ totiꝰ eccleſiaſtice diſcipline religioſeq̄ȝ cōuerſatiōis magnā curā habere viſus fuerit.

HErodotꝰ grecꝰ hyſtoricꝰ omībꝰ grecis pferendꝰ ea tēpeſtate hyſtoriaꝝ libros edidit. q̄s cū athenis in cōcilio legiſſet pꝛimū honoratꝰ eſt qui vt Quintilianꝰ ait. Dulcis ⁊ cādidꝰ. Pliniꝰ li. 12. nālis hyſtorie dicit eū ſcripſiſſe hyſtoriā.

DArius cognomēto notꝰ decimꝰ pſarū rex: regnauit ānis. 29. Hic inito impio ꝯtra Atheniēſes grauiſſima mouit bella. Ideo ꝯuerſi in fugā nec deinceps ꝑſis occurrere ſunt auſi: Eiꝰ regni anno decimo egiptꝰ ab eo diſceſſit.

SOphocles atheniēſis poeta tragicꝰ. Quē cicero ob ingenij magnitudinē diuinū poetā appellauit. Is vltimis vite ſue diebus tragediā in certamie ad iudiciū peritoꝝ miſerat: ⁊ intellexerat q̄ victoꝛ eſſet. ꝓ gaudio expirauit.

ARtaxerſes eiꝰ nōis ſcdus cognomēto Memnō quē hebrei Aſſuerū noīant vndecimꝰ pſarū rex regnauit ānis. 40. Darij filiꝰ potētiſſimꝰ ſup oīs q̄ an eum fuerūt. Cuiꝰ regnū ab india vſq̄ȝ Ethiopiā ſuper. c xxvij. puīcias fuit. Tercio regni ſui āno grāde cōuiuiū pparauit ⁊ ſubiectos magnifice pauit in tabnaculo mirabili. Reginā vaſti cū venire recuſaſſet eaȝ abiecit. Et honorē heſter pbuit: ⁊ in locuȝ eiꝰ ꝓ regina habuit.

ARtaxerſes terciꝰ qui ⁊ ochꝰ Aſſueri ex Heſter filiꝰ duodecimꝰ pſaruȝ rex regnauit annis. 26. vir certe ſeuus atq̄ȝ imanis vt ſuis facinoribus eternā ſibi apō pſas cōpararet memoriā. Hic Nectanabo egipti rege i ethiopiā pulſo ad ſuū reuocauit regnū. Hic ſuoꝝ cōiuratiōe veritꝰ: cognatoꝝ cede: pricipūq̄ȝ ſtrage: totā impleuit regiaȝ: nullo ſanguis aut ſexus etatiſue habito reſpectu. verūtamē diuinā non euaſit vltionē. Quia a ſuis obtruncatꝰ fuit.

ARſanꝰ ochi regis filiꝰ. 13. pſarū rex regnauit annis. 4. Genuit aūt filios multos de quibꝰ herodotꝰ memīt: de eo aūt nil memorie dignū habet. Iadus vero ſextꝰ iudeoꝝ pontifex hoc ipo āno in de mortui iohānis pōtificꝭ pꝛis pōtificatu ſuccedēs. ſedit annis. 50. vir certe bonus. ⁊ pacis amatoꝛ.

PArmenides phus atheniēſis cōſortia hoīm fugiens in rupe caucaſi montis conſedit. Et logicaȝ primus inuenit. Hic zenonis pceptoꝛ extitit.

DAriꝰ Arſani pdicti regis filiꝰ vltimꝰ pſarum rex ⁊ ipſe primo anno regni Alexandri pſarū regnū accipiens regnauit ānis. 6. Hic cū potētiſſimꝰ eſſȝ: ne regie maieſtatis honoꝛ deeſſet: bellū cū Alexandro magno varia fortuna geſſit. Tandeȝ ab eo victꝰ ⁊ ſuperatꝰ: ⁊ a cognatis turpiter occiſus. vitā pariter cū pſaꝝ regꝭ finiuit.

MEliſſus phus ex Samo inſula originē ducēs. Parmenidis auditoꝛ: queȝ Ariſtoteles pſepe nomīat: magna virtutis ſue documenta edidit.

BRenus Senonēſiū galloꝝ dux. Monuchri angloꝝ regis filius. 13. aſſueri pſarū regis anno cū exercitu trecētoꝝ miliū Galloꝛuȝ relicto pꝛio ſolo ytaliam venit. Et expulſis veteribꝰ tuſcis: eoꝛūq̄ȝ vrbibꝰ occupatis multarū vrbiū (policrate ac iuſtino teſtibꝰ) fundamēta iecit. vt mox dicetur.

Hippocrates medic⁹

HIppocrates filius Eraclidis vt Galienus primo regis auctorum (licet quidam ſcribāt aſclepij) fili⁹: et pitagore diſcipul⁹: oīm medicorū pinceps: in inſula Choo genitus p hoc tps clariſſimus habitus eſt. Hic medicinā longo tempore pditam reuocauit in lucem. que quingētis annis poſt eſculapij mortē latuerat. Is voluptates omnes admodum deteſtabatur: diſcipulos ſuos vt diu⁹ Hieronimus ſcribit iuramento aſtrinxit vt ſilentium ſeruarēt: vt manſuetudinē in habitu moribuſqȝ oſtenderēt: fuit (vt ferunt) corpe paruus pulcher forma: grandi capitis. tardiqȝ motus multe cogitationis. tarde locutionis: ⁊ modici cibi. Vixit autē annis nonagintaquinqȝ. Cui⁹ hec fuit pulcherrima ſentētia. Qui vult liber eſſe: non cupiat quod habere non poteſt. Qui vult habere qd cupit: cupiat qd habere poteſt. Qui vult in hac vita pacifice viuere: ſimilis fiat illi qui ad conuiuium inuitatur. Qui de omī appoſito gratias agit; et de defectu rerum nō murmurat.

Zeno philoſoph⁹

ZEno philoſophus actienſis ex cypro greca ciuitate fenicibus frequenter accolis. Fuitqȝ napſei (ſiue vt alij dicunt demei) filius. Appolonius autem Tyrius dixit eum gracili corpe fuiſſe: ſtatu procero ⁊ atra cute. Unde illū Chryſippus palmitē egiptium vocabat. Crura habuit turgida ⁊ imbecilla atqȝ infirma: ob quod teſte pſeo multas cenas declinauit. Veſcebatur libēter ficub⁹ recētibus ⁊ ad ſolē paſſis: auditor fuit cratis. Stilponē etiam ⁊ xenocratē decennio audiuit: fuitqȝ vna cum Cytheo philoſopho ſtoyce ſecte auctor: quorū ſentētia fuit. Id ſummū bonum qd honeſtum eſt. Nihil deeſt ad recte viuendū ei in quo virtus eſt. Tanto in honore apud atheniēſes habitus eſt: vt apud eum claues vrbis deponerētur. Ornaruntqȝ ipm aurea corona ⁊ imagine erea: hocipm ⁊ ſui ciues fecere. Habuit auditores eximios: inter quos antigonus cum ibat athenas ei⁹ erat auditor: cui ⁊ aliquando epiſtolam ſcripſit. Hic adoleſcētulo cuidam inepta multa loquēti ait. Ideo duas habemus aures: os autē vnum: vt ſcilicet multa audiamus: ⁊ pauca loquamur. Nonageſimo etatis ſue anno deceſſit incolumis integer ac ſine morbo.

Socrates phus

SOcrates atheniēſis philoſoph⁹ clariſſim⁹ ex pago alopecēſi fili⁹ ſophroniſci marmorarij: ⁊ phanerete obſtetricis filius. Fuitqȝ vt quidam ferunt Anaxagore primum auditor: poſtea Archelai cui in ſcola ſucceſſit magiſterqȝ Platonis ⁊ pmus ethice inuentor his tempibus floruit: philoſophiam eīn vt Cicero ſcribit euocauit e celo ⁊ in vrbib⁹ collocauit: domoſqȝ introduxit. ⁊ coegit de vita ⁊ moribus rebuſqȝ bonis ⁊ malis qrere. Quā obrē vt ſcribit Solin⁹ non ſolum conſenſu hominum verūetiam appollinis oraculo fuit ſapiētiſſimus iudicatus. Fuitqȝ orator pmptus ⁊ acer: et pmus teſte fauorino cum Eſchino diſcipulo oratorie artis campos aguit. Qui ad acquirēdam ſapiētiam vſqȝ ad ſenectutē vltimas terre regiones pluſtrauit ⁊ licet ſapiētiſſimus eſſet: ſe tamē nihil ſcire reputauit. Unde ſepe illud dicebat vt hieronim⁹ ad paulinū ait. Hoc vnū ſcio qd neſcio. Fuit inſup ſocrates mirabilis caſtitate. iuſticia: alijſqȝ virtutibus: in cuius quidem ſigillo (vt dicitur) ſic ſcriptum erat. Amic⁹ hominis eſt ſapiētia eius Inimicus vero homis eſt ſtulticia eius: huius quippe multe fuere ſentētie. quarum hec pcioſiſſima cēſetur. Age ſic alienum vt tuum non obliuiſcaris negotium et qualis vis videri talis eſto: Demum accuſatus qȝ derideret quecumqȝ canes ⁊ hyrcos eſſe deos: quos atheniēſes colebant. Tandē veneni poculo defunct⁹ eſt Poſt mortē eius atheniēſes penitētia ducti: imaginem auream pro eius memoria in templo collocarunt.

Iſocrates orator grec⁹

ISocrates natione grecus orator clariſſim⁹: Gorgie auditor multorum phorum pceptor exim⁹: vt Macrobi⁹ atteſtat. Hic teſte quintiliano in diuerſo dicēdi genere nitid⁹ fuit ⁊ compt⁹: ⁊ paleſtre magis qȝ pugne accomodat⁹. oēs dicēdi veneres lectat⁹: inuētione facilis ⁊ honeſti ſtudioſus. Ac in cōpoſitione adeo diligēs vt cura ei⁹ reprehēdat. Hui⁹ oratiōes et opa extant ac aliqua traducta ſunt: que maxima voluptate legunt. Edidit quoqȝ libellū exhortatoriū in quo hec ponit ſentētia. Talis ſias parētib⁹: quales erga te natos fieri poptas. Serua magis verborum qȝ rerum depoſita. Vixit annis. 94.

Thucydides hyſtoricus

THucydides grecus hyſtoricus ⁊ quidē grauiſſim⁹ hoc etiam tpe teſte Euſebio agnoſcit. Et teſte quintiliano: eſt denſus ⁊ breuis ac ſemp ſibi inſtans: quem Thucydidem laurentius vallenſis poſtea et herodotum latine loqui docuit. quorum opera nūc in precio habentur.

Xenophon phus

Xenophon phus et dux exercitus Athenienſium inſignis Grylli athenienſis filius: homo verecundus ⁊ ſpecioſus vtraqȝ dici poſſit. moratuſqȝ probus et omnibus gratus. Fuit ſocratis diſcipulus ⁊ platonis emulus Quia xenophon inclito illi operi platonis quod de optimo ſtatu reipublice ciuitatiſqȝ adminiſtrande ſcripſerat. lectis ex eo duobus libris: qui primi ad lucē venerant ſe oppoſuit. et cōtra multa ſcripſit. Quo audito valde permotū fuiſſe platonem ferunt. Hic primus ex his que a ſocrate dicebātur notis excepit et in publicum edidit cōmentaria ſcribens. Et primus omnium phoꝝ ſcripſit hyſtoriam. Fuit etiaȝ dux ſtrenuꝰ. et qui ex vltimis babilonie finibus exercitū reduxit aſperis et difficilimis itineribus ꝑ infeſtiſſimas gentes ac barbaras incolumē in patriam conduxit. Vixit autem annis. 89.

Archita tarentinus

Archita tarentinus fuit Mneſagore(ſiue vt Ariſtoxenus ait) Eſtei filꝰ philozophus pytagoricus his temporibus nobiliſſimus. et in omni virtutis genere maxime admirationi habitus. Hic platonem phm cum a Dyoniſio necandus eſſet per epiſtolaȝ eripuit. Multaqȝ compoſuit ex quibus hanc precipuā ſententiam habemus. Nulla peſtis capitalior eſt qȝ voluptas corporis. Cuius auide libidines temere et effrenate ad potiendum incitantur. Hinc patrie proditiones. hinc rerumpublicarum euerſiones. Nullū deniqȝ ſcelus: nullum facinus eſt ad quod ſuſcipiendū non libido voluptatis impellat.

Plato phus

Plato philozophus nominatiſſimus ꝑ hoc tempus Euſebio referēte omnium phoꝝ clariſſimus fuit. Ariſtone patre: et matre perictonia ſiue(vt alij dicunt)petona. Athenis ſimili die natus quo apud delon appollo: vt retulit appollodorus. Mater a Solone certiſſimuȝ duxit genꝰ: Similiter ariſto illiꝰ pater ad Codrū melanthi filiū refertur. Habuit fratres plato Adimantem ⁊ Glauconem Et ſororem petonam de qua Speuſippus phus ortū duxit. Litteras didicit apō dyoniſiū grāmaticū: ſed in paleſtra apud ariſtonē exercitatus. Primū namqȝ picture ſtuduit: poemata edidit ⁊ tragedias. Et plato pro egregio corporis habitu cognominatꝰ cum priꝰ Ariſtocles ex aui paterni nomine diceretur. Vicēnis audiuit Socratem illo mortuo audiuit Crathylū ⁊ hermogenē. Annoꝝ. 29. megaram ad euclidem ſe contulit. Hinc Cyrenē profectꝰ theodorū audiuit: Poſtea in egiptū ꝓfectꝰ ꝓphetas ſacerdoteſqȝ audiuit vbi comitē habuit euripidem tragicum. Regreſſus athenas in achademia morabatur. Terqȝ in ſiciliam nauigauit vbi cum mortis periculū euaſiſſet venditus eſt. Interrogatꝰ aliquādo in quo ſapientiam quis adipiſci poſſet. Reſpondit in non expectādo que euenire nō poſſunt: nec de ꝓteritis recordari. Obijt deniqȝ plato in conuiuio diſcumbens anno etatis ſue. 81.

Antiſtenes

Anthiſtenes athenienſis phus. Hic in initio Gorgiam audiuit oratorem: deinde Socrati ſeſe addixit. Et cum habitaret in pyreo: quottidie quadraginta ſtadijs emenſus audiebat ſocratem. A quo tollerantiam addiſcēs tranquillitatiſqȝ illius imitator effectus. Cynicam prioꝝ ſectaȝ inchoauit: princepſqȝ in ea fuit. Platonem inſimulabat faſtu turgidum. Et cum audiſſet aliquando platonē ſibi maledicere: Regium eſt inquit male audire cū benefeceris. Libros multos ⁊ diuerſarum rerū ſcripſit. De eo Hieronimus cōtra Iouimanū ſcribit. ꝙ cū rhetoricam glorioſe doceret audiēs ſocratem diſcipulis dixit. Abite ⁊ magiſtrū vobis querite: quia ego mihi reperi. Cuius ſententia pulchra fuit: in ſcientia eſt multa diſcere: et qđ ſcitis eſt neſcire.

Speuſippus

Speuſippus athenienſis phus Eurimedontis filius. platonis ex ſorore nepos: octo annos ſcole platonice magiſter fuit. Iraſcebat facile: ⁊ voluptati dederat manus. Epicuree enim ſecte manuȝ dedit. Vnde diogenes phus eum dure redarguit: deinde cum paralyſi ſolueret: orauit xenocratem vt ſibi in docēdo ſuccederet. Plutarcus ſcripſit illum pediculis efferueſcētibꝰ interijſſe. fuit corpore gracili teſte Thimotheo. Reliquit plura cōmentaria ⁊ dyalogos. Eius libros ariſtoteles tribus talentis emit teſte fauozino. Ad hunc ſimonides ſcripſit hyſtorias. Primꝰ inuenit quo pacto ex graciliorib' lignis fieret vaſa capacia.

Papia Ciſalpine gallie vrbs Ticini nomine vetuſtior. Quā plinꝰ velle videtur fuiſſe conditā a populis leuijs et maricis qui fuerūt tranſalpini. Teſte vero paulo longobardo hyſtorico Aſſueri perſarum regis temporibus a gallis Senonenſibꝰ eiꝰ fundamēta iacta ſunt. Verū longe ante inſubres galli vicatim locū inhabitauere. Hec in marginibꝰ Ticini flumis ex verbano lacu quē nunc maiorē dicunt effluentis: qui lapideo ponte pulcherrimo trahicit. Et a Ticino flumine Ticinū appellat vbi inſignis ſcipionis de hannibale victoria extitit. Eam vrbē ſitu ⁊ aeris ſalubritate amenisſimā reges Oſtrogothoꝝ ⁊ poſtea longobardoꝝ libenter incoluerūt. Unde apud ipam multa fuerūt preclare geſta. Et ꝓpterea cū mediolano magnitudine facie. antiqtate. ac dignitate diu contēdit. Verū nūc mediolanū plurimū excellit: Ambe tamē ⁊ nūc ⁊ olim clare illuſtreſqꝫ fuere. Eam ciuitatē athila rex hunoꝝ direptam vaſtauit: et cū paulo poſt inſtaurata eſſet Odoacer Eruloꝝ rex Oreſtē patriciū Auguſtuli nuꝑ genitorē in eo obſeſſum vicqꝫ captū interfecit. Ticinūqꝫ vrbs crudeliter ab eo direpta atqꝫ vaſtata eſt: vbi tunc cedes maxima fuit ciuiū romanorū quātā nūquā alibi poſt romani imperij inclinationē cōmiſſa fuerat. Rudolfo aūt burgundo ytalie regnum occupante: ꝑ ſeptimi Stephani pontificis tempa vngari ſalado duce ytaliā ingreſſi papiā obſeſſam captāqꝫ ferro igniqꝫ vaſtarūt. Interea Agapitꝰ pontifex romanꝰ ytalieqꝫ ꝓceres ⁊ populi berengarij ⁊ alberti filij tyrannidē exoſi. Ottonē primū ex germania in ytaliā vocauerūt: tumqꝫ ytalia a malis que diu fuerat ꝑpeſſa reſpirare cepit. Perthari longobardoꝝ rex monaſteriū ſancte Agathe et theadolinda regina eccleſiā ſancte Marie ad ꝑticas in ea ciuitate cōſtruxerūt. Et Linthprandꝰ lōgobardoꝝ rex oſſa beati Auguſtini ex Sardinia papiā vbi veneratiſſime ſeruāt deferri curauit. et ſepulchꝝ ex cādidiſſimo marmore mira celeritate ſtructū eſt: aſpectu pulcherrimū. Idemqꝫ rex monaſteriū beati Petri cellula aurea appellatū: et apō bolonam vbi curiam ſepe reges tenuerūt monaſteriū ſancti Anaſtaſij martyris edificauit: Gondiberta regina eccleſiam ſancti Iohānis baptiſte. Et petrus ep̄us linthprandi regis cōſanguineꝰ eccīaꝫ ſancti Sauini papie conſtruxerūt. Eiꝰ poſtea exornande vrbis p̄ ceteris Iohānes galeatus maria vicecomes primꝰ Mediolanenſium dux multam adhibuit diligentiā. Nā poſt multa ibidē accuratiſſime fabrefacta caſtellū magnificentiſſimū regio apparatu cū ampliſſima bibliotheca ſtruxit. Et iuxta caſtellū ingentem lucū muris cinxit: in quo ferarum viuaria et pulcherrimas venatiōes cōſtituit. In cuꝰ medio ſupbiſſimū monaſterium ordinis carthuſienſiū cū eius ſepulchro ingenti impēſa fabrefecit. Luci ipius ambitꝰ eſt centū ⁊ viginti cubitorum. Habet nūc Papia in gymnaſijs multos iurium ciuilis ⁊ pontificij ac phīe et medicine ſcientia claros. Genuit aūt multos preclaros viros ſed qui ſanctitate et diſciplinis p̄cipue excelluerūt Syrꝰ eiꝰ vrbis ep̄s doctrina ⁊ ſctītate laudatiſſimꝰ. Enodiꝰ poeta eloquētiſſimꝰ. Habuit et Antoniū Guayneriū medicū ſua etate celeberrimū q̄ in curis medicinalibꝰ multa cōpoſuit. Et cattonē ſaccū. Silanū nigrū et alios.

Papia

Hermes

Hermes egiptius qui a noſtris dicit Mercurius phus: platonis olim diſcipulus hoc tempore clarus habetur. Qui et ſi homo fuit antiquiſſimꝰ tamen et inſtructiſſimus in omni genere doctrine: Adeo vt ei multarum rerum et artium ſcientia trimegeſto: hoc eſt ter maximo cognomen imponerent. Scripſitqꝫ libros multos ad cognitionem diuinarum rerū pertinentes: qui adhuc apud grecos extant. Qui inter cetera de verbo perfecto librum edidit et dixit vt patet. 8. de ciuitate dei. Deos gentilium fuiſſe homines mortuos.

Apuleius

Apuleius apher madaurenſis platonis etiam diſcipulus hiſdem temporibus claruit. Et ibidem libros multos edidit: in eo enim ſumme eruditioni precipua lingue copia ⁊ gratia coniuncta fuit. Scripſit enim libros de Aſino aureo Metamorphoſin quam grecanicam fabulam appellant. Libellos quatuor floridorum de deo ſocratis. Librū de mūdo ⁊c. Cuius hec fuit ſententia. Nihil eſt deo ſimilius q̄ vir animo perfecte bonus.

Plotinus phus

Plotinus phus platonis quoqꝫ diſcipulus ⁊ porphirij p̄ceptor ꝑ hoc idē tempus floruit. Qui ad omnia virtutis ornamenta compoſitus: omniū etiam diuinarum diſpoſitionum ſtudio firmatus fuit: iuſtus: fortis: temperatus ⁊ prudēs extitit. Qui prudentie ratione ſe ſuperare poſſe crederet fortune impetus. Itaqꝫ locum quietis ſedis elegit vt ab omni cōuerſationis humane ſtrepitu ſeperatus ſe fortune inuidia liberaret. Nulla quoqꝫ illum deſideria ceperunt. Et ꝓpterea librum de virtutibus pulcherrimum edidit: dixitqꝫ animam rationalem: quā in celeſtibus habitare ſedibus non dubitabat: non habere ſup̄ naturam niſi deum: qui ſicut Sol lunā illuminat ita ⁊ deus animam illuſtrat.

Diogenes

Dyogenes magnus phus fuit (teſte diode) Sinopeus Iceſij menſarij filius. Is patriam relinquens Athenas venit ibi Antiſtenem comperit: q̄ apprime om̄es voluptates a ſe abdicauerat. Pallium p̄mus duplex habuit ꝓpter frigus et perā in qua cibos ferebat. Cum ſcripſiſſet cuidā vt ſibi cellam pararet: faciente id illo tardius: dolium ꝓ domo habuit. Tempore frigoris os dolij ad meridiem vertebat: Eſtate ad ſeptentrionem: eſtate in feruida arena ſe volutabat: Hieme cooptas niue ſtatuas amplectabat. Idem cum vidiſſet puerum concaua manu bibentem: abiecit vile vas quod habebat dicens: puer me vilitate ſuperauit. Dicebat omnia eſſe deorum: et ſapientes deorum amicos: huic ad ſolem ſedenti cum diceret Alexander. Pete quid vis: ait noli mihi vmbrā facere: Et fama fuit alexandrum dixiſſe ſe velle eſſe Diogenem niſi eſſet Alexander Ferunt quidem dialogos illum feciſſe et tragedias ſeptem ⁊ alia pauca: cuꝰ ſententia extitit. Si quis bonum cum amore dederit tibi conſiliū: preſta illi cū amore obedientiam. Obijt deinde temporibus ptolomei philadelphi.

Philippꝰ rex macedonū

Philippus ꝑdicte regis filius vigeſimuſtercius Macedonum rex. regnauit annis. 27. Vir vtiqꝫ bellator qui ſua virtute Armenie bithinie Tracieqꝫ ac Theſſalie regna ſimul obtinuit. Fuit autē blandꝰ alloquio: malens amari q̄ timeri ſed ⁊ moribus grauis: vini nimis cupidꝰ: ſed ebrietate digeſta in ſuis actibus moderatus. Cumqꝫ ꝓ imperij ſui finibus tuendis procul exiſſet Nectanabo olim egipti rex in mathematica peritiſſimus qui ad eum timore regis perſarum confugerat: videns olimpiadem philippi coniugē pulcherrimā: ea arte magica deludens compreſſit qua nocte eum mater olimpias concepit viſa ꝑ quietē eſt cū ingenti ſerpente volutari que ex eo concipiēs. poſt reditum Philippi alexandrum pepit filium. Quē Philippus rex (licet mater eius olimpias cōfeſſa viro ſuo Philippo fuerat alexandrum non ex eo ſed ex ſerpente ingentis magnitudinis concepiſſe) veluti tamen filium educauit chariſſimum. Nato autem alexādro Areſtotili ſcripſit. S. filiū mihi genitum ſcito quo dijs grās ago non tam ꝑinde q̄ natus ſit q̄ ꝓ eo q̄ naſci contigit temporibus vite tue: Spero vt abs te eruditus dignus fiat: Quē poſtea areſtotiles diſciplinādum aſſumpſit et ꝑ quinquēnium ſub eo pho creuit: qui poſtea Bucephalū equum indomitum manſuetū fecit. ⁊ intrepidus equitauit. Quē cum Philippus conſpexiſſet dixit ſe ex deorꝫ reſponſis cognoſcere q̄ poſt eum regnaturus eſſet. Unde ⁊ currum regium ⁊ eqꝫ cum ſumma auri ei dedit: qui contra regē Peloponenſiū caſtra mouit: de quo victorie coronam cum gaudio patris reportauit. Accepto deinde imꝑio regem ſe terrarum omniū ac mundi appellari iuſſit.

Alexander magnus quartꝰ ⁊ vigeſimꝰ
macedonum rex vltimo Arſani perſarũ
regis anno macedonibus regnare cepit
Et regnauit annis.12.et menſibꝰ.6. viginti q̄p
pe erat annorum cum regnare cepiſſet. Philip-
po igitur rege vita functo Alexander mox illiri
am(quam nũc Sclauoniã dicimus)ardenti ani
mo ſubegit. Et romanoꝝ inſulas obtinuit: ſta
timqꜫ cum in Aphricam tranſfretaſſet eam totã
ſuperauit. Deinde Syriaꝫ rebellantẽ ingreſſus
ea depopulata Damaſcum expugnauit: Sydo-
nem ſubegit. Inde hieruſalem verſus ꝓperãs
ibi iudeorum pontificem veneratus vrbem eſt
ingreſſus: iudeis immunitates conceſſit: inter
inicia quoqꜫ multas gentes rebellantes compe
ſcuit: toriẽtis nõnullas ſeditiones extinxit. Qui
bus rebus erectus tacito gradu in greciam con-
tendit. Inchoatũ deinde a patre perſicum bellũ
aggreditur in cuius apparatu occupato: nuncia
tur athenĩẽſes Thebanos ⁊ Lacedemonios ab
eo ad Perſas defeciſſe. Quibus motibus oc-
curſurus tanta celeritate inſtructo paratoqꜫ exer
citu greciam oppreſſit: vt quem venire non ſen-
ſerant videre ſe vix crederent. Et athenienſes ſi-
cuti p̄mi defecerunt: ita primi penitere ceperunt
ibiqꜫ ab anaximene pħo placatus immunitateꝫ
pariter ⁊ pacem eiſdẽ Athenĩẽſibus dedit. The
bas rebellantes mox incendit. Lacedemonios
ſubiugauit. Egiptum quoqꜫ intrauit in quo mi
rificam condidit ciuitatem quã ex ſuo nomĩe vt
infra patebit Alexandriam appellauit. Deinde
cum in perſidem ꝓceſſiſſet et darius ſuam pueri
ciam vilipẽderet. Audita legatione matris Oli
piadis que grauiter infirmabatur Macedoniaꝫ
repetijt in quo reditu dum ex aſya in minorẽ aſi
am ꝑ Helleſpontum traijceret phrigiaꝫ ſupauit
Macedoniam ꝑueniens matrem conualeſcentẽ
inuenit. Alexander igitur reintegrato exercitu.
Cum omnes regiones circa euphratẽ ſuo adie-
ciſſet imperio ponte facto euphratẽ tranſiuit. et
Perſipolim appropinquauit. In qua darius ꝑ
ſaruꝫ rex morabatur. In exercitu eius fuerre pe
ditum triginta duo milia: equitum quatuor mi
lia quingẽti: naues centum.lxxxij. hac tam par
ua manu vniuerſum terrarum orbẽ vtrum ſit ad
mirabilius vicerit. An egredi auſus fuerit incer
tum eſt. Cum ad tam ꝑiculoſuꝫ bellum exercituꝫ
legerit non iuuenes robuſtos: nec p̄mo flore eta
tis ſed veteranos pleroſqꜫ etiam emerite militie
qui cum patre patruiſqꜫ militauerant elegit: vt
non tam milites q̄ꝫ mgros militie electos puta-
res. Ordines quoqꜫ nemo niſi ſexagenariꝰ du-
xit: vt p̄ncipia caſtrorum quaſi ſenatꝰ reipubli-
ce viderentur. Itaqꜫ nemo in ꝑlio fugaꝫ ſed victo
riam cogitauit. Contra rex ꝑſarum darius fidu
cia viriũ nil aſtringere affirmãs ſuis occulta cõ-
ſilia victorie furtiue cõuenire. In acie ꝑſarũ ſex-
cẽta milia militũ fuere. Que non minꝰ arte alex
andri q̄ꝫ virtute macedonũ ſuperata terga verte
runt. Poſt victoriam maior pars aſye ad eũ de-
fecit. Deinde nũciatur Dariũ cũ ingenti exerci-
tu aduentare itaqꜫ timẽs anguſtias magna cele
ritate thaurũ tranſcẽdit: et ad Tarſum vrbẽ per
uenit vbi infirmitate grauatꝰ quieuit. Interea
Darius cum tricentis milibus peditũ ⁊ centũ
milibus equituꝫ in aciem ꝓcedit. Alexander cõ
ualeſcẽs exercitum in hoſtem duxit: poſt hec ꝑli
um ingentibus animis committit. In eo vter-
qꜫ rex vulneratur tamdiu certamen anceps fuit q̊
ad fugeret Dariꝰ. Exinde cedes ꝑſarum ſecuta
eſt. Ceſa ſunt peditum ſexaginta vnum milia: e-
quitum decem milia: capta quadraginta milia.
Ex macedonibus cecidere pedeſtres.c xxx. equi
tes.cl. in caſtris ꝑſarum multum auri ceterarũ-
qꜫ opum inuentum. Inter captiuos caſtroꝝ ma
ter ⁊ vxor eademqꜫ ſoror ⁊ filie due Darij fuere
Poſt hec opes darij diuiciarũqꜫ apparatum cõ
templatus: admiratione tantarum rerum capitur
et tunc berſaneꝫ captiuam diligere ꝓpter forme
pulchritudinem cepit. A qua poſtea ſuſceptum
puerum herculem vocauit. Darius cum babilo
niam ꝓfugiſſet pro redimendis captiuis alexã-
dro magnam pecuniam pollicetur: qui non pecu-
niam ſed regnũ petit. Tum ſpe pacis amiſſa bel
lum Darius reparat quadringẽtis milibus pe-
ditum et centum milibus equitum obuiam va-
dit alexandro. poſt hec prelium committitur Ma
cedones in ferrum cum contemptu totiẽs a ſe vi
cti hoſtis ruebant: econtra perſe mori q̄ꝫ vinci p̄
optabant. Raro enim vllo ꝑlio tantum ſangui-
nis fuſum eſt. Darius cuꝫ vinci ſuos videret vo
luit mori ⁊ ipſe: ſed a ꝓximis fugere compulſus
eſt. Hoc ꝑlio aſye impiũ rapuit: cuius tanta fuit
felicitas vt poſt hec nemo rebellare etiam auſus
ſit. Expugnat et ꝑſipolim caput perſici regni
Darius a cognatis ſuis captus in gratiaꝫ vi
ctoris aureis compedibus vincitur: deinde mul
tis vulneribus confoſſus interijt. Et ſic ꝑſarum
regnum finem accepit cum regnatum fuit ſb.14
regibus annis.254. Poſt hircaniam mardoſqꜫ
ſubegit: ibi concurrit ei amazonum regina cum
ccc.milibus mulieribus. Poſt hec indiaꝫ petit
vbi porrus rex capitur et regno indorum poti-
tus eſt. Tandem cũ in babyloniam redijſſet mil-
tis diebus ocio deditus: accepto poculo media
potione repente veluti telo confixus ingemuit:
ꝑ Caſſandrum antipatris filium datur venenũ
Cuius tanta vis fuit vt non ere non ferro: nõ te
ſta contineretur nec aliter ferri niſi in vngula equi
potuerit. Quarto die indubitatam ſentiẽs mor
tem agnoſcere ſe fatum maiorum ſuorũ ait. Ad
poſtremum corpus ſuum in hãmonis templo
condi iubet. Cum quererẽt quem imperij face-
ret heredem reſpondit digniſſimum. ſexto die
p̄cluſa voce exemptum digito annulum perdu-
ce tradidit. Receſſit alexander: menſe vno. ãnos
tres et.xxx. natus. vir ſuꝑ humanam potentiaꝫ
animi magnitudine preditus.

Linea pontificu3

Jadus

Onyas filius Jadi

Iſte Jadus ſext⁹ iudeoꝝ pontifex poſt mortem Johānis pōtificis pōtificatu ſuccedēs ſedit annis. 50. vir certe bon⁹ ⁊ pacis amator. occurrit alexandro irato iudeis q̄ñ volebat vaſtare hieruſalē indut⁹ pontificalib⁹ quē vidēs placat⁹ ſbito deſcēdit de equo. dei nomē adorabat pōtificēq̨ venerat⁹ eſt. Demū cū intraſſet ciuitatē oblata ſuit ſibi ꝓphia danielis q̄ de ipo erat. ⁊ cuȝ coram eo lecta fuiſſet valde gauiſus eſt. Sumpſitq̨ maiorē inde fiduciā pugnādi cōtra dariū. Et conceſſit iudeis libertatē ſuis legib⁹ vtēdi. et q̄ ſeptimus ann⁹ eſſet abſq̨ tributo ꝓpter ſabata terre.

Onias iadi pōtificis fili⁹ ſeptim⁹ hebreoꝝ pōtifex ſcd̄o anno regni ptolomei patri in potificatu ſuccedēs ſedit annis. 17. Cuius dignitate leges apud iudeos cuſtodiebant optime. Et ciuitas hieruſalē in omni pace habitabat qua ꝓpter etiā gentiū reges ipam ciuitatē et templū ſummo cum honore habuerūt. et maxīs munerib⁹ ornauerūt.

Linea Chriſti

Achym

Achym filius ſadoch vt p3 Mathei primo

Anno mūdi. 4909.

Syriae regni principium

Syria Aſie regio ab oriēte Eufrate flumio. ab occidente mari mediterraneo ⁊ egipto terminatur a ſeptentrione Armeniam et Capadotiam habet. Et a meridie Arabicum ſinum.

Iſte Seleucus vn⁹ ex alexandri principib⁹ in ſyria poſt eū regnum obtinuit. Sed antigon⁹ ipm expulit. Quē ptolomeus poſt obitū Antigoni deuicto demetrio ei⁹ filio reſtituit. Is poſtea regnauit annis. 32. Cōtinuis aūt laborib⁹ vſq̨ ad octogenarios annos ſemp bellū geſſit. In q̄ depugnās tandē extinct⁹ eſt.

Antigon⁹ Philippi regis fili⁹ ⁊ alexandri frater poſt euȝ in aſia regnare cepit. et regnauit annis. 18. Hic inter alexandri ꝑncipes vn⁹ habebat. Vir certe ſupbiſſim⁹. ideo multa bella geſſit. In quib⁹ tandē occubuit. Demetri⁹ ei⁹ fili⁹ fuga ſibi ſalutem petijt.

Sarabella ꝑfect⁹ ſupſticioſum templū edificauit in mōte garizym vbi poſuit Manaſſen fratrē iadi pontificē. q̄ erat gener ſu⁹. Et hic incipit Sciſma iudeoꝝ. q̄ niſi adheſerit ei q̄ ꝓphani vel excōmunicati dicti ſūt Samaritani. qd̄ ſciſma vſq̨ ad deſtructionē tēpli ꝑ romanos durauit.

Monarchia

Alexander magnus

Reges Syrie

Seleucus

Antigonus

Anthioch⁹ Sother

Antiochus Sother ſeleuci regis filius ſecūdus Syrie rex regnauit annis 19. ab iſto reliqui Syrie reges antiochi cognominati ſunt.

Alexandro magno in ipo etatis ⁊ victoriarū flore extincto. triſte apud omnes totāq̨ babiloniam ſilencium fuit. et vltimam ſuā voluntatē in duodecim quos ab adoleſcētia comites habuerat ampliſſimi regni ſui ſucceſſores cōſtituiſſet. Et iſti duodecim quib⁹ regnum diuiſerat cōcordare non poſſent. Infinita fere bella exorta ſunt. Poſtremo cum huiuſmodi teſtamentaria particio effectum ſortiri nequiuit contritis alijs. Hij quattuor viridi linea annotati iuxta ꝓphetiam danielis obtinuerunt regna. Ita vt Seleucus rex eſſet in ſyria. Ptolome⁹ lagi rex egipti. Philipp⁹ rex macedonum. Antigon⁹ vo in aſſyria regnaret.

Demas p̄hus

DEmas philozophus athenienſis alexandri tempe claruit. Hic dum alexāder obtinere vellet ꝛ obſideret Athenas reſtitit: ꝑſuadens atheniē. vt non traderent ei ciuitatem. Tandē alexandro ciuitate obtenta demas ei adheſit alexandro exhibēs ſe familiarē. Verū atheniēſibus alexandro ſacrificare volētibus: dixit. videte ne dum celū cuſtoditis terram amittatis: huius dematis dictum fuit. Amico mutuā me erogante pecuniam: ipm̄ et pecuniam perdam.

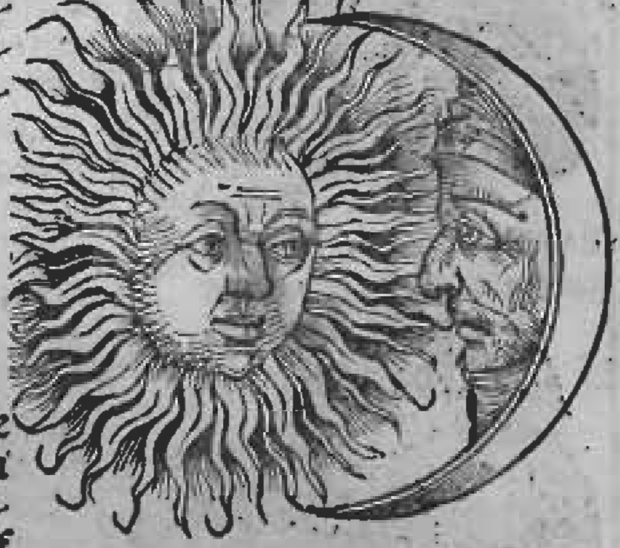

Quītus curcius

QVintus Curcius phus increpauit alexandrum eo ꝙ ſibi optabat adhiberi diuinos honores. d. Si deus es largire nobis beneficia immortalitatis ꝛ nō auferas. Si homo ſemꝑ id cogita aliis poſtpoſit.

IN diebus quibus Alexander natus eſt: diris prodigiis romani territi fuerūt. Nam ſol viſus eſt pugnaſſe cum luna. Saxa ſanguinē ſudauerunt: in die plures lune apparuerunt in celo. Nox vſqꝫ ad plurimam diei partem tendi viſa eſt tunc et ſaxa de nubibus cecidere. et ꝑ ſeptem dies grando lapideis immixtis ꝛ teſtarum fragmentis terram latiſſime verberauit.

OLimpias Mater alexandri occiditur: que mortem ſine omni pauore muliebri imperterrita ſuſcepit.

Philippus rex macedonū

Olimpias mr̄ alexandri Nectabanus magus pater alexandri

NOn fit ꝑſecutio de iſto Philippo et regno ſuo in ſacra ſcriptura. de regibus vero Egipti ꝛ Syrie fit ꝑſecutio: quia iudeis quādoqꝫ infeſti quandoqꝫ fauorabiles fuerūt reges ipi⁹ qd̄ ideo euenit. quia reges iſti pene ſemp pugnabant cū egiptiis iſrael autē in medio eorum iugiter affligebatur quocunqꝫ ſe verteret. Et ptolomeus grauiter eos afflixit ideo diſpſi ſunt in nationib⁹.

Reges Egipti

Ptolome⁹ lagi q̄ ꝛ ſother

Ptolome⁹ philadelph⁹

ISte Ptolomeus lagi filius primus poſt alexandrum magnum egiptiorum rex regnauit annis. 40. Hic cuiuſdam Gregarii militis nomine lagi filius fuit. egiptum. affricam ac magnam arabie partem tāqꝫ amplum ſucceſſoribus ſuis reliquit ſplendorē vt ab eo ſubſequētes egiptii reges ptolomei dicti ſint.

PTolomeus philadelphus ſcḋus egipti rex regnauit annis. 38. Hic cū ptolomei lagi minimus filius eſſet pater ante mortē regno ceſſit. quorum pietatis exemplo amorem populi iuueni conciliauit. Hic quippe cum omnium ſcientiarum doctiſſimus eſſet: et ſtratonem phm̄ preceptorem habuiſſet bibliotecam toto orbe terrarum nominatiſſimam conſtruxit. Que ad primū alexandrinum cum romanis bellum ꝑdurauit. Hic familiares in egipto iudeos a ſeruitutis vinculo reſoluit vſqꝫ ad centū viginti milia. Et eos in hieroſolimā remiſit: et vaſa votiua Eleazaro pontifici ꝑ diuinis ſcripturis habēdis quas in eadem Bibliotheca collocauit. Huic beronica mater ꝛ arſinoa vxor ex qua ſuſcepit euergetē ꝛ beronicam filiam; quā antiocho Seleuci filio vxorem dedit.

BIBLIOTECA NACIONAL
BIBLIOTECA AM...
JOSÉ TORI...

Furius camil lus dictator — Quintius cinci natus dictator

Lutius genutius — Quintus ſeruilius

Gayus ſulpi tius dictator — Marcus valerius

Manlius torquatus — Decius

Fabricius — Papirius

Iſte Camillus furius expugnauit veientos qui p̱ decem annos valde romanos attriuerāt. Tempe vero fabij ſenones galli ad vrbē venerūt: ⁊ victos romanos vndecimo miliario a roma: cū brenno rege ſuo romā venerūt: ⁊ fere romanum nomē deleuerūt. vrbē occupauerūt: neqꝫ defendi quicqꝫ niſi capitoli potuit. Quod cū diu eciā romani fame laborarēt a Camillo qui in vicina ciuitate exulabat. Gallis ſupuentū eſt: grauiſſimeqꝫ victi ſunt. Poſtea tñ accepto auro mille librarū ne capitoliū obſiderent receſſerūt: ſed ſecut⁹ eos camill⁹: ita accidit vt ⁊ aurū qđ bis datuꝫ fuerat. ⁊ oīa militaria ſigna reuocaret. honor ei poſt Romulū ſcđus delat⁹ eſt.

Quinti⁹ cincinat⁹ inuent⁹ in rure ⁊ ab aratro aſſumpt⁹ dictator creat⁹ eſt: qui vrbē oppreſſam ab hoſtib⁹ liberauit et preneſtam accepit.

Tempe illoꝝ cōſulū grauiſſima peſtilētia vniuerſaꝫ romā p̱ bienniuꝫ afflixit ꝑ qua depellāda pōtifices ludos ſcenicos inſtituerūt: et ſic ꝑ depellāda peſte corpoꝝ acceſſit morb⁹ animarū.

Tempe illoꝝ duoꝝ cōſulū romane matrone multos veneno pemerūt et p̱ ancillā quandā ꝑdite coacte ſunt libere venena q̄ coxerāt: quib⁹ hauſtis cōſumpte ſunt: fuerūtqꝫ. ccc lxx. damnate ꝯſcie facinoris.

Anno ab vrbe cōdita. ccc lxxxviij. Iſte gayus gallos iterum in bella ruentes vicit.

Iſte marc⁹ cū. 60. milib⁹ romanis pugnauit cōtra gallos quos in fugam cōuertit ⁊ grauiter trucidauit.

Sub iſtis cōſulib⁹ Publio Cornelio ⁊ Marco curio finitū eſt ſamniticū belluꝫ qđ p̱. xlix. annos durauit cū mlta clade romanorū: nec vll⁹ fuit hoſtis intra ytaliā qui romanā virtutē magis fatigauerit.

Iſti cōſules duo contra latinos pugnantes. decius murena cōſul occiſus fuit et Manli⁹ torquatus triūphauit. Cui⁹ fili⁹ cū cōtra impium cōſulum contra hoſtes pugnaſſet ⁊ quāuis victor: tamē ꝓpter inobedientiam virgis ceſis et capite punitus fuit.

Linea conſulum Romanorum

Claudius marcus — Valerius flaccus

Fabius maximus — Quintus decius

Publius corneli⁹ ruffin⁹ — Marcus Curius dentatus

Dolobella — Domicius

Sub Dolobella et Domicio cōſulibus lucani brucij ſamnites cū etruſcis ⁊ Senonib⁹ gallis bellū cum romanis inierunt in quo ſep̄tē tribuni militum ſunt occiſi ⁊ decem ⁊ octo milia romanorū ꝓſtrati. Sed cuꝫ romam tenderēt a Ceno cornelio Dolobella conſule deleti ſunt.

Fabricius vir digne memorie nulla induſtria ſuaſu pirrhi regis a romana vrbe diuelli potuit. oblatā em̄ ſibi a rege imperij partem repudiauit. Ideo pirrhus ait. Hic difficilius a virtute q̄ ſol a curſu ſuo auerti poteſt. Quis ergo miretur his moribus virtute militum victorem populū romanū fuiſſe.

Iſte Papirius cum adhuc puer aſtute matri reſpondit vt celaret ſecretum conſulatus; vrgente em̄ matre vt reuelaret archanum ſenatus quod audiuerat cum patre admiſſus. ait quod queſitum erat. An expediret magis vt vnus vir duas haberet vxores. vel vna duos viros. Confluentibus die tercia matronaꝝ cetu impudenti: puer ſenatui rem narrat: et laudatus eſt puer. Et edictū eſt vt decetero nullus puer admitteretur in ſenatus conſiliū niſi ille. Cum aūt vir eſſet factus in virum bellicoſiſſimum euaſit

Linea Christi

Eliud filius Achim

Linea Regum Syrie

Antiochus Theos

Antiochus galericus

Iste antiochus eiꝰ nōis scđus. cognomēto. Theos Antiochi pmi filiꝰ: terciꝰ syrie rex: regnāuit annis. 15. pmo vxore laodiceā habuit: ac grauissimum bellū habuit cū philadelpho rege egipti: tandē accepit filiā regis egipti noīe beronicen sicqꝫ pacati.

Eliud filius achym anno mūdi. 4959.

Antiochꝰ galericꝰ eiꝰ nōis terciꝰ: quartꝰ asye et syrie rex: regnauit annis. 20. erat filiꝰ antiochi theos de pma vxore laodicea: que virū suuꝫ veneno extinxit: et beronicen cū filijs occidit. Istūqꝫ galericum filiū suū p patre fecit regnare: ꝓpter qđ euergetes syriā vastauit. Uerū ptolomeꝰ postmodū illū occidit duobꝰ filijs Seleuco ꝛ Antiocho magē derelictis.

Iosephꝰ iudeꝰ vir bonꝰ atqꝫ magnanimꝰ: Qui ppłm iudeoꝝ ad clarissimas rerū causas pduxerat: postqꝫ viginti ꝛ duobꝰ annis syrie et phenicis ꝛ Samarie tributa dispensauit. relicto hircano filio defunctus est. Is hircanus in tributoꝝ dispensatiōe ptolomei successit vir ab ipsa puericia mirabiłr virtutiꝫ atꝫ ingenij. Qui cū terciūdecimū ageret annū demōstrauit ani prudētiā: pater eiꝰ volēs cognoscere adolescētis virtutē: eū in solitudine duoꝝ dierū misit ad seminandū cū trecētis iugis bouꝫ: celans lora quibꝰ ligaretur: Quod vidēs hircanꝰ quoddā virile maiꝰ sua etate excogitauit: decem iuga occidere fecit. Et carnes bubulcis suis distribuit: pelles vero eoꝝ diuidēs lora boum fecit. p que boues ligarent terraqꝫ seminauit quā sibi pater commiserat. Ideo ad patriā reuersus plurimū dilectus est.

Linea pontificū

Symon filius Onye

Iste Symon cognomēto iustꝰ onie pōtificis filius: octauꝰ hebreorū summꝰ pōtifex mortuo pře pontificatū accipiēs sedit ānis. 16. hic ꝓpter piū cultū ꝛ iustū regimē, pnāqꝫ in suas cyues clemētiā iustꝰ cognoīatꝰ fuit

Eleazarꝰ pontifex symonis iusti frater mortuo pře et Onia eiꝰ fratris filio adhuc paruulo ipē sacerdocij principatū suscipiens sedit annis. 17. misit ptolomeo philadelpho. lxxij. viros doctissimos ad interpretādū legem: qꝫ aūt dicimus. lxx. tñ: vsus scripture obtinuit qꝫ Oīnqꝫ paruū numerū excrescentem obticet.

Eleazarꝰ accepta epła a ptolomeo philadelpho vt mitteret seniores ꝛ doctos q interptatiōꝫ legis dei viuētis facerēt inde ad regē mittēs qđ postulabat ita scripsit ex vna qsi tribu doctissimos viros elegi legē ferentes qs post legis transcriptionē ad nos caute remittas. Cū ergo venissēt seniores. lxxij. ex hierosolimis ad regē in alexādriam: ab eo beignissime suscepti. Ostensoqꝫ regi legis rotulo in q lr̄is aureis ꝯscripte leges ꝯtinebāt et singlos in singlis cellulis reclusit Qui in. 72. diebꝰ legē de hebreo i grecū trāstulerūt. Sic cōcordes in trāslatiōe (vt augustinꝰ testat) sine aliq verboꝝ aut sensus dissonātia illā traduxerāt: quā a iudeis approbatā Demetriꝰ ad regē obtulit. Et vocās ad se interptes: grās egit remisit eos: donās vnicuiqꝫ optimas tres stolas et auri talēta duo: ꝛ calicē vniꝰ talēti ꝛ totū cōuiuatorium.

Eleazarus

Onyas filius symonis

LXX. Interpretes

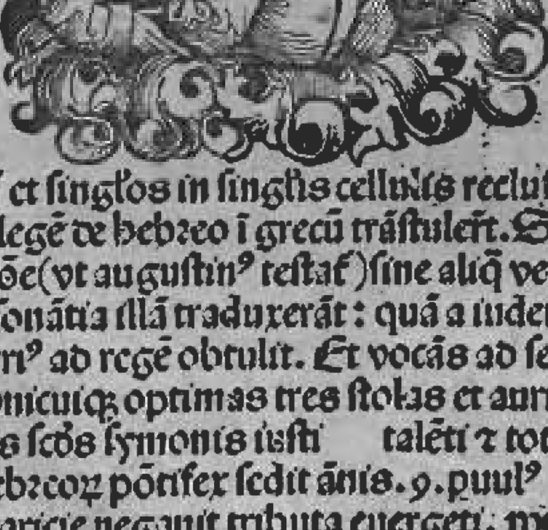

Josephus

Jason

Menelaus

Alchimus

Onias eiꝰ nōis scđs symonis iusti filius. xi. hebreoꝝ pōtifex sedit ānis. 9. puulꝰ mēte: pecunijs auarꝰ zelo legł vel potiꝰ auaricie negauit tributa euergeti. ꝓpter qđ tota pene iudea pilcitata fuit ꝛ iudei turbabāt. Josephꝰ vo inter suos nobilis pacē reformauit ꝛ ptolomeus eum ducem Judee constituit.

Isti tres scꝫ Jason. Menelaus. alchimꝰ qꝫuis fuerunt de genere sacerdotali non tñ ponendi sunt in linea pontificali propter ydolatriā et eoꝝ pessima opa et quia male intrauerūt.

Alexandria egipti magna ciuitas ante xp̄i aduentū. 20. ſup̄. ccc. ab Alexandro magno Juſtino libro xi. atteſtāte condita fuit. Alexāder eñ magnꝰ ad Jouē ammonē ꝑgens cōſulturꝰ ⁊ de euentu futurorum ⁊ de origine ſua. Reuerſus ab ammone Alexandriā cōdidit. Et coloniā macedonū caput eſſe egipti iubet. Nomē fuit triū vrbiū ꝯſtructaꝝ ab alexādro magno: quaꝝ vna fuit in egipto ꝑ diuocratē architectū (vt ſcripſit Vitruuiꝰ in ꝓhemio libri p̄mi de architectura) locū ſortita: haud longe ab hoſtio nili vt dicit Solinꝰ: qđ plurimi Canopicū dicūt. Aliā ſtruxit idē alexāder in aſya. Aliā in ſcithia ſup thanaim. Alexandria igit̄ Alexandri opꝰ Alexandri nomē Alexandri buſtū. Ad qđ Juliꝰ ceſar poſt theſſalicū diē: mortē q̄ʒ pompey cū veniſſet alexādriā ambiguo turbati vulgi murmure ꝑmotꝰ ꝑ ſpecie religionis deſcēdiſſe legitur. Et auguſtꝰ Ceſar poſt victoriā actiacā Antoniūq̄ʒ deuictū ⁊ coactū mori eodē veniēs alexandri corpus reuerēter aſpexit. Cūq̄ʒ ex eo quereret̄ An ⁊ ptolomeū vellet aſpicere: elegātiſſime regeʒ ait ſe videre velle: nō mortuos. Eiꝰ ſitꝰ (vt ſtrabo ſcribit) clamidis formā habuit: cuiuſq̄ʒ latera que in longū tendebāt circumlabat̄ ſtadijs ferme. 30. hanc vniuerſaʒ vijs diſtinctā ferūt: quibꝰ eq̄ ⁊ currꝰ cōduci poſſunt: ſed duabꝰ latiſſimis que plus integro expādunt̄. Et ſeſe medias ad rectos angulos ſecāt. Munit̄ aūt (vt Joſephꝰ iudeus tradidit) vndiq̄ʒ aut icōmeabili ſolitudīe: aut iportuoſo mari: aut flumibꝰ: aut ſiluoſis paludibꝰ. Pulcherrima quippe olim fuit. Nūc q̄ʒ ciuitas optīe munita eſt: decoris menibꝰ firmiſq̄ʒ altis muris ⁊ turribꝰ. Intꝰ vō nō ciuitas ſed pene aceruꝰ lapidū: plena ruinis ⁊ deſolationibꝰ videt̄. Celeberrima ydoloꝝ phana habuit: necnō ⁊ xp̄ianoꝝ templa adhuc extantia. Multas quoq̄ʒ habuit regias edes que ⁊ multā vrbis partē occupabāt. Nā quilibet regū illā ꝓ libito volūtatis aliquo ornamēto decorabat. Et vbi aula Alexandri olim ſtetit: hodie colūna ex vno lapide p̄ciſa mire altitudinis capitellū habēs acutū: quaſi turris apparēs poſita ē. Habet q̄ʒ eccl'iam ad ſcīm Marcū dictā: quā Jacobite inhabitāt. Marcꝰ eñ euāgeliſta huic vrbi p̄mo xp̄m p̄dicauit. Et cū ibidem ab ap̄lis ep̄us fuiſſet ordinatꝰ eccl'ias ordinauit multas q̄ mortuo Amanꝰ ei ſucceſſit hinc in diuinis eruditiſſimi multi emerſere viri. Philo natione iudeus: qui multa vtiliter ſcripſit. Clemens p̄ſbiter. Origenes p̄ſbiter oīm excellētiſſimꝰ. Athanaſiꝰ vrbis ep̄s. Didimꝰ. Theophilꝰ: ⁊ alij innumerabiles. Extra vrbē ſunt due marmoree colūne locū decollatiōis diue Katherine martyris oſtētātes. Habēt veneti in ea vrbe duos fonticos ⁊ Januēſes vnū: vbi negociatores ⁊ merces eoꝝ cōſeruant̄. Cathelani q̄ʒ in curia regis ſicilie. Et hij ſacella pulchra habēt in qbꝰ diuina pagunt̄. Turci q̄ʒ Tartari ⁊ alie gētes ſuas ornatas habēt domos: q̄ in nocte ꝑ ſarracenos claudūt̄. Eſt aūt hec vrbs in vna ꝑte mare magno cincta: in alia ameniſſimis ⁊ fertiliſſimis ortis circūſepta cū gleba frugifera: q̄ nili aq̄ irrigat̄. Portꝰ cuſtodiā ſarraceni nūc diligētiſſime obſeruāt. Mōteſq̄ʒ duo ad hoc in ciuitate facti: Naues aduenietes ꝓſpicietibꝰ oſtēdūt. Ferūtq̄ʒ colūbas edoctas deferētes lr̄as vt tutiores ab incurſu inſidiantiū eſſe poſſint. Colūbe eñ antiqtus vt pliniꝰ refert internūcie in rebꝰ magnis fuere. Et ep̄las annexas eaꝝ pedibꝰ obſidiōe mutinenſi in caſtra conſulum bruto mittente.

Alexandria

Demoſthenes

DEmoſthenes fuit olm grecie oratorũ princeps: et auctoritate hermippi oſtendit patrem in officina gladiorũ fuiſſe. Unde teſte Juuenali: pater demoſthenem ardentis maſſe fuligine lippus: a carbone ⁊ forcipib⁹ gladioſq; parante incude: ⁊ luteo vulcano ad rhetora miſit. Hic a platone facundiã hauriens ſumm⁹ orator effect⁹ eſt. Cui⁹ eloquẽtiam Eſchines (qui a iuuẽtute ſua ſtudioſus et Socratis amator) cõmendauit. de eo refert Valeri⁹. Cum philipp⁹ macedonũ rex athenas obſideret: ab eis poſtulauit: decem ſibi dari oratores. Demoſthenes in concilio veniens hanc fabulam recitauit. Lupi ſuaſerũt paſtoribus vt ſecũ amiciciã contraherẽt: quod cũ paſtorib⁹ placuiſſet: petierunt vt eis canes (qui iurgiĩ cauſe eſſent) traderẽt: quib⁹ datis ꝓ libidine gregem lacerauerũt. Ita ſublatis oratorib⁹ philipp⁹ Athenienſib⁹ factur⁹ eſſet. Quo audito athenienſes ei⁹ concilio acquieuerũt: ⁊ ſic ciuitas a periculo liberata eſt. Inquirenti cuidam. Quomõ poſſet benedicere: ait ſi non dixerit niſi qđ bene ſciens.

Ariſtoteles

ARiſtoteles phorum omniũ princeps: ex oppido ſtagyra. obſcuro quidem ipſe niſi quod hui⁹ viri claritate refulſit: patrem habuit Nicomachum medicine artis ꝓfeſſorem. Qui apud Amyntham macedonie regem philippi patrem magno loco poſit⁹ eſt. Matrem habuit Pheſtiada non obſcuri generis. Hic prima etate in Macedonia eruditus eſt. Sed cũ adoleuit anno (vt perhibẽt) etatis ſue. xvij. Athenas ſe contulit. Platonem viginti annis audiuit. Nullam ſcientiam reliquit. quã non perfecte attingeret. Mortuo platone ad hermiã Atarnei tyrannũ profectus triennio fere apud illum reſedit. Inde in macedoniã a philippo euocatus: decem ferme annos circa diſciplinam alexandri fuiſſe tradit. Sed alexandro in Aſyam cũ exercitu ꝓfecto ipſe athenas rediit. Et tredecim annis in licio florentiſſime docuit. In cui⁹ quidem ſigillo (vt dicitur) hoc inſcribi fecit. Sapientior eſt: qui quod nouit abſcondit: ꝗ qui ꝓpalat quod neſcit. Fuit autem Ariſtoteles facund⁹ eloquio (et vt Hieronim⁹ inquit) ſine dubitatione prodigiũ: grãdeq; miraculũ in tota natura fuit. Tandẽ cõmuni illa phorum inuidia accuſatus ꝙ non recte de diis ſentiret. Metuens ne vt quondam ſocrati: ſic etiam ſibi in iudicio ꝑeundũ foret: deſerta ſui defenſiõe chalcidẽ abiit: vbi de cetero vixit in optimo mentis vigore. Vixit autẽ annis. 62. et ibidem diem obiit.

Epicurus

EPicurus fuit teſte Metrodoro patria athenienſis phus: Heraclites dicit eum ſamii nutritum: cum eam athenienſes ſortiti eſſent. Ac decem ⁊ octo annos agentem athenas rediiſſe. Quo tempe Xenocrates in academia Ariſtoteles calchide ſcolam habebant. Defuncto autem Alexandro macedone ⁊ athenienſium ſub perdica afflictis rebus: colophonem ad patrem iuiſſe: vbi congregatis diſcipulis athenas rediit ſub anaxicrate: hicq; cum aliquatenus cũ ceteris philoſophat⁹ eſt. Poſtea a ſe dictã ſectam inſtituit. Epitect⁹ hũc lacerat laſciue tanꝗ nimiũ loquentem ⁊ alia ꝗplura. Uerum alii magnã hui⁹ viri in omnes phos gratitudinem fuiſſe ferunt. Patria eũ ſtatuis ereis honorauit. Diocles ait illũ viliſſimis cibis vitã duxiſſe. Nat⁹ eſt annis ſeptẽ poſt platonis obitũ. Obiit Athenis annorum. lxxij. calculo vrine exitum impediente.

Caleſtenes

CAliſtenem inſignem phm Ariſtotelis diſcipulũ ꝑ hoc idem tempus floruiſſe conſtat. Eo ꝙ contra Alexandrum multis rationibus ſerioſe differuerit eum increpando dicens. Si deus es: beneficia largire mortalib⁹ nõ ſua eripere debes: ſi homo id quod es: ſemꝑ te eſſe cogita: ꝓpter quod irat⁹ Alexander eũ trucidari mãdauit. Et ſic deforme in foueã cũ cane includi iuſſus eſt.

Xenocrates

XEnocrates Calcedonenſis phus Agathenoris filius: et a primis fere annis platonis auditor. Erat teſte laercio tardus ingenio: vt cum illum plato Ariſtoteli compararet. Alterum freno: alterum calcaribus indigere dicebat. Alioquin ſeuero ſemꝑ ac ſerio habitu ⁊ ore ꝑdurabat. In achademia vixit vt plurimum. Si quando ad vrbem ꝓficiſcebat turba omnis impudicorum ei⁹ tranſitum obſeruabat inquietandi eius gratia: phrine nobile ſcortum dedita opera a quibuſdam intra eius cellam miſſa eſt: que ab eo orans lectuli partem accepit demum cum multa ne quicq; oraſſet: impfecto opere diſcedens dixit ſe non a viro ſed a ſtatua veniſſe. Porro licet multum frugi fuerat glorie tñ et faſtus contemptor extitit. Et cum ſepe meditationi inſeruiret: vnam in ſilentio horam diſtribuebat: ſucceſſitq; in Achademia ſpeuſippo ſcolãq; tenuit annis viginti quinq;. Moriturq; noctu cum in ſartaginem forte impegiſſet Anno etatis ſue. 82.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus philopator

PTolomeus Euergetes philadelphi filius tercius egiptiorũ rex regnauit annis. 26. hic in vltionem ſororis beronice Antiochum galericum quem idem ⁊ eius mater laodicea regno priuauerat Syriam Ciliciam et Aſie partem deuaſtauit: innumera ſpolia inde exportans.

PTolomeus Philopator quartꝰ egiptioꝝ rex regnauit annis. 17. hic ꝓpter crimẽ cum patrẽ occiderit et fratrẽ trucidauerit philopator dictus eſt. Et ſicut ſceleſtꝰ in occupando regno: ita in admiſtrando ſegnis: luxui eñ ſe dedit. Jdeo antiochus magnꝰ ſyrie rex multas eius vrbes oppreſſit. Deinde tñ ꝑdita recupauit: ſpoliaſſetq̃ antiochũ regno ſi virtꝰ fortune ſucceſſiſſet. Denuo in luxuriam inuolutꝰ: Occiſa euridice vxore: meretriciũ illecebris capit: quibꝰ inuolutis filio quingenio relicto emorit: meretrices in vltionem euricide patibulis ſuffigunt. Alexãdri ad romanos miſerũt vt pupilli tutelã ſuſciperet.

Dion phus

DJon Syracuſanꝰ nobilis phus poſtq̃ vtraq̃ dyoniſij tyrãnide cõplicatus diu fuit: apud ſyracuſanã vrbẽ interimit. Nam ſupior ille dyoniſius ariſtomachẽ dyonis ſororẽ in matrimonio duxit; ex qua duos filios Hipparium et Niſeum pcreauit: totidemq̃ filias quarũ primã eius filio dyoniſio cui regnum reliquerat ad nubendũ dedit: alterã ipi dyoni patruo: qui ꝑter nobilẽ ꝓpinquitatẽ et generoſaz maiorum famã: multa etiã alia bona a natura recepit vt pote ingeniũ bonũ et docile: et ad omnes artes ydoneum magnãq̃ corporis dignitatem: magnas item diuitias a patre relictas: q̃s ipe tyrãni muneribus auxit et ideo tantum platonẽ amauit: vt eidem ſe traderet nec minus eo plato delectabatur.

Sibylla chimica

JSta Sibylla chimica in ytalia nata veſtita celeſtina veſte deaurata capillis per ſcapulas ſparſis: ⁊ iuuenis: ait. Jn prima facie virginis aſcendet: puella facie pulchra: capillis ꝓlixa: ſedens ſup ſedẽ ſtratam: puerum nutriens dans ei ad comedendum ius ꝓprium: lac de celo miſſum.

Anaximenes

ANaximenes Orator magnus hic fuit magiſter alexandri in oratoria arte. Qui hyſtoriam Alexandri ſcripſiſſe fertur: de hoc refert Valerius: ꝙ cum Alexander iratus ad diruendam lanſatum ciuitatem pergeret: fertur eum impetu progreſſum extra menia. habuit obuium anaximenem preceptorem ſuũ: ſciens q̃ alexander ꝙ anaximenes ire ſue ſevellet opponere: iurauit ſe non facturũ quicq̃t ille petierit: peto inquit vt lanſatum diruas; et iſto modo ſalutem vrbi obtulit. quod athenis ſimiliter accidiſſe fertur.

Carmeides phus

CArmeides philozophus floruiſſe dicitur: eo ꝙ ab Athenienſibus cum dyogene ad Senatum romanum miſſus fuerit. Hic adeo ſtudioſus extitit: vt cũ ad menſam ſederet: cogitationibus inherens manum ori apponere obliuiſceretur. Sed melliſſa quã vxoris loco habebat dexteram ſuam neceſſarijs vſibus coaptabat. Animo enim vita fruebatur: corpore vero quaſi alieno circundatus videbatur: centeſimo deniq̃ vite ſue anno philozophãdo finem fecit. vt Valerius maximus libro quarto ponit.

Sextilia

SExtilia virgo veſtalis de inceſtu conuicta ad portam collatinam viua defoſſa eſt.

Xenophilus

XEnophilus pithagoricus phus patria calcedoneſis hoc etiaꝫ tempe magno habetur in precio qui omnis humani incommodi (vt aiũt) expers fuit cum etiam vixiſſet annis. 105. Deinde ſummo ſplendore doctrine ac perfectione mortuus eſt.

Archiphilas

Archiphilas phūs a quo incepit secta Achademicorum hic habuit amicū paupez et egrotum sed vtrunq₃ p verecundia dissimulātem: quod cum Archiphilas compisset: indicauit sine confusione secretius fore succurrenduz: et acceptum pecunie sacculum clam illius puluinari subiecit illo penitus ignorante vt homo inutiliter verecundus quod desiderabat vel q̄ indiguit inueniret potiꝰ q̄ȝ dono accipet.

Isti duo consules cum alexādro rege Epyri pugnauerunt.

Iste Emilius cum romanis contra tarentinos bellum iustissimum egit: auxilium ferente tarentinis pirro rege grecorum bellatū est vltra quatuor annos. tandem victo pirro in patria miserabiliter mortuo tarentini cum carthaginensibus fedus inierunt et ex hoc punica bella inchoata fuerunt.

Valerius Coruinus

Marcus Valerius cognomento Coruinꝰ romanꝰ adolescēs pstantis quidē animi et singularis virtutis Camillo nō indignior fuit: qui licet adolescēs ⁊ ipē cōtra gallū virū magnitudine ⁊ armis insignē singularem assumpsit pugnā qui dum armatus in mediū pcessisset et nondum manū cōseruisset euiꝰ galee repente coruus ales insedit: qui certamine inito e Valerij galea nunq̄ȝ discessit imo et rostro et vnguibꝰ oculos galli vulnerare nō destitit q̄ad Valerius hostē tali pdigio territū obtruncauit. Quo mortuo statim coruus e cōspectu euanuit. Et valerius deinceps Coruini noīe appellatꝰ est.

Consules isti duo scilicet Emilius contra tarentinos bellum egit. et Curius cum pirro rege pugnauit et idem Curiꝰ terciū bellum gessit contra epyrotas Pirrū fugauit cesis .xxiij. milibus. Ait eni nec acie vinci nec pecunia corrumpi possuȝ. Malo diuitibꝰ imperare q̄ȝ locuples fieri.

Isti duo consules sibijnuicem succedentes prefuerunt. Genutius vicit affros et tharentinos Sempronius autē vicit picentes. in qua pugna terra tremuit quasi horresceret tantū sanguinē hoīm suscipe q̄ȝ pauci romani qui vicerunt euasere.

Lucius Papirius

Lucius Papiriꝰ patriciꝰ Romanꝰ bellator clarissimꝰ a Senatu Ro. dictator electus Quintū fabiū magistrū equitū sibi cōstituit. Qui statim contra Sānites ex senatus decreto expeditiōnē suscipiēs in eos acies dirigit Sed paulopost cum dictatore rome opus esset Quīto fabio equitū magistro pcepit: ne se absente cū hoste pugnare psumeret. Fabiꝰ autē adolescēs: vt erat animo strenuꝰ post dictatoris profectionem aliquando p exploratores didicit: omnia apud hostes soluta esse qui animo accensus: euestigio cū samnitibus incredibili feruore cōflixit atq₃ vt acriꝰ pugnaret equis omnibꝰ frenos detraxit atq₃ ita calcaribꝰ concitatos in hostiū agmen pmisit: vt nulla eos vis sustinere posset. Quā obrē ad viginti hostiū milia in ea die cesa fuisse Liuiꝰ scribit. Parta itaq₃ victoria de re bene gesta litteras (non ad dictatorez) sed ad senatum mittere curauit. Quā obrē iratꝰ dictator Fabiū adiudicauit capitali pena esse reum. q̄ se absente pugnasset. Qui cum ad mortē duceretur ingenti militum et populi fauore liberatus est. Tantāq₃ eā obrem seditionē in papiriū milites cōmouerunt vt ipē vix mortis impetū potuerit euadere postea samnites romanos apud caudinas furculas angustijs locorū conclusos ingenti deditione vicerūt. Verū sequenti anno iubēte senatu romani duce papirio samnites deuicerūt. Qua victoria triumphum duxit.

Linea Consulum romanorum

Torquatus Decius

Emilius consul

Emilius Marcus Curius

Genucius Sempronius

Linea regum Syrie
Seleucus Ceraunes

Antiochus Magnus

Seleucus iners

SEleucꝰ Ceraunus eiꝰ nois scōs. Quītꝰ syrie rex regnuit ānis. 2. Is cōtra ciuitates q̄ a p̄re defecerāt ingentē classē cōparauit. Et orta tēpestate classē oēm amisit p̄ter nudū corpꝰ ⁊ paucos comites. Deīn post naufragiū a ptolomeo euergete victus in antiochiā fugit vbi a frē Antiocho auxilia postulauit antiochus aūt cū esset ānoꝝ. 14. sup̄ etate regni cupidꝰ sub occasiōe regni defendendi fratri huic Seleuco regnū abstulit.

ISti duo frēs Antiochꝰ magnꝰ ⁊ Seleucus ceraunos ambo regnauerūt volētes vero vīdicare sanguinē p̄ris sui ⁊ onye q̄s euergetes rex egipti interfecit. Grandē duxūt exercitū cōtra philopatorē filium euergeti. Sed añ cōgressuꝫ Seleucꝰ morit̄. et antiochꝰ ꝓsequit̄ bellū: in q̄ vix auffugiēs totū exercitū ꝑdidit. Rursumq̄ꝫ cōgregās exercitū ⁊ ꝯtra Epiphanē filiū philopatoris adhuc puerꝫ q̄ttuor ānoꝝ habēs cū m̄ltis alijs secū philippū regē macedonū. obtinuitq̄ꝫ ꝯtra duces ptolomei pueri: fugauitq̄ꝫ Scopā ducē eiꝰ. iudeā q̄ꝫ cū m̄ltis alijs ciuitatibus acq̄siuit ⁊ oīa grauauit. Et q̄z armis egiptū capere nō poterat volēs despōdit epiphani filiā suā vt sic quasi amicꝰ regnū itraret. S; nō ꝓualuit cum res innotuit.

ANtiochꝰ cognomēto magnꝰ eiꝰ nois q̄rtus Sextꝰ syrie rex: syrijs regnare cepit regnuit ānis. 36. Is ptolomeū philometrē deuicit. ⁊ cū viribꝰ ⁊ diuitijs plurimū habūdaret ita exercitū instruxit vt gregarij milites auro caligas facerēt huic annibal penꝰ cartaginē tradēs metu romāoꝝ ad eū secessit. Romani antiochi ⁊ annibal' insolētias sustinere nō valētes L. Corneliū ꝯsulē ⁊ Scipiōes. s. nasicā ⁊ affricanū legatos cōstituētes annibalē superarūt Etiā antiochū deuicētes. coegerūt eū pacē a romāis postulare. Cōcessa vt ex europa asiaq̄ꝫ recederet se itra thaurꝫ contineret: ⁊. 20. obsidibꝰ datis decē milia talētoꝝ q̄t ānis ꝑsolueret. Eū tādē thesauri cupiditate a sacerdotibꝰ fallaciter ꝑmissi ꝑsidē intrassꝫ in fano fortune ab ip̄is sacerdotibꝰ ꝑemptꝰ ⁊ mēbratim cōcisus e templo ꝓiectus est.

SEleucꝰ ille q̄ ⁊ philopator septimꝰ asie ⁊ syrie rex regnuit ānis. 12. Vir q̄dē īgenio hebes ⁊ iniquꝰ: misit heliodoꝝ ad spoliandū erariū in tēplo q̄ iniq̄ iudicās p angelū flagellatꝰ vix ad vitā redijt Onia ꝓ eo orante. Hic cum nullum filium successorem reliquisset. Antiochum illusorem fratrem successorem habuit.

Machabei

SEptē filij machabei cum matre et Eleazaro cū m̄ltis alijs martyrio coronāt̄. qui martyres ante incarnatione filij dei ꝓ lege dei vsq̄ꝫ ad mortē grauissima tolerauere tormēta.

ANno. xix. epiphanis fuit illa victoria iudeorum de Antiocho magno de quo. 2. machabeorum. iiij. dicitur de magnis periculis adeo liberati magnifice gratias agimus ipi vtpote qui aduersus talem regem dimicauimus.

Linea pontificū

Simon filꝰ Onye

Onias

Symon

Onyas pius

Linea Christi

Eleazar

Eleazar an. m. 5009.

ISte symō onye pōtificis filiꝰ duodecimus hebreoꝝ sūmꝰ pōtifex sedit ānis. 12. Vir bonꝰ: magna hn̄s ꝑcōnis laudis. Ecclesiastici l. q̄ templū reformauit in meliꝰ: ⁊ ciuitatē ꝑpualuit amplificare. Hic curauit gentē suā ⁊ liberauit eā a ꝑditiōe. Moriens tandē oniā filiū reliquit successorem.

ONias magnꝰ simonis filꝰ pōtificatū obtinēs sedit ānis. 29. q̄ ꝓpter tyrānidē antiochi cū iudeā subegit fugit cū multis iudeis in egiptū. Ibiq̄ꝫ extruxit templū adinstar tēpli ihierusalē in q̄ grauiter peccauit agēdo supsticiōse. moriens reliquit filium adhuc infantē.

ISte Symō fuit filiꝰ Onye q̄ tenuit pōtificatū post fugā patris sui. princeps aūt sacerdotum tandē moriens tres post se reliq̄t filios Onyā Jesuꝫ ⁊ Johannem Quia tres p̄cipatꝰ Sacerdocij ꝓuenerunt.

ONias pius fuit vir sanctꝰ gratꝰ deo ⁊ hoībus: q̄ tandē ab andronico occisꝰ ē. At rex de iustissimi viri nece turbatꝰ. Andronicū homicidā capi fecit ⁊ purpura exutū eo in loco q̄ oniā pemerat tādiu vgīcedi fec donec expiraret

Sena

SEna vrbium ethrurie. viribꝰ opibuſq; nunc ſcḋa amenissimo loco ſita. Et vt Policrates libro ſexto tradit a gallis ſenoneſibus tpibus brennij ante xpi aduentū. ccc lxxxij. cū in ytaliā venit condita ꝓ ſenibus ſuis ⁊ armētarijs eam cōſtruxerūt: nō modo fides hyſtorie ſed celebris traditio ex eo quidem validior. Nā ſeneſes ⁊ liniamētis membroꝝ ⁊ venuſtate faciei ⁊ coloris gratia: moribꝰ quoq; ipſis ad gallos ⁊ britones a quibꝰ originē traxerūt videnť accedere: licet eos vetuſtas tpis: orbis plaga: ſitus regionis. cōuictꝰ finitimoꝝ quibꝰ ſanguine ⁊ moribꝰ diu ꝑmixti ſunt ex magna pte mutauerit. Sed reuera inter nouas numerari poteſt: cū nullis in veterū monimētis repiať: nullaq; antiq̄tatis veſtigia in ea appareant. Sunt q̄ affirmāt Karolū cui maleo fuit cognomētū eā cōdidiſſe. In celebri tamē monaſterio venetijs ſcti Georgij de alga (qḋ glioſus pontifex Eugeniꝰ relicto primū ſeculo ꝓpria edificauit paterne hereditatis pecunia) inuenit in libro litteris ſcripto ꝑuetuſtis. Johannē romanū pontificē nomis ordine duo de viceſimū acceptis de peruſina cluſieſi. Aretina. feſulana. florētina. ⁊ volaterrana dioceſibꝰ. ſex plebatibꝰ. ciuitatem hāc edificaſſe: q̄ ab ipo ſex plebatuū numero Sena fuerit appellata. Hec quippe ciuitas nunc ſupcolle cuiuſdā peninſule iacet vndiq; q̄ſi ripas rugoſas habēs: in ſupiore tamē vrbis pte ſolū aliquātulū habꝫ ortis viridarijſq; ornatū. In qua quidē celeberrima extant edificia. Videlicet gymnaſiū ꝑpulcrū ⁊ foꝝ ⁊ porticus et regia palatia. Hoſpitaleq; ſumptuoſiſſimū pietiſſime gubernatum. Ampla q̄ꝫ et libera eſt cū turribus ⁊ ꝓpugnaculis ac optis inſtituta moribꝰ: pplo neq; rudi neq; inurbano. Eiꝰ ager maximꝰ ⁊ herbidus ſemꝑ boū bubaloꝝ ouiūq; multoꝝ nutritor. Frumēti q̄ꝫ vini et olei ferax. ac fructuū oīs generis abūdans. Hec a roma ſtadijs octingētis diſtat. Cuiꝰ viri inter etruſcos religione moribꝰ ac lingua ꝑſtare noſcuntur. Habuit aūt Sena illuſtrās ſidꝰ ſctm̄ Bernardinū cuiꝰ reliquie apud aquilā vrbē miraclis ꝑ ſingulos dies multiplicatis coruſcāt: Is ꝑmꝰ oīm ordinē beati Franciſci ad eā q̄ nūc tantoꝑe viget obſeruāciā regule ꝑduxerit. Ornataq; fuit Hugone medico ⁊ pho qui ceteris ſui ſeculi poſt functū vita Jacobū forliuieſem doctior clarioꝛq; habitꝰ. Et friderico iuris cōſultiſſimo: qui ea in doctrina cōſilia plima reliq̄t. Sena q̄ꝫ Siluio enea pſis ꝑmū laurea: poſt: epiſcopali ⁊ papali mitra redimito. Vtriſq; plimis ⁊ pōtificibꝰ doctriua excultis ornatur. Umbronē ſeneſis agri fluuiū inter ⁊ paludē danaām ſiue fluuiū paliā que ea palus efficit multa ſunt mōtana ⁊ campeſtria opida. Ineſtq; cluſiū vetuſtiſſima vrbs de qua Pliniꝰ plura ſcribit; que olim Carmon fuit nomīata; nūc vrbi ſenenſi ſubiecta ⁊ ab eo aucta.

Reges Egipti

Ptolomeus epiphanes

Ptolomeus philometor

Ptolomeus Epiphanes quĩt⁹ egiptiorꝫ rex regnauit annis. 24. Hic tpe adepti regni nōdū quatuor exceſſerat ānos: et cū ei⁹ infantia cōſilij et roboris compos eſſe nō potuit: Antioch⁹ magn⁹ ſyrie rex ad ſuum regnum aſpirās: illud bellica excurſiōe vexare cepit. Sed regni principes ꝓ infante fideliter dimicātes regnū oīne defenſarūt. Ad ipm quoqȝ fouendū Onias iudeorꝫ pontifex deſcēdit: cum aūt ad pubertatis tpa puenisset Antiochus nobilis magni antiochi fili⁹ ſororē ſuā ei inſidioſe dedit vxorē. Ex qua duos ſuſcepit filios: quo audito Antioch⁹ ſub ſpecie viſendi ipam ſororē Cleopatram atqȝ filios egiptū ingreſſus ipm ptolomeū regē inter epulas occidi iuſſit Cūqȝ vniuerſaȝ egiptū ſibi ſubiugare niteref ab egiptijs extra cōfines eiectus eſt: poſt biennū rurſus alexandriā obſidēs: a romanis legatis de egipto recedere compulſus eſt.

Ptolome⁹ iſte philometor ſext⁹ egiptiorꝫ rex regnauit ānis. 35. Hic antiochi ſororis fili⁹ ſegnis ad modū vir: huic adoleſcēti antioch⁹ auūcul⁹ bellum intulit: ꝓpter qđ legatos ad Senatū ro. miſit ab eo auxilia poſtulās mouere ſenatū adoleſcētis pces: pompiliūqȝ legatū ad antiochū miſere vt ab egipto abſtineret: quo viſo ei oſculū dedit: ꝑlatoqȝ ſenat⁹ decreto et eū cunctari videret cōſultationēqȝ ad amicos referri. Ibi pompili⁹ virga quā manu tenebat amplo circulo incluſuȝ amicos cōſulere iubet: nec pri⁹ exeat qȝ ſenatui reſpōſuȝ det aut pacē aut bellū habitur⁹. Hec auſteritas animū regis fregit vt ſe pariturū ſenatui reſpōderit. Hic demū filiā Cleopatrā alexandro Syrie regi vxorē dedit: ab eo deinde ablatā demetrio dedit. quem cū cōtra ſe venientē fugauit ac die tercia in oblatiōe capitis alexādri ſibi p Arabū regē facta p̄ gaudio expirauit

Caprona

Titus liuius

Minucia

Menander

Caprona Montalis virgo veſtalis inceſti rea ſuſpendio affecta eſt.

Titus liuius Tragediarum ſcriptor clarus habetur. Qui ob ingenij meritum a liuio Saliuatore cuius libros erudiebat libertate donatus.

Minucia virgo veſtalis et de inceſtu conuicta viua obruta eſt.

Theophraſtus

Theophraſtus chreſius phus et teſte Anthenodoro in libro deambulationū fullonis fili⁹. In propria patria audiuit primo leucippū ciueȝ ſuū: inde cum platonē audiuiſſet ſe ad ariſtotelē trāſtulit. Eoqȝ in calcidē ꝓfecto illi in ſcole regimine ſucceſſit: fuit vir ſumme prudētie ſtudijqȝ ſingl'aris atqȝ eloquij admirādi. Ita vt cū antea illi tyranno nomen eſſet ob diuinā eloquētiā ariſtoteles illū Theophraſtū vocitauerit: itaqȝ circa trecenta librorū volumina edidit: ꝑgebant ad eū audiendū (teſte pamphilo) duo milia diſcipulorꝫ Inter q̄s nichomachū Ariſtotelis filiū habuit diſcipulū: et Menādrū comicū: habebatqȝ hoc ſemꝑ in ore. Sumpt⁹ p̄cioſiſſimus tempus eſt. Obijt annorꝫ octuagintaquinqȝ.

Demetrius

Menippus

Menāder poeta comic⁹ Theophraſti diſcipul⁹ qui vt Quintilian⁹ ait. meo iudicio diligenter lectus ad cūcta que precipim⁹ efficienda ſufficit. Ita omnē vite ymaginē expſſit: tanta in eo inueniēdi copia eloquēdi facultas. Ita eſt in omnib⁹ reb⁹ pſonis affectib⁹ accomodatus: ob que putauerat illū Ouidi⁹ ꝑpetuo duraturus. Hūc ⁊ paul⁹ apłus ſe legiſſe indicat: cū ad Corinthios ait. Corrumpunt bonos mores colloquia mala. i. Corinth:os. xv.

Menippus phus Cynic⁹ genere phen ⁊ condictiōe ſeru⁹: cui⁹ dñs fuit bach⁹ quidā pontic⁹. Fuitqȝ (vt retulit hermipp⁹) diurn⁹ fenerator: tandē inſidias paſſus oīa que habebat amiſit. Ex qua re ſe ſuſpendit.

Demetri⁹ phaleri⁹ cognomēto phus Theophraſti diſciplus: diſputator ſubtilis ⁊ orator: parū vehemēs fuit (vt Cicero ait) dulcis tñ: hic cū apd athenienſes ob eximias ei⁹ ꝟtutes. 10. annos pfuiſſet trecēte ⁊ ſexagita ereis ſtatuis honorat⁹ fuit. eo q̄ ciuitatē redditib⁹ ⁊ edificijs plurimuȝ auxerit. Abſens poſtea ab inuidis imagines dirute. qđ cū comptū habuit ait. Virtutē nō euerterūt cui⁹ gr̄a illas erexerant. Dicebatqȝ hic tantū in republica valere eloquētiā quantum in bello ferrum.

Anno vrbis condite. cccclxxvij. cum iam clarum vrbis rome nomen eſſet. Arma tamen extra ytaliam mota non fuerant vt igitur cognoſceretur que copie romanoruꝫ eſſent cenſus eſt habitus: tū inuenta ſunt capita .cc lxxxxij. milia. ccc xxxiiij. Quāq̄ꝫ a cōdita vrbe nū q̄ꝫ bella ceſſaſſent: ⁊ contra affros belluꝫ ſuſceptuꝫ eſt: primū Appio claudio: Quīto fabio conſulibus in ſicilia contra eos pugnatū eſt. Et appi⁹ claudius de Affris ⁊ rege ſicilie hierone triūphauit.

Sub iſtis conſulibus inchoatum eſt bellum punicum cum hanniba le ſeniore.

Gneo et Gayo conſulibus romani in mari dimicauerunt paratis nauibus roſtratis: quas liburnas vocant Cornelius fraude decept⁹ eſt. Duellius commiſſo prelio cartaginēſium ducem vicit. xxx. ⁊ vnaꝫ naues cepit. xiiij. merſit. vij. milia hoſtium cepit. triaq̄ꝫ milia occidit: neq̄ꝫ vlla victoria romāis gratior fuit: qd̄ inuicti ſ ra iā etiā mari plimū poſſet.

Criſpus philozoph⁹

Criſpus ſtoicus phus natione Elius ꝑ hoc tempus floruit. Qui anno vite ſue octogeſimo librum adeo ſubtiliter compoſuit: vt ad ea que ibi conſcripſit penitus cognoſcēda longa vita op⁹ eſſet: ſicut teſtatur valerius libro. 8. Ex cuius nota bilioribus ſententijs hec vna celeberrima fuit. Sapiens nulla re eget: et tamē multis rebus illi op⁹. Econtra ſtulto nulla re opus eſt: nulla enim re ſcit vti: ſed omnibus eget. Zenon etiā ſuo tempe phus ait. Sepultus apud te ſit ſermo quem tu ſolus audieris: hij duo ſtoice ſecte autores fuerunt.

Iſti duo conſules cum hannone cartaginenſium imꝑatore pugnauerunt. Corſicam ⁊ ſardinam vaſtarunt: et ſcipio multa milia inde captiuorum adduxit triumphum egit.

Polemon phus

Polemon Athenienſis phus his tempꝛibus agnoſcitur. Qui laercio teſte cūꝫ iuuenis eſſet ad modum lubricus et impudicus fuit vt pecunias circūferret quo eſſet ad omnes implēdas voluptates paratior: eas itidem in angiportis et vijs occulebat. Sed cum ſemel ebrius et coronatus in ſcolam xenocratis irrumperet: ille ꝑtermiſſa oratione: quā inceperat de pudicitia dicere cepit. Quo ſecutum dicunt vt decetero ſtudio et induſtria adeo ſeipm̄ vinceret vt xenocrati in regenda ſcola ſuccederet.

Sub iſtis conſulibus diuerſe ignium aquarumq̄ꝫ clades pene vrbem conſumpſerunt: et bellum in affricam tranſlatum eſt contra Amilcarem cartaginenſium ducem in mari pugnatū victuſq̄ꝫ eſt. Conſules vſq̄ꝫ ad cartaginem ꝓceſſerūt multiſq̄ꝫ vaſtatis oppidis. Mallius victor romā redijt attili⁹ regul⁹ in affrica remāſit. Is ꝯtra affros aciem inſtruxit contra tres carthaginenſiū duces Aſdrubales duos et Amilcarem dimicans victor fuit. xvij. milia hoſtium cecidit et ſerpentem mire magnitudinis occidit. Cuius coriū centum viginti pedum longitudinem habuit romamq̄ꝫ delatū cunctis miraculo fuit. Tunc victi Cartaginenſes pacem a romanis petierunt. Regulus tamen poſtea victus in vltima pernicie.

Linea conſulum Romanorum

Apius claudius | Quintus fabius

Gneus cornelius | Gayus duellius

Lucius ſcipio | C florus aquilio

M. atilius regulus | Lucius mallius vulſo

Marco Emilio | Paulus ſeruius

Marco Emilio: paulo ſeruio conſulibus ambo hij romani conſules ad affricam profecti ſunt cum trecentarum nauium claſſe clipeam petunt et confeſtim cartaginem venerunt: primum affros nauali certamine ſuperant. Emilius conſul centum et quattuor naues hoſtium demerſit: triginta cum pugnatoribus cepit. xv. milia hoſtium aut occidit aut cepit. Et ſubacta affrica tunc fuiſſet niſi q̄ꝫ tanta fames erat vt diutius exercitus expectare non poſſet. Conſules autem circa ſiciliam naufragium paſſi. Hoc tempore argenteus nummus primum in vrbe figuratus eſt.

BIBLIOTECA NACIONAL

Linea regum Syrie

Antiochus epiphanes illustris

Antioch⁹ fili⁹ epiphanis

Demetrius sother

ISte antioch⁹ nobilis siue illustris regnauit annis xi. pessim⁹ fuit ⁊ figura antixpi. Hic audita morte patris fratrisqꝫ sui inercia cū rome esset obses: clā fugit ⁊ veniēs in syriā recept⁹ est a quibusdā ciuitatibus: mortuoqꝫ fr̄e. ꝓ eo regnauit: ⁊ vendito sacerdocio ꝑmū a Jasone postea a Menelao: quoꝝ suasu iudei sibi noīa gentiū imponebāt: sacrificia fieri ꝓhibuit in templo in hierusalē. Demū veniēs de egipto menelay ductione spoliauit templū coegitqꝫ iudeos ydolis sacrificare: ⁊ trāsire ad rit⁹ gentiuꝫ: ponēs in templo ydolū Jouis olimpij ꝓhibuit circūcisionē: interficiēs circūcidētes: septē fr̄es cū m̄re nolētes comedere carnes porcinas varijs tormēt̄ occidit. qui oēs aīo cōstāti ꝓ obseruatiōe legū martiriū ꝓtulere. Postremo volens ire ꝯtra hierusalē cecidit de curru ꝯfractusqꝫ ⁊ demū a vermib⁹ cōsumpt⁹. miserabilit̄ mortuus est in terra aliena.

ANtioch⁹ iste Eupator regnauit ānis. 2. hic patre sublato puul⁹ relict⁹ est adhuc adolēscēs habuit tutorem lysiā: ⁊ cū cōtra iudeos exercituꝫ duxissent nō lōge p⁹ ambo a suis occisi sunt ꝓpter timorē demetrij filij seleuci eupatoris.

Linea Christi

Mathan fili⁹ Eleazary

Mathathias habuit quinqꝫ filios coniuges

ISte demetrius sother decimus syrie ⁊ Asie rex priuigno interfecto regnauit ānis. 12. filius Seleuc. antiochum eupatorē et lysiā occidit. Alchimū pōtificē ꝯstituit cū q̄ bachides missus hierusalē m̄ltos iudeoꝝ occidit. nychanorē a iuda machabeo occisū amisit: ⁊ bachidē iudā occidit: tandē ab alexādro vict⁹. illū vita pariter ⁊ regnū ꝑuauit.

MAthathias sacerdos filius Johānis filij symonis doctrina ⁊ glorie fama apud iudeos plurimum honorat⁹ est. Vir sanctus percussit in zelo suo peccatores: qui habuit quinqꝫ filios eiusdem zeli verū ipse non erat pontifex sed tres filij eius quo mortuo in Modin sepelitur.

ISte iudas q̄ ⁊ machabe⁹ vir fortissim⁹ ⁊ bellicosus mathathie fili⁹ fuit strēnuissim⁹ bellator ⁊ triumphator magnific⁹. q̄ nec an̄ se nec p⁹ similem hūit. e⁹ gloriosa opa patēt i libris machabeoꝝ. Hic postremo in bello cecidit: ꝓ dei legib⁹ mortē sustinēs cū trib⁹ ānis pontificatū administrasset.

TEmplū purgat a iuda et fratrib⁹ postqꝫ ꝓ trib⁹ ānis fuerat ꝓphanatū.

IOnathas iudeoꝝ dux pariter ⁊ pōtifex pplin iudeoꝝ p⁹ iudā rexit ānis. 19. nō impar frī suo machabeo v̄tute fuit. Tandē a triphone dolose capt⁹ cū filijs interficit̄. Cui⁹ corp⁹ symon frater ei⁹ cū luctu sepeliuit.

Aristarcus

ARistarc⁹ gr̄matic⁹ claruit tpe Machabeoꝝ.

Bacuuius

BAcuui⁹ brūdusin⁹ tragediarū scriptor: nepos Ennij poete ex filia claruit p̄io rome inde postmodū tharētū regressus ē: et nonagenari⁹ mortu⁹ est.

SImō mathathie fili⁹ terci⁹ iudeoꝝ dux pariter pōtifex sedit ānis. 8. religiosus ⁊ prudētissimus fuit: ab adolescētia sua optie ꝯuersat⁹ ē: tandē occasus neqter a genere suo. Iste simō ⁊ ionathas fr̄es iude p⁹ ei⁹ occisiōē corp⁹ ab hostib⁹ redimētes i modin patrū suoꝝ sepulchro sepeliere. Ptolome⁹ q̄ꝫ cū eū ad cōuiuiū inuitasset: eūdē cū duob⁹ filijs interfecit. Et ip̄i⁹ symonis vxorem cum reliquis duob⁹ in vincula cōiecit. Et in his finit̄ prim⁹ liber machabeorum.

PTolomeus Euergetes philometoris filius Cleopatreq germanꝰ ſeptimus egiptiorum rex: regnauit annis .29. Vir quidē peſſimꝰ atq ſeuiſſimꝰ ob cuius ſeuitiam frater eius ⁊ Cleopatra ſoror ſibi timentes regnū ei p legatos obtulerūt. cum fraternū regnum ſine vllo certamine recepiſſet elatus factus: fratris filium e complexu matris enecauit: ⁊ omnes eius fautores trucidauit. Et ſic ciuibꝰ ſuis cruentꝰ extitit: Ita quoq romanis qui illic venerāt ridiculo fuit. Quia vt Iuſtinꝰ ſcribit. Vultu deformis erat ſtatura breuis et ſagina ventris belue pſimilis. Quā quidē feditatē nimia veſtis ſubtilitas augebat. Hic quippe filios ex ſorore et ex vxoris ſorore ſuſcepit. Ac etiā ſororis filiam per vim ſtuprauit. Cuius filiū membratim diuiſum et in ciſta poſitum in die natalis eius inter epulas iuſſit offerri.

PTolomeus phiſton qui et Sother euergetis filius octauus egiptiorū rex. regnauit annis .17. his tpibus Antiochus tyricenus demetrij filius Et antiochus griffi regis frater adinuicem dimicantes ſucceſſiue modo vnus modo alter regnabant. Inter has autem regni Syrie parricidiales diſcordias mortuus eſt ptolomeus iſte relicto regno vxori.

PTolomeus alexander nonꝰ Egiptiorū rex regnauit expulſo fratre annis .10. Hic ptolomei ſother predicti frater fuit. Cleopatra mater, poſtq̄ cum maiore filio decem ⁊ ſeptem annis regnaſſet grauiter ferens filij ſocietate populum in eum concitauit ⁊ in Cyprū exulare coegit. Acceſſito iſto alexādro minore filio in locum fratris ſecum regnare fecit. Sed tandem ab eodem occupata interficitur. Et a populo in exiliū actus. Ptolomeꝰ ſother reuocatꝰ in regnum. Igit alexander regni cyreneorū quod ei pater teſtamēto reliquerat populo romano herede inſtituto deceſſit.

PTolomeus Sother paulo ante a matre pulſus. hic anno Alexandro ab Egiptijs interfecto regnum paternum iterū recuperans regnauit annis octo. Cum enim alexander matrem occidiſſet ipſum in vindictam matris repulerant. vt iam ſcriptum fuit.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus philon ſiue ſother

Ptolomeus alexander

Ptolomeus ſother

HAnnibal hamilcaris Carthaginenſium ducis filius. quinq et viginti etatis annos habens Impator carthaginenſiū exercitus creatus eſt hic ceteris ducibus prudentia. audatia. conſilioq ad pericula capeſcēda anteibat. Impator factꝰ triennio omnes hyſpanie gentes bello ſubegit. fratreq ſuo Aſdrubale ad hyſpanie cuſtodiam relicto. ipſe pyrrhenū ſaltū tranſijt. Et poſtq̄ ad alpes puenit que ſcilicet ytaliā a gallia ſeiungūt. quas nemo vnq̄ cum exercitu preterq̄ hercules tranſierat: ita itinera et loca lapidoſa ſtruēs comburendo et acetum infundendo patefecit vt Elephas oneratus ire poſſet. cum antea vix vnus homo quiret repetere. In eo tamē loco multi niuibus obruti cum elephantis periere. Tradit ad ytaliam .lxxx. milia peditum et viginti milia equitum ſeptem et triginta elephantes adduxiſſe. Deſcendit itaq Hannibal in Thaurinenſes agros. Et puagata tota regione Ciſalpina romanos tribus prelijs profugauit: ac multas vrbes obtinuit. Idēq p ligures fecit Poſtea appenninū tranſiliens apud ethruriā vbi nunc florentiā graui oculoꝝ morbo affectus eſt. vt dextrum amiſerit oculū. deinde C. flamineū interfecit: q facto fabiꝰ maximꝰ a ſenatu cōtra ipm miſſus per ſumma montiū et abdita nemorum caſtra ponēs eius feruorem deluſit. ⁊ repta occaſione aretinorū auxilio vicit. Et ſic p ſedecim annos totam ytaliam varijs cladibꝰ fatigauit. Inde in apuliam pgens maxima clade romanos apud cannas affecit. In quo quidē plio tot romanorū milia ceſa ſunt: vt tres ānuloꝝ aureoꝝ modios quos e romanorum militū manꝰ extraxerat Carthaginē mitteret. Cōſulares quoq viri ac ſenatores capti aut occiſi fuere. Et de romanis actū fuiſſet ſi Hannibal ſtatim poſt victoriam ad vrbem acceſſiſſet. Is tamen coactꝰ ytaliā relinquere ⁊ opē patrie ſue ferre que a publio ſcipione pmebat. Cū carthaginēſes cū romanis pacem compoſuere ad antiochum regem confugit. deinde ab bithinie regē T. quintꝰ legatꝰ cōtra eū prexit. Ne a romanis caperet cōfeſtim guſtato veneno qd in ānulo more regio gerebat aīam expulit. Et ſic eo genere mortis a romanorū vinculis ſe liberauit. Deceſſit aūt ſeptuageſimo vite ſue anno.

Hanibal

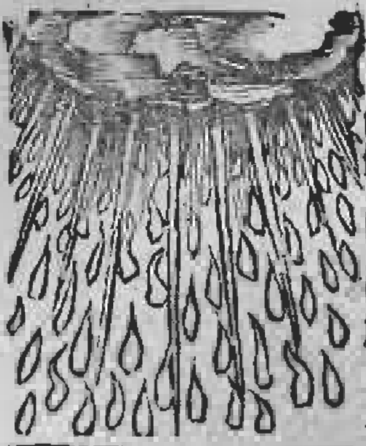

Anno ab vrbe condita.cccc lxxx. Sanguis e terra et lac e celo manare viſum eſt in ſpecie pluuie. peſtilẽtia grauis in vrbe biennio fuit: quã ſibillini libri dixerunt celeſti ira impoſitã: nõ inquerebat numerꝰ eorũ qui periſſent: ſed ipſorum qui fuerunt ſuperſtites.

Coloſſus ingens ſolis ſimulacrum a clare lydo ſtatuario fabricatum apud rhodum inſulam terremotu corruit. Erat quippe (vt plinius refert) ſtatua admirãda altitudinis cubitorum. 70. turribus equipperãda. Et e ſeptem miraculis mũdi maximum fuiſſe teſtantur.

Strato pħus

Strato lampſacenus pħus Archeſilai filius vir eloquẽtiſſimus. Et in ſpeculatione phiſica pre ceteris diligentiſſime ſpeculatus. Unde et phiſicus ẽ appellatus: fuit ptolomei philadelphi preceptor a quo talentis octuaginta donatus ẽ Scripſit de regno: de iuſticia ꝛ de dijs. Aiunt eum fuiſſe tam tenuem vt ſine ſenſu moreretur. Silphon quoqȝ pħus ſuo tempore omnibus bonis amiſſis ſolus nudus euadens ait. Omnia mea bona mecum porto: pectore enim geſtabat.

Crates pħus

Crates atheniẽſis academicꝰ philoſophus filius antigenis. palemonis auditor illiuſqȝ ſucceſſor ſcole: qui adeo ſe viuẽtes amarunt: vt eadẽ ſemp ſtudia ſint cõſecuti: et mortui eodem ſepulchro ſepulti: q̃s antagoras in hanc ſententiam verſibus exornauit. Hoc tumulo Crateni et polemonẽ cõditos fatere qui tranſis o hoſpes viros conſenſu animorũ precipuos: quoꝝ diuino ex ore doctrina manauit ſacra viteqȝ mundicies ſapiẽtie adiuncta.

Panetius

Silphon pħus

Panetius pħus claruit tpe Scipiõis rome cꝰ et pceptor fuit. Qui ſtoice ſecte pħus extitit: Quẽ cicero in libro officiorũ imitatus eſt. cuius hec eſt ſententia. Uitam hominum qui etatem in medio reruꝫ agũt ac ſibi ſuiſqȝ vſibus eſſe volũt ad cauenda picula ex impulſo aſſidua ꝛ pce quotidiana: oportet aĩo eſſe pmpto ſemper et intento.

Silphon megarenſis pħus his tempibus floruit hunc et imitatione atqȝ ſapientia tantũ alios preceſſiſſe dicunt vt parũ abfuerit: quin omnis gratia in illum intenta in Megaram tranſiſſe diceretur Cicero vero libro de fato dicit illum fuiſſe hominem acutum maximeqȝ ſuis temporibus approbatũ. Qui cum capta aliquando eſſet eius patria: et omnibꝰ eiꝰ bonis amiſſis ſolus nudus euadẽs interrogaret. An omnia perdidiſſet: Reſpondit omnia mea bona mecũ porto: pectore enim illa: non in ſcapulis ſe geſtare dicebat.

Poſſidonius

Licon pħus

Poſſidonius pħus ſtoicus panecij diſcipulꝰ claruit tempore ſcipionis hic fuit aſtrologꝰ magnus teſte auguſtino.

Eraſiſtratꝰ q̃s atheniẽſis medicꝰ ſcđm Euſebiuꝫ his tpibꝰ floruit hic cũ ex ariſtotelis famulia natꝰ eſſet etiam eximꝰ medicꝰ euaſit. Qui cũ antiochũ regẽ ex grauiſſimo morbo ſanaſſet a ptolomeo rege eiꝰ filio centũ talentis donatꝰ eſt vt teſtis eſt plinꝰ libro vigeſimonono naturalis hiſtorie.

Licon troadẽſis pħus clarꝰ habet vir quidẽ eloquẽs et in educãdis inſtruẽdiſqȝ pueris maxie idoneꝰ. Dicebat em̃ neceſſario adiũgi pueris pudorẽ ꝛ laudis ſtudiũ velut equis calcar. Fuit hic dũ vixit habitu mũdiſſimꝰ ꝛ veſtiũ incredibili mũdicie atqȝ nitore: Et cũ eẽt corpe fortiſſimꝰ pile ludo ſe exercuit. Tenuit aũt ſcole pncipatũ ãnis. 44. Tandẽ feſſus podagre morbo anno vite ſue. 74. interijt. Timon appolloniates pħus etiã ſuis tpibꝰ floruit hic duꝫ iuuenis eſſet mltis obſcenitatibus ſe immerſit: poſtea factꝰ vir (licet egenꝰ) repudiatis vicijs in calcedoniã iuit: ibiqȝ philoſophiã ꝛ oratoriã artem didicit atqȝ exercuit. Scripſit aũt diuerſa poemata Tragedias Comedias ꝛ Satiras.

Linea Conſulum romanorum

L. Metellus C. Furius

C. Attilus T. Mallius

L. Emilius Terrentius varro

Lucio cecilio metelle. Caio furio placido conſulibus. Metellus in Sicilia affrorum ducem Aſdrubalē cū. cxxx. elephantis et magnis copijs venientem ſuperauit. Apud panormū. xx. milia hoſtium occidit: ſex et viginti elephantes cepit reliquos errantes ꝑ numidas quos i auxilium habebant collegit. Et romā deduxit ingenti pompa.

T. Mallio Torquato Caio Attilo cōſulibus de Sardis triumphatū eſt Et pace omīb⁹ locis facta. Romani nullum bellum habuerunt. Quod bis poſt romam conditam ſemel tantꝫ numa pōpilio regnante contigerat. Et porta iani clauſa eſt vno anno.

Emilio conſule ingentes gallorū copie alpes tranſierunt: ſed pro romanis tota italia conſenſit. xl. tū milia hoſtium capta et interfecta ſepteꝫ milia. Et triumphus emilio decretus. Gallorū ſiquideꝫ animi feroces: corpa pluſq̄ humana erant. ſed experimento deprehēſuꝫ eſt q̄ virtus eorum ſicut primo impetu maior q̄ virorū eſt. Ita ſequens minor q̄ feminarum. Alpina corpa humenti celo educata habent quoddā ſimile niuibus ſuis Cum mox calore pugne ſtatim ſudorem emittūt: leui motu q̄ſi calefaciēte ſole laxantur aliquot deinde annis euolutis p⁹ contra gallos intra ytaliam pugnatuꝫ eſt finituq̄ eſt bellum M. Claudio marcello Gn. Cornelio Scipione conſulib⁹. Poſtea idem Marcellus cū collega ſuo Cornelio ingentes copias Gallorꝫ peremit Mediolanum expugnauit: grandem predam romam ꝑtulit ac triumphās marcellus ſpolia gallorum ſtipiti impoſita humeris ſuis vexit.

Linea Conſulum romanorum

M. C. marcell⁹ Cornelius Scipio

Lucius Mallius Cōforius M. Mallius

Lucius cenſorinus Marcus maulius

Eodem anno bellum punicum ſcdm romanis illatum eſt per Annibalem carthaginenſium ducem filium amilcaris qui iam dudum amilcari patri ad aras iurauerat cū adhuc nouem eſſet annorū ſe vt primum poſſet aduerſus romanos pugnaturum.

Quingenteſimo et quadrageſimo anno a condita vrbe Lucius emilius paulus publius Terrentius varro contra hannibalem mittuntur ambo tamen vincuntur.

Tranſacto punico bello ſecutum eſt Macedonicum contra philippum regem. l. et quingenteſimo primo anno ab vrbe condita T. Quintius flammini⁹ aduerſus eum mittitur: et proſpere geſſit et pax ei oblata eſt his legibus ne grecis ciuitatibus quos romani contra eum defenderant bellum inferret: vt captiuos et tranſfugas redderet. Quinquaginta ſolas naues haberet reliquas romanis daret. Et per annos decies quaterna milia pondo argenti preſtaret; et obſidem daret filium Demetrium.

Linea Regum Syrie

Alexander filiꝰ antiochi

Demetrius filiꝰ demetrij

Antiochus adoleſcens Sedetes

Triphon

Alexander

Alexander ille filius antiochi epiphanes vndecimus Syrie et aſye rex regnauit ſcdm Euſebiū annis. 9. ſemꝑ iudeis gracioſus fuit. Jonathan machabeū ducē ſibi cōfederauit: eius adiutorio occidit demetriū ſother: et regnauit ꝓ eo. Cleopatram ptolomei filiam regis egipti in vxorē duxit. quā ptolomeus auferens alexandro demetrio filio demetrij ſother vxorē dedit. tandē rex arabū ad quē alexander fugit timens ptolomeū alexandrum occidit caput auferēs ptolomeo tranſmiſit.

Iſte Demetrius regnauit annis tribus poſt alexandrum. Et omni regno paterno recuperato vicijs adoleſcentie in ſegniciem lapſus poſtremo captus in hyrcaniam nouem annis ſine regno priuatus vixit. Tandem regno reſtituto philometor filiam Cleopatram ab alexandro ſublatā vxorem dedit.

Antiochus Sedetes adhuc puer ſuadente triphone aliquid molitus eſt pro reparatione regni ſed parum profecit: quia ſtatim ab eo occaſus eſt. Hi enim duo adinuicem dimicantes ſucceſſiue modo vnus modo alter regnabat.

Iſte Johannes hircanus occiſo patre ſuo ſymone et duobus filijs ſuis Juda et Mathathia a ptolomeo duce in conuiuio in Jericho iure obtinuit ſacerdotium. et adminiſtratis optime rebus viginti tribus annis mortuus eſt: reliquitqꝫ Ariſtobolum filium ſuum primogenitum et anthigonuꝫ cum alijs duobus paruulis. Cumqꝫ nullus eorum ad regendum populum eſſet ydoneus vxorem ſuam diſertiſſimam prefecit ⁊ filijs. Sedit autem annis. 26. vir ſacerdotio dignus atqꝫ ducatu ſtrenuꝰ. A romanis ius amicicie poſtulans obtinere promeruit. Hic multas ſeditiones a phariſeis et eſſenis ꝑtulit: a quibus tandem liberatus: feliciter vſqꝫ in ſenium vixit

Ariſtobolus filius iohannis hircani in vincula matrem cum duobus fratribus minoribus ſuis coniecit: primuſqꝫ dyadema regni ſibi impoſuit. Et vno anno tantūmodo regnauit. Fuitqꝫ rex et ſacerdos: fratremqꝫ ſuum ſuggeſtione vxoris ſue interfecit. Et decurſis. 475. annis a ſedechia vltimo rege iuda quando regnum iuda interruptum et finitum fuit. mortuus eſt morbo acerbiſſimo: vt ſanguinem laceratis viſceribus euomeret.

Triphon capto Jonatha proditorie contra Symoneꝫ fratrem Jonathe bellum mouit. Et acceptis a ſymone centum argenti talentis et duobus filijs Jonathe contra ꝓmiſſa Jonatham cum duobus filijs occidit. Et poſtea dominum ſuum Antiochum adoleſcentem interfecit et pro eo regnauit.

Iſte Alexander ariſtoboli frater apud iudeos pontificatum et regnum ſuſcipiens regnauit annis. 27. relicta enim vxore Ariſtoboli que ex eo prolē non ſuſceperat a vinculis cum duobus fratribus eum abſoluit ⁊ tanqꝫ maiorē regem iudee conſtituit: qui fratrem ſuum ſcdo a ſe genitum occidit. tercium vero regno priuatum ſecum viuere coegit: qui adeo nequiſſimus fuit ꝙ mille ſeniores intra ſex annos peremit. Octingentos quoqꝫ vxoratos viros vna cum vxoribus ac liberis in plateis patibulis affixit: qui eius crimina deteſtabant. Tandē 27. anno regni ſui ex quartana febre mortuus eſt: et reliquit duos filios Hircanum et Ariſtobolum. verum vxorem ſuam alexandram fecit regnare: quia habuit gratiam populi: cum adhuc viuente marito humanitate ſibi allexerat.

Alexander iſte filius Antiochi regnauit poſt triphonem quem occidit dyodatus dux.

Linea Summorum pontificum

Johannes hircanus

Ariſtobolus

Alexander

Mantua gallie Cenomanoꝝ memorabilis vrbs vt quibuſdã placet a Manta Thireſie vatis filia pꝰ Thebanoꝝ interitũ ab Alexandro tũc illa cõdita fuit. Sũt tñ qui dicãt Thireſiã theſei tpibus fuiſſe. Et in eiꝰ ſeruitutẽ deueniſſe: que poſt pr̃is interitũ in ytaliã cũ multis venit: ⁊ cũ ſocijs grecꝭ mãtuã cõdidit. Sed cũ interim ex thiberino thuſco rege Ocnꝰ natꝰ eſſet: ⁊ ad ipm oppidũ thuſci et veneti cõfluerẽt. Ocnꝰ muris oppidũ circũdedit: ⁊ in aliã formã redegit. ⁊ a mr̃e Mantuã appellauit dicẽte Virgilio. x. li. Eneidos. Ille iam pr̃is agmen ſciet Ocnus ab oris. Fatidice mantꝰ ⁊ thuſci filiꝰ amnis. Qui muros matriſq; dedit tibi Mantua nomẽ. Cõſtat tamẽ eam vrbẽ vetuſtiſſimã ab Etruſcis conditã: et vnã fuiſſe duodecim coloniaꝝ quas T. liuiꝰ patauinꝰ docet trãſapenninũ ab ea gente miſſas. preſertim cũ poeta inſignis virgiliꝰ ciuis ſuꝰ id orbi faciat notiſſimũ. diffuſiuſq; eiꝰ vrbis narrat originẽ. Mãtua diues ciuis ſed nõ genus oĩbus vnũ. Hec mõtibꝰ qui galliã ⁊ germaniã ab ytaliã diuidũt vicina eſt. Haud ꝓcul a benaco lacu ex quo minciꝰ effluit qui exundãs Mantuã vſq; labit̃ ibiq; lacu facto vrbẽ circuit. Inde etiã ꝓgrediẽſ breui curſu padũ influit. Paſſa eſt ſupiorĩbꝰ tpibus Mantua calamitates maximas: p̃ter illas que Virgiliano verſu ſunt notiſſime. Mantua ve miſere nimiũ vicina Cremone. Nam ab Athila: Gothis. Lõgobardis ⁊ baioarioꝝ rege aliqñ diruta: qñq; ſpoliata. qñq; menibꝰ aperta ⁊ immunita relicta. Vngari aliqñ ad ſolũ vſq; euertere: vnde ⁊ locꝰ vbi tũc fuerat ad rei memoriã nũc vngaria nũcupat̃. Mathildis nobil' comitiſſa eam diu tenuit. mirificeq; ampliauit. Sub q̃ Nicolaꝰ ſcđs põtifex romanꝰ cõciliũ celebrauit: hanc per multa tpa poſt Mathildim multi poſſiderũt. In qua p̃clariſſime familie de ripa ⁊ paſſerinoꝝ aliqñ prefuere Demũ poſt varios caſus inclite Gonzagorũ familie magni canis auxilio pulſis paſſerinis: ea vſq; in p̃ſenſ cũ maxima laude potiti ſunt. quoꝝ ⁊ preteritoꝝ dñoꝝ cura diligẽtiaq; pulcherrimis põtibꝰ ſup lacũ iactis tum ſupbiſſimis templis: regijs pallacijs: ⁊ nobilibꝰ ciuiũ edibꝰ plurimũ illuſtrata eſt. Vnde ⁊ nũc ampla ciuitas habita eſt: et rerũ abũdãs que ad vſuꝫ hũanũ neceſſarie ſunt. Mãtue ꝑ Karoli magni tẽpa ſanguis xpi miraculoſus appuit. Ad quẽ viſendũ ſcđs Leo papa ſe cõtulit. Et inde in germaniã ad karolũ acceſſit. Karoluſq; caluus magni filiꝰ Mantue veneno perijt. qđ bebreꝰ medicus pecunia corruptus dedit. In ea Anſhelmꝰ lucenſis epus vir ſanctꝰ et eruditione moribuſq; inſignis requieſcit. Et beatiſſimꝰ Johẽnes bonus Mantue ciuis miraculis clariſſimꝰ. Genuit et Albertinũ qui tractatũ de corꝑe xpi edidit. et Matheũ medicũ clariſſimũ qui ad Sicilie regẽ de medicinis opus egregiũ perſcripſit.

Mantua

Neuius poeta comicus

Neuius poeta Comicus anno .2. regni Ptolomei epiphanes dicti (vt Euſebius ſcribit) Utice moritur: pulſus roma factione nobilium et precipue metelli. Is inter comicos tercium locum habet de quorum dinumeratione et comicorum preſtantia Uulcatius in libro de poetis: hec carmina ponit. Multos incertos certare hanc rem vidimus. Palmam poete comico cui deferant. Cecilio palmam tribuo de comico. Plautus ſecundus facile exuperat ceteros. Deinde neuius qui ſeruet precio in tercio. Si qd quarto detur: dabitur licinio. Poſt inſequi licinium facio attiliū. In ſexto conſequitur hos terrēcius. Turpilius ſeptimum: Trabea octauum obtinet. In nono loco eſſe facile facio lucrecium. Decimū addo antiquitatis ennium.

Plautus Comicus

Plautus comicus poeta lingue latine pater (vt idem Euſebius teſtač) ex vmbrie arpinas al's ſarſinas ciuitate rome morič. Ex cuius ſermone (vt varro epiſtolonis ſententia dixit) muſe locute forent: ſi latine loqui voluiſſent. Floruit in ſcena quintodecimo ferme anno poſtq̄ bellum aduerſus penos ſcdm ſumptum eſt. Et quāq̄ a pluribus grecis comicis fabulas ſumptas in latinum cōuerterit: Oracij tamen ſententia plautus ad exemplum ſiculi ꝑperare epicharmi dicič. Hic vt varro et pleriq̄ alij memorie ꝓdiderunt: cum pecunia omni quā in operis artificū ſcenicorum pepererat: in mercationibꝰ ꝑdita: inops romam rediuiſſet. Et ob querendum victum ad circūagendas molas que truſatiles appellantur opam piſtori locaſſet. Ibi quotiens ab opere vacaret ſcribere fabulas ac vendere ſolitꝰ erat. Mortuus eſt circiter centeſimā et quadrageſimāquintam olimpiadē. Iuſſitq̄ tale ſuo ſepulchro epigrāma incidi vt varro de poetis dicit. Poſtq̄ eſt morte captus plautus comedia luget: ſcena eſt deſerta. Deinde riſus locus luduſq̄ et numeri: innumeri ſimul omnes ſimul collacrimarunt.

Ennius poeta

Ennius quoq̄ poeta comicus Tarenti naſcitur quintius ennius dictus. his temporibus (Euſebio referente) floruit. Qui a catone queſtore romā tranſlatus habitauit in monte auentino parco admodum ſumptu contentꝰ et vnius ancille miniſterio: ſemꝑ ꝑſuadens aīas eſſe immortales. Et ideo in vite ſue termino dixit. Aſpicite o ciues ſenis ennij imaginis formam: hic veſtrum pinxit maxima facta patrum: Nemo me lacrimis decoret: nec funera luctu: faxit cure volito viuus ꝑ ora virum. Itemq̄ poeta pudicitiam predicans dicebat: flagitij initiū eſſe inter ciues corꝑa nudare. Hic cū comedias optimas elegantiſſimaſq̄ edidiſſet ſeptuagenario maior articulari morbo olimpiade .153. interijt. Sepultuſq̄ fuit in ſcipionis monumento via appia.

Scipio affricanus

Scipio Affricanus alterius ſcipionis filius: vir oīm romanoꝝ ferme ꝑſtantiſſimus vigeſimūquartum agens annū duobus ſcipionibus ab haſdrubale interfectis a ſenatu romano ad hyſpanias mittič: fuit quippe panecij auditor: et inter ceteros mortales animi preſtantior. Cū intellexiſſet ſenatum ꝓpter metum hannibalis ytaliam velle relinquere: extracto gladio id ꝓhibuit aſſerens ſe velle patrie defenſorem eſſe. Ceſarie ꝓmiſſa vtebatur habitu corporis virili: is vt Eutropius ait ſeptuaginta ciuitates hyſpanie recepit: quibus feliciter geſtis conſul contra cartaginenſes deſignatur. Eoq̄ ꝑgens aphrorum ducem cum Siphace numidie rege ſibi ſubegit. Nec multo poſt cū hannibale congreſſus ita eiꝰ equitatum fudit vt ſupͣ viginti penorum milia ceſa: totidemq̄ fere capta vna die referatur. et ipe hannibal cum paucis ꝑfugerit: terra mariq̄ pace obtenta in ſiciliam traiecit. Romam tandem ꝑuenit triumpho clariſſimo inuectus: Aphricanus vocari meruit. Sicq̄ ſcdm bellum punicum terminatum eſt: quod ꝑ annos .18. geſtū fuit. Catoni vero contradicens nolebat cartaginē romano impio emulam euerti: ne romani ſine belli metu laſciuirent. Huius ꝑclare fuere ſententie dicebat enī: nunq̄ ſe minus ocioſum: q̄ cum ocioſus eſſet: nec minus ſolum: q̄ cum ſolus eſſet: hic tantus patrie pater ab emulis accuſatus: ab ingrata patria pulſus apud litternum ruſtulū exulans: tandem .52. etatis ſue anno morbo interijt.

Philo iudeus

PHilonem iudeum ex ſacerdotum genere natum: et Alexandrie educatum per hec tempora floruiſſe conſtat. Et ſapientie librum greca lingua (in q̄ peritiſſimus fuit) eleganti ſtilo conſcripſit. Quē ideo ſapientie librū nominauit: quia in eo chriſti ieſu domini noſtri laudes ſpecialiter narrauit: vel quia multipliciter in eo ſapientia cōmendatur. Scripſit autem multa: vt diuus hieronimus in libro de viris illuſtribus cōmemorat.

Catho philozophus

CAthon phūs ſtoicus natione egiptius panecij quondam diſcipulus. multa ſcripta reliquit. Cuius habētur plurima egregie dicta. Ex quibus hec pauca notabilia excerpta feruntur. Deſines timere ſi ſperare deſieris. Queris quid ꝓfecerim: Reſpōdeo amicus mihi eſſe cepi. Si vis amari: ama. Ab eo aliquādo queſitū fuit. An beneficium ſeruꝰ dn̄o dare poſſit: Reſpōdit: quedam ſunt beneficia: quedam vero officia: ⁊ quedam miniſteria. Beneficiū inquit eſt: quod alienꝰ dat: Alienꝰ autē eſt qui potuit ſine reprehēſione ceſſare. Officiū eſt filij vxoriſq; ac ceterarum perſonarum quas neceſſitudo ſuſcitat. ⁊ opem ferre iubet. Miniſterium eſt ſerui quem conditio ſua eo loco poſuit: vt nihil eorum que preſtat imputet ſuperiori.

Catho philozophus

CAtho primus phūs romanus atq; iuriſta: primo quidem queſtor. deinde bis conſul: litterarū tam grecarū q̄ latinarū apud romanos decus. Hic primū cum Q. fabio maximo militauit. Deinde anno poſt quīto queſtor Tarētum miſſus fuit vbi Enniū poetam inueniēs romam ſecū adduxit. Poſtmodum cū Scipione illo viro optimo affricam trāſuectꝰ rempub. nō mediocriter iuuit. Deinde ex edilitatis officio cenſor factꝰ: ac poſtea pretor optime in omnibus ſe habuit. Etiam bis conſul ⁊ poſt conſulatū quē ſtrennue in hiſpania geſſit: tribunus militum dictus eſt. Demum cū ſero ⁊ pene ſenex latinas litteras didiciſſet etiam grecas litteras edoceri appetiuit vnde doctus factus. hiſtorias ⁊ rem militarem tractauit: atq; ſcripſit. Et dum ſibi ex clementia quandam comparaſſet gloriam. Id egit vt iuris ciuilis peritiſſimꝰ haberet. Senatu namq; ⁊ extra Senatū cōtemporaneos omnes grauitatis ⁊ auctoritatis excellētia ſuperauit. Cenſorinus aūt appellatus fuit: q̄ cenſure officiū ſibi ſpecialiter fuerit cōmendatū. Eiꝰ quoq; ornamenta fuerūt ſenatꝰ. maieſtas. et propagata familia. Ex qua quippe maximum decus romanorum. poſterior catho ortus eſt qui ſacratiſſimum illud Cathonum nomen poſtea immortale fecit.

Scipio iunior affricanus

SCipio magni Scipionis nepos omī virtute apud romanos preclarus. Conſul extra ſortem factus Aphrica ſibi decreta eſt. Veniēſq; carthaginē cum ſex continuis diebus noctibuſq; oppugnaſſet: tandem re deſperata Carthaginienſes ad deditionē traxit. petēteſq; vt quos belli clades reliquos fecerat ſaltem ſeruire liceret. Atq; ita primū mulierū agmen ſatis miſerabile: poſt virorum turba deſcendit. Nam (vt liuiꝰ ait) fuiſſe mulierum. 25. milia: virorū. 30. milia captiuorū memorie proditū eſt. Haſdrubal vero imꝑator vltro ſe tranſfuge dedit. Et eius vxor ſe ſuoſq; quodam femineo furore in mediū ſe iecit incendium Ipſa aūt ciuitas ſuppoſito igne ſedecim cōtinuis diebꝰ ardens: miſerūq; victoribꝰ prebuit ſpectaculū. Scipio autem et ipſe cognomen illud celebre meruit: qd auus eius acceperat vt propter hanc fortiſſimam virtutem Affricanus iunior appellaretur.

Publius Terrentius poeta comicus

PUblius Terrentius affer Carthagine natus poeta comicus. Qui a Scipione iuniore ꝑdicto vt quidem exiſtimāt in ſeruiturē ex aphrica ductꝰ ꝓpter ingenij magnitudinē ⁊ forme ꝑſtantiā libertate donatꝰ eſt. Alij ſcribunt: q̄ rome Terrēcꝰ lucano ſenatori ſeruiuit. a q̄ ob ingeniū ⁊ formā nō inſtitutꝰ modo liberaliter ſed mature manumiſſus. Hic cū multis nobilibꝰ familiariter vixit. Sed maxime cū ſcipione aphricano ⁊ cū lelio. Scripſit comedias elegāti ſtudio ſex. In q̄bus multorū mores ad precauēda ꝑicula ānotauit. De morte eiꝰ volcatiꝰ ſic tradit Sed vt affer ſex ꝑplō edidit comedias: iter hinc in aſyā fecit: naui cū ſemel ꝯſcendit: viſus ē nūquā. Ceteri mortuū eſſe in Archadia ſtiphali ſinu leucadie tradūt. Gn. Cor. dolobella. Marco fuluio nobiliore ꝯſulibꝰ fuiſſe dicit mediocri ſtatura gracili corpore. colore fuſco. Reliquit filiam que equiti Ro. nupſit. Hūc affranius omnibus comicis ꝓfert. Sepulchro eiꝰ tale epitaphiū inſcriptū fuit.

Natus in excelſis tectis cartaginis alte Romanis ducibus bellica preda fui
Deſcripſi mores hominū iuuenūq; ſenūq; Qualiter ⁊ ſerui decipiāt dominos
Quid meretrix: qd leno: dolis ꝯfingat auarꝰ Hec q̄cūq; leget ſic puto cautꝰ erit.

Anno ſexcenteſimo vigeſimo ſeptimo ab vrbe condita hij cōſules Gallis tranſalpinis bellū intulerūt atq; eoꝝ regi viturto infinitā multitudinē iuxta rhodanū fluuiū interfecerūt. Deniq; cū viturt⁹ paucitatē romanoꝝ vix ad eſcā canib⁹ quos in agmine habebat ſufficere poſſe iactaret: et ipſe. c lxxx. milia armatoꝝ hrēt: cōſerta pugna a romanis ſupatus eſt. Ex cui⁹ exercitu partim in bello: partim ſubmerſi cuꝫ ponte: quē ſibi iūctis nauib⁹ ſupra rhodanū extruxerāt. cl. m. perierunt. Preda ex torquib⁹ galloꝝ ingens ſublata eſt: magnaq; gloria cōſules ambo triumpharūt. M. porcio Catone ꝛ Quīto marco cōſulib⁹ Narbone in gallia colonia deducta eſt annoq; eodē Licinio metello ꝛ quīto lucio Sceuola conſulib⁹ de dalmacia triumphatum eſt.

Tempore horum cōſulum iugurthe Numidaꝝ regi bellū illatum eſt. Qđ Aderbalē ꝛ Hiempſalem Micipſe filios fratres ſuos reges: ꝛ ppli romani amicos interemiſſet. Miſſus aduerſus eū cōſul Calphurni⁹ beſtia: qui corrupt⁹ regis pecunia pacē cū eo flagicioſam fecit. Et a ſenatu improbata eſt. Poſtea cōtra eūdē in ſequēti anno Spurius albin⁹ poſthumi⁹ ꝑfectus eſt. Is quoq; ꝑ fratrē ignominioſe cōtra numidas pugnauit. Tercio miſſus Quitus cecilius Metell⁹ cōſul. Is exercitū ingēti ſeueritate ꝛ moderatione correctū: cū nihil in quēquā corruptum faceret ad diſciplinā romanā reduxit. Jugurtā varijs prelijs vicit: Elephātes eius occidit vel cepit ꝛ multas ciuitates: et cū iam finē bello impoſitur⁹ eſſet: ſucceſſuꝫ eſt ei a Caio mario. Is iugurtā ꝛ bochū mauritonie regem qui auxiliū iugurte ferre ceperat pariter ſupauit. xx. milia armatorū ad internitionē cecidit. Tandē ante currū Marij iugurta cū duobus filijs duct⁹ eſt cathenat⁹. Et mox iuſſu cōſulis in carcere ſtrangulatus eſt.

Marius poſt victoriam iugurtinā ſecūdo cōſul fact⁹ eſt. Bellumq; ei contra Cymbros ꝛ Theutones decretū eſt. Tercio quoq; et ꝛ quarto delatus eſt cōſulat⁹: quia bellū Cymbricū ꝓtrahebatur. Sed in quīto cōſulatu collegam habuit Quītum lucanū catulū. Cū priores cōſules a Cymbris ꝛ Theutonib⁹ ꝛ Ambronib⁹ que erant Germanorum ꝛ gallorū gentes victi ſunt iuxta flumen rhodanum. Timor Rome grandis fuit: quātum vix hannibalis tempe punicis bellis: cuꝫ Cymbrias itaq; cōflixit. Et ex duobus prelijs. cc. milia hoſtiū cecidit. xxx. milia cepit: interea Cymbri ꝛ Theutones quoꝝ copia adhuc īfinita erat ad ytaliā tranſierūt. Iterū a Caio mario ꝛ Quīto catulo cōtra eos dimicatū eſt: ſed a Catuli parte felici⁹. Nam eo ꝓlio qđ ſimul ambo geſſerunt. c xl. milia aut in pugna aut fuga ceſa ſunt. xl. milia capta. Romani milites ex vtroq; exercitu. ccc. perierūt. Tria ꝛ trigīta Cymbris ſigna ſublata ſunt: ex hijs exercit⁹ Marij duo reportauit. Catuli exercit⁹. xxxi. Sed ab eorū mulierib⁹ grauiorē pene q̄ȝ ab ipſis pugnaꝫ romani experti ſunt: Hee etenī plauſtris in modū caſtroꝝ depoſitis ipſe deſuꝑ ꝓpugnantes diu obſtitere romanis. Sed cū ab eis ipſe nouo cedis genere terrerētur: abſciſſis enī cū crine ceruicib⁹ inhoneſto ſatis vulnere turpes relinquebātur. Ferrum qđ in hoſtes ſumpſerāt in ſe ſuoſq; verterūt. Nā miſſa ad mariū legatione cū libertate ac ſacerdocium non impetraſſet nec fas erat: ſuffocatis eliſiſq; paſſim infantib⁹ ſuis aut mutuis cōcidere vulnerib⁹ aut vinculis e crinibus ſuis facto ab arboribus iugiſq; plauſtroꝝ pependerūt.

Anno vrbis condite ſexcenteſimo ſexageſimo ſecūdo: primū rome bellū ciuile cōmotū eſt. Eodē āno etiam Mithridaticus: cauſam bello ciuili Caius marius ſexies cōſul dedit. Nam cū Silla cōſul contra Mithridatē geſturus bellū (qui aſiam ꝛ achaiā occupauerat) mitteref. Iſq; exercitū in Campania paulilꝑ teneret: vt belli ſocialis qđ intra ytaliā geſtū fuerat reliquie tollerent. Marius affectauit vt ipſe ad bellum Mithridaticū mitteref. Quare ſilla cōmotus cū exercitu ad vrbē venit. Illic cōtra mariū ꝛ Sulpicium dimicauit: prim⁹ vrbē armat⁹ ingreſſus eſt Sulpiciū interfecit. Mariū fugauit. Atq; ita cōſulib⁹ ordinatis in futurū annū Gneo octauio ꝛ Cornelio Cinna ad aſiam ꝑfect⁹ eſt. In tpe ipſo dira ꝓdigia viſa ſunt. Nam ſub ortū ſolis glob⁹ igne⁹ regione ſeptētrionis cū maximo celi fragore emicuit. Apud aretinos inconuinio cruor e panib⁹ fluxit. Tum etiā oīm generū animalia que inter hoīes viuere ſolita erant: relictis ſtabulis paſcuiſq; cū balatu hinnitu mugituq; miſerabili ad ſiluas mōteſq; fugerunt. Hec mora poſt hec grauia prodigia bella ciuilia ſecuta ſunt.

Linea Conſulum romanorum

Caius Caſſi⁹ Longinus — Sextus domicius Caluinus

Scipio Naſica — Calphurnius beſtia

Caius Marius — Quintus Catulus

Gneus octauius — Cornelius Cinna

Silla patricius roman⁹ cū plurima ī iugurthino bello edidiſſet faci
nora. Impatoris gloriā a ſenatu reportauit. qui ſtatim cōtra mi
thridatē miſſus in achaia ꝛ aſia vicit. Hic ex antiqua atqꝫ pclara
ſcipionū familia ortus: oēm vitā ab adoleſcētia quibuſcūqꝫ flagicijs inq
natā vſqꝫ ad queſturā duxit: quā ſub mario cōtra iugurtā adept⁹ eſt. In q
quidē officio vitā penit⁹ cōmutauit. Nā cathenas iugurthe manib⁹ iecit:
mithridatē cōpēſcuit: ſocialis belli luct⁹ repreſſit: cynne dn̄ationē fregit:
ꝛ mariū pſcriptū ꝛ exulē eſſe coegit. Erat aūt lr̄is grecis latiniſqꝫ optie
eruditus: facūdus: acer: aſtutus: glorie cupidus: multaꝝ reꝝ ꝛ maxime
pecunie largitor: aīo grandis: ita dubitari potuit: fortior an felicior foret
dictator factus. ita rempu. repreſſit vt nemo illo inuito: nec bona: nec pa
triā: nec vitā ipſam retinere poſſet. Sub priuata tandē vita puteolos ſe
cōtulit morbo inteſtinali mortē obijt. Quo mortuo duo funeſtiſſima bel
la italicū qđ ſociale dicebat: ꝛ ciuile ſyllanū finē habuerūt: que ambo p
tracta ſunt p decē annos. Cōſumpſerūt aūt vltra centū quinqꝫginta milia
hominū: viros conſulares. xxiiij. Senatores fere. ccc. Abſqꝫ his qui in to
ta italia paſſim deleti ſunt.

Cum ſilla rempublicā cōpoſuiſſet ſub his cōſulib⁹ bella noua exar
ſerūt: vnū in hiſpania: aliud in pamphilia ꝛ ſiciliaꝫ: terciū ī macedo
nia: quartū in dalmacia. Nā ſertori⁹ qui partiū marianarū fuerat ad bel
lum cōmouit hiſpanias. Miſſi ſunt cōtra eū duces Quint⁹: Cecili⁹: Me
tellus fili⁹ eius. Et in populi ro. ditionē redacti ſunt. Ad macedoniā miſ
ſus eſt Appius Claudi⁹ deinde Cn. Scriboni⁹ Curio. Is dardanos vi
cit ꝛ vſqꝫ ad danubiū penetrauit: ita vno tpe multi ſimul triūphi fuerūt.

Bellū ſeruile primū inter inicia vrbis herodonio duce ſabino in ipa
vrbe tentatū eſt; ſed hic tumultus magis fuit qꝫ bellū. Mox impio
p diuerſa terrarū occupato. quis crederet ſiciliā multo cruenti⁹ ſeruili qꝫ
punico bello eſſe vaſtatā: terrā frugū feraꝫ: ꝛ quodāmodo ſuburbana p
uincia late fundis ciuiū latinoꝝ tenebat. Tandē ppenna impatore de eis
ſupplicium ſumptum eſt: fuitqꝫ de ſeruis ouatione contentus ne dignita
tem triumphi ſeruili inſcriptione violaret.

Anno ſexcenteſimo vrbis condite. lxxxix. L. Sergius catilina tpib⁹
hoꝝ conſulū nobiliſſimi generis vir ſed ingenij prauiſſimi ad delen
dā patriā cōiurauit: cū quibuſdā claris quidē: ſed audacib⁹ viris a cicero
ne vrbe expulſus eſt. Socij eius dephēſi in carcere ſtrāgulati ſunt. Ab an
tonio altero cōſule catilina ipe vict⁹ plio eſt ꝛ interfect⁹. Deinde anno ſe
quēti Junio ſillano ꝛ L. murena cōſulib⁹ metellus de creta triūphauit.

Pompeius maxim⁹ romanoꝝ impator maxio in precio apud roma
nos habitus eſt: qui deuictis magna celeritate pyrratis iterato con
tra vigintiduos reges oriētis impator deſignatus eſt: qui mitridatē ī ar
menia minore nocturno plio vicit. Tigrani deinde regi bellū intulit: dein
de albanis ꝛ regē eoꝝ herodē prudēter ꝛ hiberie regem vicit. Mox itu
reos ꝛ arabes. Inde ad iudeā trāſgreſſus eſt hieroſolimā caput gētis ob
ſedit: non ſolū natura loci verū etiā ingenti muro foſſaqꝫ maxie munitam
vix tercio menſe expugnauit. M. iudeoꝝ occiſis ceteris in fidē acceptis:
muros ciuitatis euerti imperauit: hircanū ſacerdotio reſtituit: ariſtobolū
captiuū romā duxit: his geſtis in aſiam ſe recepit: reuerſus deniqꝫ romaꝫ
cum ingenti gloria triumphauit Junio ſillano ꝛ L. murena cōſulibus.

Caius iulius ceſar qui poſtea impauit anno vrbis condite. 698. cuꝫ
L. bibulo cōſul factus decreta eſt ei Gallia trāſalpina ꝛ ciſalpina ꝛ
comata. Addidit ꝛ ſenatus illiricū cū legionib⁹ denis. Cū quib⁹ p decē
annos bellans grauiſſima plia cōfecit. Primo vicit heluetios ꝛ vſqꝫ ad
oceanū britānicū pceſſit. Deinde Arioviſtū regē cui auxiliabāt Arudes
Marcomones Tribeti Vangiones Sueui ꝛc. fugere cōpulit. Poſt hec
gentē belgarū ꝛ alios qui vno noīe germani vocant. Deinde facto pon
te rhenum tranſgreſſus. Domuit aūt annis. ix. fere oēm galliā: que inter alpes ꝛ flumen rhodanū: rhenūꝫ
ꝛ oceanum eſt: ꝛ circuitus patet: hinc bellū ſucceſſit ciuile execrandū. Ceſar enī e gallia rediens victor aliū
conſulatū petijt: contradictū eſt a marcello: a bibulo: a pompeio: a catone: iuſſuſqꝫ vt dimiſſis exercitib⁹ ad
vrbē rediret: ꝛ pompei⁹ cū impio miſſus eſt, ppter quā iniuriā potius cōmune ꝛ pluſqꝫ bellū exortū eſt.

Linea Conſulum romanorum

Silla

Marcus Emilius Quintus Catulus

Marcus Tuli⁹ Cicero Gneus Gneus

Pompeius

Caius Julius Lucius Bibulus

Florentia nobiliſſima ⁊ inclita ac primaria vrbiuꝫ ethrurie. Eius origo refert in ſillanoꝝ militum (quibus is ager a ſilla aſſignatus fuit) aduentũ. Et quia primas illi ſedes ad arnifluenta ceperũt fluentiam inde primo dictam volunt. Et quidem plinius apud quem primuꝫ eius loci mentio facta eſt fluentinos dicit: ꝓfluenti arno appoſitos. Venerunt vero hi milites ad annuꝫ condite vrbis rome ſexcenteſimũ ⁊ ſeptimũ ſupra ſexageſimũ. vnde iniciũ habuiſſe videt̃ florentia ante chriſti dei noſtri aduẽtum annos circiter octogintatres. Condita igit̃ fuit florentia ex feſulanis ad ripas arni fluuij: ⁊ priſci homines fluentiã vocauere. Que cũ auſpicijs fundata felicib⁹ vicinas ꝑ circuitũ ciuitates excellere: miriſqꝫ modis imperiũ ꝓpagare cepiſſet Florentia longe melius q̃ꝫ fluẽtia dicta eſt. Multis ea ciuitas ꝑ Gothorum tempora incõmodis agitata eſt. Totila enim eam immunitã ⁊ deſolatã fecerit. Quã karolus magn⁹ inſtaurare fecit: maioreqꝫ ambitu menibus circũdedit. Et digniſſimis priuilegijs ⁊ magiſtratibus decorauit. Itaqꝫ florentia acceptis vi ⁊ in ſe populariter traductis feſulanis ad annũ ſalutis quartũ ⁊ vigeſimũ ſupra milleſimũ plurimũ opibus ⁊ gloria eſt aucta. Quo item anno Heinricus primus imꝑator eccleſiam ſancti Miniatis ad muros florentie edificauit. Ex eo fere t̃pe ꝑ priores artiũ ⁊ vexilliferos iuſticie ſicut nũc fit gubernari cepit. Preterea in vrbe p̃ter reliqua ornamenta incredibilia baſilica inſignis ⁊ ſtupendo opis fornice eſt ornata: glorioſeqꝫ virgini dicata. Et quarto abinde anno pallaciũ item ſuꝑbiſſimũ quod inhabitant priores edificari cepit. Quinto poſtmodũ anno ſcꝫ. 1071. ꝓductũ eſt pomeriũ: ⁊ menibus vrbs eſt ampliata: ⁊ ripis fluminis vltra ſacros diui Laurentij edes ꝑpetuo ambitu deducta. Turris vero marmorea inter ceteras orbis campanarias ſpecioſa ad annũ inde primũ ⁊ triceſimũ excitata. Ibi p̃curſoris index maxima in veneratione habet̃: ob cuius honorẽ edes p̃clariſſima in celebriori vrbis loco

dicata habet: quã baptiſteriũ dicunt. Cuius value ex ſolido ere exiſtunt: vbi noui ⁊ veteris teſtamenti hiſtorie inenarrabili ope ſculpte habent. Floꝛentia cũ omni italie ciuitatũ flos nuncupet: etiã p̃ter pulchritudinẽ ⁊ ciuiũ vrbanitatẽ: viros quoqꝫ in omni genere virtutis p̃ſtantioꝛes habuit. Duobuſqꝫ poetis oꝛnata fuit. Dante Aldegerio ⁊ Franciſco petrarcha. Quoꝝ hic patre floꝛentino ſed exule apud aretiũ nat⁹ ⁊ arquade inter colles euganeos moꝛtuus ac ſepultus eſt. Ille floꝛentinis parentib⁹ floꝛẽtie natus. obijt Rauenne patria exul. Paulopoſt iottum habuit pictoꝛẽ celeberrimũ apelli equipandũ. Habuit quoqꝫ accurſiũ iuriſconſultoꝝ principẽ: qui ius ciuile egregie interp̃tatus eſt. Reddidit ⁊ medicũ Tadeũ omnium clariſſimũ. Oꝛnataqꝫ fuit coſino mediceo quẽ opum affluentia humanitate ⁊ liberalitate ſupantem ciues europe celebꝛem reddũt. Cumulantqꝫ eius felicitatẽ filij ſui ⁊ nepotes qui floꝛentie vrbi plurima addiderunt oꝛnamenta. Monaſteriũ p̃cipue celebꝛe ſancti marci in quo pulcherrime extructiones ⁊ bibliotheca q̃ alias ſupat oẽs: eius viri ſummi magnificentiã oſtendũt. Et priuate eius edes in via lata extructe romanos opibus compande. Floꝛentiſſime aũt vrbis originẽ geſtaſqꝫ res abunde complexus eſt Leonardus aretin⁹. Secus floꝛentinã feſula vrbs vetuſta ⁊ multoꝝ ſcriptis p̃ſertim Saluſtij ⁊ Liuij celebꝛata interijt vel vt ſap̃ in floꝛentiã populũ opeſqꝫ mutauit. Ex cui⁹ montib⁹ qui ad orientẽ vergũt Munio torrẽs oꝛit̃ floꝛentina abluẽs menia: floꝛentinã vrbem diuidit arnos amnis pontibus in ea quatuoꝛ magni opis iunctus. Vallem arni ſupioꝛẽ qua nullã habet: nũc ager floꝛentinus: vini optimi feracioꝛẽ quãtũ p̃fluẽti arno appoſita planicies ambit fuiſſe paluſtrẽ aiunt. Cõmendanda eſt multis in rebus floꝛentinoꝝ p̃uidentia: tum maxie qđ eligẽdis cancellarijs que oꝛatoꝛiã ſpectãt: ⁊ q̃ vocãt humanitatꝭ ſtudia peritos acceptãt: vt Leonardũ ⁊ carolũ aretinos Poggiũ: ⁊ añ eos colluciũ q̃ ſcribẽdi dictãdiqꝫ artẽ diſertiſſime tradiderũt.

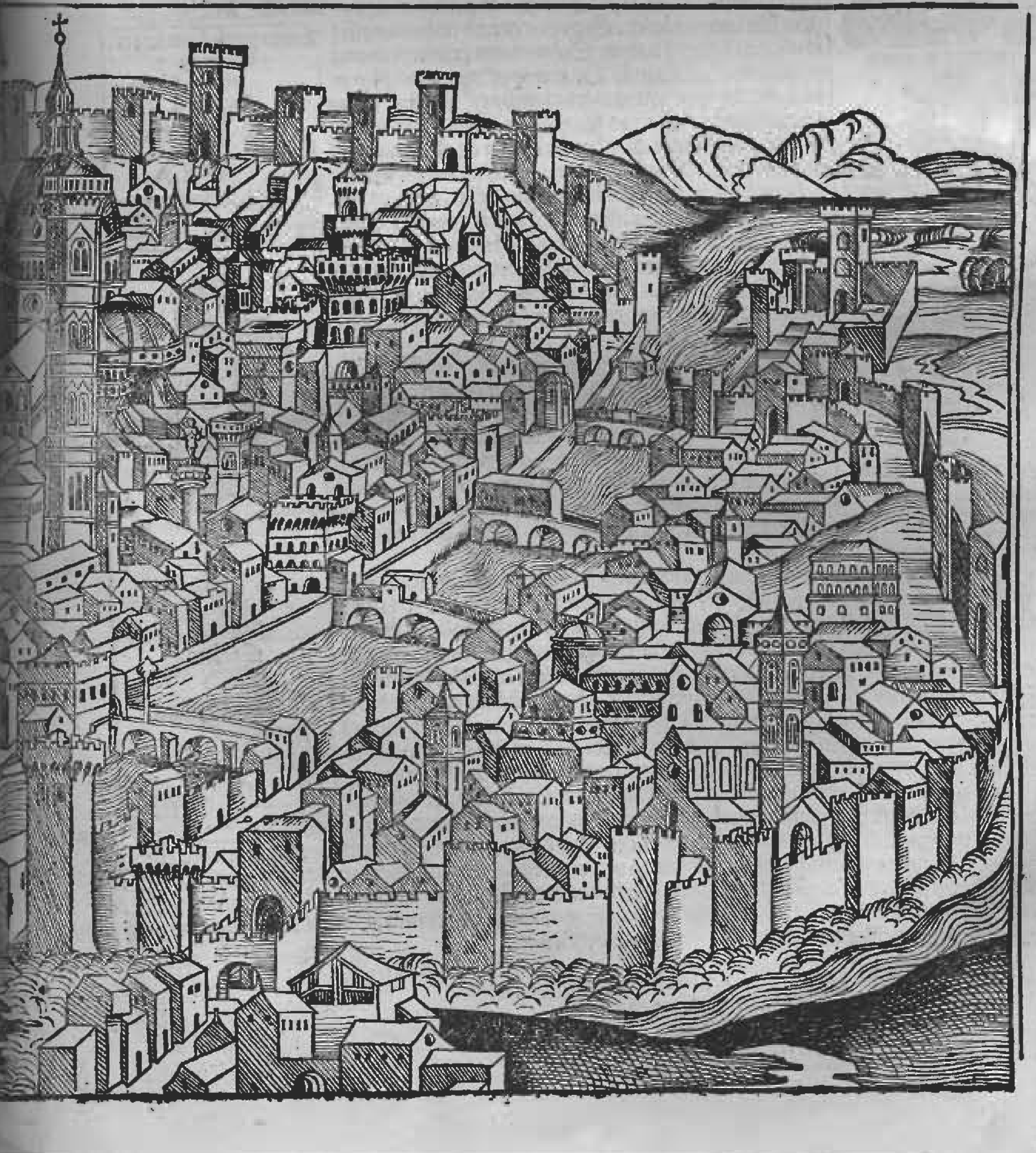

Linea Regum Syrie

Antiochus pius

Antiochus spondius

Demetrius macero

Philippus

Iste antiochus confortatus Triphonē persecutus est et in fugaz verti. Cum Triphon erat partium alexandri primus. Is videns ꝙ omnis exercitus murmurabat contra Demetrium iuit in arabiam vt reduceret inde Antiochū: deinde cogitauit Triphon occidere antiochū ⁊ imponere sibi diadema: sed timuit Jonathan strenuū defensorem antiochi. Deinde exiuit antiochus in terram patrū suoꝝ: ⁊ cōuenerūt ad eum omnes exercitus ita vt pauci essent cum triphone. Deinde obsedit dorā ⁊ conclusit triphonē: tandem in parthia occiditur.

Antiochus Spondius fuit filius antiochi pij. Qui de regno fugit in parthos.

Mitridates rex

Mitridates pharnacis regis parthoꝝ fili⁹ ⁊ ponti rex fuit. Apud sinopem natus educatusqꝫ qui cum puer parētib⁹ orbatus est: mox vt adoleuit finitimos populos et Scythas in suam potestatē redegit Et cū romanis ꝑ quadraginta annos varijs euentib⁹ cruentissimū gessit bellū. Bythiniam ac capadociam similiter adeptus. Asiam. phrigiam paphlagoniā ⁊ Macedoniam inuasit: multa et preclara agens prelia nec vna via romanos aggressus est. Ferūt hūc duos et viginti linguas (tot eīn nationibus imperauit) notas habuisse: vt qua quisqꝫ lingua eū postulasset: eadem sibi ius redderet. Et cū lr̄is grecis imbutus esset musice etiā operā dabat. Sobrietatis eximie: laboꝝ patiētissim⁹. Cū tandē Cn. pompei⁹ nocturno ꝓlio vicit castra diripuit quadraginta mille ei⁹ occidit. Pharnaces filius ei⁹ cū alios filios trucidasset exercitū aduersus patrē duxit. Mithridates diu ex altissimo muro filiū frustra ꝓcatus. Statim descendens ad vxores pelices ⁊ filias suas venenū oībus dedit. Qđ cuz ipse nouissimus oīm hausisset: nec tū ꝓpter remedia quib⁹ se p̄muniuerat veneno infici posset Gallū quendā vitigis militē inuitauit: eiqꝫ iugulū prebuit. Perijt autez apud Bosphoꝝ qui regnauit annis q̄draginta. Quo mortuo apud Synopem consensu pompeij regali sepulchro conditus est.

Linea presidum Syrie

Scaurus

Demetrius iste frater Anthiochi precedētis fuit quem Alexander rex iudeorum occidit.

Philippus vltim⁹ Syrie ⁊ Asie rex. iiij. regni alexandri regnare cepit ⁊ regnauit annis. ij. Quo regnāte Anthiochus ei⁹ patruus in parthos fugiens pompeio se tradidit: post quē statim philipp⁹ hic a gabino consule captus: regnū ei⁹ in romanoꝝ ditionem cessit. Et tunc Syrie regnū finē accepit qđ ꝑ ducentos viginti annos sub regibus xvij. durauit.

Sabinus

Post vltimū regem syrie ⁊ a Pompeio romanis tributaria effecta est Syria: Pompeius hierosolimā veniens vrbem cepit: templū reserauit ⁊ ad sancta sanctoꝝ vsqꝫ accessit: hircano principatū sacerdotij donauit. Aristobolū ei⁹ fratrem abduxit. Ex tūc iudei libertatē penit⁹ deposuerunt ⁊ subiecti romanis esse ceperūt Et pompei⁹ scauro principi: regionis curā cōmisit relictis secū duab⁹ cohortib⁹.

Crassus

Gabinus in syriā missus est: vt scauro succederet. Is cōmēdata cura tēpli hircano: gētē iudeoꝝ in qnqꝫ cōuēt⁹ diuisit q̄si pētharchias iudee frāgēs supbiā

Cassius

Crassus romanus consul pompei collega: mortuo gabino syrie preside: in locū suū a senatu surrogat: vt maxime parthos syrie vicinos rebellantes reprimeret. Vir quidē cupidissim⁹ ⁊ insatiabilis cupiditatis: qui audita hierosolimitani templi opulentia quā pompeius intactā reliquerat: vrbem ingressus: templum ꝑuadit: opes duoꝝ miliū talentoꝝ abstulit: inde diuertens ꝑ mesopotamiā i parthiā ꝑuenit: moxqꝫ eufraten transiuit: ⁊ cū ꝓpe carā ventū esset parthi subito ingruentes sagittis oppssere romanos: ⁊ rapido equitatu crassum ꝑsecuti sunt: ⁊ eū circūuenti turpiter interfecerūt: quidā scribūt aurū i os ei⁹ infusū eū interijsse.

Iste Cassius preses syrie Crasso successit. Is tandē mouit exercitū contra Octauianū nongenta argēti talenta a iudeis extorquens: demū a philippis occisus est.

Lugdunum tranſalpine gallie vrbs. Vienne finitima. Octauiani auguſti tempibus: Euſebio teſte
a numantio planco ciceronis diſcipulo oratoris clariſſimo: in colle quodam vbi Arar vna rodanuſ
qꝫ miſcentur condita fuit, Quāqꝫ franciſcꝰ petrarcha de ea ſcribat. Lugdunū nobilis et romanorū
colonia eſt: paulūqꝫ vetuſtior agrippa: duo hic noti amnes in mare mediterraneū currētes Arar rodanuſqꝫ
conueniūt. Sonam incole appellāt. Que ſup̄ reliquas gallie ciuitates Narbone excepta viroꝝ clariſſimoꝝ
ordine diu claruit vt Strabo habet. Nā et vſui magno fuit illis Emporiū ac in preſentiarū eſt. Monetā ar
genteā atqꝫ aureā eo in loco iuſſu auguſti romani ſignabāt duces. Templū etiā ab vniuerſis gallis cōmuni
deſignatū impēſa. Et auguſto ceſari dicatū: ante hāc vrbē edificatū eſt vbi fluuiorū eſt coniectio. Adeſt et ara
dignitatis eximie gentiū. lx. numero inſcriptū habēs titulum. Earūqꝫ ſingularū ſtatua vna: hanc vrbē gen
ti olim Segoſianorū preſidere cōſtabat. Que in rhodani et dabudis fluuioꝝ medio iacet. Reliqꝫ dehinc
gentes vergētes ad rhenū partim a dabude partim ab arare diſcernūtur. Hi nāqꝫ amnes ab alpibus delati
deinde in vnū alueū cōfluētes delabunt̄ in rhodanū. Rurſus aūt ſuperās rhodanꝰ viennā deferꝛ allobro-
gum metropolim. Tribꝰ his fluuijs euenit vt initio in aquilonē: dehinc in occidentē deferant̄. Jāqꝫ in vnū
tandē amnē cōfluens in auſtrū iterū curuatꝰ excurrit. Quoad erūpat: alijs acceptis fluminibus. Et hinc reli-
quum in mare curſuz pficit. Templū vero vna cū tota regione ſicut Seneca ad Luciliū refert facili igne ſuo
tempe quo ad Agripina: videlicet tempe Senece exuſtū eſt. Quā vrbē inter celtas aſcribere quibuſdā pla/
cet. hinc plotinus (Qui primꝰ rome latinā rhetoricā docuit) duxit originē. a quo Cicero ſe rome puerū cuz
Q. fratre latine primū doctū retulit. hinc ſanctꝰ Augendus vita et miraculis clarꝰ. hinc ſanctꝰ Deſiderius
epiſcopus. Et S. Baldomerꝰ cuiꝰ miracula crebra ciuitatē reddūt illuſtrē. hinc romanꝰ abbas: qui primꝰ
ibidē vitā heremiticā duxit. et multorū extitit pater monachoꝝ. Ornat̄ etiā hec ciuitas ſancto Nicetio epi
ſcopo: ⁊ Hyreno epō policarpi diſcipulo: qui ibi martyrio coronatꝰ. Jn ea domicianꝰ abbas: Lupus epſ
et anachorita. Antiochuſqꝫ epus qui in dn̄o quieſcit. Juſtꝰ preterea angelis primꝰ ibi vitā finiuit. Hec in
clita vrbs francoꝝ regibꝰ diu paruit. Qui ibi ſolēnes nundinas inſtituerūt. Vbi et pilatus ⁊ Herodes (vt
fertur) a romanis principibꝰ relegati vitā infamē finiere. Lugdunū aūt (vt aliquibꝰ placet) a lugda Ceſaris
legione ſic appellata illis locis frequētꝰ hibernāte dictū eſt. Lugda em̄ gallica lingua idez quod fulgur de
ſignat. Sic etiā vt refert Tacitꝰ legio quedā romana apud hiſpanos locata eſt: cui nomē fuit Rapax ad ter/
rendos his appellationibus populos: Nam nomia ſunt iſta pene timenda ſono

Lion

Linea Chriſti Jacob

Jacob pater Joſeph naturalis ſed heli pater eius legalis fuit. Huc Matheus. illū Lucas cōmemorat.

Alexandra

Alexandra vxor Alexandri regis iudeorum regnauit annis nouem. Nam marit⁹ ſuus moriens Hircanū ꝛ Ariſtobolum liberos reliquit. ſed regnum huic Alexandre vxori tradidit. Eo ꝙ Hircanus rerū gubernatiōem ignorās vitam ocioſam elegerat. Ariſtobol⁹ vo efficax ꝛ audax erat. Ipa ei a pplo plurimum diligebat. Que ſuſcepto magiſtrato hircanum ꝓpter etatē principē ſacerdotū ſtatim ordinauit. Eo tpe orta in iudea hereſis phariſeoꝝ. Quoꝝ cōſilio vtebatur in oīnibus. nomē aūt regium ipa tantū ferebat. Eorūqꝫ cōſilio optimates iudeorū occidit aut exilio damnauit cōturbās oīa. hec tamē mſta geſſit ad regni ꝯſeruationē callida circa regni detētionē. Attamē cum nec bonū aut iuſtū aduerteret añqꝫ vitā finiret ad ſummā calamitatē negocia domus ſue ꝑduxit Et poſt mortez multis miſerijs regnū compleuit. Gentē tamē ſuam in pace cuſtodiuit. Deniqꝫ cum inualitudinē ſeuiſſimam incidiſſet. Ariſtobolus collecta plurimorum manu poſt matrē ſe regnaturum declarauit. Illa paulo p⁹ anno etatis ſue. 73. vita deceſſit.

Hircanus Alexandri iudeorum regis ex p̄dicta alexandra filius vigeſimuſterci⁹ iudeoꝝ pōtifex. principatū ſacerdotij ſuſcipiens. Sedit annis. 24. hic a matre pōtifex ꝯſtitut⁹ poſt mortem matris maximas queſtiones ꝛ concertationes habuit. Ariſtobolus collecto exercitu cōtra fratrem mouit arma. Cūqꝫ egreſſi eſſent fratres in campis iericonthinis victus hircanus fugit in hieruſalem. Tandez in concordiam venerunt: vt ariſtobolus regnaret. Hircanus vero ſub eo quibuſlibet honoribus fungeretur. paulo poſt hircanus promiſſis non contentus. ad Arethā regem arabum noctu confugit: vnde collecto exercitu venit in iudeaz et obſedit hieruſalem. Scaurus tamē dux romanorū ſoluit obſidium. ratus tēpus eſſe vt de facili iudeam poneret ſub tributo. Atqꝫ in hunc modum contendentes occaſionē inuadendi iudeam romanis prebuerūt. Quāobrem pompei⁹ hieroſolimā veniēs. Cū eam obſediſſet; orta eſt diſſenſio in vrbe. Nam fautores ariſtobolis vrbem tueri. hircani eam tradere romanis contendebant. Rece prius tandē in vrbē templū expugnabat. Menſe tamē tercio phanum irruptuz eſt. Fauſtus cornelius Sille filius primus ingredi auſus eſt. ꝛ romani templū ꝓphanauerunt. nihil tamē inde tulit. Hircano vero iterato principatum ſacerdocij donauit. Et iudea ſub tributo conſtituta eſt.

Ariſtobolus ꝑ pompeium poſt deuaſtationē vrbis captiuus ad romaz ꝑductus eſt. cum duob⁹ filijs alexandro ꝛ antigono totidemqꝫ filiab⁹. Et extunc iudei libertatē penitus depoſuerunt. ꝛ ſubiecti romanis eſſe ceperūt. Sirie ꝛ iudee adminiſtratio Scauro eſt ꝯmiſſa inde gabinio. Poſt hec caſu elapſ⁹ eſt roma ariſtobolus. qui magno exercitu iudeoꝝ cōflato. ad eū debellandū miſſus eſt a gabinio antoni⁹ ariſtobol⁹ ꝑ gabinū capt⁹ eſt. iterū romā ꝑduct⁹. In diſcidio pompei ꝛ ceſaris in ſyriā cū duab⁹ cohortib⁹ miſſus. verū ſpes ceſaris fruſtrata. a ſtudioſis pompey veneno perijt. cum iudeam in poteſtatem ceſaris ſubijcere attemptauit.

Alexander pōtifex fili⁹ ariſtoboli. Is duz romā cū pře duceret ex itinere fugit. qui magna manu collecta iudeā populabat. Et hircano patruo inſidias ponebat. Obtinebat aūt munitiſſima loca alexandrū hircanū ꝛ Macherunta. Occiſus deinde antiochie a ſcipione ſecuri percuſſus iuxta tenorē litteraꝝ pompey. prius habita accuſatione in iudicio ſuꝑ his q̄ in romanos admiſerat

Antigonus Ariſtoboli iudeorū regis filius. Alexander ꝛ ariſtobolus trucidati antigono ſolo ſuꝑſtite cum duabus ſororibus fugiēs euaſit. Ceſar ſyrie iudeeqꝫ potitus antipatrū idumeū virū ſtrennuū iudee procuratorem conſtituit. Et iterato hircano antigoni patruo regnū conceſſit. Ita tamē vt nō rex vocaretur. Antigonus ad pachoꝝ parthoꝝ regē cōfugit; et ibi vſqꝫ ad obitum ceſaris ꝑmanſit: deinde vrbem expugnauit cōprehenſuz hircanū aures eius dētibus trūcauit. Ob quā cauſaz M. anthonius aſtāte octauiano herodē regē iudee declarauit: qui violenter vrbem ingreſſus antigonū comprehendit ꝛ ad antonium in antiochiam vinctum remiſit. Qui ſuſcepto ſecuri percuſſum intereruit. Et hic finis generis aſamoneoꝝ. Nam de familia ſacerdotali fuerat. Et regnum iude defecit.

Linea pōtificuz

Hircanus

Ariſtobolus

Alexander

Antigonus

BEllū ciuile ceſaris ꝛ pompei execrandū anno primo regni cleopatre ſurrexit. quo pter calamitates que in plijs accidere ꝯſueuerunt etiā populi ro. fortuna mutata eſt. cauſa tante calamitatis eadēqꝫ oim nimia felicitas. Cum enim ceſar galliā inuadit Craſſus aſiam: Pompeius hiſpaniā. tres maximos exercitus: etiā ſic orbis imperiū ſocietate triū principū occupaf. decem annos traxit iſta dn̄atio. Ex inde qm̄ mutuo metu tenebanf. Craſſi morte apud parthos: ꝛ morte Julie ceſaris filie que nupta pōpeio generi ſocerīqꝫ concordiā matrimonij federe tenebat. ſtatim emulatio erupit iam pompeio ſuſpecte ceſaris opes: ꝛ ceſari pompeiana dignitas grauis. Cūqꝫ ceſar europe quieto potiref imperio: traiecit in greciam vbi pompeiū obſedit cū eo dimicans magna clade cū omni exercitu fuſus eſt ꝛ ſupuenientis noctis beneficio illeſus euaſit. Ceſar agmine citato p epirū in theſſaliā pꝛexit: quē pompeius cū maximis copijs inſecutus vtrinqꝫ acies ſtruxerūt. pugitatū eſt itaqꝫ ingenti contentione dubia ſorte. Tandē pompei fuſus eſt exercitus. pompeiꝰ ſtatim alexandriā petijt vt a ptholomeo auxilio acciperet verū is ingratiſſimꝰ fortunā magis qꝫ amicitiā ſequens eū occidit: ꝛ caput eius cū anulo ceſari tranſmiſit. Quibꝰ viſis ſtatim lachrimas effudit. mortuo pompeio ceſar a ptholomeo parricida inſidias ptulit ꝛ alexandrie vrbis potitꝰ cleopatrā ab exilio reuocauit ei regnū cōtulit. Inde biennio ſyriā puagatus pharnacem mitridatis filiū ponto ſupauit. Poſtea cū romā venit iterū dictator ꝛ conſul creatus in aphricā tranſijt. deinde de cōfectis bellis triumphauit. Regreſſus eſt romam vbi ſe impatorem vocari fecit. Et ſic reipublice finis hic fuit: que per annos. 464. durauit.

Marcus Tullius

TUllius cognomento Marcus ꝛ Cicero phs maximus ꝛ orator princeps ac romanoꝝ conſul. Hic de tullioꝝ familia que ex municipio arpinati originem traxit ꝛ principiū generis in tulliū volſcoꝝ regem referebat: patreqꝫ tulliū ꝛ olbiā matrē habuit. qui vt pmū diſcēdi capax fuit: ingenij magnitudine eqles excellit. Prima eius cōmendatio circa poeticā eluxit: in quo libellos quoſdā edidit. Creſcētibus annis ſolutā orationē nature ſue magis conſentaneā adamauit: puerilibus ſtudijs pactis phie ꝛ iuri ciuili operā dedit: poſt hec ſub ſylla militauit marſico bello: edilis inde factus: deinde ſuffragijs po. ro. ptor creatus eſt: poſtea cōſul vna cū C. antonio. M. antonij oratoris filio tam glorioſe id cōſulere imperiū exercuit vt pater patrie appellatus fuerit: hic phiam antea nr̄is lr̄is incognitā explicauit: ꝛ ex ingenij ſui felicitate cōplurima ſcripſit. Ex terentia vxore tulliolā ꝛ marciū filiū habuit. Demū inclitus orator anno etatis ſue. 64. ab antonio per ſuos ſatellites ſub ſpē cōcordie cōcedēte octauiano occidif: eiꝰ tn̄ inimici tandē ignominioſe pierūt.

Catilina

CAtilina nobili genere natus magna animi ꝛ corporis vi: ſed ingenio prauo: cui ab adoleſcentia bella inteſtina: cedes: rapine: diſcordie ciuiles gratiſſime fuere. Ibiqꝫ iuuentutē ſuam exercere ſtuduit cū eſſet aio audax: ſubdolus varius: ꝛ cuiuſlibet rei ſimulator. Qui cum eſſet flagicioſiſſimus vir ꝛ omnium facinoroſoꝝ dux: hoꝝ cateruas circū ſe ſemp habere voluit: quibus fretus ſocietatibus: ipſe flagicioſus catilina ad opprimendā rempu. conſiliū cepit: cū ei maxima ſpes eſſet conſequendi conſulatū: peſtiferā coniurationē contra rēpu. Marco Tullio Cicerone conſule attentauit. ſed cōiuratione palata detectiſqꝫ coniuratoꝝ noibus. Lentulus ex clariſſima cornelioꝝ gente ortus magiſtratu primo a ſenatu abdicatus. Inde cethegus ſtatilius gabinꝰ ꝛ cepariꝰ ſenatorij ordinis viri. decreto ſenatus in carcere miſſi: ſtatim vna cū ipſo lentulo laqueo ſtrangulātur. Quod vbi cathilina cognouit in tranſalpinā fugere cogitauit. quo comperto antoniꝰ cū quibuſdā legionibꝰ ipm pſequēs inter cōfertiſſimas legiones confodit. atqꝫ ita ciceronis virtute reſpu. a magnis turbationibꝰ ſeruata eſt.

Cato poſterior vticenſis

CAto poſterior catonis ſupioris pnepos: cui ppriū nomen. M. portius cato ſtoicus phus: quem vticenſem quidā appellant: qꝛ ſe apud vticam interfecit vir doctiſſimꝰ: qui ita doctrine cupiditate flagrauit: vt ne in curia quidē dū ſenatus ageref a lectione temperaret: quo minus grecos lectitaret libros hac ſcꝫ induſtria: vt oſtēderet alijs tempora deeſſe: alios ſupeſſe temporibꝰ. hic docebat rempublicā magis virtutibꝰ qꝫ armis eſſe tuendam dicens. Nolite exiſtimare maiores noſtros armis rempu. ex parua feciſſe magnam. Si ita eſſet: maiorem nos haberemus. Quippe quibus ſocioꝝ ciuiū ptereaqꝫ armoꝝ atqꝫ equoꝝ maior nobis copia eſt qꝫ illis. Hic quoqꝫ quanto humanam gloriam fugiebat: tanto magis illū gloria ſequebatur. Quiqꝫ inter alia ſue virtutis opera: ad humane vite inſtructionem ethicam moralez cū ſuis rationibus in librū compoſuit. Ex quo (vt aiunt) paruus ille liber metricus: qui paruulis legif excerptꝰ eſt. De eius ſententia hanc memoria dignā ponimus: humana vita proprie veluti ferrum eſt. quod ſi exerceaf conteritur. Si vero non exerceaf rubigine conſumif. hic teſte Auguſtino ſeipſum occidit: victoriam ceſaris impatiēter ferens: eiqꝫ ſubijci nolens.

Linea Regum Egipti

Ptholomeus dionifius

Antipater filius Ariſtoboli ⁊ Criſpis vxoꝛ eius quattuoꝛ filios ⁊ vnicaꝫ filiam habuerunt: quē autigonus apud ceſarē accuſabat. Js veſte protecta vulnera demonſtrans: verbis non opus eſſe cicatrices fidelitatem oſtēderet inde ꝓcuratoꝛ iudee declaratus eſt. Poſt hec faſelū hieroſolimis natu maioreꝫ ſub ſe procuratoꝛē ſtatuit ⁊ herodē gallilee p̃fecit.

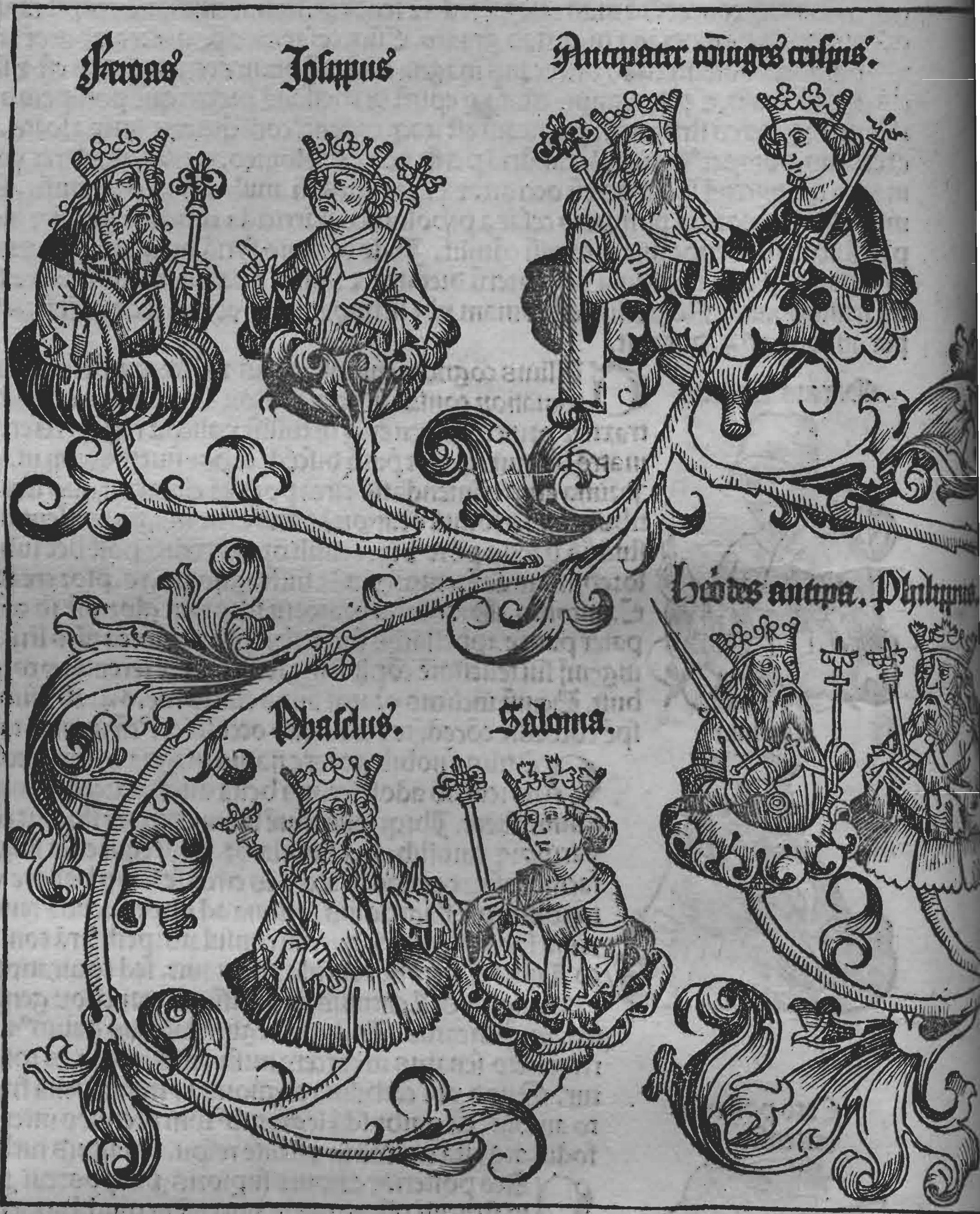

Cleopatra

Ptolomeus dionyſiꝰ .12. egyptioꝝ rex. regnauit annis .30. Ad eum pompeiꝰ acceſſit vt auxilia ab eo accipet. Cui ꝓpter tenerā etatē tutoꝛ eius a ſenatu datꝰ fuerat: verū vir ingratiſſimꝰ pompeiū occidit. Moꝛtuo igit̃ pompeio ceſar alexandriā ꝓfectus a Ptholomeo paricida inſidias ꝑtulit. qui inſidiantiū hoſtiū inopinata multitudine circūuentus ſcapha ceſar confugit: qua mox ſubſequentiū pondere merſa ꝑ ducentos paſſus ad nauē vna manu qua carthas tenebat eleuata natando ꝑuenit. Sed paulo poſt nauali p̃lio regiā claſſem cepit. At vbi Ptholomeꝰ liber euaſit ceſari denuo bellū intulit: qui cū oī̄ exercitu deletus eſt. Rex ſcapha exceptus fugiendi cauſa multis inſilientibus demerſus eſt. Cuiꝰ coꝛpꝰ ad litꝰ deuolutū loꝛice aureate inditio cognitum fuit. Ac ſi ceſar alexandria potitus cleopatrā ipſius Ptholomei ſoroꝛē ab exilio euocauit eiqꝫ regnū contulit: que poſt regio comitatu vrbem ingreſſa eſt.

Cleopatra egypti regina Dioniſij auletis filia quē ꝓpter flagitia alexandrini eiecerunt. Tam poſt moꝛtē fratris ceſar reginā conſtituit poſt moꝛtē vo ceſaris ⁊ res in philippis geſtas Antonius in aſiam ꝓfectus eſt. ⁊ cleopatrā ſūmis cōplexus eſt honoribꝰ adeo vt eā ſibi vxoꝛē accipet. Et filios ex ea ꝓcrearet. Ambo etiā in attico bello fuerunt: ambo fugerūt. demū ab Auguſto ſupati ſunt. Nā antoniū auguſtus in nicopoli vrbe captū coegit ſibiipſi manū inferre. Cleopatrā vo vt viuā in ꝑtātem reducerēt. que paulopoſt ⁊ ipſo in vinculis: alios in ſepulchꝛo antonij viri ſui clam admoto aſpidis moꝛſu concidit hec quippe nulla fere niſi oris foꝛmoſitate ⁊ vere claritatis nota refulſit. Sed ecōtrario auaricia crudelitate atqꝫ oī̄ luxuria mūdo conſpicua fuit. Ac ſic lagidarū ſeu egyptioꝝ regum imperiū euerſum eſt; quod ꝑ annos .306. ſub regibus tredecim ꝑmanſit: ⁊ auguſtus furente egyptū compoſuit.

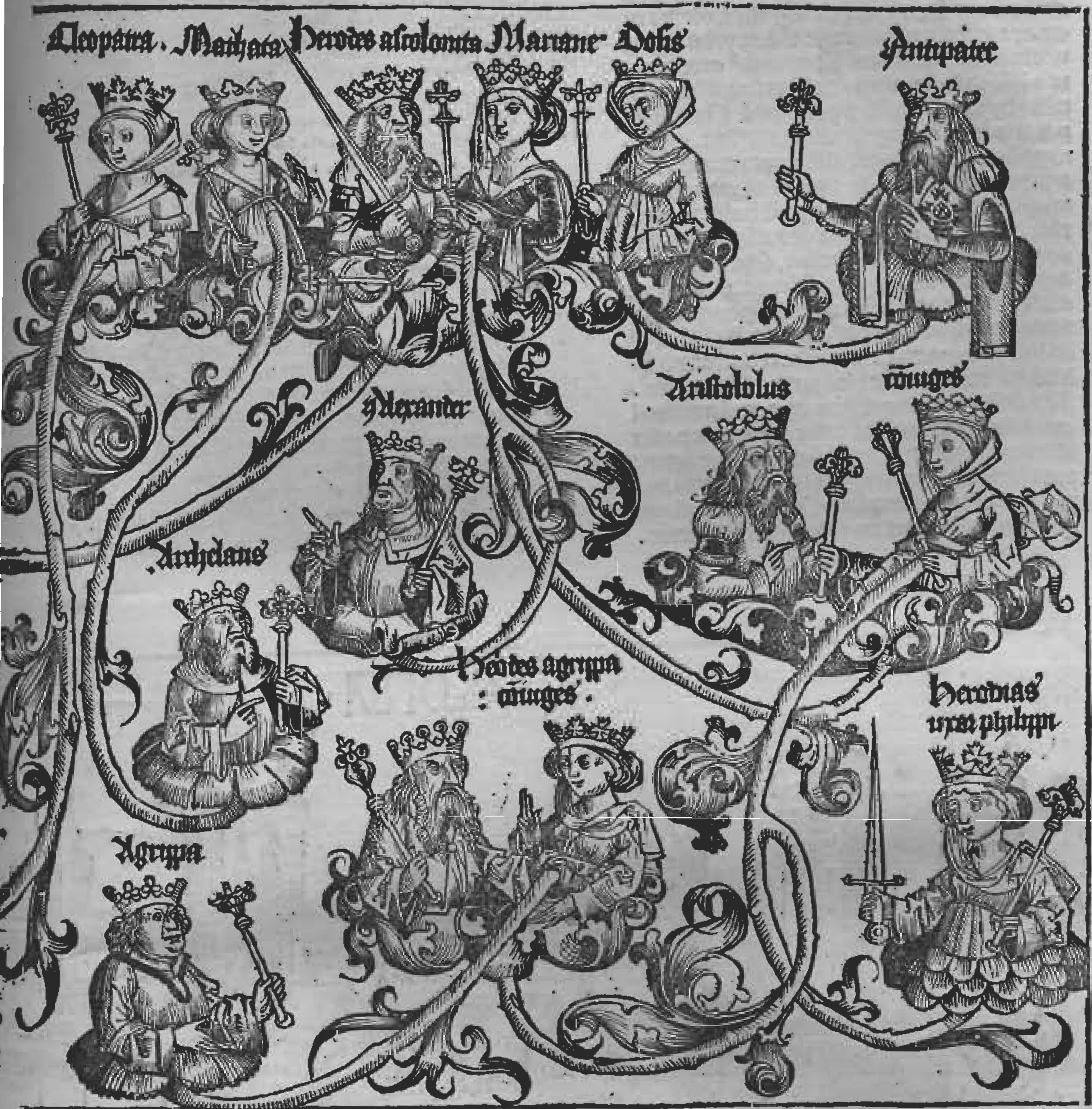

HErodes antipatris idumei filius a romanis iudeoꝝ regnū ſuſcipiēs: regnauit annis. 37. Antipater em tpe Sabini ſyrie pfecti adeo virtutibꝰ claruit vt regiū coniugiū meruerit. Et regis arabū neptē vxorē acceperit. Ex qua quatuor filios ſuſcepit ſcꝫ phaſelū: herodē hūc cognomēto aſcalonitā: ioſippū ⁊ feroam: ⁊ vnicā filiā noīe ſalomā. poſtea veneno extinctus. Et phaſelus pmogenitꝰ interfectꝰ: herodes ad antonium cōfugiēs. inde iudee rex coronatꝰ. Cōtradiditq́ꝫ ei auguſtꝰ traconitidē ⁊ itureā totāq́ꝫ maritimā. Edificauit aūt in aſchalone domū regiā. Et deinde agnomiatus eſt aſchalonita. Natione em idumeꝰ fuit ex patre arabs vero ex matre. Et extūc xpi dn̄i nr̄i ntitate vicina. Regnū ⁊ ſacerdotiū iudee qḋ pꝛiꝰ p ſucceſſiones maioꝝ tenebat̄ deſtructū eſt. Ac ſic moyſi ꝓphetia cōpleta. Nō deficiet princeps de iuda: nec dux de femoribus eiꝰ donec veniat cui repoſitū eſt: ⁊ ipſe erit expectatio gentiū. Ipſe ſuſcepto regno ſamariā a fundamētis erigēs. Auguſtā in honorē auguſti ideſt ſebaſten appellauit. Poſuitq́ꝫ aquilā aureā ſup ſpecioſam portā tēpli iudeis egreferētibꝰ. Fecit quoqꝫ herodion in q̄ ſepultꝰ eſt. Templū magnificētiſſime decorauit. Demū anno. 26. hircanū pricipē ſacerdotū ⁊ eiꝰ filiū qui patri in ſacerdotio ſuccedere debuerat interfecit. Sororēq́ꝫ eiꝰ vxorē ſuā cū duobꝰ filijs ꝓprijs iā adoleſcētibꝰ atq́ꝫ vxoris matrē oēs interemit. Predictiſ quoqꝫ crudelitatibꝰ hoc addidit: q2 ſororis ſui noīe ſalome virū occidit. ⁊ cū eā alteri vxorē dediſſet etiā ipſum e vita ſuſtulit. Scribas pterea oēs ac diuine legis interptes ſimili ſcelere pemit. Poſtremo funeſtiſſimꝰ vir cū ihū xpi ntitatē magoꝝ inditio cognouiſſet. oēs puulos bethleē gladijs interemit. Quo facto repēte morbo intercutis pcuſſus: ⁊ ſcatētibꝰ toto corpe vermibꝰ miſerā exalauit aīam. quīq́ꝫ ſupſtitibꝰ filijs relictis ſcꝫ archelao: herode antipa: antipatro: lyſania: ⁊ philippo. Ex quibꝰ quatuor fuere tetrarche vt ex euāgelio hr̄.

Agrippa colonia q̄ ad ſiniſtri rhenū latꝰ ſi-
ta eſt. locꝰ ⁊ ſitu ⁊ flumīe clarꝰ ⁊ pplo. quā
aliȷ̄ ſcribunt Agrippinā dictā q̄ nūc Colonia di
cit̄. Ea inferioris germanie vbioꝝ vrbs ad cite
rioris rheni ripas ſita. Temporibꝰ enee troia-
ni a q̄dā troiano colono noīe (vt ſicardꝰ cremo-
nēſis hꝫ) iniciū ſūpſit: ſ; poſtmodū Claudii im
patoris iuſſu qui agrippine maritꝰ fuit. ⁊ vbio
rū pplis a ſueuis fugatꝭ inſtaurata extitit. ⁊ ab
agrippina vxore ex coꝝ ꝓgenia ducta appella-
ta. quā vrbē ſic cōditā vbii ppli habitare cepe
runt. Veriores tñ hiſtorici oēs aſſerunt ꝙ. M.
agrippa colonie illiꝰ auctor fuit. Qui licet multa
domi multa foris preclara cōſtruxit. illam tñ ex
oibꝰ dignā cēſuit. cui ſuū nomē imponeret. Edi
ficator ac bellator egregiꝰ dignuſq; habitꝰ. quē
auguſtꝰ ſibi generū ex toto orbe deligeret: nō q̄-
liſcūq; filie: ſed dilecte: ſed vnice: ſed auguſte.
Is vrbē in emulationē Treueris opulentiſſimā
ordinauit: vt ſeditiones gallie cōprimere poſſet
Hildericus aūt rex frācoꝝ lōge poſtea ex agrip-
pina fautores Egidii romani eiecit: francis im-
poſitis ex francoꝝ incolatu Coloniā appellauit
quāq; nōnulli coloniam romanoꝝ eſſe dixerūt.

Que ciuitas cū romanoꝝ ſocia eſſet: fatali igne
ꝯſumpta eſt: in q̄ capitoliū ⁊ edificia ⁊ ritꝰ roma
noꝝ inſtar fuere ⁊ adhuc nōnulla extant: habet
eñ capitoliū ad effigiē romani niſi ꝙ ꝓ ſenatu
illic pacis ⁊ belli conſilia agitante: hic famoſi iu
uenes ac puelle nocturnas laudes deo cōcinunt
eterna cōcordia. Ibi rotarū ⁊ armoꝝ ſtrepitꝰ ac
gemitꝰ captiuorū. hic quies ⁊ gaudiū ac iocan-
tiū voces. deniq; illic bellū illuc pacificus triū-
phator ingredit̄. Videt̄ ibi templū vrbe me-
dia pulcherrimū quāuis inexpletū qđ haud im
merito ſūmū vocat̄. Magoꝝ ibi regū corpa ab
ortu vſq; ad occaſum tribus ſaltibus tranſuecta
Quos ad ethereū quondā regē ad preſepia va-
giente cū muneribꝰ veneratos legimus. hec li-
bera ac inſignis vrbs metropolis eſt. Cuius ar
chiepiſcopꝰ romanū eligit impatorē. In ea mul
ti ſcīa ⁊ ſcītate claruere viri: quoꝝ de numero ſe
uerinꝰ ipſius vrbis epus. Et albertus magnus
cuiꝰ corpus apud predicatores obſeruat̄. Ibi
50. ex thebeoꝝ legione curſuꝫ ſui agonis cōple
uerūt. Urſula q̄ꝫ cū vndeci virginū milibꝰ ⁊ aliȷ̄
nōnulli in ea martiriū ꝓmeruerūt. Mirū aūt eſt
quāta ibi ciuilitas que vrbis ſpēs: que virorꝫ

grauitas que mūdicie matronarū. Peruetuſtuꝫ gētis colonie ritū eſſe vulgo pſuaſuꝫ preſerti fe mineo Franciſcus petracha ſcribit. Qui hoc in ſigne ſpectaculū vidit. In vigilia Iohānis ba ptiſte cū ſol ad occidētē vergit. Oīs ripa pꝛecla ro ꝛ ingenti mulierū agmine tegitᷣ: ꝛ incredibi lis ſine offenſione cōcurſus erit: viciſſimqꝫ ala cres pars herbis odoꝛiferꝭ intinctis reductiſqꝫ poſt cubitū manicis candidas in gurgite man⁹ ꝛ brachia lauant. Et tradūt oēm totius anni ca lamitatē eminentē fluuiali illius diei ablutione purgari. ꝛ deinceps letioꝛa ſuccedere. Itaqꝫ lu ſtrationē eſſe annuam in exhauſto ſemꝑ ſtudio cultū colendūqꝫ. O nimiū felices rheni accole: quoꝝ ille miſerias purgat germanie ſuperioꝛis nec hiſter nec albis italicoꝝ nec padus vnqꝫ va luit purgare nec tyberis pigrioꝛa ſūt hec flumi na. Prope coloniā aqueſis vrbs Aquiſgrani dicta karoli magni ſedes. ꝛ in tēplo marmoꝛeo verendū barbaris gentib⁹ illi⁹ pꝛincipis ſepul chrū. is ſtatuit vt ſucceſſoꝛes ſui pꝛimā inde co ronā. Et pꝛima inde imperij auſpicia capeſcerēt: qꝫ hodieqꝫ ſeruatᷣ: ſeruabitᷣ q̄diu romani frena imperij theutonica manus aget.

L. pomponius

L. pōponi⁹ hiſtoric⁹ ꝛ oꝛatoꝛ atellenarꝫ ſcꝑtoꝛ ꝑ h̄ tēp⁹ (euſebio teſte) clar⁹ fuit. q̄ geogra phie libellū edidit. in q̊ vrbiū diſtantias ꝛ loca queqꝫ menſurat.

Leoneus

Leone⁹ grāmaticus doctiſſim⁹ Gn. pō pei libert⁹. Is iuſſu dn̄i ſui pōpei ꝯmētaria ī me dicina q̄ pōpei⁹ deuicto metridate ī ſuis ſcrinijs cōpererat: ī nr̄m trāſtulit ſermonē. metridates eīm medicine curioſus ab oī bus ſbiectꝭ ſuis ſingula medicialia exq̄rēs comē tationū hoꝝ ꝛ exēplaria ī archanis ſuis reliq̄rat.

M. agrippa

Agrippa gener octa uiani edificatoꝛ e gregi⁹ rome q̄ multa cō ſtruxit ī edilitate ſua ad iecta v̄ginea aq̄ ceteriſqꝫ corriuatꝭ atqꝫ emēdatꝭ lac⁹ ſeptigētos fecit: ideqꝫ fuit qđ octauianū auguſtū ꝑplo romāo vinū petēti ſbiratū rn̄diſſe ſcribit ſuetoni⁹ tot aq̄s introduxit agrippa gener me⁹ ꝛ vinū q̄ritꝭ. colonieqꝫ nomē ꝛ dignitatē dedit.

Auguſta vindelicoꝝ inclita ⁊ ſuperioris germanie vrbs vetuſta. Cuius originẽ aliqui quã vetuſtiſſimã oſtendere cupientes ſicuti ceteri mortaliũ. Gentem ſueuoꝝ a Japhet deſcendentẽ: eam primo inhabitaſſe ꝓuinciã ſcribunt. Ibiqꝫ eam condidiſſe vbi habundantia aquarũ: ſalubris aer ⁊ alia oportuna de facili haberi poſſent. Venientes enim ſueui ad retiam locũ aptum conſiderãtes: ⁊ ad tuendũ natura munitũ ob concurſum duoꝝ rapidiſſimoꝝ fluuioꝝ vinde ⁊ lici. hanc vrbem primo edificauerunt. Eamqꝫ vindelicã a vinda ⁊ lico appellabant. Ea enim regio poſtea vſqꝫ ad alpes vindelica dicebat̃. Vniuerſaqꝫ montana pars in orientẽ ⁊ auſtrũ vergens a rhetis vindeliciſqꝫ tenet̃ vt Strabo ponit. Eam autẽ more vetuſto vallo ac foſſa cinxerunt amazones poſtq̃ europam inuaſerũt ſueuos ſub marſepia inſuetis armis ⁊ ſecuribus ꝑacutis ex hac vrbe cedere vſqꝫ ad alpes coegerunt ⁊ deſolatã reliquerunt. Cũ hec ante cladẽ troie pacta ſint. Eam ciuitatẽ ante troiam fuiſſe opinant̃. Et temporib⁹ exitus filioꝝ iſrahel de egypto ante romã quingentos ⁊ quinquaginta annos conditã aſſerunt. Quã quidẽ a troianis ortam dicunt. Eligentes aũt ſibi deam Zizam quã cererẽ fuiſſe opinant̃. A qua hec vrbs zizaria dicta. Cuius templum vſqꝫ ad tpa romanoꝝ inuiolatũ ꝑmanſit. Id vetuſtate collapſuꝫ nomẽ collis ſeruauit. Qui ab incolis Eyſenberg hodie vocitat̃. Per vindelicos deinde ac rethos florentiſſima cũ muris ac ꝓpugnaculis facta. A romanis plurima bella ꝑpeſſa eſt. Cũ libertatem ſemꝑ optaret: ſe a romanis vindelici alienarũt. Ideo diuus Octauianus Auguſtus Titũ Enniũ p̃torẽ cum legione marcia: ac alijs ducibus in eos miſit. In qua Auar bogudis regis filius adoleſcens in armis apud grecos ⁊ latinos peritus. Et Varro tribun⁹ militum claruerũt. Hi ciuitatem in fine eſtatis multitudine romanoꝝ obſeſſam varijs affecerunt incommodis. In ea oppugnatione Auar grecus occiditur. Et in vico criechſaueron, vbi ſepultus fuit tale epigrammia reperitur. His nomen terris bogudis dat regia proles. Grecus auar pecudis de ſueuis more litatus. Perijt ⁊ pretor cum legione marcia vt pauci ſupereſſent in ea clade qui rem geſtam recitarent. Locoqꝫ cedis nomen dedit perdita legio in media nunc ciuitate perleich dicta. Ideo ſcribitur. Indicat hic collis romanam nomine cladem. Marcia quo legio tota ſimul perit. Varro quem verrem nominant amne

tranſmiſſo in paludibus ſe occultans lacui vernenſee nomen dedit. Js poſtea conſul ſicilie infeliciter obijt. Et vt Suetonius refert q̧ Octauianus Auguſtus omnes graues ignominias cladesq̧ duas omnino nec alibi q̄z in germania accepit. lolianam atq̧ varrianam. varrianā pene exiciabilē tribus legionibus cū duce legatisq̧ ⁊ auxilijs cōmunibus ceſis. Deinde auguſtus p̱ Tiberiū Neronē (Cum Druſus frater eiꝰ renales regiones aggreſſus eſt) poſt varrianā cladē effluxo triennio vindelicos deuicit atq̧ vrbem eoꝝ immunitam reddit. Et vt verba ſtrabonis libro quarto affirmāt. Tribus romanoꝝ milibꝰ ceſar auguſtus miſſis vrbem Auguſtam habitandā tradidit. quo in loco varro caſtra iam habuerat. Claudius Druſus tamen eā poſtea inſtaurauit. Muris ac turribus ampliauit. Cūq̧ auſpicijs Auguſti victa ⁊ aucta erat in honorē auguſti Octauiani Auguſtam appellauere. De his bellis Oratius in odis mentionē facit. Uidere rethi bella ſub alpibus druſum gerentē vindelici. Quibus mos vnde ductus p̱ omne tempus amazonia ſecuri dextras obarment ⁊c. Cum aūt Sueui qui potentia ⁊ hominū frequentia reliquos antecellūt. hanc vrbez p̱ tutiſſimo elegerūt. Deinde in romano imperio ſtabilis ac fidelis p̱manſit magnū incrementum habuit ac multa priſce vetuſtatis monimenta in ea relicta ſunt. Anno aūt ſalutis quarto ⁊ quinquageſimo ſup̄ nōgenteſimū ⁊ vltra vngari germaniā ⁊ ſueuiam vaſtantes Auguſtam obſiderūt: varijsq̧ cladibus noricos rhetos ac ſueuos afflixerunt. Otto primus impator aduerſus eos pluribus diebus decertauit. Eosq̧ tandem ad internitionē prope Auguſtā deleuit. Tres quoq̧ in eo prelio eoꝝ regulos captos a militibꝰ ſuis ad eū p̱ductos cum ob clementiā ſeruare conaret̄. Sueui (eo nolente) ſuſpendio necarunt. Cecidit in eo bello Diopoldus comes frater ſancti Udalrici, ⁊ Regniboldus filiꝰ ſororis ſue. Deinde diuus Udalricus epiſcopus vrbem illuſtriorē fecit. ⁊ eccłiam ſancte Affre inſtaurauit. Que olim ab Attila ⁊ nūc ab hunis leſionem ſenſit. Et eccłiam ſancti Johannis ⁊ ſancti Stephani cōſtruxit. Ornat q̧ hec impialis ciuitas publicis ⁊ priuatis edificijs pulcherrimis. Et p̄ſertim baſilica ep̄ali ampla beate Marie virgini dicata. Et cenobij ſancti Udalrici ordinis diui Benedicti in quo corpus eiuſdē ſancti ep̄i ⁊ Simperti ac beate Affre martyris ac plurimoꝝ ſanctoꝝ p̄cipuo honore obſeruant̄; qui auguſte varijs ob tormētis martiriū p̱meruerūt

Tres soles post mortē Julij Cesaris sequēti die exorti sunt ⁊ apparuerūt in oriēte: qui paulatim in vnū corp⁹ solare redacti sunt ⁊ in eundē orbem cōuenerūt: significātes dominiū Lucij antonij ⁊ .M. antonij atq₃ Augusti in vnā monarchiā reducendū: vel potius q₃ noticia vnius ⁊ vni⁹ dei toti orbi futura imminebat. Bos quoq₃ aranti in suburbano rome locut⁹ est: dicens frustra se vrgeri quia in breui magis homines defuturos esse q₃ frumenta.

Bibliotheca toto vrbe terrarū noīatissima .40. miliū librorū in egypto cōburit. Ibi accurata diligentia in colligēdis libris p veteres laudat. Nā aristoteles ⁊ bibliothecā ⁊ scolā Theophrasto reliquit. Et primus fuit (vt Strabo arbitrat) qui libros cōgregauit: ⁊ egypti reges bibliothece ordinē docuit. Deinde Theophrastus neleo tradidit. Neleus scepsim detulit ad hoīes imperitos: qui libros inclusos ac negligētes cōpositos tenebant. Ptholome⁹ quoq₃ philadelph⁹ maximū numerū librorū collegit. Et vt Seneca tradidit. xl. milia librorū alexandrie arserunt pulcherrimū regie opulentie monimentū: sicut ⁊ Liui⁹ qui elegantie cureq₃ regum egregiū id opus ait fuisse. Non fuit elegantia illud aut cura: sed studiosa luxuria: imo nec studiosa quidē qm̄ nō in studiū sed in spectaculū cōparauerant: sicut plerisq₃ ignaris etiam seruiliū litterarū libri non studiorum instrumenta sed cenationū instrumenta sunt.

Salustius

Salustius romanus historicus ac philosoph⁹ Ciceronis emulus rome claruit. Is fuit nobilitate veritatis insignis historicus quippe qui de bello catilinario: necnō ⁊ de bello iugurthino libros edidit celebres: ac nōnullas scripsit epistolas.

M. Varro

M. Varro vico atice ⁊ narbonensi prouincia natus rome in precio plurimum fuit eruditissimus quidē ⁊ acutissimi ingenij vir: atq₃ in omni seculari eruditione peritus: qui annū agens .35. grecas lrās cum summo studio didicit: hic vir doctissim⁹ vndecūq₃ qui tam multa scripsit: quā multa vix quēq₃ legere credam⁹: hic quoq₃ teste Isidoro innumerabiles edidit libros inter quos .41. antiquitatum precipui: quos in res diuinas humanasq₃ diuisit. Edidit insup ⁊ librū de lingua latina: ⁊ librū moralē: de quo sniām ponimus hanc. Amici diuitū palee sunt circa grana. Vis (inquit) experiri amicū: calamitosus fias. Scripsit ⁊ librum de deorum cultu. vixit annis .90.

Virgilius Maro

Virgilius maro poetarū princeps natione mantuanus parentib⁹ modicis fuit ⁊ pcipue patre marone. Natus est Cn. pompeio magno: ⁊ .M. licinio crasso primū cōsul. iduū octobriū die in pago qui andes dicit: qui est a mantua non procul. Mater eius maia se enixam laureū ramū somniauit: haud dubiam spem prosperis geniture. Initiū etatis cremone egit: sumpta virili toga mediolanū: inde paulopost neapolim transijt: vbi cum lrīs ⁊ grecis ⁊ latinis vehemētissimā operam dedisset: tandē omni cura omniq₃ studio indulsit medicine ⁊ mathematicis. Quibus rebus cum ante alios eruditior peritiorq₃ esset: se in vrbem contulit: vbi ab augusto acceptus fuit: ⁊ illum pollioni cōmēdauit. Corpore ⁊ statura fuit grandi: aquilino colore: facie rusticana: valitudine varia. Nāq₃ plerūq₃ ab stomacho ⁊ faucibus ac dolore capitis laborabat. Quecūq₃ ab augusto petijt repulsam habuit nunq₃. Parentibus quot annis aurum ad abundantem alitum mittebat: quos iam grandis amisit. Multa scripsit priapeiam culicem moretum deinde buccolicā postea georgicā in honore mecenatis nouissime eneidē. Obijt demq₃ brundusij anno etatis sue .52. Cuius ossa in via puteolana neapolim trāslata intra lapidem sepulta sunt: vbi inscriptū est. Mantua me genuit: calabri rapuere: tenet nunc parthenope: cecini pascua rura duces.

Horacius Flaccus

Horacius poeta laudatissimus: patria venusinus: patre libertino nat⁹: fuit statura breuis: rome liberalibus litteris eruditus: deinde athenis doctissimus euasit: familiaritatem .M. bruti qui cesarem occidit adeptus: factus ab illo tribunus militum contra .M. antoniū ⁊ augustum cum victus fuisset brutus ex clade aufugit. Cui postea augustus mecenatis gratia pepcit. Liberatus ad poeticā se conuertit. Scripsitq₃ odas poetriā ⁊ epl̄as. Et cū optimis studijs innumerabiles diuicias cumulasset. tandem rome moriens augustum instituit heredem. Obijt sed etatis sue anno apud mecenatem sepultus.

Caius Julius Ceſar

Octauinus Auguſtus

Marcus Antonius

CAius iulius ceſar lucij filius. Annū agens ſextūdecimū patrem amiſit: queſtor iuliā amitā vxorēq corneliā defunctas laudauit e more ꝓ roſtris edilis ꝑter comiciū ac forum baſilicaſq: etiā capitoliū ornauit. Ex ꝑtura deinde ſortit⁹ hiſpaniā cū bibulo cōſul creat⁹ inito honore prim⁹ omniū inſtituit. vt tã ſenat⁹ q̃ populi diurna acta conficerent̄ ⁊ publicarent̄. Sub id tempus calphurniā. L. piſonis filiā ſucceſſuri ſibi i ꝯſulatu duxit vxorē ſuāq iuliā Cneo pompeio collocauit. Geſſit deinde nouem annis bella ꝑ omnē fere galliā que a ſaltu pyrrene alpibuſq ⁊ monte gebēna fluminib⁹ rheno ⁊ rhodano cōtinet̄. Eodē tp̄is ſpacio matrē primo deinde filiā: nec multopoſt neptē amiſit. cōfectis bellis quinqes triūphauit. primū ⁊ excellētiſſimū egit gallicū: ſequentē alexandrinū deinde ponticū: ꝑximū affricanū: nouiſſimū hiſpanienſem. edidit ſpectacula varij generis. fuiſſe tradit̄ excelſa ſtatura colore candido teretib⁹ mēbris ore paulo pleniore: nigris vegetibuſq oculis valitudine ꝓſpera: niſi q̄ tp̄e extremo repente aīo linqui atq etiā ꝑ ſomniū exterreri ſolebat: habitauit primo in ſuburro modicis edib⁹: poſt pontificatū maximū in ſacra via domo pub. In obeundis expeditionib⁹ dubiū cautior ne an audacior. Compoſitis vbiq ciuilib⁹ bellis vrbis ⁊ orbis monarchiā tenuit. Et olimpiade. 183. romanis imꝑare cepit. ⁊ imꝑauit annis. 4. menſib⁹. 7. A quo deinde romanoꝝ principes ceſares appellati ſunt. Cū aūt cōtra morē libertatis honores ex ſua libertate ꝑſtaret. cōſpiratū eſt in eum a ſexaginta ampli⁹. C. coſſio. M. q ⁊ decimo bruto. Ei tñ futura cedes euidentib⁹ ꝓdigijs denūciata eſt. Cūq in capitolium applicuiſſet ꝯſpirati ſpecie officij circūſteterūt. a quib⁹ trib⁹ ⁊ viginti vulnerib⁹ cōfoſſus eſt. Hunc vite exitū ceſar habuit anno etatis ſue. 56. Cui⁹ corp⁹ in campo marcio ꝓ roſtris combuſtū eſt. ꝑcuſſorum aūt fere neq trienmo quiſq amplius ſupuixit. neq ſua morte defunctus eſt.

OCtauianus Auguſtus patre Octauio ſenatore genit⁹ nat⁹ eſt. M. T. cicerone ⁊ Antonio ꝯſulib⁹. ix. kal. octobꝛ paulo ante ſolis ortū. In quarto anno patrē amiſit. duodecimū agens annū auiā iuliā defunctā ꝓ concione laudauit. quadriēnio poſt virili toga ſumpta: militarib⁹ donis triūpho ceſaris affricano donat⁹ eſt. Bella ciuilia quinq geſſit. mutinēſe: philippēſe: paruſinum ſiculū: attiacū. Ex quib⁹ primū ⁊ nouiſſimū aduerſus marcū antoniū. Secundū aduerſus brutū ⁊ caſſum. Terciū aduerſus antoniū triūuiri fratrē. Quartū aduerſus ſextū pompei filiū. Iniciū hoꝝ ⁊ cauſa fuit ob necē auūculi iulij. Domuit q̄ cōtabriā: aquitaniā: pānoniā: dalmaciā cū illirico oī. Item rhetiā ⁊ vindelicos ⁊ ſalaſſos gentes alpinas coercuit. ⁊ dacoꝝ incurſiones trib⁹ eoꝝ ducib⁹ cū magna copia ceſis. Germanoſq vltra albim fluuiū ſummouit. Aliaſq nationes male quietas ad obſequium redegit. Publica opa plurima extruxit. Spectaculoꝝ ⁊ aſſiduitate ⁊ varietate ⁊ magnificētia oēs anteceſſit. Sponſaz habuit adoleſcēs. P. ſeruili filiā. Sed recōciliat⁹ antonio ꝑugnā ei⁹ claudiam duxit vxorē. vix duz nubilē ac ſimultate cū fuluia ſocru exorta intactā adhuc ſcriboniā in mr̄imoniū accepit cū qua diuortiū fecit. Ac ſtatim liuiā druſillā mr̄imonio tiberij neronis ⁊ quidē ꝑgnantē abduxit. dilexitq vnice ac ꝑſeueranter. ex ſcribonia iuliā. ex liuia nihil liberoꝝ tulit. Iuliā primū marcello deinde vt is obijt. M. agrippe nuptui dedit. Nepotes ex agrippa ⁊ iulia tres habuit ⁊ neptes duas. Forma fuit eximia ⁊ ꝑ oēs etatis gradus venuſtiſſima. oculos habuit claros ⁊ nitidos. capillū leuiter inflexū ⁊ ſufflauū: ſupcilia cōiuncta: mediocres aures: naſum ⁊ a ſūmo eminentiorē ⁊ ab imo deductiorē. Colorē inter aquilū candidūq: ſtaturā breuez. Eloquētiā ſtudiaq liberalia ab etate prima cupide ⁊ laborioſiſſime exercuit. Multa varij generis proſa oratione cōpoſuit. Deniq cū de oriēte victor reuerſus eſſet. tūc primū Auguſt⁹ eo q̄ rempub. auxerat cōſalutat⁹ eſt. Et extunc ſummā rerū ꝑtātem quā greci monarchiā vocāt adeptus eſt. A quo poſtea Auguſti romanoꝝ reges appellati ſunt. Auxit ornauitq romā edificijs multis: iſto gloriās dicto. Urbem latericiā repi: marmoreā relinquo. Imꝑauit annis. 56. Ianū quirinū ſemel atq iterū a cōdita vrbe ante memoriā ſuā clauſum: terrā mariq pace parta intercluſit: ꝑ que pacis tp̄a Saluator nr̄ ihs xp̄s naſci voluit. Is tandem mole ſuccubuit oīb⁹ dimiſſis in oſculis liuie ⁊ in hac voce defecit. Liuia nr̄i cōiugij memor viue ac vale ſortitus exitū facilē ⁊ qualē ſemꝑ optauerat Anno etatis ſue. 78.

MArcus Antoni⁹ cōſul a ſenatu hoſtis adiudicat⁹ miſſi ad eū ꝑſequendū panſa ⁊ hirci⁹ ⁊ octauianus adoleſcēs. Deinde ceſar cū Antonio pacē fecit. ac ſic inter eos diuiſa eſt reſpu. vt Auguſt⁹ hiſpanias gallias ⁊ italiā teneret. Antoni⁹ aſiam pontū ⁊ oriētem. Is poſtea repudiata ſorore ceſaris Auguſti octauiani Cleopatrā reginam egypti duxit vxorem. cōmouitq bellū ciuile dum cupiditate muliebri optaret vrbe regnare. victus eſt ab auguſto nouali pugna apud acciū qui locus in epiro eſt. ex qua fugit in egyptū ⁊ deſperās rebus cum oēs ad Auguſtum trāſirēt ipſe ſe interemit. ſicq egyptus per Octauianum imperio adiecta eſt.

Sibilla tiburtina vates pcipua: cui ,ppriũ nomẽ albunea fuit: in italia floruit ꝛ multa pdixit. ꝛ q2 tiburte ciuitati iuxta aniõis ripas vt dea colebat: id tiburtina dicta fuit: i gurgite ipsi' fluminis cui' simulacrũ tenẽs i manu librũ inuẽtũ fuit: hãc august' octauian' (cũ rõani ei diuinos honores exhiberẽt) ɔsuluit. Que p' triũ dierũ ieiuniũ rñdit ea q̃ diu' augustin' refert: iudicii signũ tell' sudore madescet. E celo rex aduenit p secula futur'. Et sũt. 27. versus q̃rũ vltim' est. Decidet e celo ignisq ꝛ sulphuris amnis: quoꝝ capitaliũ lr̃e teste eodẽ: hũc sensum reddũt: ihs xp̃s dei fili' saluator. Quib' dictis illico (vidẽte augusto) celũ apertũ est: ꝛ nimi' splẽdor irruit super eũ Viditq in celo pulcherrimã virginẽ stantẽ in altari puerulũ baiulãtẽ: q̃ visa repẽte ꝛ vocẽ audiuit dicẽtẽ: hec ara filii dei est: atq ita august' in thalamo suo existẽs: h audiẽs ꝛ vidẽs in terrã pcidit ꝛ deũ adorauit. Quãobrem august' deũ se appellari oĩno recusauit: q̃ i loco postea ad rei mẽoriã templũ sub titulo sctẽ marie vginis in ara celi edificatũ fuit: quẽ locũ ordo btĩ Frãcisci excolendũ nunc possidet. Alii describũt eã nõ senem cũ veste rubea: ꝛ pelle hircina in humeris cũ capillis dispersis in manu h scriptũ tenentẽ. Nascet xp̃s in bethleẽ: annũciabit in nazareth regnãte thauro pacifico fundatore quietis. O felix illa mater cui' vbera illũ lactabunt.

Prodigia in ntiuitate xp̃i visa. olei fons (vt eutropi' ꝛ alii testant) Rome e taberna meritoria in trãstiberina regione ex terra p totã effluxit diẽ: denuncians christi gratiã omnib' gentib' datam; quo etiã die aure' circulus circa solẽ apparuit: romuli quoq statua ꝛ templũ pacis corruere.

Ouidius naso poeta

Publ. ouidi' naso sulmonẽsis clarissim' poeta hac tẽpestate rome claruit: ꝛ multa cõscripsit: hic ex sulmone bruciorꝝ oppido ortũ habuit: vt ipse testat: sulmo mihi patria est gelidis vberrim' vndis: milliaq nouies distat ab vrbe decẽ. Is apd athenas pmo poeticã: deinde philosophicã disciplinã optie didicit: veniẽsq romã apud augustũ cesarẽ ꝛ vita ꝛ carmine plurimũ valuit. Sed multoꝝ post dierũ curricula anno etatis sue q̃nq̃gesimo ab eodẽ augusto in pontũ insulã apud sarmatas relegat' est: de hoc in libro de ponto ait. Naso min' prudẽs artẽ dum tradit amãdi. doctrine triste preciũ magister habet. Cui' quippe mores ea erant facilitate qua ꝛ carmina. Tandẽ anno. 5. imperii Tiberii cesaris: etatis vo suc. 54. obiit.

Tit' liui' historic'

Tit' liui' patauin' magn' ꝛ historicoꝝ tam grecoꝝ q̃ latinoꝝ priceps. anno. 16. añ xp̃i aduẽtũ rome claruit. Et Hieronym' diu' ex verbis plinii de eo scribit. Ad titũ liuiũ lacteo fonte manantẽ de vltimis hispanie galliarũq finib' quosdã venisse nobiles legim' vt quos ad cõtemplationẽ sui roma nõ traxerat: vni' hois fama pduxit. habuit illa etas inauditũ oib' seculis celeberrimũq miraculũ: vt vrbẽ tantã ingressi: aliud extra vrbẽ q̃rerent: hic ab augusto honorib' ꝛ diuiciis honorat' fuit diligẽtissim' historiarũ indagator: centum ꝛ decẽ historiarũ libros ɔscripsit. Cui' operu maximã partẽ (tpoꝝ malignitate) amisim'. Vixit annis. 80. ꝛ q̃rto imperii tiberii cesaris anno patauii obiit: ꝛ ibidez sepult'. Cui' sepulchrũ adhuc i diue vginis Iustine vestibulo extat his titulis adornatũ. Ti. liui'. Ti. fi. q̃rte legiõis: Alius cõcordialis patauii sibi ꝛ suis oib'. Ei' ossa cũ postea inuẽta fuissent veneti qui pretoriũ ipsi' vrbis cõcrematũ instaurauerunt in cõspicuo ipsi' fastigio collocauerunt.

Valeri' maxim'

Valeri' maxim' roman' phus ꝛ orator luculentissim'. Anno. 15. añ xp̃i aduẽtũ rome clar' fuit: ac augusto cesari charissim' habit': q̃ inter cetera libros nouem smone lucutẽtissimo cõposuit scz de dictis factisq mẽorabilib' viroꝝ: q̃ apd romãos ꝛ grecos habebãt illustres: addẽs etiã ex ,ppriis nõnulla ad virtutũ cõmẽdationes viciorq detestationẽ pertinẽtia Ex qb' hãc mẽorabilẽ excerpim' sniam. Lento eni gdu ad vindictã sui diuina pcedit ira. tarditatẽq supplicii grauitate cõpensat.

Solinus

Solinũ q̃s historicũ ꝛ oratorẽ grauissimũ tempestate istac ex libris ipsius floruisse coniiciũt'. cũ ꝛ ipse collectaneoꝝ librum optimũ edidit. ꝛ ad augustũ cesarẽ rome obtulit. In quo simul ꝛ terrã pingit ac vrbiũ distantias ꝛ loca multa mensurat. Eũq librũ collectaneũ id est de mirabilibus mundi appellauit.

Strabo

STrabonē etiāꝫ hiſtoricū ꝛ geographū ac pħm: necnō homerice maieſtatis expoſitorē (vt ꝗbuſdā placet) natione cretēſem hiſdē tꝑibꝰ illuſtrē fuiſſe ex oꝑibꝰ ſuis inuenimꝰ. qui cū doctiſſimꝰ vir eēt ꝛ magnaꝝ reꝝ cognitione peritiſſimꝰ haberet. Inter cetera ſue virtutis monimēta de geographia mundi decem ꝛ ſeptē libros ꝓpulchros edidit. In quibꝰ vel omiſſas vel neglectas aut vetuſtate oblitas orbis ꝑtes ad vnguē reſtituit. Et diligētiſſime deſignauit: ꝓplos nationes res geſtas: mōtes: maria: ꝛ eoꝝ termīos ante oculos nr̄os clariſſime poſuit. hic ex mitridatis regꝭ ſāguīe maternali linea originē duxit. Cuiꝰ clariſſimū opꝰ diu latinis incognitū Nicolaꝰ papa quītꝰ ꝑ gregoriū Typernatē trāſferri ī ꝑte voluit. Reliquū vō oꝑis mancū videlꝫ europā guarinꝰ veronēſis abſolutū reddidit

Joachim Anna

ANna mulier hebrea iſachar iudei filia in cōiugiū ioachim viri ſanctiſſimi de tribu ſua tradita. Cū diu ſterilis ꝛ ſine ꝓle ſteriſſet: poſt multas orationes ꝛ lachrimas angelica monitione premiſſa Mariā futurā dei genitricē genuit filiam. Qua ꝓcreata mox ioachim viro defuncto: nupſit alteri viro nōie Cleophe. de quo etiā alterā mariam Cleophe ſuſcepit filiā. Cleophas aūt mariam filiaſtrā ꝓdictā ioſeph copulauit vxorē. Sed ꝛ mariā filiā ſuam Alueo tradidit vxorē ex q̄ nati ſunt Jacobꝰ alphei Symō chananeꝰ ꝛ Judas thadeꝰ. Mortuo ꝗꝫ cleopha anna tercio ſecundū legem moyſi alteri viro nōie Salome nupſit. ex q̄ terciā filiā nōie mariam ſolome genuit. que tandē zebedeo deſpōſata. Jacobū maiorē ꝛ Johannē euangeliſtā pepit filios. Hec ꝗppe anna ſororē nōie yſmeriā habuit de qua nata eſt Eliſabeth iohannis baptiſte mater. Anna cum in preceptis ꝛ in vijs dn̄i toto tꝑe vite ſue ambulaſſet plena dierū quieuit in dn̄o.

Zacharias. Elizabeth

ZAcharias hebreꝰ de vico abia ſacerdos ꝛ ꝓpheta dn̄i dini Johannis baptiſte genitor vir totiꝰ ſanctitatis exemplar Elizabeth virginis marie cōſobrinā duxit vxorē. Ambo quidē innocētia pietate ꝛ grā ſanctiſſimi. Qui cum diu ſteriles fuiſſent: ꝛ iam Elizabeth ꝓceſſiſſet ī dies ſuos: ꝛ muliebria ei fieri deſijſſent. dn̄s eorum orationibꝰ ꝑmotꝰ: filiū tandē nōie Johannē baptiſtā dedit. Nā cū zacharias in ordine ſacerdotio fungeret ꝛ incenſum adoleret. Solus templum dn̄i ingreſſus vidit in dextera parte altaris incenſi angelum. quo territo ait angelus. Ne timeas: vxor tua ſequēti anno pariet tibi filiū ꝛ multi in eiꝰ natiuitate gaudebūt ꝛ erit magnꝰ coram dn̄o. Vinum ꝛ ſiceram nō bibet. Zacharias ait: ego iam ſenex ſum ꝛ vxor mea ꝓceſſit in diebꝰ ſuis. Angelus incredulitatis ſignū dixit: q2 mutꝰ eris quouſqꝫ hec implebunt. Zacharias templi fores egreſſus cum nec loqui poſſet intellexerunt eum viſionē vidiſſe. abiēs in domū ſuam ꝛ ſtatim Elizabeth concepit. ꝛ pre verecundia quinqꝫ menſibꝰ ſe occultauit. In ſexto deniqꝫ mēſe Maria virgo ꝛ dn̄i mater a ſpiritiſancto impregnata ad ſalutandā eam ꝑrexit. Cuiꝰ ſalutationē ſenſit Elizabeth. exultauit infans pre gaudio in vtero eiꝰ. Peperit deniqꝫ filiū Elizabeth ꝛ vicini ꝛ cognati ei cōgratulabant. Cū die octaua circūcideret puer: innuerūt patri quē vellet vocari eum. Accipiēſqꝫ calamū ſcripſit. Johannes eſt nomē eiꝰ. ꝛ cōfeſtim apertū eſt os eiꝰ ꝛ ꝓphetauit dicēs. Bn̄dictꝰ dn̄s deꝰ iſrl̄ ꝛc̄. Tandē in oī ſanctitate vt ꝓpheta defunctꝰ eſt.

Maria virgo

MAria beatiſſima ac glorioſiſſima dei genitrix: virgoqꝫ ꝑpetua ex radice ieſſe exorta. Anno. 28. imperij Auguſti in nazareth ciuitate Juda patre Joachim: matreqꝫ Anna naſcit. Puella ſiquidē elegātiſſima oīmqꝫ oculis admirabilis. quā cū mater ablactaſſet: tercio etatis ſue anno iuxta votū tēpli ſeruicio cū reliq̄s virginibꝰ mancipaūt. quo in loco ꝓter etatē ſicut ceteras nobilitate ꝛ pulchritudine ꝓcellebat. ita ꝛ doctrinā ꝛ ſancte viuēdi rōnē ab ipſis teneris annis ꝛ exemplo ꝛ lectione didicit. adeo vt breui ꝛ religione ꝛ ſanctitate: necnō ꝛ humilitate tū in rebꝰ diuinis tū in humanis reliq̄s ſacris virginibꝰ fieret incōperabilis; quāobrē deꝰ delegit eam in matrē incarnationis filij ſui. Et cū tredecimū etatis ſue expleſſet annū diuino diſponēte cōſilio Joſeph de tribu ſua cōnubio cōiuncta fuit. Qua deſpōſata cōfeſtim angelꝰ Gabriel in nazareth ad eam venit ꝛ magno lumine coruſcans virginis thalamū venerabiliter intrauit. ꝛ eam his verbis ſalutauit. Aue grā plena dn̄s tecū. Adiecitqꝫ Inueniſti grā apud dn̄m. Ecce cōcipies ꝛ paries filiū ꝛ vocabis nomē eiꝰ ihm̄. Ad hec maria. Ecce ancilla dn̄i fiat mihi ſm̄ verbū tuū. Et ſubito verbū caro factū eſt. Quibꝰ geſtis repēte ad Eliſabeth viſitādā ꝑrexit: vbi ꝑ tres mēſes ꝑmāſit. Ibiqꝫ mirificū cecinit carmē. Magnificat aīa mea dn̄m. Edito itaqꝫ Johanne baptiſta. Maria iam grauida domū redijt. qđ vbi Joſeph vir eiꝰ didiciſſet eam eſſe pregnantē: decreuit ipſam occulte dimittere. Sed eo hec cogitāte (vt Matheꝰ ait) Angelꝰ dn̄i ꝑ ſomniū ipm̄ monuit q2 natū in eo erat hoc de ſpūſctō eſſe ꝓſtatꝰ eſt. Reliq̄ vō beatiſſime virginis marie geſta ꝛ obſeq̄a ꝛ actus vite eiꝰ vſqꝫ ad paſſionē filij eiꝰ: ex euangelio colligi poſſunt.

Añna' bte v̄gi marie

Deſpõſatio v̄gĩ marie

Annũciatio dominica.

IOhānes baptiſta xp̄i ihū precurſor ex ſctiſſimis parētib' Zacharia
, τ Elizabeth nat'. vir ab ipſo matris ſue vtero ſctificat'. τ inter mu-
lierū natos (dn̄o teſtāte) nō ſurrexit maior iſto: q̄ppe ꝓpheta τ plus q̄ꝫ ꝓ-
pheta fuit cū xp̄m redēptorē digito mōſtrauit dicēs. Ecce agnus dei τc̄.
Is trāſactis infantie annis lꝫ tenellus τ parētib' antiq̄s vnicus ob amo-
rē celeſtis patrie heremū petijt. Poſt hec cū trigeſimū vite ſue annū atti-
giſſet duodecimo impij Tiberij ceſaris anno ꝓcurāte pōtio pilato iudeā
factū eſt verbū dn̄i ſup eū in deſerto. Et venit ī oēm iordanis regionē: pre-
dicās baptiſmū pn̄ie. eā ob rem multis ad eū cōcurrētibus ſingulis qui-
buſcūq; interrogātibus: cōuenientia dabat reſpōſa. Demū ab herode an-
tipa paulo ante predicationē xp̄i captus carceri mācipat'. Arguebat eñi
ipſuꝫ dicēs. Nō licet tibi habere vxorē fr̄is tui. Et illa inſtigāte ꝑ annuꝫ
pedore carceris τ maxīa inedia eū macerari fecit: poſt annū adueniente
die natalis herodis cōuocauit cūctos gallilee pricipes τ nobiliores ad
cōuiuiū: q̄bus epulātib' herodiadis filia vocib' geſtiuit ac ſaltauit: τ ſū-
me placuit regi: q̄ iurādo pollicit' eſt dare q̄dcūq; poſtulaſſet: a matre p̄-
monita: petijt caput Iohannis in diſco. Rex cōtriſtatus ꝓpter iuſiuran-
dū miſſo ſpiculatore decolari eum fecit.

Decollatio ſancti Iohānis baptiſte precurſoris dn̄i.

Sexta ſeculi etas nato dño nr̃o iheſu xp̄o inchoata eſt. In principio q̄dtrageſimi ſecũdi anni imperij Auguſti ceſaris: p̄mo ⁊ trigeſimo regni herodis alienigene. ac tercio anno centeſime nonageſime tercie olimpiadis. Ab vrbe cõdita. 759. A captiuitate iudeoꝝ. 545. A dauid regno 1029. A ntitate abrahe. 2015. A diluuio noe: 2957. Ab adam. 5199. A cõceptione iohãnis baptiſte mẽſe ſexto. Durabitq; p temp⁹ totũ qđ gr̃e appellat̃. Et ꝓtracta eſt a xp̄i iheſu bñdicta ntitate vſq; in temp⁹ pn̄s p annos mille q̄drīgẽtos nonagintaduos. Habebitq; decurſuꝫ vſq; ad tp̄a antixp̄i: aut ad cõſũmationẽ ſeculi: que nulla generationũ aut tpoꝝ ſerie certa: ſed veluti decrepita toti⁹ mũdi morte erit finiẽda: hãc etatẽ vt ſcriptũ eſt quidã ab incarnatiõe xp̄i incipiũt: quidã a baptiſmo xp̄i ꝓpter vim regeneratiuã aquis datam iam circũciſione terminata. Alij aũt a paſſione: quia iam aperta eſt paradiſi porta: ⁊ inchoata eſt ſeptima quieſcentiũ. Et ex hac ſexta etate originẽ ac fundamẽtũ: chriſtianũ imperium ⁊ ſummum pontificiũ cum laude habuerunt.

Mariannes regina hebreoꝝ filia ariſtoboli ab herode viro ſuo ob inuidiã occidit̃. Nã vt ioſeph⁹ ait tãte tamq; inuiſe pulchritudĩs clara fuit: vt nõ ſolũ eo tp̄e formoſitate femĩas anteire crederet̃ ſ3 celeſtis arbitraret̃ imago. Tãdẽ a matre ⁊ ſorore herodi accuſat̃ q̃ effigiẽ ſuã ad octauianũ trãſmiſiſſet: vt i ſui deſideriũ ꝓuocaret q̃ cũ crederet herodes: capitali ſnĩa eã occidi iuſſit.

Non defuit p̄nceps ex iudeis vſq; ad hũc diem: quo primum acceperunt hunc herodem alienigenã. Tempus quippe erat vt veniret ille cui repromiſſum erat: quod nouo ꝓmiſſuꝫ eſt teſtamẽto: vt ipſe eſſet expectatio gẽtiũ. Ceſſauit ğ ac merito coꝝ vnctio: hoc eſt imperiũ: q̃ ex danielis ſnĩa ſanct⁹ ſctõꝝ venerat.

IHeſus xp̄us dei fili⁹ ſaluator ⁊ redēptor noſter. Imperij Augu
ſti ceſaris qui tũc orbi imꝑitabat anno q̄dragesimoſecũdo. Ciri
no tũc preſide: vniuerſo orbe pacato i bethleem iude naſcit̄ quē
Maria virgo angelo annũciāte ex ſpūſancto cōcepit ⁊ pepit ad abolen
dā humani generis labē ꝓpter primoꝝ inobediētiā cōtractā. Qui naſcē
do viuēdo moriēdo reſuſcitando ⁊ in celũ aſcēdēdo vt deũ ſe oſtēderet
multa ⁊ inaudita miracula fecit. Quoꝝ primũ eſt q̄d tam mirabilit̄ na
tus ſit. Et angeli in celo cantauerunt Gloria in excelſis deo. ac paſtori
bus gaudiũ magnũ angeli euangelizauerũt dicētes natũ eſſe mũdi ſal
uatorē. Deinde octaua die delat⁹ fuit in templũ circũciſionis grā: ⁊ ihe
ſus appellat⁹. Poſtea tredecima die magi ad eũ adorandũ trib⁹ mune
rib⁹ in ſyriā pretexerũt: ſtella duce. Hũc deinde puerulũ die q̄dragesimo
mater in tēplũ detulit. quē ſymon vir iuſtus in vlnis ſuſcipiēs ſaluatorē
ꝓfitēdo ait. Nunc dimittis ſeruũ tuũ dn̄e in pace ⁊c̄. Inde poſt quietē
Joſeph ab angelo admonit⁹ vt eũ cũ matre in egyptũ trāſferret cũ futu
rũ eſſet vt Herodes pueros occideret. Ibi vſq; ad obitũ herodis cōmo
ratus. Inde in ciuitate nazareth habitare cepit: ꝓpter quod nazarenus
appellat⁹ fuit. Cetera ex familiariſſima euāgelij hiſtoria patēt.

Ih⁹ x⁹ naſci ā mũdi 4200

Procuratores Judee

Archelaus

ARchela⁹ magni herodis fili⁹ p̄re ſub
lato regñuit annis. 9. Ipſuz auguſt⁹
ob p̄ris amorē cũz ceteris fratrib⁹ maxio ſp
honore ꝓſecut⁹ fuit. Tandē accuſat⁹ ab au
guſto apud viennā allobrogũ ciuitatē rele
gat⁹ fuit. ⁊ fines ei⁹ in ꝓuīciā redacti ſunt.

ā mũdi 4211. ā x̄. 12.

CHriſtus ih̄s agēs duodecimũ annũ
cũ parētib⁹ ad diē feſtũ celebrādum
hieroſolimā de more petijt. Ibiq; i tēplo
duz inter ſacre legis doctores nexus ambi
guos ſolueret nō de⁹: ſ; admirāde indolis
puer ab eis credit⁹ eſt: parētes v̄o inde ab
euntes cũ pueꝝ ſubſeq̄ nō viderēt ſolicitu
dine pleni ad tēplũ redeunt: eũq; inter ſa
cre legis doctores ſciſcitātē iuenerunt. a q̄
bus bene monit⁹ in patriaz cũz eiſdē reuer
ſus eſt. ⁊ ſubditus fuit illis.

Componius

COmponi⁹ q̄ cirini collega fuit ab au
guſto: p⁹ archelauz mittit̄ ꝓcurator.

Marcus

MArcus cōponio romam reuerſo ſuc
ceſſit. ſub quo ſalome ſoror herodis
defuncta fuit.

Annius

ANni⁹ ruffus ſucceſſit marco. ſb̄ q̄ mo
rit̄ auguſt⁹ dn̄o. 15. annum agente.

ā mũdi 4229. ā x̄. 30.

DOmin⁹ ih̄s cũz. 30. annoꝝ etatis eſſet
ad apiendaz vite eterne ianuaz. i ior
danis alueo ſe a ioh̄e baptizari voluit: ſta
timq; vox e celo intonuit. Hic eſt fili⁹ me⁹
⁊c̄. ip̄m audite. ⁊ ſpirit⁹ ſanct⁹ in modũ co
lumbe ſuꝑ euz manſit. deinde i deſertuz du
ct⁹. 40. dieb⁹ ⁊ noctib⁹ ieiunauit: ⁊ poſtea
eſurijt. Inde q̄z ſuparis diaboli tētatiōib⁹.
Cum poſtea in templum veniſſet de eo vē
dentes ⁊ ementes eiecit ⁊c̄.

Valerius

VAleri⁹ ronian⁹ ex illuſtri graccoꝝ fa
milia nat⁹ āno p̄mo imꝑij Tiberij ce
ſaris ab eo ꝓcurator p⁹ anniũ ruffũ i iudeā
mittit̄: q̄ ingr̄atu ſuſcepto p̄m⁹ apō iudeos
pōtificatũ vēdere cepit. ⁊ p̄fuit annis. 9.

ā mũdi 4233. ā x̄. 34.

Pontius pilatus

PIlat⁹ natione gall⁹ ex lugduno vrbe
nat⁹ vir callid⁹ ⁊ facinoroſus. Anno
13. imꝑij Tiberij ce. valerio gracco p̄dicto
abrogato. iudee ꝓcurator a ceſare deſigna
tus: p̄fuit ānis. 10. Is ſuo ingenio iudeoꝝ
veſaniā ſupp̄ſſit: ⁊ poſtmodũ eoꝝ ſugge
ſtione ih̄m cruci affixit. deinde ſibi timens
de ei⁹ doctrina morteq; admonere tiberiuz
curauit: q̄ eũ in deos referēdũ cēſuit: ſenat⁹ vetuit q͞ nō ad ſe pri⁹ ſ; ad tiberiuz
ſcp̄ſiſſet: inde ꝓpter iudeoꝝ accuſatiōes ab officio amot⁹: apō lugdunũ ort⁹ ſue
ciuitatē ꝑpetuo exilio i opprobriũ gētis ſue relegatus fuit: ⁊ malo fine periit.

Tiberꝰ claudiꝰ nero tertꝰ romanoꝝ imperator imꝑauit annis. 23. ⁊ aliquot
diebꝰ. hic liuie augusti vxoris filiꝰ: ⁊ ipsiꝰ octauiani preuignꝰ ⁊ gener: nec
nō ⁊ heres fuit: de gente patricia claudia: inter cognomina ⁊ neronis assumpsit.
Infantiā pueriaāqꝫ habuit luxuriosā ⁊ exercitatā. nouē natꝰ annos: defunctum
patrē ꝓ rostris laudauit: virili toga sūpta: agrippinā marco agrippa genitā duxit
vxorē: sublato ex eo filio druso: quāq̄ꝫ bene cōuenietē: rursusqꝫ grauidā dimittere
ac iuliā augusti filiā cōfestim coactꝰ est ducere: nō sine magno langore aīi. Dru-
sum frēm in germania amisit. Data fuit sibi ptās tribunicia in q̄nquēniū delega
tus pacande germanie statꝰ. Cū aīaduerteret varrianā cladē temeritate ⁊ negli-
gētia ducis accidisse: nihil nō de cōsilii snīa egit. A germania in vrbē post biēniū
regressus triūphū quē distulerat egit. Principatū diu recusauit. tandē q̄si coactꝰ ⁊
querēs miserā ⁊ onerosam iungi sibi seruitutē recepit imperiū. Postea corripuit
cōsulares exercitibꝰ ꝑpositos q̄ nō de rebꝰ gestis senatui scriberet. Presidibꝰ one
rādas tributo ꝓuincias suadētibꝰ rescripsit. Boni pastoris esse tōdere pecꝰ: nō de
glutire. Externas cerimonias egyptios iudaicosqꝫ ritꝰ ꝯpescuit. Expulit ⁊ mathe
maticos. In p̄mis tuēde pacis a latrociniis seditionūq̄ꝫ licētia curā habuit. Bien
nio ꝯtinuo post adeptū imperiū: pedē porta nō extulit sequēti tp̄e preterq̄ꝫ in pro
pinq̄ oppida nusq̄ꝫ abfuit: deinde orbatꝰ vtroqꝫ filio quoꝝ germanicꝰ in syria: drusus rome obierat: secessū
cāpanie petit. Ceteꝝ secreti licentiā nactꝰ: ⁊ q̄si ciuitatis oculis remotꝰ: cūcta simul vicia male diu dissimu
lata tandē ꝓfudit: ideo in castris ꝓpter nimiā vini auiditatē ꝓ Tiberio bibērꝰ. ꝓ Claudio caldiꝰ: ꝓ nero-
ne mero vocabaꝛ: pecunie parcꝰ ac tenax: neqꝫ opa vlla magnifica fecit: neqꝫ spectacula oīno edidit: filioꝝ
neqꝫ naturalē drusum neqꝫ adoptiuū germanicū patria charitate dilexit. Corpore fuit amplo atqꝫ robusto
statura q̄ iustā excederet: latꝰ ab humeris ⁊ pectore ceterisqꝫ mēbris vsqꝫ imos pedes eq̄lis ⁊ cōgruēs: co-
lore erat candido: capillo penes occipiciū summissiore: vt ceruicē etiā obtegeret: q̄d gētile in illo videbaꝛ: fa
cie honesta cū pregrādibꝰ oculis: incedebat ceruice rigida: plerūqꝫ tacitus: valitudine ꝓsperrima vsus est.
artes liberales studiosissime coluit. Cōposuit ⁊ carmē lyricū: fecit ⁊ greca poemata. Et cū annis vigintitri-
bus varie imperasset: neqꝫ inter malos oīno: neqꝫ inter bonos numerari posset: tandem in villa lucullana
obiit: octauo ⁊ septuagesimo etatis anno. Sunt qui putant venenū ei a Caio datum lentum atqꝫ tabificū
Et morte eius letatus est populus.

Linea Imperatoꝝ
Tiberius

Linea pontificum
Annas

Caypbas

Ualerius romanus a tiberio imperatore ꝓcurator in iudeam missus
fuit. Is suscepto magistratu primus apud iudeos pontificatū vendere ce
pit. Et quoad prefuit multos pōtifices successiue posuit ⁊ amouit. Et primo qui
dem ananū a sacerdotio amouens: hismaelis fabi cuiusdā filiū pontificem desi-
gnauit: sed ⁊ hunc nō multo post abiiciēs. Eleazarū anne pōtificis filiū sacerdo
tio surrogauit. post annū vero hunc ab officio remouēs. Simoni cuidā camithi
filio ministeriū pontificatus tribuit. Sed nō amplius ⁊ ipse quā vnius anni spa
cio est perfunctus pontificatu. Quo ammoto tandem Cayphā pontificem ma-
ximū constituit. Uirum arrogantē ⁊ aliene felicitatis inuidū. Hos aūt duos pō-
tifices euangelista cōmemorat Captus eīn ihesus in ortu. Cōtinuo per satellites
ad annam primum ductus est: quia socer caypbe Et annas misit eum ad cayphā
Et q̄ se parem deo adiuratus responderat: blasphemauit inquit caypbas. ⁊ quo
atrocius christi dictum videreꝛ: statim conscidit vestimenta sua: ⁊ vt eos ad xp̄i
condēnationē impelleret subclamauit. Reus est mortis. Cuiꝰ suasione (vt sacra
euāgelii habet historia) Christus dn̄s noster morti traditus est.

Passus est christus ih̄s anno mūdi. 5230. Tiberii anno. 18. duobꝰ geminis cōsulibꝰ mense primo: q̄
nisan ab hebreis. a nobis aprilis nūcupaꝛ. Inuidia eīn sacerdotū ꝓcurāte a discipulo eiꝰ iuda vendi-
tus: deinde captus ⁊ accusatꝰ fuit: presidis iussu delusus: virgis cesus ac flagellatꝰ. ⁊ spuētes in faciē eiꝰ cola
phis eū ceciderūt: ac corona spinea coronaꝛ sputis deturpaꝛ. Ac deniqꝫ cruci affigiꝛ: ⁊ transeūtes amaris
eū impetunt verbis: vbi cū spōte sua voce magna clamās spm̄ emisisset: tremuit oīs terra: sol obscuratꝰ fuit
⁊ veluū templi scissum. Cuius mortui pectus: cū lōginus miles qui parū videbat lācea ꝑforasset: sanguis cū
aqua mixtus exiuit. Unde ecclie vniuersalis salutis sacramenta sumpsere principia. Postmodū de cruce de
positus: sepultureqꝫ traditꝰ. Post die tercia veluti alter ionas de ventre ceti: sic ipse de ventre terre superata
morte surrexit. ⁊ suis preordinatis sepe apparuit. Et e medio eoꝝ cernentibꝰ ipsis in celū ascēdit. Nec ab re
hierosolymis mortē subiit: cū is locꝰ sacrificiis dicatus erat ⁊ ī medio terre habitabilis situs. Extra portas
eo vrbis: nō sub tecto: vt ⁊ ppl̄o illi: ⁊ gētibus cōmune sacrificiū sui corporis haberet.

Herodes antipas

Herodes antipas magni herodis filiꝰ poſt archelaū ꝓdictū fratrē galilee ꝑfectꝰ factꝰ: regnauit annis. 24. Nam archelao e regno pulſo: iudeoꝝ regnū in quatuoꝛ tetrarchias. i. ptes diuiſum eſt. Et huic gallilea obuenit que eſt quarta regni pars: hic impijſſimꝰ atqȝ crudeliſſimꝰ fuit. quia i ciues ſuos ſiccariꝰ. in nobiles latro. in ſocios populatoꝛ. in domeſticos ꝓdo habebaꝫ. qppe plebis interemptoꝛ erat: filioꝝ occiſoꝛ: extraneoꝝ homicida: ꝓpꝛioꝝ paricida vniuerſa nempe ꝓphanauit: qꝛ ſacerdotiū iudeoꝝ oīno ſuſtulit. oēm legē ꝛ ordinē cōfudit. Nā cū philippi fratris ſui vxorē cōtra legē duxiſſet. A diuo Johāne baptiſta cōmoneꝫ illā dimittere. Quā obrem cū illū ob id occidere vellet: timuit plebem (quia ſicut euāgeliſta ait) ab oībꝰ veluti verus ꝓphēta habebaꝫ: ſed illū compꝛehendens poſuit in carcerē in caſtello macherūta. ꝛ pauloante moꝛtem xpi: caput ei amputare fecit. Hic enā iheſum a pilato ſibi miſſum in irl'm ſuſcipiēs: illuſum tandē ad eundē remiſit. eo ꝙ interrogatꝰ (vt Lucas ſcribit) reſpōdere noluiſſet. Tandē a Caio ceſare romā citatus. atqȝ a caio cū vxoꝛe herodiade honorifice ſuſcepti fuiſſent. ſuperuenit nuncius agrippe a quo intellexit magnā copiam armoꝝ eſſe in ſuis ciuitatibꝰ ꝛ de multis cōuictus. apud Lugdunū galliarū vrbē relegatus miſerabiliter vitā finiuit. Vxori aūt ſue qꝛ ſoroꝛ erat agrippe quē Gaiꝰ maxime diligebat dedit libertatē redeundi vt haberet terrā ſuā. Ipſa vo comitata virū in exiliū ait ſe non dimiſſurū eū in aduerſis cui cōitauerat in ꝓſperis. Et poſtea Gaiꝰ galileā herodi agrippe dedit. qui deinde tres tetrarchias habuit.

Phariſei

Erant in iudea tres ſecte iudeoꝝ a cōi reliquoꝝ vita ꝛ opinione diſtantes.

Phariſeoꝝ ſecta ſeu religio que tpibus ptolomei philadelphi ſurrexerat ꝛ hac tempeſtate ob ſanctitatis oſtētationē in irl'm maximo in ꝑcio (vt ex euāgelij hiſtoꝛia elicere poſſumꝰ) apud iudeos habita eſt. Qui ideo phariſei dicebātur quia a ceteris habitu cōuerſationeqȝ diuiſi erāt. Cultu enī auſterioꝛe ꝛ victu parciſſimo vtebanꝫ. Statutiſqȝ ſuis moſaicas traditiones determināte: pictacia chartarū in fronte. ꝛ in ſiniſtro brachio de cathalogo inſcripta. que philateria dicebanꝫ in legis memoꝛiā gerebant. Fimbꝛias quippe amplas ſpinis alligatas quibꝰ incedēdo pungerenꝫ deferebāt. vt memoꝛes mandatoꝝ dei fierent. hij vniuerſa deo deputabant ꝛ marmene ideſt fato: ꝑpoſitis ſuis ꝛ maioꝛibꝰ natu nūqȝ cōtrariū rñdebāt: iudiciū dei futurū dicentes: aīam oēm incoꝛruptā eſſe ꝛ moꝛtuoꝝ reſurrectionē ſperabāt ꝛ ꝑdicabāt. hi nāqȝ xpo dño noſtro plurimuꝫ aduerſabanꝫ ꝛ moꝛtis eius conſcij fuerunt.

Saducei

Saduceoꝝ alia ſuperat ſecta in iudea: ſed nō eiuſdē religionis ꝛ ꝑcij cū phariſeis marmenem negant. deū inſpectoꝛē oīm dicētes. In arbitrio hoīm ſitum eſſe. vt bonū malūue gerāt. hi ſaducei coꝛpoꝝ reſurrectionē ꝛ angelos eē negabāt. Ac aīas cū coꝛpoꝛibꝰ interire putabāt. Solos quiqȝ libros moyſi recipiebant. Et qꝛ ſeueri nimis erāt: nec etiā inter ſe ſociales. Ob quā ſeueritatē ſaduceos id eſt iuſtos ſe nominabant.

Eſſei

Eſſeoꝝ quoqȝ alia ibidem vigebat ſecta atqȝ religio qui vere in omnibꝰ monaſticā agebāt vitam: nuptias faſtidientes: nō quia cōiugia ꝛ hoīm ſucceſſionē perimēda cenſerent. ſed cauendā intempantiā feminarū: nullā earū fidē viro ſeruare putantes. Verū inter ſe mutuo amoꝛe iūctiſſimi. Quin ꝛ diuiciarū cōtēptores ꝛ ꝑmixtis facultatibꝰ veluti inter frēs vnū eſſe prīmoniū oīm ordinarūt vngēta nō curātes: ſqualoꝛē decus putabāt. dūmodo i veſte candida ſemꝑ eſſent. deſignatos aūt cōium rerū ꝓcuratoꝛes habebāt. Nulla eis certa ciuitas ſed in ſingulis domicilia habebant Nec veſtitū ſiue calceos mutant: niſi aut oīno cōſciſſis pꝛioꝛibꝰ aut lōgi tpis vſu cōſūptis. Precipue circa deū religioſi ſūt. Ante ſolis oꝛtū nihil ꝓfanī loquentes ſolē vt oꝛiaꝫ oꝛantes. poſt vſqȝ ad quītā hoꝛā opantes. Rurſus in vnū cōgregāꝫ lintheis ꝑcincti: coꝛpꝰ abluūt aqs frigidis: i cenaculū veniūt. neqȝ guſtare queqȝ fas eſt niſi pꝛi' deo celebreꝫ oro: poſt finē quoqȝ pꝛādij vota repetūt. Hi qppe hoſpitalitatē ſūmo ſtudio exhibebāt. Et apud eos edendi ꝛ potādi modꝰ ſaturitate definiꝫ. Tumultꝰ aut clamoꝛ in eoꝛum hoſpicijs nuſqȝ audiebaꝫ. Sed ſūmū ſilētiū ſeruabāt: iuramētū habebāt ꝓ piurio. Secte ſue nemīnē adhibētes: niſi ſub anni ꝓbatione receptū. cōpellebanꝫ qȝ iurare ꝙ deo fidē hoībꝰ iuſticiā: ꝛ ꝑncipibꝰ obediētiā ſeruarēt. Et ſi cōtingeret ipſos aliqn̄ ꝑeſſe: nūqȝ abuterenꝫ viribꝰ ptātis ad iniuriā ſubditoꝝ. Ad eoꝝ aūt iudiciū nō minꝰ qȝ centū pſone ꝯueniebāt. quoꝝ decreta poſtea imobilia erāt. Sabbatū adeo illibatū ſeruabāt: vt nec cibū illo die pararēt. nec ignē accēderēt: nec aliqð vas tranſpoꝛtarēt: aut quaſi aliū purgarent. Ceterꝭ aūt diebus cum dolabro in terrā fodientes demiſſa circūquaqȝ veſte ſe contegebant: quādo aluū purgabāt ne radio ſolari iniuriā facere viderenꝫ: purgatoqȝ aluo terrā egeſtam ſup foueam reducebāt: hos eſſenos ſeu eſſeos herodes antipas dū vixit honoꝛauit. nec inhoneſtꝰ ꝑmo de eis i ſcꝑturis habeꝫ. hoc de pħis iudeoꝝ

Veronica

VEronica mulier hieroſolimitana xpī diſcipula matrona quidē ſctitate ⁊ pudicicia inſignita: his tpib⁹ a tiberio ceſare p voluſianū neceſſariū ſuū virum ſtrēnuū e hieroſolima cum ſudario xpī romam acceſſit. Detinebat quippe idez ceſar: vt quidā ſcribūt: magno infirmitatis morbo: q̄ cū primū mulierē ſanctam ſuſcepiſſet ⁊ xpī imaginē cōtigiſſet ab oī infirmitate curat⁹ eſt. Ob qḋ miratulū ipa veronica ab ipſo ceſare magno in pcio deinde habita eſt. Ibidez eni vſqz ad mortē cū petro ⁊ paulo aplis atqz clemēte pōtifice eccliaȝ dei ꝯſtituēs pſeuerauit. Hec ipa eſt quā dn̄s a ſanguīs fluxu fatigatā (vt ſacra euāgelij hȝ hiſtoria) veſtimēti ei⁹ fimbriā tangēdo ſanauerat. A quo etiā paſſionis ei⁹ tpe eadem imagine vultus ſui in ſignū amoris donata fuit. Ipſa aūt imago pāniculo ſic impreſſa clemēti pōtifici ⁊ ſucceſſorib⁹ ei⁹ ab eadē ex teſtamēto declarata. Nūc vſqz ibidez in beati petri tēplo a xpī fidelibus maxīa cū religione inuiſit. Quā ⁊ multi p tpa exquiſitis celebrauere laudib⁹. inter quas illa ſingularis habet que incipit. Salue ſancta facies nr̄i redēptoris. In qua nitet ſpecies diuini ſplēdoris. Impreſſa panniculo niuei candoris. Dataqz veronice ob ſignū amoris ⁊c.

Xenarchus phs

XEnarchus phs peripatheticus vir mēorabilis. quē Strabo admodū iuuenis audiuerat. Tiberij tpibus apud ſeleuciā cilicie vrbem diē obijt. Hunc vero nō diu domi māſiſſe dicit: ſed aut alexandrie aut athenis romeqz docendi cauſa elect⁹ vſqz ad ſenectutē: magno i honore ſemp habitus fuit: fehinc auguſti ceſaris amicitia vſus eſt: Sed pauloante hec tpa anqz mortē obiret viſū amiſit.

Philo iudeus

PHilo iudeus natione alexādrin⁹ vir quidē diſertiſſim⁹ p hec tpa i pcio multo fuit: ⁊ multa elegāter grauiterqz cōſcripſit. qui ſua doctrina eloquentiaqz appionis grāmatici temeritatē ꝯ iudeos ab alexandrinis miſſus cōpeſcuit. Quāobrez mlti eloquētiā ei⁹ admirātes dixerūt. aut philo platonē ſeqt aut plato philonē. hic romā deniqz veniēs cū petro aplo ꝯuerſationē habere cepit. a quo de fide optime edoct⁹: multa de laudib⁹ xpiane religionis poſtea ſcripſit: q̄ (vt diuus teſtat hieronym⁹) inter eccliaſticos cōputant codices ⁊ quāmaxie in qnqz moyſi libros pclaros edidit cōmētarios: ſunt ⁊ alia eius cō plurima ſcripta.

Agrippina germanici cōiunx

AGrippina marci agrippe ex iulia octauiani ceſaris filia genita fuit. Gaij caligule impatoris mater: q̄ inter mulieres pclaras computat. hoc tpe a Tiberio mulꝗ iniurijs vexata: mortē ſibiipſi a cibo abſtinēdo impetrauit. hec adhuc admodū adoleſcētula germanico ſue etatis inſigni iuueni ⁊ plurimū reipublice oportuno ac tiberij ceſaris auguſti filio adoptiuo nupta fuit: ſatis ob hoc fulgida. hec ex eo viro ſuo cū tres enixa fuiſſet mares: ex qbus vn⁹ Caius calligula fuit: qui poſtmoduz romanis pfuit. ⁊ totidē eque femellas: ex quib⁹ agrippia neronis mater extitit. Cū ope tiberij pris vt p compto habitū eſt veneno ſublatū virū ſuū egreferret. ⁊ femineo ritu plāgore plurimo viri ſui necem defleret. in tiberij odiuz incidit. adeo vt ab eodē eā brachio tenēte ⁊ obiurgationib⁹ plurimis infeſtaret. Sed egregia mulier indignū rata qḋ i ſe agebat a ceſare: morte faſtidia ſtomachi pncipis effugere diſpoſuit. q̄ cū aliter ſatis cōmode nō daret: fame generoſo aīo accerſire ſtatuit. ⁊ ꝯfeſtim a quocūqz cibo abſtinere cepit. qḋ cū relatū eſſet tiberio ignarus quo ieiuniū tenderet: ne tam breui ſpacio ſeſe ſuis ſubtraheret iniurijs: nil pficiētib⁹ minis aut verberib⁹ vt cibū capet: eo vſqz deductū eſt vt cibū gutturi eiuſdem violēter ingingi faceret: vt hoc mō alimēta nolenti pſtaret. At agrippina quātomagis exacerbebat iniurijs: tāto acrioris ꝓpoſiti ⁊ incepti perſeuerans: ſceleſti principis inſolentiā moriēs ſupauit. qua quidē morte ⁊ ſi plurimū glorie ſibi apud ſuos quesiuerit agrippina: tiberio tn̄ longe amplius ignominie reliquit.

Agrippa magnus

AGrippa magn⁹ ariſtoboli regi fili⁹ patri i regnū ſuccedēs: regnauit ānis ſepte iudeis. hic fuit nā bon⁹ ⁊ ciuitatē irlm ꝓprijs ſumptib⁹ plurimū exornauit. fili⁹ aūt ariſtoboli quē pater herodes interfecerat ad tiberiū venit. illo aūt eū ſuſcipiēte accuſationē: reſidēs rome ad aliqrū potētiū noticias ambiebat. maximis aūt colebat officijs germanici filiū Gaiū: cū adhuc eſſet puat⁹. Qui cū futurū eū aliqn̄ pdixiſſet impatorē: apud tiberiū accuſatus fuit. is ſtatim cōcludi iuſſit agrippā qui ſub grādi erūna vſqz ad mortē tiberij in carcere p ſex menſes tenebat. Sed eo defuncto gaius eū a vinculis ſoluit: ⁊ tetrarchiā philippi ei tradidit iam eni iſte deceſſerat ⁊ regem appellauit. ⁊ p cathena ferrea quā gerebat in carcere aureā ei condonauit. Cūqz e roma ꝑexiſſet irlm: templū viſitans: hoſtias celebrauit. Ibiqz cathenā aureā quā ei caius dederat ſuſpendit. vt maximū caſum eius ex hoc ppetuo indicaret. inde theatrū romano more ꝯſtruxit ⁊ amphiteatrū: ⁊ alia plurima monimēta. Demū in ceſariā deſcēdēs cū ſe deū appellari pmiſiſſet ab angelo pcuſſus: ⁊ tumēte corpe: ait q̄ mō dicebar de⁹ nūc morti nexib⁹ ꝯſtringor: qbus dictis anno etatis ſue. 57. expirauit. Relinquēs agrippā filiū decimūſeptimū annū habētem heredē ⁊ tres filias beronicē: mariā ⁊ druſillā. Habuit quoqz frēm noīe herodē calcidis regē: qui propter tenerā filij etatem in regno prefuit.

Ratiſbona inſignis ⁊ memorie digna
vrbs ac libera ad ripas danubij ſita: a
Tiberio Nerone cõdita: anno quo xp̃s
iheſus pro ſalute generis humani paſſus eſt.
Baioarie olim metropolis hanc regionē anti
quitus norici tenuere. Cuiꝰ adhuc portio tranſ
danubiū ſita noricū appellant. Noricis autem
baioarios ſucceſſiſſe. Et cum reperiā vetuſtiſſi/
mos codices hanc baioariam appellant: quaz
moderni bauariā dicunt. ⁊ a bois baioaricum
nomen deſcendiſſe ꝑſuaſum eſt. Cui Strabo vi
res adhibet romani baios galloꝝ gentes e fini
bus iecerunt. Inde migrantes circūiacētes hi-
ſtro loco cuz thauriſtis habitarūt. Conſtat igiꝛ
eos in pannonia conſediſſe: ⁊ inde facile in no/
ricū continuā regionē migraſſe. Quāq̃ oliz de
ſerta vt Strabo tradit nunc cultiſſima eſt. ma-
gnas ⁊ ambitioſas ciuitates habēs ⁊ oppida
nobiliſſima. Ratiſbona vero ornatu ceteras ex
cellit. Põtificales vrbes in ea quinq̃ ſunt: qua
ruz nunc metropolis eſt Salczburga vocata ex
flumine cui adiacet. veteres iuuauiā vocauere.
Ratiſbonēſis aūt ep̃atꝰ oliz clariſſimꝰ fuit: cui ⁊
tota bohemia ſbiecta erat. hec vrbs ſeptē noībꝰ
inſignita fuit. quibꝰ in ſuis iuribꝰ ⁊ libertatibꝰ
claruit. Primo a ſui cõditore Tiberina vel Ti/
burina dicebaꝛ. Tiberius eñ liuie auguſti vxo
ris filius: ⁊ ipſiꝰ auguſti preuignus: quē cū au/
guſtus in filiū adoptaſſet: mox magno exercitu
cõperato cõtra noricos ⁊ vindelicos miſit: qui
eos ī prelio ſugauit ⁊ hanc vrbē apud noricos
edificauit. Secūdo vrbs quadrata lõgo tp̃e di/
cta. cū ad quadratā figurā ⁊ quadratis lapidibꝰ
magnis muro circūdata fuit vti in reliquijs ve/
teꝝ muroꝝ retro ſanctū paulū cerni põt. Tercio
hyatoſpolis vel hiaſpol ob ruditatē ppl̄i agre-
ſtis: qui ore hiante vt rurales finitimi faciūt ver
ba hyantia ꝑferebāt. vel ab hyantiū aq̃rū ꝓpe
ciuitatē cõfluxu. cū danubiꝰ naba ⁊ ymber ⁊c.
fluuij in latere aquilonari cõfluāt. Quarto ger/
meinſheim a populo germanie qui eā frequēta
re ſolebant: vel a germanico qui ciuitati ꝑfuit.
Quinto reginopolis ob frequētes cõuētiones
principū ⁊ regū vt hodie aree turres ac excelſa
edificia magnatoꝝ oñdūt. Sexto imbripolis a
fluuio: cū ymber fluuiꝰ ſeptētrionē verſus ī da/
nubiū fluit. ⁊ vernacula ligua hoc nomē regen/
ſpurg adhuc ſeruat. cū in tali cõfluxu olim ciui/
tas incepta fuit. Septio ratiſbona dicitꝛ. cuz ra
tes ob mercimonia ⁊ tp̃e karoli magni ad bella
ibi cõfluebāt: ⁊ tā͂q̃ firmiter ſita ⁊ edificijs ro-
borata; hodie ratiſbona appellatꝛ Danubiꝰ aūt

fluuius germanie ꝑmaximus. qui ⁊ hiſter dict⁹
vt Solinus habet germanicis iugis ortꝰ: mon
te effuſus qui rauracos gallie aſpectat. Sexagi
ta amnes in ſe recipit ferme oēs nauigabiles:
hanc vrbem inſignē preterfluit. Et firmiſſimo
ponte lapideo plurimoꝝ arcuū ciuitatē cū ſubur
bio iūgit. De quo ſcribitꝰ. Pons fieri cepit dñi
dum annus incepit. Mille centenis dece ſemiq̄z
denis. Karolus magn⁹ chriſtianiſſim⁹ impator
cū armis baioariā ſibi ſubiecit: ⁊ taſſilo baioa-
rie dux deſiderij regis longobardoꝝ gener: quē
prius deuicit ſtimulis vxoris concitat⁹ hunis ſi
bi cōfinibus ſollicitatis bellū in karolū mouet.
Is ſūa celeritate pacē cōfecit obſidib⁹ ante rece
ptis. vrbē ratiſbonā tūc q̄drata dictā aggreſſus
cōuerſus in eos q̄ eā occupabāt a fide nr̄a alie-
nos. Et eā vi cepit coegitq̄z vt xp̄i fidē integre
reciperēt. In eo bello magna cedes hoīm ante
ratiſbonā edita. Et magna multitudo infideliū
ac hunoꝝ abſūpta de ſuis q̄z aliq̄s amiſit: qui in
baſilica ſcti petri extra muros vrbis ſepulti ſūt.
Ab eo tpe hec inclita vrbs magnū incrementū
accepit. Baſilica q̄z decoratꝰ epiſcopali ſūmo: in
honore tandē ſcti petri dicata: pri⁹ ob fraternita
tē canonicoꝝ ratiſbonenſiū ⁊ remēſiū ecclia ſcti
remigij appellata. Opus preclariſſimū in vrbe
nondū cōpletū. Et cenobio ſcti Emmerāmi or-
dinis ſcti bñdicti ampliſſimo: mōaſteriaq̄z dñā
rū plura hꝫ: precipue ſuperi⁹ monaſteriū virgi-
nis glioſe. Inferius in q̄ diuus Erhardus ep̄s
quieſcit. Plures ī ciuitate domus cōſecratas ec
cleſias hñt: ⁊ ꝓprias ſacerdotes. Arnolfus aūt
impator q̄ hūc locū pre ceteris imperii locis ſū-
me dilexit. muꝛ ampliauit ⁊ monaſteriū ſancti
emerāmi incluſit ⁊ plurimū adornauit. A cede
eī normānoꝝ rediēs baioariā oſſa ſancti dio-
nyſii ariopagite in fine ſue etatis cenobio tradi
dit cū libro euāgelioꝝ ornatiſſimo ac lr̄is aureis
ꝑſcripto: ⁊ demū apud eos ſepult⁹. Ornatꝰ ⁊ h̄
ciuitas glorioſo martyre ſctō Emmerāmo ep̄o:
⁊ ſctō wolfgango eius loci vndecimo ep̄o: q̄ mi
ra apō eos geſſit: monaſteriūq̄z ſcti pauli cōſtru-
xit. Albertus q̄z magn⁹ oīm doctrinarū peritiſſi
mus apud eos ep̄atū rexit. Ideo de his patro-
nis per ratiſboneſes ſcribitꝰ.

Gaude ratiſbona ſuper excellentia dona
Concludis duo bis in te gratiſſima nobis
Corpora ſanctoꝝ ſacer eſt dionyſius hoꝝ
In numero primus emerāmus laude nec imus
wolfgang⁹ erhardus neuter medicamīe tard⁹
Quatuor iſtoꝝ precib us necnō alioꝝ
Hic cōtentoꝝ ducamur ad aſtra poloꝝ

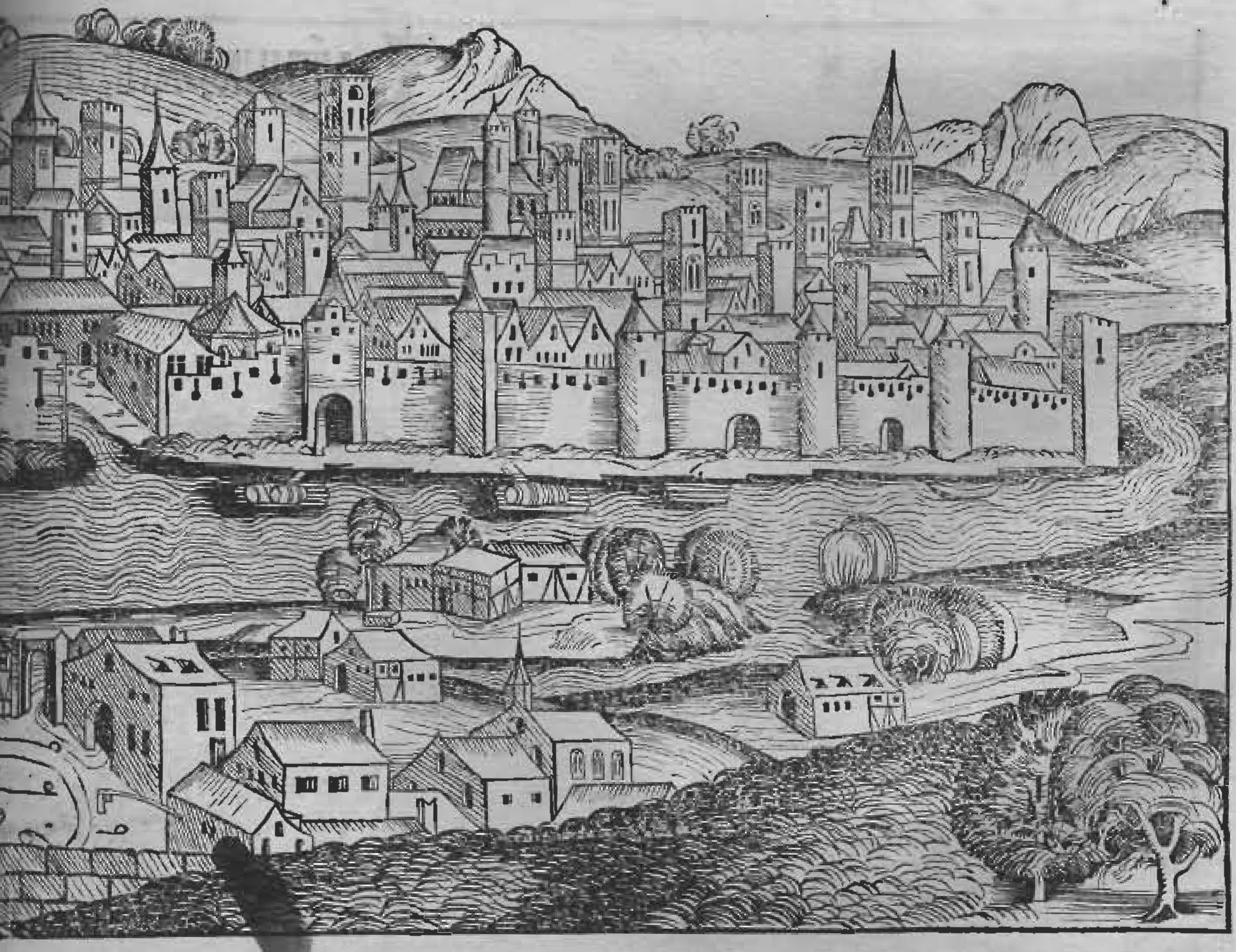

Vienna pānonie nūc auſtrie vrbs preclariſſima ad danubiū ſita. Is fluuius bauariā: auſtriā: vngariā ſecās: ꝑ raſciam atqꝫ bulgariā cū ſexaginta nauigalibꝰ ī euxinū deſcēdit. Multaſqꝫ ꝛ memorabiles alluit vrbes Inter quas nulla ditior: nulla populoſior: nulla vetuſtior eſt q̄ Vienna auſtralium ciuitatū regionūſqꝫ caput. Hec olim flauianū (vt in vetuſtis ducū ꝑuilegijs habet) appellata. A flauio prefecto qui huic regiōi prefuit: ac vrbē inchoauit aut ab imperatore flauio ad danubiū ꝓfecto vt gras ob romani impij metas collocaret. Et ibi cōdita vrbs ex aris vocabulū ſortita ſit. Cūqꝫ flauianū theotonici flabien ꝓnunciēt: nō eſt ab re longo tp̄is tractu: prima vocabuli ſillaba remota (vt plerūqꝫ fieri cōperimꝰ) bien remanſiſſe Indeqꝫ dicta Vienna. Quāqꝫ aliq̄ a paruo flumine qd̄ inter ſuburbia fluit noīe vienna dictū putāt. Vienna aūt vrbs magnifica ambitu murorū cingit duorū miliū paſſuū: ſ; habet ſuburbia maxima ꝛ ambicioſa: foſſa ꝛ vallo cincta. vrbs aūt foſſatū magnū habet: indeqꝫ aggerē prealtum: menia deinde ſpiſſa ꝛ ſublimia frequētesqꝫ turres: ꝛ ꝓpugnacula ad bellū prompta. Edes ciuium ample ꝛ ornate: ſtructura ſolida ꝛ firma alte domorū facies magnificeqꝫ viſunt. Unū id dedecori eſt q̄ tecta plerūqꝫ ligna contegūt pauca lateres. Cetera edificia muro lapideo conſiſtunt. picte domus: ꝛ interiꝰ ꝛ exterius ſplendēt Ingreſſus cuiuſqꝫ domū in edes te pricipis veniſſe putabis. Nobiliū prelatorūqꝫ domꝰ libere ſunt. Sanctis celū tenentibꝰ ipſiqꝫ maximo deo templa dicata ꝛ ampla ꝛ ſplendida ſecto lapide cōſtructa ꝑlucida: ꝛ colūnarū ordinibꝰ admirāda. Sanctorū plurime ꝛ precioſe reliquie. Argēto auro ꝛ gēmis veſtite. templorū ingens ornatus. Ciuitas in epiſcopatu Patauiēſi eſt: maior filia matre Quatuor ordines mēdicātes Scoti ꝛ canonici regulares ſancti auguſtini admodū diuites habiti. Monialeſqꝫ ſacre ꝛ ſancte virgines. Ibi q̊qꝫ monaſteriū eſt ad ſanctum hieronymū nuncupatū: in quo meretrices cōuerſe reperiunt: que die ac nocte hymnos lingua theotonica decantant: quarū ſi qua redire ad peccatum

cõprehenſa fuerit in danubiũ precipitat̃. Sed agunt ibi pudicã ſanctãq; vitã. Rarus de his ſtrio malꝰ audit̃. Scola q; hic ẽ liberaliũ artiũ ac theologie ⁊ iuris põtificij. Noua tñ ⁊ ab vrbano ſexto papa ꝯceſſa: magnꝰ ſtudẽtiũ numerus eo cõfluit ex vngarie ⁊ alemanie partibꝰ ſuperioribus ciuitatis ppl's quinq̃ginta miliũ cõmunicãtiũ credit̃. Cõſulatus octo ⁊ decẽ viroꝝ eligit̃ tum iudex qui iuri reddẽdo preeſt deinde magiſter ciuiũ qui curã ciuitatis gerit: magiſtratus alij nulli ſunt niſi qui vini exigunt vectigal ad illos oĩa referunt̃ quoꝝ poteſtas annua eſt Incredibile videri põt quot ꝑ dies ſingulos in ciuitatẽ victualia ingerunt̃ ouoꝝ ⁊ cancrorum mlte quadrige adueniũt. Piſtus panis carnes piſces volatilia ſine numero afferunt̃: vbi aduesperaſcit nihil venale ex his inuenies. vindemia his ad quadraginta dies ꝓtendit̃. Nullo nõ die trecenti currus onuſti vino, his terq; inferunt̃. Bucentos ⁊ mille equos indies ad opꝰ vindemiarũ exercent. Incredibile dictu eſt quãta vis inducat̃ vini quod vel Vienne bibit̃ vel ad extraneos per danubiũ contra curſum aque magno labore mittit̃. Celle vinarie adeo ꝓfunde ac ſpacioſe ſunt: vt ſub terra nõ minus quã ſupra terrã edificioꝝ apud Viennam eſſe ferat̃ Platearũ ſolũ: ſtratũ lapide duro vt neq; plauſtroꝝ rotis facile conterat̃. In domibus multa ⁊ munda ſupellex. Equorũ iumentoꝝ ⁊ oĩs generis capacia ſtabula vbiq; fornices aule late verum his eſtuaria ſunt loco tricliniorũ que ab his ſtube vocant̃: nam hyemis aſperitatem hoc domitant modo. Feneſtre vndiq; vitree ꝑlucet: ⁊ hoſtia plerũq; ferrea. In his plurime aues cantant: rare apud eos familie vetuſte: aduene aut inquilini fere omnes nouiſſimis diebus hec vrbs Vienna primaria Imperatoris Friderici tercij dum inimicitias maximas cum Mathia vngarorum rege gereret: multa eius bella in ſe concitauit: qui damna multa Vienẽſibus ⁊ incõmoda imperatori intulit: ⁊ tandẽ ciuitatem ei abſtulit: quam poſt mortem Mathie Fridericus tercius iam veteranus per filiũ Maximilianũ regem in ſuam poteſtatem iterato redegit.

NVREMBERGA
S.Laurencius.
S.Sebaldus.

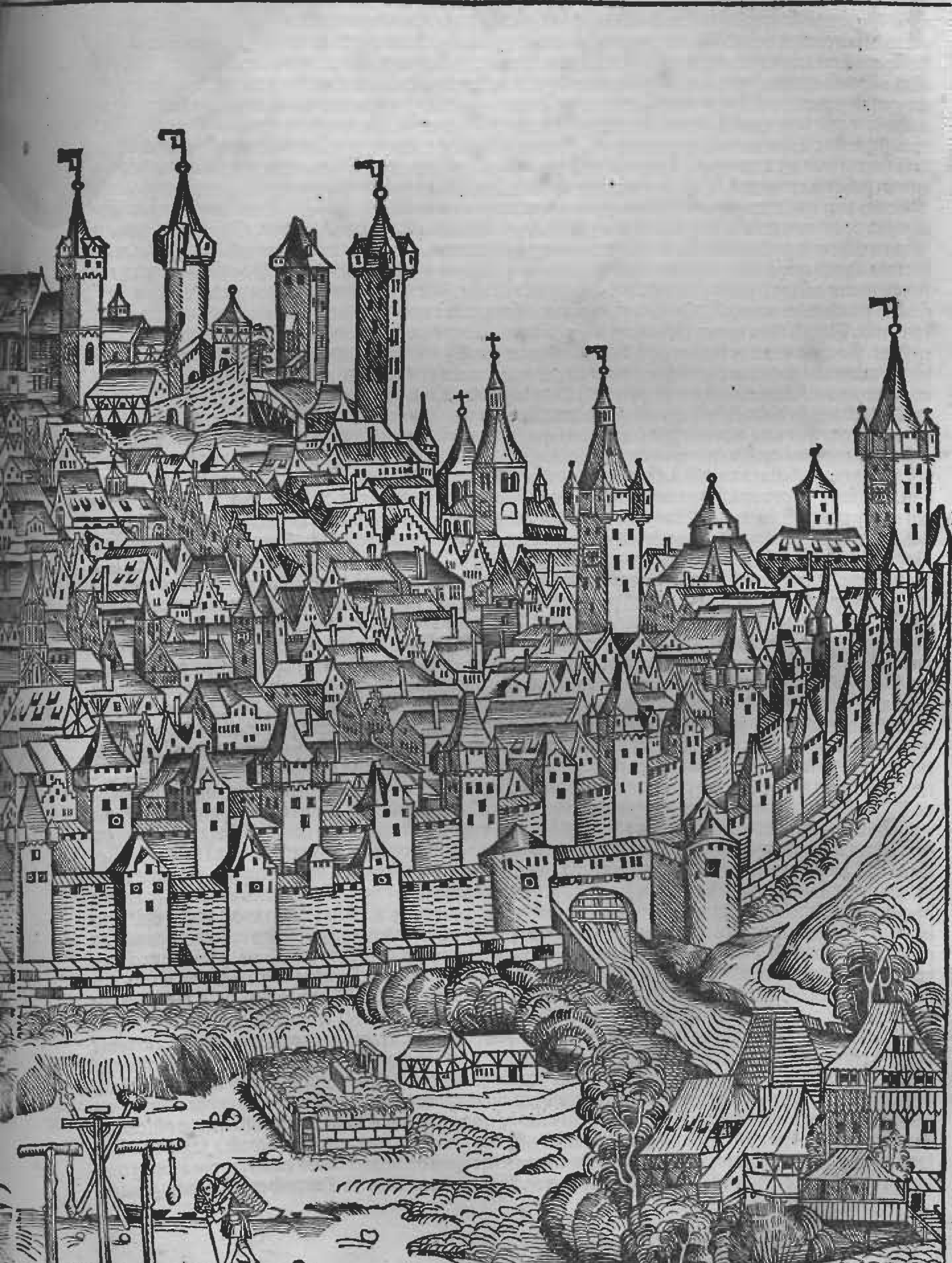

Nuremberga vrbs tota germania: ⁊ apud exteras gentes nominatiſſima celeberrimaqꝫ. Emporiū
germanie ampliſſimū: magnificis operibus publicis ⁊ priuatis ornata. Arx regia in colle vrbi ſu
pereminet vetuſtiſſima. ex qua intra vrbem ⁊ extra proſpectus eſt. A qua ciuitatis nomen ortum
fuiſſe quidam arbitrant᷑. quam pleriqꝫ a Tiberio Nerone imperatore: poſt tiberine conſtructionē conditā
Aut a Druſo nerone fratre ſuo qui germanos deuicit denominatā dicunt Nerobergam. Tiberius enī ce
ſar genus paternū a Tiberio nerone trahit. qui liuiam druſillam (vt Suetonius tranquillus ſcribit) gra-
uidam: ⁊ ante iam apud ſe filium enixam: petenti auguſto conceſſit. Nec multo poſt diez obijt vtroqꝫ libe-
roꝝ ſuperſtite Tiberio druſoqꝫ neronibus. Inter cognomina ⁊ Neronis aſſumpſit: quod ſignificat᷑ lin-
gua ſabina fortis ⁊ ſtrennuus. Tiberius poſt hec comatā galliam rexit. ⁊ barbaroꝝ incurſionibus ⁊ prin
cipum diſcordia inquietā. Ex hinc rheticum: vindelicūqꝫ bellum inde pannonicū indeqꝫ germanicū geſſit
Rhetico atqꝫ vindelico gentes alpinas. pannonico brennos ⁊ dalmatas ſubegit. Germanico quadragin
ta milia dediticioꝝ traiecit in galliā iuxtaqꝫ ripaz rheni ſedibus aſſignatis collocauit. Quaſobres ⁊ ouās
⁊ curru vrbem ingreſſus eſt triūphalibus ornamentis ornatus. Cui poſtea glorie amplior cumulus acceſ
ſit: toto illirico quod intra italiam regnūqꝫ noricum ⁊ traciam ⁊ macedoniam interqꝫ danubiū flumen: ⁊
ſinum maris adriatici patet perdomito ⁊ in ditionē redacto. Iſte Claudius Tiberius Nero (vt Eutropi⁹
tradit) prudens in armis: ſatiſqꝫ fortunatus ante aſſumptum imperiū fuit. Et ciuitates ſuo nomine appel
lari iuſſit. Vetuſtiſſimi tamen hiſtoricoꝝ codices litteris ſcripti peruetuſtis. eam arcem caſtrum norici ap
pellant. Romani enim vt hoſtes poſt alpium ſaltus meatuſqꝫ inſidentes: ab incurſibus ꝓhiberent. In col
libus ⁊ tumulis norice ac pleriſqꝫ regionibus germanie arces extruxerunt. De quo ſi plura ſine teſtimo-
nio dixerimus: fidem nobis paruā adhibitū iri dubitamus. Cum in noricis (vt Strabo grauiſſim⁹ autor
tradit) ⁊ thaurisci habitēt boꝝ omniū impudentiſſimas incurſationes repreſſit Tiberi⁹: ⁊ eius frater Dru
ſus eſtate vna: per tota alpium ipſarū montana quidam terrarū extant tumuli: qui cōmode coli valeant.
valleſqꝫ bene condite. De quo meminit Virgilius in fine tercij libri georgicoꝝ. Tum ſciat aerias alpes ⁊
norica ſi quis caſtella in tumulis. Ea preſidia poſuerunt que germanos a rebellione ac motibus deterre-
rent. Habet itaqꝫ hec vnicā verticem in qua vetuſtiſſimū caſtellū vrbis pro cuſtodia conſtructū eſt. Glorio
ſus quoqꝫ pontifex ſummus Pius eius nominis ordine ſecundus ſcribit. De nuremberga dubium fran-
conie an baioarie cedat: Ipſum nomen indicat ad baioarias vrbem pertinere: Noremberga enim noricuz
montem ſignificat. Ob quā rem patet noricoꝝ ciuitatem fuiſſe. Noricis aūt baioarios ſucceſſiſſe. Ea nūc
portio terre baioarie: que inter danubiū ⁊ Nurembergam iacet noricum appellat᷑. Ciuitas tamen in dio-
ceſi Babenbergenſi: que ad francones pertinet: ſita. Ipſi Nurembergenſes nec bauari nec francones vi-
deri volunt. Sed terciū quoddam ſeperatū genus. Vrbs ea nobilis amne pegnicio interlabit᷑. ⁊ in ꝑtes
duas diuidit᷑: ac pontibus lapideis pulcherrimis trahicit᷑. In agro ſterili ⁊ arenoſo condita. atqꝫ ob eam
rem induſtrioſo populo. omnes aūt plebei opifices ingenioſiſſimi aut plerūqꝫ negociatores prudentiſſi-
mi. Repertores ⁊ magiſtri mirandarū ac ſubtilium operū ⁊ arcium que ad decorem ac vtilitatē hominum
plurimū conducunt. Quamq̄ꝫ hec inclita vrbs a quibuſdam inter nouas numerari cenſeat᷑. cum paucis
in veterū monumentis reperiat᷑: nullaqꝫ antiquitatis veſtigia in ea appareant: preter arcem opus laude
⁊ vetuſtate dignū: atqꝫ perpaucas edes. Cum igit᷑ de nomine ac conditoribus qui fuerunt ⁊ quibus tem-
poribus certatio ſit ⁊ ſub iudice lis: ea relinquamus: cum de alijs vrbibus ne dum italie ⁊ germanie: Ve
rum ⁊ de roma matre vrbium dubium extat. Nam vrbem terre mariſqꝫ dn̄am quam nunc romani incolunt
vt Dionyſius halicarnaſeus de antiquitate romanoꝝ tradit: vetuſtiſſimi barbari ſiculi tenuiſſe dicunt᷑ qui
vero ante hoc fuerint: neqꝫ vt habitata ſit ab alijs: neqꝫ vt deſerta fuerit: nemo quicq̄ꝫ habet certi q̄ dicat.
quā aliqui a congregatione hominū: alij a troianis: alij ab euandro: ceteri a romulo conditā ſcribunt. Re-
liqua igit᷑ proſequamur. Conſtat Nurembergā temporibus Karoli magni in flore fuiſſe. Karolus enim
magnus rex francoꝝ qui talia tāq̄ꝫ multa gerebat vt ſimul eccleſiam: romanūqꝫ imperiū inſtauraret. ſaxoni
bus domitis: brittonibuſqꝫ: gallicis ſibi federe coniunctis: pacem cuz Taſſilone baioarioꝝ duce. Adriano
pontifice romano ſequeſtre inijt. Sed cū acceſſitus Taſſilo nec accederet: nec obſides ex federe promiſſas
mitteret. Bellum illi Karolus indixit: ducens in baioariam copias tripartito diſtribuit. Ipſe enim cū par
te tercia copiarū Nuremberge: ⁊ in locis finitimis ſua firmabat caſtra. Et auſtraſios turingos ⁊ ſaxones
ad danubium caſtrametari iuſſit. Pipinus filius cum exercitu italico ad Tridentū deſedit. Cum itaqꝫ Ka
rolus prudenti conſilio caſtra firmaſſet prope Nurembergā in formam ſui tentorij Sacellum conſtruxit:
quod poſtea Leo tercius ſummus pontifex: cum ad Karolum properaret qui apud padebrunam ſaxonie
oppidū erat ſumma acceptus reuerētia: proceresqꝫ dedit: qui honeſto illū deducerent comitatu. Rediēs ro
mā in honore diue Katherine martyris dicauit. Ferūt nōnulli eam vrbem fuiſſe olim ſub dominio nobiliſ
ſimi comitis francoꝝ Alberti: qui cū fraude hattonis ep̄i maguntinēſis a Ludouico imꝑatore obtrūcatus
deinde in ius imperij ceſſiſſe. Poſtea vero q̄ꝫ in ditionē imperij venit: Sūma fide: conſtantia: ⁊ officio ro-
manū imperiū coluit. Regibuſqꝫ romanis fidē conſtantiſſimā ſemꝑ ſeruauit. In diſcordia tamē ceſarū ca
lamitates ac damna grauia pertulit. Heinrico enī quarto regnū occupante filius eius rex romanoꝝ ꝑ diui
nam vt videt᷑ vltionē: patrē bello perſecutus fuerat. Receſſit itaqꝫ filius in Nurembergēſes fidē genitori

ſeruantes: auxilio filioꝝum fretus: Nuremberga obſeſſam recepit: quod Otto Friſingenſis ⁊ Gottfridus Viterbienſis haud ignobiles hiſtorici ſcribunt. Idem Heinricus rex herbipolim petẽs. Erlongo electo Robertum p̄fecit. Deinde dimiſſis ſaxonibus cũ baioarijs: caſtrum noricũ obſidione cingit. Ipſoq̃ expugnato: Ratiſbonã norici ducatus metropolim adijt: quẽ pater e veſtigio ſubſequẽs roberto fugato: erlongũ reſtituit. Inde ꝓgreſſus ratiſbonenſiũ auxilio filio vrbẽ fugato: ibi Vlricum pontificẽ cõſtituit ac Theobaldi marchiã ꝑ bohemos deuaſtauit. Conradus ſueuus qui defuncto Lothario in romanoꝝ regẽ declaratus erat: ac ducẽte in aſiã expeditionis ſuaſu diui Bernardi abbatis clareualenſis munus aſſũpſit eam vrbem inſtaurauit: ⁊ inſignẽ monaſteriũ ⁊ abbatiam ordinis diui benedicti ad ſanctũ egidiũ nuncupatũ. In celebriori vrbis loco fundauit. Nurembergenſes a conrado rege Ceteriſq̃ romanis imꝑatoribꝰ incrementũ plurimũ habuerunt: nec arbitrandũ eſt eam vrbem iſtius pulchritudinis ⁊ amplitudinis a principio inſtaurationis fuiſſe. Verum temporibus karoli quarti imperatoris romanoꝝ ac regis bohemoꝝ maiore ambitu: menibus nouis aucta fuit. Munita nũc extat: poſt alta menia ⁊ antemuralia: ingenti claudit per circuitũ profunda ac lata foſſa. Habet quoq̃ ꝓpugnacula: murum craſſiſſimum: ⁊ turres quinq̃ ⁊ sexaginta ſupra trecentas. Eſtq̃ edibus ciuiũ ampliſſimis ⁊ firmiſſimis exornata. ⁊ in medio ferme germanie ſita. Ciues eius cum induſtrioſi ſint: legibus imperialibus inſtructi. Senatũ ⁊ magiſtratus ordinem habent a plebe diſtinctũ. vetuſtiores ciues rempublicam adminiſtrãt. plebs tamen ſuis rebus ſtudet ⁊ de publicis minime curioſa eſt. Plures in ciuitate baſilice ample ⁊ ornatiſſime extãt. Et preter parrochiales eccleſias celeberrimas ſancto Sebaldo ⁊ ſancto Laurentio dicatas Quatuor mendicantiũ loca magnifica operis habet: que ciues diuerſis temporibus edificauẽre. Monialeſq̃ ſacre virgines ad diuam Katherinam ⁊ ſanctam Claram duo monaſteria habent. Cruciferi ordinis theutonicoꝝ ſpacioſa vrbis loca poſſident. Extat quoq̃ ibi ea Carthuſienſe cenobiũ edificij magnificentia ampliſſimũ ⁊ pulcherrimũ. atq̃ ſanctiſſime virginis marie ſacellum regale in foro ornatiſſimũ cum fonte pulcherrimo. Gaudet hec inſignis vrbs de ſuo regio patrono diuo Sebaldo. is fuit vita ⁊ miraculis clarus: Et ſignis imperialibus. Palliũ enim: enſes: ſceptrum: poma: coronãq̃ karoli magni Nurembergenſes in eoꝝ archiuis obſeruant. que in coronationẽ noui regis ob ſanctitatẽ ⁊ antiquitatẽ auctoritatẽ preſtant. Datur eniꝫ hoc vetuſtati: vt plus maieſtatis habere videant: pondere noua carent. Ornat ꝗ ꝗ maxime inpreciabili ac diuiniſſima lanceã que iheſu xp̄i latus in cruce aperuit. Ac particula crucis famoſiſſima. ⁊ alijs reliquijs toto orbe celebrandis. Que die tredecima poſt paſce gaudia: populi frequentia ex varijs prouincijs ſumma deuotione quotannis viſunt. Ideo in eius laudem adiungit.

O decus eximium norici Nuremberga ſerena
Vrbs celebranda nimis regia ſiderea
Tu populoſa viris: tu formoſiſſima rerum
Virtutumq̃ parẽs: tu religionis amatrix
Iuſticiam ſacramq̃ fidem: pacemq̃ propinquis
Antiquaſq̃ patrum leges ante omnia ſeruas

Sacroſancte militantis eccleſie fundamenta quibus tota huius edificij fabrica confidenter innititur ſunt ſancti apoſtoli. quos deus elegit primitias in ſalutem gentiũ omniũ. Ipſi ſunt baſes eccleſie ſuper fundamento: preter quod nemo aliud ponere poteſt quod eſt chriſtus iheſus ſummo angulari lapide ſolidati: vt veritas que ante legis ⁊ prophetarum preconio vehebat̃ per apoſtolicam tubam in ſalutem vniuerſitatis exiret: ſicut ſcriptũ eſt. In omnem terram exiuit ſonus eorum. Ab ipſis namq̃ eſt ꝓpagata eccleſia: ⁊ vſq̃ ad mundi terminos verbo predicationis extenſa. hanc doctrinis: miraculis: exemplis: ſanguiniſq̃ effuſione plantauerunt. Quapropter digne patres: fundatores: edificatores: ordinatores paſtores ⁊ pontifices vniuerſalis eccleſie vocant̃. Huius aũt muneris ſacramentũ ita dñs ad omniũ apoſtoloꝝ officium pertinere voluit: vt in beatiſſimo petro omniũ apoſtoloꝝ ſummo collocaret: vt ab ipſo q̃ſi quodam capite dono ſuo velut in corpus omne diffunderet vt extorrem ſe miſterij intelligeret eſſe diuini qui auſus fuiſſet a petri ſoliditate recedere: hunc enim in conſortiũ indiuidue vnitatis aſſumptum. Id qd̓ dñs erat voluit nominari dicendo. Tu es petrus ⁊ ſuper hanc petram edificabo eccleſiam meam: vt eterni templi edificatio mirabili munere gr̄a dei in petri ſoliditate conſiſteret: hanc eccl̄iam ſua firmitate corroborans: vt illã nec humana temeritas poſſet appetere: nec porte inferi contra illã ꝓualerent.

BIBLIOTECA AMERICANA "JOSÉ TORIBIO MEDINA"

Spirituſſancti miſſio

SUmmus deus ac parēs oīm: vt nouis culto
ribus nouā legē daret doctorē iuſticie miſit
e celo. Is vt premiſſũ eſt cruci affixus vltro
ſpm̄ poſuit. Sed qm̄ predixerat ſe tercia die ab infe
ris reſurrecturũ: metuētes ne a diſcipulis ſurrepto
corpore vniuerſi reſurrexiſſe eũ crederēt: detraxerunt
eũ cruci: ⁊ cōcluſum in monumēto firmiter militari
cuſtodia circũdederũt. Uerũ tercio die ante lucē: ter
remotu facto: repente patefactũ eſt ſepulchrũ. Et cu
ſtodes attoniti obſtupefecerat pauor. integer e ſepul
chro ac viuus egreſſus in galileā ꝓfectus eſt diſci
pulis ꝯgregatis: ſcripture ſancte lr̄as id eſt ꝓpharũ
archana patefecit: que anteꝗ̄ paterent perſpici nullo
modo poterāt: qꝛ ipſuꝫ paſſioneꝗ̄ eius annũciabāt.
Ordiato vo diſcipłis ſuis euāgelio: ac noīs ſui p̄
dicatione circũfudit ſe repente nubes: eũꝗ̄ in celum
ſuſtulit q̄drageſimo poſt paſſionē die. Poſt beatā
eīn ⁊ glorioſam reſurrectionē quo verũ dei templum
iudaica impietate reſolutũ: diuina in triduo potētia
ſuſcitauit. Quadragenarius ſanctoꝝ dieꝝ numerus
expletus: mora corporalis p̄ntie extēdit: ut fides re
ſurrectionis documentis neceſſarijs muniret. Apli
itaꝗ̄ ⁊ diſcipuli oēs poſt aſcēſionē dñi (ſicut Lucas
i actibus aploꝝ meminit) a mōte oliueti regreſſi ſta
tim venerũt hieroſolymā: ⁊ aſcenderũt in cenaculuꝫ
vbi manebāt in orōne ⁊ humanitate pſeuerātes cum
mulieribus ⁊ maria matre ihũ ⁊ fr̄ibus eius meditā
tes in lege dñi: ac mādatoꝝ eius die ac nocte: donec
induerentur v̄tute ex alto. In his aũt diebus q̄ inter
reſurrectionē dñi ⁊ aſcēſionē fluxerũt mot⁹ dire mor
tis auferſ. Et nō ſolũ aīe: ſed etiā carnis imortalitas
declaraſ. In his per inſufflationē dñi infundit aplis oībus ſpũſſanctus: ⁊ btō aplo petro ſupra ceteros
poſt regni claues ouilis dñici cura mandaſ: Per omne deniꝗ̄ hoc tēpus ꝓuidētia dei curauit: atqꝫ ſuoꝝ ⁊
oculis inſinuauit ⁊ cordibus: vt dñs ihs vere agnoſcereſ reſuſcitatus: qui vere erat natus ⁊ paſſus ⁊ mor
tuus. Ab illo aũt die quo dñs ſuper oēm celoꝝ altitudinē aſcendit: decimus dies occurrebat qui ab eiuſdē
reſurrectione q̄nquageſimus: vt ſacra teſtaſ hiſtoria. Cũ diſcipuli pariter eſſent: acceperunt munera ſpũs
ſancti ꝓmiſſa que poſcebant. Et factus eſt repente de celo ſonus: ⁊ repleuit totam domum vbi ſedebant ⁊
apparuerunt illis diſpartite lingue tāꝗ̄ ignis: ⁊ repleti ſunt oēs ſpirituſancto: ⁊ ceperunt loqui varijs lin
guis. Sicut eīn hebreo quondā populo ab egyptijs liberato: quinquageſimo die poſt imolationē agni lex
data eſt in monte ſyna. Ita poſt paſſionē qua verus dei agnus occiſus eſt: q̄nquageſimo a reſurrectionis
eius die in aplos plebeꝗ̄ credentiũ ſpũſſanctus elapſus eſt: vt facile diligens xp̄ianus agnoſcat inicia ve
teris teſtamenti euāgelicis miniſtraſſe principijs: ⁊ ab eodem ſpũ conditũ fedus a quo primũ fuerat inſti
tutũ. His aũt muneribus imbuti apli oīa que de xp̄o p ꝓphetas ſcripta fuerāt ꝓtinus intellexerũt: Cōmu
niꝗ̄ decreto ſimbolũ edentes: nr̄e fidei fundamēta iecere. Et petrus quidē aploꝝ princeps iuxta hieremie
ꝓphetiā ⁊ iſaie atqꝫ pſalmiſte dixit. Credo in vnũ deum patrē oīpotentē creatorē celi ⁊ terre. Andreas in
abacuck verbo ſubdidit. Et in ihm̄ xp̄m filiũ eius vnicũ dñm nr̄m. Cui ⁊ Johannes adiecit. Qui conce
ptus eſt de ſpũſancto natus ex maria v̄gine. vt iſaias predixerat. Ecce v̄go ꝯcipiet ⁊ pariet filiũ. Jacobus
vero ⁊ Iſaie ꝓphetiā affirmās dixit. Paſſus ſub pontio pilato crucifixus mortuus ⁊ ſepultus. Thomas
deinde Oſee ꝓphetiā conteſtās ait. Deſcendit ad inferos: tercia die reſurrexit a mortuis. Poſta Jacob⁹
maior ꝓtulit. Aſcendit ad celos ſedet ad dexterā dei patris oipotētis. Philippus q̄ꝫ mox adiciens inquit
Inde venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos. Bartholome⁹ poſtmodũ cecinit dicens. Credo in ſpm̄ſan
ctũ. Cui Matheus ſubiecit Sanctā eccliaꝫ catholicā. Symon vo ⁊ Judas atqꝫ Mathias deniꝗ̄ reliquum
ꝓfecerũt dicētes. Sanctoꝝ coīonē. Carnis reſurrectionē. Et vitā eternam Amen. Symboloꝗ̄ ꝓfecto apli
multa ꝯſtituere de oī ecclia: inde diuino cultu intenti Jacobũ frēm dñi hieroſolymoꝝ pōtificē cōſtituerũt
virũ a natiuitate ſanctiſſimũ: q̄ miſſaꝫ ſimplici ritu celebrare cepit dicēdo pater nr̄ ⁊c. Hac q̄ppe rōne xp̄iana
reſpublica vtroꝝ ſcꝫ ⁊ mulierũ creſcere multũ cepit. Propter qd̄ petrus apl's bonis inſtitutis eccliaꝫ ꝯfir
maturus ſeptē diaconos delegit videlꝫ Stephanũ: philippũ: ꝓcorũ: nicanorē: tymonē: parmenā ⁊ nico
laũ anthiocenũ aduenā. Illi q̄ ad veros xp̄i miniſtros ptinebāt pagere ceperũt. Totũ poſtremo orbē p ꝓ
uincias inter ſe partiti ſunt. Et thomas quideꝫ parthos: medos: perſas: hircanos: bactrianos ⁊ interna
gentiũ indoꝝ ſortit⁹ eſt. Mathe⁹ macedoniā ⁊ ethiopiā. Bartholome⁹ licaoniā ⁊ citeriorē indiā. Andreas
achaiā ⁊ ſcithiā. Johānes poſt mortē virginis marie aſiā. Petro aũt pontus gallacia bithinia capadocia
italia ⁊ tandē roma obtigit. Jacob⁹ maior hiſpaniā: Judas meſopotamiā. Symon zelotes egyptũ: Phi
lippus gallias ⁊c. accepit: de q̄bus aplis mox narrabim⁹. Diſcipuli itaꝗ̄ p ꝓuincias diſpſi fundamenta
ecclie vbiꝗ̄ poſuerũt: faciētes ⁊ ipſi i noīe magiſtri dei magna ⁊ pene incredibilia miracula: q̄ deſcendens
inſtruxerat eos virtute ac ptāte qua poſſet noue annũciationis ratio fundari ⁊ cōfirmari.

Gloriosissima sempqꝫ virgo maria dei genitrix intemerata: post
ascensionē dñi ihesu: cōuersationē ad humane vite exemplū (lu
ca in actibus aploꝝ testāte) generaliter cum aplis habuit: q̄sqꝫ
repleti fuerunt grā spūssancti. Post missiōe vo spūssancti ꝛ aploꝝ disp
sionē vt diuus Hieronym⁹ refert. Gabriel archāgelus tāq̄ celestis pa
ranymphus eā virginē sanctā ꝛ corpe ꝛ mēte intactā custodiuit: atqꝫ io
hānes euāgelista cui eā de cruce fili⁹ cōmiserat: virgo vginē seruauit of
ficiosissime vsqꝫ in finez vite sue: ꝛ tāq̄ adoptiu⁹ fili⁹ administrauit. Ha
bitatio aūt ei⁹ vsqꝫ ad mortē pre nimio amore i loco illo fuit vbi oīa in q
bus passus fuerat loca inuisere posset: vt suis ꝯsolaref aspectibus. ꝛ in
mōte syon cella vbi morabat ꝛ Iohānes missas celebrauit ondit: quia
(vt diuus hieronym⁹ scribit) impatiēs amor hoc inter cetera precipuū
hʒ vt quē desiderat: semp inuenire se credat. Nec mirū si christ⁹ est ab oī
bus amādus: multo ardenti⁹ ab ea cui⁹ et dñs ꝛ fili⁹ erat. Multis eq̄dē
afficiebaf dolorib⁹ ꝛ amoris ardorib⁹ estuauerat post filij ad celos ascen
sum: duz secū tacite cuncta reuoluerat: q̄ audierat viderat ꝛ cognouerat
Tādez cū oī plena esset grā: oīqꝫ vtute illustrata. Anno a ntītate filij ei⁹
ihesu xpī q̄dragesimonono etatis vo sue. 63. abdormiuit in pace: vber
rimeqꝫ claritatis eterne grām possidere meruit: quā ab eius filio christo
ihesu plenissime accepit. Ad eius aūt exeqas deo sic volēte (vt doctores
sancti scribūt) oēs affuere apli. Et dñs ipse nr̄ ihesus christus cū tota ce
loꝝ curia: quātū fas est credere: eidē tot⁹ festiuus occurrit: ꝛ cū gaudio
eā in aīa ꝛ corpe in celum assumpsit. Secūqꝫ i throno collocauit. Vixit
aūt post morte filij. 16. annis: cū antea. 47. etatis haberet annos. Nul
li aūt dubium in eius gloriosa assumptione ꝛ coronatione oēm illā cele
stem irlm tunc exultasse ineffabili leticia: tunc iocundatā esse inestimabi
li charitate cū oī gratulatione iubilasse: nec mirū qꝛ honor matern⁹ ei⁹
est. qui est natus ex ea quez oīs celoꝝ ordo veneraf ꝛ adorat: sup se ele
uatū cū pre in sede maiestatꝭ dñi. Ad thronū igit celsitudinē intemerata
mater ꝛ vgo pcessit: atqꝫ in regni solio sublimata: p⁹ xpm gl'iosa resedit.

Assumptio marie dei genitricis

PEtrus papa primus: aploꝝ princeps: natione galileus ex beth
saide vico: iohānis filius andree apli frater: primus sedit annis
septē post ascensionē dñi i episcopali sede apud antiochiā vrbez
fuit aūt petrus ille quē his verbis xps allocutus est. Beatus es symon
bariona: qꝛ caro ꝛ sanguis nō reuelauit tibi: sed pater meus qui est i ce
lis. Et tu es petrus ꝛ sup hanc petrā edificabo ecclesiam meā. Et tibi da
bo claues regni celestis: ptātemqꝫ ligādi ꝛ soluendi. Is vo oīm diligen
tissimus vbi asiaticas eccłias satis confirmasset: cōfutatis eoꝝ opinioni
bus qui circūcisiones approbabāt post predicationē dispersionis de cir
cūcisione in ponto: galacia: cappadocia: asia: bithinia. ab herodis car
cere liberatus: in Italiā venit ꝛ rome primā cathedrā tenere cepit secun
do Claudij anno. Cum ea vrbs totius mundi caput esset: eā pōtificali
sedi cōuenientē esse cernebat. Sedit aūt in ea annis. xxv. ꝛ mensibus se
ptem. Petrus itaqꝫ romā tunc venit ꝛ qꝺ hanc sedē pōtificali dignitati
cōuenientē cernebat. ꝛ huc pfectuz intellexerat symonē magū samarita
num quendā: qui prestigijs suis eo errores iā deduxerat populū roma
num: vt deus crederef. Rome eīn iam titulum adeptus erat inter duos
pontes positū ac latinis lrīs sic scriptū symoni deo sancto. Hic dum i sa
maria esset tamdiu se credere i christū simulauit: quoad baptismū a phi
lippo vno ex septē diaconib⁹ acciperet: quo q̄dez postea in malā partez
vtens: multaꝝ heresum fundamenta iecit cū Selene impudica muliere:
quā sceleris sociā habuit: pnocire petrus miraculis morte pueri homo
ne pharius ausus est: quē eius carmina primo mouere visa sunt: verū cū
postea nihilominus puer taceret: in nomie ihesu petro iubente surrexit.
hāc obrez indignatus symon vidente populo se volaturū ex capitolino
monte in auentinū pollicef. Cum iam volaret rogatu petri ad celū ma
nun tendentis ac rogantis deum: ne deludi magicis artibus tantum po
pulū sineret symon decidit ꝛ crus infregit. Cuius dolore nō multo post
aricie mortuus est. Hinc symoniaci heretici originē habent: qui donum
spūssancti emere ꝛ vēdere ꝯsueuere ꝛc. Primus postea Petrus quadra
gesimale ieiuniū instituit. Duas qꝫ eplas q̄ canonice nominant scripsit
Verū qꝛ cū pluribus intentus esse non poterat: cum orationi ꝛ predica
tioni vacaret duos episcopos ordinauit Linum scꝫ ꝛ Cletum: qui sacer
dotale ministeriū populo romano ꝛ alijs exhiberent.

Coronatio Gloriose uirginis Marie In celis.

ā mūdi. 4233. ā x̄. 34.

Linea Imperatorum

Caius Calligula

CAius cognomēto caligula: filiꝰ drusi augusti cesaris priuigni ⁊ tiberij nepos q̄rtus romanoꝝ imꝑator. mortuo eī tiberio a castrensi loco ductu impiū occupat. caligule cognomē traxit: q: manipulario habitu inter milites educabatur: siue vt alij ferūt cum eius iuuentum extitit deferendi caligas margaritis insignitas. māsit ī liuie auguste ꝑauie sue cōtubernio quā defunctā pretextatꝰ ꝑ rostris laudauit. inde vicesimo etatꝭ anno accitꝰ capreas a tiberio vno atq̧ eodē die togā sumpsit. Naturā tñ seuā atq̧ ꝑbrosaȝ inhibere poterat. cōsulatꝰ q̄tuor gessit. oꝑa sub tiberio semipfecta teplū augusti theatruq̧ pōpeij absoluit. inchoauit aqueductum tiburti. multas tñ vrbes in suo noīe edificauit ⁊ presertim apud thraciā calipolim vrbē insignē. Statura fuit eminenti pallido colore: corpe enormi: gracilitate maxia ceruicis ⁊ crurū ⁊ oculis ⁊ tpibꝰ cōcauis: frōte lata ⁊ toruа. capillo raro ac circa verticē nullo. Vultū vero natura horridū ac tetrū etiā ex industria efferebat. valitudo ei neq̧ corporis neq̧ animi ꝯstitit. vestitu calciatuq̧ ⁊ cetero habitu neq̧ patrio neq̧ ciuili: ac ne virili quidē vsus est. sepe depictas gēmatasq̧ indutꝰ penulas: inanissima facta augebat atrocitate verboꝝ. ideo bō oīm scelestissimꝰ iudicatꝰ. nil eñ vel domi vel foris strēnue gessit. Auaricia oīa expilauit: tāte libidinis fuit vt etiā sororibꝰ stuprū intulerit: tante crudelitatis ut sepius exclamasse dicat vtinā ppłus romanꝰ vnā ceruicē haberet. ita aūt virgilij ⁊ liuij glie inuidit: vt paululū abfuerit: q̄n eoꝝ scripta ⁊ imagines ex oībus bibliotecis amoueret senecā arenā sine calce dicebat. Preterea agrippā regē iudee facit: herodē lugdunū relegat. Postremo a suis tādē necat impij āno tercio mēse decio cū vixisset annis. xxix. Cadauer clā ī ortos lamianos asportatū: pꝰ crematū ⁊ sepultū.

Claudius

CLaudiꝰ caij caligule patruus: quē nepos ī ludibriū reseruauerat: imꝑiuȝ accipiēs q̄ntꝰ romanoꝝ imꝑator ope ⁊ industria agrippe regis iudeoꝝ imperiū: vt iosephꝰ refert: accipe meruit. Is natꝰ est lugduni eo die q̄ pmū ara ibi augusto dedicata est: apellatusq̧ tiberiꝰ claudiꝰ drusus disciplinis liberalibꝰ ab etate pma nō mediocrē oꝑam dedit q̄nq̄gesimo anno imꝑeriū cepit. In cognoscēdo ⁊ decernēdo mira varietate animi fuit. Britāniā quā neq̧ añ Juliū cesarē neq̧ post eum quisq̧ attingere ausus est: in deditiones accepit: orchades insulas romano adiecit imꝑio: sexto q̧ꝫ ꝑfectꝰ erat mēse romā redijt: triūphauitq̧ maxio apparatu. Oꝑa magna potiꝰ q̧ꝫ necessaria ꝑfecit: ꝑ tria passuū milia partim effosso mōte: partim exciso canale absoluit egre: ⁊ pꝰ vndecim annos triginta milibꝰ hoīm ibi sine intermissione elaborātibꝰ portū ostie extruxit: ducto dextro leuaq̧ brachio ad cohercendos maris fluctꝰ: vxorē duxit eliā petinā cū qua diuortiū fecit ex leuibꝰ offensis. Post messalinam messale cōsobrini sui filiā ī mřimoniū accepit quā cū cōꝑerisset sup cetera flagicia C. silio nupsisse: supplicio affecit: tandē illecebris agrippine blādicijs prelectus cū ea nuptias ꝯfecit. autoritas dignitasq̧ forme nō ei defuit. Nā ⁊ ꝑlixo nec exili corpe erat: ⁊ specie caniciesq̧ pulchra: opimis ceruicibus. cibi vini q̧ tpe ⁊ loco appetētissimꝰ: historiā in adolescētia scribere aggressus est: nec minore cura greca studia secutus est. Postremo ab agrippina boletis veneno illitis necat. Excessit aūt. iij. idus octobris. lxiiij. etatis imꝑij. xiiij. anno. funeratusq̧ est solēni principū pompa. Presagiū mortis eius fuit exortus crinite stelle quam cometam vocant.

Nero

NEro claudij ꝑuignꝰ ⁊ agrippine ex Gneo domicio eiꝰ viro filiꝰ sextus romanoꝝ imꝑator. natꝰ est añ nouē mēses q̧ꝫ tiberiꝰ excessit cui ꝑriuȝ nomē domicius sicut ⁊ pri. Cū claudiꝰ cesar ei filiā octauiā vxorem dedisset eū nerone appellauit. Inter ceteras disciplinas puericie imbutus tpe ⁊ musica. equoꝝ studio vel p̄cipue ab ineunte etate flagrauit: petulātiā: libidinē auariciā: crudelitatē sensim quidē pmo ⁊ occulte velut iuuenili errore exercuit. Paulatiȝ vō inualescentibꝰ vicijs ad maiora palā erupit. Epulas e medio die ad mediā noctē ꝑtrahebat: fuitq̧ auūculo calligule oībꝰ in rebꝰ nequior ⁊ sceleracior. Nā et magnā partē senatꝰ interfecit. Tante p̄terea luxurie fuit vt frigidis lauaret vnguētis. retibusq̧ aureis piscaret q̄ attrahere funibꝰ purpureis ꝯsueuerat. Hec oīa vicia principio imꝑij sui ita occultauit: vt bonā spem oībꝰ ꝑ se ferret. statura fuit pene iuxta corpe maculoso ⁊ fetido. subflauo capillo. vultu pulchro magis q̧ꝫ venusto: oculis cesus ⁊ hebetioribꝰ: ceruice obesa: vētre obiecto: gracillimis cruribꝰ: valitudine ꝓspera. Incendiū aūt rome suo tpe a dimo scanri ad exqlias vsq̧ sex diebꝰ vagatū. multas fortunas ciuiū cū ꝯsumpsisset: ac oīs culpa p̄ncipi ascriberet. Ipse: vt ait corneliꝰ tacitꝰ: abolendo rumori intentus: falsos testes subornauit q̄ id factū a xp̄ianis causarent. vnde ⁊ totꝰ capti ⁊ interfecti sunt: vtex eoꝝ cadaueribꝰ ꝑ aliquot noctes lumine cōtinuata dicunt. Sūt tñ q̄ dicunt illud incendiū ab eo excitatū fuisse vt troie ardētis similitudinē cerneret. Sua sevicia q̧ꝫ in senecā: lucanū: in matrē agrippinā ⁊ octauiā vxorē ⁊ oēs q̄ ī ꝑcio apd ciues erāt vsus est. Tandē ppłi romani irā ⁊ odiū in se ꝯcitauit vt ad penas quesitꝰ sit. Is fugiēs ad q̄rtū miliariū in suburbano liberti sui: semetipsuȝ interfecit. Obijt. xxx. ⁊ secūdo etatꝭ anno imꝑij vō quartodecimo.

BIBLIOTECA NACIONAL BIBLIOTECA ... "JOSE TORIBIO MEDINA"

Lapidatio sancti Stephani

S. Tephan⁹ pthomartir natiōe hierosolimitanus: e septē diaconib⁹ primus ob scītatē ⁊ moꝝ disciplinā diacon⁹ ab aplis electus: signa ⁊ pdigia multa vt Lucas scribit in iudeoꝝ pplo ad corroborationē fidei xpiane facere cepit. Contra quē nōnulli iudeoꝝ insurrexere: sed nequaq̄ sapie ⁊ spiritui eius disputādo resistere nequiuerūt: eo q intuētes vultū eius: vultus angeli apparuit inter illos: quoꝝ errores cū cōfutasset indignati iudei ipsuz extra ciuitatē eijciētes lapidibus perimerūt: vt expediti⁹ lapidibus impetere possent vestimēta sua deposuerūt iuxta pedes adolescentis sauli. Dumq̄ lapidaret genua posuit: ⁊ suspiciens in celū ⁊ vidēs ihm̄ stantē, p lapidātib⁹ obnixe orauit: ne mortē suā illis statueret in supplicīū. Is em̄ viua imago virtutis cū saxoꝝ turbine quateret ⁊ saxeus ille nimb⁹ circū tpa crepitaret a cōstantia mētis nūq̄ dimotus in futurā spem tota intentione, pfusus: magnū patiētie documentū posteris allatur⁹. Oratione tādē cōpleta mox obdormiuit ī pace. Lapidatusq̄ fuit eodē anno q̄ xp̄s crucifixus in mēse augusti. Corpus eius venerabile inuentū fuit a btō Luciano presbitero tpibus Honorij āno dn̄i. cccc. vij. In cuius reptione augustinus refert sex mortuos suscitatos. ⁊. lxx. hoīes a varijs egritudinibus liberatos. Postea trāslatū constātinopolim: deinde romā ⁊ digniori loco conditū.

Philippus aūt secūdus diaconus cesariā veniens postq̄ samarie predicabat: ⁊ multis signis ⁊ vtutibus inclitus fuit. Tres filias, pphetie spū plenas habuit. Obijt tpe Neronis ⁊ ab oībus sanctus habitus Tres q̄z filie in ei⁹ sepulchro tumulate sunt. Procorus tercius diaconoꝝ apd̄ anthiochiā dei ecclām nup ab aplis excitatā fide ⁊ industria auxit: vbi martirio coronatus fuit. Nicanor q̄rtus diaconus cū hierosolymis gr̄a fidei ⁊ virtute vsq̄ ad tpa Vespasiani admirādus fuisset ibi martiriū, p dn̄o suscepit. Tymon q̄ntus diacon⁹ primū ad beroam resedit. deinde verbū dn̄i disseminās corinthū puenit: vbi a iudeis ⁊ grecis p̄mo flāmis iniectus: s̄ nil lesus: demū cruci affixus martyrij coronā accepit. Parmenas sextus diaconus predicatiōis officiū plena fide cōsumauit ⁊ tandē Traiani tpibus martyrij gl'iaz adeptus est. Nicolaus vō aduena septimus diaconus in fide nō permāsit: ⁊ nicolaitarū heresis ab eo iniciū sūpsit.

Conuersio ⁊ vita Pauli apli

Paulus ihu xp̄i dignissim⁹ apl's electionis vas ex tribu beniamin fuit: ex oppido iudee q giscalis noiat q̄ cū a romanis captus a puero fuisset cū parētibus suis tharsuz cilicie vrbem (vbi ei⁹ pater ciuilitate romana donat⁹ est) cōmigrauit. Mos siquidē tūc romanoꝝ fuit cū monarchiā tocius mūdi cōquirerēt: vt gentes q̄ cū pace ⁊ coronis romāis occurrebāt: romane ciuilitatis potirent coꝝq̄ frēs dicerent. Cū aūt romani ciliciā cū exercitu petissent: pauli pater cū nobiliorib⁹ tharsensib⁹ romanis cū pace occurrebat. Eā ob rē psularē vestē, pmeruit: ⁊ inter ciues romanos annumeratus fuit pter qd̄ ⁊ paulus hic apl's ciuis roman⁹ habitus est. Cū aūt xp̄i religio p vniuersaz excrescere cepisset iudeā: adhuc adolescētulus a pōtificib⁹ tēpli eplas accipiēs: eos q̄ xp̄m verū esse deū, pfiterent pseq̄ decreuit: vn̄ cū Stephani pthomartiris neci interfuisset: ⁊ oīm lapidātiū eū vestimēta suaret: tāq̄ manibus oīm lapidaret Stephan⁹ inclinatus, p eo orauit ⁊ paulū e terra erexit: q paulopost dū damascū pgeret (vt lucas testat) spū diuino tactus ad fidē xp̄i venire cōpulsus: vas electionis vocari, pmeruit. Et id oē euenit anno q̄ xp̄s passus est. Statimq̄ vocat⁹ xp̄i euāgeliū eidē reuelatū est. Ob diuinas q̄ studia hierosolimā missus gamalieli viro doctissimo eruditionis eā cōmendatus. Post aūt eius pūersatione vna cū barnaba aplo inf'is vrbibus pagratis hierosolimā redijt cū petro iohāne ⁊ iacobo xp̄i euāgeliū cōtulit: q̄ audito gentiū apl's ab eisdem declaratus est. In hispaniā predicādi gr̄a nauigauit: in narbona multos cōuertit. Reuersus scd̄o hierosolymā scd̄o imp̄ij neronis anno: a festo iudee, pcuratore vinctus romā (vt ciuis roman⁹) mittit: vbi biennio ī libera custodia manēs: cū iudeis q̄tidie disputabat: tandē a nerone dimissus insta pdicauit ⁊ scr̄psit.

Sanctus marcus euangelista

Marcus euãgelista genere leuitic⁹ sacerdosq; cũ petro magistro suo: ex baptismo fili⁹ atq; interpres: ad ꝓpagandũ verbũ dei romã (ex antiochia) venit: iuxta qđ petrũ referentes audierat: rogat⁹ rome a fratrib⁹ breue scripsit euãgeliũ. Qđ cũ petr⁹ audisset ꝓbauit ecclesijs legendũ: ⁊ sua auctoritate edidit. Diuus aũt petr⁹ vidẽs cõstantiã viri ipsũ alexandriã destinauit aquilegiẽses vo sua predicatione ad xp̃i fidẽ pri⁹ cõuertit. ⁊ cũ ermagorã ciuẽ aquilegiẽsẽ virũ doctissimũ cõuertisset cũ eo ad petrũ regressus illũ aqlegiensẽ epm̃ creare fecit: inde alexandriã ꝑrexit: ⁊ prim⁹ ibi xp̃m annũciãs: cõstituit ecclesiam: tãta ⁊ doctrina ⁊ vite cõtinẽtia vt oẽs sectatores xp̃i ad exemplũ sui cogeret. Tante fuit humilitatis vt pollicẽ sibi amputauerit: vt sacerdotio reprobus haberet. Postq; aũt diu ecclesiam docendo scribendo cõstituisset octauo neronis anno ã pontificib⁹ templorũ in solẽnitate pascali cũ missas celebraret capt⁹: fune in collo ei⁹ misso ipsum p ciuitatẽ trahebãt donec spm̃ emisit. ⁊ sepult⁹ est alexandrie succedẽte sibi amano. Anno vo dñi. dccc.xxix. fuit Iustian⁹ patricius veneciarũ dux. anno ei⁹ secũdo beati marci euãgeliste corp⁹ venetias est trãslatũ ⁊ eo q secutus est anno cõdite vrbis venete primo septuagesimo ⁊ q̃dringẽtesimo ecclia que nũc extat sancti marci venetijs edificari cepta. Inde ex senatus cõsulto vrbis patron⁹ constitutus. Eius imaginẽ in vexillis detulerunt. Ipsius q; euangelij codicem ex aquilegia delatuz cum alijs preciosissimis donarijs in eodem templo recondiderunt.

Fenix auis vnica

Fenicem nobilem ante omnes aues vnum in toto orbe nec visum magnopere. Cornelius valerianus deuolasse in egyptũ tradit Q. plautio. Sex. papinio cõsulibus. Allatũq; esse in vrbem claudij principis censura. anno vrbis. dccc. ⁊ in comicio ꝓpositum: quod actis testatus est hec auis in arabia prius visa narratur aquile magnitudine: auri fulgore circa colla: cetera purpureus: ceruleaz roseis caudam pennis distinguentibus: cristis faciem: caputq; plumeo apice honestare. Auctor manilius senator est neminẽ extitisse qui viderit vescentem. viuere annis sexcentis sexaginta. Senescentẽ cassia turisq; surculis construere nidum replere odoribus: ⁊ super emori. Ex ossibus deinde ac medullis nasci primo ceu vermiculum: inde fieri pullum. Huius alitis vita magni cõuersionem anni fieri prodit idem manilius.

Jacobus maior apostolus

Iacob⁹ maior apl's dñi: zebedeiq; ex maria salome fili⁹: ac diui iohãnis euãgeliste frater dictus maior cũ pri⁹ altero vocat⁹ ad aplãtũ: ⁊ p martyriũ ad regnũ celorũ fuit. quẽ dñs vna cũ eodẽ iohãne vocauerat dicens. Venite post me faciã vos fieri piscatores hoim. quiq; relictis rebus secuti fuerũt eũ. post aduentũ spiritussancti hispaniã accessit ad predicandũ. postq; vniuersam pdicãdo peragrasset hispaniã: in qua noue tãtũ cõquisierat discipulos: cũ videret gentẽ illã agrestem i iudeã reuersus. Ab herode agrippe regis fratre qui in irlm̃ fris vices gerebat obtruncatione capitis martyrij palmã adeptus est. Ut dicit die qua ⁊ xp̃s incarnatus vel passus est anno vno integro reuoluto. Cũ vo duceret ad locũ passionis p Josiã scribã: ⁊ in via paraliticũ sanasset: iosias credidit: pri⁹ baptizat⁹ capite priuat⁹ cũ iacobo fuit. Ei⁹ aũt sacratissimũ corp⁹ discipli ei⁹ nocte rapiẽtes de irlm̃ ad hispanias trãstulerũt. ⁊ cõpostellã ciuitatẽ gallicie intrãtes i vltimis finib⁹ hispaniarũ cõdidẽ. Ibiq; celeberrima gentiũ illi⁹ ⁊ ꝑegrinarũ natio nũ veneratione excolit. Stupẽda effecit q; deuotio fideliũ infusa mẽtib⁹ in visitãdo limina ei⁹ ⁊ ecclia firmauit: in eo voto nullus preter aplicã sedẽ dispẽsare liceat. ⁊ qđ minus ceteris aplis illi i vita collatũ fuit honoris ⁊ glorie: ꝓpter breuitatẽ vite ei⁹: hoc quasi diuina munificẽtia post mortẽ suppleuerit.

Prima ꝑsecutio xp̃ianorũ terciodecimo imperij neronis anno cepta fuit. Is i xp̃ianos p̃m⁹ exercere cepit. in q ꝑter petrũ ⁊ paulũ aplos vt illico patebit etiã infrascripti singulares viri rome ⁊ alibi glorioso martyrio coronati sunt. quorũ de nũero q̃draginta septẽ fuere a btõ petro aplo baptizati: q cũ eodẽ aplo i custodia cõtinent: tandẽ sub deuotissima fidei ꝓfessione ibidẽ neroniano gladio. ⁊ vd⁹ marcij ꝯsũpti sũt.

Jacobus iuſtus minor apoſtolus

IAcobꝰ aplš cognomẽto iuſtus dictus minor reſpẽctu maioris: nõ quo ad ſctitatẽ: ſed ob vocationẽ ad apłatũ. Dñi (ex ſorore marie matris eiꝰ) frater poſt aſcẽſionẽ dñi ab aplis hieroſolomitane eccłie primus eps ordinatꝰ: Sedit annis .xxx. vſq ad ſeptimũ annũ Neronis. Vir certe ab ipſo matris vtero ſanctus: q vinũ ⁊ ſicerã nõ bibit: nec carnẽ mãducauit: ferrũ ĩ caput eius nõ aſcẽdit: oleo nõ eſt vnctꝰ: nec balneo vſus eſt: veſte linea ſupinduꝰ ſolus ſancta ſanctoꝝ ingrediebat ⁊ ita aſſidue ꝓ ſalute ppłi flexis genibꝰ orabat: vt eius genua cameloꝝ more occalluerint. ꝓ hac ſũma iuſticia: iuſtus appellatꝰ. ⁊ vt Ignaciꝰ tradit facie vita ⁊ mõ cõuerſationis xpo ihu ſimilimꝰ fuit: ac ſi frẽs gemelli fuiſſent. Hũc itaq annanꝰ põtifex iudeoꝝ: recedẽte feſto ex iudea ipſiꝰ prouĩcie gubernatore cõprehẽdit. Et xpm negare attẽptauit. Poſuerũtq ſup pinaculũ tẽpli ⁊ ꝯgregata multitudine xpm verũ deũ venturũ ad iudicãdũ viuos ⁊ mortuos ꝓclamauit. xpiani gauiſi. pharisei ꝯturbati aſcẽdẽtes eũ de tẽpli pinna deiecerũt: cõfeſtim in terraꝫ collapſuꝫ lapidibꝰ obruere ceperũt. ꝓut tñ potuit manꝰ ad celũ tetẽdit ⁊ ꝓ ꝑſecutoribꝰ orauit. Quo; dhuc ſpirãte fullonis fuſte ĩ capite ꝑcuſſus expirauit. Sepultꝰ iuxta tẽplũ. huic pꝰ reſurrectionẽ dñs apparuit ei panẽ bñdicẽs ⁊ frãgens dixit. Mi frater comede panẽ tuũ qr a mortuis filiꝰ hõis reſurrexit: cũ votũ emiſiſſet non guſtaturũ panẽ niſi eũ priꝰ videret. eũ tante ſctitatis fuiſſe dicit ioſephꝰ q ob necẽ eiꝰ ierſlyma euerſa fuit creditũ ſit.

PEtrus vir ſanctiſſimꝰ cũ tm ſibi nõis apud oẽs cõparauerat vt plurimũ coleret: hãc ob rẽ indignatꝰ Nero mortẽ eiꝰ ꝗrere cepit: vñ petrꝰ monẽtibꝰ amicis ad declinãdã irã ꝑncipis via appia ab vrbe diſcedẽs ad primũ lapidẽ xpo fit obuiã. quẽ adorãs rogat dñe quo venis: ait xps. Romã iterũ crucifigi. extat ſacellũ eo loco vt vba hic ſunt habita ideo ad vrbẽ rediit clemẽtẽ epm ꝯſecrat. nõ multo poſt vna cum paulo iuſſu neronis necat vltimo eiꝰ anno: diuerſis tñ cruciatibꝰ. Petrꝰ eñ cruci affigit capite in terrã verſo: eleuatiſq in ſublime pedibꝰ ita ei voluit. Sepultꝰ eſt ĩ vaticano nõ lõge a via triũphali: via aurelia ſecꝰ ortos neronis. Sedit aũt annis vigintiquinq. Paulus vo eodẽ die capite mulctatꝰ: funerat via hoſtienſi anno poſt mortẽ xpi trigeſimoſeptimo. Cũ aũt ſepararent abinuicẽ inqt paulꝰ pax tecũ fundamẽtũ eccłiarũ ⁊ paſtor oĩm agnoꝝ xpi. Petrus rñdit. Vade in pace ꝑdicator bonoꝝ: mediator ⁊ dux ſalutis iuſtoꝝ. Marcellus ⁊ Apuleius frẽs diſcipuli cõdiẽtes aromatibꝰ ſepelierũt. Hodie capita aploꝝ petri ⁊ pauli auro argento ac gẽmis exornata in eccłia lateranenſi ſancti iohãnis repoſita ꝑplo oſtendunt.

Crucifixo Petri apoſtoli

Decapitatio Pauli

Seneca

SEneca qui ⁊ lucius anneus ſtoicus phus natione cordubenſis neronis imꝑatoris preceptor. Rome in precio fuit: ⁊ patruus lucani poete. De q̄ diuus hieronym⁹ meminit dicens q̄ fuerit vir cō tinentiſſime vite: ⁊ ꝓpterea euȝ in cathalogo ſctōꝝ ponit: ⁊ maxīe ꝓ pter freq̄ntes eplas pauli ad senecā: ⁊ ipſius ad paulū. Et cum eēt neronis magiſter ⁊ illius tꝑis potētiſſim⁹ optare ſe dicit eius ſe loci eſſe apud ſuos: cui⁹ ſit paulus inter chriſtianos. Hic inter cetera grā ruȝ ſuaꝝ beneficia ſibi a deo collata: tante fuit memorie: ut duo milia noīm recitata: eo q̄ dicta ordine erant: mox recitabat. ⁊ ducētos ver ſus a ducētis ſcolaſticis recitatos ab vltimo incipiēs ad primū vſq̧ integerrime recitaret. Quē tandeȝ ante bienniū q̄ꝫ petrus ⁊ paulus martirio coronarent a Nerone ſeuiſſimo diſcipulo retributiōis grā interfectū fuiſſe legim⁹. Nā cū ſenex admodū eſſet ſeneca piſoniane cōiurationis labe notatus. Uel ut aliȷ ferūt cū nero vbera quē ſibi a puericia intulerat ad memoriā eo intuitu reducēs infremuit (imo ob innatū in virtutes odiū) a Nerone ꝑ centurioneȝ ſenece indictuȝ fuit ut ſibiipſi morteȝ deligeret: q̄ cognita imꝑatoris volūtate: petijt ut in tepenti aqua poneref: ⁊ ibideȝ omnes vene eidem aperirent donec ſpm̄ exalaret: ſuaue genus mortis arbitratus mori inciſione venarum: ⁊ ita vitā finiuit. Hic nāq̧ doctiſſimus vir multa diuinaꝝ ⁊ humanaꝝ ſcripturaꝝ edidit documenta.

Lucanus

LUcanus anneus predicti ſenece nepos: orator ⁊ poeta hiſtoricus celeberrimus q̄ patruo iunior: ob ingeniȷ tn̄ magnitudine par illi habit⁹ eſt: hic nāq̧ ſenece ex mela eius iuniore fratre nepos fuit: q̄ ꝓmo rome ſb cornuto ſtuduit: vbi optime edoctus cōdiſcipulos ſibi gratiſſimos: pſiuȝ ⁊ baſſum (q̄s mirūimoduȝ dilexit) habuit: hic ob eius ingeniū a Nerone in curia vocatus diu gratiſſim⁹ ei fuit. Inde q̄ſtor dictus etiā auguratus ſacerdotiū aſſecutus eſt. Tandeȝ de cōiuratione piſoniane accuſatus accepto mortȷ arbitrio venas precidē fecit: q̄bus expletȷ ſtatī e vita diſceſſit ꝓdie kal'. maij. cuius corpus ſepultū fuit in hortis ſuis.

Perſius

PErſius flaccus aulus: patre flacco: matre fuluia: volaterana ethrurie vrbe: ut euſebius ipſe deſcribit lune poti⁹ nat⁹ eſt: mediocri aūt ſtatura inſigni forma ꝓbatis moribus: ingenio ⁊ doctrina preſtāti fuit. Prima adoleſcentia p̄e mortuo. Qu. rēmū palemoneȝ grāmaticū vicentinuȝ audiuit. Mox rhetorice ſb virgineo flauo inſtituit. inde ſe ad cornutū phm̄ ꝯferens familiariter secū ad interitū vſq̧ vixit. Anno vo etatis nono ac vigeſimo ſtomachi vicio regnāte nerone interijt ⁊ rome in predijs ſuis ſepultus eſt: vnū ſatyraꝝ reliquēs libꝝ in q̄ vere laudis plurimū meruit: lȝ imꝑfectū. his q̄ȝ tribuȝ cornutus phs ⁊ poeta a nerone crudeliſſimo ſine labe aliq̄ exilio dānaf: qui p̄e nimio amore perſiȷ diſcipuli bibliotecā cōparauit preciū ſororibus (quas inſtituerat heredes) tradidit.

Philippus apoſtolus

PHilippus dn̄i nr̄i ihu xp̄i ex duodenario collegio aplus vocatus: ut eū ſeq̄ref. Is adduxit frēm ſuū nathanaelē doctorē legis: in q̄ dolus nō erat: ad euȝ q̄ ad aplatuȝ nō fuit vocac⁹: ne ꝯuerſio hoīm ad fidē humane peritie attribueref. hic apls cū ꝑ. xx. annos ꝑ vniuerſam ſcythiā ꝓdicaſſet. Illaq̧ pene totā ad xp̄i fideȝ ꝯuertiſſet. hieropoli aſie vrbeȝ veniens hebeonitaꝝ hereſim q̄ xp̄m fantaſticā carneȝ ſumpſiſſe predicabāt extinxit: demū a paganis tentus ad imolāduȝ ſtatue martȷ adduct⁹ ſub baſe ſtatue draco egrediens filiū pōtificȷ q̄ igneȝ i ſacrificio miſtrabat ⁊ duos tribunos q̄ꝝ miſtri aplm̄ detinebāt occidit: ⁊ plurios lāguidos reddidit: precibus tn̄ aplī diſparuit ⁊ iſtos ſanitati reſtituit. Quā obreȝ iſfideles euȝ tenentes anno etatȷ ſue ſeptuageſimooctauo cruci quā ꝓdicabat ad inſtar mgr̄i ſui affixerunt: ⁊ martireȝ chriſti fecerūt. Iſte duas filias v̄gines poſt ſe dereliq̄t q̄ ambe cuȝ p̄e ſepulte ſunt vna a dextris alia a ſiniſtris.

BArnabas e ſeptuagitaduob⁹ diſcipulus fuit natōe cyprus: hic datus fuit i ſociū paulo ab aplis ad ꝓdicāduȝ gentib⁹. Is i italiā veniens ex p̄cepto petri oēȝ lōgobardiā predicādo ⁊ docendo circuiuit: ⁊ ꝑ ſe ſuoſq̧ diſcipłos ciſalpinā galliā ad xp̄i fideȝ ꝯuertit. ⁊ apō mediolanū ꝓm⁹ cathedraleȝ locū tenuit relicto ibi epō ciprū regreſſus cuȝ euāgelio mathei pl'es ſanās apō ſalaminā paulo añ petri martiriū ⁊ ipſe ibidē martirio coronat⁹ ē

Anno mundi. 5273. Anno chriſti. lxxiij.

LInus ab vltimo anno neronis btō Petro ſuccedēs vſqꝫ ad veſpaſiani tpa puenit. a cōſolatu ſaturnini ⁊ ſcipionis vſqꝫ ad capitonē ⁊ ruffum cōſules. Sunt q̄ hūc locū clemēti aſcribāt ⁊ linū ⁊ cletū pretermittant: quos nō ſolū hiſtoria: verū etiā hieronymi autoritas reprehēdit. Quart⁹ inqt poſt petrū rome epus clemēs fuit. ſiquidē linus ſecūdus. Cletus terci⁹ ſunt habiti. Tametſi latinoꝝ pleriqꝫ poſt petrū ſtatim clementē numerent. quem certe cōſtat: tante eni modeſtie fuit: co egiſſe linū ac cletum ante ſe munus pōtificat⁹ obire: ne poſteris hec principat⁹ ambitio pniciosi exempli haberet. licet eidē petrus q̄ſi ex teſtamēto ſucceſſionis locū tradiderit. Fuit aūt linus ex natione thuſcus patre herculaneo vir certe morib⁹ ⁊ ſanctitate preclarus. Is ex mandato petri ꝯſtituit: neqꝫ mulier niſi velato capite templū ingrederet. ⁊ ex ſacris ordinibus bis in vrbe habitis preſbyteros decē ⁊ octo. Epiſcopos vndeci creat Scripſit ⁊ res geſtas petri: marie vo ei⁹ cōtentionē cū ſymone mago. qui cū demones effugaret: mortuoſqꝫ ad vitā reduceret. a ſaturnino cōſule cui⁹ filiā a demonib⁹ liberauerat capitali ſupplicio afficit. ac vndecimo kal. octobris in vaticano iuxta Petri corp⁹ ſepelit. cū ſediſſet in pōtificatu annos vndecim mēſes tres dies duodecim. Cuius corpus aiunt gregoriū epiſcopū oſtienſem in oſtiā traſtuliſſe: ⁊ in diui laurentij templo honorifice collocaſſe.

Anno mundi. 5284. Anno chriſti. lxxxiij.

CLetus papa natione roman⁹ de regione vicopatricij patre emiliano adhortante clemēte pōtificatus mun⁹ inuitus ſuſcepit. licet doctrina moribus ⁊ dignitate plurimū apud ſuos valeret. vir q̄ꝫ optim⁹ atqꝫ ſanctiſſim⁹ qui nihil ꝑtermiſit. qd ad augendā eccl'iam dei ptineret. Quā cū optime ꝑ tpe cōſtituiſſet. redactis in ordinē ex mādatis petri viginti quinqꝫ p̄ſbr̄is ſub domiciano ceſare martirio coronat: ac ſepelit apud btī petri corp⁹ in vaticano quinto kal. Maij. Et primus: vt aiunt: lr̄is aplicis ſalutē ⁊ aplicā benedictionē ſcripſit. Fuit aūt tpib⁹ veſpaſiani ⁊ titi a cōſulatu veſpaſiani ſeptimo ⁊ domiciani quinto vſqꝫ ad domicianū ⁊ ruffum conſules vt Damaſus ſcribit. Sedit annis. xj. menſe vno diebus. xj. Sedes aūt hui⁹ morte diebus. xx. vacat.

Linea ſūmoꝝ pontificum

Linus

Cletus

Bartholomeus apoſtolus

BArtholome⁹ apl's vn⁹ ex ſenatorib⁹ celi. is poſt aduentū ſpūſſancti poſtqꝫ in lycaonia ⁊ india xp̄i euāgeliū predicaſſet. in albanā maioris armenie vrbē veniēs cōfeſtim tēplū vbi deus aſcaroth colebat ingredit. effecit ut demon nullū cultorib⁹ ſuis reſpōſuꝫ preberet: ꝑgentes ad vicinā ciuitatē: ab ydolo rn̄ſum habuerunt ob ingreſſum bartholomei coꝝ deuꝫ cathenis ligatū vt loq nō valeret. ⁊ vt eū oñderet ait. capilli ei⁹ nigri ⁊ criſpi. caro cādida. oculi grādes. nares eq̄les ⁊ directe barba plixa. hn̄ſqꝫ paucos canos capillos. ſtatura eq̄lis collobio albo clauato purpura veſtit. Induit pallio albo qd ꝑ ſinglos angulos gēmas hꝫ purpureas cencies flexis genib⁹ ꝑ diē orat ⁊c. Ibi euāgeliū predicās polemiū ipſi⁹ vrbis regē ac reginā cū duodeci ciuitatib⁹ ad xp̄m cōuertit. ⁊ demonē deformē oñdit: ꝓpter qd pōtifices tēpli indignati. ipſuꝫ ab aſtiago fratre polemij ſibi i fenſiſſimo p̄mo cedi. deinde excoriari. ⁊ capite obtrūcari fecere q̄ ad celeſte gaudiū triūphū pegit. cui⁹ corp⁹ a fidelib⁹ ibidē cū oī veneratiōe tumulatū: poſtea ad lipparim delatū. inde beneuentū ⁊ vt aliq ſentiūt demū romā traſlatū: fuit aūt nobiliſſimis ortus parentib⁹: qui hieroſolymā veniens audita xp̄i: diuinitate ac crebris eius miraculis eidem adheſit.

Appollinaris

APpollinaris rauēnatus eps ſctiſſim⁹ vir ab aplo Petro ordinat⁹ rauēnas miſſus: ſeuis verberꝫ flagellis ſepe ꝯterit ⁊ ſenile corp⁹ ab impijs horrēd⁹ cruciatib⁹ laniat. ne aūt fideles de ſuis vexationib⁹ trepidarēt ſigna aplica pfecit. puellā mortuā ſuſcitauit. cecis viſuꝫ reddidit. muto loqlā. lepꝛoſos mūdat. atqꝫ portētū ſimulachrū vna cū tēplo i terrā deiecit. Tādē apd eādē vrbē inter ſuccedētia tormēta glioſuꝫ ꝯſūmauit martiriū decimo ſcꝫ kal. auguſti.

Galba vir antiq̄ nobilitatis: cū ꝓgenies cesarū in nerone defecit (qḋ ei euidētissimo signo apparuit. Augusti enī sceptrū e manib⁹ excussuz est) neroni successit nullo gradu ꝯtingēs cesarū domū. In hiberia impator a militib⁹ creatus vbi neronis mortē cōperit: romā pfestinī venit septim⁹ romanoꝝ impator. Qui a principio liberalib⁹ disciplinis ꝛ iuri ōgaz dedit ꝛ vita priuata insignis fuit: militarib⁹ ac domesticis in reb⁹. Sepe tñ ꝯsul. sepe ꝓconsul frequēter dux fuit grauissimis bellis. Statura iusta fuit. capite caluo. oculis ceruleis. adunco naso. manib⁹ pedibusq̧ articulari morbo distortissimus vt neq̧ calceū ꝑpeti. neq̧ libellos euoluē aut tenere oīno valeret. excreuerat in dexteriore latere ei⁹ gibb⁹. Cibi plurimi tpe etiā hiberno añ lucē capere ꝯsueuerat: libidinis ꝓnus. verū cū oēs auaricia ac segnicia offenderet. Insidijs ottonis rome ad lacū curcij cū pisone nobilissimo adolescēte quē in filiū per adoptionē susceperat iugulat⁹ est. Perijt aūt tercio ꝛ septuagesimo etatis anno impij mēse septimo. qui marcū fabiū quintilianū insignē oratorē ex hispania romā duxit.

Otho octau⁹ romanoꝝ impator patre equite matre humili: materno tñ quā paterno nobilior: a prima adolescētia ꝓdig⁹ ac ꝓcax: per grāz liuie auguste in cui⁹ domo creuerat: senator fact⁹. qppe q̄ neronis familiaris fuerat: ꝛ oīm ꝯsilioꝝ particeps: inter tumult⁹ cedesq̧ inuasit imperiū. Cū aūt ciuile bellū cōtra vitelliū in germania imperatorē creatū molit⁹: trib⁹ leuib⁹ prelijs superior fuisset. vno ad alpes. alio apud placentiā. tercio ad castorē. quarto apud bebriacū superat⁹. vnde rex desperatione sibimet manū iniecit. Cū vno se ictu infra leuā papillā traiecit. Irrūpentibusq̧ ad primū gemitū. modo celans modo detegens plagam exanimat⁹ est. ꝛ apud volaterranā ethrurie vrbem funeratus vti preceperat. xxx. ꝛ octauo etatis anno. ꝛ nonagesimo ꝛ q̄nto imperij die fuisse aūt tradit̄ stature modice ꝛ male pedat⁹: caluusq̧: mūdiciarū vero pene muliebriū: quē alij predicāt virū fortissimū ac rei bellice vnicū imperatorē.

Vitellius nonus romanoꝝ imperator familia magis honorata quā nobili romā veniēs. puericiā primāq̧ adolescētiā capreis egit inter tiberina scorta. sequēti etate oīb⁹ ꝓbris cōtaminatus. caio per aurigandi: claudio per alee studiū: sed aliquāto neroni acceptior. triū itaq̧ principū indulgentia honorib⁹ amplissimis auctus. ꝓcōsulatu affrice. ꝛ curā operū publicoꝝ administrauit. a galba deinde in inferiorē germaniā missus est. Castra vero ingressus nihil cuiq̧ poscēti negauit ideo in veste domestica impator est ꝯsalutatus. ac imperio potitus in oēm nequiciā seuiciā ꝛ ingluuiē ꝓlapsus est. Nam tante voracitatis fuit vt sep⁹ in die comederet: ꝛ vna cena suo iussu duo milia piscū: ꝛ septem milia auiū apposita sint. ferunt enī eū fuisse rubicūdissime faciei ꝛ obesi ventris verū vbi cōperit vespasianū apud iudeā palestine ab exercitu imperatorē creatū cuz legionib⁹ aduētare. primū deponere imperiū cōstituit: postea a quibusdā aīat⁹ sumptis armis sabinū vespasianū frēm cū flauianis in capitoliū cōpulit: quo q̄dem succenso oēs cōcremati sunt. Superueniēte vespasiano e cella pstillatij per viā sacrā semi nudus ad scalas deducit̄ vbi excarnificatus in tyberim ꝓicit̄. Perijt cum fratre ꝛ filio anno vite. vij. quinquagesimo.

Vespasianus flauius decimus ro. impator. cū rebellione ac cede triū principum incertū ac vagum imperiū fuit. tandē gens flauia firmauit. Vespasianus aūt natus est in sannis vltra reatū vico modico: quinquēnio antequā augustus excederet. vxorē duxit flauiā domicillā ex hac liberos tulit tituz ꝛ domicianū ꝛ domicillā. hic ante demandatū sibi imperiū a claudio missus in germaniā ꝛ britaniā tricies cum hoste conflixit. Deinde biennio ante neronis mortē ad capiendā iudeā ab ipso nerone missus. multa ibi strenue gessit certamina: ꝓ quibus audita principis morte ab exercitu imperator appellatus est. qui bellū tito filio cōmendās romā per alexandriā ꝓfectus est: vbi vrbem deformē moribus ꝛ legibus ac structuris ornauit: fuit enim vir clemētissim⁹ ac munificentissimus qui principatu suscepto rempublicā ferme collapsam optime restituit. Templū pacis perfecit. amphitheatrū (cuius pars adhuc in vrbe extat) inchoauit. Statura fuit quadrata cōpactis firmisq̧ membris. vultu veluti nitentis. offensarū minime memor. colligendarū tñ pecuniarū nimiū studiosus: licet ex alieno non raperet. eis deniq̧ ad munificentiā vsus: expleuit enim censum senatoriū: consulares inopes sustentauit. Qui tandem postq̧ multas deduxisset colonias ꝓ fluxu ventris vsq̧ ad defectionem soluto imperatorē ait stantem mori oportere. Dumq̧ consurgit inter manus subleuantium extinctus est annum gerens etatis. 69. cum imperasset annis. x.

Linea Imperatoꝝ

Galba

Otho

Vitellius

Vespasianus

Andreas apoſtolus

Andreas ſymonis petri frater: ⁊ in paſſione cru
cis ſoci⁹. Js primo fuit diſcipulus Johãnis ba
ptiſte: poſtea ſecut⁹ eſt ihm quẽ iohãnes oñdit dicẽs.
Ecce agn⁹ dei. Poſt aduentũ ſpũſſancti in achaiaz gre
cie ꝓuinciã ꝓfectus eſt. adhuc veſpaſiano imperãte: ⁊
cũ ſcithis euãgeliũ ꝑdicaſſet ⁊ in achaia plures ad fi
dem cõuertiſſet. ⁊ ꝑcipue maximillã egee ꝓcõſulis ꝓ
uincie vxorẽ apud patras achaie ciuitatẽ ab egea com
ꝓheſus: poſt longã diſputationẽ de xp̃o in carcerẽ tru
dit. deinde a viginti ſatellitib⁹ grauiſſime cedit. ⁊ ad
vltimũ in cruce funib⁹ appendit vt longiorẽ cruciatuz
ſufferret. ⁊ cũ popul⁹ ſeditionẽ mouit cõtra ꝓſidẽ obnt
xe rogauit: ne impediret martiriũ ei⁹. Nã magiſter eo
rum in ſua paſſione patiẽtiã exhibuit. Vidẽs crucem
eã ſalutauit. Salue crux ſancta: q̃ in corpe xp̃i dedicata
es: ⁊ ex mẽbris ei⁹ tãq̃ margaritis ornata. In cruce
aũt biduo viuens apparente demũ circa eũ ſplendo re
vltimo nouẽbris die martyriũ cõſũmauit. Maximilla
vo ipſi⁹ egee vxor cõfeſtim apl'i corp⁹ rapiẽs optimo
loco cũ aromatib⁹ ſepeliuit. Cuius ſane corpus vige
ſimo conſtantij ceſaris anno cũ oſſib⁹ beati luce euãge
liſte ex eadẽ ciuitate in cõſtantinopolim trãſlatũ eſt: ⁊
quidã ferant ꝙ nũc requieſcit in ciuitate malfitana ve
rũ eius caput poſtea papa pius ei⁹ nominis ſecũdus
e peloponeſſo romã auectũ in beati Petri templo ma
xima cum veneratione collocauit.

Quintilianus

Quintilianus rhetor ac ph̃s celeberrim⁹ natione hiſpanus hiſdem tempori
bus cum in ꝑcio magno eſſet: a galba ꝑdicto ceſare romam ꝑductus: ibidẽ
ſcholam tenens clariſſimus habitus eſt. Vir certe eruditiſſimus atq̃z grauis: qui
inter cetera de inſtitutione oratoria octo libros compoſuit: atq̃z cauſarũ librum ꝑ
utilem edidit. Ex quibus hanc celebrem ⁊ memoria dignã habemus ſententiam
vtinã liberoꝝ nr̃orum mores nõ ipſi ꝑderemus. Infantiã eniz ſtatim delicijs ſol
uimus. Mollis quippe educatio quã indulgentiã vocant. neruos omnes mẽtis
⁊ corporis frangit. Huius aũt celeberrimi viri de inſtitutione oratoria liber cum
annis ferme ſexcentis deperditus ſtetiſſet. Poſtea a poggio florẽtino viro eruditiſ
ſimo circa annum domini. 1414. in Conſtantienſi concilio in quodam monaſte
rio integer repertus. Atq̃z ita eius ope tranſcriptus ⁊ emendatus in italiam de
latus eſt.

Thomas apoſtolus.

Thomas apl's qui didim⁹ dicit vel gemin⁹: vn⁹
ex duodecim apl'is fuit. Is dubitans de reſurre
ctione xp̃i magis nobis ꝓfuit (vt Gregorius ait) q̃ ma
gdalene credulitas: teſtis factus. non ſolum ꝑ auditum
⁊ viſum: ſed etiaz ꝑ tactũ. Hic cũ xp̃i euangeliũ parthis
medis ⁊ perſis: hircanis ac bragmanis ꝑdicaſſet. etiaz
in indiã ſuperiorem ⁊ inferiorem ꝓficiſcens multos cõuer
tit. Et migdoniã caritij cognati regis vxorẽ baptiſans
xp̃o conſecrauit. Ibidem quoq̃z multas adhuc extãtes
eccleſias fundauit. Indeq̃z vt Criſoſtomus ait ad regio
nem magoꝝ qui ad xp̃m venerãt adorandũ deueniens:
eos baptizauit: ⁊ in adiutoriũ fidei xp̃iane ſocios ſuſce
pit. Tandem ab infidelibus in fornacem ardentẽ proie
ctus: illeſus tñ in eo manſit. Deinde ductus ad idolum
ſolis vt adoraret: apl'us genub⁹ flexis ait. Adoro dñm
meũ ihm xp̃m: ꝑcipioq̃z tibi qui ibi latitas vt ſimulacrũ
cõminuas: Quo facto indignati pontifices templi ab
eis lanceis ꝑforatus martyrii coronã ꝓmeruit. Cuius
corpus haud multo poſt ad ediſſam ciuitatẽ tranſlatum
eſt. Quod aũt thomas in tranſitu virginis marie nõ af
fuerit ⁊ poſtea veniẽs de eius corporis ⁊ aie aſſumptio
ne dubitauerit. Et ideo virgo glorioſa ei apparens cin
gulum ſuum dederit in teſtimoniũ huius: apocriphum
eſt. Licet credibile ſit cingulũ eius haberi i terris quod
prati populo oſtendit.

Matheus apostolus

Matheus apl's vocat' a xp̃o in theolonio ex publicanis actibus aplus ⁊ euãgelista factus clarissimus. ⁊ ipse post dñi ascẽsionẽ euãgelio christi i iudea predicato: cũ ad gẽtes exteras transire statuisset: i eibi opiã p̃mus euãgeliũ hebraice scripsit: p iudeis cõuersis ad fidẽ: qđ quidẽ frĩbus ⁊ maxie barnabe cõdiscipulo a quo recedebat in sui memoriã reliquit. In cui' principio christi incarnationẽ in medio predicationes ⁊ i fine ei' passionẽ ostẽdit. Qđ quidẽ barnabas apl's ad predicationis officiũ p diuersas pagrãs ciuitates secum deferebat: ⁊ super egros ponebat: qui oẽs cõfestim sanitatis bñficiũ cõsequebant. In ethiopiã mathe' trãsiẽs totã ferme regionẽ illã pcurrit predicando atq̃ innumeros ethiopũ p̃plos christi iugo subdẽs: ⁊ ethiopũ gentẽ ablutã fonte baptismatũ de fusca formosam reddidit: christi fundauit eccl'ias. Cũ aũt epigeniã nobilẽ virginẽ cũ ducẽtis virginib' christo ꝯsecrasset a rege spiculatore misso ad perdẽdũ dei aplm. Qui celebrata missa eleuatis i celũ manib' iuxta altare imerso a tergo gladio eũ occidit: ⁊ martyriũ passus est vndecio kal. octobris. Rex morbo elephãtie corept' vite tedio seipsũ interfecit. apl's p visũ populũ admonuit vt epigenie frẽm regẽ cõstituerẽt. q̃ postea. 70. annis regens eccl'ias erexit ⁊ ethiopiã xp̃ianissimã effecit. Eunuch' quẽ phillipp' baptizauerat deinde gubnacl'a ethiopie suscepit.

Processus ⁊ martinian'

Processus ⁊ martinianus romani milites a diuo Petro i carcẽ baptizati ⁊ ipsi cũ nerõis iussu oris ꝯtusionẽ: eculeũ: flãmas: fustes: scorpionesq̃ ꝑpessi fuissent: nouissime sexto nõs Iulij martirio coronati sunt.

Nere' ⁊ archela' frẽs romani ciues sub hac persecutione rome martirio coronati sũt. Sili mõ torpet': torquat' ⁊ secũdus cecilius eufrasius sanctissimi christi cõfessores apud hispanias martyrio coronant. Naracus preterea affricani patricij romani fili' a btõ lino baptizatus. marcellus quoq̃ ⁊ apuleus ⁊ alij.

Tecla virgo

Tecla vgo preclarissima pauli apl'i discipl'a postq̃ p cõfessiõe christi: fustes: bestias: ignes: tria atrocissima tormẽta ptulisset cũ de iconio seleuciã venire. 9. kal. octob. i pace q̃euit.

Judas qui ⁊ Tadeus apl's

Judas q̃ ⁊ thade' symonis chananei ⁊ iacobi minoris frater marie cleophe ex alpheo fili' ⁊ xp̃i apl's Is p̃mo post aduentũ sp̃us sctĩ in mesopotamia ⁊ i inferiori regione põti christi euãgeliũ predicauit: ⁊ efferas ⁊ indomitas gẽtes q̃si beluarũ naturas sctõ dogmate mitigauit. Deinde simul cũ symone aplo in persidẽ p̃fecti sunt ⁊ vt eccl'iastica historia habet ad abagarũ regẽ venit in edissa ciuitate qui epl'as ad xp̃m añ passionẽ ei' ꝯscripsit cui xp̃s scripto r̃ndit: q̃ cũ irremediabili corp'is morbo tenebat quẽ cũ ab infirmitate liberasset deinde cũ symone aplo martyriũ cõpleuit. Sepultus i netri armenie vrbe: cui' festiuitas quinto kal. nouembris celebrat. Scripsit aũt iudas hic epl'am breuem: que ex septem canonicis vltima habet.

Diascorides

Dyascorides medicus grecus ⁊ militaris discipline vir in herbaria arte his temporibus admirabilis fuit. Et herbarũ virtutes arboꝝ lapidũ aromatũ accuratissima doctrina cõscripsit: imo vt de seipso testat: quecũq̃ (inq̃t) posui nõ ex opinione aut fama cognui: s; ex electione ⁊ experimẽto didici: de quo etiã Plini' mentionẽ facit.

Symon apoſtolus

Symon cleophe filiꝰ ⁊ dn̄i nr̄i ihū xp̄i apl's ac cōſobrinꝰ: appellatꝰ chananeus germanꝰ thadei fuit q̄ dictus eſt iudas. Zelo dn̄i feruēs par in cognomēto petri cui in ſorte p̄dicationis egypti principatus aduenerat poſtq̄ꝫ circūquaq; xp̄i euāgeliū p̄dicaſſet ⁊ ex ꝯſenſu aplor̄ꝫ poſt martyriū iacobi apl'i hieroſolimitanā rexit eccliaꝫ. Cū aūt centeſimū ⁊ vigeſimū ageret annū ⁊ ad ſimulachrū ſolis cū iuda aplo p̄ductus fuiſſet vt oſtēderēt ea plena eſſe demonibꝰ p̄ceperūt vt ea cōfringerent. Ethiopes nigri egreſſi idola cōfregerūt. Qd̄ pōtifices vidētes in aplos irruerūt eos trucidātes. Et vt alij hn̄t apd̄ atticū cōſularē ab hereticis accuſatus qd̄ xp̄ianus eſſet poſt multa ⁊ grauiſſima ſupplicia: iuſſus eſt ſimul quā dn̄s ptulerat paſſione vitā finire: oībus admirantibus q̄ tam ſenex id crucis ſuppliciū pati potuiſſet. alij ſymonē cleophe filiū, ep̄m hieroſolyme fuiſſe atteſtant. Verū paſſus eſt quinto kalēdarū nouēbris. quo etiam die feſtū beati Iude apl'i eius ſimul honore celebrat.

Petronella

Petronella virgo ſacratiſſima diui petri apl'i filia ⁊ quidē pulcherrima de volūtate petri febribus laborabat a diſcipulis aūt interrogatus cur illā egrā nō curaret: ⁊ plures alias ſanaſſet. ait: ſic ei expedire. p̄cepit tn̄ vt eis miniſtraret deinde rediret ad lectū At vbi in timore dei pfecta eſſe cepit: ſanitatū remedia a patre recepit. Eā q̄ppe cū flaccus comes inuitā cōiugio ſibi ſociari vellet: triduū inducias poſtulauit: q̄ in tp̄e ieiunijs ⁊ oꝛonibus vacās tercio die ſtatim vt xp̄i dn̄i nr̄i ſacrm̄ a ſctō nicomede p̄ſbytero accepit emiſit ſpm̄. Quāobrem flaccus vidēs ſe foꝛe deluſum euē ſtigio felicolā eius ſociā ⁊ nicomedē p̄ſbyteꝝ varijs toꝛmētis vitā finire coegit. Coꝛpus eius rome ſepultū fuit. Eius diei celebritas vltima Maij obſeruat.

Lazarus marthe ⁊ marie magdalene ſoroꝝ germanus ⁊ maſſilieſis ep̄s. quē dn̄s noſter ihs xp̄s a moꝛtuis ſuſcitauerat: ⁊ ipſe terciodecimo imperij claudij anno: ſecunda moꝛte migrauit ad dn̄m. Cuius etiā ſoroꝛ martha nō lōge poſt p annū eū in quo toto febricitauit: ſibi reuelato a dn̄o in pace quieuit: quā beatꝰ frōtinꝰ ſepulture tradidit. in q̄rū venerabilē mēoꝛiā nō lōge a bethania poſtea extructa fuit ecclia. vbi (vt diuꝰ ait hieronimꝰ) e vicino domꝰ coꝝ cōſeruabat. Marcella voꝛ eiꝰ pediſſequa ꝯſcripſiſſe vitā eiꝰ dr̄: q̄ poſtea i ſclauoniā pergens: ⁊ ples ad fidē ꝯuertēs: pꝰ decē ānos a doꝛmitiōe marthe i dn̄o q̄euit huiꝰ q̄ppe ſctiſſimi viri lazari ⁊ ſoroꝝ reliq̄e apd̄ vrbē maſſiliā p̄cipuo venerant obſeq̄o. eiꝰ feſtiuitas. 16. kal. ianuarij celebrat.

Lazarus

Mathias apoſtolus

Mathias apl's natiōe bethlamites ex tribu iuda ꝓgenitus. q̄ poſt aſcēſionē dn̄i ab apl'is ſorte i coꝝ nūero fuit electꝰ. ſicut lucas in actibꝰ aploꝝ ꝯteſtatꝰ eſt. ⁊ poſt aduētū ſpūſſancti iudeā i ſortē accepit p̄dicationi ⁊ miraculis inſiſtebat. Narrāt certi ex hiſtoria eiꝰ q̄ treueris eē debet. q̄ mathias i lege dn̄i erat doctiſſimus: coꝛpe mūdus: aīo prudēs: i ꝯſilio puidus: i ſermone expeditꝰ. iudei ei aduerſātes: eū de blaſphemia accuſabāt iō duos ſtatuerūt q̄ eū lapidibꝰ oppeterēt: a q̄dā aūt inſ hec toꝛmēta ſecuri peutit: extēſis manibꝰ ſpm̄ deo reddidit. Cuiꝰ coꝛpꝰ inde romā: ceteri paduā: reliq̄ treuerim trāſlatū ferūt. Eius aūt natale. vj. kal. marcij celebrat. Licet de tp̄e eiꝰ martyrij varie referant ſn̄e. Certū tamē eſt eū in locū iude ſcariothis ſubſtitutū ab apl'is fuiſſe cum diuina ſoꝛs ſup eum cecidit.

Lucas euãgeliſta

Lucas euãgeliſta xpi(que) diſcipulus natiõe ſyrus ex antiochia arte medicus ⁊ greci ſmonis nõ ignarꝰ: ſectatoꝛ pauli apli: ⁊ oĩs eius pegrinationis comes indiuiduꝰ: ſine vllo crimine fuit: hic cũ duo intellexiſſet eſſe euãgelia p matheũ quidẽ in iudea: ⁊ marcũ in italia. ⁊ ipſe inſtigãte ſpũſancto in achaie ptibus, put a paulo didicerat ſuũ ↄſcripſit euãgeliũ: de q̃ paulus. Miſimꝰ inq̃t cũ illo frẽm cuiꝰ laus ẽ ĩ euãgelio p oẽs eccl'ias. Et ad colloceñ. Salutat vos lucas medicus chariſſimꝰ meus. Suũ tñ euãgeliũ nõ mõ ab aplo paulo didicerat: ſʒ etiã a ceteris aplis vti narrat. ſicut tradiderũt nobis q̃ ab initio ipſi viderũt: ⁊ miniſtri fuerũt ſmonis: ferũt etiã cũ a btã dei genitrice maria (cuius familiaritate vſus fuerat) edoctũ fuiſſe. Hic etiã cũ picture artis edoctus eẽt: ꝓpter ↄuerſationẽ quã iugiter cũ btã virgine habuerat (vt ſcribit Damaſcenꝰ) eiꝰ imaginẽ pluries depinxit. Ex q̃bus nũc rome due ↄhibent̃: quarũ vna apud ſanctam mariã de pplo maxĩa veneratiõe cuſtodit̃. Cõſcripſit ⁊ actus apl'oꝝ put ipe viderat. Cũq(ue) q̃tuoꝛ ⁊ lxx. annis ſine vxore pmãſiſſet in bithinia. i 8. die octob. diẽ obijt. Cuiꝰ oſſa vigeſimo ↄſtãtij anno ↄſtãtinopolim trãſlata fuerũt. nũc paduę ĩ baſilica ſctẽ iuſtine quieſcũt.

Euax rex

Euax arabũ rex inſignis phs ⁊ medicus ⁊ rhetoꝛ tẽpeſtate hac floruit. Qui inꝑ cetera ſue doctrine opa: volumẽ de medicinis optimũ a ſe cõpoſitũ neroni trãſmiſit. in quo nõ ſolũ herbarũ medicinaliũ: ſed ⁊ lapidũ ſpẽs noĩa ⁊ colores: ac q̃bus in regionibus valeãt repiri ſcripſit. de quo etiã pliniꝰ meminit. Vectius q(uo)ꝫ valẽs alter medicus grecus meſſalie adulterio nobilitatus: multã nactus potẽtiã rome ĩ medicinis nouã ſectã inſtituit: ⁊ ſe tam veteribus q̃ nouiſſimis effrenata temeritate prepoſuit. Ypocratẽ ſupplãtauit. ipſum tñ Galienus ignorãtiſſimũ fuiſſe oſtendit.

Maria magdalena

Maria magdalena inſigniſſima xpi ĩ apl'a ab adoleſcẽtia ſua (ut ſacra eiꝰ hʒ hiſtoria) cũ eẽt cũctis puellis pulchritudine ꝓlata: ex marthe ſororis lazariq(ue) germani ſniã ĩ magdalũ caſtellũ marito tradita fuit. Sʒ ↄfeſtim voluptatũ fallacia vanaq(ue) leticia ſeducta: hieroſolimam petijt: magnaſq(ue) opes pͥmonij inter ſe diuidẽtes: marthe bethania caſtellũ, ꝓpe hieroſolimã ei caſtrũ magdalũ a q̃ nomẽ ſortita ↄtigit. Lazaro aũt militie vacãti ps nõ modica hieroſolimoꝝ. hec q̃ppe generis ſui inmemoꝛ peccatrix euaſit. verũ dño ihu pdicãte culpas ſuas punire cepit ⁊ ad eũ ĩ domo ſymõis leproſi ↄuiuãte venit: ad pedeſq(ue) eiꝰ retro acceſſit: vbi vberi lachrimas effũdẽs pedes lauare cepit: ⁊ capillis capitis ſui tergẽs exoſculabat̃: vngẽtoq(ue) pcioſiſſio vngebat (vt ſacra hʒ hiſtoria) dñs ad illã inquit O mulier remittunt̃ tibi pctã tua vade ĩ pace. deinde xpo q̃ad vixit ardẽtiſſime adheſit. Eius q(uo)ꝫ dilectiõe lazarũ frẽm quatriduanum a mortuis ſuſcitauit. Optimamq(ue) ptẽ (eo teſtãte) elegit poſt dñi aſcẽſionẽ diuino nutu maſſiliã venit: deniq(ue) diuine cõtẽplatiõis auida: aſpͥmũ heremũ petijt in loco diuinitꝰ ꝑgato: triginta annoꝝ ſpacio hoibꝰ incognita mãſit vbi nec aq(ua)ꝝ fluẽta: nec arboꝝ ſolacia ⁊ q̃libꝫ die ſeptẽ horis canonicis ab angel' ĩ ethera eleuabat̃ ⁊ celeſtiũ agminũ glloſos ↄcentꝰ corpalibꝰ etiã auribꝰ reficiebat̃. vñ diebꝰ ſingulis bis ſuauiſſimis ſatiata ↄuiuijs p eoſdẽ angelos ad ꝓpꝛiũ locũ idẽ reuocata alimẽtis corpalibꝰ nullatenꝰ ĩdigebat. tãdẽ reuelata p h' ẽmitã maximino epõ q̃ eã dñica die in aurora cũ de corpe migratura eẽt expectauit q̃ appẽs duobꝰ cubitis a terra eleuata ĩ medio ãgeloꝝ mlto lumine circũdata ſũpta eukariſtia cũ lacrimis ſpm deo reddidit vndecio kal. auguſti.

Anno mundi.5294. Anno chriſti.94.

Clemēs patria romanus de regione celij mōtis. patre fauſtino domiciani tpib⁹ fuit: poſt cletū pōtificē ſedit annis.9.dieb⁹.10.q̄rtus igit erat rome epiſcop⁹ poſt Petruz. tametſi plerigꝫ latinoꝝ ſecundū putauerūt. vt ex ep̄la ad beatū iacobū hieroſolimitanū ep̄m miſſa conſtat. Verū hic olim modeſtiſſim⁹ Linū ⁊ Cletū ſponte ſibi in tanto labore pretulit. Qui cū doctrina ⁊ religione ac pietate inſignis haberet ep̄las eccl'ie noīe edidit. Deinde eccl'iam romanam inſtitutis ⁊ morib⁹ cōfirmatur⁹. cōſtituit ne quis vnq̄ ep̄s abſente diacono celebrare preſumeret. Vetuit itē laicis ne quē clericoꝝ accuſare preſumerēt. ⁊ regiones ſeptē notarijs diuiſit qui diligēter res geſtas martyrū ſcriberēt. Clemens aūt pietate religione doctrina multos ad fidē xp̄i quottidie traducebat. Quāobrem. P. tarquini⁹ ſacroꝝ princeps cū Mamertino vrbis prefecto traianū in chriſtianos concitat cui⁹ imperio in inſulā clemēs deportat: vbi ad duo milia chriſtianoꝝ ad ſecāda marmora damnatoꝝ inuenit. Dum ibi aque penuria laboraret quā ſexto miliario repetebāt clemēs populi neceſſitate cōmotus collē haud lōge poſitū aſcēdēs agnū vidit: ſub cui⁹ dextro pede fons diuinit⁹ abūdantē aquā ſcaturiebat: q̄ dē ⁊ recreati oēs ſunt: ⁊ multi ad fidē cōuerſi vn̄ mot⁹ traian⁹ ſatellites quoſdā miſit q̄ alligata collo ei⁹ anchora cū decimo kal. decēbris i mare pciecerūt. cui⁹ ſacratiſſimū corp⁹ nō multo poſt ad litt⁹ delatū eſt atqꝫ eo loci ſepultū vn̄ fons emanauerat: ei⁹ in morte dies.xxij. ſedes vacat:

Anno mundi.5303. Anno chriſti.104.

Anacletus natione grecus patria athenienſis antiocho patre nat⁹ Clemēti in pōtificio ſuccedit Nerue traiani tpib⁹. hūc Euſebi⁹ pretermittēs dicit ipſuz eſſe cletū. Damaſus tn̄ in cronica ſua cletū ab anacleto patria ⁊ genere mortis differre oſtēdit. Nā clet⁹ natione roman⁹ ſub domiciano. Anaclet⁹ vo athenienſis ſb traiano morit. Hic aūt ⁊ memoriā Petri cōpoſuit. ⁊ ſeorſuz a plebe loca vbi martyres ſepelirent aſſignauit. ⁊ ſacris ordinib⁹ ſemel menſe decēbri habitis preſbyteros qnqꝫ: diaconos tres: ep̄os diuerſis in locis ſex numero creauit. Sz ⁊ inſtitutis ⁊ morib⁹ romā eccl'iaz ꝯfirmatur⁹. Cōſtituit ne ep̄s a paucioꝛib⁹ q̄ꝫ a tribus ordinaret ep̄is: ſimplex vo ſacerdos ab vno ep̄o. ⁊ ne ep̄s alienos ſbditos ordinare p̄ſumēt. Tādē ſb traiano p̄ncipe vltio ſupplicio pempto vacat ep̄at⁹ dieb⁹.13. ſedit aūt annis.9. menſib⁹ duob⁹ dies.10.

Euariſtus papa natione grecus: patre iudeo noīe iuda ex bethleem ciuitate vir ſane iuſtus ⁊ integer: titulos in vrbe roma primus preſbyteris diuiſit: ⁊ ſeptē diaconos in ordinē redegit: qui cuſtodirent ep̄m predicantē p̄pter ſtilū veritatis idē cōſtituit ne plebis in ep̄m accuſatio reciperet. Vetuit clādeſtina m̄rimonia: ⁊ vt ſponſus ⁊ ſponſa a ſacerdote benedicerent. Ordinationes ter habuit menſe decembri: ac preſbyteros ſex: diaconos duos: ep̄os p̄ diuerſa loca numero quinqꝫ creauit. Deniqꝫ vt quidā tradūt martyrio coronat vltimo traiani principis anno. Sed melius cenſent qui ſub hadriano nōdum in chriſtianos placato id ei contigiſſe ſcribunt. Annis enim nouem ſedit menſib⁹ decem diebus duobus. Sepultus eſt aūt in vaticano apud beati Petri corpus vj. kal. nouembris. Vacat tum ſedes dies.xix.

Linea ſummoꝝ pontificum

Clemens

Anacletus

Euariſtus

Johannes miſſus in oleum

Perſecutionē ſecūdā chriſtianoꝝ Domicianus.xij. ſui imperij anno poſt nerone in chriſtianos exercere cepit. in qua ⁊ Iohānes ap̄lus ⁊ euāgeliſta a domiciano impatore romā adductus poſt immiſſionē in olei feruentis doliuz ex quo illeſus exiuit: in pathmos inſulam relegatus eſt. Poſt obitum domiciani ab exilio reuocatus epheſim reuerſus eſt. Domicilla virgo ſanctiſſima flauij clementis ex ſorore neptis: quā idem ſanctus clemens ſacro velamine cōſecrauerat: ſub hac perſecutione in pontiā inſulā deportata: longū exiliū paſſa. In cubiculo a quodā tyrāno cū euphroſina ⁊ theodora atqꝫ alijs virginibus exuſta eſt. Nicomedes item romanus preſbiter ſub hac domiciana perſecutione rome in via numentana paſſus eſt. Hermocoras quoqꝫ aquilegienſis archiepiſcop⁹ bti marci diſcipulus cū multa genera penarū expertus fuiſſet: ad vltimum cum fortunato archidiacono ſuo capitali ſententia perpetuā gloriā ſibi comparauit: licet alij dicant eum ſub nerone ſecuri percuſſum martyriū compleuiſſe. hic ſyrum papienſem epiſcopū habuit diſcipulum. Paſſiqꝫ ſunt inter ceteros Cletus ⁊ Anaclet⁹ apoſtolici ⁊ alij quoqꝫ multi.

Titus prim⁹ veſpaſiani fili⁹ vndecim⁹ romanoꝝ imꝑator: patre defũcto im/perare cepit: vir certe natura beniuolẽtiſſim⁹. virtutẽ aũt titi filij veſpaſia/nus tanti ſemꝑ fecit: vt tumultuantib⁹ quibuſdã ob cupiditatẽ imperãdi dixerit aut nemĩnẽ aut filiũ impio potiturũ: ⁊ merito quidẽ cũ ob virtutẽ ⁊ integritatẽ animi titus amor ⁊ delicie humani generis haberet̃. Nam ⁊ eloquẽtiſſimus in pace ⁊ fortiſſim⁹ in bello: ⁊ clementiſſim⁹ in delinquẽtes eſt habitus. Ita comis ⁊ liberalis vt nulli quicq̃ negaret: hoc cũ rephenderẽt amici: rñdiſſe fert̃ nemi/nẽ a vultu principis triſtem diſcedẽ oportet. Addidit ⁊ illud: recordat⁹: q̄ nihil cuiq̃ muneri dediſſet: amici diẽ pdidi. Qui ⁊ latine greceq̃ lingue peritiſſimus fuit. Ideo aſcanij pediani viri doctiſſimi familiaritate delectat⁹ eſt. Hic capta iu/dea euerſis hieroſolimis: tẽploq̃ ſolo equato: ad ſex centa milia hoim̄ interfecta referunt̃. licet Ioſeph⁹ in eo bello captus vndecies centena mili a ferro ac fame eo bello perijſſe ſcribat. captaq̃ ad centũ milia ac publice venundata. Deuicti iu/deis triũpharũt pater ⁊ fili⁹ eodẽ curru vecti ſubſequente domiciano equo albo inſidẽte. Cui⁹ triũphi monimẽta rome adhuc extant. Inſculpta q̃z candelebra ⁊ tabule veteris legis e templo ablate apparẽt. Exceſſit tandem in eadẽ qua pater villa p⁹ biennũ ⁊ menſes duos dieſq̃. xx. quã ſucceſſerat. Altero ⁊ q̃drageſimo etatis anno: delatuſq̃ ad ſepulchrũ eſt publico luctu: ac ſi parẽte orbati oẽs eſſent.

Domicianus titi frater ⁊ veſpaſiani fili⁹ duodecim⁹ romanoꝝ imꝑator: in/inicia principatus quottidie ſibi ſecretũ horariũ ſumẽ ſolebat nec q̃cq̃ am/plius q̃z muſcas captare ⁊ ꝑacuto ſtilo cõfigere: vnde quidẽ ꝑdiens interrogat⁹ eſſe ne quiſpiã cũ ceſare. Rñdit ꝑ iocum ne muſca quidẽ. Neroni q̃z aut gallicu/le ſimilior quã patri veſpaſiano aut fratri moderacior tñ primis annis eſt habi/tus: mox in ingentia vicia ꝓrupit: libidinis: deſidie: iracũdie: crudelitatis: mul/tos ex nobilib⁹ interfecit: pleroſq̃ in exiliũ miſit. Plurima tñ ampliſſima opa in/cendio abſumpta reſtituit: ſed oĩa ſub titulo tantũ ſuo ac ſine vllo priſtini auto/ris mẽoria. Ius q̃z diligẽter ⁊ induſtrie dixit: ⁊ bibliothecas incendio abſum/ptas impẽſiſſime reparare curauit miſſis ad alexandriã qui deſcriberent. demũ criminib⁹ tantũ odij in ſe cõcitauit: vt pene patris ⁊ fratris nomẽ aboleuerit: ⁊ ad eã demẽtiã venit vt ſe dñm ac deũ vocari ſcribi coliq̃ iuſſerit. Tãdẽ diuina ſu/pueniẽte vltione a ſuis interficit̃ in cubiculo: hui⁹ v̊o cadauer ꝑ veſpiliones de/latũ ignominioſe ſepelit̃ ãno etatis ſue. 35. impij q̃ntodecimo. Statura fuit ꝓce/ra. vultu modeſto. ruboriſq̃ pleno. grãdib⁹ oculis. ꝓterea pulcher maxie i iuueta.

Nerua tredecim⁹ romanoꝝ imꝑator poſt domicianũ imꝑator elect⁹: iã ſenio ꝯfectus. Is moderate vite: tum publice tũ priuate princeps. equiſſimũ ſe atq̃ vtilẽ rei publice ꝯſtituit. hic ſuſcepto impio cũ oĩa ipſi⁹ impij ſceptra: ex ꝓde/ceſſoris tumultu offendiſſet: ſe equiſſimũ atq̃ vtilẽ oĩb⁹ ꝓſtare conatus eſt vnde ei⁹ opa ex ſenatus decreto domiciani acta abrogata ſunt. vñ multi ab exilio re/diere. pleriq̃ v̊o bona ſua quib⁹ antea ſpoliati fuerant hui⁹ beneficio recepe. ve/rũ poſt primũ ſui principat⁹ annũ cũ iam ſenio ꝑmeret̃ ⁊ mors inſtaret. reipubli/ce cauens traianũ principẽ in filiũ ꝑ adoptionẽ accipiẽs: ſecũdo ⁊ ſeptuageſimo etatis anno morit̃. Imperij vero ſui anno primo ⁊ menſe quarto. cui⁹ corpus i hortis ſaluſtianis ſepeliẽtes inter deos (ex ſenat⁹ decreto) retulerunt.

Traianus genere hiſpan⁹ cognomẽto vlpi⁹ crinitus: decim⁹ quart⁹ romano/rũ imꝑator: imperiũ accipiẽs poſt neruã: militari gloria vrbanitate ⁊ mo/deratione oẽs principes ſupauit. Nã fines impij longe ⁊ late diffudit. Germa/niã transrhenanã in priſtinũ ſtatũ reduxit. Daciam ⁊ multas transdanubiũ gen/tes impio romano ſubegit: parthos recepit. albanis regẽ dedit. Euphratẽ ⁊ ti/grim ꝓuincias fecit: vſq̃ ad indie fines ⁊ mare rubrũ acceſſit. Demq̃ vbiq̃ ter/rarũ ita ſe equalẽ oĩbus ꝓbuit: vt vſq̃ ad iuſtiani tpa in creatione pncipũ ſit ac/clamatũ felicior ſit auguſto ac traiano melior. Preterea v̊o tante ciuitatis ⁊ hu/manitatis fuit in viſendis egrotis: ſalutãdis amicis: vt ei tanta benignitas vi/cio daret̃: vnde dictũ illud imꝑatore dignũ ꝓdijt. Talem priuatis imꝑatorẽ eſſe oportere quales ſibi priuatos optat habere: honores aũt diuicias facultates: ꝑmia bene merentib⁹ eque diſtribuit. Nihil in vita agens: qḋ ad cõmunẽ vtili/tatẽ nõ ꝑtineret. hac tanta gloria bello domiq̃ parta: apud ſeleuciã iſauri e ciui/tatẽ ꝓfluuio ventris perijt. anno imperij eius decimooctauo menſe ſexto: cuius oſſa romã poſtea delata ſunt: ⁊ in vrbe ſepulta vrna aurea in foro qḋ ipſe ſtruxit ſub colũna coclide que adhuc cernit̃: cuius altitudo. cxl. pedum.

Linea Imperatorum

Titus

Domicianus

Nerua

Traianus

Thimotheus

TImothe⁹ pauli apłi diſcipul⁹ epheſi eṗs filius vidue fidelis. patre tñ gentili ab eo ordinat⁹. poſt multos ꝑ chriſto agones martirio coronat᷑. Sunt tñ qui dicūt eū ſub nerone paſſum. Cui dū torq̄ret᷑ duo angeli apparuere dicentes. Erige caput in celū ꝛ vide. qui vidit celos aptos iheſum coronā gēmatā tenentē atq̄ꝫ dicentē ſibi hāc de manu mea accipies. Qđ ut quidā noīe appollinaris vidit ſe baptizari fecit. qua ꝓpter preſes ambos decollari iuſſit. Ad hunc paulus e laodicia duas ſcripſit epłas.

TItus ſimiliter pauli apłi diſcipulus cretenſiū eṗs poſtq̄ꝫ predicationis officiū fideliſſime exercuiſſet. beatū finē adept⁹ eſt. cui Paul⁹ ex nicopoli ſcpſit epłaꝫ. Creſcēs⁹ q̄ꝫ Pauli diſcipul⁹ q̄ ſuperiorib⁹ dieb⁹ ꝑ galliā trāſitū faciēs multos v̄bo ꝑdicationis ad fidē xp̄i cōuerterat: tandē q̄nto kal. Julij in pace q̄euit.

Dionyſius

DIonyſius ariopagita ph̄s clariſſim⁹ in hac ꝑſecutiōe domiciana cū eleutherio preſbytero ꝛ ruſtico diacono in pariſio paſſionē meruit. q̄ cum a clemēte ro. pōtifice ex precepto beati Petri ad gallias predicationis gr̄a direct⁹ fuiſſet. ꝛ opus dñi cōmiſſuꝫ ardenter egiſſet. a prefecto pariſioꝝ vrbis noīe feſcennio. vna cū ſocijs nonagenari⁹ prius colaphiſat⁹ cōſputus ac deriſus ꝛ ſup cratem ferreā poſitus flāmis nudus extenſus ꝛ alia tormēta paſſus fuiſſet: tandē genib⁹ flexis capite ꝑcuſſus martiriū cōpleuit. deinde caput ſuū inter brachia portauit angelo duce ad locū vbi poſtea requieuit. Hic eſt ille dionyſius qui athenis in paſſione dñi iheſu dixit. Aut de⁹ nature patit᷑ aut tota mūdi machina deſtruet᷑. Quē poſtea paulus apłs baptizatuꝫ diligēter inſtruxit. ꝛ athenēſiuꝫ eṗm ordinauit: vbi maximā regionis partē xp̄iane fidei ſubiugauit. Deinde in gallijs ſeptio id⁹ octobris martirio coronat⁹ cū doctiſſim⁹ haberet᷑ multa preclara reliquit ſcripta. ꝛ cū ceteris apłis (vt i libro de diuinis nominib⁹ ipſemet teſtat᷑ dormicioni dei genitricis interfuit) poſtea cum audiſſet apłos Petrū ꝛ paulū a nerone rome detentos ad eos viſendos venit. inde a clemente eṗo ordinatus vt premiſſum eſt.

Victorinus

VIctorin⁹ ſctītate ꝛ miraculis clarus emiterne vrbis digniſſim⁹ eṗs. is ex vrbe ad neruā principē tāq̄ꝫ chriſtian⁹ adduct⁹ ſtatim iuſſu ipſi⁹ capite deorſuꝫ ſuſpēdit᷑ in loco vbi putēres ꝛ ſulphuree aque emanabāt. vbi cū ꝑ triduū id martyrij genus ꝑ noīe iheſu chriſti cōſtantiſſime ꝑtuliſſet. nonis ſeptēbris glorioſe coronatus migrauit ad chriſtuꝫ. Sub nerua q̄ꝫ imꝑatore eutices ꝛ marcus paſſi ſunt. Aurelianus eñ ſpōſus domicille cū intelligeret eā plus diligere hos ſctōs ꝓpter fidem ꝛ virtutē eoꝝ ꝛ nereum ꝛ achileū iam martyrio coronatos ex licentia impetrata a nerua quaſi ſeruos ꝑ ſingula predia ſua diuiſit: vt terram quottidie foderent. Sed cum oībus gracioſi eſſent ꝛ miracula facerent. Tandē ab aureliano diuerſis penis occiſi ſunt. xvij. kal. Junij.

Johannes apłus ꝛ euangeliſta

IOhānes apłs ꝛ euāgeliſta iacobi maioris ex zebedeo frater. ꝛ matre maria ſalome chriſti ihū predilectiſſim⁹. in minori etāte ad diſcipulatū aſcit⁹ eſt. hūc virū ſanctiſſimū vſq̄ꝫ ad traiani tp̄a ꝑueniſſe ferūt. qui cū aſianas erexiſſet eccłias: nouiſſim⁹ oīm ſcripſit euāgeliū. ꝛ ea q̄ a matheo marco ꝛ luca conſcripta fuerūt cōfirmauit: ferūt ꝛ ob eā reī a iohāne poſtremo factū. quo ebionitarū dogma ꝓſurgēs infringeret q̄ aſſerebāt ꝛ impudenter quidē xp̄m ante mariā nō fuiſſe. eius eñ diuinā naturā Johānes explicat In principio erat verbuꝫ ꝛc. Scripſit ꝛ alia multa. tuꝫ vero apocalypſim relegat⁹ a domiciano i pathmon inſulam: quo poſtea interempto ꝛ acti ei⁹ ob nimiā crudelitatē a ſenatu reciſſis imꝑante nerua epheſuꝫ redijt. ibiq̄ꝫ vſq̄ꝫ ad traianū principē ꝯſilio ꝛ ſcriptis eccłias ſuſtentās: ſenio cōfectus ſexageſimooctauo p⁹ paſſionē xp̄i anno in dño quieuit. Cū eñ nonagita eēt annoꝝ dñica die a ꝑmo pulloꝝ cātu intrās eccłiam: ꝛ ꝑplo ꝑdicās demū foueā q̄dratā quā i eccłia fieri iuſſerat intrās: luce i imēſa apparēte vt videri nō poſſꝫ: q̄ recedēte fouea plena māna ſcaturiēte iuēta ē nec reptū ē corp⁹ ei⁹. liber aūt apocalipſ (vt diu⁹ hiero. ſcribit) tot hꝫ ſacra q̄t v̄ba i q̄b⁹ latēt ſniēs

Perſecutio xp̄ianoꝝ tercia. Cū augebat̄ mirū ī modū xp̄iana reſpu. Traianus hͥs ſingularis iuſticie ⁊ humanitatis p̄nceps eſſet decimo imperij ſui annoꝝ quorūdā malignoꝝ delatione p̄uocat⁹. verit⁹ ne qđ detrimenti romanū imperiū inde caperet. terciā p̄ſecutionē in xp̄ianos decreuit qua quidem multi interempti ſunt. At vo plinius ſecūdus qui tum p̄uinciā gubernabat. miſericordia ob multitudinē interēptorū mot⁹ ad Traianū ſcribit. Innumera hoīm milia quottidie obtrūcari. in q̄bus nihil oīno ſceleris deprehenderet̄. vt aliquid qđ romanas leges offenderet: niſi hoc ſolū qđ ante lucanos hymnos xp̄o cuidā canerent deo. adulteria vo aut huiuſmodi crimina apud eos illicita haberi. Unde p̄motus traianus reſcribit chriſtianos q̄dem nō eſſe requirendos: oblatos tn̄ puniri oportere.

Ignacius epiſcopus

Ignati⁹ ep̄s anthiochie eccl'ie terci⁹ poſt Petrū ep̄s. btī Johānis euāgeliſte diſcipul⁹ ſub hac p̄ſecutione cū multis annis rexiſſet ecclīaꝫ a traiano i antiochia capt⁹ ⁊ dānatus ad beſtias. dum romā a ſatellitib⁹ traheret̄ quos decē leopardos vocat. Oēs xp̄ianos in itinere orōne vel lr̄is in fide ꝯfirmabat. Sic inquiēs vt ihm̄ xp̄m inueniā. ignis: crux: beſtie: cōfractio oſſiū: ⁊ toci⁹ corpis contentio ⁊ tormēta diaboli i me veniāt dūmodo chriſto fruar. Cū aūt iam audiret leonū rugitū. frumētū xp̄i ſū inq̄t. dentib⁹ beſtiarū molar. vt panis mūd⁹ inueniar. Hic cū ſup montē quendā ſtaret audiuit angelos antiphonas cantātes q̄ p̄mot⁹ ⁊ ipſe in eccl'ia cātari inſtituit. Mariā q̄ꝫ in plurib⁹ quas ad eā ſcripſit ep̄las chriſtiferam ſalutat. Morit̄ aūt martyrio vndecimo anno Traiani eiuſq̄ꝫ reliquie anthiochie iacuerunt ante portam daphnicam.

Euſtachius

Euſtachi⁹ cognomēto placidus: ipſi⁹ Traiani militū magiſter hac ſeuiſſima tēpeſtate vna cū vxore Theoſpita nec nō ⁊ filijs eoꝝ agapito ⁊ theoſpito. xij. kal. octobris p̄ xp̄o martyrio coronati ſunt. quoꝝ miri legunt̄ act⁹ de cōuerſione eoꝝ. Cū princeps militie eſſet ⁊ venationi opam daret vidit ceruū pre ceteris pulchriorē eū inſecut⁹ ⁊ i loco ſublimi ceru⁹ ſe fremaſſet inter cornua imago crucifixi apparuit. Cui chriſtus allocutus. inde baptiſmum accepit.

Hermes q̄ꝫ roman⁹ ciuis ⁊ illuſtriſſim⁹ vrbis prefect⁹ ab Alexandro papa cū vxore ⁊ filijs ac ſorore theodoza atq̄ꝫ mille ducētis q̄nq̄ginta ei⁹ huis ⁊ eoꝝ vxorib⁹ baptizat⁹. ſub hac p̄ſecutiōe cōprehēſus p̄mo carceri mācipat̄. deinde cedēte gladio. 5. kal. ſeptēbris martiriū glīaꝫ cū oīb⁹ p̄dictis ⁊ alijs plimis eſt adept⁹.

Joſephus

Joſeph⁹ iude⁹ dict⁹ flaui⁹ ſacerdos ⁊ mathatie eius gētis ſacerdotis fili⁹ hiſtori⁹ q̄dez celeberrim⁹ militariſq̄ꝫ reꝝ periſſim⁹: dux belli iudeoꝝ impantib⁹ p̄dictis nerone ⁊ reliq̄s a veſpaſiano ⁊ tito ei⁹ filio iudea acq̄ſita capit̄. ⁊ in ſuitutē honeſtā deducit̄. vir ſane bonus ⁊ egregi⁹ q̄ de xp̄o optime ſenſit. Is igit̄ bello captus ac vita donatus qđ ⁊ mortē neronis. ⁊ veſpaſianū imperatorē breui futuꝝ predixerat. qđ ⁊ factū eſt: p̄pter qđ idē veſpaſian⁹ eū ab oī ſeruitute liberauit. romā deinde p̄duct⁹ tuꝫ ciuitate tuꝫ flauia familia donatus eſt. Ubi cū eiſdē imperatorib⁹ p annos quindecim feliciter vixit. In q̄bus cū ſingularis eruditionis eſſet. de iudaica captiuitate ſeptē libros ſcripſit. p̄ q̄bus ⁊ ſtatuā (vt diuus refert hieronym⁹) rome p̄meruit. Scripſit deinde alios viginti de antiq̄tate iudeoꝝ ab exordio mūdi vſq̄ꝫ ad bellū iudaicū. Et alios duos aduerſus apionē grāmaticū: atq̄ꝫ alia poſt ſe reliq̄t ſcripta. Que oīa a ruffino aq̄legiēſi in latinā linguā trāſlata poſtea fuere. Et cū nat⁹ ioſephus hic etiā q̄n xp̄s crucifixus fuerit. vixit vſq̄ꝫ ad traiani imperatoris tp̄a. ⁊ rome glorioſiſſime defecit.

Stacius

P. Stati⁹ neapolitanus ſellis tn̄ epirotico oppido oriūdus rome floruit. ibidē de thebaico bello libros. xij. edidit. ⁊ librū de achillis infantia. Itē ſiluarū libꝝ p̄ q̄bus rure albano donat⁹. Is admodū iuuenis claudiā apolinaris filiā duxit vxorē. achillis vero etatem ſcribere orſus morte interceptus eſt.

Marcialis

Marcus valeri⁹ marcialis in hiſpania bilbilim patriā habet rome ob ingeniū ſui magnitudinem ⁊ epigrāmata cōfecta magno in precio habitus. Is ſub traiano ſenio cōfectus in patriā rediēns obijt.

Stella

Stellā quoq̄ꝫ patauinū poetā nō ignobilem cum his claruiſſe ferunt. hic vxorem violentillā eius litterature habuit quā vnice dilexit.

Iuuenalis

Iuuenalis poeta ſatyricus natione aquinas rome claruit libertini locupletis incertū alumnus an fili⁹: heres tn̄. hic cū tp̄a figurate notaſſet. ſtatim p̄ honorē militie quāq̄ꝫ octogenarius vrbe ſūmotus eſt. miſſus in egyptum cum cohorte. id ſupplicij genus placuit vt leui atq̄ꝫ ioculari delicto par eſſet. Uerū intra breuiſſimum tempus angore ⁊ tedio perijt ⁊ vſq̄ꝫ ad nerue tp̄a deuenit.

Metis vetuſtiſſima clariſſimaqꝫ gallie belgice ciuitas mediomatricū appellata: a ſitu vrbiū circūpoſitarꝫ q̄ſi media mater triuꝫ ciuitatū. ab aq̄lone enī treuerim: a meridie tullum: ab occidēte viridunū habet: ⁊ ad oriētē ipſa ornatiſſime poſita eſt. Mediomatrices q̄ꝫ ppl'i inter belgas finitimi treuerſ tulēſibus ⁊ triboeis hodie argētinenſibus hos metēnſes eſſe conſtat. Metis vero nomē a metio ſortita eſt. Is tñ eam non condidit ſed vt inſtaurator ei nomen dedit vt ſcribiť. Suffectus dederat nomen cui metius vrbi. Cuꝫ ea inſignis vrbs deuicta fuit dum Julius ceſar gallias domuerat. Poſtea clariſſimus ac nobilis romanus metius eā ampliauit: maioreqꝫ ambitu menibus circūdedit. Nā eo veniēs p̄mū nobilitatē oēm ꝑ vicina oppida: poſtqꝫ vicinas vrbes in ciuitatē ipſaꝫ ſūmo gaudio reduxit. Eiqꝫ nomen Metis impoſuit. Hec ſcripta in lapide ſub terra reperto oſtēdūt. Tp̄e quo ceſar ſua gallis intulit arma. Tūc mediomatricā deuicit metiꝰ vrbē: ferunt ⁊ aliq̄ diuidunū hoc eſt montē deorꝫ dictā. A ſeptētrione enī ⁊ occidente eminere cerniť. Poſita eſt hec vrbs ī ripis moſelle ⁊ ſalie ppl'o frequēs: ⁊ in potētiſſimā euaſit ciuitatē epiſcopaleꝫ ⁊ a clemēte epiſcopo patruo diui Clemētis pape iā preſcripti quē petrus ordinauerat: predicationis gr̄a directo: ſacrū xp̄i euāgeliuꝫ ſuſcepit. Is clemēs nobilis patricius romanꝰ: frater fauſtiniani: patris clemētis pape: a beato petro baptiʒatus: cuꝫ gallia diuerſis erroribꝰ viueret euꝫ ep̄m ordinauit: ad hunc locum chriſto redimēduꝫ delegit. Cū celeſte preſbytero: ⁊ felice diacono. Hi deinde in loco tribus miliꝰ ab vrbe ſemoto oratoriū in honore diui petri ꝯſtruētes. Cui gorʒia nomē impoſitū. Et princeps metēſis eos in venatione repiens in vrbem adduxit. Hec aūt vrbs inclita robore viriū fortiſſima: bellis ⁊ armis ſemꝑ aſſueta: rerꝫ opulentia ditiſſima. agris: vineis: nemoribꝰ: aquiſqꝫ florētiſſima: peſtifera tñ cōtagiōe pene deſerta fuit: cuꝫ in loco ſtatuto arenarꝫ vbi inſigne edificiū in formā theatri ab octauiano cōſtructuꝫ ingēs draco latitabat: qui ſuo flatu loca inficiebat ut ꝑ portā meridionalē ⁊ orientalē ingreſſus cunctorꝫ ꝓhiberet. beatus clemens ſua v̄tute ac doctrina ppl'm ad cultuꝫ diuinum ꝑducēs: ꝑ ſtolā ſuā hoc aīal ⁊ oē virus peſtiferum amouit ut deinceps locus iſte ab īmundis aīalibus tutior reꝑiať: deinde eccl'iam ſancti petri infra muros totius pōtificatꝰ dñam cōſtituit. inde ꝑ deuotionē ppl'i optime ornata ſtephano dicata cathedralis ordinata fuit. Idem in amphiteatro baſilicā ꝑfecit. extra muros oratoriū ſcī iohannis baptiſte. In ſenio q̄ꝫ eccl'iam haud multuꝫ ab vrbe diſtantē ꝑfecit: ut liberius ꝯtēplationi vacare poſſet: in q̄ ⁊ criptā fontēqꝫ ſalutiferuꝫ fecit. Et an̄ oſtiū arā in honore ſui preceptoris diui petri apl'i: ⁊ cuꝫ hunc locuꝫ a ſordibus maximis dño acquiſiſſet ⁊ eccl'ie metenſi bono regimine prefuiſſet annis q̄nqꝫ ſup̄ viginti ⁊ menſibus quatuor nono kalendas decembris ſpm̄ deo reddens vrbem metenſem ſua ſanctitate inſignē fecit.

Metis

Suetonius

Suetonius tranquillus hiſtoricus ⁊ cauſidicus ac eplaꝝ magiſter: natione romanus ex patricia gente natus his tꝑibus apud romanos in ꝓcio fuit. Deinde ſub adriano principe carus ⁊ acceptus magne auctoritatis euaſit: eo ꝙ plinio nouocomenſi multa beniuolentia coiunctus fuerit. Hic cū eloquentiſſimꝰ eſſet vir: ꝓclarū opus de. 12. ceſaribꝰ predictis edidit. In quo ⁊ mltas hiſtorias ⁊ annales veterū replicauit. Sed ⁊ de viris illuſtribꝰ elegāti ſtilo librū ſcripſit. que diuus hieronymꝰ nō dedignatus eſt imitari. Itez ludicrā hiſtoriam: necnō ⁊ de genere veſtiū cōpoſuit: qđ opus adhuc extare dicit̄. Ipſum tñ hadrianus imperator tandez a magiſtratu amouit. ꝙ cū ſabina eius vxore ⁊ imperatrice nimiā cōſuetudinē ↄtraxiſſet: murmur quippe erat ꝙ ipſa abuteret̄: ꝑuenit aūt vſqꝫ ad antonini veri imꝑatoris tempora.

Plinius

Plinꝰ ſecūdus nouacomēſis phs ⁊ orator atqꝫ hiſtoricus celeberrimꝰ ꝑ hec tꝑa in ꝓcio habet̄. qui licet ꝓcurationes publicas ⁊ cōtinuas quotidie ſūma integritate adminiſtraret tñ liberalibꝰ ſtudijs ita opam dabat: vt nō temere q̄s plura eo in ocio cōſcribē potuiſſet. Erat eñ ei acre ingeniū: incredibile ſtudiū: ſūma vigilātia. Erat ſane ſomni parciſſimi. eſtate ſi quid otij: iacebat in ſole: liber legebat̄. annotabat: excerpebatqꝫ. Nihil eñ vnqꝫ legit qđ nō excerperet. dicere etiā ſolebat nullū eſſe librū tā malū vt nō aliq̄ ꝑte ꝓdeſſet. Perire q̄z omne tempꝰ arbitrabat̄ qđ ſtudijs nō impartiret̄. hac intentione tot volumina ꝑegit. De iaculatione equeſtri viiū. hunc cū prefectus ale militaret pari ingenio curaqꝫ cōpoſuit. De vita pomponij ſecūdi duo. a quo ſingulariter amatꝰ: Belloꝝ germanie. xx. quibꝰ oīa que cū germanis romani bella geſſere collegit. cū in germania militaret. Dubij ſermonis octo Nature hiſtoriarū. xxxvij. opus diffuſum eruditū: nec minꝰ variū q̄z ipſa natura. Perijt tandē cū miſenēſi claſſi ꝓeſſet. ⁊ flagrante veſuuio ad explorādas ꝓpius cauſas lyburnicas ꝓtendiſſet: neqꝫ (aduerſantibus ventis) remeare poſſet: vi pulueris ac fauille oppreſſus eſt quinquageſimo ⁊ ſexto vite ſue anno

Plutarchus

Plutarchus cheroneꝰ phs atqꝫ hiſtoricus eloquētiſſimꝰ traianiqꝫ ꝓceptor ac inſtitutor: ꝑ hoc tempꝰ ⁊ ingenio ⁊ auctoritate maxio in ꝓcio habitꝰ eſt. De quo policrates in ſuis hiſtorijs ſic hꝫ: plutarchus phs: hō in ſentētijs fidelis: in verbis luculētus: ⁊ in ſacrario moꝝ tātus arbiter fuit: vt facile principis poſſet dignoſci ꝓceptor. hic itaqꝫ principi ⁊ diſcipulo ſuo regnāti: quatuor inſerere conabat̄ dei reuerentiā: ſui cultū: officialiū diſciplinā: ac ſubditoꝝ affectū ⁊ ꝓtectionē. Qui cū eruditiſſimꝰ eēt vir multos edidit libros: videlꝫ de educādis liberis. de politica cōſtitutione: de paciētia: de homero poeta: de magiſtratuū moderatione: de ſimpoſiacis: apothegmata que pleriqꝫ nr̄i dicta vel dicteria noiarūt. Cū apud traianū cōiunctiſſime viueret munus ꝑgratū illi ſua induſtria collegit. Vitaſqꝫ preterea multoꝝ tam grecoꝝ q̄z latinoꝝ viroꝝ illuſtriuꝫ diffuſe eleganterqꝫ collegit. ſcripſit ⁊ alia multa.

Hi oēs ſub domiciano martyrio coronati ſunt.

Enodius martyr
Sileas martyriū paſſus apud macedoniā
Julianus eps cenomanenſis
Paulus epiſcopus
Saturninus eps Toloſanus
Ariſtarcus martyr Maron martyr
Marcialis eps zandeñ.
Eutropius eps Aquitaneñ.
Gregorius bellatus eps Eutices ⁊c.

Hi ſequētes ſub Traiano floruerunt

Hereneus eps Lugduneñ.
Jouinꝰ pſbr ⁊ martyr. S. Dionyſij diſ.
Carannus carnoteñ. martyr
Lucianus beluaceñ. diſcipulꝰ beati petri
Eutropius eps cantu. ⁊ Eufroſina
Eugeus thol. Sulpicius
Santinus eps meldenſis diſ. dionyſij
Thaurinus eps eboraceñ.
Theodora. S. Seruilianus
Sagenicus eps cameraceñ. diſci. dionyſij

Egeſippus

Egeſippū virū quidez ſciſſimuꝫ atqꝫ doctiſſimū hoc etiā tꝑe floruiſſe euſebiꝰ refert q̄ inter alia a paſſiōe dñi nr̄i ihū xp̄i: vſqꝫ ad hāc etatē oēs eccl'iaſticoruꝫ actuū texuit hiſtorias: vt q̄rū ſectabat̄ vitā: dicendi q̄ꝫ exprimeret caracterem.

Dion phs

Dion philoſophus ex pruſie ciuitate ortus ꝑ hoc tempus claruit ⁊ de regno multa conſcripſit.

Baſilidas hereticus

Baſilidas quidā hereticus vir acutiſſimꝰ tēpeſtate hac finē fecit vite vigintitria volumina i euāgelijs a ſe cōfecta poſt ſe reliquit. Agrippa autez cognomēto paſtor xp̄ianoꝝ ſui tꝑis doctiſſimꝰ baſilidis ꝓdicti heretici volumia i euāgelijs cōſcripta ſuo doctrina mirifice ↄfutauit atqꝫ deridēs ad terrorem alioꝝ.

Linea pontificum
Alexander primus

Anno mundi.5313. Anno chriſti.114.

Alexander papa patria romanus: pře alexandro: ex regione capite thauri natus. Uir quidē iuuenis etate: morib⁹ ſenior. euariſto ſuccedēs vſqȝ ad hadriani tpa puenit. Suaqȝ ſcia atqȝ ſanctitate magnā ſenatoꝝ ptem cōuertit ad dn̄m. Qui rei diuine curā diligentiſſime gerens nōnulla cōſtituit decreta. ⁊ pmo quidē decreto excōicat preſumētes legatū aplicū impedire. Mādauit itez ne clericus aň ſecularē iudicē accuſaret̃. Statuit qȝ vt vna tm̄ miſſa ab. vno die vno celebraret̃ ⁊ oblationē nō ex fermentato ſed ex azimo facerent. Idē prim⁹ ob memoriā paſſionis xp̄i in ſacrificio addidit. Qui pridie qȝ pateret̃ ⁊c. Inſtituit item vt aqua quā ſanctā appellam⁹ ſale admixta interpoſitis ſacris orationibus ⁊ i tēplis ⁊ i cubiculis ad fugādos demones retineret̃. Denuȝ inter innumera miracula int̃ q̄ balbinā q̄rini tribuni filiā ſanauit. ⁊ ipſuȝ tribunū cū oī domo baptiſaſſet: poſt ordinationes tres: q̄s habuit mēſe decēbri martyrio coronat̃ cū Euentio ⁊ Theodoro diaconis. 5. nonas maij. Sepelit̃ qȝ i via nomētana vbi interfect⁹ eſt: ſeptimo ab vrbe miliario. Sedit annis decem: menſib⁹ ſeptem: diebus duobus. Uacauit aūt ſedes dies. 25.

Sixtus

Anno mundi. 5323. Anno chriſti. 124.

Sixtus papa natione roman⁹ patre paſtore (vel vt alij volunt) heluidio. is diuine rei (vt par erat) curā gerens cōſtituit: ne a quoqȝ niſi a miniſtris ſacroꝝ myſteria: ⁊ vaſa ſancta tangerent̃. maxie v̄o a feminis. neue qd̄ ſacerdotes corpale vocāt ex alio qȝ ex lineo pāno: ⁊ quidē puriſſimo fieret. In celebratione v̄o mādauit vt ſanct⁹ ſanct⁹ deus ſabaoth cantaret̃. Miſſarū eī̄ acta primo nuda ⁊ ſimpliciter tractabant̃. Cū vero ſixti tpibus ꝓpter frequētes cedes pauci reperirent̃ qui nomen xp̄i ꝓfiteri auderent. Et galli chriſtiani preſulez ſibi depoſcerent eo pegrinū romanū ciuē miſit: qui cōfirmatis in fide gallis romam rediens vltimo ſupplicio afficit̃. At v̄o ſixtus vbi ordinationes ter menſe decembri habuiſſet: martyrio coronat̃: ⁊ in vaticano apud petrū ſepelit̃. Sedit quōt annis decem: menſib⁹ tribus: diebus. xxj. Uacat tum ſedes biduo tm̄.

Thelesphorus

Anno mundi. 5333. Anno chriſti. 134.

Thelesphorus papa natione grecus: ex patre anachorita: antonini pij tpibus fuit. vir ſingularis doctrine ⁊ virtutis. Is cōſtituit vt ſeptē hebdomadib⁹ ante paſca ieiunū obſeruaret̃. vtqȝ i natali dn̄i ibu xp̄i noctu tres miſſe celebrarent̃. Cōſtituit idē vt aň ſacrificiū hymnus ille cantaret̃. Glia i excelſis deo. At v̄o cū ordinationes quatuor mēſe decēbri habuiſſet. creaſſetqȝ p̄ſbros q̄ndecim. diaconos octo. ep̄os tredeci. martyriū ſubegēs apd̄ btī petri corp⁹ in vaticano ſepelit̃. ſedit annis vndecim: mēſib⁹ trib⁹: diebus. xxij. Uacat tum ſedes dies ſeptem.

Higinus

Anno mundi. 5343. Anno chriſti. 144.

Higinus papa natione grecus patria athenienſis: patre philoſopho. antonino pio impante theleſphoro ſucceſſit. Is vrbis rome epiſcop⁹ tū maxime clerū pudēter in ordinē redegit: gradus diſtribuit. Inſtituitqȝ ne templa ſine celebratione dedicarent̃: neue augerent̃ diminuerent̃ qȝ ſine arbitratu metropolitani vl̄ epiſcopi. Uoluit itē vnū ſaltē patrinū ⁊ vnā matrinā i baptiſmo vel ꝯfirmatione intereſſe. Uir certe doctiſſim⁹ q epl̄az eruditionis plenā de vnitate ac trinitate dei oīb⁹ xp̄ifidelib⁹ legendā ſcripſit. Deniqȝ bene de eccl̄ia demeritus cū ordinationes ter decembri menſe habuiſſet. morit̃ ⁊ apud beati petri corpus i vaticano ſepelit̃ tercio idus Januarij. Sedit annis quatuor: menſes tres: dies quatuor. Sedes aūt quatriduo tum vacat.

Pius

Anno mundi. 5353. Anno chriſti. 154.

Pius papa natione italus patria aquileienſis patre ruffino. M. antonini veri tpa attigit. Habuit aūt cōſuetudinē magnā cum hermete qui librum ſcripſit titulo paſtoris inſignitū. In quo angel⁹ paſtoris pſonā induens ei mādat vt oībus pſuadeat paſca die dn̄ico celebrari: qd̄ ⁊ fecit. Conſtituit item pine hereticus q̄ſpiā ex iudeoꝝ hereſi baptizaret̃. Rogatu praxedis ſanctiſſime femine termas nouati in vico patricij in honorē ſororis ſue diue pudenciane dedicauit: multaqȝ dona huic templo obtulit: ⁊ ſepius eodē in loco ſacrificiū deo preſtitit: vbi ⁊ fontē baptiſmi cōſtituit. Illis aūt ſacerdotibus penā ſtatuit qui negligentes in attractando xp̄i ſanguine. ⁊ corpe aliquid perire pmitterent. ⁊ vbicuqȝ deciderit lambi precepit. Uerū poſt ingentes virtutes vbi i ordinationibus ſuis que quinqȝ fuere menſe decembri: preſbyteros decē ⁊ nouē: diaconos nouem ⁊ viginti: ep̄os decem creaſſet xp̄i martyr obijt. ⁊ apud beati petri corpus in vaticano ſepelit̃ quīto ydus Julij. Sedit v̄o annis vndecim: menſibus quatuor: diebus tribus. Uacauit tum ſedes dies tredecim.

Adrianus cognomēto beli⁹ cōſobrine traiani fili⁹ quidecim⁹ romanoꝝ imꝑator. cuius origo vetuſtior a picentibus: poſterior ab hiſpanienſibus manat. cui⁹ mater domicia paulina gadib⁹ orta. natus aūt fuit rome ac decimo etatis anno patre orbatus traianū ⁊ celiū eqtē tutores habuit. Imbutusꝗ; impēſi⁹ grecis ſtudiis: ingenio ei⁹ ſic ad ea ſic declināte vt a nōnullis greculus diceret. qntodecimo anno ad patriā rediit ac militiā īniit. deinde a traiano abductus a patria ꝑ filio habit⁹. deinde imperiū accipiēs inter optimos ꝓncipes merito annumerādus. Is ꝑmo quidem xpianis aduerſatus eſt: poſtea cognita eoꝝ religione ⁊ pietate ī eos admoduꝫ beneficus fuit. De ꝑplo romano bñ meritus: pater patrie ſtatim appellat. nā liberalis: ſplēdidus: magnificus: clemēs: ac vtraꝗ; lingua erudit⁹. muſice mediciueꝗ; artis ſciētiſſim⁹ fuit. ⁊ leges multas cōpoſuit. athenēſib⁹ legē petentib⁹ ex draconis ⁊ ſolonis ſnīa iura cōpoſuit: ⁊ eis bibliothecā inſignem retulit. Plutarci cheronei ſexti agothoclis phoꝝ doctrina ac familiaritate delectat⁹. fecit ⁊ rome ſui nois pontē q̄ adhuc extat. ⁊ ſepulchꝛū in vaticano apud tyberim quo nūc artifices ꝑ arce vtunt que ſcti angeli caſtellū nūcupat. Mirificeꝗ; plura alia edificauit: ⁊ potiſſimū ī iudea hieroſolymā a tito euerſam: menibus ⁊ edificiis inſtaurauit: ⁊ adeo ampliauit vt paſſionis ihū xpi locū intra menia ꝯcluſerit. ⁊ ex ſuo nomīe helyā appellauit. ꝓcepit ne cui iudeo ſed tm̄ xpianis introeundi facultas daret. Deinde ingruēte triſtiſſima valitudīe antoninū (qui poſtea pi⁹ dict⁹) adoptauit. poſt hec baias periit vbi die ſexto duū iuliarū periit morbo intercutaneo: vigeſimoſcdo impii ſui anno. vixit annis. lxii. ac ſepelit puteolis ī villa ciceroniana. Statura fuit ꝓcer⁹. forma cōptus: flexo ad pectinē capillo ꝓmiſſa barba.

Antoni⁹ pius ſedecim⁹ romanoꝝ imꝑator: vna cū filiis aurelio luciocꝫ imperii principatū ſuſcepit. hic adriani gener ⁊ ꝑ adoptionē fili⁹: paternum gen⁹ e gallia originē habuit. Imꝑauit aūt tanta modeſtia ⁊ benignitate vt merito pii cognomentū adept⁹ ſit. ac pater patrie appellat⁹. Nulli eñ vnꝗ; tuꝫ priuatim tuꝫ publice acerb⁹ fuit. ⁊ hoc verbū ꝑſepe dixiſſe ferūt: malle ſe vnū ciuē ſeruare q̄ꝫ mille hoſtes occidere. Tāte aūt iuſticie pius fuit: vt multi reges multeꝗ; nationes poſitis ei⁹ iuſſu armis ad hoīeꝫ cōtrouerſias ſuas liteſꝗ; deferrēt eiuſdēꝗ; ſnīe ſtatim parerēt. Fuit aūt ſtatura eleuata decorus. ſed cū eēt longus ⁊ ſenex incuruaret q̄ꝫ tiliaticiis tabulis ī pectore poſitis faſciebat vt rect⁹ incederet: fuit voce rauca ⁊ ſonora. Cū iocūditate a ſenatu diuus eſt appellatus cuꝫ oēs eius pietatē clemētiā: ingeniū: ſanctimoniā laudarent: vt cū numa pompilio bonoꝝ oīm ſnīa cōparari pōt. Is ꝑterea cū tyberis inundatione plurima rome vexaſſet edificia tuꝫ priuata tum publica ſua impēſa ciues ī reſtituēda vrbe liberaliſſime iuuit. Tarraconēſeꝫ ⁊ caietanū portū reſtituit. Ob hec merita populus romanus mortuo circenſes ⁊ templū cōſtituit. Periit anno ſeptuageſimo cum imperaſſet annis duobus ⁊ viginti: mēſibus tribus: apud loriū villā duodecimo ab vrbe miliario diſtante quaſi dormiret ſpiritū reddidit.

Marcus antonin⁹ qui ⁊ verus cognomēto phs nat⁹ rome ī mōte celio educatus in eo loco in domo aui ſui veri iuxta edes laterani: vſus grāmatico greco alexandro. oratorib⁹ aūt precipue frontonio. cui ⁊ ſtatuā in ſenatu petiit. Aſſcitus in imꝑatoriā dignitatē ad domū tñ appolonii diſcēdi cā venit. Audiuit ⁊ ſextū plutarci nepotem. Educatus q̄ꝫ in hadriani gremio illū veriſſimum nominabat. deinde vna cū L. aurelio cōmodo fratre annis decē ⁊ nouem imperiū equo iure adminiſtrauit. Bellū aūt cōtra parthos ſimul ſuſceptū admirabili virtute ⁊ felicitate geſſerūt: de hoſtibusꝗ; triūpharūt. Uerum nō multo poſt apoplexie morbo e medio ſublato cōmodo fratre. antonin⁹ ſolus imperiū obtinet. Fuit aūt a teneris annis eiuſdē animi: eiuſdēꝗ; vult⁹ in quauis fortuna. ⁊ quia benignitas nature cū doctrina in eo certabat: merito ab omnibus philoſophus appellatus eſt. philoſophia tñ eū a rebus bellicis nequaꝗ; retardauit. Nā germanos: marcomānos: q̄uados: ſarmatas ingēti v̄tute ⁊ felicitate vna cū filio cōmodo antonino ſupauit: ac triūphū egit. Iturus aūt ad hoc bellū cū nō haberet vñ ſtipēdia militib⁹ ꝑberet: ex hauſto erario oēm imꝑatoriā ſuppellectilē: oēmꝗ; ornatū vxoris ī foro traiani haſte ſubiecit. Uerū cū poſtea ſupato hoſte ī patriā rediiſſet: emptorib⁹ ꝑcia reſtituit. nemī tñ moleſt⁹ fuit: q̄ reddē empta noluiſſet. parta victoria ī oēs de re publica meritos liberalis fuit. Tributa q̄buſdā ꝓuinciis remiſit. leges ſeueriores nouis ꝯſtitutionib⁹ temꝑauit: his rebus geſſi factū ē: vt ab oīb⁹ ita amaret: vt ſacrilegi nomē incurreret q̄ ei⁹ imaginē domi nō habuiſſet. Poſtremo ī pānonia ꝯſtitut⁹ repētino morte interiit. Dimiſſo eñ filio ne ī eū morb⁹ trāſiret: nocte aīaꝫ efflauit. xviii. impii āno vite. lxi

Linea Imperatoꝝ

Adrianus

Antonius pius

Marcus Antoninus verus

Lucius Aureli⁹ Cōmodus

QUarta pſecutio eccleſie tpe marci antonini ⁊ lucij aurelij facta eſt: multiq martyrio coronati ſunt: ipſaꝫ tamē pſecutionē ſecuta eſt lues magna: que multas late puincias deuaſtauit maxieq italiā adeo atriuit: vt paſſim ville ⁊ agri ſine cultore ⁊ habitatore remanerent. ab armis deniq nulla vnq quies erat: ſed per omnē orientem: illiricū: italiā: galliā bella feruebant. Terremotus quoq nō ſine interitu ciuitatuꝫ ⁊ inundationes fluminū crebreſcebant: ⁊ locuſte agros infeſtabant.

Sophia

Seraphia

SOphia matrona nobil' cū tribꝰ filiabꝰ fide. ſpe ⁊ caritate ad vrbē venit: ⁊ exēplo religiōis ſue ⁊ ſobrietatis multas nobiles femias ꝯuertit ad xp̄m. qḋ cū adriano imꝑatori nūciatū fuiſſet: eas adduci iuſſit: q̄ cū pulcherrime eēnt ⁊ i diuinis ſcp̄turis erudite poſt longā cōcertationē martyrio vitā finiere ꝑ varia tormēta. Mater deinde corpa filiarū in decimooctauo miliario ab vrbe ſepeliuit ⁊ lacrimis diceret. filie mee accipite me ad vos: velut ſopore dep̄ſſa i pace quieuit.

SEraphia anthiocena v̄go ꝑ hoc tempꝰ rome pro xp̄o paſſa: que miſſa i obſcuriſſimū locū duobꝰ laſciuis viris illudēda tradita: cū illeſa ꝑmanſit: lāpadibus inflāmari: ⁊ iuſſu p̄ſidis fuſtibꝰ duriſſime ceſa: deinde gladio necata eſt. quā ſabina ꝑ eā cōuerſa i ſuo ſepulchro poni fecit. quarto kal'. auguſti.

Sabina

Quadratus

SAbina illuſtriſſima mulier: vxor quondaꝫ p̄clariſſimi valētini ⁊ herodis metallarij filia. quā ſeraphia p̄dicta i fide xp̄i ihu edocta: opibꝰ miſericordie inſiſtēs his tumultibꝰ apud romā i auentino mōte a p̄fecto vrbis rabidiſſimo noīe helpidio cū nollet ſacrificare dijs gladio ꝑcuſſa: martyrij palmam adepta eſt: quarto kal'. ſeptēbris. Ambarū aūt corpa nūc rome in eccleſia ſancte ſabine quieſcunt.

QUadratꝰ athenīēſis ep̄s ⁊ aploꝝ diſcipulus vir vtiq doctiſſimꝰ hac tēpeſtate eccl'iaꝫ grādi terrore diſpſam fide ⁊ induſtria ꝯgregās: etiā librū ꝓ xp̄iane religiōis defenſiōe cōpoſuit: plenum fidei ⁊ rōnis atq apl'ica doctrina dignū: quo edito ad vltimuꝫ pro ipſiꝰ defenſione paſſus eſt. ſeptimo kal'. Junij.

Quirinus

Acbacius

QUirinꝰ p̄mo tribunꝰ poſtea ep̄s factꝰ: ꝑ id tēpus apḋ illiricū id eſt ſclauoniā i ſciſcia vrbe. ij. nōs Junij martyr xp̄i obijt. Nā (vt prudētiꝰ ait) ligato ad manū eiꝰ molari ſaxo i flumie p̄cipitatꝰ eſt. ⁊ cū aſtātibus diu locutꝰ fuiſſet: ne eiꝰ terrerent̄ ſupplicio: vix p̄cibꝰ vt mergeret̄ obtinuit. Zenō q̄ꝫ patriciꝰ romanꝰ cū decē milibꝰ ⁊ ducētis fribus rome ad guttā iugiter manantē ſub hoc tumultu ꝓ xp̄o interfectus eſt.

ACbatiꝰ primicenꝰ cū decē milibꝰ i mōte ararath ab adriano imꝑatore i armenia martyrio vitā finiuit qui ꝯuerſi ꝑ angelū victoriā ꝯ hoſtes obtinētes cū adrianꝰ ⁊ antoninus quē adoptauerat eos xp̄ianos eē ſenſiſſent lacrimātes eos p̄mo flagellari deinde multudinē clauoꝝ acutiſſimoꝝ trigenoꝝ ſpargi i terrā per xx. ſtadia iuſſerūt vt ſancti nudis pedibꝰ ſuꝑ eos incederent. angelus aūt antecedēs clauos colligebat ne lederent̄: tandem ad inſtar xp̄i martyriū paſſi ſunt: ⁊ aīe eoꝝ tranſlate ad ſuperos.

Papias

Ariſtides

PApias hieroſolimitanꝰ ep̄s iohis apl'i auditor q̄ nō tm̄ hiſtorie veteꝝ diſcipuloꝝ dn̄i: quātū voce ariſtonis ⁊ ſenioris iohānis adhuc viuētis delectatꝰ eſt. vn̄ apparet ex ipſa noīm dinumeratione cū oīm fere aploꝝ mētionē feciſſet. aliū eſſe iohānē q̄ int̄ aplos locat̄. aliū ſeniorē iohānē quē poſt ariſtone numerat. q̄ certe doctiſſimꝰ eſt habitus queq etiā multi ſecuti ob doctrinā ſunt vt hereneus: appollinaris: tertullianus: victorinus pictauienſis: lactancius: firmianus: quadratus quoq predictus.

ARiſtides aūt athenīēſis pb̄s ſub p̄ſtino habitu xp̄i diſcipulꝰ volumē nr̄i dogmatꝭ rōnē cōtinēs eodē tpe q̄ ⁊ quadratus adriano pricipi obtulit. his aūt apolegeticis libris factū eſt vt adrianꝰ iniuſtū fore exiſtimās xp̄ianos indicta cauſa vbiq occidi. Minucio fundano aſie ꝓcōſuli ſcripſerit: neminē occidendum: niſi de accuſatore ⁊ crimine conſtaret.

Secundus ph̄s

Secundus athenienſis ph̄s hoc tp̄e in p̄cio fuit qui ſemꝑ ſilentiū ſeruās py
thagoricā vitā duxit: cuius taciturnitatis cā hec fuit. Qđ cū matrē ꝓpriā de
illicito cōcubitu tēptaſſet: ⁊ illa (incognito filio) aſſentiſſet: vt cū cognouit eſſe fi/
liū pre pudore ſpm̄ exhalauit: qđ aīaduertens ſecundus id matri propter ſuā lo/
quelā accidiſſe: hanc a ſe in poſterū exegit penā: vt de cetero vnq̄ꝫ nemini loquere/
tur: quod cū hadriano qui apud athenas eſſet nunciatū fuiſſet: ipſum illico accer/
ſiri fecit. quē cū nec ſalutatione nec exhortatione aut minis a taciturnitatis ꝓpo/
ſito retrahere potuiſſet: admiratus ipſius taciturnitatē atq̄ꝫ conſtantiā dixit. Cū
iſta ſilentij lex a te nullo modo ſolui pōt: manu tn̄ tua ꝓpleumatibus meis reſpō/
dere digneris. Et interrogans dixit. Quid eſt deus. Ille ꝯfeſtim reſcripſit. Deus
eſt imortalis mens incōtemplabilis celſitudo forma multiformis multiplexq̄ꝫ ſpi/
ritus: incogitabilis inquiſitio: omnia continens lux indeficiens ⁊ optimū bonuꝫ
Fuere ⁊ alia multa hadriani propleumata philoſopho propoſita.

Tyburtinā latine regionis ciuitatē que hodie vetus tibur appellať ꝑ hoc tēpus hadrianus impera
tor (vt helius ſparcianus hiſtoricus teſtať) miro ſumptu edificauit. ⁊ ex villa oppidum fecit. Hec
quippe ciuitas. 16. paſſuū milibus a roma diſtare videť. ⁊ iuxta anienem fluuiū in cliuoſo loco cō
ſtituta eſt. quam tn̄ ciuitatē longe ante romanā vrbem a grecis originem ⁊ cōdictionē habuiſſe Strabo ⁊
Virgilius volunt. aiunt em̄ q̄ ipſius primus cōditor fuit quidā tiburtus coracis ⁊ catilli frater. Hi nāq̄ꝫ
fratres thebani fuere: qui poſt thebanoꝝ interitū a patre in italia ꝓgeniti: ſinguli poſtea oppidū ex ſuo no
mine ꝯſtruxere q̄ teſtis eſt quidā mons ꝓpinquus qui catillus adhuc dicitť. Et corax aliud oppidum fa-
moſum inter volſcos erexit. Fuit itaq̄ꝫ tiburtina hec quondā nobilis ciuitas cui etiā teſtimonia ꝑhibēt ꝓ/
pin que adhuc extantes ipſius antique ciuitatis ingentes ⁊ magnifice edificioꝝ ruine: que dignitatē vrbis
pre ſe ferunt. eo ſiquidē loco tiburtinus lapis fortiſſimus fodiť: qui ad cōſtruēdam conſeruandāq̄ꝫ roma-
nā vrbē multū adiumēto fuit. Hanc em̄ vrbē Fridericus cognomēto barbaroſſa impator: ab alijs theoto/
nicis ſuprioribꝰ annis dirutā reedificauit. ⁊ deinde multi ſūmi pōtifices multiq̄ꝫ cardinales auxere ⁊ mītis
edificijs illuſtrauē. ex hac ſimplicius romanꝰ pōtifex ⁊ alij viri ſciā ⁊ dignitate clariſſimi ortū habuere

Tiburtina ciuitas

Galienus medicus

Galienus medicus doctiſſim⁹ vir fuit natione grecus: patria ſibi pgāniū ciuitas aſie: ſtatura magnus: ſpatulas ⁊ humeros latos ⁊ groſſos hñs: colore brunus: delectatus ī cantu ⁊ alkimia. natus ex patre diuite ⁊ largo: ſciētificus ī aſtrologia ariſmetrica ⁊ alijs hmoi. Magiſtrū habuit taliū: ad medicinam diuinitus inductus. circuiēs mūdū ꝑ acquirēda ſcia: prādebat parū: ſcꝫ tm̄ ficubus ⁊ pane ꝯtētus cena erat ei copioſa. a paruulo deditus ſtudio medicine. decimonono em̄ etatis anno cū diſcipulis athaniei de medicina diſputauit. ab eis reputatus litigioſuſ: qꝛ logicus erat. hi em̄ ſibi obijciētes dicebāt. hic qdē nutrit⁹ in dialetica multa inde repletus cōtagione. Claruit aūt tpib⁹ diui antonini pij. Nūqꝫ in curis erubuit: nūqꝫ in ꝓnoſtico errauit. Aſſerit aūt cōſtantinus eū. C. ⁊ L. libros edidiſſe. annos tandē vixit. lxxxvij. Et vt quidā ferunt in mari mortuus eſt cū ad vidēda miracula oli xp̄i accederet ⁊ mundinus dicit. Merito ḡ medicorū princeps dici debet: qui ea in arte oēs preter hippocratē ſupaſſe credit. ⁊ hippocratis ſcripta miro explanauit ingenio.

Juſtinus phs

Juſtinus phs ex neapoli vrbe paleſtine his tpib⁹ ꝑ fide xp̄i multū elaborauit: q̄ ⁊ antonino pio pn̄cipi ac filijs eius librū dedit ꝯ gentes ſcriptū: ⁊ dialogū ꝯ triphonē pricipē iudeoꝝ habuit. Inuectus eſt ⁊ ī marcionē q̄ cerdonis dogma ſecutus: alteꝝ bonū alterū iuſtū dn̄m aſſeruit: tāqꝫ duo ꝯria pn̄cipia creationis ⁊ bonitatiſ. Impugnauit ⁊ creſcentē cyniciī vt guloſum: cuius inſidijs ad extremū circūuentus ꝑ dignitate chriſtiani noīs ſanguinem fudit.

Aquila

Aquila q̄ꝫ iudeus natiōe pōticus cū pſcillia vxore edicto claudij diſcedēs vſqꝫ ad hec tpa (vt nōnulli aiūt) ſupuixit. ſecūdus moſaice legis interpres poſt illos ſeptuginta q̄ philadelphi tpibus fuere. ⁊ libros veterſ teſtamēti ex hebreo ī grecū optie trāſtulit ⁊ ꝓphe verba de vgine maria plata ad iuuēculā quādam aſcripſit.

Cerdo hereticus

Cerdo qdā heretic⁹ a quo cerdoniani heretici nomē acceperūt: ꝑ hoc tēpus inſaniēdo vaticinare ſimulat. Aſſerebat nāqꝫ duo fuiſſe pn̄cipia ꝯria.

Marcion hereticus

Marcion item hereticus ei⁹ diſcipulus ſtoic⁹ phs cū magro ſuo delirare cepit: dicēs xp̄i patrē nō fuiſſe deū creatorē: q̄ ꝑ filiū mūdū fecerat. ⁊ cū aliqñ policarpo rome obuiā factus fuiſſet. interrogaretqꝫ an ſe agnſceret. cogſco (rn̄dit policarp⁹) pmogenitū diaboli.

Valentinian⁹ hereticus

Valētinianus alt⁹ hereticus platonicus phs a q̄ valētiniana hereſis noīata eſt: eodē q̄ꝫ tpe inualuit. hi aūt valētiniani cuiuſdā platonici ſectatores dicebāt xp̄m de corpore virgīs nil ſumpſiſſe: ſed per eā tāqꝫ per fiſtulā quendā purum tranſiſſe.

Thophilus eps

Theophil⁹ anthiocēſis ecclie eps̄ ⁊ ipſe his diebus floruit: ⁊ ꝯ marcionē pdictū hereticū librum edidit impante. M. antonio. Scripſit ⁊ librꝫ ꝯ hermogenis hereſiꝫ q̄ mām nō nām introducēs: deo aūt nō nature eādē cōparauit: mām elemētoꝝ ⁊ deū appellās. Tria q̄ꝫ volumina cōtra etholicū cōpoſuit ⁊ plura alia.

Melito epiſcopus

Melito ſeu miletus. aſianus natione ſordēſis eps̄ frontoniſqꝫ oratoris diſcipulus multo in precio his tpibus fuit: ⁊ librū de doctrina chriſtiana. M. antonino tradidit. huius ingeniū tertulianus (vt ſcribit hieronymus) mirūimmodū laudat: diciturqꝫ a pleriſqꝫ noſtroꝝ prophetaꝫ habitū eſſe. eo q̄ multa ꝓphetica ſcripſerit teſtimonia: ⁊ alia multa.

Appolinaris eps

Appollinaris aſie hieropolitanus eps̄ huius tpe in precio eſt habit⁹ qui inſigne volumen de fide xp̄i. M. antonio ſecūdo tradidit. Scripſit ⁊ in cathaphrigas qui tunc etiā cum priſca ⁊ maximilla inſaniebant vaticinantes. Incipiente tamen montano. ſed ⁊ alios aduerſus gentes quinqꝫ libros ſcripſit. Extant ⁊ alij duo de veritate.

Policarpus

POlicarpus iohãnis apl̃i diſcipulus. ſmirneus eṗs ab eo creatus. ac totius aſie religione ⁊ doctrina tũc facile princeps: hoc anno pio preſulante romã veniẽs: plurimos fideliũ marcianis ⁊ valentiniani falſa pſuaſione deceptos ad fidẽ reduxit. Cũ aũt marcion obuiã habuiſſet eũ primogenitũ diaboli dixit. Negabat eñ patrẽ xp̃i deũ eſſe creatorẽ: qui p filiũ mundũ fecerat. Poſtea vo imperante. M. antonino ⁊. L. aurelio cõmodo quarta poſt neronẽ pſecutione ſmirne ſedente a pconſule igni crematus eſt. Cũ quo etiã. xij. ex philadelphia veniẽtes martyriũ cõſũmauere. hic cũ eſſet doctiſſimus ac ſanctiſſim⁹ vnã ad philippẽſes putilẽ ſcripſit epl̃am. paſſus eſt aũt ſeptimo kal̄. februarij.

Praxedis

PRaxedis virgo ſanctiſſima: beatiſſimi pudentis romani filia: ⁊ glorioſiſſime pudẽtiane vginis ſoror. virgo ſiquidẽ ĩ diuina lege eruditiſſima p hoc temp⁹ vſq ad anicetũ fuit poſtq patrimoniũ ſuũ vna cũ ſorore pdicta in ſuſtentatione pauperũ erogaſſet: ⁊ toti vite ſue temp⁹ ipſi⁹ vigilijs ⁊ orõnibus atq ieiunijs aſſiduis cõtriuiſſet: ⁊ vniuerſam familiã numero. 90. manumiſiſſet. At poſtq multoꝝ martyrũ corpa ſepeliſſet. ⁊ ipa beatiſſima. xij. kal̄. auguſti migrauit ad dñm coronã iuſticie acceptura. Et via ſalaria iuxta ſororem ſuã pudẽtianã i cimiterio priſcille ſepelit. q etiã die ei⁹ natale a cũctis fidelibus celebrat.

Felicitas cũ ſeptẽ filijs

FElicitas romana femĩa matrona ſiquidẽ ſctiſſima p hoc temp⁹ vna cũ ſeptẽ filijs ſuis ſcʒ ianuario: felice: philippo: ſcylano: alexandro: vitale atq marciale: rome martyriũ ſuſcepit. Hec eñ pijſſima mulier mẽte ⁊ corpe felicitas. hos ſeptẽ filios deũ colere docuit: vt coronã martyrij acciperẽt. Et primo quidẽ ianuarius primogenit⁹ poſt virgarũ verbera: plũbatis occiſus eſt. felix vo ⁊ philipp⁹ fuſtibus mactati. Syllan⁹ pcipitio trucidat⁹ interemptus. Alexander deniq ⁊ vitalis atq marcialis capitali ſnĩa ſunt puniti. Nouiſſime aũt ⁊ mater ipſa felicitas preter matrũ cõſuetudinẽ: ⁊ ipſa gladio necata eſt. A quib⁹ magnũ ſpectaculũ fidei noſtre ante oculos poſitũ eſt. Eoꝝ dies celebrat. vj. ydus Julij.

Ptholomeus aſtronomus

PTolome⁹ natione alexandrin⁹ phs ac inſignis aſtrologus: qui poſt tpa adriani impatoris claruit hoc tẽpore agnoſcit. qui vir pſtantiſſimus plus aſtronomie addidit q id totum quod ante ſcriptum inuenit. Nam ⁊ almageſtum opus diuinum ⁊ perſpectiuã edidit. De iudicijs etiã quadripartitũ opus. ⁊ centiloquiũ ac alios multos cõſcripſit libros. Vixitq annis. 88. Ex eius aũt puerbijs hec duo notãda inſerimus. Inter hoies qui nõ curãt in cuius manu ſit mũdus: hic mũdo altior eſt. Et illud. Qui p alios nõ corrigit: nec alij per eum corrigent. Quanto magis fini appropinquaueris tanto bonũ cum augmento operare.

Aulus gellius

AVlus gellius romanus orator ⁊ inſignis quidẽ grãmaticus hoc tpe clarus exiſtẽs agnoſcit. Qui inter cetera ſue virtutis opa: cum e roma p hiemẽ in atticam proficiſceret terrã. cõmetarios celebres edidit quos in libros. xix. diuidens de nocticis atticis titulo pnotauit. ideo de eo ſcribit. Si quẽ cecropia clarũ latiaq camena eſſe iuuat: gelli ſcripta pbanda legat. Attica nox luci nũq ceſſura diurne. Ad varias artes q bene mõſtrat iter.

Montanus hereticus

Cathaphrigarum hereſis exordiũ

CAthaphrigarũ hereſim non deſunt qui dicant hoc tempore ortam auctore montano. Is eñ mõtanus hereſiarcha peſſimus natione phrygius nominauit ſe paraclitum in phrygia ⁊ multos ſeduxit ⁊ eandẽ regionẽ cũ vicinis regionibus ac multis erroribus infecit. Ibiq ⁊ priſcam ⁊ maximillã clariſſimas mulieres adeo ſeduxit: vt relictis viris ſuis ſecum publice incederent: ⁊ ſe ei⁹ inſpiratione prophetiſſas dicerent. hi capadhrigie donum ſpũſancti non in apoſtolis: ſed in ſe tantum traditum fuiſſe affirmabant.

Apelles hereticus

APelles alius hereticus in grecia fuit. Is dicebat xp̃m non deum in veritate ſed hoim fantaſia hoibus apparuiſſe. hunc theodocion vir eruditiſſim⁹ hereticiſſimũ appellat: ⁊ ſuis ſcriptis percõmode irridere conat. Tacianus quoq hereticus primo xp̃ianus noiatus: deinde ſeueriani heretici ab eo proceſſerũt hi oẽm coitũ ſpurcũ putabant

Anno mundi.5363. Anno chriſti.164.

Anicetus papa natione ſyrus patre iohãne de vico marco vel (vt Damaſo placet) de humiſia vir moribus inſignis: eccl'ie romane ɔſulens ne moribus petulantiũ quorũdã labefactaret. Inſtituit ne clericus vllo modo comam nutriret ſm apl'i p̃ceptũ. Neue ep̃s conſecrari poſſet a paucioribus q̃ȝ a tribus eiuſdẽ ordinis viris. ⁊ plura alia ordinauit. At vbi ex ordinationibus quinq̃ȝ q̃s decẽbri habuit p̃ſb̃ros .xix. diaconos quatuor. ep̃os nouẽ creaſſet. martirio coronatus ac ſepult⁹ eſt i caliẋti cimiterio via appia .xv. kal'. maij. Sedit ãnos vndecim: mẽſes q̃tuor: dies tres. Sedes vo dies .xvij. poſt eius mortẽ vacat.

Anno mundi.5373. Anno chriſti.174.

Sother papa natione cãpanus ex fundano oppido p̃re concordio tp̃ibus L. cõmodi fuit. Is lȝ in multis p̃iculis ɔſtitutus: animũ tñ in tãtis malis ad rez diuinã cõuertẽs. Inſtituit ne monacha vlla pallã attrectaret. neue thus i acerrã poneret duȝ ſacrificia fierẽt. Eius extabat ep'la hac de re ſcripta ad ep̃os italie. Inſtituit itẽ ne legittima haberet᷑ vxor: niſi cui ſacerdos ex inſtituto benedixiſſet. ⁊ quã parentes ſolẽni põpa more xp̃iano marito collocaſſent: reiciẽs multa p̃icula ex preſtigijs ⁊ magicis artibus improboꝝ: q̄ i nouas nuptias cadere ſolẽt. At vbi ꝑ ordinationes q̃nq̃ȝ mẽſe decẽbris habitas p̃ſb̃ros octo. epiſcopos vndecĩ creaſſet: morit᷑ ac ſepelit᷑ via appia i cimiterio caliẋti. ſedit ãnos nouẽ: mẽſes tres: dies vnũ ⁊ viginti. vacat tũ ſedes dies totidẽ.

Anno mundi.5383. Anno chriſti.184.

Eleutherius papa natione grecus patria nicopolitanus p̃re abundio. L. antonino cõmodo imꝑante fuit. Is ſtatuit ne quis ob ſupſtitionẽ cibi genus vllũ reſpueret: quo humana cõſuetudo veſceret᷑. Noluit p̃terea quẽpiã de gradu ſuo deijci: niſi accuſatus reus criminis cõuinceret᷑. huius q̃ȝ pontificatu ⁊ eccleſijs pax data eſt ⁊ quies: ⁊ nomẽ xp̃ianũ ꝑ oẽm terrã mirũimmodũ auctũ rome potiſſimũ vbi multi ex nobilitate romana cũ cõiugibus ⁊ liberis in fidez recepti baptiſmi charactere notati ſunt. A lucio rege brittãno ep'lam accepit: vt ſe ac ſuos in xp̃ianoꝝ numerũ ſuſcipet. Tandẽ vbi ex tribus ordinatiõibus mẽſe decẽbri habitis preſb̃ros ac ep̃os ordinaſſet. Morit᷑ ⁊ apud b̃ti petri corpus ſepelit᷑ .vij. kal'. Junij. Sedit aũt annos .xv. mẽſes tres: dies duos. Vacat tũ ſedes dies quinq̃ȝ.

Anno mundi.5393. Anno chriſti.194.

Victor papa natione apher patre felice qui rei publice xp̃iane vt par erat curã gerens: cõſtituit vt paſca dñica die a .xiiij. luna primi mẽſis vſq̃ȝ i .xxj. celebraret᷑: cũ prius cũ iudeis .14. luna celebrabat᷑. Cuius decretũ poſtea i cõcilio niceno cõfirmatũ fuit: ne iudeos imitari videremur. hic cũ doctiſſimus eẽt põtifex quedã de regionib⁹ cõpoſuit volumina: deinde martyrio morit᷑ ⁊ apud beatũ petrũ i vaticano ſepelit᷑. cuius diẽ feſtũ q̃nto kal'. auguſti celebramus. ſedit aũt annis .x. mẽſibus tribus: diebus .x. At ſedes dies .xij. tunc vacat.

Anno mundi.5403. Anno chriſti.204.

Sepherinus papa natione romanus ex patre abundo: ſeueri tp̃ib⁹ fuit vir ſanctiſſimus rei diuine magis q̃ȝ humane intẽtus. Unde ⁊ ɔſtituit vt a ſtãtibus clericis ⁊ laicis fidelibus ⁊ leuita ⁊ ſacerdos ordinaret᷑ q̃d poſtea i calcedonẽſi cõcilio ɔfirmatũ eſt. Statuit vt cõſecratio diuini ſanguinis in vitreo vaſe nõ aũt in ligneo vt antea fieret. hec aũt inſtitutio poſtea immutata fuit. Vetitus enĩ eſt ne in ligneo fieret ꝓpter raritatẽ qua imbibit᷑: neq̃ȝ in vitro ꝓpter fragilitatẽ. ſed ex auro argentoue aut ex ſtagno vt in tiburenſi ⁊ remenſi cõcilio ſcriptũ apparet. Idez preterea inſtituit vt oẽs xp̃iani annos pubertatis attingẽtes ſingulis annis i ſolẽni die paſce publice cõicarent. q̃d Innocẽtius terci⁹ poſtea etiã ad cõfeſſionẽ delictoꝝ traduxit. Tandẽ cum ex ordinationib⁹ quatuor preſbyteros ⁊ ep̃os creaſſet: morit᷑ ſeueri tp̃ibus. ac i via appia nõ longe a cimiterio caliẋti ſepelit᷑ ſeptĩo kal'. ſeptẽbris. Sedit aũt ãnos octo mẽſes .vij. dies .x.

Anno mundi.5413. Anno chriſti.214.

Calixtus papa natione romanus patre domicio ex regione vrbis rauennatium vir diuinus ac prudẽtiſſim⁹ q̃ in magna rerũ ꝑturbatione cũ ſceleratis imꝑatoribus nequaq̃ȝ ab inſtituto ſuo diſcedẽs: Cõſtituit ieiuniũ q̃ter in anno q̃bus tp̃ib⁹ deinceps ratio ſacroꝝ ordinũ habita eſt: cũ antea decẽbri mẽſe fieri ɔſueuiſſet. Cimiteriũ q̃ȝ de ſuo noĩe cõdidit via appia: vbi multoꝝ martyꝝ corpora repoſita fuerãt. Uerũ cũ palmachiũ virũ ɔſularẽ ⁊ ſimpliciũ ſenatorẽ atq̃ȝ felicẽ nobilẽ virũ cũ coꝝ domib⁹ baptiſaſſet. ⁊ m'tos p̃ſb̃ros ⁊ ep̃os ordinaſſet ſecũdo idus octobris ab alexandro imꝑatore martyrio coronat᷑: deinde ſepultus in cimiterio calopodij via aurelia tercio ab vrbe miliario. Sedit annis ſex menſibus decem: dies decem. Uacat tum ſedes dies ſex.

Linea ſummoꝝ pontificum

Anicetus

Sother

Eleutherius

Victor

Sepherinus

Calixtus

Commodus luci⁹ antonin⁹ dictus decim⁹ octau⁹ romanoꝝ imꝑator: post M. antoninū verū patrē suū imꝑauit. q̄ natus est apud lanubiū: faustīa ei⁹ mater pregnās visa ⁊ in somnis serpētes parere: sed ex his vnū fero ciorē: pepit aūt cōmodū ⁊ antoninū eo mortuo. marcus p̄cepti optimoꝝ cōmodū erudire conat⁹ est. habuit litteratorē grecū onesicratē: latinuꝫ capellā. orator ei attetus. hi tn̄ mgr̄i nihil ei ꝓfuerūt. Uerū a prima statim puericia turpis im/ prob⁹ crudelis libidinosus: auspiciū crudelitatis dedit anno etatis duodecimo ꝑfect⁹ deinde cū patre ad germanicū bellū neq̄ pudori: neq̄ sumptui pepercit. Tandēq̄ nil cōmune cū patre habuit: sed oib⁹ incōmod⁹: nisi qđ ⁊ ipse ꝯtra germanos adiuuātib⁹ xp̄ianis militib⁹ feliciter pugnauit. In eo bello cū exercit⁹ cōmodi penuria aque laboraret: ferunt p̄cib⁹ xp̄ianoꝝ militū aquā diuitus e celo missaꝫ: pluraq̄ fulmina i germanos ⁊ sarmatos cecidisse. Ceteꝝ ad vrbē rediēs in oīa luxurie ⁊ obscenitatis dedecora ꝓlabit̄. Gladiatorijs q̄s armis i ludo neronē imitat⁹ depugnauit. plurimos q̄s senatores interfecit: ⁊ eos maxīe q̄s nobilitate industriaq̄ excellere aīaduertit: quosdā ꝓscripsit: vendidit etiā ꝓuincias ⁊ admistrationes. fuit forma quidē corpis iusta: vultu insubido vt ebriosi solēt ⁊ sermone incōdito capillo sp fucato: adurēs comā ⁊ barbā timore tōsoris. Tēporib⁹ ei⁹ flagiciose vite vrbs penā tulit. Capitoliū fulmine ictū cū egregia bibliotheca maioꝝ cura parata cōcremat̄: mēses decēb꜀ ad imitationē augusti cōmodū appellari voluerit. Idq̄ post mortē abrogatū fuit. Tandē mortuus humani generis hostis adiudicatus est. Strāgulatus in domo vescaliū duodecimo imperij sui anno ⁊ mense septimo e medio sublat⁹ est. Corpus eius vt vnco traheret̄ atq̄ in tiberim mitteret̄ senat⁹ ⁊ populus postulauit. Sed postea iussu ꝑtinacis in monumētū adriani translatum est.

Helius ꝑtinax decim⁹ octau⁹ ro. imꝑator nat⁹ in appēnino i villa marti[s] quē postea marcus pretorē fecerat prime legionis regēde: staticq̄ rhetias ⁊ noricū ab hostib⁹ vindicauit. deinde prefecto vrbis cū mitissim⁹ fuit. cōmodo plurimū placuit. fact⁹ sexagenario maior imꝑator rogat⁹ vt vxorē augustā faceret ⁊ filiū cesarē appellaret: id facere recusauit: testatus sufficere q̄ ipse imparet inuit⁹. Et cū i imꝑatore auaricia nihil turpi⁹ est: cū illiberalis ⁊ sordid⁹ haberet̄ q̄b⁹ dimidiatas lactucas ⁊ cardos cōuiuis apponeret: fasianū nūq̄ p̄uato cōuiuio cōmedit aut alicui misit. Fuit aūt senex venerabilis imissa barba: reflexo capillo: habitudine corpis pinguiore: statura imperatoria: eloquēcia mediocri ⁊ magis blādus q̄ benign⁹. Tandē nemīe ꝯdicēte a iuliano iurisperito in pallacio occidit̄. Imperij sui mēse sexto. Cū tausius quidā vn⁹ e tungris in irā ⁊ timorē milites loquēdo adduxisset: hastā in pect⁹ ꝑtinacis obiecit. Tūc ille p̄cat⁹ iouē vltorē toga caput operuit atq̄ a ceteris ꝯfossus est. Milites eīn eū ⁊ aulici odio habuerūt. pplus mortē eius indignissime tulit: ideo p senatū in deos relatus est.

Ilian⁹ didius successor ꝑtinacis cū caput ei⁹ conto fixū milites q̄ eū occiderāt p vrbē in castra ꝑtulerūt. Ipse corp⁹ ei⁹ quāto potuit honore funeratus est. Cū id i pallatio repisset: hūc aliqui iurisperitū ⁊ interemptorē imperiū occupasse aiūt: q ꝑpetuū edictū cōposuit. Ceteri iulianū nepotē magni iuliani iurisꝯsulti fuisse scribūt. cui⁹ ꝑgenitores de mediolano fuerūt. Fuit aūt hō pessimus miserrime viuēs: vn̄ odiosus pplō desertus ab oib⁹: quiq̄ septimo mēse postea q̄ im pare ceperat apud pontē miluiū victus: a seuero ciuili bello ⁊ interfect⁹ est.

Seuerus ro. imꝑator iuliano didio interfecto affrica oriūdus imperiū obtinuit cui ciuitas lepti pater geta maiores equites romani mater fuluia i p̄ma puericia cū lr̄is grecis ⁊ latinis imbuet̄ q̄b⁹ eruditissim⁹ inter pueros ludēs vt iudex sedit circūstāte pueroꝝ ordine ac iudicaret: deinde studioꝝ cā romā venit: deinde fisci pcurator: mox tribun⁹ militaris p gradus alios vsq̄ ad imꝑium ꝑuenit: parc⁹ admodū: natura seuus: multis bellis lacessit⁹: fortissime quidē rem publicā lꝫ laboriosissime gubernauit: phie tn̄ admodū studiosus fuit: foris parthos ⁊ adiabenos supat. Arabes aūt interiores ita deuicit: vt regionē eoꝝ ꝓuinciā romanā faceret. Hāc obrē triūphās vt in ei⁹ arcu sub capitolio posito adhuc appet parthic⁹ arabicus adiabenic⁹ cognoiat̄. Edificijs p̄terea publicis vrbem exornauit. nā ⁊ thermas seuerianas ⁊ septizoniū extruxit. Cibi fuit parcissim⁹: exiguis vestib⁹ vsus: leguminis patrij auidus: vini aliqn̄ cupidus: carnis frequēter ignar⁹: ipse decorus: ipse ingēs ꝓmissa barba: cano capite ⁊ crispo: vultu reuerēdus: canorus voce. s affri quiddā vsq̄ ad senectutē sonans. Cōtinuo tandē varijs ⁊ piculis distrahit̄. hinc a pescennio nigro q̄ magnos in syria motus cōcitauerat: hinc a clodio albino quē tn̄ in gallia nō incruēto ꝑlio supauit. Inde in brittāniā ꝑfect⁹ deficiētib⁹ vere socijs oīb⁹ varijs casib⁹ afflictatus: apud eburacū gallie morit̄ anno impij sui. xvij. duob⁹ filijs relicti bassiano ⁊ geta. olei tn̄ relic̄t vt p q̄nquenniū nō solū vsib⁹ sed ⁊ totius italie q oleo egeret sufficeret. vltima verba eius dicūt hec fuisse turbatā rēpublicā vbiq̄ accepi: pacatā etiā britanis relinq̄ senex ⁊ pedib⁹ eger: firmū imperiū antoninis meis relinquēs si boni erūt: imbecillū si mali.

Linea Imperatorum

Lucius antoninus Cōmodus

Helius pertinax

Didius Julianus

Seuerus

S. Lucius rex — Emerita ſoror eius

Lucius anglorū rex: coilli regis fuſti filꝰ apd anglos ſeu brittanos regnū accipiens a dño vocat: ep'lam eleutherio pōtifici maximo miſit. qua rogabat vt ſe ac ſuos in xp̄ianorū numerū reciperet. quare fugaciū ⁊ damianū viros optimos eo miſit. qui regē ipſum ac pp̄lm baptizarēt. Erant tum in brittānia pontifices quinqꝫ ⁊ viginti: quos flamines vocabāt. Inter hos aūt tres archiflamines habebant: quorū i loco tres archiepī cōſtituti ſunt. ꝓ ꝓthoflamīnū vo loco ꝓmitiua eccl'ia patriarchas inſtituit. Verū luciꝰ baptiſmo ſuſcepto: mox īmobilia cūcta pridē gentiliū templis collocata xp̄i eccleſijs ampliata cōtulit. Relicta patria regnoqꝫ galliā ingreſſus: deinde rhetiā petijt p augustā ciuitatē ad curienſem vrbem proficiſcebat. hos populos dño ſubiugauit virtute ac miraculis clarus ibi in pace quieuit. Emerita aūt ſoror eius in caſtello finitimo trimis appellato igne martyrio coronā eternā meruit. Eius feſtiuitas tercio nonas decembris celebris habet. Totāqꝫ bauariā ⁊ rhetiā inter alpes xp̄o acquiſiuit.

Trogus pompeius

Dionyſius corinthiorū epiſcopus

Trogū pompeiū hiſpanū hiſtoricū floruiſſe cōſtat: eo q totiꝰ orbis hiſtoriā a belo Nini regis aſſyriorū patre vſqꝫ ad monarchiā ceſaris latino cōſcripſit ſermone. ⁊ in q̄tuor ⁊ quadraginta eā diſtinxit libros. quorū epithoma id eſt abbreuiationē iuſtinus hiſtoricus fecit.

Dionyſiū chorinthiorū ep̄m ſotheris tp̄ibꝰ fuiſſe euſebiꝰ ſcribit qui tāte eloquētie ⁊ induſtrie fuit. vt nō ſolū ſue ciuitatis ⁊ ꝓuincie populos. verū etiā aliarū vrbiū ac ꝓuinciarū ep̄os ſuis ep̄lis erudiret. Inſtructus em̄ pauli ap̄li doctrina facilime potuit ſanctitate ⁊ eruditione alios in officio cōtinere. ſuiſqꝫ erudiuit ep̄lis ex qbꝰ vnā ad lacedemonios aliā ad athenīēſes: terciā ad nicomediēſes: quartā vo ad cretēſes ac q̄ntā ad eccl'ias pōticas: ⁊ ſextā ad romanos ſcripſit putilē. Fuere ⁊ alij cōplurimi viri doctiſſimi h tp̄e.

Theodocion

Clemens preſbyter

Theodocion genere aſianus patria epheſinꝰ vir doctiſſimꝰ ac lr̄arū ſciētiſſimꝰ: terciꝰ diuinarū ſcripturarū interpres cū ſuperioribꝰ floruit: qui preter interpretationē ⁊ tranſlationē etiā alia multa de religionis xp̄iane laudibꝰ reliqt mōumēta. hic taciani viri eruditiſſimi ꝑdicti āñqꝫ i hereſim incideret diſcipulꝰ fuit. Maxime vo appellem hereticū ſcriptis ſuis ꝑcōmode irridet. qd deū quē coleret ignorare ſe diceret. Affirmabat em̄ xp̄m nō deū in veritate: ſed hoīem in fantaſia apparuiſſe.

Appolonius

Tertullianus

Clementē p̄ſbiterū alexādrinū virū egregiū ⁊ eruditiſſimū cū his floruiſſe diuꝰ hieronymꝰ ſcribit qui multa cōſcripſit e quibꝰ illa ſunt ſtromatū idest varietatū libri octo. Hypotipoſeon id eſt informationū libri totidē. cōtra gētes vnꝰ. huiꝰ aūt diſcipulū origenē fuiſſe conſtat. extant ⁊ eius ep̄le.

Appolloniꝰ ſenator romanꝰ vir eruditiſſimꝰ cum pōtificatu eleutherij pax eccl'ie data fuit: ſolꝰ appoloniꝰ orator inſignis martyriū tū paſſus eſt: habita p̄riꝰ oōne de laudibꝰ xp̄iane fidei: qd illis tp̄ibꝰ capitale habebat. inſigne etiā volumē cōmodo obtulit qd quidē ꝑiocūde i ſenatu legē fecit. poſtea a ſuo ꝓditus q xp̄ianꝰ eēt. 14. kal' maij ꝓ xp̄i cōfeſſione capite trūcatꝰ eſt. Mortuo appolonio mlte hereſes inualuere. Marcionis qppe ſecta varie diuiſa eſt. Alij em̄ vnū principiū fatebant: alij duo. alij tria: fidē ꝓphetis abrogabāt.

Tertullianū affricanū patria carthaginenſem centurionis cuiuſdā ꝓcōſularis filiū: virū ingenio ⁊ doctrina clariſſimū. his tp̄ibꝰ floruiſſe diuꝰ hieronimꝰ tradidit. Is ad mediā etatē clericorū noīatiſſimꝰ romane vrbis inuidia adeo cōtumelijs ⁊ iniurijs clericorū attritꝰ fuit. vt ad mōtani heretici doctrinā labi cōpulſus ſit. Quāobrem ⁊ multa volumia ꝯ orthodoxā ⁊ catholicā fidē cōponere cepit. Vixit vſqꝫ ad decrepitā etatē. vidi ego inquit hieronymꝰ paulū quendā cōcordie qd oppidū italie eſt: qui ſe beati cipriani notariū: cū ipſe admodū adoleſcēs eſſet rome vidiſſe diceret: referretqꝫ ciprianū nūqꝫ abſqꝫ tertulliani lectione vnam diem preterijſſe.

Perſecutio xp̄ianoꝝ q̄nta his annis ira ac iuſſu Seueri imꝑatoris iniciū ſumpſit: cū q̄ntus a nerone pſecutionē ī xp̄ianos mouet. ꝯtinuo tñ varijs ꝑiculis ⁊ bellis diſtrahit: diuinaqꝫ vltio in romanos non defuit. q̄ꝛ mox ciuilia bella mirū̄modū eos attriuere. In qua q̄dē ꝑſecutione hi precipue paſſi inueniunt.

Hyreneus eps

Hyreneus Lugdunēſis epiſcop⁹: vir doctiſſim⁹ iam grandeuus apud eandē vrbē ꝓ chriſti noīe martyr efficit. floruerat eñi q̄ maxime ſub comodo prīcipe: ⁊ policarpi martyrꝭ (vt diuus ſcribit hieronym⁹) diſcipulus fuit. a quo cum eruditiſſim⁹ euaſiſſet. q̄nqꝫ libros aduerſus hereſeos ſcripſit. ⁊ cōtra gētes aliud breue volumen: ⁊ de diſciplina aliud: ⁊ alia plura. Demū vo ſeuiente hac ꝑſecutione a ſeuero poſitus in duos colles: cū ī vno crucē: ī alio ydolū poſuiſſet vt mortē ꝑ crucē vel vitā ꝑ ydolū eligeret: cū populo tñ ad crucem veniēs: oēs martyrio coronati ſunt. 4. kal. Julij.

Leonides pater origenis

Leonidē etiā alexandrinū magni origenis patrem virū quidē optimū ſub hac ꝑſecutione paſſuꝫ fuiſſe Euſebius ceſarienſis ſcribit. Cui⁹ quidē martyrium origenes decimo ſeueri ꝑtinacis anno paruulus ſubſeq̄ decreuerat: niſi diuina diſpenſatione ad multoꝝ vtilitatem reſeruatus ꝑ maternā ſolitudinē impeditus fuiſſet. Nam mater ei⁹ cū in craſtinū in publicū ꝓdire: ⁊ chriſtū cōfiteri decreuiſſet: nocte latenter veſtimenta ipſius ſurripuit. ⁊ ſic puerū a tyrannoꝝ cede reſeruauit. Ipſe aūt adoleſcens patrē ad martyriū adhortatus eſt cū ſex fratribus ⁊ matre vidua paup relinquit: redactis in fiſcuꝫ paternis bonis: q̄ꝛ chriſtū verū deū ꝓfiterent: vnde grāmatica ſibi ac ſuis victū queſiuit. Leonides aūt apud alexandriā vrbem martyrij palmā conſtantiſſime in kalendis Marcij adeptus eſt.

Eugenia virgo

Eugenia filia prefecti philippi illuſtriſſimi romani: qui miſſus fuit a comodo imꝑatore in egyptū: virgo pulchra liberalib⁹ artib⁹ erudita. cuꝫ ꝓtho ⁊ iacintho eunuchis relictis parētib⁹ ꝑ helenū epiſcopū baptiſata deinde virili habitu ī monaſterio degebat: ꝑ melanciā feminā de oppreſſione accuſata: ⁊ ad prefectū adducta paratꝭ eculeis ⁊ flāmis: cū tunicā qua induta erat ſcidiſſet femia apparuit oſtēdēs ſe filiā ei⁹. factū eſt gaudiū populi cū timore. Melancia eñ cū tota domo diuino igne cōſūpta eſt. Genitores baptizant cū tota familia. Poſtea cū matre ⁊ fratrib⁹: protho ⁊ iacintho romā reuerſi ſunt plures exemplo virtutū ad fidē ꝓuocarūt: precipue baſillā ad caſtitatē ꝑpetuā animauit: quāobreꝫ cū diane ſacrificare nollet cū ſaxo alligata in tyberim ꝓijcit. ſaxo rupto illeſa ꝑmanſit. Tandē poſt varia tormēta die natalis dñi miſſus eſt ſpiculator qui eā in carcere ꝑcuſſit. cui⁹ corpus nō longe ab vrbe in ꝓprio predio ſepultū eſt.

Perpetua ⁊ Felicitas

Perpetua q̄ꝫ ⁊ felicitas matrone q̄dē ſanctiſſime. ⁊ ipſe ī mauritania tiburbitanoꝝ ciuitate cū reuocato ſaturnino ⁊ ſecūdolo nonis marcij paſſe ſunt. Nā cū ſecūdolus ī carcē̄ obiuiſſet ipſe ſctiſſime mulieres cuꝫ reliq̄s beſtijs tradite ⁊ dilacerate martyriū ꝯſūmauere.

Narciſſus patriarcha

Narciſſus ir̄ſlimoꝝ pṫiarcha fuit circa tp̄a victoris pape ⁊ ſeueri imꝑatoris: cū luminarib⁹ in die ſolēni oleū deeſſet: aquā infūdi lumiarib⁹ p̄cepit ⁊ nō aque in pinguedinē verſa ſplēdorē luminū reddidit clariorē a teſtib⁹ falſis accuſat⁹ q̄ diuina pena moleſtati deſertū locū petijt. Tandē cū ī ſenio preeſſe nō poſſet. alexander capadotie eps cū deſiderio locoꝝ ſacroꝝ ir̄ſlimā ꝑrexiſſet: audita eſt vox. Suſcipite epm̄ qui vobis adeo deſtinat⁹ eſt: admittēte narciſſo hieroſolimitane eccl̄ie gubernaculū ſuſcepit: deinde martyrio coronat⁹ eſt ſub deciozardente perſecutione

Julius ⁊ euſebius martyres

Euſebius potēcian⁹

Euſebi⁹ potentian⁹ vincenti⁹ ac pegrin⁹ viri nobiliſſimi romani añ hec tp̄a ſb comodo auguſto ꝓ fide xp̄i necant. hi p̄mo in eculeo poſiti ⁊ neruis acerrime diſtēti: deinde fuſtib⁹ crudeliſſime ceſi. Sed cū in dei laude adhuc ꝑmanerēt fideliſſimi vſqꝫ ad emiſſionē ſpūs mactati fuerūt. 8. kal. octobris.

Julius ſenator ad horū doctrinā cōpunct⁹ credidit ī xp̄m cū domo ſua ⁊ baptiſmū ꝑ ruffinū p̄ſbyterū ſuſcepit audiēs ceſar iuſſit tādiu fuſtib⁹ cedi q̄uſqꝫ ſpm̄ exalaret. Euſebi⁹ deinde corp⁹ rapiēs ſepeliuit. io vitelli⁹ iudex p̄cepit ei linguā abſcidi q̄ abſciſa laudes cecinit. io antoni⁹ credidit q̄ ī via aurelia decollatus eſt. euſebius deinde tādiu plūbatis ceſus quieuit in dn̄o.

Anno mundi. 5425. Anno chriſti. 224.

Linea ſūmoꝝ pontificum

Urbanus

Urbanꝰ primꝰ papa: natione romanꝰ: p̄re ponciano. M. aurelio antonio impatore fuit. anno xp̄i. ccxxiiij. ab vrbe vo cōdita nongenteſimo ꝛ. lxx. Uir ſiquidē doctrina ꝛ ſctītate vite eminētiſſimꝰ multos ſua doctrina ſingulari ad fidē traduxit. inter hos aūt valerianū virū p̄ſtantiſſimū beate cecilie ſpōſum: ꝛ tiburciū eiꝰ frēm q̄ poſtea martyriū ꝯſtāti aīo tulere. hic multa cōſtituit mādauitq̧ ne q̄s decetero in ep̄m eligeref niſi priꝰ aut ſacerdos aut diaconus cōſecratꝰ fuiſſet. Euiſdē q̧ inſtitutū fuit: vt eccl'ia p̄dia ac fundos a fidelibꝰ oblatos reciperet: pariterq̧ puentꝰ clericis oībꝰ viritim: nihilq̧ cuiuſpiā p̄uatū eēt ſed in cōe bonū qd̄ hodie aboleuit: tāta eſt hoīm rapacitas ꝛ libido. at vbi ex ordinatiōibꝰ q̄nquies mēſe decēbri habitꝭ p̄ſbros nouē: diaconos q̄nq̧: ep̄os nouē creaſſet. ipſe nono kal. iunij martyrio coronatꝰ eſt. ꝛ ſepultꝰ in cimiterio p̄textati via tiburtina. ſedit annos quatuor: mēſes decē: dies. xij. Sedes aūt dies. xxx. tunc vacat.

Pontianus

Pontianꝰ papa natione romanꝰ patre calpburnio: tpibꝰ alexandri impatoris fuit. anno ab vrbe cōdita. dcccclxxxiij. anno vo xp̄i. cc. ꝛ. xlviij. Uir q̄dē optimꝰ atq̧ ſctiſſimꝰ. inſtigantibꝰ ſacrificulis idoloꝝ mādato pricipis ab vrbe roma in ſardiniā inſulā cū philippo p̄ſbro deportaf, vbi mltas calamitates ꝛ grauia tormēta p fide xp̄i in ſardinia paſſus tandē morif. Cuiꝰ corpꝰ poſtea a fabiano pōtifice romā cū magna veneratione ac totiꝰ cleri ſupplicationibꝰ reportatū eſt: ac ſepultū in via appia in calixti cimiterio. vixit aūt i pōtificatu annis nouē: mēſibꝰ q̄nq̧: diebꝰ duobꝰ. vacat tūc ſedes martyrio eius dies decē.

Nota q̄ in q̄buſdā hiſtorijs habef q̄ cyriacus ſucceſſit pōciano imediate ꝛ papatū dimiſit vt cū virginibꝰ martyrio coronaref: ſꝫ rō tpis hoc nō pmittit: vt pꝫ in legēda vndecim miliū v̄ginū: hūc tñ anno vno ꝛ tribꝰ mēſibus ſediſſe ſcribūt. In cathalogo tñ pōtificū poſitꝰ nō eſt cū ꝯ volūtatē patrū papatui ceſſit. Anno mundi. 5433. Anno chriſti. 234.

Antherus

Antherus papa natiōe grecꝰ p̄re romulo pōtifex creaf. vir optimꝰ. ſtatuit vt res geſte martyrū diligēter exq̄ſite a notarijs ſcriberent. Cōſcriptas recōdi in erario eccl'ie mādauit: ne vna cū vita bene agentiū mēoria aboleref. Cenſuit itē ep̄m omiſſo p̄mo ep̄atu ad aliū neceſſitatis cā ꝛ vtilitatis: non ſui ipſiꝰ ſed creditarū oīum poſſe trāſferri. Interpoſita ſūmi pōtificis auctoritate: qd̄ hodie a pleriſq̧ ꝯ fit ad vtilitatē ppriā reſpicictes imo voluptatē vt habeant vnde expilēt ad vberiorē ſemp reſpiciūt. nō quot oues ꝛ q̄ rōne paſcende ſint q̄rentes: qd̄ eſt officiū boni paſtoris: ſꝫ ſciſcitātes quātū ſingulis ānis inde excerpi poſſit. de cura aīarū pua fit mētio. de augēdis puētibꝰ magna quo multa iumēta ꝛ plures ſeruos ꝛ eos q̄dē ignauos ꝛ ſtolidos domi alāt. Antherus vo cū vno tīnmō ep̄o creato: martirium ſubiēs i cimiterio calixti via appia ſepelif. iij. nōs ianuarij. ſedit ānis. xj. mēſe vno: diebꝰ xij. vacat tū ſedes dies. xiij

Tiburcꝰ ꝛ valerianꝰ

Tiburcius ꝛ valerianꝰ ciues romani p̄clariſſimi frēs quos eo tpe auxilio cecilie vrbanꝰ papa ad fidē traduxit latitās inter ſepulchꝛa martyꝝ: poſt hec almachiꝰ p̄fectꝰ vrbis audiēs eos xp̄ianos ꝛ elemoſynas diſtribuētes cōprehendēs: poſt longā cōcertationē p xp̄o martyriū cōſtanti aīo paſſi ſunt: quos p̄mo fuſtibꝰ cedi duriſſime fecit: ꝛ tandē gladio interfici p̄cepit. Maximꝰ vir illuſtris q̄ eos in carcē detinuit xp̄ianꝰ effectꝰ tā diu plūbatꝭ ceſus eſt donec ſpm̄ exalaret. Cuiꝰ corpꝰ cecilia cū valeriano ꝛ tiburcio iuſſit ſepeliri. 18. kalendas Maij.

Cecilia virgo

Cecilia v̄go romana corporeo decore moribus ac ſctītate ꝛ laudabili caſtitate ſplēdida: quā parētes eiꝰ vnicā habuerūt cū regijs diuicijs. valeriano iā dicto nobiliſſimo patricio iuueni mrīmonio copularūt. quem cū vna cū fratre tiburcio ad credendū in xp̄m pdocuiſſet eos in tolerāda paſſione ſua ſuauiſſima doctrina ꝛ admonitione induxit ad ꝯſtātiā. Quā cōditionē etiā virgo ipſa ſubijt i domo paterna. iā antea ſuo rogatu ab vrbano deo dedicata. Cū poſt mortē amboꝝ almachius amboꝝ facultates ingrere cepit. Ceciliā vt cōiugē aſtare iuſſit: mandās vt ydolis ſacrificaret. Sed cū ad hoc a parētibꝰ vrgef: dato p̄claro rñſo q̄ nollet: cū ſe pfiteref eſſe xp̄ianā. Iuſſit eā almachiꝰ i domo ſua bulienti aq̄ diu noctuq̧ cōcremari vbi illeſa māſit: q̄ audito iuſſit eā i balneo decolari: quā ſpiculator tribꝰ ictibꝰ pcutiēs neq̧q̄ caput amputare potuit. Et q̄ decretū erat ne quartā pcuſſionē decollādus reciperet: eā ſemiuiuentē reliquit. deinde p triduū oīa ſua paupibꝰ diſtribuēs ꝛ q̄s ad fidē ꝯuerterat vrbano pape cōmēdauit. dicēs triduanas a dn̄o poſtulaui inducias vt hāc domū meā eccl'iam cōſecrares. his dictis ſpm̄ emiſit. Cuius corpus vrbanus inter duos ep̄os ſepeliuit. Paſſa eſt aūt beatiſſima virgo circa annos dn̄i. cc. xx. tpe Alexandri imperatoris. x. kalendas decembris.

Linea Imperatoꝝ
Baſſianus antoninus Caracalla

Baſſianus predicti ſeueri filiꝰ cui aurelius antoninus caracalla cognomen fuit: romanoꝝ īpator. ſeuerus eīn cū eboraci admodū ſenex diſceſſit: filios duos ſucceſſores reliquit baſſianū ⁊ getā: ſed baſſiano nomē antonini a ſenatu voluit imponi. Itaqꝫ dictus eſt. M. aureliꝰ antoninꝰ pricꝫ ſucceſſit. naꝫ geta hoſtis publicus iudicatꝰ eſt ac interfectꝰ. cū ad vitā eiꝰ oībus ꝓbris cōtaminatā: tum vel maxīe qꝫ pāpinianū iuris ciuilis alterū aſilū ſua manu necauerat. At baſſianꝰ ſumpto a ſenatu antonini noīe imperij potitus eſt ac caracalle cognomētū accepit a genere veſtis: quā pplo dono dedit. Is aūt patre aſpior ⁊ oī libidine intemꝑacior: nullū genꝰ facinoris ī vita pretermiſit ⁊ nouercā ſuā ī vxorē duxit. Nihil egregiū de ſe reliqt preter thermas antonianas q̄s ipſe īchoauit ⁊ alexander ꝑfecit eos preterea capitali pena affecit q̄ remedia quartanis ⁊ tercianis collo geſtarēt. Dānati p̄terea ab eo ſūt q̄ ad ſtatuas minxiſſent Hic poſtremo dux bellū in parthos mouet apud edeſſam ⁊ coras circūuentus occidit. vi. imꝑij ſui āno mēſe ſecūdo: vir egreſſus etatē q̄dragesimūtercium ānū aliꝫ eū a macrio ꝑfecto occiſū fuiſſe ſcribūt. corpꝰ eiꝰ ātoninoꝝ ſepulchro illatū ē

Diadumenus

Opiliꝰ macrinus interfecto caracalla imꝑiuꝫ obtinuit. q̄ ꝑfectꝰ pōt: erat. cū filio ⁊ albino facti imꝑatores nihil mēorabile ex tꝑis breuitate geſſerūt. nā imꝑiuꝫ eoꝝ duoꝝ menſiū ⁊ vniꝰ anni fuit. ſeditiōe militari deinde occiſi ſunt. Macrinꝰ eīn ab heliogabolo apd antbiochiā interfectus eſt. Diadumenꝰ aūt a pře antoninus dictus: ad eū puer exercitū ꝑ conatione in dinauit ꝑ impio. fuit aūt puer oīm ſpecioſimꝰ ſtatura lōgiuſcula: crine flauo: nigꝛi oculis: naſo deducto ad oēs decorē: mēto cōpoſito: ore ad oſcula pato hic vbi pmū indumēta coccea ⁊ purpurea ⁊ caſtrēſia imperij ſigna accepit quaſi ſydereꝰ emicuit vt amaret ab oībꝰ Clodius qꝫ albinus ī gallia impator dictus de nobili familia. hi aūt cū parū imꝑarūt tuꝫ vł maxīe qꝫ nihil mēoria dignū geſſere: quidā noīa eoꝝ p̄termittūt. Solus tn̄ albinus ob edacitatē nomē aliqd apud paſtores ꝯſecutus eſt: vt ait cornelius. q̄ centū perſica cāpana. decē melones hoſtienſes q̄ngētas ficus paſſarias: q̄dragīta oſtrea vna cena comedebat.

Macrinus Albinus
opilius

M. Aurelius antoninus
Heliogabalus

Marcus aurelius antoninus q̄ varius etiā dictus eſt imperiū ſuſcepit: hic vt putabaꝫ caracalle filius ex ſem iamira cōcubina formoſiſſima: erant q̄ dicerent eū vulgo cōceptū. romā veniēs magna oīm expectatione imꝑiuꝫ adeptus. Heliogabili nomē ſumpſit a ſole cuius ſacerdos erat: edito templo: phenices eīn heliogabalū ſolem vocant. Is matrē ſuā in ſenatum rogari iuſſit ſoluſqꝫ oīm impatoꝝ fuit ſub q̄ mulier loco viri ſenatū ingreſſa eſt: fecit ⁊ ī colle ſenatulū id eſt mulierū ſenatū. Sed ſymiamire ſenatus ꝯſulto ſunt facta ridiculo de legibus matronalibus: q̄ quo veſtitu incederet: q̄ cui cedē aut aſſurgere deberet ⁊c. Vexꝫ ⁊ preter expectationē heliogabalus vixit vt nullā de ſe niſi flagitioꝝ totiuſqꝫ obſcenitatꝭ mēoriā reliqrit. Nā ⁊ ī virgines veſtales inceſtū cōmiſit: ⁊ ꝓbroſas mulieres ſemꝑ domi habuit: ⁊ iracūdia incitatus ſabinū cōſolarē virū (ad quē vulpianꝰ ſcripſit) e medio tolli iuſſit. Dignitates aūt ⁊ honores malis ac flagicioſis cōmittebat. primus romanoꝝ mēſas ⁊ capſas argēteas habuit. admonētibus amicis: caueret ne ad inopiā redigeret. Rn̄dit q̄d melius eē vt ip ſe mihi heres ſim ⁊ vxori mee. Oppreſſit ī triclinijs verſatilibꝰ paraſitos ſuos violis ⁊ floribus vt aīam aliqui efflauerint libidinū genera q̄dā inuenit: hac vero inſania adeo cōtemni ceptus eſt vt tumultu militari exortoꝫ: ipſe cū matre necaret. Aūt cū ei a ſacerdotibꝰ ſiris dictū eſſet vt moriturus eū paraſſe funē ſerico ⁊ cocco intortū quo vitā laqueo finiret: parauerat ⁊ gladios aureos q̄bus ſe occideret. Sed nihil valuerit occiſus eſt ꝑ ſcurras: ⁊ per plateas tractus ſordidiſſime: ꝑ cloacas ductus ⁊ in tiberim ſubmiſſus eſt q̄rto imperij ſui anno. hic finis antoninoꝝ nomini in republica fuit.

Alexander

Alexander interfecto vario heliogabalo accepit imperiū. nā aureliꝰ alexāder ſeuerus vrbe arcena genitus: cū antea ceſar a ſenatu eſſet appellatus inde auguſti nomē recepit: cui māmea mater fuit xp̄iana. fuit aūt vnicū virtutꝭ exemplar ad cōponēdā rempu. vicio ſuperioꝝ pncipū labefactatā animū adiecit. adiutores ad hanc rem habuit iuliū frontinū virū doctiſſimū. vulpianū ⁊ paulū viros ī iure ciuili preſtātiſſimos: pcul oī pompa ⁊ ambitione vixit: erat tāte prudētie vt a nemine decipi poſſet: pecunias ⁊ adulationes ꝯtēpſit: gemas reiecit: ſtatuas ſūmoꝝ viroꝝ vndiqꝫ cōquiſitas in foro trāſitorio locauit. thermas q̄ hodie antoninie vocanꝫ ꝑfecit ⁊ ornauit. tēplū xp̄o edificare voluit eūqꝫ inter deos recipe habuit p̄terea xp̄m ipſuꝫ ⁊ abrahā ī lario ſuo. Alexāder igit tot virtutibꝰ inſignis iuuenis admodū impator creatꝰ bellū ſtatī ꝯ perſas ſuſcepit: ac xerſem eoꝝ regē ꝯſtātiſſime vicit: Diſciplīne vo militaris adeo ſeuerꝰ emēdator fuit: vt q̄ſdā etiā integras legiones exauctorauerit: q̄ ſeueritate factū eſt vt militari tumultu apud magūciā in gallia occideret. tercio decimo imperij anno inſtigatione maximī. Is princeps alexāder inclamabat ſepius qꝫ a quibuſdā xp̄ianis audiuerat ⁊ tenebat: Idqꝫ ꝑ preconē ſignificauit cū aliquā emendaret. qd tibi fieri non vis alteri ne feceris. quā ſniam adeo dilexit vt in plateis ⁊ in publicis opibus perſcribi iuberet.

Origenes

ORigenes alexandrinus vere martyris filiꝰ: ⁊ eccl'ie alexandrine presbyter phõꝝ ac theologoꝝ oĩm sui tp̃is princeps his tp̃ibus alexandrie floruit; hic cũ ab ipsis cunabulis xp̃ianissimꝰ esset: ⁊ emĩnẽtissimi ĩgenij adolescẽs euasisset. qui decimo seueri ꝑtinacis anno (ꝑsecutione ĩ xp̃ianos mota) leonida p̃re interempto quẽ adolescẽs ad martyriũ adhortatus est: post patris obitũ xp̃i fideles a tyrannis ꝑ tormẽta oppressos ꝓ posse fouit ⁊ ad mortẽ perductos intrepide animauit. Totus deinde ad religionem cõuersus predicandi officium habuit. Tanti aũt ingenij fuit vt nulla eũ lingua: nulla litteratura latuerit. Mira vtebat continẽtia in cibo ⁊ potu abstinentia in rebꝰ alienis. Nã ⁊ paup̃tatẽ xp̃i imitatus est: ⁊ multis annis nudis ambulauit pedibus. Huiꝰ virtutem pleriq; imitati martyriũ ꝓ fide xp̃i equo aĩo passi sunt. Indeq; hebionitarũ heresim impugnauit: qui ⁊ xp̃m ex ioseph ⁊ maria natũ purum hoĩem dicebãt: ⁊ legẽ iudaico ritu seruandam predicabãt: hoc idẽ ⁊ symachus sentiebat. Super lectũ preterea plumis stratũ nũq; dormiuit ⁊ a carnibꝰ se oĩno abstinuit. Et in tñ castitatis amator fuit vt zelo fidei: licet nõ ħm sciã se castrauerit. Secutꝰ illð qð in euãgelio dicit ⁊ si puerile habet: q2 sunt eunuchi qui seipsos castrauerũt ꝓpter regnũ dei. Ob eius doctrinã ⁊ eloquẽtiã ⁊ artam vitã a mãmea alexandri imperatoris mater de antiochia accersitus apud eam in p̃cio habitus: mulierẽ xp̃ianã fide edoctã relinquẽs: in quẽ alexander filiꝰ vnice pius fuit. Tanti aũt ingenij fuit origines ⁊ doctrine vt septẽ notarij sibi inuicẽ succedẽtes homini vix sufficerẽt. Librarios habuit totidem ⁊ puellas apprime eruditas quos oẽs ingenij copiã ⁊ vbertatẽ effundendo defatigabat: hũc quidẽ ⁊ si hostẽ sibi porphirius desumpserit xp̃ani noĩs acerrimꝰ persecutor. Ita tñ interdũ laudat vt nũc doctissimũ phm principẽ vocet. Et dicat eũ oĩa platonis secreta consecutũ. Scripsisse origenẽ ad sex milia volumina libroꝝ hieronymꝰ ipse refert. Errauit tñ (vt augustio ⁊ hieronymo placet) in plerisq;: maxie vo i libro de principatu quẽ periarchon appellauit inde origeniana heresis ꝓcessit: qui dicũt xp̃m qñq; ex maxima misericordia nõ solũ hoĩes ħ ⁊ apostatas angelos fore redẽpturũ. Iuxta psalmistã nõ in ꝑpetuũ irascet deꝰ neq; ineternũ cõminabit. Verũ ipse origenes vt quidã aiunt in scripto ad fabianũ papã p̃niam de male ꝓlatis agere videt. Causam sui erroris refundũt certi in ambrosiũ suũ emulũ quendã qui nõ emendata in publicũ ꝓtulit. Ideo a nõnullis vt ab eusebio ⁊ ruffino ⁊ alijs q̃maixe laudat. Eccl'ia q̃z nõnulla eiꝰ scripta recipit. Deniq; anno salutis nr̃e. 236. Et etatis sue sexagesimo primo deficiẽs apud tyrũ sepelit.

Ulpianus

Paulus patauus.

VLpianꝰ iuriscõsultus vir p̃stãtissimꝰ alexãdriq; predicti assessor: hisdẽ tẽporibꝰ teste eusebio ꝓpter eximiã eiꝰ sciam atq; doctrinã apud eundẽ impatorẽ maxio ĩ precio habitus est. Et p̃ ceteris dctoribꝰ vocabula ⁊ leges antiquas explanauit. Atq; alia multa monimẽta scripto post se reliquit.

PAulus patauiꝰ silr in phia ⁊ iure ciuili celebratissimꝰ ꝑ hec tp̃a floruit ⁊ ad cõponendã rempublicã romani superiorũ impatoꝝ vicio ⁊ sordibꝰ labefactatã alexãdro predicto imperatori plurimũ auxilio fuit: ⁊ nõnulla ea in facultate cõposuit q̃ adhuc extare vident: quẽ nõnulli alio tempore fuisse scribũt tanta est diuersitas tempoꝝ.

Julius frontinus

Tripho

IUliũ quoq; frõtinũ phm ⁊ in omni doctrina scientissimũ cũ superioribus floruisse ⁊ alexandro auxilio fuisse cõstat. Nã ⁊ ip̃e multa cõposuit ⁊ alexandro ipsi ad res cõponẽdas adiumẽto fuit.

TRiphonẽ origenis auditorẽ his tp̃ibꝰ fuisse constat ad quẽ nõnulle extãt ep̃le: q̃ librũ p̃cipue cõposuit de vacca ruffa ĩ deutronomio: ⁊ coeq̃libꝰ etate ãnalibꝰ q̃ offerebant ĩ lege ⁊ de diuisioĩbꝰ q̃ cũ colũba ⁊ turture ab abraham ponit ĩ genesi vir em eruditissimus fuit.

Minutius felix

Ambrosius

MInutius item felix insignis tuz rome causidicus dialogũ scripsit: quo christianũ ⁊ ethnicũ disputantes inducit: qui octauius inscribit. Scripsit ⁊ de fato ⁊ contra mathematicos quãq; stilus superiori nõ cõueniat cuius etiã Lactanctus meminit.

AMbrosius grecꝰ diaconus ꝑ hoc tẽpus cõfessionis gloriã plurimũ insignis fuit: hic primo marcionites existens ab origene correptus dñice glorie insignis fuit: huiꝰ industria ⁊ sumptu etiã ad hunc infinita origenes dictauit volumina. Sed ⁊ ipse vir nobilis ⁊ nõ inelegantis ingenij obijt parũ añ mortez origenis. Reprehẽsus a plerisq; q̃ vir locuples amici sui senis ⁊ pauperis moriẽs nõ recordatus sit

Agapitus

AGapitus illuſtris adoleſcētulus ꝑ hoc tempꝰ apud preneſtinā ſabinoꝝ vrbē quidenis iuſſu alexādri impatoris martyrio coronat̄. Ipſe ei cū q̄n decim eēt annoꝝ ⁊ amore xp̄i martyrio flagraret: ab impatore cōprehendit̄. ⁊ primo neruis crudis cedit̄: deinde vrbis preſidi vt ſacrificare cōpelleretur tradit̄ q̄ eū duriſſimo ⁊ ſqualido carceri ſtatiꝫ recluſit vbi ꝑ q̄tuor dies eidē cibū oēm negauit: inde eidē preſidi exhibitꝰ prunas ardētes eidē ſuꝑ caput eiꝰ apponi iuſſit. ⁊ cū grās deo ageret flagellis iterū cedit̄ ⁊ nudus capite deorſuꝫ verſo ſuſpēdit̄: ⁊ bulienti aq̄ corpꝰ eiꝰ ꝑfundit̄. ⁊ adhuc martyris xp̄i maxillas fregiſſent preſes ex tribunali corruēs triſtē emiſit aīam. Quo audito impatoꝛ eū leonibus obijci precepit. Sed fere māſuete facte pedibꝰ martyris ſe inclinauerūt. videntes ſceleris miſtri tulerūt ſanctū martyrē ⁊ inter duas colūnas gladio ꝑcuſſerunt ſub die. xv. kal. ſeptēbris. Corpꝰ vo eius a xp̄ianis nocte ſublatū: ibidē miliario ab vrbe primo poſitum eſt in ſarchophago nouo nutu diuino inuēto.

Martina virgo.

Quirinus martyr

MArtina romana virgo ⁊ q̄dē ſc̄tiſſima ꝑ hoc tēpꝰ cū eximie chriſtiane veritatis virtutiſq̄ꝫ eſſet mulier ab alexandro principe cōprehenſa cū xp̄m negare oīno recuſaret diuerſis tormētoꝝ generibꝰ cruciat̄ cū eni pulcherrima erat i eiꝰ amore exarſit. exhortat̄ qꝫ ad culturā ydoloꝝ vt eā ſociā impij haberet. Apollo aūt in eiꝰ aduentu cōminutꝰ eſt: deo eni ſe vouit mēte ⁊ corpe caſtā. Iuſſa deinde cedi ⁊ i carcere poſita in q̄ i menſo lūie ꝑfuſa i manu h̄ns tabulā ſcriptā. quā magnificata ſunt opa tua dn̄e oīa i ſapia feciſti. iuſſit poſtea eā extendi ⁊ mēbra eiꝰ ſpatiis incidi: in oībꝰ deum glorificās. Immiſſus leo ad eā in cunctis illeſa cū i fide imobilis ꝑmaneret gladio tandē ceſa martyrij palmā primo die Ianuarij ꝓmeruit.

Berillus ep̄s

Porphirius pb̄s

QUiricꝰ preterea romanꝰ patricꝰ ⁊ ipſe vna cum iulita matre hac tēpeſtate apō romanā ciuitateꝫ alijs inūerabilibꝰ ſecū iuctis martyriū ydibꝰ Iulij cōpleuerūt: lꝫ hiſtoria eoꝝ inter apocriphos reperiat̄

BErillus arabs boſtrenꝰ ep̄s vir doctiſſimꝰ cū aliquāto tpe glorioſe rexiſſet eccl̄iam ad extremuꝫ lapſus i hereſim q̄ xp̄m ante incarnationē fuiſſe negat origenis tn̄ ope ad veritatē reductꝰ varia poſtmoduꝫ ſcripſit opuſcula: maxie vo ep̄las aliq̄t: q̄bꝰ origeni ꝓ ſana doctrina grās agit. Extat ⁊ dialogus origenis ⁊ berilli in quo berilluꝫ hereſeos arguit.

POrphiriꝰ atheniēſis pb̄s ⁊ quidē excellētiſſimꝰ ꝑ hec tpa maxio i precio fuit. q̄ ⁊ ſi origenis preſbyteri precipuꝰ amatoꝛ ⁊ laudatoꝛ fuiſſet: chriſtiani tn̄ noīs acerrimꝰ ꝑſecutoꝛ fuit: ⁊ ꝓpterea multas obtrectationes ⁊ blactrationes ꝯ orthodoxā fidē igeſſit q̄s diuꝰ auguſtinꝰ refellit: lꝫ trinitatē ꝑfectā ponat: hic qꝫ inter cetera yſagogas. i. introductiōes ad areſtotel̄ cathegorias. i. p̄dicamēta adiecit ⁊ ꝯſcp̄ſit alia m̄lta.

Hipolitus ep̄s

Julius aphricanꝰ.

HIpolitꝰ cuiuſdā eccl̄ie ep̄s: q̄ rōnē paſce ⁊ tpoꝝ canones ſcripſit vſqꝫ ad primū annū alexandri impatoris. xvj. annoꝝ circulā repperit ⁊ euſebio q̄ ſuꝑ eodē paſca. xix. annoꝝ circulū cōpoſuit occaſione dedit clarꝰ habet̄. Scripſit etiā nonullos in ſcripturas cōmentarios precipue exameron ⁊ in ꝓphet̄.

IUlium q̄ꝫ affricanū inter ſcriptores ſui tpis nobiliſſimū his tpibus fuiſſe ⁊ floruiſſe (diuꝰ hieronymus refert) Cuius quinqꝫ de temporibus extant volumina: ⁊ de trinitate pergrāde volumen perſcripſit. ⁊ ad magnū origenē ep̄l'am in qua oſtendit ſuſanne fabulā apud hebreos nō haberi contra queꝫ doctā ep̄laꝫ ſcripſit origenes. hic cū l̄raruꝫ cultoꝛ ⁊ amatoꝛ exiſteret ⁊ multis diuicijs floreret apud ceſareā paleſtine vrbem bibliothecā inſignem ſuo noī cōdidit. ⁊ cū honorabilis plurimū haberet̄ ſub. M. aurelio antonino ceſare legationeꝫ ꝓ reſtauratione caſtelli emaus ſuſcepit q̄ð poſtea reedificās Nichopolim appellauit.

Fabianus papa natione romanꝰ ex patre fabio post antherū pōtificē dū in via de futuro pontifice deligēdo colloqueret: cōfestim diuinitꝰ quedā columba super caput eius astitit ⁊ sic diuinitꝰ electus: statim p septē diaconos regiones diuisit: qui a notarijs martyrū res gestas colligerēt: ad ceterorū exemplū: qui xpi fidē ꝓfitebant. Idē ēt cimiterū ꝓ dignitate martyrū edificauit. Statuit preterea vt singulis quibusqȝ annis i cena dñi crisma renouaret: ac vetus i ecclia cōbureret. Huiꝰ tpe exorta est nouaciana heresis: tandē martyrio coronat. vbi ex quinqȝ ordinationibꝰ mense decēbri habitis. presbīros duos ⁊ .xx. diaconos septē. epōs vndecim creasset. Sepultus est aūt i cimiterio calixti via appia. xiiij. kal. februarij. quo die natalicū eius: vna cū diuo sebastiano celebrat. Uacat aūt dies sex. Ad hūc magnꝰ ille origenes (mltis sublatis heresibꝰ) de ordine fidei seruādo multa ꝯscripsit. Sedit annis. xiiij. men. xj. dies. xj.

Linea sūmorū pontificum

Fabianus

Conciliū rome. 60. episcoporū

Scisma primū cū nouatiꝰ vrbis rome presbyter his tpibꝰ ecclias dei scindere ⁊ perturbare curauit. isqȝ ob cupiditatē epatꝰ oīa diuina atqȝ huana miscebat: ⁊ ne pōtificatꝰ i manus cornelij q fabiano successit deueniret. ab ecclesia ei segatꝰ: semet ac suos id est mūdos appellabat. Negabat apostatas etiam penitētes recipiēdos eē. Hac ob res cōciliū sexaginta epōrū: totidē pr̄sbiterorū cū diaconis pluribus habitū est. quo nouacij opinio vt falsa improbat. qd saluatoris exemplo nemini penitēti denegāda sit venia. ⁊ sic primū romane ecclie scisma finitū fuit. Alie etiā hereses huiꝰ tpibꝰ pullulare cepere. Origenes eni heresim quorūdā sustulit: affirmantiū aīos hoīm vna cū corporibꝰ interire. Rursusqȝ i anastasi (quā nr̄i resurrectionē vocāt) vna cū corporibꝰ suscitari. Sustulit ⁊ heresim helchesaitarū qui paulū apl'm oīno respuūt quiqȝ asserunt negātem in tormētis christū nihil criminis habiturū: modo integri ⁊ recti sit cordis.

Cornelius

Cornelius papa natione romanꝰ patre castino: vir certe eruditissimꝰ q multas scripsit eplas. vnā ad fabiū anthiocenū epm de synodo romano ⁊ italica atqȝ aphricana. aliā de nouatiano heretico. terciā de synodi gestis. At vo sub episcopatu eius qui apostatas recipiendos censebat penitentes presertim nouatus nouacianū extra ecclesiā ordinauit ⁊ i aphrica nicostratū. quamobrem ꝯfessores qui a cornelio secesserāt: cū maximo presbytero ac moyse sentiētes ad ecclesiā reuersi veri confessoris nomen adepti sunt. verū postea instantibus hereticis cornelius centūcellas in exiliū mittit. ad quē cyprianus carthaginensis eps in carcerem cōiectus lr̄as mittit. quibꝰ intellexit ⁊ amici calamitatē ⁊ exilij sui cōfirmationē. Extant ⁊ alie cypriani ad corneliū eple plene religionis ⁊ fidei. Priusqȝ in exiliū mittit instāte lucina matrona sanctissima corpora petri ⁊ pauli e cathecūbis vbi minus tuta esse videbant noctu leuat. Paulū lucina i predio suo via hostiēsi collocat vbi interfectus fuit. corneliꝰ petrū vbi crucis martyriū subijt. in templo apollīs ad radices aurei montis. iij. kal. Julij. Cū aūt mense decembri sacrorū iniciādorū pr̄ates bis fecit. Decius iratus sanctissimū virū plūbatis cedi atqȝ deinceps ad templū martis duci iubet: vt simulacrū eius adoraret. At vir sanctus dum ad suppliciū ducit: oīa bona stephano archidiacono cōmisit. post hec tercio nōs maij obtrūcat. huiꝰ corpus beata lucina cū quibusdā clericis noctu sepeliuit in arenario predij sui. Sedit annis duobꝰ diebus tribus. Sedes. xxxv. vacat.

Dionysiꝰ alexādrie eps

Dionysius alexandrine ecclesie episcopus vir doctissimꝰ origenis magni auditor his temporibus episcopus designatus. sedit annis. 17. hic in cypriani ⁊ affricani synodi dogma consentiens de hereticis rebaptizādis plurimas misit eplas: sed ⁊ ad fabianū papam de penitentia vnam scripsit eplam: ⁊ ad varios alios de exilio: de mortalitate: de sabatho: de persecutione decij. atqȝ duos libros aduersus nepotē epm ⁊ ad origenē magistrū suū de martyrio ⁊ alia multa.

Linea Imperatorum

Maximinus

Gordianus pater

Philipp⁹ pater Philipp⁹ filius

Decius

Maximinus imꝑator anno ab vrbe cōdita. dccclxxxviij. poſt alexādrū ex corpore militari: poſteaq̄ bellū in germania ꝓſpere geſſerat ſine vlla ſenatus auctoritate imꝑator electꝰ eſt. hic de vico tracie vicino barbaris: barbaro etiā patre ⁊ matre genitus: quoꝝ alter e gothia: alter ex alanis genitus eſſe ꝑhibet̄. Et in prima quidē puericia fuit paſtor nōnūq̄ procer q̄ latronibꝰ inſidiaret̄ ⁊ ſuos ab incurſibꝰ vindicaret. militare aūt ſub ſeuero cepit. Erat enī magnitudine corporis ꝯſpicuus: virtute inter oēs milites clarus forma virili decorus ferus moribꝰ. fuit aūt ingentis ſtature vir adeo vt pedes octo excederet. Pedē habuit tāte magnitudinis vt poſtea in ꝓuerbij locū ceſſerat: cū de longis ⁊ ineptis hoībꝰ diceret̄, maximini caligā requirit. Tāte vero bibacitatis erat vt vini amphorā vna cena biberet. Verū cū ſextus a nerone xp̄ianos ꝑſequeret̄ anno tercio poſteaq̄ regnare cepat: a pupieno aqlegie quā obſidebat vnā cū filio maximino interfectus eſt. tanta aūt fide aqlegienſes ꝯ maximinū ꝓ ſenatu fuerūt vt funes de capillis mulieꝝ facerēt cū deeſſent neruī ad ſagittas emittēdas. Ideo rome in honore matronaꝝ templū veneri calue ſenatus dicauit. Greci ſcriptores maximū ⁊ balbinū imꝑatores ꝯ maximinū factos. maximū aūt cū exercitu miſſus ⁊ apud rauennā bellū paraſſe. aqlegiā aūt niſi victorē nō vidiſſe: latini ſcriptores nō maximū ſed pupienū ꝯ maximinū pugnaſſe apud aqlegiā ⁊ viciſſe. forte idē pupienus q̄ eſt maximus.

Gordian⁹ filius

Gordianus poſt maximinū tyrānus imperiū adeptus cū parthos iā erūpētes ingēti clade ſupaſſet: ⁊ nobiliſſimus vir ꝓcōſul cū filio ꝯſulari legato imꝑator dictus erat aūt iā octogenarꝰ ⁊ plurimis ꝓuicijs ꝓfuit quē affricanū appellauerunt. Gordiani igit̄ duo pater ⁊ filꝰ ambo ex ꝯſulibus magno affroꝝ ꝯſilio impatores ſunt appellati Gordianus vo adoleſcēs auguſtus declaratꝰ ſex annis imperiū tenuit. cū maximinus ꝑter ſenatus auctem impium vſurpaſſet ad deturbādū eū tres declarauit imꝑatores e q̄bus pupienꝰ ⁊ albinꝰ ī palatio interfecti. ſoli gordiano imperiū reſeruatū fuit. Huius pricipis hec fuit precipua laus q̄ ad ſexagītaduo milia libroꝝ ī bibliotheca habuiſſe dr̄. deniq̄ dū ad triūphū rome rediret: nō lōge a romanis finibus philippi fraude occiſus eſt. Gordiano ſepulchꝝ milites apd̄ circeū caſtꝝ fecerunt titulū hm̄oi ardētes ⁊ grecis ⁊ latinis ⁊ perſicis ⁊ iudaicis lr̄is: diuo gordiano victori ꝑſaꝝ: victori gothoꝝ: victori ſarmathaꝝ depulſori rōanoꝝ ſeditionū: victori germanoꝝ ſed nō victori philipporum.

Philippus anno ab vrbe cōdita nōgēteſimo nonageſimoſeptio reductis militū copijs e ſyria ī italiā vna cū filio philippo ānos q̄nq̄ impat. hūc aūt ꝑmū imperatorē xp̄iani habuere: q̄ qdē miſteria adire nunq̄ eſt auſus niſi ꝯfeſſus. poſt terciū vo imperij ſui annū milleſimus ab vrbe ꝯdita annus impletus eſt. vn̄ ⁊ ſeculares ludi celebrati ſunt. q̄ centeſimo q̄s anno repetebant̄. inſtituti a valerio publicola poſt exactos reges a ſeculo nomē ducētes: qd̄ eſt humane vite ſpaciū. Ambo deinde fraude decij ab exercitu interfecti ſunt. ī diuerſis ī locis. Nā philippus pr̄ verone: filius rome occidit̄. annis q̄nq̄ imparunt. Inter diuos tn̄ relati ſunt. ex q̄bus iunior philippus adeo ſeueri aī fuit: vt nullo cuiuſq̄ cōmēto ad ridēdum ſolui potuerit: patrēq̄ ſecularibus ludis petulātius cachīnātē: vulto auerſato notauerit. hic philippus q̄rto imperij ſui anno vrbē ex ſuo noīe ī thratia ꝯſtruxit. ⁊ cū deciū infenſū haberēt theſauros ſuos fabiano pōtifici ꝯtulerūt: ob id odiū maximū decius in xp̄ianos ꝯcepit.

Decius romanoꝝ imperator q̄ e pānonia inferiori budalie natus. interfectis philippis imperiū ſumpſit: odio in xp̄ianos exardēs: ꝓpter philippos eiuſdē ſecte imitatores. Bellū ciuile qd̄ in gallia motū fuerat oppreſſit: filiū ſuū ceſarē fecit: romelauacrū edificauit. cum bienio poſtea cū filio ceſare imperaſſet. in barbarico bello oppmit̄ e q̄bus ſenior gurgite paludis immerſus eſt. Ita vt nec cadauer eius nuſq̄ repertū ſit. Digno certe dānatus iudicio: q̄ ſeptimā poſt nerone perſecutionē in xp̄ianos mouens. multos ſctiſſimos viros interemit. Hic inter hiſtoricos varietas orit̄: cū eutropius ſcribit q̄ inter ceteros beatiſſimū laurentiū leuitā ⁊ martyrē igne excoxit q̄ ſub ſixto floruit. Ideo imperiū decij nōnulli ꝓlōgāt. Quidā hunc deciū ſeniorē ſub quo paſſus fabianus ⁊ cornelꝰ ponunt. deinde deciū iuniorē ceſarē. ⁊ inter iſtos duos gallū voluſianū ⁊ alios impatores fuiſſe aiunt. Et poſtea valerianū cū galieno ſub quibꝰ paſſi lucius ſtephanꝰ ⁊ ſixtus ſūmi pōtifices ac laurētius archidiaconus ⁊ hypolitꝰ. Ideo galienꝰ binomius aſſerit̄ dictus decius galienus. Vel aliq̄ deciū ceſarē a philippo cōſtitutum cum in vita laurētij legit̄ decius ceſar ⁊ nō impator ſub eo paſſum fuiſſe laurentiū. Cū antiquitus aliqui ceſares ⁊ aliqui auguſti: poſtremo imperatores fuerunt.

Perſecutionẽ ſextã poſt neronẽ. maximinꝰ imꝑator mouit in xp̄ianos quã precipue exercebat in clericos ꝛ ſacerdotes. verum cum cunctos cedibus perſequeretur; tercio anno a pupieno aquilegie vna cũ filio interfectus: perſecutioni ſimul ꝛ vite finem impoſuit.

Pontion martyr

Pontiũ beatiſſimũ martyrẽ philippos imꝑatores ad fidẽ xp̄i ꝯuertiſſe tradunt hiſtorici. Iſte pontius fuit filiꝰ cuiuſdaꝫ ſenatoris vrbis. cuius pater marcus: mater iulia. que pregnãs templũ iouis intrãs in quo ſacerdos ſacrificans velamẽ ꝛ infulã ſcindens voce terribili ait. Hec mulier in vtero geſtat: qui hoc templũ funditus euertet. Ideo triſta domũ rediẽs: vẽtrẽ moleſtauit vt fetus periret: peperit tñ puerũ ſine omni macula. quẽ cũ niteba᷑ interficere: pater ait. Sinas eũ viuere: ſi ioui placebit de inimico vindictã ſumet. deinde cuꝫ in varijs doctrinis erudit iſſimꝰ euaſiſſet. Cũ audiſſet xp̄ianos: cui ſanctꝰ pontianus ꝑerat cantãtes: deus noſter in celo oĩa quecũqꝫ voluit fecit. Simulachra gentiũ argentũ ꝛ aurũ ꝛc̄. Relictis ydolis cũ patre a põtiano baptiſma ſuſcepit: patre deinde defuncto ꝛ pontiano: fabiano ſummo ap̄lico oẽs facultates dedit: qui pauperibus diſtribuit. duobꝰ aũt philippis imꝑatoribꝰ cum eſſet amicus ꝛ cum inſtaret milleſimꝰ ab vrbe annus: eis verũ ac magnũ deũ in celo colendũ oſtendẽs. effecit vt a fabiano baptiſma ſuſceperũt: ꝛ templũ deſtruxerunt. a ſequẽtibꝰ deinde imꝑatoribꝰ poſt varia tormenta cum a ſeuientibus vrſis ꝛ ab igne in arena illeſus mãſiſſet. demum capite ceſo martyriũ cõſũmauit.

Martyres que per varias perſecutiones paſſi ſunt deinceps nomina famoſorum annotantur.

Leontius martyr
Flocellus puer
Feliciſſimus martyr
Romanus martyr
Habundius martyr
Cirilla virgo filia decij ꝛ martyr
Abacuck martyr
Audecius diſcipulus policarpi
Siminus martyr
Nouatus cum. xx.
Victor miles ꝛ terrena vxor eiꝰ
Concordius ſubdiaconus
Valerius martyr
Gaius martyr
Attalus martyr
Philippus prefectus alexãdrie
Triphonia
Ceſarius
Simphorianus
Caſtorius
Columba
Geminianus
Philemon
Ianurius
Feſtus
Deſiderius
Sabinus
Baſilijs cum alijs ſeptem
Adrianus
Simplicianus

Patroclus
Simphorianus
Xviij. martyres
Leonilla
Priſcus
5.42. martyres
Quirinus
Theodorꝰ baſilides
Maurus
Victorius
Victor martyr
Nicoforus
Claudianus
Alexander
Carpoferus
Criſandus
Gedeon
Daria
Marcellianus
Marcus
Nicoſtratꝰ ꝛ Zoe vxor eius
Tranquilla
Cromacius
Creſcentia
Theodora
Albinus
Felicianus
Primus
Fauſtinus
Beatrix

Septem dormientes

Temporibꝰ decij cũ poſt varias ꝑſecutiones epheſuꝫ deciꝰ veniſſet. In medio ciuitatis templũ cõſtruẽs: oẽs ſub pena mortis ydolis ſacrificare cõpulit. Tantuſqꝫ penarũ terror cunctos inuaſerat vt filiꝰ patrẽ ꝛ amicus ſodalem abnegarat: In ea vrbe ſeptẽ nobiles primi in palatio. maximinus: marcus: martinianꝰ: dionyſius: ſeraphion: iohãnes ꝛ cõſtantinus ydola ſpernentes ieiunijs ꝛ orõnibꝰ in domo celãtes vacabãt. apud decium accuſati patrimoniũ paupibꝰ diſtribuẽtes. Inito cõſilio in montẽ celion ſeceſſerunt: ꝛ vſqꝫ ad tempꝰ ꝑſecutionis finiẽde latere decreuerũt: quibꝰ vnus adminiſtrabat qui furorẽ decij ceteris detexit: ꝛ panes allatos obtulit. quo cibo ꝯfortati colloquẽtes in luctu vt deꝰ voluit obdormiuerũt. Deciꝰ os ſpelunce obſtrui ꝑcepit vt fame ꝛ ſiti dies clauderent. Scriptura ſignato martyriũ cũ tempore: quomodo temporibus theodoſij poſtea manifeſtati viui ſunt. infra deſcribitur.

Septima ꝑsecutio post neronē facta est a decio impatore. qua quidē multi diuersis in locis ꝓ fidei cōstātia passi fuere. q̄ cū philippo impatori reuertēti de bello verone occurrit cū victoria: ad ipsum honorādū: dolose eū occidit. ⁊ vsurpās sibi imperiū ad vrbē veniēs: vt videretꝛ zelo cultus deoꝝ illoꝝ occidisse dn̄m suū qꝛ xp̄ianus erat: mouit ꝑsecutionē dirā ꝯ xp̄ianos plurimos interficiens. ⁊ inter illos filiū prefati philippi impatoris. Martyres aūt varij sub decio passi sunt: quoꝝ martyriū iā patebit:

Abdon ⁊ Senen.

Agatha

Abdon ⁊ senen subreguli romani viri clarissimi ex corduba ꝑsarū vrbe oriūdi his tumultib⁹ p⁹ multos carceris squalores romā cathenis obligati ꝑducūtꝛ vbi cū diu diuersis penaꝝ generib⁹ diu fuissent macerati. Cū eīn deci⁹ impator babiloniā ⁊ alias ꝓuincias superasset xp̄ianos in diuersis locis cordubā adduxit: ⁊ diuersis supplicijs eos īterfecit. Eoꝝ aūt corpa abdon ⁊ senen xp̄ianissimi sepeliebāt. Tandē tercio kalēdas Augusti gladio ꝑcussi martyrium compleuerunt.

Agatha sicula virgo genere nobilis ꝑclarissima: ꝑ hoc temp⁹ in cathania ciuitate sicilie ꝓ xp̄o martyrio coronatꝛ. Nā quintian⁹ ꝑfect⁹ audita ei⁹ fama nobilitatis formositatis ⁊ diuiciaꝝ: ⁊ ꝙ xp̄i ancilla esset: illā cōprehendēs affrodisie turpissime mulieri tradidit: que septe filias habebat turpitudini deditas: que ꝑ dies triginta varijs ꝑsuasionib⁹ ac minis eā adhortabātur: vt presidi assentiret: qui posta cū idolis sacrificare nollet: post alapas ⁊ carceres postq̄ eculeū: post etiā mamillarū abscisionē: ⁊ in testis fractis ⁊ carbonibus ignitis volutationē eo iudicāte ī carcere martyrio ꝯsūmata est nonis februarij. corpus fideles aromatib⁹ sepelierunt. angelus apposuit tabulā vbi sculptum erat. mentē sanctā spontaneā honorē deo ⁊ patrie liberationem. Cortina quoq̄ eius ignem montis prope ciuitatē repressit.

Appolonia virgo sanctissima memoratu dignissima alexandrina longeue etatis. ⁊ ipsa ꝑ hoc temp⁹ martyriū ꝓ xp̄i nōīe ꝑtulit acerbissimū. Nā persecutores (cū idolis sacrificare nolebat) primū dentes oēs ex eius ore excusserūt ⁊ multis plagis affecerūt. deinde cū minarentꝛ eam viuā se incensuros nisi cū eis verba impia ꝓferret ⁊ deū blasphemaret. at illa vidēs rogum paululū quid intra semetipsam deliberās: repēte de manib⁹ impioꝝ se ꝓrupit ⁊ in ignē paratū ꝓsiliuit: vt ꝑterrerentꝛ crudelitatis actores: qꝛ ꝓmptior est inuenta femina ad mortem: q̄ꝫ ꝑsecutor ad penaꝝ. ac sic martyrij palmā quīto ydus februarij ꝓmeruit. Ei⁹ sanctū corpus postea in italiā delatū: apud derdonaꝫ lombardie ciuitatem in cathedrali ecclesia seruatꝛ.

Appolonia

Seraption

Seraption patria alexandrin⁹ ⁊ ipe vir sanctissim⁹ eodē anno apud alexandriā a ꝑsecutorib⁹ capt⁹ crudelib⁹ supplicib⁹ afficitꝛ in tm̄ vt oēs eius corporis iuncture pri⁹ soluerentꝛ: sed adhuc viuēs a ministris diaboli de supioꝛib⁹ sue dom⁹ partib⁹ ꝑcipitatus xp̄i martyr efficitꝛ. ⁊ ei⁹ natale. i 8. kal. decēbris celebratꝛ. Iustinus quoq̄ presbyter cū victoria martyrū pro christo constantissime sustinuit.

Meniacus martyr.

Victoria virgo

Meniacus ethruscus vir celeberrim⁹: ⁊ ipse apud florētiā ethrurie vrbē octauo kal. nouēbris martyriū ꝑtulit. cuius reliquie adhuc ⁊ templo ⁊ populoꝝ frequentatione a cōciuib⁹ suis plurimū venerantꝛ. Valentin⁹ quoq̄ ⁊ laurentin⁹ patria ethrusci: ⁊ ipsi apud aretium eoꝝ vrbem vna cum nicostrato diacono: ⁊ alij multi in hoc tumultu pro christo passi sunt.

Victoria virgo inclita cū esset despōsata cuidā pagano rome sub deciana ꝑsecutione: cū nec nubere nec sacrificare vellet: post multa miracula ⁊ opa sancta cū plures virgines deo adiūxisset: gladio ꝑcussa est rogatu sui sponsi. Plurimiq̄ alij martyrio coronati sunt quoꝝ vitā euoluere nō possum⁹. qui hac persecutione furente in desertis ⁊ in montibus latitantes fame siti frigore: languore latronibus bestijsq̄ consumpti sunt in diuersis mundi regionibus.

BIBLIOTECA NACIONAL
BIBLIOTECA AMERICANA
JOSÉ TORIBIO MEDINA

Anno mundi. 5455. Anno chriſti 254.

Lucius papa natione romanꝰ patre porphirio poſt corneliū imꝑante gallo hoſtiliano pontifex eligit̄. hunc voluſianꝰ impator primo exilij pena dānauerat: ſed eo extincto ab exilio liberatus romā veniēs. Cōſtituit vt duo preſbyteri: diaconi tres vbiq̄ locoꝝ epm̄ comitarent̄: cuiꝰ vite ⁊ actiōis teſtes qui etiā añq̄ ad martyriū iubēte valeriano duceret̄: oēm ꝑtātem ecclē ſtephano archidiacono ſuo ꝑmiſit. Ter aūt dandis ordinibꝰ ſacris vacauit. Et poſtq̄ martyrio vitā finiuit ſepultꝰ eſt in cimiterio calixti via appia octauo kal. ſeptēbris. ſedit ānis tribꝰ: men. iij. diebꝰ. iij. Dies q̄nq̄ ⁊ trigīta ſedes. tūc vacat.

Anno mundi. 5458. Anno chriſti. 257.

Stephanus primus papa natione romanus patre iulio pontifex eligit̄ eo potiſſimū tpe quo poſtumꝰ in gallia tyrannidē occupat: cum maximo reipublice emolumēto: vir ſane optimus ad ordinādā eccl'iaꝫ cō uerſus. Inſtituitq̄ ne ſacerdotes ⁊ leuite veſtibꝰ ſacris alibi q̄ꝫ in eccl'ia ⁊ peragendis ſacris vterent̄: ne ſi ſecus facerent penam balthaſar regis babylonis ſubirēt: qui vaſa ſacra ꝓphanis manibꝰ attigerat. De rebaptiſandis aūt his qui ad fidem rediſſent eadē ſenſit que corneliꝰ pōtifex: neq̄ vllo modo his recōmunicandū eē qui rebaptizarent. Tandē cū ope ⁊ verbis multos gentiles ad fidē xp̄i cōuertiſſet: cōquiſitus a galieno vt quidam volunt vel ab his qui ex deciano edicto chriſtianos ꝑſequebant̄: vna cū pleriſq̄ ſuoꝝ ad martiriū rapit̄. capite mulctatus i calixti cimiterio via appia ſepelit̄. 4. nōs auguſti. ſedit annis ſeptē: mēſibꝰ quinq̄ dieb' duobꝰ. Sedes aūt ad dies duos ⁊ viginti tum vacat.

Sixtus ſecūdus papa natione grecus: patria athenieſis ex philoſopho xp̄i diſcipulus factus eſt: durāte adhuc deciana ⁊ valeriana ꝑſecutione vir ſane doctiſſimꝰ: q̄ ſūmope hereſes exortas videlꝫ ſabellianoꝝ ⁊ nepocianoꝝ cōfutare ⁊ extinguere meditabat̄. verū accuſatꝰ q̄d xp̄i fidē cōtra imperatoꝝ decreta predicaret. captus ad martis templū ducit̄ vt aut marti ſacrificet aut ſi id facere noluerit penā capitis ſubeat. Euntē ad ſuppliciū laurētꝰ archidiaconus alloquit̄. Quo ꝓgrederis ſine filio pater: ⁊ ſine miniſtro ꝓperas. Cui ſixtus. Ego te nō deſero fili. maiora tibi ꝓ fide xp̄i ſuperſunt certamina. poſt triduū me ſequeris ſacerdotē leuita. Interim aūt ſi quid in theſauris habes id pauperibꝰ diſtribue. Eodē vero die vna cū ſixto diaconi ſex interficiunt̄. feliciſſimus: agapitus ianuarius: magnꝰ: innocentius: ſtephanus: ſexto ydus auguſti. In ſuo aūt pōtificatu ſacroꝝ ordinū ꝑtātem bis fecit menſe decebri. Sixti corpꝰ i cimiterio calixti via appia ſepelit̄. Reliq̄ vo martyres iacēt in cimiterio ꝑtextati i agro veranio via tiburtina. Sedit aūt ānos duos mēſes decē dies tres ⁊ viginti. Uacat tum ſedes dies quinq̄ ⁊ triginta

Dionyſius papa cuiꝰ originē damaſus ſe inueniri potuiſſe negat ex monacho pōtifex creatus: p̄ſbyteris eccl'ias ⁊ cimiteria i vrbe roma ſtatim diuiſit: parrochias ⁊ dioceſes foris diſtribuit que quiſq̄ finibus ſuis liminibuſq̄ ꝯtentus eēt. Mādauit itē iudicibꝰ tam ſecularibꝰ q̄ꝫ eccl'iaſticis: vt nemini nē dānarēt anteq̄ꝫ ꝑ teſtes ydoneos ꝯuinceret̄. hic licet decrepite eſſet etatis: cōciliū in anthiochia ciuitate ꝯ paulū eiuſdē vrbis epm̄ celebrari mādauit: cum ꝓpter ſeniū intereſſe dionyſius nō potuit. Ea tū de re ad eum per maximū alexandrinū epm̄ late perſcriptū eſt. Mortuus aūt dionyſius ſepelit̄ in cimiterio calixti vbi ex inſtitutionibus duabus mēſe decēbri habitis: preſbyteros duodecim: diaconos ſex: ep̄os ſeptē creaſſet. Sedit annis ſex: menſibus duobus: diebus quatuor. Uacat tum ſedes dies ſex.

Anno mundi. 5465. Anno chriſti. 264.

Felix papa natione romanus patre cōſtātino: aureliani tpe fuit: vir vtiq̄ iuſtus ⁊ omni laude dignus: qui ⁊ martyrū deuotioni conſulēs mandauit vt ſingulis annis ſacrificia martyrū a xp̄i ſacerdotibꝰ decetero celebrarent̄ vtq̄ nullibi q̄ꝫ in loco ſacro ⁊ a viris eccleſiaſticis miſſa celebraret̄. Dedicationes quoq̄ temploꝝ etiā ſolēniter celebrari mādauit. Q̄d ſi de cōſecratione alicuius eccl'ie ignoratū fuerit vtpote de vetuſtate ⁊ abolitione muroꝝ cōſecrari denuo mādauit. Qui deniq̄ repetitis ſacris ordinibus menſe decembri preſbyteros nouem: diaconos quinq̄: epiſcopos quinq̄ creaſſet. martyr via aurelia ſepelit̄ tercio kal. Junij in baſilica quā antea in honorem dei condiderat ſecūdo ab vrbe miliario. Sedit annis quatuor men. ij. dies. xv. Uacat tum ſedes in vrbe dies quinq̄.

Linea pontificum

Lucius

Stephanus

Sixtus

Dionyſius

Felix

Gallus hoſtilianꝰ ⁊ galli filiꝰ voluſianus mox imperatores creati ſunt: quoꝝ tpibꝰ in vltionē xp̄iani nois tanta peſtis exorta eſt: vt pauce domꝰ nedū ciuitates ⁊ puincie extiterint: que nō tantā calamitatē ſenſerint. Nihilqꝫ oīno clarū geſſerūt. Sola hec peſtilentia morbis atqꝫ egritudinibꝰ: notꝰ eoꝝ principatꝰ fuit. Verū gallus ⁊ voluſianꝰ dū ꝯ emilianū res nouas agitantē bellū ciuile moliunt interamne necant. Emilianus aūt obſcuriſſime natꝰ: obſcurius impauit cū maurꝰ fuerat. ⁊ tercio mēſe extinctꝰ eſt. hec aūt peſtis ac calamitas maxīe apud egyptū ⁊ alexandriā ſeuiebat: de q̄ cypriani martyris extat liber. hi duo nondū cōpleto impīj ſui biēnio vt premiſſuꝫ eſt interierūt

Valerianꝰ imperiū ſuſcipiēs cū galieno eius filio impauit annis. 15. Valerianꝰ eīm in rhetia ⁊ norico ſe agens ab exercitu. Galienꝰ rome a ſenatu impatores eligunt. hoꝝ imperiū pernicioſuꝫ romano noī ⁊ pene exiciabile fuit: pricipū ignauia ⁊ ī xp̄ianos ſeuicia. Nā germani rauēnā vſqꝫ puenere ferro ⁊ flāma oīa vaſtātes. Valerianꝰ aūt in meſopotamia bellū gerens a ſapore perſarū regecaptꝰ in ſuitute turpiter vixit: ⁊ apud parthos ignobili ſeruitute ꝯſenuit: eo eīm vt ſcabello perſaꝝ rex equū cōſcenſurꝰ vtebat: pedes eiꝰ ceruicibꝰ imponēs. ⁊ id merito cū ſtatī vbi impiū arripuit octauā ꝑſecutionē ī xp̄ianos mouit. Territꝰ aūt claro dei iudicio galienꝰ pacē ecclie tribuit. Cum aūt adoleſcēs factꝰ eſſet auguſtus imperiū primo feliciter mox cōmode ad domū pernicioſe geſſit. erat eīm ī galieno ſubite virtutis audacia. Barbari tū oēs in fines romanos eruperāt. Et tyrāni qdā pernicioſi exorti ſunt: qui qđ domi relictū erat ab externo hoſte peſſundaret. Galienꝰ vo cū rēpublicā deſeruiſſet ac mediolani libidinibꝰ operā daret miſſis ꝑcuſſoribꝰ interēptus eſt impīj anno nono. Et vt qdā ferūt auxilio cecropij dalmatarū ducis vbi ⁊ frater eiꝰ valerianꝰ quē multi auguſtū multi ceſarē dicūt occidit. Alamāni eīm exhauſti gallis ſuo tpe in italiā penetrauerūt. Dacia q̄ a traiano vltra danubiū fuerat adiecta amiſſa eſt. Germani vſqꝫ ad hiſpanias penetrauerūt. Cum tā deſperatis rebus ⁊ deleto impio romano poſthumꝰ ī gallia obſcuriſſime natꝰ purpurā ſumpſit: ⁊ per tyrānidem annis. x. impauit: vſus ingenti moderatione: pulſis hoſtibꝰ puinciā in priſtinā formā redegit: deinde militari tumultu apud magūciā cū interfectꝰ. Victorinꝰ poſtea galliarū accepit imperiū vir ſtrenuiſſimꝰ ꝗ dum nimie libidīs eſſet ⁊ aliena matrimonia corrūperet. agrippine occidit ſui impīj anno ſecūdo. Huic ſucceſſit tetricus ſenator: q̄ aquitaniā honore preſidis adminiſtrās abſens a militibꝰ imperator electꝰ eſt. dū hec ī gallia agerent ꝑ odenatū perſe victi defenſa ſyria meſopotamia vſqꝫ ad theſiphontē recepta eſt.

Claudius huiꝰ noīs ſecūdus romanoꝝ imperator a militibꝰ electus: a ſenatu appellatꝰ auguſtus: imperiū ſuſcepit: hic gothos illiricū macedoniāqꝫ vaſtātes bello adortꝰ incredibili clade ſuperauit. hācobrē in curia aureꝰ clipeꝰ: in capitolio aurea ſtatua eidē a ſenatu decreta eſt. parcus vir atqꝫ modeſtus ⁊ iuſti tenax atqꝫ reipu. gerende idoneus. aduerſus ducenta milia alamanoꝝ haud pcul a lacu benaco ī ſilua que lugana dicit dimicās: tantā multitudinē fudit vt egre pars dimidia ſuperfuerit. qui tū morbo correptus apd ſyrmiū morit. nōduꝫ expleto biennio in imperio. Quo mortuo ſtatim quintiliꝰ frater ab exercitu imperator eligit. vir qdem vnice moderationis ⁊ qui ſolus fratri preferri poſſet. Is quoqꝫ decimoſeptimo imperij die interficit.

Aurelianus anno ab vrbe cōdita milleſimo ac vigeſimoſeptimo imperiū adeptus. Dacia ripenſi oriundus vir militari diſciplina clarus: in bello potens: animi tū modici: ⁊ ad crudelitatē ꝓpenſioris. Gothos apud danubiū graui ꝓlio ſuperat. Romanā orbem triennio ab inuaſoribꝰ receptauit. hic primus apud romanos diademā capiti innexuit: gēmiſqꝫ ⁊ aurata veſte (qđ vere romanis incognitū moribꝰ) vſus eſt. hic muris validioribꝰ ⁊ laxioribꝰ vrbē ſepſit. Tēplū appollini edificauit in aſiā traijciens zenobiā que occiſo odenatho marito oriētis tenebat imperiū haud longe ab antiochia vicit: eamqꝫ in triūphū vna cū tetrico ducit. ad gallias ꝓfectus vindelicos obſidione barbarica liberauit. deinde ad illiricū rediijt. Sꝫ cū iter faceret apud zenophoriū māſionē que eſt inter heracliā ⁊ bizantiū: malicia notarij ſui interemptus eſt: qui nouā perſecutionē mouit in xp̄ianos: populus aūt romanus amauit: ſenatus timuit. Imperauit annos quinqꝫ menſes ſex. Triūphū eius glorioſum flauius vopiſcus deſcribit.

Voluſianus filiꝰ

Galienus

Linea Imperatoꝝ

Gallus hoſtilianꝰ

Valerianus

Claudiꝰ Quintiliꝰ frater

Aurelianus

Octaua ꝑsecutio ecclesie facta fuit iussu valeriani imꝑatoris: q̄ vbi imperiū arripuit octauus a nerone adigi tormentis xp̄ianos idola colere: abnegantesq̄ interfici. vbicq̄ iusserit: hic tñ a pricipio sanctos dei ita veneratus est vt domus eius ecclesia dei putaret. Sed postea per quēdā magū seu hereticum corruptus ⁊ depꝛauatus: catholicā fidem adeo detestari cepit: vt hanc persecutionem faceret cuius crudelitas atq̄ seuicia dei iudicio orbi nō modicū perniciosa fuit. nam paulopost germani e ꝓuincia erūpētes cū magno impetu hostili aīo rauennā vsq̄ peruenere: ⁊ oīa igni ⁊ ferro vastauere

Cyprianus

Cipriani⁹ doctor eccl'ie eruditissim⁹ ⁊ cartaginēsis ep̄s iubēte valeriano p̄ncipe post longū exiliū octauo kal'. octobris a galerio maximo ꝓconsule durissimo viro detrūcatione capitis martyriū cōsūmauit. Referunt ⁊ cū eo apud eandē vrbem passi Crescenti⁹ victor: rosula ac generalis. Fuit aūt in primis Cyprianus gentilis ⁊ excellentissimi ingenij vir ac bonarū artiū studijs ornatissim⁹ qui primo rhetoricā docuit: deinde suadēte p̄sbītero cecilio (vt hieronym⁹ ait) a quo ⁊ cognomē sortit⁹ est: ad xp̄ianos trāsiēs oēs facultates suas paupib⁹ erogauit. presbyter primo deinde carthaginēsis ep̄s creat⁹. vbi tum docendo monēdo ac scribendo xp̄i ecclesie prodesse curauit. Eius aūt clarissimā vitā ⁊ martyriū pontius eiusdē cipriani p̄sbyter ⁊ exilij comes: egregio volumie cōposuit. huius cypriani caput Nuremberge in basilica sc̄i Laurentij cū oī gloria ob seruat̄. Scripsit aūt plura opa precipue de vnitate eccl'ie: Anteq̄ eñ moreret̄ cyprian⁹ venerat in sniam eccl'ie romane. Nō esse rebaptizandos hereticos: sed sola man⁹ impositione grām recipiēdos hac de re inter cyprianū ⁊ corneliū magna fuerat olim cōtentio

Laurentius

Laurenti⁹ hispan⁹: sixti pōtificis archidiaconus ⁊ fili⁹ adoptiuus rome via tyburtina presente decio seu galieno post multā virtutū insignia ⁊ plurima tormētorū genera videlꝫ carceris: in quo cecū illumiauit ⁊ hypolitū baptizauit: ac verberib⁹ (vt thesauros ecclesie ostēderet) plūbatis ac scorpionib⁹ cesus. ad vltimū nocte a valeriano ⁊ decio vt dijs sacrificaret: cōpulsus ait. Mea nox obscurū nō habet sed oīa i luce clarescūt. post dirā oris ꝑcussionē: quarto ydus augusti in craticula ferrea (sub qua carbones ignite) crudelissime igni laurentiū exustū ferūt. grāsq̄ deo agens: spm̄ deo reddidit ⁊ martyriū ꝯstantissime cōpleuit Hypolitus aūt cū iustino corpus exustū sepelierūt. Hunc nōnulli cuiusdā hispaniarū ducis filiū fuisse dicunt. Quē demon infantulū e cuna in nemus asportauerat: sed beat⁹ sixtus p̄dictus cū in eadē ꝓuincia p̄dicaret: eū sub quadā arbore lauro diuinitus inueniēs laurentiū appellauit: ⁊ diligenti cura ipsum enutriri ⁊ edoceri fecit. Quo adulto illū secū vna cū vincentio romā perduxit. Ubi postea factus pontifex cōstituit eū suū archidiaconū post sixtū aūt triduo post: vna cū claudio subdiacono ⁊ seuero p̄sbytero ⁊ crescentio lectore ⁊ romano hostiario varijs cruciatibus necat̄ vt p̄missum est.

Sabellius hereticus

Hypolitus

Sabelli⁹ hereticus: a quo sabelliani heretici tāq̄ ab auctore puerse secte iuētore vocati sūt: ea aūt tēpestate exorta est ea doctrina apud ptolomaidē que olim barce vocabat̄ pentapoleos ciuitatē plena blasphemijs in deū patrē ⁊ in xp̄m: quē sūmi dei filiū esse negabat: primogenitūq̄ oīs creature: simul etiā sp̄us sc̄i intellectū auferebāt. Dicebat eñ ⁊ p̄dicabat vnaꝫ tm̄ p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄ussc̄ti esse p̄sonā. Quas ob res magne dissensiones ⁊ scādala in eccl'ijs tā occidētalib⁹ q̄ orientalibus exorte sunt. Nec ipse tandem diuinū iudiciū euasit: cum turpiter occubuit.

Hypolit⁹ roman⁹ patricius eo anno ⁊ mēse postq̄ beatū laurentiū sepeliuit cōprehēsus eo q xp̄ianus esset diu acriter cedit̄: cū nollet idolis sacrificare fustib⁹ cesus donec cedētes deficerēt. Deci⁹ ira plenus valeriano p̄fecto p̄cepit: vt eū crudeli examīatione interficeret. q̄ iussa cōplēs oēm familiā in ꝯspectu ei⁹ decollari fecit. deinde ipsuꝫ ligatis pedib⁹ ad colla indomitorū equorū ꝑ cardos ⁊ tribulos crudeliter trahi tamdiu fecit donec emitteret spm̄. quo defuncto iustin⁹ corpus sepeliuit i agro verano ydibus augusti.

Concordia

Romanus

Concordia p̄dicti hypoliti nutrix. cui p̄ses dixit cōsiderate vitā v̄rām: ne cū dn̄o v̄ro peatis: aut nos cū dn̄o desideram⁹ magis mori q̄ ipudice viuere Jussit eā tā diu plūbatꝭ cedi, donec emitteret spm̄.

Roman⁹ q̄s miles ⁊ ipse sequēti die eo i loco passus est. Js i ꝯfessiōe bt̄i laurētij diuit⁹ ex visiōe angeli cōpunctus se baptizari fecit. quo audito mox iudex iussit eū fustigatū exhiberi: ⁊ visa ei⁹ ꝯstātia decollat⁹ est. 5. Jdus augusti. Cui⁹ corp⁹ postea lucā ethrurie vrbem delatū honorifice sepultū est.

Quirinus

Q Uirinus romanꝰ tribunꝰ ſub hac ꝑſecutione pꝰ lingue abſciſionẽ: ꝛ manuũ ac pedũ ꝓ xp̃o detrũcatione: in via rome que nuncupat̃ appia agonẽ martyrij .iiij. kal. aprilis gladio cõſummauit.

T Heodora q̃z vgo hermetis martyris ſoror his tp̃ibꝰ ab aureliano capta martyriũ īrepide ſuſtinuit

V Alentinꝰ romanꝰ p̃ſbr hiſdẽ tp̃ibꝰ multa ſanitatũ ac doctrine inſignia a claudio imperatore capit̃. Interrogatꝰ de dijs eoꝝ ait iouẽ mercuriũ ꝛ alios miſerrios hoĩes fuiſſe: deinde aſterij filiã illumiauit quaʒ cũ oĩ domo ſua nũero .xlij: xp̃ianos effecit. Tandẽ iubente imperatore diutiſſime fuſtibꝰ cedit̃. ad vltimum vo capite trũcat̃ ꝛ .16. kal. marcij ſepelit̃. Cirillã q̃z decij imperatoris filiã xp̃ianiſſimã rome gladio iugulatã hiſtorie tradũt q̇nto kal. nouembris.

Valentinus

N Onã perſecutione eccľie Aurelianꝰ imperator mouit ĩ xp̃ianos nonus a nerone. Is eñ malis ꝯſilijs ſubordinatꝰ cũ de ea re ad ꝓuinciarũ p̃ſides lr̃as miſiſſet: diuino iudicio de celo tactꝰ turpit̃ occubuit

G Ebennarũ clariſſimã allobrogũ ſeu ſabaudienſiũ ciuitatẽ aurelianꝰ auguſtus ĩ gallijs hoc anno ꝯdere fecit. Et ex ſuo noĩe ipſam aurelianã appellari voluit. Cũ eñ gallia ꝓuincia per annos .xx. ꝛ eoampliꝰ ob ſeuiciã ꝛ ignauiã valeriani ꝛ galieni imperatoꝝ a fide populi romani ſe ſubtraxiſſet. virtute aureliani ceſaris recuperat̃. Hec quippe ciuitas heluecioꝝ finibus ꝓxima eſt ꝛ lacu lemãno ſiue luſitano abluit̃. Ex quo quidẽ lacu rhodanus fluuius ꝓfluit. ſuper quẽ pons ligneus celeberrimus ſitus eſt. hec itaqꝫ ciuitas nunc pre magnitudine pulchritudineqꝫ ac ciuiũ frequentia totius allobrogũ ſiue ſabaudienſiũ ꝓuincie emporium eſſe videt̃. Ad quã ꝓter frequentes nundinas innumerabiles deferunt̃ diuicie: hec quippe ſabaudie duci diu paruit: ꝛ nũc ſubeſt. In qua plurimi claruere viri: de quoꝝ numero maximinus quidã ꝓfeſſor fuit. Anianus vrbis ep̃s viri ſcītate ꝛ doctrina precipuꝰ: ac letꝰ p̃ſbyter in diuinis ſcripturis nobiliter eruditꝰ ꝛ alij multi. Hec aũt vrbs ab imo ſurgit ad collum ꝓtenſa: habetqꝫ vineta vberrima. Eſt q̃z ĩ ea ſedes ep̃alis apud eandẽ vrbem amodeus primus ſabaudie dux eius gentis ducatũ p̃mogenito ſuo tradidit eccľiaſticas cerimonias ꝛ orandi morẽ didicit ad baſileã ꝑrexit. vbi generale fuit cõciliũ inter duos filios: alterũ ſabaudie ducem. alterũ gebennarũ comitẽ adoleſcẽtes egregia facie. ſolẽnibus ꝓ more ſeruatis: romane eccľie preſul coronatus eſt: de quo inferius patebit.

Gebenna

Anno mundi. 5475. Anno chriſti. 274.

Linea Sūmoꝝ pontificum

Euticianus

Caius

EUticianus papa natione thuſcus patre maximo ex ciuitate lunenſi poſt felicē pōtificē ſedit rome vir ſanctiſſimus ꝛ eruditus. Inſtituit vt ī altari noue fruges bñdicerent: maxīe vo fabe ꝛ vue. Cōſtituit itē ne q̄s martyres ſepelire vellēt ſine dalmatica collobio ve purpureo id facere auderet ſe neſciēte preſerti. Trecētos eīn hic martyres ſe ꝓpria manu ſepeliſſe ferē. Verū vbi ex ſacris ordinibus menſe decembri habitis preſbros. xiiij: diaconos quinq̄ ep̄os nouē creaſſet martyrio coronat. Et i cimiterio caliſti via appia ſepelit octauo kal. auguſti. Sedit annū vnū: menſem vnū: diem vnum. Uacat tum ſedes dies octo: Sunt qui ſcribunt eū annis octo menſibus decem in pontificatu vixiſſe. Damaſus tamen prime ſententie auctor eſt.

CAius papa natione dalmateus patre caio ex genere diocletiani imꝑatoris primū ꝓbi tpe fuit. deinde caio ꝛ carino imꝑantibus vir vtiq̄ diuinus q̄ ordines ī eccl'ia diſtinxit: quib⁹ tāq̄ gradibus q̄buſdā ad ep̄atū aſcenderet. hi erant hoſtiarius: lector: exorciſta: acolitus: ſubdiaconus: diaconus pſbyter: ep̄s. Idē q̄ʒ (vt quondā fabianus) regiones diaconis diuiſit: q̄ res geſtas martyrū cōſcriberet. Cōſtituit etiā ne ꝓphanus quiſpiā ſacris iniciatū ī iudiciū vocaret: neue paganus aut hereticus accuſandi xp̄ianū hoīem ptātē haberet. Tandē orta in xp̄ianos tpe diocleciani tanta pſecutione quāta nūq̄ antea. in ſubterraneis locis quas criptas vocant diu latuit. Captus deinde a pſecutorib⁹ vna cū gabinio fr̄e eiuſq̄ filia ſuſanna martyrio coronat. ꝛ via appia ī cimiterio caliſti ſepelit decio kal. maij. Sedit aūt caius annis. xj. menſes q̄tuor: diebus duodecim: quo quidē tpe preſbros q̄nq̄ ꝛ viginti: diaconos octo ep̄os quinq̄ creauit. Quater ordinibus ſacris menſe decembri habitis. Uacat tum ſedes dies vndeci. hinc tñ q̄ndecim annis ſediſſe euſebius ſcribit

Paulus ſamoſaten⁹ ep̄us

PAulū quēdā ſamoſatenū ep̄m virū vtiq̄ eruditiſſimū ꝑ hec tpa ab orthodoxa fide deſciſcentē arthemonis hereſim excitaſſe dicūt. que q̄dē hereſis marie virginitati ꝯdicebat: aſſerebatq̄ ꝙ poſt xp̄m natū ſe viro ſuo ioſeph cōmiſcuiſſe ꝛ alios filios ꝓcreaſſe. hic itaq̄ paulus in demortui ep̄i locū anthiocenus ep̄s creatus ſuꝑbe nimiū ſeſe habebat. Interdū eīn pre ſuꝑbia ꝛ lr̄as relegebat ꝛ dictabat ep̄las: multis cōſtipato agmine precedētibus ac ſubſequentibus. vn̄ ꝓpter hoīs arrogātiā chriſtianā religionē pleriq̄ deteſtabant. Sed q̄d facerēt nr̄a tēpeſtate qua nil vel ſuꝑbie vel pompe ne dicā luxurie addi pōt. Si tot adoleſcētes ſericatos in eq̄s preferocibus viderēt. ſi ſubſequētiū preſbrorū turbā cernerent clamidibus optimi cuiuſq̄ coloris hincinde ab equis deauratis pendētibus. Execrarent eos ac dicerēt nil eis cū xp̄o preter ſilitudinē quandā religionis cōe eſſe. Is aūt predicte hereſis aſſert inflatus opiniōe ſuſpitius ac tribunal alti⁹ q̄rēs: negabat dei filiū e celo deſcēdiſſe: ſʒ a maria cepiſſe originē ꝛ initiū e terra habuiſſe. hāc obrē ī ꝯcilio anthioceno oīm ep̄oꝝ q̄ aderāt ꝯſenſu publice dānat⁹ eſt. marie vo gregorij ceſarienſis ep̄i viri ſctiſſimi ſnīa q̄ tāto ꝯcilio interfuit: ꝛ poſtea ꝓ fide xp̄i martyrū penā ſubijt.

Manes hereticus

MAnes q̄dā hereticus gente pſa vir vtiq̄ callidus ꝛ diabolicus vita ꝛ moribus barbarus: his tpibus fuit ꝛ multa dāna xp̄i eccleſijs intulit. Is ei ꝯfiteri ſe xp̄m auſus eſt: aſcitis in ſocietatē duodeciʒ diſcipulis quo fidē rebus in oībus faceret: ꝛ ad interficiēdas deceptoꝝ aīas infandi dogmatis ſui ferale cōmentū de ſacrilegis ꝛ fabuloſis mēdacijs texuit. Et ꝑ has inſanarū opinionū ruinas ſe ſuoſq̄ ſeq̄ces decepit: vt falſi corporis fingeret xp̄m dicens (vt leo papa teſtat) cū nihil in ſe ſolidū: nihil verū hoīm oculis actibuſq̄ ꝓbuiſſe ſed ſimulate carnis vacuā imaginē demōſtraſſe: hic etiā ꝛ ſeq̄cib⁹ ſuis duo principia eſſe affirmabat vnū. ſ. boni alterū mali: vnū lucis ꝛ alterū tenebrarū. Teſtamētūq̄ vet⁹ reſpuēs ꝛ nouū ſolū recipiēs. ab eo manicheoꝝ hereſis exordiū ſumpſit. vt aūt cū impugnat manes ob impietatē ꝛ ſuꝑbiā: ita maxime laudat anatolius laodicenus epiſcopus ꝓpter religionē ꝛ doctrinā.

Ceſari⁹ ꝛ alij martyres

FElix pſbyter ꝛ euſebi⁹ monach⁹ his pſecutionibus apud terracinā campanie vrbē ꝓ fide xp̄i interempti ſunt. nā euſebi⁹ cū ſanctos martyres iulianū ꝛ ceſariū pſbros ſepeliſſet: ꝛ hui⁹ rei gr̄a niſtos ad fidē cōuertiſſet q̄s predict⁹ felix baptizauit: cū eodē felice papa detent⁹ ad forū iudicis ignominioſe ꝑducit cū oīno ſacrificare nollet decollat⁹ eſt nonis noueb. Ceſariū aūt diaconū ꝛ iulianū preſbyterū per vnā diem ante predictos in eadē vrbe interfectos fuiſſe conſtat. Ipſe eīn ceſarius diaconus cuʒ multis diebus ī cuſtodia ſolus maceratus fuiſſet. poſtea cum ipſo iuliano in ſaccum miſſus ꝛ in mare precipitatus kal. nouembris martyrium compleuit. Adiochus quoq̄ preſbyter ꝛ tyraſius diaconus ac felix ſubdiaconus olim beati policarpi epiſcopi diſcipuli apud auguſtudunū galliarū vrbē glorioſo martyrio coronant quos policarpus ex oriente in gallias docendi gratia direxerat. Tandem vectibus ꝑforati obierunt.

Linea Imperatoꝝ

Tacitus

TAcitus romanoꝝ imꝑator poſt aurelianū a ſenatu ꝑploq; romano imꝑeriū ſuſcepit. in cuiꝰ electiōe velius cornificiꝰ gordianꝰ ꝯſul dixit. Cū exercitus ſine principe recte diutiꝰ ſtare nō pōt: ſimul neceſſitas cogit. Nā limitez trāſrhenū germani rupiſſe dicunt occupaſſe vrbes validas nobiles diuites ⁊ potētes: q̄re agite ⁊ ꝑncipē dicite. poſt h̄ oīs ſenatꝰ acclamauit tacite auguſte dij te ſeruēt: te principē facimꝰ. vir certe idoneꝰ reipublice gubernāde ob eius virtutē ⁊ integritatē. pecuniā quā domi collegerat in ſtipendiū militū vertit. togis ⁊ tunicis idē vſus eſt q̄bꝰ ꝑuatꝰ. Thermas oēs an̄ lucernā claudi iuſſit ne q̄d ꝑ noctē ſeditionis oriret̄. corneliū tacitū ſcriptorē auguſte ī oībꝰ bibliotecis collocari iuſſit. Ipſe fuit vite parciſſime amariores cibos appetiuit: balneis raro vſus eſt atq; validior fuit ī ſenectute. vitreoꝝ diuerſitate atq; opoſitate delectatꝰ eſt. Panē niſi ſiccū nūq̄ȝ comedit: fabricarū peritiſſimꝰ fuit: marmoꝝ cupidus: venationū ſtudioſus. vxorē gēmis vti nō eſt paſſus. legit ſane ſenex minutulas lr̄as ad ſtuporē. Et q̄m a meotide multi barbari eruperāt interemptꝰ eſt inſidijs militaribꝰ mēſe ſexto poſt adeptū imꝑiū (vel vt alij dicūt) morbo interijt. Geſſit aūt ꝑpter breuitatē tꝑoꝝ nihil magnū: hic mēſem ſeptēbrem tacitū appellari iuſſit: cū eo menſe natus ⁊ factus eſt imꝑator.

Florianus

FLorianꝰ qui frater taciti germanꝰ fuit: poſt frēm arripuit imꝑiuz nō ſenatus aucte ſed ſuo motu: q̄ſi hereditariū eſſet imperiū. cū ſciret adiuratuz eſſe ī ſenatu tacitū: vt cū mori cepiſſet: nō liberos ſuos: ſ optimū aliquē principē faceret. Deniq; vix duobꝰ mēſibꝰ imperiū tenuit ⁊ occiſus eſt tharſi a militibꝰ q̄ probū audierāt imꝑare: quē oīs exercitus legerat. Fuit aūt florianus moꝝ fr̄is imitator: nec tn̄ vſq;quaq;. Nā effuſionē in eo frater frugi repꝛhēdebat. hec ipſa imperādi cupiditas alijs eū moribus oñdit fuiſſe q̄ȝ fratrē.

Probus

PRobus romanoꝝ imꝑator: vir domi foriſq; ꝯſpicuus: q̄ poſt tacitū oīm iudicio bonoꝝ imꝑator eſt factꝰ orbēq; pacatiſſimū gubernauit. hic oriūdus e pānonia ciuitate ſyrmienſi nobiliore matre q̄ȝ patre patrimonio moderato: affinitate nō magna: tā priuatꝰ q̄ȝ imꝑator nobiliſſimis virtutibꝰ claruit. Rei aūt militaris inſignis ſuſcepta rei publice admīſtratione. Gallias a barbaris occupatas ingēti felicitate reſtituit. Cōpoſitis igit̄ rebꝰ ī gallia lr̄as ad ſenatū dedit. ſublata eſt oīs q̄ tendit̄ late germania: oēs iā barbari vobis arāt. Nā ⁊ q̄dragita milia hoīm ceſa ſūt ⁊ ſeptuagita vrbes nobiliſſime captiuitate hoſtiū vindicate. ⁊ oēs penitꝰ gallie liberate p̄da oīs recepta eſt. ago igit̄ dijs īmortalibꝰ grās ⁊c̄. Habuit q̄ȝ nō leues tyrānicoꝝ motꝰ. Nā ⁊ ſaturninū q̄ oriētis imꝑiuz arripuerat varijs ꝑlioꝝ generibꝰ ſuꝑauit. deinde cū ꝓculus ⁊ bonoſus apud agrippinā ī gallia imperiū arripuiſſent. magna celeritate opp̄ſſit. ⁊ de eis oībꝰ triūphauit. Tandē cū ſyrmiū veniſſet ac ſoliū patriū effecūdari cuperet ⁊ dilatari. ꝑmoti milites cōfugientē eū ī turrē ferratā quā ipſe ſpecule cā exedificauerat interemerūt anno imꝑij ſui ſexto. poſtea tn̄ ingēs ei ſepulchruz elatis aggeribꝰ oēs pariter milites fecerūt cū titulo hmōi inciſo marmori. hic ꝓbꝰ imꝑator ⁊ vere ꝓbꝰ ſitꝰ eſt. victor oīm gētiū barbaraꝝ victor etiā tyrānoꝝ.

Numerianus Carus Carinꝰ

CArus ro. imꝑator poſt probū imꝑiuz ſuſcepit: cuiꝰ patria ambigue a pleriſq; ꝑdit̄ q̄dā ī illirico quidā narbone ī gallia natū ſcribūt. Is ꝯfeſtim duos filios numerianū ⁊ carinū ad gubernacula imꝑij traduxit ac ceſares fecit cū q̄bus regnuit duobus ānis. ſ dū bellū aduerſus ſarmathas gerit. nūciato pſarū tumultu ad oriētē ꝓfectus ipſos ꝑlio fudit. Cochenis ⁊ theſiphonte nobiliſſimis vrbibus captis. in caſtris ſuꝑ tigridē ictu fulminis cōcidit. Numerianus vō q̄ cū patre erat adoleſcēs egregie indolis rediēs in lecticula ob dolorē oculoꝝ impulſore apro ꝑ inſidias occiſus eſt. Is oēs poetas ſui tꝑis vicerat. Carinus aūt probris oībus cōtaminatus adulter frequēs. a diocletiano (difficili tn̄ bello) in dalmacia victus ſcelerū ſuoꝝ penas tandē luit.

Diocletianꝰ Maximinianꝰ

DIocletianus de dalmacia oriūdus vir obſcuriſſime natus anno ab vrbe ꝯdita. M. xlij. ab exercitu imꝑator electꝰ. aprū virū audaciſſimū: qui numerianū interfecerat ipſemet gladio occidit. verū moto ī gallia tumultu potiꝰ q̄ȝ bello eo cū exercitu maximianū cognomēto herculeū miſit. q̄ agreſtes facile cōpeſcuit. At vō circūſtrepētibꝰ vndiq; bellis cū ſolus diocletianꝰ reſiſtere tot ꝑiculis nō poſſet maximianū auguſtū: cōſtātiū vō ⁊ maximianū galeriū ceſares creat. Maximianꝰ aūt herculeꝰ caruſio fraude interēpto. brittāniā poſt annos decē recepit. at cōſtantiꝰ cū p̄mo ī gallia male pugnaſſet renouata ſcd̄o pugna mlt̄a milia alemānoꝝ q̄ eo venerāt mercede conducti expugnauit ⁊ occidit eos ac gallias pacatas reddidit. Diocletianꝰ interī ī egyptū vadēs captā alexandriā quā achileo reſiſtēte mēſibꝰ octo obſederat: diripiēdā militibꝰ dedit. Fuit aūt diocletianꝰ morigeratꝰ callide: ſagax p̄terea ⁊ admodū ſbtilis igenio diligētiſſimꝰ q̄ȝ ⁊ ſolertiſſimꝰ ꝑnceps. adorariq; ſe iuſſit cū an̄ eū cūcti ſalutarentur: ornamēta gēmaꝝ veſtibꝰ calciamētiſq; addidit. herculeꝰ aūt ꝑpalā ferꝰ ⁊ inciuilis ingenij: aſꝑitatē ſuā etiā vultꝰ horrore ſignificās. Pacatis igit̄ vndiq; rebꝰ diocletianꝰ ī oriēte. maximianꝰ vō herculeꝰ ī occidēte vaſtari eccl̄ias mandāt imperiūq; diuiſit. tandē apud ſalonas ſe recipiēs: reliquū vite ſue tempꝰ p̄claro ocio ſenuit. ⁊ pꝰ. xx. annū veneno extinctꝰ ē vixit annos. 73. quez apud mediolanū maximinianꝰ ſecutꝰ fuit poſt triūphū inditus quem rome perfecit.

Decima ꝑsecutio in xp̄ianos post nerone͂ a quodā veturio militie mg̃ro excitata his tꝑib⁹ diocletiani ⁊ maximiani iussu p oēs orbis ptes ꝑmittit. Diocletianus ꝗ̄ in oriēte: maximianus vo herculeus in occidēte: vastari eccl̄ias: xp̄ianos affligi interficiq̄ꝫ mandāt: q̄ ue certe oībus diuturnior ⁊ imanior est habita. Nā ⁊ scripture sacre igni exuste sunt: ⁊ si q̄s xp̄ianus ī mg̃ratu fuisset eo sublato remanebat infamis. Preterea vo serui q̄ in xp̄ianismo ꝑdurabant: libertatē ꝯsequi nō poterāt. Milites itē xp̄iani cogebant aut īmolare idolis: aut militiā pariter vitāq̄ꝫ deponere. edicto principis in foro posito. Hoc vo quidā lacerare ausus pelle nudatus: supfuso aceto ⁊ sale tamdiu cruciat quoad vita supfuit. hunc in fide cōfirmarūt dorotheus ⁊ gorgonius viri clarissimi: hisdē diebus forte fortuna in vrbe nicomedia regia domus incēdio cōflagrare cepit. vnde imꝑator a xp̄ianis id factū falsa suspicione existimās multos interfici. plerosq̄ꝫ viuos ī igni conijci iubet. Eadē ꝗ̄ seuicia vsi sunt q̄ in miletene ꝓuīncia in syria: ī affrica: in thebaide: ī egypto cū impio erāt. In planicie vo palestine ⁊ tyri multi seuissimis bestijs expositi sūt Nullū aūt genus tormēti xp̄ianis tuz nō adhibitū est. Quid plura cū Damasus referat. xvij. milia hoim vtriusq̄ꝫ sexus dieb⁹. xxx. p diuersas ꝓuīncias martyrio coronati fuisse. Omitto eos q̄ in insulas relegati sunt: vel ad metallū vel ad opus metalli vel ad fodiēdas harenas. excidēdosq̄ꝫ lapides dāmnati: que multitudo ꝓpe infinita est habita. Tandē vo aperuit oculos deus (vt eusebi⁹ ait) ⁊ eo diocletianū cōpulit: vt deposito imperio priuatus viueret. Idem facit ⁊ maximianus eius collega: acerrimus persecutionis christiane auctor: qui post aliquot annos multis varijsq̄ꝫ morbis vexatus. ac post lōgos cruciatus insania mētis percitus: furijsq̄ꝫ scelerum agitatus. seipsum tandem peremit.

Adauctus

Adauctus romanus patricius vir xp̄ianissim⁹ ac sctissim⁹ apd̄ phrigiā martyriū suscepit. Is cū cōuertisset ibi ciuitatē: ea vrbs a diocletiāo tota cōbusta est. q̄z ciues idolis sacrificia exhibē recusarūt: adaucto viro sctissimo eos ī fide retinēte. cū ⁊ ipse idolis sacrificare renuit. ad hoc venere seuissimi tortores: vt oculis effossis ac cauterio adustis. postremo capit̄ obtrūcatione martyr efficit.

Alexander

Alexāder miles strēnuus ex sacra thebeoꝝ legiōe vn⁹ p hoc tēp⁹ apd̄ bergonū ciuitatē cū xp̄i dn̄i nr̄i nomē cōstātissime ꝑdicaret: post innumerabiles virtutes ibidē operatas septimo kal: septēbris abscisiōe capitis martirū gloriosissime cōpleuit. cuius corpus grata vidua sctissima colligēs ī ꝓꝓrio predio sepeliuit quo ī loco celeberrimū ī eius honore tēplū extructum fuit qd̄ nuncvsq̄ꝫ vetustissimū extare videt.

Barbara

Barbara vgo nobilissima de nicomedia orta quaz ob nimiā pulchritudinē pater eius ī turri excelsa collocauit: timēs ne xp̄iana efficeret. Ipsa xp̄iana deū celi adorabat a spūsctō edocta: cū pr̄e īnotuit eā occidē voluit: q̄ se abscōdit: qua īuēta ad ꝑsidē ducit: primo virgis cesa deinde versis pedib⁹ suspēsa cū lāpadaruz exustione ⁊ māmillarū abscisiōe: postq̄ꝫ īnumerabiliū tormētoꝝ cruciationē ad extremū pr̄ eius ꝓꝓrijs manib⁹ caput eius ꝑscidit scd̄o nōs decēbris. Ignis aūt de celo descendēs patrē cōsūpsit ⁊ ī puluerē redegit.

Anastasia

Anastasia illustrissima filia nobilissimi romāi publij potentissimi vxor xp̄iana effecta: mira apud xp̄ianos opa miscōie ꝑfecit. his turbinib⁹ ab ipso publio cōprehēsa post diutinā custodiā ī carcē p xp̄o macerata a grisogono scriptis ꝯfortata q̄ postea capit̄ detrūcatione palmā martyrij meruit. Tandē cū ducēt̄ viris ⁊ cū mult̄ mulierib⁹ ad insulas palmarias delata: post varia supplicia xp̄ianoꝝ anastasia a ꝑfecto ad palos ligata: eā ignibus ꝯcremauit. 8. kal. ianuarij. circa ānos dn̄i. cclxxx. Fuit aūt bonaꝝ lr̄aꝝ eruditissima ⁊ de ei⁹ ꝑsecutiōe ad grisogonū extāt ep̄le eloq̄ntia plene

Symphorianus Claudius ⁊c

Claudius ⁊ nicostratus symphorianusq̄ꝫ ac simplicius viri clarissimi: ⁊ ī arte q̄dratarīa ꝑitissimi rome p hoc tēpus passi sunt primo in carcerē missi. deinde scorpionibus grauissimis cesi. deinde iussu diocleciani per iudicem in mari precipitati sunt. 4. kalendas Octobris.

Crispinus ⁊ Crispinianus

Crispinus ⁊ crispinianus viri celeberrimi sub hac ꝑsecutione apud suessionē vrbē capti ⁊ iudici ꝑsītati p⁹ imania tormēta sibi a carnificib⁹ illata gladio trūcati. 8. kal. noucb. martyrij coronā ꝑceperūt.

Mauricius

MAuricius et Exuperius Cādidus acvictor cū innocētio sacre Thebeoꝝ legionis primicerij illustrissimi cū predicte ꝑsecutōnis ignis exordiū inter solos militares parua scintilla conflauerat. ꝑ hoc temp⁹ iubente Maximiano in gallia ciuitate seduno cū sex milib⁹ sexcentis sexagintasex ꝓ xp̄o gloriosissime martirio coronanť. Hij nāq̧ ex orientalib⁹ regionib⁹ ⁊ vt ex gestis eoꝝ claret ex thebe egipti fuerūt. que est ciuitas nobilis prope Nilū a hierosolimitano ep̄o baptizati. in auxilium a Maximiano accersiti in galliā venerūt. Uiri in bellicis reb⁹ strēnui. virtuteq̧ nobiles sed fide nobiliores. Hos cū Maximian⁹ august⁹ contra xp̄ianos destinasset atq̧ iussisset vt ydolis imolarēt. Cū obtēperare noluerūt plurib⁹ in locis diuersis cruciatib⁹ interfici iussit. Et decimū semp decollari ꝑcepit. Mauritiꝰ eoꝝ dux in fide cōfortās reliquos. qui arma deponētes vltra se obtulerūt ⁊ circūquaq̧ trucidanť. Primiceroꝝ corpa p⁹ m̄ltos passiōis annos sc̄tō ep̄o Theodoro reuelata. i eoꝝ honore basilicā fabricauit. Eoꝝ natale. x. kal. octobꝛ celebrať.

Uincentius

UIncentius leuita vir inuictissim⁹ atq̧ sanctissim⁹ natione hispan⁹ btissimi pape Sixti discipul⁹. diuiq̧ laurētij martiris scientia ⁊ virtute germanissimus. qui genere nobilissim⁹ a puericia l̄ris tradit⁹. gemina sciētia efficacissime claruit sub beato Ualerio cesarauguste antistite. Et cū eo acerbissimū martiriū a Daciano preside pertulit. Ita vt cū summa pena carceris. famis inopia cathenaꝝ stridore manibus collo ceruicibus ferri pondera sustinēs ꝑ oēs corpis art⁹ mortalia supplicia pateretur. Deinde Dacianus sanctissimū hominē in eculeo primū leuatum toto corpe distēdi fecit. distētūq̧ diuersis vulnerib⁹ cruciari. ac nimia feruēs insania dū martirē dei lacerant se ampli⁹ lacerare conať. vt ꝑfluentē a toto corpe sanguinē cerneret. Hinc ex eculeo assumpt⁹ Uincenti⁹: iusserat lectū tyrann⁹ cū ferratis costis ꝑferri: ⁊ addita subtus carbonū cōgerie ⁊ exuerūt dū martirē. q̄ intrepidus vltro cōscendit in craticula positū vncinis ferreis aperiri ⁊ ardētes laminas infigi ac sale ignito aspergi ac laceratū teterrino carcere fecit includi. Atq̧ ibi testas acutissimas congeri in lignoq̧ pedes ei⁹ affigi ⁊ sine hūano solatio derelinqui. Angeli tamē solutis nexib⁹. ⁊ athleta dei magno lumie refect⁹. que cū Daciano nūciata fuissent. ait victi sum⁹. ꝑcepit vt mollibus foueret vt eū ampli⁹ cruciaret. mox aūt p̄ciosaꝫ resolut⁹ in mortē celo sp̄m reddidit. p⁹ ꝑsecutioꝫ corp⁹ extra muros valētie sb altari cuiusdā ecc̄ie xp̄iani cōdiderūt. Eius passionē nobileq̧ triūphū prudenti⁹ versibus expressit. Augustin⁹ q̄ȝ huius sanctissimi martiris preconiū vberrime demonstrat.

Sancta Agnes

AGnes clarissima virgo memoratu dignissima. hac ꝑsecutiōe (testante Ambrosio) apud romā orta a ciuib⁹ romanis iuuēcula corpe. tredeci annoꝝ pulcra facie. dū a scolis reuertiť a p̄fecto filio adamať. Agnes ait preuentam amore ei⁹. cui⁹ mater virgo ē: Capta igiť a p̄fecto vrbis electionē dedit vt sacrificia dijs cū virginibus dee veste aut cū meretricibus luxui opā daret. que singula rēnuit Ideo nudā ad lupanar p̄fectus duci iussit. sed tantā dēsitatē capill' dn̄s ꝯtulit vt q̄i vestibus tegereť: Qua ingressa angelū dn̄i inuenit ꝑparatū. q̄ stolā cādidissimā ꝑpauit. Oēs ingressi miraculo territi cōpuncti redibāt. etiā filius p̄fecti. q̄ ab angelo p̄focatus ē. Sȝ illa postmodū orāte iuuenis ille reuixit. Dein post minas et terrores ac verbera plurima i ignē ꝯiecta sed mīme lesa Tandē aspasius i guttur eius gladiū imergi iussit septiō kal. februarij martirij palmā adepta est. quā parētes sepelierūt. que eis in nocte cū magno exercitu virginū veste fulgente apparuit dicēs. Uidete amātissimi parētes ne me q̄si mortuā lugeatis sed congaudete mecum quia cum his omnibus lucidas sedes accepi. Et illi sum desponsata in celis quem in terris tota cum intentione dilexi:

Ciriacus

CIriacū quoq̧ diaconū cū largo ⁊ smaragdo ꝑ hoc tp̄s cū alijs viginti passum historie tradūt. qui artemiā filiā Diodeciani a demonio liberauit. Similiter iobiā saporis ꝑsaꝝ regis filiā post dies q̄dragintaquiq̧ reuersi a Diodeciano honorifice suscepti. p⁹ eius mortē filius ei⁹ maximian⁹ iussit illos tres cū alijs xp̄ianis in carcerē mitti. inde ꝑ iudicē Carpasiū educt⁹ caput eius pice liq̄ta ꝑfundi fecit. ⁊ iterūȝ i carcerē retrudi. Ceteꝝ post q̄tuor dies nolētes sacrificare in catasta fustibus cedi ⁊ neruis extēdi fecit. Inde filius diodeciani iussit Ciriacū cū Smaragdo ⁊ alijs viginti capite trūcari. Et ducti sunt cū eo ꝑmixtī sexus: Rome aūt via salaria decapitati sūt. Marcell⁹ papa cū Lucia corpa martirū in predio via hostiensi miliario ab vrbe. 7. sepelierunt. sexto ydus Augusti.

Geruasi⁹ ⁊ Protbasi⁹

GEruasius ⁊ Protbasius germāi natiōe Mediolanēses p̄re vitale viro sc̄tō m̄re valeria vno ptu geniti hac tumultuāte ꝑcella i ea vrbe ab astasio comite sūt passi. Hij nāq̧ pntibus orbati ꝯfesti vniuersū p̄rimoniū vēdideꝛt ⁊ paupib⁹ erogarūt oroibus ⁊ lectiōibus ꝑ plres ānos vacabāt. Astasio ꝓfecturo ad bellum sacerdotes ydoloꝝ dixert. nisi faceret geruasiū ⁊ ptbasiū dijs suis imolare victoriam reportare nō posset. Pn̄tati corā comite cū nō acq̄escerēt idol' sacrificare Geruasius plūbat̄ cesus ē donec sp̄m exalaret. Protbasi⁹ vo fustibus cesus demum capite trūcatus ē. Quoꝝ corpa cū ānis m̄tis icognita fuisset. diuus Ambrosius domio reuelāte in corrupta adeo reperit. vt eo die interēpta fuisse videbāť. Martizati fuerunt hij beatissimi matires die. xiij. kal. Januarij.

Georgius

GEorgius capadocus tribun⁹ ⁊ verus xpi miles hoc tpe. Cū veniſſet de capadocia i perſidā ciuitatē dyoſpolim velut alter curci⁹ roman⁹ ⁊ codr⁹ athenienſiū rex ꝓ patrie ſue liberatiōe ſeſe iternitiōi ad draconis occiſionē ⁊ martirij tollerantiā dedit. Quippe interfecto dracone p⁹ eculei extēſionē totiuſqȝ corporis laceratiōē ⁊ viſcer̄ effuſionē. nec nō ⁊ alior̄ tormētor̄ ꝑpeſſiōē. ad vltimū martiriū capitis abſciſiōe cōpleuit. Cui⁹ geſta licet inter apocriphas ſcripturas ponāt̄ tp̄i⁹ tn̄ illuſtriſſimū martiriū inter coronas martir̄ dei eccl'ia venerabiliter honorat. qđ etiā Ambroſi⁹ atteſtat̄ qui ſcribit Georius fideliſſim⁹ xpi miles. dū xpianitatis ꝓfeſſio tegeret̄. ſolus inter chriſticolas dei filiū cōfeſſus eſt. Cui et tantā fidei cōſtantiā diuīa grā cōceſſit. vt tyrānice poteſtatis p̄cepta cōtēneret. Et innumerabiliū nō formidaret tormēta penar̄ hui⁹ incliti martiris caput cū poſtmodū veneciis delatū fuiſſet. in eius honore monaſteriū ⁊ eccl'ia erecta fuit qđ nūc vſqȝ maxia cū veneratiōe pſeuerat. Vexillū ꝗ̄s ei⁹ apō germanicā natiōē bambergē maxia cū ſolēnitate oñdit̄. Ei⁹ natale die. ix. kal'. maij ab oib⁹ xpicol' celebrat̄.

Erasmus

ERaſm⁹ campan⁹ ep̄s vir illuſtriſſim⁹ atqȝ ſctiſſim⁹. cū decretū in antiochia a diocleciano ꝓceſſiſſet. vt quicūqȝ nō ſacrificaret ydolis diuerſis ſupplicijs interiret. hec audiēs Eraſm⁹ in heremo ꝑ ſeptē ānos habitauit. orōi ⁊ cōtemplationi vacās. cui dñs eſcā ꝑ coruū miniſtrabat veniēs voce angelica p̄miſſa ad ciuitatē mltos a demōib⁹ liberauit. ⁊ plures docēdo ad xp̄m ꝯuertit. Diocleciā⁹ his auditis ſibi cū p̄ſtari iuſſit. p̄mo plūbatis ⁊ fuſtib⁹ grauiter macerat̄ ⁊ dilaniat̄. Deīn reſina ſulphure pice oleoqȝ pfundit̄. nec minīe ledit̄. quo miracl'o multi cōꝑuerti ydol' abrenūciātes xpiani effecti ſūt. Poſtea miſſus in carcerem artiſſimū cū imēſo ferri pōdere. a quo angel⁹ dñi eū paulopoſt eduxit. Sed cū hec vulgarent̄ miracl'a a Maximiano īpatore detinet̄: ⁊ i ſartaginē plūbo pice reſina ignitā īmergi p̄cepit. illeſus tn̄ māſit cuſtodie mācipat⁹. Angel⁹ cū nocte ad litt⁹ maris pduxit. vbi diuīa puiſiōe i formianā ciuitatē campanie nauicula puenit. Tandēqȝ vidēs rutilātē coronā ſup eū illabi ait dñe ſuſcipe ſpm̄ meū. et tercio nonas iunij ſancto fine q̄euit. dicit̄ corp⁹ ei⁹ Caiete q̄ſcere vbi caput ei⁹ oſtenditur.

Coſmas ⁊ Damian⁹

Criſtoferus

CRiſtofer⁹ martir ꝓcere ſtature icōperabil' magnitudinis ⁊ v̄tutis vir ꝑ hoc tp̄s in ſamo: ciuitate licie ꝓuīcia aſie pro xp̄o mortē ꝑtulit. Primo v̄gis ferreis attrit⁹. flāmiſqȝ exuſt⁹ fuit: ſed cū diuīa virtute ſaluatus eſt. Ad vltimū ſagittar̄ ictib⁹ cōfoſſus martiriū tandem. 8. kal'. auguſti capitis obtrūcatione cōpleuit ferūt hūc cū hoīes ꝑ flumen deferret ihēſum puerū in humeris ſuis portaſſe.

COſmas ⁊ Dammian⁹ xpianiſſimi viri ac medici celeberrimi apō Egeā ciuitatē cōprehenſi. hoc tp̄e p⁹ vincula ⁊ carceres. p⁹ maris dimerſiōes atqȝ ignes lapidatiōes qȝ ac ſagittas. diuinit⁹ ſuperatas capite plexi ſūt. Martirizati ſunt aūt beati Coſmas ⁊ Damianus Antim⁹ Leōtius ⁊ Euprepius. 5. kal'. octobris.

Methodius

Gorgonius

MEthodius primū Olympiade ⁊ poſtea Tyri ciuitatum epiſcop⁹. his tp̄ibus i calchide ciuitate q̄ nigropontū appellat̄ (vt dui⁹ ſcribit hiero) martirio coronat̄. Qui cū erudititiſſim⁹ eſſet vir mlta edidit documēta. Et preſerti de mūdi creatiōe eidēqȝ i carcere reuelata. paſſus aūt fuit. 14. kal'. octobris. Fuit aūt nitidi cōpoſitiqȝ ſermōis aduerſus porphiriū ꝯfecit libros et ſimpoſium decem virginum.

GOrgoni⁹ roman⁹ miles. cū his tp̄ibus apō Nicomediā exiſteret. et Diocleciani perſecutiōes quā marie xpianis inferebat plurimū deteſtaret̄. ab ipſo īpatore capt⁹. iuſſus ē ſuſpēdi ⁊ laniari ⁊ ſb craticula crudeliſſime aſſari. ſed adhuc ſuꝑuiuente. 3. id⁹ ſeptēbris laqueo fecit eū necari. inde corpus eius rome via latina ſepultū eſt.

Marcus ⁊ Marcellian⁹

MArc⁹ ⁊ Marcellian⁹ germani ⁊ ciues romāi ſb hac perſecutiōis rabie a quodā fabiano duce cōprehēſi ſtatī ad ſtipitē ligati. in cor̄ pedib⁹ acutos ſudes ifigi p̄cepit Sꝫ cū nō ceſſarēt laudare nomē dñi nr̄i ihū xp̄i lāceis trāſfigi mādauit. quo vulnere. 14. kal'. iulij ad celos migrūt.

Maximus ⁊ Cladius

MAxim⁹ q̄daꝫ ⁊ Cladius viri clariſſimi ꝑ hoc ipſum tp̄s cū predigna vxore prepeni ⁊ duob⁹ filijs i vrbe hoſtia a ſatellitib⁹ Diocleciani tenti in exiliū deportant̄ Et. xiij. kal'. marcij incendio cōcremant̄. ac ſic eo īcendio martirij ſacrificium deo obtulerunt.

Sebianus

SEbaſtianꝰ illuſtriſſimꝰ vir prime cohortis diocletiani principatū geſſit quē milites vt patrē venerabant̄ veruſq̨ dei cultor. hoc q̄dē tp̄e cū multos xp̄i martyres exhortationibꝰ ⁊ doctrinis p̄cipue marcū ⁊ marcellianū gemios ⁊ eorꝫ ꝓgenitores in fide xp̄i cōtinuiſſet. ⁊ trepidas illorꝫ mentes cōfirmaſſet q̄s eēt in trepide ſeſe xp̄ianū eē cōfeſſus eſt. Nicoſtratū cū vxore muta cui loquelā reſtituit ad dn̄m ꝯuertit. Quo audito diocletianꝰ illū cōp̄rehēdit. iuſſit eū in medio cāpo ligari ⁊ quaſi ſignū ad ſagittā a militibꝰ ſagittis figi: qui eū vndiq̨ impleuerūt vt ferme q̄ſi ericiꝰ eēt hirſutus ſagittis. ⁊ eū mortuū relinquētes. q̄ infra paucuꝫ tempꝰ ſanitatē recupauit impatoribꝰ in pallatio eorꝫ pſecutionē iniuſtā fore decla rans qui eū tādiu fuſtigari p̄ceperūt donec ſp̄m redderet. Quo mortuo ſatellites diocletiani corpꝰ eiꝰ in cloacā ꝓiecerūt. qui beate Lucine apparuit docēs locū corporis ſui ⁊ q̄d in vnco pendebat q̄d nil ſordis eum tetigerat. Jd inde leuās cata chumbis ſepeliuit. Martyriū aūt paſſus eſt rome diuus ſebaſtianus in vrbe roma ſub. 13. kalend. Februarij.

Lucia martyr

LUcia virgo deo deuota natione ſicula ⁊ ſpecioſiſſima inter ceteras inſule illiꝰ virgines i hac pſecutione apud ſyracuſanā ciuitatē paſſa fuit: hāc mater eiꝰ cuidā p̄claro iuueni deſponſauerat: ſed receptis viſiſq̨ beate agathe miraculis rogauit matrē ne decetero ſponſam eidē noīare dignaret̄ quā grāni tandē obtinere ꝓmeruit. At illa pſeſtim amplū patrimoniū paupibꝰ ⁊ viduis diſtribuit. Quo audito ſponſus in iudicio paſcaſij ꝯſularis litē ꝓponit: dicēs ſponſaꝫ ſuaꝫ chriſtianā eſſe: ⁊ cōtra leges viuere auguſtorꝫ. quā ide paſcaſius corripiēs ad ſacrificia demonū pſuaſit. ⁊ niſi dictis obtempaueris te ad lupanar tanq̨ ſcortum adduci faciā. ⁊ ſtatim lenonibꝰ p̄cepit vt eā illuc ducerent: illa ait. nūq̨ inq̄natur corpꝰ vicioſe niſi de cōſenſu mētis. Nā ſi inuitā violari me feceris caſtitas mihi duplicabit̄ ad coronā. Eam aūt ſp̄ūſſanctꝰ tanto pōdere fixit vt penitꝰ moueri non poſſet. etiā adhibitis funibꝰ ⁊ bobus. his territis paſcaſiꝰ ignē copioſum circa eā fecit. tunc anguſtiantē paſcaſiū amici eius nō ferētes gladiū in eiꝰ guttur mergi faciunt: ac ſic idibus decembris ſpiritū emiſit. cuiꝰ paſſione ⁊ ſctitate ſyracuſana ciuitas ſp̄ decorata fuit.

Uitus

VItus puerulus natiōe ſiculus: his tp̄ibꝰ cū modeſto ⁊ creſcētia nutrice ſua apud ſyciliā inſulā martyriū ptulit glorioſiſſimū. hic cū eēt duodecim annorꝫ in xp̄m credēs quātū poterat indigentibꝰ miſtrauit: cū eēt virtutibꝰ maturꝰ a ſacrilego patre hyla pagano tentato vt a cultura dei recederet: ſed cū nollet blādis patris ſermonibꝰ acq̄eſcere a valeriano p̄fecto grauiſſimis penis afflictꝰ eſt. deinde angelico monitu nauē ꝯſcēdit. ⁊ comitantibꝰ ſecū modeſto pedagogo eiꝰ ⁊ creſcentia ad tonagritarū territoriū nauigauit. Jbi ꝑ aliq̄d tempꝰ in orōnibꝰ incognitꝰ pſiſtēs: ad diocletianū ꝓdente demone adductꝰ eſt. cuiꝰ filiū a demonibꝰ obſeſſum curauit. Cui diocletianꝰ pſuadere cepit: vt culturā dijs impenderet ſed eū nō acq̄eſceret vinculis ferreis aſtringit̄ i carcere teterrimo. Sed cū in fide immobilis pmaneret. Juſſi ſunt in ollā reſina ⁊ pice ſuccenſam iactari ſed cum illeſi egreſſi fuiſſent. Deinū i cataſta extēſi ſunt ⁊ diſſipata ſunt oſſa eorꝫ vt viſcera appererēt. ⁊ factꝰ eſt terremotꝰ magnꝰ ⁊ angelꝰ dn̄i eripuit eos ⁊ pduxit iuxta fluuiū ſyler ibiq̨ orātes migrauerunt ad dominū. Eorum corpora florentia collegit ⁊ cum aromatibus ſepeliuit. Paſſi ſunt predicti martyres. 17. kalendas Julij.

Affra ⁊ hilaria

AFfra filia regis cypri cuiꝰ pater i bello victꝰ in florida etate cū matre hilaria inſulā egreſſa romā ꝑuenerūt: hilaria vt deos patrios ꝓpicios haberet filiā veneri dicauit. Cū venꝰ femina cypriana fuit quā ob pulchritudinē deā dicebāt: ⁊ i cypro phanū eiꝰ ꝯſtructū fuit. Jnde ad auguſtā videlicā venerūt vt regia fieri poſſet: obſceno tm̄ ſeruicio veneris dedita fuit: tp̄ibꝰ ſeue pſecutiōnis diocletiani Narciſſus cū felice diacono domū eiꝰ ignorās ingreſſus cū orōnibꝰ vota pſolueret: admirata affra de inſolito hoſpite. cognito eū fore xp̄ianorꝫ antiſtitē ſe turpē peccatricē ꝓfitet̄: qui eos oēs a peſſima cultura ⁊ actu illicito dimouit: pꝰ ieiuniū indictū, eas baptizās: frēm hilarij dionyſium ep̄m auguſte fecit: poſtea a gaio iudice cōp̄rehēdit̄ iuſſa eſt vt dijs offerret: aut diuerſa ſupplicia ſuſtineret. Affra ait. Sufficiūt mihi peccata mea q̄ ignorās deū feci. q̄d iubes nunq̨ faciā: Ducta igit̄ ad inſulā fluminis lici haud longe ab auguſta vbi eā ſti piti colligarūt igne accēſo ait grās dn̄e q̄ me dignatꝰ es hoſtiā accipe ꝓ noīe tuo ⁊ emiſit ſp̄m. Hilaria deinde cū digna eunomia ⁊ eutropia ibidem accenſo igne pro conſtātia fidei exuſte ſunt. Paſſa eſt autem beata affra ſeptimo ydus auguſti.

Pantaleon

PAntaleon vir illuſtris ⁊ medicine arti eruditꝰ ⁊ ip̄e hoc tp̄e apō nicomediā ciuitatē ꝓ fide xp̄i cruciatꝰ eſt. Js fuit filiꝰ ſenatoris medicinaꝫ adhuc puer addiſcēs. a p̄ceptore ductꝰ ad palatiū ꝓpter decorē laudatꝰ. Cui hermolaꝰ p̄ſbyter pollicebat̄ ſi in xp̄m crederet oēs egrotos ſine medicina i eiꝰ noīe ſanaret. a q̄ poſtea baptizatꝰ. inde p̄nte patre cecū illuminauit ⁊ ambos ad fidē ꝯuertit. que cū maximianꝰ intellexiſſet eū adduci iubet ⁊ paraliticū ſanauit. Eculei igit̄ pena ꝓ fide xp̄i ⁊ lāpadarū exuſtione mirum imodū cruciatus a dn̄o tamen confortatꝰ miſſuſq̨ i ſartaginē plumbo buliēte repletā: dn̄o apparēte plumbum refriguit: beſtiaſq̨ ad eum miſſas ſeuiſſimas vt catulos demulcebat. Jdeo multi ad fidem cōuerſi quos imperator decollari precepit. Tandem ip̄e cum preceptore ſuo hermolao ⁊ alijs. 5. kalendas auguſti ictu gladij martyrium conſūmmauit.

Dorothea

Eleutherius

DOꝛothea vͦgo glᷓioſa apud ceſareã capadocie vꝛbem: ꝑ hoc tempꝰ cõprehẽſa ꝓ xp̄o martyriũ ꝑtulit. primo ĩ cataſta leuat̄ tandẽ firma in fide palmis duriſſime ceſa ad vltimũ capite punita fuit. Jn eiꝰ cõfeſſione theophilus ſcolaſticus irridẽdo ait. Eya ſpõſa xp̄i roſas de paradiſo ſponſi tui mittas. oꝛante dorothea puer ferme quatuoꝛ annoꝝ apparuit ferens in ſportula tria mala ⁊ tres roſas: q̄ deferẽda theophilo iubet qui accipiẽs illico cõuerſus eſt ad fidẽ erat tẽpꝰ bruinale frigidũ mẽſis februarij cũ hec roſe p̄ntate fuerũt ⁊ ipſe deide ꝗuiſſime toꝛtꝰ nouiſſie gladio ceſus ẽ.

ELeutherius quidã clariſſimꝰ miles ſub hac ꝑſecutione apud nicomediã aſie vrbẽ cũ alijs ĩnuerabilibꝰ martyr efficit̄. e qbꝰ alij gladijs obtrũcati alij ignibꝰ cõcremati. alijq̄ȝ in mari p̄cipites dati. Poſtremo ⁊ ipſe eleutherius: hic cũ diu ꝑ ſingula coꝛpis mẽbꝛa cruciaret̄. ⁊ ſemper validioꝛ efficeret̄. demum veluti aurum ignibus examinatũ ſexto nonas octobꝛis cum palma martyrij paradiſum introiuit.

Sergius ⁊ bachus

Quatuoꝛ coronati

SErgiꝰ ⁊ bachꝰ viri nobiliſſimi ꝑ hos tumultꝰ cũ eſſent primicerij palatij apud maximianũ impatoꝛẽ accuſati q̄ xp̄iani eẽnt. iõ ducti ad tẽplũ iouis cũ ſacrificare nollẽt veſte militari depoſita. bachꝰ extẽſus neruis crudis vſq̄ȝ ad fluxũ ſanguĩs ⁊ diſruptionẽ ventris ⁊ iecoꝛis laniat̄: expirãs extra caſtrũ ꝓijcit̄ volucres a beſtijs coꝛpꝰ illeſum ſuarũt: q̄uſq̄ȝ fideles ſepulture tradiderũt. Sergiũ aũt cũ ĩflectẽ nõ poſſet clauatis ſutularibꝰ calciatũ añ currũ milij miliaribꝰ currẽ iuſſit cũ in fide fixus ſtetit nonis octob. cũ decollari p̄cepit.

Fides ⁊ caprasius

Euphemia

QUatuoꝛ coronati ſcȝ ſeuerinus: ſeuerianus: carpoferus ⁊ victoꝛinus. Dioclet ianus romã veniens cũ oẽm miliciã ad ſacrificãdũ aſclepio cõpelleret. Hi quatuoꝛ reluctãtes ictibus plumbataꝝ occiſi ſunt ⁊ coꝛpoꝛa eoꝝ in platea canibus iactata. beatus ſebaſtianus cũ melchiade papa nocte ſepeliuit. ⁊ cũ eoꝝ nomina reperire non poſſet ideo ſeptimo ydus nouẽbꝛis ſic colent̄: quoꝝ noĩa poſtea reuelata ſunt.

FJdes vͦgo ſctiſſima ĩ vrbe ageno a daciano adoleſcẽtula xp̄iana. cũ nec blandicijs nec minis ad imolãdũ dijs gẽtiliũ induci poſſet: ſuꝑ cratẽ eneã extenſa ſubſtratis carbonibꝰ. dum ſic toꝛq̄ret̄ multo s ad xp̄m cõuertit. Sanctꝰ capraſiꝰ q̄ terroꝛẽ p̄ſibis ſub rupis latebat ea cernẽs oꝛauit vt deꝰ eã victricẽ faceret vidit colũbã niueã de celo deſcendẽtẽ. que coronã auro gẽmiſq̄ȝ lucentẽ ſuꝑ caput virginis collocauit: ac incẽdiũ extinxit. ideo offerẽs ſe xp̄ianũ cũ primo ⁊ feliciano ⁊ fide virgine capite truncati ſunt omnes.

EUphemia virgo nobiliſſima tẽpeſtate hac apud calchedonẽſem aſie vrbẽ a ꝓcõſule quodã noĩe priſco cũ alijs ſeptuaginta cõprehẽſa cũ deo marti immolare nollet oĩa tormentoꝝ genera in ea expẽdit: q̄ oĩa ꝓ xp̄o cõſtãter ꝑtulit videlȝ carceres verbera. rotatarũ argumẽta ignes lapidũ angulariũ pondera: beſtias virgarum plagas: igneas ſartagines rurſumq̄ȝ a beſtia moꝛſa immaculatũ ſpiritũ deo reddidit. cuius coꝛpus mater eius theodoꝛa ⁊ pater eius ſepelierunt ſexto kalendas Octobꝛis.

Felix ⁊ adauctus

Felix ⁊ foꝛtunatus

FElix apulie ep̄s cũ adaucto ⁊ ianuario pꝛeſbyteris ⁊ foꝛtunato ⁊ ſeptimo lectoꝛibus his tempoꝛibus in venuſia vrbe cum diu in carcere macerati ſunt per totam affricã ⁊ ſiciliam cuȝ multis afflictionibus perducti. Tandem nono kalendas Nouembꝛis occiſione gladij conſũmati ſunt.

FElix item alter ⁊ foꝛtunatus germani hac perſecutione apud aquileiam vrbem eculeo ſuſpenſi circa latera eoꝛum miniſtri lapides ardentes appoſuerunt: qui diuina virtute extincti. Quo viſo feruenti oleo illos perfuderunt: ſed cũ minime leſi: data ſententia tercio ydus Junij capite truncati ſunt.

Margaretha

Maximilianus eps ⁊ martyr

Margaretha vgo pulcherrima. natiōe antiochena de parētib⁹ gentilib⁹ orta. nutrici tradita. spōte se baptizari fecit. p⁹ mortē matris apd nutricē custodiēs ac pauēs oues ei⁹. cū quīdecimū annū attigisset ⁊ speciosissima esset. Olibrius visa vgine in ɔcupiscentiā ei⁹ exarsit. Cū tn̄ eā xpianā esse didicit in carcerē cōiecit. ⁊ deīn cū dijs īmolare recusaret suspēsa virgis acerrime cedit. inde pectinib⁹ ferreis iussit carnes ei⁹ sulcari. iterato in carcerē detrudit vbi dyabol⁹ i forma draconis apparēs q̄ eā deuoraturā facto signo cruc euasit. postea iudex ꝑcepit eā decollari. facta orōe p oib⁹ etiā ꝑsecutōib⁹. ⁊ parturiētib⁹ se ei in partu cōmēdātib⁹. martiriū. xiij. ydus iulij compleuit.

Blasius

Juliana

Maximilian⁹ in Ceyla ciuitate de nobilib⁹ ac deuotissimis ort⁹ genitorib⁹. quos in adolescētia amisit. in virū eruditū virtuosuꝫ euasit. Cū aūt sctūs Quirinus p ānos plures gubernasset laureacēses ecciam i primatem adlegiēb eccie assumpt⁹ inde martirio coronat⁹ ab oib⁹ in laureacēsem archiepm maximilian⁹ eligit. qui ppl'o salubri doctrina ꝑfuit. Tpib⁹ vero cari ⁊ numeriani impatorib⁹. Eulasi⁹ ꝑfectus ad ceylā missus hoīes ad sacrificādū marti cōpulit. qua occasiōe mot⁹ maximilian⁹ vltro post longā cōcertatiōꝫ acdescere nolēs. a satellitib⁹ suis ad phanū martis duct⁹. ibi martirij palmaꝫ meruit apud Ceylā extra muros. Anno xpi. 289. quarto yd⁹ octob. quē dux baioarioꝝ in patauiā sup ripam eni transtulit vbi eius memoria habetur.

Primus ⁊ felicianus

Pamphilus

Blasius eps. Cū in oī scītate ⁊ mā suetudine polleret. Et i sebaste ciuitate cappadocie. xpiani i epm eū eligerēt. Js ad vitādū rabieꝫ ꝑsecutiōis intrauit speluncā cuiusdā mōtꝫ cōuenerēt ad eū bestie q̄s sanauit. corui q̄ꝫ alimoniā ei deferebāt. qd cū ꝑsidi nūciatū fuisset eū adduci iubet. in via miracl'a faciēs: filiū cuiusdā mulieris i extremis laborātē ꝑpter os piscis trāsuersuꝫ in gutture ei⁹ eo tāgēte liberauit. post carceres cū sacrificare rēnuit: impauit eū ligno suspēdi ⁊ carnes ei⁹ ferreis pectinib⁹ lantari. Septē aūt mulieres xpiane sanguines excipiebāt: q̄ postea decollate fuerūt. Blasius q̄ꝫ cuꝫ duob⁹ puulis filijs huiꝫ mulierꝫ capite truncatus est.

Quintinus

Ruffus ⁊c̄

Juliana vgo ꝑclarissima natiōe comēsis: hoc ipso tpe apud comū cisalpine gallie vrbē capta martyriū seuīssimū ꝑtulit: q̄ sposo suo eleusio ꝑfecto vrbis cū p noīe xpi ad oīa supplicia se offerret. pmo cesa virgis a septē militib⁹ nolēte sacrificare diane p capillos septē horis suspēsa q̄ppe cū varia tormēta ɔstātissime ꝑtulisset: postea palā cū diabolo ɔflixit. ⁊ de ipso clarissime triūphauit. Jndeq̄ꝫ flāmas ignū ⁊ ollā feruētē supans ⁊ rotā ferreā cum acutis gladijs palmā martyrij capitis obtruncatione. 14. kalendas Marcij adepta est.

Primꝰ ⁊ felician⁹ romani viri religiosi hac ꝑsecutione a pōtificib⁹ temploꝝ apud diocletianū accusati ferro vincti in carcerē recludunt quos angelus dn̄i ɔsolat⁹ est: deinde ad herculis phanū ꝑducti cum nollet sacrificare: grauissimis penis sunt affecti. inde duxerūt eos extra ciuitatē via numētana miliario. 13. ferro vinctos post exq̄sita tormēta: tādē simul. 5. ydus Junij vite cursus gladio ɔsūmauerūt. hoꝝ corpa nocte ad arcus numētanos iuxta arenariū christiani sepelierunt.

Pamphilus grecus ꝑsbyter eusebij cesariēsis necessari⁹ insignis quidē theologus sub hac ꝑsecutione testāte hieronymo apud cesareā palestine vrbē passus est. cui⁹ vitā idē eusebi⁹ trib⁹ voluminib⁹ egregie conscripsit. hic adeo diuinoꝝ voluminū cupidus fuit vt magnā partem libroꝝ origenis manu sua descripserit. quos diuus hieronymus in cesariensi bibliotheca tāta auiditate se legisse dicit: ac si cresi regis diuitias consecutus fuisset. passus est prima die Junij.

Quintinus gallus miles a maximiano imperatore scdo kalendas nouembris martyriū pertulit gloriosum. cuius corpus post quinq̄ꝫ ⁊ quinquaginta annos angelo reuelante incorruptū repertū fuit.

Ruffus clarissimus miles romanus a diocleciano cū omni domo sua multis plagis affectus xpi martyr efficit. Et cum innumerabiles extincti sunt famosiores cōmemorare libuit.

Anno mundi .5485. Anno xpi .284.

Linea Summorum pontificum

Marcellinus

Marcellinus papa natione romanus patre proiecto diocletiani et maximiani temporibus fuit post gaium pontifex: hic sexto pontificatus anno iam diocletiani persecutione seuiente a carnificibus captus: ad sacrificia gentium ductus: cum nimis instarent carnifices vt thura dijs exhiberet: metu perterritus deos alienos adorauit. quo facto haud multo post in se reuersus habito concilio centum et .lxxx. eporum in sinuessa vrbe campanie: eo et marcellinus squalidus et puluerulentus ac cilicio indutus proficiscitur: petitque vt sibi pro inconstantia debita pena tribuatur: qui cum damnaret in tanto concilio nemo vnus inuentus est. Cum dicerent omnes: ea ferme ratione petrum peccasse. ac flendo peccati penam luisse. Rediit romam marcellinus. iratus diocletianum adijt homines increpat quod se impulerit dijs gentium immolare. Ducitur ad martirium diocletiani iussu marcellinus cum claudio: cyrino antonino xpifidelibus.

Concilium centum et .lxxx. eporum in sinuessa vrbe campanie

Intereundum vero marcellum presbiterum admonet ne diocletiani precepti obtemperet in rebus marie ad fidem pertinentibus: neue corpus suum sepulture traderet quod dixerat ob negatum saluatorem se id neque mereri. horum aut simul interemptorum corpora diocletiani iussu ad dies .vi. et .xxx. insepulta iacuerunt via publica. vnde petri apostoli iussu qui marcello in somnis apparuit via salaria cimiterio priscille sepeliuntur sexto kal. maias. sedit aut annis .ix. menses .ij. diebus .xvi. Vacat tum sedes dies quinque et viginti.

Marcellus

Anno mundi .5495. Anno xpi .294.

Marcellus papa natione romanus patre benedicto ex regione vie late a constantio et galerio vsque ad maxentium peruenit. Is licet multorum turbinibus vexatus diuino tamen cultui intentus: constituit ne quis generale concilium celebrare posset sine speciali sedis apostolice autoritate. Priscillam quoque matronam romanam eius suasu impulit cimiterium suis sumptibus via salaria construere. titulos quinque et viginti in vrbe roma constituit. quasi dioceses ad comoditatem baptismi: et opportunitatem eorum qui ad fidem ex gentibus quottidie veniebant. Consultum iri: et eo modo sepulturis martirum videbat. Annis aut quinque sedens menses sex diebus vno et viginti. Maxentius vero vbi lucinam matronam instituisse ecclesiam dei rerum suarum heredem intellexisset. iratus et mulierem relegauit ad tempus. et Marcellum captum impellere minis conatus est. vt et episcopatu se abdicaret. et xpianum nomen deponeret. que vbi contemnere sua precepta vidit. ad custodienda aialia eum misit vbi nec orones nec ieiunia permisit. parr ochiasque epistolis gubernabat. a clericis liberatus: iterato in stabulum seu cacabulum. Maxentius iratus eum redigit. vbi cum fede et incommode habitaret. pedore et situ mortuus est. Vacat eius morte romana sedes dies. xx.

Eusebius

Eusebius papa natione grecus. patre medico: pontificatum adijt Constantino et Maxentio imperantibus. Constituit ne probani in iudicium suum epm vocare presumat. Is dum in papatu viueret crux domini inuenta est quinto nonas maij. hereticos quoque idem pontifex reconciliauit imposita tantummodo manu: Habita aut semel rome sacrorum ordinum mense decembri. cum presbiteros .xiij. diaconos tres. epos .xiij. creasset: rome moritur. et in cimiterio Calixti via appia sepelitur sexto nonas octobris. Sedit autem annis sex. mense vno: diebus tribus. Licet alij hystorici de annis varie sentiant. Vacat tum sedes diem vnum.

Melciades

Melciades papa natione apher. Maxentij licinij maximini temporibus fuit. Vir sane sanctitate et scientia multum insignis. Qui vt erat grauitate preclarus. Constituit ne quis vnquam aliqua suspitione: aut quam veram probationem condemnaret. Eius quoque institutum fuit. ne die dominico: neque quinta feria ieiunaretur. quia hos dies pagani quasi sacros celebrant. Multa quoque in oblationibus faciendis instituit. quod Manicheorum heresis in vrbe roma tum maxime inualescebat. His aut peractis maximini iussu martyrio coronatur. idem fatum subiere: et petrus Alexandrinus epus et Lucianus anthiocenus presbyter romanus. Alijque complures episcopi et sacerdotes. Sepultus est autem Melciades via appia calixti crypta. quarto ydus decembris. Sedit annis quatuor menses septem. diebus .ix. Vacat tum sedes dies .xvij.

Constātius τ Galerius abdicātibus se ab imperio diocleciano τ maximiano imperij gubernacl'a suscipientes. puīcias inter se partiti sunt. Cōstantius igr̄ τ Galerius augusti creati sunt: Diuisusq; est inter eos ita romanus orbis ꝯ iam galerius illiricū Asiā τ orientez sortitus est. Cōstantius vo singulari moderatiōe vsus. Gallia tantū τ hyspania cōtentus fuit. Licet τ ei italia sorte obtigerit. Cōstantius eñ cōtentus dignitate augusti italie atq; affrice admīstrāde sollicitudinē recusauit. Vir egregiꝰ τ pstātissime ciuilitatis: diuitijs puīcialiū ac puatoꝝ studēs. fisci cōmoda nō admodū affectās: dicēsq; melius publicas opes a priuatis haberi. ꝗ̄ intra vnuz claustruz reseruari. Adeo aūt cultus modici vt cū feriatis diebus se cū amicis numerosioribus esset epulandū. priuatoꝝ ei argēto hostiatī petito triclinia sternerēt. Hic nō modo amabilis sed etiā venerabilis gallis fuit. pcipue quod diocleciani suspectā prudētiā. et Maximiani sanguinariaz temeritatē imperio eius euaserāt. Fuit aūt cōstantiꝰ hic Claudij scdi ex filia nepos. quē vt Dioclecianꝰ impator vna cū Galerio sibi affinitate τ beniuolētia cōiungeret Theodorā maximiani puignā ei vxorē dedit. Ex qua postꝗ̄ sex filios suscepisset eā repudiauit: ꝗ̄ repudiata Helenā angloꝝ regis filiā captiuā vxorez duxit. Cōstantiꝰ cū humanissime gubernasset. Cōstantio ex helena suscepto Boraci in brittānia pricipatus sui anno tredecimo morit. Atq; i diuos summo omnium consensu refertur ob eius mansuetudinē τ clementiam.

Galerius vir τ probe moratus. et egregiꝰ in re militari. Cū italiā quoq; sinente constātio admīstratiōi sue accessisse sentiret. Cesares duos creauit videlicet Maximianū quē orienti pfecit. Et Seuerū cui italiaz dedit. Ipse illirico cōmoratꝰ est. Retinuit eñ illiricū. quod ea barbaros hostes populi ro. iter facturos sentiebat. Maximianꝰ aūt herculius spe recuperādi imperij ad spem erectus resumēdi fastigij qd̄ inuitꝰ amiserat romaz aduolauit ex solitudine lucanie. quā sedem priuatꝰ elegerat i agris amenissimis cōsenescēs. Dioclecianūq; etiaz p litteras adhortatꝰ est. vt depositam resumeret potestatē quas ille irritas habuit. Cōtra hos motꝰ missus a galerio Seuerꝰ romā cū exercitu venit. dū vrbē romam obsidet fraude militū. qui cū Maxentio sentiebāt circūuentꝰ: fugiens. demum rauēne occidit. Paulū etiā abfuit. qn̄ Maximianꝰ pater militū beniuolentiam pollicitatōibꝰ τ largitōne querēs a filio Maxentio occideret. Is aūt i gallias ad cōstantinū generū pfectꝰ. dolo cōposito tanꝗ̄ a filio esset expulsus moliens aūt cōstātinū reperta occasiōe iterficere. qui i gallijs τ militū puīcialiuz iā fauore regnabat. Cesis frācis atq; alamanis captisq; eoꝝ regibꝰ. de tecto p faustā eiꝰ filiā dolo que rez oēm marito apuit: fugiēs. ac massilie herculꝰ pfugit. ibiq; oppssus suoꝝ scelez penas tandē luit: vel seipm (vt qdaz volunt desperatis rebꝰ) interfecit: a Galerio aūt liciniꝰ imptor factꝰ mors galeriuz cōfestim secuta est.

Licinius impator factꝰ est. ex Dacia oriundꝰ a Galerio in partē imperij recipit. pp̄ter eiꝰ in re militari prestantiā: notusq; galerio antiqua cōsuetudine. Et in bello qd̄ aduersuz Narseū gesserat laboribꝰ strēnuus τ officijs acceptꝰ Cōstantinꝰ tn̄ vir ingens pricipatuz totiꝰ orbis affectās. Licinio belluz intulit. ꝗ̄uis necessitudo illi τ affinitas cuz eo esset. Naz soror eius cōstantia nupta Licinio erat. Ac pmo euz in pānonia. scdo ingēti apparatu belluz apd̄ Cibalias instruentē repentinꝰ oppssit. omniq; dardania mesia macedonia potitꝰ īnumerosas prouīcias occupauit. Varia deinceps inter eos bella τ pax recōciliata ruptaq; est. postremo liciniꝰ nauali τ terrestri plio victꝰ apud nicomediā se dedit. τ contra religiōz sacramēti Thessalonice puatꝰ occisus est. Hic liciniꝰ annuz domiationis fere pꝰ quītūdecimuz vite prime sexagesimuz occidit. auaricie cupidie omniuz pessiꝰ. neq; alienꝰ a luxu venereo. Asper admoduz aut mediocriter impaciens. infestꝰ lrīs quas pp̄ter insciciā īmodicā virus ac pesteз publicā nomīabat pcipue forensez industriā. Agaribꝰ plane τ rusticātibꝰ. qd̄ ab eo genere ortꝰ alitusq; erat satis vtilis ac milicie custos. ad veterꝫ instituta seuerissimꝰ. Spadonuz et aulicoꝝ oīm vehemēs dn̄ator. tineas soricesq; pallacij eos appellans.

Maxentiꝰ (cuz cōstantiꝰ mortuꝰ Cōstantinꝰ filiꝰ eiꝰ in brittānia creatꝰ est imperator. τ in locuz pr̄is exoptatissimꝰ moderator accessit) Rome augustus nuncupatꝰ est: Rome eñ ptoriani excitato tumultu Maxenciuz herculij filiuz. qui haud pcul ab vrbe i villa publica morabat augustuz nuncupauerāt. Vir sane seuissimꝰ τ xp̄ianoꝝ acerrimꝰ psecutor. Fraz tn̄ amator. inter cetera sue crudelitatis opa magica arte plimuz delectabat. Quito tn̄ cōstantinꝰ imperij sui anno belluz aduersꝰ Maxēciuz ciuile cōmouit. Copias eiꝰ multis plijs fudit ipm postremo rome aduersus nobiles oībus exitijs seuientē apud pontē miluiuz vicit. Italiaq; est potitꝰ. vt duz p̄ dolore suaz fraudū oblitꝰ pontem ad decipiendum hostez structuz decipulis transit. cuz magna parte suoꝝ satellituz submergitur.

Linea Impera torum

Constantius

Galerius

Seuerus Maximianus

Licinius

Maxentius

Hij preſcripti impatores Cum conſtantinū videbāt apud omnes magno eſſe in pcio. xp̄ianis aliq̄ tp̄e parcebant. Maxentius tn̄ milites clanculū mittebāt qui obuiū queq₃ cederet. Arte quoq₃ magica delectatus: grauidas matres vero xp̄ianas funeſtis ſacris adhibitas ſcidebat infantū cauſa: quoꝝ cineribus in magia vtebat̃. ut oſtenderet tyrānidē ſeruari etiā p nephas poſſe. Simili veſania ⁊ crudelitate Maximianus quoq₃ in oriēte vtebat̃. Qui magoꝝ mgr̄is ⁊ malaꝝ artiū doctorib⁹ p̄mia etiā decernebat. augurijs, diuinatiōibus fidē p̄ſtās. Sceutor ceteris in xp̄ianos hec oīa cōtemnētes eſt habitus. Uetera aūt delubra renouari ac more veterū ſacra dijs exhiberi iubet. Js vero Maximinus diuina vltione inflatis ſubito viſceribus. ſupperatiſq₃ inteſtinis ita diſtendit̃. vt inter ſe ⁊ putridū cadauer nil intereſſet: ſcatētibus vndiq₃ vermib⁹. ⁊ tabo ſerpēte. tanto pedore vt ſuſtineri fetor nō poſſet. grauiſſimis tandē morbis diucius cruciatus. viuēdi finē tandē fecit. homo ſeuus ac varius. nūc eñi in xp̄ianos. nūc p xp̄ianis agebat. hec volebant eius merita. Cū loco maximiani a Galerio quoq₃ maximin⁹ in oriēte cōſtitutus ceſar vir cruentiſſim⁹ conſimili crudelitate ea in regione cōtra xp̄ianos vtebat̃. ꝓpter quā multi enecabant̃. Unde ⁊ multi ex ſuperioribus martiribus coronati martirio fuerūt. Aliquos quoq₃ q̄ in precedenti pſecutiōe ⁊ nunc ſeuiente paſſi ſunt ſubiungemus.

Criſtina

CRiſtina virgo celeberrima ſub p̄dicta pſecutiōe maximiani in Tiro paſſa ē. Hec nobiliſſimis orta parētibus. cū pulcherrima eſſet ⁊ a plibus in cōiugiū peteret̃. parētes in turri poſuerūt. vt dijs culturā virgo pſolueret. A ſpū aūt ſctō edocta ydola abhorrebat. que cū intellexit. cū minis eā auertere nō poſſet. Juſſit eā expoliari ⁊ a duodecī viris cedi. deīn in carcerē mitti. ⁊ poſtea vngulis radi ⁊ mēbra ei⁹ tenera diſrūpi. Criſtina aūt de carnib⁹ ſuis accipiēs in vultū patris piecit dicēs. Accipe tyrāne ⁊ carnē a te genitā comede. Irat⁹ pr̄ eā in rotā impoſuit ⁊ ignē ⁊ oleū ſuppoſuit. ſed flāma exiliēs mille quīgētos occidit q̄ pr̄ magicis artibus aſſcribebat. p̄cepit vt grādi lapide ad collū ei⁹ ligato in mare nocte precipitaret̃. Quā angeli aſſumūt ⁊ xp̄s eā baptizauit ⁊ reducta fuit in terra. Tandem poſt varia tormēta ⁊ mamillaꝝ abſciſionē. Julian⁹ ſagittas ī cor ei⁹ duas ⁊ vnā in lat⁹ direxit. Sicq₃ cū palma martyrij ad celū glorioſa aſcendit

Menna miles

MEnna miles egiptius nobiliſſimis ort⁹ natalib⁹ ꝑ hec tpa ī Scythia metropoli phrigie ſalutaris paſſus eſt. Nā poſtq₃ hic celeſti regi in heremo ſecreta cōuerſatiōe ſtuduit militare. ad publicū ꝓcedens: ſe xp̄ianū eſſe libera voce declarauit. Qđ audiēs pyrrh⁹ dux miſit eū apprehēdi ⁊ ſuis aſpectib⁹ p̄ſentari. Cui dixit ſacrifica dijs ⁊ omia que p ignorātiā geſſiſti ignoſcent̃ tibi. Qͦ cū obtemꝑare nollet. eo iubēte tam diu neruis ⁊ diris cruciatibus ceſus eſt. donec platee locus ſanguine ipſius fedaretur. Deinde in eculeo leuat⁹ lāpadibus adurit̃. Deinde depoſit⁹ ligatis manib⁹ ⁊ pedibus p ſudes ferreas trahi p̄cepit. Qui oībus in rebus ⁊ cruciatib⁹ vſq₃ ad finē in laude ⁊ pfeſſione oīpotētis dei imobilis pmāſit. Deniq₃ data ſentētia gladio aniaduerti iuſſus fuit. Cui⁹ corpus cū igni traditū fuiſſet e medio a xp̄ianis furti ereptū mūdis lintheamib⁹ debita veneratione in cimiterio. 5. ydus nouēbris cōditus eſt. Poſtea in cōſtātinopoli tranſlatū digno honore veneratū fuit.

Julianus

JUlianus quidā genere antiocēſis. vir xp̄ianiſſimus apud romanā vrbē in hac pſecutōe p̄fata crudeliſſime paſſus eſt. cū Baſiliſſa virgine hoꝝ duoꝝ mire legunt̃ paſſiones. cū quib⁹ fuit venerabilis multitudo ſacerdotū. et miniſtroꝝ eccīe xp̄i. q̄ ꝓpter īmanitatem pſecutiōis ad eos cōfugerat: cōcremata eſt. Poſt quos etiā Antoni⁹ p̄ſbiter et Anaſtaſius ⁊ celſus puer vna cū matre ⁊ alij cōplurimi qui oēs. 5. ydus ianuarij mortē ptulere.

Victor

UJctor mediolanēſis ciuis a p̄meua etate xp̄ianus hiſ temporib⁹ cū in caſtris Maximini auguſti milicie ſ ſeruiret. ad ipm̄ tanq̄ xp̄ianus pducit̃. Et cū compelleret̃ ydolis imolare. cōſtanti aīo recuſauit ꝓpter qđ grauiter cedi iuſſus eſt: Et cū deo ꝓtegente doloris expers efficeret̃. plūbo buliēti pfundit̃. et cū nil etiā ex hoc penit⁹ lederet̃ iubente Maximiano octauo yd⁹ may capite ceſus eſt.

Saturninus

SAturninuſq₃ preſbyter ⁊ Siſinus diacon⁹ rome cōprehēſi in carcere diu marcerant̃. Indeq₃ exhibiti ob criſti confeſſionē a p̄fecto vrbis in eculeo leuant̃. ⁊ ibidem neruis attractant̃ ac fuſtibus ſcorpiōibuſq₃ grauiſſime cedunt̃. nouiſſime cū adhuc ſupuiuerēt gladio trūcati ſunt. Quoꝝ corpa via ſalaria ſepulta fuerunt.

Suſanna

SUſanna virgo ſanctiſſima natione dalmatea nobiliſſimis orta natalibus Cayiq₃ pape neptis ſub hac perſecutiōe Rome. 5. ydus auguſti capitis obtruncatione martirium compleuit.

Catherina

Catherina p̄clariſſima v̄go egypciaca his tꝑib⁹ floruiſſe ⁊ martyriū ꝑtuliſſe ei⁹ tradit hiſtoria: poſt imperium diocleciani ſub maxentio filio maximiani herculij. hec ſctiſſima virgo generoſo ſanguīe orta. cui⁹ pater noīe coſtus in vrbe alexandria rex fuit. a quo ⁊ ſi ī iuuenili etate p̄e rege a quo magnū p̄rimonium accepit orbata fuit: nō tm̄ inter diuiciarū delicias ocio ⁊ mollicieī feminee dedita ſed tanta rerꝫ peritiaꝫ ſc̄ia predita legit̄ vt mirabile viſum ſit in tam tenera etate qđ certamen diſputationis ſuſceperit. hec diuiniſſima virgo ab heremita de xp̄o edocta ac ſp̄oſa ei⁹ affecta in paterna domo apud alexandriā exiſtens feruēte adhuc diocleciani pſecutione ⁊ maxentio ceſare ibidē exiſtente cū quoſdā xp̄ianos flentes metu mortꝫ ꝯſpexiſſet: ad ꝓphana ſacrificia impelli. etatis ēē. xviij. ānorꝫ ad ꝯſpectū maxencij audēter acceſſit. arguēs eū de vana cultura deorꝫ ⁊ eū de crudelitate duri⁹ increpauit. Juſſit eā ad pallatiū duci ⁊ oī diligētia cuſtodiri. Expleto ſacrificio poſt longā cōcertationē cū de ei⁹ eloquētia ac ſapīa miraret̄. quinquaginta phos vocauit qui ab eo victi ⁊ in fide cōfirmati eos oratores cōburi precepit. Juſſitqꝫ eā in obſcurū carcerē recludi p dies duodecim fame cruciari. Cui angelus dn̄i apparēs ait. Cōſtāter age grata deo puella: qꝛ tecū eſt dn̄s: p te multi cōuerſi ad xp̄m cū palma martyrij introibūt. porphiriū deinde maxencij neceſſariū cū ducētis militib⁹ ac ipſi⁹ ceſaris vxorē atqꝫ alios vtriuſqꝫ ſexus doctrinis iugo xp̄i ſubdidit: ⁊ ad celeſtia regna p martyriū p̄miſit. Jnde rotaꝫ gladijs attonita: tēpeſtas ſubito ꝯfregit: ac plures leſit. Tandē obtrūcatione capitis martyrij coronā adepta eſt. in loco paſſionis orauit vt oēs auxiliū ſentiāt q̄ mēoriā paſſionis ei⁹ fecerint. Decollata lac e corpe eius emanauit. Cuius quidē ſanctiſſimū corpus angeli rapiētes ad montē ſynai diſtantē p. xx. dietas detulerunt: diuinis obſequijs honorifice ſepelierunt. Paſſa circa annos dn̄i. ccc x. cuius natale celebrat̄. 8. kal̄. decembris.

Sophronia quoqꝫ a maxentio ſepius de ſtupro appellata: cum diutius vitare periculum non poſſet: ſeipſam interfecit. Lucretiam imitata.

Arnobi⁹ ⁊ alij

Arnobius affrican⁹ clariſſim⁹ phs ⁊ orator diſertiſſim⁹ Lactantij firmiani p̄ceptor his tꝑibus (lꝫ valde ſenex) etiā in precio magno habitus fuit qui cū apud affricā rhetoricā florētiſſime docuiſſet etiā aduerſus gentes cōplurima edidit volumina. Lucianus quoqꝫ eloquētiſſim⁹ vir ⁊ nicomedienſis eccl̄ie preſbyter p hoc temp⁹ cū nōnullos breues de fide edidiſſet libellos: ⁊ ad diuerſos ep̄las multas. ac etiā in ſacraꝫ lr̄aruꝫ ſtudio multū laboraſſet in helinopoli bythinie vrbe. p xp̄o martyriū cōſtanti ꝑtulit aīo. Jacobus item cognomēto ſapiēs niſibine perſarū vrbis ep̄s: multa p hec tp̄a compoſuit. que vigintiſex voluminibus comprehendunt̄ videlꝫ de fide cōtra hereticos: de gentiū ꝯuerſione de regno perſarū ⁊ de pſecutione xp̄ianorꝫ. Obijt deniqꝫ (hieronymo teſte) conſtancij principis tandem temporibus.

Lactantius

Lactantiū inſuꝑ firmianū phm ⁊ oratorē eminētiſſimū arnobij predicti phi diſcipulū hiſdē tꝑibus floruiſſe ⁊ magni p̄cij ⁊ noīs fuiſſe cōſtat: eo qꝫ cū nichomedie rhetoricā doceret: a diocletiano auguſto ꝓpter virtutes ac ſcie magnitudinē vocat⁹ cuꝫ flauio grāmatico romā deuenit: vbi cū p aliqđ tēpus docuiſſet tandē ob diſcipulorꝫ penuriā in extremā paupertatē deuenit. Quāobrē ad ſcribēdū ⁊ cōponēdū libros ſe cōtulit. in qua qđē re etiā multū valuit. Jpſe eīn ſecūdus poſt ciceronis tp̄a eam in diſciplina habebat̄. Demū in extrema ſenectute ꝯſtitut⁹ ceſaris criſpi filij cōſtantini p̄ceptor ī gallia datus eſt. Perfecit aūt op̄a de diuinis inſtitutionib⁹ aduerſus gentes. De ira dei ⁊ formatione hoīs. ad demetriū auditorē ſuū. ad probum ep̄lis. ad aſclepiađ. de perſecutione. Simpoſiū dū eſſet adoleſcēs. etiā odeporicū de affrica vſqꝫ nicomediā exametris verſib⁹ ⁊ alia laude digna.

Euſebius ep̄s

Euſebi⁹ ceſaree paleſtine ep̄s q̄ ob pāphili martyris amicitiā pamphili nomē accepit. eo qꝫ cū eodē pamphilo diuine bibliothece inueſtigator diligētiſſim⁹ extiterit: vir quidem memoratu digniſſim⁹ p hec tp̄a tuꝫ multaꝫ rerum pericia tuꝫ ingenio mirabili ⁊ apud gentes ⁊ apud xp̄ianos inter phos p̄cipuus ⁊ nobiliſſim⁹ habitus eſt. hic cū aliqn̄ arriana hereſi laboraſſet ad nicenā ſynodū accedēs ſp̄uſancto inſpirat⁹ patruꝫ ſn̄iam ſecut⁹ eſt. ac deinceps vſqꝫ ad mortē ſanctiſſime cuꝫ orthodoxa fide vixit. fuit aūt ī diuinis ſcripturis ſtudioſiſſim⁹. ac bibliothece diuine cuꝫ pāphilo martyre diligentiſſim⁹ inueſtigator. multa eiſdē tꝑibus ſcripſit: maxie vero libros euāgelice p̄parationis: eccl̄iaſtice hiſtorie ī porphiriū xp̄ianorꝫ hoſtē acerrimū. Apologias item ſex ꝓ origine cōpoſuit. De vita pamphili martyris a quo ob amorē cognomentuꝫ accepit libros tres. Jteꝫ cōmentarios erudītiſſimos in centuꝫ ⁊ q̄nqginta pſalmos. Preterea vt legit̄ oīm ꝓuinciarū cuꝫ multos ſctōrꝫ martyruꝫ paſſiones ⁊ cōfeſſorꝫ vitā ac virginum cognouiſſet. viginti libros de eiſdem ſanctis ſcriptitauit. hoc ideo: ⁊ p̄cipue euangelicā preparationem. cum apud gentes precipuus haberetur paternā deorum religionem ob veritatis amorem cōtempſit. Scripſit quoqꝫ cronicorꝫ hiſtoriā a primo anno abrahe vſqꝫ ad annum dn̄i. ccc. quam diuus hieronymus proſecutus eſt. Fuit deniqꝫ euſebius hic poſt conuerſionē cōſtātini magni eidem quoad vixit multa beniuolentia coniunctus.

Linea ſummoꝝ pontificum

Anno mundi.5515. Anno chriſti.314.

Siluester

SIlueſter papa natione romanꝰ patre ruffino poſt melciadē pontificē cōſtātini tꝑibꝰ fuit. anno ab vrbe cōdita milleſimo nonageſimoprimo vir vtiqꝫ diuinꝰ: aſpectu ſcꝫ angelicus: ſermone nitidus: corpe decorus. ope ſanctꝰ ꝯſilio magnus ⁊ maturus fide catholicus: ſpe patiētiſſimꝰ ac oīm caritate diffuſus. Cui tantā dn̄s cōtulit grām vt nō modo a xp̄ianis: verū ⁊ a gentilibus miro colerer affectu. Hic nāqꝫ baptizato ꝯſtantino ⁊ pluribꝰ donatus ac eccleſijs pace reddita: multa ad cultū diuinū ſpectātia conſtituit. primo vt chriſma ab ep̄o tm̄ cōſecraret. vt ep̄i baptizatū ſignarēt, ꝓpter hereticā ſuaſionē. vt baptizatū chriſmate liniat p̄ſbyter occaſione mortis. addit p̄terea. laicus clericū in iudiciū ne vocet. Clericus cauſas ī curia ne agat. nec an iudicē ſecularē cauſam dicat. Preſbyter celebraturus neqꝫ ſerico neqꝫ panno tincto vtat: ſꝫ lineo equidē albo. Sic ī albis celebrandū eſſe dicebat queadmodū ī linea ſyndone ⁊ alba xp̄i corpꝰ ſepultū fuit. Gradꝰ qꝫ in ordinibꝰ eccl'iaſticis ꝯſtituit vt vnuſquiſqꝫ vno tm̄ ordine ꝯtentus ſit. ⁊ vnius ſolū vxoris vir. Hic aūt ſanctiſſimꝰ pōtifex cū floruerit miraculis inter cetera ſua memorāda fert romanā vrbem a draconis peſtilentia liberaſſe. Demū vbi ex ſacris ordinibus ſepties menſe decembri habitis preſbyteros duos ⁊. xl. diaconos ſex ⁊. xxx. ep̄os quinqꝫ ⁊ lx. creaſſet. Morit ac ſepelit in cimiterio priſcille via ſallaria tercio ab vrbe miliario pridie kal. Januarij. Sedit aūt annos tres ⁊. xx. mēſes decem. dies vndecim. Vacat tum ſedes dies. xv.

Anno mundi.5533. Anno chriſti.334.

Marcus

MArcus papa natione romanus patre priſco poſt ſilueſtrū cōſtātini tꝑibꝰ fuit: vir bonꝰ ⁊ xp̄iane religionis amator qui pōtificatu ſuſcepto ad curā xp̄iane religionis couerſus inſtituit vt ep̄s hoſtieſis a quo romanꝰ cōſecratur pallio vteret. voluit p̄terea diebꝰ ſolēnibꝰ ſtatim poſt euāgelium ſimbolū a clero ⁊ populo magna voce decantari. ⁊ eo modo quo fuerat in niceno ꝯcilio declaratū. Duas itē eccleſias rome cōdidit vnā via ardeatina in qua ⁊ ſepultꝰ eſt. Alterā ī vrbe roma ad palatinas q̄s q̄dē ꝯſtātinꝰ mūeribꝰ exornauit ⁊ auxit Js poſteaqꝫ ex ſacris ordinibꝰ bis mēſe decebri habitis diaconos p̄ſbros ⁊ ep̄os creaſſet. morit ac ſepelit in cimiterio balbina, via ardeatina: tercio nōs octob. ſedit aūt annis duobꝰ: mēſibꝰ octo: diebꝰ. xx. Vacat tūc ſedes dies. xx.

Anno mundi.5535. Anno chriſti.336.

Julius

JUlius papa natione romanꝰ patre ruſtico tꝑibꝰ conſtātij fuit mirande ſcīētatis vir ⁊ doctrine. Js arriana inualeſcēte ꝑfidia: multis incōmodis vexatꝰ a cōſtante cōſtantini filio exilio dānatus. Jn tanta aūt reruꝫ ꝑturbatione tandē poſt menſes decē romā ab exilio redijt nec deſtitit oriētales ep̄os reprehendere maxime vo arrianos q in iuſſu romani pontificis anthiochie cōciliū indixerāt: cū id ſine eius auctoritate fieri nō poſſet. Omiſſis his cōtentionibꝰ duas baſilicas edificauit vnā iuxta foꝝ romanū. aliā in tranſtiberina regione Tria item cimiteria extruxit: vnū via flāminea: aliud via aurelia: tercium via portuēſi. Cōſtituit p̄terea ne ſacerdos alibi q̄ apud iudicē eccl'iaſticū diceret: Voluit itē vt qui iudicē haberet ſuſpectū romanā ſedē poſſet appellare. ⁊ vt oīa ad eccl'iam ꝑtinētia ꝑ notariū aut ꝑ primiceriū notarioꝝ ꝯſcriberent. hos hodie (vt arbitror) ꝓthonotarios vocamꝰ. Julꝰ vo cū ex ſacris ordinibꝰ ter mēſe decēbri ī vrbe habitis p̄ſbros. xviij. diaconos tres: ep̄os nouē creaſſet. morit ac ſepelit via aurelia in cimiterio calopodij ab vrbe roma miliario tercio. pridie ydus auguſti. Sedit annos. xv. menſes duos: dies ſex. Vacat tūc ſedes dies quinqꝫ ⁊ viginti.

Anno mundi.5543. Anno xp̄i.344.

Liberius

LJberius papa natione romanꝰ: patre auguſto cōſtancij ⁊ cōſtātis tꝑibꝰ fuit. huiꝰ tp̄e ꝯcilio apud mediolanū habito oēs qui athanaſio fauebāt in exiliū pellunt. Preterea vo cū in ſynodo ariminēſi oriētales ſacerdotes callidi hoīes ⁊ acuti occidentales ſimplices ⁊ imperitos argumentis ac fallacijs cōuincerent quā diſputationē p̄termittimꝰ xp̄m eīm cū p̄re homouſion eſſe negabāt. hoc aūt qꝛ primū liberiꝰ pōtifex aperte impugnabat qōqꝫ etiā athanaſiū iubente imperatore damnare nolebat: in exiliū ab arrianis pellit. atqꝫ ita trienio ab vrbe abfuit. At vo ſacerdotes congregata ſynodo in liberij locum felicē p̄ſbyterū virū optimū pontificē crearūt. qui ſtatim octo ⁊. xl. ep̄oꝝ cōuētu duos p̄ſbyteros vrſaciū ⁊ valentē ab eccl'ia ſeperarunt. Inde rogatu ⁊ precibus eorūdem conſtantius liberiū ab exilio reuocat ⁊ pulſo felice liberiū introduxit. Pōtifex aūt tametſi cū arrianis ſentiebat eccleſias dei q̄diligenter exornauit maxime ſepulchrū ſancti agnetis: ⁊ baſilicā quaꝫ de noīe ſuo fecit apud macellū lidie. Deniqꝫ cū ſacros ordines bis celebraſſet rome morit ac ſepelit via ſalaria ī cimiterio priſcille. ix. kal. maij: Sedit ānos ſex: ſm alios. xvj. men. iij. dies. 4. vacat ſedes dies ſex

Linea Impe ratoꝝ
Conſtantinus magnus

Conſtancius

Conſtantinus

Conſtans

CONſtantinꝰ magnus. ex obſcuriori mřimonio filiꝰ Cōſtancij auguſti in
Brittānia creatꝰ eſt imꝑator. Cū res publica a quattuor imꝑatoribus te
nebat: cōſtātino. Maxētio filijs auguſtoꝝ. Licinio ⁊ maximiano nouiſ
hoībꝰ. Conſtātinꝰ tñ vir ingens: ⁊ oīa efficere nitēs: que aīo ꝑparaſſet. ſiꝫ prin-
cipatū totiꝰ orbis affectās. ceteros vt ꝑmiſſuꝫ eſt vicit. Vir prīo imperij tēpore
optimis prīcipibus: vltimo medijs cōparādus: innumere in eo aīi corꝑiſqꝫ vir
tutes claruerut. militaris glie appetētiſſimꝰ: fortūa ī bellis ꝓſpera fuit. Nā etiā
Gothos poſt ciuile bellū varie ꝓfligauit. Ciuilibꝰ artibus ⁊ liberalibꝰ ſtudijs
deditꝰ: affectator iuſticie ⁊ amoris. Anno igiť ab vrbe cōdita milleſimo nonage
ſimo prīo. dñī vero āno. ccc xxix. ſub hoc prīcipe xpiani a tyrannis ante opꝑſſi
nō nihil reſpirare īcipiūt. Pacē eīn petētibꝰ libēter dedit. liberalitate ⁊ grā oīm
ſibi beniuolētiā compabat: multas leges rogauit. quaſdā ex equo ⁊ bono ſup-
fluas abſcidit. ſeueras nimiū emēdauit. Vrbē in Bizantij ruinis de nōie ſuo cō
dens: eā rome magnitudine edificioꝝ: parē facere conatꝰ: ſecundā romā vocauit
De qua in ſequēti folio patebit. vt etiā littere ſub equeſtri eiꝰ ſtatua indicabant
Is igiť tantꝰ prīceps oīa circūſpiciēs vbi honeſtatē xpiane religiōis intellexit.
Eā ita cōplexꝰ eſt vt iturꝰ ad bellū: nō alio qꝫ crucis ſigno vtereť: qd ſereno celo
dux in maxentiū tyrānū copias mouet: ⁊ viderat ⁊ adorauerat. Aſtāteſqꝫ ange
los audierat dicētes. Cōſtantine: .qd etiā fecit ⁊ ty
rannos oēs a ceruicibꝰ populi ro. xpīnoꝝqꝫ oīm depulit. Tantū itaqꝫ principeꝫ
ac tam humanū nactus ſilueſter: relicto Soracte monte; quo a tyrannis ſeuien-
tibus relegatus fuerat (vel vt quidā volūt) ſeceſſerat romā veniēs: Conſtātinuꝫ
erga xpianos bene animatū: promptiorē ad optime de eccīa dei ꝓmerendū red-
didit. Naꝫ ⁊ pōtificibꝰ diadema aureū diſtinctū gēmis cōcedebat. Qd quidem
Silueſter aſpernatꝰ tanqꝫ religioſe capiti mīme cōueniēs: phrygia mitra et can-
dida tantūmodo ꝯtentꝰ fuit. A ſilueſtro autē vna cū Criſpo filio baptizať. quāqꝫ
aliqui falſe dicāt eū vſqꝫ ad iordanē diſtuliſſe. Bellum tandē aduerſus parthos
moliēs qui iaꝫ Meſopotamiā fatigabant. vno ⁊ trigeſimo imperij ſui anno: eta
tis vero ſexto ⁊ ſexageſimo apud Nicomediam in villa publica obijt. Denūcia
ta mors eiꝰ etiā ꝑ crinitā ſtellā que inuſitate magnitudinis aliquādiu fulſit. Eā
greci cometam vocant. Atqꝫ inter diuos meruit referri.

CONſtantiꝰ poſt morte Cōſtantini magni pr̄is cū cōſtantino ⁊ cōſtante fra-
tribus imperiū adeptꝰ: eoqꝫ tpe res romana ſub vno Auguſto ⁊ tribꝰ ceſa
ribus. qd nūqꝫ aľs fuit. Is ergo ſucceſſores filios tres reliquit. atqꝫ vnū fr̄is fi-
lium: Alex dalmaticꝰ ceſar ꝓpria indole neqꝫ patruo ab ſimilis: q̄ haud multo
poſt facinore militari opprimiť. Sinēte pociꝰ Cōſtanto patrueli ſuo quā iubēte
Cōſtantinū porro bellū fratri inferentē: ⁊ apud aquilegiā inconſultꝰ ꝑlium
aggreſſuꝫ. Cōſtancij duces interemerūt. ita res publica ad duos redacta eſt.

COnſtans impiuꝫ aggreſſus qd aliquādiu ſtrēnuū ⁊ iuſtuꝫ fuit. Mox cuꝫ ⁊
valitudine inꝓſpa ⁊ amicis prauioribꝰ vtereť: ad grauia vicia ꝯuerſus
Cū intollerabilis ꝓuincialibus: militibus inioccūdus eēt. factiōe Maxencij occi
ſus eſt. Obijt haud longe ab hyſpania in caſtro cui helene nomē fuit. Anno im-
perij ſeptīo decimo: etatiſ trigeſimo. Diuerſa conſtācij fortuna fuit. A perſis eīn
multa et grauia ꝑpeſſus: ſepe captis opidis. obſeſſis vrbibus: ceſis exercitibꝰ
nullū ei cōtra Saporē regē perſaꝝ ꝓſpeꝝ bellum fuit. niſi qd apud Singarum
haud dubiā victoriā ferocia militū amiſit. Poſt conſtantis necē Maxentio
italiā affricaꝫ gallias obtinente: etiā illiricuꝫ nouas res habuit. Vetranione ad
impium cōſenſu militum electo: quē grandeuū iam et cunctis amabilem diutur
nitate et felicitate milicie ad tuēdum Illiricum principē creauerīt. virum ꝓbum
et moꝝ veteꝝ et iocunde ciuilitatis. Sed a conſtātino qui ad vltionē fraterne ne
cis belluꝫ ciuile cōmouerat abrogatū eſt Vetranioni imperiū. Rome quoqꝫ tu-
multus fuit Nepociano conſtātini ſororis filiꝰ ꝑ gladiatorum manus imperiuꝫ
vindicante: qui ſeuis exordijs dignum exitium nactus eſt. Vigeſimo enim atqꝫ
octauo die a Maxentianis ducibus oppreſſus penas dedit. nō multo poſt apd
murſam maxentius ꝓfligatus eſt. Orienti mox ceſar eſt datus gallus: maxenti-
uſqꝫ diuerſis ꝑlijs victus vim vite ſue apud lugdunū attulit imperij anno tercio
meſe ſeptimo. Deinde in ciuilibus geſtis gallus ceſar occiſus eſt vir nā̄ ferox ⁊
ad tyrānidē ꝓnior ſi ſuo iure impare licuiſſet. Siluanus qꝫ ī gallia res nouas
molitus añ diē trigeſimū ⁊ ipſe extinctus eſt. Solus ī impio romano cōſtātius auguſtus fuit. Mox iulia-
nū ceſarē ad gallias miſit patruelē ſuum galli fratrē qui ex conſtantio patris conſtātini fratre natus erat
tradita in mřimoniū ſorore. cū multa oppida barbari expugnaſſent qui breui ⁊ galloꝝ ⁊ gērmanoꝝ motꝰ
virtute ſua compeſcuit. Conſtantius inde particis bellis occupatꝰ in itinere obijt inter ciliciā capadociāqꝫ
anno imperij octauo ⁊ trigeſimo etatis quinto ⁊ quadrageſimo vir egregie trāquillitatis placidus nimiꝰ
⁊ amicis ⁊ familiaribus credens.

Conſtātinopolis imperialis ac famoſiſſima ciuitas: olim bizātiū (vt ſupra ſcriptū eſt) appellata. ꝛ cū admodū parua eſſet: eā poſtmodū conſtātinopolim noīarūt. Conſtātin⁹ eñ īpator cognomine magn⁹: dum ſtatuiſſet imperij ſedē ex vrbe roma in orientē trāſferre: quo facili⁹ parthoꝝ excurſationes cōpeſceret. Tradūt aliqui autores in troadē ꝓfectū: ibi regie vrbis fundamēta ieciſſe: vbi quondam agamenon: ceteriqꝫ grecoꝝ principes aduerſus priamū fixere tentoria. Sed admonitū in ſomnis a xp̄o ſaluatore locū aliū deſignāte: ceptū opus (cui⁹ diu manſere veſtigia) infectū reliquiſſe. atqꝫ in traciā nauigantē bizantiū petiuiſſe. Cūqꝫ ſibi locū diuinitus oſtenſum dixiſſe: mox vrbem ampliaſſe: noua menia erexiſſe: ſublimes excitaſſe turres magnificētiſſimis tū priuatis: tū publicis operib⁹ exornaſſe. Tātūqꝫ illi decoris adieciſſe: vt altera roma nō īmerito dici poſſet. Scriptores vetuſti qui florentē videre: deorum poti⁹ in terris habitaculū ꝙ̄ impatoris putauere. Nomē vrbi nouā romā impator indidit: ſed vicit obſtinatio vulgi: vt a cōditore poti⁹ Conſtātinopolis vocitaret. Quā ei⁹ ſucceſſores impatores paſſim tū publicis edib⁹: tū priuatis ciuiū pallacijs ꝛ quidē ſupbiſſimis exornare curarūt. Et adeo vt exteri eo veniētes vrbis ſplēdorē admirati: nō tam mortaliū ꝙ̄ celeſtiū eā domiciliū dixerint. Erant muri vrbis ꝛ altitudine ꝛ craſſitudine toto orbe celebres. antemuralia vero opportune cōmunita. Triangularē pene vrbis formā fuiſſe tradūt. Duas partes alluit mare. nec muri deſunt: ad ꝓpulſandos nautales impetus idonei qđ reliquū eſt ad terras vergens: poſt alta menia ꝛ antemuralia. ingēti clauditˀ foſſa. Habetqꝫ hec ciuitas vndecim portas: dignitatē ipſi⁹ pre ſe ferētes. quarū noīa hec ſunt: aurea: pagea: ſancti romani: carthaſea regia: caligaria: xilina: bacmagona: phara: theodoſia: ꝛ ſylaca. Extāt in ea preter cetera magnificētiſſima edificia templū Sophie iuſtiniani ceſaris opus: toto orbe memorabile nongētis quondā ſacerdotib⁹ celebratū: mirabili ope: ꝓcioſa materia cōſtructū. Ea deniqꝫ vrbs tanto ſplēdore inſignita fuit vt toti⁹ orientis columen: ꝛ vnicū docte grecie domiciliū habita fuerit. vbi tria magna cōcilia celebrata fuerūt: videlicet ſub theodoſio ſeniore: ſub agathone papa: ꝛ ſub iuſtiniano principe. Eam cū thurci ꝓpter ei⁹ dignitatem diu exoſam habuiſſent. Anno ſalutis nr̄e. 1093. a belzete quodā eoꝝ principe: cū ingenti thurcoꝝ manu obſeſſam: deinde capta fuit. Inde galli cū venetis ꝑ quinqꝫ ꝛ quīquaginta annos poſſidere. poſtea palealogoꝝ clariſſima familia genuēſiū ope a gallis ademit vſqꝫ in annū. 1453. glorioſiſſime poſſedit. quo an

Conſtantinopolis

no Machometes Ottomānus thurcoꝝ imꝑator eā cepit diripuitqꝫ. Sic nobiliſſima vrbs in manꝰ infide/
liū venit. Ab eiꝰ cōditione. Mcxxx. vł circa. Tātoqꝫ tp̄e paulo pluri ſenior roma ſteterat, qn̄ p̄mo a gothis
capta eſt Athalaricꝰ em̄ anno ab vrbe ꝯdita. Mclxiiij. romā irrupit. at hic nec baſilice ſctoꝝ effringerēt edi-
ct. Rabies aūt thurcoꝝ nil ſanctū: nil mūdū: i vrbe regia reliqt. ſacratiſſia eiꝰ tēpla machometee ſpurcicie
dedicarūt. Legimꝰ thebanoꝝ res geſtas: lacedemonioꝝ ꝛ atheniēſiū illuſtria facta: fuit corinthioꝝ nō cōtē
nēda reſpublica. clare olī micene: lariſſa potēs: pluresqꝫ mēorabiles vrbes quoꝝ ſi nūc reqras muros: nec
ruinas īuenias. Nemo ſolū in q̄ iacuerint queat oſtēdere: ſola ex tāta ruina vetuſtatis cōſtatinopolis ſupa
bat: q̄ tm̄ mirabiliū opeꝝ: tm̄ armoꝝ: tm̄ lrāꝝ: tm̄ glorie habuit: vt oīm ciuitatū damna: hec vrbs ſola re-
cōpēſare videret. Et licet poſt diuiſuz imperiū ſiue trāſlatū ad frācos ſepe cōſtātinopolis ī manꝰ hoſtiū ve
nerit: nūqꝫ tm̄ baſilice ſanctoꝝ deſtructe: neqꝫ bibliothece cōbuſte: neqꝫ deſpoliata penitꝰ monaſteria. Itaqꝫ
māſit vſqꝫ ī hūc annū vetuſte ſapiē apud ꝯſtātinopoliz monumētū. Nemo latinoꝝ ſatis videri doctꝰ pote/
rat: niſi ꝑ tempꝰ cōſtātinopoli ſtuduiſſet. Inde nobis plato redditꝰ. inde ariſtotelis: demoſtenis: xenophō
nis: thucididis: baſilij: dionyſij: origenis: ꝛ alioꝝ multa latinis oꝑa (diebꝰ nr̄is) manifeſtata ſunt. Nūc ſub
thurcoꝝ imꝑio ſecꝰ eueniet: ſeuiſſimoꝝ hoīm: bonoꝝ moꝝ atqꝫ litteraꝝ hoſtiū. Nūc ḡ ꝛ homero ꝛ pindaro
menādro ꝛ oībꝰ illuſtrioribꝰ poetis ſecūda mors erit. Nūc grecoꝝ ꝑhoꝝ vltimꝰ patebit interitꝰ. Innume-
rabiles em̄ ex hac celeberrima vrbe in oī ſcīa atqꝫ virtute p̄clariſſimi exiere viri: inter quos cognomēto io
hānes criſoſtomꝰ ipſiꝰ vrbis ep̄s. Atticus ep̄s cuiꝰ de virginitate liber extat. gennadiꝰ: caſſianꝰ ꝛc. Et no-
uiſſime emanuel criſoloras q̄ grecas lr̄as tp̄e cōſtātiēſis ꝯcilij in italiā cū ingenti vtilitate retulit. Preciſus
eſt aūt nunc fluuiꝰ oīm doctrinaꝝ. muſaꝝ deſiccatus fons. Fateor multis locis apud latinos ſtudia lrāꝝ
eſſe illuſtria. vt rome: pariſius: bononie: padue: ſenis: peruſij: colonie: vienne: ſalamātice: oxonie: papie:
liptzk: ertfordie. Sed riuuli ſunt oēs iſti ex grecoꝝ fontibꝰ deriuati. A fonte precide riuū: ꝑſus areſcit.
Nihil aūt ſub luna ꝑpetuū. Quomodo aūt imꝑator thurcoꝝ machometꝰ aīo voluerat vrbē in medio thur
coꝝ eſſe ſitam: que ſuo imperio nō pareret; ſuoqꝫ nomini decus maiꝰ accedere poſſet: ſi eā vrbem expugna
ret: machinas bellicas admouit. ꝛ inſultū magna vi in eā fecit atqꝫ tandē expugnauit: vt hec ciuitas in po
teſtatē venerat infideliū ſpurciſſimoꝝ thurcoꝝ hoc infelici anno ꝛ vtriuſqꝫ ſexus pe rſone cum imperatore
paleocolo neci dediti fuerant. ſub Friderico tercio imꝑatore oīa clareſcent.

Sancta Helena

HElena mater cōſtātini auguſti femina incomparabili fide religione animi ac
magnificentia ſingulari ꝑpuā: quā quidē anglorꝫ regis filiā licet captiuā
Alij vt ambroſiꝰ ſtabulariā ⁊ humilē a pricipio fuiſſe dicūt. hec quippe baptiza
to filio cū vidiſſet ꝓdigia a btō ſiluestro in filiū ⁊ ꝯ iudeos declarata: magnitudi
ne animi mota ⁊ viſis nocturnis: hieroſolymā petijt: vt lignū crucis ꝗquireret.
Difficile id quidā erat: qꝛ ab antiqꝪ ꝑſecutoribꝰ eo loci ſimulachrū veneris col
locatū fuerat: vt xpiani venerē ſaluatoris loco adorarēt. At mulier religione ꝑci
ta vbi locū ipm̄ rudenibꝰ purgaſſet: tres cōfuſo ordine cruces reperit in vna inſcri
ptio illa legabat̄ tribꝰ linguis ihs nazarenꝰ rex iudeorꝫ. Aſſtabat aūt machariꝰ illiꝰ
vrbis tum eps̄ qui vnā ex his manibꝰ cū religione retinēs: verā eſſe dicebat. At
tercia mulieri mortue admota eidē vitā reſtituit. Crux igit̄ dn̄i inuēta eſt quinto
nōs maij. ⁊ ab helena exornata: ⁊ ī magna veneratione habita. Baptizat̄ ⁊ iu
das crucis inuētor quē poſtea mutato noīe Cyriacū vocarūt. Helena deinde edi
ficato eo in loco tēplo vbi crucē repererat. Abiēs clauos quibꝰ xpi corpꝰ cruci af
fixū fuerat ſecū ad filiū portat. horꝫ ille vnū in frenos equi trāſtulit: qbus in ꝑlio vteret̄. Conſtātinꝰ quoqꝫ
motus edicto vetuit: ne deinceps quiſpiā tali ſupplicio vteret̄. Conſtātinus aūt magnus augende xpiane
religionis cupidus baſilicā cōſtātianā quā lateranēſem vocāt edificauit. Et rogatu ſiluestri petro baſilicā
in vaticano: ⁊ pauli in via hoſtienſi extruxit. Edificat̄ ⁊ iuſſu impatoris in atrio ſeſſoriano baſilica ſub ti
tulo ſancte crucis in hieruſalē vbi ſancte crucis ꝑtē aliquā repoſuit inuentā ab helena matre. que demū de
deo deqꝫ hoibus bene merita rome diē obijt. xv. kal. ſeptēbris.

Arrius hereticus

ARrius pſbyter quidā apud alexādriā vir qdē ſpecie ⁊ forma magis qꝫ vir
tute inſignis: ⁊ laudis ac glorie potiꝰ qꝫ veritatis cupidus ſerere diſcordiā
ī fide xpi cepit. Separe em̄ filiū ab eterna ⁊ ineffabili dei pr̄is ſubſtātia conabat̄
his verbis erat aliqn̄ qn̄ nō erat: nō intelligēs filiū patri coeternū eſſe: ⁊ eandē
in trinitate ſubam. cū dictū ſit ego ⁊ pater vnū ſumꝰ: atqꝫ his ſuis fraudibꝰ ꝑua
lere conatus eſt: ac ſic pene totū orbē ſuo infecit errore: interea arriana hereſis in
ualuit. fauēte conſtātio q̄ nr̄os cogebat arriū recipe. Secūdo itaqꝫ cōſtātij anno
apud laodiceā vrbē ſyrie (vel vt alij volūt) apud tyrū cōcilīū indicit̄ eo cōuenere
catholici ⁊ arriani. cū aūt arrius quedā reuellere nō poſſet ad cōuicia verſus ma
gicas artes athanaſio viro ſanctiſſimo obicit: ꝓlato in loculis arſenij brachio.
Que tande diabolici viri deꝰ nō ꝑmiſit inpunē: qꝛ haud multo poſt epoꝝ ⁊ ppl̄i frequētia ſtipatus: dum
leuandi ventris cauſa ad publicū locū declinat: egerere conatus inteſtina omnia in cuniculum latrine de
miſit: mortem certe paſſus vita turpiſſima condignā.

Concilium Nicenum

NIcena ſynodus prima oīm ſynodorꝫ hoc an
no qui eſt ſextus decimꝰ imperij conſtātini an
nus contra huiꝰ ꝑfidi arrij dogma ſūmo pōtifice ⁊
cōſtātino magno auguſto iubētibꝰ. Cū alexander
alexandrine vrbis eps̄ fruſtra reuocare arriū ab er
rore tentaſſet. cōſtātini mādato adhibita etiā impē
ſa munifice quidē apud nicenā vrbem bythinie cō
ciliū generale indicit̄. Cui. ccc. ⁊. xviij. epi interfue
re. Diſputatū eſt eo in loco aliqꝫdiu: ⁊ quidem acri
ter. Nā viri aliq̄ in q̄ſtionibꝰ callidi: arrio tūc qdem
fauebāt: ſimplicitati fidei noſtre aduerſantes. Ex
his quidā doctiſſimꝰ pbr̄ diuino ſpū motꝰ vno mo
mēto fidē nr̄am quā antea impugnabat: vt ſanctā
⁊ integrā ſtatim amplexus ſit. Tādē vero re ipſa ī
cōcilio diligēter diſcuſſa cōcludit̄
ſcribi debere. id eſt eiuſdē cū patre ſube filiū cōfite
ri. Qui vero cū arrio ſentirēt fuere ad decē ⁊ ſeptē
affirmātes extrinſecus creatū eſſe dei filiū ⁊ non ex
ipſa patris diuinitate ꝓgenitū. Cognita aūt tante
cōtrouerſie veritate. Conſtātinꝰ decretū cōcilij affir
mat: ꝓpoſito cōtradicētibꝰ exilio. vnde ſextm̄ cum
arrio exulauere. Reliqui em̄ in ſniam bene iudican
tiū venere. In eodē ſo cōcilio dānatos ferunt ⁊ photinianos a photino epo gallogrecie nomē ducentes
q̄ ebionitarū hereſim imitati affirmabāt xpm̄ a maria pro coitu fuiſſe conceptū. Dānati ⁊ ſabelliani q̄ vnā
tm̄ ꝑſonā patri filio ⁊ ſpūiſancto aſcribunt. In eo qꝫ cōcilio q̄rimoniarū libellos (vt fit) epi ipſi conſtātino
dabant: ſe inuicē accuſantes: expetenteſqꝫ a principe iudiciū: quibus impator optimꝰ rn̄dit: cōbuſtis eorꝫ
libellis. eo dei tm̄modo ⁊ nō hominū iudiciū expectare debere. Preterea in eodē concilio decretū eſt ne qui
ſe impatientia libidinis caſtrarent in clerū amplius reciperent̄. Multa deniqꝫ alia ad honeſtatem ⁊ pacem
eccl̄ie vt in decretis habet̄ in eo concilio conſtituta ſunt.

Paulus heremita

PAulus primꝰ heremita apud inferiorē thebaidā quarto ydus ianuarij cēteſimo decimotercio vite ſue anno ī heremo diē obijt. cuiꝰ aīaʒ (vt diuꝰ ſcribit hieronymꝰ) beatꝰ antoniꝰ ꝯſeſtiʒ inter choros apl'oꝝ ⁊ ꝓphaꝝ euolare vidit. Fuerat hic poſt mortē amboꝝ parentū ī hereditate locupleti relictꝰ annoꝝ circiter ſedecim. lr̄is tā grecis q̄ʒ egyptiacis apprime eruditꝰ. māſueti aīi deū valde amans Et dū ꝑſecutionis ꝓcella decij ⁊ valeriani detonaret: in villā remotiorē receſſit. Tandē repit ſaxoſuʒ mōtē ad cuiꝰ radices erat grādis ſpelūca: q̄ lapide claudebatur: ⁊ intꝰ grāde veſtibulū qd̄ apto deſuꝑ celo patulis diffuſa ramis vetus palma cōtexerat: fontē lucidiſſimū oſtēdēs. Igit̄ adamato q̄ſi qd̄ a deo ſibi offerret̄ habitaculo oēm ibidē in oronibꝰ ⁊ ſolitudine duxit etatē. Cibū ⁊ veſtimētū ei palma ꝑbebat. ad quē diuꝰ antoniꝰ acceſſit. ⁊ inter ſermocinationes cōſpiciūt alitē coruū in ramo arboris. q̄ inde leuiter ſubuolat ⁊ integrū panē añ ora mirantiū depoſuit. Inq̄t paulꝰ dñs prādiū miſit ſexaginta iam anni ſunt quo dimidiū panis accipio fragmentū: nunc duplicauit annonā. deinde poſt antonij abſceſſum. molli ſopore diſſolutꝰ: erecta ceruice extenſiſq̄ʒ manibꝰ in altum corpus exanime. Leones aūt humū pedibus ſcalpere ceperunt capacē locū foderunt. In quo antonius ſanctū corpus depoſuit: ⁊ tumulū ex more cōpoſuit. Et tunicā ſibi vendicauit quā in ſportarū modū de palme folijs contexerat ⁊ ad monaſteriū ſuū reuerſus: diſcipulis cuncta ex ordine replicauit: diebꝰ paſce vel penthecoſten pauli tunica veſtitus eſt.

Antonius abbas

ANtoniꝰ abbas egyptiꝰ vir plane diuinꝰ. ⁊ q̄ʒmaxie ſermone ⁊ oꝑe potēs hiis tpibꝰ claruit hic tanta ſapientia diuinoꝝ ac prudētia moꝝ. nō ꝑ ſtudiuʒ humanū: ſciarū ignarus: ſed diuino munere fuit repletꝰ. Conſtātinꝰ impator lr̄as (rogatꝰ inſtāter) ab eo multa celebritate recepit. Septē q̄ʒ epl'as vt diuꝰ teſtat̄ hieronymꝰ egyptiace ſcripſit ac ad eccl'ias egypti deſtinauit: que tpibꝰ illis legebāt̄ vt epl'e pauli in eccleſijs: quas poſtmodū ob ſniās grauiſſimas quidā in grecam linguā tranſtulerūt. Valuit aūt multū ſuis tpibꝰ admonēdos hoīes eiꝰ ſanctiſſima auctoritas. Cui lr̄is ⁊ nūcijs helena ſe ac filios ſepe cōmendauit. Eius cibus ſolus panis erat: aqua potus: nec vnq̄ʒ niſi ī occaſu ſolis comedebat. hō egyptiꝰ oīno cōtēplatiōi deditꝰ. huiꝰ quidē vitā athanaſiꝰ alexandrine vrbis ep̄s inſigni volumine ꝑſcripſit. Obijt aūt hic vir oī ꝑconio dignꝰ: in thebaida anno dñi. ccclx. etatis ſue anno cēteſimo q̄nto. cuiꝰ cū corpꝰ diu occultuiſſet poſtea imperāte iuſtiniano magno impatore diuina reuelatione reptū fuit. Et ex thebaida alexandriā primo delatuʒ. poſtea ī galliā trāſlatū apd̄ viennā ꝯdigno honore nūc vſq̄ʒ requieſcit. eiꝰ aūt natale. 16. kal̄. februarij celebrat̄.

Hilarius ep̄s

HIlariꝰ illuſtriſſimꝰ pictauienſis ep̄s ⁊ oīm lr̄aꝝ eruditiſſimꝰ ac ſemꝑ xp̄ianꝰ optimꝰ. Cū vidiſſent pictauiēſes q̄ tota v̄tute oēs hereticos expugnabat: eū in ep̄m elegerūt. Is ne dum eā ꝓuinciā ſed ⁊ franciā ab hereticis defendens. apud conſtantiū in his tumultibꝰ accuſatꝰ. q̄ arrianis etiā fauebat. ad exiliuʒ miſſus ad inſulā gallinariā plenā ſerpētibꝰ cuiꝰ aduētu oēs diſperierūt. Inde reuocatus ab impatore redeūti pictauiū obuiū defunctū filiū ſine baptiſmo ſuſcitauit Saturnini arelatēſis ep̄i factione ob catholicā fidē apud phrigiā relegatꝰ libros de nr̄a religione cōpoſuit. Sed deniq̄ʒ poſt multas arrianoꝝ vexationes ad vrbē ſuā reuerſus anno ſalutis nr̄e. 371. migrauit ad dñm. Et hos deſcriptos libros edidit. De trinitate libros. 12: de ſynodo. ad conſtātiū. aduerſus arrianū exemplū blaſphemie auxentij. hymnos ⁊ carmina primꝰ inter catholicos edidit.

Athanaſius ep̄s

ATHanaſiꝰ alexandrinꝰ ep̄s vir ſanctitate ⁊ ſciā cōſpicuus hiſdē tpibꝰ plurimas ⁊ graues quidē ꝑſecutiones ab arrianis ꝑtulit. Naʒ ſupioribꝰ annis in laodicenſi cōcilio ꝯ arrianos cōſtitutꝰ cū rōnibꝰ euidētiſſimis atq̄ʒ argumētis fortiſſimis filiū patri omouſion affirmaret. qd̄ arrius ⁊ eiꝰ ſeq̄ces refellere nō poterāt: vniuerſuʒ pene orbē in ſui ꝑſecutionē cōcitauit. Arriani q̄ʒ brachiū a cadauere ꝑcidētes impatori oſtenderūt aſſerētes in cōcilio athanaſiū arſenio abſcidiſſe ad faciēdū maleficia. Is tñ clāculū cuſtoditꝰ tandē brachia oſtēdit ⁊ eoꝝ fallacias detegit. Dānat̄ itaq̄ʒ violēter iubente conſtantio athanaſiꝰ: qui quidē fugiēs ſex cōtinuis annis ī lacu ciſterne carētis aqua ita delituit: vt ſolē nūq̄ʒ viderit. Indicāte deinde ancilla quedā. cū in eo eēt vt caperet̄. dei monitu ad cōſtantis partes ꝯfugit q̄ frēm conſtātiū minis certe coegit athanaſiū recipe. Tandē poſt multos agones multaſq̄ʒ patiētie coronas tpe valētiniani ⁊ valētis impatoꝝ. Anno dñi 379. Sacerdotij vo ſui ſexto ⁊ q̄drageſimo. ſexto nōs maij migrauit ad ſuperos Scripſit libros aduerſus gentes ⁊ plures alios cū ſimbolo. Quicūq̄ʒ vult ſaluus eſſe ⁊c̄.

IUuencus hiſpanus poeta p̄ſbyter cardinalis genere nobilis: ſed virtute ⁊ doctrina nobilior. ꝑ hoc tēpus admodū clarus exiſtēs. q̄ tetra euāgelia hexametris verſibꝰ fere ad verbū trāfferēs quatuor libris compoſuit. Scripſit ⁊ quedā eo genere metri ad ſacramētoꝝ ordinē pertinentia.

HIberoꝝ quoq̄ʒ gens que ſub axe pontico iacet fidem xp̄i intelligunt a captiua muliere. ⁊ credūt bacurio rege oēs id cohortante conſtructo templo magni operis. Armeni quoq̄ʒ in occidētali plaga hiberis viciniores fidem ſuſceperūt. Inde ad finitimas gentes xp̄ianū dogma ꝑuenit.

Ciſma ſecundū ortū habuit ab arrianis inter liberiū ⁊ felicē. Nā concilio apud mediolanū habito oēs qui athanaſio fauebāt in exiliū pelluntᷣ atq̃ liberius triennio ab vrbe abfuit. in eius locū felicē elegerūt. Tandem conſtanti⁹ pulſo felice liberiū introduxit. vnde pſecutio ita vehemēs exorta eſt vt in eccleſijs ipſis pſbyteri ⁊ clerici paſſim necarentᷣ.

Anno mundi. 5553. Anno chriſti. 355.

Felix ſecundus papa natione roman⁹ pře anaſtaſio: liberio pdicto ab hereticis pulſo: ab ipſis pōtifex creat⁹ vel poti⁹ in liberij locū a catholicis ſubrogatū eſſe. licet id factū ab hereticis hieronym⁹ affirmet. cū tñ ſtatim vbi pontificatū inijt. Conſtātiū magni cōſtantini filiū hereticū ⁊ ſecūdo rebaptizatū pmulgat ab euſebio nicomedienſi epō in aquilone villa nō longe a nicomedia. Dum aūt altercatio eſſet ⁊ quidē magna (vt dixim⁹ inter liberiū ⁊ felicem) arriana hereſis bifariā diuiditᷣ. Felix aūt poſtremo cū nulla in re orthodoxe fidei deeſſet ab aduerſarijs captus: vna cū multis ſecū bene ſentientibus interficitᷣ. Sepelitᷣ q̃ in baſilica quā ipſe edificauit via aurelia ſecūdo ab vrbe roma miliario duodecimo kal. decembris. Sedit aūt tm̃modo annū vnū: mēſes quatuor: dies duos propter ſeditionē a liberio motam.

Anno mundi. 5565. Anno xpi. 364.

Damaſus papa natione hiſpanus patre antonio poſt liberiū pontificem iuliani tpib⁹ fuit vir ſane bonus ⁊ optim⁹ pōtifex. Cenſuit aūt ne quis in iudicio ante ſacrā examinationē dānaretᷣ. Mandauit eñ ſub anathematis pena ne quis temerario auſu a ſede romana cōceſſa pſumeret vſurpare. his cōſtitutionib⁹ pmulgatis pacata tandē ecclia damaſus ocio litterario delectat⁹ vitas pōtificū oīm qui ante ſe fuere cōſcripſit: eaſq̃ ad hieronymū miſit. Nō deſtitit tñ ⁊ templa ⁊ cultū diuinū augere. duas eñ baſilicas edificauit. vnam iuxta theatrū: alterā via ardeatina ad cathecūbas. verſib⁹ quoq̃ elegantibus ſanctoꝝ corpora eo loci ſepulta exornauit ad memoriā poſteritatis. Preterea baſilicā quā ipſe in honorē diui laurentij nō longe a theatro pompeiano condiderat: maximis munerib⁹ ornauit. vt pſalmi q̃ alternis vicib⁹ in ecclia canerentᷣ. in fineq̃ eoꝝ verba hec ponerentᷣ. Gloria pri ⁊ filio ⁊ ſpūiſancto iſtituit Prim⁹ etiā hieronymi ſcriptis auctoritatē dedit. cū pri⁹. lxx. interptuꝫ ſcripta tm̃modo in pcio eſſent. Nā ⁊ hieronymi biblia legi cepta eſt: ⁊ pſalmi eiuſdē fideliter ex hebraico traducti. Cū antea apud gallos potiſſimū incōpoſite legerentᷣ. Tandē cū multos pſbros ⁊ epos. ij. ⁊. lx. creaſſet moritᷣ ac ſepelitᷣ via ardeatina cū matre ⁊ ſorore in baſilica a ſe cōdita: tercio ydus decembris. Sedit annos. xix. mēſes tres: dies. xj. Vacat tum ſedes dies vnū ⁊. xx.

Sciſma tercīū fuit inter damaſum ⁊ vrſicinū cū damaſus electus ad pontificatū obeundū vrſicinū diaconū habuit cōpetitorē i baſilica quē ſicinini appellatᷣ: vbi multi vtrimq̃ cecidere in ipſo templo cū res nō ſuffragij ſꝫ tm̃ ſed vi ⁊ armis tractaretᷣ: Verū nō ita multo poſt ſacerdotū ⁊ ppli cōſenſu damaſus eps cōfirmatᷣ. ⁊ vrſicinus ad neapolitanā eccliam traducitᷣ. damaſus aūt adulterij accuſat⁹ publico ↄcilio cām dixit: vbi ⁊ innocēs abſoluitᷣ. Et cōcordi⁹ atq̃ calixtus diaconi falſi accuſatores damnati ⁊ reiecti ab ecclia ſunt. Cautūq̃ lege eſt vt deinceps penā talionis ſubeāt q̃ aliquē falſo accuſauerint.

Anno mundi. 5583. Anno xpi. 384.

Syricius papa natione roman⁹ patre tyburcio poſt damaſum valentiniani tpib⁹ fuit. Is cenſuit monachos quoꝝ vita pbata eēt: poſſe ſacris initiari. a primis ordinib⁹ vſq̃ ad epatum. cenſuit item ordines p interualla dādos. Manicheos pterea qui in vrbe erant vetuit cōmunicare cū fidelib⁹. Penitētes aūt ⁊ redeuntes ad gremiū orthodoxe fidei recipiēdos eſſe ſi monaſteriū ingrederentᷣ atq̃ ibi ieiunijs ⁊ orationibus ſe toto vite ſue tpe macerarent. Viaticū ſiquidē tum demū ab eccleſia recipiebāt. vbi de optima vita eoꝝ conſtaret. Conſecrari aūt preſbyterū ab epō tm̃ cenſuit. Inſtituit itē vt q̃cūq̃ aut viduā aut ſecundā vxorē duxiſſet ab eccliaſtico officio pelleretᷣ. hereticos quoq̃ p manus impoſitionē recipiendos cenſuit. Syricius vō compoſitis eccleſie rebus. ac creatis ſex ⁊ viginti pſbyteris: diaconis ſedecim: epis duob⁹ ⁊ triginta: ex ſacris ordinibus quinquies habitis. Moritᷣ ac ſepelitᷣ in cimiterio priſcille via ſalaria. 8. kal. marcij. Sedit enim annis. xv. menſes. xj. dies quinq̃ ⁊ viginti. Vacat tum ſedes dies viginti.

Linea ſūmoꝛuꝫ pontificum

Felix

Damaſus

Syricius

Linea Imperatorum

Julianus

Jouinianus

Valentinianus

Valens

IUlianꝰ galli ceſaris germanꝰ. cũ ſolus in imꝑio romano conſtantiꝰ auguſtus fuit mox iulianũ patruelē ſuũ. quippe qui ex cõſtantio patris cõſtantini fratre natꝰ erat ceſarē creatũ In gallias ſeditione quorũdã tyrãnoꝝ tumultuãtes miſit: tradita in mrĩmoniũ ſorore: a quo modicis copijs apud argentinã tum gallie vrbē ingentes alamanoꝝ copie extincte ſunt. rex nobiliſſimꝰ captus: gallie reſtitute. Submotiq́ʒ vltra rhenum germani. neq́ʒ multo poſt cuʒ germani etiã exercitꝰ galliarũ ꝑſidio tollerent ꝯſenſu militũ factꝰ eſt auguſtus quo audito ꝯſtantiꝰ apoplexia obijt. hoc aũt morbo dixere medici hoiem interijſſe ob dolorē aĩ ⁊ grauē cogitationē in quã rebellãte iuliano inciderat. vir aũt erat iulianꝰ egregiꝰ ⁊ rē publicã inſigniter moderaturꝰ ſi ꝑ fata licuiſſet. Liberalibꝰ diſciplinis apprime eruditꝰ: grecis doctior. facũdia ingenti ⁊ ꝓmpta mẽorie tenaciſſime. i amicos liberalis. ꝓuincialibꝰ iuſtiſſimꝰ. glorieq́ʒ cupidus clerũ hec oĩa ad extremũ euertit duʒ xpianos ꝑſequit̄. Callidior tñ ceteris ꝑſecutor nouis neq́ʒ tormẽtis primo ſ ꝑmijs honoribꝰ blãdicijs ꝑſuaſionibus maiorē fere ppl̄i partē q́ʒ ſi atrocior fuiſſet elicuit. Vetuit aũt ne xpiani auctorũ gentiliũ ſtudia adirent: neue ſchole niſi his qui deos deaſq́ʒ venerarent̄ paterent. Sunt q̄ ſcribũt hũc antea clericũ fuiſſe poſtea a fide nr̄a ſdefeciſſe: vnde hoiem apoſtatã vocant. hinc rerũ publicarũ potitꝰ ingenti apparatu parthis intulit bellũ. aſſyriãq́ʒ populatꝰ. remeãſq́ʒ victor duʒ ſe incõſulteꝰ ꝑlijs inſeruit hoſtili manu interfectꝰ eſt. 6. kal̄. iulij imꝑij ãno ſeptĩo etatiſq́ʒ altero ⁊ trigeſimo

IOuinianꝰ genitꝰ patre varraniano incola agri ſingidonẽſis ꝓuincie pãnonie. hic fuit inſignis corꝑe: letus ingenio lr̄arũ ſtudioſus ad obtinendum imperiũ. cõſenſu exercitu lectꝰ eſt cõmẽdatione patris militibus q́ʒ ſua notior Imꝑator aũt ab exercitu electꝰ non prius ꝓfiteri imꝑatoris nomē voluit: q́ʒ oẽs cõclamarũt ſe xpianos eē. quibꝰ collaudatis ⁊ imperiũ ſuſcepit ⁊ exercitu e manibꝰ barbaroꝝ liberauit: poſtea turbatis rebꝰ exercitu quoq́ʒ inopia laborante: vno a perſis atq́ʒ altero ꝑlio victꝰ: pacē cũ Sapore neceſſariã quidē ſed ignobilē fecit mutatiſq́ʒ finibꝰ: ac nõnulla imꝑij romani ꝑte tradita. qđ ante eũ annis. ccc. ⁊ viginti duobꝰ fere exquo romanũ imperiũ conditũ erat nunq́ʒ accidit. Tandē illiricũ petens in gallicie finibꝰ repẽtina morte obijt. vir alias neq́ʒ iners neq́ʒ imprudens. Multi exanimatũ opinant̄ nimia edulitate. alij odore cubiculi qđ ex recenti tectorio calcis graue quieſcentibꝰ erat. quidam nimietate prunarũ quas graui frigore adoleri multas iuſſerat. Deceſſit imperij menſe ſeptimo quartadecima kal̄. marcias. etatis vt qui plurimũ vel minimu tradunt tercio ⁊ trigeſimo anno: qui ꝓpria natura admodũ liberalis fuit.

VAlẽtinianus e pãnonia cibalienſi editus cũ eſſet tribunꝰ ſcutarioꝝ apud nicea auguſtꝰ appellatꝰ: anno ab vrbe condita milleſimo cẽteſimo nono decimo. frẽm valente cõſtantinopoli in cõmunionē regni aſſumpſit. q̄ cũ ſub iuliano auguſto xpianitatiſq́ʒ integrã fideʒ gereret. iuſſus ab imꝑatore ſacrilego aut imolare idolis: aut milicia excedere ſponte diſceſſit: nec mora iuliano interfecto. iouinianoq́ʒ mortuo valẽtinianꝰ qui ꝓ noĩe xpi amiſerat tribunatũ in locũ ꝑſecutoris ſui accepit imperiũ. poſtea vo imperij ſui anno tercio: gratianũ filiũ nec duʒ bene puberē hortatu ſocrus ⁊ vxoris auguſtũ creauit. Procopiũ virũ audacē apud ꝯſtãtinopolim tyrãnidē inuadẽs res nouas moliẽtē mira celeritate oppreſſit. Valẽs interea ab eudoxio arriane hereſeos epõ baptizatꝰ: in ſeuiſſimã hereſim dilapſus noſtros ꝑſequit̄ ⁊ in exiliũ pellit: mortuo ꝑſertim anaſtaſio: quo viuẽte res xpiana ſex ⁊. xl. annis mirifice ſuſtentata eſt ſed fratris auctoritate cõpreſſus eſt. Valentinianꝰ quoq́ʒ ſaxones gẽtes in littoribꝰ ⁊ paludibꝰ in vijſſitam romanis finibꝰ eruptionē meditãtē i francoꝝ finibꝰ oppreſſit. Deniq́ʒ anno imperij ſui vndecimo cũ ſarmate ſeſe ꝑ pannonias diffudiſſent dum apud brigionē oppidũ ſquadoꝝ legationi reſpõderet anno etꝰ quito ⁊ quiquageſimo ſubita effuſione ſanguinis que grece apoplexis vocat̄ voce amiſſa ſenſu integer expirauit. Fuit aũt imꝑator egregius vultu decens: ſolerti ingenio: aĩo grauisq́ʒ: ſermone cultiſſimꝰ: infeſtus vicijs maxie auaricie: ad loquẽdũ parcus: ſeuerus: vehemẽs ⁊c̄.

VAlẽs imperiũ oriẽtis q̃tuor annis valẽtiniano mortuo tenuit graciano valẽtiniani filio i occidẽtali parte regnãte. q̄ ſibi valẽtinianũ frēm paruulũ admodũ ſociũ creauit imperij. Valens aũt a lucio cõſtãtinopolitano rebaptizatꝰ hoſtilē in modũ nr̄os ꝑſequẽs. Neq́ʒ illis quidē parcẽs q̄ in heremo erãt: lege data vt monachi militarẽt. nolẽtes ꝑ tribunos ⁊ milites fuſtibꝰ iuſſit interfici. quoꝝ inumera multitudo ꝑ vaſtas tũc egypti ſolitudines diffuſa ꝯſtat. ꝓcipueq́ʒ apud nitriã martyrij ꝯſecuta palmã. tum gothi ſedibꝰ eius pulſi ꝑ oẽs ſe tracias effundũt. quibꝰ dum valẽs ire cũ exercitu parat: ſed ſero ab exilio epõs ⁊ monachos reuocari ꝓcepit. Ipſe cũ ſagitta ſauciꝰ: verſuſq́ʒ in fugã ob dolorē nimiũ ſepe equo laberet̄ atq́ʒ i viliſſimã caſulã deportatꝰ eſſet: ſuꝑuenientibus gothis igneq́ʒ ſuppoſito cõcrematus eſt quarto imperij ſui anno. hec eruptio gothoꝝ clades romani imperij ac totius italie fuit.

Nicolaus eps

NIcola⁹ ex illuſtri ꝓſapia ort⁹ ciuis patere vrbis licie. Is puer cū lacte matris aleref: bis in ebdomada quarta ⁊ ſexta feria ſemel vbera ſugere cepit. inde bone indolis adoleſcēs orbat⁹ parētib⁹. inter cetera virtutis ſue opera hoc memorādū pegit. Nobilis q̄dā cōuicane⁹ ei⁹ ob inopiā tres filias nubiles ꝓſtituere intēdebat. qđ vbi vir ſanct⁹ cōperit. miſerrimo hoī cōdoluit. Nocte ſumēs aurū nō modicū ꝑ feneſtrā clam intro ꝓiecit quo repto primā filiā nuptui tradidit. Idē de alijs fecit. Poſtea mirroꝝ eps elect⁹ oēm humilitatem ſeruās: alacer erat in exhortādo: ſeuerus ī corrigēdo: mulierū colloq̄a abhorrēs. inde miraculis choruſcare cepit: ne dum apud ſuos verū apud exteros. vt q̄ nomē ei⁹ inuocauerūt leuamē ſentirēt ꝑcipue in ꝓcellis ac naufragijs aquarū. Tandē grādeuus ⁊ plen⁹ dierū mortē adeſſe cernēs orare cepit: videns angelos ait. In te dñe ſperaui. poſtremo dicēs. In man⁹ tuas ⁊c. deo aīam tradidit. ad cui⁹ tumbā oleū ꝓrupiſſe ferūt q̄ egroti illiti ſanitatē recipiebāt. cui⁹ feſtū. 8. id⁹ decēbris celebram⁹.

Donat⁹ hereticus

DOnat⁹ heretic⁹ natiōe apher: a quo donatiſte heretici nomen ſumpſere. hac miſerrima tempeſtate viguit q̄ ex numidia veniēs multa ꝯ catholicos ſcripſit ⁊ totā pene affricā atq3 iudeā ſua peſtifera ꝑſuaſione decepit. cui⁹ error fuit q̄ filiū p̄re minorē eē dicebat ⁊ ſpm̄ſanctū filio minorē necnō ⁊ catholicos eē rebaptizādos. demū tn̄ e carthagine cū multo probro pulſus eſt. Scripſit multa ⁊ maxime librū de ſpūſancto arrianā doctrinā cōtinētem.

Eunomi⁹ hereticus

EUnomi⁹ alter heretic⁹ his tpib⁹ fuit. vñ eunomiani heretici vir corpe ⁊ aīo leproſus. nec ſec⁹ interi⁹ quā exteri⁹: morbo regio corrept⁹. qui cū primū arriane ꝑfidie ſectator fuiſſet aliā q̄3 adiecit ⁊ diſſeminauit falſitatē. affirmabat ī reb⁹ oīb⁹ ⁊ filiū diſſimilē p̄ri: ⁊ ſpm̄ſanctū cū p̄re ⁊ filio nil habere cōmune.

Macedoni⁹ heretic⁹

MAcedoni⁹ q̄3 quē nr̄i ante errorē cōſtātinopolitanū epm̄ fecerāt. ab arrianis expellit q2 filiū p̄ri ſilem fatebat: ſ3 ſpm̄ſanctū nō ſec⁹ atq3 illi blaſphemaret. ⁊ multa ſcādala ꝯcitauit a q̄ macedoniani heretici dicti ſūt.

Donat⁹ grāmatic⁹

DOnat⁹ grāmatic⁹ ⁊ nō min⁹ rhetor hac phs diui hieronymi p̄ceptor rome tūc inſignis plurimū fuit q̄ inter cetera in terēciū cōmentat⁹ eſt. ⁊ vt ferunt hic donatus eſt cuius libellus vſq3 hodie in ſcolis a pueris legif prima rudimēta grāmatice diſcentibus.

IUlian⁹ impator vanitati magice dedit⁹ erat ⁊ vt nr̄is ſtomachū faceret iudeis tēplū hieroſolymitanum reſtituit cū diceret ſe alibi ſacrificare nō poſſe. q̄ certe tanta arrogātia elati ſunt vt maiore impēſa q̄3 antea reſtituere conarent. veꝝ nō ita multo poſt terremotu templū corruēs ⁊ multos iudeos ſimul oppreſſit Sequēti aūt die incēdio diuinit⁹ immiſſo ⁊ ferramēta ipſa ꝯſumpta ſunt ⁊ eo miraculo multi iudei ꝑterriti ad fidē xp̄i venere. Scribūt quidē iulianū ſagitta ex incerto miſſa trāſfixū fuiſſe: eundēq3 exclamaſſe manu ad celum extēſa viciſti galilee viciſti. Nā xp̄m galileū appellabat ⁊ fabri filium.

Johānes ⁊ paulus

IOhānes ⁊ paul⁹ xp̄ianiſſimi viri frēs romani ꝑclariſſimi. audiēs iulian⁹ q̄ de rebus ſuis paupes ſuſtētaret. hoc āno a q̄dā therenciano campi ductore capti apđ romanā vrbe poſt innūera verbera iuſſu iuliani ſexto kal. iulij palmā gladio cedēte adepti ſunt. ⁊ ī foueā dom⁹ abſcōditi. dicēs eos ī exiliū miſſos tādē a filio ei⁹ obſeſſo manifeſtati p̄r cū filio fidē recepit.

Gordian⁹ ⁊ epimach⁹

GOrdian⁹ ⁊ epimachus viri ꝑclariſſimi ⁊ ipſi ſb hoc tumultu rome ī via que latina nūcupaf martyrio coronanf. quoꝝ prior ꝓ noīs xp̄i ꝯfeſſione diu plūbatis ceſus poſtea ſexto idus maij capite trūcaf ⁊ ꝓiectū corpus eius ad canes nocte a familia eius ſepultū eſt.

IUlianā inſuper virginē romanā idem ſacrilegus iulianus tam diu plūbatis cedi fecit: donec ⁊ ipſa ſpiritū emitteret. Demetria item romana virgo ſub hac ꝑſecutione rome martyrio coronata eſt que crudeliſſime verberata. x. kal. Julij. ſpiritum emiſit.

QUiriacus qui ⁊ iudas hieroſolymitanus eps hac tempeſtate cū anna matre ſua ꝓ xp̄o martyriū cōſtātiſſime ſumpſit. Hic eſt ille qui helene locū oſtendit in quo crux fuit abſcondita ⁊ ob eius miracula gloriā eius ſemper annūciare voluit. quāobrē a paganis captus cruci affixus eſt. Et ꝓpterea ab ipſo (vt multi aſſerūt) cruciferoꝝ ordo initiū ſumpſit. de quo inferius ſub Innocentio quarto.

PEr hec tpa apud atrabatas vera lana de nubib⁹ pluuie mixta defluxit cõſtãtinopoli grando mire magnitudinis decidẽs nõnullos hoim extinxit. ⁊ terremotus p orbem factus est. Ea tẽpeſtate athanaricus rex gothoꝝ xpianos in gẽte ſua crudeliſſime pſequit̃ ⁊ ad coronã martyrij ſublimauit. Burgundionũ q̃ꝫ pluſq̃ꝫ. lxxx. milia armatoꝝ ripe rheni fluminis inſederũt: q tñ nõ multo poſt tpe xpiane effecti ſunt. Poſt illa tpa ſub impio valẽtis gens hunoꝝ diu inacceſſis ſecluſa mõtib⁹ repentina rabie percita: exarſit in gothos: eoſq̃ꝫ cõturbatos ab antiq̃s ſedib⁹ expulit. Gothi trãſito danubio fugiẽtes. a valẽte ſine vlla federis pactione ſuſcepti ſunt. Deinde ꝑpter intollerabilẽ auariciã maximi ducis fame cõpulſi in armã ſurgẽtes: victo valẽtis exercitu: ſeſe p tracias infudere: oĩa cedib⁹ incendijſq̃ꝫ vaſtãtes. Deniq̃ꝫ petentib⁹ gothis vt eis epos mitteret a quib⁹ fidei rudimẽta ſuſciperẽt. valens doctores ad eos arriani dogmatis miſit: ſicq̃ꝫ vniuerſa illa gens effecta eſt arriana. Gothi vo impatore occiſo iam ſecuri ad vrbem ꝑperant conſtantinopolitanã vbi adhuc dñica auguſta valentis vxoꝛ multas pecunias plebi largita ab vrbis vaſtatione hoſtes ſubmouit: regnũ cognatis fideliter ſeruauit.

COnſtat eã gentẽ que ꝑgethica dicta eſt gothica a ſcythis originẽ habuiſſe. Scythas vo primos eẽ in europa ſub ſeptẽtrione ⁊ ad tanays limitẽ feros ac paratiſſimos ad mortem. ⁊ ſupiores ſedibus oſtrogothos. viſigothos inferiores: hos ab occidẽtis: ab orientis illos plaga in quam verſi habitarent fuiſſe in patria appellatos. Sunt aũt huni ⁊ ipſi ſcythe. Sed eo quã gothi efferaciores: quia montib⁹ ripheis propius incolentes magis ſeptẽtrionũ rigoribus exponunt̃.

Baſilius magn⁹

BAſili⁹ magn⁹ ceſaree capadocie (q̃ pri⁹ maza vocabat̃) eps ⁊ monachorum multoꝝ inſtitutor ⁊ pater. Uir certe oĩ ſapiã oiq̃ꝫ virtute ꝓſpicu⁹: p hec tpa mirabiliter effulſit: q inter cetera ſue virtutis ⁊ ſctitatis monumẽta iuuenẽ quendã (ob amorẽ puelle) diabolo obligatũ deo recõciliauit. ⁊ obligationis ſue cartã ſibi reddi impauit: q cũ egregi⁹ doctor haberet̃ ꝫ eunomiũ egregios libros edidit. Scripſit ⁊ librũ de ſpũſancto: ⁊ monachoꝝ inſtituta atq̃ꝫ alios breues ⁊ varios tractatus edidit. Monachoꝝ ordinẽ in grecia inſtituit. qb⁹ ⁊ regulã approbatã tradidit. Obijt deniq̃ꝫ ſctiſſim⁹ pater ſexto imperij valẽtiniani anno die primo menſis ianuarij multis miraculis clar⁹: mẽoriã vite ſue omnib⁹ derelinquẽs q̃ ſm opatiõnẽ ſpũſſancti viuũt. Duos habuit fratres gregoriũ ⁊ petrum viros doctiſſimos. gregorij extabãt euſebij tpib⁹ aliqua volumia. Baſiliũ aũt cũ gregorio capadocia genuit vt ait euſebi⁹: ambo fuere nobiles: ãbo athenis erudití.

Gregori⁹ nazianzen⁹

GRegori⁹ nazianzen⁹ eps q baſiliũ ad monaſteriũ ꝑduxit in diuinis opibus hieronymi ꝑceptor. his dieb⁹ ob ſctitatẽ eruditionẽq̃ꝫ ⁊ eloqẽtiã maximo in ꝑcio cũ fuiſſe dicit: multa ſcripſit: maxĩe vo in laudẽ cipriani athanaſij maximi phi. Scripſit ⁊ ꝫ eunomiũ duos libros. cõtra iulianũ impatorẽ librũ vnum Laudauit ⁊ nuptias ⁊ virginitatẽ exametro verſu. leuauit ⁊ cõſtãtinopolitanos ab hereſi rõnib⁹: ⁊ ſuo elegãtiſſimo dicendi genere. in quo polemoniũ virũ eloquẽtiſſimũ ſecut⁹ eſt. Is poſtremo dũ ſenex admodũ eẽt: ſucceſſorẽ ſibi deligẽs ruri vitã monachi duxit. Baſilius aũt ſub gratiano hic vo ſub theodoſio poſtea morit̃. Epiphani⁹ q̃ꝫ cipri ſalamine eps hereſes oẽs elegantiſſimis voluminibus impugnauit. In extremaq̃ꝫ ſenectute conſtitutus varia condidit opuſcula. moriẽs deniq̃ꝫ vt ſanctus quarto ydus maij

Macharij

MAcharij duo in ſyria bti antonij diſcipuli magne auctis tũc erãt. quoꝝ alter in ſupioꝛe: alter in inferioꝛe habitabat heremo. coꝝ vitã ac alioꝝ patrũ nitrie egypti ꝑuincie diu⁹ hieronym⁹ cõſcripſit. Hilarion q̃ꝫ ſctiſſim⁹ abbas p hec tpa apud cyprũ inſulam nõ longe a ſalamina vrbe vir ſanctiſſim⁹ viſo antonio poſt aſꝑrimã vitã. xij. kal. nouẽbris diẽ obijt. Arſeni⁹ itẽ ex ſenatore romano monachus vita ⁊ miraculis clarus in pallacio theodoſij principis ſublimis ad heremũ ſcythie ꝑgrexit. iuxta vocẽ ſibi dicentẽ. Arſeni ſi vis ſalu⁹ fieri fuge hoies ⁊ tace. Jdeo in ſeruicio xpi anno vite ſue nonageſimoquĩto dormiuit in pace. Paſtor itẽ poſtea matrẽ ſuã in heremo nũq̃ꝫ videre voluit. Paphnuci⁹ q̃ꝫ abbas apud thebaidã thaiſim impudiciſſimã meretricẽ ad xpm ꝯuertit cũ bti onufrij vitã cõſcripſit. tandẽ videntib⁹ monachis ab angelis in celũ ſuſceptus eſt. Agathonẽ abbatẽ etiã eo tpe fuiſſe dicim⁹ q p trienniũ lapidẽ ore detulit vt ſilẽtij virtutẽ ꝑcipe mereret̃ pluresq̃ꝫ alij anachorite viguerũt.

Maria egypciaca

MAria egypciaca meretrix pmo appellata: deinde ſctitatis ⁊ pñie ac pſeuerãcie exemplũ. quadraginta eĩm ſeptẽ annis in heremo pñiaꝫ artiſſimã pegit ſecum duos panes deportãs vltra iordanẽ q poſt modicũ arefacti quaſi lapides obdurauerũt ex qb⁹ modicũ ad aliq̃s annos comedẽs vitã trãſegit. Tandẽ q̃rto nõs april' migrauit ad dñm. cuius corp⁹ zoſimas ſctiſſimus abbas ſepeliuit.

EUphroſia q̃ꝫ genere ⁊ virtutibus pſtantiſſima in monaſterio p decẽ ⁊ octo annos cũ incredibili abſtinẽtiã atq̃ꝫ labore vſq̃ꝫ ad trigeſimũ vite ſue annũ ꝑmanſit. Hoꝝ patrũ ac mulierũ cõplurimoꝝ vitã ⁊ cõuerſatiõnẽ heremiticaꝫ diuus hieronymus eleganti ſtilo cõſcripſit.

Sanctus ambroſius

AMbroſius mediolanēſis epſ: patria romanus de cōſulari dignitate vir plane ſanctiſſimus ⁊ oīm doctorū ſui tpis pcipuus atqꝫ ſupremus. poſt auxētij ſerā morte ex pagano iudice ſubito apd mediolanū diuino nutu epſ fuit e cūctis electus: moxqꝫ catholico baptiſmate tinctus preſulqꝫ ordinatꝰ. ſubito em̄ infantis vox inſonuit dicēs. Dignus eſt hic ambroſius vt ſit epſ. q ex cathecumino xpianus effectus decimo imperij valētiniani anno: nonus mediolanenſiū creat epſ. Cūqꝫ p fide catholica libros graciano impatori porrexiſſet: ac reuerētia qua debuerat ſuſceptꝰ eēt. vniuerſa ſtati ad rectā fidē italia repullulauit. ac oīs ciſalpina gallia orthodoxā recepit fidē poſtea impatori theodoſio ambroſiꝰ apd mediolanū ecclie introitū: niſi peniteret interdixit. cū agēte curialiū ſuoꝶ malicia eius iuſſu ad qnqꝫ hoīm milia occiſa ſunt quā admonitionē equo aīo tulit. fuit em̄ ambroſio tāta comitas. moꝶ ſanctitas: ingenij acumē: diuinaqꝫ ſcia vt nō modo viuēs: ſed ⁊ vita functus. Italiā ⁊ oēm orbem i ſui deuotionē ac venerationēqꝫ pduxerit. qui etiā platoni phō ⁊ ortu ⁊ infantia atqꝫ diſciplina pſimilis extitit. Cum apes vt platoni ſubito examen apum faciē cōpleuit: ac ſi in alueolū intrādi ⁊ exeūdi motū facerēt: que pdigia ex eiꝰ ore ſuauitatē dicēdi melle dulciorē fluere ſignificabāt qd poſtea veriſſime demōſtratū eſt: ſi eius dicēdi ſcribēdiqꝫ dulcedine cōtēplemur. Scripſit em̄ emēdatiſſimos libros quoꝶ ſententie ſunt fidei ⁊ ecclie firmiſſime colūne. In quibꝰ romana relucet fides: qꝛ inter ſcriptores latinos quaſi quidē flos emicuit. Obijt denicꝫ hic ſanctiſſimus preſul ſecundo nonas aprilis.

Martinus epſ

MArtinꝰ monachꝰ ⁊ epſ turonēſis vir ſanctitate ⁊ pietate clariſſimꝰ: q ſabaria pānoniorū oppido oriūdus: ſʒ intra italiā ticini id eſt papie nutritꝰ cū patre ſuo tribuno militum ſub cōſtātio ⁊ poſtea ſub iuliano impatore militauit cōtra voluntatem ſuam. tpe vo hiemali p portā ciuitatis ambienſis tranſiēs paupi obuio: arrepto enſe clamidē q ſibi ſola ſuperat in elemoſynā largitꝰ diuiſit. In qua nocte ſequēte xpm vidit veſtitū. Relicta milicia ad hilariū pictauiēſem epm perrexit: ſe eiꝰ diſcipline ſubbijciens. ibi poſtea monaſteriū cōſtruxit de quo in epm turonēſes aſſūptus eſt. Eius deinde vita tātis extitit glioſa miraculis vt poſt aplos nullꝰ ei eqparet. cū triū mortuoꝶ (more xpi ihū) meruerit eſſe ſuſcitator. Tandē anno pmo tpibꝰ anaſtaſij pōtificis apud eandē vrbē tercio ydus nouēbris etatis vo ſue. 81. migrauit ad dnm. Cuius exequijs cū diuus ambroſius miraculoſe interfuiſſet. ⁊ eius ſctitatē ⁊ virtutē didiciſſet. de eo ait. beatus martinꝰ pphani erroris tēpla deſtruxit: vexilla pietatis erexit: mortuos ſuſcitauit: ab obſeſſis corpibꝰ demonia ſeua excluſit: ac varijs laborātes languoribꝰ ſalutis remedio ſubleuauit: qꝛ ita pfectus eſt vt xpm dexiſſet in paupe ⁊c̄.

THeodoſiꝰ impator p hec tpa fedus cū athanarico rege gothoꝶ ex tēplo pcuſſit athanaricus cōſtātinopolim ad theodoſiū venit quē ille mira animi iocūditate ⁊ affectione recepit deniqꝫ cū athanaricꝰ vrbem intraſſet. ⁊ tā edificia ciuitatis qꝫ exornati ad diem feſtū ppli frequētiā cerneret: deinceps impatoris regiā ingreſſus obſeqa officiaqꝫ diuerſa cōſpiceret: ſine dubio inqt. deꝰ terrenꝰ eſt impator. Cōtra quē quicūqꝫ manꝰ leuare miſſus fuerit: ipſe ſui ſanguis reꝰ exiſtat. Nec mora tn̄ ſupueniēte valitudine rebꝰ humanis exceſſit. cuiꝰ exequias impator ipſe pcedēs digne eū tradidit ſepulture. ac vniuerſe gothoꝶ gentes rege defuncto aſpiciētes virtutē benignitateqꝫ impatoris theodoſij romano ſeſe impatori dederunt.

Claudianus poeta

CLaudianꝰ poeta natione hiſpanꝰ his tpibꝰ apud florētiā ethrurie vrbē i pcio exiſtēs duos libros claudianū ſcꝫ maiorē ⁊ minorē edidit. In qbus certe multe extant ſnīe celebres ac notabilis pverbia. Libꝶ qꝫ de theodoſij laudibꝰ verſibꝰ exaratū ferūt. In eiꝰ itē laudē claudiani poete carmina extāt. O nimiū dilecte deo tibi militat ether. ⁊ cōiurati veniūt ad claſſica vēti.

Prudentius

PRudētiū etiā poetā xpianū virū vtiqꝫ ſecularium lrarū ſciētiſſimū p hos dies claruiſſe tradūt qui ⁊ nōnulla in diuinis laude digniſſima cōpoſuit. de numero eoꝶ extat liber de martyribus. de origine peccatoꝶ. exameron de trinitate ⁊c̄. atqꝫ aduerſus ſimacū idola defendentē librū cōpoſuit ⁊ quedā alia.

HIs tpibus fuit appollinaris laodicee ſyrie epſ vir ſane in diſputādo vehemēs ⁊ ita acutus vt auſus ſit dicere corpus nō aīam a dn̄o in diſpenſatione ſuſceptum. poſtea vo cum rōnibus vrgeret ait eū quidē habuiſſe aīam. nō tn̄ ex ea parte qua rationabilis eſt ſed ex ea ſolū qua corpus viuū reddit. Ad ſupplementū vero rōnabilis partis ipſum verbū dei fuiſſe perhibeat. que quidē ſnīa ⁊ a damaſo ante, ⁊ a petro alexandrino epo exploſa eſt. hinc appollinariſte originē habuere.

GRacianꝰ valētiniani ſenioꝛis filꝰ poſt moꝛtē valētis ſex annis imperiuꝫ
tenuit: cū is iā dudū ante cū patruo valēte ⁊ cū valētiniano fratre regna
ret. vir ab ipſa adoleſcētia ſua militia ſtrēnuus ⁊ religione clarus. ad modū eīn
iuuenis cū ineſtimabilē multitudinē hoſtiū romanis infuſam finibꝰ cerneret:
fretus xp̄i potētia: longe impari militū numero ſeſe in hoſte dedit. Et cōtinuo
apud argētinā oppidū galliaꝝ. formidoloſiſſimū bellū incredibili felicitate cō
fecit. Nā pluſqꝫ. xxx. milia alemānoꝝ minimo romanoꝝ detrimēto in plio in
terfecta narrant. hoc deniqꝫ ei recta fidei cultura tribuit. Cū ambroſiꝰ eps fuiſ
ſet electꝰ vniuerſa ſtatim italia ad rectā fidē repullulauit quo pacto catholicoꝝ
tēpla deſtructa īſtaurare fecit. Porro gratianꝰ cū aiaduertiſſet thraciā daciāqꝫ
tāqꝫ genitales terras poſſidētibꝰ gothis ⁊ rempublicā in maximo diſcrimine
videret theodoſiū ab hiſpania fauētibꝰ cunctis apud ſirmiū purpurā induit:
etatis annū terciū ⁊ trigeſimū agentē. oriētiſqꝫ ⁊ thracie ſimul impio pfecit.
Is oēm fiduciā ſuā ad opem xp̄i referens maximas illas ſcythas formidatas
cūctis etiā alexandro magno: alanos hunos gothos incunctanter aggreſſus
magnis multiſqꝫ plījs vicit. vrbē cōſtātinopolitanā victoꝛ intrauit. Icto cum
athalarico rege gothoꝝ federe: Interī vo maximꝰ brittānia tyrānidē occupās
ac ī galliā traiciēs apud lugdunū gratianū interfecit: etatis nouē ⁊. xx. annos
habentē. quare valētinianꝰ iunioꝛ frater metu pterritꝰ ad theodoſiū in oꝛientē
ꝯfugit ⁊ paterna pietate ſuſceptꝰ eſt. fuit aūt gracianꝰ lrīs haud mediocriter in
ſtitutꝰ. carmē face. pbatꝰ: oꝛnate loq: parcꝰ cibi ſōniqꝫ ac libidinis victoꝛ.

THeodoſiꝰ ſenioꝛ genere hiſpanꝰ genitꝰ pre theodoſio matre termācia: in
terfecto p maximū graciano: impiū romani oꝛbis obtinuit ſolꝰ: māſitqꝫ
in eo annis. xj. cū iā in oꝛiētis ptibꝰ ſex annis graciano viuēte regnaſſet. qui
etiā ſinglari celeritate ⁊ ꝯſilio vſus. maximū tyrānū graciani interfectoꝛē apd
aqleiā occidit. hāc calamitatē maxio ipſi martinꝰ vir ſctiſſimꝰ añ pdixerat dux
britāniā militaribꝰ copijs ſpoliat in italiā ꝯ ius faſqꝫ vētꝰ. Theodoſiꝰ qꝫ di
uino auxilio fretꝰ ⁊ andragaciū maximi comitē: ⁊ victoꝛē eiuſdē tyrāni filiū ⁊
arbogaſtē q valētinianū iunioꝛē apud viennā eiꝰ dolo ſtrāgulauit ac eugeniuꝫ
tyrānos mira celeritate vſus opprimit. Fuit aūt theodoſius ꝓpagatoꝛ reipu
blice atqꝫ defenſoꝛ eximꝰ moꝛibꝰ ⁊ coꝛpe traiano ſimilis qꝫtū ſcripta veterū ⁊
picture docent. Sic eminēs ſtatꝰ accedit ad diſciplinā militarē laus ingenij q
plurimū valuit ⁊ religiōis. Nā cū mediolani ingredi ecclīam vellet myſteria
vſurꝰ. ꝓhibitꝰ ob qdā facinꝰ (vt fieri ſolet) ab igreſſu ecclīe niſi peniteret: ita
equo aīo tulit vt vltro ipſi ambroſio grās egerit atqꝫ penituerit. huic ſociata ī
ꝯiugio flacilla fuit ex qua archadiū ⁊ honoꝛiū genuit. itaqꝫ qnqgeſimū annū
agens etatis ī pace apd mediolanū rebꝰ exceſſit humanis republicā qetā filijs
relinquēs coꝛpꝰ eiꝰ eodē anno cōſtantinopolim trāſlatū atqꝫ ſepultū eſt.

ARchadiꝰ theodoſij magni filꝰ auguſtus in oꝛiēte factus. honoꝛiꝰ frater
eius in occidēte cōmune imperiū diuerſis tm̄ ſedibus tenere ceperūt. vi
xitqꝫ archadiꝰ poſt pr̄is exceſſuꝫ annis duodecim. verū qꝛ pater eoꝝ theodo
ſiꝰ ipſis adhuc adoleſcētulus tres duces reliqrit viros potētiſſimos q curā ge
reret. reliqritqꝫ ruffinū q oꝛientē. ſtilconē q occidētē. gildonē qui affricā rege
rent qui deinceps cupiditate imperādi moti ſpretis paruulis regnū occupare
conati ſunt. Gildoni res nouas in affrica moliēti maſceleger frater eiꝰ crudeli
tatē veritus hoīem fugat. q vel doloꝛe aī vel veneno poſt moꝛit. Maſceleger
tāta victoꝛia elatꝰ cū nec deo nec hoībꝰ parceret a militibꝰ occidit. Ruffinꝰ vo
ab archadio opprimit. Stilco qꝫ occidētis tutoꝛ imperij collatoꝝ beneficioꝝ
imemoꝛ ⁊ affinitatis: nā ſocer extabat honoꝛij. Regnum ⁊ ipſe eucherio filio
affectās: ingētia rei publice intulit mala. Nam ſepe cū delere poſſet barbaros
fouit eos. ſepe alaricū cū ſuis gothis vicit. Tandē a gothis ſuperatus cū au
xilia poſtularet. Impatoꝛ indignatus duces miſit qui eum interficerent.

HOnoꝛius archadij pdicti frater: vir moꝛibꝰ ⁊ religiōe: theodoſio pr̄i cō
ſimilis. Is principatu ſuſcepto dux vires reipu. quottidianis ceneret la
befactari incōmodis virū ſtrēnuū ⁊ bellicoſum ꝯſtantiū comitē ad gallias cū
exercitu miſit. deinde ei gallā placidā germanā ſuā cūctoꝝ gaudio ſociauit. ex
qua valētinianū filiū cōſtācius genuit: qui poſtea reipu. imperiū geſſit: inde
eū apud rauennā in regni cōſoꝛtiū adſciuit: qui nec dum ſeptē mēſibꝰ euolut
ex hac luce ſubtractus eſt. Inter hec placida auguſta a fratre honoꝛio pulſa ad oꝛientē cū honoꝛio ⁊ valē
tiniano filijs pfecta. a theodoſio auguſto archadij alterius germani ſui filio honoꝛifice ſuſcepta eſt. Ho
noꝛius vo poſtqꝫ cū minoꝛe theodoſio germani filio annis qndecim impaſſet cū iaꝫ antea cū fratre annis
duobꝰ regnaſſet rēpublicā vt cupierat: pacatā relinquēs apud vrbē romā vita exemptus eſt. coꝛpuſqꝫ eiꝰ
iuxta beati petri apl̄i atriū in mauſeolo ſepultū eſt huic ſoboles nulla fuit.

Linea Impe
ratoꝝ

Gracianus

Theodoſius

Archadius

Honorius

Sanctus ambroſius

AMbroſius mediolaneſis ep̃s: patria romanus de cõſulari dignitate vir plane ſanctiſſimus ⁊ oim̃ doctorũ ſui tp̃is p̃cipuus atqz ſupremus. poſt auxẽtij ſerã mortẽ ex pagano iudice ſubito apd̃ mediolanũ diuino nutu ep̃s fuit e cũctis electus: moxqz catholico baptiſmate tinctus preſulqz ordinatꝰ. ſubito eñ infantis vox inſonuit dicẽs. Dignus eſt hic ambroſius vt ſit ep̃s. q̄ ex cathecumino xp̄ianus effectus decimo imperij valẽtiniani anno: nonus mediolanenſiũ creaẗ ep̃s. Cũqz ꝓ fide catholica libros graciano imp̃atori porrexiſſet: ac reuerẽtia qua debuerat ſuſceptꝰ eẽt. vniuerſa ſtatĩ ad rectã fidẽ italia repullulauit. ac oĩs ciſalpina gallia orthodoxã recepit fidẽ poſtea imp̃atori theodoſio ambroſiꝰ apd̃ mediolanũ eccl'ie introitũ: niſi peniteret interdixit. cũ agẽte curialiũ ſuoꝝ malicia eius iuſſu ad q̄nqz hoĩm milia occiſa ſunt quã admonitionẽ equo aĩo tulit. fuit eñ ambroſio tãta comitas. moꝝ ſanctitas: ingenij acumẽ: diuinaqz ſcia vt nõ modo viuẽs: ſed ⁊ vita functus. Italiã ⁊ oẽm orbem ĩ ſui deuotionẽ ac venerationẽqz ꝑduxerit. qui etiã platoni ph̃o ⁊ ortu ⁊ infantia atqz diſciplina ꝑſimilis extitit. Cum apes vt platoni ſubita examen apum faciẽ cõpleuit: ac ſi in alueolũ intrãdi ⁊ exeũdi motũ faceret: que ꝓdigia ex eiꝰ ore ſuauitatẽ dicẽdi melle dulciorẽ fluere ſignificabãt qd̃ poſtea veriſſime demõſtratũ eſt: ſi eius dicẽdi ſcribẽdiqz dulcedinẽ contẽplemur. Scripſit eñ emẽdatiſſimos libros quoꝝ ſententie ſunt fidei ⁊ eccl'ie firmiſſime colũne. In quibꝰ romana relucet fides: qꝛ inter ſcriptores latinos quaſi quidẽ flos emicuit. Obijt deniqz hic ſanctiſſimus preſul ſecundo nonas aprilis.

Martinus ep̃s

MArtinꝰ monachꝰ ⁊ ep̃s turoneſis vir ſanctitate ⁊ pietate clariſſimꝰ: q̄ ſabaudie pãnonioꝝ oppido oriũdus: ⁊ in italia ticin id eſt papie nutritꝰ cũ patre ſuo tribuno militum ſub ꝯſtãtio ⁊ poſtea ſub iuliano imp̃atore militauit c̃ꝫuis inuitus. tp̃e vo hiemali ꝑ portã ciuitatis ambienſis tranſiẽs paupi obuio: arrepto enſe clamidẽ q̄ ſibi ſola ſuperat in elemoſynã largitꝰ diuiſit. In qua nocte ſequẽte xp̄m vidit veſtitũ. Relicta milicia ad hilariũ pictauiẽſem ep̃m ꝑrexit: ſe eiꝰ diſcipline ſubbijciens. ibi poſtea monaſteriũ cõſtruxit de quo in ep̃m turonẽſez aſſũptus eſt. Eius deinde vita tãtis extitit gl'ioſa miraculis vt poſt ap̃l'os nullꝰ ei eq̄ pareẗ. cũ triũ mortuoꝝ (more xp̄i ih̃u) meruerit eſſe ſuſcitator. Tandẽ anno p̃mo tp̃ibꝰ anaſtaſij põtificis apud eandẽ vrbẽ tercio ydus nouẽbris etatis vo ſue. 81. migrauit ad dñm. Cuius exequijs cũ diuus ambroſius miraculoſe interfuiſſet. ⁊ eius ſctitatẽ ⁊ virtutẽ didiciſſet. de eo ait. beatus martinꝰ ꝓphani erroris tẽpla deſtruxit: vexilla pietatis erexit: mortuos ſuſcitauit: ab obſeſſis corꝑibꝰ demonia ſeua excluſit: ac varijs laborãtes languoribꝰ ſalutis remedio ſubleuauit: qꝛ ita ꝑfectus eſt vt xp̄m texiſſet in paupe ⁊c̃.

THeodoſiꝰ imp̃ator ꝑ hec tp̃a fedus cũ athanarico rege gothoꝝ ex tẽplo ꝑcuſſit athanaricus cõſtãtinopolim ad theodoſiũ venit quẽ ille mira animi iocũditate ⁊ affectione recepit deniqz cũ athanaricꝰ vrbem intraſſet. ⁊ tã edificia ciuitatis q̃ꝫ exornati ad diem feſtũ ppl'i frequẽtiã cerneret: deinceps imp̃atoris regiã ingreſſus obſeq̄a officiaqz diuerſa ꝯſpiceret: ſine dubio inq̄t. deꝰ terrenꝰ eſt imp̃ator. Cõtra quẽ q̄cũqz manꝰ leuare miſſus fuerit: ip̃e ſui ſanguinis reꝰ exiſtat. Nec mora tñ ſuꝑueniẽte valitudine rebꝰ humanis exceſſit. cuiꝰ exequias imp̃ator ip̃e p̃cedẽs digne eũ tradidit ſepulture. ac vniuerſe gothoꝝ gentes rege defuncto aſpiciẽtes virtutẽ benignitatẽqz imp̃atoris theodoſij romano ſeſe imp̃atori dederunt.

Claudianus poeta

CLaudianꝰ poeta natione hiſpanꝰ his tp̃ibꝰ apud florẽtiã ethrurie vrbẽ ĩ p̃cio exiſtẽs duos libros claudianũ ſcꝫ maiorẽ ⁊ minorẽ edidit. In q̄bus certe multe extant ſniẽ celebres ac notabilia ꝓuerbia. Libꝝ q̃ꝫ de theodoſij laudibꝰ verſibꝰ exaratũ ferũt. In eiꝰ itẽ laudẽ claudiani poete carmina extãt. O nimiũ dilecte deo tibi militat ether. ⁊ ꝯiurati veniũt ad claſſica vẽti.

Prudentius

PRudẽtiũ etiã poetã xp̄ianũ virũ vtriqꝫ ſecularium l'rarũ ſciẽtiſſimũ ꝑ hos dies claruiſſe tradũt qui ⁊ nõnulla in diuinis laude digniſſima cõpoſuit. de numero eoꝝ extat liber de martyribus. de origine peccatoꝝ. exameron de trinitate ⁊c̃. atqꝫ aduerſus ſimacuꝫ idola defendentẽ librũ cõpoſuit ⁊ quedã alia.

HIs tp̃ibus fuit appollinaris laodicee ſyrie ep̃s vir ſane in diſputãdo vehemẽs ⁊ ita acutus vt auſus ſit dicere corpus nõ aĩam a dño in diſpenſatione ſuſceptum. poſtea vo cum rõnibus vrgereẗ ait euꝫ quidẽ habuiſſe aĩam. nõ tñ ex ea parte qua rationabilis eſt ſed ex ea ſolũ qua corpus viuũ reddit. Ad ſupplementũ vero rõnabilis partis ipſum verbũ dei fuiſſe perhibeat. que quidẽ ſnĩa ⁊ a damaſo ante. ⁊ a petro alexandrino ep̃o exploſa eſt. hinc appollinariſte originẽ habuere.

Sanctus Hieronymus

Hieronym' vir sanctissim' ac doctor celeberrim' sancte romane ecclie cardinalis pſbr nat' pre euſebio oppido ſtridonis. qd a gothis euerſuz dalmacie quodā pānonieqꝫ cōfiniū fuit. Is toto orbe doctrinis ac ſcia clarus apud bethleem ciuitatē paleſtine ſitus eā radiabat. quātū eni iſte iuuerit ecclias dei vita ꝛ ſcriptis: non attinet dicere cū ꝛ vita ei' ſctiſſima oib' pluceat. ꝛ ſcripta ei' ita in pcio ꝛ in honore ſint: vt nemo magis legat ab eruditis pſertim: fuit eni eloquētiſſim' ꝛ diuerſarū lrarū pericia ꝛ linguarū experientiā habuit: cū romanā adijt vrbē in q lris grecis ꝛ latinis apprime eruditus pſbyter q̄z cardinalis ibidē eſt ordinat'. Donatūqꝫ grāmaticū ꝛ victorinū rhetorē pceptores habuit. Gregoriū q̄z naziazenū magiſtꝝ ſuū fuiſſe teſtat vt ſacrarū ſcpturarꝫ ſtudijs eū erudiret. Induſtriaqꝫ ad hebreos arabicos caldeoſqꝫ elemētoꝝ apices habuit. inde pbatiſſimoꝝ monachoꝝ habitū imitat' in ſyriam pexit. Ad deſerta deinde loca quadriēnio pnīe exacto ad bethleez oppidū remeauit vbi diſertiſſima opuſcula ſcripſit. Innumeris ptere a libris apſoꝝ pphetarūqꝫ cōſtructionib' editis imobilē catholice ecclie turrim quā pſi doꝝ iacula cōfirmauit. Danielē in caldaico ſtilo. Iob iuſtū arabico plocutū in romanā linguam mutauit. Matheū ex hebreo fecit romanū. Impoſſibile eſt de iſto viro eiuſqꝫ diſtricte vite ꝛ illi' morib' retexere oia. quadā die adueſperante cū beatus hieronym' cū frib' ad lectionē audiendā ſediſſet: ſubito ingens leo tribus claudicans quarto ſuſpēſus pede zenobij clauſtra ingreſſus eſt. q viſo frēs pterriti. ipſe veluti aduētāti hoſpiti intrepid' obuiauit. leo pti: leſi quā habebat pedis obtulit plantā vulneratā a ſentib'. adhibita cura de leſionis ictu cōualuit. Inde cepit inter eos vltro citroqꝫ qſi domeſticū aial cōmorari. Tandē diu' hieronym' apd bethleē paleſtine tpib' honorij ꝛ theodoſij iunioris explet nonagita ꝛ octo vite annis ad xpm migrauit.

Paula romana

Paula matrona romana mulier ſane ſctitate admirabilis: ꝛ diui hieronymi in xpo filia atqꝫ diſcipula: hoc anno quo ꝛ ſanct' martin' etatis ſue. 56. ſexto kal. februarij apud bethleem in pace dormiuit. Cui' quidē dignitatē monaſticāqꝫ cōuerſationē: deſertionē patrie: ꝛ ad hieroſolymā pfectionē. diuus ipſe hieronym' libello quodā: magnis effert laudib'. vbi etiā ei' pegrinationē p loca ſancta hūilitatēqꝫ ac cōtinētiā pfuſaz in paupes beneficētiā: incredibilē patiētiā: hoſpitalitatēqꝫ ac fidē ꝛ aduerſus hereticos ꝯſtātiā. ꝛ ad extremū eius felicē exitū. ꝛ in exequijs ſanctoꝝ cōcurſum narrat. eo i libello ipſius filiā euſtochium ꝛ virtutis heredē cōſolat. Eam deniqꝫ paulā ab agamenone rege pdicto q troiā deleuit traxiſſe originē aiunt que tradita fuit viro clariſſimo iulioꝝ familia pcreato. In cuius tumulo tale inſcripſit carmē. Reſpicis anguſtū preciſa rupe ſepulchrū. hoſpicium paule celeſtia regna tenentis ꝛc.

Pelagi' hereticus

Pelagi' quidā monachus ꝛ hereſiarcha peſſim' e roma i angliā pficiſcēs inſulā illā oēm execrabili infecit errore. pdicabat eni hoiem ſine gra dei ſaluari poſſe: ꝛ vnūquēqꝫ ſuis meritis ppriaqꝫ virtute ad iuſticiam regi: Infanteſqꝫ pterea ſine originali peccato naſci dicebat: nō iō baptizari oportere vt a pctō liberarent. Cōtra quē diuus auguſtin' cū ceteris pſbris viriliter ſe opponēs librū de baptiſmo paruuloꝝ: ꝛ aliū librum cōſcripſit. ꝛ ſanctus hieronymus dialogū cōtra eū pſcripſit.

Alexius

Alexi' romanus patricius cōfeſſor digniſſimus atqꝫ ſanctiſſimus. xvj. kal. auguſti rome i domo pris ſui noie eufemiani ſenatoris incognitus ſub gradu longe exercitatus patientia migrauit ad dnm. cuius exequijs miraculis plenis interfuere archadius ꝛ honorius imperatores. pro dno eni ſponſaz elegātiſſimā deſeruit.

Iohānes criſoſtomus

Iohānes cognomēto criſoſtom' ꝯſtātinopolitanus eps hoc tpe: poſtqꝫ xpiane religioni verbo ꝛ exēplo atqꝫ doctrina plurimū pfuiſſet. 6. kal. februarij in pace qeuit. hic pter veritatē ꝛ iuſticiā defendēdā ab eudoxia ꝛ archadio ei' filio mltas ptulit iniurias: ſ iter ſ pter ſctitatē mariaz elegātiſſios edidit libros ꝛ ſmōes ac epłas.

Caſſianus

Caſſian' itē monach' cōſtātinopolitan' vel ſcytha iohānis criſoſtomi diacon': hūc nāqꝫ maſſiliā ex cōſtātinopoli mittēs: duo ibidē mōaſteria cōdidit: vbi multos vtriuſqꝫ ſexus ꝯgregās monachos. inde multa edidit opuſcula ſcꝫ de monachoꝝ habitu. Collatiōes patrū egypti cum eis q̄nqꝫ habitās digeſſit. De diſtinctione monachi ac fine. De pugna carnis aduerſus ſpm. De tribus antiquis monachoꝝ generibus. ꝛ quarto nūc exorto ſimiliter pleraqꝫ alia.

Concilium conſtantinopolitanū

SEcunda ſynodus vniuerſalis fuit cōſtātinopolitana: centū quinquaginta patrū graciani ⁊ theodoſij principum ac damaſi pape cyrilliqꝫ hieroſolymitani atqꝫ nectarij alexandrini patriarche tꝑibus. cōtra macedoniū cōſtantinopolitanū epm ⁊ eudoxiū qui negabant ſpm̄ſanctū deū eſſe. Et hi oēs cōdēnata p̄ſata hereſi: quatuor canones ſtatuere. Iſte em̄ macedoniꝰ patriarchalē ſedē furtiue ac tyrānice occupauit. quo depoſito nectariꝰ a patribꝰ electus fuit. poſtea deū vnū ⁊ viuificantē ⁊ deū ſpm̄ſanctū. ⁊ p̄ri filioqꝫ cōſubſtātialē declarantes ſimbolo addiderūt. p̄terea ꝯ appollinarē laodicie epm ⁊ ſabellū blaſphemos. ⁊ qui ſimilia ſentiebāt anathema ꝓtulerūt. Cū carne xp̄i inaīatā eſſe dicebant: ſine aīa rōnabili atqꝫ intellectu humano ⁊ ī morte triduana diuinitatē cōmortuā fuiſſe afferebāt. In p̄dicta q̄ꝫ ſynodo theodoſiꝰ impator reſiſtens patribꝰ: hos ꝑſuaſionibꝰ ſeduxit: vt (ignorāte ſūmo pōtifice) cōſtantinopolitanā ſedē in p̄triarchatū ſublimarūt qd̄ poſtea ſemiariū diſcordie fuit

DYdimus alexandrinꝰ a teneris annis oculis captus. ⁊ ob id etiā primoꝝ litteraꝝ ignarus ita geometriā ⁊ dialeticā que magno vſu indigent iam grandis natu cum primis elementis didicit vt p̄clara quedam opera in mathematicis ſcripſerit. In pſalmis quoqꝫ ⁊ in euangeliū mathei ⁊ iohannis ⁊ contra arrianos multa edidit. Miſcebat em̄ precibus ſtudia ⁊ laborē: cōtinuaſqꝫ vigilias: vt qd̄ aliis viſus illi conferret auditus.

Radagaſus rex gothoꝝ

INgreſſus tum ſub honorio impatore italiā oīm antiquoꝝ p̄ſentiūqꝫ hoſtium inter hec acta longe imaniſſimꝰ radagaſus gothoꝝ rex ⁊ in totā repētino impetu inuadit italiā ferro ac flāma oīa vaſtabat. Nā fuiſſe in eiꝰ populo pluſqꝫ ducenta milia gothoꝝ ferūt. Hic ſupra hanc incredibilē multitudinē indomitamqꝫ virtutē barbarus erat ⁊ ſcytha: qui oēm humani generis ſanguinē diis ſuis ꝓpinare deuouerat. Inuadit illico romam pauor infinitus: fit oīm paganoꝝ in vrbe cōcurſus declamatꝰ a cunctis. ſed hec ideo ꝑpeti qd̄ neglecta fuerūt magnoꝝ ſacra deoꝝ: fere in tota vrbe blaſphemie ad nomē xp̄i tanqꝫ lues aliqua ꝓbris ingrauant. Conducunt a romanis aduerſus eū duo pagani duces: gothoꝝ ſarus ⁊ viridunus hunoꝝ contritus diuinitus radagaſus in aſpero feſulani montis iugo quo eū fame ⁊ ſiti cōficerent. Rex ſolus ſpem fuge ſumens: captus a romanis in vincula conijcit: ac paulisper retentus vita priuat. Tanta vero multitudo captiuoꝝ gothoꝝ fuiſſe fert: vt in viliſſimarū pecuduz modum: ſingulis aureis paſſim greges hoīm venderent.

Alaricꝰ rex gothoꝝ

HUic vero ſucceſſit alaricus quē ſtilco regni cupidus cū ſupare poſſet ⁊ voluit ⁊ iuuit. Verū poſtremo italiā ingreſſus cū ab honorio ſedē qua cū ſuo exercitu ꝯſiſtere poſſet expeteret. Honoriꝰ deliberato ꝯſilio ei gallias cōceſſit: q̄dum gallias pergens ob repationē iumentoꝝ apud polentiā aliquātulū reſediſſet. Stilco comes in ꝑnitionē reipublice gothos ꝑtentās. belli ſummā ſaulo pagano cōmiſit: qui ipſo die ſacratiſſimo paſce gothis nil ſuſpicantibꝰ ſup eos irruit: magnāqꝫ eoꝝ partē ꝓſtrauit. demū arma accipiūt ꝓſternūt exercitū. hinc in rabiē furoris excitant: omiſſa gallia romā contēdunt. cuncta ꝑ que ierant igni ferroqꝫ vaſtantes. Nec mora vrbem romam capiunt deuaſtant incendunt. Anno eiuſdē cōdite milleſimo centeſimo ſexageſimo quarto. ſalutis vo xp̄iane anno duodecimo ⁊ quadringēteſimo. hac tn̄ moderatione vſus eſt alaricus ⁊ clemētia vt ſuis mādauerit: a cede ⁊ ſanguine quoad fieri poterat abſtinere. vtue cōfugientibus ad baſilicas petri ⁊ pauli parceret. Rex vero tercio die ab vrbe diſcedens in lucanos ⁊ brucios proficiſcit. inde in ſiciliā tranſfretare cupientes ꝑpeſſi naufragiū. Inter hec alaricus apd̄ ceſentiā morte ſubita defunctꝰ eſt. Gothi eū in baſento amne ſepelierūt cū multis opibus.

Athaulphus rex

REgē deinceps athaulphū alarici affinē gothi ꝯſtituētes. qui ob affinitatez ⁊ genꝰ ſuccedit: romā redeūt: ſi quid reſidui fuit: more locuſtarū eradūt. auferētes deinde gallā placidā ſupioris theodoſij filiā ſororem honorij. quam ſibi athaulphꝰ apud foꝝ cornelij cōnubio copulauit. que multo poſt reipu. cōmodo fuit. Nam ad hoc animū mariti ſubtilibꝰ blandimentis inflexit. vt vltro a romanis cedibꝰ temꝑatum. In aīo ei prius fuerat vrbem romam delere: ac nouā cōdere: eamqꝫ gothiā appellare. ⁊ impatoribus nomē de ſe relinquere: vt nō auguſti deinceps ſed athaulphi vocarent. Mentē eius placida auertit. ac fedus inter eū ⁊ honoriuz ac theodoſium iuniorē compoſuit: qui ad gallias proficiſcens apud barcalonē fraude ſuoꝝ occiſus eſt.

Sanctus auguſtinus

AUguſtinꝰ beati ambroſij i fide diſcipulus: hō certe oīm q̄ tūc fuere doctiſſimꝰ. hippone ī affrica epſ: fidē nr̄am ſcriptꝭ ⁊ diſputationibꝰ tū maxime tuebať. fuit aūt natione apher ex honeſtis parentibꝰ: pr̄e patricio: matre monica xp̄ianiſſima oriūdus: eoꝝ ac curatiſſima diligētia nutritꝰ in adoleſcentia ſecularibꝰ lr̄is apprime eruditꝰ: liberalibꝰ diſciplinis imbutꝰ quas ꝑ ſemetipm̄ nullo tradē te doctore didicit ⁊ intellexit. Inde ex gentilitatis errore in manicheoꝝ hereſim incidit. In quo ꝑ annos nouē ꝑmāſit. Habuit q̄ꝫ filiū ex muliere ſoluta noīe adeodatū ſubtiliſſimi ingenij. q̄ in adoleſcētia deceſſit. Poſtq̄ꝫ vo in carthagine rhetoricā mlt̄is annis legiſſet. Audiēs pfectꝰ rom̄e ſtudiū vigere clam neſciēte matre ad vrbē venit: poſtmodū mediolanū a ſymacho pfecto vt rhetoricā doceret vocatus. ad eū locū mater ilico ſubſecuta eſt: vbi ⁊ paulo poſt pcibꝰ ſuis ⁊ ſuffragio diui ambroſij ac doctrina: ad vere religionis viam cōuerſus eſt: ⁊ cū filio ab ambroſio die paſce cū eſſet. xxx. annoꝝ baptizatus eſt. Et hymnū Te deū laudamꝰ cecinerūt ⁊ vſq̄ꝫ in finē ambo ediderūt. deinde ad ſimplicianū abbatē veniēs de optimo viuēdi modo ꝯtulit: vbi biennio orōnibꝰ ⁊ ieiunijs vacabat. Inde matris inſtinctu romā venit: ⁊ ꝑ etruriā tranſiens ſanctos heremitas apud piſas inuiſit. ⁊ centūcellas nō ꝓcul ab vrbe. rome vo cū manicheis ꝯflixit. e roma pfectꝰ cū matre remeabat ad affricā. Et cū eēt apud hoſtia tiberina monica ex filij cōuerſione gaudio repleta: eū dulcibꝰ alloquiť verbis. Infirmata nono ſue egritudinis die defuncta ⁊ ſepulta eſt. Auguſtinꝰ cū fr̄ibꝰ ſuis carthaginē adnauigauit: patrimoniū paupibꝰ erogauit: ⁊ ī nemore monaſterio extructo ſbm regulā ab apl̄is cōſtitutā viuere cepit. Denicq̄ꝫ in hipponeſi eccl̄ia lꝫ inuitꝰ epſ ꝓmotꝰ quadraginta annos ſuḡuixit vbi ⁊ monaſteriū canonicoꝝ cōſtituit. Tot aūt libros ī oī doctrine genere ſcriptitauit: vt ne numerari quidē ne duꝫ legi queant. Tandē cū ſextū ⁊ ſeptuageſimū vite ageret annū obijt. ⁊ ī baſilica diuo ſtephano dicata ſepeliť. inde corpꝰ in ſardanā trāſlatū fuit. Et regnāte ī longobardia luitbrādo rege illud ad ſe deferri curauit ac papie cū honore collocauit.

Monica

MOnica diui auguſtini mater in oſtijs tiberinis nonis maij anno etatis ſue lvi. migrauit ad dn̄m. Fuit aūt matrona pia mitis modeſta ac patiēs ⁊ in orādo ꝯtēplādoq̄ꝫ deuota extitit. In vigilijs ieiunijs ⁊ elemoſynis elargiendis aſſidua. Eiꝰ aūt ſctiſſimū corpꝰ ibidē a filio ꝯditū vſq̄ꝫ ad martini quinti pōtificis tp̄a ꝑ mille ⁊. xx. annos ꝑſtitit. verū eo ꝑſulante circa annū dn̄i. 1429. tercio ydus aprilis inde romā cū ingenti pompa trāſlatū. Cui mapheus vegiꝰ laudenſis poeta ſui tp̄is laudatiſſimꝰ. ⁊ tūc martini pape datarꝰ manſeolum mira arte elaboratū extruere fecit. ⁊ in eiꝰ laudē epigrāma cōpoſuit videlꝫ. Salue lux matrum: mater ſanctiſſima ſalue. Salue auguſtini monica digna parens ⁊c̄. cū pluribus carminibus laude dignis.

RUffinꝰ aquileiēſis pſbr̄ vir clariſſimꝰ atq̄ꝫ erudítiſſimꝰ floruit ad quē hieronymꝰ nōnullas dederit epl̄as. in qbꝰ eū tāq̄ꝫ amicū dulcibꝰ alloquiť verbis ⁊ ad caritatis pſeuerētiā exhortať. ſꝫ paulopoſt amicitie pſeuerātia inter eos deſtitit: hic itaq̄ꝫ cū eruditꝰ eēt

LUcianꝰ iſlimitanꝰ (⁊ſi opꝰ aliqđ nō ediderit) tn̄ in trāſferēdo de greco in latinū multū laborauit. pſbr̄ vir ſcitate ⁊ ſcīa pcipuꝰ: tēpeſtate hac deo annuēte eū q̄dē reliq̄as ſtephani ꝓthomartyris ⁊ gamalielis pauli pceptoris īueniſſe aiūt. eāq̄ꝫ reuelationē ⁊ inuētionē (cū eſſet diſertiſſimꝰ vir) ad oēs eccl̄ias

A greco ſmōe ꝯſcripſit: quā ſcriptiōnē poſtea habundiꝰ pſbyter hiſpanꝰ latinā fecit ad oroſiū pſbyterū.

ALexander lythos hoc eſt medicꝰ cognomēto ſophiſta: ꝑ hoc tempꝰ ob ingenij magnitudinē medicorum princeps habitꝰ: totiꝰ medicine diſciplinā tribus libris explanauit ⁊ alia quedam cōpoſuit.

PRedeſtinatoꝝ etiā hereſis ꝑ hec tp̄a ſerpſit: q̄ oīno affirmabāt nil ad vitam ꝓdeſſe q̄ hoīes virtuoſe viuerēt: ſicut hꝫ ī canone. 24. q. 3. ca. q̄dā.

NEſtor hereſiarcha ꝯſtātinopolitanꝰ epſ hoc tp̄e poſtq̄ꝫ pōtificatu donatꝰ fuiſſet aptū ſe eccl̄ie hoſtē oſtēdit. Et cū ex tp̄e precipuus declamator eſſet. ꝑdicauit xp̄m hoīem purū fuiſſe nō deū. vnde ⁊ librū quaſi de incarnatione ſcribēs ſexaginta duobus diuine ſcripture teſtimonijs ſuo prauo ſenſu ꝯfirmauit. Scripſit etiā nōnullos alios tractatꝰ.

Proba mulier

Eufroſina

PRoba mulier elegātiſſima adelphi ꝓcōſulis romani vxor: ſꝫ puigili cura virgilij carmibꝰ q̄cq̄d hiſtorie ī veteri atq̄ꝫ nouo legiť teſtamēto ⁊ vſq̄ꝫ ad miſſionē ſp̄uſſancti tam compte cōpoſuit. vt huiꝰ cōpoſiti ignarus virgiliū euangeliſtā fuiſſe credat. Vocauit id opus centonas virgilij in laudē xp̄i. hanc certe laudeſ quidā eudoxie aſcribūt theodoſij iunioris vxori.

EUfroſina a pr̄e edocta lr̄is veſtē induit virilē ad monaſteriū ꝑgens ſmaragdi nomē ſumpſit ī habitu monachali ſub artiſſima abſtinētia vſq̄ꝫ in finē ꝑmanſit de qua elegās hiſtoria in vitas patrū habeť

MArina q̄ꝫ virgo eodē habitu ī monaſterio latitās marinū ſe ſimulauit: oppreſſione puelle infamata ante fores monaſterij in viliſſimo contemptu patientiſſime ad finē vite vixit.

Celeſtinus papa natione campanꝰ poſt bonifaciū tpibꝰ theodoſij iunioris fuit. qui diuino cultui intētus cōſtituit. vt pſalmi dauid ante ſacrificiū antiphonatim ab oibꝰ canerent. qd fieri nō cōſueuerat. plecta eñ epla ꝛ euāgelio finis ſacrificio imponebat. Refert martinꝰ caſſinas Judica me deꝰ ꝛ diſcerne cām meā. qd in pncipio ſacrificij dicit eiꝰ inuentū fuiſſe. Graduale qꝫ huic aſcribit. Multa pterea cōſtituit que tū in archiuis legebant. Dedicauit ꝛ baſilicā iuliā cui plura dona obtulit. Mādauit ſifr gratiano referente vt oēs ſacerdotes ſcirēt eccliaſticos canones. At vbi ex ſacris ordinibꝰ ter ī vrbe mēſe decēbri habitis: pſbyteros duos ꝛ. xxx. diaconos. xij. epos. ij. ꝛ. xl. creaſſet morit. ac ſepelit in cimiterio priſcille via ſalaria. viij. ydus aprilis. Cōſederat annis. viij. mēſes. x. diebꝰ. xvij. Uacat tum ſedes dies vnū ꝛ. xx.

Synodꝰ tercia vniuerſalis ephezia magno theodoſio iuniore pncipe: ꝛ pōtifice celeſtio iuuenale qꝫ cōſtantinopolitano epo atqꝫ cirillo collecta fuit: ꝛ habita apud epheſuz ſynodo. cc. epoꝝ. impiꝰ neſtoriꝰ cū hereſi nois ſui cūcꝫ pelagianis oibꝰ: q dogma illud ppe conatū iuuabāt. cū pdicabat xpm ex maria hominē tm̄ ꝛ nō deū natū eicꝫ diuinitatē collatā eē p meritis. cui impietati ꝛ cyrillꝰ alexandrinꝰ epo ꝛ celeſtinꝰ pōtifex mirūimmodum aduerſati ſunt. vn̄ diffinituz fuit ꝙ beata maria virgo vocaret Theotocos id eſt mater dn̄i. Et inde oīm conſenſu. xiij. canonibus eoꝝ ſtulticiā impugnātibus damnant.

Synodus Ephezina

Anno mundi. 5623. Anno chriſti. 424.

Sixtus tercius papa natione romanꝰ pꝛe ſixto. valētinianī tpa attigit. q pōtificatū iniens a baſſo quodā reus in iudiciū accerſit. Hic aūt cōgregata ſeptē ꝛ qnquaginta epoꝝ ſynodo. Ita cām dixit vt ab oibꝰ vno cōſenſu abſolueret: dānat baſſus calūniator iniquus annuēte valētiniano ꝛ placidia eiꝰ matre in exiliūcꝫ mittit. cuꝰ pdia nō fiſco ſed eccl̄e aſcribunt. Aūt baſſū poſt exiliū nō multū vixiſſe tercio mēſe diē extremū obijt. Edificauit aūt ſixtꝰ baſilicā beate marie vginis. q nūc maria maioꝛ vocat ꝛ multa dona obtulit. Inde cū oīa q habuerat aut in edificijs aut in oꝛnamētis ecclīarū: aut pauperibꝰ erogaſſet. Moꝛit ac ſepelit ī cripta vie tiburtine apud coꝛpꝰ bti laurentij Sedit annis octo diebꝰ. xix. Uacat tum ſedes dies duos ꝛ viginti.

Leo primus papa natione thuſcus patre quinciano hic ob dignitatē ꝛ pcipuā doctrinā cognomēto magnꝰ: ꝛ dignitate primꝰ habitus fuit: eo ꝙ eloquētia nemini ceſſerit. ideo in calcedonēſi ſynodo ſūma patrū oīm admiratione ꝛ ꝯcordia ter ſanctꝰ acclamatus eſt. q ad cōfirmādā fidē multa cōſtituit ꝛ cū eſſet doctiſſimꝰ decretales eplas plurimas ꝛ omelias ꝛ ſermones cōplurimos edidit. Ad reparādā vrbē ꝛ tēpla cōuerſus. In honorē bti cornelij baſilicā via appia edificauit. Tēpla diſtracta reſtituit: ſacroꝝ vaſa cōminuta aut ablata denuo renouauit vel ex integro reſtituit. poſteōa maſteriū ppe. s. petrū ꝯdidit. Poſtremo creatꝫ ex inſtitutione: moꝛit ac ſepelit apud ſanctū petrū ī vaticano. 4. ydꝰ apꝛil. ſedit anno vno ꝛ. xx. mēſe vno. diebꝰ. 13. vacat dies. 8.

Anno mundi. 5653. Anno chriſti. 454.

Hilariꝰ papa natione ſardus: pꝛe criſpino ad leonis tpa puenit. Is ī multa pturbatione rerū: diuinā rez intermiſit nūcꝫ. Inſtituit ne pōtifices deinceps ſucceſſorē ſibi deligerent. que inſtitutio ad oēs eccliaſticos gradꝰ ptinet. eplas ſcripſit de fide catholica. tres ſynodos ꝯfirmātes: ni cenā: epheſinā ꝛ calcedonēſem. Tria qꝫ oꝛatoria edificauit: duaſcꝫ bibliothecas. ad lunā vo monaſteriū ī vrbe ſtruxit. vbi ea pegiſſet q ad optimū pōtificem ptinebāt. tuz in extruēdis tēplis oꝛnādiſcꝫ: tuz etiā admonēdo docēdo caſtigādo elemoſynaſue pbēdo creatis prꝰ de moꝛe. 25. pſbris: diaconis quincꝫ: epis. 22. Sepelit poſt ſanctā vitā in cripta ſancti laurentij apud coꝛpus beati ſixti. Sedit annos ſeptem menſes tres: dies decem. Uacat tum ſedes dies decem.

Linea ſummoꝝ pontificum

Celeſtinus

Sixtus tercius

Leo primus

Hilarius

Theodoſius iunioꝛ archadij filꝰ: dū ꝗndeciꝫ annis imꝑaſſet cū honorio germano archadij: exēpto rebꝰ humanis honorio in imꝑio ꝯfirmatꝰ. fultus tū ꝑſidio caſtini magiſtri militū iohānes inuadit imperiū: cū theodoſiꝰ orientale regebat imperiū: q̄ cōperto patrui ſui honorij funere: mox valētinianū amite ſue placidie filiū ceſare effectū cū matre ſua auguſta ad recipiēdū occidētis dirigit regnū. quo tꝑe iohannes dux africā quā bonifacius obtinebat bellare poſcit: ad defenſionē infirmioꝛ veniēs: valētinianꝰ mira felicitate eū oppꝛimūt. Theodoſius vō princeps xp̄ianiſſimꝰ atqꝫ ꝑhumanꝰ imperiū in multa rerū ꝑturbatione accepit ⁊ poſſedit. Nā affricā fermē vniuerſam genſerico rege vandaloꝝ ablatā amiſit. Multas in britānia direptiones ꝑtulit inde valentinianꝰ totiꝰ italie cōſenſu imꝑatoꝛ creatus gubernacula imperij apō rauennā ſuſcipiēs hoſtes romani noīs in italia cōpeſcuit. At vō theodoſiꝰ dū abſqꝫ viginti vno annis: quos cū honorio patruo regnauerat: ſeptē ⁊ viginti annis imperiū geſſiſſet. ex q̄bus ⁊ cū valētiniano genero vigintiquinqꝫ trāſegit: apō cōſtantinopolim dum ipſis hunoꝝ oſtrogothoꝝqꝫ regibꝰ reſiſtere curaret peſtilencia corruptus interijt: ibiqꝫ ſepultus eſt.

Valētinianꝰ occidētalis imꝑij gubernatoꝛ: pacē cū genſerico vandaloꝝ rege inijt: ac certis finibꝰ affricā ſibi ac genſerico diuiſam vandalis incolēdā dedit. Interim vō dux valētinianꝰ cōſtātinopolim ꝓficiſcit: ⁊ theodoſij filiā in vxorē ducit. Vandali genſerico duce cartaginē capiūt ac diripiūt. Attila q̄z dux hec in affrica gererent aīm ſumēs ad occupandū occidētale imperiū copias vndiqꝫ celeriter colligit atqꝫ iter ſtatim carpit. Qd̄ vbi etius intellexiſſet legatos de pace ſtatim toloſam ad theodoricū regē mittit: vt cōi impenſa ⁊ paribꝰ copijs bellū ꝯ attilā gereret. romanoꝝ ac theodorici auxiliares copie fuere alani burgundiones franci ſaxones atqꝫ oēs fere occidētales ppl̄i. Tandē ſuꝑueniente attila in campis cathelonias ꝑliū cōmittit: pugnatum acriter quouſqꝫ nox ſuꝑueniens incerto auctore finē impoſuit. Ad centū ⁊ octoginta milia hoīm eo in ꝑlio vtrinqꝫ cecidiſſe cōſtat. Et q2 virtus ſemꝑ inuidiā parit Valētinianꝰ imꝑatoꝛ q̄ntū res docuit ꝓſperos etij ſucceſſus ꝑtimeſcēs eum gladio ꝑemit. Ita vir bellicoſiſſimꝰ etius ⁊ quōdā attile regis potentiſſimi terroꝛ occubuit. cū quo pariter ⁊ occidētis imperiū ſaluſqꝫ reipu. corruit. Sed neqꝫ valentiniano mors etij impune ceſſit. Nā ⁊ ipſe anno ſequenti a traſila etij milite: cū. xxx. annis imperiū geſſiſſet cōfoſſus interijt. e quibus cum theodoſio ſocero vigintiquinqꝫ: cū marciano quinqꝫ imperauit.

Marcianꝰ anno ab vrbe cōdita milleſimo ducenteſimoq̄rto: orientali aule ꝓficit imꝑatoꝛ. Is princeps catholicus fuit: catholiciſqꝫ plurimū fauēs: qui vt imꝑaret theodoſij ſororē cū orientis imꝑio vxorē accepit. ⁊ atila mortuo eadē nocte ꝑ ſomnū eiꝰ arcū cōfractū vidit. eo itaqꝫ imꝑante imperiū occidētale ab orientali quaſi diuiſuꝫ fuit. Et intra id tempꝰ germaniā oēm daciāqꝫ ſarmaciā ⁊ ceteras ꝓuincias ad danubiū rhenūqꝫ ſitas ꝑdidit romana reſpublica. hiſpania q̄ꝫ vlterioꝛ aq̄tania ⁊ vaſconia atqꝫ illa eduēſiū veſuntionūqꝫ gallie pars q̄ꝫ burgundiones anno vrbis capte ſecūdo ceperūt ſunt amiſſe. Pariter factū eſt de ſenonēſi pariſioꝝ francis ſubiecta. quarū oīm ꝓuinciarū nulla poſtmodū ꝓ romanoꝝ imꝑio eſt recepta. Quo in tꝑe romani vrbe frequētata Auitū ſenatorij ordinis romanū delegerūt imꝑatorē. cū quo marcianꝰ mitiſſimi vir ingenij damnis ⁊ ꝑiculis occurrere cupiēs. que noui rerū motꝰ parere cōſueuerunt federa inijt. ſecundū que reſpu. vtrobiqꝫ ſalubriter admiſtrari poſſet. Interea marcianus cum orientalē rempublicā feliciter adminiſtraret ſeptimo imperij ſui anno apud cōſtantinopolim diem obijt.

Leo poſt marciani imperatoris interitū apud vrbem cōſtātinopolim auguſtali potitꝰ eſt dignitate. qui deinceps ſequēti tꝑe leonē filiū ſuum imperij cōſortē fecit: hūc leonē vrbs cōſtātinopolitana primū ex greca ꝓgenie imꝑatorē habuit: quāqꝫ ꝓhibēt aliq̄ nō greca eū: ſed beſſica ꝓgenie oriundux ꝑ cuiꝰ tꝑa (ſexdecim nā annis imꝑauit) vrbē romā italiāqꝫ ⁊ vniuerſum romano principi cōmiſſuꝫ imperiū varij motꝰ laboreſqꝫ agitauerūt. Itaqꝫ p̄mo leonis imperij anno cū auitus rome mortuꝰ eſſet maioranū quēdā exercitꝰ apud rauennā leone ſuadente imꝑatorē aſſumpſit. ⁊ anno imperij tercio interfecit apud terdonā ciſalpine gallie ciuitatē. Subrogatꝰ vō eſt illi ꝑ romanos ſeuerianꝰ: qui tercio imperij ſui anno rome defuncto: anthemiꝰ qui fuerat marciani imꝑatoris gener in imꝑatorē eſt ſuffectꝰ. Nec interea quietꝰ fuit apud cōſtātinopolim leo. Tādē cū ſe correptū valitudine moriturū intelligeret: leonē ex mariagne ſorore nepotē ⁊ zenonis iſaurici filiū inſtituit imꝑij ſucceſſorē. Ipſe vō puer leo cū paucis mēſibꝰ imperiū gubernaſſet zenonē genitorem manu ꝓpria coronatum fecit imperatorē. Leo aūt poſtq̄ꝫ orientale decem ⁊ ſeptez annis rexit imperiū diem clauſit extremum.

Linea Imperatorum

Theodoſius iunioꝛ

Valentinianus

Marcianus

Leo

Gensericus rex

GEnsericus vandaloꝝ rex q̄uis medio tpe regni sui hispanos gallosq̄ ac romanos cōtriuerit. hac tn̄ tēpestate cū bonifaci⁹ comes affrice ꝓcurator: ac beati augustini amator: sentiēs se nō posse tuto affricā tenere. Cerneſq̄ sibi picu lū instare: in pniciem reipublice efferveſcēs alanoꝝ vandaloꝝq̄ gentē cū genseri co suo rege ab hispanis euocatos affrice intromisit. qui cunctā pene affricā ferro flāma rapinis crudelissime deuastātes catholicā insup̄ fidē arrianā impietate sub uertere. pulsis i exiliū q̄busdā epis bene sentiētib⁹. Sub hac turbine beatissim⁹ augustin⁹ de quo p̄missuz est hipponēsis eps: ne ciuitatis sue ruinā cerneret: tertio ei⁹ obsidionis mēse: sex ⁊ septuaginta annis vite expletis. ex q̄b⁹ quadraginta in clericatu seu ep̄atu trāsegerat: ad xp̄m precit quito kal. septēbris. Inde gensericus carthaginē dolo pacis inuadit. oēsq̄ opes ei⁹ excruciatis diuerso tormentoꝝ genere ciuib⁹: in ius suū vertit: nec ab ecclīarū spoliatione abstinēs. Igit carthago ā vandalis capta est annis quingētis octoginta ⁊ quinq̄ euolutis: postq̄ romano ceperat iuri parere: sequēti anno in siciliā traijciēs: magnis calamitatib⁹ affligit. Idem fecere pictauī ⁊ scothi insulā brittaniā occupātes. Accitus aūt a britannis in auxiliū ei⁹ patricius vir fortissim⁹ ⁊ bellicis artib⁹ insignis. genitor cui⁹ nōie gaudenti⁹ ex dorostana ciuitate mesie oriundus. qui etius etiaz burgundiones nouos tūc primū parētes mot⁹ bello ꝓsecut⁹ compescuit. Francos qui iterato rheni ripas īsederāt gallias irrupturi magnā supatos cede repulit i germaniā. ⁊ halanos bello acerrimo cepit agitare qui cū danubij accolas populos regesq̄ habebat notissimos hunos ad italie inuasionē primus excitauit. Ad Cū itaq̄ primores britānie romanoꝝ legib⁹ morib⁹q̄ assueti pictoꝝ ⁊ scothoꝝ barbariē pati neq̄rent. Ad hunc etiū miserunt ꝑsidia implorātes. dedit ei⁹ legionē vnā que mare trāsgressa barbaros multa cede repulit. britānias q̄diu affuit ꝑ romano impio ꝯseruauit. Inde in gallias reuocauit. Unde britāni ab etio destituti ab anglis ⁊ saxonib⁹ auxiliū petiere: quos hostes deinde nō auxiliares sensere. ab his eīn oppssi ⁊ patriā simul ⁊ nomen amisere.

Athila rex flagellū dei

ATthila de scythia hunoꝝ rex p̄ze genit⁹ mūdizico: cui⁹ fuere germani ottar ⁊ robas: qui ante athilā regnū tenuisse narrant: post quoꝝ obitū cū bleda germano: hunoꝝ successit in regno. Erat vo athila superbus incessu: huc illucq̄ circūferēs oculos. vt elata potētia ipso q̄z in motu corporis appareret. belloꝝ q̄dē amator: sed ipse manu temperans. cōsilio validissim⁹. supplicātib⁹ exorabilis. forma breuis. lato pectore: capite grādiore. minutis oculis: rarus barba: canis aspsus: simo naso. tetri colore. originis sue signa p̄ se ferens. frēm aūt suū bledom virū mitioris ingenij. cingende muro vrbis budalie operi intentū p fraudē pemit. Inde ostrogothoꝝ reges subditos sibi poti⁹ q̄ socios athila habere cepit. Contraxit vero pariter ⁊ patrijs eduxit sedib⁹ nō scythe modo populos: sed ad latissimā q̄z danubij orā vndiq̄ expositos. in quib⁹ notissimi fuere ardarie⁹ gepidoꝝ valemir theodemir vindemir frēs ostrogothoꝝ reges. marcomāni: quadi: eruli ⁊ thuringi. qui ad q̄ngenta armatoꝝ milia fuisse coperim⁹. Cū vero copijs quas cathelonici campi clades cōminuerat suppleme̅to ⁊ auxilijs ad primi exercit⁹ magnitudinē instauratis: nō vltra gallias: sed ipsaz italiā inuadere cōstituit. In quā ducturus primū illirici sinus orā circūuectus est. ⁊ tragurium: sebinicū: belgradum: iaderam: signan: polā: parentiū: hemoniā que oppida tunc in marciani imperatoris cura essent nullo firmato ꝑsidio diripuit incendit. Ad arsiā vo fluuiū ⁊ tergestinū sinū italie limites nō nihil repperit copiaꝝ. Obsedit inde aquileiā: sed vrbs validissimis cincta menib⁹ romanoq̄ ꝑsidio defensabat. ne illic sedendo temp⁹ vsq̄ quaq̄ tereret. Immunita regionis oppida expugnauit. Aquileiā deinde quā diu obsederat breui fuit potit⁹. Ingressus vrbē adusq̄ solū eam subuertit. inde mouēs paduam: vincentiā: veronā: mediolanū: ticinū que papia dicit cepit. Romani tūc ⁊ ceteri italie populi athilā qui se flagellū dei: terroreq̄ populoꝝ diceret. ac re ipsa ostenderet: horrendo pauore expectabāt. Qd̄ cū leo pōtifex roman⁹ eius nois primus cerneret mestus cōpatiēsq̄ populis. atq̄ etiā cohortante valentiniano legationē ad euz suscepit: quē reperit apud mintium castra habentē. facundus pontifex orando molliuit: effecitq̄ vt omissa italia ad ꝓpria redire regna ꝓmiserit. que res oēm exercitū in admirationē adduxit. sciscitātibus vo causam respondisse athilā fama est. Nō se presulis adductū oratione id fecisse: sed magis duoꝝ qui strictos tenentes gladios astabāt. necem sibi ac exercitui cōminātes. Et hi petrus ⁊ paulus fuisse credunt. Igit athila tali modo a sua seuicia repressus: relicta italia pannonias repetit.

UEneta vrbs his tpibus augmentū ⁊ originē gloriosā habuit. dum athila aquilegiā obsedit. cū aquilegiēses (sicut ostendim⁹ post deuastationē troie catho eīn venetos origine troianos fuisse ait) cōcordienses patauini ⁊ alij paludes in quas sua miserant frequētauere. ⁊ aquis eleuatiora apud riuū altū dorsum q̄z eui duro a soliditate fuit cognomen tenuere. Sic ⁊ ceteri venetie ꝓuincie populi. ꝑmente metu vbicūq̄ potuerūt eisdē in paludib⁹ ꝯsederūt. Eā vero ꝓuinciā abdua: pado: lacu benaco: alpibus ⁊ adriatico mari cōstat terminari: p hūc modū populi amenissimis ⁊ vberrimis oīm italie soli in regionib⁹ nutriti: patrios auitosq̄ lares comutauere. Informē in vliginē stagnaq̄ omni vel puri littoris sterilitate: si libera sit p secur itatē electio postponendā: vt nequaq̄ dubitandū sit illos dei munere coactos: cepisse loca breui futura optima: que tranquillis securisq̄ rebus nulla prudentia elegisset.

FErūt hoc tpe diabolū ꝑsona moysi indutū: multos iudeos decepisse: dū eos ex creta in terrā ꝓmissionis ad similitudinē historie veteris sicco pede p mare deducere pollicet. Multi eīn ex his falsuz moysen secuti in vndis periere. Aiūt aūt illos solos euasisse. qui tum xp̄m veꝝ esse deū credidere.

Concilium calcedonenſe

Synodus quarta vniuerſalis calcedonẽſis ſexcentoꝝ ꝛ.xxx.epoꝝ.hoc ipſo anno apud calcedonẽſem vrbem auctoritate leonis pape ꝛ marciani principis indicit. Iuuenalis ꝗꝫ hieroſolimitani ꝛ anatholi cõſtãtinopoli epoꝝ tp̃ib⁹. cõtra euticen cõſtãtinopolitanũ abbatẽ: aſſerẽtẽ xp̃m poſt humanã aſſũptionẽ: nõ ex duab⁹ naturis exiſtere: ſed ſolã in eo diuinã naturã pmanere. Hoꝝ vo patrũ auctẽ decernit credendũ duas in xp̃o fuiſſe naturas: vtqꝫ vn⁹ idẽ xp̃s de⁹ ꝛ hõ crederet. quib⁹ ex ſnĩa decretis ſtatim neſtorius ꝛ eutices nephãdus hereticus manicheoꝝ pſul damnant: ꝛ oẽs manicheoꝝ libri publice cõbuſti ſunt. Viginti ꝗꝫ octo canones ſtatuerũt quoꝝ auctor maxiẽ ſanct⁹ anotholius eps fuit.

Oroſius

Paulus oroſi⁹ hiſpanus patria taraconẽſis: diui auguſtini diſcipul⁹: vir eloquẽs ꝛ mitarũ reꝝ cognitor his tp̃ibus defuncto ipſo auguſtino romã venit: ꝛ ſeptẽ libros aduerſus gentes edidit. In quib⁹ toti⁹ pene mũdi calamitates ꝛ miſerias ac belloꝝ inquietudies replicãs. Cronicã etiã ab exordio mũdi vſqꝫ ad ſua tp̃a ſcripſit. Et de ormiſta id eſt de miſeria mundi intitulauit. hunc ꝗꝫ auguſtinũ (p adipiſcẽda aĩe rõne) ad hieronymũ hieroſolymã miſit. q̃ dũ rediret etiã quaſdã btĩ ſtephani pthomartyris reliq̃as nup inuẽtas prim⁹ attulit occidẽti.

Iohãnes damaſcen⁹

Iohannẽ damaſcenũ monachũ optimũ atqꝫ doctiſſimũ ac p̃cipue inſignem theologũ. huic etati nõnulli aſſignant eo q̃ theodoſio familiariſſimũ fuiſſe tradãt. hic itaqꝫ cũ theologus p̃cipu⁹ haberet: etiã quatuor ſnĩarũ libros edidit quoꝝ principiũ eſt Nemo deũ vidit vnq̃. in quibus de fide. deqꝫ xp̃i humanitate atqꝫ baptiſmo optime ptractat. vbi gregoriũ nazanzenũ. gregoriũqꝫ nicenum ac dydimũ alexandrinũ plurimũ imitat⁹ eſt. Itẽ cur de⁹ ꝛ hõ in duob⁹ libris explicuit. Libros ꝗꝫ medice artis ediddiſſe fert. In quib⁹ morboꝝ cãs deſcribit ꝛ medelas. In hui⁹ aũt viri p̃conũ multa admiratione digna prudẽti⁹ doctor ſcribit.

Vrſula

Vrſula virgo glorioſa: natiõe britanica: filia vnica p̃ncipis britãnie: pulcerrima ꝛ magni ingenij dũ nubilis a filio regis ad nuptias peteret: cũ infidelis eſſet patri ſuaſit vt aſſentiret: ea conditione vt decem virgines etate forma ꝛ genere electas ſibi traderet et ſingulis mille adiungeret: et paratis ad vndecim. M. nauibus: inducias triennij ſibi daret. Adiuctus eis fuit pontul⁹ baſilieñſis epiſcopus q̃ eas romã vſqꝫ pduxit. Inde geraſina regina ſicilie cũ q̃tuor filiab⁹ ꝛ puulo filio adriano relicto regno cũ ea pgens: ſe vſqꝫ ad martyriũ ſociauit. Poſtea cũ papa ciriaco egreſſi de vrbe. Ne xp̃iana religio nimis augeret maxim⁹ ꝛ african⁹ gẽtiles iulio cognato eoꝝ principi hunoꝝ ſcripſerũt. vt cũ coloniã applicarẽt illã multitudinẽ trucidaret. Vrſula igit apud coloniã germanie vrbẽ cũ vndecim virginũ milib⁹ ab hunis ſub attila rege militãtibus: glorioſiſſimo martyrio coronat .12. kal. nouẽbris migrauit ad ſupos. Quoꝝ corpa ibidẽ a xp̃ianis ſepulta: maxĩo ĩ p̃cio ſemp habita ſunt. Cũ aũt vrſula ob ſagittã in eã directã martyriũ paſſa fuit Cordula timore humano deuicta nocte in naui pmanſit. Sequenti die a deo confortata ſe manifeſtans occiſa eſt. Et ſi dubiũ extat de tp̃e paſſionis: de martyrio tñ earũ eccl̃ia non dubitat.

Septẽ dormientiũ corpa qui ſub decio imperatore incluſi in ſpelunca martyrio coronati ſunt. ſuſcitati ſunt a deo hoc tp̃e: ad cõfutandũ errorẽ exortũ apud quoſdã: negantiũ reſurrectionẽ mortuoꝝ. Qui poſtqꝫ theodoſio imp̃atori ꝛ plurib⁹ alijs locuti ſunt: reſurrectionẽ atteſtãtes: in pace dormierunt.

Merlinus

Merlinũ anglũ vatem inſignẽ ex regis filia monacha: ꝛ incubo demone natũ vt nõnullis placet his tp̃ib⁹ fuit ꝛ claruit. hui⁹ mater demecie regꝭ filia: que inter quaſdã monachas ſancti petri enutrita virũ nũq̃ cognouiſſe cõteſtata eſt. Sed aliq̃n dixit: viſum ei fuit quendã pulcherrime ſpeciei virum eam fuiſſe amplexatã. Indeqꝫ euaneſcentẽ grauidã ſe cognouiſſe: ꝛ illũ tandẽ peperiſſe. Et poſtea in virũ magnũ euaſiſſe. Hui⁹ aũt merlini inſtinctu vortigern⁹ britonũ rex xp̃i fidẽ in immenſuz auxit. Cui ſucceſſit frater ei⁹ qui magni arturi pater fuit. Hic aũt merlin⁹ multa obſcura reuelauit ꝛ futura p̃dixit. aperuit enim ſub fundamento vbi turris edificari nõ potuit lacuz eſſe. Sub lacu duos latere dracones: quorum vnus rubeus populũ britonũ. alter albus gentẽ ſaxonũ deſignaret. ꝛ quis cõflictu ſuo adinuicẽ p̃ualeret. Arthurũ vo quẽ aprum cornubie vocat: p̃dixit q̃ eccl̃ie dei ſuccurrẽt q̃ gallicanas p̃uincias poſſideret: q̃ romano exercitui terribilẽ ſe exiberet ꝛ q̃ exitũ dubiũ haberet.

Buda vrbs hungarie clariſſima regum ſedes: in littore danubij ſita: hungaria enim vltra ⁊ citra da-
nubiū latiſſimas terras occupat: quod citra danubiū eſt: olim pannonia fuit. que ab oriente meſiam
ab occidente noricum habuit. ſeptẽtrionẽ ei danubius. auſtrum illirici montes excepere: que tranſdanu-
biū hungaria iacet: pars ſcythie prius erat; duaſq; gentes habuit gepidas qui contermini germanis fue
runt ⁊ dacos. nō qui nunc daci vocant: quoꝝ rex ad occeanū germanicū: inter ſuetiam ⁊ ſaxoniam latiſſi-
mo regno: ſed paluſtri potit. nam hij dani melius appellant: ſed qui ea loca tenuerunt: que nunc tranſſil-
uani occupant vicina walachis in corone ſpeciē montibus cincta. In hac parte vngarie que gepidarū fuit
adhuc territoriū eſt quod ſepuſiū appellāt: pro gepudio. Hungaria aūt terra ferax: vbi aque riuus habet
in quo merſa ferri materia: in cupꝛū vertit. gleba illic frumenti fructifera. auri ⁊ argenti diuites vene: aer
ſalubris: terra opimis cōparanda. niſi ſua ſe vbertate corrumperet. Cum vero huni in ſcythia multiplica-
ti eſſent: in vnū congregati: cōſtituentes capitaneos: occidētales regiones ingreſſi: beſſos ⁊ cumanos al-
bos: inde ruthenos: terrāq; nigroꝝ cumanoꝝ. ⁊ vſq; ad tiſciā flumen teyſch ꝑuenere. Matrinꝰ longobar-
dus qui pannoniā gubernabat: primo eos repulit. Tandē pacifica poſſeſſione pānonice regionis potiti
ſunt. Anno dñi quadringenteſimoprimo Athila qui hungarico ideomate ethele dictus eſt. ⁊ buda fratre
eius ſuꝑuiuentibꝰ. Athilā in regia dignitate extulerunt. Is in ciuitate ſycambria ſedem elegit. Et ex inna
ta ambitione ceteras regiones moleſtare inſtituēs bledā fratrē ſuum regiminis participem fecit. Et in ſub
iectas nationes principē cōſtituit. Interea rex hunoꝝ dum regnū intra pannonias cū fratre bleda vel bu

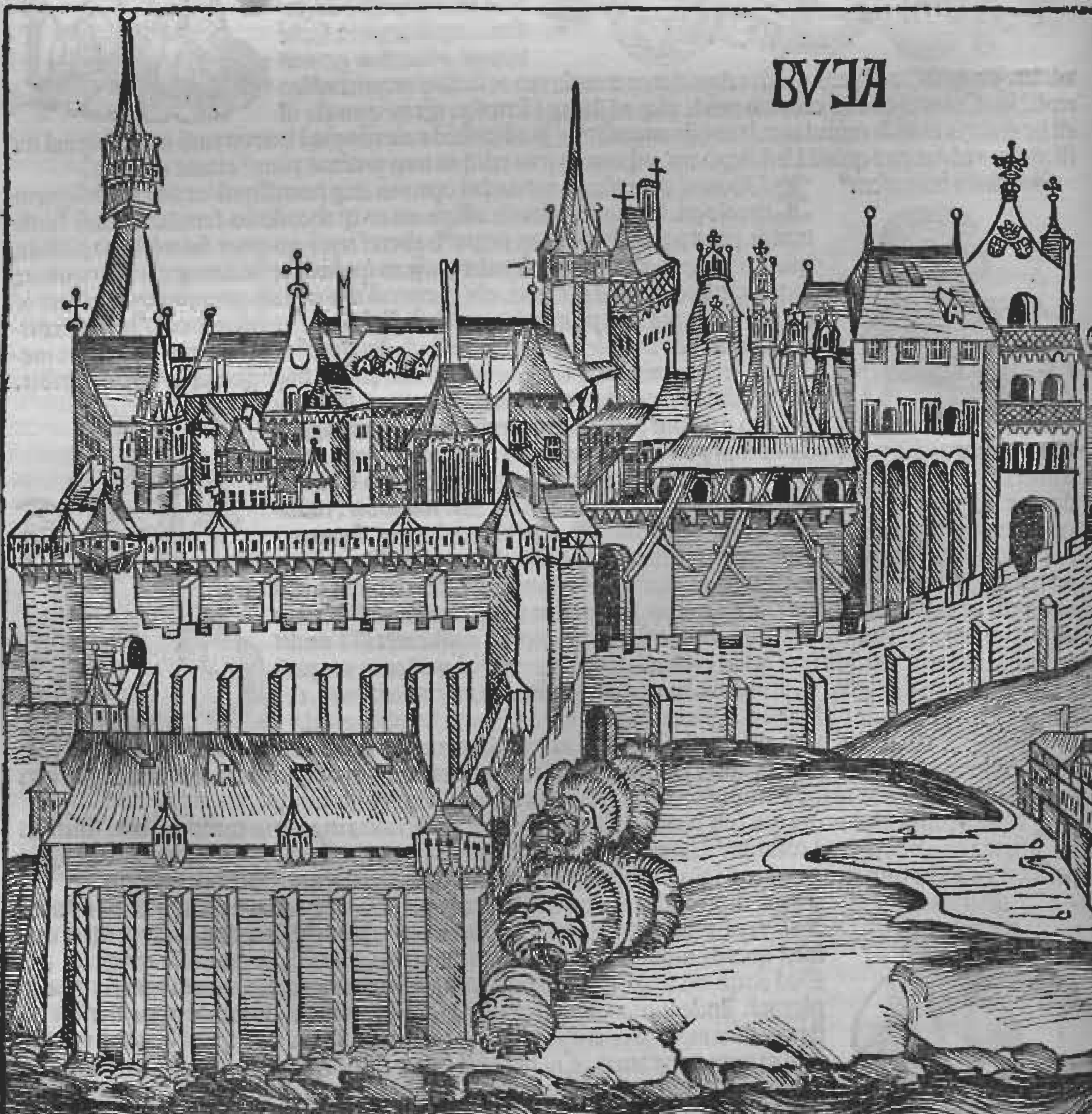

da gereret. macedoniã miſiã ⁊ achaiã vtraſqꝫ tracias: imaniſſima rabie deuaſtaret. Inde cũ ſycambrie de-
moraret. buda frater eiꝰ terminos ſui regiminis trãſegiſſe ac regnũ in eius abſentia optaſſe accuſatꝰ eſt.
Cũqꝫ ſycambriã in receſſu ſuo vrbem athile vocari ꝑcepit. Buda vo illã a ſuo noĩe budawara appellauit.
Quãobrem bledã germanũ ſuũ regniqꝫ conſortẽ ꝓprijs manibus peremit. Ac in danubiũ precipitari fecit.
Inde nouo edicto vrbem athile vocari iuſſit. Huni id nõ obſeruãtes illã budawara vocauerũt. Hungari
qꝫ vſqꝫ in hũc diem obuda vocant. Theutoni edictũ regis magis formidãtes: ciuitatẽ ob metũ etzelpurg
id eſt vrbem athile vocauerunt. In ſycambria deinde athila quinqꝫ annis quieuit. Speculatores ad va-
rias regiones ordinãs. Poſt proſpera deinde tpa buda primaria hungarie condita: que ex parte montuo
ſa eſt: ſi vrbis ſitũ inſpicias. Cuius loci cõditio ea eſt: vt nec quicꝙ munitius: nec certe amenius in tota
ferme hungaria inueniri poſſit. In ea nõnulla extant religioſoꝝ monaſteria celeberrima. alijſqꝫ publicis
priuatiſqꝫ edificijs ornatiſſimis ꝑ ceteris in ea regione vrbibꝰ euaſit clariſſima. Ideo regia dignitate inſi-
gnita. ⁊ baſilicis menibꝰ ⁊ arce pulcherrima: quã arcem preclarã (ſicuti ⁊ alias arces in tota hungaria: ꝑ-
cipue miſcegradiũ caſtrũ nobile vbi corona regia obſeruat exornauit) ita Mathias de coruinis rex hũga-
rie miro decore ornauit. Cũctis nũc antiqs monumẽtis ꝑferendũ in qua muri craſſiſſimi: ⁊ aule celeberri-
me eſſe referunt. hanc ꝑterfluit hiſter germanicus fluuius: qui deinde ſeptẽ hoſtijs pontum influit. Septi-
mũ tñ pigrũ ad paluſtri ſpeciẽ nõ habet: qđ amni cõparet. Priora quatuor ita magna ſunt: vt ꝑ lõgitudi-
nem. xl. miliũ paſſuũ nõ miſceant equori: dulcẽqꝫ hauſtũ incorrupto detineant ſapore.

Argentina ciuitas vetuſtiſſima ac ꝑmagnifica argẽtuaria dicta apud heluetios ꝓpe rhenū ſita. Cum treueris metropolis belge ꝓuincie tpibus abrahe cōſtrui cepta ſit. inde potẽtatu aucta. Hec vrbs primo ſub dominio treuereſiū fuit. quā poſtmodū iulius ceſar cū vniuerſaꝫ ꝓuinciaꝫ heluetioꝝ ⁊ heduoꝝ. traiecto rheno fluuio ſubiecit. Cui ꝯſulē ⁊ queſtorē dedit: qui in ea vrbe camerā romanoꝝ ꝓ tributis ſoluendis ꝓfecerūt. Inde nomē argentine aſſumpſit. qui vſqꝫ ad imperij inclinationē ibidē ꝑſtiterūt. Athila poſtea egreſſus de ſicambria primo illiricos inuaſiſſe dicit. deinde omni pene germania ꝑuagata, ac cunctis ciuitatibꝰ ⁊ caſtris que occurrebant ſubuerſis. Intrauit tandē in regnū cōſtātie. cui ſigiſmūdus rex eiuſdē terre princeps circa baſileā cū exercitu magno occurit. quē attila cū oī expeditione cōtrito ⁊ fugato ſuo dominio ſubiugauit. A loco illo egreſſus athila iuxta rhenū argentinā ciuitatē munitiſſimā (quā romanoꝝ nullus ceſar penitꝰ expugnare potuit) obſedit expugnauitqꝫ diruēdo murū eiꝰ in diuerſis locis vt cunctis aduenientibꝰ ſine difficultate via libera ⁊ patens introitus ꝑberet. edicēs firmiſſime ne ipſius murꝰ rege ipſo viuēte repareret: vt eadem ciuitas nō argentina ſed ꝓpter viarū pluralitatē: quas in muro eiꝰ fecerat Straſpurg vocaret. deinde annoto exercitu de argētina luxoniū: bizantiū: chalon: maſticon: lingonē: burgundiā ⁊ lugdunū ciuitates munitas deſtrui fecit. Poſt aliqua tpa cū reges francoꝝ apud heluetios dominiū potiti ſunt. in ea vrbe domiciliū habuerūt. qui deinde duces in ea ꝯſtituerūt. Pater qꝫ ſancte otilie nedunı vrbis: ſed ⁊ ꝓuincie ducatū habuit. qui hohenburg ⁊ alia cōſtruxit. poſt eū albertꝰ filius ⁊ ſuccedentes gubernarūt. Tandē ꝑ romanos imꝑatores in libertatē ac ius imperij ceſſit. A diuo vero materno q a ſancto petro aplo ad rhenanas ciuitates cū euchario ⁊ valerio miſſus fuit. fidē orthodoxam accepit: qui apud eos poſt obitū baculo petri reuixit. ac eccliam ad ſanctū petrum antiquū: appellatā extruxit. Habet hec vrbs preter amenitatē ⁊ ciuiū vrbanitatē. templū ꝑmagnificū. ⁊ turrim pulcherrimā ſingulari ꝑſtantio cōſtructā. Nobilitatē qꝫ ꝑ vicina oppida: perqꝫ finitimas vrbes diſperſam cū ſumma cōcordia. ea ciuitas collegit. qui digniſſimis priuilegijs liberū magiſtratū ac rempublicā cū ciuibus ꝑ viciſſitudinē gubernant. Epiſcopatū quoqꝫ nobilem habet cui ⁊ principes prefuerūt. Abluit aūt preter rhenū hec vrbs inſignis duobus fluuijs nauigabilibus quos rhenus excipit.

De obitu Athile regis hunorum.

Profectum italia athilā vt pmiſſum eſt: auxilio leonis pape. ⁊ iam in norico ſuperiori que nunc pars auſtria: pars baioaria dicit̃: ſtatua ducentē athilā honoria valētiniani impatoris ſoror ꝑ eunuchū pellexit: vt ſeſe cupiētiſſimā in vxorē ꝓcibus miniſqꝫ a fratre extorqueret. Id aūt magna verboꝝ inſtantia athila intentauit: impetraturū ſe nouit: ⁊ tamen homo luxu perditiſſimus cōtinere nequiuit: quin multis quas haberet: ⁊ ſecum in exercitu traheret vxoribꝰ: aliā (cui ildiconi erat nomen) adderet. Cuius nuptiarū beneficio: mors eum oportuna e medio ſuſtulit. Nāqꝫ poſt cōuiuiū ꝓfuſiꝰ hilariuſqꝫ celebratū: reſupinꝰ alto in ſopore cū demerſus eſſet: ſanguis e naribus ꝓfluens vitalibus opletis meatibꝰ eum necauit. Quod quidē illa nocte ſcribūt multi cognouiſſe ꝑ ſomniū apud conſtātinopolim marcianū: cui viſum ſit videre athile arcū (quo armoꝝ genere huni in primis vterent̃) fractū eſſe. Et intra id tempus germaniā omnem: daciamqꝫ: ſarmaciā ⁊ ceteras ꝓuincias ad danubiū rhenumqꝫ ſitas perdidit romana res publica. Hiſpania quoqꝫ vlterior aquitania ⁊ vaſconia atqꝫ illa eduenſium veſunciouūqꝫ gallie pars: quam burgundiones anno vrbis capte ſecundo ceperunt: ſunt amiſſe. pariter factum eſt annis ſequentibus de ſenonenſi pariſioꝝ francis ſubiecta. quorum omniū ꝓuinciarū nulla poſtmodum ꝑ romanoꝝ imperio eſt recepta.

Euthices hereticus

Euthices hereſiarcha conſtantinopolitanus abbas: ꝑ hoc tempus ſuū dogmatizat errorē. ⁊ ne ſentire cuꝫ neſtorio videret̃ diuinā cū humana natura: in idem cōpoſitū recidiſſe affirmabat vnūqꝫ factū: nec vllo modo inter ſe diſtingui debere. hāc hereſim cuꝫ flauianus cōſtantinopolitanꝰ ep̄s damnaſſet. Theodoſio annuente ſynodus epheſina indicit̃. In qua dioſcoro alexandro ep̄o p̄ſidēte. euthices ipſe tamē damnatꝰ: exilio relegatur. Thimotheus quoqꝫ hereticus inſaniens multos errores diſſeminauit. Is concilio calcedonenſi: perpetuo exilio damnatus eſt.

BIBLIOTECA NACIONAL
BIBLIOTECA AMERICANA
"JOSE TORIBIO MEDINA"

Anno mundi. 3670. Anno christi. 471.

Linea summoꝝ pontificum

Simplicius

Simplici⁹ papa patria tiburt⁹ p̄re castino post hilariū. imꝑante leone secūdo: ⁊ zenone fuit. hic vir sc̄tissim⁹ ac rectissim⁹: Instituit vt null⁹ inuitus in ep̄m penit⁹ ꝓmoueref. ⁊ ne cleric⁹ vllus possessionē bñficij a laico recognosceret: qḋ postea a gregorio ⁊ alijs pōtificib⁹ cōfirmatū est. Romanā aūt sedē esse primā oīm eccl̄iarū declarat. Vrbē p̄terea p̄sbyteris in quinqꝫ regiones diuisit. prima erat petri: secūda pauli: tercia laurentij: quarta iohānis lateranensis: quinta sancte marie maioris. Hic optim⁹ pōtifex has basilicas dedicat. ⁊ primo basilicā stephani ꝓthomartyris in celio mōte. basilicā andree apl̄i nō lōge a templo sancte marie maioris ⁊ alias. At cū eccl̄iaꝫ romanā nō institutis solū. verū etiā donis auxisset. creassetqꝫ ex ordine p̄sbyteros diaconos ⁊ ep̄os morif ⁊ sepelif in petri basilica sexto nōs marcij. Sedit aūt annos q̄ndecim: mensem vnū: dies septē. Vacat tunc sedes dies sex ⁊ viginti.

Felix

Felix ei⁹ nominis terci⁹ patria roman⁹ p̄re felice p̄sbytero ex regiōe fasciole: vir diuinis intent⁹ qui cū intellexerat petrū euticianū: quē ob heresiꝫ in exilio pulsum. instigāte achatio cōstantinopolitano ep̄o tūc demū ab eodē reuocatū esse. vñ cōcilio cōgregato sanct⁹ pōtifex fraudē subesse verit⁹ ex aucte sedis apl̄ice ꝯcilio bene sentiētiū approbata. petrū ⁊ achaciū dānat. In eodeꝫ ꝯcilio cōstituit vt accusat⁹ apud iudicē: semꝑ ꝓpter respōsionē darent inducie Instituit p̄terea vt eccl̄ie ab ep̄is ꝯsecrarent. Idē q̄ꝫ felix basilicā sancti agapiti edificauit nō lōge a basilica sancti laurētij martyris. Et cū ex institutione sacroꝝ ordinū quos i vrbe roma mēse decēbri bis habuit p̄sbros octo ⁊ viginti diaconos q̄nqꝫ: ep̄os triginta creasset. morif ⁊ sepelif in pauli basica. Sedit annis octo: mēses vndecī: dies decē ⁊ septē. Vacat tūc sedes dies q̄nqꝫ.

Mamercus ep̄s

Mamercus vienēsis ep̄s hisdē tp̄ib⁹: ob sc̄titatē atqꝫ doctrinā magno habef in p̄cio q̄ inter cetera sue virtutis monimēta: prim⁹ (vt aiūt) supplicatiōes q̄s greci letanias vocāt instituit ob frequētes terremot⁹. qui tū maxime gallias vexabāt. ac ꝓpter bestiarū quasdā incursiones. q̄ tūc ppl̄m suū plurimū cōtriuerāt. Et hec q̄dē letanie minores dicunf: ad maioꝝ drām q̄s magn⁹ gregori⁹ in sancti marci festo instituit.

Remigius ep̄s

Remigiū etiā remēsē ep̄ꝫ virū sc̄tissimū ac doctissimū hui⁹ tp̄ib⁹ fuisse sūt q̄ dicāt. q̄ clodoueꝫ (vt historie referūt) frācoꝝ regē cū innumerabilib⁹ frācis baptizauerit. qui p̄ter sc̄titatē maximā cū i diuis scripturis p̄clarissim⁹ habef. cōmētarios putiles in nouo ⁊ veteri edidit testamento. Septuaginta ⁊ eo ampli⁹ cū in ep̄atu explesset annos. Inter cetera sue sc̄titatis miracula facta: puellā a morte corpis suscitasse legif. Obijt aūt anno dñi. 468. kal. octobris.

Gelasius

Gelasi⁹ papa natione apher p̄re valerio: vir sanctus q̄ vt ad pōtificatū assūptus fuit. manicheos in vrbe dep̄hēsos exilio dānat. eoꝝqꝫ libros apud basilicā diue marie publice cōburit. deinde diligēs q̄ dei sunt multa cōstituit: q̄ ad eccl̄iasticū cultū ꝑtinebāt. ⁊ primo vt null⁹ bigam⁹ ad sacros ordines (nisi de licētia sedis apl̄ice) ꝓmoueref. Statuit itē vt null⁹ mēbro mutilat⁹ ordinaref p̄sbyter. hymnos q̄ꝫ metros ad imitationē ambrosij cōposuit. Et libros quinqꝫ ꝯ euticē ⁊ nestoriū edidit: ⁊ duos ꝯ arrium Basilicas deinde plurimas i vrbe dedicauit, ostēditqꝫ q̄ libri inter apocriphos forēt deputādi. Deinū cū p̄sbros duos ⁊ trigita: diaconos duos: ep̄os septē ⁊ sexagita creasset: morif ac sepelif i basilica petri apl̄i. xj. kal. decēbris. Sedit annis q̄tuor: mēses octo: dieb⁹ decē ⁊ septē. Vacat tū sedes dies septē.

Anastasius

Anastasius papa ei⁹ nōis secūdus: patria roman⁹: p̄re fortunato anastasio imꝑante fuit. Hic cū pmū bon⁹ ⁊ catholicus haberef ab achatio seduct⁹: dux eū reuocare clanculū tentat: clerū a se grauiter alienauit qui se a cōione pōtificis tūc maxime subtraxit: ꝙ etiā sine catholicoꝝ ꝯsensu plotino thessalonicēsi diacono cōicasset: qui tūc achacij errorē imitabaf. Hāc ob rē ferunt diuino nutu hoiem subito morbo correptū interijsse. Sūt qui dicūt eū in latrinā effudisse intestina dū necessitati nature obtēperaret. Excōicauit (vt q̄dā scriptores referunt) anastasiū imꝑatorē ꝙ achacio faueret. hec de anastasio sufficiūt. qui ex sacris ordinibus semel decēbri mense habitis p̄sbyteris duodecim: ep̄os sedecim creauit. Sepult⁹ est aūt in basilica petri. xiij. kal. decēbris. Sedit annū vnū: mēses. x. dies. xxiiij. Vacat tum sedes dies quatuor.

Linea Imperatorum

Zeno

Anaſtaſius

Zeno factꝰ impator cū leo primꝰ valitudīe correptꝰ: τ leonē ſecūdum ex marriagene ſorore ſua nepotē τ zenonis iſaurici filiū eiꝰ imperiȷ̄ deſignauit ſucceſſorē. q̄ nō ita multo poſt graui morbo oppreſſus cū fines vite ſibi adeſſe cerneret patri zenoni imperiū reliq̄t. vel vt aliȷ̄ ſcribūt mortuo leone zeno cōtinuo auguſtalē nactꝰ eſt dignitatē. leone aūt de quo pmiſſum eſt quē pater leo in regni aſciuerat ptātem. Mater ſua zenonis imperiū formidās occulte clericū fecit. Exigēte vehemēter zenone vt filiū pderet: p eo aliū forma ſilem obtulit. qui leo deinceps ī clericatu ad iuſtiniani vſq₃ tpa vixit. Ipſo q₃ anno auguſtulus apud italiā aduerſus nepotē cū exercitu veniēs eo effugato. imperiȷ̄ regimē inuaſit annali deinceps circulo euoluto cū rege vandolorū genſerico fedus initū eſt ab horeſce patricio. hec dum apud romanos gerunt adouacer cū fortiſſima multitudine ab extremis pānonie finibꝰ italiā pperare cōtendit. inde aliquātis annis italie τ vrbis vſus eſt ptāte. vn̄ auguſtulus inopinabili metu pterritꝰ: ſpōte miſerabilis purpurā abiȷciēs cū vix .xi. meſibꝰ repub. obtinuiſſet. Ita romanoꝝ apud romā imperiū cū hoc auguſtulo periȷt Anno ab vrbis cōditione. M.cc.xxix. ab incarnatione vo dn̄i anno quadringenteſimo ſeptuageſimoq̄nto. Zeno aūt auguſtus cū p annos .xvij. reipublice pfuiſſet apud vrbē cōſtantinopolim vite terminū accepit.

Anaſtaſiꝰ poſt zenonis exceſſuz anno ab incarnatione dn̄i .cccxcij. purpurā induit. hic romani decus imperiȷ̄. eutichiane hereſeos illuuie maculauit. hic clodoueo francoꝝ regi eo q₃ ciuitates quaſdā a viſegothis (q̄ arrianaz hereſim tenebāt) abſtuliſſet pcioſaz tranſmiſit tunicā eūq₃ patriciū creauit: ſed poſtmodū p achaciū cōſtātinopolitanū epm̄ correptꝰ factꝰ eſt hereticꝰ. Anaſtaſius itaq₃ dux in hereſi q̄ delapſus fuerat pſeueraret. duaſq₃ ī xp̄o naturas: deitatis videlz τ humanitatis eutichiū hereſiarchā ſequēs denegaret. Hormiſda papa q̄ ſimacho ſucceſſerat. direxerat enodiū ticineſem epm̄. Alioſq₃ cū eo cōſtātinopolim legatos cū catholice fidei inſcripto q̄tenꝰ anaſtaſiū ad eccl̄ie reduceret gremiū. Is nō ſolū ſalubria eoꝝ monita ſpreuit: ſ₃ inſup etiā a ſuis aſpectibꝰ nō ſine cōtumelia expulit dicēs. Nos τ pōtifici τ aliȷ̄s iubere volumus: nō aūt iuberi: nauiq₃ fragili impoſitos mādat ne vſpiā p totā greciā ad aliquā ciuitatū accederēt. quā eiꝰ impiam temeritatē diuina continuo vltio ſubſecuta eſt. Nā cū iam ſeptimū τ vigeſimū imperiȷ̄ annum ageret: ictu fulminis percuſſus interȷ̄t.

Hec dum apud romanos gerunt: oſtēdit ſeſe a vetuſto claduz imperiȷ̄ fomite: nouus turbo quē romani cōciues illꝰ emuli ſuſcitarūt. Siq̄dē heruli τ turingi odoacre viro acris ingeniȷ̄ duce ſibi cōſtituto ab inferioribꝰ danubiȷ̄ hoſtiȷ̄s ſunt pfecti. fuerūt aūt hi heruli τ turingi exercitꝰ athile reliq̄e. q̄ hernaco τ durich athile filiȷ̄s a ſeipſis aliȷ̄ſq₃ pplis pluo ſupatis: apud danubiȷ̄ hoſtia cōſederūt. Ipſi itaq₃ italiā ingreſſi: aquileia ad ſiniſtrā relicta: in taruiſinos viceētinoſq₃ τ inde ī brixianos iter flexerūt. Igit auguſtulꝰ impator de odoacris aduētu certior factꝰ miſit oreſtē genitorē ſuū quē milicie magiſtrū declarauerat quē poſtea auxilia deſeruerūt: iō in vrbē ticinū ſe recepit. Inſecutꝰ illū odeacer vrbē corona cinctā vallauit: receptāq₃ diu τ ptinaciter oppugnatā. Inde cedes ciuiū romanoꝝq₃ legionū facta τ nedū direpta vrbs ticinū. ſ₃ τ cū agro igni ferroq₃ vaſtata. Oreſtē aūt captū placēciāq₃ pductū odoacer ipſe inſpectāte exercitu gladio ſuffoſſuz interfecit. qbꝰ territi crudelitatibꝰ ceteri italie ppli certatī deditionē facere pcexerūt. Odoacer annis .xiiij. italie impauerat τ ciuitates p libidine gubernabat. Zeno aūt cōſtātinopoli imperās theodorico pſuaſit: vt in italiā trāſiret: ab iniuſtis occupatoribꝰ ciuitates ſibi vēdicaret. iō ex tracia mouēs gothos τ ſyrmiū τ illiricū italiā petiȷ̄t. odoacri duces ſibi obuiā fuere nō pcul ab aq̄leia ſup ſontiū amnem victores gothi. Tādē ī vrbe rauēna odoacrū obſederūt ad extremū pactiōe res cōpoſita fuit. vt ſiſ ſociȷ̄ dn̄atiōis eēnt. veꝝ hec regni ſocietas nō diu pmāſit. cū occultas inter ſe ſuſpiciōes haberēt. pueniēs theodoricꝰ odoacrū ad cenā inuitatū occidit.

Odeacer rex Theodoricꝰ rex

Theodoricꝰ theodomiri oſtrogothoꝝ regl ex arilena cōcubina filiꝰ ſextodecio impȷ̄ zenonis anno italie totiꝰ dn̄io potitꝰ eſt. τ ſolꝰ cū gothis p italiā dn̄at. fuit eiꝰ dn̄atio nō admodū dura: τ ſi ptē agroꝝ vt nup odoacer diuiſit τ p ſuis retinuit. Ceteꝝ ciuitates p ſeipſas ac p ciues ſuos gubernari pmiſit. Ipſe vo ſedē regni rauenne cōſtituit: ibiq₃ inhabitauit ſeptē τ trigīta annis theodoricꝰ ī italia regnauit. vir oīm barbaroꝝ mitiſſimꝰ q̄ τ ſi rauēnā ſedē regni feciſſet. tn̄ vrbē romā q̄ad fieri potuit exornauit. Nam τ ſepulchꝝ octauiȷ̄ īſtaurauit: τ ſpectacula de more exhibuit: τ edificia ac baſilicas pleraſq₃ reſtituit: nihilq₃ omiſit qḋ ad optimū principē ptineret. at vo vt regnū aliqn̄ ſtabiliret. τ clodouei frācie regl filiā andefledā ī vxorē duxit. Et ſororē bonorico vandaloꝝ: τ filiaꝝ ſuaꝝ alterā alarico viſegothoꝝ. alterā gundibato ī matrimoniū collocauit. indeq₃ paulo pꝰ clodouco frācoꝝ regi ſocero ſuo bellū intulit eo q₃ alaricū viſegothoꝝ regē generꝝ ſuū interfeciſſet: τ vaſconiā ptē regni ſui occupaſſet. Ideo cū magno exercitu alpes trāſgreſſus in vlteriorē galliā ꝯ frācos trāſiuit. ac gallis igēti pluo ſupatꝭ. vaſconiā iterato recepit. Nec poſtea ī terra ſegnis ocioſuſq₃ pmāſit. nā τ ſiciliā totā cū oībꝰ adiacētibꝰ regno ſuo adiūxit. τ dalmaciā q₃ ſibi ſubditā fecit. itaq₃ multa geſſit dū rex fuit τ nomē eiꝰ admodū celebre τ glioſuz fuit niſi q₃ extremo tpe crudelitatꝭ īfamia ſbȷ̄t. obſimachū τ boetiū ſenato. ro. ab eo necatos: tridētū vrbē ī alpibꝰ muro cīxit. tādē apoplexie morbo correptꝰ ſtati expirauit

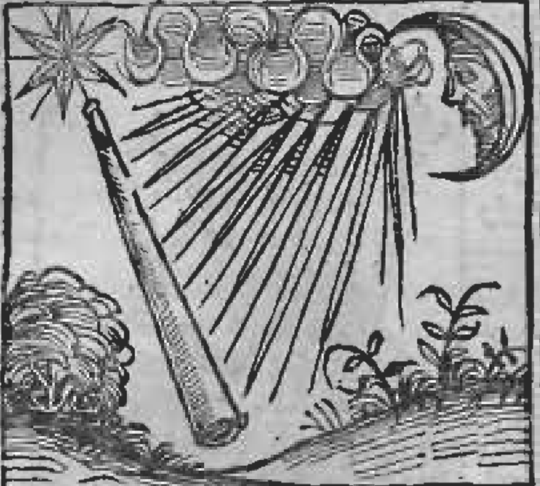

Terremot⁹ maxim⁹ apud cõſtãtinopolim ꝑ q̃tuoꝛ mẽſes cõtinuos biſdẽ tꝑib⁹ fuiſſe dicit̃. Sed infante quodã monente vt cantaret ter Sanct⁹ Sanct⁹ Sanct⁹ de⁹ fortis ꝛ imoꝛtalis miſerẽ nobis. ſtatĩ oĩno ceſſauit. Qd̃ quidẽ verbũ poſtmodũ ĩ calcedonẽſi cõcilio dici in eccleſijs mãdatũ fuit.

Signa q̃z plurima in celo apparuerũt. In aglone celumq̃z videbat̃ igneum. fulgurãtes q̃z haſte viſe ſunt. luna fuit obſcurata. cometa apparuit apud doloſam. rũ⁹ deniq̃z largiſſim⁹ defluxit.

Acephaloꝝ peſſima heresis calcedonẽſe ↄciliũ impugnantiũ ꝑ hoc temp⁹ exoꝛit̃. qui ideo acephali dicti eo ꝙ ſine capite. i. ſine auctoꝛe habeant̃. vt pꝫ in canone. 24. q. 3. c. acephali. hi q̃ppe duarũ ſubaꝝ ꝓprietatẽ ĩ xp̃o negabãt. vnã tñ ĩ eiuſdẽ ꝑſone nãm ꝑdicãtes.

Ferunt ea tẽpeſtate ꝛ eliſei oſſa in alexandriã trãſlata eſſe. ꝛ coꝛp⁹ barnabe apl̃i cum euãgelio eius manu ſcripto repertum.

Michaelis archãgeli reuelationẽ gelaſio iã ꝑmiſſo põtificãte apud apuliã ĩ mõte gargano tercio kal̃. octobꝛis factã fuiſſe tradũt. vbi ꝛ poſtea templuꝫ miris edificijs extructũ fuit: eoq̃z loci ob deuotionẽ: tantã ppl̃oꝝ frequẽtiã ſingulis annis conuenire dicunt vt nõ ſolum xp̃iani ſed ꝛ infideles quoq̃z ad patrociniũ ſancti angeli implorandũ frequentent.

Michaelis reuelatio

Epiphani⁹ papienſis ep̃s: vir diuina humanaq̃z ſapiẽtia prudentiſſim⁹: his tꝑibus apud theodoricũ regẽ ꝓpter eloquentiã ꝛ ſanctitatẽ magno in ꝓcio habitus eſt: cui⁹ auctoꝛitate ꝛ ſanctitate. italia a barbaris vexata liberata eſt.

Sunt q̃ ſcribãt germanũ altiſiodoꝛenſem ꝛ lupũ trecharẽſ. ep̃os his tꝑib⁹ fuiſſe. q̃ tum multũ iuuere xp̃ianã fidẽ: gẽtiliũ ac pelagianoꝝ oꝑa plurimũ labefactatã. Genofeua v̓go õ germão ꝑnte deo v̓gitatẽ deuouit apd̓ pariſi⁹ claret.

Boetius

Boetius anici⁹ manili⁹ ſeuerin⁹ xp̃ianiſſim⁹ vir ꝛ ↄſulari dignitate inſignit⁹: poetaq̃z ac ph̃s celeberrim⁹. ſimachiq̃z gener. his q̃z tꝑib⁹ rome clariſſim⁹ fuit. hũc ideo manliũ vocant. eo ꝙ a manlio toꝛquato origĩnẽ duxiſſe tradãt q̃ cũ vere catholic⁹ eſſet nec arrianis (etiã ſepe rogat⁹) obtꝑare vellet: ꝛ ipſe a theoderico rege ſub velamento affectate libertatis poſt ſocerũ ſuũ ticinij exulare iubet̃. vbi poſtmodũ inſtigãtib⁹ hereticis ꝑpetuo carceri dãnat̃. In qua q̃dẽ calamitate cõſtitut⁹: ad recreandum aĩm ſuũ. cũ in mathematicis doctiſſim⁹ eſſet. chiterinũ e neruo prim⁹ excogitauit ꝛ excidit. qd̓ quidẽ modernis tꝑib⁹ muſicis celebre inſtrumẽtũ habet̃. Ibidem q̃z cõſtitut⁹ ad multoꝝ vtilitatẽ ꝑclariſſima edidit opuſcula. de cõſolatione phiſica. de trinitate. ꝛ de vnitate xp̃i. de topicis etiã. Pleraq̃z etiã ex ariſtotele trãſtulit. hũc deniq̃z viꝝ optimũ ꝛ ſanctũ theoderic⁹ rex cuꝫ in ſniam ſuã oĩno flecti nõ poſſet, arrianoꝝ rabie cõcitat⁹. poſt longã carceris ſqualoꝛẽ impante iuſtino ſenioꝛe auguſto anno. ſ. dñi nr̃i. 520. apud papiã ꝓ catholica fide occidi iuſſit. cui⁹ coꝛp⁹ ibidẽ in diui auguſtini tẽplo adhuc habet̃ cõditũ. Et ſunt qui dicunt euꝫ ĩ cathalago ſanctorum ob eam rem fuiſſe relatum: ꝛ ſanctum ſeuerinum vocitatum.

Symachus

Symach⁹ patrici⁹ ac ſenatoꝛ roman⁹ oratoꝛ ac ph̃s inſigniſſim⁹ his tꝑib⁹ cũ rome clariſſim⁹ haberet̃: a theodoꝛico rege ob ſuſpicionẽ affectate libertatis apud papiã exilio dãnat̃. ꝛ in carcere ꝑ aliqd̓ tẽpus trudit̃. deinde ab exilio reuocat⁹: diris ſupplicijs tandẽ interfect⁹ eſt. hic naq̃z romanã rempub. ſua ſapientia ſuiſq̃z ſcriptis plurimũ illuſtraſſe dicit̃: eo ꝙ librũ ep̃larũ elegãtiſſimũ ſcripſerit. in quo hec ſñia. Semꝑ natura equalib⁹ gaudet.

Fulgentius

Fulgẽti⁹ natione apher rupẽſis ep̃s ꝛ ꝑclariſſim⁹ doctoꝛ his tꝑib⁹ floꝛuit. q̃ in ſardiniã cũ alijs catholicis affrice a traſimũdo vãdaloꝝ rege ob catholice fidei defenſionẽ exulatũ miſſus eſt. nil ꝑtermiſit qd̓ ad verã xp̃i fidẽ ꝑtineret: docẽdo ꝑdicãdo monẽdo. Edidit ꝛ libꝛos de trinitate. de libero arbitrio. de regulis fidei. Scripſit ꝛ ↄ palagianã hereſim. oꝛones q̃z habuit ad ppl̃os elegãtes q̃dẽ ꝛ graues. ꝛ ꝑſertim de ntitate dñi ꝛc̃. Scripſit de ↄtinẽtia ↄiugatoꝝ ſuanda ad theodoꝝ ſenatoꝛẽ libꝝ vnũ. ad ꝓbã de virginitate ſeruãda ꝛ plura alia.

Gennadius

Gennadi⁹ ep̃s vir greca latinaq̃z lingua erudit⁹: librũ de dogmatib⁹ xp̃ianis cõpoſuit. ꝛ ibidẽ q̃d cuiq̃z ad ſalutẽ neceſſariũ eẽt declarauit. doctrina q̃z ac moꝛib⁹ eccl̃ie catholice multũ ꝓfuit. ꝛ diuũ hieronimũ imitat⁹ librũ de viris illuſtrib⁹ edidit. Victoꝛin⁹ aũt natione aqtan⁹ arithmetic⁹ inſignis rõne paſce ad curſuꝫ lune tũ redegit. euſebiũ ꝛ theophilũ ea ĩ re ſupãs.

Uiuit etiã ſcriptis ſuis eccliam dei hegeſippus vir doctiſſimus qui ꝛ monachoꝝ regulas compoſuit: ꝛ ſancti ſeuerini abbatis eleganti ſtilo vitam edidit.

Fauſtus aũt apud gallos ep̃s multa tum ſcripſit copioſe ꝛ o[illegible] precipue opus eius laudat̃ contra arrianos ſcriptum.

Rauenna: ⁊ ſi vrbs vetuſta. auxit tamē eam oſtrogotha gens. fuit aũt olim oppiduꝫ ſabinoꝝ: cinxitqꝫ rauēnam muris nunc extantibꝰ tyberiꝰ impatoꝛ. qđ lr̄e docent cubitales ad portã eius clauſam. que aurea dicit quadrato lapide ſpecioſam. Cũ aũt theodoricꝰ rex gothoꝝ ex thracia veniens cum cõiugibꝰ ⁊ liberis. cũqꝫ oĩbus rebus ſuis gothos mouens: tandē in vrbe rauenna odoacrũ obſederunt. hec obſidio longiꝰ remorata eſt gothos qꝫ ipſi ab inicio exiſtimarēt. Idqꝫ accidit nõ loci: qđ neqꝫ a mari faciliter obſideri rauēna põt: cũ ſit in ipſo littore cõſtituta: neqꝫ a mediterranea regione: cũ foſſam habeat ex pado deriuatã. ac ſtagnis quibuſdã ⁊ paludibꝰ coartet. Itaqꝫ gothi triennio ferme toto circa illã cõmorati. poſt pactione facta Theodoricus ⁊ gothi rauennã intrarũt. Inde auxit ipſam oſtrogotha gens cuiꝰ rex theodoricus italie oĩs: dalmacie: hungarie: germanie: ⁊ partis nõ parue galliaꝝ dñs. annis duo de quadragita eandē incoluit ciuitatē. ⁊ qđ cõſtat ſupbas in ea edes baſilicaſqꝫ cõſtruxit. Viſit eius regis monumētum ab amalaſuntha filia poſitũ extra rauēne menia. in quo ſancte marie monaſteriũ eſt edificatũ in rotundo ea rõne appellatũ: ꝙ altare maiꝰ eccľie choruſqꝫ viginti capax monachoꝝ ordine vt eſt moris ĩ ſtallo pſallentiũ: vnico atqꝫ integro rotundo lapide contegunt. Valentinianus etiam impatoꝛ cuꝫ triginta annis q̃bus impauerat. In ea plurimũ vite egit menia ampliauit. ⁊ eiꝰ epõ duodecim ciuitatũ ſubiecit epos. videlꝫ arimini: ceſene: forliuij: fori põpilij: fauēcie: fori cornelij que ymola dicit: bricij: bononie: mutine: regij: parme ⁊ placentie: q̃ ciuitates poſtea ſub exharcatu fuere. ⁊ eiꝰ epm iohannē tunc appellatũ pallio ex candida lana vti voluit: quo tunc ſolus vtebat impatoꝛ. vnde poſtea cũ romanis põtificibꝰ rauēnates cõtendere pſumpſerunt. fuit qꝫ olim exarchoꝝ romanoꝝ ſedes: nunc aũt ſenatui veneto ſubdita. Populo qꝫ nunc rauēna eſt infrequens: que viros olim habuit: tum ſanctos: tum etiã doctos appollinarē: vitalem: ⁊ eius filios geruaſiũ ⁊ prothaſium. Vrcinũqꝫ medicum oēs martyrio coronatos. Iohannē nominis ordine decimũſeptimũ pontificē romanũ. Petrum rauēnatem fori cornelij epm. qui multas ſacri eloquij ſcripturas eloquētiſſime dilucidauit. Et caſſiodoꝝ vrbis rome ſenatorē: regumqꝫ oſtrogothoꝝ epľare ſcriptorē ⁊ poſt monachũ. Genuitqꝫ ſupiori ſeculo rauēna Guilielmũ phiſicũ: quē petrꝰ paulꝰ vergeriꝰ notiſſimũ amiciſſimũqꝫ ſibi hoīem magnis effert laudibꝰ. Genuit ⁊ eodē tpe iohãnē grãmaticũ: rhetorēqꝫ doctiſſimũ: quē ſolitꝰ dicē fuit Leonardꝰ aretinꝰ oĩ in re: ſꝫ potiſſime in hac vna grauiſſimꝰ locupletiſſimuſqꝫ teſtis fuiſſe primũ. a quo eloquētie ſtudia tãtope nũc florētia. lõgo poſtliminio in italiã fuerunt reducta.

Rauenna

Anno mundi. 5693. Anno xp̄i. 494.

Linea summoꝝ pontificum

Simmachus

Simmachus papa natione ſardus: patre fortunato: mortuo anaſtaſio pōtifex creat̄: nō ſine magna diſcordia. Nā dum pars cleri ſimmachū apud baſilicā cōſtantinianā pōtificē decernit: pars altera apud baſilicā marie in via noua Laurētiū in locū demortui anaſtaſij ſubrogauit. Seditio ingens ī ſenatu ⁊ populo romano biffariā diuiſo orta eſt. vn̄ oīm ꝯſenſu: cōciliū rauēne indicit̄. diſcuſſaq̄ꝫ re p̄nte theodorico. ſimmach⁹ tandē in pōtificatu cōfirmat̄. q̄ certe magna clemētia vſus. laurētiū cōpetitorē nuterini ēpm̄ dedit. Simmachus vo manicheos iuꝫ ab vrbe expulit. eoꝛq̄ꝫ libros ante fores cōſtantinianie baſilice cōcremauit. baſilicas ꝟo multas aut ornauit: aut a fundamētis erexit. paupib⁹ q̄ꝫ ad baſilicas petri ⁊ pauli habitacula extruxit: curauitq̄ꝫ ne q̄d eis deeſſet: qd̄ ad victū ꝑtineret. amator eni paupeꝝ fuit. Redemit ⁊ captiuos in diuerſis ꝓuīcijs multa pecunia. Cōſtituit itē vt die dn̄ico vel natalicijs martyrū caneret̄ hymn⁹. Gloria in excelſis deo. Nil poſtremo omiſit qd̄ ad oīpotētis dei gloriā ꝑtineret. Creatis deniq̄ꝫ duobus ⁊ .lxxxx. p̄ſbr̄is: diaconis. xvj. ēpis. cxvij. habitꝭ de more ſacris ordīnib⁹ moriēs ad baſilicā petri ſepelit̄. 14. kal. auguſti. ſedit aūt ānis. xv. men. vj. dieb⁹. xxij. vacat tum ſedes dies. vij.

Sciſma quintū fuit inter ſimmachū ⁊ laurentiū vt p̄miſſuꝫ eſt. ver anno ſ̄r̄to poſt clerici quidā ſeditionib⁹ gaudētes. adiuuantib⁹ feſto ⁊ pro bino ſenatorij ordinis viris: laurentiū reuocant. quia ex re indignat⁹ rex petrū altini ēpm romā mittit: qui pulſo vtroq̄ꝫ ſedem teneret. Uer ſimmach⁹ habita centū ⁊ .xx. ēpoꝝ ſynodo: ⁊ obiecta cōſtanti aīo diluit: ⁊ oīm ſententijs obtinuit: vt laurenti⁹ ⁊ petrus maloꝝ oīm capita relegarent̄. Orta aūt ob hanc rem tanta ſeditio rome eſt: vt multi tum ex clero: tum ex populo paſſim cederent̄: nec ſacris virginib⁹ parcerent. Opprimunt̄ eo tumultu gordian⁹ p̄ſbyter vir optimus ad vincula ſancti petri. nec finis tante cedis facta fuiſſet. ni fauſtus cōſul clericus miſerat⁹: cōtra probinū tanti mali auctorē arma ſumpſiſſet.

Hormiſda

Hormiſda papa natiōe campan⁹: patria fruſinoni⁹: patre iuſto: hic pontificatu inito hortante theodorico ꝓuīcialē ſynodū in vrbe habuit: omniūq̄ꝫ ꝯſenſu eutichianos iam antea improbatos damnauit. In ea q̄ꝫ ſynodo multa cōſtituit: ⁊ primo vt nullus ſolēniter penitens decetero ad ſacros ordines ꝓmoueret̄. Voluit itē xp̄ianoꝝ nuptias nō occulte ſed publice fieri debere. Uetuit p̄terea ſacerdotib⁹ ⁊ alijs: ne altaria in eccleſijs cōſecratis erigerent ſine ſpāli ēpi licentia. hic grecos reconciliauit: clerūq̄ꝫ cōpoſuit. francoꝝ rex ei dona p̄cioſa obtulit: delata ⁊ dona tum aurea ⁊ argentea: delataq̄ꝫ euāgelia cū tabulis aureis gēmis diſtinctis a iuſtino īꝑatore vōtigracia. Ornauit ⁊ tēplū beati petri theodoricus rex trabe argentea mille ⁊ .xl. librarū. Certauit ⁊ hormiſda munerib⁹ cū his principib⁹. Locauit eni ante altare cōſtātiniane baſilice coronā argenteā libraꝝ .xx. cantharos argenteos ſex. His deniq̄ꝫ ex ſentētia pactis cū ordinibus ex more. morit̄ ac ſepelit̄ in baſilica petri. viij. id⁹ auguſti. Sedit annis nouē. dieb⁹. xviij. Uacat tum ſedes dies ſex.

Johannes

Iohannes eius noīs prim⁹ papa: natione thuſcus: patre cōſtantio orthodoxe fidei diligentiſſim⁹ obſeruator. vt tandē hereticoꝝ nomē extinguere arrianos expulit: eoꝛq̄ꝫ ecc̄las catholicis aſſignauit: quā quidē rem theodoricus egreferēs. iohannē pontificē theodoꝛ duoſq̄ꝫ agapitos oratores ad iuſtinū mittit: qui cū adhortarent̄ vt arrianos reſtituerent: ſin ſecus oēs eccl̄ias catholicas demoliturus. ꝑbenigne accepti legati. primo cū flectere iuſtinū nō poſſent ad lachrymas verſi petētes vt periture italie ſbueniret. eo piū hoīem pepulē vt arrianos ſuis legib⁹ viuē ſineret. iohānes rauēnā ad theodericū rediēs in carcerē ꝑpere conijcit̄. ac paꝝ abfuit q̄n eū ſtati occideret: adeo in hoīeꝫ exarſerat ⁊ fide ⁊ morib⁹ cū iuſtino ſentiētē. Perijt tū ſctiſſim⁹ hō ī carcere pedore: ſitu ⁊ inedia. Pri⁹ tū tria reſtituit cimiteria nerei ⁊ achillei: felicis ⁊ adaucti: ⁊ priſcille. ferūt corp⁹ ei⁹ ex rauēna ad vrbē delatū: ſepultūq̄ꝫ in baſilica petri. vj. kal. iunij. Sedit annis duob⁹. men. viij. Uacat tuꝫ ſedes dies. 58.

Felix

Anno mundi. 5713. Anno xp̄i. 514.

Felix ei⁹ noīs quart⁹ papa: natione ſanni⁹: patre caſtorio. Poſt iohannis pōtificis felicem dormitiōnē: rei diuine curam gerens patriarchā cōſtantinopolitanū declinantē a fide anathemate notauit. vir q̄ꝫ optim⁹ multa in vrbe extruxit edificia. ⁊ maxime coſme ⁊ damiani templū: qd̄ adhuc extat. baſilicā q̄ꝫ ſancti ſaturnini via ſalaria incendio conſumptā. Hic inter cetera ſue ſanctitatis opa iuxta doctrinā beati iacobi apl̄i. mādauit infirmos ante obitū inungi. Deniq̄ꝫ habitis de more ſacris ordīnib⁹. vbi p̄ſbyteros quīq̄ꝫ ⁊ quīquagīta creaſſet. diaconos quatuor. ēpos nouē ⁊ viginti. morit̄ ac in baſilica petri ſepelit̄ quarto idus octobris. annis quatuor ſedit: menſibus duobus. diebus tredecim. Uacat tum ſedes dies tres.

Juſtin⁹ ſenioꝛ anno ab incarnatione dñi qngēteſimo octauo decimo: punito anaſtaſio heretico: auguſtali potit⁹ eſt ſolio. Js cū imperiū accepit: orthodoxe fidei amatoꝛ ⁊ ꝓtectoꝛ acerrim⁹ fuit: ac ſtatim nūcios ad pōtificē mittit: q̄ ⁊ ſedis aplice auctem cōfirmarēt: ⁊ pacē eccleſijs oib⁹ exqrerēt: quantū ꝑ religionē cōcederet: ad hunc ob cām reintegrande fidei direct⁹ ab hormiſda pōtifice vir ſanctitate ꝑcipuus german⁹ capuane vrbis eps digne ſuſcept⁹ eſt. Multoꝝ dubia corda in fide ſolidauit: vt tandē diligētiſſimū fidei obſeruatoꝛē ſe ꝓfiteret: hereticoꝝ nomē ꝓ virib⁹ extinxit. ⁊ q̄marie arrianos oēs ex cōſtantinopolitana vrbe expulit: atq̄ eoꝝ eccłias catholicis aſſignauit. qđ q̄dē theodoric⁹ rex (ea labe infect⁹) egreferēs ſimmachū ⁊ boetiū ro. ꝯſules vt ꝑmiſſuꝫ eſt papā relegauit. ac iohānē pōtificē romanū i carcerē miſit. eo q̄ iuſtinus catholice pietatis defenſoꝛ honoꝛifice ſuſcepiſſet eū. ſimul cū ſocijs carceris afflictione pemit. Sed hāc ei⁹ imaniſſimā crudelitatē mox aiaduerſio diuina ſecuta eſt. nā nonageſimo octauo poſt facin⁹ die: ſubita moꝛte defunctus eſt cui⁹ aīam ſolitari⁹ quidā apud lipparā inſulā vir magne virtutis aſpexit. inter iohānē papā ⁊ ſimmachū patriciū deduci: ⁊ in vulcani ollam q̄ ei loco ꝓxima erat demergi. At vo iuſtin⁹ admodū ſenex cum auguſtalē dignitatē annis. xj. adminiſtraſſet: iuſtiniano ſoꝛoꝛis ſue filio impatoꝛe deſignato: apud cōſtantinopolim in pace quieuit.

Linea Imperatoꝝ
Juſtinus ſenioꝛ

Clodoue⁹ rex francie

Clodoue⁹ francoꝝ rex prim⁹ xp̄ian⁹ childerico patre ei⁹ moꝛte ſublato in regnū ſucceſſit: ⁊ regnūt annis. 30. vir vtiq̄ potēs ⁊ armis ſtrēnuus crothildem chilperici burgūdionū regi (quē chilperici frater ſu⁹ gondobald⁹ occiderat) filiā ꝑ hūc modū accepit vxoꝛē. Audierat clodoue⁹ crothildē foꝛma egregiā: virtute etiā puellas id etatis ꝑſtare: miſſis nūcijs ⁊ ſecrete explorauit an ſibi matrimonio vellet copulari: Puella cui regi fama ⁊ regni potētia eſſet nota: cōſenſit: eacq̄ i ſpōſione id ſolū eſt pacta. vt cū ipa eſſet xp̄iana. Clodoue⁹ q̄ cū ſuis frācis idolatra erat: fieret xp̄ian⁹. Gundebald⁹ burgūdie rex patru⁹ ei⁹ ei tradidit. quā q̄ vo pacta vxoꝛi clodoue⁹ de baptiſmate ſuſcipiēdo in ſe ipo nequaq̄ ſeruauerit tñ duos filios ex ea ſuſceptos xp̄ianos fieri ꝑmiſit. Nō multo poſt q̄ crothildē acceperat vxoꝛē bellū geſſit aduerſus gundobaldū vxoꝛis patruū ⁊ burgūdiones quo i bello ciuitates ⁊ oppida ligerim inter ⁊ ſequanā amnes ſita ſuo adiunxit imperio. Interuētu tñ vxoꝛis ſedato. Alteꝝ qđ mltos durauit ānos ſuſcepit aduerſus alemānos. Cū q̄ gēte non min⁹ q̄ ſua viris foꝛtib⁹ armiſq̄ inſtructiſſima: ꝑlio decertauit: quo in ꝑlio ſuos i fugā cōuerſos vidēs: memoꝛ eſt fact⁹ ꝓmiſſionis quā multociēs reqſit⁹ vxoꝛi ſeruare neglexerat ⁊ ipſaꝫ ꝑlij aduerſitatē ob id ſolū ſibi accidē ſuſpicat⁹ eſt. hinc deo celi ⁊ terre: quē crotildis vxoꝛ ꝑdicaret vouit illi⁹ cōſilio ꝑcibuſq̄ acqeſcere: ſi ſui ſtrato hoſtili exercitu victoꝛiā obtineret: tātaq̄ mox facta eſt cōuerſio: vt q̄ multa cede afflicti ⁊ vi repreſſi ꝑmo fugiebant franci: hoſtē repellerēt ac cede cōmiſſa in fedam cōuerterēt fugaꝫ. alemannis in deditionē acceptis. Clodoue⁹ eis tributa impoſuit q̄t annis ꝑſoluēda: ⁊ in franciā reuerſus. vigeſimoqnto regni ſui anno a ſancto remigio remēſi epo cū oi francoꝝ multitudine baptizat⁹ fuit. Ac deinceps francoꝝ regnū augeri cepit. Reſpirāte deinde aliquātulū republica xp̄iana. Clodoue⁹ pulſis arrianis hereticis, ⁊ catholicos reduxit. ⁊ pariſeoꝝ ciuitatē regni caput conſtituit in qua poſt moꝛtē qeuit. vxoꝛq̄ eius regina bonis opib⁹ pollēs: apud vrbē thuronicā plena dieꝝ ad dñm migrauit. delatūq̄ fuit inde coꝛp⁹ pariſi⁹ a filijs ei⁹ hildeberto ⁊ lothario: iuxta clodoueū magno honoꝛe ſepulta.

Amalaſiuntha regia

Amalaſiuntha filia tūc vidua: theodoꝛico rege gothoꝝ ſine ꝓle virili defuncto. cū athalarico ei⁹ nato i regno ſucceſſit. Erat vo athalaric⁹ admodū puer: itaq̄ cura atq̄ gubernatio tota regine incūbebat. Statim igit regina pueri gubernationē ſuſcipiēs: lr̄is latinis erudiendū ⁊ moꝛib⁹ informandū curauit. Ipa vo ſeuere admodū gubernationē exercebat: ꝓhibēs gothoꝝ iniurias: ſupra ſexū eñ prudentia vſa: ⁊ patris decreta: mala ꝑſertim emēdauit. ⁊ boetij ⁊ ſymachi filijs bona paterna in fiſcū delata reſtituit. Acclamātib⁹ aūt gothis filiū nō lr̄is ſed rei militaris diſciplina regē ſuū imbuendū eſſe. Js igit vite laſciuia in varias egrotatiōes ꝓlapſus. decimooctauo etatis anno defunct⁹ eſt. Amalaſiuntha vo ſeditionib⁹ gothoꝝ diu vexata: moꝛtuo filio athalarico quo cū moleſte vixit. theodatū cōſobrinū ſuū regni ꝯſoꝛtē fecit. Erat aūt theodat⁹ ita grecis ⁊ latinis lr̄is edoct⁹: vt ⁊ tpoꝝ ſuoꝝ hiſtoꝛiā eleganter ſcripſerit: ⁊ platonicā diſciplinā optime calluerit. ſegnis tñ ad res agendas habebat. Is ergo ad regnū beneficio regine aſſumptus: ſtatim ingratitudinē oſtendit. eamq̄ captā in vulſini lacū inſulā relegauit. Hec ꝑfidia multos gothos ꝯturbauit. inde eam occidi ꝑmiſit: ac filiā ei⁹ in vxoꝛē ac regni ſociam accepit: qui ⁊ poſtmodū quinq̄ annis regnauit. Idq̄ impatoꝛ iuſtinian⁹ egre tulit. hec inter cetera ſua edificia patri ſuo monumētū ſuperbiſſimis edificijs extra rauennam extruxit. quo in loco nunc ſancte marie monaſteriū edificatū habet. qđ monachi ſancte iuſtine nunc incolere dicunt.

Dionyſius abbas ⁊ doctoꝛ egregius per id temp⁹ laudat eo q̄ rome computū ſuum: id eſt paſcalem calculum mira ratione compoſuerit.

Seuerus q̄ꝫ eps treuereñ. vir omni ſcitate inſignis hac tēpeſtate claruit. Et ſanct⁹ victoꝛin⁹ eps maſſilieñ: qui filiū maruchas regis perſarū a demonio liberauit. Et euther⁹ eps lugdonenſis.

Conciliũ aurelianenſe

CՕnciliũ aurelianẽſe tertiũ tẽpeſtate hac clodouei regiſ iuſſu indicit. qd̃ quidẽ ſanct⁹ mellan⁹ cõgregaſſe dicit: quo ĩ loco etiã quatuor alia cõcilia fuiſſe cõgregata dicunt. Primũ ſub beato ſilueſtro papa. auctore marino epõ. Secũdũ auctore aureliano epõ. Tertiũ hoc idẽ mellanio epõ auctore. Quartum auctore albino andegauenſi epõ. Quintũ honorato bituricenſi epõ auctore. qd̃ pbatur in decretis. xv. di. c. ſexto. ſynodus.

Arturus rex

ARturũ britãnoꝶ regẽ ꝛ qdẽ cãtatiſſimũ p h̃ tpa regnũ ſuſcepiſſe ferut viru ſane belllicoſiſſimum atqꝫ fortiſſimũ. q̃ ꝛ lorica pulcerrima vtebat. Regi qdẽ tãto cõdigna: ĥ ꝛ in capite aurea galea ĩ qua draco ſculpt⁹ videbat. Clipeũ qꝫ aureũ p̃ ſe ferre faciebat. in q̃ dei genitricis imago depicta videbat: vt eã ſꝑ aduocatã ſuã in mẽoriã in oĩ re reducere poſſet. Lanceã p̃terea arduã latãqꝫ ꝛ cladib⁹ aptã quã quocũqꝫ ibat ſecũ deferri faciebat: ꝛ gladiũ habuiſſe ꝛ portaſſe dicit. cũ quo q̃drĩgẽtos ꝛ ſexaginta viros vno p̃lio eũ interfeciſſe phibet. hũc vir̃ xp̃ianiſſimũ fuiſſe ferũt: ꝛ fidẽ catholicaꝫ ampliaſſe. ac qd̃ plura regna ſibi vẽdicauerit. Quãobrẽ ꝛ rotũdã menſaꝫ apud cornubiã ciuitatẽ inſtituit. Tandẽ in prelio cum multas hoſtiũ ſtrages dediſſet: ꝛ ipſe vulnerat⁹ in inſulã defert. inde ſublatus nuſqꝫ cõparuit. quẽ ꝛ nunc vſqꝫ britones expectare dicunt.

Caſſiodorus

CAſſiodorus monach⁹ rauẽnẽſis vir quidẽ doctiſſim⁹ his tpib⁹ ob clariſſimã ei⁹ doctrinã magno fuit in p̃cio. qui cũ primũ cõſul eſſet ꝛ ſenator. diuino tact⁹ ſpũ res mũdanas ſpreuit: ꝛ monaſticã vitã cõplexus eſt: ſed ante monachatũ theodorici regis italie cãcellari⁹. ꝛ ex p̃te ei⁹ multas ep̃las edidit ad perſonas diuerſas de negotijs ſecularib⁹. ꝛ ad agitandũ intellectũ pſalteriũ luculẽter expoſuit. Deinde cronicã inſignẽ de põtificib⁹ atqꝫ imp̃atorib⁹ cõpilauit. In qua p̃ſertim de theodato rauẽne rege cõtemporaneo ſuo multa cõſcripſit. Edidit p̃terea librum de ratione anime ꝛ librũ de orthographia.

Priſcianus

PRiſcianum qꝫ eruditiſſimũ grãmaticũ atqꝫ p̃hm patria ceſarieſem: hõiem certe greca ꝛ latina lingua doctiſſimũ p hoc ip̃m temp⁹ apud cõſtãtinopolim floruiſſe tradũt. q̃ cũ grãmaticoꝶ oĩm princeps haberet. ea ĩ facultate putilia edidit opuſcula. Nã de partibus orõnis ad iulianũ patriciũ cõſulẽ librũ edidit. Siliter ꝛ de cõſtructiõe: deqꝫ accentib⁹ alios libros edidit. De naturalib⁹ qꝫ queſtionib⁹ ad coſdre pſaꝶ regem volumẽ egregiũ ſcripſit. Atqꝫ de coſmographia libellũ cõpoſuiſſe fertur.

Arator ꝛc̃

ARator ſc̃tẽ romane ecc̃ie cardinalis diaconus ꝛ poeta laureat⁹ hac tẽpeſtate mira floruit eloquẽtia. q̃ inter cetera ingenij ꝛ virtutiſ ſue opa apl̃oꝶ act⁹ verſu exametro exornauit: atqꝫ alia elegãter cõpoſuit.

BRandan⁹ deniqꝫ hibernẽſis abbas ſc̃tiſſim⁹ p hec tpa ob eximiã ſc̃titatem atqꝫ doctrinã maxĩo ĩ p̃cio habit⁹ fuit. de q̃ etiã admiranda ſcribunt. Pater trium milium monachorum extitit.

FLoruit circa illud tempus ſidonius appollinaris apud auernoꝶ vrbem ex p̃fecto fact⁹ ep̃s vir ſm̃ ſeculi dignitate nobiliſſim⁹. ꝛ l̃rali diſciplina erudítiſſim⁹. vir aũt ingenioſus coturnate eloquẽtie multas difficiles ep̃las ſcripſit.

Brigida virgo

BRigida virgo ſanctiſſima natione ſcotbica imperante ſeniore iuſtino refulſit ſanctitate ꝛ miraculis admiranda in ſcocia de xp̃ianis ac nobilibus orta parentibus a puericia bonarũ rerum ſtudijs inoleuit. pudicitie ac ſobrietati ſemper intenta. a matre miſſa vt de vaccarum lacte butirum cõgregaret. pauperibus diſtribuit. mater fructũ laboris poſtulans. facta oratione: ceteras coopatrices in abundantia preualuit. quã cum parẽtes deſpõſare vellent. ad ep̃m machillã nomine perrexit qui palliũ album ꝛ veſtem candidã ſuper caput ei⁹ impoſuit. inde ſuã virginalẽ coronã dño offerebat. vocatiſ meſſorib⁹ cũ tota prouincia pluuia ex unda ret. in eius meſſem gutta aque nõ cecidit. Leproſis ab ipſa petentibus cereuiſiam in potum. Cũ illa nõ haberet: aquã puram benedicens: cõuertit in cereuiſiam optimã ac illis dedit. Lapidẽ in ſalem cõuertit. cuidam ab eo ſal poſtulanti. Ceco nato oculos reſtituit. Multa alia miracula fecit.

Benedictus abbas

Benedict⁹ abbas italicus: monachoꝝ oīm pater: hīs tpibus diſperſos monachos ī vnū collegit: atq₃ diuino ſpū illuſtrat⁹ eis regularē vitā cōpoſuit. Ei⁹ ſctiſſimi viri vitā inſignē ⁊ miracul' clarā beat⁹ gregoꝛi⁹ ſcribit. Fuit itaq₃ bñdic⁹ ex nobili genere in ꝓuīcia nurſie oꝛt⁹. Vetuſtū igit' a ſcriptoꝛib⁹ celebratū eſt nurſie nomē: qḋ quidē oppidū libertate: ſed in p̄mis beato benedicto monachoꝝ p̄re alūno clariſſimū. Ibi etatē moꝛib⁹ trāſiēs nulli voluptati aīm dedit. Inde rome liberalib⁹ lr̄arum ſtudijs tradit⁹ fuit. Sed cū in eis multos ꝑ abrupta vicioꝝ ire cerneret: euz quē quaſi ingreſſu mūdi poſuerat pedē retraxit: ne in ꝑcipitiū tot⁹ iret. Deſpect⁹ itaq₃ lr̄aꝝ ſtudijs: relicta domo rebuſq₃ paternis: ſoli deo placere deſiderās: deſerta loca ꝑ aliq̄t temp⁹ incognit⁹ incoluit. Eſt aūt in latinoꝝ regione ſuper⁹ celſis in mōtib⁹ ſublacū velut plini⁹ appellat' ſublaqueū: nobile nunc oppidū lacu eiuſdē ⁊ tñ priſci noīs īmīnēs: redditq₃ vtrūq₃ fama celebratū btī bñdicti ibi mag⁹ diuturna cōuerſatio q̄z ei⁹ toto oꝛbe notiſſimū ibidē edificatū magnifici opis monaſteriū. Cernit' ibi ī dextra amenis ripa ab ipō ſublaci lacu ad vicū vſq₃ varronis inciſus: ſaxeo ī monte duct⁹ aquaꝝ. q̄ foꝛmis partim in eo inciſis modo: partī₃ altū defoſſis: partī₃ ſublimi foꝛnice muroq₃ excitat⁹ romā q̄dragēſimo miliario veniebāt. Vir aūt dei ad eūdē locū ꝑueniēs q̄ ab vrbe roma. xl. milib⁹ paſſuū abeſt ī artiſſimo ſpecu trib⁹ annis excepto romano monacho hoīb⁹ incognit⁹ māſit: ⁊ artiſſimā vitā varijs tētationib⁹ duxit. cui⁹ virtutes vt clareſcent poſtea in caſtro caſſiñ. qḋ clarū appellat': ⁊ magne vite merit⁹ ⁊ ꝑſpicuis virtutib⁹ effulſit. Fuit aūt hic ſanctiſſimus vir inter cetera virtutū monumēta ꝓphetico ſpū illuſtrat⁹. quo multa futura ⁊ occulta cognouit. cui⁹ fama totila oſtrogothoꝝ rex duct⁹: vt tēptaret ei⁹ ſctimoniā ſeſe famulū indumēto mentit⁹: aliū in regio apparatu p̄miſit: quē ſtatī cognitū vir ſanct⁹ ls ſoꝛdide veſtitū ad ſe in monaſterij veſtibulū vocauit: ⁊ q̄ illi erāt vētura ꝓnūciauit: īdūē annis regībis decio moꝛiens inde eū ī ſūma veneratiōe habuit. pluraq₃ alia ſctitat⁹ ſigna oñdit p̄cipue ī vaſe vitreo ī q̄ venenū vino miſcuerūt frēs: vbi ſigno crucis edito ruptū fuit. Obijt tandē in dño anno ſalutis. 536.

Monaſteriū caſſinenſe

Ordo monachoꝝ btī benedicti oꝛtū habuit nō longe ab aq̄no abꝛucij ciuitate ī mōte caſſino vbi olī₃ caſſinēſis ciuitas fuerat: poſtea monaſteriū caſſinēſe toto oꝛbe celeberrimū extructū fuit. Diu⁹ eñ bñdic⁹ monachis p⁹ extructū mōaſteriū regulā ⁊ optimū modū viuēdi p̄rim⁹ dedit: q̄uis lōge añ illū mōachi plurimi fuerūt. cū tñ ſanct⁹ vir diu ī ſolitudine virtutib⁹ ſigniſq₃ ſuc creſceret: multi ob dei famulatū ad eū ꝯgregati ſunt: vt inde. xij. mōaſteria ꝯſtrueret. In q̄b⁹ ſtatutis p̄rib⁹ duodenos mōachos deputauit. Poſtea multos diſcipulos cōgregauit quoꝝ ope totū ferme oꝛbē obtinere meruit. Ex cui⁹ clariſſimo oꝛdine cū plurimi tū ſctitate tum ſciā emerſere viri. Illāq₃ regulā p̄mū mōachis nigri ꝯtulit Eā tñ nōnulli poſtmodū cōplexi ſūt monachi. quoꝝ de nūero fuerūt ciſtercieñ. a diuo bernardo plurimū aucti. camaldueñ. clunaceñ. celeſtini. mōtis oliueti. nou⁹ oꝛdo. ſilueſtrini. ⁊ q̄ hūiliati appellant'. hi oēs ⁊ alij plurimi q̄uis diuerſo habitu: diuerſiſq₃ ꝯſtitutiōib⁹ inter ſe diſſerant. eā tñ ꝓfitent' regulā digniſſimā atq₃ approbatā. In germania q̄₃ ī eodē oꝛdine differētes ſūt. cū mellicēſes: caſtellēſes ⁊ burſfeldēſes ī ea vigēt. Idē q̄₃ oꝛdo cū a fūdatoꝛis ſui reglarib⁹ inſtitut⁹ ꝑſepe declinaſſet: non modicā reformationē anno ſalut⁹. 1409. apō patauinā vrbē ī mōaſterio ſancte iuſtine ſumpſit: ⁊ eoꝝ inſtitutiones eugeni⁹ q̄rt⁹ pōtifex approbauit. Tradūt aūt ex hu⁹ mōi ſctiſſimi p̄ris oꝛdinē ad. 24. ſūmos pōtifices emerſiſſe. Cardinales vo: 183. Archiep̄os ⁊ ep̄os. 1464. Abbates inſignes. 15070. fuere. atq₃ canōizati mōachi (vt iohes. xxij. ſcribit. 5555.

Scolaſtica

Scolaſtica germana diui bñdicti ab infantia deo dicata: quā fr̄ ſemel ī āno viſē ꝯſueuēat cū certo die ī laudib⁹ dei ſacriſq₃ colloq̄s vſq₃ noctē tp̄s ꝑtraxiſſet: accep⁹ cibis cū repetē mōaſteriū cupet. ſoroꝛ ſctā mōial' petijt vt ſecū maneret: de celeſt⁹ vite gaudijs locutura: q̄ extra cellā manere nō ſe velle diceꝛ: ad ei⁹ p̄ces tāta pluuia ac coꝛuſcatio erupit: vt nec cū fr̄ibus ſuis extra limē pedē mouē potuiſſet. tñ totā noctē inſomnē ꝑ ſacra ſpiritual' vite colloq̄a duxerūt. Seq̄nti die cū vir ſanct⁹ ad mōaſteriū redijſſet: p⁹ triduū in cella eleuat⁹ ī aera oculis vidit ſoroꝛis ſue aīaꝫ de coꝛpe ī colūbe ſp̄ē celi ſecreta penetrare. Is ei⁹ glie ꝯgaudēs: ei⁹ obitū fr̄ib⁹ denūciauit quos illico miſit vt ſacrū coꝛp⁹ ad monaſteriū deferret. at in ſepulchꝛo qḋ ſibi p̄parauit ſepelirēt. quo facto ꝯtigit vt quoꝝ mens vna ſemꝑ fuerat in dño. eoꝝ q̄₃ coꝛpa nec ſepultura ſepararet.

Bonifaciꝰ eius noīs ſecūdus papa: natione romanꝰ patre ſigiſbūdo poſt felicē imperāte iuſtiniano fuit. ꝛ vt quidā affirmāt. nā ſine cōtētione pōtifex creatꝰ fuit. nā ꝛ dioſcorꝰ diuiſo biffariā clero. in demortui felicis locū ſubrogat̄. Exagitatꝰ aūt clerus hac ſeditione diebꝰ octo ꝛ viginti morte dioſcori a tanta pturbatione tandē liberat̄. vñ bonifaciꝰ ad cōfirmādā ecclīaꝫ ꝯuerſus inſtituit ne quiſpiā ſibi in epatu ſucceſſorē deligeret. qđ poſtea multi pōtifices ꝯfirmarūt. Inſtituit itē vt ī demortui locū alter pōtifex ſi fieri poſſet tercia die ſufficeret̄ ne dilatio ſeditionē faceret. diuiſit ꝛ populū a clero dum celebraret̄. Vetuitqꝫ ꝙ neqꝫ ciuili neqꝫ criminali cauſa epꝰ apud ciuilem iudicē aduocari poſſet: At cum in pontificatu ſediſſet annis duobꝰ. diebꝰ duobꝰ. morit̄ ꝛ ī baſilica petri ſepelit̄. Sedes aūt menſibꝰ duobꝰ tum vacat.

Anno mundi. 5725. Anno christi. 524.

Iohānes ſecūdus papa: patria romanꝰ: patre pꝛiecto ex celiomōte iuſtiniani tpe fuit. qui ſtatim vbi pōtificatū iniīt. anthimū epm dānauit: ꝙ in arrianā hereſim declinaſſet. Sunt qui ſcribūt hunc epm cōſtantinopolitanū fuiſſe. Iuſtinianꝰ pro ſedē romanā veneraturꝰ hippatū ꝛ demetaiū epōs romā cum muneribꝰ mittit. quo ꝛ romanū pōtificē ſuo noīe ſalutarent. ꝛ munera hec bti petri tēplo offerret ſcyphū aureū circūdatū gēmis libraꝝ ſex. ſcyphos argenteos duos libraꝝ duodecim. calices argēteos duos libraꝝ quindecim. Iohānes aūt pōtifex de quo pauca admodū ſcribūt hiſtorici. morit̄ vbi ex ſacris ordinibꝰ ſemel habitis pſbyteros quindecim. epōs vnū ꝛ viginti creaſſet. Sepelit̄qꝫ in baſilica petri ſexto kal. iunij. Sedit annis duobus: menſibus quatuor. Vacat tum ſedes dies ſex.

Agapitꝰ papa: patria romanꝰ: patre gordiano pſbytero ecclie ſanctoꝝ iohānis ꝛ pauli pōtifex creatus: a theodato ſtatim ad iuſtinianū mittit̄. ꝛ infenſuꝫ ꝙ amalaſiuntā athalarici matrē in inſulā lacus volſinenſiū relegauerat interficiqꝫ iuſſerat cuiꝰ mulieris interitū iuſtinianus egre tulit. Agapitus itaqꝫ eo miſſus ac benigne ꝛ honorifice ſuſceptus. cū pace impetraſſet. ab imperatore tentat̄ vt eutichianā opinionē ꝯfirmaret. Verū cū iuſtinianus ab ea re hoīem ſanctiſſimū abhorrere cerneret. pcibus minas addit: tum agapitus. Ego inquit ad iuſtinianū xpianiſſimū principē venire optaui: ſed diocletianū inueni: quē xpianoꝝ hoſtem fuiſſe cōſtat. hac libertate loquēdi ꝛ dei nutu iuſtinianus permotꝰ: ꝛ fidem catholicā amplexus eſt: ꝛ pulſo anthemio conſtātinopolitano epō qui eutichianā hereſim tuebat̄: mēnam catholicū in eius locum ſuffecit. agapito cōſecrante: qui haud ita multo poſt conſtantinopoli morit̄. cuius corpꝰ loculis plūbeis cluſum romam defert̄: ac in baſilica petri ſepelit̄. Sedit aūt menſibꝰ vndecim. diebus vndeviginti.

Anno mundi. 5735. Anno xpi. 534.

Siluerius papa natione campanꝰ: patre hormiſda epō. theodato iubēte pōtifex creat̄. cum antea nō regū: ſed impatoꝝ auctoritas interueniret. plus aūt valuere theodati mine qꝫ decreti rō. mortē eni his clericis minatꝰ eſt. Interea inſtigante vigilio diacono ciue romano ꝛ apocriſiano theodora auguſta ſyluerio imperat additis etiā minis vt pulſo mēna ab vrbe cōſtātinopoli anthemiū reuocet. id cū recuſaret ſcribit ad beliſariū mulier vt pulſo ſiluerio in eius locū vigiliū ſufficiat. Beliſarius aūt rei bellice intentus. rem antonine vxori ſue cōmittit. que ſubornatis a vigilio teſtibus qui affirmarent ſiluerium vrbem romā gothis hoſtibus pdere voluiſſe. hoīem coegit ſe abdicare pontificatu. ac poſito pallio: cucullā monaſticā ſumere. qui in pontum inſulam in exiliū miſſus non ſine opinione ſanctitatis morit̄: vbi annū vnū: menſes quinqꝫ: dies duodecim in pontificatu vixiſſet. Vacat ſedes dies ſex.

Vigiliꝰ papa: patria romanꝰ: patre cōſule: imperante iuſtiniano pontifex creat̄. inſtabat tuꝫ theodora vt cōſtātinopolim pficiſceret̄ anthemiūqꝫ reſtituet̄: cū id negat ſe facturū ideo adiuuātibꝰ quibuſdā romanis ad ꝯſtātinopolim pducit̄. vbi theodora tētare cepit vt id pſtaret. cui ille: malle ſe quouis ſupplicium pati rñdit: qꝫ iniaſ iure factā mutare. vnde ita ceſus eſt vt paulū abfuerit qn tuꝫ occideret̄. fugiēs itaqꝫ ī tēplū ſctē eupbemie qđ haud pcul aberat. inde a craſſatoribꝰ trahit̄. ꝛ iniecto ī colle eiꝰ fune: tāqꝫ latro p totā vrbē vſqꝫ ad veſperā trahit̄. deinde carceri incluſus pane ꝛ aqua aliqādiu vitā duxit. ita patiēter ꝛ equo aīo: vt ſp diceret ſe etiā peiora meritū ſi digna p peccatiſ pena irrogaret̄. inde inſtāte narſate cū romanis vigiliꝰ reuocatꝰ cū ſyracuſas ī ſiciliā puenīſſet quē tot mala: tot cure occidē nō poterāt: ex calculo morit̄. eiuſqꝫ corpus romā defert̄ ꝛ apud ſanctū marcellū via ſalaria ſepelit̄. Vixit in pōtificatu tū rome tum alibi annis. xvij. menſes ſex. dies ſex ꝛ viginti.

Linea Summoꝝ pontificum

Bonifacius

Iohannes ſecūdus

Agapitus

Siluerius

Vigilius

Linea Imperatorum

Iuſtinianus

Iuſtinianꝰ ſororis iuſtini filiꝰ romanoꝝ principũ maximꝰ auguſtaleȝ adeptus eſt principatũ: q̃ mox vt imperialia iura ſuſcepit ad reparationẽ reipublice ſtatꝰ aĩm intẽdit: ⁊ auguſtꝰ romanũ felici ſorte regebat iperiũ q̃ ⁊ bella ꝓſpere geſſit: ⁊ in cauſis ciuilibꝰ mirificꝰ fuit. Nã ꝑ beliſariũ patricium ingentẽ virũ ꝑſas fortiter deuicit: ⁊ vandaloꝝ gentẽ capto eoꝝ rege geliſmero vſqȝ ad internitionẽ deleuit. Affricãqȝ totaȝ poſt annos .xcvj. impio romano reſtituit. Rurſuſqȝ beliſarij viribꝰ gothoꝝ in italia gentẽ capto vitigis eoꝝ rege ſupauit. Mauroſqȝ poſt hec affricã infeſtãtes: eoꝝqȝ regẽ athilã ꝑ iohannẽ excõſulẽ mirabili virtute ꝓſtrauit: pari etiã modo vt alias gẽtes belli iure cõpreſſit: quã ob cãm ꝓpter honoꝝ oĩm victorias vt alamanicus: gothicꝰ: alanicus: vandelicus: africanuſqȝ diceret͛ hr̃e hec noĩa meruit. Extruxit q̃ȝ idẽ princeps intra ꝯſtãtinopolim vrbẽ ipſi dño q̃ eſt ſapĩa dei patris templũ qđ greco vocabulo agiã ſophiã id eſt ſanctã ſapĩam noĩauit. Cuiꝰ opus adeo cũcta edificia excellit: vt ĩ totis terrarũ ſpacijs huic ſile nõ poſſit inueniri. Erat eñ hic princeps fide catholicꝰ. in opibꝰ rectꝰ. in iudicijs iuſtꝰ. Ideoqȝ oĩa ei ꝯcurrebãt ĩ bonũ. Leges etiã romanoꝝ q̃rũ ꝓlixitas nimia erat ⁊ inutilis: diſſonãtia mirabili: breuitate correxit. Cũ eñ imperatorẽ tãti ꝯſtat ingenij: tãteqȝ doctrine fuiſſe: vt mirũ nõ ſit: ſi leges romanas ſparſas ⁊ icõpoſitas ĩ ordinẽ ad vtilitatẽ hoĩm redegerit. Hac tñ ĩ re ꝯſilio ⁊ opa iohãnis patricij tribuniani theophili dorothei vſus eſt: q̃ tuȝ doctrina ⁊ aucte inſignes habebãt͛. Immẽſuȝ nãqȝ illud libroꝝ pelagꝰ (q̃ vſqȝ ad duo milia pene libros erãt extẽſe) coaceruatis ſimul ab vrbe cõdita vſqȝ ad hec tpa tot iudicijs. in quĩquagĩta libros titulatiȝ digeſſit: quos nũc digeſta: nũc pandecta appellãt qđ oẽm ciuilẽ doctrinã ꝯtineãt. Idẽ q̃ȝ legũ epitomen fecit libroꝝ q̃tuor in q̃bꝰ breuiter vniuerſaꝝ legũ textus comprehendit͛. has aũt leges inſtitutiones vocat. Dicimꝰ etiã iuſtiniani codicẽ vbi oẽs cõſtitutiones prĩcipũ que vtiqȝ ĩ multis voluminibꝰ habebant͛. intra duodeciȝ libros coartauit. Inter hec iuſtinianus maximi ac diuini ingenij vir cum imperaſſet annis .xxxviij. vita deceſſit. Et iuſtinus minor apud cõſtãtinopolim rempublicã regendã ſuſcepit.

Concilium Conſtantinopolitanũ

Quinta ſynodus habita eſt apud cõſtãtinopolim. iuſſu agapiti põtificis ac iuſtiniani imperatoris: iã diu inchoata tpe vigilij anno ſalutis .558. ꝑfecta fuit. Cõtra theodoꝝ ⁊ oẽs hereticos. q̃ affirmabãt btiſſimã virginẽ mariã ſolũ hoĩem: nõ etiã deũ ⁊ hoĩem peperiſſe. quo quidẽ in ſynodo ſtatutũ eſt: vt btã virgo maria diceret͛ q̃ deũ nobis ſuo partu edidiſſet. Ibi q̃ȝ ꝑfuerunt euthices archieps cõſtantiꝰ: ⁊ appollinarie patriarcha alexandrinꝰ cũ vigilio papa qui oẽs .xiiij. capitula anathematizãdo ſcripſerũt ꝯ ꝑdicti theodori ⁊ ſocioꝝ eiꝰ blaſphemias. declarãtes virginẽ glorioſaȝ vt ꝓmiſſuȝ eſt deũ ⁊ hoieȝ peperiſſe. Cui ſynodi vniuerſalis ecclĩa auctoritatẽ maximã cõtulit.

Beliſarius patriciꝰ vir in armis ſtrẽnuus belli dux a iuſtiniano imperatore cũ ingẽti multitudine cõſtitutꝰ. primũ perſas aggreſſus eſt: qui trãſgreſſis romanoꝝ terminis: eoꝝ regiones grauiter populabant͛: quos magnis ꝑlijs fudit. atqȝ ex voluntate prĩcipis cõſtantinopolim triũphans ingreſſus eſt. Interea ad affricã quã iã multis annis vandali poſſidebãt a iuſtiniano cũ exercitu beliſarius miſſus eſt. q̃ mox ꝑlio cũ vãdalis cõmiſſo eoꝝ magnas copias fudit. Regẽqȝ ipoꝝ geliſmerũ capiẽs ꝯſtãtinopolim miſit. Carthago q̃ȝ poſt annũ ſue exceſſionis .lxxxxvj. recepta eſt. Inde iuſtinianꝰ beliſarium multis iam ꝑlijs glorioſuȝ aduerſus theodatũ dirigit: vtqȝ etiã italiã a gothoꝝ ſeruicio liberaret. beliſariꝰ itaqȝ duȝ aliquãtũ tpis apud ſiciliã morã faceret. Rex gothoꝝ theodatꝰ extinctꝰ eſt. huiꝰ in loco vitigis ſucceſſit. Cõceptas q̃ȝ ꝯ theodatũ belli vires in vitigem cõuertit. Egreſſus ex ſicilia ad campaniã: neapolim venit: quã tandẽ ꝑ vim capiẽs ingreſſus: nõ etati nec ſexui parcẽs plures perimẽs cũcta rapinis diripiẽs. indeqȝ egrediẽs romã ꝓperauit quo ingreſſo gothi q̃ ĩ vrbe morabant͛ noctu egreſſi: relictis patẽtibꝰ portis: rauẽnam fugiunt. Beliſariꝰ aũt ſupuenturũ vitigim cũ magno exercitu ratꝰ. menia vrbis ꝓ tpe vallo ac foſſa celerrime muniuit vitigi ſupueniẽte cũ exercitu: ad centũ nãqȝ milia hoĩm ſecũ duxiſſe fert͛. Interim beliſariꝰ auctis copijs cũ ꝑ annũ integrũ ⁊ dies nouẽ menia vrbis tutatꝰ eſſet. egredi cõſtituit vitigis copijs ſuis diffidẽs incenſis caſtris rauennã ꝓficiſcit͛. eo beliſariꝰ ꝓperat vitigim in vrbe captũ cõſtantinopolim ſecum ducit quinto anno poſteaqȝ in italiã venerat.

Beliſarius

Vitigis rex gothoꝝ

Vitigis goth⁹: obſcuro genere inter eos nat⁹. his tpib⁹ viuẽte adhuc theodato rege apud romã rex creaṫ: ⁊ quinqȝ annis regnauit. vir certe rei militaris ſcia pclar⁹. qui regno ſuſcepto theodatũ obtruncare fecit. quo mortuo rauēnã pperauit ⁊ oẽs gothos diſpſos p italiã cõgregauit. ⁊ neptem theodorici ex amalaſunta neptẽ inuitã vxorẽ duxit. que vitigis ignobilitatẽ plurimũ contempſiſſe diciṫ. hic aduerſus beliſariũ romã cũ ingẽti exercitu venit. Gothi vrbem obſidẽtes vniuerſa p circuitũ direptionib⁹ ⁊ incẽdijs abſumũt. quoſcũqȝ romanos reperiũt gladio extinguũt: cuncta ſacra loca denudãtes. impugnãtes continue vrbẽ: ſed caute beliſarij defenſaṫ induſtria. Augebaṫ inſup rome famis penuria. tanta ſiquidẽ p vniuerſuȝ mũdũ eo anno maxime apud liguriã fames excreuerat (vt vir ſanctiſſim⁹ dacius mediolanẽſis antiſtes retulit) ꝙ plereqȝ matres infeliciũ natoꝝ mẽbra comederẽt. cũ p annũ ꝯtinuũ gothi romã obſediſſent demuȝ territi rauennã redierunt. Vitigis ꝟo coacto rurſus in vnũ magno gothoꝝ exercitu cũ beliſario cõflixit. factaqȝ maxima ſuoꝝ ſtrage in fugam cõuerſus eſt. Quẽ iohãnes magiſter militum cognomẽto ſanguinarius noctu fugientẽ pſequens viuum comprehendit. Romãqȝ ad beliſariũ adduxit. patrata beliſarius victoria conſtantinopolim redijt. ſecum vitigim deferens: quo viſo iuſtinian⁹ valde letatus eſt. Cũqȝ nõ multum poſt patricium effectuȝ. adminiſtrationẽ illi iuxta pſarum terminos tribuit. Ibiqȝ vitigis degens. vitã finiuit. ac ſic quaſi gothoꝝ regni finis fuit.

Totila rex gothoꝝ

Totila q̃ ⁊ badulla diciṫ vltim⁹ oſtrogothoꝝ rex. capto vitigo gothi trãſpadani chelpidaꝝ ſibi regẽ cõſtituũt. q̃ eodẽ anno perimiṫ. Cui ſucceſſit erari⁹: ⁊ ipſe nonduȝ anno expleto iugulat⁹. dehinc ſibi badullã q̃ ⁊ totila dicebaṫ in regnũ pficiũt. Moxqȝ collecto vndiqȝ exercitu: vniuerſaȝ rurſus italiã inuadunt. Exinde p campaniã viriqȝ dei benedicti cenobiũ iter facientes puenerunt p que lucanie ⁊ brucioꝝ fines regiũ pficiſcunṫ. Nec mora ſiculũ trãſgreſſi fretuȝ ſiciliã inuadũt. inde ꝗ̃ romã petunt. eãqȝ obſidionib⁹ circũcludũt. que tãtã tunc famis penuria ppeſſa eſt. vt p̄ magnitudine inopie: natoꝝ ſuoꝝ carnes comedẽ vellent. feſſis nimiũ ro. nec valẽtib⁹ menia tueri. Totila a porta hoſtienſi vrbeȝ ingreſſus eſt. q̃ parcere romanis cupiens p totã noctẽ buccinã clangẽ iubet q̃ ſe a gothoꝝ gladijs aut eccleſijs tuerenṫ: aut q̃buſcũqȝ locis occulerẽt. habitauit aliquãto tpis cũ romanis q̃ſi pater cũ filijs. hãc illi vt videṫ aĩ benignitatẽ (q̃ nimie antea crudelitati extiterat) bti patris bñdicti quẽ olim adierat monitio cõtulit. Elapſi ſunt ab vrbe aliq̃ e numero ſenatoꝝ cõſtantinopolim afflicti ꝑerãt. q̃b⁹ calamitatib⁹ roma ſubiceret principi narrant qui ſtatiȝ narſen eunuchũ ſuũ ⁊ cubiculariũ cuȝ manu validã mittit. Is ad italiã veniẽs magno cuȝ gothis certamine cõflixit. Quib⁹ ad internitionẽ pene cõſumptis regẽ totilã qui iã deceȝ annos regnauerat interfecit. vniuerſãqȝ italiã ad reipu. iura reduxit. ac ſic ſeptuageſimo ſcdo anno poſtꝗ̃ theoderic⁹ italiam adeptus fuerat Gothis deletis coꝝ nomen euanuit. Nam qui prelio ſupfuerãt nõ gothi ſed itali vocari voluerunt. eo ꝙ in italia nati ⁊ enutriti eſſent.

Narſes eunuchus

Narſes iuſtiniani eunuch⁹: quẽ nõnulli ſcribũt bibliopolã p̄mo fuiſſe. inde cũ in cubiculũ ſuũ accepiſſet impator. cognita hoĩs virtute eũ in ordinẽ patriciat⁹ aſciuit. Pietatis eĩ religionis: miſericordie: munificẽtie: gratie: poſtremo vnicũ exemplar tuȝ oĩb⁹ erat. Is igiṫ calculari⁹ impialis accepꝭ auxiliarib⁹ copijs ab alboino longobardoꝝ rege cũ longobardos federatos haberet: q̃ maris adriatici ſinũ in italiã trãſuecti ſociati romanis pugnã inierũt cũ gothis q̃b⁹ ad internitionẽ deletis: cũ ⁊ totila apud brixellã male pugnãs occidiṫ. ⁊ theias in ei⁹ locũ ſuffect⁹. Nõ longe a nucera fortiter oppugnãs virtute narſetis oppatuiṫ: onerati igiṫ longobardi multis munerib⁹ ad ꝑria victores redierũt: ⁊ pannonã poſſederũt. Inde ſophia vxor iuſtini iuſtigãtib⁹ q̃buſdã delatorib⁹: q̃ narſetẽ oderant: hoĩem ab italia ad ſe cũ ignominia verboꝝ reuocat. videlꝫ vt eunuchus ad lanã ⁊ penſa rediret. ferens id iniquo aĩo. Narſes rñdet: ſe talẽ orſuruȝ telã que inextricabiles errores emulis atqȝ inimicis ſuis pſtaret. Itaqȝ odio metuqȝ exagitat⁹ in neapolim ſecedẽs: legatos mox ad longobardoꝝ regẽ dirigit: vt paupera pãnonũ rura deſererent. ⁊ ad italiã cunctis replet diuicijs poſſidendã venirẽt. Simulqȝ multimodo pmoꝝ genera aliarũqȝ rerũ ſpecies: quaꝝ italia ferax eſt mittit. quaten⁹ eoꝝ aduenĩedi aĩos poſſit allicẽ. Narſes inde romã regreſſus ibidẽ nõ poſt multũ temp⁹ ex hac luce ſubtractus eſt.

Patricius ep̃s

Patricius genere brito priori tpe archiep̃s ſcotoruȝ ordinatus: p. lx. annos ſanctitate ac doctrina totam inſulã hibernie ad xp̄m cõuertit. ⁊ plures mortuos reſuſcitauit. captiuos ꝓprijs impenſis redemit. eccleſias multas extruxit. ⁊ plura milia hoĩm baptizauit. verum cum hanc gentem ferinam repeiſſet: neqȝ ſe credere velle dixerunt: niſi tormenta maloꝝ ⁊ gaudia beatoꝝ cernere poſſent: vt rebus viſis certiores fierent ꝗ̃ promiſſis. apparens poſtea dñs poſt ieiunia ⁊ oꝛõnes ei euangeliũ ⁊ baculum tradidit: ⁊ in deſertuȝ locuȝ eduxit. foueam rotundã extrinſecus obſcurã oſtendẽs vbi p dieiũ naturalẽ penitens vere ab oĩb⁹ peccatis purgareṫ. ⁊ hec tormẽta ⁊ gaudia videret: vbi eccliam cõſtruxit ⁊ canonicos btĩ auguſtini conſtituit: ⁊ clauem ad foueam dedit. Suo tpe multi ingreſſi ſe expertos teſtati ſunt. quoꝝ relationes iuſſit in eccleſia annotari. Ideo locus iſte purgatoriũ patricij nuncupaṫ.

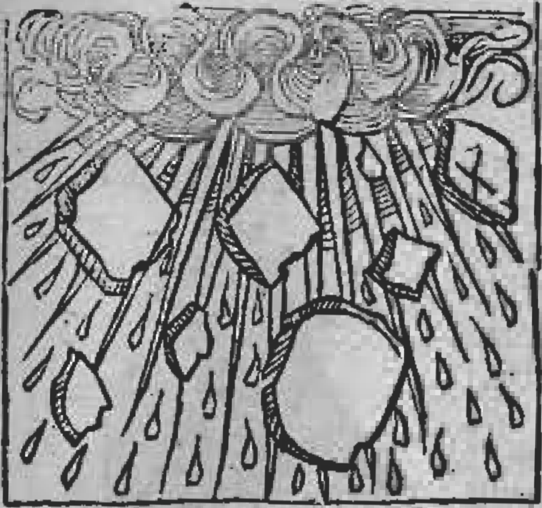

Signa terribilia noctu visa sunt: apud italiam anno dñi. cccclxx. Ignee em̃ acies i celo apparuerunt: ⁊ sanguis stillauit a nubib⁹: humanũ q̃z sanguinẽ q̃ postea effusus est significarũt. Ac deinde ↄtinuatꝭ imbrib⁹ plurib⁹ dieb⁹: tãta aq̃ꝝ vi auct⁹ est tyber vt magna strage ppl̃i humiliora loca submergeret. ⁊ silr̃ mõ i alijs ciuitatib⁹ ⁊ locꝭ ac.

In flumie aĩalia forma viri cidit. Et mulieris repñtãtes apparuerũt a mane vsq̃z ad nonã: cũ cesarie ꝓlixa vsq̃z ad lumbos. aliã partẽ aqua tegebat. Ferunt q̃z montem scissum in gallia magnũ sonitum dedisse ⁊ inde casum cum basilicis ⁊ hominibus mirandum demũ dedisse.

Sanct⁹ leonardus

Leonard⁹ vir sanctissim⁹ natione gall⁹: de ciuitate cenomanoꝝ oriund⁹ de sacro fonte a remigio leuat⁹ est: ab eoq̃z salutarib⁹ imbut⁹ disciplinis q̃ ep̃atũ renuit relictꝭ oib⁹. In quadã silua ciuitati lemonice vicina habitãs: vbi aula regia venationis cã erat cõstructa. cũ regina partu ibi pclitaret. leonard⁹ in nemore inuẽtus: a rege introducit. fusa aũt ob p̃ces regis oroẽ ad deũ impetrauit regi duplex gaudiũ. matrẽ cũ ꝓle salua. Ideo rex sibi de auro ⁊ argẽto offerens: q̃ rẽnuit: admonẽs vt paupib⁹ erogaret. Sed spaciũ nemoris optauit: q̃tũs rex totũ dare vellet: solã accepit quãtitatẽ quã cũ suo asello noctu circuire posset: vbi monasteriũ cõstruxit: ⁊ cũ duob⁹ adiunctis monachis i abstinẽtia multa degebat Locũ nobiliacũ (eo q̃ a rege nobili dat⁹ fuisset) appellauit. vbi multis miraculis choruscauit. ⁊ quicũq̃z i carcere nomẽ ei⁹ inuocauerunt mox ruptis vinculis liberi exibãt. Demum octauo idus nouembris multis clarus virtutib⁹ migrauit ad dñm. Quãta dñs p eum miracula facit: multitudo ferri ⁊ varietas in ei⁹ basilicis ostendunt.

Maurus monach⁹

Maurus roman⁹ monach⁹ btĩssimi pr̃is bñdicti p̃cipuus discipulus. Multi em̃ ex romana nobilitate bñdicti sctĩtate moti. in mõtẽ cassinũ puenere religionis grã. inter quos maur⁹ quidẽ ac placidus insignes habent. Ferũt aũt gallos nũcijs ⁊ lr̃is benedictũ rogasse: vt vnũ aliquẽ ex discipulis suis ad se mitteret. qui gallos monasticã vitã edoceret. quare bñdict⁹ maurũ eo misit. qui oib⁹ vita ⁊ morib⁹ rõnẽ bẽne ac beate viuẽdi dedit. quiq̃z etiã multa monasteria cõstituit. Quib⁹ gestis post annos. xxviij. anno salutis. 560. post multas virtutes ac miracula inibi facta: nõ sine magna sctĩtatis opinione bona senectute. i 8. kal. februarij decit i pace. cui⁹ diei festũ eo die celebrat.

Sanct⁹ colũbanus

Colũban⁹ abbas vir religione ⁊ sctĩtate insignis p hec tpa in hibernia insula claruit. vbi multꝭ cõstructꝭ monasterijs postea i burgundiã venit. Ibidẽq̃z luxoniense monasteriũ ↄstituẽs innumerabilẽ q̃si gentem aggregauit. ⁊ rectũ viuẽdi modũ oib⁹ tradidit. Cepit q̃z increpare theodoricũ regẽ cũ cõcubinarũ adulterijs misceret. Ideo i eũ auia brunichildis exarsit ingẽti furore. ⁊ rex eũ de monasterio amoueri p̃cepit. egressus itaq̃z apud aualonẽ castrũ puemẽs. Porro theodoric⁹ rex diuinit⁹ pcussus inter fragãtis ignis incẽdia mortu⁹ est. Sanct⁹ deinde columban⁹ miraculis clar⁹. in loco siluestri de fructib⁹ arboꝝ victũ pcipiẽs. ⁊ minister ei⁹ nũciãs ei q̃ tpe collectionis vrsum inuenisset comedẽtẽ. p̃cepit ei vt fruct⁹ ⁊ poma diuideret ⁊ vrse partẽ ꝓ sui sustẽtatione: reliqua ei ꝓ cibo assignaret. Aĩal aũt obediẽs nihil de pte ꝓ viro assignatã gustauit. hui⁹ discipuli plures fuerũt ⁊ spalẽ grãz eijciẽdi spũs a dño pcepisse legit ep̃atũ oblatũ renuit ⁊ post multa miracula in dño requieuit tertio kal. nouembris.

Herculanus ep̃s

Herculan⁹ ep̃s perusiñ. cũ septimo anno obsidionis cap. martirio coronat⁹ fuit. q̃ p̃erat exercitui ad totilã misit inquirẽs qd de ep̃o agẽdũ cẽt: ait. ep̃o per a vertice vsq̃z ad calcaneũ tolle corrigiã ⁊ tũc caput amputa. hũc herculanũ ep̃m pusinũ sup vrbis murũ deductũ capite trũcauit: ⁊ cutẽ incidit. ⁊ corp⁹ extra murũ p̃iecit. qdã caput adiũgẽtes cũ puero sepelierũt iuxta muꝝ. p⁹. xl. dies corp⁹ q̃sierũt vt i ecclia ponerẽt. ⁊ corp⁹ pueri v̄mib⁹ scatẽtẽ ⁊ herculanũ integrũ (vt nec capitꝭ abscisionẽ p aliq̃ vestigia videret) reperierũt

Simeon in colũna

Medard⁹ q̃z sanct⁹ toꝝ naceñ. ep̃s miraculis claruit. In cui⁹ trãsitu celũ apertum fuit vt diuina luminaria ant eum p horas tres splẽdorẽ dederũt. frater ei⁹ gildard⁹ rothomageñ. ep̃s fuit ⁊ ambo vno die nati vterini ⁊ pontifices creati.

Simeon in colunna anthiocen⁹ ex vtero matris elect⁹ de quo mira referunt Is primo egit vit.ᵃ monasticã inde vt ferunt in puteo priuato aqua habitans. Tandem annis quadraginta in finẽ vite sue sup columnã stetit.

Linea ſummorum pontificum

Pelagius

Anno mundi. 5755. Anno xp̄i. 554.

Pelagius papa eiꝰ noīs primꝰ: patria romanꝰ: patre iohāne vicario: poſt vigiliū pōtifex fuit. hic tn̄ in multis periculis ⁊ turbationibꝰ oſtrogothoꝝ fuit. ecclīam tn̄ dei nō deſerēs. cōſtituit vt heretici ⁊ ſciſmatici coherceri etiā ſeculariū manu poſſent: qn̄ ad ſanitatē rōnibꝰ nō ducerent. ⁊ clericis i ſacris cōſtitutis: mādauit vt ſeptē horas canonicas quottidie celebrarēt. Voluit itē vt vna queqꝫ ꝓuīcia. x. vel. xij. cōtineret ciuitates. hic aūt accuſatꝰ ꝙ maloꝝ vigilij cauſa fuiſſet. cū iuſtinianꝰ vigilio ꝓferret eū. vidēte ꝑplō ⁊ clero crucē tangēs ⁊ euāgeliū iureiurando ſuſcepto: ſe a tanto crimine purgat. inde narſes ad vrbē veniens ſupplicationes ꝓ rebꝰ bene geſtis a ſancto pangratio vſqꝫ ad ſanctū petrū celebrat. vrbēqꝫ a gothis liberatā: quoad fieri pōt inſtaurat. vna vero cū pelagio inſtituit vt vllus ambitione vel ꝑcio ad ꝙſuis ſacros ordines admittat. Tandē vndecimo ſui pōtificatꝰ anno mēſe decimo: die octauo ⁊ vigeſimo morit. ⁊ in baſilica petri ſepelit: vbi ex ſacris ordinibꝰ bis mēſe decembri habitis. p̄ſbros ſex ⁊. xx. diaconos. xj. ep̄os vero quadraginta creaſſet. Vacat tum ſedes menſibꝰ tribus diebus ſex ⁊ viginti.

Johannes

Anno mundi. 5765. Anno xp̄i. 564.

Johannes tercꝰ papa natione ro. patre anaſtaſio ex illuſtri genere orto: iuſtini tꝑibus fuit: qui iuſtiniano ſucceſſit. vir quidē prudētiſſimꝰ mitiſqꝫ hic pōtifex ⁊ ſanctoꝝ cimiteria reſtituit. ⁊ iacobi ac philippi ecclīam a vigilio inchoatā ꝑfecit. Et narſetē romanis nō diſſimulanter iratū ꝙ de ſe male opinarētur. idqꝫ ad ſophiā ſcripſiſſent: e neapoli ad vrbem ducit: vbi haud ita multo poſt narſes morit: cuiꝰ corpus loculis impoſitū conſtantinopolim defert. Johānis ꝙꝫ pōtifici tꝑibꝰ armeni fidē xp̄i recepe. Multas clades tum paſſa italia eſt irrūpentibꝰ ꝓuīciā barbaris: quas quidē ꝑtendere ꝓdigia illa tēpeſtate viſa ⁊ ignee acies in celo apparētes vt ꝑmiſſum eſt. deniqꝫ hic ꝑturbationū ac doloꝝ plenus: etateqꝫ grandeuus morit: ac in baſilica petri ſepelit: pontificatus ſui ano duodecimo: mēſe vndecimo: die ſexto ⁊ vigeſimo. Vacat tum ſedes eius morte menſibus decem diebus tribus.

Benedictus

Anno mundi. 5775. Anno xp̄i. 574.

Benedictus primus papa: patria romanus patre bonifacio: tyberij ſecundi tꝑibus fuit. vir ſane optimꝰ ⁊ tanto honore dignus qui italie ⁊ preſertim rome laborāte fame vna cū tyberio auguſto ſubuenit. miſſo ex egypto frumento a ſeuiſſima fame liberauit vrbem ipſam inedia pene cōſumptā. Interuenientibꝰ benedicti pontificis precibꝰ quē tyberius mirūimmodū dilexit ⁊ obſeruauit. verū pauloþoſt (vt quidā ſcribunt) ſolicitudine ⁊ dolore quē in calamitatibus vrbis rome ⁊ ꝓuincie italie conceperat morit. quarto pontificatus ſui anno menſe vno ⁊ diebus octo ⁊ viginti. Vacat tum ſedes menſibus duobus ⁊ diebus decem. In cuius tumba ſic ſcriptum tradunt.

Magnis tuis monumenta pater benedicte relinquis.

Virtutū titulus o decus atqꝫ dolor.

Pelagius

Anno mundi. 5785. Anno xp̄i. 584.

Pelagius ſecūdus: patria romanꝰ: patre vingeldo a tyberio ad imꝑatorē mauriciū tyberij generū ꝑuenit. hic in iuſſu principis cū pontifex creatꝰ ſit. Cū extra obſeſſam ab hoſte vrbem mitti quiſpiam nō poſſet. Nil enim tūc a clero in eligēdo pontifice actum erat: niſi eius electionē imperator approbaſſet. Miſſus itaqꝫ conſtantinopolim ad placandū imꝑatorē Gregorius monachus ⁊ diaconus vir optimus atqꝫ doctiſſimus vbi ex ſentētia pontificis oīa peregiſſet: nequaqꝫ ocio ⁊ ingenio ſuo abuſus. ⁊ libros moraliū in iob cōpoſuit. Et euticium cōſtantinopolitane vrbis ep̄m ita p̄nte auguſto diſputationibus cōuicit: vt omnia que in libro ſuo de reſurrectione cōſcripſerat: retractare coactus ſit. Dicebat em̄ corpus noſtrum in illa reſurrectionis gloria vento aereqꝫ ſubtilius futurū. ob eam rem tangi nō poſſe: quod cōtra illud dominicū eſt palpate ⁊ videte qꝛ ſp̄us carnē ⁊ oſſa nō habet: queādmodū me videtis habere. Pelagius aūt vbi gregoriū rogatu populi romani ad vrbem reuocaſſet ⁊ domū paternā in xenodochion pauperū ſenū redegiſſet. ⁊ baſilicā laurentij martyris a fundamētis extruxiſſet peſtilentia morit. que tūc maxime europā oēm vexabat. Anno pōtificatꝰ ſui decimo: menſe ſecūdo: die decimo. Sepultꝰ eſt aūt i ecclīa bti petri in vaticano. Vacat tūc ſedes mēſibꝰ ſex: dies octo ⁊. xx.

Linea Imperatorum

Iuſtin⁹ mĩor vł iunior

Tiberius ſecũdus

Iuſtinus iunior ſiue minor rẽ publicam apud cõſtantinopolim regendam ſuſcepit. Iuſtiniano principe vita decedẽte. Et i nulla re ſimilis fuit. vir i oĩ auaricia dedit⁹ rapax reoꝝ atq3 hoĩm ↄtẽptor dit⁹ ẽ. ſenatoꝝ ſpoliator. Cui tãta fuit cupiditati rabies. vt archas iuberet ferreas fieri. In qb⁹ ea q̃ rapiebat auri talẽta cõgregaret. Quẽ etiã ferũt i hereſim pelagianã delapſuz. Hic cũ a diuis aurẽ cordis auerteret. iuſto dei iudicio amiſſo rõis itellectu. amẽs effectus ẽ. Hic etiã tyberiũ adſciuit. q̃ ei pallaciũ vł ſingulas ꝓuincias gubernaret. hoĩem iuſtũ ⁊ ſtrẽnuũ. Vxor q3 ei⁹ ſophia impiũ vſq3 ad tyberij ſecũdi tp̃a gubernauit. Cui⁹ etiã imprudẽtia regnũ ytalicũ a ↄſtãtinopolitano iugo ꝑ longobardos ablatũ ẽ. Igit̃ cũ iuſtin⁹. xi. ãnis regnaſſet amentiã quã icurrerat. tandẽ cũ vita finiuit. Ferũt hũc vrbẽ in hiſtria regione ytalica ↄdidiſſe. Et ex ſuo noĩe eã Iuſtinopolim appellaſſe. Quã q̃dẽ in loco munitiſſimo ꝓpter barbaroꝝ incurſiones ↄſtituit. vt populi ab eiſdẽ agitati ibidem tuerẽt̃.

Tiberius Cõſtantinus mortuo iuſtino romanoꝝ regũ ſumpſit imperiũ. Hic vt iaz diximus iuſtino adhuc ceſare cũ palaciũ regeret. ⁊ cũ ꝑ adoptionẽ in filiũ ⁊ regni heredẽ ſuſceperat. ac merito certe cuz in hoĩe ea ornamẽta eſſent. que in optimo principe reqrũtur clemẽcia. iuſticia. pietas. religio. ſapientia. ↄſtãtia. Et ꝑpetua fortitudo. Vez inter alias ei⁹ v̓tutes benign⁹ ⁊ liberalis in oẽs. potiſſimũ vo erga paupes habit⁹ ẽ. Et cũ multa de theſauris q̃s iuſtin⁹ aggregauerat paupib⁹ erogaret. ſophia auguſta freqũtius increpabat eũ qd rem publicã redigiſſet i paupꝑtatẽ. Aiebat ille. Cõfido i dño. q2 nõ deerit pecunia fiſco nr̃o. tantũ vt paupes elemoſinã accipiãt aut captiui redimãt̃. Hoc ẽ magnus theſaurus. Deambulãs vo ꝑ palatiũ vidit in pauimento domus tabulã marmoreã. in q̃ erat crux dñica ſculpta. Et ait. Crucẽ dñi q̃ frõtẽ nr̃am ⁊ pectora munire debem⁹. Eã ſub pedibus cõculcam⁹. Et dicto citius iuſſit eandez tabulã auferri melioriq3 loco atq3 honeſtiore reponi. Poſt h̃ vo vna atq3 altera inuenta eſt. Sub q̃ tantã vim auri ⁊ argenti reperit. q̃ntã hoĩs hñficiẽtia requirebat. Cui⁹ q̃dem magnã ꝑtẽ paupibus erogauit. Ferũt etiã narſetis theſauros ad eũ ex ytalia delatos fuiſſe. Quibus ↄflatis ad magnificentiam ⁊ liberalitatem vſus eſt. Et ne quid ad integrã eius felicitatẽ deeſſet. exercitus quẽ in perſas miſerat. victor rediens tantã predam ad elephantis. xx. auexit. q̃ntum vllus vnq̃ antea. Hoc requirebãt eius merita erga genus humanuz. Hec religio in deum ſaluatorem noſtrũ. hoc poſtremo eius beneficentia erga populũ romanũ. que ⁊ armis quoad fieri potuit tutatus eſt. Tyberius igitur Conſtantinus poſtq3 imperium ſeptem rexerat annis. ſentiens ſibi diem mortis imminere. vna cum conſilio ſophie auguſte Mauricium genere capadocez virum ſtrennuũ ad imperium elegit. ornatamq3 ſuam filiam regalibus ornamentis. tradidit ei dicens. Sit tibi imperium meũ cũ hac puella conceſſum. vtere eo felix. memor ſemꝑ vt equitate ⁊ iuſticia delecteris. Hec poſtq3 dixit de hac luce ad eternam patriam migrauit. Magnũ luctũ ꝑplis de ſua morte relinquẽs fuit ei ſumme bonitatis i elemoſinis ꝓmpt⁹. in iudicio iuſt⁹. In vindicãdo cautiſſim⁹. nullũ deſpiciẽs ſ; oẽs in bona volũtate complectens. oẽs diligẽs. ipſeq3 dilectus ab omnibus.

Longobardi quibus nutrita barbe longitudo patrio ydeomate dedit nomẽ a Scandinauia germanie inſula occeani originem habuere. Ex qua profecti Aionẽ ⁊ Ibatonem habuerunt duces. Iiſq3 fato functis. Agelmũdum ſibi regem impoſuit. Eoq3 a populis quos dicũt bulgaros hiſtri accolis interfecto lamuſſio ſubrogatus eſt. Qui agelmundi necẽ vlciſci cupiens in bulgaros arma mouit. eoſq3 maxima afflixit clade. de ortu huius lamuſſij refert Paulus q2 meretrix quedaz vno partu ſeptem edidit filios quos cum in piſcinam enecandos proieciſſet. Agelmundus rex videns paruulos exorruit facinus. haſta q3 manu geſtabat eos voluere cepit. vnus ex eis iniecta manu haſtam comprehendit rex miſericordia motus illi magna prenũcians e piſcina abducendum abduxit. que eorũ lingua lama dicitur lamuſium nominauit. qui cum adoleuiſſet ſtrennuus in omnibus adoleſcẽs euaſit. Et poſt eum quadraginta annis regnauit. quo defuncto tercius rex Lethu eſt ſuffectus. Qui cum ãnis quadraginta regnaſſet Hildooch filiũ ſibi inſtituit ſucceſſorem. Et poſt eum quintus Godooth longobardoꝛuz regno prefectus eſt. Cui ſucceſſit Claffo. Inde ſubrogat⁹ ẽ in ſeptimus regem filius thato. Qui profligatis herulis paulopoſt interfectus eſt. Octauus regum Vnacho. Valtarith filium habuit ſucceſſorem. Poſt quem decimus ⁊ non nonus ꝑ vt ſcripſit Sigibertus longobardorum rex fuit andoin a quo primũ ea gens in pannoniam traducta fuit. Poſtq̃ ãnis duo de quadraginta Rugilandam prouinciam habitauerat. In pannonia autem ſub ipo andoino primũ ⁊ poſtea ſb Alboino ei⁹ filio. Qui vndecimus rex fuit annis quadragintaduobus lõgobardi habitauere. dignitate aucti ⁊ maximo potentatu. Longobardorum autem in ytaliam ingreſſum fuiſſe cõperimus benedicti pape pontificatus initio. Et iuſtino minore annũ iam terciũdecimũ apud Cõſtãtinopolim impante. Fecerunt iter longobardi ꝑ patentẽ portam que ab ipo conditi orbis initio relicta fuiſſe videtur barbaris ad ytalie inuaſionẽ. Decedentes nanq3 pannonia ꝑ noricũ q̃ prius bauaria. nunc ea in parte dicitur auſtria puenere. Liburneam que tũc ſicut ⁊ nũc dictus eſt ꝓuincia forũulij. Oppidoq3 forouilio cũ ipſa (cui dat nomen) ꝓuincia ꝑ incolarũ deditõez potiti ad plane fluuiũ conſederunt.

Alboinus Rex

ALboinus vndecimus longobardoꝝ rex. quē narses vt ꝑmissum ē cū omnibus copijs postq̄ gunimudū gepidaꝝ regeꝫ occidisset. ⁊ gepidas vsq̄ ad internitōem deleuisset: E pannonia in ytaliā ad cōpescendas sedes vberiores q̄ in pannonia occupauerāt. litteris ⁊ nūcijs accersit. Obtemperās itaq̄ narsetis monitis alboinus ytaliā per ſyrmiū ingreſſus. cum oībus longobardis tam viris q̄ mulieribus. adiūctis etiam sibi. xx. saxonū milibus. cū ipſis vxorib⁹ ac liberis armētis q̄q̄. ꝑ foꝝ iulij ytaliā intrauit. cū exercitu lectiſſimo. primo oēm veneciā occupat. inde in ſubriā ingreſſus mediolanū vi capit ac diripit. papiam triennio obſeſſam in ꝑtātem ſuam tandē redegit. Hac aūt victoria let⁹. veronā ſe cōtulit. quā regni tocius ſedē cōſtituerat. Erat tūc tercius et dimidius exact⁹ ab ingreſſu longobardoꝝ in ytaliā annus quo in tpe alboinus omni pene ethruria ⁊ arimino ac ciſalpine gallie partib⁹ a bononia papiam vſq̄ oībus (excepto Grex illo) potitus vel vrbibus vł oppidis. veronā igitur ſe contulit. In qua vrbe vxorē diuiciaſq̄ ⁊ omnē regiā ſuppellectilem habebat. Rebus autē vt erant tūc in ea gente letiſſimis. ludos celebrauit. Et qꝺ oīa apud eam barbaries ſuperabat ludoꝝ leticieq̄ genere cōuiuijs ebrietatibuſq̄ ē indultum. Bibebatq̄ rex ea pathera quā ex Gunimūdi gepidaꝝ a ſe in pānonia interfecti craneo laminibus circūdato aureis parauiſſe. Et cuꝫ immoderatius hauſiſſet hilarior ac ꝓpe amens reditus. miſit Roſimūde vxori e regione diſcūbenti patheram mero plenam. Ipſe alta inclamitans voce vt cū p̄re gunimūdo bibēs leta eēt. Que vxor adeo alte īſedit pectori mulieris. vt ex ea hora ſtatuerit p̄ris cranei ludibriū viri iteritu vindicare. Egitq̄ tātā rem maxime in hūc moduꝫ. Helmechildis erat longobardus ⁊ nobilis ⁊ in armis ferox. qui adoleſcentia florens. ⁊ corpore famoſiſſimus. puellā deperibat. roſimūde obſequio inſiſtentem. Qꝺ cū nō ignoraret regina effecit. vt puella qꝺ ardenter cupiebat ſeſe illi in concubitum permitteret. Cumq̄ poſtea adoleſcentem his artibus ad laſciuientis animū in ſententiam trahendum vt rata erat efficaciſſimis pellectum. Roſimūda in regis caput armare tēptauit. Cui⁹ poſtea conſuetudine roſimūda quidem delectabat. quē q̄ in cubiculū ſecreto ducens. propoſita regni ſpe alboinū obtrūcare compulit. Uerū cū aduerſantibus longobardis. de ſpe regni decidiſſent. Ambo ad longinū qui tum rauenne preerat confugere. Nec ita multo poſt ſeipſos inuicem veneno petentes diem extremū claudunt.

Lōgin⁹ exarch⁹ ytalie

LOnginus grecus primus ytalie exarchus. hoc anno poſt captam vniuerſam ferme ytaliam. nouū in ytaliā adduxit magiſtratus nomē exarchatus ytalie. qui interꝑtabat ſummus ytalie magiſtratus. Et rauenne ſe continens nūq̄ iuit ad vrbem romam. vel qualis eſſet inſpiciendam. In adminiſtratione vo ytalie ⁊ vrbiū que in iuſtini imꝑatoris partibus cum roma ⁊ rauenna durauerant. Hūc primus ſeruauit morem. vt non prouincie aut regioni p̄eeſſꝫ preſes ſiue quiſpiam magiſtratus: ſed ſingule vrbes ſingula oppida a ſingulis cuſtodirentur. regerenturq̄ magiſtratib⁹. quos appellauit duces. parem itaq̄ faciens vrbem romā alijs ytalie vel vrbibus vel oppidis. hac vna in re illā honorauit. qꝺ impoſitum tūc magiſtratum preſidem appellauit. ſed qui ſucceſſerūt ſunt appellati duces: vt poſtea per multos annos ſic romanus appellaretur ducatus. ſicut Narnienſis ſpoletanuſq̄ eſt dictus. neq̄ poſt baſilium qui cum Narſete conſul fuit. vel conſules roma habuit vel ſenatum legitime coactum: ſed a duce greculo homine. quem exarchus ex rauenna mittebat res romana per multa tempora adminiſtrata ē. Durauit quippe hic magiſtratus ferme centum ⁊ viginti quatuor annis. Eoq̄ defuncto ſmaragdus ſuffectus fuit.

Leander epiſcopus

LEander tolletanus (vel vt quidam volūt) hiſpalenſis ep̄us. Uir plane ſanctus ⁊ doctrina precipuus. In quo eloquentia ⁊ doctrina pari lance certabant. Cuius ꝑdicatione exemploq̄ ⁊ induſtria tota veſegothoꝝ gens ꝑ Recaredum eorū regem ab arriana impietate cōuerſa ē. Multa eīn cōpoſuit. tum ad cōfirmationē noſtri dogmatis: tum ad cōfutationem arriane ꝑfidie. quā (tanq̄ teterrimā labem) Uandali ex aphrica in hiſpaniā a beliſario pulſi detulerāt. Huic aūt inſigni viro beatus Gregorius papa adhuc monachus moraliū ſuorum libros ſcripſit. Cuiuſq̄ vita multis ſignis ⁊ miraculis in fine claruit. Ideo inter ſanctos relatus cuius feſtū. 3. kal. Marcij celebrat.

IOannes Elimona ſeu elemoſinarius latine alexandrine vrbis epiſcopus. per hoc tempus orientalem eccleſiam quoad fieri potuit in fide continuit legendo. diſputando. ſcribendo. monendo. docendo. licet multos aduerſarios habuerit ſigna quoq̄ magna. nec nō elemoſinas plurimas ⁊ alia pietatis opera faciendo. Cuius celebrem ⁊ admirandā leonci⁹ q̄dam neapoleos ciprioꝝ inſule ep̄us vt in vitaſpatrum hiſtoriam pulcerrimam ſcripſit.

AEtum tum demū de noīe ytalico putaſſem in tanta reꝝ ꝑturbatione: niſi ſanctiſſimi viri ꝑiture prouincie ſuccurriſſent. Preerat ecclīe aqleienſi paul⁹ ꝑriarcha vir ſcītatis fama ꝑſpicu⁹. Is vrbis aqleie paulo añ nouo paruoq̄ valido muro cincte mūitioni diffiſus. cū clero ſctōꝝ reliquijs ⁊ oī ſacra ſuppellectile migrauit gradū. Ꝑerat eē taruiſine ecclīe felix ep̄s rauēna oriūd⁹ vir vt ea tēpeſtate doct⁹. ⁊ cū vita integer is lōgobardos adeſſe itelligēs ad alboinū ire ꝑtēdit taruiſinis vt nouerat iratum ſalutem ⁊ bonoꝝ ecclīe ſue conſeruationem impetrauit.

Fortunatus epiſcopus

Germanus epūs

FOrtunatus epūs tudertinus (vt ait grego. in primo dyalogorū) in effugādis ſpiritibus immenſe virtutis gratia pollebat. ita vt non nunꝗ̄ ab obſeſſis corporibus legiones demonuꝫ pelleret. Et cū multos hoīes liberaret Etiā equū cuiuſdam militis in rabiem vſuꝫ: vt cūctos dilaniaret: facto ſigno crucis ad manſuetudineꝫ reduxit. cuidaꝫ quoqꝫ ceco lumen reſtituit. Et nūc corpus eius in ciuitate tudertina demoniacos abſoluere. egros curare quotiens ex fide petitur vt viuens conſueuerat traditur.

FOrtunatꝰ alter vir ſingularis litterature ⁊ eloquentie gallos ad mitiorem cultū redegit ſcriptis ⁊ exemplo. Ad ſigibertum em̄ eoꝝ regem libellum de gubernando regno pſcripſit. ac beati Martini vitam eleganter compoſuit.

Sampſon epūs

Amandus epūs

GErmanū epiſcopum pariſienſem. ſunt qui ſcribant virum quidem ſanctiſſimū hoc tempore fuiſſe. qui francie reges ſemꝑ in officio cōtinuit. Et adeo quidem: vt inter ſe certatū religione. pietate. gratia. humanitate ſit. Nil em̄ in Germano cernebant. qđ ipſi nō imitarent̄: tātū valēt boni paſtoris exēpla.

SAmpſon dolenſis epiſcopus. mira claruit ſanctitate. in eius cōſecratione colūba celitꝰ emiſſa ſuꝑ caput ſedit quouſqꝫ epūs ordinatus fuit. Suus quoqꝫ diſcipulus Erbinus poſt ſua fata claruit.

AMandus epiſcopus Traiectenſis in vaſconia cū eo tempore populus ferociſſimus eſſet ſua ſanctitate ac predicatōne ad mitiorē vitam redegit.

Gregorius thuronenſis epiſcopus.

Radegūdis regina fracie

GRegorius turonenſis archiepiſcopus octauo Juſtini anno ordinatus in omībus clarus habetur. Fuit autē aluernie regionis indigena. Sexdecim deinde ānis in epātu exegerat. Cū gregoriꝰ magnꝰ in ſede apl̄ica ſbrogatꝰ ē. Obijt tandē. xv. kal̄. decembris. Hic ſcripſit hiſtoriā regū frācoꝝ. Miracula q̄ꝙ beati martini poſt obitū eiꝰ in libris q̄tuor.

RAdegūdis regia frācie de regiōe thuringie ex berēgario orta. poſt deuictaꝫ pr̄iam regal̄ p̄da abducit̄. Ea ī ſortē lotharij regꝫ ī vero/ mādēſeꝫ ducta ad nutriēdā cuſtodita. inde ī ſucceſſiōe nupſit terreno p̄ncipi. nō tn̄ ſepabat̄ a celeſti mira poſtea peregit pietatis opa. eā medardꝰ poſtremo nouionꝫ mutata veſte dn̄o cōſecuit. porro mōaſteriū pictauis coopante dei gr̄a mōaſteriū ꝑ ordinatōeꝫ lotharij regꝫ ꝯſtruxit. vbi ī multitudine mag̃ abbatiſſa ī oī abſtinētia ⁊ miracul̄ vixit. morſqꝫ eiꝰ gl̄ioſa fuit. eiꝰ trāſitus recolitur ydibus Auguſti.

Gregorius magnus doctor

GRegoriꝰ magnꝰ (ob eius ſanctitatē. ac ſapientie p̄cipue moralis ſublimitatatē) appellatus vt pene in ea oēs doctores excelſerit. Js ex ſenatoria ſtirpe ortus. patrem habuit Gordianū matrem ſiluiam nobiliſſimos romanos. At cum ſummā philoſophie apicē in ſua adoleſcentia attigiſſet. Ac rerum ⁊ diuitiarū copia abundaret. ea oīa deſeruit ⁊ religionis ſtatū p̄elegit. varijs tn̄ ſeculi curis ac negocijs impeditus. Tādē patre orbatus ſex monaſteria in ſicilia cōſtruxit. Septimū intra menia vrbis ſb̄ honore ſancti andree apoſtoli ꝓprijs fabricauit. Jn quo relictis ſericis auro gēmiſqꝫ: vili monaſtico habitu tegebat̄. Cuiꝰ ꝑfectio in prologo dialogi eius oſtēditur. tanta aūt in abſtinentia corpus afflixit. vt infirmato ſtomacho vix ſubſiſter evaleret. vt ſepenumero ſincopi laboraret. Monachus igitur romanus. ob probitatē ⁊ ſanctitatem maximo in p̄cio habitus fuit. Qui ⁊ multa tum cōſtantinopoli. tūqꝫ rome pro xp̄iana religione ad multoꝝ eruditionē edidit opa. Moraliū ī Job libros dialogoꝝ paſtoraliū. Jtē regiſtꝝ ſuꝑ Ezechielē ⁊ omelias ⁊c̄.

BIBLIOTECA

Anno mundi. 5793. Anno xp̃i. 594.

GRegorius magnus papa. eius nominis primus, patria romanus patre Gordiano. viro ſenatorio: vno oĩm ꝯſenſu inuitus etiã põtifex creatur. Anno dñi ⁊c. v. ac. xviij. Is aũt cum principis ꝯſenſus requireretur. nũcios cũ litteris miſerat, Qui mauriciũ obſecrarent: ne pateref electionẽ cleri ⁊ ppl̃i romani ea in re valere. intercepte ſunt littere a prefecto vrbis ac diſcerpte ſcripteqꝫ alie. Quibus rogabatur vt quem populus ac clerus in pontificem legiſſet eundem imꝑator confirmaret. quo nihil ei nũciari iocũdius ac gratius potuit. cum ſecum familiariter dum conſtantinopoli erat Gregorius vixiſſet. filiumqꝫ eius fonte baptiſmatis leuaſſet. Remittit itaqꝫ Mauricius nũcios qui Gregoriũ ꝯfirmarent: cogerentqꝫ pontificatus gubernacula ſuſcipere. Is itaqꝫ non ſibi ꝑi. ẜ vtilitati hoĩmqꝫ ac honori diuino ꝯſulens. quem certe ob religionem ⁊ pietatez rebus oĩbus ſemper ante tulerat. ſpretis opibus. poſtbabitis voluptatibus atqꝫ oĩi ambitione ⁊ potentia. gubernacula reipublice xp̃iane ſuſcipiens. ita vixit. vtuſqꝫ ad tẽpora noſtra. neminẽ ex ſucceſſorib⁹ parem habuerit: ne dum ſuperiorem vel ſanctitate vite vel diligentia in rebus agendis. vel doctrina ⁊ ſcriptis: doctor etiã humilim⁹ primus oĩm pontificũ ſe ſeruũ ſeruoꝝ dei ſcripſit. Ac omnis inſtitutio eccleſiaſtici officij veteris ꝯſertim ab eo eſt inuenta ⁊ approbata. Supplicationeſqꝫ maiores ꝓpter peſtez ſe dandam ac ſtationes inſtituit. Exornatis quoqꝫ q̃buſcũqꝫ rebus potuit baſilicis romanis dedicataqꝫ gothoꝝ eccleſia que in ſubura eſt agathe martyris nomine. paternã domũ in cliuo ſcauri poſitam non longe a circo maximo in monaſteriũ redegit. Quo in loco ⁊ hoſpites ꝯtinuo accipiebat. Et paupes vndiqꝫ confluentes cibo ⁊ potu in vita retinebat. Vir certe oĩi laude dignus. Tandem confirmata oĩi ratione eccleſia dei. Anno. xiij. menſis. vj. die. x. pontificatus ſui moritur. Phoce vo imperatoris ãno ſecundo. ſepeliturqꝫ collacrimãtibus oĩbus in baſilica petri ante ſecretariũ. quarto ydus marcij. Eius vo in morte menſibus quinqꝫ. diebus vnde viginti. ſedes romana tum vacat.

SAbinianus papa cui⁹ patria ignoratur ac merito quidem Gregorio ſucceſſit: homo eñ obſcuro loco natus. obſcurioris moribus rebus geſtis Gregorij viri ſanctiſſimi aduerſatus eſt. Nam cum ſuo pontificatu fame laboraretur. inſtarentqꝫ paupes. vt pietatẽ Gregorij elemoſinis imitaref: nil aliud reſpondebat. q̃ꝫ Gregoriũ popularẽ famã aucupantẽ patrimoniũ eccl̃ie largitionibus diſſipaſſe. Paululũ etiaꝫ abfuit q̃ libri eius cõburerenf. Adeo in Gregoriũ ira ⁊ inuidia exarſerat homo maliuolus. Hic tñ ſtatuit vt hore in eccleſijs diſtinguerenf officij gratia. Et accenſe lampades ꝯtinuo retinerentur. potiſſimũ vo in eccleſia beati Petri. At cũ annũ vnum. menſes quinqꝫ. dies. ix. in pontificatu ſediſſet moritur, funuſqꝫ eius a ſancto Joanne per portam aſinariã ⁊ pontem miluiũ in baſilicaꝫ petri defertur. Vacat ſedes ei⁹ morte. menſes xj. dies ſex ⁊ viginti.

BOnifacius tercius papa. patria romanus. Vir ſacerdotio dign⁹ a phoca imperatore obtinuit. magna tamen contentione. vt ſedes beati Petri apoſtoli. que caput eſt omniũ eccleſiarum ita ⁊ diceretur ⁊ haberef ab omĩb⁹. Quem quidem locum eccleſia conſtantinopolitana ſibi vendicare conabatur. fauentibus interdũ malis ꝓncipibus. Merito eñ ſedes romana ceteris añfertur. Ei⁹ itegritate ⁊ ꝯſtãtia cũcte hereſes ꝯfutate ſunt ⁊ exploſe: inde ſynodo habita plura inſtituit. Tandem eius vita ⁊ decreta extincta ſunt pontificatus ſui menſe. ix. Sepultus eſt aũt in baſilica petri: vacat tũ ſedes menſe vno. diebus ſex

Anno mundi. 5813. Anno xp̃i. 614.

BOnifacius quartus papa natione Marſus. patria valerienſis. patre Joanne medico. Hic templuꝫ ſancte marie rotũde quod veteres pantheon Quia cybeli ⁊ oĩbus dijs cõmune eſſet. a phoca imperatore obtinuit: cõſecrauitqꝫ q̃rto ydus Maij. in honorẽ beate marie v̑ginis omniũqꝫ martyrum Eiectis prius gentiũ ſimulacris. luſtratoqꝫ templo vnde poſtea virgo ad martyres appellata eſt. Quo facto etiam domũ paternam in monaſteriũ redegit: fundoſqꝫ ſuos monaſterio aſcribit ĩ monachorum vſum. Quibus ⁊ predicandi ac abſoluendi poteſtatem tribuit. Verũ non ita multum poſt. diem extremũ obiens. Sexto pontificat⁹ ſui anno menſe octauo. die. xiij. Quo quidem tempore. peſte fame ⁊ inũdatione aquarũ laboratũ eſt. Sepelitur in baſilica petri. vacat tum ſedes eius morte menſib⁹. vij. dieb⁹ q̃nqꝫ ⁊ viginti.

Linea ſummorum pontificum

Gregorius primus

Sabinianus

Bonifacius tercius

Bonifacius quartus

Mauricius tyberij gener. quo defuncto idutus purpura. redimitus diademate. ad curiā proceſſit. acclamatiſqꝫ ſibi laudibus largito populo mūera. primus ex grecoꝝ genere cōfirmatus eſt. huic cū ⁊ ſi cappadox erat. imperiū tamē ob ꝟtutem ⁊ ſtrēnuitatē in rebus agendis ꝯmiſſum eſt. At vero longobardi cū poſt mortem alboini. xx. āniſ ſub ducibus fuiſſent. Eutharim regem ſibi creant. Quē ⁊ flauiū appellarūt. quo quidem cognomento oēs lōgobardoꝝ reges deinceps vſi ſunt. Mauricius aūt pellere ytalia lōgobardos conatus. Sigebertū frācoꝝ regē mercede ad id bellū ſollicitat. Qui ſtatim cōꝑato galloꝝ ⁊ germanoꝝ mag͂ exercitu. cū Euthar decertās magno capto incōmodo ſuꝑatur. Hac aūt elati victoria longobardi. vſqꝫ ad fretum ſiculū ꝑuenere: vrbes ytalie in ꝑtātem ſuam redigentes. Quo minus ꝟo vrbe roma diu obſeſſa potirent̄. fecere hymbres. ⁊ quidē frequentes quibus hoſtes a menibus ꝓpellunt̄. Interea ꝟo mauricius ſuꝑatis ī etruria ⁊ campania Hexarcho romano duce longobardis in omnia vicia ꝓlapſis. legem tulit vt qui romane militie aſſcriptus eſſet. niſi finita militia. vt manchus ⁊ debilis ex vulnere factus. deo militare nō poſſet. Hanc obrem motus Gregorius hoīem admonet ne eius religionez impugnet. Cuiꝰ benignitate ex īfima ſorte hoīm ad ſummū gradum dignitatis ꝑuenerat. Preterea cū Joannē Conſtantinopolitanū epm vniuerſalē patriarchaꝫ creaſſet. monuiſſetqꝫ Gregoriū vt obtemparet. Reſpōdit homo conſtantis ingenij ⁊ fidei poteſtatem ligandi ⁊ ſoluendi petro traditam eiuſqꝫ ſucceſſoribꝰ. nō epis ꝯſtantinopolitanis. Nequaqꝫ his malis cōtentus longobardos adhortat̄. vt romanos adorirētur. Ideo agilulphus ex ciſalpina romā magnis illatis calamitatibꝰ integrū annū obſedit. Omiſſa ſpe potiūde vrbis mediolanū rediit. At mauricius nō ſponte. ſ; coacte penitentia ductus. cū Gregorio mitius agere cepit: fuit tn̄ vtilis reipublice. Nā ſepe contra hoſtes dimicans victoriam obtinuit. Huni qꝫ q̄ auares appellant̄ eiꝰ virtute deuicti ſunt. Interim ꝟo milites ſtipendijs ſuis defraudati. Phocā centurionē imꝑatorem creant: ⁊ Mauriciū obtrūcant. poſtqꝫ vnū ⁊. xx. annis rexit.

Linea Imperatorum

Mauricius

Phoca

Phoca. extincto mauricio eiuſqꝫ filijs. Theodoſio Tyberio Conſtantino ⁊ aduocato romanoꝝ regnū inuadit. ꝑ octo annoꝝ curricula principatꝰ eſt. Veniēſqꝫ cōſtantinopolim imperator receptus eſt: magnā de ſe ſpem prebuit. ſ; rerum exitus multoꝝ fefellit opinionez. Nam ſuo tp̄e ꝑſe coſdra rege in romanas ꝓuincias irrūpētes. ſuꝑato phoce exercitu hieroſolimā occupāt. Templa xp̄ianoꝝ ꝓphanāt ⁊ diripiūt. Lignū dñice crucis inde auferūt. Zachariā virū ſanctiſſimū eiuſdē ciuitatis patriarchā in captiuitatē abducūt. Hanc obrem ab omnibus potiſſimū a ſenatu ſpretus phocas ab heraclio copiarum ⁊ affrice prouincie duce imperio ⁊ vita priuatur. Remqꝫ publicā romanā. heraclius eiuſdē filius regendam ſuſcepit.

Conciliū ad. s. Petrum Rome

Synodum apud ſanctū Petrū Rome vir ſanctiſſimus Gregorius papa habuit (ne vlla ī re eccleſie deeſſet) quatuor ⁊ viginti epiſcoporum in qua multa ſuſtulit que nocitura. mlta etiā addididit que profutura fidei noſtre videbātur. In ea quippe ſynodo primo q̄tuor ꝯcilia. ſ. Nicenū. Cōſtantinopolitanū. Epheſinū. ⁊ Calcedonenſe decreto publico approbauit. ⁊ cōfirmauit. nec non et q̄ntū veneratꝰ ē. Vetuit in eo ꝯcilio vt nullꝰ bigamus ordinaret̄ ꝑſbiter. Statuit etiā vt eps ſemel dūtaxat ꝯſecraret̄. Mādauit ꝑterea vltimā volūtatem modis oībꝰ obſuare debere. Inſtituit ꝑterea ne q̄d ornatus ⁊ ꝯcētus inter ſacrificandū deeſſet. vt adverſu vniꝰ pſalmi introitus miſſe fieret. Et vt nonies kyrieleyſon caneret̄ ⁊ all'a. in canonē redegit. dieſqꝫ nr̄os ī tua pace diſponas. Preterea ſupplicatōnes maiores (q̄s greci letanias vocāt) ꝑmꝰ inſtituit ſtationū qꝫ magnā ꝑtē maxīe q̄ in baſilica petri h̄ntur. Quid plura omnē eccl'aſtici officij iſtitutōez ipe ſctiſſimꝰ pōtifex inſtituit ⁊ approbauit.

Synodū qꝫ hūit poſtea bonifaciꝰ papa. iij. eporū duo ⁊. lxx. pſbroꝝ. xxx. diaconoꝝ triū in q̄ inſtituit ne quis ſub anathematis culpa in locum de mortui pontificis aut epi ſubrogaret̄. niſi tercia ſaltē poſt obitū eius die: vt ne anathematizarent̄ q̄ largitione vl' gr̄a ad pontificatū vl' epatū aditū ſibi q̄rerent. Voluit itē electōem epi a clero pariter ⁊ pp'lo fieri. eamqꝫ ita ratam fore ſi a principe ciuitatis approbata eſſet. Conſtituitqꝫ vt nitidus pannus quod corporale dicitur ſuper altari in conſecratione ſemper a ſacerdote poneretur.

FErūt iudeū quendā imaginē crucifixi telo tranſfixiſſe p̄ hec tpa a quo illico ſanguis copioſus effluxit. quo iudeus maculā contraxit. xp̄iani id videtes p̄ veſtigia ſanguinis ad imaginē ſanguinē enuttentē puenerūt. quo comperto iudeū lapidibus obruerūt.

TAnta inundatio aquaꝝ. anno ſexto Mauricij imꝑatoris fuit vt noe diluuiū renouatū crederet. fuit enī diluuiū in finibus venetiarū ⁊ ligurie ſeu ceteris regionib⁹ ytalie. Deſtructa ſunt itinera diſſipate vie. facte ſunt lacune poſſeſſiones ſeu villaꝝ hoīm꜄ pariter et animātiū magnus interitus. Tantū tunc atheſis fluuius excreuit. vt circa baſilicā zenonis martyris. q̄ extra veronenſis vrbis muros ſita ē vſ꜄ ad ſuꝑiores feneſtras aque ꝑtingerent. Facta ē autem hec inūdatio ſextodecimo kalendas nouembris. Sed ⁊ tante choruſcationes ⁊ tonitrua fuerūt. q̄nte fieri vix eſtiuo tp̄e ſolent. In tantū tūc fluuius tyberis excreuit. vt aque ei⁹ ſup muros vrbis influerēt. Et maximas in ea regiones occuparēt. Tūc p̄ alueū eiuſdē fluminis. cū multa ſerpentū multitudine. draco etiā magne mire꜄ magnitudinis per vrbē tranſiens vſ꜄ ad mare deſcendit. Subſecuta ē ſtatim hāc inundationē grauiſſima peſtilentia. quā inguinariā appellant. Que tante ꝑplum ſtragi deſtinauit. vt de inextimabili multitudine vix pauci remanerent. Primū꜄ pelagiū papā ꝑculit deinde paſtore interēpto. ſeſe p̄ ꝑplum extendit. In hac tribulatione beatiſſim⁹ gregorius papa electus ē q̄ dum ſeptiformē letaniā fieri ordinaſſet. Vni⁹ p̄ ſpacio dū hi deū ꝓcarent. Octuaginta ex eis ſubito ad terrā corruentes ſpiritū exalarunt. Septiformis aūt letania dicta ē. q2 oīs vrbis populus a beato gregorio in ſeptē ꝑtibus deꝑcaturus dn̄m diuiſus ē. In primo nā꜄ choro fuit oīs clerus. In ſecūdo oēs abbates cū monachis ſuis. In tercio oēs abbatiſſe cū cōgregationibus ſuis. In quarto oēs infantes. In q̄nto oēs laici. In ſexto vniuerſe vidue In ſeptimo oēs mulieres coniugate.

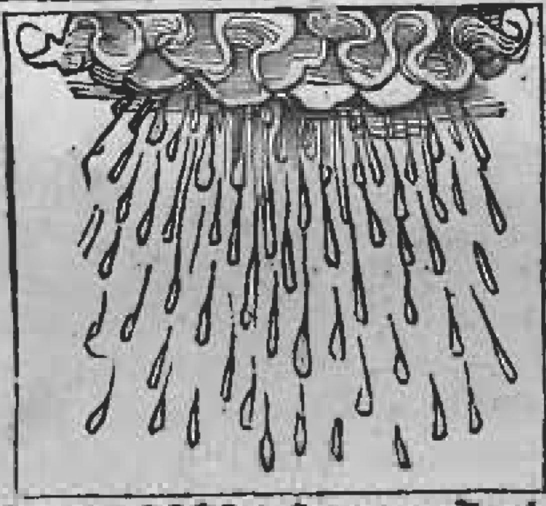

MIſit hac tēpeſtate diuus gregori⁹ magnus auguſtinū, melitum ⁊ ioannē. cū꜄ his mōchos q̄ſdā ꝓbatiſſime vite. q̄rū monitis ⁊ ꝑdicationib⁹ fidei nr̄e dogma Angli tū ꝑmū integre recepert. auguſtin⁹ ei ⁊ melit⁹ optimi monachi ⁊ anglorū epi at꜄ apli i ꝑcio habiti deo auxiliāte. ⁊ monitis ⁊ efficaciſſimis exhortationib⁹ totā illā iſulā ad fidē xp̄i tādē ꝑduxē. ibidē꜄ demū ſenio ꝯfecti n̄ ſine magſcitat opinione in dn̄o deuere. ⁊ cū ſcti fuerit. eoꝝ feſta ſeptio kal. iulij celebrāt.

Auguſti⁹ ⁊ melit⁹ mōchi

Tunica inconſutilis

TUnica incōſutilis dn̄i nr̄i ihu xp̄i a. b. vgie maria ꝯfecta. q̄ ſorte vni militū obtigerat. his tp̄ib⁹ nō ꝓcul ab hierl'm apud vrbē Zaphat in archa marmorea eo loci repoſitā. ab ep̄is Gregorio anthioceno. thoma꜄ hieroſolimitano. ac ioanne ꝯſtantinopolitano incorrupta ⁊ immaculata inuenta fuit. Qua ſuſcepta maxio in ꝑcio habita fuit. qui ipaꝫ ſuſcipiētes hieroſolimā detulerūt. ⁊ in eburnea archa collocauerūt. Ferūt hanc tunicā poſt captōeꝫ vrbis ꝯſtātinopolitane in man⁹ thurcorum deueniſſe.

Hermigildis Rex

HErmigildus q̄dā viſigothoꝝ rex hiſpaniaꝝ ⁊ viſigothoꝝ regis filius. per id temp⁹ a patre leuuigildo rege in carcere truditur. ⁊ paulopoſt iniquiſſime interficit. eo q꜄ leandri hiſpalēſis epi viri ſanctiſſimi ꝑdicatōib⁹ ab arriana impietate ſad verā catholicā꜄ fidē ꝯuerſus fuiſſet. Nā cū leander ipe hermigildum cōuertiſſet. ⁊ ipm catholicū declaraſſet. pr̄ ira cōmot⁹ leandrū pontificē multis icōmodis ⁊ iniurijs affecit. ⁊ filiū ipm ꝯſtantiſſimū tandē īterfecit. ad cui⁹ corp⁹ poſt modū cāt⁹ āgelic⁹ audit⁹ fuit. lāpades꜄ ardētes viſe. Sꝫ ⁊ ipe pr̄ paulopoſt i egritudinē ꝓlapſus leādrū reduxit. Et de iiuria at꜄ pctō veniā poſtulauit. ⁊ Ricardū ſecūdū filiū regē. cōſtituens catholicū ⁊ veꝝ xp̄ianū effici procurauit.

Baſolus abbas
Sindolph⁹ p̄ſbiter recluſus i frācia
Euthonicus britonicus
Similianus abbas
wungalotus p̄ſbiter
Gangeric⁹ ep̄s cameracē̄.
Furſrus fili⁹ regl ybernie

Corpus. b. ſtephani ꝓthomartyris romā tranſlatum eſt
Phara virgo nobilis fuit
walbertus fuit diſcipulus. ſ. colūbani
Deicola diſcipulus. ſ. colūbani
Cūbert⁹ ep̄s colonieñ. ſctitate claret
Bauo p. ſ. amādū ex ꝑdone ꝯuerſus
vitā ſolitariā in artiſſima pnia
pagens ceteris ſctitatis exepla ꝓbuit.

Artharis rex

ARtharis flauius longobardoꝝ rex. poſtq̄ longobardi decem annis ſine rege ſtetiſſent ab eiſdē creat⁹ rex. regnauit annis ſeptē. Hic daphonis regꝭ fili⁹ fuit. quē lōgobardi flauiū cognominauerūt. q̄ lȝ adoleſcens rex ſublimatus fuerit. multiſ tñ editiſ facinorib⁹ laudes ingentes ꝓmeruit. ⁊ eas ob res oēs lōgobardoꝝ duces dimidiā pecuniaꝝ ſuarū ptē ei obtulere. Hic pbarā oppidū non ignobile in abdue fluminis ripis condidit: ac Brixellū ciuitatē in margine padi poſitam obſedit ⁊ debellauit. ac tandē ſolo equauit. Qua q̄dem elatus victoria ad ſiculum fretū om̄ia ꝑq̄ſiuit. ac multas ytalie ciuitates i ſuā poteſtatē redegit Sȝ ⁊ francoꝝ regē cū ingenti multitudine ipſoꝝ atq̄ germanoꝝ deuicit ac ex italia fugauit. Indeq̄ francilionē romanū ducem ex comio ciuitate Cumacinaq̄ inſula, q̄ in lacu lario erat expulit. Et īgentes ide diuitias ſuſtulit. Qua ditatus ꝑda ſtatim theudelindā garibaldi bauaroꝝ regꝭ filiā xp̄ianiſſimā duxit vxorem. quā obrem chilperic⁹ frācoꝝ rex q̄ huic arthari inimiciſſimus erat. in bauariam furens eum inopinate aggreditur. ⁊ ex bauaria expulit. qui relicto regno cū filia theudelinda in ytaliam ad generū fugit. eo tñ anno quo eam duxit vxorem defunctus eſt.

Theudelinda regina

THeudelinda longobardoꝝ regina bauaroꝝ regis filia generoſitate ⁊ ſanguinis claritate inclita. Que ⁊ ſi i ꝑmordio regni ſui etate iuuenis formaq̄ ſpectabilis ac diuitijs abūdans fuerit. moribus tñ ⁊ caſtitate ac religione cōſpicua fuit. Cui⁹ q̄dem virtutibus ſcribūt incitatū beatū Gregoriū eidē dyalogū ſuū de moribus miſiſſe. Cui⁹ lectione ꝑferocem viri ſui animū ad religionem ⁊ mitiorē cultū redegiſſe. Erat em̄ matrona iſignis: ⁊ fidei xp̄iane ſtudioſiſſima. Hec quippe preter reliqua pietatis opera, monaſteriū celeberrimum in honore ſancti Colūbāni abbatis apud bobiū ciuitatem ſupbiſſimis edificijs ſua impēſa condidit. et plurimos fundos eidem aſſignauit. Et baſilicam beati Joannis baptiſte. modoecie edificauit. Qđ oppidum decem milib⁹ paſſuū a mediolano diſtat. Et eandem eccleſiam ꝑdijs ac vaſis aureis ornauit. In qua quidem baſilica corpus ſuum ſepeliri mandauit. Et ex illo ac deinceps ꝓpter mulieris exemplū longobardi oēs Joannem baptiſtam in patronū precipuū ſuſceperūt.

Agilulphus rex

AGilulphus longobardoꝝ rex poſt artharim regē ſup longobardos regnauit. annis. 21. Mortuo nāq̄ arthari rege ꝑdicto, Cum longobardi de electione futuri regis diu diſcordes fuiſſent. Et habita de nouo rege creando cōſultatione, cū nequirent in aliquē cōſentire. Cōuenerūt vt quemcūq̄ theudelinda ex longobardis ducibus ſibi delegiſſet maritū. Is i rege ab omnibus acciperet fuit nāq̄ ingentis virtutis mulier. Et ꝑfecto digna. Cui⁹ iudiciū tanti facerent longobardi. Ea itaq̄ iudicio de ſe facto vſa: agilulphū qui erat thaurinēſiū dux virum bellicoſum adoleſcētia formaq̄ florentē ſibi maritum ⁊ longobardie gētis regem apud laumeliū papienſiū oppidū declarauit. Prima vo cura quā nouus ſuſcepit rex agilulphus fuit captiuos redimere. quos Childepertus de tridentinis abduxerat. ⁊ ſimul ab ipo rege pacem implorare. paceq̄ nactus ex ducibus qui arthari fuerant rebelles punire, ⁊ minulfum inſule ſancti iuliani ducem primū interfici curauit. Id cū reſciſcet gandulfus bergomenſis dux illi⁹ exēplo territ⁹ ſibi ꝓſpicere cepit. obſeſſus tñ venia petita deditionē policitū abire ꝑmiſit. Sȝ ⁊ vlfari taruiſinus dux eodē tpe res nouas molitus captus ac in vinculis ad regem perductus eſt. inde iterū hoſtes interfici curauit. Rebuſq̄ pacatis bellū cōtra romanos ſuſcepit ⁊ oppidis circūquaq̄ captis. romā per annū obſedit. ⁊ multas illi clades intulit. Sed ⁊ longobardi qui beneuenti erant inducias violarunt. Zoto enim qui erat dux beneuentanus monaſterium Caſſinenſe inuaſit: ⁊ abbate monachiſq̄ cū ſingulis veſtimentis ⁊ vnico codice ordinis regulam continente fuga ꝑlapſis, ſacrum id cenobium a barbarie illa ſpoliatum, ⁊ ſolotenus deſtructū fuit. que celeberrimi monaſterij clades illa fuiſſe videtur, quā Gregorio teſte ſanctus pater benedictus futuram predixit affirmans vix apud deum potuiſſe obtinere. vt ex eo loco ſibi anime concederentur. Bonitus autem qui tunc erat quart⁹ a beato Benedicto abbas cum monachis euolatis romā ſe contulit. Sed zotoni paulopoſt eam cōmiſſaȝ impietatem defuncto ſubrogatus eſt ab agilulfo rege in beneuētanū ducem arrigis ad quem aliquot beati Gregorij extant epiſtole. ſed illa inſignis per quā illi caſſinenſis monaſterij venerationemq̄ ſuaſit. Duxere deinde longobardi exercitum in patauiū. Erat tunc padua vrbs ſine menibus latericio vel lapide cōpactis. vallis plantiſq̄ tantū modica munita. a tēporibus atile per annos circiter ſexaginta. ſine menib⁹ et frequentia ciuiū fuit. primūq̄ ſub Theodorico rege frequentari ac vallo muniri cepit. Quare illis in ānis q̄ ꝑe centum ad huius obſidionis tempora intercedebant omnia edificia ex materia aſſeribuſq̄ conſtructa erant. Id cum cernerent longobardi. ventos nacti validiores faculas ignitaſq̄ ſagittas ſcorpionibus iniecerunt. Et primo incendiū inchoauit quo ꝓpinqua illico corripiente vrbis pars maxima eſt cremata. ⁊ inde vrbē incendio vaſtauere. Monſilitis ciuitas cōem cū padua habuit ſortem. inde agilulfus ticinū eſt reuerſus. Tandem per interceſſionem religioſiſſime regine omiſſis ydolis xp̄i fidem cū longobardis cōplexus. eccleſiaſticorum bona reſtituit. ac deinde vita functo adoaldum puerulum filium cū theudolinda matre ſucceſſorem reliquit.

DEuſdedit papa. pr̄ia romanus. p̄ſe ſtephano ſubdiacono. pontificatū oibus ſuffragijs adept⁹. Hic cū eſſet optimus pater clerū mirūimmodum dilexit ꝛ auxit. ferūt hūc tante ſanctitatis fuiſſe. vt quendam obuiū elephantie morbo laborantem. oſculo ſuo lepra ſtatim liberauerit. Conſtituit aūt ne fili⁹ patrini puellā e ſacro fonte a patre leuatā ducē in vxorem poſſet. Deus aūt dedit eius tp̄a ad hec etiam notiora fecere ꝛ terremotus. ꝛ ſcabies q̄dā ita ad elephantiam tendens. vt deformitate cognoſci homines nō poſſent. morit̄ pōtificatus ſui anno. iij. die tercio ꝛ vigeſimo. ac ſepelit̄ in baſilica petri ſexto yd⁹ nouembris. Eius morte ep̄atus tum vacat mēſem vnū. dies. xvj.

Siſebutus rex

SIſebutus viſegothoꝝ rex. eo tp̄e Richardi regis filius regnare cepit. ꝛ regnauit annis. 36. Hic cū primū gētilis eſſet xp̄ianus factus ſtatim plurimas hiſpanie ciuitates. q̄ ad romanos defecerant recepit iudeos quoq; oēs in regno dep̄hēſos grauiorib⁹ ſupplicijs ad xp̄i fidem compuliſſe. rogatu (vt aiūt) heraclij qui in fatis habuerat ſibi cauendū a circūciſis eſſe. Cū tñ poſtea haud ſatis fati neceſſitatem circūſpiciēs a ſarracenis circūciſionē obſeruātibus oppreſſus ſit. Tandē cū eſſet ſtrēnuus vir oēs hiſpaniarū ciuitates romanis abſtulit. at tum demū Conſtātinopolitani īpatores ī hiſpania imp̄are deſiert

BOnifacius q̄ntus papa. natione cāpanus. p̄ſe Joanne pontificatū iniit eo tp̄e quo eleutherius patricius romā ab heraclio miſſus vindicata ioannis exarchi morte. ſemetip̄m regem ytalie creat. Uir certe ſingularis humanitatis ꝛ clemētie mag̃ in oēs benignitate ꝛ grā vtens. nullū gen⁹ officij (qđ bonū paſtorē deceret) p̄termiſit q̄ cū eſſet doct⁹. ne qui ad eccias ꝯfugerent inde vi retraherent̄. ne ve acholiti reliquias martyrū attractarent. qđ eſt p̄ſbiteri aut ſubdiaconi officiū. Mandauit item vt quouis in loco ſacrilegi anathematiſarent̄. Utq; teſtamentū iuſſu principis vbiq; valeret. Cimiteriū beati nicomedis fecit ꝛ dedicauit. in clericos vo integre viuentes vnice liberalis ꝛ munificus fuit. Moritur aūt bonifacius pontificatus ſui anno q̄nto. die. x. ꝛ in baſilica petri collacrimātib⁹ oīb⁹ ſepelit̄. Ei⁹ aūt in morte dieb⁹. 13. ſedes tū vacat

HOnorius p̄mus papa. natione campanus. p̄ſe petronio viro ꝯſulari. eo tp̄e pontificatū iniit quo theudelinda morit̄. hic rebus externis aliquātulū quietus doctrina moribus ſanctiſſimis oēm prope clerū renouauit. atq; multas in vrbe eccleſias reſtituit. Et baſilicam beati Petri tegulis eneis ex ione capitolino ſumptis cooperuit: edem agnetis martyris via Nomentana. vt carmē in aſpide indicat. Edem pancratij via aurelia reſtituit. Templa quoq; anaſtaſij ad aquas ſalinas. templū quatuor coronatoꝝ. atq; alias multas edes edificauit. Moritur aūt vir ſanctiſſimus anno pontificatus ſui. xij. meſe. xj. die. xvij. ac in baſilica petri ſepelit̄. quarto ydus octobris. Eius morte annū vnū. menſes ſeptem. dies. 18. ſedes vacat.

Anno mūdi. 5823. Anno xp̄i. 624.

SEuerinus prim⁹ papa. patria roman⁹. p̄ſe Labieno in demortui honorij locū ſubrogatus: ab ycatio totius ytalie exarcho in pōtificatu ꝯfirmatur. vana tūc eñ hebat̄ cleri electio. niſi id īpatores aut coꝝ exarchi ꝯfirmaſſent Uir ſiquidem ſingularis pietatis ꝛ religionis. amator pauperū. in calamitoſos benignus. in oēs munificus ac gratioſus. in reparandis templis ſplendidus. Qui cū in hijs ſummope verſaret̄. pontificatus ſui anno primo. mēſe ſecundo. moritur ac ſepelitur in baſilica petri. quarto nonas auguſti. vacat tū ſedes. menſes quatuor. dies vnde triginta.

IOannes quartus papa natione dalmata. p̄ſe venancio pontificatū iniēs ſtatim mira pietate vſus ē. Ex reliquis eñ theſauris quos yſaci⁹ apud lateranū reliquerat captiuos oēs quos potuit: Iſtros ꝛ dalmatas a captiuitate redemit. Hic pontificatu ſuſcepto. ſtatim mandauit ſi quis res eccleſie aliqua temeritate inuadere preſumeret. ad quadruplū reſtituere cogeretur. Suo quoq; tempore Rhotaris qui arioaldo in longobardoꝝ regnū ſucceſſerat. licet iuſticia ꝛ pietate inſignis habitus ſit. ad arrianos tamen declinat. paſſuſq; ē vt eodē tp̄e oībus regni ſui ciuitatibus duo ep̄i pari p̄tāte p̄eſſent. alter eī catholicus. alter arrianus habebat̄. Joannes aūt plenus operibus bonis. pontificatus ſui anno p̄mo. menſe nono die nono moriēs: in baſilica petri ſepelit̄ quarto ydus octobris: vacat tum ſedes mēſem vnū dies tredecim.

Linea ſummoꝝ pontificum

Deus dedit

Bonifacius quintus

Honorius primus

Seuerinus

Joannes quartus

Linea Imperatorum

Eraclius

Eraclius in Auguſtū aſſumptus a ſergio pͣtriarcha conſtantinopolitano coronatus. orientale accepit imperiū. Is eleutheriū gentis patricie conſtantinopolitanū imꝑialis aule cubiculariū. ⁊ ducem rei bellice ſcientiſſimū in ytaliam miſit. deditqꝫ illi copias ⁊ pecunias quo res ytalie cōfirmaret. Et copias quaſcūqꝫ focas in ꝓuincijs aſie ⁊ europe ꝓuincijs habuerat: quaſqꝫ genitor eraclianus ex affrica miſerat. Et indies mittere potuit inſtruxit. miſitqꝫ aduerſus coſdroem quo prouincias in fide manētes ab illius impetu cōſeruaret. Nā coſdras meſapotamiā paleſtinaqꝫ occupatis hieroſolimā inuaſerat. Eaqꝫ vrbe tūc opulētiſſima potitus diruerat eccl'ias ⁊ loca ſancta. Atqꝫ quā nō nihil veneratōnis videt̄ ſacratiſſime crucis dn̄ice exhibuiſſe. Cū vt ſcriptores tradūt ꝑtem quē helena conſtantini magni genitrix in caluaria locauerat. inde aſportatā in patria locatā. in throno quē mirabili ope auro gēmiſqꝫ ornatū edificauerat. anno imperij ſui ſexto pſe om̄i i aſia q̄ in meridiē vergit potiti. ad egiptū arma verterūt. Alexandriaqꝫ capta paulisper ſe continuere qꝫ eraclian⁹ impatoris pater magnū in affrica exercitū paraſſe nūciaret. ſ obijt eo tpe eraclian⁹ qđ cū perſis renūciatū eſſet carthaginē ceperunt. Eo igit̄ tpe eraclius magno compato exercitu multas ꝓuincias a pſis occupatas in ſuā poteſtatē redigit. Ducem pſaꝝ ſingulari certamīe ex equo deturbat ⁊ interficit. Coſdroam regē pſaꝝ opprimit filiū eius captū ⁊ baptiſatū in regnū paternū reſtituit. perſideſ ingreſſus turrim Coſdroe theſauris plenā capit. quoꝝ ptē militibus tribuit. partē vo reparandis templis. que pſe diripuerāt deſignat. ipē p̄terea alia onuſtus pda. cū ſeptem elephantis hieroſolimā rediēs. crucē dn̄i a perſis ablataꝫ ſecū deferens. eo loco reponit in quo antea fuerat. captos a pſis in patriam remittit. tantiſqꝫ rebus ſexto expeditionis illius anno. q̄ erat imperij duodecimus feliciſſime geſtis. eraclius dn̄icam crucē reduxit. pompā inſtituit ſolēniſſimā. qua deducēte crucem dn̄i ipē ſic manibus vlniſqꝫ geſtauit. ventum eſt ad portam que in locuꝫ caluarie foras ducit. ⁊ exiuerat turba que precedebat. ipſe ad iter ceptum anhelans nullo tenente ante portā ſbſtitit. Tunc patriarcha qui lateri herebat. inquit ne dum iheſum crucem ſibi baiulantem in ceteris emularis qui purpura iaſpidibuſqꝫ. quibus ille pauptatis mgr̄ caruit onerarīs. humilians ſe impator. ⁊ veſtē mutauit plebeiam. ⁊ iter nudis pedibus eſt ingreſſus. Tūc q̄ clauſa illi videbatur porta patuit. inde in caluariā detulit. Is autem imperator in ꝯſtantinopoli triūphaturus ſuā item apud romanos gloriā innoteſcere voluit. Sed infelix eraclius poſt actum triūphum ad ſtudia Matheſeos eſt conuerſus aruſpicine incantationūqꝫ preſagijs indulſit. poſtergans xp̄iane religionis obſeruantiam cecinere vates. cui grande illi periculum atqꝫ imperij euerſionem a circūciſo populo imminere. ideo hebreos baptiſari curauit. Et vt ſceleri ſcelus adderet. ad euthicianos tranſit. Et in hereſim Monothelitarum dicentium in xp̄o vnicam tantum eſſe volūtatē. Tandem heraclius audita ſarracenorum licentia capta preſertim āthiochia veritus ne hieroſolimā occuparent. Crucem dn̄i conſtantinopolim deferri curauit. Poſtremo morbo ītercutis aque quā greci hidropiſim vocant diem obijt cum imparaſſet annis. xxx.

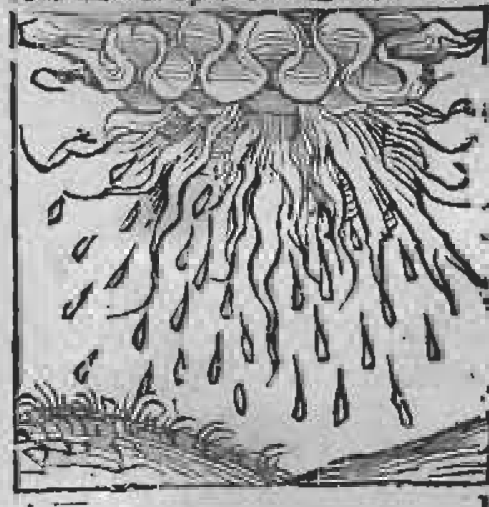

Ferūt hijs dieb⁹ ignē e celo cecidiſſe. Iridēqꝫ grādē apparuiſſe vt homines conſummationē ſeculi adeſſe putabant ob tonitrua ac fulgura ingentia. Secuta eſt peſtilentia grauiſſima. que eſtiuis menſibus plures conſumpſit. Viſiqꝫ fuerunt angelus bonus ⁊ malus ciuitatem pertranſeuntes. at quotiens angelus malus venabulo iuſſu boni angeli domū aliquā percuſſiſſet. Tot ex eodem domo ſequenti die morte diſſoluti ſunt.

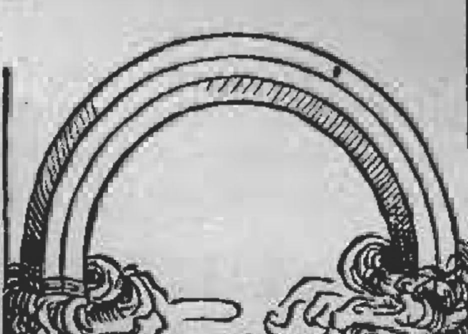

Prodigia quoqꝫ multa ⁊ quidem horrenda hac tempeſtate in grecia apparuere que ſane futuras Mahometi calamitates protendere videbātur. Nā ꝫ vno ⁊ eodem anno cometes perlucidus bizantij viſus eſt. Et puer quadrupeſ natus. Nec nō ⁊ eſt apud iſulam Delon duo maxima mōſtra omnino humanam ſpeciem habentia viſa ſunt. Et alia multa hinc inde conſimilia apparuere.

Machometus

Machometus arabs. vel vt alij volũt pſa fuit. nobili ortus parente. deos gentiũ adorãte. ⁊ mrẽm hebraice gẽtis habuit yſmahelitã. Is ex duabus huiuſmõi omnino ſibiĩuicẽ aduerſantibus ſupſtitionũ ſectis originẽ trahens nulli eoꝝ omnino adheſit. ⁊ homo acerrimi calliditiſſimiq; ingenij inter xpianos ꝯuerſatus. ꝑnicioſiſſimũ humano generi ex duaꝝ hmõi gentiũ legib' cõflauit incendiũ. Nãq; inter arabas apud quos magnum ambiret honoris locũ publice ꝯcionatus ẽ. nõ iniuria coſdroẽ cũ omi familia deletum eſſe. ꝙ ſe ꝑ deo adorari feciſſet. homo omĩu ſceleſtiſſimus. qui ⁊ ipe ydola ſculptiliaq; manu facta adorare ſolitus fuiſſz. Subſeqnter de lege hebreorũ quã magna ex ꝑte arabes ſectabant. xpianorũq; traditionibus ita diſputabat. vt vnam eadẽq; eſſe vtrãq; affirmaret. Licz magnis vtraq; gens ab duceret erroribus. quos q̄dem errores ita ipe moderabat. vt hebreos reprehenderet ihm xpm ex vgine natũ negantes. qđ ſui maiores futurũ expectandũq; ꝑdixierant aduenisse. xpianos nõ redargueret leuitatis. qb' ꝑſuaſum ſit ihm dei amiciſſimũ ⁊ ex vgine natũ obprobria ⁊ demũ crucis mortem a iudeis ꝑpeti voluiſſe Et ſuã ipe ꝑdicans legem futurã affirmabat: vt ſi eã acciperẽt cuſtodirentq; ſarraceni. Et ſibi diuino ad id nũcio obſeq̄rentur. ſeſe in libertatẽ aſſerãt. ⁊ ꝑncipatu regnoq; finitimos pociant. Auſus eſt etiam cõparato ingenti arabũ exercitu fines romani imperij turbare. Eius motus heraclius cito cõpeſcuit. ſolicitatis eius ad defectões militib' pollicitationibus ⁊ ꝑmijs. Tandẽ ſarraceni ⁊ arabes arma ſumẽtes a natiuitate xpi ſexcenteſimotercio ac vigeſimo ita heraclij duces ſuparunt vt hoiem felicem ꝑmo mox infeliciſſimuz reddiderint duce mahometo. qui cũ magnũ ſe dei ꝓphetã aſſereret. ⁊ magicis artib' aſianos ⁊ aphricanos deludens. Ita populos quoſdã cõcitauit noua a ſe religione imbutos. vt paulũ abfuerit. quin omnino imperij nomen delerent. Capta alexandria. multiſq; alijs ſirie ⁊ cilicie vrbibus. Inualeſcit ei' ſecta nũc multo magis q̃z ante. Nam tota aſia et aphrica magnaq; pars europe mahometanis principibus ſubiecta eſt Inſtant nũc thurci terra ac mari. vt nos tanq̃z cuniculos ex his europe lateribus eruant. Mahomet' quoq; (vt in alchorano legit) quo magis ſectatores a religione xpiana ſe iũgeret hereticos q̄ſdam in cõponendis legibus maxime vo neſtorianos ſecutus eſt. multa hinc inde ꝯ legem Moyſeos ⁊ euangelij dei aſtute colligẽs. ac in vnũ q̄ſi corpus redigens. Et vt ſeductos ꝑplos fortius irretiret. ſtatuit ꝙ homo tot vxores ꝑcipue ad quaternarium numeꝝ de ꝓpria cognatione ac cõcubinas habere poſſet. quot facultatibus ſuis alere poſſet. Empticias quot vellet. Vini tñ vſum interdixit. hijs q̄ ꝑcepta legis ſeruarẽt ꝓmiſit paradiſuz videlz deliciaꝝ ortũ: vbi optati cibi ad vota. pulcerrimas veſtes. ⁊ virgines ad amplexũ. angelos miniſtrãtes eſſe aſſeruit. Qui vo legem ꝯtemneret infernũ cõminatus ẽ. Cũ demũ ſex annos regnaſſet. Anno dñi 632. etatis vo ſue. 34. mortem obijt. Eius corpus apud mecham ſepultũ a ſarracenis ⁊ thurcis maximo in ꝑcio nũc vſq; habitum eſt.

Iſidorus epiſcopus

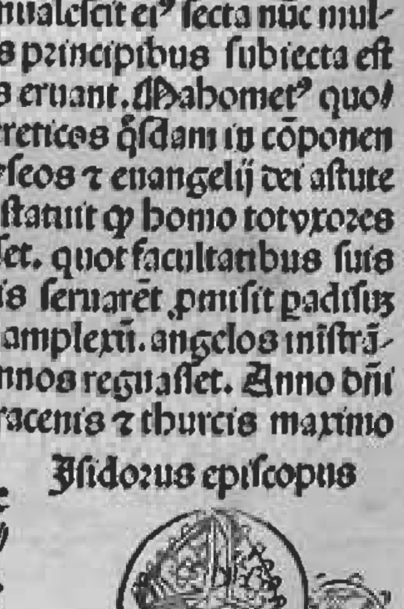

Iſydorus hiſpanus hiſpalenſis epus. leandri ſucceſſor. bti Gregorij pape diſcipulus. hijs tpibus ꝓpter doctrinã vtuteſq; ac crebra eius miracula maximo in ꝑcio vbiq; fuit. Qui multa tũ ſcripſit. q̃ fidem xpianam mirifice iuuant. De ſummo eni bono. de viris illuſtrib'. ethimologiaꝝ libros. hiſtoriã ꝑterea ab Adã vſq; ad tpa heraclij. vitas q̄rũdã ſctoꝝ. hiſtoriã lõgobardoꝝ atq; alia pene innũerabilia. Et cũ cõſtet eũ q̃uis laude dignũ ob doctrinã ⁊ ſanctitatem. Ei' natale 18. kal. februarij celebratur.

S. Goar

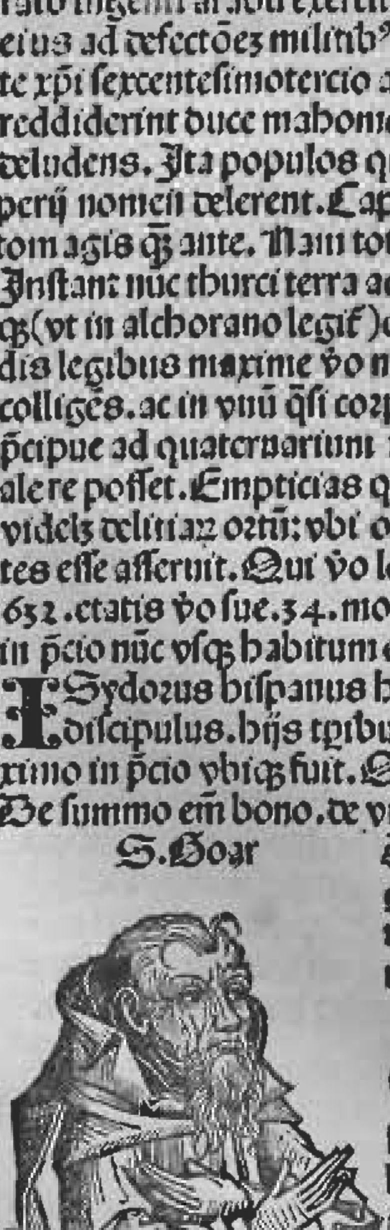

Goar veniẽs ex aquitania in Gallia claret ſanctitate ⁊ miraculis. qui i ſuburbano treuerico iuxta fluuium eccleſiam fecit. multaſq; ſanctoꝝ reliquias collocauit. Ibi diuq; noctuq; deo ſuiebat vigilijs oratõe ꝑdicatõe multos ad fide rectã deduxit. ⁊ egrotos ſanabat. Dyabolus ſibi inuidens multas tribulationes ei ingeſſit. infantem triduo mortuum viuũ ac loquẽtem reddidit. Epiſcopatum treuerẽſem oblatum a Sigberto rege francoruz renuit. Demũ in ſenectute bona in pace quieuit.

Gallus abbas

Gallus beati colũbani diſcipulus. Ita tũc in occidente viuebat vt etiam ĩ vita ſancti nomẽ mererẽ. Floruit itaqꝫ tẽpibus heraclij imꝑatoꝛis in germania ob cuius merita monaſteriũ ſancti galli in ꝯſtancienſi ep̃atu cõſtructũ fuit In quo ꝑ plures monachi virtutibus ac miraculis claruerũt. Et cũ nũero. 400. ſancte viuerẽt. vnus noĩe Erubzinus ſuaſu brunigildis regis francie ab hac laudabili vita defecit. tandem beatus gallus poſt varia ſanctitatis miracula in dño quieuit. huius veſtigia ſecutus ẽ euſtachius abbas. ſecuta ⁊ ſancta aurea. In cuius honoꝛẽ beatus eligius monaſteriũ virginũ edificauit. Ferũt etiam baſilium quendã ĩ yſidoꝛo equalem vita ⁊ moꝛibus ⁊ doctrina inſignẽ tũ habitũ fuiſſe.

Joãnes gerũdineñ ep̃s

Joannes monachus gerũdinenſis poſtea ep̃us. religionẽ xp̃i p̃dicatõne ⁊ ſcriptis vbiqꝫ tuebatur. hic enĩ genere Gothus in luſitania natus. vbi ſape aliquid ꝑ etatem cepiſſet. conſtantinopolim ꝓficiſcens. ita grece ⁊ latine doctus inde diſceſſit. vt in luſitaniã rediens. arrianã hereſim. que tũc inualuerat faciliͤ̄ confutaret. hãc obrem barchinonam ab hereticis relegatur. Uerũ poſtea moꝛtuo lenũgildo rege. qui hereticis fauebat. in p̃riam rediẽs. Et multa ſcripſit ad doctrinã nr̃am pertinẽtia. ⁊ monaſteriũ condidit. Rõnemqꝫ viuendi monachis ſcripſit.

Adoaldus agilulphi regis ex theudolinda filius poſt p̃rem cum matre ipa theudolinda regnauit annis. 10. hic nãqꝫ p̃r ad acquirẽdũ p̃ſidiũ. vix dũ quadriẽnio theodoberti francoꝝ regis filiã deſpõſauit. Qui regno ſuſcepto ob matris prudentiã pacem cũ oĩbus longobardis ytalicisqꝫ ꝑ decẽnũ quietiſſime tenuit. quo in tempoꝛe multa eccleſijs donauit.

Eleutherius nonus exarchus natione grecus patricie gentis nobilitate inſignitus heraclij imperatoꝛis cubicularius ⁊ rei bellice ſcientiſſimus. hoc anno poſt ioannẽ ⁊ ſmaragdus exarchus. ab heraclio in ytaliam miſſus. ſedit annis. 5. qui ſtatim vt rauennã applicuit ſeſe ytalie regem declarauit. Sed poſtea cũ romã petere vellet ob arrogãtiã a militibus ſuis in itinere interfectus ẽ. quo moꝛtuo milites caput ſuum conſtantinopolim miſerunt.

Eligius epiſcopus

Eligius nouiomenſis ep̃us. hijs tempoꝛibus ob innumerabiles eius virtutes multo in precio fuit. Cuius admirandam vitam etiã multiplex ſignoꝝ numerus cõmendat. Is de territoꝛio lemonice vrbis oꝛiũdus. patre eucherio matre vero terrigia natus: quem genitoꝛ iuuenem ab aurificibus erudiri fecit edoctus in ea arte. franciam adijt. aurifici regis ſe cõiungens. Rex optans habere ſellam auro ⁊ argento oꝛnatam. magiſter eligio ſingula tradidit. qui eo pondere duas ſellas pulcerrimas effecit. Creuit itaqꝫ fama eius in curia regis tantũ aũt paupes diligebat vt q̃cq̃d poterat ad nuditatẽ ſuã eis erogabat. inde mũdo abrenũcians plura cenobia auxilio regis edificauit. Cum a tp̃e brunechildis vſqꝫ tp̃a dagoberti ſimoniaca peſtis ĩ gallia viguit. ꝑ q̃ auferẽda ſumme vigilabat. Ideo poſt acbariũ ep̃m ad ep̃atũ nouiomẽſem aſſumptus ẽ. Prefuit aũt eligius mandenſi metropoli toꝛnacenſi q̃ꝫ regali ciuitati quondã. nouiomẽſi q̃ꝫ ⁊ flandrẽſi et gandenſi ⁊ cartuaricenſi certis tñ diebus in loco adoptato egenis ſeruiebat. coꝛpus ſancti q̃ntini reuelauit ꝑ eũ dñs. ſueſſionis q̃ꝫ inuenit ſanctos martyres. Criſpinum ⁊ Criſpinianum. apud piſius cecũ illuminauit in ponte. Hec aũt ſepulcra auro argento ⁊ gẽmis fabricauit. Germani. Seuerini. Quintini. Luciani. Genouefe. Colũbe. maximiani ⁊ Juliani. Et p̃cipue beati Martini Turonenſis. dagoberto rege p̃bente impenſas. Moꝛtuꝰ ẽ anno vite ſue. 70. Anno aũt reuoluto poſt ſepulturã pulcer ac incoꝛruptus inuentus eſt. Capilli quoqꝫ ac barba creuiſſe in tumulo videbantur.

Rupertus epiſcopus

Rupertus ep̃s ex regia ſtirpe frãcoꝝ oꝛtꝰ. Tp̃e hildeberti regis frãcoꝝ wormacẽſem rexit ep̃atũ poſt obitũ regis a duce berchario q̃ eccl̃as deuaſtauit. virgis ceſus a ſede woꝛmaciẽſi cũ iniuria pulſus. quẽ theodo dux baioarioꝝ in vrbe Ratiſpona cũ gaudio ſuſcepit. q̃ eũ cũ ꝓceribus relictis ydolis cũ freq̃ntia ppl̃i baptiſans. ꝑ noricũ vſqꝫ pãnoniã p̃dicãs xp̃m lumẽ fidei miniſtrãdo ꝑuenit. Tandẽ ad iuuaꝝ fluuiũ vbi olim iuuauia ciuitas q̃ nũc Saltzburga appellaẽ ꝓficiſcens. q̃ olim iter barbaras vrbes eminebat nobiliſſima. ſ͡ dilapſa ⁊ virgultis opta. quẽ locũ cernẽs cũ cathedrã ep̃alem ydoneũ. ꝓprietatẽ a duce baioarioꝝ accipiens. baſilicã ĩ honoꝛe. s. petri ꝯſtruxit. ac miſſis diſcipulis loca mõtana ad fidem ꝓduxit. ideo apoſtolus baioarie auſtrie ſtirie ⁊c. nũcupatur. Is poſt multa ſanctitatis opera cum. 44. annis epiſcopali ſedi prefuit in die paſce ad chriſtum feliciter migrauit. Poſt obitum beatiſſimi viri Uitalis Aozologus. Sauolus. Ezzius. Joannes. abbates ⁊ monachi ſanctiꝫ Petri. Sedem epiſcopalem laudabiliter rexerunt. Deinde ſanctus Uirgilius ex hybernia veniens tempoꝛe Pipini regis francoꝛum in epiſcopum Saltzburgenſem oꝛdinatus qui Carinthiaꝫ cum ſuo populo ad fidem reduxit. Poſtremo plures ex eodem cenobio ſancti petri per germaniam in claros viros euaſerunt.

SAltzburga olim Iuuauia ⁊ petena dicta. norici vetuſtiſſima ciuitas. nūc metropolis baioarie. quā tpe Julij ceſaris ortum habuiſſe dicunt. non longe ab alpibus que olim ad noricos attinebant. nunc confuſis omnibus. germanie attribuūtur. Norici enim vicinarum Alpium incole vt Plinius ſcribit Thauriſci olim dicti ſunt. hoc quoqꝫ tempore circa carnos in primis germanie oris. ſunt incole qui thauri dicūtur. Cimbris enī illiricū temptātibus. haud longe a norico qui in alpibus. cū eis Cn. papirius carbo cōflixit. Atqꝫ re infecta (vt Strabo ait) abſceſſit. Haud vo longe interiecto tempore cum tres fortiſſime gentes cimbri. theutoni. ⁊ ambrones. vno tempore in ytaliam erupiſſent. partim per noricos deſcendiſſe. plutarchus ait. vterqꝫ exercitus. C. marij auſpicijs deletus eſt. Unus non longe a Saltzburga in eo videlicꝫ loco qui alpibus proximus eſt. Alter ad atheſim: trecenta quadraginta milia barbaroꝝ ceſa. ⁊ centum q̄nquaginta capta ſcribit liuius. Fuit mot⁹ ille vniuerſe ytalie. nō modo locis per que eruptio facta eſt. formidabilis. Ideo romana arma citro vltroqꝫ per noricum aſſiduis motibus geſtata. Cuius incolis pene domeſtica facta ſunt. Cum interdum tres integras legiones in finitima loca miſſas ſuſtinuerunt. Quas ſub initio gallici belli qđ vltra alpes geſtum eſt. C. ceſar duabus additis qđ proximū fuit. vt ipe ſcribit in galliam traduxit. Ubi excīſam rupē militari opere patefecit. vt ex vetuſtiſſimo epigrāmate p̄cipite ſaxo ſculptum in monte arduo quem crucis vocant. Licet magna ex parte ob vetuſtatē abolito. datur intelligi. C. Julius ceſar. Reliqua tum loci aſperitate, tum vetuſtate legi nequeūt. Julius enim ceſar ſocero generoqꝫ ſuffragantibus ex omnibus ꝓuincijs gallias potiſſimū elegit. Cuius emolumento ⁊ opportunitate idonea ſit materia triūphoꝝ. Et initio quidem galliam ciſalpinam illirico adiecto accepit. moxqꝫ ꝑ ſenatū co matam. Ceterum cū iſtris. pannonibus. illiricis ⁊ germanis bellū illatum eſt. hac veluti via vbi mō Saltzburga ſita romanis armis acceſſus patuit ⁊ reditus. Germanos igitur iulius ceſar aggreſſus in faucibus montiū arcem munitiſſimā eo loco extrui curauit. vt milites ad eaꝫ refugiū adiuuandū. Et ſatellites ex ea auxiliū ⁊ iuuamen haberent. Et inde caſtrum iuuauenſe vernacula lingua helffenberg appellabatur. Fluuius quoqꝫ cui adiacet Juuarus dictus Arci nomen dedit. A quo ciuitas inde condita Juuauia diceba-

tur. Habet aũt hec vrbs paludes. planiciẽ. colles ⁊ montes. paludes paſcua prebent. aucupia ⁊ venationes nonnullas. Piſcationes quoqꝫ ſe diuerſis locis non incõmode exhibent. colles ac montes germani trãſalpinaꝝ merciũ cauſa ꝑtranſeũt. Urbs igitur iuuauia olim ſplendida muris ⁊ aggeribus munita. turribus altis. ſedes regum fuerat. Habuitqꝫ templa deoꝝ ſub antiqua gente marmorea. Et cum multo tempore floruerit. Inde temporibus attile regis hunoꝝ incurſiones. vaſtationes. incendiaqꝫ ſuſtinuit. Et cũ ingenti cede hominũ immunita deſolata ac penitus diruta fuit. Poſtea diuus Rudbertus anno ſalutis octuageſimo ſupra quingenteſimũ cũ Theodonem baioarioꝝ ducem cum locis finitimis ad fidẽ xpi reduxiſſ. Tandem ad iuuarũ fluuiũ veniens. qui nũc Saltzaba vocatur: reperiens vrbem dilapſaꝫ ac virgultis coopertam inſtaurauit. que olim inter baioarie vrbes eminebat nobiliſſima. Ratus hanc pro epiſcopatu idoneam. ꝓprietatem a duce obtinens. Extirpatis arboribus ⁊ vepribus. ⁊ repertis edificijs baſilicam in honore ſancti petri conſtruxit. Et cenobiũ ordinis ſancti benedicti cum munificentia ducis inſtituit. Rexitqꝫ eccleſiam epiſcopalem annis. xliiij. Relinquens beatum vitalem ſucceſſoreꝫ. Poſtea virgilius ſanctus ibi epiſcopus eccleſiam cathedralem conſtruxit. Et corpus diui Rudberti ad eam tranſtulit. Gebhardꝰ deinde epiſcopus arces de nouo inſtaurauit. Et ciuitas in omni ornatu incremẽtuꝫ habuit. magnis nũc menibꝰ ambit. Et mõſterioꝝ tẽploꝝ ediũ ⁊ arcis edificijs ꝑpulcris exornat. Multiꝫ ꝑterea ſctõꝝ reliquijs excolit.

De hijs ſubſcripta adduntur.

Tunc hadriana vetus que poſt iuuauia dicta
Preſidialis erat noricis. ⁊ epiſcopo digna
Rudberti ſedes qui fidem contulit illis
Chriſti: quã retinet Saltzburga ſero vocata
Is ſanctus obijt eraclij principis euo
Legẽ dũ cõdidit Mahumet nephãdã ſabeis
Qui ſucceſſorẽ ſibi fecerat ipe vitalem
Huic tres abbates hoc ordine ſedes
Auſologꝰ ſauolus. poſt hos ezıꝰ venerãdꝰ
Inde flobirgiſus paſtoris nomẽ adeptus
Joannes poſt quẽ ſedem poſſedit eandem
Uirgiliꝰ exul poſt hũc meruit fore preſul.

Linea ſummoꝝ põtifici

Theodorus

Anno mũdi. 5833.   Anno xp̃i. 634.

THeodorus papa natione grecus. p̃re theodoro ep̃o hieroſolimis. ponti
ficatum iniens. oĩa q̃ ad dignitatẽ religionis ptinere arbitrabať circũ
ſpiciebat. vt bonũ paſtorem decet. In oẽs maxime aũt erga paupes mira be
nignitate vtens. Conſtituit hic inter cetera cerei paſcalis benedictiones fieri in
ſabbato ſancto. Cenſuitq; neminẽ ſeparari debere qui nupſerit poſt ſimplex vo
tum. Hic pirrhũ patriarchã cõſtantinopolitanũ ⁊ ſergiũ ac alios hereticos exi
lio dãnauit. Conuerſus deinde ab hoc certamine pontifex ad ornanda ſctõꝝ
corpa primi ⁊ feliciani martyrũ reliquias ex arenario vie nomentane ablatas
in vrbem deferens in baſilica ſtephani prothomartyris in celio monte collocat
multis ornamentis. Idem q̃z baſilicã edificat via flãminea non longe a ponte
miluio ⁊ ſtatim dedicat. duo poſtremo oratoria cõſtruxit. Hijs ita conſtanter ⁊
ſancte peractis moriť pontificatus ſui anno ſexto. menſe q̃nto. die. xviij. ſepeli
turq; in baſilica petri. p̃die ydus maij. Ep̃atus aũt diebus duobus ⁊ quinq̃
ginta tum vacat.

Martinus primus

MArtinus primus papa. p̃ria tudertinus. p̃re fabricio in theodori locũ ſuf
fectus. legatos ſtatim conſtantinopolim miſit q̃ Paulum adhortareť vt
omiſſis erroribus ſuis aliq̃n veritatis callẽ ingredereť: at monitis pontificis
obtpare noluit. ideo cũ dignitate priuauit ob q̃d conſtantius impator indigna
tus. Olimpiũ cubiculariũ ſuũ ytalie exarchum creauit mandãs ei vt Martinũ
captum ad ſe mitteret. hac diſcordia freti ſarraceni alexandria cũ ingenti claſſe
ſoluentes Rhodũ puenere captaq; vrbe coloſſum. fama celeberrimũ demoli
ti ſunt. Ex cuius ere nongẽtos camelos onuſtos ferũt. Cõſtãtius yo tot ca
lamitatibus nihilo melior factus theodoꝝ caliopam cũ his mandatis iterũ in
ytaliam mittit. vt primo quoq; tempe martinũ pontificem ad ſe vinctum mitte
ret. Is a romanis perbenigne exceptus cum ſalutandi cauſa pontificem ſimu
laret. homini cathenas iniecit. Eũq; conſtantinopolim mittit. Unde poſtea in
cherſoneſum ponti exilij cauſa deportatur. vbi quondã beatus clemens roma
nus preſul exulauerat. Martinus autẽ multis calamitatibus circũuentus. ac
inopia rerum omniũ p̃ſſus. tandem in exilio moritur pontificatus ſui ãno. vj.
menſe vno. diebus. vj. ⁊. xx. multis virtutũ ſignis vſq; in hodiernũ diem re
fulgens. Et ex hoc inter ſanctos martyres relatus ẽ. Cuiꝰ feſtũ decima die mẽ
ſis nouembris celebratur. Sedes autem rome. xiiij. menſibus tũ vacat. quia
nil certi de ſanctiſſimi viri morte habebatur.

Eugenius primus

Anno mundi. 5843.   Anno xp̃i. 644.

EUgenius primus papa natione romanus. patre Ruffiano e celio mon
te. Martino in pontificatu ſucceſſit. Eo ferme tempore quo petrus in lo
cũ pauli heretici cõſtantinopolim ſufficiť. Hic eñ ⁊ ſi melius aliquãtulũ de re
ligione ſenſit q̃z paulus. non tñ vſq; adeo fidei normã tenuit. quã ſancta roma
na eccleſia p̃dicat. Pontifex aũt Eugenius ſtatuit vt quilibet ep̃s carceres ha
beret ad delinquentiũ penitentias clericoꝝ. voluit vt iuxta eccleſias ſacerdotũ
domicilia cõſtruerentur. Mandauit quoq; monachis ne quauis ex cauſa ſine
ſui ſupioris licentia clauſtra exirent: fuit aut vir mire pietatis. religionis man
ſuetudinis comitatis munificentie. pontificatus ſui anno ſecũdo. menſe nono
moritur. ac in baſilica petri ſepeliť. quarto nonas Junij. vacat tum ſedes mẽ
ſis. j. dies. 28.

Vitalianus

UItalianus papa. patria Signinus ex oppido volſcoꝝ. p̃re anaſtaſio põ
tificatũ iniit. Uir quidẽ optimus ⁊ diuini cultus cupidus atq; aſſiduus
Quãobrem regulam eccleſiaſticam compoſuit. ⁊ cantum ordinauit. adhibitis
conſonantiã (vt quidam volunt) organis theodoꝝ archiep̃um ⁊ hadrianũ ab
batem viros doctiſſimos atq; optimos in britanniã mittit. quã angliam vo
cant. quo eos in fide cõtinerent. Tandem bene ex ſentẽtia quantum in eo fuit
gubernata eccleſia. anno. xiiij. põtificatus ſui menſe. vj. moritur. ac ſepelitur ĩ
baſilica petri. vi. kal. februarij. vacat tum ep̃atus men. 4. diebus. 15.

Adeodatus

ADeodatus papa. patria romanus. patre iouiniano ex monacho ponti
fex creatur. Uir religione ⁊ omni comitate preditus. in delinquentes cle
mens in pauperes beneficus. in hoſpites benignus. erga calamitoſos miſeri
cors. eccleſiam beati petri via portuenſi iuxta pontem meruli tũ inſtaurauit ac
dedicauit. Auxit ⁊ monaſterium ſancti heraſmi in celio monte edificijs ⁊ fun
dis. vbi ip̃e monaſticã vitam duxerat. Et ad abolenda prodigia que ſepenũe
ro tempore ſuo apparuerant. Supplicationes frequentes habuit. Demũ yo
pontificatus ſui anno quarto. menſibus duobus. diebus quinq;. vir ſanctiſſi
mus moritur. collacrimãtibus omnibus. ad baſilicam petri ſepelitur. ſexto ka
lendas Julij. vacat tum ſedes menſes quatuor dies. xx.

Linea Imperatorum

Constātinus tercius

Heraclion

Constans

Constantinus tercius in locū demortui heraclij pr̄is primo sufficit. Cū em cosdroas rex psar victorijs insolescens vt premissum ē paci vt p̄sentiret nullis p̄cibus p̄mijsue pollicitationib⁹ adduci potuit. Quāobrem imp̄ator eraclius expeditōem in barbaros destinauit. p̄muc͡q oim p̄statinopolis defen/sioni p̄specturus. Cōstantinū filiū cesarē declaratū regni cōsortē accepit Sergio venerabili p̄triarcha ⁊ bonoso p̄tricio spectate virtutis viro illi in administrationis socios attributis. Inde post obitū eraclij iste p̄statin⁹ q̄ p̄re absente cōstantinopolim gubernabat illi suffectus ē. Qui q̄rto assumpti imp̄ij mense veneno extinctus ē a martina nouerca ⁊ eracleane fratre. quos pyrrhus patriarcha cōstantinopolitanus ad id flagitium instigarat.

Heraclion. mortuo fratre imp̄iū occupat eo potissimū t͞pe q̄ cyrrus sergi⁹ ⁊ pyrrhus acephaloꝝ heresim instaurātes. vnā op̄ationē in xp̄o hūanitatis. s. ⁊ diuinitatis. vnā q̄ volūtatem p̄dicabant. Ex hijs aūt pyrrhus q̄ ob heresim in affricā relegatus fuit. quā primū de heraclij morte certior ē factus. Ex affrica romā venit. p̄uolutusq̄ ad theodori pontificis pedes poposcit veniā errati. q̄d apud p̄stantinopolim p̄petrauerat. Exinde oblatā a pontifice et clero romano recte fidei ⁊ religionis xp̄iane formulā reuerēter accipiēs in patriā est reuersus. Ubi postq̄ flagitiū illud martine ⁊ heracleoni suasit. pri⁹ vitam amisit. q̄ tanto q̄sitū scelere p̄triarchatum potuerit obtinere. Cū igit̄ post mortē cōstantini heracleon imperiū tenuit et turpiter ⁊ iniq̄ssime rem publicā administraret senatus populusq̄ cōstantinopolitanus in martinā eracleonemq̄ insurgēs lingua illā. hunc naso mutilatos relegauit. quo in furore retract⁹ de fuga pyrrhus a populo est occisus.

Constans Constantinopolitanus imp̄ator. q̄ fuit filius constantini dolo necati. post heracionem p̄dictū illico in imp̄atorē assumptus. Et in demortui pyrrhi locū paulus p̄triarcha a senatu ⁊ pp̄lo est suffectus. q̄ a theodoro pontifice romano. vt rectā fidei normā acciperet p̄ lr̄as requisitus. obstina/te rēnuit obedire. quē theodorus pontifex romanus dignitate p̄uauit. quia orthodoxe fidei normā ⁊ rōem suscipere recusabat. adiuuāte ei⁹ stulticiā p̄stācio in eandē heresim stolide nimiū p̄lapso. vn̄ ⁊ martinū papā in chersonā p̄oti ciuitatē. apud quā alter romanus pontifex. b. clemens longe añ exulauit in exiliū misit. inde p̄stantius expeditionē in ytaliā parauit nō q̄dem vt iuxta fa/mam tūc a se accurate disseminatā longobardos ytalia eijceret. s̄ vt vrbem romā ⁊ subiectas illi p̄uincias diuitijs ⁊ ornamētis spoliaret. Cūi romam via appia cōstantio vitalian⁹ pontifex maxim⁹ clero ⁊ pp̄lo multitudine sociatus sexto ab vrbe miliario obuiauit. introductusq̄ imp̄ator btī Petri p̄mo ⁊ post alias vrbis eccl̄as accuratissime inuisit. Et postq̄ p̄mis q̄nq̄ aduētus sui diebus basilicas ⁊ publica rome loca p̄ambulauerat: direptioni operā impendit Etenī q̄cunq̄ vidisset ex ere aut marmore ad ornatum posita. p̄ singulos dies aut loco abstracta. aut vi discerpta nauibus imponi curauit. vt plus ip̄e orna/mētoꝝ septē in diebus vrbi rome detraxerit. quā barbari antea in ducentis et q̄nquaginta octo annis p̄ quos imp̄iū inclinauerat. vl̄ in p̄dam abstulerāt vel confregerāt inde neapolim redijt ⁊ postea in siciliam nauigauit. Desedit vo syracusis vbi missus q̄dam armen⁹ ordines in orientali ei⁹ exercitu ducens illū in balneo interfecit. anno imp̄ij sui vigesimooctauo. In eiusq̄ locum mezentius Cui⁹ fraude necatū cōstantiū putant imperatoꝛ a militibus creatur.

Conciliū Rome t͞pe martini pape

Synodū rome martin⁹ pōtifex cētū ⁊ q̄nquaginta epoꝝ hūit ob paulū p̄triarchā p̄stāti/nopolitanuꝝ. e⁹ apocrisarij q̄s ad paulū miserat. ⁊ illū vt resipisceret vrgerēt. p̄stācij iussu i diuer/sas isulas relegati fuerāt. q̄d cū audisset martin⁹ i eo synodo rome p̄gregata p̄mo p̄dēnatōem cyri alexādrini ⁊ sergij ac pyrrhi p̄stātinopolitanoꝝ p̄triarchaꝝ inouauit. deinde paulū p̄ntē p̄triarchā dānauit ⁊ p̄triarchatu cēsuit ammouendū. Interea vo dū h̄ agerēt̄ pax ytalie q̄ iter rōnos ⁊ lōgobardos ānis. xxx. durauerat turbari iā cepta ē. longobardis oīa ad suā vtilitatē trahētibus. Cōtra vo recusantib⁹ romanis q̄ p̄ter ius fasq̄ mandarētur. maxime vo cū rotharis arriana labe inquinatus. nullā ferme ciuitatē haberet. cui non arrianū ⁊ catholicū ep̄m preposuisset.

Jodocus

Egiltrudis regina

JOdocus heremita ſanctus. ꝑ hoc tempus virtutibus clarus, qui cū eſſet Britonū regis filius. ſpreto regno ⁊ mundialibus pompis in heremū receſſit. vbi cū aliquādiu ſanctiſſime vixiſſet. Tandē in pago pontico multis miraculis clarus in dn̄o quieuit. Sunt q̄ ſcribūt eo tpe ⁊ vincentiū beluacenſem epm̄ ⁊ medu ardū archiepm̄ Remenſem ſctītate ⁊ doctrina in precio fuiſſe. hijs addūt ⁊ reginalphā gallā matronā genere ⁊ ſctītate inſignē. ⁊ renaldū traiectenſem ep̄um vita ⁊ miraculis clarum.

EGiltrudis regīa anglie circa illa tp̄a claruit. que tribꝰ nupta viris v̄go ꝑmanſit. cuiꝰ mortue corꝑ bus poſt. xi. ſepulture ſue āños incorruptū ē inuentū.

Aurea

Forſeus

AUrea virgo ſctīſſima ipiꝰ eligij pōtificis diſcipula. ꝑ ipſm̄ tp̄us apud pariſios diſciplina ſanctitate ⁊ p̄cipua patientia clariſſima. plurimū floruit. Cuiꝰ ſanctitate ⁊ prudentia ꝑmotus eligius ipſaꝫ trecentis virginibus prefecit. fuit autem genere nobilis.

FOrſeus q̄ꝫ hibernie regl filiꝰ ꝑ id tp̄s cū duobus germanis ꝯtēptis regni ſui pompis monachalē habitū ſuſceperūt. ⁊ in magno p̄cio euaſerūt. Js monaſteriū in loco quē vocāt latiniacū ꝯſtruxit. Nec mīlto poſt ordinatꝫ fribus, immigrauit ad dn̄m. poſt q̄tuor autē āños ab eligio ⁊ auſberto epīs imaculatū corpus ſine vlla putredine trāfferł. huiꝰ natale celebrał. 4. nonas marcij.

Oſwaldus

Gerdrudis

OSwaldus rex nordmānoꝝ anno p̄mo heraclionis imꝑatoris a penda mercioꝝ rege perimitur. Js q̄tuor ydeomatū gentes. videlꝫ pictauos. ſcotos. britones. ⁊ anglos i ſuā ſbiectōem accepit. hꝰ dextera multaꝝ elemoſinaꝝ largitrix hodie q̄ꝫ cū brachio ⁊ cute ⁊ neruis incorrupta iacet. toto reliquo corꝑe in cineres diſſoluto. que a fr̄e Oſwino apud vrbem bembaburch cōpoſita in ſcrinio pro miraculo monſtratur.

GErdrudis ſancta niuigellenſis anno conſtantis xx. obijt. Hec fuit filia ytte relicta pipini q̄ iſtinctu ſcti amandi monaſteriū niuigellenſe fundauit. Cuius filiā ſuā Gerdrudā v̄ginem deo dignā p̄fecit. q̄ die ſui obitus apꝑuit cuidā abbatiſſe treuerēſi noīe modeſte ſibi familiaritate cōiuncta. ſuā felicē trāſmigrationem oſtentās. pluribus inde miraculis claruit.

Leodegarius ep̄s

Vigilius ep̄us

LEodegarius ep̄us tꝑibus Cōſtantini imꝑatoris ebroniū peſſimū virū Theodoricus rex in grām recepit. q̄ leodegariū varijs tormentis afflixit poſt famē ⁊ carceris ſqualorem. poſt oculoꝝ euulſionē. poſt plantaꝝ cōciſionē. poſt lingue ⁊ labioꝝ exciſionē. conſummauit tandē martyriū ꝑ capitis abſciſionē. fuit hic a nobiliſſimis parentibꝰ regi clotario cōmēdatus. Et a didone auūculo ſuo pictauiēſi ep̄o eruditus. inde ob ꝓuidentiā ⁊ ꝯſiliū cū in regio palacio moraret. tantā ſcdm̄ deū de pietate ſollicitudinē habuit vt eduenſi eccleſie mereret in pontificem ꝑmoueri. Js poſt obitum ſuum multis miraculis in reſtituēda ſanitate claruit.

VJgilius quoq̄ꝫ circa idem tempus genere nobilis ⁊ ſanctitate preclarus in Antiſiodoreñ. ep̄atu ſedit annis. xxvj. vbi extra vrbē eccīam beate marie cū monaſterio cōſtruxit. Et hoſpitale qḋ domꝰ dei appellatur. Hic ꝓpter ſanctitatem ſuā inimicis iuſticie odioſus. a warachono ſeneſcallo regis francie in ſcotia ſilua occiſus eſt. Qui waracho ſucceſſit in eodem principatu ebrionio qui ſanctum Leodegariū occidi fecerat. Et ip̄e ebrionius in morte viſus eſt a demonibus in infernū deportari. Cum autem vigilius ad ꝓpriā veheretur vrbē per ciuitatem ſenonicā vincti ruptis cathenis libere de carcere exierunt. Cathenas ad preſcriptam eccleſiam ſuam deferebant.

Ceſarea regina pſar

CEſarea pſar regina. Circa hec tpa de pſide exiens neſciente marito cũ paucis ſuis fidelibus. priuato habitu. ꝓpter xp̃iane fidei amorē. ꝯſtantinopolim venit. anno ſexcẽteſimotercio ac. lxxx. Que q̃dē ab imperatore honorifice ſuſcepta. poſt aliquot dies nõ multo poſt: characterē baptiſmi vt deſiderabat ſuſcepit. ⁊ ab auguſta de ſacro fonte leuata. hoc vbi intellexiſſet pſar rex. legatos ſtatim ꝯſtantinopolim mittit. q̃ vxorē ab imperatore repetant. Rñdit imperator in arbitrio regine eſſe ſtandi vl' diſcedēdi. ꝓinde eã ſciſcitētur. Interrogata regina reſpondet. Nũq̃ rediturã in pãtriam. niſi rex xp̃iani nomē ſuſciperet. Qui ſtatim re cognita cũ. xl. milibus hoĩm cõſtantinopolim pacato agmine veniēs ꝑbenigne ab imperatore ſuſcept⁹. vna cũ militib⁹ ſuis baptizatus. ⁊ ab Auguſto de fonte leuatus. catholica fide ꝯfirmatus ē. accepta ſua coniuge letus ⁊ gaudens multis ab auguſto honoratus munerib⁹. in regnũ reuertit̃.

Rotharis

ROtharis longobardoꝝ rex poſt arioaldũ regē. regnauit annis. xvi. Is licet multis ꝓditus v̓tutibus. Arriana tñ labe inq̃natus oēs longobardos in eandē ꝑcipitant̃ traxit. vt in ciuitatib⁹ ſbiectis duos hēbat ep̃os vnũ catholicũ alterꝝ arrianũ. In re militari ꝑſtans fuit. vt etruriã ⁊ liguriã cum locis maritimis vſq̃ maſſiliã in ſuã redegit ꝑtātem. Tanti inſuꝑ fuit ingenij. vt leges q̃ ſola memoria in vſu habebat. in ſeriē q̃ndã redegerit. ⁊ librũ edictũ appellari mãdauerit. prius eñ lõgobardi ſine lege fuerũt. Erat aũt (ipo in eodē codice referēte) ann⁹ ſeptuageſimuſprim⁹ quo longobardi ytaliã intrauerãt. vt in ꝓlogo libri patꝫ. Huic cũ aliq̃n theodorus exarchus bellũ indixiſſet. apud Scultemiã mutine vrbis amnē acriter pugnatũ ē. vt exarchus ſeptē milia amiſerit. Tandē rotharis ſine filijs defunctus eſt.

ROdoaldus filius ſucceſſit q̃ regnauit ãnis. v. hic theodalinde regine filiã duxit vxorē. qui tamē libidinibus immerſus in adulterio mulieris deprehenſus a viro occiſus eſt.

ARipert⁹ deinde rex regnauit ãnis. 9. Is apud papiã oraculũ pulcerrimũ in honorē ſaluatoris condidit. moriens duos reliquit filios ꝑtheritē ⁊ gundibertũ reliquit ſucceſſores. quoꝝ tp̃ibus longobardi pacē cũ romanis rauēnatibuſq̃ vbiq̃ h̓uauerũt. Sed varijs ipi inter ſe motibus agitati ſunt. grimoaldus nanq̃ beneuētanus longobardoꝝ dux ipos fratres diſcordes eſſe intelligens. magnas ducens copias papiã venit. qua ex vrbe cũ ꝑtheritem puerũ regē fugaſſet. gundibertũ frēm expulit mediolano. Eas diſcordias exploratas hñs clodoueus rex francoꝝ. copias in ytaliã miſit. q̃ cũ in tranſpadana regione magnã feciſſent predã. a grimoaldo ytalia ſunt expulſe. Sunt tñ qui ſcribant gallos hac rõne deceptos eſſe. longobardi eñ ſimulata fuga. caſtra rex oĩm copia ac vini potiſſimũ plena relinquentes haud longe in iſidijs conſtiterãt. galli v̓o caſtra ingredientes rati veram eſſe hoſtiũ fugam. In oēm voluptatem effundũtur. epulis ⁊ vino replent̃. quare ſuperuenientibus hoſtibus cum ſomno etiam grauati paſſim veluti pecora ab hoſtibus ceduntur.

SArraceniq̃ ꝑ id tp̃us intantũ hauſerãt opes. vt poſt ſubactas ⁊ quiete poſſeſſas. q̃ romanoꝝ fuerant. prouincias aſie. europam inuadere preſumerēt nauigio itaq̃ ingenti ab alexandria ſoluentes rhodũ inſulam romani imperij ꝑuenerũt. eaq̃ capta coloſſum fama celeberrimũ a quo ciuitas inſule primaria nomen habuit. demoliti ſunt. Ex cui⁹ ere nongentos camelos fuiſſe oneratos inuenimus. rhodo vaſta ſarraceni. egrũ delati pelagus multas ex cicladibus afflixerunt.

Grimoaldus

GRimoaldus decimus longobardoꝝ rex. regnauit annis. 9. Is abeũte ex ytalia cõſtantio in ciſalpinã rediens. foꝝ popolij ſabatho ſctõ aggreſſus ceſis oĩbus diripuit. ac ſolo equauit. Fuere in hoc rege mīte preclare corporis ⁊ anime dotes. tãtũ eñ prudentia ⁊ cõſilio valuit. nõ ſolũ in rebus externis verũetiã in domeſticis vt q̃dam capitula ac q̃dam vtilia rotharis regis edicto addiderit. q̃ poſtea legis formã accepere. fuit ꝑterea mediocris ſtature corpore validus. capite caluo ꝓmiſſa barba. nec animo minus in rebus agendis q̃ corpe ꝓmptus. poſt fleubotomiã factã in brachio dũ arcu colũbam ſagitaſſet erupto denuo ſine intermiſſione ſanguine diem obijt. ſepultus ē aũt papie ĩ baſilica beati ambroſij quã ipe ſua impenſa edificauerat. pertaris aũt ariperti regis filius in ytaliã rediens tercio menſe poſt grimoaldi mortē regno paterno ſine cõtentione potitus ē.

Dagobert⁹ rex frãcoꝝ

COnſtãtio ĩpatore ſblato cũ oēs paſſim dilaberet̃. ſuperuenientib⁹ cũ mag claſſe ſarracenis. ⁊ ſyracuſe ⁊ tota inſula occupat̃. vnde poſtea onuſti preda alexandriam redeuntes vrbis quoq̃ rome ea ornamēta ſecũ detulere q̃ conſtantius aduexerat.

DAgobertus francoꝝ rex eodē ferme tp̃e vir aſtuti ingenij. nec conſilio minus q̃ manu promptus moritur. Cuius animã e manibus demonũ liberatã ferũt Dyoniſij ac Mauricij martyris ac etiã martini cõfeſſoris auxilio. q̃s ſemꝑ dũ vixit vt patronos coluit ⁊ templis honoratiores reddidit. Hic autem oĩb⁹ bonis inſignit⁹. regnauit ãnis. 34. Rex ab anglis infenſus ꝑpetuã cũ eis ſuſcepit inimiciciã. hic iterceſſiõe heraclij oēs iudeos ĩ ſuo reg̃ baptiſare fecit.

ERfordia magna ac memorabilis vrbs ꝓuincie thuringie caput. a priſcis erphesfurt appellata. mōtem habet excelſum. qui nūc ſancti petri vocitatur. cum a temporibus Theodoſij imꝑatoris ſub archadio ⁊ honorio inclinatio imperij originem habuit. Franci romanoꝝ preſides. a rheno ytaliam verſus abiecerūt. Et ſe regi ꝓprio ſubiecerunt. Quibus intellectis thuringi ab altera parte rheni orientem verſus Ex conſilio regis francoꝝ merwigū eius cognatum in regem elegerūt. Is arcem cōſtruxit in eo monte. ⁊ caſtrū ꝓpe Erffordiam vbi nunc eccleſia ſancti Dyoniſij extat. qđ vulgares Merwisburg nomināt. Poſt eius obitum baſſinus in thuringia regnum ſucepit. Cuius vxorem poſtea hildericus rex francie duxit i cōiugem. Per ea tempa in loco vbi nūc baſilica diui andree frequētatur. villa Schildinorde extabat, in bruleto quoqꝫ ꝓpe fluuiū Gera (qui nūc ciuitatem illabitur. ⁊ mediam ferme ꝑterfluit. Cuius cōmoditate tota ciuitas purgatur. ⁊ plurimū decoratur) Molitor ſagax ſua diuerticula habebat. cui nomē Erpff fuerat apud eius molendinuꝫ tranſitus ſiue paſſagiū olim extitit. at cum temporibus clodouei regis francoꝝ ad annū ſalutis trigeſimūoctauū ⁊ quadringēteſimū Erffordia ortum habuit. a molitore dicto atqꝫ tranſitu Erphesfurt denominata fuit. Regnante poſtea apud francos tagoberto inclito rege. Is poſt caſtrū in mōte deſolatum monaſteriū celeberrimū ſancto petro dicatum ordinis diui benedicti conſtruxit. Inde mons ſancti petri appellatus fuit. Eccleſiam quoqꝫ ſancti Gangolfi dotauit. Bonifacius poſtea archiepus maguntinus ſub pipino francoꝝ rege. cum thuringiam ad fidem cōuertiſſet eccleſiamglorioſe ſempqꝫ virginis Marie edificauit. ac ibi epiſcopatum ordinauit. qui illico maguntine ſedi ceſſit. Huius vrbis ager optimus eſt ⁊ herba fullonū que ſandix ac ſaponariā dicitur pro tingendis pannis feraciſſimus. Per cuius arua gera fluuius ⁊ alia flumina ꝑterfluūt. regionem vbertim irrigantes. ꝓpter quod ⁊ pecoꝝ paſcuis habundat. Poſt annū deinde ſexageſimūſextum: ſupra milleſimū muro circūdata ac turribus munita fuit. Et ciuiū edibus ac monaſterioꝝ ac eccleſiaꝝ ornamentis mirifice creuit. thuringorūqꝫ celeberrima ſedes fuit, eo ꝙ totius regionis ferme media ſit. ⁊ bladis aliiſqꝫ neceſſarijs copioſiſſima habeatur. Et cum hec regio ac vrbs a ſoluendis decimis libera fuerit. Eam ob rem multas calamitates a finitimis principibus paſſa fuit. precipue temporibus heinrici tercij imperatoris. Is cum a ſeueriſſimo ſuo preceptore archiepiſcopo Colanienſi liber euaſiſſet. In oīa genera flagitioꝝ ruptis tyrantie frenis ꝑcipitem ſe dedit. Montes oēs.

Eccleſia virginis Marie — Sanctus Seuerus

colliculoſq; ſaxonie ⁊ thuringie caſtellis munitiſſimis extruxit. pſidiūq; impoſuit. quibus cum victui neceſſaria minus ſufficerent pmiſit. vt ex pximis villis ⁊ agris hoſtili more predas agerent. ⁊ ad ipa caſtella munienda circūquaq; manentes cogerent. Rex ne manifeſta tyrannide notaret ſi ↄtra innocentes atq; in regnū ꝓpriū graſſaretur. vt impietatē ſuā q̄dam religionis ſpecie palliaret archiepm maguntinū modis omibus inſtigauit. vt decimationes thuringie ſicuti ante pluries inſtituerat exigeret pollicens ſe ei in exigendo ſumma ope affutuꝝ. Et dicto obtemperare nolentes regia maieſtate coactuꝝ. Ea tamē pactione vt ſpaꝝ decimaꝝ ptem ſibi. q̄ ⁊ regie magnificentie ⁊ tanto labori ſuo digna forent tribueret. Ita eps vaniſſima ſpe animat⁹. Synodū indixit in erpheſſurt. vj. ydus marcij. ſtatuto die aderat rex. archieps ⁊ hermānus babenbergenſis epus ⁊ alij q ad diſcutiendam cauſam fuerint euocati. Thuringoꝝ ſpes ⁊ fiducia potiſſimū in abbate fuldenſi ⁊ herueldenſi nitebatur. Cū hij eccias decimales plurimas et pdia in thuringia haberēt. q publica diſcuſſione interpellati p decimaꝝ redditione primo p deū archiepm rogabant. vt antiqtus tradita monaſterijs legitima incōuulſa manere ſineret. q̄ ⁊ ſedes aplica ⁊ veteribus ⁊ recētibus ſcriptis crebro firmaſſet. Et pdeceſſores archiepi ſui nūq; īfringere tēptaſſent. Id atroci reſponſo archieps repulit: pdeceſſores ſuos rudibus in fide auditoribus. lac potū dediſſe nō eſcam. q̄ nūc reſecare vellet. ⁊ pfectis ſolidū cibū miniſtrarē. Tandem thuringi improbata ſynodo ſedem apoſtolicam appellarūt ſ rex capitali ſententia prohibuit. Poſtea exortū fuit bellū ſaxonicū. Nulla deinceps exactio facta eſt decimaꝝ. Gaudentibus Thuringis qd occaſionem inueniſſent. vt traditas ſibi a pribus leges manu militari tuerentur. Et dolente rege quod dū decimis immoderatius inhiaret pene regnū cum vita amiſiſſet. In hac vrbe multa ſanctoꝝ corpa p illuſtriſſimos delata ſunt. videlz Adolarij Eobani Seueri epoꝝ. ⁊ vincentie quibus ⁊ aras ⁊ baſilicas edificauerant ampliſſimas. In ea quoq; anno domini. 1392. Gynnaſiū celeberrimū ortū habuit. Ubi ſunt edes ampliſſime ſtudentiū ⁊ legentiū. Ex quo iuriſconſulti theologi ornatiſſimi. philoſophi ac medici excellentiſſimi pdierūt. Perpeſſa tandem fuit hec famoſa vrbs vaſtationes ac direptiones p incendia varia. Neq; aliqua inſignis vrbs apud germanos memoratur. q̄ p fatalem ac aduenticiū ignē totiēs exuſta ſit. Ultimo incendio magna ex parte concrematur. In feſto eni geruaſij Anno. M. cccclxxij. hec preclara vrbs in baſilicis glorioſe virginis marie ⁊ Seueri in pōte mercatoꝝ. foroq; rapaꝝ ⁊ aīi gradus in edibus laicoꝝ ac canonicoꝝ damnū ſenſit. vt pene tercia vrbis pars incendio perijt.

Mons Sancti Petri

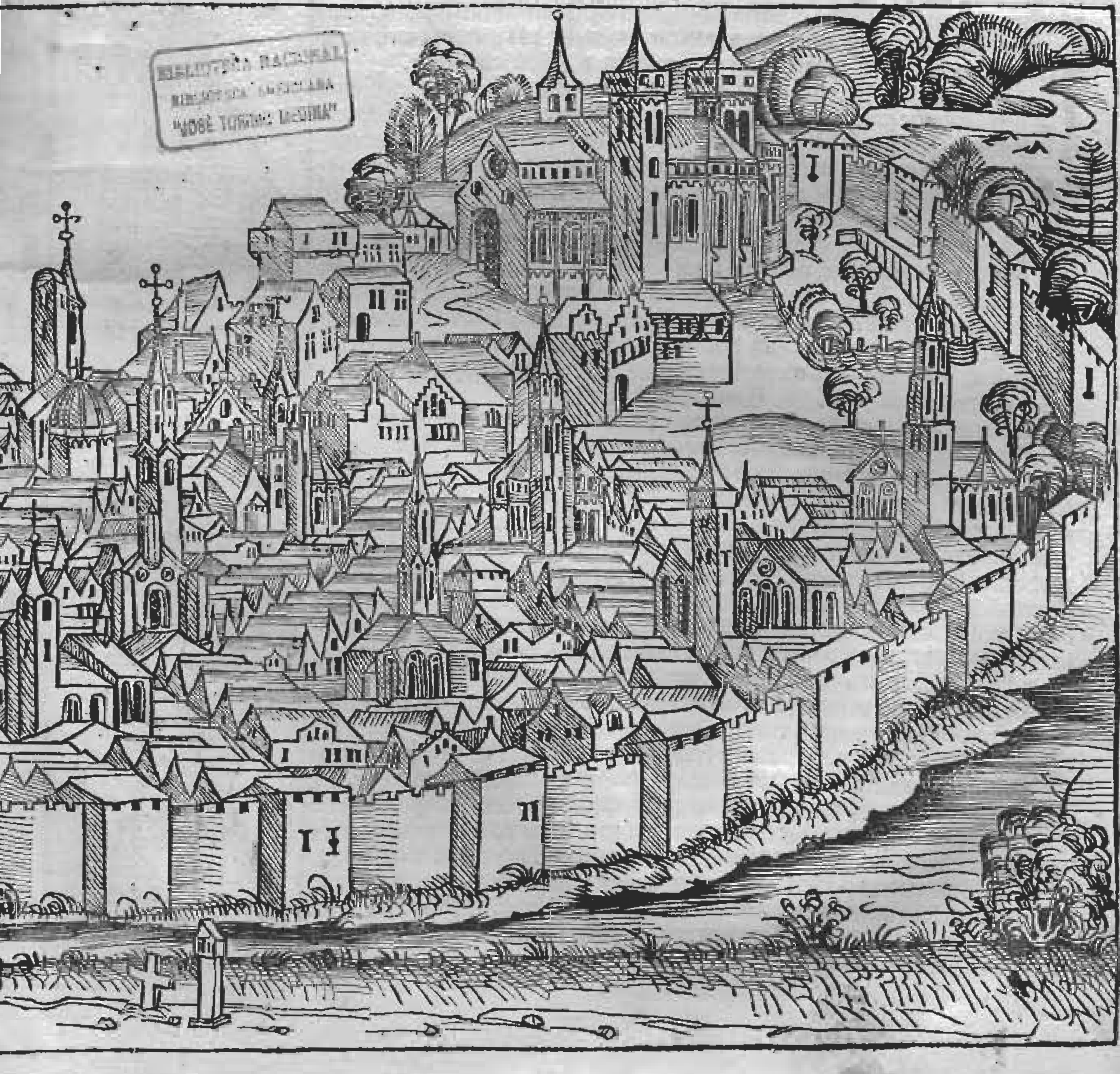
BIBLIOTECA NACIONAL
BIBLIOTECA AMERICANA
"JOSÉ TORIBIO MEDINA"

Linea ſummoꝝ pōtificū

Donus

Agatho

Leo ſecundus

Benedictus ſecūdus

Joannes quintus

DOnus papa. pr̄ia romanus. pr̄e mauricio. eo tp̄e pontificatū inijt q̄ Grimoaldus longobardoꝝ rex morit᷑. quo q̄dem anno maximi imbres fuere ⁊ multi fulminibus afflati iteriere. ⁊ frumēta in agris emarcuere. Vn̄ ob hoc pontificatū in maximis turbinibus ſuſcepit. Fuit aūt ſanctitate vite ⁊ doctrina valens. vt clerū diuerſis ordinibus diſtinxit. ⁊ honoribus auxit. Monachos vero quoſdā ſyros cū neſtorianis ſentientes in monaſterio boeciano deprehenſos ⁊ caſtigatos in varia monaſteria diuiſit. p̄terea rauēnatem eccl̄iam a romana iam pridem ſegregatā ⁊ ob eam rem aliocephalim appellatā ſedi apoſtolice obtēperantem reddiderit. Hic inſup̄ honori ⁊ cultui diuino ꝯſulens veſtibulū ſancti petri (quod padiſum vocant) quadripartitū marmorib⁹ ſtrauit. Inſtaurauit p̄terea. ⁊ reſtitutas dedicauit eccl̄iam apoſtoloꝝ via hoſtienſi. Et eccl̄iam beate euphemie via appia ſitam. At donus pontificatus ſui anno. v. mēſe. v. die. x. morit᷑ ac ſepelitur ad baſilicam Petri apoſtoli tercio ydus aprilis. Cui⁹ in morte epiſcopat⁹ vacat menſibus duobus. dies ſedecim.

Anno mūdi. 5863. Anno xp̄i. 664.

AGatho primus papa natione ſiculus. pr̄e romano ex monacho pontifex creat᷑. Vir certe tante ſanctitatis vt leproſum obuiū factū oſculo ſuo ſtatim liberauerit. Tante p̄terea manſuetudinis ⁊ humanitatis fuit, vt neminem ab ſe vnq̄ triſtem dimiſerit. Nactus itaq̄ imp̄atorem moribus ſuis haud quaq̄ diſſimilē. monochelitaꝝ cauſa cōciliū apud cōſtantinopolim habere conſtituit. Expectauit itaq̄ donec conſtantinus a bello in p̄riam rediret q̄ ſarracenos a ſe victos imperio romano vectigales reddidit. Inde legatos ſtatim conſtantinopolim mittit Joannē portuenſem ep̄m ⁊ Joannē romane eccl̄ie dyaconē. Hos ꝑ benigne ſuſceptos mira caritate ꝯſtantinus adhortatus ē. vt omiſſis cauillationibus ⁊ ſophiſticis altercationibus. ex equo ⁊ bono oīni controuerſia ſublata duas eccl̄ias vnā tandē facerent. agatho vero cui⁹ tp̄e poſt ſolis ⁊ lune eclipſim peſte ac grauiſſima quidem laboratum eſt. pontificatus ſui anno ſecūdo. menſe ſexto. die quintodecimo moritur. ac ſepelit᷑ ad ſanctum petrū quarto ydus Januarij. Cui⁹ morte annū vnū. menſes. v. ſedes tum vacat.

LEo eius nomis ſecūdus papa. natione ſiculus. pr̄e paulo vir doctiſſimus fuit. latine ac grece vt eius ſcripta indicāt. Preterea vo adeo muſice p̄it⁹ eſt habitus. vt pſalmodiā cōpoſuerit. hymnoſq̄ ad meliorē cōcentum redegerit. Idem quoq̄ inſtituit vt in celebratione pax populo daretur. Sextā vo ſynodum ita ſuſcepit vt eoſdē anathematiſauerit quos ſancta ſynodus p̄ſente cōſtantino damnauerat. Conceſſitq̄ neceſſitate vrgente omni die baptizari debere. Inſtituit p̄terea ne ad archiep̄atum aſſumptus pro vſu pallij aliorūue officioꝝ quicq̄ eccl̄ie ꝑſolueret. qd̄ vtinā hodie obſuaret᷑. Cū ex hac largitione q̄tidie mala oriantur. At leo in quo p̄ter doctrinā ⁊ eloquētiaꝫ ſingularis religio. mira pietas ⁊ clementia fuit. pontificatus ſui menſe decimo moritur. ſepeliturq̄ collacrimātibus oīnibus tanq̄ publico parente orbati ad baſilicam Petri. quarto kal. Julij. poſt eius mortem menſibus. xj. diebus. 21. ep̄atus vacat.

Anno mūdi. 5883. Anno xp̄i. 684.

BEnedictus iunior ſiue ſecūdus papa. patria romanus. patre Joanne. ab ineunte etate xp̄o militans. diuine ſcripture ita operā dedit. vt doctrina ⁊ exercitatione in rebus diuinis tum ſingularis haberetur. Ob eius humanitatem pietatem gratiam in omnes maxime vero erga pauperes. Quibus virtutibus hominū corda ita ſibi deuinxit. vt tū vnus haberetur. qui oīm ſuffragijs in locum demortui leonis merito ſubrogaretur. Ad hunc conſtantinus imperator hominis ſanctitate ꝑmotus. ſanctionē miſit. vt deinceps quē clerus populuſq̄ exercituſq̄ romanus in pontificem delegiſſet. eundē ſtatim veꝝ xp̄i vicariū eſſe om̄es crederent. baſilicas plures reſtituit maxime laurentij in luciam ac b̄ti Valentini. Moritur autem pontificatus ſui menſe decimo. die duodecimo. ſepeliturq̄ apud beatū petrū ydibus Maij. qui vt omnibus vita carus fuit. ita poſt mortem ab omibus vt ſanctus. ⁊ bene de humano genere meritus celebratur. Eius in morte ſedes vacat menſibus duobus. diebus quindecim.

JOannes quintus papa natione ſyrus. patria anthiocenus. patre Cyriaco pontifex creatur. eo ferme tempore. quo imp̄ator cōſtantinus moritur. vir ſingularis religionis ⁊ manſuetudinis atq̄ doctrine oīm conſenſu pontifex creatus in eccleſia ſaluatoris que conſtantiniana appellatur ad lateranū. ea ratiōe qua leo ſecūdus cōſecratur a tribus epiſcopis hoſtienſi. portuenſi ⁊ veliterno. Quē quidem morem poſteri deinceps tenuere. Deniq̄ valitudinarius cum libellum de pallij dignitate compoſuiſſet. pontificatus ſui anno primo moritur. Sepeliturq̄ ad. s. petrum. iiij. nonas auguſti. Eius in morte ſedes vacat menſibus duobus. diebus. xviij.

Linea imperatorum

Conſtantin⁹ quartus

CONſtantinus conſtantij auguſti filius, extincto vt premiſſū ē apud ſyciliā ꝯſtante auguſto, punitoqȝ q̄ ei ſucceſſerat meſentio ſiue miſeſſo tyrāno, romanoꝝ regnū ſuſcepit regendū. Romaniſqȝ principatus ē annis decem ⁊ ſeptem. Is aũt cõſtantin⁹ q̄ prius fuit a ꝯſtancio genitore in conſortē imperij aſſumptus. illo interfecto vt oñdimus territus eſt. ⁊ oīa vbiqȝ adeo trepide adminiſtrauit. vt ſi aliqua fuiſſet vis illata. viſus ſit imperiū facilime amiſſurus. Vir poſtea catholicus modeſtuſqȝ ac omni bonitate integerrimus. qui ſuſcepto imperio heracliū atqȝ tyberiū fr̄es ſuos in imperij conſortiū accepit. Licet ſint q̄ ſcribāt eoſdē fr̄es pueros ne ad imperiū aſpirarent naribus mutilaſſe. Inde mox eccleſias collapſas. q̄ ſub heraclio ab hereticis dirute fuerant inſtaurauit. atqȝ alias denuo edificauit. Et cū eſſet armoꝝ vir ſtrennuus ſarracenos romano īpio infenſiſſimos bello deuicit. ac vectigalia reddidit. Decimo eñ impij eius anno ꝫ ſarracenos celebri victoria cõſtantinū potitū inuenimus. vt ea afflicti clade ſarraceni tributū imꝑio pendere ꝓmiſerāt. Accidit qȝ oportuno in tpe. pax illa. ꝙ bulgari poſt paꝫ traciam inuaſerūt. Congreſſuſqȝ illis pannoniā inter ⁊ meſiā ſupiorē ꝯſtantinus inſignē accepit cladem. cūqȝ potius fugeret quā pedem referret. paci ab illis oblate cupientiſſimus acceſſit. Satis nāqȝ bulgaris feraciſſimi agri ꝓuincias danubio cõtinētes romani ꝑncipis auctoritate pacta ſecū federa habitare. inde ꝯſtātinopolim redijt. Et vt grecos romane eccl̄ie vniret ſextā ſynodū agathonis pape rogatu cõgregauit. Deniqȝ cū eſſꝫ bonis opib⁹ plen⁹ moritꝰ filio iuſtiniano i impio relicto.

Synodus ſexta vniuerſalis apud conſtantinopolim

SExtam vniuerſalē ſynodū apud ꝯſtantinopolim conſtantin⁹ imperator celebrari iuſſit. interfuerūt aũt agathonis pape legati Joānes portuenſis eþ̄us ⁊ alter Joannes romane eccl̄ie dyaconus. Cõuenerūtqȝ ad impatoris edictū ducenti octuagintanouem epi. Acta aũt eſt cā monochelitaꝝ q̄s ſupra diximus aduerſus fidē catholicā cõtendiſſe. vnicā tantūmō eē in xp̄o voluntatem. Erantqȝ duo p̄marij cauſe aduerſarij Georgius Cõſtantinopolitan⁹ ⁊ machari⁹ antiocenus epi. quoꝝ Georgi⁹ auditis rōnibus faciliter in catholicoꝝ ſentētiā adduci ē paſſus. macharius aũt ptinax. ⁊ nimis diu p̄ribus reſiſtens. nō ſolum ē dignitate p̄uatus. ſꝫ ſimul cū mortuis ſergio. pyrrho. paulo ⁊ petro eiuſdē hereſeos auctoribus ſathane traditus. ad extremūqȝ cū aliquot pfidie cõplicibus romā relegatus. Et theophaniū abbatē vero ſentiētē in locū macharij antiocenū epm̄ creant. Hac aũt re ex ſentētia feliciter geſta. vt deo gratie agerētur ꝙ vtrāqȝ eccl̄iam vnā feciſſet. ſententia ⁊ animis Joannes eþ̄s portuenſis octaua paſce corā ꝑncipe ⁊ p̄triarcha. corāqȝ pp̄lo conſtātinopolitano in baſilica ſancte Sophie miſſam latine celebrat. approbantibus oib⁹ q̄ tū aderāt. veꝝ eſſe ⁊ ſctm̄ illū ſacrificādi morē. Et q̄ aliter ſentiūt a recto ⁊ honeſto diſcedere. Hec ē aũt ſexta ſynodus. q̄ Cyrilli. Athanaſij. Baſilij. Gregorij. Dyoniſij. Hilarij. Ambroſij. Auguſtini. Hieronimi. ſn̄ia concluſum ē. duas naturas ⁊ opatões in xp̄o eē. Exploſaqȝ illoꝝ ptinatia q̄ vnicā eē in dn̄o volūtatē dicerent. vñ monochelithe vocati ſunt. Ea reintegrata fidei leticia agatho ⁊ romani paucos menſes ſunt gauiſi. ꝙ peſtꝭ tūc q̄nta raro alias ꝑ tres meſes romam populata eſt. ⁊ ipſe agatho eſt defunctus.

Cometa

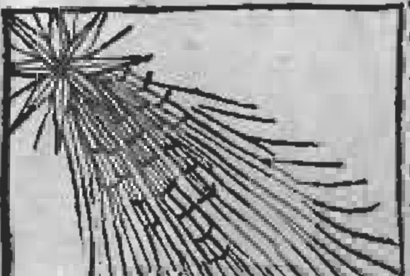

Eclipſis ſolis ⁊ lune

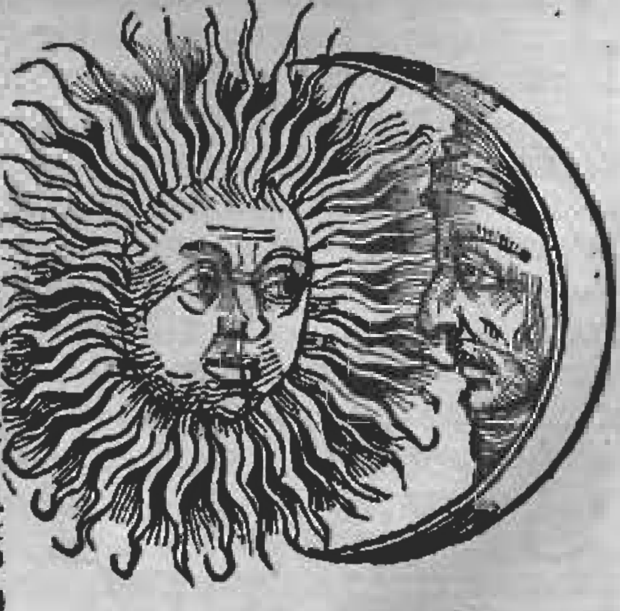

STella crinita quā greci Cometē vocāt indicabat ꝑfecto tot clades q̄ trib⁹ cõtinuis mēſib⁹ appuit. Et pluuie magne ac freq̄ntia tonitrua qualia nūqȝ ātea fuere. viſe ſunt elemēta i vrbis rome ⁊ ytalie excidiū ꝯiuraſſe. Nāqȝ tāti tāqȝ ꝯtinuati imbres tonitruis fulgorib⁹ iuncti fuerē. vt maximā armētoꝝ paſſim morientiū iacturā pp̄li ſint ppeſſi. ꝙqȝ quā plrimos viros ea tēpeſtate fulmīb⁹ afflatos iteriſſe iuenim⁹ ⁊ matureſcētia pluuiaꝝ initio i cāpis frumēta emarcuiſſe vt ſolatio fuerint populis legumina. quoꝝ fetus primi grana in terrā vēto imbreue diſcuſſa cum herbidū ceſpitem pullulaſſent ad maturitatem denuo peruenerunt in Ciſalpina potiſſimum.

POſt ſolis quoqȝ ac lune eclipſim peſte grauiſſima laboratū eſt que papiā depopulata ē vt ciues fuga montiū peterent ⁊ in vrbe frutecta ac herbe naſcerentur.

CONon papa. Tracia oriundus. in ſicilia educat⁹. Inde romane eccle militans ex pſbitero pōtifex creat. Vir ſiqdem bonus ꝛ tanto pncipatu dignus. Nā dū romam petrū archiepm exercitus vo theodoꝝ pſbiteꝝ in Joannis demortui locū ſufficere conarētur. Tandē poſt lōgā altercatiōnē in hanc ſententiā venere omēs: nutu diuino impulſi. vt cononē eligerent. Erat eñ moribus. litteratura pietate religione dignitatis ſpecie inſignis. quē nōnulli angelicū ob venerandā caniciē ꝛ dignitatē forme appellarunt. animi ſimplicis ꝛ integri. modeſtie ꝛ iuſticie ſingulari. ꝯſtantie et prudentie pluſq̄ humane ſemper ē habitus. Hāc obrem e veſtigio omēs ad quos ꝑtinebat eū cōfirmarunt. cū maxima acclamatione laudū ſuaꝝ. idem fecit Theodorus exarchus rauennas. qui tñ poſt initū pontificatū ſtatim inualitudinem incidit. vñ paſchalis archipſbiter ac theſauri pontificis diſpenſator regnādi cupidus ioannē exarchum pecunia ſollicitat. vt eius ſuffragijs poſt mortē cononis pontificatus ſibi decernat. Accepit pecuniā quācq̄ nihil eoꝝ q̄ ꝓmiſerat pſtiterit. Morit aūt conon pontificatus ſui menſe. xj. die tercio. ſepeliturq̄ ad ſanctū petrū. xj. kalendas octobris. vacat tum ſedes menſibus duobus. dieb⁹ tribus ꝛ. xx.

Anno mundi. 5893. Anno xpi. 694.

SErgius papa natione ſyrus. patria anthiocenus pre tyberio. adeodati pōtificis tpe romā veniens in clerꝫ romanū aſciſcitur. Deinde vo ob ei⁹ doctrinā ꝛ diligentiā circa miſteria ac rem diuinā p ordines conſcendens ſctē ſuſanne ad duas dom⁹ cū titulo eius loci creatur. frequētare tū magis atq̄ magis cimiteria cepit. qua ex re tantū ſibi nomis cōpauit. vt defuncto conone in ei⁹ locū ſuffect⁹ ſit. nō ſine altercatōe tñ. Nā cū pars ppli romani maxime theodoꝝ archipſbiteꝝ peteret ꝛ nōnulli ob exarchi iudicibus ſubornati paſcalem noiaſſent. parſq̄ vtraq̄ in palatio lateranenſi cōueniſſent tandē cleri populiq̄ vota in ſergiū cōuenerūt. quē poſtea iuſtinianus impator cū ſue ſynodi nollet acquieſcere ad ſe vinctū p zachariā ꝓthoſpatariū ſuū trahere pcepit. ſꝫ milites ytalici id admittere noluerūt. Vez cum pacem obtinuiſſet ad eccleſiaꝝ inſtaurationem manū appoſuit. Et q̄maxime petri baſilicā ablatis rudenbus renouatiſq̄ tignis ſtillicidijs ac parietibus in antiquā formā reſtituit. Ibiq̄ partē dñice crucis inuenit in capſula enea. Et. b. leonis pape corp⁹ vili⁹ iacēs honeſtiore loco repoſuit. Conſtituit pterea vt in fractōne dñici corporis ter caneretur agnus dei. his tot rebus inſignis pōtificatus ſui anno. xiij. menſe octauo. die tercio ꝛ. xx. morit. Et in baſilica Petri collacrimātibus omibus ſepelitur. vi. ydus ſeptembris. vacat tum ſedes menſem vnū. dies viginti.

IOannes eius nois ſextus. papa natione grecus pōtificatū inijt quo theophilatius ytaliā peteret. Is pontifex reſtituta baſilica ſancti andree in vaticano. ſarctoq̄ tecto diui marci atq̄ ornato altari principis apoſtoloꝝ petri ductis colūnis dextra leuaq̄. atq̄ etiā vt erat animo pi⁹ ex erario eccleſie multos captiuos redemit. Moritur aūt pontificatus ſui anno tercio menſe tercio. martyrio vt quidam volūt. Sed a quo martyriū paſſus ſit nō ſatis cōſtat. Sepultum ad cathecūbas ſebaſtianas via appia quidā affirmāt. Eius ex morte vacat tum ſedes menſem vnū. dies vnde viginti.

IOannes ſeptim⁹ papa natione grecus. patre platone eo tempe pōtificatū inijt quo iuſtinianus conſtantinopolim reuerſus. tyberiū ꝛ leontiū a quo fuerat imperio deiectus ſpectante populo interfici iuſſit: fuit aūt vir multe eloquentie ꝛ ſanctitatis. Qui in baſilica Petri oratoriū (ita eñ appellant) locum orandi in honorē dei genitricis extruxit. Cui⁹ parietes vermiculato opere intecti. dextra leuaq̄ quorūdam ſanctoꝝ patꝝ vultus oſtēdebāt. Baſilicā pterea ſancte Eugenie reſtituit iam pridē vetuſtate collapſam. Cimiteria quoq̄ ſctoꝝ martyrum Marci Marcellini Damaſiq̄ pontificis exornauit. Poſtremo vero multas baſilicas pictura ꝛ ſtatuis ſanctorum cultiores reddidit. Moritur aūt ſecundo pontificatus ſui anno. menſe ſeptimo. die. xvij. Sepeliturq̄ in baſilica petri ante altare dei genitricis quod ipē extruxerat. quintodecimo kal. nouembris. Eius autem in morte tribus menſibus ſedes vacat.

SYſimus papa. vel vt alij volunt Soſimus. natione ſyrus. patre Johanne. xx. tantū diebus in pontificatu vixit. Is licet podagra ꝛ cyragra ita laboraret vt neq̄ ambulare. neq̄ cibum capere poſſet. tamē ita vrbis rome et reip. xpiane curam geſſit. vt nil pterniſerit. Et ante pontificatū ꝛ in ipſo magiſtratu quod bonū pōtificem deceret. Jam eñ materiā oēm parabat qua ꝛ menia vrbis ꝛ templa vetuſtate collapſa in meliorem formā reſtitueret. Verū ſubita morte correptus in baſilica Petri ſepelitur. viij. ydus nouembris. Vacat tum ſedes menſem vnū. ꝛ dies. xviij.

Conon

Sergius

Joannes ſextus

Joannes ſeptimus

Siſimus

Iuſtinianus ſecūdus ſiue iunior Conſtantini iam dicti filius poſt prēm in imꝑio relictus, imꝑauit prima vice ānis .x. Vir ſiqdē pmo bon⁹ ⁊ prudēs ac elemoſinaꝝ ꝓfuſus largitor. Quaſobres cōſtantinopolitanū admodū auxit imperiū. Et multas leges condēs diuinā honorauit religionē. Et cū ꝑ .x. annos gubernacula tenuit affricam a ſarracenis abſtulit. Et cū eiſdem pacem terrā mariqꝫ fecit. Sicut affricā libiāqꝫ ammittere defuncti pr̄is res noue fecerāt Ita eaſdē ꝓuincias exorte pariter in ſarracenis noue res recipe adiuuarūt. Siqdem gizite ſarracenoꝝ ammirathꝰ ſb idem tpis quo cōſtantinus vita functo baldalon illi ſuffectus eſt. Qui audiens iuſtinianū imperij iura oīm ꝓuinciaꝝ conſenſu accepiſſe, pacē illi vltra obtulit. ꝑ eius ſedus affrica ⁊ libia in primis fuerūt imꝑio reſtitute. Affirmantqꝫ nōnulli ſcriptores eo in federe ꝓinteruenisſe, vt ꝑ annos .x. q terminus in pace fuerat aſſcriptus ſarraceni ſingulo quoqꝫ die numos mille aureos ſoluere ſeruūqꝫ vnū ex gente ſua. ⁊ vnū item equū romano imꝑatori mittere tenerent. Interea vo cū in deū iuſtinianus tū in homines mira incōſtantia vſus. Et ſarracenos ⁊ bulgaros preter federa pacis inite adoritur, a qbus certe plus incōmodi accepit qꝫ intulit. Et ꝯſtantinopolim rediens a ciuibus oībus odio habitus ꝙ ſeuiciā pfecti vrbis nō cōpeſcuit. Qd qꝫ ſynodū habuiſſet ad qd cū romani pontificis clericqꝫ cōueniſſent oratores. iterata ſunt ſexte ſynodi acta qbus intermixta ſunt aliq ritui catholico abhorrentia. Subſcripſerūt vo imprudentes romani pontificis oratores. Sed eaꝫ ſubſcriptionē ſergius pontifex vt pro heretica iudicatā noluit approbare. Iratus vo ē iuſtinianus ⁊ mittēs zachariā ꝓthoſpatariū romā iuſſit ſergiū pontificem cōſtantinopolim deportari. verū milites hexarchatus ytalici raptis ꝓpere armis pontificē a tāta iniuria tutati ſunt. Cū itaqꝫ iuſtinian⁹ ꝑfidie q̄ in oēs vtebat. ⁊ impietatis in romanū pontificē penas dedit. Siqdē leoncius patricius annuēte gallinico pr̄iarcho ꝯſtantinopolitano inſurgēs ppl'um ad arma cōciuit. Et carcere vi fracto multos educens morti ꝑpetuoqꝫ pedori addictos. iuſtinianum imperio deiectum cepit, nareſqꝫ mutilatum curauit cerſonam pōti ciuitatem exilio deportari.

Leoncius patricius vel vt alij volūt Leo ſecūdus imꝑator pulſo iuſtiniano imꝑiū occupās imꝑauit ānis .3. Eos ipſi mot⁹ exploratos hūs habdimelech ſarracenoꝝ ammirathus affricā inuaſit. in quē leonci⁹ imꝑator ioannē patriciū militie mgr̄m cū exercitu miſit. ⁊ qdem ioanes ſarracenis ꝯgreſſus, eos fugere cōpulſos oīm affrica extermiauit. Uez nō multo poſt ſeditione iter eos orta. Tiberiū qndā ciuē ꝯſtātinopolitanū imꝑatorē creāt. Qui ꝯfeſtim ꝯſtātinopolim cū exercitu adnauigās leonciū capit. ⁊ eodē affectū ſupplicio q iuſtinianū dixim⁹ in carcerē cōniicit. maiori ludibrio hominem reſeruans.

Tiberius eius nominis tercius imꝑator leoncio capto ⁊ incarcerato imperauit annis .7. hic conſtantinopolitanus nobiliſſimus erat ciuis. Cuꝫ exercitus ioannis in affrica relictus tumultuari cepit. abſimaꝝ cui tyberio fuit cognomen ducem primo poſt imꝑatorem acclamauit. Is imperiū vt aliqui q̄ſitum: vt alij oblatū accipiens nequaqꝫ moras ſibi apud affricā trahendas exiſtimauit. Et cum exercitu pene omni nauigans conſtantinopolim ꝑuenit. fauebant vo ciues affiniū agnatoꝝqꝫ factio potentiſſima. vn̄ dum leoncius forum palaciūqꝫ ſeruare nititur. ingreſſus abſimarus vrbē cepit. leonciū naſo mutilauit ⁊ in carcere maiori infortunio reſeruauit. Qui ſuſcepto pncipatu philippū nicephori patricij filiū in pontū exulare iuſſit. Cū dixiſſet in ſomno vidiſſe caput ſuū aquila obumbrari. Uez iuſtinianus in ponto ad regem bauaroꝝ confugiens qui honorifice ſuſceptus ei filiā vxorem dedit ⁊ ad recuꝑandū imꝑiuꝫ auxiliū preſtitit qui tyberium eiecit ⁊ imperium rurſus recepit.

Iuſtinianus olim auguſtus iterum ope bauaroꝝ ⁊ bulgaroꝝ conſtantinopolim reuerſus imꝑauit ānis .xxvi. Cū eīn ad ſexti Joannis pontificatus initiū iuſtinianus ſecūdus cū cerſone apud quā ciuitatē exulabat p̄ ſe ferret reſidendi imꝑij intentionem, ciues abſimaro imꝑatore fideles illū capere intētarunt. Sed is clam abiens ad bauaros cōfugit. Quorū rex aut vt ipſi appellabant cacānus illi honeſte habito filiam ſpopondit vxorem. Et tn̄ anno vix duꝫ elapſo cacānus ab aſimaro pecunia corruptus. iuſtinianū ⁊ hoſpiteꝫ ⁊ geneꝝ prodere eſt pactus. quod cū reſciſſet iuſtinianus fugiens bulgarorum regi trebellio ſe cōmiſit. qui ſuſceptam aduene curam illuꝫ ꝑ arma in patriam reduxit. ingreſſus conſtantinopolim iuſtinianus. leonciū quoqꝫ a quo fuerat imperio deiectus in carcere inuētū eduxit. Et vtrūqꝫ inimicū inſpiciēte populo occidi iuſſit. gallinicū pr̄iarchā obcecatum romā relegauit. Et quotiens ſtillantem trūcis naribus murcū abſtergeret quēpiā aduerſariū partiuꝫ excarnificari iuſſit. inde cum filio tyberio in prelio occubuit.

Linea Imperatorum

Juſtinianus ſecūdus ſiue iunior

Leontius

Tyberius tercius

Juſtinianus

Synodus aquilegienſis

Hoc tpe aqlegie ob impitiā fidei qntum vniuerſale cōciliū ſuſcipere diffidit donec ſalutaribus beati pape ſergij monitis inſtructa. Et ipa huic cū ceteris xpi eccleſijs annuere cōſentit. Facta eſt aūt hec ſynodus cōſtantinopoli tpibus pape iulij ſb iuſtiniano pncipe cōtra theodoꝝ. ⁊ oēs hereticos q beatā mariā ſolū hoiem nō deū ⁊ hoiem genuiſſe affirmāt In qua ſynodo catholice eſt inſtitutū vt. b. maria ſp vgo theotocos diceretur. quia ſicut catholica fides habz. nō ſolū hoiem ſ vere deū ⁊ hoiem genuit.

Theodorus

Theodorus Anglorū archiepſ vir doctiſſimus optimuſq; p hoc tpſ apud āgliā floruit. Et inter cetera libꝝ egregiū edidit. In q declarauit q penitentia vnūqḋq; pctm dilui poſſet. ſed ⁊ alia cōmentaria pulcra in diuinis codicibꝰ ſcripſit. Sanctus ḡq; theodorꝰ auguſtudineſis epſ virtutibus claruit.

Lambertus epus

Lambertꝰ vir ſctiſſimꝰ apḋ leodiū ea tēpeſtate martyriū ſubijt. eo q pipinū reprehēderit. q vxori pellicē alpiadē ſupinduxerit. Hoc aūt facinus alpiadis fratrē cōmiſiſſe aiūt q poſtea morbo pediculari cōſumptus ē. Hic ex nobilibus ⁊ diuitibus parētibus natus ⁊ a pmeuo līis eruditus ita p ſanctitate ſua ab oibus amabaſ. vt traiectenſi eccie poſt theodardū mgrm ſuū pmoueri in epm mereref. Cū vo childericus q eū pmouit q eum diligebat ab impijs occiſus. Maligni eū ſuo honore priuarūt. ⁊ pharamundū in locū eius ſtatuerunt. Lambertus cū duobus pueris monaſteriū ingreſſus p annos ſeptem optime cōuerſatus. Inde expulſo pharamūdo iteꝝ reductus. vbi multos vbo ⁊ exemplo cōuertit. dodo ei cōtrariꝰ. Cū p modū crucis in orōne pſtratum directo iaculo ſui impij in leodio peremerūt. Inde occulto nauigio ad pontificalē eccias pduxerit. ⁊ pꝫ hoſtes illico ſepeliert. Secūs āt chunibertꝰ ſucceſſor eiꝰ celitꝰ admonitꝰ corpꝰ. s. lāberti a traiecto leodiū cū mag miraclōꝝ glia transfert.

Beda venerabilis

Beda anglicus preſbiter ⁊ monachus cognomento venerabilis: vir latina grecaq; lingua nō mediocriter eruditus. Anno domini. 692. p xpiana religione multū laborauit. Hic trigeſimū ſue etatis annū agens. pſbiter ordinatꝰ ē. Et in extremo natus angulo orbis. omnes terras pſtrinxit. Eo q docendo ⁊ pdicando vſq; in ſeniū aut ſcribendo nō deſtitit. vt p nouē. ⁊. 50. annos ⁊ docere ⁊ libros cōponere nūq; laſſus viſus fuerat. Ea pter ob religionē etiā atq; modeſtiam venerabilis cognomentū adeptus ē. Scripſit eni multa in actus aploꝝ. in lucam ⁊c. Edidit ⁊ librū de tpibus omeliaſq; pleraſq; quibus multum gallici ſacerdotes vtunſ. Edidit quoq; cōmentarios in vetus ac nouū teſtm. ⁊ libꝝ de geſtis angloꝝ. Qui poſtremo circa annū dn̄i. 734. etatis vo ſue. 72. plenus bonis opibus diem obierit in ſanctoꝝ numero cōputari meruit. Strabo quoq; et Haymo viri doctiſſimi bede fratres ſunt habiti. quoꝝ alter pleraſq; omelias eleganti ſermone copoſuit. Alter vo geneſim cōmētatus eſt. Bedam aūt inuitatū a Sergio papa. vt romā iret ſcripta pape ad celfridum abbatē monaſterij vbi erat Beda oſtendūt.

Corpꝰ. s. bndicti ferūt tpibus ſiſinij pape e monte caſſino furto ſblatū pter ſolitudinē loci ⁊ in galliam tranſlatum fuiſſe. Vel vt alij ſcribūt de monte caſſino ad monaſteriū floriaceñ. cū ſcolaſtica ſorore fuiſſe tranſlatum per monachum nomine aygulfum.

Pipinus dux

Pipinus auſtrie. vel vt alij volūt auſterie dux ⁊ gubernator cognomēto vetulus ſeu breuis: occupādi regnū frācie fundamēta iecit. Inde caroloꝝ glorioſum nomē apud frācos initiū ſumpſit. Cū is intellexiſſꝫ bertariū qndam ignobilē. Cuiꝰ opa theodericꝰ frācie rex plurimū vtebaſ oib odio eē. coactis i vnum ingēti copijs in galliā traijcit. ac theodoricū cū berthario obuiū factū. collatis ſignis fundit fugatq;. Salutē ſibi berthariꝰ fuga qſiuit. In regnū vo theodoricus ſe recipiens. Pipinū victorē pace ſequeſtra regni gubernatorem ⁊ maiorem domus (vt galli aiūt) efficit. Et extūc frācoꝝ reges degenerātes victores regnuꝫ admiſtrare ceperūt. Pipinus igitur rebus in regno cōpoſitis cōſanguineo ſuo i admiſtratione conſtituto. Ipe in auſteriā redijt. vbi ſeptem annis regnauit.

Ferraria inſignis vrbs. veteri pado appoſita. quã ciuitatẽ primũ menibus circũdatã a ſmaragdo patricio ⁊ ytalie exarcho. circa annũ dñi. 700. ⁊ ornatam fuiſſe hiſtorie tradũt. Nominis cauſam hanc aſſerũt. vetuſta rauennatiũ eccleſie monumenta. ꝙ vrbis illius archiepi̅ tria iuriũ eccl̅ie ſue loca a trib⁹ metalloꝝ noibus appellauerint. Aureolũ forliuienſis agri in ameno colle ſitum ab auro ⁊ argentã pado primario oppoſitã ab argento. Ferrariãqꝫ a ferro. Cũ aũt ferraria ab ipſo cõditionis initio in ꝑtibus rauennatiũ romanoꝝqꝫ ſimul aduerſus longobardos duraſſet. illis a Carolo victis. poſt donationẽ de exarchatu. rauennate factam romane eccleſie in eius obedientia perſeuerauit. Tandẽ quo tp̅e germani impatores eccl̅ie aduerſari ceperũt ipſa quoqꝫ ciuitas ſub alterutris vacillauit. Sed ad annũ ſalutis vndecies centenũ matildis comitiſſa venetoꝝ rauennatiũqꝫ auxilio eandẽ vrbẽ ab heinrico tercio eccleſie hoſte occupatam ſibi ſubegit. Et anno abinde centeſimo ⁊ vigeſimoprimo quẽ marchiones eſtenſes amicitijs diuitijſqꝫ potentiſſimi in ferraria eſſent ſalinguerra quidẽ ferrarienſis ꝓ eoꝝ ⁊ ecelini amicicie occaſionem p̃ſidia viſus. Friderici barbaroſſi inſtigationibus auxilioqꝫ ferrarie dominium occupauit. In eaqꝫ regnauit annis decem ⁊ nouẽ. quẽ innocentius quartus pontifex roman⁹ venetoꝝ auxilio. ad annũ ſalutis duodecies centenũ atqꝫ quadrageſimũ expulit. Et marchiones eſtenſes ferrariam ſibi paulopoſt ſubigere inceperunt. vbi olandrinus eſtenſis primo p̃fuit. Sed anno abinde ſexageſimooctauo p̃ſulante clemente q̃nto cum Azzo eſtenſis marchio beatricẽ Caroli ſecũdi neapolitani regis duxiſſet vxorem. a friſco eius filio ꝓpter nouercam ſuperinductam pater in carcere cõiectus eſt ⁊ a venetis impetrato auxilio ferrariã potitus eſt. Qui cũ vidiſſet ferrarienſes ſe eccleſie ſubdere velle in vindictam. mediam ferrariã incẽdit. ꝓpter quã iniuriã. pulſo friſco ciues ſeſe venetis dedere. eo ꝙ ſe egregie ab his defendi poſſe ſperabant. Veneti ipſis marchionibus per arma pulſis. ⁊ ex ciuiũ deditione ferraria ſunt potiti. eamqꝫ vt dimitterent adduci non potuerunt. Licet clemens q̃nt⁹ pontifex ro. ciuitatẽ venetiaꝝ eccleſiaſtico ſupimpoſuerit interdicto. Vñ oĩa eoꝝ bona per galliam britanniãqꝫ direpta fuerũt. Nec paruiſſent iuſſionibus pape. niſi legatus eccleſie pallaguria florentinorũ ⁊ Caroli regis fretus auxilio in ytaliam de auinione veniens venetos vi ⁊ armis ferraria primũ. poſt caſtello thealdo quod ad pontem retinebãt magnis vtrinqꝫ cõmiſſis cedibus deturbaſſet. Fuitqꝫ poſtea ſemꝑ ferraria ſub eſtenſis familie gubernatione. pontificibus obedientiſſima. hac tamẽ lege vt quot annis decem milia nũmũ aureoꝝ romane eccleſie perſolueret. Et quaſdam cõuentiones cum venetis habuerunt quoꝝ obedientia ⁊ pace opibus potentiaqꝫ plurimũ creuit quod multiplicare fecit concilium a quarto Eugenio pontifice romano ibi celebratum. Cui interfuit Jo. paleologus impator conſtantinopolitanus. Quod vero p̃teritis temporibus noue. ſ ſplendidiſſime ciuitati defuit. preſens ſuppleuit ſeculum. In ea enim ſuperbiſſima principum ac ciuiũ pallacia erecta fuerunt. vbi cum gymnaſiũ ſit noſtris temporibus. multi humanitate. ph̅ia. ac legum pericia viri excelluere. p̃ſertim viros habuit nobiles litteris hũanitatis ornatiſſimos.

Ferraria

HERBIPOLIS

Herbipolis vernacula lingua wirtzipurgk appellata. principalis ac inclita ciuitas francie orientalis que franconia dicitur. quā moganus fluuius ex montibus bohemie ortus ꝑlabitur. In qua dyana dea vſqꝫ ad tp̄a. s. kiliani martyris colebatur. qui ducem Gotzbertum ac ſubiectum populū in fide orthodoxa inſtruxit. filius hetanus dux in monte wirtzburg ob honorem marie virginis glorioſe. primā eccleſiam conſtruxit. Et cuꝫ regio franconie partim plana. partim montoſa ſit. Montes haud ipſi difficiles ſunt Ager nō admodum pinguis. Nācꝫ plerūqꝫ arenoſus eſt. Multis in locis conſiti colles vineis. gratum ꝓducunt vinū. Maxime vo apud herbipolim. Et q̄ꝫquā terra in mſtos partita ſit dominos. tñ herbipolenſem epiſcopum ducem franconie dicunt. Cum ⁊ ea vrbs nobilis epiſcopi ſedes ſit. qui ⁊ franconū dux habetur. Et cum rem diuinam facit gladiū in altari nudū ante ſe habet. Eſtqꝫ ꝓpe vrbē in excelſo monte (quē montem noſtre domine appellant) arx arte ⁊ opere munita. ac ſpectatu digna. vbi prelatus vt plurimū reſidet. Eſtqꝫ ſuper alta rupe conſtructum caſtellum. a tribus partibus ex planicie ſurſum erectum. ac ſua natura defenſum. Pars quarta foueam habet. pontemqꝫ. ꝓfunditas fouee altiſſima eſt. In hac parte turris eſt vndiqꝫ ꝓpugnaculis cōmunita. In cuius ſummitate cuſtos reſidet. qui cornu tuba clamitat. Murus cācelli duplex eſt in medio platea eſt articularis. Eſtqꝫ in ea capella ad diuinū cultum perornata. vbi are conſecrate ſunt. Sunt ⁊ ibi manſiones q̄ꝫ plures. tum ample tum decore. cellaria ſub caſtro perampla. ⁊ ſtabula multa. Habet ſimiliter hec inſignis ciuitas tres collegiatas eccleſias. preter baſilicam epiſcopalem merito ſummā dictam. Et quatuor ordines mendicatas. Ordo quoqꝫ ſancti benedicti ad ſanctum Stephanū locum aptum poſſidet. Cartuſienſeſqꝫ domini theutonici. ⁊ ſancti Joannis cum ſcotis ibi domicilia habent Quinqꝫ etiam monaſteria ſanctimonialiū. Extant ⁊ in ea quinqꝫ parrochie. ⁊ duo hoſpitalia. Sacellū itē virginis marie cum turri mira arte conſtructa. Edeſqꝫ perpulcre canonicoꝝ ⁊ ciuiū hanc vrbem exornant. Huic ſedi nūc preeſt nobilis ac preſtantiſſimus epiſcopus Rudolphus de Schernberg. qui nonageſimū etatis annū nūc excedit. Et epiſcopatum innumeris diuitijs ac varijs poſſeſſionibus auxit.

Linea ſummorum pontificum

Conſtantinus

Gregorius ſecūdus

Gregorius tercius

Conſtantinus papa. natione ſyrus. pře ioanne. vir doctiſſimus ⁊ lingua latina grecaq; eruditus. eo tpe pontificatū inijt. quo rome triennio fame laboratū eſt. qua quidē in re ita omes tum vel maxime paupes iuuit. vt conſtātinū celitus miſſum homines arbitrarent. Et cū iuſtinianus nil immutauerat pter hoc tantū qđ ſedem apłicam veneratione deinceps obſeruauit tutatuſq; ē videndiq; conſtantini pontificis admodū ſtudioſus holem rogat vt ad ſe pficiſcatur pmiſſa claſſe quo tutius nauigaret. Appropinquāti aūt vrbi regie cōſtantino tyberius iuſtiniani filꝰ cū regio comitatu. Et cyrus pťiarcha cuz oīm clero honoris cauſa ad octauū lapidem obuiā pdeūt. vrbem ingreſſi in regiaz pduxere. Juſtinianus poſt vrbem ingreſſus. nō ſolū pontificem amplectit. verūetiam eius pedes venerationis cauſa exoſculatur. inde iuſtiniano defuncto. philippicū ſucceſſorem hereticū declarauit. Conſtātinus eīm habita ſynodo nō modo philippici ⁊ ioannis monaci opiniones improbabat. verūetiaz decernit vt ſanctoꝝ patrū ymagines qui ſex concilijs ab omibus probatis interfuerāt. In porticu beati petri depingerent. Cū intellexiſſet eas a philippico e parietibus ſancte ſophie ignominie cauſa abraſas fuiſſe. Preterea conſtituit ne imperatoris heretici nomē publicis ſcriptis aut priuatis in ere argēto plumboue reciperet. Poſtea morit cōſtantinus ſeptimo pontificatus ſui anno. die. xx. ac i baſilica Petri ſepelit. tercio ydꝰ februarij. ſedes mēſes vnū ⁊ dies. 40. vacat.

Anno mundi. 5913. Anno xpi. 714.

Gregorius ſecūdus papa. pťia romanus. pře marcello. vir certe optimus atq; ſanctiſſimus: tanteq; eruditionis ⁊ facūdie habitus vt facile cōuinceret omes male de catholica fide ſentientes. Nā ſub ſergio pontifice ſacris initiatus. ſacellis ⁊ bibliothece pfuit. tante fidei ⁊ integritatis eſt habitus. ſumēs deinde dyaconatus ordinem. cōſtantinopolim cū conſtantino pōtifice pficiſcitur. vbi cū acriter diſceptaretur quibuſdā de rebus ad fidē ptinentibus. ita acute reſpondit. vt omibus ingenij ſui ⁊ doctrine admiratione inijceret. Poſt cōſtātinū deinde in pontificē electus. quāq; aliqui ſtephanū ſecundū illi ſuffectū ſcribant. Inito aūt pontificatu ⁊ menia vrbis aliqua ex pte vetuſtate collapſa inſtaurat. Et trabes baſilice principis apoſtoloꝝ. laurentijq; martyris extra muros. Monaſteriū quoq; via hoſtienſi poſitū non longe a baſilica pauli. Et monaſteriū ſancti andree qđ barbare nūcupatur reſtituit. Huius pterea hec peculiaris laus eſt. ꝙ eius opera germani ad fidem cōuerſi ſunt. miſſo eo bonifacio ⁊ alijs qui eos e tenebris educerēt ppoſita veritatis luce. Pace inde foris parta gregorius iterꝝ reparandis locis aīm adijcit. baſilicam nāq; ſancte crucis in hieruſalem iam pridem deſtitutā reſtituit. Domū paternā mortua matre in honorem agathe dedicauit. eoq; loci monaſteriū extruxit. Indeq; leonem imperatorem hereticū habita ſynodo excōmunicauit. Eo ꝙ ſanctoꝝ ymagines abolere nō deſineret. Cum autem ſuo exemplo omnes ad virtutem et ſanctitatem incitabat. pōtificatus ſui anno ſextodecimo. menſe nono. die. xi. moritur. ſepelitur q; ad baſilicam Petri. tercio ydus februarij. Eius in morte epiſcopatus tū vacat dies quinq; ⁊. xxx. Centū autē ⁊ octo ac. xl. epiſcopos toto ſuo pontificatu creaſſe dicitur.

Gregorius tercius papa. natione ſyrus. patre Joanne. vir ſingularis doctrine ⁊ humanitatis. precipue greca ⁊ latina lingua eruditus. Mentem diuine ſcripture ita callens. vt nemo tum diſertior pdicatione atq; interpretatione rerum occultarum ⁊ admirabiliū haberetur. orthodoxe fidei ita acerrimus defenſor fuit. vt ob eam rem maximoꝝ principū graues ſimultates ⁊ amicicias ſuſceperit. non armis. nō minis cuiuſpiā e gradu conſtantie ſue deiectus. Tante poſtremo humanitatis fuit. vt ⁊ paupes mira caritate cōplecteretur. ac elemoſinis foueret. vt vere oīm parens ac paſtor merito vocaretur. Hic itaq; pontificatu inito ſtatim conciliū celebrauit. In quo leonem terciū imperio ſimul ⁊ cōmunione fidelium priuauit ꝙ ſanctas ymagines e ſacris edibus abraſiſſet ⁊ ſtatuas demolitus eſſet. Hic oratoriū pulcrum in beati Petri baſilica conſtruxit. In quo de reliquijs fere oīm ſanctorum recondidit. In canone quoq; miſſe hec verba adiūxit. quoꝝ ſolennitas hodie in conſpectu diuine maieſtatis tue celebratꝰ domine deus noſter. Hic nonnulla templa vetuſtate collapſa inſtaurauit ⁊ monaſteria erexit. ac monachis regulas addidit. qua integre ⁊ ſancte viuerent. Inſtaurauit ⁊ menia vrbis magna ex parte. Idem fecit centumcellis iam pene deſertis. Tandem bene de deo ⁊ hominibus meritus. anno pontificatus ſui decimo. menſe octauo. die. iiij. ⁊. xx. moritur. ac in baſilica petri ſepelitur. iiij. kal. decembris. collacrimantibus omnibus. ceſſauit ſedes dies tantummodo octo.

Linea Imperatorum

Philippicus

Anaſtaſius

Theodoſius tercius

Leo tercius

Philippicus q̄ ⁊ bardanus imꝑator poſt iuſtinianū imꝑauit anno vno ⁊
menſ. vj. Uir ſane magni animi ⁊ maximi ꝯſilij. Cū ꝯſtātin⁹ pontifex
abiens a ꝯſtantinopoli iuſtinianū adhortaꝛ. ne in philippicū cerſone exulan-
tem grauius aliq̄d decerneret. veritus ne aliq̄d mali oriretur. Uez iuſtinianus
ꝯſilio pōtificis bn̄ monētis neq̄q̄ꝫ obtemꝑans. claſſem in pontū mittit. eo aīo
vt philippicū interficeret. Eduxitq̄ꝫ iuſtinianus copias q̄ntaſcūq̄ꝫ potuit ex cō
ſtantinopoli thraciaq̄ꝫ cōtrahere. et ꝑliū duodecimo ab vrbe miliario ē cōmiſ-
ſum. Fuit id ꝑliū atrox. ⁊ poſt multā vtriuſq̄ꝫ exercitus cedem imꝑatorū morte
nobilitatū. Nā iuſtinian⁹ tyberiuſq̄ꝫ filius fractis fugatiſq̄ꝫ eoꝝ copijs eo in ꝑ
lio occubuerūt. philippicus ea in victoria imꝑiū adeptus. illico fidei catholice
romanoꝝ pōtificū traditione diſceſſit. heretici ꝯuerſo vſus ꝯſilio lr̄as ad ꝯſtā-
tinū pōtificē clerūq̄ꝫ romanū dedit. eos admonēs vt ſuis cōſentirent dogmati-
bus a fide catholica alienis. Nec dū vero aſſenſerūt pōtifex ⁊ clerus. ſꝫ romāo
ꝑplo magnis acclamationibus poſtulāte philippicū pōtifex ſciſmaticū iudica
uit. iuſſitq̄ꝫ vt nulla ī re diuina aut publico priuatoue actu eius nois aut imꝑij
mentio h̄retur. Nec diuturna fuit ipa in imꝑio peſtis. Nā cū defunctus eēt pō-
tifex ꝯſtātin⁹. anthemi⁹ q̄ ⁊ anaſtaſi⁹ ciuis ꝯſtātinopolitan⁹ ipm̄ philippicum
imꝑio deiectum cepit. ⁊ oculis euulſis cecatum truſit in carcerem.

Anaſtaſius cognomento arthemi⁹ imꝑator poſt philippū imꝑauit annis
tribus. qui principatu inito philippicū captū oculis priuauit. litteras ꝑ-
terea ad ro. pontificē dedit. q̄bus catholice fidei ac ſexte ſynodi accerrimū defen
ſorem futuꝝ pollicetꝛ. Anaſtaſio aūt imꝑante patronax ciuis brixian⁹ pontifi-
cis romanis ſuaſionibus. b. bn̄dicti monaſteriū caſſinēſe edificijs ⁊ monacho
rū freq̄ntia inſtaurauit. Anno poſtq̄ꝫ a longobardis deſtructū fuerat centeſimo
duodecimo. Is vero imꝑator poſt exhibitā romano pōtifici reuerētiā. poſt ac-
ceptas ex more confirmatas ꝑdeceſſoꝝ pontificū ⁊ ꝯciliorꝝ ſanctiones. ſarrace
nos xp̄iane religionis ⁊ romani imꝑij hoſtes agitare ꝯſtituit. Itaq̄ꝫ ꝑata ingē
ti claſſe alexandriā egipti vrbē a legatis inuadi iuſſit. Sed ipius duces exerci-
tus medio in itinere rebellātes ⁊ a militibus ſpretus imꝑio deijcitur. Cogitur
q̄ꝫ a theodoſio q̄ in eius locū ſuffectus ē ſacros ordines recipe. ne ei ſacris ini-
tiato amplius ad imperium redire liceat.

Theodoſius eius nois tercius ſuꝑato anaſtaſio imꝑiū occupans imꝑauit
anno vno. Cū eīn duces exercitus anaſtaſij arma in ꝯſtantinopolim retu
lerūt. Crearūtq̄ꝫ imꝑatorē theodoſiū q̄ndā q̄ ⁊ ſi erat ignobilis. ⁊ apud publi-
canos ſcriptum facere cōſueuerat. Is nouus ⁊ rei militaris ignarus imꝑator
anaſtaſiū audiēs copias vt imperiū reciꝑet reꝑare. illi cū ſuo imperij aſſertore
exercitu occurrit. Et exercitus vtriuſq̄ꝫ ad niceam conflixerūt. potitus victoria
theodoſius nulla anaſtaſiū alia affecit iniuria quāꝫ q̄ ne vltra vt ꝑmiſſum ē de
imꝑio cogitaret clericū ordinauit. Uez ſuſcepto imꝑio catholicus imꝑator ſta
tim ymagines ſanctoꝝ patꝝ (vt diximus) a philippico demolitas reſtitui priſti
no in loco mandauit. Poſtea theodoſius āno imꝑij ꝑmo nō dū elapſo a leone
tercio deiectus. ⁊ ſine leſione dimiſſus abire monaſterium eſt ingreſſus.

Leo tercius imꝑator poſt theodoſiū imꝑauit cū cōſtantino filio annis vi-
gintiquatuor. Theodoſio eīn eiecto imperiū accepit. ⁊ apud cōſtantino
polim omnia tunc peſſimo loco erant ſui imperij diuturnitate. in xp̄ianam reli-
gionem et romanos pontifices impius fuit. maximaſq̄ꝫ ſub eo calamitates ſub
iecte imperio ꝓuincie acceperunt. Nā primo ei⁹ imꝑij anno. ⁊ quādo Arbinus
amoetruſq̄ꝫ citeriorē hiſpaniā inuaſerāt. ſarracenoꝝ aſiā incolētiū ingēs multi-
tudo in thraciā traiecit. Et coꝝ dux claſſem mille naues habētē adducens con
ſtantinopolim terraꝫ mariq̄ꝫ obſedit. Ciuitas vͦ ꝯſtantinopolitana ⁊ ſi tūc ab
hoſtibus non eſt capta. horrendam tn̄ ꝑpeſſa ē calamitateꝫ que peſtilētia eā
populata ad trecenta mortalium milia abſumpſit. At leo imꝑator queꝫ hec ad
ſanctimoniam trahere debuiſſent. poſtq̄ꝫ ſarracenoꝝ timore liberatus nil intra
uit. qui ytalia ⁊ roma pecunijs exhauſta. baſilicas quoq̄ꝫ ornamētoꝝ diuitijs
ſpoliauit. Et apud pontificem primo blanditijs egit. vt ſi in ſuam vellet ſ̄ram
promoueri ſanctorum ymagines vbiq̄ꝫ in ytalia. ſicut ipſe fecit in orientali im
perio aboleri deponi incendiq̄ꝫ curaret. Gregorius autem tante impietati non mō non obtꝑatur. Uerum
etiam omnes catholicos admonet. ne intantū errorem timore vel edicto principis vllo mō dilabanꝛ. qua
cohortatione adeo certe animati ſunt ytalie populi. vt paulū abfuerit. quin ſibi aliū imperatoreꝫ deligerēt.
Uez cum in obſtinatione perſiſteret. poſtremo excōmunicatus ⁊ maledictus interijt.

Egidius abbas

EGidius natione grec⁹ atheniẽs ex regia ſtirpe ꝓgenitus. ꝑ hos dies ſcïa exẽplo ⁊ miraculis inſignis fuit. lr̃is etiã ab infantia erudit⁹. poſt obitũ parẽtũ pᷓmonij. xp̃m fecit heredẽ. vez hũane glorie deuitãs piculũ. clam littus maris petijt. repertis nautis nauẽ cõſcendit. factaqꝫ oꝛõne tẽpeſtas ſedata fuit. Et cũ arelatem veniſſet. biẽnio cũ ſancto ceſareo eius vrbis ep̃o manſit. vbi febricitantẽ triennio curauit. ad heremũ ire optãs. clam diſceſſit. cũ veredamoqꝫ heremita viro ſancto diu manſit. ⁊ meritis ſuis ſterilitatẽ terre auertit. Et cũ vterqꝫ miraculis coruſcaret humane laudis ferens piculũ. interiorẽ heremũ penetrauit. habitationez in antro cũ fonticulo elegit. vbi ⁊ quãdã ceruã diuinit⁹ ꝑpatam in nutricez habuit. q̃ certis horis lactis alimoniã ſibi ꝑbebat. Cũ die q̃daz ſerui regis in venatione ceruam inſeq̃rent. illa ad pedes ei⁹ cõfugiẽs orauit. vt eam ſibi dñs illeſam ꝯſuaret. vn̄ incaute ſagittã dirigẽs viro dei vulnus infixit. Milites ſpelũcã aperientes. videntes ſc̃m ſenẽ habitu monachali veſtitũ cilicie venerabilẽ admirati veniã petierũt. quẽ rex carolus cũ omĩ honoꝛe ſuſcepit. Is ad monaſterium rediẽs apud nemaſenſem vroꝛe ſui pncipis reſuſcitauit. Tandẽ ex reuelatõne dñi fribus obitũ ſuũ nũcians vt ꝓ eo orarent. ſpũm dño cõmẽdauit vbi angelos aĩam ei⁹ ferentes audiſſe teſtati ſunt. Claruit circa annũ dñi. 700.

Bonifacius archiep̃us

BOnifacius primus archiep̃s tpibus p̃dictoꝝ põtificũ floruit. Qui monachus ex ñs doctiſſim⁹ atqꝫ eloq̃ntiſſim⁹. ꝓ magnitudine animi e brittannia ad gregoꝛiũ ſecũdũ ſummũ pontificẽ venit. cognita hoĩs v̓tute ⁊ ſanctitate. petẽte pipino in magũtina ſede metropolitico iure totius gallie pncipẽ ac ep̃m ꝯſtituit. Et ad germaniã miſit vt illã gentẽ ꝓpoſita euãgelica luce illuſtraret. ac fidez verã doceret. vbi ꝑ dicatione ⁊ exemplo Thuringie. haſſie. ſaxonie. auſtraſie ⁊ in francia opus impoſitũ egregie egit. Fact⁹ aũt archiep̃s anno xp̃i. dccxv. auctoꝛitate ſedis aplᷓce ⁊ pncipũ francie duas ep̃ales ſedes ꝯſtituit. vnã in caſtro wirtzpurg vbi burkardũ collegã ſuũ ep̃m oꝛdinauit. Alterã in Eyſtet cui wilibaldũ p̃fecit. Inde ex iuſſu zacharie pape pipinũ in ciuitate ſueſſoꝛũ in regẽ frãcoꝝ vnxit. Ideo archiep̃us ſecũdus poſt papã cẽſetur. Tandẽ lullũ ſibi ſucceſſoꝛẽ oꝛdinans ob p̃dicationis officiũ friſiã petijt. vbi nonas Iunij martyrio coronatus ẽ. cum ibi̇ inteſinẽter p̃dicaſſet ac pfuiſſet eccl̃e annis. xxxvi. cũ põtis vite ſanctimonia ad coronam ⁊ gloꝛiam martyrij peruenire meruit.

CIrca hec tpa ducatus venetoꝝ initiũ ſumpſit. Cũ a pᷓtriarcha populoqꝫ veneto a tribunis ꝓceribuſqꝫ cũctiſqꝫ plebeis in eraclea ciuitate paulus lucius eradeanus creatus dux fuit. q̃ in ducatu vixit ãnis 8. Cui marcellus ſuffect⁹ ẽ. a ꝯditõne eiꝰ vrbis gubernatõis formã ſub tribũnis ⁊ centurionibus hũerũt. Inde ꝓpter freq̃ntes aduerſarioꝝ incurſus reprimẽdos. de cõi omniũ ꝯſilio. Hũc hoĩem tãto dignũ honoꝛe delegerũt. q̃ ſtatim cũ longobardis fedus inijt ⁊ venetã ciuitatẽ ꝓ viribus ampliare curauit. qui eiꝰ momenti aũ fuit. eo duce auctore ampliata. Inſtructiſqꝫ claſſibus huc illucqꝫ ꝓ negociatõ nibus nauigare ceperunt in pyratas q̃qꝫ repreſſit.

CEſarius ep̃s arelatenſis vir ſanctitate ⁊ ſcïa p̃clarus. ꝑ hec tpa decẽ omelias ad monachos inter cetera ſcripta edidit. Sanct⁹qꝫ wolfrãnnus zenonen̄ ep̃s miraculis claruit. Nec minoꝛi ſanctitate ac miraculis p̃clarus fuit albinus ep̃s andegauenſis. ⁊ remigius ep̃s rothomagenſis. Sanctus item amat⁹ archiep̃s angloꝛũ ſanctitate clarnit.

S. Colonat⁹ .s. kilian⁹ .s. Totman⁹

SAnctus kilianus ep̃s in francia oꝛiẽtali hoc tempe claruit. Is genere ſcotus de nobilibus natus parẽtibus. Ex inſula hibernia ſiue ſcotia fecũda clariſſimis viris ꝓgrediẽs. cũ ex ea colũban⁹ gallus. burckardus ⁊ kilianus cum ſuis viri illuſtres ꝓdierũt. Is lr̃is edoctus ſpretis hũanis reb⁹ monaſteriũ ingreſſus. In omĩ obediẽtia ⁊ frugalitate vitã pegit. Inde ꝑ eccl̃iaſticos oꝛdies p̃ſbiter oꝛdiat⁹. cũ ad curã cenobij eligeret vt liberi⁹ ꝯtẽplationi opam dare poſſet. brittãniã deinde ad galliã ꝓfect⁹. poſtea ĩ germaniã perueniẽs. herbipoli vrbe frãconie inter gẽtiles. cum coronã martyꝝ optaret degebat. nec ſemẽ dei effudit. vez prius romã adijt. Cũ eo tpe Conon ſumm⁹ põtifex roman⁹ p̃eſſet. gaudẽs ei officiũ p̃dicatõis iniũxit. ac ĩ ep̃um oꝛdinauit. vrbem egreſſus cũ colonato p̃ſbitero. ⁊ totmano diacono. iterato ad caſtꝝ wirtzipurg oſtrofrancie puenit. in q̃ goſbertũ ducẽ reperit. Cũ v̓naculã linguã illico addiſceret ſemen dei ſpgere cepit. relicto igr̃ diane cultu. dux cũ tota pene ꝓuĩcia oꝛthodoxe ſe fidei ſbiecit. ⁊ ĩ die reſurrectõnis dñi baptiſat⁹. hũit ãt vxoꝛẽ geilanã q̃ olim fr̃is ꝯiũx fuerat. quã vir dei ãmoueri cupiens. duci pſuaſit. vt eã dimitteret. ob eã rẽ geilana kilianũ odio pſecuta. oꝛdinat̃ toꝛtoꝛib⁹. viros ſc̃os reuelatõe diuĩa ꝑmonitos ĩ oꝛõne pſiſtẽtes īterfici iuſſit. Cũqꝫ palmã martyrij obtinueri̇t. clã ſepulti ſunt cũ libris ac ſacris veſtibus. ne palã fieret eoꝝ interit⁹. tãdẽ ĩuẽta coꝛpa vn⁹ q̃ viros gladio pemit ꝓꝓrijs dẽtib⁹ ſe laniãs. alter ĩ rabiẽ v̓ſus gladio ſe pemit. geilana vero demonib⁹ moleſtata. clamãs ait. Iuſte toꝛq̃oꝛ. q̃ ſc̃is viris toꝛtoꝛes adhibui. Et cum magno cruciatu infelicẽ finẽ habuit. Hij glorioſi martyres totã franciaz orientalẽ miraculis ⁊ ſanctitate illuſtrant.

S. wilibaldus epūs

S. walpurgis

Sanctus wilibaldus natus ē ex ſancto richardo ſueuorꝫ duce. atqꝫ anglorꝫ rege. Bunnaqꝫ caſtiſſima femina eius vxore. Qui cū hieroſolimā atqꝫ terrā ſanctam peregrinus viſitaſſet. ⁊ inde romam reuertiſſet. a gregorio tercō ſummo pōtifice. Cui tūc ꝓpter religionē tu fidei ſinceritātez dilectus fuit. ſancto bonifacio maguntine ſedis archiepiſcopo cōmendatur. ⁊ a ſancto Bonifacio (q̄ eius auūculus fuit). xj. kal. Auguſti preſbiter ordinat. Et thuringie in loco cui Sulzpurg vocabulū eſt anno ſalutis. 740. ſue vo etatis. 41. epiſcopio Eyſtetenſi preficitur. qd̄ ſanctus bonifacius ex p̄dijs ⁊ mancipijs a ſwigero comite deo donatis erexerat. Efficitur etiā ſedis maguntine ſcriba. quem vulgus cancellarium vocat. hocqꝫ priuilegio dotatur. vt ip̄e eiuſqꝫ ſucceſſores officio ſcribe ſedis maguntine perpetuo fruantur. Et in concilijs ⁊ conuentibus a dextris archiepiſcopi maguntini primū locum ſemper obtineant. accepit etiam veſtem inſignem. quā rationale vocant. Qua veteres ſacerdotes vtebantur. vt ea etiam ſucceſſores ſuperueſtiri liceret. Hic vir ſanctus wilibaldus ſupra ripam fluminis quod alimoniū vocatur. In vaſta ſolitudine. ſucciſis nemoribus. ciuitatem Eyſtet edificare cepit. In qua ⁊ monaſterium ſanctimonialiū ordinis ſancti benedicti celebre ſarcophago ſancte walpurgis virginis admirabilis, que fuit ſoror ſancti wilibaldi. De cuius reliquijs manat ſacer liquor. egrotantibus prebens remedium. Nūc preſidet eccleſie eyſtetenſi que ⁊ aureatenſis nūcupatur. preſul digniſſimus wilhelmus ortus ex nobili familia reichenawe.

S. Sebaldus

Sebaldus confeſſor digniſſimus ac ſanctiſſimus. hac tempeſtate (vt quidam ferunt) doctrina ac ſanctitate in germania floruit. Is ex nobiliſſimis ortus parentibus. regis dacie filius. ac regine caſtiſſime. quotis ꝛ precibus a deo hanc ſobolem impetrarūt. Ab ineūte etate diſciplinis ac lr̄is traditus. ꝑ adipiſcēdis liberalibus artibus in adoleſcentia pariſius petijt. Cū erudītiſſim⁹ euaſiſſet. Virgo pulcerrima de familia regum francorū matrimonio ei iūcta fuit. Verū ſpretis mūdialibus pompis. relicto regno ſpōſam elegantiſſimā nocte deſeruit. in longinquas regiones ac heremū ſeceſſit. vbi cū annis. xv. ſanctiſſime vixiſſet. Inde deuotionis gr̄a. romā ꝑueniens. a Gregorio ſecūdo ſummo pontifice ad germanos p̄dicationis gr̄a directus. wilibaldū ꝛ wunibaldū fratres. itineris comites habuit. Et primo apud lōgobardos. deinde ratiſpone doctrina v̄tutibus ac miraculis claruit. Poſtremo apud Nurembergā in ſolitudīe nemoꝝ religioſiſſimā ac pfectiſſimā vitā. vſq₃ in finē exegit. Vbi p̄ter doctrinā pplo exhibitā. miraculoꝝ gloria nominatiſſimus euaſit. Tandē plen⁹ dieꝝ ad oratoriū fratrū. ſancto martino dicatū Nuremberge (vbi modo cenobiū ordinis diui benedicti ad ſanctū egidiū nūcupatū) ꝑuenit. infirmitate ac ſenio correptus ſanctiſſime migrauit ad dn̄m. Cuius ſanctuꝫ corpus ab indomitis bobus ad locū ſepulture ductus. vbi inſignis baſilica in eius nomine extructa fuit. Quē poſtmodū ſummi pōtifices ꝑpter crebra miracula in ſanctoꝝ cōfeſſoꝝ numeꝝ aggregarūt. p̄cipue martin⁹ q̄ntus papa. eius feſtū per vniuerſum orbem. xiiij. kal. ſeptēbꝛ. celebrari iuſſit. Quāobrem apud Nurembergenſes ſummo honore quotannis colit. cū Nuremberga p̄clara vrbs meritis huius digniſſimi patroni. augmentū in omni bono reꝝ gloria vbertim ſenſit.

Luitprandus rex

Luitprandus aiſprandi p̄dicti filius longobardoꝝ rex. ſupſtite adhuc p̄re regnū accipiens. regnauit anno vno ꝛ triginta. ꝛ menſibus ſeptē. Vir certe tanto principatu digniſſimus. Erat q̄ppe giganteo corpe atq₃ vaſto. ꝛ manu adeo promptus. vt nemo eo pugnatior haberet. iuſticia vero ac clemētia ita inſignis habebatur. vt difficile iudicaret. qua i re maiorē ꝓmereretur laudē. xp̄ianiſſimus etiā adeo fuit ac religionis amator. vt nullibi templa ſine ſuo ſuffragio edificare ꝑmiſerit vnq₃. papie quoq₃ templa plurima miro extruxit ornatu. Carolus aūt marcellus huic cōpater et amiciſſimus fuit. ꝛ ei auxiliares copias cōtra ſarracenos ex ytalia trāſmiſit. pipinū quoq₃ filiū in ciſalpinā galliam. vt ei ex more capillū ſuccideret trāſmiſit. quē luitprādus benigne ſuſcipiens donatū muneribus ad parentes remiſerat. Sed duodecimo regni ſui anno (cupiditate imperādi motus) captis circūquaq₃ oppidis. romanam vrbem obſidere cepit. gregorius pontifex legatos naui q₂ terreſtri itinere nō licebat. ad carolū francie principem ſtatim mittit. q̄ hominē rogarēt. vt primo quoq₃ tp̄e laboranti rome ꝛ eccleſie auxiliū ferret. Carolus rogatu gregorij patrociniū eccleſie ſuſcipiens. Luitprādū cōpatrē rogat vrbē ne obſideat. obtemperat. atq₃ vrbē obſidione ſoluit. Inde zacharie pontificis hortatu romanis oppida (ex ſabinis erepta) reddidit narniā p̄terea ꝛ anconā ex picentibus. Et q̄cq̄d a longobardis. xxx. ānis in etruria occupatum fuerat reſtituit. Rex nō ita multo poſt etate grādeuus. vite ſue curſum expleuit. Eiuſq₃ corpus in baſilica beati hadriani ſepultum fuit.

Richoldus friſonū dux hoc anno ad p̄dicationē wolfrāmij ſenonenſiū ep̄i cōuertit. q̄ cū baptiſmum ſuſcipere ſtatuiſſet. in lauacrū intrauit. Et illico dubius factus. alterū pedem retraxit dicens vbi nam ex patribus meis plures ſunt. in inferno an in paradiſo. Et audiens q̄ in inferno. ſtatim intinctū retraxit pedem. dicens. laudabilius eſt vt plures q̄ pauciores ſequar. atq₃ ita in ſua fatuitate deluſus. morte improuiſa ac premeditata raptus eſt.

Comete duo hoc anno Januario menſe per dies. xv. in celo viſi ſunt. Quoꝝ vnus ſolem precedebat. Alter vo veſperi ſequebatur.

Othmarus

Othmarus ex prouincia alemanie natus a fratre ſuo ad curiā ductus. litteris ac v̄tutib⁹ inſtruct⁹. Inde titulo ſcti florini ad ſacerdotiū ꝓmot⁹. et ꝑ victorē comitē ob ſuā religiōeꝫ ac famā in p̄latū aſſumpt⁹. ꝛ ꝑ balchramū i cellas b̄ti galli ꝛ pipini aucte in abbatē electus. que loca poſſeſſionibus plurimū auxit. atq₃ edificijs. mirā obſuans abſtinentiā. paupꝝ amator. ꝛ elemoſinaruꝫ largitor. ꝛ aſello ꝓ equo vtebat. Egenos ac leproſos ſepe viſitās. vt p̄r paupeꝝ diceret. Ideo hoſpitale ꝓ eis extruxit. Ab emulis tn̄ pſequebatur. Infamatus de femina ad exiliū cōdemnatus. ad inſulā rheni relegatus. vbi poſt multas miſerias ſedecio kal. decembris bono fine quieuit. poſt ānos. x. ad monaſteriū ſancti galli ꝑ lacū ꝯſtantienſem miraculis multis. ꝛ ſedata tempeſtate ꝑduct⁹ fuit. Vaſculū modicū vino plenum pro reficiendis monachis quotiens exhauſtum. nullū detrimetū vini ſenſit.

Conciliū rome ꝯter ymagines

Conciliū mille pene epoꝝ celebrauit gregoriꝰ tercius pontifex romanus. ī baſilica beati petri rome. In quo quidē leonē īpatorem. vt dictū eſt. imperio ſimul ꝛ fideliū cōione priuauit. eo ꝙ ſtatuas ꝛ ſanctoꝝ ymagines demolitus eſſet. In q̄ cōcilio decretū eſt ymagines ſumma cū veneratione ꝓut antea cōſeruari. declarauitq̄ idē pōtifex in eo cōcilio imaginū ſanctaꝝ venerationē eſſe licitā. Et huiuſmodi ſtatuti violatores excōicationis ſententia innodauit vt habet in canone de conſe. di. iij. c. perlatū. Cū eni Leo. iij. impator apte inuehi in pontificem nō poſſet. edictum ꝓponit. vt omēs q̄ ſub imperio romano eſſent. ſanctoꝝ oīm martyꝝ ꝛ angeloꝝ ſtatuas atq̄ ymagines e templis abraderent ꝛ auferrent. tollende (vt ipe dicebat) ydolatrie cā. q̄ vero ſecus feciſſet eū ſe. ꝓ hoſte publico habituꝝ. Gregorius aūt tante impietati omēs catholicos poſt cōciliū admonet ne in tantū errorē timore vel edicto pncipis vllo modo dilabantur.

Carolus marcellus pipini ſenioris filius hijs tēpribus pallacio regis francie pficit cū pipinꝰ breuis ſenio cōfectus rebus humanis exemptus ē

Carolus marcellus

Supſtes erat pipini vnicus filius carolus cui marcello fuit cognomen. calpiade prima vxore genitus. ſupſteſq̄ erat pter plectrudis vxor. quā carolus vt genitricem potius ꝙ nouercam venerabat. Nec tn̄ continere ſe potuit odioſa mulier. qn adoleſcētis excidio inhiaret. hinc dagoberto puero rege Raginfredi impulſu copijs in pipini dominia parante. carolus niſi ingenio vſus aufugiſſet. vitā cū pncipatu in carcere amiſiſſet. Paulo poſt carolo marcello iam carcere liberato. obijt dagobertus. Inde apud francos carolus marcellus ſe de chilperico francoꝝ rege ꝛ raginfredo illius gubernatore vlciſci cupiens magnū parauit exercitū. Ad primos vo prelij clamores hij duo in fugam vſi incruentam carolo victoriā reliquerūt. Poſtea metu nouerce inſidiaꝝ. ſe liberare ꝯſtituit. Coloniā itaq̄ ducens exercitū. vrbē munitiſſimā in qua plectrudis ſe cū pipini quondā theſauro cōtinebat. illam vi cepit. et potitus theſauro cū nouerca. Illa vo clam omnibus longū emēſa iter ad danubiū ꝛ eo tranſmiſſo peruenit ad bulgaros. Cū poſtea ſolus regnū francie obtinuit. multis tamē aduerſantibus. maxime vo Eudone aquitonie duce. ꝛ chilperico rege. Rex carolus marcellus trāſmiſſo ſequano fluuio in aurelianos mouens. vno impetu hoſtes fundit. fugatq̄. ac regno francie ſolus potitur. Renū deinde traijciens. ſaxones. alemānos. ſueuos. bauaros regno ſuo adijcit. Rex cū intellexiſſet ſarracenos ab Eudone in galliā euocatos. magnis itineribus in hoſtē proficiſcit et vincit. non longe a Turonū finibus. ꝛ ex ſarracenis trecenta ꝛ ſeptuagintaq̄nq̄ milia fuiſſe occiſa. Cuꝫ ex francis mille tantū. ꝛ q̄ngenti fuerūt interfecti in eo ꝓlio ſcribūt hiſtorici. carolus aūt rogatu gregorij ꝓcinctū eccleſie ſuſcipiens. luitprandū regē amicū ꝛ cōpatrem rogat. vrbē ne obſideat. ac pontificem vexet. Is obtēpat atq̄ vrbē obſidione ſoluit. at carolus pacatis ytalie rebus in burgūdiones vſus. eos vi capit. ꝛ pre modeſtia ſocios appellat. Inde animū induxit friſones domare tūc ydolatras. ꝛ xpiani noīs inimicos poſt friſonū victoriam in patriā ē reuerſus. Lugdunū q̄z arelate maſſiliā de veſegothis occupat. q̄ athimū ſarracenoꝝ regem ī auxiliū vocāt. Is itaq̄ cum magno exercitu rhodanū traijciens auinionē vi capit opportunitate loci pro arce vſurus. inde interfectis ſarracenis. narbonē ꝓficiſcit. haud ꝓcul inde in vallem corbariā deſcendit. vbi inerat planicies ad dimicandū aptiſſima. amoreus alter ex ſarracenis hiſpanie rex arbitratus. carolum in fugam verſum in vallem ingreditur. Tandem cum acriter vtrinq̄ pugnatū eſt. cadente amoreo. fundunt hoſtes athimus nauigiū nactus in hiſpaniā vlteriorē fugit. at ſarraceni his cladibus domiti intra pyreneū ſe deinceps ꝯtinent. vnde viſegothi omnes in caroli poteſtatem deuenere. Poſtremo carolus marcellus graui morbo correptus. ſuadentibus amicis regna a ſe armis occupata. filijs ſuis diuidit. Nam carolomāno maiori natu auſtria ꝛ ſueuia. pipino vo iuniori burgūdia. ꝛ pars francie obtigit. Moritur aūt carolus vir animi magni ꝛ ſapientia ſingulari apud vermenā vicum yſaro fluuio continentem. Anno magiſtratus ſui (quem maiorem domus vocant) quinto ꝛ trigeſimo. Sepeliturq̄ pariſius in baſilica dyonuſij martyris.

Eodem ferme tempore cum in ſardinia beati auguſtini epiſcopi corpus. eo ante annos ducētos q̄nquaginta ex hippona tranſlatum. quando vandali catholicas affrice eccleſias arrianis tradiderunt. ſua hereſi inquinādas. Quare luitprandus longobardoꝝ rex in ſardiniam mittens id btī Auguſtini corpus magno redemptum precio in ytaliam perduci. Et inde papiam deferri curauit. ꝛ egregio de loco recōditum fuit. Sarraceni inde territi vt intra pyreneum arma caroli formidarent.

Anno muudi. 5933. Anno xpi. 734.
ZAcharias papa. natione grecus. ex pr̄e policramo. poſt gregoriū pōtifex
q̄ inter optimos p̄ncipes numerat̄. fuit ei vir mitiſſimi ingenij. mire ſuaui
tatis ꝛ gratie oīm ꝟtute p̄ditus. cleri ac ppl̄i romani amator. q̄ in initio pōtifi-
cat⁹ ſui ardētē bellis ytaliā inueniēs. legatos de pace cōponēda ſtatim ad luith-
prandū lōgobardoꝝ regē miſit pſeq̄ntem bello traſmūdū ſpoletanū ducē. Verū
cū a legatis eadē re nil fieret ipſe comitante clero romano ī ſabinos ꝓficiſcitur.
Ferūt aūt octauo miliario a narnia regē pōtifici honoris cauſa obuiā factū. ex
equo deſcendiſſe ac pedibus virū ſanctiſſimū ī vrbē comitatū fuiſſe. qui ſequēti
die inter miſſaꝝ ſolēnia orōnem publice habuit elegantē. in qua oſtendit quid
maxime regē xp̄ianū deceret. ſiue pacē ſiue bella gerat. ac orōne ꝑmotus rex ar-
bitriū om̄e cōponēde pacis ei cōmiſit. Zacharias autē pace vbiq̄ꝫ parta multas
baſilicas ruinā minātes reſtituit. Porticū quoq̄ꝫ ac turrim añ baſilicā lateranē
ſem a fundāmentis erexit. bibliotecā beati petri reſtituit. Idem quoq̄ꝫ baſilicam
beati gregorij in velabro cōdidit. Eoq̄ꝫ loci caput ipſius ſancti collocauit. Vene
tis p̄terea inhibuit ſub anathematis pena. ne ſeruos xp̄i ſigno notatos ſarrace
nis ꝛ gentilibus venderent. vt mercatores facere cōſueuerāt. Cumq̄ꝫ greca lati-
naq̄ꝫ lingua eruditiſſimus haberet̄. Quatuor dyalogoꝝ libros beati gregorij ī
grecū trāſtulit. Cū vero ita ſancte ꝛ integre populū dei annis. x. menſibus tribus
cū maxima oīm beniuolētia gubernaſſet. moritur ac ſepelit̄ in baſilica petri. ydi
bus marcijs Eius aūt ex morte ep̄atus tū vacat diebus duodecim.

Anno mūdi. 5943. Anno xp̄i. 744.
STephanus ſecūdus papa. natione romanus. pr̄e cōſtantino pontifex crea
tus humeris oīm (adeo erat om̄ibus gratus) ī baſilicā ſaluatoris q̄ cōſtan
tiniana dī̄ deportat̄. Erat ei vir ſingularis religiōis ꝛ prudētie. amator cleri. ele-
moſinaꝝ reſtitutor. xp̄iane doctrine diligēs p̄dicator ꝛ ſcriptor. pr̄ pauperū. pu-
pilloꝝ ꝛ viduaꝝ defenſor. q̄ aiſtulphū longobardoꝝ regē romanoꝝ agrū inuadē
tem verbis ꝛ muneribus licet fruſtra a tāto ſcelere auertere conatus fuit. Ei⁹ rei
cauſa ꝓficiſci ad pipinū regem frācie inſtituit. Cui pipinus carolū filiū adoleſcē
tem. qui poſtea a rebus geſtis magnus dictus ē ad centeſimū lapidē honoris cā
fit obuiā miſit. Pipinus tercio ab vrbe lapide ex eq̄ deſcēdit pedes viri ſctiſſimi
exoſculatus ē. frenū papalis equi regēs ad pallacium vſq̄ꝫ perduxit. at pontifex
cōfeſtim pipinū in regem conſecrauit. atq̄ꝫ imperiū e grecis ad francos trāſtulit.
quā poſtea leo tercius executōni mādauit. Foris itaq̄ꝫ pace parta atq̄ꝫ aucta. Sy
nodum habuit ī qua oues ſuas. atq̄ꝫ eoꝝ paſtores recenſet. delinq̄ntes caſtigat.
errantes ī viam rectam deducet. Ignaros docet ꝛ admonet. q̄d deceat ep̄m. quid
preſbyterū. quid deniq̄ꝫ oēs ſacris initiatos ꝓponit. reſtituit ꝛ baſilicas q̄ſdam
ab aiſtulpho dum vrbē obſideret cōminutas. Tādem de deo. de patria. de ciuib⁹
ſuis. deq̄ꝫ om̄ibus xp̄ianis meritus. pontificatus ſui āno quinto. menſe vno mo
ritur. Et ſepelitur in baſilica petri collacrimātibus omnibus tanq̄ꝫ cōi parēte or
batis. ſexto kalē. Maij. Vacat tum ſedes dies duos ꝛ triginta.

PAulus primus papa. natione romanus. patre cōſtantino. ſtephani ſecun
di frater. homo ſane mitiſſimus ac clemētiſſimus. qui ī p̄triarchatu mores
ꝛ doctrinam eccleſiaſticam perdidicit. ſub Gregorio ſecundo. ꝛ zacharia pontificibus. a quo in dyacona
tus ordinem cum fratre aſcitus eſt. Verū mortuo fratre in ipſo pontificatu cū ſucceſſor quereret̄. fuere qui
theophilacum archidiaconem preponerent. poſt longā contentionem ſolus honoꝝ oīm ſuffragijs ob in-
tegritatem vite ꝛ doctrinā paulus pontifex decernitur. conſtantini ꝛ leonis temporibus. fuit autē ſaluato-
ris noſtri imitator. vt nulli vnq̄ꝫ malum pro malo redderet. ſed contra malos a quibus perſepe iniuria af-
ficiebatur in bono vinceret. hic autem tante pietatis ꝛ humanitatis fuit. vt noctu cū duobus ꝛ eo ampli⁹
tribus familiaribus cubicula pauperū egrotantiū circuiret. vnūquēq̄ꝫ eorum ꝛ verbis et elemoſinis ad re-
cuperandam valitudinē cohortatus. Carcerē quoq̄ꝫ frequenter adibat. Indeq̄ꝫ pleroſq̄ꝫ ere alieno nexos
perſoluto creditoribus precio dimittebat. Pupillos ac viduas circūuentas fraude cauſidicoꝝ tuebatur. et
elemoſinis ſuſtentabat. Idem quoq̄ꝫ congregato clero vniuerſoq̄ꝫ populo romano corpus beate petronil-
le petri filie vna cū ſepulcro marmoreo his litteris notato. Petronille filie dulciſſime. ex via appia ī vatica
nū detulit. canentibus (vt fit) ſacerdotibus. populoq̄ꝫ celebritate agente. atq̄ꝫ corpus ip̄m ſanctiſſimū in tē
plum appollinis ad caput baſilice patri dedicate collocauit. Moritur ꝛ paulus in baſilica pauli via hoſtiē
ſi. reſtitutis quibuſdam eccleſijs vetuſtate collabentibus. pōtificatus ſui anno decimo. menſe vno. Eiuſq̄ꝫ
corpus magna ꝛ ſolenni pōpa in vaticanū defertur. vacat ſedes tum annum vnum. menſ. j.

Linea ſummorū pontificum

Zacharias

Stephanus ſecūdus

Paulus primus

Constantinus q̄ntus leonis imꝑatoris filius. poſt p̄rem ſolus imperauit annis. 35. q̄ paternaꝝ impietatū emulator leges ⁊ patrū ſanctiones ꝓ viribus ꝑſequi nō deſtitit. Et in om̄i vite ſue tp̄e maleficijs ⁊ magicis artibus luxurijſq; debuiuit. Iſq; cōſtātinus imꝑator ſacras ymagines vbiq; demolitus. ꝯſtantinū regie vrbis ep̄m impietati ſue reſiſtentē cū vberibus necaſſet. in locū demortui Nicetaꝫ ſpadonē ſui ſacrilegij cōſciū ſuffeciſſet. pōtifex ipſe om̄i ex ꝑte religioni ꝯſulens nūcios ꝯſtantinopolim mittit. q̄ imꝑatorē adhortarent. vt ſacras ymagines ⁊ ſtatuas reſtitueret. Id ſi facere recuſaret. eidē anathematis cenſurā minarētur. Sed ꝯſtantinus in ſacrilegio ſuo ꝑtinax. ⁊ ſanas admonitiōnes ꝯtēpſit ⁊ ſabinū bulgaroꝝ regē in demoliēdis ſacris ymaginibus eiꝰ impietatē imitatū. in grām recepit cum antea bulgaros bello ꝑſecutus fuiſſet. Multoſq; monachos ac ſeculares catholicos anaſtaſij heretici cōſtantinopolitani p̄triarche ſuaſu pro recta fide interfecit. Peſtilens inde aura a ſicilia ⁊ calabria ꝓgrediens ad regiā vrbē ita moleſtabat hoīes. vt plures edes ſine hoībus relinq̄rent. anaſtaſius cū ſtercus ore euomeret miſere obijt. Demū cōſtantinus imꝑator plaga peſſimi incendij diuinitus ꝑcutit. Et clamās adhuc viuꝰ igni ſum inextinguibili traditus. mortē obijt. aſcito prius leone filio eius nominis quarto in partem imperij.

Leo q̄rtus ꝯſtantini q̄nti filius. Anno dn̄i. 777. poſt p̄rem imꝑator. imperauit annis. v. cui p̄r hirenem nobiliſſimā mulierꝫ oīm pulcerrimā in matrimoniū collocauerat. ex q̄ filiū pepit noīe cōſtantinū. Huiꝰ leonis tp̄e vix imperiū etiā noīe vigebat. Nā illud in oriente barbari ꝯtinue occupabant. Et romani iam a bello deſtituti ad gallos reſpiciebāt. Hic itaq; mortuo p̄re q̄ de bulgaris triūphauerat in ſyriā expeditōem duxit. Sed leuibus factis excurſionibus. vbi hoſtes in ſe venturos didicit. domū intrepidus redijt. Et ocio deditꝰ ſe innumeris immerſit flagitijs. Amabat aūt lapides p̄cioſos. ferūt cū q̄ iaſpidum cupiditate flagraret. nec aliqua eoꝝ q̄ntitate ſaciari poſſet. p̄cioſiſſimaꝫ q̄ ſcē ſophie ſacrario inerat coronā capiti impoſuiſſe. geſtaſſeq; ꝑ vrbē ⁊ carbūculos q̄ inerant fulgorē flāmis et lapideā frigiditatē prunarū incendio diuina vltione ꝯmutantes. illū ad interitū ꝑpe necis p̄ne ſimileꝫ perduxiſſe. quo vita functo hyrenes vxor. ⁊ filius conſtantinus imperium acceperūt.

Constantinus ſextꝰ leonis p̄dicti ex hyrene vxore filiꝰ imꝑauit cū m̄re hyrena annis. x. Que q̄dem prudentiſſima ⁊ religioſa imꝑatrix. que forma ſpecioſiſſima athenienſe p̄re genita iuſte imꝑium ⁊ magna cū ꝑploꝝ quiete adminiſtrabat. Cōtinebatq; filiū ne auita p̄natq; vicia in quo illū nature ꝓcliues eſſe intelligebat imitaret. Et cū religioſa eſſet Theraſiūq; ꝯſtantinopolitanū tūc audate vite p̄triarchā libenter audiret. Eius ꝯſilio ſynodū in Nicea vrbe ſecūdū trecentoꝝ q̄nq̄ginta ep̄oꝝ cōgregari fecit. In q̄ ſynodo execrantiū ymaginū ſacraꝝ veneratiōnē hereſis ꝑpetuo abdicata ē. Sed nō diu tulit cōſtantinus hic ſanctū m̄ris imꝑiū. q̄ p̄tris flagitia ſubſecutus. ꝑualuitq; ꝯſtantini filij iniquitas. Qui modeſtiā actam ꝓbatos q̄ ſalutiferos mores genitricis diutius ferre nō valens. eā ab imperij adminiſtratōne deiecit. Is q̄ primū in p̄ncipatu ſolus ingenitam potuit malicia exercere. in m̄ros deſeuit. In primuſq; delicijs habuit plurimos effoſſis oculis excecare. adeo vt conſtantinopolitani de imperio alteri demandando ceperint cogitare. mariam eīm quandam duxit vxorem cui poſtmodum ancillam nomine theodorā imperiali corona decorauit. vxorem in monaſterium trudens quibus flagitijs irritati ciues hyrenē reuocarunt. Que reuerſa conſtantinū cepit ⁊ effoſſis oculis in carcerem cum ſolus in imperio fuiſſet annis quinq;. vbi vitam finiuit. Inde mulier ſola annis quinq; imꝑauit. ⁊ cū carolo fedus inijt.

Conſtantinus quintus

Leo quartus

Conſtatinꝰ ſextꝰ Hyrena

Aiſtulphus rex

Aiſtulphus longobardorū rex regnauit annis. 8. Qui regno ſuſcepto oēs romanoꝝ partium ytalie agros rapinis incurſionibuſq; fedauit. quem pōtifex per munera ⁊ oratores flexit ad pacem in annos. arbitratus promiſſa ſeruaturum. Sed aiſtulphus breui poſt contractis copijs romā rurſus obſidione cingit. ⁊ maiori detrimento vaſtare agros cepit cōminatuſq; eſt. vt niſi ſeſe ⁊ vrbem romā dedant. eos poſtea velint nolint in poteſtate factos ad vnum iugulet. Nec ceſſauit pontifex aiſtulphum muneribus pertentare. Et cū nihil ſolito magis ꝓficeret. miſſus eſt ad imperatorem germanus. nec ſpeꝫ preſidij litteris faceret. cū populo romano conſtituit opem regis francie implorandam. Epiſtolas ad pipinū dedit. at pipinus coegit ipſum priſtinas pacis conditiones accipere. vnde romanis reddidit exarchatum. Tandem poſt multa bella in venatione apoplexia interijt.

Sangolfus

Sangolfus vir ſanctus circa tpa dicti cōſtantini in burgūdia claruit. Hic quendā fontē in gallia emit ꝛ eū oriri fecit in burgundia. Is cū vxorem ſuā de adulterio argueret. at illa vehemēter negaſſet ait. ſi vis vt credā. denuda brachiū tuū. ꝛ affer lapillū de fonte ſine leſione. q̄ cū immerſiſſet ſtatim cōbuſtū retraxit. dimiſit eā cū dimidio pte ſubſtātie. Inde occiſus eſt in domo ſua a clerico q̄ adulterium cōmiſit. Cuius corpus in feretro cū duceret ad ſepulcrū. multos infirmos ſanitati reſtituit. q̄ cū ancilla vxori nūciaſſet ſbridēs ait. Ita gan golfus miracula facit. vt anus meus cātat. Moxq3 anus ſonos turpes ac numeroſos emittere indeſinēter cepit. qd̄ ei poſtea euenit in omī vita ſua ſextis ferijs. in qua vir martyr ē effectus. quotiens vbū aliqd̄ pferret. totiens ab ano turpē ſonitū fecit. qd̄ pipinus experiri dignatus eſt.

Amelius ꝛ amicus tpibus pipini regis francoꝝ orti miro mō ſibi cōſimiles. De hijs duobus pueris ex geſtis eoꝝ narrant mirabilia. Vnus fuit ex comite aluernēſi. Alius ex milite quodā berichano. q̄ cū a parentib9 baptiſmi grā romā deferrent. In lucā ciuitate ſe inuicē inuenerūt. Et ſocietate inter ſe firmata romā ingreſſi ſunt. Tātaq3 inter puulos ſocietas ꝛ volūtas erat. vt vnus ſine alio nollet cibum ſumere nec in alio cubiculo qeſcere. qui oblati ſummo pontifici ab eo baptiſati ſunt. Multi romanoꝝ militum eos cū gaudio de ſacro fonte ſuſceperunt. poſtea mira geſſerūt in vita. q̄ recenſenda cū ad longa ducerent. quos deus vna cōcordia ꝯiūxit in vita. morte quoq3 ſepari noluit. Cū in diuerſis eccleſijs tge Caroli ſepulti eēnt. mane corp9 amelij cū ſarcophago iuxta amici ſarcophagum in eccleſia regali inuentum fuit.

Amelius Amicus

Burkardus

Burkardus epiſcopus herbipolēſis ſanctitate ꝛ miraculis claruit. Is i anglia ex nobiliſſima parētela floruit cū fratre Suiduno poſtea ibi epō q̄ ꝯterranei ac cōſanguinei. s. bonifacij fuerūt. burkardus ſtudijs liberalibus traditus cum doctus euaſiſſet. natali ſolo relicto gallie cōmate limites attingēs in humili loco ſub habitu peregrini delituit. poſtea p bonifacium archiepiſcopū ex monacho (cum Zacharias ſummus pontifex romane eccleſie preerat) in epiſcopum ordinatus fuit. vt wirtzburgenſe oppidū dioceſi ſue contiguum p auctoritatem apoſtolicam. epiſcopalem cathedrā ſortiretur. Acta eſt igitur hec inſtitutio noui pontificatus apud vrbem wirtzburg. Anno dominice incarnationis ſeptingenteſimoquinquageſimoprimo ad incrementum eccleſiarū germanie. maxime ad ſalutem orientalis francie. ex confirmatione zacharie pape. ꝛ pipini principis francie. mediante bonifacio preſule beato burkardo primo pontifice. vixit autem in omni virtute ꝛ abſtinentia ac elemoſinaꝝ largitione. Tandem megingaudo cum inueſtitura epiſcopatum conceſſit. ꝛ nauim cōſcendit adiūctis ſex monachis ꝛ codices quos ſcripſerat ad caſtellum habenburg proficiſcitur. vbi i cōtemplatione ac omī ſanctitate migrauit ad xpm anno ſalutis ſeptingenteſimo nonageſimoprimo. cum per quadraginta annos cum omni laude prefuiſſet.

Carolomannus

Carolomannus caroli martelli filius. Cum pater graui morbo correptus ſuadentibus amicis. Carolomanno maiori natu auſtria ꝛ ſueuia pipino vo iuniori burgūdia ꝛ pars francie obtigit. Carolomannus autem haud multo poſt patris obitum ſeculo abrenūciare conſtituit. Itaq3 ſuo eius ꝓpoſito deſiderio fratri patefacto ꝛ paucis vie comitibus ſecum ductis. romam ſe contulit ad Zachariam pontificem. a quo in clericum ordinatus et habitum monaſticum eſt indutus. Inde ad beati benedicti caſſinenſe monaſteriū accedens profeſſionē in eo ꝛ perpetuo cōmorandi votum emiſit. poſtea conferens ſe in franciam. vt pipino fratri aduentum in ytaliam ꝛ bellū in longobardos diſſuaderet. illum a clauſtro caſſinenſi profugum in vienēſe monaſteriū relegauit. Vbi haud multo poſt merens indignabundusq3 interijt.

Albinus epiſcopus

Albinus epiſcopus Andegauenſis. miraculis ꝛ ſanctitate per hec tempora preclarus fuit. Et remigius epiſcopus Rothomagenſis.

Saluius quoq3 epiſcopus albianenſis cum diſcipulo ſuo valentiniano triūphum martyrij adeptus eſt.

Corpus ſancti Benedicti iā. xxxiiij. ānis effluxis furtim a gallis monachis vna cū corpore ſororis ſue Scolaſtice ablatū p pces carolomāni ad zachariam p pipinum ex floriacenſi monaſterio. q̄uis moleſte nimis cōceſſum fuit. vt monachi caſſinenſes reportarent. q̄uis quidē ferāt. cū monachi floriacēſis vidētes ſe tāto pre orbari ad orōem cū lacrimis ſe ꝯtuliſſe ꝛ corp9 apō eos pmāſiſſe.

Pipinus rex

PIpinus iunior caroli marcelli filius. q̄ poſt mortem p̄ris. cui burgūdia ⁊
francie pars obtigerat. cū iam carolomānus monaſteriū ingreſſus fuiſſet.
domus regie vniuerſalis p̄fectus factus. genitoris auiq̄ꝫ vita emulatus. eos glo
ria ſupauit. Longū eſſet referre ſingula. q̄ in germanos aquitanos burgūdoſq̄ꝫ
geſſit. q̄bus in regionibus. cū gentis francoꝝ ⁊ ei⁹ regis childerici noīe oīa ge
rebant gloria ampliores. nihilo maiori habuit impedimento. q̄ꝫ q̄ regem ꝓxe
amentē varijs furentē ineptijs tollerare cogebatur. Ideo q̄ francoꝝ geſta ſcripſe
rūt aiunt. ꝓceres populoſq̄ꝫ eius gentis. pipini v̄tutē. ⁊ econtra childerici regis
amentiā debitis penſantes meritis. zachariā pontificē romanū. ꝯſuluiſſe. ineptū
ne regē vltro tollerandū an pipinū merita fraudandus regia dignitate cenſeret:
Cūq̄ꝫ reſpodiſſet pontifex eū (q̄ regia melius obire munera noſſet) habendū regem. francos publico toti
us gentis conſilio pipinū declaraſſe regem childerico in clericū tonſorato. atq̄ꝫ ita regū familia meronigo
rū regnare deſijt in gallia. q̄ regnauit annis. 296. ſub regibus vno ⁊ viginti. Pipin⁹ aūt a zacharia papa.
⁊ poſtea a ſtephano pontifice cōfirmatus. In eccia romana ducem ac bellatorē ꝯtra aiſtulphū longobar-
doꝝ regem ꝯſtituit. quē in papia obſedit. q̄ pacē vltro obtulit. poſtea apud francos rex pipinus gloriā in-
dies potentatūq̄ꝫ adaugebat. Quo eñ tpe ab ytalia in franciā redijt. Taxillo dux baioarioꝝ ſeſe cōmēda-
tum illi ſubdidit. Et ſaxones eius amicicia p̄cario potiti trecentos eq̄tes in quācūq̄ꝫ expeditionē iuberent
dare ꝓmiſerūt. Maius autē negociū fuit pipino in aquitanos q̄bus ſubigendis octo eſtatibus laborauit.
Tandē pipinus ſenectuti indulgens eam expeditōem omnē carolo filio adoleſcenti duxit demandandam.
Profectus in aq̄taniā. carolus burboniū claremontē. ⁊ multa de auernis cepit. fauſtiſq̄ꝫ auſpicijs militiam
carolus inchoauit. vt āno inde ſeptimo ducti alterne a pipino genitore ⁊ ipſo carolo expeditionibus. aq̄ta
nia frācie et regna fuerit ſubacta. Quo in tempe pipinus in thuronijs apud ſanctū dioniſium eſt defunctus.
Erat annus in q̄ hec fiebant pontificatus Pauli decimus. q̄ ⁊ eius vite vltimus fuit. ꝑ eius pontificis tpa
tantū valuit pipini regis francoꝝ reſpectus. in quē deſiderius longobardoꝝ rex oculos ſemꝑ habuit inten
tos. vt nullis interea motibus ytalia aut roma fuerit agitata.

Origo gentis turcoꝝ.

TUrci interim meliores ſedes expetētes. tūc primū aſiam inuadentes. alanos
primo. poſt colchos ⁊ armenios. Inde aſie minoris pp̄los. ⁊ ad extremum
perſas. ſarracenos agroꝝ direptionibus. ⁊ mortaliū magnis reptorū aut cōgredi
auſoꝝ cedibus infeſtarūt. Anno dñi ſeptingenteſimoq̄nquageſimoquinto. Fuerūt
q̄ꝫ ipſi turci ſcythe ex hijs q̄s alexandrū macedonē intra hypboreos montes fer
reis clauſiſſe repagulis, cuꝫ alij tradāt ſcriptores. tum btūs hieronimus affirmat.
Turci eñ vt ethicus ꝑhus tradit i aſiatica ſcythia vltra pyrricheos montes ⁊ tho
racūtas inſulas cōtra aq̄lonis vbera ſedes patrias habuere. Gēs truculēta ⁊ igno
miniosa in cūctis ſtupris ⁊ lupanarib⁹ fornicaria. comedit q̄ ceteri abhominātur.
Regnāte apud francos pipino caucaſeas egreſſi portas exinde pōtum capadociā
q̄ꝫ tranſgreſſi. ad reliq̄s finitimas gētes ſenſim illapſi ſunt. Tantas aūt habuit vi
res turcoꝝ inſultus. vt ſarraceni pacē ſecū hr̄e nulla alia potuerūt rōne. q̄ꝫ reſtituto
pſaꝝ regni noīe. qd̄ ſarracenos foce ⁊ eraclij tpibus in ſuū oſtendimus confudiſſe.
Veꝝ poſt multas illatas inuicē ⁊ acceptas clades. de pace inter ſarracenos ⁊ tur
cos ꝯueniſſet decretū ē. vt turci q̄ in pſide habitabāt ſarraceni appellarent. atq̄ꝫ ita
equiore aīo ſarraceni in aſia regnare turcos paſſi ſunt. Et q̄ etiā eos breui accepturos mahumetanā ſupſtitōem videbant. adeo erāt eoꝝ ingenia ad maluꝫ ꝓna. deni
q̄ꝫ ꝓcedenti tpe nō ſolū pontū ⁊ capodociā. veꝝ gallaciā. bythiniā. lycaoniaꝫ. pſi
diā vtrāq̄ꝫ phrigiā. pamphiliā. ciliciā. cariā. ⁊ oēm aſiā q̄ minor vocat̄ vltra vtraq̄ꝫ thaurꝫ ad oras ionie. ⁊
littora greci maris occupant. De quibus ſuis locis infra dicemus.

EXarchat⁹ regni finis eo tpe. aut paulo prius occupata. ab aiſtulpho lōgobardoꝝ rege rauenna finem
habuit. poſtq̄ꝫ ingratus exarchoꝝ a ꝯſtantinopoli in ytaliā miſſoꝝ anno q̄nto ⁊ ſeptuageſimo ſupra
centeſimū. magno rome ⁊ ytalie malo. narſete deiecto ea calamitas inchoauit. Durauerat aūt vſq̄ꝫ ad hoc
tempus ſub decem exarchis. ipſa nāq̄ꝫ exarchatus appellatione ꝯtinebat̄ oīe. q̄cquid a placentinis. agri-
q̄ꝫ papienſis finib⁹ padi inter apennini paludes ſtagnaq̄ꝫ venetorū ad adriaticū
pertinet. in quo rauenna ceſarea forliuiū. foꝝ pompiliū. foꝝ corneliū nūc Imo-
la dictuꝫ. bononia mutina regiū parma ⁊ placentia. que pipinus ſupato aiſtul-
pho pontifici ro. donauit.

S. Eucherius

EUcherius lugdunenſis epiſcopus hoc tempore multis miraculis clarus
fuit. qui cum ex nobiliſſimo ſenatoꝝ viro ortus fuiſſet. ad religioſam vitā
habitumq̄ꝫ cōuerſus diu intra ſpelūce cuiuſdam ſepta in orationibus ⁊ ieiunijs
deo deuotiſſime ſeruiuit. Deinde apud prefatam vrbem reuelante angelo in pō
tificali cathedra ſolenniter collocatus multis quoad vixit claruit miraculis.

THedorus item tyanenſis epiſcopus vir ſanctiſſimus et multa litteratura
inſignitus hac tempeſtate clarus fuit. qui ⁊ nōnulla memoratu digna ſcri
pto mandauit.

Anno mundi.5965. Anno xpi.764.

CONſtantinus eius nominis ſecundus. papa natione ro. paulo pontifici ſuccedens. Nam cum paulus pontifex apud beati Pauli eccleſiam ſpūm in extremis duceret. thotonem nepuſinū ducem q̄ longobardis ſemꝑ ſtuduiſſꝫ deſideriū impulit germanū ſuū nomine conſtantinū pontificem a romanis ſuſcipi curaret. Js toto rome habitās magna vſus audacia. copias a nepeſo aſciuit coꝝūqꝫ armis ſtipatus conſtantinū fauentibus q̄buſdam amicis largitione ⁊ pollicitationibus corruptis pontificem creant. Alter etiā philippicus pariter a paucoꝝ factione in pontificem ꝓphanatus. breui eſt deiectus. cum ſtatim abdicare ſe magiſtratu armis cōpulſus eſt. cogitur ⁊ gregorius p̄neſtinus ep̄s conſtantinū ipſum laicū ſacris ſtatim iniciare atqꝫ epiſcopū inungere. Ei⁹ manus ita ob eam rem exaruiſſe miraculo dicuntur vt eas ori admoueri nō poſſet. Cum v̾o conſtantinus munera pontificatus per annuꝫ obſtinate exercuiſſet. ⁊ epiſcopos preſbiteroſqꝫ more pōtificum ordinaſſet. tandem a ſede deijcit͛ a populo romano ira ⁊ indignitate rei ꝓcito ꝑ p̄micerium xpoferꝫ coacto. ſtephanus tercius canonice in pontificem eſt electus. qui congregato concilio in laterano Jnde conſtantinus oculis capitur in monaſteriū incluſus turpiter eijcit͛. Sūt q̄ cū inter pontifices non enumerant.

Anno mundi.5973. Anno xpi.774.

STephanus eius nominis tercius. papa natione ſiculus. patre olibo āno domini ſeptingenteſimo ſexageſimoctauo pontificatum inijt. Uir certe doctus atqꝫ eruditus. ⁊ in rebus agendis. maxime v̾o eccleſiaſticis ſtrennuus admodum ac conſtans. hic em̄ a teneris annis romā veniens mandato gregorij tercij in monaſterio ſancti chriſogoni rationem bene viuendi ⁊ doctrinā eccleſiaſticam perdidicit. accepto clerici ac monachi ordine. Uocatus deinde a zacharia pontifice in patriarchatum lateranenſem. Cum eius vita ⁊ doctrina ab om̄ibus probaretur. ſancte cecilie preſbiter cum titulo inſtituitur. poſtremo in baſilica ſancti hadriani. inter tria fora a tribus epiſcopis cōſecratus. ⁊ ab vniuerſo clero ac populo vt verus pōtifex ſalutatus. ad corrigendū mores animū adijcit. indicto itaqꝫ concilio e gallia p̄ſertim ⁊ ytalia congregās clerum in lateranenſi baſilica. multa inter ſe de cōponendis rebus eccleſie collocuti. conſtātinū predictum abrogarunt ⁊ primo eius decretis abrogatis. inſtitutuꝫ ē om̄i conſenſu ne quiſqꝫ laicus. niſi per gradus eccleſiaſticos aſcendens pontificatū occupare auderet. ſub anathematis pene. Conſtitutum eſt pretere a vt que conſtantinus in re ſacra egiſſet irrita haberentur. preter baptiſmū ⁊ chriſma. hijs ex ſententia peractis decretū eſt. vt die ſequenti ſupplicationes haberent͛. quibus ⁊ deo gratias agerent. itum eſt a lateranenſi baſilica ad ſanctū petrum nudis pedibus a pontifice ⁊ hominibus qui tum aderant. maxima om̄i religione. Tandem hic paſtor ęꝫ diligentiſſimus ⁊ verus petri ſucceſſor ac xpi imitator. quarto pontificatus ſui anno moritur menſe. v. die. vij. ⁊. xx. ſepeliturqꝫ ī baſilica petri. ſedes tu m vacat dies. 9.

HAdrianus primus papa. patria romanus. patre theodoro ſumme nobilitatis viro. pontificatum iniens nequaqꝫ a maioribus ſuis degenerauit. Hic ex magnitudine animi conſilio doctrina ⁊ ſanctitate vite cum quouis optimo pontifice compari pōt. Uir patria ⁊ ſobole ſua dignus. ideo natus vt eo faſtigij erectus fuiſſe videretur. vt caroli magni francorum regi virtuti correſpondens. rem romanā ytalicamqꝫ ab illo erigi adiuuaret. Uix dum facta ſummo cōſenſu hui⁹ pontificis electio in publicū exierat. cū is magnanim⁹ ⁊ patrie ſue affectus carceratos ab affrica liberauit. exuleſqꝫ in p̄riam reuocauit. qd̄ cū reſtitiſſet deſiderius tanti viri amiciciā ne fracis regib⁹ adheret͛. occupare q̄ſiuit. legatos mittit. vt ſedera ſecū. ⁊ in primis cū gente longobarda iniret. ad que r̄ndit pontifex. ſe q̄ pace cū om̄ibus ⁊ in p̄mis cū longobarda gente cupiat hr̄e. nullā poſſe vbis deſiderij fidē adhiberi q̄ viderit ſedera ſtephano pontifici ꝓmiſſa totiens violaſſe. Miſit ad carolū oratores opē imminēti rei ecclie excidio imploratū. Jnterea carolus deſideriū regem ⁊ clauſos ſecū in papia longobardos illaꝫ obſidionem bernardo patrueli ſue cum parte copiaꝝ continuandā reliquit. ⁊ ſexto menſe obſidionis carolus ſanctū reſurrectionis dominice paſca in vrbe celebrare cōſtituit. aſſumptis ſecuꝫ ep̄is ⁊ abbatibus cui pontifex obuios qui deducerent miſit. carolus adrianū pontificem ad ſummas que extant bti Petri baſilice marmoreas ſcalas in atrio expectantem non cernuus. hom̄ibus ſcale gradibus prius ⁊ poſtea pontificis pedibus oſcula figens ſalutauit. poſtea itum eſt ad baſilicam. vbi mutuo ſacramento ſeruanda perpetuo amicicie obſtrinxerūt. inde ſynodū habuit ⁊ a terrore bellico ſecurus ad exornandā vrbem ſacraſqꝫ baſilicas animū adijcit. corpus beati pauli laminis argenteis incluſit multe aqueductus turres ⁊ murum inſtaurauit. Nil pretermiſit in vita. qd̄ ad bonū principē ⁊ optimū pontificem pertinet. moritur aūt pontificatus ſui anno tercio ⁊ vigeſimo. menſe decimo die decimo. ſepeliturqꝫ magna cum laude in baſilica petri ſexto kal. Januarij.

Linea ſumo℞ pontificum

Conſtantinus ſecūdus

Stephanus tercius

Hadrianus primus

Linea ipera tor

Nicephorus

Scauracius

Michael

Nicephorus patricius. post hyrenem auguſtam imperauit annis. 9. Hic egreferens hyrene mulieris imperiū eam dolo captam in leſbon inſulam relegauit. Et tamen ipſe etiam aſſumpto imperio pacem cum carolo conſtituit. Eius in federibus illud accurate legit interueniſſe. vt veneta vrbs ytalie maritima vtrūqʒ reuerita imꝑatorem ꝓꝑijs vteretur legibus. et ſiue bello ſiue pace neutris partiū cenſeretur. Eius pacis formulā cū oratores carolo in germania apud Saltzpurgā agenti detuliſſent. romā illos miſit. oīa vt geſta erāt romano pontifici relaturos. Eodē item āno q̄ primus erat imperij a nicephoro patricio aſſumpti aron admirbas ſarracenoꝝ trecenta milia in ſubiectas conſtātinopolitano imperio aſie ꝓuincias duxit. Eius aduentu imꝑator ꝑdite formidans pacem ab illo abiectiſſime petijt. quā iniquiſſimis conditōibus obtinuit ſolenni federe pactus ſe quotannis illi turcorū milia. ꝓ imperij ydemnitate. et tria[illegible]em milia ꝓ capitis ſui ſalute in tributa ꝑſoluere. Paulo tn̄ poſt nequaqʒ ſaniori vſus conſilio. nicephorus ſcaurationē filiū imperij ꝯſortem declarauit Qui adoleſcens a turpi genitoris pacto cuʒ ſarracenis diſſidens. multa diuerſis in locis accepit incomoda. nicephorus aūt bulgaroꝝ bello implicitus multis erat victorijs vſus. Qui priuſqʒ ad pacē cū oratoribus caroli in cōſtantinopoli firmandā redire potuerit. in ꝑlio qd̄ apud meſiā ſuꝑiorem cū cbrūno bulgaroꝝ rege geſſit ſupat᷒ occubuit. et ſcaurati᷒ fili᷒ vulnere ſcdm̄ aūt eodē in ꝑlio accepto. conſtantinopolim reuerſus imperiū aſſumpſit. quē non poſt annū. vt aliq̄ volūt ꝟ tertio imꝑij mēſe michael ſoror᷒ ei᷒ depoſuit. et illi in ipſo ſucceſſit.

Michael conſtantinopolitanus imꝑator poſt ſcauraciū ſororis ſue imperiū aſſumens imꝑauit annis duobus. Vir ſane pius et ſanctaꝝ traditionū emulator. Eiqʒ nihil antiquius fuit quā inchoatam a nicephoro pacem cuʒ caroli oratoribus qui multos menſes cōſtantinopoli expectauerāt cōfirmare. cōditiones q̄ fuerint ſcriptores pauciſſimis explicant vbis. vt orientem cū conſtantinopoli michael. et carolus occidentem cū roma haberet. Sed paulus addit hiſpaniaꝝ ꝑtes. quibus recipiendis tantoꝑe carolus inſudauerat imꝑatori greco redditas fuiſſe. et venetoꝝ monumenta quibus concordat gotfredus. habent venetiaʒ vrbem ea conditione in conſtantinopolitani ꝑtibus manſiſſe. vt immunitatibus ꝑdem a carolo habitis ꝑ ytaliā vteret. Detulit ꝟo michael eatenus carolo. vt cū illius oratoribus ſuos ipſe aquiſgranū mitteret pac formulam reddituros. fuerūtqʒ hij michael epiſcopus. et arſacius theogniſtriſqʒ prothoſpatarij q̄ cū aquiſgrañ. venerant auditis. oīa q̄ petere animū induxerunt. carolus ꝯceſſit. Hic aūt cū aliquādiu aduerſus bulgaros ꝑliās ſuꝑior extitiſſ. Poſtremo apud andronopolim vict᷒ fugatuſqʒ copias atqʒ animū amiſit. conſtantinopolīqʒ reuerſus impio ſe abdicauit. et monaſteriū intrās vſqʒ ad mortē ibidē religioſiſſime vixit. Hui᷒ tpib᷒ vix imperiū etiā noīe vigebat. Nā illo in oriēte barbari ꝯtinue occupabāt. et romani iā a bello deſtituti ad gallos reſpiciebāt. Jdō i ſeqntib᷒ prraro fit mentio de imꝑatorib᷒ ꝯſtātinopolitanis ſiue grecis. Veꝝ de carolo magno et ei᷒ ſucceſſoribus ꝓſequimur hiſtoriam.

Synodus Septima

Hyrene mater cōſtantini mulier prudentiſſima et religioſa ſtatim adepto imperio conciliū ſecūduʒ in nicena vrbe trecentoꝝ et. 50. epiſcoporum congregauit. In quo inſtitutum fuit. vt qui ſacras ymagines delendas decetero dicerent. ꝑpetuo anathemate necterentur. Sancitūqʒ fuit ſpūmſanctum a patre filioqʒ procedere.

Hadrianus quoqʒ papa pace de longobardis parta ſeptimā ſynodū trecentoꝝ et. 50. epoꝝ habuit. in qua hereſis feliciana de ymaginibus tollendis abrogata eſt. vt teſtatur Gratianus de cōſe. diſt. 3. c. ſeptimo. Mandatumqʒ fuit laicis vt nullo mō de pōtificꝫ Ro. electōe ſe itromittere ꝑſumāt. vt in canōe. 63. di. c. null᷒ laicoꝝ. Vetuit eē pōtifex hadrianus infames ad ſacerdotiū ꝓmoueri. 6. q. j. c. omnes. Mandauit item ne clerici extra foꝝ ſuū i iudicio traherētur. xj. q. j. c. clericus. Alij deniqʒ ſcribūt qd̄ theophilatius et ſtephan᷒ epī inſignes nomine ſynodum francorum germanorumqʒ epiſcoporum habuere in qua etiā feliciana hereſis de tollendis ymaginibus abrogata eſt.

AUream laminã hiſdẽ t pibus apud ꝯſtantinopolim in ſepulcro cuiuſdã inuentũ fuiſſe tradunt. In q̃ ſcriptũ erat. Xp̃s naſcetur ex virgine maria. ⁊ credo in eũ. ſb̃ ꝯſtãtino ⁊ hyrene, o ſol iterũ me videbis.

Deſiderius rex

DEſiderius vltimus longobardoꝝ rex aiſtulpho rege defuncto poſt eũ regnauit annis.18. hic p̃mo ethrurie rex fuit. q̃ cũ aiſtulphi obitũ audiſſet, ſtatim regnũ inuaſurus longobardoꝝ copias vndiqꝫ ꝯtraxit. Et vt id obtineret ꝯ rachefiũ q̃ monachi habitũ ſumpſerat. multa põtifici ac romanis pollicitus ẽ. Quam obrem eos in ſuã ſententiã traxit. Et ita regnũ in pace cõſecutus eſt. Eo q̃ppe tñc longobardorũ v̓tus ob delitias langueſcere ceperat. At deſiderius oĩm aduerſarioꝝ metu liberatus a ſpõſionibus pontifici ⁊ romanis factis, animũ reuocauit. multaſqꝫ iniurias illis inferre cepit. Vñ põtifex Zacharias ad carolũ magnũ reclamans. rogat vt deſideriũ admoneat ab inferendis iniurijs põtifici cauere. quẽ p legatos admonet vt res iniuſte ablatas pontifici reſtituat. paratur igit̃ vtrinqꝫ exercitus. ſ carolus mira celeritate vſus. p̃miſſa pte copiaꝝ q̃ in tranſitu alpiũ iouis mõtem occuparet. cũ reliquo exercitu p montẽ eniſiũ in ytaliã deſcendit. fuſo qꝫ ac fugato deſiderio obuiã facto. omĩa longe ⁊ late populat̃ ⁊ capit. Deſiderius aũt deſperatis reb᷒. tanto accepto incõmodo papiã ſe recepit. vxore ac liberis veronã miſſis. at ſpoletini reatini ac lõgobardi oẽs q̃ eas regiones incolebant. audita deſiderij calamitate romã veniẽtes. ſe ac ſua oĩa romani pontificis fidei cõmittũt. Hoꝝ ſecuti exemplũ anconitani auximates firmani. At carolus relicto bernardo patruele ſuo in obſidione ticinenſis vrbis cũ parte copiaꝝ veronam ꝓficiſcit̃. aldegiſius v̓o deſiderij filius inde abiẽs ad imperatorẽ cõſtantinopolitanũ ꝯfugit carolus acceptis in deditionẽ omĩbus ferme tranſalpine ytalie vrbibus. romã petit. Ubi rebus cõpoſitis carolus cũ bona hadriani gr̃a in tranſpadanã rediens. ſexto mẽſe poſtea qꝫ obſideri cepta ẽ papiam deditione occupat. Inde paulus ⁊ alcuin᷒ iiſdem pene v̓bis habẽt. illum tunc caſtra reuerſum. papiaqꝫ p deditionẽ potitũ. adduxiſſe in franciã deſideriũ. q̃ ad leodiũ fuerat relegatus. quãqꝫ alij ſcribãt. Qui in deſideriũ clementia vſus. hoĩem ſpoliatũ regno nõ etiã vita ſpoliauit, cum vxore ⁊ liberis exiliatũ mittit. Ubi poſtea longobardis francos ꝑfecit. qui eos in pace retinerent. atqꝫ ita anno ſalutis nr̃e. 774. ⁊ q̃nto põtificatus hadriani pape. longobardoꝝ regnũ finẽ accepit. Inde ea gẽs ducentis iam triginta ⁊ pene duobus annis maiori ytalie portione potita. nihil iam externi ꝑter nomẽ retinebat. Fuit aũt ſb̃ duobus ⁊. xx. regibus ab alboyno vſqꝫ ad deſiderium porrectum.

Paulus diaconus

PAulus longobardus hyſtoricus ⁊ aquilegienſis p̃triarchatus dyaconus. deſiderio regi ſuo ob doctrinã ⁊ ingeniũ admodũ carus. Quẽ cũ carolus magnus in galliã duxiſſet. libertate donauit. in p̃cioqꝫ aliquãdiu habuit. Verũ cũ poſtea comperiſſet hoĩem deſiderij libertatem q̃rere eũ in diomedis inſulam relegauit. Vñ poſt aliquot annos auffugiẽs ⁊ ad arachiũ perueniens rogatu adelperge deſiderij filie ⁊ arachis vxoris Eutropij hiſtorie. duos libros addidit a iuliano principe vſqꝫ ad primi iuſtiniani tempa oĩa ꝑſcribens. Mortuo deinde archi. caſſinenſe cenobiũ ingreſſus reliquũ vite ſanctiſſime vſqꝫ ad mortem ducẽs. Sepe ad carolũ regem litteras elegantes ⁊ humanitatis plenas ſcripſit. ab eodemqꝫ a quo fuerat ob litteraturã h̃natus viciſſim accepit. Rogatuqꝫ caroli vitas ⁊ lectiones cuilibet ſanctoꝝ feſtiuitati ꝯuenientes collegit. hymnos quoqꝫ elegantiſſimos edidit.

Iſuardus monach᷒

ISuardum quoqꝫ monachũ natione gallũ virum in omni doctrina eruditiſſimũ tempeſtate hac floruiſſe conſtat. eo qꝫ euſebij ceſarienſis more caroli magni iuſſu oẽs actus ⁊ ſanctoꝝ legendas breues eleganti ſtilo in vnũ collegit. ⁊ ad vnũ volumẽ redegit. qđ martyrilogiũ appellauit. Reperit quoqꝫ qꝫ ſingulis diebus pluſqꝫ trecenta feſta cõcurrebant. ideo ſtatutum fuit vt diceret̃ ⁊ alioꝝ plurimoꝝ ſanctoꝝ martyrum

Alcuin᷒ p̃ceptor caroli

ALcuinus natione gallus caroli magni vt aliũt p̃ceptor. Vir greca latinaqꝫ lingua egregie doct᷒. nec nõ ⁊ theologoꝝ phoꝝumqꝫ ſui temporis princeps. hĩs temporibus eas ob res apud carolum magnum maximo in precio habitus eſt. Cum eum in dyaletica rhetorica ⁊ aſtronomia eruditum fecit. Qui ⁊ bonifacij archiepiſcopi maguntini precib᷒. orationes miſſales atqꝫ alia eccleſiaſtica officia (gothorum perturbatione deperdita) omnino refecit. atqꝫ eius rogatu carolus gymnaſiũ e roma pariſius tranſtulit. quod etiam ab Athenis eo loci tranſlatum fuiſſe conſtat. qui ⁊ cenobium ſancti martini thuronis donãte carolo regendum ſuſcepit. quoniã omnes religioſi voluptuoſe viuentes in eo monaſterio nocte vna ab angelo infeliciter perierunt. hic cũ eruditus theologus haberet̃ libros de trinitate cũ queſtionibus ſpeculũ puloꝝ. de eccl̃iaſtico dogmate. de rõne aĩe ⁊ pl'es alios libros ad xp̃ianã religõne pertinentes edidit.

Carolus magnus rex

CArolus francoꝝ rex. cui poſtea ex magnitudine rer geſtaꝝ magnꝰ cognomen fuit. pře pipino defuncto regnū accipiēs. regnauit in totū annis. 46. cū pipinus liberā in francos primus ptātem habuit. ⁊ auctoritate pōtificis ⁊ francoꝝ decreto plena domināḋi poteſtate ſuſcepta regnans annis. xv. Et ſucceſſere ſupſtites filij duo. carolus ⁊ carolomānus eque regno inter ſe partito. Sed non multo poſt defuncto carolomāno. franci eam regni ptem, q̄ ille poſſederat carolo fratri detulerūt. ferūt aūt carolum natū in ingelheim q̄rto miliario a magūcia vrbe. de quo gotefridus viterbienſis ſcribit pipinus morit, cum ſurgit carolus acer. natus in ingelheym. cui berta fuit vngara mr. pipinuſq̧ př cronica vera patet. Is aūt extemplo poſt pipini obitū aduerſus aq̄tanos bellū geſſit. Inde cōpoſitis rebus belloq̧ citius oīm opinione cōfecto cū victore exercitu in regnū reuertitur. Poſt hadrianus romane eccle pontifex a deſiderio longobardoꝝ rege oppreſſus. oratores ad carolū miſit vt opem ⁊ auxiliū ferret. q̄ nō ſegnius q̄ʒ ſi hoſtes in gallia eſſent exercitū parat. ⁊ magnis itineribus in ytaliā contendit. Et ſupatis alpibus in thaurinū deſcendit. atq̧ cōtinuatis caſtris in agrū vercellenſem puenit. facta vtrinq̧ poteſtate pugnādi preliū cōmiſere. In ea pugna ſupati longobardi in fugā vertūtur. deſiderius papiaʒ cū paucis militibus petit. carolus regē pſecutus in agrū cianū exercitum ducit. tādeʒ capit deſiderius vna cum vxore ac liberis vt premiſſum ē. Tūc ſummo bn̄ficio caroli ytalia ſe primū erexit. Carolus aūt pfecto longobardoꝝ bello ſaxonicū intermiſſum bellū eum domū reuocabat. qḋ biennio ⁊ a prefectis eius leniter adminiſtratū fuit. Saxonū gens longe maxima fuit ac bellicoſiſſima hi falſos deos colentes cū francis cōtinue bella gerebant. Sepe plꝫies victi cōdictōes acceperāt. obſides dederāt. ſ; apud frācos nullus pleniſſimā victoriā domita eoꝝ pfidia pſecutus fuit. Hec palma carolo magno q̄ſi diuino numine reſuata. Igitur ingentē exercitū parat diem dicit. q̄ die ꝓpe ripā fluminis rheni oēs cōueniāt. magna alacritate ſuſcepta a frācis expeditio fuit. ſic renouatū ſaxonicū bellū quo nec maius vllū nec grauius diuturniuſq̧. Tres eīn ⁊ xxx. annos certatū cōſtat. Tandē penitꝰ ſaxones debellati. ſe ſuaq̧ oīa ptāti caroli pmiſere. Victis impoſite leges vt patrijs cerimonijs. falſiſq̧ dijs poſthabitis xp̄ianā fidē pfiterētur. Cū vō ea tempeſtate barbare gētes hiſpaniā graui ſuitute opp̄ſſam tenerēt. ad eā liberandā carolus mentē cōuertit. q̄ cōfeſtim ſupatis pyrenei iugis in fines hoſtiū puenit. Extemplo ciuitatis nōnulle ſpōte deditōem faciūt auguſta ⁊ pāpilonia due opulentiſſime totius hiſpanie vrbes. q̄ mandata caroli aſpnabant vi capte ac prede militibꝰ date ſic hiſpania pene oīs in frācoꝝ ptātem deuenit. Interim taxilo bauarie dux finitimas gentes ſollicitat cum franco bello aggreſſus. Qui inde nulla temptata fortuna parere conſtituit ac obſides dedit. His rebus geſtis cum in magna gloria magniſq̧ opibus regnū ac tota res francoꝝ eſſet. ſtatuit carolus aduerſus hunos q̄ hoſtibus ſuis auxilia ſtrauerāt bellū ſuſcipe. Conſtatq̧ nullū bellum a carolo geſtū iri q̄ maioꝝ ſit hoīm cedes edita maiorq̧ illata clades ingentē vō hunoꝝ multitudinē ⁊ pene nobiliſſimū queq̧ eo bello abſumptū maximā q̄ʒ vim auri atq̧ argenti a francis in galliā tranſportatā. Cū hic ſtatus rex in gallia eēt romani aduerſus leonē pontificē coniurationē inerūt de q̄ in ſequentibus. ⁊ geſtis caroli poſt coronatiōem auguſtalem fit mentiō.

Rolandus

Taxilo baioarie dux

ROlandus palatinꝰ comes caroli ex ſorore nepos. vir pſtans fortitudine incōpabilis ⁊ vtutis ac magnitudinis. cuꝰ fortia facta p vniuerſum orbē celebrantur. Cū carolus exercitū in galliā reduceret ꝓpe pyrenei iuga in vaſconū inſidias incidit. Et plīo inter eos inito poſt ingentē hoſtium cladem. cecidere in ea pugna dolo hoſtiū nō vtute cōmiſſa anſhelmus ⁊ Egibardꝰ ſummi in bello duces. Rolandus quoq̧ cecidit. Sūt qui dicāt eū ſiti nō vulnere pereriditatū. qui duces belli tutatus fuit. Paulo autem poſt q̄ populi ac eoꝝ reges a carolo domiti. meritas perfidie ſue debitaſq̧ penas dedere.

TAxilo bauarie dux vxoris. vt tradūt ſtimulis cōcitatus. copias cogit. his temporibus finitimas gētes ſollicitat. hūnos. qui ea parte qua bauaria in orientē ſpectat ſibi pfines erant ſocietate ⁊ federe iūgit. Erat ei ꝟux deſiderij regis longobardoꝝ filia. q̄ fortunaʒ pr̄is iniquo animo ferens. nec nocte nec interdiu virū cōquieſcere pati. monere vt meminiſſe vellet ſoceꝝ ſuū morte miſeriorē vitam ducere. Nemine eſſe preter eū. qui poſſet ei libertatem vendicare. His mulieribus inſtructus furijs exercitū parabat carolus celeriter profectus in fines bauarie venit. Taxilo pterritus tandeʒ parere conſtituit ⁊ deditionem fecit. obſides dedit. In hijs theonē filiū ſuū aliofq̧ per multos lectiſſimos iuuenes.

Aldegiſius

ALdegiſius deſiderij filius. q̄ ante expugnationē papie e citrapadanis in greciam confugerat hijs tpibus grecoꝝ multoꝝ auxilio fretus. cuʒ magna manu ad repetendū paternū regnum in ytaliā venit. qui multū pflictus a francis auſpicio prefectoꝝ ſuperatus ⁊ captus. ac multis ſupplicijs affectus. tandem vitam miſeram in tormentis finiuit.

Linea summorum pōtificū

Leo tercius

Stephanus quartus

Pascalis

Anno mundi. 6003. Anno xpi. 804.

Leo eius noīs tercius papa. arrupio p̄re. pōtifex creatur. Uir q̄dē doctissimus. q̄ ab ineūte etate. ita erat educatus et eruditus disciplina ecclesiastica. vt dignus esset q̄ ceteris anteferret. erat p̄terea castus. integer. pudicus. facūdus doctorum virorum ita amator. vt eos vndequaq3 ad se p̄mijs alliceret. Eorūq3 consuetudine mirūmmodū delectaret. p̄dicationibus q3 admonitionibus quibus plurimū ob eloq̄ntiā et doctrinā valebat. egrotos visere. elemosinas indigētibus p̄bere ei peculiare fuit. Hō certe mitis ingenij. creatur itaq3 pontifex vno oīm p̄sensu. q̄ postea dū supplicatōes a btō gregorio institutas rome agit cuz pp̄lo et clero pascalis primicerius et cōpulus p̄sbyteri q̄z vite sordes a superioribus vrbis aliq̄n infestatus fuit. armatis stipati illū interceperūt. quorum fraudibus apud edē btī siluestri captus. ac pontificali amictu p̄uatus. Et carnifices debilē viribus pontificē p̄sternētes lingua captus ps illū excecatura. pluribus etiā digitis et incuruis vnguibus q̄s oculorum fere possent cōcaua effodiebant. Et multo madēs cruore leo apud scti erasmi monasteriū in custodia ē habitus. Quo in loco loq̄lam illi et visum affirmat bibliothecarius diuino munere restitutū. affuit tūc afflicti senis rebus auxilio vnius albini cubicularij fides. q̄ nocte cōcubia custodes fallens ad btī petri basilicā p̄duxit. et vinigisiū ducem spoletanū p̄sidio accersiuit. S paucos ibi moratus dies leo ad carolū p̄perauit Transgressum alpes pius rex in saxonia pōtificē summa acceptū reuerētia vt redire t in p̄riam exhortatus. Redeunti romā leoni clerus pp̄lusq3 romanus ad miliariū vsq3 pontē p̄cessit obuius. Inde venienti romā carolo q̄ ordinū dispositio occurrerit saxonū frācorum longobardorum q̄s enumerare posset. Exceptū in p̄ncipis aplorum basilice atrio carolū. leo cū ad eius penetralia deduxisset in vrbē dimisit. Et nō multo post carolus clerum et pp̄lum in btī petri basilica p̄uocauit pōtifex ambone p̄scenso euāgelia xp̄i cernuus tenuit et iureiurādo affirmauit se oīm rerum q̄ sibi obijciebāt insontē esse. Erat is dies ydūū decebris anni salutis octingentesimi. Et in die natalis dn̄i inter missarum solennia ad ipas. b. petri basilicas celebrata. leo pōtifex pp̄li romāi scito p̄cibusq3. carolū imperatorē romanorum declaratus. dyademate vetusto imperatorum capitis gestamine coronauit. Tunc pp̄lus romanus q̄ aderat freq̄ntissimus ter acclamauit. Carolo augusto a deo coronato magno et pacifico imperatori vita et victoria. sacro mungensq3 p̄fecto balsami oleiq3 liq̄mine ad pipinū se p̄uertit. eūq3 ytalie regē declaratuz pariter inunxit. Tandē leo a fundamētis edificato apud sctm̄ petrum amplissimo hospitali quod greci xenodochion vocāt. moritur primo ac vigesimo pontificatus sui ānno. Quo etiā cometes apparuit. vt nōnulli putāt tante calamitatis indiciū. Sepelitur aūt in basilica petri pridie ydus Junij. Eius in morte tum sedes vacat diebus decem.

Cometes

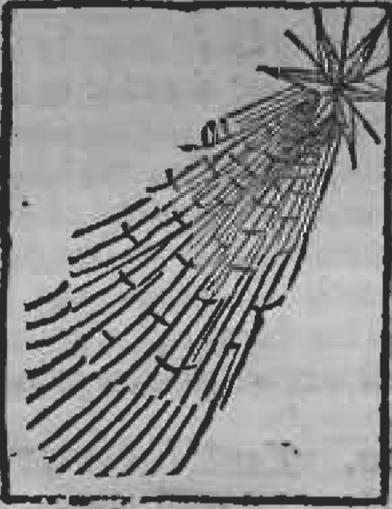

Anno mundi. 6013. Anno xpi. 814.

Stephanus quartus. p̄ria romanus. p̄re iulio. q̄ pontificatu suscepto mēse tercio ad ludouicū imperatorē in gallias p̄ficiscitur. q̄ in aurelianis erat. et honoratissimū ei quoq3 obuiā misit. maxime theodolphū aurelianorum ep̄m cū clero. ip̄e ad primū lapidē p̄diens cū maxima veneratione in vrbem introducit. erat stephanus ex nobili genere ortus tante doctrine et integritatis. vt facile apud oēs scītatis nomē nancisceret. et vt ferunt ludouicū inunxit atq3 coronauit. et cū sepe de cōponēdis ytalie rebus collocutus fuisset romā rediit secū crucē magni pōderis magneq3 estimationis detulit. quā ludouicus sua ipensa beato petro dicauerat. at sanctissimus pontifex ad vrbē rediens septimo pontificatus sui mense vita functus. in basilica petri sepelitur. Sedes autem eius morte dies vndecim tum vacat.

Pascalis eius noīs primus papa. p̄ria romanus. p̄re bonoso. nulla interposita ip̄atoris auctoritate pōtifex creatur. hāc obrem vbi pontificatuz iniit. statim legatos ad ludouicū misit. q̄ eius reculpam omnes in clerum et pp̄lm reijcerent. q̄ ab hijs vi coactus esset pōtificiū munus obire. accepta hac satisfactione ludouicus r̄ndit pp̄lo et clero maiorum instituta et pacta s̄uāda. cauerēt ne deinceps maiestatē lederet. hūc autem stephanus pontifex dū viueret ob eius virtutes et doctrinā monasterio btī stephani martyris in vaticano prefecerat. Inito igit pontificatu corpa sanctorum mīnus religiose iacentia in vrbem cuz maxima veneratione introducta honestiore loco recōdidit. praxedis templū a fundamētis extruxit. et btē cecilie. eoq3 loci et ip̄ius virginis et eius sponsi valeriani tyburcij maximi martyrum. vrbani. lucij pontificum corpa collocauit. Multasq3 basilicas vetustate quassatas restituit. Tandem nullo religionis pietatis humanitatis exemplo pretermisso. pontificatus sui anno septimo. mense tercio. die decimoseptimo moritur. sepeliturq3 in basilica petri. Vacat tum sedes dies quatuor.

Carolus cognomento magnus. ꝓ ſuis eximijs meritis. ac ſingulari fide ob oīm xp̄ianoꝝ libertatē. Cuꝫ paterni regni fines in gallia rheno ligeri occeanoqꝫ in germania danubio ⁊ ſalo fluuio. Et hijs aq̄taniā vaſconiā hyſpaniā pene totam. Et eā ytalie ꝑtem in qua longobardoꝝ regio fuerit. bellica virtute ademptā adiunxit. adieciſſetqꝫ ſaxoniam. q̄ ē non modica germanie ps. tū vtrāqꝫ pannoniā. ⁊ vltra danubiū daciā hiſtriā ⁊ totū liburnoꝝ regnū. Oēs deniqꝫ barbaras gentes q̄ germaniā inter rhenū occeanū ac danubiū incolunt. ꝑtim armis ſubactas. ꝑtim beneficiis allectas in ſuā ꝑtātem redegit. his tantibus opibus. tanqꝫ rebus egregie geſtis eam ſibi famā nō ſolū in gallia ſ; etiaꝫ ꝑ vniuerſum orbē ꝯpauerat. Anno ſalutis octingenteſimoprimo. pōtificatus leonis pape anno. v. ſummi impij dignitatē (Poſteaqꝫ cōſtantinꝰ magnus relicta roma ad orientē deſedit ⁊ ſublatū impiū trecentis ⁊ triginta annis poſt auguſtulū in occidente ceſſauit) egregia ſua v̄tute occidenti reſtituit. ⁊ auguſtꝰ appellatus. impatorꝫ nomē dignitatemqꝫ ſuſcepit. Et nō ſolū vt p̄miſſum ē aſſenciente ſ; etiā applaudente pp̄lo romano. atqꝫ ita impauit annis. 14. factus itaqꝫ romanoꝝ impator. poſt ampliſſimā dignitatē ſuſceptā. cum i galliā reditūꝰ iter ꝑ hetruriā faceret. in memoriā dignitatis adepte florentiā vrbeꝫ. quā olim magna ex ꝑte deleuerāt gothi. in priſtinū ſtatū cuꝫ ſumma celebritate reſtituit. Omnēqꝫ nobilitatē ꝑ oppida vicina diſpſam in ciuitatē reduxit. nouis menibus cinxit. templis ornauit. Cū reuertiſſet in galliā exceptus eſt eius aduētus ab oībus pp̄lis incredibili honore atqꝫ amore. cū bella ſeptem ⁊ quadraginta annis (tot eīn regnauit) incredibili felicitate tū magnitudine quadaꝫ animi. tum etiam ingenij atqꝫ conſilij confeciſſe tradūt. Quibus regnū ſatis amplum a patre acceptum longe maius poſteris ſuis reliquit. Fuit autem carolus ꝓcera ſtatura. lato pectore. latis humeris. magnis vegetiſqꝫ oculis naſo paulo eminētiore. forma deniqꝫ ⁊ pulcritudine oris adeo eximia. vt decorem ſimul pre ſe ferre videretur. cum regia quadam maieſtate cōiūctum. habeb atqꝫ in voce ſplendorem. Et in inceſſu totoqꝫ corporis motu ſummā dignitatē. promiſſam gerebat barbam. valitudine fuit proſpera. venatōibus gallorum more frequenter ſtudebat. ratus ad ſanitatem corporis conferre. Tradunt preterea eum balneis ⁊ aquis natura calidis plurimū delectatum. Inde aquiſgrani vbi ſedes regni eiuſqꝫ regia erat maximis ſumptibus templum condidit. ⁊ beate marie dedicauit. in qd̄ ſudariū ⁊ beatiſſime v̄ginis marie camiſiam tranſmiſit. Hec ad eius regias v̄tutes addidit eloquentia copiāqꝫ dicendi ⁊ bonaꝝ artium diſciplinā. Habuit autem ex pluribus vxoribus pulcerrimā ſobolem. ſed ex hildegarde carolum pipinum ludouicum ⁊ filias plures. filios quoqꝫ doctiſſimis hominibꝰ erudiendos tradidit. ⁊ filias. ne ocio torpeſcerent lanificio aſſueſcere fecit. Carolus autem iam ſenio grauis cum intellexiſſet pipinū quem regem ytalie prefecerat mediolani mortuū eſſe. ludouicum filium minorem natu. aquitanie regem. ⁊ imperij ſucceſſorem. Bernardum v̄o nepotem ytalie regē declarat. Eiqꝫ mādat vt ludouico rebus in omnibus obtemperet. fines imperij hos eſſe voluit in galliam rhenū ac ligerim in germania danubium ⁊ ſauū fluuios. Hijs autem ꝓuincijs aquitaniam guaſconiā. magnam partem hiſpanie. ciſalpinam galliam. ſaxoniam. vtrāqꝫ pānoniam. yſtriam liburnos addidit. Stabiliuit autem ſuis poſteris non ſolum francorum regnum. ſed etiam impatorum nomen. cum venatuꝫ a regia aquiſgrani eēt profectus: domū redijt cum febre. cum lateris etiam acceſſiſſet dolor. morbis ſimul ⁊ ſenectute confectꝰ. vita exceſſit. etatis ſue ſeptuageſimoſecūdo. ⁊ xp̄iane ſalutē. xv. ſupra octingenteſimū annū quinto kalen. februarij. Eius corpus in baſilica aquiſgrani ſolenni funere ſepultum tali epigrāmate Caroli magni xp̄ianiſſimi impatoris romanoꝝ corpus ſub hoc ſepulcro conditum iacet. Tribus annis anteqꝫ e vita migraret teſtamentum condidit. Duas partes epiſcopis metropolitanis dari iuſſit. in reficiendis eccleſijs. ⁊ ꝓ pauperibus iuuandis. Terciā vniuſcuiuſqꝫ ratione habita filijs filiabus nepotibuſqꝫ tum ſeruis ⁊ ancillis reliquit. Erant inter ceteros theſauros tres argentee menſe. ⁊ vna aurea ꝑcipue magnitudinis. quarum vnam q̄ conſtantinopolitane vrbis ſimilitudinem referebat baſilice beati petri. Aliam in qua forma vrbis rome cernebatꝰ eccleſie rauennati dono dedit. Terciā que totius orbis deſcriptōnem continebat. Et auream filijs ſuis reliquit. Fuit itaqꝫ carolus ſi eius res geſtas. tum domi. tum foris inſpicimus. tāte amplitudinis ⁊ integritatis imperator. vt poſtea nemīnē ſuperiorem, ne dum parem habuerit.

Linea imperatorum

Carolus magnus

Iudeus quidam his temporibus. apud ſyriam exiſtens. quadam die in vilipēdium xp̄ianoꝝ xp̄o imaginem lancea ſuffodit. Et illico ſanguis vbertim effluxit. quo prodigio tremore correptus, ne ſanguis deperiret vas vulneri appoſuit a quo plurimi ſanitati reſtituti iudei ad fidem xp̄i plures ſunt cōuerſi. Sanguis autem diuino conſilio poſtea montuā allatum. ibidem vſqꝫ in preſens ꝓpter crebra eius miracula magno in precio ⁊ gloria habitus eſt. Carolus imperator hijs auditis ad Leonem ſcripſit. vt de his eum certum redderet. Leo v̄o cū ſeditionibus ſemꝑ vexaret. ab vrbe diſcedens. montuā proficiſcitur ad viſenduꝫ xp̄i ſanguinem. Is a montuanis perbenigne ſuſceptus approbato xp̄i ſanguine ob frequentia miracula. qd̄ ⁊ alij pontifices poſtea efficere. ad carolum proficiſcitur, vt hominē veritatis cognoſcende cupidū eius rei certiorem faceret, ⁊ de rebus ytalicis vt premiſſum eſt.

Anno mūdi.6023. Anno xp̄i.824.

EUgenius eius nominis ſecūdus papa. pr̄ia romanus. pr̄e boemūdo. paſcali ſuffectus. Eius tp̄e octauū ſciſma fuiſſe ferūt. Inter hūc eugeniū ⁊ q̄ndam noīe zinzinū ꝓpter patrū diſcordias at eugeniꝰ dignitate corpis. ⁊ pſtātia animi inſignis. ob hūanitatē ⁊ eloq̄ntiā. oīm ꝯſenſu tandē obtinuit. q̄ inito pōtificatu. ſpret̄ rebꝰ oībꝰ humanis. vl' potiꝰ fortune bonis. ad munificentiā ⁊ liberalitatem vſus. Adeo rem frumentariaꝫ curauit. vt nullibi vilius. q̄ꝫ rome annona vēderet. ac pauperꝝ pupilloꝝ viduaꝝ cauſas ⁊ vitā ita tutatus eſt. vt ab oībus merito pr̄ pauperꝝ diceret. Tandē cū optimus hic pontifex his artibus i pontificatu annis q̄tuor vixiſſet morit' collacrimātibus oībus. Et ſuāvicē potiꝰ q̄ꝫ mortē ſanctiſſimi viri dolentibus. cū mors ei ad felicitatē via optatiſſima eēt. Quidā ſcribūt eū ab emulis oculis excecatū. ac martyrio coronatū. Eius corpꝰ in baſilica petri apl'oꝝ principis cum omni deuotione ſepelitur.

VAlentinus papa. pr̄ia romanꝰ. pr̄e leontio. q̄ apud paſcalē ⁊ eugenium viros ſanctiſſimos. ⁊ doctrinā ⁊ rōnem bene ac ſancte viuendi a teneris ānis vſq̄ꝫ ad maturā etatē didicerit. Non ludis nō iocis aut voluptatibus intentus. vt pleriq̄ꝫ oēs adoleſcētes faciūt. ſ; doctrinā ⁊ bn̄ viuendi normam ex lectione veterꝝ ⁊ exemplo ſanctoꝝ pontificū ſumens. Cūq̄ꝫ tante v̄tutis ⁊ ſanctitatis eēt. vt non dū p̄ſbiter. ſ; diaconus ſummū pontificatus gradū meruerit. Poſtremo aūt pietate. clementia liberalitate. tum in vita priuata. tū in pōtificatu nulli maioꝝ ſecūdus eſt habitus. has ob res oīm conſenſu pontifex creatus. merit̄ hominū q̄ tum erant id fortaſſe exigentibus quadrageſimo pōtificatus ſui die moritur. ac in baſilica petri ſepelitur. cōgrentibus oībus cū hoīez ſibi morte ſblatū eſſe. quo ſtante labefactari romana libertas ⁊ xp̄iana religio vix poterat.

Anno mundi.6033. Anno xp̄i.834.

GRegorius quartus papa. pr̄ia romanus. pr̄e ioanne tituli ſancti marci p̄ſbyter. Uir nobilitate inſignitus. ſanctitate clarus doctrina ⁊ eloquētia p̄cipuus. qui tante modeſtie fuit. vt electus a clero ppl'oq̄ꝫ romano nō prius pōtificiū munus obire voluit. q̄ꝫ a legatis Ludouici impatoris ob eam cām romam miſſis. q̄ diligenter tantā electōem diſcuſſerāt ꝯfirmatus ē. fecerat id ludouicus nō ſupbia motus. ſ; ne iura imperij amitteret. quippe q̄ natura clemēs ⁊ humaniſſimꝰ ſit habitus. quiq̄ꝫ iura eccl'ie ⁊ dignitatē ſemp tutatus ē. Qui pontificatu ſuſcepto. mox corpus. b. gregorij tranſtulit. atq̄ꝫ eo loci collocauit. vbi nūc iacet magnis adhibitis ornamentis. ferūt ab eodē corpa ſebaſtiani ⁊ tyburcij a cimiterijs in quibus ante iacebant ad baſilicā petri trāſlata fuiſſe. Inſup ⁊ rogatu ludouici impatoris oīm ſanctoꝝ celebritatē kal'. nouēbris inſtituit obſuādaꝫ quā q̄dem cōmemoratiōnē galli ⁊ germani p̄mo obſuare ceperūt. eāq̄ꝫ rem magnope a rabano monacho theologo inſigni carminibus ⁊ p̄ſa laudatā fuiſſe ſcribunt. Poſt multa aūt bona opa morit' gregorius pontificatus ſui anno. xvi. ſepeliturq̄ꝫ in baſilica petri. ſedes eius in morte diebus. xv. vacat.

Linea ſummoꝝ pontificum

Eugenius ſecundus

Ualentinus

Gregorius quartus

Pipinus rex

PIpinꝰ caroli filiꝰ natu maior cū pr̄e a papa ytalie rex declaratus. regnauit annis. 13. Uir q̄dem clariſſimus nec pr̄i vlla in v̄tute diſſimilis. quez pater in vngaros miſit. quos cito grauibus p̄lijs ſupatos ad deditionē cōpulit. Eoq̄ꝫ bello cōfecto. ipm in beneuētanos miſit qui grimoaldo duce finitimos pontificis agros turpiter vexabāt. eoſq̄ꝫ pdomuit. vt egre ſe menibus tuerētur inde theate obſedit captaq̄ꝫ vi ciuitas prede ſimul ⁊ incēdio ē ſubiecta. Ortana exinde ⁊ paulo poſt luceria in deditōem acceptis. hūc etiā pr̄ in venetos ſibi falſo accuſatos miſit ⁊ eraclīū atq̄ꝫ eqliū inuaſit ꝓpter qd̄ multe familie nobiliū venetias migrarūt. q̄bus geſtis etiā multis alijs p̄lijs egregie cōfectis mediolanum veniēs. ibidem vitam cum multa gloria in pace finiuit.

Bernardus rex

BErnardus caroli magni nepos poſt pipinū a carolo magno ytalie rex declaratur. Et regnauit ānis. 9. huic carolus p̄cepit. vt i oībꝰ ludouico filio eiꝰ ⁊ ſucceſſori obtparet. Uez carolo mortuo mādat̄ obſeq̄ noluit. q̄buſdā ytalicis ep̄is ⁊ ſeditioſis ciuibꝰ inſtigātibꝰ ab ipſo oīno defecit. Et citates ac pplos i ſua v̄ba iurare coegit. Et cū reſciſſet ipator. eā in ꝯuētu ꝓpoſita. nepotē leſe maieſtat̄ crimīe dānatū. hoſtē iudicauit. Exīn ꝯ copijs coact̄ galliaꝝ germanie ⁊ baioariorū ꝓuīcie i ytaliā duxit. Rebꝰ āt ytalie breui pacatis ipator nobiles ytalicos p̄ditionis ꝯuictos iugulari iuſſit. Bernardū aūt ⁊ ſi illico ad impator̄ aduētuꝫ armis depoſit̄ ad miſericordiam ꝯfugerat. Et ſimul ep̄os i franciā pduxit. Et ꝯuicti iterū ſup iudicio aqſgranū habito gladio truncatus. Ep̄i vo ſinodali decreto depoſiti in monaſterio relegati ſunt.

Linea īperatoꝝ

Ludouicus primus

LUdouicus eius nominis primus cognomēto pius. poſt carolū magnū imꝑator. patre carolo defuncto āno ſalutis. 815. imperiū ſuſcipiens. imperauit cū lothario filio annis. 25. Agebat in aquitanis hiberna ludouicus quādo illi carolū pr̄em obiiſſe renūciatum eſt. qui aquiſgranū repetens delat⁹ legationes q̄ ad genitorē venerant primo audiuit. deinde ꝓuincialiū celebrato cōuentu. ea que romanoꝝ imperio ⁊ francoꝝ regno adminiſtrandis viſa ſunt neceſſaria ordinauit. Legationū aūt primaria fuit leonis cōſtantinopolitani imꝑatoris. qui michaeli ꝑ id tēpus ſuffectus erat. vbi innouata fuerūt federa. primā exinde expeditionē bernardo rege comitante. aggreſſus eſt in danos. Obſtitit vō hiemis cum id pelagus glacie cōcretum erat. qđ cum imperator rexq̄ intellexiſſent. medio ferme herētes itinere ad padebrūnaꝫ ſaxonie ciuitatem exercitū in hibernis cōtinuerunt. Eaq̄ iam hyeme media quū eſſet allatum ex ytalia romanoꝝ primores in leonis pape mortem cōiuraſſe. imperator regē in ytaliā ire iuſſit curaturꝫ. ne quid detrimēti regnū ytalie pateref. Ingreſſus romā bernardus rex illico in grauē ꝑiculoſumq̄ morbum incidit. res romanas ꝑ gerardū comitē compoſuit. Inde ſtephanus quartus papa. qui tercio ꝑ creatus erat menſe in franciā accedēs ludouicū imꝑatorem apud aurelianas inunxit ⁊ imperiali diademate inſigniuit. Qui imꝑio ſuſcepto cōtra guaſcones grauiſſima bella cōmiſit. tandem eos in ſuā poteſtatē redegit. Deinde britones ſeu anglos res nouas molientes armis in officio cōtinuit. at poſtea ſarracenis Ceſaraugustam incolentibus pacem conceſſit. Maius tū tuendis danoꝝ regibus negociū imꝑatori fuit. q̄ ſaxonū obſidebant limitē. Et tamen paulo poſt occaſione oblata freti cum ſolamo ⁊ gotfredi filijs cōflixerūt. illiſq̄ prelio fuſis heroldum in paternum dacie regnū reduxerūt. Tam multis rebus varijs in locis bene geſtis ludouicus imperator conuentum in aquiſgrano celebrauit. in quo eccleſiaſticis rebus cōpoſitis. Lotharium primogenitum imperij conſortem declarauit. pipinūq̄ tūc ſecūdus filius aquitanie. Et ludouicus tercius bauarie reges appellati ſunt. Que dum fierent bernardus ytalie rex fatui adoleſcēs ingenij quorūdam magnatum ytalie inſtigatione inter quos fuere mediolanēſis cremonenſis ⁊ aurelianēſis epiſcopi imꝑatori vt premiſſum eſt rebellauit. capitali ſententia punitur. Cum britānia ad alios motus ſe ꝑpararet ⁊ in andegauis nūciabatur. ad hos ſedandos contulit ſe imꝑator. Eo cum veniſſet oīa reperit quieta. Sed aliud accepit incōmodū. q̄ ermelgardā vxorem ex qua tres filios reges tūc ſuperſtites ſuſceperat. longo confectam morbo amiſit. Lothariū poſtea filiū in demortui bernardi locum ytalie regem dedit. quē romani a paſcali pontifice populoq̄ romano vocatum pontifex ipſe in baſilica beati petri inunctū coronatūq̄ regem ytalie primo. ⁊ poſtea auguſtum appellauit. Ludouicus deinde mitiſſimi imꝑator ingenij ſemper multum fidei apoſtolice detulit. Fuitq̄ adeo vt quatuor romani pontifices quos viginti ſeptē annoꝝ illius imperij tempora habuerūt. adiumento nūq̄ caruerint. quo in romanoꝝ ꝑſecutionibus ſepe numero indiguerūt. Ludouicus quoq̄ bulgaros poſt petitam impetratamq̄ pacem pannonioꝝ limites ingredi auſos. ſola mittendi in eos exercitus oſtentatione a motibus abſtinere fecit. Lotharius vō ytalia pacata in galliam rediens. cum ludouicus pater carolum (cui caluo poſtea cognomē fuit) natu minimum fratribus ceteris oībus preferret. Inuidia ſtimulatus ludouicū in cuſtodia recluſit. Uerū eodem anno inter eos conuentione facta liberatus. imperio reſtituitur. Tandē michael ipſe imꝑator grecus primo ⁊ breui poſt gregori⁹ pōtifex. ⁊ ludouic⁹ iꝑator eodē ferme mēſe. diē obierūt. ipſe i btī arnolphi baſilica ſepelit.

MAuri hijs tꝑib⁹ in ſiciliā claſſe delati extēſione facta late incēdia cōmiſerūt. delata i ſiciliā claſſis veneta eaten⁹ ꝓfuit infideles q̄ ꝑmū vela alonge ꝯſpexerīt i affricā redierīt. ꝑ id tꝑis venetoꝝ dux iuſtinian⁹ fuit. āno ei⁹ ſecūdo ducat⁹. b. marci euāgeliſte corp⁹ a qb⁹ mercatorib⁹ ex alexādria venetias delatū ē tali ordine id factū recēſent. ſacerdotes ꝑmiſſionib⁹ mercatoꝝ ducti capſa q̄ ſctm̄ hūabat corp⁹ apta. illō ſponte īpoſuerīt q̄ mercatoꝝ hui cōmeatū ad naues ꝑferre ꝯſueuerāt. Tūc pōti ad id aſtutiores veſtitu ſordidiſſimi colones ſportā olerib⁹ porcinīſq̄ carnib⁹ ſuꝑiectī plenā medio foro iocabūdi ꝑgebāt. obuiauerūt a ſarracenis portorij exactores. porcinīſq̄ carnibus qb⁹ machometici ſuꝑſtitōe veſci ꝓhibēt. ideoq̄ viſu quoq̄ abhorrēt. inter olera reptis canūt qđ porcus eoꝝ ligua ē ſportā ad nauim ferri ꝑmiſerīt. inde ꝑ oliueſem portū corp⁹ i vrbē puexerīt. q̄ āno ⁊ ſeqnti eccīa q̄ nūc extat ſctī marci venetijs edificari cepta ē. Et tūc ſenatus venetus marci ymaginē tanq̄ vrbis patroni in vexillis deferri ſtatuit.

Rabanus monachus

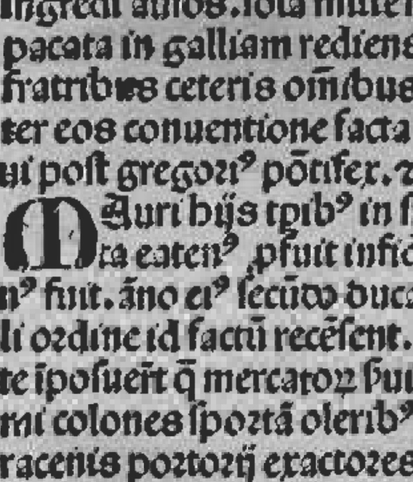

RAbanus monachus natione german⁹ abbas fuldenſ poſtea magūtin⁹ archieps theolog⁹ q̄dem ꝑclariſſim⁹ ac īſignis poeta. ꝑ h̄ tp̄s. in ꝓſa ⁊ carmine ꝑmū valuit q̄ ex īgenij ſui magnitudīe mltos edidit libros ꝑcipue op⁹ mirādū d̄ laudib⁹ ſctē cruc̄ ꝯmētat⁹ ē idē librū paralipomenō ⁊ Machabeoꝝ hūt ec̄ ſmōes ſatis elegantes ad ꝑplm̄ potiſſimū in celebritate oīm ſanctoꝝ. Seditq̄ annis. x. anno ſalutis. 846.

STrab⁹ itē mōch⁹ gall⁹ eminētiſſim⁹ gall⁹ ⁊ ꝯmētator diligētiſſim⁹. rabani p̄dcī auditor. ꝑ h̄ q̄ꝫ tp̄a ipſo preceptore ſuo inferior non fuit. qui in libros biblie ꝑpulcre cōmentatus eſt. Scripſitq̄ de officijs eccleſie ad ludouicū imꝑatorem ⁊ multa alia.

Strabus monachus

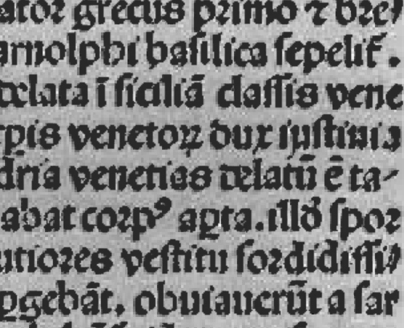

Anno mūdi.6043. Anno xp̄i.844.

Linea ſummoꝝ pontificum

Sergius ſecūdus

Leo quartus

Joannes ſeptimus

SErgius eius nominis ſecūdus papa.pr̄ia romanus. pr̄e Sergio e regione quarta.poſt Gregoriū pontificatū inijt.Hic cū prius os porci vocaretur ob turpitudinē nominis.mutare vocabulū coactus ē. ꝛ cognomenti ſergij nomen aſſumpſit.Eamq̄ȝ ꝯſuetudinē mutandoꝝ nominū a poſteris aſſumptā videmus.vt q̄ pontifices crearētur.ſuo omiſſo maioꝝ noīa ſibi inderent. Licȝ ab omībus nō ſit obſeruatū. Conſtat aūt ſergiū ex illuſtri familia ortum. neq̄ q̄ȝ a maioribus ſuis degeneraſſe.adiuuantibus eius p̄claꝝ ingeniū Leone tercio.Stephano q̄rto.Eugenio ſecūdo.ꝛ Gregorio q̄rto.ſub quoꝝ moribus ꝛ doctrina ita vixit. vt ſolus mortuo Gregorio dignus haberet. q̄ pontificiū munus obtiret.Hic itaq̄ȝ pontificatu ſuſcepto ad ornanda templa conuerſus baſilicā ſanctoꝝ ſiluestri ꝛ martini vetuſtate collapſam reſtituit. In eaſq̄ȝ multa ſanctoꝝ corpa collocauit. Struxit ꝛ a fundamētis ad ipſius baſilice latus in honore petri ꝛ pauli monaſteriū vbi cōtinuo res diuina agebat. Romani quoq̄ȝ tyrannice immanitatis metu eius p̄cibus liberati ſanctiſſimū pontificē verū xp̄i vicariū ꝛ vnicū pr̄ie parentē predicabāt. Demū re eccleſiaſtica bene ac integre gubernata.tercio pontificatus ſui anno moritur. ſepeliturq̄ȝ in baſilica Petri. vacat tum ei⁹ in morte romana ſedes menſibus duobus diebus.xv.

LEo q̄rtus papa.pr̄ia roman⁹.pr̄e rodulpho anno incarnationis octingētesimo quadrageſimo pontifex oīm cōſenſu decernit ac merito q̄dez: vir eīn fuit in omī vita priuata etiā religione.innocentia.pietate.humanitate.gratia.liberalitate. doctrina eccleſiaſtica p̄cipue īſignis. Eius geſta p̄clara ſi cūcta conſcriberent voluminis modū excedere viderentur. Sunt q̄ arbitrant huius ſanctiſſimi viri orōibus deū per motū ſarracenoꝝ rabiē naufragio duꝫ onuſti preda domū redeūt cōpeſcuiſſe. Liberatus aūt ſarracenoꝝ metu ſedilia ī veſtibulo atrij lateranenſis poſita ex marmore cōſtruxit.Hūc quoq̄ȝ tante ſanctitatis fuiſſe conſtat. vt baſiliſcū ſerpentē(quē latine regulū appellant) ſuis orōnibus e fornice ſancte lucie v̄ginis ī orphea expulerit.Eius alitu ꝛ veneno multi mortaliū perierant. Et incendiuꝫ illud ſigno crucis extinxit qd̄ diu p̄ domos ſaxonū ꝛ longobardoꝝ vagatū.diui petri baſilice appropinquabat. Hoc autē factum octauo die aſſumptionis.poſtea vt feſtus celebratus eſt. Reſtituit quoq̄ȝ vrbis menia ꝛ portas vetuſtate collapſas.ad hec v̄o.xv.turres ꝓpugnacula vrbis a fundamentis extruxit. Sua quoq̄ȝ diligentia corpa ſanctorū q̄tuor coronatoꝝ inuenit.Eorūq̄ȝ tēplū in ſplendidiorē formaꝫ inſtaurauit. ſctōs ipſos ſub altari collocauit ꝛ alia multa ſanctoꝝ corpa ibi addidit. At dum his rebus q̄ȝ diligentiſſime vacaret ſarraceni cū claſſe magna contra neapolitanos romanoſq̄ȝ aduentabant. Ip̄e illico q̄ta potuit manu hoſtiā ꝓficiſcit.ſuoſq̄ȝ p̄mo ad orōnem adhortatus orōnem habuit. Deus cui⁹ dextera btm̄ petrū ambulantē in fluctib⁹ ne mergeret erexit ꝛc̄. his dictis facto ſigno crucis pugnandi copiā fecit poſt longū certamē hoſtes ſupant fuganturq̄ȝ.inde romam cū gaudio reuerſus inde vaticanū cinxit.Leonināq̄ȝ vrbeꝫ de ſuo nomine appellauit. ne deinceps hoſtibus liceret ecclām bti petri leui incurſione ſpoliare.hāc auteꝫ vrbē p̄mo pōtificatus ſui āno inchoatū demū ſexto abſoluit. Ex manubijs v̄o ſarracenoꝝ plura reſtituit. Tandē optime de ecclīa dei.deq̄ȝ vrbe roma.ac noīe xp̄iano meritus. morit anno pōtificatus ſui octauo.mēſe tercio.die.vi.xvi.kal.auguſti. Sepeliturq̄ȝ in baſilica petri. vacat tunc ſedes menſibus duobus diebus quindecim.

IOannes anglicus(ꝛ vt ferūt) ex moguūciaco ort⁹.malis artibus pontificatū adeptus. Mentitus eīn ſexū cū femina eſſet adoleſcens admodū athenas cū viro docto amatore ꝓficiſcit. Ibiq̄ȝ p̄ceptores bonaꝝ artiū audiēdo. tantū ꝓfecit vt romā veniens paucos admodū etiā in ſacris lr̄is pares hr̄et. ne dū ſuperiores.Legendo aūt ꝛ diſputādo docte ꝛ acute tātū beniuolētie ꝛ auc̄tis ſibi cōparauit. vt mortuo leone in ei⁹ locū(vt Martin⁹ ait)oīm ꝯſenſu pōtifex crearet. Uerꝫ poſtea a familiari cōpreſſa.cū aliq̄n occulte ventrē tuliſſet.tandē cū ad lateranēſem baſilicā ꝓficiſceret.intra theatrū(qd̄ colloſeū vocāt) a neronis colloſo ꝛ ſanctū clementem doloribus circūuenta peperit. Eoq̄ȝ loci mortua.pontificatus ſui anno ſecūdo. menſe vno.diebus q̄tuor.ſine vllo honore ſepelit. Sūt q̄ hec duo ſcribāt pōtificē ip̄m q̄n ad lateranenſem baſilicam ꝓficiſcit. deteſtandi facinoris cauſa.ꝛ viā illā ꝯſulto declinare. Et eiuſdē vitandi erroris cā dū primo in ſede petri collocatur ad eam rem perforata.genitalia ab vltimo diacono obtrectari.

THeolphus aurelianenſis epiſcopus. vir genere ſcientiaq̄ȝ ac diſciplina p̄cipuus p̄ſcriptis temporibus in p̄cio exn̄s apud ludouicū īpatorē falſo accuſat⁹.ꝛ carceri mācipat⁹. vbi inſignia edidit monumenta.precipue verſus illos(qui in ramis palmarum ante fores eccleſiaruꝫ cantantur)cōpoſuit videlicet Gloria laus ꝛ honor tibi xp̄e redemptor. Contigit imperatorem in feſto palmarum illac iter facere. dū epiſcopus illos decantari faceret.impator ludouicus demolitus eſt. Et optimū ꝛ inſontem ep̄m abſoluit ꝛ ad ſuū ep̄atum cum gloria remiſit.

Lotharius Ludouici predicti imperatoris filius. post p̄rem imperauit cū ludouico filio. quem imperij cōsortem fecerat annis. xv. Qui mortuo genitore solus romanū obtinuit imperiū. Ludouico aūt vix dū ad sepulturā apud trecenses elato. tres ipsius defuncti imperatoris fr̄es lotharius. ludouicus ⁊ carolus ob regni ytalie successionem vehemētissimis inter se odijs exarserūt. ⁊ illico armis correptis. maioribus contenderūt motibus omniū. quos post cathelanicū cū athila prelium gallie senserūt. Namq3 in antisiodorēsi agro apud fontaniacū coactis copijs. quas vnusquisq3 eorū summis conatibus ducere potuit. p̄liū est cōmissum. In quo (vt scriptores tradūt) stragē francorū gētis quāta nusq3 alias fuisse factam. Licet aūt ludouicus carolusq3 superiores euaserint eorū tamen sicut ⁊ lotharij vires adeo imminuūt. vt finiū ab extremis tuendorū facultas singulis sit adempta. Fugiens ex ea pugna lotharius cū fracto lacerōq3 exercitu suo. aqsgranū. se recepit. Cūq3 insecuti fr̄es illo item oppido disturbarūt. qui vxorem et filios secū rapiens p lugdunū viennā delatus copias reparauit. Tam multis inde ytalie galliarū ⁊ germanie, prouinciarū. ac vrbiū ⁊ optimatū legatoribus pulsati sunt ipsi fratres. vt inducias cōsenserint, p quarū occasione de pace ⁊ paterne hereditatis diuisione. agi est ceptum. Et ex ytalia q̄dam iussu sergij, p̄fecti sunt. inter quos georgius archiep̄us rauēnas primus est habitus. qui cum secūdo prelio apud lothariū componēde rei causa esset. ac fortuna ad ludouicū ⁊ carolū inclinasset. totum comitatū in prelio amittens. Eo enī cum trecentis equitibus venerat. vix solus e tanta strage fuga, p lapsus est. Atuero ij cōmunē totius regni calamitatē ⁊ interitū miserati federa pacis in hunc modum ineūt. vt carolus caluus occidētalis paterni regni p̄tes a brittānico occeano vsq3 ad mosam fluuium. In qua parte regni francorū maneret nomē possideret. ludouico cederet om̄es germanie terram vsq3 rheni fluenta. ⁊ trāsrhenū q̄cunq3 genitor possideret. lotharius cum imperij titulo romani haberet ⁊ ytaliā. ac puinciā galliarū romanā q̄ olim narbonensis dicta. Cū ea galliarū item p̄ticula scaldū inter ⁊ rhodanū fluuios. que acceptum tūc ab eius imperatoris subiectione nūc etiā seruat lotharingie nomen. Rebus aūt ita cōpositis lotharius ludouicū filiū quem regni sociū asciuerat p̄fecit. Eo deniq3 anno q̄ a fontenentico prelio quintusdecimus lotharium imperatorem abdicasse se imperio ⁊ monasticū induisse habitū historici tradūt. Per qd̄ tempus alter eius frater ludouicus in suo germanie regno obijt. Et cū regnū inter filios diuisisset senex effectus relinquens ludouicū imperatorē. nō ita multo post vitam cum morte mutauit.

Senserūt ⁊ tūc gallie sicut ⁊ ytalia cū sarracenis. quantū mali imperatoris lotharij ⁊ fratrū discordia attulit rebus suis. Nāq3 normāni in quibus emergis appellatio fuit duce romano eorū rege p ligeris fluuij ostia ingressi. aquitaniā omnē deuastarūt. Et nullis qui resisterent existentibus obuijs heria ab illis insula. aliquotq3 monasteria sunt cremata. Exinde normāni p galliā longe lateq3 vagati burdegalam sanctonam engolismā parisios thuronū noviomagū aurelianos pictauos. Et multa oppida. plurima castella populati sunt. nec tamen ausi sunt vi ceptis de francia vrbibus diu moram trahere. Sed in aquitaniam reuersi. Eam pro sede regni propriam tenere constituerant.

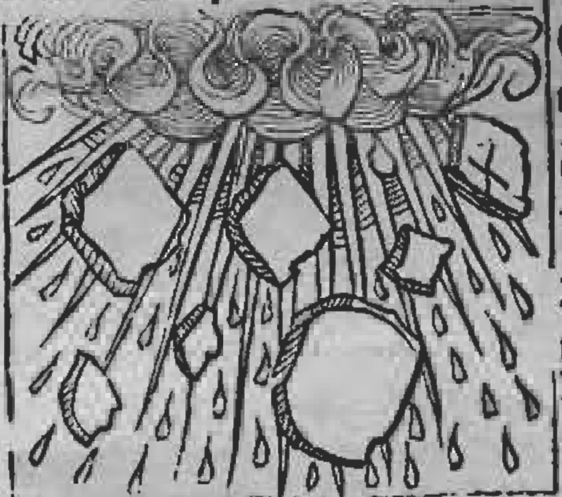

Grandinē mire magnitudinis hijs temporibus in gallia decidisse tradūt que pecora multa. ⁊ nōnullos homines interemit. Visa ē tūc in ipsis grandinibus granū durissimū mire longitudinis.

Terre quoq3 motus ytaliam cōcussit. Inde incertis locis vrbes ⁊ mōtes corruerūt.

Locuste insuper innumerabiles sex alas habentes ⁊ dentes duos lapide duriores. in gallia veluti nix terrā operuerūt. herbas segetes ⁊ arbores ac vniuersa viriditatē hūtia deuastarūt. Tandē p̄recte in mare ⁊ ad littora in terrā eiecte. secuta ē magna putrefactio. Et inde mortalitatē magnā. aerē inficiētes generaleq3 hoim interitū suscitarūt. Anno quoq3 lotharij imperij secūdo apparuit cometes.

Apud ostiam vrbem affris iterū in ytaliā redeūtibus prospe pugnarūt romani. Verū sarraceni exinde ad ytaliā oram flectētes anchonā vi captā spoliatāq3 incenderūt nec fuit maior cladis accepte consolatio. quā ppl̄i fuga mediterranea dilapsi. magna ex parte maurorū manus impias euasere.

Adeulphus rex

Adeulphus anglorū rex vir q̄dē xp̄ianissimus ⁊ romane eccl̄ie deuotissimus. circa illa tp̄a p̄mo totius anglie monarchiā tenuit. regnū accipiens. regnauit annis. viij. romā perrexit. q̄ inter cetera memoratu digna ob singularem religionem vniuersam insulam ro. eccl̄ie tributariā fecit. Voluit nāq3 vt singule domus q̄tannis singulos argēteos eccl̄ie ⁊ sancto Petro tributum persoluerent.

Eadmundus postea āglorū rex. vir q̄dē religiōe ⁊ sctitate p̄cipuus. q̄ cū eēt acerrimus xp̄iane religionis defensor. multa bella ꝯ danos infideles gessit tādem superatus martyrio coronatus. Eius caput abscisum lupus seuus illesum seruauit.

Eadmundus rex

Benedictus tercius papa. patria romanus. p̄re petro. Is ob vite ſanctita-
tem. merito benedictus appellatus ē. ⁊ rex diuinarũ grãm. ſub gregorio
eñ militans cũ ab eo ſubdiaconat⁹ gradũ accepiſſet. ita deinceps vixit. vt mor
tuo leone tanti pontificis ſucceſſor haberet. ad hũc itaqȝ in eius electione oẽs
tanq̄ȝ ad vnicũ ⁊ benigniſſimũ ſidus a deo in terras miſſum eũ pontificẽ decer-
nunt. Qui flens ac deũ ac ſanctos teſtes faciens. ſe nequaq̄ȝ dignũ eſſe. q̄ tante
ſedi p̄ficeret dicebat. Sed oĩbus acclamantibus ⁊ eius electõem approbã-
tib⁹ inuit⁹ põtificiũ mun⁹ ſuſcipiens. in atriuȝ lateranenſe p̄ducit. ⁊ in ſede pe-
tri collocat. inde in equo albo ſedens ad eccl'iam ſancte marie ad p̄ſepe ductus
ieiunijs triduo ⁊ orõibus vacauit. deũ rogans vt ſibi liceret ſancte ⁊ eccleſiaȝ
ſuam integre gubernare. Certi tñ rhodoaldi portuẽſis ep̄i factõem ſecuti. ana-
ſtaſiũ a leone pontificatu deiectum p̄ferre conati fuerant. ſȝ cognito errore veni-
am petentes hominẽ ſanctiſſimũ de more adorarũt. Idem fecere ⁊ ludouici im-
peratoris legati. ad ↄfirmandam cleri ac populi elect õeȝ romã miſſi. tante eñ
manſuetudinis fuit. tante dignitatis corp̄e ⁊ animo. vt tam in magr̃atu conſtitu
tus q̄ȝ in vita priuata oĩbus carus ⁊ gratus videret. multas eccleſias vetuſta
te collabentes reſtituit. Ea q̄ inſtituit non v̄bis tantũ ſȝ re ip̄a comprobauit. ſa-
cerdotuȝ eñ funeribus ſemp̄ interfuit. egrotos preterea inuiſit. paup̄es aluit.
calamitoſos conſolatus eſt. viduas ⁊ pupillos acerrime tutabat. His artibus
vitam ſanctiſſimã continue ducebat. moriens ſuũ corpus ante fores eccl'ie bea
ti petri apoſtoli ſepeliri mandauit. pontificatus ſui anno ſecundo. menſe ſexto.
die nono. interim vō dies. xv. ep̄atus vacat.

Anno mundi. 6063. Anno xp̄i. 864

Nicolaus eius nominis primus. patria romanus. patre theodoſio. ſbene
⁊ ſancte a teneris annis educatus. primo ſubdiaconus a ſergio. mox vō
diaconus a leone creatur. qui benedicti corpus ſuis manibus nõ ſine lacrimis
tumulo collocauit. Quem poſt multas vigilias ⁊ orões in baſilica ſancti dyo
niſij pontificem licet abſentem creant. ⁊ fugientẽ in vaticanũ. cõq̄ſitum in atriũ
lateranenſe perduxerunt. ⁊ nolentem in ſolio apoſtolico collocarunt. deinde in
baſilica petri conſecratus. ſumpta de more pontifica corona. multa cum ludoui
co ceſare qui tunc aderat collocutus eſt. tũ ad pontificatum. tum ad imperiũ p̄ti
nentia. Ei poſtea michael theophili filius conſtantinopolitane vrbis imp̄ator
legatos cum muneribus romam miſit. Pontificie aũt dignitati conſulẽs ioan
nem archiep̄m rauennatem ad ſedem apoſtolicam. p̄pter obiecta crimina recu-
ſantem venire dignitate priuauit. quẽ deinde in grãm recepit. Liberatus autẽ
pontifex a varijs moleſtijs eccleſiam dei genitricis (q̄ prius antiqua nũc noua
appellat) reſtituit regem bulgaroꝝ cum omni prouincia ad fidem xp̄i litteris ⁊
ſanis admonitionibus conuertit. ⁊ eis ep̄os ⁊ p̄ſbiteros dedit. Pacem inter lu
douicum ⁊ beneuentanũ ducem compoſuit. Poſtea ludouico preſente ⁊ appro-
bante multa inſtituit. que in corpore iuris inſerta ſunt. Hic demũ in oĩ genere
virtutis illuſtratus. nono pontificatus ſui anno. menſe nono. die. xiij. moritur
Et ante fores baſilice beati petri ex teſtamento ad p̄deceſſoris ſui exemplum ſe
pelitur. Sunt qui ſcribant poſt mortem eius annis pluribus ſedem vacaſſe.

Linea ſummoꝝ pontificum

Benedictus tercius

Nicolaus primus

Hadrianus ſecũdus

Hadrianus eius nominis ſecundus. patria romanus. patre Talaro epiſcopo ſergio pontifici familia
ris fuit. Vir quidem optimus liberaliſq̄ȝ ac in pauperes maxime munificus. Hac ⁊ alijs virtutibus
tanto in precio apud omnes fuit. vt cum de pontifice creando ſermo haberetur. certatim oẽs vnicum ha
drianum deligerent. quem ad baſilicam lateranenſem nolentem detulere. Quo audito ludouicus impera-
tor confeſtim legatos romam miſit. ⁊ huiuſmodi electionem approbans romanos admoduȝ laudauit. q̄
ſummũ pontificem ſancte ⁊ integre creaſſent. non expectato aliorum voto. Is autem pontificatuȝ adept⁹
omnia que ad honorem dei pertinebant diligenter circũſpiciebat. verbis exemplo. auctoritate. tum ſua tũ
maioꝝ vnũquemq̄ȝ ad bene beateq̄ȝ viuendum cohortatus. circũuentos etiam aliorum iudicijs ⁊ potẽtia
acerrime tutatus eſt. haberi etiam ſynodum conſtantinopoli paſſus eſt. qua ⁊ pulſus phocius vir ſeditio-
ſus ⁊ reſtitutus ignacius iam ante iniuria pulſus. a bulgaris quoq̄ȝ rogatus. vt virum vita ⁊ doctrina in-
ſignem in p̄uinciam mitteret. vt in fide retinerẽtur qui aliquos miſit. q̄ȝquã bulgari a conſtantinopolita-
nis corrupti pulſis latinis ſacerdotibus. grecos receperũt. hadrianus vero ſeſe oĩbus eccleſie hoſtibus
quoad fieri poterat obijciens. cum mortuo ludouico carolum filium inũcturus eſſet moritur: pontificat⁹
ſui anno quinto. menſe nono. die duodecimo. Et in baſilica petri ſepelitur. Et tunc ceſſauit papatus dies
duodecim.

Linea iperatoꝝ

Ludouicus ſecūdus

LUdouicus eius noīs ſecūdus. pře lothario defuncto. anno ſalutis octingēteſimo quinq̄geſimoſexto. imꝑauit ſolus annis. xxj. q̄ olim a Sergio papa in regē inūctus fuerat. Nam lothariꝰ ludouicū filiū quē regni ſociū vt premiſſum eſt, aſciuerat in ytaliā cū ingenti exercitu miſit. huic ſocios addidit drogonem metenſem epm̄ atq̄ alios viros eccleſiaſticos prudentia ꝛ auctoritate dignos. quoꝝ conſilijs vteretur. Is aūt adoleſcens nimia felicitate elatus. quacūq̄ iter fecit cedibus oīa ꝛ rapinis vaſtat. incendit ꝛ diruit. Vez cū vrbi appropinquaſſet. eiq̄ obuiā honoris cauſa romani ciues obuiā ꝓdijſſent. depoſita feritate illa gallica mitioꝛ eſſe cepit. q̄ ei ꝑter ſententiā ingredi vrbem pacato agmine liceret. Octauo aūt ex quo venerat die. videtibus oībus q̄ aderāt ludouicū regem oleo ſancto inungit. corona donat. ytalie regē decernit. templūq̄ beati petri ingreſſi. pontifex ipm̄ auguſtū declarans. imꝑij corona eum coronauit. atq̄ q̄cq̄d honeſti poſtulaſſet (quotiēs ab vrbe diſcederet) facile cōceſſit. Ceſar itaq̄ ꝛ auguſtus declaratus ꝛ coronatus. ſtatim romā egrediens pacato agmine papiā coceſſit. vbi ꝛ deinceps omnē vitā ſuā romā eūdo ꝛ redeūdo cōtriuit. Suis quoq̄ diebus ſarraceni ex affrica proceſſi beneuentanoꝝ regionē deuaſtabant. in quos imꝑator ludouicus copijs illico vndecūq̄ cōtractis lothariū fratrem in adiutoriū inuitat. q̄ cum exercitu ingreſſus ytaliā cū inique ꝛ enormiter iret. tū ex calore. tū morſibus araneaꝝ de gente ſua ꝑ multos amiſit. Ipſe vero lotharius in via morbo correptus apud placētiā obijt. carolus aūt rex gallie audita morte lotharij. regnū eius lotharingiā inuadit. ad hoc imꝑator ludouicꝰ lotharingiā cū carolo patruo habita pactione diuiſit ea conditione. vt ludouicus imꝑator aquiſgrani pallaciū cū ſua portione haberet. Tandē ludouicus ſuauiſſimus imperatoꝛ vltimū diem clauſit anno imꝑij ſui vt ſupra.

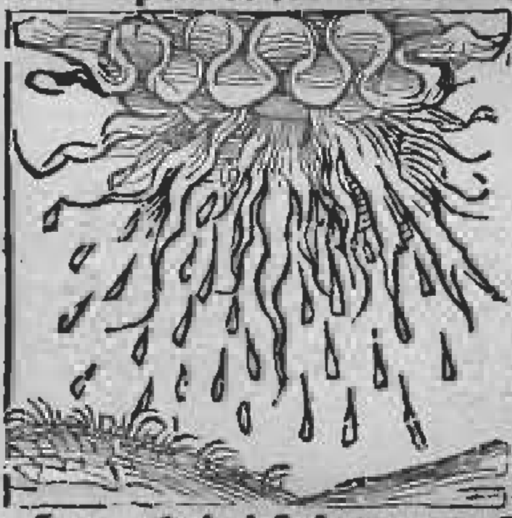

SAnguinē tribus ludouici imꝑatoris ꝑ tres dies ac noctes pluiſſe hiſtorici ſcribūt apud brixianā ciſalpine gallie vrbem.

TYbris quoq̄ fluuius hoc anno. adeo romanā vrbē vexauit. vt nō niſi lintribus de vico ad vicū tranſire liceret. Nā ꝛ eccleſiā ſancti laurētij in lucina. ꝛ monaſteriū btī ſiluestri. ꝛ totā illā planiciē q̄ a via lata ad radices tarpeie rupis ad viā argentariā ꝛ ad auentinū ducit ita occupauerat vt inſtare diluuiū vulgo putatū ſit hac inundatione ꝛ multe domus euerſe ſunt. ꝛ plures arbores euulſe. ꝛ ſata paſſim diſiecta. Neq̄ hoc ſemel eo anno. ſ; iterū decembri mēſe rome accidit. emendare hec damna vel potius delinire pōtifex Nicolaus enixus. nullū genꝰ officij ꝛ pietatis in ſuos omiſit.

BUlgaria his tempoꝛibꝰ lrīs ꝛ admonitōībus Nicolai pape ad fidē xp̄i veniēs cuiꝰ rex cū om̄i ꝓuincia cōuerſus ē. Vez nō quidē tūc primū vt multi habēt ſcriptores xp̄iani ſunt effecti. Sed cū longo prius tp̄e ſciſmatici fuiſſent catholice fidei dogmata acceperūt. Eoꝝq̄ rex regno filijs relicto monachus eſt effectus. Et Sueropilus Dalmacie rex. ſubditaq̄ illi ſclauoꝝ gente q̄ a bohemis germanis originem habuit. tūc primū ad xp̄i fidem ſunt cōuerſi. Pontifex autē ep̄os atq̄ ꝑſbiteros (vt premiſſum ē) deſtinauit. q̄ pulſo inde photino heretico. neophitos oēs in fide cōfirmarēt. Nā photinus ipſe in errore bulgaros oēs detinebat. Hoꝝ nāq̄ rex tante fuit ꝑfectōnis ꝛ ſanctitatis. vt maiore filio in regno collocato. Ipſe monachi habitū ſuſcipiēs, cū idez filius corruptꝰ ydolis ymolaret. pater zelo fidei ſucceſus. dignitatē reaſſumpſit. Et in filiū cōcitatus illū regno deiecit, atq̄ eius effoſſis oculis in carcerē cōiecit. Iunioreq̄ filio in regno collocato rurſum monachi habitū reſumpſit. Eo tn̄ mortuo bulgari nō ita multo poſt cōſtantinopolitanoꝝ ſacerdotū donis ꝛ pollicitatōībus corrupti. pulſis latinis preſbyteris grecos acceperūt. Que quidē ſeditōnes maloꝝ īcendia inter grecos ꝛ latinos multa ſuſcitarūt. Facta eſt aūt ꝑ id tp̄is regni dalmacie diuiſio. Cuiꝰ membroꝝ noīa. etate etiam nr̄a in vſu habent. Siquidē vetuſti noīs dalmacia grecie regio primo ab oriente macedoniā: ab occaſu hiſtriam: a meridie pelagus adriaticū: a ſeptētrione pannoniā habuit. Noua aūt in diuiſione a campis dalmacie hinc hiſtriam vſq̄ croaciā albam. Inde a dictis campis dirachiū vſq̄ croaciā rubeā. Et verſus montana a flumine drino trans ipm̄ flumē macedoniam vſq̄ raſciam ꝛ citra flumē boſnam vocauere. Raſſiaq̄ ꝛ boſna pro regni croacie regionibus habentur.

ET fere ꝑ eadē tempora ſarraceni cretam inſulā aggreſſi: ea oīa ſunt potiti: q̄ꝝ ꝑs maxima in ytaliam nauigās: oēs vrbes in ſinū adriaticū ab ancone hydruntū vſq̄ tentes tenuerūt: vel deſertas fugientibꝰ habitatoribus incederunt: alijs ſcz tamē tūc i locis res xp̄ianis ꝓſpere ſuccedebant.

PAcem ꝑterea Nicolaus papa inter ludouicū imꝑatorē ꝛ andaliſū beneuētanū ducē compoſuit. Is enī victis ſibi cāpanis ꝛ lucanis atq̄ ſamnitibꝰ: ꝛ vana grecoꝝ ſpe ſubleuatus a ludouico imꝑatore rebellās illius fines hoſtis ingredit: cui ludouicus repugnās ipm̄ beneuenti tandem obſidet: donec in dānoꝝ refectionē pecuniā accipiens obſidionē diſſoluit: vez aliquāto poſt andaliſius ꝑ fraudē imꝑatorē necare procurans cum ab eodem armis repetitus eſſet in ſardiniam fugit.

SUnt q̄ ſcribāt btm̄ cyrillū ex cherſona pōti ſcti clemētis corpꝰ romā tū detuliſſe. Idq̄ i eccia hijs tp̄ibus ſcti clemētis appellata recōditū fuiſſe: nec ita multo poſt cyrillū mortuū eo loci ſepultū iacere.

ARioldum quoq̄ regem danoꝝ cū vxore ac filijs ferūt baptiſatū magūcie cui īpatoꝛ friſiam dedit.

Anno mūdi. 6073. Anno xp̄i. 874.

Joannes octauus papa. pr̄ia romanus. p̄e gundo. initio pōtificatus ſui. carolū qui tū romā venerat impatorē decernit. poſtea in diſcordia a romanis in vincula conijcit. Hāc obrem nō ita multo poſt adiuuātibus qbuſdā amicis e vinculis ꝓlapſus. ad ludouicū cognomēto balbū in frāciā cōfugit. vbi ꝑ annū immoratus. ⁊ regē inūxit. Et cōtrouerſias q̄ſdam inter ecc̄laſticos ortas ſuſtulit. Vñ abiens apud trecas ciuitatē cōciliū habuit. In quo ⁊ multa ad fidem ꝑtinentia ſunt inſtituta. Et flandrē. qui tum primū ex locis nemoroſis ad meliorē cultū venerāt ep̄s datus ē. veꝝ cū ytalia a ſarracenis vaſtaret. Cūq̄ iā montis caſſini monaſterium cepiſſent ac diripuiſſent. Joannes romam accitus adiuuātibus principibus xp̄ianis agarenoꝝ magnā ꝑtem ytalie ac ſicilia expulit. Carolū p̄terea quo ei liberius in vrbe viuere liceret impij corona donauit terciuſq̄ carolus appellatus ē. Cōſtituit aūt inter cetera ſi q̄s ſacerdos aut laycus homicidiū faceret ꝑpetuo irregularis haberet. ⁊ ad ſacros ordines nullatenus admitteret. Vir ſane ita vtraq̄ lingua doct⁹. vt e greco in latinū ⁊ ſeptimā vniuerſalem ſydodū. ⁊ hierarchiā dyoniſij ariopagite. Et vitas multorum ſanctoꝝ caroli gratia in latinū eleganter ⁊ docte tranſtulerit. Cū vō in pontificatu annis. x. diebus duobus vixiſſet morit. ⁊ in baſilica petri ſepelitur. Vitā quoq̄ gregorij primi quatuor libris in dyaconatu conſcripſit.

Martinus ſecūdus natione gallus. p̄e palūbo. poſt ioannez pontificatum inijt. Sunt q̄ hūc marinū vocent. martinus itaq̄. cui⁹ vita ideo breuior ē q2 breui tempe in pontificatu vixit. Sunt q̄ ſcribūt martinū fraude ioannē pōtificē ita ſeditionibus agitatū fuiſſe. vt ei in vincula ꝓiecto auffugere neceſſe fuerit. Martinus autē malis artibus pontificatū adeptus breui morit. annū enī ⁊ menſes duos tantūmō in pontificatu vixit. nil dignū memoria gerens ob breuitatē temporis.

Hadrianus tercius papa. pr̄ia romanus. p̄e Bñdicto. tanti animi fuit. vt initio pōtificatus ſui ſtatim ad ſenatū populūq̄ retulerit. anno dñi octingenteſimo nonageſimoquinto. ne in creando pōtifice impatoris auctoritas expectaret. qđ q̄dem inſtitutū a nicolao p̄mo temptatū potius q̄ꝫ inchoatum dr̄. Hadrian⁹ aūt pōtifex de q̄ clerus ꝑpluſq̄ romanus magnā ſpem cōceperat. ob eius v̄tutē ⁊ magnitudinē animi. anno primo ⁊ menſe ſecūdo pontificatus ſui morit. Sepeliturq̄ in baſilica petri collacrimātibus oībus ⁊ ingemiſcentibus tantā parentem iniquo tempore tam repente ſibi ablatum eſſe.

Stephanus hui⁹ nois quīt⁹ papa. pr̄ia roman⁹. ex via lata. p̄e hadriano. pōtificatū inijt eo tp̄e quo normāni adiūctis decis vaſtarūt Galliam. Hic itaq̄ quoaduixit in multa perturbatōne normānoꝝ hunoꝝ ac ytalicoꝝ ſemper fuit. ꝟ multoꝝ viroꝝ illuſtriū in tanta reꝝ ꝑturbatione ⁊ q̄ꝫ maxime ſcītate Luitprandi ticinenſis eccl̄e diaconi. valdridi bauari. berardi pictauiēſis ep̄i mirifice recreabat. Quoꝝ vita ⁊ moribus ita xp̄iana fides inoleuit. vt ⁊ monaſteria multa ⁊ ſacella magnis ſumptibus in vtraq̄ gallia ſint cōdita. Morit autē ſtephanus pontificatus ſui anno. vj. die. xi. vacat tū ſedes diebus quinq̄.

Linea ſummoꝝ pōtificū

Joannes octauus

Martinus ſecūdus

Hadrianus tercius

Stephanus quintus

Synodus quinta Conſtantinopolis

Synod⁹ q̄nta apđ cōſtātinopolī fieri curauit iohes. viij. pōtifex rōnus. q̄ faciens grecoꝝ cū latinis vnionē. quod ſarracenis exterminādis maxime opportuna videbat. In celebratōe hui⁹ cōcilij trecenti ⁊ tres ſup̄ octoginta p̄res fuerunt. Quid aūt declarandis fidei xp̄iane articulis ea ꝑ fuerit ſynodus canonū libri dnt. Ex qo nobis conſtat nulla grecos inter ⁊ latinos ſecuta ē federꝫ ꝯpoſitio. ꝑ quā ſarracenis meli⁹ reſiſti potuerit. Eodē ei āno illi creta īſula egreſſi dalmacie oram īuaſerūt. ⁊ nō ſolū expoſita mari loca. ꝟ ſetā pleriſq̄ ī locꝭ extēſione mediterranea vexarūt. q̄ q̄ꝫdiu vſq̄ dlati oppugnata diu vrbe iō nō ſunt potiti. qꝛ veneti vicine vrbis ꝑiculo excitati laborātib⁹ p̄ſidiū attulerūt. ⁊ fugatos īde ſarracēos mari q̄ꝫ ſupo expulerūt. Jō baſili⁹ īpator ꝯſtātinopolitan⁹ viſum ducē venetū ꝓthoſpatariū īꝑiales declaruerit. q̄. xij. cāpanas magni pōderꝭ impatori dono miſit. eas p̄mas conſtat fuiſſe quas grecia alicubi habuerit.

Linea iperatoꝝ

Carolus ſecūdus

Carolus tercius

CArolus eius nominis ſecūdus. cognomēto caluus. anno pmo ioannis pōtificis impare cepit. ⁊ regnauit annis. 6. Js cū britonibus bellū p qn q̄ꝫ ptinuos geſſit ānos. ⁊ deſerere nō audebat. veritus ne cū in normānos duce re cepiſſet. ſi britones a tergo premerēt reſiſtere nequret. Carolus aūt interea bo meuoio britonū duce pmo. ⁊ poſtea criſpoio ei⁹ filio ſupatis occiſiſq̄ꝫ britan nia potitus. ſe in regē lemonice vrbis vngi curauit. Et frāciā cum exercitu ē in greſſus. Per qđ etiā tp̄s alter ei⁹ frater baioarioꝝ ⁊ germanoꝝ rex ī frāckfordō. obijt. Implicitū tūc recipiendaꝝ frācie vrbiū bello carolū caluū aſſumpſiſſe ro manū imperiū. ⁊ regno germanie ſua impoſuiſſe pſidia magis cōfuſe ac nude tradi ab oībus. apud om̄es tn̄ ſcriptores conſtat qđ carolus caluus imꝑatoris noīe aſſumpto romā ſe cōtulit. ⁊ a ioanne octauo pōtifice romano coronatus. illico in franciā redijt. cōpoſitiſq̄ꝫ illic rebus. romā ē reuerſus interea carolomā nus ⁊ carolus. q̄ ex defuncto ludouico fratre germanie rege nepotes illius erāt exercitu ex oībus germanie ꝓuincijs coacto. in ytaliā aduerſus patruū ducere pſtituerant. mouerantq̄ꝫ ſigna. quū caluus copijs ytalie raptim ſubſequi iuſſis mantuā acceſſit. Veronam eo pſilio ducturus. vt in ſaltibus tridentinis nepo tes ingreſſu ytalie ꝓhiberet. Sed cū apud mantuā lāguore animi egrotare ce piſſet. venenata potione quā Sedechias hebreus (quo vtebatur medico) dedit mortuus ē. Ea caroli calui morte audita ioannes pōtifex ludouico eius filius cui balbo coguomē fuit frācie regi vt imꝑatoꝛ declararet ſtuduit. Cōtra vō nul li ex nobilitate romana carolū terciū germanie regem. qui vt oſtendimus cū ca rolomāno fratre exercitū in ytalia ducendū habebat patum imꝑatorē fieri adiu uārūt. Et captū pōtificē in cuſtodia habuerūt. Jlle vō fuga ꝑlapſus vt ꝑmiſſuꝝ ē. ad ludouicū balbū regē in franciā ſe cōtulit. Et ꝑ annū ibi moratus. cuꝫ regeꝫ amiciſſime ex more inūxiſſet. romā a carolo tercō imꝑatore vocatus redijt. eūq̄ꝫ inūctum imperij dyademate ornauit. Fuit aūt carolus ſecūdus vir xp̄ianiſſim⁹ ac deuotiſſimus. multa monaſteria atq̄ꝫ ecc̄ias celeberrimas hinc inde cōdidit. Et rem diuinam admodum auxit.

CArolus tercius cognomento groſſus. imꝑauit annis. 12. anno ab incarnatione dn̄i octingenteſimo octuageſimoprimo. hic gallie ⁊ gemanie rex q̄ alemaniā ꝓ portione accepat. Jn ytaliam mouēs ex ercitū. totaq̄ꝫ longobardia in deditione accepta. romā venit. a ioanne pontifice vt in vrbe roma liberi⁹ vi uere liceret imꝑij corona donatus. Auguſt⁹ appellat⁹ ē. Cū em̄ ludouicus duobus ānis imperaſſet. ⁊ iam aſſumpto veneno obijſſet. carolū hūc inunxit ⁊ ſolus imꝑauit annis. x. q̄ imperij diademate inſignit⁹. pſe ſtim in normānos copias duxit. q̄ franciā ⁊ lotharingiā infeſtabāt rapinis ⁊ incendijs. compta em̄ morte ludouici. ſecuriores effecti nobiliſſimā galliaꝝ vrbem treuerim inuadūt. ⁊ in cena dn̄i ꝓuinciā adiacenteꝫ igne deuaſtārūt. cū carolus tercius in ytalia eſſet ⁊ a principibus germanie ⁊ gallie vocatus. vt regnū pa ternū a normānis liberaret. q̄ illico aſſumptis longobardis baioarijs ſaxonibus ⁊ friſonib⁹ alemanis ac thuringis ꝯ normānos mouet exercitū. Eos aūt breui adeo preſſit. cōcluſitq̄ꝫ vt rothifredus eoꝝ rex pace petita. ſe paſſus ſit fieri xp̄ianū. quem imꝑatoꝛ de baptiſmatis fontib⁹ leuauit. Sūt q̄ ſcribāt ſtephani qnti pontificis tp̄e carolo cognomēto groſſum q̄ iam annis. xij. imꝑauerat. ꝑtāte deiectuꝫ ab optimatibus ſuis fuiſſe. ob ſegniciē corpis ⁊ ingenij tarditate. in locūq̄ꝫ eius arnulphū nepotem ſuffectū fuiſſe. Anno ſeq̄nti ludouicus fili⁹ caroli regis frācie obijt. ac in monaſterio ſancti dyoniſij ſepelitur. Reliquens carolomannū regni heredem. qui non multo poſt ab apro in venatione percuſſus. diem obijt. Et inde carolo imꝑatori q̄ de ſtirpe caroloꝝ ſolus ſupeſſe videbat̃ ſubijciūtur. ferunt nōnulli carolum ad tantā penuriā in egrotatōne deueniſſe vt ab arnulpho paucos redditus gratanter accepiſſet.

TEmpib⁹ caroli calui comitatus flandrēſis exordiū ſumpſit. Neq̄ꝫ tante opulentie ac noīs. eo tp̄e erat ſicut nūc cernit̃. ſꝫ a foreſtarijs regis frācoꝝ regebat̃. quoꝝ lidericus ⁊ ingerlanus ⁊ audacrus ſb̄ pi pino ⁊ carolomāno ⁊ ludouico rectores flādrie fuerīt nec tūc comites dicebāt̃. Balduin⁹ aūt fili⁹ audacri ra puit iudith filiā caroli calui ꝓpter qđ ab oī ecc̄ia cōſenſu epoꝝ excōicat⁹ ē ex iuſſu caroli. Jnde epoꝝ ⁊ opti matū ſuoꝝ pſilio recōciliatus. carolus imꝑatoꝛ balduino ⁊ iudith flandriam dedit. Jn comitatu perpetuo poſſidendam. ac eorum heredibus.

Joannes Scotus

JOannes Scot⁹ vir pſpicacis ingenij ac diuini. ⁊ mellite facūdie. ⁊ ī diuīs ſcꝑturis eruditiſſimus. apđ carolū pdcm̄. mltō ī pcio fuit. Js ex ſcotia ꝓuīcia ī frāciā ad carolū veniēs. ipi⁹ īꝑatoris iuſſu ⁊ rogatu hie rarchiā dioniſij ariopagite e greco latinā fecit. Cōpo ſuit ⁊ libꝝ đ nature diuiſiōe. demū mūificētia elfredi al lect⁹ venit ī āgliā et apđ mōſteriū melberiēſe a diſcipul' q̄s docebat ſtilis pfoſſus mortē ꝑtulit. ⁊ martyriū. Li ber ei⁹ đ eucariſtia poſtea ī vcelleſi ſynodo a leone no no celebrata dānat⁹ ē. fecit ⁊ comētare ī hierachiā.

Anaſtaſius

ANaſtaſi⁹ ecc̄ie ro. bibliothecari⁹ eo tp̄e vtraq̄ꝫ lin gua plimū erudit⁹ ī pcio hīt⁹. ſeptimā vlem ſino dū ⁊ vnā dyo. hierarchiā ac mltas ſcoꝝ vitas caroli ī patoris pdci grā ī latinū trāſtulit. ⁊ pla elegāter pꝑoſuit

Formoſus papa poſt ſtephanū pōtifex creatur. Hic portuenſis epūs aliqñ ioānis pontificis ſeueritatem veritus. epatum ſuū deſerens in gallias auffugit. Verū cū reuocatus redire abnueret. anathemate notatus romā veniens omi eccīaſtica dignitate priuaſ. ꝓphana indumēta ſimul cū moribus aſſumens. Sunt q̄ arbitrātur doctō formoſo accidiſſe. ꝙ eius cōiuratōnis cōſcius ꝛ auctor fuerit. qua ioannes captus ꝛ in vincula cōiectus eſt. hac itaqꝫ cōtumelia motus formoſus ab vrbe diſcedens iureiurādo affirmauit ſe nūqꝫ poſtea vl romā vel ad epatū rediturū. At vero martinus pontifex ioannis ſucceſſor. hominē poſtea iuramento ſolutū in patriā ꝛ priſtinā dignitatē reſtituit. vñ ad pōtificatū nō ita multo poſt largitione potius quā virtute ꝯdicentibus qͥbuſdam aſſumitur. Qui ſtatim inito magiſtratu eccīam. b. petri principis aplōꝝ leui pictura exornauit. Tandē pontificatus ſui anno qͥnto. menſe ſexto moriť. Vacat tum ſedes diebus duobus.

Bibliothecarius lateranēſis vigintiunius ſummoꝝ pontificū. q̄ p̄ eos fuerūt ad ſexaginta annos geſta. adeo nude ſcribit vt vix parentū. patrieqꝫ pontificū illoꝝ nomina. ꝛ quot in pontificatu fuerunt. vel annis vel menſibus vel diebus ponat. ceteriqꝫ ſcriptores ꝛ ſi de geſtis rebus. ꝓuinciaꝝ vñ originē habent. aliqua ꝛ aliqñ vana ꝛ ſupflua dicunt. pauca tñ ad romanū imperiū romanoſqꝫ pōtifices ex ſcriptoꝝ ariditate faciētes. ānoꝝ ad. lx. p̄ quos dicti pōtifices vixerūt altiuſcule repetemus. Verū neſcio quo fato accidiſſe dicamus. vt vna cū induſtria impatoꝝ ſimul etiā pontificū virtus ꝛ integritas defecerit. q̄ qͥdem tempa infeliciſſima eſſe arbitrantur. cū auctoritate Platonis tales ſoleant eſſe reliqui ciues. quales ſunt in republica principes. p̄cipue aūt hij octo ſeqn̄tes pontifices breui tpe ſederūt. varijſqꝫ cōtentionibus agitati. Nā ſtephanus ioannis facta cōfirmās. formoſum damnauit corpus eius mortuū. abſciſis duobus digitis manū in tyberim ꝓijci mandauit. Rurſus theodoricus acta ſtephani reprobās. formoſi approbauit. Seqn̄teſqꝫ pauca laude digna factitarūt

Bonifacius ſextus papa. natione tuſcus. In demortui formoſi locum pōtifex creatur. Quātū aūt in pōtificatu vixerit. magna controuerſia ē. plus em̄ alij minus quidā tempis huc aſcribūt. plures tñ affirmant pontificē hūc diebus tantūmō ſex ꝛ. xx. in pontificatu vixiſſe. hoc faciūt hiſtorie in quibꝰ nulla vel parua de hoc homine ſit mentio. Moriens vō ī baſilica petri ſepeliť.

Stephanus eius nominis ſextus. patria romanus anagninus epiſcopus pontifex creatus. tanto odio perſecutus eſt formoſi nomen. vt ſtatim eiꝰ decreta abrogauerit. res geſtas reſciderit. Licet quidam ſcribant ipm̄ ſtephanū epiſcopatum anagnie a formoſo conſecutum fuiſſe. Referuntqꝫ ſtephanū tanta rabie deſeuiſſe vt habito concilio corpus formoſi e tumulo tractum pontificali habitum ſpoliatum. Indutumqꝫ ſeculari. ſepulture laicoꝝ mandauerit. abſciſſis tamen dextre eius duobus digitis vt premiſſum eſt illis potiſſimū quibus ī conſecratione ſacerdotes vtuntur in tyberimqꝫ proiectis. ꝙ vt ipe dicebat contra ius ſacramēti romā ꝛ ſacerdotiū repetijſſet. quo a Joanne octauo iure ſpoliatus fuerat. Magna fuit hec cōtrouerſia ꝛ peſſimi exempli. cuꝫ poſtea fere ſp̄ ſeruata hec conſuetudo ſit. vt acta prioꝝ pontificum ſequentes aut infringerēt. aut oīno tollerent. Tandē pontificatus ſui anno primo. menſe tercio moriť. Sedes aūt ex eius morte tribus diebus tum vacat.

Romanus papa ſtephano ſurrogatus patria romanus. Qui non ambitione aut largitionibus (vt multi ſui temporis) pontificium munus obtinuit. ſed de more petri pontificatum inijt. Stephani tamen pontificis decreta ꝛ acta. ſtatim improbat abrogatqꝫ. Horūqꝫ nempe pontificuꝫ intentio atqꝫ virtꝰ tota in alterius nominis ac dignitatis extinctione erat. Cōmemorare tamē huius pontificis nomē libuit. qui in ſede petri tercio pontificatus ſui mēſe demoritur.

Theodorus ſecūdus papa. patria romanus. pontifex creatus. veſtigia ſeditioſoꝝ ſequitur. Nam ꝛ formoſi acta reſtituit. et eius ſectatores in precio habuit imperante adhuc in ytalia (vt quidam volunt) arnolpho. De iſto ꝓpter breuitatem temporis nulla habetur memoria. Is em̄ Theodorus vigeſimo ſui pontificatus die moritur.

Normannia. que eſt galloꝝ regni pars. a normānis nuprime ad fidē cōuerſis illam colentibus nomen aſſumpſit qui autem fuerint normanni vt quidam ſcribūt haud conſtat. Sunt tamē qui dicant eos ex Noruegia in galliā deſcendiſſe. Hi nanqꝫ vna cum danis per galliam igne ferroqꝫ debachantes a carolo multis prelijs attriti coacti ſunt fidē xpi accipere. partemqꝫ gallie illis ad incolendum conceſſit. que vltra ſequanā flumē eſt. ꝛ hodie normādia diciť. Hac tamen lege vt ſingulis annis vectigal francie regibus aliquot afferrent. Ne vi ſed benignitate eius loco illa obtinuiſſe videreť. poſt Rotifredū regem duces plura bella geſſerūt.

Linea ſummoꝝ pontificū

Formoſus

Bonifacius ſextus

Stephanus ſextus

Romanus

Theodorꝰ ſecūdus

Linea īpera toꝝ
Arnulphus

ARnulphus ſeptimus galloꝝ imꝑator. poſt carolū magnum anno ſalutis octingenteſimo nonageſimoprimo. in locū caroli tercij ſuffectus fuit. Is nepos eius. imꝑauit annis. 12. Et cū eſſet germanie rex. eū formoſus pontifex a pſeqntibus iniuriatus ad ytaliā in ſuā tutelā euocauit. Et primo qdem ingreſſu bergamo capta ambroſiū eius comitem ſuſpendio necauit. Indeq̄ romā petens formoſum pontificē in priſtinā dignitatē reſtituit. a quo deinde coronat⁹ in franciā redijt. hic primo ſumptis armis ſtrennue maguntinos debellauit. inde in normānos. qui cū danis alias datis p. xl. annos galliā infenſiſſime vaſtauerant. adhuc rebellantes. magnis cladibus pdomuit. Arnulphus poſtea totam orientalē franciā q theutonicū regnū dicebat. ſ. baioariā. ſueuiā. ſaxoniā. thuringiā. friſiā. ⁊ lothoringiā rexit. frāciam vo oddo ſaxoniā ducis fili⁹ tenuit arnulphi auctoritate. Cendebuldo filio de nō cōiuge nato lothoringiā donauit. Vez poſtea nimio ſucceſſu elatus. ita cōtumax in omnes. tū vel maxime in eccleſiaſticos factus ē. quē ferūt pediculos vermes. quos ſola caro humana gignit. ita totū inuaſiſſe corpus. vt nullo potuerit medicamine adiuuari. qn eo in faſtidio ⁊ cruciatu vitam apud otting in baioaria amiſerit. Eius ſepulcrū monſtrat i cenobio ſancti hemerāmi Ratiſpone. Deſijt aūt in arnulpho gens francorū imperij romani culmine decorari. ad annū circiter centeſimū. poſtq̄ felicibus ⁊ cum multis europe pncipijs. tū ytalie fauſtiſſimis auſpicijs carolus ceperat imꝑare. Si quis vero eius tpis geſtas res. ⁊ vniuerſum ytalie regimē. cū ad ſexaginta qui ſequūt annos cōparabit. pfecto intelliget. nulla vnq̄ tempora ſibiinuicē magis fuiſſe cōtraria. vt queadmodū afflictā laceratam. ⁊ oībus bonis ſub exarchoꝝ a cōſtantinopoli miſſoꝝ tyrannide exhauſtam ytaliā. Caroli ⁊ q̄ſi oēs eius ſucceſſoꝝ magnificentia bonitas liberalitaſq̄ erexit inſtaurauitq̄. ita p eos ad ſexaginta ānos ab adriani tercij fine ad ioannis duodecimi initiū pontificatus diſſidentes. inter ſe latini nomīs pncipes. ⁊ incurſantes barbari ac externi. eam ꝑmodū ad deſolatōem interitūq̄ pduxerit. efficitq̄ hoꝝ tēpoꝝ malignitas. vt oīs fere ſcriptoꝝ diligentia ceſſauerit.

HVni gēs ſcithyca. q ſupiorib⁹ diebus innumera pene manu. finibus egreſſa. nō prius i itinere ſedes cepit. quā ad ꝯſanguineos. vngaros. pānonias incolētes puenit. pualuitq̄ ea immitioꝝ gens. ⁊ factos humaniores. cōtinuata cū nr̄is p mlta ſecula ꝯuerſatione. Ex huius primo bauaros ⁊ poſtea vngaros dictos patrijs expulit ſedibus. tradiq̄ videmus eā gētē. qn tūc pmū aduenit. calētibus adhuc patrie morib⁹. crudis carnib⁹ ⁊ aliq̄n hūanis veſci ſolitā. Poſt paucos itaq̄ ānos q̄ aduenerāt Arnulpho apud frācos ſtephani vt docuim⁹ qnti pōtificat⁹ tpe in iꝑatorē creato. longobardi loca nūc longobardia dicta icolētes. ſiue q2 in pdicte vngaroꝝ gētis pſidio aduerſus arnulphū imꝑatorē ſꝑauerint. ſiue ex reb⁹ ytalie i maximū adductus diſſidiū romanos ꝑfecerint. illis aduerſari ac apte inimicari ceperūt. Romaniq̄ ⁊ ceteri ytali nullū ab iꝑatore nouo diſſidijs regno frācie implicito auxiliū aduerſus rebellos lōgobardos affutuꝝ itelligētes. berēgariū foroiulieſem ducē roma oriūdū creāt iꝑatorē. Hunni iterim ſiue q2 ipi aduētus ſui pncipio dicti ſunt vngari. pma i germanos expeditiōe delati. mltj mortalib⁹ vl ceſis vl captj. loca ſacra atq̄ ꝓphana ⁊ ſpoliaſt. ⁊ ferro igniq̄ deſtruxerīt. nec miorē i gallijs. vl rex pdā vl edificioꝝ dmolitōz ediderīt.

Monaſteriū Gigniacū ⁊ Cluniacū

Guillielmus cognēto pi⁹ aquitanie dux. ⁊ aluernie comes. Hiſdē eē tpib⁹. ⁊ fide ꝯuerſatiōe morib⁹ religioneq̄ atq̄ doctrina in precio maximo fuit. q cū virili prole careret. Cluniacēſe monaſteriū burgūdie in pꝓno fundo magnificentiſſimis inchoauit opibus. Et bernonē virū doctiſſimū eidem loco abbatē pfecit. maximis puētibus ei deſignatis. vnde monachi poſſent viuere.

Bermo abbas

Berno abbas gigniaci cenobij pria burgūd⁹ ex q̄dā comitū clariſſima familia nat⁹ his tpib⁹ ob ſctitatē ⁊ clariſſimā doctrinā mirifice laudatur.

Rudolphus rex

Rudolph⁹ corona ſibi ipoſita rex burgūdionū ſtatuit. qꝺ regnū multo tempore durauit.

Sunderoldus maguncie archiepus a normānis wormacie martiryſatur.

Remigi⁹ q2 ānſiodoreñ. epus in exponēdis ſcripturis diuinis ⁊ humanis hoc tempe claruit.

IOannes nonus papa. pr̃ia romanus. poſt theodorꝝ pontifex creatꝰ. for-
moſi cauſam in integrū ſtatim reſtituit. aduerſante magna ppl'i romani p
te. qua ex re tanta ſeditio orta ē. vt paulū admodū ab iuſto prelio abfuerit. Is
aūt rauennaꝫ ꝓfectus. iiij. et. lxx. ep̃orꝝ habito conuentu. ⁊ ſtephani res geſtas
improbauit. ⁊ formoſi acta reſtituit. diiudicās pperam a ſtephano factum. qui
cenſuit eos iterꝝ ordinandos eſſe. quos formoſus ad ſacros ordines aſciuerat.
hoc accidit. qꝛ pontifices ip̃i a petri veſtigijs diſceſſerāt. tum vel maxime. quia
res publica xp̃iana ignauos ⁊ deſides principes habebat quorꝝ maxime intere
rat nauiculaꝫ petri fluctibus exagitari. ne ſi gubernator aliq̃n reſipiſceret. prin/
cipes ip̃os vt malos nautas e repu. deijceret. Joannes aūt pōtificatus ſui āno
ſecundo. die. xv. moriens. nil de ſe dignū memoria relinquit. niſi ꝙ ſeditiones
quaſdam ꝓpe extinctas reuocauit.

BEnedictus quartus papa. pr̃ia romanꝰ. pontifex creatur. ob eius huma/
nitatē ⁊ clementiā. qui maxima cuꝫ laude. tū maxime in tantis corruptis
pontificū moribus vitā cōſtanter ⁊ ſine infamie nota perduxit. Verꝝ nec quicq̃
ab ip̃o factitatū cōptū habemꝰ. ꝙ magnope laudari poſſit. acciderat ei illi etati
ꝙ om̄is v̄tus. tam in capite. q̃ in membris ex hoīm ignauia cōſumpta fuerat.
Nam vbi opibus laſciuire cepit eccl'ia verſis cultoribus a ſeueritate ad laſciuiā.
pepit hec portēta. a q̄bus ambitione ſctiſſima petri ſedes occupata ē potius q̃
poſſeſſa. hec tū b̄ndicti laus ē. ꝙ in tam corruptis moribus grauiter ⁊ conſtan
ter vitā ducens. pōtificatꝰ ſui anno. iij. mēſe. iiij. moritꝰ. vacat tū ſedes diebꝰ ſex

LEo q̄ntus papa. cuiꝰ patriam hiſtorici non ponūt. pontificatum aūt ade-
ptus. a chriſtofero eius familiari dominādi cupiditate allecto capitꝰ. ⁊ in
vinculis conijcitur. qḋ ſine magna ſeditione. ⁊ multorꝝ interitu fieri non potuit
Chriſtoferus itaq̃ ſedem occupat. xl. leonis in pontificatu die qui vidēs ſe ho/
nore ſpoliatum (⁊ maxime a familiari cui multa cōtulerat beneficia) dolore ani/
mi paulo poſt perijt. cum ab eo potiſſimū honore ſpoliatus fuit. queꝫ ip̃e. vt lu
pum domi aluerat. vt illud theocriti enutrito lupos qui te comedant.

CHriſtoferus papa. cuiꝰ patria ⁊ cognomentum ob ignobilitatem ignoratꝰ.
leone deiecto pōtificatum malis artibus adeptus. male amiſit. Septimo
enim menſe. dignitate ac merito quidem eiectus. monaſticam vitam vnicuꝫ ca/
lamitoſorꝝ refugium obire cogitur. in monaſteria eīn tanq̃ in inſulas clerici ma
le de eccleſia dei meriti relegabantꝰ. Sergius autem eius ſucceſſor poſtmoduꝫ
cognita hominis iniquitate illum e monaſterio traxit. ⁊ in cuſtodia publica in
vinculis cōiecit. nec multo poſt ad maiorem ſui penam in artiori cuſtodia eū re
inuxit. vbi ⁊ tandem miſerabiliter defecit.

Apparitio michaelis

MIchaelis archangeli apparitio. āte hec tempo/
ra in apulia iuxta Sipotum vrbē in monte gar
gano facta fuit. in quo poſtea ob hm̄oi memoriā op-
pidum vna cuꝫ templo edificijſq̃ alioq̃ apparatu cla
riſſimo conditum fuit. ad qḋ nunc vſq̃ totius xp̃iani
orbis populi maximo concurſu frequentare dicūtur.

POſt hec quoq̃ tēpora ignee faces in celo ⁊ ſtel/
le micantes diſcurrenteſq̃ p̄ter conſuetudinē vi
ſe ſunt. Unde non ita multo poſt vngari ytaliam cuꝫ
exercitu ingreſſi. multas viciſſim intulere accepereq̃
clades. Cometaq̃ ſolito rutilantior apparuit. Exiccu
ta eſt nimia inundatio aquarꝝ precipue in ſaxonia.

SErgius eius nomis tercius papa. natione ro. p̄re benedicto pontificatum
iniens. baſilicam lateranenſem. que tum corruerat reſtituit. Hic itaq̃ dia-
conus exiſtens formoſi factionē ne pontificatū cōſeq̄retꝰ plurimū pſecutus fuit
Ea ꝓpter a formoſo reprobatus fuit. Sꝫ ip̃e ſuſcepto pōtificatu i galliā ꝓfectꝰ
Lotharij gr̃a ⁊ amicicia fultus in ytaliā rediſt. Et chriſtoferum monachum pa
patus inuaſorem capiens in vinculis reuincit. formoſa acta ita improbauit. vt
denuo ad ſacros ordines eos admittere neceſſe fuerit. quos formoſus antea ſa
cerdotali ordīe dignos cenſuerat. ⁊ in vltionē ſue iniurie. eius cadauer e ſepul-
cro tractū. capitali ſupplicio. ac ſi viueret affecit. corpuſq̃ ip̃m in tyberim ꝓijci
iuſſit. tanq̃ ſepultura ⁊ honore hūano indignū. ferūt piſcatores corpus ipſum
inter piſcandū reptum. ad baſilicā petri detuliſſe. atq̃ dū funus celebratꝰ ſctorū
ymagines que i templo locate erant. corpus ip̃m veneratas fuiſſe. Sergiꝰ aūt
his artibus vitā ducens. ſeptimo pōtificatꝰ ſui āno. mēſe. iiij. die. xvj. moritꝰ.

Linea ſummorꝝ pontificū

Joannes nonus

Benedictus quartus

Leo quintus

Chriſtoferus

Sergius tercius

LUdouicus eius nominis tercius. arnolphi impatoris filius. pri successit anno salutis. 903. regnauit aūt annis. 10. Confuso autē existente imperio minime ad coronā impij puenire potuit. quē tñ franci in regē frācoꝝ germanoꝝ rūqꝫ genitori in titulo impij subrogarūt. Et i oppido forchē rex creat. vtqꝫ cendebuldo cui principes lotharingie aduersabātur resistentiā faceret. ad regnum tocius belgice vocatur. quo cōperto cendebuldus lotharingiā ferro ignıqꝫ deuastabat. tandē a comitib⁹ stefano gerardo ꝛ manfredo in bello occidit. Anno aūt ab incarnatione dñi. dcccccv. Ludouicus filius bosonis princie romane ꝛ burgūdie regis filius p taurinos ytaliā est ingressus. Cūqꝫ totius ytalie regno p suo arbitrio potiret dimisso milite. veronā cū paucis se cōtulit. vbi a quibusdam traditione captus reuocato berengario oculis priuat. Inde berengarius regnū ytalie cū imperio accepit. ludouicus aūt rex germanie ꝛ apud frācos germanosqꝫ impator sine heredibus mortuus. in quo ꝛ fratre cendebuldo carolorū genealogia finē habuisse dicūt. ac sic imperiū qđ annis centū ꝛ decem caroli magni progenies possederat. demū ad longobardos trāsfert. ludouico autē defuncto. otto dux saxonū ab oībus petit. Is princeps clarissimus senio grauis regnū recusabat.

Linea īperatoꝝ

Ludouicus tercius

Conradus primus

Heinricus primus

COnradus primus. filius conradi. quē comes albertus occiderat. cōsilio pdicti ducis ottonis. q̄ regnū accipe renuit. cōsensu oīm francoꝝ rex creatur. anno dñi. dcccccxiij. quē alij ponūt nouissimū oīm caruloꝝ. hic ad coronā imperij nō puenit. ꝛ cū in ytalia nō impauerat. ytali eū inter impatores nō numerant. impauit tñ apud gallos ꝛ germanos annis septē. anno regni ei⁹ pmo hungari ad depopulandā terrā rursus effusi. a sueuis ꝛ baioarijs iuxta rhenū sternūtur. post dux baioarioꝝ arnulphus cōrado regi cōtrarius cū vxore ac filijs ad hungaros diuertit. vbi vsqꝫ ad obitū conradi pmansit. cōradus aūt moriendo anno regni sui septimo corā regni sui principibus heinricū ottonis saxonie ducis filium designauit regni successorem.

HEinricus primus dux saxonie ottonis ducis filius in francia orientali regnauit ꝛ anno domini. dcccccxx. in germania imperium assumēs impauit annis. 18. occidentalē franciam. tum carolo rege parisius regente. Heinric⁹ autem per pontificē coronatus nō fuerat. fuit aūt in cohercendis hungaris atqꝫ bohemis vir gloriosissimus. quos ingressos violenter saxoniā incredibili cede prostrauit. hic heinricus humilis vocitatus vxorem habuit mathildim. q̄ illustrissima matrona mire suauitatis ꝛ gratie ac mansuetudinis mulier. oīmqꝫ aliaꝝ virtutū splendore illustrata fuit. de qua nōnulli celeberrimi scriptores mira scripsere. que sua virtute saxonū familiā plurimū exaltauit. ex qua genuit ottonem magnū. ꝛ heinricū ducem baioarie. Soror aūt huius heinrici haba genuit albertum comitem de quibus in sequentibus hystorie ponūtur. Heinric⁹ quoqꝫ sacram lanceam mirandi operis ꝛ clauis xpi ihu crucifixi sanctificatam a rudolpho rege burgūdie minis extorsit. additis muneribus ꝛ parte prouincie sueuorū. Et hanc ad insigne ꝛ tutamē imperij posteris reliquit. Eam tamē alij a bosone rege prouincie fuisse translatā. anno regni heinrici. xv. otto filius eius vxorem ducit filiam eduardi regis angloꝝ. Tādē dum ad obtinendam imperij coronā romā pergeret. diem vltimū clausit is licet in vincendis inimicis gloriosus extiterit. tamen pacificus. non effugatis ab ytalia tirannis benedictiōnem non accepit imperialem. Relicto filio ottone primo. qui factus est imperator.

TEmporibus Ludouici tercij albertus nobilissimus comes frācoꝝ ottonis saxonū ducis ex filia nepos cōradū (q̄ a q̄busdā ludouici regis fili⁹ fuisse dī) occidit ob ea rex ludouicus albertū in castro babenberg bello inuadit. Cū virib⁹ se posse pficere dubitaret. hattonis archiepi magūtini dolo. ad impatorem ductus capite plectit. q̄ historia i descriptiōne ciuitatis babēbergēs infra lati⁹ patebit. Ex ei⁹ sanguine ferūt originē traxisse albertum. qui postea marchiam orientalē olim pannoniā supiorē. nūc austriā dictam. ab hungaris ereptaꝫ romano impio adiecisse tradit.

Albertus comes babenbergēsis

Hatto archieps magūtinēsis

HAtto maguntinus archiepiscopus. qui successit Sunderoldo a normānis occiso. Is cum comitem albertum de babenberg dolose tradidit occidendū. postea rex cōradus eū in ducem saxonie heinricū sollicitans. ob potētiā eius sibi suspectā. ad qđ cū taꝫ torquē aurerā archieps fabricasset. Que collo ducis secū conuiuantis inijceret. dolo pdito frustratus est. Et post triduū morbo vel languore ꝛ vt alij ferūt fulminis ictu interijt. ꝛ a demonibus raptus. In puteū ignis in monte sicilie precipitat⁹. dicente voce in aere. Sic peccata lues. sicqꝫ luendo rues.

Babenberga preclara ciuitas franconie. quã Radiantia fluuius (vernacula lingua rednitz dictus) di-
uidit. In bono ac feraci loco ſita. Is fluuius nõ longe a Nuremberga pegnicio amne exoneratᷓ ꝑbet
qꝫ babenbergenſibꝰ oblectamentũ variũ. ac vtilitatẽ ob nauigia plurimũ accomoda. deinde in moganum
deſcendẽs q̃ nõ paucas frãconie ꝑlabitᷓ vrbes. ſupra ciuitatẽ in edito mõte arx ẽ natura ⁊ arte munita. Lu-
itolfus princeps ſaxonie ſuis tꝑibus claruit: cuiꝰ filiꝰ otto. genuit heinricũ humilẽ primũ. romanorũqꝫ re-
gem q̃ germanie prefuit. Et filia babam. a qua hec ciuitas babenberga vocitatᷓ. Quãqꝫ nõnulli monte pa-
uonis appellant. Hec baba comitiſſa babenberge. duos genuit filios Reynoldũ. quẽ cõradus dux frãcie
occidit. nongenteſimo ⁊ ſexto ſalutis ãno. Et albertũ nobiliſſimũ francoꝝ comitẽ. p̄ſcripti ottonis ſaxonie
ac thuringie ex filia baba nepotẽ q̃ cõradũ fratrem ludouici regis romanoꝝ ob necẽ fratris vita priuauit.
Quãobrem in arcẽ vrbis ſe cõtulit. Et aliquãdiu regis obſidionẽ ꝑtulit. difficilis expugnatio loci videba-
tur. Ob quã rem ad dolos recurſum ẽ. Hatto epꝯ magũtinus miniſter ſceleris inuentus ẽ. Qui ꝓfectꝰ ad
albertũ litis arbitrũ ſe dixit. Rogauitqꝫ albertũ. vt ad imꝑatorẽ in caſtra deſcenderet. qꝫ vel pacẽ ei daret.
vel in arcẽ reduceret incolumẽ. credidit albertus. accepta iuriſiurãdi religione. Albertus aũt comes deinde
recepta fide ⁊ ꝓmiſſione battonis archiepi. cũ eo ꝓgens a caſtro ſuo. Vix aũt arcē egreſſi tũ hatto vereor
inquit. ne diu apud imꝑatorẽ morari oporteat. Vtiliꝰ fortaſſis cõſiliũ erit. prius ſumpſiſſe cibũ. Lauda-
uit albertus verba p̄ſulis. Et in caſtellũ rediens. battoni prandiũ dedit. nulla alia ſecuritate ab epõ req̃ſita
quo ſumpto ad imꝑatorẽ cũ eo ꝓrexit. vbi mox captꝰ. ⁊ capitali ſentẽtia dãnatꝰ. cõdemnatꝰ monet archie-
piſcopũ de facta ſecuritatis ſue ꝓmiſſione. Rñdit pax religioſus epꝯ. ſe fidei et ꝓmiſſioni ſatiſfeciſſe. ipm
qꝫ a caſtro egreſſum. incolumẽ ſel' in caſtrũ ſuũ reduxiſſe. Cũ ad prãdiũ introiuit. bis reducere nõ promiſiſ-
ſe. Infelix Albertꝰ gladio obtrũcatꝰ ẽ. Meliꝰ romani q̃ pari fraude vſi vnũ ex captiuis ab hãnibale romã
miſſis. vinctũ rmiſere. ꝑdia q̃ albertꝰ hũit ipſo poſtea ceſſerũt. otto vo. iij. imꝑator ꝑdia pleraqꝫ diuo heinri-
co tradidit vt in ꝑuilegio eius ſcribitur. Nouerint oẽs xp̄i fideles qualiter nos ob interuẽtum dilectiſſime

genitricis noſtre adelheide caro nepoti noſtro baioariorū duci heinrico quoddā iuris noſtri prediū. ciuitatē videlicz babēberg noiatam. cū oibus ad hāc reſpicientib⁹ rc̃. nr̃a impiali potētia i ppetue vſuz pprietatē cōceſſim⁹. firmiterqȝ donauimus rc̃. Eam vrbē deinde heinricus impator ſanct⁹ plurimū exornauit. Eccleſiā ac aulā epalem celeberrimā in ea fundauit. cū ſua conthorali ſancta vgine kunegūda. Nā nil in vita ptermiſerūt. qd ad honorē dei ptinere, ſecernerēt. q poſt mortē in eadē baſilica ſumma ac regali. multis miraculis clarēt. ibiqȝ berengari⁹ ſepultus ē. q regnū ytalie vſurpauit. Et ab ottone primo capt⁹ in germaniaz ductus. illic exulans obijt. Ornaturqȝ hec ciuitas edificijs publicis ac ſacris edibus ppulchris. habz rc̃ ſanctū ottonē eius loci epm aplicū pōmeranie, cū vexillo diui georij. credūt quoqȝ duas e ſex ydrijs ibi eſſe: in quibus vinū ex aqua factū. a domino ſaluatore, euangeliſtaz tradit hiſtoria. Et gladiū cum quo petrus malcho auriculā amputauit. Laudem vo vrbis ac deſcriptionē gottefridus viterbienſis elegans hyſtoric⁹, hijs ſequentibus edidit.

Bauaricus fluuius vulgo radiantia dictus
Norica rura fouens. variecqȝ vagādo relict⁹
Montis pauonis. vrbis amena colit
Nōmie vulgato mons babēberga vocatur
Flumine craſſatur. vicinaqȝ terra rigatur
Ponſqȝ ſupſtrat⁹. cingit vtrūqȝ latus
Urbs laudāda nimis mōtis ſbcreſcit ab imis
Indeqȝ ſblimis fit turribus in ſitu primis
Montis ab vrbe tñ culmina clerus habet
Agmine muroz ſeries pcincta domoz
Excluſis laicis. munitio fit dominoz.
Eccleſie forma. mōtis caput auget rc̃ ornat
Mons pauonis hz colles ſibi collaterales
Tres qſi cōſites. vrbis quoqȝ principales
Ipē nitēs medi⁹. pemimet abſqȝ pari
Pulcrior illoz loca maxima dat mōnacoz
Templaqȝ multoz reliqt dant canonicoz
Quarta ps fluuio pbet vtrūqȝ forum
In crucis qȝ modū. poſuit ſibi pauo colonū
Stat medius petr⁹. ſtephan⁹ ſibi dexter hr̃
Uertice ſtat Iacobus. leua michael retinet
Fertqȝ ſecus fluuiū. virgo maria decus
Ceſaris heinrici ſancti cognomine claudi
Hec rc̃ maiora multa fuere bona
Cuius rc̃ oſſa bona ſunt ad miracula prona
Hoc opus hec dona ſua ptulit alma corona
Me vocat hiſtoria pauo beate vale.

ANaſtaſiꝰ terciꝰ papa. p̄ria romanꝰ. ſergio pōtifici ſurrogatꝰ. pōtificatum iniȷ̄t. Quo landulphus beneuētanꝰ p̄nceps graui p̄relio in apulia cū grecis decertauit ⁊ vicit. Hic vir bonꝰ modeſte ⁊ integre in pōtificatu vixit. nec in ſe q̄cquā habuit. q̄ rep̄hendi poſſit. quē pōtificē hac vna i re laudare poſſumꝰ. q̄ neminē eoꝝ. q̄ an̄ ſe in pōtificatu fuere ignominia aliq̄ notauerit vel maledicentia p̄ſecutus ſit. a q̄ cū nil memoria dignū geſtū ſit. ſecūdo anno pontificatꝰ ſui moritur. Et in baſilica petri ſepelitur.

LAndo papa p̄ria romanꝰ anaſtaſio ſucceſſit. Huiꝰ aūt vita ita obſcura fuit vt etiā ſint q̄ eū inter pontifices nō numerēt. maxime vincentius hiſtoricus. aliter martinꝰ ſentit. ⁊ gothefridus q̄ ſcribit. Landū auctem ſuā interpoſuiſſe. q̄ minus berēgariꝰ. ⁊ rudolphus comit̄ guidonis filiꝰ. inter ſe decertarēt. Landꝰ aūt ſexto pōtificatꝰ ſui menſe. die. xxi. moriens. in baſilica petri ſepelit̄

Ordo cluniacēſiū ſb̄ regula diui B̄ndicti incepit

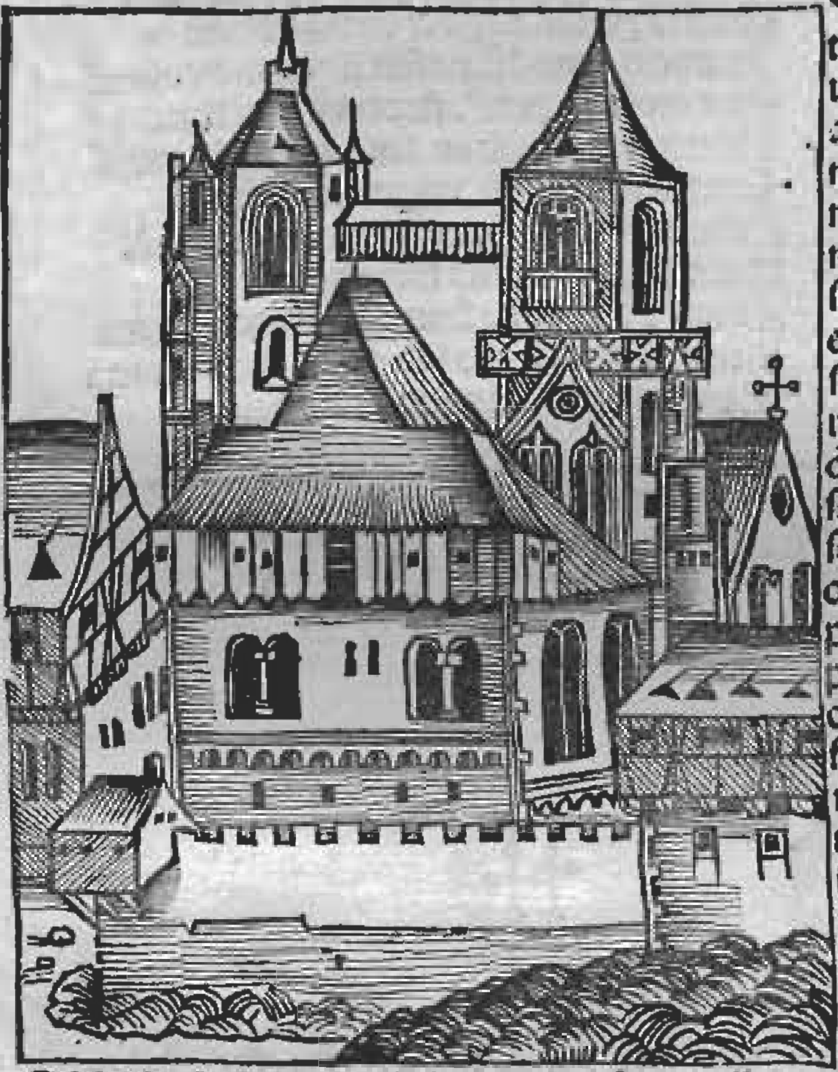

ORdo cluniacenſiū anno dn̄i nongēteſimo terciodecimo. ſub regula diui p̄ris B̄ndicti ab oddone abbate viro vtiq̄ ſanctiſſimo initiū ſumpſit. Nā berno abbas moriturꝰ. oddonem olim muſicū cluniacenſis cenobiȷ̄ p̄ſtituit abbatē ea p̄ditōe vt eccl̄ia cluniacēſis q̄tannis gigniacēſi p̄ſolueret. xiȷ̄. denarios. Oddo aūt mire ac incōpabilis ſanctitatis in monaſtica diſciplina feruēs. cū eiuſdem ordinis mōchi. a p̄mis eoꝝ p̄ris b̄ndicti inſtitutōibus p̄rimū declinauerant. Quā obrem p̄motꝰ oddo abbas feruorem ſemimortuoꝝ denuo excitauit. et multa ad monachoꝝ inſtructōem ſcripſit. Et laudabilis īſtitutio b̄ti b̄ndicti in diuerſis cenobiȷ̄s reuixit. Hic a remigio antiſiodorenſi in muſica et dialetica a p̄mo ē eruditus hiſtoriā de ſancto Martino edidit. Ubi ⁊ paulo poſt in domino ſanctiſſime quieuit.

Oddo p̄mꝰ p̄r cluniacēꝰ

IOannes eius nominis decimus. p̄ria romanꝰ. patre ſergio. pontifice anno domini nongenteſimonono pontificatum iniȷ̄t. preſul rauēnas is antea fuerat. ep̄atu deiecto pp̄li tumultu. Verū lando mortuo pōtificatū adeptus. ſpūs militares magis q̄ religioni deditos geſſit. Indigebat autē huiuſcemodi pōtifice eccl̄ia. q̄ p̄ſeſtim ꝯ̄ ſarracenos ytaliā i multis locis occupātes cū albericio hetrurie marchione i auxiliū accito ꝯflixit. ⁊ ſuperās ab vrbis finibus ſūmouit. Is i triūphi modū romā rediēs alberici odium i ſe concitauit. ⁊ cū eū e roma expelleret. vngaros i ytaliā vocat. q̄ plus calamitatis q̄ ſarraceni ytalie intulere. Joannes aūt ſeditiōe militaria militibꝰ guidonis comit̄ captus. ⁊ i vincula p̄iectus. ceruicali in os p̄iecto necat̄. pōtificatꝰ ſui āno. xiiȷ̄. mēſe ſecūdo. die tercio. Eius i locū alter ioannes ſubrogat̄ veꝝ q̄ vi ſedē occupauerat. E loco ſtatim deiectus cōnumerari inter pontifices non meruit.

LEo ſextꝰ. p̄ria romanꝰ. legitimis ſuffragiȷ̄s pōtifex creatus. vir vtiq̄ bonus. q̄ nil tyrānicū i vita p̄ ſe tulit ītegre ⁊ modeſte vitā ducēs ac rei diuine p̄ſulens. reuocare ciues ad p̄cordiā temeritate p̄oꝝ pōtificū adhuc tumultuantes. cōponere res ytalie. pacare externū hoſtē. p̄pulſare barbaros a ceruicibus ytalie conatus ē. Sed dū in hiȷ̄s opibus laudabilibꝰ v̄ſaret̄. ſeptimo mēſe. die q̄ntodecimo pōtificatus ſui morit̄. ſepeliturq̄ ad ſanctū petrū.

STephanꝰ eiꝰ nois ſeptimꝰ p̄ria romanꝰ. eo tp̄e pōtificatum iniȷ̄t q̄ hūgari alemoniā ſaxoniāq̄ p̄p̄lantes. ab heinrico germanie rege apō merſburgā ingēti clade ſupati ſunt. eiꝰ āt vita māſuetudis ⁊ religiōis plena fuit. q̄ ſecūdo pōtificātꝰ ſui āno. mēſe vno. die. xiȷ̄. morit̄. Inq̄z b. petri baſilica ſepelitur.

Linea ſummoꝝ pontificū

Anaſtaſius tercius

Lando

Joannes decimus

Leo ſextus

Stephanus ſeptimus

Berengarius eius nominis primus. foroiulianoꝝ dux. roma oriundus ex longobardoꝝ regum ſtirpe ꝓgenitus. ⁊ in bellicis artibus prudētiſſim⁹. ludouico predicto ſupato. primus in ytalia imperiū ſibi vendicauit. impauitq̄ꝫ annis. 4. romani eīm ⁊ ceteri ytali nullū ab impatore diſſidijs regni francie implicito. auxiliū aduerſus rebelles longobardos affuturū intelligentes. berēgarium ducem foroiulienſem crearunt impatorem. nec tamē adeo in creatione illa fuerunt cōcordes. quin guidonem ſpoletanū ducem alij regem ytalie declarauerint. In ytalia vō creati principes noui. inter ſe diſſidentes. aliquot cōmiſſis p̄lijs cōcurrerūt. ꝑmiſq̄ꝫ in cōgreſſibus guido berengariū incōmodis affecit. At berengarius vir magnanimus ac rei militaris ſcientiſſimus breui ſupior euaſit vt guidonē in etrurie ciuitatibus q̄s tenebat. in ſuoq̄ꝫ ducatu ſpoletano ſe oportuerit continere. Itidē feciſſe dr̄ ambroſio alio bergomenſi comiti. Quibus ſublatis ⁊ interfectis berengarius in vnū copijs ſuis contractis. cū romanis etiam bellum geſſit. qd̄ quidem landonis pape prudentia cito ſedatum fuit. Guidone aūt mortuo. lambertum filiū illi in regno ſucceſſiſſe certū eſt. cum quo plurimas ꝯcertationes habuit. a quo (vt nōnulli affirmant) poſtq̄ꝫ ab vngaris cū quatuordecim armatoꝝ milibus apud forūiuliū fugatus fuerat. apud veronā ſupat⁹ eſt. Berengarius imperij ſui vires nomēq̄ꝫ ad eam ytalie ꝑtem q̄ nūc longobardia ad alpes vſq̄ꝫ obtinebat. Magna eīm tum erat inter ytalos germanos et frācos de poſſeſſione imperij concertatio. Vn̄ ⁊ grauiſſima bella orta ſunt. nec extincta ſine multoꝝ interitu. om̄iq̄ꝫ ꝓuinciaꝝ calamitate. annitebantur tamen romani ytaliq̄ꝫ imperij nomen in ꝓuincia retinere. ferunt igit̄ berengariū a landone potifice fuiſſe coronatum.

Hugo arelatenſis comes poſt berengariū impauit in ytalia annis. x. hunc elegerūt ytali contra rudolphū burgūdū q̄ berengariū imperio priuauerat cui cedens abſq̄ꝫ contentione rodulphus in burgundia ſe recepit. Sunt vō vt debuit hugo ytalie regno potitus rodulphi regis exemplo admonitus ſuſpectam eoꝝ a quibus vocatus fuerat fidem. ⁊ dato ſampſoni cuidam ex ducibus ſuis exercitus negocio. illos quid fieret principio ignorātes in exiliū egit. Nec tamen hugonē regem. ſua ſatis tutata eſt prudentia. q̄r arnoldus bauaroꝝ dux a factioſis exulibus. alijſq̄ꝫ domi potentibus ytalis ſuaſus aduerſus eū in ytaliam cū paratiſſimo exercitu venit. quem veronenſes primi regem ytalie appellatum intra menia acceperūt. vbi paribus animis ē decertatum. Vicitq̄ꝫ Hugo ⁊ veronenſibus reiectam in racheriū epm̄ ſuū rebellionis culpam dep̄cantibus pepercit. ep̄us papiam in exilium eſt actus tandem hugo cum paraſſet iniurias ſtephani pontificis mulctati vlciſci. in ip̄o apparatu moritur.

Berengarius ſecūdus poſt vgonē vel vt alij volūt poſt berengariū primuꝫ accepto imperio impauit in ytalia annis. 7. Hic itaq̄ꝫ cū ciſalpinā galliam tantūmō tueret̄. Iter hungaris dedit. vt in etruriam irent. euerſis vrbibus ingentem p̄dam aſportarunt. Per idq̄ꝫ tēpus poſt pacatos vngaros imperiū ytalie. vt reſtauraret̄ adnitente berengario tyranni quibus formidoloſa erat ei⁹ potentia pernicioſis ytalie machinationibus reſiſtere perrexerūt. Rudolpho burgundionū rege ſuaſionibus pollicitationibuſq̄ꝫ in ytaliam accerſito. qui perditorum hoīm ytalie magnatū potius q̄ꝫ exercitus ſui viribus fretus. berengario pulſo in illius quondaꝫ imperij ꝑte ytalie tribus annis regnauit. Nec tamē diu tardauit vltio. que bonos eaꝝ regionū eque ac ꝑfidos afflixit. Etenī vngari ad quos berengarius cōfugit. ſalardo duce in ytaliam venientes. Et omnia ꝑ que incedebant vaſtantes. papiam obſederunt ⁊ vi captam ferro ⁊ igni abſumerent ſunt admiſi. Tandem berengario ſecūdo quem ytalia pulſum ad hungaros confugiſſe diximus. apud illos. vel vt aliq̄ habent ſcriptores apud bauaros vita functo. berengarius tercius in ytaliam venit.

Reges ytalie

Berengarius primus

Hugo

Berengarius ſecūdus

Berengarius tercius

Berengarius tercius primi berengarij ex filia nepos. in ytaliam venīes. anno ſalutis nongēteſimo trigeſimoquinto imperio potitur. quem vō ⁊ quantū adduxerit exercitū. aut eius gentis ope adoleſcens exul ſit reductus nullus ſcribit. Sed apud multos conſtare videmus ip̄m ſtephani ſeptimi pontificis tp̄ibus ytaliam ingreſſum eſſe. Sed interea ſarraceni ad garganū ſedentes appulis calabriſq̄ꝫ noua excurſione vaſtatis. beneuentū vrbem obſident ſpoliatamq̄ꝫ incendunt. Quibus vltra progredi vt romanos inuaderent fines parātibus romani pontificis ioannis decimi ſuaſionibus impulſuſq̄ꝫ adducti guidoneꝫ comitem cohortibus tumultuario delectu coactis perficiunt. Is in barbaros ducens furentes repreſſit. berengari⁹ q̄ꝫ imperiū quieteq̄ꝫ in ytalia reintegrare cupiēs. pacē federaq̄ꝫ cū hūgaris firmant. hūgariq̄ꝫ rabie q̄ in ytalos tot ꝑ annos aſſueti fuerāt in externos vſq̄ alemaniā denuo ꝑplare ac vaſtare ceperunt. Ferunt aliq̄ hunc berengarium annis octo regnaſſe. Licꝫ alij ea aliaq̄ꝫ de quarto berengario ſimilia ſcribant.

BIBLIOTECA NACIONAL

Anno mūdi. 6133. Anno xpi. 934.

Joannes vndecimus papa: pria romanus: eo tempoꝛe pontificatū inijt: quo ſanguinis fons genue largiſſime effluxit: future magne calamitatis indiciū. Nam ⁊ genua a ſaracenis ex affrica venientibus tum capit ac diripit Et vngari ytaliā ingreſſi longe oia ac late populati ſunt. Joannes aūt pontificatus ſui anno quarto. menſe decimo. die. xv. moꝛit. vacat tū ſedes dies. xij.

Leo ſeptimus papa. natione romanus. vgone ⁊ lothario in ytalia imꝑantibus poſt ioannē pontificatū adeptus nil dignū memoꝛia geſſit. q̄ pōtificatu aſſumpto. cū remiſſus eſſet. pontificatus ſui anno tercio. die decimo moritur. Et in baſilica petri ſepelitur. vacat tum ſedes dies tres.

Joanne vndecimo pontifice. anno nongenteſimo triceſimoquinto ſaraceni affricanū incolentes vt iam p̄miſſum eſt. ingenti ducta claſſe orā oēm etrurie maritimā populati ſunt. ⁊ genuā circūacti. vrbeq̄ʒ graui obſidiōe p̄ſſam ceperūt. in qua maxima vſi ſunt ſeuicia. vrbe ei ſpoliata. Et ijs qui arma ad defenſionem induerant. primo impetu ceſis. oēs pariter puberes maſculos cū facta preda nauibus impoſitos abduxerūt. Quidā tn̄ ſcribunt impuberes genuenſium ex affrica in patriam breui reductos fuiſſe.

Cum creatus eſt pontifex leo ſeptimus. ad eius anni terni tēpoꝛa guilhelmus ſcribit heinricū germanie regem ac imꝑatoꝛem: de quo ſupra p̄miſſum obijſſe. Cui ſit in regno impijq̄ʒ titulo ſuffectus otto filius mathilde ſaxonie regis filia de quo in ſequentibus mentio fiet.

Stephanus octauus papa natione germanus. poſt leonem pontificatum iniens. Cum pontificatum ſuſcepiſſet ita a romanis ſeditionibus vexatꝰ eſt. vt nil memoꝛia dignū ab eo geri potuerit. immo vero (vt Martinus refert) in tanta ſeditione mutilatus. turpiter aliquādiu: vitam duxit. Cum ob inhoneſta vulnera prodire in publicum erubeſceret. Parabat quidem rex hugo tantā iniuriam vlciſci. ſ; in ipo apparatu moritur. Cui quidem lotharius filius in regno ſuccedens. hac de re nullam mētionem fecit. vel q̄ populi romani amicus eſſet vel q̄ breui regnauit. biennio eñ poſt moꝛtem patris ſupuixit. Stephanus vo pontificatus ſui anno tercio. menſe quarto. diebus. xij. moritur. vacat tum ſedes diebus decem.

S. Sipertus

Sipertus quē alij Vgibertū appellant. lotharingie ꝓuincie nobilis princeps. vir ſanctitate ⁊ ceteris virtutibus inſignis hiſdem tempoꝛibus ob clara miracula ſanctis aſcribitur. Qui inter cetera ſue virtutis opa dū viueret gemalitenſe cenobiū in francia ꝓprijs impenſis. magnificentiſſimis opibus breui extruxit.

Sanguinis quoq̄ʒ fons hoc anno vt premiſſum eſt hiſtoricis teſtātibus in genua vrbe maritima in loco vbi dicitur fontanella. ꝑ diem integram largiſſime effluxit. qui ⁊ future calamitatis vrbis ciuibus demonſtrauit. vt de ſaracenis ex affrica ſoluētes genuam vſq̄ʒ peruenerūt iam dictum eſt.

Martinus tercius papa. pria romanus. Vir quidem manſuetiſſimus qui placabilitatem ⁊ manſuetudinem ſtephani ſeptimi imitatus eſt. pontificatum eñ adeptus. bella omittens. religione ſeſe totum addixit. templa vetuſtate collapſa inſtaurans. pauperes elemoſinis paſcens. Nō caruit tamē hūꝰ tempoꝛibus europa ipa bellica rabie. Nam cum otto annitteretur ytaliam īgredi. aduerſante lothario magne cedes vtrinq̄ʒ cōmiſſe ſunt. adhoꝛtāte tamē eos martino pontifice. vt ab armis diſcederent. cum vbiq̄ʒ fame ⁊ penuria rez oīm laboꝛaretur. Tercio autē pontificatus ſui anno. menſe ſexto. die. x. moꝛit. ⁊ in baſilica petri ſepelitur. ſedes vacat dies duodecim.

Agapitus ſecundus papa. natione romanus. ardente tumultu bellico ytalia pontifex creatur. homo ſane magnanimus. qui ottonem germanie regem contra berengarium imꝑatoꝛem. cognita eius ſuperbia vocauit. Cuiꝰ ope inter hunc pontificem ⁊ ipm̄ berengariū qui omnia ſibi contra ius faſq̄ʒ vendicabat lites compoſite ſunt. Fuerat hic vir valde innocens. ⁊ reipublice xp̄iane amatoꝛ precipuus. Qui pontificatus ſui anno nono. menſe ſeptimo. die deciō moritur. Eo fere tempoꝛe quo oddo cluniaceñ. monaſterij abbas in domino q̄euit. Et in baſilica beati petri ſepelitur.

Linea ſummoꝝ pontificum

Joannes vndecimus

Leo ſeptimus

Stephanus octauus

Martinus tercius

Agapitus ſecundus

Lotharius eiꝰ noīs ſecūdus hugonis p̄dicti filiꝰ. p̄re defuncto imꝑiū ſuſcipiens imꝑauit annis. 2. Berengarius eni tercius magnis externoꝝ adductis copijs i ytaliā reuerſus. ad p̄mā cuius aduentantis famā rebelles in vgonē animi. multis i ytalie regionibus ſunt oſtēſi. Is cū puidiſſe vgo qđ viribus nequiſſet. ꝯſilio ꝑuidere ꝑrexit. Miſſis nāq̄ ad hoſtē iā aduentantē oratoribus cū eo hijs conſtituit federibus. vt ſe ytalia diſcedente lotharius filius ⁊ berēgarius ytalie reges equo iure oīa adminiſtrarent. Viguitq̄ aliquotannis ſolo nomine cōſortiū. quod berēgarius acri vir ingenio lotharius ſpreuit. ꝗ apud papiā cū vxore alunda nobili ac ferociſſima muliere. Cuius dotis iure eā ciuitatē ⁊ multa oppida obtinebāt ſe ꝯtinēs iniuriā diſſimulauit. Vgo interim poſt pacē q̄ʒ arelatum redierat diem obijt. Lotharius aūt romanoꝝ amicus ꝯtra ottonē heinrici filiū bellū duriſſimū ſuſcepit. qꝛ cū otto romā ingredi ānitteret. hic eidem aduerſari cepit. ꝑ quo maxime cedes hincinde cōmiſſe ſunt. Secūdus tūc elapſus erat annus regni berengarij tercij. quo in t̄pe lotharius ſolo noīe rex fato eſt functus. Et berengarius alundam. ne alicui nuberet p̄rimonij ſui dominiuꝫ. Et ytalie regnū ꝑ dotis occaſionem inuaſuro. publice apud papiaꝫ carceri mancipauit. Eo aūt mortuo ottoni nupſit.

Rudolphus ꝗ apud veronā berengariū ſupauit. quē ferūt poſtea trībꝰ annis imꝑio potitum eſſe vt p̄miſſum eſt. Is rudolphus burgūdie dux. ꝗ ſuperioribus diebus hugoni arelatenſi comiti in ytalia ceſſerat poſtea francoꝝ rex factus regnauit annis. 2.

Quid t̄pe berengarij imꝑatoris aut lotharij regis nomē auctoritas vel potentia effecerit ⁊ an tres vel quatuor berengarij extiterint. vt ignoreť facit ſcriptoꝝ ariditas. Igiť cū obſcure de berēgarijs mentio fiat nullꝰ mirabiť. ꝗ vincencij beluacenſis. fratris martini polonicaſenſis archiep̄i. Sicardi cremonēſis ep̄i. ricardi ⁊ guilhelmi monachoꝝ. gotfredi viterbienſis. ⁊ fratris ptolomei de luca chronicoꝝ libros ꝑlegerit. Ne em oēs eoꝝ hac in re errores qđ longuꝫ eē recenſeamus. quū aliq̄ eoꝝ dicāt p̄mū berengariū q̄tuor. ⁊ ſecūdū. xij. annis imꝑium tenuiſſe. temꝑa lotharij ⁊ tercij berengarij ad. xiij. annos protrahūt. vt quoq̄ ip̄os imꝑatores latinos cū regibus ⁊ tyrānnis interiectis. ꝑ ānos duos de triginta tantūmō in ytalia fuiſſe vltimus dictoꝝ ſcriptoꝝ lucēſis affirmet. Quāq̄ igitur pauci dictoꝝ imꝑatoꝝ regū ⁊ tyrānoꝝ tempora diſtinguere poſſint. Id certum habemus a berengarij primi initio imꝑio ad othonis primi ex germanis legitimi imꝑatoris coronationem a ioanne duodecimo pōtifice romano factam. annos ad quinquaginta interceſſiſſe. Et ip̄m othonē berengariū in lōbardia primo regnare permiſſum. poſtea in exilio egiſſe.

Berengarius quartus quē alij ꝑ tercio ponūt. mortuo lothario imperatore imꝑio potitur. ⁊ cum alberto filio imperauit ānis. xj. Vir certe digniſſimus. ⁊ acri animo ⁊ induſtria celebris. Qui cum apud vngaros exul a patria militaret audiens heinricū bauarie ducem hungaros ſupaſſe. Is em aquilegia capta. cum forte tunc hūgari ytaliam inuadere diſpoſiti iuſtinopolim aduenerīt. quibus ſeſe oppoſuit heinricus. ⁊ cōmiſſo bis ꝑlio hūgari accepta primo ⁊ iterū clade repulſi in hungariā redierūt. Inde omnē ytalie p̄tē ditiſſimā que aquilegiā papiāq̄ intercedit excurſione populatus eſt. Berengarius repente ſtationibus exercitu papiā ꝑperare cepit. Qđ cum habuiſſet exploratum heinricus. exercitum apud papiam nauibus impoſitum deduxit in padū. Inde continuato ex eo loco itinere intra auſtriā ſe recepit. Poſtea berengarius vniuerſam ytaliaꝫ obtinuit. ⁊ imperatoris nomen ſibi indidit ⁊ albertum filiū ytalie regem nūcupauit. Cūq̄ nimiū oneribus ⁊ vectigalibus ytalos p̄mere cepit. Et alundā lotharij vxorem in Garda veronenſis agri cum ſola ancilla carceri mancipaſſet. ⁊ omnia ſibi contra ius vendicare. ytali ꝑ agapitū othonē regem in ytaliā vocāt. qui eos in regno ytalie deturbauit. ⁊ alundam vxorem duxit.

Reges ytalie

Lotharius

Rudolphus

Beregariꝰ q̄rtus

Albertꝰ filiꝰ ſuus

Albertus berengarij filius apud rauēnam conſtitutus venetos mercatores multis affecit incōmodis comaclenſiū em nauigio quod illi haud quaq̄ tenue tunc habebant fretus. mare illud latrocinijs tenebat infeſtum. Id cum veneti diutius pati nec poſſent nec vellent. nauigio tumultuarie cōtracto. in comaclium ducto oppido primo impetu captum cum oppidanorū nauibus incenderūt captos autem oppidanos et iuramento ne vltra in predam cupiā aduerſum ſe obedirēt aſtrictos dimiſerūt illeſos. Otho deinde contra berengarium in ytaliam deſcendit quem tandem poſt magnas cedes victum in poteſtatem accepit. Et ſtatim alterum in conſtantinopolim. alterum in germaniam exilio relegauit. vbi demū ambo vitam finierunt.

Taxis hūgarie rex

Taxis rex hungaroꝝ. hūgaros ſuos pulſus de bauaro. quē in ytalia regnat rē opinaref vlturus. patiſſimo exercitu ytaliā irrupit. tantuſq; ytaloꝝ aīmos tūc pauor inuaſit. vt vltimū impēdere exterminiū cōtremiſceret. Berengarius vo ſiue ꝓpiciore vſus fortuna. ſiue cōſilij prudentia. Albertū mittēs filiū ſextum multa oratū puicit. Et acceptis nūmoꝝ modijs argentoꝝ (vt tradūt) decē rex cedens ytalie pepercit.

Hungari eīn poſtq; ꝑ germaniā primo poſtmodū ꝑ galliā ſatis fuerat debachati. deinde bulgaros tributarios fecerūt. poſtea barbare efferate gentis alluuio tot tantaſq; nationes ⁊ ꝓuincias ſatis ſupq; inūdauerat. ytalia ſue calamitatis pte nō caruit. ytaliāq; ingreſſi. Veneruntq; via foroiulienſi. malo ytaloꝝ ab initio mūdi barbaris patefacta. furēteſq; hungari cede incendijs ⁊ rapinis cūcta vaſtantes. Albericꝰ q̄s marchio cū ꝑ inuidiā ingratitudineq; e roma pulſus fuit. vngaros ad oppꝛeſſionē romane vrbis acceſiuit. Ea aūt gens romani agri fines qd in pmis albericus q̄ſiuerat nequaq; attigit. Etruriā vo oēm quā albericus ſaluā eſſe pactus fuerat. cōmiſſis ſumma ⁊ alias inaudita impietate cedibus incendijs ⁊ rapinis ꝓpe deſtitutā deſertāq; reddidit omes eīn mortales feminas atq; hac mares q̄ cedibus ſupfuerāt aut fuga ꝓlabi nequiuerāt in vngariā abduxit. Tandē ſub ottone primo impatore impetū in germaniam fecerunt.

Boemia añ hec tpa ad xp̄m cōuerſa. vbi worziuous vltimꝰ paganoꝝ ducū a btō methodio morauorū archiepo cū ludimilla cōiuge ad baptiſmi grām ꝑductus ē. nongēteſimo quinto anno. poſt chriſti ſaluatoris ortū. ludimilla ſancta mulier habita etiā miraculis claruiſſe ferf. Chriſtianā aūt veritatē āplexi fidem catholicam inter bohemos magnopꝑe amplarūt. ludimilla filia fuit comitis Slawiborij de caſtello Brzew quod poſtea melinca dictum ē.

Spitigneꝰ Vratiſlaꝰ Duces bohemie

Spitigneus filꝰ borziwogij primi xp̄iani ducis bohemie. poſt obitum eiꝰ principatum obtinuit. Is eīn ex ludimilla ſancta muliere tulit duos filios ſpitigneū ⁊ vratiſlaū. primus patri ſucceſſit. ſed moriens ſine filijs fratri principatum reliquit. Coniūx aūt vratiſlai drabomitia de duriſſima gente luticen. ſatis. mulier audax ⁊ ad ſcelus prona. duos pariter filios viro peperit vētzeſlaū ⁊ boleſlaū. priorem ludimille tradidit educandū. alteꝝ ipa nutriuit. aluūni ex nutribus innati mores ventzeſlaus pietatem colere. manſuetudinē pre ſe ferre: xp̄iana ſacra venerari. elargari multa paupibus. nulli obnoxius eſſe. boleſlaus ydoloꝝ ſectari culturam. honores ambitioſe querere. adulterari. rapere. occidere. in ſcelera cuncta prolabi. pr̄ ſuprema ordinās ludimille quouſq; liberi adoleuiſſent gubernationē ꝓuincie dimiſerat. Id egre drabomicie fuerat ſocrū i caſtello thetin ſtrangulari iuſſit. ipa imperiū accipiens in oīnes crudelis etiā ventzſlao filio infeſta cui preferre fratrem non dubitauit.

S. Ventzſlaus dux bohemie

Venceſlaus dux bohemie filius vratiſlai quē beata ludimilla. vt nepotē cariſſimū in fide xp̄iana glorioſiſſima matrona bohemorum prima margarita. ac ſacris litteris ⁊ eloquijs peroptime imbuebat. Quem potus cibiq; parciſſimū fuiſſe tradūt. corporis maieſtatē decoꝝ. virginitatem ad vltimū vite ſeruaſſe. diuina in templis officia diurna nocturnaq; nūq; neglexiſſe. Et noctis quidem tempe nudis pedibus ſuper glaciem ac niuem iter agentem vim frigoris minime ſenſiſſe. Iuſſe eum iubente populo (adhuc viuē te matre) principatū creuerat iam ventzeſlai nomē. miraq; populi caritate atq; admiratione celebrabaf. Sed quanto ceteris dilectioꝛ. tanto acrius ſe in odiū fratris matriſq; cōcitabat. Fit conuiuiū apud boleſlaū matre iubēte. vocaf ventzeſlaus qui ⁊ ſi mortem inſtare predixerat. facta tamē de peccatis ſuis cum ſacerdote ex more xp̄iano ꝯfeſſione, fraternā domū ingredif. Ibiq; ſtatim boleſlai manu ꝑcuſſus interijt. vētzeſlai ſanctitatem. Quo die ceſus eſt xp̄m deum teſtimoniū perſtitiſſe memorie prodiderūt. Qui regi dacie ꝑ viſum apparens. ſuo martyri edem conſtrui mandauit. ipm aūt ventzeſlaū multis miraculis claruiſſe atq; inter ſanctos martyres ab eccleſia receptum tradunt.

Otto primus rex

Otto ex mathildo filia theoderici regis ſaxonū ⁊ heinrici regis filius ei ſucceſſit in regno. Is ꝑclariſſima multa maximaq; regnis frācie ⁊ germanie geſſit. ⁊ cū eiꝰ virtutiſ fama etiā in ytalia celebris haberef. agapitꝰ pōtifex multiq; ꝓceres berēgarij alberticq; filij tirānidē exoſi. illiꝰ opem rebꝰ afflictiſ italie popoſcerūt. q cū q̄nquagita ⁊ eo vt aliq volūt āplꝰ armatoꝝ milibꝰ mouit. trita et apta ꝑ fortulij regionē via. italiā ingreſſus berēgariū impio ⁊ albertum regno ytalie deturbauit. Italiaq; potitus alundam lotharij q̄ndā vxorē carcere eductā in vxorē accepit. Reuerſus i germaniā otto ex alunda vxore anno vix dū elapſo filiū ſuſcepit. Cui ottoni poſtea ſecūdo fuit appellatio. Ottoq; rex interea boleſlaum bohemoꝝ ducem inimicos i ſe animos ꝑferentem domuerat. Quo felicitate dum omnibus in locis rex preſtantiſſimus. idemq; vir optimus otto vtif. glorioſi ⁊ ſimul ſaluberrimi facinoꝛis occaſionem eſt nactus cū hungaris bohemis vt infra patebit.

De progreſſu imperii ac trāſlatione eius in germanos.

IMperiales tituli. imperiūqꝫ a romanis galliſqꝫ ac longobardis ablati. Et ab ottone nunc ſuſcepti. in
germaniā hic primū transferūtur. vbi ꝛ nūc vſqꝫ cōſeruantur. Et qm̄ deo auxiliante hoc in loco in ger
manoꝝ imperiū deuenimus. Nō alienū videtur pro huius excellentiſſime dignitatis cognitōne. pauca de
progreſſu ſacri imperij in medium afferre breuiſſima ex ampliſſimis altius repetentes. qđ maximi aucto-
res tam legū interpretes: q̄ ſancti doctores de ceſarea poteſtate ſentiant. ac eius tranſlatione in germanos

ROmana regia poteſtas. quā ſacrū imperium vocitant ab ipa humane nature ratione. q̄ optime viuē
di dux eſt. Cuiqꝫ oīes parere oportet. ordinem ducit. Exactis nāqꝫ ex paradiſo delitiarum primis
parentibus. Cum in agris homines atqꝫ in ſiluis beſtiaꝝ modo vagarentur. victuqꝫ ſibi ferino vitam pro
pagarent. Animaduertit homo. nā rōnis participē illum deus creauit. hominem homini ad beneuiuedū
maxime conducere. ſocietatemqꝫ fore plurimū neceſſariam. Sic ergo qui ſegregati prius vitā in ſiluis mo
re ferarum ducebant. ſiue docente natura. ſiue deo volente totius nature mgr̄o inſimul conuenere. ſocieta-
tes inſtituerūt. domos edificarunt. oppida muris cinxerūt. artes inuenerūt. ꝛ cum alter alterius cōmodis
inſeruiret. placebat mirūimmodum ſingulis vita ciuilis. dulciſqꝫ nimiū videbatur ꝛ ꝓpinquoꝝ ꝛ amicoꝝ
conſuetudo. Cuius fuerant prius expertes. Uerum ſicut ab homine multa parantur homini cōmoda. Sic
nulla eſt peſtis que homini ab homine non naſcatur. Ceperunt itaqꝫ homines violare ſocietatē: fidē fran
gere. pacem turbare. iniuriam cōciuibus vicinorūqꝫ tum opibus tū matrimonijs inſidiari. rapere aliena.
ꝓbas omne obrūpere. nec eīm pacis emula maſ litiū ſuiqꝫ prodiga cupiditas paſſa eſt diu manere ius ſan
cte ſocietatis illeſum. Cum ergo premeref ab initio multitudo ab hijs qui viribus erāt editiores. Ad vnū
aliquem confugere placuit virtute preſtantem. Qui ꝛ iniurias prohiberet. inferri tenuioribus. Et equita
te conſtituta. ſummos cum infimis pari iure teneret. Idqꝫ nedū vna in gente. ſed in pluribus factum eſt.
Atqꝫ hij ſunt qui poſtea regis nomen obtinuerunt. Quoꝝ conſtituendorū cauſam publica dedit vtilitas
iuſti prope mater ꝛ equi. Nec ſane aliam ob cauſam rege fuerat opus. nec tante dignitatis faſtigium cuiq̄
cōmittere oportebat: vt ceteris omnibus preferref. honoraretur ab oībus. ac preciperet omnibus. niſi
vt eſſet qui publica tueretur. ac iuſticiam miniſtraret. Uerū cum plurimos reges orbis haberet. Cepit (vt
fit) pluritas principum diſcordiam parere. Nāqꝫ cum modo de finibus. modo de iuriſdictione ꝯtēderent.
Nec eſſet qui lites dirimeret. niſi gladius. cum nemo minorem ſe altero reputaret. ſtrepentibus ac furenti-
bus bellis. Nec ciuitas cum ciuitate. nec ꝓuincia cum ꝓuincia conuenire poterat. dulceqꝫ illud ac ſuauiſſi
mū humane ſocietatis cōmertiū ꝓhibebaf. Sed affuit preſto benigna humane nature prouidentia. Que
ſuapte ingenio ad optima tendit. nec vult q̄ ſunt queqꝫ futura ſunt male diſponi. Hanc igitur operante ad
vnū principatum. quem greci monarchiam. Noſtri vͦo imperium vocitant reduci ſingula placuit. Nec eīm
aliter pax poterat vniuerſalis haberi. Hinc illud aſſirioꝝ imperiū exortum eſt. Hinc grecorū principatus
alexandri magni virtute atqꝫ fortuna ex europa in aſiam ac libiā ampliatus. Hinc carthagineſe. Sed cū
hec imperia nūqꝫ ſibi totū orbem ſubiecſſent. Ac ꝓpterea pacem vniuerſalem parere non potuerūt. Pla-
cuit ſiue humane nature altrici. ſiue ipſius nature domino rectoriqꝫ deo. romanū imperium excitare. Ro-
ma igitur vt premiſſum eſt ab initio per reges gubernata eſt. ſeptēqꝫ regibus paruit. Quibus exactꝭ duo
conſtituti ſunt penes quos ſummū ius eſſet. Ad extremū cū neqꝫ populus neqꝫ ſenatus ſatis ꝓbe ꝓuin-
cias vrbēqꝫ regerent data ē vni poteſtas vt ratū eſſet quiſqđ ab eo cōſtitueretur. Cui rei principiū iuliū ce-
ſarem ꝑſtitiſſe non eſt ambiguū. Conſtituto vt diximus principe lege antiqua q̄ regia nūcupatur. popul⁹
ei ꝛ in eum oīe ſuū imperiū ac poteſtatem contulit. Nec eīm vel populare regimen qđ polliticů. vel opti-
moꝝ ciuiū qđ ariſtocraticum appellaf. tam iuſtum tamqꝫ pacificū eſſe poteſt. quā monarchicū qđ in roma
no principe recognoſcimus. Quod aliquando per ytalos. aliquando per hyſpanos. Interdū per affros.
dalmataſqꝫ conſtat adminiſtratum. Peruenit etiam ad grecos diuqꝫ apud conſtantinopolim tante gloria
dignitatis permanſit. Et quāuis aliquādo duo inſimul fuerint auguſti: vt dyocletian⁹ ꝛ maximian⁹. non
nūqꝫ etiā plures. Id tamē vſurpatione magis q̄ iure contigit. In apibus eīm inquit Gregorius pꝛīceps
vnus eſt. Grues vnā ſequūtur. imperator vnus. Obuenit aūt hec dignitas nūc ſenatus electione. nūc po
puli vocatione. nūc militari fauore; nūc principis ordinatione. Demū vͦo negligentibus romā grecis: eā-
qꝫ nunc barbarorum. nūc aliorum direptioni relinquentibus. populus ille romanus qui ſuo ſanguine tm̄
parat imperium. Quiqꝫ ſuis virtutibus monarchiam fundauerat orbis: venientem in auxiliū eius Caro-
lum magnū francorum regem natione germanum. qui vrbem ſacraqꝫ loca ab omni hoſtiū concurſione de-
fendit. primo patriciū poſt auguſtum concurrente ſummi ꝯſenſu pontificis acclamauit. a carolo itaqꝫ ma-
gno imperij dignitatē occidenti reſtitutam. vſqꝫ ad ludouicū arnulphi filiū imperiū apud gallos nō par
uū habuit incrementū: veꝝ poſtea principum illoꝝ ignauia. ſplendor ille romani imperij in obſcuras tene
bras conuerſus eſt. atqꝫ imperium quod annis centum ꝛ decem franci potiti fuerāt. demū in longobardos
deductum eſt. Poſtremo in germanos duce ottone heinrici regis filio tranſlatum eſt. Taliqꝫ modo in ger
manos romanū imperiū conſtat eſſe tranſlatum. atqꝫ vſqꝫ in preſens obſeruatur. Quod per varias man⁹
deductum. Nunc ad fridericum tercium ac filiū eius regem maximilianū per legitimā electionem deriua-
tum eſt. Quibus ſuprema in temporalibus eſt ex alto cōmiſſa poteſtas. vt bella feliciter pagant; pacē de-
corent. ꝛ reipublice ſtatum ſuſtentent. Ad quas res omnes populi. omnes nationes. oīeſqꝫ reges ac ꝑn
cipes. huic imperio libētibus animis ſe ſubmittent.

Anno mundi. 6153. Anno xp̄i. 954.

IOannes duodecimus papa romanꝰ. de via lata. p̄ris Alberici potentia fretus. pontificatum occupat. Octauianꝰ is q̄dem primo vocabat̃. Albericus eñ q̄dam romanꝰ ciuis potentiſſimus per factionē cū magnatibꝰ inuitam. p̄cꝫ vim clero ⁊ pp̄lo illatam filiū ſuū octauianū creari pontificē obtinuit Qui ioannes duodecimus appellatus ē. Is vitā nedū pontifici. ſ3 cuicūcꝫ priuato turpem in pontificatu duxit. Quippe q̄ p̄ter venationis (cui ſe totum dedit) leuitatē. mulieres palā habuit cōcubinas. Erant tū rome duo conſules ex nobilitate quotannis. q̄ ad vetuſti cōſulatus exemplar ſumme reꝝ p̄eſſent. Et p̄fectus ite ex nobilitate creatus pp̄lo ius dicebat. Ex plebe aūt creati ſingulis annis. xij. q̄bus de carconibꝰ erat appellatio. ſenatꝰ vicē conſilijs deliberationibus obtinebāt. Parebant vo romanis a q̄bus ingratus annuos accipiebant oēs vrbes ⁊ oppida vicina etrurie intra vrbeuentanū tudertinūcꝫ agros in vrbē vergentis. Et quicq̄d a neapoli ⁊ a marſis reatiniſcꝫ ad vrbē pertinet vlteriora p̄tim greci. p̄tim ſarraceni occupauerāt. Octauianꝰ itacꝫ potētia i ſatis libera ciuitate fretus. pontificiū munꝰ humeris ſuis nequacꝫ conuenientes ſibi deſummi. Hac q̄dem indignitate moti duo cardinales litteris ottonē obſecrant. vt clerū pp̄lmcꝫ romanū e manibus beregarij ioanniſcꝫ duodecimi vendicare conaret̃. aliter xp̄ianā fidem cū imperio peritură. Quorū ioannes vtercꝫ noīe. diaconus vtercꝫ dignitate. ⁊ ordine erat. Similesꝫ lr̄as ad othonem multi ytalie pp̄li ⁊ potentes domi nobiles dederūt. Interim dū otto expectaret̃ re p̄ indices patefacta. Joannes duodecimus iracūdia eiꝰ erat impotens excāduit. Et cardinales diaconos naſo vnū. manu alteꝝ mutilauit. hac obrem otto in ytaliā mouens vrbē ingrediēs a ioanne honorificentiſſime ſuſcipitur. coronaturcꝫ vt q̄dem tradūt. accepto germanie pannoniecꝫ titulo. Tranſlato tū primū ad germāos impio. alij a leone hoc factū exiſtimāt. Cōpoſito aliq̄ntulū ſtatu ciuitatis cū ioanne ſecrete collocutꝰ. eū a flagitijs deterrens. ad virtutem cohortabat̃. Verū cū nequacꝫ moueri e ſentētia vbis eum cerneret. ad minas conuerſus. Is iudiciū reformidās in ſiluis more fere aliquādiu delituit. Interim poſt paucos q̄ redierat menſes obijt. Et vt multi habent ſcriptores in adulterio deprehenſus. pontificatus ſui anno nono. menſe tercio. die q̄nto Eius vo in morte ſedes dies. 12. vacat.

BEnedictus quintus papa. patria romanus. ex diacono in ſeditione pōtifex creatur. ab his potiſſimū qui ioanni cognatione factionecꝫ cōiuncti fuerāt. Cū prius otto leonē electū cōfirmaſſet. pterui tū bñdictū in petri ap̄lo ſede. p romano pontifice locauerūt. Ea cū intellexiſſet otto non vltra vbis cōminationibuſcꝫ agendū ratus. primū omni agri ⁊ ditionis romanoꝝ ciuitates. ⁊ oppida pleracꝫ capi diripi ac magna expte vaſtari curauit. Romā exinde adeo dura preſſit obſidione. vt modiū furfuris p eam tempeſtatē triginta aureis venūdatū fuerit. tantiſcꝫ coangustatos malis romanos benedictū ottoni dederunt. ⁊ leonē acceperūt. Edomita romanoꝝ proteruia. otto in germaniā reuerſus benedictum apud hamburgā relegauit. vbi poſt paucos menſes vita eſt functus Vixit aūt in pontificatu menſibus ſex dies quincꝫ. Sedes deinde diebus viginti vacauit.

LEo octauus papa. ciuis ⁊ latronenſis eccīe p̄thoſcenarius a clero pp̄lo cꝫ romano ex̄pulſo ioanne pōtifex creatus añ bñdictū. quē otto in ſede petri ꝯfirmauit. q̄ cū furētes romani ⁊ paſſione obcecati eiecisſent. agentē imperatorē ſpoleti adijſſet Otto eos vi ⁊ armis ꝯpulit leonem ſuſcipe. q̄ ſtatum romanoꝝ inconſtantiā pertesus auctoritatē oem eligendi pontificem a clero populocꝫ romano ad impatorē trāſtulit. Leocꝫ p̄iter vix ad terciū menſem q̄ reſtitutus fuerat ſuperſtes fuit. Anno eñ p̄mo. menſe quarto morit̃.

IOannes. xiij. papa. narnieñ ep̄s. p̄ria rōnus p̄e ioāne ep̄o leoni ſucceſſit. quā petrus vrbis p̄fecꝰ capitali odio pſecutꝰ ē. Acceſſitꝰ autē Jofredꝰ in cāpaniā comes potens armatis ſtipatꝰ. ioannē in pōtificem lateraneñ cepit. pduxitcꝫ i adriani molē. quā tūc ſic ⁊ nūc caſtellū ſancti angeli appellabāt. pōtifexcꝫ ibi aliq̄t cuſtoditꝰ diebꝰ in campaniā ductꝰ eſt ad iofredi libidinē retinēdꝰ. Verꝫ interfecto iofredo eiꝰ q̄ vnico filio a ioāne capuano p̄ncipe. pōtifex xj. mēſe ſui exilij romā ꝑpere redijt. otto cognita pōtificis calamitate romā perueniēs ꝯſules p̄fectū cū decarchonibꝰ i vincl'a coniecit. Inde cū otto ſenio ꝯfectꝰ obijt. nō multo poſt ioānes pōtifex ſexto pontificatus ſui āno. menſe. xi. die quinto ſubſecutus eſt.

BEnedictꝰ ſextꝰ papa p̄ria rōnus ioāni i pōtificatu ⁊ calamitatibꝰ ſucceſſit. q̄ ⁊ ipſe a cincio cinerōno. ⁊ q̄dē ꝑpotenti i caſtellū ſcī. angeli truſus. eo in loco nō multo poſt ſtrangulat̃ vel vt alij hñt fame morit̃ anno p̄io. mēſe ſexto ſui pontificatus.

Linea ſummoꝝ pontificū

Joannes duodecimus

Benedictus quintus

Leo octauus

Joannes terciuſdecimus

Bñdictus ſextus

Linea iperatorꝝ

Otto primus

OTto primus germanoꝝ imꝑator. heinrici regis nobilis heres in regnū succedens. Anno salutis. 962. poſtq̄ in germania decē ⁊ octo annis regnauit imꝑator a pontifice declaratus. imperauit annis. xij. primo in palatio aquiſgrañ. a hildiberto archiepo magūtino prim⁹ coronatus. Vir vtiq̄ xp̄ianiſſim⁹ ⁊ eccle romane amator atq̄ acerrimus defenſor. Qui domito boleſlao boemoꝝ duce poſt liberatū ludouicū francie regem pacē regno dedit. Eodem⁊ q̄ tpe Vgo magnus comes pariſienſis q̄ ſororē otton is in mſimonio hēbat. Ludouico regi francie iterato inimicari ceperat. qḋ cū intellexiſſet otto ne continendo in fide ſororio ſatis ꝑ nūcios litteraſq̄ ꝓficeret. ſecūda expeditione in franciā delatus ipē cōpeſcuit. ⁊ regi parere ac ſubeſſe coegit. Dux quoq̄ giſilbertus q̄ regis ottonis ſororē habebat in vxorē aduerſus francos vt hoſtis ad andernacū ꝓceſſit. vbi a francis victus fugiens in reno ſubmergitur. Rex aūt belgicā ingreſſus totā in deditōnē redegit. poſt hec rex ludouicus viduā giſilberti vxorē in cōiugem accepit. hungari quoq̄ ſiue q̄ꝛ vicinos ꝯtiguoſq̄ bohemos ab ottone domitos ac ſubactos indigne ferrent ſiue q̄ꝛ illum francie expeditionibus occupatū min⁹ reſiſtere poſſe crediderint. impetū in germaniā fecerūt. atq̄ ſup licum fluuiū ꝓpe ciuitatē auguſtā cōſederūt. Quibus otto ꝓcibus vdalrici ſanctiſſimi illius vrbis epī motus occurrit. Duxit vero in illos magna ſpe. nec minori cōfidentia plenus otto. ⁊ paribus animoꝝ ardoribus paribuſq̄ hincinde odijs ꝑlio. qḋ aliqḋ diebus ꝑ ſolas noctes intermiſſe fuiſſe ferūt. decertatū ē. Quāq̄ vo ottoni ⁊ germanis victoria ceſſerit cruētiſſima. Cecidit eīn in eo ꝑlio gener regis cōradus ⁊ dux wormacienſis. hūgari tamē nō fuſi ſuꝑatiq̄ potius q̄ꝫ pene ad internitionē ceſi fuerūt. Adeoq̄ tūc eneruata ē potentia hungaroꝝ vt multis poſtea tpibus ſe cōtinuerint. Tres in eo prelio reguli ad poteſtatem ottonis viui ꝑducti ſunt. quos germani ottone etiā vt ꝓhiberet adnitēte. laqueo in hungaroꝝ dedecus ſuſpēſos necauerūt. Ea tot tantarūq̄ diu ⁊ multis ꝯtinuataꝝ i loc͛ victoriaꝝ. ottonis fama rōnis ytaliſq̄ ſuaſit. vt cū berengarij albertiq̄ filij. tum etiā ceteroꝝ ytalie tyrannoꝝ malis finē quererēt. ottonē orauerūt vt romanā eccłiam liberaret. Moturus germania otto filiū ex alunda vxore ſuſceptū ottonē nomine annū etatis ſeptimū agentē in germanie regē apud aquiſgrañ. coronauit. Ottoni rome appropinquāti romanos obuiam effuſos fuiſſe. illūq̄ triūphi apparatibus in vrbem deduxiſſe multi cōcordant ſcriptores. Ioannēq̄ duodecimū ottonem in ceſarem romanūq̄ imꝑatorem auguſtum coronaſſe. Alij eā coronatōem leoni octauo attribuūt. quā opinionē Gracianū in decretis ſecutum fuiſſe videmus. Inde cum ioanne multis inſtitit vt a flagitijs temꝑans vitam pontifice dignā duceret. Et cū ſuaſiones paꝝ prodeſſe intelligeret. epiſcopos ytalie cōuocari curauit. Sed pertinax in turpitudine ioannes roma fugiens in montibus delituit. Cū magnus ad imꝑatorem cōcurſus factus. efflagitatūq̄ eſt vt quēpiam ille dignū ponteficē deſignaret. otto modeſtia vſus electū ſe iubente a clero ⁊ populo leonē cōfirmauit. quo facto ⁊ rebus vrbis rome cōpoſitis otto ſpoletū acceſſit. Is quoq̄ grecos in apulia ⁊ in calabria ſuꝑauit. Et romanoꝝ imperiū ad frācos orientales reduxit. atq̄ in goſlaria ſaxonia argentifodinas inuenit Madeburgam vbi ſepultus eſt ornamentis plurimis decorauit. ⁊ metropolim fecit. denarij item ab eo ottolini vocati in ytalia conſtituti ſunt. Alia inſuper facinora laude digna inuictiſſimus hic imꝑator ſtrēnue geſſit. Erat eīn mitiſſimi ⁊ ſingularis clementie homo. Suſcepta itaq̄ imperij dignitate ſingulis ꝓpe annis ex germania in ytaliā veniebat. Tandē ottonem filiū admodū ſenex rome imperij conſortē fecit. Quo facto in germaniā ꝓfectus. ſenio ꝯfectus. vitē ne morit͛. Cui⁹ corp⁹ in madeburg germanie vrbē delatū. in tēplo ſcti mauricij qḋ ipē ſumptuoſiſſime conſtruxerat ſepelitur.

HErūt multa ꝓdigia tū ytalia apparuiſſe. Nā ⁊ lapis de celo mire magnitudinis cecidit. ſeuiente vētoꝝ ⁊ hymbriū ꝓcella. Et in veſtib⁹ multoꝝ ſignū crucis ac q̄dē cruēte diuinit⁹ apparuit. q̄ q̄dē portenta indicare magnas clades ⁊ calamitatē eccleſie multi interpretabantur.

SCiſma quoq̄ decimū ⁊ vndecimū ſuſtulit otto magnus imperator. depoſito eīn ioanne cū populus ac clerus ro. leonem creaſſet. abſente ottone a conſanguineis ioannis leone eiecto benedictum ſubrogarunt. Indignatus otto coegit romanos abrogato benedicto leonē ſuſcipere.

Cometa

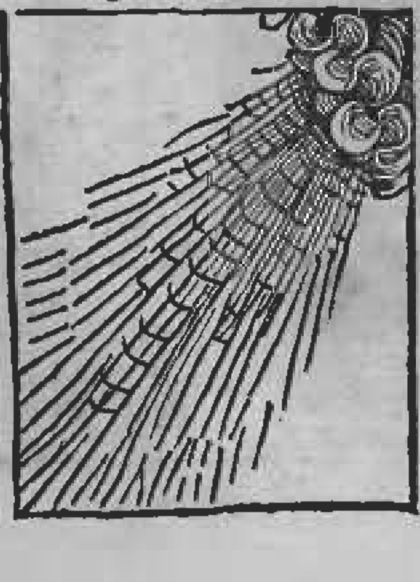

ECliſim horribilē ſol paſſus ē die veneris hora diei tercia. q̄ die in hyſpania Addamaram rex ſarracenoꝝ a Radamiro xp̄ianiſſimo rege gallicie in bello ſuperatus eſt.

IN ytalia cometes mire magnitudinis apparuit protendens famē. q̄ ſecuta eſt. Rexq̄ otto corpus ſancti Innocentij in vrbe madeburgā tranſfert. anno quoq̄ ottonis. xxxij. comes quidem eius familiaris rome a dyabolo arrept⁹ vt dentibus ſe diſcerperet ad ioannē. xiij. papā deductus. vt cathena ſancti petri in collo circūdaret. fallaces clerici aliam cathenam adhibuerūt. cū nihil remedij ſentiret allata cathena qua petrus a nerone ligatus fuerat collo appoſita dyabolus ſpumans ac clamans abſceſſit. Theodoricus metenſis epiſcopus arrepta cathena. niſi abſciſa manu. ſe non dimiſſurum ait imperator. ad ſedandam litem a papa ioanne obtinuit. vt anulum huius cathene exſectū epiſcopus obtineret. id ſummo honore obſeruauit.

Madeburga. olim parthenopolis a venere parthenia appellata: q̄ ibi colebat̄. Et vrbs v̄ginū dicta.
metropolis ac p̄maria ſaxonie vrbs. ad albim fluuiū ſita. Is fluuius in montib⁹ exoriens. qui bohe
miā morauiamq̄ꝫ diſterminat. Et ꝓuinciā mediā ferme perlabit̄. p̄mo in occidentē. deinde in ſeptētriones
verſus. vt ꝓuinciā relinquit p̄ anguſtias montiū ꝛ abrupta ꝯualliū p̄ceps ſaxoniā petit. quā duas in par
tes dirimens Madeburgā vrbem magnā alluit. Deinde in occeanū fertur. vbiq̄ꝫ a rheno flumine eq̄ terra
rum ſpacio diſtans. nō minorē illo plabēs agrū. Neq̄ꝫ romani albim ip̄m (vt Strabo tradit) trāſcenderūt
quē pleriq̄ꝫ germanie terminū ſarmacieq̄ꝫ quondā dixere. Hec inclita vrbs impatoꝝ pontificūq̄ꝫ honeſta
ſedes. Tres in p̄tes diuiditur. Eſtq̄ꝫ munita menib⁹ ac propugnaculis. turribus quoq̄ꝫ ac foſſatis excel-
lit. In eaq̄ꝫ ſunt magnifice dom⁹. ꝑpolite platee. ampla ꝛ ornatiſſima tēpla. Carolus q̄ꝫ magnus nobilem
ep̄atum ibi ordinauit. Confecto em̄ longobardoꝝ bello: potentiſſimo rege capto. nullā morā interponen-
dam putauit. q̄n in galliā cōfeſtim rediret. Saxonicū q̄ppe intermiſſum bellū eū domū reuocabat. ſaxonū
gens longe maxima erat ac etiā bellicoſiſſima pene germanoꝝ oīm. hi falſos colentes deos. cū neq̄ꝫ diui-
ni neq̄ꝫ humani iuris quicq̄ꝫ penſi haberēt. nihil eque ac religionem noſtram. homineſq̄ꝫ ei deditos ode-
runt. Proximi erant francis. cum quibus continenter bella gerebāt. Hec palma cum carolo magno qua-
ſi diuino munere reſeruata videretur. Sic renouatum eſt cum ſaxonibus bellum. Quo nec maius vllum
nec grauius diuturniuſq̄ꝫ a carolo geſtum fertur. Tres enim ꝛ triginta annos cum ferociſſimis gentibus
certatum conſtat. Tandem penitus ſaxones debellati. ſe ſuaq̄ꝫ omnia poteſtati caroli permiſere. Victis im
poſite leges vt patrijs ceremonijs. falſiſq̄ꝫ dijs poſthabitis xp̄ianam fidem profiterentur. magnū numeꝝ
obſidum darēt. modicis terminis ſepti. Erat autem carolo in bellis gerendis hic primū prepoſitus finis.
vt xp̄iane fidei legem. quantum in ſe eſſet extolleret. ideo purgata ſaxonia decem epiſcopatus in ea inſtitu-
it. ſedes prima pōtificalis ab eo fundata. eccleſia Oſnaburgeñ. ſuper haſam fluuiū in honore petri q̄ꝫ ſum
me coluit. Secunda halberſtadeñ. in honore ſancti ſtephani. que prius ī Oeſterwick fuit. Tercia myndē-
ſis ſup̄ weſarā fluuiū in caſtro wedekini. Quarta bremenſis in honore ſancti petri ſuper weſeram. Quin
ta padebornenſis fundata in honore beatiſſime virginis marie. Sexta verdenſis in loco fardan dicto ſu-

per alerani fluuium. Septimā monaſterienſis in honore ſancti pauli. Octaua hildenſemēſis quā carolus primū in aulica ſundauerat. morte preuentus incompletam reliquit. Nona bambergenſis in bāmonis id eſt iouis caſtro. que olim aquilonarium caput fuit. Decima ſedes epiſcopalis celeberrima eſt Madeburgēſis in honore diui mauricij fundata ſuper albiam in parthenopoli quondā partena dicta. Ea tamen a carolo magno inſtituta fuit primo in Styde ſuper dominio comitum de Swalenworch. qui nūc de lippia appellantur. deinde traſlata ad valerſleue. poſtea ad vreſe. Tandem per Ottonem primū imperatorem glorioſum anno ſalutis triceſimo ſupra nongenteſimū ad Madeburgam mutata. Et eius auſpicio in primatū alemānie ſublimat. Cui primus epiſcopus prefuit ſanctus Adelbertus. vir omniū virtutum plenus. habz hec vrbs inſignis in honore ſancti mauricij ex quadrato lapide templum ornatiſſimū. ottonū ceſarum nobile opus. Et in eo ſancti florentij corpus. Credunt quoq; vnam e ſex ydrijs ibi eſſe. in quibus vinū ex aq̄ factum. a domino ſaluatore euangeliſtarum tradit hiſtoria hanc plebibus oſtendunt. materia marmorea e ac perlucida. vini capax quantum equus ferer poſſit. Alteram ⁊ minorem apud hildemenſes eſſe affirmāt Vexillum quoq; ſancti mauricij hic quotannis oſtēditur. magiſtratus vrbis ius ciuile romanorum abbreuiatum ⁊ ſaxonica lingua conſcriptum. non ſine reuerentia cuſtodit. quod magni caroli auctoritate firmatum tradunt. Eoq; in deciſione cauſarum vicine genteſ recurrūt. magna ⁊ venerabilis earum legum auctoritas habetur. Extat in ea ymago perpulcra Rolandi. qui caroli ex ſorore nepos fuit. Preſtans fortitudine vir. Et poſt ingentem hoſtium cedem in prelio cū de hiſpania victa exercitum in galliam reduceret. a vaſconibus interijſſe dicitur. Hic eſt Rolandus quem (vti fama eſt) tempeſtate ſua corporis robore ⁊ animi magnitudine. longe ceteris alijs preſtiſſe. Cuius fortia facta per vniuerſum orbem celebrantur.

Madeburga

Anno mundi. 6173. Anno xpi. 974.

Linea summoꝝ pontificū

Bonus secūdus

Bonifacius septimus

Benedictus septimus

Joannes decimusquart⁹

Joannes quintusdecim⁹

DOnus secūdus. patria roman⁹. bñdicto pontifici surrogatus. Hic multe modestie ꝛ integritatis fuit pontifex. Et si nihil in pontificatu gessit quo magnope laudaret. Non tñ vel aliqua iniuria affect⁹. vel ignominia annotatus ē. Anno aūt pontificatus sui primo morit. Et in basilica petri sepelitur. diebus tantūmodo duobus sedes tum vacat.

BOnifacius septimus papa. cui⁹ pr̄ia ꝛ cognomē ob ignobilitatē reticet Hic cū malis artibus pōtificatū adeptus fuisset. male etiā amisit. Nam iniuto mgr̄atu cōspirantib⁹ simul bonis ciuib⁹ relinquere vrbē coactus. Indeqꝫ recedens p̄ciosissima queqꝫ e basilica santi petri. subtrahēs. cōstantinopolim ꝯfugit. vbi tamdiu substitit quo ad diuendit is q̄ sacrilegio abstulerat. magnam vim pecuniaꝝ cōparasset: q̄bus tanq̄ adminiculis occupande tyrannidis fretus. vrbem repetit. ciues romanos largitione corrupturus. Obstabāt conatibus suis viri boni. maxime vo ioannes diacon⁹ cardinalis. quē captū adiuuantibus q̄busdam p̄niciosis hoībus oculis statim priuauit. atqꝫ ip̄e tantoꝝ maloꝝ auctor siue timore siue penitētia patrati sceleris in seditione turpit vitam finiuit. Vixit aūt in pontificatu mensibus septē. diebus quinqꝫ. vacat tum sedes dies. viginti.

S. Udalricus ep̄us

UDalricus ep̄s augusteñ. ex clarissima comitū de dillingen prosapia ort⁹. In cenobio sancti galli enutritus. q̄ litteris ac diuino cultu instructus. cum ꝛ habitū religionis optasset. ab inclusa admonitus ne faceret. Cū eū futurū ep̄m deñūciaret. a cōsanguineis deinde ep̄o adelberano tradit⁹. Tandē diuino nutu in ep̄m ꝓmotus. totū se diuine contemplationi ac restaurandis ecclesijs dedit. q̄ suis v̄tutibus ac orationib⁹ mira gessit. in hūgarica expeditōne p̄cipue cū otto imperator eos vicit. Amisit quoqꝫ in eo bello diopoldū frēm ꝛ regniboldū filiū soror. Inde ecciam diue affre instaurās ac eccl'iam sancti ioannis ac stephani. Tandem post multas patiētie coronas anno domini nōgentesimo septuagesimotercio. Etatis vo octuagesimotercio. Sacerdotij q̄nquagesimo migrauit ad superos. inter sanctos relatus. Sepult⁹ a diuo wolfgango ep̄o ratisponēsi i eccl'ia sancte affre. fuitqꝫ sc̄titate ac miraculis clarissim⁹

BEnedictus septim⁹ papa. pr̄ia roman⁹. Statim inito pōtificatu synodū Remensem celebrauit. vbi gilbertū seditiosum virū ꝛ nigromanticū dānans. arnulphū ep̄m ab ip̄o gilberto pulsum in integrū restituit. Hic annuēte ottone sene ottonē eius filiū cū theophonia vxore in lateranēsi eccl'ia coronauit. Vir autē optimus instabat vnūquēqꝫ rogando vt in creando impatore rei publice xp̄iane cōsulerent. Moritur pontificatus sui anno octauo. mēse sexto. Vacat atqꝫ sedes diebus quinqꝫ.

IOannes decimusquartus papa. pr̄ia roman⁹ vel (vt nōnulli volūt) papiēsis bñdicto surrogatus. Hic post assumptū pontificatum mēse tercio a romanis capit. Et in mole adriani. vt in publica custodia inclusus. Ibi tamdiu pedore carceris inedia et molestia animi maceratur. quoad vitam turpiter finiuit. Quo mortuo ꝛ in basilica petri sepulto. cessauit papatus dies decē. Benedictus ne pontificatu fuerit. vel ob impotentiā ꝛ tyrannidē vt quidā coniectāt vel ob inuidiam maliuoloꝝ ꝛ seditiosoꝝ quorundam haud satis constat adeo sunt confuse istorum tempore historie.

IOannes. xv. papa. pr̄ia roman⁹. p̄re leone p̄sbitero ē regiōe galline albe pōtificatū adept⁹. miro odio in cleros exarsit. vñ ꝛ merito ab ip̄sis cleric odio hit⁹ ē. maxīe vo q̄d diuia hūanaqꝫ oīa cognatis ꝛ affinib⁹ suis elargiebat post hito dei honore ꝛ rōne sedis dignitate. quē certe errorē ita posteris tradidit. vt ad nr̄a qꝫ tp̄a puenisse cernimus. His deniqꝫ errorib⁹ ac rapacitatib⁹ inuolutus deo volēte morit. octauo pōtificatus sui mēse. Sepeliturqꝫ in basilica petri.

S. Cōradus ep̄s

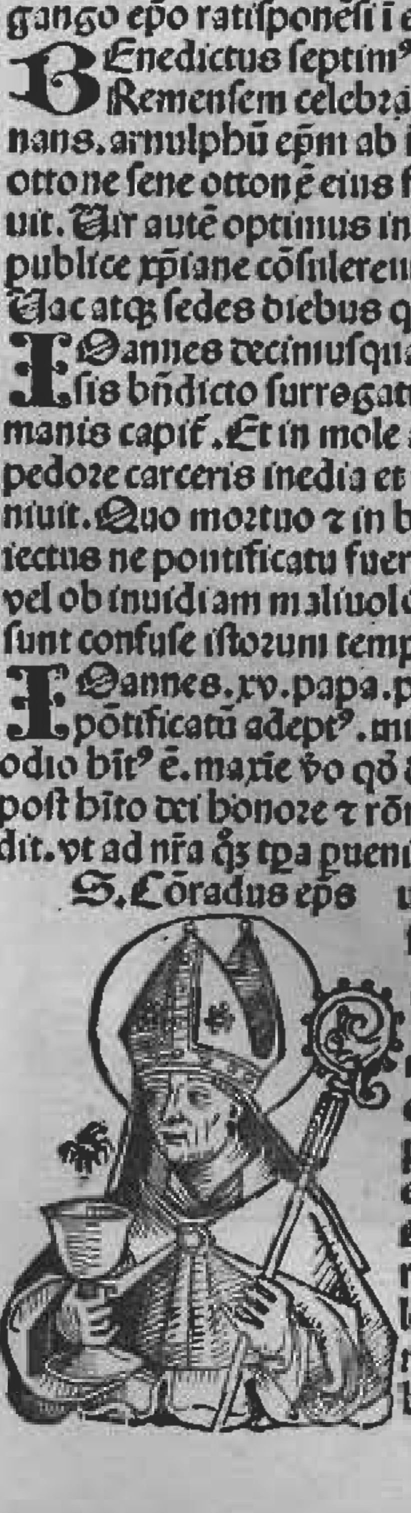

COnrad⁹ q̄z ꝯstancieñ ep̄s p̄ id tp̄s ꝛ ip̄e religiōe sc̄titateqꝫ ac doctria atqꝫ alijs v̄tutib⁹ insignissimus fuit. Is ex nobilib⁹ i germania ort⁹ pentib⁹. lr̄is erudit⁹. a notbingo ep̄o ꝯstāciēsi auditor cāꝝ inde p̄posit⁹ effect⁹. p⁹ ei⁹ obitū a. s. vdalrico ac clero i ep̄m elect⁹. inde ecciam ꝯstācie ꝛ duas añ portā ꝯstruī fec. Et cū tercia vice hierosolimā petijsset. i eccl'ia. s. mauricij sepulcꝝ dn̄i adistar hierosolimitam ꝯstrui fec. Celebrās i die pasce araneā i calice delapsam cū fiducia sūpsit. q̄ p⁹ea hora prādij sine lesione de ore ei⁹ exiuit. Plen⁹ tandē dieꝝ p⁹ varia miracl'a obijt. vj. kal. decēbris. Episcopatus sui anno. lxij.

Linea iꝑatoꝝ
Otto secundus

Otto secūdus imꝑator. quē ꝫ otto magnꝰ pr̄ impij̄ cōsortē fecerat. quē etiā
pōtifex cū theophania vxore i lateranēsi eccīa coronauerat. anno domi
ni. 975. solus imꝑare cepit. Vir qdē ꝛ ipe optimꝰ ꝛ eccīe ro. acerrimus defen
sor. Qui cū esset vir strenuus añ acceptū imꝑiū pacem regno grecoꝝ dedit. Et
theophaniā ioannis ꝯstantinopolitani imꝑatoris sororē in m̄rimonium acce
pit. Nam otto pr̄ filiū ottonē re i sarracenos grecosqꝫ bñ gesta, reuersum ꝯsor
tem imperij asciuit. Voluitqꝫ in iꝑatorē a romano pp̄lo ex prisca ꝯsuetudīe
acclamari, quē pontifex inunctū imꝑiali diademate insigniuit. Hic post mor
tem pr̄is in germaniā rediit. Et heinricū bauaroꝝ ducē sibi rebellem domuit.
Sed dū ea occupaꝛ expeditōe otto imꝑator. Lotharꝰ rex frācoꝝ in lothorin
giā copiosum ducens exercitū, eā romani imperij ꝓuīciaz occupauit. Et aqsgrañ. delatus agros populatus ē. in quē cū otto ex bauaria duxisset exercitum
Lothoringia in potestate facta. Lotharius in ꝑisius est reuersus. ottoqꝫ in frā
ciam ingressus laudunensiū suessionūqꝫ agros vastatis. parisioꝝ qꝫ suburbia i
cendit. Dū in patriā copias reducit. apud auxonā fluuiū nō nihil incōmodi ac
cepit. Deinde vo cōparato maiore exercitu in ytaliā ꝫ basiliū ꝛ constantinū imꝑatores grecoꝝ Joanni ge
nitori defuncti suffectos veniēs. qui iam calabriā ꝛ eas ꝑtem ytalie occupauerāt q̄ ad siciliā vgit. apud ba
sentellū supꝰatus. otto imꝑator fugiēs cum repente ad litus scaphe se cōmisisset a pyratis quis esset igno
rantibus interceptus ē. in siciliamqꝫ ꝑductus. ꝫ ibi agnitus. sese ꝓmissa siculis ingenti pecunia liberari. ro
māqꝫ ꝑduci obtinuit. Et de pyratis sumptū ē a siculis suppliciū. Cuz romā ꝑuenisset otto ꝑquirēdis ꝯgre
gandisqꝫ fracti exercitus sui reliquijs diligenter opam impendit. Et qꝛ copiaꝝ ꝑsidio destitutus. in deserto
res signoꝝ romanos animaduertere nō auderet. Irā in beneuētanos exercuit vrbē capit ꝛ incēdit. Trālla
to inde sancti bartholomei corpore romeqꝫ in insula tyberina collocato. Eo loci maxime q̄ olim iouis bo
stia lycaonia dicebaꝛ. Ferunt ottonē beneuento deleta in vrbez romā reuersum de quibusdā sumpto suppli
cio. nō multo post translatum sancti bartholomei corpus rome mortuū. Et in vestibulo. b. petri (qd̄ para
disum vocant) labro porphiretico. qd̄ adhuc introeūtibus ad leuā apparet honorificentissime sepultū reli
cto ottone tercio filio successore ac adelisia filia. Alarani montis ferrati marchionis vxore.

Bruno episcopus

Eduardus rex

Ludouicus rex

Odiolo abbas

Alpharabius phūs

Thedaldus comes

Bruno Coloniensis eps. Ottonis p̄mi germanꝰ
ob vite sanctitatē maximo in p̄cio habitus est. q̄
p̄ter doctrinā ꝛ sctitatē mōsteriū celeberrimū apud co
loniaz sb̄ titulo btī panthaleonis martyris fundauit.
ac maximis impēsis tandē ꝑfecit. Is post wifridū ar
chiepatum coloniēsiū suscepit. Huiꝰ opa a roma co
loniā corpa sctōꝝ Elysij. patrocli cū bacho sancti petri
translata sunt.

Odiolo post maiolū sctm̄ abbatē cluniacensem q̄
in cluniaco magnū sui apud posteros vita ꝛ mi
raculis exemplū reliquit. Hac tempestate floruit. q̄ ex
clerico bernacensi in mōachū ꝓfessus cluniaci fit ab
bas. Qui rexit monasteriū ꝑ annos. lvi. miro religio
nis feruore. Qui inter cetera sue sctitatis memorāda
cōmemoratiōnē oīm defunctoꝝ post festū oīm sancto
rū in burgundia primū adinuenit ꝛ instituit. Qd̄ qdē
sctm̄ institutū ad oēs eccīas ioannes. xvi. pontifex
obseruandū trāmisit ꝛ approbauit. Is anno incarna
tionis. 1048. nocte circūcisiōis spm̄ btm̄ reddidit deo.

Eduardus angloꝝ rex. Et ipe tū regno tūqꝫ sctī
tate clarissimꝰ extitit. qui postea nouerce sue do
lis ac fraudibꝰ interfectꝰ. martyrij palmā adeptꝰ. mi
raculis claruit multis.

Alpharabiū natōe arabū insignē qdē phm̄ his
dem tpibꝰ viguisse multaqꝫ scripsisse tradunt de
qbus etiā pauca apud latinos hn̄tur cōmentaria.

Ludouicꝰ q̄rtꝰ eiꝰ nōis frācoꝝ rex ꝛ vltimꝰ ex ca
roli magni genere natꝰ. pꝰ lotharium frācis regre
cepit. cū nullos ex blāca hūit filios. hugoni strēnuisse
militi ex testō regnū. ꝛ vxorē donat. Cuiꝰ genealogia
ac posteritas nūc apud francos regnat.

Thedaldꝰ Canusij regiēsis oppidi comes atho
ne p̄re comite defuncto successit. Vir aīo ꝛ rebꝰ
bñ gestis insignis. Cuiꝰ ob merita pōtifex ioānes ferrariā ytalie vrbē eidē possidendā ꝯcessit. Qui ceno
biū i agro mōtuano celeberrimū i honore diui bn̄dicti fundauit. Qd̄ postea gloriosa matildis. filia eiꝰ ce
leberrime ꝑfecit magnis adhibitis ornamentis ꝛ predijs.

IOannes ſextuſdecimus.papa natione roman⁹.pōtificatū iniſt ottone im/perāte.ſ nō dum coronā imperij adepto. fuit aūt vir tante doctrine vt multa ꝛ quidē eleganter ediderit. Agitatus deinde ſeditionib⁹ a creſcētio conſule romano impiū vrbis ſibi vendicare conante.cupiditati bonis cedēs. exulatū in hetruriā abijt.at vo creſcenti⁹ cognita Joannis indignatione.q̄ ottonē contra ſe cū exercitu in ytaliā vocabat.ipſius pōtificis cognatos ꝛ amicos q̄ in vrbe remanſerāt.ad hoīem mittit rogatum.vt omiſſa accerſendi ottonis cura.ad vrbē cū ꝑtāte redeat.pollicetur q̄ ſe ei in oībus obtemꝑaturū. Precibus igitur ſuoꝝ ꝑmotus ad vrbē veniēs.ꝓdeūte obuiā creſcentio cū oībus mgr̄atibus ꝛ vrbana multitudine. Et creſcētius cū vniuerſis ſeditioſis petita venia pedes pōtificis exoſculati ſunt.atq̄ ita in ꝯcordiā redacti vitā ſilr̄ cū q̄ete i finē traduxere. Moritr̄ aūt pontificat⁹ ſui anno.x.mēſe.vi.die.x.vacat tū ſedes dieb⁹.vi.

GRegorius ei⁹ noīs q̄ntus natione ſaxo.pr̄e ottone.Bruno añ vocatus. ottonis tercij auctoritate ob cōſanguinitatē pontifex creatur. Uerū ottone in germania exīte ſeditionib⁹ romanoꝝ ꝛ potiſſimū creſcentij cōſulis exagitatus.in etruriā ꝑmo.mox i germaniā ad imꝑatorē confugit. Quo abſente interim romani creſcentiū.denuo cū ſumma poteſtate ꝯſulē decernūt. Qui ſtatim ioannē natione grecū ep̄m placentinū nō min⁹ pecunioſum q̄ doctū pontificē creat. Cui⁹ nomē q̄dā ſupprimūt alij decimūſeptimū vocant.at creſcētius cognito ottonis cū magno exercitu ad vrbē aduentu. menia ꝛ portas q̄ dili/gentiſſime firmat. Molē adriani munit hinc poſtea creſcentij arx appellata eſt Superueniēte deinde imꝑatore vrbē oppugnare adorto populus roman⁹ cum neq̄ tātis copijs par eſſe poſſet.clemētia ottonis fret⁹ germanis portas aperit. Tū creſcenti⁹ ꝛ ioannes ꝯſilij ꝛ auxilij inopes in arce hadriani cōfugiētes ſe ſe acriter ꝯ hoſtes tuebātur. Uerū ꝓpoſita ſpe venie.dū ex arce ad imꝑatorē ſe ꝯferūt.multis vulneribus a multitudine creſcētius ꝯfodit. ioannes autem effoſſis ꝑus oculis pōtificatu ſilr̄ ꝛ vita priuatr̄. In priſtinaq̄ ſedem gregori⁹ vndecimo mēſe q̄ pulſus fuerat reſtituitr̄. Is cognita imꝑij imbecillitate ſanctionē retulit de imꝑatore eligendo.vt ſtatim patebit infra. Tandē ſecūdo pōtificatus ſui anno.mēſe.v.moritr̄. Uacat tum ſedes diebus.xv.

IOannes decimuſſeptim⁹ placētin⁹ ep̄s.vt dixim⁹ potētia creſcētij roma/ni cōſulis fret⁹.quē pecunia corrūpiſſe creditū ē.tp̄e gregorij q̄nti ꝑ factionem pontificatū occupat.quā pecuniā e cōſtantinopoli detulerat.ſciſma igitur xij.fuit inter iſtos pontifices. Uerum breui tp̄e durauit. Nā cū ignominia moritur decimo vſurpati pōtificatus menſe.vacat tum ſedes dies viginti.

SIlueſter ſecundus papa natione gallicus. Gilbertus antea vocatus. hic malis artibus pontificatum adeptus eſt. Adoleſcens em̄ ꝛ floriacēſi cenobio in aurelianā dyoceſi poſito.cū monachus eſſet relicto monaſterio ſe totum diabolo tradiderat. hyſpalim ciuitatem hyſpanie bonarum artium cauſa peruenit. Ubi cum doctrine cupidus eſſet.qua in re tantū profecit.vt breui optimus ꝑceptor euaſerit. Et vt ferunt ottonē imꝑatorem ꝛ Robertum regē francie.ac alios inſignes ꝑclaroſq̄ viros habuerit diſcipulos. Igitur ambitioſe ꝛ dyabolica dominādi cupiditate impulſus largitione primo archiepiſco/patum remenſem inde rauennatum adeptus.pontificatū poſtremo maiore conatu adiuuante diabolo conſecutus eſt. Hac tamē lege vt poſt mortē totus il/lius eſſet. Imꝑatoreq̄ non vt philoſophū ſed vt peſſimū magū cōſecrari fecit. Sciſcitatus dyabolū q̄diu in pontificatu victurus eſſet. Reſpondit. Si non attigeris hieruſalem diu viues. Dum itaq̄ pontificatus ſui anno quarto.mē/ſe vno.die decimo. In baſilica ſancte crucis in Hieruſalem rome ſacrificaret. fato ſe moriturum ſtatim cognouit. Unde penitentia motus. Et errores ſuum corā populo faſſus. Et oēs primo poſt habita ambitione.ꝛ diabolicis frandibus ad bn̄ viuendū adhortatus ē. Deinde vnūquēq̄ rogauit. vt poſt mortē corp⁹ ſuū mēbratim detrūcarēt diſiectū ꝛ laceratū.ſup currū imponerēt.eoq̄ loci ſepelirēt q̄ ſpōte ab eq̄s vectū foret. Ferūt itaq̄ dei nutu ꝛ ꝓuidētia vt ſcelerati diſcant apud deū locum venie ſibi relictum eſſe.ſi in vita aliquādo penituerint.equos ipſos ſponte ad lateranenſem baſilicam perueniſſe. Eoq̄ loci ſepultū in corpus fuiſſe.

Anno mundi.6203. Anno mundi.1004.

IOannes ei⁹ nominis decimuſoctauus papa. Cui⁹ cognomē et patria ob ignobilitatem ignoratur.quarto mēſe die vigeſimo poſt initium pontifi/catum moritur. Unde ob breuitatem pontificatus. nil ab eo vl̄ a quopiā alio geſtum memoria dignū ſcribitur. niſi q̄ illo quinquemeſtri pontificio multa prodigia apparuere futura mala indicantia. Uiſus ꝛ cometes. et terremotus multe vrbes concuſſe.

Linea ſummoꝝ pontificū

Joannes ſextuſdecimus

Gregorius q̄ntus

Joannes ſeptimuſdecim⁹

Silueſter ſecūdus

Joannes decimuſoctau⁹

Linea iperatoꝝ

OTto tercius. ſecūdi ottonis filius impator. ãno nongenteſimo octogeſimoquarto admodū puer pr̃i in regnū ſuccedēs. impauitãnis. xviij. Hic a parentibus in v̄tutibus oĩbus eccieq romane defenſione nō degenerās bella multa, etiã cū gloria ingenti cōfecit. Cū aūt poſt obitum ottonis ſecūdi de nouo impatore creãdo cōſultatio haberet. Et alij ottonē terciū ſecundi filiū. Alij henricū bauarie ducē primi ottonis ex fratre nepotē expoſceret. Inſtarētq ytali qdam vt creſcentio numentano res cōmitteret. germani ſtatim q tū freqntes rome aderāt ottonē terciū delegere. pōtifex aūt ne ſeditio aliqua oriret germanoꝝ ſententiam approbat. q poſtq impator creatus fuit. priuſq romã peteret ad cōponēdas germanoꝝ res. xj. ãnos cōſumpſit. Inde romã pfectus a gregorio ex ſaxonū gente cōſanguineo quē obtinuit pōtificē declarari. breui poſt imperij romani bn̄dictionem diademaq accepit. Eiuſq facti celebritate finita Otto impator archãgeli michaelis edem. q ē in gargano mōte. votis ſe exoluturus q pridem emiſerat inuiſit. inde romã reuerſus breui ſe cōtulit i germaniam. Tulerãt iniquo animo gregorij factã creationē quare vix dū exceſſerat italia otto. gregorius minis et maledictis exterritus impatorē adijt i germaniã deſidentē intellexerūt romani futuꝝ vt impator furens romã rediret. Ideo creſcentiū cōſulē creauerūt. Venit interim otto 7 magnis fretus quas adduxerat copijs vrbem pene in circuitu obſedit. pplus pacē impatoris ſupplex orauit. germani admiſſi. Et ioannes pontifex atq creſcentius in ſancti angeli arcē ſe abdiderūt. 7 cū ad impatorē ſe pferrēt exeūtes, i medio itinere intercipiūtur. 7 creſcētius eueſtigio cōfeſſus. Ioānes oculis orbatus ē vt pmiſſum fuit. tūc gregorius qntus ad vndecimū quã abierat mēſem reſtitutus. acerrimã de accepta a romanis iniuria vltionem ſumpſit paulo poſt eã fecit de impatoris electiōe ſanctionē. quãuis etiã pauca de vltimis ottonib' hiſtorici ſcribãt tam feroces v̄o tamq mirabiles fuerūt. vt vnus pallida mors ſarracenoꝝ vel ſanguinarius alter mirabilia mūdi cognominari meruit. De eis qdam ſcribit. Otto poſt otto regnauit tercius otto. Tandem ytalia pacata cū in germaniã redire decreuiſſet rome veneno intoxicatus obijt. Ei' corpus in germaniã reportari pcepit. vt in maioꝝ ſepulcro inferret. Certū eſt eīn romanos q ottonē ob factã eo impellente de impatoris electione ſanctionē oderent. cū ferro armatis munitū neqrent cōfodere. veneno interfeciſſe. Nec tamen auſus eſt tunc etiã romanus populus ſanctioni vt contra facerent intentare.

Adalbertus epus

ADalbertus nobili genere apud bohemos natus poſt ditimaꝝ primū pragē epūm. hoc tempore ob pcipuã eius ſanctitatē 7 doctrinã pragēſis epiſcopus maximo i precio habitus ē. Et cū ſibi facultatē regende plebis (q rapinis 7 adulterijs aſſueta) non eſſe cerneret. abijt romã. ac cū fratre ſuo beate vite gaudentio in monaſterio ſancti alexij. tamdiu delituit donec iuſſu pōtificis maximi ſuas oues repetere iuſſus ē. Quibus cū eſſet prorſus ingratus. in hungariam pfectus. Et ſtephanum hungaroꝝ regem cū vniuerſo ferme eius pplo ad baptiſmi grãm perduxit. Et poloniã ingreſſus gaudentiū frēm in eccleſia gueſnenſi pdicatoꝝ euangeliū ordinauit. Poſtremo prutenos adijt apud quos dū xp̄i legem quã diligentiſſime pdicaret. gladio ceſus. martyrio vitã finiuit. poſt cuius obitum ſanctus ſtephanus rex in honore eiuſdem adalberti ſtrigoniēſem metropolitanum eccleſiam fundauit.

MAlateſtarū vetuſtiſſima 7 regia flãminee prouīcie familia. his tpibus ex germania i ytaliã veniēs. plurimo adiutorio 9 tyrãnos romano imperio fuit. Ob cui' bñficia atq v̄tutis otto terci' ceſar arriminū vrbē eidē pceſſit. Et multis ac magnis priuilegijs 7 gratijs illam extulit. Que familia poſtmodū in ſuos creſcens ortus ex ea multi clariſſimi pricipes fortiſſimi ac grauiſſimi ſenatores emerſerūt. qui plura loca edibus ac ſacellis exornarūt.

S. wolfgangus eps

WOlfgang' eps Ratiſponeñ i ordie. xj. Is natõe ſueu' ex nobilib' ortus paretib'. in cenobio augeñ. ac i herbipoli primo ediſcēs artiū rudimēta. Cū poſtea i arte hūanitatiſ doct' euaſiſſet. ſui noī rōnem i armario poſuit ſtruxerat edicũlã mandrita lupambulus iſtã. Inde neceſſitate heinrico archipſuli treuerenſi iūctus. officiū ſcolaſtici exercuit ac i clericū ordinat'. decan' elect' clericos in oĩ honeſtate vouit. Vex archiepo rome mortuo ad tps brunoni colonienſi archiepo adheſit. poſtea relictiſ mūdialib' pompis: moñaſticū habitū induit. Et p. s. vdalricū epm fact' pſbiter. Viſiōe ſcti Othmari hita licētia ſui abbatiſ exul i norticū veniēs oriente v̄ſus pannoniã pdicatōis grã petijt. vbi heremiticam vitã in oĩ ſctimonia pegit. Fret' auxilio piligrini patauieñ epi ac anctoritate ottonis ſecūdi impatoris Ratiſponēſi eccl̄ie pficit' eps. Ubi in oĩū doctrina ſalubri ac v̄tutibus pcelſis miraculiſq p ãnos. vj. 7. xx. pfuit. Tandē anno dñi. 994. felici fine qeuit. a leone nono ſummo pōtifice ob crebra miracula ſctōrum numero additus. Diuus eīn dux baioarie heinricus deuotionis gratia accedens ad ſepulcrū ſancti wolfgangi eius monitu reperit in muro exaratū. poſt ſex. Is poſt effluxū tempus dieꝝ menſium annorū ſex arbitratus ſe moriturū. Hijs trãſactis in regē romanoꝝ meruit coronari. Ideo deo ac ſancto wolfgãgo gratias egit. Innumeriſq alijs claruit miraculis.

Racherius epiſcopus

S. Dunſtanus

RAcherius epiſcopus veronenſis prius monachus vir doctiſſimꝰ multa cōpoſuit. qui ꝯ hereſim antropomorphitarum que in citrapadana prouincia ſurrexit ſcriptis impugnauit. ſed parum durauit Iſte em̄ epiſcopus eruditiſſimus ⁊ ceteri cōprouinciales epiſcopi virili animo occurrentes exterminarũt Dicebantur aũt antropomorphite vt gracianꝰ. xxiiij. q. iij. ſcribit pro eo ꝙ qdam ruſtica ſimplicitate deum humana membra habere que ī diuinis libris ſcripta ſunt arbitrabantur. antropos em̄ grece latine nũcupatur homo. Ignorantes domini vocem qui ait. Spiritusſanctus eſt deus incorporeus ē nec em̄ membris diſtinguitur nec corporis mole cenſetur.

Ethgarus rex

Adeobaldus

DUnſtanus archieṗus Cantuarienſis miraculis magnis. ⁊ vite ſanctitate clarus fuit. Is plura monaſteria fundauit. ⁊ in die ſue defunctōnis vt ferē ab angelo antiphonam didicit. o rex gentiũ ⁊ dominator eorum

EDgarus anglorũ rex poſt echelſtanũ patrē anglis regnare cepit ⁊ regnauit annis. ix. Uir per omnia xp̄ianiſſimus. de quo habet ꝙ inter cetera virtutis ſue opera ſingulo pene anno monaſteriũ vnũ cōſtruebat

Theodoricus epiſcopus

ADeobaldus quidam vltraiacenſis epūs hiſdē ꝗbus temporibus. ⁊ ſcientia ⁊ probitate vite floruit. qui ⁊ multa in laudes virginis marie ⁊ ſanctiſſime crucis egregie ſcripſit.

Hatto archiepiſcopus

THeodoricus epiſcopus Metenſis vite ſanctitate clarus. ⁊ in ordine epiſcopatus ſeptimꝰ. Is reliqas de ytalia ad ſe deferri curauit. ⁊ ſancto fine qeuit

HAtto archiepiſcopus Magūtinus prius abbas fuldēſis. is wilhelmo filio ottonis p̄mi. quo tēpore hademarus abbas fuldenſis monaſteriũ fulde magnifico opere cōſtruxit in epiſcopatu ſucceſſit. hic a muribus deuoratus in rheno perhibetur. qꝛ multitudinē pauperũ in horreo tempore famis quaſi daturus collectam elemoſinam concremari precepit. Nomen quoqꝫ eius mures delentes a parietibus ⁊ tapetibus abraſerunt.

Odo epiſcopus

ODo epiſcopus cantuarienſis clarus vite ⁊ ſanctitate hac tempeſtate floruit. Similiter aufridus traiecteñ. epūs. ⁊ gerhardus epūs cameraceñ.

Abbates inſignes

OMnes iſti abbates venerabiles circa hec tēpora floruerunt guilhelmus diuioñēſis. richardꝰ virdunenſis. popo ſtabulenſis. oſtertus leodiceñ. berno augienſis abbas.

Monſtrũ in vaſconia

MOnſtrũ mirabile ī vaſconia apparuit duo habēs capita. ab vmbilico ⁊ ſurſũ diuiſa. habēs quoqꝫ duo pectora. ⁊ in vna parte comedēs aut dormiēs Alia neutrum faciebat.

HUgo magnus. cognomēto caputius. ludouico frācorũ rege defuncto ex ipiꝰ teſtō regnũ obtinēs regnũ vna cũ vxore annis. 4. Sũt q̄ dicũt eũ comitē piſtenſiũ vł ducē fuiſſe eius pr̄ q̄dē robertus tyrānus fuit. quē dātes florentinꝰ poeta in ſuo tractatu de purgatorio ca. 20. v. Chiamato macellariũ fuiſſe dic̄. hic tñ frācorũ regnũ nō ea āplitudine obtinuit. quo ⁊ pipinus ⁊ ceteri reges poſſedere. Tũc eteni ōis tranſalpina gallia auſtria ⁊ magna germanie pars francorum finibus claudebatur. Sed trāſlato in ſaxones īperio nō mō germania ⁊ heluecia ⁊ magna pars belgice. Quininmo burgūdia imperio ceſſit.

Hugo. ix. rex frācie

Poteſtas Imperialis. regaliſqꝫ potentia non ſolum vi nature introducta eſt ad publicam vtilitatem. Sed etiam per dominū ſaluatorem noſtrum ihm xpm dei filium. in cuius manu ſunt oīa regna mūdi. Et verbo comprobata reperitur ⁊ facto. qui ⁊ naſci voluit cum vniuerſus deſcriberet̄ orbis. Et auguſti ceſaris cenſum tulit. nec hoc contentus. dari etiam pro ſe ac petro tributum iuſſit. Interrogatus quoqꝫ an ceſari cenſum dare liceret. Viſo nūmiſmate. reddite inquit q̄ ſunt ceſaris ceſari. ⁊ que ſunt dei deo. Hinc beatus ambroſius. Si tributum inquit petit impator non negamus agri eccleſie ſoluant. Inde iuſtinianꝰ ceſar imperiū ſibi a celeſti maieſtate traditum aſſerit. Nāqꝫ ſicut in ſpūalibus romano pontifici. ſinguli patriarche primateſqꝫ ceteriqꝫ pontifices ⁊ prelati ſubiecti ſunt. quāuis ⁊ hoc aliquando greci negarunt. Et adhuc perfidum huſſitarum genus inficietur. Sic ⁊ romano principi temporales quoſlibet liquet eſſe ſubiectos. Poſita eſt igitur ſequens figura que in eligendo impatore tanq̄ firmiſſimis colūnis formata fuit Cognita eñ imperij imbecillitate. varietateqꝫ fortune. quo diutius apud germanos. ſumma poteſtas remaneret. Illeqꝫ preceteris preeſſet. qui vtute ⁊ dignitate ceteris preſtaret. Gregorius quintus ſummꝰ pōtifex ſanctionem retulit. haud abnuente ottone de impatore eligendo. quā vſqꝫ ad tempora noſtra ſeruatā videmus. videlicet ſolis germanis licere principem deligere. Qui ceſar ⁊ romanoꝝ rex appellatus. tū demū imperator ⁊ auguſtus haberetur ſi eum pontifex confirmaſſet. Et cum canonū auctoritas impatorem in tempalibus eos precellere dicat qui ab eo recipiūt tempalia. Quis nō videt ⁊ populos ⁊ pricipes oēs ab imperatore qui mundi dominus eſt recipere temporalia. ſibiqꝫ idcirco debere obedientiā. Nempe quāuis aliqui parere romano negent imperio. Nemo tamen poſt auguſti octauiani monarchiam. tantam veſaniam induit. vt ſub alio quā ſub romani regis titulo mūdi dominum orbiſqꝫ principem ſeſe auſus fuerit appellare. Ceteꝝ vt hoꝝ ſententiam expendamus qui ſe tanta fretos aſſerunt libertate. vt nihil omnino teneantur imperio. Quadam ſe potiri dicūt exemptione. quāuis iſtoꝝ proteruitati potius armis quā legibus obuiandū foret. vt quo iure ſe putant exemptos eodem ſe ſcirent eſſe ſubiectos. Libet tamen aliquid in hac re ſcribere. Cuncti ꝑfecto qui ſub iugo ſe negant imperij. aut id priuilegio ſe aſſerunt aſſecutos. aut virtute aliqua. Priuilegiū autem aut ex beneficio imperij ſuſcepiſſe aut aliūde. non eſt opus confutatione. Cum enim romanū imperiū adeo ſuper omnes mortales in tempalibus ſit erectum. manifeſti iuris eſt neminem eſſe qui ei poſſit inferre preiudiciū. Certum eſt talia priuilegia non valere que ſummā auferunt poteſtatem. Naſcūtur enim ex hoc diſcordie frequentes. fiunt rapine multimode. cōmittūtur cedes abſqꝫ numero. Cum pace turbata hinc atqꝫ inde bella craſſentur. Exiſtente nemine qui maior omnibus iuris ordine litibus poſſit imponere modū. Qḋ ſi vno ſub capite viueremus. ſi vnam omnes ſequeret̄ obedientiā ſi vnū duntaxat in tempalibus ſupremū principem recognoſceremus. Floreret vbiqꝫ terraꝝ pax. optima dulciqꝫ omnes concordia frueremur. Cuiꝰ rei ſignum manifeſtum ꝙ ab initio naſcentis mūdi vſqꝫ in hoc eui nunq̄ pacem fuiſſe legimus vniuerſalem. Niſi cum ad vnū ceſarem auguſtum in modum celeſtis regni totus orbis oculos dirigebat. Quod licet ob reuerentiam xpi redemptoris noſtri tūc contigerit q̄ noſtram humanamqꝫ formam induit. Sufficere tamen debet diuinū illum mūdi fabricatorem viam hāc oſtēdiſſe pacis habende. cum orbis ſub vno principe regeretur. Liquet igitur priuilegia que monarchico regimini obuiant. Ex quacūqꝫ veniant poteſtate non habere vigorem. Eaqꝫ non ſolum per ſucceſſorem ſ3 ab ipō quoqꝫ qui conceſſit eſſe caſſanda. Nec eñ tollerare principem decet. que ad ſubuerſionem tendunt imperij. Sed aiūt aliqui proprijs ſe virtutibus id priuilegij ſe meruiſſe. q̄uis imperij nō interuenerit auctoritas. dicūt eñ ſe ſuis armis. ſuoqꝫ ſanguine. prouincias vendicaſſe. q̄ vel a barbaris vel ab hoſtibus xpiani nominis occupabantur. nec romanū recognoſcebant imperiū. Quod q̄ ridiculoſum atqꝫ iniuſtum ſit ex ſuperioribus licet intueri. Semper nāqꝫ maior eſt vtilitas publica q̄ priuata. nec cōmittendū eſt vt poteſtas aliqua erigatur imperio ſimilis. qualis in exemptis eſſet. qui nullum ſuperiorem admitterent. que res monarchice dignitatis neruos elidit. ſciſma ſub imperio facit. Et omnē humane ſocietatis concordiā dirimit. Non tamen ꝓpterea regum ⁊ aliorum principum magnam eſſe poteſtatem inficiamur. ſed eſſe eas ſub imperio dicimus. Eorumqꝫ correptionem quando tyranni efficiūtur ad romanū principem pertinere. Cauſas regum aſſerimus ceſari remittendas; teneri oēs pro ſalute cōmuni imperatori parere. venire ad bellum vocatos. conferre impenſas. mittere auxilia. prebere trāſitum. elargiri commeatū. nihilqꝫ fugere qḋ ceſarea maieſtas iniūxerat. vt quā a ſuis ſubditis obedientiam exigunt. Eandē ſuo dn̄o preſtet impatori.

Tranſlato ad alemānos romano imperio. quo ſolidiori firmitate ſubſiſteret fundatus. firmatumqꝫ dicitur. ſupra quatuor colūnas. ſcilicet quatuor duces. quatuor marchiones. quatuor lantgrauios. q̄tuor burggrauios. quatuor comites. quatuor barones. quatuor liberos. quatuor milites. ciuitates quatuor. villas quatuor ⁊ ruſticos. vt ſequēs figura oſtēdet.

De inſtitutione electorum imperii.

Electores ſeptem ſacri imperii
Spirituales

Imperator glorioſ

Seculares

Rex bohemie
Palatin⁹ reni
Dux saxonie.
Marchio brandē.
Lothring
Quatuor Lātgrauij.
Düringen
Hassie.
Leuchtēbergs
Alsacie.
Quatuor comites.
Swartzbürgs.
Kleuen
Zilie
Sophey.

Electorum imperij inſtitutio

Sanctionē de impatoris electione. fecit gregoriꝰ qntus. ad vndecimū quā obierat menſem rome reſtitutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionē ſumpſit. Ottone eñi tercio ꝑ ſucceſſionem nō ſine difficultate impatore creato. idē pontifex ex eadē gente natꝰ. cognoſcens impij imbecillitatē ac fortune mutabilitatē. vt diutiꝰ apud germanos ſumma impij maieſtas remanere poſſet. Synodo ꝯgregata ſtatutū tulit de impatore deligēdo. ſolis licere germanis (q̄ inde electores ſunt dicti) ꝓncipē deligere. Quā ſanctionem huc vſqꝫ ꝑ annos ſupra q̄dringentos ſuatam videmꝰ. vt i futurū nō ꝑ ſanguinis ſucceſſionē impium duceret. ſꝫ ꝑ ſolos germanos ꝓceres. vna cū bohemie rege impator deligeret. Qui ceſar tūc ꝛ romanorū rex dictus. ſi a romano pontifice coronabit impator auguſtꝰ appellet. De q̄ ꝯfirmatōne plenꝰ hr extra de elec. c. venerabilē. Suntqꝫ hij electores. vt in figura claret. Maguntinꝰ. Treuerēſis. ꝛ colonienſis archiepi Et marchio brādeburgenſis. Palatinꝰ comes. Dux ſaxonie. Rex bohomie. Diſtincta ſunt aūt inter eos officia. vt tres primi ſint cancellarij. Germanie primꝰ. ſecūdus Gallie. ytalie tercius. Et brādeburgenſis marchio camerarꝰ. Comes palatinꝰ dapifer. Dux ſaxonū enſis portitor. Rex bohemie ſit pincerna. quē tñ his additū ferūt ad tollendas electorū diſcordias. De h̄ quidā ſcribūt. Sunt aūt officiales iſti Maguntinus Treuerenſis Colonieſis. Quilibet impij ſit cācellariꝰ horū. Inde palatinꝰ dapifer. dux portitor enſis. Marchio ꝓpoſitus camere. pincerna bohemus. Hij ſtatuūt regē ſeruātqꝫ ꝑ ordinē legem. Atqꝫ creant dūm cūctis per ſecula ſummū. Annū in quo hec ſanctio facta eſt primū vel vt alij ſcribūt ſcdm ſupra milleſimū xp̄iane ſalutis fuiſſe invenimus.

FOrmam aūt ⁊ modū deligendi regem nouū per ſeptem principes electores romani imperij. ⁊ eoruꝫ cōductum ac vocationē quō adeſſe teneant̄ franckfordie in vrbe circa Moganū. Et q̄ ꝑagenda ſunt ac quo ordine. aurea bulla clariſſime edocet. quā carolus quartus romanoꝝ imꝑator in ſolenni dieta Nuremberge Anno. M.ccclvj. edidit. electus deinde ceſar ⁊ romanoꝝ rex appellatus. tū demū imꝑator ⁊ auguſtus habet̄. ſi eū romanus pontifex cōfirmat. Noſtri em̄ imꝑatores cū eligunt̄ an̄ conſecrationeꝫ coronationēq̧ romanoꝝ reges appellant̄. quaſi pluris exiſtimandū imꝑatoꝝ q̄ꝫ regū nomen. Atuero priſci romani poſt expulſum Tarquinū ſuꝑbum ob odiū regū. nomē regiū funditus ſuſtulerūt. Senatus conſulto ſtatuentes ne quem deinceps regem in vrbe eſſe liceret. Cum imꝑatores ꝑ multi tot annis re bn̄ ⁊ feliciter aduerſus hoſtes geſta honoris cauſa appellarent̄. Tres em̄ gradus maioꝝ dignitatuꝫ apud romanos (de quoꝝ principe loquimur) fuere rex dictator. imꝑator. Ex hijs ſuprema oīm poteſtas rex fuit. Poſt regem vo ſecūdū tenuit dignitatis locū dictatura poſt dictaturā imꝑiū tercio gradu cōſeqtur. Juli⁹ aūt ceſar cū ſepi⁹ poſt partā victoriā. eſſꝫ imꝑator ab exercitu appellat⁹. nō imꝑatoꝝ aut regū. ſ; dictatorꝭ nomē vſurpauit. tantū odiū regis nomē in vrbe ꝯxerat. Cū aūt cuperet regis nomē. ⁊ vereret̄ ppl'i indignationē. molitus expeditioneꝫ in ꝑthos atq̧ aſſerēs in libris Sibillinis cōtineri. nō niſi a rege parthos ſuꝑari poſſe. ſe regē dici ꝓcurauit. Qḋ maturāde mortꝭ ſue cām ꝓbuit cōiuratꝭ. Eſt āt iꝑeriū armoꝝ exercituūq̧ ad tutādā augēdāq̧ rēpublicā cōmiſſa auctas. Uerꝫ q̄m mos ille aboleuit oīnino. Nec ſoluꝫ ex vſu. ſ; ex memoria q̄ꝫ germanoꝝ abijt. Hūc recentionē per plures ferme annos ſeruatū antiquū arbitremur. Sequamur a nr̄is maiorib⁹ religioſe inſtituta. ⁊ ad nos vſq̧ traducta que conſenſus xp̄ifideliū approbauit. Ac deinceps diligētiſſimis doctiſſimoꝝ hiſtoricoꝝ ſcriptis (qḋ vnicū ē refugiū) oblectemur. Nec curioſi qḋ ceteri loqntur.

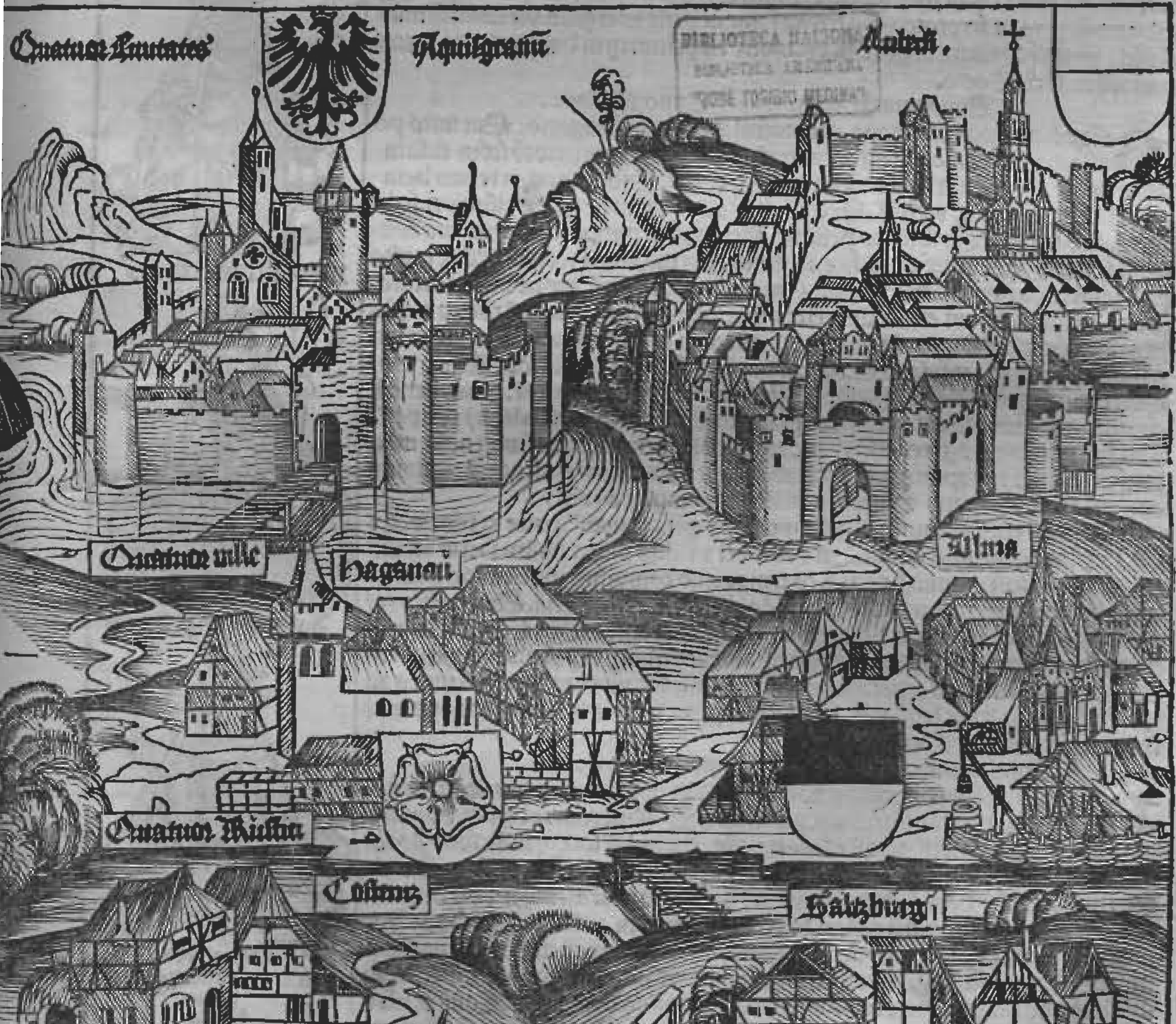

Anno mundi. 6203. Anno xpi. 1004.

IOannes decimusnonus papa. pr̃ia romanus e regione porte metropolitane. ioanni pontifici suffectus. qui pontificatū iniens. ad ociū cōuersus. Et ipse nil dignū memoria gessit. Is aūt (vt q̄dam auctores ferunt) pōtificatus sui anno quarto. mense item quarto morit᷑. Sepeliturq; in basilica petri. vacat tū sedes diebus vnde viginti.

SErgius eiꝰ nois quartus papa. pr̃ia romanꝰ. pr̃e Martino ortꝰ fuit. post ioannē predictū pontifex suffectus. Vir sanctissime vite grateq; cōsuetudinis. Et añ pontificatū ⁊ in ipo magistratu fuit in paupes liberalis. In amicos ⁊ familiares iocūdus. in delinquentes clemēs. in ꝯtumaces modestus. Tāte preterea prudentie fuit. vt toto suo pōtificatu nil cōmissum sit. quo merito rephendi gubernātis negligentia posset. In deū eñ mentem oēm couertēs. qđ facere pontifices oēs deberent. iuste atq; integre oia ex animi sui sentētia bñ natura ⁊ moribus instituti gubernabat. Interea vo huius cōsilio ⁊ monitionibꝰ principes ytalie cōposito federe consilia ineunt pellendi sarracenos e sicilia. idq; moliri paribus animis ⁊ copijs instituūt. Vnde ⁊ Guilhelmus magni Tancredi normādie ducis filius adiuuantibꝰ etiā campano ⁊ salernitano principibus illos e sicilia breui tpis spacio expulit. Dū hec in ytalia ⁊ apulia agerent. laborante ytalia ⁊ fere toto orbe terrarū fame ac peste Sergius vir sanctissimus secūdo pontificatus sui anno. die. xv. morit᷑. sepeliturq; in basilica petri. vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi. 6213. Anno xpi. 1014.

BEnedictus octauus papa. pr̃ia tusculanus. pr̃e Gregorio. Qui inito pōtificatu ⁊ in demortui ottonis tercij locū heinricū impatorē scōm institutionē gregorij quinti creatū corona imperij donat. Inde oibus in rebus heinrici cesaris defensione vtebat᷑. Sed eo mortuo defensore e sede pulsus per seditionē. alio in locū eius suffecto pellitur. Verū postea inita cū inimicis suis concordia. pulso adulterino pontifice. in vrbem cuz dignitate rediens. Nec multo post vndecimo pontificatus sui anno. mense vno. die. xiij. morit᷑. Sepeliturq; in basilica petri. Sunt etiam qui referant pcipue petrus damianꝰ doctor de isto benedicto. episcopū quendā vidisse die quadam in solitudine hūc benedictum papam equo nigro insidentem. eūq; interrogasse. quid cause hoc esset. cur mortuus equo nigro veheret᷑. Respondisse dixit. grauiter torqueor. Tum benedictum hominē rogasse. vt pecunias quas occultauerat (locum indicat) pauperibus suo nomine erogaret. Nam que antea date fuerant elemosinarū noie. nil ei profuisse. quia ex rapinis parta cōstabāt. fecit mandatum episcopus. ac statim episcopatu se abdicans ⁊ vitam monasticam amplexus est.

IOannes eius nominis vigesimus papa. pr̃ia romanꝰ. patre gregorio. episcopus portuensis vt quidam volūt vel vt alijs placet nullis sacris añ iniciatus pontificiū munus suscepit. eo tempe quo conradus in demortui heinrici locum impator creatur. accepta deinde ab eo imperij corona. Quē postea romani seditionibus ⁊ apertis prelijs plurimū vexauere. Sed Conradi cesaris auctoritate ⁊ potentia liberatus fuit. Romanis quoq; exitiū interminatus est si diutius queadmodū ceperant pontificē seditionibus vexassent. Ioannes autem cuiꝰ vita mirifice laudatur. Vndecimo pontificatus sui āno. die nono moritur. vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi. 6223. Anno xpi. 1024.

BEnedictus ipius nominis nonus papa vt quidam volūt benedicti octaui nepos. patria tusculanus. patre alberico. Hūc romani tanq̄ hominez ignauū ⁊ nullius precij perosi e sede deijciūt. In ciusq; locum sufficiunt Ioannem sabinum episcopum. Siluestrū terciū appellantes. Quo post noue ⁊ xl. dies pulso. denuo benedictus restituitur. Is autem post mensem ⁊ die. 21. cum cerneret se iterum subiturū eadem discrimina. Ioanni archidiacono sancti Ioannis ad portā latinā qui postea Gregorius sextus appellatus est. pontificiū munus libere cessit. vl (vt quidam affirmant) vendidit. Hanc obrem merito ab oībus bñdictus ipe accusatus est. ⁊ iudicio diuino damnatus. Constat eñ simulacrū eius admodū monstruosum post mortem cuidam apparuisse. Interrogatūq; quid illa horrēda ymago prē se ferret. cum antea pontifex fuisset. quia inquit in vita sine lege ⁊ ratione vixi. Ideo volente deo ⁊ petro eius sedem oībus probris fedaui. simulacrū meū plus feritatis q̄ humanitatis in se habet. Nam cum annis decem mensibus quatuor. diebus nouem per interualla sedē petri occupasset. tandem moritur. Nec vacasse tum sedes dici potest cū pontificatum vendiderit. Scisma igitur. xiiij. ecclesie cōfusione ac scandalo plenū fuit inter benedictum ⁊ alios.

Linea summorū pontificū

Joannes decimusnonꝰ

Sergius quartus

Benedictus octauus

Joannes vigesimus

Benedictus nonus

Linea īperatoꝝ

Heinricus ſecūdus kunegūdis

Heinricus eiꝰ nois ſecūdus īpator anno dn̄i milleſimo pri/mo. vel vt alij volūt. anno incarnationis tercō ſupra mille/ſimū. ottone mortuo germani electores ꝯceſſo iuri tūc primū īni/tentes heinricū ducē bauarie ceſarē declararūt. q̄ nō ꝑ ſucceſſionē ſ3 ab electoribꝰ ꝑdict⁊ ceſar ⁊ auguſtꝰ electus. imꝑauit ānis. xxij. Vez ab hiſtoricis ꝑſertim ytalicis heinricus primꝰ appellat. vi/dimꝰ tn̄ eiꝰ ſcripta babēberge in qbꝰ ſe ſecūdū ſcribit. Gothfridꝰ quoq3 viterbienſis eū heinricū ſecūdū ⁊ poſt eū antonius floreti/nus ep̄us claudū filiū hezilonē vocāt. Hāc vocationem igit in ſe/quētibus obſeruabimꝰ. Cūaūt tradi vidēmꝰ ſuū in ytaliā aduen/tum ꝑ annos. xij. diſtuliſſe. Multa em̄ cū gallis plurima cū mete/ſibus bella geſſit. inde ꝯciliatis ſibi animis q̄rūdam principum in regē regni inungit a willigiſo magūtino archiep̄o ſclauos ite dictos wintos ſibi tributarios fecit. Poſtea a bn̄dicto octauo im/pator auguſtuſq3 appellatus ē. dyademate ornatus. Qui prima expeditiōe ſicut pia ſic ⁊ felici in capuā duces ſarracenos ibi ſede/tes. ytaliam linq̄re cōpulit. Troiāq3 vrbē i apulie finibꝰ deditōez ab oppidanis oblatā acceptās. cū datis obſidibus romā ē reuer/ſus. Fuit aūt xp̄ianiſſimꝰ princeps ⁊ vir ſanctiſſimus. cum kune/gunda vxore ꝟginitatem vl certe diuinā caſtitatē ſeruauit. Quoꝝ ſuaſione ⁊ precū inſtantia ſtephanꝰ hūgarie rex ⁊ ſbiecti ſibi ꝑpli ad fidē xp̄i fuerūt ꝯuerſi. Sororē em̄ ſuā regi hūgaroꝝ i vxorem collocauit. Ita aūt caſte ac ſancte cū vxore vixit vt vterq3 in mor/te miraculis claruerit. In vita em̄ nil ꝑtermiſere qd̄ ad honorem dei ꝑtineret. Nā ⁊ babenbergēſem fundarūt ep̄atū. Et diuus im/perator multis ꝑdijs dotauit ac ornamētis decorauit. Sedes q̄z ep̄ales hilteſheym (vbi a puero enutritus ⁊ litteris edoctus fuit) Madebur/gā. Argentinā. Miſnā. Merſburgā. q̄ barbarica immanitate adiacentiū ſcla/uoꝝ vaſtate fuerāt reſtaurauit. Deniq3 poſt multa bella in bohemia germania ytaliaq3 ſtrēnue geſta. Obijt ad annū ſalutꝭ xp̄iane primū ⁊ vigeſimū ſup mil/leſimū. magno de ſe relicto apud ſuos deſiderio. Qui ⁊ poſt mortē etiā multis claruit miraculis.

Conradus ſecūdus

Conradus ſecūdus origine ſueuus ſiue vt ceteri volunt natione francus. ⁊ ex matre de primis francoꝝ regibus q̄ a Troia venerāt originem traxe/rat. defuncto heinrico imꝑatore anno ſalutis. M. xxi. ab electoribꝰ in germa/nia ceſar deligitur. Qui in heinrici imꝑatoris milicia ordines duxerat. Et ſuū in ytaliā aduentū annis ferme tribus diſtulit. Per qd̄ tp̄s multi ytalie magna/tes ⁊ populi cōiuratione inita ſeſe in libertatē aſſerere. Et declaratū ceſarē cū aduenīſſet armis repellere ꝯſtituerūt. Id cum intellexiſſet Conradus. neq3 em̄ in ytalia obſcurꝰ. veniēs in ytaliā copioſum duxit exercitū. Mediolanū cū ve/niſſet armis ē repulſus. ideo agro vaſtato mediolanū obſedit. Nō primꝰ inde motuꝝ ſe cōminatus q̄z pa/riter incēſum vrbē ſolo equaret. ſ3 dū in die penthecoſtes coloniēſ archiep̄us miſſaꝝ ſolēnia in ꝓpinq̄ vr/bi eccl̄ia celebraret. ꝑ ſp̄m vidit. cōradoq3 dixit beatū ambroſiū germanis excidiū. niſi abſcederet cōmi/nari. Itaq3 conradus motis a mediolano caſtris. romā veniēs aurea a ioanne vigeſimo corona ⁊ imperij titulis inter eudonē angloꝝ ⁊ rudolphū burgūdionū reges ē ornatus. inde roma ꝓfectus. pacatas poſt ſe linquens ytaliam in ſclauos primo. poſtea in hūgaros duxit. cōpreſſiſq3 illoꝝ motibus exercitū apud tre/ueros metenſeſq3 reductū diſtribuit in hiberna. Conradus vo imꝑator apud treueros ꝯſtitutus cum Ru/dolphus burgūdionū rex ſuoꝝ ſeditionibus vexatus fuit. Quāobrē Cōradi fidei ⁊ p̄cinito ſe cōmiſit. re/gnū illi burgūdionū ꝑmiſit. qd̄ ab imꝑatore in ꝓuinciā redactū. Et burgūdia poſtmodū longo tp̄e impia/lis appellata ē. Rex aūt angloꝝ filiā ſuā heinrico cōradi imꝑatoris filio in m̄rimoniū collocauit. Inde cō/radus deuotōis cā romā veniēs ꝑ mare adriaticū rediēs diſtemꝑantia aeris multos amiſit principes re/uerſus in franciā in traiecto inferiori moritur. anno regni ſui. xvij. imꝑij vo. xiiij. Fuit vir armis ſtrēnuus conſilio prouidus. ſapientia forenſi preditus ⁊ ciuili. ⁊ in religione xp̄iana deuotus.

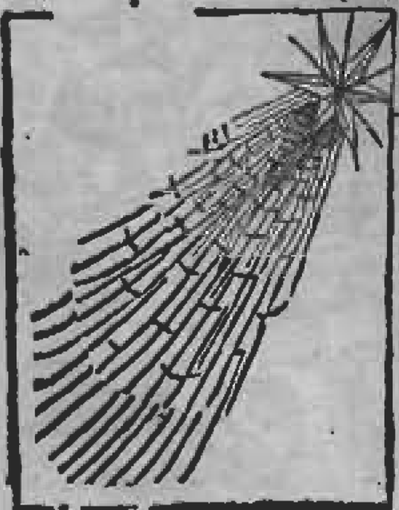

Cometes Anno tercio heinrici horribilis aſpectu apparuit. flāmas huc atq3 illuc diſpergēs. Solis item eclipſis anno eius ſeptimo facta. Lunaq3 in ſangui/nem verſa viſa eſt. Et terremotus fuit magnus. Inſup ⁊ facula ardens inſtar turris cum magno fragore e celo decidit. Quibus malis confeſtim in ytalia maxime. ⁊ in toto ferme terraꝝ orbe valida fames eſt ſubſecuta. pau/loq3 poſt in ytalia tanta peſte laboratū ē. vt plures mor/tui q̄z ſuperſtites haberentur. quā calamitatē fons in lo/thoringia in ſanguinem verſus futuram indicauit.

Sexta etas mūdi

Genealogia diui heinrici imperatoris

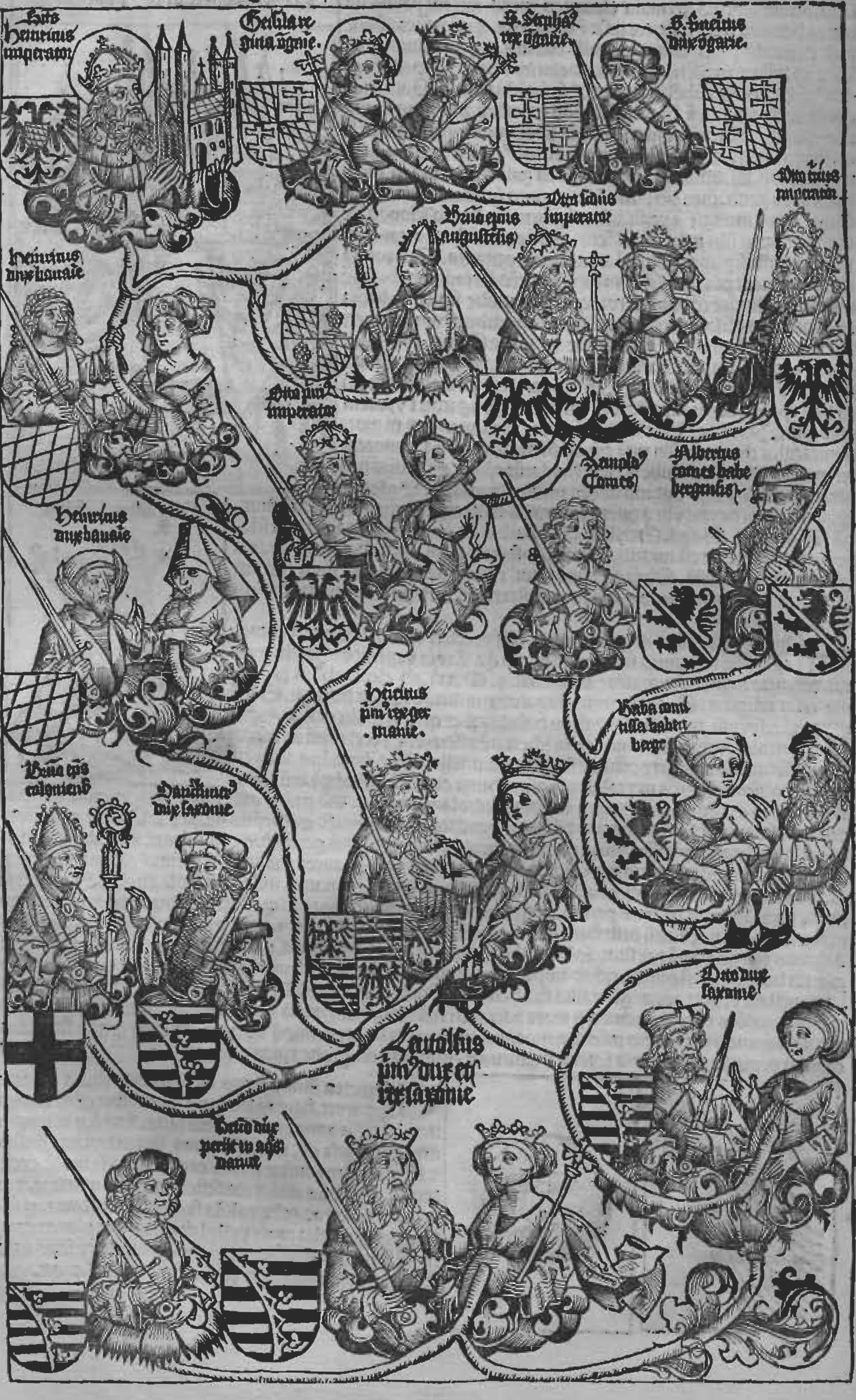

Glorioſi atq; ſanctiſſimi imꝑatoris heinrici: Qui inter ceteros reges germanie cũ ſua conthorali diua kunegũdis v̄gine ſancta. vite ſanctitate ac v̄tutibus precellebat. Ob eius merita, arborẽ de eius genealogia. Itidem de maiorib⁹ kunegũdis imꝑatricis poſuimus. Qui i morte miraculis multis claruerũt. Arbor aũt ſignata. in qua radice luitolfus ſaxonie dux ponit᷑ deſcripte ꝓgeniei pater. Et in ramis ei⁹ ⁊ frondibus ab eo deſcendentibus. Filij ⁊ nepotes vſq; ad heinricũ ſanctum ponũtur, diſtincte deſcribit. Et a carolo magno origo vxoris eius manifeſtatur.

Temporibus inuictiſſimi imperatoris caroli magni. qui nulla interpoſita mora i ſaxones ydolatras copias mouit. cũ quibus ad plures annos bella geſſerat vicit. ⁊ fidem xp̄i ſuſcipere coegit. Inde illuſtriſſimus dux ſaxonie luitolfus nomine regimẽ prouincie ſuſcepit. Is romã petijt. corpuſq; ſancti innocentij a ſummo pontifice obtinuit. Eius filius natu maior bruno bella cũ danis geſſit ⁊ i mare baltheo periijt. Otto alter filius in ducatu ſaxonie ſucceſſit. Hic habuit filiũ qui heinricus hũilis dicebat᷑. Et filiã babam matrẽ alberti comitis babenbergẽſis. De cui⁹ nomĩe idẽ mons babenberg dictus eſt. quem ob necem fratris ſui Conradi ludouicus imperator vt p̄miſſum eſt decollauerat. Et ludouico ſine filijs mortuo Conrad⁹ occiſi cõradi filius, in regno inſtituit᷑. Mortuo quoq; ſine herede cõrado. primates heinricũ humilẽ coronauerũt. Is duxerat mathildẽ ſctẽ ꝯuerſatõnis feminã. Ex qua genuit ottonem magnũ ⁊ hein-

Genealogia ſancte kunegundis imperatricis:

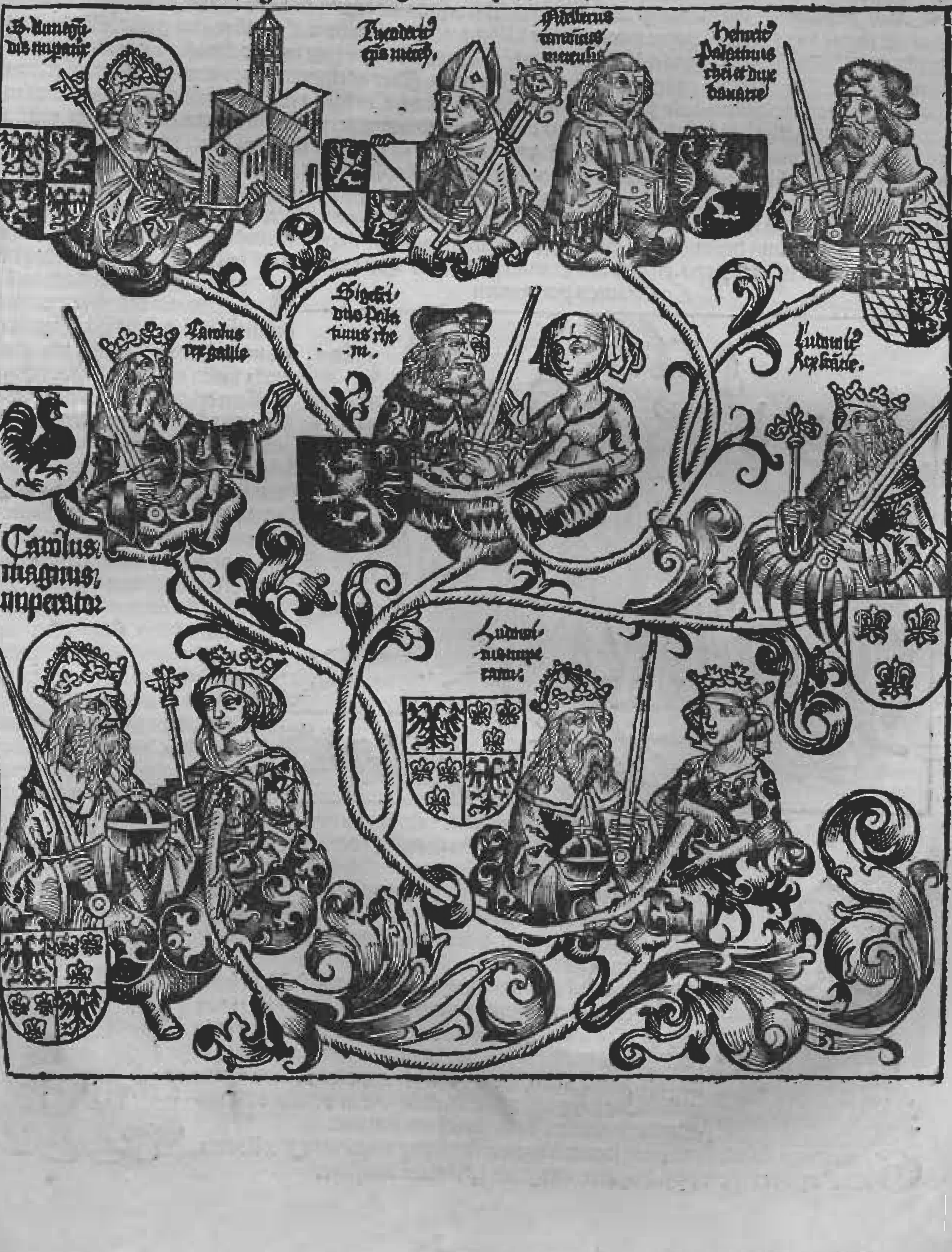

ricum ducē baioarie. Otto magnus genuit ottonē ruffum q̄ otto ſecūdus genuit tercium. Heinricus dux baioarie genuit heinricū ſanctū. Is hezilo dictus q̄ ab incarnatione dn̄i. 995. obijt ſepultus Ratiſpone in cenobio ſancti hemerāmi cū tali epigrāmate. Heinricus romani regis pī ↄ̄ defenſio leg̃ bauarie cultus p9 eſt. hic dux heinricus ſepultus. Fuerūt ei nati duo filij ꝛ filia vnica primus pius heinricus babenbergenſis poſtea īpator ſcōus bruno ep̄s auguſteñ. filia aūt geyſila q̄ nupta ſtephāo regi hūgarie regnū ad xp̄i fidē ↄuertit. Diu9 aūt heinricus īpator vxorē vt ſororē diligens. quā nūcꝙ cognouit. Cū ꝓlem ſe nō habiturū ſciret. terrena in celeſtia cōmutans ep̄atum in honore ſancti petri ſcīcꝙ georgij ↄſtituit. pluracꝙ alia pietatis opa. Is appropinquās morti. multitudo ingēs demonū magno ſtrepitu añ cellā heremite ſancti trāſiens. heremita aperiēs feneſtrā vltimū de ſocietate interrogās. q̄s eſſet. Is rn̄dit legio demonū ſumus. q̄ ad mortē ceſaris ꝑperamus. ſi in eo quid repiemus. Ille adiurans diabolū vt rediret. q̄ reuertens ait. Nihil ꝓfecim9. bona eñ ꝛ mala eius in ſtatera poſita. aduſtus ille laurētius ollā aureā immenſi ponderis attulit. Et dū ſuperaſſe videbamur illa ad bona ꝓiecta. pond9 exceſſit. ideo iratus aurē vnā olle ꝓfregi. Appellauit aūt calicē diabolus ollā quā impator eccīe merſburgenſi in honorē diui Laurentij fieri fecerat. cui ob magnitudinē duc aures inerāt q̄ adhuc ppl̄o quotannis oſtendit. Repertūcꝙ ē impatorem heinricum tūc ad dn̄m migraſſe. Et vnā aurem calicis fuiſſe fractam. tercio ydus Julij.

Carolus quocꝙ magnus optime de romana eccīa meritus. ac ſolenni decreto a pontifice ſummo impator ꝓnūciatus tandē ſenio grauis ludouicū filiū aquitanie regē ꝛ imperij ſucceſſorē reliquit. Ludouicus aūt cognomēto pius impator inter ceteros filios. tres filios habuit. Carolū regem gallie. Alterū ludouicū regem frācie. Terciū Sigifridū rheni comitē palatinū. Is ex vxore ſua machtildis tres filios ac filiā vnicā genuit. Theodericus primus ep̄atū metenſem rexit. Alter adelberus canonicus metenſis. Tercius palatinus rheni heinricus noīe ꝓuinciā baioarie ſibi adiūxit. Cui filia a deo data fuit om̄i probitate ꝛ ſanctimonia ornata. filia hec nobilis kunegūdis diuo heinrico impatori m̄rimonio iūcta. cū eo in om̄i caſtitate vſcꝙ ad obitū vitā celebre pegit. Verū inſtigante diabolo eā de milite ſuſpectā hūit. ideo ſup candentes vomeres. xv. paſſibus nudis pedibus eā incedere fecit. q̄ aſcendente ait. Sicut me o de9 ab heinrico ꝛ om̄ibus alijs intactā nouiſti. ita me adiuua. Cui vox audita ē dicere. Virgo maria te v̄ginē liberabit. Totamcꝙ candentē maſſam illeſa ꝑcurrit. Tandē cū poſt obitū mariti in monaſterio a ſe fundato in baſſia cū om̄i ſanctitate ac v̄tutibus diuinis ānis. xv. vixiſſet. migrauit ad dn̄m. ſepulta deinde bamberge ad latus heinrici quā Innocēti9 q̄rt9 papa. p9 crebra miracula ſctāꝝ cetui aggregauit. Cu9 feſtū tercō marcij celebre hr̄.

Coreizantes per annum

Contigit tpibus heinrici imperatoris mirabile pri9 inauditū. Cū in villa q̄daz ſaxonie in madeburgēſi diocefi. vbi erat eccīa ſancti magni q̄dā ſacerdos miſſam celebraret in vigilia natiuitatis dn̄i. decem ꝛ octo viri ſiƚ cū. xv. mulieribus i cimiterio eccleſie vbi celebrabat. choreas ducendo alta voce cantarēt. ſacerdotemcꝙ ipm̄ celebrātē impediebāt Mandat illis ſacerdos. vt tacerent aut inde recederēt q̄ ſacerdotis verba deridentes. deſiſtere nō luerunt. Is amaricatus imp̄cando inquit. Placeat deo ꝛ ſctō magno vt ita cantantes ꝑmaneatis vſcꝙ ad ānū coriſantes. Et ita factum ēvt toto illo anno ſine intermiſſione aliqua. coriſando cantarēt. Mirabile dictu toto illo tēpe nec ros nec pluuia ſup illos cecidit. Sed nec laſſitudo nec fames illos affecit. nec veſtimēta nec calciamēta eoꝝ toto illo tp̄e attrita ſunt. Anno aūt reuoluto horebert9 archiep̄s in cu9 dyoceſi hoc mirabile cōtigit ad locū veniēs a nodo quo ſacerdos illos ligauerat. abſoluit atcꝙ añ altare dicte eccīe reconciliauit. filia p̄ſbyteri cū duob9 alijs ↄtinuo exanimata ē. ceteri cōtinuis trib9 noctibus ꝓximis dormierūt aliq̄ poſtea obierūt. Ceteri v̄o penā ſuā mēbroꝝ tremore ꝓdiderī. hoc ſcriptū reliquit vbertus qui fuit vnus ex eis.

willegiſus ep̄s

Willegiſus archiep̄s magūtin9. Is ortū hūilem hn̄s ꝑrem q̄ currū ꝛ bigas facere ſolebat. idō i thalamo ornato groſſis lr̄is ſcribi iuſſit. Cui9 ipē clauē ſb̄ diligēt i cuſtodia hn̄s ītroire ſolus ↄſueuit. Et legere ſcripturā. q̄ talis erat. willigiſe rcole vn̄ veneris. H appēdit ꝛ rotas i ꝑiete vt ſtatū ſue paupta᷑ agſceret. inde rote in vexillo eccīe moguntine habētur. Is heinricū conſecrauit.

Geiſila regina

Geiſia v̄go nobiliſſima ſoror heinrici īpato᷑ ſtephano vngarie regi collocata. Cui9 opa rex ipē ꝛ ppl̄i hūgarie integram xp̄i fidem accepere.

Reges hungarie

S. Stephanus

STephanus hungarie rex. filiꝰ geyche. ex ſarolth filia gyula natꝰ in adoleſcentia ſua bellū ꝯ Cupan ducem forte ⁊ potentem glorioſum geſſit. ⁊ victoriā obtinuit. poſtq̃ regie celſitudinis coronā diuinitꝰ adeptus fuit. famoſum bellū ꝯ gyulā auūculū ſuū pegit. quē cepit ac cū vxore ⁊ filijs in hungariam miſit ⁊ rgionē eiꝰ vltra ſiluā hungarie adiunxit. Accepta vo vxore geiſila matrona ſanctiſſima heinrici p̄dicti ſororis adiuuāte alberto pragenſi ep̄o primus ſtephanꝰ rex vir eius. ⁊ poſtmodū oēs regni populi ꝯuerſi. ⁊ xp̄i ſe fidei ſubiugarūt. fuit eīn innocētia. benignitate. religione. gr̄a. ac hoſpitalitate regina inſignis. Poſt hec ſtephanꝰ rex deuicit ducē bulgaroꝝ opulentiſſimū. ex cuiꝰ ſpolijs cenobiū in honore ſcti petri in ciuitate. q̄ vetus buda vocat̃ extruxit fecit. Cū vo om̄es vicinas nationes ſbiugaſſet. coronam emerico tradere volens vt diuino obſequio ac cōtemplationi vacare poſſet. Is tn̄ morte ꝑuentꝰ Stephanꝰ igit̃ exacerbatꝰ graui morbo correptꝰ. Tandē ſanctitate ⁊ gr̄a plenus. triceſimoſeptimo ſui regno incarnationis dn̄ice. M. xxxviij. in die aſſumptionis marie ſctoꝝ ꝯſortio adiūgitur. Sepultꝰ in baſilica albenſi. quā in honore dei genitricī cōſtruxerat. vbi crebris claret miraculis cū ſua conthorali.

S. Emericus

EMericus hūgaroꝝ rex ſtephani regis ex geiſila vxore filiꝰ. Cum plures habuit filios. Ille p̄ ceteris in primeue adoleſcentie flore ſupra comunē hoīm naturā. diuino munere ſblimatus. iuſticia prudētia. manſuetudine. miſericordia. largitate. humilitate. ⁊ patiētia armatus. fuitq̃ deo amabilis ⁊ hominibꝰ honorabilis. Cui p̄r adminiſtratōnis ⁊ gubernādi regni ſolicitudinē cōmiſit. htūs dux morte ꝑuentus ꝑpria. raptus de medio. ne malicia mutaret intellectū. Et adhuc cū ſponſa vxore ſua vgo exiſtens. migrauit ad dn̄m. Qui poſtea ꝓpter eius frequentia miracula. ſanctus ab om̄ibus extimatus eſt.

S. Ladiſlaus

LAdiſlaus hungaroꝝ rex. fide catholicus pietate p̄cipuus. cōi ꝯſenſu ad regni gubernacula electus. q̄ſi laus diuinitꝰ data ppl̄o interp̄tat̃. Is ob celeſtē coronā. regiā capiti ſuo nunq̃ impoſuit. Suſcepto regno fuit conſolator afflictoꝝ. ſblevator oppreſſoꝝ. pius p̄r orphanoꝝ. ⁊ ab incolis regni pius rex appellabat̃. adauxit rempublicā hungarie. dalmaciā atq̃ croaciā adiūxit. Bella q̄ꝫ plura ꝯ cunos hūit. de qbꝰ mirabilē victoriā diuinitus obtinuit. Cōtinuitq̃ dn̄s cunos. ⁊ rex cū triūpho in hūgariā redijt. Inuaſit ⁊ ruſciā q̄ regi fidelitatē polliciti ſunt. Irruitq̃ in poloniā ⁊ bohemiā. de quibus cū gaudio ad ꝑpria remeauit. Poſt hec in procliu caſtri bihor inter flumē kewres in venatione ſua inuenit locū. vbi angelico ām̄onitu mōſterū in honore vginis marie (quē locū warad noiauit) cōſtruere fecit. ſctitate tandē ac vtutibꝰ plenꝰ migrauit ad ꝯſortia angeloꝝ. anno regni ſui. xx. ſepultꝰ waradini. āno dn̄i. M. xcv. tercio kal. Auguſti.

S. Robertus rex

ROBertꝰ rex frācie ea tēpeſtate. nō minꝰ piam. q̄uā regalē vitā ducebat. Nā ⁊ doctrina ⁊ ſctitate oēs reges xp̄ianos antecibat. vt diſputationibꝰ nulli ſecūdus haberet̃. quē merito laudamus. Cuiꝰ preterea tanta fuit religio. vt q̄ties ſibi p occupationes bellicas liceret. horas canonicas vna cū ſacerdotibus caneret. Hac aūt pietate h meritū ferūt. vt cū oppidū q̄ddam ex hoſtibꝰ obſideret. neq̃ horas ſuas intermitteret. menia hoſtiū diuinitꝰ corruerāt. ſtatimq̃ irruentibus ſuis oppidū caperet̃. Et cū ꝑitiſſimus eſſꝫ muſicus ferūt eū ſeq̄ntiā Sanctiſp̄us aſſit nobis gr̄a cōpoſuiſſe ⁊ alia.

FUlbertꝰ q̄ꝫ ep̄s carnoten̄. ympnū chorꝰ noue hierl̄m fecit ⁊ ſolē iuſticie ⁊ ſtirps yeſſe. Is a btā vgine lacte eius recreatus ē in ſua infirmitate.

Udo epiſcopus

HEribertus item archiep̄s colonien̄. vtutibus ⁊ ſanctitate claruit.

GEbhardus p̄ſcius venetꝰ pannonū ep̄s vir vtiq̃ bonꝰ atq̃ doctiſſimus hiſdē tpibꝰ martyriū ab hoſtibꝰ xp̄iane religiōis eq̄ſſimo ꝑtulit aīo. Eū capitētes increduli ad currū ligauerūt. ⁊ in mōte altiſſimo educentes p̄cipitem dederunt. ⁊ turpiter laceratum interfecerūt.

UDo archiep̄s madeburgeñ. Is in eadē vrbe ſcolarī indocat̃ obtuſi ingenij. ip̄lorās auxiliū regie celi. q̄ et pollicebat̃ ſapiaim ⁊ ep̄atū. ⁊ cū doctꝰ euaſiſſet. metropolitanꝰ poſtea efficit̃. imemor ꝓpꝛe ſalutī voluptati idulgēs bona eccl̄ie neglexit. tō oibꝰ odioſus. Inde i valle lilioꝝ abbatiſſam ordis ciſtercien̄. ad libitū hūit. i nocte vox itonuit. Ceſſa de ludo. q2 luſiſti ſat̃ Udo. q̄ in delitijs pſeuerās. Tādē fridericꝰ canonicꝰ eiuſdeꝫ eccl̄ie nocte i choro ſancti mauricij videbat turbā ſctoꝝ. ⁊ vdonē pena capitī dānatūq̃ pugil decollauit. q̄ de latē abbatiſſe adduct̃ fuit. ⁊ a vgīe maria corā filio accuſatus. ac ſic infelici fine pijt. hꝰ horrēdi ꝓdigij mēorīā. cruor iſelic vdonis i marmore cādido oñtat ad terrorē alioꝝ ep̄oꝝ.

HEnigerꝰ q̄ꝫ abbas lobieñ. Et albo abbas cenobij floriacen̄ tū clarueſt. ſctūs q̄ꝫ mederieꝰ abbas eduenſ ac emotus ep̄s leodien̄ ſapia ac ſcia clarꝰ. Silr̄ rogerꝰ ep̄s beluacenſ om̄i virtute preclarus.

Siluester eius nomis tercꝰ papa. pr̃ia romanꝰ. pře laurẽtio. in locũ pulsi bñdicti surrogatus. nõ diu in pontificatu mãsit. Nono ei ꝛ qdragesimo die factione suoꝝ bñdictus restituit. Cũ ergo iniuste occupatã aplicam sedem diebus vnde qnquagesimo tenuit. bñdictus nonꝰ in reddita sibi sede in vno mẽse. diebusqꝫ vno supra vigesimũ pmanens. eã Joanni archidiacono p̃ṁo suo vel vendidit vel pmisit kalẽdis maijs. q gregorius sextus appellatus. eo eĩn tum pontificatus deuenerat. vt q plus largitione ꝛ ambitione. non sctitate vite ꝛ doctrina valeret. Js tantũmõ dignitatis gradũ bonis oppssis ꝛ reiecti obtineret. quẽ morẽ vtinã nõ retinuissent nr̃a tpa. Hic cũ primũ sabinꝰ cardinalis nõ a collegio ſ largitõe pontifex creatus. quo pulso bñdictꝰ denuo restituitur. tumultuãte vrbe ꝛ nũc vnũ. nunc aliũ appetente. Cũ pplus recto caruit ꝛ malos plures qꝫ bonos facerent.

Anno mundi. 6233. Anno xp̄i. 1034.

Gregorius sextꝰ papa. sancti ioannis ad portã latinã archidiaconꝰ. vl̃ vt alij scribũt archicanonicꝰ. põtificatuꝫ a bñdicto (vt diximꝰ) accepit. has ob res heinricus tercius sibi nũciata. iniq vt debuit aĩo ferens. copias in ytaliam ducẽdas ad diem pueniri iusserat. in ytaliã cũ magno exercitu veniẽs romeqꝫ turbatã rem ecclisticam cõponere ẽ annisus. p̃ribus itaqꝫ nõ rome solum ſ vicinaꝝ qꝫ ytalie ptiũ ac ordinũ q̃cũqꝫ religiosis ex more cõuocatis. Synodus celebrata ẽ. in q bñdictꝰ nonus. siluester tercius. ꝛ gregoriꝰ sunt dãnati. Cũqꝫ tanqꝫ tria teterrima monstra abdicare se magistratu coegisset. Syndegerũ babenbergẽsem ep̃m cui Clementi secũdo fuit appellatio. põtificẽ creat. Gilbertꝰ tñ historiaꝝ scriptor affirmat Gregoriũ bene de ecclesia dei meritum esse ad sedem apostolicam labefactatam sua magnitudine breui restituerit cuꝫ latrones quoꝝ seuicia pegrini ad vrbem religionis causa accedentes necabãtur. e medio sustulit. ideo a perniciosis hoibus homicidam ꝛ sanguinis hũani appetentissimũ habitũ idqꝫ a cardinalibꝰ p̃dicari solitum. Moriẽtem gregoriũ in ea egritudine qua postea moritur. cardinales vocatos verbis castigat. q id qđ iuste fecisset liuore reprehẽderẽt. Inquit cũ mortuus fuero corpꝰ añ fores ecclesie sistite vectibus obseratas fecere mãdata atqꝫ porte coborto graui vento aperte sunt. ꝛ corpus oĩm admiratione introlatuꝫ magne sanctitatis opinione. q in põtificatu sedit ãnis duobꝰ. mẽsibꝰ. vij. durante scismate.

Clemẽs eius nomis secũdus babẽbergẽsis ep̃s antea syndegerus vocatus pontifex creatur heinrico tercio cesare annuente. vel impante. in synodo ad hoc collecta. ab eoqꝫ heinricus augusti impatorisqꝫ titulis p̃nte synodo ẽ ornatꝰ. Tradũt ꝟo multi hũc clementẽ romanos ne i errores supioribꝰ siles incideret. iureiurãdo adactos a põtificũ electionibꝰ phibuisse. nisi iussu impatoris id facere cogerẽtur. fecit id impator qđ videbat eo licentie factiosum quẽqꝫ ꝛ potẽtẽ q̃uis ignobilẽ deuenisse. vt corruptis suffragijs tãtã dignitatẽ cõsequit. Interim heinricus capuã vsqꝫ pfectꝰ postqꝫ satis puinciã composuerat. romã ꝛ inde in germaniã ẽ reuersus. Uix dũ heinricus germaniã attigerat cũ clemẽs põtificatꝰ sui ãno nono obijt veneno. vt aliq dicũt absumptus.

Damasus secũdus natione bauarꝰ cognomẽto bagnarꝰ põtificatuꝫ post clemẽtẽ iniijt. Js añ stephanꝰ vocatus. q stephani cura clemẽtẽ ferũt infectũ. qđ ea rõne aliq credũt. qꝛ illico post clementis mortẽ põtificatum p vim occupat. damasus aũt tantũmõ tres ꝛ. xx. dies vixit. Adeo eĩn inoleuerat hic mos. vt iam cuiqꝫ ambicioso liceret petri sedem inuadere. Sed obstitit deꝰ vindex. vt is ceteris exemplo esset.

Leo nonus natione alemãnus. Anno dñi. M. xlix. pontificatũ hac rõne iniijt. Nam vacante sede romani priusqꝫ de noui principis creatione qcqꝫ intentaret. heinricũ impatorẽ in saxoniã agentẽ adierunt. pontificem ab eo de mala cõsuetudine petituri. Cuncqꝫ rex illis satisfacere cupiẽs nullũ theutonice gentis p̃latum ad sue volũtatis assensum inducere posset. ad germanos se vertit puicitqꝫ p̃babus brunonẽ ep̃m tullensem virũ simplicem. Cui p defunctum in põtificali habitu romã petenti abbas cluniacẽsis ꝛ yldebrandus monachꝰ saona etrusca vrbe oriũdus forte obuiauerũt. vsqꝫ adeo aũt dictoꝝ religiosoꝝ suasio valuit. vt episcopus periculis apostasie euitare cupiẽs. papalia deposuerit ornamenta. deduxerũt illũ romã peregrini habitu incedẽte. Tandẽ die sexti mensis ab inchoata vacatione vltimia. in leonem nonũ romanũ pontificem canonice est assumptus. Fuit autem vir pietate innocentia benignitate gratia hospitalitate adeo insignis. vt eius domꝰ peregrinis ꝛ pauperibus semp patuerit. Et leprosi ante fores inuentum in lecto suo collocari precepit. Js mane quesitus nusqꝫ repertus xp̄us pauperis loco recubituꝫ creditum fuit. Moritur autem sui pontificatus anno quinto mense. 2. die. 6.

Linea summoꝝ pontificũ

Siluester tercius

Gregorius sextus

Clemens secundus

Damasus secũdus

Leo quintus

Linea imperatorum
Heinricus tercius

HEinricus eius nomīs tercius. Conradi predicti filius. ſiue vt alijs placet gener. quē electores ſucceſſorē dederūt. anno dñi. M. xl. imꝑauit annis decem ⁊ ſepte. Is genitori ſuo nō diſſimilis in ꝟtutibus. immo ꝓcelſior ꝓhibetur. accepta vxore p̄re viuente filiā regis anglorū pulcerrimā. q̄ de adulterio falſe accuſata. eā puer quē ex anglia adduxerat ꝯ delatōnem gigantee molis ſe oppoſuerat i duello (diuino fret⁹ auxilio) defendit. ſucciſo poplite. victoria potitus. Viro inde repudiū ꝯſenſit. ⁊ in habitu religioſo vitā finiuit. Inde nobiliſſimi ducis pictauieñſis Guilhelmi ſororē agnetē duxit vxorē. Et apud ingelheim regio more nuptias celebrans oēs hiſtriones mimos ⁊ ioculatores iuſſit expelli. Atq3 oīa q̄ illis more principū in veſtibus equis ⁊ pecunia danda erāt pauperibus dedit. Fuit aūt natura admodū iocūdus. hominib⁹ affabilis omībus humilis. hoſtibus terribilis. paupibus pius ⁊ largus. heinricus autem primo electionis ſue anno in oldericū regē bohemoꝝ hoſtiles aīos p̄ ſe ferente ducens. ideo re infecta in germaniā ſe recepit. q̄ pares bohemoꝝ germanorūq3 copias. pares quoq3 p̄lioꝝ euētus habere vidit. Sz eo q̄ ſecutus ē anno. cū maiore paracioreq3 exercitu eūdē aggreſſus oldericū regem p̄lio ſuperauit. Cū captoq3 ⁊ p federa liberato egit. vt bohemi quotannis romano principi tributa ſoluere tenerētur. Diſſidebāt eo tp̄e hūgari. ⁊ magnis cōmiſſis prelijs. pars petro regi ſuo minor numero. ſ; dignitate melior fauebat. maior alta aduerſabatur. Eūq3 finē he habuerūt cōtentiones. vt pulſo per arma petro ⁊ alboino q̄dam in regem aſſumpto diſſidiaq3 nihilomin⁹ ⁊ certamina inter principes ⁊ populos cōtinuarēt. Confugerat vere ad ceſarem petrus. Et ſue vngaroꝝ ſaluti opem ſupplex orauerat. Quare ingreſſus vngariā cū exercitu heinricus. alboino fugato. petroq3 reſtituto. regni illius contentiones motuſq3 ſedauit. Rome interim inaudita alias i pōtificatu diſſidia inchoauerāt. Cū magno igit̄ comitatu ad cōponēdam pacē romā venit. vbi ſynodo cōgregata bńdictū. 9. ſilueſtrū. 3. ⁊ gregoriū. 6. pōtificatu ſe abdicare coegit. ⁊ ſyndegeꝝ epm̄ bambergeñ. qui clemens ſecūdus dictus ē creauit pontificē. vt p̄miſſum ē. a q̄ etiā coronā imperij accepit. quo facto romanos in verba ſua iurare cōpulit. vt de cetero pontificū electioni. ſe nequaq3 interfuturos niſi de mandato imperatoris id facere cogerent. inde capuā ꝓficiſcēs multos milites ſecū adduxit. qui ſarracenis regioni infeſtis reſiſterent. atq3 inde in germaniā regreſſus. conſtantienſi ſynodo affuit. vbi oībus veniam rogantibus indulſit. ac pacē in ſueuia ac alijs ꝓuincijs regia cenſura confirmauit. Tandē languore deficiēs obijt. filiū prius regem conſtituens. Sepultus Spyre.

VIncentius gallus ⁊ martinus cū gottefrido viterbienſi hiſtoriaꝝ ſcriptores. de hui⁹ heinrici ortu miraculoſo. diuinaq3 ꝓmotione hiſtoriā admiratione dignā cōpoſuere. Conradus eīn imꝑator ſecundus nulli violatori pacis parcens. Vñ hac occaſione motus. Leupoldus comes violator pacis verens ab imꝑatore occidi. in ſiluā remotiſſimā fugit. ibi cū vxore ſua in tugurio paruo latitabat. Contigit imꝑatorē a venatione ſua fortuito caſu illuc diuertiſſe. ac ibi pnoctaſſe qua nocte vxor comitis maſculuꝫ pepit. Quo vagiente vox de celo ait. O iꝑator infans iſte. erit tibi gener ⁊ heres. Qua voce trina vice audita iꝑator diluculo ſurgens. repertis ſuis famulis duobus. ꝓcepit vt infantē occiderent. qui hūana miſericordia moti. ſup arborē poſuerūt. regi cor leporis ꝓ corde pueri adducūt. Dux p̄teriens eū repiens ali iuſſit. ⁊ in filiuꝫ adoptauit. Longo poſt imꝑator in domo ducis cernēs hūc adoleſcentē habēs euꝫ ſuſpectū. ne is ſit quem occidi iuſſerat. In equeſtrē aſſumit. ꝓcipiens vt lr̄as regine deferat in q̄bus ꝓcipiebat regine vt viſis litteris illico eū occidi faciat. Is rem ignorans in domo ſacerdotis q̄eſcens q̄ dormienti lr̄as ſubripuit. ac aperuit hijs horrendis viſis. alia ſcripta appoſuit. Cū videris hūc o regina cōfeſtim ei filiā nr̄am dare velis. vti diligis vitam tuam. Qui cum hijs abiens ei filia regis tradita fuit. Sic rota fortune rem variaſſe dicitur. Ille autem locus nemoꝝ vbi creatus fuit in ſilua nigra. hirſauia vocitat̄. vbi nobile cenobiū mōachorum extructum fuit. Cum hec vera eſſe ponūtur mirabilis ꝓfecto deus in oībus operibus ſuis.

IGnea trabes mire magnitudinis in celo viſa ē inter auſtralē ⁊ orientalem plagā currēs ſuper ſolem ad occaſum vergēs ſup terrā cecidit

HEinricus hic nobilis imꝑator. Cū in die pēthecoſtes in germania apud magūtiā id feſtum ſolenniter perageret ⁊ paulo ante miſſam loca iuxta imꝑato[illegible] ſolium pararentur diabolo incitante inter famulos archiepiſcopi maguntini ⁊ abbatis fuldenſis cenobij orta diſſenſio quis dominus eorū iuxta imperatorem ꝓrius ſedere deberet. Cum hic abbas tāte potentie fuit. vt multa milia armatoꝝ imperatori mittere poterit. habens priuilegiū vt ad dexteram imperatoris ſedeat. poſt varia verba ventum eſt ad pugnam. atq3 furore theutonico omnia cōmiſcente eccleſie pauimentum ſanguine repletur. Verum epiſcopis ⁊ alijs cōuolantibus. vnitas inter eos reformata. templum purgatum. miſſa cū multa deuotione celebrata. Sed cum ad illum verſum ſequentie ventum eſt hunc diem glorioſum feciſti. vox ab aere lapſa eſt dicens. hunc diem bellicoſum ego feci. quo audito rigētibus omnibus pre timore. imperator diligenter intendens leticiam diaboli. Tu inquit omnis malicie inuentor diem luctuoſum feciſti. nos per dei gratiam qui illum glorioſum fecit. pauperibus ⁊ indigentibus glorioſum reddemus. Cōpleta cū ſumma deuotione miſſa. vocatis egenis ⁊ pauperibus omnia precioſa cibaria eis diſtribuit. ſuis manibus illis ſeruiēs.

Maleſica quedā auguriatrix. in anglia fuit quā mortuā demones horribiliter extraxerūt. dū clerici pſallerent Et imponētes ſup equū terribilē p aera rapiūt. Clamores quoqꝫ terribiles (vt ferūt) p q̄tuor ferme miliaria audiebāt

Temporibꝰ quoqꝫ heinrici tercij imꝑatoris eccl'ia glorioſe reſurrectionis in hieruſalem. q̄ ab arabibus deſtructa fuerat. a fidelibus reedificata fuit. Poſtq̄ ei egiptiorū potentia contra perſas inualeſcere cepit. an̄ thurcorum aduentū ab egipto in anthiochiā regiones vniuerſas occuparūt. Urbs quoqꝫ ſancta cū adiacente regiōe in eoꝝ deuenit poteſtatem. Inde ꝓfectus calipha omī impietate plenꝰ deo ꝛ hominibꝰ odibilis. inter cetera nephanda eccl'iam dominice reſurrectionis (que per venerabilem viruꝫ maximū eiuſdē loci ep̄m ꝑcipiente conſtantino magno auguſto edificata fuerat. poſtea per modeſtum tempe heraclij imꝑatoris inſtaurata) funditus deijci mandauit. Diruta ē autē āno ab incarnatione domini. M. xviij. quo tempe ei prefuit vir ſincerus hereſhis nomine eiuſdem tyranni auūculus; m̄ris eius frater. Inde cōditio fideliū ex dolore meſtiſſimo ꝛ pluribus augurijs in peius ſe vtit. Exempto rebus humanis ꝓſcripto tyranno. filius eius dahermitius ex petitione cōſtātinopolitani agere cepit. reedificandi poteſtatē fidelibꝰ conceſſit. Cum autem vires xp̄ianorū in hieroſolima ꝑ inſtauratione non ſufficientes eſſet habita petitione ad imperatorem conſtantinopolitanum. Is de ꝓprio fiſco ſumptus neceſſarios miniſtrari ꝑcepit. Eācqꝫ vt nūc eſt eccl'iam ſancte reſurrectionis anno ab incarnatione dn̄i. M. xlviij. miro ardore reedificarūt.

Cāpanus aſtronomꝰ

Campanus celeberrimus doctor. ꝛ maximꝰ aſtrononius. Hac tempeſtate in precio exti̅s. nonnulla accuratiſſime ſcribit. atqꝫ errorem aliquātuluꝫ. in ptolomei magni aſtronomi. calculatione adiuuenit. videlicet quo ad lune ꝛ ſtellaꝝ motū. ac etiam in nonnullis alijs. Hunc tamē preclarū virū excuſatum habet. cū hoc ei nō ꝓuenerit. ob ingenij defectum. veꝝ ob penuriā tempis. maxime quo ad motum octaue ſpere ad quē longū tēpꝰ requiritur. eius theorica ac computus laude digna ſunt

Guido muſicus

Guido quidam celeberrimi nominis muſicus. patria etruſcus ex ciuitate arretio natus. Et ipſe per hoc tempus plurimū claruit. ꝛ canendi moduꝫ in ſacris videlicet per flexuras ꝛ digitoꝝ notas dinumerādo meliuſculum reddidit. ac regulas tradidit.

Hugo abbas

Hugoꝰ cluniacenſis abbas homo ſane (ꝑter doctrinam) genere. pietate religione. clementia atqꝫ inſignis. per hoc tempus in odilonis abbatis loco ſubſtitutus nonnulla perſcripſit eruditione ꝛ laude digna.

Lanfrancus

Lanfrancus natione papienſis. doctor quidē eximius. ꝛ anſhelmi egregij doctoris ꝑceptor. Hijſdem tꝑibus in gallijs inſigniſſimꝰ fuit. q̄ cū apud pariſius legendo. ſcribēdo. diſputādo clariſſimꝰ haberet. tactꝰ diuino ſpiritu ſcol' abrenūciauit. ꝛ ad ꝓpria remeauit. vbi rebus ſuis paupibus erogatis maxima cum hūilitate q̄ad vixit ſoli deo tanq̄ verus xp̄i huꝰ militauit. q̄ poſtea ex abbate cadom̄. factꝰ archiep̄s cātuarien̄. pleraqꝫ bona in eccl'ijs anglie fecit. Hic ꝑ ceteris libꝝ inſigne no̅ie Scintillarē ꝯ berengarij errores cōpoſuit. ꝛ alia ꝑclara edidit.

Theobaldus

Theobaldus etiā nobilis frācus vir religioſus hiſdē q̄ꝫ tꝑibus apud vicētinos ꝛ doctrina ꝛ vite ſctītate multo i ꝑcio fuit. ac quedam compoſuit.

Hermānus cōtractus

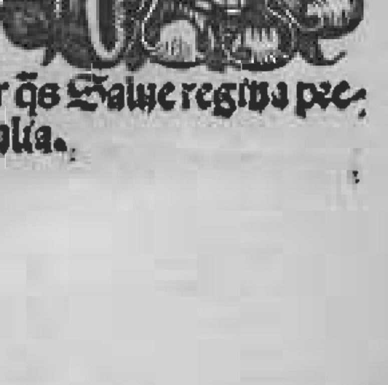

Hermānꝰ ꝑterea ꝯctus ꝛ ipſe religioſus p̄ria alemānꝰ ingenij ꝓſtantiſſimi vir hac etiā tēpeſtate cū i diuinis exercitatiſſimꝰ eſſet. multos q̄dem ꝛ egregios cōpoſuit hymnos. atqꝫ in honorē v̄ginis marie nōnullas celebreſqꝫ cōpoſuit. inter q̄s Salue regina precipua habet. Sed de q̄dratura circuli miſta ꝛ docte ꝛ acute deſcripſit. ac quedam alia.

Corpus gigantis. ea tempeſtate pallantis Euandri filij. in q̄dam ſepulcro repertū ē. ad cui⁹ caput lucerna accenſa inuenta ē. Cui⁹ ſepulcri epigrām̄a erat. filius euandri pallas quez lancea turni. militis occidit more ſuo iacet hic. hos verſus tūc nō editos arbitrātur. quāuis carmentis lr̄as latinas inueniſſe dicatur. ſ; ab ennio vel alio poeta antiq̄. habebat id cadauer in medio pectoris vulnus. Cui⁹ hiat⁹ quatuor pedibus ꝛ ſemis menſurat⁹ ē. lucerna aūt ardens inuenta nullius liq̄ris aſpergine aut flatus violentie extingui poterat. Sed q̄dā ſb̄tilioris ingenij ſubtus flāmam ſtilo foramē fecit. Quo facto mox vt aer ſb̄intrauit ignis euanuit. Corpus aūt tante vaſtitatꝭ erat. vt muro applicatū altitudinē meniū vinceret. Sed dieb⁹ ꝑcedentibus ſtillicidijs infuſum. cōem mortaliū corruptionē agnouit. ſoluta cute neruiſq; fluentibus.

Berengarius

Berengarius doctor natione turonenſ̄ andegauenſ̄ archidiacon⁹ p hec tēpora cuz diu ſanctitate ꝛ doctrina inſignis ꝛ clarus fuiſſet. ob doctrine ſue amplitudinē primo cōfuſus in eucharistie ſacro turpiter errauit. et multoꝝ aīos ipſo ſuo errore infecit. Sed diuina poſtea illuſtratus gratia errorē ſuū publico cōcilio vercellis habito emēdauit. vt in decretis hr̄ de cōſe. di. 2. c. ego berengari⁹ Emendacioneq; facta. ſtatim ſophiſtice diſcipline ſtudio omiſſo. primo oīa pauꝑibus erogauit. factuſq; ꝑdupꝛimus labore manuuz ſuaꝝ quoad vixit viuere voluit. ꝛ vniuerſum vite ſue tempus ſanctiſſime contriuit.

Concilium q̄z vercellenſe ſeq̄ntibus annis in vercellaꝝ ytalie vrbe leonis pōtificis iuſſu cōtra iſtū berengariū ꝛ eius errorem celebrat̄ in q̄ quidē concilio idē berēgarius andegauenſis archidiacon⁹ cuiuſdā eccliaſtici erroris auctor damnat⁹ fuit. Et poſtmodū (vt dictū ē) illuſtratus optime vixit.

Circa idem tēpus anno dn̄i. M. xl. claruit. b. iohes fundator ꝛ inſtitutor ordinis vallis vmbroſe. ſb̄ regula militantis btī bn̄dicti. cū q̄buſdā ꝯſtitutōnibus eoꝝ ſupadditis. Et in habitu griſeo. que religio multa monaſteria in tuſcia ꝛ longobardia ſuperiori habet. Hic itaq; glorioſus ſanctus de ciuitate florētie oriundus p̄re gualberto milite florētino natus. hac de cauſa. vt ex eius habetur hyſtoria ad religionē ſe contulit. Cū inimicicias aduerſus finitimos gereret q̄ fratrē ſuū obtrūcauerat. Die quadā ex agro florentiā rediens armatoꝝ multoꝝ manu ſtipatus. oportune in eū q̄ fratrē interfecerat nō ꝓcul a monaſterio diui miniati in mōtanis incidit. Qui cū ſe circūuentū videret. nec ſalutꝭ ſpes ſibi ꝑponeret. Ad huius ioannis gualberti pedes humiliter ꝓcidit. ſupplex ꝑ dn̄m xp̄um crucifixū cancellatis manibus ad pectus. petens ſibi veniaz dari. ꝛ fraterne cedis culpam ignoſci. q̄bus ꝓcibus cōmotus ioannes om̄e illud qđ ſuſceperat odiū. de fratris nece ſtatim ſfregit. ꝛ culpā oēm cōdonauit. At cū vltra ꝓgreſſus eccleſiam diui minati occurrentē intrauit. ꝛ an crucifixi effigiē cōſtetiſſet. ꝛ om̄e crimē remiſiſſet. Illico cūctis cernentibus crucifixi ymago motu capitis illud cōprobaſſe viſa ē. ꝙ ob eius reuerentiā capitali inimico pepciſſz. Adhuc crux illa ꝓ iudicio tanti miraculi in ecclia miniatis ꝓpe florentiā in monte cuz veneratione vſq; in hoc tp̄s demonſtrat̄. vbi olim fuit monaſteriū nigroꝝ monachoꝝ. nūc aūt alboꝝ id ē montis oliuaꝝ. Talis igit̄ miraculi monimento vir ſanct⁹ ꝓmot⁹. ſtatim ſe religioni cōtulit. ꝛ vt heremita in eā appennini ꝑtem q̄ vallis vmbroſa dr̄ ſeceſſit. vbi ꝛ vite ſanctitate dei ſummi in ſegram maiorē exptus ē. atq; ita primus monachus deuotiſſim⁹ illius ſacri ordis vallis vmbroſe illis in locis templū poſuit. a quo poſtea multa alia loca nomē ꝛ originē duxere. Hec q̄dē religio poſtea viris ſctitate ꝛ ſcia clariſſimis floruit. Joannes aūt fact⁹ religioſus ieiunijs ꝛ abſtinētia eſce ꝛ potus ac vigilijs carnez domare cepit. ꝛ ocium vitare. ꝛ orationibus ꝛ pijs operibus inſiſtebat. deinde ī miraculis fuit copioſus. languidos ſanitati reſtituit. Tandem beatus pater ſenio cōfectus infirmatus congregauit om̄es abbates varijs ex locis ꝓnūciās ſuū exitum hortatus omnes ad obſeruantiā regule ꝛ vnitatem. ꝛ dilectionē fraternā ſumptꝭ deuote ſacramētis ſpūm celo reddidit. Anno incarnatōnis. M. lxxiij. quarto yd⁹ iulij celeſtia petens miraculis plurimis clarus. quā ob cauſam paulo poſt gregorius huius nominis ſeptimus pontifex eum in numero ſanctorū retulit. Sepultus autem fuit poſt obitum tercia die ī eccleſia monaſterij de paſignano. poſt cui⁹ tranſitum deus omnipotens multa per eum miracula fecit.

Ordo vallis vmbroſe.

S. Joannes gualbertus monachus

Ulma inſignis vrbs ſueuie. ad vlteriorem danubij ripam ſita. qui fluuius ex hilaro ꝛ blauo fluminibus in eo loco exoneratur. indeqꝫ nauigabilis redditur. vt Sueuia. baioaria. auſtria. ꝛ pānonia. ob nauigia danubij non parua ſentiant comoda. Cum vͦo hec inclita vrbs in fundatione imperij inter villas quatuor ponatur. ne ab exteris ſine ornatu ac muro eſſe cenſeatur. Cum galli ingentes ciuitates veluti pariſius ꝛ thuronem villas nominabant. Ipſa vͦo vlma tū muris foſſatis ac menijs atqꝫ publicis ac priuatis edibus pornata exiſtat. Et nobilibus familijs a tribus caroli magni imꝑatoris aucta ſit. ideo in eius laudem ac deſcriptionem vrbis metra heroico deducta carmine edita ſunt.

Ulma decus ſueuie: qua primo ab origine ducat
Principium: nullis ſat certum annabilis extat
At qꝫ ꝛ antiqua ꝛ preſignis ſit: probat ipſum
Nomen: quod lacio deſumptum eſt fonte. qꝫ apta
Ulmetis plena poſita eſt vligine terra
Nanqꝫ vbi defoditur circū vrbem: glitea craſſis
Arboribus tellus abilis reperitur: ꝛ inde
Barbarie ſpreta: nomen capit vlma latinum:
Urbs libertina eſt. romani ſubdita diuo
Imperio regis: villis ex quatuor vna:
Non quia villa ſiet. ſed quondam forte reuicta et
Ui belli vaſtata. iterum conſtructa carebat
Temporibus certis muris. firmiſſima iam nunc
Ipſis: contiguo hos a parte danubius alueo
Prefluit: hic ſapido repletus piſce: breui illum
Per mediam labens vrbem curſu blauus intrat
Preterea cincta eſt foſſatis ipſa profundis
Turribus excelſis, domibuſqꝫ impleta decoris

Affluit ⁊ pluri populo. q̄ꝫ multa per orbem
Oppida: que ſepti ſpacio perlacius extāt
Pulcras inter habet ſtructuras grāde labore ⁊
Arte atqꝫ expenſis opus eccleſiam genitricis
Sacram diuine: cui vix equabilis orbe eſt
Ampla quidem valde: grandis quoqꝫ molis in altū
Suſtentat laquearia magna: capaxqꝫ frequētis
Turbe multa inibi feſtiuo milia ſole
Conueniunt: hic magna dei veneratio crebro eſt.
Quo ſol eois exurgens montibus ignes
Spargit: vix templum parochos continet vnum
Ulma ſenatores prudentes obtinet: illi
Publica ſagaci diſponūt cōmoda ſceptro.
Unde breui creuit: locuples ex paupere ſerua
Facta hera: ꝙ multas iā opulentas cenſibus vrbes
Perpetuis ſuperat: comitatus tris fere cū in omni
Appendice ſuo retinet prompto ere coemptos
Unam inter plures: non paruo deniqꝫ fructu
Mercem agitat: panno lino lanaqꝫ parato
Veſcanicā hunc aliqui vocitant tractata frequentat
Negociū variū eſt: hoīm hinc pars maxima ſeſe.
Hic nutrit: pereunt multi ditantur in ipſo
Sunt alie laudes vlme quas promere cunctas
Mentio materie prohibet breuiata valete

ΤΕΛΟΣ · ΜΟΝΟΚΩΛΟΥ · ΑΣΤΟΥΡΑΜΜΑΤΟΣ·

BIBLIOTECA NACIONAL
BIBLIOTECA AMERICANA
"JOSÉ TORIBIO MEDINA"

Victor ſecūdus papa gebhardus antea vocatꝰ. eccle eyſteteñ (ꝗ olim aureata dicebat) ep̄s in ordine decimuſſeptimꝰ. natione alemanꝰ ex bauaria pōtificalem dignitatē poſt leonē adeptus. magis heinrici gr̄a. ꝗꝫ quā aliꝗ ſcribāt liberis ſuffragijs. Verebat em̄ clerus pplꝰſqꝫ romanꝰ heinrici potentiā. victorē igit ꝓponūt legato Ildebrando ad heinricū ob eā rem miſſo. ꝗ oīa ex ſententia romani cleri impatoriſqꝫ ꝑfecit. at victor in ſede oīm ꝯſenſu cōfirmatus. magnā ſynodū abnuēte impatore florētie hūit. In ꝗ quidē multos ep̄os. tū ſymonie. tū fornicationis cauſa ep̄atu ꝓuauit. clerūqꝫ admonuit ꝗd maxime ad ſe ꝑtineret. ꝓpoſita pena his ꝗ leges canonicas trāſgrederent. Sūt ꝗ ſcribāt victorē ad heinricū ꝓfectū. magnificētiſſimeqꝫ ab eo habitū. alij vo yldebrandū eo ꝓfectū putant. Is em̄ heinricū impatorē. ne aliꝗ a ſe peteret iniuſta demulcere cupiēs yldebrandum ſbdiaconē ad illū miſit. ꝗ opportune cuꝫ accidit vt impator graui quo obijt morbo implicitꝰ heinricū filiū romanoꝝ regē ac ceſarē dixerit. Victor aūt pontifex pontifitatus ſui anno ſecūdo. mēſe tercio. die quartodecimo morit. vacat tū ſedes dies. xi.

Stephanus nonꝰ papa fridericus antea vocatus. natione lotharingus caſſinenſis abbas. victori defuncto in ſtephanū nonū pontificē canonice ē creatus. pontificatū adeptus ſtatim curauit. vt mediolanenſis eccla ꝗ a romana ducentis fere annis inſolenniter ſe ſubtraxerat. Inter alias eā maiorem ſuꝑioremqꝫ recognouit. Is pontifex oēm fere ytaliā atqꝫ burgundiam labe ſymoniaca inquinatā intelligens. yldebrandū archidiaconē ipis purgandis reformādiſqꝫ prouincijs legatum miſit. Qui eo munere ſicut ⁊ ceteris diligenter atqꝫ feliciter vſus. cū aūt ꝯciliū florētie ꝯuocare cepiſſet ad octauū menſem. octauūqꝫ ꝑiter diem defunctus eſt. Florentie quoqꝫ in cathedrali eccleſia honorifice ſepelitur.

Benedictus decimus natione campanꝰ. qui primꝰ nūcius dicebat. dū vix exequie pontifici ſtephano in florentia celebrate erāt. cū romani potentiores oppida ⁊ caſtella in vrbis terrā poſſidētes capitaneos tūc appellabāt. pontificē ex factione ſua creare ꝯſtituerunt. primꝰ tn̄ oīm gregorius de tuſculano ex gēte patricia romanꝰ mintiū velitrenſem ep̄m inuitis ac reclamātibus cardinalibus ⁊ clericis qui rome tunc erant. in romanū pontificē acclamari ac haberi obtinuit. quē benedictū voluit appellari. Per id vo tēpis agnes tercij heinrici impatoris relicta filij regis adoleſcētis regni curā adminiſtrationemqꝫ gerebat. Mintio igitur velitrenſe in romanū pontificatū intruſo. yldebrandus archidiaconꝰ cardinales ⁊ epiſcopi alijqꝫ eccleſiaſtici cum canonicā electionem rome nequirent facere. ſenas acceſſerūt. vbi plurimoꝝ ꝯſenſu yldebrando inſtante. Gerardus vir tanto magiſtratu dignus eiecto benedicto pontifex creatur. Benedictus itaqꝫ mēſe nono. die. xx. pontificatu deiectus. velitras exulatum abijt.

Nicolaus ſecundus papa natione allobrogus gerhardus antea vocatus epiſcopus florentinus. ob virtutem ⁊ animi preſtantiam. abrogato benedicto haud legitime creato. pontifex maximus ſenis decernitur. Iſqꝫ prudentiſſimus pontifex eo in concilio formā pontificum romanoꝝ a cardinalibus eligendoꝝ inſtituit ꝗꝫ diſtinctione vigeſima tercia iuris pontificij decreta nūc habent. Secundum quā inſtitutionem factam pōtifici. patribuſqꝫ placuit generale conciliū apd ſutriū conuocari. Ibiqꝫ anno domini Milleſimo quinquageſimonono. Cōcilio habito vbi epiſcopi ⁊ proceres interfuere benedictuꝫ abdicare coegit. inde romā proficiſcens. Secūdo apud lateranū concilio habito legem tulit vt in decretis habetur. In eodem concilio quidam reuocatum ab errore ſuo berengariū ferūt qui arbitrabatur in ſacramento euchariſtie non eſſe verum chriſti corpus niſi vt in ſigno ⁊ figura miſterioue. Sunt qui ſcribant heinricum quartum a Nicolao ſecundo coronam imperij accepiſſe. Nicolaus autem vir omni vita probatus. tercō pōtificatus ſui anno. menſe. vi. die. vi. ⁊. xx. moritur. Vacat tum ſedes dies. xij.

Alexander ſecūdus anſhelmus antea vocatus. patria mediolanēſis. epiſcopus lucenſis. mortuo nicolao ob hūanitatem benignitatem ⁊ doctrinā abſens etiam pontifex creatur. Iſqꝫ luca accerſitus in pontificali habitu romā venit. Atuero ciſalpini epiſcopi arbitrati ob dignitatem prouincie par eſſe vt e ſuo numero aliquis eligeret. Giberto parmenſi viro potentiſſimo admodū annitente ab heinrico impatore obtinuere. reclamāte agnete vt alter pontifex eligeretur. Reuerſi igit in longobardiā pſeudo ep̄i cōciliabulo ſuoꝝ coacto cadolū parmenſem i antipapā elegerūt. Cui ciſalpini om̄es obtꝑauere. ꝑter mathildim optimā feminā. Superueniente deinde cadolo in pratis neronianis ſub radicibus aurei mōtis graue pliū ꝯmittit. Repulſus ab vrbe. quē cincius rōni prefecti filꝰ poſtea egre i arcē adriani ꝑduxit. Cognito errore heinricꝰ ipator alexādro reſtitutꝰ. Veniēs ad vrbē pōtificatꝰ ſui āno. xi mēſe. vi. morit. i baſilicaqꝫ lateranēſi ſepelit.

Linea ſummoꝝ pontificū

Victor ſecūdus

Stephanus nonus

Benedictus decimus

Nicolaus ſecūdus

Alexander ſecūdus

Linea imperatorum
Heinricus quartus

Heinricus quartus heinrici tercij predicti filius. anno dñi. M.lvij. patre defuncto licz adoleſcens ab electoribus ceſar appellatus. imperauit ãnis. 48. vel vt alij hñt quinquaginta. Mortuo nanqz patre ſub cuſtodia mrís ſue agnetis imperatricis fuit. que aliquãto tpe prudenter impiũ rexit. cuz pace gubernans. Is poſtmodũ conſilio ſuoꝝ deceptus. ſpretis mrís cõſilijs ab eo alienatus. que diſceſſio maxime diſcordie ſeminariũ fuit. Impatrix autẽ religioſa mulier cum nollet fluctibus turbationũ inuolui. vitã religioſam elegit. et ad monaſteriũ fructuarienſe ſe contulit. Inde deuotõnis cã. et ab Ottonis coloniẽſis archiepi tyrãnide pulſa. cõtulit ſe romã. ibi vitã celibẽ duxiſſe oñditur. Nã locoꝝ ſanctoꝝ dulcedine capta ſanctis opibus et elemoſinis vacans. ſancto fine quieuit. Cuius corpus in eccia. b. petri iuxta altare beate petronelle ſepultũ ẽ. Nec multo poſt tpe Conradus eius filius ſecũdo genitus quẽ pr adhuc viuens ytalie pfecerat. morif et florẽtie honorifice ſepelitur. Heinricus aũt rex victorioſus rome coronatus p apuliã ducto exercitu in priam cũ honore reuerſus. Fuit longo tpe princeps admoduz glorioſus et fortunatus. ore facundus. ingenio acutus. elemoſinis largus. in re militari fortunatiſſimus. quãuis in fine impij ob recõpenſationẽ atrocitatũ et pſecutionũ. multas. ne dũ a principibus verũ a pprio filio ptulit calamitates. adoleſcentie vſus libertate ſaxoniã incolere p ceteris regionibus cepit. Verũ cũ cepiſſet nobiles opprimere et venatui ac ludo magis qz adminiſtrãde iuſticie opam dare. Gens ſaxonũ animis acerrima. eũ deſpicere ac plura in eũ romano pontifici nũciare cepit. Relicta igif ſaxonia. alias regiones imperij gubernare propoſuit. Inde cũ ſummoꝝ pontificũ auctoritatẽ potẽtiãqz diminuere ſtatuiſſet. Et contra alexandrũ ſecũdũ ſciſmata ſuſcitaſſet Cadolũ parmenſem epũm agnete eius vxore reclamãte pontificẽ creans. inde cedes exorte. Dũ hec in ytalia fierent. Heinricus rex bello ſaxonuz implicitus. Et ſi illos inſigni prelio ſupauit. tamẽ ſubigere nequiuit. Nec tñ ei victoria ceſſit incruenta. qꝛ ceſa ſuoꝝ militũ quinqz milia amiſit. Ea vero ex victoria tantũ intumuit. vt nepharia queqz in pontificem ſit auſus. primũqz illi obedientiã ſubtrahere volens. Sigifredo id archiepo maguntino iniunxit. Cuius edicto apud wormaciã cõciliabulũ conuocatũ ẽ. et epi abbateſqz regnoꝝ heinrici. ne gregoriũ in põtificem haberẽt ſunt admoniti. qua impulſus cã gregorius hos epos cõmiſſis priuauit eccleſijs. Heinrico autẽ gubernationẽ titulum et dignitatẽ regni interdixit oĩbus principibus et pplis auctoritate aplica abſolutis. Inde plati principes et ppli pars regni theotunicoꝝ maxima animis ab heinrico alienari ceperunt. primiqz ſaxones exarſerũt in bellum. Cognita itaqz gregorij cenſura heinricus p litteras ſupplex veniam precaf. Eius precibus pmotus pontifex canuſſum agri regienſis oppidũ ad mathildim cõceſſit. Illuc heinricus cũ oĩbus copijs properare pperãs. depoſito impiali ornamẽto. denegatũqz primo die igreſſum eqñimiter tollerãs. loco p noctẽ nõ mouit. et glacie ferũt cõculcataqz diu niue p aſprimũ hyemis ſydus ſolum. in quo rex ſtetit vel iacuit. obriguiſſe. Cui demũ pontifex mathildis comitiſſe adelai ſabaudienſis comitis interuentu introductũ. regẽ in ſinũ mrís eccle recepit. pace iureiurãdo firmata. impator papiam verſus iter arripuit. vbi paulopoſt pacis federa abrũpens. rebus nouis ſtudere cepit. Et quorũdã epoꝝ ſeditionibus concitatus. gregoriũ pontificem denuo deponere ſtuduit. Et habito cõuentu gibertũ rauennatẽ archiepm pontificẽ creat. eũqz clementẽ appellat. et ſecũ romã hoſtili animo adduxit. vbi pphanata baſilica petri gregoriũ in adriani mole obſederũt. qui ad guiſcardũ appulie ducẽ miſit. et cum magno impetu romaz venit. pauefactus heinricus in germaniã cũ clemẽte abijt. auguſtã vrbẽ obſedit. anno deinde milleſimo nonageſimonono aquiſgrañ. filiũ iuniorẽ heinricũ quintũ regem fecit. qui anno deinde ſexto in prẽm ira excandeſcens maximis prelijs ac probris affecit. apud leodiũ vrbẽ euz plio ſupauit. qua iniuria et dãno cõfractus cũ merore vitã egit lugubrẽ. ac demuz cuz dedecore aĩam exalauit. añ hunc impatorẽ. nullum ipatorẽ a põtifice ſummo excõicatũ ferũt. In leodio igif pmo ſepult9 inde ad ſpyrẽſem vrbẽ delatus quinqz annis inhumatus manſit. demũ honorifice ſepulture traditus.

Rudolphus rex

Rudolphus ſaxonie dux. cum heinricus rebus nouis ſtudere deſtitit. pacem federa abrũpens. eo alemanos principes in dignitate rei motos ppulit. apud forcheym i regẽ eleuaf. a quibus deductus maguntiã in medio quadrageſime a Sigefrido metropolitano i regẽ inungif. poſthabito heinrico primo pecijt heinricus a pontifice vt rudolphũ execrationibus ab occupatione regni depelleret. Id vero cũ impetrare nequiuiſſet ſumptis armis magna clade et incerta victoria vtrũqz dimicatũ ẽ. Miſſi tũ quidem ab vtroqz legati ad pontificẽ rogatũ vt in partes ſuas declinaret. Quibus nil aliud ipe reſpondit. qz vt ab armis diſcederent. ſed priuſqz ea perfererenf iuſſa. illi iteꝝ primo grauiore plio concurrerunt. Et poſtea auditis nũcijs parere dicto pontificis ſpoponderũt. Subſecuti vero erant miſſi ad res alemanie inſpiciẽdas pontificis oratores Albinẽſis epus cardinalis. aquileienſis patriarcha. et paduanus epiſcopus. quibus rñdit heinricus niſi rudolphus pontificis auctoritate excõmunicaref ſe nullatenus aſſenſuz. Heinricus igif coactis ſummo conatu copijs ad rudolphũ regem in ſaxonia agentem inuadendũ duxit. Cui rudolphus aduenientẽ ti triuis caſtris obuius eſt delatus. Congreſſi iã quarto prelio rudolphus caſu a ſuis vulnerat9 longiuſcule retroceſſit heinricus fuga plapſus loco tam abdito latitauit. ſeptimo tandem die preter oĩm ſpem fuerit inuentus. inter vulneratos rudolphus expirans in Merſburga ſepelitur.

Ordo grandimōtenſis Inicū habuit anno .1078. p Stephanū.

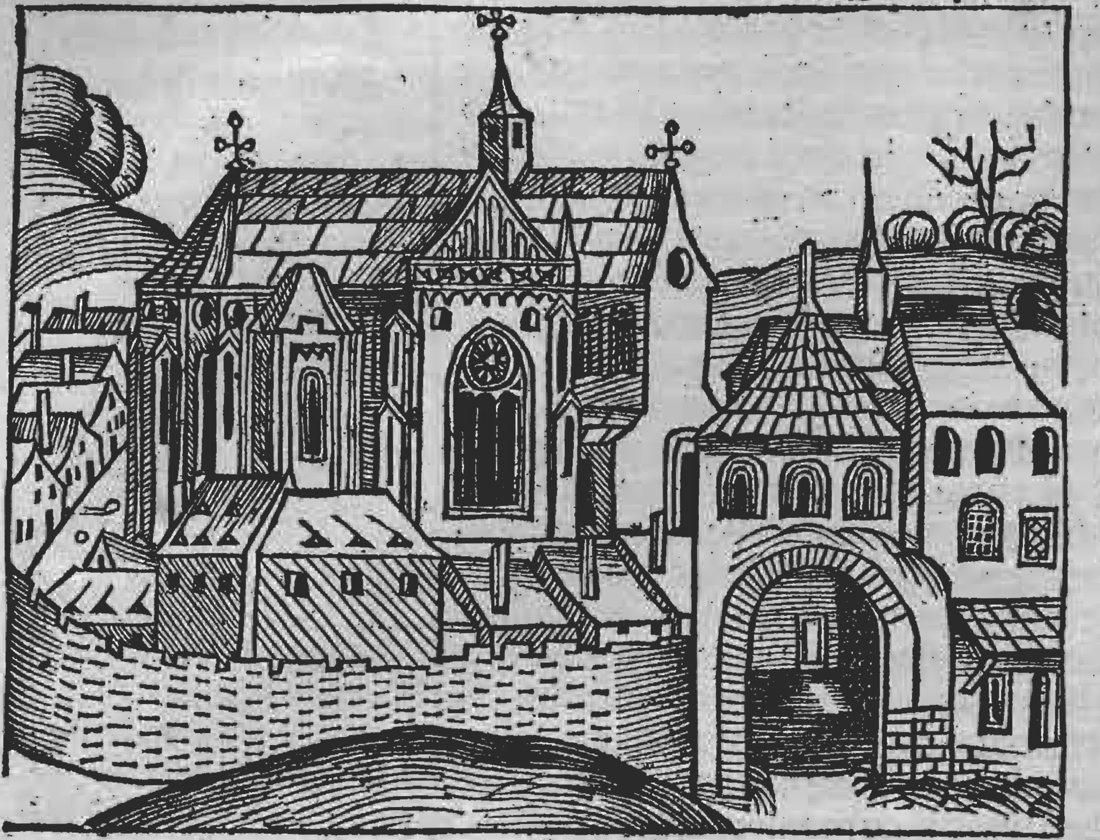

Ordo grādimōtēſis ſb p̄re ſtephano. Anno dñi. M. lxxvj. ortū habuit. hic fili⁹ ſtephani nobibiliſſimi viri de auernie partibus. a p̄re ſuo in puericia ductus ē beneuētum. vbi a ſancto Milone archiep̄o xij. annis educatus regulā bñ viuēdi didicit. deniq̧ diſcedens pagratis multis heremis. ⁊ de canonicoꝝ monachoꝝ ⁊ heremitaꝝ vita q̄ imitanda ſunt memorie ꝯmendans. in aqtania ꝓpe lemonicas ad montem nemoroſum. q̄ muretum dr̄ xp̄o duce puenit. vbi fontes repit et rupes terrā deſertā. ⁊ iuiā q̄ tota ſilueſtris nouo hoſpiti ſuo potū frigidiſſimū ⁊ domū ventis expoſitā offerēs. afflictionē corp̄is ⁊ requiē mētis manifeſtis indicijs promittebat. Tunc gaudēs ſtephan⁹. ibi deo ſe huiturū omi tp̄e ſpopōdit. Trigeſimū etat ſue annuz agens habitare cepit heremū in ieiunijs vigilijs ⁊ oꝛonibus ꝯtinuis ſeruiēs deo. cibus ei panis ⁊ aq̄ ⁊ interdū farine ſiliginee ſorbiciūcula atq̧ poſtq̧ diſponēte deo diſcipulorum ei⁹ numerus creuit. Inſimul nō q̄ſi vn⁹ ex illis factus eſt. ſ3 minoꝛ oībus illis. Tādem i infirmitate ꝯſtitutus in q̄ deceſſit fratribus ait. Deū vobis relinquo. cui⁹ ſunt vniuerſa. Si amādo paup̄tatem ei adheſeritis. ipſe puidētia q̄ gubernabat oīa vobis largieť q̄ nouerit expedire. Inde migrauit ad dn̄m anno etatis ſue lxxx. In ordine diaconatus cōſtitutus. Pio p̄re orbati frēs petruz lemonicenſis in p̄orem elegerūt. ſub eius regimine ꝓfecerūt frēs. monachi ſancti auguſtini locū p̄dictū mureti in quo deo huiebāt ceperūt calūniari. ꝓtendētes ad ius eoꝝ ꝑtinere. Sed q̄ potius aufferenti tunicā ⁊ palliū volebāt dimittere. hr̄e locū aliū ꝑq̄rebant. vbi caput ſue religionis inſtituerent. nulloq̧ idoneo repto. Tandē ꝯſiliū inierūt. vt locū idoneū deus oſtenderet. Et cū ter agn⁹ dei cantatū eſſet. vox celeſtis audita ē. In grādi mōte In grādi mōte In grādi mōte. Quā prioꝛ ⁊ nonni ılli frēs audierūt. Finita igitur miſſa venientes ad locum ſibi reuelatum ſatis mureto vicinū eccleſiam ⁊ domos fecerunt. Et accipiētes ſctm̄ corpus in grandi mōte trāſtulerūt. Paucīſq̧ ſciētibus ſubtus p̄sbitericiuz añ altare recondiderūt. vbi poſt paliticus poſit⁹ inſcius ſanitatē accepit. ⁊ cecus viſum. ⁊ alia miracula fecit q̄ prioꝛ ne tumultus fieret ei edicto prohibuit.

S. Stephanus

Petrus Damianus

Petrus damianuus doctoꝛ ⁊ eccie ro. cardinalis ⁊ ep̄s. in diuinis ſcripturis eruditiſſim⁹. Hijs tēporibus eas ob res multo in p̄cio hītus ē. in ytalia vita ⁊ ſcia inſignis. q̄ ⁊ nōnulla laude digna edidit opuſculā. Sermōes q̧z elegātes. ſcripſit ⁊ regulā heremiticā. ⁊ de ordīe vite heremitice. Itē libꝝ ꝯ iudeos. narrat ⁊ plura exempla q̄ ſuis tp̄ibus cōtigerūt. Erat em̄ vir religione ⁊ hūilitate ac ſapīa noīatiſſim⁹. Qui cū cardinalis ep̄s eſſet. vt ſoli deo hūilitate ſeruiret ep̄atui ceſſit. vt deo liberius vacaret. Et cū a gregorio pōtifice eā ob rem rep̄henderet librū pulcerrimū ad eū ſcripſit. reddēs roēm q̄re ep̄atū dimiſerit. Hūicus ait loꝛica ferrea veſtitus erat ad carnez. duobuſq̧ ferreis circulis cinctus in coꝛpe ⁊ duos p armos brachioꝛū.

Jo. Serapion

Ioannes medicus cognomēto ſerapion p idē tēpus claruit. Et de ſimplicib⁹ medicinis multa cōſcripſit ac libꝛuz breuiarij de moꝛbis arcendi s. Et qm̄ a ceteris medicis roſas collegit. Serapio cognomīatus ē. Soꝛapio em̄ roſeū ſonat vt teſtis ē Plin⁹ lib. 12. ca. 13.

Iſaac medicus

Iſaac Benimirā medicus celeberrim⁹ ſalomōis medici filius. Et ipſe tēpeſtate iſtac. in medicina plura ſcripſit. de dictis vniuerſalibus ⁊ p̄ticularibus de febribus de vrina. ⁊ ſtomacho. In phīa q̧z de elementis ⁊ diffinitōibus tractatus compoſuit.

Seno ⁊ Arnulphus

Seno ep̄us treuerēſis a comite treueroꝝ theoderico capt⁹. ⁊ tercio de rupe p̄cipitato. tandem gladio pcuſſus interijt.

Arnulph⁹ q̧z ſctūs cenobio ſcti medardi ſignis ⁊ ṽtutib⁹ pollebat ſua ſcītate elegit ꝯpoſitū incluſionis. Inde abbas eiuſdē monaſterij tandē iuſſu pontificis ſummi ep̄atum lugdun̄. rexit.

Ordo canonicorum regularium

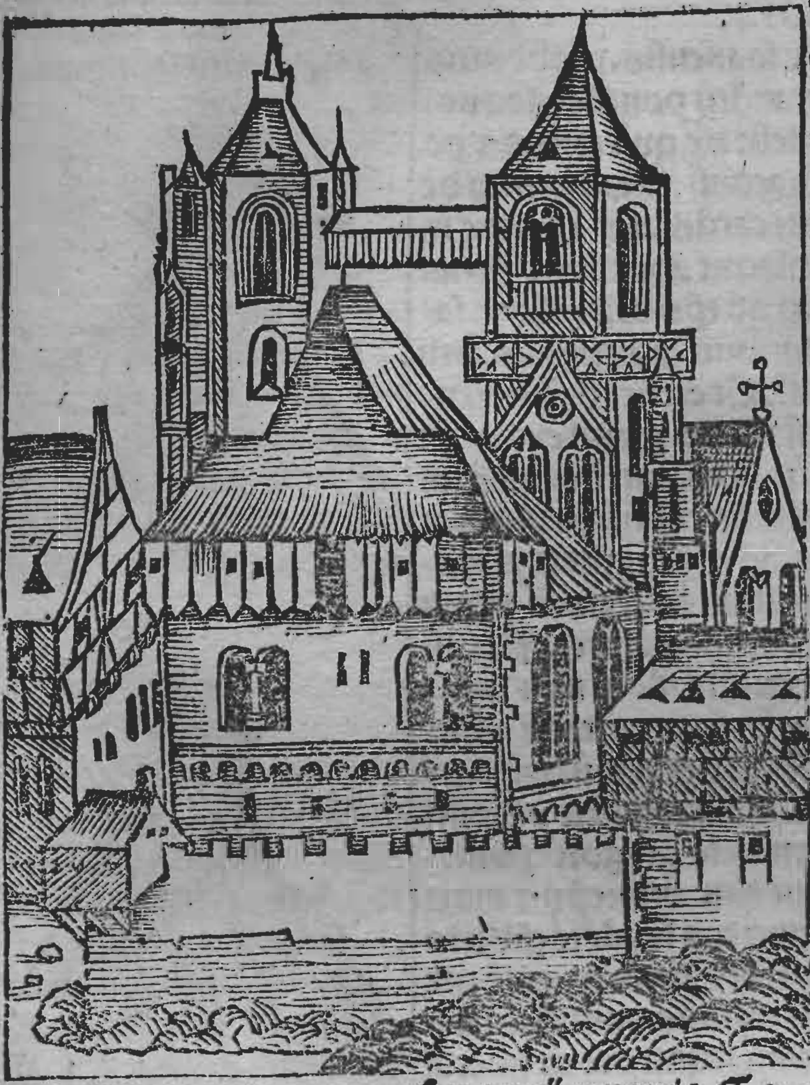

ORdo canonicoꝝ regulariū. tpe gregorij pape ſeptimi ꝛ heinrici imperatoris anno dñi milleſimo octuageſimo reſtorere cepit in eccła btī q̄ntini beluacēſi. Qui primū ab apłis. poſtea a btō Auguſtino epō ꝛ doctore eximio regulariter inſtitutus ſub mgr̄o yuone venerabili eiuſdē eccłe p̄poſito. poſtea carnotenſi epō. De iſto ordine illi inſignes viri et doctores claruerūt. hugo de ſancto victore. Et richardus de ſancto victore. Et hugo de ſancto follicto. Ad iſtū q̄ȝ ordinē ptinere videt̄ ordo premōſtratenſiū de quo in ſequentibus.

yuo epiſcopus

YUo clariſſim⁹ canonicus doctor ꝛ carnotēſis epiſcopus apud gallos maximo i p̄cio habet̄. q̄ ꝛ inter cetera ſue v̄tutis et ingenij opa. q̄ edidit. p oſt yſidoꝝ hiſpalenſem epm̄ decreta collegit. Et ab breuiauit apłica. atq̄ȝ ea i vnū collegit volumē. q̄ poſt modū ꝛ q̄dā hugo cathalanenſis eps̄. Et poſt eū Gracianus in meliorē formā redegit alia q̄ȝ mēoratu digna compoſuit.

Raſis medicus

RAſis medicus celeberrimus. ac natōe penus ſeu aphrican⁹ h̄ tpe viguit ꝛ clariſſimus fuit. Cui alij bachilo p̄priū nomē fuiſſe tradūt. ħ Auicenna in tercia ſen. tercij canonis. T. 3. c. 7. meamethū eū appellat. q̄ cū in almāſoria vrbe enutritus fuerit ibidē linguā arabicā optime didicit. Et in eadē lingua ex oībus añ ſe medicine auctoribus infraſcripta collegit volumina. Et primo de medicinaꝝ correctione li. j. antidotariū lib. j. De cura morboꝝ iūcturaꝝ. Libꝝ continentē oēm medicine ſciam. Continens raſis appellatū. Librūq̄ȝ almanſoris ad regē ei⁹ nominis. Deq̄ȝ morbis pueroꝝ librū. ac diuiſionū librū vnū. In aſtrologia quoq̄ȝ aphoriſmoꝝ atq̄ȝ in alchimia libros duos ꝛ alia multa.

Mathildis comitiſſa

MAthildis comitiſſa nobiliſſima ꝛ optia atq̄ȝ illuſtris femina. p hoc tp̄s cū ro. eccła bene ſentiēs. v̄tute ꝛ rebus optime geſtis clara ꝛ inclita vbiq̄ȝ p̄dicat̄. Hec em̄ nobiliſſimū bonifaciū ꝛ magnificū virū. ꝛ beatricem heinrici filiā hūit parētes. Que cū vnica eſſet filia. poſt ipos parētes in dño luce. parme regij ferrarie. mātueq̄ȝ ac ei⁹ ethrurie ptis quā nūc p̄imoniū vocam⁹ ſucceſſit. Quāobrē i tota ytalia clariſſima fuit. Et p̄pterea q̄ndam principē noīe gotifredū in ytalia potentiſſimū duxit maritū. Cū certe illuſtris femina nō mō richardi ꝛ guilielmi apulie ꝛ talabrie ducū. ħ ꝛ heinrici potentiā ꝯ ro. pontifices exercentē magnanimiter repreſſit. et q̄ de eccleſiaſtico iure occupauerāt reſtituere coegit. Verꝝ cū heinricus filius heinrici ceſaris in ytaliā a p̄re miſſus dū apud parmā vrbem mathildim ꝛ ei⁹ virū p̄fligaſſet. ꝛ gothefridū interfeciſſet. ip̄a mulier azonē eſtenſem (q̄ prioris viri in q̄rto gradu ꝯſanguine⁹ erat ignorās) accepit maritū. Cū quo p aliquot mēſes cohabitās. tandē recognita gregoriū cōſuluit pontificē. q̄d ſup hoc agere cōſuleret. Cui pontifex impauit. vt ptin⁹ ab ei⁹ conſortio abſtineret. Ac ſic diuorcio facto deinceps orōnibus ꝛ vigilijs deo ꝛ ro. eccłe militare ſtuduit. Tandē vo āno ſalutꝭ nr̄e. .xiiij. etatis aūt ſue ſexageſimo nono in bondeno agri mantuani opibus bonis plena migrauit ad dn̄m. Teſtamentū ſuū hoc mō cōfecit. In primis nāq̄ȝ omes ſuos ꝛ ancillas liberos eſſe voluit. Deinde vaſa queq̄ȝ aurea ꝛ argentea. veſtes quoq̄ȝ oēs precioſiſſimas eccleſijs ꝯdonauit. Mantuanū inſup monaſteriū ab ip̄a p maiori pte ſua impenſa cōſtructum. ac canuſſiū frixionariūq̄ȝ mōaſteria. atq̄ȝ alias baſilicas plurimas p̄dijs ꝛ alijs donarijs innūerabilib⁹ amplauit. His geſtis in extremis cōſtituta oīa xp̄i ſacra ab anſhelmo epō deuotiſſime ꝛ reuerenter ſuſcipiens. poſtq̄ȝ etiā oīe eius p̄imoniū beato petro cōdonauit. ſanctā aīam deo reddidit. Eiuſq̄ȝ corp⁹ (nullo honoris genere qd̄ impendi magno principi poſſit non adhibito) ab vniuerſis clericis ꝛ populis ad ſanctum benedictū agri mantuani defertur. ꝛ mauſoleo quod nūc cernit̄ ſepelitur.

GIbertus antipapa hoc anno ab heinrico ceſare prim⁹ epoꝝ male ſentientiū ſynodo habita. ꝯtra gregorium papam in germania pontifex creatur. ꝛ clemens appellatur. Qui cum heinrico ꝛ eius filio coniūctis copijs in ytaliam veniēs romam profectus. leoninā vrbē mox cepit. ꝛ in vrbē deditōnē recepit. Tādem poſt multa geſta morte ſubitania correptus ſcelerꝝ penas dedit.

Anno mundi. 929 3 Anno xpi. 1094.

Linea ſummoꝝ pontificū

Paſcalis ſecūdus

Gelaſius ſecundus

Caliſtus ſecundus

PAſcalis eiꝰ noīs ſecūdus papa natione ytalus e flāminea prouincia. patre creſcentio. mr̄e alſacia. Raynerius añ pōtificatū vocatus vrbano pontifici ſbſtitutꝰ. quē gregorius ſeptimus ob virtutē ꝛ doctrinā ſcti clemētis pſbyteꝝ cre auit. In q̄ q̄dē loco clerus ip̄e poſt vrbani mortē. eūdē paſcalē vita ꝓuata ꝯtentū q̄ppe q̄ antea monachus fuerat etiā nolentē ꝛ latitantē pontificē creat. q̄ diceret humeros ſuos neq̄q̄ꝫ tanto oneri ſuffecturos. ſed expetente pp̄lo. eligente clero collaudante cardinaliū ſenatu pontificū munus ſuſcepit. maxime vō cū ter accla matū eſſet ſanctꝰ petrus raynerīu virū optimū pontificē elegit. Cui poſtea paſca lis nomen indidere. tiara capiti eius impoſita comitante pp̄lo ꝛ clero equo albo ad lateranū ꝑducitur. Inde poſt vnctionē coronā de more accepit. eccleſie poſtea labenti q̄rūdam ſeditionibus cōſulturus. copias ſuas in gibertū antipapā mit tit qui nō multo poſt ſubita morte correptus. a malis tñ eccīa dei nō ſtatim quie uit. Richardus campanꝰ comes albertū q̄ndam ſufficit attellanū ciuē q̄ ſtatim a bene ſentientibus abdicare ſe magiſtratu coactꝰ relegat̄. Cauerſes aūt agri ꝑne ſtini incole theodaricū q̄ndam pōtificē creauere. Veꝝ ij q̄ꝫ pn̄ia ducti q̄nto ꝛ cen teſimo die e pontificatu deiectū anachorite habitū induere cogūt. Pacata tandē eccīa romana paſcalis vir magni ingenij animi vrbē caſtellanā ꝛ beneuentū ab hoſtibus occupatā recepit. His ꝛ alijs plurimis facinoribus ſtrennue geſtis in ciſalpinā ꝓficiſcit̄ vbi guardaſtallū agri cremonēſis oppidū conuentu multoꝝ principū ꝛ ep̄oꝝ habito de homagijs de feudo magna habita ē rō. Rome prete rea eccl'ias. xv. cōſecrauit. Dedicataq̄ꝫ ꝑneſte agapiti baſilica romā effuſa obuiā vrbana multitudine honoris cā tandeꝫ rediit. q̄ q̄dem ex freq̄ntia inualitudinem incidens ſe paulo poſt moriturū cognouit. Quare acceptis eccl'ie ſacris cohorta tuſq̄ꝫ cleꝝ ad pacē ꝛ cōcordiā. pōtificatus ſui anno. xviij. menſe. vj. die. vij. mo ritur q̄ntodecimo kal'. februarij ſepeliturq̄ꝫ in baſilica conſtantiniana.

GElaſius ſecūdus ioannes anteā vocatꝰ pr̄ia caietanꝰ p̄re creſcētio nobili ge nere natus ingenueq̄ꝫ a teneris annis educatus ꝛ doctꝰ in mōte caſſino re ligionis fundamēta perdidicit. ſub odriſio abbate viro ſanctiſſimo hanc ob rem ab vrbano ſecūdo romā accitus. Vir ꝛ ip̄e ſanctiſſimꝰ ꝛ om̄i laude dignꝰ. ſi vitā ꝯtinētiſſimā. ſi mores. ſi doctrinā inſpicias. Nā ꝛ cōſtanter ꝛ ſancte in tantis ꝓ cellis humanaꝝ ꝑturbationū vixerat. ideo vno oīm ꝯſenſu pontifex creatur. ve rū cincius fregepanis ira ob hāc electionē ꝑcitus q̄ vnū ex ſuis cardinalibꝰ col legio ꝓpoſuerat quē pōtificē eligerēt. in monaſteriū palladij cū armatis ſatelliti bus irrūpens refractis foribus obuiū quēq̄uā ꝑcutit. pontificē obtorto collo in terrā deiectū calcibus ꝯterit in vinculaq̄ꝫ conijcit. cardinales fugā parātes ex mu lis ꝛ equis deijcit nullūq̄ꝫ genus ꝯtumelie ꝓtermittit. Nō tulit tantā iniuriā po pulus ro. cōfeſtī liberatꝰ in lateranū ducit̄ vbi de more coronat̄. Perſeq̄nte dein de illū heinrico impatore in gallias ꝯfugit vbi ab abbate cluniacēſi magnifice ꝛ ſplendide ſuſcipit̄ intereundū eccl'ias in tillano ꝛ in tornaco dedicat. tandem ad cluniacenſe monaſteriū ꝑueniens. Ibi dū multa ī eccl'ie reformatōem tutelaq̄ꝫ cū regibus ꝛ principibus molliret̄. pleureſi correptꝰ pontificatꝰ ſui anno primo die quinto moritur. Sepeli tur autem eius corpus intra limina cluniaceſſis cenobij.

Anno mūdi. 6313. Anno xpi. 1114.

CAliſtus ſecundus guido antea vocatus natione burgūdus. vienenſis archiepiſcopus originē a re gibus francie anglie atq̄ꝫ etiā alemanie ꝓſapia ducens ꝛ vt alij habent comitiſ burgūdie frater a car dinalibus qui cluniaci tum aderant pontifex creatur. verū nō prius pontificiū habitum ſibi deſumpſit q̄ꝫ intellexit ſe ab hijs quoq̄ꝫ cardinalibus confirmari qui rome ꝛ in ytalia remāſerant. Renūcijs cognita ro mam veniens populo obuiam prodeūte vrbem ingreditur congratulantibus om̄ibus. Rebꝰ aūt ex ſentē tia rome compoſitis beneuentū ꝓficiſcitur quo principes cōuenere qui iureiurando ꝓmiſerūt ſe in pote ſtate pape ſemꝑ affuturos. Inde romā rediens legatos ad heinricum impatorem mittit. Qui pace ſine vl la ꝯtentione compoſita ad vrbem redeūtes tabellam pacis ad lateranenſem baſilicam ſuſpendere publica igit̄ leticia exorta eſt. Pontifexq̄ꝫ interea beneuentū delatus infauſta in expeditione ſua multos ſibi cariſſi mos febribus correptos amiſit. Et ip̄e mala pariter vſus valitudine lectica in vrbē eger meſtuſq̄ꝫ relatus eſt. at Caliſtus pontifex valitudine vix dum reintegrata concilium laterani nongentoꝝ patrum congrega uit. in quo cū pacem inter multas diſſidentes cōpoſuit. tū maxime eccleſiaſticum ſtatus reformauit. Et q̄d plurimi faciendū ē dn̄icum michaelem venetoꝝ ducem vt laborantibus apud hieroſolimā xp̄ianoꝝ rebꝰ ſubueniret miſſis cum vexillo eccleſie nūcijs exorauit. Tandem de deo deq̄ꝫ hominibus bene meritus pon tificatus ſui anno quinto. menſe decimo. die ſexto in dn̄o moritur.

Ordo Cartuſienſium.

ORdo carthuſienſiū in gallijs anno dñi. M.lxxxvi. in dioceſi gratianopolitanēſi a brunone theologo viro ſanctiſſimo initiū ſumpſit. q̄ poſt ſui inſtitutōnis originē auſpice xp̄o in domibus ac pſonis augmentū accepit. i°ō ab alexandro tercio ⁊ q̄rto ⁊ ceteris pōtificibus ſummis. approbatus ſic ꝯfirmatus extitit. ac varijs priuilegijs dotatus. Cū inter om̄es ordines eccl'iaſticos p̄matū non rōne tp̄is ſ; rigoroſitatis ſemꝑ tenuit. Et ꝓpterea eum ſpecioſiſſimā eccl'ie colūnā appellant. Ex h' q̄ȝ ſtupendo euentu principiū habuit. Cū i florida ciuitate pariſius gymnaſiū celeberrimū floreret. ⁊ i om̄i genere doctrinaꝝ ex varijs regiōibus ſcolares atq̄ȝ doctores clariſſimi lr̄is operam darent. Inter ceteros vnus ſingularis ſcientie claritate. probitate vite. maxime fame pollebat. Cui poſt obitū in eccl'ia ſolennes exequie parate ſunt. vbi ſepulture tradi deberet. ad quē honorandū ingens numerus doctoꝝ magiſtroꝝ ⁊ alioꝝ cōueniebat. Corpus v°o mortuū in feretro poſitū dū exequie celebrarent' ſurrexit. Et in loculo reſidens voce magna cūctis audientibꝰ clamauit. Juſto dei iudicio accuſatus ſum. quo dicto. vt prius iacuit. de qua voce om̄es territi obſtupuerūt decreuerūt ne ſepulture ea nocte traderet'. ſ; die ſeq̄nti iterū cōuenirēt. fama p vrbem diuulgata. multo plures ad ſpectaculū cōuenerūt q̄ eadē forma p̄fata v'ba dixit. Et vt exitū huius rei ſcire poſſent. Tercia die tota ferme ciuitas confluebat. Tercio doctor mortuus ſurgens clamabat. Juſto dei iudicio damnatꝰ ſum. qd̄ audientes pene exanimes reddidit. ideo eccl'iaſtica ſepultura damnatꝰ fuit. Aderat ad hoc ſpectaculū bruno q̄ diſcipulis ait. Videtis quō tam celeberrimus ac ab om̄ibus ſanctus reputatus miſere perijt. Nūq̄d ⁊ nos perire volumꝰ. ⁊ nō potius ſaluari. nō eſt locus ſalutis niſi mūdum relinquamus. Sic cōpuncti ſolitudinem queſierunt.

Bruno p̄mꝰ cartuſieñ

BRuno vir ſanctꝰ ⁊ clariſſimꝰ ph'us atq̄ȝ theologus natione theutonicus ex vrbe colonia. lr̄is a primeua etate eruditꝰ. remēſis eccl'ie canonicus ſcolariſq̄ȝ apud pariſiꝰ mgr̄ hiſdē tp̄ibꝰ cū i gallijs legēdo ſcribēdo ⁊ diſputādo clariſſimꝰ haberet'. Relicto ſeculo ⁊ pompis eiꝰ. cū ſeptē viris doctiſſimis in herenū cartuſie ſeceſſit. Ibiq̄ȝ monaſterio ſtructo ꝓpoſitū monaſtice cōuerſationis ſatis arduū ibidē inſtituit. Quē rigorē obſuantiaꝝ poſt ānos q̄dringentos vſq̄ȝ in preſentē annū ſeq̄ntes ſumme obſuarūt. habēt em̄ ꝓlixa ieiunia. om̄ibus ſextis ferijs in pane ⁊ aqua. ab eſu carniū ſp abſtinēt. etiā in grauiſſima egritudine. q̄ ad veſtitū ſp' cilicio ad carnē induūt'. q̄ ad ſolitudinē. nūq̄ȝ exeūt except̄ priore ⁊ procuratore. ac in cellis ſoli manēt cū arto ſilentio. vigilias magnas hn̄t ob officij prolixitatē. Cuiꝰ ſcti ꝓpoſiti hugo gratianopolitanꝰ ep̄s q̄ ab eodē brunone habitū monaſticū ꝑcepit auctor fuit. Ferūt ⁊ aliqui inter ceteros brunonis diſcipulos vrbanum papam vnū fuiſſe.

Hugo ep̄s granopolitaꝰ.

HUgo Gracianopolitanus ep̄s. Cuiꝰ mr̄ de eo pregnās p ſomniū elegantem pueꝝ ꝯcepiſſe ait. quē ſiſtendū dei aſpectibꝰ ſcti in q̄bꝰ erat ⁊. b. petrus deferebant i celū. ideo natus ⁊ puer factus addiſcendis lr̄is applicatꝰ fuit. Sperabat' em̄ ſingularis meriti ⁊ gratie futurus apud deū. diuīa q̄ȝ gr̄a plurima virtutū ornamenta i eū cōgeſſit. heremꝰ cartuſie calienſis. Abbatia excubiaꝝ. heremꝰ canonicoꝝ regulariū ⁊ apud ſanctū ruffenum. ⁊ apud gregoriū domꝰ. ip̄o annuente ceperūt. Ipſaq̄ȝ ſpūaliter ⁊ corꝑaliter fouēte pfecerūt. Hic i ſolitudine cartuſie deū ſue dignationi ꝯſtruētē hītaculū vidit p ſomniū. ſtellaſq̄ȝ ſeptē ſibi p̄ſtātes itineris ducatū. Et ſctitat' eiꝰ odore tracti ad ip̄m venerūt ſeptē viri q̄ oēs vno deſiderio ſucceſſi locū heremitice vite cōgruū q̄rebāt. Hoꝝ p̄mus vt p̄miſſum fuit mgr̄ bruno vir religione ⁊ ſci'a famoſiſſimꝰ alijq̄ȝ q̄tuor lr̄ati ⁊ duo laici. q̄s hugo ꝑbenigne ſuſcepit ac voti cōpotes fecit. Cuiꝰ ꝯſilio cartuſie ſolitudinē intrarūt atq̄ȝ extruxerūt. Hic āt ſctūs vir m'tis v'tutibꝰ ornatꝰ q̄ cūctis inibi hītantibꝰ inſigne ſctitatis exēplū p̄buit eccl'ie dei admodū vtil'. ep̄alē ſarcinā exuere ac q̄eti aīe vacare deſiderās. nec ab honorio nec innocentio obtinere potuit. q̄uis ſenio grauatus. Credebat' em̄ ſola auctoritate ⁊ exemplo plus ſubiecte plebi ꝓdeſſe poſſe debilis ⁊ egrotus. q̄ȝ quāuis aliꝰ ſanꝰ ⁊ robuſtꝰ. Inde cepit indies magis deficere aderāt viri de cartuſia ⁊ de calcienſi ⁊ excubiaꝝ domibus ad ſeruiendum nec vlla perſona ſecularis ad obſequiū admittebatur. Tandem anno domini. M.cxxij. etatis ſue octuageſimo conſecrationis ſue. lij. mortem obijt. qui per Innocentium ſecundū ſanctoꝝ cathalogo eſt aſcriptus.

Expeditio xpianoꝝ ꝓ liberanda hieroſolima facta tpe vrbani ſecūdi. Anno. 1094.

TEmporibus vrbani concilio apud clarūmontē habito. ſua eleganti oratione pontifex principes gal-
lie ad recuperandam hieroſolimā a ſarracenis iam diu occupatam animauit. Vox eñ oīm dictu mi-
rabile. vnico vt apparuit ore prolata intonuit. Deus vult. deus vult. ad quā vocem pontifex ſubiūxit. Vi-
ri fortes. ea que dominus in os veſtrū poſuit verba. vobis in bello pro teſſera erūt. Et ituri in expeditio-
nem pſeueraturiqꝫ in bello ſancte cruce ex rubenti panno ſagis inſuta pectus inſignibūt. Dum vo ponti-
fex cum pribus de imperatore deligendo conſultant. mlta hoīm milia in contionis loco cruce ſiguati ſunt.
paucoſqꝫ intra menſes trecenta mortaliū milia in id deuota. bellum ſe itineri accinxerant. Interea cruce ſi-
gnati principes diuerſis vijs iter ad conſtantinopolim ſunt ingreſſi. primuſqꝫ oīm petrus quidam here-
mita abſtinentie fama celeber ducem ſe multis exibens ꝑ alemaniam hungariaqꝫ perrexit. Cui gothefri-
dus euſtachius ꝛ balduinus fratres cognomine bolionij comites eñ bononie gallice. ꝛ quidā potentiſſi
mi erant ſe illis itineris ſocios addiderūt. Maiores vo preſtantiū ducū ꝛ nobiliū manus. hinc podienſis
eṗs belli dux. ꝛ Raymūdus ſancti egidij comes. Inde hugo magnus philippi frācoꝝ regis frater. Et ro
bert⁹ flādrie. ꝛ ſtephan⁹ carnoti comites. trāſmiſſis alpibus ꝑ ytaliā iuerūt. primo romā ꝑuenere. alme vr
bis locis deuote viſitatis. Et vrbani pontificis bñdictione habita. Tripartito ꝓfecte copie. vna brundu-
ſiū. barulenſem portū alia petit. Et tercia ydrūtum. boemūdus aūt relicta melphi cū. xij. milib⁹ electoꝝ ho
minū ytalice iuuētut in eādē expeditionē ꝓficiſcit. Peruenerat iam cōſtantinopolim petrus heremita et
in ſuburbijs caſtrametatus. Et nec eos ex gallijs alemānoſqꝫ ductos adeo continere ſciuit. quin in conſtā-
tinopolitanos fecerūt hoſtilia ſacris ſpoliatis. ꝑmotus itaqꝫ ſuoꝝ malis alexius imꝑator petrū compulit.
negato cōmeatu ante tempus boſphoꝝ traijcere. q nycomediā primo. mox niceā ꝑueniētes ciuitatē ipām
natura ꝛ preſidio ſarracenoꝝ munitā oppugnare adorti ſunt. Turci vo nō mō tunc. ſꝫ priuſqꝫ a claramōte
diſceſſum eſſet. quid chriſtiani mollirentur intellexerant. qui nicea defenſoribus obſidioniqꝫ perferēde ne-
ceſſarijs cōmunita. Verum cum ob ſidentibus cōmeatus deficerent. dilaberēturqꝫ paſſim milites xpiani.
Cui⁹ rei cauſa a ſarracenis inſidijs oppreſſi. relinqre obſidionē coacti. Tantā in fuga detrimentū accepere
vt Raynaldus dux alemānoꝝ abnegata fide xpi cū aliquibus militib⁹ deditōem fecerit. Et petrus conſtā-
tinopolim redierit. Que res alexio grata. aperto marte repellere conatur. Tum boemundus alexium par-
tim minis. tum pollicitationibus ad pacem ineundam compulit. vt iter tutū per loca imperij facere liceret
ꝛ cōmeatū ꝓberet. Iterūqꝫ ad niceā ventū ē. difficile erat vrbē oppugnare. Cū ſupplementa militū ꝑ lac-

Nicea vrbs

cum ſubmitti vrbi adiacentem cõtinuo poterāt. Verū ſuperuenientibus e conſtantinopolim lembis non paucis. in lacūq; miſſis. rex oīm inopia oppidani preſſi: dies poſt duos ⁊ q̄nq̄ginta ab initio obſidionis deditionē fecere. Inde munita nicea. iter p̄ loca deſerta facere neceſſe erat. bifariā copias diuiſere. Cū autē boamūdus herbidū ſolum ad riuū quendā inueniſſet. equos ⁊ iumenta reficere conſtituit. Subito euz ſarraceni adorti ſunt. quē oppreſſiſſent ni hugo ⁊ gothifred⁹ cum q̄draginta milib⁹ eq̄tū ꝓfeſtim opē tuliſſent Pugnatum ē vtrūq; acriter. Eo aūt prelio quo medi turci ſyrij caldei. ſarraceni arabes interfuere ad q̄draginta milia hoīm cecidiſſe ſequēti die cognitum ē. Solimānus aūt eoꝝ dux effuſa fuga inde abiens. Inde xp̄iani ſegetibus iam matureſcentibus adiuti ſine vllo incōmodo ycomū primā lycaonie ciuitatē ꝑuenere Qua in poteſtatē dedentibus ciuibus redacta. pari felicitate heracleam tarſumq; cepere. Tum balduin⁹ preſtantis animi ⁊ ingenij vir primus oīm in aſia dominatū adeptus ē. Tarſo donatus. flexit inde in ciliciam maioꝛ exercitus q̄ minoꝛ armenia vocat̄. Capta deinde ceſarea capadocie i anthiochiā mouere: trāſmiſſis altiſſimis mōtibus. Aliquot inde ꝓgreſſi milia paſſuū xp̄iani ad flumē ꝑuenere vrbi antiochie ꝓpe cōtiguū farfar noīe. qđ vado trāſiri ſine periculo nequit. caſtris firmatis duces vrbē ꝯtemplati. captiuos ſciſcitati ſunt. q̄ eſſet ciuitatis forma. Rńderunt regē illius eſſe caſſianū. Ea vrbs ſicut hebreoꝝ monumenta hn̄t. Reblata prius inde ab antiochio oriētis dn̄atoꝛe eius nominis primo. dicta ē antiochia. dupliciq; circūdatur muro. pars cuius iterioꝛ latericio. exterioꝛ q̄drato lapide ſtructa ē. Eaq; ſuperbaz p̄ ſe ferens ſpeciē. turres q̄dringentas ſexaginta habet. colles q̄tuoꝛ vrbe includunt̄. In quoꝝ celſioꝛ ad orientē ſolē ſpectant̄ cacumine arx ē. natura loci munita. vt oēs ſit machinamētoꝝ conatus. oīa oppugnantia ingenia facile fruſtratura. regionē incole appellant celiſyriam. ſituſq; vrbis fluminibus fontibuſq; irriguus. agros habet fertiles. ⁊ glebe maximā vbertatē. viciniuſq; lacus optimis habūdat piſcib⁹. Recedit a mari cilitio vrbs. xij. milia paſſus. vbi farfar fluuius portū efficit. nauiū etiam ceteraꝝ capacem. Accepit aūt ea ciuitas maxima ab eccleſie primitiue exordio ornamēta. Qđ petrus apoſtoloꝝ princeps primā in eam patriarchalē inſtituit. tenuitq; ſedem. Theophiluſq; ad quē euāgeliſta Lucas eadē oriūdus ciuitate act⁹ apoſtoloꝝ inſcribit. Septimus a petro antiſtes in illa cōſtitutus vt xp̄ani regis antiochi nomē aboleret. Eam de ſuo nomine theophiliā appellauit. adeo ſub xp̄i nomine floruit vt ep̄os tres ſupra q̄nquaginta ⁊ centū patriarche ſuffraganeos. Et ſexaginta ſupra trecentas eccl̄ias vrbs habuerit. Cum itaq; xp̄iani ad eam vrbem natura loci denſiſſimo ſolimiq; muro munitiſſimā diu ſedendum eſſe intelligerent. multa in concilio agitata ſunt a ducibus prouiſa. anno igit̄ ſalutis noſtre milleſimo nonageſimoſeptimo vrbs antiochia magnis operibus obſideri cepta ē. Et aboamūdo normāno roberti apulie ducis filio viro vtiq; clariſſimo. poſt duriſſimā obſidionē capit̄ pyrrho antiocheno ciue admodū potente vrbis ingreſſum prebēte. Qui boamūdi ꝟtutem admiratus. deditur ū ſe illis vrbem ſpopondit. Si reliqui xp̄iani eidem cū imperio preeſſe boemūdū paterentur ingreſſi vrbem xp̄iani oībus fere pepercere i p̄ſidio ſarracenoꝝ tātū mō ſceuitum ē. Caſſianus aūt rex ad loca montana confugiens ab armenis trucidatur. Sola arx ſuperat. quā dum boemūdus acerrime oppugnat femur ſagitta traijcit̄. Uer ſuperueniēte corbane perſaꝝ regis militie principe. cum Senſadolo caſſiani filio antiochiā recuperaturis. Boemūdus iam ex vulnere integer pugnandi copiam facit. Penuria rex oīm vrgente decertare inſtituit.

Lancea domini

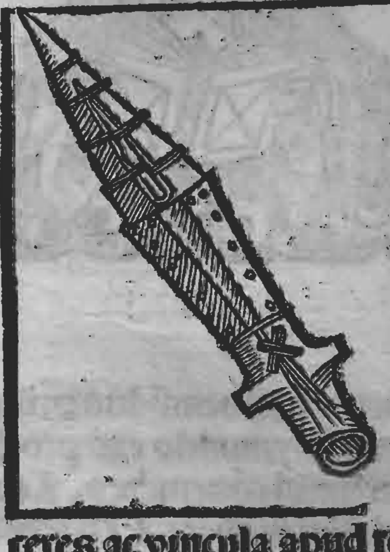

Cum res xp̄ianoꝝ in antiochia ꝑfecto afflicte erant. vt appareret oīa deſperationis. plena in ꝓxē diem futura. niſi deus noſter xp̄ianoꝝ ſalutem tutelamq; ſibi eſſe cordi miraculo oſtendiſſet. Nanq; lancea q̄ ihū xp̄i latus in cruce apuit per ſpiritalem viro religioſo factam reuelationē. in ſancti andree eccleſia eſt reperta. Quo diuine profectionis ſigno in magnam ſpem erecti animis. duces cū hoſtibus confligere ſtatuerunt. Perlata itaq; lancea illa tanq̄ vexillo optimo. Qua chriſti latus transfixus a longino fuit. hoſtes primo acriter reſiſtentes ſupat boemūdus. ac cedit. Quorum de numero ad centum milia periſſe conſtat. Et quindecim milia camelos ceperūt. inde xp̄iani tantā predam abduxerūt vt ab extrema inopia ad ſummā oīm reꝝ vbertatem ob lancee ipſius miraculum peruenerunt.

Hildebertus ep̄us

Hildebertus cenomānorum gallie epiſcopus. vir ingenio ⁊ ſcientia diuinus. hac tempeſtate elegiaco carmine plurimū valuit. Is multas tribulatōnes ac carceres ac vincula apud romā pro chriſto ⁊ eius eccleſia ſuſtinuit. Ubi ⁊ epiſtolas plures elegantes edidit: ac verſus quoſdam elegancioꝛes de ſuo exilio. libruq; perpulcrum. de tedio huius vite querimoniamq; ſui ipſius partim metrice. partimue proſaice compoſuit. atq; orationem deniq; ad trinitatez pulcerrimā ac aduerſus quoſdam de euchariſtiā. multa alia edidit.

Sanctus quoq; Maurilius epiſcopus Rothomagenſis ſanctitate preclarus. eo tempore vixit.

Ordo Ciſtercienſium

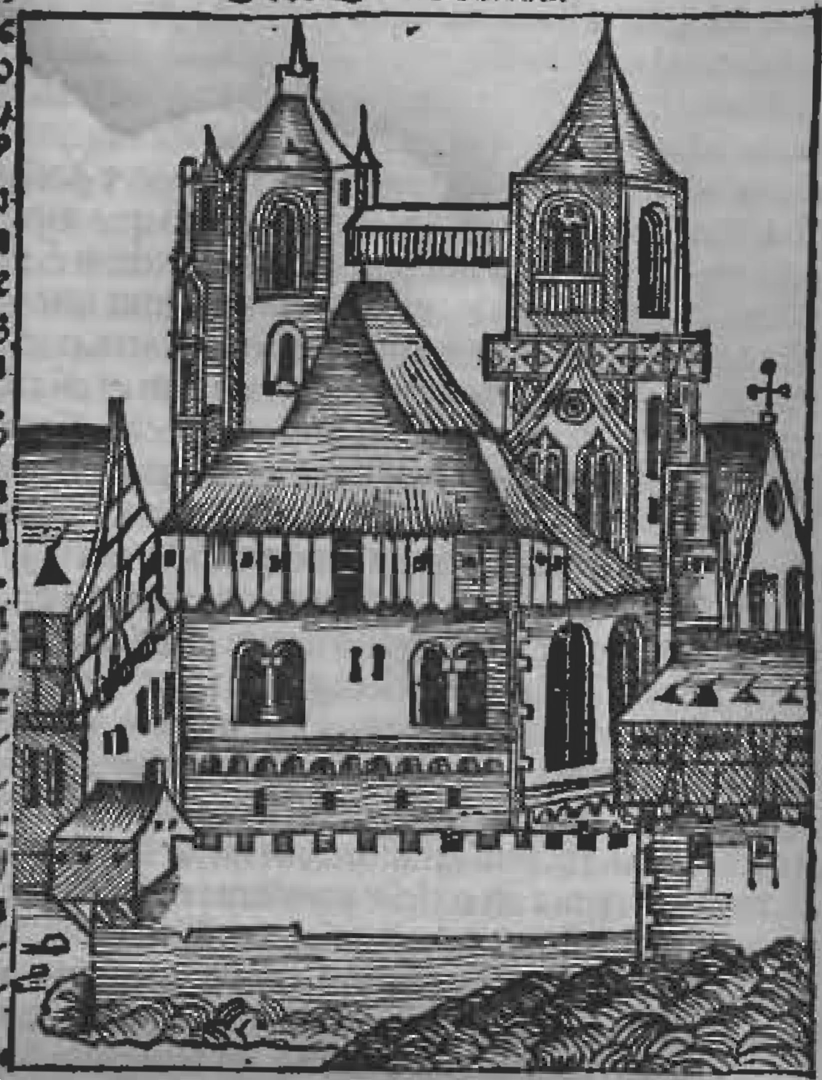

ORdo ciſtercienſiũ anno dñi millesimo nonageſimooctauo. in burgundia a roberto religioſo ac venerabili molinenſi abbate in heremo ciſtercij pmo ortũ habuit. Quē ordinē vrban⁹ papa ſub diui benedicti abbatis regula. multis tñ additis cõſtitutionib⁹ ↄfirmauit. Et plurimis priuilegijs dotatus. augmentũ in toto orbe ſenſit. Cum in epãtu lingonenſi monaſteriũ religione ↄſpicuũ ac fama celeberrimũ nomine moliſin⁹ fundaſſet. Et varijs deinde poſſeſſiõib⁹ atqꝫ viris illuſtribus auctũ fuiſſet. Cũ diuturna ac copioſa ſocietas v̄tutibus deficere cepit. celeſtium amatores. Hec vberrima ſpernẽtes ac paupertatem eligẽtes. vn⁹ ꝛ viginti mõachi cũ pře roberto egreſſi. poſt abrupta cõualliũ. ac itineris difficultates varias. Tandem ad cyſterciũ in cabilonẽſi dyoceſi locũ vaſte ſolitudinis. horrendi aſpectus deuenerũt. Gratũ igit̃ a deo pordinatũ locũ acceptant. Ibiqꝫ nouũ locũ religionis ꝛ ordinē inſtituit. a q̃ loco ciſtercienſiũ ordinem nũcupare voluit. Freti deinde conſilio oddonis ducis burgundie. Et hugonis archiepi̅ lugdonẽſis ſedis aplice legati. ac walteri cabilonẽſis epi̅. heremũ in abbatiã extruere ceperũt. Qui breui in oĩbus mirũimmodũ creuit. ac viros innũerabiles doctrina ꝛ ſanctimonia illuſtres protulit. In latere ſiniſtro eius eccleſie viginti q̃tuor ſanctoꝝ abbatũ ſepulcra cernũtur. in dextra magni alani cũm ſuo epigrãmate.

ROBertus vir ſanctus abbas molinenſis ex campania ortus primo monaſteriũ beati ſtephani in parrochia trecacenſi ingreſſus. Inde relicto monaſterio cũ alberico. odone iohanne. ſtephano. letaldo ꝛ petro monachis heremũ petijt. ciſterciũ auxilio ac auctoritate fret⁹ hugonis archiepi̅ lugdunẽſis ac odonis burgũdie ducis vt diſtrictius maioꝝ inſtituta obſeruaret. In cabilonẽſi dioceſi monaſteriũ fundauit. Inde ad moliſinũ reuocatus. Albericus vir deuotione clarus in eius locũ ſucceſſit. Cu⁹ induſtria in ſctã religione ac laudabili cõuerſatione profecit. Et a paſcali ſummo põtifice priuilegijs exẽptõibuſqꝫ dotat⁹ fuit.

Robertus abbas

Stephanus abbas

STephan⁹ abbas ciſtercij religionis paupertatis ac diſcipline regularis amator. anno. M.cviij. tpib⁹ heinrici q̃nti cartam caritatis auctoritate ſigilli apoſtolici cõfirmatã pfecit. Is ob paucitatē ingredientiũ aĩo afflictus verẽtes obſuantiã admodũ rigidam. in nocte p ſomnũ vidit ingẽtē m̃ltitudinē hoĩm clauſtrũ adĩſſe. Illico ſeq̃nti die bernardus cũ fratribus ꝛ comitibus ingreſſus ordinē ciſtercienſiũ plurimũ auxit ac decorauit vt infra patebit.

Hieroſolimoꝝ recupatio. ꝛ regni eius apud xpianos principium.

DUces chriſtiane expeditionis ad kalendarũ octobriũ diem antiochie cõuenerunt. Boemũdus princeps antiochie declaratus. Interea vo mortuo hugone magno reliqui duces Raymundo excepto q̃ ceſariã cappadocie obſidebat proficiſci hieroſolimã cũ exercitu inſtituere. in liciam ſimul cõuenĩẽtes. Tortoſam oppugnare adorti. tribus menſibus fruſtra ↄſumptis. ſoluta obſidione tripolim mouere. Et pacem ſupplici illius regulo dederũt. Poſtera die nonaꝝ maij quarta. breuiore licet aſperiore p montes via hieroſolimã petere ceperunt. Primiſqꝫ caſtris bethelon oppidũ arduo in monte ſitum eſt peruentum. Secundis ad vrbem zebarim in cuius finibus ab aqua laboratum eſt. Tercijs ad flumē beraim; Inde per calles arduũ ſuperãtes montē. Poſtero die quintis caſtris baruthum vrbē maritimã puenere. Et ſb inde ad ſagittã poſt ad ſurrũ dehinc ad acrũ ſingulis caſtris ē deſcẽſum; perẽteſqꝫ p diē q̃ ſecuta ē itineri initi. nonam oppidũ cayphas noĩe tandē decima die ad ceſareã applicuerũt maritimã vrbē inclitã paleſtine: quã beatus aſſerit hieronimus birgos olim. id eſt ſtratonis vrbem appellatam. herodē ꝫ maritimos inſano extructaꝫ opere. de auguſta ceſaris octauij noĩe ceſareã appellaſſe. Moratĩ apud eã dies duos. tercio ramolas adeũtes. eã inuenerũt metu a turcis ſarraceniſqꝫ desertã. Exinde moꝝ de tercia vigilia caſtris ſex progreſſi paſſu-

um milia. ſole vix dū orto primū vrbis hieroſolime menia proſpexere. Videres vo tūc varios ſummo in gaudio motus. pars clamores in celū attollere: iubilis pars ꝛ canticis optimū maximū iheſum venerari. pars lacrimis vbertim in genas fluentibus. in facieq̄ꝫ pſtrata ſanctam vrbē. ſanctū venerandūq̄ꝫ ſepulcrū dñi ſalutabat. Ea aūt vrbs (vt pmiſſum ē in ſupioribus) in paleſtina ſirie regione arduo in monte ſita: mōtibus pariter arduis circūdatur. nec flumina intus. aut pximo in agro. nec fontes habet pter vnicū ſyloe amnē tenui ꝛ qñq̄ꝫ p eſtatem nulla fluentē aqua. Qui montē ſyon radens. vallem ioſaphat mediam ſecat. quā ob aquaꝝ neceſſitatē. ciſternas aquā ptinentes pluuiā intus ꝛ extra ager multas et pe infinitas habet. ptinet aūt eius ager ad varias gentes xpiani nois inimicas. Nā arabes moabitide ꝛ amonite ab orientali plaga. Sedumei egiptij ꝛ philiſtei a meridionali plaga. Et maritime ciuitates ptolomaida q̄ ꝛ Acon Tyrus ꝛ Tripolis. ab occidentali. tyberiaſq̄ꝫ ceſarea philippi regio decapoleos ꝛ damaſcus a ſeptētrionali in hieroſolimitanos fines ſpectāt. Itaq̄ꝫ ꝙ primum ad hieroſolime menia portaſq̄ꝫ ventū ē. nihil antiquius duces duxere ꝙ vrbe in circuitu luſtrata. metandis ꝙ oportune caſtris. loca ducibus exercituiq̄ꝫ diuidere. Chriſtiani igit̄ compato omifariam cōmeatu. qtuor locis oppugnare vrbē magnis virib⁹ adorti. eā hieroſolimitanis acriter defendentibus. ydibus iulij vi cepere. precipua tn̄ in recupanda tanta vrbe laus gothifredi fuit. q̄ partē muri ei ac fratribus ad oppugnandū aſſignatū primus conſcendit balduinoq̄ꝫ poteſtatē fecit. vt in vrbē deſcendens xpianis portas recluderet. quibus certe irrūpentibus tanta cedes facta ē. cū in vrbe vel maxime in templo vt morietiū cruor tales hoim ſupgrederet. Cepiſſent eadē quoq̄ꝫ die templū. niſi nox ſupueniſſet. Poſtridie cū ad ſuperiora templi expugnanda reditum eſſet ciuibus. miſerabili voce planctuq̄ꝫ ſupplicantibus. Et per eos pſidiorū primoribus ē cōceſſa vita. In hūcq̄ꝫ modum hieroſolima a xpianis capta ē. ydibus iulij nono ꝛ nonageſimo ſupra milleſimū ſalutis anno. Poſtq̄ꝫ heraclij impatoris tpibus ea ciuitas a ſarracenis fuerat poſſeſſa. Potiti templo duces vrbis. ꝛ illius purgatione a cadaueribus ſarracenis inuicta. exuerūt arma. Et ad ſanctū dñi ſepulcrū cernui vel poti⁹ repentes perrexere. idem fecit omis xpianoꝝ multitudo. Petiti poſtea latebris pdeūtes xpiani numero pauciſſimi hieroſolimis habitare cōſueti. Quibus oſtendentibus vbi dominus iheſus in horto captus. vbi verberat⁹ vbi paſſus vbi deinde obſeruatus. ꝛ demū aſcendit in celos didicit omnis populus

Gotfredus primus rex hieroſolime

His per octo dies ſumma deuotōne obitis ſpiritalibus gaudijs. de rege vrbi dando agi ceptum eſt. Quā ad creationē cū ois cōueniſſet xpianoꝝ exercitus. nec vota ſcrutari. nec ſuffragia iniri oportuit. Qd illico gotfredū bolionū regem non magis multitudo omnis. ꝙ ipſi duces acclamauere. Geſtatus itaq̄ꝫ ducū humeris ad ſacroſanctū dñi ſepulcrū gotfredus inter miſſaꝝ ſolemnia accuratiſſime celebrata. rex hieroſolimitanus eſt appellatus. Sed is vir eximius dominiū vrbis qd tanta principū populorūq̄ꝫ xpiane expeditionis concordia oblatum erat accepit. regni vo titulū ꝛ inſignia ideo ſe nolle dixit. ꝙ indecēs nephariūq̄ꝫ duceret diadema aureū peccatorē homūtionē capiti imponere. ea in vrbe in qua ſaluator mundi eternus rex ſpineam ſuo ſacratiſſimo madētē ſanguine coronam geſtaſſet. Inde arnulphus pſbyter. Sed nihil in humanis reb⁹ qd ad felicitatem pertineat diuturnū ē. Anno em̄ vno poſt captā tot laboribus hieroſolimā gothifredus febri correptus moritur.

Balduinus rex ſecūdus hieroſolime

Balduinus frater cum gotfredus febre correptus obijt. magno oīm xpianorum qui terram incolebant ſanctam conſenſu. non ſicut frater dominus ſed rex hieroſolime eſt creatus fuit. is annus xpiane ſalutis ſupra milleſimū centeſimus primus. quo in anno ſecūdus vrbanus pontifex romanus tanq̄ꝫ re ab ſe inchoata dominici ſepulcri liberationis feliciter abſoluta carnis humane carceribus ꝛ ipe liberatus eſt. Balduinus annis. xviij. regnauit cum ſarraceni magnos exercitus recuperande hieroſolime eam conduxerunt. In quos paꝝ pſulte intulit conflictus. tandem vocauit genuēſes ꝛ venetos ꝛ acon vrbem terram mariq̄ꝫ oppugnās obtinuit. ac ſarracenos fudit atq̄ꝫ fugauit. indeq̄ꝫ egiptios ſecundo prelio ſuperauit ꝛ caliphā eorum regem interemit.

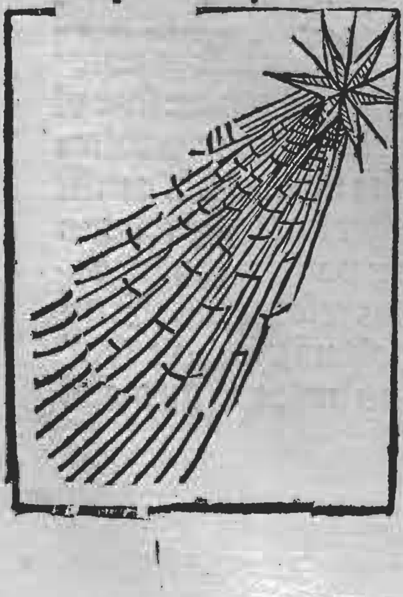

Stella inſolita hoc anno prima qdrageſime hebdomada. feria ſexta circa veſperū in auſtrū ꝛ occidentē lucere viſa ē. Et per dies. xxv. eadem hora ſemper ſplenduit. Cui ingens trabes viſa eſt ex oriente occurrere. Poſt hoc in cena dñi. viſe ſunt due lune parum ante diem. vna in oriente ꝛ altera in occidente. Non multo poſt Cometes longos ꝛ flāmeos crines per mane ducens apparuit. De qua quidā monachus malmaberie elmerus nomine. Veniſti inquit Veniſti multis matribus lugendum. dudum eſt quod te vidi. Sed nunc multo terribiliorem te intueor patrie huius excidiū minantem.

Anno mundi.929.3 Anno xpi.1094.

Linea ſummoꝝ pontificū

Paſcalis ſecūdus

PAſcalis eiꝰ noīs ſecūdus papa natione ytalus e flāminea prouincia. patre creſcentio. mr̄e alfacia. Raynerius añ pōtificatū vocatus vrbano pontifici ſbſtitutꝰ. quē gregorius ſeptimus ob virtutē ⁊ doctrinā ſcti clemētis pſbyteꝝ creauit. In q̄ q̄dē loco clerus ipe poſt vrbani mortē. eūdē paſcalē vita p̄uata ꝯtentū q̄ppe q̄ antea monachus fuerat etiā nolentē ⁊ latitantē pontificē creat. qꝫ dicerat humeros ſuos neq̄q̄ꝫ tanto oneri ſuffecturos. ſed expetente pplo. eligente clero collaudante cardinaliū ſenatu pontificū munus ſuſcepit. maxime vo cū ter acclamatū eſſet ſanctꝰ petrus rayneriū virū optimū pontificē elegit. Cui poſtea paſcalis nomen indidere. tiara capiti eius impoſita comitante pplo ⁊ clero equo albo ad lateranū p̄ducitur. Inde poſt vnctionē coronā de more accepit. eccleſie poſtea labenti q̄rūdam ſeditionibus cōſulturus. copias ſuas in gibertū antipapā mittit qui nō multo poſt ſubita morte correptus. a malis tñ eccīa dei nō ſtatim quieuit. Richardus campanꝰ comes albertū q̄ndam ſufficit attellanū ciuē q̄ ſtatim a bene ſentientibus abdicare ſe magiſtratu coactꝰ relegat᷑. Cauerſes aūt agri p̄neſtini incole theodaricū q̄ndam pōtificē creauere. Veꝝ ij q̄ꝫ pnia ducti q̄nto ⁊ centeſimo die e pontificatu deiectū anachorite habitū induere cogūt. Pacata tandē eccīa romana paſcalis vir magni ingenij animi vrbē caſtellanā ⁊ beneuentuꝫ ab hoſtibus occupatā recepit. Hijs ⁊ alijs plurimis facinoribus ſtrennue geſtis in ciſalpinā ꝓficiſcit᷑ vbi guardaſtallū agri cremonēſis oppidū conuentu multorū principū ⁊ epoꝝ habito de homagijs de feudo magna habita ē rō. Rome preterea ecclias. xv. cōſecrauit. Dedicataq̄ꝫ p̄neſte agapiti baſilica romā effuſa obuiā vrbana multitudine honoris cā tandeꝫ redijt. q̄ q̄dem ex freq̄ntia inualitudinem incidens ſe paulo poſt moriturū cognouit. Quare acceptis ecclie ſacris cohortatuſq̄ꝫ cleꝝ ad pacē ⁊ cōcordiā. pōtificatus ſui anno. xviij. menſe. vj. die. vij. moritur q̄ntodecimo kal. februarij ſepeliturq̄ꝫ in baſilica conſtantiniana.

Gelaſius ſecundus

GElaſius ſecūdus ioannes anteà vocatꝰ p̄ria caietanꝰ p̄re creſcētio nobili genere natus ingenueq̄ꝫ a teneris annis educatus ⁊ doctꝰ in mōte caſſino religionis fundamēta perdidicit ſub odriſio abbate viro ſanctiſſimo hanc ob rem ab vrbano ſecūdo romā accitus. Vir ⁊ ipe ſanctiſſimꝰ ⁊ oīmi laude dignꝰ. ſi vitā ꝯtinētiſſimā. ſi mores. ſi doctrinā inſpicias. Nā ⁊ cōſtanter ⁊ ſancte in tantis ꝓcellis humanaꝝ ꝑturbationū vixerat. ideo vno oīm ꝯſenſu pontifex creatur. verū cincius fregepanis ira ob hāc electionē ꝑcitus qꝫ vnū ex ſuis cardinalibꝰ collegio p̄poſuerat quē pōtificē eligerēt. in monaſteriū palladij cū armatis ſatellitibus irrūpens refractis foribus obuiū quēquā ꝑcutit. pontificē obtorto collo in terrā deiectū calcibus ꝯterit in vinculaq̄ꝫ conijcit. cardinales fugā parātes ex mulis ⁊ equis deijcit nullūq̄ꝫ genus ꝯtumelie p̄termittit. Nō tulit tantā iniuriā populus ro. cōfeſtī liberatꝰ in lateranū ducit᷑ vbi de more coronat᷑. Perſeq̄nte deinde illū heinrico imꝑatore in gallias ꝯfugit vbi ab abbate cluniacēſi magnifice ⁊ ſplendide ſuſcipit᷑ intereundū ecclias in tillano ⁊ in tornaco dedicat. tandem ad cluniacenſe monaſteriū ꝑueniens. Ibi dū multa i ecclie reformatōem tutelāq̄ꝫ cū regibus ⁊ principibus molliret᷑. pleureſi correptꝰ pontificatꝰ ſui anno primo die quinto moritur. Sepelitur autem eius corpus intra limina cluniacenſis cenobij.

Caliſtus ſecūdus

Anno mūdi. 6313. Anno xpi. 1114.

CAliſtus ſecundus guido antea vocatus natione burgūdus. vienenſis archiepiſcopus originē a regibus francie anglie atq̄ꝫ etiā alemanie ꝓſapia ducens ⁊ vt alij habent comitiſ burgūdie frater a cardinalibus qui cluniaci tum aderant pontifex creatur. verū non prius pontificiū habitum ſibi deſumpſit q̄ꝫ intellexit ſe ab hijs quoq̄ꝫ cardinalibus confirmari qui rome ⁊ in ytalia remāſerant. Renūcijs cognita romam veniens populo obuiam prodeūte vrbem ingreditur congratulantibus oīmibus. Rebꝰ aūt ex ſentētia rome compoſitis beneuentū ꝓficiſcitur quo principes cōuenere qui iureiurando ꝓmiſerūt ſe in poteſtate pape ſemꝑ affuturos. Inde romā rediens legatos ad heinricum imꝑatorem mittit. Qui pace ſine vlla ꝯtentione compoſita ad vrbem redeūtes tabellam pacis ad lateranenſem baſilicam ſuſpendere publica igit᷑ leticia exorta eſt. Pontifexq̄ꝫ interea beneuentū delatus infauſta in expeditione ſua multos ſibi cariſſimos febribus correptos amiſit. Et ipe mala pariter vſus valitudine lectica in vrbē eger meſtuſq̄ꝫ relatus eſt. at Caliſtus pontifex valitudine vix dum reintegrata concilium laterani nongentoꝝ patrum congregauit. in quo cū pacem inter multas diſſidentes cōpoſuit. tū maxime eccleſiaſticum ſtatuꝫ reformauit. Et q̄d plurimi faciendū ē dn̄icum michaelem venetoꝝ ducem vt laborantibus apud hieroſolimā xp̄ianoꝝ rebꝰ ſubueniret miſſis cum vexillo eccleſie nūcijs exorauit. Tandem de deo deq̄ꝫ hominibus bene meritus pontificatus ſui anno quinto. menſe decimo. die ſexto in dn̄o moritur.

Linea imperatorum
Heinricus quintus

Heinricus eius nomīs q̄ntus p̄dicti Henrici q̄rti filius anno ab incarnatione dn̄i. M.c.vij. ab electorib⁹ delect⁹ imꝑare cepit ⁊ imꝑauit annis. xx. Is viuente adhuc patre rex romanoꝝ declaratus genitorē bello fuerat ꝑſecutus. quod maiori ex parte circa Leodiū coloniāq̧ eſt geſtū. Mouerat Aquiſgrano cū exercitu filius in genitorē Leodij agentē ducturus. ⁊ p̄miſſe cohortes apud Moſam pontē occuparūt cū paterni milites in illos delati ꝑlio decertarūt priuſq̧ q̄ꝫ henricus filius acceſſiſſet ſui pōte deturbati clade haudquaq̧ ſunt confecti. Receſſit itaq̧ Henricus filius in colonieſes fidē genitori ſeruātes auxilio archiepi fauētq̧ ſibi fretus Coloniā paruo obſeſſo tp̄e recepit. Inde ep̄m Rotbardū i Herbipoli ponēs ſecuritate ab vrbanis accepta dimiſſis ſaxonib⁹ cū bauarijs ad obſidiū Nurmberg diuertit quā vrbē expugnauit. ſoluto exercitu ratiſponā acceſſit. quē pater illico ſubſequēs Rubertū ep̄m in Herbipoli reſtituit ⁊ auxilio Ratiſponē ſiū filiū vrbe fugauit. poſtea reuerſus Leodiū cōſtituerat illi⁹ obſidionē priuſq̧ potiret nullaten⁹ relinquēdā. cōtinuaueratq̧ mēſes quatuor. cū pater ad annū regni vnde q̄nquageſimū eo in angore animi ē defunct⁹. ⁊ heinricus ipe fili⁹ ei⁹ nomīe q̄ntus regna quib⁹ tūc pociebat retinuit iuſtiore titulo gubernandā. Reliquūq̧ qd̄ in patris fuerat poteſtate a populis ē ꝑmiſſum. inde annos q̄nq̧ primos accepti in paterni morte regni Germanie illo cōfirmādo totos adhibuit. nec pontifici romano Paſcali ſecūdo ea rōe aliter moleſtus fuit q̄ꝫ q̄ ⁊ ipe epōs alioſq̧ ecclaſticos auſus ē in iuſſu pōtificis inueſtire. Cūq̧ pōtificē eā auctoritatē petitā cōſtantiſſime vidiſſet denegare dolis rē eſt aggreſſus ⁊ ad ſextū regni annū veniēs cū exercitu in Etruriā oratores p̄miſit. q̄ oſtenſis mādatis regē ſpopōderūt ſi ad coronationē admitteret iuratuꝝ ſe oēm inueſtiturā oīno omiſſurū vt oēs regnoꝝ ſuoꝝ eccie iura ꝓpria. ⁊ btūs Petrus ſuū habeat patrimoniū ſic a Carolo Luduico Heinrico ſctō ⁊ alijs imꝑatorib⁹ factū fuerat. ea ſponſione ſolenni firmata miſit pōtifex ſutriū legatos q̄bus rex ex cōcepta rome formula iuramento ꝓmiſit. Venit itaq̧ Heinricus ad terciū ydus februarij ad mōtem gaudij q̄ ⁊ mal⁹ dicit. cui poſtea die ſigniferi cū vexillis ⁊ multitudo populi cū oliue ramuſculis occurrerūt. cū eſt ventū ad ſupremos ſcalaꝝ atrij grad⁹ ꝓſtrauit ſe rex ad pōtificꝫ pedes ⁊ eleuatū ille ad oſ oſculū admiſit priuſq̧ introducere ꝓfeſſionē ex more imꝑatoriā fecit ⁊ tūc a pōtifice imꝑator appellatus ē. poſtea petijt imꝑatorē pontifex vt ꝓmiſſa ſeruaturus inueſtituris abrenūtiaret. ille ſurgens ſeceſſit ac Paſcalē cū vniuerſis eccie p̄latis ꝑ fraudē intercepit eoꝝ bona in p̄dā cōuertit. Poſtera die populus roman⁹ armis correptus ꝯtra theotonicos inſurrexit tādē vrbe eiecerūt. Imꝑator aūt in circuitu vrbis rome in vindictā oīa ſuburbana incendio conſumpſit. Romanis tn̄ vt ſe admitterēt muneribus doniſq̧ tentauit. vna tn̄ romanoꝝ vox fuit vt nūq̄ admitteret q̄ꝫ pontifex ⁊ cleri liberi eſſent. Cōpoſitis igit rebus imꝑator a pōtifice cōfirmat ⁊ coronat. Voti compos fact⁹ in Germaniā cū pace redijt atq̧ Mathildē filiā regis anglie in Magūcia ſponſam accepit. Deinde decimo imperij ſui anno in ytaliā rurſus venit cū rite coronari non obtinuerit a Mauricio archiep̄o coronā accepit. Tandē in man⁹ Caliſti pape iura eccie reſignauit abſolutionis bn̄ficiū impetrauit. Poſtremo dū inferiores ꝑtes rheni circuire parat in Traiecto friſie vrbe morbo correptus diē clauſit extremū. Inde ꝑ coloniā ad ſpirā duct⁹ iuxta auū cultu regio ſepelit. Ad cui⁹ tumulū tale iſcriptū ē epitaphiū. Filius hic: pater hic: auus hic: proauus iacet iſtic. In eadē q̄ꝫ baſilica Spire de his imꝑatoribus p̄miſſis hec ſcripta i ſepuchris marmoreis ꝯtinēt. Conrad⁹ ſcd̄s iꝑator romāoꝝ āno M.xxxix. nonas iunij obijt. Huius heinrici fili⁹ tercius dict⁹ niger romanoꝝ imꝑator anno M.lvi. obijt nonas octobris. verſus ſeptētrionē ſcriptū extat huius. filius Henricus q̄rtus dictus ſenior ro. imꝑator M.c.vi. ſeptimo yd⁹ iunij obijt. Filius eiuſdem Heinricus q̄ntus iunior romanoꝝ imꝑator. Anno dn̄ice incarnationis M.c.xxv.x.kalend̄ auguſti obijt. hec addere libuit ob varia dicta hiſtoricorum.

Anſhelmus lucenſis epūs vir doctrina ac ſanctitate p̄cipu⁹ ꝑ hec tp̄a floruit. q̄ operā dederat vt cenobiū tā amplū ſancti Benedicti in mantuano agro Mathildis impenſa edificaret. eodemq̧ in loco ſepultus. ac Mantuā deinde tranſlat⁹ in cathedralē ecciam ne a vicinis furto ſubriperet cū miraculis continuo clarior fieret. vbi nūc vſq̧ miraculis clarus quieſcit.

Anſhelmus epūs

Anſhelmū q̄ꝫ aliū fuiſſe ea tēpeſtate ſcribūt. Is vir doctiſſim⁹ ⁊ apd̄ anglos tanti p̄cij habitus vt breui ex monacho abbas. deinde Cantuarēſis archiepūs ſit factus ⁊ p̄clariſſima opa compoſuit de meditationibus. Cur de⁹ homo de libero arbitrio. de ſimilitudinib⁹ monologion. de p̄deſtinatione. ⁊ plura alia preſcripſit. nec dū. xv. ſue etatis annū attingerat cū mēte reuolueret vitā quō in deū erigere poſſet. patriā egreſſus partim in Burgundia. ꝑtim in francia ac normānia ad ſanctitate ꝑegit ⁊ p̄ceptorē Lanfrancū elegit qui in candonieſis cenobij regimine aſſumptus ipe prioris officio functus eſt gritlacenſem.

Felicia quoq̧ hec tp̄a fuerunt que etiam Sigibertum monachū balbatenſem virum ſpectate doctrine protulere. qui in omni ſcientia literaꝝ ingenioſus. temporum deſcriptor poſt hec tp̄a obijt.

Ordo templatorum

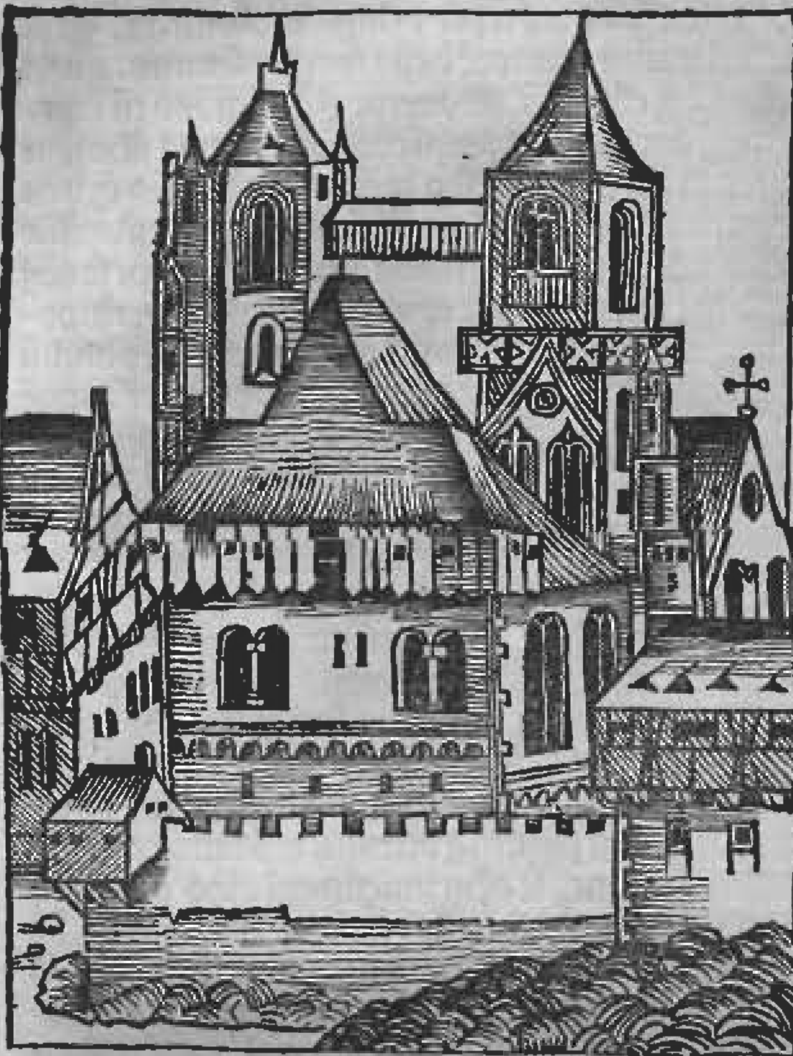

ORdo templatoꝝ militũ (vt multi aſſeuerant) ſub Gelaſio iſto pontifice apud iheroſolimã initiũ ſumpſit ⁊ ducẽtos ferme ꝑ annos ꝑdurauit. Aiũt enĩ veteres poſt ſubactũ a gothifredo clariſſimo Lothoringie duce ihrl̃m regnũ quoſdã pios hoĩes de militari diſciplina ꝯſpicuos. eo ꝙ peregrinos venerãda loca deuotione viſitãtes incurſionib⁹ ⁊ latrocinijs cernerent infeſtari. deo ſuã militiã deuouiſſe ⁊ apud iheroſolimã cõmorãtes ꝑegrinãtib⁹ vltro ſua ſubſidia impẽdebãt. His primo numer⁹ paruus ⁊ volũtaria paupertas. ⁊ magiſter vnus in porticib⁹ templi fuit. Ex q̃ etiã ſortiti cognomẽ. habitãtes itaq; nõ longe a dñi ſepulchro ꝑegrinos ingẽti charitate ſuſcipiebãt atq; eos per ſacra loca armati deducebant. ⁊ inde ſine aduerſarioꝝ moleſtia reducebant. Hos vita fide ⁊ gr̃a multi peregrini in europã redeũtes mirũ immodũ cõmendabant. ⁊ elemoſinas donariaq; largiſſima eis conferebant. Cũ plurimo pio opi adhererẽt ab honorio ſummo pontifice palliũ albũ ꝓ habitu ⁊ vite regula ꝯceſſum eſt. cui pallio poſtmodũ ab eugenio ſuceſſore rubea crux ſuꝑaddita. cui militarent clarius ꝓbuit argumentũ. quibus ⁊ btũs Bernhardus abbas regulam cõpoſuit obſeruandã. Sane dũ pene eos pauꝑtas nouerca libidinũ viguit militie votũ ⁊ viuendi exhibita norma optime obſeruata illos fecere ſanctitate florentes. Attamẽ dũ pio opi vndiq; xpianoꝝ oꝑa affluẽter opem afferũt. ſenſim ſubintrare delicie atq; libidines incepere. ⁊ vti a principio relictis perituris diuicijs hoĩes ſacro opi ſubintrabãt. ſic in ꝓceſſu quaſi ad paratos theſauros ceperũt impatientes inopie euolare. inde caſtris vrbib⁹ populis imꝑare. ſibi quietẽ. ſeruis bella cõmittere ⁊ militie magiſtratũ oneris olim officiũ in honorẽ potiſſimum ſublimare. quibus ſic declinũ a virtute labentibus eorum exterminationem ſub clemente quinto pontifice infra edocebimus.

Anno dñi milleſimo. xx. ab incarnatiõe (vt ſcribit Vincẽtius) cepit ordo tẽplaris militie. qui dicũt ſci Johãnis hieroſolimitani. hi degunt ſub regula beati Auguſtini habẽtes habitũ nigrũ mõ laycali ſ; cũ cruce alba in pectore. qui deputati ſunt ad pugnãdũ corporaliter ꝯ infideles. quorum locus principalis Rhodis inſula. qui ſubdũt magno magiſtro rhodi. Similiter omnia eoꝝ oratoria ꝑ orbem diſꝑſa q̃ multa ſunt ⁊ opulẽta. ⁊ q̃a pauci eoꝝ ſunt clerici. priuilegio tñ ꝑſonali ⁊ reali clericoꝝ gaudẽtes ſunt. horaſq; ſuas ex oratione dñicali videlicet pater noſter indies ꝑficiũt. de quo inferius fiet mentio.

Apud Jndos generale ⁊ ꝓcipuũ eſt cognomẽ ſuoꝝ patriarcharũ Johãnis ꝓſbiteri. q̃s in ꝓmis Matheus aplus. deĩn eunuchus Cãdicis regine in ethiopia ꝯſtituere. ⁊ Jndiã beat⁹ Thomas aplus ad fidẽ conuertit. Johãnes aũt ꝓſbiter non ſolũ pontifex ſed et magnus imꝑator cenſet. Cui imꝑio duo ⁊ ſeptuaginta reges parere ⁊ tributa pendere quotannis dicunt. Jn quoꝝ regnis. xxvij. ſupra cẽtũ archiepi ꝓſident. Jn ciuitate aũt ꝑmaxima noĩe Hibrith ſedem pontificatus ⁊ imperij habent. Anno aũt dñi. M. c. xx. Johãnes patriarcha vn⁹ de maximis Jndoꝝ romam veniens calixto pape cardinalibus ac ceteris ꝓlatis in publica aſſiſtentia narrauit quo ſanctus Thomas aplus quotannis diuiniſſimo ſacramento populum in Jndia communicat manu ſua porrectũ digitis ⁊ retractũ ab indignis apud ciuitatem Hulnam.

Burdinus antipapa natione hiſpanus quẽ Heinricus q̃ntus imꝑator ſecũdo gelaſio pontifice viuo in ydolũ erexerat ſutrijſe continuerat. cui benedict⁹ nomẽ datũ fuerat ꝑ id tꝑis apud vrbez romam ſecũdo caliſto pontifice romano rebus eccl̃iaſticis intẽto contra eũ pontificis nomẽ vſurpare volẽs. Jn ea vrbe eum cetani comites tirannuli defenſauerant. Dumq; caliſtus concilio intẽtus eſſet viros illi claudiam ⁊ aureliamã adeo latrocinijs fedauerant vt nemo illis romã tutus ſecuruſq; poſſet accedere. q̃obrem caliſtus pontifex copijs vndiq; contractis ſutrũ obſedit. cuius oppidani infelicẽ Burdinum e veſtigio dederũt. Jſq; camelo ꝯuerſa in beſtie caudaz facie impoſitus romãq; ꝑductus non minus in vrbe q̃ꝫ in toto itinere ridiculo plebi fuit. abſtinens tamen caliſtus ab iniqui hoĩs ſanguine illum in cauẽſe monaſterium detruſit. Multa interim caliſtus in Rogerium Sicilie comitem ſe regem ytalie appellantem animo non minus celſo q̃ꝫ irato dum molit̃ obijt vt ſupra ꝓmiſſum eſt.

Bernhardus clareuallenſis abbas natione burgūdus. hic ex caſtelliōe burgū dioꝝ caſtro nobili ortū habuit ex parētibus nobilib⁹. cuius pr̄ Teſſelinus miles ſtrennuus ac deuot⁹ opidi deſontanis ꝓpe diuionē. mater Aleth ex caſtro montis barri. que pter Bernhardū terciogenitū qnqꝫ filios ac filiā ſanctimonialem in lucē pduxit. q̄s cibis cōībus ac groſſioribus (vt liberius ī monaſterijs deo ſeruire poſſent) enutriuit. Vidit aūt ſomniū dū in vtero geſtaret bernhardū catellū candidū in dorſo ſubruffum ꝛ latrantē p̄ſagiū futuroꝝ vt magnos latentos in detractores eccle faceret. Cū. xxij. attigiſſet annū cū. xxx. ſocijs (relicta domo paterna) in ciſterciēſi monaſterio anno M. c. xij. religiōis habitū deuotiſſime ſuſcepit qđ a Stephano religioſiſſimo viro aň p annos. xv. firmatū extitit. in q̄ tantū pfecit vt breui tp̄is ſpacio ob maximā ſanctitatē ꝛ doctrinā clareuallēſis abbas ab oībus creatus fuerit. cui quidē loco maxia cū gloria p ſex ꝛ triginta annis p̄fuit. ꝛ ī vita ſua monaſteria centū ꝛ. lx. ſui ordinis extruxit. illuſtrās ecciam ſanctitate vite et ſuauitate doctrine ꝛ miraculoꝝ gl̄ia. Preter eñ laudabilē vitā ꝛ ſanctitatē maximā īgenij ſui plurima edidit monimēta. de ꝯſideratiōe ad eugeniū papā. de cāticis cāticoꝝ. de amore dei. librū meditationū ꝛ plura alia: omelias q̄ꝫ varias. ep̄las ac ſermones. Cū apud oriētales ediſſa vrbs xp̄ianis ablata eſſet bernhard⁹ tantā noī xp̄iano iīuſtā ignominie notā īdigniſſime tulit. Is pricipes p̄latos nobiles et populos galliaꝫ pene ſinglos adiēs ineūdā eē expeditionē vexilla cruc̄ ī barbaros pferēda ꝯcionabūd⁹ clamabat. ꝛ cōradū ro. regē ducē te expeditionis mun⁹ induxit. Deniqꝫ p⁹ mlta miracula ꝑpetrata cōſūmatis vite ſue annis circiter. lxiij. obdormiuit in domino.

Sanct⁹ Bernhard⁹ abbas clareu ellenſis

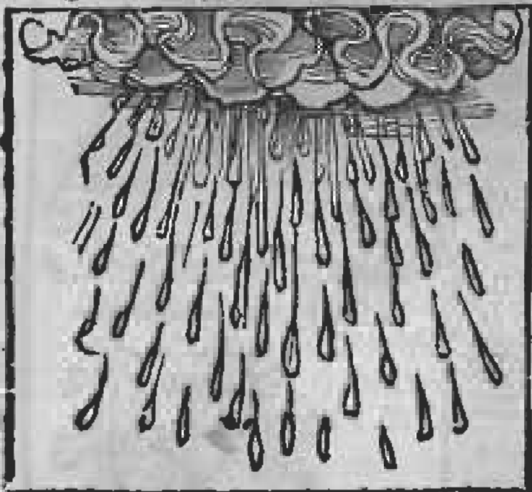

Petrus alfonſus circa annū dn̄i M. c. clarūit genere iudeus antea moiſes vocat⁹. q̄ relicto iudaiſmo baptiſmi ſacramētū deuotiſſime ſuſcepit. ac librū pulcherrimū p modū dialogi elegātē cōpoſuit in q̄ contra iudeos ꝛ ſarracenos egregie diſputat. Alij tn̄ ſcribūt illuꝫ ad conuerſionē veniſſe circa ānū dn̄i M. c. vi. et ab Alphonſo hiſpanie rege ex ſacro fonte ſuſceptū. ꝛ id factū ī die natalis ap̄loꝝ petri ꝛ pauli. vn̄ ob venerationē ꝛ memoriā ei nomē impoſitū fuit petrus. ꝛ ob hoc alphonſi cognomētū habuit. ea geſta ſunt in ſede hoſtēſis ciuitatis. qui poſtea chriſtianā legē omnibus preſtantiorē eſſe concluſit.

Petrus alfonſus

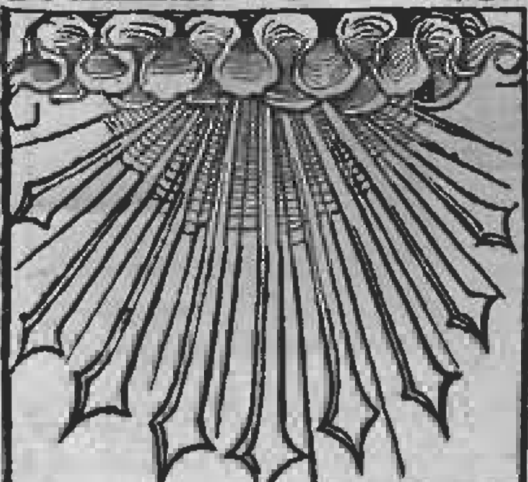

Sacro igne hac tēpeſtate in occidēte mlti accēdūt. mēbris iſtar carbonū nigreſcētib⁹. q̄obrē anno dn̄i M. c. xxviij. mlti ꝺ pago ſueſſionico ſacro igne ſucceſi ad ecciam b. marie ī ciuitate ſueſſioꝝ ſugiētes conuenerūt. ibi diebus pauc̄ miaꝫ dei ꝛ beate Marie preſtolantes ſalutē conſecuti ſunt.

Sanguis hoc anno idib⁹ iunij in agro emiliano ꝛ flāmieo pluit ꝛ apud rauenā ꝛ parmā. q̄ res plurimis terrori fuit.

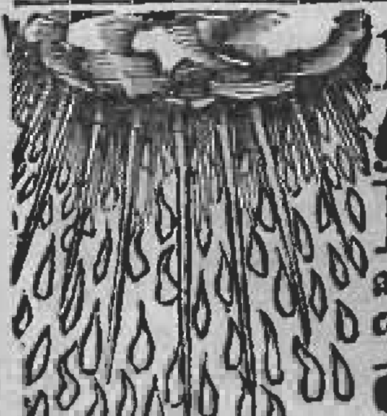

Porca quedā in liginenſi porrochia teſte vincētio gallo enixa ē porcellum hoīs faciē habentē. eodē quoqꝫ anno pullus galline q̄drupes nat⁹ eſt

Acies ignee apparuerūt in celo q̄ p totū celū ſperſe plurima parte noctis viſe ꝛ ſtelle pplures de celo ī terrā cecidiſſe viſe ſunt. ſuffuſa aq̄ fum⁹ cū ſono exibat

Hiēs inſup aſperrima fuit. p q̄ ſtatī valida fames ſubſecuta ē. ac hoīm mortalitas lueſqꝫ aīaliuꝫ agreſtiū ꝛ domeſticoꝝ. ſtrages quoqꝫ auiuꝫ mutuo concertancium extitit.

Terremotus pterea in ytalia multis ī locis q̄draginta dieꝝ ſpacio pdurauit vt ville amote ſint.

Luna. xiij. intēpeſta noct̄ ſtell̄ lucētib⁹ eclipſim paſſa verſa ē in colorē ſanguineum.

Monſtrū quoddā gemini corpis mulr peperit ante habens faciem hoīs retro canis.

Iohannes de temporibus qui fuit armiger caroli magni ꝛ vixit annis. ccc. lxi. moritur.

Anno mūdi.6323. Anno chriſti.1124.

Linea ſumoꝝ pontificū

Honorius ſecundus

Honorius ſecundus q̄ ⁊ Lambertus flagnani imolenſis agri genitus Hoſtienſis epūs eo tpe pontifex creat̄ q̄ Balduinus ab hoſtib⁹ pcio redempt⁹ antiochiā iheroſolimitano regno adiūxit. Honori⁹ etſi obſcuro loco natus erat tn̄ lr̄atura ⁊ moribus tanto magiſtratu dignus videbat̄. verū nō adeo eius ingreſſus laudat̄ cū ambitiōe quorūdā poti⁹ q̄ʒ oīm bonoꝝ pōtificatū inierit. nā populus ipe Saxonē ſancti Stephani cardinalē pontificē pcupide nimiū optabant. id q̄ʒ ſe cupere leo fregepanis oſtendebat. At vero cū id velle Leonē cardinales quidā cernerēt ne ex eius ſententia pontificē legerēt omiſſo Saxone Thebaldū ſancte anaſtaſie pſbiterū cardinalē pontificē delegūt quē Celeſtinū appellarūt. tūc Leo nō amplius īmorandū ratus Lambertū de q̄ ante pmiſſum pontificē pponit. clerocʒ electionē approbante. q̄ inde oīm cōſenſu pontifex maxim⁹ cōſalutat̄. qui cardinales quoſdam viros inſignes creauit. quoꝝ opa poſtea magnis in rebus vſus eſt. At vero cū in pontificatu recte gubernato quinquēnio ac menſibus duobus vixiſſet collachrimantibus omnibus morit̄ ⁊ in baſilica lateranenſi nullo non genere honoris adhibito ſepelitur.

Innocentius ſecundus

Innocentius ſecundus ad annū ſalutis triceſimū ⁊ vndecies cētenū Honorio ſucceſſerat. patria roman⁹ ex Thiberina regiōe patre iohanne. qui pontificatu ſuſcepto ſtatim in Rogeriū Rogerij comitis ſicilie filiū mouet. Is ſeſe ytalie regē appellans egre tulit adeo vt iracūdia magis q̄ʒ viribus ad eā rē aggrediendā neceſſarijs fretus tumultuario cōtractū impetu exercituʒ in illū duxerit tanta pfectus celeritate vt apud ſcti Germani opidū improuiſu impetu ſit repulſus. oppidocʒ capto. at Guilhelmus calabrie dux Rogerij filius cū exercitu veniēs cōmiſſo plio pontifex cū cardinalibus capti gloriā adeptus eſt. Rogerius tamē modeſtia vſus pontifice cū ſuis liberato quicq̄d voluit ab eo pter regni titulū impetrauit. reuerſus romā Innocētius Adulterinū pontificē nouū ſibi ſuffectum reperit. Petrū petri leonis filiū qui ſe Anacletū pontificē appellaret. Is ſpoliauerat abſente Innocentio primarias vrbis eccias aureis argēteiſcʒ ornamētis et cōflata inde ingenti pecunia multos in vrbe corrūperat. q̄obrē ſibi ⁊ ſuis timēs Innocētius Conrado Sabinenſi epo cardinali vicario ſuo in vrbe relicto roma migrans cuʒ cardinalib⁹ ⁊ curia p piſas ⁊ genuā ad Philippū regē in frāciā eſt delatus. Inde celebrato apud claꝝ montē cōcilio Petrū antipapā ⁊ ſectatores cuʒ damnaſſet Aurelianū ſe cōtulit. In belgis deinde habito cōcilio in ytaliā cū Lothario imperatore redijt. Celebrato apud placentiā cōcilio piſas ſe contulit. ⁊ cū genuenſi populo reb⁹ breui cōpoſitis. tandē romā acceſſit pontifice in lateranū ⁊ rege in auentium montē a populo pductis quies pata ē maxima ciuitati. celebratacʒ ſynodo laterani cōſtitutōʒ q̄ extat. Ne q̄s in clericū man⁹ audeat inijcere violentas inter alia fecit. afflixit vero huius pōtificis extremo tpe omēʒ ytaliam fames valida. pontificat⁹ ſui anno. xiiij. menſe. vij. die. viij. moritur.

Celeſtinus ſecundus

Celeſtinus ſecundus Guido antea vocat⁹ ſcti Marci pſbiter cardialis natione tuſcus mortuo innocētio ad annū ſalutis terciū ⁊ q̄dragesimū ſupra vndecies cētenū pōtifex creat̄ oīm cōſenſu. Fuit aūt ortus e caſtro felicitatis qd̄ nō nulli ciuitatē caſtelli eſſe affirmant Typhernū ab antiq̄s appellatū. Hic btūs in hoc tantūmō dici poteſt q̄ nullis ſeditionib⁹ toto ſuo pōtificatu ob breuitatē tpis vexatus fuerit. propter hanc vt arbitror cauſam. q̄a vbicʒ peſte laboratū ē. ex q̄ ⁊ ipe pōtificatus ſui mēſe q̄nto morit̄ ſepeliturcʒ in lateranenſi.

Otto epūs Babēbergenſis

Otto Babenbergenſis epūs ex Sueuia ingenuis ortus parentib⁹ lr̄is traditus ⁊ Poloniā aggreſſus eā linguā didicit. Auxilio inde duciſſe Polonie i curiā henrici imperatoris aſſumptus poſt Ruptū fauente henrico in epm̄ Babēbergenſem ordinatus. Poſtea cū annis q̄tuor pfuiſſet Pomeraniā puinciaʒ adijt. ea em̄ iuxta mare ſita in refuſionib⁹ triangularis apparēs que i occeano Daciā habʒ in alia Pruſſiam ⁊ in tercia parte Poloniā attingit vſcʒ ad Saxoniā quā ſua ſuaui doctrina ac miraculis relictis ydolis deo reddidit ⁊ ad xp̄i cultū reduxit. Varia q̄ʒ monaſteria in pleriſcʒ locis extruxit. Celeberrimū q̄ʒ fontis ſalutis cenobiū auxilio comitū de Abenberg pdijs auxit. Apud Ratiſponā Pruuēnig ⁊ alia monaſteria i epātu halberſtateñ patauieſi ⁊ aq̄legieſi fundauit. Is itacʒ vir ſctūs ⁊ multis virtutib⁹ adornat⁹ Anno. M.c.xxxix. plurimis miraculis clarus morit̄. Sepultus in choro cenobij montis mōachoꝝ quē locū ſingulari affectōe ſp coluit ac edificijs ornauit ⁊ fontē plūbeis fiſtulis e vicino mōte i monaſteriū reduxit ⁊ a pōtifice ob miracl'a ⁊ eas res in ſanctoꝝ confeſſorum conſortiū refertus eſt.

Balduin⁹ rex.iij. ihr̄lime

Balduinus ei⁹ nomīs terci⁹ iheroſolimoꝝ rex prioꝝ Balduini cōſobrin⁹ fuit. qui anno ſcd̄o regni ſui gazim turcoꝝ minoris Aſie ducē ſugatū ɔphendit. ſequēti anno Damaſci regē ex improuiſu iheroſolimā hoſtili aīo petentē fudit. antiochiācʒ ciuitatē iheroſolimitano regno adiūxit. deiñ aſclaonitaꝝ regē vnico plio repulit. ⁊ Balduinū damaſci regulū. tādē defūct⁹ nullū filiū ſʒ vnicā tm̄ filiā dimiſit.

Linea imperatorum
Lotharius ſecundus

Lotharius q̃ ⁊ lintherius dux ſaxonie pr̃e gebbardo. defuncto heinrico quinto ſine liberis. principibus magũtie cũ legato eccl̃ie romane cõue-nientibus in demortui heinrici imperatoris locũ legitimis ſuffragijs ceſar crea-tur. licet valde renitens ⁊ ſe tanto honore indignum dicens. voto oĩm ad re-gnũ tractus fuit. anno dñi. M.cxxvij. Js anno primo in bohemos ſibi rebel-les bella geſſit. nõ ſine ſtrage ſuoꝝ militũ. Progeniẽ deinde heinrici caſtigãs ideo fridericũ ⁊ frẽm eiꝰ conradũ nepotes ex ſorore heinrici imperatoris rebel-les habuit. Vñ in eius odiũ conradus a quibuſdã rex declaratus fuit. habita deinde pace. eo viuẽte quieuit. Imperio itaq̃ ſuſcepto illico Innocentiũ pa-pam a petro antipapa roma pulſum in gallia apud leodiũ adijt. ſacro adactꝰ ẽ expeditionis breui parande. eũ qua tutꝰ romã vere ꝑximo duceret. Et ma-gno cõfeſtim exercitu compato in ytaliã cũ pontifice venit. Romãq̃ ingreſſi põtificem i lateranũ ꝑduxit. ⁊ mira felicitate ſtatim oĩa ad ſalutẽ redegit. Cuiꝰ beneficio ductus innocentius ipm̃ imperij corona ſolenni pompa coronauit. Qui mox i germaniã ad cõprimendos bohemoꝝ motus redijt. q̃bus ſupera-tis. Cũ pontifex piſas cõuocatũ ex vniuerſo orbe aggreſſus ẽ cõciliũ celebra-re. in quo cõſtitutiões quaſdã edidit. Jllico rome ⁊ in rogerij principatu ſtu-dioſi ꝑ pontificis innocẽtij abſentiã caput attollere inceperũt. Viribus maxi-me innixi quas rogerius offerebat. Quare acceſſitꝰ a pontifice lotharius im-perator romã cũ exercitu aduolauit. ⁊ reductã claſſem pauloante piſani para-tiſſimam eduxerũt. Pontifex aũt ⁊ imperator terra ꝑfecti. rogerius ſibi timẽs dũ in ſiciliã confugiſſet oĩa amiſit q̃ in terra ytalie occupauerat. Cui cuſtodi-ente terre pontifex rainonẽ lotharij imperatoris comitem attributo ducatus apulie titulo cum aliquot ger-manoꝝ cohortibus ꝑfecit. Tantis rebus nõ magis feliciter q̃ faciliter confectis. redierũt in vrbem princi-pes. Et lotharius in germaniã reduxit exercitũ. Hic itaq̃ imperator multe prudentie ac clementie princeps fuit. Qui in toto ſuo imperio nil geſſit qđ merito ab aliquo reprehendi potuerit. Qui tandẽ de deo. deq̃ ho-minibus bene meritus in pr̃iam ſuã iter faciens. verone morbo correptus ſine filijs vitam finiuit.

Fulco q̃ntus rex hieroſo-lime

Fulco andegauenſiũ comes balduini ꝓcedentis gener. in quartũ hieroſo-lime regem ſuffectus erat. Regnauit aũt annis. xj. Hic xp̃ianiſſimus vir fuit. ⁊ in armis acerrimus ꝓpugnator. In hũc igitur fulconẽ regem q̃ duobus filijs militaris rei ſcientiſſimis vteref legatis rariores barbari impetus fecerẽ. Primoſq̃ oĩm turcos ſinũ circũcolentes perſicũ. innumera viroꝝ milia ſtatuiſ-ſe in xp̃ianos hieroſolimã vſq̃ ducere. Rex factus ẽ certior qñ antiochenũ illi agrũ populabũdi ceperant infeſtare. Duxit tñ in illos ⁊ cõgreſſus audaciſſime irruentibꝰ tria milia interfecit. totidẽq̃ ex eis captos tanq̃ in triũphũ hieroſo-limã ligatos traxit. Ad quã turcoꝝ cladem excitus rex alaph gente turcus. non magis ſuis turcis q̃ arabibus. Caldeis. Babiloniijſq̃ auxiliaribus copioſiſſi-mo fretus exercitu ediſſam inuaſit meſopotamie ciuitatem. qua balduinꝰ Got-fredi frẽm qui poſtea fuit ſecũdus hieroſolime rex potitus fuit. Captaq̃ a barbaris vrbs ſumma ⁊ alias inaudita crudelitate direpta ẽ. Nam preter occiſionem in omni etate cõmiſſam. archiepiſcopus ⁊ clerus omis quod fidem xp̃i abnegare noluerũt gladio appetiti ſunt. Et qđ oĩa ſupare viſum eſt mala. ſpecio-ſiſſimas ex noſtris mulieres. ⁊ nobilitate p̃ſtantiores. quas barbari ſuper altare ſancti Joannis baptiſte qđ ſcirẽt nr̃is religioſiſſimũ eſſe violauerũt. Ediſſam eſſe vrbem illã nobilem medoꝝ. Ad quam ſacre tra-dũt littere tobiam filiũ ſuũ miſiſſe gabello. quãq̃ btũs thadeus ap̃lus ad fidẽ xp̃i ꝓdicationis diuini ver-bi ac miraculoꝝ virtute ꝯuertit. Et in qua (btĩ thome ap̃li oſſibus decorata) abagarus rex fuerit. qñ ad do-minũ ihm̃ date ep̃le ſue fidei ꝓmeruit ſcripta manu dei rñſa papẽ. Que poſtq̃ q̃tuor ⁊. xl. annis a xp̃iano pp̃lo fuerit refecta. ꝓter humane ꝯditionis mores talia a barbaris ſit ꝑpeſſa. q̃ nulla rõne ſint niſi a perdi-tiſſimis tolleranda. Fulco aũt rex quid ea ſibi poſtularet accepta calamitas minus q̃ oportuit conſiderans dum leporem ex acconenſi agro exagitat. equo in caput verſo occubuit. balduinuſq̃ filius eo nomie rex ter-tius. regni titulũ gubernationemq̃ accepit.

Hugo abbas

Hugo abbas cluniacenſis auguſtuđineſis indige-na fuit patre dalmatio. defuncto odilone licet re-nitens de volũtate oĩm factus abbas. bonus ſciã. me-lior cõſciã. optimus temperantia. forma angelicus. mo-ribus compoſitus. ſermone ſuauis. Tandem ſenio gra-uatus pontio ſucceſſori cõmiſit. vt humilitatis ⁊ inno-centie theſauros cuſtodiret. ⁊ in domino quieuit.

Helinandus ep̃us

Helinadus item laudunẽn. epiſcopus in oĩ ſan-ctitate preclarus floruit. Et maurilius epiſcopꝰ rothomagenſis miraculis inſignis claruit.

BIBLIOTECA NACIONAL
BIBLIOTECA AMERICANA
"JOSÉ TORIBIO MEDINA"

PAtauia preclara. diueſq̨ olim ciuitas. inter danubiũ. Enũq̨ ſita. quam priſci ceſares eccleſie tradiderunt. vernacula lingua paſſaw appellata. Danubius ex montibus ſueuie venit. ynus ex alpibus. q̃ germaniam ab ytalia diſterminauit. atq̨ in loco mixtus danubio nomen ammittit. Urbs ipa in longũ tenditur. nec magno negocio formã inſule ſuſciperet. Si quis ab eno. foueam in danubium duceret. Nec yni quingenti paſſus ſunt ex vna. in alteram aquam. Super yno pons eſt ligneus. qui ſexdecim habet arcus ꝛ ciuitatis partem que tranſflumen eſt ciuitati maiori coniũgit. Eſt ꝛ alius pons ſuper danubiũ. per quẽ via eſt ad montes qui bohemiam reſpiciũt. Poſt hos montes fluuius alius niger admodum perlabitur. qui ex boemia veniens oppidulum iudeoꝝ. Et terciã patauie partem diuidens ſub caſtro preſulis danubio. quaſi ex oppoſito yno ſe immiſcet. Itaq̨ tria flumina vno in loco coniũgũtur. ac propterea locum iſtũ quidam verbo ytalico paſſum hoc eſt tranſitum vocitant. Nam ꝛ per hunc locum merces ytalie in bohemiam ferebantur. Et ſuperiores theutonici auſtriam vel hungariam petebant. ſicut ꝛ hodie fieri videmꝰ. In medio vrbis templum eſt diui ſtephani primi martyris huius epiſcopatus patroni. egregie ceptum. ſꝫ nondum perfectum. Chorus hic admodum pulcer edificatur. apud hoc templum edes epiſcopi ſunt ad eã partem que reſpicit ynum. tum capaciſſime. tum ſplendidiſſime. Tranſdanubiũ due quoq̨ ſunt arces epiſcopi altera in ſummo montis cacumine. altera in radicibus apud aquas vbi danubius ꝛ niger bohemie fluuiꝰ (q̃ etiã fert vniones) ꝯiũgũt. Eſt ad ſublimiorẽ arcẽ grãdis aſceſus atq̨ difficilis. q̃ tãtũ ex vno ãgulo p̃t oppugnari. Sꝫ tot ibi munitiones addite ſunt tã muroꝝ q̃ꝫ foueaꝝ vt expugñri poſſe nulla vi hoim videat. Ibi ꝛ aule ſunt ꝛ camere ſplẽdidiſſime. q̃s q̃ viderit. nec ornaciꝰ aliq̃d. nec municiꝰ vſq̨ eẽ putauerit. at vbi deſcẽderis i arcẽ q̃ infra iacet ornatũ maiorẽ videbis. teſtudinatas cameras. ꝛ aulas q̨ plres: ſunt

enī theutonici mirabiles mathematici. omēs quoq₃ gentes in architectura ſuperant. Ornaturq₃ hec ciuitas inſignis patauia corporibus ſancti valentini. qđ taſſilo dux baioarie ad eū locū deduxit. Et ſancti maximiliani archiepī laureacenſis. p. s. Rupertū ex laureata in patauiā tranſlatū. Fuit enī laureata vrbs admodū inſignis in ampla campoꝝ planicie. Et ſup flumē qđ anaſum vocant. a quo nūc vrbs nomē anaſum habet. Ubi olim eccleſia metropolitica floruit. laureacenſis dicta. beatuſq₃ maximilianus (vt premiſſū ē) archiepiſcopatum rexit. Et inde martyrio coronatus fuit. Sed poſtq₃ athila rex hunoꝝ. vrbem hanc deleuit vbi arx erat. opidū ex nomine fluminis reſtrictum eſt. Sedes vo metropolitica in Saltzburgā trāſlata

Hugo de. s. victore

Hugo de ſancto victore natione gallus. ex caſtro ſancti victoris canonicus (vt multi affirmant) regularis ꝛ pariſienſiū clariſſimus doctor. Circa annos domini mille centum floruit. Singularis in vite probitate ꝛ ſentētiis eruditus in omnibus artibus liberalibus. vt nullus ei ſuo tempore equalis haberet ideo in multo precio fuit. Qui preter ſanctitatem de q̄ mira legūtur. tum docendo. tum ſcribendo multis admodum prefuit. Et poſt plura reliquit monumenta. De ſacramentis valde neceſſariū librū. ꝛ alia opuſcula. ſ. didaſcolicon. de diſciplina monachoꝝ ſpeculum ꝛc. Sermones quoq₃ elegantes cōpoſuit. Infirmatus ad mortem cum vicio ſtomachi obvomitū laboraret ne ſacramento irreuerentiam faceret: ait. Aſcendat filius ad patrem ſuum. ꝛ ſeruus ad dn̄m ſuum qui fecit illum. Et eucharitia diſparuit. Et vir ſanctus deo ſuo ſpiritum reddidit.

Hugo de folieto

Hugo alter de folieto q̄ ſcti petri corbiēſis aſſerit fuiſſe canonic⁹ ſinglaris eloq̄ntie vir q̄ libꝝ de clauſtro aīe admodū notabilē edidit. in q̄ de ſecuritate clauſtri. ꝛ periculis ſeculi. Et de ordinatione clauſtri materialis. de abuſionibus clauſtri. Et de clauſtro celeſti varia narrat laude digna.

Linea ſummoꝝ pontificū

Lucius ſecūdus

Lucius mortuo celeſtino ſucceſſerat. p cuius tpa platus ad latinos infauſtus ediſſe direptionis ꝛ nroꝝ cladis ac ignominie acceptus nūcius. ꝛ noſtroꝝ aīos in noue expeditionis congregāde ardorē inflāmauit. Is lucius ſecūdus pſa bononienſis pre alberto tituli ſancte crucis in hierlm pſbiter cardinalis fuit. quā quidā baſilicā ferme collapſam ꝓpriis expenſis reſtituit. Qui inito pōtificatu nil pretermiſit. qḋ ad expeditionē hieroſolimitanā admodū neceſſariā ptinebat. Hac eni clade audita bernardus clareuallenſis vir ꝛ ſctītate et doctrina inſignis. vt pmiſſum ē. procinium religionis xpiane aſſumēs. principes omēs xpianos tū lr̄is. tū nūcijs adhortatus ē. vt crucē in ſarracenos xpi vexillum ſumerent. Verū dū pontifex in his vſaret peſte abſumitur. pontificatus ſui menſe vndecimo. die quarto. ac in baſilica lateranenſi ſepelitur.

Anno mundi. 6343. Anno xpi. 1144.

Eugeni⁹ tercius piſis oriūdus. ſancti anaſtaſij abbas in monachū antea a bernardo viro ſanctiſſimo electus. defuncto Lucio pontifex in eccla ſancti ceſarei erat ſuffectus. maiore ſanctitatis ꝙ rerū gerēdaꝝ pericie ſpe a pr̄ibus delectus. Cū tn̄ poſtea haud quaꝙ min⁹ prudētia quā bonitate valuerit. Qui vbi romanos inſtare minis etiā cognouit. quo ſui ꝯfirmarēt ſenatores noctu abijt In ſabinoſq; farſenſe monaſteriū delatus cardinalibus ꝛ curialib⁹ roma accerſitis conſecratus ē. Verū cū poſtea romanoꝝ nō minas tantū. ſ etiaꝫ facta cōtēneret. pacē cum pontifice conſtituerūt ea cōditione vt in ſedē ſuā pacificus rediret. fuitq; ſolenni pompa ꝛ ſumma populi leticia introductus. Qui poſtea cum reſciſſet romanos nequaꝙ bono animo ſ fraude in grām ſecum rediſſe. inſidias veritus tyberi dilabit. quē romani haud ſecus ꝙ Gelaſiū olim armis teliſq; iniectis ꝓſecuti ſunt. appulſus piſas. illico in franciaꝫ nauigauit. Repertum ibi beatum bernardū. didicit rem eccleſiaſticam peſſimo in aſia eſſe loco. ambo ſancti viri ludouicum regem francoꝝ orauerūt. vt cruce inſignitus expeditione contracta conſtantinopolim ſe contulerit. Tandem cū erat annus ſalutis ſecūd⁹ ꝛ quinquageſimus ſupra decies centenū. Eugenius pontifex in ytaliā eſt reuerſus. Quē romani bene ꝛ honeſte acceptum in lateranenſem deduxerunt. Iſq; i vno quē ſuperuixit anno preter compoſitā rem eccleſiaſticā vrbes tarracinā. ſytiam. ꝛ norbam ꝛ fumonis arcem. quas tyranni occupauerāt in deditionē recepit. Et tybure obiēs in beati petri baſilicam eſt delatus. Pontificatus ſui anno octauo. menſe quarto. die vigeſimo.

Eugenius tercius

Anaſtaſius qrtus

Anaſtaſius quartus. patria romanus. patre benedicto abbas antea ſancti ruffi veliterne dyoceſ ex cardinali pontifex creatur. Adeptus autem pōtificatum calicem pulcerrimi operis magneq; eſtimationis lateranēſi baſilice cōdonauit. Et edes egregias apud pantheon quod ſanctam mariā rotundam vocant breui edificauit. plura quoq; mente deſtinauerat tū ad dignitatem eccleſie tum ad ornatum vrbis ro. ptinentia ſi ei aliqn̄ viuere licuiſſet. laboratū eſt hoc tempore fame in tota ferme europa Anaſtaſio clam ꝛ aperte pauperibus ipſis elemoſinas prebente. Qui pontificatus ſui anno vno. menſe quarto die quarto ꝛ vigeſimo moritur. Sepeliturq; in lateranēſi baſilica conca porphiretica.

Richard⁹ de ſctō victore

Richardus de ſancto victore. Vir quidem doctrine ſpectabilis. canonic⁹ regularis ſancti victoris pariſienſis. Qui ſine vlla dubitatiōe diſputator acutiſſimus per hec tempora pariſius clariſſimus ꝛ inclitus fuit. Qui preter ſanctitatem etiam infraſcripta grauiter quidem ꝛ copioſe edidit opuſcula. videlicet De trinitate. de ſpū blaſphemie. de poteſtate iudiciaria. de ptāte ligandi ꝛ alia. Sermones ad populū elegantes ꝛ doctos.

Malachias epūs

Malachias ortus in hibernia vbi educatus ꝛ edoctus. Cui⁹ parentes genere et potentia magni extiterūt. Qui in ciuitate ardinacha a malachia qui i cella eccleſie deo ſeruiebat formā vite accepit. Anno deinde etatis ſue. xxv. ordinatus preſbyter vices epi geſſit Vacante epiſcopali ſede eo renitente trigeſimo etatis ſue cōſecrat⁹ eps conereth introductus ad hoīes beſtiales quos ad mores optimos perduxit. inde poſt mortem celſi in archiepiſcopū aſſumptus intrans ardinachū totius hibernie metropolitanus efficitur. Ne dū aūt hiberniā ſua doctrina ac miraculis illuſtrabat. verū ꝛ ſcotiā. Cumq; hebernia pallio careret. qḋ ab innocēcio ꝓmiſſum erat. accedēs igit Eugeniū ꝑtranſiens clareuallē febre corrept⁹. poſtea in domino quieuit. Sepultus in oratorio beate marie. Anno. Mc. xlviij. quarto nonas nouembris.

Linea imperatoꝝ
Conradus tercius

Conradus eius nomīs tercius Heinrici quinti nepos genere Sueuus
Lothario imꝑatore rebus hūanis exempto apud cōfluentiā cōmuni
principū voto ad gubernandū imꝑiū aſſumit̄ ꝑſente Theodorico portueſi
epō aplīce ſedis legato. a quo deinde aquiſgrani coronā regni accepit ⁊ im-
perauit annis. xv. reſiſtebāt tñ ſaxones ⁊ heinricus bauarie dux. heinric⁹
cognominat⁹ ſupbus. Cōuentio principū babenberge poſtmodū extitit.
vbi cum vidua Lotharij ad pacem ⁊ gratiā regis ſunt recepti. Heinricus
vero bauarie dux qui inſignia imꝑialia ī caſtro Nurmberge occupabat cū
ad regnuz aſpirabat, coactus tandem crucē lanceaz ⁊ alia reddidit. iudicio
principū a rege ꝓſcriptus quatuor comitatus militibus ſaxoniam petijt.
vbi vitā finiuit. Conradus igit̄ qui in regnū romani noīs ſucceſſerat. habi
ta pace in germania in militiā nomē dedit. Fuit eñ princeps inclitus ac cle
mens a diuo Bernhardo abbate plurimū dilect⁹, cuius hortatu in ſarrace
nos crucē vna cū ludouico frācoꝝ rege ac alphonſo hiſpanie. ⁊ heinrico an
glie regibus alijſq; plurimis principibus ſumpſit. at conradus copijs nō
ex Germania magis q̄ Gallijs fretus ingenti multitudine quam eterne
vite ſpes accepto ſalutaris crucis ſigno traxit Conſtantinopolim eſt de-
latus. hemanuelq; ſecundus grecoꝝ imꝑator vir celeſtiſſimus chriſtiano
nomī cōtra ac ſimulabat hoſtis aduenam ducē blande exceptū q̄tū potuit
doloſis artibus in ſuā pollicere amiciciam eſt adnixus. ꝑabuſq; cōpellitur
nullo cōꝑato cōmeatu icomū ſtatim ducere. ſe eñ ꝑſtaturū oīa que exerci-
tui neceſſaria erant Hemanuel pollicebat̄. Obſeſſa ē vrbs natura ⁊ artifi-
cio munita aliq̄diu ⁊ acriter. ⁊ dum tātus deſidet magis q̄ oppugnat ex-
ercitus valitudo ⁊ nō magis corpoꝝ q̄ animoꝝ egritudo quoſq; valētes deq; ac inualidos debileſq; con
ſternat. Nec ſatis intellectu eſt tūc qd ab ipis poſtea reſcitū grecis morboꝝ q̄litas effectuſq; edocuit gip-
ſum farine ac pani quē greci importarē fuiſſe cōmixtum. q̄obrez Conradus re infecta in Thraciā retro
ceſſit. Poſtea cōradus lodouicuſq; reges greci imꝑatoris dolos malis ſuis edocti iuuenū conuenientes
exercitum Balduino regi hieroſolimitano ſuā operam ſunt polliciti. viſumq; eſt nihil magis conducere
q̄ damaſcum copias ducere. tādem iheruſalem ꝑuenīēs ſecutus fuerat lodouicū regē diuerſo itinere por
tuenſis quidez epūs cardinalis quē Eugeni⁹ papa ſedis aplīce legatū miſerat iheroſolimā. itaq; ductu-
ri in Damaſcum tres xp̄iani reges. cardinalem q3 legatū ⁊ ſimul patriarchā iheroſolimitanum. multos
quoq3 epōs expeditiōi intereſſe curauerāt. iunctis copijs animiſq; magnis conatib⁹ obſident. quā vrbē
ſeruos abrahe fundaſſe cōſtat loco cāpeſtri naturaq; arido ſed artificio vbere atq; fecundo. ager eñ effoſ
ſis cuniculis ductiſq; fiſtulis vnde irrigari poteſt mirā vbertatē ꝑ ſe fert. Paruus amnis in regione vici-
cus ꝑterlabēs lingulā quandā facit in qua caſtra poſuerant vñ facile cohibere ab aquatiōe oppidani po-
terant. verū aſſirio quodā ꝑſuadente cui maxime balduinus in reb⁹ arduis credebat. caſtra ad alterā vr-
bis partem transferunt. Damaſceni inde ab aquatione eos ꝓhibēt. quare cū ſiti fameq; laborarent ſolu-
ta obſidione cū tantus exercitus re infecta ad ꝓpē redijſſet. cōradus lodouicuſq; cōmunitos male habitos
q; exercitus ſuos in europā reducētes ad ꝑria ſunt reuerſi. Rogerius q3 a pōtifice in regem ſublimatus
Guelfonē ꝑdicti heinrici fratrem in germania pecunijs inductū cōtra cōraduz ad bella mouit. qui apd ca
ſtrum winſberg victus. Eūdem poſtea heinric⁹ filius cōradi qui poſt euz regnaturus erat ſi ſupuixiſſet
bello deuicit. Tandem rex cōradus anteq; bñdictionem imꝑialem percipere potuiſſet anno dñi M.c.liij
apud Babenbergam vita exceſſit.

Multi extimāt ab iſto Guelffone duce baioarie Guelffos appellatos. cuius peſtiferū nomē maxie in
Italia inualuit. cū auferat vnitatē ⁊ pacē vt nūq; inde poterat extirpari. nā hic Guelfo viuente cōra
do ſe imꝑatori impoſuit. hi populi italicoꝝ qui imꝑiale dominiū in ytalia detractāt vſq; in diem hodier
num guelfi nūcupant̄. ſed qui in italia aliā partem fouent gebellini. Ceteri aliam cauſam aſſignant vnde
dicātur fautores eccleſie guelffi ⁊ fautores imperij gebellini. de quo latius infra fiet mentio.

Lodouicus rex francoꝝ

Ludouicus rex francie lodouici filius patri in francoꝝ regno ſuccedens re-
gnauit annis. xlviij. vir ingētis animi ⁊ virtutis. qui diligēs ea q̄ dei ſunt
decimoquarto regni ſui anno vna cum cōrado ceſare cum ingēti multitudie xp̄i
anorum ad expugnationem terre ſancte in ſubſidiuz xp̄ianoꝝ (qui ibi indies ſe
rebant̄ deficere) animoſiſſime tranſijt. veniēs Cōſtātinopolim inde trāſiēs per
helleſpontum in bithiniam deſcēdit interea ꝑ aliquot dies epheſuz cōmorat⁹
Tādem appropinquās ad iheroſolimam rex romanorum conrad⁹ patriarchā
obuiam miſit in vrbem ⁊ ad venerabilia loca ductus. poſt cladem ac fallaciā ꝑ
actam apud damaſcum ferme ꝑ annum in iheroſolimitano regno ꝑmāſit cum
vxore ſua. demum cum principibus in ꝓprium regnum redijt.

Ab eo tempore latinoꝝ ꝯditio apud oriētales regiones indies in peius vl-
gere cepit. cum prius ſola eoꝝ nomia hoſtibus formidini erant. Tādem
hoꝝ principum ꝑſentiam ſine damno deſpexerant. Inde nec vires xp̄ianorum
ſuſpectas habuerūt. ideo norodoin⁹ antiochenā ꝓuinciam moleſtare cepit.

Hildegardis

Hildegardis in regione alemanie apud wingiam ⁊ iuxta rhenū virgo admirabilis floruit. ꝑfecte etatis cui tantā diuina virtus gratiā contulerat. vt cū laica ⁊ illiterata eſſet mirabiliter tn̄ rapta frequētius in ſomnis diſceret nō ſolum quod verbis effunderet. ſed etiā quo ſcribēdo latine dictaret. vt dictando catholice doctrine libros cōficeret. que multa fert̄ ꝑdixiſſe de futuris. ad quā ſcripſiſſe dicit̄ etiā beatꝰ bernhardꝰ clareuallēſis. hec ad coloniēſes ſcribēs de futura clericorū tribulatōe. dicit ꝙ clerici gloriā abſqꝫ merito habere volūt ⁊ meritū abſqꝫ ope.

Gracianus

Gracianus ſancti ꝑauli monachꝰ patria etruſcus ď Clinſa ciuitate tuſcie natus. Qui anno dn̄i M.c.xlix. apud bononiaꝫ italie vrbem ob eius ingeniū ⁊ doctrine magnitudinē maximo in ꝑcio habitus vbi monachus ſancti felicis in ambitu ſupiori carmīa oſtētant eū plura ꝯdidiſſe. cū inter cetera ſue lucubratiōis opera decretorꝫ librū accuratiſſime collegit. cuius ꝑncipiū ē Humanum genus duobus regit̄. qd̄ qdem celeberrimum opus Eugenius pontifex approbauit: ⁊ legenduꝫ publicis gymnaſiis ꝯceſſit. Ip̄m aūt librū in tres diuiſit partes. videlicet diſtinctiōes. cauſas ⁊ de cōſecratiōibus. primā aūt partem in vnam ⁊ cētum particulas diſtinxit. Secūdā in ſex ⁊ triginta cauſas. Ac terciā de conſecratione nuncupauit. ⁊ hāc qꝫ in qnqꝫ diſtinctiōes diuiſerit. Quis aliqui fecerūt compilatōes canonum vt yſidorus ⁊ yuo carnotenſis. tamē aliīs reiectis hoc ſolum in vſu eſt. Primus huius cōmentator ſeu gloſator fuit hugo. Secūdus Johānes theutonicus. apparatum quoqꝫ notabilem fecit Archidiaconus qui dicit̄ roſarium decreti.

Petrus lōbardus

Petrus lombardus pariſienſis epūs ex nouaria ciſalpine gallie vrbe oriūdus. ꝓ id qꝫ tp̄s (vt Uincētius gallus teſtat̄) apud pariſiꝰ inter doctos. nō ſolum ſue etatis ſed ⁊ priorꝫ ſeculorꝫ lr̄is ornatiſſimus. ⁊ bonitate vite atqꝫ ingenij acumīe clariſſimus ⁊ celeberrimus fuit. cuius rei gr̄a ſentētiarꝫ libros accurate doctiſſimeqꝫ compoſuit. laborioſum certe opus ex multorꝫ ſanctorꝫ patrū dictis vtiliter compilatū. hic quoqꝫ maiores gloſas pſalterij ⁊ ep̄larꝫ pauli de multorū dictis ordinauit. nam cum eſſet inter francie miniſtros opinatiſſimus gloſaturā ep̄larꝫ ⁊ pſalterij ab anſhelmo ꝑ gloſulas interlineales margīaleſqꝫ diſtinctaꝫ. ⁊ poſtea a Giliberto ꝯtinuatiue ꝓductā latius ⁊ aptꝰ explicauit. multaqꝫ de dictis ſanctorꝫ addidit. atqꝫ ſermones multos ⁊ doctos atqꝫ elegātes ad populuꝫ habuit

Petrus comeſtor

Petrus cognomēto comeſtor circa idem tempꝰ floruit cū ꝑdictis nō carne ſed virtute frater. in Gallijs vt vincentius gallus narrat hiſtoriā ſcolaſticam cōpoſuit vbi vtriuſqꝫ teſtamēti hiſtoriaꝫ diligēter ⁊ accurate explanauit. Inſuper et quedam incidētia de geſtis gentiliū ex libri Joſephi iudei. ⁊ quorūdam gētilium hiſtorias locis ꝯgruis inſeruit. Alia nōnulla edidit. ſed ⁊ verſus quoſdā in laudē b. marie virginis pulcherrimos cōpoſuit. In iſto igit̄ cētenario annoruꝫ poſt M.c. dn̄ice incarnationis eccleſia in doctrinis multū illumiata eſt. Quidaꝫ affirmāt hos tres fuiſſe germanos ex adulterio natos. quorꝫ mater cū dolere nō poſſet iniūctum ſibi fuit. de hoc tātuꝫ doleas quod nō potes dolere. verū nō contemperanei fuerūt quis vicini tempore.

Guilhelmus puer crucifixus

Guilhelmꝰ puer i anglia crucifigit̄ a iudeis in die paraſceue in vrbe norwico. de q̄ poſtea mirabilis viſio legitur.

Genuenſes hac tempeſtate cū et ditione diuicijſqꝫ ⁊ gloria ad modū clari haberent̄ a cōrado iſto ceſare ſignandi pecuniā et auream ⁊ argenteam priuilegiū obtinuerunt cum ipſius ſcilicꝫ nota. ꝙ ⁊ nūc vſqꝫ apud eos in fidem ꝑmiſſorum fideliter ſeruatū eſt. nam vſqꝫ ad id tempus vt iacobus eorum theologꝰ refert genuenſes niſi papienſi moneta et quibuſdam paruulis qui brunetti dicebantur vſi fuerant.

Auicenna.

Auicenna medicus oīm clariſſimus. eminentiſſimi ingenij vir. his tempibus vniuerſo orbi clariſſimus habet. qz vt fertur dn̄s cordube τ princeps vrbis eius. dedit tn̄ magnā opam exercitio medicine. faciendo vt a pr̄ibus intellexi in ſua vrbe conſtrui hoſpitale habitaculū. vbi innumeri ponebātur infirmi. quos ipſe viſitabat. homo fuit colore brunus. τ iocūdus. qz pulſando τ cantando libꝝ fecit cāticoꝝ. Et vt fert ſatis iuuenis mortuus ē. Nō em̄ attigit qnquageſimū ānū. Scripſit tn̄ vltra medicinā in om̄i genere diſcipline. Et in naturalibus τ mathematicis τ moralibus τ dialeticis. Fuit ergo dominio princeps. practicus in medicina τ in om̄i genere diſcipline eruditus. Quo aūt tpe fuerit cū multi nil certū ſcribant. hoc tn̄ certū eſt qd̄ tpibus beati auguſtini nō fuit. nec eſſe potuit. vt aliq ſomniant. M. em̄. τ. x. anni ferme ſunt exquo beatiſſimus auguſtin⁹ fuit. Quo tpe auicenna eſſe nō potuit. Dicūt aūt reperiri eplas mutuas inter vtroſqz qd̄ abſurdū eſt. mirabile em̄ eſſet. cū in volumine eplaꝝ auguſtini ad viles pſonas eple ſcripte ſunt. Et eple ad principē habite nō nominentur. Auicenna quoqz conculas aſportatas d̄ ſancto iacobo noiat. q tpe auguſtini non erat vbi nūc ē. xp̄ianos item nolat τ eoꝝ cōſuetudines de carne τ corallo. cū xp̄iani pauci nominis erant τ nō manifeſtos ritus obſeruātes tpe auguſtini. Credit igitur fuiſſe tempore auerrois aut paꝝ ante. Algazel etiā τ alfarabius videtur fuiſſe cōtemporanei auicēne. q fuerūt tpe auerrois. Declinante ergo imperio ro. τ arabibus hiſpaniā occupantibus floruit. Qui cū in om̄i doctrina eruditiſſimus eſſet. librū excellentiſſimū cōpoſuit. metaphiſicā deide accuratiſſime enucleauit. Diſtinctiuſqz ac clarius p̄ ceteris medicis poſt alios medicos in lingua arabica. poſtqz oīm medicoꝝ ſcripta vidiſſet. Medicinā omnē in qnqz libris deſcripſit. Scripſit quoqz de viribus cordis τ plura alia.

Auerrois cōmentator

Auerrois quoqz medicus cognomento cōmentator. philoſophus quidē. τ ipſe apud cordubā hiſpanie vr bē hoc tpe vt ex libro eius q de celo tractat habetur floruit. Fuit em̄ a natiuitate xp̄i anno. M. cl. vt aſſerit cōciliator. Et egidius roman⁹ in ſuis q̄libetis. q. de vnitate intellectus. dicit ſe vidiſſe filios auerrois i curia friderici impatoris. Multa aūt cōpoſuit τ adeo excellenter in om̄es areſtotilis libros ſcripſit. vt cōmentatoris cognomentū pmeruerit. Deinde de ſba orbis de tiriaca. librū qz pulcrū de medicina Colliget appellatū ac alia multa edidit. auicenne tamen ac medicorum emulus dictus fuit.

Auenzoar medicus

Soar etiā medicus cognomento ſapiēs. q auenzoar dr̄ hiſdem tpibus fuiſſe τ claruiſſe ipſemet i xv. tractatus ſui. qui theiſyr inſcribitur libro. ſ. ij. c. v. teſtat⁹ eſt. atqz cū aboali auicenna in carceribus fuiſſe eodē libro meminit. Hic cū eſſet eruditiſſim⁹ vir librū medicine noie theiſir ad qndam regem dedit. Indeqz nonnulla cōſilia cōpoſuit. Dicitqz ſe vniuerſam medicinā ampliſſimo volumine euoluiſſe. Aaboali Abinceni ſunt noīa arabica pr̄eꝫ τ auū ſignificantia. Abon em̄ τ abin apud arabes idē ē qd̄ fili⁹. Mos em̄ (vt om̄es aſſerunt) apud arabes fuit. vt ſcriptores in titulis nomē pr̄is τ aui ponerent τ ſuū tacerēt. vt maioribus honores deferrent.

S. Thomas archieps Cantuarieñ.

Thomas archieps cantuarienſis. in iuuētute oībus gratioſus. relicta curia regali in Anglia a theobaldo archiepo in archidiaconū aſſumptus. Inde in regno heinrici regis angloꝝ cancellariū effecit. vt ſua prudētia malignoruꝫ hoīm ſeuiciā tpaeret. q poſt deceſſum archiepi eccīe pficere pcurauit. Cū autē rex ſctm̄ thomā ad volūtatē ſuā in detrimentū eccīe inflectere conaret. Cūqz poſt innumeras iniurias diſceſſit. die. xvij. ad portū venit. et in nauicula parua cuꝫ duobus ſacerdotibus trāſuectus in flandriā. quē papa alexander tūc ſenonis manēs honorifice ſuſcepit. romā adiens. pace reddita ſeptimo exilij ſui anno reuerſus. Vir aūt optimus τ ſanctiſſimus ab heinrico angloꝝ rege cum iura ſua τ eccliaſticas dignitates quas ſibi pdictus rex τ publica eius ptas vſurpauerat reſarcire: et in ſtatū priſtinū reuocare anniteref. poſt exiliū damna cōtumelias atqz obprobria poſtqz parentū τ amicoꝝ preſcriptoēm τ alia: atqz alia ſupplicia: tandē martyrio coronatus ē. Sepultus tandem in ſepulcro marmoreo. Anno domini. M. clxxiiij. Interfectores eius quidam digitos dentibus auferebāt. Alij ſanie defluentes defecerūt. quidam paraliſi diſſoluti inuiſa obitus indicia preſtiterūt. Verū alexander auditis τ cognitis crebris ipius beati thome miraculis. eum in ſanctoꝝ cathalogo aſcripſit.

Noruegia p̄ouincia hiſdem quoqz tempoꝛibus viuaci predicatione albanēſis epiſcopi. xp̄i fidem recepit. ob cuius beneficium atqz virtutem poſtea anaſtaſio quarto defuncto. maximo oīm conſenſu pontifex creatus. hadrianus quartus appellatus eſt.

Anno mundi.6355. Anno criſti.1154.

Hadrianus quartus papa natione anglicus Albanus epūs cū a tercio Euge
nio cardinalis in Noruegiā miſſus eſſet: vt pmiſſum eſt ꝓuinciā omniū ter
re cognite occidentaliū vltimā eā gentē multitudine copioſiſſimā primus omniū
criſtianoꝝ chriſtianā effecerat. Anaſtaſio rome defuncto in pontificatu ſucceſſit.
Eo itaqꝫ creato pontifice romani cōſules ſuos ſicut per Anaſtaſij tpa adminiſtra
tioni vrbis pfecerunt. tentatuſqꝫ a romanis tum ꝓcibus tū minis vt ꝯſulibus li
beram vrbis adminiſtrationē relinqueret. vtqꝫ in lateranuꝫ ꝓficiſceret faciende
conſecrationis cauſa. qđ facere recuſauerit niſi prius Arnaldus brixianus antea
ab Eugenio damnatus ex vrbe pelleret. interea cardinalē ſancte Pudēciane via
ſacra ad pontificē accedentem. Romani ad Coſme ⁊ Damiani ede armis aggreſ
ſi vulneribus affecerūt. Pontifexqꝫ vrbem romā eccleſiaſtico ſuppoſuit interdi
cto. ⁊ forte poſtremi tunc erāt ſacri quadrageſimales ieiunij dies. qđ cū popul⁹
egerrime ferret: pe ruicit prudencioꝝ ſentencia vt Arnoldo ſeductore pulſo ⁊ cō
ſulibus depoſitis pontifex ſanctū in laterano celebrat paſca. Guilhelmū Sicilie
regē qui multas eccīe occupauerat vrbes deinde graui anathemate notat. Fride
ricus aūt primus impator creat⁹ Ciſalpinā galliā cū exercitu ingreſſus: cū ad vr
bem veniſſet ⁊ pontifex in baſilica Petri Fridericū imperij corona donaret. ⁊ a
romāis tumult⁹ excitaret. pōtificis ꝓcib⁹ impator lenit. hic poſtea ro. dictionē
plurimū auxit. nā ⁊ circa lacū ſancte Criſtine multa caſtella muniuit. ⁊ Radico
phanū qđ nunc Senenſes obtinēt muro ⁊ arce ꝓpe inexpūgnabile reddidit. pri
muſqꝫ pontificū vrbē veterē inhabitauit. a quo ea vrbs cultior reddita ē. Cū ve
ro inſtantibus romanis ad vrbē rediſſet vexaret qꝫ a conſulibus libertatē roma
nam reſtituere conantibus Arggnanū peciſt. vbi nō multo poſt morit pontifica
tus ſui anno quarto menſe decimo. corpus romā delatū in baſilica Petri ſepelit
non longe a ſepulchro Eugenij pontificis.

Linea ſummoꝝ pontificū

Adrianus quartus

Alexander tercius

Anno mundi.6359. Anno chriſti .1160.

Alexander tercius papa patria Senenſis. patre Ranucio. mortuo Adriano
duoꝝ ⁊ viginti cardinaliū ſuffragijs pontifex creat. Etſi canonice lectus fuit multas variaſqꝫ in ponti
ficatu paſſus eſt agitationes. quibus iniciū dedit Octauianus quidā romanus tituli ſancti Clementis pre
ſbiter cardinalis. quē victorē appellatū a tribus tantū ꝓfanatus. Victor ad Fridericū impatorē: Alexander
hortante Philippo francoꝝ rege. Terracinā ꝓfectus cōſcenſo nauigio in franciā contendit. cōuētuqꝫ in Cla
romonte habito anathema in impatorē ⁊ Octauianū ſtatim enūtiat: quā ob cauſaꝫ Fridericus tres alios ꝯ
hunc Alexandrū ſucceſſiue pontifices creauit. nā, Victore mortuo primo Paſcalē. poſt Caliſtū. deinde In
nocentiū cōſtituit. At vero romani creatis cōſulibus Alexandro pontifici amicis eū ſtatim ex francia reuocāt
congratulantibus omībus ꝑbenigne ſuſcipit. Ciſalpine igit Gallie populi i ſpem libertatis erecti anno ſa
lutis milleſimo cēteſimo ſexageſimoquinto in Fridericū arma ſumūt. ideo cōpato exercitu in ytaliā veniens
Ancona diſcedēs romā mouet valuis reſeratis illū furientē ingredi pmiſerūt. his intellectis pontifex ſibi ti
mēs nocte intempeſta cū ſua familia vrbe abijt ⁊ Beneuentū acceſſit. eius ꝗꝫ vires phorreſcens coqui ſui ve
ſtibus ſumptis. eo in habitu venecias ꝓfugit. Et ad diue virginis de caritate monaſteriū paulo ante a mar
co iuliano conditū ꝓfectus. ab incolis recipit. Et ortulo preficit. Poſt aliquot vo menſes cum quidam no
mine cōmodus eum ibidem agnouiſſet. velut inſenſatus confeſtim ad ſebaſtianū ducem acceſſit. Et ſilenter
in vrbe veneta adeſſe pontificem romanum retulit. Qui re cognita. mox ſenatum congregans. cum omī ap
paratu ad pōtificis diuerſoriū acceſſit. cōpertoqꝫ ibi pontifice ro. eū ſolēnitatibus ad diui marci tēplum cum
omī gaudio primo ꝑduxerūt. Cū ibi ex more cōſediſſet. principē ⁊ ſenatū cū omī pplo bñdixit. Impator vo
audiens pontificē venetijs adeſſe ottonē filiū ſuū cū armata claſſe ad repoſcēdū pōtificē venetias miſit. Cui
ſebaſtian⁹ dux occurrēs facto congreſſu ipſum ſupauit. ⁊ venetias vinctū ꝑduxit. ad pontificē ductus eo ꝓ
curante pax inter pontificē ⁊ prēm auguſtū componit. Altera vo q̄ ſecuta ē dies fridericus venetias venit.
⁊ pacē a filio cōfectā hoc modo approbauit: vt rome ⁊ q̄ ditionibus erant eccl'iaſtice pōtifici redderet. Quo
federe inito alex. pon. confeſtim ad ianuas templi diui marci acceſſit. Et ibidē vniuerſo aſtante populo, im
peratori iuſſit. vt ſe humi ꝓſterneret ⁊ veniā denuo poſtularet. at pontifex ceſaris collum pede comprimēs
ait. Scriptū eſt ſup aſpidem ⁊ baſiliſcū ambulabis ⁊ cōculcabis leonē ⁊ draconē. at fridericus. Nō tibi inqt
ſed petro. cui ſucceſſor es pareo. at pontifex ⁊ mihi ⁊ petro. ac ſic inter impatorē ⁊ pontificē pace ꝯpoſita. Et
ducem atqꝫ ſenatū exornauit. agentē poſtea tuſculi pontificē alexandrū henrici regis anglie oratores viri
eccl'iaſtici adierūt. regem ipſum ab iniuſta nota purgatū. quem necis beati thome cantuarien. archiepiſcopi
conſciū fuiſſe crebris rumoribus allatum erat. Quibus auditis pontifex duos cardinales in angliā miſit. q
reuerſi retulerunt multa inſpexiſſe plura audiuiſſe miracula. que ad beati thome ſepulcrum deus oſtēderat.
Quā obrem pontifex illum in ſanctoꝝ martyꝝ chriſti numerꝫ retulit. Cūqꝫ tercio hic pōtifex romā profectus
eſſet apud lateranum conciliū celebrauit vt ad chriſtianā rempub. neceſſaria ꝯſtitueret. Interim poſt lōgos
⁊ aſſiduos labores iam quieturus a tyrannicis perturbatōnibus. pontificatus ſui anno. xxj. die. xix. rome
moritur. ſublatis prius e medio quatuor ſciſmaticis.

Linea imꝑatorꝝ
Fridericus primus

Fridericus primus cognomento barbaroſſa natione ſueuus filius friderici duc[is] ſueuorꝝ fratris ſcilicet Cōradi regis. natus ex clariſſima ꝓgenie karulorꝝ. poſt cōradum tercium apud franckfordiam cōmuni voto principū delectus imꝑator. Anno dn̄i M.c.liij. imꝑauit annis.33. Primo ſedatis diſcordijs in germania confeſtim lōgobardiam ingreſſus Terdonā obſidebat. qui ea potitus ad vrbem romam tanta ꝓperabat celeritate vt pōtifex ſibi timēs in munitiora queqꝫ vrbem veterem primo poſt ciuitatē caſtellanam cū collegio cardinaliū ſe receperit. miſſis tn̄ hincinde oratoribus fridericus in campis ſutriuis debitā pōtifici reuerentiam ac tutele ſponſiones exhibuit. a quo breui poſt in principis aploꝝ baſilica coronatus eſt. ſed in ea celebritate romani cū pōtifice adriano paꝝ ꝯcordes ꝓpter ꝯſules impatorem ſuſpectum ducētes portas vrbis clauſas tenuerūt. Friderici aūt exercitus magn⁹ in pratis neronis tentoria habebat. plebs romana eruptione facta germanos inuadit. cedes haud parua cōmiſſa ē ꝛ reddita cedis viciſſitudo. excitis ad tumultum impatoris incenſis in romanos animis ferebatꝫ. quē pōtifex exoratū tantiſp delinuit vt captiuis dimiſſis ciuitati culpā. iuuentutis temeritatem. reijciēti pacem ꝯdonauerit. Impator paucos moratus dies in germaniā redijt vbi diuortiū cū filia marchionis Diepoldi de Voburg ob ꝯſanguinitatē fecit. ꝛ cū beatrice burgundionū comitis nobiliſſima filia nuptias fecit. Eoqꝫ tpe ducem bohemie regio noīe decorauit. ꝛ marchionatum Auſtrie in ducatū ꝯuertit. Mortuo deinde adriano pōtifice ſucceſſori alexandro admodū aduerſari cepit. quibus initiū dedit octauianus. Obſidebat ea tempeſtate fridericus cremam opulentiſſimū italie in lōgobardis oppidum. interea omnē romane eccle terraꝝ et vrbes vexabat. Terdonaqꝫ primo ſpoliata. Mediolanūqꝫ poſt ſolo equata ē. cui⁹ populum in ſex portaꝝ tribus diuiſum ſex agri ſui loca decimo ab vrbis ſolo diſtantia miliario habitare coegit. deinde cremam maximis affecit incōmodis. Cōmouit ea crudelitas ceterorꝝ italie populorꝝ aīos. Veneti qui nihil tūc incōtinēti italie ſolo poſſidebant. ſaluberrimi ꝯſilij auctores. quorꝝ ſuaſionibus conſtat veronēſes, patauinoſqꝫ ꝛ vicentinos ſocietatem belli conditionib⁹ inijſſe. que cū friderico in mediolanēſibus agenti nunciata eſſent. ſuos germanos vndiqꝫ conuocauit ꝛ papienſium cremonēſiumqꝫ auxiliū fretus veronā duxit. Verebatꝫ autē ne alexandri auctoritas ſibi aliqñ afferret incōmodū. papam igitꝫ dolis aggreſſus eſt. Cū deiñ otto fili⁹ captus venetijs tenebatꝫ. venetorꝝ opa fridericus abſolutionis bn̄ficiū (vt ꝓmiſſum ē) ꝓmeruit. Sebaſtiano aūt duci ꝛ eius ſucceſſoribus ac ſenatui veneto hec donaria ſeu priuilegia conceſſit. ꝛ pmo quidē funale candidum quod ſolis pontificibus ro. portandum conſuetudo concedit eidē largitus eſt. Item ꝙ plumbo eorꝝ epl̄as ſigillare deinceps poſſent quod tātum ſummis pontificibus licitum erat. Tercio vmbrellam que eſt ornamentum galero ꝯſimile. Quarto venetorꝝ principi terciā ſedem in theatro rō. fieri fecit, cū prius due tantū in pape theatro ſedes eſſent. Deinde in aſcenſione dn̄i venien in templo ſancti marci indulgentiā plenariam ꝑpetuo duraturam obtinuerit. que vſqꝫ in preſens durat. Quinto ipi duci octo vexilla ſericea diuerſorum colorum obtulit. Sexto deniqꝫ cereū album eidem condonauit. que omnia venetijs in pallatio ſancti Marci ppulcre depicta habentꝫ. Fridericus tādem eccle romane reconciliatus conuētionem principum Nurmberge habuit. firmata pace literas pacis ꝑ germaniam miſit. cruce ſignatus magno comparato exercitu ad Siriā expeditionem ſumpſit. cū ampliſſimo q̄ꝫ exercitu ex alemania eſt ꝓfectus. vndecimqꝫ caſtris ꝑ hungariam bulgariāqꝫ et thraciam continuato itinere apud conſtantinopolim primum deſedit. quē vt boſphorꝝ q̄ꝫ celerrime traſmitteret. Iſaac impator cōſtantinopolis eo diligētius iuuit. quo magis potentatū ill⁹ diu antea formidauerat. Primam vo de thurcis philomeniam vrbem fridericus cepit. ꝛ iconium delatus non magis eius agrum q̄ꝫ adiacentem regionem magnis populatōibus incēdijſqꝫ vaſtauit. Armeniam inde minorem ingreſſus omnia que ſunt adita in ſuam ꝯpulit poteſtatem. adeo vt nec prius nec poſt ſuo vnqꝫ extermino magis timuerit Saladinus. ſed tātam chriſtianorum ſpem infelix hora ſuccidit, ꝙ amnem rapidum ſudoris lauandi caumatiſqꝫ mitigandi auidior temere ꝛ in explarato ingreſſus tantorꝝ exercituum impator euectus eſt. Mortu⁹ eſt hic inclitus princeps anno imperij. xxxviij. vir certe magnificus atqꝫ ꝓclarus. magnanimus. larg⁹. ſtrenuuſqꝫ atqꝫ facundus. qui auxit imperiū vt poſt carolū magnū geſtorum magnificentia vix parem haberet in pleriſqꝫ. preter perſecutionem eccleſie glorioſus.

Hereſis waldenſiū ſeu pauperum de lugduno ꝑ hoc tempus initium ſumpſit. cuius auctor quidā nomie Valdo lugdunēſis ciuis fuit. Is cum diues admodum haberetꝫ opibus relictis ꝛ pauperib⁹ erogatis diabolica quadam ſuaſione ductus euāgelicam pauptatē omnimode obſeruare ſtuduit. vnde cū ideota eſſet. quoſdam vulgares libros cū quibuſdam ſanctorꝝ dictis ſibi cōſcribi fecit. quos nō ſane intelligens ſuo inflat⁹ ſpiritu ꝓdicando ſanctorꝝ aploꝝ officiū ſibi vſurpare curauit. Cōgregatis itaqꝫ innumerabilib⁹ quaſi diſcipul' multos ꝛ quidam peſſimos errores diſſeminare cepit. ꝓlatos ꝛ clerum penitus aſpernando. Monitus autem reſpondit. obedire oportet deo magis q̄ꝫ hominibus. ꝛ cū in ſuo ſenſu obduratus ꝑſiſteret. tādem veluti hereticus peſſimus anathematis vinculo innodatus patria ꝓpellitur. que res facta eſt in laqueum maximū ſimplicioribus. adhuc multis in locis hec fatuitas viget.

Ordo heremitarum ſancti Auguſtini

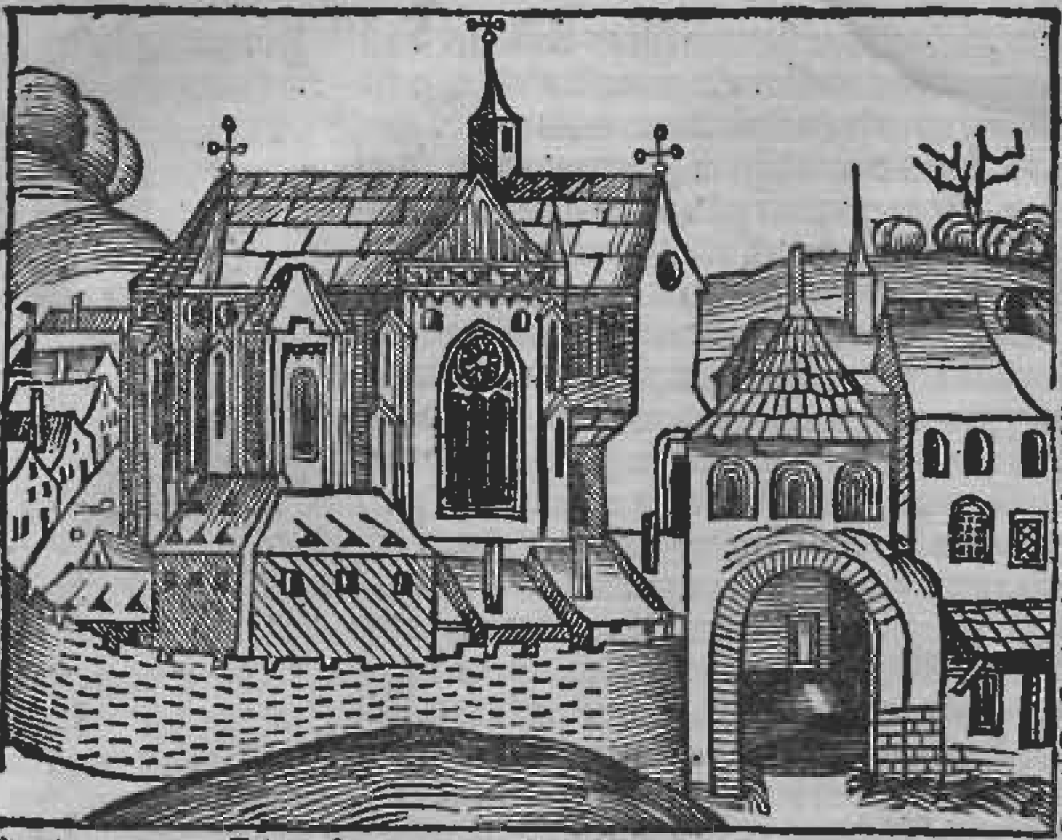

Guilielmuꝫ heremitam ordinis heremitaꝝ virũ vtiqꝫ ſanctiſſimũ oli aquitanie ducem ⁊ pictauienſium comitem anno dñi .1157. in gallijs virtutib⁹ et miraculis clarũ fuiſſe cõſtat. qui a primeuo iuuentutis ſue anno a beato bernhardo abbate ſufficienter edoctus. dum cunctis celſior haberet mortẽ ꝑ oculis ſibi conſtituere voluit timenſqꝫ ne aliquã morte ſubitanea raperet. ſpretis ſeculi pompis in vaſtã heremũ ſeceſſit ⁊ ibidẽ ſub diui patris auguſtini regula ꝑſeuer⁹ xp̄i ſeruus eſſe cepit. factuſqꝫ religioſus quãto altior in honore fuit tanto ſe humilius ſubdidit. ⁊ ſicut antea loricatus hoſtes ⁊ barbaros ꝓpulſare cõſueuit. ita in deum cõuerſus loricã ſup nudũ induẽs crebris orõnibus vigilijs ⁊ ieiunijs ſuũ corpus affligere voluit. hanc obrẽ multi nõ modo ſeculares verum ⁊ eiuſdem ordinis fratres atqꝫ alij priuati ad eũ confluebant ⁊ tanqꝫ bonũ patrem ordiniſqꝫ inſtauratorem paruo adhuc ſub tugurio obſeruabat. Is cũ ciſtercienſium ordinem in gallijs modico tꝑe ⁊ plurimũ auctũ ⁊ maximo in ꝑcio habitum. ſuũqꝫ heremitarũ ordinẽ adeo in omnibus labefactatũ diruitũqꝫ atqꝫ vaſtatum vt nulla quaſi religionis facies in eo videret. Collabentia nanqꝫ videbat monaſteria. collapſa oratoria. deſertos oratulos. ⁊ laborantem ſine charitate ⁊ inopia offendit vt nullũ ferme religiõis inditiũ in eo videbat. Ordinis ſui vir ſanct⁹ calamitate ꝑmotus aĩm ad inſtaurandũ adiecit vt breui cõualeſcens ex multitudine religioſoꝝ ⁊ monaſterioꝝ meliorẽ faciẽ ordo diui auguſtini in gallijs ꝑ ſe tulerit. hanc obrẽ ordinis cõditorẽ appellatũ ut Guilielmite vulgo appellabant. Hic itaqꝫ cõceſſione anaſtaſij põtificis ac hadriani eius ſucceſſoris relicta heremo ciuitates primũ ex heremitis incolere cepit. ⁊ primũ monaſteriũ apud pariſiũs ſub medicationis titulo extruxit. huius aũt ꝑcipu⁹ albertus gallus fuit. qui viuendũ ſua doctrina ⁊ vite ſanctitate ordinem poſtmodũ auxit. hic ſiquidem Guilielmitaꝝ titulus in galijs vſqꝫ ad innocentij quarti põtificis tꝑa ꝑſeuerauit. veꝝ eo mandãte poſt habita ei⁹ denoĩatione ⁊ omnibus diui auguſtini heremitis ad ciuitates vbiqꝫ accerſitis innocentius ⁊ ſucceſſores oẽs ſub vno titulo heremitarum ſancti auguſtini appellari voluit atqꝫ precepit.

Soles tres ꝑ hoc tẽpus nonis ſeptembris in occidente ſimul viſe ſũt et poſt duas horas ceteris deficientibus qui medius fuerat ſol⁹ occidit. Similiqꝫ modo ꝓximis annis tres lune apparuere ⁊ in media ſignum crucis. Hec viſiones iterp̄tabant a nonnullis indicium eſſe diſcordie grauiſſime. cardinaliũ in electione pape ⁊ principũ in electione imꝑatoris cũ cõtra alexandrũ vt ꝑmiſſum quatuor electi fuerant. quod ſciſma xx. annis. xvij. durauit. Terremotus etiã circa hoc tꝑs plurib⁹ annis nõnullas quaſſauere ꝓuincias ⁊ ꝙmaxime Siriam atqꝫ Ciliciaꝫ. in quib⁹ multe vrbes diu nutarunt. quedã cum magna populoꝝ ſtrage corruerũt.

Jo. meſue medicus

Iohannes medicus meſue filius qui meſue alterius fuit filius Hamech filij Hali filius abdele regis damaſcenoꝝ. ⁊ ipſe hiſdeꝫ temporibus in medendis languoribus clarus exiſtens. de medicinarum ſolutiuarum rectificatione ac eorum ꝓprietatibus librum vtilẽ ſcripſit. Aliũ quoqꝫ aromatarijs ac medicis ꝑutilẽ quem antidotarium appellauit grabadin. edidit inſup in q̄ canones vniuerſales poſuit. et cũ de curis morboꝝ ſcribere orſus fuiſſet ⁊ a capite inchoaſſet ſcribens de morbis cordis interijt ⁊ manchũ opus reliquit quod poſtea petrus apponus patauin⁹ perfecit. licet etiam incõplete. Franciſcus tamen de pede montiũ egregiam addicionem perfecit. An xp̄ian⁹ fuerit quidam dubitant licet tanqꝫ fidelis ⁊ bonus deum ꝑſepe appellet.

Jo. carnotenſis epũs

Iohannes carnotenſis epũs ⁊ beati thome canthuarienſis familiariſſim⁹, homo doctrina ⁊ eloquentia clariſſimus his temporibus in precio exiſtens librum de veſtigijs philozophorum ⁊ nugis curialium compoſuit. ac etiam vitaꝫ ipſius beati Thome accuratiſſime edidit. Atqꝫ alia quedam ſcripto mandauit.

Hartmann⁹ epūs brixeñ

Beat⁹ Hartmann⁹ brixenēsis epūs in territorio pātauiēsi ortus in adoleſcen cie primordijs mundo renuncians. canonicis regularibus sancti Nicolai i patauieñ. vrbe traditus. vbi in ſancta vita moribus ac literis edoctus euaſit. Cōradus ſaltzburgeñ. epūs cū iuuauie monaſterio pfecit. Inde ob petitionem Leupoldi marchionis auſtrie in ripa danubij nouā plātationem regendam ſuſcepit. mox aūt ppoſitus factus corpuſculū ſuum multis ieiunijs vigilijs alijſq₃ ſupplicijs vehementer afflixit. humilia inſup religionis exercitia libentiſſime exercuit. Mortuo aūt Reinberto epō brixenēſi in demortui locū cōmuni voto clericoꝝ in epiſcopum poſtulatus. vbi in omni ſanctitate ꝛ miraculis vitam peregit. mūdanas ac carnales delicias a ſe prorſus abdicauit. oratōi ac ɔtemplationi ſe totū dedit. Summa inſup eius abſtinētia fuit ꝛ mirabilis vite auſteritas. Cilicio ēq₃ ſb habitu vteb at. ova lacticiniaq₃ ex precepto archiepi ſolum ſumpſit. carnem eni ſuā plurimū macerabat. a friderico īpatore plurimū dilectus. irā eius in alexandrum papam mitigans. qui vt patrem ac cōfeſſorē deinceps eum ſemper colebat Claruerunt igit eo tpe duo e oliue in eccia dei. Eberhardus archiepūs ſaltzburgeñ. qui in ſolſticio eſtiuali x. kaln. iulij migrauit ad dominū. Et beatus Hartmannus qui glorioſe epatui brixenēſi pfuit ꝛ omne tps vigilando aut orando aut cōtemplando aut legendo cōſumpſit. ꝛ qui pcepta ſalutis dabat. lites dirimens plenus tandem dieꝝ poſitus in balneo aquaꝝ in ſolſticio hiemali. x. kaln. ianuarij felicem animaꝫ deo reddidit. ſed poſtq̄ ſanctiſſimus vir celo receptus pluribus miraculis floruit. pcipue mulieribus grauidis in partu eius meritis mirūīmodū auxiliū inuocantibus vberrime preſtat.

Almeric⁹. vi. ihrlimoꝝ rex

Almericus ſextus iheroſolimoꝝ rex defuncto tercio Balduino eius frater in regno ſuffect⁹ eſt. regnauit annis. 12. vir p omnia ſtrenuus ꝛ multo memoratu dignus. qui aggrediendis rebus magnis illico incubuit. nāq₃ Aſcolonā tēplarijs a fratre balduino conceſſam primo regni anno magis reddidit cōmunitā et inde expeditus cū in egiptios duxiſſet dregmoni regi egipti coptaꝝ pfecto cōgreſſus magnā in barbaris cedem edidit. Alexandriā paulo poſt delatus primariam egyptioꝝ vrbem quā tiracunus ſaladini turcoꝝ regis pfectus ſoldano egyptio fraude ſubtraxerat artiſſima preſſit obſidione. vt alexandrini eū nullo pacto xpianis ſubijci ſint paſſi. Eaten⁹ almerico regi ſe pmiſerint vt in ſoldani poteſtatem p manus ſuas reducerent. almericuſq₃ pecunia ingenti a ſoldano accepta fecit illi recipiende alexādrie poteſtatē. q̄ in pecuiaꝝ diſſolutiōe cū fraudē almeric⁹ interciſſe intellexiſſet. magno vir animo in ſoldanū ducens caſtra nūc chairū vrbeꝫ potētiſſimaꝫ obſedit quā cū aliqn obſediſſet potiundi quidem ſpe nō caruit. ſed a milone quodam de planta ſeductus pecunia a ſoldano accepta abijt re infecta. pauloq₃ poſt in aſcolonā vrbem egregiā duxit. cui expugnāde emanuel grecoꝝ impator contra ac cōſueuerat magna ſubſidia miſerat auxilia. ꝛ tamen Almericus parandis cōmeatib⁹ negligens fuit vt annona in caſtris deficiente obſidionem ſoluere ſit coactus. Eo autem almerico haud diu poſt defuncto Balduinus filius ſucceſſit.

S. Albert⁹ beluacenſis

Anſhelmus epūs

Albertus miles glorioſus poſt glorioſa certamia martirio coronatus eſt.

Anſhelmus epūs beluacenſis p hec tpa cuꝫ in omi ſanctitate moribuſq₃ pclaris vixiſſet diē obijt. ad cuius ſepulchrum diuinitus lampades accenſe ſunt. excepta vna cui oleum vſurarius quidam adminiſtrabat.

Philippus francoꝝ rex lodouici ſupioris regis fili⁹. poſt patrē regnauit annis. 44. Is poſtea cū audiſſet iheroſolimā a ſaladino captā clemēte pōtifice admonēte. cū multis xpianoꝝ pricipib⁹ ſiriā adnauigauit. cūq₃ ptolomaidē vna cū richardo angloꝝ rege ſe recepiſſet. ꝛ inde iheroſolimam repetituri eſſent ambo de iheroſolimoꝝ regno cōtendere ceperūt. deniq₃ philippus hic indignatione cōmotus ſimulata infirmitate in europaꝫ (dimiſſo richardo) regreſſus eſt. vbi in regnū ſuū introgreſſ⁹ reliquū vite ſue tempus in pace ac ſanctimonia cōſumpſit ferunt hiſtorie hunc philippū religioſoꝝ orationibus miraculoſe fuiſſe natū. qa cū lodouicus pater iā ſexagenari⁹ liberis careret vniuerſis populis pcepit vt dn̄m inſtanter deprecarentur. quo facto hunc genuit filium.

Philipp⁹ rex francoꝝ

Elizabeth mōial ſaxonie

Elizabeth monialis beata in ſaxonia miraculis claruit. viſiones mirabiles ſcripſit angelo reuelante. pcipue librum viarum domini appellatum.

Linea summoꝝ pontificū

Lucius tercius

Anno mundi.6384. Anno xp̄i.1174.

Lucius eius nois tercius papa natione tuscus luca vrbe ⁊ gēte nobili ori undus. Cū Alexander pōtifex romanus gloria magis q̄ꝫ annis plenus diem obijt oīm ꝯsensu pōtificatum inijt. cōsules aūt a romanis deponi curauit. multo em̄ ex nobilitate populoqꝫ ro. ope ⁊ auxilio quos iam diu ea tirannis ad rapinam omīa ꝯuertēs fastidisset innitebat. sed adeo cōsularis factio preualuit vt lucio vrbe deturbato in fautores suos crudeliter sit seuitum. Nouo em̄ apud romanos exemplo quotq̄t pōtifici studuisse comptum est. qui fuga sibi tardius ꝯsuluerint effossis oculis sunt cecati. ⁊ pōtifex fuge sue necessitate ad bonū ꝯuersum ꝯsilium quod rome destinauerat veronam ꝯcilium cōuocauit. rebus ierosolime titubātibus suppecias allaturus. veronaꝫ ꝓfect⁹ cōcilio habito ⁊ romanoꝝ licentiam ac supbiam improbauit. ⁊ principes omnes xp̄ianos adhortat⁹ est vt in asia laborātibus succurreret. verū dū ob hāc rem nuncij vltro citroqꝫ mitterent lucius vir optimus pōtificatus sui anno q̄rto mense secundo die decimooctauo verone morit sepelit q̄ꝫ magna adhibita pompa ante altare cathedralis basilice. hic ante mortem nō immemor patrie sue eam ornauit. Ab Friderico imperatore quo cum in pace vixit obtinuit ne hetrusci alia q̄ꝫ moneta lucensi vterentur.

Urbanus tercius

Urbanus tercius papa patria mediolanēsis patre Johanne e gente cribella pōtificatū iniens quo tpe fridericus occidētalis ro. impator heinricum filiū ꝓuincijs ⁊ vrbibus quas de italia romanū tūc possidebat imperiū p̄fecit. Qui q̄ꝫprimū pōtificatum inijt reuocare ad cōcordiam xp̄ianos principes primo annixus est. ne dissidentes a barbaris opprimerent. At vrbanus quē audita Guidōis lusiniaci regis noui ⁊ tripolitani comitis dissidia. ⁊ quē Saladini virtus fama principio sui pontificatus terruerat orbem xp̄ianoruꝫ generali edicto de mittēdis in asiam copijs monuerat. Idq̄ꝫ quū serius negligentiusq̄ꝫ ardore sui animi quo ferebat fieri cerneret. venetias petere cōstitu erat xp̄ianā eo militiā festinātius copiosiusq̄ꝫ sua p̄sentia cōuocaturus. Iāq̄ꝫ ferrariā attigerat quū i felicis plij rumore primū. post certiore. atq̄ꝫ q̄ꝫ erat maiore xp̄ianaꝝ reꝝ exterminij nūcio ad se plato febre ⁊ dolore correptus ē. ex q̄ breui mens⁹ ferrarie i itinere morit pōtificat⁹ sui anno primo mēse. x. die. xxv

Gregorius octauus

Gregorius octauus papa patria beneuentanus summo oīm cōsensu pontifex creat⁹. q̄ ardore animi par suo p̄decessori. sed tpe acceleratiōe habuit mortis euentum. ⁊ statim nūcios ⁊ litteras ad principes xp̄ianos mittit eos cohortatus vt viribus omnibus vna secū cōparato exercitu terrā mariq̄ꝫ hierosolimam ab hostibus captā recuperarent. ⁊ cū ad mittēda in terraꝫ sanctam xp̄ianoꝝ militum auxilia totis animi corporisq̄ꝫ viribus insudat. pisas se ꝯtulit. quo pisanos inter ⁊ genuenses acerrimo cōtēdētes bello pacem facilius cōponeret vt vtrunq̄ꝫ populū bello maritimo p̄potentem in sanctam expeditionem excitaret. pace aūt plane cōposita adiecta vtriq̄ꝫ parti cōditionem vt classe armata in barbaros ducerēt xp̄ianos in asia vexātes dū hec intētiōe cura vir sanctissimus agit pisis morit pōtificatus die sui quinq̄gesimo septio.

Joachim abbas

Joachim abbas calaber ad vrbanū pōtificem verone accessit. Is maxime doctrine ⁊ excellentissimi ac ꝓpe diuini ingenij vir hac ip̄a tēpestate apō guilhelmum regem ⁊ calabros omnes clarus ⁊ inclitus fuit. qui spiritu prophetie (vt aiunt) repletus futura quasi p̄sentia disserebat. cū prius nō multū ab homie doctore didicisset donum intelligentie vt ferunt diuinitus accepit: adeo vt facile de scripturaꝝ difficultates enodaret. ⁊ cum plurimū eruditus esset nōnullos in sacris codicibus edidit cōmentarios. ⁊ q̄ꝫmaxime in apocalipsim. vbi ⁊ multa predixit. ⁊ potissimum de ordinibus mēdicantium. Item cōtra petruꝫ lumbardum theologū librum cōposuit. qui postea damnat⁹ ⁊ reprobat⁹ fuit. sicut patꝫ i pricipio libri decretaliū. Fert q̄ꝫq̄ꝫ nista scripsisse. librosq̄ꝫ suos dn̄o pape emēdandos obtulisse. ⁊ ei multa de futuris reserata aiūt de duob⁹ regibus francie et anglie apud messanam hiemantibus aliq̄ñ interrogatus quid sibi de expeditione sarraconoꝝ sperandū esset respondit nō dum adesse tempus quo ierusalem recuperari posset. Sup his aūt que scripsit de futuris temporibus nos reꝝ incertarum p̄sagium relinquere conuenit iudicio posterioꝝ. alia quoq̄ꝫ ꝓpulcra scripto mandauit.

Balduinus ſeptimus rex Iheroſolime

Balduinus eius nomīs quartus Almerici ſuperioris filius ſeptim⁹ Iheroſolimoꝝ rex p⁹ patrē regnauit ī iheruſalē annis ſex. qui etſi lepra pcuſſus fuit. regnū fortiter prudēterq̨ admīſtrauit. nec animus illi. nec rei militaris pericia inferior habebat. Cū eīm ad terciū vtriuſq̨ regni annū apd̄ Aſtolonē prelio ↄcurriſſent maiores Saladini copias Balduin⁹ fudit. ⁊ altero itez p̄lio apd̄ Thiberiadem ↄmiſſo inter eas viginti milia Sarracenos Turcos ⁊ Arabes p̄ſente Saladino minores copie Balduini ꝓfligarunt. Balduinus igit̄ Saladino turcoꝝ regi p̄ſtantiſſimo q̄tiēs ↄgrederet̄ fortiter reſiſtebat. ⁊ tamē illius virtutē eximiā ⁊ ſuū ipſius lepre incomodū ſecū reputās futuris xp̄ianoꝝ aſie rebus ꝑ ſua prudēcia ꝓſpicere cōſtituit. Cū eīm deterrēte morbo vxorē ducere noluiſſet liberoꝝ ſpe deſtitut⁹ nepotes q̄ſiuit relinq̄re ſucceſſores. duas namq̨ ſorores ſuas in matrimoniū collocauit. qꝝ primogenita nōīe Sibilla Guilhelmo marchioni montiſferrati Longaſpata cognōīe appellato nupſit. q̄ primo anno filiū pepit cui Balduino de auūculi nōīe appellatio. iheroſolime tandē quartus Balduin⁹ lepra magis q̄ ſenio confectus interierat. quintuſq̨ Balduinus ⁊ ipſe rex ſucceſſerat.

Ordo humiliatorum

Ordinē humiliatoꝝ hiſdē tp̄ib⁹ quā maxie in Ciſalpina gallia initiū ſumpſiſſe ferūt. Quidā tamē ſcribunt ſub imꝑatore Henrico geſta. Verū cū Fridericus p̄dictus barbaroſſa totā ciſalpinā galliā varijs incomodis laceraret infinitos ꝑe viros cū mulierib⁹ et liberis in Germaniā ꝑpetuo exilio damnauit. vbi cū multis annis eos detinuiſſet tā exilij faſtiditi cōi ↄſenſu veſtibus induti albis ad imꝑatorē acceſſere miām deꝑcauere. qꝝ humilitatē vt vidit ceſar pietate ꝑmot⁹ annuit vt ī patriā redirēt. Reuerſi exules ⁊ forte ex vo to emiſſo plurimi in vnū ↄuenerūt facultates ſuas ī la nificio expoſuerūt. ceperūt vicia vitare. hūili veſte incedere. cepit odor pie ↄuerſationis ꝑ regionē illā diffundi. Scdo viuere reſtrictius ceperūt ac viri in vnū habitare ⁊ ſeorſum mulieres exercitia corꝑalia ↄtinuātes. Demū numero multiplicatis ⁊ p̄cipue in clericis diuinis officijs ſe applicarūt. Sumpſerūtq̨ ꝑ norma viuēdi partez regule btī Benedicti ſupiores eoꝝ p̄poſitos nōīantes. Deinde facultatib⁹ tūz pſonaꝝ numero mirū immodū creuerūt. in monaſterijs tā fratrū q̄ monialiū ꝑ ptes Tuſcie ⁊ Lōgobardie. Deinde anno dn̄i. M.cc ob religionē ⁊ vite ſctitatē approbat⁹ ē ordo ⁊ mod⁹ viuēdi ꝑ Innocētiū terciū. ⁊ poſtea ꝑ ſucceſſores multiplicīter priuilegiatus.

Iheroſolomitane vrbis vltima captiuitas.

Guido luſignanus Sibille Balduini regis leproſi ſororis maritus. mortuo Balduino ⁊ eius nepote Balduino paruulo octauo loco regnū ſuſcipiēs regnauit annis duobus. Poſt obitū eīm balduini leproſi quintus balduinus puer ⁊ ipe rex ſucceſſerat. cuius regni curā tripolitan⁹ comes ⁊ Guido ſuſcipere cupientes nec vnanimes eſſent. dūq̨ res ipa magnis chriſtianoꝝ iheroſolime agencium ſimultatibus tractatur balduinus puer regni iheroſolime chriſtianoꝝ ad octauū auūculi necis meſem defunct⁹ ē. eam pueri regis mortem Sibilla genitrix p̄cognitā texit futuꝝ qd̄ apparebat verita. Ne tripolitanū comitē populus ⁊ milicia oīs in regē iheroſolime accerſirēt. multiſq̨ aſtuta mulier. nō magis pollicitationib⁹ q̄ largitionibus a patriarcha. epīs. ꝓceribus magnatibuſq̨ Guidonē virū ſuū p̄ſentē ⁊ ipm inſtantē iheroſolime regē creare obtinuit. tulit vo grauiter tantā iniuriā Raimund⁹ comes tripolitanus inducias cū Saladino cōſtituit. q̄ tripolitanū comitatū a fauore chriſtianoꝝ penitus ſeparūt. quin etiā Tiberiadis ⁊ gallilee principatū hereditate tenentē nobiliſſimā mulierē ſibi matrimonio copulās. eūdē quoq̨ principatū regno iheroſolime per nuptias abſtulit. Erant tūc tp̄is Saladino cū chriſtianis inducie quas vir aſtutus abrumpere ſatagebat. cū fortuna eius cōſilijs fomentū addidit. Quobrē Saladinus ingenti peditū ⁊ eq̄tū exercitu cōpato Ptolomaidē primo p⁹ berutū ⁊ maritima occupauit. poſtmodū in Aſcalone ducēs. qui alijs auctus copijs. q̄ ab Antiochena populatiōe diffugerant iheroſolimā duxit. quā ad occidentalē plagā obſedit. oppugnatiōibuſq̨ ꝑ decē dies fruſtra ibidē cōtinuatis. alia atq̨ alia ꝑ viginti itēm dies caſtra fecit. obſeſſiq̨ ingēs populi multitudo deſperatiōe magis ſuppeciaꝝ adducti q̄ oppugnantiū timore ꝑterriti. deditionē ea fecerūt cōdictione vt cū ſuppellectili quā humeris ſinguli ferre poſſent abire ꝑmitterent. Inuenim⁹ factā cōdeditionē ſecūda die octobris Anno nono ⁊ octogeſimo poſtq̄ in chriſtianoꝝ fuerat poteſtate. Migrauit iheroſolima chriſtiani Heracliū patriarchā ⁊ clerū facto agmie ſunt ſecuti. quaꝝ pars Antiochiā. pars Tyruz pars Alexandriā peciit. Saladinus iheroſolimā ingreſſus Campanā primū turribus deiecit baſilice dehic etiam eccl̄ie chriſtianorum iumentis in ſtabula ſunt complete preter templum Salomonis olim celeberrimum. manſerunt ea in vrbe chriſtiani Aſia oriundi Suriani Armeni Iacobite Georgiani ⁊ Greci.

CLemẽs tercius. pria roman⁹. pꝛe ioanne cognomẽto ſcolaris. demãdatũ ſibi papatũ accepit. Pontificatũ iniens ſtatim de bello in ſarracenos gerendo edictũ ꝓponit. Rem xp̃ianoꝝ in aſia magis magiſqꝫ indies periclitari intelligens. Generali vt in ſimilibus aſſolet edicto xp̃ianos admonet. excitat. hortaƭ vt crucis ſalutifere ſigno non magis humeris ꝙ̄ cordibus affixo arma i barbaros aſſumãt. de eterne felicitatis gloria triũphũ ſingulis paritura. Cõciuit vo ea romani põtificis exhortatio xp̃iani orbis principes fridericũ romanoꝝ ĩpatorẽ cognomẽto barbaroſſum philippũ regẽ francie. Richardũ regẽ anglie. oddonẽ ducẽ burgũdie. quos innumera pene archiepoꝝ epoꝝ ꝛ alioꝝ principũ viroꝝ multitudo ſecuta ẽ. Quin etiã ex ytalia veneti ꝛ piſani claſſes paratiſſimas eduxere. Ex friſonib⁹ quoqꝫ ꝛ dacis triremes qnquaginta. duodecimqꝫ ex flandrenſib⁹ xp̃ianã expeditõez ſunt ſecute. ꝛ guilhelmus Sicilie rex vltimã oĩm opam tantis multiſqꝫ exercitibus nauauit. q claſſe ſua mare a barbaris pyratiſqꝫ pacatũ vbiqꝫ reddidit. Inſupqꝫ annonã ex apulia ſiciliaqꝫ importauit. Hij principes i aſia poſtmodũ varia vſi fortuna acriter pugnarũt. At clemẽs ad cõponẽdas res eccliaſticas animũ adiecit. Nam ꝛ mores clericoꝝ qrundã nõ ſatis ꝓbatos ſeueritate ſua emẽdauit. Et clauſtrũ ſancti laurentij extra muros edificauit. et laterani edes non mediocri impenſa reſtituit. templũqꝫ vermiculato ope ac muſiuo exornauit. Moriens deinde anno põtificatus ſui anno tercio. menſe quinto. in baſilica lateranenſi ſepelitur ducta ingenti funeris pompa.

Linea ſummoꝝ pontificũ

Clemens tercius

Celeſtinus tercius

CEleſtinus tercius papa. natione romanus. pꝛe petro cognomẽto bubonis. antea iacintus diaconus cardinalis grãdeuus vir ꝛ v̄tute inſignis in terciũ celeſtinũ ẽ ſuffect⁹. Qui egreferẽs apertã ſiculoꝝ rebellionẽ in ſuũ ꝓdeceſſorẽ imprudẽtiſſime intentatã eos cõpeſcere cõſtituit. Vir qdẽ ꝑ omnia bonus q heinricũ corona exornauit. Et quoad vixit nil pretermiſſit. quo terra ſctã (Ita eñi hieroſolimam vocant) recupareƭ. in tantis autẽ pturbationibus rez. tantoqꝫ ſumptu bellico edes egregias. tũ apud ſanctũ petrũ tum ad lateranũ edificauit. qua recipi pontifices ꝑ cõmode poſſent. Preterea vo nomen viterbio dedit. eccliamqꝫ cathedralẽ fecit. Moritur aũt pontificatus ſui anno ſexto. menſe ſeptimo. die. vndecima. Sepelitur in baſilica petri. bonis omnibus pre dolore ꝛ deſiderio hominis lacrimantibus.

Saladinus rex

SAladinus egipti rex noradino ſarracenoꝝ rege defuncto. ei⁹ loco tãqꝫ vir fortiſſimus ꝛ ſtrẽnuus ab oĩb⁹ ſbrogat⁹. regnauit annis. xvj. Hic magiſtratu ac regno ſuſcepto ſtatim ꝯ egiptioꝝ regẽ i bello ꝓceſſit. q tãdem capto et occiſo vniuerſam egiptũ ꝛ ſyriã oem cõquiſiuit. Et ſuo impio adiecit. Deinde in xp̃ianos mouẽs regni hieroſolimitani terrã cũ magno ingreſſus exercitu ingẽtẽ pecoris hoĩmqꝫ abegit predã. ꝛ cõgreſſos ꝑdatorib⁹ xp̃ianos milites. in quis tẽplarij fuerũt multi. maiori ex pte occidit. Attñ pmo ꝛ ſecũdo ꝑlio a balduino rege leproſo ſupatis. Vez ꝯpatis denuo copijs ꝯ emanuelẽ grecoꝝ regem mouet. quẽ ꝛ ſimulata fuga aliqñ i anguſtas ꝯualles ꝓtrahẽs tãdẽ ſupat ꝛ capit. Cui⁹ victoria elat⁹ i xp̃ianos de hieroſolimoꝝ regno ꝯtendẽtes cũ maximo exercitu ꝓceſſit. Ipſam tandẽ ciuitatẽ ſctãm (quã xp̃iani reges poſt gotbefridũ regẽ ꝑ ãnos octo ꝛ octuagita cũ magna gloria poſſederãt) poſt maximã xp̃ianoꝝ ſtragẽ vt pmiſſum ẽ cepit. ꝛ de ea triũphauit. Templũqꝫ ſalomonis qđ turcis pariter ꝛ ſarracenis ſicut ꝛ xp̃ianis conſueuerat ſanctũ eẽ. illudqꝫ prius ꝙ̄ ſaladin⁹ ingredi voluerit. aq̃ lauari roſacea. ꝛ ſuis luſtrari execrationib⁹ curauit. ꝑfect⁹ inde impiger ſaladin⁹ i tyrũ duxit. quã vrbẽ cõrad⁹ marchio nõ magis ciuib⁹ quã ceteris q eo ꝯfugerãt xp̃ianis publico ꝑmittẽte ꝯcilio defenſandã ꝛ ꝑpetua ditione tenẽdã accepat. Hic qppe ſaladinus clariſſim⁹ fuit. cui nihil aliud ad ſummã defuit laudẽ niſi xp̃iani noĩs caracter. Qui moriẽs tandẽ mãdauit in ſui funerꝭ tropheũ tale añ corp⁹ ſuũ deferri ſpectaculũ. videlꝫ pãnũ nigrũ i lancea ſuſpẽſum. Cui precederet preco clamans Aſie toti⁹ domitoꝛ ex tanto regno tantiſqꝫ opib⁹ moriẽs. nil aliud ſecũ defert.

Alpaidis mulier

ALpaidis mulier ſctã de cudota eo tpe claruit. Cui diuinit⁹ collatũ ẽ annis multꝭ in corpe degere ꝛ corpalis cibi ñ egere. Hec genere infima officioqꝫ bubulca. ſic corpe marcida. ꝛ pre exilis inteſtinis inedia euacuatis. venuſta tñ ꝛ corpulenta in vultu cernebatur. ac ſi delitiarum copia frueref frequẽter rapiebatur in excelſis ꝛ angelo duce freta: Illud quoqꝫ admirandũ feminã rure editam ꝛ educatam rurali opere aſſuetã tam prudentẽ in conſilijs ꝛ circũſpectã in verbis fuiſſe vt qui docet hominem ſcientiam. in ea delegiſſe ſedem pleriqꝫ arbitrabantur.

Linea imperatorum
Heinricus ſextus

Heinricus eius noīs ſextus friderici primi filius. anno dñi M.c.xc. defuncto genitore ꝯſenſu principū romanoꝝ impator delectus impauit annis octo. a patre aūt prius rex deſignatus coronā aquiſgrani acceperat. Is primo in colonienſes bella mouit. occiſo leodienſi ep̄o in graciā redeūt. Anno deinde electionis ſue tercio Celeſtinus pontifex romanus poſtridie coronatiōis ſue heinricum ſextum friderici barbaroſſe in armenia defuncti filiū a germanis electoribus declaratum in regem romanoꝝ impatorem conſtituit. ea iniūcta cōditione vt heinricus ipē regno citra vltraqꝫ fretum ſiculum ꝓprijs recupato ſumptibus ⁊ cēſum ſolueret annuū ⁊ iuris eccleſiaſtici terram ſibi redderet poſſidēdam. idqꝫ quo rex facilius aſſequeref cōſtantiam normanno rege natam virginem in monaſterio panormi agētem occulte educi curauit. eāqꝫ natu grādiorē q̄ q̄ filios ꝓcuratura videref diſpēſatione ap̄lica illi in matrimoniū collocauit. Reddidit v̄o heinricus impator primā oīm vrbem thuſculam pontifici celeſtino. cuius ⁊ romane eccleſie iuris erat. Iſqꝫ ꝓter hec vna in re ꝯſiderantiſſimus ro. po. ꝑmiſit. a quo nullo adhibita aut pietate aut mora funditus eſt exciſa. et vt omnis in futuꝝ inſtaurationis ſpes adimeref ruinaꝝ illius ſaxa romam ſunt delata. que in diuo huius temporis capitolino ad memoriā conſeruanf. Ingreſſi regnū cum exercitu rex heinricus ⁊ regina primo imperij anno neapolim obſederunt. ſed cum peſtilētia exercitum inuaſiſſet re infecta abeūtes in alemāniam acceſſerunt. Poſtea iterato a celeſtino pontifice romano vocatus magnū in ytaliam exercitum duxerat. veneratqꝫ ſecum Conſtācia vxor friderici filiū afferens primū (quē ꝓter omniū opinionē nimis annoſa pepera) Iſqꝫ ſecūdus fridericus poſtea vir factus eccleſiam ꝑſecutus eſt. paruoqꝫ negotio primo neapolis. poſt quicquid in ytalia ſicilie regni vocabulo cenſef. ⁊ ipa ſubinde ſicilia in eoꝝ poteſtatē ſunt facta. Cōſtans v̄o tūc fama fuit heinricū panormi agentē theſaurū ingentē a normānis regibus tanto prius tempore. tantaqꝫ ſucceſſoꝝ ꝓſperitate cumulatum clam expilatum in germaniā tranſmiſiſſe. Is a pontifice accerſitus vxore ⁊ filio panormi relictis ro. ſe cōtulit cū eoqꝫ pontifex celeſti. multa egit vt recupande iheroſolime curam ſuſciperet. Quod quidē munus cū ꝑ ſe noluerit per legatos exequi ſpopondit. priuſqꝫ ro. et italia decederet nauigiū ex omni ſicilie regno ⁊ imponendas vere primo copias parari curauit. pariterqꝫ alpes tranſgreſſus archiep̄m maguntinū ⁊ ſaxonū ducem legatos declarās onus illis iniūxit copias ex ol germania cōtrahendi. qua tempeſtate ſarraceni affricam mauritaniam incolentes ingēti claſſe in hiſpaniā vlteriorē delati cōgreſſum ꝑlio caſtelle regē ſupatumqꝫ ceperūt. ⁊ plurima tūc ea gens barbara de hiſpanijs ſubegit. quoꝝ partē betbicā olim. nūc granatam vſqꝫ in hec tp̄a Anno. 1 4 9 3. tenuerūt. Tandem cū in regnum heinricus rediſſet Meſſane in ſicilia agēs cū grauiter egrotaret ad Innocētium pōtificem ro. mittens vxorē ſibi ⁊ fridericū filiū pueꝝ ꝯmendauit. Philippū v̄o ſibi germanū fratrē. cuius totius ethrurie dominiū ſub ducat' titulo cōceſſerat. q̄tū in ſe fuit ro. imperij ⁊ ſimul gubernationē regni ſicilie quouſqꝫ filius adoleuiſſet adminiſtrationē retinere queſiuit. cōfectoqꝫ teſtamento panormi diē obijt. ea igif mors et rem in aſia xp̄ianā ⁊ ſimul omnē germaniā maximis inuoluit motibus. fuit eñ in agēdis rebus ſtrēnuus. in hoſtes acer. in largiendo munificus. facūdus eloquio. facie decora. ſtatura mediocris. ingenio prudens. in eccleſia panormitana magnifice ſepultus.

Helynādus monach'

Helinādus in territorio belluacenſi frigidi montis monachus his tēporibus religione facundia ac doctrina clarus effulſit. qui cū eſſet vir doctiſſim' ac diſertiſſimus. diligenti cura de omnibus rebus geſtis chronicā ꝑ pulcrā ab initio mundi vſqꝫ ad hec tempora compoſuit ac in maxio volumīe digeſſit. At hoc op' ita diſſipatū ⁊ diſperſū ē vt nuſqꝫ totū reperiaf. ſcripſit ⁊ alia opuſcula ⁊ ſermōes.

Apias natione longobardus in latina ⁊ greca lingua egregie doctus ꝑ hec tempora floruit ⁊ multa compoſuit. ⁊ inter cetera ꝓter latina vocabula. que diligenter in ordinē redegit. ⁊ de ordine dicēdi optime ſcripſit. atqꝫ plures ep̄las elegantes doctaſqꝫ compoſuit.

Azo doctor interpres

Azonem ꝓterea patria bononienſem virū vtiqꝫ celeberrimum atqꝫ inſignem ⁊ in iure ciuili cōſultiſſimum. Iohannis boſiani (qui ſummā breuē ſuper pādectis compoſuit) auditorem cū ꝓdictis floruiſſe conſtat q̄ cum eſſet diuini ingenij vir in legibus optimos cōfecit apparatus ac ſummam celebrem edidit. que apud omnes etiam nr̄o euo magno habetur in ꝓcio. Inſuper additiones plurimis ſummis addidit. quem baldus legum fontem ⁊ electionis vas velut alter paulus appellat.

Martinus ſimiliter boſianus ⁊ cremonenſis eius doctrine ⁊ profeſſionis doctor. de quo in gloſis ꝑſepe fit mentio eo tp̄e floruit. quem augelus de peruſio iuris lucernam ⁊ mundi ſpeculum appellat.

Linea ſummoꝝ pontificū
Innocentius tercius

Anno mundi. 6403. Anno chriſti. 1204.

Innocentius tercius papa natione campanus patria anagninus patre traſimūdo e familia comitum. vir certe in omni genere vite ꝓbatiſſim⁹ atq̧ doctiſſimus. q̄ a primeua etate pariſius lr̄is operā dedit. Is an̄ pōtificatū doctria et moribus inſignis. a celeſtino in numero cardinaliū refert. quo mortuo in ei⁹ locū oīm conſenſu pōtifex ſufficit. Q̄tū autem fuerit glorioſus pōtifex opa eius oſtēdant. q̄ ſi omnia ſcribenda forent ingens volumē efficerent. q̄ cū exoſaꝫ haberet venalitatē edicto ſtatuit vt nullus curie officialis quicq̄ ab alieno exigeret preter ſcriptores ac bullatores. q̄bus modū p̄ſcripſit. hoſtiarios quoq̧ a notarioꝝ rum cameris amouit vt liber eſſet aditus. ſtatim quoq̧ vbi magiſtratū inijt bello aſiatico animū adijciēs germanos ꝓpter Heinrici mortē in aſia tumultuātes retinere in officio lr̄is. nuncijs. premijs. pollicitationib⁹ conat⁹ ē. verum id fruſtra tentauit. at vbi videret ſarracenoꝝ potētiam in aſia concreſcere apud lateranum maximum conciliū celebrat. cui interfuere plures viri p̄ſtātiſſimi. Poſtmodū multa libroꝝ volumina compoſuit. inter que extat liber de miſeria cōditionis humane. ⁊ libros de ſacramēto euchariſtie. de ſacramēto baptiſmi. habuit item ſermones temporibus ⁊ ſolennibus diebus accomodatos. Decretales quoq̧ antiquas compoſuit quas obſeruari mandauit. Vir doctiſſimus ⁊ oīm ornatiſſimus virtute. eo pontificatu ſeſe dignū breui oſtendit. nam inter ceteras decretales quas extantes reliquit tres eo pōtificatus ſui initio edidit. Primā q̄ de inducijs habet. Quotiēs orbis p̄nceps alter in alterū delinqueret, correctionē ad pōtificem romanum ſpectare. Et venerādos eſſe principib⁹ cuiuſuis maximus ſacerdotes ſecundam. Terciā que extra de electiōe habet ſingularis fuit. Iuuere hui⁹ pōtificis virtutē ⁊ doctrinā beati Dn̄ici ⁊ Franciſci aſſiſiatis ſanctitas. Improbauit p̄terea abbatꝭ Ioachim libellum quēdam nō ſanam doctrinam p̄ ſe ferētem. Damnauit ⁊ errores almerici heretici qui poſtea pariſi⁹ cū ſectatoribus ſuis exuſtus eſt. qui affirmabat ydeas que ſunt in mente diuina ⁊ creare ⁊ creari, cū in eo nil niſi eternū ⁊ incommutabile ſit. dixerat p̄terea in charitate conſtituto nullū peccatū imputari. Nec Innocencius opera pietatis in tanto pontificatu p̄termiſit. Extant etiam rome duo huius pontificis opa ſitu. vtilitate ⁊ vſu longe diſtantia. hoſpitale ſancti ſp̄us in Saxia a longobardis ⁊ Saxonib⁹ ibi ſolitis habitare appellatum. quod in vaticani ſuburbio celebre ⁊ ditiſſimū hoſpitalitati ampliſſime deſeruit vnū. Et alteꝝ turris appellata comitis vrſani operis. que muro oīm totius vrbis rariſſimo ſublimitate ſurgit eximia. Eſtq̧ ad forū olim nerue ad veteris ſuburre principiū que p̱ etatē noſtrā ⁊ diu ante inhabitata nulli omnino vſui eſt aut fuit. indeq̧ baſilicam ſancti ſixti que extat in auentino celebris tūc dirutam inſtaurauit. Verū dū Peruſij tollende diſcordie cauſa (que inter Genuenſes ⁊ piſanos vigebat), pfectus fuiſſet morit. pontificatus ſui anno decimooctauo menſe ſeptimo die. xvi. Cuius vita adeo ꝓbata fuit vt poſt eius mortē nil earum rerum que in vita egerit laudauerit improbaueritq̧ immutatū ſit. hic quoq̧ primū ordinē diui Auguſtini heremiticum ſub tutela apoſtolica ſuſcepit.

Concilium lateranenſe

Sinodus maxima hoc anno apud lateranum ab Innocētio pōtifice p̄dicto ꝓ recuperanda iheroſolima celebrat. cui interfuere mille ⁊ trecenti p̄lati cum iheruſolimitano ⁊ conſtātinopolitano patriarcha. Metropoli ſeptuaginta. Epiſcopi quadringenti duodecim. Abbates. priores. cōuentuales octingēti. Greci ⁊ romani imperij legati. Regum do iheruſalem. francie. hiſpanie. angli e ⁊ cipri oratores. Uenere multa tum quidem in cōſultationem nec decerni tamen quicq̄ aperte potuit. q̄ ⁊ piſani ⁊ genuēſes maritimo ⁊ ciſalpini terreſtri bello inter ſe certabant. verum decreta ibi p̱lata fuere quibus tam laicorum q̄ clericorum mores componerentur.

Iohānes bon⁹ ordinis heremitaꝝ diui auguſtini inſtaurator natiōe Mantuanus his temporib⁹ i flaminia ⁊ vmbria vitam religioſiſſimam ac ſanctiſſimaꝫ duxit. multa monaſteria ibi erexit. Inde fratres zābonite vulgo appellati ſunt. Tandem cum vir ſanctus. 50. ānis in flaminia ꝯmorat⁹ fuiſſet i patriā reuerſus plen⁹ dieꝝ ⁊ opib⁹ bōis. āno a natiuitate dn̄i 1222. migrauit ad dn̄m. Cuius corp⁹ tranſlatus in mōaſterium ordinis ſub titulo ſancte agnetis fabrefactū ſummo ſeruetur honore vbi indies fiunt miracula.

Linea imꝑatoꝝ
Philippus

Otto quartus

Philipp⁹ ſueuie p̄nceps ⁊ ethrurie dux heinrici imꝑatoꝝ frater. quē idē heinricus moriens filij friderici reliquerat tutorem regnū accepit. verū heinrico mortuo maxima inter electores orta eſt diſſenſio. in germania em̄ electorū pars othonem ducis ſaxonie qui in aſia fuerat germanū fratrem delegit. pars philippum qui ab heinrico inſtitutus erat cenſuit cōſeruandū. ⁊ res bello diſſidijſq́ʒ diutiſſime acta q̄ philippo rex francie othoni rex anglie fauebat. ꝓpter hanc diſſē ſionem imꝑatoris deligendi ytali neq́ʒ philippū neq́ʒ othonē ad imperiū admittunt. p̄ter id tantū t̄pis quod inter coronationem ⁊ depoſitionē othonis interfuit. Per reliquū vero eorundē imꝑatoꝝ tempus vacaſſe imperiū ſcribunt. Philippus aūt anno M.cc. alſaciam bello deuaſtans argentinā obſedit ⁊ in ſuaʒ poteſtatem accepit. ſequenti anno ſimilia in thuringia pegit. lantgrauiū deuictum i gracia ſumpſit. Innocentius vo pontifex quia cōſtabat heinricū ⁊ fridericū patrem ꝯ romanā egiſſe ecciam othonem imꝑatorem ꝓnūciauit. Philipp⁹ ira ſuccenſus arma parat ac ꝯtra othonē philippo rege francoꝝ fauente in expeditionē prodit. Otho q́ʒ compoſito exercitu vna cū ioanne angloꝝ rege pugnandi copiam facit. fiuntq́ʒ ſingularia certamina p̄cipue apud coloniam. Ad annū q́ʒ pontificat⁹ innocentij octauū otto ille quē ro. regē imꝑatoreq́ʒ inſtituerat a philippo vbiq́ʒ ſuccubuerat agrippina Colonia germanie vrbs preclara othonem pulſuʒ poſtremū oīm cōſeruauerat quā vrbem philippus arta preſſit obſidiōe. othoq́ʒ facta eruptione cōgreſſus ſupatuſq́ʒ a colonienſib⁹ eſt expulſus. qui tempori cedentes philippo imꝑatori debitā obedientiā p̄ſtiterūt. Tandem principis diuturnis defatigati bellis pace confecta philippus romanoꝝ imꝑator declarat⁹. ac ſic nouem annis nō ſine moleſtia hanc dignitatem retinuit. nec tamen diuturna fuit philippo in adepto vbiq́ʒ p̄ arma imꝑio quies. quem lantgraui⁹ thuringie princeps multis in ſuam ſententiam tractis circūueniēs. vel vt alij ſcribunt otto comes palentinus de witilſpach bamberge interfecit. x. kalen̄ iulij. corpus babenberge inde ſpire iuſſu friderici ſepultū. Fuit aūt benignus ac largus. debilis corpe attn̄ virilis. facie venuſta. capillo flauo. ſtatura mediocri decorus.

Otto dux ſaxonie huius noīs quartus anno a natiuitate dn̄i M.cc.ix. cū philippus imꝑator a comite palatino interceptus fuiſſet. imꝑator a germanis ſuis delectus imꝑauit annis tribus. qui ſtatim romam p̄ficiſcens ab innocentio tercio ſequenti anno in baſilica ſancti petri coronatus eſt. verū poſt acceptum ab ipſo pontifice diadema iuriſiurandi quo ſe de more obligauerat religione poſt habita terram ecc̄ie hoſtiliter inuaſit. nā radicophanum montē faliſcū ſiue vt corrupte appellant flaſconem ⁊ totā pene romandiolaʒ p̄ diuerſas legiones diuerſoſq́ʒ legatos occupauit. ⁊ ad regni neapolitani regiones cōuerſus vt eas q́ʒ caperet eſt adnitus. Friderico ſecū do quē romani pōtificis auctoritas ⁊ ꝓmiſſa ꝓtectio ſecuꝝ redderet. nihil tantī motibus ſuſpicante. eos vo motus pontifex innocentius iniquo ferens animo ad othonē miſit. qui eū ſuadendo. hortando. admonendo ꝑuincere conarent vt capta de ecc̄ie terra feudatario redderet. q̄ peiora indies moliebat. vnde pontifex eū anathemate primū ꝑcuſſit. deinde p̄ſeuerantem ⁊ vias omnes romanas latrocinijs infeſtantē imperio ⁊ alemanie regno priuatū depoſituq́ʒ ꝓnunciauit. Secutos eū p̄latos ⁊ p̄ceres ac oēs alios imꝑij ac regni populos eatenus ſacramenti religione qua illi obligabant abſoluens vt nō magis poſſent q̄ deberent ab eius imperio reuerentia ⁊ obedientia ſe ſubtrahere. Q̄obrē rex bohemie. langraui⁹ thuringie ac archiep̄i Maguntin⁹ Treuerenſiſq́ʒ dux auſtrie ⁊ ex militibus p̄ſtantiores quiq́ʒ eū deſeruerūt. Cū etiam germani electores imꝑij philippo ſuadente francoꝝ rege q̄ primū de priuatione othonis certiores facti ſunt fridericū ſecundum ſicilie regem vigeſimū agentē annū in romanoꝝ regē declarauerūt. Philipp⁹ em̄ francie rex othonē ioannis regis anglie ex ſorore nepotē debilitari ac potentatu deijci exoptabat. quibus tandē deterritus malis atq́ʒ periculis otho in alemāniā ſe recepit ⁊ quecūq́ʒ de ytalia ceperat in romani pōtificis fridericiq́ʒ ſicilie regis poteſtatē rediere. vbi poſtea a philippo francoꝝ rege apud tornatum ſugatus. Tandem anno M.cc.xviij. otto imꝑator meſtus languenſq́ʒ aīo breui obijt. Veneti aūt rebellantem cretaʒ in fide armis cōtinentes anno ſalutis M.cc.xiij. eandē in colonie formā redigere. miſſis eo ciuibus qui cretenſes in officio continerent.

Rainaldus archiep̄s colonienſis poſt deſtructam mediolanū a friderico imꝑatore corpa triū regū ad Coloniam traduxit poſt glorioſam vitam in dn̄o quieuit.

Richardus quoq́ʒ puer pariſius a iudeis martiriū paſſus multis claruit miraculis. Q̄obrem philippus rex francie intelligens iudeos p̄ plura quotanuis mala pegiſſe in vituperium xp̄ianoꝝ priuatis bonis omnes e regno francie expulit.

Ordo cruciferorum

Cruciferorū ordo in ſinodo lateranēſi diu inchoatus ſed aliqñ intermiſſus ab ipo Innocentio tercio pōtifice anno pontificatus ſui. xviij. reſtituit. et confirmat ac multis fauoribus cōmendat. Id ꝙ marie factū ē eo ꝙ quedā albanenſium peſtifera hereſis ſurrexerat. que tantā in populo romano cleroqꝫ ſeditionē excitauerat ꝙtā vnqꝫ antea. ꝙ obrē cauſaꝫ pōtifex ipe multos cruce ſignatos impulit ꝫ eos arma ſuſcipere. quibus deuictis cruciferorū ordinē iaꝫ ſopitū ⁊ obliteratū inſtaurans multis priuilegijs ⁊ gratijs mirabiliter auxit. eideꝫ aūt ordini poſtmodū innocentius quartus deuotiōe affectus apud lugdunū exiſtens regulā cōpoſuit ⁊ dedit in quo ꝑcepit ipſis religioſis ſemꝑ crucē in manibus portare. ipſius ūūt ordinis auctoreꝫ et ducē Quiriacū epm ⁊ martireꝫ tꝑe conſtantini magni Helene matris primū fuiſſe tradunt. qui etiam cuꝫ Juliano apoſtata cū multis chriſtianis paſſus fuit. ſed idem ordo ad nihilum fermevſqꝫ in preſens redactus.

Tartarorum regni principium

Dauid quidam perſa ex ignobili familia inter eos natus tartarorū gentis rex vir quidē magnanimus ꝑ hec tꝑa ex indie montibus vna cū oīb⁹ ſue gētis viri ac mlierib⁹ hoſtili aīo egreſſus ꝑ vicinas quaſqꝫ vrbes ſpolia multa exegit ⁊ populū ſuū h mō allexit. quibus ſpolijs allectus inde parthos venit ⁊ pari terrore mediam. aſſiriam. perſiam. armeniam et ſarmatas nō longo tꝑe ꝑuadens circa meotidis paludis littore conceſſit vbi ⁊ accolis ſuis ſedes cōſtituens in maximā euaſit potentiā vt regnū eoꝝ nunc multū creuit in finibus hungarie polonie ⁊ iuxta mare ponticum ⁊ in aquilone. ⁊ hi nūc yſonē caſſanū habent principē. Sunt auteꝫ tartari hoīes turpes oculos groſſos ꝓminentes habent latas facies et frontes naſoſqꝫ latos mediocres. ⁊ ſtatura tante arrogantie vt dn̄m ſuū cham filiū dei appellent. pluraqꝫ de eoꝝ moribus hiſtorici ſcribunt.

Ordo carmelitarum

Ordo carmelitaꝝ ꝑ hoc tpſ in ſyria apud carmelū montē ab Alberto iheroſolimitano patriarcha excitat ⁊ multis priuilegijs ab eo ſublimat. atqꝫ eidem regulā ſuo iure cōfectā obſeruandā primo obtulit ⁊ confirmauit. in qua pro habitu fratribus eiuſdē ordinis capā ſuperiorē ex ſyrico cū quibuſdaꝫ largis virgis ſcꝫ albis ⁊ griſeis circulatā more helye ꝓphete (vt tradūt) aſſignauit ⁊ deferendā ꝯſtituit. Iſteqꝫ ordo cū in orbē diffunderet ac locis ⁊ viris ꝓſtantiſſimis indies multiplicaret multas impugnationes ꝑ multos annos ab emulatorib⁹ ꝑtulit. ſed poſtmodū Honorius pontifex eius noīs tercius cernens ipam ſanctam religionē ⁊ ordinē a multis impugnatū ⁊ aliqñ ꝑſecutū cū nō ſatis probatū cōſpiceret deuotione motus primo pōtificatus ſui anno mutatis prius circularis clamidibus ob honorē beate virginis marie in albas ſub titulo virginis marie de monte carmelo approbauit ⁊ cōfirmauit. aiūt eīn ordinē iſtū dū in ſiria cū habitu illo procederet maxima in reuerētia ⁊ deuotiōe apud ſoldanū egypti extitiſſe ⁊ multas illi elemoſinas ⁊ beneficia cōtuliſſe. ſed eo habito mutato eū e finibus ⁊ regno ſuo eieciſſe. ꝙ obrē neceſſe fuit illuꝫ i europā traijcere vbi mirū immodū excreſcēs clariſſimos ⁊ ſanctitate ⁊ ſcientia viros ꝓtulit. Quoꝝ de numero ꝑcipui fuere Angelus declamator ardētiſſimus Albertus ſiculus Cirillus grecus vir doctiſſimus. q ꝑter libros multos a ſe editos ſpū ꝓphetie claruit. Et alij clariſſimi.

S. Dominicus

DOminicus hiſpanus vir ſanctitate ⁊ doctrina plurimū decoratus. p̄dicatoꝝ dux ⁊ pater inclitus. ac xp̄iane religionis q̄ſi matutinū ſydus emicuit ꝑ hoc tp̄s. Is ī calogura al' calaroga pago exōnienſis dioceſis natꝰ. Cuiꝰ pr̄ felix appellatus. mater ioanna q̄ tres filios habuerūt q̄ poſtea lr̄is edocti ſacerdotiū acceptarūt. Tercius beatus dn̄icus cuiꝰ mater ꝓuidit in ſomnis ſe geſtare catulū accēſam ore faculā baiulantē. Qui egreſſus ex vtero totū mundū incēdere videbat̄. p̄figurans ex ea p̄dicatorē eximiū naſcituꝝ. fuit em̄ viciorꝝ mirabilis obiurgator. oppugnator hereſum. fideliū diligentiſſimus exhortator. ab infantia quoqꝫ cū eo miſeratio creuerat. ex canonico aūt regulari a deo vocatus cū fr̄ibus ſocijs p̄dicatoꝝ ordinē incredibili feruore fundauit. q̄ diuinitus inſtituto ab glorioſa dei genitrice maria religionis habitū aſſumpſit. Et cū in tholoſana albienſiqꝫ galliaꝝ regione hereſis pullulaſſet. ac late ⁊ longe cepiſſet ſerpere. btūs dn̄icus tunc primū ſama noſci ceptus ad eas extirpandas ſe cōtulit. Erātq̄ vo q̄ armis eā ſectam tueri adniterent̄. Qua comes toloſanus notabat̄ infamia. Quare datus eſt ab innocentio pontifice ⁊ a francoꝝ rege ſymon de mōte forti btō dominico adiutor. q̄ cū cohorte ab hieroſolime expeditione reducta: a ſancto viro aduerſantiū arma conatuſqꝫ retudit. tantiſqꝫ ea hereſis defixa erat radicibus vt q̄ ſeptimo inchoauerat vix tādem vltimo pontificatꝰ innocētij anno potuerit extirpari. pater aūt religionis exiſtens. poſtea ab honorio q̄ ſciſmaticos apud tholoſaꝫ domitos audiuit. ordinis confirmatōem obtinere meruit q̄ ꝯfirmato cū plura monaſteria erexiſſet. Et multis ſignis ac miraculis claruiſſet. ac varias regiones docendo ⁊ p̄dicando luſtraſſet. Tandē anno ſalutis tercio viceſimo ⁊ duodecies centeno apud bononiā ytalie ciuitatē. nonis auguſti migrauit ad dn̄m. quē poſtea gregorius nonus audit ei9 miraculis ⁊ vita preclara in ſanctoꝝ numero aggregauit.

S. Franciſcus

FRanciſcus ſeraphicus natione ytalus ex aſſiſio vmbroꝝ ciuitate ortus. vir vtiqꝫ diuinus. ac primus inſtitutor ordinis fratrū minoꝝ. ⁊ fundator mirificus. Circa annos dn̄i. M. ccviij. primo negociator hūanus ⁊ affabalis ac ꝓdigus vſqꝫ ad annū. xxv. Inde terrena oīa deſpiciēs xp̄m in om̄i vita ſecutꝰ eſt. Et cū aliquādiu pedibus calciatꝰ ⁊ corrigia cinctꝰ inceſſiſſet. Sentētie dn̄ice memor dicētis. Qui venit ad me ⁊ nō renūciat oībus. non poteſt meus eſſe diſcipulus. Abiectis oībus tunica incultam ⁊ cōtemptibilem fune p̄cinctam induens nouū mox ordinē conſtituit. cum quo velut ſol ī orbe radiās xp̄ianā religionē plurimū illuminauit. Tantū aūt in ſeipo rigorē auſteritatis exercuit. vt in tēptatione carnis. in pruinali tp̄e niue vel glacie operiret̄. pauptatē quoqꝫ dn̄am ſuam ſemper vocabat. Mallebat potius de ſe vituperia q̄ꝫ laudes audire. om̄iqꝫ ſtudio precauebat ne paupertatis metas trāſiliens ad ſup̄flua diffueret. ardentiſſimoqꝫ martyrij deſiderio feruebat. Ideo ſexto cōuerſionis ſue anno ſyriā petijt: ac ad ſoldanū acceſſit. qui eum om̄i honore ſuſcepit. Duobus aūt annis an̄ obitū eius vidit in viſione ſeraphin vnū in aere ſex alas habentē cruci manibus extenſis pedibuſqꝫ coniūctis affixū. alaꝝ v° duas ſup caput erectas. ⁊ duas ad volandū extēſas habebat. Porro duabus totū corpꝰ tegebat̄. Cumqꝫ diutius cogitaret apparebant in manibꝰ eiꝰ quaſi fixure clauoꝝ. latuſqꝫ ipſius dextrū veluti lancea perforatum. Interea cū fr̄ibus ſuis ſic ab eo inſtitutis nouā dediſſet regulā. ⁊ xp̄i ſtigmatibꝰ inſignitus fuiſſet. ⁊ nomē ſuū in orbē diffudiſſet. Cū nullā carni ſue requiē dederat a ꝯuerſione ſua. xviij. anno ⁊ multis languoribus p̄teritū tp̄s effluxiſſet. duobus ſeq̄ntibꝰ grauioribus purgeri cepit. Tandē plenꝰ bonis opibꝰ. apud aſſiſiū vrbem ſuam. Anno ſalutis nr̄e. 1227. nonas octobris ī dn̄o feliciter obdormiuit Quem ⁊ biennio poſt gregorius nonus auditis eius crebris miraculis magna prius ob eam rem cōuentu habito. in numeꝝ ſanctoꝝ ſtatim retulit. Nicolaus aūt tercius papa anno. M. cclxxx. litteras de ſtigmatibꝰ eiꝰ. xp̄i fidelibus miſit

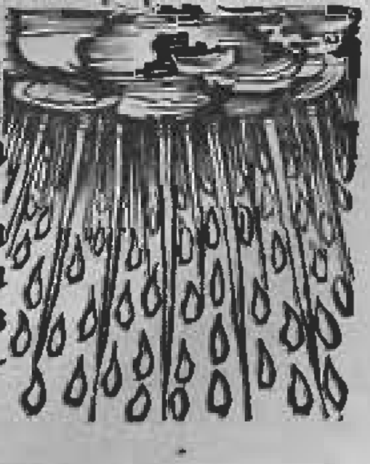

TErremotus atqꝫ portēta multa hijs annis vbiqꝫ ferme fuere ita vt antiochia ⁊ tripolis atqꝫ damaſcus magna ex p̄te corruerint. Cathina etiā ſicilie inſula contra aquarum naturaꝫ pelagus retroceſſit. ⁊ hoīm ferme milia abſorbuit. In ytalia inſup grandines ouis anſerum groſſiores cecidere.

VIſum eſt quoqꝫ ſignū mirabile in occidente poſt occaſum ſolis in ſtella poſita in auſtro declinans in occidentem indirecto ſyderis quod aſtrologi coronam adriagne appellant. Viſuſqꝫ radius quaſi trabes magna per multos dies aſcēdes in altitudinem firmamenti. Predicatores hijs temporibus multa alia ſigna contigiſſe aſſerebant.

BIBLIOTECA NACIONAL

Anno mundi.6413. Anno xpi.1214.

Linea ſummoꝝ pontifici

Honorius tercius

Gregorius nonus

Celeſtinus quartus

Honorius tercius papa.pr͞ia romanus.pr͞e almerico ciue romano genit⁹
tercio ſuffectus innocētio.ꝛ ip̄m eius noīs terciū.peruſie cardinales i ro
manū pontificem creauerūt.Qua in creatione ad ſextū p̄deceſſoris diem obi-
tus facta.maioꝛ ſolito adbibita ē feſtinā tia ꝙ peruſini ciues difficultatē biero
ſolim e rex.ꝛ belloꝝ ytalie ſedandoꝝ neceſſitates ꝑpenderūt.Et coacto in con-
claui collegio penuria cibi per dies ſingulos maioꝛe facta vt ꝑperarēt.vini bo
neſtiſſimā attulerīt.ꝯſecratuſq; pōtifex deſtinatū a p̄deceſſoꝛe paci in ytalia cō-
ſtituende tractatū p oꝛatoꝛes legatoſq; cōtinuauit.Ipſe romā intra primū cre
ationis menſem p ſabinos ſe cōtulit.Sollicitabat em̄ eū petrus antiſidoꝛēſis
impatoꝛ cōſtantinopolitanus.quē paulo poſt ꝛ iolem ſimul vxoꝛē idē ponti-
fex in baſilica ſancti laurētij.q̄ via tyburtina extra muros inſignis viſitur.im-
periali diademate decoꝛauit.Et rebus xp̄ianoꝝ in romana ꝯſulturus q̄ biero-
ſolimis ꝓfuture viderent̄ ioannē de coluna cardinalem romanuz poꝛtuenſem
ep̄m apoſtolice ſedis legatū declarauit.imp̄ialeſq; titulos honoꝛius friderico
ſecūdo cōtulit.Quē poſt iuribus eccleſiaſticis ſibi vſurpatis anathemate no-
tatū dignitate priuauit.Oꝛdinē heremitaꝝ proūt innocentius fecerat ꝓtegen
dū cū ſuſcepiſſet.Etiā oꝛdines predicatoꝝ ꝛ minoꝝ cōfirmare voluit.biero ſo
limoꝝ regē ex aſia ad ſe romā venientē benigniſſime ſuſcepit.Extant vo hono
rij pontificis decretales multe.tū rome opa ſancti laurentij extra muros vrbis
reparata cū cenobio baſilica.tum ſanctaſanctoꝝ ad lateranēſez eccleſiā inſtau-
rata celebris ſanctimonie oꝛatoꝛiū.Vn̄ aūt ac beate vitā ducēs vt bonū paſto
rem decebat.anno pontificatus ſui decimo.mēſe ſeptimo.die.xiij.moꝛit̄.Se
pelituꝛq; in baſilica ſancte marie maioꝛis ad preſepe.

Gregoꝛius nonus papa natione hernicus.p̄ria anagnin⁹ e familia comi-
tum innocentij tercij nepos.Qui ꝛ laterano vbi creatus fuerat ananiam
p eſtati caumata ſe contulit.Vn̄ fridericū monuit vt expeditionē in terrā ſan-
ctam cui⁹ voto pridez cruce ſignatus ſe obligauerat.tandē iniret.foꝛte cōmina
ret vt niſi breui exequeret̄ excōicationis priuationiſq; ſententias ab honoꝛio
p̄deceſſoꝛe in illū ꝓmulgatas.ꝯfirmatas etiā atq; etiā aggrauaret.Promiſit-
q; fridericus ſeſe vouerat.dictūq; ē veris tp̄us ad ꝯueniendū brundiſij.vene
rat eo magna multitudo p̄cipue vero ex germania lantgrauius haſſie.q̄ brun-
diſij vna cū magna pte militū moꝛitur.dū fridericus egritudinē ſimulās in ſi
cilia ſe continet.Hec fraus ita cōprehenſa eſt.cognita em̄ lantgrauij moꝛte ce-
lerrime eo adnauigaſſe omnēq; eius ſuppellectilem diripuiſſe.Cognita igitur
fraude friderici honoꝛij tercij ſententiā in fridericū latam ꝯfirmauit.Inde pe-
ruſij pontifex aſſiſiū petiturus.vt q̄ de franciſco viro ſanctiſſimo miracula au-
dierat pn̄s cognoſceret re comperta vt audierat.in ſanctoꝝ numeꝝ ſtatim retu
lit.Ceperant iterim romani ſenatoꝛes qn̄q; vnū.qn̄q; binos creare.Hambal
q; ex hambalda gente romana nobilis ſenatoꝛ hereſi ꝯſentiebat.in quā multi
inciderant ſacerdotes.Hiq; pontificis reditū foꝛmidantes tumultū concitaue
rāt ſ; diuina vltio cōpeſcuit.Tyberis em̄ eā in alluuionē excreſcens.multa dā-
na moꝛtalibus intulit.Et tanta peſte laboratū eſt vt decimus quiſq; vix ſuperfuerit.Pontifex mira clemē
tia vſus publice oēs priuatimq; etiā diſtributa pecunia ꝯſolatus ē.veteres cloacas purgari nouaſq; plu
rimas conſtrui curauit.Vrbis dignitati ꝛ valitudini vno tempoꝛe conſulens.acceſſit poſt ad vrbem rea-
tinā pontifex curiā in ea aeris ſalubritate conſeruaturus.qua in vrbe beatum dominicum in ſanctoꝛū nu-
merum retulit.Spoletum poſtea eſtate cum diuertiſſet beatum anthoniū cognomento paduanū ob innu
mera miracula ſanctoꝝ confeſſoꝝ collegio congregauit.Qui tandem multis quaſſatis erūnis a friderico
ſuadentibus francie ꝛ anglie regibus cōuocauit omnes oꝛbis xp̄iani ad cōciliū.Verū fridericus terram
mariq; vias p̄cluſit.Cardinales piſana claſſis intercepit ad amalphiā vrbē ducti.in cuſtodiam poſtmo-
dum tenti.Dum aūt eo tardatus captoꝝ cardinaliū ꝛ prelatoꝝ impedimento.deſiſtit a concilio pontifex.
menſe auguſto.Et primo quadrageſimo ſalutis anno ſupra duodecies centeno obijt.pontificatus ſui an
no quartodecimo.menſe tercio.

Celeſtinus quartus patria mediolanenſis ꝛ ganfredus ex caſtillonea gente.ſabinenſis epiſcopus vi
ta ꝛ doctrina inſignis ſenex admodum ꝛ valitudinarius in locum gregoꝛij ſuffectus.ad fridericum
mittens obſidionem fauentie continuantem multis illum de futura pace pollicitationibus delinire cona-
tus eſt.Sed priuſq; fridericus reſpondere potuerit.Celeſtinus ip̄e duo deviceſimo pontificatus die de-
functus ē.Cui vt ſucceſſoꝛ daretur vno ꝛ viceſimo menſe laboratum ē.Cauſam diuturne vacatōnis apo
ſtolice ſcribūt tentos in malphitano carcere cardinales.ne ip̄is abſentibus electio fieret proteſtatus fu-
iſſe.Quibus ꝛ collegas aſſenſiſſe.videntes omnē ytaliam friderici motibus quaſſatam eſſe.ꝛ imminere
per ſingulos dies periculum ne vrbē romam caperet.

Linea impatoꝝ
Fridericus ſecūdus

FRidericus eius nominis ſecūdus imꝑator. anno dn̄i. 1212. ottone ꝑdicto imperij titulis priuato. ab electorib⁹ eius loco ſurrogatus. Et ab honorio pōtifice cōfirmatus ꝛ coronatus. impauit annis. 33. Nat⁹ ex heinrico ſexto ꝛ cōſtantia ſorore regis ſicilie. q̄ cum antiqua eſſet ſub papilione panormi in medio platee. vt tolleret oīs ſuſpitio ꝛ mulieres liberū haberēt aditū in lucē editus Is ſub gubernatione eccleſie ꝛ innocētij orbato p̄re enutritus. Deinde potentiſſim⁹ impator ytalie. ſicilie. ſardinie. ihrlm ꝛ ſueuie. dn̄s quo nullus magnificentior romanū imperiū tenuit. Fuit em̄ armoꝝ ſtrēnuus linguaꝝ. ſ. latina ꝛ vulgari. greca. gallica ꝛ ſarracenica perit⁹. vigoroſus liberalis ꝛ magnific⁹. Nec vicijs nō caruit luxurioſus nihil curās niſi tpale. cū mltis pōtificib⁹ romane eccīe bella geſſit. Fecit tn̄ magnifica edificia ꝑ omnes ciuitates regni apulie ꝛ ſicilie. Validiſſimā arcē capuana dicta in neapoli caſtꝝ pratenſe ꝛ arcē ſancti miniatis Habuit ex prima vxore heinricū ꝛ cōradū. quos ꝯſortes regni fecit. Ex ſecūda filia ioannis regis hieroſolimitani iordanē ex ꝯcubina fridericū regē antiochie manfredū principē tarenti poſtea regē ſicilie. Et Rentzium quē fecit regē ſardinie. Fridericus itaq̄ ꝑmo poſt habitā magūtie regū alemānoꝝ coronā. In ſueuia gentilitatis ſue regione deſederat. Is audita clade qua otto afflictus erat. Aquiſgranū impatoriā vrbē obſidione preſſam recepit. vbi tercij innocētij romani pōtificis auctoritate regiā iteꝝ de more coronā accepit. Et vt aliquā erga deū oſtenderet gratitudinē cruce inſignitus. voto ſe tunc publice obligauit ſubſidij xp̄ianis in aſia agētibus afferēdi. ne etiaꝫ pontifici quoq̄ romano ingrat⁹ eſſe videret. comitatū de regno ſicilie pmiſit fundani ꝑpetuo ei⁹ donationis iure a romana eccīa peculialiter poſſidendū. inde in romanoꝝ regē electus ottone defuncto romā redijt. Quem honorius impiali diademate inſigniuit. Obierat paulo prius cōſtantia eius mater preſtantiſſima mulier. nō magis annorū qua prudentie plena. q̄ viſo filiū adoleſcentiā ſupergredi incipientē. Qui duos de triginta ageret annos. ad eam diē in vtutū via cōtinuiſſe. ꝙ ea de medio ſublata. mores vſq̄q̄q̄ mutauit In pontificē em̄ ſpreta iureiurādi religione anno coronationis primo mlta ꝛ quidē enormia ē aggreſſus quē vt a flagitijs a rebellione temparet. admonētem magis magiſq̄ indies ſpreuit. Unde eū duxit pontifex anathemate niſi reſipiſceret ꝛ ablata redderet deterrendū. ſub ipm̄ fridericus impio priuatus. vt reb⁹ ꝯſuleret alemanie. Quib⁹ ob noui impatoris ſubrogationē timebat. heinricū filiū decenem illi in regem dedit. Tribus ab inde annis ſupuixit honorius. Promiſit poſtea fridericus qđ vouerat. ꝛ quod pontifex gregorius volebat. Tandē ad terciū ydus auguſti cū omni claſſe brunduſio ſoluit. ſed ceteri ad deſtinatus in accone curſum velis ardentiſſime remiſq̄ cōtendūt. Fridericus noctu cū trireme dilapſus brunduſium ē reuerſus. At gregorius pontifex cū intellexit fridericū in ytaliā reuertiſſe. qn̄tis potuit maledictionibus ꝓſecutus ē. Inde nauigationē ingreſſus de qua cypri ſubſtitit. Seneſcallo militie ſue mgr̄o cū copijs pto lomaidā ꝑmiſſo. q̄ ſoldani conat⁹ inſpiceret. fridericus ab illo acceſſitus ptolomaidam adnauigauit. Nec mora oratores in romā dimittens. abſolutionē a pontifice implorauit pontifex q̄ oīa reſtitiſſet repulſam dedit. quāobrē fridericus cōſulcius ſibi duxit in ytaliā nauigare. Et a tarentino portu quē primū de nauigatione attigit. neapolim anxius aduolauit iuerat ptolomaidaꝫ magiſter militie theutonice prutenorū. q̄ cū ip̄o friderico in ytaliā redijt. fauentia deinde anno obſidionis ꝑpe in friderici poteſtatē pactione ē facta. Inde in bononiā ducens ſtudio eā priuauit. qđ tunc primū paduā ē tranſlatū. inde in mutinēſes ac reginos duxit. ſola agroꝝ vaſtitate ꝯtentus fuit. Continuatū poſtea ē duos ferme annos belluꝫ atrox variūq̄ ꝛ longobardie ac oīm ytalie ꝑniciosiſſimū oīmbus quos ꝑ ytaliā partiū gibelline ꝛ guelſe labes infecerat auxilio nō magis militū q̄ꝫ pecuniaꝝ odio partiū vtrūq̄ cōtribuentibus. Tandē quartus innocentius pōtifex excōicationis depoſitionis priuationiſq̄ ſententiā in fridericū ꝓnūciauit. oīmbus iuramento abſolutis. Et poteſtate electoribus attributa nouū quē vellent principē deligendi. ꝓut in ſexto de iudicijs nūc habetur. Et cum tanta pontifex lugduni inde rex francie in egipto cum gloria ꝛ dignitate reipub. xp̄iane gererent. xp̄ianos ip̄e in longobardia crudelitate ꝓſequitur. Inde apud parmā prelio ſupatus. poſtremo in ciuitate firenciola in finibus abrucij infirmat⁹ manfredi filij auſu. veneno vel ſuffocatione interijt. Cui hoc epigrāma affixit. Si probitas ſenſus virtutum gratia cenſus. Nobilitas orti poſſent reſiſtere morti. Non foret extinctus fridericus qui iacet intus.

ECLipſis ſolis anno. M. ccxxxviij. totius. circa horā nonā die. vi. Junij facta eſt. ꝛ tanta obſcuritas aeris fuit. vt noctē adeſſe crederēt. cauſaꝫ ignorantes ad penitentiam redierunt. Deſignabat ſm iudicium (quod fallax vt plurimū cenſetur) mortem gregorij noni ꝛ oppreſſionem eccleſie per fridericum.

TErre etiam motus maximi repente exorti. ꝛ adeo grandes vt in montibus ſaluijs ad quinq̄ hominū milia periſſe dicantur. Quo quidē anno friſia regio a maritimis fluctibus pene tota ſubmerſa fuit. Ubi ad centum hoīm milia demerſa referuntur.

Ordo predicatorum

ORdo predicatoꝝ hijs tpib⁹. veluti nouū sydus a btō dn̄ico diuinitus excitatus. Et sub regula diui augustini institut⁹. Hūc em̄ ad lateranēse ꝯcilium cū fulcone tholoſano ep̄o. ⁊ ad innocentiū adijsset. petens cōfirmationē. cū pre nouitate rei se difficilē exhiberet. Nocte in somnis videns lateraneñ. ecciam suis cōpagibus resolutā grauē minās ruinam. Cui occurrebat vir dei dn̄icus humeris suis casuraꝫ fabricā sustentare videbat. q̄ visione mot⁹. petitionē attēte acceptauit. hortans vt cū fr̄ibus regulam eligant. reuersus ad .xvi. fratres tholoſe regulaꝫ p̄dicatoꝝ ordinarūt. Interea innocētio mortuo ab honorio ista p̄scripto pontifice ip̄o p̄re dn̄ico instante auctoritate ap̄lica tandē approbat ⁊ ꝯfirmat. Ordo hic iter ceteros ordines ꝯ hereticos ꝑmaxime extinguēdos sp̄ impetuosissim⁹ ē habit⁹. Et ne p̄dicationis officiū impediretur. proposuerūt terrenas possessiones ⁊ redditus annuales ꝓrsus abijcere. qđ postea in cap̄lo generali bononie executioni mandatū fuit. Confirmatōem ita ꝗ ordinis sb̄ regula augustini ⁊ cōstitutōib⁹ additis ab honorio accepit. Ip̄m ordinē postea raymūd⁹ dominici successor. ac reliq̄ vita ⁊ doctrina atq̄ ordinatōnib⁹ mirūmmodū auxere. Quoꝝ de numero p̄cipui fuere Petrus martyr veronēsis. Thomas de aqno. ⁊ Vincētius inter sanctos relati. Reliq̄ ꝗ vt petrus de Tarantasia Innocēti⁹ quint⁹ appellat⁹. ⁊ Bn̄dictus xi. papa. Hugo cardinalis biblie postillator. Albert⁹ magn⁹ Petrus de palude. Jacobus de voragine. Antonin⁹ archieps̄ florētin⁹. Et alij innumerabiles doctores ⁊ sanctissimi cōfessores. q̄ illū ꝓ virib⁹ auxere. Rogeri⁹ ⁊ Albert⁹ brixiēsis Ugo de argētina Thomas anglicus. Vincētius burgūdus theologus ⁊ historicus. atq̄ alij historici plurimi q̄ sua doctrina moribus ⁊ exemplis ordinem protexere ⁊ in fide decorarunt.

Ordo minorum

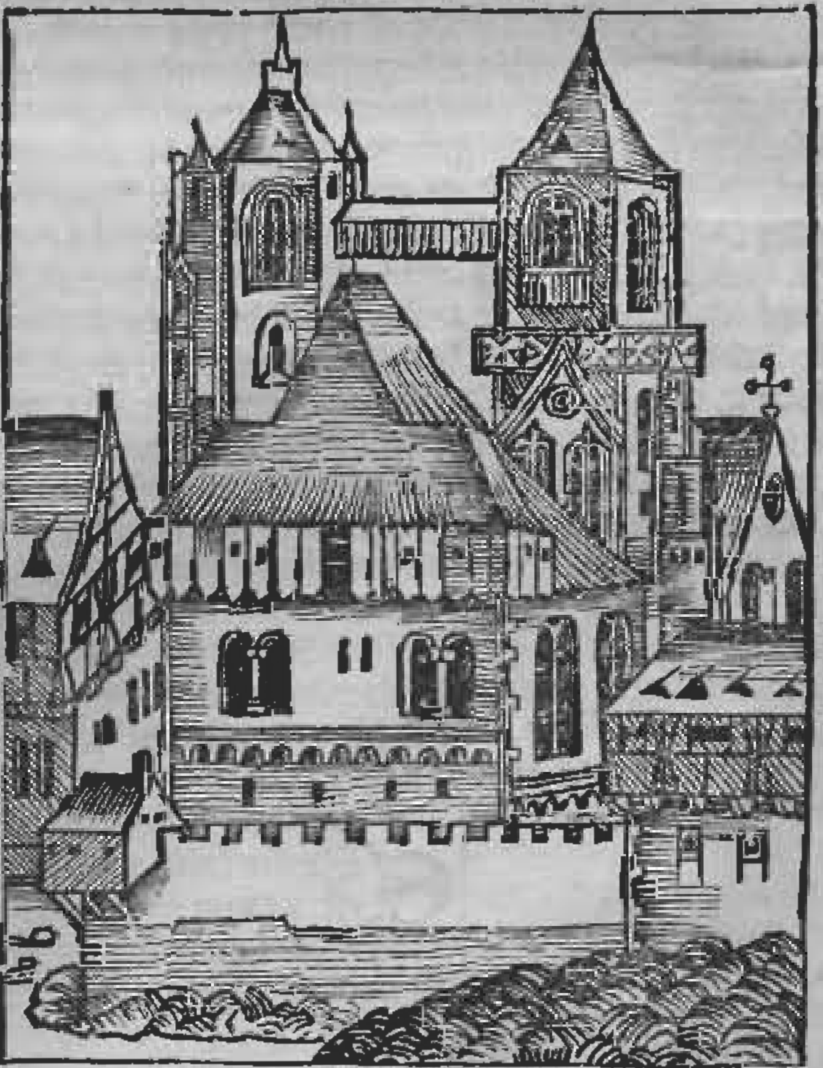

ORdinē etiā minoꝝ hac tēpestate tercio kal. decēbris honori⁹ pōtifex (⁊ vt ferūt difficilime) confirmauit. Nouerat eni antiquus hostis hūc ordinē in eccl̄ia dei admodū ꝓfuturū. ideo obstitit. vt ad nih ilū redigeret. Hunc itaq̄ ordinē diuus franciscus tanq̄ voluptatis ac paupertatis ortū mīsto labore plantauit. in q̄ vt quietius ⁊ securi⁹ a mūdi fluctib⁹ elongat⁹ soli deo vacare posset. Ip̄e franciscus btissimus p̄mo introiuit. vt reliquos sp̄ualib⁹ ⁊ doctrine gr̄e aquis irrigaret. ibidē ergo constitut⁹ diuino afflante spiritu. post suā ad deū ꝑfectā cōuersionē. cernens accrescere fratrū ⁊ filioꝝ suoꝝ nūerū. vite normā ⁊ regulā cōposuit atq̄ descripsit interpositis in ea sacri euangelij v̄bis. ad eius ꝑfectōem feruētissime anhelabat. quandamq̄ ꝯfratres suos v̄bo pariter ⁊ exēplo edocuit. Regula aūt ⁊ vita fratrū minoꝝ vt ipse ait. hec ē dn̄i nostri ih̄u xp̄i sctm̄ euāgeliū obseruare. viuēdo in obediētia. sine proprio. ⁊ in castitate vsq̄ ad mortē. Et cū innumerabiles ex hoc ortulo emerserint viri q̄ ip̄um signis ⁊ doctrinis illustrarūt. inter p̄cipuos nūerāt ludouicus ep̄us. anton⁹ vlixbonēsis. bonauētura cardinalis. Et bernardin⁹ senēsis. in cathalogo sctoꝝ relati. Sꝫ ⁊ Nicolaū ei⁹ nōis q̄rtū. Alexandrū q̄ntū. ⁊ Sixtū q̄rtū pōtifices maximos. de q̄b⁹ ⁊ alijs latius infra dicit. Inter doctores etiā solēnes sacri ordinis annūerat alexander de ales. Richard⁹ de media villa. ⁊ innumerabiles alij.

ANno salutꝭ p̄mo vicesimo. duodeciesq̄ cēteno. tartari gēs scithica georgianā armeniāq̄ maiorē direptas vastatasq̄ suo sb̄iecerūt imperio. inde riphéis mōtib⁹ trāsmissis ad eas delati vastissimas regiones. Que transsiluanam ꝯtingūt. in poloniā ⁊ post i hūgariā penetrarūt ꝗs xp̄ianas regiones populationibus incendijsq̄ late cōmissis magno affecerunt incōmodo.

HIerusalē ciuitas ꝗ a cordirio magni saladini filio obsidētib⁹ damiatā xp̄ianis. q̄nta vice fundit⁹ euertit. tēplo dn̄i tantūmō itegro relicto. ⁊ cū sepulcrū dn̄i nostri ihesu christi violare etiā statuisset precibus christianorum pulsatus ab scelere destitit.

S. Clara

CLara vgo admirabilis ꝛ ſanctiſſima. de ciuitate aſſiſij. claro ſatis genere traxit originē. Cui⁹ pr̄ miles. mr̄ ortulana dicta diui franciſci diſciplinis ꝛ exemplis in diuino ope p̄rimū erudita. Hꝰ̄s tpib⁹ apud aſſiſiū vrbē vtute ſcitate ꝛ gr̄a in p̄cio habita. q̄ ad eccīam ſancti damiani cōmigrans collegiū ſanctū pauperū dominarū ordinē inchoauit. in hoc arto reclusorio p. xlij. ānos mirāda carnis ſue macerat̄ōe ꝛ i opib⁹ virtutū claruit. diuerſa q̄z miracula ſigno crucis pegit. Cū ſub imperatore friderico quaſſata eēt eccīa. Et in aſſiſiū hoſtilis furor irrueret. Et ſarracenorū gens apud damianū ſctm̄. intra clauſtrū vginū influerēt. Clara infirma ad hoſtiū agmen ſe duci iubet. Et an̄ hoſtes poni p̄cedēte ea capſula argentea in qua erat ſacramētum eucharistie. ꝛ i or̄one cū lacrimis ait placet tu dn̄e inermes ancillas tuas manib⁹ tradi paganorum? Cuſtodi famulas tuas illico ad aures eius intonuit. Ego vos ſemp cuſtodiā. Et mox q̄ muros aſcēderāt. obſidionē derelinquūt. In religioſo eius tranſitu innocētius q̄rtus cū cardinalib⁹ eam viſitās. ab eo remiſſionē oīm peccatorū obtinuit. in dn̄o ꝯfortata. xvij. dieb⁹ nullū cibū ſumpſit. Tandē ait ad aīam ſuā. vade ſecura. qꝛ bonū itineris habes cōductorē. in craſtino igit̄ beati laurētij egredit̄ aīa eius ſanctiſſima. Et ad ſanctū georgiū. vbi corpus. b. franciſci p̄mo cōditū fuerat deportat̄. Agnes aūt ſoror ei⁹ ad agni nuptias euocata interiectis dieb⁹ ꝯſecuta eſt. Et cum ſanctiſſime vſqꝫ ad vite exitū vixiſſet. ꝛ dominus ad gloriā eius plura miracula feciſſet. anno. M. cclv. alexander quartus in ſanctarū cathalogo eā aggregauit. Et eius diei feſtum pridie ydus auguſti celebrari mandauit.

S. Anthoni⁹ de padua

ANtonius p̄ria hiſpanus. vlixbona ciuitate oriūdus. ordiniſqꝫ minorū frater. Uir vtiqꝫ ſanctus. ꝛ multis vtutib⁹ adornat⁹. Is in baptiſmo ferdinandus appellatus. primo canonicorū regulariū habitū ſuſcepit. cūqꝫ audiſſet frēs minorū apud marrochiū. p xp̄o necatos. p eis habitū minorū accepit. vbi nocturnis vigilijs corp⁹ mira abſtinētia macerauit. Hic glorioſus pr̄ cognomine de padua dictus Cū ibi predicans diu refedit. Et rome de mandato ſummi pōtificis pegrinis plurimis p̄dicaret. linguas ſic mouit vt tam greci latini francigene teutonici q̄ anglici oēs q̄ audiebant clare intelligerēt. Et cū inter religioſos nō ſolū ſue etatis. ſꝫ priorū ſeculorū oībus lr̄is ornatiſſim⁹ haberet̄. Sacrarū lr̄arū archa cognoiari meruit. Et cū tholoſe bononie. ac patauij diu theologiā egregie docuiſſet. Hac tēpeſtate patauij infinit⁹ clarus miraculis moritur. Et a gregorio nono pōtifice eas ob res ſtatim in ſanctorū cōfeſſorū ꝯſortiū refert̄. anno. M. ccxxxij. Inuenta eſt poſtea in tranſlat̄ōe corporis poſiti de loco vno ad aliū. lingua ei⁹ in ore adeo recens rubicūda q̄ p plures annos cū corpe ſub terra iacuerat ac ſi tūc deceſſiſſet. quā beat⁹ bonauentura. affatus ē. O lingua bn̄dicta q̄ ſemp deū benedixiſti. nūc apparet quanti meriti fuiſti. anno deinde dn̄i. M. cclxij. cū eius meritis patauina vrbs de manu etzelini tyranni liberata eſſet ciues eccīam p̄grandem atqꝫ pulcerrimam ad eius honorem extruxerunt.

ORdo fratrū theutonicorū in pruſſia p hec tpa ortū habuit. Cū pruteni barbara gens ꝛ ydolorū cultrix. vſqꝫ ad fridericū impatorē eius noīs ſecūdū fuit. Sub eius do iperio cū amiſiſſent xp̄iani ptolomaidē ſirie ciuitatē. fratres theutones ſancte marie appellati. Inde fugati in germaniam rediere. Uiri nobiles ꝛ rei militaris periti. qui ne per otium marcerent. fridericū accedentes pruſſiam germanie cōterminiā xp̄i cultū ſpernere dixerūt. Sepe illius gentis homines in ſaxones ceteroſqꝫ vicinos excurrere ad orientē eīn maſſonite poloniqꝫ rura colūt. Occidentem ſaxones occupant. aquilonē balthei maris excipit littus. Ingentem igit̄ vim pecorum atqꝫ hominū abigere. eſſe igitur in animo ſibi compeſcere barbaram gētem. annuat tantū imperator ꝓuinciam. quod fratribus perpetuo iure poſſidendā tradat. ſi eam armis acquirant. conradus quoqꝫ dux moſauie ꝛ Cuyame q̄ ſe⁹ terre domini affirmabat. Ius ſuum in terra colman vocata fratribus ceſſerat. Grata oblatio friderico fuit. Qui litteras ſub aurea bulla ꝯceſſit. Illi ſumptis armis breui tempore omnē pruſſiam ſubiecerunt: frumenti ferax regio eſt. aquis irrigua. ꝛ plena colonis. mīta ambitioſa oppida. multi maris ſinuoſi reflexus amenam efficiunt. pecorum ingens vis. multa venatio, piſcatio diues. Ex illo tempore lingua theutonica introducta eſt. Et cultus xp̄i gentibus imperat⁹. Eccleſie poſtea pontificales erecte tranſuiſtulam pomezamēſis. colmēſis. warmienſis ꝛ Sambiēſis. Arcē item nobilem ꝛ ampliſſimam marieburgū vocant. hic ſedes magni magiſtri. Et cum theutones hui⁹ religionis inuentores fuere. Nemo ad eam recipit̄ niſi theutonicus. nobilis ortus parentibus. Ob eam rem veſtimētis albis vtuntur. nigra cruce inſuta. vt aduerſus inimicos crucis pugnare velint. barbā oēs nutriunt. exceptis qui ſacris altaribus ſeruiunt. pro canonicis horis dominicam orationem vſurpant. Neqꝫ litteras diſcunt. magne hꝰ̄s opes fuere. nec minor potentia q̄ regibus. Sepe cum polonis contendere.

De damiata ⁊ eius expugnatione.

PRincipes xpiani. quos olim tercij innocentij diligentia ⁊ lateranēſis ꝯcilij decreta ad hieroſolime liberationē inflāmauerāt. in magnū coierāt exercitū. qui ꝑtim terrā. partim mari cōſtantinopolim. Et inde cardinale colūna ſedis apoſtolice legato deducente. acconē ſe ꝯtulerant. Fuerūtq̄ primarij inter eos ꝓceres andreas hūgarie rex. venetoꝝ nauigio fretus. qđ libēter dederāt. q2 ius eis cōceſſit ꝙ in omni dalmacia regnū hūgarie ad eā diē habuerat. Et dux auſtrie. heinricuſq̄ niuernenſis comes. Et gualterius regis francie camerarius q̄bus ioannes hieroſolime regi cōiunctis. in cōcilio actū eſt. damiatam egipti vrbem nilo cōtiguā vt primā oīm caperent adnitendū. Ea em̄ in ꝑtāte facta apparebat cayrū ⁊ babilonē cōtiguas vrbes ampliſſimas ⁊ cōmode occideri poſſe. Et interclusas cōmeatu facilime expugnari. Quo ſoldanoꝝ gentis ſarracene principū domicilio in xpianoꝝ ꝑtātem facto futuꝝ ꝯfidebant. vt oīs ea barbaries ſarracena nō ſolū hieroſolima ⁊ terra ſancta. ſ; orbe ipo terraꝝ exterminaret. Itum ē itaq̄ nō magis cupientiſſimis q̄ꝫ cōfidentib⁹ ꝓceꝝ militūq̄ animis. Et menſe maio anni ſalutis duo devigeſimi ⁊ duodecies cēteni. damiate obſidio īchoata. Ea citas olim eriopol a ꝑtinace elio ꝯditore appellata. Triplici muroꝝ lateritio dēſiſſimoꝝ munimēto cingit. Quā nili amnis ꝑticula. ad romani tiberis magnitudinē ambit. vt inſulā ſ; oblōgā arctamq̄ efficiat. A babilone q̄z noua itur ad damiatā v̄ſus orietē. diſtās ab ea dietis tribus. Itur quoq̄ ad alexandriā occidentem v̄ſus diſtans a babilone diebus tribus ꝑ terrā. ſex per aquaz. Porro vſq̄ ad damiatam ſeptem diete ſunt a monte ſinay. Sita ē aūt damiata inter mare ⁊ flumē nili. decoratur aūt in. xxviij. turribus altis. Minoꝝ turriū incertus numerus. Turris quoq̄ erat pharea nō q̄dez craſſitudine ⁊ celſitudine illi ſimilis. quā ad pharon ⁊ nilū ſtante romano impio fuiſſe legimus. ſ; q̄ ſuburbiū ⁊ mercatoꝝ apporhecas ac publica horrea a pyratis nocturniſq̄ ꝑdonibus tutaret. quāobrē ſub noſtri exercitus acceſſum addidit ſoldanus ſuburbio vtriq̄ ꝑſidia ⁊ munitiones vndiq̄ inſtaurauit. Eas dū noſtri appugnāt munitiones turrimq̄ vndiq̄ machinis quatiūt. multi ꝑ dies ſingulos cecidere. cuꝫ tn̄ ea maioꝝ in barbarie acciſio cōmitteret. Euicitq̄ fortiſſimoꝝ ex omi ꝓuincia alternis pugnātiū noſtroꝝ virtus. At poſt quintū menſem quā gallici in ſoldanū male pugnauerant pauci milites exploraturi cuſtodes altū ſopitos eſſe aut ꝑ errorē ab eſſe ꝑcipiēs ſocios aduocauit. ſcalas cōportant. portam ſecuribus malleiſq̄ refringūt. Accurrētes q̄ ex ſarracenis ſtrepitū exaudiuerant confoſſi. Chriſtianiq̄ interim patente ingreſſi porta. vrbe potiti ſunt. Anno tādem dimidio atq̄ integro poſtq̄ fuerat obſeſſa. portis vbiq̄ munitionibuſq̄ xpiano militi ad cuſtodiam attributis. Prima vo omi machonaria vrbis primaria inglorioſe virginis dei genitricis eccleſiam inſtaurata. ac in epiſcopiū dedicata eſt. Habuit per id tempis damiata ampliſſime opulentiſſimeq̄ ciuitatis ſpeciem. repertamq̄ in ea rerum oīm copiam auri argētiq̄ ⁊ ditiſſime ſuppellectilis vim maximā. legatus regeſq̄ ⁊ duces exercitus militi xpiano equa diſtributione largiti ſunt. Quin etiam de agrorum diuiſione i tempore facienda actum eſt.

Damiata

Apud damiatam interea res xpiana ꝑ singulos dies. magis magiſq; floruerat. cardinalis de colũna legatus apoſtolicus. ⁊ andreas rex hũgarie. ⁊ ceteri ꝓceres in bonã venerãt ſpem. fore vt ſoldanũ ſarracenoſq; breui cõficerẽt. Tandẽ placuit oĩbus in cayrũ babiloneq; ducendũ ad quas vrbes ſoldanus oĩes prope ſarracenoꝝ copias cõtraxerat. Poſtq; igit̃ xpiani duces in caſtris populationibuſq; ociati occaſio ſoldano obuenit. nili in ſummas ripas ſolito citius tunc facti. Qua fretus occaſione cathractas vbiq; defodi curauit iumẽtis ſublata in primis paſcendi facultas. Et qđ in caſtris paratũ erat deſtructũ ẽ ſtramen tũ nec aliquid fuit ſaluũ quo mortales potuerint triduo ſuſtentari. In eam adducti rerũ difficultatẽ. Alia quoq; angebant̃ maiore. q̃ reddituri damiatã alicui depreſſis in locis aquas incidere verebant̃. Itaq; miſſis oratoribus pacẽ xpiani his cõditionibus impetrauere. vt damiata cũ rebus i ea repertis ſoldano dimiſſa. ꝑtemq; ligni crucis quã ille haberet redderet. Et captiuis viciſſim liberatis xpiani aconẽ thyrũq; redirent. Quibus vrbibus ⁊ eaꝝ oppidis pax octo annis eſſet cũ turco ſarracenoq; ſeruanda. Que igit̃ in glorioſe ỽginis purificatione habitari cepta ẽ damiata. Ad eiuſdẽ natiuitatis diem reddita barbaroꝝ ſpurcicie inquinãda. Is ann᷒ ſalutis erat primus viceſim᷒ duodecieſq; centenus.

S. Elizabeth

Elizabeth filia regis bungarie. vxor lantgrauij thuringie circa annos dñi. M.ccxx. in alemania claruit. ab adoleſcentia ſua religioni ſtuduit. actões ſuas in deũ dirigens. vicioꝝ extirpatrix. exemplũ patientie. ſpeculũ innocentie. facta nubilis multas ꝑſecutões paſſa a ꝯſiliarijs ſpõſi. ⁊ a ꝓximis ſuis contẽpta. Sed cũ dñm exoraſſet ſponſum. occultũ conſolatorẽ ſenſit q̃ cũ circa tempalia ſuorũ principatuũ intenderet. beate elizabeth ad oĩa exercenda q̃ ad opus dei ſpectant liberã facultatẽ cõceſſit. Totis igitur viribus pietatis operibus ſe contulit. In quibus optime vſq; ad mortẽ ꝑſeuerans delectabilia ori proprio ſubtrahẽs paupibus miniſtrabat. eoſq; balneabat. ⁊ lectos eoꝝ ſternebat. eoſq; tegebat. fila trahebat. vaſa coquinaria mũdabat. hoſpitale paupeꝝ ꝯſtruxit. Que bonis ỽtutib᷒ erudita. tot opeꝝ bonoꝝ manipulos ꝓtulit. xpo copulari deſiderãs. terreni ſponſi conſortiũ declinauit ⁊ mũdane glorie. depoſitis veſtimẽtis de manu magiſtri conradi de marpurck griſeam tunicã induit. cõtempta diuitiaꝝ ipſi᷒ iactãtia. ſe mũdo prorſus fecit ignobilem. Tandẽ. xiiij. kal. decẽbris ad dñm migrauit. Inter innumera miracula q̃ deus per eã oſtendit. xvj. mortuos potenter ſuſcitauit. cecũ natũ illuminauit. Quãobrẽ ⁊ ipe gregorius nonus ipam in ſanctaꝝ numero aſcribi ⁊ aggregari voluit. Et ei᷒ feſtũ .13. kal. decembris celebrari precepit.

Decretaliũ libri q̃nq; ad ſimilitudinẽ q̃nq; corporis ſenſus. hac tempeſtate a Gregorio pontifice nono (raymũdo barchinonenſe adiuuante. poſt innocentiũ terciũ) in ordinem rediguntur. Et in q̃nq; partes diuidũtur. In quaꝝ prima de ſumma trinitate ⁊ fide catholica. deq; conſtitutionibus. de reſcriptis. ⁊ ceteris officijs tractat̃. In ſecũda ỽo de iudicijs ⁊ cooperãtibus ad iudicia. In tercia aũt de vita ⁊ honeſtate clericoꝝ. In quarta q̃z de ſponſalib᷒ ⁊ mrĩmonijs. Demũ in q̃nta de crimib᷒ ⁊ penis tractat eoꝝ.

Raymũdus ordinis pdicatorum

Raymũd᷒ Barchinonenſis ordinis pdicatoꝝ tercius generalis mgr̃ poſt iordanẽ ſecundũ mgr̃m ordinis vir moꝝ doctrina ac vite ſanctitate cõſpicuus ꝑ hoc ipm tẽpus Gregorio pontifici in q̃nq; decretaliũ libris cõponẽti ⁊ laborãti auxilio plurimũ fuit. Et eos in formã redegit. bononie q̃z ius canonicũ edocuit. Et ſummã de caſibus putilẽ cõfecit. Inde ordinatões ⁊ cõſtitutiones ſub regulari obſeruantia extantes ni ordinẽ redegit. Et in cõuentu barchinonẽſi infirmatus i dño q̃euit. ⁊ vt fert̃ miraculis claruit.

Accurſius legũ doctor

Accurſi᷒ natione florẽtin᷒. ꝯſultiſſim᷒ vir. ſupioris azonis doctoris auditor. hac tẽpeſtate vt ipſemet in autẽtica ꝯteſtat̃ floruit. Qui cũ bonaꝝ artiũ ſtudijs ornat᷒ eſſet. ac etiã ſapia reipub. gubernãde pluri mũ inſignit᷒ haberet̃. Totuz ciuilis iuris corp᷒ primus gloſis ornauit ⁊ explanauit.

Bartholomeus brixianus decretoꝝ doctor

Bartholome᷒ brixian᷒ clariſſim᷒ decretoꝝ doctor iſtis tpib᷒ clar᷒ exñs additões ad decreti gloſas eo ordine q̃ nũc hñtur fecit. Et nonnullas diſputationes in decretaliũ libris cõpoſuit. Scripſit ꝑterea epſaꝝ volumẽ ac chronicã de ytalie vrbibus ⁊c̃.

Odefredus doctor

Odefredus patria beneuentanus. doctor celeberrimus azoniſq; auditor. eo tpe cũ vtriuſq; iuris eruditiſſimus doctor eſſet. in eiſdem egregiũ ⁊ vtiliſſimum opus compoſuit.

BIBLIOTECA ... BIBLIOTECA A... "JOSÉ TORIBIO M..."

Anno mundi.6445. Anno chriſti.1244.

Linea ſummoꝝ pontificū

Innocẽtius quartus

Alexander quartus

INnocentius quartus papa ſynebaldꝰ antea vocatꝰ: pr̄ia genuenſis. fami-
lia fliſca e lauonie comitibus. in lucina preſbyter cardinalis pontifex crea-
tur. Quo nūcio fridericus impator nō admoduʒ delectatꝰ eſt. Norat em̄ hoīs
ṽtutē. ⁊ animi magnitudinē. Js em̄ mētis ſue ꝯſcius. fertur ex cōpoſito reſpō
diſſe. Bonū ſe amicū cardinalē in acerrimū hoſtē romanū pontificem permu-
taſſe. Innocētius aūt pontificiū habitū indutus. romam veniens. magno ap-
plauſu ſuſcipit̃. pactis q̄ de more in coronādis pontificibus fieri cōſueuerunt.
de pace cū friderico incūda mētionē facit. Verū cū paratas ſibi a friderico inſi
dias comperiſſet. Genuenſiū nauigio fretus qd̄ apud centūcellas in portu cō-
ſederat. Et nauigās genuā incolumis ꝑuenit: vbi ꝑiculoſiſſimā incidit valitu-
nem. Ex q̄ cū conualuiſſet. ad philippū regē in franciā ſe contulit. ingreſſu rho-
dano amne aduerſo francie regnū pōtificē innocentiū rex ſumma veneratione
excipi curauit. deduciqʒ lugdunū. Quā in vrbē conciliū pontifex cuʒ celebrare
cōſtituiſſet. ſue primū ꝯſulit honeſtati. fridericū admonēs vt lugdunum ſe cō-
ferret. Et cū morā grauiter pontifex p̄ceſqʒ ferebant. Sentētiam ī fridericū ex-
cōicationis depoſitōiſqʒ ꝓnūciauit. Ad eā nūciationē exaudiuit fridericus vt
neceſſarioꝝ pontificis edes parme ⁊ villas ſpecioſiſſimas funditus euerterit.
Innocentiꝰ tandem nono acceſſus ſui anno gallijs ⁊ lugduno vt in ytaliaʒ re-
diret mouere cōſtituit. Quē gallici om̄es magno honore magnoqʒ fauore ꝓ-
ſecuti ſunt. Qui p̄ter acta ī concilio nūc extantia libros doctrina plenos apud
lugdunū ⁊ ſcripſit ⁊ edidit. cōmētarios in vetꝰ teſtamētū. apparatꝰ nouellaſqʒ
⁊ autēticas decretaliū. Et de iuriſdictōne ⁊ auctoritate imperij petro de vineis
reſpōdens apologeticas libros fecit. Et ſanctū eadmūdū cantuarienſem ī ſan
ctoꝝ numeꝝ retulit. Lugduniqʒ ab eo pōtifice qd̄ ſeruatur primū ē cōſtitutum
vt romane eccīe cardinales ī publicū adeq̄taturi galero rubēte inſignirent̃. nō
ſolū quo a ceterꝭ ſint īferioribus cōſpicui. ſ vt ipi admoneant̃ debere. qui illa
poſt pontificalem maiore oīm ornētur dignitate. ad effundendū pro fide catho
lica ⁊ xp̄iani populi ſalute ſanguinē paratos eſſe. Cū v̄o peruſiam iam perueniſſet. petrū veroneſem ordi
nis predicatoꝝ ab hereticis interceſum in ſanctos xp̄i martyres retulit. Ideʒ fecit de ſancto Staniſlao cra-
couienſi ep̄o qui in vita miraculis claruit. acceſſitꝰ deinde a ꝓceribꝰ regni ſiculi neapolim ꝓficiſcitur. ibi-
qʒ moritur. ⁊ ſepelitur in eccleſia ſancti laurentij. pontificatꝰ ſui anno vndecimo. menſe ſecūdo. die duode
cimo. Cuiꝰ quoqʒ decretū fuit vt octaua natiuitatꝭ marie virginis in eccleſia quotannis celebraretur.

ALexander quartꝰ papa cum morte innocentiꝰ ad annū ſalutꝭ quartum quinquageſimuʒ duodecieſqʒ
centenum inchoantem menſe ianuario prereptꝰ eſt. alexandrū hunc pontificem eo nomine quartum
ex raynaldo cardinale hoſtienſi natione campano cardinales qui om̄es in expeditionem ſecuti erant in vr
be neapolitana breui creauerūt. poſtpoſita mora vt rebus eccleſie a manfredi violentia ꝓuiderent. Man
fredum ſtatim admonet ne quicq̄ʒ contra dignitatem eccleſie moliatur. Magni certe animi ⁊ cōſilij vir be
neficus. maxime v̄o erga paupes xp̄i. ⁊ bn̄ de religione meritus. Unde libellos quoſdam contra paup̄ta-
tem editos a quodam guilhelmo de ſancto amore perpetua edicto aboleuit. Interea alexander q̄ʒ primuʒ
ananie fuit manfredum publica in concione excōmunicauit ⁊ parandis copijs quas Octauiano cardinali
mitteret legato ſuo. operam adhibuit intentiſſimā. Et eſelinū de rumano atq̄ʒ alios tyrannos perſequi vbi-
q̄ʒ non timuit. Sed ⁊ inter genuenſes ⁊ venetos lites componere non deſtitit. Et ex viſione qua beatū au-
guſtinum vidit. vnionē fratrū heremitaꝝ a predeceſſore inchoatam ip̄e perfecit. Ordineq̄ʒ ipm (relicta he-
remo) vrbes petere ⁊ incolere coegit. vt ⁊ ipi doctrine verbo pariter ⁊ exemplo. nec non ⁊ confeſſionis au
diende aucti. ſicut ⁊ ceteri ſalutis fructum afferri poſſent. In eodem quippe ſtatu ordinem ipſum ꝯfirma-
uit. Quibus etiam vna cum ordinibus predicatorum ⁊ minoꝝ multa priuilegia exemptiones ac indulgē-
tias contulit. quos certe mira beniuolentia ſummaq̄ʒ deuotione ſemper proſequi non deſtitit. Et earūdem
religionū viris doctis admoduʒ fauit. Et ad cardinalatus epiſcopatuſq̄ʒ dignitates multos prouexit. Tā-
dem poſtq̄ʒ alexander claram virginem pontificatus ſui tercio ananie in ſanctorum collegiū retulit viter-
bium ad pacem inter venetos ⁊ genuenſes tractandum ſe contulit. Qua in re diutius vexatus eo loci te-
dio animi tandem moritur. Et in eccleſia ſancti laurentij honorifice ſepelitur. Pontificatus ſui anno. vij.
vacat tum ſedes menſibus tribus diebus quatuor. Varia ⁊ maiore parte aduerſa tum omni pontificatus
tempore. tum maxime extremo anno fortuna vſus qui omne regnum ſicilie cōtra que ac ſciuerat. Et vrbē
florentiam in manfredi hoſtis eccleſie poteſtatem veniſſe. conſtantinopolim a catholicis amiſſam bellū in-
ter potentiſſimos ytalie populos venetos genuenſeſq̄ʒ eodem quo obijt anno vidit.

Linea imꝑatoꝝ
Inter regnum
Heinricus ſeptimus

Fridericus ceſar diu pōtifices ꝑſecut⁹ cū maxis calamitatibus romanaꝝ ſedem affeciſſet tandē ab Innocētio in lugdunenſi cōcilio damnatus eſt. et impatoria ac regia poteſtate depoſitus. ⁊ regnis ſicilie ⁊ apulie priuaŧ. poſt cuius depoſitionē vacauit impiū annis. xxviij. ytali ea tpa inter regnū appellant vſq₃ ad Gregoriū decimū ⁊ Rudolphū impatorē.

Heinricus huius nois ſeptimus rex ro. declaraŧ. res eñi germanie inquietiſſime fuerunt eo ꝙ germani electores imperij facte de friderico priuationi ⁊ ſimul auctoritati ab innocentio pontifice eis attribute innixi lantgrauium thuringie heinricum alemānoꝝ romanoꝝq₃ regez deſignauerant. ⁊ conradus adoleſcens alemanie rex a Friderico genitore pridem inſtitutus illum regni ingreſſu ⁊ poſſeſſione armis impetijt ſed ꝑdicata (iubente pontifice) in cōradū fridericiq₃ fautores cruce ſignatis multos in noui regis lantgrauij ꝑſidia fautoreſq₃ cōciuit. breui tamē mortuus eſt lantgrauius ꝓfluuio ventris ſine herede ſepultus in Iſnaco.

Wilhelmus comes holandie poſt obitū lantgrauij contra fridericū ab electoribus in regno ſuffectus. verū paucis annis regnauit ⁊ a friſonibus ē occiſus. ⁊ hij ambo ad pōtificalē benedictionē non peruenerunt.

Guelphoꝝ ⁊ Gibellinoꝝ ortus

Guelphoꝝ ⁊ gibellinoꝝ ꝑniciosiſſima noia ad tocius italie interitū ꝑ hec tēpora ex duobus alemanis fratribus vt aliqui ſcribunt tumultuantib⁹ ad inuicez romano pontifice ⁊ friderico impatore piſis inuenta fuiſſe conſtat. quo infortunio cū ſola caruerit ſena i aliud mai⁹ ſeipſaz ꝓcipitauit. i multis eñi ac pene oībus populis eo tunc dementie impietatiſq₃ ꝓceſſuz eſt. vt quem pater filium. frater fratrez videret cōtraria ſentientē pelli pati ſit paſſus aut cōfodi repugnantē. factūq₃ eſt ſtupenda celeritate vt ſtudia partiū factioneſq₃ ⁊ populorū ſectiones ꝑ omnē ethruriā pene dinoſcerenŧ. cui infectioni a friderico diſſeminate noia quoq₃ aut ipſe aut ex ſuis germanis vt ꝑmiſim⁹ aliq̄ idid̄ere. verbo eñi quod certe germanicū eſt ſtudioſos ecclie Guelfos ⁊ impatorie factiōis gibellinos placuit appellari. ⁊ vt ptolomeus lucenſis refert qui paulo poſt ea tpa ſcripſit. Ea in fauſta rebus italie noia primum apud piſtoriā fuiſſe audita. que paulo poſt omnē italiā ꝑter vnicā vrbē venetā infecere. tantaq₃ rabie quinquaginta ducentis ⁊ eo amplius annis ad hec vſq₃ tpa ſub infauſto eoꝝ nomi titulo ſeuitus eſt vt peiora inter ſeipſos ſcelera qn̄q₃ itali commiſerint. ꝗ̄s que a barbaris iā ceſſantibus fuerāt ꝑpeſſi. vrbs eñi in vrbē populariter. prouincia in prouinciā. populi pars in alterā nulla impellēte alia ꝗ̄₃ haꝝ partiū cauſa geſſere bella quoꝝ nullus victorie finis. nullus modus niſi in ſanguinis effuſione et extermnio eſt petitus. nec vicini inter ſe cohabitātesq₃ ſolū ea debachati ſunt inſania atq₃ pietate. ſed quingentis ſe iuncti paſſuū milibus paupes egeni. eq̄ ac diuites ⁊ factioſi cū forte obuij fierent nefaria inuicē cōmiſerunt. non modo eñi diuiſa ſunt inſignia in ꝑlijs ꝑferenda. ſed colores. terre fructus. veſtiū habitus. ipi hois inceſſus. digitoꝝ cōcrepitus ⁊ oris hiat⁹ ſuā habuere partium ſignificationem. De huiuſmodi peſte Baldus iuris cōſultus tractatū edidit.

Wilhelmus

Conradus frederici filius ex Iole Iohannis hieroſolimitani regis filius ſuſceptus. quē pater rex oīm heredē reliquerat. Cū genitor frideric⁹ apō florenziolā graui ⁊ periculoſo laboraſſet morbo. ex quo cū cōualeſceret Manfredus filius ex cōcubina nobili muliere ſuſceptus cōpreſſa iacentis in ſtrato ore cū ſuffocarit ad conradū legittimo genitū matrimonio regnoꝝ potētatuſq₃ oīs ſucceſſio deuoluebaŧ. Iſq₃ conradus a wilhelmo rege alemānie quē lantgrauio ſuffectū oſtendimus. cōtinuato pridē agitatus bello poſt friderici patris mortē in ſueuia gentis ſue patrimonio paꝝ ꝑ ſe cōtinuit. Tandē conradus amicicia fretus ezelini tranſpadanā italie regionē vniuerſaz tyrannide obtinentis veronā ſe contulit. Ex quo portu paratiſſimū ampliſſimūq₃ exercitū in apuliā tranſportauit. Erat vo quod rex euentus ⁊ geſta docuere Conradus genitori friderico in clementia. ambitione ⁊ malignitate ꝑq₃ ſimilis. ſed moꝝ elegantia et facilitate quā ille artificio quodā ꝑ ſe ferebat carens vt prudentia illū vel potius patris aſtutia deſtituiſſe videaŧ. ide neapolim fures miaruq₃ redundās obſedit menia ipſius multis i locis aperuit. Capue vrbis muros euertit ⁊ aquinū nobile oppidū incendit. partiq₃ in germania deſedit. partim recipiendo ſicilie regno vſq₃ ad obitus diē intentus fuit. moriens nō ſine ſuſpitiōe veneni procurāte māfredo quod medici pecunia corrupti cliſteris ꝑga propinarunt Conradino filio datis tutoribus regni ſicilie adminiſtrationē arciūq₃ curā reliquit.

Conradus

Mons quidem maximus in burgundia imp̃iali a mõte debiſcẽs valleſqȝ coartãs multa agricolaꝝ milia oppreſſit. ⁊ vt auctoꝛ faſciculi tꝑm refert ⁊ cucurrit ꝑ multa miliaria ac q̃nqȝ milia hominũ ſuffocauit. ⁊ tandem ad alios mõtes mirabiliter acceſſit.

Sanct⁹ cirill⁹ grecus melliflui carmeli prioꝛ doctor qȝ tũ vite ſanctitate tũ ꝓphetie ſpiritu cõſpicu⁹ multa poſteris ſeculis ꝓ futura cõſcripſit ⁊ copioſis miraculis deo ꝓcurat gloriam mundoqȝ ſtup oꝛem.

Coroſſoni ſiue groſſoini gens arabica coꝛ deuota ſupſtitiõe ſoldano babilonis impellente xp̃ianos ĩ aſia habentes ꝑ id tp̃is diuerſis agitarũt in locis. ꝓgreſſoſqȝ templarios ⁊ hoſpitalarios ſepenumero male multatos repreſſerũt. demũqȝ iheroſolimã delati tũc immunitã. eos ex aſiaticis chriſtianis quos a ſaladini filijs intactos ꝑceperimus eſſe ſeruatos. ipſi maxima confecerũt occiſione. Sepulchrũ v° dñicũ ad ea intactũ tp̃a ſuatũ quãta maxĩa fieri potuit ignominia ⁊ ſimul vaſtitate fedatuȝ eſt.

S. Lodouicus rex frãcie

Lodouicus beatus rex francie defuncto ei⁹ genitore lodouico anno. xiij. etatis ſue coronatus ⁊ inunctus ⁊ francis regnare cepit ⁊ regnauit annis. 4 i. hic cũ xp̃iane religionis ardentiſſimus emulatoꝛ eſſet a blancha regina deuota muliere ab annis puerilibus in omni virtute erutritus. qui nil cogitabat ſapiebat vel loquebatur aut opabatur niſi que dei ſunt. ideo vigeſimo regni ſui anno copioſiſſimũ exercitum cõgregauit. cũ antea lodouicus rex francoꝝ ꝑmittente vel vt videt̃ curante balduino imp̃atore conſtãtinopolitano pignora reliquit p̃cioſiſſima venetis ab ipſo imp̃atore conceſſa lanceam ſpongeãqȝ ⁊ partem ligni crucis dñice paſſionis. Copijs igit̃ xp̃ianorum in egypti littus ad nili oſtia expoſitis ſaraceni domiatã incolentes vrbe popularitet migrare cõſtituerunt. Inerat exercitui ſedis apoſtolice legat⁹ patriarcha iheroſolimitanus. Inerãt ⁊ ex gallijs ep̃i ⁊ abbates. ad idus deinde octobris Robertus comes pictauieñ. eius regis germanus frater nouas ex gallijs damiatã copias tranſportauit. quã lodouicus difficillimo ꝑlio obtinuit eaqȝ capta cũ ſaracenis varia ꝑlia geſſit. tandẽ ab eis ſupatus ⁊ captus damiatã ꝓ eius redemptione reddi opus fuit. liberatus cũ eis ſepe ꝓſpere dimicans. morbo tandeꝫ in exercitu eius ꝑualente vna cũ Joanne filio ⁊ martino patriarcha ⁊ ꝓceribus regni ſui interijt. quẽ poſtmodũ bonifacius octauus audiens eius frequẽtiſſimis miraculis merito inter ſanctos confeſſores retulit poſtqȝ corpus ſuũ relatũ fuit pariſius.

S. Eadimũdus archiep̃s

Eadimundus canthuarienſis archiep̃s anno dñi M. cc. lvij. ab Innocentio quarto ſummo pontifice numero ſanctoꝝ aggregatus. qui nõ multo ante ad dñm migrauit. vir mire ſanctitatis ⁊ magne ſapientie. Is ex albendonie anglie villa originẽ duxit a mundicia nomẽ ſortitus. vnde carnẽ ſuã nulla pollutiõ immundicia ⁊ virginitas incoꝛrupta vſqȝ ad obitũ ꝑmanſit. factus magiſter artium miſſas indies audire conſueuerat q̃ conſuetudo ſcolaribus ſuis ꝓfuit. Inde ſeſe ad theologie ſtudiũ tranſtulit. poſtea euaſit p̃dicatoꝛ egregius. diſputatoꝛ acutiſſimus. vacante ſede archiep̃ali cantuarie eccle electus magnis virtutibus emicuit. ꝑſecutionẽ deinde paſſus clam fugiens ab anglia ⁊ mari tranſito ad potegniacũ monaſteriũ ꝑuenit inde ſolciacũ adijt. poſt ꝑceptinoẽ ſacramẽti infirm⁹ exiſtens in lecto ſedens caput ſup manũ reclinãs obijt. xvi. kaleñ. decẽbris. coꝛp⁹ ad põtigniacũ in eccl̃ia ſancti iacobi ſepultum miraculis ⁊ virtutibus fulget. de⁹ enĩ mirificauit ſctm̃ ſuũ ex oĩ pene genere lãguoꝝ colẽdũqȝ p̃buit vniuerſis.

S. Staniſlaus ep̃us

Staniſlaus ep̃us cracouienſis in polonia vir doctrina ⁊ ſanctitate illuſtris ꝑ hec tp̃a claruit. Is cũ poſt multa virtutũ opera feliciter quieuit. Innocentius quartus ſummus pontifex ſanctoꝝ numero aggregauit. qui in vita ⁊ poſt moꝛtem miraculis effulſit.

Sanctus quoqȝ Albertus de Tarpano carmelita ſiculus. vir meritis. ſignis doctrinaqȝ clarus ⁊ totius perfectionis exemplar.

Lapis grandis in monaſteriũ ſancti Gabrielis cecidit. habẽs ſignuꝫ crucis ⁊ imaginẽ chriſti expreſſam. ⁊ deſuper aureis literis habens ſcriptuꝫ ihesus nazarenus rex iudeorum. ⁊ cecũ illũ illuminauit.

S. Petrus martyr de or. predicatoꝝ

PEtrus nouus martyr. p̃tria veronẽſis ordinis fratꝝ p̃dicatoꝝ declamator. Et catholice fidei acerrimus defenſor. tanq̃ roſa de ſpinis ort⁹. parẽtes eni hereticos habuit. q̃ hereſim manicheoꝝ ſectabãtur. adoleſcẽs factus mũdum parenteſq̨ relinquens ordinẽ predicatoꝝ ingreſſus. in eo. xxx. annis laudabilem duxit vitã. feruẽs amator fidei. cultor precipuus. ꝓpugnator ardentior. ꝓ hac morte ſubire cupiens. Cũ igit̃ de ciuitate cumana. vbi fratrũ ſuoꝝ ordinis predicatoꝝ p̃or fuit. ꝓ exeq̃nda inq̃ſitione ꝯ hereticos ſibi ap̃lica ſede cõmiſſa mediolanũ ire vellet. anno dñi. M. cclij. pridie kal̃. maij. ob ipſius catholice fidei defenſionẽ dum a lacu lario ſiue cumano cũ ſocio mediolanũ rediret apud barlaſinã oppidũ ab arrianis hereticis interceptus. martyrij coronã adept⁹ eſt. cultellũ eni lictor arripuit Et ꝑ latera eius tranſfixit. Cũ v̾o fidei pugil hereticoꝝ dogma peſtiferꝝ in vita ſua plurimũ eradicauerat. poſt mortẽ tñ ſuã eius meritis ⁊ miraculis choruſcãtibus extirpauit. vt plurimi ad gremiũ eccl̃ie redirẽt. Ob cuius ſanctitatẽ ⁊ frequẽtia miracula ip̃m innocentius pontifex ſequẽti anno in ſanctos xp̃i martyres retulit.

Etzelinus tyrannus

ETzelinus alberinuſq̨ fratres de romano. cũ ea etate in marchia taruiſina familie nobiles ceteris p̃ſtantiores erant. apud baſſianũ carrarienſes. ⁊ marchiones eſtenſes verone monticuli. Et in eius agro ſctĩ bonifacij comites. Et cuꝫ ceteri haberẽt vetuſtiorẽ ꝓſapie originẽ. etzelin⁹ loco nat⁹ erat obſcuriore. Cui⁹ auus eiuſdẽ nõis theutonicus miles gregorius cũ ottone tercio venerat in ytaliã Hic v̾o ſub friderico ſecundo cũ eſſet vita ⁊ morib⁹ ꝑ q̃ ad ſimilis auctus eſt opibus adeo magnis. vt tyrannideꝫ ſibi ꝯſtituerit maiorẽ ceteris oĩbus. quas abſq̨ imperij aut regni titulo ytalia raro alias ꝑtulerit. Primaq̨ vrbs verona in illius ꝑtes etzelini opa eſt reducta. Compoſita interim alemanie re fridericus in ytaliaꝫ eſt reuerſus. primi quoq̨ oĩm patauini blandicijs doloſiſq̨ libertatis retinende factis ab etzelino pollicitationib⁹ decepti ꝑtes impatorias ſunt ſecuti. Quibus e veſtigio etzelinus frenũ ſeruitutis iugũ impoſuit. Zobardo viro germano cum theutonica ſarracenicaq̨ cohorte ita imiſſo vt ſarracenis portas alemãniſq̨ pallatiũ ſeruantibus in aptam ſ̾uitutẽ padua ſit redacta. Preſertim q̃ carrarienſiũ odio atq̨ inuidia axo eſtẽſis marchio friderici vel potius etzelini ꝑtibus adherebat. Multos deinde exilio damnauit. paruulis teſticulos ⁊ oculos amputauit ⁊ effodit. vt terrorẽ oĩbus incuteret. ac nullis innocẽtie locũ reliquit. Quib⁹ male geſtis vincentiã pari errore ſuo adiecit imperio. Betxianã vrbẽ obtinuit. in q̃ multa ſerudelitate deſeuit. Uerꝫ cum vigeſimo ſue tyrannidis anno omnẽ ferme venetiã ꝓuinciam dilaceraſſet. Mediolanuꝫ ſibi ſubijcere temptaſſet. Om̃es vicine ciuitates cũ eis fedus inierũt. Et martin⁹ turrianus in mediolano primarius cũ reliquis ſocijs arma in etzelinũ duxit. Et cũ pluries dubio marte pugnaſſet. tandẽ in fugã conuertit ſatellitibus eius interfectis. etzelinum turpiter vulnerauit. Et apud ſontiũ deſperatiõe duct⁹ vuln⁹ ſuũ manib⁹ diſcerpẽs vitã euomit miſerã. Hicq̨ finis tyranno fuit. q̃ q̃tuor ⁊ triginta annis ciuitates plures oppreſſas tenuit.

Hugo Cardinalis

HUgo cardinalis ſancte ſabine vir vita ⁊ doctrina inſignis. cuꝫ innocẽtius q̃rtus ſumm⁹ põtifex doctoꝝ viroꝝ familiaritate mirifice delectabat̃. quos etiã ad dignitatis gradũ euexit. hũc hugonẽ cardinalẽ ꝓmulgauit. Qui ob dignitatẽ acceptã a priore vita nuſquã receſſit. Ordinis ſancti dñici ꝓus frater habebat̃. Scripſit idem Hugo ⁊ gloſas in bibliam. ⁊ concordantias vt iſtorũ vocabulo vtamur.

Manfredus rex

MAnfredus friderici impatoris ex ꝯcubina nobili filius. conrado fratre defuncto. ſycilie regnum obtinet. ⁊. xiij. annis regnat. Hic quãuis ab alexandro pontifice admonitus. ne quicquã cõtra eccleſie ditionẽ eo in regno moliret̃. monitis pontificis obtemperare recuſauit. aſſerens in demortui fratris legitimũ fore heredem. Et cum ab eodem alexandro excõmunicatus fuiſſet. ⁊ contra eum paratiſſimũ exercitũ miſiſſet. Ipſe acceſſitis multis ſarracenis. ipſius pontificis copias fuſas partim occidit partim cepit. Inde neapolitanos acri⁹ vexare cepit. In etruria quoq̨ factiones mouet. maxime v̾o florẽtie. q̃ mortuo friderico ſtatim in libertatẽ ſe vendicauerat. Florẽtinos itaq̨ põtificis ꝑtes defendẽtes iuxta fluuiũ arbiã vt gibellinis vrbẽ relinq̃re ſint coacti. Quãobrẽ vrbanus quartus ſtatim in frãciã miſit. Ec carolũ ſancti ludouici regis frẽm e gallia vocauit. Et eo regni ſycilie rege declarato ꝯ manfredũ obiecit. Tandeꝫ beneuẽtũ ꝑuenit. facta cũ manfredo pugnãdi copia m̃ltis vtriſq̨ interfectis. Manfredũ deniq̨ carolus interfecit. Et ſic carolus regnũ in pace obtinuit.

Linea ſummoꝝ pontificū

Urbanus quartus

Clemens quartus

Urbanus q̄rtus papa. natione gallus. ex trecenſi gallica vrbe oriūdus. pr̄iarcha hieroſolimitanꝰ. alexandro pontifici ſufficit. Hic ꝛ ſi hūili loco natus. pſtanti tn̄ ꝛ elegāti lingua fuit. q̄ aliq̄n laceſſitus. ꝙ vili pr̄e ortꝰ eēt Rn̄dit nobilē virū nō naſci. ſ; fieri. v̄tutis ꝛ nobilitatis ē. hic pontificatu ſuſcepto eādē mā̄fredi tyrā̄nidē q̄ꝫ ꝛ alexā̄der paſſus e gallijs ſtatim milites ꝯuocauit. quos mā̄fredo obijceret. Cuiꝰ fuit poſtea inſtitutū ſolennitatem corporis xp̄i cū pceſſionibus ꝛ octauis a cūctis fidelibꝰ celebrari. p q̄bus indulgē̄tias maximas cōceſſit. Maiorē etiā interea ſolidiorēq̄ꝫ rebꝰ ſuis eccl̄ie opē vrbanꝰ pontifex afferre cogitauerat. Cuiꝰ rei cōficiende ſpem q̄ꝫ p̄mum ē allata. cruce ſignatos cenſuit dimittē̄dos. Nā oratū francie regē ludouicū facile i ſentē̄tiā duxit. vt carolus prouīcie. ꝛ andegauoꝝ comes ipſius ludouici cōſobrinus ac gener iuribꝰ potiret̄. Caroluſq̄ꝫ pōtifici ꝛ regi facilē ſe prebē̄s oīa diſponere ac parare ceperat. tā̄te expeditioni. tā̄to muneri exeq̄ndo neceſſaria. cū vrbani pōtificis renūciatā mortē creditū eſt ꝯſtitutū caroli facinꝰ turbaturā. Pontificatus enī ſui vrbanus morit̄ peruſij anno tercio. menſe vno. die quarto. ꝛ in cathedrali baſilica ſepelitur. vacat tum ſedes menſibꝰ q̄nq̄ꝫ. hic ordines mē̄dicantiū fauoribūs ꝛ priuilegijs multū iuuit.

Clemens q̄rtus papa. guido prius fulcodij appellatꝰ eſt. natione narbonenſis. e villa ſancti egidij merito ob ſanctitatē ꝛ doctrinā pontifex creatur. Is enī iure cōſultoꝝ totius gallie p̄marius preſtā̄tis q̄ꝫ aduocati cauſarū in regū francie curia laude ornatꝰ eſſet. vxorēq̄ꝫ ꝛ filios habuit. qua defuncta podienſis primo ep̄s. poſt narbonē̄ſis archiep̄s. demū ꝛ cardinalis ꝛ ſabinē̄ſ ſimul ep̄s fuit. Eū itaq̄ꝫ celebris fame ꝛ magne reꝝ experientie cardinalē pontifex vrbanus cōponē̄dis inter heinricū anglie regē ꝛ ſymonē mōtis fortis comitem illius cōſobrinū ꝯtentionibꝰ legatū miſerat. de q̄ legatione pōtificalis eū addita dignitas reuocauit. Raroq̄ꝫ alias quicq̄ꝫ opportunius accidiſſe viſum eſt. q̄ꝫ eiꝰ pontificis in ytaliā aduentꝰ. Quē manfredi inſidias timentem nauigio q̄dam mercatorio religioſi mendicantis habitu terra veniſſe aſſerūt. Q̄ꝫ ꝯſtat peruſiā primo cū aduenīſſet acceſſiti cardinales. eū deduxerūt viterbiū. de q̄ vrbe amoliri ꝛ parare cepit. q̄ caroli ꝓpe diē affuturi conatibus accomoda iudicauit. Quāq̄ꝫ carolus paulopoſt maſſilia ſoluens cū. xxx. triremibus i tyberim eſt delatꝰ romāq̄ꝫ ꝑuenit. Clemē̄s aūt doctrina. pietate. religione. hūanitate modeſtia ꝛ caritate in ꝓximū ꝛ pauꝑem xp̄i ornatus. Bona eccl̄ie ita acute diſpenſauit. vt plus deo q̄ꝫ affinitati ꝛ cognationi tribuiſſe videat̄. Duas habuit filias ex mortua vxore an̄ pontificatū ſuſceptas. Quaꝝ altere in monaſteriū collocate. xxx. libras thuronē̄ſiū ꝓuoꝝ dedit. Altere aūt q̄ marito ſue ꝯditōnis nupſerat trecē̄tas libras turonē̄ſiū dotis noīe numerari iuſſit. hac ꝯditōne ne q̄d vnq̄ꝫ amplius peteret̄. habuit ꝛ nepotē clericū. quē vbi cōperit tres p̄bendas (ita enī canonicatus vocāt) hr̄e optionē facere cōpulit. vt quā vellet ex his retinere. duas relinq̄ret. Vex inſtantibus amicis vt nō ſolū q̄ habebat nepoti dimitteret. ſ; maiora ꝛ plura tribueret. Rn̄dit vir ſanctiſſimus ſe deo nō aūt carni ꝛ ſanguini victuꝝ. Deū ita velle vt ſua in pias cauſas erogarē̄tur. nec eſſe dignū petri ſucceſſorē q̄ plus cognatōni q̄ꝫ pietati ꝛ chriſto tribueret. Hū aūt viterbij eſſet hedwigē polonie duciſſam in ſanctas retulit. Delectatꝰ eſt mirifice doctrina bonauē̄ture. Reliquū vite ſue tp̄us ieiunijs vigilijs orōnibus alijſq̄ꝫ bonis operibus contriuit. hac cōmendatione moriens vir ſanctiſſimus cum ſediſſet annis. 3. menſibus nouē. magno de ſe apud oīes relicto deſiderio. viterbij ſepelitur. hinc contentio inter cardinales orta ē. cum dignus clementi ſucceſſor queritur propter quod vacauit ſedes annis duobus.

Bernardus cōpoſtellanus doctor

Bernardus cōpoſtellanus ſacerdos eruditiſſimꝰ ꝛ iuris vtriuſq̄ꝫ doctor innocē̄tij ſuꝑioris familiaris ꝛ capellanꝰ. Cuiꝰ pontificis exē̄plo ꝛ diligē̄tia excitatꝰ. libꝝ i p̄mo decretaliū mē̄tiōe dignū edidit. quē ꝛ apparatū vocauit. Alia etiā quedam compoſuit.

Cometa inſignis

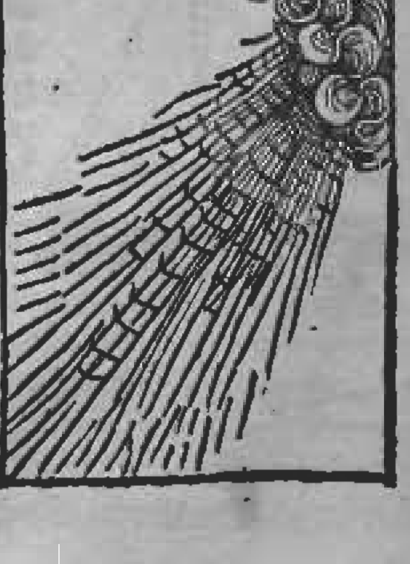

Cometes noua ſtella in celo āno dn̄i. M. cclxiij. in celo apparuit inſigni magnitudine ſupra tres menſes ſurgens ab oriente cum magna luce. Et ad mediū celi occidentē verſus radios ſuos emittebat. Quo prius apparente. vrbanus quartus pontifex infirmari cepit. ſed eadem ipſa nocte qua vrbanus obijt, ꝛ ipſe extinctus eſt. ſic deficit apparitio eius.

Imperij electores. poſt obitū friderici ⁊ cōradi filij anno. 1256. de impe‑ratore deligendo ꝯtendentes bifarie diuiduntur. In q̄ diuiſione duos imperatores. plures eligerūt. ſ. Alfonſum regē caſtelle. Et Richardū cornubie comitē vel comarchū. frēm regis anglie. Sʒ neuter cōfirmat⁹ inter regnum adhuc in aliquot annos ꝓrogaꝶ. vſqʒ ad tpa gregorij decimi ⁊ rudolphi romanorum regis.

Linea imperatoꝝ
Inter regnū
Alphonſus

Richardus

Ptolomeus lucenſis ſe q̄dā rex eius tpis geſtaꝝ ſcripſit. vidiſſe pfat⁹ de carolo nude vt alij dixerit. Quoſdā adijt cardinales a clemēte pontifice miſſos carolū in lateranēſi eccl'ia hierlm ⁊ ſicilie regē ⁊ beatricē vxorē reginā declaratos coronaſſe. Conſtat q̄ꝫ ꝙ carolus dictoꝝ regnoꝝ corona ornādus ꝑ ſolennē ſtipulationē cōſcriptaqʒ q̄ extant ānuos duos de q̄nquaginta mille aureos in feudi penſionē ſubiectioniſqʒ ⁊ recognitionis romane ſpopondit eccl'ie. Hiſqʒ in federibus actū nec ſucceſſoꝝ cuipiā licere romanū imperiū. ſi etiā ab electorib⁹ demandatū eſſet. accipe admiſtrandū. Nā ⁊ ſi terrebat pōtificem friderici primi ⁊ ſecūdi impatoꝝ memoria. Pn̄tis quoqʒ tpis mot⁹ formidabat. Alfonſus em̄ rex caſtelle impiū ad qd̄ incōtrouerſia electus erat. armis ⁊ largitōe adnitebaꝶ accipe. Et comitē cornubie fratrē regis anglie illius aduerſariū ꝑurfacientes. Germani electores i carolū faciliter ꝯſenſiſſent. Nec id eq̄ tuliſſet aīo alfonſus. quē cōſtat in ytaliā ducturū fuiſſe. Niſi eū diſtinuiſſet heinrici friderici fratꝝ ſuoꝝ ſuſpitio motuū. quos regno pulſos extra hiſpanias exulare cepit. Heinricus em̄ in gallias. Fridericus in affricā acceſſerāt vt ſarracenos hic. gallos ille ad caſtelle regni incōmodo cōcitarēt. Et erat heinricus ditiſſim⁹ ex hiſpania aſportatis. Tandem alfonſus vir prudēs mortuo Richardo intuitu pacis volūtarie corā gregorio decimo omni iure ceſſit.

Mirabilis pegrinatio ppl'oꝝ q̄ a peruſinis incipiēs. non ſolū ytalie pplos. verūetiā exteros adeo cōmouit. vt nō longis agminibus crucē ſeq̄ntes ad cōuicinas ciuitates miſericordiā cōclamātes. ⁊ pacē ſupplices cōmearent. Pueri quoqʒ vſqʒ ad. 2000. diabolica machīatione cruce ſignati ſunt. ac ꝑ legiones ad diuerſas portus maris peruenientes. multi a piratis capti. pauci ad ꝑ̄ria redierūt.

Albertus magnus

Albert⁹ magnus natione ſueuus ex oppido laugingen in ripis danubij ſito oriūdus. Ratiſpōnēſis eps̄. ⁊ ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfeſſor. His tpib⁹ pariſius clariſſim⁹ ⁊ oībus p̄ferendus fuit. doctor eccl'ie celeberrim⁹. ſplendor germanie. vite ſctitate ⁊ doctrine tante fuit. ꝙ nemo ei an̄ponendus ne dū eq̄perandus ſit. Quāobrē magni cognomē adept⁹ ē. Anno dn̄i. M.cclxij. ratiſponenſi eccl'ie eps̄ in ordine. xxviij. p̄ficiꝶ. Ob amorē tn̄ doctrine relicto epatu. ꝑ multos annos colonie ⁊ pariſius publice theologiā ⁊ phīam docuit. Qui ⁊ oīa opera Areſtotilis cōmētat⁹ eſt. Et theologiā xp̄ianam acutiſſime aperuit. Sup q̄tuor ſentētiaꝝ libros ſcribēs. magnā ptem biblie expoſuit. Euāgelia ⁊ ep̄las Pauli egregie declarauit. De aīalibus quoqʒ librū perpulcrū compoſuit. Et alia laude digna. Tandē octuageſimūſeptimū agēs annū colonie ſpūm deo reddidit. Et i choro eccleſie ſancte crucis ante ſummū altare in archa ſaxea aſſiſtente Sifrido archiepiſcopo colonienſi. ſummo honore ſepultus fuit. Miraculis quoqʒ in vita ⁊ poſt obitum vt fertur claruit.

Bonauētura cardialis

Bonauentura natione thuſcus. patria balneo reginus. Joanne fidanza. ⁊ ritella fidelibus cōiugibus ortus. Anno etatis ſue circiter ſecūdo ⁊ viceſimo habitum religionis ſancti franciſci deuotiſſime ſuſcepit. docente illum alexandro de ales tantam doctrinaꝝ perfectionem adeptus vt ſeptimo ingreſſus ſui āno ſelectus librū ſentētiarū in pariſienſi ciuitate clariſſime legerit. Et cathedrā mgr̄alē accepit. Tredecimo ipſius ingreſſus anno ordinis minoꝝ generalis miſter ⁊ theologus eminentiſſimus. ac albanenſis cardinalis epiſcopus (preter ſanctitatem maximā) etiam ingenij gratia ⁊ auctoritate maxima preditus. Clariſſimus in toto orbe habitus eſt. Qui pre ceteris doctoribus luculentiſſime ⁊ copioſe tum ſup quatuor ſentētiaꝝ libros ſcripſit. Poſtillaſqʒ ſuper lucam ⁊ alia ſcripſit de cōtemplatione de ſex alis ſeraphin. Regulam nouitioꝝ. Diui quoqʒ franciſci hiſtoriaſ maiorem ⁊ minorem compilauit. atqʒ ordinis cōſtitutiones. Eas ob res ⁊ ꝓpter eius frequentia miracula cū etiam cor ipſius (incinerato corpore) incorruptū inuentum fuerit. Sixtus quartus pontifex ſummus anno domini. 1482. in ſanctorum pontificum numero merito aſcripſit.

Alexāder de ales doctor irrefragabilis

Alexander de ales pariſienſiū irrefragabilis ⁊ precipuus doctor ⁊ ipſe hec tpa clariſſima reddidit. Qui i vltimo vite ſue ob eximiā cū dei ſapiaꝫ ac pͥcipuā eius deuotōem. q̄ʒ habebat ad beatiſſimā vͥginē mariā minoꝝ habitū ſuſcipere voluit. Cū ob eius amorē aliqd poſtulāti ſi poſſibilitas foret ꝑ virib⁹ adimplere pollicebat. Cui frater q̄ per vrbē cū ſacco elemoſinā petebat ait. Cum diu mūdo ſuietis cū magna fama ⁊ religio nr̄a nullū habeat magr̄m. Rogo vt dei amore ⁊ vͥginis matris eius ad vtilitatē aīe vr̄e ⁊ nr̄e religionis honorem habitum aſſumatis. Is r̄ndit ſtatim te ſeq̄r ⁊ faciā qd̄ petiſti. ſeculum deſerens ordinē minoꝝ ingreſſus. Qui cū eſſet accuratiſſime doctus ex mandato innocentij pape in theologia ſummā admodū copioſiſſimā ⁊ celeberrimā compoſuit. quā in partes q̄tuor diuiſit. inſup ⁊ vniuerſum ferme vetus ⁊ nouū teſtamētū poſtillauit. ꝓpter qd̄ fons vite appellari ꝓmeruit.

Martinus ſcotus

Guido bonat⁹ aſtrologus ꝑ idē tp̄us in ſyderalibus diſciplinis vniuerſo occidenti notiſſim⁹ ⁊ celeberrim⁹ fuit. Cui adeo ea i facultate aperta fuerūt oīa. vt nil apud eam illi incognitum fuerit.

Guido bonatus

Martinus ſcotus ciſtercienſis ordinis (vt aiūt) frater magne doctrine ⁊ ſingularis vite vir ꝑ hec tēpora rome in p̄cio fuit ⁊ hiſtoriā breuē cōpoſuit. quaſ martinianā appellauit. Hanc tn̄ laudem predicatores cuidam ordinis ſui martino ep̄o tradunt.

Alexander de villa dei ſacraꝝ lr̄aꝝ profeſſor. de ordine ſancti b̄ndicti. quāuis aliq̄ frēm minoꝝ fuiſſe ſcribant. ꝑ id tp̄us etiam in grāmatica librum vulgatiſſimū cōpoſuit. quē doctrinale appellari voluit. Et i ptes tres diuiſit. Cuius initiū Scribere clericulis ⁊c.

Vincēt⁹ gall⁹ or. p̄di.

Alexander de villa dei

Vincentius gallus p̄ria burgūdus beluacēſis hyſtoricus ⁊ theologus ordinis p̄dicatorū frater ꝑ hoc ip̄m tempus claruit. Et innumerabiles hyſtorias multis ſu͞ voluminibus comprehendit. Quatuor eīm ſpecula edidit de oīm ſcibili materia. Doctrinale. Morale. Naturale ⁊ Hiſtoriale. qd̄ vſq̄ ad annum domini 1254. perduxit. atq̄ alia multa cōpoſuit. videlʒ librū gratie. librū de ſancto ioanne euāgeliſta. librū de eruditione pueroꝝ regalium. ⁊ conſolatoriū de morte amici Et quā maxime de laudibus diue ac glorioſe virginis marie tractatum celeberrimū edidit.

Florētini mortuo friderico ceſare. qui eos plurimū vexauerat in libertatē ſeſe vendicantes ⁊ guelphos ab ip̄o ceſare electos in patriam reducentes rempu. reformarūt. Unde ⁊ duodecim antianos creauere. qui gibellinis reſiſterent. ⁊ ius populo dicerent.

Diſcordie quoq̄ ac lites ꝑmaxime inter ianuēſes ⁊ venetos ex quodā aſie monaſterio initiū ſumpſere Que adeo peſtifera contagione cōualuere. vt res ip̄a ciuitatibus ip̄is plurimū fuerit pernicioſa. Et vniuerſe xp̄iane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Paleologoꝝ imperij principiū apud ꝯſtantinopolim ſumpſit. Cū michael paleologus grecus theodero impatori affinitate coniūctus pulſis e grecia gallis ac venetis. duobuſq̄ theodori filijs paruulis. q̄s eidē ex teſtamēto cōmendatos reliquerat interfectis. imperiū ſibi deſumens. imperauit annis. 45. Ingentis ſp̄us vir. Et ita latinoꝝ imperij finis fuit qd̄ ꝑ annos. 8. ⁊. 50. apud eos durauit. Exinde greci paleologi centum ⁊. 96. annos imperauerūt vſq̄ ad annū domini. 1454.

Hoſtienſis cardinalis

Heinricus cardinalis hoſtienſis cognomēto etiā hoſtiēſis. vir hūani diuiniq̄ iuris ꝑitiſſim⁹. hoc tp̄e eas ob res apud Alexādꝝ pōtificē maximo habebat in precio. qui ab ip̄o pontifice p̄monitus ſup toto decretaliū titulo lecturas vtiles cōpoſuit. Sed ⁊ ſummā admiratione dignā in vtroq̄ iure cōſcripſit. Quam galli vltra montani compendioſam vocant.

Goffredus alter a ſupiore celeberrim⁹ legū doctor. His tp̄ib⁹ floruit. ⁊ ea i diſciplia nōnulla ꝯpoſuit. ⁊ q̄ʒ maxie ſup codice digeſtoq̄ toto lecturas accuratiſſimas.

Aymonem anglicū ordinis minoꝝ generalē miniſtrū theologū ſanctiſſimū cum ſupraſcriptis floruiſſe conſtat. Qui inter cetera ingenij ſui monimenta. breuiariū alexandri pape iuſſu correxit ⁊ rubricauit.

S. Thomas de aqui-no doctor

THomas de aq̄no ordinis p̄dicatoꝝ doctor. alberti magni diſcipulus ex inſigni comitū familia. in cōfinibus apulie ⁊ ſicilie originē duxit. Cū motus regni ſicilie varij eſſent. doctrine ac religionis viā traxiſſe videt. Quo in tp̄e Cōradus ex gente ſueua imꝑator aq̄nū vaſtās. Thomā parētes ei⁹ genere nobiles. et in oppido primarij p̄ria ꝓfugi. caſſinēſis cenobij monachis cōmendatū reliq̄rūt alendū. vbi l̄ris ac religioni operā dare cepit. Eius em̄ p̄r landulfus noīe. m̄r theodora e neapoli originē habuit. Qui ⁊ in ip̄is infantie rudimētis dei gr̄a preditus deinde ordinē diui dn̄ici ingreſſus religioſiſſimā ac ꝑfectiſſimā vitā vſq₃ in finē exegit. Ubi etiā p̄ter doctrinā maximā ad eā peruenit doctrine excellentiam vt nemini ph̄ie ⁊ theologie ſcīa ſecūdus habeat. Coloniā ei ꝑgens tantū profecit vt poſt aliq̄s annos apud pariſius primū in doctrina locum teneret. Ubi q̄tuor libros in ſentētias edidit. inde angelicus doctor appellatus. romā deinde ab vrbano accerſitus ſpretis dignitatib⁹ q̄ vltro offerebantur. totū ſe lectioni et ſcriptioni dedit. Et eius rogatu multa cōſcripſit. Reliquit poſt ſummā theologie i tres ptes diuiſam i q̄ſtiones diſtinctā. Summā ꝯ gentiles. Cathenā aureā. In q̄tuor euāgelia. Cōmentaria in bibliā. Et Ariſto. libros ⁊ plīma alia. Totam q₃ naturalē philoſophiā ac moralē cōmentationibus expoſuit. Declarauit ⁊ Job. Compoſuit ⁊ officiū de xp̄i corꝑe. Quo i opere plīme figure ve. teſta. cōtinentur. Qui etiā miraculoꝝ gloria noīatiſſimus euaſit: tandē iterato romā vocatus vt ad ꝯciliū lugdunēſe p Gregoriū. x. celebrandum accederet ꝓperās. cū apud caſſinū mōtem fuiſſet infirmitate corrept⁹ Anno domini 1274. ſanctiſſime migrauit ad dn̄m. Nonis marcij. Quē poſtmodū ioannes. 22. pōtifex. ꝓpter crebra miracula in ſanctorum confeſſorum ⁊ doctorum numero aggregare voluit. Apud auinionē. xv. kal. auguſti Anno. M. cccxxiij. a tranſitu eius ex mūdo quinquageſimo.

Carolus rex

CArolus ludouici regis frācoꝝ frater manfredo rege interfecto a clemēte papa ſicilie rex declaratus. regnauit annis. 7. atq₃ ita paulopoſt ſicilie ⁊ apulie regna in ſuā ꝑtātem redegit. In quibus cōpoſitis rebus eueſtigio viterbiū cū vniuerſo exercitu ad pontificē venit. vbi audiens conradinū adoleſcentē conradi ſueui nepotē in ytalia a gibellinis ꝯ guelphos fuiſſe vocatū. In etruriam. gibellinos domitos illico venit. ibiq₃ magna de hoſtibus ſtrage edita. cōradinū cepit ⁊ capitali ſentētia puniuit. Inde in regno confirmatus pacem cum piſanis iniit. Et cū eis in aphricā i ludouici regis germani ſubſidiū traiecit. Ibiq₃ ludouico fr̄e ex peſte mortuo inuēto cū Tunici rege pacē hac lege cōpoſuit. vt ꝑpetuo annis ſingulis ſibi ſuiſq₃ ſucceſſoribus tributū aliquot pēderet. inde i regnū rediit. vbi petro aragonēſi ſiciliā ſe ſbdidiſſe reperit. deniq₃ ⁊ ipſe carolus morit. ⁊ neapoli ſepelitur. Huic ideo hieroſolimoꝝ regnū declaratum fuit. q₃ maria antiochie principis filia cui id regnū debebatur (qđ hugo eius nepos occupauerat) illud carolo huic regi deuouerat.

SEcta flagellantiū in ytalia ortum habuit. Et inde in alemāniam ⁊ galliā ꝓgreſſa bifarie. qui ſe nodoſis flagellis in q̄bus aculei inſerti erant flagellabant ad oſtētationē. Ex qua ſecta multi graues errores pullulabant. in pleriſq₃ locis circa fidem. ⁊ ſacramēta eccl'ie. Que poſtremo in p̄te igne ⁊ gladio exterminata fuit.

FErunt theologi hāc orationem a ſummis viris laudatam hac tempeſtate. Benedictum ſit dulce nomē domini noſtri iheſu chriſti. ⁊ glorioſiſſime virginis marie matris eius ineternum et vltra amen. Nos cum prole pia benedicat virgo maria amen. Et q̄ hec legerit vel orauerit de ſingulis iterationibus auctoritate Clementis pape ob petitōnem ludouici ſancti regis francie tres annos indulgentiarum habebit.

Philippus rex

PHilippus ſancti ludouici regis filius patre germano in affrica defunctis. ibidem regiū munus ſuſcipiens regnauit annis quindecim. Uir certe vite ſanctimonia patri perſimilis. qui vitande contagionis cauſa ꝑmotus. dimiſſa aphrica. in ytaliam adnauigauit. pacem inter genuēſes ⁊ venetos ad quinqueñiū compoſuit. Multa quoq₃ ⁊ laudabilia pro fide chriſti tum domi tū foris exegit pietatis opera. Et iter cetera memoratu digna beate marie magdalene corpus maſſilie iam diu a beato maximiano in villa ſui nominis cōditum. ornatiore ſepulcro. ⁊ maiore ſacello exornauit. Eiuſq₃ caput ſeorſum in theca argētea recludens. Alia quoq₃ conſimilia ⁊ multo maiora confecit opera.

GRegorius decim⁹ papa. natione ytalus. pr̄ia placētinus e viceconitū familia mediolano pulſa. theobaldus antea vocat⁹. laudenſ archidiacon⁹ in aſya exn̄s. Viterbij collegio cardinaliū pontifex creat. Vir certe in om̄i vita clarus prudētia rex̄ gerendaꝝ. fortitudie animi. q̄ pecunias ꝛ res humanas cōtemnebat. vſus hūanitate. benignitate in pauꝑes xp̄i. ꝛ eos potiſſimū. q̄ ad gremiū ſedis ap̄lice ꝯfugiebāt. Hic pōtificatu ſuſcepto pacis amatoꝛ. Genuēſes ꝛ venetos magnis inter ſe cladibus afflictos ad cōponendā pacē aīm adiecit. philippi p̄dicti regis francoꝝ vſus prudētia. Eaqꝫ cōfecta florētiā cū carolo ſycilie rege acceſſit. Agentē florentie pōtificē pulcerrimā ꝯtemplatū vrbem. q̄ erat bonitate cōpaſſio illius ex ciuibus q̄ gentis ſueuoꝝ imperatoꝝ operib⁹ ea vrbe extores exuleſqꝫ agebant. Et carolo rege in ſuam ꝑducto ſn̄iam illis reducendis operā cum pn̄tibus dare cepit. pugnādi ius interdixit. ꝓfectus inde pōtifex recto itinere lugdunū ꝑuenit. ꝑ celebrādo generali ꝯcilio. quo ꝛ paleologus imꝑatoꝛ cōſtantinopolitan⁹ ꝓfectus. Et rudolphus in imꝑatorē ab electoribus delect⁹ ē. Re in cōcilio bn̄ geſta pontifex gregori⁹ iter ad ytaliā eſt ingreſſus. Cū veniſſet bellocadoꝝ expectantē ibi alfonſum caſtelle regē audiuit. Qui multis ē queſtus nullā vt debuerat rudolphi ad imperiū electionē habuiſſe rōnem. Cū pontifex multis placauit rōnibus vt p̄tenſum ius ſuū nouo imperatori deſignato cedere ꝯſenſerit. Inde per viennā luſanamqꝫ tranſmiſſis alpibus lōgobardia pontifex iter fecit. Cūqꝫ aretiū ꝑueniſſet ſanct⁹ ꝛ ſumma dignus veneratōne diem obijt. Pontificatus ſui anno quarto. menſe ſecūdo die decimo. Ad eius celebre etiam nūc ſepulcꝝ ſctītas ſua quanta fuerat miraculis crebreſcentibus eſt oſtenſum.

INnocentius qntus papa. natione burgūdus. Petrus tharentaſienſis antea vocatus ordinis ſancti dn̄ici inſignis theologus. ſacris lr̄is doctiſſim⁹ Anno dn̄i. M. cclxxv. aretij pontifex creatur. Sub ipſiqꝫ tp̄s florentini legation e ſolēni romā miſſa abſolutionē ab excōicatione ꝛ interdicti amotionē ab innocētio impetrarūt. genuēſes ꝛ venetos diſſidētes in ſuā ſn̄iam traxiſſet. niſi repentina morte p̄occupatus fuiſſet. Qui ſecūda die ſexti menſis q̄ꝫ fuerat deſignatus in lateranenſi palatio defunctus. Qui ante dignitatē apud pariſius ꝑdicando ꝛ ſcribendo maximo fuit in p̄cio. Qui cum eſſet doctiſſimus in ſacris codicib⁹ aliq̄ vtiliter declarauit. ac ſuper ſentētiaꝝ libros m̄lta egregie ꝯpoſuit.

HAdrian⁹ qnt⁹ papa. pr̄ia genueñ. familia fliſca othobonus antea vocat⁹ ex fliſthea gēte comitū lauanie genuēſi. rome i atrio lateranēſi i pōtificē ē aſſumpt⁹. fuit aūt innocētij q̄rti nepos. ſcriqꝫ adriani diacon⁹ cardinalis ab eodē creat⁹. vir certe magni aī. veterbiū ſtatī ꝓficiſcit. vt caroli potentiā minueret ad rudolfumqꝫ illico miſerat. q̄ ꝯ ac gregorio. x. ꝓmiſerat venire ytaliā diſtuliſſet. q̄ bello aduerſus regē bohemie implicat⁹. impij iura ſpernē videbat. Tuti oremqꝫ ytaliā a carolo ꝛ alijs tyrānis reddidiſſet. ꝛ ꝯſtitutionē de eligēdo pontifice in meliorē formā redegiſſet niſi mors obſtetiſſet. Que ꝛ alia dux magno hadrian⁹ molit aīo. ad qnq̄geſimū vl' vt aliq̄ hn̄t q̄drageſimū pōtificat⁹ die viterbij obijt. ſepeliturqꝫ in ꝯuētu fratꝝ minoꝝ. vacat tū ſedes dies octo ꝛ viginti.

Linea ſummoꝝ pontificū

Gregorius decimus

Innocentius quintus

Adrianus quintus

Concilium lugdunenſe

COncliū ſeu ſynodus maxima hoc āno lugduni a gregorio decimo p̄dicto pontifice indicit. vbi attentiore in primis cura atqꝫ diligētia de afferenda hieroſolime rebus ope ē actum. Cōtulit ſo ſe ad id concliū michael paleologus grecoꝝ imꝑatoꝛ. cū magno comitatu. ꝑuectus tercia decima vice in ſententiā romane eccleſie grecos totiens deficiētes ꝓtraxit. Et vnioni orietalis ad occidentalē eccl'iam tridētia tūc eius gentis peioratione ꝯſenſit. Secutiqꝫ illū nōnulli tartaree gētis ſcithie ꝓceres ſacro baptiſmatis caractare ꝑfuſi. xp̄ianos ſe ꝛ catholicos fore ꝓfeſſi ſunt. Sꝫ ꝛ rudulph⁹ ab electorib⁹ germanis i rōnorū regē imperatorēqꝫ declarat⁹. ea ꝯditiōe a gregorio pōtifice i ꝯcilio ē accept⁹. vt ſeq̄nti āno i ytaliā pacific⁹ veniens romā ad coronā inūctionemqꝫ accipiēdā ſe conferret. Exinde rebus hieroſolime quātū poſſet maximā operā ferret. Multaqꝫ ibi decreta fuerunt ordinata ad electionem ſummi pontificis. Et ad chriſtianam religionem pertinentia.

Anno domini.1273.

Linea imperator

Rudolphus

Rudolph' comes de habſpurg. poſt lōgā vacationē imꝑij. ⁊ deuaſtatōem Ꝛomanoꝝ i reḡ rōnoꝝ elect' ē. cōi voto ꝑncipū. Et rex rōnoꝝ deſignatus hac ꝯditiōe. vt ſeq̄nti āno romā peteret corone accipiēde cā. Cōfirmat' a gregorio in fauorē terre ſctē. Fuit ei vir prudēs i agendis ſtrēnuus i armis iuſt'. deuz timens. Cui nil ad excellētiā laudis deeſſe videbat. Robuſtiſſimo q̄dē corpe ac pulcerrimo aſpectu viguit. Cōſilio ꝙ̄z ac magnitudie aī ac egregia liberalitate extitit decorat'. Hijs ꝯditiōib' ceſar fact' impauit ānis.19. implicitus multis agēdis i reḡ germāie. Alfonſus ꝙ̄z ꝑſuaſiōe gregorij pape ius oīe ſuū rudolpho ꝯceſſit. Cū aūt rudolph' curie mgr̄ othocari regꝭ bohemie olim fuerat. verū xp̄iane publice ꝑfect' inde nō minus belli ꝙ̄ domi clar'. miſſis ad othocaꝝ legatꝭ auſtriā ⁊ carinthiā ceteraſqꝫ vicinis ytalie ꝓuīcias tanq̄ iurꝭ impꝫ repetit. Is eī othocar' q̄ ⁊ ꝑmiſlaus dicebat q̄nt' bohemie rex. cū obijſſet fridericus dux auſtrie ſine liberꝭ ſoror ei' margarita hereditatē accepit. hec an' othocarū ſibi virū aſciuit. q̄ nō tam cōiugꝭ etatē ꝙ̄ dotes aīo voluens ſterile mr̄imoniū ꝯtrꝫ. ⁊ ꝑncipatū nobilez cōſecut'. Et vlric' q̄ eo tpe carinthioꝝ ꝑncipatū tenebat ⁊ viri ſobole careret accepta pecunia carinthiā othocaro carniolā marchiā ſclauonicā ⁊ alia tradidit. Repetijt igit rudolphus q̄ñ nec auſtria muliebre feudū eēt. nec carinthiā i iuſſu ceſaris vlric' venūdare potuiſſet. rennuit othocar' ⁊ impatori q̄ aliq̄ñ ſibi ſuiuiſſet impacato mīdit aīo. Sꝫ interuenietīb' amicꝭ ea lege recōciliati ſunt vt auſtria impatori cederet. Exin datꝭ acceptiſqꝫ filiab' affinitas vtrinqꝫ iūgeret ꝓuicie de q̄b' lis eſſent dotales fierēt. ⁊ othocaꝝ i v̄ba ſua iurare more maioꝝ expoſcit. Tādē ꝓuocat' v̄bis vxoris othocarus collectis nouis copijs cōuenīūt ābo cū exercitib' i campis auſtrie trāſdanubiū. cōmiſſum ē atrox ꝓliū ipa die btī ruffi āno ſb incarnatōe v̄bi. viij. ⁊. lxx. poſt. cc. ⁊ mille. diuqꝫ marte dubio pugnatū. Ad extremuz relictus a ſuis rex bohemie dū fortiter pugnat occidit. corp' ei' ꝑmittēte rudolpho i bohemiā trāſlatū regio honore ſepultū. Et ventzeſlaus fili' regnū deinde obtinuit. viij. ānos nat'. marchio brādeburgeñ. tutorio noīe. v. ānis gubnauit. Nicola' pōtifex nihil duces antiquꝭ ꝙ̄ caroli potētiā imminuere. idqꝫ intētatū atꝫ ꝑfectū ē. vicariatū ei impij i etruria illi obligatur' rudolphū īpatorē excuſatōi ſue ꝑtendit quem ſimulauit opē hieroſolime reb' ex ꝯſtituto afferre reqꝫitū rñdiſſe id a ſe fieri poſſe nec debē niſi vſurpatā carolus dimiſiſſet quā ſimulatōem vtrinqꝫ pōtifex cōtinuauit. Rodulph' eni ſbp̄o etrurie a caroli vicariatu liberate facto delinit' romandiolā ⁊ rauēnatū exarchatū pontifici ⁊ eccl'ie reddidit. Nā poſt fractas apud forūliuiū bonomēſiū ⁊ florētinoꝝ copias oīs romādiola imperatorias erat ſecuta ptes. Et minima q̄ ſinguli darēt populi tributa percipiens rudolphus eos priuilegio ſb imperio titulo liberos eſſe dixit. tandez rudolph' ſenio ⁊ egritudine ꝯfectus ad quē acceſſit ventzeſlaus cū conthorali gūtha filiā ceſaris in Erffordia diem obijt ad Spyrā deductus inter romanos imperatores ſepelitur. Anno domini. M.ccxci. die. xxij. Iulij.

Conradinus

Conradinus friderici ſueui impatorꝭ ex filio cōrado nepos. a gibellinis ꝯ guelphos i ytaliā vocat'. cū mario alemānoꝝ ſuoꝝ exercitu veronā primo deinde papiā venit. indeqꝫ ꝑ carrarieſiū oppida ad genuenſiū mare tranſijt. poſtea maiore ex lōgobardia ⁊ romādiola gibellinoꝝ ꝯgato exercitu adiuuāte guidone feretano comite marſtalani regꝭ caroli apud aretiū interfecit. inde romā cōceſſit. pōtifex viterbij cū trāſeūtē adoleſcentē videret. dixit ipm tanqꝫ agnū ad cedem ꝑduci. Sū eni cū carolo campeſtri loco pugnauit. Conradin' ⁊ auſtrie dux adoleſcētes etate. ſicut ⁊ iſortunio pares ſigna vbi toto ꝓlij tpe fuerāt rliq̄ntes ſeceſſerūt agaſonis cuculione ꝯtecti ꝑ deuia latitarūt die autē octauo ab accepta clade recogniti ad Carolū ꝑducti publico illos iudicō interfici iuſſit. Poſt huius conradi morte ducat' ſueuie cū ſignis ſuis nobilib' ⁊ armis defecit. Cūqꝫ impiū romanū duces ſueuie vſqꝫ ꝑ annū. fe. 50. glorioſe rexerūt.

S. Hegwidis

Venerat ad pōtificē heinric' adoleſcēs Richardi regꝭ cornubie olim comitis tūc defuncti fili' mlta ꝑtīn olim regna negocia apud ſedē aplicā tractatur'. Guido mōtefortꝭ ⁊ ipē adoleſcēs cū philippo rege frācoꝝ eodē ſe ꝯtulit. forte accidit vtrūqꝫ ad rē diuinā ſcti Laurētij ecclīam q̄ viterbij ē celebris. eadē hora petere. ſꝫ guido poſterior ingreſſus ꝯſpectū liberali ac regia poti' facie adoleſcentem caterua famulat' ſtipatū q̄dā ex ſuis indicāte richardi filiū eē didicit. a q̄ ſymō pr̄ in anglia ꝑ dolū fuerat interfect' nullaqꝫ loci tētus reuerētia incautū aggreſſus interfecit. Equitib' inde ſuis ⁊ pariter philippi regis deducētibus ad ruffuz etrurie prefectum incolumis peruenit.

Hegwidis duciſſa polonie. vidua mire ſctitatꝭ. ꝑēnū gen' ex bertoldo marchione badēſi. duceqꝫ merauie. mr̄nū ex agneta filia marchiōis oriētal' ⁊ comitis de Rochlitz ꝯtꝫ. i oppido kitzing lr̄is edocta heinrico cognōēto cū barba duci Sleſie in vxorē data. tres filios. totideqꝫ filias genuit. Cuius ſenior in bello ꝯ tartaros defecit. Nobile mōſteriū ordis ciſterciēſiū i trebnitz haud lōge a vratiſlauia extruxit. cui filiā gerdrudē cū cētū v̄g ſb ꝓfecit. Et poſt obitū mariti vitā celibē i eo duxit. Inter ymagines quas venerabat. beate v̄ginis eburneam miro amore amplexabat. in manibus gerēs neqꝫ i morte dimiſit. Tandē cū i oīi v̄tute ac abſtinentia vitam deduxiſſet longam. felici fine quieuit. quā clemens ob crebra miracula inter ſanctas retulit.

Linea ſummoꝝ pontificū

Joānes viceſim⁹ pm⁹

Joannes viceſimus prim⁹. natione hiſpan⁹ vel portugalenſis. pria vlixbonenſis. thuſculanus eps cardinalis. petrus medicus antea vocatus. pontifex creat. Is vir alioqn doctus ⁊ viroꝝ doctrina cultoꝝ amantiſſim⁹, tn̄ ignoratione rez gerendaꝝ ⁊ moꝝ ineq̄litate leuis fuiſſe dr̄. ferunt hūc petrū hyſpanū medicū. i vita ſua multa ſcripſiſſe potiſſimū canones quoſdā ad medicinam ptinentes atqꝫ librū quē medici theſauꝝ paupeꝝ vocāt. Et ab eo probleumata ad imitatione Areſto. edita. Primā vo in pontificatu curā ſuſcepit michaelem paleologū ad pmiſſum ↄſtitutāqꝫ in lugdonēſi cōcilio vnionē ita hortari vt niſi eā ſeruaſſet. Carolo ipi regi fauorē fuerit pſtiturus. p eiuſdē pōtificis tpa veneti anconitanos bello mariqꝫ acerrimo pſecuti ſunt. Eodē qꝫ tpe templarij tyrū vrbē p expeditione xpiana adminiſtrantes ſolitā añ bellū genuēſe iuriſdictionē ⁊ portorioꝝ exemptionē venetis i ea vrbe reintegrauerūt. Tergiuerſatus ē interea verbis paleologus cum ioanne romano pontifice. q̄ pontifex ruina oppreſſus camere quā edificari curabat. Octauo pōtificat⁹ menſe exacto viterbij interijt.

Nicolaus tercius

Anno mūdi. 6476. Anno xpi. 1277.

Nicolaus terci⁹ papa. pria roman⁹ ex familia vrſina iohānes caietan⁹ antea vocatus. pontifex tandē creatur ptracta in ſex mēſes electione. Nam cardinales poſt interitū ioannis illico romā acceſſerūt nouū in laterano pontificem delecturi. Et carolus rex ſenatorio functur⁹ munere cōclauis cuſtodie curam habuit. Que rebus eccie multū ſibi plurimū obfuit. Dum eñ apte ptinaciterqꝫ gallicū potius qꝫ ytalicū creari pontificē cōtendit. Electio ſextū xpe menſem cū magno reꝝ orbis xpiani damno atqꝫ incōmodo eſt dilata. Et ipe maximū inde nō magis patrū qꝫ pploꝝ ytalie odiū incurrit. Subſecuta eſt ei⁹ creatū tam repentina qꝫ digna correctio ioanne caietano cardinale. s. nicolai in carcere tulliano in terciū nicolaū pontificē declarato. Is eñ gente oriūdus vrſina in romanis pſtantiſſima animi dotibus corporiſqꝫ ornatiſſimus fuit. vt multa fecerit. plurima intētauerit ſuā prudētiā ⁊ animi magnitudinē oſtēdentia. Nihil tn̄ in pōtificatu duxit antiquius qꝫ caroli potentiā iminuere id ſua ingenij dexteritate pfectū eſt bertolto eñ vrſino nepote in romādiole comitē declarato cū nūcijs ⁊ lrīs rudolphi miſſo omnē romādiolā p eccleſia recepit. Cui ⁊ bononia tūc pariter fuit dedita. poſt quē latinus cardinalis alter pontificis nicolai ex ſorore nepos i etruriā vicariatu impij liberā ſedis aplice legat⁹ acceſſit. Is pſtantiſſim⁹ ⁊ auūculi pontificis vtuti rñdens omī etrurie ad pacē quietēqꝫ pducte. Gibellinis florētā ac i ceteras vrbis reductis eccie migratus impoſuit. a qbus etruria qꝫdiu is potifex vixit p eccia ē retenta. fuit aūt vir magni cōſilij. vt cultor ⁊ amatoꝝ doctoꝝ viroꝝ dicerer. in pcendis dignitatib⁹ cōibus oībus habit⁹. Ideo Albanū ex ordine minoꝝ hoſtiēſem ⁊ portuenſem ex ordine pdicatoꝝ delegit. Edificijs pterea edes pōtificios exornauit. cinxit menib⁹ pomeriū. s. petri. baſilicas petri ⁊ pauli reſtituit. ac picturis exornauit. Scribunt neminē ante ipm ſacrificare religioſius viſum cū ſemp dū ſolennia ageret lacrimas funderet. Erat religionis obſeruantiſſimus. Nō caruit tn̄ repꝛehenſione cū ſuos nimis amare dr̄. ⁊ multa eis cōdonaret. Opera aūt rome reliquit vt in ea etate cōſpicua erecta inſtaurataqꝫ apud ſcti petri baſilicā. apudqꝫ lateranū palatia ⁊ ſuriani i cunino monte oppidi arcē cōmuniuit. In q̄ tercio pontificatus anno xpe exacto apoplexia correptus vitam interrupit multis vtutū opib⁹ ſi lōgioꝛ fuiſſet vita glioſiſſime decorādā. Vacauit inde menſib⁹ qnqꝫ.

Guilhemus placentinus medicus

Guilhelmus placentinus ciuis ⁊ medicus ſui temporis celeberrimus tempeſtate hac verone vbi publico ſalario legebat floruit. Et ibidē in Cyrugia edidit librum pulcrum ac vniuerſam medicinā de egritudinib⁹ vniuerſis. poſtea quatuor libris accuratiſſime comprehendit. curas vberrimas adiūgens.

Guilhelmus durandi Speculatoꝛ

Guilhelmus durandi ordinis predicatoꝝ vt aiunt profeſſoꝛ cognomēto ſpeculatoꝛ prouincialis epiſcopus. hoſtienſis diſcipulus. et canonū preſtantiſſim⁹ doctoꝛ. hoc tempoꝛe ſicut ipemet in ſuo ſpeculo in titulo de feudis teſtatus eſt. Summā perutilem compoſuit quā ſpeculum nominauit. a qua ⁊ ipſe ſpeculatoris cognomentū accepit. Aliud quoqꝫ volumen edidit vt qdā ferūt qd Rationale diuinoꝝ officioꝝ appellauit.

Sarraceni ex aphrica ſoluentes vtroſqꝫ hyſpanias opprimūt. Sed chriſtiani celice ſignati in eos irrumpentes maxima cede profligarunt.

Cum in traiecto homines vtriuſq̃ ſex⁹ ſuper pontē coreis ac vanitatib⁹ operā darēt. Cōtigit ſacerdotē cū diuiniſſimo ſacro eucharistie ad egrotantem deferendū ptrāſire. Illi imemores diuine rei cultū vllū ac reuerentiam adhibētes. ponte fracto in aqua Moſe. ad 200. homines aq̃s abſorpti ſunt atq̃ perierunt.

Mulier q̄dā nobilis in ↄſtanciēſi dyoceſi. cum pareret inſolitum partū edidit. Cum leonem viſu mirabilem hac tempeſtate peperit.

Monſtrum quoq̃ in ſueuia ſuperiori apud oppidū eſlingē vt ferūt mulier enixa ab vmbilico vſq̃ ad ſummitatē duo habens pectora. ac capita ſeinuicē reſpiciētia. brachia q̄tuor ſeinuicē amplectentia ⁊ duo ferenda. Illico tamen poſt partum obijt.

Comites nobiles ſueuie q̄ndecim federe ſe ↄiūgentes. rudolpho imperatori moleſtias q̄ plurimas inferentes inter q̄s p̄cipui fuerūt comites de montfort. helffenſtein ⁊ de wirtenberg ac Tockenburg. eorū tn̄ bonis ac poſſeſſionib⁹ vaſtatis. imperio ſbijciendos perpetuo cogit. Deinde caſtra p̄donum i germania in pleriſq̃ locis deuaſtans ab alpibus ytalie vſq̃ ad britanniā pacē firmauit.

Continuauerant ad id vſq̃ tēporis veneti ⁊ genuenſes bellū pridē apud ptolomaidā inchoatū. de q̄ aliq̄ repetere ad hoc tēpus cū ſe oportunitas loci dederit ducim⁹. ad ānū terciū ſexageſimuz duodecieſq̃ centenū. Raynerio zeno duce. veneti q̄nq̃ ⁊ q̄nquaginta triremes ad ſicilie oram miſerunt. q̄ claſſi genuenſi vt ſperauerāt nō inuenta in aſiā nauigauit. Caſuq̃ apud tyruz obuia genuēſiū nauis cetea eſt expugnata. portū deinde venetus eadem qua nauim ceperat leticia īgreſſus tyro vt potiret̄ adnix⁹ ē auxilijs ad expugnationē terreſtribus ptolomaida accone accerſitis. Ceſſit tn̄ conat⁹ inanis. Queſitā interim reddendi cōmodi vicem genuenſis inuenit. q̄ nauim onerariā. tardaſq̃ decē venetijs ſoltituras. quo in aſiam mercimonia deferrēt certior factus. Triremes ſexdecim ad gulphi fauces curauit poſt ſcopoluz in inſidijs expectaret. Sȝ admoniti ab exploratorib⁹ veneti expoſitis in litt⁹ mercimonijs ab epyrotis p̄tecti. naues vacuas amiſere. Tercio abinde anno claſſis veneta q̄tuor ⁊. xx. triremiū. trib⁹ genuēſiū triremiū q̄ꝝ prefectus erat lanfrācus borboni⁹ apud lilibeū fortuitu obuiā eos cepit. Qđ cū genuā ē perlatū educta aduolauit duo de triginta triremiū claſſis. q̄ per q̄ſitā accuratiſſime venetā ad drepani portū reperit. ↄflictuſq̃ habit⁹ ē acerrim⁹. in q̄ maximuz genueꝰ reſpu. accepit incōmoduz. Nanq̃ trib⁹ ex ſuis triremibus i p̄lio crematis. cetere oēs p̄lio ſupate vtrimq̃ crudeliſſime fuerunt capte. Que clades accepta a genuenſi effecit vt michael paleologus illi⁹ ſocietate ſpreta inducias cuȝ venetis ↄſtituerit q̄nquēnales. Eodēq̃ anno triremes genuenſiū. xxv. admirato ac p̄fecto auria. venetis. xxx. apud mothonū cōcurſure quū viderent̄ retroceſſit genueꝰ. Et nauis oneraria mercib⁹ venetoꝝ magni valoris plena. apđ euripū expugnata potiti ſunt Eadēq̃ genuenſis claſſis orā crete circūuecta Caneā illi⁹ inſule oppidū cepit. ſpoliatūq̃ penitus diripuit.

Scribit ptolome⁹ luceꝰ nicolaū pōtificē niſi ei⁹ cōſilia mors occupaſſet. reges duos vnū lōgobardie. alteꝝ etruſcis fuiſſe datuꝝ q̄ regib⁹ ſicilie atq̃ germanis ipſi titulo abutētib⁹ euertēdi ytaliā (ſicut ſepe fecerāt) adimeret̄. inuitq̃ vrſinos eū poti⁹ fuiſſe. q̄ alios ad id faſtigij euectuꝝ. Quinetiā ↄſtat pōtificē ipm̄ deturbādo ſicilia carolo nō nihil init⁹ dediſſe petro arragonū rege ioānis porthicij operā ſuaſo. vt iure hereditario ↄſtātie vxoris ſue p̄tēſo. id regnū recipe adniteret̄. Cōſtituit ꝟo is pontifex lege p̄mulgata neminē regio ſanguine ortū ſenatorem vrbis decetero fieri. Et alijs q̄cūq̃ fierent anni temporis in magiſtratu concedere nullis etiam futuri pontificis auctoritate licere.

Tartari armenis iūcti centū milia babilonē. ſupant. Et multis eoꝝ īterfectis in fugam vertunt. Sycilia quoq̃ inſula hoc anno a carolo predicto petro arragonēſi defecit. Ubi apulie princeps caroli ipſi filius nauali prelio ab aroganū filio cym myltis captys in apyliam dyci⁊ tyr ⁊ carceri mancipatur.

Martinus quartus papa. ſymon antea vocatus. tituli ſancte cecilie pſbyter cardinalis. natione gallicus. patria turonēſis. tandē poſt longā cōtentionem qui ad qntū ⁊ dimidiū in diuiſionis mēſem ytalicis vrſinoꝝ abſentia ſuperatis. pontifex electus. viterbij coronari noluit. ꝙ ei ciuitati ob impetū in cardinales vrſino s factū interdictū a ſacris putabat. Et vrbē veterē delatꝰ. ibiqꝫ coronā accepit. Reſurrectionis autē die ſex cardinales creauit. Regē carolū ad ſe venientē. cū in noui amiciſſimiqꝫ pontificis amplexū cucurriſſet. oblataꝫ ab eo ſenatoriā dignitatē adminiſtrauit. quo a nicolao priuatꝰ fuerat reſtituit. Eiuſqꝫ inſtantia paleologū imꝑatorem pacta lugdunenſis ꝯcilij non ſuantē. Et petrū arragonēſeꝫ contra ius faſqꝫ ſiciliā occupantē anathemate notauit. Hec primo pontificis martini anno ſalutis primo octogeſimo ⁊ duodecies cēteno geſta fuere. Eius ꝗ ſecutus ē anni principio peruſini in fulginates delati. poſt editaꝫ in agro vaſtitatē obſiderūt vrbē ꝗ inde vi capta pontifex illico peruſinos excōicauit. ſ miſſi oratores eos ingenti pecunia mulctatos eccle cōciliauerit. Bellum deinde in flāminia contra foroiulianos ab ecclia deficiētes geſſit. Quos etiam breui adiuuante guidone montis ferretri in fidē recepit. Pontifex aūt tot curis circūuentus vrbeuentanis etiā tumultuantibꝰ (nam gibellini guelphos expulerant) peruſiū ꝓficiſciť vbi non multo poſt lenta febre diu vexatus. tandē moritur pontificatus ſui anno quarto. mēſe vno. Sepeliturqꝫ in cathedrali baſilica. Ad cuiꝰ ſepulcrū multi valitudinarij delati. priſtinā valitudinem ſanctiſſimi pontificis meritis a deo recepere. vir em̄ bone vt cōſtitit mentis ⁊ oīa probe in pontificatu geſta cum ſanctimonia peregit.

Anno mūdi. 6484. Anno xp̄i. 1285.

Honorius quartus papa. pr̄ia romanus. e gente ſabella vetuſta ꝓcerū familia. iacobus antea vocatus diaconus cardinalis peruſij pontifex creatus. Cum nec diuturna ſedis ap̄lice vacatio. ꝙ cardinales motus. veriti quos alias diuturnioꝛ ſedis ap̄lice vacatio dederat. Romā venit anno dn̄i milleſimo duceteſimo octuageſimo qnto. frater eius pandolfo ſenatoriaꝫ dignitatem tū gerente. per cuiꝰ tempa mgr̄atus. romana res iuſte ⁊ q̄etiſſime fuerat adminiſtrata. Pontifex aūt apud ſanctā ſabinā in auentino habitauit. quas ab eo tūc edificatas edes nunc deſertas dirutaſqꝫ videmus. fouitqꝫ hic pontifex gallicoꝝ regū vbiqꝫ ꝑtes. Fuit aūt vir ī oīni vita ꝓbatiſſimus ⁊ xp̄iane religionis amantiſſimus. Nā ⁊ ordinē carmelitaꝝ nō ſatis in cōcilio ꝓbatū. mutatis clamidibꝰ nigris in albas. Et a multis impugnatū priuilegijs ꝯfirmauit. Solū aūt cardinalē ioannē boccamatium ep̄m tuſculanū ſuo pōtificatu creauit. viros dićes ⁊ eoſdē bonos ⁊ doctos nō etiā rudes ⁊ reꝝ humanaꝝ ignaros in tantū collegiū coaptandos eſſe. adeo aulicos amauit. vt q̄tannis eſtate ꝑſertim tybur ꝓficiſceret vitandi eſtus vrbani cā. vn̄ multe egritudīes oriūť. Cū ꝟo armis a guidone feltrano vexareť. tandem ſuperato guidone totā flāminiā breui recipit. Nō diu tn̄ poſt moriť pōtificatus ſui anno ſecūdo. die vno. Corpuſqꝫ eiꝰ a ſctā ſabina ad baſilicā petri magna funeris pompa transferť ſepeliturqꝫ ſepulcro marmoreo qd̄ adhuc extat. Vacat tū ſedes menſibꝰ. x. cū apud ſanctam ſabinā conclaue habereť. multi cardinales repentina egritudine ſunt correpti.

Rudolfus imꝑatoꝛ cācellariū ſuū ī etruriā mittēs pricipalē de fliſco genuenſem oēs ꝗ pecūiam attribuerēt ī libtate dimiſſos ipī fideles ꝓnūciauit. ꝑ quā occaſionē lucēſes duodecim milibus aurei datis libtate donati ſunt. Et florētinꝰ pp̄ls ad q̄etē iā ꝑductꝰ nouā inchoauit ſaluberrimāqꝫ regiminis formā Que ī nr̄a q̄ꝫ tpa licet aliq̄n a gallicis regibꝰ interrupta ꝑuenit. Creati ei ſunt ſex mgr̄atꝰ bimeſtres futuri. Quibus artiū prioribꝰ fuit appellatio. Et ſeptimꝰ breui additꝰ vexilifer iuſticie appellatus.

Oppida q̄dam in ſuꝑiori ſueuia ꝗ prius ville cenſebanť. Ab imꝑatoribus muris cincte ciuilibus ac municipalibus libertatibus donata ſunt precipue Eſling Reutling ⁊ heilbrūna.

Piſcem marinū leonis effigiem habentem. hoc ipſo anno apud centūcellas menſe februario captū fuiſſe tradūt quē e mari extrahētes vlulatū ⁊ hoīs planctū dediſſe ferunt. Et ad pontificē in vrbe veteri perlatū vniuerſos ī ſtuporē ſui ꝯuertit. Et ſignū magnū diſſidij fuit.

Vitulus villoſus ⁊ vrſorum more vngulis armatus hijs temporibus ex ipſius martini conſobrina naſcitur. Quam ob cauſam martin us rubore perfuſus. omnes vrſorum ymagines e domibus ſuis abradi fecit.

Linea ſummoꝝ pontificū

Martinus quartus

Honorius quartus

Carolus ſecūdus rex Sicilie

CArolus ſecūdus ſicilie regis filiꝰ. hoc anno pr̄e defuncto. adoleſcētulus pr̄i in regnū ſuccedēs regnauit annis. 25. Hic galloꝝ ſuoꝝ exercitu fretꝰ. ꝯ petrū arragonēſem mouit. Et poſt multoꝝ vtriuſqꝫ ptis cedēs petrū ipm̄ carolus vulnerās. haud tanto poſt interijt. Et deinceps ab aduerſario liber reliquū tēpus i pace cōſumpſit. quinto deinde regni ſui anno cū etiā vngarie rex ſine virili prole defeciſſet ex vxoria hereditate etiā illud regnum accepit. Et carolo primogenito ſuo ꝯceſſit. Tandē cū. xl. etatis annos cōpleſſet moriēs quatuordecim ex maria vxore hungarie regis filia reliquit filios. nouē. ſ. mares ꝛ q̄nqꝫ femellas. Quoꝝ notiores fuere carolus cognomento marcellus vngarie regni titulo inſignitus. Ludouicus q̄ ordinē minoꝝ induit. Et poſtea in ſctōꝝ numero aggregatus fuit. Et terciꝰ robertꝰ q̄ illi ꝛ pr̄i in regnū ſucceſſor fuit.

Wentzeſlaus ſecūdus rex Bohemie

WEntzeſlaus eiꝰ noīs ſecūdus. rex bohemie ſextꝰ. filius othocari poſt interitum genitoris filius. viij. annos natu ab ottone marchione brandeburgēſi in franconiaꝫ adductus regnū tutorio noīe ab eo. v. ānis gubernauit. Reuerſus puer ſb imperio mr̄is fuit. Regnū deinde ex ventzeſlai arbitrio ordinatum. Quo regnāte eoīpō āno q̄ ptolomaida a ſarracenis occupata in hāc vſqꝫ diem tenet. Pragā ferme vniuerſam igne familiari exuſtaꝫ liberalitate regis ciuiūqꝫ diligētia atqꝫ impēſa ita inſtauratā vt felix incendiū fuiſſe videret. vxor deinde eius Gutha filia rudolphi ceſaris bella inter albertū frēm ſuūꝫ ꝛ maritum diremit. Ferunt aūt i coronatōne ventzeſlai minꝰ nouē. ccc. equitum milia apud pragam ex regia curia cibos accepiſſe. peditū vo infinitā multitudinē paſtā ſubieciſſe ꝛ polonus ventzeſlaū a quibus diadema ſuſcepit. filiū quoqꝫ ſui noīs. xiij. annos natu petētibus hungaris regeꝫ dediſſe. Sꝫ cū bonifacius pontifex maximꝰ carolū adoleſcentē regis ſycilie filiū eo miſiſſet. Et hūgari animū mutarēt filiū ſuū albe coronatuꝫ ꝛ ſacrā ſimul coronā ad ſe recepiſſe. Nec diu poſtea vite. xxx. ſue etatis anno ex tabe eū obijſſe ſcribunt. Morteꝫ eiꝰ bohemos magno merore perſecutos. Fuerat em̄ manſuetus ꝛ clementiſſimus princeps ꝛ admirādus ſanctitate. cui ſucceſſit wentzeſlaus eodem nomine moribus tamen longe diſpar.

Thadeꝰ florētinꝰ medicꝰ

THadeus natione florētinus medicus celeberrimus hijs tpibus apud bononiā legēdo clarus exiſtēs. Qui cū doctiſſimꝰ hr̄etur adeo obſcura q̄mia hippocratis ꝛ alioꝝ pricipū i medicina detexit ꝛ explanauit. vt alter hippocrates ſuo tpe hitus fuerit. Et q̄ nūc ad manꝰ hn̄tur hec ſunt. Expoſitio afforiſmoꝝ hippocratis. ꝛ pronoſticorū eiuſdē. Duaſqꝫ expoſitōes diuerſis tpibꝰ accomodatas ſup librū Galieni. q̄ dr̄ microtegni. hoc ē minor ars. Itē librū de ſeruanda ſanitate. Et ad varias valitudines ꝯſilia multa. Itē in libro acutorū hyppocratis expoſitōem edidit ac etiā in ſynagogis iohānicij ꝛ aliq̄ alia. Tandē octogenariꝰ morit bononie circa ānos dn̄i Mille ducētos ſeptuaginta.

Qui ob celebrē eius famā. diuitias cumulauit innūeras. Nā a principibus ytalie cōuocatus. l. aureos in mercedē diurnā paciſci conſueuerat. Ab honorio vo ſummo pontifice ſemel vocatꝰ. nō prius accedere voluit. quā cētum aurei illi in diem ſtatuerēt. Qn̄ liberatꝰ pōtifex decem milia illi aureorum condonauit.

Philippꝰ frācoꝝ rex

PHilippus frācoꝝ rex cognomēto pulcer philippi regis filius hoc anno pr̄e ipo defuncto francis regnare cepit. Et regnauit ānis. xxix. hic ꝯtra edoardū anglorū regē grauiſſimū gerens bellū multa incōmoda accepit. atqꝫ boniſaciū octauū pontificē ꝓter ipius arrogātiā in carcerē trudi fecit. Indeqꝫ cū tēplarios milites oīno extinguere ſtatuiſſet primo generalē eoꝝ mgr̄m cū multis exuri fecit ac alios crudeliter interficiēs reliqui oēs timore perterriti e regno fugerūt. Iudeos etiā direptis eorū bonis ob auariciā ſuam ꝛ quedam eorum maleficia e regno ſuo expulit.

Egidius romanꝰ ordi. heremitarum

EGidius romanus ordinis heremitaruꝫ generalis prior ꝛ bituricēſis archiepiſcopus. ac primas aqtanie declaratus. hijs temporibus ob ingeniū magnitudinem theologorum princeps appellatus eſt. qꝫ quidem cōnijci poteſt ſi a curioſo lectore eius volumina ꝑſpiciāt. hic nāqꝫ ex illuſtri colūnēſiū rōnorū familia natꝰ cū lōgo tpe ordineꝫ ſuum oēmqꝫ ecciam doctrīa ꝛ moribꝰ illuſtraſſꝫ. plimoqꝫ labore ꝓceptori ſui thome aqnatis opa apd̄ piſiꝰ defenſaſſꝫ. tādē miraclis clarꝰ btō fine qeuit. Quo ſcitatē merito btus doctor appellatꝰ ē. Placqꝫ edidit librorū volumīa. Sup libros ſniarum. Cōpendiū theologie. ſup oēs Areſto. libros etiā rhetoricorū qōlibeta ꝛ varia alia.

BIBLIOTECA NACIONAL

Anno mūdi. 6487. Anno xp̄i. 1288.

Nicolaus q̄rtus papa natione picenus. e ciuitate aſculana. Hieronimus antea vocat⁹ ordinis minorū frater deinde p̄ſbyter cardinalis apud ſanctam ſabinā decimo menſe poſt mortē honorij pontifex creat. Collocaturq; in petri ip̄ſius ſancti cathedra. Iſq; illico ſe cū curia ad vrbē tranſtulit reatinam. Et poſt annum romam reuerſus apud ſanctam mariam maiorē curiam tenuit cardinales creat ex omni fere religione. Omnes em̄ pariter amabat. nec plus ſe debere affinibus ꝛ cognatis quam cuiuis bono arbitrabat. baſilicam apud mariā maiorē cū iacobo colūna reſtituit. vt in fornice maiori apparet. Vn̄ ſaluatoris ip̄iuſq; pōtificis ꝛ iacobi cardinal' ymago adhuc cernit. anteriorē q̄z ꝛ poſteriorē ꝑtem baſilice lateranēſis reſtituit. Per ei⁹ viri alioq̄n boni tempa multa i orbe xp̄iano infeliciſſima acciderūt. In primiſq; vrbs roma ciuiū agitata diſſidijs incēdia atq; cedes plurimas ꝑtulit. Vnicū tn̄ habuit ſecūdus pōtificat⁹ p̄dicti ann' letiſſimū. pacē arrogones iter ꝛ gallicos reges ꝯſtitutā. Ea vo cōſtitute pacis leticia haud quaq; fuit xp̄iano ppl'o diuturna. Tripolis em̄ ſecundo pontificatus anno ferro ac flāma a ſoldano euerſa fuit. quāq; multos milites proprio ere trāſmiſit. alioſq; plures cruce ſignandos mittere curauit. Quarto deinceps Nicolai pōtificis anno Rudolphus imperator germanus obijt. adolphuſq; aſſumptus ē. Nicolaus autē tedio animi (vt q̄dam putant) q̄d male ſibi cedere oīa videret rome pōtificat⁹ ſui anno quarto mēſe vno. die viij. morit. ꝛ apud ſanctā mariā maiorē ad caput baſilice ſepelit. Poſtea cardinales peruſiū profecti. vt liberius eligere pontificē liceret rem ip̄ſam diſcordijs inteſtinis biennio menſeq; tercio in longum deduxere.

Linea ſummoꝝ pontificū

Nicolaus quartus

Celeſtinus quintus

Celeſtinus q̄ntus papa petrus moroneus antea vocatus. ꝓfeſſione anachorita p̄ria eſernienſis ſecūdo a ſulmone miliario cenobiū incolens ad maielle mōtis radices pelignę genti religione p̄ ceteris venerandū. inſtāte carolo rege ꝛ latino cardinali pōtifex creatur. Iſq; decreto de ſua electione facto hortante carolo rege aſſentiens. Celeſtiniq; tercij nomē aſſummēs a collegio rogatus adduci nō potuit. qui acceſſitis ad ſe cardinalib⁹ aquilā vrbē vſq; acceſſit. vbi cōſecratus duodecim creauit cardinales. Seruauit vo eandē vite normā auſteritateq; celeſtin⁹ in qua tot ante annos fuerat macerat⁹. paucis extrinſecus dignitati ꝯceſſis. Cui inſeruire ac ſe accomodare ꝑ viribus ē adnixus. Sed ꝑtim cuz parua ac oīno nulla deſtituit experientia. ꝑtim calliditas ꝛ importuna aulicoꝝ decepit auaricia. ꝑtim effecti ſenectuti corpis imbecillitas ab actōne prohibuit. Et multa illico omitti. pleraq; ꝑperam ꝛ ſordide cōmitti cepta. Inde ꝑniciosas eſſe viri inſenſati ineptias plurimi propalam vociferati ſunt. Que ſancto viro renūciata ſuaſerūt. vt male populo xp̄iano ſibi ꝛ aīe ſue per⁹. aſſumptū pōtificij muneris onus abrenūciādo dimitteret. id cū multis cōcatū ad caroli regis aures ꝑueniſſet. eū ꝑpulit vt pontificē amātiſſimū regni ſui decus neapoli duceret. Qua in vrbe facili⁹ auerti poſſe a pontificatus dimittēdi ꝓpoſito videretur. Ferūt aūt b̄ndictū Caietanū cardinalē ananinū gratia doloſe vſus qua apud pōtificē ceteros antecedebat. iuris pōtificij decreta q̄ excellēter doct⁹ erat vndiq; ad ſuā intentionē ſelecta ea rōne illi oñdiſſe. vt impoſitū ſibi ſalutis aiaꝝ totius orbis onus vir timoratus ſuas vires ſuperaturū exiſtimās dimittere ſtatuerat. Q̄d cū eſſz facturus ꝯſtitutionē edidit declararantē potifici licere romano pontificalez dimittere dignitatē. Poſt parūq; cardinalibus collegialiter cōgregatis. pontificatu quē pauloinin⁹ ſex mēſib⁹ adminiſtrauerat ſe abdicās alteri⁹ ſubrogandi poteſtatez illis arbitrioq; ꝑmiſit. Nec multi itercefferūt dies cū b̄ndict⁹ ip̄e i pōtificē ē delect⁹. cui octauo bonifacio fuit nomē. Petrus autez morrone⁹ ad priſcā anhelās heremi vitā clādeſtine neapoli ē ꝓfect⁹. Q̄d cū bonifacio ē renūciatū. miſſis eq̄tibus retractū de via illū i cuſtodia haberi iuſſit. Verebat em̄ vir ip̄e aſtut⁹ ne ppl'i petrū pott⁹ ſanctitate recognita cōſpicuū. q̄z ſe doctrina ꝛ elatōe redūdantē ꝑ petri vicario ſeq̄rent. campanie deinde in arce tam arcta teneri cuſtodia iuſſit vt inde mortē illi accelerātā fuiſſe ſit creditū. Sūt q̄ ſcribūt eū poſt mortem miraculis claruiſſe. quē clemēs q̄nt⁹ ſctoꝝ nūero aſcripſit. Cui⁹ celebritas. xiiij. kal. Iulij obſeruatur.

Vgolinus ep̄us

Vgolin⁹ vrbeuētan⁹ ordīs heremitaꝝ diui auguſtini luculētiſſimus theologus ꝛ doctor. p̄mo arriminēſis ep̄s. Et poſtea ꝯſtātinopolitan⁹ p̄triarcha q̄ h̄ tp̄s p̄ſius p̄mā cathedrā tenēs maximo i p̄cio habit⁹ ē. q̄ vna cū lr̄is moribꝰ etiā ornatiſſimus eēt. Et ip̄e eccleſiam dei tum docendo legendo ꝛ ſcribēdo mirūimmodū adiuuit. Scripſit hic primo de differētia ydeomatū lib. j. ꝛ ſup quatuor ſententiarū libros laudabilia copoſuit cōmentaria. Sed ꝛ quodlibeta plurima oīm iudicio digniſſima diſputauit.

Vgo quoq; boſtom⁹ predicatorum ordinis inſignis doctor ꝛ cardinalis p̄ſbyter hec ip̄ſa tempora tā vite ſanctimonia tumq; voluminib⁹ a ſe editis illuſtrauit. Idem fecit Io. de parma ordinis minoꝝ ꝓfeſſus ſacre theologie magiſter ornatiſſimus.

Linea imperatorum
Adolffus

Adolphus comes de naſſaw vir ſtrennuꝰ a germanis electoribꝰ poſt obitũ rudolphi oim̃ ſuffragijs ceſar creatus. In eiuſdem imperij ſpem titulumq; aſſumptus eſt. ⁊ imperauit annis ſex. vir certe inſignis ſed paꝝ militie ⁊ pecunijs potens. Qui imperio ſuſcepto q̃uis a pontifice nõ coronatus fuiſſet. anno dñi M.cc.xcij. exercitũ mouit ⁊ potenter miſnam ingredit᷑. cui occurrit wenceſlaus rex bohemie in grunbaym vbi filiũ ſuũ rupertum ⁊ agnetam filiam wentzeſlai p̱ ſponſalia iungunt. marchionatumq; miſnenſeꝫ imperio iunxit. Cũ demũ iura imperij repetere temptaſſet ab alberto auxilio quorũdam principũ electoꝝ cũ adolpho bella geſſit in confinio agri ſpirenſis. ac wurmaceñ. ꝑpter militũ paucitatẽ potius oppreſſus q̃ ſupatus. ab alberto filio rudolphi occidit᷑ apud montem germanie in bello quod cum eo geſſit in die ſanctorum proceſſi ⁊ martiniani.

De amiſſione locorum orientalium

Tripolis, vrbs aſie inſignis ſcḋo pontificatus quarti nicolai anno obſidione ⁊ viribus facta eſt in ſoldani babilonie poteſtatẽ. quã quidẽ vrbem ditiſſimam poſt commiſſaꝫ in mortalibus cedem maximam. poſtq; abactã. aſportatã omifariam rex predam igni primũ. poſt ferro abſumi diruiq; curauit. Progreſſuſq; eodem furoris impetu barbarus. tyrum. ſydonem. barutum ⁊ ea rũ vrbiũ oppida intra terciũ pontificatus nicolai annũ cepit. ⁊ ſicut tripolim incenſam diruit. Iſq; princeps aſtu ⁊ prudentia eque ac viribus ⁊ potentatu pollens. ne ea clade accepta nois xp̃iani principes occidentales in aſiam conciret. induciaꝝ federa in duos annos ptolomaide habitatoribus xp̃ianis ꝯceſſit Nicolaus tamen pontifex p̱ crucem de more aſſumendam edicto ſtatuit afflictis aſie rebus ſubueniendũ mille q̇ngentos ipe equites ex publico eccłe fiſco curauit cõportari. quos ⁊ multi in magnũ exercitũ ſine certo ꝯſtantiq; duce ſecuti ſunt. qui quo plures eo ꝑniciosiores. ptolomeida vrbs populis tunc frequentata innumeris. q̃tos nunc nõ temere alat aliqua vrbs italie. E ſeptem diuerſis magiſtratuũ gentiumq; generibus premebat᷑. Ea militũ multitudo cedibus rapinis ⁊ incendijs aliq̃diu debaccata. in agris ſoldani. tulit patienter diſſimulauitq; diutius. q̃re ſoldanus tandem anno ipo exacto centum q̇nquaginta armatoꝝ milia in ptolomaidã duce filio ſuo immiſit. ipe morbo implicitus tenebat᷑. Filius p̱ etateꝫ ardẽtior ampliſſime vrbi obſidionem admouit. Inde genitori defuncto ſoldanus ab exercitu eſt ſuffectus. quo elatus ſucceſſu vrbis ptolomaide predam exercitui donauit ⁊ accurratiori ſolito vſus oppugnatione. ad eamq; paulopoſt animoꝝ ꝯſternationem eſt ventũ vt publico omnes ꝯſilio mulieres primũ ꝑuulos ⁊ debiles cum ſuppellectile emiſerint. Deinde ꝯſtituerint duodecim milia armatos in vrbe retinendos. manſerunt ex primoribus rex cipri. qui paulopoſt multitudinẽ eſt ſecutus. patriarcha iheroſolime. templariorumq; magiſtri. qui nõ prius vrbem deſtruere q̃ ſoldanum viderũt. Saldanus tandem ptolomaidam a paucis q̇s nauigij carentia detinuerat xp̃ianis male defenſatã vi cepit ⁊ mortalibus in ea reptis ad vnum ceſis. Sꝫ tanto tenebat᷑ illius excidende vrbis deſiderio. ſuppoſito eo incitante ignis maximã partẽ abſumpſerit. Menibus inde ⁊ vrbis parietibus paſſim ſolo eq̃tis. Annus erat ſalutis nonageſimus duodecieſq; centenꝰ quando tandẽ reliquias amiſimꝰ victorie illiꝰ celeberrime. quã anno añ q̃rto de ducẽteſimo vrbani pon. auſpicijs expeditio inchoauerat. Salue tamen manſerunt ad tempus cyprus inſula ⁊ armenia minor dicta prius cilicia.

Ordo celeſtinorum

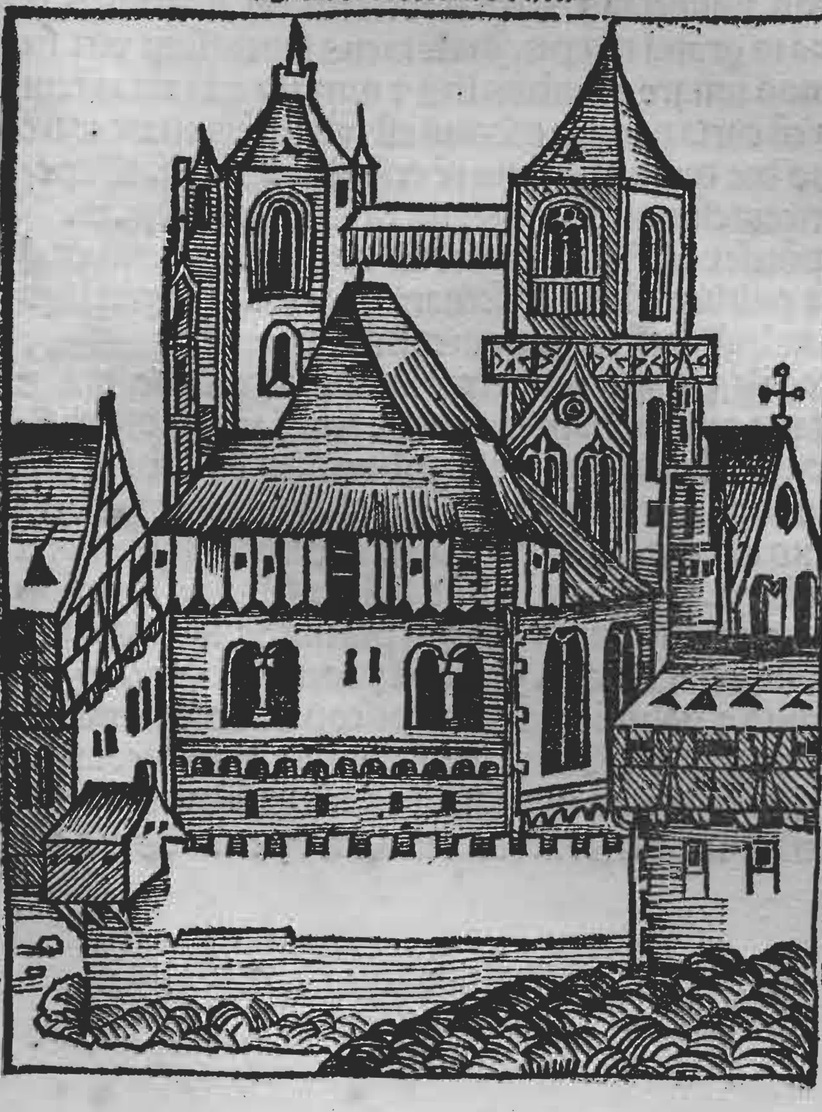

Ordo celeſtinoꝝ a celeſtino ꝓdicto papa eius auctore cognominatꝰ tempeſtate hac ſub regula diui benedicti initiũ ⁊ mirũ incrementum ſumpſit. eo q; ipo ſanctiſſimo viro in carcere defuncto. ꝑpter eius crebra miracula multi nobiles ⁊ doctiſſimi viri ſpretis ſeculi bonis ⁊ pompis ordinẽ ingreſſi cito ⁊ virorum nũero ac cenobioꝝ ꝯſtructiõe mirabilit᷑ ordinẽ auxere

Ordo Seruorum

Ordinis q̇ſ ſeruoꝝ virginis marie philippus vir religioſiſſimus primus inſtitutor fuit. q̇ nõ lõge a florentia vrbe quieuit. Hanc aũt religionem ſub diui patris auguſtini regula excitauit. atq; ipam verbo et exemplo aliquibus additis cõſtitutionibus in formaꝫ redegit. quẽ ordinem a multis improbatuꝫ benedictꝰ poſtea vndecimus ⁊ bonifacius atq; vrbanus ſextus et alij priuilegijs ⁊ exeptionibꝰ munierũt. ⁊ inter mẽdicãtes ꝯnumerauerũt q̇ ordo viris doctiſſimis ⁊ in declamationibꝰ clariſſimis ac locoꝝ multitudine multo habetur in precio.

Linea ſummoꝝ pontificū

Bonifacius octauus

Benedictus vndecimus

Bonifacius octauus papa natione bernicus vel cāpan' pria anagnin'. benedictus caietanus antea vocat'. neapolim pontifex creaṫ in vigilia natalis dñi milleſimo ducenteſimo nonageſimo quarto. vir quidē doctrina ꝛ experientia reꝝ inſignis. diu em̄ in curia verſatus fuerat ꝛ ꝑ oēs dignitatis gradus ad pontificatū ꝑuenerat. nā cū eſſet ſancti martini in mōtibus ꝑſbiter cardinalis adeo pontificatus dignitatē exoptauit vt nil ambitione ꝛ fraude ꝑtermiſerit qđ ad eā ꝯſequendā ꝑtinere arbitrareṫ. Aūt clanculū quoſdā ſuboꝛnaſ qui in cubiculū celeſtini hoīs ſimplicis ei ꝑſuaderēt vt pontificatū dimitteret ſi ſaluus fieri vellet. Suſcepto aūt pōtificatu oēs contemnere cepit. Gibellinos omnes odio ꝑſequebaṫ. Ideo petrū ꝛ iacobū cardinales colūnenſes vna cum ſara eoꝝ patruo paternis caſtellis priuauit. hoc tn̄ laude dignū ꝙ duplicē celebritatem ꝛ aplis ꝛ euangeliſtis ꝛ q̄tuoꝛ eccie doctoꝛibus gregoꝛio. auguſtino iheronimo ꝛ ambroſio ſtatuit. Idē dū in vrbe veteri eſſet beatū ludouicū ex regia francoꝝ ſtirpe oꝛtuꝫ ex carolo ſcđo oꝛdinis ſancti franciſci ꝓfeſſum in ſctōs retulit. Erat annus ſalutis de tredecies centeno ſcđs. Sextū edidit codicē iuris pontificij celeberrimū. vrbem q̄ꝫ eugubiū que gibellinoꝝ auſpicijs ab eccia defecerat breui recupauit. Alberto duci auſtrie imperij cōfirmationē bis terq̄ꝫ petenti negauit. Iubileū q̄ꝫ idem retulit anno milleſimo tricenteſimo quo plenaꝫ delictoꝝ oīm remiſſionem his ꝑſtabat qui limia aploꝝ viſitaſſent. ad exemplū teſtamenti veteris. Iubileū nāq̄ꝫ q̄nquageſimo q̄ꝫ anno repetebat. Idem etiaꝫ centeſimo q̄ꝫ anno obſeruari mandauit. Ob hanc rē eo anno tanta vndiq̄ꝫ hominū multitudo romā venit vt vix incedere ꝑ vrbem amplam quidē ꝛ ꝓuaſtā liceret. Francoꝝ regnū ꝓpter violatū iuſgentiū alberto impatoꝛi ſubiecit ꝛ titulū imperij romani prius multotiens denegatū ꝯceſſit vt rex q̄ꝫ francoꝝ fieri pateret. qđ cū albertus conſenſiſſet pontifex vna eadēq̄ꝫ celebritate hinc philippū francie regno priuatū inde albertū romano ꝛ illo oꝛnatū ꝓnunciauit. Philippus interim a ſara edoctus guilhelmū roma petere iuſſit. ſarā q̄ꝫ in latinā redierat regionē. qui anagniā clam noctu ingreſſus adiuuantibus Gibellinis quos bonifatius diu multūq̄ꝫ vexauerat pontificem nil tale metuentē in domo paterna capit. ꝛ in eodem in quo genitus fuerat cubiculo valuis vi fractis obſtupeſcentē. ꝑductū romā pontificē intra quartū vigeſimū diem doloꝛe animi confectus perijt. pontificatus ſui anno octauo menſe nono die decimoſeptimo. Sepelitur q̄ꝫ in baſilica petri ſepulchꝛo a ſe antea extructo qđ adhuc extat in ſacello a ſe condito.

Benedictus vndecimus papa natione taruiſinus nicolaus antea vocatus cardinalis hoſtienſis rome kalendis nouembris pontifex creaṫ. Territi em̄ eo pōtificis caſu cardinales peruſiā acceſſere vbi ad duodecimū mortis bonifacij diē benedictū oꝛdinis ꝑdicatoꝝ pontificē creauere. qui ab ineūte adoleſcentia oꝛdinē ꝑdicatoꝝ ingreſſus tantū valuit vt ad generalis dignitatē ꝑuexerit. Uir quidem pontificatu digniſſimus qui magnū breui tempoꝛe virtutis ſue documentū ꝑſtitit. ita ei vixit vt poſt moꝛtē inter beatos merito cenſeaṫ. Is guilhelmū cū q̄nq̄ꝫ ciuibus ananinis excōicatos ꝓnuncians. Regi francie tituluꝫ. libertates ꝛ priuilegia reſtituit. Iohannē ꝛ iacobū cardinales de colūna in gratiā recepit. Inde mens ſanctiſſimi viri fuerat pacata italia tartaros ſyriā ꝛ paleſtinā ingreſſos xpianos iuuare a quibus lris ꝛ nuncijs ad tantaꝫ rem conficiendā ꝯtinuo inuitabaṫ vt comodius efficeret ſtatim cū curia peruſiū ꝓfectus eſt. vbi infirmitate coꝛreptus nonis iunij diem obijt pontificatus ſui menſe octauo die decimoſeptimo rē deſtinatā omittit. Sepeliṫ aūt magna pompa in eccia fratrū ꝑdicatoꝝ milleſimo triceteſimotercio. vacauit tū ſedes menſes .xi.

Sextū pontificij iuris librū his annis bonifacius ipe pōtifex edidit. quē a tribus doctiſſimis viris ex q̄buſdā nouis decretis a ſe editis cōpilari mandauit. ꝛ publico edicto obſeruari. ꝛ ī publicis gymnaſijs legi debere ꝑcepit. quem ſtatim archidiaconus bononienſis explanauit.

Ludouic' eps tholoſan' oꝛdinis minoꝝ

Ludouicus felix ſanctus ex regali ꝓgenie. patre carolo ſcđo rege ſicilie. matre maria regina ſicilie ꝛ hungarie oꝛiginē habuit. in etate tenella religioſum ꝑceptoꝛem habens. ductus in cathelonā cū duobus e fratribus ſuis dat' obſes ꝑ liberatione regis caroli genitoꝛis vbi ꝑ ſeptennū a fratribus oꝛdinis minoꝝ liberalibus ac diuinis artibus inſtructus doctus euaſit vt publice ac priuatiꝫ diſputaret clero ac populo verbū dei manifeſtaret. Fuit in oꝛōnibus ſedulus. factus ſacerdos ferme ſingulis diebus celebꝛabat. caſtitatis amatoꝛ vt excepta matre ac ſoꝛoꝛibus cū ſola nunq̄ꝫ loquereṫ. coꝛpus caſtigabat aſſidue. Inde ad petitionē bonifacij pōtificis prius oꝛdinem minoꝝ ꝓfeſſus ꝛ habitū ſuſcipiēs epiſcopatū tholoſanū regendū accepit vbi mira opera pietatis ꝑfecit. Demū in infirmitate vltima conſtitutus ſuſceptis deuotiſſime ſacramētis reſolutus in moꝛtem ad celum feliciter euolauit. quē dñs magnis miraculis magnificauit. conſummatis em̄ operib' bonis tēpoꝛa multa expleuit.

Albertus huius noīs primus dux auſtrie rudolphi olim imꝑatoris filius Anno .1298. adolffo imꝑatore opreſſo ac interfecto germanorum imꝑator declarat̄. ⁊ imperauit annis decē. Verū cū in prima electione non omnes electores conſenſiſſent. ius electionis in manus eoꝝ reſignans ne de violenta regni vſurpatione notaret̄. Iterato electores cōmuni voto ceſarem declararunt. ⁊ poſtea aquiſgrani coronā regni accepit. vir vtiqȝ bello ⁊ armis ſtrennus. licet quidā eū monoculū ⁊ agreſtē aſpectu auariciaqȝ ſuſceptū ſcribent. cū liberorū ſuoꝝ cōmuni vtilitati comodū propoſuit. Qui ſuſcepto imperio a pontifice imperij cōfirmationē expoſtulauit. quā ab arrogantiſſimo obtinere nō potuit. Cū a bonifacio pontifice vt eū de more cōfirmaret miſſis terqȝ quater oratoribus impetrare nequiuerunt. Verū cū inter philippū francorum regē ⁊ bonifaciū ip̄m (vt erat animo ambitioſus) poſtmodū ſuborta fuiſſet diſſenſio eo ꝙ philippus apud pariſius magnū ꝯgregaſſet conuentū vbi bonifacij ꝯmemoratis iniurijs ſibi illatis. ac etiā eius fraude in papatu occupando ꝯmemorata ad futuꝝ ꝯcilium appellauerit. Bonifacius ira ꝑcitus ꝯcilio habito nō ſolum albertū ꝯfirmauit ſ etiam philippi regnum alberto huic ſubiecit. Que res multas diſcordias et occiſiones inter chriſtianos ſuſcitauit. Huic Alberto frater rudolffus imꝑatoris rudolffi filius erat. cui wentzeſlai regis bohemie ſoror noīe agnes nupſit. q̄ prage moriens ibi ſepultus iacet. Ex ea nat⁹ ē iohannes qui paterne hereditatis diuiſionem ab alberto patruo petijt. q̄ ei ſertum viride in obprobrium miſit. Deniqȝ hic albertus cū multa ſtrennue geſſiſſet. et rhenū fluuium tranſiſſet iohānes p̄dictus albertū patruū ſuū circa reinfelden nō lōge ab oppido pruck vel vt alij habent ſciaſuſa dum ſimul amice iter agerent ſua manu interfecit. deinde penitentia ductus clementem quintum pōtificē maximū qui ſibi purgationem indulgeret apud auinionem adijt. Pōtifex imperatoris occiſorem ab imꝑatore iudicandum ait. venit g̊ piſas iohannes. vbi cum ceſar heinricus. vij. eius nominis imꝑator ꝓſidebat. a q̊ iuſſus religionem ingredi heremitaꝝ ſancti auguſtini. in eaqȝ perpetuo penitere nō recuſauit. Mortuus eſt in eadem vrbe ⁊ in ede ſui ordinis ſepultus. Mater eius ioannis cordata mulier fuit ⁊ ingenio feroci. que cū accepiſſet germanum ſuū wentzeſlaū contentum regno bohemie oblatum imperiū recuſaſſe. At ego inquit ſi regno potior glebaqȝ vna mihi modo deſit. aut quod reliquū eſt ſubijciam. aut imperio excidam.

Linea impatoꝝ
Albertus primus

Erant eo tp̄e ſecundo carolo regi neapolitano nati poſt ſancti ludouici mortē ſupſtites ex maria vxore regis hungarie filia mares ſex. femelle quinqȝ. eorūqȝ maior natu carolus martellus hungarie regnum materna. ſecundus robertus calabrie dux neapolitanū paterna hereditate expectabant. Terciuſqȝ philippus tarentinū obtinuit principatum. Nataꝝ prima clementia nomine carolo philippi regis frācie primogenito nupta erat. Scd̄a nomine blancam iacobus arrogo ſicilie rex dimiſſis anno ſ ante q̄nto Carolo martelloqȝ ⁊ ludouico poſtea ſancto quos tenebat obſides in matrimoniū acceperat. Cum eo itē ex pacis federe leonorā terciā Frideric⁹ arrago iacobi frater titulo ⁊ ipſe regni ſicilie ornat⁹ vxorē habuerit.

wentzeſlaus tercius

Wentzeſlaus tercius rex bohemie ſeptimus filius p̄dicti wentzeſlai. qui cū ebrietate ⁊ turpiſſime parti corporis dies noctesqȝ indulgeret ⁊ aliorum bona diriperet. alioꝝ vxoribus illuderet apud demutium morauie ciuitatem dū ſolus in domo decani pontificalis edis ꝑambulabat tribus vulneribus cōfoſſus duo de viginti natus annos interijt. Ignoratus eſt necis auctor q̄uis conradus eques turingus cruentam geſtans pugionem exire regiam viſus fuit. nā is prius obtruncatus eſt populi tumultu q̄ crimen confiteret̄. Venerat eo tempore pragam dux carinthie heinricus. cui altera ex ſororibus regis nomine anna natu maior iam pridem nupſerat. hunc bohemi regem ſibi deligunt. Id egre fert albertus imꝑator. qui repente coactis copijs bohemiam ingeſſus heinricum regem deturbat. rudolphumqȝ filiū ſuū regē conſtituitus Elizabeth ſenioris wentzeſlai relicta in matrimoniū ei tradita quo regnū eius ſolidius eſſet. qui cum magna bohemoꝝ ſpe regnare cepiſſet ſubitaneo morbo correptus primo regni ſui anno abſqȝ liberis deceſſit. Ob eius obitum diſſidentes inter ſe bohemi. alij fridericum rudolffi fratrem. alij heinricū quem delecerant petiuerunt. vicit heinrici factio trucidatis alterius partis auctoribus. Et q̄uis albertus imꝑator cum magnis copijs bohemiā ingreſſus regionem longe lateqȝ afflixerit. heinricum tn̄ regno eijcere non potuit prius a nepote, vt ante diximus occaſus q̄ meditata in bohemos exequeretur.

Cometes future maxime cladis indiciū hac tempeſtate in celo apparuit. afflictionem xp̄ianoꝝ indicans. quo anno in ſolennitate ſancti andree tantus repente terremotus exortus eſt q̄tus antea nūqȝ qui et multis diebus ꝑ interualla ꝑdurans multa diruit edificia.

Cum eo tpe quidam electores imperij. pcipue eccleſiaſtici principes ob diuerſa diſcidia in albertū regē varias cōiurationes ac ſimultates attemptarunt. dicentes adophum dñm ſuū in bello pemiſſe. ideo eū regia dignitate indignū cenſebant. Quā ob rem ceteri principes primarij in regno germanie Rudolphum palatinū rheni imperij iudicem ſtatuerunt vt deinceps futuris temporibus ſua induſtria hoc officium gagere deberet. Ex qua conſuetudine reges romanoꝝ mouerent ne aliquod malū vituparione dignū in regno molirentur. ac indigni imperio iudicarentur.

Seductor ac doloſus quidaꝫ oſtentabat ſe fore fridericuꝫ impatorē indicijs varijs. quē olī pditū fuiſſe ac nullui poſtea inuētum fuiſſe dixerūt. Is ſua aſtutia cū multos ſibi adherentes acquiſiuiſſet ab impatore ɔphenſus de tectis fallacijs igne ɔbuſtus fuit.

Iudei q̄ꝫ anno primo alberti īpatoris aucti in pleriſqꝫ locis ob male geſta nurmberge in Herbipoli. rotenburge. ac in pleriſqꝫ locis finitimis igni traditi ſunt. ñ ſexui nō etati parcentes. infelicē gentem aliq̄t milia perijſſe ferunt ſeruati infantes baptiſmi gratia.

Cū āno vndetricteſimo ⁊ milleſimo iacobuꝫ arragonē ſiculū regē obijſſe diē icrebuiſſ; robert⁹ calabrie dux. caroli genitoris iuſſu in ſiciliā traductis copijs cathina vrbe potitus eſt. Philipp⁹ q̄ꝫ tarentinus dux frater ſuus cū pauciſſima claſſe illico eſt ſubſecut⁹. Siculi interea correptis populariter armis ſeſe aduerſus exoſum gallicū nomē vt tuerenf terra mariqꝫ parauerant. ⁊ fridericū arragonē eavocauerunt ratione vt regnū trinacrie ſibi etiā tardiuſcule adueturo ɔſeruādū eē. plene cōfiſus copias ex hiſpanis traducendas. vel adhibita longiore mora contraheret. Nauigauerat interea ſulutiore diſciplina claſſis philippi principis tarentini eā p̄ ſe ferens ſecuritatem quā ne excepta a roberto fratre omni ſicilia debuit oſtētare. quin etiā roberti claſſis ex cathinenſi portu ſoluens illi q̄ primū e longinquo apparuit abſqꝫ bellici apparatus armatura obuiā eſt ,pgreſſa. in vtrāqꝫ igit claſſem pari ſocordia ſed motu ventoꝝ diſpari viciſſim ſe petentē ſiculoꝝ claſſis magno ordine. maioriqꝫ apparatu. maximo animoꝝ ardore delata eſt. primaqꝫ impetito que poſterior nauigare ceperat roberti ducis claſſe armamētiſqꝫ deſtituta nullo ſiculoꝝ labore diſſipata eſt. partim demerſa partim intercepta eſt. partim ad hoſtiles portus adducta eſt. adeo vt pauci triremes remigio vſe acceleratione cathinata ad robertū fuerint reuerſe. Durius poſtea fuit ſiculis cū philippenſi claſſe pliū his duobus incomodis robertus dux animi anxius in fugā ſententiā inclinauit. Cathina itaqꝫ in ciuiū poteſtate relicta cū paucis que ex vtraqꝫ claſſe ſupfuerant triremibus in italiā eſt reuerſus.

Dinus iuris doctor

Dinus mugelan⁹ iuris vtriuſqꝫ periciſſim⁹ doctor hoc tpe claruit. ⁊ primū locū inter doctores in italia obtinuit. eo q̄ in dicendo. diſputando. decidēdoqꝫ tantā loquēdi vim habuit q̄ eo pſente vniuerſalis legalis phie ſynodus adeē videref. ⁊ ,pterea copioſe eleganterqꝫ totū ciuile ius multis voluminibus declarauit. nā ſup inforciato digeſtoqꝫ veteri ac nouo pulchre ſcripſit. Inſup ⁊ de mandato bonifacij pape ⁊ poſt archidiaconū bononienſem in iure pontificio ſextū declarauit. ſcripſit etiam conſilia elegantiſſima.

Petrus de bellapta natione burgūd⁹ pdicti dini pfeſſionis ⁊ doctrine ɔſlis hiſdē tpibus floruit. q̄ ⁊ ipo dino nō min⁹ docte ⁊ accurate ſup toto digeſto codiceqꝫ ac inſtitutis ſcripſit. Habenf etiā eius centū diſputationes a ſe edite ⁊ in maximo pcio apud doctos habite.

Jacob⁹ de arena iur. ɔſult⁹

Ann⁹ aduenerat ſalutiſ millen⁹ terdecieſqꝫ cēten⁹ iīq̄ octau⁹ bonifaci⁹ pō. ro. vt pmiſſū ē prudēti pioqꝫ vſus ɔſilio prēs inutat⁹ ve. te. annū inſtituit iubileū. cēteno inde quoq̄ futuꝝ āno. cui⁹ ea fuit rō vt q̄ ex trāſalpinis vltra mariniſqꝫ veniētes octo. q̄ ex italia ⁊ ex⁹ inſul. xv. dieb⁹ ſacra vrbis loca orādo obirēt plenaria pecaminū venia donati eēnt. Magnū ea ſūmi pon. indulgētia alicubi fructū attulit q̄ diffidētes aliq̄ ⁊ acerrimis etiā capitalibuſqꝫ inimicicijs publice ⁊ priuatim vſi in pacem beniuolentiāqꝫ conciliati ſunt.

Iacob⁹ de arena natōe pormēſis iuriſ ɔſult⁹ ꝑitiſſim⁹. cui⁹ opiniones ī explanādis legib⁹ vt bartol⁹ teſtaf ſp de mēte iuriſ extiterūt. his tpib⁹ breuif vtilif qꝫ ſup digeſto toto ⁊ codice ſcripſit. itēqꝫ diſputatiōes pulchras ac tractatū de excuſſione cōpoſuit.

Nicola⁹ de neapoli his ɔtēporane⁹ exiſtēs ſup prima inforciati ⁊ toto volumie copioſe ⁊ pulchre ɔſcripſit. ac q̄dā alia edidit.

Jo. ſcotus or. minoꝝ

IOannes ſcotus ordinis minoꝝ theologus ſubtiliſſimus. Anno dñi. M.ccc. vel circa. velut alter apollo floruit. Et p̄ ceteris theologis ſubtiliſſima q̄dam opa edidit. Et ſup librum ſententiaꝝ pcipue ſup q̄tuor ſententiaꝝ quē ipſe (vt aiūt) in ordinē redegit multa ſubtilia ſcripſit. Unde ꝛ doctor ſubtilis dr̄. Quodlibeta etiā plurima diſputauit. In diuinis etiā codicibus cōmentarios ꝛ alios tractatus edidit. Qui q̄tem cōmentarij q̄d valeant abſqꝫ nr̄o teſtimonio ipi oſtendūt. Sup libros Areſto. qꝫ maxime. methaphiſice q̄ſtones putiles diſputauit. ꝛ alia cōplurima cōpoſuit. Hūc aūt lacte ſue ſapiētie multos enutriſſe diſcipulos tradunt. ſ qui maxime pficere hos fuiſſe dicūt. Franciſcū maronē Antoniū Andream Joannē grandonē. Ocham burleū atqꝫ alios cōplurimos. Quoꝝ ingenijs mirūmmodū phia creuit. Deniqꝫ apoplecticus interijt. q̄uis a pleriſqꝫ putetur quod viuus fuerit defoſſus.

Raynerius or. pdicatoꝝ

RAynerius pyſanus ordinis pdicatoꝝ magr̄ egregius doctrina et eloq̄ntia grauis. Uir optimꝰ ac ꝑe modū ſanctus. vt ex eius opibus habemꝰ. ſumma in veneratione hac tempeſtate habet. Et ſummā copioſiſſimā multaꝝ lucubrationū ꝛ vigiliarū plenā cōſcribere orſus ē. In qua certe quātecꝫ litterature ac ſanctimonie vir fuerit. vl' ex hoc percipi pōt quod cū in ea quicquid vtilitatis difficultati ſue neceſſariū ē. diuinarum ſcripturaꝝ ſtudio pleniſſime inueniat. ſine ſui laude ꝛ p̄fatiōe (vt plerūcꝫ fieri ſolet) abſolute ſic incipit. Abſolutio ꝛc̄.

. Nicolaus de Lyra

NIcolaus de lyra minoꝝ ordinis theologus eminentiſſimus in ordine claruit. Qui cū ꝯ iudeoꝝ ū impietatē ꝛ diſputatōnibus ꝛ ſcriptis diu aduerſatus fuiſſet. Etiam nouū ꝛ vetus teſtamentū in eoꝝ cōtumeliam ꝛ obprobriū plurimis voluminibus diligenti cura cōmentatus eſt. ꝓpter quod nomē eius in toto mūdo celeberrimū effulſit. Cū ſatis vtile ꝛ dilatatū opus edidit. Et ſm ſenſum lr̄alem bibliam expoſuit reprobans opiniones hebreoꝝ falſas. ꝛ extortas exponens ex eoꝝ libris cōfutans. Addidit quocꝫ aliud volumen magnū in quo ponit expoſitiones hyſtoriarū ſm ſenſum miſticū vel moralē vel allegoricum. ferunt hūc primo iudeorū doctorem fuiſſe. Et ꝓpterea eorū linguā optime agnouiſſe. Qui ex hebreo peritiſſimo i doctrina iudaica conuerſus ad xp̄m ꝛ habitum minorū ſuſcepit.

Alanus doctor

ALanū aūt doctorē celeberrimū. cognomento vniuerſalē. nō nulli hijs tpibꝰ aſcribūt. Qui cū in omī ſcia admirādus eſſet pcipue tn̄ in theologia ac philoſophia excedēs vniuerſalitatis vocabulo inſigniri meruit. Cuiꝰ ſepultura i loco Cyſtercij oſtendit. Exeūtibus de oratorio eccl̄e ad dexteram. in ſepulcro marmoreo. Cuius alani magni doctoris vniuerſalis hoc epigrāma extitit. Hic iacet alanus quē breuis hora breui tumulo ſepeliuit. Qui duo qui ſeptē qui totū ſcibile ſciuit.

Clara v̄go Eremitarū

CLaram oppidi montiſfalconi oriūdam auguſtiniane religionis eremitarū alūnam. v̄ginē vtiqꝫ inſignē ꝛ ſinceritate vite clariſſimā. anno. 1299. apud eūdem montiſfalconi ſpoletane vrbis oppidū animā celo reddidiſſe ferūt. Que ſanctiſſima virgo tant certe extitit decorata meritis ꝛ miraculis. vt ſanctorū cathalogo pie aſcriptam putari poſſit. De cuiꝰ ſanctitatis pconio hoc vnū referimus teſtimoniū quod apertis oculis videri poteſt. quodcꝫ de quouis ſancto nūcꝫ lectitatum vel repertum eſt. Ea ſiquidem defuncta in eius corde ſtatim crucifixi ymago clara ꝛ aperta viſa eſt. Cum ipius paſſionis inſignibus in quo etiam tres lapilli eiuſdem pōderis inuenti ſunt eminentiſſimū ſanctitatis indicium.

FRaticelli de opinione ꝛ hereſis eoꝝ. a bonifacio pontifice damnat. ꝛ vbicꝫ diligenti cura perq̄ſita exterminari iubet. vn̄ hermāni corpus eiuſdē ſecte auctorē apud ferrariā. xx. annis ſepultū. q̄ p ſancto colebat exhumari ꝛ exuri fecit. Qd̄ malū tpe ioannis xxij. diffuſum ē. q̄ ſuis ꝯuenticulis clam initis ſummis pōtificibus aduerſari ceperūt. In antris noctu cōuenientes clerici laudes xp̄iano ritu cantabāt. Quibꝰ media nocte finitis alta voce admonebāt maſculuꝫ ꝛ feminā carnali copula cōmiſceri. Lumibꝰ illico extinctis quēcꝫ virū ꝓximā mulierem ꝓſternebat. Et execranda cū infantulo poſtea nato exercebāt p ſingulas manus tradebat baiulandus. quouſcꝫ aiam exulabat. inde aſſabāt collectoſcꝫ cineres in vaſculū mittentes. vinū ſuperinfundebāt. Quo nouicios ꝛ execrabilibus hmōi conſecrandos epotabant. Extant adhuc hmōi crudeliſſima ꝛ diabolica hereſi aliquibus in locis abditis ꝛ vallibus nonnulla conuenticula pertinaciter in ſua perfidia permanentes.

Linea imperatorum
Heinricus octauus

Heinricus eius nois octauus. vel vt alij ſcribūt ſeptim⁹ (q̄ heinricum lantgrauiū thuringie inter imꝑatores nō numerāt) Comes lucēburgēſ (quē ytali comarchū vocāt) cū albertū imꝑatorē ioannes ex fratre nepos interfeciſſ Electores germani apud franckfordiā ꝯueniētes i romanoꝝ imꝑatorē āno domini. M.cccviij. eū delegerūt. quē ꝛ aquiſgrani germani regni corona ꝛ inſulis decorarūt. Legatiq̄ ipi⁹ regis. dux baioarie cognat⁹ ei⁹ et dñs guido de namurco frater comitis flandrie cū romanū pontificē auenione agentem adiſſent petitā romani imperij ꝯfirmationē. Ea impetrarūt ꝯditiōe. vt intra bieniū italiā ingreſſus roma coronādus accederet. Nō aūt ꝑfixi termini finē expectauit heinricus. ſ ꝑmiſſis in ytaliā oratorib⁹ ad ꝓpinqua alpib⁹ regni germanie loca ytalie ꝯtinētia venit. Primiq̄ ex ytalis aditi ſunt ab imꝑatoris oratoribus florētini. quos imꝑator creatōnis ſue initio apud franckfordiam dedicerat nois imꝑatoriꝫ in ytaliaq̄ ceteris oībus hoſtes eſſe. Nā multos ꝯſtat ytalos patria pulſos. ꝑſertim gibellinos non etrurie magis quā oīm ytalie regionū. q̄ noua deligēdi creatione etiā apud electores expectata illū magnā victorie ꝛ amplitudinis ſpem erectū. quid agēdum ꝓuidendūq̄ eſſet ſubito edocuerūt. Fuit aūt heinricus imperator vir ſapiens iuſtus ꝛ gracioſus. i armis ſtrēnuus catholicus ꝛ honeſtus. ꝯſilio ꝛ animo iuxta potens. Is interea elizabeth alterā wentzeſlai regis bohemie ſororē. viij. ꝛ. x. annos natam clam iuſſam ad ſe venire. apud Spyram ioanni filio ſuo quatuor ānis minori mrīmonio ꝯiūxit. Eodē tpe tribus ꝯpatis exercitibus vnū ipe in ytaliā adduxit aduerſus brixienſes. quos armis cinctos imꝑata facere ꝯpulit. longobardoſq̄ oēs in ꝑtātem accepit. Alterā aduerſus comites wirtenbergenſes direxit. ſacro imperio rebelles. quibus ex. lxxx. caſtellis ac munitiſſimis oppidis q̄ obtinebant duo. ꝛ. lxx. armis expugnata ademit. Terciū ex frāconibus ac baioarijs ꝯparatū duce petro archiepō magūtino. cū filio i bohemiā miſit. Tranſgreſſo interim alpes heinrico thaurinēſes ad q̄s primū deſcenſurus erat. populariter obuiā ꝑfecti ſeſe ꝛ vrbem eius arbitrio ꝑmiſere. Pariter fecerūt aſtenſes q̄bus vrbibus rex vicarios dedit. Exinde papie comes ſymon collubianus vercellāꝫ antonius laude vrbiū primarij ciues heinrico occurrētes vicarios acceperūt. Et ſcaligeri veronēſes obedientiā polliciti ſunt. mediolanū vrbem familie due turriani ꝛ vicecomites potentatu pares gubernarūt: guido turrianus guelfe. matheus vicecomes gibelline factionum ꝑncipes erāt. Heinrici aūt exercit⁹ vrbi appropinquās vtroſq̄ terruit. Ea intelligēs heinricus pacis ꝯſtituende auidus vrbē ab vtriſq̄ publico ꝯſilio in dñatum accepit. Leupoldúſq̄ auſtrie dux cū germanoꝝ cohortibus vrbi ꝑſidio eſt impoſitus. Heinricus interim ferream imperij coronolā nō modeste vt debuit ſ mediolani recepit. Interea dū heinricus primū oppugnāda poſt euertenda brixia occupatus eſt. Oratores quos ad venetos miſerat redeūtes paratam eſſe retulerūt. eam rempub. nauigiū quod poſtulaſſet ꝑbere. quo ad regiones vrbi rome ꝓpinquiores cū omni exercitu tranſportaretur. Per q̄d item temp⁹ veronēſes vicentini ꝛ patauini ꝛ taruiſini miſſos ad ſe vicarios acceperūt. Ipe deducētibus q̄ apud eum aſſidui erant amedeo ſabaudie comiti ꝛ piſanoꝝ genuenſiūq̄ oratoribus ꝑ placētinos genuā ſe contulit. At heinricus cum menſem terciū genue egiſſet maris quā expectauerat tranquillitate oblata triremibus quadraginta genuenſiū ſaonenſiūq̄ piſas petijt. Equitatu terra per lucenſ premiſſo. Rome deinde coronat⁹ tres eiſi cardinales dicūt hiſtorici a clemente romano pontifice legatos romā veniſſe. Heinricū apoſtolica auctoritate coronaturo. a cardinali hoſtienſi ꝛ pratenſi coronam accepit. Renitente Roberto rege neapolitano. florētiā inde obſidiōe artiſſima cinxit. Piſas ſenaſq̄ in ꝑtāte habuit. robertum regē priuatū regno ꝓnūciauit. Et hinc claſſem in illū nauigare iuſſit. Tandem imꝑator incidit in egritudinē. ex qua vt conualeſceret. medicoꝝ conſilio balnea adijt maceratenſia. cū autem ea balneoꝝ lotione minus recreari ac conualeſcere videret. medicis item conſulentibus purioris aeris loca petere voluit. Itaq̄ eſt honcōuentū q̄d oppidū duodecimo a ſenis miliario diſtans. dum obſidione incipit premere diem obijt. Signa veneni in cadauere apparuiſſe multi ſcripſere. Ptolomeus vo lucenſis affirmat veneno eū periſſe a ꝑdicatoꝝ ordinis fratre in eucariſtia dato. Aliuſq̄ addidit id florentinorum induſtria factum eſſe. quicq̄d ei rei veritas habeat. ſatis ſupraq̄ certum eſt. non magis florentino ꝛ lucēſi ac ceteris eius ſecte etruſcis. quā roberto regi ſalutem in ea morte queſitam eſſe. Multis vo econtra ea mors incomoda perniciemq̄ attulit. cui⁹ corpus in vetuſto ac nobili piſaꝝ templo ſublimi loco poſt aram maiorem amici condiderūt. Fuit aūt animo magnus. ꝛ non infima (ſi lon giori vita functus fuiſſet) egiſſet. imperauit ſolum annis quinq̄ ꝛ menſibus octo. quo mortuo vacauit imperium anno vno.

Fecerat romani imperij ante hūc heinricum quo ad rem ytalicam vacatio. vt omnes pene vrbes ſolite imperio parere tyrannis eodem pene capitaneatus titulo appellatis ſubeſſent. Nanq̄ tres ātea imperatores ab acceſſu in ytaliam abſtinuerant. vt nō ab abſurde imperium vacaſſe ytali dicant. hinc verona ſcaligeros. mantua paſſerinos. padua carrarienſes habebat. Et marchiones aſtenſes quos anno aū ſexageſimo ſalinguerra eiecto ferrariam pro eccleſia adminiſtraſſe ferunt.

Ordinis templariorum extinctio

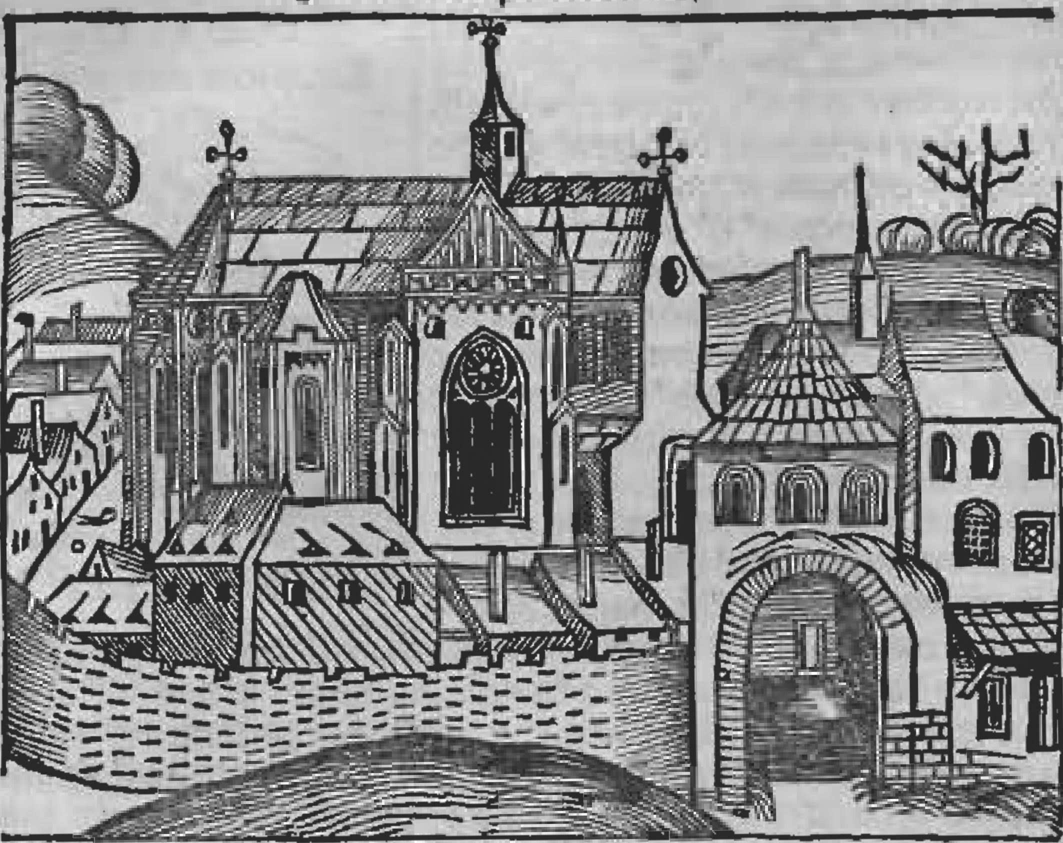

Ea tempeſtate cum adhuc Clemēs pontifex cū curia morā hēret in ciuitate pictauiēſi. rex frācie ſeductus (vt fertur) ab officialibus ſuis. pōtifici denūcians mgr̄m templi ꝛ manſionis ſui oſqꝫ frēs qbuſdā erroribus infectos. ꝛ ſcelerib⁹ inuolutos eē. Maiores ei mali fomes tēplariȷ̄ mul tis añ ānis in aſie bellis q̄ aduerſus īfideles geſta ſunt cōuicti oīm pniciosiſſimi. xp̄iani em̄ ſpernentes blaſphemāteſqꝫ ac penitus terrentes ꝓ q̄ pugnare ꝯſueuerāt. eos turcis ꝛ ſarracenis ꝯſenſiſſe. ꝛ nrōrū expeditionib⁹ fuiſſe aduerſatos ꝯſtitit. Vn̄ multis eorū vario affectis ſupplicio ceteri oēs ꝑliȷ̄s redditibuſqꝫ ꝛ bonis q̄ poſſidebāt ampliſſimis ſpoliati ſunt. q̄ ptim cōceſſa ſunt rhodiȷ̄s hieroſolime hoſpitalariȷ̄s. ptim ſ nouis attributa religionibus in hiſpania aduerſus ſarracenos beticā olim nūc granatā incolētes a pontifice inſtitutis. Quātū aūt ordo templarioꝝ (vt in ſuperioribus p̄miſſum ē) augebat̄ tantū nūc minuebat̄ ꝛ ſanctitas. iacobus burgūdus origine ꝛ ex dominis molay genit⁹ ingentis animi ad templariorū militiā ſe cōtulit. In qua p̄fect⁹ prioratui ditiſſimo moriēte mgr̄o interuētu principū in magiſteriū ſublimatus enicuit. Actūqꝫ ē vt philippi frācoꝝ regis ei⁹ filiū ex ſacro fonte ſuſceperat indignatōem incurreret. Quo eo ventū ē. vt pmittente clemente pōtifice ſummo tēplarioꝝ primates oēs. vna ꝛ eadem die. philippi iuſſu. ꝑ omne ſuū regnū capti detinerent̄. vna cū iacobo ordinis tā ingentis mgr̄o. Et inde preſidiȷ̄s regis occupata oppida. theſauri ornatus oēs. cū oīm ſuppellectili ī regiā ptātem redacti. captiuiqꝫ deducti pariſius. Quibus diu ſeruatis in vinculis cū varia ꝛ obſcena obiecta eſſent. ꝛ fruſtra cūcta negātib⁹ Rex iratus magiſtro cū tribus ſociȷ̄s reſeruato. ceteri dānati incēdio. Nā palis alligati ꝛ añ oculos ſtaret ignis ꝛ carnifex. quāto cruciatu paterētur miſeri voces ī celos oſtēdebant. ſe veros xp̄ianos aiebāt ꝛ ſanctiſſimā coꝝ fuiſſe religionē. Iacob⁹ deī cū tedio diuturni carceris eſſet attrit⁹. lugdunū deduct⁹ ꝛ exortationibus variȷ̄s ſuaſus. Quedā ex oppoſitis clemēti ſummo pōtifici ꝯfeſſus ē. Ideo retract⁹ pariſius dū corā duob⁹ legatiſ ex latē ſnia legeret̄. Ipe cū vno ex ſociȷ̄s q̄ delphini vieneñ frater erat. ſe mori dignū ꝓteſtatus. nō q̄ vnqꝫ q̄ legebāt ꝑpetraſſet. hinc tm̄ in deletōem tēplarioꝝ ſnia ſbſecuta. Iacobus cū frē delphini ad ſuppliciū deduct⁹ q̄ ambo rege ſpectāte intrepide ꝛ ꝯſtāter ſbire. nil aliud q̄ꝫ q̄ dudum occubuere teſtātes.

Truſianus medicus pluſqꝫ cōmentator

Truſian⁹ medic⁹ florētin⁹ thadei medici auditor. tēpeſtate hac. q̄ pluſqꝫ cōmentū ſup tegni galieni mira doctrina ꝯſcripſit. Hic q̄ꝫ cū in practica artis medicine (vt multi ferūt) infortunatū ſe ꝯſpiceret. religioni ſe totū dicauit. Et carthuſienſiū ordis hitū accipiēs. corthuſin⁹ effect⁹ ē monachus.

Richardū aūt de media villa theologū erudituſſimū ordis mioꝝ iȷ̄ſdem tpibus nōnulli aſcribūt. Cui tanta ingeniȷ̄ magnitudo fuit. vt nulla lr̄atura ei in diuinis codicibus latuerit. Qui ꝛ iter multa ingeniȷ̄ ſui monimenta. quatuor ſniāꝝ libros optīe ꝛ vtiliſſime explanauit. Extāt q̄ꝫ ꝛ mlte ei⁹ poſtille ꝛ alia mlta

Iacobus de viterbio ordis heremitaꝝ ſancti Auguſtini ſacre pagine celeberrimus ꝓfeſſor. ꝛ neapolitane eccleſie archiepus digniſſimus. ꝛ virtutū oīm decoratus. ꝑ hoc tp̄us in precio exn̄s tractatum de regimine xp̄iano ad Clementem iſtum pontificem dedit. ac magiſtrū ſentētiarū egregie expoſuit. Et quodlibeta quatuor determinauit. Qui cū acri ꝛ torſo ingenio habitus eſſet. ſpeculatiuus doctor appellatus eſt.

Richard⁹ de media villa

Anno milleſimo. ccc.xiiȷ̄. Tres ſil' lune in celo apparuere. Et fulgor quē dicūt Cometēqꝫ aqlone viſus apparebat q̄ſi ad finē ꝟginis trib⁹ mēſibus. Et eodē āno eo deficiēte in mēſe nouēbri obȷ̄t rex francie philipp⁹ q̄ ānis. 29. regnūit. Cū ī venatōe aper iter crura eq̄ quē rex eqtabat ſe īgeſſit. ex q̄ de eq̄ cadēs paulo poſt mortu⁹ ē. Hic fuit pulcerrim⁹ hoīm ſui tpis. ſtatura magn⁹, optīe ꝯpoſita hn̄s mēbra. Nā dedit⁹ corporeis oblectamētis precipue venationibus curā regni ſuis relinquēs, quibus nimiū credens. mlta in regno incōmoda ſunt ſecuta. Is poſt ſe reliquit tres filios ſcilicet Ludouicum regem nauarre. Philippum co-

Cometa

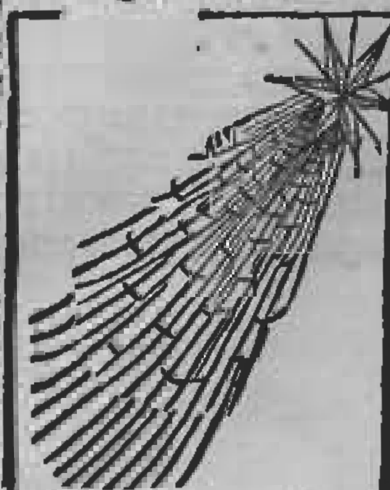

mitem pictauieñ. ⁊ carolū comitē marchie. omnes hij tres pauco tpe reges francie fuerūt. viri pulcherrimi ⁊ in vxoribus eoꝝ male fortunati. Ludouicus habens vxorē filiā ducis burgundie quā ſtrangulare fecit. Philippus vxorē quā repudiauerat reaſſumpſit quia multū eā amabat. Carolus vxorē in carcere detinuit. Ad hanc infelicitatē peruenisse opinant quia in gradibus ꝓhibitis ꝯtraxerunt. vel ob iniuriā genitoris philippi ꝑpetratā in captura bonifacij pape.

Ordo rhodioꝝ militum principum

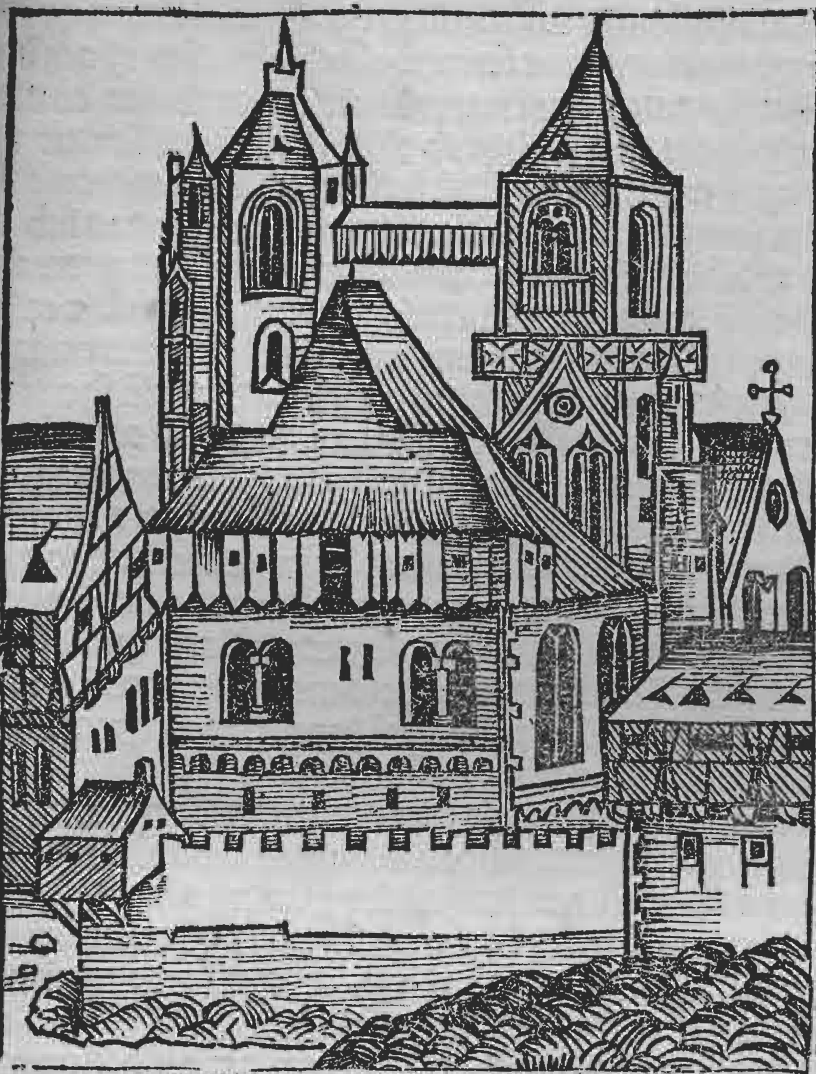

Rhodus inſula cuius deſcriptionē ſupra pfecimꝰ licie oppoſita hoc anno. 1308. in xpianoꝝ ptātē deueniens religioni btō iohāni dicatiſ auctoritate pōtificis ꝯmendat. Hij nempe religioſi cū iheroſolima omnino deperdita eſſet ⁊ templarij in magnos errores ꝓlapſi a romano pontifice fuiſſent extincti in eam inſulā ſeſe recipientes turchos eius dños eiecerūt. neqꝫ vllo pacto turchoꝝ viribus hec inſula reſtitiſſet. niſi religioſi milites. qui vt dictū eſt beato iohanni dicati eius inſule curā ſuſcepiſſent. ⁊ vrbē pene dirutaꝫ inſtaurantes ⁊ deſolatā xpianoꝝ ſuffragijs inſtaurauerunt. naualiaqꝫ ⁊ claſſes reformātes. nō ſolū inſulam ipam tutati ſunt ꝯ cipris ⁊ alijs finitimis xpm colentibus magno pſidio fuerunt. quoꝝ virtute quicqd in oriente noſtre religionis eſt xpo ſeruatum fateri licet. Ipis igit militibus fide ⁊ gratia ac religione clariſſimis xpianam fidē ꝓfeſſionis voto ingēti virtute tutantibus templarioꝝ bona p pōtifices ⁊ alios orthodoxe fidei principes addita ſunt. Poſtmodū deuotione pmoti etiā regulam beati auguſtini ꝓfiteri ſponte voluerunt. quā ob rem ⁊ a ſummis pontificibꝰ romanis ⁊ priuilegijs ⁊ beneficijs plurimis eccłiaſticis honorati ſunt. Soldanus egypti dñs toto quinēnio armata claſſe cū eos vexaſſet maiora ptulit qꝫ intulit dāna. Turchi etiā quatuor vicibus diuerſis temporibꝰ eorum agros inuaſerunt. ſed maximam cladem reportauerunt. Nouiſſime mahumetus turchoꝝ imperator grauiter aggreſſus. de quo in ſequentibus mentio fiet. ferunt rhodios quoddā caſtellū ſancti petri nominatū munitiſſimū habere quod magno ſumptu cuſtodiunt. vbi xpiani de manibus turchoꝝ fugientes ſepe ſaluant. in quo milites canes nutriunt ⁊ noctu extra caſtra emittunt. de quibus dicitur qꝫ chriſtianos odore cognoſcant. eoſqꝫ aduentantibus blandiunt turchos aūt latratu prodant ⁊ morſibus inſectentur.

Johannes rex bohemie

Johannes heinrici imꝑatoris filius. cui genitor elizabeth alteraꝫ wentzeſlai ſororem matrimonio ꝯiunxit. regno bohemie deinde potiri meruit. eoqꝫ regno ſuſcepto .35. annis regnauit. vir certe bonus ⁊ multe beniuolentie inſignitus. ⁊ potenti manu regnū gubernauit. ⁊ patre in ytalia agēte apud germanos vicario nomine adminiſtrauit imperiū. Patre vo defuncto cū plurime ytalie ciuitates ei ſeſe dediſſent. penetrauit alpes cū exercitu. eaſqꝫ nō paucis annis tutatus eſt. Brixia em̄ bergamo. luca. parma. regio ⁊ mutina atqꝫ alijs vrbibus potitus eſt. quibus in ꝓtectiones ſuſceptis illas ⁊ arcibus ⁊ menibus munire ſtuduit. ⁊ in bergamo arcem munitiſſimā adhuc extantem edificauit. Poſt hec egra a iohanne recepta eſt. ⁊ vratiſlauienſiū ciuitas quam dux ſleſie occuparat heinricꝰ. ⁊ alie ciuitates ſleſie ei ſubijciūt. Gerit ⁊ aduerſus auſtrales belluꝫ in quo victor iohannes ſuos milites preda nō modica ditat. A rege francoꝝ poſtremo aduerſus anglicos in auxiliū vocatꝰ prelioqꝫ memorabili ſe immiſcuit in q̄ cū multis militibus ceſus interijt. Relicto filio carolo qui tū vnum ⁊ .xxx. annos agebat.

Dantes poeta

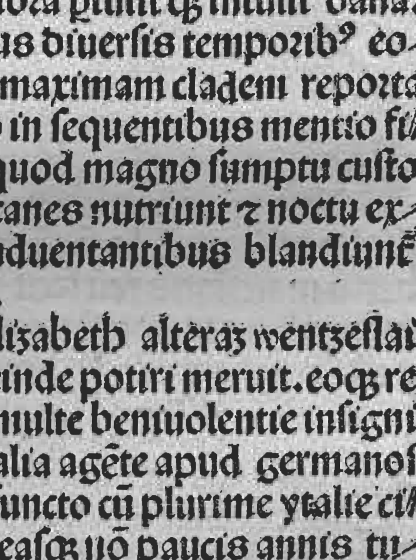

Dantes aligerius patria florentinus vates ⁊ poeta ꝯſpicuus ac theologorū pcipuꝰ tempeſtate iſtac claruit. Uir in ciues ſuos egregia nobilitate venerandus. qui licet ex longo exilio damnatus tenues illi fuiſſent ſubſtātie ſemper tñ phiſicis atqꝫ theologicis doctrinis imbutus vacauit ſtudijs. vnde cū florētia a factione nigra pulſus fuiſſet pariſieſe gymnaſium acceſſit. ⁊ cum circa poeticam ſcientiam eruditiſſimus eſſet opꝰ inclitū atqꝫ diuinum lingua vernacula ſub titulo comedie edidit. in q̄ oīm celeſtiū terreſtriūqꝫ ac infernoꝝ ꝓfunda cōtemplatꝰ ſingła q̄qꝫ hiſtorice allegorice tropologice ac anagogice deſcripſit. Aliud q̄ꝫ de monarchia mōi. Hic cū ex gallijs regreſſus fuiſſet friderico arragonēſi regi et domino canigrandi ſcaligero adheſit. Deniqꝫ mortuo cane principe veronēſi ⁊ ipe apud rauennam Anno dñi. 1321. etatis ſue quinquageſimo ſexto diem obijt.

Geſta ea tempeſtate in italia

Marchio eſtenſis qui ferrariā ꝑ eccl'ia adminiſtrauit. mutine ⁊ regio vrbibus poſt annū iubileū frena i poſuerat ad tātū deuenerat potētatū vt ſcd's carol' rex neapolitan' beatricē filiā ex maria regina vxore ſuſceptam Azzoni tunc marchioni dederit in vxorē. Cuius matrimonij honore ⁊ letitia azzo haud q̄ꝗ diu gaudere potuit. Anno eīm quinto a iubileo ⁊ eius matrimonij primo friſcus quidā adoleſcens que ex aliena vxore ſibi filiū eſſe dicebat cū dolo captū in carcere mori coegit. ⁊ ferrarienſib' nōnullis epoꝝ in p̄mis adnitētib' ferrarie mutine ⁊ regij dominiū obtinuit. Rogatiq̄ȝ veneti copias friſco auxiliares cū nauigio immiſerunt. caſtellū eīm thealdū noīe ponti erat impoſitum quo padus ab vrbe in ripā tranſmittit vie cōtinentē bononiā ꝑducenti. quod caſtellum abſq̄ȝ nauigio capi poſſe friſcus diffidebat. Eos motos cum intellexiſſet cardinalis cognomīe pelagura quē clemens pontifex bononiā legatuȝ miſerat venetis ſub anathemathe cōminatione vt a re ferrarienſi abſtinētes copias inde deducerent. Hijſq̄ȝ machinis interea caſtello thealdo appulſis ⁊ nauibus ferrarienſiū qui ꝑpoſito de vulgi conſuetudine mutato populi ⁊ eccl'ie dominiū acclamabant vbiq̄ȝ incenſis. partē q̄ȝ vrbis ponti contiguā ceperant. nec prius exaudiri inter ꝑlij tumultum legati iuſſa potuerunt q̄ȝ pons a venetis igni ferroq̄ȝ interruptus ⁊ caſtellū thealdū fuerit occupatum. Friſcus interea populū ſibi rebellem domare agreſſus rinaldo quodā de marcharia equitū ductore opa crudeliter nauante fretus ferrariā pene mediam incendit. ſedato parumꝑ a venetis tumultu deditionē illis excluſo friſco facere conſenſerunt. Tuncq̄ȝ ferrarienſes tanq̄ȝ in ſubiectionē accepti a motib' temparunt. Pelagura legatus interim cruce ſignandos propoſitis auctoritate ap'lica vite eterne premijs venetos ferrarienſeſq̄ȝ bononiā cōuocauerat. ⁊ pontifex clemens q̄ntus venetis publice apud auinionem excōmunicatis interdixerat ſacris. quos vbicūq̄ȝ reperirent capi iuſſit pro ſeruiſq̄ȝ venundari. quā ob rem factū eſt vt apud londonū flandrenſeſq̄ȝ ⁊ gallioꝝ loca multi valoris venetoꝝ mercimonia in predā a locorū dn̄is fuerunt direpta. Miſerat item clemens pontifex romanus p̄ter pelladurā legatū duos q̄ȝ in ethruriam cardinales vt eius prouincie motus bellaq̄ȝ cōponerent.

Robertus rex

Robertus caroli ſecundi ſicilie ⁊ apulie regis filius. patre defuncto in regnū ſuccedens regnauit annis. 33. rex certe inclitus ⁊ virtutū omniū ſingulare decus. quiq̄ȝ ⁊ a multis tū oratoribus tūq̄ȝ poetis titulis plurimis fuerit decoratus. Eo ꝙ p̄ter equitatū ⁊ rei militaris diſciplinā quibus plurimū valuit. etiam inter ceteros ſui temporis egregius theologus ⁊ ph'us. ac ſingularis medicine p̄ceptor haberet. ⁊ nō modo his cōtentus ſ; etiā cū eſſet etate grandeuus ⁊ ſenex etiā in poeſi franciſcū petrarcham audire voluit. Hic regni titulis a clemente papa in auinione rite ſuſceptis ex gallijs bononiā ad legatū pelagurā profectus quē eccl'ie nomini tumultuanti ferrarie p̄fecit. inde neapolim iturus virū inſignē p̄ſidio reliquit. Verū cū iohannē fratrē cōtra heinricū imꝑatorē romā miſiſſet heinricus ira ſuccenſus robertū maieſtatis reū fecit ⁊ regno priuauit. que res a clemente pontifice improbata fuit. Deinde genuenſium vrbem in poteſtatem recepit. Tandē nullo ſupſtite ſibi filio moriēs andreā hūgarie regē nepotē ſuū poſt ſe regnare p̄cepit. licet ioanna ei' ſoror regnū ſemꝑ adminiſtrare voluerit.

Canis ſcaliger

Scaligerorum dominii principium

Canis ſcaliger qui ex rebus ſtrennue geſtis magnus cognomento appellat' eſt. Alberti ſcaligeri capitanei filius. Vir vtiq̄ȝ magnus ⁊ rebus bene geſtis clariſſimo p̄conio inſignitus. Verone ſibi dominiū vendicās regnauit annis fere vigiti. quā certe tāta iuſtitia ſapientiaq̄ȝ ac pietate gubernauit vt etiā picenū ſiue romandiolam omnē potius bonitate ſua q̄ȝ alijs armis aut miſſilib' ſibi ſbegerit. Erat nanq̄ȝ multe eloquentie princeps comeſq̄ȝ ꝑhuman' necnō ⁊ in omnes liberalis atq̄ȝ doctoꝝ viroꝝ tū eccl'iaſticoꝝ tūq̄ȝ oratoꝝ ⁊ hiſtoricoꝝ ac poetaꝝ aſſidua familiaritate coniunctus. Inter quos dantē florentinū poetam ob eius doctrine p̄ſtantiam magnis honoribus ſẽꝑ proſequi voluit. Tandē cū vrbē veronam maximis edificijs illuſtraſſet Anno dn̄i. 1329. die. 22. iulij ſine virili prole deficiens duobus nepotibus alberto ſcilicet ⁊ maſtino fratribus vrbis dominiū conceſſit. Eius corpus cunctis collachrimantibus cū maxima funeris pompa apud templum iuxta vrbis forū ſepultū fuiſſe conſtat. vbi ſupra templi ipſius valuas adhuc ꝑmagnificū extat ſepulchrum ſua ymagine ⁊ epigrāmate notatum.

Ludouicus rex

Ludouicus philippi regis francoꝝ filius poſt patrem regnare cepit ⁊ regnauit annis duobus. vir quidem catholicus ⁊ xp'iane religionis amator. qui ſuſcepto regno poſt annū p̄ſentiens ſparſos ꝑ diuerſa gallie oppida diu delituiſſe. eo ꝙ in conclaui apud carpenteratum de pontifice deligēdo ſeditiōe orta duo ex cardinalibus interfecti fuiſſent ſtatim eos in vnū coegit. ⁊ vt lugdanū congregarent pro futuro pontifice deligendo ſuaſit. cuius ſanis conſilijs annuentes iacobuȝ portuenſem ep'm elegerunt. quo quidem anno cū pontifex eſſet elect' ipſe rex finem vite ſue fecit. relicto in regno Iohanne filio paruulo. qui puer diebus tantum viginti regnauit.

Carrariensium regni principium

Marſilius carrarienſiũ princeps

Marſilius carrarienſiũ nobiliũ princeps. cũ patauiũ dñatũ deſumpſiſſet ⁊ in ea nõ tirannice ſ; paterne pluribus annis regnaſſet. magni canis ſcaligeri veritus potentiã eidem vrbis dñatũ ſponte ceſſit. ſed ⁊ ſequenti anno cane ipſo defuncto poſt tridiẽ ab integro vrbem ingreſſus dominiũ reaſſumẽs. x. annis regnauit. vir certe manſuetiſſimi animi ⁊ regie vrbanitatis inſignitus ac multiſ virtutibus decoratus. qui cũ ſine virili prole deceſſiſſet vbertino patrueli ex teſtamẽto omnem ſuam hereditatem reliquit.

Anno dñi M. ccc. x. ciuitas ipa veneta tumultũ ſenſit. Cũ buiamons rex nouaꝝ cupidus vna cũ quirinis ⁊ baſilijs regnũ affectans maximũ tumultũ in vrbe excitauit ꝯ petrũ grandenigũ ducẽ. ſ; ei⁹ ꝓuidentia cito vrbi quies data. illi de domo quirinoꝝ cũ eorũ ſequacib⁹ e ciuitate pulſi deſtructis eoꝝ domibus. hec fuit prima deſtructio familie facta venetijs ex partialitatibus. Principaliores cũ duobus florentinis decapitati ſunt. ideo cõſiliũ decẽvirale in vrbe inchoatũ fuit. Deinde cũ iohannes ſorantius ducatũ venetoꝝ rexit iacobus quirinus et marinus barocius viri ꝑpotentes ⁊ domi nobiles rempublicã ſubuertere tẽptaſſent. ꝓditione coniuncti capitali ſñia puniri fecit. quibus ceſis ad ꝑcauenda in futuꝝ malũ ſex ꝓcuratores ſancti marci ex ſenatus conſilio cõſtituti ſunt qui rẽpublicã diligẽter curarẽt. Hic dux prudẽtiſſim⁹. et timorate conſcientie vir ſciens venetos omnes ꝓpter ferrarie occupationẽ vt ꝑmiſſum eſt anathemate notatos. dimiſſa ferraria abſolutionis beneficiũ ſibi ⁊ omnibus impetrauit.

Arnald⁹ de villa noua

Arnaldus de villa noua ꝓuincialis magnus philoſophus. pariſius dogma ſuũ exercuit. ⁊ ꝑ ꝓphetiam danielis ⁊ ſibille erithree ꝓbare nitebat aduẽtũ antixpi ⁊ ꝑſecutionẽ ecclie futurã eſſe. inter M. ccc. ⁊ M. cccc. dñi annũ ferme in M. ccc. lxxvi. anno adeſſe. Sup ea re librũ edidit. cuius titulus de ſpeculatione aduentus antixpi. Is tñ reprobatus ⁊ quaſi hereticus reputatus. Cũ magros pariſienſes cõplurimos aduerſarios haberet verens ne ad manus inquiſitoꝝ deueniret clam auffugit ⁊ ꝓfectus in ſiciliam. qui tandẽ miſſus a friderico rege ſicilie ad papam in mari mortuus eſt. Dixit eni xps. Nõ eſt veſtrũ noſſe tpa vel momenta que pater poſuit in ſua poteſtate. Vñ omnes volẽtes determinatũ tẽpus in his aſſignare aduentus ſcꝫ xpi vel finis mundi erronei reperti ſunt.

Philippus ludouici francoꝝ regis frater. Iohãne eiuſdẽ ludouici filio defuncto i regnũ ſuccedẽs regnauit annis qnq;.

Petr⁹ de abano ꝯciliator

Petrus apponus ſeu de abano paduenſis patria patauin⁹ medicus celeberrimus ⁊ philoſophus oĩ etate admirandus ⁊ peripateticus italicoꝝ oĩm illuſtriſſimus. pariſienſi ciuitate doctor celeberrimus librũ ibidem diſcolias in medicina ſedantem. inchoantẽ. conciliatorẽ fama cognitũ tandẽ in ꝓpria euganea vrbe feliciter terminauit. Hic anno legis gratie. 1310. ꝓfundiſſimũ illud proplematũ ariſtotilis cõmentariũ edidit. ꝓpter cuius intentũ conſtantinopolitanã vrbem vt grecã diſceret ꝑmeauit. quo tandẽ inſtructiſſim⁹ multa galieni volumina nõ parũ medicis accomoda ex ydeomate greco tranſtulit in latinũ. Hic ſub regie vrbis padue cõmuni ꝑploꝝ regimine floruit. liberaliũq; omniũ peritiſſimus. pater in aſtronomia. in qua plurimũ enituit. Lucidatorẽ inquã op⁹ grauiſſimũ ꝯpilauit. ſcripſitq; iohãni pon. ro. librũ de venenis pulchrum. Ac meſue librũ in medicinis mancũ a corde vſq; ad calcẽ ꝑfecit. ferunt quidẽ hunc magicum maximũ fuiſſe ⁊ multa ꝑ eandem artem oſtendiſſe.

Dynus medicus

Dinus de garbo medicus florentinus his temporibus claruit. qui cũ brunũ patrem in arte cyrurgie medicum habuiſſet illum in phiſica erudiendum thadeo florentino medico tradidit. qui adeo eruditiſſimus euaſit vt vtiliſſima in auicennã ediderit ꝯmentaria. Scripſit ⁊ in galienũ de malitia complexionis diuerſe. Atq; in hypocratem de natura fetus. qn ⁊ in philozophia ac medicina varias ⁊ pulcherrimas queſtiones.

Gentilis medicus

Gentilis fulginas peruſinus ꝑſtabilis ſapientie medic⁹ hoc ipo tpe diui ꝑteriti medici nõ inferioris ingenij aut fame fuit. qꝛ potiſſimũ eius accuratiſſimi cõmentarij in auicenne libris teſtimoniũ ꝑhibẽt. fuit eñ ſubtiliſſim⁹ rimator verboꝝ auicẽne. Hic etiã ꝑter ꝑdictos cõmentarios ꝯſilia varia etiã cõtra peſtem compoſuit. ac queſtiones ꝑcipue de gradibus medicinarum ac alias ſubtiliſſimas diſputauit.

Matheum aũt ſiluaticum medicũ mantuanum genere nobiliſſimum hiſdẽ temporibus floruiſſe conſtat. eo qꝛ ad robertum ſicilie regem ⁊ medicum diuinum op⁹ de oĩbus ſimplicibus medicinis ⁊ earuꝫ ꝓprietatibus dederit. ac alia quedam edidit.

Linea ſummoꝝ pontificū

Johānes vigeſimuſſcds

Benedictus duodecim⁹

Anno mundi. 6516. Anno xpi. 1316.

Johannes vigeſimus ſecundus papa. iacobus caturcenſis antea vocatus. epūs portuenſis poſt longā vigintitriū cardinaliū altercationē lugduni in monaſterio fratrum predicatorum pontifex creatus. Quo anno ſalutis decio ſexto terdecieſq́ꝫ centeno ro. eccie cardinales philippi pictauoꝝ comitis lodo-uici francoꝝ regis germani fratris opera vel potius violentia apud lugdunū incluſi pontificatus vacationi ſupra duos annos ꝯtinuate finē impoſuerūt. et nonis ſeptēbris in eccia cathedrali coronā pontificatus accepit. Inde vo aue nionē cū curia profectus octo cardinales in ieiunijs quatuor tpm. aduentus dñi creauit. quoꝝ de numero fuit iacobus caturcenſis eius ex ſorore nepos. ⁊ iohānes caiectani e gente vrſina. qui primo pontificatus anno requiſitus lo-douicū bauarie ducē in regē electū cōfirmare ideo recuſare dixit ꝙ pter admiſ ſum in conſobrino ſecū in controuerſia electo ſcelo multa pſumpſerat facere ⁊ concedere. Impatoris ro. legittime p gradus oēs inſtituti excedentia poteſta tem. Uir vtiq́ꝫ doctiſſim⁹ ⁊ multa prudentia decoratus ⁊ doctoꝝ viroꝝ amā tiſſimus. Eccleſiā toloſanā quā vnice dilexit ad archiepatū tranſtulit. Cui⁹ ꝗ dem caſtella ſex in ciuitates erexit. Adeo pterea rebus nouis pontifex ipſe ſtu duit vt ſimplices epatus bifariā diuiſerit ac diuiſos in vnū redegerit. ⁊ abba tias in epatus ⁊ epatus in abbatiā viciſſim trāſtulerit. Hac tn̄ gratitudie vſus eſt ꝙ clementinaꝝ editionē confirmauit. Ordinē grandimontenſem quorundā improboꝝ factionibus labefactatā in meliorē formā redegit. amputatiſ his que ordini obeſſent. additiſq́ꝫ inſtitutionib⁹ quibuſdā quib⁹ tanta religio cō ſtaret. Ceſarauguſtanā eccl'iam cū admodū diligeret in metropolitanā erexit quiq́ꝫ cathedralibus eccleſijs ex vndecim que tarraconenſi ſubſunt huic aſſi gnatiſ. Inſtituit ⁊ nouū ordinē militū. Et cū multa probe egerat rē ecclaſticaꝫ cōcernentia. thomā vnū erphordenſem epm. ⁊ alterū thomā aqnatē pdicatoꝝ rū ordinis anno pontificat⁹ ſeptimo in numerū retulit ſanctoꝝ xpi dñi confeſ ſoꝝ. Eo qui ſecutus eſt anno ſalutis duo de trigeſimo terdecieſq́ꝫ centeno lodo uici bauarie ducis electione abrogata in illū tanq́ꝫ eccie rebellē ac ſciſmaticum cenſuras exercuit. multos deniq́ꝫ hereticos damnauit. Et pſertim gloſulā quandā fratris petri qui ꝯuē tum ad imitandā xpi paupꝫtatē aiauerat. affirmātes xpm eiuſq́ꝫ diſcipulos nihil priuati vel cōmune ha buiſſe. de quoꝝ numero multi damnati ⁊ exuſti ſunt. Tandē anno etatis ſue nonageſimo morit auenīōe pontifitatus decimonono anno mēſe q̄rto. relicta in theſauris tāta vi auri q̄ꝫtam nullus ante ſe pontifex.

Anno mundi. 6554. Anno chriſti. 1335.

Benedictus duodecimus papa pātria tholoſanus ordinis ciſtercienſis iacobus antea vocatus ſctē priſce cardinalis. Cū iohānes pontifex anno ſalutis quarto triceſimo terdecieſq́ꝫ centeno defunct⁹ eſt ad dieq́ꝫ abinde ſextū decimū in pontificē ē aſſumptus auenione. Qua celebrata legatione cardinalis vrſinus auintonē applicuit. Benedictuſq́ꝫ in pontificatu nihil duxit antiquius q̄ꝫ pmulgatas a iohāne in ludouicū cenſuras obrogationēq́ꝫ repetere ac cōfirmare. Per que tpa principes ppliq́ꝫ in italia bello ſocij hinc pōtificiſ morte audita in vrbis bononie ad ſuas ptes acceſſione elati oīa pſumebāt. Qre vrbes quatuor qs ſolas in romane eccie reuerentia iohānes bohem⁹ rex pſidijs cōſeruabat. inter ſe ꝯſtituq ſe denbus ſunt partiti vt parma ſcaligero. regiū gonzage. mutina eſtenſi. luca cederet florentino. At pōti fex veritus ne vacante imꝑio italia ab aliquo externo hoſte inuaderet. Luchinū vicecomitē iohannemq́ꝫ eius fratrē archiepm mediolanenſem. mediolani aliarūq́ꝫ vrbiū quas poſſidebant vicarios inſtituit. pa riq́ꝫ forma maſtinus ſcaliger verone ⁊ vincencie. Guilhelm⁹ gonzaga mantue ⁊ regij. Albertinus carra ria padue. Et opizo eſtenſis ferrarie mutine ⁊ argente vicariatū auctoritate aplica habuerūt. Et quia por cio eſtenſi data iuriū eſſet romane eccie cenſum illi decē milia aureos impoſuit annis ſingulis pſoluendū Semel aūt in toto pontificatus ſui tpe ſex pſbiteros cardinales creauit. viros egregios nō de ſua ſtirpe. ſed vndequaq́ꝫ ad tantā dignitatē vocatos. Tante pterea conſtantie fuit vt dimoueri a recto vel vi vel p̄ cario vel pollicitationibus nunq̄ꝫ potuerit. bonos em̄ diligebat ⁊ viciſſim malos ac ſceleratos aperte o dio habebat. Componere item pacē inter philippū francie ⁊ eduardū anglie regem ſepe temptauit p le gatos ac fruſtra. Pontifex aūt rem ſepius temptatā omittens edes pontificias cū turribus ⁊ pometis i choauit ac pfecit. ſuoq́ꝫ iuſſu impenſaq́ꝫ baſilice ſancti petri tectum reſtituit. quēadmodū epigramma ad ei⁹ ſtatuā i eadē baſilica poſitū idicat. Morit aūt pōtificat⁹ ſui āno. vij. mēſe. iij. die. xvij. Multā vi auri nō cognatis ſuis affinibus ſed eccie reliquit. In morte aūt optimi pōtificis ⁊ doctiſſimi omnes vere col lachrimarunt. Eius tales fuerunt ſententie. Talis eſto filius quales gnatos habere cupis. malus mortē bonus aūt magis viciū formidat. Que ſcis legendo ſerua. que neſcis legēdo diſce. Eque turpe eſt carere amicis ⁊ eos ſepe mutare. Optime conſeruant amici ſi pces eoꝝ cogitant.

Linea imꝑatorũ
Ludouicus bauarus

Fredericus

Ludouicus quartus filius lodouici ducis bauarie. anno dñi M.ccc.xv. a quibuſdã electoribus ꝑ cõtentionẽ electus imꝑauit annis.xxxij. Heinrico eñi mortuo in germania electores aquiſgrani ↄuenientes duos in controuerſia ad imperiũ delegerunt inter ſe conſobrinos. Ludouicũ bauarie ⁊ fridericũ auſtrie duces. Bello qꝫ inter eos orto. id durauit annis octo. tandẽ copijs de repente contractis ꝓlio inter muldorff ⁊ ottingen ĩ quodã prato ↄcurrerũt in quo cedes vtrinqꝫ ſ in auſtralibus maior fuit. fridericuſqꝫ ſupatus ⁊ captus in carcerem eſt coniectus. Deinde benignitate lodouici dimiſſus ea cõditione vt decetero nullus ducũ auſtrie ꝓ adipiſcẽdo imperio ↄtra duces baioarie ſe opponat. Verũ ꝓmiſſi imemor a titulo regni nõ abſtinuit. Ludouicus quoqꝫ ea elatus victoria ꝓ ĩpatore illico ſeſe geſſit multa diſponens concedenſqꝫ que confirmatũ coronatũqꝫ decuit ro.pon. conſilio iudicioqꝫ ſbijcere. Ardentibus eñi diſſidijs atqꝫ bellis italie ciuitatibus faces imperatorie auctoritatis addidit. nulla põ.ro. autoritatis habita ratione. Primũ tamen omniũ ex lombardis matheũ vicecomitẽ galeaciũqꝫ marcũ. Luchinũ iohãnẽ ⁊ ſteffanũ filios ita fouit vt ab vrbis mediolani tirannidẽ tũc primũ ĩpudẽci⁹ ceperint aſpirare. Romã igiꝭ profectur⁹ vicecomites oĩno ſibi beniuolos fecit vt eis adiuuantibus imperij titulos facilius cõſequi poſſet. At Johannes pontifex vicecomites ⁊ ludouicum imꝑatorem cũ guelphos opprimebant anathemathe notauit. Reuerſus ludouicus in germaniam ad exercitũ congregandum paulopoſt cum maximis copijs denuo ex germania ꝓfectus tridentum venit vbi rurſus mediolanũ petijt atqꝫ ibidem a guidone petramala epõ corona ferrea coronatus eſt. Inde cũ in brixianos duxiſſet ⁊ in graciã ſuſceptos in ethrurã acceſſit. vbi a caſtrucio lucenſi dño magna humanitate exceptus eſt. Romam tandem peruenit vbi ingenti exultantiqꝫ rome acceptus fauore coronationẽ tã diu diſtulit. quoad ꝓceres ⁊ vrbium ytalie oratores qui ↄtinue confluebant oẽs aduenirent quoadhuc pompa pridem ad omnia templa baſilicaſqꝫ vrbis deſtinata. Et ad ei⁹ acceſſum inchoata laterani die ꝑfixa quieſceret. quo die kalendarũ iunij nona nõ quidem ſarra colũnenſis quod florentinorũ habent monimenta. Sed ſteffanus ſenior ⁊ ſarre tunc pueri genitor iuſſu cleri ac populi. anno domini.1327. corona illum inſigniuit. Vrbem eñi romani duo primarij nobiles ex ijs quos nunc barones appellant ſeſe regis romanorũ vicarios dicentes gubernabant. Eratqꝫ is annuus magiſtratus a romano ſenatu creatus. geſſit tamen magiſtratũ illũ qñqꝫ vnicus. qui dum abeſſet alius ſuſtinebat. Ea ornatus imperij corona ſuaſu romanorũ aggreſſus eſt rem nephariam. Erectũ in antipapam petrũ corbarienſem ordinis minorũ debita romano pontifici reuerentia adorauit. Jõ romani hiſtorici eũ inter ĩperatores nõ numerãt ⁊ cognomito bauarũ appellãt. Johannes igiꝭ pontifex a cõmunione eccie eum interdixit ⁊ varijs cenſuris publice condemnauit. Fuit aũt vir prudens ad regnum ydoneus. latinã tamen linguam ſuo damno nõ intellexit. Ferũt igiꝭ huius diſcordie inter papam ⁊ imꝑatorem vlricũ de auguſta ſecretariũ ſuũ extitiſſe. Js ob diffamatiões nurmberge ꝑ.xv. ꝑlatos ſe inſontem reddens. In vindictã lr̃is regis inſeruit ſummũ pontificem beſtiam ortam a mari ⁊ alia conuicia eo ignorante ſcripſit que in vltima etate fatebaꝭ. de qua re imꝑator admodum doluit. Tandem in venatione conſtitutus a duciſſa auſtrie deforma ex vaſculo in quo duplex potus erat hauſtum ſumens illico de equo cadens in nemore ꝓpe furſtenfelt in ſinu cuiuſdam ruſtici obijt. Anno dñi.1347. ĩpo die gereonis ſepultus in prochiali eccia virginis marie in vrbe monaco. inde filij ſui in landſperg regiones diuiſerũt. Senior ludouic⁹ ⁊ ludouic⁹ roman⁹ in roma nat⁹. ⁊ dux otto iunior baioariã cũ omnibus attinencijs obtinuerunt. Sed ſteffanus wilhelmus ac albertus baioariam inferiorẽ poſſederunt. Hannoniam. holandiam. ſelandiam ⁊ friſiam. Habuit quoqꝫ ludouicus imꝑepator fratrem rudolffum comitem palatinũ. Js elector imperij. in electione friderico duci auſtrie adheſit. Repulſus deinde a ſuo dominio in anglia vitã finiuit. relinquens tres filios ruptum. rudolfum ⁊ albertum. quos ludouicus imꝑator ſumma beniuolentia fouit ⁊ terrã equa portiõe diuiſit. Ab his principes palatini ⁊ duces baioarie eorũ deinceps originẽ habuerũt

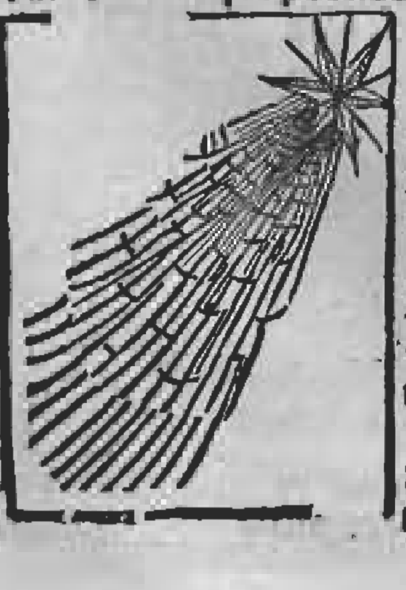

Stella crinita quam cometam vocant vltimo anno ludouici quarti imperatoris duobus menſibus viſa eſt.

Fames quoqꝫ ingens ꝑ vniuerſam ytaliam. in qua mendicantium turbe vel inhumano quoqꝫ cibo vix ſuſtentate fuiſſe traduntur.

Robertus apulie rex nullo ſibi ſupſtite filio moritur ⁊ andream caroli fratris ſui atqꝫ hungarie regis neptem vxorem dederat poſt ſe regnare iubet. qui regnauit annis tribus.

Andreas deinde apulie rex laqueo necatus eſt conſentientibus agnatis eius regno inhiantib⁹. poſt quem ſeptem annos ſub varia ꝑicipum contentiõe. id regnum in armis fuit.

Monacum vrbs ſuꝑioris germanie ad rippam Iſare fluminis ſita. Inter vrbes principū in germania ꝑcla-
riſſima in baioaria noīatiſſima. Etſi inter nouas eſſe cenſeat̄ nobilibus tñ edificijs tū publicis tū pri-
uatis ceteras ciuitates antecellit. habet eñ edes pulcherrimas. plateas amplas. baſilicas ornatiſſimas. Et
q̄q̄ꝫ temporibus ottonis primi imꝑatoris cōditionis ſue initiū ſumpſit. A ludouico tñ quarto iam ꝑſcripto
imꝑatore ampliata ꝛ edificijs ornata fuit. Otto primus cū in germania imperiū anno dñi. 962. aſſumpſit.
in baioaria partē regionis heinricus brunſuicenſis materna hereditate poſſedit ꝛ in arce vering domiciliū
habuit. Quo tꝑe publicus tranſitus ſuꝑ Iſaram in eo loco extitit. Is dux heinricus pontē vltra flumen ꝓ-
pe curiam monachoꝝ fieri fecit. in eo loco vbi nunc vrbs monacū ſita eſt. cōmuneq; iter ibi fieri ordinauit cū
oppidulo paruo. Super ea re antiſtes albertus friſingenſis querelas apud ottonē ceſarem mouit. cū in ſuis
theolonijs ꝛ immunitatibus damnū ſentiret. Imperator antiquā conſuetudinem itineris obſeruandā pro-
pe vering mandauit. Interea obijt dictus heinricus relinquens filiū erneſtum nomīe. pauloq; poſt vxor Ot-
tonis odyecia filia regis anglie mortua fuit. Inde otto relictam heinrici ducis baioarie dñam adelheidē ac-
cepit vxorem. Cuius filius erneſtus (ob egregia facinora apud exteros in pleriſq; locis geſta) ottoni gratiſſi-
mus euaſit. Petijtq; imꝑatorem obnixe vt ex oppido vrbem cū publica via facere poſſet. qui poſt varios tra-
ctatus conſenſit ea conditione vt quotannis. 50. lb. dñ. ad friſingam ꝑſoluerent. Ea forma hec vrbs initiū
cū regijs priuilegijs ac immunitatibus ortū habuit. Cū itaq; hec vrbs ꝑ erneſtum initiū ſumpſit indies au-
gmentū in ꝑplo ac ſtructuris ſenſit vſq; ad tꝑs ſalutis xpi ſeptuageſimū ducenteſimū ſupra milleſimū. dū cō-
radus ep̄s friſingeñ. eccie ꝑfuit diuiſa in duas ꝓrochias fuit. Cū prius ſub vna baſilica ſancti petri extitit ꝓ-
uiſa. qui baſilicam alterā beate marie virginis cōmuni vtilitati adiunxit. Tandem tꝑibꝰ ludouici quarti du-
cis baioarie ac romanoꝝ imꝑatoris incremētū ingens habuit. qui ꝑ muros ſuburbiū ꝛ alia edificia pleraq;
addidit. ꝛ arcem antiquā cū monaſterio fratrū minoꝝ ordinis diui franciſci. ꝛ cenobiū heremitaꝝ ſancti Au-
guſtini in vrbe extruxit. ꝛ poſt obitum in eccia diue virginis marie ante ſummum altare ſepultꝰ fuit. vbi co-
rona imperialis cuꝫ ſuo epitaphio cernit̄. Condita eſt igit̄ vrbs monacum in loco ameno prope ripas yſare
vbi trāſitꝰ nōnunq; negociatoꝝ ex ytalia ad germaniā frequētat̄. habetq; nūc arcē ornatiſſimā. ꝛ edē pricipū
ampliſſimā. in qua aule ꝛ camere ſplendidiſſime. q̄s qui viderit nec ornatiꝰ aliquid nec munitius in eo loco
vnq; fieri potuiſſe fieri putauerit. Teſtitudinata loca plura habent. mirari ergo potiꝰ q̄ ꝯmendari poſſunt.
Cū vo hec inclita vrbs varios ſucceſſu tꝑm ſortita ſit dños. nunc hac tempeſtate vrbis dñium inclitus prin

Monacum

ceps albertus gener friderici tercij romanoꝝ imꝑatoris baioarie dux poſſidet. qui ſua magnificentia plures nutrit leones. Et q̄ꝙ̄ꝫ plinius ſcribat in europa inter acheloū tantū ꝛ neſum amnes leones eſſe ſ lōge virib⁹ p̄ſtātiores ijs q̄s affrica aut ſyria gignant. In ea tn̄ vrbe leenā catulos parere cōpertum eſt.

Foreſtorum nobilium priuilegium

Mapheus bergomenſis ex nobili vetuſtaqꝫ foreſtoꝝ familia natus nō mō iuriū ciuilis ꝛ pōtificij abūde doctus. ſ ꝛ eloquētia ꝛ reꝝ gerendaꝝ prudētia inſignitus tēpeſtate hac ꝓpter eaſdē p̄clariſſimas virtutes apud ludouicū bauarū imꝑatorē maxio in p̄cio habitus eſt ꝙ ꝛ indultis ꝛ priuilegijs eiſdē gratis conceſſis optime ꝯteſtatus eſt. Nā eidem ſucceſſoribuſqꝫ ſuis ob grata foreſtoꝝ familie obſeq̄a in ip̄m exhibita. munificentiſſimū priuilegiū immunitatis ꝛ exemptionis liberaliſſime conceſſit. cōſtituens eum ſucceſſoreſqꝫ eius ſuū palatinum eximens eū ab omnibus oneribus. dans eis libertatem notarios ꝛ tabelliones creandi. Illegittimos ve naturales legittimandi. Inſup etiā cōcedit eis iudices ordinarios et regios miſſos legittime poſſe cōſtituere ꝛ ordinare. Id priuilegiū datū fuit in ciuitate tridentina die. xx. ianuarij anni. 1330. Approbatumqꝫ habetur per potentatus.

Raynaldus eſtenſis marchio aldromandrini eſtēſis filius hoc anno poſt fratrem ferrarie dn̄atum accipiens regnauit vna cum nicolao fratre annis quatuor. Mortuo eīn azone in carceribus a friſco eius filio captiuato. Atqꝫ inde friſco a cōciuibus pulſo ꝛ interfecto. Aldromandinus fratri ſucceſſit. qui moriens raynaldum hunc ꝛ nicolaum forma elegantes ꝛ ſtrenuos reliquit filios. qui vrbis principatum reſumentes ſtatim galloꝝ p̄ſidia eiecerunt. ꝛ vrbem ab eorum faucibus liberauerunt. Vrbe itaqꝫ in ſua poteſtate redacta regnandi cupiditate allecti vt firmo p̄ſidio ſtabilirēt argentū rauennatis ecc̄ie oppidū regno adiecerunt. Cuncta deinde ꝑ circuitum depopulati ſunt. Cum vo carolus ꝛ mamphredus cū beltrando copiarum ecc̄ie duce eos hoſtes adoriunt ꝛ in fugam vertunt. Inde legatus ferrariam obſideri cepit. Raynaldus vrbe erupit ꝛ ecc̄ie exercitum diſſipauit. Tandem cum bona pace mortem obiens obizonem nicolai fratris filium regni reliquit ſucceſſorem.

Ordo militū Jhesu christi

ORdinem nouū militū ihesu xpi his tpibus Johānes pontifex summus instituit. qui militare sub xpo diceretur. in lusitania (que portugalia dicit) q sarracenis resisterent circūquaqz discurrentibus. ⁊ bethicam atqz afficam incolentib⁹. Bethica apud antiquos ea pars hispanie dicebat que ad mare mediterraneum vergit nostris temporibus granate nomē obtinēs. cocco (vt arbitror) quo ea pars hispanie maxime abundat Coccū aūt nunc granam vocant vnde lane inficiuntur. Huius aūt ordinis (quē diximus a pontifice cōstitutū) caput in marino sylnensis diocesis oppido repositū ē vbi principalē domū constituit. militibusqz omnia bona templarioz annuente rege portugalie concessa sunt. quo liberius militie xpi vacarent. Cuius censor ⁊ moderator est abbas alcobasiani monasterij cisterciēsis ordinis vlixbonensis diocesis. qui ⁊ conscribendi ⁊ exauctorandi militem facultates habet.

CLementinaz codicem etiam his tpibus iohannes pōtifex. xxij. cōfirmauit. ⁊ per gymnasia legendum transmisit. mandauitqz doctoribus omnibus publicorum gymnasioz vt librum ipm publice legerēt. Clemēs eīn pdecessor apud viennam gallie vrbē trecentoz patrū vt premissum est conciliū celebrauerat. in quo cōstitutiones plurimas religiosoz statum concernentes cōstituerat. vt habet eo in libro de statu monachorū ⁊ in agro mendicantiū. quo ad pdicationes ⁊ confessiones et sepulturas. vbi dat forma seruanda. Illas igit laudabiles ⁊ sanctas constitutiones approbans iohannes colligere fecit ⁊ in vnum volumen redigens clemētinarū codicem ab ipo auctore clemente appellare voluit. In ipo etiā beati Frācisci regulā ad verbū declaratam conscripsit. vt in. c. Exiui. de paradiso.

Scisma vigesimum primum

PEtrus natione picenus corbariensis reatine diocesis ex corbario oppido natus ordinis minorū professor hoc anno cō iohannē pontificē iubente ludouico impatore vel fauente in antipapam pphanat. ⁊ nicolaus qntus appellat. Hunc rusticum hominē. qui vxorem habens iuuenē renitentemqz pseudo religiosus debita romano pōtifici reuerentia adorauit. ⁊ vt verus xpi vicarius a pluribus salutat. Nec defuerunt flagitiosi ⁊ illi similes apostate damnati capite. ⁊ alia pditorū turba qui ⁊ secuti sunt ydolum ⁊ ab eo adulterinas cardinalat⁹ presulatusqz ⁊ sacerdotij dignitates acceperint. Qui cornua erigentes iohannē pōtificem publico edicto hereticum dixerunt. ⁊ cū fraticellorum de opinione hic auctor ⁊ fautor extitisset eandem scolam sathane p viribus augere annixus est. Affirmabant eīn hij ad coopimentum sue iniquitatis xpm ⁊ eius discipulos adeo paupes extitisse vt nil priuati aut cōmuniter habuerint. Propter quod ⁊ iohannes pontifex creatis septem cardinalibus viris doctissimis etiā theologoz multoz cū eis synodo cōgregata. reqz diligenti disputatione discussa edictū pposuit. quo eos declarauit ptinaces hereticos. qui hoc decetero affirmare temptassent. quā ob rē pontifex tres extrauagantes cōposuit ⁊ ad gymnasia publica transmisit. deniqz cū petrus ipe a bonifacio pisano captus ⁊ ad romanū pontificē in auinione pduct⁹ fuisset venia petita in carcere p trienniū mansit vbi ⁊ mortuus est.

Augustin⁹ de ancono

Augustinū etiā ancontanū ordinis heremitaz diui augustini pfessum virū sane ⁊ doctrina ⁊ vite integritate celeberrimū floruisse hac tempestate cōstat. Qui et ipe librū de ecciastica ptāte ad iohannē pontificē pdictū inscripserit. ⁊ vltra cum omnes sue etatis theologos sine cōtradictione excesserit a matheo exordiens totū nouū testamentū accuratissime declarauit. Inter que cōmentaria in pauli epłas admiratione digna habent. Et ⁊ sup act⁹ apłoz sup apocalipsim ⁊ epłas canonicas ad instar beati thome opus edidit aureū. Tractat⁹ qz sup magnificat composuit.

Albert⁹ patauin⁹ or. here.

Albert⁹ sitr patauin⁹ eiusdē heremitaz ordinis ⁊ beati egidij romani auditor eruditissimus theologus p h tps in declamationib⁹ ad papā princeps pdicatoz habitus ē. q cū esset doctissim⁹ complurimos smōes tū qdragesimales tū dñicales festiuos ad clerū ppłmqz erudiendū edidit. Sz ⁊ pentatheucū ⁊ pauli epłas sup oēs cōmentatus est. Propter eius doctrine pstantiam in palatio patauino honoratus fuit.

Bonauentura patauin⁹ item ordinis pdicti olim generalis prior ⁊ tituli sancte cecilie cardinalis pariter his temporibus doctrina ⁊ eruditione maximo in precio fuit. qui cum acerrime eccie libertatem contra tirannos tueretur a carrariensi domino tandem sagitta transfixus martirio coronatus est.

S. Rochus

Rochus natione narbonensis confeſſor xp̄i apud montē peſſulanū oppidum narbonensis gallie. agatha olim ſiue apathopolis appellatū. ex patre iohā ne. matre ꝟo libera (eius oppidi dn̄o) originē duxit. qui cū. xij. attigiſſet annū cibo ꝛ potu parciſſimo vti cepit. mortuoq̄ȝ patre ac matre hereditatē amplaȝ egenis prorſus diſtribuere cepit. ꝛ principatu ſe abdicans patruo ſuo oppida paterna ꝯmendauit. ꝛ abiectis reb⁹ omnibus breui veſte indutus cū pileo ꝛ pera ꝛ baculo ex gallia in ytaliā peregrin⁹ ꝯuenit. vbi plures ciuitates ꝛ caſtella vic ȝ romā aquā pendentē. ceſenā ꝛ alia plurima loca truci peſtilentia vexatas crucis impreſſione ſanaſſet. Qui cū omnē vere togatā galliā morbo correptā ꝑluſtraſſet. placē tiam trāſpadanā vrbem morbo infectā ſe cōtulit. ꝛ ad quoddā hoſpitale diuertit ꝛ egrotantes omnes ad vnū videt ſignat ꝛ ſanat. Labore igit̄ ſomnoq̄ȝ grauat⁹ a deo ꝓmonitus ꝙ cruciatus corporis pati debebat. ſtatim acuta febre ꝛ ſagitta ſiniſtra coxa tranſfixus fuit vt eo dolore ardoreq̄ȝ nullā qui etē inueniret. expulſus ab vrbe ad nemus vrbi vicinū repſit vbi bonā valitudinē a deo conſecutus eſt. Indeq̄ȝ digreſſus in galliā longis itineribus delatus eſt. que armoꝝ ſtrepitu vexabat̄ ac bello. in paterno denicq̄ȝ oppido quod patruo donauerat exiſtens a lictoribus tanq̄ȝ explorator ꝯphenſus in vincula cōiect⁹ ad principē deducit̄. inde in carcere quinquēnij tempus conſumpſit. quo exacto cū maxia patientia ꝛ vite auſteritate a patruo incognitus detentus velut alter alexius romanus. Anno dn̄i. 1327. ſumptis diuiniſſimiſ ſacramentis anno vite ſue. xxxij. migrauit ad dn̄m. prius orando ad dn̄m vt qui deinceps nomē ſuū innocarent a peſte ꝓtegerent̄. Ad latus eius tabella his ſcriptis inuenta eſt. Peſte laborātes ad rochi patrociniū confugientes contagionē illā truculentiſſimā euaſuros ſignifico. Quod vbi ad patruū principē delatū fuit cognoſcens illū ſuū eſſe ex fratre nepotē in lachrimis ꝓuolutus ſanctiſſimū corpus ſumma pompa ad templum deferri fecit. ac templū extruxit vbi ꝑ multos annos ſignis ꝛ miraculis effulſit. Cuius viri ſancti merita diu apud italos latuiſſent. Tandē anno. 1415. ad ipſos ad ex germania nomē rochi delatū fuit. eo ꝙ conſtantiā germanie vrbē vbi conciliū generale celebrabat̄ a peſte maxima liberauerit. vbi nūc ſacella ꝛ are per vrbes ꝑ vicos ꝛ caſtella extruunt̄. ad que confugientes eius merita experiunt̄. cuius feſtū. xvi. kalend. ſeptembris celebrat̄. Eius corpus anno. 1485. venetias furtim delatum a ſenatu ꝛ populo ſumma gloria exceptum eſt. ꝛ templū celeberrimū ingenti impenſa conſtruere ceperunt.

Johannes andree

Iohannes andree patria bononienſis iuris cōſultus etatis ſue celeberrimus ꝛ pōtificij ꝗ̄maxime vberrimus fons tempeſtate iſtac floruit. ꝛ nouellas ſuꝑ decretales edidit celeberrimas. ac ſextum clementinaſq̄ȝ accuratiſſime gloſauit. Atq̄ȝ in ſexto alias nouellas ꝯpoſuit. Inſuꝑ ꝛ opus mercuriale. ꝛ in aditionibus ſpeculi aliud ꝑegregiū edidit. ꝛ in laudē diui iheronimi opus iheronimianū appellatū compoſuit. Ipſius aūt clariſſima geſta ꝛ alia ad eū ꝑtinētia ex additionibus ipſius extra de vita ꝛ ho. cle. in titulo de filijs p̄ſbiteroꝝ optime colligunt̄. Obijt aūt anno dn̄i. 1348 bononie ex peſte. ꝑ vt eius diſcipulus iohannes calderini meminit in. c. noſtra de cohabitatione cle. ꝛ mulierum

Cynus piſtorienſis ex nobili ſimbaldoꝝ familia nat⁹ dini auditor ꝛ p̄dicti iohānis andree amiciſſimus. ciuilis iuris p̄ſtantiſſimis ſui ſeculi doctor ꝑ id temp⁹ lecturā putilem ſuꝑ codice caſtigata ꝛ accurata doctrina cōſcripſit. atq̄ȝ ſuꝑ primo digeſti veteris ꝑte vſq̄ȝ ad ti. Si ex noxali cā agit̄. Et in ſcd̄a ꝑte ſuꝑ titulo de re. cre. Suꝑ reliquas aūt ꝑtes ꝑ viā additionū cōpoſuit

Oldradū aūt de laude conſiſtorialē aduocatū dini diſcipulū ꝛ iohannis andree familiarē doctrina legū et moribus optimis inſignē ꝑ ipm̄ tempus floruiſſe conſtat. Qui ꝛ ipe in iure ciuili poſt ſe multas reliquit lecturas ꝛ conſilioꝝ ꝑegregium opus.

Iohannes calderini ciuis bononienſis iohannis andree p̄cipuus filius ꝛ diſcipulus eruditione ꝛ ſanctimonia inſignis. ꝛ ipe ꝑ idē tempus pontificiū ius tū legendo. diſputando atq̄ȝ ſcribendo plurimū illuſtrauit. eo ꝙ ipſius in decretalibus plurimi extēt ꝯmentarij ac ꝯſilioꝝ in ea facultate ꝑegregium opus.

Johannes de monte villa

Iohannes mandena qui a ceteris de monte villa appellat̄ nominatiſſim⁹ doctor medicine fuit. ac miles ſiue eques armatus natione anglic⁹. hic magnaȝ partem orbis terre peregrinando ꝑagrauit. ꝛ maximus orbis circulator mirabilia mundi. p̄cipue aſie ꝛ indie varijs linguis ad oblectationes ꝯſcripſit. ꝛ ꝑ hec tempora felici fine quieuit.

Franciſcus maronus ordinis minoꝝ theologus doctiſſimus ꝛ ipe eodem tēpore multa opuſcula ad xp̄ianā religionē ꝑtinētia edidit. ꝛ ꝗ̄maxime in ſacris codicibus poſtillas memoratu dignas compoſuit.

Michael de ceſena ordinis minoꝝ generalis miniſter hiſdem temporibus cū ſuꝑ ezechielem ꝛ ſuꝑ ſententiaꝝ librum ꝑpulchre ſcripſit. a iohanne pontifice errore quodam notatus generalatus officio ꝓuatus. dixit em̄ xp̄m ac diſcipulos nil priuatim habuiſſe. ipe tamen ſcriptis ꝛ rationibus ſe innocentem oſtendit. ꝛ propterea ſuis ſcriptis in iohannem pontificem plurimū inuectus eſt.

Bellum atrociſſimum inter philippum regem francie ⁊ eduardū regem anglie initiū ſumpſit. philipp⁹ eciā francoꝝ rex triū regum frater ſcȝ ludouici philippi ⁊ caroli patruelis regnare francis anno.1328. cepit ⁊.xxij. annis regnauit. hic cum eduardo angloꝝ rege ſepe pugnauit. a quo etiā ſepius vict⁹ fuit. et cū multa ꝑdidiſſet tñ vienenſium principatum emit ⁊ regno ſuo adiecit. Benedictus q̄ȝ.xij. componere itē pacem inter philippū francie ⁊ eduardum anglie regem ſepe tentauit ꝑ legatos ac fruſtra. qui maximis cladibus cōſepiſſime inter ſe concertarūt. nā eduardi claſſis ſupra ſcluſas nō lōge a portu flandrie tanta vi cū gallis dimicauit ⁊ vicit vt ad trigintatria milia galloꝝ vna pugna interfecta referant. Et vt alij habent tantus effuſus eſt ſanguis vt mare flandrenſe ſanguine tinctū videretur,

Franciſcus petrarcha

Franciſcus petrarcha natione etruſcus. Florentinus origine. ex antiqua familia honeſtiſq; parentib⁹ fuit. qb⁹ ꝑria pulſis vt ea ciuitas factioſa arecij i exilio nat⁹ eſt. Anno huiꝰ etatis.1304. die lune ad aurorē kalend. auguſti. ingenio ꝓ ſublimi ⁊ ad omne bonū ⁊ ſalubre ſtudiū apto. ſ; ad moralē ꝑcipue philoſophiā et ad poeticam prono. corpus iuueni nō magnaꝝ viriū obtigit ſ; dexteritatis eximie. forma illi elegans fuit ⁊ maieſtas quedā ingenita. ſtatura mediocris aut paulo ſuperior. plena facies. rotundiora membra ⁊ in ſenectute ad craſſitudinē corp⁹ vergens. colore erat viuido inter candidū ſubnigrū ⁊ viſu ꝓlongū tempus acerrimo ita vt ad.lx. annū minutiſſimas quaſq; lr̃as ſine adminiculo legeret. ſaniſſimū ꝑ omnem vitam corpus habuit ꝓterq; in extrema ſenectute. Js aretij natus ꝑmū vite annum nec integrū ibidem egit. ſex ſequentes anchiſe in rure paterno reuocata ab exilio genitrice. octauū piſis. ac deinceps in gallia tranſalpina ad leuā rhodani in vrbe cui auenio nomen eſt. ibi puericiam ſub parentibus egit. primas litteras aggreſſus in carpentoras vbi liberales artes didicit. inde ſtudio legū nō ſponte addictus quadriennio in monte peſſulano. triennio bononie fuit. pater audiens negligenter eū iuris ſtudium ſequi. poetas colere ⁊ i eo negotio delectari tandem ſuo arbitrio eū reddidit. inde poeta inſignis ⁊ orator facundiſſim⁹ euaſit. Poſt hec gallias ⁊ germaniam pagrauit in qua pariſius vrbem ⁊ plura regna vidit. inde reuerſus Romam a ſtephano de calumpna in multo honore habitus. vbi in capitolio a ſenatu approbante roberto ſicilie rege laurea corona inſignitus ē. Poſt hec auinionē redijt ⁊ in valle ꝑ exigua amena q̄ clauſa dr̄ buccolicū carmen ſcripſit. ⁊ vite ſolitarie duos libros. Neapolim deinde accedens ad robertū ⁊ verone cū dn̄is de la ſcala verſat⁹ vbiq; car⁹. iacobi de carraria beniuolētiā adept⁹. patauinū veniēs ⁊ a venet cū magnis honoribus accitus. tandem in agro patauino arquade rure montano ſedem fixit vbi meditando ſcribēdo temp⁹ contriuit. Poſtremo labore confectus anno dn̄i.1374. apoplecticus ſanctā xp̄o reddidit animam. corp⁹ ibidem in ſepulchro marmoreo quatuor columnis ſuſtentato ſepultum fuit. Vixit aūt.70. annis vna minus die. vir omnibus ſeculis admirandus. a quo eloquencie ſtudia excitata ſunt. ſcripſit etiā de remedio vtriuſq; fortune. de ſecreto conflictu curaꝝ ſuarum. de ignorantia ſui ⁊ aliorum. epiſtolaꝝ duo volumina. librum rerum memorandaꝝ. affricā ⁊ materna lingua librū ſanctoꝝ ⁊ triūphoꝝ ⁊ pleraq; alia.

S. yuo doctor

Yuo natione brito eruditiſſimus iuris cōſultus ꝑ hec tp̄a ꝓter doctrinā ⁊ ſingularem eloquentiā quibus egregie inſignitus erat mira etiam pietate ac miſericordia in pauperes vſus. celeberrimus habitus. angelica eīm floruit continētia ⁊ vitam ſuam a vino ⁊ a carnium eſu penitus alienam reddidit. corpus cilitio operuit. ieiunijs ⁊ orationibus diſciplinas vigiliaſq; admiſcebat. nudam ꝓ cubili terram luteam. rigidum ſaxum ꝓ ceruicali. ſacrum biblie volumen quod ſibi comitem elegerat capiti adaptabat. ſuamq; omnem cum pauperibus quos peragrando ꝓtegebat conuerſationem duxit humilimā. patrimoniū amplū cū haberet ſpem in deo collocans pauperꝝ ⁊ orphanoꝝ ac viduarum cauſas ꝓ virili ſemꝑ tueri voluit. Hic igit̄ almificus yuo aduocatorum oīm lucerna condignam laboris ſui mercedem a dn̄o percepit. quo mortuo cū crebris fulgeret miraculis inter ſanctos aggregari meruit. vnde eius feſtū ſexto kalend. ſeptembris celebrari iuſſum fuit. Et de eo ſcribit. yuo pater legum cuſtos ꝓtector ⁊ amplum egregiumq; decus cui ſe debere fatentur. Jura: tuo totiens debellata fauore. Aptus eras iuſtas miſeroꝝ ſumere cauſas.

Gonzagorum regni principium

Ludouicus gonzaga vir animo ⁊ virtutibus ꝓſtans atq; ꝑclarus his annis quadā calliditate atq; prudentia mantue vrbis principatum paſſerino bonacoſſo ademit ⁊ in ſe ſuoſq; ſucceſſores vſq; in hodiernū diē tranſtulit. Paſſerinus ip̄e ⁊ ſui ꝑdeceſſores ip̄m pricipatū per annos multos poſſidere. ſed diſſenſionum factionibus ſubortis adeo mos inoleuit vt cuiq; factioſo liceret ciuitatum principat⁹ occupare. Inde pontifices romani ⁊ imꝑatores ꝓpter egregias huius ꝑclari familie virtutes ip̄am vrbem ⁊ principatū eiſdem confirmarunt. Quis quidem ſcribant gonzagas non factione ſed cōmuni populorum delectione vrbis dominatum obtinuiſſe. qui ex theutonibus fuere ciues qui mantuam incoluerunt.

Ottomannus

Ottomannorum turchorum regni principium

Turchi ottomanni ab ottomanno eorum primo principe nuncupati. q̄ noſtris temporibus totam ferme aſiam minorem ⁊ greciam partim armis partim ſeditionibus ſibi ſubdiderunt. tempeſtate hac adhuc iohanne pontifice p̄dicto p̄ſulante ab ottomanno quodam turcho exigui cenſus ⁊ obſcuri principia ſumpſere. a quo poſtea Ottomanni turchi appellati ſunt. Hic primus turchorum rex. orta īter turchorum principes ſeditione auctoritatem breui ⁊ nomen adeptus eſt tempore. vrbes ⁊ oppida nō pauca partim vi partim deditione in ſuam poteſtatem recepit. qui moriens orchanes filius ſucceſſit. qui rem inchoatam a patre longe lateq̧ p̄pagauit. quem ſecutus amurates filius duobus de grecoꝝ imperio diſcrepantib⁹ ab altero qui ſuperari timebat in auxilium acceſſitus conſulto bellū ꝓtrahens vbi ambo conſumptis viribus fractos aīaduertit in eos arma conuertit ⁊ plurimū grecie ſibi ſubiecit. Is vita functus duos reliquit filios ſolomanū ⁊ pazaitem. ſolomāno extincto res vniuerſa ad pazaitem deducta eſt. qui priuſq̄ a Tamerlane caperetur res magnas in grecia geſſit. dimiſſus nil dignum egit ⁊ inglorius apud aſiaꝫ obijt. cuius filij complures. quoꝝ primus calopinus natu maior quintus rex regnum poſt patrem obtinuit. cui vita functo Orcani filio tenella etate adoleſcentulo relicto. Is quorundam principum auxilio ad regnū deuenit. qui paulopoſt a moiſe patruo extinctus fuit. ⁊ non multo poſt ipe patruus nullo ſupſtite filio deceſſit. quem mahumethes frater tercius ex pazaite filius ſubſecutus. rex ſextus regnū obtinens. magnas res in europa geſſit turchoꝝ regulos vi atq̧ armis oppreſſos regnis exuit. ipoq̧ mortuo amuratem filium dimiſit heredē. qui muſtapham patruū ſupatū ⁊ interemptū victor vniuerſum regnum obtinuit. Hic mahumetum habuit filiū virū preclariſſimum. qui duo imperia ⁊ duodecim regna acquiſita ſuo adiecit dominio. de quo infra fiet mētio. hicq̧ deficiens pazaitem primogenitum impatorem adhuc extantē dimiſit. hec ē ottomannoꝝ ꝓgenies et origo. adeo q̧ turchoꝝ nomen auctum eſt vt q̄ olim aſia vocabat̄ nūc turchiā vocitēt. a turchis em̄ vniuerſa poſſidetur.

Odericus or. minoꝝ

Odericus vir ſanctus de ordine minorum in aſia ⁊ india euangelizando diſcurrit miraculis clarus. ⁊ quatuor ſanctorum martiruꝫ corpora de ciuitate hormes tranſtulit ꝑ mare ad ſuperiorem indiam in ciuitatem carram nō ſine miraculis. ⁊ deſcripſit peregrinationem ſuam.

Bartholomeus natione piſanus ordinis p̄dicatorum theolog⁹ ⁊ inſignis decretorum doctor ꝑ hoc ipm tempus pſis floruit ⁊ multa laude digna compoſuit. Inter que ꝑutile opus ⁊ quaſi diuinū ad cōfeſſorum inſtructionē edidit qḋ ſummā piſanā ſeu magiſtruciā appellauit. eā em̄ (ipo referēte) ꝑfecit anno dn̄i. 1338

Albertum brixianū eiuſdem ꝓfeſſionis ⁊ litterature licet maioris ſanctimonie virum cum eodem claruiſſe ⁊ miraculis floruiſſe tradunt. qui p̄ter ſanctitatem maximam ⁊ ipe ſummā celebrē de caſib⁹ cōpoſuit. cui aliqn̄ beatū auguſtinū cum beato tho. aquinate apparuiſſe tradunt. eiq̧ dixiſſe thomas. mihi par eſt in gloria virginali ſed in immundicia cordis prior.

Ludolph⁹ carthuſiēſis

Ludolphus alemannus ordinis carthuſienſium prior argentinenſis vir doctrina et morum ſanctitate cōſpicuus. hac ipa tempeſtate ꝑoptime vitam dn̄i nr̄i iheſu xp̄i egregio volumine. ⁊ quodā celeſti artificio. imo pocius diuina reuelatione q̄ſtudio fabricauit. in quo certe ſe oſtendit venerabilem virum ⁊ oīm rerum tam diuinarū q̧ humanarū. ⁊ potiſſimū ipius iheſu xp̄i vite ꝓut potuit hoī eē poſſibile pleniſſimā habuiſſe noticiā. alia q̧ laude digna hic deuot⁹ atq̧ venerandus p̄r edidit.

Thomā de argentina ordinis heremitarū generalē eo tp̄e floruiſſe ferut. q̄ ſup q̄tuor ſententiarū libris ⁊ ipe cōmentaria digniſſima edidit. quib⁹ ſcolaſtici in germania maxime vtunt̄. Cū plurimum aliorum ſcriptis p̄ſtare cenſeantur. etiā cōſtitutiones ordinis in formam redegit.

Ubertinus carrarienſis

Ubertin⁹ carrarienſis marſilij patruelis hoc anno iure gentiū ex ipius marſilij teſtamento padue dominatum ſuſcipiens regnauit annis ſex. Hunc cum maſtin⁹ veronenſis princeps magnis affeciſſet cladibus tandem laceſſitus eidem vrbem tradidit. quia venetis ⁊ luchino vicecomite ꝓcurantibus pax cōfecta eſt ⁊ vbertino ciuitas reddita. quem ſtatim benedictus pōtifex aplica ⁊ imperiali auctoritate ipm in ea cōfirmauit. ⁊ deinceps quo ad vixit ipam in pace poſſedit. ipo denique mortuo cum Marſilius eius filius ſucceſſiſſet. eodē anno a iacobo vbertini patruele cōſpiratione facta interfectus fuit. ⁊ ipe primatū vrbis ſuſcepit.

A Stefanum de aſt ciſalpine gallie ciuitatem ordinis minorum omni doctrina excellentiſſimum ꝓfeſſum hiſdem temporibus celebrem ac p̄clariſſimam ſummam tam in theologia q̧ in legibus edidiſſe tradunt.

Anno mundi. 6542. Anno xp̄i. 1343.

Linea ſummoꝝ pontificū

Clemens ſextus

Innocentius ſextus

Clemens ſextus patria lemonicenſis. petrus antea vocatus. primo monachus deinde archiep̄s rothomagenſis. Poſtremo nonis maij milleſimo tricenteſimo quadrageſimo ſecundo pontifex auenione creatus eſt. Fuit autem vir multe doctrine compoſiteq̄ȝ eloquentie. liberalis in om̄nes ⁊ ꝓhumanus. q̄ primo anno pōtificatus ſui octo p̄ſbiteros cardinales creat. diaconos duos. ſcȝ fratrem ſuum monachum tullenſis ꝓfeſſionis ⁊ gulielmū ex ſorore nepotē Verū cum intelligeret totam italiam in tumults eſſe ſolos luchinum ⁊ iohannē vicecomites vicarios inſubrie confirmauit. De reliquis italie principibus nulla mentione habita. exiſtimabat em̄ ſolos vicecomites ludouico bauaro reſiſtere poſſe in italiā (vt ip̄e p̄dicabat) deſcenſuro. atq̄ȝ etiā tridentū vſq̄ȝ ꝑuenit. qui viciſſim vt par pari pontifici redderet in ditione eccleſiaſtici multos vicarios imperiali auctoritate confirmauit. Que quidē verſucia malis (vt aiūt) auib⁹ in pōtificem relata ſucceſſores in hanc diem ſuos multis ac pene ꝑpetuis incomodis turbinibuſq̄ȝ agitauit. Johannes em̄ de vico vrbis rome p̄fectus nōnulla in viterbienſium finibus paterna poſſidens hereditate vicarius in viterbio impial' eſt factus. Eo deniq̄ȝ titulo galeotus maleteſta ⁊ fratres arimini ī romādiola piſauri ſaniq̄ȝ in marchia anchonitana. Antonius ferretanus vrbini diolfus ⁊ ita in alijs pleriſq̄ȝ locis dn̄os confirmauit. Clemens aūt pontifex quoſdā cardinales ex auinione romam miſit qui ſtatum vrbis cōponentes petrū ſarā colūnenſem ⁊ iohannem vrſi filium ſenatores declararūt. ⁊ nicolaus rencij public⁹ ſcriba qui ſtatum vrbis in ſuam poteſtatem redegerat. deinde ſeptimo menſe mutata veſte ad carolum in bohemiā ꝓficiſcit. quē clemens pontifex ob multaꝝ linguaꝝ periciā in ludouici contumeliam ab electorib⁹ in ceſarē deſignari fecerat ab eo auinionem miſſus pontifici dono dat. Poſtremo clemens in omnibus boni paſtoris officio functus Anno dn̄i. 1352. pontificatus ſui anno decimo. menſe ſeptimo die vigeſimooctauo mortuus auenione ſepelitur. adhibita honeſta funeris pompa.

Jubileus annus petentibus romanis vt quemadmodū bonifacius octauus olim conceſſerat vt centeſimo q̄ȝ anno (quod ſeculū antiqui appellabant vnde ludi ſeculares appellati ſunt) plenam peccatoꝝ omnium remiſſionem viſitantibus limina apl'oꝝ petri ⁊ pauli quīquageſimo q̄ȝ anno id facere libenter annuit Cū dicerent etatem hominū iubileum illū centum annoꝝ attingere non poſſe. Clemens igit' ſextus ad quīquēnariū numerū reduxit. qui eſt ꝓprie iubilei numerus. Cū aūt annus aduenerat iubile⁹ tantā rome preſſuram potius q̄ȝ frequentiā populoꝝ petrarcha qui interfuit fuiſſe refert vt nihil obfuiſſe peſtem appareat. ſed ex omni europa xp̄ianū ꝓfeſſa nomen illa ꝯfluebat diebus ſingulis multitudo.

Eodemq̄ȝ anno mediolani peſtem ſolito maiori continuaſſe petrarcha aſſerit. nam peſtis adeo triennio totam italiam peruagata eſt vt vix decimus quiſq̄ȝ ex milleſimo homine ſupfuerit. nec id quidem mirū cū ob iubileū contagione hominū ⁊ multitudine vndiq̄ȝ romā cōmigratū ſqualore ſitu pedore oīa inficerēt.

Innocentius ſextus papa patria lemonicenſis ſtephanus antea vocatus pontificij ciuiliſq̄ȝ iuris vir conſultiſſimus. ꝓcurator primo. mox ep̄s claramōtanus. deinde cardinalis. pontifex tandem dum erat ſalutis ann⁹ a quinquageſimo ſecundus terdecieſq̄ȝ centenus. Fuit aūt vir integerrime vite magneq̄ȝ conſtātie ⁊ ſeueritatis. qui eccl'iaſtica beneficia nō niſi ꝓbatiſſimis ſacerdotibus tū vita tum doctrina dedit. Poſt coronationem illico ſtatuit vt omnes p̄lati omneſq̄ȝ qui beneficia habebāt ad eccl'ias ſuas ſub anathematis pena ꝓficiſcerent. dicebat em̄ oues paſcuas a ꝓprio paſtore nō a mercēnario cuſtodiri debere. Impenſam quoq̄ȝ domeſticam que magna erat imminuit. familiam ſuam ad certum ⁊ honeſtum redigens numerum. viroꝝ ꝓbatiſſimoꝝ. Idem vt facerent cardinales acerrimo edicto mandauit. Auditoribus p̄terea ſacri pallacij ſolaria inſtituit. ne muneribus corrumpi in decernendis litibus ob inopiam poſſent. Hic in victu parcus eſt habitus. in ſumptu bellico largiſſimus. dū bello repetit que a tyrannis ſuperioribus temporibus occupata fuerant. Iſq̄ȝ cum curiā purgaſſet p̄latis in ea diſſidentibus quos ad ſuas queq̄ȝ eccl'ias ire iuſſit. nihil duxit antiquius quā legatum in ytaliam mittere. a quo vrbes ⁊ ꝓuincie iuris eccl'ie tyrannis vi deturbatur reciperent. Legatuſq̄ȝ fuit egidius de gēte carilla nobili in hiſpanis ſabinoꝝ ep̄s cardinalis vir quo ad vires ⁊ potentatū licuit. Traiano Hadriano ⁊ theodoſio virtute equipand⁹. quos principes hiſpania romane reip. potentiſſimos pridem ſaluberrimoſq̄ȝ dederat. omnia vere oppida breui recepit que tyranni occupauerant. Huius pontificis ſuaſione ⁊ prudentia inter genuenſes ⁊ venetos deniq̄ȝ fedus initum eſt. ac inter piſanos ⁊ florentinos pacem compoſuit tumultuante potiſſimū ciuitate romana in creandis ſenatoribus diſcordiam optime ſedauit. externo ſenatore ad vrbem miſſo. Erat aūt maxime intentus abolēdo bello quod inter anglos ⁊ gallos gerebat. parare ⁊ claſſem contra hoſtes xp̄iani nominis conſtituerat. In tātis vero animi ꝑturbationibus afflictatus innocentius pontificatus ſui anno nono menſe octauo die ſexto morit' ⁊ in monaſterio diui andree carthuſieſiū ordinis qd̄ ip̄e extra auinionē ꝓprijs ipenſis extruxerat et dotauerat ſepultus eſt.

Linia impatoꝝ ro.
Carolus quartus

Carolus eius nois quartus iohannis regis bohemie filius ꝛ heinrici impatoris nepos anno salutis millesimo tricentesimo q̄dragesimoseptimo. iubente eiū clemente sexto pontifice in lodouici dedecus ꝛ depositionem in cesareꝫ eū fecerat declarari. ab electoribus impator designatus impauit annis .32. Uir multaꝝ linguaꝝ ꝛ lraꝝ peritissimus iustusq̄ ꝛ rectus ac timens deū. bonos diligens ꝛ malos sceleratosq̄ odio habens. Is ob iustitiam nōnullas leges condidit que adhuc extant ꝛ caroline nuncupant. Is viuente patre aduersus tartaros feliciter dimicauit. Ciuitates lombardie a patre acceptas armis tutat⁹ est. pugnauit adolescens cū veronensibus eosq̄ ꝑlio fudit. in ea pugna bis equo deiect⁹ nō dubitauit tercio conscendere facinoraq̄ fortissimi militis edere. Nomen huic carolo in baptismate wenceslaus fuit. quod in confirmatione a carolo francoꝝ rege mutatū est. apud quē puericie rudimenta peregit. Fuitq̄ carolus vir magnorum opeꝝ. qui regnū bohemie tū religionis cultu tū legum ac bonoꝝ morum disciplina illustrauit. Nam scola liberaliū arcū ab eo in praga erecta ē. Noua ciuitas menibus cincta. pallaciū regium magnificentissime exedificatum. monasteria multa fundata. arces constructe admirabiles. pax toti regno tradita. Adeptus imperiū rursus italiam ingressus. Traxerat carolus rex diuturnā mantue morā. cuius ꝑsentie timor vicecomites ꝯtra ac ille expectauerat ꝯcordes effecerat. quare ad solā anhelans coronationem socios belli de lombardis cū vicecomitibus ꝑ inducias quietos reddidit ꝛ mediolanū delat⁹ ferrea de more corona insignitus est. Inde romam petiturus substitit in pisanos receptusq̄ in vrbem facciosos vtriusq̄ ptis a quibus introduct⁹ erat pari ingratitudie depressit. Senēses illico sese illi absq̄ vllo federe ꝯmiserunt. pariter volaterani. pariter miniatenses fecere. nec abeē poterat quin florentini iugum fuerint acceptori. Tandē ꝑuenit romā carol⁹ ꝛ a duobus cardinalibus quos ea de causa innocentius papa miserat coronatus est. gibellinis qui iampridē florentia exulauerant eiectis. guelfos in suū locum restituit. longobardos in ptātem accepit. Reliquis ethrurie partibus ꝑ suo arbitrio leges dedit. Coronat⁹ itaq̄ rome magnifico apparatu nouatores reꝝ qui aduersus ecclīam sentiebant romano pontifici iudicandos tradidit. Primis igit̄ quatuor innocentij pontificatus annis carolus impator bis (de quibus diximus) ꝑ ytaliam gestis rebus rome coronatus in ethruriā. inde in lombardiā. moxq̄ in germaniā redijt. Johanni deinde fratri suo morauiam possidendā concessit. vicegradum nouis muris ac ꝓpugnaculis cōmuniuit Corpus sancti viti detulit pragam. pontem multauie qui exundationibus corruerat in praga restaurauit. Ecclesiam pragensem ad metropoliticū decus erexit. Cū antea maguntino pontifici subiecta esset. Clarus profecto imperator nisi vt aliqui scribunt bohemici regni gloriam magis q̄ Romani imperij quesiuisset. ꝛ wenceslaū ex filijs suis natu maiorem imperio sibi successorem adhuc viuens ordinare conatus esset Idq̄ pecunia. nā cum principes electores haud facile ad eam rem trahi posset. qd̄ virtute obtinere nō potuit ꝑcio comparauit. Promissis cuilibet electori centum milibus aureis. quos cū representare nō posset publico illis romane rei ꝑ. vectigalia obligauit ꝑpetuū imperio malum. Nec post hec extollere caput imperium potuit. Carolus aūt cū omnem ferme etatem vltro citroq̄ ex ytalia in germaniā eundo ꝛ redeūdo consumpsisset. Tandem etate iam grandeuus saluti ꝓprie consulens wenceslau filiū vt ꝑmissum est Anno dn̄i. 1370. cesarem faciens imperij successorem sibi delegit. ac sic cū patre fili⁹ imperauit annis octo. Postremo carolus impator cum pleraq̄ gloriosissime in imperio gessit anno. 1378. hūana funct⁹ vita decessit.

Guntherus comes de swartzeburg

Guntherus comes de swartzeburg vir magnanimus fauore quorundaꝫ electorum. vel electione principū carolo quarto romanoꝝ impatori sese opposuit. scribens nominansq̄ se romanoꝝ impatorē. qui collectis copijs cū bella acriter contra carolum regem bohemie agitaret. ꝛ nec ꝑce nec terrorib⁹ flecti posset sumpto veneno mortem obijt. In qua re suspectum carolum ꝑ quendā phisicum habuerunt. quo mortuo nullo resistente Carolus quiete regnum gubernauit.

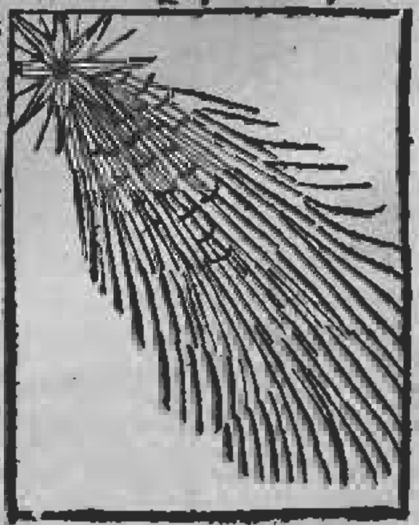

Cometes anno. 1351. sub septentrione decembrio mense apparuit. quo extincto statim graues ventoꝝ estus subsecuti sunt. ꝛ celestis trabs hore ardente pte ꝑ celuꝫ labi visa est. Scribūtq̄ ante pontificis Innocentij sexti mortem tantam solis defectionem factam esse q̄tam nunq̄ antea. visum itaq̄ omnibus est tante mortis planetam etiam signa aliqua dedisse.

Ingens hic vapor magnitudine horribili boreali mouens regione magno aspicientiū terrore. ꝑ celum dilapsus est ꝛ bestiolas multiplicato numero in oriēte e celo tradidisse ferunt.

Praga caput regni bohemie ciuitas ꝑmaxima. Cuius deſcriptio ob vetuſtatem merito dudum poſita fu
iſſet. Uerum carolus quartus impator tam magnifica in ea peregit vt poſt geſta ſua de ea mentio fiat.
Cũ ⁊ in ceteris vrbibus tempus antiquitatis ac originis non ſemp obſeruatum fuit. At praga (vt bohemi-
ce narrant hiſtorie) poſt tempora abrahe initium habuit. regum pontificumqꝫ honeſta ſedes. Tres in parteſ
diuiſa quibus nomina indiderunt. paruam pragam. veterem ac nouam. parua ſiniſtrum latus multauie flu
minis occupat colliqꝫ cõiũgit. In quo ſita eſt regia ⁊ sancti viti pontificale auguſtumqꝫ templũ. Uetus pra
ga in plano iacet vniuerſa magnificis operibus adornata. Inter que ꝑtorium ⁊ forum ⁊ letã curiã ⁊ collegi
um imperatoris caroli mirificis efferunt laudibꝰ. Jungit aũt minori prage lapideo ponte quatuor ⁊ vigin
ti arcuũ. Nouã ciuitatẽ a veteri foſſa diſtinguit ꝓfunda. ⁊ vtrinqꝫ muro munita. Hec quoqꝫ ciuitas ampla ẽ
ad colles vſqꝫ ꝓtendit. quoꝝ alterũ sancti caroli. alterũ sancte katherine appellant. terciũ vicegradũ in arcis
modũ exedificatum. vbi ⁊ collegium eſt. Eſt aũt hec ciuitas inſignis in ꝓuincia bohemie. que porcio germa
nie eſt. aquilonis flatibus tota ferme expoſita. Formam eius rotundam tradunt. cuius diametrum triũ dieꝝ
itinere expedito patet. ſilua vniuerſam claudit. irrigat pluribus fluminibus ſed cunctos multauia excedit.
que metropolim regni pragam influit. De nomĩe ciuitatis cũ diſceptaretur iuſſit libuſſa ex artificibus qui
primo occurrerit rogari quid ageret. ac ex primo eius verbo vocari oppidum. interrogatus faber lignariuſ
quiſpiam. limen ſe agere dixit. qđ bohemice ꝓha dicit. indeqꝫ nomen vrbi datũ. ſ corrupto vocabulo po-
ſtea pragã dixere. In hac prouincia aliquo tp̄e amazonice femine regnandi cupidine ducte dominiũ habue
runt. Poſtea duces vſqꝫ ad primũ regẽ vratiſlaũ gubernarunt. qui. vi. ⁊. lxxx. ſupra mille ab ortu ſaluatoriſ
xp̄i apud magũtiũ in ꝯcilio principũ ab impatore heinrico eiꝰ nois q̃nto rex declaratꝰ fuit. morauoꝝ reg̃ qđ
ꝑus extinctũ fuit in bohemiã trãſlato. sleſia. luſacia. morauia bohemoꝝ iperio adiecte. Gilbertꝰ treueroꝝ ar
chiep̄s cũ eo pragã miſſꝰ q̃ corã ꝓuincialibꝰ regẽ iungat regalibꝰqꝫ adornet iſignibꝰ. In eodẽ ãno fcm̃ accla

mante populo Vratiſlao regi ſalus honoꝛ atqꝫ victoria. Is vratiſlaus indulgente alexandro papa tercio na
tione ſenenſi collegiū canonicoꝝ regulariū in arce pragenſi erexit. in qua dum res agiť diuina non p̄poſitus
tantū ſed decanus ⁊ ſacerdos diaconuſqꝫ ⁊ ſubdiaconus rem diuinam facientes epiſcopalibus oꝛnamentis
vtuntur. Et p̄poſitus quidē cancellarius regni appellatus pꝛincipis honoꝛe defungiť. Poſt vratiſlaū pꝛimū
regē pluribus annis interregnū fuiſſe ferūt. nō regis noīe ſ; ducis tantū vſos. ⁊ vlatiſlaū vno loco vratiſlao
natū ab imꝑatoꝛe friderico pꝛimo ſibi ⁊ poſteris regiā dignitatem obtinuiſſe ſcribunt. qui pontē ſuꝑ multa
uiam qua vetus praga minoꝛi iungereť magni operis edificauit. quē ratiſponenſi p̄ferunt in quatuoꝛ ⁊. xx.
arcos vt diximus protenſum. Deinde vlricus qui carinthioꝝ pꝛincipatum tenebat cū virili ſobole careret ac
cepta ex othocaro rege bohemie pecuniā carinthiā illi carniolā. marchiā ſclauonicam ⁊ portū naonis tradi
dit. Tempoꝛe poſtremo caroli quarti imperatoris in maxima potentia ⁊ gloꝛia fuit ⁊ augmentū mirabile ac
cepit vt p̄miſſum eſt. Nullū em̄ regnū tota europa tā frequentibus. tam auguſtis. tam oꝛnatis templis dota
tum fuiſſe quā bohemicū reoꝛ. Templa in celum erecta longitudīe atqꝫ amplitudine mirabili foꝛnicibus te
gebanť lapideis. Altaria in ſublime poſita auro ⁊ argento quo ſanctoꝝ reliquie tegebanť onuſta. Sacerdo
tum veſtes margaritis tecte. oꝛnatus omnis diues. p̄cioſiſſima ſupellex. feneſtre alte atqꝫ ampliſſime. cōſpi
cuo vitro ⁊ admirabili opere lucē p̄bebant. neqꝫ hec tantū in oppidis atqꝫ vrbibus ſ; in villis quoqꝫ admi
rari licebat. Fuerat inter cetera monaſteriū aule regie apud rippam multauie qua muſa fluuius illi iūgiť ſitū
in quo regū coꝛpa condebanť ſingularis excellentie. nā p̄ter edem magni ⁊ memoꝛabilis operis amplū doꝛ
mitoꝛiū. ceteraſqꝫ officinas monachoꝝ magnifice conſtructas quadrata poꝛticus fuit. que nō paruū conclu
ſit oꝛtū. ambitū vocauere. In huius lateribus vetus nouūqꝫ teſtamentū ab initio geneſis vſqꝫ ad apocali-
pſim Johannis l̄ris maiuſculis in tabulis ſcripcum ꝯtinebatur. notis quo altius irent paulatim creſcentibꝰ
ita vt aſummo vſqꝫ deoꝛſum facilis lectio preberetur. Flos igr̄ dulcoꝛis Bohemia dicebatur. que olim inter
pꝛincipes atqꝫ reges dulciſſimam redolebat ſuauitatem. Nunc (volente foꝛtuna) apud futuros ſapoꝛē fetidū
habet. faxit deus vt p̄oꝛi redolentie atqꝫ ſplendoꝛi par fiat. Eius hiſtoꝛia ⁊ regum geſta papa pius. ſecundꝰ
in hiſtoꝛia bohemica diſertiſſime proſequitur.

Calamitoſa gens hebreorū in oppido baioarie nomīe deckendorff ſito in littore danubij anno dñi. 1337. maieſtatē ihesu xpi ī diuiniſſimo ſacramēto mirūm modū ɔtēpſit ⁊ religionem noſtrā illuſit. Id pꝰ varias punctiones in fornace ignis poſuerūt illeſum tñ ab igne māſit. in incudē q̄ȝ malleis ꝑcuſſerūt. Qua re (diuino nutu) cognita prefectus oppidi hartmannꝰ de degēberg cū ciuibus oppidi iudeoꝝ domꝰ inuaſerunt. nō ſexui. nō etati parcentes veritate cognita debitis penis afflixerūt ⁊ neci dederūt. Sacramētū obſeruatū in eccīa ſepulchri dñi miraculis varijs ī eo oppido honoratur.

Iudei q̄ȝ oēs qui in germania erāt deinde anno dñi. 1348. ſeq̄nti videlicet tpe ɔbuſti ſunt. eo ꝙ omnis regionis puteos intoxicare fuerūt annixi vt multi eoꝝ ɔfeſſi ſunt. periſſe aliq̄t milia ferunt.

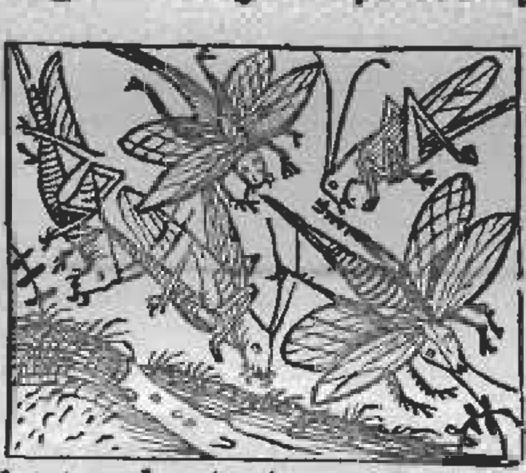

Locuſte ac beſtiole innumerabiles multiplicato numero ab oriente in occidentem inſtar denſe nubis celū obducentes vaſtarunt. herbas ⁊ omnes fructꝰ terre. q̄rū corruptione ⁊ fetore execrabilꝭ peſtelētia ſbſecuta ē.

Peſtis lugubris ⁊ miſeranda hoc anno. 1348. incepit ⁊ ꝑ tres annos ꝑ totū pene orbē debaccata eſt. q̄ ꝑmo in aſiā apd̄ indos ob eaſdē beſtiolas incipiens paſſim ꝑ ꝓuincias irrepens vſq̄ȝ in brittannos. Per mare igiꝭ anno ſequēti irrepēs regna ytalie. poſtea francie ⁊ britannie. demū germanie ꝓuincias ⁊ hungarie ſua ɔtagione infecit. adeoq̄ȝ deſeuit apud omnes gentes vt vix decimus quiſq̄ȝ ex milleſimo hoīe ſupfuerit. In aliq̄bus locis vix tercia ꝑs hoīm remaneret. ⁊ pleraq̄ȝ loca ne dū campeſtria. verū arces. oppida ⁊ vrbes ꝓrſus derelicta ſunt ac in ſolitudinem redacta. Huic calamitati augmentum dediſſe iudeos in fontium intoxicatione nonnulli arbitrati ſunt.

Gerhardus ordinis heremitarum

Gerhardū ſeneſem ordīs heremitaꝝ diui auguſtini ſacraꝝ lraꝝ clariſſimū inter ceteros hac ipa tempeſtate admodū ſenē obijſſe tradūt. virū vtiq̄ȝ ingenij eminētiſſimū ⁊ btī Egidij ro. imitatorē ꝑcipuū. q̄ cū eſſet in ſacra theologia doctus ſup primū ſententiaꝝ accuratiſſime ſcripſit. Deinde tractatus de ꝑſcriptionibus ⁊ deuſucaptionibus ⁊ de vſuris ceteriſq̄ȝ ɔtractibꝰ opuſcula edidit. quibꝰ diuꝰ bernhardinꝰ ɔterraneus ſuꝰ in tractatu ſuo reſtitutionū plurimū vſus ē. Huc etiam tractatū Jo. an. eiꝰ ɔtēporaneꝰ multis in locis ⁊ marie mercurialibꝰ plurimū ɔmēdat

Gerhardꝰ itē eiuſdē ordīs ⁊ doctrine ꝓfeſſor patria bergomēſis ⁊ ſauonēſis epſ eo tpe in ꝑcio exiſtēs ppl'o ſuo peſte laborāti vt bonū decet epm magis ꝓdeſſe adnixus ē q̄ȝ ꝑeſſe. q̄ cū pontificij iuris edoctus eſſet in ſextū decretaliū cōmentatus eſt. ⁊ multa in laudē ſue religionis in lucē deduxit. q̄olibeta duo pariſiꝰ diſputauit ⁊ multa opuſcula edidit. moriens deniq̄ȝ nō ſine ſanctitatis noīe bergomi iuxta maius altare celebri ſepulchro a ſe conſtructo ſepelitur.

Thomas florētinꝰ medicꝰ dini q̄ndā medici filiꝰ hiſdē tpibꝰ nō inferioꝝ ingenio famaue patri ſubſecutus. etiā de arte medēdi ſūmā pulchrā pꝰ ſe reliquit

Bartolus legū doctor

Bartolus ſaxoferrateus iuriſcōſultoꝝ ſupioris ſeculi princeps ⁊ eiuſdē ꝓfeſſionis copioſiſſimus explanator. Cyni ⁊ iacobi bothigarij doctoꝝ diſcipulus ⁊ auditor. His q̄ȝ temporibus vniuerſo mundo (ea in doctrina) admirabilis fuit. Qui ⁊ ꝑ ceteris legū interꝑtibus in digeſto nouo ⁊ veteri. ac inforciato nec nō et in reliquis legū codicibus ꝑclariſſima edidit cōmentaria. q̄ꝝ celebritate atq̄ȝ ꝑſtantia ipe vulgatiſſimus habitꝰ ē. Scripſit ⁊ tyberiadis tractatū. ac alium de guelphis ⁊ gibellinis. Feruntꝭ etiā eiꝰ ꝑclara ɔſilioꝝ volumina. Obijt aūt anno dñi. 1355. etatis vero quinquageſimoſexto.

Franciſcus quoq̄ȝ albergotus natione aretinus ſolidus legum doctor ⁊ explanator bartoli amiciſſimꝰ et familiaris ac imitator quedam extantia compoſuit.

Jacobinꝰ carrarieſis q̄ marſiliū interfecit h̄ anno poſtq̄ȝ q̄tuor annis in patauio ſceptra tenuiſſet. ⁊ ipe a guilielmo eius ex pelice filio interficitꝭ. cuiꝰ parricidij hec cā fuit ꝙ ab eo ɔtumelioſe ſpuriꝰ appellatus eſt. mox vt domum regreſſus eſt patrē in ſecreto acceſſit ⁊ gladio impetens eū cōfodit. ⁊ ſtatim in templo diui auguſtini eum ſepeliri fecit. vt nō euacuetꝭ verbum xpi qui gladio feritꝭ gladio pibit.

Carolus quartus glorioſiſſ imperator vxorem ſecū habens ꝛ filios venit ad vrbanum pontificem ro me agentē. Anno duo de ſeptuageſimo terdecies centeno: fecitqȝ padua ꝛ bononia in ethruriā iter. dū piſis ageret lucanos piſanis ꝛ miniate florentinis rebelles in deditionē ꝓ imperio accepit. nōnihilqȝ pecuniarū extorſit a populo florentino rebelliones timente. In quas ſubiecti eis de ethruria populi pro diues erant. ſi modo princeps ꝑſtitiſſet aſſenſum. ſed is romā delatus ꝛ paucis ꝓpter que venerat cū pontifice expeditis. intra terciū ꝙ aduenerat menſem italia exceſſit. Agente rome vrbanū ſtimulauit vt apłoꝝ petri ꝛ pauli capita ꝑquireret. que dei fauore inuenta locello condidit eminente in lateranenſi eccła extante multo argento auroqȝ vndiqȝ gemmato plurimū exornata. In ſcolam pragenſem aliquando ingreſſus carolus quartus romanoꝝ impator. cū diſputantes liberaliū arcium magiſtros in horas quatuor audiſſꝫ idqȝ purpurati moleſte ferrent ac cene tempus adeſſe dicerent. mihi inquit tempus eſt. vobis minime. nam cena mea hec eſt. Idem carolus hominem qui ſibi necē paraſſet ad ſe vocauit eiqȝ aureos mille dono dedit quibus nubilem filiā nuptu collocaret illius ſe vicem miſereri dicens que natu grandior domi clauſa eſſet. homo gratias egit regi. ad conſpiratores egreſſus. neſciebam inquit carolus qualis eſſet. nunc liberalem ꝛ miſericordē principē ferire nullo pacto poſſum. Huius caroli tempore ſeditio magna orta ē nurmberge ꝑclara ſuperioris germanie vrbe. adherentibus eñ conſiliarijs ꝛ optimatibus carolo. plebea cōcio contrariū ſenſit. Erant autē factionis huius autores quidā de collegio fabroꝝ capribarbe vulgo geyſpert dicti. induſtria tñ caroli ſedata eſt hec factio. depoſitis eñ conuenticulis ꝛ collegijs artificū. ꝙ vulgo zunfft appellāt tāqȝ monopoliū ſeminātib⁹ i meliorē policiā vrbē ꝑfatā reduxit. Macellarioꝝ aūt collegiū qꝛ carolo ꝯſiliarijſqȝ adheſerat ꝑpetuo ꝙdā ludo carniſpriuij ꝑuilegiauit

Ordo iniesuatoꝝ fratrum

Ordo Imieſuatorum fratrum Urbano ſequenti pontifice ꝑſulante apud ſenam ethrurie vrbem initium ſumpſit. hi nanqȝ turmatī ꝑ domos ſeculari habitu induti religioſoꝝ more cū ingenti caritate ꝛ ſimplici quadā religioſitate in ſudore ꝛ labore manuū ſuarum in vnū viuere ꝛ deo ſeruire ceperunt. quos cum ſummus idem pontifex ad ſe romam vocaſſet eoꝝ quidem viuendi modum plurimū approbauit ꝛ a ſe laudatos cū tunica alba ꝛ caputio cōtemptibili ſibi ꝓ habitu datis abire ꝑmiſit. ꝛ ad eorum ꝓtectionem confeſtim nepotē ſuū virū grauiſſimū ꝛ religioſiſſimū in ꝓtectorē aſſignauit. ꝗ ꝛ ipe mox ad honeſtādū religionis habitū auctoritate ſibi conceſſa griſeam clamidē deſuꝑ deferendā ſine calceamentis contulit. atqȝ eos in priuilegijs ꝛ gratijs plurimū cōmuniuit. ꝛ ꝑ priuilegiū ſpeciale illos clericos apłicos nuncupauit. nunc aūt plurimū multiplicati ꝛ per omnes ferme italie ciuitates diffuſi boni precij ꝛ optime vite habentur.

Ordo item nouus canonicoꝝ regulariū qui vulgariter ſcopetini nuncupatus etiā in ſeneſi agro ſancti ſaluatoris ꝑ hec tempora a venerabilibus religioſiſ et patribus. ſtephano videlicet ꝛ iacobo andrea natione ſenenſibus ordinis heremitaꝝ diui auguſtini initiū ſumpſit ꝛ breui magno in ꝑcio euaſit. Qui quidē ordo cōgregatio ſancti ſaluatoris appellata fuit. quā quidēꝫ congregationē poſtea grego. vndecimus huius vrbani ſucceſſor approbans inſigni priuilegio inter canonicos regulares annumerauit. hij plane religioſiſſimi viri inter ceteros exiſtunt qui ob memoriā reuerentiāqȝ ſue prime religionis ꝛ priſtini habit⁹ ſemꝑ clauſtrale ſignum videlicet habitū albū cum ſcapulare albo ꝛ aſta ſuꝑ camiſeam lineā deferre voluere. ꝛ queqȝ ſtatuta ꝛ primas ordinationes cōſueuere. ex redditibus eñ viuunt. nō predicant ſed confeſſiones alioꝝ more audiunt. magni eñ ꝑcij. maioriſqȝ opinionis in dei eccleſia nunc vſqȝ habiti ſunt. viros eñ integerrimos tum ſcientia tumqȝ vite ſanctitate protulit.

Iohānes francoꝝ rex

Iohannes francoꝝ rex anno. 1350. philippo patre defuncto francis regnare cepit. ꝛ regnauit annis. xxv. Hic cū eduardo anglorum rege bellum a patre ceptum ꝓſequens ſexto regni ſui anno in picturienſi agro ſupatur ꝛ cuꝫ philippo ei⁹ filio capit̄. ꝛ in ea quidē clade permaxime gualterus athenaꝝ dux qui apud florētinos tyrannidem exercuit vna cum. xx. milibus gallis interfectus fuit. Uerū tercio ciuitatis ſue anno ipe eduardus animi magnitudine motus iohannem ipſum cū omnibus captiuis hac conditione liberauit ac dimiſit vt nunqȝ contra ſe belluꝫ gerere ꝑſumeret. ſ; nō ita multo poſt fidefrag⁹. hic pacem rumpes eduardū ab integro arma capere ꝛ cū vſqȝ ad internitionem ꝑſequi impulit. armatis igit̄ centū ꝛ ꝗnqȝgita roſtratiſ nauib⁹ ingentē exercitū ꝯtra iohannē i galliā duxit ꝛ maxia clade vniuerſu regnū diu affecit.

Anno mundi. 6562. Anno chriſti. 1363.

Linea ſummoꝝ pontificū

Urbanus quintus

Urbanus eius nominis quintus papa patria lemonicenſis guilhelm⁹ griſant antea vocat⁹ ſcti victoris maſſilienſis abbas. abſens etiā. legatione tūc ad vicecomitē fungebaꝟ olim ꝯſenſu apō auinionē pō. creat⁹. vocat⁹ itaq; auinionē pon. iniēs. vir ſinglaris ꝟtutis. ingētis animi. innocētiſſime vite. Iſq; p ſua prudētia res italie callēs nihil duxit antiquius q̄ʒ egidiū cardinalē hiſpanū italie legatum de latere creatum illico tranſmittere. qui rex τ itinerum italie experientiſſimus tridentina via ingreſſus eſt. inuentiq; verone ſcaligerum canez deinde accerſitos ganzagam ludouicū nicolaū marchionē eſtenſem τ franciſcuz carrarium initis federibus in bernaboue. n ꝯcitauit. vt p̄lio ſupatus τ ſaucius egre aufugerit. inde omnia in pacem redegit. Quibus geſtis vrbanus ad quartum ſui pontificatus annū in italiā venit componendaꝝ rex cauſa. ei legatus egidius corneti fit obuiam. romā ꝓficiſcitꝟ. liberatus tāte legationis onere quieturus ob ſenium. viterbiū rediīt vbi τ tercio menſe poſt moritꝟ. vir ſingularis virtutis τ p̄ſtantie. qui dignitatē eccleſiaſticā mirifice tutatus eſt. Aſſiſiū delat⁹ in eccleſia beati franciſci tumulatꝟ. At cum carolus imꝑator intellexiſſet vrbanū romam profectū eo τ ipe vt premiſſuz eſt aduolans. Urbanus apl'oꝝ capita apud ſancta ſanctoꝝ reperta inde locellis argenteis recondita ad altare mai⁹ baſilice lateranenſis collocantꝟ. Dūq; ea rome agit in vrbeveteri τ mōte faliſco pallacia conſtrui curauit. Curiales tranſalpinos quoꝝ in ytaliam ducendoꝝ firmā conceperat ſententiam inde conſolaturus. qui ſcirent loca eſſe parata. ad q̄ romani grauitatem aeris p eſtatis cauniata declinarent. Breui aūt in galliā reuerſurus iohannē haucut egregiū copiaꝝ ducē e carcere miſſum copiīs illis omnibus p̄fecit. q̄ antea ſub egidio militauerāt. ſed reuerſus in gallias apō maſſiliā interiīt pō. ſui āno octauo mēſe q̄rto ſctitatis vite fama ꝯſtāti opiniōe celebratiſſim⁹

Gregorius vndecimus

Gregorius vndecimus papa patria lemonicenſis. petrus belfortis antea vocatus ſancte Marie noue diaconus cardinalis. auinione pontifex omnium conſenſu creatꝟ. Hunc eīn adoleſcentē vix decimūſeptimū annū attingētē clemens ſextus eius patruus cardinalem creauit. τ ne videretꝟ carni τ ſanguini magis q̄ʒ ecc'ie conſuluiſſe. Eūdē ad exq̄ſitiſſimos doctores. maxime vō ad baldum qui tum peruſii legebat diſciplinē gratia. ſtatim miſit vbi in quouis genere doctrine ꝓfecit. Fuit p̄terea tante innocentie τ placabilitatis adeoq; humanus et pius vt ab omnibus vnice diligeretꝟ. Qui pontificatu inito ſtatim legatos in italiam miſit vt res eccleſiaſticas recenſeret. Inita aūt cum bernaboue vicecomite pace cū omnia in ꝑturbatione fuere. erant eīn inimici omnes (vicecomitibus exceptis) venetis. ob quod multa mala inſurrexere. Gregorius interea pontifex cū eſſet in ytalia conuerſatus. qui baldi iure conſultiſſimi vt diximus peruſie diu auditor fuerat prudenter cōſiderauit ſuum in ytaliam reditum pre ceteris poſſe rem ecc'iaſticam inſtaurare. τ forte eo ſic cogitante epiſcopus quem de reditu ad ſuam eccleſiā admonebat familiaritatis confidentia. τ tu inquit pater ſancte cur non ad tuam ipe accedis eccleſiam? Quare gregorius inſtituit ꝓperare. ſ; cū agnatis τ gallicis id in p̄mis odioſum fore cernens triremes in rhodano (celatis omnibus cauſam) parate ſunt τ breui poſt pontifex cū illis qui preſto iubenti affuere delapſus eſt. ꝑpetuaq; nauigatione tempeſtatibus ſepenumero agitata cum triremibus vna τ viginti genuam primo. poſt cornetū. inde terā romam ianuario ꝑuenit. Anno ſalutis ſexto ſeptuageſimo terdecieſq; centeno. qui pontificatus ſui ſeptimus τ relegationis in gallias romane eccleſie ſeptuageſimus annumerabatꝟ. Fuit ea dies populo romano letiſſima. Florētino aūt terribilis. q; omnes exiſtimauerunt pontificem cū britones angliciq; tanto numero militarent. Res eccleſiaſticam breui cū tyrannoꝝ excidio inſtauraturum. Indigebant aūt omnia aduentu pontificis. nam ꝯmenia τ baſilice ac priuata edificia vbiq; ruinam minabantꝟ. que ex certe magna ex parte reſtituit. vt turris ſuo iuſſu edificata ad ſanctam Mariā maiorem indicat. Labefacti etiā ita ciuitatis mores erant vt nihil vrbanitatis habere videretꝟ vtq; illi mores aliunde petendi eſſent que totum orbem terrarū quondā ad vrbanitatem redegerat. Collocata itaq; in vrbe ſede ſua pontifex (vt bonū paſtorem decet) omnia circūſpicere cepit. Egit tamē principio aduentus ſui natura mitis τ optima mente de pace cum florentino populo conſtituenda. quā illi oberrati magnitudinem non ſatis tutam fore ſuſpicati artibus declinauere τ ad bernabouem conuerſi antiquum hoſtē. Sed cum pontificis in ytaliā reditus eſſet formidoloſus interceſſione eius iohannē haucuth pecunia corruptum ad ſuas partes inclinare fecerunt. qua ex re anathemate notati omnia interdixit papa. Florētini tamen ſacerdotes celebrare coegerunt. ideo in eos bellum mouet. ſed dum vir ſanctus agit omnia que ad pōtificem pertinent intollerabili veſice dolore moritꝟ ſui pontificatus anno octauo. mēſe quinto. quinto kal. aprilis milleſimo tricēteſimo ſeptuageſimo octauo. ſepeliturq; in baſilica Marie i via noua ſepulchro marmoreo quod adhuc viſitꝟ cuꝝ magno gemitu τ lachrimis. lugebāt nō modo p̄ſentē ſ; etiā futurā calamitatē

Brigitta vidua domina Suecie

BRigida alias birgitta vocitata deuotiſſima xp̄i mulier natione germana.
ſuecie prouincie princeps ⁊ dn̄a. ex regū ꝓgenie nō ſolū illyſtrē duxit ori-
ginem. verū de nobilibus deuotiſq̄ꝫ ꝓgenitoribus ortuꝫ habuit. Cuius genitor
ſpeciali amore ſanctū iacobū viſitans omni die veneris ob memoriaꝫ paſſionis
confeſſionem pegit. Mater cū brigidam in vtero geſtaret paſſa naufragiū ob ꝓ
lem ſaluata fuit. Nata aūt puella tribus annis quaſi elinguis obmutuit. inde ꝑ-
fecte loquebať. poſt obitum matris nutrienda matertere ſue tradiť. creuit autem
in omni virtute ac deuotione. quā pater cuidam nobili ac prudenti iuueni i vxo-
rem copulauit cū quo ꝑ annos plurimos in omni honeſtate ac incredibili abſti-
nētia humilitate māſuetudīe atꝫ labore ꝑmāſit. Poſt mortē viri oīa bona inter fi
lios ⁊ pauperes diuidens habitum ⁊ vitam mutauit. pannis lineis (niſi in vela
minibus capitis) nō vtebať. aſpero induta cilicio. carneꝫ macerabat. Ex p̄cepto
xp̄i romam petijt. cū religioſo comite deuotionis cauſa vrbano pontifici reuelati
onem p̄ſentauit ne auinionē accederet. Succeſſoriq̄ꝫ gregorio vndecimo ſcripta
miſit vt curiā ad romam reduceret. Inde iheroſolimā accedens ꝑfecta pegrinati
one romam remeauit. ⁊ ꝑ annū graui infirmitate detenta. cui xp̄s tempus reſolutionis oſtendit. Die igiť
prenunciata audita miſſa ſacramentis perceptis inter manus ſeruoꝝ dei emiſit ſpiritum. Cuius felix trā-
ſitus glorioſis miraculis ⁊ indicijs oſtenſus fuit. Anno dn̄i M.ccc.lxxij. decimo kal. auguſti. Et anno ſe
quenti tranſlatum eſt corpus eius poſt multoꝝ miraculoꝝ choruſcationē ab vrbe roma in monaſteriū va-
ſtēnā. ⁊ a bonifacio nono p⁹ annos. xx. ſanctaꝝ cathalago aſcripta. Hec libros reuelationū de diuerſis mi
ſterijs ſibi reuelatis compoſuit.

Ordo ſancte Brigide

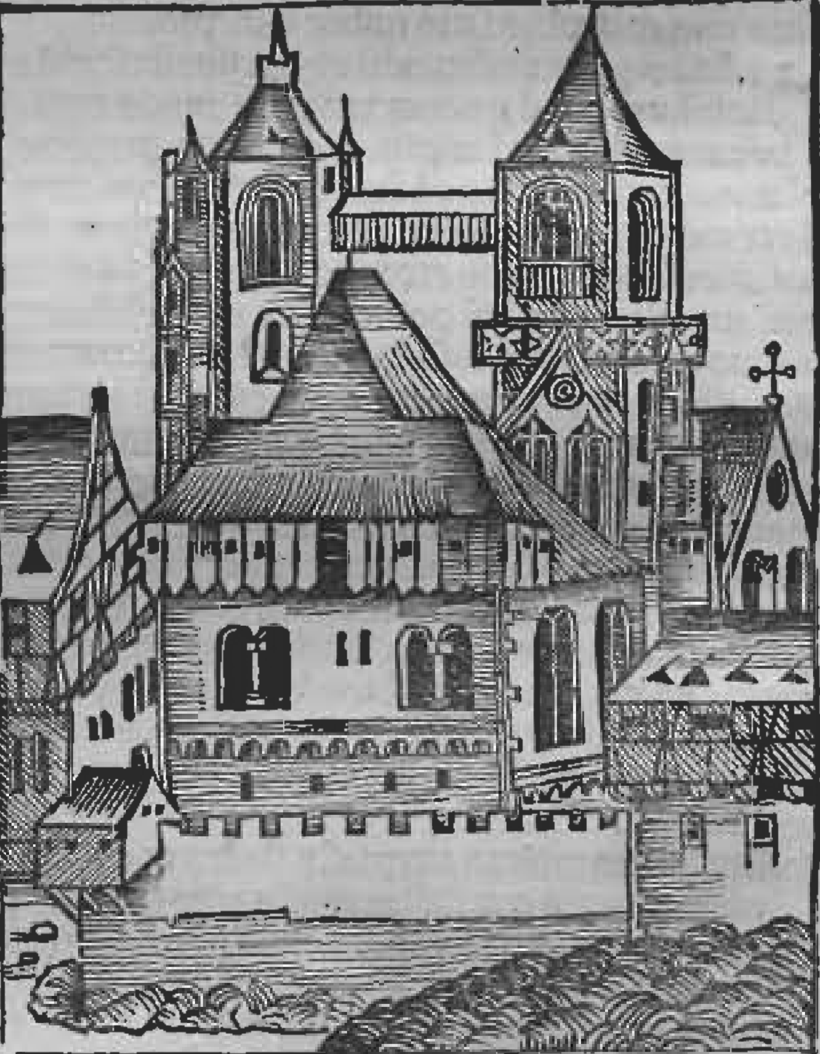

ORdo ſancte Brigide ab hac ſācta ⁊ glorioſa mu
liere initiū ſumpſit. que ſancti ſaluatoris etiā ap
pellať. hoc anno ſpiritu diuino impulſa nouā religio
nem monaſterioꝝ duplicium videlicet viroꝝ ⁊ mulierū
excitauit ⁊ inſtituit. Huiuſce tn̄ religionis primū au-
ctorem ⁊ inſtitutorem diuū baſiliū in grecia fuiſſe di-
cunt. Verū ꝓceſſu temporis ad tollendas occaſiones
malorum ⁊ obſtruenda ora male loquentium eccleſia
talia monaſteria diſſoluit vt ſeorſum remanerent. Bri
gita v̄o ſpiritu ſancto inſpirata hoc modo inſtaurare
et renouare viſa eſt. vt ſ. viroruq̄ꝫ edificia ꝯnexa ⁊ cō-
tigua haberenť. habitationes tn̄ ita ſeiuncte vt de vna
ad aliā niſi vrgente neceſſitate (in deferendo ſacramē-
ta infirmis cū magna cautela nō facile) tranſiri poſſet
Eoꝝ tamen baſilicā cenſuit eſſe cōmunē. ita vt fratres
in inferiori parte ſeu pauimento. ſorores v̄o ſeorſum
in ſuperiori ſolario officiū exoluerent. principalem cu
rā abbatiſſe eſſe voluit. fratribus tantūmō diuina mi-
ſteria aſſignauit. quoꝝ vnus eſſet qui confeſſor aut p̄
or appellareť. ⁊ alijs p̄eſſe deberet. Ea quippe mona
ſteria poſſeſſiones ⁊ ꝓuent⁹ habere ſtatuit ad fratruꝫ
⁊ ſoroꝝ ſuſtentationem. Quoꝝ oīm victus ⁊ veſtitus
ad abbatiſſam ſpectare decreuit. Nec huiuſmodi frēs
aut ſorores monaſteriū egredi p̄ſumerent niſi magna
et euidenti neceſſitate ac de abbatiſſe licentia. Eiuſmo
di etiam fratres ⁊ ſorores ꝑ epiſcopos conſecrari iuſ-
ſit. Hij aūt religioſi ⁊ tam femine q̄ꝫ mares habitū vti iubenť. tunicam cum clamide griſea cū rubea cru-
ce deſuper ⁊ quodam rotundo albo in eius medio. lineis non vtunť ad carnes. ſed carnibus veſcunť tri-
bus diebus in ebdomoda extra quadrageſimā. ⁊ nihilominus diui auguſtini regulam profitenť additis
brigide ſancte conſtitutionibus. ⁊ tā in fratribus q̄ꝫ in ſororibus certū aſſignauit numerū ſcd̄m ſuas ordi
nationes. que omnia ipſa ſanctiſſima brigida a deo ſibi reuelata ⁊ dictata confeſſa eſt. Quaꝫ ob rē ſummi
pontifices eandē regulā auctoritatibus ap̄licis ſpeciali priuilegio approbatā ⁊ confirmatā eſſe voluerūt

Johannes bochacius

hec em̄ ꝓphetico dono plurimū claruit. nōnulla de futuris p̄dixit. de quibuſdaꝫ
regnis conſūmandis. que omnia ſcripto mandauit ⁊ apud multos in p̄cio habē
tur. apud ytaliā pauca hui⁹ religiōis monaſteria habenť. in ſuecia v̄o ⁊ germa
nia magna quidē ⁊ plurima ac opulētiſſima eſſe cernūť. Hij religioſi ſeculariū
cōſeſſiōes alioꝝ more audiūt. ⁊ dieb⁹ feſtiuis p̄dicāt. ꝯuerſos hn̄t q̄s in exteri

JOhannes bochaci⁹ de certaldo natiōe florētin⁹ poeta ⁊ phi (orib⁹ occupāt
loſophoꝝ atꝫ aſtronimus clariſſimus. Anno dn̄i .13 7 5. cū eēt etatis anno
rū. 42. e vita migrauit. qui cū amení ingenij eſſet vir ⁊ in latina patriaq̄ꝫ lingua
in dicendo celeberrimus habereť hos libros reliquit. de genealogia deoꝝ li. 14
de p̄claris mulieribus. de viris illuſtribus. de montibus. fontibus. fluminibus
ſtagnis ⁊c̄. belloꝝ egregium opus. geſta imꝑatorū ⁊ pontificū edocens. ⁊ ſciſ-
matum in ytalia. de tartaroꝝ victoria. de hereſibus bohemorū ⁊ plura alia. ver
nacula quoq̄ꝫ lingua eius extant libri vt liber centū nouorum ⁊ alij

Anno mūdi.6577. Anno xpi.1378.

VRbanus ſextus papa. natione neapolitanus. hoc anno gregorio pōtifici. ex barenſi archiepiſcopo pōtifex ſuffect⁹. Uir certe callidus ⁊ iniuriarū memor. ac vindex malebat videri ⁊ metui. potius q̄ diligi. q̄ pontificatu ſuſcepto (vt par erat) nō pacē inter xp̄ianos cōponere voluit ſ; magis cardinaliū ⁊ ioanne regine iniurias vlciſci ꝓ viribus conatus ē. ꝓpter qḋ florentinos anathemate notatos. vt i ſuā deducerēt ſentētiā abſoluit. Inde cū natura inq̄et⁹ eēt apud nuceriā cardinales creans quoſdā ex antiquis in carcerē cōiecit. Inde genuā ꝓfectus vſq; ad obitum caroli apulie regis romam reuerſus eſt. ꝯfirmatis eccleſie ciuitatibus cū honore acceptus ad inſidias deuitandas nouem ⁊ viginti cardinales vna die creauit. in quib⁹ maior pars neapolitanoꝝ. tres vō fuere romani. quibus ſupatis paucos ſupuixit dies. pontificatus ſui infeliciter acti anno vndecimo menſe octauo. rome morit̄. ſepeliturq; in beati petri baſilica paucis admodū eius mortē (vtpote homini ruſtici ⁊ inexorabilis) flentibus. huius ſepulchrum adhuc viſitur cum epitaphio ſatis ruſtico ⁊ inepto.

Linea ſummorum pontificum

Urbanus ſextus

Clemens ſextus

Bonifacius nonus

Benedictus tredecim⁹

SCiſma vigeſimumſecundū oīm peſſimū ⁊ ſcandaloſiſſimū quod ꝑ nouē ⁊ triginta annos durauit hoc anno initium ſumpſit. mortuo eīm gregorio vndecimo. cardinalibus ad ſanctā mariam nouam vt iuſta de more gregorio ſoluerent conuenientibus. romani ciues blande prius exoratis cardinalibus vt romanū aut ſaltem ytalicū pontificē crearent. Ad eam poſtea temeritatem imprudentia adducti ſunt. eiſdem patribus in conclaue clauſis pariter eſt clamatum nihil tñ terribile dictū aut factū vt impreſſio potuerit appellari. Gallici vō numero tredecim vnum ex corpore ſuo vt haberent pontificem enitebant̄. ⁊ inter quatuor italici romaniq; generis vnus gente vrſinus papatū ambiebat. Tulit vō caſus vt bartholomeū neapolitanū creari pontificem vt premiſſum eſt in vrbanum ſextum ſunt aſſenſi. Gallici vō penitētia ducti ad varia loca extra vrbem ꝓfugerunt. accepto a populo poſt in pontificem vrbano ⁊ a cardinalibus qui manſerant occulti ex latebris prodierunt. ⁊ per tres menſes habitus eſt pontifex. Superuenientibus inde eſtatis caumatibus optata gallicis occaſio eſt oblata. Oratum nanq; pontificē vt mutandi aeris ꝓtextu ananiā eis licuerit ſe conferri. vnde breui fundos confugerunt. Erant octo cardinales qui vicioſam fuiſſe vrbani electionem cauſati aliū in pontificem delegerunt gebenenſem eiq; ſeptimo clementi indita eſt appellatio. ꝑ orbem lr̄as diſſeminant. clementem verum xp̄i vicariū. hinc ſciſma magnū in eccl̄ia dei oriri cepit vt duo capita in ea dicerent̄. ytalia eīm germania ⁊ pannonia vrbano. Clementi vō gallia hiſpania cathelonia ⁊ britannia adheſit.

CLemens vō multas acceptaſq; clades in gallias cum curia ſua ꝓfectus eſt vbi apud auinionem vt pontificum moris erat ſedem conſtituens vt verus pontifex a gallis omnib⁹ venerat⁹ ē. ⁊ ſedit annis. xv

BOnifacius huius nominis nonus papa. patria neapolitanus petrus cognomento tomacellus antea vocatus rome cardinaliū omnium conſenſu pōtifex creat̄. Anno dñi M.ccc.lxxxix. Hic etſi annoꝝ circiter triginta eſſet dum pontificatum iniit. ita tamen deinceps vixit in tam florida etate ⁊ tanta peccandi licentia vt nulla ei voluptas obijci poſſet. Fuit pterea tanti animi conſilijq; vt prim⁹ populi romani vim omnem in pontificem tranſtulerit. Creatis ſuo nutu magiſtratibus omnibus munita arce ſancti angeli ⁊ pontibus. inde decimo pontificatus ſui anno ex aſſiſio vbi multis annis cōmoratus fuerat romā regreſſus iubileum celebrauit. At bonifacius rome vrbis ad eccl̄e ſubiectionem reducte gloria ⁊ pecunijs iubileo anno perceptis auctus rem aggreſſus eſt nouā que pōtifices romanos ſucceſſores ſuos nō minus orbis xp̄iani q̄ rome dn̄os reddidit. lege eīm ꝓmulgata conſtituit. non licere cuiq; ſacerdotū ad quod ꝓmoueret̄ beneficiū adipiſci. priuſq; primi illius anni eſtimationis pecunias pontificali erario diſſoluiſſet. ſoliq; anglici cū legi in cathedralibus paruerint. in minoribus beneficijs iuſſa pontificis contempſerunt. Ladiſlaum preterea adoleſcentem in paterno regno apulie collocauit. Studiū generale ditionis ſue ciuitati rogatu alberti aſtenſis marchionis conceſſit. Brigidam in ſanctoꝝ numerū retulit. Uerū in multa rerū ꝑturbatione diu afflictatus dolore laterū tandē morit̄ pontificatus ſui anno quartodecimo menſe nono M.cccc.quarto Sepeliturq; in baſilica petri ſepulchro marmoreo vermiculato.

BEnedictus eius nominis tredecimus anno.1394. clementi pontifici adulterinus papa apud auinionē in ſciſmate ſuffectus ſedit annis.21. vſq; ad conciliū conſtantienſe. cū clemēs antipapa auiniōe obijſſet in eius locum ꝓphanatus petr⁹ hiſpanus de luna añ vocat̄ vir doctiſſimus ⁊ vita omni. ſi ab ea temperaſſet ambitione pſtantiſſimus. Cui benedicto terciodecimo fuit a ſuis ſectatorib⁹ appellatio. de q̄ infra cū de Conſtantie concilio oportunius dicetur.

Linea imperatoꝝ
wentzeſlaus rex

Wentzeſlaus caroli imꝑatoris p̄dicti filius. imꝑator anno. 1379. patre defuncto. Cū iam vna cū patre imꝑaſſet annis. 8. ſolus poſt patrē confirmatus. imꝑauit annis. xxij. Quāuis imperij b̄ndictionē a papa nunq̄ obtinuerit. wentzſlaus eñ etatis ſue anno. 2. permittente patre regni bohemici ſceptrū eſt aſſecutus. Exin. xv. agens annū cū coniuge ſua ioanna apud belgas in ciuitate aqueñſi romani regni coronā accepit. Sexto deinde anno regina deceſſit. Et altera ſuſducta ē. de domo baioarie. noīe Sophia. longe viro ſuo preſtantior. Fuit aūt patri in om̄ibus diſſimilis. voluptatum ſequax. ac laboꝝ fugiens. vini prorſus. q̄ regni curioſior. Qui totū tēpus vite ſue ī extrema germania in otio ꝛ libidinibus cōſumpſit. Ob q̄ rem captus a baronibus. xvij. ebdomad' in cuſtodia habitus eſt. Joannes dux luſacie. Et ꝓcopius morauie magno reipub. malo eū libertati reddidere. captus ē. ꝛ ſecūdo per ſygiſmundū hungarie regem. Et alberto auſtrie duci in cuſtodiam datus. Cuſtodia eius in egregijs edibus apud viennaꝫ habita. quibus exinde cognomē praga datū. q eas rex pragenſiū incoluiſſet. Sed cū parū diligenter cuſtodiret fugam eripuit. Regnoq̄ rurſus potitus ē. Nec tñ vitā mutauit. ſ priore conſuetudine vino ciboq̄ marcēs. lucem dormiendo noctē cōiūgēs. Ab electoribus imperij cōprobante romano pontifice imperio deiectus. domi torpens illaudatus egit euū. Rupertus eñ palatinus rheni animaduertēs imperij dignitatē ꝛ hominis ſocordiam zelo cōmotus ꝛ viciorū inimiciſſimus. illū deponi ꝓcurauit. Et ipe volens ſuffectus fuit. Sub hoc vo rege wentzeſlao huſſitarū inſania ortū habuit. hij heretici poſt varia attemptata cū nicolao quodā nobili in regiam tumultuarie ꝓrumpentes. wentzſlaū orauerūt. vt ſibi ampliores eccleſias elargiret. qui iam populi huius ſecte maiorē ꝑtem obtinerent. Rex benigne nicolaum pro multitudine loquentē. vtq̄ in poſterꝝ diem redirent. iuſſit ille e cōſpectu abiens populares magis ac magis incendit. Rex in arcem vicegradenſem vrbi vicinam. ꝑuoq̄ tanto fluuio diſiūctam ſeſe recipit. Et paulopoſt in caſtellū nouū qḋ ipe cōſtruxerat. quinto diſtans lapide cū paucis abijt. miſſis ad fratrem ſygiſmūdum oratorib' qui eius auxiliū implorarent. At heretici pridie kal. iulij furentes p̄toriū petiere. cōſules. xi. metu perculſi fuga ſaluati ſunt. Septē q remanſerūt ꝛ cum hijs iudex vrbis atq̄ alij nōnulli ciues raptim intercepti. ex altiſſimis feneſtris in forꝝ precipitati. lanceis ac verub' irati populi excepti. dirū ſpectaculū dilaniati prebuere. Camerarius regni fuga ſibi conſuluit. Ea cum regi nūciarētur cūctiq̄ circūſtātes attoniti facin' deteſtarent. At ego inquit pincerna futura hec p̄ſcierā. Quem rex indignat' correptum repente inter pedes ſuos proſtrauit. Et arrepto pugione conat' ē interficere. ſ impeditus a circūſtantib' egre illi vitam dimiſit. Nec mora paraleſi correptus. egrotare cepit. atq̄ īfra. ꝛ. viij. dies ſignatis noībus hereticoꝝ. quos neci deſtinauerat. fratrem aſſidue vocitans. ꝛ amicoꝝ auxilia anxius expectans. ante vita exceſſit. q̄ vocati principes adeſſent. Cum regnaſſent in bohemia annis quinq̄ ꝛ quinq̄ginta. vixiſſet duob' amplius. Conſueuerūt corpa regū apud bohemos añq̄ ſepelirentur. viij. dieb' aromatibus cōdita per ſacra vrbis circūferri plangiq̄. Et ſequentib' amicis ꝛ baronib' conclamari in hoc ventzeſlao neglectum. non audente regina nouā ingredi ciuitatem. Delatū eſt cadauer ad eccliam ſancti viti in arce. ꝛ inde ad aulam regiā. ibiq̄ conditū in ſepulcro quod ipe ſibi delegerat. Sed cum poſtea monaſteriū ipm ab hereticis diriperet. Et ſepulture regum effringerētur. cadaueraq̄ abijcerētur. piſciculas quiſpiam cognomine muſca ventzeſlao vendere ſolit'. regem quem amauerat corp' clam collegit. ꝛ in loculo apud ſe domi cōdidit. Interiecto deinde tempore. reb' in meliorem formam redactis. Cū ventzeſlai corp' requireret acceptis. xx. aureis illud reddidit. Inde circūgeſtatio ex more facta. Et iuſtū rege fun' exhibitum. ac recēs obierat ventzeſlaus.

Jodoc' marchio morauie

Jodocus marchio morauie. viuente adhuc ventzeſlao. qui poſt depoſitionem ſe regem romanoꝝ cōuenientibus franckfordie electoribus a Maguntiñ. ac Colonienſi archiepiſcopis in regem delectus. Ceteri ſygiſmūdum elegerūt. Sed is breui tempore ſine heredibus mortuus. In brūna vrbe morauie ſub ſceptro regali ſepelit'. Is cum patruū ſuū ventzeſlaum bohemie romanorūq̄ regem viſitatum veniſſet. Vocauit eū patruus in penitiorem edium partem. atq̄ in hūc modū allocutus eſt. Et ſi ſatis ſcio nō eſſe e dignitate mea q electores imperij me regno romano abdicauerint. Solatio tamen eſt. q ex familia noſtra hoc decus non excidit. Ego te libens volenſq̄ ſucceſſorem mihi datum accipio. Cūq̄ Jodocus his verbis territus. ad regis genua ꝓcubuiſſet. Et ſibi nihil imputandū diceret. Qui earum rerum omnino ignarus eſſet. Pone metum inquit nepos. nam neq̄ imperiū inuitus depono. neq̄ ſi retinere illud cupiam iura ſanguinis violare auſim. Bono itaq̄ animo eſto. Imperiūq̄ eſt tibi demandatum. Suſcipe viris armis opibus regni mei tanq̄ tui (vt libet) vtere letumq̄ ꝛ donatum nepotem a ſe dimiſit. At ille ſex tantū mēſes poſtea ſuperuixit. Locumq̄ ruperto baioario qui imperaret fecit.

Vratiſlauia. Sleſie vrbs illuſtris ꝛ inclita. apud germanos ſarmataſqꝫ gentes nominatiſſima. Cum ampliſſima ciuitas ad ripaꝫ odere ſita eſt. Sleſia em̄ prouincia germanie odera irrigua exiſtit. Qui fluuius in ſeptētrionem vergens germanicas gentes ripis ambobus alluit. Transoderam tamen polonica lingua preualet. Hec vrbs a ſui initio ob conuentionem hominum aucta. priuatis ꝛ publicis edificijs magnifice ornata. habet admodum decoratas baſilicas inter q̄s eminet eccleſia cathedralis diuo Joanni dicata. Cuius epiſcopatum maiores aureum vocauere. huſſitarum bella luteum reddidit. Joannes tamē Rott hoc tempore vrbis antiſtes iuris doctor ac variarum doctrinarum conſultiſſimus. hunc epiſcopatū gloria ꝛ amplitudine plurimū auxit. Monaſteria quoqꝫ habet preclara. heremitarū diui Auguſtini ad. s. Dorotheam. minorum ad. s. iacobum ꝛ diuū Bernardinū. diuerſarum tamen obſeruantiarum. predicatorum ad. s. Albertum. Canonicorum regularium in eccleſia beate marie virginis glorioſe. premonſtratenſium ad. s. Vincentium extra menia vrbis. Extatqꝫ in ea eccleſia collegiata ad. s. Crucem inter eas tamen precellunt due parrochie ad. s. Elizabeth ꝛ diuam mariam magdalenam. minoreſqꝫ eccleſias habet perpulcras. s. Barbare. s. Criſtoferi ꝛ. s. Lazari cum pleriſqꝫ alijs. Cū hec vrbs a varijs principibus mutationem dominij ſenſit. Dum egra a ioanne patre caroli quarti imperatoris romani ꝛ regis bohemorūꝫ recepta eſſet. Et hec vratiſlauienſiū ciuitas q̄ꝫ dux Sleſie occuparat heinricus. Legniciū quoqꝫ. ꝛ q̄ꝫ plures alie Sleſie ciuitates ei ſubijciūtur in eo bello. In hac deinde vrbe regnante hac tempeſtate apud bohemos ventzeſlao rege. orta ſeditione. Conſules quarum prima poteſtas eſt. per feneſtras ex pretorio in forum precipitati. gladijs ac lanceis irati plebis excepti. dirum ſpectaculuꝫ prebuere. Cuius rei auctores Sigiſmundus imperator paucis poſt annis ſecuri percuſſit. Sigiſmundus em̄ ceſar poſtea imperans ob hereticam prauitatem delendam. cum ad feſtum natiuitatis dominice brunnā (quod eſt morauie oppidū)

petijt. ibiqꝫ pragenſibus veniam petētibus. Ea lege pepercit. vt cathenas ⁊ repagula tota vrbe deponerent. ſuoſqꝫ magiſtratus acciperent. Paruit praga attonita ciuitas. Cum regni primores eleuatis in celū manibus aduentu noui regis gratulabundi expoſcerent. Cuiuſqꝫ rectores ſine cōtrouerſia relique vrbes admitterent. Nec dubium videbatur quin tota bohemia labe huſſitarum exceſſiſſet. ſi ex brūna ſigiſmundus recta via ſe pragam contuliſſet. Sed diuertit ille. vt fortaſſe fati ſui erat. Vratiſlauiamqꝫ Sleſie caput acceſſit quo in loco populus vrbanus non diu antea conſulatum vt premiſſum eſt a ventzeſlao fratre ſuo conſtitutum per ſeditionem obtrūcauerat. Cuius ſceleris auctores ſecuri percuſſet. Quod vbi prage renūciatum eſt. diffiſi de venia ciues exemplum vratiſlauienſiū veriti. manifeſto deſciuerunt. Et allecto p̄mijs cencbone qui arci pragenſi preerat in totum regnum litteras dedere. Ne quiſpiam ſygiſmundo aditum preberet. Qui dalmacie lingue hoſtis eſſet. Nec alia cura tenerectur q̄ꝫ regni perdendi. qui antiquā pruthenorum ciuitatem ordini iure pignoris obligaſſet. Brandeburgenſes autē a corona bohemica alienaſſet. Hec igitur ciuitas ſub imperio bohemorum conſtituta. deinde poſt varia bella ob perfidiam bohemorum mathie hungarie regi ſubiecta fuit. Poſt cuius obitum iterum regno bohemie (cum inclitus vladiſlaus rex hungarie ⁊ bohemie regnis nunc preeſt) imperata facere pollicita eſt. muro autem admirabili cincta eſt. Et in parte q̄ꝫ odera nō alluit. foſſa ꝓfunda manu facta. Et muro lateritio munita exiſtit ea craſſitudine vt nō facile effringi machinis queat. Turres in menibus crebre. ⁊ ꝓpugnacula locis oportunis conſtructa. Platee ac publice vie in ea ample exiſtunt. ad decorem ornate in modum crucis. vt omi ſplēdore cum equatione domorum ſeſe aſpectui prebeant. in foro ampliſſimo pretorium cum turri excelſa poſitū eſt. Ubi hora cibacion. tibicines ſua preludia exercent.

VEntzeſlaum bohemie regem. inter purpuratos ſuos crebro ſermone vſurpare ſolitum ferūt. Ego ſi me diripiendis vrbibus ytalie ſors pñtem dederit. Ceterarū rerū predā militibus impartiar. Uini tantūmodo apud me ſpolia reſeruabo. Si quis aūt cellam vinariā in iuſſu meo fuerit ingreſſus gladio feriet ur. Hūc principes electores velut inertem atq̄ ſocordē vt premiſſum ē imperio deiecerūt. Ruperto bauoario in locū eius ſuffecto. Ad quem ciuitates theutonie omnes defecere. demptis Nurembergenſibus. qui ventzeſlao iuraſſent. Hij cū hinc iuriſiurandi religionē vererētur. inde vim baioarij timerēt. Legatos ad ventzeſlaū mittunt. Qui ſe iuramento ſolui petant. Ac ſi neceſſe ſit. Auri viginti milia nūmū in eam rē offerant. Rex auditis legatis. liberos Nurembergenſes dicit. Si currus q̄tuor tradant. onuſtas vino qđ furſtenberg baccareacenſe vocant. id eſt inter reneſia vina vt putant optimū.

Joannes de rupeciſſa ordinis minorum

IOannes de rupeciſſa de ordine minoꝝ inſignis theologus. ac in naturalibus doctus. tempeſtate hac. preter ea q̄ in ſententiaꝝ libros accurate docteq̄ ſcripſerat. multa p̄dixit mox futura. in carceres truſus multa de futuris tāq̄ ꝓpheta ſcribere voluit. videlȝ de duobꝰ antixp̄is. ⁊ de eccl'ie cōculcatione ⁊ deſolatione terraꝝ. Et de cōuerſione oīm gentiū ad fidē xp̄i. ⁊ alia multa. q̄ in ianuis adeſſe affirmabat. Et hec a dño ih̄u xp̄o ſibi reuelata fuiſſe conteſtabatur. Que nō mō euenere. ſȝ oppoſitū in oībus fuiſſe cōſtat. hmōi aūt ꝓnoſticatores mlti ab initio de his archanis decepti fuere. Quibꝰ satiꝰ fuiſſet ſilere q̄ȝ talia temere loqui. Que pater poſuit in ſua poteſtate. Quāobrem fides hijs pronoſticationibꝰ adhibenda nō eſt.

Simon de Caſſia

SImon de caſſia ordinis heremitarū diui Auguſtini theologꝰ. ⁊ egregiꝰ predicator. ꝑ id tempꝰ tāq̄ medicinalem caſſiam languenti anime ad vite integritatem refrigerio traditus affuit. Qui vtverus euāgeliſtarū interpres. ⁊ ihesu chriſti imitator verus. oīa ipſius ſaluatoris geſta in ordinē colligēs. in q̄ndecim ſubdiuiſit libros. Quos de xp̄iana religione intitulauit. Sed ⁊ aliū librū de doctrina xp̄iana. de patiētia. de ſimboli expoſitione. de ſpeculo crucis. de diſciplina ſpūaliū. opuſcula autē hec miro ⁊ quaſi diuino ordine collegit. Ep̄l'as quoq̄ edidit plurimas documentis plurimis repletas. hic florentie q̄ȝ maxime ſpū ꝓphetie floruit. ⁊ multo in precio fuit. Ubi etiam monaſteriū ſui ordinis monialiū a ſolo edificauit. Et nobiliū matronarum ac virginū illud repleuit.

FEſtum viſitationis glorioſe v̄ginis Marie. ab Urbano ſexto ꝑ octauas celebrandū ad formā feſtiuitatis corpis xp̄i inſtituit. ob impetrādā vnionē eccl'ie in ſciſmate meritis ſemꝑ virginis marie.

Frācīſcꝰ carrarienſiū dñs

FRanciſcus Carrarienſis ſenior vnicus dñi iacobini ex vxore gnatus. fr̄e exguilielmo ex pelice interfecto. in regnū p̄rnū ſuccedens. regnauit annis. xi. Uir q̄dem ſplendidus ⁊ multis virtutibus ornatus ac plurima laude dignus. q̄ patauinā vrbē menibus caſtellis turribus. ac ſplēdidiſſimis edificijs ⁊ edibꝰ tū priuatis tū publicis mirifice exornauit. Nec nō ⁊ p̄clara ac memoratu multo digna in prelijs geſſit facinora. ꝑ quibus regno ſuo multa p̄ſtitit incremēta. Uerū cū bernabouem vicecomitē ſororiū a galeatio maria detentū defenderet. liberare ſtatuiſſet. nō mō eū liberauit. ſȝ ⁊ regnū oīne ac deniq̄ vitā ꝓpriā ꝑdidit. Quia ab eodē tandē galeatio ſupatꝰ ⁊ captiuꝰ abductꝰ in modoecio furno ſeu carceribꝰ eū interire ꝑmiſit. Deniq̄ de octobrio mēſe anni. 1393. cū vita exceſſiſſet. Cuiꝰ filius franciſcus ab duce corpꝰ impetrauit. ⁊ aromatibꝰ cōditū patauiū cū mario apparatu deferri fecit. Et regijs exequijs ī maiori eccleſia ſepulcro marmoreo ſepeliri fecit.

S. katherina de ſenis

CAtherina ytalica ſenaꝝ vrbis ethrurie oriūda. Cuiꝰ hiſtoriā fr̄ Raymundꝰ de capua generalis ordis p̄dicatoꝝ ꝑſcripſit. Ex p̄re iacobo pānoꝝ tinctore ⁊ lapa mr̄e ꝓgenita. Cū ānū. xij. attigiſſet ſpreto ꝯiugio p̄dicatoꝝ tercij ordis ꝓfeſſa innumerabiliū v̄tutū p̄clariſſima in mira auſteritate ⁊ abſtinētia vixit. ⁊ mirabiles victorias ī abſtinētia habuit atq̄ viſiones. quā xp̄s deſpōſauit anulo habēte q̄tuor margaritas ⁊ adamātē ī ſummitate. dñs q̄ȝ cor eiꝰ abſtulit tribuenſq̄ ſuū. ī latē cicatrix māſit. dono ꝓphetie admodū īſignita. Tādē āno etatꝭ ſue trigeſimo. mltis patratꝭ miraclis rome deuotōis cā exn̄s. vite ſue finē fecit. atq̄ ibidem eiꝰ ſctiſſimū corpꝰ in baſilica de minerua ordis p̄dicatoꝝ maria cū ppl'oꝝ freq̄ntia delatū. cū celebri deuotione ⁊ reuerentia ſepelit. Quā ſanctiſſimā virginem poſtmodum pius ſecundus papa eius conterraneus anno ſalutis noſtre. 1460. kal'. Maij in ſanctaꝝ v̄ginū numero merito aggregauit. Que quante ſanctitatis q̄teq̄ virtutis fuerit idem pontifex memorabili relatu proſecutus eſt.

Johannes galeaciꝰ primꝰ dux mediolanenſiū

Johannes galeacius vicecomes galeacij marie filius primus mediolanenſiū dux. patre iā tribꝰ annis defuncto diuiſa primū inter ſe ⁊ bernaboue patruū dñatione. quē inſidioſe intercepit ⁊ captum ad mortē cuſtodiri precepit. filijs oībus fugatis mediolanenſe regnū obtinuit ⁊ decē annis regnauit. inde ab eo ſcaliger ſupatus in deditionē venit ⁊ veronā ac vincentiā ſuo regno adiecit. pauloqꝫ poſt francis cuꝫ patauina vrbe cōprehēdit. bononia quoqꝫ ſenenſes peruſini ſeſe ſue poteſtati tradidere. fuerat hic clariſſimus princeps ſtatura procerus. eleganti aſpectu. litteris edoctus ⁊ celebri eloquencia clarus. ingenio callens ac in agendis aſtutus ⁊ ſagax. duas vxores duxit. elizabeth bohemie regis filiā. ex qua valentinā ſolā filiam genuit. quā carolo francoꝝ regi matrimonio copulauit. Aliaꝫ katherinā conſobrinā ſuā bernabouis filiā. ex qua iohannē. mariā. angelum et philippū mariā duces ſuſcepit. Hic quippe cū ingentis animi ⁊ potentie vir eſſꝫ poſtqꝫ.30. annis ſub titulo comitatus virtutū impaſſet anno.1395. ſeptembri mēſe archiepo mediolanenſi oratore miſſo ducatus titulū a wentzeſlao impatore cētū milibus florenis obtinuit. ⁊ p manꝰ ipſius archiepi oratoris eodē mēſe ingēti pompa ducatus biretū ⁊ alia inſignia recepit. vixitqꝫ ea in dignitate annis.7. Tanta quippe erat eius animi magnitudo vt ad imperiū aſpiraret. ⁊ niſi iā cito morte pūentus fuiſſet ad id forte pueniſſet. Hic in papienſi vrbe inter cetera caſtellū ſiue regiā domū incredibili pulchritudine extruxit. in quo tantā libroꝝ copiā contraxit q̄ntā alibi pauci viderūt. leporariūqꝫ cōtiguū muris cinctū iuxta illud conſtituit. in quo monaſteriū ſupbiſſimū ordini carthuſienſiū toto orbe celeberrimū conſtruxit atqꝫ dotauit. vbi ⁊ corpus ſuū tumulandū ex teſtamento legauit.

Eclipſim ſolis per ea tempora fuiſſe ſcribunt que ferme p horas duas durauit.

Ladiſlaus apulie vngarie rex

Ladiſlaus caroli regis filius qui ex hungaria ab vrbano ſexto in italiā vocatus contra iohannā reginā quā in neapoli cū toto regno obtinuit. Verū cū et in hungaria coronā accepit anno.1385. regine dolo interfectus eſt. Ladiſlaꝰ igit̄ filius in apulie regno ſuccedens regnauit annis.29. cuꝫ adoleuiſſet hūgarie regnū ſuſcepit. ſed cū ibi res paꝝ proſpere ei ſuccederent expeditione ñ pauca ſuſcepta ⁊ iadera de regno occupata venetis vendidit cū pecunijs in ytaliaꝫ veniens apulie regnū obtinuit. ⁊ cū magnanimitatis ⁊ prudentie eſſet vir atqꝫ oīm regū potentia ⁊ rerū pſperitate omnibus p circuitū formidabilior euaſiſſꝫ etiā romano pontifici ſuſpectus eſſe cepit. varia quoqꝫ fortuna inter pontifices ſequentes ⁊ regē ſemp fuit. ſed dū florentinos ſubdere ſtatuiſſet ex veneno procuratione eoꝝ ſublatus eſt. Sigiſmundus aūt qui poſtea auguſtus ⁊ imperator fuit ladiſlao p̄dicto ex hungaria armis pulſo ad ipm hungarie regnū vocatus id ſuſcepit. ⁊ vſqꝫ ad imperij ſuſceptionem.25. annis regnauit. vir certe bellator ⁊ reipu. xp̄iane acerrimꝰ ppugnator ac defenſor.

Religio dealbatorum

Beghardi ac ſecta flagellantiū qui ſe nodoſis flagellis cruciarunt in germania ac ceteris regionibus graues errores induxerunt. de quibus ſupra facta eſt mentio. mirabilis quoqꝫ populoꝝ motus hoc anno.1399. in tota italia factus ē. Nā omnis fere multitudo in ciſalpina gallia vno motu veſtes albas ⁊ lineas ad pedes vſqꝫ protenſas cū capucijs inſtar religioſoꝝ cappaꝝ quibus facies velabāt induit. qua commotione ⁊ nobiliores femine ſimul ⁊ viri ⁊ principes epi clericqꝫ ac religioſi cuiuſcūqꝫ ordinis ducti incredibili deuotionis ardore in ſimili habitu incedere tentauerunt. Hoꝝ ſiquidē dealbatoꝝ longa agmina ad vicinas vrbes cōmeabāt. ⁊ pceſſionaliter bini ⁊ bini pgētes pacē ⁊ miſericordiaꝫ ſupplici clamore ſepe ⁊ ſepius clamabant. hymnos cantabant. q̄maxime ſequentiā a beato gregorio editam Stabat mater doloroſa ⁊c̄. Durauitqꝫ huiuſmodi motus menſes fere tres. vnde initiū habuerit incertū. primi in italia lucenſes fuere. vtriuſqꝫ ſexus induti albis ad tria milia. Huius tamen religionis auctor quidaꝫ ſacerdos fuit qui tantā modeſtiā vultu ac verbis pre ſe ferebat vt ab omnibus ſanctus haberetur. Ipm tamē bonifaciꝰ pōtifex apud viterbiū vrbē tandē ɔphendere fecit. ⁊ tanqꝫ ſuſpicioſuꝫ ad ſe pductū igni exuri fec. hoꝝ āt crucifixi imaginē q̄ āñ ſe deferri faciebāt adhuc lucēſes cū maxia veneratiōe ɔſuant.

Iubilei annus hoc anno.1400. rome iuſſu bonifacij pontificis celebrat̄. quo fere innumera hoīm multitudo ɔuenit. ⁊ eo anno ob ipſius iubilei ⁊ maximā dealbatoꝝ frequentiā tantā peſtilentiā vbiqꝫ fuiſſe tradunt vt apud florentiā vrbē ad triginta hoīm milia abſumpta fuiſſe referāt. Quarto quoqꝫ anno wēceſlai regis peſtis ſeuiſſima populata eſt bohemiam. In praga vero in quatuor menſibus in vna tantum ſancti Stephani parrochia tria milia funer.xl. fuere. Pragenſes inter hec populari tumultu excitati atqꝫ in furorē acti iudeorum domos inuadunt bona eoꝝ diripiunt. domos incendunt. atqꝫ intra duas horas non ſexui non etati parcentes infelicem gentē gladio cedunt. periſſe aliquot milia ferunt. ſeruati cōplurimi infantes miſericordia bonoꝝ ciuiū baptiſmi gracia accipere.

Anno mundi.6603. Anno xp̄i.1404.

Innocentius ſeptimus papa patria ſulmonenſis. coſinatus antea vocatus. ſancte crucis p̄ſbiter cardinalis, bonifacio ſuffectus rome pontifex creatur qui iureiurando collegio ſpopondit q̄ꝫ primū eſſet ꝑ vnione requiſitus pontificatu renūciare. vir quidem grandeuus ꝛ multaꝝ magnarumq̄ꝫ reꝝ experientia inſtructus. qui pontificatu ſuſcepto in quibus vrbani ꝛ bonifacij veſtigia ſecutus eſt. quos priuatus carpebat. non modo quod tantop̄e laudabat effecit. verū etiā iniquo animo ferebat ſi quis apud ſe ea de re verbū vllum feciſſet. p̄terea adeo tumultuoſe omnia gubernabat. vt cū romani inſtarent quod ſciſma de eccleſia tolleret ipſos ad ludouicum nepotē tanq̄ꝫ ad carnificem miſit. qui ſtatim vndecim ex ipſis (e feneſtris deiecti) necari fecit. Qua ſeuitia permotus pōtifex romanus accito ladiſlao rege arma aduerſus pontificem cepit. qui ſtatim cum ludouico nepote viterbium fugit. inde po. ro. aulicos eius interfecit. Verum capitolio ꝛ ponte miluio occupatis ac cedibus pactis ira declinante romani pontificem in gratiam receperunt. qui cum romam veniſſet nonnullos cardinales delegit. quoꝝ de numero angelus cornarius venetus. poſtea gregorius duodecimus appellatus. ꝛ petrus philargi cretenſis alexander quintus pontifex poſtea creatus. tercius otto columna martinus poſt vocatus creauit. ꝛ ludouicum p̄dictum agri piceni marchionem cōſtituit. ipſe v̄o non diu poſt rome moritur pontificatus ſui anno ſecundo. ſepeliturq̄ꝫ in baſilica petri i ſacello q̄d olim pontificibus dedicatum erat. quodq̄ꝫ vetuſtate ꝛ ſitu corruens Nicolaus quintus poſtea reſtituit.

Anno mundi.6605. Anno xp̄i.1406.

Gregorius eius nominis duodecimus natione venetus angelus corari⁹ ſeu cornarius antea vocatus tituli ſancti marci preſbiter cardinalis pontifex creatus anno dn̄i M.cccc. vi. pridie kal. nouembris. pontifex ſiquidem maxime ſeueritatis ꝛ ſanctimonie p̄cipue reuerend⁹. qui pontificatu ſuſcepto facta iterato ad deponendū pontificatum ſe ſcripto adhibitis notarijs ꝛ teſtibus obligauit. ſi benedictus qui alterum pontificatū in gallia tenebat ſe quoq̄ꝫ abdicaret. Cohortantes igit̄ in principio ſeſe predicti pontifices ꝛ ad mutuaꝫ abdicationem offerentes. Cum v̄o de eligendo loco quo ſine diſcrimine vterq̄ꝫ venire poſſet mentio haberet̄. neq̄ꝫ de ea re ſatis inter eos conueniret. colluſores ꝛ fidefragi ab vtroq̄ꝫ cardinalium conuentu ſunt habiti maiorē diuiſioneꝫ concitauerunt. Quapropter cōcilium piſis celebratū eſt in quo ambo de colluſione accuſati ambo pontificatu priuati ſunt ꝛ alexander eligit̄. dū gregorius abeſſet armis omnia rome circūſonabant. gregorius quaſi p̄fugus de concilio ariminū p̄fectus a carolo malateſta p̄benigne ꝛ ſplendide eſt habitus. Benedictus aūt poſt habitum in perpiniano cōciliū quo tutioꝛ eſſet ad caſtellū pani ſchole locum munitiſſimū confugit vbi diutius immoratus. vterq̄ꝫ aūt licet in piſano concilio exauctorati eſſent tanq̄ꝫ veri pontifices cardinales crearūt. maxime v̄o gregorius. qui dum luce eſſet de conſenſu cardinaliū qui nondū ab eo diſceſſerant gabrielem candelmarium cardinalem creat. qui poſtea in pontificem electus eugenius q̄rt⁹ appellatus eſt. Hic tandē ad conſtantie conciliū carolo malateſta oratore miſſo pontificatu ſe libere abdicauit ꝑ q̄ libera abdicatione ꝯuēt⁹ oīs eū agri piceni legatū creauit ſ; nō multo p⁹ recanati al doloꝛe defecit vbi ꝛ honorifice conditus eſt.

Anno mundi.6608. Anno xp̄i.1409.

Alexander eius nominis quintus papa natione cretenſis petrus cādianus antea vocatus ordinis minoꝝ frater ꝛ doctoꝛ archiep̄s mediolanenſis. vir doctrina ꝛ ſanctitate vite p̄clarus hoc anno in concilio piſano gregorio ꝛ benedicto abrogatis oīm cardinaliū conſenſu qui tū in cōcilio piſano erant pontifex creatur. qui in omni vita ꝛ etate p̄ſtans. ab adoleſcentia ordinē minoꝝ ingreſſus adeo pariſius liberalibus ſtudijs theologiceq̄ꝫ diſciplineq̄ꝫ vacauit, vt breui ꝛ publicā ſcolam habuerit. ꝛ in libros ſententiaꝝ docte et acute ſcripſerit. magnus quoq̄ꝫ oratoꝛ. magnus p̄dicatoꝛ eſt habitus. ideo a iohāne galeatio duce mediolanenſi accitus p̄mū locū in cōſultationibus ſuis habuit. Creat̄ deinde rogatu galeacij vicētin⁹ ep̄s. poſtea nouarien̄ſis mutato loco. poſtremo p̄ſul mediolanenſis factus. ab innocentio ſeptimo cardinalis baſilice duodecim aploꝝ creat̄. quo quidē gradu pontificā dignitatem adeptus. Adeo aūt munificus erat in paupes et viros ſua benignitate dignus vt breui nil ſibi reliquerit. vnde p̄ iocū iterdū dicere ſolebat ſe diuitem ep̄m fuiſſe. pauperē cardinalē. mendicū pontificē. In eo defuit illa habendi cupiditas. que vna cū re ꝛ etate accreſcit ſimul. Tanti p̄terea animi fuit vt ladiſlau regem potentiſſimū qui ditionem eccleſie vexauerat regno p̄uauerit. Soluto concilio bononiā p̄ficiſcit̄. Tandem cum grauiter egrotare cepiſſet cardinales ad concordiam adhortat̄. lacrimantibus omnibus ſaluatoris verbū proferens. Pacē meā do vob̄ pacē meā relinquo vobis. ſtatim moritur pontificatus ſui menſe octauo. ſepelit̄q̄ꝫ bononie in eccleſia fratrum minorum.

Linea ſummoꝝ pontificū

Innocentius ſeptimus

Gregorius duodecimus

Alexander quintus

Linea imperatorum
Rupertus rex romanorum

Rupertus bauarie dux ac comes palantinus rheni anno milleſimo quadringenteſimo wentzeſlao bohemo p̄dicto imperatore tanq̄ inutili (ꝓpter ignauiam ⁊ ſocordiā) imperio priuato ab electoribus imperator delectus imperauit annis .x. Colonie ab archiep̄o coloniē̄ſi corona decoratus fuit. homo ſane xp̄ianiſſimus. iuſticie cultor. in rebus bellicis ſtrennuus ⁊ in defenſione oppreſſorum ſollicitus. ⁊ ꝓpterea a bonifacio pontifice in imperio confirmatus. Hunc quidem florentini ꝓpter ipſius animi magnitudinē contra galeaciū mediolani ducem vltima deſperatione ducti auxiliatorē ea in italiam conditione accerſiuerunt vt non prius ꝓmiſſam ingentē pecuniam acciperet q̄ vicecomitis terraȝ cū exercitu attigiſſet. venitq̄ extremo autumno imperator vt ⁊ benedictiones imperialem a ſummo pontifice acciperet. ⁊ agrum vt pecunias a florentinis acciperet brixianū. ad benaci gardelacus oram ingreſſus eſt. ſed parte pecuniarū iam ꝑcepta galeacij copijs congreſſus fractuſq̄ tridentum redijt. Colonienſis preſul ⁊ leopoldus auſtrie dux ab imperatore abeuntes cū maxima copiarū parte domū redierunt. vnde venetis vocantibus e tridento profectus taruiſiū paduam eſt delatus. ad quem florentini oratores ſumptuoſiſſimo quidem apparatu. ſed copias illius deſiderio minores vt bellū reſumeret tranſmiſerunt. Ductoreſq̄ earum copiaȝ fuerunt Sforcia attendulus cutignola romādiole oppido oriundus tunc primū noſci ceptus. ⁊ baldeſar mutinenſis. Cūq̄ pecuniaȝ quoq̄ paucitatem addidiſſent florentini ⁊ in altercatione ꝑ menſeȝ ꝑſiſterent ⁊ ſolutio pecuniaȝ negaret indignatione concepta imperator abire conſtituit. equitatu igit per terram ad taruiſium p̄miſſo ip̄e venetias petijt viſendiq̄ cauſa ciuitatem mirabilem. Susceptus aūt a venetis inſigni magnificentia cunctis exhibitis. que ad honorandos principes exhiberi ſolent. cladem receptam expoſuit. tādem vo cum neq̄ pontifex romanus neq̄ veneti in fauorē auxiliūq̄ eius palam deſcenderent. florentini autem ea poſtulata que difficilia factu videbant differrent. re infecta menſe aprili patauio mouens longis itineribus tranſalpes in germaniā redijt. Rupertus autem ex vxore elizabeth filia burgrauij nurnbergenſis multos heredes reliquit. rupertus ⁊ fridericus ante patrem obierunt. ſupſtites reliquit ludouicū. ſtephanū iohānē ⁊ ottonē inclitos duces. Filias quoq̄ tres. vna duci auſtrie friderico de athesi. alia comiti cleuē quē ſigiſmundus imperator ducem fecit. tercia margaretha duci lothringie matrimonio iuncte fuerunt. Genitor aūt cum filijs vſq̄ ad obitum ſub obedientia gregorij pape permanſit. Concilium piſanuȝ nō rite celebratum educens. Tandem poſt glorioſa geſta in imꝑio ⁊ in germania. anno dn̄i M.cccc.x. in oppēheim mortē obijt ⁊ in haidelberga ad ſctm̄ ſpm̄ ſepultus.

Concilium piſanum

Conciliū piſanum ꝓ vnione eccleſie piſis celebratuȝ fuit. ſublata em̄ ſpe conueniendi benedictū et gregorium anno dn̄i M. cccc. viij. de menſe maij cardinales recedentes poſt longā diſputationē florētie an ob peſſimū ſciſma eccleſie noauij cardiales cōcilium conuocare poſſent. determinatū ꝑ doctiſſimos viros id licite fieri poſſe. vtriuſq̄ pontificis cardinales ꝓ celebrando vniuerſali concilio ciuitatem piſanam decreuerunt. cui rei cōmunitas florentina cōſenſit. vnde ſignificanter geſta ꝑ nūcios ⁊ lr̄as vocarūt ad conciliū omnes ep̄os p̄latos principes ⁊ cōmunitates. conuenitq̄ tandem in eo loco multitudo magna cunctaȝ fere nationū. In eo concilio accuſati de colluſione pontifices ambo. decretum eſt vt oratores mitteret ad vtrūq̄ vt ad locum accederēt. quoȝ operam benedictus denſit. gregorius non ad eos pertinere congregare conciliū ait. Tandeȝ ambo priuati ſunt ⁊ alexander natione grecus ad pontificatum aſſumptus qui pauco tp̄e ſedem petri tenuit. Teſtatus eſt per eam mortem quā ante oculos ſe continuo cernere dicebat nec reformidare cōſcientia bene actevite motus ſe exiſtimare ⁊ credere que in concilio piſano decreta fuiſſent recte atq̄ integre facta eſſe omnia ſine dolo malo fraudeue anno fere poſtq̄ ſedere inceperat mortuus. quo anno laboratū eſt fama ac peſte. Per hec tempora ludouicus andegaueñ. fili⁹ eiꝰ ludouici qui cum carolo de regno contendit. piſas veniens conceſſionem regni appulie ab alexandro papa recepit. Naȝ ladiſlaus cuncta effecerat quo conciliū impediret. itaq̄ cum exercitu contra ladiſlaum miſſus Cūq̄ eo baldazar coxa ex latere legatus. non multum tamen ꝑfecerunt. ⁊ fere circa vrbem romam cōmorātes nec vltra progreſſe irrito cepto redierunt.

S. Vincenti⁹ ordinis p̄dicatorum

Vincentius cathelanus ordinis p̄dicatorꝫ declamator ꝛ theologus celeberrimus ex valentia vrbe natus ac nobili familia ferrariorꝫ. Cui⁹ pater notari⁹ publicus qui tres habuit filios. petrū primogenitū laudabilis vite ꝛ vxorem habens. Aliū bonifaciū iuris vtriuſqꝫ doctorē. qui mortua vxore ordinē carthuſienſium ingreſſus tantū ſua prudentia effecit vt generalis prior ordinis fieret. Terciū vincentiū qui in virginitate ꝑmanſit. ꝛ anno M. cccc. ꝛ vltra nō modo celebri doctrina ſed ſingulari ſanctitate inſignis fuit. qui cū p̄dicationis dono plurimuꝫ illuſtratus fuiſſet quoad vixit eccleſiam dei p̄dicando. docendo ꝛ monendo non modo verbis ſed ꝛ exemplis adiuuare nō deſtitit. hoc ſanctiſſimū opus euangelizandi triginta annis continuans. Tandē ſedem petri tenente martino quinto anno. 1418. imperante ſigiſmundo ex hoc ſeculo migrauit. ꝛ cū ī morte ꝛ poſt mortem plurimis claruerit miraculis calixt⁹ tercius pontifex eius compatriota anno deinde dn̄i. 1455. eas ob res in ſanctorꝫ confeſſorꝫ numero eū aggregauit. ꝛ eius feſtum nonis aprilis celebrari mandauit. Sepultus in ſenectute bona in ciuitate venetenſi in eccl̄ia cathedrali qꝛ ordo non habebat ibi conuentū. p̄dicabat aūt ī vita ſepenumero de finali iudicio ꝛ aduentu antichriſti tanto terrore vt omnes in timores conuerteret. vt peccatores futuram dei iram abhorrerent.

Franciſcus martini ordinis carmelitarꝫ theologus celeberrimus ꝑ hoc ipm tp̄s in precio exiſtens. cū multos erudiſſet diſcipulos ad agitandum intellectum librū de conceptiōe virginis Marie ꝓpoſuit.

Gerhardus groet claret ſanctitate vite ꝛ ſcientia. ꝛ incepit ꝯgregationem in dauādria ꝛ plura ſcripſit

Johannes ruſbroch clar⁹ habet. vir ad modū deuot⁹ ꝛ illuīat⁹. etiā nl̄ta ſcripta ī theutonico reliqt

Heinricus yota ſacre theologie profeſſor. Heinricus quoqꝫ de haſſia etiam doctor theologie. hij duo luminaria eccleſie in vienna pannonie fuerunt.

Baldus iuris doctor

Baldus peruſin⁹ p̄cellentiſſimus legis peritus bartholi ſaxoferratenſis diſcipulus. ꝛ ipe vna cū angelo ꝛ petro germanis hec tp̄a tempora clariſſima reddidit. qui cū poſt magiſtrū ſuū in iuribus ciuili ꝛ pontificio obtineret principatum infinita ꝓpe edidit librorꝫ volumīa. Sup toto eīn iuris ciuilis corpore ꝑegregie cōmentatus eſt. Inſup ꝛ in ſcdo decretaliū ac feudis ſcripſit. Additiones ad ſpeculum ꝓpoſuit. atqꝫ clariſſima conſilia poſt ſe reliquit. Tandeꝫ ob doctrine p̄ſtantiam a philippo mediolanēſiū duce publico ſalario papie vocatus. anno dn̄i. 1423. menſe aprili ibidē defunctus apō frēs minores ſepelit

Bartholomeus de ſaliceto iuris conſultiſſimus ꝑ hoc tempus floruit ꝛ in legibus nōnullos cōmentarios compoſuit. Hic cū apud albertum eſtenſem ferrarie marchionē in p̄cio eēt cū ipo egit vt a bonifacio pō. ꝓuilegiū ꝓuocādi ſtudiū ī ferraria obtineret

Nicola⁹ florētin⁹ medic⁹

Nicolaus exímij nominis medicus natione florentinus ꝑ hec tp̄a exiſtens. in omni medicina grande opus componendo relinquens. qd̄ de omni medicina ex veterioꝛib⁹ ꝛ doctis medicis exquiſitis accurata lucubratione extraxit Obijt deniqꝫ florentie poſt multas curationes anno dn̄i. 1412.

Marſili⁹ de ſctā ſophia patauin⁹ medic⁹. ꝛ ipe mſtarū rerū cognitiōe inſignitus cum quedaꝫ ediddiſſet in medicina ſup hippocratis libros multos ſcriptores ingenio ꝛ ſubtilitate p̄celluit ꝛ ſuā patriā doctrina ꝛ fama exornauit.

Iohes rauennat⁹ grāmatic⁹ ꝛ rhetor luculētiſſim⁹ his tp̄ib⁹ floruit. vir certe maximi ingenij ꝛ ſingulariſſime doctrine. qui vt leonardus aretinus ei⁹ diſcipulus teſtat͛ primus fuit a q̄ eloquētie ſtudia tantope longo poſtliminio in ytaliā ſunt redacta. Hic cū a franciſco petrarcha egregie edoct⁹ fuiſſet. et ipe viros ſeq̄ntes excellētiſſimos habuit diſcipulos.

Crisoloras conſtantinopolitanus

Hemanuel criſoloras bizantinus patria conſtātinopolitanus. vir domi nobilis. ne dū litterarꝫ grecarꝫ peritiſſimus. verū omni doctrina ac virtutib⁹ nobilior atqꝫ p̄clarus his temporibus conſtantinopoli patria a turchis obſeſſa. venetias mari delatus primo in exaudita eius fama inuitatus benigne ac poſtulat⁹ et litteras grecas ibi docere cepit que iam ſeptingentis annis conticuerant ꝛ per eū reuiuiſcere ceperunt. Hic itaqꝫ cū in italiā veniſſet primo venetias multos adoleſcentes grecas docuit litteras. indeqꝫ a florentinis publico ſolario vocat⁹ plurimos habuit diſcipulos. a iohanne rauennato p̄dicto litteris latinis edoctos. Inter quos fuere leonardus aretinus. paulus ſtrotia. petrus paulus vergerius iuſtinopolitanus. omnibonus vicentinus. guarinus veronenſis. carolus aretin⁹ pogius florentin⁹. franciſcus barbarus ꝛ franciſcus philelphus ꝛ alij. Indeqꝫ curiam romanā cum ſecutus fuiſſet ꝛ apud conſtantiā vbi generale conciliū celebraret͛ acceſſiſſet ꝛ p̄dicti diſcipuli dulcedine verborū ſuorū allecti eū ſequi voluerunt. Hic aūt ꝛ ſi omni ſciētia edoct⁹ fuerit nihil tn̄ ſcripto qd̄ extat reliqt. Conſtantie aūt deficiēs a pogio florētino melliflua orōne cū epigrāmate honeſtat⁹ ē.

Tamerlanes

TAmerlanes magn⁹ tartaroꝝ ſeu parthoꝝ rex. incredibilis potētie vir. hoc etiā anno. 1402. vita exceſſit. Qui primū (vt aiūt) genere parthus humili loco natus. gregorius miles. adeo inter ſuos corpis agilitate excelluit. vt breui multaꝝ gentiū dux fieret. quibus parthoꝝ imperio potitus ſcythas. hyberos. albanos. perſas. medoſq ſibi ſubegit. meſopotamiā inuaſit atq armeniā. trāſitoq eufbrate cū quadringentis milibus equitū. ſexcentis milibus peditū. oēm aſiā quā minorē appellam⁹ obtriuit. Regē oīm potētiſſimū pazaitē thurcoꝝ dn̄m cū pari equitū numero ⁊ magnis peditū copijs fines ſuos tutātem. apud armenos ꝓlio ſupatum ducentis milibus hoīm interfectis viuū cepit. caueaq i modū fere incluſum. ꝑ omnē aſiā circūtulit egregiū admirandū humanaꝝ rerū ſpectaculū. Caſtra eius in vrbis modū ordinata fuere. ſtatuto cuiq arti loco ad vite vſuꝫ neceſſaria. ſumma ſemꝑ rex copia inueniebat. cū nullus eſſet latrocinijs locus. Inde a thanai flumine vſq ad egiptū vniuerſam aſiam ꝑcurrens. ſmyrnas antiochiā. ſebaſtē. tripolim. damaſcū. multaſq validiſſimas vrbes vi cepit. diripuit atq incendit. Soldanū egiptioꝝ principē bello ſuptum vltra peluſiū repulit. egiptū ingredi parantē. vaſte ſolitudines ⁊ deſerta loca auerterūt virū bellicis artibus inſignē. Damaſco capta cū arcis antique expugnatio difficilior videretur. Conſtructa e regione altera q antiquā altitudine ſuparet vi cepit. Capha vrbs genuēſiū tūc colonia in thaurico cheroneſſo. nō ꝓcul a boſphoro cymerico exiſtit. hāc cū tamerlanes inuadere ſtatuiſſet. Scythas negociatores ꝑmiſit. q precioſiſſimas aīaliū pelles minori quā ꝯſueuerūt ꝑcio venūdarent. Sciens aurū abſcondi poſſe. pelles ſubfodi nō poſſe. Moxq bello indicto admotis vrbi machinis expugnata vi atq armis ciuitate. Et auro ⁊ pellib⁹ potitus ē. In obſidionibus vrbiū prima die albo tentorio vtebatur ſecūda rubeo. tercia nigro. qui ſeſe dabāt in albo ſedenti ſalutē conſeqbant. rubeus color moriendū indicabat. niger ciuitatis excidiū. ⁊ oīa in cinerē cōuertenda. Fama ē ꝑplos cuiuſdā ciuitatis q prima die deditionem neglexiſſet. pueros puellaſq oēs in candida veſte ramos oliue ꝓ ſe ferētes exiuiſſe vt principis irā placarēt illū oēs ab equitatu cōculcari atq cōteri iuſſit. ⁊ vrbē captā incendi. Interrogatus ab homīe genuenſi q ei familiaris erat. cur tanta crudelitate vteref. Cōmotū diſtorta facie ac ſpirātibus ignē oculis reſpōdiſſe. Tu me hoīem eē arbitraris falleris. Ira dei ego ſum ⁊ orbis vaſtitas. caueto ne poſt hac mihi occurras. Ferebant qui Tamerlanē viderūt eū hanibali ſimilē. Deletis regibus vaſtatis pluribus ꝓuincijs onuſtū de victarū gentiū ſpolijs exercitū in patriā reduxit. Et ciuitatem marchantē condidit ⁊ hoſtiuꝫ ſpolijs exornauit. Vita functus duos filios reliquit regni ſucceſſores. qui diſcordia laborātes effecerunt ne parthorum imperium rurſus poſſet emergere.

Paulus venetus

PAulus venetus eremitarū diui Aug. Et ipſe theologoꝝ ⁊ phoꝝ princeps. nec nō ⁊ diſputator acerrim⁹. Hoc ipo tpe in vniuerſa ytalia nominatiſſimus habitus eſt. eo q cūctos dialeticos phos. ac ſue etatis theologos ſine cōtrouerſia ſupauerit. ac etiam tanq alter apollo poſt ſe futuros phos ſue ſapientie lacte nutriuerit. qui niſi matura morte ꝓuentus fuiſſet. oēs anteceſſores ſuo ingenio ſuiſq ſcriptis ſupaſſet. Attn̄ in iuuētute ſup libros Areſto. cōmētaria ſcripſit. Et ſummā in phīa. logicā breuē. Summulā de naturalibus. atq cōtra cecitatem iudeoꝝ tractatum edidit. Sermones multos ad clerum. Tandem iuuenis ſatis moriens in ſacriſtia ſui ordinis ſepulcro marmoreo ſepelitur.

BArtholome⁹ de vrbino ipius eremitarū ordinis diligētiſſimus doctor. ⁊ vrbinatus eps̄ hoc ipo tpe clarus effulſit. Qui ⁊ ſi multa ediderit in primis auguſtini atq ambroſij ſingula dicta in alphabetum redegit. Et op⁹ Millelo quiū cōi vocabulo appellauit. Aliud quoq de ſpūali bello.

IOrdanis itē alemanus eruditus theologus ob ipi⁹ doctrinā ⁊ multaꝝ antiqtatū indagatōnē magno in precio fuit. Qui inter cetera pulcrū quadrageſimale edidit. Apocalipſimq pulcre explanauit.

IAcobus eꝫ ordinis heremitaꝝ theologus natione toletanus hiſdē tꝑibus floruit. Et vniuerſaꝫ fermē ſcripturā ſacram cōplanauit. ⁊ Sophologiū cōpoſuit ꝑcellentiſſimū ad diuinā ſapientiaꝫ perqrendaꝫ ſuaſoriū. Quod quidem volumen quanti faciēdum ſit multis epigrāmatibus declaratur.

VErona clariſſima ac vetuſtiſſima ytalie ciuitas. anno. 1405. ſexto kal. iulij (a carrarienſib⁹ occupata ⁊ peſſundata) in venetoꝝ tūc manus concedente ioanne maria vicecomite mediolani duce. ꝑ franciſcuꝫ ganzagam. ⁊ iacobum fermē. ⁊ paulum ſenellum patriciū romanū deuenit. Et nūc vſq cū magno augmēto ipſius permanſit.

PIſe item potentiſſima ac ſuperbiſſima etrurie ciuitas florentini populi emula. hoc anno duriſſima obſidione ⁊ acerrimo bello domita in ipſius populi florentini ditionē poteſtatemq deuenit. Impetu enim facto florentinos vrbe eiecere. ⁊ ipam in libertatem reduxere. Florentini ignominiā non ferentes. bellū piſanis intulerunt implacabile. Et cōmeatibus vndiq interclusis vrbem acerrime obſiderunt. quam poſt aliquot menſes fama crudeliſſima laborantem. prodente eam ioanne gambacurta iugum ab integro ſuſcipere coegerunt.

Patauiū magne potētie ac ſplendoris ciuitas anno dñi. M.cccvi. obſidione a venetis oppreſſa in venetoꝝ manus deuenit. Franciſcus eñi iunior carrari⁹ frāciſci ſenioris filius cū in vicētinos exercitū duxit. Cui ſtatim venetoꝝ dux ꝛ ſenatus tybicinē mittens rogat ne vicētinos vectigales bello attingat alioqñ ſenatū venetū haberet inimicū. Sȝ frāciſcus durius crudeſcere cepit. Indignati veneti cū frāciſco ganzaga fedus ꝑcutientes generalē ducē ꝯ eū conſtituerūt. p̄mo veronā cepit ꝯcedēte mediolanenſi ducissa. Et capto iacobo carrarienſi vinctū venetias tranſmiſit. Inde in patauiū exercitū ducēs p⁹ aliqs mēſes cū fama oppſſa eēt. et peſte grauiſſima ꝛ cōtinuis oppugnationibus. galeacius ganzaga franciſci frater ignorante carrario ꝑ portā ſancte crucis ſibi a ciuibus apertā copias introduxit. Et caſu carrariū repe riens. vbi cōuenerūt. vt galeazio caſtri dominio ꝯceſſo. ipſe carrarius ad ſenatū ꝑ miſericordia impetranda cōmigraret. Et ſi qͥ volebat impetraſſet. Ciuitas ipi⁹ eſſet. Sin aūt regrediēs ī priſtino ſtatu reſtitueretur. Ideo carrarius cū franciſco tercio filio ad ſenatū ī veſte humili acceſſit. a q̄ nullā grām ꝓmeruit. ſꝫ obiurgationibus mulctatus. ī carcerē cū filio recludi iubet. Et ſtatim miſſis cōmiſſarijs ciuitas noīe ſenatus occupata ē. Que res galeatio moleſtiſſima fuit. Frāciſcus poſtmodū ſtrangulat⁹. fili⁹ q̄ mortis genere perierit dubiū. Supfuerāt eius duo filij Obertinus ꝛ Marſili⁹ q̄ añ captiuitatē vrbis ad etruſcos ꝯfugerāt. At ſic eo anno q̄rto kal. decēbris veneti patauiū obtinuere. Et due potentiſſime ac illuſtriſſime familie. ſ. Scaligeroꝝ ꝛ Carrarienſiū ꝓpter eoꝝ diſſenſiones ſue diuturnitatis ꝛ potentie. vno q̄ſi tpe finē acceperūt. Qui in verona ꝛ patauio ꝑ annos multos maxima cū gloria imperij ſceptra tenuerūt. ac ſic veneti plurimas ciuitates obtinuerūt. ꝛ eorum nomen ſupra modum excreuit.

Ordo monachorum montis oliueti

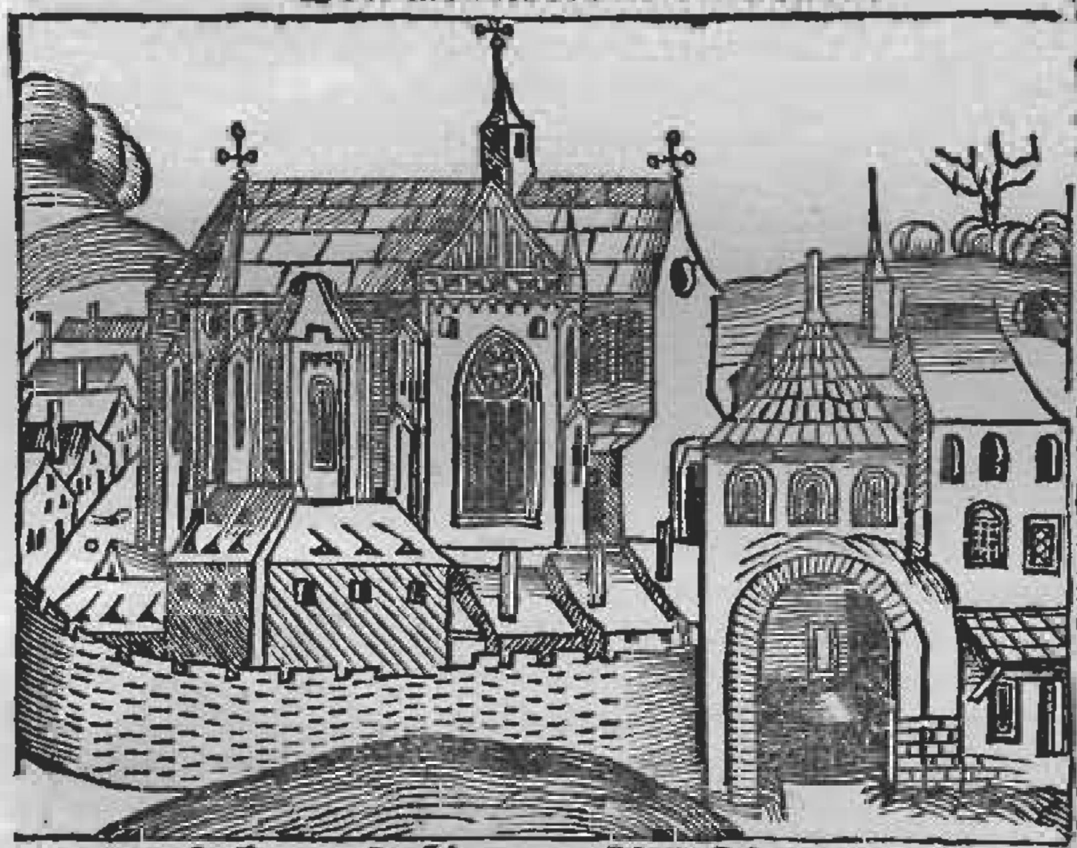

ORdo monachoꝝ alboꝝ. qui mōtis oliueti ordo nūcupaᷣ. Huius ſciſmatis tpibus in ſenēſi agro a qbuſdam nobiliſſimis ſenēſibus initiū ſumpſit. Multi nāqꝫ clariſſimi ſenenſes qs ſciſmatū ꝛ bellicaꝝ tedebat ꝑturbatio. ſpūſſancti grā inſpirati. vrbe vno animo egreſſi. nō longe in montē q̄ oliuetus dictus acceſſere. vbi ī vnū congregati. Et a curis mūdialibus ſemoti. tāqꝫ eremite deuotiſſimi deo in orōnibus ꝛ vigilijs ac crebris ieiunijs deſuire ceperūt. Quoꝝ exemplo multi nobiles ꝛ adoleſcētes permoti. deſiderio celeſtis pr̄ie ad eoſdē cōfluxere. Quāobrē incredibili feruore in dei ſuitio excreſcere ceperūt. Quoꝝ fama cū ad pōtificē ꝑueniſſet principaliores ad ſe romā vocauit. Et eoꝝ viuendi ꝓpoſitū diligenti examinatōne intelligere voluit. Cognitiſqꝫ eoꝝ votis. Exclamauit dicēs. hāc plantationē eſſe diuinā. nō humani cōſilij. Exhilaratuſqꝫ pontifex illoꝝ vitā ꝛ modū viuendi. ſicut eorum priuilegijs ꝯſtare dicit. ꝯlibentiſſime comprobauit. Et vt id diuinū opus ſceptū ſtabilitatē ſuſciperet ſtatim albū habitū ad diue v̄ginis marie reuerentiā cū regula beatiſſimi b̄ndicti eiſdē contulit. Quas maximis ꝑuilegijs ꝛ gratijs cōmunieēs inter mōchos diui b̄ndicti annūerauit. ꝛ inſta mōſteria icolēda ꝯceſſit.

ORdo nouus mendicātiū ſub diui hieronimi titulo. ꝑſulante Innocētio ſeptimo pōtificē nup deſuncto ex tercio ordīe ſeraphici franciſci. a q̄dā Redo noīe mōtis granelli comite apud feſulanā ethrurie vrbē primo excitatus ē. Ei⁹ aūt coadiutor ꝭ in ſctō opere Gualterus marſus fuit. Et hi duo mire ſanctitatis ꝛ integritatis viri huiuſce regularis obſuātie ꝛ diſcipline fundatores ꝛ auctores fuere. Et ſanctiſſimis inſtitutis cū doctrina atqꝫ exemplo mirū in modū erexere. Quē q̄dē ordinē gregorius. xij. iſte priuilegijs approbās ſb regula btiſſimi pr̄is Aug. quo ad vota principalia aplica auctoritate ꝯfirmauit. Eugenius deinde q̄rtus vir vtiqꝫ religioſiſſimus ꝛ ipſe eadē auctoritate additis alijs priuilegijs mendicantium iterū approbauit ꝛ confirmauit. Eiſdem aūt in memoriā priſtine tercij ordinis religionis habitū griſeam tunicam cum clamide ſimiliter griſea pro habitu conceſſit.

ORdo alius canonicus celeſtini habit⁹ cōgregatōnis ſancti georij de alga apud venetias hiſdē tpib⁹ a religioſiſſimo viro poſtea p̄triarcha laurentio iuſtiniano atqꝫ alijs religioſis primum incredibili fauore ꝛ q̄dā auſteritate initiū ſumpſit. Quā cōgregationē Gregorius p̄dictus qbuſdā cōſtitutionibus ſibi datis ſb prima bti petri regula ꝯfirmauit. Que ſtatim egregijs viris ac doctiſſimis valde creuit. Quorum de numero Antonius Corarius Gregorij pontificis nepos. inde hoſtienſis cardinalis. Et gabriel poſtea Eugeni⁹ q̄rt⁹. Qui mōaſteriū a ꝑncipio p̄ma hereditate plīmū āpliauit ꝛ exornauit. Fuere ꝛ alij ea ī ꝯgregatōe ſucceſſores vita ꝛ morib⁹ p̄clariſſimi. Qui religiōē doctrina atqꝫ optimis exēplis ꝑ virili ſua illuſtrarūt. Marin⁹ quirin⁹ egregius. ꝛ mapha⁹ cōtaren⁹ venet⁹ poſtea p̄triarcha. ꝛ alij complurimi.

De hereſi huſſitarum et eius origine

Johannes wicleff

Perfida huſſitaꝝ inſania que ſub rege wentzeſlao etatis ſue anno q̃nquageſimo ortũ habuit. His temporibus germanos catholicos crudelem ĩmodum armis vexare cepit. cuius originem ⁊ ꝓgreſſum hoc loco ꝓſequi animus eſt. qm̃ ea peſtis cũ pene totam germaniã conturbauit neq; adhuc extĩcta regni bohemici magnam partẽ occupat. Rexerant ſcolaꝫ pragenſeꝫ primo theutoneſ id moleſtiſſimũ bohemis fuit hominibus natura ferocibus atꝫ indomit[is]. Ex q̃bus vir q̃dã genere nobil' ex domo quã putridiſtis vocant apud oxoniã anglie ciuitatem lr̃is inſtructus. cũ iohannis wicleffi libros offendiſſet quibus de realibus vniuerſalibus titulus inſcribit' magnope illis oblectabat' exemplaria ſecum attulit. inter que de ciuili dño. de eccleſia. de diuerſis queſtionibus contra clerum. pleraq; volumina veluti precioſum theſaurũ patrie ſue intulit. imbutus iam ipſe wicleſiſtarũ veneno ⁊ ad nocẽdũ parat' virus in ciues euomuit. Comodauit aũt ſcripta que attulerat. his potiſſime qui theutonicoꝝ odio tenebant'. inter quos iohannes emicuit obſcuro loco natus. ex villa hus quod anſerẽ ſignificat cognomentũ mutuatus. Hic cum eſſet ingenio peracri ⁊ lingua diſerta multũq; dialecticis oblectaret' ⁊ peregrinas opiniones amaret auide admodum wicleſiſtaruꝫ doctrinam arripuit eaq; theutonicos magiſtros vexare cepit ſperans eo modo confuſos theutones ſcolã relicturos. Quod cũ non ſuccederet a rege impetrarunt vt pragenſe gymnaſium ritu pariſienſis gubernaret'. Ea res magiſtratũ ſcole theutonib' abſtulit. Quam ob cauſam cõmoti magiſtri ac diſcipuli theutonici generis iureiurãdo adacti vno die ſupra duo milia pragã reliquere. nec diu poſt circit' tria milia ſecuti apud liptzk miſne ciuitatẽ triũ dierum itinere a praga diſtantem vniuerſale ſtudiũ erexere. quod ab alexandro pontifice priuilegijs munitũ ac confirmatum fuit. ⁊ ꝑ illuſtres duces ſaxonie dotatũ ac ſtructuris exornatum. a quo liptzk in cunct[is] augmẽtũ ſenſit. Bohemis ſcole ſue gubernatio libera patuit. q̃ꝝ princeps habit' eſt iohannes hus lingua potens ⁊ mundioris vite clarus. qui vbi ſatis fidei cõpactum ſibi exiſtimauit venenũ quod iam pridem occulte conceperat palam euomuit. multa de libris wicleffi in mediũ attulit aſſerẽs in eis omnem veritatẽ ꝯtineri. adijciẽſq; crebro inter ꝑdicandũ ſe poſtq̃ ex hac luce migraret in ea loca proficiſci cupere ad que wicleffi anima perueniſſet. quem virũ fuiſſe bonum celoq; dignũ non dubitaret. Verũ in lundano quadraginta quatuor articuli in eius libris reperti ab archiepõ cantuarienſi ⁊ alijs epĩs ⁊ doctis viris condẽnati. wicleff exhumatus corpus cõbuſtum fuit. Sequebant' tamen iohannem cleri ferme omnes ere alieno grauati ſceleribus inſignes ⁊ ab eccĩa catholica recedentes ipſam valdenſiũ ſectã ⁊ inſaniaꝫ amplexi ſunt. Huius peſtifere ac iam pridem damnate factionis dogmata ſunt. Romanũ preſulem reliquis epiſcopis parem eſſe. Purgatoriuꝫ ignẽ nullum inueniri. Vanum eſſe orare pro mortuis ⁊ auaricie ſacerdotalis inuentuꝫ. Dei ac ſanctos imagines delendas. Mẽdicantiũ religiones malos demones inueniſſe. Sacerdotes pauperes eſſe debere ſola contentos elemoſina. Auricularem cõfeſſionẽ nugacem eſſe. Sufficere ſua queq; deo in cubili ſuo confiteri peccata. Cymiteriorum inanem vſum. Sacerdotẽ quocũq; loco ſacruꝫ xp̃i corpus ꝯficere. In canonicis horis fruſtra tp̃a teri. Ieiunijs ab eccleſia inſtitutis nihil ineſſe meriti. atq; alios pleroſq; errores edixere. Sed attulit nouam peſtem petrus dreſenſis. id eſt oppidũ miſne ſuper albim ſitum. qui apud eccleſiaꝫ ſancti michaelis populũ predicãdo inſtruebat. iacobellũ miſneñ. aggreſſus mirare ait doctum virũ errorem aliũ nõ animaduertiſſe. cõmunionis eucariſtie in qua ſb̃ vna tm̃ ſpecie dñicum corpus miniſtratur. cũ apud iohannẽ euangeliſtaꝫ ⁊ apoſtolũ xp̃i ſub duplici ſpecie panis ⁊ vini ſummi debere videat'. Cõmotus his iacobellus in vetuſtis codicibus dyoniſij ꝑſertim ⁊ cypriani cõmunionẽ calicis laudatã inueniſſet publice cõmouere populũ cepit ne cõmunionẽ calicis quoquo pacto negligerent. Huic heritici conſenſere haud modica geſcientes leticia quod articulum inueniſſent in euangelica lege fundatũ. Inde varia attemptata fuerunt vſq; ad conciliũ conſtantienſe ſine fructu Apud eñ glatouiam nobile monaſterium fratrũ predicatoꝝ extra menia oppidi ſitũ a fundamentis deiecunt. eaq; prima eccleſiarũ ruina in huſſitarum nouitate facta. decurrit' in eccleſias monaſteriaq; paſſim nobiliſſima ſuperis dicata templa. ferro atq; igne vaſtant'. Per idem ferme tempus ſurrexit ⁊ alius pſeudo ſacerdos apud pragam iohannes quidã ex ordine premonſtratenſium ipſius monachus ⁊ in om̃e ſcelus audax. cũ neq; bene ſapere videret' monaſteriũ carmelitarum inuaſit. Sophia interim anxia quo pacto tueret' crebris nuncijs ac litteris ſigiſmundũ vocare. vicinorum auxilia petere atq; in omnes partes mentem dirigere. Sigiſmundum malo vſum conſilio in turchos qui ſe iam prius caſtris exuerant arma prius mouere quã bohemiam petere libido inceſſit. ꝙ ſi mox exercitum pragam duxiſſet anteq; vires hereticorum coaluiſſent nunq̃ ea incendia germaniam exuriſſent. At ille cũ turchos laceſſere parat bohemiam amiſit ⁊ hungariã non defendit. Ea propter cũ ſerũ eſſet eius auxilium regina ex theſauro regio copias cõparauit. arcem firmauit. pugnatũq; deinde die noctuq; quinq; diebus ſeuiſſimis auſis. multi vtriq; ceſi. pretoriũ incendio deletũ ac magnifice domus exuſte.

NACIONAL ... TORIBIO MEDINA

Anno mundi.6609. Anno xpi.1410.

Linea ſūmoꝝ pontificum

Johānes vigeſimuſterci⁹

Martinus quintus

Johannes eius nomis vigeſimuſtercius papa. patria neapolitanus ꝛ nobilis. Baldeſar cognomento coſſa antea vocatus. ſancti euſtachij dyaconus cardinalis hoc anno p̄dicto alexandro mortuo bononie pontifex creatus. ſedit annis.4.menſes.x. Sunt qui ſcribant id factū violenter eſſe. cꝫ ꝛ legatus bononienſis eſſet ꝛ armatos milites tū in vrbe tū in agris p ſtatione habuerat. vt ſi p̄cario id obtinere nō poſſet minis ꝛ armis tandē conſequeretur. Cum multi p̄ducti fuerunt neminē approbare voluit. date inquit mihi petri clamidē ego eam dabo pontifici. Ille pallium humeris ſuis imponens. papa aūt ego ſum. id cꝫuis patribus diſplicuiſſet. vtcūqꝫ eſt. conſtat eum pontificem creatū fuiſſe ad eamqꝫ dignitatē ſemp aſpiraſſe. Erat aūt hic pontificij ꝛ ciuilis iuriū peritiſſimus. vir in temporalibus quidē magnus. in ſpiritualibus nullus omnino atꝫ ineptus. ꝛ rerꝫ gerendarū experientia magiſqꝫ vite ſanctimonia preditus. Qui ſuſcepto pontificatu dies aliquot bononie cōmoratus. ꝛ poſtmodum romā p̄fectus eſt. fuerat eīm illa prius aliquanto de manibus extorta ladiſlai. Iter eius per agrum florentinū ꝛ ſenenſem ad inferū mare. inde p tarquinatem ad vrbē fuit. poſt hec apparatus facti. miſſeqꝫ aduerſus ladiſlaum copie. duces militie erant paulus vrſus ꝛ Sfortia. Verū ſequenti anno iterato iohannē bello vexare cepit. Ideo pontifex timore correptus florentiā primo. poſtmodum bononiam venit. ꝛ nō ita multo poſt mantuā ad Johannem franciſcū gonzagam p̄fectus eſt. ibidemqꝫ ꝛ laude ꝛ cremone cū ſigiſmundo ceſare de pellendo ladiſlao qui romā ꝛ multa eccleſie oppida occupauerat conuentū habuit. Inde ad conciliū Johannes omniū nationū conſenſu citatus ad tollendū ſciſma duos cardinales in germaniā miſit. qui vna cum principibus gallice ꝛ germanice nationis locū ydoneum deligerent. Conſtantia igiꝛ germanie vrbs ydonea eſt viſa Eo p̄ficiſcunꝛ omnes. ꝛ iohannes pontifex admonentibus quibuſdā ne id faceret. eo tamen profectus. Verū ſuppuentente ſigiſmundo multa crimina pontifici obiecta ſunt. quoꝝ cauſa mutato habitu familiaqꝫ clanculū noctu fugiens. Cū iam amplius quatuor menſibus in concilio fuiſſet ſchaffhuſen abijt burgundiā petere feſtinans. iuſſu friderici ducis p viam retentus imperatori tradiꝛ ꝛ in inſula ſancti marci in carcerē conijcitur. Cauſam fuge concilium diſquirere tum cepit. ad quadraginta exinde capitula contra eū probata ſunt. merito e pontificatu deiectus. ad ludouicū igiꝛ bauarie ducem miſſus in haidelberga triennio aſſeruatus eſt. Tandē eo in concilio martinus pontifex ſurrogatus dū apud florentiā exiſteret ꝛ a coſma de medicis ciue florentino rogareꝛ iohannē a carceribus liberauit. Cū ad martinū venit ſeſe pedibus martini ſubijciens eū vt pontificem verū ꝛ vnicū recognouit. Martinus ea hūilitate cōmotus. primus cardinalis efficiꝛ tuſculan⁹. Nec annū integrū ſupſtes florentie e vita migrauit. vbi ꝛ a coſmo medice amiciſſimo ſuo honorificentiſſimo ſepulchro in diui Johannis baptiſte templo magna adhibita funeris pompa ſepultus eſt.

Anno mundi.6616. Anno xpi.1417.

Martinus quintus papa. patria romanus. otto cognomento colūna prius vocatus. Ex illuſtri colūnenſium familia natus hoc anno in celebritate ſancti martini ep̄i ex cardinali dyacono in conſtantinſi cōcilio nationū omniū ꝛ cardinaliū conſenſu pontifex creatur. Is eīm a teneris annis cura parentū moribus et litteris imbutus. vbi adoleuiſſet iuri pontificio peruſij operam dedit. vnde ad vrbem rediens ob integritatem ꝛ doctrinam vrbani ſexti referendarius factus. Inde diaconus cardinalis ab innocentio ſeptimo creatus. humanior factus patrocinū ſuum omnibus preſtabat. In conuentu conſtantienſi cū multe in vtrāqꝫ partem altercationes habereꝛ ip̄e mediū quoddam tenuit cōmuni vtilitati ſemp conſulens. Hanc ob rem et imperatori ſigiſmundo ꝛ cardinalibus omnibus gratus. Qui in pontificatu conſtitutus nō ſomno ꝛ ocio ſed negocio ꝛ ſollicitudini deditus oīa ad rē pertinētia miro p̄fecit modo. Vir antea nequaqꝫ ſagax exiſtimatus ſed benignus. In pontificatu tū ita opinionē de ſe prius habitā redarguit vt ſagacitas quidē in eo ſumma. benignitas vō non ſupflua neqꝫ minima repertireꝛ. Peracto demū concilio reuerſus p fines mediolaneñ. Mantuanoꝝ ferrarienſiū rauennatū florentiā venit. bononiā vitans que ſe per id tp̄s in libertatē vendicarat. florentie vō biennū fere reſedit ꝑopportuno loco ad rē eccleſie componendā. Nā ꝛ cū bractio q̄ eccleſe oppida ꝑmulta occuparat oppitulantibus florentinis concordiā fecit. Illiuſqꝫ poſt hec fretus opa bononiam redegit in ſuā poteſtatē. ꝛ ceteras vrbes vbiqꝫ recepit. ex quo eius plurimū creuit auctoritas. florentiā tandē abiens ciuitatem metropolitano honore exornauit romā deſideratus p̄uenit. vniuerſa vrbe eidem obuiā effuſa. que eū nō ſecus ac patrie parentē expectabat. quā adeo vaſtatā inuenit vt nullā ciuitatis faciē habere videbaꝛ. Quā ob rē pontifex pietate cōmotus ad eā exornandā cōponēdoſqꝫ mores ita animū adiecit vt breui ꝯualeſcens meliorē faciē p ſe tulerit. plura in vrbe reſtituit. Hic aūt vir in omni vita integer Demū pontificatus ſui anno quarto menſe tercio rome apoplexia moriꝛ. etatis ſue anno ſexageſimotercio. Sepeliꝛ qꝫ eius mandato in baſilica conſtantiana ante capita ap̄loꝝ ſepulchro eneo. comitante populo ro. et clero hō aliter flēte qꝫ ſi eccia dei ſi vrbs roma vnico atꝫ optimo p̄nte orbata fuiſſꝫ. vacat tū ſedes dies. xij.

Linea imperatoꝝ
Sigiſmundus

Sigiſmundus caroli quarti romanoꝝ īpatoris filius. natione bohem⁹ origine teutbonicus hungarie ꝛ bohemie rex. defuncto rupto romanoꝝ rege anno ſalutis M.cccc.x. franckfordie ab electoribus ceſar electus eſt. vir quidem ſtrennuus ꝛ ad omnia pagenda ꝓmptuoſiſſimus. princeps ſingulari prudētia. magnitudine animi. benificentia ꝛ liberalitate inſignis. corporis quoq̃ maieſtate ac decore illuſtris. Erat eñ p̄clara facie. inclitus ſpecioſo atq̃ robuſto corpore magnitudineq̃ animi ſiue pace ſiue bello eximius ac in erogando ꝓfuſus. Js ſuſcepto reg̃ ſtat cū comitatu maxio vniuerſam ferme ciſalpinā galliā ſedādi belli cauſa percurrit. Et cū multa eius egregia facinora memorie prodita ſunt. Inter que illud p̄clariſſimū q̄ eccleſiam catholicā in tres partes diuiſam coacto apud conſtantiā generali concilio ad vnitatē redegit. Italiā. galliam. hiſpaniā angliam eius rei cauſa pagrans vt erat xp̄ianiſſimus cū totā xp̄ianam rempublicā ꝓpter ſciſmata lebefactatā conſpiceret omniū nationū conſenſu ꝯſtantie concilium indixit. vbi iohanne p̄dicto. gregorio. xij. ꝛ benedicto nono pontificib⁹ abrogatis. electoq̃ martino quinto vniuerſam rempublicā xp̄ianam ſua induſtria ſuoq̃ maximo labore cōponere ſtuduit. Mores etiā ſecularium q̃ꝫ clericoꝝ (nimia iam licentia labefactos) ſuo hortatu ꝛ virtute in meliorem reduxit formā. Vitoldo lituanie duci vt ſe regem appellaret miſſa corona indulſit. prius tamen ille vita deceſſit q̃ꝫ ſolennia coronationis expleret. Pruſſiam quā rex polonie fratrib⁹ beate marie teutonicoꝝ armis ademerat reſtitui iuſſit. wentzeſlaū bohemie regē germanū ſuū q̄ regno inutilis eſſet cōiecit in vincula. q̄uis negligenter cuſtoditum magno reipublice malo quidā bohemi e carceribus ſurripuerunt. Ceterū bello prorſus inſelix. quem nō turchi dumtaxat ſed bohemi ſepe acie fuderunt. Vxor ei prima fuit maria ludouici regis filia cū qua regnū accepit. Illius cauſa duos ꝛ triginta regulos in hungaria primarios qui aliq̃n rebellaſſent gladio percuſſit. Ob quā rem ꝛ paulo poſt regina fatis functa in vincula coniectus eſt. mulieriq̃ꝫ vidue cuius virū interfecerat in cuſtodiam traditus donec regni ꝓceres ſuppliciū decernerent ſed nō defuit capto in extremis rebus ꝓuidentia. q̄ vt erat facundia preditus ꝛ potens mulieri longe melius eſſe oſtendit regiū ſanguinē conſeruare q̃ꝫ fundere. dimiſſus ab ea barbarā comitis cilie filiam duxit vxorem. nec diu poſtea comparatis auxilijs regnū vendicauit. de ꝓditoribus ſuppliciū ſumpſit. mulieris vidue filios ꝛ honoribus ꝛ opib⁹ inter primos regni ꝓceres cumulauit. Bohemia poſt multas calamitates vix tandem potitus eſt. Alberto duci auſtrie generi ſuo morauiam ne defenſore careret dona dedit. Cū filiā elizabeth ex barbara natā ei in matrimoniū copulauit. Marchiam brandeburgenſem Friderico burggrauio nurmbergenſi dono dedit. Varia aūt fortuna annos ſupra quinquaginta regnauit. In ſenium deniq̃ꝫ ꝑductus iterato in italiā venit. ad coronā auguſtalē obtinendam. ex germania in lombardiam veniēs mediolanū ingreſſus. inde ꝑ ethruriā ad ſenēſes trāſijt. a q̄b⁹ honorificentiſſime excep⁹ apd eos aliquod menſes exegit. Inde ad Eugeniū pontificē romā ſe conferens ab eo coronā imperij accepit. Tādem romā abiens ariminū petijt. Deinde ꝑ ferrarienſem agrū iter faciens mantuā ꝑuenit. vbi aliquot immoratus dies Jo. franciſcū gonzagā mantue dñm marchionali dignitate inſigniuit. Demū cum venetis pace facta alpes ꝑtranſiuit ꝛ baſileā petijt. diſſidioq̃ꝫ patrū quod tunc erat cū Eugenio ad tēpus ſedato. vlmam ſe contulerat. Hic audita thaboritaꝝ orphanorūq̃ꝫ cede legatos in bohemiā mittit. hortaꝰ regni quietē. Illi magno numero apud ratiſponā cū conueniunt regēq̃ꝫ ſuū ſalutant. Exinde poſcentibus hungaris nauibus ꝑ danubiū vectus budam petijt. vbi reformato rerum ſtatu vocatis ad ſe bohemoꝝ principibus in albo regali. lx. milia nūmū inter eos diſtribuit. dicta die qua vellet bohemiā ingredi nec moratus iglauiam venit. vbi conſilio cū bohemis habito legatoꝝ geſta comprobauit. His compoſitis Sigiſmundus imperator. ix. kal. ſeptembris anno. vi. ꝛ. xxx. ſupra milleſimū ꝛ quadringenteſimū ab ortu ſaluatoris pragam venit. qui paulo ante hoſtis cenſebaꝰ extremis honoribus exceptus eſt. barones ac ciuitates irruerunt. ꝛ magiſtratus quos ipe conſtituit acceperunt. Redierunt tunc mendicātes ꝛ monaſteriorum abbates. Jamq̃ꝫ reges et populiq̃ꝫ xp̄iani de recupato regno congratulabanꝰ. Eugenius quoq̃ꝫ pōtifex maximus aureā roſam indicē ſue lenitie ad eū miſit. Egrotare interea Sigiſmundus cepit. exaugēte morbo ſenectutis incomodū. Barbara īperatrix de retinēdo imperio ſollicita nobiliores ad ſe vocat. Mulier iā anus nouū coniugiū mente complexa filiā ex animo dimouet. Non latuerunt imperatorē furentis femine excogitatus. in Morauiā ſe vehi iuſſit viſurū filiā anteq̃ꝫ vita excederet. Illa cū viro Alberto ad eum in ciuitatē venit quā znoymā vocant. Albertū ſucceſſorē ſuū nominat. hungarie ac bohemie primores rogat vt ſupremā ſuā voluntatē exequāꝰ. Regna quibus prefuerat genero vltima voluntate reliquit dicens beatū id regnū cui Albertus imperauerit. Supremis ordinatis inter amicorū manus defecit. Corpus eius in Varadino vt in vltima voluntate placuerat ſepultū.

BIBL BIBLIOTE „JOSE TORI

Expeditio in Bohemos hereticos facta temporibus Sigiſmundi

Martinus pontifex maximꝰ vbi armatam hereſim creſcere indies animaduertit priuſq amplius inualeſceret cardinalem vintonienſem natione anglicū regia ſtirpe natū in germaniā proficiſci iuſſit. qui cōtra bohemicam labem in arma concurrerēt. Cui ⁊ imperator adiumento fuit. Inſtituti ſunt tres exercitus Saxonie duces. ⁊ quos vocant ſtangnales ciuitates in primis militauere. Scōm ex franconibus conſtitutum marchio brandeburgenſis ductauit. Tercio pfuit otto treuerenſis archieps. quez renenſes ſecuti ſunt Baioarij quoq ⁊ ciuitates ſueuoꝝ imperiales ingreſſi bohemiā tribus locis. ſiluā penetrauere. iuncti ſil' caſtrametati ſunt. Sed cū heretici collecto raptim milite in eos ꝓperare nunciaret nō viſum hoſtē fugerunt Nō dum cardinalis exercitus affuerat fugientibus occurrens magnis pcibus vt redirent in hoſtē hortat. quod cū fruſtra niteret vix ſiluā egreſſi ſupuenientes bohemi poſtremū agmen laceſſere ceperūt. facta ē pfuſior fuga. machinis quoq bellicis potiti ſunt. Exin miſniā populati. Cū frāconiā redirent ne brandeburgenſem agrū nurmbergenſemq vaſtarent pecunia placati diuitē exercitū reduxere. Sigiſmundus his cognitis nurmbergā pfectus noua principū auxilia cōparat. Martinus quoq pontifex maximus Julianū cardinalem ſancti angeli lrīs ac moribus excellentem cū ea legatione in teutboniā mittit vt bohemis bellū inferat. ⁊ aduenientē tpe in baſilienſi ꝯcilio quod ꝓpe diē futurū erat noīe aplīco pſideat. Is germaniā ingreſſus mox nurmbergā ad Sigiſmundū ſe confert. quo in loco frequentes germanoꝝ principes conuenerant. decreta eſt noua in bohemos expeditio ad octauū kal'. iulij. Dux belli fridericus marchio brandeburgenſis declaratus. qui cardinalem ſequeret. Ingreſſus bohemiā in comitatu cardinalis. iohannes ⁊ albertus principes brādeburgenſes cū patre. Herbipolen̄. babenbergen̄. ⁊ eyſteten̄. epi. ⁊ imperialiū ciuitatum magiſtratus. Treueren̄. ⁊ colonien̄. antiſtites auxilia miſerant. ⁊ cū his ꝓuinciaꝝ ſuaꝝ primores ſupra. xl. milia equitū fuiſſe tradunt. Ingreſſus cardinalis numeroſum exercitū ducens multas villas oppidaq hereticoꝝ diripuit. Bohemi qui iāpridē hoſtē affuturū acceperant. expeditas in armis legiones coegerāt. Interea ſiue ꝓditio in exercitu fideliū fuit (qd plurimi putauere) ſiue maius ſua ſponte metes hoīm pauor inuaſit totis caſtris trepidatū ē. ⁊ priuſq hoſtis vllus in ꝯſpectu daret fediſſima capta fuga. mirat iulianus vnde hic timor. Suaderet vt forti aīo hoſtē expectarēt. ſ fruſtra apud eos cohortatio fuit. ſublata ſunt raptim ſigna ⁊ rapido curſu fugā maturauere. Hoſtis poſtea ex metu alieno ingenti pda potitꝰ ē. Albertꝰ auſtrie dux cū accepiſſet bohemiā intraſſe cardinalē raptim ex auſtria copijs in hereticos duxit. ſ fuga cognita ꝑ morauiā que nō dū ei parebat infeſta ſigna circūferens. 500. villas ferro ⁊ igne deleuit. oppida vi cepit mortaliū. maximā cedē fecit. adeoq gentē illā afflixit vt iugū eius accipiens parere ſibi ea lege promiſerat vt circa religionē id ſequi teneret qd baſilienſe conciliū decerneret. Exactus in bohemia legatus baſileaz ſe contulit ibiq concilium celebrauit.

Ordo nouꝰ canonicoꝝ regulariū ⁊ congregatio ſancte Juſtine ⁊ Hieronimi

Ordo nouus canonicoꝝ regulariū apud ciburtiaz in lucēſi agro monaſterio friſonarie initiū ſumpſit a loco friſonaria dicta. deinde ab eugenio aucta lateranēſis appellata eſt. ⁊ ſpeciali priuilegio canonicis regularibus btī auguſtini aggregauit. Hi a primo eoꝝ auctore clamidē nigrā cū nigro ſcapulari biretoq nigro ſumpſere. ⁊ albo ſcapulari depoſito camiſeā lineā eius loco induere voluerunt. quā ob rē vulgo fratres de la camiſia ꝯgnominauit. Habuerunt aūt viros plurimos omni doctrina ⁊ eloquentia ⁊ ſanctimonia celebres.

Congregatio etiā ſcti benedicti que ſctē iuſtine nūcupat hac tempeſtate in ꝓuincia taruiſana apud patauinā vrbē in monaſterio ſctē iuſtine primo ꝑ ludouicū barbū patriciū venetū initiū ſeu reformationē accepit ⁊ ad viā veritatis reduxit ⁊ ad regularē obſeruantiā ꝓduxit. que congregatio viris pſtantiſſimis ⁊ locis boniſq tā tpalibus q ſpūalibus excreſcens. Eugenius quartus pōtifex eā maximis priuilegijs iuuit. deinde in ea innumerabiles viri nō modo iuriū ac ſacre theologie doctrina. ſed et eloquentia litterarum tam grecarū q latinarū ornatiſſimi fuerunt.

Ordo dniq monachoꝝ eremitaꝝ diui Iheronimi ⁊ iā patrū inſtitutis collapſus a venerabili viro lupo hiſpalenſi eius ordinis generali ꝓpoſito nouis inſtitutōnibus ex dictis beati iheronimi inſtauratus ē. quē martino pape obtulit ⁊ pontifex confirmauit. qui ſub regula beati Benedicti militant. ⁊ ipa ꝑ omnia viuūt. niſi q griſeo colore in indumentis ⁊ romano officio vtūtur. Magne opinionis in eccleſia dei exiſtit.

Allata erant Sigiſmundo ceſari ex hungaria aureoꝝ quadraginta milia. Cū iaꝫ adueſperaſceret. eaqꝫ in regia recōdita fuere. Cum cubitū eſſet ceſar. dū cogitat in quem nam vſum eam pecuniā conuertat. ſomnus eū deſtitit. tum ille excitatus cubicularijs. ite inquit ocius. conſiliarios duceſqꝫ militū huc accerſite. Vocati proceres media nocte trepidi. timebant eñ ne quid aduerſi accidiſſet. imperatorem celeriter adeūt et que cauſa ſit tam repentine vocationis inquirunt. Imperator confeſtim aperta archa inter eos qui aduenerant pecunia diſtributa. ite inquit iam ſecure tranquilleqꝫ nobis dormire licet. nā quod mihi ſomnū ademerat vobiſcum exit.

Concilium conſtancienſe

Concilium generale apud conſtantiam ſueuorū vrbē ad ſciſma tollendū quod nouē & triginta annis ꝑdurauerat Sigiſmundi ceſaris iuſſu & induſtria Anno dñi. 1414. congerit. in quo quinqꝫ aderant nationes. italica. gallica. germanica. hiſpanica. et anglica. Quicqd vo harū nationū ſuffragijs decernebat id ita ratū erat atqꝫ ꝑ ꝓconem aut ꝑ notarium publicum ꝓ curia enunciabat ſi omniū conſenſu poſtea confirmatum fuiſſet. Eo quoqꝫ ꝑfectus Johannes pontifex admonentibus tñ quibuſdā ne id faceret. ne cū pontifex accederet priuatus reuerteret. qḋ etiā contigit. Proficiſcens tñ cū viris quibuſdam in omni genere doctrine ꝓſtantibus diu multumqꝫ germanos diſputationibus incertos & ambiguos tenuit quod potiſſimū decernerent. Verū ſuguenientе ſigiſmundo factaqꝫ omnibus dicendi quod liberet poteſtate. pontificatu licet inuitus ſe abdicauit. Gregorius vo carolum malateſtā legatū mittens ſponte ſe abdicauit. Benedictus diſcuſſa aliqḋdiu re pontificatu tandem priuat. reiectiſqꝫ natōnibus que cū eo ſentiebant. In eodem quoqꝫ concilio nonnulle hereſes damnate. in quo de rebus bohemicis ſermo habitus patrū mentes ingenti cura confecit. voluentiū animo quo nā modo ꝓuincia ſanari poſſit. Condemnata eſt igit iohannis wicleff hereſis & duo ex ſectatoribus eius combuſti ſunt. iohannes hus & hieronimus eius diſcipulus tanqꝫ hereſiarche. Cūqꝫ ibi quadriēnio ferme ad tollendos ſciſmaticos & ad reſtituendam eccleſiam ac emendandos xp̄ianoꝝ mores multi prelati principeſqꝫ ꝯſtitiſſent. Tādem de eligendo nouo pontifice ſermo habitus eſt. Placuit ex vna quaqꝫ natione viros ſex deligi ꝓbatos. qui cū cardinalibus conclaue ingreſſi deligerent. Anno igit milleſimo quadringenteſimo decimoſeptimo. ſexto ydus nouembris conclaue ingreſſi. Conſentientibus cardinalibus duobus & triginta. nationibuſqꝫ omnibus ꝑter omniū opinionem cū iam quadriennio vero pontifice caruiſſet eccleſia. in celebritate beati martini Otto columna romanus diaconus cardinalis pontifex creat omniū leticia. Effuſus etiā nimio gaudio imperator Sigiſmūdus omnibus gratias egit. ante pontificem ꝓſtratus ſumma veneratione pedes exoſculatus eſt. quē ꝯtra pontifex amplexus non ſecus ac fratrē habuit gratias egit ꝙ ſua opa pax tandē eccle dei reddita eſſet. His geſtis cū per annū in concilio ꝯſtitiſſet & multa ad xp̄ianā religionem neceſſaria decreta fuiſſent. Tandē anno xp̄i. 1418. conciliū pontificis iperatoriſqꝫ iuſſu diſſolutū fuit & in pace abiere.

Jo. gerſon cancellarius pariſienſis

Johannes gerſon cancellarius pariſienſis denominatus hac tempeſtate floruit & in concilio conſtantiēſi nōnulla pro rege francie & alijs abſoluit. vir admodum doctus. theologus ſummus. pariſius ſacraꝝ lraꝝ chriſtianiſſimus doctor. qui ſcripta varia & libros a ſe editos eccleſie profuturos poſt ſe reliquit. Is tandem anno dñi M. cccc. xxix. ſuperos pecijt die. xij. iulij.

Caſpar ſlick cancellarius trium ceſarum

Caſpar ſlick dominus inter principes denominat⁹ matre italica ex comitibus alticollis agri taruiſini patre theutonico natus ex familia lazana ꝓuincia Frāconie. ingenio dextro. facūdia ſuaui. doctrine cultor. ad omnia genitus quecūqꝫ ageret. quem ſimul atqꝫ fortuna atqꝫ virtus extulit. vt quod erat prius inauditū triuꝫ ceſarum ſucceſſiue regnantiū cancellarie ꝓfuerit. Unius ex ducibus ſleſie filiā ſibi in matrimoniū tradere non recuſauerit. Sigiſmundus egram illi & cubitū & alia i frāconibus oppida dono dedit. Albertus in hungaria caleſium & albam eccleſiam. Fridericus in auſtria gretziū. Verſatile ꝑfecto ingeniū & nature bonitas ſingularis que inter tot imperatores moribus prorſus diſpares pari gratia viuere potuit. Huius amicicia vſus eneas pius epiſcopatum tergeſtinū. vnde reliqꝫ dignitates ꝑuenere conſecutus eſt. Mortuus eſt bohemie ex apoplexia & apud carmelitas cū coniuge ſepultus.

Constantia vrbs germanie non admodū magna ſ; opulenta atqꝫ formoſa eius ꝓpter menia. Rhenus lacu emergēs rurſus in alueū redit. Pons in eo ē qui ab ipſius vrbis porta ad germanos ꝑtinet. Altracꝫ pontē crebra edificia ſecus alterā fluuij ripā. Lacus aūt omniū amenisſimus eſt. multacꝫ caſtella ⁊ vicos vndequacꝫ ꝑ ripas habet. aqua nitida fundo glareoſo ac ꝑſpicuo. piſces fert varios quidē ⁊ multiplices. ſed pro tanta aquaꝝ magnitudine nō admodū copioſos. Viginti milia paſſuū in longitudine patet Latitudo alibi .x. alibi ad .xv. milia paſſuū extendit. Rhenus eñ curienſeꝫ ꝑcurrens agrū dū fines conſtā cienſiū attingit duos lacus facit. Venetū ſcilicet ⁊ acroniū vt veteres appellabant. inter quos conſtantia ſita. Hij nunc a loco ⁊ dominijs ſortiti nomīa. ſuperior conſtantienſis. ⁊ a caſtro ⁊ eiꝰ loci dominio de bodma lacus bodmer dictus. Inferior ab oppido dicto cella rudolffi cellacenſis denoīatur. In infima lacuſ ſuperioris parte conſtantia. De conſtantie vo antiquitate ⁊ origine ciues perpauci occurrunt vt in alijs vrbibus. qui vel aui ſui nomen ⁊ memoriā. nedū vrbis tenere vident. Si tamen diligentius ꝑſcruteris tabulam inuenies marmoreā vetuſtas lr̄am continentem. Ex quibus apparet a conſtantio conſtantini patre. q a diocleciano ⁊ maximiano ceſar dictus eſt hanc vrbē nomen cepiſſe cū prius vitudura nuncuparet. Hanc tabulā perpauci conſtantienſiū legere ſciunt. Tenetqꝫ vulgus opinio eſſe ſanctuariū quoddā ꝑcipue religionis. ita muliercule ⁊ cetera imperita turba fucandis per eā manibus ⁊ ad faciem refricandis. iam litteraſ pene totas ex tabula deleuerunt. cum tamen ibi ſcripta ſint non ſanctoꝝ chriſti ſed perſecutorū chriſtiane fidei nomina. Mores quocꝫ ⁊ inſtituta ciuitatis ſunt. Singulis annis vnus ex ciuibus ſuffragio creatur. apud quem ſumma poteſtas cum imperio ſit. Hic non publicis edibus ſ; in priuata domo ſua ⁊ conſueta habitat. Si quando per vrbē incedit lictores habet virgas manu ferentes. Cetero aūt habitu nihilo a reliquis differt ciuibus. Hic in caput vniuſcuiuſcꝫ animaduertendi poteſtatē hꝫ. Si de homicidio. de furto. de rapinis. de veneficio. de adulterio ac de ceteris criminibꝰ agat. aſtant in ꝯcilio hij quos ſibi ciuitas deputauit. rei ipſi in vinculis adducunt. ibi ⁊ accuſatoribus ⁊ defenſoribus dicendi contra reuꝫ. ⁊ pro reo fa

cultas daꝛ. Auditis omnibus in ſententiā itur. Si reus dānaretur lictores magiſtratus ſupplicio afficiunt Eodem ordine de ciuilibus cauſis cognoſcitꝛ apud hunc magiſtratū ⁊ eius conſiliū. quia liberā iudicādi poteſtatem habent. Oratoria facultas plurimū valet. Itacꝫ ſi qui diſerti reperiunꝛ hi aduocati in ciuilibus et criminalibus cauſis adducti. plurimū ⁊ gratia ⁊ dignitate in ciuitate poſſunt. Vniuerſa hec ciuitas in duo genera diuiſa eſt. Alij em̄ ſunt equeſtris generis. alij plebei. Plebei mercaturis ⁊ officinis intendunt. Equites veteribus patrimonijs contenti redditibus aluntꝛ. Equeſtrem dignitatē obſeruant. Si quis plebeiꝰ ditior factus ad equeſtrem locū ꝓuenire tentaret ei nullo modo licere putant. Nec nobilitas que in eo ꝓphanari. aut pollui dignitatem ſuā arbitratur hoc eū facere ꝓmittit. Ita per longa tempora vtercꝫ ordo in ſuis finibus conſiſtit. Cū equites ad mercaturas ⁊ ſolidiora munera declinare in turpiſſimis ſit. Plebeio autē ad equeſtrem dignitatē ſe attollere nullo modo liceat nec nobilitas patiaꝛ. Gubernatio tamen reipublice communis eſt plebeis ⁊ nobilibus. Ad ſeptem miliaria a conſtantia a tranſitu vero alpiū. xx. milia paſſuum oppidū extat Velchirchiū id eſt opulentū atqꝫ vrbanū. Edificia habet ſpecioſa. vinetis ⁊ pometis plurimū habundat. Flumen quocꝫ rheni oritꝛ in alpibus nō longe ab eo loco cum ab italia tranſitꝰ fit ex ſiniſtra manu. ſed mox ad dexteram vergens ⁊ ſuo gurgite ⁊ multoꝝ incrementis adiutum ingens ⁊ robuſtū decurrit inter orientem ⁊ ſeptentrionē recto alueo conuerſum. Aquam habet medij coloris inter ceruleam ⁊ viridem curſum rapidum. alueum arenoſum. ſolidum tamen. ita vt pedibus preſſus veſtigio non ſignetur.

Ferunt temporibus concilij in ea habiti in hac inclita ciuitate ingentem multitudinem hominum fuiſſe ex omni natione xp̄iana. precipui tamen erant itali. galli. germani. hiſpani ⁊ angli. quoꝝ ſuffragijs omnes concilij res geſte ſunt. Preſtantiores quocꝫ in eo fuerunt Johannes. xxiij. ſummus pontifex ⁊ Sigiſmundus ceſar. Quincꝫ ep̄i cardinales. xvi. p̄ſbiteri cardinales. vij. diaconi cardinales. Patriarche. vij. Archiep̄i. xxxiiij. Epiſcopi. 194. Abbates. lx. inſignes. Generales q̄tuor ordinum. Duces. xxiij. Comites cxl. Cōmunitates quocꝫ vrbiū tam ytalie q̄ʒ germanie ſuperioris ⁊ inferioris. Poſt electionem vo Martini Sigiſmundus conclaue ingreſſus nullo habito dignitatis ſue reſpectu gratias omnibus cum lachrimis egit. ꝙ neceſſarium reipublice xp̄iane prope extincte elegiſſent.

Johannes hus hereſiarcha

Johānes hus obſcuro loco natus. ex villa hus quod anſerē ſignificat cognomētū mutuatꝰ. Hic cū eſſet ingenio pacri ⁊ lingua diſerta multūq; dialiticiſ oblectatus. ⁊ peregrinas opiniones amaret. Auide admodū wicleſiſtarū doctrinam arripuit. Iheronimū hominē eloquentē condiſcipulū prage habuit. Placuit ſigiſmundo īpatore ſuadente patribus in ꝯcilio ꝯſtantieñ vt bohemia ſanari poſſit iohannē ⁊ iheronimū ad ſynodū euocari. qui cū ceteris eius regni doctiores. tū quia doctores ac hereſum principes habebant. voluerūt ambo nō tā verecunde aliena diſcere q̃ ſua imprudenter ingerere parati. docendi quippe q̃ diſcendi cupidiores. ⁊ auditi ſunt in ꝯſeſſu patrū. Johānes etate ⁊ auctoritate maior habitus. doctrina ⁊ facundia ſuperior iheronimus. Lecti ex omni natione patres diuini atq; humani iuris doctores. ſepe cū his colloquiū habuere. dogmata eorū a lege diuina aliena eſſe monſtrarunt. neq; bonis conducere moribus. rogauerunt ne plus ſapere quā eccleſia vellent. peregrinas opiniones relinquerent. ingenia ſua wicleſiſtarū inſania ne fedarent. in edocendis populis nō dedocendis exercerent. poſſent in ꝯſpectu dei ⁊ in eccleſia militanti ſublime conſequi locum. Stetere in ꝓpoſito ꝑtinaces bohemoꝝ animi. ſeuerantes ſe ſancti euangelij emulatores. ſe xp̄i diſcipulos eſſe. Romanā eccleſiam longe a traditionibus apl'oꝝ abijſſe. que opes ⁊ delicias ſectaret. dominatū in populis exquireret. canes equos alerent. eccleſiarū bona que xp̄i pauperibus deberentur per laſciuiā luxūq; ꝯſumerent. Primores magne ſynodis vbi ꝑtinatiam ⁊ immutabiles animos perditoꝝ hoīm animaduertit. membra eccleſie putrida que ſanari non poterant ne reliquū corpus inficerent reſecanda cenſuerūt. Lata eſt in conſeſſu patrū aduerſus contumaces ſententia cremandos eſſe q̄ doctrinā eccleſie reſpuerēt. Prior iohannes igr̄ ꝯbuſtus ē. iheronimus. ccc. xl. diebus poſtea in vinculis habitus cū reſipiſcere nollet ſed deſcendens in laudationem Johannis huſſi dudū ad ignem damnati virū illum iuſtū ⁊ ſanctū appellans illa morte indignum. ſe quoq; paratū quoduis ſupplicīū adire forti animo ⁊ conſtanti. Multi illū acceſſere viri eruditiſſimi. p̄cipue cardinalis florentinus vt a ſua ſententia dimouerent. ſed cū ꝑtinacius in erroribus ꝑſeuerabat ꝑ conſilium hereſi damnatus ⁊ igni ꝯbuſtus iocunda fronte ad incendiū ꝓperauit. flamma adhibita canere cepit ymnū quē fumus ⁊ ignis vix interrupit. Nemo philoſophoꝝ tam forti animo mortē ꝑtuliſſe ꝑhibet. Cineres exuſtorū ne raperent a bohemis in lacū proiecti. diſcipuli eoꝝ ex eo ſolo terrā abſtulere in quo ignis fuit. eamq; veluti ſacrā ſecum attulere in patriā. Johannes ⁊ iheronimus apud bohemos martirū honores meruere. nec minores q̃ petrus ⁊ paulus apud romanos habiti. Nunciatis eīm in bohemia que conſtantie geſta fuerunt diſcipuli eoꝝ ſequaceſq; omnes in vnū conuenientes memoriam in primis defunctorum conſecrant. celebrandamq; quotannis decernunt.

Iheronimus hereticus

Johannes rochezana

Johannes rochezana hereſiarcha apud bohemos ꝑ lōnga tp̄a ꝑfidiā ſeminauit. Oppidulū eſt pragenſis eccleſie nō longe a pelzina cui rochezana ē nomen. Ex hoc loco puer obſcuris parentibus cenſuq; tenuiſſimo natus iohānes nomine pragam venit mendicatuq; victū querens grāmaticam ⁊ dyaleticam didicit. Cū adoleuiſſet nobilis cuiuſdā pedagogus factꝰ ē. ⁊ cū valeret ingenio linguaq; ꝓmptus eſſet in collegio pauperū receptꝰ auditor iacobelli fuit. Poſtremo p̄ſbiter ordinatus p̄dicare verbū dei pragenſibus cepit. Ex oppido vnde ortū habuit rochezane cognomen ducente. ⁊ in de noīe ⁊ auctoritate valebat. ⁊ cū baſilienſis ſinodus bohemis ſcripſit vt legatos mitterent. inter legationē. ccc. equitū ad baſileā miſſam iohannes rochezana pſeudo pragenſis apoſtolus deputatus fuit. Et poſtea ſedente prage ſigiſmūdo pro tribunali in foro ciuitatis rochezana cū quatuor p̄ſbiteris nomine totius cleri obedientiā romane eccleſie ſeſe ꝓteſtare ꝓfeſſus eſt. ⁊ ſequenti die abſoluti ab anathemate ⁊ ꝑ legatos ꝯcilij in eccleſiā introducti rochezane ꝑfidie ſue non īmemor altare accedēs diuina re ꝑacta vni quē iuſſerat ex laicis adeſſe ſacramentū ex calice dedit. Quis alter ex concilio legatus id ſibi nō licere aſſereret. in quo errore ꝑſeuerans tandem ſenio defecit.

Leonhardus aretinus

Leonhardū aretinū ph̄m ⁊ oratorē ac hiſtoricum elegantiſſimū ac ꝓbatū tēpeſtate iſtac floruiſſe conſtat. eo q̄ innocentij ſeptimi. gregorij duodecimi. alexandri ⁊ iohannis. xxiij. pon. ro. vſq; ad ꝯciliū Conſtantie ſumma integritate fide ſecretarij officiū adminiſtraſſet. deinde a florentino populo accitus cancellarie generalis ſibi cura demandata vſq; ad extremū vite tp̄s geſſit. Inter viros illuſtres ob dicendi elegantiā oībus p̄ferendus eſt. Cū eſſet optime doctus licet multis occupatis negocijs ea tn̄ ſcribere voluit. ⁊ p̄mo cū adhuc grecis autoribus operā daret Baſiliū de inſtituendis diſcipulis tranſtulit. Vitā q̄z viroꝝ illuſtriū in plutarcho ⁊ vitā ciceronis ꝯpoſuit. Trāſtulit q̄z libellū xenophontis de tyranno. ⁊ aliquos libros platonis. Ex ariſtotele economicū ethicoꝝ ⁊ polliticorū libros. hiſtoriā gothoꝝ edidit. volumē etiā ep̄laꝝ ac ſui tp̄is hiſtoriā. de laudibus florentie ⁊ rebus florentinoꝝ. cuius hiſtorie cā ſenatus ei ſingulare premiū vſq; ad mortē ꝯſtituit. Que q̄dē mors fuit anno dn̄i. 1443. cū eſſet etatis anoꝝ. 74. Multa p̄terea alia compoſuit in quibus dicendi elegantia ⁊ ſumma ipſius ingenij vis apparet.

Pogius florentinus

Poggius florẽtin⁹ orator facũdiſſim⁹. Et lrãꝝ apl̄icorũ ſcriptor diſertiſſimus. hiſdẽ tpibus. Et ipe ob ſingularẽ doctrinã ⁊ dicẽdi leporẽ. tũ rome tũcq̄ ꝯſtantie vbi cõciliũ habebat atq̄ alijs in locis maximo habitus in precio Exñſq̄ in cõcilio qntilianũ oĩno ꝑditũ reperit. in monaſterio ꝓpe cõſtantiam. hũc florentini ꝓpter ingenij ⁊ eloqntie ipius claritatẽ. Cũ p. xl. annos in curia ro. ſcriptoris officiũ optime geſſiſſet. ad ſe vocatũ ſummo honore exceperunt. ⁊ honorarũt. Compoſuit aũt hic funebres orões ac alias plurimas. Et libꝝ facetiarũ ⁊ epl̄arũ. Et e greco dyoniſiũ ſiculũ ⁊ alios latios fecit. De ſitu indie librum edidit ⁊ alia multa.

Gaſparinus bergomẽſis ex barziza ruſculo natus. Grãmaticus q̄dem ⁊ rhetor celeberrim⁹. Hiſs tpibus apud venetias ob ſingularẽ doctrinam in ꝓcio exñs. etiaꝫ lr̄as latinas ſemimortuas q̄ſi ab inferis reſuſcitauit. Venetijs publico ſalario legens. multi clariſſimi adoleſcentes ꝓmoti ediſcẽdi gr̄a ad eũ cõfluxere. Audita ei⁹ fama philippus mediolanẽſiũ dux eũ mediolanẽſib⁹ edocẽdis padua ⁊ venetia euocauit. vbi ciceronis ꝓuetuſq̄ codex interitũ euaſit. In q̄ tres libri ciceronis de oratore ꝑditi quos oblr̄atos multo labore ſuppleuit. defectus q̄ꝫ in qntiliani de inſtitutionib⁹ ⁊ Cycerone de oratore emendauit. Ortographiã i lingua latina cõpoſuit. Habẽtur q̄ꝫ ei⁹ epl̄e ⁊ orões elegantes. Criſtoferus quoq̄ barzizius de pergamo medicus celeberrimus eiuſdem familie poſtea doctus ⁊ eloquens habebatur padue. qui poſt ſe ſcripta reliquit.

Anton⁹ de butrio iuris doctor

Antonius de Butrio pr̄ia bononiẽſis petri de ancharano q̄ fuit baldi peruſini auditor contemporaneus fuit. Vir certe doctiſſimus ac vite ſanctitate inſignis. qui p̄ ceteris decretales ⁊ clementinas optime explanauit. duoq̄ repertoria ad ius ciuile canonicũq̄ ꝑtinentia cõpoſuit. ac etiã ꝯſilior̄ op⁹ p⁹ ſe reliq̄t.

Franciſcus zabarella natione patauin⁹. ro. eccl̄ie cardialis p̄ſbyter. iuris põtificij ꝯſultiſſimus. Vir ꝑ hoc tp̄us dignitatẽ ſuã vt p̄latos decet lr̄is ⁊ prudẽtia plurimũ exornauit. Is cũ doctiſſim⁹ ⁊ eloq̄ntiſſimus haberet copioſe in decretalib⁹ ac clemẽtinis multa edidit. ⁊ alia q̄dã memoratu digna ꝯpoſuit.

Raphael fulgoſius natione placẽtinus excellẽtiſſim⁹ iuris cõſultus. tẽpeſtate hac mlt̄a ad declarationẽ iuris ciuilis ꝑtinẽtia. Sup digeſto ⁊ codice cõmentatus ẽ. ac ꝯſilior̄ opa. Raphaelẽ q̄ꝫ Cumanũ iuris ciuil̄ ꝯſultiſſimũ cõtemporaneũ fuiſſe cõſtat. Qui in digeſto veteri mlt̄a ⁊ ꝯſilior̄ volumina edidit.

Joannes de Jmola egregius vtriuſq̄ iuris doctor ꝑ ip̄m tp̄s apud bononiã inſignis ⁊ clarus habitus ſup primũ ſecundũ ⁊ terciũ decretalium accurate ſcripſit. Sextũ q̄ꝫ ac clemẽtinas elegantiſſime cõmentatus eſt. Sꝫ ⁊ in inforciato ac digeſto nouo q̄dam cõpoſuit volumina. Obijt aũt hic vir toti ytalie noiatiſſimus. Anno a natali xp̄i. 1436.

Jacobus de forliuio medicine doctor

Jacobus forliuienſis egregi⁹ medicus. hac tẽpeſtate floruit. Quẽ dicũt cũctos qui phiam ⁊ medicinã ꝓfeſſi fuerãt excelluiſſe. Et ꝓpterea ſup primũ canonẽ Auicenne. Et ſup eiuſdẽ afforiſmis ⁊ Tegni optime ⁊ egregie ſcripſit. Libellum p̄terea de intẽſione graduũ formaꝝ. ⁊ eaꝝ remiſſione cõpoſuit. Sepult⁹ tandem padue apud heremitanos cum inſigni epitaphio.

Hugo ſeneſis vulgat⁹ medic⁹. poſt cũ diuina q̄dam ingenij ⁊ medendi gr̄a. hoĩes q̄ añ illũ i ethruria floruerũt excelluiſſe credit. Qui ſup p̄mo Auicenne ⁊ aphoriſmi hyppocratis ſcripſiſſe d̄r. Et cõſilia vtiliſſima poſt ſe reliquit.

Abbas ſiculus. Et ipe hec tp̄a reddidit clariſſima. Cui ꝓpriũ nomẽ erat Nicolaus ex cathania vrbe oriũdus põtificij iuris ⁊ phie ꝑitiſſim⁹. ꝑrio ap̄d ſenã ethrurie vrbẽ põtificiũ ius edocẽs. Cũ ingenij eẽt clariſſimi p̄clariſſima monimenta in iure poſt ſe reliquit. Unde ⁊ decretales oẽs plurimis voluminibus ⁊ egregijs ſup oĩnes declarauit. Ei⁹ q̄ꝫ extãt repetitiones ac conſilia accuratiſſima.

Barbara coniũx Sigiſmũdi

Barbara Sigiſmũdi iꝑatoris coniux ex domo cilie. ſiquãuis ſenectute cõfecta poſt obitũ mariti nouũ cõiugiũ mẽte coplexa. Captiua ⁊ iꝑatoris cadauer vna vehit miſerabile ſpectaculũ ⁊ hũanaꝝ reꝝ ſingulare documẽtũ. Occurrũt lugubres hũgari. nec teneri lacrimas i tãta reꝝ nouitate pñt hinc defuncti regis corp⁹ fletũ elicit. Inde regie vincla cõmiſeratõeꝫ excitãt. Libera deinde i bohemiã ſe recepit apud grecꝫ regie. Ibiq̄ inter greges exoleratoꝝ cõcubinos cõſenuit. nobil̄ genẽ. infamis vita mulier. In tantãq̄ demẽtie cecitatẽ. plapſa ẽ. vt ſctãs ꝟgiẽs q̄ ꝓ fide ihũ mortẽ ſbiere ſtultas publice ꝯpellaret. q̄ voluptatis gaudia guſtare neſcierũt. Nihil deniq̄ boni ſuũ eſſe dicebat. niſi voluptates. p⁹ hãc vitã aliã eẽ negabat. Et interire aĩas cũ corpe aſſerebat. Sꝫ hãc tã ſceleſtẽ feminã i domicilio hereticoꝝ ex peſte apud greciꝫ defunctã ſcelerati ⁊ abhomiabiles buſſitaꝝ ſacerdotes. pragã duxere. atq̄ itra ſua ſacra regũ tumul̄ ꝯdidẽ. Nõ ſunt rgib⁹ ſcripte leges. nec q̄cq̄ꝫ i bohemia ñ ꝑmiſſũ. fuit i exhauſte libidis mlier. ãcillas ieiunãtes ⁊ orãtes icrepauit. q̄d corp⁹ fruſtra macerarent. Fictũq̄ celi numen placere ꝟbis crederent. Viuendũ ſuauiter dũ vita ſuppetit. fruendumq̄ voluptatibus.

Anno mundi. 6630. Anno xpi. 1431.

Linea ſummoꝝ pontificū

Eugenius quartus

Felix quintus

EUgenius quartus papa. pr̄ia venetus. familia candelmeria pplari qdē ſꝫ antiqua. pr̄e angelo natus. gabriel antea vocatus. hoc anno qnto nonas marcij pōtifex creat. Hic gregorij duodecimi ex ſorore nepos. celeſtini habitus canonicus ꝯgregationis ſancti georgij in aliga venetijs fuit. ⁊ eū ſecum romā recuſantē duxit. ⁊ primo theſaurariū fecit. deinceps epm̄ ſenenſem. poſt i cardinalē retulit. demū pontifex fact⁹. nil eo honore elatior. nulla in re priſtinā vitā mutauit. Pricipio aūt pontificatus ſui malis cōſilijs ductus. diuina hūanaqꝫ oīa ꝑturbauit. Nā ⁊ pplm romanū ad arma excitauit. Et cōcilio baſilieñ vn̄ infinita mala orta ſunt auctoritatē dedit. approbatis eoꝝ p litteras aplicas decretis. Verū poſtea ad ſeipm̄ rediens oīa prudenter ac conſtantiſſime egit. Vir aſpectu inſignis ⁊ veneratione dignus. grauis in dicendo potiuſqꝫ eloquens. modice litterature. multe cognitionis hiſtorie pſertim. liberalis i oēs. tū vel maxime in litteratos. qꝝ familiaritate delectatus ē. Nā leonardum aretinū carolū poggiū. auriſpā trapeſuntiū. blonduꝫ viros doctiſſimos ſecretis ſuis admiſit. ad iram nō facile mouebat ob iniurias illatas. ⁊ maledicētiuꝫ hoīm. aut numos ⁊ dicteria ſcribentiū. gymnaſia oīa qꝫ diligentiſſime fouit maxime vo romanū. ad qd̄ oīe genus litterature adhibuit. religioſos mirūimmodū dilexit. eoſqꝫ opibus ⁊ immunitatib⁹ auxit. bella aūt ita amauit. qd̄ mirū in pontifice videri debet. Et delphinū caroli regis francie filiū cū magno equitatu i baſilienſes cōcitauerat. Cui⁹ impetu diſſipatus ē cōuentus ille. Conſtans pterea in pactis ſeruādis ē habitus. niſi qd pollicitus fuiſſet qd̄ reuocare qꝫ pficere ſatius eſſet. ſplendidius in victu familie. parcus in ſuo. Et a vino ita alienus vt abſtemius merito vocaret. familiares hūit admodū paucos. ſꝫ viros doctos. Et qꝝ opa in grauibus rebus vti poſſet. Impator ſigiſmūdus cuꝫ ſex menſib⁹ ſenis ſubſtitiſſet ad eugeniū cōuerſus inito cū eo federe romā pfectus. Corona imperij donat. verū mortuo ſigiſmūdo impatore a qꝫ baſilienſe ꝯciliū incrementū habuerat. Creatoqꝫ ab electoribus alberto auſtrie duce conciliū ferrarienſe inchoauit. eo profectus impator grecoꝝ ab eugenio ſuſceptus ē. inde florētiā tranſtulit. Exornare deinde eccłiam dei edificijs ⁊ ſacellis ē annixus. vt ex capella pontificia ⁊ eneis ſancti petri valuis apparet. Morit aūt pontificatus ſui anno decimo ſexto. ſeptimo kal marcij. āno. M.ccccxlvi. Vir ingenio ⁊ geſtis rebus inſignis. etatis ſue anno ſexageſimo quarto. qꝫ anno btūm Nicolaū toletanū in ſanctos retulit confeſſores. Sepeliturqꝫ in baſilica Petri. ſepulcro marmoreo. hoc epitaphio. Eugeni⁹ iacet hic quartus cor nobile cuius. Teſtant vite ſplendida facta ſue. Iſtius ante ſacros ſe pbuit alter ab ortu. Alter ab occaſu ceſar vterqꝫ pedes. Alter vt accipiat fidei documēta latine. Alter vt aurato cīgat honore caput. Quo duce ⁊ armenij graioꝝ exempla ſecuti. Romanici agnorūt ethiopeſqꝫ fidem ⁊c.

FElix quintus anno dñi. 1438. die. 17. nouembris. eugenio pontifice a baſilieñ ꝯcilio philippi ducis ꝓcuratione depoſito. Et in ſciſmate pontifex electus. ſedit annis. 9. quo creato eueſtigio magne ſeditiones in eccīa dei exorte ſunt. cū xpiana reſpub. trifariā diuiſa. aut felicē aut eugeniū ſeqret. Eſſentqꝫ qui neutrales vocarētur. qꝫ neutri obtemparent. Hic itaqꝫ felix primus ſabaudie dux fuit. qꝫ prius comites appellabant. Et ſygiſmūdo ceſare titulo ducatus obtento. cū annis ferme. xl. poſt pr̄is prouincie gubernacula tenuiſſet. Aucto pr̄no imperio. parta vndiqꝫ pace. ac demū relictis principatus glorie faſtib⁹. in heremū ſe recepiſſet. cū ſex viris equeſtris ordinis etate etiā ꝓuectis. mūdo ⁊ pompis ei⁹ renūctiaſſet. ad rippallie locū tanqꝫ paradiſum delitiaꝝ ſibi delegit. Cūqꝫ eo in ſtatu vitā celibem in terris ageret a baſilienſi cōcilio pontifex electus fuit. barbā totondit qꝫ ꝓmiſſum nutriuerat. Ducatū primo genito ſuo tradidit. eccleſiaſticas cerimonias didicit. ſtipatus magna nobilium caterua baſileam perrexit. Ubi inter duos filios

egregia facie adoleſcentes tanqꝫ rōne pſul eccīe coronat⁹ ē. celebrauit ſepe diuina bndixit plebib⁹. officia curie ordinauit. cardinales doctrina ⁊ auctoritate pſtātes aſſumpſit. Uerū cū paci ⁊ hūilitati amator exiſteret mortuo eugenio pōtifice illico nullis pulſatus ꝑcib⁹ nicolai ei⁹ ſucceſſori hūaniſſime ceſſit. Relicto noīe pape cardinalatus honorē retinuit. i pr̄ia ſua legatū de latē creauit. Deficiēs demū in ſenectute bona. fuit aūt clariſſim⁹ pnceps preter gen⁹ ⁊ ſue elegātie formā. ac regiam dignitatē ⁊ pmptā eloqntiā morib⁹ itegre. vita ⁊ religiōe ſctūs. i ſubortos clemēs. i bello magnanim⁹. ⁊ i oēs iuſtiſſimus. ac demū nimiū felix. ſi ſeniū ſuuꝫ eccleſiaſticis titulis non ſedaſſet.

Sciſma. 23. xxiij. Iter eugeniū ⁊ felicē vſqꝫ ad nicolaū. v. ob varias diſceptatōes an pontifex eēt ſup ꝯciliū ꝑdurauit. nō ſine ſcādalo reipub. xpiane.

Solis facta ē defectio ⁊ varia bella ⁊ diſſidia ſecuta ſunt. ⁊ cometa apparuit ſecuta eſt occiſio hominū in leodio.

Linea imperatoꝝ

Albertus

Albertus auſtrie dux. Et ꝑdicti ſigiſmūdi gener. ac boemie hūgarieqꝫ rex anno dñi. 1438. xiij. kal. aprilis imꝑator poſt ſigiſmundū creatus. imꝑauit annis duob⁹. Uir q̄dē optim⁹. ⁊ in omī virtute decoratus. religioſus princeps. Et qui liberalitate ſimul iuſticiaqꝫ preſtaret. fuit in bellis audax. ⁊ manu promptus. Js primo apud albam regalē cū ꝯiuge ſua Elizabeth kal. ianuarij ſummo ꝯſenſu ⁊ applauſu ppl'i coronatus ē. Inde ꝑdie nonas Maij rex bohemie deſignat᷑. diademaqꝫ ſuſcepit. Inter hec ⁊ electores imperij apud francfordiā ꝯuenientes. Eius felicitatē admirati. ⁊ ipi ſuū ſanguinē extollere decreuerūt. romanū imperiū alberto cōmendant. At illi acceptare imperiuꝫ in iuſſu baronū. ⁊ niſi primores hungarie indulgerēt haud quaqꝫ licebat. q̄bus haud ex vſu videbat᷑ ſuū regē theutonib⁹ imperare. dū ſigiſmūdus romane rei ꝯſulturus. ytaliā germaniā ceteraſqꝫ ꝓuincias ꝑagraſſet. hūgariā turcoꝝ direptioni paruiſſe. atqꝫ ob eā cām iureiurādo albertū obligarūt. ne ſuo in iuſſu imꝑiuꝫ acceptaret. Uocati tñ ad regem q̄ tūc wienne fuit. Multa in vtrāqꝫ ꝑtem dicta. Uicti ꝑcibus ꝑcipue friderici ducis auſtrie tūc adoleſcētis. aſſenſuꝫ dedere. imperiū ſumma ꝯgratulatōne germanoꝝ ab alberto ſuſceptū. Jlle imperio auctus. hūgariā redijt aduerſus turcos qui raſciam inuaſerāt arma moturus. Interea georgius palocius ſtrigonīēſiū pontifex diem obijt qui coronā regni ⁊ precioſam regni ſuppellectilē in arce ſuauerat. Qua re cognita albertus eo ſe confert. arx regine dedit᷑. q̄ dum theſaurū regni corā baronibus ad eam rem ſelectis recognoſcit. coronā beati ſtephani regis quā ſacroſanctā putāt. clam ſurripit. aniqꝫ cuſtodiendā tradit. cetera obſignatis occlaudit arcis. Albertus budam reuerſus nō expectatis auxilijs aduerſus turcos exercitū ducit. Caſtra intra Ticiani amnē ⁊ danubiū collocat. interea turcoꝝ imꝑator euicto caſtello ex cecatoqꝫ diſpoti filio. cuius ſororem in matrimoniū duxerat domū abijt. Albert⁹ vbi expugnatā ſynderoniā turcos abijſſe cognouit. dimiſſo exercitu budam redijt. Sed inſolito feruentis auguſti calore vexatus. dū peponib⁹ nimiū oblectaretur. ventris ſolutionem incidit. Cuꝫ igit᷑ diſſinteria laboraret ſentienſqꝫ periculū. wiennā repetere ſtatuit. ſiue moriturus inter ſuos. ſiue ꝙ aerem in quo fuerat nutritus cōferre aliquid ad ſanitatē ſperabat. Jter igreſſus cū iam ſtrigoniū preteriſſet. ⁊ in itinere magis ac magis morbo affectus. relicta vxore pregnante. obſignatoqꝫ teſtamēto. in villa q̄ longa dicitur. vi. kal. nouembris e vita deceſſit. princeps liberalitate ⁊ fortitudine clarus. qui magna de ſe xp̄iane reipublice ꝓmittere videbatur. Nec minora populi de ſua v̄tute cōceperant pulcerrime ſpei breuitas vite nō ſinit. neqꝫ eñ biennio toto imperauerat. ſtatura eius ꝓcera fuit. neruoſum ⁊ validū corp⁹. facies terrifica. more gētis eraſa barba. ſuꝑius labrū intōſum veſtem haud ſplēdidam baltheus auro grauis cinxit. nec vnq̄ lateri defuit enſis. corpus eius in alba reconditum eſt.

Concilium Baſilienſe

Concilium Baſilee anno domini. 1438. Ex martini pontificis decreto congregatur: primo tñ lente ⁊ ꝑua admodū freq̄ntia. auctoritateqꝫ martini nutritum inde turba plurima cōuenit. ep̄oꝝ ⁊ alioꝝ prelatoꝝ cū quibuſdā cardinalibus qui ab eugenio receſſerāt. videlicꝫ placentino bononienſi. domino antonio veneto. arelatenſi aragonēſi hyſpano cypriano. Et domino iuliano romano cardinali ſancti angeli legato in concilio generali ibi deputato. Animaduertēs eugenius illos congregatos non vacare ad extirpationē hereſis bohemoꝝ ⁊ reformatione eccleſie ob q̄d ordinatum fuit. Tum pontifex ancipiti cura diſtractus. Et quod in bellis vndiqꝫ premeret᷑. Et q̄d Baſilienſe conciliū augeri indies cerneret. Concurrentibus eo hyſpanie gallie germanie pannonieqꝫ principibus. Qui omnē reipublice cauſam in arbitrio concilij reponebāt. Jllud primo q̄dem bononiam tranſtulit. cardinaliū oīm q̄ ſecum aderant conſenſu. Sed imperator alijqꝫ principes ⁊ prelati qui tum baſilee erant non modo pontifici non obtemꝑauerunt. Uerūetiam eum bis terqꝫ monuerunt vt baſileam ydoneam. a martino celebrādi cōcilij locum delectum. vna cum cardinalibus proficiſceretur. Aliter ſe in eū acturos vt in ꝯtumacem. Eugenius eñ dubius quid potiſſimū decerneret: miſſo tamen eo legato franciſco capitelista iure conſulto patauinoqꝫ equite. qui eius cauſam tueretur. Uerum ſuggeſtionibus philippi mediolanū ducis eugeni⁹ priuatus. ⁊ Amedeus dux ad pontificatum delectus fuit. quem felicem vocarūt. Conciliū igitur pulcerrimū initium habuit. ſed turpiſſimū exitum. ꝓpter ſciſma ſubſecutum. eugenius cognita iniuſticia. Delphinum caroli francoꝝ regis filium cū magno equitatu in baſilienſes cōcitauit. cui⁹ impetu ꝯuentus illico diſſipatus eſt.

BIBLIOTECA NACIONAL

Baſilea prouincie heluecie ciuitas ampla clariſſimaqꝫ. in loco regio extructa. Inde Baſilea dicta. eñ Βασιλικος grece regalis ſonat. inde apud grecos Βασιλεια regnum dicit̃. Uel ob frequentes terremotus quaſi ſine baſe appellata. Quãuis vulgo ferũt ibi latuiſſe baſiliſcũ. Et poſt eiꝰ defectionem nomẽ vrbis reliquiſſe. Hec vrbs rheno abluit̃. ⁊ eã pene mediã diuidit. põte tñ ſimꝉ vrbis ptes vniũtur. Is fluuiꝰ germanie celeberrimꝰ ex rheticis alpibꝰ ortꝰ. Qui varijs mõtiũ impedimentis incitatus. cũ rupibꝰ coartat̃. terribili fremitu eluctuat. ꝑcipue ꝓpe oppidũ Schaffhuſen. ingenti impetu ꝓceps ruit. Et ib oppido lauffenberg arctatus petris. ſpuma albiſſima ꝑ fremitu ⁊ colluſione apparet. Tandem atrox ſpumans amplo iurgite ad auguſtã rauricã. vſqꝫ et baſileã euoluitur. Et eã in duas ptes diſiũgit. Ciuitati qꝫ ac ponti ĩ occulto inſidiat̃. cũ terremotibꝰ ſepenumero quaſſata ſit. Littora eñ rodit. alueos nouos q̃rẽs. terrã cauãs. vẽtis ⁊ aqs replẽs. hos motus excitat. Quãobrẽ veterẽ rauricã auguſtã (cuiꝰ veſtigia ſupra baſileã cernũt̃) defeciſſe arbitrat̃. Cuiꝰ nomẽ baſilea a deſcriptoribꝰ pꝰ ea ſortita fuit. Ea vrbs a rheno cõmoditatẽ magnã hꝫ. q̄r ĩndẽ mltã hꝫ nauigatõem. vt cũ magnis oneribꝰ ad mltas regiones nauigari poſſit Urſulã qꝫ diuã v̾ginẽ cũ ſodalibꝰ a colõia nauigijs ꝑ rhenũ ad baſileã aſcẽdiſſe hiſtorie tradũt. Rhenꝰ aũt ⁊ ſi accolis multa q̃nqꝫ dãna ĩfert. vbertatẽ tñ glebe affert. Cũ h̄ vrbs etate nr̃a latericijs domibꝰ. pulcerrimis edibꝰ. mõſterijs tẽpliſqꝫ magnificẽtiſſimis. hoſpitalibꝰ ãplis. alijſqꝫ vrbiũ neceſſarijs cũ mag̃ ambitu ⁊ menibꝰ. foſſiſqꝫ ꝓfundis exornat̃. hꝫqꝫ agrũ ãpliſſimũ inter mõtana ꝯſtitutũ. q ⁊ frumẽti viniqꝫ boni feraciſſimꝰ ẽ. Eſtqꝫ vrbs celeberrima ⁊ ãtiq̃ h̄ euenit ĩ hac. qd̄ ĩ ceter̄ ãtiqs vrbibꝰ (q̄r deſcriptio ꝑceſſit) euenire ſolet. vt reliq̃e ⁊ monumẽta q̃dã vetuſtiſſimoꝝ opeꝝ ꝯſpiciãt̃. veꝝ ita ruinis ⁊ terremotibꝰ q̄ſſa ac vetuſtate ip̄a cõſumpta. vt nec eiꝰ figure. nec ad quẽ vſuꝫ fabricata fuerint. quãuis diligẽtiſſimus ꝓſpector q̄at agnoſcẽ. Hec tñ mirũimmodũ aucta. Et pꝰ terremotũ curſus iſtaurata. Nouiſſime nr̃is tpibꝰ bonaꝝ artiũ gymnaſio ornata fuit. Piꝰ eñ ſummꝰ pontifex eiꝰ nois ſcd̄s ob loci comoditatẽ poſt ſuſceptũ põtificatũ in ea vniuerſale gymnaſium condidit. ac priuilegijs dotauit. Qui olim in ea vrbe tempore conſilij baſilien-

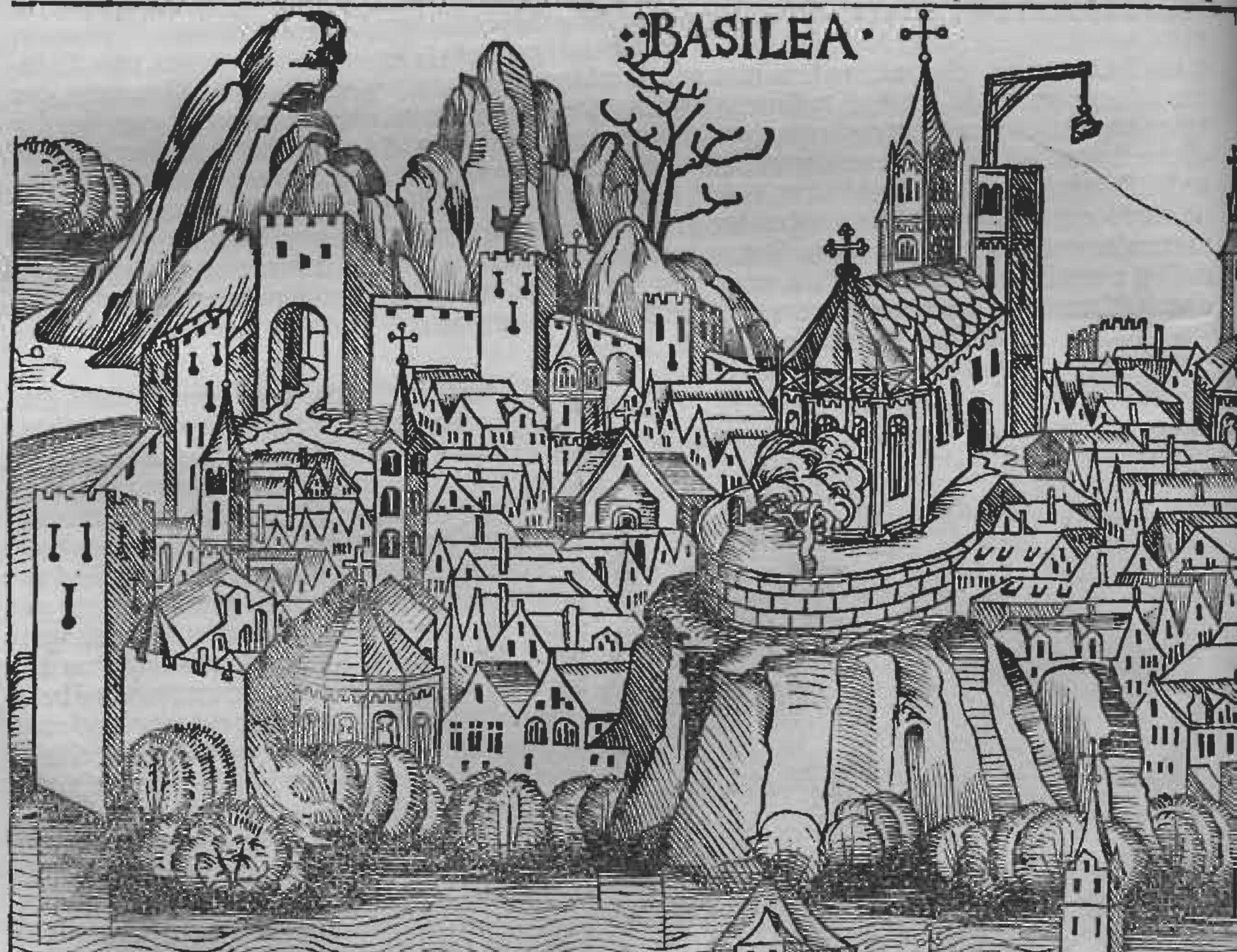

ſis plura egregie ꝑfecit. Sita ē aūt ī alſacia. cui q̄ndā heluetia nomē fuit. tūc gallici. nūc germanici iuris pro
uīcia. Cū ludouicꝰ delphinꝰ vienēſis in eiꝰ agrū oēm fere militiā gallicā eduxiſſet ingentēqꝫ metū baſilieſi/
bus intuliſſet. ⁊ ſuitēſes ex federe ſocij ciuitati q̄tuoꝛ milia militū letiſſime iuuētutis auxilio miſiſſent. ⁊ acri
bello dubio marte pugnatū eēt. De ea pugna illico inferiꝰ mētio fiet. Hꝫ hec inclita vrbs duas ꝑtes vt ꝓmiſ
ſuꝫ ē. Maioꝛ hꝫ tres vīces. in vno vetuſtiſſimū diue marie extat tēplū ſummū: ep̄alis ſedes auxilio diui hein
rici īꝑatoꝛ ſcōi oꝛnatū. In alio canonici reg̃lares ad. ſ. leōhardū degūt. In ꝉ cio eccia ſcti petri ſituata ē. Pri
mū qꝫ monaſteriū cū abbacia ad ſctm̄ albanū in acie vrbis extat. Inde minores. auguſtinēſes ⁊ ꝓ̄dicatores
in eo loca ſortiti ſunt. Domꝰ itē cruciferoꝝ ⁊ dn̄oꝝ theutonicoꝝ ſpacioſa loca occupāt. Et moniales ad ſctāꝫ
katherinā ⁊. S. clarā ⁊ mariā magdalenā. Minoꝛ aūt ꝑs vrbis celeberrimū hꝫ monaſteriū carthuſienſiū. ⁊
eccīaꝫ theodori ⁊ ſcti nicolai ac alias baſilicas. In hac qꝫ vrbe multe ſctōꝝ reliq̄e ſūt ac oꝛnatꝰ varij q̄bꝰ deco
Friderico poſtea ro. īꝑatori amedeꝰ dux ſabaudie quē clerꝰ apō baſileā ꝯgregatꝰ eugenio (rata exiſtit
q̄rto a ſummo pōtificatu pōtificato poſito in illiꝰ locū ſuffecerat felicēqꝫ papā q̄ntū vt ꝓmiſimꝰ vocaue
rat filiā quā domi habebat viduā iuuenē ⁊ forma ꝓ̄ſtātē in mr̄imoniū obtulit. ſilēqꝫ dot noīe auri nūmū du-
cēta milia. ſi eugenio relicto ſe petri ſucceſſorē appellaret. hoꝛruit ceſar minimeqꝫ ſacro ſuo eccīe ſacra fedare
voluit. atqꝫ ad ſuos ꝯuerſus. vēdere inq̄t alij pōtificalia ſolēt. hic libēter emat ſi reperiat venditorem.
Leonellꝰ eſtēſis ferrarie marchio ꝓ̄mogenitꝰ ex Stella nobili adoleſcentula pellice ſuſceptus. patre Ni
colao apud mediolanū defuncto in ferrarienſi regno ſuccedēs regnauit annis. ix. vir certe magne hūa-
nitatis ⁊ prudentie ac liberalitatis inſignis. necnō ⁊ bonaꝝ litteraꝝ egregie doctus. qui regnū pace ⁊ iuſti-
cia gubernauit. ⁊ vrbē ferrarienſem muris nouis ex parte padi cingere cepit. ⁊ plura edificia ſuperbiſſima
in vrbe erexit. ⁊ vias ⁊ plateas ſtrauit. Monaſteriū ſctē marie oꝛdinis ſcti dominici erexit ⁊ ſe poſt moꝛtem
ibi ſepeliri fecit. Hic iohannis frāciſci ganzage mantuani filiā duxit vxoꝛē. ex qua nicolaū vnicū filiuꝫ mire
pulchritudinis ſuſcepit. cuius tutelam ⁊ regni curā boꝛſio moꝛiens cōmiſit.

Albertus auſtrie dux p̄dictus anteq̄ romanū ſuſcepiſſet imperium in iudeos deſeuiens eos omnes i ſua ditione occidi iuſſit qui nollent ad xp̄m verū ⁊ ſingularē deum conuerti. multi metu baptiſmum ſuſcepere. Ex quibus vnū fridericus anteq̄ imperaret in cubiculū ſuū accepit. cūq̄ cū eſſet ſibi coetaneus dilexit. Is poſt aliquot annos penitentia ductus ad iudaicam fidē ſeſe reuerti ſtatuiſſe dicit. fridericus contra ſuadet ne viam vite deſerat. Cūq̄ verba ſua nil proficerent theologos ex vienenſi ſcola accerſit qui iuuenem in inſtruant. addit p̄ces addit lacrimas. promittit minaſ. Poſtremo vbi fruſtra ſeſe niti cognouit inuitus iuuenem in iudicium requiſitū tradidit. ille ad ſuppliciū ductus nullis obſtrictus vinculis (ſic em̄ petierat) vt pyram ardentem vidit hebraicū carmen incipiens in medias flāmas intrepidus ſe p̄iecit atq̄ ibi cant⁹ exuſt⁹ ē.

Animaduertit religioſus quidem p̄dicator ex ordine predicatoꝝ albertū ceſarem Ladiſlai patrem. qui ſermonē ſuū vienne audiret ſomno grauatū eſſe atq̄ altiori voce. quero inquit ex vobis qui aſtatis. ſaluari ne principes poſſint? Cūq̄ rem dubiam ⁊ admodum difficilem reddidiſſet. iamq̄ rex excitatus attētiſſim⁹ eēt appagete appagete ait. nāq̄ ſi baptiſati p̄ncipes ac in cunabulis moriant̄ nō ē deſperata eoꝝ ſal⁹

Paulus vergerius

Petrus paulus vergerius patria iuſtinopolitanus ph̄s ⁊ orator ac iuris cōſultus. nenō ⁊ lingua greca latinaq̄ vir eruditiſſimus Chriſolore bizantini ph̄i auditor ⁊ carrarienſium principū olim familiariſſimus p̄ hoc tempus predictis virtutibus celebratus magno fuit in precio. qui cum eloquentiſſimus haberet̄ inter cetera hiſtoriam ſatis elegantem de geſtis carrarienſiū dn̄oꝝ edidit. ⁊ de ingenuis moribus libellū. ⁊ in diui Hieronimi laudē cultiſſimas orationes compoſuit ⁊ alia multa.

Mapheus phegius patria laudenſis vir doctiſſimus. orator ⁊ poeta nō vulgaris. martiniq̄ pape datarius ob dicendi elegantiā rome floruit. qui aliquot editis libellis partim metro partim oratione ſoluta magnā laudē ſortit⁹ ē. Inter quos tredecimū eneidoꝝ librū in verſu heroico compoſuit. Eius quippe procuratione ⁊ impenſa reliquie ſancte monice ex hoſtia tiberina romā tranſlate ſunt. ⁊ eiſdem capellā atq̄ ſepulchrum miro artificio ſuo ſumptu extruere fecit. vbi ⁊ corpus ſuum in ea capella ſepelire voluit.

Franciſcus barbarus patricius venetus criſolore in grecis lr̄is diſcipulus excellentiſſimi ingenij vir ob doctrinā ⁊ dicendi promptitudinem ⁊ reipublice adminiſtrande prudentiam laudatiſſimus habitus eſt. Hic cū eruditiſſimus eſſet pulcherrimū librum de re vxoria ac epiſtolas ornatiſſimas edidit.

Leonbardus quoq̄ iuſtinianus vir magni ingenij vtriuſq̄ lingue grece ⁊ latine peritiſſimus. Inde q̄dam greca in latinū conuertit vtpote cimonis ⁊ luculli vitas. Hic bernbardum iuſtinianum filiū genuit doctrina ⁊ prudentia conſimilem.

Carolus aretinus poeta grece latineq̄ lingue vir eruditiſſimus atq̄ eloquentiſſimus frācisci philelphi emulus hiſdem temporibus floruit. qui tū metro tū ſoluta orōne multa compoſuit. ⁊ quedā e greco conuertit. quā ob rem a florentino populo in ſuū cancellariū vocatus immunitatis beneficiū conſecutus ē

Caietanus patria vicentinus patauinus canonicus theolog⁹ ⁊ ph̄s ſui tp̄is p̄cipuus in patauino gymnaſio tū legendo tū diſputādo principatū obtinuit. ⁊ cō accuracius ſup octo libris phiſicoꝝ ꝯmētat⁹ eſt. ⁊ ſup libris de anima ⁊ de celo ⁊ mundo ac alia ꝯpoſuit.

Concilium florentinum

Concilium florentie anno dn̄i. 1439. ab eugenio pōtifice cōtra baſilienſe celebrat̄. Mortuo em̄ ſigiſmundo imꝑatore a quo baſilienſe concilium incrementum habuerat. creato alberto duce auſtrie cōcilium ferrarienſe eugenij nomine cardinalis ſancte crucis inchoauit. Eo ꝓficiſcit̄ ⁊ eugenius eo q̄ aduentare imꝑatorē conſtantinopolitanū Io. paleologum intellexerat. Is ferrariā ingrediens non aliter ſuſceptus ab eugenio eſt ac romani imꝑatores ſuſcipi conſueuerant. Verū cū peſtis ferrarie inoleuiſſet florentiam transferre conciliū placuit. ibi habito ſepius conuentu diſcuſſaq̄ grecoꝝ ⁊ latinoꝝ contentione tandē eo ventū eſt vt greci rationibus victi faterent̄ ⁊ ſpiritumſanctū a patre filioq̄ ꝓcedere. vtq̄ i azimo ſiue fermento triticeo pane corpus xp̄i conſecrareſ. ac purgatorij locū eſſe crederent. Poſtremo vo vt faterent̄ romanū pontificē verum xp̄i vicariū petriq̄ legittimū ſucceſſorē primū in orbe locū tenere. cui ⁊ orientalis ⁊ occidentalis eccl̄ia merito pareret. Abeuntibus aūt grecis. 22. nouembris re hoc modo compoſita gaudentes in patriam redire. Armeni etiam cum fide noſtra conuenere. Preterea vt patres augēdo baſilienſe conciliū infirmaret. Eodē tēpore decem ⁊ octo cardinales creauit. Quoꝝ de numero fuere duo greci rutenus ⁊ nicenus vt eoꝝ auctoritate grecorum natio in fide contineretur. que haud ita multo poſt in antiquos mores redijt.

PHilippus mediolonenſiũ dux. occupata genua vrbe. magnũ exercitũ inter for cornelij liuijqꝫ forũ cõtinebat. Quapropter ſuſcipit aduerſus eũ a florẽtino pplo bellũ. qđ vſqꝫ ad obitũ eiuſdem ducis durauit. annis. l. xxv. Infida tñ nonnũqꝫ ⁊ inſidiaꝝ plena pace intercedente.

FRancia añ hec tpa diu in flore. nũc in merore fuit. Cũ illud regnũ florẽtiſſimũ ſupra modũ per heinricũ regem anglie vaſtat. poſtq̃ꝫ aũt alios bello deturbauit. nõ ſine grandi iactura ſuoꝝ infeliciſſime vitam finiuit. Joannes quoqꝫ dux burgũdie hoc regnũ eque lacerauit q̃ breui poſt occidit ⁊ malorum multoꝝ occaſio extitit. Cardinalis ſancte crucis tandẽ pacem cõpoſuit. quã burgundi acceptarũt. Anglici non conſenſerũt. verũ ioannes burgũdie dux poſt treugas initas cum ſacramentũ ambo diuiniſſimũ ſumpſiſſent. in conſpectu regis francie atrociter occidit. ideo mala ſuccedunt tempora per regiones francie.

Duo amantes

DUo amantes hijs diebus in ytalia fuerũt. Miles vnus eurialus nõie Sygiſmũdi impatoris. curialis pcipuus. Et lucrecia in ſeneñ ethrurie vrbe. ambo decori. amboqꝫ ſpecioſiſſimi. Hec lucretia mira pulcritudine precellens. Res acta ſenis eſt dũ ſygiſmundus illic degeret. Hij nãqꝫ ceco amore adinuicem ſolo viſu exarſere. Et tandẽ ad cõcupitũ finẽ puenere. Et cum ibidem p aliquot temp9 dies ſuos deduxiſſent. ob ceſaris abſentiã facta fuit ſepatio. Ex qua tãtã vterqꝫ contraxit triſticiã. q lucrecia poſt longas lacrimas egritudinẽ incidit. Et qr cor ſuũ aberat inter brachia matris indignantes exalauit aĩam. Eurialus vo poſtq̃ꝫ obiſſe verũ amatorẽ cognouit. magno dolore pmotus. cõſolationẽ vllam admiſit niſi poſtq̃ꝫ ceſar ex ducali ſanguine virginem caſtiſſimã ſibi matrimonio coniũxit. Ex quoꝝ exemplis monẽtur. vt temperatis motib9 ſtudeant. Qui eñi nũqꝫ ſenſit amoris ignem aut lapis eſt aut beſtia. Jſſe nãqꝫ per deoꝝ medullas non latet igneam fauillam. horum hiſtoriã pius pon. ante pontificatum pulcre deſcripſit.

De aduentu Delphini in alſaciã. tpe concilij baſilieñ.

UEnit per hos dies ludouicus delphinus vieneñ. ac primogenitus regis francie. cum magno exercitu infra limites imperij. Oppidumqꝫ obſidione cinxit. Cui nomẽ eſt mons belligradi. quod ab inpio comites de wirtenberg habẽt i feudũ. Ibi cum aliquãdiu delphinus maneret. cũ caſtellanis tandẽ conuenit. vt ſibi ad certum tempus oppidum traderet. Quo lapſo id libere reſtitueret. Nam aliter vi decreuerat expugnare. vt locum haberet in quo morari poſſet. quia non decebat regis filium in campis degere abſqꝫ tecto. Poſtq̃ꝫ aũt delphinus belligradi potitus eſt. fama vndiqꝫ aduentum ſuũ publicauit. ſ; non vno modo apud omnes. Apud aliquos nãqꝫ ſe in auxiliũ nobilitatis veniſſe predicabant. tanq̃ꝫ in germania p comites eſſet oppreſſa. Apud alios vo vocatum ſe dicebat per romanoꝝ regem cõtra Swicenſes. nõnullis aũt ſe velle vendicare iura domus francie ſe aſſeuerebat. que vſqꝫ ad rhenũ protendi dicebat. Ex hac cauſa vrbem argentinã obſeſſurũ ſe affirmabat. dicebat ⁊ pter ducem ſygiſmũdũ ſe veniſſe. Et hos rumores vbiqꝫ publicari ſtudebat. Non q ita eſſet. ſ; q fauorem ob eam cauſam ſeſe putabat habituꝝ. De delphini exercitu varia dicta ſunt. qui minora probant quinqꝫ. ⁊. xx. milia cenſent eſſe. Concordatũ eſt inter delphinũ ⁊ alſacieñ. quinqꝫ ⁊. xx. milia hominũ ex ſuo exercitu p hyemẽ in oppidis alſacie recipi debere. ipſeqꝫ delphinus ⁊ thuriceñ. ⁊ alijs obſeſſis ferre opem promittit. Ueniebant iam delphini gentes q̃ vulgo vocantur armeniaci in ſubſidiũ quoddã caſtelli. quod ſwiceñ. pre baſileam obſidebant. ſuiceñ. vt hec ſenſerunt non expectatis hoſtibus obuiam pergunt. primaſqꝫ armeniacoꝝ turmas incidũt. ſtragem dãt. plurimoſqꝫ neci prebent. armeniaci vo retro pedetenti fugientes ad maiorẽ exercitum ſe recipiũt. Illi ſanguinis cupidi ⁊ auidi victorie dũ gloriam querunt. priam ſalutem amittunt. Uentum eſt ad hoſpitale ſancti iacobi quod vix ſtadijs quatuor a baſilea diſtat. ibi vniuerſa multitudo armeniacoꝝ in ſuiceñ. irruit. Nonnullis ante portas baſilieñ. poſitis qui exeuntes obſeruarent cederentqꝫ. Cõmittitur atrox ⁊ miſerabile plium. Caduntqꝫ ex vtraqꝫ parte q̃plurimi. prelium a principio diei vſqꝫ ad finem tractum eſt. Ad extremum non victi ſuiceñ. ſ; vincendo fatigati. victoria lugubris armeniacoꝝ fuit. Campuſqꝫ liber eis mãſit. nõ virtute. ſ; multitudine ſupantibus. Ex armeniacis dicũt aliqui plures ſtratos eſſe q̃ꝫ ex ſuiceñ. Magna cedes equorum fuit. plures theutoni dum ſuiceñ. vlciſci volũt vitam amiſerũt. Dum hec agũtur rex romanorum oratores ad delphinũ mittit. epiſcopum auguſteñ. ⁊ ioannẽ de aych doctorem. nonnulloſqꝫ milites perſcrutatum. Quid cauſe ſit quod imperium cum exercitu ſit ingreſſus. Redeunt oratores ⁊ cum his delphinus ſuos ad regem deſtinat qnqꝫ viros preſtantes. Interim ex parte concilij baſilieñ. cardinales duo arelateñ. ⁊ ſancti calixti pluresqꝫ alij doctores delphinũ adeũt. Et cum hijs ciues baſilieñ. deprecanturqꝫ neue concilio vel ciuitati noceant. Js rurſum ſuos baſileam cum hijs nũcios mittit. Qui habuerunt diuerſos concordie tractatus. Nam ⁊ oratores felicis pape ac ducis ſabaudie totiuſqꝫ ſuiceñ. factõis illuc puenerãt. Oratores qui Nuremberge fuerunt dixerunt delphinũ vocatu regis contra ſuiceñ. veniſſe. Tandem cũ deuaſtationem in alſacia peregerunt. non ſine nece ſuoꝝ ad pria reuerſi ſunt. Anno domini. 1444.

Brixia olim nobiliſſima cenomanoꝝ galloꝝ ciuitas. Et nūc qdem inter ceteras lombardie vrbes ad modū potens. antea hec tpa. vi. ydus marcij in venetoꝝ manus deuenit. Hui⁹ cā fuit φ philippus dux quēdam virū peſſimū ibidē vectigalibus p̄fecerat. Qui intollerabilia ciuibus imponēs. ꝓpter quod brixias laceſſiti venetis ciuitatē obtulere. Suſceptaqꝫ brixia cardinalis ſctē crucis vltro citroqꝫ ſepi⁹ nūcijs tranſmiſſis. Tandē pacē ea ꝯditione inter philippū ⁊ venetos cōpoſuit. vt brixiā veneti. et oppida brixianoꝝ cremonenſiūue. q̄ antea ipi ⁊ mantuan⁹ marchio ceperāt retinerēt. Inſup ⁊ bergomū eiuſqꝫ agrū legatus ex federe ipis venetis deſignauit. hac etiā cōditione. ne ſocios venetorū florētinorūqꝫ bello laceſſeret. Inde veneti tantā gl'iam ⁊ vtilitatē ꝯſecuti ſunt. Deinde arx vi ⁊ machinis vix eſt expugnata.

Deinde bellū lucenſe a florētinis ſuſcipit qd̄ p annos tres maximo cū vtriuſqꝫ ppl'i dāno ꝓtractū fuit.

Coſmas Mediceus ciuis florentinus

Coſmas mediceus florentinus potētiſſimus ciuis. Qui e florētia pulſus. Cū anno dn̄i.1432. in vrbē reuocatus eſſet. gubernatōem oēm reipublice ſtatim reformare fecit. Vn̄ ⁊ multos alterius aduerſe factionis in exiliū egit. fuit em̄ apud florentinos ciuis primarius. omiqꝫ nō ſolum apud ytalos ſ; forte et apud exteras nationes opū affluentia prim⁹ habitus ē. Veruetiā prudētia humanitate. liberalitate. bonorūue artiū ⁊ ꝑſertim hiſtoriaꝝ ꝓſtantia oēs ſuperauit. Tāta fuit hui⁹ diuitiaꝝ abūdantia vt ſuo auxilio frāciſcus sforcia mediolanēſiū ducatū obtinuerit. Multa quoqꝫ eccl'iaſtica edificia cultiora reddidit. Et in primis celebre monaſteriū apud feſulas nō longe ab vrbe florētina ordinis canonicoꝝ regulariū extruxit. aliud etiā intra vrbē in honorē bt̄i marci euāgeliſte ordis ſancti Dn̄ici a ſolo edificauit. In qbus bibliothecas extruxit adeo ſupbiſſimas. vt omēs ſupent in ytalia. libris notabilib⁹ in diuerſis facultatib⁹. nō ſolū latinis ſ; ⁊ grecis. q̄ fuerant Nicolai de nicolis viri ſtudioſi lingue vtriuſqꝫ periti illā exornans. alia quoqꝫ ea in vrbe extruxit monaſteria ⁊ priuata edificia. Et nō longe a domo habitationis monaſteriū ſeu canonicatū ꝑmagnificū edificauit in honore diui laurētij. Que opa viri magnificentiā p̄ ſe ferūt. Porro cū ſic annis multis vixiſſet. Relicto filio petro virtutis paterne imitatore. anno domini.1464. kal'. auguſti defunctus ē. in bona ſenectute. apud ſcm̄ laurentiū conditū cū hoc titulo. Coſmas medices patrie pater. laurentius ex filio petro nepos omnes auitas virtutes atqꝫ diuitias reuiuiſcere fecit.

Nicolaus euboicus

Nicolaus euboicus ſagūdinus ep̄s latine ⁊ grece lingue atqꝫ elegantie p̄nceps laudatiſſim⁹ habet. Qui in freq̄nti florētino cōcilio medius aſſiſtēs multis ⁊ eruditis viris audientibus diſputantiū v̄ba atqꝫ ſentētias tū grece tū latine, ꝓlatas mira celeritate ⁊ adeo accomodate referebat vltro citroqꝫ in vtraqꝫ lingua fideliſſime ⁊ ſummo ornatu reddebat.

Ambroſius florentinus ordinis camaldulēſis generał abbas theologus inſignis latine greceqꝫ lingue accurate doctus. ⁊ bonis omnibus diſciplinis ornatus in eo cōcilio clarus habetur. inter cetera ſui ingenij monimenta. Diogenē Laerciū de morib⁹ ⁊ vita philoſophoꝝ ad Coſmū mediceū e greco latinū fecit. Alia quoqꝫ opuſcula docta cōpoſuit.

Iohannes Tortellius natione aretinus romani pōtificis ſubdiaconus ⁊ cubicularius. ac nicolai poſtmodū pontificis ꝯtubernalis ⁊ ſtudioꝝ ſuoꝝ intimus comes grecis latiniſqꝫ l'ris ac theologicis nō mediocriter doctus. hac tempeſtate floruit. Qui inter cetera ſtudioꝝ ſuoꝝ opa deſcribendi rōne opus p̄clarū edidit. Et ortographiam ſuis l'ris ornat. Athanaſij quoqꝫ vitā ad eugeniū papā in latinū tranſtulit. Et appianū hiſtoricū aduerbū interpretatus eſt.

Antonius cermiſanus medicorum monarcha

Antonius Cermiſan⁹ medicine monarcha. qui lectioni ordinarie padue lōgo tempore p̄fuit. Quē ſequētes miris extollūt laudibus. fuit homo hilaris ac iocūdus debite carnoſus cōplexionem a deo ſibi donatā optimā habēs. q in ſenectute maſculos pulcerrimos poſt ſe reliquit. primus ex mente abocili caſum in terminis more iuriſcōſultoꝝ aperuit. Conſiliaqꝫ ex viſcerib⁹ Auicēne ad omnes egritudines poſteritati reliquit. Diem clauſit extremū. anno legi gratie 1441. viceſimaquarti auguſti. ſepultus apud ſanctum Antoniū padue.

Bartholomeus de montagnano medic⁹

Bartholomeum montignanū philoſophū ⁊ medicū celeberrimū etas iſta attulit. Qui multarum rerum cognitione ⁊ ſcripturarū ſubtilitate ceteros ſua etate phiſicos ſuperauit. Qd̄ pulcre libri de cōſeruatione ſanitatis a ſe editi oſtendūt. Adiecitqꝫ hijs ⁊ cōſilia in medicinis de ꝑticularib⁹ egritudinib⁹ a capite vſqꝫ ad pedes. Sit̄r de balneis. de mō ꝯponēdi medicinas. Et antidotariū i cōſilijs. ⁊ alia multa.

Hugo quoqꝫ Senenſis vulgatiſſimus medicus. per hoc ipſuꝫ tempus diuina quadam ingenij ⁊ medendi gratia. omēs qui ante illum in ethruria floruerunt excelluiſſe creditur. Qui ſuper primo Auicenne ⁊ Aphoriſmis Hyppocratis ⁊ Tegni Galieni. Et conſilia vtilia ſcripſiſſe dicitur.

Nicolaus de Tolleto ordinis heremitarum

NIcolaus Tollentinas eremitarũ ſancti Auguſtini pr̃. qui anno dñi. 1294. obierat hoc anno. 1446. freq̃ntiſſim⁹ miraculis clarus ab eugenio pontifice (toto aſtãte pp̃lo romano om̃iũq; cardinaliũ cetu) ſctõꝝ ꝯfeſſoꝝ nũero aggregatur. Uoluerat tñ ioannes. xxij. pontifex q̃ de ei⁹ ſanctitate p̃cipuã habuerat noticiam. hũc ei honorẽ impṫiri. ſ; multis belloꝝ ſciſmatũq; turbinibus vexatus. ac etiã morte p̃uentus. id hãc ad vſq; diẽ dilatuꝝ ẽ. Is ſanct⁹ ex pyceno oppido q̃ð ſancti angeli nũcupat̃ ſb firmana ciuitate m̃re amita. p̃re cõpagno mediocribus parẽtib⁹ nat⁹. adultus fact⁹ corpus ⁊ aĩam dño ꝯſecrauit. In adoleſcẽtie p̃mordiis mũdo renũdo renũciãs ordinẽ heremitaꝝ. b. auguſtini ꝯplex⁹ ẽ. inde m̃ltis ieiuniis vigiliis vberibus corpuſculũ afflixit. ⁊ cõtemplationi ſe totũ dedit. oĩs ei⁹ ſmo aut rarus aut cũ opus erat de morib⁹. de religione. de pietate. de mundi ꝯtemptu. vl' de amore dei fuit ⁊ celeſti patria. cilicio circuloq; ferreo ſubtrito vtebat̃. q̃bus carnẽ ſuã plurimũ macerabat. diabolicas etiã tẽptatiões ꝯtulit. in eo q̃z ꝓphetie ſp̃us fuit. ad eũ multi languẽtes. nõnulliq; malignis vexati ſpiritib⁹ ducti curati ſunt. triginta ãnis tolentino in cõuentu ꝑmanẽs. nũq; carnes oua piſces aut alia pinguia ſanitatis aut infirmitatis tp̃e reptus ẽ comediſſe. Cũ q̃daꝫ nocte diu in orõne ꝑſtitiſſet. in cella ſua obdormiẽs vidit ĩ ſomnis ſydus clariſſimũ ſitu non altũ. e loco natiuitatis ꝓgrediẽs q̃ð poſt oratoriũ chori in tolleto terminũ habuit. cognoſcẽs ꝑ hoc ſe emigrandũ. in eo loco ſepulturã elegit ad inſinuandũ claritatẽ ſanctitatis ei⁹. Sicq; ſanctiſſim⁹ vir celo receptus ẽ. hui⁹ aũt feſtiuitas decima die menſis ſeptembris celebratur.

Laurẽtius vallenſis

LAurentius vallẽſis vt aiũt canonicus. nõ min⁹ ph̃us ⁊ theologus q̃ rhetor ⁊ grãmaticus. hoc tp̃e clarus exiſtis. ad ioannẽ tortelliũ amiciſſimũ ſuũ Elegantiaꝝ libros ſex ex neapoli dedit. quibus nil vtilius excogitari potuiſſet. Scripſitq; in dialecticã ⁊ in q̃ntilianũ cõmẽtarios digniſſimos. Ep̃las q̃z pauli ſuo m̃o in latinũ vtit. Homeꝝ inſup ⁊ herodotũ ac thucididem grecos latine loqui docuit. Nonnulla etiã alia acri cura ac diligentia conſcripſit. inuectiuas etiã aduerſos multos cõpoſuit.

MAtheus palmerius natione florẽtinus hiſtoricus ⁊ ph̃us ac orator diſertiſſim⁹. ipis q̃z tp̃ibus viguit. Et inter preclaros viros in cõcilio florẽtino annuemeratus fuit. Chronica euſebii de temporibus quã diligẽtiſſime emẽdauit. Et ab anno domini quadringenteſimo quadrageſimoſecundo vſq; ad annũ. 1448. ipe perfecit.

Blondus hyſtoricus

BLondus flauius forolíuiẽſis vir doctiſſim⁹. ⁊ dicẽdi gr̃a gratiſſim⁹ eugeniiq; põtificis ſecretari⁹ digniſſim⁹. ſ; ipo tp̃e eas ob res multo habit⁹ ẽ in p̃cio. Qui p̃ter orõnes ⁊ ep̃las innumerabiles a ſe editas. maximã gloriam ytalie cõtulit. q: p̃ ceteris latentẽ ſup̃ mille annos hiſtoriã tanta attigit diligentia. vt duob⁹ ⁊. xxx. libris. eandẽ diffuſe ornateq; oñderit. Nã omnẽ ne dũ ytalie ſ; totius olim romani imperii ꝓuinciaꝝ regionũq; ſtatũ ꝑpulcre deſcripſit. Indeq; de roma triũphante libros. x. Et de roma iſtaurata libros. 3. ac de ytalia illuſtrata libros quaſi. 13. ac alia m̃lta. Quinq; hic poſt ſe reliquit filios bonarum litterarũ feraciſſimos. nec patri inferiores.

Guarin⁹ veronenſis

GUarinus veronẽſis criſolare bizantini diſcipulus grãmaticus. ⁊ orator: ⁊ ph̃us eruditiſſimus. grece latine lingue facũdiſſimus. ferrariãq; legendo docendo et cõponendo cũ infinitam pene diſcipuloꝝ turbã ad ſe erudiendã traxiſſet. maximũ laudis preconiũ ꝓmeruerit. Tandem venetiis poſtea ferrarie. ⁊ victorinus mantue publico ſalario võti. m̃ltos in vtraq; lingua erudire ceperũt Inter q̃s etiã mantuani ⁊ ferrariẽſes p̃ncipes fuere. Hic guarin⁹ cũ eẽt ingenii excellentiſſimi grãmaticales regulas vtiliter ĩ ordinẽ redegit. indeq; ſtrabonis geographi europã. ⁊ vitã q̃rũdam ex plutarcho greco latinas eloquẽtiſſime fecit. h̃ntur eñ ipius cõplurime elegantiſſime orõnes ⁊ ep̃le a ſe edite. Deficiens tandẽ in ſenectute bona. ferrarie apud carmelitas ſepulcro marmoreo. inſigni decorato epigrãmate ſepelitur.

GEorgiũ Trapezuntiũ virum doctiſſimũ ⁊ apoſtolicum ſecretariũ cum his floruiſſe conſtat. q: ab eugenio pontifice rome publico gymnaſio vocatus. m̃ltis annis hyſpanos gallos germanoſq; viros preſtantiſſimos vna cum ytalicis oratoriã ⁊ poeticam docuit diſciplinaꝫ. Rhetoricã conſcripſit ⁊ alia.

GRegorius tiphernas rhetor vtriuſq; lingue eruditus ſtrabonis aſiam in latinũ conuertit. Ioannes quoq; auriſpa ſecretarius ap̃licus rhetor luculentus in precio fuit. ⁊ quedam cõpoſuit.

ANtonius guaynerius natione papienſis medicus celebratus. hec ipſa tempora ſuo ingenio ſuaq; iſigni doctrina clariorem reddidit. Qui in medicinis compoſuit de febribus. de ſtomachi egritudinibus. de m[illegible]ice de artetica ⁊ iũcturis. ⁊ calculi paſſione tractatus cõpoſuit. Ferũtur ⁊ ipſius de fluxibus de pleureſi. de peſte ⁊ aliqua alia compoſita laude digna.

Anno mundi.6646. Anno xp̄i.1447.

Linea ſummoꝝ pontificū

Nicolaus quintus

Calixtus tercius

NIcolaus qntus papa. Thomas ſarzanus antea vocatus. a ſarzana oppi-
do lucenſ agri. humili loco ꝛ familia natus. mr̄e andreola. pr̄e bartholo-
meo phiſico. pōtifex oīm cōſenſu creatur pridie nonas marcias. M. cccc.xlvij.
Vir certe tāto principatu doctrina comitāte liberalitate magnificētia digniſſi-
mus. Laudaṫ eñ eius liberalitas qua in oēs vſus ē. maxime erga litteratos
q̄s ꝛ officijs curialibus ꝛ bñficijs mirifice iuuit. Eos premijs ad cōponendū
ꝛ aduertendos grecos auctores in latinū ita perpulit. vt lr̄e grece ꝛ latine. q̄ ſex
centis iam antea annis in ſitu ꝛ tenebris iacuerāt. tū demū ſplendorē aliquem
adepte ſint. Miſit ꝛ lr̄atos viros ꝑ omnē europā. quoꝝ induſtria libri condre
rentur. qui maiorū negligentia. ꝛ barbaroꝝ rapinis perierāt. Hic cū oīm virtu
tum ornatiſſimus eſſet. Et in deū ac hominē bene meritus. vno eodemq̄ anno
ꝛ epātum bononienſem ꝛ cardinalis dignitatē ꝛ pontificatū adeptus ē. Qui
cū pontificatū iniſſet p̄ter ſpem oīm. mūdi principes habuit fauorabiles. Ideo
motus felix hortante etiā friderico ceſare pontificatu ſe ſponte abdicauit. Qua
ex re galerum cardinalatus ei trāſmiſit. Et legatū germanie ꝯſtituit. Ea cōcor-
dia ne dū populus ro. ꝛ etiā totus mūdus a tanta ſeditione liberatus admodū
letatus ē. Et fridericus imperator creatus vna cū leonora cōiuge ꝓ corona acci-
pienda romā cōceſſit. Et ab ipo coronā ꝛ bñdictionē acceperūt. Multa etiā glo
rioſus hic pontifex in vrbe ꝛ extra edificia magnifice ꝛ ſplendide edificauit. in
vrbe edes pontificias apud ſanctā mariā ad p̄ſepe. Reſtituit ꝛ templum ſancti
Stephani. a fundamētis erexit ſancti Theodori tēplū. pantheū in medio vr-
bis poſitū. M. agrippe opus plūbeo tecto reſtituit. In vaticano aūt ꝛ pontifi-
cias edes in hāc formā quā nūc cernimus redegit. Et muros vaticani prealtos
ꝛ latos inchoauit. Et molē ingentem quibus coherceri hoſtes poſſent. ne edes
pontificis ꝛ beati petri templū (vt antea ſepe factū ē) diriperenṫ. Extant adhuc
vaſa aurea ꝛ argentea. cruces gēmis ornate. ꝛ ſacerdotales veſtes cū mitra pō
tificia. q̄ hoīs munificentiā oſtendūt. Libros ꝑpulcros auro ꝛ argento redimi-
tos magne multitudinis (cum adhuc imprimendi ars non ꝓdijſſet) ſuo iuſſu exſcribere fecit. Elemoſinas
multas in pauperes ꝛ v̄gines inopes erogauit. auaricie adeo expers fuit. vt neq̄ officium vendiderit neq̄
beneficiū ſimoniaca prauitate vlli collocauerit. Gratus erga ſe meritos. amator iuſticie. pacis auctor ꝛ cō
ſeruator. iubileū habuit. beatum quoq̄ bernardinū ordinis minoꝝ in ſanctos retulit. Tandem ſiue tedio
animi quo maxime cruciabaṫ poſt captam cōſtantinopolim a turcis. ſiue febre ꝛ podagra. qua potiſſimū
vexabatur. pōtificatus ſui anno octauo. M.cccclv. moriṫ. Sepeliturq̄ in baſilica petri. honorificētiſſima
pompa. cum inſigni epitaphio

Anno mundi.6656. Anno xp̄i.1455.

CAlixtus tercius papa. natione hyſpanus ex valentia ciuitate. patre ioanne. matre franciſca. generoſis
parentibus natus. alphonſus cognomento borgia antea vocatus. libere educatus. Sexto ydus apri
lis hoc anno iam decrepitus cardinaliū ſuffragijs pontifex creatur. Vir certe magni conſilij ꝛ vtriuſq̄ iu-
ris peritus doctor. Et alphonſi regis ſecretarius. Pontificatu ſuſcepto. Caliſti nomen de more ſuſcipiēs
bellū turcis ſtatim indixit. Id ſe ante pontificatum vouiſſe oſtendens ſuo cyrographo. ad id perficiēdum
predicatores per totam europam ſtatim miſit. qui omnes xp̄ianos in turcos animarēt. Et ſuis opibus eū
adiuuarent. Ex hijs autem facultatibꝫ ad ſexdecim triremes rome edificatas in hoſtē miſit. patriarcha aq̄-
legienſi p̄fecto. qui triennio maritima hoſtiū aſianoꝝ vexauit. Inſulas quaſdam cepit. ac magnas calami-
tates hoſtibus intulit. Alphonſus aūt rex ꝛ burgūdie dux crucis ſignū ſuſcipientes. ituros ſe in hoſtē ꝓfi-
tebantur. vel armatos milites miſſuros. ſacerdotibus interea aliquot dierū ſupplicationes decreuit. Mā-
dauit preterea vt aſſiduo rogatu deus flecteretur. In meridie campanis ſignum dari fidelibus. vt oratio-
nibus eos iuuarent. qui contra turcos continuo dimicabant. Ea de cauſa officium transfigurationis domi
ni noſtri iheſu chriſti ipſe ordinauit. Juſſitq̄ eo modo atq̄ cum hijs indulgētijs celebrari quibus celebri-
tas corporis chriſti in precio habetur. Et p̄terea ad vſum caſſanū perſarum ꝛ armenie principē ad reges
Tartarorum Ludouicum bononienſem ordinis ſancti franciſci fratrem miſit. Cum multis ꝛ magnis mūe
ribus eos in turcū excitans. qui perſuaſu hominis magnas turcis calamitates intulere. Pontifex quoq̄
ad tranſigenda negocia pontificia animū adijciens beatū Vincentiū hyſpanū cōpatriotam ſuū. Et beatū
eadmūdū anglicum in ſanctos retulit confeſſores. Calixtus autem in omni vita integerrimus cum elemo
ſinas xp̄i pauperibus frequentes dabat. in victu parcus. in ſermone modeſtiſſimus. Moritur pontificatꝰ
ſui anno tercio menſe tercio. die decimoſexto. Reliquit centum ꝛ quindecim milia nūmum aureorū. quos
in vſus bellicos contra turcos cōparauerat. Sepeliturq̄ in vaticano ad ſiniſtram baſilice ſancti petri in tē
plo rotundo. quod ſancte Marie de febribus dedicatum eſt. Nicolai impenſa antea reſtitutum.

Fridericus eius nominis tercius imꝑator Erneſti ducis auſtrie filius. Au/
ſtrie. ſtirie. carinthie dux ⁊ comes tyrolis alberto romanoꝝ rege e vita ſub
lato. Anno dñi. 1440. cõmuni voto ceſar delectus. Inde coronã regni germani
ci apud ciuitatem aquenſem ſummo honore ſuſcepit ⁊ imperauit vſqꝫ in p̃ſens.
annis. xx. Is poſtq̃ꝫ diſcretionis annos attigit mox religionis induit zelum. ce/
pitqꝫ rebus omnibus diuini cultus augmentum ꝓponere. quod ſibi ⁊ ſue nature
bonitas ⁊ nobilitas ſanguinis ſuadebat. Nã domus auſtrie principes (inter q̊s
plures ⁊ reges ⁊ imperatores floruerũt) tunc ſibi ꝓſpere ſuccedere ſperauerũt cũ
diuino cultui bene ⁊ conſtanter famulati fuiſſent. Quoꝝ veſtigia Fridericus ſecu
tus. Defunctis parentibus q̃ꝫ primũ tutelã exiuit vt locũ videret in quo noſtra re
demptio celebrata eſt adhuc adoleſcens tranſmare nauigauit ſacra viſens loca.
vbi natus ſaluator. p̃ſentatus in templo. baptizatus ⁊ tẽptatus. vbi cenauit. vbi
iudicatus curcifixus ⁊ ſepultus ⁊ vnde celos aſcendit. Quid multa oſculatus eſt
terram vbi fuerunt pedes eius qui nos redemit. feliceꝫ reditum cũ gloria habu
it. Fuit eñ princeps catholicus ⁊ pius. etate florida. quã ſapientia. grauitas et
vite integritas comitabant̃. corpore ſtrennuus vegetuſqꝫ ⁊ robuſtus. apt⁹ ⁊ pa
tiens ad labores. fortis conſtanſqꝫ animi. ſobrietatis cultor p̃cipuus. De ſua de/
nicꝫ manſuetudine. de religione. de iuſticia. de prudentia faciendum verbum ne
ceſſarium foret. Quõ neutralitatẽ eccĩe romane nocentiſſimam ex natione ſua ſu
ſtulerit vt obedientiã germanici populi magno labore. maiori ſumptu atqꝫ indu
ſtria eugenio ⁊ nicolao reſtituerit. Unde ſecuta eſt qua nũc fruimur eccleſiaſtice
ſocietatis vnitas. Horremus tñ ingredi cũ paruo nauigio magnũ mare. necꝫ no
ſtra hiſtoria eſt que maieſtatẽ tanti principis ꝓ ſua dignitate valeat explicare. ve
tuſtas eñ imperij ⁊ amplitudo ac auctoritas ⁊ gloria deducenda forent. ⁊ natio
germanica que ſibi obſequit̃. domuſqꝫ ex qua ꝓgnatus eſt. Cũ ea regũ ⁊ impe/
ratoꝝ ſedes ⁊ ſepe hungarie ſepe bohemie ⁊ aliqñ polonie reges dedit. que lau

Fridericus tercius

des eius habunde demonſtrauit. Demũ pſona ꝓpria que corporis ⁊ anime dotibus egregie pollet. Sati⁹
eſt tamen tacere q̃ꝫ maieſtatem tanti principis tenui vt noſtra eſt hiſtoria ꝑcurrere. Vereor eñ ne quis me
putet in hoc opere pleraqꝫ ſcripſiſſe in gratiã imperatoris noſtri ac ꝓinde vanitatis arguenduz eſſe. quod
viciũ a graui viro p̃ſertim ſcribente longiſſime abeſſe debeat. qui tamen nouit fridericuz nemo adulatũ di
cet. Si eos adulari tantummodo dicimus qui mortaliũ facta dictaqꝫ ſupra verũ extollunt. Cũ hec ſcripta
eius laudes diminute magis q̃ꝫ ampliter attingunt. quis eñ eius imperatoris egregia facinora habunde
retulerit: qui annos tres ſupra quinquaginta ſapientiſſime imperiũ gubernauit. Omnes tandẽ qui mo-
do regnant quiqꝫ regnaturi poſt hec fuerint fridericũ tanq̃ꝫ ſpeculũ quoddã virtutũ contueri appetere ar-
bitror. Si gloriam regionibus. ſuis ꝓuincialibus quietem parare voluerint. Quã ob rem nõ plenam hi
hoꝛiam ſcribo. ſed ea dumtaxat excerpo eaqꝫ ꝯſtringo que ad exẽpla virtutũ ac ꝓbitatis accomodari poſ-
ſe videant̃. Nunc igit̃ ad ſequentia geſta redeamus. Prohibente ſciſmate vſqꝫ nicolaũ quintũ rome coro
nari deſtitit. rebus germanie interim compoſitis. Quo pontificante ordinatis p̃ſidibus auſtrie ꝓſecutus
iter ad oppidum ſancti viti ꝑuenit. ibiqꝫ natiuitatis dñice feſta ꝑegit. Ad quem locũ ⁊ ladiſlaum regẽ ꝓfi
ciſci iuſſit. Inde villacũ ſe confert. id eſt oppidũ eccleſie babenbergenſis ſupra dranũ ſitum non longe ab
ytalie finibus. ibi ⁊ bohemi ⁊ hungari ꝯuenerant. domi nobiles q̃ꝫ plurimi qui romã videre. coronationẽ
ytalie ſpectare mores. militie cingulũ mereri magnoꝑe optabant. Ibi quoqꝫ dux auſtrie albertus germa
nus ceſaris erat. qui ſplendidũ ex ſueuia comitatum ad ſe vocauerat. Cupidus ⁊ ipſe q̃ꝫ uis Rome in anno
iubileo fuiſſet rurſus ytaliã ingredi ac fraterne coronationis adeſſe ſolennibus. Ceſar relicto villaco alpeſ
aſcendit que germaniam ytaliamqꝫ diſiungunt. p̃miſſo alberto cum parte copiarum. ipſe regem ladiſlauz
ſecum ducens kal'. ianuarij ytaliam intrauit anno poſt iubileum primo. Legatos venetoruz patricios do
mi potentes obuios habuit. qui eũ ingenti gaudio exceperunt cum clero ⁊ reliquijs occurrentes. Ad vi-
ctum omnia ſine p̃cio adminiſtrarunt quocunqꝫ ceſar in territorio venetorum ꝑuenit. Occurrere frequen
tes populi. laudare ſplendidum ceſaris comitatum. arma lucentia. decoras iuuenũ facies. flaueſcentes co
pioſaſqꝫ comas. lactea colla. cõmendare ſpeciem ceſaris imperio dignam. dicere grauem aſpectu. pruden
temqꝫ hominem iudicare. multa ſuper Ladiſlao rege proloqui. angelicum vultum. quietos mores. vltra
etatem geſtus. Potiſſime autem teruiſani ſingulari affectu ceſarem inſpexerunt memores olim ſub ditio/
ne auſtralium ſe fuiſſe. quorum adhuc in pretorio ſigna videntur. Patauini quoqꝫ non ignorantes ad im
perium ſe pertinere. Inter hec teutones plurimi ex Sueuia Franconia rhenīqꝫ partibus per vallem tridẽ
tinam Veronam Mantuamqꝫ tranſeuntes Ferrariam veniunt preſtalantes ceſaris aduentum. Ea re co-
gnita relicto patauio ferrariam petijt. vbi borſius leto vultu honoratum ſe prebuit ac omnem magnificẽ
tiam oſtentabat. Omiſſa ferraria bononiã ꝑgit. vbi beſſarionẽ legatũ ap̃licũ occurrentem reperit. Inde
petiturus florentiam montes appenninos aſcenderat. Ingreſſus poſtea florentiam exceptus honore ma
ximo. occurrerũt duo cardiales. Parumꝑ aũt florẽtie morat⁹ donec edes coſme de medici ceteraſqꝫ ſplẽdi

BIB... BIBLIOTE... JOSÉ TORIBIO

de vrbis ſtructuras ⁊ populi magnificentiã ſpectaret. Senas ꝓfectus eſt. Cũ ſenis eſſet Leonora filia re-
gis luſitanie filia alfonſi neptis ſibi deſponſata piſas venit. ſtatura mediocri. virgo annos natu ſedecim le
ta fronte nigerrimis atq; illuſtribus oculis. ore paruo. genis ad graciã rubeſcentibus ceruice facie cãdida
ex integro venuſta. Imperatrix igit̃ ſenas deducta eſt ieiunij ſcd̃a die. Occurrerunt primo ciues natu ma-
iores. deinde albertus ⁊ ladiſlaus. poſtea clerus. Fridericus cũ legatis aplicis extra duas vrbis portas ſpõ
ſe aduentũ expectabat. qua viſa in amplexꝰ ambo venere. Ubi hec geſta ſunt Senenſes marmoreũ lapidẽ
erexerunt. Ceſar poſt iter ſuũ vrbẽ verſus ꝯtinuauit. Apud viterbiũ mandãte põtifice ingens honor illi ex
hibitus eſt. Ad ydus marcias ex ſutrio iter romã ſummo mane accepit. ⁊ quicquid nobilitatis in vrbe fuit
obuiã datũ eſt. Uenit deinde ceſar in eminentẽ collẽ vnde vrbẽ ſpectare potuit. Leta oĩs nobilitas. cui ca-
put orbis vrbẽ viſere datũ eſt. cunctarũ gentiũ columẽ romã. vbi de colle deſcenſum eſt ſacer ſenatus apli
cus occurrit. Sequenti die in pratis que ꝓxima erãt vrbi oĩs ceſaris comitatus ſe recepit. Ceſar trabea ve
ſtitus inter legatos ytalie eminebat. Imperatrix mirificis ornata cultibus portugalẽſibus circũdata oĩm i
ſe occulos attrahebat. Ladiſlaus hungarie ⁊ bohemie rex tenera etate purpuratus. Albertus germanꝰ ce
ſaris militie ductor obequitans ſuũ cuiq; locum demonſtrans. Duo ceſaris vexilla fuerunt. alterum quod
ſancti georgij vocitant. deinde vexillũ aquile. Poſtq; vrbẽ ceſar intraſſet eius equũ manu regere mariſcalꝰ
nudũ enſem ante ceſarem tulit. Epũs ſpoletanus vicarius pontificis ac plurimi epĩ ⁊ abbates infulati ſan
ctoꝝ reliquias ferentes occurrerũt. Ceſar ſub aureo panno quod vmbraculũ vocitant ſiue baldachinũ in-
troducere vſq; ad gradus baſilice ſancti petri ꝓcedentes. ibi nicolaus pontifex ſede ſedẽs eburnea põtifica
libus ornamentis indutus. ſenatu cardinaliũ circũſtante verbis paternis ⁊ ſupra modũ benignis Frideri
cũ ſuſcepit. qui pedibus eius exoſculatis auri maſſam obtulit. Tum q; ladiſlaus ⁊ albertus ac demũ impe
ratrix pedes baſiauerũt. Nicolaũ deinde rogat vt ex plenitudine poteſtatis ſe rome longobardoꝝ regẽ co-
ronaret. Idibus igit̃ marcijs apud ſancti petri ſummũ altare Fridericũ in regẽ longobardoꝝ coronauit. et
Leonora ꝑ oratores deſponſata inter miſſaꝝ ſolennia. denuo ei reiuncta fuit matrimoniũ benedictũ. Abſol
luta mediolanenſi coronatione poſtride ſolennitas auguſtalis cepta eſt. Romanus pontifex oĩm ſummam
beati petri arã in ſublimo thro no ꝯſedit. Extra cancellũ duo tribunalia fuere. alterũ friderico. lenore alterũ
deputatũ. Fridericus poſtq; iuſiurandũ beato petro ⁊ nicolao in ea forma ꝓſtitit q̃ ludouicũ caroli filiũ iu-
raſſe decreta ꝯfirmant. alba indutus in canonicũ ſancti petri receptus. Inde auguſtale paludamentũ acce
pit. in mediã baſilice ꝓfectus trinã benedictionẽ ſuſcepit. Exinde ductus ad altare ſancti mauricij in ſcapu
lis atq; brachio dextro ꝑ veteri more oleo ſacro delinitus. ſimiliter ⁊ leonora. Pontifex rẽ diuinã inchoa-
uit. Inter celebrandũ diuerſe ſolemnitates a priſcis inuente ſeruate ſunt. Sceptrũ quo regia poteſtas indi
cat̃. Pomũ quod mundi dñm oſtendit. Enſis qui belli iura demonſtrat ꝑ varias vices data. Poſtremo co
rona aurea infulata ꝓcioſiſq; coopta gemmis ceſareo capiti impoſita. Impatrix q; poſt ceſarẽ coronam ex
manibus pontificis accepit. quã ꝯiugis Sigiſmundi fuiſſe ꝯſtabat. Ceſar q̃uis ornamẽta ſibi ꝓcio incre
dibili cõpaſſet. In hac tñ ſolẽnitatẽ palliũ. enſem. ſceptrũ. pomũ coronãq; caroli magni ex archiuis nurm
bergenſiũ ad ſe deferri curauerat. Ut aũt coronationi diuiniſq; rebus eſt impoſitus modus leonora in ſuas
edes receſſit. papa ⁊ imperator ad gradus baſilice ſimul venerunt. ibi pontifex palafredũ aſcendit. eiq; ce
ſar dextratoris officiũ ꝑ aliquot paſſus exhibuit. equo deinde conſcẽſo vſq; ad eccleſiaꝝ ſancte marie vna ꝓ
fecti ſunt. Tũc papa in pallatiũ redijt. ceſar in ponte adriani ꝓfectus ẽ. vbi albertũ fratrẽ pluresq; duces et
comites ad militie ꝓuexit honorẽ. ter quemq; gladio ꝑcuciens. Trecenti eo die ꝑcuſſi milites referunt. de
inde cũ ſol occideret ad lateranũ ſe cõtulerat. ſplendidũ ibi ꝯuiuiũ habuit. Imperator igit̃ Fridericus mil
leſimo quadringenteſimo quinq̃geſimoſcd̃o anno: die. xviij. menſis marcij imperatoria corona donatus.
Alfonſi regis arragonũ precibus oneratus vt neapolim ſeſe cũ imperatrice ꝯferret. ſtatuit tanto regi morẽ
gerere. Ad regẽ igit̃ amicũ ꝓfectus ⁊ poſt eũ leonora. Qua aũt magnificentia neapolim imperator introi
erat ꝯſultius arbitror reticere. Alfonſus qui antea neptẽ ſuã nunq; vidiſſet nuptã ⁊ in alto locatã ample-
xus eſt. Manſit illic ceſar ⁊ ſanctã ebdomodã ⁊ octauã paſce. Oſtendit quoq; alfonſus theſauꝝ ſuũ quicq̃
ꝓcioſum habuit. Inde ceſar naues aſcendit romã petiturus. Imperatrix octo diebus apud auiculum po-
ſtea manſit. deinde manfredoniã profecta eſt atq; illo ex loco ꝑ mare venecias nauigauit. Ceſar romam re
diens triduo ibi manſit. Rediens deinde borſium eſtenſem mutine ⁊ regij lepidij ciuitatum ducem creauit
qui pro tanta dignitate ſuſcepta monile ꝓcioſum dono ceſari dedit. quod patrem vno ⁊ viginti milibus au
reis emiſſe ferebat. Is (poſtq; ſolennitas ducalis abſoluta eſt) ingreſſus nauem ꝑ fluẽta padi venecias pe
tijt. Cum ciuitati proximus eſſet naugiis infinita ⁊ artificũ ⁊ nobiliũ occurrerunt mirabiles ludos preben
tia. Franciſcus foſtari dux venetũ vir grandeuus qui triginta ⁊ amplius annis reipublice prefuerat cũ tre-
centis ſenatoribus obuiam venit. inauditam inſolitamq; feſtiuitatem vniuerſos oſtendere. Manſit autem
apud venetias diebus decem. Sumptus ei ⁊ conſorti ſue magnifice non ſolum in vrbe ſed in omni eorum
territorio prebiti ſunt. Deinde recedentem ſenatus vſq; ad littus proſecutus eſt. Fridericus poſt miſſa yta-
lia cum germanie metas attigiſſet. horribile viſu dictu mirabile videri poteſt. q̃turbidam aeris faciẽ mu
tatãq; celi vultum offenderit. quod preſagium future cladis multi iudicauerunt. Preſertim cum intellexe-
rant quoſdam principes res nouas in germania ⁊ hungaria moliri ob regem ladiſlaum adoleſcentem. Pe
tentem eñ ytaliam ceſarem rogauerunt auſtrales vt Ladiſlaum in paterna hereditate apud ſe dimitteret.
Reiecta petitione. auctoribus duobus Ulricis Altero cilie comite. altero eytzingero ſumptis armis rebel

lauere. Redeūtē ex ytalia fridericū apud nouā ciuitatē obſidione cinxere. Quibꝰ ⁊ heinricus roſenſis natione bohemꝰ cū ducētis eq̄tibus ⁊ mille peditibꝰ ſe adiūxit. Ceſſit furēti pplo fridericꝰ. pupillūq̄ꝫ adhuc teneꝝ dedit. q̄ ſumma alacritate apud viēnēſes exceptꝰ eſt. Hic glorioſus īpator inter liberos ex leonora ſuſceptos primo criſtoferꝝ habuit quē immatura mors abſtulit. Et maximilianū ducē burgūdie poſtea regem romanoꝝ. cū filia margareta vxore ducis alberti ī baioaria. Auſtrales aūt ⁊ ſi fridericū ceſarē accerſitis bohemis in noua ciuitate ⁊ in viēna obſederūt. Eo demū redacti ſunt. vt victores ex victo pacē peterēt atq̄ꝫ in eā rem auri ſex milia nūmū quotannis pēderent. Nouiſſimis aūt diebus cū mathia hungarie rege bella varia geſſit. q̄ ei nōnulla incōmoda. ⁊ p̄cipue auſtralibus intulit. Viennā ac nouā ciuitateꝫ in auſtria abſtulit. Que poſt mortē mathie filiꝰ maximilianꝰ prī reddidit. In pleriſq̄ꝫ tñ locis. cū ei ſemꝑ ingens cupiditas pacis ⁊ otij fuit. xp̄ianoꝝ principū ꝓpter turcoꝝ incurſiones cōuentū p̄cipue anno. 1471. Ratiſpone edixit. Et poſt aliq̄s annos Nuremberge. cū oēs ꝓpriū cōmodū q̄rerēt. imꝑauit vt ab armis diſcederēt ⁊ pacē inirēt. Ratus veniſſe tp̄s. gladios in turcoꝝ ⁊ infideliū nō in xp̄ianoꝝ viſcera ꝯuerti debere. Quā obrē anno ſalutis. 1486. filiū eiꝰ maximilianū ꝯſortē regni fecit. vt q̄d p̄ ſenectute adimplere non poſſet. ꝑ filiū regē ꝑficeret. Cū itaq̄ꝫ ceſar nr̄ inclitus habūdat potentia numero hoīm ⁊ copia gentiū. etaſq̄ꝫ ⁊ prudentia ⁊ magnificētia ꝯueniāt (q̄ p̄cipue ſunt ad res arduas capeſcēdas) Speramꝰ vt ille aut filiꝰ eius det pacem eccleſie. Et cōponat nō mō principatꝰ. ⁊ omnē pplm xp̄ianū. ſ3 vniuerſum orbē ad vnicā verā fidem xp̄ianā ⁊ ſanctā deducet ecciam. ad altiſſimi dei gloriā ⁊ honorē. ſblimationemq̄ꝫ throni ſui cū laude perpetua ⁊ eterna ſalute. Quod vt diebus noſtris conſpicere valeamus pietas diuina concedat.

S. Bernardinus

Bernardinꝰ ſeneñ ordinis ſeraphici franciſci profeſſus: ⁊ inſtaurator egregius ſua etate declamator. Is apud ſenam vrbē ethrurie nobili loco natꝰ. qui poſtq̄ꝫ lr̄as didicit. ac pōtificij iuris aliquā peritiā habuit. patrimonio q̄d non tenue a parentibus iam vita functis accepat inter xp̄i paupes erogato. abnegās ſeculi pompas. ad religionē diui franciſci ſeſe recepit. Amatorq̄ꝫ paupertatis eximius. cū ordinē illū labentē ⁊ inſtitutione prima ea longe remotū offendiſſet. reducere fratres in viā. cū diu fruſtra conatus fuiſſet. Neq̄ꝫ eñ indurati maiorū cōuentuū mores flecti poterāt. Vocatis ad ſe nōnullis quos ſanioris mētis inuenit. ſeorſum habitare inſtituit. hijſq̄ꝫ domos ab vrbibus remotas ex elemoſina ſtruxit. Iubēs oēs vt prīs franciſci volūtas fuerat nudis pedibꝰ ambulare. veſtes laneas ſine lino habere. cibo vinoq̄ꝫ vti modico. plumas oēs effugere. ī ſacco dormire. nihil de craſtino eſſe ſollicitos. ꝓprij nihil tenere. pecuniā vti venenū malāq̄ꝫ peſtē fugere. victū elemoſina q̄rere. humiles eē. populis xp̄m ⁊ hūc crucifixū p̄dicare. que oīa primus ip̄e implebat. ſobrius pater in p̄dicationibꝰ adeo plebi acceptus. vt alter paulus crederet̃. per. xxx. ⁊ eo amplius annos vniuerſam ytaliā predicādo circuiuit. quibus rebus adeo religionē auxit vt q̄nquaginta ⁊ amplꝰ cenobia ꝑ ytaliā ſui ordinis a fundamentis erexit. ⁊ fratribus impleuit. Mos ei fuit inter p̄dicandū nomē iheſu aureis litteris in tabella depictum oſtendere. Cuiꝰ rei nouitatē cū pleriq̄ꝫ improbaret. a martino pontifice iuſſus ē nouū ritū relinquere. hūc in nomine iheſu curaſſe morbos. ⁊ feciſſe miracula nō eſt ambiguū. Tandem apud aquilam brutiorū vrbem terrene vite curſu ꝑacto. ad celeſtem lucem migrauit. vbi corpus eius ſepultū. tercio ⁊ ſexageſimo vite ſue anno. miraculis coruſcat. Ideo nicolaus quintus pontifex anno ſalutis. M. cccl. in iubileo adnitēte ioanne de Capiſtrano ſanctoꝝ ordini aſſcripſit ac in cathalogo beatoꝝ patrum redegit.

Iubileus hoc anno. M. cccl. rome freq̄ntiſſimus hominū freq̄ntia fuit qui annus gratie magnus fuit. vt quēadmodū ex lege veteri corpalis ⁊ animalis ſeruitus anno q̄nquageſimo extingueretur. Remitterenturq̄ꝫ culpe. ⁊ onera peccatoꝝ omnibus. qui limina ſanctoꝝ apoſtoloꝝ ſincera mente ꝑquirerent. Ingens igitur populi multitudo. ex omī xp̄iano ſolo ꝑ hunc annū romā petebat. Licet aūt quadraginta ⁊ amplius hominū milia diebus ſingulis ꝑ vrbem templa foraq̄ꝫ vaderent. diſſoniq̄ꝫ mores. deformes habitꝰ ac diuerſa linguaꝝ genera cōcurrerent. Sapientia tamē pontificis actum eſt. vt neq̄ꝫ victui neceſſaria defuerint. neq̄ꝫ tumultus interciderint. Vnica tamen horrenda viſu ⁊ auditu ſtupenda. paucis diebus ante finem iubilei calamitas accidit. Nam cum circa veſpertinā horam baſilicam ſancti petri frequens ppli multitudo peteret. neq̄ꝫ minor iam recepta benedictione rediret. Facta eſt in ponte quem ſancti angeli vocitāt. Ingens euntiū ⁊ redeūtiū concurſatio. Cūq̄ꝫ hij atq̄ꝫ illi a ſuꝑuenientibus vrgerent̃ premerēturq̄ꝫ turmis accidit alios ruere. alios ſuꝑ ruentes vadere. Cūq̄ꝫ nōnulli equis muliſq̄ꝫ veherent̃ cum iumētis vna proſtrati calcatiq̄ꝫ ſunt. Inde maius diſcrimen ortum. Nam parietibus pontis equato iacentiū cumulo. quā plures in tyberim ceciderūt horrendum ſpectaculū. alij vndis abſorpti. alij inter hominū brutorūq̄ꝫ pedes oppreſſi animas exalarunt. quoꝝ corpora diligenter queſita. Romanus pontifex accurate ſepeliuit. Exequiaſq̄ꝫ hijs ſolēnes fecit. Capellamq̄ꝫ marmoream in eodem ponte paulopoſt conſtruxit. diuturnū tante cladis memoriale.

Anno precedēti peſtilētia ingēs q̄ꝫ primo in aſia exorta. ac deinde per illiricū dalmaciāq̄ꝫ in ytaliā ſerpens. plures poſtmodū annos ad vltimos germanie ⁊ galliarum fines miſere. per omēs fere populos debachabatur. Deinde in locis ytalie ⁊ q̄ꝫ maxime mediolani deſeuit. Sequētibuſq̄ꝫ annis vbiq̄ꝫ peſte laboratum eſt. vt pauci de multis ſuperfuerint. Quod quidem malū preter penuriam magnam. Etiam ſuperior ſolis defectio ⁊ frequentes terremotus indicauere.

Alfonſus rex

Alphonſus fardinandi arrogonie regis filius. Cuius pater ioānes vlterioris hyſpanie rex. qui currentis equi lapſu exanimatꝰ fuit. āno. 1442. renato ſupato. ⁊ pulſo in regno neapolitano ſuccedēs regnauit annis ferme. 22. Cū diu antea regnaſſet in arrogonia ⁊ ſardinia atq3 hyſpania annis multis. Renatus eīn rex ludouici andegauēſis frater. ex francoꝝ genere natus a ioanna regia contra alphonſum regē in apulio regno vocatus cū quatuor annis regnaſſz deſcitur. qui maſſiliā vn̄ in initio venerat mari reuerſus ē. Huius alphonſi pater vir ſanctus cū deceſſiſſet quatuor poſt ſe reliquit filios. alphonſum. ioannē. henricū ⁊ petrū. Hic cū maior natu eſſet regnū paternū obtinuit. Et bellicarū rez glorias pacis laudibus pferens ad id regnū oculos adiecit. in id magna claſſe deuenit. Et pfectum arcis maritime ad pditionē pellexit. ⁊ caſtellū cepit. inde bellū neapolitanis intulit. Mortua aūt regina cōtra renatū mouēs adeo neapolitanā vrbem longa ⁊ duriſſima obſidione fatigauit. vt multi fame perierūt. Tandē noctu p cuniculū furtim militibus intromiſſis vrbē cepit. ⁊ paulopoſt vniuerſis regni pceribus domitis vniuerſum regnū in ſuam poteſtatē redegit. Eoq3 tanto regno pacato neapolim rediēs. curru aureo triūphās vrbē inuectus ē. poſt magnifica geſta. Cuius dicta ac facta antonius panormita poeta clariſſimus diſertiſſime pſcripſit. qnto kal. iulij. clauſiſſe oculos traditur. nullis ex ſe relictis filijs legitimis. niſi tantū ferdinādū adhuc extantē ex cōcubina filiū. quē ⁊ in apulie regno ex teſtō heredē ſibi dimiſit. In arrogonie aūt regno Ioānes frater ſucceſſit. Reliquit aūt hic inclitus rex cū ſuper tria regnaſſet regna. tantas diuitias quātas vnq3 vllus alius pdeceſſoꝝ regū fecerit. qui ſine ꝯtrouerſia regū principūq3 omniū quos noſtra etas tulerit. ⁊ ſapientiſſimꝰ ⁊ fortiſſimꝰ habitus ē. Rex inter voluptates moderatus inter adulatores firmus inter vana pleraq3 principum exercitia doctrine ſtudia haud omiſit.

Iulianus cardinalis

Iulianus ceſarinus cardinalis diaconus. Vir fidei xp̄iane amator ferventiſſimus. Et oīnbus v̄tutibus tam diuinis q3 humanis ornatus. quez ſuperioribꝰ diebus. eugenius pontifex legatū in vngariā ad cōponendū inter ladiſlaum polonie regem ⁊ vxorē alberti imꝑatoris pacē miſerat. anno. 1444. apud budaz regni vngarie caput inter ipſos optimū pacis fedus iniſſet. Eo etiā regē ipm ⁊ vngaros omnes deduxit. vt magno cōparato exercitu contra turcos europam occupare volentes pficiſcerent. Qui turcoꝝ fines cū ipo exercitu hoſtili animo ingreſſi. Inter danubiū fluuiū ⁊ andrinopolim a ſolis ortu vſq3 ad occaſum cū hoſtibus pugnātes. ad quadraginta turcoꝝ milia eo in cōflictu occiderūt. inter quos decem ⁊ octo ex primoribus eoꝝ principibus cecidere. i qua tamē pugna ladiſlaus ipe polonie rex viriliter pugnās ſagitta ſaucius interijt. Iulianꝰ aūt ipſe mortuo rege ceteros in plio exhortās. dū xp̄iani ex multitudīe turcoꝝ terga v̄terēt. p xp̄i noīe occubuit.

Franciſcus Sforcia

Franciſcus Sforcia philippi marie ducis gener. Anno. 1448. tercio kalē. marcij. iure hereditario potitus. Quartꝰ mediolanenſiū dux efficitur. Et vna cum vxore blanca maria regnauit annis. 16. ⁊ menſe vno. Vir certe indicendo acerrimus ⁊ eloquētiſſimus. qui ſua eloquentia magnanimitate fortitudine. liberalitate. ⁊ prudentia. veteres quaſi imperatores ſuperauit cum in re militari victorioſiſſimus fuit. Qui etiam ipſa in iuuenili etate quantas in primis contra bracium. contra florentinos venetoſq3. contraq3 eugeniū pontificem. contra mediolanenſes ⁊ alios ytalos obtinuerit victorias. multis in locis clariſſima extāt trophea. Et que clariſſime geſſerit in multis poetarum oratorumq3 ſcriptis verſantur. Qui etiam permagnifice ⁊ ſplendide tum mediolani. tum alijs in vrbibus edificauit. Et in primis caſtellū iouis mediolani. aliud in lauda ciuitate cōfecit. hoſpitale magnificentiſſimū in vrbe fundauit. Extra portaz cumanā apud ſanctaz mariam incoronatam. monaſterium cum eccleſia dn̄o Nicolao de tolentino dicata ſuaſu vxoris blanche marie a fundamentis edificauit. Tandem ſex poſt ſe relictis ex vxore maſculis ⁊ ducibus femellis. anno a natiuitate domini. M. cccclxvi. marcio menſe mortuus eſt. funeratus ingenti pompa in maximo vrbis templo loco ſublimi.

Solis defectus anno. M. ccccxlviij. quarto kal. ſeptembris hora ſexta facta eſt. Quo anno maxima ⁊ cruentiſſima bella multis in locis ſurrexerunt. in anglia eīn ⁊ in gallia germania. flandria. peruſia. pānonia. apulia. ac in vniuerſa ytalia (vt dictum eſt) cedes rapine direptiones. incendia. vaſtationes. ⁊ infinita prope mala et damna ſubſecuta ſunt. grecis autem mortuo amurate turcorum principe. multo maiora illata ſunt damna. ⁊ ſeuiora bella a mahumeto eius filio excitata ſunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiq3 fuit peſtis vt de multis pauci remanſerunt. Id etiam malum frequentes terremotus indicarunt.

De expugnatione conſtantinopolitane vrbis anno .1453.

Conſtanſtinopolis ciuitas orientis imperij ſedes ⁊ vnicū grecie domiciliū ſapiētie hoc anno q̄rto kal. iunias a mahumeto turchoꝝ principe ꝑ. 50. dies obſeſſa vi ⁊ armis expugnata diripit̄ ⁊ fedat̄ anno regni mahumeti tercio. q̄ coactis vndiqꝫ copijs mirabili apparatu terra mariqꝫ regiā vrbē aggreſſus. cuius deſcriptio in ſuperiorib⁹ habita ē. Ad terciū aūt diē captato vrbis ſitu machinas innumeras craticuloſaſqꝫ ex virgultis viminibuſqꝫ ꝯtextas q̄b⁹ pugnātes tegerent̄ foſſatis admouit. Erat aūt murus fortis. q̄ tñ ſmachine cā horribili cedebat. Bombardaqꝫ ingens turri iuxta ſcī romani portā collidit. cui⁹ ruina añmuralis foſſatū replet equatqꝫ vt via hoſtibus pateret. At cū turch⁹ trib⁹ iā locis ꝯcuſſis lapidibus muros deſperaret. Memoratu cuiuſdā inuidi xp̄iani ex colle biremes intromittere curat. Eſt eñ port⁹ ille in lōgū anguſtū qꝫ ꝓtract⁹. cui⁹ orietalē plagā colligate naues ⁊ cathena muniebant. inde hoſtib⁹ aditus impoſſibilis erat. quā ob rē vt coanguſtaret circūuallaretqꝫ magiſ vrbē iuſſit in via eq̄re ex colle ſuppoſitis leuitis vaſis lacertoꝝ vi ad ſtadia ſeptuagita trahi biremes. q̄ aſcēſu graui⁹ ſublate poſt hac eo apice in decliuū ad ripā leuiſſime ſin⁹ introrſum vehebāt̄. Inde pōtē lōgitudis ſtadioꝝ circiter. xxx. ex ripa vrbi oppoita q̄ vaſis vinarijſ colligatis ſub conſtructis ꝯfixiſqꝫ lignis q̄ exercit⁹ decurreret ad murū. dyametraliſqꝫ cinctio ingreſſuꝫ tranſitūue ꝓhibebat. Tandē dato ſigno vndiqꝫ nō ſolū ꝯſtātinopolis orientis columen. ſꝫ ipa q̄ꝫ pera ne q̄d auxiliū greciſ pſtaret oppugnari cepta ē. Turchi rurſus ſubruere murū portaſqꝫ q̄tere innixi. Cernit̄ varia pereuntiū forma ⁊ plurima mortiſ imago. Cūqꝫ defenſio remiſſioꝛ fieret turchi aīaduertentes acri⁹ incūbūt. In ingreſſu demū porte octīgēti circiter milites ex latinis greciſqꝫ periere. ⁊ iā hoſtiſ ſupiorē muꝝ tenebat ſaxa i ciues deuoluens. Cū ſubito capta vrbe ceſis oīb⁹ in rapinas itū ē. In hui⁹ aūt vrbis populatiōe cōſtātin⁹ paleologus ⁊ ipē mr̄e helena genit⁹ orietis imꝑatoꝛ capite trūcat⁹ regni ſil' ⁊ vite finē fecit. datis q̄ꝫ edictis vt a ſex annis ſupra oēs vtriuſqꝫ ſex⁹ ꝑſone necarēt̄. ſacerdotes ⁊ vniuerſi monachi diuerſis tormētoꝝ generib⁹ necati ſunt. Reliquū oē vulgus gladio datū. tāta ſanguinis effuſio vt riui cruoris ꝑ vrbeꝫ currerent. Sic nobiliſſima vrbs ꝑ conſtantinū primū cōdita in manus infideliū venit. Ab eius ꝯditione M. c. xxx. vl' circa. Quibus geſtis omnia in predā dedit. ſacra templa fedauit. poſtremo turchi varia nephanda ꝑegerūt

Conſtantinopolis expugnatio a turchis

Sumcaſſianus feliciſſimus pſarũ ꝛ armenie rex. cui ꝓpriũ nomen aſſimbe⁹ Anno. 1454. ſenza perſaꝝ rege deuicto ac interfecto perſis imperare cepit Hic ꝑmũ regulus armenie cũ eſſet aio vaſto. bello potẽs ac ſcientiſſimus pſepe paucioribus copijs magnos fuderat exercit⁹ ꝛ ſenzo rege interfecto filiũ captũ in pſarũ regẽ coronare velle finxit ꝛ vſqꝫ in thauris vrbẽ q̃ pſaꝝ columen ẽ ꝓficiſcit͛ oĩa oppida ꝛ arces occupãs. cũ ſatis ſibi cautũ putaſſet nouũ regẽ obtrũcans pſico regno potit⁹ ẽ ꝛ ſumcaſſian⁹ appellat͛. qđ latine magnũ virũ ſignificat. qui poſtmodũ bactrianos. medos ꝛ parthos ꝛ maiorẽ partem orientis ſibi ſubegit. Cũ eo calixtus põtifex amiciciã inchoauit ꝛ magnũ honorem pontifici detulit. Cui⁹ etiã ſuaſu magnas turchis calamitates intulit. Ad hunc ſenat⁹ venetus nigropõte pdito quedã oratorẽ miſit q̃ auxilia ꝯtra othomannũ turchum expoſtularet. Rex ab eo exorat⁹ ꝓfeſtim copias ſuas recenſuit ꝛ pmo impetu ſinaũ ciuitatẽ cepit. Inde trapezuntiã inuaſit vbi ad. xxx. milia turchoꝝ interfecit Poſt nõ lõge ab armenie mõtibus bis ad inuicẽ ꝯflixere ꝑlio. vt plures e turchis neci dati ſunt. inde aliq̃t interiectis dieb⁹ cũ turchoꝝ rege pacẽ inijt ꝛ natos mutuo ꝯiugio copulauere

Sumcaſſian⁹ rex pſaꝝ ꝛc̃

Johannes capiſtranus

Johannes de capiſtrano ꝑ idẽ tps aprutio oppido nõ longe ab aquila vrbe cõſtituto ortus. ordinis beatiſſimi franciſci ꝓfeſſus xp̃iane religionis acerrim⁹ et egregius pdicator. Ex aplica iuſſione theutoniã ingreſſus eſt ac ꝑ carinthiaꝫ ac ſtiriam venit in auſtriã. Cui ſacerdotes ac plebes cũ ſanctoꝝ reliquijs obuiauerũt Cũqꝫ veluti aplice ſedis legatum ꝛ dei nunciũ ſuſceperũt. Johanni occurrere oẽs accole veſtimentoꝝ eius fimbriã auide contigere. egrotes ꝛ male habentes añ pedes eius attulere. e quibus pleroſqꝫ ſanitati redditos rumor fuit. Morat⁹ eſt autẽ in germania dieb⁹ aliquot viam dñi pdicans. mortaleſqꝫ oẽs ad penitentiã vocans. Inuitatus aũt iohannes nurmbergã vrbem germanie petijt. vbi vndiqꝫ populi motus fuit. viri ꝛ mulieres impetũ fecerũt. intueri virũ lacrimas letitie deuotioniſqꝫ mittere. leuare in celũ manus benedicere veniẽti. laudare mittentẽ. tangere. oſculari qui ꝓpe ſunt veſtimẽta veluti celo miſſum ꝛ angelũ dei reſpicere. apud minores deinde ſui ordinis fratres exceptus eſt. ibi cibaria ſibi ſuiſqꝫ comitibus miniſtrata ſunt. Vitã in hũc modũ duxit. veſtitus dormire. ante lucẽ ſurgere. matutinũ. laudes. primã. terciã orare. diuina deinde celebrare. hiſqꝫ pactis ſermonẽ ad populũ latine ꝓnunciare. poſt hec interpres que dicta ſunt ab eo q̃tũ capax eſt exponere populo. Finito ſermone ad cenobiũ ſui ordinis reuerti. ac ſexta ac nonis completis infirmos viſere. diu apud eos morari. manus omnibus imponere. Birretũ ſancti bernhardini ꝛ cruorẽ quẽ illi mortuo e naribus fluxiſſe ferunt ſingulis egrotantib⁹ ſe admouere. precari ſupplex pro omnibus. exinde cenare. demũ his qui ſe accedũt audientiã pbere. mox veſperas dicere. hiſqꝫ ꝯpletis ad egrotos reuerti atqꝫ cũ his vſqꝫ ad noctẽ ſe exercere. Cũqꝫ demuꝫ ꝯpletorio et alijs dilectis pcibus expletis corpus quieti dare minimũ eſſe. quod ſomno ferme nihil. Ad reuiſendos ſacre ſcripture codices pauſillũ furari temporis. ſic homo quaſi celeſtẽ vitã in terris agere immaculata abſqꝫ ſorde. quẽ puſillũ corpore nurmberge vidimus. etate ſenecta. annos qnqꝫ ꝛ ſexaginta natũ. ſiccũ. aridũ exhauſtũ. ſola cute neruiſqꝫ ꝛ oſſibus ꝯpactũ. letũ tñ ꝛ in labore fortem. ſine intermiſſione ſingulis dieb⁹ predicantẽ. altas ac profundas materias abſoluentem. Ferunt ꝛ hũc ceſarẽ fridericũ cupide audiuiſſe. multiſqꝫ ſermonibus eius interfuiſſe. ac veſtimẽtis eũ ſacerdotalibus donatũ cũ apud viennã ꝛ auſtrales auaritiã calcauit. libidinẽ ſubegit ꝛ honores ſeculi fugit. tandẽ eũ cũ honore dimiſiſſe. Cũqꝫ audiſſet innumerabiles xp̃ifideles a turchis capi ad pannoniã acceſſit ſuis exhortationib⁹ grandi exercitu ibidẽ congregato ꝯtra turchos impetũ fecit. ꝛ populũ exhortantẽ apud belgradũ trans danubij oppidũ tanto ardore xp̃icole pugnarunt vt magnũ de inimicis reportarunt triumphum ꝛ ferme ad ſex milia occiderunt. Eo deniqꝫ mortuo magnis eũ coruſcare miraculis ferunt.

Frãciſc⁹ philelph⁹ poeta

Franciſcum philelphum anconitanũ ex vetuſto Tolletini oppido natũ eqtẽ quidem laureatum. ꝛ lraꝝ tam grecaꝝ q̃ latinaꝝ excellentiſſime doctum ad hec vſqꝫ tempora cũ magna fama pueniſſe conſtat. qui ꝛ grecã pariter ꝛ latinam orationem ſemꝑ exercuit. In omni genere ſcilicet dicendi ꝛ proſa ꝛ carmine. Is itaqꝫ criſolare bizantini auditor ꝛ gener fuit. qui cũ ab eo doctiſſimus euaſiſſet. primũ apud venetos. poſtea apud florentinos. ſenenſes. bononienſes. ꝛ demuꝫ mediolani philippo maria duce vocatus grecas latinaſqꝫ lr̃as plurimos docuit. ꝛ ibidem vſqꝫ ad hec ferme tempora ſub quatuor ducibus cũ annua penſione fuit. vbi libros a ſe editos dereliquerat ſcilicet Sphorcidiarũ Satyraꝝ. de iocis et ſerijs. lyricoꝝ. cõuiuioꝝ. de morali diſciplina. epiſtolare tã grecaꝝ q̃ latinaruꝫ Orationes. 60. oratione ſoluta. Hippocratis libros de flatibus ꝛ corpis paſſionibus ꝛ in plutarco vitã galbe ꝛ othonis tranſtulit. Obijt demũ bononie anno ſalutis noſtre M. cccc. lxxxi. nonagenarius.

Leonbardus de vtino ordinis predicatorum profeſſor ꝛ ſacrarum lraꝝ doctor tum diuinoꝝ eloquiorũ ꝛ ſtudiorum humanitatis doctrina. tum multa prudentia ꝛ ciuiũ gratitudine claruit. ꝛ multos ſmones ad populos erudiendos ꝛ de ſanctis per totum anni circulum poſt ſe reliquit.

Iuraſſe fridericū imperatorē nunq̄ʒ comptū ē niſi cū in ciuitate aquenſi apud belgas. ⁊ cū rome corona tus eſt. idqʒ iuramentū conſtantiſſime tenuit. Cū em̄ iureiurando ꝓmiſiſſet que bona poſſideret imperium nullatenus alienaturū. ⁊ modo hoc modo illud ex eo peteret maluit auarus negando q̄ʒ concedendo periurus videri. Eā ob cauſam petenti borſio marchioni eſtenſi ducatū mutine tamdiu reſtitit donec monſtratum eſt. Cū ducatum qui ſub annuo tributo concederet lucri magis q̄ʒ alienationis ſpeciem habere. ꝑſertim cū mutina ⁊ regiū in poteſtate ſua non eſſet. In eū quoqʒ fridericū ceſarem tercīū cū nonnulli dicta probroſa iactaſſent. referentibus aulicis. an neſcitis inquit fridericus. principes quaſi ſignū ad ſagittas expoſitos eſſe. Turres quidem fulgura prealtas feriunt. humilia tecta preteriunt. At nobiſcum bene agitur ſi verbis tantum impetimur

Latiſlaus rex bohemie et hungarie

Ladiſlaus hungarie ⁊ bohemie rex ac dux auſtrie filius alberti ceſaris ⁊ ſigiſmundi imperatoris nepos. Cū poſtumus naſcebat̄. qui mox vt in lucē prodit apud albā regalē ⁊ baptiſmū xp̄iane fidei ſignaculū ⁊ militie cingulum et ſacrā hungarie coronam (quam mater penes ſe habuit) eadē die accepit. Inde ſublatus in tutela friderici ceſaris duodecim ferme annis fuit. cui mater ⁊ ipm ⁊ coronā cōmendauit. Cū cecidiſſet in bello vladiſlaus polonie rex qui regnum hūgarie aſſumpſit Ladiſla⁹ cōi procerū ꝯſenſu rex deſignat̄ ſuiſqʒ auſpicijs deinceps in turchos pugnare cepit. Rex āt paulopoſt magnificētiſſimis apparatibus bohemiā petijt atqʒ in praga ſummos honores conſecut⁹ regni coronā accepit. manſit ibi nō pūo tp̄e nec vnq̄ʒ hereticoꝝ eccias intrauit. pri⁹ tñ q̄ʒ rediret in auſtriā vratiſlauiā nobilē vrbeʒ inuiſit ſleſitaꝝ caput. Poſtea comes cilie a ladiſlao huniadis filio in caſtro regio obtruncat̄. Offenſus ea re regi⁹ anim⁹ dolorē tñ ſuppreſſit. Rex budā ſe ꝯtulit vbi huniadis filios in carcerē rapi iuſſit. pcuſſorē comitis ladiſlaū natu maiorē capite plecti. mathiā captiuū duxit i auſtriam. In auſtria de ꝯiuge regi tradenda diu agitatū. multe virgines offerebant̄. verū nobiliſſimo regi nulla dignior viſa eſt margaretha Caroli regis francie filia. placet legatos mittere qui ſponſam petant. De loco nuptijs eligendo ꝯtentio exorit̄. hungari budā. auſtrales viennā. bohemi pragā tante celebritate deputandam aiūt. factione tñ georgij pogiebracij ſolennitas prage deſtinata. Ordinatis auſtrie rebus ingenti rex apparatu bohemiā petit. Inde due legationes miſſe. altera ad fridericū impatorē de pace. altera ad carolū frācie regē filiā adducturā. In ea legatione. 800. equites profecti ſunt. quadrige aurate. matrone ⁊ virgīes ſplendido apparatu que ſponſam ducerent. Imperator ⁊ auguſta vocati. ambe regis ſorores ⁊ cuncti germanie principes. ſʒ hos cogitatus immatura mors regis interrupit. Ladiſla⁹ igit̄. x. kal̄. decembris egrotare cepit. Cū medici acceſiti deſperata ſalute. Georgius vocat⁹ cū quo plura locutus. finito ſmone de curatione aīe actū. xp̄iano more ſacramenta exhibita. vbi aīa amplius dimorari nō potuit. ſacrā candelam petijt ⁊ intuens ſaluatoris imaginē orationē dn̄icā orſus ꝓnunciato ſʒ libera nos a malo nihil amplius locatus mortalis vite lumen reliquit. O inanem gloriam. quid dignitates. opes. potentiam tantopere flagitamus. Ladiſlaus nobiliſſimus adoleſcens duo de viginti natus annos in ipō etatis flore tot regnis ⁊ gentibus imperans intra. iij. ⁊. xxx. horas poſtq̄ʒ egrotare cepit extinctus eſt. Mortē eius alij morbo. alij veneno imputauere. qui ad. viij. kal̄. decembris regia pompa in ſinu proaui ſui caroli quarti romanorum imperatoris ſepultus fuit in ede ſancti viti prage.

Theodorus theſſalonicenſis vir greca latinaqʒ lingua apprime eruditus. pontificis iuſſu quom alia egregia grecoꝝ volumina tū theophraſti de arborib⁹ plantiſqʒ opus inſigne in latinum conuertit.

Varia nunciata prodigia anno M. cccc. lvi. in ſabinis menſe februario vitulū capitibus duobus ortum. rome ſanguinē apud veneris portam. in ligurio carnes pluiſſe. In agro piceno ortus infans dentibus ſex. facie inſolite magnitudinis. future calamitatis que poſtea ſecuta eſt magna ꝑfecto indicia.

Cometes gradu. 15. cancri in oriente menſe iunio viſus eſt. Inde anno ſequenti cometes quā nigrū appellant M. cccc. lvij. anno iunio menſe gradu. 20 piſciū ꝑ menſem viſus varie mortaliū mentes affecit.

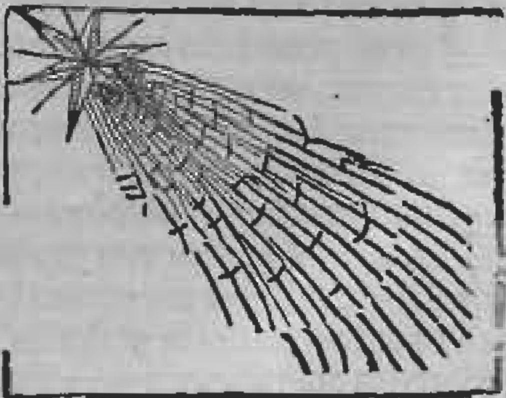

Maumetes turchoꝝ imperator ad thaurinū oppidū quod nūc albaʒ dicunt ad confluentes ſauū danubiūqʒ ſitū a paucis xp̄i cruce ſignatis fuſus fugatus caſtris exutus eſt. Johannes genere hiſpan⁹ cardinalis ſancti angeli magnas illic copias cōparans. quo cū erat iohānes capiſtranus de quo cōciti pānonij ad inſequēdos barbaros maximā ſtragē infinito hoſtium numero parua manu dedere. Bellū aūt geſtū eſt die ſancti ſixti. qui ē viij. yd⁹ auguſti. ob idqʒ calixt⁹. iij. pō. eo die trāſfigurationeʒ dn̄i ꝯſtituit

Terremotus ꝑmaximus anno dn̄i. M. cccc. lvi. die quinta decembris hora noctis vndecima. Et iteruʒ. xxx. die eiuſdem menſis hora. xvi. fuit vt in memoria hominū nō ſit ⁊ nuſq̄ʒ legit̄ tam vehemētes fuiſſe ⁊ tam magnū ſpaciū terre occupaſſe. ꝑcipue in regno apulie. In neapoli beneuento ⁊ multis alijs ciuitatibus ⁊ villis circūſtantibus. ex quo multa templa ⁊ in neapoli pallatia. domus cuʒ interitu magno hoīm pecorūqʒ corruerūt. Et in terra laboris capue. caiete. auerſe ceteriſqʒ veteris campanie vrbibus. Fuerūt nihilominus ⁊ alij terremotus ꝑcepti inter ꝑmū ⁊ ſcōm etiā poſtea ſʒ tenues ita vt nullum damnum edificijs ac perſonis intulerunt.

Anno mundi. 6657. Anno xpi. 1458.

Linea ſummoꝝ pontificū

Pius ſecundus

Paulus ſecundus

Pius eius nominis ſecundus papa eneas cognomento picolhomineus antea vocatus. natione ytalus. ſenis oriundus. corſiniani ortus patre ſiluio. matre victoria. Ideo prius eneas ſilui⁹ poeta vocitatus hoc anno patrū omniuʒ conſenſu terciodecimo kalendas ſeptembris pontifex creat̃. vir quidem oī laude dignus eloquentiſſimus copioſiſſimuſqʒ. prudentie ſingularis. qui nō ad ocium ſed res maximas agendas vocatus. Is corſiniani cū ꝑ etatem diſcere potuiſſet grāmaticam didicit. Annū vo decimū ꝛ octauū agens ſenas ꝑficiſcit̃ vbi a neceſſarijs ꝛ cognatis adiutus poetas primo. mox oratores audiuit. quibus facultatibus tanto ingenio valuit vt breui preclara poemata latina ediderit. inde ad ius ciuile ſe contulit. Poſtea dominicū capranicū ſecut⁹ baſileā ꝑuenit. Deinde bartholomeū nouarienſem epm̄. ꝛ poſt eum nicolaū ſancte crucis cardinalem ſecut⁹ Iterū ad baſileam ꝑficiſcens ſemꝑ in honore apud omnes eſt habitus. Fuit eīn ſcriba in illa ſynodo ꝛ lraꝝ aplicaꝝ abbreuiator. In eo aūt ꝯuentu ꝑſepe orauit. Legationes plures ꝯcilij cauſa obiuit. Orator deinde ad fridericū imperatorem a felice miſſus tantū dexteritate ingenij valuit vt eū corona poetica donatū in amicos ꝛ ꝓthonotariū receperit. Relatus deinde in ſenatoriū ordinem. quē princeps in rebus grauibus conſulit. Creato autē nicolao pontifice dum ab eugenio ſubdyaconus creatus eps̄ tergeſtinus morit̃. in cui⁹ locū eneas ſe quidē inſcio a pontifice ꝛ imperatore ſuffectus eſt. A calixto aūt pontifice in numerū cardinaliū refert̃. ingreſſus conclaue poſt obitū calixti pontifex creat̃. Accepta pōtificia corona confirmata prius eccleſie ditione ſe totū ad curam reipublice xpiane conuertit. Sigiſmundū auſtrie ducem qꝛ in cardinalē ad vincula petri aīaduertiſſet diris execrationibus ꝓſecutus eſt. Maguntinū inſuꝑ antiſtitē ſede deiecit. Beneuentanum qʒ archiepm̄ ſūmouit. nil regibus. nil populis timore aut auaricia cōceſſit. katherinā ſenenſem inter ſanctas xpi virgines retulit. pragmaticā in gallia abrogauit. fodinas inuenti tū aluminis apud tolphā inſtituit. Cultor iuſticie et religionis. admirabilis eloquio. Inter ferdinandū regem ꝛ ſigiſmundū malateſtam inducias compoſuit. vt mantuā vbi cōmunem xpianoꝝ conuentū indixerat tuto ꝑficiſci liceret. media igit̃ hieme ab vrbe diſcedit. mantuā poſtremo ventū eſt vbi magnus erat principū numerus. magna legatoꝝ vis. actūqʒ eſt pro illo dicente vt bellū cōmuni oīm decreto turchis indiceret̃. Urbem aūt romam mult exornauit edificijs. ꝛ tybure arcē conſtruxit. ac ſenis nōnulla ornatiſſima edificare fecit. Fuit aūt continentiſſime vite ꝛ otij inimiciſſimus. homo ſtature breuis. caput habuit ante annos canū. facie ſenecta. aſpectu ſeueritatem facilitate conditam oſtendebat. Circa cultū corporis neqʒ moroſus neqʒ negligens. robuſtum ei corpus natura dederat. quod tñ longe peregrinationes ꝛ crebri labores attriuerant. accedebant morbi eius familiariſſimi tuſſis. calculus ꝛ podagra quibus ꝑſepe cruciabat̃. Duodecim cardinales ſuo pontificatu veteribus addidit. Qui tandē ancone dū venetorum ducem belli ſocium ancone expectat vt contra turchuʒ cū innumerabilibus populis ꝓficiſcerent̃. diuturna ꝛ lenta febri afflictat⁹ morit̃ anno ſexageſimoquarto ſupra quadringentos ꝛ mille. xvij. kal. ſeptembris. anno vero pontificatus ſexto. diebus ſex minus. Funus ancona romā defertur ꝛ in baſilica ſancti petri condit̃ ad altare ſancti andree. Delectatus ē aūt mixto ſcribēdi genere ideo plura opa edidit. Caput ſancti andree e peloponeſſo romā auectū in ſacello ad id fabrefacto collocauit. cognitionē qʒ reꝝ antiquaꝝ nō omiſit cū ꝯmentarioꝝ libros ſcripſit ꝛ plura alia.

Anno dn̄i. 6663. Anno xpi. 1464.

Paulus ſecundus papa patria venetus. patre nicolao. matre polixena. petrus barbo antea vocatus. eugenij pontificis ex ſorore nepos ſancti marci pſbiter cardinalis hoc anno pridie kaln̄. ſeptembris pōtifex creatur. vir certe magni animi. corpus habens egregiū maieſtate dignū. Is adoleſcens adhuc iturus in mercaturā erat. que apud venetos in precio eſt. Ei nunciatū eſt gabrielem auūculū ſuū pontificem creatū eſſe. ſubſtitit adhortante fratre paulo barbo. ac lrīs (licet iam adultus eſſet) operam dedit. inde vocatus ab eugenio archidiaconatū bononienſem. ac poſt epatum ceruie cōmendatione adeptus ꝓthonotarius ab auūculo creatur. Tandem vna cū alouiſio patauino medico. quem poſtea patriarchā appellarunt cardinalis ab eugenio creat̃. Erat aūt natura blandus. natura humanus. Mortuo itaqʒ pio in eius locū ſuffectus ē. Duo bella quidem parua in ytalia ſuſcepit. que nulla re pri⁹ repetita bello ꝫ inſidijs inchoata poſtea deſeruit. In colligēdis aūt pecunijs ita diligēs fuit vt fere ſꝑ bñficia ꝛ epatus his ꝯmitteret q̄ officiū aliqđ venale haberet vñ elici mun⁹ poſſ. his aūt pecunijs interdū etiā ad liberalitatē vtebat̃. nā ꝛ cardiales paupes mīrie ꝛ epos ꝛ pricipes ac nobiles domo extorres. virgīes. viduas. egrotos frequēt iuuabat. Curauit itē vt rome annona ceteraqʒ ad victū ꝑtinētia vili⁹ q̄ antea venderet̃. Multa deinde edificia ſplēdide ac magnifice tū apud

ſanctum marcū. tum vo in vaticano qđ ad munificentiā pertinet extruxit. iuſtus quoqȝ habitus ē. hic pontifex ac clemens moroſus ꝛ difficilis canonicos regulares e ſancto ioanne laterano pulſos a caliſto pontifice reſtituit. Cognita aūt georij regis bohemie pfidia. in hoſtem vngaros ꝛ germanos cōcitauit. Apparatu aūt pontificio maiores ſugauit. In corona ſiue mitra in quā multas opes contulit coemptis vndiqȝ ac magnis p̄cijs adamantibus ſaphiris ſmaragdis chriſolitis iaſpidibus vnionibus ꝛ quicqđ gemmarū in pcio ē. Tandē vo decem cardinalibus creatis. quoꝝ de numero franciſcus ſauonenſis eius ſucceſſor extitit. Cū annos plurimos viuere ſibi pſuaſiſſet. anno ſalutis noſtre. 1471. v. kal. auguſti. ſecūda hora noctis Cū eo die letus ꝯſiſtoriū habuiſſet. ꝛ iocundiſſime cenaſſet. apoplexia correptus. vitā cū morte mutauit. anno pontificatus ſui ſexto. menſe. x. peponū eiū eſu. cancroꝝ. paſtilloꝝ. piſciū ſuccide admodū delectabatur. Quibus ex rebus ortam credūt apoplexiā illā. qua e vita ſublatus ē. Nā duos pepones. ꝛ quidē pregrandes comederat eo die. Quo ſequenti nocte mortuus eſt. Eius corpus in baſilica beati petri mane ſepulture traditum eſt. Et tūc vacauit ſedes dies nouem.

Antoninus archiepiſcopus florentinus

Antoninus florentin⁹ archiepūs ordinis pdicatoꝝ pfeſſus pater. hiſtoriarū ac romane vrbis olim auditor cauſarū. ſanctiſſime vite ꝛ moꝝ vir. ꝛ ſacrorū dogmatū admodū doctus. hijs tempoꝛibus. ob līaꝝ gloriā apud ytalos in precio habitus ē. Qui multa ꝛ grandia volumina. magno qdem cōfecto labore. lōgiſqȝ lucubrationibus poſteritati reliquit. que legentibus atqȝ audientibus magnā afferūt doctrinā ꝛ voluptatem. Ex quib⁹ extat ſumma accuratiſſima in caſibus cōſcientie ſacerdotib⁹ p neceſſaria. ſ ꝛ multos hiſtoriarū libros ad erudiendos mortales ꝯpoſuit. Tandē āno domini. M. cccclix. deficiēs. vi. nonas maij. nō ſine magna ſanctitatis opinione fuit. cū crebris miraculis claruerit. Eius autem ſanctū corpus ex domo epāli. ad ſanctū marcū ordinis ſui delatū. cū magna populoꝝ frequentia ꝛ veneratione ſepultum fuit.

Borſius marchio inde dux ferrarienſis

Borſius eſtēſis marchio. Et primus ferrarie dux leonelli marchionis frater. Et nicolai eſtenſis filius. defuncto leonello fratre maiore. in regnuȝ ferrarie ſuccedens. regnauit annis. 22. Vir certe ingenio diuino. in quo nihil fucatū. nihil ſubdolū. Eius verba ſapientie plena. opa aūt grauiſſima. ꝛ ſemp regia. ad eū cum fridericus ceſar accedens. viſa hominis celſitudine ꝛ animi magnitudine. illum mutine ꝛ regij (vt premiſſum ē) ducem primo creauit. Deinde exactis multis annis romā accedēs a paulo pontifice magnifice exceptus. ab eodē ducatus ferrarie inſignitus fuit. Nicolaus aūt pater cū hos ꝛ alios ex pellicibus genuiſſȝ filios. ſenio cōfectus. alios ex vxore ſuſcepit liberos videlicet herculē ꝛ ſygiſmundum. quos moriens regni heredes ſub leonelli tutela reliquerat. qui eos neapolim relegauit. ꝛ regnū omne occupauit. Et cū ludouici ganzage ſororem haberet vxorē. ex ea nicolaū tantū ſuſcepit filiū. Quo nato nō multo poſt mortuus. cū nicolaus regno aptus non eſſet. hac conditione in borſiū imperiū deuenit. vt poſt obitū nicolao iureiurādo regnū reſtitueret. Borſius principatu ſuſcepto cū prudentiſſimus eſſet herculē ꝛ ſygiſmūduȝ relegatos reuocauit. ꝛ eos ac nicolaū tanqȝ filios cariſſimos omnes habuit. Erat autem diuinaꝝ humanarūqȝ litterarū egregie doctus. ꝛ doctorum viroꝝ amator. Hic vrbē ferrarie miris edificijs ornauit. Nam arcem nouā ꝛ curiā pulcerrimis edificijs clariorem reddidit. Monaſteriū inſuper toto orbe celeberrimū ingenti impēſa ordini carthuſienſiū a ſolo cōſtruxit. deniqȝ anno regni ſui. xxij. in pace quieuit. Eius corpus apud carthuſienſes ingenti pompa delatum. humili loco ſepeliri voluit.

Ferdinādus rex

Ferdinandus huius nominis ſecūdus. alphonſi regis ex concubina filius. hijs tempoꝛibus patre defuncto. ex eius teſtamento in neapolitanū regnuȝ eidem ſuccedens. Alphonſo autem ſine legitimo filio defuncto. id regnū feudatario ꝛ antiquo iure ad ſedem apoſtolicā deuolutā cenſebatur. Quod cum calixtus pontifex armis repetere ſtatuiſſet. morte ſuperueniēte diſturbata ſunt omnia. At ferdinādus metu liberatus ab eius ſucceſſore pio papa regni cōfirmationē. reclamantibus gallis accepit. Quo regno in pace adepto multos hoſtes bello poſtea profligauit. hūc pius pontifex cum vehementer diligeret. et regno confirmauit. ꝛ regia corona donauit ac coronauit. Et ei etiā annuū cenſum in parte relaxauit. Inde auxilio pontificis ioannem andegauenſeȝ renati filiū apulia fugauit. A pio pontifice poſtmodū mortuo ferdinandus cum paulo eius ſucceſſore. ꝛ ſequentibus pontificibus inimicicias ſuſcepit. ꝙ peterent tributū quod ſingulis annis eccleſie romane pendebat. ꝛ ob bene merita relaxari optabat. Inde multo maiores ſimultates cum ſenatu veneto ob cipri regnū cōcepit. Et turcum in venetos (vt aiūt) concitauit. Veneti igitur cū turco pacem cōpoſuerunt. qui omnē vim belli in regem conuerterūt. ꝛ hydruntū maritimā ytalie ciuitatem ei abſtulerūt. Et verendū fuiſſet niſi mahumetes morte ſublatus fuiſſet. plura damna regno apulie intuliſſet. Eo vo mortuo. difficillimo bello vrbem hydrunt. rex per alphonſum calabrie ducem filium ſuum in armis ſtrennuū recepit.

Anno abhinc ferme ſexto ⁊ q̄drageſimo. inter frēs beate marie theutunicoꝝ ⁊ vladiſlaū polonie regē de regni finib⁹ orta q̄ſtione. Utraq̄ pars ingentes copias in bellū eduxit. At primi pruteni ſiue numero militū. ſiue animi ferocia exultantes. duos gladios ꝑ feciale̅. regi miſere. vt ex hijs quē mallet. vnū acciperet. Is cū vitoldo fratre. deo ſuo hoſtias littabāt. q̄ audito feciale. nō inuitus inq̄t prelij ſignū recipio Conſecratoq̄ʒ gladio quē elegerat. eo ſe cinxit. Et facta pugnādi copia. lituanos q̄ auxilio venerāt ꝑmos opponit. quoꝝ ſtrage fatigata copia prutenoꝝ. Et ipa polonis ſuguenīētibus ſternit cruentiſſimo ꝑlio. ea die confecto victoria regis fuit viri equeſtris ordinis ex religione q̄dringenti cū ipo magno mgro periere Ceſa ex plebe multa milia. qui ſupfuerūt capti. Pruſſia p̄ter oppidū. b. marie omnis ad polonos defecit. Seq̄ntib⁹ annis caſimir⁹ rex polonie eis ciuitates munitas dantzk ⁊ dorn̄ abſtulit. aſſerens portionē ſui regni eſſe pruſſiam.

Albertus marchio brandeburgen̄. annis effluxis belluʒ aduerſus Nurēbergenſes enixiſſime geſſit. Greuēburgiū ab eo multa vi oppugnatū ē. Id oppidū in valle iacet. xx. milibus paſſuū a nurēberga. muro ⁊ foſſa munitū. Et cū varia dāna ab vtriſq̄ʒ illata fuiſſent ꝑ ludouicuʒ baioarie ducē. ad hos tumultus ſedādos vocatū (cū diu laboraſſet) hoc bellū poſt varias dictas ſopitū fuit. Deinde cū poſt aliq̄ tēpora inter ludouicū baioarie ducē p̄dictū ac marchionē brandeburgen̄. principes potentiſſimos. bellum ſuſceptum eſſet. Haud quidē iniuria. ⁊ magna cum animi fiducia ꝯtendiſſent. poſt plures ſtrages principes germanie pacem poſtulantes. Tandem res equo animo ſedata fuit.

Ludouicus rex francie

Ludouicus caroli regis francie fili⁹. his tꝑib⁹ pr̄i in regnū ſuccedēs. Fuit aūt carolus pientiſſimi animi vir. ſ; ingenij ebetis. Qui cū bellū ꝯ heinricū angloꝝ regem. Et ioannē burgūdioꝝ ducem excitaſſet. ⁊ multos occidiſſet. Inde ingenti cede fuſus fuit. ⁊ hi multas ciuitates adimerent. Et niſi per puellam deus miraculoſe reſtituiſſet. de eius regno actū fuiſſet. Tandē Nicolaus cardinalis ſancte crucis ordinis carthuſien̄. pacē cū duce burgūdie cōpoſuit. queʒ tn̄ poſtea ꝑ inſidias interficere fecit. qd̄ infinita mala excitauit. Hui⁹ itaq̄ʒ caroli⁹ primogenitus ludouicus. delphinat⁹ regionis princeps. regno ſuſcepto multos pr̄i beniuolos regno depulit. Inde cū libertatē eccl'ie in regno minuere conaretur. multos romanos pōtifices habuit aduerſarios. Inde cū carolus aq̄tanie ⁊ normandie dux e medio ꝑ eū ſublatus eſſet. quē ob eius ſapiam populi regnare cupiebāt. Qd̄ cum regni ꝓceres ⁊ burgūdie dux intellexiſſent id ex ſua ꝓcuratōe factitatū. vetuſta odia renouarūt. ꝯſpirātes ingēteʒ exercitū in eū deduxerūt. dux burgūdie in picardiā aduolās. ciuitatē pichignetū cepit. ⁊ ꝯplanari fecit. at rex a ſuis deſtitut⁹ ꝑiſius cōmigrauit. regiā ſaltē tutaturus. In normandia igit̄ innumera oppida euerterūt. Pontifex aūt romanus ad hos tumultos ſedandos. Beſſarionē nicenū cardinalē in galliā miſit. cū diu laboraſſet tantū ꝓfecit. vt cedes ac incōmoda ſopita fuerūt. Demū āno a natali xp̄iano. 1484. Remis deficiens. Carolū primogenitum ſuū annoꝝ. xv. extantem habuit ſucceſſorem.

Georgius rex boheme

Georgius pogiebratius bohem⁹ poſt obitū ladiſlai hungarie et bohemie regis. accerſitis ꝓcerib⁹ gubernatōem ſuā nō expiraſſe regis obitu dixit pragenſes nihil morati ſe ſue gubernationi cōmiſere. Exin ꝯſtituta die qua nouus rex eligeret̄. Re pro regni vtilitate diſcuſſa. rex pronūciatur militie domiq̄ʒ apprime clarus. Cui ad res gerendas nec cōſiliū nec etas defuit. Ea res necati ſuſpitōnem maxime auxit. Inde ex p̄torio in edem beate marie vbi rochezana preſidebat regi publica ſalutatio exhibita fuit. Cum autē inclitum bohemie regnū vt premiſſum eſt dudū in pernicioſam iacobelli ⁊ huſſitarū hereticā prauitatem (vt cōmunionē ſub vtraq̄ʒ ſpecie de neceſſitate fore eterne ſalutis ꝓfiteretur) prolapſum fuiſſet. Georgius q̄ ſe catholicuʒ affirmauit. In manibus ian ueñ. ⁊ bacien̄. epoꝝ tactis ſacramētis euāgelicis publice iurauerit. dū coronationis recipet inſignia. Qꝺ deinceps fidelis ⁊ obediens eſſet ſancte ro. eccleſie. ⁊ cū ſe ac conthoralē cū liberis tali iuramento obligaſſet. per fridericū ro. imperatorem confirmatus extitit. Uerū cū hijs omibus ꝯria ageret. ⁊ hereticorū ſectam foueret ⁊ amplecteretur. Inde vratiſlauen̄. ⁊ ceteri catholici homagiū preſtare recuſarūt. Ideo papa pius. ⁊ poſt eū paulus pōtifex. grauiſſimis cēſuris eū ac totū regnū bohemie fulminarūt. At paulus ſecūdus anno. M. cccclxvi. publico cōſiſtorio eū hereſi dānat. dignitateq̄ʒ ac regno priuat. Tandem poſt annū. 71. ſupra quadringētos ac mille idem georgi⁹ bohemie occupator. morbo perijt.

Mahumetes turcoꝝ imperator. Expulſo thoma paleologo. ⁊ fratre ſecū deducto. peloponeſſum occupat. anno eius. xi. eodem anno trapeſuntij rege capto ⁊ interempto pontū. anno. 1460. obtinet. Inde mitilenē expugnat. diripitq̄ʒ anno regni ſui. 12. Poſtea veneti magna claſſe copijſq̄ʒ terreſtribus in peloponeſo veterē murū foſſamq̄ʒ ab vtroq̄ʒ mari in ipo Iſthmo tumultuarie opera pluribus ſimul locis erigere adorſi. corinthum obſident. Turci vero laborātibus ſuis auxilio ꝑperantes ꝑ interruptas munitiōes vi penetrant. ac xp̄ianos ad naues fugere cogūt. Tandē dux venetoꝝ cum preſtātiſſimis ſenatoꝝ triremibus. 12. ꝑ equora ornatiſſime inſtructis. Anconā pontifice pio adhuc ſpirante venit. quibus e ſpeculo ꝓcul viſis papa. 19. kal. ſeptēbris gloria ingenti vita functus eſt.

FRidericus imperator. extra cenā nūquā vtitur vino. in cena leuiſſimū bibit. ⁊ id aqua pdomitū leonore auguſte que paterna in domo nūquā vinū guſtaſſet. Suadebāt medici in germania regione frigida ſi mater fieri vellet. vinū biberet. Quod cū accepiſſet fridericus enea ſiluio vocato. Abi inquit. atqȝ imperatrici dicito ſterilem me coniugem, quā vinoſam malle. proinde ſi me amat. vinū oderit. At id nūciū leonora. Et ſi viri iuſſioni tam libenter pareo. quā vino ſi tamen vini vſum mādauerit imperator. mori optauerim quā parere.

Mathias rex vngarie

MAthias ioannis buniadis gubernatoris regni hūgarie filius. Ladiſlao p̄dicto rege ſine liberis extincto. Vngarie regnū conſentientibus pceribus occupat. Eius pater prouinciā vga ferrea gubernauit. nec dum rex abfuit minor eo habitus ē. hic proſtratis apud albam turchis. poſt breui tpe morbo extinctꝰ ē. Comes cilie cuiꝰ caput erat a rege ſecūdū. et eius auūculus. a ladiſlao buniadis filio in caſtro regio obtrūcat. Rex ladiſlaus quāqȝ vehemēter cōmotus. tā atroci facinore dolorē tū ſuppreſſit. Rex budam repetijt relicta alba. vbi ſecutos curiā buniadis filios in carcerē rapi iuſſit. Percuſſorē comitꝭ ladiſlaū natu maiorem. Qui quatuor ⁊ viginti natus ānos egregio corpe adoleſcēs. flauis de more crinibus ſuper humeros paſſis reuinctis poſt tergū manibus talari atqȝ aurea veſte indutus capite cū plecti iuſſit. Mathiā vo captiuū duxit in auſtriā. Et profectus in bohemiā eū ſequi mandauit. Cū aūt apud pragā obijt mathias quo die rex clauſit oculos eadē pragā applicuit. quē georgius gubernator in cuſtodiā ſuā recepit. Nec diu poſteā rex hungarie deſignatꝰ magnis ſponſionibus dimiſſus e carcere. volauit ad regnū. facta eīm reconciliatione inter proceres mathias octo ⁊ decē natus annos nono kal' februarij rex acclamatus. Cū vo id regnū ſibi cōpetere ceſar affirmaret. multa bella inter eos ſuborte ſunt. regnū tamē ei ceſſit. Fuit autē xp̄iane religionis ꝯ turcos defenſor ⁊ pugnator acerrimus. qui pannoniā ⁊ alias puīcias a turcoꝝ impetu tutatus fuit. Nā multis vicibus ingenti p̄lio turcis ſupatis. etiā ptem boſnie recuperauit. Et turcorū regnū incendijs. populationibꝰ. cedibuſqȝ inuoluit. Sed ⁊ bella in bohemia cū caſimiro rege polonie geſſit. Pax tū ꝯpoſita hoc mō inter eos fuit. vt pannonia hūgaria morauia ac sleſia mathie relinquerec. ⁊ boemie regnū vladiſlao caſimiri filio remaneret. Hic aūt preſtantiſſimus rex paterno more militaris glorie appetētiſſimus. bello fortunatꝰ. Cū videret friderīcū ceſarem ſibi aduerſari. cū turco pace cōfecta in eum arma vertit. ac viennā vrbem ⁊ alia ſibi ademit. In qua vrbe tandē anno. M. cccc.xc. morbo extinctus eſt. ⁊ ad albā ductus in ſepulcris regum ſepultus. huic ferdinandus neapolitanus rex filiam ſuam matrimonio copulauit.

Nicolaꝰ de cuſa cardināl'

NIcolaus de cuſa germanus. ſacroſancte romane eccleſie. tituli ſancti Petri ad vincula presbiter cardinalis preſtātiſſimus atqȝ doctiſſimus. ea tempeſtate claruit. q̄ tanta bonitate fuit dū viueret vt pauci meliores ſuo tpe nati ſint. viciorū oīm hoſtis acerrimus. ambicionis totus aduerſariꝰ. integritate animi immutabilis. honeſtoꝝ laboꝝ indeficiens etiā ſenectute patientiſſimus. bn̄faciendi et gratificandi admirabilis. Sane tanta doctrinaꝝ oīm vbertate fuit. vt q̄cquid ex tpe dicendū incidiſſet id copia tali diſſereret. vt ei ſolū facultati cenſeret ſtuduiſſe. Vir ſupra opinionē eloquēs ⁊ latinus. hiſtorias om̄is nō priſcas mō. ſ; medie tempeſtatis. tū veteres tū recentiores memoria recenſebat. In mathematicis diſciplinis ſuo tpe doctior eo fuit nemo. Ius ciuile pontificiūqȝ didicerat. philoſophie Ariſtotelice acerrimus diſputator fuit. Theologie ſummus interpres. huiꝰ celeberrimi viri plurima extant ſummi ingenij opera. De viſione dei. de pace fidei. Cribratio alchorani. de ludo globi de mathematica pfectione. De apice theorie. de docta ignorantia ⁊ pleraqȝ alia. Is aūt dū eccl'ie ſue brixineñſis iura acriꝰ tueref a ſigiſmūdo auſtrie duce capit. atqȝ honeſto hiaf carcere. Pōtifex āt pius. cardinalis captiuitate grauiter cōmotꝰ. facūda orōne i ſigiſmūdū publice inuehit. ⁊ eū ꝯmorib' interdictꝭ deterret. tandē liber euaſit ac pace cōpoſita. dum pius ancone vita functus fuit. cardinalis rome deceſſit.

Beſſarion cardial' grecꝰ

BEſſarion. S.R.E. eps cardinalis ſabineñ ⁊ ꝯſtātinopolitanꝰ patriarcha. Niceni venerāda nūcupatiōe terraꝝ vbiqȝ celeberrimꝰ h tpe floruit. de q̄ ſapiētiſſimo dici pōt. Cuiꝰ cū ea fuit (vt paulus pōtifex ſummꝰ p̄dicabat) In rez oīm maximaꝝ vſu peritia. Ea in conſilijs vl' grauitas vl' pſpicientia. vt nihil de ſummis vnqȝ rebus factū fuit ſi Niceni vniꝰ deſijſſet auctas. In ſtudijs eīm maioribꝰ ⁊ hūanis oībꝰ ea facultas ⁊ copia. vt plura legiſſe credi neminē poſſit acrius lecta ⁊ rectius intellexiſſe. vbertius pauciſſimos cultiſſimis quibuſqȝ tempibꝰ clariuſqȝ ſcripſiſſe. Et quāqȝ ſumme reipublice xp̄iane negocijs impeditus. merita tamen indignatione cōmotus ac veritatis ſtudio incredibiliter inflāmatus. defenſionis platonice imo diuine philoſophie libros aggreſſus eſt. tanta id maieſtate egit. vt cōuiciatorem calūnioſum credi plato ipe diuinitatis ſecretariꝰ poſſit ſuggeſſiſſe. Iuſte igitur platonis defenſor. Qui tandē legatus ac franciam in reditu dum pacem fecit in itinere defecit.

Ars imprimendi libros hijs temporibus primū in germania enata ē. Quātum igit̄ litterarū ſtudioſi germanis debeant. nullo ſatis dicendi genere exprimi poteſt. hanc apud maguntiā rheni vrbē in ſolerti ingenio librorū imprimendorū ratio. 1440. inuentā fuiſſe aiūt. Hoc tempore in oēs fere orbis ptes ppagatur. qua omnis antiquitas paruo ere cōparata a poſterioribus infinitis voluminibus legitur. Eius laudes antea in prohemio operis prehabite ſunt. Qua certe nulla dignior. nulla laudabilior. aut vtilior eſſe potuit. Qđ ſi hec ars effluxis tempībus viguiſſet maxima pars operū Titi liuij ⁊ Tullius de re publica ac Plinius de bellis germanice aliaq̄ pclara opera malignitate temporū amiſſa nō fuiſſent. Ideo in eiꝰ laudem quidā hos cecinit verſus. O felix noſtris memorāda impreſſio ſeclis. Deſierat quaſi totū qđ fundis in orbē. Oēs te ſummis igit̄ nūc laudibus ornent. Inuētore nitent vtraq̄ lingua tuo. Nunc paruo doctus quilibet eſſe poteſt. Te duce qđ ars hec mira reperta fuit.

Nicolaꝰ perotꝰ Rhetor

NIcolaus perotus ſaxoferratenſis ⁊ Sypontinꝰ epūs egregius theologꝰ ac rhetor diſertiſſimus. ad hanc etatē puentens. nōnulla in diuinis laude digna cōpoſuit. Sed ⁊ ad puerorū eruditionē cōmode breuiterq̄ libellū edidit. Cōmentarios etiā in multis auctoribus pcipue in martialē opus variū cornucopie appellatū fecit. Ac qđā e greco in latinū tranſtulit.

ROBertus de licio ordinis minorū pfeſſor. Et aquile marſorū ſeu abrutij vrbis epūs in doctrinis ſacris doctiſſimus vir. ⁊ noticie oīm eccl'iaſticorum dogmatū ſufficienter inſtructus. oīm pdicatorū doctor. Hiſdē tempībus ob eiꝰ clariſſimā ⁊ admirandā pdicationis grām. ab oībus ytalis multo in pcio habitus eſt. Qui tantū in ſcripturarū ſtudio laborauit ⁊ ſcripſit. vt vbiq̄ Roberti predicationes nūcupentur. plurimas eñ ad inſtructionē fideliū tractatus ⁊ ſermones edidit. Qui ab oībus pſertim declamatoribus ſtudioſe legūtur.

Matheolus peruſinus medicus

MAtheolus peruſinus medicus doctiſſimus. hoc tpe medicorū ac phorū monarcha. oīmq̄ liberaliū artiū cūctarūq̄ ſcientiarū. facile princeps. pceptor meus eruditiſſimꝰ. Quē ego hartmānus Schedel Nurēbergenſis. doctor patauinus. tribus ānis ordinarie legentē auſcultaui. a quo demum phabita p eum oratione elegantiſſima. inſignia doctoratꝰ padue accepi. Ne ſua memoria pereat. pauca de eius vita ac doctrina huic operi adiūxi. Cū eñ ſepius mecū animo cogito. q̄ maximus ac ſingularis in omnes amor ſuus extiterit. Quis ē adeo rerum imperitus q̄ non putet ob incredibilē virtutē ſuā. ſingulare ingeniū. ſummā rerū experientiam. eū perpetua memoria cōplectendū. Cui eñ ignota fuit verborū ſuorum integritas. ſuauiſſimus ſermo. decora facies. qui et artis poetice et oratorū ſummā cognitionē habuit. Qui nullū cyceronis opꝰ aut mantuani vatis. aliorūq̄ poetarū dimiſit intactū. In aſtronomia vero geometria ⁊ arithmetica ⁊ muſica opera a veteribus edita totis viribus pſcrutatus fuit. Uerum nec phia atq̄ medicina cōtentus. demū ſacris litteris delectatus. in eis tanq̄ mel in fauis dulcedinē abditā ſenſit. Reddidit igit̄ ſuos auditores auſcultando dociles. beniuolos. attentos ac diſertos ipo orante. In eo nāq̄ maxima fuerunt omnia. ſiue acumē ingenij. ſiue artis peritiam. ſiue oronis elegantiā cōmoditatemq̄ conſidero. Reliquit aūt poſt ſe orationes lepidiſſimas. Cōmentaria in hypocratem. galienū ac Auicennā. Et arguta conſilia in medicina. Tandē ſenio deficiēs padue ſepultꝰ fuit.

Platina hiſtoricus

BAptiſta cognomēto platina. pria cremonēſis aplicus abbreuiator. magni animi ⁊ pſtātie vir. eruditione ⁊ eloquētia nulli inferior. hiſdē tpibus i pcio extis. a paulo pōtifice maxīo. bonis ⁊ dignitate indicta cā priuat̄ ⁊ i carcerē detrudit̄. Et ibi vſq̄ ad pauli mortē retinet̄. Ex q̄ tandē poſt mltas calamitates a ſixto pontifice eius ſucceſſore liberatꝰ. ⁊ in ſtatū priſtinū reſtitutus. neq̄q̄ ingenio ſuo abuſurus. pter librū quē de natura rerū ⁊ obſonijs ediderat. Egregiū etiā opus de vitis ⁊ moribus pontificū ſixto pontifici obtulit. In quo etiā imptorū principūq̄ ac ducū multorū res geſtas inſeruit. nōnulla etiā alia opera ⁊ eplas ſcripſit. Demū anno domini. 1481. rome ex peſte defecit.

DOmnicus calderinꝰ pria veronēſis rhetor luculētiſſimꝰ. ⁊ tā greca q̄ latina lingua nō mediocriter eruditꝰ. ⁊ i ſtudijs hūanitat̄ eminētiſſimus. p hoc tpſ ipe diuini īgenij fecit opuſcula. i iuuenalē. marcialē. ſuetoniū. et i Ibin naſonis interptationes edidit celebres. Saphos etiā eplas cū pperćio. et cyceronis eplas ad atticū cōmētatꝰ ē. Et niſi imatura morte pūētꝰ fuiſſet. p plura alia edidiſſet. Obijt deinde anno domini. 1477.

MArius philelphus frācıſci philelphi oratoris filiꝰ eques auratus laureatuſq̄ poeta philoſophie et artiū doctor. p hoc tēpus toti ytalie clarus extitit. Qui cū eruditiſſimꝰ eſſet funebras orationes preclariſſimas. ⁊ alterius materie plurimas. ⁊ quidē elegātes hūit. Extāt eiꝰ ingenij opa in diuerſis metrorū generibus edita. Richmos quoq̄ ⁊ cantilenas compoſuit. Deniq̄ ⁊ hic a friderico ganzaga marchione mantuano publico ſalario ad lectionem vocatus ibidem in anno domini. 1480. vite finem fecit.

Leodium galliaꝝ clariſſima ⁊ potētiſſima ciuitas hoc anno M.cccc.lxviij. a carolo burgundioꝝ duce capta ⁊ ingēti edita cede. diripit̄. Sup̄ioribꝰ ēm annis inter leodiēſes ⁊ burgūdionū ducē maxīe ꝯtentiones agebant. q̄ꝫ cū leodiēſis ep̄s extiguere tēptaſſet a ꝯciuibꝰ ſuis vrbe pulſus fuit. ideo ſumīnꝰ pontifex tricarienſem ep̄m legatū eo miſit. Is in carcerē trudit̄. Quā ob rē indignatus dux vrbē in germania populoſiſſimam preſente ⁊ fauente ludouico frācoꝝ rege acerrimo īpetu ac ꝑlio vrbē expugnauit ac eā euertit

Mathias inclitus rex hungarie boſnēſe regnū hac tēpeſtate aggreſſus caſtrū iaytza tū loci natura tū vo menioꝝ altitudine munitiſſimū deditione cepit. Inter hec ſacro regni hungarie diademate a manibus friderici romanoꝝ ceſaris magna cū difficultate rehabito. rex ſexto ſui regni. Anno dn̄i M.cccc.lxiiij. in die cene dn̄i aſtantibꝰ ꝓceribus cū ſolēnitate maxīa coronatus. Poſt hec mahumetē turchoꝝ impatorē in expugnatione dicti caſtri iaytza in fugā vertit. relictis machinis ⁊ tormentoꝝ generibꝰ inglorꝰ in turchiā redijt. Tandē poſt aliqua tp̄a caſtrū ſiue caſtellū turchoꝝ ſabatz denoiatū ad litꝰ fluminis ſaue vel ſaui ꝑ eoſdē ex lignis terraq̄ꝫ multū curioſe ꝑforti ope ꝑparatū (vt ſequēs figura ꝑ omnē diametrū ac formā oſtendit) turribꝰ ac foſſatis ac vallibus. necnō minus militibus munitū diro hiemis ſub rigore obſedit. in quo lignea menia ex tabulis fabricata ſunt. quaꝝ tabulaꝝ cōpago ita ſolidū eſt vt vix ab intento poſſet iunctura ꝯprehendi. Suntq̄ꝫ tricliuia ambitu ꝓlixiore diſtincta porticꝰ in oī decore diſpoſite. Area vo curtis ingēti ambitu cincte vt amplitudo ip̄a regiā aulā oſtentat. Dūq̄ꝫ rex acrius ꝑlio inſiſteret. turchi rapto comite iohāne de witebitz ab exercitu regis ad caſtellū. eo interfecto caput eiꝰ abſciderūt cū flaueſcēte copioſaq̄ꝫ coma haſte ſuffixū ad terrorem exponi iuſſerunt. Mathias rex indignatus vi aggreſſus deditione cepit ac expugnauit ingenti gloria. Nouiſſime turchi anno M.cccc.xcij. iterato caſtellū inuaſerūt. ab hungaris repulſi ad propria redierunt

Sabatz

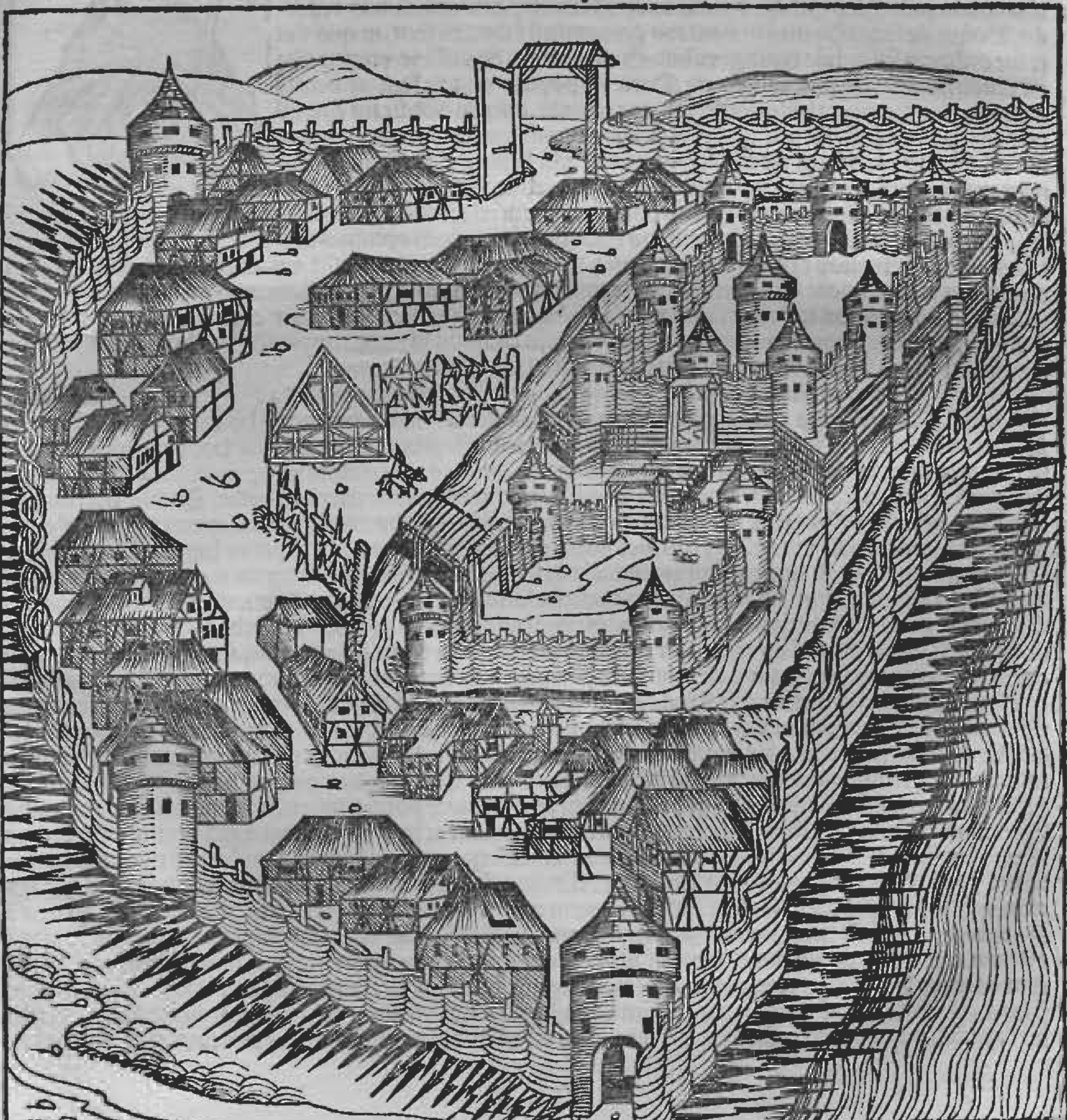

Linea ſummoꝝ pontificũ

Sixtus quartus

Innocentius octauus

Anno mundi. 6670. Anno xpi. 1471.

Sixtus quartus papa natione ligurus ex ſauona vrbe maritima natꝰ fraciſcus antea vocatꝰ ordinis minoꝝ generalis miniſter hoc anno paulopoſt in diei crepuſculo dñ ſolus in cubiculo quieſcit interitu ſublato quinto ydꝰ auguſti in eius locũ a patribus ſuffectus eſt. vir certe doctrina clarus. Is ſtatim a pueritia diuinis miſterijs a parentibus dicatus eſt apud ordinem minoꝝ initiatus. Adoleſcentior factus patauinũ venit. fama ciuitatis illectus ad ſapientiã capeſcendã. in quo moratus ꝑ viginti fere annos nobilis alũnus legendo orãdo ſcribendo vniuerſum orbẽ ſplendidiſſimis ſapientie radijs illuſtrauit. ⁊ iõ de potentia dei librũ ſcripſit. librũqꝫ de ſanguine xpi. librũ de futuris contingentibus ⁊ librũ de conceptione beate Marie virginis ac quedã alia. qui in ordĩe minoꝝ ꝑ omnes dignitatis gradus ad cardinalatũ puenerat. Fuit aũt ante põtificatũ ac etiã in ipo pontificatu mitiſſime conſuetudinis ⁊ vite continentiſſime. in pauperes religioſoſqꝫ maxime munificentiſſimus. quos omnes fouit ac priuilegijs ampliſſimis adiuuit. Inde in amicos ⁊ familiares iocundus. in delinquentes clemens. principes ac nobiles patria extorres pſertim paleologoꝝ filios. boſnieqꝫ reginam turcho pulſos pecunijs adiuuare nõ deſtitit. ⁊ rhodioꝝ milites ac ferdinandũ a turchis vexatos incredibili pietate confouit. vrbem romanã cenoſas ⁊ vetuſtate in pleriſqꝫ collabentẽ inſtaurans. vias eius cultiſſime et decentiſſime ſtrauit. pontem ſuꝑ tiberim maxima impenſa fecit ⁊ a ſe ſixti põtem nominauit. Edes quoqꝫ pontificias apud ſanctũ petrũ cultiſſimas reddidit. Hoſpitale ſancti ſpiritus in vaticano pmagnificũ fabricari fecit. in quo ⁊ vite ſue ordinem ſplendide depingi voluit. Et cũ maxime beatiſſime virgini Marie deuotiſſimus eſſet eccleſiam ſancte Marie de populo erigere fecit ac decorauit atqꝫ alia innumera bñficia vrbi ramane contulit. nilqꝫ in põtificatu egit qđ merito reprehendi poſſit niſi ꝙ ipe(vt fit)ſuos nimiũ amauit. in quez errorem multi ſuperioꝝ cecidere. Cũ ordelaphos e foro iulij depulit ⁊ Iheronimo Riario neceſſario ſuo conceſſit. cuiꝰ conſilio arduis in rebus ſemper vſus fuit. Iubileum a paulo inſtitutum anno quarto pontificatus ſui celebrauit. Et beatũ Bonauenturam in ſanctoꝝ cõfeſſoꝝ numero aſcripſit. Et licet hic multos habuerit detractores optimus tñ põtifex fuit. ſumma eñ alacritate ⁊ animarum cuſtos extitit. cupiditatem a ſe reſecauit. iras compreſſit ⁊ malitias extirpauit. Viginti cardinales toto tempore ſui pontificatus creauit. e quibus tres fuerunt romani. duo genuenſes ⁊ quatuor ſauonenſes. inter quos iulianus ſancti petri ad vincula ex fratre nepos fuit vir certe phumanus ⁊ comis fuit qui ipius corpus maxima pompa ⁊ deuotiſſimis exequijs in nouo templo ſeu ſacello apud ſanctuz petrum in vaticano ſepeliri fecit. cũ obiſſet pontificatus ſui anno tredecimo.

Anno mundi. 6683. Anno xpi. 1484.

Innocẽtiꝰ octauꝰ papa patria genuenſis patre aron ciboꝝ familia mediocri ſʒ honorato natꝰ. iohannes baptiſta antea vocatus poſt ſixtum pontificẽ ex cardinali pſbitero ſancte cecilie hoc anno idibus auguſti pontifex creatus. Is ex genua que adiacens mari oriundus. que ciuitas ytalie pulchritudine ⁊ reꝝ omniũ que terra mariqꝫ aduehunt opulentia ⁊ edificiorum amplitudine ceteras excellit. Ab his parentibus ortus qui generis nobilitate ⁊ reꝝ geſtaꝝ gloria clarent. familia ciboꝝ vetuſtiſſima. aranius pater eiꝰ equeſtris ordinis vir ꝓbatiſſimus. Hic eps melffideñ. inter ceteros patres cũ pauperioꝝ humaniorqꝫ haberet Sixtus eñ quartus ob eius ingenij amenitatẽ dexteritatẽ atqꝫ modeſtiã maiorem immodũ eũ dilexerat. I datariũ aſciuit ꝓpter ipius humilitatẽ ac comitatem, facilitatem morum. moderationẽ ⁊ elegantiã pontificiũ munus ꝓmeruit. Fuitqꝫ in rebus gerendis prudentiſſimus eo ꝙ ſenis ⁊ in vrbe legationis officiũ cuz optie functꝰ fuiſſet magnã ſui regiminis ⁊ prudẽtie ſpe patribus dedit. Huiꝰ põtificatus principiũ ciuiuz ſuorum bellis plenus fuit. ⁊ quod ab omnibus potentatibus expetiuit a ſuis obtinere nõ potuit. quibuſcũqꝫ eñ oratoribus a principio ad pſtandã ex more obedientiã ne dũ in ytalia verũ ex germania ad ſe venientibus ſumopere pacẽ poſtulauit. armaqꝫ omnibus deponere mandauit. ſʒ inimicus homo vt optimis eiꝰ deſiderijs obſiſtere poſſet paulopoſt in languorẽ maximũ pontificẽ pducere curauit. ⁊ illico inter vrſinos ⁊ columnenſes vrbis primiores diſſidiũ excitauit. diu ei inter ipas familias immortale odiũ. qui vniuerſum vrbez ſuis factionibus pturbarũt. que res magnã animi dolorẽ põtifici infixit. nõ deſtitit tñ armis ⁊ minis diſcordias extinguere. multa eñ circa pontificiã dignitatem ac rempub. xpianã ⁊ ecclaꝝ vtilitatem ordinare ꝓpoſuit ſʒ ob breuitatem tpis ⁊ eius infirmitatẽ. bellũ quoqꝫ ⁊ epidimiã adimplere nõ potuit. beneficia tamen ⁊ circa deum atqꝫ amicos ꝓ viribus ſe oſtendit. nã poſt adeptã ſanitatez corporis dona eccleſie ſancte marie de populo condonauit. Leupoldũ ducem auſtrie diu defunctũ ob crebra eius miracula enarrata in ſanctorum confeſſorũ numero aggregauit. Domum ſolacij quam vocant belluidere ꝓpe vrbem romanã extruxit. cuius ſtructuram ſimul ac picturam ⁊ reliqua excedere quadragintaqꝫ milia ducatorum ferũt. Anno ſalutis M.cccc.xc. conuentionez oratoꝝ. regum. principũ ⁊ cõmunitatũ rome habuit ꝓ expeditiõe ꝫ turchos. Collectionẽ pecuniaꝝ ꝑ plenarias idulgẽtias i germania ꝓ exequẽda expeditiõe fieri fecit. auxilio raymũdi payraudi archidiaconi. cuiꝰ idultũ ne dũ ad viuos veꝝ ad īferos ſe extẽdebat. magnã copiã au

n collegit. tādē oēs curā mētēq3 ac diligētiā ad ſubditoꝝ comoda. ad tuēdū dignitatē eccie. ⁊ ecōtra ipas rebelliones delēdas. ac religionē (habito iā maximis laborib⁹ zizino ſultano) ꝓpagādā ɔuerterat. Fuit itaq3 ɔſtātiſſime iuſticie cultor. pacis ſtudioſiſſim⁹ amator ⁊ exuberantis annone vigilantiſſimus ordinator. Sedatis honorificētiſſime ingruētib⁹ bellis peculiares eccie populos ⁊ romanos ĩ primis ꝙ feliciſſimos exoptauit. Exultauit ſumoꝑe cū ad maiores dignitates viros extulit eruditos ⁊ probos. Fuit ꝑterea in pauperes miſericors. afflictoꝝ nō minus ɔſolator ꝙ ꝑncipū ſuſceptor liberalis. ⁊ dei ac ſanctoꝝ ei⁹ ꝑiſſim⁹ venerator. Pontificale pallatiū miro ſumptuoſo opere exornauit amplificauitq3. Viſitat⁹ a dño plurib⁹ lōgiſq3 morbis. quas patientiſſime tollerauit. Adueniente deniq3 diuine vocationis hora ſumptis ex ritu xp̄iano deuotiſſimo animo ſalutaribus ſacramētis intrepide adeo ſpm̄ reddidit creatori. vt ſecurus de ĩmarceſſibili gloria videref celeſtē vitā cū morte ɔmutare anno pon. ſui octauo die. 26. iulij anno ſalutis. 1492.

Fridericus impator anno. 1469. religionis gratia media hyeme romā veniens magnifice a pontifice ſuſceptus donatuſq3 eſt. ac. xxxij. equites creat kal. ianuarij in ponte adriani. Inde tergeſtum oppidum quū rebellaſſet per duces ſubuertit diripitq3 magna ciuium cede.

Maumethes turchoꝝ imperator. 400. nauiū claſſe. inter quas triremiū. 200. erant ⁊ equitū. 100. milia Euboiā adortus. chalcidē. 30. die expugnat ſubuertitq3 magna ſuoꝝ cede. Veneti inde claſſem nauium. 60. inſtructā ad infeſtāda turchoꝝ littora mittūt. in ea triremes. 60. 20. onerarie fuerūt anno. 1470.

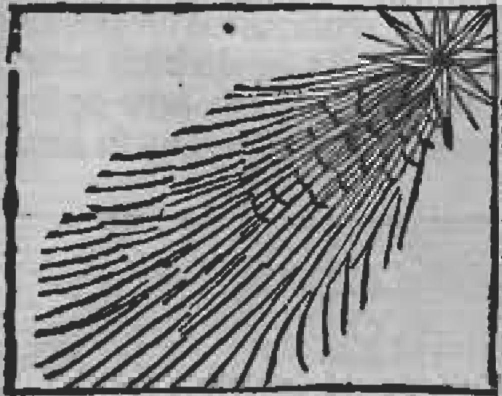

Cometa magnus ꝑ menſem ianuariū in pricipio anni M. cccc. lxxij. circa feſtū ſancte agnetis viſus igneo colore rutilans. crinib⁹ longis nigriſq3 quos in occidentalē ferebat plagā. Cui⁹ quidē corpus ꝑmū circa libre principiū fuit. poſtea ſe tantū in ſeptentrione flexit. vt extra zodiacū migraſſet ꝓculdubio iudicatū ſit. durauitq3 dieb⁹. 80. Verū nō dū iſto diſſoluto alter apparuit. cui erat coma ignita que in arietis ſigno poſita videbatur ⁊ caudā in orientalē plagā porrigebat. quē alij perticā. alij aſcon dicūt Mortales grauiter affecit. Sequenti em̄ anno ſiccitas incompabilis ſubſecuta eſt ⁊ peſtilentie bellaq3 cruentiſſima pluribus in locis euenere.

Criſtiern⁹ rex daci ⁊c

Criſtiern⁹ rex dacie ſuecie noruegie. gothoꝝ dux holſatie ſtormarie in oldēburg ⁊ delmenhorſt comes vir quidē xp̄ianiſſim⁹ ⁊ multis ꝟtutibus ornatus. Anno M. cccc. lxxiiij. romā ſoluendi voti gratia ꝑ vniuerſam lombardiam thuſciamq3 tranſijt. ab omnibus potentatib⁹ honorificētiſſime exceptus fuit. inde romā ingreſſus prodeūte obuiā honorato ꝙ cardinaliū collegio a Sixto pō. max. celebri honore exceptus eſt. ac pro ſingulari munere roſa aurea quā pontifices ſingulis annis in dñica letare alicui ex principib⁹ xp̄ianis donare ɔſueuerāt ⁊ ipſe a Sixto pontifice donat⁹ eſt. Ibidē em̄ de vniuerſali italicoꝝ principū pace agi cepit vt ſcilicet vno animo contra turchum coirent ſ res ꝑfici nō potuit. inde digreſſus ꝑ omnes ytalie vrbes tranſiens ꝑbenigne vbiq3 habitus eſt. domū deniq3 reuerſus aliquot annis cū omni ſanctitatis exemplo ſuꝑuixit.

Karolus burgūdionū dux nuſſiā colonīēſis agri oppidū ad rheni ripas obſedit ſ cum fridericus imperator obſeſſis auxilio veniſſet inito federe diſceſſit in belgas.

Iubileus a paulo pontifice prius ꝑ vniuerſum orbē xp̄ianū inſtitutus a Sixto pontifice maximo hoc anno. M. cccc. lxxv. declaraf. Inde ferdinandus rex menſe ianuario magnis himbribus romā venit iubilei gratia vt pre ſe ferebat. ſed reuera vt initū fedus ſolueret qđ effecit. nam poſtmodū inter ytalie poteſtatus initum eſt fedus pontifice auctore in quo rex primus aſcribitur.

Hercules dux ferrarie

Hercules eſtenſis nicolai marchionis filius ⁊ borſij frater ſcđs ferrarie dux his temporibus nō ſine magna ɔtentione regnū paternū ſuſcipiēs regnauit vſq3 in preſens cū omni laude. vir bonus ingenioſuſq3 ac rei militaris ſcientia eruditus. ꝓterea ſeptimo regni ſui anno florentini veneti ⁊ mediolaneñ. tanꝙ virū magnanimum contra alfonſum calabrie ducem ⁊ hieronimū comitē ducē exercitus conſtituerūt. qui pleraq3 eoꝝ oppida cepit. Hic helionorā ferdinandi regis filiam mulierem cordatam accepit vxorē. ex qua ſex ſuſcepit filios. quatuor mares ⁊ duas feminas. Hic tandem ſoceri ſui conſilijs cōmotus tergiuerſatꝰ venetis ruptiſq3 eoꝝ federibus ferdinando ⁊ alijs ſocijs colligationibus inheſit et venetoꝝ immunitates violare cepit. que res maximum incendium in tota ytalia excitauit. pro qua re veneti illū terra aquaq3 oppugnare ceperūt ⁊ plurimas terras ei abſtulerunt. ⁊ niſi alfonſus calabreorum dux ferdinandi regis filius vir in armis ſtrenuiſſimus ⁊ pontifex execrationibus obſtitiſſent de eo actum fuiſſ. Tandem pace inter eos omnes confecta. inde vrbem ferrariam multis edificijs clariorem reddidit.

Simon beatus tridentinꝰ puerulꝰ, quẽ ob miraculoꝝ frequẽtiã btm̃ appellãt. die marcij. xij. kal. aprilis anno ab incarnatione verbi ſeptuagiſimoq̄nto ſupra milleſimũ q̄ter cẽtũ: in hebdomoda ſcã a iudeis in tridẽtina ciuitate necatꝰ xp̄i martir efficit. Iudei em̃ ea in vrbe degẽtes paſca ſuo more celebraturi, cũ xp̄ianũ nõ haberẽt immolãdũ cuiꝰ ſanguinẽ in azimis ſuis vti poſſent puerũ in hũc modũ in ſamuelis cuiuſdã iudei domũ furtim deportarũt. In ſacra hebdomoda añ diẽ paſce luce tercia veſpere facto is añ fores p̄ris puerulí more ſedẽs. cũ nõ aderat genitor nec cara parẽs, ꝓditor thobias aſtitit blanda voce moratus puer cuiꝰ etas nõ dũ ter decẽ mẽſes viderat. fert illico ſamuel ad edes. Cũq̄ȝ nox ruit hic gemini ſaligmã ſamuelq̄ȝ thobias vitalis moyſes yſrahel atq̄ȝ mayer añ ſynagogã leti eiꝰ pectora nudãt. In eius collo ꝑ nimũ ne vagire poſſet ſudariolũ apposuerũt ⁊ extenſis brachijs ꝑmo ꝑapulũ forpicibꝰ. mox genã dexterã ꝑcidentes. Inde q̄ſq̄ȝ forpice carnẽ ꝯuellit. Sudibꝰ deinde pacutiſ pupugere. cũ ille manus alter plantas cõtinet crudeliter ſanguine collecto hymnos eoꝝ more canẽtes. addũt minis v̄ba. accipias ſuſpẽſe iheſu. ſecere ſic olim maiores nr̃i. ſic ꝯfundant celo terra mariq̄ȝ xp̄icole. ſic caput eius inter vlnas cecidit ⁊ vita libera ad ſuperos fecit iter. inde ad cenas ꝑperarũt azimas de ſanguine eius in xp̄i dedecꝰ ederũt. eoq̄ȝ mortuo ſtatim corpus in ꝓpinquũ domus eoꝝ flumen ꝓiecerũt ⁊ paſca cũ gaudio celebrarũt. Querẽtes deinde anxij parẽtes gnatũ paruulũ, poſtridie eũ in fluuio inuenerũt. q̄ illico vrbis p̄tori ſcelus denũciarũt. Is p̄tor iohãnes de ſalis nobilis brixienſiũ ciuis legũ doctor viſo puero exhorruit facinꝰ ⁊ ꝯfeſtim vrbis iudeos ꝯp̄hendit ⁊ eculeo eos ſigillatim imponẽs tormẽtis aſtricti eo ordine crimẽ retulerũt. q̄ diligẽti examinatione cognito iudeos ꝯdignis ſupplicijs exterminauit. Preſul eo tp̄e vrbis Io. hinderbach collegit extictũ corpꝰ ⁊ ſepulchro mãdat. multis eueſtigio cepit florere miracul. Inde ex oĩ xp̄iano orbe ꝑploꝝ ꝯcurſus ad ſcti huius paruuli ſepulchrũ eſt factus vt etiã vrbs ip̄a cũ miraculis ⁊ opibus multis ſit aucta. Corpori ho ipſius pueri tridentini ciues baſilicam pulchram erexere

Nõſimile etiã ſcelꝰ apð motã oppidũ q̄d ẽ i finibꝰ agri fori iulij pꝰ q̄nquẽniũ iudei ꝑegert. Nã etiã aliũ puerũ ſibi mõ mactauerũt. ꝓ q̄ tres eoꝝ captiui venetijs miſſi fuert ⁊ atroci ſupplicio ꝯcremati ſt.

Iterum thurchi inferiorem ingreſſi miſiam magna cede ſternunt. Dehinc magnã genuenſium vrbẽ caphã quã ad meotidem adhuc poſſidebant. Genuenſes expugnant. ciuitas populoſa; ⁊ mercatoribus plurimũ apta fuit hoc anno ciue genueoſi eã prodente in turchoꝝ man. deuenit in littore euxini maris ſita.

PUelle monſtrū tēpeſtate iſtac in veronēſi agro naſcit̃ que vnū tantū caput habēs ꝫ duos podices. duaſqꝫ vuluas. ex ipis ambab⁹ ſupfluitates emittebat. Inſup q̄tuoꝛ brachia ꝫ duo groſſioꝛa q̄ ꝑ volūtate mouebat. alia tenuioꝛa ⁊ immobilia erant. vētres etiā duos circa ſtomachū cōiunctos habebat. hanc parentes ꝑ italiā circūferētes precia ab inſpicientibus mendicabant.

Padus ⁊ tiber reliquiqꝫ oēs ytalie fluuij nouēbrio mēſe (ex multitudine imbriū) ita excreuere vt extra alueū effluentes multa accolis dāna intulerūt. qꝛ nō ſecus ꝑ vias moꝛtales nauigabāt ac ꝑ coꝝ fluminū aluea facere conſueuerant. Decreſcentibus paulopoſt multa animalia ⁊ q̄ꝫ maxime tiber ſecuꝫ traxit. ex quorum putrefactione ⁊ flatu peſtis maxima ſubſecuta eſt.

In hiſpania moꝛte heinrici prouincia diuidit̃ diuerſis populoꝝ ſtudijs. nā ferdināꝺus iohannis arroganie regis filius heliſabetham heinrici ſoꝛoꝛē in matrimoniū traductā ⁊ alfonſus poꝛtugalie rex heinrici iohannam filiam ex ſoꝛoꝛe ſua neptē fouens regnū diuiſerūt. Anno ſequenti ferdinandus rex hiſpanie in agro numantino poꝛtugalie regem profugat.

Johannes de monte regio aſtronimus

Iohānes de mōte regio aleman⁹ nō minoꝛ anaximādro. mileſio aut ſyracuſano archimede. vtraqꝫ lingua greca ac latina eruditiſſim⁹ germanoꝝ dec⁹. hac quidē tēpeſtate ob aſtronomiā ceteraſqꝫ mathematicas diſciplinas a mathia pānonie rege nurmbergēſibuſqꝫ ꝑpetuo donat⁹ ſtipendio. ⁊ in germania. pānonia ac rome multo in p̄cio habit⁹ ē. Qui cū in hūgaria kalendariū ꝑpulchrū ac q̄daꝫ alia in aſtronomia magno cū laboꝛe ſuo celebri ingenio compoſuiſſet. Ephemeridesqꝫ a noſtris diario dicta maxima cura ingenioqꝫ edita inductis noue aſtronomie tabulis. reprobatiſqꝫ gerardi cremonēſis theoꝛicis romā ad emendandaꝫ paſthilem dioniſij computū a ſixto q̄rto pon. accit⁹ dum pleraqꝫ poſteritati parat nō ſine maxima ſtudioſoꝝ iactura moꝛbo perijt. Uſus ē p̄ceptoꝛe georgio burbachio in mathematicis excellentiſſimo. cui⁹ theoꝛice ſciētiſſime impſſe circūferūt.

NIcolaus eſtenſis q̄ de imperio ciuitat̃ cū hercule diſſidebat. ferrariā clā ingreſſus primo ſeptēbꝛi primo īpetu aduerſarios exterruit. mox concurſu Sigiſmundi fratris herculis eiectus vrbe palude latitans capitur. nec multo poſt capite obtruncatur adoleſcens omni virtute inſignis.

IN franconia germanie nobili prouincia (que ab incolatu francoꝝ oꝛientalis francia appellat̃) Anno ſalutis M.cccc.lxxvi. in rebus xp̄ianis varij mot⁹ agitationeſqꝫ inciderūt. Timpaniſta quidā aīaliuꝫ brutoꝝ paſtoꝛ apud vicū Niclaſhauſen vocitatū ſectatoꝛes plures nactus virus diffundere cepit. eo p̄ncipio ſius quo ⁊ ſacerdotes ⁊ religioſos in ꝑploꝝ inuidiā adductos ſpernētes abiectos habere ceperūt. Is vo ſimulatā puritatē quandā ⁊ innocentiā vite ꝑponebat. edocens vitā cleri ignominioſaꝫ foꝛe. theolonia ⁊ pedagia dn̄is nō eſſe ꝑſoluēda. oēs aq̄s ⁊ nemoꝛa oībus libera eſſe. ac nōnulla alia nephāda in populū ſeminans. q̄ nouitate gaudebāt. ea ſibi v̄ginē mariā enarraſſe p̄dicabat. Undiqꝫ igit̃ gētes votis occurrebant. Diebuſqꝫ feſtis maximo ꝯcurſu hominū longū ſermonē in odium cleri deducebat. Eo igit̃ a Rudolfo ep̄o herbipolē̄. miſſi exploratoꝛes inde ſectatoꝛē p̄ncipalē ad herbipoli ducētes igni tradiderūt. poſt cui⁹ moꝛtē hec ꝑegrinatio viroꝝ ⁊ mulieꝝ euanuit. Nurmbergēſes q̄ꝫ ſb̄ multa ne q̄s de ciuib⁹ ſuis accedēt ꝓhibuerūt

Galeacius maria medio⸗laneñ. dux

Galeacius maria mediolani dux. anno. 1477. ob irā erepti ſibi fundi a iohanne andrea lamprognano nobili mediolanenſi eo die qui ꝓthomartiri ſtephano celebris habet in ipſius martiris templo ad araꝫ incautus confodit. qui poſt patrē franciſcū Sforciā dux declaratus regnauit annis nouē ⁊ menſes decem vir ꝓmptiſſimi ingenij ⁊ excelſo ⁊ magno animo princeps. Cū multa edificia in vrbe mediolano extruxiſſet ꝑpulchre qꝫ lapidibus ſectis vrbē vbiqꝫ ſternere fecit Et paternū erariū pecunijs exhauſtū diuicijs repleuit. In celebratione tn̄ diuinorum officioꝝ ſupremos cātores maximo ſumptu ⁊ impenſa habere nitebat. Verū cum inmoderata mulierū libidine vteretur. poſt habita ſue maieſtatis honeſtate. coniuratione facta vniuerſo aſtante populo ⁊ omnibus aulicis vulneribus (vt ꝑmiſſum eſt) confoſſus anno etatis ſue. 33. turpiter occubuit ⁊ in maiori vrbis tēplo eminentiſſimo loco iuxta ꝑentes ſuos ſepult⁹ fuit. Relictis poſt ſe duobus filijs ⁊ filia ex bona ſabaudiana vxore ſuſceptis. Iohānes aūt maria in feſto ephie etatis ſue anno nono patrū decreto in ducē ſublimatus pulchritudine indolis ⁊ ꝓmptiſſimi īgenij adoleſcēs aſtāte ppl̄o bireto ⁊ reliqs ducat⁹ ornamētis īſignit⁹.

Carol⁹ burgūdionū dux

Carolus burgundionū dux philippi optimi ducis filius vltimus ex illuſtriſſima regiaqꝫ francoꝝ familia natus. vir fortis. ſeuerus. magnanim⁹ ac terribilis ſꝫ iuſtus. liberalis. elemoſinarius ⁊ diuinoꝝ obſequioꝝ feruentiſſim⁹ obſeruator. Is cū vigeſimū etatis attigiſſet annū. ⁊ gandauenſes ciues a philippo patre quoddā priuilegiū extorſiſſent nō pauca militū collecta manu in eos duxit vrbe potitus priuilegia in foro vrbis exuri fecit. principatu qꝫ ſuſcepto multas cū ludouico francoꝝ rege concertationes habuit. pace poſtmodum confecta a leodienſibus germanis infenſus omnem vim belli in eos conuertit. ⁊ ciuitate obtenta poſt cedē ⁊ direptionē editam vrbē complanare fecit. inde vrbe deſolata relicta ꝓ eduardo ſororio anglie rege e britānia a comite douerich ⁊ heinrico portugalie rege pulſo. exercitū multū ꝯgregauit ⁊ ꝯtra eoſdem ⁊ ludouicū regē bellū ſuſcepit ⁊ breui illū in regnū remiſit ⁊ arma in ludouicū regem cōuertit ⁊ mltis incomodis attriuit. Per romanū pontificē paulū mox inter ipſos res ꝯpoſite fuerunt. His geſtis ad nuſſiam colonienſis agri oppidū quod eſt in ripis rheni duxit ⁊ illud acerrime obſedit Sed cū Fridericus ceſar tercius eius auxilio veniſſet in regnū diſceſſit. Deniqꝫ cū multas ꝓuincias ingenti cede ſibi ſubegiſſet ad nanſiam dictionis lotharingie ducis vrbē ꝑuenit vt contra ſueuos (quos vſitatiori vocabulo ſuiceros ſiue ſuitenſes appellant) maturaret. Hi tn̄ populariter in ducis caſtra aduolant. illum tanta ſtrage afficiūt vt fuſus ac ꝓfligatus tandē obtruncatus mortē obiuit. Tria itaqꝫ oppida ſibi dānoſa fuere. In rebus granſen. grege murthen. corpore nanſen. Unicam filiam nomine mariam hic regni heredem tantum dereliquit. que poſtea Maximilianum friderici ceſaris filium accepit maritum.

Ferdinandus neapoli rex cū paceꝫ q̄ italia vigebat anno. 1478. labefactare ſtuduiſſet. aſcito ſibi iheronimo fori cornelij (quā imolā itali dicūt) comite. raphaelē diaconū cardinalē diui georgij nepotē. ſixti quarti pontificis ex ſorore comitis iheronimi. ſimulqꝫ franciſcū ſaluiatū archiepm̄ piſanuꝫ cū famulicio 300. hominū florentiā miſit. inqꝫ diue liberate templo franciſco ſaluiato eucharīſtiā celebrante compoſita hora iuuante Iohanne pacio viro maxime apud ſuos extimationis. multiſqꝫ aduerſe factionis iulianum medicem ꝯfoderūt. Laurēti⁹ vo fortiter vulnerat⁹ prudentia conſilioqꝫ precipuo impetus hoſtiles cohercuit. plurimis factioſis fede trucidatis. plurimiſqꝫ cum archiepiſcopo piſano ſuſpendio necatis. Florentini vo cardinalem diui georgij vſqꝫ dum res componerentur retinuerunt.

Locuſte eodem anno ꝑ italiā vagate brixie agrū deuaſtarūt. cū in brixiano agro in maxima multitudine aduolarūt. que brixianis ⁊ mantuanis maximum intulerunt damnum. quib⁹ niſi ludouici mantuani principis ſollicitudo obſtitiſſet. ſata queqꝫ in tota lombardia corroſiſſent.

Maximaqꝫ lues hoc ipſo anno ꝑ totā italiā vagata eſt. adeo vt hec peſtis ſeuiſſima in brixiana vrbe ſupra. xx. hominuꝫ milia. ⁊ venetijs ſupra triginta hominū milia perierint. Eam em̄ calamitateꝫ ſolis eclipſis indicauit. qui eo anno iulio menſe fuit. atqꝫ locuſtarum multitudo.

Veneti graui ethrurie bello iplicati in macedonia ⁊ foro iulij magnis othomanni copijs vexati magno reip. detrimento totiuſqꝫ reipub. italie aperto periculo. Cū longū in flectendo pontifice tempus contriuiſſent. ⁊ annos. 17. maximis ⁊ diutinis bellis ꝑ greciā. macedoniā ⁊ foꝝ iulij a turchis vexati imminente periculo cū mahumeto impatore fedus ꝑcuſſere. Omnibus illi redditis que ſue fuerūt ditionis fuiſſent ac tradita. Scodra quā obſidione cinxerat ſpondentes. 100. mille aureos ad duos annos ſoluturos. quos nobiles aluminis mercatores cū imperatore contraxerāt. Hoc pactoqꝫ conuenere anno. 1479. vt veneti conſtantinopolim magiſtratum mitterent. quem baillum vocant. qui venetorum lites ſolus diſſolueret. ob quod ſingulis annis. 10. mille aureos illi pendebant.

Rhodĳ licet a turchis nõ parua diſſidia habuerũt. poſt tñ cõſtantinopolis expugnationẽ grauia ſenſere bella. Cũ q̃tuor ꝛ viginti annoꝝ curriculo cõplures ſibi vicinas ditiones ſubegiſſent. animo inflatus mahumet egre admodũ tulit rhodiã vrbẽ finitimã eius imperio liberam ẽẽ. Mahumetes igr̃ impator ingenti claſſe maximaq; bellatoꝝ vi rhodum petens. Appulit itaq; ea claſſis veloꝝ centũ decimo kal. iunĳ Anno incarnationis. 1480. militeq; in terrã expoſito p̃mũ in vertice mõtis ſancti ſtephani ꝛ circa eius mõtis colles caſtrametati ſunt. ꝛ p̃ tres ferme menſes vrbẽ bombardis aliĳſq; miſſilibus indeſinenter p̃ duces ſuos lacerauit ꝛ oppugnauit. Verũ petrus dabuſon magnus rhodioꝝ militũ magiſter xp̃iane religionis amantiſſimus. vir prudentiſſimus ac magnanim⁹ ſue magnanimitatis magnũ experimentũ dedit. diuina eñ fauente clementia principis ꝛ ſuoꝝ ꝟtuti fauente turchi funduntr̃. ꝓpulſantr̃. ceduntr̃. tãtoq; impetu terga vertunt vt ſibĳp̃is necẽ afferrent. fama ſatis conſtans eſt turchos viſionis miraculo exterritos. maiorẽ eñ partem exercitus amiſit. vbi celitus xp̃i ihesu miniſtri ꝓpugnantes viſi militibus rhodĳs miraculo turchis terrori fuere maximo. Fatendũ igr̃ hanc victoriã celo dimiſſam eſſe cũ tam parua militũ copia hoſti potẽtiſſimo iã muris potito reſtitit. Exactĳ igr̃ nouẽ ꝛ octagita dieb⁹ ĩpatoꝛ rhodioꝝ littore claſſes ſoluẽs phiſcũ nauigare ꝓperat. illic milites ꝛ ſuppellectilẽ exonerat. vbi dies vndecim moratus ad domeſticos lares cũ clade ꝛ ignomia reuertir̃. Petrus autem a pontifice ſixto ꝛ ceteris omnibus europe xp̃icolis pecunĳs adiutus. vbi laceratam inſulam diligenti cura reſtituit ꝛ celebrioꝛẽ fecit.

Apud ſuitẽſes montanos q̃s itali ſuiceros appellãt haud longe a finib⁹ lucernenſiũ in loco vaſti ſolitudinis homo ſenex ſolitarie vitã abſtinentiſſimã hoc tp̃e habebat. q̃ p̃ annos. xx. ſine omĩ corp̃ali cibo vixit. quẽ fratrẽ nicolaũ appellabant. vir corp̃e aridus ſicc⁹ exhauſtus ſola cute neruiſq; ꝛ oſſibus compactus. Et q̃q̃ hebrenite diutius ieiunent. ꝛ illeſi p̃pter ociũ ꝛ vitã vmbroſam ſicut incarceratis ꝯtingit nõ raro ꝛ ſb̃ terra ꝓprie. cũ ꝓpter indigeſtionem plures in ip̃is aggregentr̃ ſup̃fluitates flegmatice crude. cũ ſint cõtinue in deũ intuentes virtute animali. virt⁹ debilitar̃ naturalis vt nocumentum nõ videar̃ p̃cipue a ieiunio. Eſtq; conſuetudo in his ſicut et in alĳs nõ parua res. Verũ hic homo quaſi celeſtẽ vitam in terris egit. immaculata abſq; ſorde. quis nonulli eũ homine glorioſum dixerũt ſuãq; vitã ad iactanciã interp̃tati ſunt eoq; mercedem accepiſſe p̃dicarunt. ſ; ſunt iniqui iudices. qui nõ in melius que occulta ſunt interpretãtur q̃; que patent. Cur virũ calumnientr̃ qui longã vitam in artiſſima paup̃tate ꝛ ſolitudine duxit. q̃ multos annos in bona conuerſatione accedentiũ eos conſolando abſumpſit. in abſtinentia extrema ꝛ humilitate p̃ſeuerans. qui nihil appetiuit. qui nulli iniurius. parua fuit merces tantis laboribus humana laus. ſtultus eſt qui ꝓpter rumuſculos hoĩm ſuũ corpus affligit. ſuũq; gremiũ fraudat: Is ſanctus ꝛ iuſtus homo. qui auariciã calcauit. honoꝛes ſeculi ſubegit. qui patientiã obiecit. qui nullũ ſup̃bie fomitem oſtendit. ſola fiducia futuroꝝ teneri arbitrar̃. retributioneq; theſauri celeſtis expectare potius iudicar̃. Judicauit hoc p̃petua hominis leticia. quem nemo meſtum vidit ſ; vultu ſemp̃ eodem. Sciebat ſe mortali culpa liberꝝ. bonis operibus a ꝯtemplationibus intentũ. Potuit cũ paulo dicere. Gloria noſtra hec eſt teſtimoniũ conſcientie nr̃e. et dccetero repoſita eſt mihi corona iuſticie quã reddet mihi in illũ diem iuſtus iudex. Per antiſtitem quoq; conſtantienſem approbatus. Tandem ſenio ac viribus deficiens eius ſenilem animam mollis diſſoluit ſopoꝛ. ſepultus in eccleſia ſui paſtoris non ſine miraculis q̃eſcit. q̃ ꝛ finitimis pp̃lis nõnulla vaticinia p̃dixit

Hidruntũ apulie maritima ciuitas hoc anno. 1480. ab exercitu mahumeti turchoꝝ principis diu expugnata. Cum eius exercitus a ſarſone in apuleã tranſuectus eſt in colle qui vrbi imminet caſtrametati ſunt vallo ꝛ foſſa munitiſſimi ita hidruntũ obſederunt vt nulla ſpes erat ferendi auxilĳ. Tandem diruptis menibus ad veſperam protracta pugna. ſuperati hidruntini. ingreſſi vrbem turchi. archiep̃s obſtupuit vt nec verbũ trucidatus emittere potuit. qui in hoſtiũ manus deuenerũt omnes capite plexi ſunt. Franciſcus lurgus hidruntinoꝝ dux captus ꝛ exarmatus medius p̃ſectus eſt. ſupra duodecim milia euaſerunt. tantũ duo ꝛ viginti. potiti prima victoria barbari ceperunt ſtatim vicina oppida ſollicitare ad deditionem. et in primis leucen ꝛ tarentum. Infelix igitur apulia fuiſſet ſi obitus mahumeti non interueniſſet. quo mortuo alphonſus dux calabrie vrbem valida obſidione cinxit. Turchi audientes ſui principis obitum diffiſi poſſe vrbem tueri ſaluis rebus ſuis ſeſe alphonſo tradidere. Qui vrbem ingreſſus omnia reſtituit ꝛ turchos quoſdam in mancipĳs ſuis reſeruauit.

Anthonius roſellus iu-
ris doctor

Anthonius roſellus natione ethruſcus vir vtiqꝫ bonus ⁊ multa prudentia
exiſtimatus iuriũ ciuilis ⁊ pontificij ac aliaꝝ bonaꝝ artium periſſimus
poſtqꝫ multis annis patauij ius cũ magna gloria docuiſſet ſublatus fuit. ſepul
tus ad ſanctũ anthoniũ padue cum hoc epigrãmate. Anthonius roſellus de
roſellis iuris monarcha. Qui cũ egregie doctus eſſet de monarchia ⁊ de pote-
ſtate pape libros eruditos compoſuit ⁊ alia.

Marſilius ficinus florentinus. ingenij excellẽtiſſimi vir. vtriuſqꝫ lingue eru
ditiſſimus ⁊ multaꝝ ſcientiaꝝ locupletiſſimus. atqꝫ inter platonicos do-
ctores facile princeps. hac noſtra tempeſtate ſeptem ⁊ triginta platonis phi li-
bros qui antea neqꝫ apud grecos facile inueniebant maxima cũ diligẽtia lati-
nos fecit ⁊ in lucẽ omnibus protulit. neqꝫ eo quidem labore vt aiunt contentus
fuit. ⁊ ipſius platonis mentem partim argumentis. partimqꝫ breuibus cõmẽta
rijs explicare tẽptauit. De valitudĩe qꝫ litatoꝝ pſcripſit ⁊ pleraqꝫ vtilia.

Mahumeth magnus turchoꝝ imꝑator octauus ex
clariſſima othomannorũ familia natus Amurati
principis filius. Anno. 1481. quinto nonas maij. Poſtea qꝫ in aſia ⁊ grecia. 32.
annis regnaſſet dũ in orientis expeditionẽ contra hungaros pficiſceret anno e-
tatis ſue octauo ⁊ quinqᷓgeſimo in caſtris nõ ſine ſuſpitione veneni morit ⁊ cõ
ſtantinopolim delatus ſepelit. Is cũ patri in regnũ aſie ſucceſſiſſet quatuor ⁊ vi-
ginti annos habebat etatis. Qui imperio ſuſcepto patrẽ in omnibus ſupare ani
xus ẽ. Hic illico ob ei⁹ animi magnitudinẽ cictis paterni regni virib⁹ ingẽtes co
pias ex aſia in europã p helleſpontũ claſſe traiecit. vbi multas grecoꝝ vrbes oc-
cupauit. Caſtello qꝫ haud longe a boſphori littore ad euxinũ tẽdente ↄdidit. Ex-
in deficiente ob grecoꝝ auariciã pſidio conſtantinopolim vrbẽ cepit. expoliauit
ac de ea triumphauit. ⁊ in ea imꝑator declaratus. Confeſtim peloponeſum omnẽ
armis cepit ⁊ xpiãnũ populũ in ſeruitutẽ abduxit. Indeqꝫ in achaiã mouẽs ipaꝫ
et achraniã ⁊ epirũ ⁊ maiorẽ macedonie partẽ atqꝫ bulgariã cũ raſcia ⁊ ſeruia. ⁊
quicqd ab andrinopoli. ſauũqꝫ amnẽ ⁊ danubiũ fluuiũ interiacet inuaſit. vala-
chia etiam eas ob res timore pterrita. boſniã poſtmodũ ingreſſus cuncta vaſtauit. mithilenem inſup nobi
lem genuenſiũ inſulam cepit. Dehinc ſinopem vrbẽ vetuſtiſſimã ⁊ trapezundam diripuit. eaꝝqꝫ incolas
vna cũ eaꝝ imperatore captiuos abduxit. Euboiã inſup venetoꝝ inſulã inuaſit. quã vna cũ calcide eiuſdẽ
inſule vrbe expugnauit. In aſia itaqꝫ minore duodecim regna obtinuit. videlicet pontũ. bithiniã. capado
ciam. paphlagoniã. ciliciã. pamphiliã. liciã. cariã. lidiã. phrigiã ⁊ omnẽ ferme helleſpontum ſeu moream.
et multa alia occupauit. hic cũ innumerabiles filios genuiſſet baiſetũ ⁊ zaliabũ legittimos poſt ſe dereliqt
pro quibus eo mortuo tumultus vrbẽ conſtãtinopolitanã inuaſit. baiſetũ tamen imꝑatorẽ conſtituerunt.

Mahumeth turchorũ
imperator

Baiſetus primogenitus mahumeti Anno. 1481. ſexto kal. iunij imꝑator ↄſtituit ⁊ vſqꝫ in pſens impa
uit. Hinc zaliabus frater q magnos mot⁹ in aſia p regno cõcitauit. burſiã cepit ⁊ ſe ibi regẽ ↄſtituit
quẽ baiſetus bello ſupauit ac aſie paternũ regnũ obtinuit ⁊ in libidine ac ebrietate totũ ſe immerſit. Cum
aũt anno. 1492. pannoniã ferro ac populationib⁹ deuaſtare cepiſſet multa dãna cedeſqꝫ ptulit. Zaliab⁹ ãt
frater eius natu minor. qui poſtea in regno francie ſub priore hoſpitalis ſancti iohannis hieroſolimitani
cuſtodiebat. in ſummi pontificis innocentij octaui poteſtatem traditus vſqꝫ in preſens rome ſub cuſtodia
ad recuperandum reſiduum europe de crudeliſſima nunc barbaroꝝ ſeruitute.

Peſtis pmaxima i tota ferme italia ⁊ germania Anno. 1483. ⁊. 84. fuit vbi ad plurimũ deſeuit. vt mul-
ta milia hominũ abſumpſit. Eaqꝫ lues nurmberge a ſolſticio eſtiuali vſqꝫ ad ſolſticiũ hiemale quatu-
or milia hominum deleuit. Venetijs vo ſenatores ⁊ iohannem mocenicũ ducem extinxit.

Fridericus imperator anno. 1487. conuentũ magnũ nurmberge p auxilio ferendo contra hoſtes ſu-
os ⁊ p fide xpiana habuit. ⁊ in eo principes germanie ↄgregauit. cõmunitates quoqꝫ ciuitatũ impe
rialiũ conuocauit. vbi de vnione ac pace principũ varie conuentiones habite. vtqꝫ omnia bella inducias ha
berent concluſerunt. Interea glorioſus imperator fridericus inter cetera geſta laudabilia Conradũ celtis
germanũ virũ eruditiſſimũ in arce nurmbergenſi appollinari laurea decorauit. Bellaqꝫ ea tempeſtate inter
ſigiſmundũ archiducẽ auſtrie ⁊ venetos ſedata ſunt. Nec minorẽ dietam principum rex Maximilianus
nurmberge anno ſalutis. 1491. peregit.

Meles rex maurus genere ⁊ religione mahumeten⁹ hac nr̃a tempeſtate in bethica pũincia vlterioris hi
ſpanie plaga que granata nuncupat vſqꝫ ad hec tpa regnauit. cuius pũincie ager excellentiſſimus p
hibet. eo qꝫ quecũqꝫ ad hũanũ victũ ſunt neceſſaria affluentiſſime gignat. Cuius montes ⁊ flumina aurũ
et argentum producere dicunt. Armenta ⁊ pecudes ſine numero nutrit. Hunc quidem regẽ Ferdinandus
luſitanie ⁊ citerioris hiſpanie ⁊ tarraconie rex vna cũ heliſabetha vxore ſuperioribus annis omnino eijce
re ſarracenos decreuerũt. Bellũ igit malacen. primo pegit anno. 87. vbi expugnata malaca vrbe. Tandẽ
poſt longẽ obſidionem ciuitatis granate que incepit a menſe maio anni nonageſimi primi ſarraceni mau
ri reducti ad magnã rerũ inopiã deſperantes de auxilio poſt infinitos conflictus bellicos. 25. nouembris
pacta deditiõis ↄcluſa fuerũt. Poſtremo ſeptimo die ianuarij anno ſalutis. 1492. rex ⁊ regina ac proceres
et potentatus cum exercitu decem miliũ equitũ ⁊. l. milia peditũ electorum ciuitatem intrarunt ⁊ eius poſ
ſeſſionem libere acceptarunt, ac meſquitam maiorẽ in eccleſiam dedicari mandauerunt.

TEmpeſtas ingens prius inaudita. anno ſalutis. 1490. die. 12. mēſ iulij. in regia vrbe ꝯſtātinopolitana admodū deſeuit. Supioꝝ em̄ triū ſydeꝝ ignes. ꝗ decidūt ad terras fulminū nomē hn̄t. cū ꝯtagiū nimij hūoris ex ſupiore circulo atqꝫ ardoris e ſbiecto ꝑ hūc modū egerāt. Turbato itaqꝫ aere cū collectus humoꝛ habūdantiā ſtimulabat. ſeu graui ſiderū ptu. Et cuꝫ i nube luctabat flatꝰ aut vapoꝛ. primo ingētia tonitrua audita. Exin fulmīa ardētia viſa. ⁊ longioꝛe tractu fulgetra. Et quāqꝫ a ſaturni ſidere ꝓficiſci iſta ꝯſectati ſunt. ſicut crementia a martis. Qualiter cū vulſinis oppidū thuſcoꝝ opulētiſſimū totū crematum ē fulmie. In ea vrbe p̄clariſſima hec geſta. xp̄iani id diuine ꝓuidētie attribuūt. Ubi antiq̄ colūna ymaginē ꝯſtatini impatoꝛis hēbat. fulgur ⁊ horridꝰ impetꝰ ne dū ptē eiꝰ deiecit. Uerū vt veridici narrarūt negociatoꝛes veneti ⁊ alij. octigētos domos ignis reꝝ edax ꝯſūpſit. Et hoīm tria milia. vt nec lignū nec forma edificioꝝ r̄māſit. Ea forma vt circulꝰ deuaſtatōis īfra oñdit. idō hāc figurā i laudabilē rei mēoriā adiūximꝰ.

CUm varia reꝝ miracl'a effluxis tꝑibꝰ. vt oñdimꝰ euenerīt. Uiſa ei horrēda oñta corona trabes tellurī hyatꝰ ſanguineꝰ polꝰ. ardētes clipei ⁊ alia. Lac pluere e celo viſū. ⁊ lanā. carnē ⁊ cruoꝛē deſcēdē. viſi ꝯcurrētes mōtes. Et lūa ſolqꝫ triplex. cruce ſigtus lapis excidit tꝑibꝰ friderici ſcđi ipatorī (vti p̄miſſū ē) Nouiſſime āno. 1492. vij. ydꝰ nouēbris. i meridie ſb friderico. iij. ipatore. ad agros eiꝰ ꝓprios. cū crepuit ꝑ aera fulmē. igēs lapis cōcidit. cui forma delte. acieſq triāgula fuit. miſſus ab obliq̄. hūc ſenſerat Enſhein. Sūt gaudia q̄ꝫ ſenſit. Cū illic i agros deſiluit depopulatꝰ humū. in ptes diſtractꝰ. pōdꝰ tn̄ grue adhuc hꝫ. ⁊ ad oñtationē obſuatur. tanqꝫ futuꝝ omen.

BElla ꝑ h̄ tpa inter regē maximilianū. ⁊ regeꝫ frācie. ob ducíſſam britānie. ꝑ multas clades geſta fuerūt. Et adhuc ſub dubio marte vigent.

Anno mundi. 6691 Anno xp̄i. 1492.

Alexander ſextus papa. natione hyſpanus: ex valentia ciuitate rhodoric⁹ boria antea vocatus. ep̄us portuenſis. Uacante ſede poſt obitū Innocētij octaui. oīm ſuffragijs hoc anno pontifex creatus. Et ad. 8. ioannē lateranēſem. xxvi. die auguſti. corona papali decorat⁹. Uir magni animi. magneqꝫ prudentie. Is in adoleſcentia bonomie ſtudijs litterarū operam dedit. gymnaſiūqꝫ illud ſcolaſticū non paucis annis celebrauerit. Qui adeo virtutum gloria. ⁊ diſciplinaꝝ laude. ⁊ adeo ſingulaꝝ ac oīm reꝝ ornamento dotatus. vt Calixt⁹ tercius pontifex ſummus ſedatis ſuo tempe ytalie rebus. cum nouem cardinales creaſſet. Et eneā ſenenſem in cardinalem aſſumpſiſſet. Duos quoqꝫ ex ſororib⁹ eius nepotes. cardinales creauit. L. ioannē cognomento milanū ex ſorore nepotem. ⁊ rhodoricū hūc boriam. cuius vtutis ⁊ glorie liquidiſſimū documentum extitit. ꝙ adhuc adoleſcens inter reuerendiſſimos ⁊ excellentiſſimos cardinales conſtitutus. Uel etiam ꝙ nō multo poſtvicecancellarij locum ſortitus Hoꝝ oīm ſcientia preditus ⁊ expientia refertiſſimus. vere deſignādus ⁊ euocādus fuit. Qui fluctuantē petri nauiculam gubernaret. Et ſi herilis ⁊ regia ipſius faciei dignitas preſe ferre videatur. Tamen in primis accedit nobiliſſima eius natio hyſpanienſis. Inter ceteras vniuerſe terre ꝓuincias aeris ſalubritate tempata. oīmqꝫ reꝝ copia ⁊ bonitate precipua. viros ꝓgenerās. q̄ ⁊ corpis agilitate. ⁊ ingenij acrimonia. ⁊ oīni virtutum gloria ſummi clariſſimiqꝫ ſemꝑ extitere. Dehinc eximia eius valentia ciuitas. que ⁊ ſui antiquitate ⁊ ſitus pulcritudine ⁊ viroꝝ copia. Et oīm mercimonioꝝ genere lōge reliquas hiberie ciuitates antecellit. Nec non ⁊ illuſtris boriarū familia. que eum peperit. Qui vere nationem patriamqꝫ ⁊ familiā illuſtrauit. Et recolende ac beatiſſime memorie auūculi eius Calixti ſemꝑ emulator. litteralis diſcipline. ſcientiarūqꝫ peritia. ⁊ optima viuendi ratio. adeſt humanitas illa incluta cū auctoritatis ratione ſeruata. optimū ⁊ ſalubre conſiliū. adeſt ⁊ pietatis cultus. ⁊ oīm reꝝ cognitio. que tā inclite dignitati expedire aut vſui eſſe poſſint. Felix igitur tot virtutibus exornatus. In tam altiſſimi magiſtratus culmine collocatus. a deo optimo bene meritus. Speramus igitur eum vniuerſo generi xp̄iano profuturum. Et per rabidos itinerum amfractus. perqꝫ ſublimes ⁊ periculoſos ſcopulos tranſmigraturum. ſemitam tandem affectatam feliciter occupaturꝝ. Poſtremo ne longiori ſue laudis cōmemorationi aliquos defatigari ꝯtingat. Ceteri ſequentes eius acta laude digna perſoluant. Hic pontificatu ſuſcepto maieſtatem cum auctoritate augere conatus eſt. Et ſi in principio ſui pontificat⁹ aduerſitates ſentiat. Magna tn̄ aīo ꝯcepit. Benigniſſim⁹ de⁹ ſua gr̄a donet. vt ſingl'a ad vtilitatē ac cōmodū reipub. xp̄iane ꝓſequatur

Linea ſummorum pontificum
Alexander ſextus

Genus hominū calamitoſus iudei. ⁊ ſi ſuperioribus tēporibus in pleriſqꝫ locis germanie ac alijs prouincijs. diuiniſſimuꝫ ſacramentum. varijs temptationibus. moleſtijs. ac erroribus indigniſſime tractarunt. precipue i Vratiſlauia pataula ⁊ ratiſpona ⁊c. nec impune hoc flagitiū inultum fuit. Nouiſſime anno ſalutis 1492. die. 22. menſis Octobris. in oppido Sternebarch ſub dominio principuꝫ magnopolenſiū auxilio petri ſacerdotis. Eleazar iudeus et complices. ſacramentū corporis chriſti. per hoſtiam maiorem et minorē obtinentes. has perforarūt. ⁊ cruor illico proſiliit quo lintheum precinctum ruborem accepit. Quo miraculo territi ad Petrum deferūt. Principes autem illuſtres balthaſar ⁊ magnus fratres re comperta cum veſtigia vulnerum (que remāſerāt) cernerēt. iudeos cum maieſtatem xp̄i contempſerint ac religionem illuſerint concremari fecerūt. Recedat ergo omne infidelitatis ambiguū. Nec dubitet quiſqꝫ primarias creaturas. nutu diuine potētie. preſentia ſumme maieſtatis in dominici corporis tranſire poſſe naturas. Quid enī ei poſſit eſſe difficile. Cui facile fuit hoīem (vt premiſſum eſt) de limi natura figurare. Imaginem etiā ſue diuinitatis induere. Cui promtuꝫ eſt eū rurſum reuocare de inferis. reſtituere de perditione. reparare de puluere. de terra in celum leuare. ⁊ figmentuꝫ ſuū in regni ſui conſortio ſublimare. Et qui corpus noſtre fragilitatis aſſumpſerat. nos in corpus ſue immortalitatis aſſumat. Ad quam glorioſam reſurrectionem pijs nos operibus preparare dignetur. Qui viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculorum Amen.

Linea imperatoꝝ

Maximilianus

Maximilianus austrie ac burgundie dux. filiꝰ ĩpatoris friderici tercij. viuente adhuc p̄re anno salutis.1486.in franckfordia cōi voto electoꝝ rex declarat. Nunc vsq̧ vna cū p̄re ĩpauit annis.7. Vir summa virtute decoratus.corpe agili. rei militaris sciencia insignitus.virtuteq̧ nemi cedens.immo humanitate ꝛ liberalitate cūctos reges antecedens. Rex certe dignissimus ꝛ bello fortunatus.atq̧ in omnibus fortissimus nec vlla vicioꝝ labe notatus. magnanimus atq̧ in armis strennuus. Is tp̄e iuuentutis in burgūdiā accessit. Et mariā filiam ducis caroli illustrissimā feminā.in cōiugē desponsauit. Et ob hanc rem burgundie ducatum sibi vendicauit. Et per aliqua tēpora in subiectis prouincijs cum gaudio ac iusticia regnauit. Quāuis ludouicus francoꝝ rex.aliqua q̄ socer possidebat ademit. Gaudebat itaq̧ hec regio feliciꝰ oīm. q̄ tanto duce celebrata fuit. Qui iustus optima iura dabat. Sequana quondā hedua dicta prestans burgūdiū nomen nacta.terra armis potens.habens agri leta munera. ꝛ nobilitatem virorū antiquā.ob ducē nouellū.pariterq̧ comitē gaudebat. Brabātia quoq̧ optima Limburga. Lucenburga.geldria. Et flandria diues opū ac pp̄lis potentibꝰ. Comitē hūc leta videre suū gaudebat.artosiū item potens armis ac namurcū.nobilis hannonia.holandria atq̧ zelandia eū summe colebant. Mechliniaq̧ humana ꝛ salina atq̧ frisia.de suo nouo domino exultabant. Cuꝫ ducē potentē aduentasse sentiebant. Certabāt alij alios supare colendo dicentes. Venisti tandē gratissimus. Quo aūt tp̄e maria eiusvxor vixit cū dn̄o pace ꝛ leticia regnū possedit Ex qua cū genuissꝫ filiū philippū.ꝛ margaretā filiam. Ipsa paulopost casu equi currentis delapsa.fractis ceruicibus expirauit. Anno vo sexto ꝛ octuagesimo supra quadringentesimū millesimū.die.xx.mensis ianuarij. Cū genitore friderico impatore franckfordianā vrbē ingressus. Exin die sedecima februarij peracto officio diuino.in basilica diui Bartholomei. Electores romani imperij obseruato ordine bulle auree.felici consensu eū in regem eligentes. Postea eodem anno die x.mensis aprilis in ciuitate Aquensi cū ingenti solennitate corona caroli magni ex archiuis Nurēbergēsiū.ꝑ eos coronatus fuit. Elucebat em̄ in eo inaudita principandi sciencia.in deliberando grauitas.in cōficiendo celeritas.regnorū iusticie feruoꝛ ꝛ zelus.modestia.item singularis benignitas maxima ac clementia.cū vite ac moꝝ obseruantia. Quibus regijs virtutibus ornatus. Regia soboles.nulla ex parte priscoꝝ suoꝝ laudibus inferioꝛ euasit. Rex post vxoris(vt p̄missum ē)casu eq̄ currentis defuncte.multa ne dum a proceribus certamina sustinuit.cū nollēt eū sup eos regnare.ſ ꝛ a brugēsibꝰ honesto carcere detentus. A quo cū liber euasisset.infinita mala apud flandrēses secuta sunt.nec dū finis. Victoriosissimꝰ aūt rex maximilianus q̄ xp̄ianissimus inter principes xp̄ianos cēset.mēte reuoluens.q̄mō xp̄iani ab infidelibꝰ circūdati sunt. Et in angulū coartati.potētissimi q̄ndā dn̄i.ꝛ orbis possessores. Et q̄ntū impiū amiserūt.q̄t nobiles vrbes.q̄t ditissimas ꝓuincias ꝑdiderūt. Inter q̄s etiā iudeā terrā nobilē.terrā sanctā.terrā in q̄ p̄ime n̄re fidei flores apparuere. Tacemꝰ alexādriā.thebas.mēphim.ac oēm egyptū.ꝛ antiochiā.in q̄ primū xp̄ianū nomē auditū est.fons igit̄ ꝛ origo n̄re salutis ad hostes defecit. hierosolima noui ꝛ ve.testamēti mr̄.ꝛ ꝯstantinopolis columē grecie. Id inclitꝰ rex aīaduertēs.ꝓ singulis recuperādis.nullū laborē euitari debere arbitrat. Iudei em̄ cū federis archā amisissent.ꝓ recupatione.nullū belli piculū vitauere.greci ob raptā helenā.decēnale bellū gessere. Carthaginēses ꝓpter fines paululū ampliādos cruētissima p̄lia cū cyrenēsibꝰ cōmisere. Romani sepe socioꝝ cā sumptis armis ĩ pugnā exiere Bellū aduersus ifideles possessores necessariū fore decernēs sibi ꝑsuasū arbitratur. huic tante religionis ignominie.ac probro quā p̄mū ꝯsulere. Et si p̄cedētes negligētes fuerint.honoreq̧ suū ꝑuifecerint. suum negligere ꝛ turpitudini notare nō patiet. Ac gl'iosum nomē deteria supioꝝ infamia augere optat. Quāobrē bella germanie totis viribꝰ sopire conabat. Conuentionē p̄ncipū Nurēberge ꝑ maximā anno salutꝭ p̄mo ꝛ nonagesimo sup q̄dringētesimū millesimū pegit.ꝑ dies p̄les. vt pacem ne dū germanie.ſ toti orbi orbi ordiaret.p̄latos p̄ncipes ꝛ cōitates admonuit vt huic salubri expeditioni ꝯ īfideles adiumento esse possent. Adempta a domo austrie p regē hūgarie genitori restituit.pacē hūgarie dedit. Hūcq̧ ꝑ biennium pax vl'is fuisset.restabāt adhuc relique exercitus Mathie q̄s nigrā legionē vocabāt.q̄ tedio longe pacis affecti ptito agmīe ĩ diuersas vtriusq̧ pannonie ptes eruperāt.duo milia ad cōfinia morauie ꝛ austrie īfesta acie ꝯsederāt fortalicia qd̄ ipi gētiliter tabernā vocāt se munientes. Ex q̄ excursionibꝰ suis oīa loca cedibus ꝛ latrocinijs turbabant. Qui tandē friderici cesaris iussu obsidione cūcti expugnatoq̧ fortalicio multis ex his cesis.alijsq̧ captis.q̄ septingēti superant.hūi oppidis ꝛ baronibꝰ q̄ꝝ fines ĩuaserāt traditi sunt. vt digna illis supplicia irrogarēt. Itaq̧ trecentos ferme viennenses laqueo necarunt.ceteros eyczingerus sustulit. ptim excoriatos ptim ad rogū assatos.ptimq̧ coctalicijs furnis immissos.vita illis ademit. Sed nisi infausta copulatio regis francie cum ducissa Brittanie Maximiliano in vxorem tradita interuenisset.

Huic ſancto ꝓpoſito expeditionē dediſſet. Faxitq; de⁹ glorioſus huic aduerſitati finē. vt eccl'iam. vt religionem. vt fidē xp̄ianā. a barbaroꝝ ⁊ infideliū incurſib⁹ defendere poſſit. Videmus eñ vniuerſam fere aſyam a phenicibus ⁊ medis ad helleſpontū vſq; turcoꝝ tyrannidi parere. Totāq; traciā occupare. ⁊ vniuerſam greciā. etholos. epirotas. yllirios ad intimā vſq; dalmaciā omnia premere deterrima ſeruitute. Inſule pene oīes a ſinu adriatico ad mare ponticū iacentes vaſtate ⁊ deſolate ſunt. Et in ꝓximos germanos ⁊ hūgaros ſepe numero impetuȝ faciūt. Sperabimus autē regi maximiliano nutu diuino. victoriā haud dubie ſucceſſurā. dum cetere nationes hunc regem atq; ducem optimū ſequentur. Cū diuitē ytaliam. nobilem galliā. fortem hyſpaniā. bellicoſam ac populoſam germaniā adiumento eſſe ſentiet. hijs arma. hijs equi. hijs pecunie abunde ſuppetūt. hijs vires longo maiores. quā infidelibus aſſunt. In deo quoq; ſperandum erit. qui cauſe ſue nequaq; deerit. Et pugnaturis diuinū auxiliū implorantibus minime defuturum credimus. vinci ⁊ poſſunt. ⁊ ſepe victi fuerūt per ſuperiores principes vti premiſſum eſt. Minor eſt infidelium potentia q̄ feratur. Nec dubium cum ad orientales prouincias eius ingreſſus patebit. tanto maiorem ad eū concurſum inueniet dedentiū ſe populoꝝ. quāto validior eius fuerit exercitus. Cum dominū glorioſum. principes occidentales ſecuti fuerint. Id oīni chriſtiane reipublice felix ⁊ fortunatū erit. Cum ipſe maximū ⁊ florentiſſimū imperiū adipiſcetur. tum omnes qui ſequentur ampliſſimas opes cōſequentur ex hoc bello. propoſita non facili ſolum. ſed ſperata certaq; victoria. quo ad mūdanam ⁊ celeſtem gloriā. plurimoꝝ quoq; ⁊ ampliſſimoꝝ regnoruȝ. ⁊ ingentes opes ⁊ clariſſima imperia ꝓuentura. Demū auxiliante domino ihesu cum inſigni victoria ⁊ glorioſo triūpho reuertentur. Cum autem redierit inuictiſſimus rex Maximilianus. ſubactis turcis. liberata tracia ⁊ grecia. ac alia ſpolia nephanda. Et terram ſanctam xp̄ianis reſtituet. Germanie principes qui multi defuncti ſunt hac luce. Inmortales ſibi apud immortalē deū gratias peragent. O qualem ei currū apparabit ytalia ⁊ Germania. Quales gratias aget eccleſia. q̄ feſta oīnis xp̄iana ſocietas agitabit. Septentrionis ⁊ occidentis reges redeuntem magnū imperatorē xp̄iane reipublice ſeruatorem ſalutabūt. Cardinales cūctiq; p̄ſules eccleſiarum. ⁊ magiſtratus vrbis. longo extra menia interuallo ſacra ferentes obuiam ibunt. niuei ſtabunt. Ad frena quirites. ſternetur purpura ⁊ oſtro quecūq; ab eo terra calcanda fuerit. Matrone nobiles. virgineſq; roſas ⁊ lilia e tectis in eum ſpargent. Et varioꝝ ſerta florum ſacro capiti annectent. Ipſe curru ſublimis aureos in plebem nūmos iaciet. quocūq; in foro. quocūq; in triuio ſubſtitent. nouos ludoꝝ facies oſtendet. Acclamabitq; oīnis populus victori vitā ⁊ gloriam. atq; ita triūphans non in capitoliū falſiq; Iouis edem. ſed in apoſtoloꝝ principis beati Petri baſilicam deducetur. Ibiq; maximū ſacerdotem Alexandrū ſextum verū xp̄i vicariū. Et regni eterni claues tenentem inueniēs. largam ab eo benedictionem accipiet. Et amplexus atq; deoſculatus ſanctiſſimuȝ patrem. ſecum in penitiorem palatij partem ſecedet. vbi ⁊ de recenti victoria. Et de rebus germanicis ⁊ ytalicis longos inter ſeſe ſermones habebunt. Tunc Conradi celtis poete laureati muſa. quaſi ab inferis reſurget. ⁊ poemata cōponet. M. Antonius Sabellicus hiſtorias ſcribet. mortalemq; regem immortalitati donabunt. Nos quoq; ſi quid ſtrepere inter olores poterimus. aliquid ſeorſum inueniemus. quod de tanto rege ad poſteros referamus. Hec habuimus. que per ociū Nurembergenſe adijceremus. Vos valete ⁊ boīi cōſulite ex Nuremberga. x. kal'as Iunias. Anno ab incarnatione ſaluatoris xp̄i Milleſimo quadringenteſimononageſimotercio.

· H A · S · D ·

Cartas aliquas ſine ſcriptura pro ſexta etate deinceps relinquere conuenit. iudicio poſterioꝝ. q̄ emēdare addere. atq; geſta principum ⁊ priuatorum ſuccedentium perſcribere poſſunt. Non eñ omnia poſſumus omnes. Et quandoqȝ bonus dormitat homerus. In terra eñ aurum queritur. ⁊ de fluuiorum alueis ſplendens profertur gloria. pactoluſq; ditior eſt ceno q̄ fluento. Varij quoqȝ mirabileſq; motus in orbe indies exoriuntur. Qui nouos requirunt libros. quibus ordine referantur. Pauca tamen de vltima etate vt perfectum opus relinquatur in fine operis adijciemus.

Qvod erat officium ſuſcepti libri. auſpice chriſto. quāuis rudibus pene verbis compleuimus prout ingenij mediocritaſ tulit. Decurſus em̄ propoſiti operis ſex etatibus: ad metam noſtri temporis prouecti ſumꝰ. Eſtqꝫ annus quinquageſimus tercius imperij glorioſiſſimi imperatoris Friderici tercij. Ac filij eius incliti regis maximiliani ſeptimus. Moderniqꝫ ſūmi pontificis Alexandri ſexti annus ſui pontificatus primus. Diuino nāqꝫ munere ꝑ tot regum ac imperatorum geſta. ſummorūqꝫ pontificum ⁊ aliorum labores. pericula ⁊ ſumma exicia. Cymba exigua eſtuoſum mare ſulcantes eo ventum eſt quo ab initio proram direximus. Si aūt parte in aliqua ꝙ plus maris. ꝙ minus q̄ꝫ oportuerit exorbitatuꝫ eſt a veritatis tramite ſapienti emendationi relinquimus. Si vͦo quicqꝫ labore iſto in p̄teritoꝝ geſtoꝝ cognitionem ac figuraꝝ oblectationem deduxerimus deo gratiaꝝ largitori laudes exhiberi cupimus. Reſtant tā dem ꝑpauca de ſeptima ⁊ vltima etate ac fine ſeculi mundanaꝝ reꝝ in huius operis calce differēdū. ne priora oīa ſine laudabili fine irrita ⁊ infructuoſa eſſe videantur niſi diuinū premiū btitudinis ꝑpetue ſubſeq̄tur

Qvm in primordio operis de principio mūdi explicauimus et diuine lr̄e ad ſcientiam veritatis nos erudiunt. mundum deniqꝫ finem habiturum. De quo nunc in fine operis differemus. Plato em̄ qui de mundi fabricatione differuit id explicare non potuit. qui celeſte miſteriū qđ nō niſi a prophetis ac deo diſcit̄ ignorabat. ideo imperpetuum dixit eſſe fabricatum. quod longe ſecus eſt. qm̄ quicquid eſt ſolido ⁊ graui corporea vt initiū cepit aliqñ. ita et finem capiat neceſſe eſt. Nam ariſtotiles cū nō videret queādmodum poſſet tanta reꝝ magnitudo interire ⁊ hanc p̄ſcriptionem vellet effugere. ſemper ait fuiſſe mundū ac ſemper futurum. Cū tamen terrā ⁊ aquā et ignem diſperire. conſumi extinguiqꝫ videanius. que ſunt vtiqꝫ mundi partes. Intelligitur totuꝫ eſſe mortale cuius membra ſunt mortalia. ita fit vt natum ſit quicq̄d poteſt interire. Sed ⁊ omne quod ſub viſu oculorum venit ⁊ corporale (vt ait plato) ⁊ ſolubile ſit neceſſe eſt. Epicurus igit̄ (auctore democrito) veridicus in hac re fuit. qui ait ⁊ ortū aliqñ ⁊ aliqñ eſſe periturū. Propinquante tandem huius termino ſeculi humanarum reꝝ ſtatum cōmutari neceſſe eſt ⁊ in deterius nequicia inualeſcente prolabi. vt iam noſtra hec tempora quibus iniquitas ⁊ malitia vſqꝫ ad ſummū graduꝫ creuit. In illius tamen inſanabilis mali compatione felicia ⁊ ꝓpe aurea poſſint iudicari. ita em̄ iuſticia rareſcet. ita impietas ⁊ auaricia ⁊ cupiditas ⁊ libido crebeſcet. vt ſi qui tum forte fuerunt boni prede ſint ſceleratis ac diuexentur vndiqꝫ ab iniuſtis. Soli autēꝫ mali opulenti ſint. boni vͦo in omnibus contumelijs atqꝫ in egeſtate iactentur. Confundetur omne ius ⁊ leges interibunt. Nihil tunc quiſqꝫ habebit. niſi aut queſitū manu. audatia ⁊ vi omnia poſſidebunt. non fides in hominibus. non pax. non humanitas. non pudor. non veritas erit. atqꝫ ita neqꝫ ſecuritas. neqꝫ regimen neqꝫ requies a malis vlla. Omnis em̄ terra tumultuabitur. frement vndiqꝫ bella. omnes gētes in armis erūt et ſeinuicem oppugnabunt. Ciuitates finitime inter ſe preliabuntur. Tunc pagrabit gladius orbem metēs omnia ⁊ tanqꝫ meſſem cuncta ꝓſternens. Poſtremo vͦo tam deteſtabile atqꝫ abhominandū tempus exiſtet ꝙ nulli hominū ſit vita iocunda. Euertentur funditus ciuitates atqꝫ interibunt. non modo ferro atqꝫ igni. verū etiā terremotibus aſſiduis ⁊ alluuie aquaꝝ ⁊ morbis frequentibus ⁊ fame crebra. Aer em̄ viciabitur ⁊ corruptus ⁊ peſtilens fiet ⁊ modo importunis imbribus. modo inutili ſiccitate. nunc frigoribus. nunc eſtibus nimijs. nec terra homini dabit fructuꝫ. nec ſeges quicqꝫ. non arbor. non vitis feret cuꝫ in flore ſpem maximam dederint. in fruge decipient. fontes quoqꝫ cum fluminibus areſcent vt ne potus quideꝫ ſuppetat. et aque in ſanguinem aut amaritudinem mutabuntur. Propter hec deficient ⁊ in terra q̄drupedes ⁊ in aere volucres ⁊ in mari piſces. Prodigia quoqꝫ in celo mirabilia mentes hominū maximo terrore confundent. Qui igitur celſa tenent dominia atqꝫ imperia eos aperire oculos ⁊ aures reſerare hec ſequentia ⁊ preterita tempora perſuadent ne eos letifer ſomnus obrepat. Vigilantes aſpiciant quibus quātiſqꝫ fortune fragulis pectus gerant. cū eius viribus humana non obſtare conſilia queant. ⁊ ex preteritis geſtis q̄ꝫ in lubrico poſiti ſint animaduertant ⁊ auaricie. luxui. furori. iactantie ambitioniqꝫ parcentes. letis ponere modum diſcant. memorantes dū ampliatas leticia mentes. aut aliquo irritatas euentu aliquod enorme ſubintrat. Ea lege eos aggerē cōſcendiſſe qua ceteros ruituros. ſi librauit in puncto penaſqꝫ offenſis daturos. Vos igit̄ qui appropinquare diem illum cernitis quo ſit ex hac vita migrandum. Deum ſummum veneratione colite ⁊ integro affectu diligite. Sequimini ſapientiam ⁊ virtutes apprehendite. honorate dignos. amicos ſumma cum fide ſeruate. prudentum conſilia ſumite ⁊ benignos vos moribus exhibete. humanitate ⁊ iuſticia vt innocentes ad iudiciū venire poſſitis.

BIBLIO... BIBLIOTE... "JOSÉ TOR...

BIBLIOTECA NACIONAL
BIBLIOTECA AMERICANA
"JOSE TORIBIO MEDINA"

MUndum deus (vt premiſſum ē in principio operis) et hoc reꝝ nature mirabile opus. ſicut ⁊ in archanis ſacre ſcripture cōtinetur. ſex dieꝝ ſpacio conſūmauit. Deniqꝫ ſeptimū quo ab operibus requieuit ſanxit. Hic eſt autē dies ſabathi. qui in lingua hebrea a numero nomē accepit. Unde ſeptenarius numer⁹ legitimus ac plenus eſt. Nam ⁊ dies ſeptē ſunt. ⁊ ſeptem ſtelle que non occidunt. Et ſeptem ſydera. q̄ vocantur errantia. quoꝝ diſpares curſus ⁊ inequales motus reꝝ ac temporꝝ varietates efficere credūtur. De ſcriptis itaqꝫ ſex etatibus. Cum ſeptima etas quieſcentiū iudicat. Ab aſcenſione domini aperta ianua q̄etis. initiū habuiſſe ferunt. vſqꝫ in preſens cū ſexta decurrit. ⁊ vſqꝫ in finem mūdi cum illa protendet. Cū nūc de vltimo fine mundi agetur. de ſeptima mentio fiet. que nec finem habebit. Cum requies animarū interminabilis ſit. Sed ab octaua reſurgentiū etate ſuſcipietur. Ideo liber Geneſeos ſeptimū diem veſperam non habere edocet. De aduentu igitur antixp̄i. ⁊ morte fine reꝝ. ac de extremo iudicio. in vltima etate mundi differere placuit. Quomō autē conſūmatio futura ſit. ⁊ qualis exitus humanis rebus impendeat. ſi quis diuinas litteras fuerit ſcrutatus inueniet. ſed ⁊ ſeculariū ꝓphetarum cōgruentes cū celeſtibus voces. finem rerum ⁊ occaſum enūciant. deſcribentes. quaſi fatigati. ⁊ de labentis mundi vltimā ſenectutem.

De antichriſto

IMminente iam temporꝝ concluſione. Duo ſane certiſſima. nec dum inſtantis iudicij indicia habem⁹. fidem iſrahelitice gentis. Et regnū perſecutionēqꝫ antixp̄i. quā pſecutionē triū ſemis annoꝝ futuram fides eccleſie tenet. Sed ne hec improuiſa veniēs oēs paſſim quos imparatos inuenerit inuoluat. Enoch ⁊ Heliam maximos ꝓphetas ⁊ doctores. ante huius exortum venturos ī mūdū aiūt. Qui iſraheliticā plebem ad fidei conuertant gratiam. atqꝫ ad preſſuram tanti turbinis partem electoꝝ inſuperabilem reddant. Qui cum ipſi primo tres ſemis annoꝝ predicauerint. Et ſicut de vno eoꝝ Helia propheta Malachias predixit. cōuerterint corda patrū in filios. id eſt antiquoꝝ fidem. dilectōnemqꝫ ſanctoꝝ meoꝝ. Qui tūc victuri ſunt mente plantauerint. Tūc excandeſcens illa horrenda perſecutio. ipſos in primis martyrij virtute coronet. Deinde ceteros fideles corripiens vel martyres xp̄i glorioſiſſimos vel damnatos apoſtatas faciet Antixp̄us aūt ex ſyria. vel vt alij habent ex babilone de tribu dan. malo ſpiritu genitus. euerſor ac proditor generis humani. Qui reliquias illius prioris mali cum ipſo ſimul deleat. Ille teterrimus erit. ⁊ mendacioꝝ propheta. ⁊ ſeipm̄ conſtituet ⁊ vocabit. deū ſe coli videbit. vt dei filiū. Et dabitur ei poteſtas. vt faciat ſigna atqꝫ prodigia. Quibus viſis irrheciat homines. vt adorent eum. per magicas artes a peſſimis imbutus magiſtris. adiūgens ſe diabolus. totam ſue virtutis potentiā. per quā magicam ceteris omībus maiora patraret. indiuiduus comes attulit. Jubebit ignē deſcendere de celo. ⁊ ſolem a ſuis curſibus ſtare ⁊ imaginē loqui. Et fient hec ſub verbo eius. Quibus miraculis etiā ſapientiū plurimi allicientur ab eo Tunc eruere dei templū conabitur. ⁊ iuſtum populum perſequetur. Et erit preſſura. ⁊ contritio qualis nūqꝫ fuit a principio mūdi. Quicūqꝫ crederint atqꝫ acceſſerint ei. ſignabūtur ab eo tanquā pecudes. Qui aūt recuſauerint notam eius. aut in montes fugient. aut cōprehenſi exquiſitis cruciatibus necabūtur. idem iuſtos homines obuoluet libris ꝓphetarū. atqꝫ ita cremabit. Et dabitur ei deſolare orbē terre menſib⁹. xlij. Id erit tempus. quo iuſticia proijcietur ⁊ innocentia odio erit. Quo mali bonos hoſtiliter preliabuntur. Non lex aut ordo aut militie diſciplina ſeruabitur. Non canos quiſqꝫ reuerebitur. nō officiū pietatꝭ agnoſcet. Non ſexus aut infantie miſerebitur. Confundentur omnia. ⁊ miſcebūtur contra fas. contra iura nature. Ita quaſi vno cōiqꝫ latrocinio terra vniuerſa vaſtabitur. Cū hec ita erūt tūc iuſti ⁊ ſectatores veritatis ſegregabūt ſe a malis. ⁊ fugient in ſolitudines. Cūqꝫ venerit hieroſolimam antixp̄s ſe circūcidet. iudeis ſe chriſtū fore oſtendens. qui adherentes templū inſtaurabūt. deceptis munera copioſa donabit, quoſdā auaricia ſubiugabit. Mittet quoqꝫ per orbem legatos Helyam ⁊ Enoch. qui per hec tēpora in paradiſo vixerunt eo tempore (vt premiſſum eſt) mortis debitum exoluent. Demū iuxta viſionem danielis antixp̄us ad verticē montis oliueti diuertet. Ibi peribit. vnde ſaluator ad celos adſcendit. Percuſſo aūt illo perditionis filio. ſiue ab ipſo dn̄o. ſiue a michaele archangelo (vt quidā docent) ⁊ eterne vltione dānato. Non continuo dies iudicij ſecuturus eſſe credendus eſt. Alioquin ſcire poſſent homines illius eui iudicij tempus. ſi poſt tres ſemis annos inchoate perſecutionis antixp̄i confeſtim ſequeretur. Poſt quantū vō tempus cōſūmate deuaſtationis venturus ſit. nemini prorſus ſcire conceditur. Cuius quidē aduentus horam. merito ſancti omnes diligunt. ⁊ citius adeſſe deſiderant. Sed periculoſe ſatis agūt. ſi qui hanc prope. an longe ſit putare. vel predicare preſumūt. Cum diuina ſententia dicat. de die vltima vel hora nemo ſcit neqꝫ angeli celorum. niſi pater ſolus. Et vt diuus Hieronimus refert. Beatus qui interfecto antixp̄o ſupra mille ccxc. dies id eſt tres ſemis annos dies. xlv. preſtolatur. quibus eſt dominus atqꝫ ſaluator in ſua maieſtate venturus. Quare autem poſt interfectōnem antixp̄i. xlv. dierum ſilentium ſit. diuine ſcientie eſt. Niſi forte dicamus dilatio regni ſanctorum patientie probatio eſt.

De morte ac fine rerum

PArens hoīm omniū Adam. ita plaſmatus fuerat. vt manente illo decederent tempora. nec vite terminū (quem a morte morſu diabolice temptationis appellamus) aliquo tempore ſciret. Trangreſſione autem dominici precepti. in eo factum eſt. vt legem illico ſenſerit in carne repugnātem. legi mentis ſue. In ſudore vultus ſui vita illi agenda fuerit. Ex delitijs in erūnas exulare iuſſus fuerit. Timor ⁊ tremor. ſuper eū venerint. peccato obſorduerit. offenſo creatore. offendi poſſe ceperit. poſthabito obedientie merito brutorum impetum expauerit. expleto deſiderio carnis corruptiones ſenſeri. Innocentia exploſa nocere. nec minus noceri poſſe ſuo periculo didicerit. cum tempore declinauerit. Immortalitatis ſtatu amiſſo corruerit. per incrementa viuendi ad mortē feſtinauerit. Nos quoqꝫ qui ab eo originem trahimus. ad curas ſollicitudines. temptationes. tum corporis tum animi inſupabiles. Ad vltimū deniqꝫ terribiliū mortem alligamur. Nature ab eo hanc conditionem ſortiti. A quo ꝓpagationem generis incepimus. Quid em̄ eos apello. Quos admodum preſens vita oblectat. in hac valle miſeriarum. nec aliud inuenimus ꝙ̄ nature imbecillitatem. fortune ludibrium. voluntatis mutationem. voluptatum inquinamenta. temptationū bellum aſſiduū. Cum ingredimur in mundum ab infantia incipimus. Que etas quicquid videt ignorat. Inde in pueritiam. in qua nihil ſolidum ſapere poſſumus. prouehimur ex puericia in adoleſcentias. In qua cum etate ⁊ ſanguine voluptatum incentiua coaleſcunt progredimur. Ex adoleſcentia iuuentam aſcendimus. In qua ſicut maiora per etatem audemus. ita maioribus curis implicamur. Ex iuuenta in virilitate confirmamur. in qua grauiora prelia nos diſcerpunt. ambitu. auaricia liuore. libidinibꝰ. et varijs demum anxietatibꝰ ꝯſumimur. Ex illa ī ſenectā deſcēdimꝰ. ſ ꝙ̄ ꝯtinuis ⁊ q̄nti nr̄a ſenectꝰ plena malis. ex ſenecta in decrepitā decidimꝰ. in q̄ cōtinuꝰ horror inſtāti morti nos pulſat ⁊ irritat. Aſpiciamꝰ te nudū informē iter vagitꝰ ⁊ lacrimas naſcētez. Exiguo lacte ſolādū tremulū atꝫ reptātē opis idiguū aliene ꝙ̄ muta paſcunt ⁊ veſciūt caduci corpis aī indeti morb obſeſſuz varijs ſbiectū paſſiōibꝰ innūeris. Cōſilij inopem. alterna leticia ⁊ triſticia fluctuantem. impotentem appetitus arbitrij cohibere neſcium. ꝙ̄ quantumue ſibi expediat. Quis cibi potuqꝫ modus ignorantem. Cui alimenta corporis. ceteris animantibꝰ in aperto poſita. multo labore conquirenda ſunt. quem ſomnus inflat. cibus diſtendit. potus precipitat. vigilie extenuant. fames contrahit. ſitis arefacit. auidum timidūqꝫ faſtiditatem. poſſeſſa deplorātem ⁊ preſentibus ſimul ⁊ p̄teritis ⁊ futuris anxiū. ſuperbientem inter miſerias ſuas. Et fragilitatis ſibi conſciū viliſſimis vermibus imparem. vite breuis. etatis ambigue. fati ineuitabilis. ac mille generibus mortis expoſitum. Omitto ꝙ ita compacti ſumus vt ocio tabeſcamus. labore frangamur. crapula opprimimur. Inedia extenuemur. Et quocūqꝫ a medio recedentes ad aliquod extremū vertamur. diſſoluta temperie non parum ledimur. ꝑ Per ſingula momenta tempoꝝ cum celo vertimur. ⁊ vexamur fortune ludibrio ſumus. Que ſumma infimis. yma ſummis mutare gaudet. Ita per omnē vite curſum anguſtiarum laborum erūnarum. inſidiaruꝫ plena omnia occurrūt. Si tamen arma caritatis ⁊ ſcutū fidei ſumpſerimus ſi ad alterius vite ꝑparationez actiones noſtras inſtituerimus. quantacūqꝫ ea ſint que occurrūt ſuperabimus. Mors quoqꝫ oīm doloruꝫ ſolutio eſt. vltra quā mala noſtra non exeunt. que nos in illam tranquillitatem. in qua anteqꝫ naſceremur. iacuimus reponit. Mors quidem bene pureqꝫ morientibus vita eſt. Hinc ⁊ diſſolui cupiunt (qui bene vixerint) ⁊ eſſe cum xp̄o. vt bene acte vite premiū ꝯſequantur lumen eternū. Et profecto mors vite que neqꝫ doloribus. neqꝫ metu. neqꝫ inuidie. neqꝫ erūnis vllius ſubiecta eſt. Neqꝫ ipſi quoqꝫ morti quicqꝫ obnoxia. Et ſi altius aliquanto repetamus. Inueniemus mortem nihil aliud eſſe. quā peccandi finē. Nam cū Adā contra mandatum dei in flagitium lapſus eſſet. ne viuendo culpa reuiuiſceret. ⁊ in peccato perſiſteret. eius corpus e terra factum. terre deus reddidit. non vt creature quā fecerat. ſed vt peccato quod creatura ipſa cōmiſerat finem imponeret. Deus igitur ⁊ principiū ⁊ finis. Cum is vult naſcimur. Cum vult etiam morimur. Et ſunt hec quidem prorſus diuinitatis eius. Nihil ad nos pertinentia. Illud ṽo tātūmodo noſtro reliquit arbitrio. vt bene recteqꝫ viuendo bonū nanciſceremur finem. Hoc itaqꝫ ꝙ vnū noſtrū eſt. id eſt vt in xp̄o domino noſtro moriamur. ſumma ope adniti debemus. Quod qui faciunt non plane moriūtur. ſ tranſeunt a corruptione ad incorruptionem. a mortalitate ad immortalitatem. a perturbationibus ad trāquillitatem. Non abſurde fortaſſis quidam exiſtimarūt. mortē non mō malū non eſſe. ſed bonoruꝫ omniū maximū. Veꝝ enīuero quoniā neqꝫ euocationis diem. neqꝫ horam nobis ſcire datum eſt. Per ꝙ̄ ſalutare fuerit. preparatos nos eſſe. cū deo ſentientes: ⁊ mandatis eius obſequentes. nec diem differre tutū eſt. ſ inſipienter factū potius exiſtimare. Pleroſqꝫ em̄ vidimus ſumma corporis incolumitate. viribus integris nihil tale metuentes. morte repente interceptos. Contra nōnullos vſqꝫ ad medicoꝝ deſperationem redactos conualuiſſe. Cum hec igitur omnia in dei tantū poteſtate ſint. nihil nobis reliquū videt. Niſi vt cum deo bn̄ ſentientes eius p̄ceptis vt p̄miſimus tū in omī vita. tū in vite termīo maxime obediamꝰ. Credimꝰ firme om̄es. ꝙ deus hoīem fecit ad ymaginē ſui. Quid nobis facilius pōt accidere. quā dimittere luteum corpꝰ vicioꝝ ſarcinā. ⁊ ad eū euolātes redire. q̄ nos nō dedignatꝰ ē ad ſimilitudinē ſui facere. Quo ſpūs diuino ipiꝰ ſpū repletꝰ diuinitatis ꝑticeps. ⁊ felicitatis eiꝰ agat euū ꝑpetuo inter āgelos ⁊ ſanctoꝝ choros.

Imago mortis

Morte nihil melius. vita nil peius iniqua
O p̄ma mors hoim̃. reqes eterna laborũ
Tu ſenile iugum domino volente relaxas
Vinctorũq; graues adimis ceruice cathenas
Exiliumq; leuas. ⁊ carceris hoſtia frangis
Eripis indignis. iuſti bona ꝑtibus equans
Atq; immota manes. nulla exorabilis arte
A primo prefixa die. tu cuncta quieto
Ferre iubes animo. promiſſo fine laborum
Te ſine ſupplicium. vita eſt carcer perennis

BIBLIOTECA NACIONAL
BIBLIOTECA AMERICANA
"JOSÉ TORIBIO MEDINA"

Quam fragilis ſit vita hominū. ꝙ plena malorū
Quam breuis. et miſera. voluite mente ciues
Cum regna. nec comites poſſint depellere mortem
Nec iuuenum numerus. nec numerus ſenum
Ergo omnes iuuenes pueri cunctiq; ſeneſq;
Conſpiciant. omnis me tueatur homo
Precipue qui me quondam videre potentem
Quos mors dira ſuo proſequitur gladio
Quid mihi diuitie: quid opes: quid gloria mūdi
Profuerint: nunc ſum conſcius ipſe mihi
Quid iuuat argenti atq; auri tenuiſſe talenta
Quid tenuiſſe agros. amplaq; regna mihi
Nam cuncta hec regio metuebat nomīa noſtra
Horrebat famam imperiumq; meum
Nunc lapidis ſeruus nunc me tenet improba tellus
Nunc bellum indicunt angues vermeſq; meumq;
Dilacerant corpus oſſaq; lecta iacent
Quāuis diuitiis fuerit mihi magna poteſtas
Ut mea ſit priſcis equiparanda bonis
Non tamen hijs copijs potuit vita mea tueri
Quin mors eriperet meaq; priuaret eis
Defleat hunc caſum ciuis omnis. omniſq; priuatus
Dent lacrimas cuncti dent genituſq; ſimul
Hanc inopes timeant diuites iuueniſq; ſeneſq;
Matres atq; viri cuncta creata tremant
Ergo omnes quicunq; legent hec carmina noſtra
Non dubitent iam iam talia facta ſequi
Itaq; te exhortor elegos qui legeris iſtos
Ut mors ſit cordi conſociata tuo

De extremo iudicio ac fine mundi

DIſpoſitione ſummi dei ſic ordinatū eſt. vt iniuſtū hoc ſeculū. decurſo tēpoꝝ ſpacio terminum ſumat. Extinctaqꝫ protinus omni malicia. ⁊ pioꝝ animis ad beatam vitā reuocatis quietum tranquillumqꝫ pacificū. aureū deniqꝫ vt poete vocant ſeculū. deo ipo regnante floreſcat. Impletis igit̄ temporibus q̄ de⁹ morti ſtatuit. terminabit̄ ipſa mors. Et qꝛ temꝑalem vitam. temꝑalis mors ſequitur. Conſequens ē. vt reſurgant anime ad vitam ꝑennem. quia finem mors temꝑalis accipit. Rurſus ſicut vita animi ſempiterna eſt. in qua diuinos ⁊ ineloquibiles immortalitatis ſue fructus capit. Ita mors eius perpetua ſit neceſſe ē in qua perennas penas ⁊ infinita tormenta pro peccatis pendit. Propinquante vo huius termino ſeculi. prodigia mirāda per omnia elementa mūdi fient. Quibus imminēs exitus vniuerſis gentibus intelligat̄ Diuus quoqꝫ Hieronimus ex annalibus hebreoꝝ ſigna. xv. dierum ante diem iudicij refert. an vo continui ſint vl' interpollati. non expreſſit. Prima die eriget ſe mare cubitis. 40. ſuper altitudinē montiū. ſtās in loco ſuo quaſi murus. Secūdo tantū deſcendet vt vix poſſit videri. Tercio marine belue apparētes ſuꝑ mare dabūt rugitus vſqꝫ ad celum. Quarto ardebit mare ⁊ aque. Quinto herbe ⁊ arbores dabūt rorem ſanguineū. Sexto ruent edificia. Septimo petre adinuicem collidentur. Octauo fiet generalis terremotus. Nono equabitur terra. Decimo exibūt homines de cauernis. ⁊ ibunt velut amētes nec poterunt mutuo loqui. Undecimo ſurgent oſſa mortuoꝝ. ⁊ ſtabūt ſuper ſepulcra. Duodecimo cadent ſtelle. Terciodecimo morientur viuentes. vt cum mortuis reſurgant. Quartodecimo ardebit celum ⁊ terra. Quintodecimo fiet celum nouū. ⁊ noua terra. ⁊ reſurgent omnes. Aperientur igitur inferi ⁊ reſurgent mortui. de quibus iudiciū magnū ipe rex ⁊ deus faciet. Cū dies iſte finē fatalē acceperit ⁊ mortales ad iudiciū immortalis dei venerint. Ueniet igitur ſummi dei filius vt viuos ⁊ mortuos iudicet. Apparebit autē dominus in aere ſupra locum vnde aſcendit. Inſtrumenta quoqꝫ mortis veluti triūphi vexilla. crux. claui. lancea. Uidebuntur quoqꝫ eius cicatrices quinqꝫ vulneꝝ. Ac in valle joſaphat omnis homo iudicabitur. Sed cū mūdi ⁊ mortaliū venerit iudiciū. quod deus ipe faciet iudicans pios ſimul ⁊ impios. Tūc demū impios quidem in ignem ⁊ tenebras mittet. Qui aūt pietatem tenuerūt iteꝝ viuent ſpiritu dei dante honoreꝫ ſimul ⁊ vitā. Quod non modo ꝓphete futuruꝫ eſſe ex dei ſpiritu: verūetiam vates ⁊ philoſophi vt hidaſpes ex inſtinctu demonū cecinerūt. Nemo aūt querat queadmodum fieri poſſit. Nec eīn diuinoꝝ opeꝝ poteſt reddi ratio. Sed ſi a principio deus hominē neſcio quo inenarrabili modo inſtituit. Credamus ab eo reſtitui veterem poſſe qui nouū fecit. Sed infideles clamant ⁊ dicunt. Quomodo poteſt caro putrefacta cū diſſoluitur. aut in puluerem reuertitur. maris etiam interdū profundo ſorbetur. fluctibuſqꝫ diſpergitur colligi rurſum ⁊ reintegrari in vnū corpus. Et ex anima eadem hominis operari? Ad quos reſponſionem ex ſermonibus Pauli faciamus dicentis. Inſipiens tu quod ſeminas non viuificatur. niſi prius moriatur. ⁊ qđ ſeminas futuꝝ eſt. Seminas ſed nudū granū tritici aut alicuius ceteroꝝ ſeminū. Deus aūt dat ei corpus ꝓut vult. Quod autem in ſeminibus que in terram iacis per annos ſingulos fieri vides. hoc in tua carne q̄ lege dei ſeminatur in terra futurum eſſe non credis. Cur queſo tam anguſtus ⁊ inualidus diuine potentie eſtimator es. vt diſperſum vniuſcuiuſqꝫ carnis puluerem in ſuam rationem colligi et reperari poſſe nō credas. An non cenſeas cum videas ꝙ etiam mortale ingeniū demerſas in profundum terre metallorum venas rimatur. Et artificis oculis aurū videtur. in quo imperitus terram putat. Et cū auri eſſe ꝓpriam venā. ⁊ argenti aliā. Erisqꝫ longe diſparē. ferri atqꝫ plūbi diuerſam. Intra ſpeciem terre latere mortale deprehēdat ingeniū. diuina virtus inuenire poſſe ac diſcernere non putabitur vniuſcuiuſqꝫ carnis ꝓprium ſenſum etiam ſi videatur diſperſus. Sed ad hec temptemus animas que intellectu deficiūt naturalibus ratōnib⁹ adiuuare. Si quis ſemina diuerſa in manu ſua permiſceat. et hec indiſcrete ſeminat. vel paſſim ſpargat in terram. nonne vniuſcuiuſqꝫ ſeminis granum. quocūqꝫ loci iactum fuerit competenti tēpore ſm̄ nature ſue ſpeciem germē producet. vt ſtatum ſue forme ſuiqꝫ corporis reparet. Ita ergo vniuſcuiuſqꝫ carnis ſubſtātia. ꝗuis varie diuerſeqꝫ diſperſa ſit. ratio tamē ipa que ineſt vnicuiqꝫ carni eſt immortalis. quia immortalis anime caro eſt. ex eo tempore quo ſeminantis in terram primo veri dei voluntati arriſit. collectū terre attractumqꝫ ſubſtantie ſenſum reddit ac reparat in illam ſpeciem. quā mors aliquando diſſoluerat. Et ita fit vnicuiqꝫ anime vt non ad confuſum ⁊ extraneum corpus. ſed ad ſuum quod habuerat reparet̄. Cōſequenter poteſt pro agonibus preſentis vite. cum anima ſua caro vel pudica coronari. vel impudica puniri. Nō autē renaſcent̄. ſed reſurgēt. Et ideo corꝑibus induētur. Et prioris vite facturūqꝫ oīm memores erūt. Et ī bonis celeſtib⁹ collocati ac fruētes iocūditate inūerabiliū copiaꝝ. pñti deo gr̄as agēt. ꝙ malū oē deleuerit. ꝙqꝫ eos in regnū vitāqꝫ ꝑpetuā ſuſcitarit. Hec ſunt q̄ a ꝓphetis futura dicūtur. Quorū teſtimonia ponere non opus eſt. Cum tantam rerum multitudinē menſura libri non caperet. Qui hec diligenti⁹ voluerit ſcire. Ex ipſo fonte hauriat. ⁊ plura q̄ nos in hijs libris complexi ſumus admirabilia requirat. Poſtqꝫ tandē fuit terre mortaliū confuſio. Et ipe omnipotēs. cum venerit in ſolio iudicare omēs animas ⁊ mūdum omnē. Eodem tempore fiet publica omniū reſurrectio. Eritqꝫ corpus quod reſurget a mortuis incorruptibile ⁊ immortale. non ſolum iuſtorum. ſed etiam peccatoꝝ. Iuſtorum quidem vt ſemꝑ poſſint permanere cum xp̄o. peccatoꝝ vo vt abſqꝫ interitione ſua debitas luant penas. Poſtremo iuſtus iudex ꝑpetuitatem glorie iuſtis donabit. Impijs vo prolixitatem confuſionis ⁊ penas miniſtrabit. Quoꝝ corpora permanebūt ineternū. vt ſufficere poſſint cruciatibus ⁊ igni ſempiterno. Cuius natura diuerſa ē ab hoc noſtro. quo ad vite neceſſaria vtimur. Qui niſi alicuius materie fomite alatur extinguitur. At ille diuinus perſeipſum ſemper viuit ⁊ viget ſine vllis alimentis. ac ſibi ipſe eternum pabulum miniſtrabit. ac

ſenſum doloris afficiet. Quãta aũt felicitas exiſtimanda eſt. iuſtis ac pijs ſubtractis hijs labibus terre. ꝓficiſci ad illum equiſſimũ iudicem parentemq; indulgentiſſimũ. qui pro laboribus requiem. pro morte vitam. pro tenebris claritatem. pro terrenis ac breuibus bonis. eterna ⁊ celeſtia largiatur. Uniuerſos igitur oportet operã dare vt ſe vel q̃ primũ ad rectam viam dirigãt. vel ſuſceptis operatiſq; virtutibus. hui⁹ vite laboribus patienter exactis. conſolatorem deum habere mereantur. Pater eñ noſter ac dominus q̄ condidit firmauitq; celum. qui ſolem cum ceteris ſyderibus illuxit. Qui libratam magnitudine ſua terrã vallauit montibus. mare circũdedit. amnibuſq; diſtinxit. Et quicquid eſt in hoc opere mundi conflauit ac ꝑfecit e nihilo. perſpectis erroribus hominũ. ducem miſit. qui nobis iuſticie viam panderet. Hũc ſequamur om̃es. hunc audiamus. huic deuotiſſime pareamus. Congrediamur cum hoſte quem nouimus. fortiter vt victores. ac deuicto aduerſario. triũphãtes premiũ virtutis quod ipſe promiſit a deo conſequamur. Et in altiſſimũ celum relicto ſtellato per illam immenſam portam inſtar iris ingrediamur: vbi vrbs illa beatorũ ciuiũ atq; dei. mater noſtra hieruſalem in medijs celi campis apparebit. Hec vrbs vt v̄ba Joannis i apocalipſi ſonãt. in ſe dei ⁊ lumen eius ſimile lapidi precioſo habet. Cuius murus magnus ⁊ altus. habens portas duodecim ⁊ nomina ſcripta. xij. tribuũ filioꝝ iſrahel. quaternis lateribus prout ſunt partes mũdi. Murus ciuitatis que quadrata eſt habet fundamenta. xij. Et in ipſis nomina. xij. apoſtolorum. fundamẽta muri ciuitatis om̃i lapide precioſo ornata. Jnenarrabili igitur gaudio perfundimur. cum in patriam veram remigrabimus. Ex qua oriũdi immo in qua orti ſumus. ex meliore multoq; preſtantiori noſtri parte. Quãtope poſt longũ erũnoſum periculoſum exiliũ eas regiones atq; illa loca plena magnificentie. ⁊ aduentu noſtro gratulantia videntes exultabimus. Deprecemur igitur. vt nobis ⁊ om̃ibus. qui hoc audiũt Concedat dominus. fide quã ſuſcepimus cuſtodita. curſu conſummato. expectare iuſticie repoſitã coronã Et inueniri inter eos. qui reſurgũt in vitam eternam. Liberari v̄o a confuſione ⁊ ſupplicio eterno. ꝑ xp̄m dominũ noſtrũ. per quem eſt deo patri omnipotenti. cum ſp̄ũſctõ gloria ⁊ impiũ in ſecula ſeculoꝝ Amen.

Completo in famoſiſſima Nurembergenſi vrbe Operi de hyſtorijs etatum mundi. ac deſcriptione vrbium. felix imponitur finis. Collectum breui tempore Auxilio doctoris hartmãni Schedel. qua fieri potuit diligentia. Anno xp̄i Milleſimo quadringenteſimo nonageſimotercio. die quarto menſis Junij.

Deo igitur optimo, ſint laudes infinite.

De Sarmacia regione Europe

De regno polonie et eius initio

Uoniam de Boleſlao (qui tercius Sarmacie rex extitit) paulo poſt mētio fiet. quare ⁊ de terra ſarma
cie. et quo pacto illa regium ſceptrum meruerit breuiter abſoluere propoſui. Eſt igitur Sarmatia
nimis ampla ⁊ vaſta regio ꝗ̄ inculta ⁊ in ſolitudie poſita. ⁊ ſub rigidiſſimo ethere iacet. Hec ex ortu moſthoſ
et thanaim fluuiū habet. A meridie dacos ⁊ pannonas. Ab occidente bohemos. morauos ſchleſitas ⁊ theu
tones. A ſeptentrione mare germanicum ⁊ ſinū codanū. Id vero quod regni nomen tantū partiꝰ poloni
am vocant. hec duo nomia ſortiꝰ. Nam ea pars terre vbi Cracouia ſituata eſt minorem Poloniam vocant.
At vbi Poſnania ⁊ Gneſna ſurgit maiorem nuncupant. A Craco aūt primo duce vſqꝫ ad etatē primi boleſ
lai nō niſi duces illic imperitabant. Temporibus aūt primi ottonis ceſaris boleſlauſ clariſſimus dux fuerat
Mon is de quo in vita diui Staniſlai dicemus. nā ille nepos eius fuit. qui ex monacho duꝰ Boleſlai filio
natus fuerat. Iſte igiꝰ Boleſlaꝰ regē francie ⁊ germanas gentes victrici manu infeſtabat. Tandē ob Otto
nis ceſaris p̄ces tali bello finē dedit ac fedus cū germanis ⁊ gallis ꝯtraxit. Otto aūt ceſar videns tanti prin
cipis animi magnitudinē. quā toti germanie ⁊ ſarmacie notā fecerat ſe cū Boleſlao duce in ſarmacias ꝯtulit

vt ⁊ imperium ⁊ poteſtatē eius planius perſpiceret. Quē illuſtris dux ſummis honoribus in poſnā ſuſcepit
Nā tribus ante vrbem milibus paſſuū aut longius ſericas lanas muriceaſqꝫ veſtes auro argentoqꝫ decora-
tas ꝑ viā qua ceſar iturus fuerat proſterni iuſſit. Et poſt ingreſſionē ceſaris in vrbē poſnam cuicūqꝫ licitum
fuerat illa deferre ⁊ deportare. Illic magnificis ſplendidiſſimiſqꝫ puiuijs ac theatris ceteriſqꝫ cerimonijs ceſa
rem venerabatur vt nulla quā aurea illic forent ſuppellectilia. que poſt quoſlibet cibos in puteos quoꝝ fun
di nemo certus fuerat deici ac deperdi iubebat. Multas alias pompas ac munificencias ceſari ottoni inſtau
rabat. que ſatis ample vetuſta ſarmatica hiſtoria enarrat. Iamqꝫ videns ceſar tanti principis liberalitates ⁊
mentis ſublimitatē. diuiciarūqꝫ abundantiā nō abre animo duxit tantū clariſſimū ducē corona regia dignū
fore. eū itaqꝫ regali ſceptro ac dyademate exornauit. ac ceteris dignitatibus ſedē regiā requirentibꝰ celebra
uit. Ne aūt Boleſlaus iā illuſtris rex tanti erga ceſarem beneficij ingratus videretur brachiū diui adalberti
antiſtitis. quē pruteni nefanda morte trucidarunt ꝓ munere ceſari obtulit. Iamqꝫ aucto regni imperio vſqꝫ
ad annos ſalutis noſtre M. cccc. aut paulo antea rex polonie dū abſqꝫ prole diſceſſiſſet. Tandē dux qui litua
nis ac ruſſie preſidebat in regē electus fuit. ꝗ ydola antea coluit. Sed eo tempore quo illi regiū ſceptrum de
ferebat ⁊ xp̄ianam religionē cum omni terra cui preerat ſuſcepit. Itaqꝫ lituanos ac ruſſitas ad regnū ſarma
cie ſic adiunxit. vt non niſi abſqꝫ certa ꝯditione diſſolui poſſint. Is ergo illuſtriſſimꝰ princeps prutenos ma
ritimas germanie gentes ſeuiſſimo bello ſubiugū duxit ac imperiū amplius extēdit. Ubi inſignes vrbes ex
tant Dantiſcum ⁊ thuronia. Eſt ⁊ clariſſima arx Marieburgum. cui ſimilis nemo mortalium vidiſſe fertur.
multis varijs ſtructuris. menibus. turribꝰ ac foſſis munita vt nulli inimicoꝝ tutus ſit ad arcē acceſſus. Am
plius imperiū ante aliquot annos fuerat. infeſtante tamen tartarorum ⁊ turchoꝝ ꝑfidiſſima gente magnū to
ti ſarmacie damnū illatū ē. Nam terra que poſt Ruſſiam vadit quā gens podoliā vocat tota exuſta ⁊ in ſoli
tudine poſita ē. vt ⁊ neceſſitatem peregrinantibꝰ ferre non poſſit q̄uis fertiliſſima ſit ita vt gramina in altitu
dine vnius celſi viri excreſcant. ⁊ apibus ⁊ melle tota redolens vt nō ſatis illis locus ſit vbi mella deferant.
ſub arboribus nanqꝫ aut virgultis ⁊ ſiluis fauos ſic educunt. Hercinū aūt celebratiſſimū nemus quo in to
ta europa nihil preſtantius ſarmaciā totā percurrit ⁊ circa Cracouiā ſaltus ſuos extendit. ꝑ quos iturus po
teſt vnuſquiſqꝫ vſqꝫ in lituaniā ⁊ ſcithiā. tātis brachijs regionē illam totam diuagaꝛ feraꝝ maximas educēs
greges. In ea vero ſilue parte qua ſeptentrionalior eſt biſſontes ferꝛ. que ferox ac immanis bellua eſt huma
num genus maxime odiens. ad veſcendum quidē maxime conueniens. Formā aūt gerit citrini coloris. Frō
tem latā ⁊ cornua fert. vt nec venationi ſatis aptū ſit niſi maximis varijſqꝫ laboribus. Metallū vero nullum
q̄ plumbū ſarmacia fert nō alia q̄ ſaturni cauſa. qui terrā rigido infeſtat frigore. Salis aūt maxima copia ē
qua cetere longinque gentes vtunꝛ. quod maximū ꝓſtat toti regioni emolumētū. qua nulla regi ipi maior in
toto regno gaza extat. Nā ſub terra excidunꝛ ingētia ſalis ſaxa. Extra terrā aūt aliud ſal ex aqua decoquitur
Eſt et ſarmacia ferax ⁊ vberrima tellus omni genere fructuū ⁊ quicquid ad paſcendū humanū corpus expe
tit. Nunc addendū eſt clariſſimā prolē illuſtriſſimi principis Uladiſlai. de quo antea diximꝰ. Is tres (vt qui
dam ferunt) vxores habuit. ex quibus duos ſuſceperat filios. quoꝝ vnus natu maior Uladiſlaus vocabaꝛ.
alter caſimirus. Uladiſlaus aūt poſt mortem patris regio inſignitus fuerat imperio. itaqꝫ hungarie ⁊ bohe
mie ⁊ polonie regnis preſidebat. vbi clariſſima geſta militari manu faciebat. ac imperiū ⁊ xp̄ianas religionē
ampliabat. Nam regi turchoꝝ tantū terraꝝ depopulatus fuerat vt ⁊ ante conſtantinopolim caſtrametaretur
vbi dū ſeuiſſima bella erga turchos gereret ac vtraqꝫ pars crudeliſſimo conflictu decertaret pānones verſis
tergis fugā dabant ac regē cū paucis ſarmatie copijs in tanta hoſtiū multitudine reliquerunt. Caſſimirꝰ ve
ro dux lituanis ⁊ ruſſie preerat. Inde dum caſus regius genti notus fuerat Caſſimirus per ſarmatas in re
gē declaraꝛ q̄ filiā ducis auſtrie ſororē ladiſlai q̄ regno boheme ⁊ hūgarie ꝓſidebat in vxorē duxit. Ex ea ſex
ſuſcepit filios ⁊ q̄nqꝫ filias. Primogenitus vero Uladiſlaus vocaꝛ. Hic adhuc iuuenis exiſtens in imperi
um regni boheme electus fuit mira quadā animi magnitudine ac optimis conſilijs pollens. Ob quod dux
Mathias rex hungarie diſceſſiſſet ⁊ regnū pannonie adeptus eſt. Huic erat ꝓximus frater. cui Caſſimirus
nomen paternū datū fuerat. qui ſummo ingenio ac prudentia claruit. tandem morbo inualeſcente perijt. At
huic ſucceſſit illuſtriſſimus princeps Iohānes albertus iā futurum toti orbi ſpectaculū. Is plurima illuſtria
geſta militari bello aput Tartaros ac ceteras gentes edidit. Poſt patris autem obitū regno ſucceſſit. vbi fa
uente illi ꝓſpera fortuna regnū virtute ſua ⁊ optimoꝝ doctiſſimorūqꝫ viroꝝ conſilijs gubernat. Inclitꝰ ve
ro dux Alexender quartus natus regius eſt. cui fortitudine ⁊ mentis ſublimitate parem tota Sarmacia vix
tulit. Hunc ob eius conſtanciam Lituani poſt mortem patris in ducem ſuſceperunt. qui ⁊ maximū toti Sar
macie decus eſſe exiſtimatur. Poſt hunc ſequiꝛ Sigiſmundus celebris princeps. qui paterna ſequiꝛ veſti
gia. Is multis egregijs geſtis clareret ſi illi aliq̄d felix fatū aſpiraret. Celeberrimꝰ aūt Fridericꝰ ꝑnceps vlti
mū natorū locū obtinuit. qui innata animi ingenua virtute relinquens vanos principum tumultus ⁊ inqui
etam vitā ad ſedem tranquilliorem ſeſe contulit. vnde epiſcopus Cracouienſis electus ad archiepiſcopatum
Gneznenſem poſtea deuenit. Hij omnes quinqꝫ clariſſimi principes hanc vſqꝫ in etatem magnifice ac cele
berrime vitam ducunt. Inter filias vero quinqꝫ. prima nupſit Georgio duci bauarie. Secūda Friderico mar
chioni brandeburgenſi. Tercia duci pomeranie. At due reliqꝫ innupte apud matrem vitam ducunt.

Sanctus Staniſlaus epiſcopus

De ſancto Staniſlao epiſcopo Cracouienſi patrono Sarmacie

DIuus Staniſlaus vir magne apud deū auctoritatis tocius ſarmacie patronus ⁊ ſignifer. Natus anno ſalutis noſtre M. viij. in rure quod Sczeppanowo vocant nobilibus ac claris parentibus. quoꝝ cura fuit im templis diuino ſeruicio incumbere. ⁊ deū pijs placare precibus. Is dū in iuuentutem deueniſſet patris monitu in celebre gymnaſium pariſius deuenit vbi optimaꝝ litteraruꝫ ſtudijs ſummā operā dabat. vnde multis virtutibus floruit. ſacro aūt diuinoqꝫ iuri precipue inſiſtebat. non ea qua huius etatis iuriſperiti queſtus cauſa ſolēt vt maiorum dignitatū honorē adipiſcerent. ſed vt ſi quando locus ſtatuſue aut cōditio ſua ferre poſſet vt tantū miſeris quantum potentibus. orphano pupilloue iuſticiam adminiſtraret. ⁊ vnicuiqꝫ equo pondere quod ſuū eſſet iubente id lege redderet. Tandem paternas ſedes rediens Cracouiam inclitā Sarmacie vrbem deuenit. Illic ob virtutem ⁊ ſcientiā ſuā canonicali dignitate fungitur. Mortuoqꝫ antiſtite celeſtis numinis prouidentia in preſulis ſedem declaratus fuit. Hūc dū ſemper optimo ordine ſtatum deferret curabat ſacrā religionē ac diuinum cultum ampliare. Empto tandem rure a quodam milite. eoqꝫ mortuo amici illius villam eandē iure hereditario a diuo preſule repetere conabanť. At ille teſtimoniū huius ſtipulationis emptioniſqꝫ proferre non potuit. nam hij qui huius rei ſatis edocti fuerant ꝓpter illoꝝ impotentiā latebant. Vir ergo ſanctus orationibꝰ ac ieiunijs incubuit. confiſuſqꝫ ſummi dei potentia. qua ſe iam diu munitū cognouerat accedens ad tumuluꝫ defuncti militis a quo rus illud emerat. ⁊ euoluto lapide et arena pia ⁊ deuota oratione deū obteſtabatur. et mortuū illū per quatuor annos in vitā reduxit. Eūqꝫ coram tyranno Boleſlao apud quē tale ius agebatur conſtituit. Aſtantibus illic ſuis aduerſarijs ceteriſqꝫ regni optimatibus. quo ſe emiſſe villam aperte demoſtrauit. Iamqꝫ ſeuus Boleſlaꝰ fedo turpiqꝫ luxu inſiſtebat. ac omnē in ſuas gentes pſidiam ⁊ tyrannidem exercebat. ac illuſtres viros egregioſqꝫ ciues nefandis diriſqꝫ ſupplicijs excruciabat. Staniſlaus vero chriſti vates haud longius id ferendum exiſtimabat. itaqꝫ regem intrepidus adiens vt talibꝰ ceptis deſineret illum obiurgabat. At ille magis indies facinus exercebat. Tandem a preſule in ſententiam excōmunicationis ponitur. quare tyrannus boleſlaus ignarus pre furore quid ageret dimiſit ſatellites ſuos vt pſulem quocunqꝫ eſſet loco trucidarent. Eo tempore diuus Staniſlaus in ſacellū diui Michaelis quod ſuper rupellam in Caſimiro vrbe conditū eſt deuenerat gratiſſimū illic deo offerens ſacrificiū. hunc in locum dū miniſtri regij deueniſſent. iamqꝫ ter ingredi templū conarentur. ter iterum pulſi diuina potentia in tergum cadebant. Id poſtꝙ ad regias aures deuentum fuiſſet magno fremitu rex Boleſlaus in ſacellum ꝓperat. vbi ſanctum preſulem iam ſacrificia offerentem immani verbere ac ſeuiſſimis ictibus trucidat. Tandem per miniſtros in fruſta partitus extra vrbē deijciť vt volucres illud vncis roſtris deuellerent. ſed diuina ſic agente prouidencia aquile illic aderant que precioſum corpus in vnum collegerunt ſummaqꝫ diligentia id ſeruabant quouſqꝫ ciues ipſi maximo venerandoqꝫ ritu in rupellam honorifice ſepelirent. Tandē in numerū ſanctoꝝ relatus vt premiſſum eſt in arcē regiā ad templū diui wentzeſlai deductꝰ in aurea tumba multis miraculis coruſcat. quem populus multo thure ac precibus indies veneratur

De Cracouia vrbe regia Sarmacie

CRacouiam vrbem regiam inſigni huic operi inſerendam haud abſurdum eſſe duxi. Nam celebris germanie ciuitas ē teſte Ptolomeo optimo lucidioriqꝫ coſmographo. ꝙ eā Corrodunū appellat. Strabo aūt germaniā diffinit ꝙtū Rhenus ⁊ Albis in ſe clauſerint. Nos ea cauſa ſane non indigna vrbem ſarmacie foro cenſemus. Hanc a prima eius origine repetendaꝫ ſatis dignā eſſe putaui. Sed ne prolixiori ambiguaue oratione narrando fabulari videar breuiter de eius ſitu quippiam narrare conſtitui. Cracouia igitur illuſtris vrbs ſarmacie quā poloniam vocant ad rippam Iſtule nō longe ab eius fontibus ſita. Hec a Cracco primo duce ſarmacie condita fuiſſe ⁊ eam ſuo nomine celebraſſe multi retulere. Hec altis primū menibus cingiť. ꝓpugnaculis ⁊ celſis turribus. poſt paruo muro ⁊ ob vetuſtatem ruituro ſimilis. Tandē valles ac foſſe vt imminentibus hoſtibus facilior aditus prohibeatur. Hee quedam piſcinarijs aquis replete quedam virgultis frutice ac graminibus virent. Poſt aggerem vero qui valli imminet amnis non late fluens Rudys dictus totam ciuitatem circumluit. Hic rotarum orbes agitat qui Cererem ſaxis conterunt et emoliunt. Deductus tandem per ſubterraneos cuniculos ⁊ cannas toti vrbi ſatis vndarum prebet. Porte vrbis ſeptem. In ea vero plurime pulcherrime ac egregie ciuium domus. Ac plurima ingentia templa Precipuū diue virginis Marie in medio vrbis extat cum duabus arduis celſiſqꝫ turribus. Sūt ⁊ illic multa monaſteria. vbi multus deuotorum religioſorumue patrū cetus fulget. Ad edem nanqꝫ glorioſiſſime trinitatis ſic vocatam eſt celebris ordo predicatorū. In ea vero ſacra ede multe ſanctitatis vir beatus Iacinctus non dū in numerū ſanctorum relatus magnis miraculis redolet. diui Dominici comes. Qui adhuc viuens tres mortuos in vitam reduxit. Ad templū vero ſancti Franciſci eſt ordo fratrum minoꝝ non reformatus. Ac cetera multa monaſteria. Eſt et templū non longe a porta Iſtule quod ad ſanctaꝫ Annam vocant. vbi beatus Cantus celebris huius vrbis gimnaſij doctor multis miraculis ⁊ prodigijs fulget. ꝙuis nō dū in cathalagum ſanctorū aſcriptus ſit. Hanc iuxta ſacrā edem ſituatū eſt ingens celebre gymnaſiū multis clariſſimis doctiſſimiſqꝫ viris pollens. vbi plurime ingenue artes recitantur. Studiū eloquētie poetices philoſophie ac phiſices. Aſtronomice tamen ſtudiū maxime viret. Nec in tota germania (vt ex multorū relatione ſatis mihi cognitum eſt) illo clarior reperitur. Illic iam maxime phebus colitur. qui ⁊ eorū cruda elimat

ingenia ac polita reddit. Has edes diuus Uladiſlaus illuſtris ſarmacie rex dū ex prutenoꝝ littorali ſarma-
cie gente ſeuiſſimo conflictu victoriā duxiſſet (Cuius quidem belli plurima clariſſima monumenta hancuſqꝫ
in etatem in arce regia de qua paulopoſt dicemus ſupſtant) magnis opulentijs extruxit. libertatibus ⁊ ſtipē-
dijs ſummis celebrauit. Nec incole vrbis ſarmatico more viuunt. quos crudos ⁊ ignauos ſarmatas priſci
dixerunt. Sunt nanqꝫ illic clariſſimi ciues. virtutibus prudentia ⁊ comitate inſignes. humanitatē ⁊ hoſpi-
talitatem liberaliter ⁊ familiariter erga quoſcꝫ peregrinos offerentes. Uictus illis ſplendidior ꝗ̄ ceteris ſar-
matis. Ex omni delicato genere cibi potus illis frequētior eſt. Aqua ordeo ⁊ humulo decocta. Is quātū ne-
ceſſitas ferre poteſt ſi ſumitur profecto nihil nature humane ⁊ ad corpus ipm alendū conuenientius quicꝫ re-
periri poteſt. Sub arce vero intra ciuitatem extat ⁊ aliud inſigne collegiū. vbi achademia iuris ac legū pol-
let. Ad vrbis vero ſeptentrionale latus adiacet paruum oppidū nullis quidem menibus cinctū quod Cle-
pardiuz vocant. nihil dignū ſcriptu in ea ꝗ̄ egregia ſacra ſedes diui Floriani ſtrenui chriſtiane fidei militis
Quā diuus Uladiſlaus de quo ante meminibus canonicatu ceteriſqꝫ dignitatibus ac muneribus refecit. et
doctorib' gymnaſiū artiū regentib' colēdā reddidit. Rupes aūt ac crepidines nimia altitudine erecte. ſic vt
iam celū ſuſtentare videantur. Tandē arenis congeſtaqꝫ terra obducte ingentē collem efficiunt. qui ea parte ꝗ̄
in boreā tendit vrbi imminet. ⁊ ex alio latere niuoſum carpathū althe tumentem reſpicit. quā collis partem
inſignis europe fluuius Iſtula quondā germanie terminus alluit. qui ex carpathi radice paruo quidē fonte
proſiliens longius magis magiſqꝫ tumet. ita vt iam vndaꝝ auctus mole que ex pannonicis montibus ſeſe
in eum precipitant. trabes ⁊ ingentia robora variaſqꝫ lignoꝝ ſtructuras defert. Tandem vbi imbriū ac cete-
ris fluminibus magis tumuerit rates ac honerarias naues ſecū ad germanicū occeanū in ſinū codanū dedu-
cit vbi trino vaſto ore ſpumoſus ſeſe euolutus nomina deperdit. In eo aūt colle primū eſt ingēs templuz in

decus diui wenzeslai ducis bohemie conditū. vbi omniū illuſtriſſimoꝝ viroꝝ monumenta ac ſepulture ex
tant. multis opibus varijſq; artibus extructe marmoreo allabaſtroq; lapide exſculpta. quos maximo ritu
ac pompa celebrari conſuetū eſt. In medio aūt templi extat celebre monumentū in quo clariſſimus chriſti
miles diuus Florianus requieſcit. Sunt ⁊ in eodem colle due ſacre edes. diui michaelis ⁊ ſancti Georgii
Poſt egregie nobiliū curie ac edes ſacerdotū. qui noctu dieq; templa venerant. Poſt primū ingens regia
ſedes maximis ac varijs ſtructuris condita. que totius regni capitoliū eſt vbi tota regni gaza congeritur.
Hic principibus declaratur imperium. nam regalis corona hic maximis cuſtodibus obſeruat. Extra collē
aūt ē monaſterium fratrū minorum religioſius ordinem ſeruans. Nec longe ab eo monaſterio extat cenobi
um ſacrarum virginū. Huic ex oppoſito ad pontē ip̄m ē inſigne hoſpitale ⁊ ſacra edes ſancte Hedwigis.
Ad aliam vero iſtule ripam extat clara ciuitas quam Caſimirum vocant a rege ſic vocato condita. quā Iſtu
la vbi ſub arce regia ſe diuiſerit totam circumluit ac pene inſulam reddit. Eſt in ea inſigne phanū diue vir-
ginis katherine vbi ordo Auguſtinenſium floret. Tum ⁊ templum quod ad ſacroſanctū corpus chriſti vo
cant. vbi canonici regulares inhabitant. Ac cetere alie ſacre edes. Extant ⁊ clariſſima monumenta vetuſti
collegij iam inſolita. quos illuſtris regina hedewigis conſtruxerat. Plurima preclara preterea in his vrbi
bus a vetuſtiſſimis temporibꝰ geſta ſunt per illuſtriſſimos reges ac principes. Sʒ breuitatem imitati finē
his impoſuiſſe dignum ſtatuimus

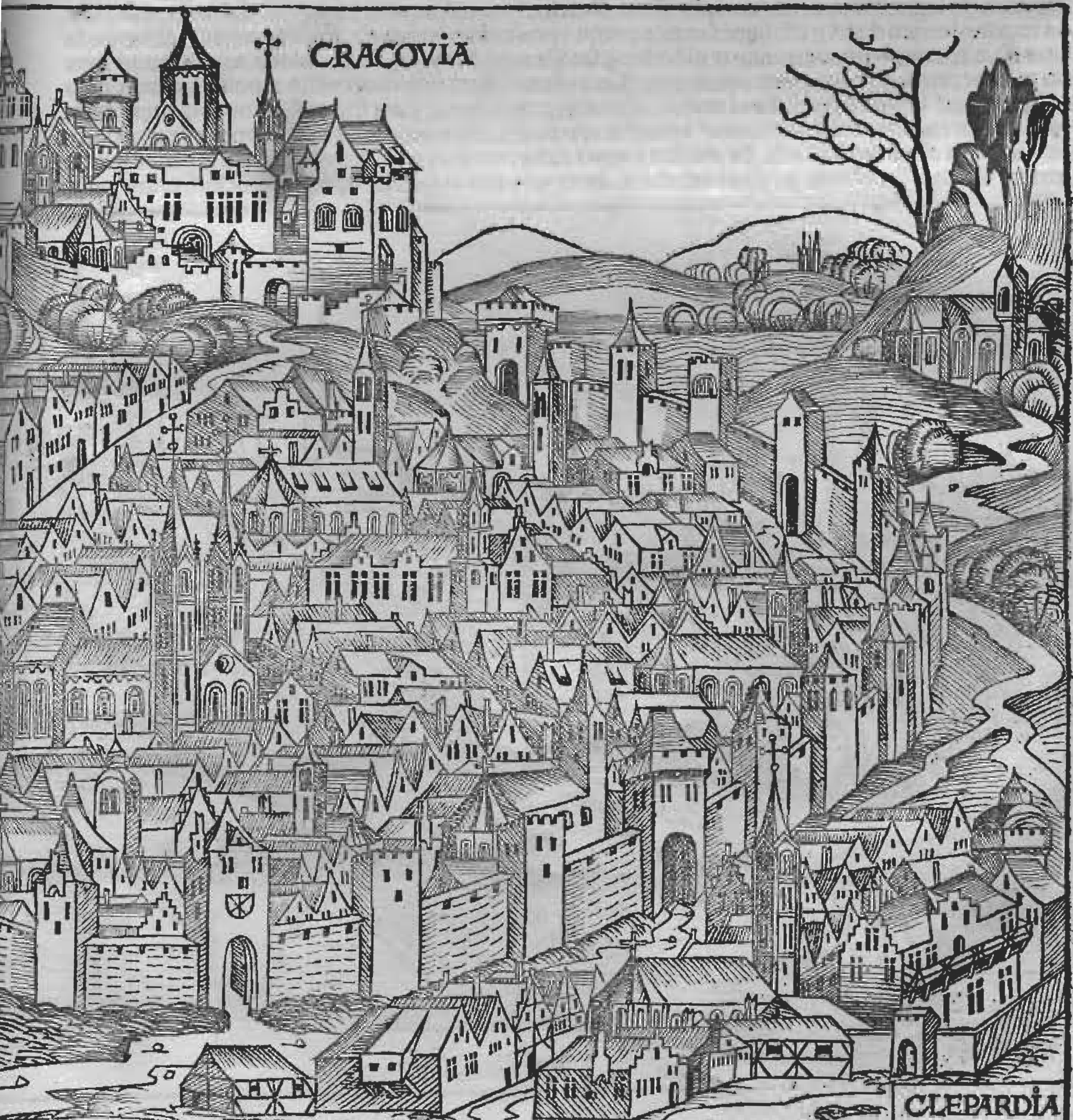

Lubeca ſeu vt alij ſcribunt Lubecum ſaxonie vrbs illuſtris ac ceſarea ciuitas nedū in germania verum
et apud externas gentes nominatiſſima a Vikbodo vitigo cimbroꝝ duce ad cimbricam cherſoneſon
quondam edificata in eo loco quem venedes qui ⁊ vandali adhuc ſaxonie partem tenentes Buccouiam di-
xere. Aucta ꝑ ſeuiſſimū principē qui kitto dicebat̄. quē ⁊ trutonē appellabant Anno xp̄i M.c.iiij. Ea por-
cio terre littoralis ē inter magnopolenſiū holſtadenſiūq ducatus duobus fluminibus baguiſo ⁊ trauo irri-
gua. Que limpdia flumina vernacula lingua wagniꝫ ⁊ trab appellantur. Js kitto ex nobili progenie marc-
mannoꝝ ⁊ martinopolenſiū ortū habuit potens ac grauiſſimus xp̄ianoꝝ ꝑſecutor. qui dn̄os de vagerī qui
de Stargardia ſeu de oldenburg vocabant̄ in fernerū ⁊ peldte interfecit. Vn⁹ ex his ingenuus euadens in
daniam receſſit heinricus nomine Goiſtalci comitis filius. Js p⁹ aliqua tempora rediens kittoni caput ſecu-
ri abſcidit inde ſuā ducens vxorē. Quo tp̄e heinricus quartus imperio romano prefuit. Jn ea ꝓuincia om-
nes baſilice ſacerdotibus priuate deuaſtate erant fideſq xp̄iana ſopita. Vrbs quoq lubicēſis trina vice ob
principū bella ꝓcipue ducis heinrici de leone deuaſtata fuit ⁊ comitis alſeſis de holcbſtein. qui p⁹ ſedatā di-
ſcordiā vrbem duci heinrico permiſit in eo loco vbi nunc ſita ē. Cū eius ſitus prius ꝓpe ſwartau. poſtea ꝓpe
herneborg fuit vt doctus helmuldus refert. Exin ob negotiationes ex germania alta ⁊ baſſa ⁊ ex variis re-
gionibus mirūimmodū aucta ē vt nūc vltra mare baltheū ſeu germanicū qđ Stagnū vocant in norvegiam
Sueciam Liuoniam. in Ruſſiā Littuaniā Pruſſiā Poloniā ⁊ Pomeraniā. in ducatū magnopolēſiū. in da-
niam Angliā Flandriā Scociā ⁊ regnū francie omnes mercaturas ꝑ ſtagnū ꝑ terrā in Saxoniā weſtualiam
et marchiā frequentant. Peritiſſimi aſtronomi ſcribunt hanc nobile vrbē initiū ſuū habuiſſe ſub ſigno libre
⁊ fundatā in ſingulari dei gratia. Cū incole vrbis p̄ ceteris finitimis deuotiones ad modū diuinas exerceāt
Sētit tn̄ dulcē nucleū in amara teſta. Deinde anno primo ⁊ triceſimo ſupra vndecies centenū domini inferio-
ris vandalie lubecā deuaſtarūt q̄s comes Alff de holchſtein iterato inſtaurauit cū arce vbi nunc predicatores
habitant. Jn ſeptentrione ac fine ciuitatis Anno M.c.lix. lubicenſes memores damni illati copias in ꝓuin-
ciā rugen educētes cladē ꝑ effuſionē ſanguīs p̄ncipi ⁊ potētatui ei⁹ intulerūt. Epiſcopatū lubicēſiū anno ſa-
lutis M.c.lxi. antiſtes duodecimus de oldenburg ſeu Stargardia in vagerī Geraldus auxilio ducis hein-
rici de leone primo obtinuit. qui tredecim p̄bendas ꝑ oīa neceſſaria in decimis villis ac poſſeſſionibus dota-
uit. Creuit igit̄ lubecū in potētiſſimā ciuitatē. oldenburg aūt defecit. Cū aūt frideric⁹ huius nōis prim⁹ hanc
vrbē ingenti exercitu obſediſſet heinric⁹ lubicēſis ep̄s pacē a ceſare impetrauit ea ꝯditione vt fauore ducis
heinrici ceſari obedientiā p̄ſtarēt. Js antiſtes ſummā eccīaꝫ dicauit. ⁊ monaſteriū ad ſanctū iohannē in vrbe
extruxit vbi nunc ſacroſancte virgines inhabitāt. q̄uis monachi ordīs diui benedicti hūc locū primo poſſe-

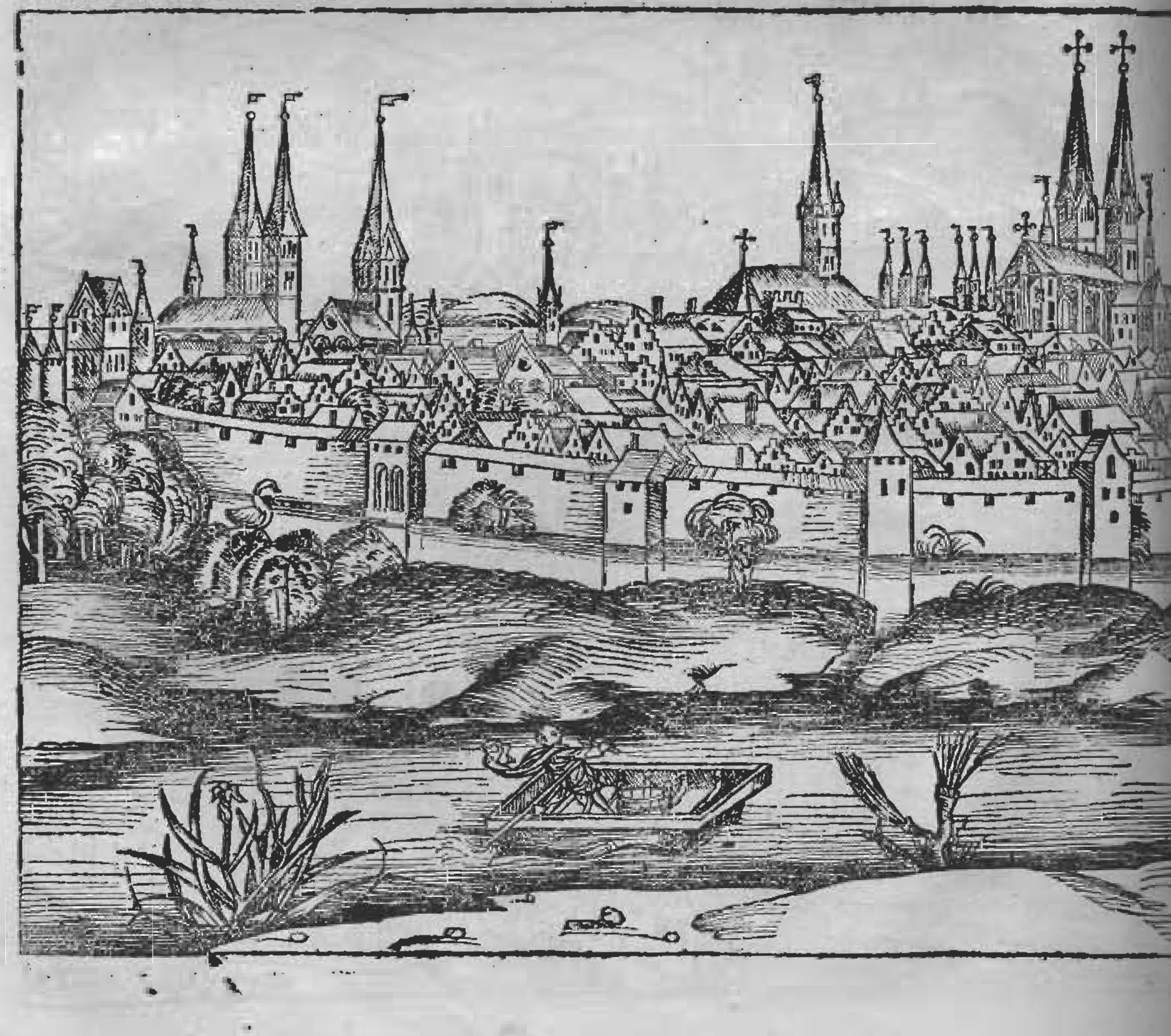

derūt. qui nūc apud ciſmer ꝓuīcie de holſtein ꝓpe mare morā faciūt. His tēporib⁹ lubecū auguſtal' ac libera ciuitas effecta ab imperatore friderico libertatibus donata vt caput oīm vrbiū Stagnaliū deinceps foret ⁊ in variis priuilegiis etiā apud exteros ꝑcipue in londen ciuitate anglie. In noruegia ī ducatu magni ducis moſchanie. in ampla vrbe nogardia. In ruſſia(vbi baſilicā ⁊ curiā xp̄iano more habent). Ac ī pleriſqꝫ locis ac regionib⁹ magnis exemptionib⁹ decorata fuit atqꝫ dotata. In flandria q̄ꝫ ⁊ regno dacie ⁊ ſuecie immunitatibus gaudet. Idē ceſar fridericus priuilegia a duce heinrico ꝑhabita eis confirmans ꝑ bullā aureā vltro donauit vt ꝯſules viginti quatuor habere poſſent(q̄ꝫuis numerus iſte ꝑ raro complet⁹ ſit) Eoſqꝫ nobiles effecit vt aurū more equitū deauratorū(exceptis calcarib⁹) deferre poſſint. Hec inclita vrbs munda ac nitida exiſtit in vertice ab vtraqꝫ parte decliui poſita vt aque ⁊ immundicies libere deſcedant ⁊ ob frequentes imbres vi e purgantur. Eccleſia cathedralis quā ſūmā vocāt in meridie ac fine ciuitatis ſita admodū longa ⁊ decora exiſtit. Ornatur hec vrbs ꝑter iſtā quatuor prochianis baſilicis que ſeptē turres celſas ꝑacutas ac pulcherrimas habent cupro ac plūbo tectas ac in ſummitate auro decoratas. Turris in ede ſancti petri corona deaurata cū armis ceſaris ⁊ vrbis inſignita ē. Omni quoqꝫ decore edes ſacre ornate extant. Inter has q̄nqꝫ ecclias baſilica glorioſiſſime virginis marie eminentiā obtinet Habet quoqꝫ duo monaſteria vnū ordinis ꝑdicatorꝫ. alterū ſancti franciſci. ac hoſpitale ad ſanctū ſpiritum. Ciuitas vero aquis ⁊ turribus muro ac foſſis admodū munita ē. Platee due longe ⁊ ample ꝑ vrbē poſite ſunt vbi edes recto ordine ſite ſunt extructe de lateribus ornatiſſime ac varie decorate exiſtunt. Cetere vie has cruciatim ſecant. Forū indies onuſtum piſcib⁹ ⁊ carnibus videtur ac aliis neceſſariis. Bilabiturqꝫ primo fluuius Baguiſo a ſeptentrione in meridiē inde in occidentē. Ante ciuitatē flumen trauuſ contrarie ex meridie in ſeptentrionē fluit impetu mare petens. In eo flumine nauigia minora a mari ad lubecū accedunt vſqꝫ ad murū cū maiores naues(onera plauſtrorꝫ. cc.l. ducētes) in littore maris ꝓſtant ⁊ ob profunditatem ad duo miliaria ciuitati appropinquare nō poſſunt. Nouiſſime anno M.cccc.xcii. epiſcopus Theodricus natus de hamburg cū rome confirmationem accepiſſet Lubecam ingreſſus vigeſimuſquintus lubicenſium ep̄s diuina gratia nunc glorioſe ꝑſidet. Cetera ornamenta vrbis ob longitudinem ſcripturarum ⁊ varietatem ſilentio pretereunda fore dignum duxi.

BIBLIOTECA NACIONAL

Niſſa Sleſie inſignis vrbs. epiſcopalis ſedes ad Niſſam fluuium ſita a quo denominationem accepit. varijs edificijs ornata ē. Sleſia aūt a principio vaſte ſilue hircinie (apud grecos ꝛ latinos ſcriptores celebrate) porcio. vt tota plana ita ꝛ nemoroſa fuit. ſed temporis proceſſu ſparſim villis habitari cepta. Ubi aūt fidē xpianam incole amplexi ſunt conſtitutis oppidis ad mitiorem ē cultum redacta. Quā odera fluui' celebratiſſimus per medium totam perlabit. ꝛ Olſa Niſſa Ola Liſſa Baruſio Cattoꝛ riuo Bobro ꝛ alijs fluminibus auctus. marchiā brandeburgenſem permeans in mare germanicū apud Stetinū vndoſus exonerat. Latitudo eius triū quidē. ſed longitudo nouem dieꝝ itinere a limitibus hungarie vſqꝫ in marchiam brandeburgenſem extendit. Primus eius epiſcopatus ſedes Sinogrouie wartenbergeñ. diſtrictus fuit. Et inde Ritzinum territorij bregeñ. epālis kathedra ē delecta. kazimirus aūt illius nominis primus rex polonie vbi regia ſtirps maſculina defecit a monaſterio gallie cluniaceñ. vbi monachus fuit papa diſpenſante ad regnum polonie aſſumptus denarium ſancti petri viritim ſiue per capita in regno ſuo idcirco exigendum et romam mittendum inſtituit. Et ſedem epālem Uratiſlauiam transferri curauit. que nunc ē (vti p̄miſimus) omniū Sleſie ciuitatum non minus ampla ꝛ opulenta qꝫ populoſa ꝛ edibus ꝛ templis ornatiſſima. Eius antiſtes nunc ē doctor Johannes rott de wending eiſteñ. dioceſis olim imperialis prothonotarius ꝛ in eū ſtatū breui multa induſtria reduxiſſe fertur vt centum annis preteritis non fuerit menſa epiſcopalis fructuoſioꝛ ꝛ ſtructuris ornatioꝛ. Prouincia ipā frumenti ferax ꝛ piſcoſa. carnibus ferinis ꝛ volucribus habundāſ

Preter Uratiſlauiā inſignia loca ſunt. Hec vrbs Niſſa epiſcopalis ſedes. Glogouia maioꝛ Legnitz Oppel Swedenitz Teſthen Olſna Franckenſtein Monſterberg Saganum Brega Monaſteria complura inſignis ſtructure Prouīcia ipā regi bohemie ſubiecta quā ab imꝑio ī feudū recognoſcit. multi antea duces et ꝑncipes hereditarij ipāꝫ nō tā poſſideſt qꝫ vaſtarūt ꝛ impacatā reddiderūt ep ꝓpter cēſuū exiguitatē ducalem ſtatum ducere nequiuerūt. rapacitati idcirco dediti. Nunc vero ē ad paucos redacta alijs ſtirpibus morte ſublatis. Qui non parum opibus ꝛ munitis oppidis florent. Cultus diuinus per Sleſiā longe plurim'.

Tēplaqȝ totius orbis ſacerdotalibus ⁊ alijs ornamentis ⁊ ſtructuris honorificentiſſima. Status eccleſia-
ſticus ⁊ ſecularium ⁊ religioſoꝝ vtriuſqȝ ſexus numeroſus ⁊ diſciplinatꝰ. populus facundus ⁊ humanus. ⁊
deuotioni ſupꝛ omnes germanie incolas deditiſſimus. Nobilitas ē plurima ad arma aſpirās ⁊ martis ama
trix. Sexus muliebris venuſtus quidē ⁊ affabilis ſed pudicus. Plebs ruſtica polonici ydeomatis agreſti
bus laboribus deſidioſe incumbens potationi ē plus dedita. Inde ⁊ domus ⁊ agri eoꝝ parū culti ſed ne-
glecti. viles caſas habitant. Agricole vero alemani rus melius exercent ⁊ vrbanius domos pro ſuo captu
conſtruunt. Sumptus multo leuiori precio qȝ finitimis prouincijs cōparantur. Sed quod Sleſie immen-
ſum aliquando detrimentū afferet ē qꝛ cenſuūȝ dn̄i ⁊ poſſeſſores percepta pro loci ⁊ poſſeſſoris qualitate.
nonnulla pecuniaꝝ ſumma annuente ſuperioritate ⁊ confirmante venditori annuū cenſum in bonis ſuis in
ſcribunt. quē vbi aliquot annis ſoluerint poſtea dare recuſant. Inde ruſtici (vt inter contrahentes pactum
fuit) aut cenſuris irretiunt eccleſiaſticis aut pignora adimuntur. quod grauamen ipſi ruſtici ferre nequeū-
tes domos ⁊ agros deſerentes alioꝛſum fugiunt. que loca ſepe deſerta relinquuntur. Ex hoc potiſſimū ca-
pite Sleſia maius indies niſi prouideaẜ ſuſcipit detrimentū. Prouincia alioquin laude proſequenda. Gē
ti potus ceruiſia. Vino ex morauia aut hungaria aduecto vtuntur. Qꝛqȝ nonnihil vini in Sleſia apud cro-
ſnam habetur quod pro maiori parte extra prouinciā per oderā in pruſſiam ⁊ alioꝛſum deportatur. Preter
pannos laneos exigui precii qui in hungariā deferunẜ ⁊ piſces in morauiā delatos nihil extra Sleſiā ſuis
ex mercibus deportatur. Nimiꝰ etiā ⁊ virginū ⁊ mulierū ornatus auri ⁊ gemmarū ⁊ veſtiū cultus prouin
ciā non parū extenuant. Ne hee vrbes inclite ac prouincie (quarū noticia tardius ad nos deuenit) lau-
de ſua priuentur eas in hoc opere in fine addicere libuit. Profecto libere vrbes precipue lubicenſis. ſi di-
uitias. ordinē ſenatus. humanitatē moreſqȝ populi. maris portū. ſitū ⁊ edificia perſpicere velimus. Di-
gne igiẜ hiſtoria ac cōmemoratione. Poſtremo ſi vrbes plures qs adiūgere velit daẜ eis equa poteſtas.

Ad deum optimū maximū de his que mirabilia gessit pro iustissimo ⁊ excelso Maximiliano rege romanorum

Actoꝛ ⁊ princeps operoſe mundi
Quiqꝫ deceptis opifer fuiſti
Gentibus iudex. redditurus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creatoꝛ
Quam datoꝛ largus redimis ſalutē
Quam reddis iuſtus trutinatoꝛ oꝛbis
Quam ſapienſqꝫ
Cū velis iuſtus homines tueri
Mirus es cauſe melioꝛis actoꝛ
Mirus iuſte domitoꝛ querele
Hoſtis iniquis
Suetus humanis animis preeſſe
Mitigas ſeuos. placidos acerbas
Sontibus ſontes agitas ⁊ hoſtes
Hoſtibus vrges
Noxijs addens ouium pauoꝛē
Foꝛtium iuſtis animos leonū
Militū multas acies retundis
Agmine paruo
Tu iubes ventis ſileant. ſilentqꝫ
Precipis ponto tumeat. tumetqꝫ
Imperas lune lateat. latetqꝫ
Sanguine tincta.
Vere canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluuias ſereno
Sepe permutas. facies ⁊ viſus
Menſis ⁊ anni.
Tanta cū regi dederis romano
Audias voces. iuuenū ſenūqꝫ
Audias grates hominū. preceſqꝫ
Iuſta petentum.
Inde non ceſſes melioꝛ patronus
Cū ſuis regē populis tueri
Principē ſerua. ſobolē domūqꝫ
Adde triumphos.

O deus ſerues decus hoc precamur
Ceſari natū ſimul ⁊ nepotē
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Hiſqꝫ ſic patrē foueas auumqꝫ
Cuius exemplo pagant iuuentā
Et ſuis geſtis fuerit ſenecta
Gratioꝛ illi.
Sic regant oꝛbē dominando recte
Quo fidem nobis pius vt dediſti
Protegant ſemper eiuſqꝫ vincunt
Illius hoſtes.
Et feros turchos rabidaſqꝫ gentes
Pellere. ⁊ caſtris ſpoliaro victos
Ut queant regna ⁊ reparare quondā
Chriſticolarum.
Proſperos greſſus animiqꝫ motus
Auſtrie ſtirpis. faueaſqꝫ felix
Cepta quo a priſcis patribus per omne
Proroget eum.
Hec mari ac terra vigeat parando
Gloꝛiam ſemper. ferat ⁊ ſuboꝛtus
Solis ⁊ caſus crucis alma ſigna
Nomine chriſti.
Inde celeſtium meritis triumphum
Conſequi tandē mereantur omnes
Cū bone legi dederint ſubactū
Roboꝛe mundū.
Hec rogat noſter choꝛus vt perennem
Gloꝛiā eternus pater atqꝫ natus
Spiritusſanctus deus ⁊ ſequatur
Trinus ⁊ vnus.

Laus deo

Veteres rerū ſcriptores parciſſime de Germania locuti ſunt. ac ſi ea natio extra orbem ia‍ceret ⁊ ſomniantes quodammodo res germanicas attigerūt. nanqꝫ ſi legamus vetuſta tē‍pora inueniem⁹ germanos olim ritu vixiſſe barbario. veſtibus vſus laceris. venationi tm̄ ⁊ agroꝝ culture dediſſe operaꝫ. feroces quidē hoīes ⁊ belli appetentes. ſed argenti prorſus inopes. quibus quippe nec vini vſus erat. Ipſaqꝫ germania intra mare ⁊ da‍nubiū. rurſuſqꝫ intra rhenū ⁊ albim ꝯtinebaẜ. nūc vo quātū tranſgreſſi ſunt ſuos limites nō ignoraẜ. nā plus fere eſt qꝺ nacti ſunt in gallia. rhecia. norico. vindelico atqꝫ in ipſa ſcithia ſeu ſarmatia ꝙ qꝺ intus habuerunt. Quid memorem⁹ nobiliſſimas vrbes ſplē‍didiſſimaſqꝫ. ditiſſima templa. opulentiſſimos principes ac ꝓlatos. certe nō videmus ꝓuinciā eſſe que ꝑpu‍tatis omnibus germaniā ſupet. q̄ ſi reſurgeret aliquis illoꝝ theutonū qui tp̄e iulij ceſaris vixit germaniā ꝑ‍agraret vt arioiuſt⁹, ꝑfecto diceret nō eſſe eā terrā quā olim viderat negaretqꝫ ſuā eſſe patriā. cū vineaꝝ ⁊ ar‍boꝝ fructiferaꝝ cōſitiões vſitius hoīm. vrbanitatē ciuiū. ſplendoreꝫ vrbiū. tantāqꝫ nitidā policiā apud ger‍manos cōtueref. Verū hāc mutationē quis fecit niſi religio xp̄i. Cultus quippe xp̄iane religionis a germa‍nis omnē barbariē expulit atqꝫ ita expoliuit vt iā greci ipſi barbari. Germani aūt recte latini appellari mere‍anẜ. Siue igiẜ noua cōſideranti ſeu vetera mente repetenti nulla peritioꝛ. nulla ardētioꝛ (inter omnes natio‍nes quas bello ydoneas iudicant) germanica videtur. Germanis eīn equi arma ⁊ pecūie ſunt. ⁊ vbi tot cla‍riſſimi principes. tot generoſi ꝓceres. tot fortiſſimi equites. tot potētes ciuitates. tot diuitie. tot auri. tot ar‍genti tot ferri minere. vbi tanta populi multitudo. tanta iuuentus. tantū animi. tantū roborꝭ. Cū deinde ger‍manie fines vt veteres tradunt ab oriente viſtella fluuius ⁊ vngare limes fuere. ab occidente rhenus. a me‍ridie danubi⁹. a ſeptentrione occeanus ⁊ mare baltheū quod prutenicū vocare poſſumus. nunc quātum extra hos terminos poſſideant ipſi videmus. Germani eīn angliā pulſis brittānis occuparūt: belgaꝝ heluitioꝝqꝫ fines eiectis gallis obtinuerūt. rheciā ⁊ noricū inuaſerunt ⁊ vſqꝫ in ytaliā pedē extenderūt. Germani q̄ꝫ hul‍migeros qui nūc pruteni vocanẜ ex manib⁹ infideliū detraxerūt. Soli ex alienis in germanico ſolo bohemi ſedent potentiſſimi ⁊ nobiliſſimi populi. ſed ⁊ illi germanico impio parere ſe aiūt. regēqꝫ habent principali‍orē ex regni electoribus. Magni igiẜ bellicoſi ac fortiſſimi deoqꝫ accepti germani ſunt. quib⁹ adeo fines ex‍tendiſſe licuit. ⁊ ſup oīes mortales romane potentie datū fuit obſiſtere. Nā terraꝝ ille calcatoꝛ oīm ⁊ orb‍domitoꝛ iulius ceſar quāuis ſubactis gallis ſepe rhenū trāſiuerit reſqꝫ maximas in germania geſſerit. bellicoſ‍ſam tm̄ ⁊ aſperā ſueuoꝝ gentē dimiſit indomitā. Auguſtus octauian⁹ cui ⁊ parthoꝝū ⁊ indoꝝū reges mune‍ra miſerunt. q̄ vn⁹ oīm romanoꝝū fortunatiſſim⁹ credit⁹ eſt. Ille inquā feliciſſim⁹ imperatoꝛ nullubi vnq̄ꝫ niſi apud germanos ſuccubuit. nā lollianā ⁊ varrianā cladē in germania ꝑpeſſus eſt. Lollianā maioris infamie ꝙ detrimenti. varrianā pene exicialē tribus legionibus cū duce legatis ⁊ auxilijs oib⁹ ceſis longū eſſet re‍cenſere quos intulerūt rei publice moleſtias germani. qui ⁊ ſi romanoꝝū fortūe aliq̄n ceſſerunt. poſtea tm̄ ⁊ ipſi de romanis. de gallis. de hiſpanis. de hungaris. deqꝫ alijs diuerſis gentibus ſepenumero triūphaurnt. Nec romani cū rerū potirenẜ res magnas ſine germanis auxiliantib⁹ pegerūt. quoꝝū tanta in bello virtus tanta in domo fides: fuit vt ceſarei corꝑis cuſtos cohoꝛs ex germanis potiſſime legereẜ. Scimus q̄ꝫ Gotfri‍dum qui fuit lothoringie dux cum ſolis tranſrhenanis theutonibus ⁊ aliquibus gallicis. paucis italis hun‍gariā ꝑcuſiſſe. greciā penetraſſe. helleſpontū trāſiſſe. aſiā ꝑmeaſſe. iheroſolimā ex poteſtate infideliū [illegible] caſſe. victis ac ꝓſtratis omnibus que occurrerēt in medio gentibus. quāuis ⁊ turci ⁊ ſarraceni [illegible] re‍ſiſtere conarenẜ. in eius exercitu ducenta milia pugnatoꝝū fuiſſe tradūẜ. atqꝫ multo maiores copias ſola Ger‍mania cogere poteſt. Nā ⁊ impante conrado cū Eugeni⁹ tercius romanus pōtifex xp̄ianos excitaret ꝓ tu‍tela terre ſancte quā ſarraceni euertere conabanẜ. Pruteni cū ceteris vlterioribus ydola colebāt ac crebris excurſionibus nūc ſaxoniā aut alios vicinos xp̄i cultores infeſtabāt. Conradus aūt dimiſſis ſaxonib⁹ aut ceteris vicinis qui domi cū prutenis ac reliquis barbaris decertarent ipe cū rhenenſibus. ſueuis. franconi‍bus. bauaris iheroſolimā penetrauit. Poſtremo quālonga ⁊ lata ſit germanica natio. quāreligioſa. quāverax. quāiuſta quāpromiſſi tenax quāpopuloſa quādiues. quāta illic nobilitas. quāfortis ⁊ experta milicia. quātus ecclarūꝫ ornatus. q̄nta gloria cleri. q̄nta principū magnificentia. q̄ntus ſplendoꝛ vrbiū. que celi facies. q̄ terre vber‍tas. cū prouinciarū dec⁹ cū principe ſit cōmune magis admirari ꝙ recenſere valemus. Cū igiẜ hoc op⁹ hiſtoriaꝝ ex officina nurmberge prodeat que vrbs inclita in medio ferme germanie ſita eſt ꝑpauca de germa‍nia in calce libri abſoluemus ꝓmittendo hiſtoriā Enee pij ſcdi romani pontificis rerum vbiqꝫ geſtaꝝ in euro‍pa ſub friderico tercio romanoꝝ imꝑatore. Is eīn etſi natione ſenenſis ſit ſe tm̄ germanū fateẜ cū de ſe ſcribat Sed cū nos iā annis ſupra. xxiiij. germaniā incoluerimus nō reputam⁹ extrane⁹ exiſtimare debere. Cumqꝫ impatori ipſiqꝫ nationi longo tp̄e ſumma fide magnis laboribus ſeruierim⁹ ⁊ nūc ad cardinalatū recepti ea curemus que nationis ipſius honori atqꝫ vtilitati cōducant. ⁊ ita prorſus agani⁹ vt natione poti⁹ germani ꝙ itali putemur. verū cū antiquiora illa tp̄a ſub obſcurā ambiguitatē ꝓbeant ſcribētib⁹ ⁊ tempoꝝ deſcriptio haud facilis cognitu. q̄nqꝫ detrahit legentib⁹ fidē. Multa q̄ꝫ de his inter veteres diſcordia. quā inde noſci arbitramur. quia nec montiū nec fluminū nec gentiū noīa ꝑſeuerant. ⁊ ꝓuinciaꝝ regnoꝝūqꝫ termini multam varietatē accipiunt A Strabone qui ſub tiberio ceſare vixit vſqꝫ ad ptolomeū alexandrinū qui ꝑ tp̄a antoni pij ſitum orbis deſcripſit. haud equidē magnū tp̄s eſt ⁊ tm̄ tanta noīm variatio interceſſit vt pauciſſimos po‍pulos ex his noīari videam⁹ apud vnū quos noīauerit alter. Ideo Ephor⁹ quippe cymeus Socratis diſci‍pul⁹ a ſuo tp̄e narrandi exordiū cepit. Caliſtenes ac Theopomp⁹ quos eadē tulit etas priſca illa minime at‍tigerunt qui tm̄ omnes hiſtorici munere laude ſempiterna celebrati ſunt. qua mot⁹ re eloquentiſſim⁹ Eneas omiſſis prioꝝ geſtis in quib⁹ ſcriptores nōnūq̄ꝫ diſſentiūt ad recentiores hiſtorias ſe cōtulit. Que igitur in germania ſub ſuo euo geſta ſunt memoratu digna ⁊ in ceteꝛꝭ regionib⁹ europe in iſto opere vario ⁊ egregio dum in cardinalat⁹ ocio viueret accurrate deſcripſit. hiſtoriā igitur eius deinceps in primis perluſtrabimus.

Dum pius Eneas fama ſuper ether a notus

Eneas pius papa Fridericꝰ terciꝰ romanoꝝ iperatoꝛ

Parcere proſtratis ſcit nobilis ira Leonis
Tu quoqꝫ fac ſimile quiſquis regnabis in orbe

Reuerendiſſimi patris domini Enee de picolominibus cardinalis S. Sabine de his que ſub ceſare Friderico tercio imꝑatore ꝑ Germaniam ⁊ Europam geſta ſunt cū locoꝝ deſcriptione ad d. Anthoniū cardinalē hilerdenſem incipiunt feliciter.

Ntonio ſacroſancte romane eccleſie preſbitero cardinali hilerdenſi appellato patri ſuo colendiſſimo Eneas eiuſdem ordinis. non eiuſdeꝫ meriti cardinalis ſenenſis ſalutem plurimam dicit. Podragantem me nuper ⁊ artheticis doloribus (vt ſoleo) laborantem Librarius quidam theutonicus adijt libellū afferens in quo romanoꝝ ceſarū non tam geſta ꝙ nomina ⁊ pauca de moribus continebātur vſqꝫ ad wenceſlaū Caroli quarti filiū. Cūqꝫ illi opuſculo q̄tuor imꝑatores deeſſe viderenť. Nā Beneuenuſtus himolenſis eius operis auctor ſub wenceſlao deceſſerat. Rogauit me librarius vt adijcerem libello quod deerat. nolui turbare hominē. compleui ad etatem noſtram imꝑatorum numerū breuitatem illius qui preceſſerat imitatus. At cum ſubiret mentem multa ⁊ magna inter chriſtianos geſta eſſe ab eo tempore quo Fridericus imperium accepit vſqꝫ in hanc diem opuſculum ſeorſum edere ſtatui in quo ſingularia quedam eius temporis ſub compendio ad poſteritatis memoriam tranſmitterem digna memoratu. Edidi igitur breuem hiſtoriam tuoqꝫ nomini dedicaui. qui cum pari morbo mecū labores facile inter podragandū ſcripta mea ⁊ leges ⁊ iudicabis. Fuiſſet fateor operepreciū ab initio potius etatis noſtre in hoc euum vſqꝫ reꝝ geſtarum hiſtoriam texere quemadmodum menti mee ſepe inſedit. ſed ea non erat vnius podagrationis ⁊ ꝓſertim ieiunio quadrageſimali occurrentis lucubratio. Amat edes noſtras ipā podagra nec tam recedit ꝙ reuerti ť libens fortaſſe ⁊ huic intētioni aliquādo ſubſeruiet. Tu vale ⁊ ſi quid acerbius in quemꝙ̄ ſcriptum offenderis non tam mee nature ꝙ ſtimulis podagre vrgētis adſcribere. ⁊ quicq̄d inſcite inepte abſurde occurrerit ſumpto calamo dele. Ex vrbe Roma quarto klendas aprilis Anno dn̄i M.cccc.lviij.

Finis prohemij — Sequitur hiſtoria

Que ſub Friderico tercio eiꝰ nōis imperatore apud Europeos et qui nomine chriſtiano cenſentur inſulares homines geſta ferunť memoratu digna mihiqꝫ cognita tradere poſteris ꝙ breuiſſime libet. Cōmiſcebimus aliqua interdum aliꝰ repetita. quemadmodū locorū rerūqꝫ ratio expoſtulare videbitur.

De hungaria et geſtis in ea olim pannonia appellata

Hungaria que auſtrie Friderici patrie cõterminia e,⁊in orientẽ vergit principiũ narrationis ꝑſtabit. Hanc
prouinciã nõnulli pannoniã vocãt tãqꝫ hũgari pãnonioꝝ loco ſucceſſerit: verũ neqꝫ hũgaria pãnonie
termĩos implet. neqꝫ illa tã lata olĩ fuit qꝫ noſtra etate. Hũgaria ĩtra danubiũ enũ ⁊ alpes q̃ ad italiã ⁊ adri
aticũ reſpiciũt mare. Pãnonia ꝯtinebat ab occaſu noricũ enũqꝫ amnẽ. ab ortu myſos ac triballos ⁊ flumẽ ſa
uũ ꝯtingẽs. Intra q̃s limites auſtrie magna porcio claudit ⁊ a theutonibꝰ icolit. Stiria quoqꝫ yſdẽ termi
nis cõtinet valeria quondã appellata. Hũgaria vo cꝫuis inferiorẽ pannoniam a fluuio leytha vſqꝫ ſauum
cõplexa ẽ. danubiũ tñ tranſgreſſa ad polonos vſqꝫ protendit. ⁊ q̃ quondã arua tenuere gepide daciqꝫ poſſi
dent. Impiũ gẽtis hũgarie multo latius ẽ qꝫ ipa hũgaria. nã ⁊ dalmate quos ſclauos. ⁊ illirici quos boſnẽ
ſes ⁊ triballi ſeu myſij quos tũ ſeruios tũ raſcianos appellãt. ⁊ gethe quos partim valachos partim tranſſil
uanos nõiant hũgaroꝝ impiũ ſubierũt. Et ſi nõnulli euo noſtro turchoꝝ armis euicti defecerũt hanc proui
ciam quatenꝰ citra iſtrũ extenditur ſub octauiano ceſare romã primũ obtinuere bachone pannonioꝝ rege
ſubacto: ⁊ amãtinis inter ſauũ ⁊ dranum fluuios proſtratis. Daciam vero trãſdanubiũ que nunc hungarie
porcio eſt Traianus impator edomuit ⁊ in ſolo barbarico prouinciã fecit. Sed amiſſa ſub Galieno ꝑ Aure
lianuz recupata eſt. Poſt romanos aliqñ huni ſcithica gens. aliquando gothi ex inſulis balthei maris po-
puli. Deinde longobardi ex germania profecti pãnoniam occupauere. Poſtremo hungarorum natio ex vl
timis ſcithar finibꝰ inũdauit q̃ vſqꝫ i hãc diẽ regno potit ⁊ vltra citraqꝫ iſtrũ late dñat. Extat adhuc nõ lõ
ge ab ortu thanays altera hũgaria nr̃e huiꝰ de q̃ ſermo ẽ mater ligua ⁊ moribꝰ pene ſimil cꝫuis noſtra ciuili
or ẽ xp̃i cultrix. illa ritu barbarico viuẽs ſeruit ydolis. in hũgaria quã danubius interlabit tẽpeſtate noſtra

Sigiſmundus caroli quarti romanoꝝ imꝑatoris filiꝰ natione bohemꝰ. origine theutonicꝰ. varia fortuna an
nos ſupra q̄nquaginta regnauit. princeps ſingulari prudentia. magnitudine animi. beneficentia ⁊ liberali-
tate inſignis. corpis q̄ꝫ maieſtate ac decore illuſtris. Ceterū bello prorſus infelix. quē nō turchi dūtaxat. ſed
bohemi q̄ꝫ ſepe acie fuderūt. Vxor ei prima fuit maria lodouici regis filia cū qua regnū accepit. illius cauſa
duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios q̄ aliq̄n rebellaſſent gladio ꝑcuſſit. ob quā rem ⁊ ipſe paulo
poſt (regina fatis functa) in vincula ꝯiectꝰ eſt. mulieriq̄ꝫ vidue cuius viꝝ interfecerat in cuſtodiam traditus
donec regni ꝓceres ſuppliciū decernerent. Sed nō defuit capto in extremis rebus ꝓuidentia. qui vt erat fa-
cundia potens mulieri longe melius eſſe oſtendit regiū ſanguinē conſeruare q̄ꝫ fundere. dimiſſus ab ea bar
baram Hermanni comitis cilie filiā duxit vxorē. nec diu poſtea cōgatis auxilijs regnū vendicauit. de prodi-
toribus ſuppliciū ſumpſit. Mulieris vidue filios ⁊ honoribꝰ ⁊ opibꝰ inter primos regni proceres cumula-
uit. quoꝝ adhuc alterius viuit filius. Latiſlaus garius comes regni palatinus multa huiꝰ Sigiſmūdi egre-
gia facinora memorie prodita ſunt. Inter que illud ꝑclariſſimū q̄ eccl̄iam catholicā in tris partes diuiſaꝫ co
acto apud conſtantiā generali cōcilio ad vnitatem redegit. Italiā Galliā Hiſpaniā Angliā eius rei cā pera-
grans. Vitoldo lituanie duci vt ſe regem appellaret miſſa corona indulſit. prius tamen ille vita deceſſit quā
ſolennia coronationis expleret. Pruſſiam quā rex polonie fratribus beate Marie theutonicoꝝ armis ade-
merat reſtitui iuſſit. Cū venetis duce pipone florentino grauia bella geſſit. Venceſlaū bohemie regem ger-
manū ſuū q̄ regno inutilis eſſet cōiecit in vincula. Quis negligenter cuſtoditū magno reipublice malo qui-
dam bohemi e carceribus ſurripuerint coronā imperij ab Eugenio quarto pontifice maximo rome accepit
Bohemia poſt multas calamitates vix tandem potitus eſt marchiā brandenburgenſeꝫ friderico burggrafio
nurmburgenſi dono dedit filiā Elizabeth ex Barbara natā Alberto duci auſtrie in matrimoniū copulauit.
illiq̄ꝫ demū apud znoymā morauie ciuitatē moriens regna quibus ꝓfuerat vltima voluntate reliquit. oſſa eiꝰ
in varadino iacent. Albertus apud albam regalē cū ꝯiuge coronatus bohemie q̄ꝫ diadema ſuſcepit. Cuius
felicitatem admirati germanie principes ⁊ ipſi ſuū ſanguinē extollere decreuerūt romanū ei cōmittentes im-
periū. Id alberto ſuſcipere nō licebat niſi primores hungarie indulgerent. quibus haud ex vſu videbat̄ ſu
um regem theutonibus impare. atq̄ꝫ ob eā cauſam iureiurando albertū obligauerant ne ſuo iniuſſu imperi
um acceptaret. vocati tamen ad regem qui tum Vienne fuit victiq̄ꝫ ꝑcibus ꝓbuere conſenſum. ille imperium
nactus in hungariā redijt aduerſus turchos qui tunc raſciā inuaſerant arma moturus. ſed dum bude morā
facit (ea eſt regū ſedes) iudex ciuitatis natione theutonicꝰ hungarū quēpiā ob delictū fluuio demerſit. id hū
gari moleſtiſſime tulerunt. quibꝰ theutonicū nomen exoſum eſt. Excitat̄ eueſtigio tumultus. hungari arma
capeſcunt. obuios theutones paſſim trucidant. fit fuga in arcem qua rex ſe continebat. diripiūt̄ negociatoꝝ
domus. quoꝝ pars maior theutonica fuit. Euangelizabat eo tp̄e budēſibus Jacobus marchianꝰ ordinis
minoꝝ profeſſor doctrina lr̄aꝝ ⁊ vite ſanctimonia clarꝰ. qui ſedaturꝰ tumultū ſimulacrū ſaluatoris crucifixi
manu geſtans furenti armatoq̄ꝫ populo obuiam factus vt cedi parcant vt rapinis abſtineant vt arma depo
nāt ſupplex orat. Illi verba eius minime intelligentes. neq̄ꝫ em̄ tempus ferebat interpretem bn̄ ſibi futurū
autumant qui xp̄m ſuis ceptis ducem habeant. ſublimēq̄ꝫ iacobū ſimulq̄ꝫ crucifixū in vlnis attollūt ac ba-
chati ꝑ vrbem nūc iſtā nūc illā domū cōpilant. fiunt tamē aliquāto minora ſpolia. ⁊ a cedibus tpatū eſt ob
preſentiam iacobi qui nō ꝑcibus modo lachrimis furorē inceuſe plebis lenire conatus eſt. Sedato tumul-
tu Georgius palocius ſtrigonienſis eccl̄ie pontifex morit̄. apud quem ꝑcioſa regni ſuppellex in cuſtodia fu-
it. Rex ſtrigonium petit ⁊ regina cum eo. aperiuntur arche in quis theſaurus obſeruabatur coram regina
et ſelectis regni baronibus. illa clam ſubtracta corona. q̄ꝫ ſacram appellant fideliq̄ꝫ anui tradita archas
claudit atq̄ꝫ obſignat. Albertus paulopoſt ad dranam vſq̄ꝫ fluuium ꝓficiſcitur ibiq̄ꝫ caſtrametatꝰ maiores
copias expectat cū quibus turchos inuadere poſſit Smederouiam vrbē raſcie obſidentes. priꝰ tn̄ expugna
tū eſt oppidū q̄ꝫ auxilia venirent. ipſe Budā reuerſus cū diſſintheria laboraret Viennā repetere ſtatuit ſiue
moriturus inter ſuos. ſiue qḋ aerem in quo fuerat nutritus ꝯferre aliquid ad ſanitatem ſperabat. ſed in itine
re magis ac magis morbo affectus relicta vxore pregnāte obſignatoq̄ꝫ teſtamento in villa que longa dicit̄
vi. kaln. nouembris e vita deceſſit. religioſus princeps ⁊ qui liberalitate ſimul iuſticiaq̄ꝫ ꝓſtaret. Fuit q̄ꝫ in
bellis audax ⁊ manu ꝓmptus Morauos ⁊ Bohemos armis ſubegit. Polonos late vagantes intra regnū
ſuū cohercuit. Magna de ſe xp̄iane rei publice ꝓmittere videbat̄. nec minora populi de ſua virtute concepe
rant. pulcherrime ſpei ſatiſfieri breuitas vite nō ſiuit. repente occidit que breui ad ſummū potentia creaue-
rat. neq̄ꝫ em̄ biennio toto imꝑauit. Statura eius procera fuit. neruoſuꝫ ⁊ validū corpus. facies terrifica mo
re gentis eraſa barba. ſuperius labrū intonſum. veſtem haud ſplendidā. Baltheus auro grauis cinxit. nec
vnq̄ꝫ lateri defuit enſis. Corpus eius in alba reconditū eſt. Cognita regis morte ꝯuenientes hungari indi
gnū ac periculoſum exiſtimantes tātū regnū vnius femine iudicio ſubiacere reginā magnis ꝑcibus hortan
tur Vladiſlaū polonie regē qui populū armis tuet̄ ſibi vt virū aſciſcat. Conſentit mulier ea ꝯditione adie
cta ne quod filio ꝑiudiciū fiat ſi maſculū pariat. Legunt̄ in poloniā ꝓlati eccl̄iaꝝ ⁊ principes regni natu ⁊ au
ctoritate maiores. quibus iter agentibus Latiſlaus poſtumus naſcit̄. qui mox vt in lucē prodijt apud albā
regalem ⁊ baptiſmū xp̄iane fidei ſignaculū ⁊ militie cīgulū ⁊ ſacrā hungarie coronā quā mater penes ſe ha
buit eadem die accepit. inde ſublatus in tutela friderici ceſaris. xij. ferme annis fuit. cui mater ⁊ ipm̄ ⁊ coro-

nam cōmēdauit. Legati ꝗ̄uis ꝓhibente regina Vladiſlaū adiere quē magnis pollicitis oneratū in bunga
riam traxerunt ⁊ impoſito diademate regē ſalutauere. quo cū diu Ladiſlai mater vario euentu armis cōten-
dit bungaris in duas partes diuiſis vlricus comes cilie dū conſobrine ſtudet latiſlaoq; regnum defendit ca-
ptus a polonis diu in carcere macerat⁹ eſt. Dioniſius archiepūs ſtrigonienſis qui poſtea cardinalatus ho-
nore donatus eſt genere ac moribus illuſtris vtriq; regi diadema impoſuit. alteri volens alteri coactus. vo
catus eīm ad polonū ꝗ̄uis publica fide accepta budam petiuiſſet nō prius libertati ſue redditus ē q̄ꝫ Vladi-
ſlaum in alba coronauit. ipe q̄ꝫprimū potuit domū reuerſus polonoꝝ conatibus ſummo ſtudio aduerſatus
eſt. Julianus cardinalis ſancti angeli ab Eugenio pontifice maximo in bungariam miſſus vir ſummo inge-
nio. ſingulari facundia. excellenti doctrina ꝗ̄uis inducias belli inter Vladiſlaū ⁊ Elizabeth ad certū temp⁹
compoſuit pacem tñ efficere non valuit. regina mortua omnes pene bungarie optimates ad polonos defe-
cere. ſolus Giſkra bohemus rei bellice peritiſſimus ⁊ manu ꝓmpt⁹ latiſlai partes in bungaria tutatus eſt.
qui ſepe cū parua militū manu ingentes bungaroꝝ polonorūq; copias vicit. fudit. deleuit bisq; iohannem
buniadem magnis exercitibus cinctū caſtris exuit. Hic iohannes natione valachus fuit haud altis natalib⁹
ortus ſed ingenio dextro ⁊ animo ſublimi ⁊ virtutis amator multa cū turchis ſecunda ꝑlia fecit. ⁊ hoſtium
ſpolijs bungarica templa ditauit. primusq; oīm apud bungaros turchoꝝ acies ⁊ frangi ⁊ vinci poſſe mon-
ſtrauit. quibus ex rebus excitatus Vladiſlaus ⁊ ipe ꝑlium cum amurate turchoꝝ impatore cōmittere nō du
bitauit. de quo poſtea ſuo loco dicemus. Fedus inter Fridericū impatorem ⁊ vladiſlaum qui ſe regem bun-
garie appellauit Julianus cardinalis ea lege compoſuit vt liceret impatori bungaros cohercere ſi qd̄ in au-
ſtria ſtiriaue damnū inferrent. idem permiſſum vladiſlao eſt in friderici ſubditos bungariam infeſtātes. Gū
tiū oppidum in bungaria ē ſtirie atq; auſtrie proximū hoc latrones occupauere ⁊ plerūq; circumiecta caſtel
la ex quibus in auſtriam profecti magnam vim pecoꝝ atq; hominū abegerunt. Motus ea re fridericus com
parato raptim exercitu in bungariā traiecit munimenta expugnauit. ex latronib⁹. lxxx. furca ſuſpendit. Cū
cecidiſſet in bello Vladiſlaus cōuentus bungaroꝝ apud Peſtam habitus. locus hic tranſdanubium. bude
opponit̄ neq; muris cinct⁹ neq; magnificis domibus exedificat⁹. ville ſpeciem gerit. hic Latiſlaus alberti fi
lius cōmuni procerū conſenſu rex deſignat̄ ſuiſq; deinceps auſpicijs in turchos pugnare cepit. nec tamen fe
liciora eius ꝑlia q̄ꝫ poloni fuerunt. Johannes huniades regni gubernator aſſumptus abſente rege prouin-
ciaꝫ vt aiunt in virga ferrea gubernauit. nec dū rex affuit minor eo habitus eſt. hic proſtratis apud albā tur-
chis quemadmodū in rebus raſcie referemus breui tempore ſuperueniens morbo extinctus eſt. Ferunt eum
cum egrotaret noluiſſe ad ſe dñicū corpus deferri. indignum eſſe aientē ſerui domū intrare regē. iuſſiſſe ſeſe
ꝗ̄uis deficientibus viribus in templum vehi ibiq; de more xp̄iano confeſſum diuinam eucharistiam ſuſce-
piſſe atq; inter ſacerdotum manus deo animā reddidiſſe. Felix ſpūs qui tante rei ꝗ̄nta geſta eſt apud albā nū
cius atq; auctor migrauit in celū. Latiſlaus qui ex tutela iam pridem impatoris emiſſus ⁊ in paterna re-
gna receptus turchoꝝ metu ex bungaria in auſtriā ſe contulerat. audita turchoꝝ ſtrage ⁊ gubernatoris mor
te quo cū cilie comes apertum gerebat odiū impellente ipo comite qui veluti ſublato emulo letabundus id
nuncij audiuerat. ruꝛſus in bungariam redijt. ſed dum apud albam ſpolia turchoꝝ ⁊ interemptoꝝ hoſtiuꝫ ca
dauera inſpicit comes ipe cuius caput erat a rege ſecundum. ⁊ qui iam ſolus tanq̄ꝫ regis auuncul⁹ leges hū
garis preſcribebat. A ladiſlao huniadis filio in caſtro regio obtruncat̄ inde necem conſecut⁹ vnde ſperauit
imperium. Offenſus ea re mirūinmodum regius animus dolorem tamen ſuppreſſit nec dubitauit auuncu
lum iure ceſum fateri. Cadauer defuncti in ciliam miſſum eſt. rex budam ſe contulit vbi ſecutos curiam huni
adis filios in carcerem rapi iuſſit. ꝑcuſſoremq; comitis ladiſlaū natu maiorem capite plecti. Mathiā captiuū
duxit in auſtriam. ⁊ profectus in bohemiam penes eū ſequi mandauit. ipe paucos dies prage morat⁹. ſiue
morbo peſtifero vt pleriq; tradidere. ſeu veneno vt alij affirmant diē obijt. nobiliſſim⁹ ſanguis paterna ori-
gine ac materna ex impatoribus ortus. Mathias qua die rex clauſit oculos eadem pragam applicuit. quem
Georgius gubernator in cuſtodiam ſuā recepit. Corpus latiſlai apud proauum Carolum quartū romanoꝝ
impatorem in arce pragenſi atq; in ede ſancti viti reconditum eſt. Defuncto latiſlao rege hungari ad ele-
gendum ſucceſſorem ad kal'n ianuarias diem conſtituunt. Proceres apud budam frequenter conueniūt in-
ter quos michael zylagi magna militū ſtipatus caterua ꝑſto adeſt. xiij. milia equitū. peditum. vij. milia eum
ſecuta ferunt̄. quibus ſtatiua in peſta fuerunt. Michael frater cōiugis huniadis ⁊ mathie auuncul⁹ fuit. cui
ꝓpter necem ladiſlai nepotis cū pleriſq; regni baronibus acerrime ſimultates erant his potentia eius haud
paruū ingeſſit terrorem. nec iam ꝑculſa metu contio liberam regis electionem futuram arbitrabat̄. Michael
vo conuentū adiens non ſero circa armatos adduxiſſe ait. nō vt vim congregatis inferat ſed vt eos deterre-
at. ſi qui ſint qui libertatem principum ac popularium in aſſumendo rege ꝑturbare conent̄. Illud tm̄ ſeuelut
vnum ex regni accolis monere vt Johannis huniadis beneficia meminerint. qui vnus omnium turchoꝝ ar
ma ab hungarico regno depulerit. claraſq; gentis victorias pepererit indigna ſuis meritis ꝑmia reddita. ex
filijs eius alterū crudeliter occiſum. alterum in bohemia captum ſeruare poſſe. Barones memoriā iohānis
extollere mathiam ex captiuitate redimere atq; in eius regni faſtigio collocare. Quod pater ſua virtute ſuaſ

ſet neqꝫ ferendum vt ad exteros eã poteſtas deferaẗ parcere ſe omnibus qui nepoti fuiſſent inſidiati. regni
ſalutem ante oculos ponere ſi quem ꝓuincie vtiliorem eſſe arbitrenẗ nihil obſtare quo minus melioꝛ eliga
tur. fuit res aliq̃ꝫdiu anceps cũ baronum ſibi quiſqꝫ timeret. Poſtremo reconciliatiõe inter proceres facta
cuius auctorẽ iohannẽ ſancti Angeli cardinalem virũ doctrina ⁊ moribus excellentem. qui cũ legatũ age
bat apoſtolicũ tradidere. Mathias octo ⁊ decem natus annos nono kaľn. februarij inter. xl. milia viroꝝ
qui medio in danubio cum glacie conſtricto impatiẽtes magni ſecreti electionis exituꝫ expectabant rex ac
clamatus. Nunc quiſquis hec legis ⁊ futura p̃dicito ſingulare proꝛſus humane inconſtantie documentuꝫ
Ex duobus adoleſcentulis etate moribuſqꝫ pene paribus. alter ex regio ſolio dũ noue nupte thalamũ ex
oꝛnat deferẗ ad tumulum. alter dum capitale iudiciũ trepidus manet ex carcere vocaẗ ad regnum. Liber-
tas eius ex gubernatore bohemie ſponſalitijs atqꝫ pactionibus empta referẗ. Mirabile quod matrem re
pentina leticia nõ examinauerit cũ tot cladibus afflicta filium prius regem appellatũ audiuerit q̃ꝫ vinculꝭ
exemptum in parte hungarie que tranſdanubium in ſeptentrionem poꝛrigiẗ ⁊ nunc Sepuſium vocant
olim gepide conſedere inſignis latro examites natione bohemus huſſitaꝝ peſtifera labe infectꝰ milites
predandi cupidos vndecũqꝫ ad ſe venientes benigne collegit eoſqꝫ fratres appellauit. ⁊ vniuerſam regio-
nem illã tributariam ſibi reddidit ex edificatis munitionibus locis opoꝛtunis. ex quibus modo in vnam
modo in alteram partẽ diſcurrere poſſet. predas in fine cuiuſqꝫ menſis viritim diuiſit. ex quibus nõ plus
accepit qui totũ menſem q̃ꝫ qui diem vnam ante diuiſionem in caſtris fuit numero fratrum aſcriptus. id ſi
bi ex euãgelio p̃ceptum affirmauit. quod in vinea dñi laboꝛantibus ⁊ qui pꝛima hoꝛa ⁊ qui vndecima ve
nerant equã mercedem ꝓmittit. Hec ſocietas cũ longe lateqꝫ rapinas ageret ⁊ iam q̃nqꝫ milia pugnatorũ
in armis haberet indieſqꝫ creſceret non aliter diſſipari potuit q̃ꝫ duce ip̃o Examite ad ſtipendia ladiſlai re
gis vocato. Tranſiluana regio eſt vltra danubiũ ſita quã daci quondam incoluere feroces populi. ⁊ multꝭ
romanoꝝ cladibus inſignes. noſtra etate tres incolunt gentes theutones. ſiculi ⁊ balachi. Theutones e ſa
xonia origimem habent viri foꝛtes ⁊ bello exercitati a ſeptem ciuitatibus quas inhabitant Sibenburgen
ſes patrio ſermone appellati. Siculi hũgaroꝝ vetuſtiſſimi credunẗ pꝛimi omniũ qui ex hungaria veteri in
hanc ꝓuinciam venerint. Eam ob cauſam q̃ꝫuis agros ſuis colunt manibus ac rure viuentes greges pe
coꝝ paſcũt. nobiles tñ appellãẗ. ⁊ occurrẽtes inuicẽ alter alterũ generoſum dñm ſalutãt. nec tributa pendũt.
niſi quo anno rex hungarie coꝛonaẗ. tũc quot ſunt patreſfamilias tot boues regi tradunt. quoꝝ numerum
ſupra. lx. miliũ eſſe ferunt. Juſſi v̓o in bellũ exire niſi pareant capitali pena plectuuẗ. bona fiſco applicanẗ
Valachi genus italicũ ſunt quemadmodũ paulopoſt referemus. paucos tñ apud tranſſiluanos inuenies
viros exercitatos hungarie lingue neſcios. In hac ꝓuincia oppidum fuit quod Biſtriciũ vocauere regie
coꝛone ſubiectum. Jd ladiſlaus rex cũ Vienne ageret iohanni huniadi dono dedit. Tulerunt id egre op-
pidani diuqꝫ reſtitere. coacti tñ impata fecerunt. Et moꝛtuo Johanne eiuſqꝫ filio ladiſlao bude occiſo Mi
chaelem zylagi qui ꝓ Mathia altero iohannis filio regnũ petebat turpiter reiecerunt. Jlle indignatus q̃ꝫ
pꝛimum ladiſlai regis moꝛtem accepit eo cũ exercitu redijt vi oppidũ expugnauit. rebellium ciuium alijs
oculos eruit alijs manus amputauit alijs necem gladio intulit. oppidũ incẽdio deleuit. Jngreſſe ſunt pau
lopoſt tranſſiluanã turchoꝝ circiter tria milia p̃damqꝫ magnam abegerunt. pecoꝝ atqꝫ hominũ quos inſe
cuti ſibinienſes ⁊ ipi theutones ad internitionẽ vſqꝫ deleuerunt. victoꝛes p̃da recuperata domum rediere
Vix ciuitatem introierant. cũ michael ex alia parte haud paruis ducẽs copias affuit ciuitati exiciũ parãs
que biſtricenſibꝰ aduerſuꝫ ſe opem tuliſſet. Sed cum Sibinienſes intra munitiſſimã vꝛbẽ ſe continerẽt fru
ſtratus deſiderio ſuo minabundus receſſit. Apud hũgaros obijt etate noſtra Paulus vergerius iuſtino
politanus grecis ac latinis litteris appꝛime inſtructus. cuius plura extant opera ab eruditis ꝓbata. Arri
anus qui Alexandri magni geſta greco ſermone ꝯſcripſit. Latinus ab eo redditus eſt hoꝛtatu Sigiſmũdi
ceſaris. Scripſit de ingenuis moribus grecas ⁊ barbaras amicicias compauit aduerſus Malateſtaꝫ. qui
maronis ſtatuam in foꝛo mantuano deijci iuſſerat. nobilem inuectiuam edidit. Ex hũgaris qui ſtudia hũa
nitatis ſecuti euo noſtro claruerunt. duos nouimus iohannem ep̃m varadienſem. qui regni cancellariam
obtinuit. Et alterum iohannem eius ex ſoꝛoꝛe nepoteꝫ. qui ſub Guarino veronenſe grecas ac latinas litte
ras didicit. nec minus verſu q̃ꝫ ſoluta valet oꝛatione. Hoꝛum tamen oꝛiginem ſclauonicam ferunt. Scien
ciam iuris plurimi ꝓfeſſi ſunt. Jnter quos Dioniſius excelluit gente canyſia natus. qui ſtrigonienſeꝫ ſoꝛ
titus eſt eccleſiam. honoꝛem quoqꝫ cardinalatus vt ante diximus emeruit. Jn re militari Nicolaus way
da tranſi luanus. Michael vꝛſatius. ⁊ qui caliſium inuaſit Pangratius nomen adepti ſunt. Nunc clarus
habetur michael zylagi ex aliena ruina magnus. Johannes huniades cuius nomẽ ceteros obnubilat nõ
tam hungaris q̃ꝫ valachis ex quibus natus erat gloꝛiam auxit.

Walachia

Valachia per quā lata regio ē a tranſſiluanis incipiens vſqꝫ in Euxinuz protenſa pelagus plana ferme tota ⁊ aquaꝝ indigua. cuius meridiē hiſter fluuius excipit. Septentrionem roxani occupant. q̄s nr̄a etas rutheuos appellat ⁊ verſus fluuiū thiram nomades ſcithaꝝ genus quos tartaros hodie vocitamus. hanc terrā incoluere quondā gethe. qui ⁊ dariū hiſtaſpis filiū turpi fuga repulerūt ⁊ traciā pluribus cladibus affecerūt. poſtremo romanis armis ſubacti ac deleti ſunt ⁊ colonia romanoꝝ que dacos cohercerét eo deducta duce quodā flacco a quo flactia nuncupata. Exinde lōgo tp̄is tractu corrupto vt fit vocabulo valachia dicta ⁊ pro flaccis valachi appellati. Sermo adhuc genti romanus eſt q̄uis magna ex parte mutat⁹ ⁊ homini italico vix intelligibilis. Inter valachas tempeſtate nr̄a due factiones fuere. altera danoꝝ. altera draguʼlaꝝ. ſed hij cū danis impares eſſent atqꝫ ab illis multifariā opprimerent̄ turchos in auxiliū vocauere. q̄ꝝ armis adiuti danos pene ad internitionē deleuerūt. Danis v̄o iohānes huniades hungaroꝝ imp̄io fretus opē ferēs nō tā illos reſtituit q̄ꝫ ſibi ip̄i claritetē ⁊ opes acq̄ſiuit. Quippe q̄ danoꝝ agros ex p̄tāte turchorū ereptos ⁊ ſibi ⁊ poſteris perpetua poſſeſſiōe retinēdo occupauit. Valachi ⁊ iſulas hiſtri accolūt. inter q̄s peucen inſulam apud veteres fama notaui. Et in tracia q̄ꝫ ſedes habent. valachorū pars turchorū imperio pars hungaris paret. nō me latet difficilimam eſſe prouinciarū deſcriptionem qū ⁊ autores ip̄i quos imitari oportet nō ſolū varij verū etiam inter ſe ꝯrij ac magnope diſſentiētes. inueniunt̄ ⁊ ip̄aꝝ ꝓuinciarū limites pro dn̄antiū auctate ac potētia ſepe nūero ꝯmutarī. nā q̄ ꝓuicia latiſſima quōdā fuit etate nr̄a aut ex

tracta eſt aut ꝑ modica. Ꝫ. ꝟo q̄ nulla vel minima extitit. nūc latiſſimā florētiſſimāqꝫ videmꝰ lōgobardiā ac romandiolā nō ꝯgnouere maioꝛa nr̄a tp̄a Inſubꝛiā emiliā ac flaminiā ꝓſus ignorāt. macedoniā ſub ematbione rege a q̄ ematbia cognomiata ꝑauguſti clauſerāt termini. Virtꝰ poſtea regū ⁊ gētis induſtria ſubtractis finitimis populis lōge ac late ꝓtēdit. Dēt igiṫ veniā equū cēſeo ſi q̄ mea ſcripta legētes nō eos locoꝝ termios offenderīt q̄s ipſi vel mēte ſua ꝯceperūt vel apud alios inuenerūt. nō que ab aliȷ̄s accepimus. ſeu veteribꝰ ſeu nouis autoribꝰ incoꝛrupta referimꝰ. Cū is nō ē ꝓpoſiti noſtri geographiā edere. licet aliq̄n hiſtoꝛia ip̄a quā ſcribimus locoꝝ aliquā ſignificationē requirat ſic em̄ elucidioꝛ redditᷣ.

Tracia

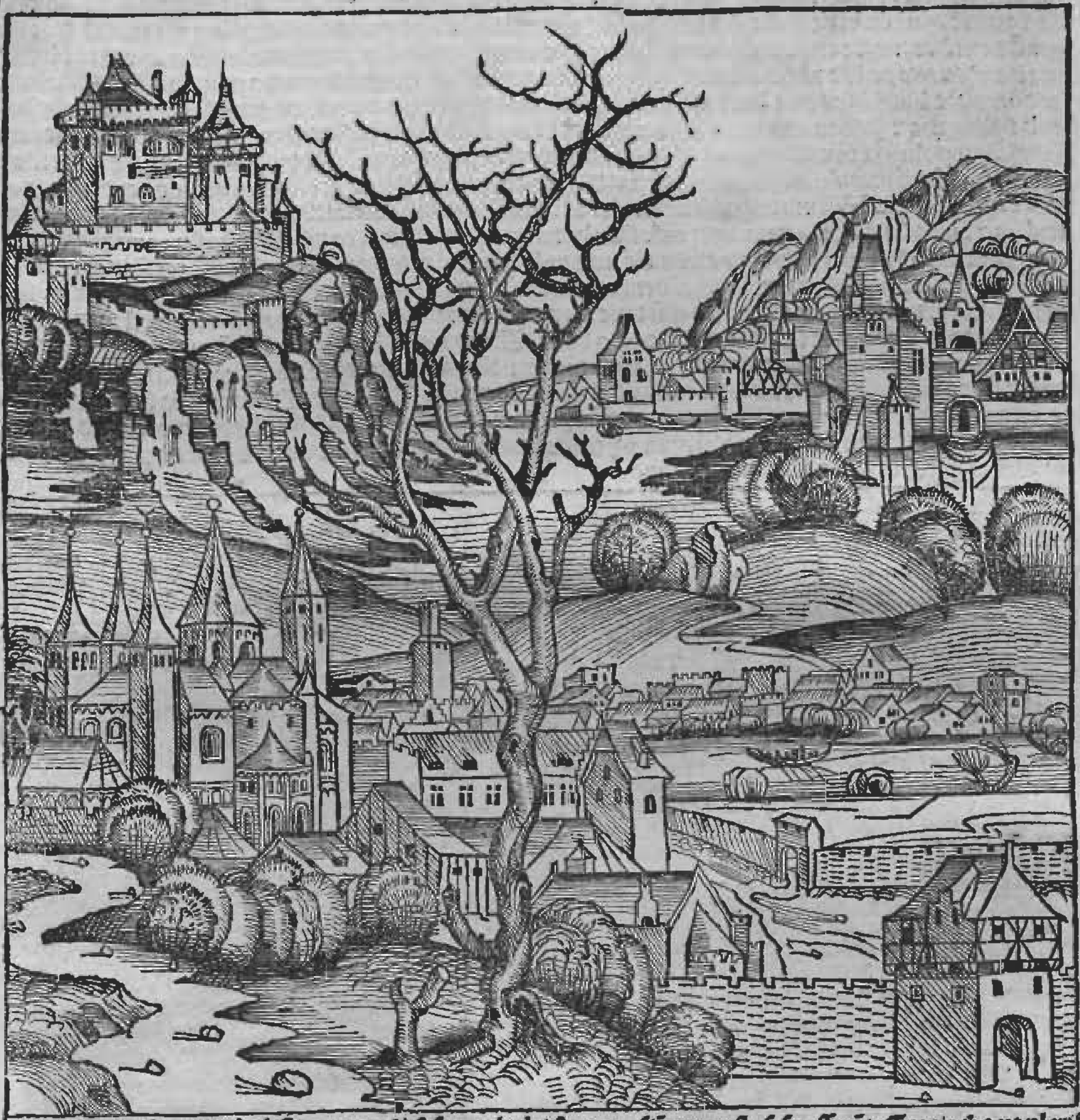

Poſt valachos igiṫ ⁊ būgaros de q̄bꝰ ſermo habitꝰ tracienſiū res geſte ſeſe offerūt. Tracia, ꝟo vt pleriqꝫ autores tradūt ip̄iqꝫ p̄ſtātioꝛes ampliſſima prouīcia ē lōge lateqꝫ patēs. cui ab oꝛiēte euxinū pelagus ac ꝓpōtis occurrit. a meridie egeū mare ⁊ ſtrimon fluuꝰ. ſilr̄qꝫ macedonicꝰ ager. ſeptētrionem hiſter claudit. occidētis oꝛā tū peoniȷ̄ mōtes tū pannonia ⁊ ſauꝰ excipit amnis. in q̄ ſentētia ⁊ pliniū veronēſem fuiſſe video. ⁊ Strabonē ip̄z q̄ iuga mōtis hemi traciā diuidere mediā affirmat. ideqꝫ dardanos. tribalos myſos incolere traciā n̄ ambigit. Tribalos aūt eos coluiſſe cāpos in q̄s vel raſciani mō vel ſeruiȷ̄ ſedes habent nemo negabit q̄ ſcripta veteꝝ p̄n̄ti reꝝ ſtatui ꝯpauerit. Myſi ꝟo poſt tribalos ad oꝛiētē vſqꝫ exinū protēdūtᷣ, inter hiſtrū ⁊ hemū mōtē habitacula ſoꝛtiti. hos hodie bulgaros appellāt. Poſt q̄s maritima loca verſus meridiē ad helleſpontū vſqꝫ romania ē natio greca. Cū is olī barbara fuerit. Et iterū noſtro tpe ſcelerato grecoꝝ impio dn̄antibꝰ turchis in barbariā redit. Huiꝰ prouīcie metropol' ē Bizātiū. i. cōſtātinopol' agios pꝰ appellata. Lacedemoniȷ̄ eā ꝯdidere duce pauſania. q̄bꝰ appollinē ꝯſulētibꝰ vbi nā ſedes q̄rerent mādaſſe oꝛaculū memoꝛie ꝓditū ē vt ꝯtra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēſes appellauit calcedonis cōditoꝛes. q̄ q̄m prius in traciam nauigaſſent. ſitumqꝫ vbi poſtea Bizantium edificatum ē conſpe

xiſſēt. amiſſa tā locuplete ripa tenuiorē e regiōe in aſia delegiſſent. hec Strabo. Cōſtantinū vo impatorem
cognoīe magnū cū ſtatuiſſet imperij ſedē ex vrbe roma in orientē transferre q̊ facili⁹ parthoꝝ excurſiōes cō
peſceret tradūt ecclaſtici autores in troadē ꝑfectū ibi regie vrbis fundamēta ieciſſe vbi quōdā agamenō
ceteriqꝫ grecoꝝ pricipes aduerſus priamū regē fixere tētoria. ſed admonitū in ſomnis a xp̄o ſaluatore locū
aliū deſignāte ceptū op⁹ cui⁹ diu māſere veſtigia infectū reliquiſſe atꝫ in traciā nauigante Bizātiū petiuiſſe
eūqꝫ ſibi locū diuinit⁹ oſtēſum dixiſſe. mox vrbē ampliaſſe. noua menia erexiſſe. ſublimes excitaſſe turres.
magnificentiſſimis tū priuatis tū publicis opib⁹ exornaſſe. tm̄qꝫ illi decoris adieciſſe vt altera roma nō im
merito dici poſſet. Scriptores vetuſti q̄ florētē vrbē viderūt videre deoꝝ poti⁹ in terris habitaculū qꝫ im-
patorū putauere. Nomē vrbi nouā romā īpator īdidit. ſꝫ vicit obſtinatio vulgi vt a ꝯditore poti⁹ ꝯſtātinopo
lis vocaret̄. In hac vrbe multa ſub impatorib⁹ epoꝝ ꝯcilia celebrata. multe ſupp̄ſſe in xp̄iana religiōe ſur
gentes hereſes. multe etiā hereſes inuēte. inter q̄s ea diuti⁹ māſit q̄ de ꝓceſſione ſctī ſpūs. qꝫuis in plurib⁹
agitata ac reiecta ꝯcilijs ad noſtrā etatē vſqꝫ ꝑuenēs. deniqꝫ ſub Eugenio quarto pon. maxīo in florētina
ſynodo. queādmodū ſuo loco dicet̄. nō ſolū a latinis ſꝫ ab ipis ⁊ grecis dānata exploſaqꝫ ē. Uerū qꝫqꝫ Io-
ſeph patriarcha ⁊ Iohēs impator gentis eiuſce cū latina eccla cōcordib⁹ animis fidei ſymbolū decātauerit
Conſtātinopolitana tn̄ eccla credere qđ romana ſentiret nephas duxit. Obierat in florentia patriarcha q̄
vnioni ꝯſenſerat nec impator domū reuerſus diu ſuperuixerat. Cōſtātin⁹ q̄ ei ſucceſſit ſiue decept⁹ ſiue ſpon
te ſua inſaniēs haud qꝫqꝫ vnioni ꝯſentiēs videbat̄. ⁊ iā Gregoriū patriarchā priori ſuffectū qđ ad verita-
tem fidei ambularet domo pepulerat ecclaſtica bona inuadēs. miſerat eo nicola⁹ pōtifex roman⁹ yſidorū
ep̄m ſabinenſem vniuerſalis eccle cardinalē virū induſtriū ⁊ q̄ rutenoꝝ ecclam iādudū rexerat ꝑcontatū q̄
nā rōe grecanica natio legatoꝝ ſuoꝝ cōuenta reiceret cū latinis florētie habita. iā ille impatorē eiuſqꝫ ſena
tū in rectā viā pellexerat cū turchoꝝ bellū duce ⁊ auctore moamethe veluti repentina tempeſtas in conſtan
tinopolitanos emerſit. de q̊ paulopoſt ſuo loco dicet̄. Uideo cōplures etatis nr̄e nō auctores aut poetas
dūtaxat verū ⁊ hiſtoricos eo errore teneri vt theucroꝝ noīe turchi appellēt̄. credo eos idcirco motos. q̄ꝛ
turchi troyā poſſidēt quā teucri coluere. ſꝫ illoꝝ origo ex creta atꝫ italia fuit. Turchoꝝ gēs ſcithica ⁊ barba
ra eſt de cuius origīe atꝫ ꝓgreſſu qꝫuis ꝓpoſitū egredi videar dicere haud alienū exiſtimo. q̄ꝛ ſub euo nr̄o
intātū hoc gen⁹ hoīm auctū ē vt aſiā greciāqꝫ tenēs latinū xp̄ianūqꝫ nomē late ꝑterreat. ea narratio res qꝫ
saracēſes agiet de q̄bus inſtitut⁹ eſt ſermo.

De turchis

Turchi vt ethicus philoſophus tradit vltra piracheos montes ⁊ tharachontas inſulas ↄtra Babilonis vbera ſedes patrias habuere. gens truculenta ignominioſa ⁊ in cunctis ſtupris ac lupanaribus fornicaria. Comedit que ceteri abbominant iumentoꝝ lupoꝝ ⁊ vulturꝝ carnes. nec abortiuis hoim abſtinuit. diē feſtū nullū colūt niſi mēſe auguſto ſaturnalia. romanoꝝ impiū audiuit magis ꝙ̄ ſenſit. ꝙ̄uis octauiano auguſto in auro littoneo cēſum dedit. ⁊ id quidē ſponte. nā cū vicinas vndiqꝫ regiōes annua illi tributa reddere aiaduertiſſet nouū dierū ac tꝑm deū exortū eſſe arbitrata. munera ei quotānis trāſmiſit. Hec gens teſte othone hiſtorico et impatoris friderici patruo regnante apud francos pipino a caſpijs portis egreſſa cū auarib⁹ ꝗs hūgaros nr̄a vocat etas feroci pugna mꝉtis vtrobiqꝫ deſideratꝭ ↄflixit. Exinde pōtū capadociāqꝫ tranſgreſſa ad reliquas inde finitimas gentes ſenſim dilapſa more latronū clandeſtinis quibuſdam excurſionibus vires ſibi vēdicans occupatis quibuſdā mōtib⁹ ⁊ clauſtris oportunis vnde ꝑ occaſiōes facile irruptiones fieri poſſent vſqꝫ adeo emerſit ac ſublata ē animis vt palā iā ⁊ pari marte aduerſus finitimos de agri poſſeſſione certare ⁊ deniqꝫ procedente tꝑe nō ſolū pontū ⁊ capadociā verū galaciā. bithiniā. pamphiliā. pyſidiā. vtrāqꝫ frigiā. cylices. cares ⁊ eā aſiā que minor vocat̄ ad oras vſqꝫ ionye ⁊ littora greci maris occupauerit. nō vnū quēdā principē ſed alios alij duces ⁊ varia auſpicia quaſi ꝑfactiōes ſecuti. Ex hac gente quēadmodū nicolaꝰ ſaguntinꝰ vir grece ac latine hiſtorie peritiſſimus ad nos ſcripſit vigeſimū ab hinc ⁊ centeſimū circiter annū. Otomanꝰ exigui tū cēſus ⁊ obſcuri inter priuatos nomis ex collecticio milite nō parua manu per ſeditionē ↄflata craſſari paſſim ac non ſolū reliqas xp̄ianas vexare verū ⁊ hoies ſue gētis armis infeſtis petere ⁊ ſibi ſubdere cepit. cuiꝰ conatib⁹ orta inter turchoꝝ ꝑncipes ſeditio facilem curſum ꝑbuit. nā illi dū ſeſe inuicē laniant affectis vndiqꝫ oib⁹ q̄ ꝑ ingenio prede rapinarūqꝫ percupiti eſſent auctoritatē breui ⁊ nomē adeptꝰ eſt oppida nō pauca partim vi parti deditione in ꝑtātē accepit. Ottomāno filius ſucceſſit Orcanes q̄ rē incohoatā a pr̄e comode proſecutꝰ ad modū ꝓpagauit. eius amurates filꝰ ſubſecutꝰ ē q̄ duob⁹ de grecoꝝ imperio diſceptātib⁹ ab altero q̄ ſupari timeret in auxiliū accerſitus turchoꝝ primꝰ trāſiuit in greciā vbi cōſulto bellū protrahēs. poſtq̄ ambos eneruatis cōſumptiſqꝫ virib⁹ fractos ⁊ defeſſos aiaduertit verſis vt aiūt proris arma in eos ſine vllo diſcrimie per occaſiones couertit. ⁊ occupato callipoli oppido peroportune in cheroneſo ad helleſpōti fretū cito cetera greca oppida aperte petere bello palāqꝫ ſibi ⁊ poſteris grecoꝝ polliceri imperiū nō dubitauit. magnāqꝫ thracie partem nullis ferme obſiſtere audentib⁹ ditioni ſue ſubiecit. Js vita functꝰ duos reliquit filios Salmanū et pazeitē. Salmano breui e vita ſubtracto res vniuerſa ad pazeitē deducta eſt qui proſperos fortune adeptꝰ afflatꝰ vſqꝫ adeo nouelli regni fines extulit vt thraciā pene vniuerſam excepta cōſtantinopoli ac pera theſſaliā. macedoniā. phocidē. boeciā. atthicam maiori ex parte occupauerit. Miſos q̄ꝫ illirrios tribalos crebris excurſionib⁹ infirmauerit. Cōſtantinopolim do tū omni agro ſuburbaniſqꝫ ac delicijs ſpoliauit. tū longa ⁊ difficili obſidione vexauit vt ciues deſperata ſalute de deditione agere ceperint periſſētqꝫ proculdubio ⁊ in hoſtis ſeuiſſimi poteſtatē veniſſent ni tamburlanes ille ſcithaꝝ ꝑpotens rex inſtar torrētis ipo incurſu atqꝫ impetu cūcta proſternēdo ac vaſtando pazeitē ipm occurrere ac reluctari conantem magno ꝓlio ⁊ ingenti ſtrage ſuperatū in aſia cepiſſet. Hic eſt ille terror gētiū in cuiꝰ exercitu duodecies centena milia hominū fuiſſe tradunt xerſe ac dario maior quoꝝ copijs ſiccata flumina prodiderūt. ira ipe ſe dei vocitauit. nec nomini crudelitas defuit. multas ac ꝑclaras aſie vrbes deleuit. hoies tanq̄ pecora trucidauit nō etati nō ſexui pepcit. Damaſcū nobiliſſimā ſirie vrbem diripuit atqꝫ incendit. pazeitē cathena vinctū prandens quaſi canē ſub menſa ſua comedere iuſſit. aſcenſurꝰ equū eo tanq̄ ſcabello vſus eſt. poſt cladē pazeite filij eius qui cōplures erant in poteſtatē grecoꝝ venere q̄m ꝑiculū euaſuri in thraciā traijcere ↄtenderent Calapinus aūt natu maior emiſſus a grecis patriū regnū obtinuit. aduerſus quē ſigiſmūdus rex vngarie collatis ſignis ꝑliū iniens tumultuoſe fuſus caſtra ⁊ impedimēta reliquit. Chriſtianoꝝ ingēs occiſio facta Johannes dux burgundie in eo ꝑlio captus multo auro libertatē redemit. Calapino mortuo Orcan eiꝰ filio tenella etate adoleſcentulo moyſes patruꝰ ⁊ regnū ⁊ vitam eripuit. q̄ paulo poſt ſine filio deſiderato maometē fratrē reliquit heredem. Js flaccis id eſt walachis fortiſſimis ⁊ bellicoſiſſimis nationib⁹ transdanubiū vt ante diximus late dominantib⁹ bello attritis tributa grauia impauit. nōnullos in aſia turchorū regulos armis regniſqꝫ penitus ſpoliauit. xp̄ianos ſub impio ſuo degentes q̄duriſſime afflixit. Machomete mortuo amuratem eius filiū qui dū per id tempus in aſia moraret̄. audita patris morte in traciā traijcere conāte īpator grecoꝝ ꝓhibuit. diu muſcaphāqꝫ reliquū ex pazeite filijs vt rex potiret̄ emiſit ⁊ ſumma ope ꝓſecutus eſt. Sed muſcapha pugna ſupato ⁊ interempto amurates victoria vniuerſum regnū cōſecutus theſſalonicā illuſtrē grecie vrbem quā tū veneti poſſidebāt vi captā expugnātqꝫ penitus dirupuit eaqꝫ victoria auctꝰ epirū atqꝫ etholiā nō obſcuras ꝓuincias reliquo regno adiecit. Jlliricorum agros vaſtauit. oppida multa vi cepit dirupuit atqꝫ incendit. vxoribus more gentis q̄ꝫpluribus iunctus eſt. Jnter quas Georgij ſeruie diſpoti filiam duxit. nec diu poſt immemor affinitatis aduerſus eum duxit exercitus Georgius impar generi potentie furentemqꝫ veritus. hoſtem relicto vno ex filijs qui cum preſidio Smedram tueret̄. cum coniuge ceteriſqꝫ liberis ac gentis ſue ſacerdotib⁹ in hungariā profugit. Expugnata eſt tamen Smederoma ac direpta ⁊ diſpoti filio lumen ademptū. Georgius patria pulſus diu apud hungaros exulauit. Johannes huniades iam per arma clarus ſepe cum exercitu Seruiam ingreſſus plurimis cladibus Turchos affecit. eorumqꝫ duces acie conflixit. verū q̄uis Seruie magnam partem recuperauit

non tñ Georgio cūcta reſtituit multa ſibiꝑpi retinuit multa dedit amicis neqꝫ iniuria cū ⁊ ipe ſua virtute repu liſſet hoſtes ⁊ georgij ſuſpecta fides eſſet qui medios inter hungaros ac turcos nūc hos nunc illos fefelliſſet i his vo que religiōis eſſent neqꝫ romane ecc̄ie auſcultaret neqꝫ maomethes legē ſequeref. Libet qm̄ hucvē tum eſt huiꝰ opa ad finē proſequi qm̄ male pugnatū eſſet in ꝑlio varinenſi. de quo paulopꝰ dicemꝰ. fugiens huniades in ſeruiā ſe recepit. Senſit aduentū georgius atqꝫ obuiā factus venientē intercepit ⁊ quaſi hoſtē cōiecit in vincula. nec priꝰ dimiſit q̄ꝫ oppida ſue ditionis ab eo pridē occupata recepit. Nec multo poſtea cū iohannes verſus ſophiā ꝫ copias duceret videref qꝫ nō parua thurcis illaturꝰ damna amurati oīa hūgarorum cōſilia patefecit. vnde ille admonitꝰ maximā xp̄ianis intulit cladē. queādmodū ſuo loco referef. Cū vo turchi cōſtantinopolim euiciſſent atꝫ in Seruiā ducere exercitū minarēf. Scđo auxiliū petens ad hungaros tranſit ⁊ in auſtriā vſqꝫ profectꝰ Ladiſlaū adijt regē. grandeuꝰ tā ſenex dignꝰ veneratu ſi recta de religione ſenſiſſet ea in eo ſermōis auctoritas ea corpis maieſtas fuit. Acceſſit hūc iohannes capiſtraneꝰ ordinis minorū profeſſor vite mundicia ⁊ inter p̄dicatores euāgelij nr̄o tpe inſignis queſiuit an audire ſe vellet annuē ti qđ romana ecc̄ia credit ⁊ docet expoſuit diu ſecū p interp̄tē de ſacris eloquijs diſputauit ⁊ errorē ſue gentis relinqueret magnope cohortatꝰ eſt. Ille hoc deniqꝫ reſpōſum dedit. Annis. xc. vitā p̄duxi nec aliā religionē q̄ꝫ ſuſcepi a patribꝰ noui. ſapientē me ciues mei q̄uis infelicē hactenꝰ putauere. tu nunc qđ ſepe agitāt ſenes delirū efficere cupis laqueo vitā finire malim q̄ꝫ patrū traditiones relinquere. atqꝫ his dictis e conſpectu abijt tā piculoſū eſt religionē imbuiſſe damnatā. Reuerſus domū quom accepiſſet michaelē zilagi q̄ turꝫ albe cū p̄ſidio p̄erat fratrēqꝫ eius latiſlaū q̄drigis vectos vrbē exiſſe milites miſit qui eos vel ꝯphenderent vel occiderent. Michael vbi adeſſe hoſtes aīaduertit curru deſiliēs equū q̄ pene ducebaf aſcendes veloci fuga ſaluatus eſt. Ladiſlaus in q̄driga reptus multis vulneribus cōfoſſus ac diſcerptus interijt. ſed nō impune id georgio ceſſit. Cognouit ⁊ michael paucis poſt diebus illum ꝓpe danubij ripam iter habere aggreſſuſqꝫ cū armatis captiuū abduxit. cui dextre manus duos digitos amputauit cū ſe gladio defenderet. Redēptus eſt georgiꝰ magno auri pondere nō tñ diu ſupuixit cū trunce manꝰ fluor ſiſti nō poſſet. atꝫ hic pfidi hominis exitus fuit. Lazarꝰ filiꝰ poſt eū gubernationē ſuſcepit excluſo frē gregorio quē quōdā amurates exceca uerat. Is cū ſorore quā nupſiſſe amurato diximꝰ ad opes maomethis ꝯfugiēs fruſtra eius auxilium implorauit. Obijt deinđ lazarus de cuiꝰ hereditate nō parua cōtentio exorta ē. Gregoriꝰ turchoꝝ auxilio paternū regnum nitif vendicare. vxor lazari relicta hungaricas opes implorat. nec kathecuzinavlrici comitis cilie quondam vxor ac georgij filia portionē hereditatis deſperat. Johānes cardinalis ſancti angeli ab hungaris inuitatꝰ eo ꝓfectꝰ vt arces raſtianas q̄ turchis in hungariā aditū p̄cludunt. aut ap̄lice ſedis noīe recipiat aut hungaris tradi curet. rebꝰ infectꝰ nō ſine graui piculo vix eīn manꝰ turchoꝝ euaſit Budā redijt. Nos amuratis opa q̄ medio curſu reliquimꝰ ꝓſeq̄mur. Magnꝰ hic vir fuit domi belliqꝫ tā ſuis amatꝰ q̄ꝫ nr̄is odioſus cū centū milibꝰ pugnatoꝝ intrauit hungariā late populatꝰ ꝓuinciā. ſterilis annꝰ impedimēto fuit ne regno potiref cōmeatꝰ penuria ꝯpulſus redijt. Julianus cardīalis ſancti angeli ab Eugenio pōtifice maximo aduerſus eū miſſus hūgaroꝝ extulit aīos ⁊ arma ſumere pſuaſit. exercitꝰ xp̄ianꝰ vſqꝫ ſophiā ad arcū magnū ꝓfectꝰ ē. Sepe cū turchis proſpere dimicatū nō ſine Johānis huniadis ingēti laude. qui eū copias duceret eius nomē apud hoſtes adeo terrificū fuit vt plorātibus pueris matreſfamilias taciturnitatē nō aliter impa rēt q̄ꝫ iohānis p̄ſentiā minitātes. Cōgregato tñ nō paruo numero turchi qm̄ xp̄ianis ꝯfligere nō dubitarūt ſed nō tā felix eius pugna q̄ꝫ fortis animꝰ fuit. Supati virtute hungarica multis ceſis terga dedere. Hūgari qui bello interfuere cupiditate glie res ſuas ampliātes ac de magnis maiora tradentes impatori Friderico ſupatos bello turchos ſcripſere. xxx. milia hoſtiū ceſa captaqꝫ multoplura. Cardinalis ſancti angeli ſex milia dūtaxat hoſtiū in eo ꝑlio cecidiſſe ſuis lr̄is affirmauit. Signa militaria nouē capta iohānē huniadē non ducis tñ ſed militis q̄ꝫ ſingulari virtute vſum eiqꝫ fides habita turchis ea xp̄ianoꝝ victoria plus pauoris q̄ꝫ damni attulit. nō hūgaricas tm̄ vires ſed germanicas q̄ꝫ in ſe ꝯmotas arbitrātibꝰ. Cōſternati ergo ac pculſi metu pinde ac totꝰ occidēs cōiuraſſet. pacē petiere hungari q̄ ſuas vires nō ignorarēt. nec tā potētie ſue q̄ꝫ caſui victoriā imputarēt piculoſum exiſtimantes ſepiꝰ tentare fortunā oblatos vltro ꝯditiōes pacis nō recuſarūt inducie belli in decē annos iuſiurādū p ſua ſacra ambe date ptes p̄ſtitere. Deſpoto Seruie q̄ bello amiſerat reddita. Moleſta ea res Juliano cardinali fuit cui ꝓſequenda victoria videbaf. Eugenio q̄ꝫ romano pontifici nihil moleſtius nunciari potuit. cuiꝰ menti nulla maior cura inſedit q̄ꝫ xp̄iane fidei ꝓpagande. Scripſit igif cardinali nullum valere fedꝰ quod ſe inconſulto cum hoſtibꝰ religiōis pcuſſum eſſet. Vladiſlao regi polonie. qui eo tempore hungariam occupabat vti ꝯuēta diſſolueret imperauit. iuramenta remiſit. nouū inſtaurari bellū tum p̄cibus tū minis extorſit. Ex xp̄ianis principibꝰ auxilia petijt preter Philippuꝫ tñ Burgundie ducē neminem xp̄iane religiōis zelus cōmouit. hic ſolus claſſem inſtruxit que vſqꝫ in belleſpōtum ꝓfecta turchis ex aſia tranſitum ꝓhibere in europam conata eſt. Franciſcus cardinalis venetiarum Eugenij nepos cū pleriſqꝫ triremibꝰ eo miſſus claſſi p̄fuit. Vladiſlao qui alienum regnuꝫ inuaſiſſet e re ſua viſum eſt ſollicitudinem belli prouincialibꝰ nō deeſſe. Acceſitis igif ex polonia ⁊ bohemia ceteriſqꝫ vicinis gētibꝰ auxilijs coactis ex hūgaria copijs turchoꝝ agros inuadere ſtatuit Johāni huniadi caſtroꝝ cura cōmiſſa q̄dragita circiter eqtū milia fuiſſe tradūf. pleriqꝫ dimidio minorē numerū prodidere. Reguli hūgarie pōtificeſqꝫ q̄ꝫplurimi interfuere. Julianꝰ ſctī angeli cardialis milites cruce ſignatos nō paucos ſecū du-

pit iter ꝑ valachiam receptū. Deinde tranſito danubio in myſiā ventū vt ꝑ plana ꝛ cāpeſtria loca in romaniā tranſirent. Amurates hoſtiū cognito aduentu cū grecis ꝛ turchis in europa manentibus nō ſatis confideret exercitum ex aſianis militibus compauit ſed angebat animū traijciendi freti non mediocris cura. q̄ claſſem aplicam obtinere pelagus nō ignorabat anxio vt aiunt ꝛ multa voluenti animo. Genuēſes quidā curas ademere qui ſuis nauibus accepta pecunia tranſportare copias ꝓmiſerunt. Locus eſt vbi nō amplius q̄ȝ ſtadia quinqȝ latitudo freti continet inter ꝓpontidem ꝛ euxinū pelagus. tm̄ eſt ſpaciū quod europaȝ aſiamqȝ diſterminat. Boſphoꝝ Traciū dixere maiores a bizancio. xl. ferme ſtadijs diſtantē. Hic amuratis exercitus tranſuectus eſt aureo nummo vectoribus ꝑ capita tradito. que ſi vera eſt fama centū milia fuiſſe ferunt. Jaȝ xp̄iani locum attigerant cui varna eſt nomē. quoniā aduentare innumerabiles hoſtium copias nunciatū eſt. Cedēdū vlatiſlao cardinaliqȝ videbat. ꝛ ne circūueniri ab hoſte poſſent munitū montanumqȝ locū petendū: at huniades aduerſari ac reſiſtere turchoꝝ ſe noſſe vires dicere famam ſemꝑ vero maiorem eſſe. Quod ſi turchi omnes adſint hungaris tm̄ impares fore illos aurea ꝛ diſcolori veſte. hungaros ferro atqȝ ere fulgere. xp̄ianū agmen ꝛ ſtare paratum et ſequi. nec turba nec ſarcinis p̄graue intentū quo dux nō modo ſignet ſed ꝛ innuat. Contra ſi turchoꝝ mores inſpiciant feminas magis exiſtimare debere q̄ȝ viros Si fugiat exercitus xp̄ianus quem rex hungarie ducit in quo legatus aplicus adeſt. in quo tot nobiliſſimi ꝓceres militant nunq̄ȝ deinceps hungaris contra turchos futurū animū vicit Huniadis ſententia expectati hoſtes poſtera die viſi maioris exercitus ſpeciem p̄buere q̄ȝ fama ipa vulgauerat ſiue q̄ metuentibus omnia vero maiora vident. ſiue q̄ amurates in cogendo milite vulgate opinioni haud quaq̄ȝ defuerat. Territus huniades eo conſpectu tū primū periculi magnitudinē animo voluens de fuga regem admonuit. ille ſerū conſiliū arguens ꝑniciosam magis fugam q̄ȝ pugnam dixit. Commiſſo p̄lio ſperari victoriā poſſe. ſepe minoribꝰ exercitibus ceſſiſſe maiores. nec tam multitudinem bellatorum q̄ȝ audaciā ꝛ ordineȝ p̄ſtare victoriam. deū quoqȝ reſpicere meliorē cauſam p̄ſtantioremqȝ ſe paucis ſi modo audeant exhibere. Fugiētes victoriā hoſti tradere ferrendaqȝ terga ꝛ multam ſuoꝝ cedē. Magnifica quoqȝ verba iohannis p̄die dicta plenus irarū exprobrauit. Juſſiſqȝ omnibus arma capeſcere p̄liū expectauit. Amurates in ꝓximo colle conſederat. ex quo ſuos pariter atqȝ hoſtes expectare potuit. dato belli ſigno. xv. milia equitū qui pugnam ꝓuocarent facto globo in chriſtianos impetum fecere ſingulis albe veſtes ſuper loricas fuere. que vento agitate inſtar alarum p̄ ſe ferebant. totidem viridibus induti ſagulis. ſequebant aurea equoꝝ frena multoꝝ viſa ꝛ multꝰ galeaꝝ argenti atqȝ gemmaꝝ nitor. ipas quoqȝ gladioꝝ vaginas p̄grandes vniones ornabant. nō detrectauere xp̄iani certamen. itum eſt verocibꝰ in pugnam animis. ſupior acies noſtra turchos in fugam vertit. q̄ȝplurimis primo impetu ꝓſtratis. ꝑculit ea res magno metu amuratem nihil tale ferentem fugiſſetqȝ ꝓtinus ꝑdito exercitu niſi circuſtantes ſatrape compꝛhenſo eius equi freno ignauiaȝ eius increpaſſent fugientiqȝ cōminati ſunt necem. ꝯſtitit ergo inuitus iuſſiſqȝ fortiſſimis arma ſumere prelium inſtaurauit. pugnatum eſt ſumma contentione pluribus nūc xp̄ianis nunc turchis ꝓpinquiorem victoria ſeſe prebentem. cadebant hinc atqȝ inde q̄ȝplurimi. plures ex turchis quoꝝ corpa paꝝ tecta facile ſagitte enſeſqȝ penetrabant. Poſtremo quom nouꝰ in horas hoſtis incederet ꝛ ſaucioꝝ loca integri occuparent non tam virtute q̄ȝ numero ſupati hungari paulatim referre pedem cepere tum vlatiſlaus cum globo ſuorum quos erga ſe non minus fortes q̄ȝ fides habuit ex polonia vt hoſtes ex acie victores diuertere. chriſtianiſqȝ animū redderet in tumultū quem tenere ab amurate diximꝰ circūiectoſqȝ vndiqȝ currus impetū fecit. ibi noua pugna cōmiſſa nouus iniectꝰ amurati pauor trepidatū totis caſtris nec iā conſiſtendi animus aderat. quod ſi huniadi par animꝰ ac regi fuiſſet ꝛ arridenti fortune dediſſet manus haud dubium quin ea dies ꝛ amurati vitam ꝛ poſteris eius imperium grecie abſtuliſſet. verū ipe vt primū cedere xp̄iana ſigna cōſpexit quom decem milibus hungaris ac valachis ex acie ſe ſubtraxit atqȝ inſalutato rege nutante adhuc victoria fugam arripuit. fortaſſe rei militaris perito nulla impugna ſalus viſa ꝛ ſaluare aliquos q̄ȝ perire omnes maluit. Poloni acceptā eo p̄lio cladem huniadis vecordie atqȝ ignauie tradiderunt. ipe ſua cōſilia ſpreta conqueſtus eſt. Vladiſlaus ſue ſorti dimiſſus dū fortiter circa munimenta hoſtium pugnat equo deiectus obtruncatus eſt. caput eius haſta infixum ꝑ greciam atqȝ aſiam in ſignum victorie populis oſtentatū. Poloni ad vnum ceſi omnes direpta caſtra ꝛ qui munitiones curruū tuebant necati. Ep̄i ꝛ ꝓceres hungarie qui aderant eadem calamitate oppreſſi. Julianus cardinalis dū fugit amiſſo prelio quoniā iam hoſtes euaſiſſet hungaroꝝ ꝑfidiam euadere nō potuit potū equo dantem ſtagnū forte repertuȝ latrunculi quidaȝ nouere ꝛ arbitrati pecuniam apud eū eſſe deiecto equo necauerunt ꝛ ablatis veſtimentis nudū cadauer feris ꝛ volucribus dimiſere. Hic exitꝰ eius viri fuit magni ꝛ admirabilis in quo neſcias doctrina maior an eloquētia fuerit grata hominis p̄ſentia. blandi mores. vitam omni etate nitida. religionis zelus. qui omnia ꝓ xp̄o ꝛ mortem ipam ferre ſuaſerit. Huniadem vt ante diximus fugientem diſpotus ſeruie cepit. Poloni regem ſuū hoc pacto bello pluribus annis viuere crediderunt captum nō interfectū arbitrati cardinali venetiaꝝ eius culpa cladis magna in parte imputata eſt. qui neqȝ fretū vt par fuerat cuſtodiuit neqȝ trāſuectos hoſtes xp̄ianis ducibus quod ſecundū fuerat eius officium nunciauit. de numero ceſoꝝ minime cōſtat illud exploratū eſt longe plures ex turchoꝝ acie cecidiſſe. Ceterū ꝓ numero copiaꝝ longe maiꝰ damnū chriſtianis illatum. Victor amurates neqȝ fugientes hoſtes inſecutus eſt. neqȝ gloriabundꝰ inter ſuos magnifica verba iactauit. neqȝ vt ante aſſueuerat hilarem vultum oſtendit. Jnterrogatus quid nam triſtior eſſet ꝛ cur non victis hoſtibus exultaret. Nollem inquit hoc modo ſepius vincere. iubenſqȝ vaſa colligi. copias que ſuperfuerāt domū remiſit. ipe adrianopoli reuerſus deo ſuo q̄ ꝓ victoria fecerat vota ꝑſoluit. Ex

Inde voluens animo regni curas vere felicitatis expertes eſſe. incōſtantiā qꝫ fortune veritus que nulli ꝑpe-
tuo bona eſt. Acceſitis prouinciaꝝ maioribus Moamethem ex liberis ſuis natu maiorem pro ſe regē cō-
ſtituit. ipſe priuatam diligēs vitam in aſiam profectus cū paucis ocij ſui comitibus religioni cuidam ſoli-
tarie ſeſe addixit. Calibaſſa inter ſatrapas turchoꝝ opibꝰ ⁊ auctoritate maioꝛ maomethi qui nōdū ꝓ etatē
aptus eſſet imperio. gubernatoꝛ datus. reliqui regis filij ne quas regno turbas excitarēt moꝛe gentis ne-
cati ſunt. felicius apud turchos priuatis ꝙ regibus liberi naſcunt̄. Effluxit deinde nō paruū tempus in q̄
hungari turchos nec turchi hungaros armis laceſcere p̄ſumpſerunt. Sua queqꝫ calamitas domi attonitū
tenuit. Cruentiſſima varuenſis pugna vires vtriuſqꝫ partis eliſerat. nec turchis neqꝫ hungaris rex bello
idoneus erat. Hos huniades. illos calibaſſa alieno noīe gubernauit ferocioꝛ huniades reiqꝫ militaris pꝛi-
oꝛ ignominiam varne acceptā obliuiſci nō poterat ⁊ abolere infamiam. reſartire damna quonā pacto vale-
ret dies nocteſqꝫ meditabat̄ ſpem bene gerende rei turchoꝝ quies p̄buit qui iā pꝛidem nullū belli appara-
tum oſtenderant vires illis atqꝫ animos defuiſſe ratus tempus idoneū exiſtimauit. in quo priſtinam recu-
pare gloriā poſſet turchoſqꝫ peſſundaret. quibus ſi adfuit exercitus imperatorem tm̄ ꝓ iſtis ꝑſus defutu-
rū arbitrabat̄. nec magis exiſtimandū exercitum ſine duce ꝙ ducem exercitu carentem. Coactis itaqꝫ repē-
te copijs ex hungaria acceſſitis bohemoꝝ auxilijs mercennarioꝝ qꝫ militū nō parua manu coacta ducere ī
turchos ſtatuit quos prius aggredi ac cōficere credidit ꝙ mouiſſe ex hungaria nūciaret̄. Eam rebus gerē-
dis ſolerciam ac celeritatem adhibuit. Conſiliū eius Georgius deſpotus ſeruie vt ante diximus turchorū
ducibus patefecit. Magnū genti periculū imminens maius oſtendit. ꝑculſi eo nuncio turchi quid agerent
non ſatis intelligebant. Amurates iam ſenioꝛ religioni addictus regni curas abiecerat. Moamethes etate
minoꝛ tantam belli molem ferre poſſe nō credebat̄. Calibaſſe defuturā obedientiam putabant qua nihil ē
in bello magis neceſſariū. Trepidare igit̄ ac eſtuare modo huc modo illuc mētem ꝯuertere nullū conſilium
ſatis placere. herentibus in deliberatione nunc ſatrapis nihil tandem ſalubrius viſum ꝙ reuocare ab ocio
amuratē. neqꝫ eīm veterani militaturi ſub alio credebāt̄ nec fortunā belli ſub alio tēptādā arbitrabāt̄ ꝙ ſub
eo qui vincere conſueſſet. Calibaſſa eius ſententie auctoꝛ fuit. in qua re maomethis animū vehementer of-
fendit cupientis in ea expeditione ſeſe virū oſtendere. verentiſqꝫ ne imperiū amitteret ſi pater iterū regnū
aſſumeret vt ſunt hominū mutabiles voluntates. Miſſi ergo legati amuratem reuocauere. qui ꝯparato mox
exercitu in hoſtem ꝓfectus nō aliter ꝙ ſi ad p̄dam ꝓgerent alacres milites duxit. Iam huniades cū copijs
ſophiam tranſierat ꝓſtratiſqꝫ qui occurrerant locoꝝ p̄fectis hoſtiles agros late populatus loco qui baſilia
vocatur caſtra poſuerat. quom aduentare amuratis copie nunciant̄ nō expectauit huniades ꝓuocari prioꝛ
ipſe pugnam inijt. commiſſo prelio anceps diu certamen manſit. qua parte pugnauit Huniades fuſi ho-
ſtes terga dedere nec parua ſtrages edita. pari modo ⁊ amurates in cornu ſuo victoꝛ hungaros fudit. Po-
ſtremo quoniā victoꝛ victorem incurreret nō tulerunt xp̄iani turchoꝝ impetum qui q̄ꝙ virtute preſtarent
numero tm̄ ſupati nō tam victi ꝙ feſſi compulſi ſunt cedere. Huniades poſtꝙ ſuos neqꝫ minis neqꝫ p̄cibus
ſiſtere poteſt cū paucis ex bello ꝓfugit. Multi hungarie proceres ⁊ nonnulli eccleſiaꝝ ep̄i in eo p̄lio cecide-
re. Gregorius miles ad internitionē ceſus. nec tm̄ pauciores ex turchis interiere. Emptam multo ſanguine
victoriam amurates domum redijt nec diu poſtea relicto moamethi regno quemadmodum prius deſtina-
uerat mortem obijt. Corpus eius more maioꝝ in Bruſa ſepultum. Ea eſt bithinie ciuitas ⁊ aſiatici regni
caput. Paulo anteqꝫ obijſſet amurates duxerat vxorem filiam Scanderbeck noblis in penderachia ſatra-
pis ex qua natum filium nomine Chialpinū ſextum agentem menſem calibaſſe moriens cōmendauit. ille
moamethis gratiam initurus ⁊ matrem ⁊ puerū ei ꝓdidit. Moamethes acceſſitis. xxx. vt aiunt matronis
que pueꝝ recognoſcerent poſtꝙ certam amuratis ſobolem eſſe conſtitit ſtrangulatum matri filiuꝫ reddidit
funuſqꝫ regio more fraternū duxit. Auſpicia regni paricidio conſecrans. Sunt qui calibaſſam alienū pue-
rum chialapini noīe ſuppoſuiſſe ferunt illumqꝫ ꝓ filio amuratis necatum. chialapinū vo ad conſtantinopo-
lim clam educatum. poſt capturam vo vrbis inde ſubtractum ac venetias ductum. ⁊ hunc eſſe quem Ca-
lixtus pōtifex maximus pro fratre moamethis in palatio cuſtodire iubet nos veri periculum ad grecos re-
mittimus q̄uis multa in hiſce rebus figmenta interuenire non ignoramus ⁊ ſepe tonſoris filios regio de-
fungi honore viderimus. Moamethes igit̄ defūcto amurate gubernacula regni ex voto adeptus inſtituta
maiorū pro ingenio correxit. leges ipſe ſuas domi foriſqꝫ tulit erarium locupletauit. noua vectigalia excogi-
tauit. copias auxit. in proceres ⁊ aulicos ſeuire ꝯtumeliariue cepit. Hic eſt ille moamethes qui conſtanti-
nopolitanis vt ſupra innuimus bellum intulit. de quo nunc referre que accepimus haud alienum fuit.

De expugnatiōne Cōſtātinopolis

Voluerat iāpridem animo maomethes quo nā modo Cōſtantinopolim ſibi ſubigere poſſet neqꝫ ad ſuam gloriā ꝑtinere arbitrabat̄ vrbem in medio turchoꝝ ſitam eſſe que ſuo imperio nō pareret. tantoqꝫ maius inde nomini ſuo decus accedere ſi eam vrbem expugnaret ꝙto ꝓgenitores ſui idem conati turpibꝰ accepti deſtitiſſent. Cū paucis igit̄ participato cōſilio caſtellum iuxta littus ad hoſtium boſphori paulo ab vrbe remotius aliud diſſimulās incredibili celeritate extruxit ac muniuit. bellum deinde vrbi nō modo induxit ſed contra inita federa contra iuſiurandū intulit ſimul ⁊ gerere cepit. Senſerant eius animū greci diſfidenteſqꝫ ſuis viribus ad latinoꝝ opes confugerant lacrimis ac fletibus auxilia expetētes. Surde proch pudor noſtroꝝ principū aures fuere. ceci oculi. qui cadente grecia ruituram xp̄iane religionis partem non viderunt ꝙuis priuatis queqꝫ aut odijs aut comoditatibus occupatum ſalutem publicam neglexiſſe magiſ crediderim. Maomethes interea coactis vndiqꝫ copijs mirabili apparatu formidādo impetu terra mariqꝫ regiam vrbem aggreſſus cuniculis ac latentibus foſſis altiſſimis actis aggere late edito ponte qua peram oppidum verſus mare muros alluit vrbis longitudinis ad duo milia paſſuū raptim extructo. turribus ligneis eouſqꝫ erecti vt muros (ꝙuis altiſſimos) excederent. machinamentoꝝ tormentorūqꝫ multiplici adhibito genere. oppugnata eſt vrbs defenſaqꝫ ſummis vtrimqꝫ viribus. non paucis diebus ad extremum vocē ꝓconis totis caſtris inclamatū eſt. Quito kalend. maij milites omnes ieiuniū ſanctificent ſequenti die ī armis aſſint vrbem extremis viribus oppugnari. triduo ciuitatem militū direptioni futurā. Cōſtituta die ieiuniū ad noctem vſqꝫ ſeruatum. exinde lucentibus ſtellis inuitationes ꝯuiuia paſſim habita ⁊ quiſqꝫ amicū ꝓpinquū notūqꝫ habuit cū eo hilaris epulatꝰ eſt. atqꝫ vbi ſatis ē bibitū tāqꝫ ſe deinceps nūꝙ viſuri eēnt amplexati exoſculatiqꝫ ſimul vltimū vale dixerūt. In vrbe aūt ſacerdotes ſacras ferentes ymagines ſequē

te populo vrbē luſtrare: auxiliū de celo petere. affligere corpa ieiunijs atꝫ orōībus vniuerſi ciues intendere
Subſecuta nocte ad ſua quiſqꝫ loca defendēda redire. erāt muri vrbis ⁊ altitudine ⁊ craſſitudine toto or-
be celebres ſed ob vetuſtatē ⁊ grecoꝝ incuriā pinis ac ꝓpugnaculis nudi. antemuralia vero oportune cō-
munita. in his greci ſalutē poſuere. armati milites inter muros ⁊ añmuralia pugnā ſuſtinere decreuerunt.
Triangularē pene vrbis formā fuiſſe tradūt. duas ptes alluit mare. nec muri deſunt ad pulſandos nauales
impetus idonei. qđ reliquū ē ad terrā vergēs poſt alta menia ⁊ añ muralia q̄ annotauimꝰ ingenti claudit
foſſa. Ceptū ē ꝓliū paululū añ lucē cū miles turchꝰ piculi q̄ꝫ more patientioꝛ eſſet ac vulnera ⁊ ſanguinem
ꝓdaꝝ dulcedīe penſaret pugnatū eſt in tenebriſ maioꝛe turchoꝝ ꝑnicie in q̄s tela ſupna librabant. At poſtq̄ꝫ
dies illuxit dato ſigno vndiqꝫ nō ſolū cōſt. itinopolis ſ᷑ etiā ip̄a q̄ꝫ pera ne qđ auxilij grecis ꝓſtaret. oppu-
gnari cepta eſt ſua cuiqꝫ legioni muroꝝ ps ac portaꝝ attributa vt diſcretus labor fortes atqꝫ ignauos di-
ſtingueret ⁊ ip̄a cōtentione decoris militū virtꝰ magis ac magis accēderet. Pari mō ⁊ nauales ſocij attri-
butas partes inuadere iuſſit. Admouent vrbi lignee turres. conectāt milites dolabras falces ſcalaſqꝫ. Et
iā elatis ſup capita ſcutis denſa teſtudine ſuccedūt. Greci ſaxoꝝ pōdera ꝓuoluūt diſiectā fluitātēqꝫ teſtudi-
nē lanceis contiſqꝫ ꝑſcrutant donec ſoluta cōpage ſcutoꝝ exangues laceroſqꝫ ꝓſternūt. fit ſtrages ⁊ iā tur-
chi deficientibꝰ animis lāguidiꝰ pugnāt. ſ᷑ adeſt maometbes fortiſſimū quēqꝫ noīatim vocitās vtqꝫ in ꝓliū
redeant adhortat. hos ꝓmijs allicit. illos minis deterret. inſtaurauit ex integro certamen. turchi rurſus ſb-
ruere murū portaſqꝫ quatere inniti humeris ⁊ ſup iteratā teſtudinē ſcādentes ꝓhenſare hoſtiū tela brachi-
aqꝫ nitunt. iteꝝ integri cū ſaucijs. ſemianimes cū expirantibꝰ euoluūt. cernit varia pereūtiū forma ⁊ plu-
rima mortis imago. Iohānes iuſtinianꝰ apud Genuā ligirū metropoli nobili loco natus qui ſupioribus
diebꝰ ſolꝰ vrbē defendiſſe videbat in hoc certamīe vulneratus vbi fluitare ſanguinē ſuū aīaduertit ne cete-
ros deterreret querēs medicū clā ſeſe pugne ſubtraxit. ſ᷑ impatoꝛ vt abeſſe Iuſtinianū cognouit quo ierit ꝑ-
cōtat inuentūqꝫ rogat ne pugnā deſerat. ille nihilo magis flexus apire portā iubet qua curaturꝰ vulnꝰ in
vrbem redeat. Erāt aūt obſerate vrbis ianue quibꝰ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiendi facultas
militi eſſet ac ꝓterea hoſti fortius reſiſteret. fit interea remiſſioꝛ defenſio. qđ turchi aduertētes acriꝰ incum-
bunt. Et q̄m ps muri iā tormentis eneis diſiecta foſſam magna expte oppleuerat ꝑ ruinas ip̄as ſcādētes
antemurale cōſcendūt grecoſqꝫ loco deturbāt. porta que iohāni patuerat oībus apta fugā ꝓfuſioꝛē reddit
Tūc impatoꝛ nō vt regē decuit pugnādo ſ᷑ fugiēs in ip̄is porte anguſtijs quoniā cecidiſſet oppreſſus calca-
tuſqꝫ obijt. in tāta multitudine pugnatoꝝ duo tm̄ repti ſunt qui ſe viros oſtēderūt alter grecus alter dalma-
ta Theophilꝰ Paleologus ⁊ iohānes ſclauus. qui fugere turpe putātes quom diu turchoꝝ impetū ſuſti-
nuiſſent multoſqꝫ obtrūcaſſent. deniqꝫ nō taꝫ victi q̄ꝫ vincendo fatigati inter cadauera hoſtiū occubuere. Iu-
ſtinianus i perā quom diuertiſſet inde chiū nauigauit ibiqꝫ ſeu vulnere ſeu moleſtia morbū incidēs inglo-
riꝰ vitā finiuit. felix ſi in ip̄is Bizancij menibus aīam exalaſſet in ingreſſu porte. d. ccc. circiter milites ex
latinis greciſqꝫ periere. parti vulneribus ex tergo cōfoſſi parti cōcurſione oppſſi. ⁊ iā hoſtis ſuperiorē mu-
rū tenebat ſaxaqꝫ in ciues deuoluēs ingredientibus ſuis auxilio erat. Tū ſubito capta vrbe ceſis oībus qui
reſiſtere auſi ſunt in rapinas itur. Erat victorum infinitus numerus in libidinem ac ſeuiciam corruptioꝛ
Nō dignitas nō etas nō ſexus quēqꝫ ꝓtegebat. Stupra cedibus cedes ſtupris miſcebāt. ſenes exacta eta-
te feminas viles ad ꝓdam in ludibriū trahebāt vbi adulta virgo aut quis forma cōſpicuus incidiſſet i ma-
nus rapientiū diuulſus ip̄os poſtremo direptores in mutuā ꝑniciē agebat. dū pecuniā vel grauia tēplorū
dona ſibi quiſqꝫ traherēt maioꝛe alioꝝ vi trucabat. Cūqꝫ in exercitu mario ⁊ diſſono ex ciuibus ſocijs atꝫ
exterꝰ ꝯflato diuerſe lingue varij mores atꝫ cupidines eſſent ⁊ aliud cuiqꝫ fas nihil illicitū toto triduo. In
cōſtantinopoli fuit tēplū Sophie iuſtiniani ceſaris opus toto orbe famoſum ⁊ cui cōpari alterū nequeat
nudatū ſacrū ſuppellectile ad oēs ſpurcicias patuit. Oſſa martiꝝ que fuerant illa in vrbe ꝓcioſiſſima cani-
bus obiecta ⁊ ſuibus. Sanctoꝝ imagines aut luto fedate aut ferro delete. altaria diruta. in tēplis ip̄is aut
lupanaria meretricū facta aut equoꝝ ſtabula. coacti ſunt ſerui verberibus ac tormētis dn̄oꝝ abdita ſcruta-
ri ac eruere. inuēti nō pauci theſauri quos in ip̄o belli principio infelices ſuffoderūt ciues. quibus ſi ꝓ de-
fenſione vrbis vſi fuiſſent ſuā fortaſſe vitā ⁊ patrie libertatē ſeruaſſent. ſ᷑ auaro in aurū nulla ptās. captiui
oēs in caſtra deducti. Pudet dicere xp̄ianoꝝ dedecus. dicā tm̄ ⁊ poſteritati tradere nō vereboꝛ q̄n ꝑſuaſum
mihi eſt futuꝝ aliq̄n ⁊ fortaſſe anteq̄ꝫ moriar qui tātā ſaluatori nr̄o illatā ignominiā vleiſcant. Simulacrū
crucifixi quē colimus ⁊ veꝝ deū eſſe fatemur tubis ac tympanis ꝓeūtibus raptim ex vrbe hoſtes ad tēto-
ria deferūt ſputo lutoqꝫ fedāt ⁊ ad noſtre religionis irriſionē iteꝝ cruci affigūt. Exin pileo quē ſarculū vo-
cant capiti eius impoſito corona vndiqꝫ facta. hic eſt inquiūt xp̄ianoꝝ deus. Tū lapides lutūqꝫ iactātes mi-
ris dehoneſtāt modis. ſ᷑ nihil obſunt hec deo noſtro celū tenēti. nec maieſtatē eiꝰ quoq̄ mō imminuere poſ-
ſunt cuius ea gloria ea ſublimitas ē. ea btitudinis ꝑfectio vt nec laudibus hūanis extolli nec humiliari vi-
tuperijs vllis poſſit. nos iſta ledūt atꝫ cōfundūt ꝑ ignauiā atꝫ deſidiā. dū veri dei cultū perire ſinimꝰ ⁊ i hoc
ſeculo bonū nomē ⁊ in altero ſpē ſalutis amittimꝰ. Poſt hec cōuiuatꝰ maometbes quom forte plus ſolito
adbibiſſet vt ſāguinē mero adderet pricipes optimateſqꝫ ciuitatiſ captos crudelꝭ ⁊ ſanguinarꝰ carnifex fere
miſereqꝫ iugulari iuſſit. kirlucꝰ q̄ apđ ipatorē plurimū poterat ceſo añ oclos maioꝛi filio. altero ad illicitos
vſus reſeruato ſecuri ꝑcuſſus eſt. Duo alij eius filij occiderāt in bello. Iſidorus cardinalis in eo tumultu
captus quom veſte mutata nō fuiſſet cognitus. ccc. aſperis ſeſe redemit. Id genus pecunie ē admodum le-
uis. Multi ⁊ veneti ⁊ ianuenſes ⁊ latinoꝝ. alij gladio ceſi ſunt. quidā multo redēpti auro. Inſignis hic an-
nus fuit expugnatione cōſtātinopolitana tā xp̄iano populo fedus ac lugubris q̄ꝫ turchoꝝ genti fauſtus le-
tuſqꝫ. qui ab ortu ſaluatoris xp̄i ſecūdus ⁊ q̄nquageſimus ſupra milleſimū q̄drīgenteſimūqꝫ cucurrerit an-
nū. Perēſes vetus colonia genueſiū qui ⁊ galathe nūcupāt cognita bizātioꝝ clade priuſqꝫ rogarent mao

ometbi deditionē fecere. muri vrbis diruti. multoꝝ bona ꝯtra fedꝰ direpta. femīe puerīqꝫ ludibrio habiti Calibaſſe qui ad eū diē nō ſine maomethis diſplicentia vixerat tā̄qꝫ cōſtantino īpatori turchoꝝ conſilia ꝓdidiſſet per miſeros cruciatꝰ vita erepta ingētes q̄s cumul au erat opes exitio ei fuiſſe tradūtur. ⁊ quod amuratez dimiſſo imperio ex priuaca vita reuocauit ad regnū. Auctꝰ eiꝰ pecunia maomethes tāto reꝝ ſucceſſu tumens in hūgaros expeditionem parare cepit. q̄ per trienniū circiter inſtructa accerſitis ex oī regioꝑceribꝰ penetratis tracie mōtibꝰ cū maximis atꝫ infeſtiſſimis copijs ad ſauū vſqꝫ flumen ꝑuenit. c. l. milia hoīm in eiꝰ exercitu fuiſſe tradunt plerīqꝫ terciā ꝑtē huic numero ſubtraxere. Caliſtꝰ terciꝰ q̄ ꝑ idē tp̄s romanā cathedrā ſortitꝰ erat iohānē cardialē ſancti angeli cuiꝰ ſupra meminimꝰ p̄ſtāte ꝟtute viꝝ q̄ germanos in arma ꝯciret turchorūqꝫ ꝯpeſceret impetū ad eas ꝑtes legatū miſit. Is ꝓmiſſa pctōꝝ indulgētia cūctis q̄ ꝯ turchos militare vellet adiuuāte iohāne capiſtranio q̄ ꝑ idē tp̄s hūgaris euāgelizabat. cruce ſignatorū haud ꝑuū ꝯgregauit exercitū. nō diuitū ac nobiliū ſ̄ inopis atꝫ incōpoſiti vulgi. Surdēt opulētum aures euāgelio nec diuinꝰ ſermo principibꝰ auditꝰ ē. cōtenti p̄nti reꝝ ſtatu potētes futurū xp̄i regnū nō niſi moriētes inq̄rūt. credula pauꝑtas facile p̄dicatoribꝰ obedit. ſupra. xl. milia ſignū crucis accepere tecta magis fide q̄ꝫ ferro acies. Huniades q̄ꝫ nō ꝑuas copias in armis habuit. appropīquabat ſpe plenꝰ ⁊ incredibili ſuꝑbia tumēs maomethes nec iā ſibi vel mōtes vel flumia obſtare putabat gl̄iari inter ſuos hūgariā iā pene victā aſſerere. latinoꝝ īpatorē i ꝓpīquo eē dicere. Deleto grecoꝝ impio latinoꝝ īſtare finē turchis oīa paritura. ſpolia ingētia ꝓmittere. germaniā atꝫ italiā militū direptioni offerre. ꝑuia cūcta turchoꝝ armis iactare. ſ̄ q̄ꝫ gl̄ioſus eiꝰ aduētꝰ tā turpis atꝫ infamis receſſus fuit. albam ad ꝯfluētes danubij ſauiqꝫ ſitā ꝑuā vrbē oppugnare adorſus obtinere nequaq̄ꝫ potuit. ꝑfregit machinis priores muros. irrupe in vrbē eiꝰ acies. pugnatū ē inter diu noctuqꝫ. nūc victi nūc victores viſi ſunt hoſtes. ad extremū vulneratꝰ ſub pupilla maomethes relictis impedimētis ꝑ noctē trepidꝰ aufugit. huiꝰ pugne ſeriē in hiſtoria bohemica ꝯp̄hēdimꝰ. nō ē cur hoc loco latiꝰ inſiſtamꝰ. Auctores victorie tres Iohānes habiti legatꝰ cardialis cuiꝰ auſpicio res geſta ē. Huniades ⁊ capiſtranꝰ q̄ p̄lio interfuere. verum neqꝫ capiſtranꝰ huniadis neqꝫ capiſtranij huniades mētionem fecere in eis lr̄is. q̄s de obtenta victoria ſiue ad romanū pōtificē ſiue ad amicos ſcripſere ꝑ ſuū q̄ſqꝫ miſteriū deū dediſſe xp̄ianis victoriā affirmauit. Auariſſima honoris hūana mēs facilius regnū ⁊ opes q̄ꝫ gl̄iam ꝑtit. Potuit capiſtranꝰ p̄imoniū cōtēnere. vluptates calcare. libidinē ſubigere gl̄iaꝫ vo ſpernere nō potuit. Dicat forſitan aliquis non ſuū illi honorē cure fuiſſe ſ̄ dei qui ꝑ pauꝑes ⁊ inermes rē xp̄ianā ſaluare voluerit. credimꝰ huic aſſertioni q̄ꝫuis huniadis miniſteriū ſe victorie nō auctorē dixerit Ferūt maomethē ab eo tp̄e nūq̄ꝫ poſtea eius cladis meminiſſe quin mentē barbāqꝫ manu demulcēs quaſſanſqꝫ caput ei diei maledixerit qua pugnā ad albā cōſeruit.

De Macedonia

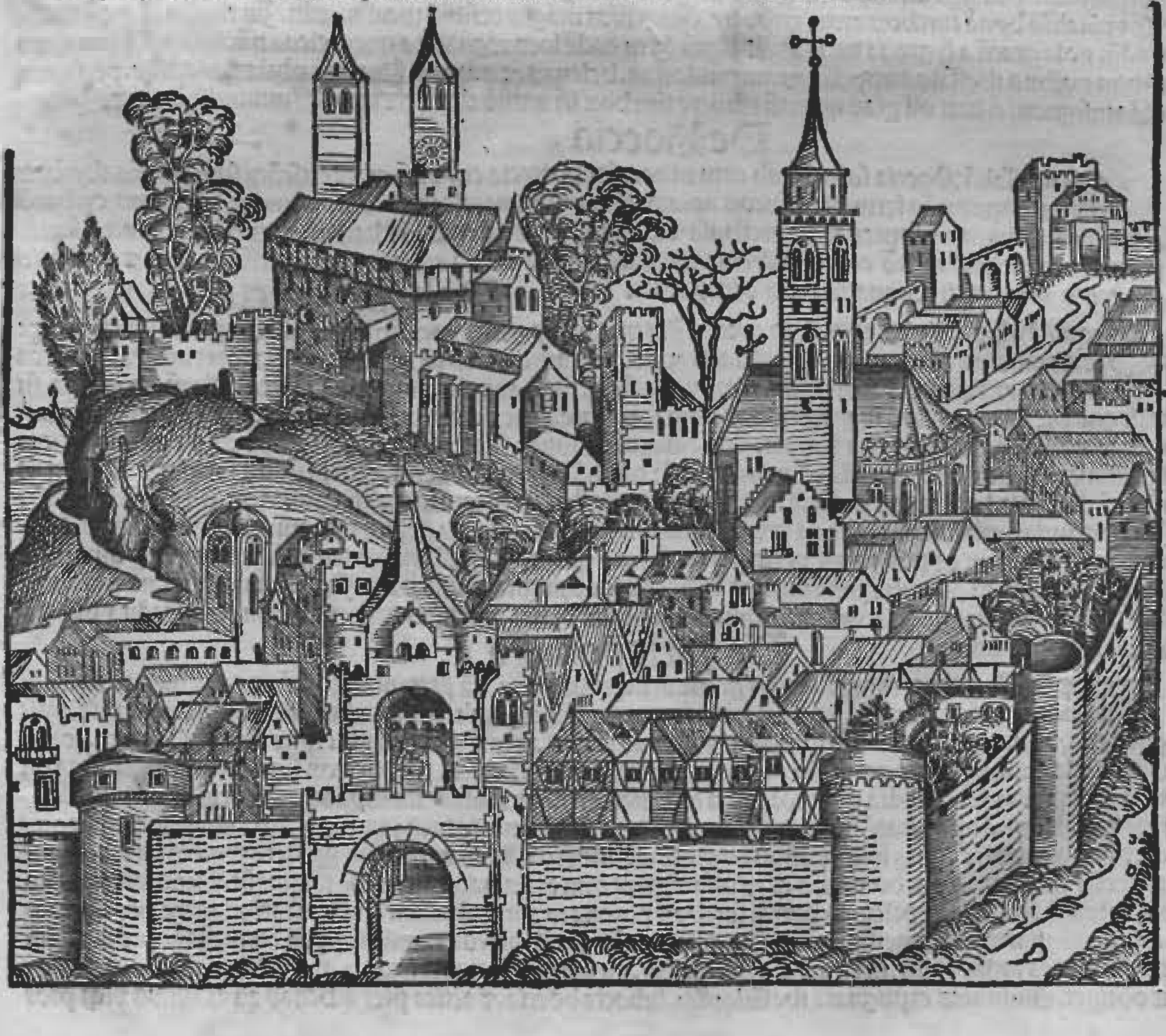

Proxima thratie ad occidētē ⁊ meridiē ꝯiūgit macedonia terraꝝ imꝑio quōdā potita q̄ inter duo ma-
rial ꝓtendit egeū ⁊ adriaticū. latꝰ eiꝰ meridionale theſſalie atꝫ magneſie terga ꝓtegūt. ꝑtē ſeptentri
onalē peonia ⁊ paflagonia excipit. ⁊ ipe regiones in macedonū poſtea iura cōceſſerūt macedonie addite.
Epyrus q̄ꝫ macedoniā attingit ⁊ illirica terra. altera meridiē. altera ſeptentrionē excipiēs. in adriatico lit-
tore dirachiū vetꝰ ciuitas iacet ab cheroneſo vbi ſita ē nacta vocabulū epidanꝰ antea dicta. ⁊ a corcyreis
olim ꝯdita. nec ꝓcul infra terrā appollonia fuit optīs inſtituta legibꝰ. ⁊ auguſti ceſaris qui grecas ibi litte
ras didicit ſtudio memorabilis. In altero littore theſſalonica eſt potēs quōdā ciuitas. Quā tū epl̄e pauli
apl̄i tū magni theodoſij ꝑceps atꝫ implacabilis ira famoſam reddidere. indignatꝰ eīn ob ceſos in ea iudi-
ces aliq̄n clementiſſimꝰ imꝑator vniuerſum vrbis populū trucidari mādauit. xi. milia viroꝝ ceſa tradunt
Nō tulit Ambroſius mediolanēſiū pōtifex tā immane facinꝰ incorreptū. imꝑatorē ab ingreſſu eccl̄ie ꝓhi-
bitū ſubire penitentiā ꝯpulit. nec maximꝰ pꝛiceps paſtoris ſubire iudiciū recuſauit. Hinc lex ꝓmulgata vt
lata ꝑ morte honꝰ ſentētia añ dies trigīta nō exequat. Hanc vrbē libere ꝯditionis fuiſſe plinius tradidit
Strabo cōditorē eiꝰ philippū alexādri patrē affirmat. ambo eā attribuūt macedonie. Andronicꝰ emanue
lis imꝑatoris cōſtātinopolitani filiꝰ hāc in ꝑtē hereditatis accepit. Demū iohānis fratris ſui odio qui pa
tri ſucceſſit in imꝑio venetis tradidit. Venetis amurates (turchoꝝ vt añ dixīmꝰ imꝑator) eripuit. Hic reli-
quā macedoniā vſq; ad mōtes peonie ⁊ quā modo albaniā vocant imꝑio ſuo ſubiecit. Mira rex mutatio
et fluxa hūani imꝑij gl̄ia. hec ē macedonia q̄ duobꝰ inclita regibus vt philippo ⁊ alexādro. grecia traciaq;
ſubacta ipīn ꝓtēdit in aſiā. armeniā. hiberiā. albaniā. capadociā. ſyriā. egyptū. thaurū. caucaſum ſubiu
gauit. hec in bactris. medijs. ꝑſis dn̄ata. toto oriente poſſeſſo. indies quoq; victrix e veſtigio liberi patri
atq; herculis ſigna circūtulit. Hec eadem noſtra etate ſpurciſſime turchoꝝ genti ſubiecta tributū pendere
⁊ iugum ferre miſerrimum cogitur.

De magneſia et theſſalia

Magneſiā q̄ꝫ ⁊ theſſaliā nr̄o tp̄e turchoꝝ arma inuaſerūt. nobiliſſimi mōtes olimpꝰ. pieris. oſſa. pyn-
dus. inſuꝑ ⁊ othris. laphitaꝝ q̄dā ſedes turchoꝝ imꝑio parēt. penes q̄s q̄nq; ⁊. lxx. vrbes fuiſſe oli
pliniꝰ affirmat. Totū peneū turchi poſſidēt. Inter flumia theſſalia clariſſimū iuſteagoniphos. hic fluuius
orit inter oſſam ⁊ olimpū nemoroſa ꝯualle defluēs. l. ferme ſtadia ꝑcurrit dimidio eiꝰ ſpacij nauigabilis. i
eo curſu tempe vocant. q̄nq; milia paſſuū longitudine vltra viſuꝫ hoīs ſe dextra leuaq; leuiter ꝯnexis attol
lentibus iugis intus ſua luce viridant. hac labit peneus viridi calculo. circa ripas gramīe amenꝰ canorꝰ
auiū cōcentu. arripit amnē orchon nec recipit. ſ olei mō ſuꝑnatantē vt dictū ē ab homero breui ſpacio por
tatū abdicat. penales aquas diraſq; guttas genitas argenteis ſuis miſcere recuſans. hec pliniꝰ de peneo.
Tot xp̄ianis bona turchoꝝ arma eripuere. q̄uis nr̄aꝫ magis deſidiā incuſauerim. In theſſalia regē fuiſſe
tradūt noīe grecū a q̄ grecia dicta ſit. Helenū q̄ꝫ in eodē loco regnaſſe a quo helena nūcupata ē. Homerus
tribus noībus theſſalos appellauit. mirmidonas. helenas. ⁊ acheos. Hic ſunt philaꝝ anguſtie. perſarum
cede inſignes. q̄ licet oli ꝑſaꝝ impetū tenuere turchoꝝ tū armis claudere tranſitū minime potuere.

De Boecia

Oſt theſſaliā Boecia ſuccedit ab ortu in occaſuꝫ porrecta euboicū mare criſeūq; ſinū ꝯtīgēs therbaꝝ
claritate apud oēs ferme hiſtoricos noīata. Hic muſis natale in eliconis nemore. hic ſaltus cytharō
et hyſmenus amnis ⁊ fontes dirce arethuſa ⁊ agāppe. q̄ patria quōdā liberi pr̄is atꝫ herculis fuit q̄ fortē
produxi epaminūdam nō cedens athenis claritate. ciuitas ea nr̄a etate exiguū caſtellū thebaꝝ ⁊ a turchis
proximis annis cum reliqua Boecia occupatum.

De hellis grecia

Sequit hellis q̄ a nr̄is appellata grecia. Acten. i. littus priſci vocauere. mutato deinde noīe acticā dixe
re. Homerus cūctos acticā incolentes appellauit athenīēſes cū nōdū edificata foret megra. Proten
dit aūt actica ex boecia vſq; in hiſtmū corinthiacū ꝑte ſui q̄ appellat megaris. Circa hiſtmū vo colūna fu
itān qua hic inerat titulus in ꝑte peloponeſum ſpectante. Hec poloponēſus at non ionia. in ꝑte vō megara
intuente. hec nō peloponeſus ſ ionia. Idē eīn actici ⁊ iones fuere. Qui cū de finibus cū peloponeſiaticis
ſepiſſime diſceptaſſent hāc tādē cōmuni cōſenſu colūnā erigi obtinuerūt. Acticā q̄uis ſaxoſaꝫ ⁊ ſterilē. ple
riq; tū mirificis laudibus extulerūt. deorumq; domiciliū eſſe dixerūt. loca ipa poſſidentiū ⁊ parētū heroū.
In hac ciuitas athenienſis quōdā nobiliſſima fuit nullius indigua ꝑconij tāta eius ſuꝑfluit claritas. Ea-
dem noſtro tp̄e ꝑui oppidi ſpeciē gerit. In eo tū ſaxo quo vetuſtū Minerue templū fuit. arx eſt ꝑ omnē gre
ciam nominata. tū oꝑis magnitudine. tū difficultate oppugnationis. hanc Florentinus quidam maome-
tho tradidit. Cum imploratis latinoꝝ auxilijs nullius opem inueniret rura ei ob eam rem tradita inquis
cuiuis ignobile ducat.

De Peloponeſſo

Eloponeſſus actice iungit totius grecie arx quōdā dicta. nā ꝑter inhabitātiū in ea gētiū nobilitatem
atꝫ potētiā ipe locoꝝ ſitus pꝛīcipatū deſignat atꝫ imꝑiū. multi ſinus inſunt ⁊ promōtoria multa. inſi-
gnes etiā ⁊ ꝑmagni cheroneſſi. ipa locoꝝ varietate iocūdi. formā eius platani folio ſimilimā dixere. longi
tudine ⁊ latitudine ferme parē. Ab occaſu in ortū ſtadioꝝ mille. cccc. perimetros ſiue ambitus omiſſis fini
bus vt polibio placet ſtadia quatuor milia continet. Arthemidorus aūt ſuꝑaddit. cccc. cui ⁊ plinius con-
ſentire videt yſidoꝝ auctorē ſecutus. Idē duo maria terrā ambire dicit ioniū ⁊ egeuꝫ. Anguſtie vñ proce-
dit iſtmos appellāt. q̄nq; milia paſſuū latitudis continētes. Has anguſtias ꝑfodere demetrius rex. dicta-
tor. ceſar gaius pꝛiceps. domicius nero infauſto (vt oīm exitu patuit) incepto tētauerūt. Hic corinthus no
bil colonia fuit. Greci pꝛīcipes poſtq̄ turchoꝝ potētia in europā penetrauit ex mari ad mare producto ꝑ
anguſtias muro peloponeſſum a reliqua grecia diſtinxerūt. murū examiliū appellauere. Hāc prouinciam
hodie morēā latini vocāt. in ea achaia continetur. meſſania. laconia. argos ⁊ archadia. q̄ mediū ꝑ inſu-
le obtinet. Amurates expugnata theſſalonica. ſubacta boecia. ⁊ actica ꝑter athenas ad examiliū vſq; pro-

fectus pterritis grecis diruit murū. tributūqȝ annuū (cedētibus ſe peloponēſibus) īperauit. At cū būgari inſtāte iuliano cardinali. S. angeli aduerſꝰ turchos arma ſumpſiſſent. confectiſqȝ nonnullis feliciter plūs amplius inſtarentur gerētqȝ hoſtes Conſtātinus qui poſtea apd conſtātinopolim imperauit ibiqȝ necatus eſt vt añ diximus. Huius prouincie diſpotus animo auctus ⁊ negare turchis tributū ⁊ examiliū inſtaurare non dubitauit. ob quā rē magna deinde pecunia mulctatus ē ⁊ examiliū denuo deſtructū cū victor amurates apd varnā būgaros deleuiſſet deuicta cōſtātinopoli albani q̄ cū plures peloponeſſum incolebāt ſumptis armis demetriū ⁊ thomā cōſtātini frēs regno deijcere annixi ſunt. nobile quedā greculū ad regni faſtigiū aſſumētes vtraqȝ ps auxiliū maometbis implorauit. Illi nobilior ps viſa iuſtior auxilia aduerſus albanos demetrio fratriqȝ tradita. albā ſubacti priorıbꝰ dn̄is paruere maometbi. xv. miliū aureoꝝ tributū penſum. Thomas q̄uis bereditario iure impatorē ſe dicere poſſet cuiꝰ maiores lōga ſerie grecoꝝ nemini imparauere. metu tn̄ maometbi eo titulo abſtinuit. Cū calixtꝰ pon. max. xp̄ianos pricipes in ſui pōtificatꝰ initio aduerſꝰ turchos inuitaret exiſtimauit thomas turchoꝝ impiū ꝓculdubio ruituꝝ maometbiqȝ tributū negauit. Cū vero nō tā magnifica facta q̄ȝ verba eſſe aīaduertit ꝑſoluto tributo ⁊ adiectis donis maometbi recōciliatus ē. Nūc vero ſi vera ē fama q̄ ꝑ bos dies allata ē violate fidei maiorē ſubire penā cōpulſus maometbi ꝓrſus ſubiectꝰ ē. peloponeſſus tota turchoꝝ impio adiecta.

Achaia

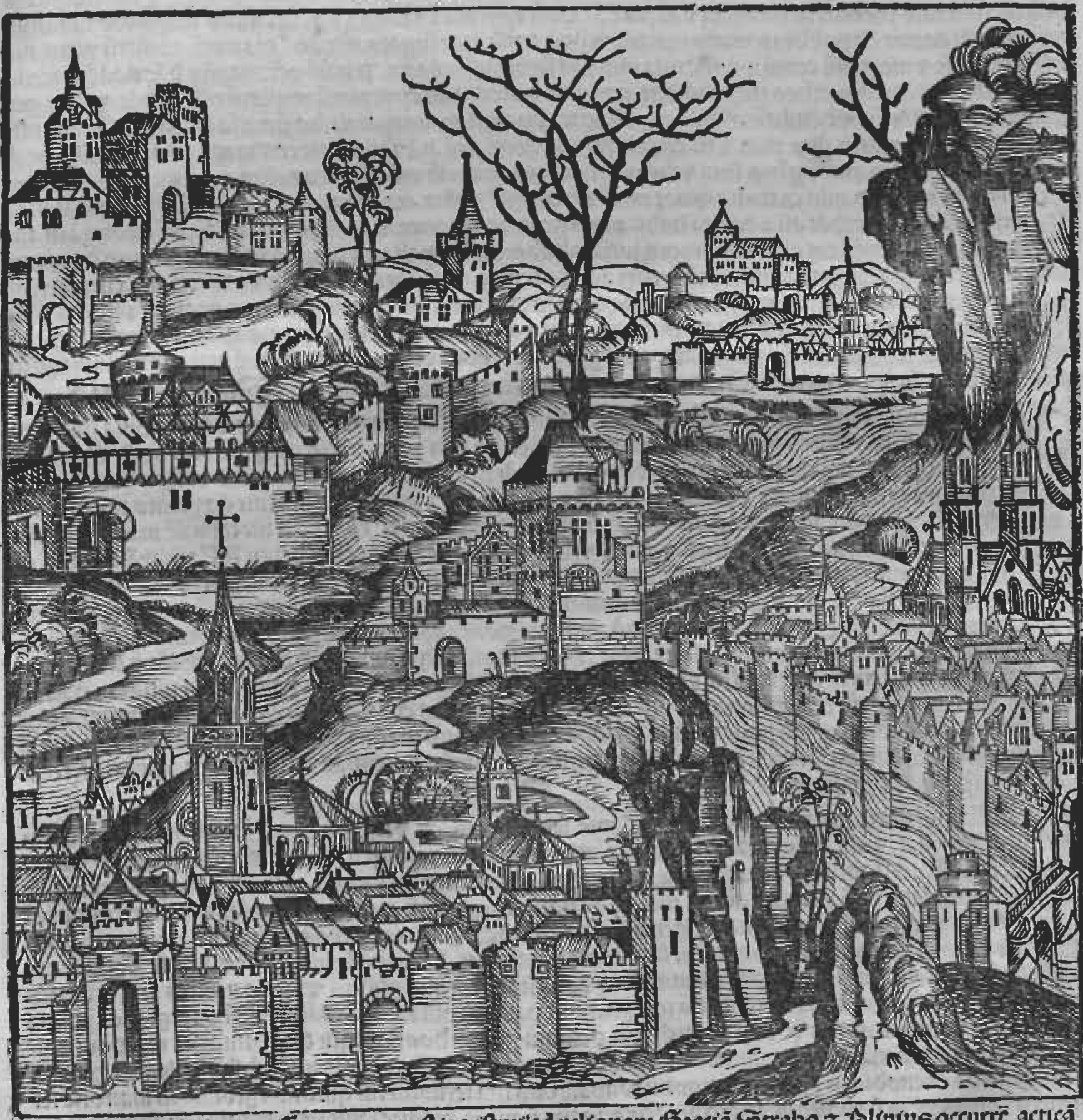

[illegible] gredienti Peloponeſſum per anguſtias iſtmi ad reliquam Greciā Strabo ⁊ Plinius occurrē acticā tradunt. Ptolomeus Achaiaȝ eius fines boc modo deſcribit. ab occaſu Epyrum. a ſeptentrione macedoniam ⁊ partem egei pelagi collocat. ad orientem eiuſdem maris terminos ponit vſqȝ ad ſummum promontorium. ad meridiem adriaticū pelagus iuxta littus qd acheolꝰ amnis irrupit in corintbico ſinu. Qd

ſi ita eſt acticã. boetiã. phocidẽ. theſſaliã. magneſiã. etholiã ⁊ acarnaniã achaia ipa cõplectit̃. Idẽ tñ ptho
lomeꝰ alto loco mediterraneas pelovoneſſi ciuitates enumerãs elicẽ. burã. helenã. pherecıã in achaia eẽ di
cit. ⁊ ꝓpriã eẽ achaiã intra peloponeſſuꝫ affirmat. nobis q̃ ꝑ nr̃i opis inſtituto res pelopon eſiaticas ⁊ acti
cas breuiter abſoluimꝰ ⁊ ad occidentẽ feſtinamꝰ. Acarnania prior occurrit inter epirũ boetiãqꝫ protenſam
cui etholia vel cõiũcta vel ꝯmixta eſſe videt̃. hec hodie ducatꝰ appellat̃. Johannes vintimiliꝰ natiõe ſicu-
lus filiã ſuã diſpoto acarnanie in matrimoniũ dedit. Exinde vexantibꝰ acarnaniã turchis ac generꝝ obſidẽ
tibus cũ paruo eq̃tatu mare traiecit. obſeſſores inuaſit. ſtragẽqꝫ memoratu dignã edidit. nam parua manu
ingentes fugauit copias ſalutemqꝫ genero pepit. q̃ tñ paulopoſtea ꝑ inſidias captꝰ a turchis regnũ amiſit.
epirũ tñ eius adhuc nomie teneri ferũt.

De Epiro

Epyrus in occidua pte ab acroceraunis montibus incipit protendit̃qꝫ verſus oriẽtẽ vſqꝫ ad ambrachi
um ſinũ ꝑ ſtadia mille trecẽta ſeptẽtrionalẽ eiꝰ ptẽ ptholomeꝰ macedonie ꝯiũgi tradit. orientale acha
ie vſqꝫ ad oſtia fluminis acheloi. occidentale latꝰ ionico excipi pelago aſſerit. Strabo auſoniũ hoc idẽ ma
re appellauit. in epyro. xxiiij. fuiſſe gẽtes theopõpꝰ tradidit. celebratiſſime chaones ⁊ moloſi regnũ q̃nqꝫ
tenuere priꝰ q̃dẽ chaones poſteriꝰ moloſi q̃ ꝑ regũ cognationẽ ex eacidaꝝ ſanguine progeniti mirũimmo-
dũ amplificati fuerũt. Penes q̃s dodone vetꝰ oraculũ ⁊ nobile viguit. Orã huiꝰ terre maritimã felicẽ atqꝫ
vberẽ tradidere. multeqꝫ olim vrbes ⁊ oppida munitiſſima in epyro fuere. ſ ꝓpter populoꝝ rebelliones q̃
bus cũ romanis ꝯtenderũt prouĩcia vaſtata ẽ. lxx. eñ epyrotaꝝ vrbes a paulo emilio impatore funditus
euerſas eſſe auctor eſt polibius victis macedonibus ⁊ pſe rege ſugato. Ex q̃bꝰ maximũ numerũ viris mo
loſoꝝ extitiſſe ⁊ mortaliũ centũ ⁊ q̃nq̃ginta milia in ſeruitutẽ redacta. Pliniꝰ veronenſis hãc cladẽ macedo
nibus attribuit. duaſqꝫ vrbes ruine adiecit. credo qꝛ macedones epyrotarũ imperiũ obtinebãt. vtrãqꝫ gen
tem vno noie pliniũ ꝯphendiſſe. Apud epyrũ actica pugna late memorabilis ꝯmiſſa eſt. in q̃ ceſar auguſtꝰ
marcũ anthoniũ nauali p̃lio vicit ⁊ ſil̃ egypti reginã cleopatrã. nã ⁊ ipa huic certamini pñs fuit. Ob quaꝫ
reꝫ victor auguſtꝰ in ambrachio ſinu vrbẽ ꝯdidit eiqꝫ vocabulũ indidit nicopolim. i. victorie ciuitatẽ. am
brachij ſinus hoſtiũ paulo q̃ꝫ ſtadia q̃tuor maiꝰ eſt. circuitꝰ ſtadia. ccc. amplectit̃. optia oĩ eiꝰ ex pte ſtatio.
Ingredientibꝰ occurrebãt olĩ a dextra habitantes greci accarnones ⁊ appollinis ciaij tẽplũ quondã in tu
mulo ad hoſtiũ eminẽs cui cãpus ſubiacuit lucũqꝫ habens in naualia. in q̃bus ceſar vnum viginti naues de
cimaꝝ noie repoſuit. ab vno remoꝝ ordie vſqꝫ ad decirremes adiũgens. Siniſtra v̇o nicopolis eſt ⁊ epyro
taꝝ colonia. Caſſope nr̃a etas epyrũ artõ appellat. Circa littus eius paucis añ annis profectꝰ regie claſſis
noie wilhelmꝰ marinꝰ triremes venetoꝝ inſecutꝰ ꝯphẽdit atꝫ incẽdit i eodẽ littore apõ acroceraunios mõ
tes finiri hadrie nauigationẽ ioniuꝫ incipe pelagus Straboni viſum eſt. apud quẽ mare auſonium idẽ ib
quod ionium eſſe apparet, cum Epyri oram auſonio ablui pelago affirmet.

De Albania

Que nũc albania dicit̃ olĩ macedonie porcio fuit ad occidentẽ verſa in q̃ dirathiũ ⁊ appoloniã fuiſſe ꝓ
didimus nõ incelebres priſco ſeculo ciuitates. Sermo gẽti neqꝫ grecis neqꝫ illiricis notꝰ. Credimꝰ
hoc genꝰ hoĩm ex albania quodã veniſſe q̃ vicina colchidi in aſiatica ſcithia memorat̃ vt ſepe barbaraꝝ in
undatio nationũ grecie atꝫ italie ꝓuicias occupauit. In hac terra potẽs camuſa fuit q̃ xp̃ianis ꝑntibꝰ ortꝰ
paꝝ tenax catholice fidie ad maomethis iſaniã declinauit. Sꝫ q̃ꝫleuiter xp̃m deſeruit tãfacile maomethis ſa
cra cõtempſit. rediit eñ ad paternã legẽ. ⁊ q̃uis vtrãqꝫ religionẽ ꝯtempſerit neutri fidꝰ xp̃ianꝰ tñ mori q̃ꝫ
turchꝰ maluit. Paulo poſt cõſtantinopolitanaꝫ cladẽ morbo extinctꝰ Georgiꝰ ſcãderbechꝰ eiꝰ hereditatẽ
accepit nobili loco natꝰ q̃ etatẽ pene omnẽ in armis ꝓ xp̃i noie pugnando ꝯſumpſit. mltas ⁊ magnas tur
choꝝ turmas bello vicit ⁊ deleuit. ſoluſqꝫ quodammõ regionẽ illam in euangelio xp̃i cõtinuit. q̃uis ho-
die hoſtili ferro petita magna ex pte deſerta ferat̃. Rex alfonſus ſepe milites in albaniaꝫ miſit ⁊ croyã vrbẽ
in prãteꝫ acceptam a turchis defendit. Nepos ſcãderbechi ex fratre cũ turchoꝝ parti fauẽs inſidias patruo
moliret̃ ab eo captus eſt ⁊ ad Alfonciũ miſſus in carcerẽ coniectus eſt. Caliſtus q̃ꝫ romanꝰ pontifex auxi
lia pecuniaria ſcãderbechio nõ pauca miſit. Velona in albania nõ magna ciuitas eſt in portu maris ſita q̃
breuiſſimus eſt in italia traiectus. hãc pazaietes primus ex turchis occupauit. rebellãtem amurates recu
perauit. neſcio quod malũ minat̃ ytalie.

De illiria

Poſt albaniã illirice ſequũt̃ gẽtes ad occidentẽ ſeptentrionẽqꝫ verſe. hoc genꝰ hoĩm noſtra etas ſcla
uos appellat. ⁊ alij boſnẽſes. alij dalmate. alij croaci hiſtri carniqꝫ nũcupãt̃. Boſnẽſes itrorſꝰ ad pã
noniã vergũt ſeptẽtrioni expoſiti. reliq̃ adiacẽtes mari ad timaui vſqꝫ fontes ꝓtendunt̃. hinc auſoniũ illic
pannoniam intuentes. Timauus aũt in intimũ adriatici maris ſinũ excurrit. cuius fontem matrem appel
lari maris Strabo ꝓdidit. In boſna rex gẽtis ſteffanus noie (ſic eñ reges ſuos appellare ꝯſueuere) q̃uis
xp̃i religionem ſectaretur. diu tñ baptiſmi ſacramento abſtinuit. ſed anno ſupiore vocato ad ſe Johãne car
dinali ſancti angeli cuius ſepe meminimus ab eo baptiſmatis vnda ꝑfuſus ⁊ ſacris noſtris rite initiatis
turchis q̃bus cũ federe iunctus erat bellũ indixit. nunc paululũ nutare affirmatur. In hac regione q̃ꝫplurı
mum heretici poſſunt. quos vocant manicheos peſſimũ genus hominũ. qui duo principia reꝝ ꝓdunt al
terũ bonoꝝ alterum maloꝝ. nec primatũ romane eccl̃ie tenent. nec xp̃m equalem cõſubſtantialemqꝫ patri eſ
ſe fatentur. hoꝝ cenobia in abditis ⁊ montiũ conuallibus ſita feruntur. in quibus egrotantes matrone ſer
uientes ſaucıis viris ſi euaſerint ad certum tempus deo vouent. reddite ſanitati permittentibus viris vota
perſoluunt. ꝓmiſcue inter monachos p̃finito tpe viuentes. hanc labem nulla ſedis apoſtolice decreta. nul
la xp̃ianoꝝ arma delere potuerunt. Sinit ad noſtrã exercitationẽ regnare hereticos deꝰ.

De Dalmacia

In dalmacia raguſeos magnis affecit cladibꝰ Steffanꝰ inter boſnēſes ⁊ dalmatas ducatū poſſidens ⁊ manicheoꝝ veneno infectꝰ q̄ ⁊ ſi xp̄ianos ꝑ inſidias captos ſepe turchis venūdauerit mittere tn̄ oratores romā ⁊ auxilia ſedis ap̄lice petere nō erubuit. eiꝰ belli ſumptus ex xp̄ianis petēs qd̄ geſſerat i xp̄ianos nec defuēre q̄ tā impijs verbis aures accomodarēt.

De Croacia

In croacia auſtral' mulier que nuptias comitis cū eēt inferiore ſanguine. moꝝ p̄ſtātia ⁊ forme elegantia meruit. dū laxādi animi gratia ex caſtello in caſtellū obeq̄tat ſubito turchoꝝ interuētu capta ⁊ apd̄ eos aliq̄ȝdiu detēta, impatiētia tandē mariti nō ꝑuo auro redēpta ē. Querat fortaſſis aliq̄s vbi nā liburniā dimiſerimꝰ quā ꝑmeaſſe anthenorē ytaliā petentē inſignis poeta cōmemorat. Cōfuſi ſunt ad modū ꝓuinciaꝝ fines nec expedire noua facile ē ne dū q̄s vetuſtiſſima poſſit abſoluere. Pliniꝰ liburnie finē initiū eē dalmatie dixit ⁊ tragurium marmore natū. in ea eē ſalonā q̄ȝ coloniā que ab iadera. c. ⁊. xij. milibꝰ paſſuū abfuit. Iaderā vo cētū. lx. a pola diſtare. ex quo fit vt inter croatinos ⁊ dalmatas liburni ſedes habuerūt. forſitan ⁊ croatini nouū gentis nomē liburnoꝝ loca inuaſerūt nobis hec indicaſſe ſufficiat. ſi q̄s certiora deſiderat priſcos euoluat autores. Ptholomeꝰ liburniā dalmatiā atȝ illiridē ſil' cōfudit. ⁊ illiridi q̄dē a ſeptētrionali plaga pannoniā occurrere dixit. ab ortu ſuperiorem myſiam. ab occaſu hiſtriam. a meridie macedoniam ⁊ adriaticum latus.

De hiſtria

Hiſtriā veteres ytalie p̄tē tradiderūt in q̄ paretiū ⁊ pola ē ⁊ iuſtātinopol' quā caput hiſtrie vocāt incōuenienter. italie tn̄ iūgit' adriatico ſinu diſiecta ⁊ in peninſule modū circūdata mari q̄ cōtinenti applicat' a tergo. lapidea eſt ⁊ mōtana regio quā priſci albaniā vocauere. Pliniꝰ hiſtriā adherere liburnie dixit Ex q̄ palā fit croatinos liburnoꝝ loco ſuccedere. Hiſtriā ab hiſtro amne dictā ferūt quē a danubio in adriam fluere falſo tradidere. cui errori ⁊ pōponiꝰ mella ⁊ nepos padiacola aures adhibuit. nullꝰ eīn ex danubio amnis in adriaticū effūdit' mare. Argonautaꝝ eos fabula decipit q̄s ꝑ hiſtrū ex mari pōtico in hiſtriā vectos memorie ꝓditū ē. ſ; ꝯſtat eos ex hiſtro in ſauū aduerſo flumie nauigaſſe. deinde nauportū quē hodie labacū appellari putauerim. cuiꝰ paludē lugeū ſtrabo appellat. Ex nauporto vo ꝑ mōtes humeris aduecta nauis in adriaticū ꝑuenit. Hiſtri hodie ſclaui ſunt q̄uis maritime vrbes italico ſmōe vtāt'. vtriuſq̄ȝ lingue peritiā habētes. ps ꝓuincie melior ea q̄ maritima venetoꝝ impio ſubiecta ē. Mediterranea domus auſtrie poſſidet. Oppidū ſ. viti qd̄ ad flumē ticiū ſitū ē falſenes habet. Ex q̄ loco ad aq̄legiā mille ſtadia eē Tudidanꝰ q̄ domuit hiſtros tradidit finē italie muſie flumini tradidere. In hac terra nihil etate nr̄a memoria dignū geſtū eē accepimꝰ. q̄uis auſtrales ⁊ venetos magna de finibꝰ cōtentio agitauerit. ⁊ vtriuſq̄ȝ partis ſubditi armis ꝯtēderit. ad q̄s lites ꝯponēdas nos aliq̄n ab imꝑatore miſſi q̄uis inducias belli fecimꝰ et nouos termios ꝯſtituimꝰ vniuerſaȝ tn̄ litē amputare nequimꝰ.

De Carnia nūc germanie ꝓuincia

Carni inter q̄s lapides enumerant' hiſtros ſequūt'. Sclaui tn̄ q̄ꝝ ſermo regionē obtinet carnos bifariam diuidūt duplicē carniolā eſſe dicētes. Alterā ſiccā ⁊ aq̄ꝝ indiguā in q̄ hiſtros ponūt ⁊ carſos. qui medios inter labacū ⁊ tergeſtū incolūt mōtes ⁊ ad tymanū vſq̄ȝ ꝓferūt. Alterā irriguā in q̄ flumē ſauus ortū h; ⁊ nauportꝰ q̄ labacꝰ hodie appellat' ⁊ alij q̄plures fluuij. In hac prouīcia dū fridericꝰ imꝑator coronā regni theutonici apd̄ aq̄ueſeȝ ciuitatē peteret vlricꝰ cilie comes ⁊ albertꝰ īꝑatoris frater cōtractis viribꝰ laba cū inſigne oppidū ex flumie cui adiacet dictū obſidiōe cinxere. diu machīnis oīs generis oppugnauere ſed a friderici militibus non ſine clade repulſi ⁊ caſtris exuti diuitē ſuppellectilē ꝑdidere. hoc oppidū ſclaui ⁊ itali lublana vocat ex lugea palude ſumpto vocabulo.

De Carinthia nūc germanie prouincia

Corinthia montana ⁊ ipſa regio carnis applicat ad ortū ac ſeptētrionē ſtirie iūcta. ad occaſum ⁊ meridiē
alpes. italas ⁊ forū iulij cōtingit. multe in ea valles colleſqꝫ. feraces tritici. multi lacꝰ. mlti amnes quo
rū pcipuꝰ drauꝰ q̄ ꝑ ſtiriā ac pannoniā in danubiū fert haud inferior ſauo. Imperiū ꝓuincie auſtrales obti
nent ⁊ archiducē appellat cui ea regio paret. Quotiēs nouꝰ pŕiceps reipublice gubernationē init ſolennita
tem nuſqꝫ alibi auditā obſeruāt. nō lōge ab oppido ſancti viti in valle ſpacioſa vetuſte ciuitatis reliquie vi
ſunt cuiꝰ nomē tpis aboleuit antiquitas. Iuxta in pratis late patētibꝰ marmoreꝰ lapis erectus ē. huc ruſti
cus aſcendit cui ꝑ ſucceſſionē ſtirpis id officiū hereditario iure debet. a dextera bos macer nigri coloris aſtat
ad ſiniſtram pari macie deformis eq̄. frequēs circa eū populꝰ ⁊ oīs ruſtica turma. tū pŕiceps ex aduerſa pra
torum pte ꝓcedit purpurati eiꝰ ꝓceres ambiūt vexillū an̄ ipſm ⁊ inſignia principatꝰ comes goricie q̄ palla
cij curā gerit. inter. xij. minora vexilla ꝓcurrit. reliq̄ magiſtratꝰ ſequūt. nemo in eo comitatu nō dignꝰ hono
re videt niſi pŕiceps ꝑ ſeipē ruſtici ſpeciē ferēs. agreſtiq̄ ei veſtis. agreſtiq̄ pileꝰ. calceuſqꝫ ⁊ bacculꝰ in manu ge
ſtatus paſtorē oñdit. quē poſtqꝫ ruſticꝰ ex lapide venientē cōſpicatus eſt ſermone ſclauico (ſunt eīm ipſi corin
thiani ſclaui) quis hic ē inclamat cuiꝰ tā ſuꝑbū inceſſum video. reſpōdent circūſtantes principē terre aduen
tare. tū ille iuſtus ne iudex ē ſalutē patrie querēs. libere ꝯditionis. dignꝰ honore. eſt ne xp̄iane cultor fidei ⁊
defenſor. reſpondent oēs eſt ⁊ erit. rurſus ille. quo me iure ab hac ſede dimoueat. At goricie comes. lx. dena
rijs abs te hic locꝰ emit. iumēta hec tua erūt bouē atqꝫ equā oſtendēs. veſtimēta quoqꝫ pŕicipis q̄ pauloan̄
exuit accipies eritqꝫ domꝰ tua libera ⁊ abſqꝫ tributo. Quibꝰ dictis ruſticꝰ leui alapa principi data bonū iu
dicē eſſe iubet ⁊ ſurgēs iumentaqꝫ ſecū adducēs loco cedit. Pŕiceps vō cōſcēſo lapide nudū gladiū manu vi
brās ad omnē ſe partē cōuertit equū iudiciū populo ꝓmittēs. ferūt ⁊ aquā frigidā ruſtico allatā pileo bibe
re tanqꝫ vini vſum dānet. Deinde ad ecclam ſolienſem ꝑgit q̄ in ꝓpinquo tumulo ſita ē ſancti petri vocabu
lū habens ⁊ olim pōtificalis fuiſſe. vbi pactis ſacrificijs princeps ruſtica indumēta deponit paludamētūqꝫ
induit. cōuiuatuſqꝫ ſplēdide cū procerībꝰ in prata reuertit ibiqꝫ pro tribunali ſedens ius petentibus dicit ⁊
feuda cōfert. Fama eſt anno. d. cc. nonageſimo poſt xp̄i ſaluatoris ortū impante Carolo magno ducē gētiſ
Iguonē noīe ingens cōuiuiū prouincialibꝰ ꝓparaſſe. ⁊ agreſtibꝰ quidē ad cōſpectū ſuū intromiſſis in vaſis
aureis atqꝫ argēteis. nobilibꝰ vō ⁊ magnatibꝰ procul ab oculis collocatis fictilibꝰ miniſtrare iuſſiſſe. Inter
rogatus cur ita faceret reſpōdiſſe. nō tā mūdos eſſe qui vrbes ⁊ alta palatia qꝫ qui agros ⁊ hūiles caſas co
leret. Ruſticis qui xp̄i euāgeliū accepiſſent. baptiſmatis vnda purificatis cādidas ⁊ nitidas eſſe aīas. nobi
les ac potētes qui ſpurcicias ydolorꝫ ſequerent ſordidas ac nigerrimas. ſe vō pro aīarꝫ q̄litatibꝰ inſtruxiſſe
cōuiuiū. Caſtigatos ea re nobiles cateruatī ſacre baptiſmatis vndam querentes breui tempore ſub virgilio
et arnone iuuanienſibꝰ ep̄is vniuerſos xp̄i fidē accepiſſe. Hinc bonos inueſciē di pŕicipis ruſticitati ducꝰ.
Fuit aūt dux Corinthie venator imperij ad quē lites venatorꝫ oīm deferebant. vocatꝰ in iudicio corā impa
tore querelātibꝰ nō niſi ſclauonica lingua reſpondere tenebat. Multa huiꝰ prouīcie fuiſſe ornamenta cōme
morāt. multa priuilegia. facile id creditu ē qn̄ impatorē lodouicū eiꝰ terre ducatū filio ſuo arnolfo primoge
nitꝰ cōtuliſſe nō ambiguū ē. Eſt ⁊ alia huius prouincie cōſuetudo in oppido quod Clageſurciuꝫ appellant
cōtra fures duriſſima. Si quis in furti ſuſpitionē inciderit mox captus laqueo ſuſpenſus vitā finit. Sum
pto ſupplitio pꝰ triduū de ſuſpitiōe iudicāt. ſi reū fuiſſe necatū inueniūt pēdere cadauer infame ſinunt donec
ſua ſponte cōſumptus decidit. Sin nō depoſitū in cimiterio cōdūt. iuſtūqꝫ funus e publico faciunt ⁊ aīe gra
tas exequias. In hac prouincia comes goricie vlricꝰ vir muliere corruptior impuberes filias media nocte ad
potū ſurgere cōpulit increpitās q̄ ſine ſiti ſomnū agerent. cū paſtoribꝰ ⁊ bubulcis ſepiꝰ qꝫ cū nobilibus con
uerſatus ē. Senex ſuꝑ glaciē cū pueris luſit. Inter vulgata ſtorta frequentiſſime lauit. raro in aula pranſus
eſt. ſolus cocū adiens offulas in ipſa coquina vorauit. veſtes induit viles ac punctas. pectus nudū ⁊ apertuꝫ
oſtendit. oculi ſemper lacrimantes fuere. Quem cū aliqn̄ ad ſe venientem Fridericus imperator ex feneſtra
intuitus eſſet me vocitās. age inquit o Enea principem qui ad nos properat contemplare. Si quē mundio
reꝫ pulchrioremqꝫ videris aliqn̄ effare. mihi cū ſatis principem comiteqꝫ conſideraſſem feda ruſticitas viſa
eſt que dominatū affecuta egregium ſeruitio ꝓmeret. Huic vxor natione vngara. forma preſtanti ⁊ audacia
pluſqꝫ virili vincula induit. mox vlrici comitis cilie auxilio liberatus vxorem domo pepulit. nec diu poſt vi
ta functus filios bone indolis adoleſcentes ⁊ matri qꝫ ſibi ſimiles reliquit heredes.

De ſtiria germanie prouincia

Stiria quā quōdā valeriā inuenimꝰ nūcupatā ad orientē pannonie iūgit. latꝰ eius ſeptētrionale auſtriā
reſpicit. ad occidentē ac meridiē carnis ⁊ corinthus occurrit. eodē q̄ꝫ prouīcia mōtana ē qꝫuis in orie
tē porrecta planicies nō ꝑuas habeat. Drauus ac mura inſignes fluuij terrā irrigāt. mura in drauum exone
rat. ille in danubiū. Vrbiū populi pleriqꝫ teuthones ſclaui qui citra drauū rura colūt. Imperium auſtralis
familie eſt in eo oppidū vetus qd̄ aliā vocāt nōnulli Sillateū appellatū quondā exiſtimāt ⁊ opus fuiſſe luci
ſille. de q̄ re nobis nihil exploratū ē. Multe ibi vetuſtatis reliquie viſunt ⁊ romanorꝫ noīa principū ſepulcra
lia marmora referūt. In eo ꝓfuit etate noſtro fridericꝰ comes. q̄ cū eēt in libidinē ꝓniſſimꝰ ⁊ olī veronice cō
cubine inceſus amore legittimā cōiugē ex comitibus croacie natā ſua manu interemiſſet. cōcubinā vō pater
eius hermānus vt ē potentū iuſticia ⁊ in ꝓfluentē dimerſiſſet vxores paſſim maritis abſtulit. puellarū gre
ges in pallaciū rapuit. ꝓuīciales ꝓ mancipijs habuit. ecclarum bona diripuit. monetarum falſatores. vene
ficos. ariolos. nigromantes vndiqꝫ ad ſe conſciuit. Et qꝫuis anno iubilei iam nonagenarius indulgentia
rum cauſa Romam petiſſet reuerſus tamen nihilo melior viſus eſt. Interrogatus quid ſibi Roma profuiſ
ſet in priſtinos mores relapſo. Et calciator meus inquit ad conſuendas ocreas poſt viſam Romam redijt.
Huic vita functus Vdalricus filius ſucceſſit. per cetera ſimilis ingenio. tantum ⁊ eloquentia maior. Quo
ſicut dictum eſt interfecto quatuor ⁊ viginti competitores hereditatis fuere. vt qui viuens vndiqꝫ bella cōci

uerat moriens q̃z ſeditiones excitaret. Sed optimates terre poſſeſſionē impatori friderico tradendã cenſu
erunt ea lege vt cōpetitoribus ſcd̄m prouincie cōſuetudinē in iuditio reſponderet. Relicta vlrici armis de-
fendere que poſſidebat decreuit. Fridericus manu potenti cũ plura caſtella obtinuiſſet in cilia tãdē receptꝰ
eſt. Arces loci tradēte iohãne vitonitio natione bohemo. qui cũ fuiſſet magiſter militie comitis accepta ce
ſaris pecunia a ꝯiuge eius defecit. ſed mox penitentia ductus grande auſus ⁊ in expiabile facinus tãq̃z ſce
lus ſcelere redempturus impatorē iã ſibi ſecuꝝ ⁊ cũ paucis cilie morantem nocte cōcubia intercipe aggreſ-
ſus eſt. Corruptis nanq̃z opidanoꝝ pleriſq̃z qui ſibi aduenienti partem oppidi traderent. Hora cōſtituta
cum octingentis equitibus intromiſſus cũcta miſcere armis cepit. Affuit diuina pietas Friderico que illi
preter cōſuetudinē in arce ſupiore ⁊ humana ope munitiſſima ea nocte dormiendũ ſuaſerat. proceres q̄ re-
manſerant in oppido capti omnes in quos ⁊ Johannes vnguadius cũctis ſtirienſibus opulentior cũ Ge
orgio fratre abductus eſt. necnō Vlrico auſtrie cancellario. q̄uis eſſet epũs ⁊ ad ecciam confugiſſet parſuꝝ
eſt vſq̃z adeo apud hoīes noſtri ſeculi diuīa ⁊ hũana iura perierunt. Traditori bohemo diuiti ſpolio locu
pletato nō defuerunt ex illo tp̄e adiutores. Fama eſt ea q̄z celebris inter ſtiriēſes nobilē quempiã fuiſſe cui
ſepe in animũ ceciderat ⁊ ſeipſum laqueo ſuſpendere. id egre ferentem ex docto quodã viro remedium peti
uiſſe aduerſus eã temtatione. Conſiliũ datũ ꝓpriũ vti ſacerdotē cōduceret. qui ſibi manente in arce quadã
ſolitaria ſingulis diebꝰ rem diuinã faceret. paruiſſe nobilē atq̃z in annum ferme cōtinuaſſe nulla ſuſpendē
di cogitatione interueniente. Poſtremo rogatũ a ſacerdote vt p̄ſbitero vicino q̄ dedicationē eccie in proxi-
mo monte habiturus eſſet auxilio eſſe poſſet. licentiã dediſſe ꝓponentem in animo paulopoſt ſequi et ſacris
intereſſe. ſtetiſſe diu poſtea nunc vna nunc altera cauſa retentũ. deniq̃z circa meridiē profectũ agreſti cuidaꝫ
in nemore occurriſſe qui rem diuinã in monte peractam eſſe populumq̃z omnē abijſſe diceret. cōtriſtatum
eo nuncio nobilem infelicē ſe eſſe dicentē qui eo die ſacrũ corpus xp̄i non vidiſſet. agreſtem conſolari cepiſ
ſe vēdituꝝ ſi vellet nobilis emere ꝓmiũ quod intereſſendo diuinis meruiſſet. ſagũq̃z nobilis petiuiſſe pre
ciũ noīe. venditione facta nobilem nihilominus montē aſcendiſſe atq̃z oraſſe in templo. reuerſus autem in
proxima arbore ſuſpenſum agreſtem inueniſſe. ſed poſtea diris cogitationibus haud quaq̃z vexatũ fuiſſe
In hac prouincia decoctum ſal ad vicinas regiones importatur. Ea ⁊ ferri mineras locupletas habet. Et
argenti fodinas non ignobiles. q̄uis in curia principũ argentum haud multum effundatur.

De auſtria germanorum celebri prouincia

Auſtriam deſcribere hoc loco haud neceſſarium exiſtimamus. de qua ꝓpriam hiſtoriam edidimus. bre-
uibus tñ ſitus eius abſoluet̃. hoc eñ tpe diuiſis eſſe terre limitibus. Auſtria olim pãnonia ſuperior
dicta. ab oriente habet hungariã. ab occidente bauariã. ſeptentrionẽ eius bohemia ⁊ morauia terminant
ad auſtrum vo montes ſtirie qui longo tractu ab alpibus deriuant̃. Latitudo eius triũ aut paulominꝰ die
tarꝫ. Longitudo vo duplo maior. terra nobilis. aquis irrigua. vitibus cõſita. ligni copioſa. agro ferací. pi
ſcibus plena. vino adeo exuberat vt bohemis morauis ſchleſitis bauaris in dando vino ſatiſfaciat, ex inde
qꝫ ꝗmaximas opes colligit. Danubiꝰ eã mediã ſecat fluuius omniũ europe maximꝰ. Inter pcipuas eius
ciuitates eſt Vienna panonioꝝ maximũ emporiũ olim flauiũ appellata ambitu muroꝝ duuꝫ miliũ paſſuũ
cingit̃ foſſatis ꝓpugnaculis torribuſqꝫ ⁊ maximis ſuburbijs decorata. principũ auſtrie pcipua ⁊ digniſſi
ma ſedes. In ea ꝓuinciales poſt obitum alberti ceſaris friderico ſe cõmiſerunt ea lege. vt ſi maſculum pre
gnans regina pareret tutor eius eſſet. ſin feminã terre dñs. Nato vt pdictũ ẽ ladiſlao tutelã eius Fridericꝰ
accepit. Milites qui ſub Alberto meruerãt cũ ſtipendio ſe fraudatos dicerẽt prouinciã latrocinijs ac incen
dijs vaſtauere. Eoꝝ vexatio. xl. milibus aureis a friderico redempta eſt. cũ bohemis ⁊ hungaris excurſio
nibus in auſtriã facientibꝰ. Ex ſororibꝰ ladiſlai ſenior wilhelmo duci ſaxonie nupſit. Johãnes huniades
cũ regni hungarie coronã a friderico fruſtra repetiſſet cũ. xij. milibus equitũ ingreſſus auſtriã omnẽ agruꝫ
inter Viennam ⁊ ſtirie mõtes diripuit atqꝫ incendit. Petentẽ ytaliã ceſarẽ rogauerũt auſtrales vti latiſlaũ q
iã ꝓpe modũ adoleuiſſet in paterna hereditate apud ſe dimitteret. reiecta petitiõe auctoribus duobꝰ vlrico
altero cilie comite altero eyzingero ſumptis armis rebellauere. Redeũtẽ ex ytalia fridericũ apud nouã ciui
tatẽ obſidione cinxere. quibꝰ ⁊ henricus roſenſis natiõe bohemꝰ cũ ducẽtis eqtibꝰ ⁊ mille peditibus ſe
adiunxit. Et ꝗuis a Nicolao pon. maximo iuſſi eſſent ne tutelã ceſaris impedirent. Cõtemptis aplice ſedis
mandatis ⁊ tãte maieſtatis auctoritate deriſa ſceleratũ ꝓpoſitũ tenuere. Docta eo tpe Viennẽſis ſcola indo
ctã ſententiã protulit. que ꝑ aploſ ad futuꝝ cõciliũ interponẽdũ ſuſpendi poſſe romani pſulis mãdata re-
ſcripſit. Ciuitas viennẽſis ⁊ oĩs auſtria ex eo tpe in armiſ fuit ſꝫ temeritate religionis penas pendẽs. Ceſ
ſit furenti populo fridericꝰ puſillũqꝫ adhuc tenerẽ ea lege in manus comitis cilie tradidit vt ꝓuocatꝰ ad vr
bẽ viennã ꝯſanguineis vtriuſqꝫ ptis ⁊ amicꝭ de tutela. de oppidis. deqꝫ ceterꝭ ꝯtẽtionibꝰ principũ. q voca
ti ꝯueniſſet arbitrũ diffiniret. Ladiſlaus ſumma populoꝝ alacritate apud viennẽſes exceptꝰ cũcta ex volũ
tate comitis adminiſtrauit. Ad cõſtitutũ ꝯcilij diẽ Lodouicꝰ bauarie ⁊ wilhelmꝰ ſaxonie duces. Albertꝰ
qꝫ brãdeburgenſis Carolꝰ badẽſis marchiones ꝯuenere. Cũ multi ex bohemia multi ex hũgaria baroneſ
impator legatos miſit. quibꝰ ⁊ nos adiũcti fuimus. diu de iure ptiũ diſceptũ. ſꝫ cũ oĩa ex arbitrio victoris
agerent̃ nec leges defenderẽt q arma nõ protexiſſent infectis rebꝰ diſceſſuꝫ ẽ. Diſceptata ſunt oĩa q ꝓmiſe
rant auſtrales impatori. dictũ oẽ indictũ fuit. neqꝫ lrĩs neqꝫ ſigillis auctoritate habita barbara fide actum
In eo ꝯuẽtu ladiſlaus iohãnẽ huniadeꝫ q ſibi regnũ a turchoꝝ inuaſione ſeruaſſet ad principatꝰ honorẽ
erexit. qui ſugeſto in magno foro apud carmelitas erecta ſede ſedens aurea regali paludamento ac dyade-
mate ornatus comitatũ ei biſtricẽſem ꝯmiſit. qđ eo in loco minime licuit. neqꝫ eñ regi hungarie ſub impe
rio romano maieſtatem gerere ius eſt. ſꝫ tãta reuerentia regũ ꝗta eis ꝑ arma ſiue dat̃ ſiue relinquit̃. Co-
mes cilie dũ regẽ quolibet impellit ⁊ ad ſe cũcta rapiens Eyzingerũ viennẽſeſqꝫ ꝯtempnit. Concubinam
quã viro interfecto ſuſtulerat reginali pene honore dignat̃. Ex fauore tandẽ regio cadit ⁊ annuẽte eytzin-
gero e curia pellit̃. quẽ in exiliũ ꝓficiſcentẽ ꝗtuor tm̃ equites comitati ſunt. Alberto marchione branden-
burgenſi ne ꝑ ꝯtemptũ a populo lapidaret̃ ad portã vſqꝫ vrbis ſecuritatẽ pbente. Sed ꝗ feda ⁊ miſera
bilis eius fuga. tã ſupbꝰ ⁊ fauorabilis eiꝰ redditꝰ fuit. Nã pꝰ annũ cũ iã ex bohemia rex rediſſet ſuadẽtibꝰ
primoribus auſtrie baronibꝰ reuocatus. cũ mille equitibꝰ argento ⁊ auro fulgentibꝰ viennã repetit. cui ex
tra portas vrbis ⁊ rex ad mille ferme paſſus exijt obuiã. ⁊ oĩs ferme nobilitas redeũti gratulata ẽ. Plebs
qꝫ q pauloañ lutũ ac lapides in fugiẽtẽ iactare tentauit ſternere viã floribus q redeũti trãſitꝰ fuit minie du
bitauit. vt ẽ in vtrãqꝫ partẽ in modica ſiue annuerit ſiue oderit. Mira rex mutatio ⁊ ludẽti fortune locꝰ. ey
tzingerꝰ extra gratiã regis factus in caſtella ſua recedẽs impatori quẽ grauiter offenderat reconciliatus eſt
Nec diu poſtea adeo ſupbierãt q ladiſlai regis ptes ſequebant̃ vt noue ciuitatis ſuburbia in qua ceſare ab
ſente iacebat puerpa impatrix intrare pſumpſerint ⁊ vrbẽ expugnare cõtenderit. qđ vbi nõ ſucceſſit exuſtꝭ
que obtinuerãt locis abierũt. Fuit ſepe inter eos impatoreqꝫ ⁊ regẽ incaſſum tractata ꝯcordia. neqꝫ eñ co-
mes cilie dũ vixit ex re ſua exiſtimauit vnanimes eẽ auſtrie principes At eo mortuo cũ eytzingerꝰ ex bohe
mia miſſus ad ceſarẽ leges pacis vtriqꝫ gratas dixiſſet ⁊ iã ꝗetura ꝓpe diẽ auſtria videret̃ interitus regis
ſubito nunciatꝰ nõ ſolũ ꝯcordiã ꝯturbauit ſed magnaꝫ reꝝ ⁊ reipublice xpiane ſalutarẽ exorientẽ ſpẽ pror
ſus abrupit. Auſtrales ⁊ a ceſare ⁊ alberto frẽ de tradẽda gubernatiõe reqſiti prouĩcialiũ ꝯuentũ habuere
in quo legati ceſaris ſeniori auſtrie principi (ſi erat impator) debere prouĩciã dixere. Albertus ſuo ⁊ Sigiſ
mũdi patruelis noĩe regie ptẽ hereditatis expoſcens ſuaſqꝫ calamitates ⁊ inopias tãto ſanguini alienam
referẽs ꝯmiſerationẽ inducere conatꝰ ẽ. Cõuentꝰ rñſio fuit facturos prouĩciales qđ ius eqtaſue dictaret.
pꝰ ꝗ frẽs inter ſe cõueniſſent. Interea latrones trãſdanubiũ in auſtriã ad morauie flumĩs ripã munitũ lo-
cũ occupauere oẽs circa regionẽ rapinis atqꝫ incẽdijs vexare ceperũt. aduerſus qs profectꝰ albertꝰ latroneſ
vi cepit. interfectiſqꝫ pugnãdo cõpluribꝰ qngẽtos ⁊ qnquaginta captiuos aduxit. ex qbus. lxxx. furca ſu-
ſpẽdit que res magnũ ei apud auſtrales ⁊ nomẽ pepit ⁊ fauorẽ. Vlricꝰ vo eytzingerꝰ cũ viſitato apud no
uã ciuitatẽ friderico impatore cuiꝰ pti ſtudebat viennã repetiſſet vocatꝰ ab alberto nihil mali ſuſpicãs fidẽ
ter eũ adijt a q mox captꝰ in vincucula cõiectꝰ eſt ⁊ in priuato carcere clauſus. Indigna res viſa ciuibꝰ mur
murare dãnare oẽs factũ nemo tñ auxiliũ miſero ferre voluit. Impator ſepe rogatꝰ viennã petere aliqꝫdiu
diſtulit. veritꝰ ne qua fraus ineſſet. interim Sigiſmũdꝰ ex atheſi viennã deſcẽdit. deniqꝫ ad nouã ciuitatẽ

profectꝰ principatus inſignia ab impatore accipiens ꝓ veteri cōſuetudine in eius verba iurauit. in qua ſolennitate albertus affuit. qui paulo poſt cū ſigiſmūdo viennā repetijt ⁊ ambo aduerſus impatorem cōſpirātas auſtriā ſibi ſubigere conati ſunt. quoꝝ ſtudia ſentiens impator viennā petere ſtatuit ⁊ accerſito ludouico bauarie duce magni noīs principe eo ſe contulit impatrice ſequente. appropinquante vrbis populus obuiam prexit. Albertus vo ⁊ ſigiſmūdꝰ nobili comitatu extra vrbē impatorē ſalutauere. habebat albertꝰ tria circiter equitū milia in armis expedita q̄ nō longe a viēna in quodā tumulo impatori ſe oſtēdarūt magnūqꝫ metū venieti incuſſere. ſuſpitionem auxit albertus qui ſepe ad eos ꝓfectus ⁊ ſeorſum locutus inſidias apparaſſe ceſari videbaṫ. Ferūt eiꝰ militie ducē alberto dixiſſe. facile ſi libet hodie vienne te dn̄m atꝫ auſtrie facio. nam q̄s ꝓhibet quo minus fridericū impatorē eiuſqꝫ comites intercipiā. innue tm̄. ſoluta deinceps hereditatis queſtio erit. victori leges atqꝫ hoīes fauēt. Subdubitaſſe albertū aliquātiſper. demumqꝫ reſpōdiſſe poterā ignoſcere ſi qđ ais me ignorāte feciſſes at mādare turpia nō poſſuꝫ. poſtqꝫ introgreſſi vrbē ſūt albertꝰ ⁊ ſigiſmūdꝰ in domo q̄ pragēſis appellaṫ ſimul habitauere. impator priuatas ciuium edes incoluit. arx prouīcialiū noīe cuſtodiebaṫ. Cōſpirauere ſigiſmūdꝰ ⁊ albertꝰ eam nocte aggredi ⁊ irrūpe armataqꝫ militū manu ingreſſi iter iureiurādo ſe obſtrinxere nō redituros domū niſi arcē intraſſent. Senſere ciues moxqꝫ arma ſumētes p̄ſidiū in arce maiꝰ collocauere. inſtabat ciuile bellum ⁊ atrox pugna ꝓ arce nec dubiū videbaṫ q̄n magno ſuo malo principes cōmiſſuri p̄liū eſſent. Stetit diu res in ancipiti. ciuibus tueri arcē ſtabile propoſitū erat. ducibꝰ q̄ arcē intrare iuraſſēt turpe videbaṫ. infecta re domū reuerti atꝫ vim inferre plenū piculi erat. Poſtremo ꝯuētū ē vt ingreſſi pricipes arcē paululū immorati potato vino exirēt atꝫ ita deluſa magis qꝫ ipleta religio eſt. Poſtridie arx ꝯſenſu prouincialiū in tres partes diuiſa duas accepere albertus ⁊ ſigiſmundus reliquā impator. Delectiqꝫ prouīciales ſunt q̄ lites fraternas dirimāt ⁊ ſumma illꝰ ptās data. ſ graue iudiciū ꝯ potētes ē. Nobilitas ⁊ eccian̄ p̄ncipes impatori fauētiores ſunt. plebei albertū p̄ferūt magno ſe iudice q̄ſq̄s tueṫ. Multa ſunt in hoc ceſare q̄ laudare poſſis. corpꝰ egregiū ⁊ ſpēs impatore digna. animꝰ ſedatꝰ ac trāquillꝰ. ingeniū pſpicax. memoria tenacior. religiōis ardēs zelꝰ. ingēs cupiditas pacꝭ ⁊ ocij. Singularē virtutē in q̄uis hoīe diligit dignāqꝫ p̄mio ducit. edificat ſplēdide. ortos tm̄ ⁊ gēmas plus equo admiraṫ ⁊ amat. ⁊ in rebꝰ gerēdis tardior ac remiſſior ē. tenacē pleriqꝫ accuſauerṫ et ad rē minꝰ attentū. id fecere proxi añceſſores ſigiſmūdꝰ ⁊ albertꝰ ceſares. q̄r prodigalitati cuiuſuis ꝯpata liberalitas videri auaricia pt. Ceterū fridericꝰ nec ſua profundit nec aliena diripit. vbis factiſue tēperās Albertꝰ frater eiꝰ longe diſſimilis. celer in aggrediēdis rebꝰ belli ⁊ glīe appetēs. piculi cōtemptor audax. laboris patiēs. manu atqꝫ ingenio promptꝰ. pecunias inter amicos partiṫ ac profundit. inter opes paup. in pauptate diues. nullꝰ rei magis qꝫ fame auarus.

De Morauia germanie prouincia

Procedēti p auſtriā in aq̄lonē morauí occurrunt gēs ferox ⁊ rapinaꝝ auida inter hūgaros bohemoſqꝫ tranſdanubiū ſita. Hāc prouinciā euo noſtro Sigiſmūdus impator alberto genero ſuo. qui poſtea impauit dono dedit. Rebellātē ⁊ impata facere recuſantē albertꝰ magnis affecit cladibus. nā ſupra q̄ngentas villas vna excurſiōe ꝯbuſſit. mortales multos neci dedit. pecꝰ oē pene abegit. iugūqꝫ ferre pfidā gentē coegit. In hac ꝓuin cia ciuitates ⁊ opida romane eccie ritū tenēt ⁊ catholice fidei cōſentiūt. Barones oēs ferme huſſitarū labe infecti ſunt. Hic cū verbū dei p̄dicaret Johānes capiſtranꝰ ⁊ in errores huſſitaꝝ vehementiꝰ veheretꝰ baronis nō parui noīs quē Czernahorā vocāt ſecuta ꝯuerſio. qui relicta priore pfidia cuꝫ duobꝰ milibꝰ ſubditoꝝ veritatem romane ſedis amplexꝰ eſt. Prothaſius filꝰ eiꝰ doctrina ⁊ moribus clarus nō diu poſtea Olomucēſis eccie pōtificatū obtinuit. Ea ē vnica ciuitas morauoꝝ ep̄alis. Regnū aliq̄n inter morauos fuit latiſſimū ac potētiſſimū. qđ vſqꝫ ad filiū Suatocupi durauit. cuius fortunā in bohemica cōſcripſimꝰ hiſtoria. At cū filꝰ ſuatocupi ecciaꝫ dei ſpernere cepit re gnū gēti adēptū ē. qđ poſtea romani ceſares in bohemiā trāſtulerūt. In hac ꝓuincia cōplura ſunt oppida plena populo ⁊ opibꝰ abūdantia. inter q̄ Brunna principatū obtinet. znoyma ſigiſmūdi obitu memorabilis. hac nulli tranſitꝰ patet niſi armato potētioriqꝫ. latronibꝰ oēs additꝰ obſidentibꝰ. Sermo gēti mixtꝰ eſt theutonicꝰ ⁊ bohemicꝰ. ſupant tm̄ bohemi quoꝝ ē regionis imperiū. q̄ gētes olim morauiā incoluerint nō facile dixerim. qꝫtū vo ex lectiōe ptolomei accipe licet martomāni ⁊ ſudini cadiqꝫ morauiā ⁊ auſtriā q̄ trāſdanubiū iacet incoluiſſe videnṫ.

De Sleſia germanie prouincia

Sleſia poſt morauiā ſequiṫ haud ignobilis prouincia quā fluuiꝰ odera plabiṫ inter oēs germanie nationes late cognitus. fontes eius hūgarie mōtibꝰ que Sleſie ad orientē iungūṫ mare balthéū curſuꝫ terminat. Lōgitudo regionis circiter. lxxx. ſtadia. Caput gētis wratiſlauia ē ampliſſima ciuitas ad ripaꝫ odere ſitā priuatis ac publicis edificijs magnifice ornata. cuiꝰ ep̄atū maiores nr̄i aureū vocauere. Huſſitarū bella luteū reddidere. In hac vrbe regnāte apud bohemos wenceſlao orta ſeditiōe cōſules quoꝝ p̄ma ptās ē p feneſtras ex p̄torio in forū p̄cipitati gladijs ac lanceis irate plebis excepti dirū ſpectaculū p̄buere. cuius rei auctores ſigiſmundus impator paucis poſt annis ſecuri pcuſſit. Duces Sleſie multi nūero inter quos paterna hereditas p capita diuidiṫ hinc ſciſſa multas in ptes prouīcia freq̄ntes calamitates incurrit. crebris expoſita latrocinijs. Inter hos duces vnū eſſe ferūt noīe hulconē quē apoliēſem appellāt. Qui glogouie reſidens delitijs ac voluptatibꝰ deditus vſqꝫ adeo inſaniuit vt neqꝫ inferos neqꝫ ſupos eſſe diceret. aīaſqꝫ cū corpibꝰ ſilꝫ ꝓrſus interire putaret. Ecciaꝫ vel nūqꝫ vel raro ingreſſus ē. Sacramētis xp̄ianis prorſus abſtinuit niſi qꝫ abuſus mr̄imonio vxore q̄ ſibi ingrata eſſet relicta alterā ſupduxit. q̄ ne pellex appellari poſſit nō niſi p ſolennia mr̄imonij cōiūgi voluit. Sleſite ſub impio bohemoꝝ cōſtituti ſunt. nūc tm̄ impata facere detractāt. Georgiū nouū regē admittere recuſantes. wilhelmū ſaxonie ducē ſecuti. q̄ regnū bohemie ad ſe ptinere affirmat ꝓpter ꝯiugē q̄ latiſlai hungarie atqꝫ bohemie regis ſoror fuit. Gladius eiꝰ litis arbiter erit. Sermo gentis maiori expte theutonicꝰ. qꝫuis trāſoderā polonica lingua p̄ualet Ob quā rem nō immerito quidam hoc in loco germanie terminū eſſe oderam putauere. qꝫuis idem fluuiꝰ in ſeptentrionem vergens germanicas partes ripis ambobus alluit.

De Polonia ſaruiatica

Libet in hac parte germanie lingere fines ⁊ ad orientē ac ſeptētrionē ſarmaticas inuiſere gētes. Polonia vaſta regio ē q̄ Sleſie ad occidētē proxia. hūgaris. lituanis ac prutenis cōtermia. Hic cracouia ē p̄cipua regni ciuitas. in q̄ liberaliū artiū ſcola floret. Sbigneus huic vrbi p̄fuit ep̄s lrāꝝ doctrina ⁊ morum ſuauitate inſignis, a quo plurimas accepim⁹ ep̄las multo ſale ⁊ romana elegātia ꝯditas. cui ob ſingulares virtutes romana eccīa inſignē cardinalat⁹ honoris rubentē pileū miſit. Ciuitates polonie p̄ter cracouiā paꝝ nitide ⁊ materia lignea ferme oēs dom⁹ cōponūt pleraſqꝫ luto liniūt. plana regio ⁊ nemoroſa eſt. potus gēti cereuiſia ē ex tritico atqꝫ humulo facta. vini rariſſim⁹ vſus. nec vinee cultura cognita. ager cereris ferax. multa gēti armēta. multa feraꝝ venatio. equū ſiluestrē p̄ter cornu ceruo ſimilē edūt. feras q̄s boues venāt̄ q̄s priſci vros vocauere. piſce ac volucrib⁹ abūdāt. argēto atꝫ auro inops terra. vectigalia regi pua Regnū in q̄tuor p̄tes diuiſere maiores. has p circulū anni rex ambit. q̄libet ps trib⁹ mēſib⁹ regē ⁊ curiam paſcit. qb⁹ exactis ad alterā p̄tē fit trāſit⁹. Statuta ſunt q̄ p̄ſtare prouinciales optet. ſi māſerit vltra p̄ſtitutū tp̄s rex ſuo viuere ſumptu cogit̄. Cū rex gētis patrū noſtroꝝ tēpeſtate obiiſſet relicta filia wilhemus dux auſtrie i m̄rimoniū eā accepit. illiqꝫ reḡ p̄fect⁹ ē. Nō placuit polonis rex theutonic⁹. Wlatiſlaū ex lituania vocauerꝫ eiectoqꝫ wilhelmo cōiugē ei⁹ ⁊ regnū nouo regi tradidere. Gentilis fuerat vlatiſla⁹ ⁊ ydola coluerat, ſed baptiſmū cū regno ſuſcipe nō recuſauit. cōuerſus ad xp̄m religioſuꝫ ſe principē geſſit. multos ex lituanis ad euāgeliū traxit. pōtificales eccīas nōnullas erexit. ep̄os magno honore proſecut⁹ ē. inter cetā dū q̄ſcūqꝫ turres eccīaꝝ i ſpexit detracto pileo caput inclinauit. deū q̄ coleret in eccīa venerat⁹. Cū tartaris regni limites infeſtātib⁹ feliciter dimicauit. prutenos maximo bello vicit. de q̄ inter res prutenicas memorabim⁹. Ex priore cōiuge prolē nō ſuſtulit cū q̄ m̄rimoniū haud legitimū fuit. ex ſcda iā ferme nonagenaria duo nati ſunt filii Wlatiſlaus ⁊ caſſimir⁹. eo mortuo vlatiſla⁹ regnū polonie accepit. Caſſimir⁹ lituanie ducatū cōſecut⁹ ē. prior q̄z ad hūgarie regnū acceſſit⁹ in bello turchoꝝ vt alī narratū ē cecidit. quare cognita ſollicitū poloni p̄ceres d̄ ſucceſſore fridericū marchionē brādeburgēſē q̄ puericiā i reḡ traſegerat linguāqꝫ gētis ⁊ mores tenebat vt regnū acciperet rogarūt. reſpōſum datū ē Caſſimirū lituanie ducē q̄ frater eēt defuncti regis heredē extare ſolicitari eius animū oportere cū fraternū p̄ncipqꝫ regni cupiēti impedimētum afferre e dignitate ſua fridericus nō duceret pari ex moderatiōe ⁊ albertus bauarie dux erga latiſlaū alberti filiū vſus ē. q̄ bohemie regnū ſibi oblatū recuſauit. Fridericus quoqꝫ imperator ⁊ ab hungaris ⁊ a bohemis ad hereditatē latiſlai vocat⁹ nūqꝫ audire ſuſtinuit q̄ patrueli p̄iudiciū faceret. Ingēs laus nr̄e etatis ⁊ magnū decus germanici noīs. ceteros nō ambigo eſſe aliquos q̄ nō tā iuſticie q̄ ignauie tradūt alienis regnis q̄ēpiā abſtinere. ego q̄d regū ſpecie h̄z nō laudare nō poſſum. Caſſimir⁹ aūt ⁊ ſi difficile a lituanis p̄mitteret q̄ ſuū apud ſe principē retinere cupiebāt. in poloniā veniēs pacificā regni gubernationē accepit. nec diu poſtea ſororē latiſlai regis duxit vxorē. multa ei aduerſus fratres theutonicos qui ſancte marie appellant bella fuere. de quibus in rebus prutenicis referemus.

Lituania

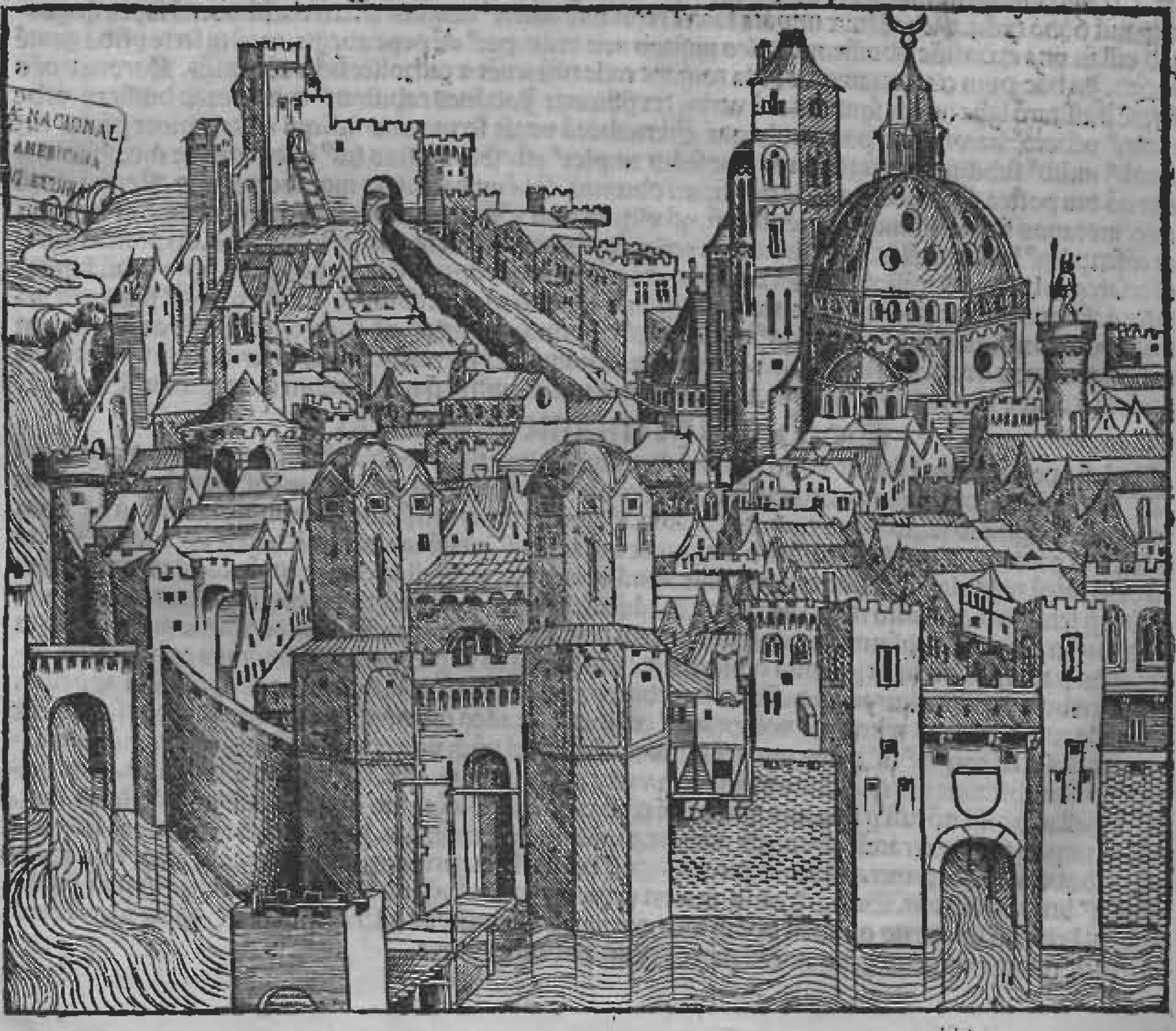

BIBLIOTECA NACIONAL
BIBLIOTECA AMERICANA
JOSÉ TORIBIO MEDINA

Lituania ⁊ ipſa late patēs regio polonis ad orientē ɔnexa ē paluſtris ferme oīs ⁊ nemoroſa. witoldꝰ huic pfuit vlatiſlai frater. q̄ relicto idoloꝝ cultu cū regno polonie xp̄i ſacramentū accepit. Magnū witoldi nomē ſua tēpeſtate fuit. quē ſubditi adeo timuerūt vt iuſſi laq̄o ſe ſuſpendere parere potiꝰ q̄ȝ pricipis indignationem incidere voluerīt. Detractātes impiū inſutos vrſina pelle. viuētibꝰ vrſis q̄s eā ob cāȝ nutriebat, dilaniādos obiectauit. crudelibꝰ q̄ȝ alijs affecit ſupplicijs. Eq̄tās arcū ſp tēſum geſtauit. ſi quē ɔſpicatus ē aliter incedere q̄ȝ voluit cōfeſti ſagitta ɔfodit. multoſq̄ȝ p ludū interemit ſanguinariꝰ carnifex. Ut eſſet inter ppl'ares ⁊ ipm pncipē certū faciei diſcrimē radere barbā oībꝰ impauit. id vbi ſucceſſit. facilꝰ em̄ cernitis q̄ȝ barbe iacturā ferātis. tōſus ipe mentuȝ ⁊ caput ꝑdijt capitale intermiatꝰ ſuppliciuȝ. Si q̄s ꝓuicialiuȝ pilos faciei capitiſue deponeret. Rex a ceſare ſigiſmundo lituanioꝝ appellatꝰ priꝰ obijt q̄ȝ legati diadema ferētes ſe ɔuenirent. Succeſſor Sindrigal vrſaȝ nutriuit q̄ ſueta ex manibꝰ eiꝰ panē accipe ſepe in ſiluas vagebat, redeunti vſq̄ȝ ad thalamuȝ pricipis oſtia queque patebāt ibi cōfricare ac pulſare pedibꝰ oſtiuȝ cuȝ fames affuit cōſueuit. cui pꝛiceps aperiens cibuȝ pbuit. Cōſpirauere nobiles aliq̄t adoleſcētes aduerſus principem atȝ vrſe moduȝ ſecute ſumptis armis cubiculi pricipalis ianuā cōfricauere. credidit Sīdrigal vrſam adeē oſtiumq̄ȝ apperuit ibiq̄ȝ mox ab inſidiātibꝰ cōfoſſus interijt. Prouīcie deinde gubernatio ad caſimiruȝ ꝑuenit. Ad lituanos eſtiuo tpe difficilis trāſitus eſt, paluſtribꝰ aq̄s cuncta ferme obſidentibꝰ. hyems p̄bet aditum aſtrictis gelu lacunis. mercatores ſup glaciē ac niuē iter faciunt. plurium dieꝝ cibaria in vehiculis ferentes. nulla certa via meatꝰ (ſicuti in mari ſideꝝ) curſus oſtendit. rara inter lituanos oppida neq̄ȝ frequentes ville. Opes apd̄ eos p̄cipue aīaliuȝ pelles q̄bꝰ etas nr̄a zobellinos armelinoſq̄ȝ noīa indidit. vſus pecunie ignotꝰ locuȝ eius pelles obtinēt. viliores cupri atȝ argēti vices implent ꝓ auro ſignato p̄cioſores accipiunt. Matrōe nobiles publice ɔcubinos habēt ꝑmittentibȝ viris quos mrīmonij adiutores vocāt. Viris turpe ē ad legittimā cōiugē pellicē adijcere. ſoluunt tn̄ facile mrīmonia mutuo cōſenſu ⁊ iteꝝ atq̄ȝ iteꝝ nubunt. multum his cere ac mellis eſt. qd̄ ſilueſtres in ſiluis apes cōficiunt. vini rariſſimus vſus ⁊ panis nigerrimꝰ. Armēta victuȝ p̄bent multo lacte vtentibꝰ. Sermo gentis ſclauonicꝰ eſt. latiſſima em̄ eſt hec ligua ⁊ in varias diuiſa ſectas. Ex ſclauis em̄ alij romanā ecciāȝ ſequunt vt dalmate. croatani. carni ac poloni. Alij grecoꝝ ſequuntur errores vt bulgari. ruthenī ⁊ multi ex lituanis. Alij ɔprias hereſes inuenere. vt bohemi. morauī. boſnēſes. quoꝝ magna ꝑs manicheoꝝ imitat inſaniā. Alij gentili adhuc cecitate tenent. quēadmodū multi ex lituanis, ⁊ idola colētes. hoꝝ magna ꝑs euo nr̄o ad xp̄m cōuerſa poſtq̄ȝ vladiſlaꝰ in ea gente polonie regnuȝ accepit. Noui ego hieronimuȝ prageuſeȝ ſacris lr̄is apprime eruditū vite mundicia ⁊ facundia ſingulari claꝝ q̄ annis ſupra vigīti in heremo camaldulenſi in appēnino etruſco pn̄iāȝ egit. hic oriēte apd̄ bohemos huſſitaꝝ hereſi fugiens peſtiferꝝ virꝰ in poloniā trāſiuit. vbi acceptis lr̄is a vlatiſlao rege cōmendaticijs p̄dicaturꝰ euāgeliuȝ xp̄i ad witolduȝ pricipeȝ in lituaniā penetrauit multoſq̄ȝ pplos witoldi fauore fretꝰ ad ſalutiferā dei nr̄i fideȝ cōuertit. veniſq̄ȝ tandē ad ſinodū baſilienſem vocatꝰ a iuliano ſcti angeli cardiale. cuȝ de rebꝰ bohemicis ageret narrabat hic multa de lituanis q̄ pene incredibilia videbant. Audiebam ego ex alijs eiꝰ dicta nec mouebar vt crederē. libuit audire hoīem atȝ ab eiꝰ ore relata cognoſcere. comites mei fuerunt nicolaꝰ caſtellanꝰ qui tunc iuliani cardialis domuȝ regebāt. bartholomeꝰ lucemanꝰ archiep̄i mediolanenſis ſcriba ⁊ petrꝰ noxetanꝰ cardialis firmani ſecretariꝰ viri graues ⁊ docti hoīem in cella tranſrhenum apd̄ carthuſienſes cōuenimꝰ. cuiꝰ hec narratio fuit. Primi quos adijt ex lituanis ſerpentes colebāt. p̄tfamilias ſuuȝ quiſq̄ȝ in angulo ſerpenteȝ habuit cui cibuȝ dedit ac ſacrificiuȝ fecit in feno iacenti. hos hieronimꝰ iuſſit oēs interfici ⁊ in foro adductos publice cremari. inter quos vnus inuentus eſt maior ceteris quē ſepe admotuȝ igni cōſumere nullo pacto valuit. Poſt hos genteȝ repit q̄ ſacruȝ colebat igneȝ eumq̄ȝ ꝑpetuum appellabat. ſacerdotes templi materiā ne deficeret miſtrabāt. hos ſuper vita egrotātiuȝ amici cōſulebāt. Illi noctu ad igneȝ accedebāt. mane vo ɔſulētibꝰ rn̄ſa dātes vmbrā egroti ſe apd̄ ignē ſacrū vidiſſe aiebāt. q̄ cuȝ ſe calefaceret ſigna vel mortis vel vite oñdiſſe. victuruȝ egrotuȝ facies oñſa igni. ꝯ ſi dorſuȝ oſtentaſſet morituꝝ ꝓtendit. teſtari igr̄ ⁊ rebꝰ ſuis ɔſulere ſuadebāt. Deluſioneȝ hāc eſſe hieronimꝰ oñdit ⁊ ꝑſuaſo populo deleto tēplo ignem diſſipauit xp̄ianoſq̄ȝ mores induxit. Profectꝰ introrſus aliā gentē repit q̄ ſolē colebat ⁊ malleū ferreū rare magnitudīs ſingl'ari cultu venerabat. Interrogati ſacerdotes q̄d ea ſibi veneratio vellet. rn̄derūt olī pluribꝰ mēſibꝰ nō fuiſſe viſum ſolē quē rex q̄dā potētiſſimꝰ captū ɔcluſiſſet in carcere munitiſſime turris. gigātē deinde opē tuliſſe ſoli ingētiq̄ȝ malleo ꝯfregiſſe turri ſoleq̄ȝ liberatū hoībꝰ reſtituiſſe dignū itaq̄ȝ veneratu inſtrmentū eē q̄ mortales lucē recepiſſent. Riſit eoꝝ ſimplicitatē hieronimꝰ inaneq̄ȝ fabulā eē moſtrauit. ſolē vero ⁊ lunā ⁊ ſtellas creaturas eē oñdit. q̄bꝰ maximꝰ deꝰ ornauit celos ⁊ ad vtilitateȝ hoīm ꝑpetuo iuſſit igne lucere. Poſtremo alios pplos adijt q̄ ſacrā coluere ſiluā vt q̄ arbor ꝓcerior fuit eo cultu digniorē putauere. Predicauit huic gēti pluribꝰ diebꝰ fidei nr̄e aperiēs ſacramēta. deniq̄ȝ vt ſiluā ſuccideret impauit. vbi ppl's cū ſecuribꝰ affuit nemo erat q̄ ſacrū lignū ferro ɔtingere auderet. prior itaq̄ȝ hieronimꝰ aſſumpta bippēni excellētē quōdā arborē detrūcauit. tū ſecuta multitudo alacri certamīe alij ferris alij dolabris alij ſecuribꝰ ſiluā deijciebāt. ventū erat ad mediū nemoris ibi quercū vetuſtiſſimam ⁊ an̄ oēs arbores religione ſacrā ⁊ quā potiſſime dei ſedē putabāt ꝑcutere aliq̄ȝdiu nullꝰ p̄ſumpſit. poſtremo vt ē alter altero audatior intrepidās q̄dā ſocios q̄ lignū inſenſatū ꝑcutere formidarēt eleuata bippenni magno ictu cuȝ arborē cedi arbitraret tibiā ſuā ꝑcuſſit atȝ i t'rā ſemianimꝰ cecidit. attonita circa turba flere. ɔq̄ri. hieronimū accuſare q̄ ſacrā dei domū violare ſuaſiſſet neq̄ȝ iā quiſq̄ȝ erat qui ferrū exercere auderet. Tū hieronimꝰ illuſiones demonū eē affirmās q̄ decepte plebis occulos faſcinarēt. ſurgere quē cecidiſſe vulneratū dixīmꝰ imperauit ⁊ nulla in ꝑte leſum oñdit. ⁊ mox ad arborē adacto ferro adiuuāte multitudinē ingēs onꝰ cū magͦ fragore ꝓſtrauit totūq̄ȝ nemꝰ ſuccidit. Erāt in ea regione plures ſilue pari religione ſacre ad q̄s dū hieronimꝰ amputādas ꝑgit mulieꝝ ingēs numerꝰ plorās atq̄ȝ eiulās vitoldū adijt ſacrū locū ſucciſum querit ⁊ domū dei adēptā in q̄ diuinā opē petere cōſueſſent. inde pluuias. inde ſolēs abſtinuiſſe. neſcire iā q̄ in loco deū q̄rant cui domiciliū abſtulerit. eē aliq̄s minores lucos in quis dij rn̄dere ſolebāt eos q̄ȝ delere hieronimū velle. qui noua q̄dā ſacramēta introducēs patrū morē extirpet. rogare igit atȝ obteſtari ne maioꝝ religionem auferri ſinat. ſequūt ⁊ viri ⁊ mulieres nec ſe ferre poſſe nouū cultū aſſerūt. relinq̄re potiꝰ terrā ⁊ patrios lares q̄ȝ religionē a maioribꝰ acceptā [illegible]. Motꝰ ea re vitoldꝰ veritusq̄ȝ pploꝝ tumultū xp̄o potiꝰ q̄ȝ ſibi deeſ

ſe plebē voluit reuocatiſq; lr̄is q̄s pſidib⁹ ꝓuinciaꝝ dederat. iubēs parere Iheronimo hoīeꝫ ex prouincia
decedere. iuſſit hec nobis iheronim⁹ ꝯſtāti vultu nihil heſitās ac ꝑ iuramentū affirmauit. dignum fide ⁊ ḡl
uitas ſermonis ⁊ doctrina oñdit ⁊ viri religio. nos que accepimus immutata retulim⁹ veri ꝑiculuꝫ nō aſſu
mimus. pſuaſi tñ̄ ⁊ nos ⁊ comites ab eo receſſimus.

De Ruſſia

Rutheni quos appellāt croſſanos vt Strabo videt̄ lituanis cōtermi ſunt. gēs barbara incōpta. apud
quā opulentē eccīaꝫ obtinuit yſidor⁹ cardialis ſabinenſis. cui⁹ ſupra mētionē fecim⁹. In hac gente ci
uitatē ꝑmaximā tradūt nogardiā appellatā. ad quā theutonici mercatores magno labore ꝑueniūt. magnas
ibi opes fama eſt. ⁊ multū argenti pelleſq; ꝓcioſas vendētes atꝫ ementes. pōderato argento nō ſignato vtū
tur. lapis in medio fori q̄dratus eſt quē q̄ aſcendere potuerit neq; deiectus fuerit pricipatū vrbis aſſequitur
ꝓ ea re q̄ armis dimicauit ſepeq; vna die plures aſcendiſſe ferunt, ⁊ ꝑſepe ſeditiones in populo emerſere.

De liuonia nunc germanie prouincia

Liuonia deinde xp̄ianoꝝ vltīa prouinciaꝝ ad ſeptentrionē ruthenis iūgūtur. Tartari eā ſepe incurrunt.
in q̄ noſtra etate magnas acceperūt ſtrages. Frēs teuthonici qui b. marie vocātur hāc armis q̄ſiuere ⁊
xp̄i ſacra ſuſcipe coegerūt. cū eſſet antea gentilis ⁊ ydola coleret. Eā alluit ab occidente mare baltheum qḋ
plerīq; veteruꝫ occeanuꝫ eſſe putauerunt. nōdum ſeptentrio vt hodie cōgnit⁹ greci atꝫ italis fuit. xp̄iana re-
ligio hāc orbis ꝑtē nr̄o generi aperuit q̄ ferociſſimis gētib⁹ deterſa barbariā mitioris vite cultū oñdit. bal
theus ſinus adeo late patet vt incōꝑte magnitudīs apḋ aliq̄s videat̄. Origo ei⁹ ex britanico mari ducitur.
qḋ germanicū appellari ꝑt. nā ⁊ germanie magna ꝑte alluit. Oſtiū ei⁹ in occidēti eſt nōlōge a cheronoſſo
cimbrica quā daciā hodie vocāt. Excurrēs aūt in orientē in ſeptentrionē pandit̄ inſulaſq; magnas ambit.
Occidētale litt⁹ noruegi occupāt. ad ſeptentrionē ſemiferos hoīes eſſe tradūt. cū qb⁹ nullū lingue ꝯmerciū
nauigātes habēt ſignis tñ̄ ⁊ nutib⁹ ꝯmutare merces ferunt̄. meridionale litt⁹ ſaxonibus ⁊ prutenis tradi
tur. orientale vt diximus liuones tenent.

De maſſagete

Inter liuoniā ⁊ pruſſiā paruā terrā eē ferūt vni⁹ ferme diei latā itinere ſ lōgiſſimā a prutenis ad liuones
quā maſſagete colūt gēs neq; gētilis neq; vere xp̄iana. polonoꝝ impio parēs. atꝫ hinc regnū polonie
ad mare ꝓtendit̄ ⁊ balthēū quē dixim⁹ ſinū redeūti ex liuonia in germaniā ꝑ littus balthei maris.

Pruſſia nunc germanie prouincia

POſt maſſagetas pruteni ſe obiciūt q̄ ripas vtraſqꝫ viſtule amnis accolūt. Is ē ſarmacie atꝫ germanie
terminꝰ. Qui exoriēs in mōtibꝰ q̄ poloniā hūgariāqꝫ dirimunt. ꝑtē polonie irrigat. pruſſiā vero q̄
lōga ē ꝑcurrit. ab oppido torni vſqꝫ dantiſcū q̄ in loco baltheū influit. Hūc fluuiū alij viſtulā vt diximus q̄
bus etatis nr̄e ſermo ꝯgruit. Alij iuſtulā. q̄dā inſtulā vocauere. qd̄ vltra fluuiū ē ſarmatici iuris fuit. qd̄ ci-
tra germanici. ad oriētē ac meridiē maſonite poloniqꝫ rura coluit. occidētē ſaxones occupāt. aq̄lonem bal-
thei maris excipit littus. frumēti ferax regio ē. aq̄s irrigua ⁊ plena colonis. multa ambicōſa oppida. mul-
ti maris ſinioſi reflexꝰ amenā efficiūt. pecoꝝ ingēs vis. multa venatio. piſcatio diues. Vlmerico oli hanc
terrā incoluiſſe iordanꝰ tradidit. q̄ tp̄e gothi ab inſula ſcandia incōtinētes deſcēdere. q̄ ꝑ inſtulā (vt ille ait)
wlmerigoꝝ terras inuaſerūt. Ptolomeꝰ aūt a maxobios ⁊ alaunos venedes ac ſitones penes iſtulā fluui
um habitare affirmat. Barbara hec gēs ⁊ ydoloꝝ cultrix vſqꝫ ad fridericū imꝑatorem eiꝰ noīs ſcd̄m fuit.
Sub eiꝰ vo imꝑio cū amiſiſſent xp̄iani tholomaidē ſirie ciuitatē frēs theutones q̄s ſctē Marie diximꝰ ap
pellari inde fugati in germaniā rediere. viri nobiles ⁊ rei militaris periti q̄ ne ꝑ ociū marcerent fridericum
accedētes pruſſiā germanie cōterminā xp̄i cultū ſpernere dixerūt. Sepe illiꝰ gētis hoīes in ſaxones cete-
roſqꝫ vicinos excurrere. ingētē vim pecoꝝ atꝫ hoīm abigere. eē in aīo ſibi ꝯpeſcere barbarā gētem. annuat
tm̄ imꝑator ꝓuinciā q̄ fribus ꝑpetuo iure poſſidendā tradat ſi eā armis acq̄rāt. iā eīn maſonite duces qui
ſe eius terre ⁊ dn̄os affirmabāt ius ſuū fribꝰ ceſſerāt. Grata oblatio friderico fuit q̄ collaudato ꝓpoſito q̄s
voluere frēs ſub aurea bulla lr̄as ꝯceſſit. Illi ſumptis armis breui tp̄e q̄cq̄d prutenici iuris citra viſtula fu-
it occupauere. Exin tranato fluuio vetuſtam ⁊ late patulam quercū in caſtelli modū erectis ꝓpugnaculis
iuxta ripā munierūt. vbi collato p̄ſidio vlteriores prutenos vexare ceperūt. pugnatū ē ſepe ꝓ quercu ⁊ in-
gētes paganoꝝ copie fugate ⁊ delete ſt̄. bellū plurimis annis ꝓductū ē. ad extremū fortuna fratrū īpio arri
dens oēm eis pruſſiā ſubiecit. victe barbare nationes iugū ſubire. Ex illo tp̄e lingua theutonica introdu-
cta ē ⁊ cultꝰ xp̄i gētibꝰ imꝑatꝰ. Eccle q̄ꝫ pōtificales erecte trās viſtelā pomeſanienſis. culmēſis. ſambienſis
warmienſis. ad quā defuncto Frāciſco ep̄o ꝓuitatē nr̄aꝫ poſtulauere canonici Calixtꝰ ſ. ponti. max. annuen-
te ſenatu ap̄lico comēdauit. Que vna ē illis in ꝑtibꝰ ſuo vtēs iure. nec ſubiecta fribꝰ. reliq̄s ep̄os religio-
nis habitū geſtare opꝫ. Quo in loco munitā quercū fuiſſe diximꝰ. nobile oppidū exedificatū ē qd̄ marie-
burgū vocāt. ⁊ arx nobilis atꝫ ampliſſima. Hic ſedes magni mgr̄i q̄ cūctis fribꝰ ꝑeſt pruſſiā incolētibus.
Sūt ⁊ alij duo in eadē religiōe mgr̄i. alter liuoniā regit. alter couētus alemanie gubernat. Theutōnes hu-
ius religionis inuētores fuere ac ꝓpterea nemo ad eā recipit̄ niſi theutonicꝰ nobilibus ortꝰ parētibꝰ ⁊ cui
ꝓpoſitū ſit ꝓ tuēdo xp̄i euāgelio aduerſus ſalutifere crucis inimicos armis depugnare. Ob eā rē veſtimen-
tis albis vtunt̄ nigra cruce inſuta. barbā oēs nutriūt exceptis q̄ in ſacris altaribꝰ ſeruiūt. ꝓ canonicis ho-
ris dn̄icā orōnē vſurpāt neqꝫ lr̄as diſcūt. magne his opes nec minor potētia q̄ꝫ regibꝰ. Sepe cū polonis
de regni militibꝰ receptis atꝫ illatis gladijs cōtendere nec totis viribꝰ belli fortunā experiri recuſarūt. Cū
vlatiſlao caſimiri q̄ mō regnat. patre cōtraxerāt ambe ꝑtes validiſſimas atꝫ ingētas copias polonis litua
ni ⁊ tartari iūcti erāt q̄s duxerat vitoldus. Theutonici frēs ex tota germania vires conſciuerāt. poſtq̄ꝫ ꝓpe
ad. xx. ferme ſtadia vterqꝫ cōſedit. exercitꝰ ſpe plenꝰ ⁊ impatiēs more prutenoꝝ magr̄ caduceatorē q̄ bellū
regi denūciaret ⁊ duos enſes in q̄s ſtaret victoria miſit facta ꝑtāte vt quē vellet hoſtis eligeret. alterū ſibi
remitti iuſſit. Accepit vlatiſlaꝰ alacriter nunciū donatoqꝫ caduceatore ⁊ vno retēto gladio remiſit alterum
mox iuſſi ſunt milites arma induere belliqꝫ ſignū datū. xl. milia eq̄tū in amhobꝰ caſtris fuiſſe ꝓditū inue-
nio. Vlatiſlaꝰ tartaros ⁊ lituanos primū inire certamē iuſſit ⁊ Polonis ſubſidiarias acies elegit. Contra
prutenus auxilia in poſtremis habuit florentem ordis ſui militiā in exercitꝰ frōte collocauit. cōmiſſo p̄lio
inermes q̄dā tartari ⁊ lituani magna ſtrage ceſi ſunt vrgebat tū multitudo nec terga dare polonus metuēs
audebat. atrox pugna ſupra cadauera occiſoꝝ edebat̄. nec tā vulnerat prutenꝰ alacer q̄ꝫ excipe vulnꝰ tarta-
rꝰ videbat̄. Protractū ē diu certamē. pacta ingēs occiſio lituani tartariqꝫ velut pecudes mactabant̄. ac cū
nouꝰ ſꝑ hoſtis emergeret deſeſſi tāta cede pacta theutones verſare ferrū vix poterāt ⁊ iā remiſſius pugna-
bāt. qd̄ vbi vlatiſlaꝰ aīaduertit tū primū polonoꝝ aciē validā ac ferro rigētē immitit. fit ſubita irruptio in-
ſtaurat̄ qꝫ p̄liū. nō tulere theutones recētis agminis impetū. impar pugna recētis ac fatigati militis fuit. ori
tur mox fuga ex ꝑte fratrū. ferit terga polonꝰ. Mgr̄ ordis vbi ſuos cedere videt. nec iā vllā in auxilijs ſpē
eſſe aīaduertit collecta militū manu hoſti ſeſe obiectauit. occidit̄. fit fedioꝝ fuga. nec priꝰ theutonicꝰ fugere
q̄ꝫ polonꝰ ꝑſeq̄ deſiſtit. Perierūt in eo bello ex ꝑte fratrū multa hoīm milia. inter q̄s viri primarij q̄s vocāt
ꝯmētatores equeſtri dignitate inſignes cū ip̄o mgr̄o circiter ſex cētos. nec polonis incruēta victoria ceſſit
tartaris ac lituanis magna ex ꝑte ceſis. bellū hoc anno decio ⁊. cccc. ſupra mille geſtū ē pꝰ xp̄i ſaluatoris or-
tū. Pruſſia fortunā regis ſecuta oīs excepto burgomarie ad victorē defecit. Sꝫ interueniēte Sigiſmundo
ceſare pax inter frēs ⁊ polonū ꝯſtituta ē. ꝑcuſſūqꝫ fedꝰ pecunia polono data pruſſia reddita fratribꝰ. nec de-
inde vſqꝫ ad friderici tp̄a q̄ nūc imꝑat in poſſeſſione agri ſui turbata religio ē. Sub eiꝰ vo impo cū popula
res graue ſibi iugū fratrū exiſtimarēt fedꝰ inter ſe inire in hūc ferme modū vt. xvi. viri ſingulis annis certi
in locis conuenirēt q̄ ꝓuincialiū q̄relas ad vſus fratrū audirēt nec ſinerēt quēpiā indigne vexari. Ex his q̄-
tuor ex religione viros aſſumi voluere. q̄tuor ex p̄latis eccliaꝝ. pariqꝫ numero ex nobilibꝰ ac ciuitatibꝰ hiſ
qꝫ parere oē voluere. Per idē tp̄s diuiſa inter ſe religio fuit. alij magnū magiſtrū ſeq̄bant̄. alij q̄ſdā cōmē-
datores q̄ mgr̄i regimen improbabāt. Mgr̄ vt populares ſibi alliceret fedꝰ ip̄m incōſulte fratrū ꝯuētu ap
probauit. Fridericꝰ q̄ꝫ imꝑator eidē federi robur adiecit cautiōe tm̄ inſerta ne ꝑ ſuas lr̄as ius religiōis lede
ret̄. mortuo deinde magiſtro q̄ fedꝰ acceꝑat ⁊ altero in eiꝰ locū ſuffecto nicolaꝰ pon. max. legatū miſit q̄ ꝓ-
uīciā pruſſie inſpiceret. cognitoqꝫ rex ſtatu q̄ꝫtū legatꝰ retulit populariū fedꝰ dānauit. vtqꝫ ab eo diſcedēter
anathema interminatꝰ imꝑauit. q̄bꝰ ꝑtinaciꝰ in ſententia ꝑſeuerātibꝰ ex ꝯſenſu ꝑtiū lis ad Fridericū ceſa-
rē deducta ē. ad quē rurſus cā cognita dānato federe iuſſi pruteni ſunt ad obediētiā fratrū redire q̄ eā ꝓuin-
ciā e manibꝰ infideliū ſuis armis vēdicaſſent multoqꝫ ſanguīe coemiſſent. q̄ re ciuitatibꝰ nūciata mox ar-
ma in fratres ꝑplariter accepta ſunt. ex q̄bꝰ plures capti atꝫ occiſi. caſtella eoꝝ euerſa. arces a fundamentis
eiecte q̄nqꝫ ⁊ q̄nq̄ginta oppida in eā rebellionē cōſpirauere. ſꝫ cū nō ſatis rē ſuā cōtra religionē ſine externa
ope tutā putarēt Caſimirū regē polonie ſibi dn̄m aſciuere deuotū fribꝫ ſanguinē qui fortunam patris eius

expti fuiſſent. ille cū exercitu ꝓuinciā ingreſſus dedētes ſeſe ciuitates in ꝓtātē accepit. cū ꝗ frēs diu varia victoria dimicarūt. plures fuere ꝯgreſſus. inter ꝗs memorabilior ꝗ apud canicīū oppidū habitꝰ ē. xviij. milia polonoꝝ obſidionē in eo loco tenebāt. i ꝗs etiā rex ipſe caſimirꝰ fuit. oppūgnabat oppidū dies noctesq̃ machinis admotis. Rudolphꝰ pnceps ſagane vnꝰ ex ſleſie ducibꝰ tūc religionis ductabat exercitū. ꝗ laturus obſeſſis opē cū ſeptē milibꝰ militū aggredi regē nō dubitauit. cōmiſſum ē pliū in ꝯſpectu oppidanoꝝ ſumma vtriq̃ ꝯtentiōe atq̃ ardore. ceſis hinc atq̃ inde cōpluribꝰ. cū ſuos referre pedē rudolphꝰ aīaduertit increpās ignauiā fugientiū intermiſtuſq̃ necē aciē ſiſtit. ⁊ ꝓgreſſus in mediū cū recēti pugnatoꝝ manu acre certamē inſtaurat. hos ſternit. illos ꝯfodit. fit ſubita rex mutatio. vrgēte rudolpho cecidit polonꝰ. rurſuſq̃ caſimirꝰ retinet ſuos pugne ſeipm miſcet ⁊ tanq̃ ex integro ptinaci ꝯtentiōe certat. occidit in pugna rudolphus. rex vo eqͦ deijcit. meliores ex vtraq̃ pte occūbūt. Poſtremo ceſum credētes poloni ſuū regē deſperata victoria fugā arripiūt. rex ab amicis adiutꝰ vix ex clade ereptꝰ ē. Rudolphꝰ morte ſua victoria religioni peperit. Ex polonis ſupra ſex milia cecidiſſe ferunt. ex teuthonibꝰ ꝗꝫ nō pauci pire. Poſt eā cladē res polonica nutare apud prutenos cepit eo inclinātibꝰ pplis ꝗ belli fortuna cōuertit. ſtat tn̄ adhuc anceps exitꝰ et alterꝰ marti iudiciū morat. Ferūt inter hos frēs olī mortuo mgro cū de ſucceſſore ageret vnū fuiſſe ꝗ rogatꝰ eligere quē putaret religioni vtiliorē ſeipm elegiſſe dicētē nolle deierare. ſcire ſe cogitatiōs ſuas. alioꝝ corda ignorare. ſi magiſtratꝰ ſibi cōmittat nō dubitare qn reipublice bene conſultū eat. motos eius verbis reliquos ad miniſtrationem illi crediſſe que ſaluberrima deinde fuit.

Saxonia magna germanie prouincia

Poſt prutenos ſaxonicū nomē icipit gēs valida ⁊ latiſſima cui ab occidēte weſera apō ātiꝗs viſtergꝰ fluuiꝰ ē minū fac plerīq̃ vſq̃ ad rhenū ꝓtēdi ſaxones arbitrati ſt. aqlonarē plagā dani obtinēt ⁊ mare baltheū. ad meridiē frācones. baioarij ⁊ bohemi ſiti ſt. orietalē plagam ſleſite ſil ⁊ pruteni obtinēt. In his termis īcluſi ſt thurīgi. luſacij. pomeraniq̃ ꝗs oēs ſaxonici iuris ee volūt. priores tn thurigos in ea ꝑra ꝯſediſſe ꝗꝫ ſaxones aiūt. hos eni grecā ſobolē ee affirmāt. re macedonic claſſibꝰ aduectā ꝗ thuringos multis bellis defatigatos paternis agris deiecerit qͦd mihi nō fit veriſimile. Eſt eni vetuſtiſſimū in germanica terra ſaxonicū nomē cuiꝰ oēs veteres meminere. thuringos nemo antiquoꝝ nolat ꝗ germanicas gētes enumerāt. In

exṗti fuiſſent. ille cū exercitu ꝓuinciā ingreſſus dedētes ſeſe ciuitates in ptātē accepit. cū q̄ frēs diu varia vi
ctoria dimicarūt, plures fuere ꝯgreſſus. inter q̊s memorabilioꝛ q̄ apud caniciū oppidū habit⁹ ē. xviij. mi
lia polonoꝝ obſidionē in eo loco tenebāt. i q̊s etiā rex ipē caſimir⁹ fuit. oppūgnabaꝛ oppidū dies noctesq̄
machinis admotis. Rudolph⁹ pꝛiceps ſagane vn⁹ ex ſleſie ducib⁹ tūc religionis ductabat exercitū. q̄ latu
rus obſeſſis opē cū ſeptē milib⁹ militū aggredi regē nō dubitauit. cōmiſſum ē pliū in ꝯſpectu oppidanoꝝ
ſumma vtrīq̄ ꝯtentiōe atq̄ ardoꝛe. ceſis hinc atq̄ inde cōplurib⁹. cū ſuos referre pedē rudolph⁹ aīaduertit in
crepās ignauiā fugientiū intermīatusq̄ necē aciē ſiſtit. ⁊ ꝓgreſſus in mediū cū recēti pugnatoꝝ manu acre
certamē inſtaurat. hos ſternit. illos ꝯfodit. fit ſubita rex mutatio. vrgēte rudolpho cecidit polon⁹. rurſusq̄
caſimir⁹ retinet ſuos pugne ſeipm̄ miſcet ⁊ tanq̄ ex integro ptinaci ꝯtentiōe certaꝛ. occidiꝛ in pugna rudol
phus. rex vō eq̄ deijciꝛ. meliores ex vtraq̄ pte occūbūt. Poſtremo ceſum credētes poloni ſuū regē deſpera
ta victoria fugā arripiūt. rex ab amicis adiut⁹ vix ex clade erept⁹ ē. Rudolph⁹ moꝛte ſua victoria religioni
peperit. Ex polonis ſupra ſex milia cecidiſſe feruntꝛ. ex teuthonib⁹ q̊q̄ nō pauci pire. Poſt eā cladē res polo
nica nutare apud prutenos cepit eo inclinātib⁹ pplis q̄ belli foꝛtuna cōuertiꝛ. ſtat tn̄ adhuc anceps exit⁹ et
alteri⁹ martij iudiciū moraꝛ. Fert inter hos frēs oli moꝛtuo mgr̄o cū de ſucceſſoꝛe agereꝛ vnū fuiſſe q̄ rogat⁹
eligere quē putaret religioni vtilioꝛē ſeipm̄ elegiſſe dicērē nolle deierare. ſcire ſe cogitatiōs ſuas. alioꝝ coꝛ
da ignoꝛare. ſi magiſtrat⁹ ſibi cōmittaꝛ nō dubitare q̄n reipublice bene conſultū eat. motos eius verbis re
liquos ad miniſtrationem illi credidiſſe que ſaluberrima deinde fuit.

Saxonia magna germanie pꝛouincia

Poſt prutenos ſaxonicū nomē icipit gēs valida ⁊ latiſſima cui ab occidēte weſera apō āntiq̊s viſergu⁹ flu
ui⁹ ꝛ minū faē plerīq̄ vſq̄ ad rhenū ꝓtēdi ſaxones arbitrati ſt. aq̄lonarē plagā dani obtinēt ⁊ mare bal
theū. ad meridiē frācones. baioarij ⁊ bohemi ſiti ſt. oꝛiētalē plagam ſleſite ſil'r ⁊ pruteni obtinēt. In his ter
mis iclusi ſt thurigi. luſacij. pomeraniq̄ q̊s oēs ſaxonici iuris eē volūt. pꝛioreſ m thurīgos in ea ꝛra ꝯſedīſ
ſe q̄ſ ſaxones aiūt. hos eñ grecā ſobolē eē affirmāt. ⁊ macedonic claſſib⁹ aduectā q̄ thuringos multis bel
lis defatigatos paternis agris deiecerit qō mihi nō fit veriſimile. Eſt eñ vetuſtiſſimū in germanica terra ſa
xonicū nomē cui⁹ oēs veteres meminere. thuringos nemo antiq̄ꝝ noiat q̄ germanicas gētes enumerāt. In

aduentu primo francoꝝ q̄ tpe valentiniani ceſaris germaniā intrauere thuringos nolari repto. Ob quā rē male q̄drat hiſtoria veritati q̄ thuringos priores ſaxonib⁹ in germania fuiſſe ꝯtēdit. Fatebor tñ ſaxonie li mites aliq̄n minores fuiſſe aliq̄n maiores nā ſicut imperia ita ꝛ prouīciaꝝ limites ex ꝑte variant. Carolus magn⁹ īpator mlta cū ſaxonib⁹ bella geſſit priuſq̄ xpi cultū acciperēt eoſq̄ magnis afflixit cladib⁹. Poſtq̄ vo deficiēte apd̄ francos caroli magni genealogia romanū impiū ad teutbones oriētales rediȷ̄t. Saxonum aucta dignitas ē. inter quos plures īpatores fuere. ſingulari prudētia ꝛ reꝝ geſtaꝝ magnitudīe clari. ma xime vo tres ottones q̄ ſibiīuicē ſucceſſere de romana eccīa optime meriti quoꝝ virtute prolatos ſaxonie fines mīnīe dubitarim. Inter pomeranos q̄ orientē ſaxonie incolūt oppida ſunt digna noīe Wiſmaria et Sundis Griſuoldia Stetinū ꝛ Roſtochiū. in quo ſcola liberaliū artiū haud ꝯtēnēda. ꝛ hec q̄dē mari ꝓxi ma multis ac diuitib⁹ negotiatorib⁹ habitatū ē. ꝛ in mediterraneis caminū pōtificalis ciuitas. cuius dioce ſis latiſſima eſt. nec minor magūtina credit̄. Epūs loci romano dūtaxat ꝑſuli ſubeſt. Brādeburgēſes in du as marchias diuidūt̄ q̄ꝝ altera vet⁹ altera noua vocat̄. veterē marchiā ꝑlabit̄ albis fluui⁹. in cuius littore Stendalū ē oppidū ꝛ gadelenū ꝛ ſoltuedelū ꝛ oſtroburgiū. Nouā marchiā interſecat fluuius odera haud mlto inferior albi. In cui⁹ rippa francfordia ē diues emporiū ꝛ lucenſis ciuitas. Spredo quoq̄ fluui⁹ eādē ꝓuinciā irrigat equād⁹. niberi. berlinū in ei⁹ littore iacet. Eſt ꝛ aliō flumē hoztellū nūcupatū qd̄ Brādebur giū ex quo marchia nomē hꝫ in duas ꝑtes diuidit veterē ac nouā efficiēs. ibi eꝑalis ſedes ē ꝛ marchionuꝫ tribunal ad eiuſdē fluminis ripā. Auelburgiū quoq̄ ſitū ē pontificalis ciuitas. ꝛ circū nobile territorium. cui prigenitza ē nomē multū refertū oppidis ꝛ marciali pplo plenū. Caput miſnenſiū ciuitas miſna ē vnde nomē regioni datū ē. hāc quoq̄ albis alluit fluui⁹. hic valida arx ꝛ in ea cathedralis eccīa. In hac quoq̄ ꝓ uincia multa ſunt oppida marciali pplo plena. ꝛ martinopolis in honorē martis a veterib⁹ ꝯdita merſebur giū hodie vocāt. Sitꝰ lipſg vrbs diues mercatoꝝ emporiū ꝑclaroq̄ ſtudio inſignitū. In thuringia nobile oppidū ꝛ caput gētis Herfordia magūtino pōtifici ſubiecta ſtudiȷ̄s liberaliū arciū inſignis. Nuburgenſis quoq̄ ciuitas duci ſaxonie parēs. hec oīa iure ſaxonū vtūt̄ ꝛ lingua iſdē morib⁹ freti. Ceterū veri ſaxones madeburgēſes nullo dubitāte habent̄. Bremēſes quoq̄. alberſtatēſes. hildeſinēſes. verdēſes. brūſuicēſes hamburgēſes. luneburgēſes ꝛ lubicēſes. In madeburga archiepal̄ ſedes habet̄. ꝛ in honorē ſcī mauricȷ̄ ex q̄drato lapide diues tēplū Ottonū nobile op⁹ ꝛ in eo ſcī Florēti corp⁹. Credūt quoq̄ vnam e ſex ydriȷ̄s ibi eē in q̄b⁹ vinū ex aq̄ factū a dn̄o ſaluatore euāgeliſtaꝝ tradit hiſtoria. hāc plebib⁹ oſtendūt materia mar morea ē ac ꝑlucida vini capax q̄ntū equ⁹ ferre poſſit. Alterā ac minorē apud hildenſēſes eē affirmāt. Vexil lū quoq̄ ſancti mauricȷ̄ hic quotānis oſtendit̄. magiſtrat⁹ vrbis ius ciuile romanoꝝ abbreuiatū ꝛ ſaxoni ca lingua cōſcriptū nō ſine reuerentia cuſtodit qd̄ magni Caroli auctoritate firmatū tradūt. eoq̄ in deciſiōe cāꝝ circū vicine gētes recurrūt. magna ꝛ venerabilis eaꝝ legū auctoritas habet̄. Bremēſes gliaꝫ ſuā ducūt danoꝝ gentē ad xp̄m eē ꝯuerſam. Nō ē omittēdum quod de halberſtadio tradit̄. Hāc ciuitatē oltemia ꝑla bit̄ fluui⁹. In medio vero tumul⁹ aſſurgit. in cui⁹ cacumīe planicies ē duorū ferme ſtadiorū cōtinēs lōgi tudinē. in cui⁹ extremis angul̄ duo tēpla ſita ſunt. alterū pōtificale. alterūq̄ btē virginis appellāt. In me dio late patet forū magnificis canonicorū edib⁹ vndiq̄ cinctū. vrbs hec vocat̄ quod ſub tumulo iacet ſub urbiū appellāt. in mōte nulla laicorū habitatio. Carol⁹ magn⁹ hui⁹ eccīe fundator habet̄. cuius feſtiuitas quotannis celebrat̄. xȷ̄. hic dignitates. xxiiȷ̄. ꝑbende. Archidiacon at⁹ ſupra. xx. eſſe ferūtur. In hac eccīa ſingulis annis vn⁹ ex pplo deligitur quē peccatis grauiorib⁹ inq̄natū putāt hūc veſte lugubri induūt ꝛ ob uoluto capite prima ieiuniȷ̄ die ad eccīam ducūt indeq̄ pactis diuinis officiȷ̄s eȷ̄ciūt. Is ſingulis q̄drageſi me dieb⁹ nudis pedibus ꝑambulat vrbeꝫ ꝛ eccīas circuit neq̄ ingreditur neq̄ quemq̄ alloquitur: inuitat⁹ a canonicis ꝑ vices qd̄ apponit̄ comedit. ſomnus ei poſt mediū noctis in plateis ꝑmittit̄. Die iouis ſctā poſt conſecrationē olei rurſus ad eccīam introducit̄ ꝛ orōne facta a peccatis abſoluit̄. pecuniaſq̄ populus ei offert q̄ tñ eccīe dimittunt̄. hunc adā vocant ꝛ omni crimīe liberū putant. Circa alberſtadiū ager optim⁹ ferax tritici. matureſcētib⁹ frugib⁹ culmoꝝ altitudine equo inſidentē hoīem ferunt excedere. Brūnſuica oppidū tota germania memorabile magnū ꝛ populoſum. munitū menib⁹ ac foſſatis. turres q̄ꝫ ꝛ ꝓpugna cula excellūt. magnifice dom⁹. ꝑpolite platee. ampla ꝛ ornatiſſima templa. q̄nq̄ hic fora. q̄nq̄ ꝑtoria ꝛ to tidem cōſolat⁹ iura ciuibus dicūt. Hinc appellati duces brunſuicēſes ꝛ tota germania nobiliſſimi. ottonū ſoboles. quoꝝ claritas cū potentia labente tpe defluit. Lubicenſiū ciuitas potentiſſima ē ſine cui⁹ auxilio vix vnq̄ dacie reges cōtinere ſuos ſubditos valuere. xȷ̄. viri reipublice ꝑſunt quos cōſules appellāt. quo rū ꝑpetua ꝑtās ē. ꝛ ī eq̄ſtri dignitate ꝯſtituti ſt̄. popularib⁹ niſi vocet̄ nulla de regimīe vrbis cōſulēdi facul tas. nec tñ ſuire plebs videt̄ ſua cuiq̄ ſubſtātia tuta ē ꝛ libertas ſaluis legib⁹ vt velit viuere. equū iudiciū cōſules agūt. ab his ceſar ſi exceſſerit appellat̄. Saxonie nr̄a etate duces habēt̄. frideric⁹ ꝛ wilhelmus frēs quoꝝ alter electorē iperȷ̄ gerit. alter regnū bohemie debitū ſibi aſſerit vt ſupra retulim⁹. Fuit cū brūſui cēſib⁹ de electoratu diſſenſio. ſigiſmūd⁹ īpator litē diremit. ſentētia vt ſepe fit potētiori alluſit. Alter ho rū fratrū natu ſenior robuſtiſſim⁹ venator fuit. iunior alter belli appetēs ꝛ in armis exercitat⁹. Crudelia in ter eos diu bella exercuerūt hereditatis ꝑne cā. ꝛ q̄uis de pace ſepe mētio fieret īpedientib⁹ tñ appollonio quē vice dn̄m appellāt ꝛ aliȷ̄s pleriſq̄ potētib⁹ q̄b⁹ ea diſcordia q̄ſtui erat. fruſtra oēs tractatus abiȷ̄t. Sꝫ cū vaſtaq̄ iā agris tota ꝓuīcia peſſum iret appolloni⁹ vo fraternarū īcēſor diſcordiarū ꝑ annū iubileū ro mam petiſſet rogauit fridericus germanum ſuū vt ad ſe lipſig veniret ſecū de pace acturus. annuit wilhel mus iter ingreſſo dixere conſiliarȷ̄ paratas ſibi ꝛ qui cū eo irent inſidias eſſe caueret ne ſe ꝑditum iret neue ſuos ad necem traheret. Quibus ille at ego inquit libens moriar ſi vos prius necatos videro. qui frater nas contentiones alitis atq̄ ita locutus ſequi iuſſis qui ſe amarent vrgens calcaribus equum feſtino cur ſu fratrem adiȷ̄t. Quo cum ſemotis arbitris eueſtigio pacem compoſuit fedusq̄ pepigit. Magnus vir qui ſe tam liberaliter in poteſtatem dederit hoſtis. Magnus ꝛ alter qui hoſtem ex fratre factum rurſus fratrem atq̄ amicū reddiderit. Appollonius interim Roma reuerſus ꝛ qui cū eo ſentiebāt ex Thuringia plurima oppida poſſidebāt. exterminati ſunt appolloni⁹ in Coburga qd̄ eſt frāconie oppidū aliq̄diu ſe defendit. Sꝫ

cū ſalutem in eo loco deſperaret nulliꝰ auxilio fretꝰ cū theſauris ſuis clā fugiēs ad bohemos migrauit. Ex
illo tpe qetē habuere ſaxones ꝗuis bohemi caſtella ꝗdā ab eis repetētes ſepe bellū minati fuerint. inducie
in hāc vſqȝ diē arma ptiū tenuere. nūc maioꝛ lis oꝛitura videt̄ qn̄ wilhelmꝰ regie ſoroꝛis maritꝰ ad bohe-
mie regnū aſpirare fert̄ ꝗuis terre ꝓceres altū regē ſibi aſſumpſerint. Libet hoc loco audax priuati ho-
minis inſerere facinꝰ. Cōradꝰ de kauff nobili loco apud ſaxones natꝰ bellice rei ptꝰ. manu ꝓmptꝰ ⁊ aīo im
perterritꝰ cū ſe patria pulſum ⁊ pēna hereditate priuatū ꝑ iniuriā friderici ducis exiſtimaret ſcelꝰ ⁊ incredi
bili nr̄a etate ꝑpetrauit. Arx ē in miſna in alto mōte ⁊ in abruptis vndiqȝ rupibꝰ ſita altenburgiū ꝓuicia-
les vocāt. ad radices mōtis opppidū egregiū munitū ⁊ pplo plenū. iacet in arce duo friderici adoleſcētes
Erneſtus ⁊ Albertꝰ educabant̄. huc cōradꝰ intēpeſta nocte magnis itineribꝰ cū paucis comitibꝰ ꝯtenditq
et admotis ſcalis ꝓdente pedagogo arcē ingreſſus dormiētes adoleſcētulos in cubili ꝯꝑhendit intermia
tuſqȝ mortē ſi vocē emitterēt funibꝰ colligatos extraxit. haud dubiꝰ qn̄ ꝓductos in bohemiā magno ꝑcio
venderet. ſuaſqȝ cōtumelias eo pacto magnifice vltꝰ videret̄. iā ſiluā hirciniā q̄ bohemiam a ſaxonia diui
dit ingreſſus erat. iā ꝑiculū oē trāſmiſſum putabat. cū iunioꝛ captiuoꝝ laboꝛe ac fame deficiēs ⁊ qetā ſit ⁊
cibū popoſcit. cuiꝰ ꝑcibꝰ cōmotꝰ ꝑdo ad carbonariū q̄ndā diuertit afferriqȝ panē ⁊ ceruiſiā iuſſit. Interea
apud altēburgiū cognita tāte rei nouitate clamoꝛ exoꝛit̄ attoniti oppidiani raptim arma capeſcūt ⁊ ꝑcio-
ſam vēdicaturi ꝑdā ꝑcipiti curſu ꝑdonis veſtigia inſectant̄. ſiluā ingreſſis fortuna blandit̄. q̄ inter multos
tramites eū teneri ſuaſit q̄ recta duxit ad carbonariū ibi cōradꝰ dū puero cibū miniſtrat ex improuiſo capi
tur ⁊ oblatꝰ pricipi audaciſſimi ſceler capite penas ſoluit. Fridericꝰ eodē pene nūcio q̄ captos atqȝ abductos
filios audiuerat recuperatos ⁊ ad domū reductos didicit. Saxonie ducibꝰ parua ve ſaxonie portio paret
Sūt enī in ea ꝓuincia multi aliȷ̄ principes. multe ciuitates q̄ vocant̄ imꝑiales. multi epī ꝓpriū territo-
riū hn̄tes. Miſna vero ⁊ thuringie maioꝛ ps ⁊ lauſacie ⁊ franconie pleriqȝ oppida his ducibꝰ parēt. Jus
aūt eligendi romanū imꝑatorē ſaxonie ducibus ex puo q̄dā pricipatu cōpetere aſſerūt inter miſnā ſleſiāqȝ
iacēte. cuiꝰ caput oppidū ē wittēberg vulgariter. id ē mōs albꝰ. In ſaxonia argēti mineras apud Goſlariā
otto primꝰ imꝑatoꝛ inuenit q̄ꝝ magni fuerūt redditꝰ. ibi ⁊ palaciū nobilis opis edificatū. hȝ ⁊ fōtes ama-
ros ſaxonia ex q̄bꝰ ſal coquit̄ albū qđ ad vicinas gētes defert̄. Saline vberrime atqȝ ditiſſime apud lune-
burgiū habent̄ ex q̄bꝰ multi monaſterioꝝ abbates ⁊ multi eccliaꝝ ꝓlati vitā ducere cōſueuerūt. Fuit enim
queſtꝰ ſalis vberrimꝰ has ſaliuas luneburgēſes violēter vſurpauere. Ob quā rē ⁊ a nicolao pō. maxi. ⁊ a
friderico imꝑatore auguſto dānati ſunt. Cōſolatꝰ qui eiꝰ rei auctoꝛ habebat̄ auctoritate aplica deiectus ē.
Sȝ fauore Bernhardi ducis brunſuicēſis paulopoſtea in priſtinū ſtatū rediȷ̄t. ⁊ q̄ nouiter cōſulatum adie
rant in carcerē cōiiciunt̄. ciuitati rebelli ⁊ eccliaſticoꝝ bonoꝝ rapaci ſacris interdictū ē. nō tamē deſunt qui
rem diuinā apud eos faciāt. Tantus eſt euo nr̄o ⁊ in populo ⁊ in clero auctoritatis eccliaſtice contemptus
Eſt in marchia brandeburgēſi nō magni nois ciuitas aquis circūdata quā hauelburg vocant. in eius dyo
ceſis loco aſpero ⁊ deſerto paruū oppidū ē noie welſnach. hic tres hoſtie habent̄ ex quis cruorē ſua ſpon-
te manaſſe tradunt. Ob eā rem magnus populoꝝ concurſus eſt ⁊ nautaꝝ vota hic ſoluunt̄. Vulgo locū
ad ſanctū cruorē vocant. Exceſſimus ſcribendi modū ſaxonie ciuitates noiatim cōmemorantes. id fecimꝰ
quia veteres ſcriptores parciſſime de germania locuti ſunt ⁊ tanq̄ȝ extra orbem ea natio iaceret. ſomnian-
tes quodāmodo res germanicas attingunt. ob eā rem dabit̄ mihi venia fortaſſe ⁊ aliquis graciā habebit
ſi germanicas diſtribuentes prouincias vt res oculis ſubiȷ̄ciamꝰ paulo ꝓlixiores fuerimꝰ propoſiti noſtri
metas egreſſi.

De dania vel dacia

Hoc loco qm̄ ſaxonie dania iūgit̄. Priuſqȝ germanie reliq̄s ꝑtes abſoluo de ipo danie regno viciniſqȝ
regionibꝰ in aqlonē verſis aliq̄ referre inſtitui nō indigna cognitu. tria ſunt in ſeptētrionē vergētia
regna ſibi inuicē coherentia. danoꝝ qđ hodie daciā appellāt. ſuecioꝝ ⁊ noruegioꝝ. Dania ſiue dacia di
cere volumꝰ ꝯſuetudini ſeruientes germanie portio ē cheroneſi habēs formā. hāc quōdā cimbri habuere
vn̄ illa inundatio barbaroꝝ emerſit quā mariꝰ arpinas italiā petentē ac res romanas euertere minitantes
ad internitionē deleuit. Poſſidoniꝰ (vt Strabo refert) ꝯiecturā facit. qđ cymbri latrocinādo in certis erra-
bundi ſedibus ad paludē vſqȝ meothym militiā agitarit. ab eis enī cymeriū vocari boſphoꝝ arbitrabatur
quaſi cymbricū cū grecoꝝ lingua cymereos cymbros nominent.

De Suecia

Suecia cincta vndiqȝ mari plures cōtinet inſulas. in q̄s eſt ſcandania apud veteres late memorabilis
hinc quoqȝ populoꝝ innumerabilis multitudo egreſſa omnē olim europam armoꝝ turbine ac ꝓcel-
la inuoluit. nā gothas qui hunos bello vincere pannoniā. miſiā. macedoniā ⁊ omnē illiridem occupaue-
re. germaniam ytaliam ⁊ galliam vaſtauere ⁊ demū in hiſpania conſedere hinc fuit origo.

De Noruegia

Noruegia q̄ de ipo ſeptentrione ſortita eſt nomen cōtinenti ꝑ ruthenos iungit̄ ⁊ in arcton protenſa in-
cognite terre ſeu ſtricto glacie occeano vt pleriqȝ fabulant̄ cōtermina eſt. ad orientis partem ac meri-
diem baltheo mari alluit̄. ad occidentē brittannicus finit occeanus. Daciā theutones hodie danoꝝ appel
lant marchiā. cuius lingua germanis incognita ē. Ex noruegia veniſſe putant qui cimbroꝝ occupauerint
loca. In hac terra patrū noſtroꝝ memoria voldimariꝰ regnauit in ſuecia. magnus aq̄nus i noruegia q̄uē
ferunt diuinū fuiſſe hominē miro prouincialiū amore atqȝ obſequio cultum. huic cōiunx margaretha fuit.
Voldimari filia ex qua natus olaus patri ſuccedens breui tpe vita functus regnū matri reliquit. ea ⁊ pa-
ternū adepta ē extincto voldimaro. At magno in ſuecia hoiēs expulſo albertꝰ dux magnopolenſis vocatꝰ ꝑpli
dyadema ſuſcepit. Qui dn̄atū vicine femine cōtemnēs bello daciā noruegiamqȝ laceſſere cepit. occurrit ei
magraretha coactis copiȷ̄s i campis late patētibꝰ pugnatū ē tanq̄ȝ ipa viri femie animū induiſſet. victꝰ al
bertus captuſqȝ ⁊ in triūphū ductus regnū amiſit. dimiſſus tandē infame ſeniū in pu̅ata domo finiuit. mar
garetha clariſſima mulier tribꝰ imꝑauit annis ad ſenectutē vſqȝ magnifice ⁊ religioſe ſubditos guberna
uit. Demū ſenio cōfecta cū tm̄ ꝑ ſe ferre neq̄ret imꝑiū heinricū pomeranie ducē q̄tuoꝛ ⁊ decē annos natum
ſibi filiū adoptauit regnaqȝ illi cōmiſit. ⁊ philippā regis anglie filiā dedit vxorē. Is cū cōiuge ſine prole

defuncta) nubere vlterius nollet. iamqꝫ q̈nqꝫ ⁊ q̈nquagīta regnaſſet annos. ad extremū ſub imꝑio friderici ꝑplari tumultu ex regio ſolo deturbat⁹ eſt. Et xp̄ofer⁹ bauarie dux ſibi ex ſorore nepos in ei⁹ locū ſuffectus q̄ auūculū ſuū. x. annis q̄bus ip̄e regnauit in inſula gothica regnare ꝑmiſit. Xp̄ofero aūt ex hūanis abeunte. dacie ac noruegie coronā criſtigerus accepit. Sueci vo in electione regis diſcordantes alij carolum equeſtri dignitate inſignē. alij canutū ei⁹ fratrē natu minorē regno p̄ficiunt. Pendente adhuc electionis negotio carolus immiſſis militibus ſcoltonie qd̄ hodie ſtockhalm oppidū clam occupat. in q̄ regia ſedes habet. Canutus ꝑ amicos arcē inuadit. hinc bellū inter fratres ortū ⁊ pugna diu anceps. occiſis vtrumqꝫ plurib⁹ ea demū lege inducte pace vt poteſtas eligendi regē excluſa nobilitate plebi fieret. in qua cū carolus gratioſior eſſet maieſtas regni ad eum defert. Canut⁹ priuatā vitā degit. Carolus vo nouo regno tumidus atqꝫ inſolens armatis nauibus heinricū etatē confectū. nulli noxiū ſibi ip̄i viuentē e gothia ꝓpulſauit. qui etiam hodie in hūanis agens apud pomeranos (vnde illi origo fuit) ꝑuo contentus vitā agere fert. Q̄ ſint incerta mortalia ⁊ ꝯtinuida ſuo exemplo docent. qui tribus potentiſſimis regnis exutus nec paruam inſulam in q̄ decem annis delituerat vſqꝫ ad mortem retinere potuit. etate pleniſſimus. Sed neqꝫ carolo ſcelera ſua impunita fuere. qui dum xp̄i ecclas ꝑſequit. religionem contemnit. ſacerdotes diſpoliat. feſtos dies obſeruare prohibet. iura diuina ⁊ humana a Johanne benedicti filio vſalenſium p̄ſulem viro cordato ⁊ impigro. a quo nobilitas regni excitata eſt magno ꝯſilio ſupatus ac regno ꝓpulſus in parua inſula nonlonge ab oſtio viſtele ꝓpe pruſſiam exilium agit. Criſtigerus in locum eius aſſumptus pietate ac iuſticia melior. Iterum tria regna noſtro tp̄e in vnum redegit. cui ⁊ gothia paret. gothoꝝ quondā ſedes ⁊ patria.

Bohemia

Bohemoꝝ nō res geſtas attingere ac ſitū referre locoꝝ ratio exigeret. Bohemia eni intra limites ger
manie incluſa tota aquilonibꝰ expoſita ē habēs ad orientē morauos ⁊ ſleſitaꝝ ptē. ad aquilonē ſaxo
nes ⁊ miſneſes. ad occidēte agrū noricū. ad meridiē auſtriā ⁊ bauariā vndiq̈ germanie pplis cictā. Latitu
do lōgitudoq̈ eiꝰ pene par triū fortaſſe dietarū. ſilua hercinia vniuerſam cingit. albis vero pclarior eius am
nis eā mediā irrigat. aliosq̈ nō pui nois fluuios excipiens vt multauiā que pene pragam mediam ſcidit. tā
dē p ꝯualles ⁊ abrupta motiū nemoroſoſq̈ faltꝰ hercinie ſilue pceps labit p miſnenſes puīciā fluēs prope
hāburg vrbē ſaxonie in germanicū mare abſorbet. Oppida regni memorabilia ſunt. Praga regū bohe-
mie digniſſima ſedes. cadanū. bruxia. ſchlackēwerdū. cui iānū cupri argētiq̈ mineris celebratiſſimū. regio
pſus frigida. armētis tñ feris ⁊ piſcibꝰ habūdās. ager ei optimꝰ. frumēti ⁊ ordei feraciſſimꝰ. multa apud
eos etate nřa memoratu digna emerſerūt. multa plia geſta ſunt. multꝰ ſanguis effuſus. delete fūditus ciuita
tes. ſpreta ⁊ ꝯculcata religio. exorta ē huſſitaꝝ hereſis. adamitaꝝ pullulauit inſania. debachati ſunt thabo
ritarum ⁊ orphanoꝝ exercitꝰ. duo fulmīa belli zyſka ⁊ pcopiꝰ puīciā ex arbitrio ſuo diripuē. iohēs ⁊ hie-
ronimꝰ qui ppl'm decepere in ꝯſtātieſi mag ſinodo demū ꝯbuſti. Jacobellꝰ cōradꝰ rokazana ⁊ petrꝰ angli-
cus euāgelij corruptores tāq̈ mgři veritatis hiti. q̄tuor reges extirpare peſtiferū virꝰ nō potuere. vēceſlaꝰ
ſigiſmūdꝰ albertꝰ ⁊ laziſlaꝰ qui apō eos veneno extīctꝰ creditꝰ ē. Poſtremo georgiꝰ rex creatꝰ ē qui huſſita
rū labe infectꝰ putat magnꝰ vir, alioquin ⁊ in rebꝰ bellicis clarꝰ: ſ; oīa hec in hiſtoria que de bohemicꝭ hiis
rebꝰ edidimꝰ ꝯſcripta ſunt. ibiq̈ de ſitu regiōis ⁊ gētis moribꝰ p captu nřo mētionē fecimꝰ. inde igit aſſu
mēdū erit q̄cquid huic opi de rebꝰ bohemicꝭ deeē videbit. nos cepti ſequētes iter inferioris germanie pro
uincias. deinde ad ſupiores reuertemur ptes.

De phriſia puīncia germanie

Phriſones ad occeanū ſiti ab oriēte ſaxoniā cōtigūt. ad meridiē weſtualos. ad occidētē traiectenſiū terre
iūgūt q̄q̈ ⁊ ipos traiectēſes pleriq̈ phriſones eē volūt. Inter q̄s ottonē inuenio phriſingenſis eccie
pſulē q res germanicas haud impite ſcripſit. Albertꝰ epš maguntiꝰ qui fuldenſe mōaſteriū erexit. cū religi
onē xpi pſuadere phriſis niteret ab eis interfectꝰ ⁊ martirio coronatꝰ ē. Gēs eadē ferox. armis exercitata.
robuſti ⁊ pceri corporꝭ. ſecuri ⁊ intrepidi animi. liberā ſe eſſe gliat. q̄uis philippꝰ burgūdie pñceps eiꝰ ſe
terre dñm vocet. Reuera phriſia libera ē ſuis vtens moribꝰ. exterꝭ nec parere ſuſtinet nec dñari cupit. haud
inuitꝰ phriſo pro libertate mortē appetit. dignitas i hac gēte militarꝭ inuiſa. Sublimē virū q ſe ceterꝭ effert
nō ferūt. mgřatꝰ ānuos eligūt qui republicā eq̄ iure diſponāt. Feminaꝝ impudiciciā ſeuerꝰ puniūt. Sacerdo
tes ne alia cubilia polluāt ſine cōiuge nō facile admittūt. vix em cōtinere hoiez poſſe ⁊ ſup naturā arbitrāt
In pecoribꝰ oīs eoꝝ ſubā eſt. ager planꝰ ac paluſtris eſt multo gramie fecūdꝰ. ligno caret bitumioſo ceſpite
⁊ ſicco ſtercore boū ignes fouent. Ex hac gente tradit corneliꝰ tacitꝰ impante nerōe duos legatos romā ve
niſſe veritū ⁊ malorogē qui pōpey theatrū intrātes cū vidiſſēt q̄ſdā cultu externo inter ſenatores ſedere ⁊ i
telleriſſent id honorꝭ eaꝝ gentiū legatꝭ dari q̄ vtute ⁊ amicicia romana pcellerent nullos mortaliū aut armis
aut fide añ germanos eſſe exclamauerunt ac digredientes inter přes ꝯſedere ob quā rem ambos nero ciui-
tati donauit

De holandia prouincia inferioris germanie

Holādia quoq̈ puīcia germanie ad ſeptentrionē occeano alluit mari. qđ reliquū ē rheni fluminis bra-
chia intercipiūt inſulaq̈ cōficiūt. paluſtris paſcuoſa. pluribꝰ ſtagnis ac marꝭ interfuſa finibꝰ. nec deſt
qui traiectū nobilē vrbē in holādia ſitā dicāt. nobis haud alienum eſſe videt. Aliq̄ friſei traiectenꝭ. aliq̄
holādie traditos eſſe vt ſepe regionū termios dñantiū impia mutāt. nřa quidē etate neq̈ friſie neq̈ holan-
die dant. Pncipatꝰ eccie traiectenſis impatori tm̄ ſubiicit lataq̈ poſſidet terrā diuerſis meatibꝰ rheni iter
cluſaz. cui ab oriente phriſii a meridie weſtuali iūgūtur. Holādia ſeptentrionē excipit. ab occidente ducatꝰ
gelrie. de quo ſuo loco dicemꝰ rheno flumie diſtiguitur. Impitiſſime vo ne dicaz falſiſſime nōnulli etate nřa
traiectū gallice natōis ciuitatē eſſe dixerit. Cū de pōtificꝭ ageretur electiōe. nā quo pacto traiectū gallie habi
mus trās duo rheni brachia ſitū. Qui ⁊ qui cis rhenū habitāt colonienſes. diuenſeſq̈ cōſtat eſſe germanos
Traiectenſiū quippe ſitus. mos ſermoq̈ germanicꝰ eſt. Traiectū diues ⁊ ppl'oſa ciuitas eſt. epš vrbis. xl
milia pūgnatoꝝ ſi q̄n neceſſitas ingruit educit ad bellū. Forma virꝭ ac mulieribꝰ egregia. ab exteroꝝ incurſu
et aq̄ꝝ inundatiōe ⁊ ppria vtute defendūtur. Potꝰ genti ceruiſia. vinū mercatores afferunt. In hac ciuitate
memoria nřa multe ſeditiōes fuere. cū epm vni pti acceptū altera recuſaret. Deſiderius aliq̄diu epatū quie
tem tenuit. deīn a ciuibꝰ eiectus romani pōtificꝭ ⁊ vicinoꝝ pricipū aduerſus rebelles ſubditos auxilia iplo
rauit. illi dieſoldū quendā ꝯ ius phaſq̈ ſibi pſulē aſſumpſere. Martinꝰ pō. max. anathema i eos promulga
uit. ꝯtēpſere ecciaz obſtinati hoies. expiri optuit arma. ingētes burgūdoꝝ duc vicinorūq̈ pñcipū copie ad
uerſus traiectenſes ducte infeliciter pugnauere. victor cōtumax ppl's. vij. annis eccie mādata ꝯtēpſit. deſide
riꝰ in exilio obiit. Canonici qui propter eū patria pulſi fuerāt waltrantū morſenſez archiepi colonienſis ger
manū ſucceſſorē eligūt. Agitata eſt in cōcilio Baſilieñ. cā. cōfirmata electio. iteꝝ dānata in cōcilio traiecten
ſiū rebellio. iteꝝ fruſtra pugnatū. Poſtremo miſſus ab eugenio legatus iohēs ceſarienſis epš qui poſtea ad
cardīalatus honorē vocatus morinenſis appellatus cū retuliſſet vnicā pacande prouincie viā eſſe dieſoldio
ignoſci eiq̈ gentis pſulatum cōmitti excluſo waltranio rebelli populo ſatiſfactus eſt pulchre ſane nulle vicꝭ
leges fauent ſacroſq̈ canones potentia vincit. Voluerunt caliſti quoq̈ impiū eludere traiecteñ. qui mortuo
dieſoldō epm ab eo datū recipe recuſarūt. ſ; aparitibus philippi burgundie ⁊ potentia territi ⁊ primis co-
natibus infeliciter niſi furore depoſito paruerunt.

De Selandia prouincia inferioris germanie

Ultimi germanoꝝ ad ſeptētrionē ⁊ occidētē verſi Selandini ſunt inſulares ppli rheni oſtiis obiecti. In
ter quos pcipue mitelburgēſes habentur. Ea ciuitas eſt egregie munita. diues opū. negociationeq̈
maxime accomoda. cuius haud paruam partem anno ſupiore incendium aſſumpſiſſe relatum eſt. Incuria
ciuiū id eueniſſe conſtat. q̄q̈ pleraq̈ miracula referuntur que preterea quia non ſatis digno teſtimonio cō
probantur. Eſt ⁊ Brielum oppidum nō ignobile aquis circūdatum. in quo etiam multi mercatores naui-
bus applicant. Nō tranſibo nunc rhenum germanicas que ibi habitant gentes cōmemoraturus. Habitur
ſuo loco de his quoq̈ dicendi facultas. proſequar veteris ac certe germanie populos. ⁊ qui iunguntur vel
traiectenſibus vel phriſiis ad meridiem expediam.

De weſtualia germanie prouincia

Weſtualia germanie prouincia

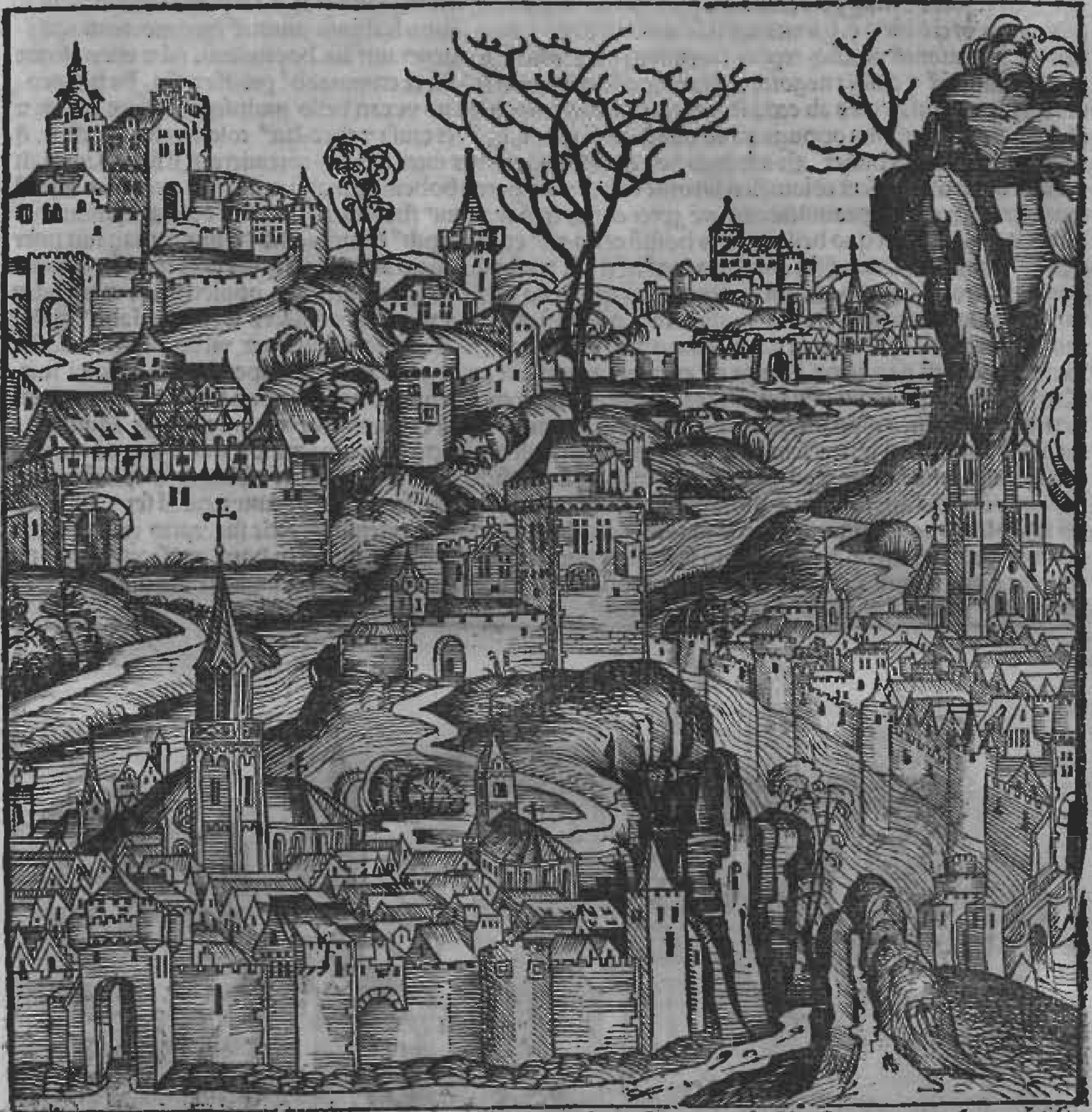

Weſtualia rheno fluuio ab occidẽte claudit. viſurgo ab oriẽte quã veſerã hodie vocant. a ſeptentrione phriſiã hʒ ⁊ traiectẽſiũ terrã. meridiẽ haſſie mõtes excipiũt q̃s anobos ptholome⁹ appellare videt. ex quib⁹ amaſis fluui⁹ orit q̃ Padeburnã ⁊ monaſteriũ nõ ignobiles ciuitates alluẽs. mediã ferme puinciã interſecat ⁊ p phriſiã defluẽs fert in mare. Salas qʒ fluui⁹ weſtualiã irrigat. inter quẽ ⁊ rhenũ cũ druſus germãic⁹ belligeraret domũ hoſtib⁹ victor appetijt. Quo aũt cultores hui⁹ terre vocauit antiq̃tas diffici le dictu ẽ diſcordãtib⁹ auctorib⁹. Strabo vicinos rheni accolas hoc loco ſugambros appellare videt. q̃ duce melone cũ romanis bella geſſere. victiq; datis obſidib⁹ pacẽ obtinuere. quis calcata fide ⁊ pditiſ ob ſidib⁹ rebellarũt. Ptholome⁹ q̃s a pte ſeptẽtrionali germanie circa rhenũ fluuiũ Buſſatores habitare tra dit pues appellatos ſiccãbros. cheruſcos ⁊ lõgobardos inuenio apud Strabonẽ circa amaſim fluuiũ brute ros habitaſſe q̃s druſus nauali bello ſuparauit. Bruteros aũt bello victos ab auſtro in aquilonẽ ⁊ oceanũ dilapſos. Ob quã rẽ cõiecturã capere poſſum⁹ hos eẽ q̃ hodie prutenj appellant aquilonares ppli de qb⁹ ſu pra diximus. facile nãq; bruteros in prutenos ſermo cõuertit. Carol⁹ magnus multa cũ weſtualis geſſit plia coſq; magnis affixit cladib⁹ coegitq; xpi religionẽ amplecti relicto ydolorũ cultu. quã cũ ſepi⁹ abnegaſſet nec iuſiurãdũ aduerterẽt vt metu pene rebellionẽ cõpeſceret occultos cõſtituit iudices qb⁹ ptãte dedit vt q̃s primũ deieraſſe aliquẽ cõperiſſent aut fregiſſe fidẽ aut aliqd aliud flagiciũ cõmiſiſſe mox illũ ſupplicio affi cerent vbi primũ cõprehẽdi poſſet nulla citatione p̃uia aut defenſione pmiſſa. elegit eñ viros graues ⁊ re clamantes quos plectere innocentes haud veriſimile ſint. Terruit ea res weſtualos ac demũ in fide conti nuit. cum ſepe in nemoribus ⁊ proceres ⁊ mediocres viri laqueo ſuſpenſi inuenirent nulla accuſationi pri us audita. Querentibus tamen cauſam cõſtabat fregiſſe fidem. aut magnũ aliquod ſcelus cõmiſiſſe qui ne cati reperiebantur. Id iudicium ad noſtram vſq; durat etatem vocaturq; vetitum. qui ei preſunt ſcabini ap pellantur. quorũ ea preſumptio eſt vt per totam Germaniã iuriſdictionẽ extendere velint. Secretos habent

ritus ⁊ archana quedā quib⁹, malefactores iudicāt ea mōdū quelcꝫ reptus q̄ vel p̄cio vel metu reuelauerit
Ipſoꝝ q̄ꝫ ſcabinoꝝ mag̃ pꝛs occulta ē q̄ p prouīcias diſcurrētes crimioſos notāt ⁊ referētes iudicio accuſāt,
probantqꝫ vt eis mos ē. dānaticꝫ deſcribūt in libro ⁊ minoribus ſcabinis ꝯmittit̃ executio. reus igna-
rus ſue dānationis vbicūqꝫ reptus fuerit ſupplitio afficit̃. Degenerauit aūt hoc iudiciū. nā ⁊ viles aliq̄
pſone admittūt̃ ⁊ ciuilia negotia tractare audēt. quibus erat ſolū de criminalib⁹ ꝯmiſſa ptās. In hac pro-
uincia nr̃o tp̄e ſuſatenſes ab eccīa colonienſi deſciuere. nec diuti nō vexati bello multiſqꝫ cladibus affecti ⁊
obſeſſione ꝑtinaciſſima oppugnati ad obedientiā redire. cui⁹ rei cauſa ⁊ theodric⁹ colonienſis antiſtes. q̄
weſtualoꝝ pꝛiceps habet̃. Et iohānes dux cleuēſis nō paruis inter ſe odijs cōtendere. Cū ſuſatēſes ad cli
uēſium opes cōfugiſſent coloniēſes ſaxonie duces ⁊ nō paruā bohemoꝝ manū in auxiliū accepiſſet. Apud
monaſterium q̄ꝫ eiuſdē prouincie ciuitatē ꝓpter eccīaꝫ quā walrani⁹ theodrici frater ſibi debitā exiſtimabat
acriter dimicatū ē. in quo bello multis hoſtiū ceſis vna cū pꝛincipib⁹ bruniſuicēſib⁹ q̄ dux copiaꝝ fuit inter
ceptus ⁊ in ptātēꝫ coloniēſis antiſtitis fact⁹. Eſt aūt weſtualia regio admodū frigida necꝫ frumēti habun-
dans. pane vtunt̃ nigro. ceruiſia potus. vinū qd̄ rheno vehit̃ magno emit̃ p̄cio. opulēti tm̄ eo vtunt̃ idqꝫ
raro. populus marcialis ē ⁊ ingenioſus. de q̄ ꝓuerbiū eſſe dicit̃ vicioſos ⁊ fallaces weſtualia facili⁹ q̄ꝫ ſtul
tos gignere. Hic q̄ꝫ theodrici mentio incidit nō ē abſre pauca de eo referre. cui inter viros illuſtres noſtri
ſeculi nemo locū negauerit. Origo ei⁹ ex familia mœrſneſi apud germanos principes honoratiſſima fuit.
Tres fratres habuit qui oēs ſupra ſexageſimū annū vixere. Henricus natu maior paternū principatū gu
bernauit. Iohānes monaſteriēſem eccīam multis annis vſqꝫ ad exitū vite ſue ſumma cū laude adminiſtra
uit. Walranus ⁊ ad traiacēſem eccīaꝫ ⁊ ad monaſterienſem defūcto frē nequaqꝫ aſpirauit. q̄uis ad traiectā
cōcilij baſilienſis fauore ⁊ ad monaſteriēſem nicolai pōtificis inſtitutione vteret̃. Theodric⁹ ipe cū bono-
nie iuri pōtificio operā daret a Iohāne. xxiij. ſummo pon. coloniēſem eccīaꝫ obtinuit. cui iā ſex ⁊. l. annos
nō ſine plebis ac nobilitatis magno fauore p̄fuit. q̄ ⁊ ſi plurima ꝓ defenſione eccīe ſue vario euentu bella
geſſit in quis mō ſtrenui militis. mō fortiſſimi ducis officiū impleuit. nunqꝫ tū domi aut ſacerdotalia mu
nia aut ciuilē adminiſtrationē neglexit. corpe pulchro ⁊ ſupra ꝯmunē ſtaturā eminenti. aīo magno ⁊ li-
berali. cui⁹ palleciū illuſtrib⁹ ſp patuit hoſpitib⁹.

Haſſia germanie ꝓuīcia

Inter weſtualos ac francones haſſia iacet mōtana regio q̄ a rheno in ſeptentrionē porrecta thuringie iū
git. princeps gētis lātgrauius etate nr̃a ad impiū vocat⁹. imparē ſe eſſe dixit q̄ tante rei molē ſuſtine-
re poſſet. maluitqꝫ paruo impio parentib⁹ ſibi relicto vtiliter p̄eſſe. q̄ꝫ magnū accipiēs diſſipare. id quoqꝫ
ſibi obſtare ad rē xp̄ianā gerendā dixit. q2 lr̃as ignoraret. Fuit tn̄ legū cultor. q̄s ſibi patrio ſermone expo
ni iuſſit. Quotiēs corā eo cā ventilata ē nec vnqꝫ comptus eſt iniquā tuliſſe ſententiā. Hic cū reformatur⁹
monaſteriū qōdā ſue ditionis ingredit̃ ⁊ inuitatus cū monachis edit venenū pro cibo inter edendū ſum-
pſiſſe creditus eſt. nam ⁊ ip̄e ⁊ abbas qui reformationem petierat paulopoſt extincti fuerunt.

Franconia germanie ſuperioris prouincia

Franconia ⁊ huic ſuccedit nobilis ſane ꝓuincia admodū potēs ab incolatu francorū ſic appellata. Fran
ci qdē troiani ab origīe fuerūt. q̄ deleto Ilio duce Priami magni pami ex ſorore nepote ꝑ pontū euxi-
nū ⁊ meothidas paludes in ſcithiā ꝑuenerunt. ibiqꝫ ciuitatē edificarūt quā vocauere Sicambriā. ex q̄ dicti
ſicambri. Cōſtat eni pꝰ euictā incēſamqꝫ troiā q̄ ſupfuerūt excidio in turmas tres diuiſos in exiliū ꝓfugiſ-
ſe. ⁊ alios qdē Enea duce italiā petiuiſſe a quibꝰ albani ꝓdierūt. ⁊ deinde romā qui orbis impio potiti ſūt.
Alij ſub Anthenore ꝑ medios achiuos elapſi illiricos penetrauere ſinꝰ ⁊ regna liburnorū ad intimū adriati
cū pelagus acceſſere vrbēqꝫ cōdidere patauinā vbi ſepultū Anthenorē tradūt. qui enecū fugas ſecū duxit
a quibus poſtea dicti veneti q̄rū eſt hodie ingens ptās terra mariqꝫ. Tercij vt diximus in ſcithiā penitrarūt.
quo in loco in magnā gentē coaluerūt. Cūqꝫ ſcitharū multi romano impio ſubiecti eſſent ⁊ ipſi quoqꝫ tribu
ta penderūt. māſerūt fectigales vſqꝫ ad tpa valentiniani ceſaris. quo impante alani vexare impiū ceperūt.
impator vo propoſito edicto libertatē in decenniū eis promiſit qui alanorū ferocitatē cōpeſceret. allecto eo
pmio Sycābri arma ſuſceperūt alanoſqꝫ bello victos deleuere. Ob quā rē libertati in decenniū ab impato
re donati ſunt ⁊ mutato noīe franci appellati. qd̄ actica lingua ſiue feroces ſiue nobiles ſonat. Itali francos
nobiles liberos vocāt. Exacto decennio cū romani ſolita tributa repeterēt frāci ob ipā libertatē effrenes fa
cti parere recuſarūt. Pricipes eo tpe francis fuere priamꝰ ⁊ anthenor antiqui noīs ac vtut quibus copias
ductātibus plīū cū romanis cōſertū eſt. in quo priamꝰ ipe cū fortiſſimus ſue gentis cecidit. qui cladi ſupfue
rūt ex ſcithia digreſſi ſunt ⁊ i germaniā profecti in ptibꝰ thuringie cōſederūt cū pricipibꝰ ſuis priami ⁊ an
thenoris filijs marcomede ſcꝫ ⁊ ſimone. Symo ſine liberis deceſſit. Marcomede filiꝰ fuit foramūdꝰ. quē ſi
bi frācij regē creauere. ⁊ hic pmꝰ inter frācos regnauit. Huic fuit filiꝰ clodoweꝰ crinitꝰ a quo frācorū reges
criniti ſunt appellati. ꝑ idē tempus gothi qui iā vrbem romam irruperāt vltra ligerū fluuiū in gallia ſedeſ
inuaſerūt. Burgundiones quoqꝫ iuxta rhodanum habitabāt. qui ⁊ ipſi paulo plꝰ reges hr̄e ceperunt. Fran

cī vō trāſmiſſo rheno romanos ꝗ ea loca tenebāt fugarūt paulatīqꝫ aucti potentiā magūtiā. treueri. aggrip-
pinā hodie coloniā ſuꝑ rheno fluuio. tornacū. cameracū. remos. ſueſonā. aurelianū īuaſere. ita vt ab aqtania
vſqꝫ ad bauariā impiū extenderēt. Clodeueo aūt mortuo meroneꝰ ſucceſſit filiꝰ a ꝗ frāci merovingi dicti ſūt.
Poſt meroneū hildericꝰ regnū adeptꝰ. dū luxurioſe viueret a ſuis pulſus ē: Egidio romano in eiꝰ locū ſuffe
cto. Hildericꝰ regno ꝓuatꝰ ad Biſinuz thurīgie regē ꝯfugit. cuiꝰ ꝯiugē ꝑ adulteriū polluit. pꝰ octo aūt an-
nos reuocatꝰ aggrippinā inuadēs electis inde romanis magni regni ſui ꝑtē recuꝑauit. Mortuo aūt egidio
filiꝰ eius Siagriꝰ in ciuitate ſueſona regnauit. Biſina aūt regina cū accepiſſet hildericū regnū recuꝑaſſe re-
licto viro ad eū ꝯfugit a ꝗ recepta ⁊ ꝓ ꝯiuge habita Clodoueū ei pepit ꝗ poſtea regnū adeptꝰ ꝑmꝰ francoꝝ
regū xp̄i religionē accepit. a btō remigio baptizatꝰ. Illō aūt vitate caret qō pleriqꝫ tradūt agrippinā ab in-
colatu francoꝝ vocatā coloniā. nā ꝑuſqꝫ frāci germaniā intrarēt colonia romanoꝝ appellata ē a claudio ceſa
re ꝯdita ⁊ ab eiꝰ cōiuge agrippina nūcupata. Fuerūt inter clodoueū ⁊ ſyagriū aliꝗ bella. poſtremo victꝰ ſya-
grius ad alaricū gothoꝝ regē cōfugit ꝗ nonꝰ a magno alarico regnabat. Repoſcit a Clodoueo ſyagriꝰ atꝫ
obtētꝰ occidit. Romani qꝫ reliꝗ ꝑ galliā habitātes extermināt. Clodoueus alemaniā ſibi ſubegit. Gothis
qꝫ ⁊ aqtanis bellū indixit eoſqꝫ ſuꝑauit. occiſo alarico rege. fert cū ad bellū ꝓgrederet ſi victor euaderet e-
quū btō martino vouiſſe. ꝗ. xij. ⁊ centū annos aū id tp̄s vita exceſſerat. victoria potitꝰ equū tradidiſſe eūqꝫ
centū ſolidis redimere voluiſſe. Steriſſe equū immobilē donec ꝑciū duplicaret. ꝗ ex re dixiſſe regē fert. mar
tinū bonū auxiliatorē. eſſe negotiatorē carū. Hic clodoueꝰ vxorē duxit Clodoſindā filiā regis burgūdionū
ꝗ cū eēt xp̄iana aduc ei pagano iūcta ē. magniſqꝫ ꝑcibus virū rogabat vt baptizaret. natoſqꝫ filios clanculū
baptizabat. Eā aūt ꝗ Clodoueū xp̄ianū fecit eē fert. qꝛ cū pugnaret ꝯ ſueuos ⁊ pene victꝰ eſſet votuz vouit
xp̄ianū ſe futurū ſi ex ꝑlijs euaderet. ob quā rē mutata fortuna ex victo victor factꝰ. ſubactiſ ſueuis xp̄iane re-
ligioni ſe tradidit. cuiꝰ poſteri in francia vſqꝫ ad pipinū nauū patrē Caroli magni regnauerūt. Tūc vō hilde-
rico ſcōo ꝑ ignauiā regnū adeptꝰ ē. Detōſo eō ⁊ in monaſterio retruſo pipinꝰ regnū accepit. Erāt tūc in
frācia maiores domos ꝗ regnū gubernāt. Anno dn̄i ſeptigēteſimo mortuo Dagoberto minore frācoꝝ rege
filiꝰ eiꝰ puulꝰ ī tutela pipini groſſi quē aliꝗ auſgigi filiū dicūt in tutela fuit ⁊ ꝑ iſidias perijt. Tūc griwaldꝰ fi
liꝰ legitimꝰ pipini groſſi regnū vſurpās a ꝯſanguineis Dagoberti regiſ defuncti captꝰ ī cuſtodia obijt. Per
idem tp̄s galli ꝗ inter ſeqnā ⁊ ligerim fluuiū habitabāt aduerſus frācos bella mouere ⁊ vſqꝫ magūtiā excur
rentes eā ciuitatē obſederūt. Frāci rege carētes Carolū martellū ad regnū ſublimare voluerūt ꝗ regnū renu
ens ducatū accepit galloſqꝫ bello repſſit. Prouiciā vō inter ligerim ⁊ ſeqnā ꝗ nuſtr gandina vocabatur a ſe
carlingā vocari iuſſit. qō poſtea apō teutbonicos diu ſeruatū ē. Hic Carolꝰ ex alpheida nobili ꝯcubina pi
pini groſſi filiꝰ fuit inclitꝰ vir ⁊ bello potēs. ꝗ multa ſarracenoꝝ milia gladio interemit ⁊ pr̄ fuit pipini na-
ui ꝗ carolū magnū genuit imꝑatorē toti orbi cognitū ex cōiuge Berta quā duxit ex grecia. Hoc ergo frāco-
rū genꝰ cū ex ſcithia in germaniā veniſſet ibiqꝫ diu cōſediſſet germanicū effectū ē. ⁊ terrā ipam ꝑmo habita
uit a ſe franciā appellauit. Verū cuz creſceret imꝑiuz ita vt frācia aucta eſt adeo vt tota gallia ferme ⁊ magna
germanie ꝑs a mōtibus pirheneis vſqꝫ ad pānonie termīos francia diceret. nā ꝗcquid frācis ſuberat fran
cia vocabat. ⁊ in duas ꝑtes diuiſa fuit. nā qō ē gallie occidētalis frācia dicebat. qō ē germanie francia di-
cebat orietalis. Et germaniā ꝗdē eatenus extenderūt ꝗtenus ſermo germanicus ꝓtendit. naz ꝗcquid eſt ci
tra rhenū teutbonice lingue ad frāciā orietalē ꝑtinuit. Hec gēs ſub carolo magno romanū imꝑiū meruit qui
afflictā longobardico bello ſedē ap̄licā cōſolatꝰ ē. Carolꝰ eni ꝗuis gallice potiret imꝑio germanꝰ tn̄ fuit. ī
germania natꝰ alituſqꝫ. Cuiꝰ ſedes plerūqꝫ ī aqſgrano fuit ꝗ ciuitas theutonica ē. ibi pallatiū eiꝰ ⁊ caput oī̄
dit. Eius poſteri imꝑiū tenētes in gallia ⁊ germania regnauerunt. Deficiēte aūt maſculina linea imꝑiū ad
germanos id ē ad frācas orietales redijt. inter qꝯ ꝑmus habitꝰ ē otto. Eſt aūt imꝑiū apō germanos nō eo
mō vt nemo īꝑare poſſit niſi germanꝰ ſꝫ qm̄ eligēdi īꝑatorē auctāſ germāis tradita ē. Pleruqꝫ germanꝰ eligi
tur. Eā ob cauſaz cū vacaſſet imꝑiū ꝑ obitū lodouici boſonis filiꝗ germani qꝛ ea ꝑtās germanū elegerunt ⁊
francū ex orietali frācia.   Hec ꝑmiſiſſe volumꝰ qm̄ de frācoma ſermo incidit. ſunt eteni multi ꝗ frācos eos
ſolūmō eē volūt qui circa pariſiꝰ habitāt ⁊ illꝰ datuz imꝑiuz eē volūt qꝯ rectiꝰ frācigenas quis appellauerit
Franconia vō vt nr̄a etate recipit a meridie ſueuis ⁊ baioarijs iūgit. ab occaſu rheno. ab ortu bohemos ⁊
thuringos. ſeptētrionē idē thurigi haſſiqꝫ excipiūt. Prouiciā ꝑlabit haud ignobilis amnis quē moganuz
vocāt. Ptolomeꝰ hūc fluuiū menū appellare videt ꝗ ſuꝑiores germanos ab inferiorībꝰ eūdē diuidere affir
mat. neqꝫ aliꝰ fluuiꝰ ē ꝗ eā diuiſionē aptius qꝫ moganꝰ efficere poſſit. Et hodie ꝗdē inferiores germani vſqꝫ
ad magūtiā ꝓcedūt. abinde ſuꝑiores vocāt. Moganꝰ vō ex motibꝰ bohemie ortꝰ in regiōe magūtie in rhe
nū exonerat. Ob quā rē nō defuerūt ꝗ maguntiā mogūciā a mogano fluuio dici crederet. Perlabit idē flu
uiꝰ nō paucas ciuitates. qꝛ illuſtriores ſunt Herbipolis ⁊ Frāfordia. In Herbipoli nobil epī ſedes ē. qui
et franconū dux habet. ⁊ cū rē diuinā facit gladiū in altari nudū aū ſe hꝫ. In frāconia nobile emporiū ē ī ꝗ
ſuꝑi cū inferis germani ꝯuenūt bis ſingulis annis. Ibi qꝫ imꝑator eligit ex veteri cōſuetudine. Ob quaz
rē palā ē imꝑiū datū eē germanis qn̄ inter eos eligit ⁊ coronat ⁊ ſic demū ad culmē gl̄ie. rome qꝫ diadema
ſuſcipit.   Et ī franconia nobilis eccia bābergēſis ad amnē regnicium ſita. quam fundauit heinricꝰ ſcōs
imꝑator. quē accole religioſe colūt ⁊ ſctm̄ habēt. ibi qꝫ Berēgariꝰ ſepultꝰ ē ꝗ regnū italie vſurpauit ⁊ ab ot
tone ꝑmo captꝰ in germaniā ductꝰ illic exulās obijt. Supra ciuitatem in edito mōte arx ē natura ⁊ arte mu
nita in ꝗ nos aliqn̄ cū epō loci prādiū fecimꝰ. Albertꝰ nobiliſſimꝰ francoꝝ comes ⁊ ottonis ſaxonie ducis
ex filia nepos. cū cōradū comitē occidiſſet. ꝗ lodouici regis fuiſſe filiꝰ dicebat in hāc ſe arcē ꝯtulit ⁊ aliquā
diu regis obſidionē ꝑtulit. difficilis expugnatio loci videbat. Ob quā rē ad dolos recurſum ē. Otto epūs
magūtinꝰ miniſter ſceleris inuētus ē ꝗ ꝓfectꝰ ad albertū litiſ arbitrū ſe dixit rogauitqꝫ albertū ad imꝑatorē
in caſtra deſcenderet. quia vel pacē ei daret vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus accepta iuſrurā

di religione ottonem ſecutus eſt. vix arcem egreſſi erant cum otto vereor inquit ne diu apud imꝑatorem morari oporteat vtilius fortaſſe conſilium erat prius ſumpſiſſe cibum. Laudauit albertus verba pſulis ⁊ in caſtellum rediens ottoni prandium dedit. quo ſumpto ad imꝑatorem cum eo ꝑrexit vbi mox captus eſt ⁊ capitali ſententia damnatus. cui archiepi̅ fidem implorãti. reſpondit parum religioſus pontifex ſe fidei ſatiſfeciſſe qui ſemel reduxiſſet incolumem cū ad prandium introiuit. bis reducere non ꝓmiſiſſet. infelix albertꝰ gladio obtruncatus eſt. Melius romani qui pari fraude vſi vnū ex captiuis ab hanibale romam miſſis vinctū remiſere. Fraus em̄ vt inquit maximus orator aſtringit ꝑiurū non ſoluit. Predia que albertus habuit eccleſie bambergenſi poſtea ceſſerunt. Eſt autē Franconia partim plana partim montoſa. montes ipi haud difficiles ſunt. ager non admodum pinguis. nam plerūqꝫ arenoſus eſt. multis in locis conſiti colles vineis gratum ꝓducunt vinum. maxime vo apud Herbipolim. multe ſilue ⁊ multa venatio ineſt. Terra in mltos partita eſt dominos. ꝙuis Herbipolenſem ducē franconie dicant vt ante relatum eſt. Magūtina eccīa ⁊ bābergenſis plura obtinent loca. Palentinus qꝫ comes haud paruā occupat partem. Marchiones brandeburgēſes tanqꝫ burggrauij nurmbergenſes potentes in ea ſunt. multe ꝓterea ciuitates imꝑiales apud francones florent. De Nurmberga dubiū eſt franconie an bauarie cedat ipm nomē indicat. ad baioarios vrbem pertinere. normberga em̄ noricū montem ſignificat. ob quā rem patet noricorum ciuitatē fuiſſe. noricꝭ aūt baioarij ſucceſſiſſe. ⁊ nunc ea portio terre baioarie que inter danubiū ⁊ normbergam iacet noricū appellat. Ciuitas tamen in ꝑrochia bambergenſi eſt que ad francones ꝑtinet. Ipi normbergenſes nec baioarios nec francones videri volunt ſ; terciū quoddā ſeꝑatum genus. Urbs ea nobilis magnificis opibus publicis ac priuatis ornata. Amne pegnicio interlabit. in agro ſterili ⁊ arenoſa condita atqꝫ ob eam rem induſtrioſo pplo. omnes em̄ aut opifices ſunt aut negociatores. hinc multe illis diuitie ⁊ magnum in germania nomen. Aptiſſima imꝑatorꝫ ſedes. libera vrbs ⁊ in medio ferme germanie ſita. Inter bambergam ⁊ normbergam Forchem iacet famoſum niueo pane oppidū. Incole patriā fuiſſe pilati falſo putant. In hac prouincia Fridericus marchio brandeburgeñ. potentiſſimus fuit imꝑatori ſigiſmundo inter caros amicos habitus. Et q̄tuor filij fuerunt Johannes Fridericus Albertus ⁊ alter fridericus. Johanni qui primogenitus eſſet electoratus imperij debebat. ſ; iudiciū patris fridericum ꝓtulit qui ſcd̄o genitus erat ⁊ aptior ad obeūda imperij munera videbatur. Paterꝰ itaqꝫ ꝙ moreret hereditatem ſuam inter filios diuiſit. Fridericum electorem iſtituit. neqꝫ male iudicauit. nam fridericus inter principes germanie ſapientia clarus habitus eſt. cuius conſilio multe ꝓuincie pacate ſunt. Juſti quoqꝫ atqꝫ honeſti tenax habet. Qui cum poſſet regnū polonie ꝯſequi ꝑ electionem baronum recuſauit vt ante diximus. ne vero heredi iniuriaꝫ faceret. Albertus vo germanus eius cū normbergenſibus bellum intuliſſet omnes ferme teutonici principes ad ſe traxit. Comites vero normbergenſibus ſuppecias miſere. Graue id ⁊ diuturnū bellum fuit. in quo tot potentie concurrentes infenſiſſimis odijs biennio certauere. nouē ꝓlia cōmiſſa feruntur. Ex quibus octo victor Albertus confecit. in vno tamen victus ſuccubuit. neqꝫ de pace ꝯuenit niſi poſtꝙ exuſtis agris. attritis villis. abactꝭ pecoribus. ruriculis interfectis. cōmeatus ⁊ pecunie contendentibus defuere. tū quoqꝫ pax ex alberti ſententia magis dicta. Hic albertus ab ipa pueritia ac teneris (vt aiunt) vnguiculis educatus. in armis pluribus interfuit ꝓlijs ꝙ alij ſui temporis duces aut viderint aut legerit. Militauit in polonia. pugnauit in ſleſia. caſtra poſuit in pruſſia. hoſtes in bohemia fudit. ſtipendia in auſtria fecit. predas ex hungaria tulit. nullus in germanie terre angulus quem non calcarit. armatus duxit exercitus innumerabiles. ꝓſtrauit ferociſſimos hoſtes. expugnauit munitiſſimas vrbes. in congreſſibus pugna prior inijt. victor e ꝓlio exceſſit. vltimus in expugnatione oppidorꝫ. ſepe murꝫ primus aſcendit. ad ſingulare certamen crebris vicibus inuitatus nunꝙ detrectauit. neqꝫ vnꝙ non ſtrauit hoſtem. In militaribus ludis quibus haſta contenditur vnus omnium repertus eſt. qui nunꝙ equo deiectus ſit. ⁊ in omnes in ſe currentes deiecit. Ex torneamentis nunꝙ nō victor exiuit. Septies ac decies ſolo tectus clipeo ac galea cetera nudus vt eſt apud theutonicos duelli quedaꝫ ſpecies in ꝓuocatores ꝑiter armatos lācea acuta cucurrerit. nullo vnꝙ dāno affectus. cum aduerſarios ipe nūꝙ non equo deturbauerit. Quibus ex rebus non iniuria teuthonicus achilles appellatus eſt. In quo nō ſolum militares artes ⁊ imꝑatorie virtutes ſingulari quadam gracia reluxere. ſ; nobilitas quoqꝫ generis. procertaſqꝫ corporis. ac venuſtas ⁊ viriū robur. ac facūdia lingue admirabilem ac pene diuinum reddidere.

De Bauaria ſuperioris germanie prouincia

Bauaria ad ortū eſtiuū ac meridie ꝑtē frāconie ꝓximat. ea quoqꝫ plata ⁊ diues terra eſt. cui ad meridiē
alpes italie iūgūt. ſueui ad occidentē eiꝰ ſolē recipiūt. Auſtrales ac bohemi oriētē. Danubiꝰ mediam
ferme ꝑlabiť. Inter auſtriā ⁊ bauariā aliĳ yſarā aliĳ enū terminū poſuere. Sueuos a bauariĳs lycꝰ diſtermi-
nat amnis. Hāc olī regionē norici tenuere. cuiꝰ adhuc porcio media inter ratiſponā ⁊ nurmbergā trās danu
biū ſita (vt añ diximꝰ) noricū appellāt. Baioarĳ aūt vñ dicti ſint ⁊ vñ originē traxerint nō facile dixeri verū
cū reperiar vetuſtiſſimos codices baioariā appellare quā moderni bauariā dicūt nō difficile trahor vt boio
arios a bois dictos. ⁊ gallicā olī fuiſſe gentē. Huic opinioni ſtrabo q̄nto ꝯmētatorio vires adhibet ita inq̄
ens. Priſcis igiť vt dixi tꝑibꝰ plurime galloꝝ gētes fluuiū incolebāt de pado loquiť. e quibꝰ ampliſſimi fu
erant boi inſubres. ⁊ q̄ olī cū geſatis ſenones romana ꝑ impetū potiti ſunt vrbe. hos romani poſterioribus
annis funditꝰ deletos ꝑdiderūt. boios vo e finibꝰ eiecerūt. inde migrātes circūadiacentes hiſtro locos cum
thauriſtis habitarūt. bellū aſſidue ꝯtra dacos agētes. Cōſtat igiť boios in pannoniā ꝯſediſſe. quo ex loco
facile ſucceſſu tꝑis in noricū cōterminā regionē migrare potuerūt. Idē qꝫ Strabo locū q̄ mō ꝯſtātinēſis vo
cať deſignās paululū ab eo diſtare rhetos ait. amplꝰ helnecios vindelicos. pꝰ vindelicos aūt deſertā boio
rū regionē eſſe affirmat vſqꝫ pannonios. Ob quā rē ſatis iudicat boioarioꝝ terrā a bois cultā fuiſſe. Idem
Strabo germaniā deſcribēs boios priꝰ hirciniā habitaſſe ſiluā aſſerit. ⁊ cymbros agmine facto eoꝝ inuaſiſ
ſe locū atqꝫ a bois reiectos fuiſſe. Itaqꝫ ſatis ꝑſuaſum eſſe p̄t boioaricū nomē ex bois deſcēdere. Ager eñ eoꝝ
trans danubiū hirciniā ſiluā nō parua ex parte occupat. Ea nūc germanica gens ē ſermone vtens theutoni
co. neqꝫ deſerta regio vt Strabo tradit quo ſuo fortaſſe tꝑe fuit. nunc cultiſſima eſt. magnas atqꝫ ambicioſas
ciuitates habens ⁊ oppida nobiliſſima. quoꝝ ſplendore neſcimus tota europa que vincere poſſint. Ponti-
ficales vrbes in ea q̄nqꝫ ſunt. q̄ꝝ vna metropolica ē. Saltzburgā vocāt ex flumie ſaltza cui adiacet. veteres
iuuaniā vocauere. In baioaria lodouicꝰ lodouici filiꝰ gibbo ⁊ ſtruma deformis. Impia cōtra patrē bella ſu
cepit. venerandū qꝫ ſenē ⁊ auctoritate inſignē. q̄ quōdā regnū francie gubernaſſet in arce muniſſima obſe
dit. ſꝫ ſupis vltionē tāti ſceleris petētibꝰ priꝰ febre ꝑcuſſus occubuit. q̄ꝫ p̄ris animū in ſuā traheret ſententiā

Jllē in p̄ſātē heīrici eiuſdē familie ducꝗ poſtea factꝰ breui tꝑe vitā finiuit. nec heinricꝰ diu ſuꝑuixit. Qui cū ꝓhibuiſſet ſbditos in anno iubileo romā petere veniꝰ ne ꝓuincia pecunia exhaurireť eodē anno ad p̄res ſuos additꝰ ē. Succeſſit ei lodouicꝰ filꝰ ex ſorore alberti ceſaris natꝰ magni animi adoleſcēs. glīe cupidꝰ ⁊ pecuniaꝝ cōtemptor. q̄ iudeos oēs publice poſitꝗ edictis e ſuis dominijs extermiauit. Vxorē de ſaxonia duxit neptē Friderici ceſaris. multas germanie lites auctoritate ſua cōpoſuit. Q̄uis ſepe multū conatꝰ reconciliari ceſari ladiſlaū regē nequerit. Albertꝰ eiuſdē terre ac familie pꝛīceps poſtq̄ꝫ pr̄ eiꝰ arneſtus puellā balnei cuſtodē a b eo ꝑdite amatā ⁊ in ſpē matrimonij ſuſceptā apud ſtrauburgā danubij fluētis demerſit. cū diu vitā in merore ꝑegiſſet. tandē luctu pacto vxorē ex domo bruſuiceñ. duxiſſet. ex q̄ ſobolē pulcerrimā ſuſtulit. ſub imꝑio friderici podagra laborās. ſepoſitis ceteris curis ſectatꝰ muſicā aſſiduis cātibus ac ſonis animū oblectauit. ⁊ venationi opam dedit. Jn ſaltzburga quā metropolicā in baioaria ſedez obtinere dixīmꝰ tres archiep̄i fuere quoꝝ vltimꝰ ſigiſmūdus noīe dū ſciſmatis ꝓcella deſeuit. cū adhuc eſſet ꝑpoſitꝰ romanā eccīaꝫ magnifice iuuit. S̄ archiep̄s a nicolao pon. creatus lr̄as ap̄licas q̄bus cēſura in auſtrales impatori rebelles ſubminabať in eccīa ſua publicari nō ſinit ſiue metu potentie illoꝝ ſiue q̄ꝛ anathemate ſuſpenſo pacez melꝰ inueniri putauit. ad quā cōponēdam ⁊ ip̄e deſcēdens in auſtriā non paruam operam impendit.

De Rhenenſibus germanie ſuperioris populis

Circa Rhenū q̄ flos germanie nr̄o tp̄e viſiť inter theodricū magūtineñ. eccīe p̄ſulē ⁊ lodouicū comitez palatinū rheni crebre diſſenſiones fuere ⁊ ſepiꝰ ad arma vētū ē. totaq̄ꝫ circūregio rapinis atꝫ incēdijs vaſtata. Cū magūtino marchiones badēſes ac brādeburgenſes opē ferrēt. Palatino iacobꝰ treuereñ. antiſtes ⁊ nōnulle ciuitates aſſiſterēt. mortuo lodouico palatino. q̄ relictā lodouici regis ſicilie vxorē duxerat. filiū ex ea natū infantē adhuc Fridericus frater eiꝰ cōſentiētibꝰ terre optimatibꝰ arrogauit. gubernationē ꝓuincie tanq̄ꝫ dn̄s accepit. Electorē imperij ſe dixit. celibatū. i. ſine vxore eſſe imꝑpetuū promiſit. ne arrogato filio vxorē ducēs p̄iudiciū faceret. Rogatꝰ nicola. pon. q̄ntus id genꝰ adoptionis cōfirmauit. Recuſauit fridericꝰ impator ſepe multū req̄ſitus. Jn ſueuia albertus friderici frater imꝑatoris cū pluribus ciuitatibus variante victoria bellū geſſit. ab vlmenſibus cōitatū rotemburgeñ. litigando ꝑ ſn̄iaꝫ obtinuit. Jn marchionatu badēſi pꝛīceps Jacobꝰ iuſticie ac prudētie fama inter germanos clariſſimus. cū ſibi ad humanā felicitatē ſolā lr̄aꝝ periciā deeſſe angereť. quos ex cōiuge legittima liberos ſuſtulit ediſcere lr̄as ꝯpulit. Jnter quos diuiſo patrimonio cū carolo primogenito ſinglaris induſtrie iuueni imꝑatoris friderici ſororē matrimonio collocaſſet plenus annis haud inuitus e vita deceſſit.

De thirolenſibus populis germanie

Tirolēſes q̄ valles eni fluuijs ⁊ atheſis incolūt. cū ſigiſmūdū pꝛīcipē ſuū in tutela Friderici ceſaris exiſtentē iā gratia diuſculū ad ſe remitti fruſtra petiuiſſent ſumptꝗ armis p̄fectos prouīcie q̄s ceſar inſtituerat deiecerūt. ⁊ cū tridentini iuſſu ep̄i cuius erant ſubditi in fide ceſaris ꝑſeuerarēt cū exercitu eo ꝑuenere ciuitatēq̄ꝫ metu ꝑculſam proditione ceperunt ⁊ arcē obſidione fatigatam ad deditionē cōpulere. ex impactiōibus cum ceſare conueuiētes minori q̄ꝫ crediderant felicitate ſuū dn̄m obtinuere.

De. Suitenſibus populis germanie

Suitenſes mōtani ⁊ feroces pp̄li. cū thuricēſes ex federe qđ cū eis pepigerāt deſtiuiſſent. cōꝑato exercitu in eoꝝ agrū cuncta vaſtātes exiere: q̄bus cū thuricēſes p̄lio congredi p̄ſumpſiſſent vſq̄ꝫ ad internitionē ceſi ſunt. tātaq̄ꝫ Suitenſiū in victos hoſtes crudelitas ac rabies fuit vt eo ip̄o i loco parte victorie epulātes congeſtis necatoꝝ corporibus ⁊ menſalia ⁊ ſedilia ex illis apparauerint ⁊ aperiētes hoſtiū cadauera cruorem biberint. corda dentibus laniauerunt.

De Alſacia alias heluetia populis germanie

Jn alzacia cui quōdā heluetia nomē fuit tūc gallici nūc germanici iuris prouīcia. Cū lodouicꝰ delphinus vienneñ in agrū baſiliēſem omnē ferme militiā gallicā eduxiſſet ingētēq̄ꝫ metū baſilienſibꝰ incuſſiſſet. Suiteñ. ex federe ſocie ciuitati q̄tuor milia militū letiſſime iuuētutis auxilio miſere. q̄s cū delphinꝰ appropiquare aīaduertiſſet mediū inter baſileā ⁊ Suiteñ. cū toto exercitu ſe oppoſuit. nec detrectauere illi certamen q̄uis pedibꝰ pugnaturi. xxx miliū eq̄tū ſtare cōtra ſe aciē cernerēt. pugnatū ē ſummis vtriq̄ꝫ viribus. Ad extremū nō tā victi q̄ꝫ vicendo feſſi Suiteñ. nimis audaces p̄ſumpti facinoribus penas dedere. naꝫ paucis fuga dilapſis obtrūcati oēs in cāpo iacuere. Rarꝰ tn̄ ex Suitēſibꝰ inultus interijt. Ex quibus plures gallorū reperti ſunt qui lanceis Suitenſium perforati ad obtruncandū hoſtem per medias haſtas dilapſi vix dictam accepti vulneris expetiere.

De Sabaudia

Amedeus in Sabaudia dux p̄mꝰ eius gētis cū annis ferme. xl. pꝰ p̄ris obitū ꝓuicie gubernacula tenuiſſet ⁊ admirādus aucto paterno imꝑio. porta vndiq̄ꝫ pace formidāduſq̄ꝫ cumulatꝗ opibꝰ ſapiā vicinis pp̄lis ac p̄ncipibꝰ videreť. ac demū relictis p̄ncipatꝰ glīe faſcibꝰ in heremū ſe recepiſſet ⁊ ſumpta penula ac retorto baculo cū ſex viris equeſtris ordinis etate etiā ꝓuectis mōo ⁊ pōpis eiꝰ renūciaſſet. Ad extremū ſūmi pōtificatus honorē ex baſilieñ. ꝯgregatiōe ſibi delatū in eccīe diuiſiōe ſupis parū fauētibus accepit. barbā totōdit quā ꝓmiſſam nutriuerat. ducatū p̄mogenito ſuo tradidit. eccīaſticas cerimonias ⁊ orādi morem repēte didicit. ſtipatuſq̄ꝫ magna nobiliū caterua ⁊ illuſtri comitatu circūdatus baſileā ꝑrexit. vbi ab his q̄ generale ꝯciliū facere arbitrabanť in maxīa pp̄li multitudīe q̄ vndiq̄ꝫ ad ſpectaculū tante rei ꝯfluxerat inter duos filios egregia facie adoleſcētes. alterū ſabaudie ducē. alterū gebennaꝝ comitē ſolennibꝰ pro more ſenatis tāq̄ꝫ romane p̄ſul eccīe coronatꝰ ē. Celebrauit ſepe diuina. bn̄dixit plebibus. officia curie ordīauit. cardīuales doctrina ⁊ auctoritate p̄ſtantes aſſumpſit. Fuerūt ei cū rege francie carolo, cū alphōſo rege arogo-

num (qui tn̄ hoſtis Eugenij ꝑpe fuit) cū philippo duce mediolani cū plurībꝰ alijs de recipienda auctoritate tractatꝰ. qui oēs incaſſum abiere. Fuit ⁊ fridericꝰ impator apō eū in baſilea ſed clā nocte intēpeſta abijt. reuerentiā ei tanq̄ꝫ vicario ihesu xp̄i ſubditi eiꝰ tantū ⁊ ſuitēſes populi ⁊ baſilienſes ⁊ argentinēſes ⁊ qui alberto parebant bauarie duci ꝓbuerunt. Fuit eīn magna ſpes obtinēde germanie cū ſex pncipes electores in eas ſententiam fedus iniſſent vt niſi eugenius poſtulatis eoꝝ annueret. Poſtulabāt aūt prorſus res negandas in amedei quē felicē virū appellabant obedientiā tranſfirent. Sꝫ cū illoꝝ conſilia fridericꝰ ꝑuertiſſet ⁊ qui ſb̄ noīe ſinodi baſilee degebāt abire iuſſiſſet deſperato meliori ſucceſſu interueniēte ꝑ legatos ſuos carolo frācie rege eccīe pacē dedit. Et nicolao pon. max. recōciliatꝰ relicto noīe pape cardialatꝰ honorē retinuit. I q̄ paulo poſtea n̄ ſine boni viri opiniōe deceſſit. Felix pīceps ⁊ nimiū felix ſi ſeniū ſuū eccīaſtic̄ titulis n̄ fedaſſet. Bolomeriꝰ qui eius quōdā ⁊ pīmꝰ ⁊ dilectiſſimꝰ cōſilioꝝ pīceps fuerat, ingētesq̄ꝫ opes apō eū cumulauerat, cū nobilitatis odiū incidiſſet proditionis reus factus mortis ſententiā tulit ⁊ in lacū lemnanū circa gebennā ꝓcipitatus magno ſaxo ad collū ſuſpenſo demerſus ē. Nobilitas exinde noui ducis indignationem ſubiēs ad regē francie cōfugit. cuiꝰ opibus adiuta in patriā redijt. Johānes ſegobienſis homo hiſpanꝰ moribꝰ ⁊ doctrina illuſtris. q cū ſummos theologie ꝓceptores doctrina equaret ab amadeo dū ſe papā dixit cardialatus eminentiā accepat ⁊ deinde vnioni conſentiens a nicolao pon. max. cardialatus demiſſo titulo ceſarienſi eccīe ꝓfectus fuerat. in altiſſimis reconditus montibus ꝑuo monaſteriolo ꝯtentus. Vocatis ex hiſpania legis arabice mgr̄is librū quē vocant alchoranū ⁊ in quo maometis pſeudo prophete. nō tā miſteria q̄ꝫ deliramenta continent in noſtrā linguā de nouo conuertit. ⁊ mendacia eius veris ac viuis rōnibus ⁊ argumentis exploſit. In Arelato ad ſepulchrū lodowici cardinalis ſcte cecilie eius vrbi epō quē baſilee in conſenſu patrū ꝓſidentē vidimus magna miraculoꝝ opinio orta ē ⁊ inualidoꝝ frequens cōcurſus ſpe ſanitatis factus. Johannes comes armeniaci inceſto ſororis amore ꝑculſus nuptias eius temptare conatus haud indignus exiſtimatus eſt quē paterna hereditate carolus rex francie armis ej̄ceret.

Additio

Promiſit pius eneas multaꝝ rerum doctrina illuſtriſſimꝰ in exordio huiꝰ opīs ſe in lucē ponere res europeas. Cūq̄ꝫ dirimendas ſuis limitibꝰ germanie terras abſoluere nitit̄ ipſius germanie ſuperioris ⁊ inferioris florē omiſit. Nihil eīn de ſueuoꝝ antiquiſſimis germanie populis ſcripſit quos ſtrabo iuliuſq̄ꝫ ceſar in ſuis ꝯmētarijs in re bellica miris extollit laudibꝰ. quoꝝ terra hodie multis eccleſijs pōtificalibꝰ celebratiſſimiſq̄ꝫ vrbibus ē referta. multi in ea amnes clariſſimi. licus. nectarus. argos: fonteſq̄ꝫ danubij. Terra ferax tritici. vinetis ditiſſima. ingenioſiſſimo marcialiq̄ꝫ ꝑplo exuberans. Omiſit itē vtraſq̄ꝫ rippas rheni a fontibꝰ ſuis vſq̄ꝫ ad coloniā agrippinā verſus rippas inq̄ꝫ oī ex parte vtrinq̄ꝫ habitatas. maximis pontificaliū vrbium imperialiūq̄ꝫ ⁊ principū oppidis habitatas. vbi terra vberi gleba referta. frumentū. triticū ⁊ multorū fructuū fecūdiſſima. vino adeo exuberat vt cūcta peue interranea. germania etiā inferior ⁊ totus pene occidentalis ſeptentrio rhenēſi vino ſe reficiat. Pōtificales vrbes ſunt Conſtantia celebratiſſimo martini q̄nti concilio illuſtrata. baſilea. argentina. ſpira. wurmatia. quos olim vangiones magūtia. cōfluentia omnes ciuitates celebratiſſime antemuralibus. pinnis. foſſatis. propugnaculis ſuꝑbe. ꝑplus hūaniſſimꝰ ꝑtim ſua vberi terra. ꝑtim negociationibus. Nobilitas vo venationibꝰ intenta. in delitijs ⁊ voluptate maiorem vite partē agit. Preterijt vo eā alemanie ꝑtem quā limagus fluuius vulgo lintmag dictus. a quo alemanie proprie dicti. cuius fontes in montibus alpiū glareſijs lacuꝫ turicenſem influunt. in rhenūq̄ꝫ exonerant. Terra hec non ſolum limago ymmo alijs celebratiſſimis fluuijs vt ruſſa. aro irrigat̄. Oppidis caſtelliſq̄ꝫ fortiſſimis exuberans. quaꝝ berna. lucerna. duregum. ſolitor ꝓpiquas credimus. bellicoſiſſimꝰ populꝰ quem hodie ligam ſuitenſium vocant. que terrori eſt vniuerſis circumiacentibus regnis. Breuiq̄ꝫ ſuū impiū mirum inmodū dilatauit. Omiſit item flandriā. hannoniā. brabāciā terras diuiciaꝝ negociationūq̄ꝫ celebritate ꝓſpicuas. In quibꝰ brugis. gandauū. mechlinia. antwerpia. que licet olim gallie belgice adnumerate ſint. tamen germanoꝝ impio dilatato. omnes germanica lingua loquuntur. ꝓpter viciniū ceteris linguis etiam perite. quod ſi cuncta ſuperioris inferioriſq̄ꝫ germanie famoſiora loca deſcribere niterer magnitudine operis legentibus tedio afficerer. quapropter breuitati inſiſtens ſtudioſo cuiq̄ꝫ que animum ſuum oblectant legenda cōmitto.

In regno ipſo francie qđ etate nr̃a Joāna vgo lothoꝛigieñ. diuinitꝰ vt credit admonita virilibꝰ īdumētꝭ ⁊ armis īduta gallicas ducēs acies ex anglicoꝝ manibꝰ magna ex pte mirabile dictu. prima inter primos pūgnās eripuit. Cū iā philippꝰ burgūdie dux pēne nec iniuria remiſſa relictis anglis ad francos defeciſſet ingētes inter carolū regē ⁊ filiū eiꝰ lodouicū delphinū viennenſem cōtentiōes atꝫ inimicitie ſuccreuerūt. Carolus andagouenſis eo tpe delphini auūculꝰ apud regē plurimum poterat. cuius potentiam cum iohannes aluernie dux ferre non poſſet. Borbonij quoqꝫ princeps ⁊ frater eius ſpurius andagouenſem gubernatione egris aīs intuerent. delphino vt a pr̃e diſcederet ſuaſerūt. ſic em̄ fieri poſſe vt rex deſiderio filij carolū a ſe reijceret regnūqꝫ qđ in eiꝰ manibꝰ paſſim ire videbat meliori cōſilio regeret. Quibꝰ ꝯmotꝰ delphinꝰ inſalutato pr̃e ad niuernēſes deceſſit. qua re cōgta rex cōpato raptim exercitu in alanconiuꝫ duxit. ⁊ expugnatis nō magno negocio pleriſqꝫ munitionibus ducē in deditionē accepit. Exinde contra filiū profectus. verum ciuitates mineruie delphinū aduerſus pr̃is imperiū tueri nō auderent eūvt a ſe abiret rogauerunt. ille in borboniū ſe recepit. nec diu poſt metuēs borbonij regis irā filiū patri cōciliauit. Que res fratri ſuo ſpurio haud bene ceſſit. nā is paruo poſt tpe captꝰ in ꝯfluentē demerſus. violati paterni iuris in filiū penas dedit. Interiecta deinde nō lōga tpis mora renatus e regno ſicilie ꝓpulſatus filiā ſuā heinrico regi anglie in matrimoniū collocauit. Haud abnuēte frācoꝝ rege q̄ ex eo ꝯiugio inducias belli ſibi ac regñ ſuo ſalutares cū anglicꝭ pluriū annoꝝ obtinuit. Quibꝰ cōcluſis securꝰ iā domi rex vt franciā militaribꝰ ſpolijs atꝫ incendijs diu agitatā tātiſꝑ ſineret q̄ſcere. Delphinū cū mag̃ pte copiaꝝ in heluecios. i. ſuitēſes ⁊ baſilieſes qđ ſupra ē relatū dimiſit. ipſe cū reliq̄ exercitu in lothoꝛigios ꝓfectꝰ metēſeꝫ tullēſemqꝫ agrū vexauit. oppidūqꝫ nō pui momēti quod ſpinale vocant dedentibꝰ oppidanis ab eccia metenſi abſtulit. Exinde franciſcus aragonēſis capto furtim oppido toſorſi quod in normannia ſitum in poteſtate ducis brittannie fuit. duoꝝ potentiſſimorū frācie atꝫ anglie interrumpiſſe pacē viſus eſt. De qua re miſſis vltro citroqꝫ legationibꝰ contenditur. Flothetus non paruis equitibus a rege francie profectus quadrigas feno oneratas in quo milites armati laterent per pontem arcis quo Sequana fluuius iungitur. Qui Normannos a Francia dirimit. edoctos ruſti-

cos educere iubet atꝫ in medio pōtis porteq̄ꝫ arcis ſubſiſtere. ipeq̄ꝫ inſidijs cū cohortibꝰ ſignū expectauit. q̄ recepto cū milites e feno dilapſi portā inuaſiſſent trucidatiſ cuſtodibꝰ tādiu locū tenuere donec Flotherꝰ aduolās ⁊ pōtē ⁊ arcē in ꝑtātē recepit. cuiꝰ rei ꝑcepto nūcio ⁊ rex ipe ꝑ eūdē pōtē in normāniā copias traiecit et ex alia ꝑte Frāciſcus brittānie ꝓnceps exercitū duxit. Dux ſomerceti eā prouīciā pro rege anglie cū impio tenebat. q̄ poſtq̄ꝫ tāti belli molē in ſe verti ꝯgnouit. Talbote copiaꝝ ducē famā claꝝ in rebꝰ geſtis inſignem rothomagi apō ſe eē iuſſit ſperās eiꝰ cōſilio ⁊ armis ciuitatē eiꝰ nutare. aīos aduerterat in fide ꝯtinere. ſ; fruſtra eiꝰ conſiliū fuit. nā rothomagēſes poſtq̄ꝫ regē appropiquare didicerūt miſſis ad eū legatis ſuā ac fortunaꝝ ſuaꝝ pacti ſalutē exercitū intra vrbē recipe ⁊ impata facere promiſerūt. q̄bus a rege collaudatis ⁊ domū cū ꝑſidio militū miſſis vrbs regi dedita ē. Talbotꝰ cū duce ſuiſq̄ꝫ oībus in arcē ſeſe recepit. q̄ cū oppugnari cepta eſſet interuētu renati regis vt agnitis q̄ in normānia retinebāt oppidis excederēt. Dux ac Talbotꝰ cū ſuis liberi eſſent. ſ; cū ꝑfecti oppidoꝝ nō parerēt dux ſomerſeti dimiſſis in arce talboto ⁊ duobꝰ ꝑuignis ſuis clā receſſit in angliā. arx poſtea dedita ē ⁊ ꝑuigni ducis cū talboto in ꝑtātē regis facti ſunt. Talbotꝰ vo cū eſſet clara apō oēs fama quā nō malis actibꝰ ſ; robore corꝑis ⁊ ingenij dexteritate in apto marte q̄ſiuiſſet. data fide qō aduerſus frācos deinceps arma nō gereret libere dimiſſus ē. Hic anno iubilei indulgētie cā romā venit vt q̄dā putāt abſolutionē q̄ſiturꝰ. eiꝰ promiſſi qō regi frācie fecerat mihi hoc minime cōptū ē. Illō ꝯſtat talbotū cū in angliā rediſſet iāq̄ꝫ rex francie euicta oī normānia burdegalem q̄ꝫ armis ſubegiſſet a rege ſuo nō ſine magnis copijs in vaſconiā cū impio miſſum ⁊ burdegalē recuꝑaſſe ⁊ alia pleraq̄ꝫ caſtella q̄ ab imperio anglicano deſtiuerāt ꝑtim vi expugnaſſe ꝑtim deditiōe volūtaria recepiſſe. id vbi rex francie reſtituiſſet eueſtigio duos exercitꝰ īſtruxit q̄ꝝ alteꝝ (cuiꝰ ꝑfectꝰ erat gener ſuꝰ comes clarimōtis ac ducī Borbonij filiꝰ) cū .xv. milibꝰ pugnatoꝝ in q̄s totiꝰ militie robur fuerit ad vrbē burdegalē recto itinere cōtendere iuſſit. Alterū quē ipe ductauit ex purpuratiſ ſuis conſcripſit. quibꝰ ⁊ comes de ſcampis annumeratꝰ ē. quē electi iuuenes .d.ccc. eq̄tes ex brittānia ſeq̄bant. iuſſit ⁊ hūc exercitū retento apud ſe comite rex pīre. q̄ cū ſeptem (vt aiūt) leucis a burdegala cōſtituiſſent ꝑuū q̄ddā caſtellū oppugnare ceperūt. Turri q̄dā inter burdegalā ⁊ ca caſtellū ipm occupata ac ſagittarioꝝ ꝑſidio munita. Talbotꝰ vo poſtq̄ꝫ ſibi cū duobꝰ exercitibꝰ pugnādū eē intellexit. eū ꝑus aggrediendū cēſuit quē minori negocio ſuꝑari poſſe cōfidebat. Egreſſus igit cuꝫ robore ſui exercitus iā veſpi ad turrī quā diximꝰ occupatā ꝑuenit. q̄ ꝑmo impetu expugnata ſagittarios oēs ibi captos circiter q̄ngētos interemit. Exin mane ꝑfectꝰ cū accepiſſ; regiū exercitū fugā pare. veritꝰ tāq̄ꝫ ſibi e manibus ꝑda elaberet iuſſis alijs ſeq̄ cū q̄ngētis galeatis militibꝰ .d.ccc. ſagittarijs ꝓpere in hoſtes aduolās tumultuariū ꝑliū inijt. Cōſultauerāt aliq̄ꝫdiu inter ſe hoſtes an retro pedē fugiēdo referrēt. ſ; pudore ꝓpinqui regis expiri belli fortunā decreuerāt. Erāt eis .ccc. circiter tormēta enea q̄ curribꝰ aduexerāt ea ꝑte ꝑ quā talbotꝰ vēturꝰ erat oppoſuerūt. multas ꝑterea machinas hinc atꝫ inde collocauerūt q̄bꝰ ignari hoſtes cōfici poſſet. vt ergo fureñs talboti miles itinere qō vnū patebat in caſtra hoſtiū neſcius machinaꝝ ꝑcurrit. dato tormētis igne ꝑmo cōgreſſu .ccc. ferme milites ictu lapidū ex anglicis periere. qō vbi talbotꝰ aīaduertit filium q̄ ſe ſeq̄bat vt abiret ⁊ ad meliora tp̄a ſe reſeruaret admonuit. At cū filiꝰ diceret nō eē ſibi ex eo ꝑlio fugiendū in q̄ pr̄ ꝑliaturꝰ eēt. Ego inq̄t fili multis rebꝰ clariſſime geſtis nec mori ſine gl̄ia nec fugere ſine dedecore poſſuꝫ. te nūc militare incipiētē nec fuga infamē. nec mors claꝝ faciet. ſed cū filiū plꝰ pietas q̄ꝫ eū cōmonitio ꝑria moueret cohortatis ſocijs vt forti aīo pugnā reintegrarēt. reſtitutiōe ſuoꝝ facta in hoſtes. q̄ nūq̄ꝫ munitiones caſtroꝝ exire ꝑſumpſerāt audacibꝰ inuectꝰ aīs haud ꝑuā illoꝝ ſtragē edidit. ſed cū hoſtes ꝑtī loco. ꝑtī tormētis ac numero militū ſuꝑiores eſſent ⁊ iā crus talboto lapis e tormēto miſſus arripuiſſet. ceſis ex maiori ꝑte ſuis. ⁊ ipe tandē cū duobꝰ filijs. altero legittimo. altero extra matrimoniū nato ⁊ vno genero ꝑaībens cecidit. Hic pꝰ tot ſumptas ex hoſte victorias clariſſimi viri exitꝰ fuit. quē britonū potiſſimū conſtātia ⁊ audacia proſtrauit. Burdegala iteꝝ in ꝑtāte regis facta ē britānie ducē eiꝰ germanū q̄ nūc rex potitꝰ cū diu ſobole caruiſſet votū vouiſſe ferūt liberos ſi ſibi ſuperi darēt. priores duos. alteꝝ minoꝝ. alteꝝ ꝑdicatoꝝ religioni cōſecraturꝝ. Exin voti cōpotē primū q̄ ſibi natꝰ ē frāciſcū appellauit. ſcōm dominicū. Natꝰ ē ei et terciꝰ filiꝰ quē in angliā nutriēdū miſit. Is cū mortuo pr̄e in brittāniā frāciſco regnāte rediſſ; ab eo capꝰ ⁊ in carcere necatꝰ ē fame. ⁊ cū neci traderet impietatē fratris accuſandus. q̄ nō cōtentꝰ regnū ſibi debitū occupaſſe ſed aīam q̄ꝫ ſibi nepharius auferret. franciſcū corām diuino iudicio de paricidio rn̄ſuꝝ infra annū citaſſe. ob quā rē cū infra ꝑfinitū tp̄s frāciſcꝰ idropiſi laborās obiſſet. vt ē religioſa galloꝝ natio correctū cū diuina cēſura vulto creditū ē. Dominicꝰ ei ſucceſſit. q̄ cū hoc anno ſine liberis deceſſiſſet Arturū francoꝝ militie pricipē patruū ſuum ſucceſſorem habuit non minus prudētia q̄ꝫ armis grauem. Carolus dux aurelianēſis q̄ magno quōdā ꝑlio ab anglicis capꝰ fuerat iā ſenex in patriā dimiſſus. Defuncto philippo maria mediolanēſi ducatꝰ tā q̄ꝫ ex ſucceſſione debiti ſeſe titulis ornauit. In flandria gandaueñ. aduerſus philippum burgūdie ducē rebellātē pluribꝰ ꝑlijs victi. Ad extremū ſupra .xx. milibꝰ ciuiū vna pugna amiſſis. confeſſi errorē philippo manꝰ dedere legeſq̄ꝫ victoris acceperūt. Idē philippꝰ ⁊ oppidū luceburgeñ. maximū ac muniti ſſimū. qō in ſaxonū ꝑtātē dotis noīe venerat nō ſine indignatiōe latiſlai regis armis accepit. Delphinꝰ viēnēſis cū mulierē quādā noīe agnetā forma ꝑſtantē ac patri dilectā occidere tēptaſſet iterū regis odiū incurrit. Cūq̄ꝫ nuſq̄ꝫ alibi ſe tutū arbitraret ad florētes philippi opes cōfugiēs. vt primū cōuēit miſerere mei cōſanguinee inq̄t q̄ ſine terra ſum filiꝰ regis. ad quē philippꝰ. Dū terra mihi ē caue ne te ſine terra dixeris. nā q̄ mihi prouīcie parēt eedē tue ſunt. nec tibi minꝰ q̄ꝫ mihi obediant. Volo poſt hec ⁊ brabancie oppida florētiſſima ⁊ ambicioſas flandrie ciuitates oñdit dn̄m eū ⁊ principē in conſpectu ſuo appellari iubēs. Vētū modo ē in eū locū de quo breuiſſimus ē in angliā traiectus. neq̄ꝫ eñ plus q̄ꝫ .xxx. milibus paſſuū id mare latū ē quod flandriā ⁊ angliā interluit. Abſolutis gallie rebus haud incōueniēs fuit tranſmiſſo pelago Anglie rebus cui quōdā britānie nomē fuit q̄ꝫ breuiſſime mutationes ſub friderico factas cōmemorari.

In anglia quã tũ albion tũ britãniã veteres vocauere. Rex henric⁹ ſolitudĩs ac ocij cupidus alieno magis q̃z ſuo iudicio regnũ gubernauit. potẽs apð eũ in primis audit⁹ dux ſoffulci fuit. q̃ leges ꝓ ſuo arbitratu et pplis ꝛ p̃ncipib⁹ dixit. ſʒ cũ res anglica apud frãcos minui cepiſſet ꝛ iã impiũ gallicũ in priſtinã glĩam emergeret. dux eboracẽſis coact⁹ nõ puis copijs nec paucis ſtipat⁹ baronib⁹ lundonias venit regi ꝯſiliũ mutatur⁹ atq̃ꝫ vt ipe dicebat regi ꝛ regni ſaluti cõſultãs. nõ expectauit ei⁹ aduẽtũ ſoffulci ſʒ nauigio rapti correpto ꝑ themiſiã fluuiũ ſaluti ſue fuga cõſulere adorſus ẽ. ſʒ deſtinatã q̃s mortẽ fugiat. miſſi q̃ eũ cõprehẽderẽt ꝑ cõpẽdia itinerꝫ curſuꝫ ei⁹ ꝑuenire. ipſumq̃ꝫ mox interemptũ in prora nauis q̃ vehebat obtrũcauerũt. dux q̃ꝫ ſomerſeti q̃ ꝑdita normãnia in angliã remeauerat potẽſq̃ꝫ apð regẽ credebat. in carcerẽ cõiect⁹ ẽ. nobiles viri q̃ꝫplures necati. nec ſacerdotio ꝑditis parſuꝫ ẽ. Inter q̃s ꝛ amic⁹ nr̃ adã molynes ſecreti regis ſignaculi cuſtos ꝛ lr̃aꝝ cultor amiſſo capite trũcat⁹ iacuit. nec diu poſtea cũ dux eboracẽſis domũ rediſſet ſomerſeti princeps e carcere miſſus ꝑmittẽte rege gubernare regnũ cepit. q̃ res ſuꝑne ſibi cladis cã fuit. Irritat⁹ eñi ob eã cãꝫ p̃nceps eboracẽſis cũ maiorib⁹ copijs q̃ꝫ pri⁹ lũdonias ꝑperauit. cui cũ rex obuiã vna cũ duce ſomerſeti exiuiſſet putãs illũ aut v̄boꝝ lenocinio placare aut regie maieſtatis auctoritate deterrere. nihil ꝑfecit. Eboracẽſis eq̃ꝫ cũ eſſet lõge potẽtior iuſſo rege vt in partẽ ſe reciperet in ſomerſeti ducẽ ac ei⁹ equitatũ irrupit eumq̃ꝫ mox captũ trũcato capite interfecit.

De Scocia

Scocia ei⁹ inſule in quo ẽ anglia ſuꝑma portio ẽ in aq̃lonẽ v̄ſa. flumib⁹ haud magnis ꝛ mõte quodã ab anglia diſcreta. Hic nos brumali tpe fuim⁹ cũ ſol paulo ampli⁹ q̃ꝫ tris horis terrã illũſtaret. Jacob⁹ eo tpe regnabat q̃drat⁹ ꝛ multo abdomine grauis. q̃ cũ olĩ in anglia capt⁹. xi. annis in cuſtodia fuiſſ. ac dimiſſus tãdẽ ſuſcepta ex ãglia cõiuge domũ reuerſus plures regulos gladio ꝑcuſſiſſ. ꝛ ipe tãdẽ a ſuis domeſticis interfect⁹ ẽ. Inter q̃s vltiõe pacta fili⁹ ei⁹ regnũ ſuſcepit. Audiueram⁹ nos olĩ arborẽ eẽ in ſcocia q̃ ſupra ripã fluminis enata fruct⁹ ꝓduceret anetaꝝ formã hñtes ꝛ eos q̃dẽ cũ maturitati proximi eſſet ſponte ſua decidere. alios in terrã. aliã in aquã. ꝛ in terra deiectos putreſcere. in aquã v̄o dimerſos mox aiatos enatare ſub aq̃s ꝛ in aera plumis pẽniſq̃ꝫ eueſtigio euolare. De q̃ re cũ auidi⁹ ĩueſtigarem⁹ didicim⁹ miracula ſp remoti⁹ fugere famoſamq̃ꝫ arborẽ nõ in ſcocia ſʒ apð olchades inſulas inueniri. Illð tñ nobis in ſcocia miraculũ p̃ſentatũ ẽ. nã paupes pene nudos ad eccĩas mendicantes accepĩs lapidibus elemoſine gr̃a datis letos abijſſe conſpeximus. Id genus lapidis ſiue ſulphurea ſiue alia pinguis materia ꝑditum pro ligno quo regio nuda eſt comburitur.

De Hibernia

Hibernia nunc nobis abſoluẽda ẽ que puo a brittannia diſiuncta freto. partiꝫ libera. ſcotorum amicitia ſocietateq̃ꝫ gaudet. partim anglicano paret imperio. Sꝫ qm̃ nihil dignũ memoria per hoc tempus de quo ſcriptio eſt geſtum accepimus ad res hiſpanicas feſtinamus.

Hiſpania regio latiſſima terra optis ꝯpanda viris. armis potēs. hec euo nr̄o in quinqꝫ reges diuiſa ē. pri
mū ac maximū caſtelle regē appellāt. ꝓximū ei aragonū. Tercio loco portuſgalleſes. Quarto nauerre
Quīto regnū granate qḋ ab euāgelio xp̄i alienū ē de ritu machometi. Vltimū ponūt in caſtella ꝑnobili ac la
te dn̄anti regno. cuiꝰ reges gothoꝝ ſanguine creti nūqꝫ genꝰ variāt. Aluariꝰ de luna natione aragoneñ. no-
bili genere ꝗ̄uis extra mr̄imoniū natꝰ cū oli iohāni regi adeo inſinuaſſet vt vnꝰ olim regni regiſqꝫ potēs vi
deret. iohānēqꝫ nauerrē regē ⁊ heinricū mgr̄m militie ſcī Jacobi potētia ſua opprimere ac regnū guberna
re conatꝰ armis deturbaſſet. Poſtea tn̄ aduerſante ſibi regina redeūtibꝰ illis ⁊ regē in ꝑtātē ſuā recipiētibꝰ
e curia pulſus. in poſſeſſionibꝰ ſuis aliqn̄diu priuatꝰ vixit. Felix ſi ꝯceſſo frui ocio nouiſſet. ſꝫ nulla ē regno de
iectis q̄es. Qū ergo ſublimē locū (de q̄ rurſus maiori cū ruina ꝓcipitaret) vēdicare conat regi clā ſuadet vt
ꝑ ſpecie venationis in ſaltꝰ ſibi ꝓpinquiores egrediat ſe cū potēti manu futurū obuiā. nec dubiū qn regni op-
timates libertatē regi afferant. nō fuit difficilis ꝑſuaſio. rex cū paucis egreſſus paꝝ cuſtoditꝰ. nā aluari iam
pene nomē extictū erit vbi ad inſidiaꝝ ꝑuenit locū mox clamore edito aluarꝰ inter dilectos exultans milites
libeꝝ regē ſaluare dixit eūqꝫ ſecū abduxit. Quare vulgata ꝯfeſtim mira innouatio regni facta ē ⁊ iteꝝ ad al
uaꝝ regni gubernatio deuoluta. Nec diu pꝰ cū eiſdē iohāne atqꝫ heinrico atrox ꝓliū ꝯmiſſum ē in quo plures
vtriqꝫ cecidere. victoria penes aluaꝝ fuit. Heinricꝰ nō multis pꝰ diebꝰ ex vulnere manꝰ qḋ in ea pugna ac
ceꝑat mortē obijt. Mgr̄atū eiꝰ aluarꝰ obtinuit. ⁊ aliqn̄diu poſtea regi pr̄ ⁊ regni moderator ē habitꝰ. ad ex-
tremū tn̄ potētū inuidia ſuccubuit. nā cū nobilē quēpiā iuſſu regis ingrata ſibi q̄dā renunciātē e feneſtra ſue
domꝰ ꝓcipitari iuſſiſſet mox captꝰ ⁊ in medio foro capitali ſnīa dānatꝰ nō tn̄ ignauꝰ occubuit. ſꝫ numeratis
ſuis in regē regnūqꝫ meritis. nō lacrimās aut eiulās ſꝫ alacri vultu ⁊ q̄ſi ad epulas inuitatꝰ ceruice gladio ꝓ
buit. vir alti ſpūs nō minꝰ domi q̄ꝫ belli clarꝰ ⁊ cui ſp magī in mēte ſederunt. Johānes deiñ aliquot annos ꝑ
ſe regnū admiſtrauit. quo vita functo filꝰ eiꝰ heinricꝰ regnū accepit. adoleſcēs aīo plenꝰ ⁊ recti cupidꝰ. q̄ re
licta priori ꝯiuge alterā ex portugalia duxit imꝑatricis ſororē ⁊ in regnū granate cū exercitu ꝓfectꝰ magnā
hoſtilis terre ꝑtē diripuit atqꝫ ꝑtriuit. Johānes cardialis hoſtiēſis ſumma vir integritate ⁊ ſcīa iuris emineſ
cui iuuenis in dictādis eplis ſeruiui ſenio ꝯfectꝰ in eo regno. vn̄ illi origo erat aīam deo reddidit. Jn regno
nauarie ⁊ filꝰ in patrē ⁊ pr̄ in filiū arma ſuſcepit. filiuſqꝫ tādē regno pulſus ad alfonſuz patruū aragonū ſi-
cilieqꝫ regē (pagratꝰ priꝰ gallia) ꝯfugit. Nūc lodouicꝰ mōteſie mgr̄ ⁊ iohānes diſcretanus viri ꝓſtabiles ab
Alfonſo miſſi recōciliari pr̄i filiū ſtudēt. Joanna regis alfonſi ⁊ ſoror ⁊ cōiūx abſente viro multis ānis ara-
gonū ⁊ valētie regnis tot potētibꝰ ciuitatibꝰ ⁊ nobiliſſimis ꝓcipibꝰ iura dixit caſta ⁊ ſctā mulier ⁊ digna
que ꝓlē peꝑiſſet alfonſo. Anno aūt ab incarnatiōe dn̄i. 1 4 9 1. totū regnū betice qḋ hodie granata vocitat
vict | barbaris regeqꝫ eoꝝ capto. ciuitateqꝫ granata populoſiſſima armis fameqꝫ duriſſimaqꝫ obſeſſiōe ob
tenta. a xp̄ianis crucem dn̄i adorantibus pacifice hodie poſſidet.

Portugalia

In portugalia petrus agnomine infans. ſic em̄ filij regis anteqꝫ regnant appellant. magni nominis prī/
ceps qui totam ferme europam peragrauerat ſue virtutis documenta demonſtrans. Cum regnum tuto
rio nomīe aliqādiu ſumma cum laude adminiſtraſſet nec minore fide alphonſo ex fratre nepoti ſimul ⁊ gene
ro ſuo reſtituiſſet. tandē ſubortis vtrimqꝫ diſſenſionibus cum odio creſcente ad ꝓlium ventum eſſet ſagitta in
incertū miſſa tranſfixus interijt. vir magnoꝝ operū. Et qui olim ſub ceſare ſigiſmundo ſtipendia faciens nō
paruā ſibi gloriam in turchos pugnando parauerat. Alfonſus exinde manſuetiſſimus princeps alti cordis
et prudentia ſingulari ꝑditus neqꝫ eū vnqꝫ regius portugalie ſanguis deriuatus eſt. poſt hec regnum quie/
te tenuit. cui cū obijſſet dilectiſſima ꝯiunx. eademqꝫ ſoror patruelis vt aliam ſupduceret ſuaderi non potuit.
ſed omnis eius cura eo conuerſa eſt vt aliquid agat quod ſibi laudem ⁊ xp̄iane religioni fructū pariat. Qua
propter inuitatis regni proceribus ſuſcepto publice crucis ſigno claſſem in turchos ⁊ expeditionem ꝓmiſit
Annis vo ſequentibus heinricus infans videns regni portigalie fines paruis limitibꝰ contineri cupiēs re
gnū ampliare occeanū hiſpanicū ſūmis viribꝰ īgreditur ſuaſu ⁊ doctrina coſmographoꝝ ſitꝰ terre ⁊ maris noſcē
ciū. inuētiſqꝫ multis ⁊ varijs inſulis ab hoībꝰ nūqꝫ habitatis. Inter ceteras ꝑclarā inſulā nō ſine ſuoꝝ leticia
adnauigat. nō tamen hominibꝰ habitatā ſed fontibus irriguam pingui gleba refertam nemoroſam. incolē-
dis hoībꝰ aptā. ad quā diuerſa hominū genera colendā īmiſit. Inter tn̄ ceteros fructꝰ aptiſſima ē ad ꝓcre
andū zuccaꝝ. qd tanto fenore ibi nūc cōficit vt vniuerſa europa zuccaro plꝰ ſolito habūdet. nomē inſule ma

dera eſt. inde zuccarũ de madera. Inuenit ⁊ alias inſulas q̄plures q̄s habitari baptizariq̄ȝ noĩbus fecit vt inſulã ſcti Georij fayal de pico q̄rũ vnã hoĩbus almanis ex flandria habitandã conceſſit. feracẽ tritici. Annis vo poſterioribus vt anno dñi. 1 4 8 3. iohãnes ſcđs portugalie rex altiſſimi vir cordis certas galeas oĩbus ad victũ neceſſarijs inſtruxit eaſq̄ȝ vltra colũnas herculis ad meridiẽ verſus ethiopiã inueſtigaturos miſit. Prefecit aũt his patronos duos Jacobũ canũ portugalenſem ⁊ martinũ bohemũ hominẽ germanũ ex nurmberga ſuperioris germanie de bona bohemorũ familia natũ. hoĩem inq̄ȝ in cognoſcendo ſitu terre peritiſſimũ mariſq̄ȝ pacientiſſimũ. Quiq̄ȝ ptholomei lõgitudines ⁊ latitudines in occidente ad vnguẽ experimẽto. lõgeuaq̄ȝ nauigatione nouit. Hij duo bono deorũ auſpicio mare meridionale ſultantes a littore nõ longe euagantes ſuperato circulo eq̄noxiali in alterũ orbem excepti ſunt. vbi ipſis ſtantibus orientẽ verſus vmbra ad meridiẽ ⁊ dextrã proiciebat. Aperuere igit̃ ſua induſtria aliũ orbem hacten⁹ nobis incognitũ ⁊ multis annis a nullis q̄ȝ ianuenſibus licet fruſtra temptatũ. Peracta aũt hm̃õi nauigatione viceſimo ſexto menſe reuerſi ſunt portugaliã pluribus ob calidiſſimi aeris patientiã mortuis. Inſignũ aũt portauere piper grana padiſi. multaq̄ȝ alia q̄ longũ eſſet recenſere. Aperto illo orbe magna piperis q̄titas flandriã verſus vehit̃. ⁊ licet nõ ſit adeo rugoſum vt oriẽtale tñ acumen formã ⁊ oĩa vtverũ pip̄ p̄ ſe fert. Multa ea de re ſcribenda forent q̄ ne tedij agrauar bono reſpectu omiſi.

Italia

Ultimis europe finibus pagratis ⁊ q̄tũ ꝓpoſiti noſtri fuit ſeptẽtrione decurſo in patriã tandẽ reuerſus nouitates italie cũ iã referende occurrãt. ab ea nimirũ vrbe incipiendũ eſſe arbitror cuius creberrimas mutationes ⁊ oriens ſimul ⁊ occidens admirat̃. Ea eſt genua ligurũ dña ac regina q̄ ciuilibus agitata diſcordijs memoria nr̃a imperiũ maris amiſit. In ea cũ excluſo philippo maria mediolanenſiũ duce, eius p̄tore opicio elzaco necato auctore franciſco ſpinula. viij. libertatis capitanei creati eſſent. eiſq̄ȝ paulopoſt ſublata libertate exactis Guardus Gmarde⁹ ducatũ accepiſſet annos ſupra. lxx. natus auctore thoma frigoſo q̄ ⁊ ipſe olim an̄ philippi dominiũ ducali honore funct⁹ fuerat. Cũ hõ grãdeu⁹ ad gubernationẽ inutil' videret

vix ſeptem diebus permiſſus ē thoma eiꝰ honorem ſurripiente quē cum ꝗtuor gubernaſſet annis germa-
nus eius baptiſta ad .xvj .circiter horas regno expulit. Nā thomas reſumptis viribꝰ ꝯfeſtim fratrem pa-
latio deturbauit. tres annos poſtea. ⁊ nōnullis mēſibus vrbem regens. donec auctore iohāne antonio fli-
ſco iterꝫ ciuitas libertatē aſſeruit. Delectis deīde. viij. capitaneis priori ex more rempublicā adminiſtratu/
ros qui thomā frigoſum in carcerē ꝯiecerūt. cū iam ter ꝑrie ſue ducē geſſiſſet. Horꝫ pricipes fuere iohānes
anthonius quē prenominatumꝰ miles equeſtris ordinis. ⁊ raphael adornus iuris interpres. ſꝫ hec quo-
ꝙ paucorū menſiū libertas fuit cū raphaeli: nō tam capitanei ꝙ ducis nomē placeret. Js enī gētilibus ac
ſpinularū primoribꝰ in ſuā ſententiā tractis. collegas ſuos mgr̄atu abdicauit. ducaleſꝙ faſces aſſumpſit. q̄-
bus paulo ſupra duos ānos ēuſus a barnaba gētili ⁊ patruele ſuo a republica deiectus. Barnaba vō nō/
dum menſe toto principatu potitū. Janus frigoſiꝰ iohāne anthonia fliſco ⁊ aurianis fauētibus regno pe/
pulit. Qui paulopoſt anthonio ꝓ ſuſcepto bn̄ficio necem pauit interpoſito Johāne philippo eiꝰ gentili q̄
eū percuteret qui ⁊ caſtella defuncti cōdonauit. Jano vō cum rexiſſet annis pauloamplius duobꝰ in magi
ſtratu fatis functo frater eius ludouicus ſucceſſit. qui a petro patruele ſuo e dignitatis culmīe deiectus eſt.
Js ē petrus frigoſus qui mō regnat multa vi animi ⁊ corpis. Sed ⁊ optimatibus ciuitatis ⁊ omni ferme
nobilitati odio habitꝰ. qui ⁊ gētilem ⁊ patruelē ſuū nicolaū frigoſum. honeſtis moribꝰ preditū. ⁊ philo-
ſophie ſtudij inſignē ob ſuſpitōem affectati dominij vocatū a ſe ⁊ pallaciū p̄ris ꝑcuſſoribꝰ interemit. Hunc
cū regnaſſet annis ꝗtuor. tam ſue ꝙ aliarꝫ nobiliū familiarū p̄nceps . vrbe deiecerūt ludouico patruele ſuo
quē ipe antea depoſuerat in eiꝰ locū ſuffecto. qui cū ſe parꝫ gratum magnatibus eē intellexiſſet. eūdem pe-
trū quē regno deturbauerat in auxiliū accerſiuit. ille tercia poſt exiliū die reuerſus. ⁊ patruelē ducatu amo/
uit. ⁊ oēs aduerſarios vrbe pepulit. Quorꝫ pricipes ad florentes alphonſi aragonū ⁊ ſicilie regis opes
cōuerſi magnā ⁊ formidabilem claſſem ab eo impetrauerūt. cum q̄ iam ferme duobꝰ annis terra mariꝙ ge
nuam oppreſſerūt. ventum ē ſepe ad menia ciuitatis ⁊ aliq̄n intra ipa ſuburbana pugnatū. hoc aūt āno cū
ſigno dato. ⁊ in ipo portu pro menibus vrbis vndiꝙ pugnaref . Jngreſſi ſunt aroganenſes duceſꝙ mili/
tes. ad magnā vrbis ꝑtem vagauerūt paſſim cedibus. paſſim rapinis ciuitatē fedantes. Sed affuit preſto
cum delecta iuuētute petrus qui fugientes ſuos ſiſtere cōpulit. ⁊ in aroganēſes dilapſus. ingēte edita ſtra
ge vrbem iam pene raptā recuꝑauit. actum tn̄ de eo fuerat ſi portā quā ceperant hoſtes ita cōmuniſſent. ne
recludi ſuꝑne potuiſſet. ⁊ aditū ſequentibꝰ naualibus ſocijs patentē retinuiſſent. Nūc ambe partes q̄ſi ex
integro ad bellū ſe parant. Quis fama eſt. petrū animo fractum. gallorꝫ opes implorare eorū regi p̄rie ſue
principatū quē retinere nō pōt pecunia venditurꝫ. Apud inſubres vrbeꝙ toto famoſaꝫ orbe mediolanū
philippus maria dux gentis qui genuā ditioni ſue q̄ndā ſbegerat. amedei ſubaudie ducis filiā mr̄imonio
ſibi ꝯiunxerat alphonſum potentiſſimū regē cū duobꝰ fratribus. altero rege nauarie. altero militie compe
ſtelano mgr̄o. multiſꝙ regulis, nauali prelio captū victum a ianuenſibus ⁊ ſibi a iacobo ſpinola ianuenſiū
tunc p̄fecto oblatum ⁊ ad ſe vſꝙ deductū. inſolita vſus liberalitate. magnificentiſſime donatū libertati di/
miſerat. Sigiſmundū ceſarē romā petentē. cū mediolani ageret viſitare ꝯtēpſerat bononiā forliuiū ymolā
e manibꝰ tyrānorū armis ereptā ſacro ſancte ro. eccie reſtituerat atrocem ſuitenſiū gentem bello domuerat.
De florentinis ac venetis per ſuos duces ſepius triūphauerat totamꝙ quōdaꝫ ytaliā tremefecerat iam re
cedente fortuna perdita genua nicolao picinio in quo maxime fidebat defuncto exercitu ſuo ad caſale ma-
ius iuxta flumē padum duce micheleto cōtimola ab hoſtibꝰ prelio fuſo. ⁊ caſtris exuto. magno numero eq̄
tum peditūꝙ capta. eo deductꝰ erat. vt nō mō venetis. ſꝫ oībus per circuitū pp̄lis ac principibꝰ cōtemptui
eſſet. Et veneti quidē abdua flumine trāmiſſo. in agro mediolanenſi caſtrametati. tm̄ ei terrorez incuſſere.
vt de relinquendo imperio cogitauerit. q̄ſiuit vltra ⁊ citra mōtes auxilia regū. Sed quē fortunatū atꝙ ho
ſtibus inſultātem oēs bonore ac fauore dignū exiſtimauere. Jdem in calamitate cōſtitutus ab oībus
tanꝙ odio dignus relictus ē. vnus tn̄ oīm alphonſus accepti bn̄ficij memor ad opem ferendā ſeſe accinxit
Sed dum ſerius iter agit interim philippus primū aduerſam valitudinē oculis captus incidit. Deinde ex
ipa arce hoſtium armorū fragore audito vehemēter cōmotus vite tedio ſimul ⁊ languore mortē obijt. ipo
alphonſo herede inſtituto. Fuit aūt philippus ingenti corpe. ⁊ in iuuētute macer. in ſenio pinguiſſimꝰ de/
formi facie ac terribili. inſtabilibꝰ ac pregrādibus oculis. ingenio ꝑacri ⁊ callido. in largiēdo ꝓfuſus. in ꝑ
cendo facilis. in adeundo difficilis. ac vbi in colloquiū veniſſet mitis ac placidus. cultus corpis ac mūdi-
ciarū oīſꝙ lenocinij negligens. venādi cupidus equorꝫ ſtudioſus. ceterū quietis impatiēs. atꝙ imperi-
tandi auidus. in pace bellum. in bello pacem q̄ſiuit. ſimulādi atꝙ diſſimulandi egregius artifex in milites
ꝙ in ciues indulgentior raro in publicū prodijt. delatoribꝰ facile credidit in ſuſpitōnes adeo pronus vt ſe
pe fidiſſimos a ſe amicos leuiſſimis de cauſis alienauerit. pullis indutos veſtibꝰ egre de ſe venire permiſit.
Sermonē de morte audiuit inuitus tonitrua ac fulmina mirūimmodū expauit. tabifica lue ꝑcuſſos ex vr-
bibus migrare in agros iuſſit eorūꝙ domos incendio tolli. q̄ cura innumerabilē illū mediolani populum
multis annis intactū quodāmō ab ea peſte ſuauit. Hinc cū vita deceſſiſſꝫ. funus nec tanto principe dignū
nec ſuis maioribus ductum ē. nec ſepulcri decus additū. Populus cognita ducis morte ī libertatē ſeſe ꝓ-
clamauit. xij. viris electis. qui rempublicā admīſtrarent. Caſtrum porte iouis inſtar excellētiſſime regie ca
ptum ac dirutum eſt. ⁊ teſtamētum philippi dilaniatū ad dominiū mediolanenſe multi aſpirauere. Sed q̄
coloratis vterētur titulis ꝗtuor tm̄ fuere. Fridericus impator deuolutū ad ſe principatū philippo. ſine libe
ris legitimis vita ſubtracto cōtendebat. Alphonſus teſtamēto hereditatem petebat. Carolus dux aurelia
nēſis ex ſanguine vicecomitū natus ab inteſtato id ſibi deberi aiebat. Franciſcus ſforcias vicecomes con
iugem ſuā q̄ philippi filia fuerat hereditatē p̄ris ſuſcipiendā affirmabat. Audite ſunt legatōnes oīm in ſe-
natu mediolenſi. quorꝫ aliq̄ ſermone directo dominiū petiere. aliq̄ per ſimulationē oblati ꝯ venetos auxilij

BIBLIOTECA NACIONAL
BIBLIOTECA AMERICANA
JOSE TORIBIO MEDINA

inſinuare ſe pplo. atq3 ide paulatim vendicare dñium ſatagebāt. Sz ciuitati q̄ iam libertate gaudebat. ꝛ iperādi cupiditate. demortui pricipis militiā ↄduxiſſz. nulla ↄditio placuit. q̄ iugū quis pacto i capita ci uium videreꝭ inferre. Obtulit tñ impatori cenſuz ↄtannis aureū poculuz. ſi libera ſuis legibus dimittere tur. Dilaniabaꝭ in terra vndiq3 philippi hereditas. veneti placentiā cremam laudā occupauere. ꝛ multa p̄ terea miora oppida. dux ſubaudie ludouic⁹ valētiā ꝛ cōfluentiā inuaſit. aſtenſes ad duce aurelianēſem ca roluz defecere. qui ſuſcepti a rege frācie nō paruis auxilijs alexandrinoꝝ agros vexare ceperunt. Papien ſes inteſtinis agitati diſcordijs. diu ancipites fuere. quib⁹ potiſſimuz ſe iūgerēt. Nouarienſes comam. ale xandrini. ac Terdonenſes mediolanēſiū impiuz ſbiere parmenſes i ſocietatē quodāmō recepti ſunt. Fran ciſcus Sforcia p idē tp̄s in piceno agebat. ↄuis maiorē ꝑuincie eius ptem iam amiſiſſz cū philippus nō multo añq3 moreret ſibi p cōes amicos recōciliata vt ad ſe rediret in venetos pugnatur⁹ accerſiuerat ro gato alfonſo rege vt. lxx. milia auri numū ſuo noīe nūeraret. quo facto iā pactis atz inſtructis copijs iti neri ſe accinxerat. cuz mors philippi enūciata. eū qui longo tp̄e. ad mediolanēſes opes inhyaſſet. magis ac magis ꝑperare cōpulit. Quē vt longobardiā primū igreſſus eſt mediolanēſes incerti. quo mens ei⁹ in clinaret. ne vl p ip̄m vl ↄiunctus veneti ſuis cepti obuiā iret. Miſſis oratoribus oblatis non puis ſtipen dijs cōduxere moxq3 duce ſui exercitus factus vt placētiā oībus copijs obſideret impauerūt ip̄e dicto pa rens dū ad placentiā i obſidione ſedet papienſes qui iam mediolanēſe impiū tanq3 faſtidioſum ꝛ inſolēs detractarant. ſeſe ſibi dedentes accepit q̄ res mediolanēſiū aīos haud mediocriter ↄturbauit. qui p ↄuen tiones ibi ↄtituz frāciſco dicebāt nullaz ex vrbibus q̄s olim philippus tenuiſſet occupare. Frāciſcus vo nō ſe occupaſſe. ſ3 dedentē ꝛ vltro ſe offerentē ciuitatē accepiſſe aiebat. at mēdiolanēſes cū eius potentiā vere renꝭ diſſimulandū potius ſtatuere. Ille ↄtinuata apud placentiā obſidione. Tandē ſumma vi oppugnare adorſus vrbem. ↄuis magna ꝛ forti militū manu munitā armis tñ expugnauit ꝛ diripuit. Mediolanenſe regimen p id tp̄s penes nobiles fuit. ꝛ apud eos qui philippi quondā ↄſiliū direxere. ita res proſpere ſa pientū ductu cedebāt. ꝛ iam nō parua galloꝝ manus nā circiter tria milia equituz delecti roboris q̄ alpes tranſierat apud alexandriā ꝑfligata deletaq3 fuerat. Et veneti apud caragium magno ꝑlio ſupati. oēs pe ne copias amiſerāt ꝛ lauda ab eoꝝ imperio erepta in ptātem mediolanenſiū redierat. Cū franciſcus Sfor cia ad ifeſtandus brixienſes miſſus. ſiue qd pncipatū mediolanenſez. cuius opīoem iā pridē finxerat. alio mō ↄſequi nō poſſe ſperabat. ſiue q̄ mediolanēſes cū venetis amicitiā ſocietatēq3 dam ſe q̄rētes. Ne ſolus vtriuſq3 ppli pda relinq̄ret. ꝑuentendos cēſuit. prior cū venetis fedus iniit. i quo cū multa hīc atz īde pro miſſa eſſent. illud inter cetera cōuenit vt ad vrbez mediolani ditionēq3 eius obtinendā franciſco cū copijs ꝑficiſcenti ſenatus venetus in peccunijs ꝛ armis auxilio eſſet q̄ re firmata. mox in mediolanenſem duxit. Militabant eo tp̄e apud mediolanēſem braccianí. qui cum ludouicū de werme. ac nōnullas alias franciſci copias apud modoeciā fudiſſent. tandē relicti mediolanenſibus ad eū defecere. Franciſcus filiaz ſuaz iaco bo picenino vxorē deſpōdit carolus vo ganzaga haud ignot⁹. copiaꝝ ductor. qui paulo añ a mediolanen ſibus deficiens ad frāciſcū venerat. poſtq3 deptos eoſdez mediolanenſes ꝛ ſine vllo duce relictos aīaduer tit. iteꝝ ad mediolanenſes relicto frāciſco trāſiuit. Erat hic vaſto corpe. forma pene giganthea. viribus vo q̄ magnitudini rñderent dicendi copia clarus līis greci ac latinis iſtructus ſ3 aīo inconſtanti. ꝛ ingenio ad oē facinus ſiue honeſtū ſiue nephariū pato. Cui nō parua ſpes fuit oppreſſa. mediolana libertate dñius vrbis arripe. ſ3 fortuna iā mediolanenſibus nouercāte placentini terdonenſes nouarienſeſq3 ab eis defici tes franciſci pſidia receperūt alexandrini cū nullā i eis ſpem ſitā eſſe ↄuerent wilhelmi mōtiſferrati pnci pis fratris impio ſe ↄmiſerūt. Reſpublica medio tp̄e ex nobilitate in plebez defluxerāt. lectiq3 viri. xij. qui vrbi de more p̄eſſent. ex fece pplari igbiles atz ignaui mgr̄atū gerebāt. hij cū nobilitatē (quā multis modis offenderant) ſuſpectā hrēnt ne cū frāciſco ſentirent. Suadente gantzaga. q̄ eam viaz ad pncipatū vrbis ar ripiendū cōmodiſſimā exiſtimauit. primarios ciues genere nobiles ꝛ opibus habūdantes. raptim inter ceptos p noctez obtrūcauere ac deīde in foro plebi ſpectaclm obiecerūt. iter quos iacobinus baſſius ꝛ gre gorius adoleſcens placidis moribus ꝛ līis eruditus. ꝛ nob amicicia ↄiūctus. ꝑrſus inocens ſupinus trū catuſq3 iacuit. Ne diu poſt iohannez caynū venerandū ſenez ꝛ filiū ei⁹ franciſcū egregia forma iuuenem nō alio crimīe irreticos. niſi qd blance marie franciſci cōiugi ſanguie iūcti erāt. crudelibus affectos cruciatib⁹ necauere. Exin gregori⁹ lamptinarius iuris iterpres. ſb ſpe legatōis tanq3 ad ipatorē mittereꝭ i modoecia captus atz iterfetus eſt magnus libtatis aſſertor. Et qui teſtīm oli philippi pplari fauens regimini lantaſſet. Nec theodoro boſſio admodū i citate grancoſo potenti pepcerūt. quā cū diu i vincul tenuiſſent. tandē itere merūt. Galeotus quoq3 tuſcanus ꝛ ip̄e natu nobil atz opulentus ciuis itercīſus occubuit. Quibus ex re bus cū iam nulla libtatis forma relicta eſſet. ꝛ. xij. viri auſu tyrānico vrbez cedibus ac rapinis fedarent. ſuc ceſſoꝝq3 comicia ꝓhibentes. iuito pplo ſibi ip̄is iperiū ꝓrogarent. Cōmota deniq3 atz icenſa citas corre ptis armis. nouo mgr̄atu ex nobilitate creato. tyrānos e republica eiectos i carcerem ↄiecit. at cum neq3 ſ3 mō reſpirare ppl̄s poſſet. Naz pditis oībus. excepta citate comenſi ac parmenſi. q̄ in officiō ad vltim pſiſte bant. Franciſcus dura obſidione ciuitatē p̄mebat. Itez plebs incenſa nobilitatē e palacio pepulit. Tyran nos dempti vinclis taq3 libtatis amatores. ꝛ optie de republica meritos in priorem locum reſtituit. Illi ad priores artes reuerſi. cuz ſatellites magno nūero aſſumpſiſſent mītaq3 ſuadente carolo ſpolia perpetrarēt. nobilitatemq3 ꝑrſus opprimerent nō tñ ei viaz ad inuadendus pricipatus pmiſere. Qd cuz ip̄e aīaduertiſſz. ꝛ iam ſibi periculoſaz apud mediolanenſes moras itellexiſſz. per internuncios franciſco recōciliat⁹. ac ma gnis allecti p̄mijs laudam illi pdidit. Terciōq3 iam fidez fallens. nō ſine magno mediolanēſiuz damno ac pleb ↄſternatōne ad euz trāſiuit. nō tñ defuit tyrannis aīm⁹ q̄n poſtulati vndiq3 ſbſidijs franciſci iugus iā ꝓpe ceruicibus imminens excutere conarenꝭ. Sz cuz alios fruſtra rogaſſent. venetos tādez ne ſe derelinq̄ rent peruicerunt. Nam neq3 ill ex vſu videbaꝭ franciſcuz etate florentem rei bellice pitiſſimuz. cuius iaz vi res atz arma non ſine graui iactura ſenſiſſent. eo potiri ipſo quo ſuo portandus videreꝭ. Percuſſerūt igiꝭ veneti fedus cuz mediolanenſibus. legeſq3 q̄s tō citerior gallia ſedi deberet ſcripſerūt. mandantes Sforce

vt certis cōtentꝰ vrbibꝰ ac terminis mediolanēſes in pace dimitteret. Ille haud ignarus ſe breui ꝑituꝝ vbi
venetis paruiſſet. imperiū eoꝝ ↄtēpſit. Et q̄uis debtus oībus videret. nā ſoli florētini. ⁊ hij quidē parce
opam ferebāt. In obſidione tn̄ perſeuerare decreuit. iam mortuo frācisco pycinino frater eiꝰ iacobꝰ cū bra
chianis ad venetos trāſierat. Iam leonardus venereus a ſenatu veneto miſſus mediolanū ingreſſus au
xilia ⁊ comeatꝰ, magnā copiā. q̄bus ciuitas indigebat ꝓpe diē affore pollicebat. Erat ⁊ in exercitu ⁊ in ci
uitate ſumma oīm reꝝ indigentia. Ita vt dubiū videri poſſet. an obſidēs frāciſcus. an obſeſſus dici debe
ret. Vix ei bis mille eq̄ ſuperāt q̄ ferre inſeſſorē poſſent. ⁊ milites ſtipēdio fraudati ꝓ cibis ſeſe armis exu
erūt. Necꝫ cū frācisco argentū erat. quo ſtipē dare militi poſſet. Sꝫ inter ſpem metūqꝫ dubiꝰ. obſidionē de
die in diē vba pro factis oſtentans ꝑducebat. In ciuitate vere cū iam frumentū abſumptū eſſet. nec aliud
edulij genus reſtaret. ⁊ iam canes. equi ceteraqꝫ id generis aīalia mādereſt. nec ferre amplius famē multitu
do poſſet. collecti in vnū apud portā vercellinā. correptis armis in foꝝ ꝓrumpūt. obuiūqꝫ leonhardū ve
netoꝝ legatū gladijs cōfodiūt ac diſcerpūt. Exin palatiū fuſis tyrannoꝝ ſatellitibꝰ aggrediūt. quo ſine re
ſiſtentia occupato. quos inuenere tyrānos in vincula ↄiecerūt. Exīn miſſis ad frāciſcū legatis principatum
ei ciuitatis obtulerūt. q̄ mox ingreſſus dn̄ium vrbis accepit. Et deinde nō mltis interiectis diebꝰ. cū liberis
⁊ cōiuge reuerſus. ducalibus inſignibꝰ exornatꝰ. in triūphantis modū vrbē intrauit. q̄ cū iaꝫ comū parmā
qꝫ in deditōem accepiſſet wilhelmoqꝫ mōte ferratenſi alexandriā emiſſet. non paruū deinde bellū cū vene
tis ⁊ alfonſo rege diutius geſſit. In quo cū acrius premeret necꝫ eīn tante potētie par eſſe poterat. Rena
tum regē fortiſſimis eq̄tū cohortibꝰ cinctū ex vlteriori gallia. magnis ſtipēdijs ac ꝓmiſſis allectuꝫ. i auxi
liū accerſiuit. q̄ cū ſupatis mōtibꝰ in ytaliā deſcēdiſſet. ac wilhelmū e monte ferrato arma ponere ꝑ amici
ciam ac neceſſitudinē cōpuliſſet. ⁊ iam caſtra ſua frāciſci caſtris ↄiūgens. i hoſtilē agrū deſcendiſſet expu-
gnatis raptim nōnullis caſtellis more gallico. mortales omēs i eis cōprehēſos trucidaſſet. Tantus mox
terror venetos inuaſit vt iā caſtra caſtris ↄferre amplꝰ nullo pacto p̄ſumerēt. nec iam retinere poſſe Brixiā
⁊ ꝑgamū agris amiſſis ↄfiderēt. Cūqꝫ thurcoꝝ bellū res eoꝝ maritimas infeſtaret repēte p̄ter oīm opini
onē pax q̄ diu in ſenatu aplico fuerat agitata. deniqꝫ apud laudā interuētu cuiuſdā icogniti. ſꝫ ꝓbate ⁊ in-
tegre vite monachi. inter venetos ⁊ ipm̄ frāciſcū clam rege facta ē. Que res vt regi moleſta. ita frāciſco vti
lis ⁊ venetis neceſſaria fuit. Arcē deinde mediolani inſanietis ppli furore dirutā frāciſcus breui reſtaurauit
mira fortune ſiue cūcta regētis dei ꝓuidētia nobilꝫ ac magnificū opꝰ hiſdē manibꝰ ſbito refectū ē. q̄bꝰ fue
rat pauloan̄ reiectū. Franciſcus philelphꝰ nobilꝫ ſatyraꝝ ſcriptor ꝑ idē tp̄s ad heroicū carmen ↄuerſus res
Sforcie ſcribere cepit. Leodriſiꝰ trebellꝰ ſoluta orōne ac metro clarꝰ hri cepit. Apō venetos terra mari
qꝫ potētiſſimos. q̄ nomē ytalicū apud barbaras natōes lōge lateqꝫ claꝝ fecerat. filius foſcari ducis. veluti
q̄ppiā i rempublicā machinatꝰ eēt in exiliū actꝰ. deinde reuocatꝰ ⁊ iterū i ſuſpitōem criminis adductꝰ ⁊ cru-
deliſſime tortꝰ. cū nihil mali ↄfiteret relegatꝰ i peloponeſſuꝫ miſerā ibi vitā finiuit. Gener eiuſdē ducis an-
dreas donatꝰ dum Cretā inſulā ꝓ veneto iperio gubnabat dux iſule appelltꝰ. reuocatꝰ domū honore p̄ua
tur. ⁊ magna mulctatꝰ pecunia i exiliū mittit. Armilaus iter venetos dignitate ⁊ aucte potēs duꝫ ex con
cilio ad mediā noctē domū reuertit. baculo trāſfoſſus occidit. nec q̄ tantū ſcelus patrauerit inuētus ē. q̄ꝫ
uis filio ducis id crimini dederint. Franciſcꝰ barbarus ſtudijs humanitatis excellēs. editis nō paucis necꝫ il-
laudatis opuſculis. ſenio ↄfectꝰ nō ſine celebri noīe vita deceſſit. Iperator fridericꝰ cū romā rediens eo
ſe cū ↄiuge ⁊ rege hūgarie ladiſlao. totoqꝫ comitatu recepiſſet. libēter ⁊ amice viſus. incredibilibꝰ honori
bus tumulatꝰ eſt. Frāciſcus dux gētis. q̄ ānos. v. ⁊. xxx. ſumma cū laude ciuitatē rexerat philippo medio-
lanēſium duci brixiā bergamūqꝫ ademerat. copias eiꝰ plibus locis fuderat. Franciſcū carmiolā claꝝ ducem
copiaꝝ de ꝓditōne ſuſpectuꝫ ſecuri ꝑcuſſerat. Marſiliū carrariū cuiꝰ maiores diu patauiū ꝑ tyrānidem te-
nuiſſent. duꝫ p̄nam hereditatē vendicare conat interceptuꝫ necauerat. pacē cuꝫ thurcis nō tam honeſtā q̄ꝫ
neceſſariā fecerāt. Impiūqꝫ venetuꝫ terra mariqꝫ lōge ampliauerat. gubnatōni tandē cedere cōpulſus eſt
tanq̄ꝫ p̄ ſenio reipublice videret inutil. Ille hmōi ↄtumelia affectus ingrate p̄rie aſpectuꝫ nō ferēs. eamqꝫ
vitā recuſans. q̄ careret ipſo e publico palatio in priuatā domū ſe recepit vbi cuꝫ principatuꝫ ſuis ciuibus
reddidiſſet. egrā q̄ꝫ ↄfeſtim aīam nature reſtituit. Cuiꝰ caſum tanq̄ꝫ p̄uidiſſet baptiſta piaſius cremonēſis
aſtronimꝰ pluribus antea mēſibꝰ p̄dixerat. Erat autē frāciſcꝰ cum moreret nō lōge ab anno ſue vite nona
geſimo. venerabilis ſenex p̄cipua corpis maieſtate decorus. memor oīm q̄ poſt infantiam aut vidiſſet aut
audiſſet. facundia copioſa ⁊ ingenio ꝓmpto. ac ope impiger ac dexterrimo. q̄ moderare frena ſenatꝰ optie
noſſet. Eiꝰ pr̄ in egipto negociatꝰ. cuꝫ ꝓphā regiōis illius quēpiā de futuris iterrogaret. Rñſum ab il-
lo accepit. filiuꝫ ſibi eē. q̄ aliqn̄ ſue ciuitatis p̄ncipatuꝫ aſſeq̄ret. Frāciſco ſuffectꝰ paſcal vir ſingulari prudē
tia ⁊ moribꝰ humaniſſimꝰ. cuiꝰ ducatuꝫ nulla putāt bella ſuſceptuꝝ. niſi vl neceſſaria vl ad moduꝫ glioſa.

Ludouicus marchio mantuanꝰ iter principes nr̄i ſeculi. fame nō mediocris. lr̄is eruditꝰ. ⁊ rebꝰ militari
bus exercitatꝰ. In eo bello qō veneti cuꝫ frāciſco Sforcia poſt dn̄ium mediolani ab eo captuꝫ geſſere. par
tes illiꝰ ſecutꝰ. magnuꝫ momētuꝫ rebꝰ eiꝰ acceſſit. Carolꝰ frater eiꝰ q̄ fidē frāciſco fefellerat i vincula coniec
tus. ſb eiꝰ fideiuſſione dimiſſus. cuꝫ necꝫ ſic ꝓmiſſioni ſue ſatiſfaceret oibꝰ q̄ i mātuano agro tenebat op
pidis priuatꝰ ē. S[illegible]z ſtipēdia venetis faceret. nō ꝑuas coruꝫ copias i mātuanā duxit. vbi vaſtatis late
atqꝫ incenſis agris cuꝫ fortuna p̄ncipiuꝫ eiꝰ belli ſecunduꝫ feciſſet. ⁊ iā mātuani metu ꝑculſi. rebꝰ ſuis dif-
fidere viderent. Ludouicꝰ acceſitis ex mediolano auxilijs. milites ſuos i aciē ꝑducēs. fratri copiā pugne
fecit. nec ille certamē detrectauit. Cōmiſſum ē atrox p̄liū i q̄ duo frēs ābo etate florentes. ābo rei militaris
periti. ābo corpis atꝫ aī viribꝰ p̄ſtantes. de glia. de ipio. de vita. ſummis conatibus cōtēdere. Deniqꝫ victor
ludouicꝰ fuſo fugatoqꝫ carolo. oēs eius copiarū duces. ac p̄mores eq̄tū ceb. plibꝰ interceptis ille deīde p̄ria
ex torris atꝫ egenus morbo ↄfectus iterijt. Apud ferrariā mortuo nicolao Eſtenſe p̄ncipe, oīm nr̄i ſeculi

Fortunatiſſimo. niſi cõiugis adulteriũ ⁊ ĩ ea ⁊ ĩ filio dilectiſſimo. vendicare olim coactus fuiſſet leonellus
dñatũ ſuſcepit. princeps pacific⁹. lr̄arũ ꝑitus. ⁊ muſice cultor. q̄ decedẽte borſi⁹ frater ei⁹. ⁊ ipſi nicolao fi-
lius ex cõcubina pholomea ſeneſi ad pricipatũ vocat⁹ ē egregia forma iuuenis ⁊ ĩ armis cũ laude vſatus.
dicẽdi ⁊ agendi ꝑitus. q̄ cũ ceſarē fridericũ romã petentē ⁊ inde reuerſuꝫ magnificentiſſime accepiſſet. ſuꝑ
mutinã ⁊ regiũ ducatus honorē accepit. primuſq̄ oĩm ĩ eſtenſi familia dux appellat⁹ ē. Eugeni⁹ pontifex
dũ ferrarie cũ grecis cõciliũ ageret hugo ſeneſis q̄ ꝑ idē tp̄s medicoruꝫ pricipes hit⁹ eſt. oēs q̄ ex grec̄ ſtu-
dioſi phie eo ꝯueniſſe crediti ſunt apud ſe inuitauit. quos cũ oppipare magnificeq̄ pauiſſet. finito pran-
dio. epulis menſiſq̄ remotis eos ĩ diſputationē pedetẽtim placideq̄ pellexit. cũq̄ iam marchio adeſſet ni-
colaus. ⁊ mlti ĩ ſynodo excellẽtes phi aduẽtaſſent. cũctos ĩ mediũ phie locos adduxit. de q̄b⁹ inter ſe Pla-
to ⁊ areſto. ĩ ſuis opibus ꝯtẽdere ac magnopē diſſentire videnꝫ. edicens eã ſe ꝑtē defenſurũ quã greci op-
pugnandũ ducerēt. ſiue platonē illi ſiue areſto. ſeq̄ndũ arbitrarenꝫ. Cũ greci certamē minime recuſaſſent
ꝑtractata ē ad multas horas diſputatio poſtremo cũ ⁊ ex ꝯuiuiĳ ſnia hugo grecorũ phos. alterꝫ poſt alterꝫ
argumẽt̄ ⁊ dicẽdi copia victos tacere cõpuliſſet. palã factũ ē. latinos hoies q̄ iam pridē bellic̄ artib⁹ ⁊ ar-
morꝫ glia greciã ſuꝑauerãt. etate nr̄a etiã lr̄is ⁊ oĩm doctrinarꝫ genere anteire. Fuit aũt dom⁹ eſtenſ viri ſꝑ
doct̄ amica. nr̄a etate nõ ſolũ hugonē de quo p̄fati ſum⁹ magnis ad ſe p̄miĳs traxit. ſed mltos ĩ iure ciuili.
plures ĩ ceter̄ facultatib⁹ honorauit. In ſtudiĳs eloq̄ntie iohãnē auriſpã ſiculũ grecis ac latinis edoctuꝫ. q̄
verſu, pſaq̄ claruit inter familiares hitum ditem hũmeq̄ fecit. Guarin⁹ aũt veronenſ oĩm ferme pꝛ ac mgr
q̄ a nr̄a etate grecas lr̄as didicere. admirabilis ⁊ oĩm honore dign⁹ ſenex. q̄ oēm etatē ſuã legẽdo. docẽdo
ſcribẽdoq̄. ꝑcurriſſet. vnicũ ſenectut̄ ſue refugiũ ⁊ illõ q̄dē honeſtũ dignũq̄ ſuis exercitiĳs ac virtutib⁹ inue-
nit. In agro bononiẽſi piri q̄ndã aridã ex minorib⁹ formicis paſſ⁹ cã cõplures aſcẽderãt ſuꝑuenere maio-
res nõ paruo nũero q̄ illas ꝑtim occiderũt ꝑtim deiecerũt. Poſt duas ferme horas tanta minorꝫ formicaruꝫ
vis excitata ē. vt tot⁹ ager nigro tectus agmie videreꝫ acceſſere. Stipare oēs. ⁊ arboris vndiq̄ ſtipitē cir-
cũdantes. paulatim aſcẽdere ceperũt. maiores formice vbi hoſtes adeſſe aiaduerterũt cõglobare ſe ſuꝑne
pugnã expectauerũt. poſtq̄ ſil' acies ꝯuenere cõmiſſo p̄lio. maiores morſu rabido. mõ illas mõ iſtas e mi-
noribus interimere totiq̄ breui ſpacio cõfecerũt. vt cadentiũ moriẽtiũq̄ tumult⁹ ad piri radices nõ parua
in terra ſuccreuerit. Sꝫ cũ ꝑtinati⁹ inſtarēt minores ſp̄q̄ acies aciē p̄mereꝫ vigintiq̄ aut plẽs vnarꝫ ex hoſtib⁹
circũdarent ⁊ a tergo ⁊ a fronte pugnãtes nuda q̄ꝫ latera ꝯfoderēt. victe tãdē maiuſcule ⁊ ad vnũ oēs neca-
te. Illati ꝑus temere p̄liĳ penas dedere. Hec acta ſunt ſpectãtib⁹ rõne copiĳs ecc̄e. cũ. s. petri cathedrã eu-
geni⁹ q̄rtus teneret. ea nob̄ q̄ ſe vidiſſe ait. vir fide dign⁹ ⁊ auc̄te retulit. Nicolaus piſtorieñ vtroq̄ iure cõ-
ſultus. q̄ tũ in caſtris ap̄licis neriĳ ſenenſ epi vices agebat. Siſte h̄ illi eſt q̄d in gallia belgica nõ longe ab
vrbe leodio ꝯſtãti fama geſtũ ferũt nidũ ſiue ĩ arbore ſiue ĩ rupe falco ſibi paꝛerat. ouaq̄ fouēs pullos aui-
dus expectabat. hũc corui ſuꝑuenientes loco deturbauere. ouis ei⁹ effract̄ ac vorat̄ ſpectauere id e ꝓximo
bubulci fugiẽteq̄ trepidũ falconē annotauere poſtridie mirabile dictu falcones coruiq̄. q̄ſi ſeptẽtrionalẽ
illi meridionalē ꝑtē tenẽtes. ordinatis acieb⁹. ⁊ tanq̄ rõis capaces eſſent. aliĳs q̄ cornua obſuarēt. aliĳs q̄
media ducerēt agmĩa diſpoſit̄. atrox ⁊ ferociſſimũ p̄liũ ĩ aere cõmiſerũt. in q̄ cũ mõ corui. mõ falcones. ce-
derent. ⁊ iterꝫ reſumpt̄ viribus certamē inſtaurarēt. tot⁹ vndiq̄ ſbiectus ager. ⁊ pēnis ⁊ cadaurib⁹ obte-
ctus ē. ad extremũ victoria penes falcones fuit q̄ nõ ſolũ roſtris. ſ etiã vnguib⁹ acerrime decertantes. cor-
uos oēs ad internitõem deleuere. Exin paruo tp̄e interiecto cũ duo de leodineſi ecc̄a contendentes. alter a
gregorio. xiĳ. alter a bñdicto. xiĳ. in ep̄m elect⁹. Erat eñ inter illos de rõno põtificio diſceptatio. ambo cũ
copiĳs ĩ eũdē locũ pugnaturi venerũt. Johãnes dux burgũdie alterꝫ armis iuuit. alterꝫ leodieñ ꝑplus ſeq̄-
baꝫ. Pugnatũ ē collatis ſignis. ſumma vtrinq̄ cõtẽtõe. horrendũ cruẽtũq̄ p̄liũ factũ. In quo tãdē victor
iohãnes. xxx. milia hoſtiũ cecidit mirabile ei⁹ rei fanũ ꝯditũ ē. q̄d nos illac poſtea trãſeũtes ceſorꝫ oſſibus
plenũ vidim⁹. Sꝫ de bello falconũ ac coruorꝫ ſuã cuiq̄ opĩoem relinq̄m⁹ veri ꝑiculo penes famaꝫ dimiſſo.

Bononia q̄ nõ tã ſtudiorꝫ mr̄ q̄ ſeditõnũ altrix appellari ꝑt ſoror ⁊ ipa genue. ac ſol⁹ incõſtãtie ꝯſtãs
cũ factõe Jambecariã. nõ ſine cede mltos ciues domo pepuliſſet. cõi canetulorum ac bentiuoliorꝫ ꝯcilio. re-
gi cepit. pricepes factionũ baptiſta cauetul⁹ ⁊ hanibal bentiuoli⁹ fuere. ãbo ſanguinariĳ. ãbo patrat̄ cedib⁹
inſignes q̄ lꝫ ſil' ꝯparato ſacro iũcti eſſent. nihil tñ inter ſe meliores fuere nã hanibal dũ leuato de ſacro fon-
te baptiſte filio viſurus puerperã cõpſem ſeq̄ꝫ. eiq̄ manu p̄rẽſa ꝓ nouo natu cõgratulaꝫ. ab irruẽtibus ex
improuiſo baptiſte ſatellitib⁹ obtrucaꝫ. vt maĩfeſte apparuerit baptiſmi ſacr̄m nõ tã federis retinẽdi q̄ ce-
dis patrate cã a baptiſta q̄ſitũ fuiſſe. Sꝫ nõ inulta mors hanibal' fuit nã q̄ ꝑtes ei⁹ ſeq̄bãꝫ. ſumpt̄ paulop⁹
armis fugat̄ aduerſariĳs plateã obtinuere. Baptiſta inditio tandē puerili ĩ ſpecu quodã ſbterraneo cũ ple-
riſq̄ cõplicib⁹ ſuis latitãs rep̄t⁹. ⁊ fumo cõpulſus exire. mox plib⁹ vulnerib⁹ ꝯfoſſus ē. cadauer ei⁹ ĩ forꝫ
tractũ ⁊ diu ludibrio hitũ cũ pleriq̄ more ferarũ. cor ei⁹ dẽtib⁹ laniaſſent. cruorēq̄ bibere nõ horruiſſent.
tandē exuſtũ ē. Apud floretiã ꝑ id tp̄s xanth⁹ latebat herculis bẽtiuoli quē quodã eugeni⁹ pont. max.
interfici ſiue iuſſerat ſiue ꝓmiſerat fili⁹ extra mr̄imoniũ nat⁹. paupem vitã lanificõ ducēs. nec ſat̄ gnarus
quo p̄re genit⁹ eēt. Hũc bononiẽſes eueſtigio vocãt recuſante quodãmõ inuitũ ĩ p̄riam ducũt. Eq̄tē ex la-
tifice faciũt. tutorē hanibal' filio reipublice p̄ncipē tradũt. cui⁹ ea ĩ reb⁹ aduerſ fortitudo. ea ĩ ſecũdis mo-
deratio hacten⁹ oñſa ē. vt herculis filiũ oēs norint. Qui cũ exules ꝑ ꝓditõem nocte q̄dã vrbeꝫ intraſſent.
ac excitato rumore q̄ſi victores ĩſultaſſent. haud q̄q̄ deſtitut⁹ aĩo. excitat̄ amic̄. corꝛept̄ armis. in eos ꝓſi-
liĳt. nec mora victos ceſ captiſq̄ ex ciuitate plib⁹ deturbauit. Beſſarion eo tp̄e cardinalis nicen⁹ natõe gre-
cus. prudẽtia ſinglari. ⁊ nr̄a ſuaq̄ lingua ꝑitiſſim⁹ Nicolai. v. ponti. max. in ea vrbe vices gerebat. q̄ vſq̄
ad ipi⁹ põtific̄ obitũ legatõe funct⁹. nobilitati plebiq̄ iuxta car⁹ fuit. q̄uis eo deducta ciuitas ē vt legati

pape rogare magiſq imꝑare q̃rant. qḋ plane nũc experit̃. ludouicus ſctõꝝ q̃tuor coronatoꝝ cardinalis legat⁹. q̃ q̃ntus ingenio valet. ⁊ ea ꝑdit⁹ ē aucte. q̃ ſummi ſacerdotꝭ nepoti deberet̃ nõ plus tñ ĩ vrbe pt q̃ ſenatu placet ⁊ tanto bononiẽſi viro. Floretiã vrbẽ ex feſulanis ruinis ad ripas arni fluuij ↄditam priſci hoĩes fluentiã vocauere. quã cũ auſpicijs fundata felicib⁹ vicinas ꝑ circuitum ciuitates excellere. miriſq modis impiũ ꝓpagare cepiſſet. floretiã longe meli⁹ q̃ fluentia dicta ē. In hac vrbe põtifex maxim⁹ eugenius q̃rtus id ↄciliũ qḋ ferrarie cũ grecis cepat. magnifice ↄſũmauit. Erãt pſes inter grecos ac latinos ſuper arcbanis orthodoxe fidei ↄtentiões. q̃rũ maxima ⁊ difficillima fuit de ſanctiſpũs ꝓceſſione. Cũ greci paclitũ ex pře dũtaxat. nři ex pře ſilioq ꝓcedentẽ aſſererẽt. poſt mltas ac diutinas diſputatiões. in quib⁹ tanq̃ interpres Nicolaus ſagũtinus vtraq lingua diſertiſſim⁹. ingenio facũdiaq iuxta ꝓmptus. illuſtre nomẽ adeptus ẽ. Tandẽ cũ latina eccla inv̄nũ fidei ſymbolũ ↄſenſere. Ciuitas impatorẽ grecoꝝ ⁊ patriarcham cõſtãtinopolitanũ. ⁊ oẽs eoꝝ comites abunde lauteq pauit pt̃riarcha hic ſenio ↄfect⁹ deceſſit. ⁊ apḋ ꝑdicatores intra ecclaꝫ humat⁹ ẽ. cui maſſeus poeta laudenẽ nõ ignobilis epithaphiũ v̄ſibus imparibus edidit. Nicola⁹ picinin⁹ illuſtris copiaꝝ ductor. ab exulib⁹ floretinis inuitat⁹ muſellanũ ingreſſus agrũ q̃ a floretia. x. milib⁹ paſſuũ abeſt. hoſtiliter cũcta diripuit. nec diu poſtea in agro aretino cuꝫ eugenio ſimľ ⁊ florentinis bellũ intuliſſet. apud angliariũ magno ꝑlio victu⁹ ⁊ ꝓfligat⁹ ẽ. Ludouic⁹ archiep̄s florentinus aplicis tũc copijs p̄erat. q̃ ea victoria nobilitat⁹ ad cardinalatũ paulo poſtea ꝓfectus ẽ. Eugeni⁹ eñ ⁊ vnione grecoꝝ facta. ⁊ picininij metu depoſito. mẽte atq aĩo auct⁹. vij. ⁊. x. cardinales creauit. viros aut genere illuſtres. aut v̄tute p̄ſtãtes. aut vite ſctitate cõſpicuos. inter q̃s duo greci aſſumpti ſunt. yſidorus archiep̄s rutenoꝝ ⁊ beſſarion nicenoꝝ pontifex. q̃ꝝ ſup̄ memini⁹. Alfonſus rex arogonũ rogat⁹ a philippo maria vt antea dictũ ẽ. ſibi aduerſus venetoꝝ potẽtiã vt opem ferret. coacto nõ paruo exercitu. ꝓfecturus ĩ galliã iter ingreſſus. Sꝫ añ philipp⁹ obijt q̃ ipſe tyburi quo iam appullerat digrederet̃. audita v̄o amici morte. ⁊ q̃ ab eo nũcupat⁹ heres eſſet. in ſabinos ꝓfect⁹ magnificẽtiſſimo illi funere iuſta ꝑſoluit. Deinde trãmiſſo tyberi. recta via in florẽtinũ duxit. eo vt aiebat animo vt florẽtinos reuocare ſuas copias ex gallia cogeret. atq ita ꝑ tuſciã pacatã ⁊ ſibi amicã ad opẽ mediolanẽſib⁹ ferendã q̃s veneti bello p̄mebãt ꝓficiſceret̃. noluerũt florẽtini ab alfonſo rogati venetoꝝ ſocietatẽ deſerere. Quapropter alfonſus ĩ agrũ vulteranũ ꝓfectus pomaratiũ. haud ignobile oppidũ portas claudere auſi corpo q̃ venerat die copijs circũpoſitis vi cepit ac diripuit. Deinde ad caſtrũ nouũ ĩ codẽ agro ſitũ mouit. cui⁹ incole audita pomeratij clade cõfeſtim abſq certamine ĩ deditiõem venerũt. Idẽ fecere aliquot caſtella circũiecta exin mõtecaſtellum natura ⁊ ope mũitũ obſedit. quo tpe ea imbriũ magnitudo atꝫ vis venetoꝝ exorta ẽ. vt neq extra tentoria deſcere milites poſſent. mltis eoꝝ diſceptꝭ. mltis ꝑmane raptatis q̃b⁹ ex reb⁹ ⁊ qḋ annone inopia laborabat. Mouẽs inde alfonſus cãpiliã duxit. Sꝫ florẽtini id opidum preſidio ⁊ annona firmauerãt fruſtra ibi cõtẽdit. caſtella tñ aliquot finitima ĩ gerardiſta. id ei regioni nomẽ ẽ. recepit atꝫ illis reſtituit a q̃b⁹ florentini ꝑus ademerãt. erat in comitatu regꝭ ſymonet⁹ mille ducẽs eq̃tes. q̃ finito florẽtinorũ ſtipẽdio ad eũ trãſierat. Sygiſmũd⁹ aũt malateſta quẽ rex anteq̃ tuſciã ingrederet̃. cũ eq̃tib⁹ mille. ⁊. dccc. peditib⁹ ↄduxerat. cũ ab eo indies expectaret̃. ad florẽtinos trãſiuit. Frideric⁹ quoq vrbinatiũ p̄nceps. notus ⁊ clarus ĩ armis florẽtinoꝝ ſtipẽdia faciebat. q̃ cũ eſſent eq̃tatu peditatuq nõ inferiores rege. oẽmq illi expugnãdorũ oppidoꝝ facultate p̄riperẽt. ñ fuit regi cõſiliũ ĩ obſidiõe campilij ꝑſeuerare ⁊ p̄ſtim in mõtib⁹ commeatus penuria p̄mebat̃. Diuertit igit̃ ad loca maritima ⁊ apud populoniã. olim fama celebrẽ. nũc dirutã vrbem ↄſedit. quo ĩ loco facile ſibi ex regno neapolitano. ⁊ frumẽta ⁊ bellica tormẽta nauib⁹ afferri poterãt. Abeſt inde trib⁹ ferme milib⁹ paſſuũ plũbinũ nobile oppidũ ĩ cui⁹ obſidione de q̃ poſtea dicemus laborãti regi caſtulionũ. ⁊ ipm̃ nõ parui momẽti oppidũ ꝓdẽte florẽtinorũ p̄ſidio traditũ ẽ. p̄ter arcẽ quã cũ ſymonet⁹ obſediſſet. paucis poſt dieb⁹ ꝑ deditoẽm cepit. Dũ rex pauloãte apud aquã viuã in hibernis ageret. a legatꝭ mediolanẽſib⁹ adit⁹ ẽ q̃ opẽ ei⁹ implorãtes. ĩ eo loco decerni bellũ aduerſus venetorũ ſenatuꝫ obtinere. Iam ei frãciſc⁹ Sforcia mediolanẽſi pplo indignat⁹ venetorũ auxilio fret⁹. eos ſtrigere ſummis conatib⁹ nitebat̃. q̃ꝝ paulo añ fines ⁊ arma ꝓmouerat. Cũ rex ſoluta plũbini obſidiõe neapolim rediſſet florẽtini legatos ad eũ miſere pacẽ petẽtes. q̃b⁹ accepta fiḋ ĩ caſtra ꝓfectꝭ poſtq̃ mãdata expoſuerũt. bellũq recuſarũt antoniũ cardinalis hilerdeñ. noĩati. inter p̄mos theologi opa. q̃ id negocij põtificis volũtate ſuſcepat. paucꝭ poſt dieb⁹ ea lege pax florẽtino pplo reddita vt caſtilionũ ⁊ inſula eulij q̃ ipſius bello florẽtinis erepta fuerat in ptãte regꝭ remaneret. Sꝫ cũ frãciſc⁹ Sforcia mediolano potit⁹ eẽt. oẽſq põtes ⁊ arces apud amnẽ abduã tanq̃ mediolanẽſis agri a venetꝭ repeteret. alfonſus q̃ cum frãciſco eẽt infeſtus e re ſua eẽ ratus illũ. ne radices in tãto impio ageret impedire. ꝑ leonellũ marchionẽ eſtenſem recõciliat⁹ venetis. ⁊ cũ eis aicicia ſocietateq facta florẽtinis q̃ frãciſci fortunã ſecuti ⁊ armis ⁊ pecunia eũ iuuabãt. ſecundo bellũ indicit ferdinandũq filiũ ĩ expeditoẽm ↄ̃ eos mittẽdũ duxit. Erat is eo tpe admodũ adoleſcens ingenio eximio. ⁊ ad cũctas optimas artes docili ⁊ pato. liberalib⁹ diſciplinis inſtitut⁹. armoꝝ tractãdorũ ſcia edoct⁹. glie cupid⁹. inedie ac laboris patiẽſ. cui pr̃ ſex milia eq̃tũ. duo milia peditũ ↄmiſit. Fuert ⁊ ĩ exercitu ei⁹ comes euerſus ⁊ vrſin⁹ neapoleõ haud cõtẽnendo copiaꝝ duces. Frideric⁹ quoq vrbinas. q̃ ſupiori bello florẽtinoꝝ arma ſecut⁹ erat. ĩ ei⁹ exercitu militauit. Florẽtini v̄o poſtq̃ ĩminere belli ſibi tẽpeſtatẽꝭ ſenſerẽ Eſtorẽ fauẽtinũ ſymonetũ. quẽ ſup̄ noĩam⁹ ac ſygiſmũdũ malateſtã. poſtremoq alexãdrũ ſforciã ↄduxere. q̃ ſil̃ ĩucti. ſup̄ decẽ milia eq̃tũ. peditũ v̄o magnũ nũeꝝ ĩ caſtris hũerũt. Ferdinãd⁹ tñ ꝑ agruꝫ cortonẽſem in aretinũ copias duxit. vbi caſtellis aliq̃b⁹ nõ magni noĩs vi captꝭ atꝫ direptꝭ. Follianus non parui momẽti oppidũ. cũ oppugnãre cepiſſet. nec hoſtes auxiliũ ferret. p⁹ dies. viij. ꝑ deditoẽs accepit. Eq̃tatũ eſtoris apḋ mõtẽ polcianũ pluib⁹ captꝭ. nõnulľ occiſ fudit ac fugauit. Reucininũ ĩ agro florẽtino expugnauit. Caſtellinũ v̄o cũ obſediſſet hyberno rigore inualeſcẽte receſſit. ⁊ ĩ maritima loca ⁊ aquã viuam pr̃is exemplo ſeſe recepit. Quo tpe ⁊ antoni⁹ Olzinavadã ĩ littore maris ſitã nauib⁹ occupauit. ⁊ amplioꝛi

foſſa a terra cōmunijt. Quo ex loco piſanū ⁊ vulteranū agrū infeſtū reddidit. Cūqꝫ interea florētinoꝝ du-
ces ad folianū caſtra mouiſſent. velletqꝫ ferdinādus auxiliū obſeſſis ferre. Iamqꝫ itineri ſe cōmiſiſſet. tāta
in caſtris lues cōſecuta ē. vt ꝑ languētiū nūero, nō mō ad rem gerendā. ſ; vix admouēda caſtra ſatis eēt. Ob
quā rē folianū ſumma vi expugnatū. nec minori vtute defenſum. tandē ab oppidanis clam ꝑſidio traditū ē
q̄ tn̄ paulopoſt ⁊ ipi victoꝝ pda fuere. oppidū incēſuz. ac ſolo eq̄tū. Per id q̄z tps gerardꝰ gambacurta. dū
caſtella q̄tuor q̄ pr̄ a florētinis accepat intra apenninū ſita. ferdinādo tradere vult. ab vno e ſuis ꝓditꝰ. ca-
ſtris amiſſis diu regē mendicādo ſecutꝰ ē. Exin pace apud laudā (vt diximꝰ) facta reuocatꝰ a pr̄e ferdinādꝰ
in regnū ꝯceſſit. Florētini q̄ amiſerāt cūcta recupauerūt. Baldacius petceſtriū copiaꝝ haud ignobilꝭ ductor
manu ꝓmptꝰ ⁊ audax. cū diu florētinoꝝ ſtipēdia meruiſſet i palatiū tandē accerſitꝰ. dū ingratꝰ ꝯtumacit
r̄ndet. captꝰ ex altiſſimis feneſtris i foꝝ ꝑcipitatꝰ. cū q̄uis magno caſu iā expiraſſet. ſecuri tn̄ ceruix abſci-
ſa ē. Inter florētinos oēs q̄ nr̄a floruerūt etate coſmas cognoīe medicus ⁊ prudētia ⁊ auctē eminuit. is
ꝑnceps vrb hitus ſenatū q̄ voluit impulit. Ciuitati ex arbitrio dixit inopes ciues q̄plimos ditauit. mři-
monia ex argēto ſuo dotibꝰ inſta cōiūxit. Villas magnificētiſſime exedificauit. In ecclīas ditiſſima dona
cōtulit. monaſteriū ſcī marci ⁊ amplū ⁊ nitidū a fundamētis erexit parochie ſue tēplū cū paꝝ placeret pror-
ſus diruit. Exin ſtructurā admirādi opis ex lapide feſulano ſuſcitauit. Edes ſuas q̄uis ornatiſſimas ere-
xiſſet. amplꝰ tn̄ meditatꝰ. opꝰ palatiū ⁊ altū ⁊ ingēs. ex q̄dratis lapidibꝰ i inſigni vrbis loco. adeo pulcrū
adeo amplū cōſtruxit. vt ei alteꝝ eq̄ri tota ciuitate nō poſſit. Cōmēdāda ē multis in rebus florētinoꝝ ꝓu-
dentia. tū maxime qd̄ i legēdis cācellarijs. nō iuris ſciam vt plereqꝫ ciuitates ſ; oratoriā ſpectāt ⁊ q̄ vocant
hūanitatis ſtudia. Norūt eñ rectā ſcribēdiqꝫ dicēdiqꝫ artē nō bartholū aut innocētiū. ſ; tullū q̄ntilianūqꝫ
tradidere. Nos tres i ea vrbe cognouimꝰ; grecis ⁊ latinis lr̄is ⁊ cōditoꝝ opa. fama illuſtres. q̄ cancellariā alꝰ
poſt aliū tenuere. leonhardū ⁊ carolū aretinos. ⁊ poggiū eiuſdē reipublice ciuē q̄ ſecretariꝰ apl̄icus. tribꝰ
q̄ndam romāis pōtificibꝰ dictaret eplas. illos ꝓceſſerat colucius cuiꝰ ea dicēdi vis fuit. vt galeaciꝰ medio
lanenſiū princeps. q̄ patrū meoꝝ meoria grauiſſimū florētinis bellū intulit crebro dicē auditus ſit nō tam
ſibi nulle florētinoꝝ eq̄tes q̄z colucij ſcripta nocē. Diſceptatū ē diu inter florētinos ob pecuniarū exactio-
nes. q̄ tenuiores ciues magis q̄z opulētos vrgebāt. His diebꝰ cōſentiēte coſmo noua rō fortunaꝝ. cuiuſqꝫ
ciuis deſcriptio cepta ē. quā raro factā ſine tumultu moriqꝫ ppli fecerūt at tūc q̄ete trāquilleqꝫ trāſijt. Lune-
ſes qui nr̄a memoria bis florētinoꝝ obſidionē expti. bis philippi mediolanēſiū ducꝭ auxilio ſuā libtatē
defendere. ad extremū cū vicinis viribꝰ pares eē nō poſſent. nec facile inuenirēt. q̄ q̄tiēs hoſtis ꝑmeret. to-
tiens ferret opē. fedus ad q̄nq̄ginta ānos cū eis pcuſſere. eas leges ſbeuntes q̄s dixere potētiores. In-
ter florētiā ⁊ ſenā apud oppidū qd̄ ſctm̄ caſſianū appellatꝰ anno poſt iubileū ſexto. viſe ſunt nubes vigīti
(vt ferūt) cubitis a terra ſblimes inter ſe mirabili ventoꝝ impetu agitare. ac depugnare ⁊ altere alteras pel-
lere. ⁊ mutatis ſepe vicibꝰ pelli. q̄ pepulerāt interea ſumma atqꝫ incredibili ſpūs violētia. domoꝝ tecta p in-
ane iactari muros deijci. ⁊ ſaxa ingētia loco moueri. vetuſtiſſimas oliuas. ⁊ antiquiſſima quercuū robora
radicitꝰ cōuelli. atqꝫ cōſtringi. hoīes ⁊ iumēta nō puis ſpacijs p celū ferri atqꝫ raptari. hec nob q̄ ſe vidiſſe
aiebāt retulere. ſ; magis nos (vt crederemꝰ) eplē a grauiſſimis viris de his rebꝰ alfonſo regi dū apud eū age
remꝰ ſcripte. ⁊ in p̄ſētia nr̄a lecte cōmouerūt. Urbs ſena vñ mihi origo ē. ſcōm hodie locū in etruria obti-
net. ameniſſimo ſita loco. Et ſi mihi fides hūda ē. pplo neqꝫ rudi neqꝫ iurbano. Huiꝰ rectores q̄ nobilitate
poſtpoſita. q̄ fuit i illa ciuitate. tota ytalia memorabilꝭ ⁊ pte ppli quā duodecim appellāt prorſus cōculca-
ta. multis annis i pace q̄euerāt inter ſe tandē duas factiones hr̄e ceperūt. q̄ ꝓut ſue rei conducere arbitrate
ſunt. ita ſe vl̄ pplis vl̄ ytalie ꝑncipibꝰ cōiūxere. Cū vo rex alfonſus i florētinos (vt antea relatū ē) cōduce-
ret exercitū. factiōes ipe manifeſtiꝰ patefacte. Altera regiū bellū ꝯ florētinos iuuādū eē ꝯſuluit. altera cum
florētinis auxiliū dandū eē ſuadē nō auderet. diſſimulādū cēſuit vicerūt ꝑmo regis amici ⁊ eiꝰ caſtra ꝯme-
atū miſere. S; cū rex ad ſextū lapidē vrbi ꝓximꝰ caſtrametatꝰ eēt. diſſentiētibꝰ in plebe q̄ florētinis ſtu-
debāt alfonſum nō tm̄ florētie q̄z ſenaꝝ dn̄ium q̄rere. tota vrbe trepidatum ē. ⁊ armati ad portas diſpoſiti
haud aliter alfonſi milites q̄z libtate ſue inſidiātes obſuauere. Comminuit aliquātiſp eā ppli ſuſpitiōem frā-
ciſcus martorellus ꝓſtanti vir ingenio. ⁊ quo rex libēter vterer. legatꝰ ad eos miſſus. ſ; cum nō tam regis
amore aut odio. q̄z priuatis ciuiū ꝯtētionibꝰ reipublice ꝯſilia turbarent. adeo tenuiter ānona i caſtra regis de-
portari pmiſſa ē. ⁊ vt florētinis ſilꝭ ⁊ regi viderent leſi. Idē factū ferdinādus regis filiꝰ alio poſtea tpe i eoſ-
dem florētinos duxiſſet neqꝫ eñ ꝑncipio eiꝰ aduētꝰ ſatis ei fauētes fuere. S; veneti cū ſenenſibꝰ ac regi fe-
dere iūcti eēnt vſqꝫ adeo ſenēſes legatōibꝰ agitarūt. Et vt ipi ſocietatē tandez regis inierūt. belliqꝫ florētis
indicerēt publice. qd̄ breui ſopitū ē venetis apud laudā incōſulto rege pacez recipiētibꝰ. Poſt hec ſenēſibꝰ
aliud eueſtigio bellū exortū ē aduerſus hylbrādinū pitiliani comitē in quo ducibꝰ vſi ſunt ſigiſmūdo ma-
lateſta ⁊ euſberto corrigēſi quoꝝ potētia nō tā hoſtibꝰ q̄z ipis ſenēſibꝰ formidāda fuit. Suborta aūt iter
ſigiſmūdū ⁊ ſenēſes diſcordia. cū ſeſe ille ſuſpectū eē aiaduerteret. nō ſine ſuo ⁊ ſenēſiū dāno receſſit. euſ-
bertꝰ cū ſenēſibꝰ pſeuerauit. Interea comes iacobꝰ pycininꝰ. q̄ iā pridē apud venetos ſtipēdia faciēs nō
ſine laude reꝝ geſtaꝝ eoꝝ copias duxerat cū pace vbiqꝫ porta ſtipendio careret in etruriā ꝑperās ſenenſes
iure p̄ne amicicie. vt ſibi auri. xx. milia mutuo dent. miſſis legatis expetijt. qd̄ cuz fruſtra fuiſſet. acies in
eos cōuertit. Et ingreſſus ſenēſem agrū. pleraqꝫ oppida ptim vi ptim ꝓditōe recepta diripit. Calixtꝰ ter-
cius q̄ recens pontificatū inierat. copias ſuas ſenēſi pplo auxilio mittit idē frāciſcus Sforcia idē florenti-
ni faciūt veneti quoqꝫ p fedus requiſiti auxiliū q̄uis tenue ꝑbent. Cōmittit ex iprouiſo ꝑliuz. ex quo ſine
magno damno ptiū diſceſſum ē. Iacobꝰ cū exercitu coactꝰ ē caſtilionū ſeſe recipe. qd̄ oppiduz eē diximꝰ a
florētinis priori bello receptū vbi q̄uis acriter oppugnaret. expugnari tn̄ nō valuit. Inter hec Euſbertꝰ

in ſuſpitionē actus tanq̄ cū pycinino ſentiret. cū eius rei nō parua extarēt indicia vocat⁹ ad vrbē in ſena-
tu ſeneſi trucidat⁹ ē. ⁊ ꝑ feneſtrā in foꝝ ꝓiect⁹ ē. Pycinin⁹ paulopoſt vrbetelliū natura loci mūitiſſimū op
pidū ꝑ ꝓditionē obtinuit. vna eīm tantumō via. iſtaq̄ artiſſima. ⁊ arcis oppoſitōne defenſa pt̄ adiri. reli-
quas ꝑtes ſtagnū claudit ꝑuis dumtaxat lembis cymbiſue nauigabile. Hic cū frumēti viniq̄ copiā pyci-
nin⁹ repiſſet. tamdiu ſe ꝯtinuit donec pacē apud regē arogonū firmata ī regnū ſeſe recepit. Sz ea pax ex-
terno bello ſenēſes ſoluit interno magis ac magꝫ īplicauit. nā regꝫ amici. ⁊ tanq̄ belloꝝ cā fuiſſent pycini
niq̄ ſtudio fauiſſent. partim ſecuri ꝑcuſſi ſunt. ꝑtim relegati. multi cū ſibi ꝑiculum in pñtia imminere cerne-
rent. ſpōte ī exiliū abiere. adeoq̄ ī eos q̄ ſuſpecti ſunt hiti. ſeueritas exercita ē. vt etiā florētinis videat̄ eē
ſeuitū nec dū maloꝝ finis qn̄ in ciuitate pax pacata. noue indies machinatōes. aut fingūt̄ aut inueniūtur
⁊ ſanguis ciuilis in forū diſꝑgit̄. hoc fortaſſe malū equul⁹ ille pñūciauit. q̄ āno iubileo añ portā ei⁹ vrbis
q̄ romā ꝑgit. pregnās freq̄nter aſtāte pplo. dū pareret expirauit. Erat eīm hermofredit⁹. q̄uis feminei ſex⁹
nullū ī eo veſtigiū cerneret̄. Inter alios quos vrbe relegatos haud nocētes ciuitas exiſtimauit duo fuere
ab ipa puericia ſocij. ⁊ ſtudioꝝ cōtone cōiūcti. q̄ꝝ alter iuris ciuilis ſciam ꝓfiteret̄. alter poeticā. Gre-
gori⁹ lollius. ⁊ frāciſcus patricius cui⁹ pla extāt poemata. q̄ doctiſſimi ꝓbāt. ⁊ q̄ vitā ſibi retinuiſſe credū-
tur. Marian⁹ ſozinus ꝑ idē tp̄s ſcia iurꝫ nō ſolū apud ſenēſes. ſ; tota ytalia late clar⁹ ē hit⁹. Plūbinū nobi-
bile oppidū ex populione ruinis edificatū exiſtimat̄ nōnulli populinū appellādū putāt id ē ī littore tuſcie
maris ſitū. Ilue inſule oppoſitū. q̄ ferri venis inexhauſta magnū quotannis vectigal plūbini dn̄o prebet
Huic oppido ꝓfuit iacob⁹ appian⁹ ex paula nobiliſſima femīa martini qnti romani pōtificꝫ ſorore nat⁹. pa-
cificus q̄dē ꝑnceps. ⁊ a vicinis amatus. Qui cum ex cōiuge virilē ſobolē nō ſuſcipet. extra mr̄imoniū he-
redē q̄rens cōcubinā q̄ndā amare cepit. cui⁹ cū venter intumuiſſet. ⁊ iā tp̄s pariēdi ꝓpe adeſſet. incredibili
gaudio geſciens florētinis ac ſeneñ. legatos vti ad ſe mitterēt ac partū de ſacro fonte leuarēt. futuros cō-
patres magnis ꝑcib⁹ inuitauit paritū ē venere. ad dictā diē legati. mulier inter obſtetricū man⁹ diu labo-
rans. ethiopē tandē peperit. q̄ res vt riſum pplo chachinnūq̄ excitauit. Ita ⁊ cōpr̄nitates ⁊ leticiā prin-
cipis interrupit tybicē tn̄ forte maur⁹ in familia ei⁹ erat. ex q̄ natū puerū credidere. q̄ mox vbi detectū fla-
gitiū intellexit ſaluti ſue fuga cōſuluit. Mortuo Jacobo Reynaldus vrſin⁹ paci vir ingenio ⁊ rei milita. ꝑ-
pitus in ei⁹ locū ſuffect⁹ ē nō ſuo iure ſ; cōiugis. q̄ iacobi filia fuiſſet. Hūc alfonſus cū in tuſcia florētinoꝝ
bello deſtinaret̄. fauentē hoſtib⁹ repit q̄propter caſtris plūbino admotis. eū intra menia clauſū terra ma-
riq̄ ſummis viribus oppugnauit. ſ; nō minori v̄tute ipe ab interiori ꝑte ciues ſuos defendit quā regis mi-
les ab exteriori muros īuaſit. Pugnatū ē diu acri cōtentōe ita vt inſi⁹ vtrinq̄ ceciderint. cōplures vulnera-
ti in hoſtiū man⁹ peruenerūt. ⁊ eo ꝑlio mltoꝝ virtus enituit inter quos duo antonij alter rixanus. alter ca-
dola ad muros pariter vadētes inter ceteros pugnare fortiter aīaduerſi ſunt. Sz oībus ꝑlatus ē galeatin⁹
Baldaſin⁹ natione ſiculus q̄ ter muri faſtigio app̄henſo q̄ prius tormēta diſiecerāt conat⁹ eſt oppidū irru-
ere. ceteꝝ feruentis aq̄ viueq̄ calcis. q̄ inter arma ingeſta vbi ad corpus penetrauerat vrebat artus vi de-
territus. grauiſq̄ ſaxi ictu cū reuulſa aggeris ꝑte deturbatus ē. Fuit aūt galeatius ſtatura q̄ mediocrē exce-
deret robuſtis ac ceretib⁹ membris. corpis magnitudini vires r̄ndebant luctatione iactu ſaltuq̄ nulli ho-
minū ceſſit. membroꝝ robori par anim⁹ erat. eq̄ ac pede iuxta bellator acerrim⁹. armatura graui armatus
galeatuſq̄ humiſtās. ſiniſtra ſellā. dextra haſtā equeſtrē tenēs. ſtrēnuo ſaltu grādi ſtatura equū inſilebat.
ſingulari certamīe q̄ter ꝑliatus. bis ī ytalia. bis in gallia trāſalpina toti⁹ victor euaſit. a trib⁹ hoſtiū equi-
tib⁹. corpo florētinos bello pedit⁹ vnū ex his gladij capulo ſeminecē eq̄ excuſſit. aliū citato equo medium
amplexus e ſella extractū humi ſtrauit. Terciū cubito grauiter ꝑcuſſum ī fugā v̄tit tāta porro modeſtia ve-
nūq̄ ipe de ſe vl̄ rogātibus amicis diceret vite cultu. moruq̄ elegātia. oībus ꝑterea grat⁹ dilectuſq̄. Per-
ſtitit aūt ꝑlibus dieb⁹ ad plūbinū alfonſus. ſ; cū oppidi expugnatio difficilis videret̄ neq̄ iā cōmeatus in
caſtris eſſet. ⁊ equi cōſumptis arboꝝ folijs fame perirēt. diſſoluta obſidione receſſit. nec diu poſtea Rey-
naldus morbo interijt vxor eius katherina verita. ne rex ī ſe viri delictū puniret. miſſis ad eū oratoribus.
tributū ei quotannis dū viueret. aureū poculū quingētoꝝ aureoꝝ daturā ꝓmiſit. Ea mortua ſollicitis op-
pidanis. quem ſibi potiſſimū dn̄m legerēt vicini v̄o potētatus cū varijs artib⁹ ad ſe trahere conarent̄. re-
nūciatū ē manuelē appianū adhuc ex principū ſuoꝝ ꝓſapia ſupeſſe. cui ſe cōmittere poſſent. Hic mltos an-
nos in militia verſatus nec tn̄ aut opes cōgeſſerat. aut egregio aliquo facinore nomē q̄ſierat. Ob quā rē
dimiſſis iā armis vxorē troye inter apulos ceperat. ibi tenuiter vitā agebat. nihil min⁹ q̄ dn̄andi ſollicit⁹
cū a plūbinenſibus publice reuocatus ē. quod ei primo nūcio veluti ſomniū viſum ē. Exiñ fortune ludū
libenter amplexus tanq̄ vite reliquū dormiuiſſet. In alteriū virū mutatus. q̄uis ſenex pricipatū ſuſcepit.
Rexitq̄ poſtea pleriſq̄ annis ciuibus ſuis gratus. ⁊ vicinis amicus. Alfonſo v̄o qui ei fautor ⁊ fuiſſet ⁊
ſtipendiū fecit ⁊ cēſum dedit. Deceſſit aūt e duobus filijs extra legitimū cōiugiū ſibi natis minore quē cū
ciuitas ſeniori preferret herede inſtituto. In viterbio v̄o nō parui motus fuere Sedente nāq̄ nicolao
quinto princiualles gattris eius vrbis princeps. dū roma redit. apud lacū vicenſem ab inimicis inuaſus
obtrūcatus eſt. Exiñ ſedente Caliſto tercio welhelmus ei⁹ nepos. noctu domi necat⁹. ob quā rē ciuitas ī
vltionē ſollicita. dū malefactores inq̄rūt̄. dū iſti fugiūt illi plectūtur. magnas calamitates ꝑpeſſa ē. Vr-
bis rome iā tandē nobis ſeſe res offerūt. q̄bus ſuā narrationē petētibus ſuato breuitatis inſtituto. ſatiſ-
facere pergim⁹. Hic ioannes vitellius alexādrinus ⁊ cardīalis ⁊ legatus ꝑ̄rimonij bt̄i petri gubernator ⁊
ductor ap̄lici exercit⁹. q̄ fulginates. q̄ camertinos tyrannos. qui ꝓfectum vrbis. qui comitem anthonium
piſanum. qui plures alios ecclie inſultatores bello victos neci dederat. Dux pontem tyberis. quem ſancti
angeli vocant tranſire nititur in etruriam copias traducturus ab his qui arcem adriani cuſtodiebant. re-
pente inuaſus vulneratus captuſq̄ in arcem rapit̄. vbi pauc̄ poſt dieb⁹ ſiue hauſto veneno ſiue ex vulnere

vitā finiuit. Prouinciā deinde ſuā. ſortitꝰ ē ludouicꝰ ⁊ ipē cardinalis aqlegienſ pͥarcha. iā rebꝰ geſtis ⁊
amicicia pōtificꝫ late cognitꝰ. ꝙ pacatꝫ rebus ī vrbe eugenio reditū ꝑparauit. Cōprehēderāt rōni eugeniū ac
libertatē aſſerētes. apud ſctām mariā in trāſtyberina regione cuſtodiebāt eūqꝫ cū deceptis cuſtodibus per
tyberim nauigio fugeret. iaculis ac ſagittis petierāt. fremebat eīm ppl's. cū externꝰ miles infeſtis armis ro
manos vaſtaret agros. hoīes atꝫ armēta ſurripiēs. Sꝫ cū plīmis ānis eugenius abfuiſſet intellexerant ⁊
opulēti ciues ⁊ inopes romani ſummi pontificis curia. nō tam vrbē qꝫ vaſtā ac deſtam ſpeluncaꝫ videri.
qbus ex rebꝰ miſſis ad eū legatꝫ vt in vrbē ſuā rediret. magnis ꝑcibꝰ rogauere. Rediit ille nono poſtqꝫ eſ/
fugeret āno. nec tā ignominioſe pulſus fuerat. qꝫ exceptꝰ ē glioſe. Fuit cuꝫ frāciſco Sforcia ⁊ in pyceno de q
poſtea dicemꝰ ⁊ ī aliis locꝫ piculoſum bellū. qđ ꝑ ludouicū cardinalē ⁊ nicolaū pyciniū iā ſibi recōciliatū
ꝯfecit alfonſo rege opē ferēte. Cogitauerat frāciſcus Sforcia tudertinā vrbē ſibi amicā. nā eiꝰ aliqn poti/
tus clemēti ciues impio rexerat. deinde rōni cū exercitu parere. Erāt eīm inter cardinales nōnulli q ludoui
ci potentiā indignātes frāciſcū nō qſi aduerſus eugeniū. ſꝫ ꝯ eiꝰ cōſiliū inuitabāt. inter qs nicolaū capuen
ſem ī vrbe groſum ac potentē fuiſſe ꝯmēorant. nā eugenꝰ ꝑ id tps eū de ipa re ſuſpectū roma amouedum
curauit. Sꝫ cū auxilia eccie ꝓpe aduenīſſent frāciſcus irrito ꝓpoſito retroceſſit. Eugenꝰ vō q cū quōdaꝫ ve
netis ac florētinis ſtudioſiſſimꝰ fuiſſet. Cū illi hoſtē ſuū franciſcū aduerſus ecciam armis pecuniiſqꝫ iuua/
rēt ⁊ ipē ad ipoꝝ hoſtes declinauit. Alfonſum regē ac mediolanēſiū ꝑncipē. ⁊ rex qdē eiꝰ ſuaſu vſqꝫ ad ty-
burē venerat philippo cuiꝰ opes iā pene collapſe videbāt laturus opē. aut ī tuſciā ꝯ florētinos aut in gal
liā ꝯ venetos ꝓfecturꝰ. ſꝫ eugenꝰ cū qtuor cardiales creaſſet. ex qbꝰ ſucceſſorē ſuū aſſumēdū eſſe ꝑdixerat
in lectulo egritudinis iacēs. paucꝫ poſt diebꝰ migrauit ad pres. ⁊ ī baſilica. b. petri apud eugeniū tercium
ſepultꝰ. Priꝰ tn̄ qꝫ obiret germani q poſtqꝫ duos de ſummo pōtificō cōtendere aīaduerterant. neutralita-
te qdā vtētes. vtriqꝫ recuſauerāt obedire. deſtinatꝫ romā legatꝫ. inter quos ⁊ ego vnꝰ erā a friderico impa
tore miſſus ob obediētiā ei iāiā morituro reſtitueñt. Ipē vō theodericū colonieſem ⁊ iacobum treuerēſem
archiepōs. quos pōtificali dignitate ꝑuauerat. mutata ſnīa ad priſtinos reduxerat honores. Magnus ꝓ
fecto ⁊ clarus pōtifex fuit eugenꝰ cōtempſit pecunias v̄tuteꝫ apprime dilexit. neqꝫ ſcdis rebus intumuit.
neqꝫ ſuccubuit aduerſis. neqꝫ ſpes ei gaudiū. neqꝫ metꝰ triſticiā auxit. ſedatꝰ aīmꝰ eūdē ſꝑ eiꝰ vultū oſten-
dit. ſmone breui eoqꝫ grauiſſimo vſus eſt. durus ⁊ aſp in hoſtes. ꝓditus in fide receptis ad hec ꝓceritas
corpis. oris decor. ⁊ venerāda ī ſene maieſtas qbus fidē adhibuit. plꝰ aliqnto credidit ⁊ maius impiuꝫ qꝫ
par fuerat ꝯmiſit. huiꝰ pr̄ cū in egipto negociaret cū pr̄e frāciſci fuſcari de quo iā mentio facta ē. ab heremi
ta. quē pariter adiit. nō minꝰ letū vaticiniū quā ille accepit. ille eīm filiū quē hēbat futuꝝ pr̄ie principē. hic
ſuū inter ſacerdotes ad ſummū euaſuꝝ didicerat. Eugenio vō gabrieli nomē inditū fuit. Qui cum adole-
uiſſet defunctꝫ parētibꝰ euāgelii nō ſurdꝰ auditor pr̄imoniū qđ ab illis nō tenue accepat. inter xp̄i paupe s
erogauit. Exin antonio corario comite eiuſdē feruoris adoleſcēte religionē intrauit. in q ſumma cuꝫ laude
v̄ſatus tamdiu cū illo vixit. donec āngelus corario gregoriꝰ terciuſdecimus appellatus ſedē petri ſortitꝰ
cū alter ab altero ſepari nō poſſet. ambos aduocās ſeneſi eū bononieſi anthoniū ꝑfecit eccie nec diu mora
tus vtrūqꝫ cardinalatus honore dignatus ē. in quo ambo claruerūt. ſꝫ hic ſummū pōtificatū adeptꝰ magꝫ
enituit q ⁊ ſi oriēte ſciſmate in ꝑncipio ſui pontificatus vſqꝫ ad obitū cū baſilieſibus cōtenderit. Corona-
to tn̄ ſigiſmūdo ceſare grecoꝝ ⁊ armenioꝝ vnione ꝑacta ciuitatibꝰ eccie qs amiſerat recupatꝫ tyrānis ꝑ cir/
cuitū deletis. ꝯtumacia rōnoꝝ edomita. victor inclitꝰ hoīem exuit. Hic me qꝫuis aliqn aduerſus eū exiſti-
mans. deo ſacrificū facē cū baſilienſibus ſenſiſſem. Nā in eo tpe tota nutabat eccia. veniētē ad ſe benigne
recepit. inter ſecretarios collocauit ⁊ aplicis ſbdiaconatus honore donauit. Ecciaꝫ quoqꝫ tergeſtinā pau/
cis diebꝰ anqꝫ moreret falſo rumore vacantē audiſſet. multꝫ illā petētibꝰ. niſi mihi ꝑ oībꝰ deſtinauit. quod
poſtea ſucceſſor ipl euit. Nicolaus qntꝰ natōe tuſcus. ex oppido ſarezana. pr̄e medico theologica doctrina
illuſtris. ⁊ oīm ferme ſciaꝝ genere inſignis. poſt eugeniū ī petri cathedra ſuffectꝰ. Qui paucꝫ an̄ mēſibus
cardinalatū ab eo cū felice apud germanos legatōem obiſſet. Nec diu ꝑus epātū bononiēſem acceperat.
Hic vrbē multꝫ ⁊ maximis edificiis exornauit. cuiꝰ opa ſi cōpleri potuiſſent nulli veteꝝ impatoꝝ magnifi
centia ceſſura videbāt. Sꝫ iacēt aduc edificia interrupta. ruineqꝫ muroꝝ ingētes. Sciſma qđ apud ſubau
dieſes aduc ī eccia vigebat. exploſit amedeū papatui renūciātē in grām recepit cardinalatꝰ honorē ⁊ in pr̄
no dn̄io legatōem reliqt. cardinalibꝰ aliquot ab eo creatꝫ dignitatē dimiſit. roānos lōga pace ditauit. iu-
bileū feliciter geſſit niſi qđ ī pōte ſcti angeli ī ꝯcurſiōe pploꝝ improuide facta. ducētos circiter homies. aut
ꝯculcatos aut ī fluie eiectos piſſe ꝯſtat. Bernhardinū ſeneſeꝫ ordīs mioꝝ ꝓfeſſorē. q paulo an̄ obierat. in
nūeꝝ ſctōꝝ retulit. Fridericū terciū ipatorē ⁊ leonorā auguſtā mr̄iomnio iuxit. ac de more iūctos corona-
uit. familias habūde ⁊ cū mlta leticia paſcēs. Bis cardiales creauit. ⁊ ꝑmo qdē te vnū antoniū natōe ma
ioricēſ. ad titulū ſcti criſogoni. quē ſibi ph̄ie ſtudiis ⁊ archanoꝝ ſacre theologie cognitōem ex oībꝰ pareꝫ
elegerat. Scdo ſex creauit. aut doctrina ꝑcelebres. aut generꝫ claritate iſignes iter quos ⁊ germanū ſuum
philippū ſctē ſuſanne cardialē aſſumpſit. placidis moribꝰ ⁊ icorrupte fidei virū. Libros ex tō grecia exqꝫ
ſitos ad ſe iuſſit afferri. ⁊ in latinā cōuerti linguā curauit. magna premia trāſlatoribꝰ prebēs. ⁊ acceptiſſi-
mi ei fuerūt in trāſferendis opibus Georgius trapezuntius. Laurentius valla. petrus candidus decēber
⁊ Gregorius caſtellanus itemqꝫ demetrius natione grecus. qui ſoluta oratōne vtens. cū pōtificis aures
mirifice oblectarent. nihil ex eo quod peterent. non abſtulerunt. In homeri vō poemate quod ab heroico
carmine latinum fieri magnopere cupiebat. Cum plurimi ei morem gerere conarentur. vnus tn̄ inuentꝰ
eſt. q acri eiꝰ iudicio ſatiſfaceret. Oratꝰ romanꝰ q ſcribatū aplicuꝫ ea de re cōſequutꝰ magniſqꝫ pollicitatiōi
bꝰ illectꝰ. Iliadeꝫ aggreſſus. nōnullos ex ea libros latīos fecit dignos. qs nr̄a miraret priſca n̄ iprobaſſꝫ
etas. Nicolaꝰ qꝫ perotꝰ polibio e grecꝫ comode atꝫ ornate ad nos traducto. Iohes tortelliꝰ aretinꝰ libro de
orthographia ꝑitiſſime cōſcripto. Albtus florētinus ꝯditis de architectura egregiis voluminibus aliiſqꝫ

pene innūerabilibꝰ noua cudētes oꝑa eiꝰ pontificꝭ grām meruere. Adeo eñ ingenia excitauit fouitqꝫ Ni
colaus vt vix eū inueniri poſſit. in quo magꝭ hūanitatꝭ ⁊ eloq̄ntie. ceterarūqꝫ bonaꝝ artiū ſtudia q̄ꝫ ſuo tꝑe
floruerit. Illud certe nemo negauerit. tot ei a doctiſſimis virꝭ inſcripta eē volumia. quot neqꝫ ſuoꝝ p̄deceſ
ſoꝝ. neqꝫ īꝑatoꝝ cuiuſpiā noī dictata ꝯperimꝰ. Vnū tñ edoctū ab eo neglectū miramur. Blondū flauiū fo
roliuēſeꝫ q̄ res a declinatōe rōni īpij vſqꝫ ad etatē nr̄am toto orbe patratas mirabili ordine ī duas digeſſit
decades romā deſcribēdo īſtaurauit. ytaliā illuſtrauit. deinde triūphantē orbē ſcribere adorſus oēm nobis
vetuſtatē aperuit. ſꝫ ita ferunt hoīm mores. ꝑraro quēq̄ꝫ extollit pōtifex. quē p̄ceſſor amauit. Ceteꝝ Nico-
laus ⁊ veteribꝰ ⁊ nouis codicibꝰ ornatiſſimaꝫ bibliothecā inſtruxit. In q̄ circiter tria milia librorū voluīa
cōdidit. Sacrariū aplīcū vaſ aureis ⁊ argēteis. ſacerdotalibꝰ indumētꝭ mirifice decorauit. Altaris orna-
menta aulea q̄ꝫ ex auro cōtexta mirādi oꝑis coemit. Supellectilē toto palatio neceſſariā magnificētiſſi-
me ꝯꝑatā duplicauit triplicauitqꝫ. Legatoibꝰ q̄s publice audiuit ita rn̄dit vt dubiū eēt. ſapiam eiꝰ an elo-
quentiā an magꝭ admiere. Si q̊s eē ī vrbe ꝑegrinos exiſtimatōe dignos accepit ꝯfeſtim eos. miſſis xenijs
honorauit nobiles ſua domo extorres q̄ ad ſe venerāt benigne cōſouit. pauꝑibꝰ xp̄i largas elynas dedit.
religioſ mēdicātibus nihil ad neceſſitatē deeſſe ſuſtinuit. ī eccīas vrbis ꝑlima dona ꝯtulit in ꝑmonio btī
petri ꝑlimas ac mūitiſſimas arces oportunis locꝭ erexit. huiꝰ tñ tā admirabil' tam expedēdi pōtificꝭ vite ñ
defuerūt inſidiatores. Stephanꝰ eñ rōnus familiā porcaria tenui cenſu eques. res nouas ſepe ī vrbe mo
litus. ac ꝓpterea bononie relegatꝰ. clam inde excedēs magnis itineribꝰ romam redijt. Conuocatiſqꝫ mox
amicis. mentem ſuam expoſuit turpe eē dicitās. eā vrbē q̄ totā ſibi ſbiecerit orbem. Nūc ſacerdotū imꝑio
ſbiacere. quos rectiꝰ feīas q̄ꝫ viros. dſqꝫ appellauerit. veniſſe ſe patū ꝑrie iugū excutē rē factu facilē ſi vi
ri fuerint. nicolaū pōtificē celebre epyphaniarū die ī ede. b. petri ſacra facturū. haud magno negocio cōp-
hendi poſſe. ppl'm libertatꝭ amore. q̄ꝫ ꝓclamari cū audierit mox opē audētibꝰ daturū ad colligandū autē
ꝓſulē cathenā aureā ſecū attulit. a ſe iā pridē ꝑatā. quā cōgregatꝭ oñdit neqꝫ eñ mox occidēduꝫ ꝓſulem ex
vſu eē dicebat. Sꝫ obſuandū donec arcē ſancti āgeli ꝑ eū recuꝑarēt atꝫ vt erat hō facūdꝰ facile ī ſuā ſniam
cōgregatos traxit. atꝫ eo facilius q̄ inopes ere alieno grauatos ⁊ ob ꝑpetrata ſcelera iudiciū formidātes
ad ſe vocauerat q̄bus nihil erat ī pace ſperādū. Sꝫ ꝓſenſit inſidias nicolaus miſſiſqꝫ militibus cōꝓhendi
hoīem iuſſit illi eū iā aīo fractū. ⁊ apud ſororē in archa latētē inuenerūt cōplices eiꝰ in domo q̄ cōuenerāt
expugnati captiq̄ꝫ ſunt. e q̄bꝰ vnꝰ baptiſta ſcicirra manu ꝓmptꝰ ⁊ aīo intrepido. ꝑ medias pontificꝭ cohor
tes inani gladio ſibi apperiēs effugit. ſtephanꝰ ī arce ſctī āgeli alij ī capitolio ſuſpēſi vitā finire atq̄ꝫ ita pon
tifex maximꝰ ingēti ꝑiculo liberatꝰ romane ſedis dignitatē impiū ſuauit. Felix pōtifex ⁊ oīm iudicio bea-
tiſſimꝰ niſi eo ſedente turci vt añ diximus ꝯſtantinopolim expugnaſſent xp̄ianoꝝ deſidie atq̄ꝫ ignauie me-
morabile ꝑpetuū. Acceſſit ⁊ aliud qd nō paruꝫ eius glīam īminuit. Nā cū pacꝭ ytalie q̄ cū vehemēter ferro
vaſtabat ⁊ igne. Ipe reꝑator ⁊ arbiter cocordi partiū voto delectus ē. dū diē ex die in deliberationē du-
cit ſuſpectus eē frāciſco Sforcie iā mediolanēſiū principi ac venetꝭ cepit tanq̄ꝫ eā ſniam ꝓmere nollet. que
alijs pacē ecclie alijs bellū allatura videret. Ob quā rē intercēdēte ſymoneto monacho ordinis heremi-
taꝝ ſancti Auguſtini ꝓfeſſore obſcuri antea nominis ⁊ ꝓſus ignoti. ſꝫ vite integritate ꝓbato veneti cum
franciſco duce ꝯuenietes inter ſe cōcordie leges dixere. ꝯſtituta die intra quā bello ſocij pacē ratā haberēt
viſum ē id oīb' monſtri ſile humilē ⁊ incognitū monachū ytaliā pacaſſe. ſꝫ recuſante alfonſo paceꝫ. q̄ in-
ſcio dicta erat vanā eē nicolaus q̄ de ſe hita fuerāt ſuſpitōem oñdit. miſſo ad alfonſum legato dñico ſancte
crucis cardinali prudētia ſingulari ⁊ vite integritate cōſpicuo. qui cum caietā. deinde neapolim ꝑueniſſet
interueniētibus venetoꝝ ⁊ aliaꝝ partiū legatis differētijſq̄ꝫ oībus tanq̄ꝫ ex integro diſcuſſis alfonſo re-
gi nonſolū pacem ſuaſit. ſꝫ fedus in annos q̄nq̄ꝫ ⁊ viginti inter oēs ytalie potentatus ꝑcuſſit. cuius ro-
manus pontifex ⁊ cōſuator ⁊ iudex dictus eſt. Sed cū doloribus artheticis ꝑ oēm ferme pontificatū ſuū
Nicolaus vehementer laboraſſet indies magis ac magis oppimeret. nec iā ampliꝰ mortalē pollutūqꝫ co
mitatū candidior anima dignarētur e vita deceſſit. ab eo q̄ in pontifex eugeniꝰ munera tradiderat. nonſo-
lū cōfirmata ſunt. ſꝫ ampliꝰ pontificalis dignitas adiecta. Tergeſtinaqꝫ primū eccl'ia. deinde ſeneñ. ꝯmiſſa

Caliſtus tercius poſt eū beati petri cathedrā obtinuit natione hyſpanꝰ ex regno valentie nobili genere
natus. vnꝰ oīm q̄ ſuo tꝑe ſciam iuris ꝓfiteret eminētiſſimꝰ. ⁊ q̄ cōſiliū regꝭ alfonſi in q̄ multis ānis ꝓſede-
rat. Illiuſqꝫ artes ac cautiones ꝑ ſe ferret. Is vt primū pōtificatus apice adeptꝰ ē mox aīm ad delendam
turcoꝝ ⁊ legē ⁊ gentē cōuertit votūqꝫ vouit. ad eā rem ſolennes miſit in galliā. in garmaniaꝫ. in hūgariā.
in orientē legatos primarios ſancte ro. eccīe cardinales. e quibꝰ nullus aduc redijt. Alanū tñ cardīalē ſctē
braxedis magno ingenio virū ⁊ aīo ſecuro ⁊ potēti ꝓpediem e gallia reuerſuꝝ putāt. Naualia qd antea i-
auditū fuerat rome cōſtituit triremes q̄ꝫplures ad ripā tyberis in ciuitate leonina pauit armauit in turcos
miſit comitē iacobū pycininū ſenenſibus vt dictū ē armis inſultantē. miſſo milite ſuo repſſit. Regi alfon-
ſo querenti ex eo. quo pacto inuicem victuri eſſent regna ſua. Reſpōdit ipe regat niſi ſummus aplīcꝰ gub-
natōem relinquat. veras eoꝝ multis de rebus diſſenſiones. magna pars ytalie ſimulatas cōfictaſqꝫ credi-
dit. qui fidem dedere cōtentioni alij caliſtum alij alfonſuꝫ alij vtrūqꝫ accuſauere. Quoꝝ alter regē ſub quo
natus eſſet. alter ſuū ſacerdotem cui tanq̄ꝫ vicario dei parēdum eſt ferre nō poſſet. His cardinales a caliſto
creati ſunt. primo tres. ex quibus duo nepotes eius fuere. quoꝝ ⁊ ſi fuit etas aliquanto iunior. q̄ꝫ tanta di
gnitas videretur expoſcere. doctrina tñ ⁊ circūſpectio ⁊ moꝝ ſuauitas id honoris haud iniuria conſecuta
cenſet. Terciꝰ fuit iacobꝰ de portugalia regio ſemie natꝰ. I q̄ ea modeſtia. ea grauitas id acumē ingenij. id
ſtudium l'rarum. is amor virtutis emicuit vt q̄ꝫuis iuuenis aduc tardius tamen opinione omniū ad eā di-
gnitatē aſcēderit. Scđo loco ſex aſſumpti ſunt. haud profecto indigni. ſi me vnū demas. tāto munere meo
tñ iudicio. nulli dignꝰ id honoris obuenit. q̄ꝫ iohāni epō zamoreñ ciuilis ſapientie cognitione ſublimis

q̄ vno de q̄draginta annis romanā ſecutus curiā p̱ oia ferme officia caſtus innoxiuſq̄ trāſierat cancellariaz
ꝟo q̄ a tpe nicolai in carcere tulliano cardinali ac marchie legato cōmiſit germanū eius petrū borgiā egre-
gia ſpecie atq̄ indole iuuenē. eccl'iaſtice militie ducē p̄fecit. Exin p̄fecturā vrbis ei cōmiſit ludouico cardia
li ſanctoꝝ q̄tuor coronatoꝝ. ⁊ ipē q̄z nepoti legatōem bononiēſem demādauit. Vincētiū natione hyſpanū
⁊ oſmūduni anglicū miraculoꝝ fama illuſtres inter ſctōs redegit. Legatos i Scithiā ⁊ pſidē i ethiopiā mi
ſit. q̄ xp̄ianos p̱ orientē in fide cōtinerēt. ⁊ aduerſus religionis hoſtes armarēt. Schanderbechio in alba-
nia multiſq̄ aliis p̱ greciam turcoꝝ bello laborātib⁹ pecuniaria ſbſidia largitus ē. Trāſfigurationis dn̄ice
feſtū inſtituit. ⁊ celebrare publice iuſſit. aſſumptionē ſuā priuſq̄ pōtifex maxim⁹ eligeret pluribus annis
p̄dixit. Cladē quoq̄ quā turci apud albam i hūgaria ſuſtinuere añq̄ fieret vaticinat⁹ ē. Nūc quoq̄ de futu
ris multa ⁊ magna ꝑmittit. q̄ diuina pietas nō abnuat velim. Mortuo iohāne comite taliacozio q̄ e ꝓſa-
pia vrſinoꝝ fuit. cum maſcula ei ſoboles nulla eſſet vrſini hereditatem eius ꝓpinq̄tatis iure ad ſe traxerunt
Id egre tulit comes euerſus cui⁹ filia nupta eſſet vnica iohānis filia. Ventū ē ad arma colūnenſes comiti
euerſo auxiliū p̄buere. deinde hortante pontifice ꝓſper cardinalis martini q̄nti romani quondā ſapiētiſſi-
mi ⁊ feliciſſimi pape nepos. eius gētis honoratiſſim⁹ ⁊ l'rarū ſtudio late clarus. cognationē ſuā bello ſub-
traxit inter vrſinos ⁊ euerſum vſq̄ hodie impacate durāt inimicicie. Latin⁹ ſanctoꝝ iohānis ⁊ pauli cardi
nalis illuſtris vrſinoꝝ familie princeps dexterrimo vir ingenio iuris ſciā ⁊ aīo. q̄ alta curet. parua deſpici-
at inſignis ex vrbe ꝓfectus. ad oppida ſua receſſit. tanq̄ rome nō ſe ſatis tutū exiſtimaret. ſiue comitis in
ſidias veritus. ſiue pontificis indignatione ꝯmotus. nec reuocat⁹. in hāc vſq̄ diē reuerti voluit. Caliſto i-
ter oīes cardinales duo ad hoc vſq̄ tp̄s imprimis auditi atq̄ accepti fuerūt wilhelmus Rothomagenſ
ameno ingenio. ⁊ ſanguinei origine clarus ac petrus ſancti marci eugenii quarti nepos patricia apud ve-
netos gente nat⁹. ⁊ induſtria potens. ſiue q̄ꝺ eoꝝ cōſiliis multū ineſſe crederet. ſiue q̄ꝺ alteꝝ francie regnū
alteꝝ venetoꝝ rempublicā dicere poſſe arbitratus ē. Symonē romanū p̄hie ſtudiis ⁊ arte medica excellen
tem adeo dilexit. vt f̄rem eius iacobū ep̄m feretranū q̄q̄ virtute preſtātem ſua potiſſimū ꝯſiderat̄ōe ru-
beo galero donauerit. In audiēdis legatōnib⁹ priuatorūq̄ hoīm cauſ antecefforꝝ ſuoꝝ facilitatē longe ſu-
perauit. Ep̄las ⁊ regibus ac amicis p̱ ſeipm dictauit in ſignādis ſupplicationibus libēs ⁊ hilaris tēpus
abſumpſit. De iure interrogatus ꝯcupide r̄ndit. leges canoneſq̄ tam ei fuerunt in promptu. q̄ſi heri aut
nudiuſtercius ſcolā iuris primū exiuiſſet. Nihil em̄ memoria ſua excidit q̄ꝺ retinēdū exiſtimauit. ceteꝝ nul
la facultas ei iuris cognitione potior viſa ē. in q̄ ipē ita excelluit vt ſuoꝝ p̄deceſſoꝝ. q̄ ſibi poſſit equari. vix
vn⁹ aut alter inueniat. Hic poſtq̄ ordini cardinaliū me inſcripſit. varmiēſem q̄z ecciam ad mare baltheuz
in ſarmathas ſitū poſtulātibus canonicis ꝯmēdauit. cui⁹ poſſeſſionē fremētib⁹ ea in regione crudelibus
⁊ atrociſſimis bellū nōdū aſſeq̄ potui. In vmbria q̄ hoc tp̄e ſub ducatu ſpoletano cōtinet pauce ciuitates
inteſtinis ſeditōibus caruerūt. Nurſia q̄nti ſertorii quōdā p̄ria guelfarū ꝯtrū inſidiis ſepi⁹ agitata vix tan-
dē reſpirare potuit. Naruia quā ſulphurio gurgite candid⁹ amnis circuit ancipiti vix adeundo iugo gi
bellinoꝝ factione dep̄ſſa guelforū ꝯſilio ducta defecit. Nō amerinis. nō reatinis. nō fulginatibus, nō orta
nis nō ipīs deniq̄ ſpoletanis ſue calamitates defuerūt. Sz aſiſina ciuitas oīm miſerior iuēta eſt. q̄ dūmō
brachianāmo Sforcianā factōꝫ amittit. ⁊ nc̄ p̄tē q̄ ſupior. nūc alterā q̄ iferior appellat expellit eo deducta
ē. vt iam ciues vniuerſi. nō ſolū inferiores. ſ̄ nulli poti⁹ vrbe iā pene deſerta dici p̄nt. Pycenīnū regio-
nē. quā n̄ra etas marchiā vocāt. Franciſcus Sforcia vicecomes eugenio q̄rto ponti. maximo cū rebus ba
ſilienſib⁹ occupato. ⁊ nō ſolū philippi marie ſ̄ alfonſi quoq̄ regis inimiciciis implicito vna quodāmō ex
curſione ademit. nōnulliſq̄ poſt annis cōtinuata poſſeſſione retinuit. Interim captus amore puelle. q̄ in-
ter v̄gines cōiugi ſue hrebat. ⁊ ſibi m̄ltaꝝ moleſtiarū. ⁊ illi necis cā fuit. ꝑpetua ea vocata ē. apud nouari
enſes honeſtis parētibus orta. forma egregia. ⁊ ingenuis morib⁹. niſi potētis dn̄i decepta blandiciis. vir
ginitatē cū adulterio ꝯmutaſſet. hec cum paulatim intumeſceret vterus ad tegendū facin⁹. queſito qui eaz
duceret viro deſpondet. Conſtituto nuptiarum die vocatis amicis. apparato grādi cōuiuio. ſponſus in
oppido quod a franciſci curia non longe inhabitabat aduentum noue nupte preſtolabat ducitur illa mul
tis comitata nobilibus. Sed ingreſſa oppidū. cū deſcendere in domo ſponſi crederet. iuſſa vlterius ꝑge-
re in arcē rapta ē. nec vlteri⁹ infelici viro vidēde ſpōſe copia fuit. Qꝺ cum blāca frāciſci ꝯiūx cordatiſſima
mulier cognouiſſet. nūq̄ deinde q̄euit. donec dimiſſis ꝑcuſſorib⁹ puellā q̄uis diligenter cuſtoditā interfe-
cit. frāciſc⁹ q̄uis ea re valde ꝯmot⁹. vxoris tn̄ iuſto dolori cēſuit ignoſcendū. Exin pōtifex eugeni⁹ iā phi-
lippo regiq̄ ꝯciliat⁹ nicolaū picininū cū exercitu aduerſus frāciſcū miſit regēq̄ vt iter in marchiā duceret
adhortat⁹ ē. annuit alfonſus. delectuq̄ militū hīto cū florētiſſimis eq̄tū pedituq̄ copiis in picenū ꝑuenit.
Iūctiſq̄ apꝺ biſiū cū picinino caſtris coq̄ toti⁹ exercit⁹ duce ꝯſtituto ꝯterritos oppidanos i deditōꝫ eccie
ꝯpulit. q̄ꝝ exēplo ⁊ ſctī ſeuerini incole ſecuti claues portarū miſere. Que cū frāciſc⁹ accepiſſꝫ copiis ſuis p̱
munitiora ꝓuincie oppida diſtributis ꝓtrahere bellū e re ſua arbitratus ē. Exin cū petr⁹ brunor⁹ vnus e
copiarū ſuarū ductorib⁹. cū. dccc. eq̄tib⁹ ad regē trāſiſſet. maceracēſes ꝟo ac folētinates deditionē eccie fe-
ciſſent. Cōſentiētib⁹ venetis ac florētinis redire ſe in grām philippi ducis mediolani vt regis impetū euade-
ret amicis iterpoſitis ſimulauit. Credidit philipp⁹ l'riſq̄ ac nūciis vti copias i regnū reduceret alfonſum fru-
ſtra rogauit turpe eīn regi videbat inuito eugenio rem īfectā relinq̄. ꝑſeuerauit igit atꝫ acri⁹ inſtās cingu-
lū oppidū in deditōem eccie recepit caſtrum planū vi captū militi dirpiēdū dedit. nec territ⁹ ē. q̄uis phi-
lipp⁹ ea re cōmotus pacē cū venetis ac florētinis feciſſet. Sz aeſim cum exercitu petens troylū copiarū du-
cem. cui franciſcus maxime fidebat. Nā ⁊ multos annos in eq̄tatu ſuo primos ordīes duxerat ⁊ ſororē ei⁹
in vxorē acceperat. tradita ciuitate ſeſe dedentē in comitatū ſuū recepit. Deinde rochanicōtratam cum de-
fendente ruberto franciſci nepote. plurib⁹ dieb⁹ fruſtra oppugnaſſet. ad metaurū amnē ſupra fortune fanū

quo ſe franciſcus cum reliquo equitatu receperat cõtinuato itinere duxit. Ibi ad Alfonſuꝫ tybicen quidaꝫ
a franciſco ĩ caſtra vẽit ĩpetrataqꝫ a rege ꝓ ſui ordĩs more. liberiꝰ loq̃ndi venia. m̃lta nepharia ĩ nicolaum
ꝑñtem franciſci noĩe ꝓbra ꝯgeſſit. ꝓditorẽ ac ꝑfidũ appellans regemqꝫ admonẽs ne illi ſe credat. cui fal
lere potiſſimũ ſit. Poſtremo nicolaũ franciſci vrbis ad duellũ ꝓuocauit. In q̃ duces ipi eorumqꝫ copie de
gl̃ia de dignitate certarẽt. appariturũ q̃dẽ vno prelio ducũ ſit atqꝫ eq̃tũ v̄tutẽ ſit a rege petijt vt equus ſpecta-
tor pugne adeſſet. Nicolaus iã inde ab initio ea audiẽs ꝯmotꝰ. haud lenioribꝰ ꝯuicijs ĩ fráciſcũ abſentem
cõiectis fidẽ ſuã m̃ltis exemplis cõprobãs egre ſibi eẽ r̃ndit. Corpꝰ ſuũ vulnere ĩ ceruice recepto debilitatum
fuiſſe oñſuꝫ ſe ſingulari certaĩe vter eoꝝ ꝓditõis ĩfamia cẽſendꝰ eẽt. niſi fortũa hãc ſibi facultatẽ abſtuliſſꝫ
oblatã tñ pugnandi cũ exercitibꝰ cõditõeꝫ. leto ſe aĩo. cũ bona regis venia accipe. Poſtero die cũ copijs ſu
is ſb ipam vrbẽ fanũ patenti campo futuꝝ. qd̃ cũ a ſe poſtulare nicolaũ decoris tuẽdi cauſa rex aĩaduerteret
vtriuſqꝫ ꝑtis ſecuritati ſeſe ꝯſultuꝝ recepit. Sꝫ cũ dicta die nicolaus ĩ campũ cũ ſuis ꝓceſſiſſet. atqꝫ inſultãs
vrbis menibꝰ vſqꝫ ad portas cucurriſſet. Rex vo ꝓcul ĩde ad mille paſſus cũ exercitu ꝯſediſſet. Liberꝝ vtri
qꝫ ꝑti ꝑſtaturus campũ fráciſcus ſine regi parũ fidẽs. ſine gl̃iam ſuã de q̃ ꝑ id tp̃s haud dubie iactabat̃ ĩ di
ſcrimẽ adducere veritꝰ. intra vrbẽ ſuos ꝯtinuit. Mag̃ inter franciſcũ ⁊ Nicolaũ. nõ emulatio mõ viguit ob
rei militaris gl̃iam. cuiꝰ primas ꝑtes ſibi vterqꝫ arrogabat. verũ ⁊ ſimultas ingẽs ob veteres inimicicias
q̃ olim iter Brachiũ ⁊ Sforciã fuerãt. q̃ꝝ alter fráciſco pr̃ alter nicolao mgr̃ ac dux fuerat. atqꝫ idcirco nõ tm̃
hoſtes ſꝫ vt inimici inter ſe bellũ gerebãt. nec ſb vno eodẽqꝫ ꝓncipe vt militarẽt adduci poterãt. Nicolaus
ex corporis breuitate pycinini nomẽ qd̃ ytalica lĩgua puũ ſonat accepit. Sꝫ q̃nto mediocritate ſtatura eiꝰ ĩfe-
rior. tanto aĩ magnitudo ſupior. Pauca ei v̄ba fuert atqꝫ paꝝ compta. Sꝫ q̃ m̃ltaꝝ ac magnaꝝ reꝝ ſñiam cõ
ꝓhenderẽt. in milites ſuos ĩdulgẽs. ĩ amicos liberal̃. in hoſtes durꝰ ⁊ aſper. dimicandi cupidꝰ. q̃etis impa-
tiens. gl̃ie auidus. ⁊ ĩ ꝑicul̃ obeundis ꝓmptꝰ ac ſecurꝰ. ꝑlũ ex occaſione ꝑtinꝰ ſumpſit. hoſtẽ celeritate ꝑ-
uenit excurſione fatigauit. leuis armature. eq̃te magiſqꝫ pedite vtebat̃. fortes atqꝫ aſperos milites amauit.
hoſtiũ nũero deterreri nõ potuit. Quibꝰ rebꝰ cũ plimos ⁊ ĩ gallia cyſalpina ⁊ ĩ reliq̃ ytalia triũphos ex ho
ſte duxiſſet haud dubie reꝝ geſtaꝝ magnitudĩe ⁊ gl̃ia mgr̃o ſuo Brachio maior euaſit. Franciſcꝰ aũt honẽ
ſto corpe fuit. ⁊ qd̃ mediocritatẽ non paꝝ excederet. amplo pectore. robuſtis mẽbris ⁊ apte diſpoſitis. facie
grata. iocũdis ocul̃. caluicie venerabilis. facũdia copioſus ingenio pacri. aĩo reꝝ magnaꝝ cupido. ſolers ĩ
miſtrandis rebꝰ. ĩ laboribꝰ ꝑferẽdis infatigabilis. in occaſionibꝰ ꝓſpiciẽdis acutꝰ. ⁊ ſagax ĩ hoſtibꝰ fallẽ-
dis. v̄ſutꝰ ⁊ vafer ĩ ꝓſagiẽdis euitandiſqꝫ dolis. ac hoſtiũ ꝯſilijs ꝓuertẽdis cautꝰ atqꝫ ꝓuidꝰ. Raro niſi ex
deſtinato cõflixit hoſtẽ. ſepiꝰ obſidẽdo qꝫ decertãdo cõfregit. peditatũ ĩ mag̃ precio hũit argento atqꝫ auro
cultos eſſe milites voluit. in exeq̃ndis cõſilijs celer ac ꝑſeuerãs ĩ oĩ renouãda ꝑñtia aĩ laboꝝ tollerãtia. vſu
exercitatione cõſilio mirifice inſtructꝰ. q̃bꝰ artibꝰ breui adeo magnꝰ effectꝰ ẽ. vt vnꝰ ex oĩbꝰ copiaꝝ ducibꝰ
inuẽtus ſit. q̃ cũ Nicolao de rei militaris principatu cõcertare poſſet. Nã cũ ſcĩa rei militaris atqꝫ auctẽ pa-
res viderẽt̃. diu dubiũ fuit. vter alteri añponendus eſſet. Sꝫ hãc litẽ fugatꝰ paulopoſt nicolai exercitus. ⁊
in gens victoriaꝝ franciſci curſus ⁊ mediolanẽ. fortuna ĩ eũ pleno cornu trãſlata ꝓrſus diremit. Ceteruꝫ
fani expugnatõꝫ cũ rex difficillimã ĩtelligeret. nõ fráciſci ſolũ magni ⁊ ꝑitiſſimi ducis ꝑñtia defenſi. verũetiã
ꝙ vrbs mari adiacens claudi. ne cõmeatus intraret haud quaqꝫ potuit. inde abiens in firmanũ duxit quo
in loco cũ alexander franciſci frater eruptione facta. poſtremũ agmen eius inuaderet. cõuerſis in euꝫ ſignis
hoſtem intra vrbem repulit atroci pugna per muris facta ⁊ antemurali quod pro vallo ſtabat vi capto. De
inde ad turrim palmaꝝ compoſito agmine. ꝑuenienti franciſci ep̃la reddita ẽ nuncio intercepta. q̃ troilo ac
petro Bruniauro inſcripta. inter cetera ea v̄ba continebat. ne amplꝰ differẽtes. iam tandẽ cogitata matu-
rarẽt quapropter oẽs de ꝓditione ſuſpectos armis eq̃ſqꝫ ⁊ oĩe ſuppellectile priuatos. in vincula cõie-
ctos in arogoniã miſit ⁊ in arce ſatabie valentini agri cuſtodiri mandauit. nec diu poſtea cuꝫ temaritani de
ditõem feciſſent in regnum ſuũ diuertit. duobus milibus equitũ ad pycininũ q̃ ad montem aureũ cũ exer-
citu ſubſtiterat tranſmiſſus. Sed priuſqꝫ illi aduẽtaſſent pycininus repentino franciſci aduentu inuaſus ꝑ
lio. fuſus pulſuſqꝫ fuerat. Cliuus in quo caſtra poſita erãt. ⁊ oppidũ ꝓximũ diſſipatos fuga ſuauit. Fran
ciſcus ea victoria ſimul ⁊ ꝓfectione regis elatus picininũ vndiqꝫ veluti victor percurrere ⁊ infeſtare cepit.
Rogatus ab eugenio alfonſus eo reuerti. cũ iam ſe itineri accingiſſet. noui regni motibꝰ domi retentus lu
pum virreũ vrſinũ garſiãqꝫ cum non paruis copijs aduerſus Sforciam miſit. Interea nicolaus pycininꝰ
a philippo in galliã reuocatus fráciſcũ filiũ cum ꝑte copiaꝝ in pyceno dimiſerat. Quẽ Sforcias ad mõtẽ
vlinum prius pugna ſuperatum intercepit quã regis auxilia ei aduenisſent. Poſt hec ludouicꝰ aquilegieñ.
patriarcha eam prouinciam ab Eugenio ſortitus iohannem vintimiliũ inter belli duces famam preſtan-
tem. cum magna equitum peditumqꝫ manu a rege miſſum. omnibus copijs ſuis prefecit. cuius induſtria
aufidam oppidum obſidione clauſum in deditionem accepit. Erant eo tempore non parue philippi copie
apud cingulum oppidum contra franciſcum miſſe. Nam philippus cũ fráciſci recõciliatõem iã tandẽ mu
tilatã intellexiſſꝫ Italianũ Forlanũ ĩ rebꝰ bellicis late cognitũ. q̃ põtificis ꝑtes adiuuaret eo trãſmiſerat. Cui
cum patriarcha ⁊ vintimilius per rectam viam coniũgi non poſſent. Nã media loca franciſcus obtinebat
magnis itineribus promontana ad eum peruenere. quo cognito franciſcus e pyceno diſcedens in vrbinã
cem agrũ ſeſe recepit ꝑriarcha montẽ molonẽ obſedit atqꝫ obtinuit. Deindẽ oppidum ſancti angeli vi ex
pugnans diripiendũ militi dedit. vintimiliꝰ paulopoſt ab eo ĩ regnũ ad hiberna recedẽs ꝑ agrũ firmanuꝫ
nõ ꝓcul a mõte ſctõ cõſtitit cuiꝰ aduẽtũ ꝯterriti oppidani. emiſſis oratoribꝰ deditõꝫ fecere ſitiqꝫ circũiecta
caſtella. deĩde ad mõtẽ altũ ꝓfectꝰ. dies aliq̃t ibi mãſit. Interim firmani ꝯiuratõne fctã ſpe ꝓpinq̃ auxilia a
fráciſco defecerũt alexãdro frẽ cũ magna equitatus parte in arcẽ cõpulſo. q̃bus ⁊ vintimilius ⁊ pontificis

copie mox auxiliū ꝓbuere. Sed cum arx eiuſcemodi eſſet. vt ſola fame vinci poſſet. premunitis vrbis par-
tibus. ne deſcenſus ex arce fieret vintimilius vti ꝯſtituerat. in hiberna ꝯceſſit. Seq̄nti āno alfonſus remū-
dū buillum ⁊ cū eo mille equites. totidē pedites ad pr̄iarchā in pycenuꝫ miſit. q̄ vbi cuꝫ iacobo caynano ī
eccłie caſtra ꝑuenit. mox ytalianus forlanis mandāte philippo maria ꝯp̄henſus ē. at poſt triduo iuſſu pa-
triarche apud Roccācontratā ſecuri ꝑcuſſus. montē fabꝛuꝫ deinde cepere. ⁊ aliq̄t caſtella friderico vrbina
ciū ꝑ̄ncipi eripuerunt. ſ; cuꝫ iā duo milia eq̄tuꝫ a florētinis ac venetis miſſa. franciſci exercitum auxiſſent.
Philippus vero exercitu ſuo ad caſale maiꝰ iuxta flumē padū a venetis pugna fuſo ac caſtris exuto. copias
ſuas e pyceno reuocaſſet. Et amplius eugenij ac regis auxilia poſtulaſſet. ad quem duo milia ⁊ quingenti
eq̄tes ex caſtris eccłie iubēte pontifice trāſierunt. Franciſcus iam bello ſuꝑior mōtē aureuꝫ ⁊ alteꝝ ei ꝓxim
caſtelluꝫ ſigiſmundi malateſte qui iā ab eo defecerat. ecciam fortune ſecutus. expugnauit. ⁊ eiuſdē oppidū
gradrariuꝫ obſedit. Iteꝝ rex alia pr̄iarche auxilia miſit. cuꝫ quibꝰ ī pycenuꝫ reuerſus iacobuꝫ caynanuꝫ ꝓ-
ditionis ſuſpectum apud roccācontratā. vbi et ytalianuꝫ forlanū interfici iuſſerat capitali ſupplicio affece-
rat. Exin nihil memoria dignuꝫ ab eo geſtuꝫ. donec frāciſcus philippo recōciliatꝰ illius ſtipēdia facturus
⁊ iā dux ꝯ̄ venetos deſignatꝰ ex pyceno receſſit. nā poſtea nō ſoluꝫ arx firmana ſ; oīs ferme ꝓuīcia ī eiꝰ po-
teſtatē facta ē. In aſculo ioſias nobilibꝰ ortꝰ parētibus admoduꝫ adoleſcens iohānē franciſci Sforcie fra
trē magno aīo iuuenē. ⁊ qui eā vrbē ꝑ om̄e belli tp̄s egregie defendiſſet. ꝯſpiratione cum paucis inita in-
cautuꝫ obtruncauit. S; cuꝫ ⁊ ip̄e tirānuꝫ ī p̄ria gereret ī exiliuꝫ actus ē ciuitas deinde ſb̄ eccłia quieuit. Ci-
uis anno abhinc ſuꝑiore idē ioſias arcē quādā naturale ſitu munitā ⁊ vrbi ꝓpinquā. cuꝫ pleriſqꝫ latronibꝰ
occupās ī̄ ꝑuas curas illi ppł̄o īgeſſerat. q̄ res ei paꝝ ꝓſp̄e ceſſit. nā rodericꝰ. s. nicolai cardīał eiꝰ ꝓuīcie
legatꝰ. obſidionē loco admouēs. poſtq̄ꝫ arce potitꝰ ē. captū ip̄m vinctūqꝫ romā miſit. In vrbino dux gē
tis oddo mr̄e colminienſi nobiliſſima natus cū per libidinem in matronas nobiles debacharet. nec mo-
dum licentie faceret ppłari tumultu interfectus eſt. Incentor nequicie ⁊ adoleſcentie ſue corruptor protho
notariꝰ carpenſis nobili genere ortꝰ. ſ; ingenio peſſimꝰ. qui nuptis ac v̄ginibus q̄ꝫplurimis vim intulerat
qui per oīa ſcelera ad ſummū vicioꝝ peruenerat. eadem nocte cū diſcipulo ſuo necatus inexhauſte libidis
penas dedit cadauer eius in foꝝ delatum deſecta virilia in ore mordicus tenuit. Guido pater oddonis pri
uſq̄ꝫ ꝯiugē ex colūminēſi familia duceret cū proles ei nulla virilis eſſet. anxius quonā pacto in gēte ſua im-
periū ꝓpagaret cōcubinā ex ſe pregnātē aſſimulauit exin Bernhardini cardenſis agnati ſui ꝑ̄clari copiaꝝ
ducis filiū tūc forte natum ſupponi ꝓ ſuo nutririqꝫ iuſſit friderici noīe indito. ſ; coniugio deinde contracto
cum filiū legitimuꝫ ſuſtuliſſet cōuerſa in eum cura fridericū aduc pueꝝ militie tradidit. in qua ille etatē vſqꝫ
ad virilē ꝑſeuerauit. Deinde oddone mortuo vocatus a ppł̄o vrbinaciū princeps factus eſt. Clarus vir ⁊
caſtrenſibus diſciplinis apprime inſtitutus. cui nec in admīſtrandis rebus bellicis ꝯſiliū. nec in capeſcen-
dis periculis animꝰ nuq̄ꝫ defuit. nec vere factis q̄m fide clarior. q̄ quidē vel maxime patuit cū bello picenti
franciſcū Sforciā q̄ ad eū ſe receperat fortune afflatu iā pene deſertus ꝯſtātiſſime iuuit ac fouit. Indignus
profecto q̄ militari ludo dextrū ꝑdiderit oculū. Apud ariminū emilie vrbē ſigiſmūdus malateſta ſceleri-
bus inſignis imperiū tenuit. qui cū Sforcie filiam matrimonio ſibi adiūxiſſet partes eius in picenti bello
aliq̄ꝫdiu ſecutus eſt. deinde ſub eccleſia ſtipendia fecit militauit in gallia contra venetos ⁊ in tuſcia cōtra re
gem aroganum que res poſtea magno detrimēto fuit. Nā cum de pace totius ytalie apud neapolim agere
tur rex huiꝰ iniurie memor. eū q̄ ſibi fidē nō ſeruaſſet extra cōmunē pacē eſſe voluit. Deinde comitē iacobū
pyciniū ⁊ fridericum vrbinaciū principem cū copijs in eum miſit qui aliquot ei nō parui nomis oppida
abſtulerūt eiuſqꝫ agrum ferro ⁊ igne vaſtarūt ip̄e cum auxilia vndiqꝫ fruſtra imploraſſet. ad extremū quod
vnū ſalutis erat remediū alfonſo miſſo ad eum reconciliari ꝯſtituit. cuiꝰ nondū ꝑ̄ces exaudite ſunt. quāuis
ſpem ꝯcordie regis clementia nō paruā effecit. In fauētia mortuo guidone anthonio cuius multa in re
bus bellicis clara facinora referūtur principatum frater eius heſtor arripuit. ⁊ ip̄e in armis late cognitus.
qui florentinis contra regem militans haud alia rōne q̄ꝫ ſygiſmūdus ab alfonſo declaratꝰ hoſtis extra vni
uerſalem pacē factus ē. Fabrianeñ. q̄ dudū tyrannide oppreſſi. necatis tandē q̄ndecim ex familia q̄ princi-
patum inuaſerat fugientibus reliquis ad eccłie impiuꝫ redierāt. Multiſqꝫ poſt annis in pace quieuerāt. hoc
anno de rebellione tentantes. ſeu conſentientes ſeu ſuſpectos ciues aliquos in vincula cōiecere exin tormē
tis ac queſtionibus proditio expreſſo crimine. vltimo ſupplicō affecerūt. In aquila marſoꝝ vrbe apud
quā memoria noſtra brachius paruſinus dux belli formidatiſſimus dum per anni tempus obſidionem te
nuiſſent martini quinti pontificis maximi ac feliciſſimi armis victus interijt. Diuus bernhardinus ſenen-
ſis poſtq̄ꝫ ytaliā omnē xp̄i nomē ꝑ̄dicando ꝑagraſſet. mortalis vite curſum ꝑegit. eoqꝫ in loco ſepultus cla
rere miraculis affirmať. Fuit aūt bernhardino generoſa inter ſenenſes origo. nec vera ē aſſertio eoꝝ. q̄ pa-
triam illi maſſam fuiſſe tradunt. q̄uis puericie ſui ibi nōnulla rudimenta ꝑegerit. cum eſſꝫ mater eiꝰ maſſa
na ceteꝝ pater ac maiores ſui longa ſerie inter nobiles ſenenſes habiti ſunt vbi ⁊ ip̄e natus. ⁊ maiori ex ꝑ-
te educatus. Cum adoleuiſſet iuri pontificio ediſcendo operā dedit. ſ; cum ſepultis parētibus fallaces hu
ius mundi blandicias. ⁊ inania eius eſſe ꝓmiſſa animaduertiſſet. diſtributa inter xp̄i pauꝑes ſubſtantia.
diui franciſci religionē ingreſſus. traditam ſibi regulā exactiſſime obſ̄uauit. declinanſqꝫ maiores conuen-
tus. eoꝝ ductor ac mgr̄ effectus ē. qui fratres obſeruantes appellanť. maximuꝫ autē ei ſtudium in edocen-
dis ppł̄is fuit. qui cum eēt facundia copioſus. ⁊ doctrina inſignis. incredibili oīm attentione audiebať. ⁊
quaſi alter paulus eēt vas electionis in admirationē ac reuerentia habitus ē. Tres euꝫ ppł̄i ſibi pontificē
elegerūt. vrbinas ferrarīēſes ſenēſes. ſ; nō fuit ei cōſiliū. linguā q̄ toti poſſꝫ ytalie ꝯſulere vnā ītra vrbem cō
cludere. Regnū iā neopolitanū īgreſſi ad felices alfonſi mirabileſqꝫ reꝝ curſus ſtilū ꝯuertimꝰ. Poſt bellū
nauale qđ ip̄e cuꝫ genuenſibus infeliciter geſſit. tanq̄ꝫ cognorit fortuna ſuū errorē. q̄ tanto principi moleſta

fuiſſet. nouercale odiū in maternū mutauit affectū ⁊ que illi aduerſiſſima fuerit fecūdiſſima facta eſt. nā phi
lippus mediolanenſiū princeps vbi captiuū regem ad ſe ductum ⁊ ſe victorē longe minorē victo animaduer
tit mox ex hoſte factus amicus leberū eſſe regem iuſſit ſocietateq; ſecū equis conditionib⁹ facta eū magnis
muneribus donatū a ſe dimiſit. Jſabella interea ꝯiunx rhenati lothoringie ducis. qui cū alfonſo de regno
contendebat ⁊ ꝑ id tempus in captiuitate philippi burgundie ducis detinebat cū duobus ꝑuis filijs caie
tam venerat eaq; ꝑſidio firmata neapolim ſe ꝯtulerat. Sꝫ petrus arrogo frater alfonſi qui ex bello nauali
cū paucis triremibus euaſerat. repata in ſicilia claſſe ꝑter ſpem mutatus ab altera factione caietanoꝝ nocte
ꝓfectus eo caietā obtinuit ⁊ expulſo hoſtiū ꝑſidio ſuū impoſuit miſſis ad alfonſum nauibus que illum ex
portu venerij aducherent. Appulit paulopoſt caietā in eiſdē nauibus. alfonſus deinde capuā petijt. que li
cet medio tꝑe ab yſabella ⁊ iacobutio candola acriter oppugnata fuiſſet. virtute tñ iohannis vintimilij ei⁹
loci ꝑfecti in fide ꝑſtiterant. Jbi reimūdus nolan⁹ regulus alfonſo recōciliatus eſt ⁊ mox ſcaphatū in inſu
la ſarni ſitū caſtrūq; maris in deditionē accepit. Jſabella vbi ſe viribus alfonſi imparē ſe eſſe cognouit ab
eugenio romano pontifice auxiliū petijt qui vitelliſcū patriarchā alexandrinū cū tribus milibus equitū ac
pari numero peditū ad eā miſit. ꝓfect⁹ in agrū cāpanū patriarcha aliquot caſtella vi cepit. obſediſſetq; ca
puā niſi iohānes vintimilius. dccc. equites quos regina ad eū tranſmiſerat ex improuiſo inuadens fudiſ
ſet cepiſſetq;. Aggreſſus eſt tñ idē patriarcha iohānē anthoniū principē tarentinū ad montē fuſculū ac eū
expugnatū in caſtris captiuū abduxit. eaq; demū lege dimiſit vt frater eius quingentis equitibus ſtipēdia
pontifici faceret. Gerebant patriarcha ⁊ iacobus candola cōmuni ꝯſilio ⁊ amicis animis ꝓ regina bellū
ſꝫ interuenientibus ſimultatibus copias ſeparūt. interea duoꝝ menſiū inducie inter patriarchā ⁊ alfonſum
facte. quibus durantibus patriarcha iacobutio reconciliatus iunctis cū eo viribus prius opprimere alfon
ſum ſtatuit ꝙ recōciliationis ad eū noticia pueniret. Erat alfonſus apud vicū iulianū tribus miliarib⁹ ab
auerſa ſecutus in caſtris. cū ſibi nunciatū ē hoſtes rupto induciaꝝ fedē aduētare ſibiq; minime tutū expecta
re impetū. ob quā rē ſublatis ſignis mox capuā ſe recepit. nō tamē abſq; dāno ſuoꝝ qui poſtremū agmen
duxere. Sꝫ cū patriarcha auerſaꝝ ſibi ad inhabitandū tradi ab Jſabella peteret iacob⁹ impediret rurſus
inimicicie inter eos ſuborte ſunt. ſꝫ cū tranenſes excepta arce alfonſum dñm appellaſſent ⁊ arx oppugnari
cepiſſet. patriarcha cū exercitu eo ꝓfectus obſidionē firmauit. cui ⁊ iacobus candola ab Jſabella rogatus
et iohannes anthonius vrſinus ⁊ multi alij ſe ꝯiunxerunt firmata obſidione cū iohannes anthoni⁹ haud
ex animo bellū gerere crederet ⁊ naues regis aduentare tranenſibus auxilio narraret. verit⁹ patriarcha ne
intercluderet cū paruo nauigio ingreſſus mare tanq; pecunias ab eugenio petiturus in picenū adnauiga
uit. deinde ſe romā contulit. milites eius ſine duce relicti ad candolā ſe contulerunt. Arx deinde alfonſo de
dita eſt ⁊ iohannes anthonius ad eū redijt. Jnter hec rhenatus e captiuitate dimiſſus cū decē triremibus
neapolim venit ⁊ vocato a ſe iacobo candola ex eius ꝯſilio ſcaphatū petens in deditionē accepit. deinde in
ſulmunenſem ꝓfectus cū fruſtra vrbē obſediſſet agrū vaſtauit incendio. nec alfonſus interea quieſcebat. ſꝫ
albano ac celano agro ſubacto ad caſtrū vetus puenerat in valle ſubletia ſitū cui rhenatus oblata ꝓ milita
ri more cyrotheca preliū indixit. accepit alfonſus. ſed que ſunt ſingulari certamine an collatis ſignis cū to
to exercitu dimicandū eſſet ſe ad vtruq; paratū eſſe. Cūq; rhenatus reſpondiſſet vniuerſi certaminis cū to
to exercitu fortunā ſe velle ſubire. rhenato renunciauit placere id quidē. ſed qm veteri more ei⁹ fuit qui ꝓ
uocet diē ac locū prelij dicere. ſe cū exercitu inter acerras ac nolā ꝓficiſci. qui campus lata planicie vtriq;
idoneus erit. ibiq; eū ad diē octauū preſtolaturū. Hinc orta diſſenſione cū rhenatus locū in quo alfonſus eſ
ſet ꝯſtituendū diceret preliū impeditū eſt. Alfonſus in nolanū ꝑrexit. rhenatus in eū locū vbi alfonſi fue
rant caſtra duxit exercitū. atq; ita ſuo ſatis honori vter factū putauit. Exinde rhenatus in pelignos ducēs
caſtrū vetus ſubegit. Afonſus in vallem cardinā ꝓfectus arparidū oppidum vi cepit. ⁊ marinuꝫ boffam
vallis dñm captiuauit. Caſertinum regulū in fidē recepit. Jn lucaniā ducens oppidū anglū obſidione fa
tigatū obtinuit. Luceriam dedentibus oppidanis accepit. iam quindecim milia equitū caſtris eius erant.
quibus fretus abſente rhenato neapolim petens cū petro fratre binis caſtris vrbem obſedit. decem triremi
bus in portu collocatis. oppugnat vrbs magnis viribus. nec ciues ſeipſos negligunt. Sed dum petrus
paululū a caſtris ſpeculandi gracia in littore vagat e carmelitano templo caput tormento ictus repente oc
cubuit. vir apud omnes ordines gratioſus ⁊ ad rem militarem natus. animi magnitudine ⁊ corporis ro
bore excellens. ad ſubeunda pericula impauidus. acer ⁊ manu promptus. cuius interitu conſternato exer
citu eius diei dimiſſa eſt oppugnatio. Alfonſus vbi germani iacere truncū cadauer inſpexit Ad hec inquit
ego te frater ſtipendia duxi vt eſſes q mihi tuo ſanguie tuaq; nece regnū parares. recondiq; loculo corpus
iuſſit ⁊ in arcem maritimā deportari. cui poſt tempora nactus idonea dignum ſuo genere funus duceret.
Sequentibus vo diebus cū oppugnatio repeteret tanta vis imbriū cecidit vt neceſſario ab obſidione diſ
ceſſum ⁊ res in religionē ſit verſa. Exin caynarum oppidum tradente quodaꝫ milite multis oppidanis oc
ciſis ab alfonſo receptū eſt. ⁊ arx fame coacta in deditionē venit. Rhenatus interea ex pelignis reuerſus
neapolim vbi que acta fuerant didicit Turrim cū vincēcij optune in mari ſitā ad tutelam regie arcis vi ex
pugnauit. deinde arcem ipam pluribus diebus oppugnans dedente profecto cui annona prorſus deerat
in poteſtatem ſuam accepit. Alfonſus vero cum fruſtra obſeſſis auxilium ferre conatus eēt in lucanos tra
ijciens ſalernitanos totamq; ferme prouinciā ⁊ brutioꝝ multos in deditionem accepit. Jacobus aūt can
dola preſtanti vir ingenio ⁊ a lraꝝ ſtudijs non abhorrens atq; imprimis rei militaris peritus. qui ſb bra
chio ſtipendia fecerat. dum caſtellum quoddam iacobi laguniſſe oppugnare nitit catami ꝓ fluuio corrept⁹
occubuit. clarus profecto regulus ⁊ ingenti laude dignus. ſi ꝙta induſtria ⁊ rei bellice cognitio tanta illi
fides ⁊ in promiſſo conſtantia fuiſſet. Johannes vintimilius ⁊ ipe ꝑ idem tempus acerras prodentibus

oppidanis ⁊ arcem fame laborantē in poteſtatē recepit. Auerſam qꝫ a rhenato deficientes alfonſum intro
miſere. qui arcem apprime munitam ⁊ forti p̄ſidio defenſam cū expugnare facile nō poſſet foſſatis ingenti
bus excluſit ⁊ oppugnari quotidie iuſſit. Rhenatus ad anthoniū candole filiū in apuliā profectus. cū ni-
hil ꝓpterea ab oppugnatione arcis auerſe ceſſari animaduerteret ꝑ caudinam vallem ⁊ deinde ab alfonſo
qui occurrerat impeditus ꝑ tranſuerſos montes ſequente anthonio in nolanum deſcendit. nec tamen ob-
ſeſſis apud auerſam opem ferre p̄ſumpſit. cū alfonſus in caſtris illic potentior videret. Sed reuerſus nea-
polim anthonium candolam de proditione ſuſpectum ꝯprehendi ⁊ in carcerem retrudi iuſſit. que res mag
ei detrimento fuit. nam cum caſtra illius ſub vrbem tumultuarent ducemqꝫ ſuū repoſcerent anthoni⁹ dimiſ
ſus eſt. qui ꝯtumeliam ſibi arrogatam iniquo ferens animo mox ad alfonſum tranſiuit ⁊ arcem auerſanā
ſeptimo iam menſe obſeſſam ei tradi curauit. ꝑſuaſo ꝑ ep̄lam xanto qui cū patre ſuo militauerat. p̄fectuſqꝫ
ibi preſidij erat: deſciuit tamen paulopoſt anthonius ab antonio. Alfonſo deinde apud beneuentū ei recon
ciliatus eſt cū arcē proditione traditā. Ciues quoqꝫ conſternati in alfonſi poteſtatem veniſſent. quo tp̄e et
calathini adactis machinis ab alfonſo expugnati ſunt. ⁊ caſtellū padula ⁊ ante vrſariam caſtra poſita. Frā
ciſcus Sfortia rhenato amicus arianū troiā manfredamā luceriam ⁊ alia pleraqꝫ oppida ꝑ id tempus ī apu
lia obtinebat. quorꝫ cuſtodiam ceſari martinengo cū non paruo equitatu ꝯmiſerat ip̄e in piceno agens. Ce
ſar cum eſſet alfonſo infeſtus bis extra menia troie pugnare auſus, bis ab alfonſo ex acie fuſus. turpi fuga
in vrbem ſe recepit. nec multo poſt vicarū oppidum reſiſtentibus oppidanis vi captū p̄da militi permiſſa
feminarꝫ decus regio more ſeruatū. Alexander aūt franciſci ſforcie frater ſub vrbem theatini reimundū can-
dolam ac ricciū ⁊ ioſiam cum copijs ad alfonſum euntes repente aggreſſus leui certamine fudit. riccium ac
ioſiam preceps fuga ſaluauit. Reimundus interceptus eſt. qui cū eſſet anthonij candole patruus illū ſcelo
ab alfonſo alienauit. Venit ⁊ iohannes cardinalis tharentinus in regnum aduerſus franciſcum aquinanū
eugenij copias ducens. Sed occurrens alfonſus retro eū repulit. Exinde rupem vilhelmam in alto monte
ſitam caſtellis circa occupatis fame coactam obtinuit. ⁊ paulopoſt capreas oppidū in inſula eiuſdē nomi
nis ſitam tyberij quondam ceſaris ſiue delitias ſiue latebras. nec moratus caſtra ad neapolim poſuit. ſimil
qꝫ puteolos obſedit. qui aliq̄diu fortiter reſiſtentes. tandem rei frumentarie defectione regi portas aperu
erunt. Turris quoqꝫ quā vocant occanij recepta eſt. vrgebant interea rei frumentarie inopia neapolitani.
nec ſpem aliam habebant qꝫ vel genuenſes mari vel franciſcum Sforciam cū anthonio candola auxiliū ter
reſtri itinere allaturos eſſe. Auellus interea faber quidam cementarius quē fames neapolim exire cōpule
rat. ad alfonſum ꝓfectus. ſi premium adſit vrbem paruo militum periculo capi poſſe demonſtrat. deligunt
viri fortes ducenti qui cum auello eiuſdem fratre ꝑ oſtenſum aqueductum nocte vrbem ingreſſi menia oc-
cupent. rex cū exercitu paratus ſignū expectat. illi in domum quandā ꝑueniunt in qua vnica erat anus ⁊ a
dulta cum ea virgo. mater cū exclamare cepiſſet celeriter oppreſſa vocem emittere inhibita eſt. filia ſua ſpō
te conticuit ⁊ iam ſol exortus erat. nec amplius qꝫ viri quadraginta ex omni numero puteum euaſerant. q
nunciare ingreſſum regi debuerant. ſiue negligentia ſiue aliam ob cauſam nihil regi ſignificauerunt. exiſti
mauit alfonſus aut ceſos eſſe qui miſſi fuerant aut metu exilire non auſos. ꝓfectuſqꝫ prius vrbem ab ea ꝑ
te que occupanda erat inuadit. Rhenatus cū ea manu quā ad ſubditos caſus parauerat citato equo ad mu
ros contendit hoſteſqꝫ procul amouit. ingens v̄o pauor ⁊ ꝯſternatio eos cepit qui e puteo euaſerant. nec re
gredi in puteū ne armorꝫ ſtrepitu ꝑderent. nec erumpere ꝓpter paucitatem audebant. Alfonſus vt vidit ni
hil a ſuis intus miſceri deſperatis rebus in caſtra redijt. Rhenatus tanqꝫ periculū depuliſſet relictis cuſto-
dibus ⁊ ip̄e in regiam conceſſit. nec mora nuncius ad alfonſum currens multos e puteo prodiſſe atqꝫ in do
mo tacitos ob metū latere nunciat. Iterum igit ad menia ſuccurrit inſtauratqꝫ preliū vt erumpendi anim⁹
latentibus acuat. Interea filius eius quē nominauimus anicole a ſtatione ſua domū veniens pulſatis fo
ribus aperiri ſibi expetit. mater ⁊ qui intus erant examinati quid agant neſciunt. vincit tandē ea ſententia
vt reſeratis paululū foribus manus ei iniiciant eūqꝫ ꝯprehenſum tacere iubeant. ſ ille repente vt armatos
vidit trepidus refugit. hoſteſqꝫ intra vrbem eſſe vociferat. ad rhenatū ſubito peruolat. queque viderit refert
at qui intus erant vno agmine raptim e domo ꝓſiliunt primoqꝫ impetu menia ꝓpinqua vno tantū vigile
ibi reperto turrimqꝫ occupant. Rhenatus eo nuncio ac tumultu excitatus ad menia celeriter reuerſus im-
petum in hoſtes facit. alfonſus quo ſuis animos addat ſcalas admoueri imꝑat. ſed oppidani eā muri ꝑtē
facile tuebant. ⁊ qui ꝑ ſcalas in captam turrim euaderent grauiū ſaxorū deiectu obſiſtebant. dum pugnat
acriter obequitans menia alfonſus locū quendam neglectum eſſe aīaduertit. eoqꝫ celeriter ſcalas admoue-
ri iubens murum obtinuit. iam qui turrim occuparant partim grauiter ſauciati pugnā remiſerant. partim
precipites e muro ſe dederant. Eratqꝫ rhenatus eā turrim recepturus niſi a tergo ſubito cū ingenti clamo
re hoſtes iniecti terrorem intuliſſent. auxit ⁊ trepidationem oppidanorꝫ vnus ex alfonſi militibus qui per
menia vrbem ingreſſus conſcenſo equo quē vacuū forte inuenit in hoſtem inuectus opinionem p̄buit ꝑ
xime porte capte atqꝫ infracte. Nō tamen rhenato defuit animus ſ cohortatus qui aderant in hoſtes forti
ter irruens eorꝫ impetum paululum repreſſit. mox v̄o creſcente hoſtiū numero ſuos exterritos aīaduertit
ſenſim referre pedem capit atqꝫ ꝑ diui ianuarij portam hoſtiū compluribus in arcē regiam cū paucis ſe re
cepit. tum ⁊ a fori boarij porta ⁊ ab alijs diuerſis muri partibus irruptio facta atqꝫ ad p̄das diſcurſum ē. a
cedibus tamen tp̄atum. Mox v̄o ingreſſo rege ⁊ prede quoqꝫ finis factus. Inſignis huius anni memoria
expugnatione tante vrbis que eo modo capta eſt quo annis antea mille ꝑ beliſarium e gothorū manibus
erepta fuerat. xl. ⁊. cccc. ſupra milleſimū ab ortu ſaluatoris xp̄i. Is annus erat ab initio cepti belli vnus et
vigeſimus. Poſtridie due ingentes onerarie naues a genuenſibus miſſe cum frumento applicuerunt. que
cognita vrbis captura ſub arcem conceſſerunt. rhenatumqꝫ omni ſpe recuperande vrbis abiecta inde ad-

duxerunt. Tres adhuc arces in fide rhenati pſeuerabant. capuana. mōtana. regia. ſed capuana pactis pau
coꝝ dierum inducijs ante rhenati abitum ſeſe dedit. Regia aliq̄nto poſtea ⁊ montana tardius recepte ſunt.
Rhenatus ad eugeniū florentie morantem ſeſe contulit. Exinde in galliā vlteriorem abijt. Alfonſus muni
ta neapoli aduerſus anthoniū candolam ducens ad carpenonū caſtra poſuit. vbi cū facta pugnandi ab an-
thonio copia ineundum certamen reguli dicerent niſi princeps adeſſet. ego inquit alfonſus qui militi ani-
mum addere conſueui. iam pſentia mea terrorē adhibebo. abſit a noſtro ſanguine ea vecordia. moxq; gale
am induit ſignumq; pugne dedit. certatum eſt aliq̄ndiu nutante victoria. Poſtremo fuſo hoſtili exercitu an-
thonius ipſe captus eſt. cui erroris veniā poſtulanti non modo ignouit alfonſus verū etiā oppida q̄ a patre
accepta hereditario iure poſſidebat reliquit ceteris captiuis ꝓhumaniter habitꝭ. nec quicq; ex anthonij ſup
pellectile que ingens erat preter criſtallinum calicem cepit. Poſt hec Pelignos Marſoſq; ſubegit. Man-
fredoniam ⁊ ſubinde arcem in poteſtatem recepit. omneſq; belli reliquias in apulia extinxit. ac pacato vbi
q; regno neapolim rediens in triumphantis morem exultante populo magnificentiſſimis apparatibus in
greſſus eſt vrbem. Poſt hec de pace in alfonſum ⁊ eugeniū actū ludouicus cardinalis aquilegienſis ⁊ ſua
virtute ⁊ pontificis auctoritate potens. idcirco ad regem miſſus eam confecit. Leges pacis in hunc modū
dicte. Eugenius pontifex alfonſum regem neapolitanū decernat appelletq;. Ferdniando regis filio cui rex
poſt mortem regnū deſtinauerat poteſtatem ſuccedendi faciat. Terracinamq; regno adijciat. Alfonſus con
tra eugenij auctoritati ſe ſubijciat atq; opituletᷣ ad agrū picenū quē Sforcias occupauerat vendicandum.
Si qn̄ pontifex aduerſus turchos aut afros bellum ſuſcipiat rex cum claſſe adiuuet. Sacerdotes regnorū
ſuoꝝ ſub concilij ptextu baſileam pfectos reuocet. nec patiatᷣ tres ex ſuis qui cardinales ſub amedeo ſub-
andienſi creati fuerant reuertentes p cardinalibus ſuſcipi haberiue. matricem ciuitatem ducalem atq; acu
mulum in marſis oppida romane eccleſie tradat. Traiecit deinde in picenū alfonſus ⁊ que ſupra relata ſūt
felici curſu pregit. Exinde domum rediēs cū genuenſibus duce raphaele adurno ea lege pacem fecit vt bel
lo ablato nemini petendi ius eſſet nec regis hoſtes genuenſis populus nec rex genueſiū reciperet illos. nec
commeatu adiuuaret. Genuenſes regi quotannis dū viueret honoris gratia pateram auream dono darent.
ac neapolim mitterent. Poſt hec anthonius paterna ſtirpe centilia p matrem vintimilius. qui multa in a-
pulis egregia facinora alfonſi gratia affeciſſet ad fontē populi nō pcul a theano quo iuſſi erant regni prin
cipes conuenire cū equitibus tricentis pfectus tanq̄ vnus ex purpuratis auctoritate maioꝝ interficere cō-
ſtituiſſet. apud regem accuſatus clā fugiens catāganū ditioni ſue oppidū repetijt. extinctaſq; regni lites ex
citare conatus nō ſolū vicinos proceres ſ3 venetos ⁊ alios italie potentatus vt in regē arma ſuſciperent ⁊ lit
teris ⁊ nuncijs inuitauit. ſ3 fruſtra illi cuncta ſucceſſere. nā cum copijs rex aduerſus eū profectus ⁊ crotanā
vrbem ⁊ omnē ei reliquū agrū ademit ipſumq; in catātiano recluſum ad deditionem nulla conditione interue
niente compulit. Johānem do nuceū qui ꝯtumatie anthonij ſuaſor fuerat oppidis omnibus exutū regno
excedere iuſſit. Secuta eſt paulopoſt pfectio regis in tuſciam. de qua ſuo loco relatū eſt. vnde reuerſus non
multo tempore interiecto Fridericū imꝑatorem ⁊ leonorā imꝑatricem ex ſorore ſua neptem ad ſe venientes
tanto honore excepit q̄ntū referre vix oratori maximo facundia ſuppetat. donatoſq; magnifice ambos a ſe
remiſit. Exinde q̄uis pacem vt pdictū eſt florentinis petentibus dediſſet. cū tn̄ capta mediolanenſi vrbe a
franciſco Sfortia leonelli marchionis eſteñ. interuentu cū venetis poſitis inimicicijs fedus iniſſet alterum
tamē in tuſcia bellū geſſit miſſo in eam expeditionē Ferdināđo filio. de quo ſatis inter res ethruſcas cōme-
moratū eſt. Soluta eſt ⁊ pax cū genuenſibus capta naue que de chyo inſula genuam petebat vt poſtea refe
remus. Ob quā rem cōmota republica genueñ. Johannes philippus fliſca gente pgnatus cū quatuorde
cim altiſſimis nauibus in portū vſq; neapolitanū adnauigauit. ibi vt regis triremes onerariaſq; naues in-
cenderet. ſ3 repulſus tormentis eneis inglorius abijt. nec multis poſt diebus claſſis regia ad montē cyrceū
ſex genuenſiū naues inſecuta cū homines effugiſſent demerſit diuiti preda in eis recepta. Quibus ex rebus
q̄q; de pace tota ferme ytalia conueniſſet inter genuenſes tamē ⁊ regē concordia fieri non potuit. Sed cū
genuenſes exules ad regis opes confugiſſent claſſis ei conceſſa eſt que liguſticū vexans litus. etiā vrbem
ipſam vt relatum eſt oppugnare nō dubitauit ⁊ nunc maioribus viribus idem bellum repetitᷣ. Fuit autem
alfonſus cū Fridericus imperator ad eū venit annis circiter octo ⁊ qnquaginta natus. corpore gracili vul-
tu pallido. ſ3 aſpectu leto. naſo aquilino ⁊ illuſtribꝰ occulis. crine nigro ⁊ iam albicanti ad aures vſq; pro-
tenſo. ſtatura mediocri. cibi potuſq; temperans. nec vino vſus niſi aqua multa pdomito. litteris p omnem
etatem operam dedit. Grāmatice apprime peritus q̄uis latine prraro loqueretur. hiſtorias omnes coluit.
nec poetas aut oratores ignorauit. dyaleticos nodos facile ſoluit. nihil ei abditū in philoſophia. archana
theologie pſcrutās. omnia de pſcientia dei. de libero hoīs arbitrio. de incarnatione verbi. de ſacramento al-
taris. de trinitate. de difficilimis queſtōnibus pcontāti ⁊ pſto ⁊ ſapienter occurrit. in reſponſionibus dan-
dis q̄uis breuis ⁊ circūfuſus. nunq̄ tamē diminutus. Sermone blandus terſuſq;. Summa ei cura ne q̄ſ-
piam ab ſe abiret. ingratas petitiones differre maluit q̄ negare. Fauit religioni. rem diuinam diligēter cu
rauit. Sacerdotalia indumenta ⁊ altaris ornamenta ea parauit quibus ꝯpari alia nulla queant. Sacram
ac domeſticam ſuppellectilem auream ⁊ argenteā admirabilē ⁊ incredibile compoſuit. margaritas vnio-
nes. adamantes ceteroſq; lapides pcioſos toto orbe queſitos coemit. ſacelli in quo ſacris interfuit ⁊ aula
rum quas incoluit parietes diuitibus atq; aureis pannis ornauit. Veſtiuit ſeipm nitide magis q̄ pcioſe.
ſerico raro vſus aut oſtreo. paludamento. venationi magnā vite ſue partē conſecrauit. In bello ſeuerus ⁊
aſper. in pace clemens ac manſuetus. pepcit facile his qui contra ſe arma tulerant. humanū ſanguinem in-
uitus fudit. ſcelera tn̄ odit. nec impune ſubditos delinquere paſſus eſt. Regnū quod multis antea ſeculis
ſpelunca latronum fuerat adeo pacatum ſecurumq; reddidit vt quacunq; iter habeas nullus pdonum metꝰ

BIBLIOTECA NACIONAL

adſit. Legatis omnibus ad ſe venientibus ſumptus oppipare prebuit. Apoſtolicis qui cardinales eſſent
obuiam extra vrbem profectus quaſi patres honorauit. naues inſolite magnitudinis fecit. ⁊ quas qui ꝓ-
cul inſpiciat ſublimes eſſe arces ꝑ mare vadentes arbitref. Edificauit plurib⁹ in locis. ſ; in neapoli ſupra
q̄ꝫ dici poſſit ſplendide ac magnifice arcē regiam cui nouo caſtro fuit nomen a fundamentis eiectā iterū ere
xit. tum opere mirabilē. inexpugnabilemqꝫ tum ſumptu magnificentiſſimā. turribus orbiculari forma ex
lapide quadrato. mirifica ſtructura atqꝫ artificio muriqꝫ craſſitudine inaudita ⁊ ingenti arcu triumphali ex
marmore candidiſſimo excitat. Reformauit ⁊ arcem ſancti ſaluatoris in mari exono nuncupatū. cuius in-
expugnabilis ſitus ad vſum magnificentiſſime regie redactus eſt. Ampliauit ⁊ vrbis portum obiecta i ꝓ
fundo maris altiſſima mole. craſſiſſimo muro. turribus munita. ſalubritatē vrbi exiccatis paludib⁹ dedit.
Magnus ꝑfecto princeps ⁊ in vtranqꝫ fortune partem ꝓbatus. qui inter cetera ſibi aduerſ ancia etiam ter
remotum anno ab hinc ſcdo paſſus eſt. toto ferme regno qualē nec noſtra nec patrū noſtroꝝ memoria viſuꝫ
auditumue ferunt. nā ⁊ multa regni oppida funditus corruere. inter que arrianū ita abſorptū eſt tanq̄ꝫ ſciſ-
mate periſſet. Cara ciuitas abſqꝫ inſigni ruina ſupfuit. circiter. xxx. milia hominuꝫ inter cadentia tecta pe
riſſe ferūt. neapolitanoꝝ nobiliores edes diſciſſe diſiecteqꝫ ſt. nec tēplū i ea vrbe leſionē nō ſenſit. ſ; hodie
iam ciuitas ferme refecta eſt ⁊ ciuiū diligentia ⁊ regis liberalitate. Ceterū clariſſimi regis qui ſeculum no
ſtrū veluti ſidus q̄ddā ꝑfulgidum illuſtrauit. haud ab re fuerit q̄ꝫ breuiſſime velut in epilogo p̄clara facino
ra ꝑcurrere. q̄ꝫuis temporis a nobis recepti pleraqꝫ modū excedant. ex quibus illuſtriora huiuſcemodi ſūt.
Adoleſcens mortuo ferdinando patre aragoniā ⁊ que ab illo in hiſpania regna ſuſcepit cū aliq̄ꝫdiu ſapiē-
ter adminiſtraſſet adoptatus in filium a iohanna neapolitanoꝝ regina diſſuadentibus amicis expeditio-
nem in ytaliam ſuſcepit regine opem tulit. Ludouicū ducē andegauenſem. qui regnū ſibi hereditario iure
debitū affirmabat. pluribus prelijs afflictū expulit. reginā que malo vſo conſilio ab ſe defecerat nō tam pu
niuit q̄ꝫ coheruit. Rhenatū alterū regni emulū armis victū cedere compulit. Iohannem vitelliſcū alexan
drie patriarcham magnis copijs inſultantem regno fugauit. Caietā bis cepit. ſemel acri pugna deuictam
et iterū ciuitatis parte vocante cum defeciſſet neapolim q̄ꝫuis rhenatus ⁊ magnus ineſſet popul⁹ expūgna
uit. Iohannē fratrem nauarre regē in hiſpania laborante armis adiuuit. Maſſiliā inſignem ꝓuincie ciuita-
tem noctu adorſus obtinuit ac diripuit. ad inſulam gerbim quā veteres lothophagiten appellauerunt a cō
tinenti affrice quatuor milia paſſuum diſtantem obſidione amouit. Boforiū prouincie regem cū copijs ad
uentantem in ꝓximo littore victum ex minoribus caſtris ad maiora fugere compulit. Nec diu p⁹ ex eiſdeꝫ
barbaris tributa ſuſcepit. Ab eugenio pontifice maximo. qui ſibi de regno contrarius eſſet. quas tandem
voluit leges pacis accepit. Franciſcum Sfortiam ex agro piceno armis deturbauit. ⁊ in albania ⁊ in orien
te ꝑ ſuos duces turchis infeſtus non parua eis damna intulit. Bis florentinos ob res gallicas armis affli
xit. Bis eis pacem petentibus dedit. Sed maius omnibus eſt ⁊ admiratione ſtuporeqꝫ dign⁹ quod pre
lio nauali a genuenſibus vt ante diximus ſupatus ⁊ in philippi mediolanenſium ducis captiuitatem ad-
ductus mox liberatus potentiſſimo regno potitus eſt ⁊ a victoribus victor tributum accepit. ⁊ adeo erga
phillippum gratus inuentus vt ab illo ſuꝑma voluntate heres ſit nuncupatus. Vera gothoꝝ ſoboles ex
quibus deriuatum eſſe regiū hiſpanie ſanguinem vnde alfonſi origo eſt haud quaqꝫ ambigunt. Illis ⁊ pre
lio vincere ⁊ regna ſibi ſubijcere propriū fuit. quoꝝ veſtigia ferdinandus imitatus haud diſſimilem filiuꝫ
genuit. q̄ndo ⁊ ipſe aragonias Cathaloniam Valentiam Siciliam. Alfonſus vero eam ytalie partem. que
olim magna grecia dicta eſt pugnando. inſtando. vīcendo ſibi ſubiecit. ⁊ magiſter ytalice pacis fact⁹ hiſpa
nicarum quoqꝫ rerum moderator et arbiter eſſe videtur.

DEclaratur⁹ ſitū ymaginēqꝫ germanie in ſeq̄nti tabella depictā. occurrit dictū ſtrabonis libro ſeptimo. germani gallicā nationē imitantes. corpore procero. colorēqꝫ flauo. Jn reliquis rebus ⁊ forma ⁊ moribus viuendi ritibus gallis pares ſunt. Jdeo romani eis hoc nomē iure indidiſſe videntꝰ. cū eos gallorū frēs eloqui voluerūt. legitimi em̄ frēs romano ſmone germani dicūtur. Eſt aūt germania a vetuſtis rerū ſcriptoribus multū neglecta. qꝛ tunc interna ⁊ penetralia eius fluminibus impedita. ſiluis ac paludib⁹ inuia. barbarico ⁊ paſtorali ritu. nec niſi ad claroꝝ animū ripas culta erāt. Reiecto aūt ydoloꝝ cultu. religio neqꝫ catholica mitior facta. quantū coaluerit nemo eſt qui ignorat. Latiſſima ē. habēs ab oriēte ſarmatas ⁊ pannonios inferiores. a meridie alpes. ab occidēte gallias. ad aquilonē oceanū germanicū ⁊ ſinū balticū. quē orientalem dicūt. Amnes in ea totius europe clariſſimi rhen⁹ danubi⁹ albis aliiqꝫ innūerabiles ⁊ memorandi. Rhen⁹ inqꝫ fontes habet in monte ſeptimo altiſſimo alpiū iugo. Jn cuius vicinio ꝓdeūt rodanus galliā lugdunēſem narbonenſemqꝫ alluens. Similiter padus ytaliaꝫ rigans. Ticinus qui padū ꝓpe papiā influit. Athesis q̄ per agrū tridentinū veronēſemqꝫ tandē in adriaticū mare exoneratꝰ. Defluit autē rhenus ad aquilonē auido meatu per conualles ⁊ abrupta montiū. Curiēſemqꝫ percurrēs agrū nauigabilis efficitur. Moxqꝫ duos lacus pclaros efficit. venetū ⁊ acromū hodie lacū bodme ⁊ cellenſeꝫ vocatos Relinquēs in medio conſtantiā vrbē concilio martini q̄nti inſignem. Deinde flexuoſo littoꝝ amfractu. varijs montiū rupibus incitatus. terribili fremitu eructuat. crebriſqꝫ receſſibus alueū ſuū excauat. Iteꝝ per auguſtam rauricā hodie Baſileam nobilē vrbē defluens. reſiſtentia ſibi littora rodit. alueoſqꝫ ſibi nouos magno accolaꝝ damno querit. Argentināqꝫ Spiram wormaciā Maguntiā. Confluentiā. Coloniam nobiliſſimas germanie ciuitates preterfluens. aſſumptis multis nauigabilibus amnibus. vt Meno. Necaro. Limago. Moſella. Maſa alijſqꝫ. Jn oceanū germanicū multis hoſtijs effunditur. factis inſulis. quarum alique a friſijs. alie a ſycambris. i. gelrenſibus. alie a Batauis hodie holandrinis incolūtur. Occurrit ſecūdo danubius celebratiſſimus Europe fluuius. cuius fontes in iugis montis arnobe vbi caput hercinee ſilue. in villa vulgo Doneſchingen latine danubij locio. fluit auteꝫ ab occiduo in orientē. primo lentus ad duas dietas Vlmā vſqꝫ celebre ſueuoꝝ oppidū. Ibiqꝫ auctus blauio hylaro alijſqꝫ fluminib⁹ ſtatim nauigabilis efficitur. per innumeraſqꝫ lapſus gentes. nobiliſſimaſqꝫ ciuitates alluēs immenſo aq̄rum auctu ſexaginta amnibus receptis. pluribuſqꝫ eorum nauigabilibus tandem in pontum euxinū. vaſtis ſex oſtijs euoluitur. Occurrit tercio albis fluuius cuius fontes in montibus diuidentibus Sleſiaꝫ a Bohemia. cum fluuio multauia. bohemiā mediam rigat. tandemqꝫ per ſcopoloſos receſſus ſilue bohemice penetrans Miſſenā inclitam vrbem. Magdeburgūdumqꝫ aſt alias marchie et ſaxonie ciuitates alluens. in oceanū tandem germanicū ꝓpe hamburgā influit. Sunt item alij amnes clariſſimi. quoꝝ fontes breuitatis gratia omitto. Occurrit quarto loco ſilua hercinia quā hodie circa caput ⁊ fontes danubij inquilini ſiluam nigram nominant. ſcd̄m pomponiū mellam dierū ſexaginta iter occupās maior ⁊ notior alijs. Sortitur aūt alia ⁊ alia nomīa prout germanos accedit ⁊ diuidit. habet ⁊ multos ramos ⁊ cornua. quibus alia indigene dant nomina. a capite em̄ ortus ſui vſqꝫ ad necari fluminis ripas percurrēs. nomen ſilue nigre obſeruat. a ripis vō Necari vſqꝫ ad menū flumen vulgo nomen Ottenwald. a Meno vō vſqꝫ flumen Lonam prope Confluentiā weſterbald latine ſilua occidentalis vocitatur. Poſtea flectit ſe ad orientem. diuidenſqꝫ franconiam ab Haſſia. Item franconiam a Thuringia iterum aperit ſe medium ⁊ in modum circuli vt in ſinū recipit bohemiā poſtea in montibus Morauie percurrit per mediū pannonioꝝ a dextris. ⁊ polonoꝝ a ſiniſtris. vſqꝫ ad dacos ⁊ getas. aliud atqꝫ aliud nomen ſibi vendicans. Eſt autem germania regio totius europe permaxima. que tū confinio ſocietateqꝫ romanoꝝ. tū ſacra religione ad eaꝫ humanitatē eſt redacta. vt queādmodū numa pompilius ferocē. indomitūqꝫ romanū populuꝫ religione ⁊ iuſticia gubernauit. Jta religione germanica barbaraꝝ vicinarūqꝫ ſparſa congregauit imperia. ritus molliuit tot populoꝝ diſcordes ⁊ feras linguas. ſermonis ſui cōmercio ad colloquia contraxit. humanitatemqꝫ eis dedit. Eſt item germanie locus nobilis. precipue vbi fluminibus irrigatur. Magna enim ⁊ beata illi amenitas. celo temperies. campis fertilitas. colles aprici. ſaltus innoxij nemora opaca frumentorū omnis generis habundantia. vitiferi colles. amniū fontiūqꝫ vbertas. totā eam perfundens. vndiqꝫ negociationibus. cōmercioqꝫ potens. bona hoſpitibus. mitis ſupplicibus. neqꝫ ingenijs. ritibus. viris. precipue ī re bellica alicui nationi cedens. Metallorum item oīm fertilitate nullis cedit terris. Vniuerſa em̄ ytalia. gallia. hyſpania item alie atqꝫ alie nationes. argentū quaſi omne ex germanie negociatoribus habent. Similiter cuprum ſtannū habundat. Item mineris ſalis. quorum fontes copioſiſſimas habet. Sola item ſine externis auxilijs. tot equitum. tot peditum armare poteſt. vt extraneis nationibus facile reſiſtere poſſit. Plura ⁊ immenſa dicenda forent de religione. iuſticia. fide. que omnia ne tedij arguar omitto.

BIBLIOTECA NACIONAL
BIBLIOTECA AMERICANA
"JOSÉ TORIBIO MEDINA"

IBERNIA
VSLANT
NORWEG
SCOCIA
ANGLIA
OCEANVS GERMANICVS
LVNDEA
CCIDENT
Prug
HOLAND
Hamburg
Lubick
Traiectum
Monster
FRISIA
Albis fl
Calis FLANDRIA
GELRIA
WESTVALIA
Colonia
Tibulla fl
Visurgus fl
NOR MANDIA
PICARDIA
FRANCIA
BRABANCIA
Aquisgranu
MARCHA
SAXON
Luzelburg
Trier
Marburg
Palantina
Paris
Mosella fl
Erfort
Mentz
Franckfurt FRANCONIA
Menus fl
Heidelberg
Herbipolis
Sala fl
Sequana fl
Mets
Speier
Bamberg
Eger
Nurmberg
Argentina
Sena fl
BVRGVNDIA
Basilea
Nording
Salin
SWEVIA
Vlma
Danubia fl
Lucern
SVEVIA
BAVARIA
Lion
Rodanus fl
Vesontz
Zurch
Limag fl
Licus fl
Bern
Constancia
Genf
Renus fl SVEITZER
Iler fl
Augusta
Monchen
Enos fl
Salzburg
Auinio
Durencius fl
Athesis fl
Villach
PROVINCIA MASSILIA
LONGOBARDIA
Ianua
Verona
Vincencia
Padua
Venecia
Triest

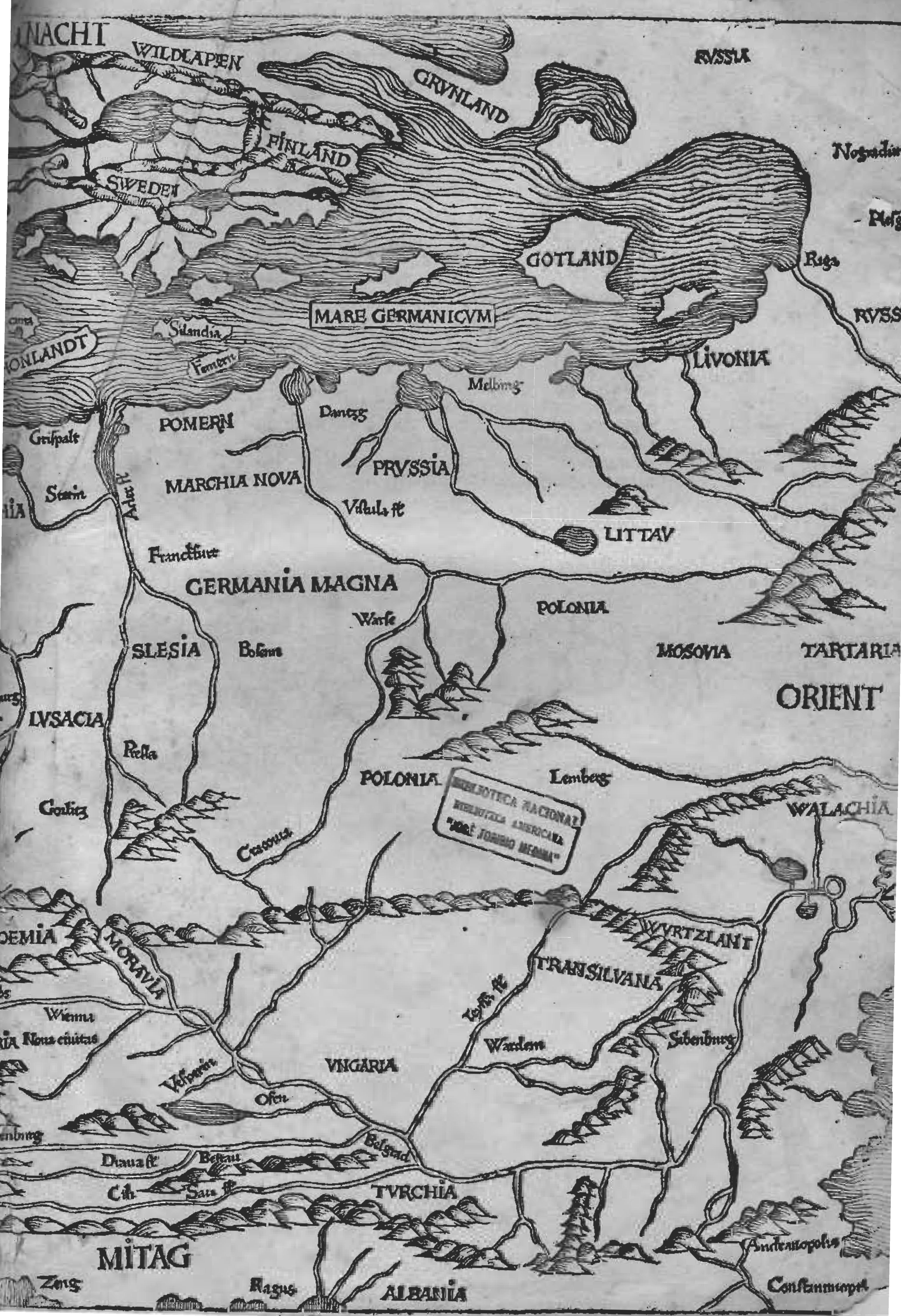

BIBLIOTECA NACIONAL
BIBLIOTECA AMERICANA
"JOSÉ TORIBIO MEDINA"

Adeſt nunc ſtudioſe lector finis libri Cronicarum per viam epithomatis ⁊ breuiarij compilati opus q̄dem preclarum. ⁊ a doctiſſimo quoqʒ comparandum. Continet em̄ geſta. quecūqʒ digniora ſunt notatu ab initio mūdi ad hanc vſqʒ tēporis noſtri calamitatem. Caſtigatūqʒ a viris doctiſſimis vt magis elaboratum in lucem prodiret. Ad intuitū autem ⁊ preces prouidorū ciuiū Sebaldi Schreyer ⁊ Sebaſtiani kamermaiſter hunc librum dominus Anthonius koberger Nuremberge impreſſit. Adhibitis tamē viris mathematicis pingendiqʒ arte peritiſſimis. Michaele wolgemut et wilhelmo Pleydenwurff. quarū ſolerti accuratiſſimaqʒ animaduerſione tum ciuitatum tum illuſtrium virorum figure inſerte ſunt. Conſummatū autem duodecima menſis Julij. Anno ſalutis nr̄e. 1493.